

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

FLAVII IOSEPHI HEBRAEI
OPERA OMNIA
GRAECE ET LATINE

EXCVSA AD
EDITIONEM LVGDVNO-BATAVAM
SIGEBERTI HAVERCAMPII

CVM
OXONIENSI IOANNIS HVDSONII
COLLATAM

CVRAVIT

FRANCISCVS OBERTHÜR

S. S. THEOL. ET V. I. DOCTOR INSIGNIS ECCLESIAE HAVGENSIS
CANONICVS CAPITVLARIS S. S. DOGMATVM IN VNIVERSITATE
VIRCEBURGENSI PROFESSOR PVBL. ORD.

TOMVS II

LIPSIAE
SYM TV K. B. SCHWICKERTI
CICIDCCCLXXXIII

ALL TO BE KEPT

SECRET

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

Φ Α. Ι Ω Σ Η Π Ο Υ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ
ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ.

Περίχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν σγ'. μῆνας έ.

- α. Ὡς ἔφες ὁ Παρεὺν βασιλεὺς, τὰς Ἰουδαίας ἀπολύσαι ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν γῆν αἰνῶν, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι τὴν ναὸν, ὅδε αὐτοῖς χρέματα.
- β. Οἱ διουλόσαν αὐτὸς οἱ τῷ βασιλεὺς ἀγαπῶντες κατασκευάσαι τὸ ἱερὸν, ἔμποδον γένεσθαι τοῖς ἔργοις.
- γ. Ὡς, Κίρου τελευτήσαντος, Καμβίσης ὁ παῖς αὐτοῦ, παραλαβὼν τὴν ἀγαπῶνται, ἐκ παντὸς ἀπαγγέλλει τοῖς Ἰουδαίοις οἰκοδομῆσαι τὴν ναὸν.
- δ. Οἱ Δαρείος ὁ Τρίτος, βασιλεύσας Περσῶν, ἐτίμησε τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος, καὶ τὴν ναὸν ᾠκοδόμησαν.
- ε. Ὡς παῖς αὐτοῦ Κίρου οὐκ εἶπεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους διελθῆναι.
- ς. Οἱ, βασιλεύοντες Ἀρταξέρξης, μικρὸ τῶν Ἰουδαίων πᾶν τὸ ἔθνος ἐκινδύνευσεν, δι' Ἀρέου δόλον.
- ζ. Ὡς Βαγίας, ὁ Ἀρταξέρξης τὸ νεότερον τραπήτης, πολλὰ εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἐβίβριεν.
- η. Οἱ ὁ Μαννῆμον βασιλεὺς Ἀλεξανδρὸς εὐεργέτησεν αὐτοὺς, πρατίσαι τῆς Ἰουδαίας.

FLAVII JOSEPHI
ANTIQUITATVM JVDICARVM LIBER VNDE-
CIMVS.

Continet hic liber tempus annorum CCLIII. menses v.

1. Quomodo Cyrus Persarum rex, cum Judaeos Babylone in patrias sedes dimisisset, eis permittit templum exstruere, data illis pecunia.
2. Quod regis duces, impeditis operibus, ipsos in templo aedificando interpellarent.
3. Quomodo, post Cyri mortem, Cambyses, ejus filius, suscepto imperio, Judaeis prorsus interdictis templi instauratione.
4. Quod Darius, Hyaspis filius, Persarum regnum adeptus, Judaeorum gentem in honore habuit, et templum inaedificandum curavit.
5. Quomodo post illum Xerxes ejus filius summa Judaeos benevolentia prosequens esset.
6. Quod, Artaxerxes regnante, sola Judaeorum gens in extremum discrimen propemodum adducta erat, dolo Amani.
7. Quomodo Bagas, qui Artaxerxis iniuriis exercitui cum imperio praererat, Judaeos multis iniuriis affecit.
8. Quanta beneficia illis concessit Alexander, Macedonum rex, postquam Judaeos subigerat.

ΚΕΦ. α.

Ὡς Κῦρος, ὁ Περσῶν βασιλεὺς, τὰς Ἰσθαίης ἀπολύσας ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν οἰκίαν, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι τὸν ναόν, δὲς αὐτοῖς χρήματα.

Τὼ δὲ πρώτῳ ἔτει τῆς Κύρου βασιλείας, τῷτο δ' ἦν ἐβδομηκοσὸν ἀφ' ἧς ἡμέρας μετανεστῆται τὸν λαὸν ἡμῶν ἐκ τῆς οἰκίας εἰς Βαβυλῶνα συνέπεσεν, ἤλεψεν ὁ Θεὸς τὴν ἀρχμαλωσίαν καὶ τὴν συμφορὰν ἐκείνων τῶν ταλαιπώρων, καθὼς προῆπεν αὐτοῖς διὰ Ἰερემίᾳ τῷ προφῆτῃ, πρὶν ἢ κατασκαφῆναι τὴν πόλιν ὡς μετὰ τὸ θυλεῖναι Ναβυχοδοσοῦν καὶ τοῖς ἐγγόνις αὐτῷ, καὶ ταύτην ὑπομῆναι τὴν θυλίαν ἑτή ἐπὶ ἐβδομήκοντα, πάλιν αὐτὸς πρὸς τὴν πόλιν ἀποκαταστήσει γῆν, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομήσουσι, καὶ τῆς ἀρχαίας ἀπολαύσουσιν εὐδαιμονίας. ταῦτ' αὐτοῖς παρέσχε. παρεομῆσας γὰρ τὴν Κύρου ψυχὴν, ἐποίησεν αὐτὸν γεῖναι κατὰ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν, ὅτι ΚΥΡΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΛΕΓΕΙ. "ἐπεὶ με ὁ Θεὸς ὁ μέγιστος τῆς οἰκουμένης ἀπέδειξε βασιλέα, πεῖθαι μὲ τῷτον εἶναι, ὃν τὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἔθνος προσκυνεῖ. καὶ γὰρ τῷ μόνῳ προῆπεν ὄνομα διὰ τῶν προφητῶν, καὶ ὅτι τὸν ναὸν αὐτῷ οἰκοδομήσω ἐν Ἰερουσόλυμοις ἐν τῇ Ἰσθαίᾳ χώρᾳ.

β'. Ταῦτα δ' ἔγνω Κῦρος, ἀπαγγαγῶσκων τὸ βιβλίον, τῆς αὐτῷ προφητείας ὁ Ἡσαΐας κατέλιπε, πρὸ ἐτῶν διακοσίων καὶ δέκα. ἔτος γὰρ ἐν ἀπορρήτῳ εἶπε ταῦτα λέγειν τὸν Θεόν, ὅτι „βέλομαι Κῦρον ἐγώ, ὃν πολλῶν ἐθνῶν καὶ μεγάλων ἀπέδειξα βασιλέα, πέμψω μὲ τὸν λαὸν εἰς τὴν ἰδίαν γῆν, καὶ οἰκοδομήσω μὲ τὸν ναόν.“ ταῦτα Ἡσαΐας προεφήτευσεν ἔμπροσθεν ἢ κατασκαφῆναι τὸν ναόν, ἔτεσιν ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα. ταῦτ' οὖν ἀναγνόντα τὸν Κῦρον, καὶ θαυμάσαντα τὸ θεῖον, ὁρμή τις ἔλαβε καὶ φιλοτιμία ποιῆσαι τὰ γεγραμμένα. καλέσας τε τὰς ἐπιφανεστάτας τῶν ἐν Βαβυλῶνι Ἰσθαίων, "συγχωρεῖν αὐτοῖς,

CAP. I.

Quomodo Cyrus, Persarum rex, cum Iudaeos Babylone in patrias sedes dimisisset, eis permisit templum exstruere, data illis pecunia.

ANNO regni Cyri primo (iste autem erat septuagesimus ab illo die, quo populum nostrum contigit e suis sedibus Babylonem migrare) Deum miseratio subiit captiuitatis et aerumnarum, quas miseri isti tulerunt, sicut ipsi per Hieremiam vatem praedixerat ante urbis excidium; quod, postquam seruierint Nabuchodonosoro eiusque posteris, et hanc sustinuerint seruitutem per annos septuaginta, rursus eos in patriam terram restituet, eritque ut templum aedificent, et pristinam felicitatem consequantur. Ista illis praestitit. Nam cum Cyri animum exsuscitasset, effecit, ut ille per vniuersam Asiam scriberet, **CYRVM REGEM DICERE:** "Quoniam me Deus maximus orbis terrarum regem constituit, hunc illum esse credo, quem Israelitarum gens adorat. Is enim meum nomen per vates praedixit, et quod ipsius templum instauraturus sim Hierosolymis in terra Iudaea.

2. Haec autem cognouit ex lectione vaticiniorum libri, quem Esaias ante annos ducentos et decem reliquit. hic enim secreto Deum ista enunciare dicebat: "Cyrum ego volo, quem multarum et magnarum gentium regem constitui, populum meum in propriam terram remittere, templumque meum aedificare." Haec Esaias praedixit, centum et quadraginta annis antequam templum dirutum est. Illa itaque dum legeret Cyrus, Deique numen miraretur, cupido eum incessit studiumque exsequendi, quae scripta erant: accitisque illustrissimis apud Babylonem Iudaeis, dixit, "illis potestatem facere in patriam suam eundi, ur-

“ἔφη, βαδίζετε εἰς τὴν αὐτῶν πατρίδα, καὶ ἀναστῆσαι τὴν
 “πόλιν Ἱερουσόλυμα καὶ τὸν τῷ Θεῷ ναόν. ἔσθαι γὰρ αὐτοῖς
 “καὶ τῷτον σύμμαχον, αὐτόν τε γράψαι τοῖς γειτονεύουσιν
 “ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ τῶν Ἰσθαίων ἡγεμόνων καὶ σατραπῶν, ἵνα
 “συμβάλωνται χρυσὸν αὐτοῖς καὶ ἄργυρον εἰς τὴν οἰκοδομίαν
 “τῷ ναῷ, καὶ πρὸς τέτοις θρόνισμα πρὸς τὰς θυσίας.

γ'. Ταῦτα Κύρος καταγγείλαντος τοῖς Ἰσραηλίταις,
 ἐξώρμησαν οἱ τῶν δύο Φυλῶν ἄρχοντες τῆς Ἰσθα καὶ τῆς
 Βενιαμίντιδος, οἳ τε Λευῖται καὶ ἱερεῖς εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα.
 πολλοὶ δὲ κατέμειναν ἐν τῇ Βαβυλῶνι, τὰ κτήματα κα-
 ταλιπῆν ἢ θέλοντες. καὶ παραγινόμενοις αὐτοῖς οἱ τῷ βα-
 σιλεὺς φίλοι πάντες ἐβοήθουν καὶ συνεισέφερον εἰς τὴν τῷ
 ναῷ κατασκευὴν, οἱ μὲν χρυσόν, οἱ δὲ ἄργυρον, οἱ δὲ
 βοσκημάτων πλῆθος σὺν ἵπποις. καὶ τὰς τε εὐχὰς ἀπε-
 δίδωσαν τῷ Θεῷ, καὶ τὰς νομιζομένας κατὰ τὸ παλαιὸν
 θυσίας ἐπέτελουν, ὥσπερ ἀνακτιζομένης αὐτοῖς τῆς πόλεως,
 καὶ ἀναβίωσης τῆς ἀρχαίας περὶ τὴν θρησκείαν συνηθείας.
 ἀπέπεμψε δὲ αὐτοῖς Κύρος καὶ τὰ σκεύη τῷ Θεῷ, ἃ συλῆσας
 τὸν ναὸν βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορος εἰς τὴν Βαβυλῶνα
 ἐκόμισσε. παρέδωκε δὲ ταῦτα φέρειν Μιθραδάτη, τῷ
 γαζοφύλακι αὐτοῦ, προσάξας δὲ ναὶ αὐτὰ Ἀβασσάρω,
 ὅπως Φυλάτῃ μέχρι τῆς οἰκοδομίας τῷ ναῷ, τελεοθέντος
 δὲ αὐτῷ, παραδῶ τοῖς ἱερεῦσι καὶ ἄρχεσσι τῷ πλῆθει, εἰς
 τὸν ναὸν ἀποδοθῆσόμενα. πέμπει δὲ καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν
 ἐν Συρίᾳ σατραπάς Κύρος, τάδε λέγσαν·

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΥΡΟΣ ΣΙΣΙΝΗ, ΚΑΙ ΣΑΡΑΒΑΣΑΝΗ,
 ΧΑΙΡΕΙΝ.

“Ἰσθαίων τῶν ἐν τῇ ἐμῇ χώρᾳ κατοικούντων ἐπέτρεψα
 “τοῖς βελομένοις, εἰς τὴν ἰδίαν ἀπελθῶσι πατρίδα, τὴν τε
 “πόλιν ἀνακτίσαι, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομῆσαι τὸν ἐν Ἱερο-
 “σολύμοις τῷ Θεῷ, ἐπὶ τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἐφ' ἧ καὶ πρότερον.
 “κατέπεμψα δέ με καὶ τὸν γαζοφύλακα Μιθραδάτην, καὶ
 “Ζοροβαβηλον, τὸν ἄρχοντα τῶν Ἰσθαίων, ἵνα θρομλίξω
 “βάλωνται τῷ ναῷ, καὶ οἰκοδομήσωσιν αὐτόν, ὕψος μὲν

“benque Hierosolyma et templum Dei iterum fusci-
 “tandi. fore enim et hunc illis adiutorem, ipsumque
 “scripturum esse ducibus et satrapis in vicinia istius
 “Iudaeorum regionis, vt conferant eis aurum atque
 “argentum ad templi fabricam, insuper et pecora in
 “sacrificia.

3. Ista Cyrus cum Israëlitis dixisset, duarum tri-
 buum principes, Iudae et Beniaminis, simulque Le-
 vitae et sacerdotes, propere se Hierosolyma contule-
 runt. Multi vero apud Babylonem manserunt, nolen-
 tes possessiones suas relinquere. Cumque eo peruenis-
 sent, omnes Regis amici illis adiumento erant, et
 ad templi structuram conferebant, alii quidem aurum,
 alii vero argentum, rursusque alii magnam vim pec-
 corum simul et equos: tumque et vota Deo solue-
 runt, et consuetas olim victimas mactarunt, quasi
 iam vrbs illis instaurata esset, et antiqua reuiuiscere-
 ret sacrorum solennitas. Cyrus autem illis remisit
 et vasa Dei, quae rex Nabuchodonosorus, templo
 spoliato, Babylonem deportauerat: atque ista perse-
 renda tradidit Mithradati suo quaestori, cum mandatis,
 vt illa Abassaro daret, ea lege, vt illa asseruaret
 usque dum templum aedificaretur, eoque absoluto tra-
 deret sacerdotibus populiue principibus templo resti-
 tuenda. Quin et epistolam misit Cyrus ad Syriae sa-
 trapas, in hanc sententiam:

CYRVS REX SISINAE ET SARABA- SANAE S.

“Iudaeis, quicunque volunt, permisi, in patriam
 “suam profectis, et ciuitatem suam instaurare, et tem-
 “plum Dei Hierosolymis aedificare, in eodem, quo an-
 “tea fuerat, loco. Misi autem eo etiam quaestorem
 “meum Mithradatem et Zorobabelum Iudaeorum prin-
 “cipem, vt templi fundamenta iaciant, illudque extru-
 “ant, *ea amplitudine*, vt altitudo quidem sexaginta, la-

"ἐξήκοντα πῆχεις, τῶν δ' αὐτῶν καὶ τὸ πῦρος, λίθῳ μὲν ξεστῇ
 "τρεις ποιησάμενοι δόμους καὶ ἓνα ξύλινον ἐγγχώριον, ὁμοίως δὲ
 "καὶ θυσιαστήριον, ἐφ' ᾧ θύωσι τῷ Θεῷ. τὴν δὲ εἰς ταῦτα δα-
 "πάνην, ἐκ τῶν ἑμαυτῇ γενέσθαι βύλομαι, καὶ τὰ σκεύη δὲ, ἃ
 "ἐσύλησεν ἐκ τῆς ναῦ Ναβεχοδονόσορος ὁ βασιλεὺς, ἐπεμψά
 "παράδδης Μιθραδάτη τῷ γαζοφύλακι, καὶ Ζοροβαβήλῳ,
 "τῷ ἀρχοντὶ τῶν Ἰουδαίων, ἵνα διακομίσωσιν εἰς Ἱερουσόλυμα,
 "καὶ ἀποκαταστήσωσιν εἰς τὸν ναὸν τῷ Θεῷ. ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐ-
 "τῶν ἐστὶ τοσαῦτος· ψυκτῆρες χρύσοι πεντήκοντα, ἀρ-
 "γύρεοι πεντακόσιοι, Θηρίκλεια χρύσεια τεσσαράκον-
 "τα, ἀργύρεα πεντακόσια, κάδοι χρύσοι πεντήκοντα,
 "ἀργύρεοι πεντακόσιοι, σπονδῆαι χρύσεια τριάκοντα, ἀρ-
 "γύρεα τριακόσια, Φιάλαι χρύσειαι τριάκοντα, ἀργύ-
 "ραι δισχίλιαι τετρακόσιαι, σκεύη τε ἅλλα μεγάλα χί-
 "λια. συγχρηῶ δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν ἐκ προγόνων εἰθισμέ-
 "νην τιμὴν, κτηνῶν καὶ οἴνων καὶ ἐλαίης δραχμαὺς εἴκοσι
 "μυριάδας πεντακχιλίας καὶ πεντακοσίας, καὶ εἰς σε-
 "μίδαλιν πυρῶν ἀετὰς δις μυρίας πεντακοσίας. κα-
 "λέω δὲ τὴν τῶν χρυσίων ἐκ τῶν τῆς Σαμαρείας γί-
 "νεσθαι Φόρων. ἐποίησιν δὲ τὰ ἱερῆα ταῦτα κατὰ τὰς Μηνῶ-
 "σέως νόμους οἱ ἱερεῖς ἐν Ἱερουσόλοις· καὶ προσφέροντες εὐ-
 "χονται τῷ Θεῷ περὶ σωτηρίας τῷ βασιλεῶς καὶ τῷ γένει
 "αὐτοῦ, ὅπως ἡ Περσῶν βασιλεία διαμένη. τὰς δὲ
 "παρακείμενους τῶν καὶ ἀνυψώσαντας ἀνασταυρωθῆναι
 "βύλομαι, καὶ τὰς ὑσίας αὐτῶν εἶναι βασιλικάς." καὶ
 "ἡ μὲν ἐπιστολὴ ταῦτα ἐδήλω· τῶν δ' ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας
 "συνελθόντων εἰς Ἱερουσόλυμα, μυριάδες ἦσαν τέσσαρες καὶ
 "δισχίλιοι, τετρακόσιοι καὶ ἐξήκοντα δύο.

ΚΕΦ. β'.

Ως Ἰουδαίους, ὑπὸ Χυθαίων καὶ σατραπῶν ἐμποδιζομένοις
 πρὸς τὴν τῇ ἱερῇ κατασκευῇ, τῷ Κύρῳ τελευταίῳ τῆς
 ἐκ παντὸς ἀπηγόρευσε ὁ Καμβύσης τοῖς τοῖς τι παῖσιν αὐ-
 τῶν.

Βαλλαμένων δὲ τῶν θεμελίων τῇ ναῷ, καὶ περὶ τὴν οἰκο-
 δομὴν αὐτοῦ λίαν ἐσπηδακότων, τὰ πέραξ ἔειπεν, καὶ

"titudo vero totidem etiam pateret cubitos, trinis poli-
 "torum saxorum ordinibus, et vno ligneo ex ipsius pro-
 "vinciae arboribus, similiter et altare *erigant*, in quo
 "Deo sacrificent. Sumtus vero in ista *omnes* de meo
 "suppeditari volo. Vasa quoque, quae rex Nabucho-
 "donosorus a templo *olim* sustulerat, tradidi in manus
 "Mithradatis quaestoris mei, et Zorobabeli Iudaeorum
 "principis, ut ea perferant Hierosolyma, et in tem-
 "plum Dei restituant reponantque. Numerus autem il-
 "lorum ita se habet: refrigeratoria aurea quinquaginta,
 "argentea quingenta; pocula Thericlea aurea quadra-
 "ginta, argentea quingenta; fistulae aureae quinqu-
 "ginta, argenteae quingentae; libatoria aurea triginta,
 "argentea trecenta; phialae aureae triginta, argenteae
 "duo millia et quadringentae, et mille insuper vasa
 "magna. Concedo etiam illis eisdem honores, qui-
 "bus et maiores eorum usi sunt, pro pecuniis et vino
 "et oleo drachmas quinque millia et quingentas, et
 "triticinae similae artabas viginti millia et quingentas.
 "Iubeo autem, ut horum *omnium* copia illis fiat ex Sa-
 "mariae tributis. atque istas victimas immolabunt facer-
 "dotes Hierosolymis iuxta ritus Moysaicos: et intra sacra
 "Deum precabuntur pro salute Regis eiusque sobolis,
 "ut regnum Persarum diuturnum sit. At quicumque istis
 "non paruerint, eaque irrita fecerint, eos crucis patibu-
 "la affigi volo, et bona eorum redigi in fiscum regium."
 Et in hanc quidem sententiam scripta erat epistola:
 eorum vero, qui e captiuitate conuenerunt Hierosolyma,
 myriades erant quatuor, duo millia, et quadringenti
 sexaginta duo.

CAP. I L

*Quomodo Iudaeos, quo minus templum exstruerent, a Chu-
 thasis et satrapis impeditis, Cyro mortuo omnino
 prohibuit Cambyses ab eiusmodi opere moliendo.*

Hi dum templi fundamenta jaciunt, atque ei aedifi-
 cando omni studio incubuerunt, gentes finitimae,

μάλιτα τὸ Χυθαίων· οὗς ἐκ τῆς Περσίδος καὶ Μηδικῆς
 ἀγαγὼν Σαλμανασάρης, ὁ τῶν Ασσυρίων βασιλεὺς, κα-
 τώκισεν ἐν Σαμαρείᾳ, ὅτε τὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν λαὸν ἀνάστατον
 ἐποίησεν· παρεκάλουν τοὺς σατράπας καὶ τοὺς ἐπιμελο-
 μένους ἐμποδίζειν τοὺς Ἰσθαίους, πρὸς τε τὴν τῆς πόλεως
 ἀνάστασιν καὶ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν. οἱ δὲ, καὶ χρέμασι
 διαφθαρέντες ὑπ' αὐτῶν, ἀπημπόλησαν τοῖς Χυθαίοις τὸ
 περὶ τοὺς Ἰσθαίους ἀμελὲς καὶ ῥάθυμον τῆς οἰκοδομίας.
 Κύρω γὰρ περὶ τε ἄλλης ἀχοληθέντι πολέμῳς ἄγνοια τέτῳ
 ἦν, καὶ στρατευσαμένῳ ἐπὶ Μασσαγέτας ἐκὶ συνέβη
 τελευτῆσαι τὸν βίον. Καμβύσῃ δὲ τῷ Κύρῳ παιδὸς τὴν βα-
 σιλείαν παραλαβόντος, οἱ ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ καὶ Ἀμ-
 μανίτιδι καὶ Μωαβίτιδι καὶ Σαμαρείᾳ γράφουσιν ἐπιστολὴν
 Καμβύσῃ δηλῶσαν ταύτην· “Δέσποτα, οἱ παῖδες σε, Ῥάθυ-
 “μος ὁ πάντα τὰ πραττόμενα γράφω, καὶ Σεμέλιος ὁ
 “γραμματεὺς, καὶ οἱ τῆς βαλῆς τῆς ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ
 “κρείται. γινώσκουν σε δεῖ, βασιλεῦ, ὅτι Ἰσθαῖοι, οἱ εἰς
 “Βαβυλῶνα ἀναχθέντες, ἐληλύθασιν εἰς τὴν ἡμετέραν, καὶ
 “τὴν τε πόλιν τὴν ἀποστάτην καὶ πονηρὰν οἰκοδομοῦσι, καὶ
 “ταῖς ἀγοραῖς αὐτῆς, καὶ ἐπισκευάζουσι τὰ τεῖχη, καὶ ναὸν
 “ἀνεγείρουσι. ἰδομέντο γε, τέτῳ γενομένων, ὅτε φόβος αὐ-
 “τῶς τελεῖν ὑπομενοῦντας, ὅτε δὲ ὑπακούειν ἐθελήσοντας,
 “ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσιν ἀντιστήσονται, καὶ ἄρχουν μᾶλλον,
 “ἢ ὑπακούειν, ἐθελήσασιν. ἐνεργημένων οὖν τῶν περὶ
 “τὸν ναὸν καὶ σπαραζομένων, καλῶς ἔχουν ἔδοξεν ἡμῖν,
 “γράψαι σοι, βασιλεῦ, καὶ μὴ περιιδεῖν, ὅπως ἐπισκέψῃ
 “τὰ τῶν πατέρων σε βιβλία. εὐρήσεις γὰρ ἐν αὐτοῖς ἀποστά-
 “τας καὶ τῶν βασιλέων ἐχθρὸς Ἰσθαίους, καὶ τὴν πόλιν
 “αὐτῶν, ἣ διὰ τῆτο καὶ νῦν ἡρημώθη. ἔδοξε δ' ἡμῖν καὶ
 “τῆτό σοι δηλῶσαι, ἀγνοούμενον ἴσως, ὅτι, τῆς πόλεως
 “ἔτῳ συνοικιοθείσης, καὶ τὸν κύκλον τῶν τειχῶν ἀπολα-
 βύσης, ἀποκλείεται σοι ἡ ὁδὸς ἢ ἐπὶ Κοίλῃν Συρίαν καὶ
 Φοινίκην.

β'. Αναγνὼς δὲ ὁ Καμβύσης τὴν ἐπιστολὴν, καὶ φύσεν

praesertimque Chuthaei, (quos, e Perside ac Media traductos, Salmanasares, Assyriorum rex, in Samaria collocavit, cum Israëlitarum populum inde migrare fecisset) rogabant satrapas, et eos, qui operibus praeerant, ut Iudaeos in urbe instauranda temploque exstruendo impedirent. Atque illi, largitionibus ab istis corrupti, Chuthaeis fidem pretio addictam dederunt, fore, ut Iudaeorum res negligenter, et in aedificatione promouenda seigniter agerent. Cyrus enim, dum in aliis bellis occupatus erat, ista ignorabat: eique, cum aduersus Massagetas duxisset exercitum, illic vitam finire contigit. Cum autem Cambyzes, Cyri filius, in regnum successisset, Syrorum quidam et Phoenicum et Ammanitarum et Moabitaram et Samaritanorum ad eum literas scripserunt in hunc modum: "Domine, serui tui, Rathamus commentariensis, et Semelius scriba, atque "concilii in Phoenicia et Syria praesides: Cognoscere "te oportet, Rex, Iudaeos, qui Babylonem deducti "fuerant, *isthinc profectos* in regionem nostram venisse, "urbemque rebellem et improbam aedificare, simul et "fora ejus *reficere*, atque moenia instaurare, et templum exstruere. Nunc scito, si ista fuerint *absoluta*, "quod nec tributum pendere sustinebunt, nec imperata "facere volent, sed et regibus resistent, et imperare "potius, quam seruire, parati erunt. Itaque eum templi "fiat opus et in eo laboretur, nobis optimum visum est "scribere ad te, Rex, et *eiusmodi rem* non negligere, "ut inspicias maiorum tuorum commentarios. in illis "enim inuenies Iudaeos defectionum auctores et animis "in reges inimicis, similiter et ipsorum urbem, quae "propter hanc causam etiam nunc vastata est. Nobis "autem visum est et hoc tibi indicare, quod forsan nescias, "si urbs ita fuerit instaurata et moenibus cincta, nullam "tibi deinceps in Coelen-Syriam et Phoeniciam patere "viam.

2. Cambyzes vero postquam legisset epistolam, cum

πονηρὸς ὢν, κινεῖται πρὸς τὰ δεδλωμένα, καὶ γράφει τὰδε λέγων· „Βασιλεὺς Καμβύσης Γαθύμω τῷ γράφοντι τὰ
 “προσπίπτοντα, καὶ Βελσέμω, καὶ Σιμελίω γραμματεῖ, καὶ
 “τοῖς λοιποῖς τοῖς συντασσομένοις, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν Σαμαρείᾳ
 “καὶ Φοινίκῃ, τὰδε λέγει. ἀναγνὼς τὰ πεμφθέντα παρ’ ὑ-
 “μῶν γράμματα, ἐκέλευσα ἐπισκέψασθαι τὰ τῶν προγὰ-
 “ρων μὴ βιβλία, καὶ εὐρέθῃ ἢ πόλιν ἐχθρὰ βασιλεῦσιν
 “αἷι γεγεννημένα, καὶ εἴσεις καὶ πολέμους αἱ ἐνοικῶντες
 “πραγματευσάμενοι· καὶ βασιλεῖς αὐτῶν ἐγνωμεν δυνατοὺς
 “καὶ βιαίως, φορολογήσαντας Κοίλῃν Συρίαν καὶ Φοινίκην.
 „ἐγὼ τοίνυν προσέταξα μὴ συγχωρεῖν τοῖς Ἰσθαίοις ἀνοι-
 “κοδομεῖν τὴν πόλιν, μὴ ἐπὶ πλέον αὐξηθῇ τὰ τῆς κακίας
 “αὐτῶν, ἣ χρώμενοι πρὸς τοὺς βασιλεῖς διατετελέκασι.“
 τούτων ἀναγνωδέντων τῶν γραμμάτων, ὁ Γαθύμος καὶ Σι-
 μέλιος ὁ γραμματεὺς, καὶ οἱ τούτοις συντεταγμένοι,
 παραχρῆμα ἐκπιπθῆσάντες ἵπποις, ἔσπευσαν εἰς Ἱεροσόλυ-
 μα, πλῆθος ἐπαγόμενοι πολὺ καὶ διεκάλυσαν οἰκοδο-
 μεῖν τοὺς Ἰσθαίους τὴν πόλιν καὶ τὸν ναόν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπε-
 χέθη τὰ ἔργα μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς Δαρείου βασι-
 λείας τοῦ Περσῶν ἐπ’ ἄλλα ἔτη ἐνέει. Καμβύσης γὰρ ἐξ
 ἑτῆ βασιλεύσας, καταστρεφάμενος ἐν τούτοις τὴν Αἴγυπτον,
 καὶ ὑποστρέψας ἐτελεύτησεν ἐν Δαμασκῷ.

Κ Ε Φ. γ’.

Ὡς Δαρεῖον, μετὰ τελευτὴν τῆς Καμβύσης καὶ τῶν Μάγων
 ἀναρίσιν, βασιλεύοντος, Ζοροβάβηλος, ἐν τῇ
 προβλημάτων διαλύσει ἀριστεύσας, τότε ἔτυχεν
 παρὰ τῷ βασιλεῶς, ἵνα ὁ ναὸς οἰκοδομηθῇ.

ΜΕτὰ δὲ τὴν τῶν Μάγων ἀνάρεσιν, οἱ μετὰ τὸν Καμβύση
 θάνατον τὴν Περσῶν ἀρχὴν ἐνιαυτῷ κατέχον, οἱ
 λεγόμενοι ἑπτὰ οἶκοι τῶν Περσῶν τὸν Ὑδάσπην πᾶσα Δαρεῖον
 ἐπέδειξαν βασιλέα. ἔτος, ιδιώτης ὢν, πύξατο τῷ Θεῷ,
 εἰ γένοιτο βασιλεὺς, πάντα τὰ σκεύη τῷ Θεῷ, ὅσα ἦν ἐτι
 ἐν Βαβυλῶνι, πέμψεν εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις. ἔτυ-
 χε δὲ κατ’ ἐκείνον τὸν καιρὸν ἀφικόμενος πρὸς Δαρεῖον ἐξ

esset *aliis* natura malignus, his, quae declarauerant, irritatus est, et hoc modo rescripsit: "Cambyfes rex Rathymo commentariensi, et Belfemo, et Samelio scribae, reliquisque eorum sociis, et *cæteris* in Samaria et Syria degentibus, haec dicit. Lectis, quas misistis, literis, meo iussu inspecti sunt maiorum meorum commentarii, et inuentum est, hanc urbem perpetuo regibus infestam fuisse, eiusque incolae seditionum et bellorum causas exstitisse: ac reges illorum comperimus potentes acresque fuisse, et tributa ex Coele-Syria et Phoenicia legisse. Quapropter ego impero Iudaeos ab urbis aedificatione impediri, ne inde in maius prouehatur eorum malitia, qua hactenus in regum detrimentum vsi sunt." His literis perlectis, Rathymus et Semelius scriba, eorumque collegae, e vestigio conscensis equis, Hierosolyma properarunt, ducta secum magna hominum multitudine; et Iudaeos prohibuerunt ab urbe temploque aedificando. Et haec quidem opera nouem aliis annis intermissa iacuerunt vsque ad annum secundum regni Darii, Persarum regis. Cambyfes enim, cum per sexennium regnasset, illoque tempore Aegyptum subegisset, inde reuersus apud Damalcum diem obiit supremum.

C A P. III.

Quomodo Dario post mortem Cambyfis et Magorum caedem, regnum adeptus, Zorobabelus, quod in problematum explicatione aliis praefiterit, instaurationem templi a Rege impetrat.

SUblatis autem Magis, qui post Cambyfis obitum regnum anno tenuerunt, septem Persarum domuum, ut appellantur, principes Darium, Hystaspis filium, regem creauerunt. Is, cum adhuc priuatus esset, vouerat Deo, si regnum adipisceretur, quicquid sacrorum vasorum apud Babylonem supererat, remissurum ad fanum Hierosolymitanum. Venerat autem ad Darium ex Hierosolymis sub illud tempus Zorobabelus, qui captiuorum

Ιεροσολύμων Ζοροβάβηλος, ὃς τῶν αἰχμαλώτων Ἰουδαίων ἡγεμὼν ἀπεδέδεκτο. πάλα γὰρ ἦν αὐτῷ Φιλία πρὸς τὸν βασιλέα. ὃ δὴ καὶ σωματοφυλακῆν αὐτὸν μετ' ἄλλων δύο κριθεὶς ἄξιος, ἀπέλαυνεν ἥς ἤλπισε τιμῆς.

β'. Τῷ δὲ πρώτῳ τῆς βασιλείας ἔτει, Δαρεῖος ὑποδέχεται λαμπρῶς καὶ μετὰ πολλῆς παρασκευῆς τὰς τε περὶ αὐτὸν, καὶ τὰς οἰκοὺς γεγονότας, καὶ τὰς τῶν Μήδων ἡγεμόνας, καὶ σατράπας τῶν Περσῶν, καὶ τοπάρχας τῆς Ἰνδικῆς ἄχρι τῆς Αἰθιοπίας, καὶ τοὺς στρατηγούς τῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ σατραπειῶν. ἐπεὶ δὲ κατευωχηθέντες ἄχρι κόρης καὶ πλησμονῆς ἀνέλυσαν κοιμηθησόμενοι παρ' αὐτοῖς ἕκαστοι, Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἐλθὼν ἐπὶ τὴν κοίτην, καὶ βραχὺ τῆς νυκτὸς ἀναπαυσάμενος, ἔξυπνος γίνεται· καὶ μηκέτι κατακοιμηθῆναι δυνάμενος, εἰς ὀμιλίαν τρέπεται μετὰ τῶν τριῶν σωματοφυλάκων, καὶ τῷ λόγον ἐροῦντι, περὶ ὧν αὐτὸς ἀνακρίνειν μέλλει, τὸν ἀληθέστερον καὶ συνειτώτερον, τούτῳ γέρας δώσειν ὑπισχνεῖται νικητήριον, πορφύραν ἐνδύσασθαι, καὶ ἐν ἐκπώμασι χρυσοῖς πίνειν, καὶ ἐπὶ χρυσῇ καθεύδειν, καὶ ἄρμα χρυσοχάλινον, καὶ κίδαρις βυσσίνην, καὶ περιουχένιον χρύσειον, καὶ μετ' αὐτὸν ἔξεν προεδρίαν διὰ τὴν σοφίαν, καὶ συγγενῆς μὲν, ἔφη, κληθήσεται. ταύτας ἐπαγγειλάμενος αὐτοῖς παρέξεν τὰς δωρεὰς, ἐρωτᾷ μὲν τὸν πρῶτον, εἰ ὁ οἶνος ὑπεριχύει, τὸν δεῦτερον δὲ, εἰ οἱ βασιλεῖς, τὸν τρίτον δὲ, εἰ αἱ γυναῖκες, ἡ τῶν μάλλον ἢ ἀληθεία. ταῦτα προθεῖς αὐτοῖς ζῆτεῖν, ἡσύχασεν. ὁρθεὶς δὲ μεταπεμφάμενος τοὺς μεγιστάνας καὶ σατράπας καὶ τοπάρχας τῆς Περσίδος καὶ Μηδικῆς, καὶ καθίσας ἐν ᾧ χρηματίζειν εἰώθει τόπῳ, τῶν σωματοφυλάκων ἕκαστον ἐκέλευσε πάντων ἀκρόντων ἀποφαίνεσθαι τὸ δοκοῦν αὐτῷ περὶ τῶν προκειμένων.

γ'. Καὶ ὁ πρῶτος ἤρξατο λέγειν τὴν τῷ οἴνῳ δύναμιν, ἅτως αὐτὴν ἐμφανίζων. "ἄνδρες γὰρ, εἶπεν, ἐγὼ τὴν "ἰχρὺν τῷ οἴνῳ τεκμαίρομαι, πάντα ὑπερβάλλουσιν εὐρίσκω "ἐν τῷ τῷ τρέπῳ. σφάλλει γὰρ τῶν πινόντων αὐτὸν καὶ

Iudaeorum princeps fuerat constitutus. erat enim ab antiquo eidem cum rege amicitia. Quo factum est, ut, cum aliis duobus corporis ipsius custodiae adhibitus, honorem, quem sperauerat, consequutus fuerit.

2. Primo autem regni sui anno, Darius splendide et magno cum apparatu excepit et eos, qui circa se erant, et vernas, et Medorum principes, et Persarum satrapas, et Indiae toparchas ad Aethiopiā usque, militiaeque duces in centum viginti septem satrapiis. At postquam abunde et ad satietatem epulati cubitum discesserant ad suum quisque diuersorium, Darius rex, cum ad lectum se recepisset, et paululum noctis requievisset, exprofectus est; cumque non amplius somnum capere potuisset, confabulari coepit cum tribus satellitibus, atque ei, qui sententiam veriore et sapientior tulerit de rebus, quas ab illis quaesiturus esset, in victoriae praemium daturum esse promittit, ut purpura vestiretur, poculis aureis biberet, in auro dormiret, aureis fraenis curru, byssinamque eydarim, et torquem auream circa collum haberet, ut secundus ab ipso propter sapientiam suam sederet, meusque, inquit, cognatus vocabitur. Haec in eos munera collaturum esse pollicitus, primum quidem interrogauit, an vinum reliquis praepolleret, secundum vero, an reges, tertium vero, an mulieres, aut forte veritas magis, quam haec omnia. Postquam ista illis proposuerat, quieuit. Mane autem, cum accersiuisset megistanas et satrapas et toparchas Persidis et Mediae, ipse solio collocatus, ubi ius reddere consuevit, iussit vnumquemque satellitem suam de iis, quae proposuerat, sententiam declarare, omnibus audientibus.

3. Tum primus exorsus est dicere de vini potentia, ad hunc modum eam extollendo. "O viri, inquit, ego de vini viribus coniecturam faciens, eas rebus omnibus praeuolare hisce indiciis comperio. Mentem enim eorum, a quibus bibitur, fallit decipitque;

"ἀπάτῃ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν τῷ βασιλέως τῇ τῷ ὀρφανῷ
 "καὶ δεομένη κηδεμόνος ὁμοίαν τίθῃσι, καὶ τὴν τῷ δῶλον
 "διεγείρει πρὸς παρρησίαν τῷ ἐλευθέρῳ, ἥ τε τῷ πένητος
 "ὁμοία γίνεταί τῇ τῷ πλουσίῳ, μεταποιεῖ γὰρ καὶ μεταγεννᾷ
 "τὰς ψυχὰς ἐν αὐταῖς γενόμενος, καὶ τῶν μὲν ἐν συμφορᾷ
 "καθεστηκότων σβέννυσιν τὸ λυποῦν, τοὺς δὲ ἀλότερια χρεῖα
 "λαβόντας εἰς λήθην ἄγει, καὶ ποιεῖ δοκεῖν αὐτὰς ἀπάντων
 "πλυσιατάτης, ὥς μηδὲν μὲν μικρὸν φθίγγεσθαι, ταλαῖ-
 "ων δὲ μεμνῆσθαι, καὶ τῶν τοῖς εὐδαίμοσι προσηκόντων
 "ὀνομάτων. ἔτι γε μὴν στρατηγῶν καὶ βασιλέων ἀναιδιότης
 "ἀπεργάζεται, καὶ φίλων καὶ συνήθων ἐξαίρει μνήμην.
 "ὅπλῳ γὰρ τὰς ἀνθρώπους καὶ κατὰ τῶν φιλάτων,
 "καὶ δοκεῖν ποιεῖ πάντων ἀλλοτριωτάτης· καὶ ὅταν νῆψαν
 "τες τύχωσι, καὶ καταλύῃ διὰ τῆς νυκτὸς αὐτὰς ὁ οἶνος
 "κοιμωμένους, ἀνίστανται μηδὲν ὧν ἔπραξαν παρὰ τὴν μέθην
 "εἰδότες. τῷ τοις ἐγὼ τεκμαίρομαι εὐρίσκω τὸν οἶνον
 "ὑπερκρατοῦντα πάντων βιαιότατον.

δ'. Ὡς δ' ὁ πρῶτος, ἀποφηνάμενος περὶ τῆς ἰσχύος
 τῷ οἶνῳ τὰ προσημασμένα, ἐπαύσατο, ὁ μετ' αὐτὸν ἤρξατο
 λέγειν περὶ τῆς τῷ βασιλέως δυνάμεως, ταύτην ἀποδει-
 κνύς τὴν ἰχυροτάτην καὶ πλέον τῶν ἄλλων δυναμένην, ὅσα
 βίαν ἔχειν ἢ σύνεσιν δοκεῖ. τὸν δὲ τρόπον τῆς ἀποδείξεως
 ἐντεῦθεν ἐλάμβανεν. "ἀπάντων μὲν, εἶπεν, ἀνθρώπους
 "περικρατεῖν, ὃ καὶ τὴν γῆν καταναγκάζουσι καὶ τὴν
 "θάλασσαν εἶναι χρησίμην αὐτοῖς πρὸς ἃ θέλωσι, τῶν
 "δ' ἄρχουσιν οἱ βασιλεῖς καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔχουσιν· οἱ δὲ τῷ
 "κρατίῳ καὶ ἰχυροτάτῳ ζῶσι δεσπόζοντες, ἀνυπέβλητοι
 "τὴν δύναμιν ἑτοί καὶ τὴν ἰσὺν εἰκότως ἂν εἶεν. αἰμέλει
 "πολέμους ἐπιτάττοντες καὶ κινδύνους τοῖς ἀρχομένοις,
 "ἀκύνονταί, καὶ πέμποντες αὐτὰς ἐπὶ τὰς ἐχθράς, κατα-
 "πειθεῖς διὰ τὴν ἰσὺν τὴν αὐτῶν ἔχουσι· καὶ ὅρη μὲν κα-
 "τεργάζεσθαι καὶ τείχη διασπᾶν καὶ πυργους κελεύει.
 "καὶ κτείνεσθαι δὲ οἱ κελευθέντες καὶ κτείνειν ὑπομένουσιν,
 "ἵνα μὴ τὰ τῷ βασιλέως δόξωσι παραβαίνειν προσάγματα.

“ita vt reges similes fiant pupillis et curatore egentibus, et serui ad eandem cum ingenuis dicendi libertatem adspirent, et pauperes *magna de se opinione* cum diuitibus adaequentur. animas enim, si forte eas ingrediatur, subinde mutat, nouamque illis vim ingenerat; vt quod et calamitosus tristitiam adimit, et obacatos in aeris alieni obliuionem ducit, facitque, vt si bimet videantur omnium ditissimi, adeo vt nihil paruum loquantur, sed talenta crepent, et alia id genus nomina, quibus vti beatis conueniat. praeterea ducum aut regum meminisse non patitur, nec memoria tenere amicos et familiares. nam et homines armat etiam aduersus sibi carissimos, facitque, vt appareant omnium alienissimi: cumque sobrii facti fuerint, et vinum nocte exhalando crapulam edormierint, surgunt ignari omnium, quae per ebrietatem commiserant. Ex hisce ego coniectura assequor, vinum rerum omnium potentissimum esse, nihilque eo esse vehementius.

4. Postquam primus, ista de vini viribus loquutus, siluit, proximus coepit de regis potestate verba facere, eam ostendendo validissimam esse, et maiori vi pollere, quam caetera, quae suos impetus aut intellectum habere videntur. id quod et demonstrare conatus est ad hunc modum. “Omnium quidem rerum, dicebat, penes homines esse imperium, qui et terras et maria sibi ad quoscunque vsus, velint nolint, inferuire faciunt; regibus autem in ipsos imperium esse summamque potestatem: ac proinde qui dominatum habent in animalium fortissimum et validissimum, isti iure merito censendi sunt ea esse potentia ac vi, cui omnia cedant necesse est. Quid quod, si subditis imperarint bella suscipere et pericula adire, obtemperatur; et si eos iniunicis obuiam ire velint, propter potestatem suam obsequentes habent: atque est quidem, eum jubeant, vt montes demoliantur, moeniaque et turres dejiciant. Quin et occidi et occidere, si praecipitur, nunquam recusant; ne regum imperia haud

“νικήσαντες δὲ, τὴν ὠφέλειαν τὴν ἐκ τῆ πολέμου τῷ βα-
 “σιλεῖ κομίζουσι. καὶ οἱ μὴ στρατευόμενοι δὲ, ἀλλὰ γῆν
 “ἐξαγαζόμενοι καὶ ἀροῦντες, ὅταν, πονήσαντες καὶ πᾶσαν
 “τὴν τῶν ἐργῶν ταλαιπωρίαν ὑπομείναντες, θείσῃσι καὶ
 “τὰς καρπὸς συνέλῳσι, τὰς φόρους τῷ βασιλεῖ κομίζουσιν.
 “ὁ δ' ἂν ἕτος εἴπῃ καὶ κελεύσῃ, τῆτο ἐξ ἀνάγκης ἔδεν
 “ὑπερβαλλόμενον γίνεσθαι. ἔπειθ' ὁ μὲν τρυφῆς ἀπάσης
 “καὶ ἡδονῆς ἀναπιμπλάμενος καθεύδει· φυλάσσεται δὲ
 “ὑπὸ γεργορούντων, καὶ ὥσαντι δεδεμένων ὑπὸ τῆ φόβῃ.
 “καταλιπεῖν γὰρ ἔδει τολμᾷ κοιμώμενον, ἔδδ' τῶν ιδίων
 “ἀναχωρήσας ποιεῖσθαι πρόνοιαν· ἀλλ' ἐν ἐργονήγυμνος
 “ἀναγκάων τὸ φυλάττειν τὸν βασιλέα, τῶν προσμένει.
 “πῶς οὖν ἔκ ἂν ὁ βασιλεὺς δόξειεν τὴν πάντων ἰχὺν
 “ὑπερβάλλειν, ὃ τοσῶτον πλῆθος πεῖθεται κελεύοντι.

ε. Σιωπήσαντος δὲ καὶ τῆς, περὶ τῆς τῶν γυναικῶν
 καὶ τῆς ἀληθείας ὁ τρίτος Ζοροβάβηλος διδάσκει αὐτὰς
 ἤρξατο, λέγων ἕτως. “ἰχυρὸς μὲν καὶ ὁ οἶνος, καὶ ὁ
 “βασιλεὺς, ὃ πάντες ὑπακύνουσιν, ἀλλὰ κρείττερος τῇ δυνάμει
 “τῶν αἱ γυναικῶν. τὸν τε γὰρ βασιλέα γυνὴ παρήγαγεν
 “εἰς τὸ φῶς, καὶ τὰς φυτεύσαντας ἀμπέλους, αἱ ποιεῖσι
 “τὸν οἶνον, γυναῖκες εἰσιν αἱ τίκτεσθαι τε καὶ τρέφουσαι.
 “καθ' ὅλην δ' ἔδεν εἶναι, ὃ μὴ παρὰ τῶν ἔχοντων. καὶ γὰρ
 “τὰς ἐοδητάς αὐταὶ ὑφαίνουσιν ἡμῖν, καὶ τὰ κατ' οἶκον διὰ
 “ταύτας ἐπιμελείας καὶ φυλακῆς ἀξιοῦνται. καὶ ἔκ εἰς
 “ἀπορρυθθῆναι γυναικῶν. ἀλλὰ χρυσὸν πολὺν κτησάμε-
 “νοι καὶ ἄργυρον, καὶ ἄλλὰ τι τῶν πολυτελῶν, καὶ σπῆ-
 “δος ἀξίων, ὅταν ἴδωμεν εὐμορφον γυναῖκα, πάντα
 “ἐκῶνα ἀφέντες, τῷ εἶδει τῆς ὀραθείσης προσεχθήναμεν, καὶ
 “ὑπομένοντες παραχωρῆσαι τῶν ὄντων ἡμῖν, ἵνα τῇ κάλλος
 “ἀπολαύσωμεν καὶ μεταλάβωμεν. ἐγκαταλείπομεν δὲ
 “καὶ πατέρα καὶ μητέρα καὶ τὴν θρησκείαν τὴν γῆν, καὶ τῶν
 “φιλιτῶν λήθην πολλάκις ἔχομεν διὰ τὰς γυναῖκας, καὶ
 “τὰς ψυχὰς ἀφίεναι μετ' αὐτῶν καρτεροῦμεν. ἕτως δ' ἂν μά-
 “λιστὰ τὴν ἰχὺν τῶν γυναικῶν κατανοήσῃτε. εὐχὴ ποιοῦντες

ita, vti par est, exsequi videantur. quod si vicerint, praedam bello partam regi afferunt. Rursum qui a militia abstinentes terram colunt exercentque, vbi, post exantlatos labores operisque difficultates superatas, fata messuerint et fructus collegerint, tributa similiter regi afferunt. Quicquid autem is dixerit iusseritque, id necessitate coacti sine mora et cunctatione faciunt. Tum demum ille quidem omne genus deliciis et voluptatibus saturatus dormit: ab aliis vero custoditur vigilantibus, et ad eum quasi timore alligatis. nemo enim illum, dum somnum capit, audet relinquere, neque tantillum, ut sua curet negotia, discedere; sed regi custodiendo, id vnum sibi necesse esse ut faciat existimans, assiduitatem adhibet. Idcirco fieri non potest, quin rex omnium potentissimus sit, cui, si quid imperat, dicto audiens est tanta multitudo.

5. Illo autem tacente, tertius Zorobabelus eos docere incepit, quid valeant mulieres et veritas, huiusmodi oratione. Vinum quidem multum potest, et magnus est rex, cui omnes obediunt: sed illis praepotentiores sunt mulieres. nam et regem mulier in dias luminis oras protulit: et vinearum satores, ex quibus vinum gignitur, mulieres et pariunt et educant. In vniuersum nihil est, quod non illis acceptum debeamus. nam et illae nobis vestes texunt, illarumque beneficio est, quod res domesticae curentur et seruentur. Nec possumus vitam agere absque feminarum consortio. Sed si forte multum auri comparauerimus et argenti, aliudue quidpiam pretiosum et magni faciendum, primo adpectu mulieris venustae haec omnia missa facimus, visaeque formam inhiamus et deperimus; imo bonisque nostris aequo animo cedimus, modo pulchritudine illius frui daretur et potiri. Quinetiam patrem et matrem terraque altricem relinquimus, et in carissimorum saepenumero obliuionem venimus propter mulieres; ac ne commori quidem cum illis refugimus. Ex hoc autem maxime licet intelligere, quantam feminae potestatem habeant.

“καὶ πᾶσαν ταλαιπωρίαν ὑπομένοντες καὶ διὰ γῆς καὶ θαλάττης, ὅταν ἡμῖν περιγένηται τινα ἐκ τῶν πόνων, αὐτὰ φέροντες ὡς δεσποίναις ταῖς γυναῖξιν διδόμεν; καὶ τὸν βασιλέα δὲ τὸν τοσάτων κύριον εἶδόν ποτε ὑπὸ τῆς Ραββζάνης τῆ Θεμασίης παιδὸς Ἀπάμης, παλλακῆς δ' αὐτῆς, ῥαπίζόμενον, καὶ τὸ διάδημα ἀφαρξαμένης καὶ τῇ ἰδίᾳ κεφαλῇ περιτιθείσης ἀνεχόμενον, καὶ μειδιῶσης μὲν μεδιῶντα, ὀργιζομένης δὲ σκυθρωπάζοντα, καὶ τῇ τῶν παθῶν μεταβολῇ κολακεύοντα τὴν γυναῖκα, καὶ διαλλάττοντα αὐτὴν ἐκ τῆ σφόδρα ταπεινὸν αὐτὸν ποιεῖν, εἴποτε δυσχεραίνεσαν ἐβλεπεν.

ς'. Εἰς ἀλλήλους δὲ ἀφερώντων τῶν σατραπῶν καὶ ἡγεμόνων, περὶ τῆς ἀληθείας ἤρξατο λέγειν. “ἀπέδειξα μὲν, εἰπὼν, ὅσον ἰχύσιν αἱ γυναῖκες· ἀδενέσσεραι δὲ ὅμως καὶ αὐταὶ καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς ἀληθείας ὑπάρχουσιν· εἰ γὰρ ἔστιν ἡ γῆ μεγίστη, καὶ ὑψηλὸς ὁ ἔρανος, καὶ ταχύς δρόμος ὁ ἥλιος, ταῦτα δὲ πάντα κινεῖται κατὰ βέλησιν τῆ Θεᾶς, ἀληθινὸς δὲ ἔστιν ἔστος καὶ δίκαιος, ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰτίας δεῖ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἰχυροτάτην ἡγεῖσθαι, καὶ μηδὲν πρὸς αὐτὴν τὸ ἄδικον δυνάμενον. ἔτι γε μὴν τὰ μὲν ἄλλα θνητὰ καὶ ὠκύμορα εἶναι συμβέβηκε, τῶν ἰχθύνων ἔχόντων· ἀθάνατον δὲ ἡ ἀλήθεια χρηῖμα καὶ αἰδίων. παρέχει δὲ ἡμῖν ἔκαστος χρόνῳ μαραινόμενον, ὃ δὲ περιεσσίαν ἀφαρξήτην ὑπὸ τύχης· ἀλλὰ τὰ δίκαια καὶ τὰ νόμιμα, διακρίνεται ἀπ' αὐτῶν τὰ ἄδικα καὶ ἀπελέγχεσσα.

ζ'. Καὶ καταπαύει μὲν ὁ Ζοροβάβηλος τὸν περὶ τῆς ἀληθείας λόγον, ἐπιβόησαντος δὲ τοῦ πλήθους ὡς ἀριστα εἰπόντος, καὶ ὅτι τὸ ἀληθὲς ἰχθὺν ἄτρεπτον καὶ ἀγήρω μόνον ἔχει, προσέταξεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς αἰτήσασθαι τι παρῆξ ὧν αὐτὸς ἦν ὑπερῆμένος. δώσῃν γὰρ ὄντι σοφῶ καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον φανέντι συνετῶ. συγκαθεδήσῃ δέ μοι, Φησὶ, καὶ κληθήσῃ συγγενὴς ἐμός. ταῦτ' εἰπόντος, ὑπέμνησεν αὐτὸν τῆς εὐχῆς, ἣν ἐποίησατο, εἰ λάβοι τὴν βασιλείαν· αὕτη δ' ἦν ἀνικοδομῆσαι μὲν Ἰεροσόλυμα, κατασκευάσαι

“nonne laborantes et omnem terra marique miseriam
 “perferentes, id totum, quod multo labore paramus,
 “uxoribus, veluti in nos imperium tenentibus, asserimus
 “damusque? Regem etiam ipse, tantarum rerum domi-
 “num, vidi aliquando ab Apame, Rabezaci Themafii filia,
 “eius concubina, alapis caedi, cum ille interea non in-
 “dignaretur, quod illa ei de capite diadema abstulerit et
 “sibi imposuerit, sed arridenti arrideret et succensenti tri-
 “stis appareret, variosque induendo affectus mulieri blan-
 “diretur, ipsamque sibi reconciliaret sese multum submit-
 “tendo, quandocunque eam aegre aliquid ferre animad-
 “verteret.

6. Hic cum duces et satrapae inter sese contuerentur,
 ille verba de veritate sic facere instituit. “Monstravi
 “equidem, quantum mulieres pollent: debiles tamen istae
 “et rex, si cum veritate conferantur. Nam cum terra sit
 “maxima, et coelum excelsum, et sol cursu velox, et haec
 “omnia Dei voluntate moueantur, atque is verax sit et ius-
 “tus: consequitur, vt veritas habeatur omnium potentissi-
 “ma, quodque nihil contra eam iniquitas valeat. Quin
 “et alia quidem, ex iis, quae pollere videntur, mortalia
 “esse et caduca contigit; veritas vero res aeterna est, vi-
 “getque in omnem perpetuitatem. Nobis autem non dat
 “pulchritudinem, quae tempore marcescit, diuitiasque, quas
 “fortuna solet auferre: sed iusta et legitima, ab iis secer-
 “nendo, quae iniusta sunt, eaque redarguendo.

7. Et quidem vbi Zorobabelus de veritate loquutus
 finem fecit, omnes vero exclamarunt, quod optime dixisset,
 et quod sola veritas suapte vi immutabilis sit, et nun-
 quam senescat, iussit eum rex petere aliquid praeter ea,
 quae ipse pollicitus est. illi enim daturum esse, vt viro sa-
 pienti, qui que visus fuerit caeteris prudentia praestare. me-
 cum etiam, inquit, vna sedebis, meusque vocabere cog-
 natus. Tum ita loquutum voti monuit, quo se adstrinxit,
 si regnum esset adepturus: vouerat enim Hierosolyma
 instauraturum esse, Deique etiam templum illis aedifi-

δὲ ἐν αὐτοῖς τὸν τῷ Θεῷ ναὸν, ἀποκαταστῆσαι δὲ καὶ τὰ σκεύη, ὅσα συλήσας Ναβυχοδονόσορος εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισε. καὶ τῷτο, ἔφη, τὸ μὲν αἶτημά ἐστιν, ὃ μοι νῦν ἐπιτρέψεις αἰτήσασθαι, κριθῆντι σοφῷ καὶ συνετῷ.

ή. Ηθῆς ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς, ἀναστὰς κατεφίλησέ τε αὐτὸν, καὶ τοῖς τοπάρχαις καὶ σατράπαις γράφει, κελύων προπέμψαι τὸν Ζοροβάβηλον καὶ τὴς σὺν αὐτῷ μέλλοντας ἐπὶ τὴν οἰκοδομὴν ἐξίεναι τῷ ναῷ. ἐπέσειλε δὲ καὶ τοῖς ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ, ξύλα κέδρινα κατακομίζειν ἐκ τῆς Λιβάνης τεμόντας εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ συγκατασκευάζειν αὐτῷ τὴν πόλιν. καὶ πάντας ἔγραψεν ἐλευθέρως εἶναι τὴς εἰς τὴν Ἰσραὴλ τῶν αἰχμαλώτων ἀπελθόντας, καὶ τὴς αὐτῷ ἐπιτρόπης καὶ σατράπης ἐκώλυσεν ἐπιτάττειν τοῖς Ἰσραηλίοις τὰς βασιλικὰς χρείας· ἀνῆκε τε πᾶσαν ἣν ἀνκαταχεῖν δυνήθωσι τῆς χώρας ἀτελῇ φόρων αὐτὰς νέμεσθαι. προσέταξε δὲ καὶ τὴς Ἰδουμαίας καὶ Σαμαρείτας καὶ τὴς ἐκ τῆς Κόλλης Συρίας ἀφῆναι τὰς κώμας ἅς τῶν Ἰσραηλίων κατεῖχον, καὶ προσέτι τάλαντα πεντήκοντα εἰς τὴν οἰκοδομίαν τῷ ἱερῷ δοθῆναι. θύειν τε αὐτοῖς τὰς νενομισμένας θυσίας ἐπέτρεψε· καὶ τὴν χορηγίαν ἅπασαν, καὶ τὴν ἱερὰν σολήν, ἣ θεραπεύουσι τὸν Θεόν, ὃ τε ἀρχιερεὺς καὶ οἱ ἱερεῖς, ἐκ τῶν ἰδίων γίνεσθαι, καὶ τοῖς Λευίταις τὰ ὄργανα, οἷς ὑμνῶσι τὸν Θεόν, καὶ τοῖς φύλαξι τῆς πόλεως καὶ τῷ ναῷ προσέταξε κλήρως γῆς δοθῆναι, καὶ κατὰ ἕκαστον ἔτος ὠρισμένον τι πρὸς τὴν τῷ βίῃ χρείαν ἀργύριον. πέμψας δὲ καὶ τὰ σκεύη καὶ πάντα, ὅσα Κῦρος πρὸ αὐτῷ ἐβλήθη περὶ τῆς τῶν Ἰσραηλίων ἀποκαταστάσεως, ταῦτα καὶ Δαρεῖος διετάξατο.

θ'. Τυχὼν δὲ τούτων παρὰ τῷ βασιλέως ὁ Ζοροβάβηλος, ἐξελθὼν ἀπὸ τῶν βασιλείων, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν ἕρανον, εὐχαρισεῖν ἤρξατο τῷ Θεῷ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἐπ' αὐτῇ νίκης, ἣν Δαρεῖς παρόντος ἔλαβεν. ἡ γὰρ ἂν τούτων ἀξιοθῆναι, μὴ σὺ, Φησὶ, δέσποτα, τυχὼν εὐμενῆς. ταῦτ' οὖν περὶ τῶν παρόντων εὐχαρισήσας τῷ Θεῷ, καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα δεηθεὶς αὐτὸν παρέχεν ὁμοιον, ἥκεν εἰς Βαβυλῶνα,

enturum, porroque vasa a Nabuchodonosoro sublata et Babylonem deportata restitutum. Et nunc hoc est, quod a te peto, id quod mihi petere permisisti, quem sapientem et prudentem reputare dignatus es.

8. Rex istis laetus surrexit, eumque deosculatus scribit ad toparchas et satrapas, iubens, ut Zorobabelum eiusque comites, ad Hierosolyma instauranda profecturos, deducerent. Deinde Syriae Phoeniciaeque praesidibus per epistolas mandauit, ut ligna cedrina in Libano excisa Hierosolyma transferrent, cumque illo urbem exstruerent. praetereaque captiuis omnibus Iudaeam petentibus scripto de libertate cavit, et procuratores suos et satrapas vetuit quidquam in regios usus a Iudaeis exigere: atque omnem, quam tenerent, regionem, permisit eis a tributis immunitatem colere. Idumaeis etiam et Samaritanis et Coelesyriae accolis imperauit, ut quos tenerent Iudaeorum viros dimitterent, itemque ad templi structuram quinquaginta talenta conferrent, ipsis etiam iuxta patrias leges sacra facere permisit; omnemque apparatus, et sacrum vestitum, quo in re diuina utuntur et pontifex et reliqui sacerdotes, de suis confici, ut et Leuitis instrumenta, quibus Deum laudant, itemque urbis et templi custodibus terras assignari iussit, certamque quotannis pecuniam ad usus vitae necessarios. Missisque Dei vasis Hierosolyma, etiam quaecunque ante ipsam Cyro facere in animo erat in Iudaeorum restitutionem, ista quoque Darius fieri praecepit.

9. Zorobabelus autem hanc a Rege gratiam consequutus, quam primum regiam egressus est, sublato in coelum vultu, coepit gratias Deo agere, qui sibi sapientiam dederit, eiusque ope victoriam, quam coram Dario reportauit. ista enim haud assequeutum fuisse, nisi te, inquit, Domine, propitium habuerim. Itaque cum has Deo pro praesentibus gratias retulisset, petissetque, ut similem ei in posterum beneuolentiam praestaret, Babylonem profectus est, suisque popularibus laetum a Rege

καὶ τοῖς ὁμοφύλοις εὐηγγελίσασθαι τὰ παρὰ τῷ βασιλεῶς. οἱ δὲ ἀκούσαντες εὐχαρισῶσι μὲν τῷ Θεῷ, καὶ αὐτοῖς ἀποδίδοντι τὴν πατριὸν γῆν· εἰς δὲ πότον καὶ κόμης τραπέντες, ἐφ' ἡμέρας ἑπτὰ διήγαγον εὐωχόμενοι, καὶ τὴν ἀνάκτησιν καὶ καλιγγενεσίαν τῆς πατρίδος ἐρετάζοντες. ἔπειτα τὰς ἀναβησομένους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἡγεμόνας ἐκ τῶν πατρίων Φυλῶν σὺν γυναίξιν καὶ τέκνοις καὶ ὑποζυγίοις ἐπέλεξαντο. οἱ Δαρεῖς συμπέμφαντος ἕως τῶν Ἱεροσολύμων ὤδευον μετὰ χαρᾶς καὶ τρυφῆς, ψαλλόμενοι καὶ καταυλόμενοι καὶ περιφορῶμενοι τοῖς κυρβάλοις· προέπεμψε δὲ αὐτοὺς καὶ τὸ ὑπολειπόμενον τῶν Ἰσθαίων πλῆθος μετὰ παιδίας.

ἰ. Καὶ οἱ μὲν ὕτως ἀπῆσαν ἐξ ἑκάστης πατρίδος ἀριθμὸς ὅντες ὠρισμένους. ἐμοὶ δὲ ἔκ ἐδοξε τὰ τῶν πατριῶν καταλέγειν ὀνόματα, ἵνα μὴ, τὴν τῶν ἀναγινωσκόντων διάνοιαν τῆς συναφῆς τῶν πραγμάτων ἀποσπάσας, δυσπαρακολέσθην αὐτοῖς ποιῆσω τὴν διήγησιν. τὸ δὲ κεφάλαιον τῶν ἀπερχομένων περὶ ἔτη δώδεκα τὴν ἡλικίαν γεγονότων, ἐκ τῆς Ἰσθα Φυλῆς καὶ Βενιαμίνιδος ἦν μυριάδες τετρακόσιοι ἐξήκοντα δύο καὶ ὀκτακιχίλιοι. Λευῖται δὲ τέσσαρες καὶ ἐβδομήκοντα· γυναικῶν δὲ ἀναμῖξ καὶ παιδίων σώματα ἦν τετρακισμύρια ἑπτακόσια τεσσαράκοντα δύο. παρὶξ δὲ τούτων Λευῖται μὲν ἦσαν ὑμῶδοι ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ὀκτὼ, πυλῶροι δὲ ἑκατὸν καὶ δέκα, δοῦλοι δὲ ἱεροὶ τριακόσιοι ἐνενήκοντα δύο. ἄλλοι τε πρὸς τούτοις, λέγοντες μὲν εἶναι τῶν Ἰσραηλιτῶν, οὐ δυνάμενοι δὲ ἐπιδύξασθαι τὸ γένος αὐτῶν, ἐξακόσιοι ἐξήκοντα δύο. ἐξεβλήθησαν δὲ τινες καὶ τῶν ἱερέων ἐκ τῆς τιμῆς ἡγμένοι γυναίκας, ὧν οὔτε αὐτοὶ τὸ γένος εἶχον εἰπεῖν, οὔτε ἐν ταῖς γενεαλογίαις τῶν Λευιτῶν καὶ ἱερέων εὐρέθησαν. ἦσαν δὲ ὡς πεντακόσιοι καὶ εἴκοσι καὶ πέντε. τὸ δὲ τῶν θρασυόντων πλῆθος εἶπετο τοῖς ἀναβαίνουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἑπτακιχίλιοι τριακόσιοι τετράκοντα ἑπτὰ. ψάλται δὲ καὶ ψάλτριάς διακόσιοι τεσσαράκοντα πέντε, κἀμῆλοι τετρακόσιοι τετράκοντα πέντε,

nuncium attulit. Atque hi, istis auditis, Deo quidem gratias egerunt, qui iterum ipsis missionem dedisset in patriam terram; in compotationes vero et comestationes versi septem dies multa hilaritate exegerunt, ob patriam receptam et instauratam festa celebrantes. Postea delecti sunt ad profectionem Hierosolymitanam patriarcharum trium principes, cum suis vxoribus et liberis et iumentis. Missisque a Dario, qui eas Hierosolyma perducerent, iter faciebant cum lætitia et luxu, psallentes et tibiis sonantes et cymbalis persilrepentes: prosequente eos et ludente etiam reliqua Judæorum multitudine.

10. Atque isti quidem ita profecti sunt, e singulis cognationibus numerus certus et definitus. Mihi autem non visum est eas nominatim percensere, ne, dum lectoris mens a rerum serie auocetur, fiat, vt narrationem deinceps haud facile assequatur. Omnium autem absuntium, ex tribu Iudæ et Beniaminis, qui annum duodecimum superarent, summa erat myriades cccclxii. et millia viii. Porro Leuitæ erant septuaginta et quatuor: promiscuæ vero multitudinis puerorum ac mulierum numerus erat quadraginta millia, septingenti quadraginta duo. At præterea Leuitici generis cantores erant centum et viginti octo: ianitores vero centum et decem: sacrorum autem serui trecenti nonaginta duo. Ad hæc et alii, qui se ex Israëlitis esse dicebant, non tamen potuere suam familiam et stirpem ostendere, sexcenti sexaginta duo. Quidam autem e sacerdotibus abdicati sunt sacerdotii honore etiam qui vxores duxerant, quorum nempe nec ipsi genus indicare potuere, nec in tabulis scriptis Leuitarum et sacerdotum reperti sunt. erant autem fere quingenti et viginti quinque. Eos autem, qui Hierosolyma adscenderunt, sequebatur seruorum multitudo, qui erant septem millia trecenti triginta septem. cantores etiam et psaltniæ ducenti quadraginta quinque, cameli quadringenti triginta quinque, iumenta que quinque millia

ὑποζύγια δὲ πεντακισχίλια πεντακόσια εἴλοσι πέντε. ἡγε-
μῶν δὲ τῆς κατηριθμημένης πληθὺς ἦν, ὁ Σαλαθιήλ παῖς
Ζοροβάβηλος ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Δαυὶδ, γεγονὼς ἐκ τῆς
Ιούδα Φυλῆς, καὶ Ἰησοῦς υἱὸς Ἰωσεδέκ, τοῦ ἀρχιερέως.
πρὸς τούτοις δὲ καὶ ὁ Μαρδοχαῖος καὶ Σερεβαῖος, ἐκ τῆ
πλήθους κεκριμένοι ἄρχοντες ἦσαν· οἱ καὶ συνεβάλλοντο
μῶας μὲν χρυσίᾳ ἑκατὸν, ἀργύρῳ δὲ πεντακισχίλιαις. ἦσαν
μὲν οὖν οἱ τε ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ μέρος τί τῆ παντὸς
λαῶ τῶν Ἰσραηλίων, ὅσον ἦν ἐν τῇ Βαβυλῶνι, κατακίβησαν
εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος εἰς τὰς ἰδίας
ἀνεχώρησαν πατερίδας.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς ὁ ναὸς ἀνωκοδόμηται, τῶν Χεθαίων μάτην σπενδαζόν-
των τὸ ἔργον ἐμποδίζεν.

Εὐδόμῳ δὲ μηνὶ τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος αὐτῶν ἐξόδου, περι-
πέμψαντες ὁ, τε ἀρχιερεὺς Ἰησῆς καὶ ὁ Ζοροβάβηλος ἄρ-
χων, τῆς ἀπὸ τῆς χώρας συνήγαγον εἰς Ἱεροσόλυμα παν-
δημί, μηδὲν προθυμίας ἀπολιπόντας. καὶ κατεσκεύασαν
θυσιαστήριον, ἐφ' ᾧ καὶ πρότερον ἦν ἀνωκοδομημένον τότε,
ὅπως τὰς νομίμους ἀναφέρωσι θυσίας ἐπ' αὐτῇ τῇ Θεῷ
κατὰ τῆς Μωϋσέως νόμου. ταῦτα δὲ ποιῶντες ἐκ ἦσαν ἐν
ἡδονῇ τοῖς προχώροις ἔθνεσι, πάντων αὐτοῖς ἀπεχθανο-
μένων. ἤγαγον δὲ καὶ τὴν σκηνοπηγίαν κατ' ἐκείνον τὸν
καιρὸν, ὡς ὁ νομοθέτης περὶ αὐτῆς διατάξατο, καὶ προσ-
φοράς μετὰ ταῦτα, καὶ τῆς καλεσμένης ἐνδελεχισμῆς, καὶ
τὰς θυσίας τῶν σαββάτων καὶ πασῶν τῶν ἁγίων ἑορτῶν.
οἱ τε πεποιημένοι τὰς εὐχὰς ἀπεδίδον, θύοντες ἀπὸ νε-
μηνίας τῆ ἐβδόμῃ μηνός. ἤρξαντο δὲ καὶ τῆς οἰκοδομίας
τῆ ναῶ, πολλὰ τοῖς τε λατόμοις καὶ τέκτοσι χρέματα δόν-
τες, καὶ τὰ πρὸς τροφὴν τῶν εἰσαγομένων. τοῖς τε Σιδωνίοις
ἡδὺ καὶ κῆφον ἦν, τὰ τε κεδρίνα κατὰ γαστρι ἐκ τῆ Λιβάνου
ξύλα, δῆσασιν αὐτὰ καὶ χεδρίαν πηξαμένοις, εἰς τὸν τῆς

quingenta viginti quinque. Dux autem multitudinis recensitae erat Zorobabelus, Salathieli filius, tribus Iudae, stirpe Dauidis prognatus, et Iesus, Iosedeci pontificis filius. praeter hos etiam et Mardocheus et Serebasus e plebe delecti ductores facti sunt: qui etiam contulerunt auri quidem minas centum, argenti vero quinquies mille. Et quidem in hunc modum sacerdotes ac pars quaedam totius populi Iudaeorum, qui tum apud Babylonem erat, ad Hierosolyma habitanda deducti sunt: reliqua vero multitudo ad sedes suas patrias discessit.

CAP. IV.

*Quomodo exstructum est templum, Chuthaeis frustra con-
nitentibus, ut opus impediunt.*

SEPTIMO autem mense, postquam illi Babylone egressi essent, Iesus pontifex et Zorobabelus princeps, missis circumquaque nunciis, vniuersi populi multitudinem e regione Hierosolyma conuocarunt, qui cupidissime eo conueniebant: aramque construxerunt in eodem, quo prius aedificata erat, loco, ut super ea Deo sacra solennia facerent iuxta leges a Moysse praescriptas. Quae dum fierent, haud aequis oculis eos adspiciebant gentes finitimae, utpote omnes illis infestae. Quin et vmbraclorum festum illo tempore egerunt, prout de eo legislator constituerat; ac deinde oblationes, et iugis sacrificii, ut vocatur, holocausta, et sabbatorum, omniumque consecratorum festorum hostias. quaeque vota nuncuparant, ea reddiderunt, sacrificiis fieri coeptis a septimi mensis nouilunio. Insuper et templi exstruktionem aggressi sunt, multa pecunia lapicidis et fabris data, ciboque et potione iis, qui materiem aduehebant. id quod et Sidonii facile et libenter praestabant, ligna cedrina e Libano deducentes, quae colligarunt et in ratem compegerunt, ut in portum Iop-

Ιόπης κομίζειν λιμένα. τὸτο γὰρ πρῶτον μὲν Κῦρος ἐκέλευσε, τότε δὲ Δαρεῖς κελεύσαντος ἐγένετο.

β'. Εν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς εἰς Ἱεροσόλυμα καθόδου, τῶν Ἰσδαίων μὲν δευτέρῳ παραγενομένων, συνείχιστο ἡ τῇ ναῦ κατασκευή· καὶ τὰς θεμελίους ἐγείραντες τῇ ναυπηγίᾳ τῷ δευτέρῳ μηνὸς τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπωκοδόμουν, προσησάμενοι τῶν ἔργων Λευιτῶν τε τὰς εἰκοσὸν ἔτος ἤδη γεγονότας, καὶ Ἰησοῦν καὶ τὰς υἱὰς αὐτοῦ καὶ τὰς ἀδελφάς, καὶ Ζωδμήλον τὸν ἀδελφὸν Ἰσάα τοῦ Ἀμιναδάβη καὶ τὰς υἱὰς αὐτοῦ. καὶ ὁ μὲν ναὸς, πάσῃ χρησαμένων σπαρτῇ τῶν τὴν ἐπιμέλειαν ἐγκυκλισμένων, θάπτον, ἢ προσεδόκησεν ἄν τις, ἔλαβε τέλος. ἀπαρτιζόμενος δὲ τοῦ ἱεροῦ, μετὰ σαλπύγων οἱ ἱερεῖς ταῖς συνήθεσι φολαῖς κεκοσμημένοι, καὶ οἱ Λευῖται καὶ οἱ Ἀσάφει παῖδες, ἀναστάντες ὕμνουσιν τὸν Θεόν, ὡς τὴν εἰς αὐτὸν εὐλογίαν Δαυΐδης κατέδειξε πρῶτος. οἱ δ' ἱερεῖς καὶ Λευῖται καὶ τῶν πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι, τὸν πρότερον ναὸν τῆς μνήμης ἀναπολοῦντες, μέγιστον τε καὶ πολυτελέστατον, καὶ τὸν γεγενημένον ἐρῶντες ὑπὸ πτωχείας ἐνδεδέσμενον τῷ πάλαι κατασκευαζόμενον, ὅσον εἶεν τῆς ἀρχαίας εὐδαιμονίας ὑποβεβηκότας καὶ τῆς ἀξίας τοῦ ναοῦ λογιζόμενοι, κατήφουν, καὶ, τῆς ἐπὶ τῷ λυτῇ κρατεῖν ἐδυνάμενοι, μέχρι θρήνων καὶ δακρύων προήγοντο. ὁ δὲ λαὸς ἡγάπα τοῖς παρῆσι, καὶ τῷ μόνον οἰκοδομῆσαι τὸ ἱερόν, τοῦ πρότερον ὄντος ἕδνα λόγον ποιέμενος· ἕδ' ἀνάμνησιν, ἕδδ' πρὸς τὴν σύγκρισιν ἐκείνην βασανίζων αὐτὸν, ὡς ἐπ' ἐλάττοσιν οἷς ὑπέλαβεν. ὑπερεφάνει δὲ τὸν τῶν σαλπύγων ἦχον, καὶ τὴν τοῦ πλήθους χαρὰν, ἡ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἱερέων, ἐφ' οἷς ἐδόκουν ἐλαττωθῆαι τὸν ναὸν τοῦ κατασκευέντος, οἰμωγή.

γ'. Τῆς δὲ βοῆς τῶν σαλπύγων ἀκούσαντες οἱ Σαμαρεῖται· ἐτύγχανον γὰρ ἀπεχθανόμενοι τῇ τε Ἰσάα Φυλῇ καὶ τῇ Βενιαμίνιδι· συνέδραμον, τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου μαθεῖν θέλοντες. γνόντες δὲ τὰς αἰχμαλωτιζόμενας εἰς Βαβυλῶνα τῶν Ἰσδαίων ἀνακτίζοντας τὸ ἱερόν, προσίασι

pes mari conueherentur. Nam hoc quidem a Cyro imperatum erat, tunc vero iussu Darii fiebat.

2. Anno a reditu illorum in Hierosolyma secundo, cum Iudaei mense secundo eo venissent, urgebatur templi instauratio: iactisque fundamentis nouilunio secundi mensis anni secundi superitruere insliterunt; postquam operibus praefecissent Leuitarum quotquot annum vigesimum excefferant, et Iesum cum filiis eius ac fratribus, et Zodmielum Iudae Aminadabi filii fratrem et filios eius. Et quidem templum, summa diligentia ab iis adhibita, quibus operis cura erat demandata, celerius opatione absolutum est. Consummato autem sacrario, sacerdotes cum tubis et pro more vestiti constiterunt, ut et Leuitae et Asaphi filii, atque Deo laudes canebant, quo modo illum collaudare primus ostendit Dauides. At sacerdotes et Leuitae et de familiis ii, qui prouectissimi erant aetate, templum prius animo recolentes, maximum et sumtuosissimum, nouum vero videntes ita constructum, ut ob rerum penuriam superiori multum inferiorius esset, reputantes secum, quantum ex veteri felicitate et dignitate templi decidissent, tristes erant, et non valentes intra se comprimere dolorem ad pioratus atque lacrymas ferebantur. Populus autem contentus erat praesentibus, satisque habebat, quod templum sibi aedificatum esset, ad illud, quod prius fuerat, non respiciens, illudue in memoriam reuocans, aut seinet, dum hoc cum illo comparat, torquens, quasi minori esset splendore, quam animo praeceperat. Tubarum tamen sonitum et multitudinis laetitiam vincebat seniorum et sacerdotum eiulatus, quod templum illud altero exciso longe inferius esse existimarent.

3. Vbi autem Samaritae tubarum sonitum audiuerunt (nam animo erant Iudae et Beniaminis tribui infesto), accurrebant, desiderio cognoscendi, quaenam tumultus causa exsisterit. Postquam vero intellexerunt, templum a Iudaeis aedificari, qui captiui in Babylonem

τῷ Ζοροβάβῳ καὶ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἡγεμένοις τῶν πατριῶν, ἀξιοῦντες αὐτοῖς ἐπιτραπῆναι συγκατασκευάσαι τὸν ναόν, καὶ κοινωῆσαι τῆς οἰκοδομίας. "σεβόμεθα γὰρ ἐκ ἑλατ-
 "τον ἐκείνων τὸν Θεόν, ἔφασκον, καὶ τῆτον ὑπερευχόμεθα,
 "καὶ τῆς θρησκείας ἐσμὲν ἐπιθυμηταί, ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου,
 "ἂφ' ἧ Σαλμανασάρης, ὁ τῶν Ασσυρίων βασιλεὺς, ἐκ τῆς
 Χερθίας ἡμᾶς μετέγαγε καὶ Μηθίας ἐνθάδε." τούτους αὐ-
 τῶν ποιησαμένων τοὺς λόγους, Ζοροβάβηλος καὶ Ἰησοῦς ὁ
 ἀρχιερεὺς, καὶ οἱ τῶν πατριῶν ἡγεμόνες τῶν Ἰσραηλιτῶν,
 πρὸς αὐτοὺς ἔφασαν, "τῆς μὲν οἰκοδομίας αὐτοὺς ἀδύνα-
 "τον εἶναι κοινωῆναι, αὐτῶν προσαχθέντων κατασκευάσαι
 "τὸν ναόν, πρότερον μὲν ὑπὸ Κύρου, νῦν δὲ ὑπὸ Δαρείου.
 "προσκυνεῖν δὲ αὐτοῖς ἐφίεναι· καὶ τοῦτο μόνον εἶναι κοινόν,
 "εἰ βούλονται, πρὸς αὐτοὺς καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, ἀφικνε-
 "μένοις εἰς τὸ ἱερὸν σέβειν τὸν Θεόν.

δ'. Ταῦτα ἀκῆσαντες οἱ Χερθαῖοι· τὴν γὰρ προσηγο-
 ρίαν οἱ Σαμαρεῖται ταύτην ἔχουσιν· ἠγαπάκτησαν, καὶ πεί-
 θασιν τὰ ἐν Συρίᾳ ἔθνη τῶν σατραπῶν δεσθῆναι τὸν αὐτὸν
 τρόπον, ὃν περ ἐπὶ Κύρου πρότερον, εἴτ' ἐπὶ Καμβύσῃ μετ'
 αὐτὸν, ἐπιλαβὼν τὴν τῷ ναῷ κατασκευὴν, καὶ σπευδάζουσι
 περὶ αὐτὴν τοῖς Ἰουδαίοις ἀναβολὴν καὶ τριβὴν πραγματεύ-
 σασθαι. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τῆτον ἀναβάντων εἰς Ἰερουσόλυ-
 μα, Σισίνης τῷ τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης ἐπάρχῃ, καὶ Σαρα-
 βαζάνῃ μετὰ καὶ τινων ἐτέρων, καὶ τῆς ἡγεμόνας τῶν Ἰου-
 δαίων ἐρομένων, "τίνος αὐτοῖς συγχωρήσαντος ὥτως οἰκο-
 "δομήσι τὸν ναόν, ὥς φερέριον αὐτὸν εἶναι μᾶλλον, ἢ ἱερὸν,
 "καὶ τί δήποτε τὰς τοὰς καὶ τὰ τεῖχη περιβεβλήκασι τῇ
 "πόλει σφόδρα ὀχυρά;" Ζοροβάβηλος καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἰη-
 σοῦς, "ἄλλως μὲν αὐτῆς, ἔφασαν, εἶναι τῷ μεγίστῃ Θεῷ·
 "τὸν δὲ ναόν τῆτον αὐτῷ κατασκευαδέντα ὑπὸ βασιλέως
 "αὐτῶν εὐδαίμονος, καὶ πάντας ὑπερβάλλοντος ἀρετῇ,
 "πολὺν διαμειναι χρόνον. ἐπεὶ δὲ, τῶν πατέρων ἀσεβησάν-
 "των εἰς τὸν Θεόν, Ναβυχοδονόσορος, ὁ Βαβυλωνίων καὶ
 "Χαλδαίων βασιλεὺς, ἐλὼν τὴν πόλιν κατὰ κράτος αὐτήν

fuerant abducti, Zorobabelum et Iesum et familiarum principes adeunt, postulantes, ut sibi liceret una cum illis templum exstruere, et in aedificationis societatem admittere. "Deum enim, aiebant, non minus, quam illi, colimus, eundemque precamur et veneramur, et religionis eius studiosi fuimus, iam inde ab illo tempore, quo Salmanasares, Assyriorum rex, nos in hunc, quem incolimus, locum transtulit e Chuthia et Media." Cum haec illi verba fecissent, Zorobabelus et Iesus pontifex et familiarum Israelitarum principes eis responderunt, "fieri non posse, ut in structura socios sibi adsciscerent, cum solis ipsis templum construere mandatum fuerit, prius quidem a Cyro, nunc vero a Dario. veruntamen illis licere in eo Deum colere: et hoc solum illis commune esse, si velint, cum omnibus hominibus, qui ad templum venerint adorare Deum.

4. Haec ubi audiuerunt Chuthaei (eo enim nomine appellantur Samaritae), aegre rem tulerunt, Syriaeque gentibus auctores sunt petendi a satrapis, ut, quemadmodum sub Cyro primum ac deinde sub Cambyse, templi aedificationem impedirent, et Iudaeis omni studio ei incumbendis moram et tarditatem afferrent. Cum autem per id tempus Hierosolyma adscendissent Sisines, Syriae Phoeniciaeque praetor, et Sarabazanes cum aliis quibusdam, atque ex principibus Iudaeorum quaesivissent, "cuius permisso templum ita aedificarent, ut arx potius, quam fanum, existimari posset, et cur porticus ei et moenia tam valida urbi circumdederint;" Zorobabelus et Iesus pontifex responderunt, "se quidem servos esse Dei maximi: templum vero hoc, ei olim exstructum a rege illorum felicissimo et virtute omnium praestantissimo, per multas aetates incolume stetisse. Postquam vero, flagitiis in Deum a maioribus commissis, Nabuchodonosorus, Babyloniorum et Chaldaeorum rex, urbe expugnata ipsam delensset, et templo spoliato illud incendisset, populumque Babylonem ca-

"τε καθείλε, καὶ τὸν ναὸν συλίσας ἐνέπρησε, καὶ τὸν λαὸν
 "μετώκισεν αἰχμάλωτον, μεταγαγὼν εἰς Βαβυλῶνα, Κῦ-
 "ρος, ὁ μετ' αὐτὸν τῆς Βαβυλωνίας καὶ Περσίδος βασιλεὺς.
 "ἔγραψεν οἰκοδομηθῆναι τὸν ναόν· καὶ πάντα ὅσα μετῴ-
 "κειεν ἐξ αὐτῶ Ναβυχοδονόσσου ἀναθημάτων καὶ σκεύη,
 "Ζοροβαβήλῳ παραδὼς καὶ Μιθραδάτῃ τῷ γαζοφύλακι,
 "προσέταξε κομίσαι εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ πάλιν εἰς τὸν ἴδιον
 "ἀποκαταστῆσαι ναὸν οἰκοδομηθέντα. τῷ γὰρ ἐπέταξεν
 "ἐν τάχει γενέσθαι, Ἀβάσσαρον κελεύσας ἀναβάντα εἰς Ἱε-
 "ρουσόλυμα, τῆς οἰκοδομίας τῷ ναῷ ποιήσασθαι πρόνοιαν.
 "ὅς μετὰ τὸ λαβεῖν παρὰ Κυρίου γράμματα παραγενόμενος,
 "εὐθὺς τὰς θεμελίους κατεβάλετο· καὶ ἐξ ἐκείνης τῆς χρόνης
 "κατασκευαζόμενος μέχρι καὶ τῷ δευτέρῳ, διὰ τὴν τῶν ἐχ-
 "θρῶν κακοήθειάν ἐστιν ἀτελής. εἰ τοίνυν βύλεσθε καὶ δοκι-
 "μάζετε, γράψατε ταῦτα Δαρείῳ, ὅπως ἐπισκεψάμενος
 "τὰ τῶν βασιλέων ὑπομνήματα, εὖρῃ μὴδὲν ἡμᾶς ὧν λέ-
 "γομεν καταψευσαμένους.

ε'. Ταῦτα εἰπόντων τοῦ Ζοροβαβήλ καὶ τοῦ ἀρχιε-
 ρῆως, ὁ Σισίνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τὴν μὲν οἰκοδομίαν ἐπιχρῆν
 ἡ διέγνωσαν, ἕως ἂν ταῦτα δηλωθῇ τῷ βασιλεῖ Δαρείῳ,
 παραχρῆμα δ' αὐτῷ περὶ τῶν ἔργων ἔγραψαν. τῶν δὲ Ἰουδαίων
 κατεπληχότων καὶ δεδιότων, μὴ μεταδόξῃ τῷ βασιλεῖ περὶ
 τῆς τῶν Ἱερουσαλῶν καὶ τοῦ ναοῦ κατασκευῆς, ὄντες κατὰ
 τὸν καιρὸν ἐκείνον δύο προφῆται παρ' αὐτοῖς Ἀγγαῖος καὶ
 Ζαχαρίας, θάρρειν αὐτοὺς παρώρμων, καὶ μὴδὲν ἐκ τῶν
 Περσῶν ὑφ' ὀρεᾶσθαι δύσκολον, ὡς τοῦ Θεοῦ ταῦτα προλέ-
 γοντος αὐτοῖς. πιστεύοντες δὲ τοῖς προφῆταις, ἐντεταμένως
 εἶχοντο τῆς οἰκοδομίας, μὴδεμίαν ἡμέραν ἀνιέμενοι.

ς'. Δαρεῖος δὲ, τῶν Σαμαρειτῶν αὐτῷ γραψάντων καὶ
 κατηγορούντων διὰ τῆς ἐπιστολῆς τῶν Ἰουδαίων, ὡς τὴν τε
 πόλιν ὀχυρῆσαι, καὶ τὸν ναὸν φρεσίῳ προσεικότα μᾶλλον,
 ἢ ἱερῷ, κατασκευάζουσι, λεγόντων δὲ μὴ συνοίσειν αὐτῷ τὰ
 γινόμενα, καὶ προσέτι τὰς ἐπιστολάς ἐπιδεικνύντων τῷ Καμ-
 βύσῃ, δι' ὧν ἐκάλυπεν ἐκεῖνος οἰκοδομῆναι τὸν ναόν, μειδῶν

“ptuum abduxisset et in alias sedes transtulisset, Cyrus,
 “qui ei in regnum Babyloniae et Persidis successit, scri-
 “pto mandauit, vt templum hoc exstrueretur: et dona-
 “ria omnia et vasa, ex eo a Nabuchodonosoro sublata,
 “Zorobabelo et Mithradati quaestori tradidit, vt ea Hie-
 “rosolyma reportarent, et in templum instauratum repo-
 “nerent. Nam vt ad celeritatem nihil sibi reliqui face-
 “rent, praecepit, iussitque Abassarum Hierosolyma
 “adscendere, temploque curam omnem adhibere. Qui,
 “postquam a Cyro literas acceperat, confestim eo pro-
 “fectus fundamenta iaciebat: atque ex eo tempore hacte-
 “nus aedificatur, et nondum ob inimicorum malignita-
 “tem absolutum est. Quamobrem, si volueritis et ita
 “vobis visum fuerit, haec ipsa scribite ad Darium, vt,
 “inspectis regis commentariis, illi compertum sit, nos
 “nihil eorum, quae diximus, improbe confinxisse.

5. Cum haec Zorobabelus et pontifex loquuti essent, Sines et qui cum eo erant decernere noluerunt, vt ab aedificatione inhiherentur, donec regem Darium de istis certiolem facerent. Statim vero ei hisce de rebus scripserunt. Cum autem Iudaei perterriti essent et sibi metuerent, ne Hierosolymorum templique instauracionis regem poeniteret, duo vates, qui per id tempus apud eos erant, Aggaeus et Zacharias, ipsos bono animo esse iuebant, nec mali aliquid a Persis sibi euenturum esse suspicarentur, vtpote quod Deus illis ista praedixerit. Quibus cum fidem haberent, summo studio aedificationi incubuerunt, ita vt ne diem quidem vnum intermitterent.

6. Darius autem, cum Samaritae ei scripsissent et literis Iudaeos accusarent, quod et urbem muniant, templumque arci, quam sano, similius exstruant, dicerentque, haud e re sua esse, quae fierent, itemque Cambysis epistolas ostenderent, quibus ille templum aedificari prohibuit; vbi ex illis intellexerat, res suas, Hieroso-

παρ' αὐτῶν ἐκ ἀσφαλῆ τοῖς πράγμασιν αὐτῇ τὴν τῶν Ιε-
 ρουσολύμων ἀποκατάσασιν ἔσθαι, ἐπεὶ καὶ τὰ παρὰ τῇ
 Σισίνῃ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ κοιμώμεντα ἀνέγνω γράμματα,
 προσέταξεν ἐν τοῖς βασιλικαῖς ὑπομνήμασι ζητηθῆναι τὰ
 περὶ τούτων· καὶ εὗρεθ' ἐν Εκβατάνοις, τῇ βάρει τῇ ἐν Μη-
 δία, Βιβλίον, ἐν ᾧ ταῦτα ἦν ἀναγεγραμμένα. ἐν τῷ "πρώτῳ·
 "τῆς βασιλείας Ἰτεῖ Κυρος ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε τὸν ναὸν οἰ-
 "κοδομηθῆναι τὸν ἐν Ιερουσολύμοις καὶ τὸ θυσιαστήριον, ὕψος
 "μὲν πηχῶν ἐξήκοντα, εὖρος δὲ τῶν αὐτῶν, διὰ δόμων λιθί-
 "νων εὐχέσων τριῶν, καὶ ξυλίνῃ δόμῃ ἐνὸς ἐγχωρεῖν· καὶ τὴν
 "εἰς ταῦτα δαπάνην ἐκ τῶν τῷ βασιλεῶς γίνεσθαι διστάξα-
 "το. προσέταξε δὲ καὶ τὰ σκεύη, ἃ συλῆσας Ναβουχοδο-
 "νόσσης εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισεν, ἀποδοθῆναι τοῖς Ιερουσου-
 "μίταις· τὴν δὲ ἐπιμέλειαν τούτων εἶναι Ἀβασσάρῃ τῷ
 "ἐπαρχῇ, καὶ τῆς Συρίας τε καὶ Φοινίκης ἡγεμόνος, καὶ τῶν
 "ἐταίρων αὐτῶν· ὅπως αὐτοὶ μὲν ἀφ' ἐξωνται τῇ τόπῃ, τοῖς
 "δὲ δούλοις τῷ Θεῷ, Ἰουδαίοις καὶ ἡγεμόσιν αὐτῶν, ἐπιτρέψω-
 "σιν οἰκοδομῆσαι τὸν ναόν. καὶ συλλαβέσθαι δὲ πρὸς τὸ ἐρ-
 "γον διστάξατο, καὶ τῷ Φόρῃ τῆς χώρας ἧς ἐπατροπύοντο
 "τελεῖν τοῖς Ἰουδαίοις εἰς θυσίας λόγον, ταύρους καὶ κριεῖς καὶ
 "ἄρνας καὶ ἐρίφους, καὶ σερμίδαλις καὶ ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ
 "τ' ἄλλα, ὅσα ἂν οἱ ἱερεῖς ὑπαγορεύσωσιν, εὐχόμενοι δὲ ὑπὲρ
 "τῆς σωτηρίας τῷ βασιλεῶς καὶ Περσῶν. τὰς δὲ παραβάν-
 "τας τὶ τῶν ἐπεσταλμένων, συλληφθέντας ἐκέλευσεν ἀνα-
 "σταυρῶθαι, καὶ τὴν ἐστίαν αὐτῶν εἰς τὴν βασιλικὴν κατα-
 "ταγῆναι κτήσιν. καὶ κατηύξατο πρὸς τούτοις τῷ Θεῷ,
 "ὅπως εἴ τις ἐπιχειρήσῃ διακωλῦσαι τὴν οἰκοδομίαν τῷ
 "ναῷ, βαλὼν αὐτὸν ὁ Θεὸς, ἐπίχῃ τῆς ἀδικίας.

ζ'. Ταῦθ' εὖρων ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τῇ Κύρῃ Δαρεῖος,
 ἀντιγράφει τῷ Σισίνῃ, καὶ τοῖς ἐταίροις αὐτῶν, τὰδε λέγων.
 "Βασιλεὺς Δαρεῖος Σισίνῃ τῷ ἱππάρχῳ, καὶ Σαραβαζάνῃ
 "καὶ τοῖς ἐταίροις αὐτῶν χαίρειν. τὸ ἀντίγραφον ὑμῖν τῆς
 "ἐπιστολῆς, ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εὖρων τοῖς Κύρῃ, ἀπέσταλ-
 "κα· καὶ βούλομαι γίνεσθαι πάντα, καθὼς ἐν αὐτῇ περιέχει.

lymis instauratis, nequaquam in tuto esse, cumque literas etiam Sisinis et collegarum eius ad se allatas legisset, iussit, ut iis de rebus in regios commentarios inquirerent: et inuentus est Ecbatanis, turri quae in Media est, liber commentariorum, in quo haec perscripta erant. "Anno regni sui primo Cyrus rex iussit templum cum altari in Hierosolymis instaurari, cuius altitudo cubitorum esset sexaginta, latitudo totidem, trinis lapidum bene politorum ordinibus, et vno domestici ligni ordine; edixitque, ut sumtus in haec e regis fisco suppeditarentur. Praecepit etiam, ut vasa, quae Nabuchodonosorus e templo ablata Babylonem deportauerat, Hierosolymitanis restituerentur. ista autem curanda mandauit Abassaro praetori et Syriae et Phoeniciae praefidi, eiusque sociis; ut ipsi quidem eo loco abstinerent, sinerent vero Iudaeos, Dei seruos, eorumque principes templum exstruere. Porroque imperauit, ut eos in opere adiuuarent, et ex tributo provinciae, cuius procuratores erant, Iudaeis in sacrificia suppeditarent tauros et arietes et agnos et hoedos, et similiam et oleum et vinum et caetera, quae sacerdotes postulauerint, qui Deo supplicaturi erant pro salute Regis et Persarum. quicumque autem contra aliquid eorum fecerit, quae iam mandata sunt; iussit, ut is comprehensus cruci affigatur, eiusque bona in Regis fiscum redigantur. Insuper et Deum precatus est, ut, si quis operam dederit ad templi exstructionem impediendam, Deus ipsum feriendo ab eiusmodi iniquitate inuideret.

7. Haec cum Darius in Cyri commentariis inuenisset, rescribit Sisinae eiusque collegis in haec verba. "Darius rex Sisinae equitum magistro, et Sarabazanae, illorumque collegis salutem. Exempla literarum, quas in commentariis Cyri inueni, misi ad vos; voloque, ut omnia fiant, quemadmodum in eis perscriptum est. Valete." Cum itaque Sisines et qui eum

“ἔρρωθε.” μαθόντες οὖν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ὁ Σισίνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν, ταύτητά λοιπὰ ἀκόλουθα ποιεῖν διέγνωσαν. ἐπιστάτην ἔν τῶν ἱερῶν ἔργων, συλλαμβανόμενοι τοῖς πρεσβυτέροις τῶν Ἰουδαίων, καὶ τῶν γερόντων ἄρχησι. καὶ ἤνυστο κατὰ πολλὴν σπουδὴν ἡ κατασκευὴ τῆ ναῦ, προφητευόντων Ἀγγαίῃς καὶ Ζαχαρίῃς, κατὰ τὰ προτάγματα τῷ Θεῷ καὶ μετὰ βουλῆσεως Κύρου τε καὶ Δαρείῳ τῶν βασιλέων. ἠκοδομήθη δ' ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ. τῷ δ' ἐνιαυτῷ τῆς Δαρείῳ βασιλείας ἑτῆς, εἰκάδι καὶ τρίτῃ μηνὸς δώδεκάτῃ, ὃς καλεῖται παρ' ἡμῖν μὲν Ἀδαρ, παρὰ δὲ Μακεδόσιν Δύστρος. προσφέρουσι θυσίας οἱ τε ἱερεῖς καὶ Λευῖται, καὶ τὸ ἄλλο τῶν Ἰσραηλιτῶν πλῆθος, ἀνασωτακὰς τῶν προτέρων ἀγαθῶν μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὸ ἱερὸν ἀνακαινισθὲν ἀπειληφέναι, ταύρας ἑκατὸν, κριὸς διακοσίους, ἄρνας τετρακοσίους, χιμάρους δώδεκα κατὰ φυλὴν, τοσαῦται γάρ εἰσιν αἱ τῶν Ἰσραηλιτῶν φυλαί, ὑπὲρ ὧν ἡμαρτεν ἑκάστη. ἀνέστησαν τε κατὰ τὰς Μαυσῶος νόμους, οἱ τε ἱερεῖς καὶ Λευῖται, θυρωρὸς ἐφ' ἑκάστῃ πυλῶνος. ἠκοδομήκασαν γάρ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τὰς ἐν κύκλῳ τῆ ναῦ τοὰς τῷ ἔνδοθεν ἱερῷ.

ἡ. Εὐστάσης δὲ τῆς τῶν Ἀζύμων ἑορτῆς, μηνὶ τῷ πρώτῳ, κατὰ μὲν Μακεδόνας Ξανθικῶ λεγομένῳ, κατὰ δὲ ἡμᾶς Νισάν, συνερρύθη πᾶς ὁ λαὸς ἐκ τῶν καμῶν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὴν ἑορτὴν ἡγαγον ἀγνεύσαντες μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων τῷ πατρῷ νόμῳ, καὶ τὴν Πάχα προσαγορευομένην θυσίαν τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ τῷ αὐτῷ μηνὸς ἐπιτελέσαντες κατευωχήθησαν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ, μηδεμιᾶς Φειδόμενοι πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ τὰς ὀλοκαυτώσεις ἐπιφέροντες τῷ Θεῷ, καὶ χαριστηρίους θυσίας ἐπιτελοῦντες, ἀνθ' ὧν αὐτὰς τὸ Θεῖον πάλιν εἰς τὴν πάτριον γῆν καὶ τὰς ἐν αὐτῇ νόμους ἡγαγε, καὶ τὴν τῷ Περσῶν βασιλέως διάνοιαν εὐμενῇ κατέστησεν αὐτοῖς. καὶ οἱ μὲν, ὑπὲρ τούτων ἐπιδειφιλούμενοι ταῖς θυσίαις καὶ τῇ περὶ τὸν Θεὸν Φιλοτιμίᾳ, κατώκησαν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, πολιτεία χρώμενοι ἀριστοκρατικῇ μετ' ὀλγαρχίας. οἱ γὰρ ἀρχιερεῖς προεβήκασαν τῶν πραγμάτων, ἄχρεις οὐ τὰς Ἀσα-

eo erant ex hac epistola Regis voluntatem intellexissent, statuerunt reliqua ei conuenienter exsequi. Sacris igitur instabant operibus, Iudaeorum senioribus opem ferentes et senatus principibus: magnaue cum diligentia perficitur templi fabrica, vaticinantibus Aggaeo et Zacharia, idque ex Dei mandato, atque ex Cyri et Darii Persarum regum sententia. absolutumque est intra septem annos. Anno autem regni Darii nono, vigesimo tertio die mensis duodecimi, qui nostris dicitur Adar, Macedonibus vero Dystrus, sacerdotes ac Leuitae cum reliqua Israëlitarum multitudine hostias immolarunt, pro renouata post captiuitatem pristina felicitate proque recepto nouo templo, tauros centum, arietes ducentos, agnos quadringentos, et hircos duodecim pro numero tribuum (totidem enim sunt tribus Israëliticae), vt peccata earum vniscuiusque expiarent. Quin et sacerdotes et Leuitae curarunt, vt iuxta Moysis leges ianitores ad singula adessent vestibula. nam Iudaei in circuitu templi aedificauerant porticus ad interius sacrum.

3. Instante autem Azymorum festo, mense primo, qui Macedonibus Xanthicus dicitur, nobis vero Nisan, populus vniuersus ex oppidis in urbem confluit, et festum egerunt lustrati vna cum coniugibus et liberis ritu patrio, cumque victimam, quam Paschalem appellant, die eiusdem mensis decima quarta immolassent, per dies septem epulati sunt nullis sumptibus parcentes, solida etiam sacrificia Deo offerentes, et sacra facientes pro gratiarum actione, quod numen eos terrae patriae legibusque auitis iterum restituisset, fecissetque, vt rex Persarum animo esset erga ipsos beneuolo. Et quidem illi maxima in sacrificiis largitate vsi summaque in Dei cultu magnificentia Hierosolyma incoluerunt, instituta ea reipublicae forma, quae optimatum est paucorum potestate mixta. nam pontifices summae rerum praefuerunt, donec Alamonaeorum genus regnum obtinuit. Ante

μυαίᾱ συνέβη βασιλεύειν ἐκγόνους. πρὸ μὲν γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐβασιλεύοντο ἀπὸ Σαύλ πρῶτον ἀρξαμένη καὶ Δαυὶδ, ἐπὶ ἑτῇ πεντακόσια τριάκοντα δύο, μηνας ἕξ, ἡμέρας δέκα. πρὸ δὲ τῶν βασιλείων τούτων ἄρχοντες αὐτὰς διέπουν, οἱ προσαγορευόμενοι κριταὶ καὶ μόναρχοι· καὶ τούτων πολιτευόμενοι τὸν τρόπον ἔτεσι πλείοσιν ἢ πεντακοσίοις διήγαγον μετὰ Μωϋσῆν ἀποθανόντα καὶ Ἰησοῦν τὸν στρατηγόν. καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν ἀνασωθέντων ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας Ἰσρααίων, ἐν τοῖς Κύρις καὶ Δαρεῖς χρόνοις, ἐν τούτοις ὑπῆρχεν.

Σ'. Οἱ δὲ Σαμαρεῖς, ἀπεχθῶς πρὸς αὐτὰς καὶ βαρύνως διακείμενοι, πολλὰ κακὰ τὰς Ἰσρααίους ἐργάσαντο, πλείω τε πεποιθότες, καὶ συγγένειαν προσποιούμενοι τῶν Περσῶν, ἐπιδήθερ ἐκείθεν ἦσαν. ὅσα τε γὰρ ἐκελεύθησαν ἐκ τῶν Φόρων ὑπὸ τῷ βασιλέως εἰς τὰς θυσίας τελεῖν τοῖς Ἰσρααίοις, παρέχεν ἢ ἡθέλον, τοὺς τε ἱππάρχης σπυδαζόμενος αὐτοῖς πρὸς τοῦτο καὶ συνεργοῦντας εἶχον· ἄλλα τε ὅσα βλάπτειν ἢ δι' αὐτῶν ἢ δι' ἐτέρων ἠδύναντο τοὺς Ἰσρααίους, ἢ ἀπάνουν. ἔδοξεν οὖν πρεσβευσαμένοις τοῖς Ἱεροσολυμίταις πρὸς τὸν βασιλέα Δαρεῖον, κατηγορεῖσθαι τῶν Σαμαρειτῶν, καὶ πρεσβεύσει Ζοροβάβηλος καὶ ἄλλοι τῶν ἀρχόντων τέσσαρες. ὡς δὲ τὰ ἐγκλήματα, καὶ τὰς αἰτίας, ἃς κατὰ τῶν Σαμαρειτῶν ἐπέφερον, ἔγνω παρὰ τῶν πρέσβων ὁ βασιλεὺς, δούς αὐτοῖς ἐπιστολὴν κομίζεν πρὸς τοὺς ἱππάρχης τῆς Σαμαρείας καὶ τὴν βαλὴν ἀπέπεμψε. τὰ δὲ γεγραμμένα ἦν τοιαῦδε. "Βασιλεὺς Δαρεῖος Ταγγανᾶ καὶ Σαμβαβᾶ τοῖς ἱππάρχοις Σαμαρειτῶν, Σαδραῖκῃ καὶ Βοβήλωνι, καὶ τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτῶν τοῖς ἐν Σαμαρείᾳ. Ζοροβάβηλος καὶ Ἀνανίας καὶ Μαρδοχαῖος, Ἰσρααίων πρεσβευταί, ἡτιῶντο ὑμᾶς ὡς ἐνοχλοῦντας αὐτοῖς πρὸς τὴν οἰκοδομίαν τῆς ναοῦ, καὶ μὴ χορηγοῦντας ἃ προσέταξα ὑμῖν εἰς τὰς θυσίας τελεῖν αὐτοῖς ἀναλώματα. βούλομαι οὖν ὑμᾶς ἀναγνόντας τὴν ἐπιστολὴν, χορηγεῖν αὐτοῖς ἐκ τῆ βασιλικῆς γαζοφυλακῆς τῶν Φόρων τῆς Σαμαρείας, πάνθ' ὅσα πρὸς τὰς θυσίας

enim captiuitatem et euersionem regnatum quidem fuit a Saulo primo rege et Dauide per annos quingentos viginti duos, menses sex, dies decem. At ante reges istos suberant imperio illorum, qui dicti sunt iudices et monarchae: et sub hac reipublicae forma annos plusquam quingentos egerunt post obitum Moyſis et Ieſu imperatoris. Atque haec quidem de Iudaeis, qui sub Cyro et Dario regibus e captiuitate enaſerunt, ita ſe habebant.

9. Samaritae autem, gens illis infeſta et inuida, mala multa Iudaeis iatulerunt, et opibus freti, et Perſarum cognationem prae ſe ferentes, vt qui ex iis oriundi. Et enim quaecunque tributa conferre iuſſi erant a rege in ſacrificia, ea dare recuſabant, id aſſequuti, vt equitum magiſtri ſibi in hoc fauerent operamque ſuam addicerent; et in caeteris nihil reliqui fecerunt, quo Iudaeis nocere per ſe aut per alios potuiſſent. Viſum eſt itaque Hieroſolymitanis mittere ad regem Darium, vt Samaritas accuſarent. atque legationem obierunt Zorobabelus et alii quatuor ex magiſtratibus. Cum autem ea, quae Samaritis crimini et vitio vertebantur, a legatis Rex accepiſſet, eos dimiſit cum literis ad magiſtros equitum et ſenatum Samariae perferendis. illae autem ſcriptae erant huiuſmodi verbis. Darius rex Tanganae et Samababae equitum magiſtris apud Samaritas, Sadrae et Robeloni, reliquiſque illorum conſeruis in Samaria. Zorobabelus et Ananias atque Mardocheus, Iudaeorum legati, vos accuſauerunt, quod iſtis in aedificatione templi moleſti fueritis, neque impenſas in ſacrificia eis praeſtaueritis, quas vobis imperaui. Volo igitur, vt, lecta hac noſtra epiſtola, e regio ſiſco tributorum Samariae omnia illis ſuppeditentur, quae ex ſacerdotum ſententia illis uſui eſſe poſſunt in ſacris faciendis, vt ſingulis diebus victimas immolare

“αὐτοῖς ἐστὶ χρέσιμα, καθὼς οἱ ἱερεῖς ἀξιούσιν· ἵνα μὴ διαλείπωσι καὶ ἡμέραν θύοντες, καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ καὶ Περσῶν “εὐχόμενοι τῷ Θεῷ.” καὶ ἡ μὲν ἐπιστολὴ ταῦτα περιεῖχεν.

ΚΕΦ. ε΄.

Οτι Ξέρξης ὁ Δαρείῳ οἰκειῶς πρὸς τὰς Ἰνδαίους διτέθη. καὶ περὶ Ἑσδρα καὶ Νεεμῖα.

Δαρεῖς δὲ τελευτήσαντος παραλαβὼν τὴν βασιλείαν Ξέρξης ὁ παῖς αὐτῆ, ἐκληρονόμησεν αὐτῇ καὶ τὴν πρὸς Θεὸν εὐσέβειάν τε καὶ τιμὴν. ἅπαντα γὰρ ἀκολούθως τῷ πατρὶ τὰ πρὸς τὴν θρησκείαν ἐποίησε, καὶ πρὸς τὰς Ἰνδαίους ἔχε φιλοτιμώτατα. κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἀρχιερεὺς ἦν Ἰησὺ πάως, Ἰωάκειμος ὄνομα. ὑπῆρχε δὲ καὶ ἐν Βαβυλῶνι δίκαιος ἀνὴρ, καὶ δόξης ἀπολαύων ἀγαθῆς παρὰ τῷ πλήθει, πρῶτος ἱερεὺς τῇ λαῷ, καλέμενος Ἑσδρας· ὅς, τῶν Μωϋσείως νόμων ἱκανῶς ἔμπειρος ὢν, γίνεται φίλος τῷ βασιλεῖ Ξέρξει. γυνὴ δὲ ἀναβῆναι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐπαγαγέσθαι τινὰς τῶν ἐν Βαβυλῶνι τυγχανόντων Ἰνδαίων, παρεκάλεσε τὸν βασιλέα θῆναι αὐτῷ πρὸς τὰς σατραπίας τῆς Συρίας ἐπιστολὴν, ἀφ' ἧς αὐτοῖς γνωριθῆσεται, τίς εἴη. ὁ δὲ βασιλεὺς γράφει πρὸς τὰς σατραπίας ἐπιστολὴν τοιάνδε. “Βασιλεὺς βασιλέων Ξέρξης “Ἑσδρα ἱερεὶ καὶ ἀναγνώστῃ τῷ θεῷ νόμῳ χαίρειν. Τῆς ἡμετέρας “τῇ Φιλανθρωπίας ἔργον εἶναι νομίσας τὸ τὰς βελομένης ἐκ “τῇ τῶν Ἰνδαίων ἔθνης, καὶ ἱερέων καὶ Λευιτῶν ὄντων ἐν τῇ “ἡμετέρας βασιλείας συναπαίρειν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τῆτο “προσέταξα. καὶ ὁ βελλόμενος ἀπίτω, καθάπερ ἔδοξε καὶ “μοὶ καὶ τοῖς ἐπτά με συμβούλοις, ὅπως τὰ κατὰ τὴν Ἰνδαίαν “ἐπισκέψωνται τῷ νόμῳ τῷ Θεῷ ἀκολούθως, καὶ ἀπενεύγ- “κωσι δῶρα τῷ Ἰσραηλιτῶν Θεῷ, ὥστε ἡζάμην ἐγὼ τε καὶ “οἱ φίλοι· καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον ὅσον ἂν εὔρεθῇ ἐν τῇ “χώρᾳ τῶν Βαβυλωνίων ὀνομασμένοι τῷ Θεῷ, τοῦτο πᾶν εἰς “Ἱεροσόλυμα κομωθῆναι τῷ Θεῷ εἰς τὰς θυσίας. πάντα τε “ὅσα βούλῃ ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατασκευάσαι, ποιῶν

non cessent, Deumque precari pro memet et Persarum gente." Atque in hanc quidem sententiam scripta erat epistola.

CAP. V.

Quod Xerxes, Darii filius, magna Judaeos benevolentia prosequutus est. itemque de Esdra et Neemia.

MORTUO autem Dario, in regnum successit filius eius Xerxes, qui pari ac ille pietate et honore Deum prosequutus est. eius enim cultui omnem similiter ac pater curam adhibuit, et prolixa erat in Iudaeos benevolentia. Atqui illo tempore pontifex erat Iesu filius, nomine Ioacimus. Babylone autem erat etiam vir iustus, bonaeque apud omnes existimationis, primarius populi sacerdos, Esdras appellatus. qui, utpote legum Moysaicarum admodum peritus, Xerxis regis amicitiam tunc temporis consequitur. Cum autem statuisset Hierosolyma ascendere, et de Iudaeis Babylone degentibus aliquot secum ducere, petiit a Rege literas sibi dari ad Syriae satrapas, ut ex illis cognoscerent, qui vir esset. Atque Rex ad satrapas huiusmodi epistolam scripsit. "Rex regum Xerxes Esdrae sacerdoti atque divinae legis professori salutem. Meae humanitatis esse ratus, ut Iudaeis et sacerdotibus eorum et Levitis, qui adhuc in regno nostro agunt et Hierosolyma proficisci volunt, eo commigrare liceat, hanc potestatem ut habeant imperavi. Quicumque igitur id habet in animo, abeat, quemadmodum et mihi et septem meis consiliariis visum est, ut convenienter legi Dei ea inspiciant, quae in Iudaea aguntur, ferantque munera Israëuitarum Deo, quae ego et amici volumus; item auri et argenti quicquid inventum fuerit in Babyloniorum regione Deo dicatum, id omne Hierosolyma deportent, ut sacra Deo fiant. et quicquid ipse ex auro et argento

"ἐξέσω σοι μετὰ τῶν ἀδελφῶν. καὶ τὰ δεδομένα σοι ἱερά
 "σκεύη ἀναθήσεις, καὶ ὅσων ἂν ἐπίνοϊαν λάβῃς, καὶ ταῦτα
 "προσεξεργάσῃ, τὴν εἰς αὐτὰ δαπάνην ἐκ τοῦ βασιλικῷ
 "ποιούμενος γαζοφυλακίᾳ. ἔγραψα δὲ καὶ τοῖς γαζοφύλα-
 "ξι τῆς Συρίας καὶ τῆς Φοινίκης, ἵνα τῶν ὑπὸ Εσδρα τοῦ ἱε-
 "ρέως καὶ ἀναγνώστῃ τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ἐπισαλέντων ἐπαμ-
 "ληθῶσιν. ὅπως δὲ μηδεμίαν ὀργὴν ἐπ' ἐμὲ λάβῃ τὸ θεῖον ἢ
 "τοὺς ἐμούς ἐκγόνους, πάντα ἀξιῶ καὶ μέχρι τοῦ πυροῦ κί-
 "ρων ἑκατὸν ἐπιτελεῖσθαι τῷ Θεῷ κατὰ τὸν νόμον. καὶ ὑμῖν
 "δὲ λέγω, ὅπως τοῖς ἱερεῦσι, καὶ Λευίταις, καὶ ἱεροψάλταις,
 "καὶ θυρωροῖς, καὶ ἱεροδούλοις, καὶ γραμματεῦσι τῶ ἱερῷ,
 "μήτε φόβος ἐπιτάξῃτε, μήτε ἄλλο μηδὲν ἐπιβέλον ἢ φορετι-
 "κὸν εἰς αὐτὰς γένηται. καὶ σὺ δὲ, Εσδρα, κατὰ τὴν τῷ Θεῷ
 "σοφίαν ἀποδείξον κριτὰς, ὅπως δικάσωσιν ἐν Συρίᾳ καὶ Φοι-
 "νίκῃ πάσῃ, τῆς ἐπισταμένους σὲ τὸν νόμον, καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι
 "παρέξῃς αὐτὸν μαθεῖν, ἵν' ἅν τις τῶν ὁμοεθνῶν σὲ παραβαί-
 "νῃ τὸν τοῦ Θεοῦ νόμον ἢ τὸν βασιλικόν, ὑπόσχῃ τιμωρίαν, ὡς
 "ὃ κατ' ἀγνοίαν αὐτὸν παραβαίνων, ἀλλ' ὡς ἐπιστάμενος μὲν,
 "τολμηρῶς δὲ παρακῶν καὶ καταφρονῶν. κολαθίσονται
 "δὲ ἢ θανάτῳ ἢ ζημίας χρηματικῇ. ἔρρωσο.

β'. Λαβὼν δὲ Εσδρας ταύτην τὴν ἐπιστολὴν, ὑπερήδη,
 καὶ τῷ Θεῷ προσκυνεῖν ἤρξατο, τῆς τῇ βασιλείᾳ πρὸς αὐτὸν
 χρηστότητος ἐκεῖνον αἷτιον ὁμολογῶν γεγενῆσθαι· καὶ διὰ τῆ-
 το τὴν πᾶσαν αὐτῷ χάριν ἔλογεν εἰδέναί. ἀναγνὼς δ' ἐν Βα-
 βυλῶνι τὴν ἐπιστολὴν τοῖς αὐτόθι παρῶσιν Ἰσραήλοις, αὐτὴν μὲν
 κατέχευ· τὸ δ' ἀντίγραφον αὐτῆς παρὰ πάντας ἔπεμψε τῆς
 ὁμοεθνεῖς, τῆς κατὰ τὴν Μηδίαν ὄντας. μαθόντες δ' ἔτοι τῇ
 βασιλείᾳ καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβειαν καὶ τὴν πρὸς τὸν
 Εσδραν εὐνοίαν, ἅπαντες μὲν ὑπερηγάπησαν· πολλοὶ δ' αὐ-
 τῶν, καὶ τὰς κτήσεις ἀναλαβόντες, ἤλθον εἰς Βαβυλῶνα,
 ποθῆντες τὴν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κάθοδον. ὁ δὲ πᾶς λαὸς
 τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ χώραν ἔμεινε. διὸ καὶ δύο φυλάς εἶναι
 συμβέβηκεν ἐπὶ τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, Ρωμαιοὺς ὑπα-
 κησάσας. αἱ δὲ δέκα φυλαὶ πέραν εἰσὶν Εὐφράτη ἕως δεῦρο,

“conflare volueris, id tibi tuisque fratribus facere liceat.
 “Sacra quoque vasa tibi in manus data Deo dedicabis, et
 “quicquid tibi in mentem venerit, illud etiam fieri curabis,
 “impenfis e fisco regio sumtis. Quin et quaestoribus
 “Syriae Phoeniciaeque scripsi, vt diligentiam adhiberent ad
 “omnia, quae Esdras sacerdos et legum Dei interpret illis
 “mandauerit. Et vt Deus nullam in me posterisque
 “meos iram effundat, volo, vt omnia vsque ad tritici co-
 “ros centum Deo ex lege praestentur. Ac vobis praeter-
 “ea denuncio, ne cui sacerdoti, aut Leuitae, aut sacro
 “cantori, aut ianitori, aut sacro ministro, aut templi scri-
 “bae, tributum vllum imperetis, neque aliud quoduis il-
 “lis insidiarum ergo aut oneris. Tu vero, Esdra, pro
 “ea qua praeditus es diuina sapientia, statuito iudices
 “legis tuae peritos, qui in tota Syria et Phoenicia ius
 “dicant, imperitosque istam docebis, vt si quis e po-
 “pularibus tuis Dei aut Regis legem fuerit transgres-
 “sus, poenas det meritas debitasque, vtpote qui non
 “per ignorantiam contra eam fecerit, sed cum eam
 “nouerit, audacter spreuerit et contemserit. ii autem
 “plectantur vel morte vel pecunia. Vale.

2. Cum autem Esdras has literas accepisset, supra modum ex hilaratus est, Deumque coepit adorare, Regis erga ipsum benignitatem ei acceptam deberi agnoscens: quam ob rem gratias se ei maximas habere dicebat. Atque vbi Babylone epistolam Iudaeis legerat, qui illic forte aderant, eam quidem apud se retinebat, exemplar vero eius in Mediam ad omnes gentis suae homines misit. Illique, cognita Regis erga Deum pietate et erga Esdras beneuolentia, omnes vehementer sunt laetati; multi vero ex iis eum re sua familiari Babylonem se contulerunt, vt qui Hierosolyina reuertendi desiderio tenebantur. Omnis autem multitudo Israelitarum in ea regione mansit. Quapropter duae tantum tribus per Asiam atque Europam sub Romano degunt imperio. Decem autem reliquae tribus vsque in hodiernum diem loca ultra Euphratem co-

μυριάδες ἄπειροι, καὶ ἀριθμῶ γνωσθῆναι μὴ δυνάμεναι. πρὸς δὲ Εσδραν ἀφικνούνται, ἰσρέων, καὶ Λευιτῶν, καὶ θυρωρῶν, καὶ ἰεροφαιτῶν, καὶ ἰεροδύλων πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν. συναγαγὼν δὲ τὸς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς τὸ πέραν τῆ Εὐφράτης, καὶ τρεῖς ἐπιδιαιτρίψας ἐκεῖ ἡμέρας, νηστειὰν αὐτοῖς παρήγγειλεν, ὅπως εὐχὰς ποιήσωνται τῷ Θεῷ περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας, καὶ τῷ μηδὲν κατὰ τὴν ὁδὸν παθεῖν ἄτοπον, ἢ πρὸς τῶν πολεμίων, ἢ τινὸς ἄλλης δυσκόλης προσπεισόντος αὐτοῖς. Φθάσας γὰρ ὁ Εσδρας εἰπὼν τῷ βασιλεῖ, ὅτι διασώσει αὐτὸς ὁ Θεός, ἡ κατηξίωσεν ἰππεὺς αὐτὸν αἰτῆσαι τὸς προπέμψοντας. ποιησάμενοι δὲ τὰς εὐχὰς, ἄραντες ἀπὸ τῆ Εὐφράτης δωδεκάτῃ τῷ πρώτῃ μηνὸς τῆ ἐβδόμης ἔτους τῆς Ἑξέχβ βασιλείας, παρεγένοντο εἰς Ἱερουσόλυμα μηνὶ πέμπτῳ τῷ αὐτῷ ἔτους. καὶ παραχρῆμα τοῖς γαζοφύλαξιν ὁ Εσδρας, ἔσιν ἐκ τῆ τῶν ἰσρέων γένεας, παρέστησε τὰ ἰσραὴ χρήματα, ἀργυρεῖα τάλαντα ἑξακόσια πεντήκοντα, σκευὴ ἀργυρᾶ τάλαντων ἑκατὸν, χρυσᾶ σκευὴ τάλαντων εἴκοσι, χαλκᾶ σκευὴ χρυσῷ κρεῖττονα σαθμῷ τάλαντων δώδεκα. ταῦτα γὰρ ἰδωρήσατο ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτῷ, καὶ πάντες οἱ ἐν Βαβυλῶνι μένοντες Ἰσραηλίται. παραδὲς δὲ ταῦτα τοῖς ἰερεῦσιν ὁ Εσδρας, ἀπέδωκε τῷ Θεῷ τὰς ἐκ τῶν ὀλοκαυτώσεων νομομισθίας γίνεσθαι θυσίας, ταύρας δώδεκα ὑπὲρ κοιτῆς τῷ λαῷ σωτηρίας, κριὸς ἐνενήκοντα, καὶ ἄρνας ἐβδομήκοντα δύο, ἐρίφους εἰς παραίτησιν τῶν ἡμαρτημένων δώδεκα. τοῖς δὲ τῷ βασιλέως οἰκονόμοις καὶ τοῖς ἐπαρχοῖς τῆς Κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης τὰ γεάμματα τῷ βασιλεῖ ἀπέδωκεν. οἱ δὲ τὸ προσταχθῆν ὑπ' αὐτῷ ποιῆν ἀνάγκη ἔχοντες, ἐτίμησάν τε τὸ ἔθνος, καὶ πρὸς πᾶσαν αὐτῷ χρεῖαν συνήρησαν.

γ'. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ αὐτὸς ἐβλαύσατο Εσδρας, προεχώρησε δ' αὐτῷ, κείμενος αὐτὸν ἄξιον, οἶμαι, τῷ Θεῷ τῶν βλαπέντων διὰ χρηστότητα καὶ δικαιοσύνην. χρόνῳ δὲ ὕστερον προσελθόντων αὐτῷ τινῶν, καὶ κατηγορούντων, ὥς τινες τῷ πλήθει καὶ τῶν ἰσρέων καὶ Λευιτῶν παραβεβήκασιν τὴν πολιτείαν, καὶ λαλύκασιν τὸς πατρῴους νόμους, αἰλοσθενεῖς ἡγμένοι

lent, infinita hominum millia, nec numero comprehendenda. Caeterum ad Esdras quamplurimi veniunt ex sacerdotibus, et Levitis, et ianitoribus, et sacris cantoribus, et templi ministris. Itaque cum captiuos, quotquot eum comitarentur, in locum ultra Euphratem coëgisset, ibique per triduum moratus esset, ieiunium illis indixit, ad Deum precibus implorandum, ut saluti ipsorum prospiceret, ne quid mali in itinere paterentur, aut ab hostibus, aut a re alia difficili illis obiecta. Regi enim Esdras ante dixerat, Deo curae fore, ut illos seruaret; atque adeo noluit ab eo equites petere, qui eos deducerent. Peracta autem supplicatione, ab Euphrate profecti duodecimo die mensis primi, anno regni Xerxis septimo, Hierosolyma perueniebant eiusdem anni mense quinto. Atque illico Esdras gazae custodibus sacram pecuniam tradidit, argenti talenta sexcenta quinquaginta, vasa argentea talentorum centum, vasa aurea viginti talentorum, et vasa aerea auro meliora pondo duodecim talentorum. Haec enim rex et eius consiliarii et omnes in Babylone manentes Israëlitae donauerant. Esdras autem, cum ista sacerdotibus tradidisset, Deo in holocausta legitimas immolauit hostias, tauros duodecim pro vniuersi populi salute, arietes nonaginta et agnos duos et septuaginta, et capros piaculares duodecim. Regis etiam dispensatoribus et praefectis Coeles-Syriae Phoeniciaeque scriptas a Rege reddidit epistolas. Illi vero, quod facere necesse habuerint, quae a Rege erant imperata, et gentem nostram honorarunt, et ei, si quid opus esset, adiumento fuerunt.

3. Et haec quidem erant, quae ab ipso Esdra consulebantur, eique omnia ex sententia successerunt; Deo ipsum, ut puto, ob probitatem et iustitiam dignum existimante, cui sapienter consulta feliciter cederent. Aliquanto autem post, cum nonnulli eum conuenissent, et detulissent quosdam e populo, et sacerdotes, et Levitas, ut qui contra reipublicae instituta fecerant et patrias leges habe-

γυναῖκας, καὶ τὸ ἱσρατικὸν γένος συγκειχύασι, δεομένων δὲ βοηθῆσαι τοῖς νόμοις, μὴ κοινὴν ἐπὶ πάντας ὄργην λαβῶν ὁ Θεός, πάλιν αὐτὰς εἰς συμφορὰς ἐμβάλη, διέρρηξε μὲν εὐθύς ὑπὸ λύπης τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν κεφαλὴν δὲ σπαράσσων καὶ τὰ γένηα ὑβρίζων ἐπὶ τὴν γῆν ἑαυτὸν ἔρριψεν, ἐπὶ τῷ τὴν αἰτίαν ταύτην λαβεῖν τὴς πρώτης τῇ λαῷ. λογίζομενος δὲ, ὅτι, ἐὰν ἐκβαλεῖν αὐτὰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προσάξῃ τέκνα, ἕκ ἀκκοθήσεται, διέμενεν ἐπὶ τῆς γῆς κείμενος. συνέτρεχον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ μέτριοι πάντες, κλαίοντες καὶ αὐτοί, καὶ τῆς ἐπὶ τῷ γεγεννημένῳ λύπης συμμεταλαμβάνοντες. ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς γῆς ὁ Εσδρας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας εἰς τὸν ἕρανόν, αἰχύνεσθαι μὲν ἔλεγεν εἰς αὐτὸν ἀναβλέψαι, διὰ τὰ ἡμαρτημένα τῷ λαῷ, ὃς τῆς μνήμης ἐξέβαλε τὰ τοῖς πατέρασιν ἡμῶν διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν συμπεσόντα· παρεκάλει δὲ τὸν Θεὸν σπέρμα τι καὶ λείψανον ἐκ τῆς τότε συμφορᾶς αὐτῶν καὶ αἰχμαλωσίας περισώσαντα, καὶ πάλιν εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ τὴν οἰκίαν γῆν ἀποκαταστήσαντα, καὶ τῶν Περσῶν βασιλέας ἀναγκάσαντα λαβεῖν οἰκτοῦν αὐτῶν, καὶ συγγνωμονῆσαι τοῖς νῦν ἡμαρτημένοις· ἄξια μὲν θανάτῳ πεποιηκόσιν, εἶναι δ' ἐπὶ τῇ τοῦ Θεοῦ χρηστότητι καὶ τῆς ἀφῆναι τῆς κολάσεως.

δ'. Καὶ ὁ μὲν ἐπαύσατο τῶν εὐχῶν. θρηγνούντων δὲ πάντων, ὅσοι πρὸς αὐτὸν σὺν γυναῖξιν καὶ τέκνοις συνῆλθον, Ἀχωνίος τις ὀνόματι, πρῶτος τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, προσελθὼν, αὐτὰς μὲν ἀμαρτεῖν ἔλεγεν, ἄλλοθενεῖς ἐνοικησαμένους γυναῖκας· ἔπειθε δ' αὐτὸν ἐξορκίσαι πάντας, ἐκβαλεῖν αὐτάς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν γεγεννημένα, κολαδοθήσεσθαι δὲ τὰς ἕχ ὑπακούσαντας τῷ νόμῳ. πειθεῖς οὖν τούτοις ὁ Εσδρας, ἐποίησεν ὁμοῖαι τοὺς Φυλάρχους τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν καὶ Ἰσραηλιτῶν, ἀποπέμψασθαι τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα κατὰ τὴν Ἀχωνίαν συμβαλὴν. λαβὼν δὲ τὰς ὄρκους, εὐθύς ὤρμησεν ἐκ τῆς ἱερᾶ εἰς τὸ πασιφόριον Ἰωάννη τῷ Ἐλιασίβ. καὶ μηδενὸς ὄλως διὰ τὴν λύπην γευσάμενος, ἐκείνην τὴν ἡμέραν διήγαγεν αὐτόθι. γενομένης δὲ κηρύγματος, ὥς τε πάντας τὰς

factarant, ex alienigenis ductis vxoribus, genusque sacerdotale confuderant; orassentque, vt legibus subueniret, ne in vniuersos absque discrimine saeuiret Dei ira, faciatque, vt in calamitates iterum recidant: istis auditis, prae moerore statim vestimenta conscidit, et vulla capitis caesarie barbaque mutilata semet humi prostrauit, quod primores populi hoc in se crimen admiserint. atque secum reputans, sibi non obtemperatum iri; si iuberet eos vxores cum liberis foras eiicere, nolebat se a terra attollere. Itaque ad eum confluebant quotquot boni erant aequique, et ipsi lugentes similiterque ac ille, quae facta erant, dolentes. Cum autem Esdras humo surrexisset, passis in coelum manibus dicebat, se quidem pudere sublati oculis illud contueri, quod grauiter adeo deliquerit populus, obliti illorum, quae patribus nostris ob peccata ab illis commissa acciderant: Deum vero, qui semen aliquod et reliquias e calamitate eorum ac captiuitate conseruauerat, et rursus Hierosolyma suamque in terram reduxerat, quique reges Persarum eo perpulerat, vt vicis illorum misererentur, supplex orabat, vt et illorum in praesentiarum delictis ignosceret; qui licet commeriti fuerint, vt morte plecterentur, Dei tamen erga ipsos benignitati in laudem quammaxime cessurum esse, si illis supplicium remiserit.

4. Atque ille quidem orandi finem fecit. Dum vero omnes, qui ad eum cum vxoribus et liberis conuenere, ploratum ederent, quidam nomine Achonius, Hierosolymitanorum primus, eum adiit, dicebatque, illos quidem sese peccato obstrinxisse, qui cum alienigenis habitarent vxoribus; eique suadebat, vt omnes ad vxores cum liberis suis repudiandas iuramento adigeret, et si quis legi parere nolleret, in eum animaduerneret. His itaque persuasus Esdras, principibus sacerdotum et Leuitarum et Israelitarum iusiurandum detulit, se vxores liberosque secundum Achonii consilium dimissuros esse. Atque vbi iurarunt, e templo digressus contendit ad coenaculum Ioannis filii Eliafi: vbi tota ea die commoratus, nec cibi quidquam nec potus prae moerore attigit. Cum autem edictum esset, vt

ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας συνελθεῖν εἰς Ἱερουσόλυμα, ὡς τῶν ἐν
 θυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις ἐκ ἀπαντησάντων, ἀπαλλοτριωθη-
 σομένων τῷ πλῆθους, καὶ τῆς ὕσας αὐτῶν κατὰ τὴν τῶν
 πρεσβυτέρων κρίσιν ἀΦιερωθησομένης, συνῆλθον οἱ ἐκ τῆς
 Ἰὺδα Φυλῆς καὶ Βενιαμίτιδος ἐν τρισὶν ἡμέραις, εἰκάδι τῷ
 ἐνάτῃ μηνὸς, ὃς κατὰ μὲν Εβραίως Τεβέθος, κατὰ δὲ Μα-
 κεδόνας Ἀπελλαῖος καλεῖται. καθιστάντων δὲ ἐν τῷ ὑπερώῳ
 τῷ ἱερῷ, παρόντων ἅμα καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ὑπὸ τοῦ
 κρύβους ἀηδῶς διακεκμημένων, ἀναστάς Εσδρας, ἠτιάτο ἐκείνης,
 λέγων παρανομήσαι γήμαντας ἐκ ἐξ ὁμοφύλων. νῦν μέν-
 τοιγε ποιήσεν αὐτὴς, τῷ μὲν Θεῷ κεχαρισμένα, συμφέρον-
 τα δὲ αὐτοῖς, ἀποκεμψαμένους τὰς γυναῖκας. οἱ δὲ ποιή-
 σεν μὲν τῷτο πάντες ἐξεβόησαν· τὸ δὲ πλῆθος εἶναι πολὺ,
 καὶ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους χειμέριον, καὶ τὸ ἔργον ἑμίας ἐδὲ
 δευτέρας ὑπάρχειν ἡμέρας. ἀλλ' οἷτε ἠγεμόνες τέτοις, καὶ
 οἱ συνοικοῦντες ταῖς ἀλλοφύλοις, παραγενέσθωσαν, λαβόν-
 τες χερόν, καὶ πρεσβυτέρους ἐξ ἡ ἂν θελήσωσι τόπων, τὰς
 συνεπισκαψομένους τὸ τῶν γεγαμηκέτων πλῆθος. καὶ τῷτο
 δέξαν αὐτοῖς, ἀρξάμενοι τῇ νεμηνίᾳ τῷ δεκάτῃ μηνὸς ἀνα-
 ζητῆν τὰς συνοικοῦντας ταῖς ἄλλοθενέσιν, εὖρον, ἕως τῆς
 τῷ μηνὸς τῷ ἔχομένῃ νεμηνίας ποιησάμενοι τὴν ἔρευναν,
 πολλὰς ἐκ τε τῶν τῷ Ἰησὺ ἐγγόνων τῷ ἀρχιερέως, καὶ τῶν
 ἱερέων καὶ Λευιτῶν καὶ Ἰσραηλιτῶν, οἱ καὶ τὰς γυναῖκας
 καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν γεγεννημένα, τῆς τῶν νόμων φυλακῆς ἢ
 τῶν πρὸς αὐτὰ φίλτρων ποιέμενοι πλείονα λόγον, εὐθύς
 ἐξέβαλλον. καὶ θυσίας ἐξευμενίζοντες τὸν Θεὸν ἐπήνεγ-
 καν, κρείως καταθύσαντες αὐτῷ. τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν λέ-
 γειν ἐκ ἑδοξεν ἡμῖν ἀναγκαῖον εἶναι. τὸ μὲν οὖν ἀμάρτημα
 τὸ περὶ τῆς γάμης τῶν προειρημένων ἔτις ἐπανορθώσας
 Εσδρας, ἐκαθάριζε τὴν περὶ ταῦτα συνήθειαν, ὡς ταύτην
 τῷ λοιπῷ μόνιμον εἶναι.

εἰ. Τῷ δὲ ἐβδόμῳ μηνὶ τὴν Σκηνοπηγίαν ἐορτάζοντες,
 καὶ χερδὸν παντὸς τῷ λαῷ συνεληλυθότος ἐπ' αὐτὴν, ἀνελ-
 θόντες εἰς τὸ ἀνεκείμενον τῷ ναῷ πρὸς τὴν πύλην τὴν ἐπὶ τὴν

omnes ex captiuitate reduces Hierosolyma conuenirent, adeo vt, quicumque intra duos aut tres dies non stitisset, e populi coetu semoueretur, eiusque bona sacra forent ex senatorum decreto, Iudaicae et Beniamiticae tribus homines intra triduum coïuerunt vigesimo die mensis noni, qui Hebraeis Chasseus dicitur, Macedonibus vero Apellaeus. At postquam confederunt in superiore parte templi, senioribus etiam vna praesentibus, quibus molestiam creabat frigus, Esdras, cum surrexisset, accusabat eos, dicens, quod crimen commiserint, qui vxores duxerint ex gente aliena. Veruntamen nunc licere illis facere rem Deo gratam et sibi salubrem et frugiferam, si vxorum consortio renunciarint. Ad haec tota concio exclamauit, se quidem hoc facturos esse: multitudinem vero magnam esse, et anni tempestatem hibernam, et opus non vnius aut duorum dierum esse. Quocirca qui istis praesunt, quique cum alienigenis habitant, ad certum tempus accedant, et cum iis adsint seniores ex quocunque volunt loco, vna numerum inituri eorum, qui vxores duxerint. Cumque hoc illis placuisset, coepta inquisitione prima die mensis decimi in eos, qui alienigenas adsciuerant vxores, cum eam facere perrexissent vsque ad primam diem mensis sequentis, multos inueniunt et ex Iesu pontificis posteris, et ex sacerdotibus et Leuitis et aliis Israelitis, qui coniuges liberosque ex iis natos sine mora eiicere aggressi sunt, pluris facientes legum obseruantiam, quam suum erga illos amorem; atque, vt Deum placarent, sacrificia obtulerunt, arietibus ipsi immolatis. Nomina autem illorum recensere haud necessarium mihi visum est. Et quidem Esdras cum istiusmodi circa connubia erratum ita correxisset, consuetudinem hac de re emendauit, et emendatam in posterum stabiliiuit.

5. Septimo autem mense, cum festum tabernaculorum ageretur, et vniuersus fere populus conuenisset, vbi in templi partem patentem adscenderant iuxta portam ad

ἀνατολὴν ἀποβλέψασαν, ἐδεήθησαν τῇ Εσδρα τὰς νόμους ἀν-
τοῖς ἀναγνωθῆναι τὰς Μαυσέως. ὁ δὲ μέσος τῇ πλῆθους τα-
θεὶς ἀνέγνω, καὶ τῆτο ἐποίησεν ἀπ' ἀρχομένης ἡμέρας ἕως με-
σημβρίας. οἱ δὲ, ἀκύσαντες ἀναγινωσκομένων τῶν νόμων, δι-
καμοὶ μὲν πρὸς τὸ παρὲν καὶ τὸ μέλλον ἐδιδάσκοντο εἶναι·
περὶ δὲ τῶν παρεχόμενων ἐδυσφόρου, καὶ μέχρι τῆς δακρύων
προήχθησαν, ἐνθυμύμενοι πρὸς ἑαυτὰς, ὅτι μηδὲν ἂν τῶν πε-
πηρεαμένων κακῶν ἔπαθον, εἰ τὸν νόμον διεφύλαττον. ὁ δὲ Εσ-
δρας, ὥτως ὄρων αὐτὰς ἔχοντας, ἐκέλευσεν ἀπιέναι πρὸς αὐ-
τὰς καὶ μὴ δακρύνειν· εἶναι γὰρ ἑορτὴν, καὶ μὴ δαῖν ἐν αὐτῇ
κλαίειν. ὃ γὰρ ἐξῆναι. πρῶτ' ἔπειτο δὲ, μᾶλλον πρὸς εὐωχίαν
ὀρμήσαντας, ποιῆναι τὰ πρόσφορα τῇ ἑορτῇ καὶ κεχαρισμένα·
καὶ μετάνοιαν καὶ λυπὴν, τὴν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐξημαρτη-
μένοις, ἀτφάλειαν τε ἔξεν καὶ φυλακὴν τῇ μηδὲν ὁμοίον
συμπεσεῖν. οἱ δὲ, ταῦτα Εσδρα παραινοῦντος, ἑορτάζων ἤρ-
ξαντο· καὶ τῆτο ποιοῦντες ἐφ' ἡμέρας ὀκτὼ ἐν ταῖς σκηναῖς,
ἀνεχώρησαν εἰς τὰ οἰκῆα μετὰ ὕμνων τῇ Θεῷ, τῆς ἐπανορ-
θώσεως τῶν περὶ τὸ πολίτευμα παρενομηθέντων Εσδρα χά-
ριν εἰδότες. ὃ συνέβη μετὰ τὴν παρὰ τῷ λαῷ δόξαν γηραιῷ
τελευτήσῃ τὸν βίον, καὶ ταφῇ μετὰ πολλῆς Φιλοτιμίας
ἐν Ἱερουσολύμοις. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, καὶ Ἰωακίμῳ τῇ
ἀρχιερείῳ ἀποθανόντες, πᾶς αὐτῷ Ελιάσιβος τὴν ἀρχιερω-
σύνην διεδέξατο.

ς'. Τῶν δὲ αἰχμαλωτισθέντων τῆς Ἰσθαίων οἰνοχόος τῷ
Βασιλέως Ξέρξῃ, Νεεμίας ὄνομα, περιπατῶν πρὸ τῆς μητρο-
πόλεως τῶν Περσῶν Σύσων, ξένων τινῶν ἀπὸ μακρᾶς ὁδοί-
πορίας εἰς τὴν πόλιν εἰσιόντων ἐπακύσας Εβραῖσι πρὸς ἀλ-
λήλους ὁμιλοῦντων, προσελθὼν αὐτοῖς, ἐπυνθάνετο, πόθεν εἰεν
παραγενόμενοι. ἀποκριναμένων δ' ἦκει ἐκ τῆς Ἰσθαίας, πῶς
αὐτῶν ἔχει τὸ πλῆθος καὶ ἡ μητρόπολις Ἱερουσόλυμα, πάλιν
ἤρξατο πυνθάνεσθαι. κακῶς δ' ἔχεν εἰπόντων, βεβλήσθαι
γὰρ αὐτῶν εἰς ἑδάφος τὰ τείχη, καὶ τὰ πέριξ ἔσθαι πολλὰ
διατιθέναι κακὰ τὰς Ἰσθαίας, ἡμέρας μὲν κατατρεχόντων τὴν
χώραν καὶ διασπαζόντων, τῆς δὲ νυκτὸς κακῶς ἀπεργαζο-

orientem versam, Esdras obsecrarunt, vt Moysis leges eis recitarentur. Atque is in media concione positus praelegebat, id quod fecit a mane ad meridiem. Illi vero cum leges lectas audiuisent, non solum in praesens futurumque iustitiam edocti erant, sed et praeterita aegre ferebant, lacrymisque obortis ea lugebant, secum cogitantes, quod mala, quae experti sunt, non pertulissent, si legem obseruassent. Esdras autem cum eos ita se habere conspexisset, iussit, vt domum abirent, et a lacrymis abstinerent, esse enim festum, nec oportere ea die (quod nefas esset) luctum edere: hortabaturque, vt, ad epulas potius versi, festo conuenienter laetitiam agitent; atque poenitentiam et dolorem ob priora delicta ipsis securitati fore et praesidio, ne quid eiusmodi illis accidat. Atque ita, Esdra eos ad hoc incitante, epulari coeperunt. quod postquam per octo dies in tentoriis fecerant, cum Dei laudibus domum discesserunt, magnas Esdrae gratias habentes, qui, quicquid praeter reipublicae instituta factum fuerit, pie emendauerat. cui contigit, vt gloriae annorumque satur e vita decederet, et magnifice Hierosolymis sepeliretur. Atque sub idem tempus Ioacimus pontifex diem obiit, eiusque filius eius Eliasibus in pontificatum successit.

6. Quidam autem ex captiuis Iudaeis, Xerxis regis pincerna, nomine Neëmias, deambulans ante primariam Persarum urbem Susa, cum hospites quosdam, magno itinere confecto, urbem ingredientiés Hebraice inter se confabulari animaduertisset, accedens ad eos rogabat, vndenam venirent. Illis autem respondentibus, se e Iudaea venisse, rursus percontari coepit, quomodo se haberet iste populus, et metropolis eorum Hierosolyma. Cumque ei dixissent, magno esse in malo, moenia quippe illorum solo aequata esse, gentesque in circuitu finitimas multis Iudaeos iniuriis afficere, die quidem regionem incursibus populates et diripientes, nocte vero mala per-

μένων, ὡς πολλὰς ἐκ τῆς χώρας καὶ ἐξ αὐτῶν Ἱεροσολύμων αἰχμαλώτους ἀπῆχθαι, καὶ τὰς ἰδὲς πλήρεις εὐρίσκεισθαι καθ' ἡμέραν νεκρῶν, ἐδάκρυσεν ὁ Νεεμίας, ἐλεήσας τῆς συμφορᾶς τῆς ὁμοφύλου· καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν ἔρανον, ἄχρι τίνος εἶπεν, ὃ δέσποτα, ὑπερόψη ταῦτα πάχον τὸ ἔθνος ἡμῶν. ὥτως ἄρπαγμα πάντων καὶ λάφυρον γεγονόσμεν, διατρίβοντος δ' αὐτῷ πρὸς τῇ πύλῃ καὶ ταῦτ' ἀποδυρομένῃ, προσελθὼν τις ἡγγικεν αὐτῷ μέλλειν ἤδη κατακλινέσθαι τὸν βασιλέα. ὁ δ' εὐθύς ὡς εἶχε, μὴδ' ἀπολασάμενος, διακονήσων ἔσπευτε τῷ βασιλεῖ τὴν ἐπὶ τῷ ποτῷ διακονίαν. ὡς δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ βασιλεὺς διεχύθη, καὶ ἠδίων αὐτῷ γινόμενος ἀπέβλεψεν εἰς τὸν Νεεμίαν, καὶ κατεσκυθρευπάκοτα θρασάμενος, διὰ τί κατηφῆς εἶη ἀνέκρινεν. ὁ δὲ, τῷ Θεῷ δεηθεὶς χάριν τινὰ καὶ παιθῶ παρασχεῖν αὐτῷ λέγοντι, "πῶς, φησὶν, ὦ βασιλεῦ, δύναμαί σοι μὴ βλέπεσθαι τοιῶτος, μὴδὲ τὴν ψυχὴν ἀλγεῖν, ὅπῃ τῆς πατρίδος μὲν Ἱεροσολύμων, ἐν ἣ τάφοι καὶ μνήματα προγόνων τῶν ἐμῶν εἰσιν, ἀλλὰ βεβλήσθαι κατὰ τῆς γῆς τὰ τεῖχη, καὶ τὰς πύλας ἐμπεπρησμένας αὐτῆς. ἀλλὰ χάρισαί μοι πορευθέντι τὸ "τεῖχος ἀνεγῆραι, καὶ τῷ ἱερῷ τὸ λοιπὸν προσοικοδομήσθαι." ὁ δὲ βασιλεὺς δίδοναι τε αὐτῷ τὴν δωρεάν κατένευσε, καὶ πρὸς τὰς σατράπας κομίσαι γράμματα, ὅπως τιμῆς τε αὐτὸν ἀξιώσωσι, καὶ πᾶσαν παράχῃσι χορηγίαν, εἰς ἅπερ βῆλται. πέπαυστο δὲ, φησὶ, λυπόμενος, καὶ χαίρων ἡμῖν τοῦ λοιποῦ διακόνει. ὁ μὲν οὖν Νεεμίας προσκυνήσας τῷ Θεῷ, καὶ τῷ βασιλεῖ τῆς ὑποχρέσεως εὐχαριστήσας, τὸ κατηφές τοῦ προσώπου καὶ συγκεχυμένον ἀπεκάθηρε τῇ τῶν ἐπηγγελμένων ἡδονῇ. καλέσας δὲ αὐτὸν τῇ ἐπιούσῃ, δίδωσιν αὐτῷ πρὸς Ἀδαῦν ἐπιστολὴν κομίσαι τὸν τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης καὶ Σαμαρείας ἑπάρχον· ἐν ἣ περὶ τε τῆς τιμῆς τοῦ Νεεμίου, καὶ χορηγίας τῆς εἰς τὴν οἰκοδομίαν ἐπεσάλλει.

ζ'. Γενόμενος οὖν ἐν Βαβυλῶνι, καὶ πολλοὺς τῶν ὁμοφύλων ἐθελοντάς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ παραλαβὼν, ἦκεν εἰς Ἱεροσόλυμα, πέμπτου καὶ εἰκοστοῦ ἔτος ἤδη βασιλεύοντος

petrantes, ita ut multos ex regione ipsisque Hierosolymis abducant, passimque per vias luce reperiantur cadavera; Neemias in lacrymas prorumpebat, ex popularium calamitate misericordia commotus: oculisque ad coelum sublati, Quousque, inquit, patieris, Domine, gentem nostram adeo miseriis obrui? sic factum est, ut omnibus in praedam et spolia cedamus. Dum autem ad portam moraretur et ista desleret, aduenit quidam eique nunciauit, regem iam in eo esse, ut coenae accumberet. Ille vero e vestigio, ita ut erat, ne lotus quidem, regi ministratum ire properauit. Cum vero post coenam rex in multa esset hilaritate, solitoque magis se iucunditati daret, Neemiam adspectauit, obseruatoque, quod vultus ei tristis esset, tristitiae causam percontatus est. Tum ille, Deum precatus, ut sermonem gratia quadam suadaque imbueret, "Qui possum, inquit, o Rex, alius a te conspici, aut animo non dolere, quando audio, patriae meae Hierosolymorum, ubi sepulcra sunt maiorum meorum, inoenia ad terram deiecta esse, portasque igne consumtas? Quaeso liceat mihi eo proficisci, et muros exstruere, temploque manum ultimam imponere." Rex hoc, quod petiit, mox ei concessit, literasque promissit ad satrapas perferendas, ut et honorem ei haberent, et necessariorum copiam, ad quoscunque vellet usus, ei facerent. Moerere autem, inquit, desine, ac deinceps mihi cum alacritate fac ministres. Tum quidem Neemias, cum Deum adorasset, Regique pro tam ampla pollicitatione gratias egisset, vultum moestitia deiectum confusumque coepit attollere, laetitiaque ex promissis frontem exporrigere. Cum vero sequenti die rex eum acciuisset, literas ei dedit, quas Adaeo Syriae et Phoeniciae et Samariae praefidi redderet: in quibus mandabatur de Neemia honorifice tractando, et de suppeditandis ei, quibus ad aedificandum opus esset.

7. Postquam igitur Babylonem venisset, et multos a popularibus vltro se adiungentes comites assumisset, illico Hierosolyma se contulit, cum iam annum quintum

Ξέρξῃ· καὶ δείξας τῷ Θεῷ τὰς ἐπιστολάς ἀποδίδωσι τῷ
 Ἀδάμ καὶ τοῖς ἄλλοις ἱππάρχοις, καὶ συγκαλέσας πάντας
 τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἑὰς ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, τοιοῦτος ἐποι-
 ῆσατο πρὸς αὐτοὺς λόγους. "Ἄνδρες Ἰσραῖτις, τὸν μὲν Θεοῦν ἔ-
 "μνήμη τῶν πατέρων Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ παρ-
 "μένοντα, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων δικαιοσύνης ἔκ ἐγκαταλείπον-
 "τα τὴν ὑπὲρ ὑμῶν πρόνοιαν. ἀμέλει συνήγησέ μοι παρὰ
 "τοῦ βασιλέως λαβεῖν ἐξουσίαν, ὅπως ἡμῶν τὸ τείχος ἀναστή-
 "σω, καὶ τὸ λείψανον τοῦ ἱεροῦ τελειώσω. βούλομαι δ' ὑμᾶς,
 "τὴν τῶν γεγονενούτων ἡμῖν ἐθνῶν δυσμένειαν σαφῶς εἰδού-
 "τας, καὶ ὅτι πρὸς τὴν οἰκοδομίαν, εἰ μάθοιεν ἡμᾶς περὶ ταύ-
 "την φιλοτιμημένους, ἐνστήσονται, καὶ πολλὰ πραγματεύσου-
 "ται πρὸς αὐτὴν ἡμῖν ἐμπόδια, θαρρῆν μὲν τῷ Θεῷ πρῶτον,
 "ὥς καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀπέχθειαν χρησιμοποιῶν· μήτε δὲ ἡ-
 "μέρας μήτε νυκτὸς αὐτὰς ἀνιέναι τῆς οἰκοδομίας, ἀλλὰ πά-
 "σῃ σπαδῇ χρωμένους συνέχων τὸ ἔργον, ὥς γε καὶ ἡμεῖς τὴν
 "ἰδίαν ἐστί." ταῦτα εἰπὼν, ἐκέλευσεν εὐθύς τὰς ἀρχοντας
 μετρηῆσαι τὸ τείχος, καὶ διανεῖμαι τὴν ἐργασίαν αὐτὰ τῷ
 λαῷ, κατὰ κώμας καὶ πόλεις, κατὰ τὸ ἐκάστοις δυνατόν.
 ὑποχόμενος δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν οἰκετῶν συλλήψασθαι
 πρὸς τὴν οἰκοδομίαν, διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. καὶ Ἰσραῖτις
 πρὸς τὸ ἔργον παρυσχευάζοντο. ἐκλήθησαν δὲ τὸ ὄνομα ἐξ
 ἧς ἡμέρας ἀνέβησαν ἐκ Βαβυλῶνος, ἀπὸ τῆς Ἰσδα Φυλῆς,
 ἧς πρώτης ἐλθούσης εἰς ἐκεῖνας τὰς τόπας, αὐτοὶ τε καὶ ἡ
 χώρα τῆς προσπηγορίας αὐτῆς μετέλαβον.

ἡ. Ἀκίσσαντες δὲ τὴν τῶν τειχῶν οἰκοδομὴν σπευδομέ-
 νην Ἀμμωνῖται καὶ Μωαβῖται, καὶ Σαμαρεῖται, καὶ πάντες
 οἱ ἐν τῇ Κοίλῃ Συρία νεμόμενοι, χαλεπῶς ἔφερον, καὶ διε-
 τέλουν ἐπιβλαὰς αὐτοῖς συντιθέντες, τὴν προαίρεσιν αὐτῶν
 ἐμποδίζοντες· πολλὰς τε τῶν Ἰσραῖτιν ἀπέκτειναν, καὶ αὐ-
 τὸν ἐξήτουν τὸν Νεεμίαν διαφθεῖραν, μιθούμενοι τινας τῶν
 ἁλλοφύλων, ἵνα αὐτὸν ἀνέλωσιν, εἰς φόβον δὲ καὶ ταραχὴν
 αὐτὰς ἐνέβαλλον, καὶ φήμας αὐτοῖς διέτελλον, ὥς πολλῶν
 ἐπισφατέων αὐτοῖς μελλόντων ἐθνῶν. ὧφ' ὧν ἐκταρασσόμε-

et vigesimum in regno ageret; Xerxes: literisque Deo
 ostensis, mox eas Adaeo reddidit caeterisque equitum ma-
 gistris; conuocato deinde Hierosolyma vniuerso populo,
 cum in medio templi constitisset, sic eos est alloquutus.
 "Equidem scitis, Iudaei, Deum adhuc in memoria retine-
 "re maiores vestros, Abramum et Isacum et Iacobum, at-
 "que illorum iustitiae merito vestri curam non abieciſſe.
 "Mihi scilicet adiutor fuit, vt a Rege potestatem accipe-
 "rem moenia nostra instaurandi, perficiendique quod tem-
 "plo adhuc desit. Volo itaque vos (cum probe noritis,
 "quam maligno in nos animo sint gentes vicinae, quod-
 "que nobis, vbi nostrum aedificandi studium rescuerint,
 "pro virili resistent, et modis omnibus agent, vt opus in-
 "coeptum impedian) Deo in primis confidere, vt qui se-
 "met illorum odio opponet; deinde nec die nec noctu
 "aedificationem intermittere, sed summo studio curaue-
 "operi incumbere, quod tempus iam nobis in manibus
 "sit." Ista loquutus continuo iussit magistratus moenia
 dimetiri, atque opus conficiendum vicatim populo et op-
 pidatim diuidere, aequis pro modo virium portionibus:
 pollicitusque, se quoque cum domesticis velle operam suam
 conferre, dimisit concionem. Et Iudaei ad opus se accin-
 gebant. Vocabantur autem hoc nomine, ex illis, qui
 ascenderunt e Babylone, a tribu scilicet Iuda, quas
 cum prima in locos illos peruenerit, ipsis pariter ac re-
 gioni huiusmodi appellatio indita est.

8. Caeterum Ammanitae et Moabitae et Samaritae, et
 omnes, qui Coelen-Syriam incolebant, vbi murorum aedi-
 ficationem accelerari fama acceperant, aegre rem fere-
 bant; et id agere non destiterunt, vt insidias illis struendo
 a proposito dimouerent: multis etiam Iudaeorum occi-
 sis operam dederunt, vt ipsi Neemiae exitum machina-
 rentur, quosdam ex alienigenis conducendo, qui illum
 interimerent. Quia et metum illis et terrorem iniicio-
 bant, rumoresque de industria spargebant, quasi magni
 diuersarum gentium exercitus eos essent inuadendi. Ex

νοι, μικροῦ τῆς οἰκοδομίας ἀπέτησαν. τὸν δὲ Νεεμίαν ἔδδεν
 τούτων ἐξέστησε τῆς σπαθῆς τῆς περὶ τὸ ἔργον· ἀλλὰ σίφος
 τι φυλακῆς ἕνεκα τῇ σώματος περιβαλλόμενος ἀτρυτῶς
 ὑπέμενεν, ὑπὸ τῆς εἰς τὸ ἔργον ἐπιθυμίας ἀναισθητῶν καὶ
 τῆς ταλαιπωρίας. ὥτως τε συντεταμένως καὶ προνοητικῶς
 αὐτῇ τῆς σωτηρίας εἶχεν, ἔχθι φοβούμενος τὸν θάνατον,
 ἀλλὰ πεπεισμένος, ὅτι μετὰ τὴν αὐτῇ τελευτὴν ἢ κ' εἴ αὐτῇ
 τοῖς πολίταις ἀναστήσεται τὰ τεῖχη· ἐκέλευσε δὲ ἐξῆς τοὺς
 οἰκοδομοῦντας ὅπλα περιζωννυμένους ἐργάζεσθαι. καὶ ὁ μὲν
 οἰκοδόμος μάχαιραν εἶχε, καὶ ὁ τὴν ὕλην παρακομίζων·
 θυρεὺς δ' ἔγγιστα αὐτῶν ἐκέλευσε κῆσθαι, καὶ σαλπικτὰς
 ἀπὸ παντακοσίων ἔτισσε ποδῶν, προσάξας, ἂν ἐπιφανῶσιν
 οἱ πολέμιοι, τοῦτο σημᾶναι τῷ λαῷ, ἵνα ὤπλισμένοι μάχων-
 ται, καὶ μὴ γυμνοὺς αὐτοῖς ἐπιπέσωσιν. αὐτὸς δὲ νύκτωρ
 περιήρχετο τῆς πόλεως τὸν κύκλον, ἔδδεν κἀμνων ἔδδ' τοῖς ἐρ-
 γοῖς, ἔδδ' τῇ διαίτῃ καὶ τοῖς ὕπνοις, ἔδδεν γὰρ τούτων πρὸς
 ἡδονὴν, ἀλλὰ πρὸς ἀνάγκην ἐχρῆτο. καὶ ταύτην ὑπέμενε τὴν
 ταλαιπωρίαν ἐπ' ἔτη δύο καὶ μῆνας τέσσαρας. ἐν τούτῳ
 γὰρ χρόνῳ τοῖς Ἱερουσολύμοις ἀνωκοδομήθη τὸ τεῖχος, ὁ γὰρ
 καὶ εἰκοστῷ τῆς Σέξου βασιλείας ἔτει, μηνὶ ἐννάτῳ. τέλος δὲ
 τῶν τε λαβόντων, Νεεμίας καὶ τὸ πλῆθος ἔθυσαν τῷ
 Θεῷ ὑπὲρ τῆς τούτων οἰκοδομίας, καὶ διῆγον ἐφ' ἡμέρας ἐκτὼ
 εὐωχούμενοι. τὰ μὲν οὖν ἔθνη τὰ ἐν τῇ Συρίᾳ κατοικοῦντα,
 τῆς τῶν τευχῶν οἰκοδομίας πέρας ἔχον ἀκροαίσης, ἐδυσφό-
 ρει. Νεεμίας δὲ τὴν πόλιν ὁρῶν ὀλγανθρωπημένην, τοὺς ἱε-
 ρεῖς καὶ Λευίτας παρεκάλεσε, τὴν χώραν ἐκλιπόντας, μεταλ-
 θεῖν εἰς τὴν πόλιν καὶ μένειν ἐν αὐτῇ, κατασκευάσας τὰς οἰ-
 κίας αὐτοῖς ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων· τὸν τε γεωργῶντα
 λαὸν τὰς δεκάτας τῶν καρπῶν ἐκέλευσε φέρειν εἰς Ἱερουσό-
 λυμα, ἵνα τρέφωσιν διηνεκῶς ἔχοντες οἱ ἱερεῖς καὶ Λευῖται, μὴ
 καταλίπωσι τὴν θρησκείαν. καὶ οἱ μὲν ἡδέως ὑπήκουσαν οἷς
 ὁ Νεεμίας διατάξατο· πολυανθρωποτέραν δὲ τὴν τῶν Ἱερο-
 σολυμιτῶν πόλιν ὥτως συνέβη γενέσθαι. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα
 καλά καὶ ἐπαίων ἄξια φιλοτιμησάμενος ὁ Νεεμίας, ἐτελεύ-

quibus tantus eos timor inaccessit, ut parum abfuerit, quin protinus aedificationem defererent. Neēmiam vero nihil horum a studio, quod operi impendebat, detertere potuit: sed custodiae causa corporis sui agmine satellitum stipatus constanter perseverabat, prae desiderio operis promouendi nihil molestiae ex labore sentiens. Atque adeo, omni cura et cogitatione suae prospiciebat salutem, non quod mortem metueret, sed persuasum haberet, se extincto, moenia civibus suis non fore instauranda: iussitque, in posterum ut aedificatores armis instructi operi se admovent. Quo factum est, ut caementarius quidem gladio esset accinctus, itemque is, qui materiam afferebat: clypeos vero in propinquo ut haberent praecepit; et ad quingentos passus tubicines disposuit, quibus imperatum erat, ut classico accessus hostium, sicubi apparerent, populo significarent, ut essent, qui armati pugnam inirent, et non quos nudos et inermes hostis adoriretur. Ille autem noctu urbem in ambitum circuibat, nec laboribus succumbens, nec somno aut cibo, horum enim neutro ad voluptatem, sed ad necessitatem usus est. Atque hanc aerumnam per biennium et menses quatuor toleravit. nam tanto tempore moenibus tandem cincta erant Hierosolyma, anno imperii Xerxis vigesimo et octavo, mense nono. Cumque absoluti essent muri, Neēmias populusque Deo sacra fecerunt pro illorum aedificatione, et octo dies festum celebrarunt. Vbi autem gentes Syriam incolentes audierant, ad finem perductam esse murorum exstructionem, grauitate commoti erant. Caeterum Neēmias, cum animaduerneret exiguum in urbe populum esse, sacerdotes hortatus est et Levitas, ut, regione circumquaque relictis, in urbem migrarent, ibique considerent; id agens, ut illis domicilia exstruerentur suis sumptibus: populum etiam agros colentem frugum decimas Hierosolyma conferre iussit, ut sacerdotes et Levitae, satis sibi habentes in perpetuum victum, Dei cultum non defererent. Et illi quidem libenter fecerunt, quae Neēmias imperavit: atque ita factum est, ut in Hierosolymorum urbe maior indies esset civium frequentia. Neēmias autem, cum et alia multa

τησεν εἰς γῆρας ἀφικόμενος. αὐτὴ δὲ ἐγένετο χρηστὸς τῇ φύσει καὶ δίκαιος, καὶ περὶ τῆς ὁμοεθνῆς Φιλοτιμότητος, μνημεῖον αἰώνιον αὐτῷ καταλιπὼν τὰ τῶν Ἱερουσολύμων τεῖχη. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ Ξέρξης βασιλεύως ἐγένετο.

ΚΕΦ. ς.

Περὶ Εὐθῆρος καὶ Μαρδοχαίου καὶ Ἀράνης· καὶ ὡς, βασιλεύοντος Ἀρταξέρξης, ἐκινδύνευσεν τὸ τῶν Ἰσθαίων ἔθνος ἅπαν ἀπολέσθαι.

ΤΕλευτήσαντος δὲ Ξέρξης, τὴν βασιλείαν εἰς τὸν υἱὸν Κύρον, ὃν Ἀρταξέρξης ἑλληνες καλοῦσι, συνέβη μεταβῆναι. τότε τὴν Περσῶν ἔχοντος ἡγεμονίαν, ἐκινδύνευσεν τὸ τῶν Ἰσθαίων ἔθνος ἅπαν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπολέσθαι. τὴν δ' αἰτίαν μετ' ἡμῶν πολὺ δηλώσομεν. πρέπει γάρ τὰ τῇ βασιλεύῳ διηγεῖσθαι πρῶτον, ὡς ἔγνημεν Ἰσθαίαν γυναῖκα, τῇ γένεσσι ὅταν τῷ βασιλικῷ, ἣν καὶ σῶσαι τὸ ἔθνος ἡμῶν λέγῃσι. παραλαβὼν γὰρ τὴν βασιλείαν ὁ Ἀρταξέρξης, καὶ καταστήσας ἀπὸ Ἰνδίας ἄχρις Αἰθιοπίας τῶν σατραπειῶν ἑκατὸν καὶ εἰκοσιεπτὰ ὁσῶν ἄρχοντας, τῷ τρίτῳ τῆς βασιλείας ἔτει, τέσσερις τε φίλους καὶ τὰ Περσῶν ἔθνη καὶ τὰς ἡγεμόνας αὐτῶν ὑποδεξάμενός τις πολυτελῶς, οἷον εἰκὸς παρὰ βασιλεῖ τῷ πλούτῳ παρασκευαζομένῳ τὴν ἐπίδειξιν ποιήσασθαι, ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. ἔπειτα τὰ ἔθνη καὶ τοὺς πρεσβυτάς αὐτῶν ἐν Σούσοις ἐπὶ ἡμέρας κατευώχῃσεν ἑπτὰ. τότε δὲ συμπόσιον ἦν αὐτοῖς τὸν τρόπον ταῦτον γεγενημένον, σκῆνωμα πηξάμενος ἐκ χρυσέων καὶ ἀργυρέων κίωνων, ὕψηλινά τε καὶ πορφυρέα κατ' αὐτῶν διεπέτασεν, ὥστε πολλὰς μυριάδας κατακλίνεσθαι. διηκονοῦντο δὲ ἐκπώμασι χρυσεῖς καὶ τοῖς διὰ λίθων πολυτελοῦς εἰς τέρεψιν ἅμα καὶ θῆαν πεποιημένοις. προσέταξε δὲ καὶ τοῖς διακόνους μὴ βιάζεσθαι πίνειν τὸ ποτὸν αὐτοῖς συνεχῶς προσφέροντας, ὡς καὶ παρὰ Πέρσης γίνεται, ἀλλ' ἐπιτρέπειν αὐτοῖς καὶ πρὸς ὃ βούλεται τῶν κατακειμένων ἕκαστος φιλοφρονεῖσθαι. διαπέμψας δὲ καὶ

præclara et laude digna munifice fecisset, ad senectutem prouectus e vita discessit. eratque vir indole bonus ac iustus, et popularium gloriæ amans, quibus æternum sui reliquit monumentum, Hierosolymorum moenia. Et hæc quidem Xerxe regnante gesta sunt.

CAP. VI.

De Esthere et Mardocheo et Amane: et quomodo Xerxe regnante parum absuit, quin tota Judæorum gens exstingueretur.

MORTUO autem Xerxe, contigit, ut regnum ad filium eius Cyrum deueniret, quem Graeci Artaxerxem nominant. Illo imperium Persarum tenente, parum absuit, quin tota Iudæorum gens cum vxoribus et liberis exitio daretur. Huius rei causam paulo post indicabimus. nam decet primum ea narrare, quæ ad Regem spectant, quemadmodum Iudæam duxit vxorem e stirpe regia, quam ferunt etiam gentem nostram conseruasse. Artaxerxes enim, posteaquam regnum acceperat, et constituerat ab India ad Æthiopiam vsque centum et viginti septem satrapas, anno regni sui tertio amicos et Persas sibi subditos et præsidēs illorum magnifico conuiuio excepit, prout conveniebat regi omnia comparanti, ut diuitiarum magnitudinem ostentaret, per centum et octoginta dies. Eo exacto spatio, gentibus et legatis illorum in Susis per septem dies epulum dedit. atque conuiuium in hunc fere modum apparatus erat. Cum tabernaculum figi curasset columbis aureis et argenteis sussultum, vela lineæ et purpurea eo vsque prætexi fecit, ut multæ myriades illic discumberent. Ministrabatur autem poculis aureis et ex lapidibus pretiosis, ad delectationem simul et spectaculum factis. Ministris etiam in mandatis dedit, ne ad bibendum adigerent, potum illis iugiter præbendo, sicut apud Persas fit; sed permitterent illis, prout accumbentium unicuique visum, hilariter agere. Dimissis etiam per totam provinciam nunciis, edixit, ut laxati operibus feriantur, multoque

κατὰ τὴν χώραν παρήγγειλεν ἀνεῖσθαι τῶν ἔργων ἀφιεμένους, καὶ ἐρετάζειν ὑπὲρ τῆς βασιλείας αὐτῇ πολλὰς ἡμέρας. ὁμοίως τε τῶν γυναικῶν ἡ βασίλισσα Οὐάτη συνήγαγε συμπόσιον ἐν τοῖς βασιλείοις. ἦν ἐπιδείξαι βεβλόμενος τοῖς ἐσιωμένοις ὁ βασιλεὺς, πέμψας ἐκέλευσεν αὐτὴν εἰς τὸ συμπόσιον ἔκειν, κάλλει τὰς γυναῖκας ἀπάσας ὑπερβάλλουσιν. ἡ δὲ Φυλακῇ τῶν παρὰ Πέρσας νόμων, οἱ τοῖς ἀλλοτρίοις βλεπόμεναι τὰς γυναῖκας ἀπηγορεύουσιν, ἔκ ἐπορεύετο πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ πολλάκις τὰς εὐνέχας ἀποσεύλαντος πρὸς αὐτὴν, ἔδεν ἥττον ἀνέμεινε παραιτημένη τὴν ἄφῃξιν. ὥς εἰς ὄργην παροξυνθέντα τὸν βασιλέα λῦσαι μὲν τὸ συμπόσιον, ἀναστάντα δὲ καὶ τὰς ἑπτὰ τῶν Περσῶν, οἱ τὴν τῶν νόμων ἐξήγησιν ἔχουσι παρ' αὐτοῖς, καλέσαντα, κατηγορεῖν τῆς γυναικός, καὶ λέγειν, ὡς ὑβριδικῇ παρ' αὐτῆς. κληθεῖσα γὰρ πολλάκις ὑπ' αὐτῇ εἰς τὸ συμπόσιον, ὑπήκουσεν ἔδ' ἅπαξ. προσέταξεν οὖν δηλοῦν, τίνα κατ' αὐτῆς νόμον ὀρίζουσιν. ἐνὸς δὲ ἐξ αὐτῶν, Μιχαίμ ὄνομα, εἰπόντος, ἔκ αὐτῷ μόνῳ ταύτην γεγενῆσθαι τὴν ὑβρίν, ἀλλὰ πᾶσι Πέρσας, οἷς κινδυνεύεται καταφρονημένοις ὑπὸ τῶν γυναικῶν αἰχρῖς διαγεγενῆσθαι τὸν βίον· ἔδεμια γὰρ τῇ συνοικοῦντος ἀνδρὸς αἰδῶ ποιήσεται, παράδειγμα τὴν τῆς βασιλίσσης ὑπερηφανίαν πρὸς σε τὸν κρατοῦντα ἀπάντων ἔχουσα· παρακλυσιμώμενη τε τὴν ἄνω ἐνυβρίζουσαν αὐτῷ ζημιῶσαι μεγάλη ζημία, καὶ τῷτο ποιήσαντα διαγγεῖλαι τοῖς ἔθνεσι τὰ περὶ τῆς βασιλίσσης κεκυρωμένα, ἔδοξε τὴν Οὐάτην ἐμβαλεῖν, καὶ θῆναι τὴν ἐκείνης τιμὴν ἐτέρα γυναικί.

β'. Δωκιεμένος δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὴν ἐρωτικῶς, καὶ μὴ φέρων τὴν διάζευξιν, καταλλαγῆναι μὲν αὐτῇ διὰ τὸν νόμον ἔκ ἡδύνατο· λυπόμενος δὲ, ὡς ἐπ' ἀδυνάτοις οἷς ἠθελε, διστέλει. βλέποντες δ' αὐτὸν ἄνω ἔχοντα χαλεπῶς αἱ φίλοι, συνεβέβησαν τὴν μὲν τῆς γυναικὸς μνήμην, καὶ τὸν ἔρωτα μηδὲν ὠφελόμενον ἐμβαλλεῖν· ζήτησαι δὲ, περιπέμψαντα κατ' ὅλην τὴν οἰκωμένην, παρθένας εὐπρεπεῖς, ὧν τὴν προκηρῖθῃσαν ἔχου εἰς γυναῖκα. σβέννυσθαι γὰρ τὸ πρὸς τὴν

dies pro regno suo festos agerent. Similiter et ipsa Vastis regina muliebri epulum in regia celebravit. quam Rex, utpote formae pulchritudine mulierum praecellentissimam, conuiuiis suis ostendere cupiens, ad se in conuiuium accersi iubet. Illa vero reuerentia Persarum legum, quas ab alienis spectari mulieres vetant, ad regem se non conferebat; et cum iterum iterumque spadones ad eam misisset, nihilominus aedibus suis mansit, venire recusans; adeo ut rex ira vehementi incensus soluerit conuiuium, eumque surrexisset et septem e Persis acciuisset, quibus apud ipsos commissa est legum interpretatio, uxorem accusarit, dixeritque, quemadmodum eum contumelia affecerat. nam ad conuiuium aliquoties ab ipso vocata, ne semel quidem mandatis paruit. Iubebat itaque, ut declararent, quid reginae faciendum esse lege statuerent. Cum autem vnus ex illis, nomine Muchaeus, diceret, hoc non ipsi soli in iniuriam cedere, verum etiam Persis omnibus, qui in periculum veniunt, ne ab vxoribus despectui habiti vitam deinceps agant inhonestam (nulla enim mulier maritum suum verebitur, cui exemplo erit Reginae arrogantia aduersus te, qui omnibus imperas) hortareturque, ut tam contumacem erga ipsum graui mulcicaret poena, qua re facta gentibus omnibus promulgaret, quid decretum fuerit in Reginam; visum est, ut Vastem repudiaret, eiusque honorem alteri traderet.

2. Cum autem rex vehementer eam amaret, et disjungi ab ea aegre ferret, ipsi quidem reconciliari lege intercedente non potuit: dolere vero non cessabat, ut qui voluntate sua in tantas difficultates se coniecerit. Quo fit, ut amici, cum eum animi anxietate laborare viderent, consilium dederint, ut vxoris quidem memoriam et amoris nihil profuturi cogitationem abiiceret, per totum vero terrarum orbem mitteret, qui virgines venustas et elegantes sibi conquirerent, ut eam, quam caeteris praeuulerit, in uxorem haberet. noua enim inducta fore, ut

προτέραν φιλόστοργον ἐτίρας ἐπισωγωγῇ, καὶ τὸ πρὸς ἐκεί-
 νῃ εὖ οὖν ἀποσπώμενον κατὰ μικρὸν γίνεσθαι τῆς συνύσης.
 παιδεὶς δὲ τῇ συμβαλίᾳ ταύτῃ, προσέταξέ τισιν ἐπιλεξα-
 μένοις τὰς εὐδοκίμους ἐπ' εὐμορφία τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ παρ-
 θένων ἀγαγεῖν πρὸς αὐτόν. συναχθεσῶν δὲ πολλῶν, εὐρέ-
 θη τις ἐκ Βαβυλῶνι κόρη, τῶν γονέων ἀμφοτέρων ὀφρανή,
 παρὰ τῷ θεῷ Μαρδοχαίῳ, τῷτο γὰρ ἦν ὄνομα αὐτῷ, τρεφο-
 μένῃ. ὅτος δ' ἦν ἐκ τῆς Βενιαμίτιδος Φυλῆς, τῶν δὲ πρώτων
 παρὰ τοῖς Ἰσδαίοις. πασῶν δὲ τὴν Εὐδῆρα συνέβαινε, τῷτο
 γὰρ ἦν αὐτῇ τὸ ὄνομα, τῷ κάλλει διαφέρειν, καὶ τὴν χάριν τῇ
 προσώπῃ τὰς ὄψεις τῶν θευμένων μᾶλλον ἐπάγεσθαι. παρ-
 ραδοθεῖσα δὲ αὕτη τινὶ τῶν εὐνύχων εἰς ἐπιμέλειαν, πάσης
 ἐτύγχανε προνοίας, ἀρωμάτων ἀφθονία καὶ πολυτελεία τῶν
 ἀλειμμάτων, ὧν χρῆζει τὰ σώματα, καταρδομένη. καὶ τέ-
 των ἀπέλαβον ἐπὶ μῆνας ἕξ, τετρακόσια τὸν ἀριθμὸν ἔσσι.
 ὅτε δὲ ἐνύμιζεν ἀποχερόντως τῷ προσηγμένῳ χρόνῳ τὴν ἐπι-
 μέλειαν ἔχεν τὰς παρθένας, καὶ τῇ βαδίζειν αὐτὰς ἐπὶ κοί-
 τῃ βασιλέως ἀξίας ἤδη γινέσθαι, καὶ ἑκάστην ἡμέραν μίαν
 ἔπεμπε τῷ βασιλεῖ συνεσομένην. ὁ δὲ πλησιάζων εὐθύς
 ἀπέπεμπε πρὸς τὸν εὐνύχον. ἀφικομένης δὲ τῆς Εὐδῆρος
 πρὸς αὐτόν, ἡδείς αὐτῇ, καὶ πασῶν τῆς κόρης εἰς ἔρωτα, το-
 μίμος αὐτὴν ἄγεται γυναῖκα· καὶ γάμους αὐτῇ ποιεῖται τῷ
 δωδεκάτῳ μηνὶ ἐβδόμῃ ἔτις τῆς αὐτῆ βασιλείας, Ἀδέρῳ
 καλεσμένῳ. διέπεμψε δὲ τὰς ἀγγάρας λεγομένας εἰς πᾶν
 ἔθνος, ἐρετάζειν αὐτοῖς τὰς γάμους παραγγέλλων· αὐτὸς δὲ
 Πέρσας καὶ τὰς Μήδους καὶ τὰς πρώτας τῶν ἐθνῶν εἰσία ἐπὶ
 μῆνα ὅλον ὑπὲρ τῶν γάμων αὐτῆ. εἰσελθούσης δὲ εἰς τὸ βα-
 σίλειον, περιτίθησιν αὐτῇ τὸ διάδημα. καὶ συνώκησεν ἔτις
 Εὐδῆρ, μὴ ποιήσασα φανερόν αὐτῷ τὸ ἔθνος, ἕξ ἔπερ εἴη
 τυγχάνουσα. μεταβάς δὲ καὶ ὁ θεὸς αὐτῆς ἐκ τῆς Βαβυλῶ-
 νος εἰς Σῶσα τῆς Περσίδος, αὐτόθι διῆγεν, ἐκάστης ἡμέρας
 πρὸς τοῖς βασιλείοις διατρέβων, καὶ πυνθανόμενος περὶ τῆς
 κόρης τίνα διαγχεῖ τρόπον. ἔσπερ γὰρ αὐτὴν, ὡς αὐτῆ θυ-
 γατέρα.

prioris sensim exstinguatur cupiditas, et beneuolentia illi paululum subtrahita in ipsam transeat, quae cum eo versabitur. Huic consilio obsequutus isti negotio certos praefecit, qui virgines forma prae caeteris egregia ex omnibus imperii sui regionibus deligerent, et ad eum adducerent. Cum vero multae congregatae essent, inuenta est quaedam Babylone puella, utroque parente orbata, a patruo Mardochaeo (eo enim nomine vocabatur) enutrita. Is autem erat ex tribu Beniamitica, et e primoribus inter Iudaeos. Atque fiebat, ut Esther (hoc enim ipsi nomen erat) omnibus pulchritudine praestaret, vultusque gratia spectantium oculos in se praecipue conuerteret. Postquam vero spadoni cuidam, qui ipsam curaret, tradita esset, ei abunde provisum est; ut quae magna odorum copia et pretiosis vnguentis, quibus corporibus opus est, quotidie fuerit delibuta. Atque ista illis, numero quadringentis, adhibita erant per sex menses. Quando autem illo tempore satis curatas existimaret virgines, ipsasque iam dignas esse, quae ad Regis lectum irent, vnā singulis diebus ad Regem mittebat, quae cum eo consuesceret. Ille vero, postquam cum ea rem habuerat, statim ipsam ad eunuchum remittebat. Caeterum cum Esther ad eum accessisset, ea delectatus, et puellae amore captus, illam in iustam vxorem sibi accepit: nuptiasque cum ea celebravit anno regni sui septimo, mense duodecimo, qui Adar dicitur. Porro nuncios, qui Angari appellantur, in gentes omnes diuisit, festum nuptiale eis indicens: ille vero Persas et Medos et gentium primores epulis adhibuit, etiam per integrum mensem, in nuptiarum honorem. Cum autem in regiam ingressa esset vxor, diadema ei imposuit. Atque ita cum eo habitavit Esther, nec gentem, unde ortum habuit, ei patefecit. At patruus eius, ubi Babylone Susa Persidos migrauerat, illic degebat, et quotidie in regia versabatur, quaerebatque, quomodo se haberet puella. amabat enim eam quasi filiam suam.

γ'. Εθηκε δὲ καὶ νόμον ὁ βασιλεὺς, ὅτι μηδένα τῶν ἰδίων αὐτῷ προσιέναι μὴ κληθέντα, ὁπηνίκα ἐπὶ τῷ θρόνῳ καθέζοιτο. περιετέλεισαν δὲ τὸν θρόνον αὐτῷ πελέκεις ἔχοντες ἄνθρωποι, πρὸς τὸ κολάζειν τὰς προσιόντας ἀκλήτως τῷ θρόνῳ. καθήστο μέντοι λύγον χρυσίαν ἔχων αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. ἦν, ὅταν τινὰ σώζεν ἢ θείε τῶν ἀκλήτως προσιόντων, ἐξέτετε πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, ἀπτόμενος αὐτῆς, ἀκίνδυνος ἦν. καὶ περὶ μὲν τῶν ἀρκούντως ἡμῖν δεδήλωται.

δ'. Χρόνω δὲ ὕστερον ἐπιβελευσάντων τῷ βασιλεῖ Βαγαδάω καὶ Θεοδέτῃ, Βαρνάβαζος τῶν εὐνέχων οἰκίτης τῷ ἐτέρῳ, τὸ γένος ὦν Ἰσδαῖος, συνείς τὴν ἐπιβελήν, τῷ θείῳ κατεμήνυσσε τῆς γυναικὸς τῷ βασιλεῶς. Μαρδοχαῖος δὲ διὰ τῆς Εὐθέρος Φανερῆς ἐποίησε τῷ βασιλεῖ τὰς ἐπιβελεύοντας. ταραχθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς τάληθές ἐξεῦρε. καὶ τὰς μὲν εὐνέχας ἀνεσάυρωσε, τῷ δὲ Μαρδοχαίῳ τότε μὲν ἔδδεν παρέχειν ὡς αἰτία τῆς σωτηρίας γεγονότι· μόνον δὲ αὐτῷ τὸ ὄνομα τοῖς τὰ ὑπομνήματα συγγραφομένοις ἐκέλευσε σημειώσασθαι, καὶ προσμένειν αὐτὸν τοῖς βασιλείοις, ὄντα φίλον ἀναγκαϊότατον τῷ βασιλεῖ.

ε'. Ἀμάνην δὲ, Ἀμαδάθ μὲν πῖον, τὸ γένος δὲ Ἀμαληκίτην, εἰσιόντα πρὸς τὸν βασιλέα, προσεκύνουσιν οἱ τε ξένοι καὶ Πέρσαι, ταύτην αὐτῷ τὴν τιμὴν παρ' αὐτῶν Ἀρταξέρξης κελεύοντος γενέσθαι. Μαρδοχαῖν δὲ, διὰ σοφίαν καὶ τὸν οὐκοῦτε αὐτῷ νόμον, ἢ προσκυνῆντος ἄνθρωπον, παραφυλάξας ὁ Ἀμάνης, ἐπειθάνετο, πίνειν εἶη. μαθὼν δὲ αὐτὸν ὄντα Ἰσδαῖον, ἠγανάκτησε, καὶ πρὸς ἑαυτὸν εἶπεν· ὡς οἱ μὲν ἑλεύθεροι Πέρσαι προσκυνῶσιν αὐτόν, ἔτος δὲ δῶλος ὦν ἐκ ἀξιοῖ τῆτο ποιεῖν. καὶ τιμωρῆσαι θελήσας τὸν Μαρδοχαῖον, αὐτὸν μὲν αἰτήσασθαι πρὸς κόλασιν παρὰ τῷ βασιλεῶς μικρὸν ἠγήσατο, τὸ δὲ ἔθνος αὐτῷ διέγνω πᾶν ἀφανίσαι· καὶ γὰρ φύσει τοῖς Ἰσδαίοις ἀπηχθάνετο, ὅτι καὶ τὸ γένος τῶν Ἀμαληκιτῶν, ἐξ ὧν ἦν αὐτός, ἐπ' αὐτῶν διέφθαρτο. προσελθὼν οὖν τῷ βασιλεῖ κατηγορεῖ λέγων· "ἔθνος εἰνὰ τι πονηρὸν, "δισσάρεθαι δὲ τῆτο κατὰ τῆς ἐπ' αὐτῷ βασιλευσούσης οἰ-

3. Iam vero lex lata erat a Rege, ne quis suorum ad se, cum in solio federet, non vocatus accederet. atque in hoc lictores adhibiti erant cum securibus, ut, si quis contra faceret, poena mulctaretur. Rex vero ipse sedebat virgam auream manibus tenens, quam, cum aliquem seruare voluisset ex iis, qui non vocati eum adierint, ei porrigebat: quique eam attigerat, extra periculum erat. Et de his quidem satis nobis dictum est.

4. Aliquando autem post, cum Bagathous et Theodestes in eo essent, ut insidias Regi struerent, Barnabazus alterius eunuchi seruus, genere Iudaeus, iis intellectis, rem ad patrum vxoris Regis desert. At Mardochaeus per Estherem Regi insidiatores prodidit. Rex vero territus, re quaesita veritatem inuenit. Et Eunuchos quidem cruci suffixit, Mardochaeo vero, ut qui salutis ipsi auctor fuerat, tunc quidem nihil praestitit: tantum nomen eius a commentariensibus in annales referri iussit, ipsumque in regia manere, inter Regis habitum amicos maxime necessarios.

5. Tum quidem moris erat, ut Amanem, Amadathae filium, genere Amalecitam, quoties ad Regem ingrederetur, summisse venerarentur tam Persae, quam exteri, quod hunc ei honorem ab illis exhiberi Artaxerxes imperasset. Cum vero Mardochaeus, propter sapientiam et patriarum legum reuerentiam, hominem non adoraret, Amanes, hoc observato, percontatus est, vndenam ille esset. Vbi autem didicit Iudaeum esse, indignatus est, sibi que dixit, se quidem a Persis ingenuis adorari, illum vero utpote servum hoc facere dedignari. Cumque voluisset poenas de Mardochaeo sumere, parum quidem esse ratus est ipsum ad supplicium deposcere, illius vero ex gente vniuersos delere secum statuit: etenim a natalibus erat Iudaeis insensus, quia genus Amalecitarum, ex quibus ortus erat, ab iis perditum fuerat. Rege itaque adito accusationem instituit, dicens; "gentem esse quandam malignam, eamque "per vniuersas illius imperii regiones dispersam, segregem,

“κυμίνης, ἄμικτον, ἀσύμφυλον, ἕτε θεσηκείαν τὴν αὐτῆς
 “τοῖς ἄλλοις ἔχον, ἕτε νόμοις χρώμενον ὁμοίους, ἐχθρὸν δὲ
 “καὶ τοῖς ἔθεσι καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῷ σῶ λαῷ καὶ ἅπα-
 “σιν ἀνθρώποις. τοῦτο τὸ ἔθνος, εἴ τινα θέλεις τοῖς ὑπηκόοις
 “εὐεργεσίαν καταθέσθαι, κελύσεις πρέρριζον ἀπολέσθαι·
 “μηδὲ τι αὐτῷ λείψανον καταλιπεῖν, μήτε εἰς δαλείαν τινῶν
 “Φυλαχθέντων, μήτε αἰχμαλωσίαν.” ἵνα μέντοι μὴ ζημιω-
 θῇ τὰς Φόρας τοὺς παρ’ αὐτῶν γινόμενες, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας
 αὐτὸς ἐπηγγεῖλατο μυριάδας δώσκειν ταλάντων ἀργυρίου τέσ-
 σαράς, ὅπῃ ἂν κελύσῃ. ταῦτα δὲ τὰ χρήματα παρέσχεν
 ἡδέως ἔλεγεν, ἵν’ ἀπὸ τούτων εἰρηνευθῇ τῶν κακῶν ἡ βα-
 σιλεία.

5. Ταῦτα τῷ Ἀμάνῃ ἀξιώσαντος, ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ
 ἀργύριον αὐτῷ χαρίζεται καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὥτε ποιεῖν αὐ-
 τοὺς ὅ, τι βούλεται. τυχὼν δὲ ὧν ἐπεθύμει Ἀμάνης, παρα-
 χρῆμα πέμπει διάταγμα ὡς τῷ βασιλεῶς εἰς ἅπαντα τὰ
 ἔθνη, περιέχον τοῦτον τὸν τρόπον. “Βασιλεὺς μέγας Λετα-
 “ξέξης τοῖς ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως τῆς Λιβυοπίας ἑπτὰ καὶ εἴκοσι
 “καὶ ἑκατὸν σατραπιῶν ἄρχησι, τάδε γράφει. Πολλῶν
 “ἔθνων ἄρχας, καὶ πάσης ἧς ἐβλήθην κρατήσας οἰκισμένης,
 “καὶ μηδὲν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας ὑπερέφανον μηδὲ σκαιὸν εἰς τοὺς
 “ἀρχομένους ἀναγκαθεῖς ἀμαρτεῖν, ἀλλ’ ἐπιεικῇ καὶ πρᾶον
 “ἑμαυτὸν παραχρῶν, καὶ προνοησάμενος εἰρήνης καὶ εὐνομίας
 “αὐτοῖς, ἐξήτουν, πῶς εἰς ἅπαντα τέτων ἀπολαύειν αὐτοῖς
 “γένοιτο, τῷ δὲ διὰ σωφροσύνην καὶ δικαιοσύνην παρ’ ἐμοὶ
 “τὴν πρώτην μοῖραν δόξης καὶ τιμῆς ἔχοντος, καὶ μετ’ ἐμὲ
 “δευτέρῃ διὰ πίσιν καὶ βεβαίαν εὐνοίαν, Ἀμάνῃ, κηδεμονι-
 “κῶς ὑποδείξαντός μοι παντάπασιν ἀνθρώποις ἀναμει-
 “μίχθαι δυσμενὲς ἔθνος, καὶ τοῖς νόμοις ἀλλόκοτον, καὶ τοῖς
 “βασιλευσὶν ἀνυπότακτον, καὶ παρηλλαγμένον τοῖς ἔθεσι,
 “καὶ τὴν μοναρχίαν μισοῦν, καὶ δύσνουν τοῖς ἡμετέροις
 “πράγμασι· κελεύω τὰς δηλημένους ὑπὸ τῷ δευτέρῃ με-
 “πατρός Ἀμάνῃ, πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἀπολέσθαι,
 “μηδεμίαν Φειδῶ ποιησαμένης, μηδ’ ἐλεῶ πλέον, ἢ τοῖς

“infociabilem, neque religionem cum aliis communem
 “habentem, neque paribus utentem legibus, sed et mo-
 “ribus et institutis pugnantem cum tuo populo, caeteris-
 “que hominibus. Hanc gentem, si quid beneficii et gra-
 “tiae subditis tuis vis conferre, iube radicitus extirpari,
 “ita ut nullae eius reliquiae superessent, nemine quidem
 “aut ad servitutem aut ad captiuitatem seruato.” Verum,
 ne quid damni Rex patiatur, multatus illorum tributis,
 ipse de suis bonis quadraginta argenti talentorum millia se
 daturum pollicitus est, ubicunque praeceperit. Atque
 hanc summam libenter se largiturum esse dicebat; ut
 regnum eius ab ista peste et perniciie liberatum pacem
 agitaret.

6. Postquam ista Amanes petiisset, Rex ei et argen-
 tum donauit et homines, ut de illis pro arbitrato suo sta-
 tueret. Amanes autem, voti compos, statim edictum
 nomine Regis ad omnes nationes mittit, in hanc senten-
 tiam. “Rex magnus Artaxerxes centum et viginti septem
 “satrapis, ab India ad Æthiopiam, haec scribit. Cum
 “multarum gentium dominatum, et totius orbis quam
 “late volui imperium consequutus fuerim, nihilque super-
 “bum aut saeuum in subditos necessitate coactus admise-
 “rim, sed mitius et cum lenitate agendo, curandoque, ut
 “pace iustisque legibus fruantur, illis consuluerim, stu-
 “duerimque, quo modo in omne aeuum haec firma illis
 “maneant et perpetua; Amanes autem, qui propter pru-
 “dentiam et iustitiam a me prae caeteris decus et hono-
 “rem adeptus est, et ob fidem constantemque beneuolen-
 “tiam proximum mihi locum obtinet, me pro summa sua
 “cura submonuerit, omnibus per orbem hominibus per-
 “mixtam esse gentem insensam omnibus, et auersam a le-
 “gibus, et regum imperia detrectantem, et moribus a cae-
 “teris dissentientem, summoque monarchiam odio habere,
 “et maligno in res nostras animo esse: iubeo ac edico, ut
 “qui vobis significati fuerint ab Amane, altero meo patre,
 “eos omnes cum vxoribus et liberis perdati, nemini
 “omnino parcentes, neque misericordiae plus, quam man-

“ἔπειτα λμίνους πικιδέντας παρακῦσαι τῶν γραμμάτων. καὶ
 “τὸτο γενέσθαι βύλομαι τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ δωδε-
 “κάτου μηνὸς τοῦ ἐνεσῶτος ἔτους, ὅπως οἱ πανταχόθεν ἡμῖν
 “πολέμιοι, μιᾷ ἡμέρᾳ διαφθαρέντες, τοῦ λοιπῆ μετ’ εἰρήνης
 “ἡμῖν τὸν βίον διάγειν παρέχωσι.” τὰτα κομιδέντος τοῦ
 προσάγματος εἰς τὰς πόλεις καὶ τὴν χώραν, ἔτοιμοι πάντες,
 ἐπὶ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπώλειαν καὶ παντελῇ ἐξολόθρευσιν,
 εἰς τὴν προειρημένην ἡμέραν ἐγίνοντο. ἐσπύδετο δὲ τὸτο καὶ
 ἐν τῇ Σύσῃ. ὁ μὲν ἔν βασιλεὺς καὶ ὁ Ἀμάνης πρὸς εὐωχίας
 καὶ πότοις ἦσαν· ἐν ταραχῇ δ’ ἦν ἡ πόλις.

ζ'. Ο δὲ Μαρδοχαῖος μαθὼν τὸ γινόμενον, περιῤῥηξά-
 μενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ σάκκον ἐνδυσάμενος, καὶ καταχεάμε-
 νος σποδῖαν, διὰ τῆς πόλεως ἐφέρετο, βοῶν, ὅτι μηδὲν ἀδι-
 κῆσαν ἔθνος ἀναγρῆται. καὶ τὸτο λέγων ἕως τῶν βασιλείων
 ἦλθεν, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἔστη. ὃ γὰρ ἐξῆν εἰσελθεῖν αὐτῷ τοι-
 ῦτοι περικειμένῳ χῆμα. τὸ δ’ αὐτὸ καὶ πάντες ἐποίησαν οἱ
 ἐν ταῖς πόλεσιν Ἰουδαῖοι, ἐν αἷς τὰ περὶ τῶν προτεθέντων γραμ-
 ματα, θρηνοῦντες καὶ τὰς κατηγγελμένας αὐτοῖς συμφορὰς
 ἐδυρόμενοι. ὡς δ’ ἀπήγγειλάν τινες τῇ βασιλίσσει τὸν Μαρ-
 δοχαῖον ἐν ὅτῳ οἰκτρῷ χήματι πρὸ τῆς αὐλῆς ἐσῶτα, ταρα-
 χθεῖσα πρὸς τὴν ἀκοήν, ἐξέπεμπε τὰς μεταμφίεσοντας αὐ-
 τόν. ὃ κομιδέντος δ’ ἀποδύσασθαι τὸν σάκκον, ὃ γὰρ ἐφ’ ᾧ
 τὸτον ἀναγκασθεῖν λαβεῖν δεινῷ πεπαῦσθαι τὸτο, προσκα-
 λισαμένη τὸν εὐνῆχον Ἀχεράθειον, καὶ γὰρ ἐτύγχανεν αὐτῇ
 παρῶν, ἀπέστειλε πρὸς Μαρδοχαῖον, γνωσόμενον, τίνος συμ-
 βεβηκότος αὐτῷ σκυθρωπῆ πινθεῖ, καὶ τὸ χῆμα τὸτο περι-
 κείμενος ὃδ’ αὐτῆς παρακαλῆσθαι ἀπέθετο. ὁ δὲ Μαρδο-
 χαῖος ἐπέδειξε τῷ εὐνῆχῳ τὴν αἰτίαν, τὸ, τε γράμμα τὸ
 κατὰ τῶν Ἰουδαίων εἰς ἀπασαν τὴν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ χώραν
 διαπεμφθὲν, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ὑπόχρεσιν, ἣ τὴν ἀπώ-
 λειαν τῷ ἔθνει ἀνήσατο παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀμάνης. διὰ δὲ
 αὐτῷ καὶ τὸ ἀντίγραφοι τῶν ἐν Σύσοις προτεθέντων κομίσαι
 τῇ Εὐθῆρι, καὶ περὶ τῶν δειθῆναι τῷ βασιλεῖ ἐνετέλλε-
 το, καὶ σωτηρίας ἕνεκα τῷ ἔθνει μὴ ἀδοξῆσαι λαβεῖν χῆμα

"dati nostris, tribuentes, contra edicta faciatis. atque hoc
 "fieri volo decimo tertio die duodecimi mensis instantis
 "anni, ut nostri undique inimici vno die deleti vitam no-
 "bis in posterum quietam tranquillamque praestent." Hoc
 mandato in vrbes et regiones perlato, omnes in Iudaeor-
 um exitium et vniuersum interitum die constituta parati
 erant. Atque in hoc properatum etiam Susis. Interea
 quidem Rex et Amanes epulis accumbabant et compota-
 tionibus: vrbs vero anxiosa erat et perturbata.

7. Mardochaeus autem, ubi cognouerat, quid actum
 esset, vestes discepfit, et centonem indutus, et puluere
 conspersus, per urbem ibat, clamitans, interfici gentem,
 quae nemini fecit iniuriam. Atque hoc vociferans vsque
 ad regiam veniebat, et ibi demum constitit. non enim illi
 eiusmodi vestitu eam ingredi licebat. Idem et omnes fe-
 cerunt Iudaei per ciuitates, quibus hac de re literae pro-
 mulgatae erant, lugentes et ob denunciata sibi cladem
 lamentantes. Postquam vero Reginae quidam nunciaue-
 rant, Mardochaeum in tam miserabili habitu stare pro fo-
 ribus regiae: ex hac re audita consternata, mittebat, qui
 ei vestimenta mutarent. Cum autem recusaret centonem
 exuere, quod nondum cessasset malum istud, quo ad il-
 lum sumendum adactus est, eunuchum Achratheum (nam
 et is tum forte illi aderat) ad se vocatum misit ad Mardo-
 chaeum, ut disceret, quidnam triste ei accidisset, quod
 luctui indulgeret, atque habitum istum, quem induerat,
 ne ipsa quidem rogante deponeret. Tum Mardochaeus
 eunuchus rei causam exposuit, et edictum contra Iudaeos
 in omnes prouincias Regi subditas missum, summamque
 pecuniae, quam pollicitus a Rege impetrauerat Ama-
 nes, ut Iudaeorum gens perderetur. Cumque ei de-
 creti, Susis ad euertendos Iudaeos propositi, exemplar
 dedisset Estheri perferendum, iubebat, ut nuntiaret ei
 Regem pro illis suppliciter orandum esse, nec infra se
 ducendum humilem pro gentis suae incolumitate habi-

ταπεινόν, ὃ παραιτήσεται τοὺς Ἰουδαίους κινδυνεύοντας ἀπολέσθαι. τὸν γὰρ τὴν δευτέραν ἔχοντα τῷ βασιλεῖ τιμὴν Ἀμάνην, κατηγορήσαντα τῶν Ἰουδαίων, παρωξυγκέναι κατ' αὐτῶν τὸν βασιλέα. ταῦτα γνοῦσα, πέμπει πάλιν πρὸς Μαρδοχαῖον δηλοῦσα, ὅτι μὴτε κληθεῖν πρὸς τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ εἰσερχόμενος πρὸς αὐτὸν ἀκλήτος ἀποθνήσκει, πλὴν εἰ μή τινα σώζῃν βυλόμενος προτείνειεν τὴν χρυσῆν ῥάβδον. ὧ γὰρ ἂν τοῦτο ποιήσκειν ὁ βασιλεὺς, ἀκλήτῳ πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντι, οὗτος ἢ ἀποθνήσκει μόνος, ἀλλὰ συγγνώμης τυχὼν σώζεται. Μαρδοχαῖος δὲ, τούτους κομίσαντος αὐτῷ τοῦ εὐνούχου παρὰ τῆς Εὐθῆρος τοὺς λόγους, ἀπαγγέλλειν ἐκέλευσεν αὐτῇ, μὴ τὴν ἰδίαν οὕτω σκοπεῖν σωτηρίαν, ἀλλὰ τὴν κοινὴν τοῦ ἔθνους. εἰ γὰρ ἀμελήσῃς τούτους νῦν, ἔσεσθαι μὲν αὐτῷ βοήθειαν παρὰ τῷ Θεοῦ πάντως· αὐτὴν δὲ καὶ τὸν πατρῶον οἶκον αὐτῆς ὑπὸ τῶν ὀλγωρηθέντων διαφθαρήσεται. ἡ δὲ Εὐθὴρ ἐπέτειλε μὲν τῷ Μαρδοχαίῳ, τὸν αὐτὸν πέμψασα διάκονον, εἰς Σούσα πορευθέντι, τοὺς ἐκεῖ Ἰουδαίους εἰς ἐκκλησίαν συναγαγεῖν, καὶ νηστεῦσαι πάντων ἀποχομένους ὑπὲρ αὐτῆς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· τὸ δ' αὐτὸ ποιήσαν μετὰ τῶν θεραπαγίδων, τότε προσελύσεσθαι τῷ βασιλεῖ παρὰ τὸν νόμον ὑπικινεῖτο, καὶ ἀποθανεῖν δέη τοῦτο ὑπομένειν.

η'. Καὶ Μαρδοχαῖος μὲν κατὰ τὰς τῆς Εὐθῆρος ἐντολάς, τὸν τε λαὸν ἐποίησε νηστεῦσαι, καὶ τὸν Θεὸν σὺν αὐτοῖς ἐκέτευσε, μηδὲ νῦν ὑπεριδεῖν αὐτοῦ τὸ ἔθνος ἀπολλύμενον, ἀλλ' ὡς καὶ πρότερον αὐτῷ πολλάκις προσέηκε καὶ ἀμαρτῶντι συνέγνω, καὶ νῦν αὐτὸ ῥύσασθαι τῆς κατηγγελημένης ἀπωλείας. οὐδὲ γὰρ ἀμαρτόν τι κινδυνεύει ἀκλεῶς ἀποθανεῖν, ἀλλ' αὐτὸν εἶναι τὴν αἰτίαν τῆς Ἀμάνης ὀργῆς, ὅτι μὴ προσεκύνησα, μηδ' ἦν σοί, δέσποτα, Φησί, τιμὴν παρεῖχον, ταύτην ἐκείνῳ παραχεῖν ὑπέμεινα, ὀργισθεὶς ταῦτα κατὰ τῶν μὴ παραβαινόντων τοὺς σούς νόμους ἐμνηχάσατο. τὰς δ' αὐτὰς ἡΦίει καὶ τὸ πλῆθος Φωναίς, παρακαλοῦν προνοῆσαι τὸν Θεὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν, καὶ τὰς ἐν ἀπάσῃ γῇ Ἰσ-

tum sumere, quo deprecatura sit a Iudaeis interitus periculum. Amanem enim, Regi dignitate proximum, Iudacos accusando fecisse, ut rex vehementer illis irasceretur et succenseret. Quamprimum ista rescivit, rursus ad Mardochoeum mittit, dicens, se a Rege hoc iam triduo non esse accersitam, et pro certo occidere, quisquis ad eum non vocatus accesserit, nisi Rex ei, quem vult servari, virgam auream porrexerit. Cui enim hoc fecerit Rex, licet ad eum ingressus fuerit non vocatus, is non solum non moritur, sed venia impetrata incolumitate donatur. Mardochoeus autem, cum eunuchus haec verba ab Esther ad eum retulisset, iussit ei renunciari, non eam oportere suam sollicitate adeo respicere salutem, sed gentis universae rationem habere. nunc enim si hoc facere negligat, Deum quidem omnino ei laturum auxilium, ipsam vero domumque patriam perditum iri ab illis, quos contemserat. Tum Esther, eodem ministro remisso, Mardochoeo mandavit, ut Susa profectus Iudaeos omnes, qui illic adsint, in concionem aduocaret, qui pro ipsa ieiunent, triduo omni cibo atque potione abstinentes; se vero, ubi idem cum suis auxiliis fecerit, tunc regem etiam contra legem adituram esse pollicebatur, et si perire necesse habeat, hoc ipsum non recusare.

3. Et quidem Mardochoeus, prout Esther iusserat, et auctor erat, ut populus ieiunium ageret, vnaque cum illis supplex Deum precatus est, ne gentem suam in extremum periculum adductam nunc despiceret; sed, quemadmodum antea ipsius saluti saepe prospexerat, vitisque et peccatis eius ignouerat, ita nunc a denunciato liberaret interitu. non enim sua culpa accidisse, ut vitae per dedecus amittendae discrimen adeat: sed ipsummet in causa esse, cur Amanes adeo ira excaudescat. Quod illum non adoravi, et eundem, inquit, quem tibi, Domine, praestare solebam, honorem ei habere non sustinui; iratus ista illis machinatus est, qui nihil contra leges tuas faciunt. Populus etiam vocem eandem mittebat, Deum orans atque obsecrans, ut illorum saluti consulere et prouideret, omnes-

ραηλίτας ἐξελεῖσθαι τῆς μελλύσης συμφορᾶς. καὶ γὰρ περὶ ὀφθαλμῶν αὐτὴν εἶχον, ἥδη καὶ προσεδόκων. καὶ Εὐδὴρ δὲ ἰκέτευε τὸν Θεὸν τῷ πατρὶώ νόμῳ, ῥήψασα κατὰ τῆς γῆς ἑαυτὴν, καὶ πενθικὴν ἐδῆτα περιθεμένη, καὶ τροφῇ καὶ πῶ καὶ τοῖς ἡδέσιν ἀποταξαμένη τρισὶν ἡμέραις, ἥτις τὸν Θεὸν ἐλεηθῆναι μὲν αὐτὴν, δόξα δ' ὀφθεῖσαν τῷ βασιλεῖ πιθανὴν μὲν τὰς λόγους παρακαλῶσαν, τὸ δὲ εἶδος εὐπεπιστέραι τῆς προτέρας ὕσαν, ἵνα ἀμφοτέροις καὶ πρὸς τὴν παραίτησιν τῆς ὀργῆς, εἴ τι παροξυνθείη πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς, χρήσαιο, καὶ πρὸς τὴν συνηγορίαν τῶν ὁμοθῶν, ἐν τοῖς ἐχάτοις σαλευόντων, μισός τε γενέσθαι τῷ βασιλεῖ πρὸς τὰς ἐχθρὰς τῶν Ἰουδαίων, καὶ τὴν ἀπώλειαν αὐτοῖς τὴν μέλλουσαν, εἰάν ὀλιγορηθῶσιν ὑπ' αὐτῇ, κατασκευάσαντας.

Σ'. Ταῦτα ἰκετεύσας τὸν Θεὸν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀποδύσται μὲν τὴν ἐδῆτα ἐκείνην, καὶ τὸ γῆμα μεταβάλλει, κοσμησαμένη δ' ὡς ἐχρῆν τὴν βασίλισσαν, σὺν δυσὶ θρασυαίταις, ὧν ἡ μὲν ἐκτειρομένη αὐτὴν κέΦως ἔφερεν, ἡ δὲ ἐπομένη τὸ βαδὺ τῇ ἐνδύματος καὶ μέχει τῆς γῆς κεχυμένον ἄκρος ἀπῳρῆε τοῖς δακτύλοις, ἥκει πρὸς τὸν βασιλέα, μετ' ἡ μὲν τὸ πρόσωπον ἐρυθρήματος, πρηνὴς δὲ καὶ σεμνὸν ἐπικειμένη τὸ κάλλος. εἰσῆει δὲ πρὸς αὐτὸν μετὰ δέξας. ὡς δὲ κατὰ πρόσωπον αὐτῇ, καθεζομένη ἐπὶ τῷ θρόνῳ, γίνεται, τὸν βασιλικὸν περικειμένον κόσμον, ὃς ἦν ἐκ ποικίλης μὲν ἐδῆτες, χρυσὴ δὲ καὶ λίθῃ πολυτελεῖς, φοβερώτερον καὶ δι' αὐτὰ μᾶλλον θρασυαμένη, καὶ τι κακὴν προσιδόντος αὐτὴν ἀπηνέστερον, καὶ διακεκαυμένῳ ὑπὸ τῆς ὀργῆς τῷ προσώπῳ, πάρεσις εὐθύς αὐτὴν ὑπὸ δέξας λαμβάνει· καὶ τοῖς παρὰ πλευράν ὕσιν ἀχανὲς ἐπέπεσεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, κατὰ βέλῃσιν οἶμαι τῷ Θεῷ, τὴν διάνοιαν μετέβαλε, καὶ δέσας περὶ τῆς γυναικὸς, μὴ καὶ πάθῃ τι τῶν χειρόνων ὑπὸ τῷ φόβῳ, ἀνεπήδησεν ἀπὸ τῷ θρόνῳ, καὶ ταῖς ἀγκάλαις αὐτὴν ὑπολαβὼν ἀνεκτάτο, καταπαζόμενός τε καὶ προσομιλῶν ἡδέως, καὶ θαρρεῖν παρακαλῶν, καὶ μηδὲν ὑποπτεύειν σκυθρωπὸν, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἄλλοτος ἔλθοι. τὸν γὰρ νόμον τῆτον πρὸς τὰς

que per terrarum orbem Israëlitas a calamitate futura eripere dignaretur. nam et eis ob oculos iam versabatur, et diem ex die expectabant. Esther quoque Deo supplicabat more patrio humi in faciem prostrata, et veste lugubris amicta; ac per triduum a cibo abstinens et potu et omnibus deliciis, Deum rogabat, ut fortis quidem ipsius miseretur, ubi vero Regis in conspectum venerit, facunda videretur supplicantis oratio, et speciem prae se ferret pulchriorem, quam usquam antea, et venustiore; ut ad Regis iram, si forte in eam exardescat, mitigandam utrisque vteretur, et in praesidium popularium suorum extremo in periculo versantium; Regisque animum concitaret in odium illorum, qui in Iudaeos exercent inimicitias, illisque exitium, si a Rege despectui habeantur, brevi occurrum pararunt.

9. Cum ista per triduum supplex petiisset a Deo, vestem lugubrem exuit, habitumque mutat; ac deinde reginae more culta et ornata, cum duabus ancillis, quarum altera ipsam leviter inclinatum ferebat, altera insequeretur et vestem promissam et humi fusam summis digitis attollebat, Regem adiit rubore genas suffusa, formaeque venustate decora, quae cum dignitate erat coniuncta, ad ipsum vero ingrediebatur metu anxia et sollicita. Cum autem in adspectum eius veniret, in solio sedentis, stolis amicti regis, ex veste variis coloribus intertexta, aure gemmisque distincta, atque ob ista, ut videre sibi visa est, terribilioris; cumque et ipse eam torvis intueretur, vultuque ira accenso, statim viribus ex metu destituitur, illisque, qui ad latus erant, incubuit exanimata. Rex autem, Dei, ut arbitror, voluntate, animum mutavit, et coniugii metuens, ne quid gravius ex consternatione pateretur, e solio desiluit, eamque vlnis exceptam refocillabat et complexu et blando alloquio, iubendoque bono esse animo, nullaque mali tristioris suspicione teneri, quod ad eum non vocata accesserit. nam legem istam subditis esse latam, ipsi vero, cui commune cum illo imperium est, omnino

ὑπηκόας κῆσθαι· τὴν δὲ, ὁμοίως αὐτῷ βασιλεύσαν, πᾶσαν ἔχεν ἄδειαν. ταῦτα λέγων, τὸ σκῆπτρον αὐτῆς ἐνετίθει τῇ χειρὶ, καὶ τὴν ῥάβδον ἐξέτεινεν ἐπὶ τὸν αὐχένα αὐτῆς διὰ τὸν νόμον, εὐλαβείας αὐτὴν ἀπολύων. ἡ δ' ὑπὸ τῶν ἀναζωπυρήσασα, "δέσποτα, εἶπεν, ἢ ἔχω σοὶ τὸ αἰφνίδιον τῷ "συμβεβηκότος μοι ῥαδίως εἰπεῖν. ὥς γὰρ εἰδόν σε, μέγαν "καὶ καλὸν καὶ φοβερόν, εὐθύς ὑποχώρει μὲ τὸ πνεῦμα, καὶ "κατελειπόμην ὑπὸ τῆς ψυχῆς." μόλις δ' αὐτῆς καὶ ταῦτα φθγγυομένης, καὶ μετὰ ἀσθενείας, αὐτὸν τε ἀγωνία καὶ ταραχὴ κατελάμβανε, καὶ τὴν Εσθῆρα εὐφυχεῖν καὶ τὰ κρείττω προσδοκᾶν παρεθάρρυνεν, ὥς αὐτῇ καὶ τὰ ἡμίση τῆς βασιλείας εἰ δέοιτο τῶν παραχωρήσοντος αὐτῇ. ἡ δὲ Εσθῆρ ἐπὶ ἐξίασιν αὐτὸν μετὰ Ἀμάνη τῇ Φίλῃ πρὸς αὐτὴν ἐλθεῖν ἤξιωσε. παρεσκευασμένα γὰρ αὐτὴν δέκνον ἔλεγεν. ὥς δὲ ἐπένευσε καὶ παρῆσαν, μεταξὺ πίνων, τὴν Εσθῆρα ἐκέλευσεν αὐτῷ δηλοῦν, τί βύλεται· μηδενὸς γὰρ ἀτυχήσειν, μηδ' αὖ τὸ μέρος τῆς βασιλείας ἐθελήσῃ λαβεῖν. ἡ δὲ εἰς τὴν ἐπιῆσαν ἀνεβάλλετο φράζειν αὐτῷ τὴν αὐτῆς βύλησιν, εἰ πάλιν ἔλθοι πρὸς αὐτὴν μετὰ Ἀμάνη πρὸς ἐξίασιν.

ί. Τῇ δὲ βασιλεύῳ ὑποχωμένῃ, ὁ Ἀμάνης ἐξῆλθε περιχαρῆς, ἐπὶ τῷ μόνον ἡξιῶσθαι συνδειπνεῖν τῷ βασιλεῖ παρὰ τῇ Εσθῆρ, καὶ ὅτι μηδεὶς ἄλλος τοσαύτης τυγχάνει παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τιμῆς. ἰδὼν δ' ἐν τῇ αὐλῇ Μαρδοχαῖον, ὑπερηγανάκτησεν· ἔδεν γὰρ αὐτῷ παρ' αὐτῇ θιασαμένῳ πρὸς τιμὴν ἐγένετο. καὶ παρελθὼν πρὸς αὐτόν, τὴν γυναῖκα Ζαράζαν ἐκάλεσε καὶ τὰς Φίλως. ὧν παρόντων διηγεῖται τὴν τιμὴν, ἧς ὁ παρὰ τῷ βασιλεῷ ἀπολαύει μόνος, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς βασιλίσσης· καὶ γὰρ σήμερον ὥς δειπνήσῃ παρ' αὐτῇ μόνος σὺν τῷ βασιλεῖ, καὶ κληθεῖν πάλιν εἰς τὴν ἐπιῆσαν. ἔλεγέ τε μὴ ἀρέσκεσθαι, Μαρδοχαῖον ὀρῶντα ἐν τῇ αὐλῇ τὸν Ἰσδαῖον. τῆς δὲ γυναικὸς αὐτῇ Ζαράζας εἰπέσης, καλεῦσθαι ξύλον κοπῆναι πηχῶν πεντήκοντα, καὶ πρῶτ' παρὰ τῷ βασιλεῷ αἰτησάμενον ἀναστυρεῖσθαι τὸν Μαρδοχαῖον· ἐπαμύνας τὴν γνώμην, προσέταξε τοῖς οἰκέταις ξύλον εἶποι

licere hoc facere. Haec loquutus sceptrum in manus ei tradidit, et virgam eius cervici admouit legis ergo, vt eam omni metu solueret. Illa vero, cum istis adhibitis se collegisset, "Domine, inquit, eloqui haud facile possum, quid mihi derepente acciderit. vt enim te videbam, "magnum et pulchrum et verendum, continuo abscedebat "spiritus animique deliquium patiebar." Cum autem illa aegre haec verba languida et debili voce protulisset, tum Rex dolore angi et turbari coepit, et Estherem confirmare, vt animum resumeret et meliora exspectaret, persuasumque haberet, se vel regni dimidium, si istud posceret, ei concessurum esse. Esther vero petiit, vt vna cum Amane amico ad se comessatum veniret, nam ipsam conuiuium parasse dicebat. Quod cum annuisset, et ambo adessent, inter pocula Rex iussit Estherem ei proponere, quid fieri vellet: nihil enim non impetraturam, etiamsi regni partem sibi dari postulauerit. At illa in crastinum disferre volebat, quod in animo habuerit ei dicere, si modo cum Amane rediret ad conuiuium.

10. Rege vero se adfore pollicito, Amanes laetus admodum egressus est, quod solus dignus sit habitus, qui cum Rege ab Esthere conuiuium exciperetur, quodque nemo alius tantum honorem a regibus fuerit assequutus. Cum autem pro foribus regiae vidisset Mardochoeum, de eo vehementer indignatus est: nam ipsi, in conspectum eius venienti, nullum honorem exhibuit. cumque domum reuenteretur, Zarazam et amicos suos accersit. Illis, vbi aderant, narravit, quanto esset in honore cum apud Regem tum apud Reginam: vt scilicet et ea die solus cum Rege ab ea vocatus esset ad conuiuium, et in crastinum etiam inuitaretur. ac praeterea dicebat, sibi displicere, quod viderit Mardochoeum Iudaeum pro foribus regiae. Vbi autem Zaraza vxor ei suggesserat, vt iuberet lignum excidi quinquaginta cubitorum, et mane a Rege contenderet, vt in crucem tollatur Mardochoeus: consilio laudato, domesticis mandauit, vt lignum pararent, et in atria

μασαμένοις, ἤσασα τὸτο ἐν τῇ αὐλῇ πρὸς τιμωρίαν Μαρδοχαίου. καὶ τὸτο μὲν ἦν ἑτοιμον. ὁ δὲ Θεὸς κατεγέλα τῆς Ἀμάνης πονηρᾶς ἐλπίδος· καὶ τὸ συμβησόμενον εἰδώς, ἐτέρπετο τῷ γενησομένῳ. τῷ γὰρ βασιλέως διὰ νυκτὸς ἐκείνης ἀφαιρεῖται τὸν ὕπνον. ὁ δ' ἔβη βεβλόμενος ἀργῶς ἀπολέσαι τὴν ἀγρευκίαν, ἀλλ' εἰς τι τῶν τῇ βασιλείᾳ διαφερόντων αὐτὴν ἀναλῶσαι, τὸν γραμματεῖα κομίσαντα καὶ τῶν πρὸ αὐτῆ βασιλέων τὰ ὑπομνήματα καὶ τῶν ἰδίων πράξεις, ἀναγινώσκειν αὐτῷ προσέταξεν. κομίσαντος δὲ καὶ ἀναγινώσκοντος, εὗρεθῃ τις δι' ἀρεταίαν ἐν τινι γέρας εἰληφώς χάραν, ἧς καὶ τὸ ὄνομα ἐγγράφητο. ἕτερον δὲ διὰ πίστιν δωρεᾶς τετυχηκότα μνηύων, ἦλθε καὶ ἐπὶ Βαγαθῶν καὶ Θεοδέσῃ τῆς ἐπιβουλευσάντας εὐνέχας τῷ βασιλεῖ, ὧν Μαρδοχαῖος μνηυτὴς ἦν γενόμενος. φράσαντος δὲ τὸτο μόνον τῷ γραμματεῖως, καὶ μεταβαίνοντος εἰς ἑτέραν πράξιν, ἐπέχεν ὁ βασιλεὺς, πυθόμενος, εἰ μὴ ἔχει γέρας αὐτῷ δοθὲν ἀναγεγραμμένον. ὁ δ' ὡς ἔφη μὴδὲν εἶναι, κελύσας ἡσυχάζειν, τίς εἴη τῆς νυκτὸς ὥρα παρὰ τῶν ἐπὶ τέτῳ τεταγμένων ἐπονθάνετο. μαθὼν δὲ, ὡς ὀρθρὸς ἐστὶν ἤδη, προσέταξε τῶν φίλων ὃν ἂν πρὸ τῆς αὐλῆς εὗρωσιν ἤδη παρόντα, τῶτον αὐτῷ δηλοῦν. εὗρυχε δὲ, ὥς τε Ἀμάνην εὗρεθῆναι. θᾶπτον γὰρ τῆς συνήθους ὥρας ἐληλύθει, περὶ τῷ Μαρδοχαίῳ θανάτῳ δεησόμενος αὐτῷ. τῶν οὖν θεωραπόντων εἰπόντων, ὅτι Ἀμάνης εἴη πρὸ τῆς αὐλῆς, ἐκέλευσεν αὐτὸν εἰσκαλίσαι. εἰσελθόντος δὲ, "φίλον, εἶπεν, εἰδώς σε "ἐμαυτῷ μόνον εὖνουν, συμβεβλῦσαί μοι παρακαλῶ, πῶς ἂν "τιμήσαιμι τινα σεργόμενον ὑπ' ἐμῷ σφόδρα, τῆς ἐμαυτῷ "μεγαλοφροσύνης ἀξίως." ὁ δὲ Ἀμάνης λογισάμενος, ἦν ἂν δᾷ γνώμην ταύτην δώσειν ὑπὲρ αὐτῷ· φιλεῖσθαι γὰρ αὐτὸν ὑπὸ τῷ βασιλέως μόνον· ἦν ὥστε ἀρίστην εἶναι, ταύτην φανεράν ἐποιήσεν. εἶπε γάρ, "εἰ βύλοιον τὸν ἄνθρωπον, ὃν φῆς "ἀγαπᾶν, δόξῃ περιβαλεῖν, ποιήσων ἐφ' ἵππῳ βαδίζειν, τὴν "αὐτὴν ἐδῆτα σοὶ φοροῦντα, καὶ περιαιχένιον χρυσοῦν ἔχοντα, καὶ προάγοντα τῶν ἀναγκαίων φίλων ἕνα κηρύσσειν δι' "ὅλης τῆς πόλεως, ὅτι ταύτης τυγχάνει τῆς τιμῆς, ὃν ἂν ὁ

erigerent ad Mardochaei supplicium. Et hoc quidem paratum est. Deus autem spem Amanis improbe conceptam irridebat: cumque rerum nosset eventus, gaudebat eo, quod euenturum erat. Regi enim illa nocte somnum adimit. Ille vero, nolens vigilias nihil agendo contere-
 re, sed in aliquid e summis imperii rebus impendere, praecepit scribas, ut rerum a se et a regibus suis antecessoribus gestarum commentarios afferret, sibi-que recitaret. Cum autem eos attulisset et legeret, inuentus est quidam, quod in re aliqua egregium se praestiterit, in praemium accepisse provinciam, cuius nomen etiam adscriptum erat. alium vero ob fidem suam muneribus affectum indicans, tum veniebat ad Bagathoi et Theodestis eunuchorum contra Regem coniurationem a Mardochaeo patefactam. Et cum hoc tantum scriba dixisset, et ad aliud rerum gestarum caput properaret, Rex eum inhibuit, percontatus, an scriptum haberet, quid ex ea re praemii fuisset consequutus. Quo respondente, nihil scriptum esse, Rex iussit eum tacere, et quota hora noctis esset eos interrogabat, qui in id constituti erant. Cumque audisset, quod iam diluculum esset, praecepit, ut si quem amicorum iam inuenerint pro foribus regiae, sibi nunciatum venirent. Accidit autem, ut Amanes compareret. nam paulo maturius, quam ante consuevit, aderat, ut ab eo Mardochaeum ad mortis supplicium posceret. Cumque famuli renunciaissent, adesse Amanem in atrio, tum Rex iussit eum intro vocari. cui ingressio, "Cum norim, inquit, te mihi amicum esse spectatae praeter caeteris beneuolentiae, da mihi obsecro consilium, quo honore pro mea magnificentia eum afficere debeam, quem valde diligo." Hic Amanes ratus, quam sententiam dixisset eam in rem suam dicturum, (se enim solum a Rege usque eo amari) quam optimam esse existimabat, eam protulit. Aiebat enim, "Si hominem, quem a te dicis adeo amari, in magna gloria esse volueris, facito, ut equo vehatur, eadem qua tu veste indutus, et collo torquem auream habens, illumque antecedit aliquis ex amicis tuis necessariis, proclamatque per totam urbem, hunc ei honorem haberi,

“βασιλεὺς τιμήσῃ.” ὁ μὲν οὖν Ἀμάνης ταῦτα συνεβόλευσεν, αἰόμενος εἰς αὐτὸν ἤξειν τῷτο τὸ γέρας. ὁ δὲ βασιλεὺς ἡδείς τῇ παραίνεσει, “προελθὼν, Φησί, ἔχης γὰρ καὶ τὸν ἵππον” καὶ τὴν σολὴν καὶ τὸν σρεπτόν, ἐπιζήτησον Μαρδοχαῖον τὸν “Ἰυδαῖον, καὶ ταῦτα ἐκεῖνῳ δᾶς, κήρυττε προάγων αὐτῷ τὸν ἵππον. σὺ γὰρ, ἔφη, μοι φίλος ἀναγκαῖος, καὶ ἰδίᾳ διάκονος ὢν χρηστὸς σύμβουλος ἐγένεα. ταῦτα δὲ αὐτῷ παρ’ ἡμῶν “ἔσται σῶσοντί με τὴν ψυχὴν.” τῶτων ἀκῶσας παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, τὴν διάνοιαν συνεχύθη, καὶ πληγείς ὑπὸ ἀμνηστίας, ἔξωσεν ἄγων τὸν ἵππον καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὸ χερσὶν περιαυχένιον. καὶ τὸν Μαρδοχαῖον εὗρὼν πρὸ τῆς αὐλῆς, σάκκον ἐνδεδυμένον, ἐκέλευσεν ἀποδέμενον ἐνδύσασθαι τὴν πορφύραν. ὁ δὲ, ἐκ εἰδῶς τάληθές, ἀλλὰ χλευάζουσα νομίζων, “ὦ κακίστε πάντων ἀνθρώπων, εἶπεν, ἕτως ἡμῶν “ταῖς συμφοραῖς ἐπιγελαῖς;” κεισθεὶς δὲ, ὡς ὁ βασιλεὺς αὐτῷ γέρας τῷτ’ εἴη δεδοκώς, ἀντὶ τῆς σωτηρίας, ἣν αὐτῷ παρέχε, τὸς τότε ἐπιβουλευσάντας εὐνῆχας ἐλέγχας, ἐνδύεται τὴν πορφύραν, ἣν ὁ βασιλεὺς αἰεὶ φορῶν διατέλει, καὶ περιτίθεται τὸ περιαυχένιον, καὶ ἐπιβάς ἐπὶ τὸν ἵππον ἐν κύκλῳ περιήει τὴν πόλιν, Ἀμάνη προάγοντος καὶ κηρύσσοντος, ὅτι “ταῦτ’ ἔσται παρὰ τῷ βασιλεὺς αὐτῷ, ὃν ἂν εὗρήῃ καὶ “τιμῆς ἄξιον δοκιμάσῃ.” ἐπεὶ δ’ ἐκπεριήλθον τὴν πόλιν, ὁ μὲν Μαρδοχαῖος ἔσταισι πρὸς τὸν βασιλέα· Ἀμάνης δ’ ὑπ’ αἰχμῆς πρὸς αὐτὸν παραγίνεται, καὶ μετὰ δακρύων τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς φίλοις τὰ συμβεβηκότα διηγῆτο. οἱ δ’ ἐκείτ’ ἀμύνασθαι τὸν Μαρδοχαῖον ἔλεγον δυνήσεσθαι, τὸν γὰρ τοῦτον εἶναι σὺν αὐτῷ.

ια'. Ταῦτα δὲ τῶτων ἔτι πρὸς ἀλλήλους ὁμιλούντων, ἦκον οἱ τῆς Εὐδοκίας εὐνῆχοι τὸν Ἀμάνην ἐπὶ τὸ δαῖπνον ἐπισπεύδοντες. Σαββαθάδας τε τῶν εὐνῆχων εἰς, ἰδὼν τὸν σαυρόν ἐν τῇ Ἀμάνῃ οἰκίᾳ πεπηγότα, ὃν ἐπὶ Μαρδοχαῖον παρεσκευάκεισαν, καὶ πυθόμενος παρὰ τίνος τῶν οἰκετῶν, ἐπὶ τί τῷτον ἦσαν ἐτοιμασάμενοι, γινῶς δὲ, ὡς ἐπὶ τὸν τῆς βασιλείας θείον, τὸν γὰρ Ἀμάνην μέλλειν αὐτὸν αἰτεῖσθαι παρὰ τῷ

"quem Rex vult honorari." Et quidam Amanes horum auctor fuit, quod putaret istud sibi datum iri praemium. Cum autem Regi hoc consilium valde placuisset, "Ergo, inquit, agedum (nam licet tibi capere equum et vestitum et torquem) quaere Mardochaeum Iudaeum, et, cum illum istis donaueris, praeconium facito, equum illius antecedens. Tu enim, adiciebat, amicus meus necessarius, ea exsequere, quae me optime monuisti ut fierent. Haec autem illi a me tribuentur ob vitam meam conseruatam." Hisce praeter omnem spem auditis, animo perturbatus et consilii inopia affectus, egreditur, equum ducens et purpuram secum ferens et torquem auream. Cumque Mardochaeum inuenisset pro foribus regiae sacco amictum, iussit, ut eum deponeret et purpuram indueret. Ille vero, veritatis ignoratione, sese illudi existimans, "o bipedum nequissime, inquit, itane irrides et ludificaris calamitates nostras?" At ubi ei persuasum erat, Regem hoc ei praemium persoluisse, pro salute, patefactis olim eunuchorum insidiis, ab ipso sibi data, purpuram induit, qua vestiri perpetui moris erat Regi, et collo torquem accommodat, et consensu equo in ambitum circuibat urbem, praecedente Amane et proclamante, "Haec eum a Rege consequuturum esse, qui ab illo amabitur et honore dignus habebitur." Cumque urbem circuitu perlustrassent, Mardochaeus quidem ad Regem se recipit, Amanes vero praepudore domum se contulit, et cum lacrymis uxori et amicis, quae illi contigissent, narrauit. Cui illi dixerunt, non posse in Mardochaeum vindicari, Deum enim ab ipso stare.

II. Adhuc autem eis ista inter se loquentibus, adfuerunt Estheris eunuchi, qui Amanem propere ducerent ad conuiuium. Atque Sabuchadas, vnus ex Eunuchis, visa cruce in Amanis aedibus defixa, quam Mardochaeo parauerant, e famulo quodam quaesiuit, quam ob rem in promtu eam posuerant, cumque didicisset, Reginae auunculo eam paratam esse, fore enim, ut Amanes ipsum a Rege

βασιλέως πρὸς τιμωρίαν, τότε μὲν ἡσυχίαν ἦγεν. ὡς δὲ ὁ
 βασιλεὺς, μετὰ τῷ Ἀμάνῃ εὐωχῆθεις, ἤξις τὴν βασιλίσσαν
 λέγειν αὐτῷ, τίος βέλεται θωρεῖς ἐπιτυχῆν, ὡς ληφομένην
 ἔπερ' ἂν ἐπιθυμίαν ἔχη· τὸν τῷ λαῷ κίνδυνον ἀπωδύρετο,
 καὶ πρὸς ἀπώλειαν ἔλεγε μετὰ τῷ ἔθνει ἐκδεδόσθαι, διό καὶ
 ποιῆσθαι περὶ τῶν τῆς λόγους. ἡ γὰρ ἂν ἠνωχληκῆναι αὐ-
 τῷ, εἰ πρὸς θλίαν πικρὰν ἐκέλευσεν αὐτὴς ἀπεμποληθῆ-
 ναι. μέτριον γὰρ τῷ τὸ κακόν. παρεκάλεε τε τῶν ἀπαλ-
 λαγῆναι. ἐρωτήσαντος δὲ τῷ βασιλέως, ὑπὸ τίος εἴη ταῦτα
 γεγενημένα, κατηγόρει τὸ λοιπὸν ἤδη Φανερώς τῷ Ἀμάνῃ·
 καὶ τῶτον, ὅντα ποιηρὸν ἐπ' αὐτῆς, κατσκευασμένην τὴν ἐπι-
 βολὴν ἔλεγχε. ταραχθέντος δὲ πρὸς τῷ τῷ βασιλέως, καὶ
 ἀναπηδήσαντος εἰς τὰς κήπας ἐκ τῷ συμποσίῃ, τῆς Βοδῆρος
 ὁ Ἀμάνης ἤρξατο δεῖσθαι, καὶ παρακαλεῖν συγγινῶναι τῶν
 ἡμαρτημένων. συῆκε γὰρ αὐτὸς ἐν κακοῖς ὢν. ἐπὶ τε τῆς
 κλίνης αὐτῆς αὐτῷ πεσόντος, καὶ τὴν βασιλίσσαν παρακα-
 λούντος, ἐπεισελθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν ἔτι μᾶλ-
 λον παροξυνθεὶς, εἶπεν, ὦ κάκις πάντων ἀνθρώπων, καὶ
 βιάζομαι μὲ τὴν γυναῖκα ἐπιχειρεῖς; Ἀμάνης δὲ πρὸς τῷ
 καταπλαγέντος, καὶ μηδὲν ἔτι φθόγγασθαι δυνάμενος, καὶ
 Σαβραδάας ὁ εὐνῆχος παρελθὼν κατηγόρει τῷ Ἀμάνῃ, ὡς
 εὖροι σταυρὸν ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτῷ παρεσκευασμένον ἐπὶ Μαρ-
 δοχαῖον· τῷ γὰρ αὐτῷ πυθδανομένῳ τὸν οἰκέτην εἰπεῖν, ὅτε
 καλέσωμαι αὐτὸν ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἔλθοι πρὸς αὐτόν. εἶναι δὲ τὸν
 σταυρὸν ἔλεγε πεντήκοντα πήχων τὸ ὕψος. ὁ δὲ βασιλεὺς
 ἀκῆσας, ἐκ ἄλλῃ τιμωρία περιβαλεῖν ἔκρινε τὸν Ἀμάνην, ἢ
 τῇ κατὰ Μαρδοχαίμ νουνημένη· καὶ κελύει παραχεῖμα αὐ-
 τὸν ἐξ ἐκείνης τῷ σταυρῷ ἀνακρεμασθέντα ἀποθανεῖν. ὅθεν
 ἐπέρχεται μοι τὸ θεῖον θαυμάζειν, καὶ τὴν σοφίαν αὐτῷ καὶ
 δικαιοσύνην καταμανθάνειν, μὴ μόνον τὴν Ἀμάνην κολάσαν-
 τος πονηρίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν κατ' ἄλλῃ μεμηχανημένην τιμω-
 ρίαν, ταύτην ἐκείνης ποιήσαντος εἶναι, καὶ τοῖς ἄλλοις μαθεῖν
 ὅτως γινῶναι παρεχνηκός, ὡς ἂ καθ' ἑτέραν τίς παρεσκευ-
 ασε, ταῦτα λαμβάνει καθ' ἑαυτῷ πρῶτον ἐτοιμασάμενος.

postularet ad supplicium, tunc quidem silebat. Cæterum postquam Rex, cum Amane prolixè acceptus, rogasset Reginam, ut ipsi diceret, quo munere ab eo affici quammaxime vellet, ut quæ, cuiuscunque desiderio tenebatur, id impetratura esset: coepit populi periculum deplo-
rare, seque cum gente sua dicebat exitio addictam esse, et ideo nunc de istis verba facere. neque enim se molestiam ei creaturam fuisse, si in amaram servitutem ipsos vendi iussisset. malum enim hoc leuiusculum. Itaque supplex orabat, ut ab istis liberarentur. Cum autem Rex quaesivisset, quisnam ista patrauerat, tum demum Amanem palam accusabat; atque hunc, quod animo esset in eos maligno, insidias struxisse arguebat. At ubi Rex, hisce perturbatus, se e conuiuio in hortos proripuerat, Amanes Estherem orare coepit, et obsecrare, ut peccatis eius venia daretur. is enim intellexerat se in periculo esse. Cumque in Reginae lectum prolapsus esset eique supplicaret, Rex ingressus, et hoc viso magis adhuc commotus, dixit, O omnium hominum scelestissime, ad vim vxori etiam meae inferendam aggredieris? Amane autem ad hanc vocem exterrito, et ne verbum quidem effari valente, tunc Sabuchades eunuchus prodicens Amani obiciebat, quod in aedibus eius inuenisset crucem Mardochoeo paratam: hoc enim ipsi famulum eius interrogatum dixisse, cum eum ad conuiuium inuitatum iuerit, crucem autem aiebat altitudine esse quinquaginta cubitorum. Quo audito, Rex decreuit non aliud ipsi constituere supplicium, quam quod in Mardochoeum excogitauerat: iussitque, ut e vestigio de cruce ista suspensus mortem obiret. Vnde mihi subit mirari Dei numen, et sapientiam eius et iustitiam vel ex hoc vno colligere; quod non solum Amanis improbitatem merito affecerit supplicio, sed et eadem poena, cuius in alium artifex fuerat, ipsum ple-
ctendum esse curauerit, atque aliis hoc in documentum dederit, quod quæ in alterum quis molitus fuerit, ea primo inscius in se parauerit.

ιβ'. Αμάνης μὲν οὖν ἀμετρήτως τῇ παρὰ τὴ βασιλείῳ
 χρώμενος τιμῇ, τῆτον διεφθάρη τὸν τρόπον· τὴν δὲ εἶσαν
 αὐτῷ ἐχαρίσατο τῇ βασιλίσσῃ. Μαρδοχαῖον δὲ προσκαλε-
 σάμενος· καὶ γὰρ ἐδήλωσεν αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτὸν συγγέ-
 νειαν Εὐδῆρ· ὃν ἔδωκεν Αμάνῃ δακτύλιον, τῆτον Μαρδοχαῖον
 δίδωσι. δωρεῖται δὲ καὶ ἡ βασίλισσα Μαρδοχαῖῳ τὴν Αμάν-
 ος κτήσιν· καὶ δεῖται τῇ βασιλείῳ, ἀπαλλάξαι τὴ περὶ τῆς
 ζωῆς φόβῳ τὸ τῶν Ἰσθαίων ἔθνος, δηλῶσα τὰ γράφοντα κα-
 τὰ πᾶσαν τὴν χώραν ὑπὸ Αμάνος τῇ Αμαδάδῃ. τῆς γὰρ
 πατρὸς αὐτῆς διαφθορείσης, καὶ τῶν ὁμοφύλων ἀπολεμέ-
 νων, ἔκ ἀν' ὑπομένειν τὸν βίον. ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέχετο μηδὲν
 ἄχαρι αὐτῇ ἐσπευδακέναι, μηδ' οἷς βέλεται ἐναντίον ἔσεσθαι·
 γράφειν δὲ ἂν βέλεται προσέταξε περὶ τῶν Ἰσθαίων ἐκείνου
 ἐκ τῇ βασιλείῳ ονόματος, καὶ σηματομένην αὐτῇ τῇ σφραγί-
 δι πέμπειν εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν. τῆς γὰρ ἀναγνωσόμε-
 νης τὰς ὑπὸ τῇ βασιλικῇ σημαντῆρος ἡσφαλισμένας ἐπιστο-
 λας, ὃδὲν περὶ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐναντιώσεσθαι. μετα-
 πεμφθέντας οὖν τὰς βασιλικὰς γραμματεῖς ἐπέλευσε γρά-
 φειν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τῶν Ἰσθαίων, τοῖς τε οἰκονόμοις καὶ ἄρ-
 χασιν, ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως τῆς Λιβυοπίας, ἐκαστὸν καὶ εἰκοσιεπτὰ
 σατραπειῶν ἡγούμενοις. τὰ δὲ γράφοντα τῆτον εἶχε τὸν τρό-
 πον. "Βασιλεὺς μέγας Δεταξέξης τοῖς ἄρχασιν, καὶ τὰ ἡμέ-
 "τερα Φρονῶσι, χαίρειν. Πολλοὶ διὰ μέγεθος εὐεργεσίας,
 "καὶ τιμῆς, ἣν δὲ ὑπερβολὴν τῆς χρηστότητος τῶν πασχόντων
 "ἐκαρπῶντο, ἔκ εἰς τὰς ὑποδεεστέρας μόνον ἐξυβρίζουσιν, ἀλλ'
 "ἔδ' αὐτοὺς ἀδικεῖν ὥκησαν τὰς εὐεργετοῦντας, τὸ εὐχά-
 "ριστον ἐξ ἀνθρώπων ἀναιρεῶντες· καὶ δὲ ἀπειροκαλίαν τῶν
 "ἔκ ἐξ ὧν προσεδόκησαν ἀγαθῶν, κόρον εἰς τὰς αἰτίας ἀφέν-
 "τες, λήσεισθαι τὸ θεῖον ἐπὶ τέτοις νομίζουσι, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν
 "διαφεύγεσθαι δίκην. ἔτιοι δὲ τῶν προσασίαν πραγμάτων
 "ἐπιτραπέντες παρὰ τῶν φίλων, καὶ μῖσος ἰδίον ἔχοντες πρὸς
 "τινας, παραλογισάμενοι τὰς κρατοῦντας, ψευδέσιν αἰτίαις
 "καὶ διαβολαῖς ἐπεισαν κατὰ μηδὲν ἡδικοῦτων ὀργὴν ἀνα-
 "λαβεῖν, ὅφ' ἥς ἐκινδύνευσαν ἀπολέσθαι. τούτῳ δὲ ἔκ ἐκ τῶν

12. Et quidem Amanes eo, quem a Rege acceperat, honore immoderate abusus, hoc modo perit: eius vero opes et facultates Rex eo die Reginae dedit. Deinde cum Mardochaeum ad se acciuisset (nam et Regi indicauerat Esther, quae sibi cum eo intercederet necessitudo) quem Amani dederat annulum, hunc ipsum ei detractum Mardochaeo tradidit. Porro etiam Regina ei largita est possessiones Amanis; Regique supplicauit, ut Iudaeorum gentem omni vitae periculi liberaret metu, nota ei faciens, quae per omnes imperii sui regiones scripta miserat Amanes Amadathae filius. nam patria sua ad vastitatem redacta, suisque popularibus peremptis, vitam sibi non vitalem fore dicebat. Tum ei Rex pollicitus est, se nihil, quod ipsi displiceret, data opera facturum esse, neque voluntati eius vlla in re contra iturum: iussitque de Iudaeis scribere, quod sibi visum fuerit, Regis nomine, eiusque sigillo signatum per omne eius imperium mittendum curare. neminem enim, qui epistolas regio sigillo munitas leget, iis, quae scripta fuerint, vel minimum aduersaturum esse. Scribis itaque regiis accersitis, praecepit eis pro Iudaeis scribere ad gentes omnes, et ad procuratores et principes, ab India ad Aethiopiam usque, centum et viginti septem prouinciarum gubernatores. Literae autem ad hoc exemplum scriptae sunt.

“Rex magnus Artaxerxes principibus, et iis qui stant a nobis, salutem. Multi magnitudine beneficiorum, et honoris ex nimia largientium benignitate in eos collati, non solum inferiores iniuria conantur afficere, sed et in ipsos suos beneficos malum moliri non detrectarunt, gratitudinem ex hominibus tollentes; et, inepta ex insperata felicitate insolentia elati, opum abundantiam in illos conuercentes, quorum beneficio iis aucti sunt, ista Deum latitura esse arbitrantur, seque manus eius vitrices euasuros. Ex his vero quidam, ab amicis rebus administrandis admoti, et priuato in nonnullos odio flagrantem, deceptis iis, quos penes summum est imperium, falsis criminibus et calumniis effecerunt, ut in innoxios ira efferrentur, ex qua salutis discrimen adierunt. id quod adeo

"ἀρχαιοτέρων, ἐδ' ἀκοῇ γνωρῆμων ἡμῖν, οὕτως ἰδῆν ἐτηχον,
 "ἀλλ' ἐκ τῶν παρὰ τὰς ἡμετέρας ὄψεις τετολημμένων· ὥς
 "διαβολαῖς μὲν καὶ κατηγορίαις μὴ προσέχειν ἐπὶ τοῦ λοι-
 "ποῦ, μηδ' οἷς ἕτεροι πείθειν ἐπιχειρῶσι, κρῖναι δὲ ὅσα τις
 "αὐτὸς οἶδε πεπραγμένα, καὶ κολάζειν μὲν ἂν ἢ τοιαῦτα,
 "χαρίζεσθαι δ' ἂν ἑτέρως ἔχη, τοῖς ἔργοις αὐτοῖς, ἀλλὰ μὴ
 "τοῖς λέγουσι προσιθίμενον. ὥς μὲν οὖν Ἀμάνης Ἀμαδάδου
 "μὲν παῖς, Ἀμαλκήτης δὲ τὸ γένος, ἀλλότριος ὢν τοῦ Περ-
 "σῶν αἵματος, ἐπιξενωθεὶς ἡμῖν ἀπέλαυσε τῆς πρὸς ἅπαν-
 "τας χρηστότητος, ἐπὶ τοσούτον ὥς πατέρα μετὰ τὸ λοιπὸν
 "προσαγορεύεσθαι, καὶ προσκυνῶμενον διατελεῖν, καὶ μεθ'
 "ἡμᾶς τὰ δεύτερα τῆς βασιλικῆς παρὰ πάντων τιμῆς ἀπο-
 "φύγεσθαι, τὴν εὐτυχίαν ἔκ ἡμετέρας, ἐδὲ σώφρονι λογισμῷ
 "τὸ μέγεθος τῶν ἀγαθῶν ἐταμίευσεν· ἀλλὰ τῆς βασιλείας
 "ἐπεβέβησέ με καὶ τῆς ψυχῆς, τὸν αἰτιὸν αὐτῷ τῆς ἐξ-
 "στίας, ἀφελέσθαι, τὸν εὐεργέτην με καὶ σωτῆρα Μαρδο-
 "χάϊον, καὶ τὴν κοινωτὴν ἡμῖν τοῦ τε βίου καὶ τῆς ἀρχῆς Εὐδι-
 "ρα κακῆργως καὶ μετὰ ἀπάτης πρὸς ἀπώλειαν αἰτησάμε-
 "νος. τῷ γάρ με τῷ τρόπῳ τῶν εὐνοούντων ἐρημώσας, ἐβί-
 "λετο τὴν ἀρχὴν εἰς ἄλλας μεταβαλεῖν. ἐγὼ δὲ τὰς ὑπὸ τῷ
 "ἀλιτρίῳ πρὸς ἀπώλειαν ἐκδοθέντας Ἰσθαίης, ἢ ποιητῆς
 "κατανοήσας, ἀλλὰ τὸν ἄριστον πολιτευομένους τρόπον, καὶ
 "τῷ Θεῷ προσανέχοντας, ὃς ἐμοί τε καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν
 "τὴν βασιλείαν διεφύλαξεν, ἢ μόνον ἀπολύω τῆς ἐκ τῶν
 "παραπεισασμένων ὑπὸ Ἀμάνης γραμμάτων τιμωρίας, οἷς
 "ποιήσετε καλῶς μὴ προσέχοντες, ἀλλὰ καὶ τιμῆς αὐτῆς
 "ἀπάσης τυγχάνειν βέλομαι, καὶ τὸν ταῦτα κατ' αὐτῶν
 "μηχανησάμενον πρὸ τῶν πυλῶν τῶν ἐν Σύβοις ἀνισταύεωσα
 "μετὰ τῆς γενεᾶς, τῷ πάντα ἐφορῶντος Θεῷ ταύτην αὐτῷ
 "τὴν δίκην ἐπιβαλόντος. κελεύω δὲ ὑμᾶς, τὸ ἀντίγραφον
 "τῆς ἐπιστολῆς ἐκθέντας εἰς ἅπαντας τὴν βασιλείαν, τὰς Ἰσ-
 "θαίης ἀφῆναι τοῖς ἰδίους νόμοις χρωμένους ζῆν μετ' εἰρήνης,
 "καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς, ὅπως τὰς ἐν οἷς ἡτύχησαν καιροῖς ἀδι-
 "κήσαντας αὐτὰς ἀμύνοντα, τῇ τρισκαίδεκάτῃ τῷ δωδεκά-

"cernere licet, non ex iis, quae de rebus antiquis memo-
 "riae prodita sunt, aut quae fama et auditione accepimus,
 "sed illis ex facinoribus, quae ante oculos nostros audacter
 "patrata sunt: quo deinceps operam demus, ut calumniis
 "et criminationibus fidem non habeamus, iisue, quae alii
 "nobis persuaderi volunt; sed ea diiudicare, quae nobis in
 "notitiam veniunt, atque in illa animadvertere, si poe-
 "nam commoverint; diuersaque ab his praemio afficere,
 "rebus ipsis intendentes, non aliorum sermonibus. Equi-
 "dem simulac Amanes, Amadathae filius, genere Amale-
 "cita, a Persarum sanguine alienus, et a nobis hospitio ex-
 "ceptus, nostra usus est humanitate, qua erga omnes
 "praediti sumus, eoque, ut pater noster postea appellare-
 "tur, et constanter ab omnibus coleretur, et regio hono-
 "res secundum nos ab omnibus consequeretur, felicitatem
 "suam ferre non potuit, neque bene et sapienter fortunas
 "magnitudinem temperare et moderari, sed conatus est
 "nos, quibus potestatem suam acceptam debet, regno pri-
 "vare et spiritu, Mardocheum optime de nobis meritum
 "et conservatorem nostrum, et Estherem vitae nostrae di-
 "midium regnique sociam nefarie et insidiosae postulando
 "ad necem. Hoc epim pacto, cum nos amicis orbasset,
 "imperium ad alios transferre voluit. Nos vero, cum
 "animadverterimus, Iudaeos, ab isto scelerato ad exitium
 "proditos, non esse maleficos, sed optimis legibus et in-
 "stitutis vivere, Deoque deditos esse, qui et nobis et ma-
 "ioribus nostris imperium conservavit, non solum illos a
 "poena absolvimus, cui eos subiecerant literae non ita
 "pridem ab Amane missae, quibus si non attendatis recte
 "facietis: verum etiam volumus, ut eos omni honore pro-
 "sequamini, nam eum, qui istas in illorum perniciem ex-
 "cogitavit, ad portas Susorum crucifigendum curavimus
 "cum tota sua familia, Deo, qui videt omnia, istas ei
 "poenas infligente. Vos autem iubemus, ut, epistolae
 "huius exemplo locis omnibus regni nostri proposito, si-
 "natis Iudaeos, suis utentes legibus, pace vivere, illosque
 "adiunetis in eis (a quibus aduersis suis temporibus iniu-
 "rias acceperunt) vlciscendis eadem die, videlicet deci-

“τῇ μηνός, ὃς ἐστὶν Ἀδαρ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. ταύτην γὰρ αὐτοῖς
 “ὁ Θεός, ἀντὶ ὀλεθρείας, σωτήριον πεποιήκειν. ἔγω δὲ ἀγα-
 “θῇ μὲν τοῖς εὐνοῦσιν ἡμῖν, ὑπόμνησις δὲ τῆς τῶν ἐπιβλε-
 “σάντων κολάσεως. εἰδέναι μέντοιγε βέλομαι, καὶ πόλιν καὶ
 “πᾶν ἔθνος, καὶ τῶν γεγραμμένων τινὸς παρακῆσθαι, ὅτι καὶ
 “πυρὶ καὶ σιδήρῳ δαπανηθήσεται. τὰ μέντοι γεγραμμένα
 “προτεθήτω καθ’ ὅλης τῆς ἡμῖν ὑπηκόας χώρας, καὶ παρα-
 “σκευαζέσθωσαν πάντως εἰς τὴν προγεγραμμένην ἡμέραν,
 “ἵνα τῆς ἐχθρῆς μετέλθωσιν.

γ’. Οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς, οἱ τὰς ἐπιστολάς διακομίζοντες,
 εὐθύς ἐξορμήσαντες τὴν προκειμένην ὁδὸν ἦνουν. ὁ δὲ Μαρ-
 δοχαῖος, ὡς ἀναλαβὼν τὴν βασιλικὴν σολήν, καὶ τὸν σέφα-
 ρον τὸν χρυσοῦν, καὶ τὸν σρεπτόν περιθέμενος προῦλθεν,
 ἰδόντες αὐτὸν ἔτιως τετιμημένον ὑπὸ τῆ βασιλείως οἱ ἐν Σύσοις
 ἔντες Ἰσθαῖοι, κοινὴν ὑπέλαβον τὴν εὐπραγίαν αὐτῶ. χαρὰ
 δὲ καὶ σωτήριον φέγγος, ἐκτιθεμένων τῶν τῆ βασιλείως γεγραμ-
 μάτων, καὶ τῆς κατὰ πόλιν τῶν Ἰσθαίων καὶ τῆς κατὰ ἑ-
 ραν περιέχεν· ὥς πολλά καὶ τῶν ἄλλων ἔθνων, διὰ τὸν ἐκ
 τῶν Ἰσθαίων φόβον περιτεμνόμενα τὴν αἰδῶ, τὸ ἀκίνδυνον αὐ-
 τοῖς ἐκ τῆς πραγματεύεσθαι. καὶ γὰρ τῆ δωδεκάτῃ μη-
 νὸς τῇ τρισκαιδεκάτῃ, ὅς κατὰ μὲν Εβραίῃς Ἀδαρ καλεῖται,
 κατὰ δὲ Μακεδόνας Δύστρος, οἱ κομίσαντες τὰ τῆ βασιλείως
 γράμματα ἐδήλουν, ὅπως καθ’ ἣν ἡμέραν αὐτοὶ κινδυνεύειν
 ἔμελλον, ἐν ταύτῃ τοὺς ἐχθροὺς ἀπολέσωσιν. οἱ δὲ ἄρχοντες
 τῶν σατραπειῶν καὶ οἱ τυράννοι καὶ οἱ βασιλεῖς καὶ γραμμα-
 τεῖς εἶχον ἐν τιμῇ τοὺς Ἰσθαίους· ὁ γὰρ ἐκ Μαρδοχαίου φόβος
 ἠνάγκαζεν αὐτοὺς σωφρονεῖν. τοῦ δὲ γράμματος τοῦ βασι-
 λικοῦ διὰ πάσης τῆς ὑπ’ αὐτῷ χώρας γενομένης, συνέπεσεν,
 ὥστε καὶ τοὺς ἐν Σούσοις Ἰσθαίους ἀποκτεῖναι τῶν ἐχθρῶν περὶ
 πεντακοσίους. τοῦ δὲ βασιλέως τὸν τῶν ἀπολωλότων ἐν τῇ
 πόλει δηλώσαντος ἀριθμὸν Εὐδῆρι, καὶ περὶ τῶν ἐπὶ τῆς χώ-
 ρας τί ποτ’ εἴη γεγονός διαπορεύοντος, καὶ εἴ τι πρὸς τοῦτοίς
 ἐπ’ αὐτοὺς γινέσθαι βούλεται πυκναιμένους, παραχθήσεσθαι
 γὰρ, παρεκάλεσεν ἐπιτραπῆναι τοῖς Ἰσθαίοις καὶ τὴν ἐπιου-

“ma tertia mensis duodecimi, qui est Adar. Hanc enim
 “diem Deus pro funesta dedit eis salutarem. Sitque illis
 “quidem laeta, qui nobis bene volunt, monumentum ve-
 “ro ultionis de insidiarum machinatoribus. Volumus au-
 “tem ciuitati et genti omni notum esse, quod, quaecun-
 “que istis singulis, quae scripta sunt, non fuerit obsequuta,
 “ferro et igni vastabitur. Atque hae literae palam propo-
 “nantur in omnibus imperii nostri regionibus, sinque
 “Iudaei omnes ad eam diem parati suos vicisci aduer-
 “sarios.

13. Et quidem equites, qui literas perferebant, ve-
 stigio profecti itinera suscepta conficiebant. Mardochaeus
 vero cum in publicum prodiisset regia veste amictus et
 corona aurea et torque circumdatus, Iudaei Susiani, vbi
 eum conspexerant adeo honoratum a Rege, eius felicita-
 tem sibi cum illo communem esse existimant. Ingens
 praeterea gaudium et lumen salutare, regis literis editis,
 Iudaeos in ciuitatibus et prouinciis circumdedit: ita vt
 multi etiam ex aliis gentibus, quas Iudaeorum terror inua-
 serat, pudenda circumcidentes, sibi securitatem hoc mo-
 do parauerint. nam ad decimam tertiam diem mensis duo-
 decimi, qui apud Iudaeos Adar, apud Macedonas Dysirus
 vocatur, equites, qui regias literas attulerant, nunciabant,
 vt, qua die ipsis periculum imminebat, ea inimicos exitio
 darent. Iudaei autem in honore erant apud satrapas et
 tyrannos et reges et scribas; nam formidine Mardochaei
 necesse habuerunt modeste se gerere. Postquam vero Re-
 gis literae per omnes ditionis suae prouincias diuulgatae
 erant, ita accidit, vt Susensis ciuitatis Iudaei ex inimicis
 suis circiter quingentos homines interficerent. Cumque
 Rex peremtorum in vrbe numerum Estheri retulisset, et
 in prouinciis quid actum fuisset nonnihil ambigeret,
 atque interrogaret, ecquid amplius contra eos fieri vel-
 let, id enim factum iri, petiit, vt Iudaeis etiam po-
 stridie liceret ita inimicos, qui superessent, occidere, et

σαν ἡμέραν οὕτω χρήσασθαι τοῖς ὑπολειπομένοις τῶν ἐχθρῶν, καὶ τοὺς δέκα τοῦ Ἀμάν πᾶδας ἀναστυφῶσαι. καὶ τοῦτο μὲν προσέταξε τοῖς Ἰσδαίοις ὁ βασιλεὺς, μηδὲν ἀντιλέγειν Εὐδῆρι βηλόμενος. οἱ δὲ πάλιν συστραφέντες τῇ τετραδί καὶ δεκάτῃ τοῦ Δύσερ μηνός, ἀπέκτειναν τῶν ἐναντίων ὡς τριακοσίαις, καὶ οὐδένος τῶν ἐκείνοις ὑπαρχόντων ἦσαν τε κτημάτων. ἀπέθανον δὲ καὶ, ὑπὸ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν Ἰσδαίων, τῶν ἐχθρῶν αὐτοῖς, ἑκτακισμῦρτοι καὶ πεντακισχίλιοι. καὶ τούτως μὲν ἀπέκτειναν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός, τὴν δὲ ἐχομένην ἑορτάσιμον ἐποίησαν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς Σύσσις Ἰσδαῖοι τὴν τετράδα καὶ δεκάτην, καὶ τὴν ἐχομένην τῇ αὐτῇ μηνός συναθροισθέντες εὐωχήθησαν. Ἰθὺν καὶ νῦν πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκυμένη Ἰσδαῖοι τὰς ἡμέρας ταύτας ἑορτάζουσι, διαπεμπόμενοι μερίδας ἀλλήλοις. ἔγραψε δὲ Μαρδοχαῖος τοῖς ἐν τῇ Ἀρταξέρξῃ βασιλείᾳ ζῶσιν Ἰσδαίοις, ταύτας παραφυλάσσειν τὰς ἡμέρας, καὶ ἑορτὴν ἄγειν αὐτάς, καὶ τοῖς ἐκγόνοις παραδῆναι, τῇ πρὸς πάντα διαμῆναι τὸν χρόνον τὴν ἑορτὴν, ἕνεκα τῆ καὶ μὴ λήθῃ παραπολέσθαι. μελλήσαντας γὰρ αὐτὸς ἐν ταύταις διαφθεῖσθαι ταῖς ἡμέραις ὑπὸ Ἀμάν, δίκαια ποιήσειν, εἰ διαφυγόντες μὲν τὸν κίνδυνον ἐν αὐταῖς, τῆς δ' ἐχθρῆς τιμωρησάμενοι, παρατηρήσονται αὐτάς, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ. διὰ ταῦτα μὲν οἱ Ἰσδαῖοι τὰς προσηρημένας ἡμέρας ἑορτάζουσι, προσαγορεύοντες αὐτάς Φερεαίαις. ὁ δὲ Μαρδοχαῖος μέγας τε ἦν καὶ λαμπρὸς παρὰ τῷ βασιλεῖ, καὶ συνδιῆπεν αὐτῷ τὴν ἀρχὴν, ἀπολαύων ἅμα καὶ τῆς κοινωνίας τῇ βίῃ τῇ βασιλείᾳ. ἦν δὲ καὶ τοῖς Ἰσδαίοις τὰ πράγματα δι' αὐτὸς ἀμείνω πάσης ἐλπίδος. καὶ τὰ μὲν τέτοις, βασιλευντος Ἀρταξέρξῃ, συμβάντα τῶτον εἶχε τὸν τρόπον.

decem Amanis filios in crucem tollere. Et hoc quidem ut facerent, Iudaeis a Rege mandatum est, nolente Estheri quidquam contradicere. Illi vero rursum conglobati decima quarta die mensis Adaris ex aduersariis homines fere trecentos interfecerunt, neque tamen in eorum bona villatenus inuaserunt. Porro Iudaei, qui in prouinciis et aliis urbibus degebant, aduersariorum septuaginta quinque millia peremerunt. quae caedes die quidem mensis decima tertia facta est, sequentem vero epulis dedicarunt. Similiter autem et Iudaei Susenses congregati, decima quarta die et sequenti eiusdem mensis conuiuio versabantur. Vnde hodieque omnes per totum terrarum orbem Iudaei dies illos epulis celebrant, inter sese fercula missitantes. Scripsit etiam Mardochaeus ad Iudaeos, quotquot sub imperio Artaxerxis vivebant, ut hos dies festos agerent, et posteritati quoque traderent, ut in omni aeuum duraret festiua celebritas, et nulla unquam obliuione deleteretur. Nam cum diebus illis parum absuissent ab interitu, quom ipsi parauerat Amanes, recte facturos dicebat, si periculo, tunc illis imminenti, liberati, et hostes suos vlti, eos obseruent, Deo gratias agentes. Ac propterea Iudaei supra memoratos dies celebrant, Phruraeos illos appellantes. Mardochaeus autem magna erat in dignitate et loco illustri apud Regem, et eius in imperio administrando socius, vitaeque cum Regina societatem habebat. Porro Iudaeis horum opera res omnes felicius cecidere, quam sperare poterant. Atque haec fere sunt, quae illis sub rege Artaxerxe euenerunt.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς Ἰωάννης ἐν τῷ ναῷ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Ἰησοῦν ἀνεῖλε, καὶ ὡς Βαγῶσης πολλὰ εἰς τὰς Ἰουδαίας ἐξύβρισεν· οἷά τε ἔπραττεν ὁ Σαναβαλλέτης.

Αποθανόντος δὲ τῷ ἀρχιερέως Ελισίβε, τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰδάς ὁ παῖς αὐτῷ διδέξατο· τελευτήσαντος δὲ καὶ τῆς, τὴν τιμὴν Ἰωάννης υἱὸς ὢν αὐτῷ παρέλαβε, δι' ὃν καὶ Βαγώσης, ὁ στρατηγὸς τῷ ἄλλῃ Ἀρταξέρξῃ, τὸν ναὸν ἐμίαινε, καὶ φόβος ἐπέταξε τοῖς Ἰουδαίοις, πρὶν ἢ τὰς καθημερινὰς ἐπιφέρειν θυσιάς ὑπὲρ ἀνῶ ἐκάστη τελῶν αὐτὰς δημοσίᾳ δραχμὰς πεντήκοντα. τῆς δὲ τὴν αἰτίαν τοιαύτην συνέβη γενέσθαι. ἀδελφὸς ἦν τῷ Ἰωάννῃ Ἰησοῦς· τῷ φίλῳ τυγχάνοντι ὁ Βαγώσης ὑπέχετο τὴν ἀρχιερωσύνην παρέξεν. ἀπὸ ταύτης οὖν τῆς πεποιθήσεως Ἰησοῦς, ἐν τῷ ναῷ διενεχθεὶς τῷ Ἰωάννῃ, παρῶξεν τὸν ἀδελφόν, ὥς αὐτὸν ἀνελεῖν διὰ τὴν ὀργήν. τηλικούτον δὲ ἀσέβημα δράσαι κατ' ἀδελφοῦ τὸν Ἰωάννην ἰσχυρότερον, δεινὸν ἦν, καὶ τὸ δεινότερον, ὡς μήτε παρ' Ἑλλήσι, μήτε παρὰ Βαβυλῶν, ὡμὸν οὕτω καὶ ἀσεβεῖς πρᾶγμα γυγνέσθαι. τὸ μέντοι θεῖον οὐκ ἠμέλησεν, ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς δι' αὐτὴν τὴν αἰτίαν ἐδολώθη, καὶ ὁ ναὸς ἐμιάνθη ὑπὸ Περσῶν. Βαγώσης δὲ, ὁ στρατηγὸς Ἀρταξέρξης, γινῶσκων, ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς τῶν Ἰουδαίων Ἰωάννης τὸν ἴδιον ἀδελφόν Ἰησοῦν ἐν τῷ ἱερῷ ἐφόβησεν, εὐθὺς ἐπιστὰς τοῖς Ἰουδαίοις, μετὰ θυμῷ ἤρξατο λέγειν· “ἐτολμήσατε ἐν τῷ ὑμετέρῳ ναῷ φόνον ἐργάσασθαι;” πειρωμένους δὲ αὐτῷ εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἐκώλυον αὐτόν. ὁ δὲ πρὸς αὐτὰς ἔφη, “πῶς οὐκ ἐγὼ καθαρώτερός εἰμι τῷ αἵματι ῥημένῳ ἐν τῷ ναῷ;” καὶ τῆς ποιησάμενος τὰς λόγους εἰς τὸν ναόν εἰσέρχεται. ταύτη μὲν οὖν χρησάμενος τῇ ἐπινοίᾳ Βαγώσης, τὰς Ἰουδαίας ἔτεσιν ἑπτὰ ὑπὲρ τῆς Ἰησοῦ τελευτῆς μετέστη.

β'. Καταστρέψαντος δὲ τῷ Ἰωάννῃ τὸν βίον, διαδέχεται τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ υἱὸς αὐτῷ Ἰαδδῆς. ἦν δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ Μανασσῆς ὄνομα, ὃς Σαναβαλλέτης, ὁ πεμφθεὶς εἰς Σα-

CAP. VII.

*Quomodo Ioannes fratrem suum Iesum in templo interemit,
utque Bagoses multis iniuriis Iudaeos affecit: item
quaenam acta erant a Sanaballetes.*

Mortuo autem pontifice Eliasibo, successit in pontificatura Iudas, eius filius: item eo defuncto, summi sacerdotis honorem accepit Ioannes, ipsius filius, propter quem Bagoses, dux copiarum alterius Artaxerxis, templum polluit, et tributum Iudaeis imposuit, ut, priusquam quotidianas offerrent hostias, in singulos agnos ex publico quinquaginta drachmas penderent. Hoc autem huiusmodi causa accidit. Erat Ioanni frater Iesus: huic Bagoses, ipsius amicus, promisit, sese pontificatum praebiturum. Hac fiducia Iesus, cum Ioanne fratre suo in templo altercatus, eum adeo irritavit, ut ab eo per iracundiam occideretur. Erat atrox id Ioannis in fratrem scelus, praesertim cum ipse sacerdotio fungeretur: et eo atrocius, quod nec apud Graecos, nec apud Barbaros, ullum tam crudele tamque impium facinus exstiterit. Itaque Deus id non neglexit, quin eam ob causam populus in servitutem redactus, et sanum a Persis profanatum esset. Nam simulac Bagoses, copiarum Artaxerxis dux, intellexit, quod Ioannes pontifex Iudaeorum fratrem suum in templo interemisset, statim Iudaeos adit, et eos cum iracundia sic alloqui insistit: "Vos in vestro templo ausi estis caedem facere?" Cum autem conaretur in templum intrare, illum prohibebant. Ille vero ad eos conuersus dicebat: "Quis dubitet, quin ego sim purior, quam qui in templo occisus est?" His dictis in templum ingreditur. Et quidem Bagoses, id quod in animo habebat, exsequi volens, Iudaeos propter hanc Iesu necem septem annos infestavit.

2. Post Ioannis vero obitum Iaddus, eius filius, sacerdotium accepit. Erat autem et huic frater, Manasses nomine, cui Sanaballetes, ab ultimo rege Dario missus

μάρεϊαν ὑπὸ Δαρείῳ τῇ τελευταίῳ βασιλείῳ σατραπῆς, Χαθαῖος τὸ γένος, ἐξ ὧν καὶ οἱ Σαμαρεῖς εἰσι, εἰδὼς λαμπρὰν ἔσσαν πόλιν τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ ταῖς Ἀσσυρίαις καὶ τοῖς ἐν τῇ Κόλλῃ Συρίᾳ κατακῆσι τῆς ἐν αὐτῇ βασιλείῳ πράγματα παραχρόντας, ἀσμένως συνώκισε τὴν αὐτῇ θυγατέρα, Νικασὴν καλεσμένην, οἰόμενος τὴν ἐπγαμίαν ὁμῆρον αὐτῷ γενέσθαι, πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνης παντὸς εὐνείαν.

ΚΕΦ. η'.

Περὶ Σαναβαλλέτε καὶ Μανασσῆ, καὶ τῇ ναῦ, ὃν ἀποδόμῃσαν ἐν τῷ Γαριζὲν ὄρει· καὶ ὡς ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν εἰσῆλθε, ὅσα τε τῆς Ἰουδαίας εὐηγετήσεν.

ΚΑΤὰ δὲ τῆτεν τὸν καιρὸν καὶ Φίλιππος, ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐν Αἰγαίαις ὑπὸ Πανσανίῳ τῇ Κερᾷ, ἐκ δὲ τῆ τῶν Ορεσῶν γένεσι, δολοφονηθεὶς ἀπέθανε. παραλαβὼν δ' ὁ παῖς αὐτῇ τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρος, καὶ διαβάς τὸν Ἑλλησποντον, νικᾷ μὲν τῆς Δαρείου στρατηγὰς, ἐπὶ Γραεικῷ συμβαλὼν αὐτοῖς. ἐπελθὼν δὲ τῇ Λυδίᾳ, καὶ τὴν Ἰωνίαν δαλώσμενος, καὶ τὴν Καρίαν ἐπιδραμών, τοῖς ἐν Παμφυλίᾳ τόποις ἐπέβαλε, καθὼς ἐν ἄλλοις δεδήλωται.

Β' Οἱ δὲ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πρεσβύτεροι, δεινοπαθοῦντες ἐπὶ τῷ τὸν Ἰαδδῆ τῷ ἀρχιερέως ἀδελφῶν, ἀλλοφύλων συνοικῆντα, μετέχου τῆς ἀρχιερωσύνης, ἐτασίαζον πρὸς αὐτόν. ἡγοῦντο γάρ τὸν τούτε γάμον ἐπιβάθρην τοῖς παρενομῆν περὶ τὰς τῶν γυναικῶν συνοικήσεις βελησομένοις γενέσθαι, καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους αὐτοῖς κοινωνίας ἀρχὴν τοῦτα εἶσεσθαι. ὑπάρξαι μὲντοι καὶ τῆς προτέρας αἰχμαλωσίας αὐτοῖς καὶ τῶν κακῶν αἴτιον, τὸ περὶ τοὺς γάμους πλημμελεῖσθαι τινας, καὶ ἀγαγέσθαι γυναῖκας ἐκ ἐπιχωρίων. ἐπέλθουσι οὖν τὸν Μανασσῆν διαζεύγνυσθαι τῆς γυναίκος, ἢ μὴ προσίεναι τῷ θυσιαστήρῳ. τῷ δ' ἀρχιερέως τῷ λαῷ συναγαγεῖν τῶντος, καὶ εἰργατοῦ τῶν ἀδελφῶν τῷ βομῷ, παραγενό-

in Samariam satrapa, natione Chuthaeus, (ex qua natione orti sunt etiam Samaritani) videns praeclaram urbem esse Hierosolyma, eiusque reges Assyrii et Coelesyriae incolis multa negotia facessisse, libenter filiam suam, Nicaso vocatam, in matrimonium dedit, ratus hoc connubium sibi fore pignus ad totius Iudaeorum gentis conciliandam benevolentiam.

CAP. VIII.

De Sanaballate et Manasse, temploque ab illis exstructo in monte Garizin: item ut Alexander in Hierosolymorum urbem ingressus est, et quanta in Iudaeos beneficia contulit.

Ceterum per id tempus Philippus etiam, Macedonum rex, Aegaeis a Pausania, Cerastrae filio, ex Orestarum gente oriundo, per dolum occiditur. Eius vero filius Alexander regnum adeptus, traiecto Hellesponto, Darii duces, apud Granicum praelio cum iis congressus, superat. Deinde Lydiam aggressus, Ioniaeque subacta, et percursa Caria, inuasit in loca Pamphyliae, sicuti alibi dictum est.

2. Iam vero senatores Hierosolymitani, aegre ferentes, Iaddi pontificis fratrem, qui uxorem haberet externi generis, consortem esse sacerdotii, ab eo dissidebant. Iudicabant enim, eius matrimonium gradum esse iis, qui in re vxoria peccare vellent, idque initium fore ineundae societatis cum extraneis. Iam vero superioris captivitatis et malorum causam eis fuisse, quod quidam in connubiis peccauissent, et peregrinas vxores duxissent. Iraque inebant Manassem, ut aut diuortium cum vxore faceret, aut ad aram ne accederet. Igitur cum pontifex pariter ac populus indigne hoc ferret, et fratrem ab

μενος ὁ Μανασσῆς πρὸς τὸν πενθερὸν Σαναβαλλέτην, ἐέργειν μὲν ἔλεγεν αὐτῷ τὴν θυγατέρα Νικασῶ, τῆς μέντοι ἰσρατικῆς τιμῆς, μεγίστης ἔσσης ἐν τῷ ἔθνει καὶ τῷ γένει παραμενύσης, ἡ βέλεσθαι δὲ αὐτὴν ἐρέσθαι. τῷ δὲ Σαναβαλλέτῃ μὴ μόνον τηρήσειν αὐτῷ τὴν ἰερωσύνην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν παρέξειν δύναμιν καὶ τιμὴν ὑπὸ χυμένῃ, καὶ πάντα ἀποδείξειν ὧν αὐτὸς ἐπῆρχε τόπων ἡγεμόνα, βυλόμενον συνοικεῖν αὐτῷ τῇ θυγατρὶ, καὶ λέγοντος οἰκοδομήσειν ναὸν, ὅμοιον ὄντα τῷ ἐν τοῖς Ἰεροσολύμοις, ἐπὶ τῷ Γαριζὲν ὄρει, ὁ κατὰ τὴν Σαμάρειαν ὄρων ἐστὶν ὑψηλότερον, καὶ τῷτο ποιήσειν ἐπαγγελιομένη μετὰ τῆς Δαρείου γνώμης τῷ βασιλεῶς, ἐπαρθεὶς ταῖς ὑποσχέσεσιν ὁ Μανασσῆς, παρέμεινε τῷ Σαναβαλλέτῃ, τὴν ἀρχιερωσύνην οἰόμενος ἔχειν Δαρείου δότος. καὶ γὰρ συνέβαινε τὸν Σαναβαλλέτην ἤδη πρεσβύτερον εἶναι. πολλῶν δὲ ἰερέων καὶ Ἰσραηλιτῶν τοιαῖτοις γάμοις ἐπιπεπλεγμένων, κατεῖχεν οὐ μικρὰ ταραχὴ τοὺς Ἰεροσολυμίτας. ἀφίσαντο γὰρ ἅπαντες πρὸς τὸν Μανασσῆν, τοῦ Σαναβαλλέτη χορηγοῦντος αὐτοῖς καὶ χρήματα, καὶ χώραν εἰς γεωργίαν καὶ κατοίκησιν ἀπομερίζοντος, καὶ παντὶ τρόπῳ τῷ γαμβρῷ συμφιλοκαλοῦντος.

γ'. Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Δαρεῖος ἀκούσας, ὅτι τὸν Ἑλλήσποντον διαβάς Αλέξανδρος, καὶ τοὺς σατράπας αὐτῷ τῇ κατὰ Γρανικὸν μάχῃ κρατήσας προσώτερῳ χωρεῖ, στρατιὰν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν συνήθροισεν, ἀπαντήσας διαγνοὺς τοῖς Μακεδόσι, πρὶν ἢ πᾶσαν αὐτοὺς ἐπιόντας κατασφάξαι τὴν Ἀσίαν. περαιοσάμενος οὖν τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, καὶ τὸν Ταῦρον τὸ Κιλικίον ὄρος ὑπερελθὼν, εἰσὼ τῆς Κιλικίας τοὺς πολεμίους, ὡς ἐκὼ μαχασόμενος αὐτοῖς, ἐξεδέχετο. ἡδείς δὲ τῇ Δαρείῳ καταβάσει ὁ Σαναβαλλέτης, εὐθύς ἔλεγε τῷ Μανασσῇ τὰς ὑποσχέσεις τελέσειν, ὡς ἂν Δαρεῖος κρατήσας τῶν πολεμίων ὑποσφύβῃ. πέπειστο γὰρ ἔκ αὐτὸς μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, μηδ' εἰς χεῖρας τοῖς Πέρσαις ἔχουσιν τὰς Μακεδόνας, διὰ τὸ πλῆθος. ἀπέβη δ' ἔχων ὡς προσεδίκων. συμβαλὼν γὰρ ὁ βασιλεὺς τοῖς Μακεδόσιν ἡττήθη.

ara arceret, adit Manasses focerum Sanaballetem, et se quidem amare dicebat filiam eius Nicaso, sic tamen ut sacerdotali honore (qui in gente sit maximus et in eadem familia maneat) priuari propter eam haud velit. Ad haec cum Sanaballetes promississet non solum sacerdotium ei se seruaturum, verum etiam pontificiam potestatem et honorem praestiturum, et omnium, quibus ipse praeerat, locorum praesidem effecturum, modo filiam suam retinere velit vxorem, dixissetque, templum se aedificaturum, Hierosolymitani simile, in monte Garizin, qui in Samaria est caeterorum montium altissimus, idque de Darii regis sententia facturum; his promissis elatus Manasses haesit Sanaballeti, pontificatum se Darii munere obtenturum sperans. nam et Sanaballetes iam senior erat. Et quia multi sacerdotes et Israelitae erant eiusmodi coniugiis implicati, agitabant non mediocres turbae Hierosolymitanos. Deficiebant enim omnes ad Manassem, Sanaballeti eis pecuniam suppeditante, et terram ad agricolationem et habitationem diuidente, omnibusque modis genero gratificante.

3. Eo autem tempore Darius, cum intellexisset, Alexandrum, traiecto Hellesponto, superatisque ipsius praefectis apud Granicum, pergere ulterius, equitum peditumque exercitum coëgit, eo consilio, ut Macedonibus obuiam iret, priusquam totam peruassissent Asiam. Cum itaque Euphratem flumen copias traduxisset, Taurumque Ciliciae montem superasset, hostes intra Ciliciae fines opperiebatur, ut ibi cum eis praelio dimicaret. Sanaballetes autem, Darii descensu laetatus, Manassi dicebat, sese promissa praestiturum, simulac Darius, victis hostibus, rediisset. Erat enim persuasum non ei solum, sed etiam omnibus, qui erant in Asia, ne congressuros quidem cum Persis Macedonas, propter multitudinem. Verum longe aliter res accidit, quam expectabant. Nam Rex, cum Macedonibus congressus, victus est, et magna

καὶ πολλὴν τῆς στρατίας ἀπολίσσας, ληφθέντων αἰχμαλώτων αὐτῆ τῆς μητρὸς καὶ γυναῖκος καὶ τῶν τέκνων, ἔφυγεν εἰς Πέρσας. Αλέξανδρος δὲ εἰς Συρίαν παραγεγνημένος, Δαμασκὸν αἰρῶ, καὶ Σιδῶνος κρατήσας ἐπολιόρκει Τύρον· ἤξιεν τε, ἀποστείλας γράμματα πρὸς τὸν τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερεῖα, συμμαχίαν τε αὐτῷ πέμπειν, καὶ ἀγορὰν τῷ στρατεύματι παραχρῆν, καὶ ὅσα Δαρεῖω πρότερον ἐτέλουν ὄψρα τούτῳ διδόναι, τὴν Μακεδόνων Φιλίαν ἐλόμενον, οὐ γὰρ μετανοήσεν ἐπὶ τοῦ τοῖς. τοῦ δ' ἀρχιερέως ἀποκριθεὶς τοῖς γραμματοφόροις, ὡς ὅρκος εἴη Δαρεῖω δεδωκώς, μὴ βασάζειν ὅπλα κατ' αὐτῆ, καὶ τούτους, ἕως ἂν ἡ Δαρεῖος ἐν τοῖς ζῶσι, μὴ παραβήσεται φήσαντος, ἀκούσας Αλέξανδρος παρωξύνθη, καὶ τὴν μὲν Τύρον ἐκ ἔκρινε καταλιπεῖν, ὅσον οὐδέπω μέλλουσιν αἰετῶσαι· παρασηπόμενος δὲ ταύτην, ἠπειλόησε στρατεύειν ἐπὶ τὸν τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερεῖα, καὶ διδάξαι πάντας δι' αὐτῆ, πρὸς τίνας δὲ αὐτοῖς φυλακτέον τοὺς ὅρκους. ὕθην πομπικώτερον χηρησάμενος τῇ πολιορκίᾳ, λαμβάνει τὴν Τύρον· κατασηπόμενος δὲ τὰ ἐν αὐτῇ, ἐπὶ τὴν Γάζαν πόλιν ἤλθεν, καὶ τὴν τε Γάζαν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ φρουράρχον ὄνομα Βαβημήσην ἐπολιόρκει.

δ'. Νομίσας δὲ κακρὸν ἐπιτηδαιον ἔχειν ὁ Σαναβαλλέτης τῆς ἐπιβολῆς, Δαρεῖα μὲν ἀπέγνω, καὶ λαβὼν ὀπταχιλίους τῶν ἀρχομένων ὑπ' αὐτῆ, πρὸς Αλέξανδρον ἦκε· καὶ καταλαβὼν αὐτὸν ἀρχόμενος τῆς Τύρου πολιορκίας, ὡς τε αὐτὸς ἀρχετόπων, ἔλσγεν, αὐτὸν παραδιδόναι τύτας, καὶ δεσπότην αὐτὸν ἔχειν ἠδέως ἀντὶ Δαρεῖα τῷ βασιλείῳ. ἀσμένως δ' αὐτὸν προσδεξαμένη, θαρρῶν ἤδη περὶ τῶν προκειμένων ὁ Σαναβαλλέτης αὐτῷ λόγους προσέφερε, θηλῶν, ὡς γαμβρὸν μὲν ἔχοι Μανασσῆν, τῷ τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερέῳ ἰαδδῆ ἀδελφόν· πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας αὐτῷ συμπαιρόντας τῶν ὁμοειδῶν θέλειν ἱερὸν ἐν τοῖς ὑπ' ἐκείνης τόποις ἤδη κατασκευάσαι. τῷτο δ' εἶναι καὶ τῷ βασιλεῖ συμφέρον, εἰς δύο διακρίνεται τὴν τῶν Ἰσδαίων δύναμιν, ἵνα μὴ ὁμογνωμονοῦν τὸ ἔθνος μηδὲ συνεσὸς, εἰ νεωτερίσει ποτε, χαλεπὸν ἢ τοῖς βασιλεῦσι, καθὰς καὶ πρότερον τοῖς Ασσυρίων ἀρχαῖσι ἐγένετο. συγχωρήσαντος

exercitus parte amissa, et capta eius matre et vxore et liberis, fugit in Persas. Alexander vero, in Syriam profectus, capit Damascum; et Sidone potitus Tyrum obsidet: missisque ad Iudaeorum pontificem literis, postulat, ut sibi auxilium mittat, et exercitui comitum suppeditet, ac quaecunque antea Dario stipendia pendebant ei soluat, et Macedonum sequatur amicitiam; fore enim, ut eius rei non poeniteat. Cum autem pontifex tabellariis respondisset, se Dario cum iureiurando promississe, aduersus eum arma non laturum, idque nunquam superflue Dario violaturum dixisset; his auditis, ira commotus erat Alexander, et Tyrum quidem relinquere, quae iamiam capienda foret, non statuit: sed minatus est, sese, ea subacta, in Iudaeorum pontificem exercitum moturum, et per eum omnibus ostensurum, quibusnam iusiurandum seruare debeant. Inde acrius oblidionem vrgens, Tyrum expugnat: et constitutis in ea rebus, contra Gazaecorum urbem proficiscitur, atque Gazam et praefidiis in ea praefectum nomine Babemelem obsidet.

4. Iam vero Sanaballetes, ratus idoneum se tempus nactum esse ad id, quod instituerat, a Dario defecit, sumtisque octo subditorum suorum millibus, ad Alexandrum se contulit: et nactus eum Tyri oppugnationem aggredientem, dicebat ei, sese quae loca teneret traditurum, et dominum pro Dario rege libenter habiturum. Cumque eum Alexander laetus admisisset, Sanaballetes, sumta iam fiducia, de instituto suo sermonem iniecit, demonstrans generum se habere Manassem, Iaddi Iudaeorum pontificis fratrem; multosque alios eiusdem gentis homines ei adesse, qui iam velint in sua ditione fanum construere. et id quidem Regi utile esse, in duo diuidi Iudaeorum vires, ne, si quando consentiens et coniuncta gens noui quid moliretur, regibus negotium faceretur, sicut et antea fecisset Assyriorum principibus. Igi-

δὲ Ἀλέξανδρον, πᾶσαν εἰσπνευγόμενος σπευδὴν, ὠκοδόμησεν ὁ Σαναβαλλέτης τὸν ναὸν καὶ ἱερέα τὸν Μανασσὴν κατέστησε, μέγιστον γέρας ἡγησάμενος, τοῖς ἐκ τῆς θυγατρὸς γεννησομένοις τῷ ἑστέδαι. μνηῶν δὲ ἐπτά τῇ Τύρῃ πολιορκία διεληλυθότων, καὶ δύο τῇ Γάζῃ, ὁ μὲν Σαναβαλλέτης ἀπέθανεν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐξελὼν τὴν Γάζαν, ἐπὶ τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ἀναβαίνειν ἐσπεύδακει. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ισάδδης, τῷ το ἀκύσας, ἦν ἐν ἀγωνίᾳ καὶ δέει, πῶς ἀπαντήσῃ τοῖς Μακεδόσιν ἀμνηχανῶν, ὀργιζόμενος τῷ βασιλέως ἐπὶ τῇ πρότερον ἀπειθείᾳ. παραγγείλας οὖν ἱκεσίας τῷ λαῷ, καὶ θυσίαν μετ' αὐτῷ τῷ Θεῷ προσφέρειν, ἐδίδετο ὑπερασπίσαι τῷ ἔθνει, καὶ τῶν ἐπερχομένων κινδύνων ἀπαλλάξαι. κατακριμηνέντι δὲ μετὰ τὴν θυσίαν ἐχρημάτισεν αὐτῷ κατὰ τὰς ὑπνῆς ὁ Θεὸς θαρρεῖν, καὶ τεφανοῦντας τὴν πόλιν ἀνοίγειν τὰς πύλας, καὶ τὰς μὲν ἄλλας λευκαῖς ἐδῆσιν, αὐτὸν δὲ μετὰ τῶν ἱερέων ταῖς νεμίμοις σολαῖς ποιῆσαι τὴν ὑπάντησιν, μηδὲν προσδοκῶντας πείσασθαι θειόν, προνομήναι τῷ Θεῷ. διαναστὰς δὲ ἐκ τῆς ὑπνῆς, ἔχαρξεν τε μεγάλως αὐτὸς, καὶ τὸ χρηματιοῦν αὐτῷ πᾶσι μνηύσας, καὶ ποιήσας ὅσα κατὰ τὰς ὑπνῆς αὐτῷ παρεγγέλη, τὴν τῷ βασιλέως παρεσίαν ἐξεδέχετο.

εἰ. Πυθόμενος δὲ αὐτὸν, ὃ πόρρω τῆς πόλεως ὄντα, προέσι μετὰ τῶν ἱερέων καὶ τῷ πολιτικῷ πλῆθει, ἱεροπρεπῆ καὶ διαφέρεισαν τῶν ἄλλων ἔθνων ποιῶμενος τὴν ὑπάντησιν εἰς τόπον τινα Σαφᾶ λεγόμενον. τὸ δὲ ὄνομα τῷτο μεταφερόμενον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶτταν σκοπὸν σημαίνει· τὰ τε γὰρ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ναὸν ἐκείθεν συνέβαινε ἀφορεῖσθαι. τῶν δὲ Φοινίκων καὶ τῶν ἀκολουθούντων Χαλδαίων, ὅσα βασιλέως ὀργὴν εἰκὸς ἐπιτρέψεν αὐτοῖς, τὴν τε πόλιν διαρπάσειν, καὶ τὸν ἀρχιερέα μετ' αἰκίας ἀπολέσειν λογιζομένων, τὰ ἐναντία τῶτων ἐγένετο. ὁ γὰρ Ἀλέξανδρος, ἔτι πόρρωθεν ἰδὼν τὸ μὲν πλῆθος ἐν ταῖς λευκαῖς ἐδῆσι, τὰς δὲ ἱερεῖς προεστῶτας ἐν ταῖς βυσσίναις αὐτῶν, τὸν δὲ ἀρχιερέα ἐν τῇ ὑακινθίνῃ καὶ διαχεύσῃ σολῇ, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα τὴν κίδαριν καὶ τὸ χρυσοῦν ἐκ' αὐτῆς ἔλασμα, ὃ τὸ τῷ Θεῷ ἐγγράπτο ὄνομα,

tur permittente Alexandro, Sanaballetes, omni adhibita diligentia, templum aedificauit, et Manassem sacerdotem constituit, arbitratus, id decus fore maximum filiae suae natis. Deinde, post septem menses in obsidione Tyri consumptos, et in Gaza duos, Sanaballetes moritur. Alexander vero, expugnata Gaza, ad Hierosolymitarum urbem adscendere contendit. Ast hoc audito pontifex Iaddus in angustia erat atque metu, sollicitus, quonam pacto Macedonibus obuiam iret, irato Rege propter superiorem contumaciam. Itaque indicatis populo supplicationibus, et cum eis rem diuinam Deo faciens, orat, ut gentem tueri et ab impendentibus periculis liberare velit. Cum autem nocte post sacrificium obdormiret, monuit eum in somnis Deus, ut bono esset animo, utque coronata vrbe portas aperirent, et alii in albis vestibus, ipse vero cum sacerdotibus ornatus ad praescriptum legis obuiam irent, nihil mali sibi metuentes, providente Deo. Igitur excitatus ex somno, et ipse magnopere gaudebat, et indicato cunctis eo oraculo, factisque omnibus, quae ei in somnis mandata fuerant, Regis aduentum praesolabatur.

5. Atque ubi eum non procul abesse ab vrbe intellexit, prodit una cum sacerdotibus et civili turba, venerabili et diuerso ab aliis gentibus occurso, in quendam locum, qui Sapha dicitur. hoc autem nomen, si Graece interpretemur, speculam significat: inde enim et Hierosolyma, atque templum conspiciebatur. Cuiusque Phoenices et Chaldaei, qui Regem sequebantur, fore putarent (quae verisimile erat Regem prae iracundia illis permissurum esse), ut urbem diriperent et pontificem excarnificarent, accidit, ut res contra se haberent. Alexander enim, procul adhuc conspiciatus multitudinem in albis vestibus, et sacerdotes praecedentes in byssinis tunicis, et pontificem in hyacinthina veste et auro distincta, atque tiaram in capite gerentem, et auream in ea laminam, in qua Dei nomen inscriptum erat: solus accessit, et no-

προσελθὼν μόνος, προσεκύνησε τὸ ὄνομα, καὶ τὸν ἀρχιερέα
 πρῶτος ἡσπάσατο. τῶν δὲ Ἰουδαίων πάντων ὁμῶς μιᾷ Φωνῇ
 τὸν Ἀλέξανδρον ἀσπασαμένων, καὶ κυκλωσαμένων αὐτόν, οἱ
 μὲν τῆς Συρίας βασιλεῖς καὶ οἱ λοιποὶ τῆτο ποιήσαντος κατε-
 πλάγησαν, καὶ διεφθάρθαι τῷ βασιλεῖ τὴν διάνοιαν ὑπε-
 λάμβανον· Παρμενίωνος δὲ μόνου προσελθόντος αὐτῷ, καὶ
 πυθομένου, τί δήποτε, προσκυνούντων αὐτόν ἀπάντων, αὐτὸς
 προσκυνήσει τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερέα, “ὃ τῆτον, εἶπε, προσ-
 “κύνησα, τὸν δὲ Θεόν, ὃ τῇ ἀρχιερωσύνῃ αὐτὸς τετίμηται.
 “τῆτον γὰρ καὶ κατὰ τὰς ὑπνυς εἶδον ἐν τῷ νῦν χρόματι, ἐν
 “Δίῳ τῆς Μακεδονίας τυγχάνων. καὶ πρὸς ἑμαυτὸν δια-
 “σκεπτομένῳ μοι, πῶς ἂν κρατήσαιμι τῆς Ἀσίας, παρεκε-
 “λεύετο μὴ μέλλειν, ἀλλὰ θρασύντα διαβαίνειν· αὐτὸς
 “γὰρ ἠγήσεσθαι μοι τῆς στρατίας καὶ τὴν Περσῶν παραδώ-
 “σεν ἀρχὴν. ὅθεν ἄλλον μὲν εὐδένᾳ θεασάμενος ἐν τῷ αὐτῇ
 “στολῇ, τῆτον δὲ νῦν ἰδὼν, καὶ τῆς κατὰ τὰς ὑπνυς ἐπιμνη-
 “θεὶς ὥφειός τε καὶ παρακελεύσεως, νομίζω θεῖα κομπῇ
 “τὴν στρατείαν πεποιήμενος Δαρεῖον νικήσεν, καὶ τὴν Περσῶν
 “καταλύσεν δύναμιν, καὶ πάνθ’ ὅσα κατὰ νῦν ἐστὶ μοι, προ-
 “χωρήσεν.” ταῦτ’ εἰπὼν πρὸς τὸν Παρμενίωνα, καὶ δεξιω-
 σάμενος τὸν ἀρχιερέα, τῶν ἱερέων παραθεόντων, εἰς τὴν πόλιν
 παραγίνεται· καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ ἱερόν, θύει μὲν τῷ Θεῷ
 κατὰ τὴν τῷ ἀρχιερέως ὑφήγησιν, αὐτόν δὲ τὸν ἀρχιερέα καὶ
 τὰς ἱερέας ἀξιοπρεπῶς ἐτίμησε. δειχθείσης δὲ αὐτῷ τῆς Δα-
 νιῆλης βίβλου, ἐν ἣ τινὰ τῶν Ἑλλήνων καταλύσεν τὴν Περσῶν
 ἀρχὴν εὐδὴλα, νομίσας αὐτὸς εἶναι ὁ σημανόμενος, τότε μὲν
 ἡδύεις ἀπέλυσε τὸ πλῆθος· τῇ ὁ ἐπίσχη προσκαλεσάμε-
 νος, ἐκέλευσεν αὐτὰς αἰτεῖσθαι δωρεάς, ἃς ἂν αὐτοὶ θέλωσι.
 τῇ δ’ ἀρχιερέως αἰτησάμενης, χεῖρσάσθαι τοῖς πατέροισ νό-
 μοις, καὶ τὸ ἐβδόμον ἔτος ἀνείσφορον εἶναι, συνεχώρησε πάν-
 τα. παρακαλεσάντων δ’ αὐτῶν, ἵνα καὶ τὰς ἐν Βαβυλῶνι
 καὶ Μηδία Ἰουδαίαις τοῖς ἰδίοις ἐπιτελείῃ νόμοις χεῖρσάσθαι,
 ἀσμένως ὑπέχετο ποιῆσαι, ἅπερ ἀξιώσιν. εἰπόντος δ’ αὐτῆς
 πρὸς τὸ πλῆθος, εἴ τινες αὐτῷ βέλονται συστρατεύειν, τοῖς

men veneratus est, priorque pontificem salutauit. Iudaeis autem omnibus vna voce Alexandrum salutantibus et in orbem cingentibus, reges quidem Syriae reliquique obstupuerunt, et Regem mentis impotem esse sunt suspicati: Parmenione vero solo eum aggresso et percontato, qui factum sit, vt, omnibus eum adorantibus, ipse Iudaeorum pontificem adorarit; "non hunc," inquit, adorauit, sed Deum, cuius ille summo sacerdotio decoratus est. Hunc enim secundum quietem "vidi in hoc habitu, cum essem in Dio in Macedonia; ac cogitantem me apud meipsum, quonam pacto potiri possem Asia, hortatus est, ne cunctarer, sed "confidenter traicerem: sese enim exercitui meo praestitutum, mihiq; Persarum imperium traditurum. Itaque cum alium nullum in tali veste viderim, et "nunc conspicatus hunc, et illius in quiete visi et cohortationis recordatus sum, puto me, diuino missu "facta expeditione, Dario superiorein fore, et Persarum potestatem aboliturum, atque omnia, quae "mihi sunt in animo, successura." Haec loquutus ad Parmenionem, dataque pontifici dextra, sacerdotibus eum cursu comitantibus, in urbem venit; et in templum adscendit, ac Deo ad sacerdotis praescriptum sacrificauit, ipsumque pontificem et sacerdotes magnifico honorauit. Osensoque ei Danielis libro, in quo fore significabat, vt Graecorum quidam Persarum imperium aboleret, ille se eum esse, qui significaretur, exillimans, tunc quidem laetatus multitudinem dimisit: postridie vero eius diei eos aduocat, quaeque ipsi velint dona postulare iubet. Pontifice autem petente, vt liceret patriis vt legibus, vtque septimo quouis anno tributis essent immunes, omnia eis concessit. Cumque illi ab eo petissent, vt et eos; qui Babylone et in Media erant, Iudaeos legibus suis vt sineret, libenter promisit facturum quae ab eo postularen cum vero ad hoc diceret multitudini, si qui secum militare vellent, ea lege, vt patrios mores tenerent et secundum eos viuerent, para-

πατρώοις ἔθουσιν ἐμμένοντες καὶ κατὰ ταῦτα ζῶντες, ἐτοίμως ἔχεν ἐπάγεισθαι, πολλοὶ τὴν σὺν αὐτῷ στρατίαν ἠγάπησαν.

ε'. Ο μὲν ὦν Ἀλέξανδρος, ταῦτα διοικησάμενος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἐξεστράτευσεν ἐπὶ τὰς ἐχομένας πόλεις. πάντων δ' αὐτὸν, πρὸς ἃς ἀφίκετο, Φιλοφρόνως ἐκδεχομένων, Σαμαρεῖται, μητρόπολιν τότε τὴν Σίκιμα ἔχοντες, κειμένην πρὸς τῷ Γαριζεῖν ὄρει, καὶ κατωκημένην ὑπὸ τῶν ἀποστατῶν τῇ Ἰουδαίῳ ἐθνῶς, ἰδόντες, ὅτι τὰς Ἰουδαίας Ἀλέξανδρος ἔτι λαμπρῶς τετίμηκεν, ἔχουσιν αὐτὰς Ἰουδαίας ὁμολογεῖν. εἰσὶ γὰρ οἱ Σαμαρεῖς τοιῦτοι τὴν φύσιν, ὥς ἤδη καὶ πρότερον δεδηλώκαμεν, ἐν μὲν ταῖς συμφοραῖς ὄντας τὰς Ἰουδαίας ἀρεῖνται συγγενεῖς ἔχεν, ὁμολογῶντες τότε τὴν ἀλήθειαν. ὅταν δέ τι περὶ αὐτὰς λαμπρὸν ἴδωσιν ἐκ τύχης, ἐξάφνης ἐπιπηδῶσιν αὐτῶν τῇ κοινωνίᾳ, προσήκειν αὐτοῖς λέγοντες, καὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων γενεαλογῶντες αὐτὰς ἐχόνων Εβραῖμα καὶ Μανασσᾶ. μετὰ λαμπρότητος ὦν καὶ πολλὴν ἐνδεικνύμενοι περὶ αὐτὸν προθυμίαν, ἀπήντησαν τῷ βασιλεῖ, μικρὸν δὲ ἐν ἑγγύς τῶν Ἱεροσολύμων. ἐπαμείναντες δὲ αὐτὰς Ἀλέξανδρος, οἱ Σικιμίται προσῆλθον αὐτῷ, προσπαλαβόντες καὶ ἃς Σαναβαλλέτης πρὸς αὐτὸν στρατιώτας ἀπέστειλε· καὶ παρεκάλουν, παραγενόμενον πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν, τιμῆσαι καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερόν. ὁ δ' ἐκείνοις μὲν αὖθις ὑποσρέφων ἤξεν ὑπέχετο πρὸς αὐτὰς. ἀξιόντων δ' ἀφίεναι τὸν φόρον αὐτοῖς τῷ ἐθδοματικῷ ἔθους· ἃ δὲ γὰρ αὐτὰς σπείρειν ἐν αὐτῷ· τίνες ὄντες ταῦτα παρακαλῶσιν ἐπυνθάνετο. τῶν δ' εἰπόντων, Εβραῖοι μὲν εἶναι, χρηματίζεν δ' οἱ ἐν Σικίμοις Σιδωνιοί, πάλιν αὐτὰς ἐπερώτησεν, εἰ τυγχάνουσιν Ἰουδαῖοι; τῶν δ' ἃς εἶναι Φαμίωνων, ἀλλ' ἐγὼ γε, εἶπεν, Ἰουδαίους ταῦτ' ἐδῶκα. ὑποσρέψας μένοιτο γε καὶ διδασκῆς ὑφ' ὑμῶν ἀκριβέστερον ποιήσῃ τὰ δόξαντα. τοῖς μὲν οὖν Σικιμίταις ἔτι ἀπετάξατο. τὰς δὲ τῇ Σαναβαλλέτῃ στρατιώτας ἐκέλευσεν ἐπεσθαι εἰς Αἴγυπτον· ἐκεῖ γὰρ αὐτοῖς δώσιν κλήρας γῆς. ὁ καὶ μετ' ὀλίγον ἐποίησεν ἐν τῇ Θηβαΐδι, φερεῖν τὴν χώραν αὐτοῖς προσάξας.

tum esse eos secum ducere; multi lubenti animo in eam expeditionem dederunt nomina.

6. Igitur Alexander, compositis in hunc modum Hierosolymorum rebus, in proximas vrbes duxit exercitum. Atque omnibus, quos adiret, amice cum excipientibus, Samaritani (qui tum Sicima regionis caput habebant, urbem apud Garizim montem positam, et a desertoribus Iudaïcae gentis habitatam) videntes Iudaeis ab Alexandro tam praeclarum honorem habitum, statuerunt Iudaeos se profiteri. Sunt enim Samaritae eo ingenio, sicuti iam ante memorauimus, vt in Iudaeorum rebus aduersis negent suos esse cognatos, tunc quidem id, quod verum est, profitentes. Sed si forte eos paulo lautius agere viderint, continuo in eorum communionem insiliunt, suos esse consanguineos dicentes, genusque suum a Iosephi natis, Ephraïmo et Manasse, deducentes. Igitur apparate, et cum magna in eum studii significatione, Regi occurrunt haud procul Hierosolymis. Cumque illos Alexander laudasset, Sicimitae ad eum accedunt, assumtis, quos Sanaballetes ad eum miserat, militibus: rogantque, vt ipsorum urbem adiret famumque sua praesentia cohonestaret. Ipse vero ad eos se venturum promittit, simulatque redierit. Ac postulantibus sibi anni septimi tributa condonari, quippe cum nec ipsi eo anno sementem facerent, quaesiuisset, quinam essent, qui haec peterent. Cumque dixissent, Hebraeos se esse, vocari autem Sicimorum Sidonios: iterum interrogauit, an Iudaei essent? Quod cum illi negarent, dixit: Atqui ego Iudaeis ista dedi; tamen cum rediero, et haec a vobis accuratius cognouero, faciam quod mihi visum fuerit. Et quidem Sicimitas ita dimisit. Sanaballetis vero militibus imperauit, vt ipsum in Aegyptum sequerentur: illic enim agros eis diuisurum. id quod paulo post fecit in Thebaide, vbi eis regionem tuendam mandauit.

ζ'. Τελευτήσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου, ἡ μὲν ἀρχὴ εἰς τῆς διαδόχου ἐμερίθη· τὸ δ' ἐπὶ τῷ Γαριζέν ὄρει ἱερὸν ἔμενεν. εἰ δέ τις αἰτίαν ἔχε παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις κοινοφασγίας, ἢ τῆς ἐν τοῖς Σαββάτοις παρανομίας, ἢ τινος ἄλλης τοιούτης ἀμαρτημάτων, παρὰ τῆς Σικιμίτας ἔφευγε, λέγων ἀδίκως ἐγκεκλήσθαι. τελευτήκει δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ιαδδῆς, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην Ονίας ὁ παῖς αὐτοῦ παρελήθει. τὰ μὲν δὲ περὶ τῆς Ἱεροσολυμίτας ἐν τέτοις ἐτύγχανεν ὄντα.

7. Alexandro autem vita defuncto, imperium inter successores diuisum est: templumque in monte Garizin mansit. Quod si quis ab Hierosolymitis reus agebatur comesti profani cibi, aut violati Sabbati, aut alicuius talis peccati, is ad Sicimithas confugiebat, seque iniuste accusatum dicebat. Per id vero tempus vita decesserat Iaddus pontifex, eique in pontificatum successerat Onias eius filius. Atque in eo statu res Hierosolymitanæ tunc fuere.

Φ Α . Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ.

Περίεχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν ἑκατὸν καὶ ἐβδομήκοντα.

- α'. Ως Πτολεμαῖος δ' Αἰγυπ, δόλω καὶ ἀπάτῃ παρελάβεν τὰ Ιερουσόλυμα καὶ τὴν Ἰουδαίαν, πολλοὺς ἐξ αὐτῆς εἰς Αἴγυπτον κατήκτισεν.
- β'. Ος δ' υἱὸς αὐτοῦ Πτολεμαῖος, ὁ κληθεὶς Φιλάδελφος, τὰς Ἰουδαίων νόμους εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετέβαλε, καὶ πολλὰς αἰχμαλώτους ἀπέλευσεν, Ελαζάρον τὸν ἀρχιερεῖν αὐτῶν χαρίζομενος, καὶ ἀναθήματα πολλὰ ἐνέδωκε τῷ Θεῷ.
- γ'. Πῶς ἐτίμωσαν οἱ τῆς Ἀσίας βασιλεῖς τὸ Ἰουδαίων ἔθνος, καὶ παλίτας ἐπέλευσεν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν κτισθείσαις πόλεσιν.
- δ'. Εἰ τῆς γενομένης ἀτυχίας ἐκπυρρῶσαις ὑπὸ Ἰωσήφ τῷ Τωβίᾳ ποιησαμένου φιλίας πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Εὐφρανῆ.
- ε'. Φιλία καὶ συμπαχία Λακεδαιμονίων πρὸς Οὐρίαν τὸν ἀρχιερεῖα τῶν Ἰουδαίων.
- ς'. Στάσις τῶν δυνατῶν Ἰουδαίων πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὡς ἐπεκαλίσαντο Ἀντίοχον τὸν Εὐφρανῆ.
- ζ'. Οτι στρατευόμενος Ἀντίοχος ἐπὶ Ιερουσόλυμα, τὴν το πῶλον περίλαβε, καὶ τὴν πύλιν ἐβόλησεν.
- η'. Ος Ἀντίοχος κατέσταντο τοῖς πατράσι νόμοις χρῆσθαι τὰς Ἰουδαίους, μίαν δ' Ἀσσημενείαν παῖς Ματθαίου καταφρόνησε τὸ βασιλεῖος, καὶ τὰς Ἀντίοχου στρατηγὸς ἐβόλησε.
- θ'. Ματθαίῳ τελευτῇ, γυναιὶ μὲν ὄντος ἤδη, παραδόντες δὲ τὴν τῶν πραγμάτων προσκαίαν τοῖς παισίν.
- ι'. Ος δ' υἱὸς αὐτοῦ Ἰόδας, τοῖς Ἀντίοχου στρατηγοῖς μαχεσάμενος, τὰς Ἰουδαίας εἰς τὴν πατριὸν ἐπανόγκω πολιτείαν, καὶ ἀρχιερεὺς ἀπεδείχθη ὑπὸ τῷ λαῷ.
- ια'. Ος Ἀντίοχος στρατηγὸς Ἀπολλώνιος, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐμβαλὼν, ἡττηθεὶς ἀπέθανεν.
- ιβ'. Ἡ Λυσίης καὶ Περγῆς στρατηγία ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἔττα καὶ διαφορὰ τῷ στρατῷ.
- ιγ'. Οτι στρατευόμενοι Ἰόδας καὶ Σίμων, ὁ μὲν ἐπὶ Ἀρμανίτας καὶ τὴν Γαλαδίτην, ὁ δὲ Σίμων δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπὶ Τυρίης καὶ Πτολεμαίης, ἐκράτησαν αὐτῶν.
- ιδ'. Ος Ἀντίοχος ὁ Εὐφρανὴς ἐτελεύτησεν ἐν Πέρσῃ.
- ιε'. Ος Ἀντίοχος, ὁ ἐπικληθεὶς Εὐπάτωρ, στρατευόμενος ἐπὶ Ἰουδαίᾳ μετὰ Λυσίης, καὶ νικήσας, ὑπολόρησε Ἰόδαν εἰς τὸ ἱερὸν ἱγυλαίσεας.
- ισ'. Οτι πολλὰ χρόνια τῇ πολιουργίᾳ τριβομίνης, Φιλίαν ποιησάμενος πρὸς Ἰόδαν, εὐεργετὴς ἀνεχέρησεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ Ἀντίοχος.
- ις'. Ος Βαυκίδης ὁ Διμητρεῖς στρατηγὸς, ἐπιστρατευόμενος τοῖς Ἰουδαίοις, ἔφρακτος ἀνέτρεψε πρὸς τὸν βασιλεῖα.
- ις'. Ος Νικάνωρ, μετὰ τὸν Βαυκίδην πεμφθεὶς στρατηγὸς, ἀπέλετο σὺν τῷ στρατῷ.
- ιδ'. Οτι πάλιν ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν Βαυκίδης ἐπεμφθεὶς, ἐβόλησεν.
- κ'. Ος τρεῖς διαφόρην μαχόμενος.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER

DVODECIMVS.

Continet hic liber tempus annorum CLXX.

1. *Quomodo Ptolemaeus, Lagi filius, Hierosolymis et Iudaels dolo occupatis, multos inde deportauit in Aegyptum.*
2. *Quomodo filius eius Ptolemaeus, Philadelphus appellatus, Iudaeas leges Graece transferendas curauit, et multos captiuos, in gratiam Eleazari illorum pontificis, manumisit, plurimaeque donaria Deo consecrauit.*
3. *Ut Iudaeorum gentem honore affecerunt reges Asiae, et conditarum a se urbium ciuitate donauerunt.*
4. *Iosephus, Tobiae filius, malo medetur, quo laborabant Iudaei, inita cum Ptolemaeo Epiphane amicitia.*
5. *Amicitia et societas Lacedaemoniorum cum Onia Iudaeorum pontifice.*
6. *Iudaei potentiores inter sese dissident, et quomodo Antiochi Epiphanis opem implorauerunt.*
7. *Quod Antiochus, expeditione facta in Hierosolyma, et orbem cepit et templum diripuit.*
8. *Quomodo Antiocho vetante Iudaeos patriis uti legibus, solus Mattathias, Assamonaci filius, Regis mandata contempsit, et postea Antiochi duces praelio superauit.*
9. *Mattathiae obitus in summa senectute, rerum administrationis filiis relicta.*
10. *Quomodo filius eius Judas, cum Antiochi copiarum ducibus congressus, id assensurus esset, ut Iudaei patriis institutis vincerent; atque ipse a populo pontifex constitutus esset.*
11. *Quomodo Apollonius, Antiochi exercitus dux, incursione in Iudaeam facta, vidus interijt.*
12. *Lyfiae et Gorgias contra Iudaeos expeditio et clades, et exercitus interitus.*
13. *Quod Judas et Simon, ductis exercitibus, ab illo in Ammanitas, a Simone fratre eius in Tyrios et Ptolemaeos, illos denicerunt.*
14. *Quomodo Antiochus Epiphanes apud Persas diem obiit.*
15. *Quomodo Antiochus, cognominatus Eupator, una cum Lyfia suscepta in Iudaeos expeditione, victoria positus Iudam in templo obsidet.*
16. *Quod, longo tempore in obsidione consumto, Antiochus cum Iuda foedus fecit, et ex Iudaea non sine gloria discessit.*
17. *Quomodo Bacchides, Demetrii copiarum dux, cum exercitu contra Iudaeos profectus, re infecta ad Regem reuersus est.*
18. *Quomodo Nicanor, dux post Bacchidem missus, una cum exercitu periit.*
19. *Quod Bacchides de nouo missus contra Iudaeam, victoria potitus est.*
20. *Quomodo Judas in praelio occubuit.*

ΚΕΦ. α'.

Ὡς Πτολεμαῖος ὁ Λάγυς, δόλω καὶ ἀπάτῃ παραβαλὼν τὰ
Ιεροσόλυμα καὶ τὴν Ἰσδαίαν, πολλὰς ἐξ αὐτῆς εἰς Αἴ-
γυπτον κατώκισεν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ μὲν οὖν ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς,
καταλύσας τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν, καὶ τὰ κατὰ τὴν
Ἰσδαίαν τὸν προειρημένον κατασησάμενος τρόπον, τελευταῖον
βίον· μεταπεσῆσης δὲ εἰς πολλὰς τῆς ἀρχῆς, Αντίγονος μὲν
τῆς Ἀσίας ἐπικρατεῖ, Σέλευκος δὲ Βαβυλῶνος καὶ τῶν ἐκῆ
ἔθνων, Λυσίμαχος δὲ τὸν Ἑλλήσποντον διέπτε, τὴν δὲ Μακε-
δονίαν εἶχε Κάσσανδρος, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγυς τὴν Αἴγυπτον
εἰλήφει. τασιαζόντων δὲ τῶν, καὶ πρὸς ἀλλήλους Φιλοτι-
μυμένων ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἀρχῆς, πολέμους τε συνεχεῖς καὶ μα-
κρὰς συνέβαινε γίνεσθαι, καὶ τὰς πόλεις κακοπαθεῖν, καὶ πολ-
λὰς ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀποβάλλειν τῶν οἰκητῶν, ὡς καὶ τὴν Συ-
ρίαν ἄπασαν ὑπὸ Πτολεμαῖου τῷ Λάγυι, Σωτῆρος τότε χερμα-
τίζοντος, τάναντία παθεῖν αὐτῷ τῇ ἐπικλήσει. κατέχευε δὲ
ἔτος καὶ τὰ Ιεροσόλυμα, δόλω καὶ ἀπάτῃ χερσάμενος. εἰσελ-
θὼν γὰρ Σαββάτοις εἰς τὴν πόλιν ὡς θύσων, μήτε τῶν Ἰσ-
δαίων αὐτὸν ἀμυνομένων, ἐδὲ γὰρ ὑπενόηεν πόλεμον, καὶ διὰ
τὸ ἀνύποπτον καὶ τὴν ἡμέραν ἐν ἀεγίᾳ καὶ ραθυμίᾳ τυγχά-
νωνται, ἀπόνως ἐγκρατὴς γίνεται τῆς πόλεως, καὶ πικρῶς ἤρ-
ξεν αὐτῆς. μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ τῷ καὶ Ἀγαθαρχίδης ὁ
Κυίδιος, ὁ τὰς τῶν διαδόχων πράξεις συγγραφάμενος, ὁνει-
δίζων ἡμῖν δεισιδαιμονίαν, ὡς δι' αὐτὴν ἀποβαλῶσι τὴν ἑλευ-
θερίαν, λέγων ἕτως. "ἔστιν ἔθνος Ἰσδαίων λεγόμενον, οἱ πόλιν
"ὄχυράν καὶ μεγάλην ἔχοντες Ιεροσόλυμα, ταύτην ὑπερεῖδον
"ὑπὸ Πτολεμαῖῳ γενομένην, ὅπλα λαβεῖν ἐθέλησαντες, ἀλ-
"λά διὰ τὴν ἄκαρτον δεισιδαιμονίαν χαλεπὸν ὑπέμειναν
"ἔχεν δεσπότην." Ἀγαθαρχίδης μὲν οὖν ταῦτα περὶ τῷ
ἔθνει ἡμῶν ἀπεφώνησε. ὁ δὲ Πτολεμαῖος πολλὰς αἰχμαλώ-
τους λαβὼν, ἀπὸ τε τῆς ὀρεινῆς Ἰσδαίας καὶ τῶν περὶ τὰ Ιερο-

CAP. I.

Quomodo Ptolemaeus, Lagi filius, Hierosolymis et Iudaea dolo occupatis, multos inde deportavit in Aegyptum.

IGITUR Alexander Macedonum rex, subacto Persarum imperio, et constitutis (ut iam dictum est) Iudaeae rebus, vitam finiit: ac distracto in multos imperio, Antigonus Asia potitur, Seleucus Babylone et illius tractus nationibus, Lysimachus Hellepontum obtinuit, Macedoniam occupavit Cassander, Aegyptum autem tenuit Ptolemaeus, Lagi filius. Hi dum inter sese dissident, et de imperio quisque suo contendunt, fiebat, ut continuè longaque bella gererentur, urbesque affligerentur, et multos civium in certaminibus amitterent, adeo ut omnis Syria a Ptolemaeo, Lagi filio, (qui tum Soter, hoc est Servator, appellabatur) longe aliter afficeretur, quam eius nomine dignum esset. Is etiam Hierosolymam per fraudem et proditionem occupavit. Ingressus enim Sabbato in urbem per speciem sacrificandi, ne prohibentibus quidem Iudaeis (neque enim hostem esse putabant, et tum quia nihil mali suspicabantur, tum propter diem otium et quietem agebant) urbe nullo labore positus est, eamque acerbè tractavit et inclementer. Hisce, quae diximus, etiam Agatharchides Cnidius, qui res a successoribus Alexandri gestas conscripsit, testimonium perhibet, superstitionem nobis exprobrans, ut qui libertatem propter eam amiserimus, illiusmodi verbis. "Est gens, quae Iudaeorum dicitur, qui urbem incolentes magnam et bene munitam nomine Hierosolyma, passi sunt eam in Ptolemaei potestatem venire, quod arma capere noluerint, atque ex superstitione in-tempestiva crudeli dominatui sese subiecerunt." Et Agatharchides quidem de gente nostra haec memoriae prodidit. Caeterum Ptolemaeus, multis hominibus captis, tum ex Iudaeae montanis, locisque circa Hieroso-

σόλυμα τόπων, καὶ τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ τῶν ἐν Γαριζίν, κατώκισεν ἅπαντας εἰς Αἴγυπτον ἀγαγών. ἐγνωκὼς δὲ τὰς ἀπὸ τῶν Ιεροσολύμων περὶ τε τὴν τῶν ὀρκῶν Φυλακὴν καὶ τὰς πίσεις βεβαιωτάτης ὑπάρχοντας, ἐξ ὧν ἀπεκρίναντο Ἀλεξάνδρῳ πρεσβευσαμένῳ πρὸς αὐτὰς, μετὰ τὸ κρατῆσαι Δαρεῖν τῇ μάχῃ· πολλὰς αὐτῶν εἰς τὰ Φερία καταλοχίσας, καὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ποιήσας ἰσοπολίτας, ὅρκους ἔλαβε παρ' αὐτῶν, ὅπως τοῖς ἐκγόνοις τῆ παραθεμένῃ τὴν πίσιν διαφυλάξωσιν. ἐκ ὀλίγοι δ' ἡδὲ τῶν ἄλλων Ιουδαίων ἐκασίως εἰς τὴν Αἴγυπτον παρεγένοντο, τῆς τε ἀρετῆς τῶν τόπων αὐτὰς καὶ τῆς τῆ Πτολεμαίᾳ Φιλοτιμίας προσκαλημένης. σάσεις μέντοιγε τοῖς ἐκγόνοις αὐτῶν πρὸς τὰς Σαμαρείτας, τὴν πάτριον ἀγωγὴν τῶν ἐδῶν ἀποσώζειν προαιρημένοι, ἐγίνοντο, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμουν, τῶν μὲν Ιεροσολυμιτῶν τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερὸν ἅγιον εἶναι λεγόντων, καὶ τὰς θυσίας ἐκὼ πέμπειν ἀξιώντων· τῶν δὲ Σαμαρειτῶν εἰς τὸ Γαριζὶν ὅρος κελευόντων.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Πτολεμαῖος ὁ Φιλάделφος τὰς Ιουδαίων νόμους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετέβαλε, καὶ πολλὰς αἰχμαλώτους ἀπέλυσε, καὶ ἀναθήματα πολλὰ ἀνέθηκε τῷ Θεῷ.

Βασιλεύσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου ἔτη δώδεκα, καὶ μετ' αὐτὸν Πτολεμαίᾳ τῇ Σωτῆρος τεσσαράκοντα, ἔπειτα τὴν βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου παραλαβὼν ὁ Φιλάделφος, καὶ καταχρῶν αὐτὴν ἐπ' ἔτη ἐνὸς δέοντος τεσσαράκοντα, τὸν τε νόμον ἡμένηυσε, καὶ τὰς δαλεύοντας ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Ιεροσολυμιτῶν ἀπέλυσε τῆς δουλείας, ὄντας δώδεκα μυριάδας, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ὃς ἦν ἐπὶ τῶν βιβλιοθηκῶν τῆ βασιλείας, σπυδαῶν, εἰ δυνατόν εἴη, πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκημένην συναγαγεῖν βιβλία, καὶ συνωνύμενος, εἴ τι πᾶμόνον ἀκῶσαι σπυδαῶς ἄξιον ἢ ἡδὺ τῇ τῆ βασιλείας προαιρέσει, μάλιστα γὰρ περὶ τὴν συλλογὴν τῶν βιβλίων εἶχε φιλο-

lyma, tum ex Samaria et Garizin, omnes in Ægyptum transfudit. Cumque Hierosolymitanos iurisiurandi fideique observantissimos ex iis intelligeret, quæ Alexandri legatis post victum ab eo Darium responderant, multos eorum in præsidiis disposuit, et cum Macedonibus Alexandriae pares fecit, ac sacramento adstrinxit, servaturos fidem posteris eius, qui ipsis mandasset eam provinciam. Non pauci præterea reliquorum Iudaeorum in Ægyptum sua sponte profecti sunt, allecti partim bonitate soli, partim Ptolemaei liberalitate. Sed inter Samaritas et Iudaeorum posteros instituta patria retinere studentes existerant contentiones, iique inter sese decertabant, dum Hierosolymitani suum templum sanctum esse contendunt, et victimas eo mitti volunt; Samaritæ contra, in montem Garizin.

CAP. II.

Quomodo Ptolemaeus Philadelphus leges Judaicas Græce transferendas curavit, multosque captivos manumisit, et multa donaria Deo consecravit.

CUM autem Alexander duodecim annos regnasset, et post eum Ptolemaeus Soter quadraginta, tum demum Ægypti regnum adeptus Philadelphus (quod quidem tenuit annos vndequadraginta) et legem Iudaicam curavit transferendam, et servientes in Ægypto Hierosolymitanos servitute liberavit, qui fuerunt centum et viginti millia, ex huiusmodi causa. Demetrius Phalereus, regiarum bibliothecarum praefectus, operam dans, ut omnes, si fieri posset, totius orbis libros colligeret, et coëmens quicquid ubique vel fama accepisset studio dignum fore Regisque voluntati non ingratum, (nam is maximo librorum colligendorum desiderio tenebatur) omni cura et cogitatione huius rei

κάλως, συνηγωνίζετο. ἐρομένη δ' αὐτόν ποτε τῇ Πτολεμαίᾳ, πόσας ἤδη μυριάδας ἔχει συνειλεγμένας βιβλίων; τῶν μὲν ὑπαρχόντων εἶπεν εἶναι περὶ εἴκοσιν, ὀλίγας δὲ χρόνας εἰς πενήτηκοντα συναθροίσειν. μεμνηῦσθαι δ' ἔλεγεν αὐτῷ πολλὰ εἶναι καὶ παρὰ τοῖς Ἰσδαίοις τῶν παρ' αὐτοῖς νομίμων συγγράμματα, σπαρδῆς ἄξια καὶ τῆς βασιλείως βιβλιοθήκης· ἃ, τοῖς ἐκείνων χαρακτῆρσι καὶ τῇ διαλέκτῳ γεγραμμένα, πόνον αὐτοῖς ἐκ ὀλίγον παρέξεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μεταβαλλόμενα γλῶτταν. δοκεῖ μὲν γάρ εἶναι τῇ ιδιότητι τῶν Σύρων γραμμάτων ἐμφερὲς ὁ χαρακτήρ αὐτῶν, καὶ τὴν Φωνὴν ὁμοίαν αὐτοῖς ἀπῆχεν, ιδιότροπον δὲ αὐτὴν εἶναι συμβέβηκεν. εὐδὲν οὖν ἔλεγε κωλύειν καὶ ταῦτα μεταβαλόντα· δύνασθαι γάρ τῆς εἰς ταῦτα χορηγίας εὐπορεῖντα· ἔχεν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καὶ τὰ παρ' ἐκείνοις. δόξας οὖν ὁ βασιλεὺς ἄριστα τὸν Δημήτριον φιλοτιμώμενον περὶ τὸ πλῆθος αὐτῷ τῶν βιβλίων ὑποτίθεσθαι, γράφει τῷ τῶν Ἰσδαίων ἀρχιερεῖ ταῦτα γινέσθαι.

Β'. Αἰσιῶος δέ τις, φίλος ὢν ἐν τοῖς μάλιστα τῷ βασιλεῖ, καὶ σπαρδαζόμενος ὑπ' αὐτῷ διὰ μετριότητα, πολλάκις μὲν καὶ πρότερον ἔγνω παρακάλεσαι τὸν βασιλέα, ὥπως ἀπολύσῃ τὰς αἰχμαλώτους Ἰσδαίας, ὅσοι κατὰ τὴν βασιλείαν ἦσαν αὐτῷ. καιρὸν δ' ἐπιτίθειεν εἶναι τῆτον δοκιμάσας τῆς δεήσεως, πρώτοις περὶ τῆς διαλέγεσθαι τοῖς ἀρχεσσι τῶν σωματοφυλάκων, Σωσιβίῳ τῷ Ταξαντίνῳ καὶ Ἀνδρέα, συναγωνίσασθαι περὶ ὧν ἐντυχάνειν μέλλει τῷ βασιλεῖ παρακαλῶν αὐτὸς. προσλαβὼν οὖν καὶ τὴν τῶν προειρημένων γνώμην ὁ Αἰσιῶος, προσελθὼν τῷ βασιλεῖ λόγους πρὸς αὐτὸν τοιαύτης ἐποίησατο. "ὦ χρὴ ἀπατωμένους ἡμᾶς, ὦ βασιλεῦ, περιερεᾶν, "ἀλλὰ τάλῃθις ἀπελέγχειν. τὴς γὰρ τῶν Ἰσδαίων νέμεις ἢ "μεταγράψαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐρμηνεύσαι διγνωκότες εἰς "τὸ σοὶ κεχαρισμένον, τίνι λόγῳ χρώμενοι τῆτο πράξαιμεν "ἂν, πολλῶν Ἰσδαίων ἐν τῇ σῇ βασιλείᾳ δαλευόντων; ἢς, τῇ "σαυτοῦ μεγαλοψυχίᾳ καὶ χρηστότητι ποιῶν ἀκολούθως, ἀπό- "λυσον τῆς τλαιπωρίας, τὴν βασιλείαν σε διέποντος τῷ Θε- "μένῃ τῆς νόμης αὐτοῖς Θεῷ, καθὼς ἐμοὶ πολυπραγμονή-

ineumbat. Ptolemaeo autem aliquando ab ipso quac-
 rente, quot iam librorum millia collecta haberet? re-
 spondit esse iam circiter ducenta millia, et breui con-
 gesturum ad quingenta. sibi etiam, adiciebat, indica-
 tum, multos esse apud Iudaeos de ipsorum institutis li-
 bros studio dignos et bibliotheca regia; qui cum illorum
 literis et sermone scripti sint, rem fore magni laboris
 et molestiae, si in Graecam linguam transferantur. Vi-
 detur enim eorum scriptura plane similis esse Syrorum
 scripturae, vocemque reddere consimilem, contigit ta-
 men, ut sui generis sit. caeterum nihil, inquit, prohibet,
 quo minus eos transferendos cures (opibus enim ad hoc
 efficiendum polles) et in bibliotheca tua habeas. Rex
 igitur Demetrium, pro suo libros colligendi studio, sibi
 optime consulere existimans, Iudaeorum pontifici scribit,
 ut haec fiant.

2. Iam quidam nomine Aristaeus, Regi in primis
 amicus atque gratus ob modestiam, saepe antea Regem
 orare statuerat, ut Iudaeos, quicumque in eius regno es-
 sent, manumitteret, hoc vero sibi idoneum ad ea postu-
 lata tempus arbitratus, primum ea de re agit cum satel-
 litum praefectis, Sosibio Tarentino et Andrea, eos ob-
 secrans, ut se in eis, quae sit a Rege postulaturus, adiu-
 vent. Cumque Aristaeus eorum, quos memorauimus,
 sententiam accepisset, Regem adit, et cum eo agit in
 hunc modum. "Non deest comittere nos, o Rex,
 "ut decipiamur, sed verum patefacere. Cum enim id
 "nobismet negotii dari voluerimus, ut Iudaeorum leges
 "in tuam gratiam non solum transcribantur, verum
 "etiam vertantur, quam ratione hoc facere possimus,
 "cum multi Iudaei seruiant in regno tuo? Quos certe
 "non alienum erit a tua magnificentia et bonitate libe-
 "rare a calamitate: quandoquidem qui Deus eis leges
 "tulit, is est, qui tuum regnum regit, quantum ego qui-
 "dem quaerendo comperi. Conditorum enim vniuer-

“σαντι μαθεῖν ὑπῆρξε. τὸν γὰρ ἅπαντα συστήσαντες Θεὸν
 “καὶ ὅτοι καὶ ἡμεῖς σπόμεθα, Ζῆνα καλῶντες αὐτὸν ἐτύμως,
 “ἀπὸ τῆ σύμπασι ἐμφύειν τὸ ζῆν τὴν ἐπίκλησιν αὐτῷ νοή-
 “σαντες. ὅθεν εἰς τιμὴν τῷ Θεῷ, τοῖς ἐξαίρετον τὴν εἰς αὐ-
 “τὸν θερησκείαν πεποιημένοις, ἀπόδος αὐτοῖς τὴν πατρίδα,
 “καὶ τὸν ἐν αὐτῇ βίον ἀπειληφόσιν. ἰδί μεντογε, ὦ βασι-
 “λεῦ, ὡς ἔτε γένει προσήκων αὐτοῖς, ἔτε ὁμόφυλος αὐτῶν
 “ὢν ταῦτα περὶ αὐτῶν ἀξιώ. πάντων δὲ ἀνθρώπων δημίερ-
 “γῆμα ὄντων τῷ Θεῷ, καὶ γινώσκων αὐτὸν ἠδόμενον τοῖς εὐ-
 “ποιῶσιν, ἐπὶ τῷ καὶ σὲ παρακαλῶ.

γ'. Ταῦτα εἰπόντος τῷ Λεβιταῖ, ἀναβλέψας εἰς αὐτὸν
 ὁ βασιλεὺς ἰλαρῶ καὶ γεγηθότι τῷ προσώπῳ, πόσας, εἶπεν,
 ὑπολαμβάνεις τῶν ἀπολυθησομένων ἔσεσθαι μυριάδας; ὑπο-
 τυχόντος δὲ Ἀνδρέα, παρεστῆκε γὰρ, καὶ φῆσαντος ὀλίγη
 πλείονας ἔσεσθαι τῶν δέκα μυριάδων. ἡ μικρὰν ἄρα ἡμᾶς,
 εἶπεν, Λεβιταῖ, δωρεὰν αἰτεῖς; Σωσιβίς δὲ καὶ τῶν παρόντων
 φησάντων, ὡς ἄξιον αὐτὸν δεῖ τῆς αὐτῆ μεγαλοψυχίας τῷ
 παρεχνηκὸτι τὴν βασιλείαν Θεῷ χαριστερίον ποιήσασθαι· δια-
 χυθεῖς ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν, ὅταν τοῖς στρατιώταις ἀποδίδω-
 σι τὸ μισθοφορικόν, καὶ ὑπὲρ ἐκάστη τῶν παρ' αὐτοῖς αἰχμα-
 λώτων καταβαλεῖν δραχμὰς ἑκατὸν εἴκοσι. καὶ περὶ ὧν ἡξίει
 προθεῖναι γράμματα ὑπέχετο μεγαλοπρεπῶς ἔχοντα, καὶ
 τὴν Λεβιταῖ προαίρεσιν βεβαιῶντα, καὶ πρὸ ταύτης τὴν τῷ
 Θεῷ βείλησιν· καθ' ἣν ἔ μόνον τῆς ὑπὸ τῷ πατρὶ ἀχθέντας
 αὐτῷ καὶ τῆς ἐκείνης στρατιᾶς ἀπολύσειν ἔλεγεν, ἀλλὰ καὶ τῆς
 προὔπερχοντος ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ εἰ τινὲς αὐτοῖς ἐπεισέχθη-
 σαν. πλείονων δὲ ἢ τετρακοσίων ταλάντων τῆς ἀπολυτερέ-
 σεως γενήσεσθαι Φαμένων, ταῦτα τε συνεχώρει, καὶ τὸ ἀντί-
 γραφον τῷ προσάγματος, εἰς δῆλωσιν τῆς τῷ βασιλεὺς με-
 γαλοφροσύνης, ἔγνωσαν διαφυλάξαι. ἦν δὲ τοιοῦτο. “Ὅσοι
 “τῶν συστρατευσαμένων ἡμῶν τῷ πατρὶ, τὴν τε Συρίαν καὶ
 “Φοινίκην ἐπέδραμον, καὶ τὴν Ἰσδαίαν καταστρεφάμενοι, σώ-
 “ματα λαβόντες αἰχμάλωτα, διεκόμισαν εἰς τε τὰς πόλεις
 “ἡμῶν καὶ τὴν χώραν, καὶ ταῦτα ἀπημπόλησαν, τῆς τε πρὸ

“sitatis Deum et ipsi et nos colimus, familiari fermone
 “*Zēva* (i. e. Iouem) vocantes, iudito a viuendo nomi-
 “ne, quod is vitam conferat omnibus. Quapropter ad
 “honorem Dei, iis, qui Deum praecipua religione ve-
 “nerantur, redde patriam, vt eis in natali solo vitam
 “agere liceat. Illud quidem scito, Rex, me nec ge-
 “nere eis, nec natione propinquum, haec pro eis po-
 “stulare. Sed cum omnes homines Dei sint opificium,
 “et sciam eum benefacientibus delectari, ad benefacien-
 “dum te cohortor.

3. Haec loquutum Aristaeum, Rex hilari laetoque
 vultu intuitus, Quotnam, inquit, millia putas esse eo-
 rum, qui manumittendi sunt? Cumque Andreas, qui
 tum forte adfuerat, subiecisset, paulo plura esse, quam
 centum decem millia. An vero paruum a nobis, in-
 quit Rex, donum, Aristae, postulas? Cumque So-
 sibius, et qui aderant, dixissent, debere eum dignam
 sua munificentia gratiam Deo rependere, qui ei regnum
 conciliafset: Rex ex illis gaudio peresus iussit, vt,
 cum militibus stipendia soluerent, etiam pro captiuis,
 qui apud eos essent, penderent in singula capita drach-
 mas centum viginti. Ac de ipsius postulatis promisit
 libellos se magnifice scriptos editurum, quibus Aristaei
 propositum, et ante id Dei voluntas confirmaretur: ex
 qua non solum ductos a patre suo et eius exercitu libe-
 raturum se dixit, sed etiam eos, qui ante erant in regno,
 et si qui postea fuerant adducti. Et cum eam liberatio-
 nem dicerent plus quam quadraginta talenta poscere, ni-
 hilominus concessit; atque edicti exemplar, quo illu-
 strior esset Regis magnanimitas, posteris conseruari vo-
 luerunt. Erat autem huiusmodi. “Quicumque sub pa-
 “tre nostro militantes Syriam et Phoenicem incurfarunt,
 “peruastataque Iudaea mancipia inde in vrbes regionem-
 “que nostram deportarunt ac vendiderunt; itemque qui
 “ante nos erant in meo regno, et si qui nunc adducti

"αὐτῶν ὄντας ἐν τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ, καὶ εἴ τινες νῦν εἰσῆχθη-
 "σαν, τέττις ἀπολύετωσαν, οἱ παρ' αὐτοῖς ἔχοντες, ὑπὲρ ἐκάστῃ
 "σώματος λαμβάνοντες δραχμὰς ἑκατὸν εἴκοσι, οἱ μὲν στρα-
 "τιῶται μετὰ καὶ τῶν ὀφωνίων, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τῆς βασιλι-
 "κῆς τραπέζης κομιζόμενοι τὰ λύτρα. νομίζω γὰρ αὐτὸς καὶ
 "παρὰ τὴν τῆ πατρὸς προαίρεσιν καὶ παρὰ τὸ δέον ἡχμαλω-
 "τίσθαι, τὴν δὲ χώραν αὐτῶν διὰ τὴν στρατιωτικὴν αὐθαδίαν
 "κεκακῶσθαι, καὶ διὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον αὐτῶν μεταγωγὴν
 "πολλὴν ὠφέλειαν ἐκ τέττι τοῖς στρατιώταις γεγονέναι. τὸ δὲ
 "καίον οὖν σκοπῶν καὶ τῆς καταδυναστευομένης παρὰ τὸ
 "προσῆκον ἐλεῶν, ἀπολύειν κελεύω τῆς ἐν ταῖς οἰκτεταῖς ὄν-
 "τας Ἰσδαίης, τὸ πρὸς γεγραμμένον κομιζομένης ὑπὲρ αὐτῶν
 "κεφάλαιον τῆς κεκτημένης· καὶ μηδένα περὶ τῶν κακῶ-
 "γῆν, ἀλλ' ὑπακύνειν τοῖς προσεταγμένοις. βάλωμαι δὲ τὰς
 "ἀπογραφὰς, αἶψ' ἥς ἐξεπέμψθησαν, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ποιῶ-
 "νθαι πρὸς τῆς ἐπ' αὐτῶν ὑπάρχοντας, παραδεικνύοντας αὐ-
 "τοῖς καὶ τὰ σώματα. τῆτο γὰρ καὶ τοῖς ἑμαυτῇ πράγμασιν
 "ἡγῶμαι συμφέρον. προσαγγελλέτω δὲ τῆς ἀπειθήσαντας
 "ὁ βεβλόμενος, ὡς τὰς ἑστίας εἰς τὴν βασιλικὴν κτῆσιν ἀνε-
 "χθῆναι βάλωμαι." τέττι δὲ τῇ προσάγματος ἀναγνωθέντος
 τῷ βασιλεῖ, καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἔχοντος, μόνῃ δὲ λείποντος τῇ
 περὶ τῶν πρότερον καὶ τῶν αὐθις εἰσηγμένων Ἰσδαίων μὴ
 διεσάλλθαι, προσέθηκεν αὐτὸς μεγαλοφρόνως καὶ τὸ περὶ τῶ-
 ν Φιλάνθρωπον, καὶ τὴν τῶν διαφόρων δόσιν ἔσαν ἀδριαν
 ἐκέλευσε τοῖς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ἀπομερίσαι καὶ τοῖς
 βασιλικαῖς τραπέζιταις. γενομένης δὲ τέττι, ταχέως ἐν ἑπτὰ
 ταῖς πάσαις ἡμέραις τέλος εἰλήφει τὰ δοχθέντα τῷ βασι-
 λεῖ. τάλαντα δὲ ὑπὲρ ἑξήκοντα καὶ τετρακόσια τῶν λύτρων
 ἐγένετο. καὶ γὰρ ὑπὲρ τῶν νηπίων εἰσέπραττον οἱ δεσπόται
 τὰς εἴκοσι καὶ ἑκατὸν δραχμὰς, ὡς τῇ βασιλείᾳ καὶ ὑπὲρ
 τέττων δίδοναι κελεύσαντος, ἐν τῷ προσγεράφῳ ὑπὲρ ἐκάστῃ
 σώματος λαμβάνειν τὸ προσηρημένον.

δ'. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτ' ἐγένετο κατὰ τὴν τῇ βασιλείᾳ βέ-
 λησιν μεγαλοπρεπῶς, ἐκέλευσε τὸν Δημήτριον ἐκδῶναι καὶ τὸ

“sunt, hos manumittunt, qui penes sese habent, accipientes pro singulis capitibus drachmas centum viginti, ita ut milites quidem una cum stipendiis, reliqui autem a mensa regia redemptionis pretium reportent. Arbitror enim, eos contra patris voluntatem, contraque aequitatem, captivos esse factos, eorumque terram licentia militari afflictam, et ex eorum in Aegyptum translatione magnam utilitatem partam esse militibus. Quapropter iustitiae rationem habens, et eorum misericordiam capiens, qui inique opprimuntur, impero iis, qui Iudaeos habent in suo servitio, ut eos manumittant domini pro praescripta summa; neque quisquam in hac re dolo malo agat, sed imperatis obediat. Volo autem, ut intra triduum, ex quo allatum erit hoc edictum, apud eos, qui huic negotio praesint, profiteantur, eisque simul etiam corpora ostendant: hoc enim etiam e re mea esse duco. Quod si qui dicto audientes non fuerint, eorum nomina, qui volet, deserto, eorumque bona in fiscum regium referuntur.” Cum primum hoc edictum praelectum esset Regi, atque alia quidem recte haberet, hoc vero desideraretur, quo cautum esset illis quoque, qui vel ante aderant, vel postea sunt adducti ex Iudaea, ille et hoc quicquid est benigni eis pro sua magnanimitate indulget, iussitque solutionem, ut quae multiplex et cumulata esset futura, inter rerum agendarum ministros partiri et regiones nummularios. Hoc autem facto, Regis iussa septem non amplius diebus peracta sunt, impensis in eam liberationem talentis plus quadringentis sexaginta. Nam etiam pro parvulis exigebant domini centenas vicens drachmas, quasi Rex etiam eorum nomine solui iussisset, dum scripsisset accipiendum pro singulis capitibus quod dictum est.

4. Haec ubi ex sententia Regis magno cum decore acta erant, imperavit Demetrio, ut, quid ipse de Iudaeo-

περὶ τῆς τῶν Ἰσθαίων βιβλίων ἀναγραφῆς δόγμα. ἔδδ' ἡ γὰρ εἰκὴ τοῖς βασιλεῦσι τέτοις ὠκονόητο, πάντα δὲ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἐπράττετο. διὸ καὶ τὸ τῆς ἐκδόσεως ἀντίγραφον καὶ τὸ τῶν ἐπιστολῶν κατατέτακται, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀποσταλμένων ἀναθημάτων, καὶ τὸ ἐφ' ἑκάστῃ κατασκευασθὲν, ὡς ἀκριβεστάτην εἶναι τὴν τῆ τεχνίτη τοῖς ὁρῶσι μεγαληργίαν, καὶ διὰ τὴν τῶν κατασκευασμάτων ἐξοχήν, τὸν ἑκάστῃ δημιεργὸν εἶναι εὐθέως γινώσκον. τῆς μέντοιγε ἐκδόσεως τὸ ἀντίγραφον ὑπῆρχε τοιούτον. "Βασιλεῖ μεγάλῳ παρὰ Διμητρίῳ. Προτάξαντός σε, ὦ βασιλεῦ, περὶ τε τῶν ἐστὶ λειπόντων εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς βιβλιοθήκης συγγραμμάτων, ὅπως συναχθῇ, καὶ περὶ τῶν διαπεπτακόντων, ὅπως τῆς δέσεως ἐπιμελείας τύχῃ, πάσῃ κεχηρμένος περὶ ταῦτα σπεύδῃ, δηλῶ σοι τὰ τῆς Ἰσθαίων νομοθεσίας βιβλία λίπειν ἡμῖν σὺν ἑτέροις. χαρακτηρισί γὰρ Εβραϊκοῖς γεγραμμένα καὶ Φωνῇ τῇ ἐθνικῇ ἐστὶν ἡμῖν ἀσαφῆ. συμβέβηκε δ' αὐτὰ καὶ ἀμελέεσθον, ἢ ἔχει, σεσημάνθαι, διὰ το βασιλικῆς ἔμπω τετυχηκέναι προνοίας. ἐστὶ δὲ ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ταῦτα παρὰ σοὶ διηκριβωμένα. Φιλοσοφώτερον γὰρ καὶ ἀκέραιον τὴν νομοθεσίαν εἶναι συμβέβηκεν, ὡς ἂν ᾖσαν Θεῷ. διὸ καὶ τὰς ποιητὰς αὐτῆς, καὶ συγγραφεῖς τῶν ἱστοριῶν, ἔκ' ἐπιμνησθῆναι, Φησὶν Ἑκαταῖος ὁ Ἀθηναῖος, ἔδδ' τῶν κατ' αὐτὴν πολιτευσανμένων ἀνδρῶν, ὡς ἀγνῆς ᾔσης, καὶ μὴ δέον αὐτὴν βεβήλοις σόμασι διασαφεῖσθαι. εἰάν οὖν σοι δοκῇ, βασιλεῦ, γράψῃς τῷ τῶν Ἰσθαίων ἀρχιερεῖ, ὅπως ἀποστείλῃ τῶν πρεσβυτέρων ἐξ ἀφ' ἑκάστης φυλῆς, τὰς ἐμπειροτάτας τῶν νόμων, ἀφ' ὧν τὸ τῶν βιβλίων σαφές καὶ σύμφωνον ἐκμαθόντες, καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἀκριβεῖς λαβόντες τῶν πραγμάτων, ἀξίως ταῦτα τῆς σῆς προαιρέσεως συναγάγωμεν.

εἰ. Τοιαύτης ἦν τῆς ἐκδόσεως γενομένης, ὁ βασιλεὺς ἐλευσεν Ἐλεζάρῳ, τῷ ἀρχιερεῖ τῶν Ἰσθαίων, γραφῆναι περὶ τῶν, ἅμα καὶ τὴν ἄφῃσιν τῶν δελευόντων παρ' αὐτοῖς Ἰσθαίων δηλῶντας αὐτῷ. καὶ πρὸς παρασκευὴν δὲ κρατήρων

cum libris describendis sentiat, sibi libello proponeret. Nihil enim ab iis Regibus temere vnquam administra-
 tum, sed omnia multa cum diligentia fieri consueuerant. Vnde mihi visum est libelli huius et epistolarum exem-
 plaria ordine collocare, necnon missorum etiam dona-
 riorum numerum, cum proprio singulorum apparatu,
 vt exquisita opificis magnificentia ab omnibus spectetur,
 et ex operum praestantia eximia, quis vniuscuiusque artifex
 sit, primo intuitu cognoscatur. Et quidem libelli exem-
 plar ita se habet. "Regi magno Demetrius. Quod mi-
 "hi dederas in mandatis, o Rex, vt qui ad bibliothecae
 "complementum deessent, ii per me libri congereren-
 "tur, et vt illis, quibus aliqua forte exciderint, cura de-
 "bita adhiberetur, summa hac in re diligentia defunctus
 "significo tibi, libros legislationis Iudaeorum a nobis desi-
 "derari cum aliis. Nam cum Hebraico charactere et pa-
 "tria ipsorum lingua scripti sunt, intelligi a nobis non
 "possunt. Contigit autem et ipsos negligentius, quam
 "ab auctoribus se habent, notatos esse; quod nondum
 "regia eis cura consuluerit. Oportet ideo, vt istos etiam
 "ad amissim exactos penes te habeas. nam ita compara-
 "ta est ea legislatio, vt altioris cuiusdam sapientiae et
 "sincerissimae integritatis plena sit, vtpote a Deo pro-
 "fecta. Quare nec poetae, nec qui historias conscripse-
 "re, eius meminerunt, quemadmodum Hecataeus Abde-
 "rita testatur, adeoque nec hominum illorum, qui ex
 "eius praeceptis vitam instituerunt, quod casta esset et au-
 "gusta, et profano ore et sermone exponi non oporteret.
 "Quam ob rem, si ita tibi visum fuerit, o Rex, scribes
 "ad Iudaeorum pontificem, vt ad te mittat seniores sex ex
 "singulis tribubus, legum peritissimos, a quibus postquam
 "librorum illorum apertum et consonum sensum intellexe-
 "rimus, et accuratam acceperimus rerum interpretationem,
 "digna haec desiderio tuo colligamus.

3. Huiusmodi itaque libello supplice oblato, iussit
 Rex, vt de his scriberetur Eleazaro Iudaeorum pontifici,
 eiue simul manumissio declararetur seruientium in Aegy-
 pto Iudaeorum. Itemque ad faciendos crateras et phialas

καὶ Φιαλῶν καὶ σπονδείων, ἔπεμψε χρυσῷ μὲν ἑκατὴς τάλαντα πεντήκοντα, λίθων δὲ πολυτελῶν ἀσυλλόγιστόν τι πλῆθος· προσέταξε καὶ τῆς Φύλακας τῶν κιβωτῶν, ἐν αἷς ἐτύγχανον οἱ λίθοι, τὴν ἐκλογὴν τοῖς τεχνίταις αὐτῶν, ἔπερ ἂν ἐθελήσωσιν εἶδης, ἐπιτρέπειν. διετάξατο δὲ καὶ νομίσματος εἰς θυσίας καὶ τὰς λοιπὰς χρεῖας πρὸς ἑκατὸν τάλαντα τῷ ἱερῷ δοθῆναι. διηγῆσομαι δὲ τὰ κατασκευάσματα, καὶ τὸν τρόπον τῆς δημιουργίας αὐτῶν, μετὰ τὸ προσκθῆσθαι τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς τῆς γραφείσης Εὐλαζάρῳ τῷ ἀρχιερεῖ, ταύτην λαβόντι τὴν τιμὴν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. τελευταῖστος Ονίας τῷ ἀρχιερεῖ, ὁ πᾶς αὐτῷ Σίμων γίνεται διάδοχος, ὁ καὶ δίκαιος ἐπικληθεὶς, διὰ τε τὸ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβὲς καὶ τὸ πρὸς τὰς ἐμοφύλης εὖναι. ἀποθανόντος δὲ τούτου, καὶ νήπιον υἱὸν καταλιπόντος τὸν κληθέντα Ονίαν, ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ Εὐλαζάρου, περὶ ἃ τὸν λόγον ποιήμεθα, τὴν ἀρχιερωσύνην παρέλαβεν· ὃ γράφει Πτολεμαῖος τῷτον τὸν τρόπον. “Βασιλεὺς Πτολεμαῖος “Εὐλαζάρῳ τῷ ἀρχιερεῖ χαίρειν. Πολλῶν ἐν τῇ ἐμῇ βασιλείᾳ “κατωκισμένων Ἰσθαίων, ἧς, αἰχμαλωτιζέντας ὑπὸ Περσῶν, “ὅτ’ ἐκράτην, ὁ ἐμὸς πατὴρ ἐτίμησε, καὶ τὰς μὲν εἰς τὰ στρατιωτικὰ κατέταξεν ἐπὶ μίξισσι μιδοφορίαις, τισὶ δὲ γενομένοις ἐν Αἰγύπτῳ σὺν αὐτῷ τὰ Φερίαια καὶ τὴν τῶν Φυλακήν παρέδωκε, ἵνα τοῖς Αἰγυπτίοις ὥς Φοβεροί· τὴν ἀρχὴν “ἐγὼ παραλαβὼν πᾶσι μὲν φιλανθρωπῶς ἐχρησάμην, μάλα δὲ τοῖς σοῖς πολίταις, ὧν ὑπὲρ δέκα μὲν μυριάδας αἰχμαλώτων δαλυνόντων ἀπέλυσα, τοῖς δεσπόταις αὐτῶν ἐκ τῶν ἐμῶν λύτρα καταβαλὼν. τὰς δὲ ἀκμάζοντας ταῖς ἡλικίαις εἰς τὸν στρατιωτικὸν κατάλογον κατέταξα· τινὰς δὲ τῶν περὶ ἡμᾶς καὶ τῆς ἐμῆς αὐλῆς πιστῶν εἶναι δυναμένων, ταύτης ἡξίωμα, νομίζων ἡδὺ τῷ Θεῷ τῆς ὑπὲρ ἐμᾶ προνοίας ἀνάθημα τῷτο καὶ μέγιστον ἀναθήσειν. βεβλόμενος δὲ καὶ τῶ τοις χαρίζεσθαι, καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκισμένην Ἰσθαίοις, τὸν νόμον ὑμῶν ἔγνων μεθερμηνεύσαι, καὶ γράμματα εἰς Ἑλληνικοῖς ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν μεταγραφέντα, κῆσαι ἐν τῇ ἐμῇ βιβλιοθήκῃ. καλῶς ἂν ποιήσεις ἐπιλεξάμενος ἄνδρας ἀγαθοὺς

et calices misit auri quidem talenta quinquaginta, gemmarum vero inaeſtimabilem multitudinem: iuſſitque custodes capſarum, in quibus erant geminae, artificibus permittere electionem cuiuſcunq; vellent generis. Mandavit etiam pecuniae ad ſacrificia et reliquos uſus in templum uſque ad centum talenta erogari. Exponam autem opera, et quo modo ſingula fabricata erant, ſi prius exemplar adduxero ſcriptarum ad Eleazarum pontificem literarum, qui id munus adeptus erat, ob cauſam, quam dicam. Deſuncto Oniae pontifici filius eius Simon ſucceſſit, is, qui Iuſtua cognominatus eſt, tum propter pietatem in Deum, tum propter beneuolum in ciues animum. Eo mortuo, et ſuperſtite ei filio infante, Onia nomine, eius frater Eleazarus, de quo loquimur, pontificatum ſuſcepit; cui ſcripſit Ptolemaeus in hunc modum. "Rex Ptolemaeus "Eleazaro pontifici ſalutem. Cum multi in regno meo "habitarent Iudaei, quos a Perſis, dum imperium "tenebant, captos meus pater honorauit, et partim "ad militiam maioribus ſtipendiis deſtinauit, partim, "videlicet iis, qui cum eo venerant in Aegyptum, "caſtella eorumque caſtodiam aſſignauit, ut eſſent Aegyptiis terrori: ego principatum adeptus, cum omnes "humane tractaui, tum maxime ciues tuos, quorum "ſupra centum millia captiuorum in libertatem vindicaui, ſoluto de meis facultatibus pretio dominis eorum. Ex his vero, quotquot per aetatem arma "ferre poſſent, in militiam allegi: nonnullos etiam eorum, qui circa nos erant, quorum et fides id mereri "videbatur, in aulicos meos cooptaui, cogitans gratum Deo pro eius de me cura donarium hoc et "maximum a me oblatum iri. Atque ut tum hiſ "tum omnibus toto orbe Iudaeis gratum faciam, ſtatui legem veſtram interpretatione donare, et de Hebraeo in Graecum traduſtam in mea bibliotheca reponere. Quare recte facies, ſi delectos viros, ex "vnaquaque tribu ſex, iam aetate prouectos, ad me

"ἐξ ἑκάστης Φυλῆς ἥδη πρεσβυτέρους πέμψας· οἱ καὶ
 "διὰ τὸν χρόνον ἐμπείρως ἔχουσι τῶν νόμων, καὶ δυνήσονται
 "τὴν ἐμπειρίαν αὐτῶν ἀκριβῆ ποιήσασθαι. νομίζω γάρ, τῶν
 "ἐπιτελεθέντων, μεγίστην δόξαν ἡμῖν περιγενήσασθαι. ἀπέ-
 "σταλκα δέ σοι περὶ τῶν διαλεχομένων, Ἀνδρέαν, τὸν ἀρχι-
 "σωματοφύλακα, καὶ Ἀρισαῖον, ἐμοὶ τιμιωτάτης· δι' ὧν καὶ
 "ἀπαρχὰς ἀναθημάτων εἰς τὸ ἱερόν καὶ θυσιῶν καὶ τῶν ἄλ-
 "λων ἀπέσταλκα, τάλαντα ἀργυρεῖα ἑκατόν. καὶ σὺ δ' ἡμῖν
 "ἐπιστέλλων, περὶ ὧν ἂν ἐθέλῃς, ποιήσεις κατὰ κρίσιν.

5. Τῆς δὲ ἐπιστολῆς τῇ βασιλεῷ κομιθείσης πρὸς Ελεά-
 ζαρον, ἀντιγράφει πρὸς αὐτὴν ὡς ἐνῆν μάλιστα Φιλοτίμως.
 "Ἀρχιερεὺς Ελεάζαρος βασιλεῖ Πτολεμαίῳ χαίρειν. Ἐρρωμέ-
 "νων σὺ τε καὶ τῆς βασιλίσσης Ἀρσινόης καὶ τῶν τέκνων, κα-
 "λῶς ἡμῖν ἔχει πάντα. τὴν δ' ἐπιστολὴν λαβόντες, μεγάλως
 "ἠδυνήσαμεν ἐπὶ τῇ προαιρέσει σου, καὶ συναθροίσαντες τὸ πλῆ-
 "θος ἀνέγνωμεν αὐτήν, ἐμφανίζοντες αὐτῷ ὅτι ἔχεις πρὸς τὸν
 "Θεὸν εὐσεβεῖαν. ἐπεδείξαμεν δ' αὐτῷ καὶ τὰς Φιάλας, αἱ
 "ἐπέμψας, χρυσᾶς εἴκοσι, καὶ ἀργυρᾶς τριάκοντα, καὶ κρα-
 "τῆρας πέντε, καὶ τράπεζαν εἰς ἀνάθεσιν, αἱ εἰς θυσίαν
 "καὶ εἰς ἐπισκευὴν ὧν ἂν δεῖται τὸ ἱερόν, τάλαντα ἑκατόν,
 "ἃ περὶ ἐκόμισαν Ἀνδρέας καὶ Ἀρισαῖος, οἱ τιμιωτάτοί σου τῶν
 "Φίλων, ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ παιδείᾳ διαφέροντες, καὶ τῆς
 "σῆς ἀρετῆς ἄξιοι. ἴδου δ' ἡμᾶς τὸ σοὶ συμφέρον, κἂν ἡ τι-
 "μὴ παρὰ φύσιν, ὑπομενουμένη. ἀμείβεσθαι γὰρ ἡμᾶς δεῖ τὰς
 "σᾶς εὐεργεσίας, πολυμερῶς εἰς τὰς ἡμετέρας πολίτας κατα-
 "τεθείσας. εὐθύς οὖν ὑπὲρ σου καὶ τῆς ἀδελφῆς σου καὶ τῶν
 "τέκνων καὶ Φίλων προσηγάγομεν θυσίας, καὶ τὸ πλῆθος
 "εὐχὰς ἐποίησατο γενέσθαι σοι τὰ κατὰ νοῦν, καὶ φυλαχθῆ-
 "ναι σου τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ, τὴν τε τῷ νόμῳ μεταγραφὴν
 "ἐπὶ συμφέροντι τῷ σῷ λαβεῖν ὃ προαιετὴ τέλος. ἐπεδείξαμεν
 "δὲ καὶ πρεσβυτέρους ἄνδρας ἐξ ἀπὸ Φυλῆς ἑκάστης, ὅς πε-
 "πόμφαμεν ἔχοντας τὸν νόμον. ἔσται δὲ τῆς σῆς εὐσεβείας
 "καὶ δικαιοσύνης, τὸ μεταγραφέντα τὸν νόμον εἰς ἡμᾶς ἀπο-
 "πέμψαι μετὰ ἀσφαλείας τῶν κομιζόντων. ἔρρωσο.

“miseris, qui et per aetatem legum sint periti, et eas
 “accurate possint interpretari. Sic enim existimo, his
 “perfectis, maxima nos gloria affectum iri. Misi au-
 “tem colloquuturos hisce de rebus tecum, Andream sa-
 “tellitum praefectum et Aristlaeum, homines magnae apud
 “nos existimationis, per quos etiam donariorum primitias
 “ad templum et sacrificiorum reliquorumque misi, argenti
 “talenta centum. Et tu, si nobis, quae voles, scripseris,
 “rem gratam feceris.

6. Itaque his Regis literis ad Eleazarum perlatis, il-
 lis respondit quae fieri potuit amicissimo. “Eleazarus
 “pontifex Ptolemaeo regi salutem. Si et tu vales, regi-
 “nae Arsinoë, et liberi, nobis omnia bene se habent.
 “Acceptis literis tuis, magnam ex praeclara tua voluntate
 “laetitiam cepimus, conuocataque multitudine illas reci-
 “tauimus, palam eis facientes tuam erga Deum pietatem.
 “Phialas etiam abs te missas protulimus, aureas viginti,
 “ac triginta argenteas, crateras item quinque, et mensam
 “consecratis muneribus excipiendis addictam, ut et sa-
 “crificiis faciendis ac caeteris omnibus, quibus opus tem-
 “plo fuerit, comparandis, centum talenta, quae An-
 “dreas et Aristlaeus ex amicis tuis honoratissimi, viri ho-
 “nesti bonique ac doctrina praestantes, tuaque virtute
 “digni, attulerunt. Scire autem te velimus, nos tibi in
 “commodum tuum gratificaturos, etiamsi quid praeter
 “ingenium nostrum facere oporteat. nam tuis beneficiis
 “in ciues nostros multifariam collatis paria referre debe-
 “mus. Quare hostias confestim et tua, et sororis, et
 “liberorum, amicorumque causa immolauimus; et votis
 “Deo nuncupatis ab eo populus flagitauit, uti omnia tibi
 “feliciter atque ex animo cedant, regnumque tuum pacis
 “tranquillitate conseruetur, tibi bene vertat legis inter-
 “pretatio, et felicem, quem optas, fortiatur exitum. Dele-
 “gimus etiam seniores, ex vnaquaque tribu sex, quos ad
 “te vna cum lege misimus. Tuae autem erit pietatis ac iu-
 “stitiae curare, ut lex, absoluta eius interpretatione, ad
 “nos remittatur, saluis etiam istis, qui eam ad te apporta-
 “runt. Vale.

ζ'. Ταῦτα μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ἀντέγραψεν. ἑμοὶ δ' ἐκ ἀναγκᾶν ἔδοξεν εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν ἐβδομήκοντα πρεσβυτέρων, οἱ τὸν νόμον ἐκόμιζον ὑπὸ Ἑλεάζαρος πεμφθέντες, δηλοῦν· ἦν γὰρ ταῦτα ὑπογεγραμμένα ἐν τῇ ἐπιστολῇ· τὴν μέντοι γὰρ τῶν ἀναθημάτων πολυτέλειαν καὶ κατασκευὴν, ἣν ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τῷ Θεῷ, ἐκ ἀνεπιτήδειον ἡγήσαμην διελθεῖν, ὥπως ἅπασιν ἡ τῷ βασιλέως ἐπὶ τὸν Θεὸν Φιλοτιμία Φανερά γένηται. ἄφθονον γὰρ τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην χορηγῶν ὁ βασιλεὺς, καὶ παρὼν αἰὲς τοῖς τεχνίταις, καὶ τὰ ἔργα ἐπιβλέπων, ἔδδεν ἀμελῶς ἐδδὲ ῥαθυμῶς εἶα γίνεσθαι τῶν κατασκευασμάτων. ὧν ἑκάστῃ, ὥς οἶόν τι, τὴν πολυτέλειαν διηγῆσομαι· τῆς μὲν ἰσορίας ἴσως ἐκ ἀπατήσεως τὴν ἀπαγγελίαν, τὸ δὲ τῷ βασιλέως Φιλόκαλον καὶ μεγαλόφρον ἔτως συστήσειν τοῖς ἐντευζομένοις ὑπολαμβάνων.

η'. Πρῶτον δὲ τὰ περὶ τῆς τραπέζης ἐκδήσομαι. εἶχε μὲν οὖν δι' ἐννοίας ὁ βασιλεὺς, ὑπερμεγεθέστατον τοῖς μέτροις ἀπεργάσασθαι τὸ κατασκευάσμα. προσέταξε δὲ μαθεῖν τὸ μέγεθος τῆς ἀνακειμένης ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τραπέζης· πόσον τέ ἐστίν, καὶ εἰ δύναται μείζον τάττε κατασκευαθῆναι. μαθεῖν δὲ καὶ τὴν ἔσταν, ἥλικη τις ἦν, καὶ ὅτι αὐτῆς ἔδδεν κωλύει μείζονα γενέσθαι φήσας καὶ πενταπλασίονα τῆς ὑπαρχούσης τῷ μεγέθει βῆλεσθαι κατασκευάσαι, φοβῆσθαι δὲ, μὴ πρὸς τὰς λειτουργίας ἄχρηστος διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῷ μεγέθει γένηται· βῆλεσθαι γὰρ ἐκ ἀναγκῆς μόνον εἰς Θεὸν τὰ ἀναθήματα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς λειτουργίας εὐχρηστα· καὶ διὰ τῆτο λογισάμενος σύμμετρον κατασκευάσαι τὴν προτέραν τραπέζαν, ἀλλ' ἐπὶ διὰ σπάνιν τῷ χρυσῷ, τῷ μεγέθει μὲν ἐκ ἔργου τὴν προϋπάρχουσαν ὑπερβαλεῖν, τῇ δὲ ποιικιλίᾳ καὶ τῷ κάλλει τῆς ὕλης ἀξιολογωτέραν κατασκευάσαι. θεινὸς δὲ ὧν κατείδεν πραγμάτων παντοδ' ἀπῶν φύσιν, καὶ λαβεῖν ἐπίνοιαν ἔργων καμνῶν καὶ παραδόξων, καὶ ὅσα ἦν ἀγραφα τὴν εὐρεσιν αὐτὸς παρέχων διὰ τὴν σύνεσιν, καὶ ὑποδεικνύς τοῖς τεχνίταις, ἐκέλευσε ταῦτα κατασκευάζεσθαι, καὶ τὰ

7. Haec quidem pontifex rescripsit. Mihi vero haud necessarium visum est nomina septuaginta seniorum indicare, qui cum lege ab Eleazaro missi sunt: (illa enim subscripta erant epistolae) donariorum tamen, quae Rex Deo misit, magnificentiam et opificium narrando percensere, non superuacaneum esse duxi, ut singulare Regis erga Deum studium omnibus innotescat. Etenim cum sumtus ad ista Rex large suppeditaret, et opificibus praesens adesset, atque opera inspiceret, nihil eorum, quae facta sunt, oscitanter et negligenter fabricari sinebat. quorum cuiuscuiusque, quoad eius fieri potest, magnificentiam persequar; non quod historia huiusmodi forsan narrationem postulet, sed quod elegantiae amorem in Rege, animique magnitudinem lectoribus inde commendatum iri existimem.

8. Primo autem quae ad mensam spectant exponere aggrediar. Et quidem Regi in animo erat opus imminuere molis elaborare. iussit autem, ut mensae, quae tum Hierosolymis erat, magnitudinem explorarent, et quanta esset, et an maior confici posset. Cumque intellexisset, qualis ea esset, quodque nihil prohiberet, quin ea etiam maior fieri posset, dixissetque se quintuplo ea maiorem velle facere, sed vereri, ne propter nimiam eius molem ad ministeria fiat inutilis, (cupere enim se, ut donaria, quae ipse consecraret, non in spectaculum solum essent, sed ad sacrorum etiam usum accommodata) ideoque arbitratus esset priorem mensam non ob auri inopiam modica exstitisse amplitudine; constituit eam, quae ante posita erat, dimensionibus quidem non excedere, varietate vero et elegantia materiae aliam longe praestantiorum efficere. Cumque ingenio esset ad rerum omnium naturas perspiciendas acuto, promptoque in operibus novis et mirabilibus excogitandis, ipse tum ista, quibus nulla erat sculptura, inuentione sua solerter adhibita ostentaque opificibus, fabricari iussit, tum quae

ἀναγεγραμμένα πρὸς τὴν ἀρεθίαν αὐτῶν ἀποβλέποντας ὁμοίως ἐπιτελεῖν.

Σ'. Τποσησάμενοι τοίνυν ποιήσασθαι τὴν τράπεζαν, δύο μὲν καὶ ἡμίσεος πηχῶν τὸ μῆκος, ἐνὸς δὲ τὸ εὖρος, τὸ δ' ὕψος ἐνὸς καὶ ἡμίσεος, ἐκ χρυσῷ τὴν ὅλην κατασκευὴν τῆ ἔργα ποιέμενοι, τὴν μὲν οὖν σφάνην παλαισιαίαν εἰργάσαντο, τὰ δὲ κυμάτια σρεπτά, τὴν ἀναγλυφὴν ἔχοντα χοινοειδῆ, τῇ τορναίᾳ θαυμαστῶς ἐκ τῶν τρυῶν μερῶν μεμιμημένην. τριγώνων γάρ ὄντων αὐτῶν, ἐκάστη γωνία τὴν αὐτὴν τῆς ἐκτυπώσεως εἶχε διάθεσιν, ὡς σρεφομένων αὐτῶν μίαν καὶ μὴ διάφορον τὴν ἰδέαν αὐτοῖς συμπεριφέρεσθαι. τῆς δὲ σφάνης τὸ μὲν ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἐγκλεισμένον ὠραίαν εἶχε τὴν διατύπωσιν· τὸ δ' ἔξωθεν περιηγμένον ἔτι μᾶλλον τῷ κάλλει τῆς ἐργασίας ἢν ἐκπεπονημένον, ὡς ὑπ' ὄψιν καὶ θεωρίαν ἐρχόμενον. διὸ καὶ τὴν μὲν ὑπεροχὴν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὀξείαν συνέβαινε γίνεσθαι, καὶ μηδεμίαν γωνίαν, τριῶν ὄσῶν, ὡς προειρηκάμεν, περὶ τὴν μεταγωγὴν τῆς τραπέζης ἐλάττονα βλέπεσθαι. ἐνδίδεκντο δὲ ταῖς χοινίσιν τῆς τορναίας λίθοι πολυτελεῖς παρὰ ἄλλοι, περόναις χρυσαῖς διὰ τρημάτων κατελημμένοι. τὰ δ' ἐκ πλαγίᾳ τῆς σφάνης καὶ ὑπ' ὄψιν ἀνατείοντα ὧν ἐκ λίθου καλλίστα πεπονημένων θέσει κατακεκόσμηται, ῥάβδοις τὴν ἀναγλυφὴν εἰκότων ποικναῖς, αἱ περὶ τὸν κύκλον τῆς τραπέζης εἴληντο. ὑπὸ δὲ τὴν τῶν ὧν διατύπωσιν, σφάκων περιήγαγον οἱ τεχνῖται, πανταίᾳ καρπῷ φύσιν ἐντετορευμένον, ὡς ἀποκρέμασθαι τε βότερος, καὶ εἰσάχους ἀναστῆναι, καὶ ῥοὰς ἀποκεκλειῶσθαι. τὰς δὲ λίθους εἰς πᾶν γένος τῶν προειρημένων καρπῶν, ὡς ἐκάστω τὴν οἰκίαν τετυπῶσθαι χρῶαν, ἐξεργασάμενοι, συνέδησαν τῷ χρυσῷ περὶ ὅλην τὴν τράπεζαν. ὑπὸ δὲ τὸν σφάκον ὁμοίως ἢ τῶν ὧν διάθεσις πεποιήτο, καὶ ἡ τῆς ῥαβδώσεως ἀναγλυφὴ, τῆς τραπέζης ὡς ἐπαμφότερον μέρος ἔχειν τὴν αὐτὴν τῆς ποικιλίας τῶν ἔργων καὶ γλαφυρότητος θέαν κατεσκευασμένην· ὡς καὶ τὴν τῶν κυμάτων θέσιν καὶ τὴν τῆς σφάνης, μηδὲ τῆς τραπέζης ἐφ' ἑτέρον μέρος ἐναλλαττομένης, γίνεσθαι διάφορον, τὴν δ' αὐτὴν ἄξει καὶ τῶν

caelata erant ad expressas rerum forinas respiciendo identidem perfici.

9. Itaque cum illud in se recepissent opifices, vt mensam exstruerent in longitudinem quidem duorum cubitorum et semis, atque in latitudinem vnus, altitudine vero sesquicubitali, toto opere ex auro fabrefacto, loricam quidem mensae quadrantilem confecerunt, cymatia autem tortilia, quibus inerat caelatura restis aemula trinis partibus tornata mirabiliter. Illa vero cum essent triangularia, vnusquisque angulus eandem formarum dispositionem habebat: adeo vt situ mutato vna eademque species ante oculos versaretur. Loricæ quidem pars inferior mensam versus pulchre conformata erat, exterior vero maiori adhuc opificii elegantia splendebat, vt quæ omnium in oculos incurreret et in conspectum veniret. Vnde fiebat, vt amborum partium proiecturae acutae eminent nullusque angulus, cum tres fuerint, vt ante diximus, dum mensa transfertur, iusto minor videretur. Resticulis autem tornatis ordine alterno insertae erant gemmae fibulis aureis per foramina comprehensae. At circa latera loricæ, ad adspectum eminentia, per obliquum erat ouorum facies, ex lapidibus pretiosis ornatus gratia confecta, in circuitu per totam mensam intereurrente densa virgularum sculptura. Subter hanc oualem speciem circumducta erat corona, omne genus fructuum, prout eorum fert natura, repraesentans, adeo vt racemi pendere, spicae surgere, malogranata occludi viderentur. Lapidibus etiam secundum genus vnumquodque praedictorum fructuum, colorem eorum natium referentes, elaborarunt, et auro vinctos mensae circumdederunt. Sub hac corona rursus alia series ouorum priori similis facta est, eademque virgularum sculptura, vt in mensa ex vtraque parte spectaretur eadem operum varietas et elegantia: ita vt nulla in lorica et cynatum ordine, ne mensa quidem in vtramvis partem versa, cerneretur

ποδῶν ὄψιν τῆς ἐπιτεχνήσεως διατεταόθαι. ἔλασμα γὰρ χρυσὸν τὸ πλάτος τεσσάρων δακτύλων ποιήσαντες καθ' ὅλη τῇ τῆς τραπέζης πλατέας, εἰς τῆτο τῆς πόδας αὐτῆς ἀνέθεσαν, ἔπειτα περόναις καὶ κατακλείουσιν αὐτὰς ἐνθ' Ὀργγον τῇ τραπέζῃ κατὰ τὴν τεφάνην· ἵνα τὴν θῆαν τῆς καμινεργίας καὶ πολυτελείας, ἐφ' ᾧ τις ἂν στήσει τὴν τράπεζαν μέρει, παρέχῃσιν τὴν αὐτήν. ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης μαίανδρον ἐξέγλυψαν, λίθους αὐτῷ κατὰ μέσον ἀξιολόγους, ὥσπερ ἀστράς, ποικίλης ιδέας ἐνθέντες, τὸν τε ἄνθρακα καὶ τὸν σμάραγδον, ἡδίστον προσαυγάζοντας αὐτῶν ἐκάτερον τοῖς ὀρῶσι, τῶν τε ἄλλων γενῶν ὅσοι περισπῶνταί καὶ ζηλωτοὶ πᾶσι διὰ τὴν πολυτέλειαν τῆς φύσεως ὑπάρχουσι. μετὰ δὲ τὸν μαίανδρον πλέγμα τι χοινοειδὲς περιῆκτο, ῥόμβω τὴν κατὰ μέσον ὄψιν ἐμφερέας, ἐφ' ᾧ κρύσταλλός τε λίθος, καὶ ἤλεκτρον ἐντετύπωτο, τῇ παραλλήλῃ τῆς ιδέας γεγνησίου ψυχαγωγίαν θαυμαστὴν παρέχον τοῖς βλέπονσι. τῶν δὲ ποδῶν ἦσαν αἱ κεφαλίδες εἰς κεῖνα μιμημέναι τὰς ἐκ φύσεως, τῶν πετάλων ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἀνακλωμένων, εἰς ὀρθὸν δὲ τὴν βλάστησιν ἐνδοθεν παρεχόντων ὀρεῖν. ἡ δὲ βάσις αὐτοῖς ἦν ἐξ ἄνθρακος λίθου παλαισιαιᾶ πεποιημένη, χῆμα κρηπίδος ἀποτελεῖσα, τὸ δὲ πλάτος ὀκτὼ δακτύλων ἔχουσα, καθ' ᾧ τὸ πᾶν ἔλασμα τῶν ποδῶν ἐρήρειτο. ἀνέγλυψαν δὲ λεπτομερεῖ καὶ φιλοπόνῳ τῇ τορεῖᾳ τῶν ποδῶν ἕκαστον, κισσὸν αὐτοῖς καὶ κλήματα ἀμπελών συν βότρυσιν ἐκφύσαντες, ὡς εἰκάσαι μηδὲν ἀποδεῖν τῆς ἀληθείας. καὶ γὰρ πρὸς τὸ πνεῦμα, διὰ λεπτότητα καὶ τὴν ἐπ' ἄκρον αὐτῶν ἔκτασιν, κινέμενα, φαντασίαν τῶν κατὰ φύσιν μᾶλλον ἢ τέχνης μιμημάτων παρεῖχεν. ἐκαινέργησαν δὲ ὥστε τρίπτυχον οἰοῦναι τὸ χῆμα τῆς ὅλης κατασκευάσαι τραπέζης, τῆς ἀρμονίας πρὸς ἀλλήλα τῶν μερῶν ὅπως συνδεδεμένης, ὡς ἀόρατον εἶναι, καὶ μὴδ' ἐπινοεῖσθαι τὰς συμβολάς. ἡμῖν δὲ πῆχεως ἢ ἑλαττον τῇ τραπέζῃ τὸ πάχος συνβαίνειν εἶναι. τὸ μὲν οὖν ἀνάθημα τῆτο κατὰ πολλὴν τῇ βασιλέως φιλοτιμίᾳ τοιοῦτο, τῇ τε πολυτελείᾳ τῆς ὕλης, καὶ τῇ ποικιλίᾳ τῆς καλλονῆς, καὶ τῇ μιμήσει τῇ κατὰ τὴν τορεῖαν

diuersitas, sed idem artificium ad imos vsque pedes pertenderet. nam cum lamina aurea, quatuor digitos lata, mensae, qua patebat eius latitudo, adiuncta esset, in eam pedes eius inferuerunt, deinde fibulis et clausuris eos mensae adstrixerunt iuxta loricam; atque ita vt eandem nouitatis artificii et magnificentiae, quacunque mensa verteretur, speciem exhiberent. Supra ipsam autem mensam sculpsērunt maeandrum, qui lapides pretiosos, tot stellularum ad instar, varii coloris in medio haberet, carbunculum et smaragdum, ambos spectantium oculos grato fulgore irradiantes, aliosque diuersi generis, quotquot, ex naturae suae praestantia, summa cupiditate ab omnibus expetuntur. Iuxta maeandrum resiculata quaedam textura circumquaque discurrebat, relicta in medio specie, quae rhombo admodum similis, cui impressum erat crystallum, et electrum, quod, alterna formae suae vicinitate, miram intuitibus delectationem afferebat. Pedum autem capitella cauliculis lilia imitabantur, foliis sub mensam resupinis, ita vt stamina crocea intus inclusa erecta ostenderent. Basis autem pedibus facta erat e carbunculo, palmum lata, crepidinis speciem efficiens, octo vero digitorum latitudinem habens, qua tota pedum lamina ei innitebatur. singuli etiam pedes ornati erant toreumate tenuissimo et operosissimo, constante ex hederā et palmitibus et racemis, idque ea arte, vt nihil a veris discrepare putarentur. nam cum vento, propter subtilitatem et summitatis suae extensionem, facile mouerentur, naturae potius, quam artis, speciem prae se ferebant. Verum etiam opus ita designarunt, vt totius mensae figuram veluti triplicatam effecerint; tam apta partium compage, vt neque cerni, neque animaduerti posset, qua iuncturae coirent. Fiebat autem, vt crassitudo mensae totius non minor esset dimidio cubitus. Atque hoc quidem donarium ex Regis munificentia ita se habebat, et ingenti materiae pretio, et decoris varietate, et imitatione naturae arte toreutice expressa: illo

τῶν τεχνιτῶν συνετελέσθη· σπυδαῖαντος, εἰ καὶ μὴ τῷ μεγέθει τῆς προανακειμένης τῷ Θεῷ τραπέζης ἔμελλεν ἔσεσθαι διάφορος, τῇ μέντοιγε τέχνῃ, καὶ τῇ καινεργίᾳ, καὶ τῇ λαμπρότητι τῆς κατασκευῆς πολὺ κρείττονα καὶ περιβλεπτοὺς ἀπεργάσασθαι.

ι'. Τῶν δὲ κρατῆρων χρύσοι μὲν ἦσαν δύο· Φολιδωτὴν δὲ εἶχον ἀπὸ τῆς βάσεως μέχρι τῆ διαζώσματος τὴν τορεῖαν, λίθων ταῖς σπείραις ποικίλων ἐνδεδεμένων. εἶτα ἐπ' αὐτῇ μαίανδρος, πηχυαῖος τὸ ὕψος, ἐξείργαστο κατὰ σύνθεσιν λίθων παντοίων τὴν ιδέαν. κατ' αὐτῆ δὲ ῥάβδωσις ἀναγέλυπτο· καδ' ἧς πλέγμα ῥομβωτὸν δικτύοις ἐμφερὲς ἔως τῆ χεῖλης ἀνείλκυτο. τὰ δὲ μέσα λίθων ἀσπίδια τετραδακτύλων ἀνεπλήρω τὸ κάλλος. περιστέφετο δὲ τὰ χεῖλη τῆ κρατῆρος κρῖνων σμίλαξι καὶ ἀνθεμίσι καὶ βοτρυῶν χοινίαις εἰς κύκλον περιηγμέναις. τὰς μὲν οὖν χρυσεὺς κρατῆρας, δύο χωροῦντας ἐκάτερον ἀμφορέας, τῆτον κατασκευάσαν τὸν τρόπον. οἱ δ' αἰγυρεοὶ τῶν ἐσώπτρων τὴν λαμπρότητα πολὺ διαυγέστεροι γεγονέισαν, ὡς τρανότερας διὰ τῶν τὰς τῶν προσφερομένων ὄψεις ὁρᾶσθαι. προσκατεσκευάσθη δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς καὶ Φιάλας τριάκοντα, ὧν ὅσα χρυσὸς ἦν, ἀλλὰ μὴ λίθω πολυτελεῖ διήϊληπτο, σμίλαξι κισσῶ καὶ πετάλοις ἀμπέλων ἐσκίαστο Φιλοτέχνως ἐντετοξευμένον. ταῦτα δ' ἐγένετο μὲν καὶ διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν ἐργαζομένων, θαυμασίῳ ὄντων περὶ τὴν τέχνην, πολὺ δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῆς τῆ βασιλέως σπυδαῖης καὶ Φιλοτιμίας διαφερόντως ἀπηρετίζετο. ἔγχε γὰρ τῆς χορηγίας τὸ ἄφθονον καὶ μεγαλόψυχον τοῖς τεχνίταις παρείχε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ χρηματίζειν τοῖς δημοσίοις πράγμασιν ἀπειρηκώς, αὐτὸς τοῖς κατασκευάζουσι παρῆν, καὶ τὴν ὅλην ἐργασίαν ἐπέβλεπεν. αἴτιον δ' ἦν τῆτο τῆς τῶν τεχνιτῶν ἐπιμελείας, οἱ, πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν τῆτε σπυδαῖν ἀποβλέποντες, Φιλοπυνώτερον τοῖς ἔργοις προσεπιπαύρουν.

ια'. Ταῦτα μὲν τὰ πεμφθέντα εἰς Ἱεροσόλυμα ὑπὸ Πτολεμαῖᾳ ἀναθήματα. ἐ δὲ ἀρχιερεὺς Εὐστάθιος ἀναθεῖς αὐ-

auctore et agente, ut, si non magnitudine haec mensam Deo prius appositam superatura esset, certe arte ipsa, et opificii nouitate, et ornamentorum splendore longe praestantior et adspectu pulchrior redderetur.

10. Crateres autem duo quidem aurei erant, squamas habentes torno exsculptas ab imo usque ad praecincturam, variis lapidibus spiris insertis. Hanc sculpturam excipiebat macander cubitali altitudine, ex lapidibus variarum formarum artificiose admodum compositus. Secundum hunc erat virgata sculptura: ac deinde usque ad labrum rhomborum ad similitudinem retis plicatura. Scuta vero in medio, ex lapidibus magnitudine quatuor digitorum, fecerunt, ut nihil ad summum decus et splendorem deesset. Crateris autem labia cincta erant liliorum foliis, et anthemidibus, et vitium capreolis in orbem circumductis. Et aureos quidem crateras, duas utrosque amphoras capientes, ad hunc modum fabricarunt. Argentei vero quaeuis specula splendore vincebant, ut quis ad eos accedens multo expressius in iis corporis sui faciem contempleretur. Insuper et Rex phialas triginta conficiendas curauit, quae eatenus, quae aureae erant et lapidibus pretiosis non occupatae, hederarum frondibus et pampinis sculptilibus solerter adumbratae fuerunt. Atque hoc quidem opificium acceptum ferebatur non solum operatorum ingeniis, qui mirandum in modum arte sua excelebant, sed et multo magis Regis studio et munificentiae, quae in causa erant, ut summam perfectionem acciperent. Etenim non solum sumtus ad artifices large et magnifice suppeditabat, verum etiam, omissa publicorum negotiorum administratione, ipse operi faciundo praesens aderat, totumque opus inspiciebat. Quo fiebat, ut artifices acrem diligentiam adhiberent; qui, ad Regem eiusque hac in re studium spectantes, strenue magis et nauiter operibus incubuerunt.

11. Ista quidem donaria a Ptolemaeo Hierosolyma ad templum missa erant. Atque pontifex Eleazarus, cum

τὰ, καὶ τιμήσας τὰς κομίσαντας, καὶ δῶρα δὲ τῷ βασιλεῖ κομίζεν, ἀπέλυσε πρὸς τὸν βασιλέα. παραγνομένων δὲ εἰς τὴν Αλεξάνδρειαν, ἀκύσας Πτολεμαῖος τὴν παρεσίαν αὐτῶν, καὶ τὰς ἐβδόμηκοντα τῶν πρεσβυτέρων ἐληλυθότας, εὐθύς μεταπέμπεται τὸν Ανδρέαν καὶ τὸν Αριστῶν τὰς πρέσβεις. οἱ δὲ ἀφικόμενοι, τὰς τε ἐπιστολάς, ἃς ἐκόμιζον αὐτῷ παρὰ τῆ ἀρχιερέως, ἀπέδωκαν, καὶ ὅσα φράζεν ἀπὸ λόγων ἐπύθετο, ταῦτα ἐδήλωσαν. σπεύδων δ' ἐντυχεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν Ιερουσόλυμων ἦκσι πρεσβυτέροις ἐπὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν νόμων, τὰς μὲν ἄλλας, ἃς χρεῖων ἐνσκα παρῆναι συνέβαινε, ἐκέλευσεν ἀπολύσαι, παράδοξον τῷ τοιῶν καὶ παρὰ τὸ ἔθος. οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ τοιούτων αἰτιῶν ἀχθέντες, διὰ πέμπτης ἡμέρας αὐτῷ προσήσαν· οἱ δὲ πρεσβεύοντες, διὰ μηνός. τότε τοίνυν ἀπολύσας ἐκείνας, τὰς πεμφθέντας ὑπὸ Ελεαζάρη περιέμενεν. ὡς δὲ παρῆλθον μετὰ καὶ τῶν δώρων οἱ γέροντες, ἃ τῷ βασιλεῖ κομίσαι ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῖς ἔδωκε, καὶ τῶν διφθερῶν, αἷς ἐγγεγραμμένους εἶχον τὰς νόμους χρυσοῖς γραμμασί, ἐπηρεώτησεν αὐτοὺς περὶ τῶν βιβλίων. ὡς δ' ἀποκαλύψαντες τῶν ἐνελημάτων ἐπέδειξαν αὐτῷ, θαυμάσας ὁ βασιλεὺς τῆς ἱαχρότητος τὰς ὑμένας, καὶ τῆς συμβολῆς τὸ ἀνεπίγνωτον, ἔτω γὰρ ἥρμωτο, καὶ τῷ τοιούτῳ ποιήσας χρόνον πλείονι, χάριν εἶπεν ἔχειν αὐτοῖς τε ἐλθῶσι, καὶ μείζονα τῷ πέμψαντι, πρὸ δὲ πάντων τῷ Θεῷ, ὃ τὰς νόμους εἶναι συμβέβηκεν. ἐκβοησάντων δ' ὅφ' ἐν καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν συμπαραόντων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ τῷ βασιλεῖ, δι' ὑπερβολὴν ἡδονῆς εἰς δάκρυα ᾤπισσε, φύσει τῆς μεγάλης χαρᾶς παχέως καὶ τὰ τῶν λυπρῶν σύμβολα. κελεύσας δὲ τὰ βιβλία δῆναι τοῖς ἐπὶ τῆς τάξεως, τότε τὰς ἄνδρας ἡσπάσατο· δίκαιον εἰπὼν εἶναι πρῶτον περὶ ὧν αὐτὰς μετεπέμψατο ποιησάμενον τὰς λόγους, ἔπειτα ἐκείνας προσεπεῖν. τὴν μέντοιγε ἡμέραν, καθ' ἣν ἦλθον πρὸς αὐτὸν, ἐπιφανῆ ποιήσεν, καὶ κατὰ πᾶν ἔτος ἐπίσημον εἰς ὅλον τὸν τῆς ζωῆς χρόνον, ἐπηγγέλλετο. ἔτυχε γὰρ ἡ αὐτὴ εἶναι τῆς παρεσίας αὐτῶν, καὶ τῆς νίκης, ἣν Ἀντίγονον ναυμαχῶν ἐνίκησε. συνεστιαθῆναι τε αὐτῷ αὐτὰς

ea in templo collocasset, eosque honorasset, qui ea attulerant, atque dona Regi ferenda illis dedisset, ad Regem eos remisit. At postquam ii Alexandriam, peruen-
nerunt, Ptolemaeus, intellecto eorum aduentu, et septua-
ginta senatorum simul venisse, protinus legatos Andream
et Aristaeum curat accersendos. Qui, ubi ad eum acces-
serunt, literas ei, quas a pontifice asserebant, tradide-
runt; et omnia, quibus eos verbis interrogauit, decla-
rarunt. Ille vero cupiens senatores alloqui, Hierosoly-
mis ob legum interpretationem venientes, reliquos, qui
ob negotia forte aderant, dimitti iussit: id quod inusitate
et contra eius consuetudinem factum est. Qui enim ob
huiusmodi causam adducebantur, quinto demum die
eum conueniebant; legati vero post unum mensem.
Tunc igitur, dimissis aliis, missos ab Eleazaro exspe-
ctauit. Atque ubi seniores illi aduenerunt, dona secum
sibi a pontifice ad Regem tradita, et membranas, in qui-
bus scriptas aureis literis leges habebant, ferentes, inter-
rogauit eos de iis libris. Cumque eos, detractis tegumen-
tis, ei ostendissent, Rex, membranarum tenuitatem diu-
tius admiratus, et indiscretas earum commissuras, ita
enim libri apti erant et connexi, gratias se illis habere
dicebat, qui venissent, et maiores ei, qui misisset, longe
vero maximas Deo, cuius leges ut essent contigit. Cum-
que seniores, et qui una aderant, Regi uno clamore
fausta omnia comprecati essent, pro nimio gaudio lacry-
mas emisit. ita enim a natura comparatum est, ut idem
summae laetitiae, quod doloris, signum esset. Dein
cum iussisset libros iis tradi, quorum id munus erat, tunc
homines complexus est, dixitque aequum esse, ut prius
iis de rebus verba faceret, propter quas eos accersiuisset,
ac deinde illos compellaret. Ino et diem qui-
dem eorum aduentus promisit sese insignem facturum,
eundemque singulis annis, quamdiu ipse viveret, so-
lenniter celebraturum. Nam fors ita tulit, ut idem
dies esset eorum aduentus, et victoriae, quam ipse de
Antigono praelio nauali reportarat. Igitur eos sibi

ἐκέλευσε, καὶ καταλύσεις αὐτοῖς προσέταξε δοθῆναι τὰς καλλίστας πρὸς τῇ ἄκρᾳ.

ιβ'. Ο δὲ ἐπὶ τῆς τῶν ξένων ἀποδοχῆς τεταγμένος Νικάνω, Δωρόθεον καλέσας, ὃς εἶχε τὴν περὶ τῶν πρόνοιαν, ἐκέλευσεν ἐτοιμάζειν ἐκάσῳ τὰ δέοντα πρὸς τὴν διαίταν. διστέταντο δὲ τῶτον ὑπὸ τῷ βασιλέως τὸν τρόπον. κατὰ γὰρ πόλιν ἐκάστην, ὅσαι ἔτι τοῖς αὐτοῖς χρῶνται περὶ τὴν διαίταν, ἢ τῶν ἐπιμελούμενος, καὶ κατὰ τὸ τῶν ἀφικνουμένων πρὸς αὐτὸν ἔθος, πάντ' αὐτοῖς παρεσκευάζετο, ἵνα τῷ συνήθει τρόπῳ τῆς διαίτης εὐωχήμενοι μᾶλλον ἡδωνται, καὶ πρὸς μηδὲν ὡς ἀλλοτρίως ἔχον δυσχεραίνωσιν. ὃ δὲ καὶ περὶ τῆς ἐγβενετο, Δωρόθεος διὰ τὴν περὶ τὸν βίον ἀκριβείαν ἐπὶ τῷ τοιοῦτος καθεστῶτος. συνέστρωσε δὲ πάντα δι' αὐτῆς τὰ πρὸς τὰς τοιαύτας ὑποδοχὰς, καὶ διμερῆ τὴν κλισίαν ἐποίησεν, ὥτως προστάξαντος τῷ βασιλέως. τῆς μὲν γὰρ ἡμίσεως ἐκέλευσεν ἀνὰ χεῖρα κατακλιθῆναι· τῆς δὲ λοιπῆς μετὰ τὴν αὐτῆς κλισίαν, ἔδδεν ἀπολιπὼν τῆς εἰς τὰς ἀνδρας τιμῆς. ἐπεὶ δ' ἔτω κατεκλίθησαν, ἐκέλευσε τὸν Δωρόθεον, οἷς ἔθεσι χρώμενοι διατελῶσι πάντες οἱ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας πρὸς αὐτὸν ἀφικνέμενοι, κατὰ ταῦτα ὑπηρετεῖν. διὸ τὰς ἱεροκλήρυκας, καὶ θύτας, καὶ τὰς ἄλλας, οἱ τὰς κατευχὰς ἐποιῶντο, παρέστησατο· τῶν δὲ παραγενομένων ἕνα, Ελισσαῖον ὄνομα, ὅτα ἱερέα παρεκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι κατευχὰς. ὁ δὲ, εἰς μέσον, ἤρχετο τῷ βασιλεῖ τὰ ἀγαθὰ, καὶ τοῖς ἀρχομένοις ὑπ' αὐτῷ. εἴτα κρότος ἐξ ἀπάντων μετὰ χαρᾶς καὶ βοῆς ἤρθη, καὶ παντάμεινοι πρὸς εὐωχίαν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν παρεσκευασμένων ἐτρέπθησαν. διαλιπὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐφ' ὅσον ἔδοξεν ἀποχωρῶντα καθερὸν εἶναι, Φιλοσοφῆν ἤρξατο· καὶ ἕκαστον αὐτῶν λόγους ἐπὶ πρῶτα Φυσικὰς, καὶ πρὸς τὴν τῶν ζητημένων θεωρίαν. ἀκριβῶς δ' ἐκείνων περὶ παντὸς ἔτινοσθ' ὃ λέγειν αὐτοῖς προβλεπείη, διασαφέντων, ἡδόμενος τοιούτων ἐφ' ἡμέρας δώδεκα συμπόσιον ἐποίησατο. ὡς τῷ βελομένῳ τὰ κατὰ μέρος γινῶναι τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ζητηθέντων εἶναι μαθεῖν, ἀναγινόντι τὸ Ἀριστοτέλους βιβλίον, ὃ συνέγραψε διὰ ταῦτα.

conuiuas esse iussit, eisque sub ipsa arce dari pulcherrima hospitia.

12. Nicanor autem, qui excipiendis hospitibus praeerat, vocato Dorotheo, qui earum rerum procurationem habebat, iussit, ut cuique pararet quae ad victum pertinerent. erat autem ea res a Rege in hunc modum constituta. Nam in vnaquaque urbium, quae non eadem victus ratione utebantur, erat qui haec administraret, et hospitibus omnia ad ipsorum morem curanda pararet, ut consueti victus ratione epulantes magis delectarentur, nec vlla re tanquam aliena offenderentur. Quod quidem illis quoque senioribus factum est, Dorotheo, quod accurate nosset omnia ad victum pertinentia, his rebus praefecto. Isque per seipsum omnia ad illos accipiendo parauit, geminamque accubationem fecit, idque Regis iussu. Imperauit enim Rex dimidiam eorum partem iuxta se collocari, alteram vero partem in altera mensa post suam, nihil omitteus quod illis honori esset. Postquam ita discubuerunt, mandat Dorotheo, ut quo ritu vterentur omnes, qui ad eum ex Iudaea venissent, eodem iis ministraret. Itaque sacros praecones, et sacrificos, et alios, quibus preces peragere mos erat, ipsi visum est repudiare: et hospitum vnum, nomine Elisaeum, sacerdotem, rogauit, ut precationem adhiberet. Atque is, stans in medio, Regi eiusque subditis fausta precatus est. Deinde omnes cum laetitia applauserunt et acclamarunt: et eo facto ad epulas paratas se conuerterunt. Et Rex, cum moram, quantam satis esse iudicabat, interposuisset, philosophari coepit, et singulis eorum quaestionem aliquam naturalem proponebat, etiam ad res quaesitas contemplandas. Cumque accurate de quauis re, quae eis proponeretur, differerent, Rex iis delectatus per duodecim dies huiusmodi conuiuium fecit. id quod cuiquam, qui quaestiones in conuiuium agitas singillatim scire desiderat, licet cognoscere ex Aristaei libello, quem hac de re conscripsit.

γ'. Θαυμάζοντος δ' αὐτῆς, ἔ μόνον τῇ βασιλείῳ, ἀλλὰ καὶ Μενεδήμῳ τῇ Φιλοσόφῳ προνοία διοικεῖσθαι πάντα φήσαντος, καὶ διὰ τῆς εἰκὸς καὶ τῇ λόγῳ δύναμιν καὶ κάλλος εὐρεῖσθαι, παύονται μὲν περὶ τῶν ἐπιζητῶντες. γεγενῆσθαι δ' αὐτῷ τὰ μέγιστα τῶν ἀγαθῶν ὁ βασιλεὺς ἔλθων, ἥδη παρόντων αὐτῶν· ὠφελῆσθαι γὰρ περὶ αὐτῶν μεμαθηκότα, πῶς δεῖ βασιλεύειν· κελεύει τε αὐτοῖς ἀνάγναι δοθῆναι τάλαντα, καὶ τὰς ἀποκαταστήσοντας ἐπὶ τὴν κατάλυσιν. διελθῶν δὲ τριῶν ἡμερῶν, παραλαβὼν αὐτῆς ὁ Δημήτριος, καὶ διελθὼν τὸ ἐπταστάδιον, χῶμα τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν νῆσον, καὶ διαβάς πρὸς τὴν γέφυραν, προελθὼν ἐπὶ τὰ βόρεια μέρη, συνέδριον ἐποίησατο ἐν τῷ παρὰ τὴν ἡῖονα κατεσκευασμένῳ οἴκῳ, πρὸς διάσκεψιν πραγμάτων ἡρεμίας καλῶς ἔχοντι. ἀγαγὼν οὖν αὐτῆς ἐκεῖ παρεκάλει, πάντων, ὧν ἀνδεύειν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶ νόμου, παρόντων, ἀκωλύτως ἐπιτελεῖν τὸ ἔργον. οἱ δ' ὡς ἐνι μάλιστα Φιλοτίμως καὶ Φιλοπόνως τὴν ἐρμηνείαν ἀκριβῆ ποιούμενοι, μέχρι μὲν ὥρας ἐνάτης πρὸς τῷ διετέλουν ὄντες· ἔπειτ' ἐπὶ τὴν τῆ σώματος ἀπηλλάττοντο θεραπείαν, ἀφθόνως αὐτοῖς τῶν πρὸς τὴν δίαιταν χρηγυμένων, καὶ προσέτι τῷ Δωροθέῳ πολλὰ καὶ τῶν παρασκευαζομένων τῷ βασιλεῖ, προσέταξε γὰρ, αὐτοῖς παρέχοντος. πρῶτ' δὲ πρὸς τὴν αὐλὴν παραγινόμενοι, καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἀσπαζόμενοι, πάλιν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀπῆσαν τόπον, καὶ τῇ θαλάσσῃ τὰς χεῖρας ἀπονιπτόμενοι, καὶ καθαίροντες αὐτῆς, ὥτως ἐπὶ τὴν τῶν νόμων ἐρμηνείαν ἐτρέποντο. μεταγραφέντος δὲ τῷ νόμῳ, καὶ τῇ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἔργῳ τέλος ἐν ἡμέραις ἐβδομήκοντα καὶ δυσὶ λαβόντος, συναγαγὼν ὁ Δημήτριος τὰς Ἰουδαίας ἅπαντας εἰς τὸν τόπον, ἔνθα καὶ μετβλήθησαν οἱ νόμοι, παρόντων καὶ τῶν ἐρμηνέων, ἀνεγνώτῃς. τὸ δὲ πλῆθος ἀπεδέξατο μὲν καὶ τὰς διασαφίσαντας περὶ αὐτῶν τοὺς νόμους· ἐπῆνεσαν δὲ καὶ τὸν Δημήτριον τῆς ἐπινοίας, ὡς μεγάλων ἀγαθῶν αὐτοῖς εὐρετὴν γεγενῆσθαι, παρεκάλεσάν τε δῆναι καὶ τοῖς ἡγούμενοις αὐτῶν ἀναγνῶναι τὸν νόμον. ἡξίωσάν τε πάντες, ὃ, τε ἱερεὺς καὶ τῶν ἐρμηνέων οἱ

13. Cum autem eos non solum Rex demiratus esset, sed et Menedemus philosophus vltro fateretur, providentiam omnia gubernare et moderari, indeque plane eos ratiocinandi vim et pulchritudinem esse indeptos, finis statim id genus disquisitionibus imponitur. Tum vero Rex dicebat, sese iam maxima bona percepisse ex eorum aduentu, (quippe qui ei profuerint, quod ab eis didicisset regis officium) iussitque singulis tria talenta dari, et viros deputari, qui eos in hospitium deducerent. Deinde tribus peractis diebus, Demetrius iis assumtis heptastadium transgressus, aggerem in mari ad insulam pertinentem, et transito ponte, cum boream versus progressus esset, congregavit eos in domum prope litus exstructam, ad contemplationem rerum ob solitudinem idoneam: et eis illuc perductis, rogabat, ut, postquam omnia, quibus ad legis interpretationem opus esset, ad arbitrium suum haberent, negotium expedirent. Illi vero, summo studio et labore ad legem accurate interpretandam aggressi, in ea ad horam diei nonam elaborabant: deinde corpori curando se dabant, iis, quae ad victum pertinerent, large suppetentibus; ac praeterea Dorotheo multa ex iis, quae Regi parata erant, ipsius Regis iussu illis afferente. Atque etiam quotidie bene mane ad regiam venientes, et Ptolemaeum salutantes, eundem locum repetebant: et manus in mari lavantes, seque lustrantes, ita demum ad legum interpretationem sese conferebant. Deinde transcripta lege, et interpretationis opere duobus et septuaginta diebus absoluto, Demetrius, congregatis eum in locum, in quo versae leges fuerant, Iudaeis omnibus, praesentibus etiam interpretibus, eas recitavit. Et multitudo seniores, legis interpretes, approbavit: et Demetrii etiam inventionem collaudarunt, qui eis magnorum bonorum inuentor exstitisset; ab eoque petierunt, ut etiam rectoribus suis legem legendam daret; postularentque omnes, tum sacerdos, tum interpretum seniores, et reipublicae administratores, ut, quandoqui-

πρεσβύτεροι, καὶ τῷ πολιτεύματος οἱ προσσηκότες, ἐπεὶ καλῶς τὰ τῆς ἐρμηνείας ἀπήρτισαι, καὶ διαμεῖναι ταῦθ', ὥς ἔχει, καὶ μὴ μετακινεῖν αὐτά. ἀπάντων δὲ αὐτῶν ἐπαρυσάντων τὴν γνώμην, ἐκέλευσαν, εἴ τις ἢ περισσόν τι προσγεγραμμένον ὀρᾷ τῷ νόμῳ, ἢ λείπον, πάλιν ἐπισκοπῆντα τῶτο καὶ ποιῶντα Φανερόν διορθῆν, σωφρόνως τῶτο πράττοντες, ἵνα τὸ κριθὲν ἅπαξ ἔχεν καλῶς εἰς αἰεὶ διαμείνῃ.

ιδ'. Εἰς τὴν μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐπὶ τῷ τῶν αὐτῶν προαίρεσιν εἰς τὸ χρήσιμον ἔργον τετελειωμένην. ἤδη δὲ μάλιστα τῶν νόμων ἀναγνωδέντων αὐτῷ, καὶ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν σοφίαν ἐξεπλάγη τῇ νομοθέτῃ· καὶ πρὸς τὸν Δημήτριον ἤρξατο ποιῆσθαι λόγους, πῶς, ὅπως θαυμαστῆς ὕψους τῆς νομοθεσίας, ὅδε εἰς ὅτε τῶν ἱστορικῶν αὐτῆς ὅτε τῶν ποιητῶν ἐπεμνήθη; ὁ δὲ Δημήτριος, μηδὲνα τολμῆσαι τῆς τῶν νόμων τέτων ἀναγραφῆς ἁψασθαι, διὰ τὸ θεῖαν αὐτὴν εἶναι καὶ σεμνὴν, ἔφασκε, καὶ ὅτι βλαβεῖεν ἤδη τινες, τῶτοις ἐπιχειρήσαντες, ὑπὸ τῷ Θεῷ. δηλῶν, ὡς Θεοπομπὸς τε, βηληθεὶς ἰσορῆσά τι περὶ τέτων, ἐταράχθη τὴν διάνοιαν, πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἡμέραις, καὶ παρὰ τὰς ἀνέσεις ἐξιλίσκετο τὸν Θεόν, ἐντεῦθεν αὐτῷ γενέσθαι τὴν παραφροσύνην ὑπονοῶν· ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ ὄναρ εἶδεν, ὅτι τῶτ' αὐτῷ συμβαίῃ περιεργαζομένῳ τὰ θεῖα, καὶ ταῦτ' ἐκφέρειν ἐπὶ κοινὰς ἀνθρώπους θελήσαντι, καὶ ἀποχόρμος κατέστη τὴν διάνοιαν. εἰδὼν δὲ καὶ περὶ Θεοδέκτη τῶ τῶν τραγωιδῶν ποιητῶ ἀναφέρεσθαι, ὅτι βηληθεὶς ἐν τινὶ δράματι τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ βίβλῳ γεγραμμένων μνησθῆναι, τὰς ὄψεις γλαυκωθείη, καὶ συνιδὼν τὴν αἰτίαν ἀκαλλαγείῃ τῷ πάθῃ, ἐξευμενισάμενος τὸν Θεόν.

ιε'. Παραλαβὼν δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς παρὰ τῷ Δημητρίῳ, καθὼς πρῆεξίηται, προσκυνήσας αὐτοῖς, ἐκέλευσε πολλὰ ποιῆσθαι τῶν βιβλίων τὴν ἐπιμέλειαν, ἵνα διαμείνῃ ταῦτα καθαρῶς· τῆς τε ἐρμηνεύσαντας παρεκάλεσε συνεχῶς πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς Ἰουδαίας παραγίνεσθαι. τῶτο γὰρ αὐτοῖς καὶ πρὸς τιμὴν τὴν παρ' αὐτῷ, καὶ πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν δωρεῶν ὠφελείας λυσitteλήσειν. νῦν μὲν γὰρ εἶναι δίκαιον αὐτὰς ἐκ-

dem recte haberet interpretatio, maneret, ut erat, neue mutaretur. Cuique omnes eorum sententiam laudassent, iusserunt, ut, si quis in lege vel superfluum aliquid scriptum videret, vel curtum, id iterum inspiceret, planumque redderet et corrigeret; sapienter hoc ipsum facientes, ut, quod semel rectum iudicatum esset, id perpetuo maneret.

14. Et quidem Rex gauisus est, videns suum hac in re institutum vtiliter perfectum. maxime autem laetatus est recitatis ei legibus, et legislatoris mentem atque sapientiam stupuit: itaque cum Demetrio verba facere coepit, qui fieret, ut, cum tam admirabilis esset ea lex, nullus nec historicorum nec poetarum eius meminisset? Ad quod Demetrius respondit, propterea neminem ausum eam attingere, quod diuina esset et augusta: iamque nonnullos, quoniam tale aliquid attentassent, laesos fuisse diuinitus. Eique demonstravit, ut Theopompus, cum horum aliquid scribere instituisset, mentem plus quam triginta dies perturbatam habuisset; itaque intermittente malo, Deum precibus placasset, inde sibi insaniam ortam esse suspicatus: quinetiam in somnio vidisset, id sibi propterea euenisse, quod diuina tractasset, et in profanum vulgus proferre voluisset; atque adeo, ubi destiterat, mentem ei constituisse. Narrauit etiam ei de Theodecta tragico poeta, qui (ut perhibetur) cum voluisset in quadam fabula mentionem facere eorum, quae in sacro libro scripta forent, in oculorum morbum, quod glaucoma vocant, incidisset; et intellecta causa conualuisset, propitiato Deo.

15. Rex igitur, libris a Demetrio, ut supra memoratum est, acceptis, eos veneratus, iussit diligentem curam illis haberi, ut iidem in integro manerent: hortatusque est interpretes, ut ad se frequenter ex Iudaea venirent. id enim eis vtile futurum, tum propter honorem, quo eos affecturus, tum propter dona, quibus ornaturus esset. Nunc quidem aequum esse dicebat, ut eos dimitteret: verum si

πέμπειν ἔλεγεν, ἐκασίως δὲ πρὸς αὐτὸν ἐλθόντας τεύχεσθαι πάντων, ὧν ἦτε αὐτῶν ἐσι σοφία δικαία τυχεῖν, καὶ ἡ ἐκείνη μεγαλοφροσύνη παραχρῆν ἱκανή. τότε μὲν οὖν ἐξέπεμψε αὐτὰς, ὃς ἐκάσῳ σολὰς ἀρίστας τρεῖς, καὶ χρυσὸν τάλαντα δύο, καὶ κυλίκιον τάλαντα, καὶ τὴν τῷ συμποσίῳ σφραγισμένην. καὶ ταῦτα μὲν ἐκείνοις ἔχειν ἐδώρησατο. τῷ δ' ἀρχιερεῖ Ἐλεαζάρῳ δὲ αὐτῶν ἔπεμψε κλίνας ἀργυροπόδας δέκα, καὶ τὴν ἀκόλουθον αὐτῶν ἐπισκευήν, καὶ κυλίκιον τάλαντων τριάκοντα. πρὸς τούτοις δὲ καὶ σολὰς δέκα, καὶ πορφύραν, καὶ σέφανον διαπρεπῆ, καὶ βυσσίνης ὁθόνης ἰσθὺς ἑκατόν· ἔτι γε μὴν Φιάλας, καὶ τρυβλία, καὶ σπονδεῖα, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς πρὸς ἀνάθεσιν δύο. παρεκάλεσε δ' αὐτὸν καὶ διὰ τῶν ἐπιστολῶν, ὅπως, εἰ τῶν ἀνδρῶν τῶνδε θελήσειεν τινες πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, ἐπιτρέψῃ· περὶ πολλῶν ποιούμενος τὴν μετὰ τῶν ἐν παρθεῖα τυγχανόντων συνουσίαν, καὶ τὸν πλῆτον εἰς τὰς τοιαύτας ἡδέως ἔχων κατατίθεσθαι. καὶ τὰ μὲν εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τῶν Ἰουδαίων τοιαῦτα παρὰ Πτολεμαῖς τῷ Φιλαδέλφῳ συνέβη γενέσθαι.

ΚΕΦ. γ'.

Πῶς ἐτίμησαν οἱ τῆς Ἀσίας βασιλεῖς τὸ Ἰουδαίων ἔθνος, καὶ πολίτας ἐποίησαν ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν κτιομέναις πόλεσιν.

ΕΤυχον δὲ καὶ τῆς παρὰ τῶν βασιλέων τῆς Ἀσίας τιμῆς, ἐπεὶ δὴ συνεστράτευσαν αὐτοῖς. καὶ γὰρ Σέλευκος ὁ Νικάτωρ, ἐν αἷς ἐκτίσσε πόλεσιν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Κάτῳ Συρίᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ μητροπόλει Ἀντιοχείᾳ πολιτείας αὐτὰς ἡξίωσε, καὶ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἰσοτίμους ἀπέδειξε Μακεδόσι καὶ Ἑλλήσιν, ὡς τὴν πολιτείαν ταύτην ἔτι καὶ νῦν διαμείνουν. τεκμήριον δὲ τὰς Ἰουδαίας, μὴ βυλομένους ἀλλοφύλῳ ἐλαίῳ χρῆσασθαι, λαμβάνειν ὠρισμένον τι παρὰ τῶν γυμνασιαρχῶν εἰς ἐλαίῳ τιμὴν ἀργύριον. ὃ τῷ δήμῳ τῶν Ἀντιοχείων ἐν τῷ νῦν πολέμῳ λύσαι προαιρημένῳ, Μικκιανὸς ἡγεμὼν ὧν τότε τῆς Συρίας ἐτήρησε. καὶ μετὰ ταῦτα κρατήσαντος Οὐεσπασιανῆ καὶ Τί-

deinceps ad se suâ sponte venirent, assequuturos omnia, quae et ipsorum sapientiae deberentur, et a liberalitate sua praestari possent. Igitur eos tum dimisit, cum quidem unicuique tres egregias vestes, et auri talenta duo dedisset, et calicem vnius talenti, et tori vestem stragulam. Et haec quidem ipsis dono dedit. Pontifici autem Eleazaro per eos misit decem lectos argenteis pedibus, vna cum eorum instrumento, et calicem talentorum triginta. Praeterea vestes decem, et purpuram, et elegantem coronam, et byssinae telae vlnas centum: et insuper phialas, et catinos, et pocula, et crateras duos, in templo reponendos. Hortatus est etiam eum per literas, vt, si qui illorum hominum ad se venire velent, permetteret: quandoquidem plurimi faceret cum illis, qui eruditione praecellerent, colloquia serere; sibi-que gratissimum esset, opes suas istiusmodi viris impendere. Atque ea quidem id genus sunt, quae Ptolemaeus Philadelphus in Iudaeorum gloriam et honorem praestitit.

CAP. III.

Vt Iudaeorum gentem honore affecerunt reges Asiae, et conditarum a se urbium ciuitate donauerunt.

Consequuti sunt et ab Asiae regibus honorem, quoniam sub eis militassent. Etenim Seleucus Nicator, in iis urbibus, quas condidit in Asia et inferiore Syria, et in ipso regni capite Antiochia, eos ciuitate donauit, et eodem quo Macedones et Graecos ibidem collocatos numero habuit: quo iure etiamnum vtuntur. Argumento est, quod Iudaeis, nolentibus alieno oleo vt, certa pecuniae summa pro olei pretio soluitur a gymnasiorum praefectis. Quem morem cum Antiochenis populus proximo bello abrogare conaretur, Mucianus (qui tum Syriae praetor erat) tamen retinuit. Et postea orbis terrarum imperium tenente Vespasiano, et Tito eius

τῆ τῷ υἱῷ αὐτῷ τῆς οἰκισμένης, δεσφέντες οἱ Ἀλεξανδρεῖς καὶ Ἀντιοχεῖς, ἵνα τὰ δίκαια τῆς πολιτείας μηκέτι μένη τοῖς Ἰουδαίοις, ἢ ἐπέτυχον. ἐξ ὧν τις ἂν κατανοήσῃ τὴν Ῥωμαίων ἐπιείκειαν καὶ μεγαλοφροσύνην, μάλιστα δὲ τὴν Οὐσπασιανῶ καὶ Τίτῃ. ὅτι καὶ τοὶ πολλὰ ποιήσαντες ἐν τῷ πρὸς Ἰουδαίους πολέμῳ, καὶ πικρῶς πρὸς αὐτὰς ἔχοντες, ὅτι μὴ παρέδωκαν τὰ ὄπλα αὐτοῖς, μέχρι δ' ἐσχάτῃ πολεμοῦντες ὑπέμειναν, ἕδενος αὐτὰς τῶν ὑπαρχόντων κατὰ τὴν προειρημένην πολιτείαν ἀφείλοντο· ἀλλὰ καὶ τῆς πρότερον ὀργῆς καὶ τῆς τῶν Ἀλεξανδρεῶν καὶ Ἀντιοχέων δῆμων μεγίστων παρακλήσεως ἐκράτησαν, ὥς μὴδὲν μίθ' ὑπὸ τῆς πρὸς τέττας χάριτος, μίθ' ὑπὸ τῆς πρὸς τὰς πολεμηθέντας μισοπονηρίας ἐνδύναμι, πρὸς τὸ λύσαι τι τῶν ἀρχαίων τοῖς Ἰουδαίοις Φιλανθρωπίαν, ἀλλὰ τὰς ἀνταραμένους αὐτοῖς ὄπλα καὶ χωρήσαντας διὰ μάχης δεδωκέναι τιμωρίαν φήσαντες, τὰς δ' ἑδὲν ἐξαμαρτόντας ἢ δίκαιον ἀποστρεφῆν τῶν ὑπαρχόντων.

β'. Ομοῖον δὲ τι τέτων καὶ Μάρκον Ἀγρίππαν φρονήσαντα περὶ τῶν Ἰουδαίων οἶδαμεν. τῶν γὰρ Ἰσταν κινηθέντων ἐπ' αὐτὰς, καὶ δεομένων τῷ Ἀγρίππᾳ, ἵνα τῆς πολιτείας, ἣν αὐτοῖς ἔδωκεν Ἀντίοχος ὁ Σελεύκου υἱὸς, ὁ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι Θεὸς λεγόμενος, μόνον μετέχουσιν, ἀξιάντων δ', εἰ συγγενεῖς εἰσιν αὐτοῖς Ἰουδαῖοι, σέβειν τὰς ἰδίους αὐτῶν θεάς, καὶ δίκης περὶ τέτων συστάσης, ἐνίκησαν οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς αὐτῶν ἔθελαι χρεῖσθαι, συναγορήσαντος αὐτοῖς Νικολάου τῷ Δαμασκηνῷ. ὁ γὰρ Ἀγρίππας ἀπεφώνησε, μὴδὲν αὐτῷ καινέζειν ἐξεῖναι. τὸ δ' ἀκριβὲς εἴ τις βύλεται καταμαθεῖν, ἀναγνώτω τῶν Νικολάου ἱστορίων τὴν ἑκατοστὴν καὶ εἰκοστὴν τρίτην καὶ τετάρτην. περὶ μὲν οὖν τῶν ὑπ' Ἀγρίππην κειθέντων, ἢ ἔστιν ἴσως θαυμάζειν, ἢ γὰρ ἐπολέμει τότε Ῥωμαῖοις τὸ ἡμέτερον ἔθνος. Οὐσπασιανῶ δ' ἂν τις καὶ Τίτῃ τὴν μεγαλοφροσύνην εὐκότως ἐκπλαγείη, μετὰ πολέμου καὶ τηλικύτους ἀγῶνας, ὅς ἔχον πρὸς ἡμᾶς, μετριοπαθεσάντων. ἐπανάξω δὲ τὸν λόγον ὅθεν γοῦν ἐπὶ ταῦτ' ἐξέβην.

γ'. Τὰς γὰρ Ἰουδαίας, ἐπ' Ἀντίοχον τῷ Μεγάλῳ βασι-

filio, orantes Alexandrini et Antiochenſes, vt Iudaei priuarentur iure ciuitatis, non impetrarunt. Vnde illud perſpici et intelligi poteſt, quanta aequitate et magnanimitate erant Romani, praecipue vero Veſpaſianus et Titus. qui licet multos contra Iudaeos bellando labores ſuſtinuerant, et acerbe tulerant, quod deditiōnem facere noluerint, ſed pugnantes ad extremum manſerint, nulla tamen re ius ipſorum praedictum imminutum eſſe voluerunt: verum et irae, qua olim exarſerunt, et populi tam Alexandrini, quam Antiocheni, vtut magni eſſent, precibus reſiſterunt, adeo vt ne minimum quidem vel ſuae in illos beneuolentiae, vel nefariorum, quos oppugnarunt, odio conceſſerint, ad minuendam erga Iudaeos benignitatem; dicentes, eos, qui contra ſe arma tulerant et pugnam inierant, iam ſatis ſuppliciorum dediſſe, eos vero, qui nihil peccauerant, haud aequum ſuis ſpoliari privilegiis.

2. Marcum quoque Agrippam ſimiliter affectum erga Iudaeos nouimus. Nam cum Iones, commoti aduerſus Iudaeos, Agrippam oraſſent, vt ciuitate, quam eis dederat Antiochus Seleuci nepos, is qui apud Graecos Deus appellatur, ſoli fruereſcent, poſtulareſcentque, vt, ſi Iudaei eorum eſſent cognati, eoſdem cum ipſis deos colerent, atque ea de re iudicium eſſet conſtitutum, obtinuerunt Iudaei, vt ſibi ſolitis moribus vtiliceret; vſi patrociniō Nicolai Damasceni. Agrippa enim pronunciauit, nihil ſibi innouare fas eſſe. Quae exactius ſi quis noſſe cuperet, ipſum Nicolaum Damascenum legat Hiſtoriarum libro centeſimo viceſimo tertio et quarto. Verum Agrippae ſententiam nihil eſt quod miremur; ea enim tempeſtate gens noſtra bellum non gerebat aduerſus Romanos. Veſpaſiani autem et Titi magnanimitatem merito quis obſtupescat, qui, poſt tot bella et certamina nobiſcum, non minore in nos erant facilitate. Sed eo iam, vnde huc digreſſa eſt, reuertatur oratio.

3. Regnante in Aſia Antiocho Magno, accidit, vt

λεύοντος τῆς Ἀσίας, ἔτυχεν αὐτὴς τε πολλὰ ταλαιπωρῆσαι,
 τῆς γῆς αὐτῶν κακωμένης, καὶ τὰς τὴν Κοίλῃν Συρίαν νεμομέ-
 νης. πολεμοῦντος γὰρ αὐτῇ πρὸς τὸν Εὐπάτορα Πτολεμαῖον,
 καὶ πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς Πτολεμαῖον, τὸν κληθέντα Επιφάνῃ,
 κακοπαθεῖν συνέβαινεν αὐτοῖς καὶ νικῶντος, καὶ πταίνοντος
 ταῦτά πάχιν. ὥς ἂν ἀπέλειπον χειμαζομένης νεώς, καὶ
 πονημένης ἐκατέρωθεν ὑπὸ τῷ κλύδωνος, μεταξὺ τῆς εὐπρα-
 γίας τῆς Ἀντιόχῃ καὶ τῆς ἐπὶ θάτερον αὐτῇ τροπῆς τῶν
 πραγμάτων κείμενοι. νικήσας μέντοι τὸν Πτολεμαῖον ὁ Ἀν-
 τίοχος, τὴν Ἰσδαίαν προσάγεται. τελευτήσαντος δὲ τῷ Φι-
 λοπάτορος, ὁ πᾶς αὐτῇ μεγάλην ἐξέπεμψε δύναμιν, καὶ
 στρατηγὸν Σκόπαν, ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κοίλῃ Συρίᾳ ὅς πολλὰς τε
 αὐτῶν πόλεις ἔλαβε, καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος. πολεμούμενον
 γὰρ αὐτῷ προσέθετο. μετ' οὐ πολὺ δὲ τὸν Σκόπαν Ἀντίοχος
 νικᾷ, συμβαλὼν αὐτῷ πρὸς ταῖς πηγαῖς τῆς Ἰορδάνης, καὶ πολ-
 λὴν αὐτῇ τῆς στρατιᾶς διέφθειρεν. ὕστερον δ' Ἀντιόχῃ χειρω-
 σαμένη τὰς ἐν τῇ Κοίλῃ Συρίᾳ πόλεις, ἃς ὁ Σκόπας κατεχέ-
 κει, καὶ τὴν Σαμάρειαν, ἐκασίως αὐτῷ προσέθεντο Ἰσδαῖοι,
 καὶ τῇ πόλει δεξάμενοι, πάσῃ αὐτῇ τῇ στρατιᾷ καὶ τοῖς ἐλέ-
 φασιν ἀφθονίαν παρέχον, καὶ τοὺς ὑπὸ Σκόπα καταλελειφθέν-
 τας ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἱεροσολύμων Φερεοὺς πολιορκοῦντι προ-
 θύμως συνεμάχισαν. ὁ οὖν Ἀντίοχος, δίκαιον ἡγησάμενος
 τὴν τῶν Ἰσδαίων πρὸς αὐτὸν σπῆδὴν καὶ φιλοτιμίαν ἀμείψα-
 σθαι, γράφει τοῖς τε στρατηγοῖς αὐτῇ καὶ τοῖς φίλοις, μαρτυ-
 ρῶν τοῖς Ἰσδαίοις ὑπὲρ ὧν εὖ πρὸς αὐτῶν πάθοι, καὶ τὰς δω-
 ρεάς, ἃς ὑπὲρ τούτων διέγνω παραχεῖν αὐτοῖς, ἐμφανίζων.
 παραθήσομαι δὲ τὰς ἐπιστολάς τοῖς στρατηγοῖς περὶ αὐτῶν
 γραφείσας, περδιελθὼν, ὡς μαρτυρεῖ τούτοις ἡμῶν τοῖς λό-
 γοις Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης. ἐν γὰρ τῇ ἐκαιδεκάτῃ
 τῶν ἱστοριῶν αὐτῆς, Φησὶν οὕτως. "ὁ δὲ τῷ Πτολεμαίῳ στρατῇ-
 "γὸς Σκόπας, ὀρμήσας εἰς τοὺς ἄνω τόπους, κατεσρέψατο ἐν
 "τῷ χειμῶνι τὸ τῶν Ἰσδαίων ἔθνος." λέγει δ' ἐν τῇ αὐτῇ βί-
 βλῳ, "ὡς, τοῦ Σκόπα νικηθέντος ὑπὸ Ἀντιόχῃ, τὴν μὲν Βα-
 "ταναίαν καὶ Σαμάρειαν καὶ Ἀβίλα καὶ Γάδαρα παρέλαβεν

tum Iudaei, terra eorum vastata, tum qui Coelen-Syriam incolebant, multa aduersa paterentur. Eo enim belligante aduersus Ptolemaeum Eupatorem, et eius filium cognomine Epiphanem, contigit illis, ut, si is superior fuerit, affligerentur, si inferior, plane eadem paterentur: adeo ut haud dissimiles essent naui in tempestate, fluctibus vtrinque vexatae, ut qui in medio iacerent, dum et Antiocho res prospere cederent et in contrarias partes mutarentur. Attamen victo Ptolemaeo, Antiochus Iudaeam occupauit. Deinde mortuo Philopatore, eius filius magnam manum, et decem Scopam, misit contra Coeles-Syriae incolas: qui multas eorum vrbes, necnon gentem nostram cepit. oppugnata enim, in eius partes concessit. Non multo post, Scopam praelio vicit Antiochus, ad fontes Iordanis, magnamque eius copiarum partem deleuit. Postea vero cum Antiochus eas Coeles-Syriae vrbes, quas Scopas obtinuerat, Samariamque subegisset, Iudaei ultro deditionem fecerunt, eumque vrbe admiserunt, et eius omni exercitui et elephantis omnia abunde suppeditarunt, et relictos a Scopas in arce Hierosolymitana praesidarios oppugnantem strenue adiuerunt. Itaque Antiochus aequum esse iudicans, ut Iudaeorum erga se studium et liberalitatem remuneraretur, literas scripsit ad suos duces et amicos, testimonium perhibens Iudaeis, quam praeclare de ipso meriti fuerint, simulque significans, quae munera illis vicissim dare decreuerat. Atque earum exemplar subiiciam, cum prius narrauerim quae ad fidem verbis nostris faciendam scripsit Polybius Megalopolitanus. Nam in historiarum eius libro decimo sexto ita dicit. "Scopas autem copiarum Ptolemaei dux, ad regiones superiores verso impetu, per hyemem Iudaeorum gentem subegit." Eodem etiam in libro refert; "quomodo, Scopas ab Antiocho superato, Antiochus Batanaeam et Samariam et Abila et Gadara recepit: atque paulo post Iudaei sese ei tradiderunt,

“Αντίοχος· μετ’ ὀλίγον δὲ προσεχώρησαν αὐτῷ καὶ τῶν Ἰουδαίων οἱ περὶ τὸ ἱερὸν τὸ προσαγορευόμενον Ἱεροσόλυμα κατοικοῦντες. ὑπὲρ αὐτῶν καὶ πλεῖον λέγειν ἔχοντες, καὶ μάλιστα “διὰ τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐπιφάνειαν, εἰς ἕτερον καθερὸν ὑπεβήσομεν τὴν διήγησιν.” καὶ Πολύβιος μὲν ταῦτα ἰσόρηκεν. ἡμεῖς δ’ ἐπανάξομεν τὸν λόγον ἐπὶ τὴν διήγησιν, παραθέμενοι πρῶτον τὰς ἐπιστολάς τοῦ βασιλέως Ἀντίοχου.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΙ
ΧΑΙΡΙΝ.

“Τῶν Ἰουδαίων καὶ παλαιά τε μὲν, ἥνίκα τῆς χώρας ἐπέβη-
“μεν αὐτῶν, ἐπιδειξαμένων τὸ πρὸς ἡμᾶς φιλότιμον, καὶ πα-
“ραγενομένων δ’ εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν λαμπρῶς ἐκδεξαμένων,
“καὶ μετὰ μὲν τῆς γεγεσίας ἀπαντησάντων, ἄφθονον δὲ τὴν
“χορηγίαν τοῖς στρατιώταις καὶ τοῖς ἐλέφασσι παρεσχημένων,
“συνεξελούντων δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἄκρᾳ φερεῖς τῶν Αἰγυπτίων,
“ἡξιώσαμεν καὶ ἡμεῖς τέτων αὐτὰς ἀμείψασθαι, καὶ τὴν πό-
“λιν αὐτῶν ἀναλαβεῖν κατεφθαρμένην ὑπὸ τῶν περὶ τὰς ἀν-
“θρώπων συμπεσόντων, καὶ συνοικίσαι τῶν διωπαρμένων εἰς
“αὐτὴν πάλιν συνελθόντων, πρῶτον δ’ αὐτοῖς ἐκρίναμεν διὰ
“τὴν εὐσέβειαν παρασχεῖν τὴν εἰς τὰς θυσίας σύνταξιν, κτη-
“νῶν τε θυσίων, καὶ οἴνων, καὶ ἐλαίου, καὶ λιβάνου, τιμὴν ἀρ-
“γυρίων μυριάδων δύο, καὶ σκευῶν ἀργύρου ἱερῶν ἑξ κα-
“τὰ τὸν ἐπιχώριον νόμον, πυρῶν μεδίμνων χιλίους τετρακοσίους
“καὶ ἐξήκοντα, καὶ ἐλῶν μεδίμνων τριακοσίους ἐβδομήκοντα
“πέντε. τελεῖσθαι δ’ αὐτοῖς ταῦτα βέλομαι, καθὼς ἐπέταλ-
“κα· καὶ τὸ περὶ τὸ ἱερὸν ἀπαρτιοῦναι ἔργον, τὰς τε σοὰς,
“καὶ εἴ τι ἕτερον οἰκοδομήσασθαι δεοί. ἡ δὲ τῶν ξύλων ὕλη κατα-
“νομιζέσθω ἐξ αὐτῆς τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν,
“καὶ ἐκ τοῦ Λιβάνου, μηδενὸς πρᾶσσομένης τέλεως. ὁμοίως καὶ
“ἐν τοῖς ἄλλοις, ἐν οἷς ἂν ἐπιφανέστεραν γίνεσθαι τὴν τῷ ἱερῷ
“ἐπισκευὴν δεοί. πολιτευέσθωσαν δὲ πάντες οἱ ἐκ τῶν ἐθνῶν
“κατὰ τὰς πατρώας νόμους· ἀπολυέσθω δὲ ἡ γεγεσία, καὶ οἱ
“ἱερεῖς, καὶ οἱ γραμματεῖς τοῦ ἱερῷ, καὶ οἱ ἱεροφάνται, ὧν
“ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τελοῦσι, καὶ τοῦ σφραγίσματος φόρος, καὶ

“quotquot circa fanum Hierosolyma nuncupatum inco-
 “lebant. de quo cum multa dicenda habeamus, deque
 “praesentia Dei in fano, quae narranda supersunt in
 “aliud tempus differemus.” Et haec quidem Polybius
 in historia sua. Nos vero orationem vocabimus ad narra-
 tionem institutam, postquam ante oculos posuerimus An-
 tiochi epistolas.

REX ANTIOCHVS PTOLEMÆO
 SALVTEM.

“Cum Iudaei, simulac in eorum fines ingressi sumus,
 “studium erga nos suum declarauerint, et in urbem
 “suam venientes splendide acceperint, cumque senatu
 “obuiam prodierint, et militibus elephantisque omnia
 “abunde praebuerint, nosque in expugnando Aegyptio-
 “rum in arce praesidio adiuuerint: visum est nobis eos
 “pro his remunerari, et eorum urbem, casibus, qui
 “solent hominibus accidere, aduersis labefactatam, re-
 “creare, atque frequentare, reuocatis in eam iis, qui
 “sunt dispersi. Ac primum eis decreuimus, religionis
 “causa praebenda conficere ad sacrificia, de pecudibus,
 “quae sacrificari solent, et vino, et oleo, et thure,
 “ad pretium argenteorum vices mille, et similiae arta-
 “bas sacras secundum regionis istius morem sex, et tri-
 “tici medimnos mille quadringentos septuaginta, et sa-
 “lis medimnos ccclxxv. Atque haec eis solui volo,
 “quemadmodum imperaui: templique opus expediri, et
 “porticus, et si quid aliud aedificandum est. Materia
 “autem apportetur ex ipsa Iudaea, aliisque regionibus,
 “et Libano, nec ullum eius nomine vectigal a quopiam
 “exigatur. Idem dico de aliis, quibus ad speciosio-
 “rem templi apparatus opus erit. Vivant autem
 “omnes eius nationis homines ex legibus patriis: im-
 “munisque sit senatus, et sacerdotes, et scribae tem-
 “pli, et sacri cantores, et ab eo, quod pro capite
 “pendunt, et ab auro corouario, aliisque tributis. Ac

“τοῦ περὶ τῶν ἄλλων. ἵνα δὲ θᾶττον ἡ πόλις κατοικιῶῃ, δίδωμι τοῖς τε νῦν κατοικοῦσι, καὶ κατελευσομένοις ἕως τῆς
 “Τριεβρεταῶν μηνός, ἀτελέσιν εἶναι μέχρι τριῶν ἐτῶν. ἀπο-
 “λύομεν δὲ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν αὐτὰς τῆ τρίτης μέρης τῶν Φό-
 “ρων, ὥςτε αὐτῶν ἐπανορθωθῆναι τὴν βλάβην· καὶ ὅσοι ἐκ τῆς
 “πόλεως ἀρπαγέντες δελεύουσιν, αὐτὰς τε τέτῃς καὶ τῆς ὑπ’
 “αὐτῶν γεννηθέντας ἐλευθέρως ἀφίεμεν, καὶ τὰς ὑσίας αὐ-
 “τοῖς ἀποδίδοθαι κελεύομεν.

δ’. Ἡ μὲν οὖν ἐπιστολὴ ταῦτα περιεῖχε. σεμνύνων δὲ καὶ
 τὸ ἱερὸν, πρόγραμμα κατὰ πᾶσαν τὴν βασιλείαν ἐξέθηκε,
 περιέχον τάδε. “Μηδενὶ ἐξὸν εἶναι ἀλλοφύλῳ εἰς τὸν περιβο-
 “λον εἰσιέναι τῶν ἱερῶν τὸν ἀπηγορευμένον τοῖς Ἰουδαίοις, εἰ μὴ οἷς
 “ἂν ἀγνιδεύσιν εἶναι ἔθιμον κατὰ τὸν πατριῶν νόμον. μηδ’ εἰς
 “τὴν πόλιν εἰσφερέσθω ἵππεια κρέα, μήτε ἡμίονοι, μήτε
 “ἀγρίων ὄνων καὶ ἡμέρων, παρδάλεων τε καὶ ἀλωπέκων καὶ
 “λαγωῶν, καὶ καθόλα πάντων τῶν ἀπηγορευμένων ζώων τοῖς
 “Ἰουδαίοις. μηδὲ τὰς δοράς εἰσφέρειν ἐξέσθαι, ἀλλὰ μηδὲ τρέ-
 “φειν τί τέτων ἐν τῇ πόλει. μόνοις δὲ τοῖς προγονικοῖς θυ-
 “μασιν, ἀφ’ ὧν καὶ τῷ Θεῷ δεῖ καλλιερεῖν, ἐπιτετεράφθαι
 “χερῶν. ὁ δὲ τέτων τι παραβάς, ἀποτινυστώ τοῖς ἱερεῦσιν
 “ἀργυρεῖς δραχμας τριχιλίας.” ἔγραψε δὲ μαρτυρῶν ἡμῖν
 εὐσέβειάν τε καὶ πίσιν, ἥνικα νεωτερίζοντα τὰ κατὰ τὴν
 Φρυγίαν καὶ Λυδίαν ἐκύθετο, καθ’ ὃν ἦν καρὸν ἐν ταῖς ἄνω
 σατραπείαις, κελεύων Ζεῦξιν, τὸν αὐτῷ στρατηγὸν καὶ ἐν τοῖς
 μάλιστα Φίλων, πέμψαι τινὰς τῶν ἡμετέρων ἐκ Βαβυλῶνος
 εἰς Φρυγίαν. γράφει δὲ ὕτως.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΝΤΙΟΧΟΣ ΖΕΥΞΙΔΙ ΤΩ
 ΠΑΤΡΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

“Εἰ ἐρῶσαι, εὖ ἂν ἔχοι, ὑγιαίνω δὲ καὶ αὐτός. πυνθα-
 “νόμενος τῆς ἐν Λυδία καὶ Φρυγία νεωτερίζοντας, μεγάλῃς
 “ἐπιστροφῆς ἡγησάμην τῆτό μοι δοῦναι. καὶ βαλευσσάμενῳ
 “μοι μετὰ τῶν φίλων, τί δεῖ ποιεῖν, ἔδοξεν εἰς τὰ Φερέσια, καὶ
 “τῆς ἀναγκαιοτάτης τόπης τῶν ἀπὸ τῆς Μεσοποταμίας καὶ
 “Βαβυλωνίας, Ἰουδαίων οἴκας διχιλίας σὺν ἐπισκευῇ μετα-

“quo citius frequentetur vrbs, concedo iis, qui nunc
 “eam habitant, quique vsque ad mensem Hyperbere
 “tacum eo migrauerint, immunitatem in triennium.
 “Quin et in posterum tertiam tributorum partem eis
 “remittemus, ad eorum damnum refarciendum: et
 “quotquot ex vrbe abrepti seruiunt, et ipsos et eorum
 “natos manumittimus, et facultates eis reddi impera-
 “mus.

4. Et epistola quidem haec continebat. Item in
 honorem templi libellos toto regno publicauit, qui haec
 complexi sunt. “Nemini liceat alienigenae, intra tem-
 “pli conseptum ingredi, etiam Iudaeis interdictum, nisi
 “quibus lustratis mos est introire ex lege patria. Neue
 “in urbem importetur equina caro, neue mulina, neue
 “asini, siue feri siue cicuris, neue pardalina, aut vul-
 “pina, aut leporina, aut cuiusuis omnino eorum ani-
 “malium, quae Iudaeis vetita sunt. Neue pelles inferre
 “liceat, sed nec vllum tale animal in vrbe alere: sed
 “solis maiorum sacrificiis vti liceat, quibus placari Deus
 “debeat. Qui contra aliquid horum fecerit, soluito sa-
 “cerdotibus argenti drachmarum tria millia.” Literis
 etiam suis amplum pietatis ac fidei nostrae testimonium
 dedit, cum nonnullos per Lydiam et Phrygiam res no-
 vas moliri accepisset, eo tempore, quo ipse in superio-
 ribus erat Persarum satrapiis, quibus iussit Zeuxidem du-
 cem, amicumque suum intimum, mittere nostratum
 quosdam a Babylone in Phrygiam. Scribit autem in
 hunc modum.

REX ANTIOCHVS ZEUXIDI PATRI SALVTEM.

“Si vales, bene est, ego quoque valeo. Cum in-
 “telligerem quosdam in Lydia et Phrygia rebus nouis
 “illudere, magnopere hoc mihi prospiciendum curau.
 “ac consultant mihi cum amicis, quid facto sit opus,
 “visum est in castella et loca maxime necessaria trans-
 “ferre ex Mesopotamia et Babylonia Iudaeorum bis mil

“γαγεῖν. πέπεισμαι γὰρ εὖναι αὐτοὺς ἔσθαι τῶν ἡμετέρων.
 “Φύλακας, διὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῶν εὐσέβειαν, καὶ μαρ-
 “τυρημένους δ’ αὐτὰς ὑπὸ τῶν προγόνων εἰς πίσιν οἶδα καὶ
 “προθυμίαν εἰς ἃ παρακαλοῦνται. βούλομαι τοίνυν καὶ περ
 “ἐργώδης ὄντος τύτῃς μεταγαγεῖν ὑποχόμενος νόμοις αὐτῆς
 “χεῖσθαι τοῖς ἰδίοις. ὅταν δ’ αὐτὰς ἀγάγῃς εἰς τὰς προει-
 “ρημένους τόπους, εἰς τε οἰκοδομὰς οἰκιῶν δώσεις αὐτοῖς τό-
 “πον ἐκάσῳ, καὶ χώραν εἰς γεωργίαν καὶ φυτείαν ἀμπέλων,
 “καὶ ἀτελεῖς τῶν ἐκ τῆς γῆς καρπῶν ἀνήσεις ἐπ’ ἑτὴ δέκα.
 “μετρεῖσθωσαν δὲ, καὶ ἄχρῃς ἂν τὰς παρὰ τῆς γῆς ἀρετῆς
 “λαμβάνωσιν, σῖτον εἰς τὰς τῶν θεραπόντων διατροφάς·
 “διδόσθω δὲ καὶ τοῖς εἰς τὰς χεῖρας ὑπηρετῶσι τὸ αὐταρκές,
 “ἵνα, τῆς παρ’ ἡμῶν τυγχάνοντες Φιλανθρωπίας, προθυμ-
 “τέρως παρέχωσιν αὐτὰς περὶ τὰ ἡμέτερα. πρόνοιαν δὲ ποιῶ
 “καὶ τῇ ἔθνει κατὰ τὸ δυνατόν, ὅπως ὑπὸ μηδενὸς ἐνοχλή-
 “ται.” περὶ μὲν οὖν τῆς Αντιόχῃ Φιλίας τῇ Μεγάλῃ πρὸς
 τὰς Ἰουδαίας ταῦτα ἡμῖν ἀποχερόντως εἰρηόσω μαρτύρια.

ΚΕΦ. δ’.

Ὡς Αντιόχος ἐσπέισατο πρὸς τὸν Πτολεμαῖον. καὶ ὡς Ονίας
 εἰς ὀργὴν ἐκίνησε Πτολεμαῖον τὸν Εὐεργέτην· καὶ ὁ Ἰώ-
 σσηπος, πάντα ἐπανορθώσας, ποιεῖται Φιλίαν πρὸς
 αὐτόν. οἶά τε ἄλλα ἔπραττεν Ἰώσηπος, καὶ ὁ υἱὸς αὐ-
 τῇ Τερκανός.

ΜΕτὰ δὲ ταῦτα Φιλίαν καὶ σπονδὰς πρὸς τὸν Πτολεμαῖον
 Αντιόχος ἐποίησατο, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὴν θυγατέρα Κλεο-
 πάτρεαν. πρὸς γάμον, παραχωρήσας αὐτῷ τῆς Κοίλης Συρίας
 καὶ Σαμαρείας καὶ Ἰουδαίας καὶ Φοινίκης, Φερυῆς ὀνόματι. καὶ
 διαιεσθέντων εἰς ἀμφοτέρους τὰς βασιλεῖς τῶν Φόρων, τὰς
 ἰδίας ἑκάστοι τῶν ἐπισήμων ὠνοῦντο πατριδας Φορολογεῖν,
 καὶ συναθροίζοντες τὸ προσεταγμένον κεφάλαιον, τοῖς βα-
 σιλεῦσιν ἐτέλιν. ἐν τῷ τῷ χρόνῳ Σαμαρεῖς εὐ πράσσοντες
 πολλὰ τὰς Ἰουδαίας ἐκάκωσαν, τὴν τε χώραν αὐτῶν τεμόν-

“le familias, cum eorum suppellectili. Credo enim
 “nostrarum rerum custodes fore beneuolos, tum propter
 “eorum erga Deum pietatem, tum quia noui, eis a
 “maioribus nostris testimonium datum fidei, et promti
 “obsequii in eis, ad quae rogantur. Itaque hoc volo,
 “quamuis eos traducere laboriosum sit, fide illis data, vt
 “suis legibus vti permetterentur. Cum autem eos in ea,
 “quae dixi, loca transfuleris, dabis singulis ad aedifican-
 “das domos locum, et agrum ad agriculturam, vinea-
 “rumque sationem, et immunitatem frugum terrae con-
 “cedes in annos decem; ac donec terrae fruges perce-
 “periat, demensum frumentum accipiant in famulorum
 “alimoniam: illisque detur, qui eis inseruiant, quantum
 “opus erit, vt benigne a nobis habiti, studiosiores se re-
 “rum nostrarum praebeant. Da etiam operam, quoad
 “eius fieri potest, vt ei genti a nemine incommodetur.”
 Atque haec a nobis in testimonium amicitiae, quae An-
 tiocho Magno cum Iudaeis intercessit, dicta sufficiant.

CAP. IV.

*Quomodo Antiochus foedus percussit cum Ptolemaeo. vt-
 que Onias ad iram commouit Ptolemaeum Euerge-
 ten: et Iosephus, rebus omnibus in integrum restituit,
 cum ipso amicitiam inuit. quaeque alia is gessit, et
 filius eius Hyrcanus.*

Postea autem amicitiam et foedus cum Ptolemaeo fecit
 Antiochus: eique filiam suam Cleopatram nuptum lo-
 cauit, et Coelen-Syriam et Samariam et Iudaeam et
 Thoenicen dotis nomine tribuit. ac diuisis in duos reges
 tributis, optimates suae quisque patriae tributa redime-
 bant: et redactam, quae imperata erat, summam regi-
 bus pendebant. Eo tempore Samaritae, rebus vti secun-
 dis, multa Iudaeos laeserunt, agros eorum vastando, et
 corpora praedando; quae quidem sub Onia pontifice ac-

τες, καὶ σώματα διαρπάσαντες. ἐγένετο δὲ ταῦτα ἐπὶ ἀρχιερέως Ονίας. τελευταίαντος γὰρ Ελεαζάρ, τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ Θεὸς αὐτῷ Μανασσῆς ἔλαβε· μεθ' ὃν κατασφραγίσαντα τὸν βίον, Ονίας τὴν τιμὴν ἐδέξατο, Σίμωνος υἱὸς ἂν τῷ Δικαίῳ κληθέντος, Σίμων δ' ἦν ἀδελφὸς Ελεαζάρ, καθὼς προεῖπον. ἔτος ὁ Ονίας, βραχύς ἦν τὴν διάνοιαν, καὶ χερματίων ἥτταν, καὶ διὰ τῆτο τὸν ὑπὲρ τῷ λαῷ φόρον, ὃν τοῖς βασιλεῦσιν οἱ πατέρες αὐτῷ ἐτέλουν ἐκ τῶν ἰδίων, τάλαντα εἰκοσι ἀργυρίῃ μὴ δὲς, εἰς ὄργην ἐκίνησε τὸν βασιλέα Πτολεμαῖον Εὐεργέτην, ὃς ἦν πατὴρ τῷ Φιλοπάτορος. καὶ πέμψας εἰς Ἱεροσόλυμα πρεσβευτὴν, ἤτιστα τὸν Ονίαν, ἐκ ἀποδιδόντα τὰς Φόρας· καὶ ἡπείλει κληροχῆσαι αὐτῶν τὴν γῆν, ἐκ ἀπολαβῶν, καὶ πέμψειν τοὺς ἐνοικῆσοντας στρατιώτας· ἀκούσαντες δὲ τὰ παρὰ τῷ βασιλεῖ οἱ Ἰουδαῖοι συνεχύθησαν· τὸν δὲ Ονίαν οὐδὲν τούτων ἐδυσώπησε διὰ τὴν Φιλοχρηματίαν.

β'. Ἰώσηπος δὲ τις, νέος μὲν ἔτι τὴν ἡλικίαν, ἐπὶ σεμνότητι δὲ καὶ προνοίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ δόξαν ἔχων παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις, Τωβίῃ μὲν πατρί, ἐκ δὲ τῆς Ονίας τῷ ἀρχιερέως ἀδελφῆς γεγονῶς, δηλωσάσης αὐτῷ τῆς μητρὸς τὴν τοῦ πρεσβευτοῦ παρυσίαν· ἔτυχε γὰρ αὐτὸς ἀποδημῶν εἰς Φιχόλαν κώμην ἐξ ἧς ὑπῆρχεν· ἐλθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐπέπληττε τῷ Ονία, μὴ προνοημένῳ τῆς ἀσφαλείας τῶν πολιτῶν, ἀλλ' εἰς κινδύνους τὸ ἔθνος βεβλομένῳ περιεσχέειν διὰ τὴν τῶν χερματίων ἀποσέσχιν, δι' ἃ καὶ τοῦ λαοῦ τὴν προσάσιαν λαβεῖν αὐτὸν ἔλεγε, καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς ἐπιτυχεῖν. εἰ δ' ἐρωτικῶς οὕτως ἔχοι τῶν χερματίων, ὥς δι' αὐτὰ καὶ τὴν πατρίδα κινδυνεύσαν ἰδεῖν ὑπομῆναι, καὶ πᾶν ὅτιοῦν παθόντας αὐτῷ τοὺς πολίτας, συνεβούλευσεν, ἀπελθόντα πρὸς τὸν βασιλέα, δεσθῆναι αὐτῷ, ἢ πάντων αὐτῷ παραχωρῆσαι τῶν χερματίων, ἢ μέρεος. τοῦ δὲ Ονίας μὴτε ἀρχειν θέλειν ἀποκρινάμενος, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην δ' εἰ δυνατόν ἐτοίμως ἔχειν ἀποθῆναι λέγοντος, μὴτε ἀναβῆσθαι πρὸς τὸν βασιλέα, μέλειν γὰρ οὐδὲν αὐτῷ περὶ τούτων· εἰ πρεσβεύειν αὐτῷ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον συγχωρεῖ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ἐπηρώτησε. Φήσαντες δὲ

ciderunt. Eleazaro enim vita defuncto, successit in pontificatum Manasses eius auunculus: post cuius decessum, munus excepit Onias Simonis filius, eius, cui iusto cognomen fuit; qui Simon frater erat Eleazari, sicvi iam dixi. Hic Onias fordidi animi homo, et pecuniae cupidus erat: eamque ob rem tributum pro populo non soluit, quod eius maiores regibus de suo pendere soliti erant, videlicet argenti talenta viginti. quae res exacerbavit regem Ptolemaeum Euergetem, qui pater erat Philopatoris. Itaque misso Hierosolymam legato, inculcavit Oniam, qui tributa non solueret: minatusque est, sese eorum agrum diuisurum, nisi soluerentur, et eo militum coloniam deducturum. Qua re de Rege audita, Iudaei perterriti sunt: sed Onias, quae erat auaritia, haec pro nihilo habuit.

2. Iosephus autem quidam, aetate iuuenis, sed gravitate et prudentia et iustitia apud Hierosolymitas celebris, patre Tobia natus ex forore Oniae pontificis, cum a matre didicisset aduentum legati, (aberat enim tum in quodam pago nomine Phichola, ex quo erat ipse) profectus in urbem, Oniam obiurgabat, qui civium salutis rationem non haberet, sed genti periculum creare vellet, pecuniam auertendo, propter quam et populi administrationem et summi sacerdotis honorem adeptum esse dicebat. Quod si pecuniae usque adeo cupidus erat, ut eius causa sustineret videre patriam periclitantem, civisque suos indigna quaeque passos, ei persuasum esse voluit, ut adiret Regem, et sibi vel totam pecuniam, vel certe partem, condonari postularer. Cum autem Onias respondisset, se minime principatum velle, dixissetque, se vel summum sacerdotium, si fieri posset, paratum esse deponere, et ad Regem nequaquam iturum, haec enim sese omnino non curare; tum eum rogavit Iosephus, utrum sibi permitteret legationem pro gente publicam ad Ptolemaeum

ἐπιτρέπεν, ἀναβὰς εἰς τὸ ἱερόν ὁ Ἰώσηπος, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος εἰς ἐκκλησίαν, μηδὲν ταράττεσθαι μηδὲ φοβεῖσθαι παρῆναι διὰ τὴν Οὐίαν τῇ θείᾳ περὶ αὐτῶν ἀμέλειαν, ἀλλ' ἐν ἀδείᾳ τῶν ἀπὸ τῆς σκυθρωποτέρας ἐλπίδος διάνοιαν αὐτὰς ἔχειν ἤξει· πρεσβεύειν γὰρ αὐτὸς ἐπηγγέλλετο πρὸς τὴν βασιλέα, καὶ πείσειν αὐτὸν, ὅτι μηδὲν ἀδικῶσιν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος, τῶντων ἀκῶσαν, νύχαρίζει τῷ Ἰωσήπῳ. καταβὰς δ' αὐτὸς ἀπὸ τῆς ἐρεῖας, ξενία τε ὑποδέχεται τὸν παρὰ τῇ Πτολεμαίᾳ πεπρεσβευκίτα, καὶ δωρησάμενος αὐτὸν πολυτελέσι δωρεαῖς καὶ ἐπὶ πολλὰς ἐξιάσας φιλοτίμως ἡμέρας, προέπεμψε πρὸς τὸν βασιλέα, φράσας αὐτῷ, καὶ αὐτὸν ἀκολυθίσεν. καὶ γὰρ ἔτι μᾶλλον ἐγγύονει πρόθυμος πρὸς τὴν ἄφικξιν τὴν παρὰ τὸν βασιλέα, τῇ πρεσβευτῇ προτρεψάμενος, καὶ παρορμήσαντος εἰς Αἴγυπτον ἐλθεῖν, καὶ πάντων ὧν ἂν δέηται παρὰ τῇ Πτολεμαίᾳ τυχεῖν αὐτὸν ποιήσεν ὑποχομένην. τὸ γὰρ ἐλευθέριον αὐτῇ καὶ τὸ σεμνὸν τῇ ἡδυσλίαν ἠγάπησεν.

γ'. Καὶ ὁ μὲν πρεσβευτὴς, ἐλθὼν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀπήγειλε τῷ βασιλεῖ τὴν τῇ Οὐίᾳ ἀγνωμοσύνην, καὶ περὶ τῆς τῇ Ἰωσήπῳ χρηστότητος ἐδήλω, καὶ ὅτι μέλλοι πρὸς αὐτὸν ἤξει παραιτησόμενος τῶν ἀμαρτημάτων τὸ πλῆθος· εἶναι γὰρ αὐτῇ προσάτην. ἀμέλει τοσαύτη περὶ τῶν ἐγκωμίων τῇ νεανίσκῃ διατέλεσε χρώμενος περισσίᾳ, ὥς τε καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῇ Κλεοπάτραν, προδιέθηκεν οἰκείως ἔχειν πρὸς τὸν Ἰωσήπον ἔτι παρόντα. ὁ δὲ Ἰωσήπος διαπέμψας πρὸς τὰς φίλῃς εἰς Σαμάρειαν, καὶ δανεισάμενος ἀργύριον, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀποδημίαν ἐτοιματάμενος, ἐδῆτάς τε καὶ ἐκπώματα καὶ ὑποζύγια, καὶ ταῦθ' ὡς περὶ διςμυρίας δραχμὰς παρασκευασάμενος, εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρεγένετο. ἔτυχε δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν πάντας ἀναβαίνειν τῆς ἐκ τῶν πόλεων τῶν τῆς Συρίας καὶ Φοινίκης πρώτης καὶ ἄρχοντας, ἐπὶ τὴν τῶν τελῶν ἀνῆλ. κατ' ἔτος δὲ ταῦτα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἐν ἐκάσῃ πόλει ἐπίπρασκειν ὁ βασιλεὺς. ὄρῳντες ὅν ἔτοι κατὰ τὴν ὁδὸν τὸν Ἰωσήπον, ἐχλεύαζον ἐπὶ πενία καὶ λιτότητι. ὡς δ' εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφικόμενος, ἐν Μέμφει τὸν βασιλέα Πτολε-

suscipere. Cum autem ille dixisset, sese permittere, continuo in templum adscendit Iosephus, populoque in concionem aduocato, eos hortatus est, ne perturbentur, aut quidquam metuant, quod eius auunculus Onias eos adeo neglexerit; animos vero ut a tristi expectatione liberarent obsecrauit: se enim legatum ad Regem iturum esse promittebat, persuasurumque ei ipsos nihil iniqui agere. Et quidem multitudo, istis auditis, Iosepho gratias egit. Ille vero, cum e templo descendisset, Ptolemaei legatum hospitio excipit, et ipsum magnis muneribus donatum, multorumque dierum convitiis honoratum praemisit ad Regem, dicens ei se quoque subsequuturum. nam Regem conuenire eo magis auehat, quod legatus ei animum audaciamque addiderat, et ad eundem in Ægyptum incitauerat, seque ei, quaecunque a Ptolemaeo postulasset, impetraturum promiserat: quippe Iosephi liberalitate et inorum grauitate magnopere erat delectatus.

3. Et quidem legatus, ubi in Ægyptum venit, Onias sordes regi commemorat, et Iosephi bonitatem multis ostendit: venturumque ad eum dicit ad crimen a populo deprecandum, quippe populi gubernatorem. Et enim iuuenem verbis quam amplissimis prosequutus tantis laudibus extulit, ut in antecessum et Regis et eius uxoris Cleopatrae beneuolentiam nondum praesenti conciliauerit. Et Iosephus, missis in Samariam, qui pecuniam ab amicis mutuarentur, paratisque iis, quae ad iter pertinerent, et vestibus poculisque et iumentis comparatis, impensis in haec viginti drachmarum millibus, in Alexandriam proficiscitur. Accidit etiam eo tempore, ut ex urbibus Syriae et Phoenices primarii quique homines et principes ad vectigalium auctionem proficiscerentur. illa enim Rex quotannis cuiusque urbis potentissimis vendebat. Hi itaque videntes in via Iosephum, deridebant eum ob paupertatem atque inopiam. Ille vero, postquam Alexandriam peruenit, et Regem Memphi esse

μαῖον ἤκυσεν ὄντα, ὑπαντησόμενος ἀνέβαινεν αὐτῷ. καθιζο-
μένη δὲ τῇ βασιλείῳ ἐπὶ ὀχήματος μετὰ τῆς γυναῖκος, καὶ
μετὰ Ἀθηνίωνος τῆ Φίλκ᾽ ἔτος δ' ἦν ὁ πρεσβεύσας εἰς Ιερο-
σόλυμα καὶ παρὰ Ἰωσήφῃ ξενιδοίς. θεασάμενος αὐτὸν ὁ
Ἀθηνίων, εὐθύς ἐποίει τῷ βασιλεῖ γνώριμον, λέγων τῷτον εἶ-
ναι, περὶ ᾧ παραγενόμενος ἐξ Ιερουσόλυμων ἀπήγγειλεν, ὡς
ἀγαθὸς τε εἴη καὶ φιλότιμος νεανίσκος. ὁ δὲ Πτολεμαῖος,
πρῶτός τε αὐτὸν ἡσπάσατο, καὶ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ ὄχημα πα-
ρεκάλεσε. καὶ καθεδέντος περὶ τῶν Ονία πραττομένων ἡ-
ξατο ἐγκαλεῖν. ὁ δὲ, συγγίνωσκε, Φησὶν, αὐτῷ διὰ τὸ γῆρας.
ἔγὰρ λανθάνει σε πάντως, ὅτι καὶ τῆς πρεσβύτας καὶ τὰ νή-
πια τὴν αὐτὴν διάνοιαν ἔχεν συμβέβηκε. παρὰ δὲ ἡμῶν ἔσαι
σοι τῶν νέων ἅπαντα, ὥστε μηδὲν αἰτιάσασθαι. ἡδοίς δὲ ἐπὶ τῇ
χάριτι καὶ τῇ εὐτραπείᾳ τῇ νεανίσκῃ, μᾶλλον αὐτὸν ὡς ἡδὴ
καὶ πειραζόμενος ἀγαπᾶν ἡξατο, ὡς ἐν τε τοῖς βασιλείοις
αὐτὸν κελεύσαι ἐνδιατᾶσθαι, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπὶ τῆς ἐσιά-
σεως τῆς ἰδίας ἔχεν. γενομένης δ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ βασι-
λείῳ, ἰδόντες οἱ πρῶτοι τῆς Συρίας συγκαθεζόμενοι αὐτῷ
τὸν Ἰωσήπον, ἀηδῶς ἔφερον.

δ'. Ενστάσης δὲ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἔμελλε τὰ τέλη πι-
πράσκεισθαι τῶν πόλεων, ἡγοράζον οἱ τοῖς ἀξιωμασιν ἐν ταῖς
πατρίσι διαφέροντες. εἰς ὀκτακίχλια δὲ τάλαντα συναθροι-
ζομένων τῶν τῆς Κοίλης Συρίας τελῶν, καὶ τῶν τῆς Φοινίκης
καὶ Ἰσθαίας, σὺν τῇ Σαμαρείᾳ, προσελθὼν ὁ Ἰωσήπος, τὰς μὲν
ὠνήμενός διέβαλλεν ὡς συνθεμένους ὀλίγην αὐτῷ τιμὴν ὑφίστα-
σθαι τῶν τελῶν. αὐτὸς δὲ διπλασίονα δώσειν ὑπάρχοντο, καὶ
τῶν ἀμαρτόντων εἰς τὸν οἶκον αὐτῆ τὰς ἐστίας ἐκπέμψεν αὐ-
τῷ. καὶ γὰρ καὶ τῷτο τοῖς τέλεσι συνεπιπράσκειτο. τῇ δὲ βα-
σιλείῳς ἡδέως ἀκῦσαντος, καὶ ὡς αὖξοντι τὴν πρόσοδον αὐτῇ
κατακυρῆν τὴν ὥνῃ τῶν τελῶν ἐκείνῳ φήσαντος, ἐρομένη δὲ
καὶ τῷτο, εἰ τὰς ἐγγυησομένης αὐτὸν ἔχει δῆναι, σφόδρα
ἐστῆως ἀπεκρίνατο. δώσω γὰρ, εἶπεν, ἀνθρώπως ἀγαθὰς τε
καὶ καλὰς, οἷς ἔκ ἀπισήσετε. λέγειν δὲ τῆς οἵ τινὲς εἰσιν
εἰπόντος· αὐτὸν, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, σέ τε καὶ τὴν γυναῖκα

audiuit, adscendit ei obuiam. Tum autem Rege forte in curru sedente cum vxore et Athenione amico suo, (ille vero erat, qui Hierosolyma legatus iuerat, et hospitio exceptus erat a Iosepho) Athenion ipsum conspicatus statim Regi indicauit, dicens, hunc esse illum, de quo Hierosolymis reuersus ipsi narrauit, quod bonus esset iuuenis et liberalis. Tum Ptolemaeus et prior ipsum salutauit, et, vt in currum adscenderet, hortatus est. Deinde, sedente Iosepho, coepit de Oniae facto expositulare. Sed ille, Da veniam, inquit, eius senectuti. non enim te praeterit, ita a natura comparatum esse, vt senum et infantium mens eadem sit. Sed a nobis iuuenibus omnia consequeris, ita vt nihil conqueraris. Hac iuuenis venustate et vrbanitate Rex delectatus, eum, quasi iam experiundo cognitum, magis amare coepit; adeo vt eum in regia degere iusserit, et quotidianum conuiuam habuerit. Deinde postquam Alexandriam Rex venit, primores Syriae, cum Iosephum cum eo sedentem vidissent, grauiter ferebant.

4. Post ubi dies venit auctiōnum vectigalium, qui in suis patriis dignitate praestabant, licebantur. Cum vero vectigalia Syriae et Phoenices et Iudaeae cum Samaria ad octo millia talentorum excreuerent, accessit Iosephus, et licitatores quidem criminatus est, tanquam ex composito in se recepissent tam paruum Regi pro vectigalibus dare. Ipse vero duplum pollicetur, eique bona missurum eorum, qui in eius domum peccauissent. nam et hoc etiam vna cum vectigalibus vendebatur. Cum autem Rex ista libenter audiuiisset, dixissetque se ei, vt qui reditus suos augetet et amplificaret, vectigalia addicere, praeterea vero id eum interrogaret, equos sponsores dare posset; festiue admodum respondit. dabo enim, inquit, bonos et honestos homines, quibus non diffiditis. Cumque iuberet Rex, vt, qui sint isti, diceret: Teiplum, subiecit, o Rex, coniugemque

τὴν σὴν, ὑπὲρ ἑκατέρω μέρους ἐγγυησομένας, δίδωμί σοι. γε-
λάσας δ' ὁ Πτολεμαῖος, συνεχώρησεν αὐτῷ, δίχα τῶν ὁμολο-
γούντων, ἔχεν τὰ τέλη. τὸτο σφόδρα τὰς ἀπὸ τῶν πόλεων
εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐλθόντας ἐλύπησεν, ὡς παρυσδοκιμηθέν-
τας. καὶ οἱ μὲν ἐπανῆκον εἰς τὰς οἰκίας ἑκάστοι πατρίδας
μετ' αἰχύνης.

ε'. Ο δὲ Ἰώσηπος, λαβὼν παρὰ τῷ βασιλέως πεζῶν στρα-
τιωτῶν διχιλίαις· ἠξίωσε γάρ τινα βοήθειαν λαβεῖν, ἵνα τὰς
ἐν ταῖς πόλεσι καταφρονούντας ἔχη βιάζεσθαι· καὶ δανισά-
μενος ἐν Αλεξανδρείᾳ, παρὰ τῶν τῷ βασιλέως Φίλων, τάλαν-
τα πεντακόσια, εἰς Συρίαν ἐξώρμησε. γενόμενος δὲ ἐν Ασκά-
λωνι, καὶ τὰς Φόρας ἀπατῶν τὰς Ασκαλωνίτας, ἐπεὶ μηδὲν
ἐβόλοντο δίδοναι, ἀλλὰ καὶ προσύβριζον αὐτόν, συλλαβὼν
αὐτῶν τὰς πρωτεύοντας ὡς εἴκοσι, ἀπέκτεινε. καὶ τὰς οὐσίας
αὐτῶν εἰς χίλια τάλαντα ἀφροιδείσας, ἔπεμψε τῷ βασιλεῖ,
δηλῶν αὐτῷ καὶ τὰ γεγενημένα. θαυμάσας δ' αὐτὸν ὁ Πτο-
λεμαῖος τοῦ Φρονήματος, καὶ τῶν πεπραγμένων ἐπαινέσας
αὐτόν, ἐφίησιν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι βούλεται. τοῦτ' ἀκούσαντες
οἱ Σύροι κατεπλάγησαν, καὶ παράδειγμα τῆς ἀπειθείας χα-
λεπόν ἔχοντες τοὺς τῶν Ασκαλωνιτῶν ἄνδρας ἀνηρημένους,
ἀνοήγοντες τὰς πύλας ἐδέχοντο προθύμως τὸν Ἰώσηπον, καὶ
τοὺς Φόρας ἐτέλεν. ἐπιχειρούντων δὲ καὶ Σκυθοπολιτῶν ὑβρί-
ζειν αὐτόν, καὶ μὴ παρέχειν τοὺς Φόρας αὐτῷ, ὅς μηδὲν ἀμ-
φισβητῶντες ἐτέλεν, καὶ τέτων ἀποκτείνας τὰς πρώτας, τὰς
ἑστίας αὐτῶν ἀπέσειλε τῷ βασιλεῖ. συναγαγὼν δὲ πολλὰ
χρήματα, καὶ κέρδη ποιήσας μεγάλα ἐκ τῆς ὥνης τῶν τελῶν,
εἰς τὸ διαμεῖναι τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν τοῖς ἑσσι κατε-
χρήσατο, τὴν ἀφορμὴν αὐτῷ καὶ τὴν ὑπόθεσιν τῆς τότε εὐ-
τυχίας τηρεῖν Φρόνιμον ἡγόμενος ἐξ αὐτῶν ὃν αὐτὸς ἐκέκτη-
το. πολλὰ γάρ ὑπὸ χεῖρα τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ Κλεοπάτρᾳ
δῶρα ἔπεμπε, καὶ τοῖς Φίλοις αὐτῶν καὶ πᾶσι τοῖς περὶ τὴν
αὐλὴν δυνατοῖς, ὠνέμενος διὰ τῶν τὴν εὐνοίαν τὴν παρ'
αὐτῶν.

ς'. Απῆλause δὲ ταύτης τῆς εὐτυχίας, ἐπ' ἔτη εἴκοσι

tuam pro vtraque parte sponsores do. Hic subridens Ptolemaeus ei vectigalia sine fideiussoribus addixit. id quod iis, qui ab urbibus Ægyptum venerant, non mediocrem dolorem attulit, ut qui posthabiti fuerint. et illi quidem suas quisque in patrias non sine pudore redierunt.

5. Iosephus autem, acceptis a Rege duobus pedum millibus (petiuerat enim sibi copias in auxilium, ut, si qui in urbibus ipsum contemnerent, cogere posset) et mutuatus Alexandriae a Regis amicis quingenta talenta, in Syriam contendit. Vbi autem Ascalonem venit, tributumque ab Ascalonitis exegit, atque illi non modo nihil soluere voluerunt, sed ipsum etiam contumeliis affecerunt, comprehendit eorum primarios, circiter viginti, eosque interficit: et redacta ex eorum facultatibus pecunia, ad mille talenta Regi misit, et, quidnam egerit ei demonstrat. Ptolemaeus itaque eius animum admiratus, approbatoque facto, ei quae velit faciendi potestatem permittit. Cum hoc fama accepissent Syri, perterriti sunt, et Ascalonis ciues occisos in graue contumaciae exemplum habentes, Iosephum portis apertis libenter excipiebant, et vectigalia soluebant. Cumque Scythopolitae etiam id agerent, ut conuiciis eum onerarent, et tributa pendere recusarent, quae antea nihil haesitantes conferebant, horum quoque primores ferro peremit, et facultates eorum ad Regem misit. Vbi autem multum pecuniae collegerat, et magnum ex vectigalium redemptione lucrum fecerat, diuitiis ad potentiam, quam habebat, stabiliendam usus est: bene ac sapienter facturum ratus, si occasionem sibi et causam praesentis felicitatis conseruaret, ope illorum, quae acquisiuerat. Nam multa Regi et Cleopatrae et eorum amicis, et omnibus in domo regia potentibus clanculum dona mittebat, hac ratione eorum beneuolentiam emens.

6. Ea autem felicitate usus est Iosephus annos duos

καὶ δύο, πατὴρ μὲν γενόμενος ἐκ μιᾶς γυναικὸς παῖδας ἑπτά, ποιησάμενος δὲ καὶ ἐκ τῆς τῆ ἀδελφῆ Σολυμίας θυγατρὸς ἓνα Τερκανὸν ὄνομα. γαμῆ δὲ ταύτην ἐξ αἰτίας τοιαύτης. σὺν τῷ ἀδελφῷ πότε εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐλθὼν, ἄγοντι καὶ τὴν θυγατέρα γάμων ὥραν ἔχουσιν, ὅπως αὐτὴν συνοικήσῃ τινὶ τῶν ἐπ' ἀξιώματος Ἰσθαίων, καὶ δειπνῶν παρὰ τῷ βασιλεῖ, ὀρχηστρίδος εἰσελθούσης εἰς τὸ συμπόσιον εὐπρεπῆς ἑταδεῖς, τῷ ἀδελφῷ τῷτο μηνύει, παρακαλῶν αὐτόν, ἐπεὶ καὶ νόμῳ κεκώλυται τοῖς Ἰσθαίοις ἄλλοφύλῳ πλησιάζειν γυναικί, συγκρύψαντα τὸ ἀμάρτημα, καὶ διάκονον ἀγαθὸν γενόμενον, παραχρῆν αὐτῷ ὥστε πληρῶσαι τὴν ἐπιθυμίαν. ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀσμένως δεξάμενος τὴν διακονίαν, κοσμήσας τὴν αὐτῇ θυγατέρα νυκτὸς ἤγαγε πρὸς αὐτόν, καὶ συγκατακοίμησεν. ὁ δὲ, ὑπὸ μέθης ἀγνοήσας τὸ ἀληθές, συνέχευται τῇ τῆ ἀδελφῆ θυγατρὶ· καὶ τοῦτ' ἐγενομένον πολλὰ κίς, ἠράσθη σφοδρότερον. ἔφη δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς κινδυνεύει τὸ ζῆν ἐρῶν τῆς ὀρχηστρίδος, ἥς ἴσως ἢ κ' αὐτῷ παραχωρήσειν τὸν βασιλεῖα. τῇ δὲ ἀδελφού μὴδὲν ἀγωνιάειν παρακαλοῦντος, ἀπολαύειν δ' ἥς ἐρᾷ μετὰ ἀδείας, καὶ γυναῖκα ἔχειν αὐτὴν φήσαντος, καὶ ἀληθεῖς αὐτῷ φανερὸν ποιήσαντος, ὡς ἔλοιτο μᾶλλον τὴν ἰδίαν ὑβρίσαι θυγατέρα, ἢ περιιδεῖν ἐκείνον ἐν αἰσχύνῃ γενόμενον· ἐπαμύνας αὐτόν ὁ Ἰωσήπος τῆς φιλαδελφίας, συνώκησεν αὐτῇ τῇ θυγατρὶ, καὶ παῖδα ἐξ αὐτῆς ἐγέννησεν Τερκανὸν ὄνομα, ὡς προειρηκαμεν. ἐπεὶ δὲ ὦν τρισκαίδεκα ἐτῶν ἦτος ὁ πᾶς νεώτερος ἐπεδείκνυτο τὴν φυσικὴν ἀνδρείαν καὶ σύνεσιν, ὡς ζῆλοτυπῆθῃναι δεινῶς αὐτόν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ὄντα πολὺ κρείττονα καὶ φθονηθῆναι δυνάμενον, τῇ δὲ Ἰωσήπῃ γυνῶναι θελήσαντος, τίς αὐτῷ τῶν υἱῶν πρὸς ἀρετὴν εὐ πέφυκε, καὶ καθ' ἓνα πέμψαντος πρὸς τοὺς παιδεύειν τότε δόξαν ἔχοντας, οἱ λοιποὶ μὲν, ὑπὸ ῥαθυμίας καὶ τῆς πρὸς τὸ φιλεργεῖν μαλακίας, ἀνόητοι καὶ ἀμαθεῖς ἐπανῆκον αὐτῷ. μετὰ δ' ἐκείνης τὸν νεώτατον Τερκανόν, δὴς αὐτῷ τριακόσια ζεύγη βοῶν, ἐξέπεμψεν ὁδὸν ἡμερῶν δύο εἰς τὴν ἐρημίαν, σπερρῶντα τὴν

et viginti: atque natos habuit ex vna vxore septem, et ex sui fratris Solymii filia vnum nomine Hyrcanum. Illam vero duxit ex huiusmodi causa. Cum forte Alexandriam se contulisset vna cum fratre, (ducente secum filiam nubilem, vt ibi nobili alicui Iudaeo eam matrimonio iungeret) atque apud Regem coenans, saltatriculae forma egregia, in conuiuium ingressae, amore captus esset, hoc ipsum fratri indicauit, illum orans atque obsecrans, vt, quoniam lege vetitum erat Iudaeis cum femina alienigena rem habere, ipse, peccato suo occultato, atque fidelem operam nauando, effectum hoc redderet, vt cupiditatem suam expleret. Frater autem, libenter pollicitus se voluntatis eius ministrum fore, filiam suam ornatam noctu ad eum deduxit, et in lectum eius collocauit. Ille vero prae ebrietate ignorans quid ageretur, cum fratris filia congreditur: et cum hoc saepiuscule fecisset, vehementius eam deperibat. Fratri etiam fatebatur, se de vita periclitari ex amore saltatriculae, ne forte Rex nollet eam sibi concedere. Cum autem frater eum hortaretur, ne animo esset anxio et sollicito, atque licere ei muliere amata frui eamque in vxorem habere dixisset, et quid factum fuerit ei aperuisset, quod maluerit filiae suae iniuriam fieri, quam ipsum pati tale in sese dedecus admittere: Iosephus, collaudata eius fraterna beneuolentia, filiam ipsius sibi matrimonio iunxit: filiumque ex ea genuit nomine Hyrcanum, vt iam ante diximus. Cum vero hic natu minimus, annorum tredecim, natuam prae se ferret animi fortitudinem et ingenii praestantiam, adeo vt magnam fratribus zelotypiam concitaris, quippe tanto eis excellentior, vt merito ei inuideretur; ipseque Iosephus scire voluerit, quis praecipue omnium a natura esset ad virtutem factus formatusque, et vnumquemque ad eos miserit, qui ad alios instituendos tunc maxime idonei ferebantur, omnes praeter Hyrcanum, ob segnitiam et laboris impatientiam, domum redierunt imperiti rerum et indocti. Post illos autem minimum natu Hyrcanum cum trecentis bouum iugis misit bidui itinere in solitudinem ad terram conferendam, loris iugalibus

γῆν, ἀποκρύψας τὰς ζευγατῆρας ἱμάντας. ὁ δὲ γενόμενος ἐν τῷ τόπῳ καὶ τὰς ἱμάντας ἐκ ἔχων, τῆς μὲν τῶν βοηλατῶν γνῶμης κατηλόγησε, συμβουλευόντων πέμπειν πρὸς τὸν πατέρα κομιῶντάς τινας τὰς ἱμάντας· τὸν δὲ καιρὸν ἠγησάμενος μὴ δεῖν ἀπολλύναι περιμένοντα τοὺς ἀποσαλησομένους, ἐπεινῶσέ τι στρατηγικὸν καὶ τῆς ἡλικίας πρεσβύτερον. κατασφάξας γὰρ δέκα ζεύγη, τὰ μὲν κρέα τοῖς ἐργαταῖς διένειμε· τεμὼν δὲ τὰς δοράς αὐτῶν, καὶ ποιήσας ἱμάντας, ἐνέδησε τούτοις τὰ ζευγῆα· καὶ τοῦτον τὸν τρόπον σπείρας ἦν ὁ πατήρ αὐτῷ προσέταξε γῆν, ὑπέσχεψε πρὸς αὐτόν. ἐλθόντα δ' ὁ πατήρ ὑπερηγάπησε τοῦ Φρονήματος· καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς διανοίας, καὶ τὸ ἐπ' αὐτῇ τολμηρὸν ἐπαμνέσας, ὡς μόνον ὄντα γνήσιον, ἔτι μᾶλλον ἔσεργε, ἀχθομένων τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τούτῳ.

ζ'. Ως δ' ἀπήγγειλέ τις αὐτῷ κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν υἱὸν τῷ βασιλεῖ Πτολεμαίῳ γεγενῆσθαι, καὶ πάντες οἱ πρῶτοι τῆς Συρίας καὶ τῆς ὑπηκόας χώρας ἐορτάζοντες τὴν γενέσιν ἡμέραν τῆ παιδὸς, μετὰ μεγάλης παρασκευῆς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐξώρμων, αὐτὸς μὲν ὑπὸ γῆρας κατείχετο, τῶν δ' υἱῶν ἀπεπεραῖτο εἴ τις αὐτῶν βῆλεται ἀπελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. τῶν δὲ πρεσβυτέρων παραιτησαμένων, καὶ πρὸς τὰς τοιαύτας συνουσίας ἀγροικότερον ἔχειν Φησάντων, τὸν ἀδελφόν δ' Ἰρκανὸν πέμπειν συμβουλευσάντων, ἠδέως ἀκήσας, καλεῖ τὸν Ἰρκανόν, καὶ εἰ δύναίτο πρὸς τὸν βασιλέα βαδίσαι, καὶ εἰ πρόθυμός ἐστιν ἀνέκρινεν. ἐπαγγελαμένους δὲ πορεύεσθαι, καὶ δεῖσθαι χρημάτων ἐ πολλῶν Φήσαντες εἰς τὴν ὁδόν, ζήσεσθαι γὰρ ἐπιεικῶς, ὥς ἀρκέσειν αὐτῷ δραχμας μυρίας, ἦσθαι τῇ παιδὸς τῇ σωφροσύνῃ. διαλιπὼν δ' ὀλίγον ὁ παῖς συνεβόλευε τῷ πατρὶ, δῶρα μὲν αὐτόθεν μὴ πέμπειν τῷ βασιλεῖ, δεῖνα δ' ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἀλεξανδρέα οἰκονόμον, ὅπως αὐτῷ παρέχῃ πρὸς ὠνήν ὧν αὐτὸς εὖρε καλλίστων καὶ πολυτελῶν χρήματα. ὁ δὲ νομίζων δέκα ταλάντων ἔσεσθαι τὴν εἰς τὰς δωρεὰς τῷ βασιλεῖ δαπάνην, καὶ τὸν υἱὸν ἐπαμνέσας ὡς παραινῶντα καλῶς, γράφει τῷ οἰκονόμῳ Δρίωνι, ὃς

clam subductis. Ille vero cum ad locum pervenisset, et lora non haberet, contempsit quidem boues agitantium sententiam, qui suadebant, ut ad patrem quosdam mitteret, qui lora sibi afferrent: ratus vero non oportere se tempus perdere, dum expectaret illos, qui mitti deberent, rem callidi consilii prudentiaeque magis senilis excogitavit. Maestatis enim decem iugis, carnes in operarios distribuit; sectis autem in lora tergoribus, iis iuga ad boues religavit: et cum hoc pacto terram conseuisset, quam sibi in mandatis dederat pater, ad eum se recepit. Pater autem reversum mirifice dilexit ob animi magnitudinem: cumque eum laudibus extulisset, quod non minus rem exsequi auderet, quam promte eam excogitarit, magis adhuc, quasi solus ei germanus esset filius, ipsum amabat carumque habebat, fratribus hoc aegre ferentibus.

7. Cum autem ei nunciaretur sub id tempus Ptolemaeo natum esse filium, atque omnes primi Syriae et regionis subiectae, ad celebrandos pueri natales, magno cum apparatu Alexandriam ire contenderent, ille quidem senio retinebatur, filios vero tentavit, an quis eorum ad Regem proficisci vellet. Cum grandiores recusassent, et sese ad tales congressus rusticiores esse dixissent, atque, ut fratrem Hyrcanum mitteret, consilium ei dedissent, libenter hoc audito, Hyrcanum vocat, et an Regem adire posset, paratusque sit, interrogat. Qui cum se iturum promississet, dixissetque non multa ad iter egere pecunia, (victurum enim frugaliter) ut satis futura sint ei decem drachmarum millia, admodum delectatus est pueri moderatione. Deinde paruo spatio interiecto, patri consulebat puer, ne inde dona Regi mitteret, sed sibi literas ad Alexandrinum procuratorem daret, ut ipsi pecuniam praebere, ad coemenda quae inueniret pulcherrima atque pretiosissima. Pater vero arbitratus ad decem talenta impensurum esse muneribus, quae Regi datum iret, filioque laudato, ut qui prudenter eum laonisset, Arioni dispensatori scripsit, qui totius

ἅπαντα τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ χρήματα αὐτῷ δίδωκε, ἕκ ὄντα ἐλάττω τριχιλίων ταλάντων. ὁ γὰρ Ἰώσηπος τὰ ἀπὸ τῆς Συρίας χρήματα ἔπειμπεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, καὶ τῆς προθυσμίας ἐνισταμένης, καθ' ἣν ἔδει τῷ βασιλεῖ τὰς Φόβας ἀπαριθμῆναι, ἔγραψε τῷ Ἀρίωνι τῷτο ποιῆναι. πρὸς οὖν τῷτον ἀπατήσας τὸν πατέρα καὶ λαβὼν ἐπιστολὴν, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὤρμησεν· ἐξελθόντος δ' αὐτῷ, γράψασιν οἱ ἀδελφοὶ πᾶσι τοῖς τῷ βασιλεῶς φίλοις, ἵν' αὐτὸν διαφείρωσιν.

ἦ. Ως δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἀπέδωκε τῷ Ἀρίωνι τὴν ἐπιστολὴν, ἐπερωτήσαντος αὐτοῦ, πόσα βέλεται τάλαντα λαβεῖν· ἤλπισε δ' αὐτὸν αἰτήσεν δέκα, ἣ βραχὺ τέτων πλέον· εἰπόντος χιλίων χεῖρξεν, ὀργισθεὶς ἐπέπληττεν αὐτῷ, ὡς ἀσώτως ζῆν διεγνωκότε, καὶ πῶς ὁ πατήρ αὐτῷ συναγάγοι τὴν ἐστίαν, ὡς πονῶν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις ἀντέχων, ἐδήλω, καὶ μιμητὴν αὐτὸν ἡξίς γενέσθαι τοῦ γεννήσαντος, δώσειν δ' ἔδδεν πλέον ταλάντων δέκα, καὶ ταῦτ' εἰς δωρεάν τῷ βασιλεῖ. παροξυνθεὶς δὲ ὁ παῖς, εἰς δεσμὰ τὸν Ἀρίωνα ἐνέβαλε. τῆς δὲ τῷ Ἀρίωνος γυναικὸς τῷτο δηλωσάσης τῇ Κλεοπάτρᾳ, καὶ δεηθείσης, ὅπως ἐπιπλήξῃ τῷ παιδί· σφόδρα γὰρ ἦν ὁ Ἀρίων ἐν τιμῇ παρ' αὐτῇ· φανερὸν τῷ βασιλεῖ τοῦτο ἐποίησεν ἡ Κλεοπάτρα. ὁ δὲ Πτολεμαῖος πέμψας πρὸς τὸν Τρεκανὸν, θαυμάζειν ἔλεγε, πῶς ἀποσταλείς πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, οὔτε ὁφείη αὐτῷ, καὶ προσέτι δήσειε τὸν οἰκονόμον· ἐλθόντα οὖν τὴν αἰτίαν αὐτῷ μνηύειν ἐκέλευσε. τὸν δὲ, Φασίν, ἀποκρινάμενον τῷ παρὰ τοῦ βασιλεῶς λέγειν αὐτῷ, ὅτι νόμος ἐστὶ παρ' αὐτῷ καλύων τὸν γεννηθέντα γεύσασθαι θυσίας, πρὶν εἰς τὸ ἱερὸν ἔλθῃ καὶ θύσῃ τῷ Θεῷ. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν λογισμόν ἔδδ' αὐτὸν ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν, περιμένοντα δῶρα κομίσαι τοῦ πατρὸς εὐεργέτη γενομένῳ. τὸν δὲ δῆλον κολάσαι παρακούσαντα ὧν προσέταξε. διαφέρειν γὰρ ἔδδεν, ἢ μικρὸν εἶναι τινα δεσπότην, ἢ μέγαν. ἂν οὖν μὴ κολάζοιμεν τοὺς τοιούτους, καὶ σὺ προσδόκα ὑπὸ τῶν ἀρχομένων

eius Alexandrinae pecuniae procurationem habebat, quae erat non minus quam trium millium talentorum. Iosephus enim Syriae pecunias mittebat Alexandriam, et instante die praestituta, qua Regi numeranda erant vestigalia, scribebat Arioni, ut id faceret. Petitis igitur a patre ad hunc Arionem literis, acceptisque, Alexandriam ire properavit: eoque profecto, scribunt eius fratres ad omnes Regis amicos, ut eum interficiant.

8. Postquam vero Alexandriam peruenit, Arioni literas tradidit, qui cum ab eo quaesivisset, quot talenta vellet accipere, (sperabat enim eum postulaturum decem, aut paulo amplius) atque ille sibi mille opus esse diceret, iratus eum obiurgabat, ut luxuriose admodum vivere volentem; eique ostendebat, quo pacto pater eius eas facultates, ut laborans et cupiditatibus resistens, congegnerit, monebatque, ut parentis imitatore se praebeat. se quidem non amplius quam decem talenta daturum, eaque in munera Regi offerenda. At puer ira accensus Arionem in vincula coniiciebat. Cum autem Arionis vxor hoc ipsum Cleopatrae indicasset, orassetque, ut pueri arrogantiam increparet, (apud eam enim Arion summo in honore erat) Regi hoc palam fecit Cleopatra. Ptolemaeus itaque, missis ad Hyrcanum nunciis, dicebat se magnopere mirari, qui factum sit, ut ad se a patre legatus in conspectum suum non venisset, et insuper procuratorem in vincula dedisset: itaque iussit, ut ei significatum veniret, quamobrem ita fecerit. Illum vero, responso ad Regis nuncium dato, ferunt dixisse, ipsum Regem habere legem, quae vetaret, ne natus filius sacrificium gustaret, nisi prius in templum intrasset, Deoque sacrificasset. Eaque ratione neque se ad eum venisse, quod exspectaret, dum dona ferre posset homini de suo patre bene merito. Quod ad servum attineret, sese in eum propterea animaduertisse, quod sibi dicto audiens non fuisset. nihil enim interesse, utrum parvus aliquis sit herus, an magnus. Quod nisi tales pu-

καταφρονηθήσεσθαι. ταῦτ' ἀκούσας ὁ Πτολεμαῖος, εἰς γέλωτα ἐτρέπη, καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην τοῦ πατρὸς ἐθαύμασε.

Σ'. Μάθων δὲ ὁ Δελίων, ὅτι τῆτον ὁ βασιλεὺς διστέθη τὸν τρόπον, καὶ ὅτι μηδεμία βοήθεια ἐστὶν αὐτῷ, δὲς τὰ χίλια τάλαντα τῷ πατρὶ, τῶν δεσμῶν ἀπελύθη· καὶ τρεῖς διαλιπὼν ἡμέρας ὁ Τρκανὸς ἡσπάσατο τῆς βασιλείας. οἱ δὲ ἀσμένως αὐτὸν εἶδον, καὶ φιλοφρόνως εἰσίσασαν διὰ τὴν πρὸς τὸν πατέρα τιμὴν. λάθρα δὲ πρὸς τῆς ἐμπόρου ἐλθὼν, ὠνεῖται παρ' αὐτῶν πῦδας μὲν ἑκατὸν, γραμματα ἐπισταμένους καὶ ἀκμαιοτάτους, ἐνὸς ἑκάστων τάλαντος, ἑκατὸν δὲ παρθένης τῆς αὐτῆς τιμῆς ἑκάστην. κληθεὶς δ' ἐφ' ἐξίασιν πρὸς τὸν βασιλέα, μετὰ τῶν πρώτων τῆς χώρας, ὑποκατακλίνεται πάντων, καταφρονηθεὶς ὡς πᾶς ἔτι τὴν ἡλικίαν ὑπὸ τῶν τῆς τύχης κατὰ τὴν ἀξίαν διανεμόντων. τῶν δὲ συγκατακειμένων πάντων τῶν μερῶν τὰ ὅσα· ἀνήρουν γὰρ αὐτοὶ τὰς σάρκας· σωρευόντων ἔμπροσθεν τῷ Τρκανῷ, ὡς πληρῶσαι τὴν παρακειμένην αὐτῷ τράπεζαν, Τρύφων, ὃς ἦν τῷ βασιλέως ἄδελφεμα, καὶ πρὸς τὰ σκώμματα καὶ τῆς ἐν τοῖς πότοις γέλωτας ἀνεδέδεκτο, παρακαλεσάντων αὐτὸν τῶν κατακειμένων τῇ τραπέζῃ, παρεσὼς τῷ βασιλεῖ, ὁρᾷς, εἶπεν, ὦ δέσποτα, τὰ παρακειμένα Τρκανῷ ὅσα; ἐκ τούτου σοχάσαι, ὅτι καὶ ὁ πατήρ αὐτῇ τὴν Συρίαν ἅπασαν περιέδυσεν, ὡς ἔτος ταῦτα τῶν σαρκῶν ἐγύμνωσε. γελάσαντος δὲ πρὸς τὸν τῷ Τρύφῳ λόγον τῷ βασιλέως, καὶ ἐρομένην τὸν Τρκανὸν, ὅτι τοσαῦτα αὐτῷ παρακεῖται ὅσα. εἰκότως, εἶπεν, ὦ δέσποτα. τῆς μὲν γὰρ κύνας τὰ ὅσα σὺν τοῖς κρέαςι κατεδίειν, ὥσπερ ἔτοι, πρὸς τῆς κατακειμένους ἐπιβλέπων, ὅτι μηδὲν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἔκειτο· οἱ δ' ἄνθρωποι τὸ κρέας ἐδίωσι, τὰ δὲ ὅσα ῥιπτῶσιν, ὥσπερ ἄνθρωπος ὃν καίγω νῦν πεποίηκα. ὁ δὲ βασιλεὺς θαυμάσας τὴν ἀπόκρισιν αὐτῇ σοφὴν ἔτω γενομένην, πάντας ἐκέλευσεν ἀνακροτῆσαι, τῆς εὐτραπείας ἀποδοχομένους αὐτόν. τῇ δ' ἐπίσση πρὸς ἑκάστων τῶν τῷ βασιλέως φίλων πορευόμενος καὶ τῶν παρὰ τὴν αὐλὴν δυνατῶν, τῆς μὲν ἡσπάζετο, παρὰ δὲ

niemus, exspecta tu quoque futurum, vt a tuis subditis contemnaris. His auditis, Ptolemaeus ridere coepit, et pueri magnanimitatem admiratus est.

9. Arion autem, vbi intellexit, Regem ita in eum animo affectum esse, et opem sibi ferri a nemine, puero datis mille talentis, vinculis solutus est: et triduo interiecto Hyrcanus Reges salutauit. Illi vero eum libenter viderunt, et comiter conuiuio exceperunt, propter eius patris reuerentiam. Deinde is mercatores secreto aggressus, coëmit ab eis centum pueros, literarum peritos, eisdemque valentissimos, talento vnumquemque, et centum puellas eodem pretio. Tum a Rege vocatus ad conuiuium cum primoribus regionis, insinus omnium accumbit, ob aetatem puerilem contemptui habitus ab iis, quorum munus erat conuiuiis ex cuiusque dignitate loca assignare. Cum autem omnes, qui vna accubuerunt, partium ossa (nam carnes iis ipsi ademerant) ante Hyrcanum in cumulum congererent, adeo, vt mensam ipsi appositam replerent, Tryphon, qui Regi in deliciis, et ad scommata et ridicula in comotationibus iacienda factus erat, rogatus ad id a conuiuiis, vbi Regi adstiterat, Viden', inquit, o Domine, quantum ossium ante Hyrcanum iaceat? Ex his conuice, quod illius etiam pater totam Syriam spoliauerit, quemadmodum hic ista nudauit carnibus. Rege vero ad hunc Tryphonis sermonem in risum effuso, et Hyrcanum interrogante, cur tam multa eum praeiaceant ossa: Nihil mirum, inquit, Domine. canum enim est ossa vna eum carnibus deuorare, sicut isti (accumbentes intuens) fecerunt, quod nihil ossium ante eos reperiatur: homines autem, comedis carnibus, ossa solent abiicere, quod et ego, homo cum sim, etiam nunc feci. Ibi Rex, responsi eius acumen miratus, iussit vniuersos ei plaudere, ob facete dictum. Sequenti vero die, Hyrcanus, aditis omnibus Regis amicis et in domo regia potentibus, ipsos quidem salutauit, a famulis vero quae-

τῶν οἰκετῶν ἀπεπυνθάνετο, τί μέλλοσι δίδοναι τῷ βασιλεῖ δῶρον ἐν τῇ τῷ πατρὶ αὐτῷ γενεθλίῳ. τῶν δὲ, τῆς μὲν ἀνὰ δώδεκα τάλαντα μέλλειν δίδοναι Φησαίων, τῆς δ' ἐν ἄξια κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ἡσίας ἕκασον αὐτῶν, πρὸς ἕκασον ὑπεκρίνετο λυπεῖσθαι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τοιαύτην προσεγγεῖν δωρεάν· πλεον· γὰρ πέντε ταλάντων ἔκ· ἔχον. οἱ δὲ Θεραποντες ταῦτ' ἀκούοντες ἀπήγγελλον τοῖς δεσπόταις. χαρῶντων δ' αὐτῶν, ὡς καταγνωσσομένη τῇ Ἰωσήπῃ, καὶ προσκρήσοντας τῷ βασιλεῖ διὰ τὴν βραχυότητα τῆς δωρεᾶς, ἐκείνης τῆς ἡμέρας, οἱ μὲν ἄλλοι προσέφερον τῷ βασιλεῖ ταλάντων, οἱ λίαν μεγαλοδωρεῖσθαι νομίζοντες, ἢ πλεον· εἰκόσιν· ὁ δὲ Τρεκανὸς ὅς ὠνήσατο παῖδας ἑκατὸν καὶ παρθένους τοσαύτας, ἀνὰ τάλαντον ἑκάστῳ φέρειν δὲ προσήγαγε, τῆς μὲν τῷ βασιλεῖ, τὰς δὲ τῇ Κλεοπάτρᾳ. πάντων δὲ θαυμασάντων τὴν παρ' ἐλπίδα τῶν δώρων πολυτέλειαν, καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν· καὶ τοῖς φίλοις ἔτι καὶ τοῖς περὶ τὴν Θεραπείαν τῷ βασιλεῶς ἔσι, πολλῶν ἄξια ταλάντων δῶρα ἔδωκεν, ὡς διαφυγεῖν τὸν ἐξ αὐτῶν κίνδυνον. τῷτοις γὰρ ἐγγεγράφησαν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ διαχερῆσθαι τὸν Τρεκανόν. Πτολεμαῖος δὲ, τὴν μεγαλοψυχίαν ἀγασάμενος τῷ μερακίᾳ, προσέταττεν αὐτῷ δωρεάν ἢν βέλτεται λαμβάνειν. ὁ δ' ἔδεν πλεον· ἡξίωσεν αὐτῷ γενέσθαι παρ' αὐτῷ, ἢ γράψαι τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς περὶ αὐτῷ. τιμήσας οὖν αὐτὸν φιλοτιμώτατα, καὶ δωρεὰς δὲ λαμπρεῖς, καὶ τῷ τε πατρὶ γράψας καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῷ καὶ ἐπιτρόποις, ἐξέπεμψεν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ τῶν τετυχηκότα τὸν Τρεκανόν παρὰ τῷ βασιλεῶς, καὶ μετὰ μεγάλης ἐκανερχόμενοι τιμῆς, ἐξῆλθον ὑπαντησόμενοι, καὶ διαφθερύντες αὐτὸν, καὶ τῷ πατρὶ εἰδότος. ὀργιζόμενος γὰρ αὐτῷ, ἔνεκεν τῶν εἰς τὰς δωρεὰς χρημάτων, ἢ ἐφρόντιζε τῆς σωτηρίας αὐτῷ. τὴν ὀργὴν μὲν τοι τὴν πρὸς τὸν υἱὸν ὁ Ἰωσήπος ἀπεκρύπτετο, φοβούμενος τὸν βασιλέα. συμβαλόντων δ' αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν εἰς μάχην, ἄλλος τε τῶν σὺν αὐτοῖς πολλὰς ἀπέκτενε, καὶ δύο τῶν ἀδελφῶν· οἱ δὲ λοιποὶ διεσώθησαν εἰς Ἱερουσόλυμα πρὸς

fuit, quae munera Regi daturi essent die natali filii eius. Cumque illi dixissent, quosdam largituros esse talenta duodecim, alios autem in dignitate constitutos pro suarum quemque facultatum magnitudine, coram singulis simulavit se dolere, quod eiusmodi munera afferre non potuerit: sibi enim ad largiendum non plus quam quinque talenta suppetere. Haec ubi audiverant famuli, dominis ea nunciauerunt. Illis autem gaudentibus Iosephum parsimoniae damnatum iri, animumque Regis offensurum esse muneris exilitate, ubi dies venit, alii quidem, etiam qui munificentiores habiti, vicena ad summum afferebant talenta: Hyrcanus vero pueris centum, quos emerat, totidemque puellis singula talenta ferenda tradidit, et illos Regi, has Cleopatrae adduxit. Ac mirantibus cunctis, ipsisque adeo Regibus, insperatam largitionis magnificentiam et sumtus; insuper et amicis famulisque Regis dona multorum talentorum dedit, ne quid ab illis periculi adiret. Eis enim scripserunt eius fratres, ut Hyrcanum perimerent. Ptolemaeus autem, admiratus magnanimitatem adolescentis, iussit, ut, quod vellet, donum postularet. Ille vero nihil amplius ab eo petiit, quam ut ad patrem et ad fratres de ipso scriberet. Rex itaque eum maximo honore prosequutus, amplisque donis muneratus, scriptis ad patrem et ad fratres et ad omnes suos praesides procuratoresque literis, eum dimisit. Fratres autem, cum auditione accepissent quae Hyrcanus a Rege consequutus est, eumque redire cum ingenti honore, obuiam egressi sunt, ut eum necarent, etiam patre sciente, quippe ei iratus, ob insumtas in dona pecunias, de salute eius minus erat sollicitus. Veruntamen iram in filium dissimulabat Iosephus, metu Regis. Fratribus autem cum Hyrcano proelio congressis, alios ex eorum hominibus multos, tum duos suorum fratrum interfecit: caeteri Hierosolyma ad patrem euaserunt. Ille vero in urbem profectus, cum

τὸν πατέρα. παραγερόμενον δ' αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν, ἐπεὶ μη-
δεὶς ἐδέχετο, δείσας ἀνεχώρησεν εἰς τὴν πέραν τῆ Ἰορδάνη
ποταμῆ, καὶ ἐδίετριβε Φορολογῶν τῆς Βαβυλῶνος.

ἰ. Εὐβασίλευσε δὲ κατ' ἐκείνῳ τὸν καιρὸν τῆς Ἀσίας Σέ-
λευκος ὁ Σωτῆρ ἐπικαλούμενος, υἱὸς ὧν Ἀντιόχῃ τῇ Μεγάλῃ.
τελευταῖα δὲ καὶ ὁ τῷ Τρκανῷ πατρὶ Ἰωσήπος, ἀνὴρ ἀγαθὸς
γενόμενος καὶ μεγάλῳφρων, καὶ τὸν τῶν Ἰουδαίων λαὸν ἐκ πτω-
χείας καὶ πραγμάτων ἀδυνῶν εἰς λαμπροτέρας ἀφορμὰς τῆ
βίῃ καταστήσας, εἴκοσιν ἔτη καὶ δύο τὰ τῆς Συρίας τέλη καὶ
Φοινίκης καὶ Σαμαρείας κατασχών. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Θεὸς
αὐτῷ Ονίας, τὴν ἀρχιερωσύνην Σίμωνι τῷ πατρὶ καταλιπών.
τελευτήσαντος δὲ καὶ τούτου, ὁ υἱὸς αὐτοῦ διάδοχος τῆς τιμῆς
αὐτοῦ Ονίας γίνεται, πρὸς ὃν ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς
Ἀρεῖος πρὸςβείαν τε ἔπεμπε καὶ ἐπισολάς, ὧν τὸ ἀντίγρα-
φὸν ἐστὶ τοιοῦτον.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ ΑΡΕΙΟΣ,
ΟΝΙΑΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

“Εντυχόντες γραφῇ τινι, εὖρομεν, ὡς ἐξ ἐνὸς εἶεν γένους Ἰου-
δαῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἐκ τῆς πρὸς Ἀβραμὸν οἰκειότη-
τος. δίκαιον οὖν ἐστὶν ἀδελφὸς ὑμᾶς ὄντας διαπέμπεσθαι
πρὸς ἡμᾶς, περὶ ὧν ἂν βῆληθε. ποιήσομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸ
αὐτὸ, καὶ τὰ τε ὑμέτερα ἴδια νομιζόμεν, καὶ τὰ αὐτῶν κοινὰ
πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν. Δημοτέλης, ὁ φέρων τὰ γράμματα,
διαπέμπει τὰς ἐπισολάς. τὰ γεγραμμένα ἐστὶ τετράγωνα,
ἢ σφραγὶς ἐστὶν αὐτὸς δρᾶκοντος ἐπισημμένους.

ἰα'. Ἡ μὲν οὖν ἐπιστολή, ἣ πεμφθεῖσα παρὰ τῷ Λακε-
δαιμονίων βασιλεῶς, τῷτον περιεῖχε τὸν τρόπον. ἀποθανόν-
τος δὲ Ἰωσήπου, τὸν λαὸν συνέβη ταρασσάσθαι διὰ τῆς παῖδας
αὐτοῦ. τῶν γὰρ πρεσβυτέρων πόλεμον ἐξυεγκαμένων πρὸς
Τρκανὸν, ὃς ἦν νεώτατος τῶν Ἰωσήπου τέκνων, διέστη τὸ πλῆ-
θος. καὶ οἱ μὲν πλείους τοῖς πρεσβυτέροις συνεμάχων, καὶ ὁ
ἀρχιερεὺς Σίμων διὰ τὴν συγγένειαν· ὁ δὲ Τρκανὸς ἐπανε-
λθεῖν μὲν ἐκ ἔτι διέγνω εἰς Ἱερουσόλυμα. προσκαθίσας δὲ τοῖς
πέραν τῆ Ἰορδάνη, συνεχῶς ἐπολέμει τῆς Λαβίας, ὡς πολ-

nemo omnium eum *admitteret*, non mediocriter timuit, seque trans fluvium Iordanem recepit; et ibi, Barbaros cogens sibi tributa solvere, commoratus est.

10. Per id autem tempus regnabat in Asia Seleucus, cognomine Soter, Antiochi Magni filius. Tunc moritur et Hyrcani pater Iosephus, vir bonus et magnanimus, qui Iudaeum populum ex paupertate et tenuitate eripuit et in splendidiorem vitae statum perduxit, et Syriae Phoenicesque et Samariae vectigalia viginti annos tenuit. Moritur et eius auunculus Onias, Simoni filio suo pontificatu relicto. Huic porro vita defuncto Onias eius filius in eundem honorem successit, ad quem populi Lacedaemoniorum rex Arius legatos misit et literas, quarum exemplar huiusmodi est.

REX LACEDÆMONIORVM ARIVS
ONIAE SALVTEM.

“Incidimus in quoddam scriptum, in quo inuenimus, eiusdem generis esse Iudaeos et Lacedaemonios, et ex Abrami domo oriundos. Quamobrem aequum est, ut vos, qui sitis fratres nostri, nobis significetis, si quid est quod velitis. Etenim nos idem faciemus, et quae vestra sunt nostra existimabimus, et nostra vobiscum communia habebimus. Demoteles, qui literas affert, mandata ad vos gerit. Scriptura est quadrata, sigillum est aquila draconem tenens.

11. Et epistola quidem, a Lacedaemoniorum rege missa, haec continebat. Iosepho autem mortuo, ortum est in populo dissidium propter eius natos. Cum enim grandiores bellum intulissent Hyrcano, qui natu minimus erat, scissa est multitudo. maiorque pars a grandioribus stabat, necnon pontifex Simon propter cognationem: Hyrcanus vero Hierosolyma deinceps non redire statuit, at trans Iordanem capta sede, cum Arabibus continenter bellum gerebat, ita ut eorum mul-

λῆς αὐτῶν καὶ ἀποκτεῖναι καὶ λαβεῖν αἰχμαλώτους. ἐμποδό-
 μησε δὲ βάρην ἰχυρὰν, ἐκ λίθου λευκοῦ κατασκευάσας ἅπα-
 σαν μέγαι καὶ τῆς ἐγγύς, ἐγγλύψας ζῶα παμμεγεθέστατα.
 περιήγαγε δὲ αὐτῇ εὐριπον μέγαν καὶ βαθύν. ἐκ δὲ τῆς
 κατ' ἀντικρὺ τῆ ὄρας πέτρας διατεμὼν αὐτῆς τὸ προέχον,
 σπήλαια πολλῶν σαδίων τὸ μῆκος κατεσκευάσεν. ἔπειτα
 οἴκους ἐν αὐτῇ, τὰς μὲν εἰς συμπόσια, τὰς δὲ εἰς ὕπνον καὶ
 διαίταν ἐποίησεν. ὑδάτων δὲ διαθεόντων πλήθος, ἃ καὶ
 τέρεφιν ἦν καὶ κόσμος τῆς αὐλῆς, εἰσήγαγε. τὰ μέντοι ζό-
 ρμα τῶν σπηλαίων, ὥς ἐναεὶ αὐτῶν εἰσιέναι καὶ μὴ πλείους,
 βραχύτερα ἤνοιξε. καὶ ταῦτ' ἐπίτηδες, ἀσφαλείας ἕνεκα
 τοῦ μὴ πολιορκηθεῖς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν κινδυνεῦσαι ληφθεῖς,
 κατεσκευάσεν. προσωκοδόμησε δὲ καὶ αὐλὰς τῷ μεγέθει
 διαφερέσας, ἃς καὶ παραδείσοις ἐκόσμησε παμμήκισι. καὶ
 τοιοῦτον ἀπεργασάμενος τὸν τόπον, Τύρον ὠνόμασεν. ἔτος ὁ
 τόπος ἐστὶ μετὰ τῆς τε Ἀραβίας καὶ τῆς Ἰσθαίας πέραν
 τῆς Ἰορδάνης, ἢ πόρρω τῆς Εὐσεβωνίτιδος. ἤρξε δ' ἐκείνων
 τῶν μερῶν ἐπὶ ἑπτὰ, πάντα τὸν χρόνον, ὃν Σέλευκος τῆς
 Συρίας ἐβασίλευσεν. ἀποθανόντος γὰρ τῆς, μετ' αὐτὸν ὁ
 ἀδελφὸς Ἀντίοχος, ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, τὴν βασιλείαν κατέ-
 ῆχε. τελευταῖα δὲ καὶ Πτολεμαῖος ὁ τῆς Αἰγύπτου βασι-
 λεύς, καὶ αὐτὸς καλέμενος Ἐπιφανὴς, καταλιπὼν δύο παῖ-
 δας, ἔτι βραχεῖς τὴν ἡλικίαν· ὧν ὁ μὲν πρεσβύτερος Φιλο-
 μήτωρ ἐκαλεῖτο, Φύσκων δὲ ὁ νεώτερος. Τρεκανὸς δὲ ὄρων
 μεγάλην δύναμιν ἔχοντα τὸν Ἀντίοχον, καὶ δέσας, μὴ καὶ
 συλληφθεῖς ὑπ' αὐτῆς κολαθῇ διὰ τὰ πρὸς τῆς Ἀραβίας
 αὐτῷ πεπραγμένα, τελευταῖα τὸν βίον αὐτόχρως αὐτῇ γενόμε-
 νος. τὴν δ' ἑστίαν αὐτῆς πᾶσαν Ἀντίοχος λαμβάνει.

tes partim interfecerit, partim captiuos ceperit. *Ædificauit etiam validum castellum, quod e candido marmore totum exstruxit vsque ad tectum, insculptis ei animalibus enormi magnitudine, cui etiam euripum circumdedit magnum et profundum. Ex oppositi autem montis petra, saxa eius prominentia et prærupta perforando, speluncas multorum stadiorum in longitudinem construxit. Deinde in illa oecos quosdam in conuiuia, alios vero ad somnum capiendum et ad vitæ consuetudinem fecit. Salientium etiam aquarum copiam induxit, quæ in atrio plurimum conferebant ad oblectationem et ornatum. In speluncis vero ostia non maiori amplitudine aperuit, quam vt vnus solus posset ingredi. idque de industria incolumitatis ergo, ne a fratribus obsessus in illorum manus incidendi discrimen adiret. *Ædificauit etiam atria amplæ magnitudinis, eaque hortis spatiosis ornauit. Et cum huiusmodi locum absoluisset, Tyrum eum nominauit. Locus iste est inter Arabiam et Iudæam trans Iordanem fluuium, non procul ab Essebonitide. Illos autem tractus rexit per septennium, toto tempore, quo Seleucus regnauit in Syria. Illo enim vita defuncto, Antiochus eius frater, cognomine Epiphanes, regnum obtinuit. Moritur et Ptolemaeus *Ægypti rex, et ipse vocatus Epiphanes, relictis duobus filiis adhuc iuuenibus: quorum natu maiori Philometor, minori Physcon cognomen erat. Hircanus autem videns Antiochi magnam potentiam, ac veritus, ne comprehensus ab eo propter illatas Arabibus iniurias supplicio afficeretur, vitam finiuit mortem sibi consciscendo. In eius autem facultates omnes Antiochus inuasit.***

ΚΕΦ. ε΄.

Ὡς τασιαζόντων πρὸς ἀλλήλους τῶν Ἰσθαίων περὶ τῆς ἀρχιερωσύνης, ἐστράτευσεν Ἀντίοχος ἐπὶ Ἱεροσόλυμα, καὶ πόλιν παραλαβὼν τὸν ναὸν ἐσύλησε καὶ Ἰσθαίους ἐκάκωσε. καὶ ὡς Ἰσθαίων πολλοὶ τὰς πατρίδας νόμους κατέλιπον, καὶ οἱ Σαμαρεῖται ἔθεσιν Ἑλληνικοῖς χρώμενοι τὸ ἐν τῷ Γαριζεῖν ἱερὸν Ἑλληνίᾳ Διὸς προσηγόρευσαν.

ΥΠΟ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀποθανόντος καὶ Ονίας τῆ ἀρχιερέως, τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς Ἰησῆ τὴν ἀρχιερωσύνην δίδωσι. ὁ γὰρ παῖς, ὃν Ονίας καταλεοίπει, νήπιος ἦν ἔτι. δηλώσομεν δὲ τὰ περὶ τῆ παιδείας τῆς κατὰ χώραν ἕκαστα. Ἰησῆς δὲ, ἕτος γὰρ ἦν ὁ ἀδελφὸς τῆ Ονίας, τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφῆρέθη, προσοργισθέντος αὐτῷ τῆ βασιλείας, καὶ δόντος αὐτὴν τῷ νεωτάτῳ αὐτῆς ἀδελφῷ Ονίᾳ τῆνομα. Σίμωνι γὰρ ἕτοι τρεῖς ἐγένοντο παῖδες, καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἦκεν ἡ ἀρχιερωσύνη, καθὼς δεδηλώκαμεν. ὁ μὲν ἦν Ἰησῆς Ἰάσωνα ἑαυτὸν μετωνόμασεν. ὁ δὲ Ονίας ἐκλήθη Μενέλαος. τασιάσαντος ἦν τῆ προτέρᾳ ἀρχιερέως Ἰησῆ πρὸς τὸν μετὰ ταῦτα κατασταθέντα Μενέλαον, καὶ τῆ πλήθους διανεμηθέντος εἰς ἑκατέρους, ἐκ τῆς Μενελάου μοίρας οἱ Τωβίαι παῖδες ἐγένοντο· τὸ δὲ πλεῖστον τῆ λαῶ τῷ Ἰάσωνι συνελάμβανεν, ὃς καὶ πονέμενοι, ὃ, τε Μενέλαος καὶ οἱ Τωβίαι παῖδες, πρὸς Ἀντίοχον ἀνεχώρησαν, δηλῶντες αὐτῷ, ὅτι βέλονται, τὰς πατρίδας νόμους καταλιπόντες καὶ τὴν κατ' αὐτὰς πολιτείαν, ἔπειθαι τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν πολιτείαν ἔχειν. παρεκάλεσαν ἦν αὐτὸν ἐπιτρέψαι αὐτοῖς οἰκοδομῆσαι γυμνάσιον ἐν Ἱεροσολύμοις. συγχωρήσαντος δὲ, καὶ τὴν τῶν αἰδοίων περιτομὴν ἐπεκάλυψαν, ὡς ἂν εἰεν καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόδυσιν Ἑλληνες. τὰ τε ἄλλα πάντα ὅσα ἦν αὐτοῖς πάτρια παρέντες, ἐμιμῶντο τὰ τῶν ἄλλων ἔθνων ἔργα.

β'. Ἀντίοχος δὲ, τῆς βασιλείας αὐτῷ χωρέσης κατὰ τρόπον, ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον διέγνω στρατεύεσθαι, πόθεν αὐτῆς λαβὼν, καὶ διὰ τὸ τῶν Πτολεμαίων παίδων καταφρονεῖν, ἀδελφῶν ἔτι τυχεράντων, καὶ μηδέπω πρᾶγματα τηλικαῦτα διέ-

CAP. V.

Quomodo Antiochus, Iudaeis de sacerdotio inter se discordantibus, exercitum duxit in Hierosolyma, captaque urbe templum spoliauit, et Iudaeis mala intulit. utque Iudaeorum multi patria instituta deseruerunt, et Samaritae Graecorum mores amplectentes templum in monte Garizin Iouis Hellenii appellarunt.

PER idem tempus mortuo etiam Onia pontifice, Rex eius fratri Iesu summum sacerdotium dedit. nam quem filium reliquerat Onias, is infans adhuc erat. Singula autem, quae ad hunc puerum spectant, suo loco declarabimus. Iesum vero (nam ille frater Oniae) summo sacerdotio priuauit Rex, iratus ei, idque honoris dedit eius fratri natu minimo Oniae nomine. Habuit enim Simon hos tres filios, qui omnes deinceps fuere pontifices, quemadmodum declarauimus. Et Iesus qui-
dem Iasoni sibi nomen imposuit: Onias vero Menelaus appellatus est. Igitur orta seditione inter priorem pontificem Iesum et Menelaum, qui postea pontifex factus est, scissaque in partes multitudine, a Menelao steterunt Tobiae filii: maxima vero populi pars Iasonem sequuta est, cuius vim non sustinentes Menelaus et Tobiae filii, ad Antiochum se receperunt; ei dicentes, vel-
le se, relictis patriis legibus et institutis, sequi regia et Graecanicos mores tenere. Itaque eum orarunt, ut sibi permitteret aedificare gymnasium Hierosolymis. Cum-
que hoc eis concessisset, genitalium etiam circumcissionem obtexere, ut vel nudato corpore Graeci viderentur. Atque aliis omnibus, quae eis patria erant, omis-
sis, caeterarum gentium facta imitati sunt.

2. Antiochus vero, regni negotiis ei ad ipsius arbitrium succedentibus, statuit in Aegyptum expeditionem facere, eius occupandae cupidus; simulque Ptolemaei filios contempnens, qui debiles adhuc essent, necdum res tantas

πεν δυναμένων. γενόμενος οὖν μετὰ πολλῆς δυνάμεως κατὰ τὸ Πηλῆσιον, καὶ δόλω τὸν Φιλομήτορα Πτολεμαῖον περιελθὼν, καταλαμβάνει τὴν Αἴγυπτον· καὶ γενόμενος ἐν τοῖς περὶ Μίμφιν τόποις καὶ καταρῶν ταύτην ὥρμησεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὡς πολιορκία παρασησόμενος αὐτὴν καὶ τὸν ἐκεῖ βασιλεύοντα χειρωσόμενος Πτολεμαῖον. ἀπεκράθη δ' ἡ τῆς Ἀλεξανδρείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς ὅλης Αἰγύπτου, Ῥωμαίων αὐτῶ παραγγειλάντων ἀπέχεσθαι τῆς χώρας, καθὰς ἤδη πρὶ καὶ πρότερον ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν. διγῆσομαι δὲ κατὰ μέρος τὰ περὶ τοῦτον βασιλέα, ὡς τὴν τε Ἰσθαίαν ἐχειρώσατο καὶ τὸν ναόν. ἐν γὰρ τῇ πρώτῃ μὲν πραγματεία κεφαλαιωδῶς αὐτῶν ἐπιμνηθεῖς, ἀναγκαῖον ἡγησάμην νῦν εἰς τὴν ἐπ' ἀκριβὲς αὐτῶν ἐπανελθεῖν ὑφήγησιν.

γ'. Ὑποσρέψας ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου διὰ τὸ παρὰ Ῥωμαίων δέος ὁ βασιλεὺς Αντίοχος, ἐπὶ τὴν Ἱερουσολυμιτῶν πόλιν ἐξεστρέψουσιν καὶ γενόμενος ἐν αὐτῇ ἔτει ἑκατοσῶ καὶ τεσσαρακοσῶ καὶ τρίτῳ μετὰ τῆς ἀπὸ Σελεύκου βασιλεῖς, ἀμαχητὶ λαμβάνει τὴν πόλιν, ἀνοιζάντων αὐτῷ τὰς πύλας, ὅσοι τῆς ἐκείνου προαιρέσεως ἦσαν. ἐγκρατὴς δ' ὅτος τῶν Ἱερουσολύμων γενόμενος, πολλὰς ἀπέκτεινεν τῶν ἐναντία Φρονέντων· καὶ χρήματα πολλὰ συλήσας, ὑπέστρεψεν εἰς Αντίόχειαν.

δ'. Συνέβη δὲ μετὰ ἔτη δύο, τῷ ἑκατοσῶ καὶ τεσσαρακοσῶ καὶ πέμπτῳ ἔτει, μηνὸς πέμπτη καὶ εἰκάδι, ὃς καλεῖται κατὰ μὲν ἡμᾶς Χασλεὺ, κατὰ δὲ Μακεδόνας Απελλαῖος, Ολυμπιάδι ἑκατοσῇ καὶ πεντηκοσῇ καὶ τρίτῃ, μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἀναβῆναι τὸν βασιλέα εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ προσποιησάμενον εἰρήνην ἀπάτη περιγενέσθαι τῆς πόλεως. ἐφείσατο δὴ τότε εἰδὲ τῶν εἰσδεξαμένων αὐτὸν διὰ τὸν ἐν τῷ ναῷ πλῆτον, ἀλλ' ὑπὸ πλεονεξίας· χρυσὸν γὰρ ὥρα πολὺν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὸν ἄλλον τῶν ἀναθημάτων κόσμον πολυτελέστατον· ἵνα συλήσῃ τῶν, ὑπέμεινε τὰς πρὸς ἐκείνους αὐτῷ σπονδὰς παραβῆναι. περιδύσας οὖν τὸν ναόν, ὡς καὶ τὰ σκεύη τοῦ Θεοῦ βασάσαι, λυχνίας χρυσῆς, καὶ βυβλὸν χρύσειον, καὶ τράπεζαν, καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ μηδὲ τῶν καταπι-

administrare possent. Igitur ad Pelusium cum magnis copiis profectus, et circumuento fraudibus Ptolemaeo Philometore, Ægyptum occupat: cumque loca Menphi vicina adiisset, eamque cepisset, Alexandriam contendit, ut eam obsidione caperet, et regnantem ibi Ptolemaeum in suam potestatem redigeret. Verum repulsus est non solum ab Alexandria, sed etiam ab vniuersa Ægypto, denunciantebus ei Romanis, ut ab illa regione abstineret, sicuti iam prius et alibi declarauimus. Particulatim autem narrabo quae ad hunc Regem spectant, qui Iudaeam occupauit et templum. nam cum in priore opere summam tantum ea attigerim, necessarium duxi eorum narrationem nunc paulo accuratius persequi et altius repetere.

3. Antiochus rex, metu Romanorum ab Ægypto reuersus, contra Hierosolymitarum urbem mouit exercitum: eamque ingressus centesimo quadragesimo tertio anno, ex quo regnare coeperunt Seleucidae, absque pugna urbem capit, portas illi aperientibus suae factionis hominibus. Vbi autem is in sua potestate habuit Hierosolyma, multos diuersarum partium interfecit; magnaque pecuniae vi direpta, Antiochiam rediit.

4. Accidit autem, post duorum annorum spatium, anno Seleucidarum centesimo quadragesimo quinto, vigesimo quinto die mensis, qui a nostris Chasleu nominatur, a Macedonibus vero Apellaeus, Olympiade centesima quinquagesima tertia, ut Rex magno cum exercitu Hierosolyma adscenderet, paceque simulata, astu urbem circumueniret. Tunc sane ne ipsis quidem pepercit, a quibus receptus fuerat, propter templi diuitias: sed auaritia ductus (multum enim pecuniae in fano viderat, aliisque donariorum ornatum pretiosissimum) ut illud expilaret, etiam foedus, quod ipse cum iis fecerat, violare sustinuit. Templum itaque depeculatus, ita ut vasa Dei inde auferret, candelabra aurea, et aram auream, et mensam, et thuribula; ac ne velis quidem abstinens, quae ex bysso coc-

τασμάτων ἀποχόμενος, ἅπερ ἦν ἐκ βύσσου καὶ κόκκου πεποι-
 ημένα, κενώσας καὶ τὰς θησαυρὰς τὰς ἀποκερύφας, καὶ μη-
 δὲν ὅλως ὑπολιπὼν, εἰς μέγα τὰς Ἰουδαίας ἐπὶ τέτοις πένθος
 ἐβάλε. καὶ γὰρ τὰς καθημερινὰς θυσίας, ἃς προσέφερον
 τῷ Θεῷ κατὰ τὸν νόμον, ἐκάλυψεν αὐτὰς προσφέρειν· καὶ
 διαρπάσας πᾶσαν τὴν πόλιν, τὰς μὲν ἀπέκτεινε, τὰς δὲ αἰχ-
 μαλώτας γυναιξὶν ἅμα καὶ τέκνοις ἔλαβεν, ὡς τῶν ζωγρη-
 θέντων περὶ μυρίας γενέσθαι τὸ πλῆθος. ἐνέπρησε δ' αὐτῆς
 τὰ κάλλισα, καὶ καταβαλὼν τὰ τείχη, τὴν ἐν τῇ κάτω πό-
 λει οἰκοδόμησεν ἄκρην. ἦν γὰρ ὑψηλὴ καὶ ὑπερκειμένη τὸ ἰε-
 ρόν· καὶ διὰ τῆς αὐτὴν ὀχυρώσας τείχεσιν ὑψηλοῖς καὶ
 πύργοις, φερέαν Μακεδονικὴν ἐγκατέστησεν. ἔμμενον δ' ἔδδεν
 ἦττον ἐν τῇ ἄκρᾳ καὶ τῇ πλήθους οἱ ἀσεβεῖς καὶ πονηροὶ τὸν
 τρόπον, ὅφ' ὧν πολλὰ καὶ δεινὰ τὰς πολίτας συνέβη παθεῖν.
 οἰκοδομήσας δὲ καὶ τῷ θυσιαστικῷ βωμὸν ὁ βασιλεὺς,
 σῶας ἐπ' αὐτῷ κατέσφαξε, θυσίαν δ' ἐνόμιμον ἔδδεν πάτριον
 τῇ Ἰουδαίων θρησκείᾳ ταύτην ἐπιτελῶν. ἠνάγκασε δ' αὐτὰς
 ἀφαιμένους τῆς περὶ τὸν αὐτῶν Θεὸν θρησκείας, τὰς ὑπ' αὐτῷ
 νομιζομένους σέβεσθαι· οἰκοδομήσαντας δὲ ἐν ἐκάστῃ πόλει
 καὶ κώμῃ τεμένη αὐτῶν καὶ βωμοὺς καθιδρύσαντας, θύσειν
 ἐπ' αὐτοῖς σὺς καθ' ἡμέραν. ἐκέλευσε δὲ καὶ μὴ περιτέμνειν
 αὐτὰς τὰ τέκνα, κόλασιν ἀπειλήσας, εἴ τις παρὰ ταῦτα
 ποιῶν εὐρεθίῃ. κατέστησε δὲ καὶ ἐπισκόπους, οἱ προσαναγ-
 κάσουσιν αὐτὰς τὰ ἐπεσταλμένα ποιῆν. καὶ πολλοὶ μὲν τῶν
 Ἰουδαίων, οἱ μὲν ἔκοντι, οἱ δὲ καὶ δι' εὐλάβειαν τῆς ἐπηγγε-
 λμένης τιμωρίας, κατηκολύθουν οἷς ὁ βασιλεὺς διετέτακτο, οἱ
 δὲ δοκιμώτατοι, καὶ τὰς ψυχὰς εὐγενεῖς, ἐκ ἐφρόντισαν αὐ-
 τῷ, τῶν δὲ πατρίων ἐθῶν πλείονα λόγον ἔχον, ἢ τῆς τιμω-
 ρίας, ἣν δ' ἀπειθομένοις ἠπέλυσεν αὐτοῖς· καὶ διὰ τῆτο κατὰ
 πᾶσαν ἡμέραν αἰκίζόμενοι καὶ πικρὰς βασάνους ὑποφέροντες
 ἀπέθνησκον. καὶ γὰρ μαστιγύμενοι, καὶ τὰ σώματα λυμα-
 νόμενοι, ζῶντες ἔτι καὶ ἐμπνέοντες ἀνέσχυρῆντο· τὰς δὲ γυ-
 ναῖκας καὶ τὰς παῖδας αὐτῶν, ὧς περιέτεμνον, κατὰ τὴν τῷ
 βασιλεὺς προαίρεσιν, ἀπῆγγον, ἐκ τῶν τραχίλων αὐτὰς τῶν

eoque erant facta, exinanitis etiam occultis thesauris, nullaue re alicuius pretii relictâ, Iudaeos ob ea inagnum in luctum coniecit. Nam et sacrificia quotidiana, quae offerre solebant ex lege, offerre ens vetuit; vrbeinque totam deprædatus, alios quidem necavit, alios vero vna cum mulieribus et liberis in captiuitatem abegit, adeo vt captiuorum numerus circiter decem millia esset. Urbis etiam pulcherrima incendit, deiectisque muris arcem in inferiore vrbe condidit. erat enim in altum edita, ipsique templo imminebat: ideoque cum eam altis muris et turribus muniuisset, in ea praesidium Macedonicum collocauit. Nihilominus in arce manebant de multitudine impij improbique; a quibus factum est, vt ciues multa et acerba subiade paterentur. Quin et rex cum aram altari superstruxisset, in ea sues mactauit, sacrificium peragens neque legitimum neque patrio Iudaeorum cultui consentaneum. Coëgit etiam eos, Dei ipsorum cultui omisso, eos colere, quos ipse Deos existimaret; et, cum sana ipsorum oppidatim vicatimque exstruxissent et aras collocassent, quotidie ibi immolare sues. Porro in mandatis dedit, ipsis non circumcidendos esse filios; poenam comminatus, si quis contra haec fecisse inueniretur. Constituit quoque curatores, qui populum cogerent imperata facere. Et multi quidem Iudaeorum, alij sponte, alij poenae indictae metu, Regis praeceptis obsequebantur; eminentissimi vero et animo generosi eum non curabant, sed potiori loco habebant patrios ritus, quam metum poenae eius, quam ille non obedientibus minabatur: et propterea quotidie vexati, et grauissimis cruciatus toleratis moriebantur. nam et flagellis caesi et corpore mutilati, viui adhuc et spirantes crucibus suffigebantur: mulieres vero simul et pueros, quos illae circumcidebant, iussu Regis strangulabant, pueris de parentum crucifixorum ceruicibus suspensis. sicubi etiam

ἀνεταυρωμένων γονέων ἀπαρτῶντες. ἠφανίζετο δὲ εἶπε βίβλος εὐεργετῆς ἰσραὲ καὶ νόμος, καὶ παρ' οἷς εὐεργεταὶ καὶ ἔτοι κακοὶ κακῶς ἀπώλοντο.

ε'. Ταῦτα δὲ βλέποντες οἱ Σαμαρεῖται πάχοντας τοὺς Ἰσθαίους, ἐκέθ' ὁμολόγουν αὐτοὺς εἶναι συγγενεῖς αὐτῶν, εἰδὼν τὸν ἐν Γαριζεῖν ναὸν τοῦ μεγίστου Θεοῦ, τῇ φύσει ποιῶντες ἀκόλαθα, ἣν δεδηλώκαμεν, καὶ λέγοντες αὐτὰς Μηδῶν ἀποίκους καὶ Περσῶν· καὶ γὰρ εἰσι τούτων ἄποικοι. πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Ἀντίοχον πρέσβεις, καὶ ἐπιστολὴν, εἰδήλου τὰ ὑπογεγραμμένα· “Βασιλεῖ Ἀντίοχῳ Θεῷ Ἐπιφανεῖ ὑπόμνημα παρὰ τῶν ἐν Σικίμοις Σιδωνίων. Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι διὰ τινος συχνᾶς τῆς χώρας λοιμοῦς, παρακολῶν θήσαντες ἀρχαία τινὶ δεισιδαιμονίᾳ, ἔθος ἐποίησαν σέβειν τὴν παρὰ τοῖς Ἰσθαίοις λεγομένην Σαββάτων ἡμέραν· ἰδρυσάμενοι δὲ ἀνώνυμον ἐν τῷ Γαριζεῖν λεγομένῳ ὄρει ἱερὸν, ἔθουον ἐπ' αὐτῇ τὰς καθηκούσας θυσίας. σοῦ δὲ τοῖς Ἰσθαίοις τῆς πονηρίας αὐτῶν ἀξίως χρησαμένη, οἱ τὰ βασιλικά διοικούντες, οἰόμενοι κατὰ συγγένειαν ἡμᾶς ταῦτα ποιεῖν ἐκείνοις, ταῦς ὁμοίαις αἰτίαις περιέπτυσιν, ὄντων ἡμῶν τὸ ἀνέκαθεν Σιδωνίων. καὶ τῆτο Φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀναγεραφῶν. ἀξιοῦμεν οὖν σε, τὸν εὐεργετὴν καὶ σωτῆρα, προσάξαι Ἀπολλωνίῳ τῷ μεριδάρχει, καὶ Νικάνορι τῷ τὰ βασιλικά πράττοντι, μηδὲν ἡμῖν ἐνοχλεῖν, προσάπτειν· σὶ τὰς τῶν Ἰσθαίων αἰτίας, ἡμῶν καὶ τῷ γένει καὶ τοῖς ἔθεσιν ἀλλοτριῶν ὑπαρχόντων· προσαγορευθῆναι δὲ τὸ ἀνώνυμον ἱερὸν Διὸς Ἑλληνικῆ. γενομένης γὰρ τούτου, παυσόμεθα μὲν ἐνοχλούμενοι· τοῖς δ' ἔργοις μετ' ἀδείας προσανέχοντες, μείζονάς σοι ποιήσομεν τὰς προσόδους.” ταῦτα τῶν Σαμαρειτῶν δεηθέντων, ἀντέπεμψεν αὐτοῖς γραμμασιν ὁ βασιλεὺς τοιαύδε. “Βασιλεὺς Ἀντίοχος Νικάνορι. Οἱ ἐν Σικίμοις Σιδωνιοὶ ἐπέδωκαν τὸ κατακεχωρισμένον ὑπόμνημα. ἐπεὶ οὖν συμβαλευόμενοι ἡμῖν μετὰ τῶν φίλων παρέστησαν· οἱ πεμφθέντες ὑπ' αὐτῶν, ὅτι μηδὲν τοῖς τῶν Ἰσθαίων ἐγκλήμασι προσήκασιν, ἀλλὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς ἔθεσιν αἰροῦν-

reperiebatur liber sacer aut lex, illico abolebatur, et apud quos reperti erant, et ipsi tanquam mali male peribant.

5. Samaritae autem, cum viderent Iudaeos ista pati, non amplius sibi cum illis cognationem esse prae se ferebant, neque templum Garizitanum esse Dei maximi, ut prius, fatebantur, ingenio suo, quod ante indicavimus, consentanea facientes, dicentesque, se esse Medorum et Persarum colonos: ab illis enim profecti sunt. Missis itaque ad Antiochum legatis, cum epistola, quae infra scripta sunt, significarunt. "Regi Antiocho Deo Illustri haec verba subiiciunt Sidonii Sicima habitantes. "Maiores nostri propter crebras in regione coortas pestilentias, veterem quandam superstitionem sequuti, consuetudinem instituerunt diem istam observandi, quae apud Iudaeos vocatur Sabbatum: temploque sine nomine in monte, qui Garizin appellatur, aedificato, ibi victimas pro more solennes offerebant. Cum autem tibi visum fuerit cum Iudaeis agere pro eo, ac mereatur eorum malitia, regii ministri existimantes, nos, propter consanguinitatem, eadem cum illis facere, simili nos damnant crimine, cum simus ab origine Sidonii. id quod manifestum est ex tabulis publicis. Rogamus ergo te, benefactorem et servatorem, ut mandare velis Apollonio regionis praefidi et Nicanori regionum negotiorum procuratori, ne quid posthac nobis molesti sint, eadem ac Iudaeis crimini dantes, a quibus tam diuersi sumus et moribus et origine: atque obsecramus, ut templum, quod nullo nomine insignitur, Iouis Hellenii appellatur. hoc enim facto erimus a molestiis liberi; operibusque sine metu vacantes maiora tibi poterimus tributa solvere." Samaritis ista petentibus vicissim misit Rex epistolam huiusmodi verbis. "Rex Antiochus Nicanori Sidonii, qui Sicima incolunt, miserunt ad nos petitionis commentarium, quem hisce inclusum dedimus. Quoniam igitur nobis et amicis in consilium adhibitis repraesentantur legati ab iis missi, ea, quae Iudaeis vitio vertuntur, ni-

"ταί χρώμενοι ζῆν, ἀπολύομέν τε αὐτάς τῶν αἰτιῶν, καὶ τὸ
 "παρ' αὐτοῖς ἱερὸν, καθάπερ ἡξιώκασι, προσαγορευθήτω
 "Διὸς Ἑλληνίου." ταῦτα δὲ καὶ Ἀπολλωνίῳ τῷ μεριδάρχει
 ἐπέσειλεν ἔτι ἑκτῶ καὶ τεσσαρακοστῷ, μηνὸς Ἑκατομβαιῶ-
 νος ὀκτωκαιδεκάτῃ.

ΚΕΦ. 5'.

Ὡς Ἀντιόχῃ κωλύσαντες τοῖς πατέροισ νόμοις χρῆσθαι τὰς
 Ἰσδαίως, μόνος ὁ Ἀσαμωναῖς παῖς Ματταθίας κατε-
 φρόνησε τῷ βασιλέως, καὶ τὰς Ἀντιόχῃ στρατηγὰς ἐνί-
 κησε. περὶ τελευτῆς Ματταθίου καὶ διαδοχῆς Ἰσδα.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἦν τις οἰκῶν ἐν Μωδιείμ, κώμῃ
 τῆς Ἰσδαίας, ὄνομα Ματταθίας, υἱὸς Ἰωάννη, τῷ Συμεῶνος,
 τῷ Ἀσαμωναῖς, ἱερεὺς ἐξ ἐφημερίας Ἰωάριβος, Ἰεροσολυμί-
 της. ἦσαν δ' αὐτῷ υἱοὶ πέντε, Ἰωάννης ὁ καλούμενος Γαδδῆς,
 καὶ Σίμων ὁ κληθεὶς Ματθῆς, καὶ Ἰσδάς ὁ καλούμενος Μακ-
 καβαῖος, καὶ Ελσαζαρος ὁ κληθεὶς Λυρᾶν, καὶ Ἰωνάθης ὁ
 κληθεὶς Ἀφθῆς. ἔτος οὖν ὁ Ματταθίας ἀπαυδύρετο τοῖς
 τέκνοις τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν τῆς πόλεως
 διασπαγὴν, καὶ τῷ ναῷ τὴν σύλησιν, καὶ τῷ πλήθους τὰς
 συμφοράς· ἔλεγέ τε κρεῖττον αὐτοῖς εἶναι ὑπὲρ τῶν πατρίων
 νόμων ἀποθανεῖν, ἢ ζῆν ἔτιως ἀδόξως.

β'. Ελθόντων δὲ εἰς τὴν Μωδιείμ κώμην τῶν ὑπὸ τῷ βα-
 σιλέως καθεσταμένων ἐπὶ τῷ ποιεῖν ἀναγκάζειν τὰς Ἰσδαίως
 ἃ διτέτακτο, καὶ θύειν τὰς ἐκεῖ κελευόντων, ὡς ὁ βασιλεὺς
 κελεύσει· διὰ δὲ τὴν δόξαν, τὴν τε διὰ τᾶλλα καὶ διὰ
 τὴν εὐπαιδίαν, ἀξιούντων τὸν Ματταθίαν προκατάρχειν τῶν
 θυσιῶν, κατακοληθῆσεν γὰρ αὐτῷ καὶ τὰς πολίτας, καὶ
 διὰ τῆτο τιμηθῆσεσθαι πρὸς τὸ βασιλέως· ὁ Ματταθίας ἐκ
 ἔΘασκε ποιήσεν, ἐδ' εἰ τᾶλλα πάντα ἔθνη τοῖς Ἀντιόχῃ
 προσάγμασιν ἢ διὰ φόβον ἢ δι' εὐαρέστησιν ὑπακούοι, πε-
 δήσεσθαι ποτ' αὐτὸς μετὰ τῶν τέκνων τὴν πάτριον θρησκεί-
 αν καταλιπεῖν. ὡς δὲ, σιωπήσαντες αὐτῷ, προσελθὼν τις

“hil ad se pertinere, sed illis placere ex Graecorum institutis vivere, et culpa, quam sustinent, eos libero, voloque, vtorum templum, quemadmodum petierunt, Iouis Helenii cognominetur.” Eadem etiam et Apollonio regionis praefidi scripsit anno XLVI, mensis Hecatombaeonis XVIII,

CAP. VI.

Quomodo, Antiocha vetante Iudaeos patriis vi legibus, solus Mattathias, Asamonaci filius, Regis mandata contempsit, et postea Antiochi duces praefilio superavit. De obitu Mattathias et successione Iudae.

PER idem vero tempus habitabat in Modim, vice Iudaeae, quidam nomine Mattathias, filius Ioannis, filii Symeonis, filii Asamonaci, sacerdos ex vice Ioribi, Hierosolymita. Huic autem erant filii quinque, Ioannes cognomine Gaddes, et Simon Matthes appellatus, et Iudas vocatus Maccabaeus, et Eleazarus, qui Auran dicebatur, et Ionathas cognomento Apphus. Ille ergo Mattathias desiebat apud filios miserum rerum statum, et urbis direptionem, et templi spoliationem, populiue calamitates; aiebatque, praestare mori eos pro patriis legibus, quam vivere tanto cum dedecore.

2. Cum autem in Modim vicum venissent, qui a Rege in hoc constituti erant, ut Iudaeos ad mandata eius exsequenda cogerent, iuberentque eos, qui illic aderant, rem diuinam facere, prout Rex iusserit; atque Mattathiam rogassent, qui gloriam cum ex aliis tum ex doctrina assequutus fuerat, ut praeciret immolando, sequuturos enim cum ciues, et id ipsi honori fore apud Regem: Mattathias, se non ita facturum esse, dicebat, nec, si aliae gentes omnes Antiochi mandatis, siue ob metum, siue placendi studio, obsequerentur, eousque obsequuturum se cum filiis, ut patrium cultum relinquerent. Vbi

τῶν Ἰσθαίων εἰς μέσαν ἔθυσεν καθ' ἃ προσέταξεν Ἀντίοχος, θυμωθεὶς ὁ Ματταθίας ὤρμησεν ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῶν παίδων, ἐχόντων κοπίδας· καὶ αὐτόν τε ἐκένον διέφθειρε, καὶ τὸν στρατηγὸν τῆ βασιλείως Ἀπελλῆν, ὃς ἐπηνάγκαζε, διεχρήσατο μετ' ὀλίγων στρατιωτῶν, καὶ τὸν βωμόν καθελὼν ἀνέκραγεν, εἴ τις ζηλωτὴς ἐστὶ τῶν πατρίων ἱδῶν, καὶ τῆς τῆ Θεοῦ θρησκείας, ἐπέσω, Φησὶν, ἐμαί. καὶ ταῦτα εἰπὼν μετὰ τῶν τέκνων εἰς τὴν ἔρημον ἐξώρμησε, καταλιπὼν ἅπασαν τὴν αὐτῆς κτήσιν ἐν τῇ κώμῃ. τὸ δ' αὐτὸ καὶ πολλοὶ ποιήσαντες μετὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις διῆγον. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ τοῦ βασιλέως στρατηγοί, καὶ τὴν δύναμιν ὅσῃν εἶναι συνέβαινεν ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν Ἱεροσολύμων ἀναλαβόντες ἐδίωξαν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς Ἰσθαίους, καὶ καταλαβόντες, τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς ἐπεχείρουν πείθειν μετανοήσαντας αἰρεῖσθαι τὰ συμφέροντα, καὶ μὴ προσάγειν αὐτοῖς ἀνάγκη, ὥς τε αὐτοῖς χρεῖσθαι πολέμου νόμῳ. μὴ προσδεχομένων δὲ τοὺς λόγους, ἀλλὰ τἀναντία φρονούντων, συμβάλλουσιν αὐτοῖς εἰς μάχην Σαββάτων ἡμέρα· καὶ ὡς εἶχον οὕτως ἐν τοῖς σπηλαίοις αὐτοὺς κατέφλεξαν, οὐδὲν ἀμυνομένους, ἀλλ' οὐδὲ τὰς εἰσόδους ἐμφράξαντας. τῇ δὲ ἀμύνεσθαι διὰ τὴν ἡμέραν ἀπέχοντο, μηδ' ἐν κακοῖς παραβῆναι τὴν τῇ Σαββάτῃ τιμὴν θελήσαντες, ἀργεῖν γὰρ ἡμῖν ἐν αὐτῷ νόμιμόν ἐστιν. ἀπέθανον μὲν οὖν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις συμπνιγέστες τοῖς σπηλαίοις, ὡς χίλιοι. πολλοὶ δὲ καὶ διασωθέντες, τῷ Ματταθίᾳ προσέθεντο, καμῖνον ἄρχοντα ἀπέδειξαν. ὁ δὲ καὶ Σαββάτοις αὐτοὺς ἐδίδασκε μάχεσθαι, λέγων, “ὥς, εἰ μὴ ποιήσῃσι τοῦτο, φυλαττόμενοι τὸ νόμιμον, ἑαυτοῖς ἔσονται πολέμιοι, τῶν μὲν ἐχθρῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν αὐτοῖς προσβαλλόντων, αὐτῶν δ' ἔκ “ἀμυνομένων” κωλύσειν τε μηδὲν, οὕτως ἀμαχητὶ πάντας “ἀπολέσθαι.” ταῦτ' εἰπὼν, ἔπεισεν αὐτούς· καὶ ἄχρι δεῦρα μένει παρ' ἡμῖν, καὶ Σαββάταις, εἰπάτε δεήσεις, μάχεσθαι. ποιήσας οὖν δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτὸν Ματταθίας, τοὺς τε βωμοὺς καθεῖλε, καὶ τοὺς ἐξαμαρτόντας ἀπέκτεινεν, ὅσους

vero ille conticuit, accessit homo Iudaeus in oculis
 omnium et ex mandato Regis sacrificauit. id quod vi-
 dens Mattathias indignatus, ipse cum filiis suis gladios
 gerentibus in eum irruit, illumque ipsum ad aram ob-
 truncavit, et Apellem praefectum regium, qui sacrifi-
 care cogebat, interfecit vna cum paucis militibus: di-
 rutaque ara exclamauit, dicens: "si quis patrii ritus stu-
 diosus est Deique cultus, exeat post me." Atque
 haec loquutus cum filiis in solitudinem contendit, re-
 lictis in oppido suis omnibus facultatibus. Idque multi
 imitati, et ipsi cum liberis et vxoribus in desertum pro-
 fugerunt, et in speluncis habitauerunt. Ista cum audis-
 sent duces regii, assumtis quotquot in arce Hierosoly-
 mitana erant militibus, Iudaeos in solitudinem insequuti
 sunt: eosque assequeuti, primum quidem illis persuadere
 conabantur, vt poenitentia ducti eligerent, quae in rem
 suam essent, neque eam sibi necessitatem imponerent,
 vt belli lege cum illis agerent. Cum vero dictis non
 parerent, sed in diuersam irent sententiam, pugna cum
 illis commissa est die Sabbati: et ita, vt erant, in spelun-
 cis combusti sunt, nihil repugnantes, et ne obsepto qui-
 dem specus aditu. Etenim propter religionem diei a
 vi arcenda abstinuerunt, nolentes Sabbatum, etiam cum
 in malis essent, profanare. Lege enim sancitum est,
 vt illa die otium ageremus. Interierunt itaque vna cum
 suis vxoribus et liberis in speluncis suffocati, ad homi-
 nes nulle. Multi autem e periculo euaserunt, et, cum
 Mattathiae sese adiunxissent, eum sibi ducem constitue-
 runt. Ille vero eos etiam Sabbatis pugnare docebat,
 dicens, "si hoc non fecerint, legem etiam seruantes,
 sibi ipsis hostes fore, quandoquidem fiet, vt inimici illos
 eo die aggrederentur, cum vim non propulsarent, adeo-
 que nihil prohibiturum esse, quin omnes hoc pacto ab-
 que pugna pereant et tollantur." Ista loquutus hoc ipsum
 eis persuasit: atque haecenus nobis mansit consuetudo, vt
 Sabbatis etiam, urgente necessitate, pugnaremus. Mat-
 thias igitur, cum magnam circa se manum collegis-
 set, et aras euertit, et defectores occidit, quotquot de-

λαβεῖν ὑποχειρίδας ἐδυνήθη. πολλοὶ γὰρ δι' εὐλάβειαν δι-
σπάρησαν εἰς τὰ πέριξ ἔθνη. τῶν τε παίδων τοὺς οὐ περι-
τετημένους ἐκέλευσε περιτέμνεσθαι, τοὺς ἐπὶ τῷ κωλύειν
καθίσταμένους ἐκβαλόν.

γ'. Ἀρξας δ' ἐν αὐτὸν καὶ καταπείσων εἰς νόσον, προσ-
καλεῖται τὰς παῖδας, καὶ περιησάμενος αὐτὰς, "ἐγὼ
"μὲν, εἶπεν, ὦ παῖδες, ἄπειμι τὴν τῆς εἰμαρμένης πορείαν.
"παραιτίθεμαι δὲ ὑμῖν τὸ μὲν φρόνημα, καὶ παρακαλῶ μὴ
"γενέσθαι κακὰς αὐτῷ φύλακας, ἀλλὰ μεμνημένους τῆς τοῦ
"Φύσαντος ὑμᾶς καὶ θρεψαμένους προαιρέσεως, ἔθ' τε σῶζειν
"τὰ πάτρια, καὶ κινδυνεύσαν εἶχεσθαι τὴν ἀρχαίαν πολι-
"τείαν ἀνακτᾶσθαι· μὴ συμφορομένους τοῖς ἢ διὰ βέλησιν ἢ
"δι' ἀνάγκην προδιδῶσιν αὐτήν, ἀλλ' ἀξίως παῖδας ὄντας
"ἑμοῦ, καὶ βίαις πάσης καὶ ἀνάγκης ἐπάνω γενέσθαι, τὰς
"ψυχὰς ἕως παρσκευασμένους, ὥς ἀποθανεῖν ὑπὲρ τῶν
"νόμων, ἃν δέη, λογιζομένους τῷ, ὅτι τὸ θεῖον, τοιαῦτας ὑμᾶς
"ὄρων, ἔχ' ὑπερόψεται, τῆς δ' ἀρετῆς ἀγασάμενον, ἀποδώσει
"παλιν ὑμῖν αὐτὸ, καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἐν ἣ ζήσεσθε μετ'
"ἀδείας τῶν ἰδίων ἀπολαύοντες ἐθῶν, ἀποκαταστήσει. θνητὰ
"μὲν γὰρ τὰ σώματα ὑμῶν καὶ ἐπίκηρα, τῇ δὲ τῶν ἔργων
"μνήμη τάξιν ἀθανασίας λαμβάνει· ἥς ἐραδέντας ὑμᾶς
"βέλομαι διώκειν τὴν εὐκλειαν· καὶ τὰ μέγιστα ὑφισταμένους,
"μὴ ὀκνεῖν ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολιπεῖν τὸν βίον. μάλιστα δ' ὑμῖν
"ὁμονοεῖν παραινῶ, καὶ πρὸς ὃ τὶς ὑμῶν πέφυκεν ἀμείνων θα-
"τέρῃ, πρὸς τῷ εἰκοντάς ἀλλήλοις οἰκείαις χρῆσθαι ταῖς ἀρε-
"ταῖς. καὶ Σίμωνά μὲν τὸν ἀδελφόν, συνέσει πρῶχοντα, πα-
"τέρῃ ἡγήσθε, καὶ οἷς ἂν ἕτος συμβαλεῖν πείθεσθε· Μακ-
"καβαῖον δὲ τῆς στρατίας, δι' ἀνδρείαν καὶ ἰσχὺν, στρατηγὸν
"ἔχετε. τὸ γὰρ ἔθνος ἕτος ἐκδικήσει, καὶ ἀμυνεῖται τὰς πο-
"λεμίας. προσίοτε δὲ καὶ τὰς δικαίας καὶ θεοσεβεῖς, καὶ
"τὴν δύναμιν αὐτῶν αὐξέτε.

δ'. Ταῦτα διαλεχθεὶς τοῖς πασι, καὶ τὸν Θεὸν εὐχά-
μενος σύμμαχον αὐτοῖς γενέσθαι, καὶ τῷ λαῷ τὴν ἰδίαν ἀνα-
στᾶσαι πάλιν τῷ βίῳ συνήθειαν, μετ' ἃ πολὺ τελευτᾷ, καὶ

prehendere potuit, (nam multi illius metu ad gentes in circuitu dispersi fuere) puerosque nondum recutitos circumcidi iussit, pulsus illinc, quibus id negotii datum erat, ut prohiberent.

3. Cum autem annum imperasset et in morbum incidisset, aduocatis filiis, ubi illos circa se stitisset, "Equidem ego, inquit, filii, viam omnibus calcandam ingredior. At vobis consilium meum commendo, oro, que et obsecro, ne male id custodiat, sed, illius, qui vos genuit nutriuitque, voluntatis non immemores, servate ritus patrios, veteremque reipublicae formam, in discrimen adductam, ite restitutum, non seducti ab iis, qui, aut sponte aut necessitate coacti, eam hostibus produnt: sed vosmet liberos me dignos praestantes et vi omni et necessitate superiores estote, paratis animis, ut pro lege, si ita res ferat, moriamini, cogitantes, Deum vos ipsos, si tales videat, non neglecturum, sed aestimatione virtutis redditurum vobis quod amissis, eamque viuendi libertatem restitutorum, ut cum securitate moribus vestris perfruamini. Corpora enim vobis mortalia et caduca, sed praeclare gestorum memoria immortalitatem consequuntur; cuius amore inflammatos vos adspirare volo ad gloriam, et ut maxima aggredientes non grauemini illis exsequendis immori. Praecipue autem vos ad concordiam hortor; et qua praestantior natura quemque fecerit, eatenus alii aliis cedatis, virtutem quisque suam exercentes. Et Simonem quidem fratrem, prudentia praecellentem, patris loco habete, eiusque consiliis semper obtemperate: Maccabaeum vero, fortitudine et robore egregium, in bello gerendo militiae ducem habebitis. ille enim popularium iniurias persequetur, atque vlciscetur hostes. Denique conciliate vobis iustitiae et pietatis cultores, et hoc pacto vires illorum augebitis,

4. Ista filiis loquutus, Deumque precatus, ut eis auxilio esse dignaretur, et populo pristinum suum viuendi morem restitueret, non multo post diem supre-

θάπτεται μὲν ἐν Μωδιίμ. πένθος δ' ἐπ' αὐτῷ μέγα τῷ λαῷ παντὸς ποιησαμένῳ, διεδέξατο τὴν προσασίαν τῶν πραγμάτων ὁ παῖς αὐτῷ Ἰούδας, ὁ καὶ Μακκαβαῖος, ἑκατοσῶ ἔτι καὶ τεσσαρακοσῶ ἔκτω, συναραμένῳ δ' αὐτῷ προθύμως τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἄλλων, τὴν τε πολεμίαν ἐξέβαλεν ἐκ τῆς χώρας, καὶ τὰς παρανομήσαντας εἰς τὰ πατρία τῶν ὁμοφύλων δισχήσατο, καὶ ἐκαθάρισεν ἀπὸ παντὸς μιάσματος τὴν γῆν.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὡς Ἰούδας τὰς Ἀπολλωνίαν καὶ Σήρωνος δυνάμεις κατέτρεψεν, αὐτὴς τε στρατηγὰς ἀπέκτεινεν· καὶ, μετ' οὐ πολὺ Λυσίαν καὶ Γοργίαν ἡττηθέντων, εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς τὸν ναὸν ἐκάθαρε.

Ταῦτ' ἀκούσας Ἀπολλώνιος ὁ τῆς Σαμαρείας στρατηγός, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ὤρμησεν ἐπὶ τὸν Ἰούδαν. ὁ δὲ ἀπήνη-
τησεν αὐτῷ, καὶ συμβαλὼν κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν· ἐν οἷς καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀπολλώνιον, ὃ καὶ τὴν μάχαιραν, ἥ χηρήσασθαι συνέβαινεν ἐκείνον, σκυλεύ-
σας εἶχε· πλείους δὲ τραυματίας ἐποίησε, καὶ πολλὴν λείαν ἐκ τῷ στρατοπέδῳ λαβὼν τῶν πολεμίων ἀνεχώρησε. Σήρων δὲ, ὁ τῆς Κοίλης Συρίας στρατηγός, ἀκήσας, ὅτι πολλοὶ προσκεχωρήκασιν τῷ Ἰούδᾳ, καὶ δύναμιν ἤδη περιβέβληται πρὸς ἀγῶνας καὶ πολέμους ἀξιώλογον, ἐπ' αὐτὸν ἔγνω στρατεύσασθαι· προσήκειν ὑπολαμβάνων τὴν εἰς τὰ τῷ βασι-
λέως προσάγματα παρανομοῦντας πειρᾶσθαι κολάζειν. συναγαγὼν οὖν δύναμιν, ὅση παρῆν αὐτῷ, προσκαταλέξας δὲ καὶ τῶν Ἰουδαίων τὴν Φυγάδας καὶ Ἀσεβείας, ἐπὶ τὸν Ἰούδαν παρεγένετο. προσελθὼν δὲ ἄχρι Βεθωρόν κόμης τῆς Ἰουδαίας, αὐτόθι στρατοπεδεύεται. ὁ δὲ Ἰούδας ἀπαντήσας αὐ-
τῷ, καὶ συμβαλεῖν προαιρέμενος, ἐπεὶ τὴν στρατιάν αὐτοῦ πρὸς τὴν μάχην διὰ τὴν ὀλιγότητα καὶ δι' αἰστίαν, νε-
κρῆνυσεν ἁπλῶς, ἀκκαῦντας, παρεθάρσυνε λέγων· “ἔκ ἐν τῷ

num obit, et in Modim sepelitur. Postquam autem a populo vniuerso planctu magno deploratus est, rerum adinistrationem in se suscepit filius eius Iudas, cognomine Maccabaeus, anno centesimo quadagesimo sexto. Cumque ei opem alacriter tulissent ipsius fratres aliique, et hostes e regione expulit, et populares suos patria instituta violantes ferro peremit, terramque suam ab omni inquinamento expiauit.

CAP. VII.

Quomodo Iudas Apollonii et Seronis exercitus profligauit, ipsosque duces occidit: et, non multo post Lyfa et Gorgia superatis, Hierosolyma adscendit, templumque repurgauit.

HÆC cum audisset Apollonius, Samariae praefectus, coacto exercitu, contra Iudam egressus est. Ille vero ei obuiam iuit et confertis manibus praelio superat, atque hostium multos quidem interfecit, (in quibus et Apollonium imperatorem, cuius armis exuti enses, quod tum forte usus est, postea semper gerebat) plures vero vulnerauit, et cum ingenti praeda ex hostium castris direpta recessit. Seron autem, Coeles-Syriae exercitus dux, audito, quod multi sese Iudae adiunxerant, atque is satis copiarum ad praelia bellumque gerendum iam comparauerat, statuit exercitum contra eum educere, sua interesse putans pro virili in eos animaduertere, qui contra Regis mandata facerent. Contractis igitur, quos penes se habuit, militibus, adiunctisque Iudaeorum etiam perfugis et impiis, contra Iudam profectus est. Cumque Bethoron usque Iudaeae vicum processisset, illic castra metatur. Iudas autem ei obuiam factus, idque congregiendi animo, ubi vidit suos, tum quia pauci et inedia confecti essent, (nam eo die ieiunauerant) ad pugnam ineundam parum alacres, animum audaciamque illis addebat, dicens, "non in multitudine militum sitam

“πλήθες τὸ νικᾶν εἶναι καὶ τῶν πολεμίων κρατεῖν, ἀλλ’ ἐν τῷ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβεῖν· καὶ τότε σαφέστατον ἔχειν παρ’ ἀδείγματος τὴς προγόνους, οἱ διὰ δικαιοσύνην καὶ τὸ περὶ τῶν ἰδίων νόμων καὶ τέκνων ἀγωνίζεσθαι, πολλὰς πολλάκις ἤττησαν μυριάδας, τὸ γὰρ μηδὲν ἀδικεῖν ἰσχυρὰ δύναμις.” ταῦτ’ εἰπὼν πείθει τὴς σὺν αὐτῷ, καταφρονήσαντας τῇ πλήθους τῶν ἐναντίων, ὁμοῖτε χωρῆσαι τῷ Σήρῳ· καὶ συμβαλὼν, τρέπει τὴς Σύρης. πεσόντος γὰρ τοῦ στρατηγῆ, πάντες φεύγειν ὤρμησαν, ὡς ἐν τῷ τῆς σωτηρίας αὐτοῖς ἀποκειμένης. ἐπιδιώκων δ’ ἄχρι τοῦ πεδίου, κτείνει τῶν πολεμίων εἰς ὀκτακασίους· οἱ δὲ λοιποὶ δισώθησαν εἰς τὴν παραλίαν.

β’. Ταῦτ’ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, μεγάλως ὤργισθη τοῖς γεγενημένοις, καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν δύναμιν ἀθροίσας, καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν νήσων μισθοφόρους ἀναλαβὼν, ἐτοιμάζετο περὶ τὴν ἀρχὴν τῆ ἑαρος εἰς τὴν Ἰσθαίαν ἐμβαλεῖν. ἐπὶ δὲ τὸ στρατιωτικὸν διανείμας, ἑώρα τοὺς θησαυροὺς ἐπιλείποντας, καὶ χρημάτων ἔνδειαν οὐσαν· οὔτε γὰρ οἱ φόροι πάντες ἐτελοῦντο διὰ τὰς τῶν ἐθνῶν εἰσόδους, μεγάλου ψυχὸς τε ὢν καὶ Φιλόδωρος ἐκ ἡρκέτα τοῖς οὐσιν· ἔγνω πρῶτον εἰς τὴν Περσίδα πορευθεῖς, τοὺς φόρους τῆς χώρας συναγαγεῖν. καταλιπὼν οὖν ἐπὶ τῶν πραγμάτων Λυσίαν τῷα, δόξαν ἔχοντα παρ’ αὐτῷ, καὶ τὰ μέχρι τῶν Αἰγύπτου ὄρων καὶ τῆς κάτωθεν Ἀσίας ἀπ’ Εὐφράτης διήκοντα ποταμῷ, καὶ μέρος τι τῆς δυνάμεως καὶ τῶν ἐλεφάντων, τρέφει μὲν Ἀντίοχον τὸν υἱὸν αὐτῆ μετὰ πάσης φροντίδος ἐντεταλμένο, ἕως ἂν παραγένηται, καταστρεψάμενον δὲ τὴν Ἰσθαίαν, καὶ τὴς οἰκοῦντας αὐτὴν ἐξανδραποδισάμενον, ἀφανίσαι τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἀπολέσαι. καὶ ταῦτα μὲν ἐπιτείλας τῷ Λυσίᾳ ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, ἐξήλασεν εἰς τὴν Περσίδα τῷ ἑκατοσῷ καὶ τεσσαρακασῷ καὶ ἐβδόμῳ ἔτει, καὶ περαιωσάμενος τὸν Εὐφράτην ἀνέβαινε πρὸς τὴς ἄνω σατραπείας.

γ’. Ο δὲ Λυσίας ἐπιτεζάμενος Πτολεμαῖον τὸν Δορυμῆνους καὶ Νικάνορα καὶ Γοργίαν, ἄνδρας δυνατὸς τῶν τῷ βα

“esse victoriam, triumphumque ex hostibus reportatum, sed in pietate erga Deum: idque compertissimum haberi plurimis maiorum exemplis, qui cum ex iure et pro legibus suis et liberis dimicassent, multas saepe hostium myriadas fuderunt. nemini enim iniuriam facere magnas dat vires.” Haec ubi dixit, suis persuasit, ut, contempta hostium multitudine, cum Serone manus confererent; congressusque fugauit Syros. prostrato enim duce, vniuersi sese in fugam coniciunt, quasi omnis in eo posita esset salutis spes. Illos vero in campum usque persequutus, ex hostibus occidit ad octingentos: reliqui euaserunt in regionem maritimam.

2. Quibus rebus auditis Antiochus rex, istis vehementer iratus, copias suas omnes coëgit, multisque ex insulis mercenariis militibus assumtis, parauit primo vere in Iudaeam irrumpere. Verum cum, stipendio illis in annum numerato, vidisset thesauros deficere pecuniaeque inopiam esse (nam neque tributa omnia reddebantur propter seditiones in gentibus conflatas, et ipse, vir magni animi et largitor, iis, quae habuerat, non contentus erat) statuit primum in Persidem proficisci, et regionis istius tributa colligere. Cum itaque reliquisset LySIAM quendam, negotiorum procuratorem, apud ipsum auctoritatem habentem, et prouincias a flumine Euphrate usque ad fines Aegypti et inferioris Asiae, atque copiarum et elephantorum partem, iussit, ut Antiochum filium suum usque ad reditum suum diligenter educaret, utque, Iudaea euersa, eiusque incolis in seruitutem abductis, deleret Hierosolyma, et genus Hebraeorum exstingeret. Et ista quidem cum LySiae in mandatis dedisset rex Antiochus, profectus est in Persidem, anno centesimo quadragésimo septimo, et Euphrate traiecto, adscendit ad superiores prouincias.

3. LySIAS autem, delectis ad hoc negotium Ptolemaeo Dorymenis filio et Nicanore et Gorgia, homini-

σιλίως Φίλων, καὶ παραδὲς αὐτοῖς πεζῆς μὲν δυνάμεως μυ-
 ριάδας τέσσαρας, ἱππῆς δὲ ἑπτακισιλίας, ἐξέπεμψεν ἐπὶ
 τὴν Ἰσδαίαν. οἱ δ', ἄχρις Εμμαῦς πόλεως ἐλθόντες, ἐν τῇ
 πεδινῇ καταστρατοπεδεύονταί. προσγίνονται δὲ αὐτοῖς σύμ-
 μαχοι ἀπὸ τῆς Συρίας καὶ τῆς πέριξ χώρας, καὶ πολλοὶ τῶν
 πεφειγόντων Ἰσδαίων· ἔτι γε μὴν καὶ τῶν ἐμπόρων τινὲς, ὡς
 ἀνησόμενοι τὰς αἰχμαλωτισσομένους, πέδας μὲν κομίζοντες,
 αἷς δ' ἡσχυοὶ τὰς ληφθησομένους, ἄργυρον δὲ καὶ χρυσὸν τιμὴν
 αὐτῶν καταθροσόμενοι. τὸ δὲ στρατόπεδον καὶ τὸ πλῆθος τῶν
 ἐναντίων ὁ Ἰσθας κατανοήσας, ἔπειθε τὰς οἰκίους στρατιώτας
 θάρρειν· καὶ παρεκλεύετο τὰς ἐλπίδας τῆς νίκης ἔχοντας ἐν
 τῷ Θεῷ, τῶτον ἱκετεύειν τῷ πατρὶω νόμῳ, σάκκους περιθεμέ-
 νους, καὶ τὸ σύνθημα αὐτῶν ἁγῆμα τῆς ἱκετείας παρὰ τὰς με-
 γάλους κινδύνους ἐπιδείξαντας, τάττω δυσωπῆσαι παραχρῆν
 αὐτοῖς τὸ κατὰ τῶν ἰχθυῶν κρᾶτος. διατάξας δὲ τὸν ἀρ-
 χαῖον αὐτὰς τρόπον καὶ πάτριον κατὰ χιλιάρχους καὶ ταξιαρ-
 χους, καὶ τὰς νεογάμους ἀπολύσας, καὶ τὰς τὰς κτήσεις νεωστὶ
 πεπονημένους, ὅπως μὴ διὰ τὴν τῶν ἀπόλαυσιν φιλοζῶν-
 τες ἀτολμότερον μάχωνται, καταστὰς τοιάτοις παρορμᾷ λό-
 γοις πρὸς τὸν ἀγῶνα τὰς αὐτὰς στρατιώτας. "καρὸς μὲν ὑμῖν
 "ἐκ ἄλλος ἀναγκαϊότερος τῇ παρόντος, ὃ ἐταῦροι, εἰς εὐφυ-
 "χίαν καὶ κινδύνων καταφρόνησιν καταλείπεται. νῦν γάρ
 "ἔστιν ἀνδρείως ἀγωνισαμένοις τὴν ἐλευθερίαν ἀπολαβεῖν, ἣν
 "καὶ δι' αὐτὴν ἅπασιν ἀγαπητὴν ἦσαν, ἡμῖν ὑπ' ἐξουσίας τῇ
 "θρησκείῃ τὸ θεῖον ἔτι ποθεινοτέραν εἶναι συμβέβηκεν. ὡς
 "ἔν ἐν τῷ παρόντι κειμένων ὑμῶν, ταύτην ἀπολαβεῖν, καὶ τὸν
 "εὐδαίμονα καὶ μακάριον ἀνακτήσασθαι βίον· ἔτος δὲ ἦν ὁ
 "κατὰ τὰς νόμους καὶ τὴν πάτριον συνήθειαν· ἢ τὰ αἰχίσια
 "παθεῖν, καὶ μὴδὲ σπέρμα τῶν γένους ὑμῶν ἀπολειφθῆναι,
 "κακῶν ἐν τῇ μάχῃ γενομένων, ἕτως ἀγωνίζεσθαι. τὸ μὲν
 "ἔν ἀποθανεῖν καὶ μὴ πολεμῆσιν ὑμῖν ὑπάρξεν ἡγέμενοι·
 "τὸ δ' ὑπὲρ τηλικύτων ἐπάθλων, ἐλευθερίας, πατρίδος,
 "νόμων, εὐσεβείας, αἰώνιον τὴν εὐκλειαν κατασκευάζειν
 "πεπιστευκότες, ἐτωμάζεσθε τοιγαρὲν, ἕτως τὰς ψυχὰς

bus amicorum Regis potentissimis, eos cum quadraginta peditum millibus et septem equitum millibus dimisit in Iudaeam. Illi vero, ad urbem usque Emmauentem progressi, in loco campestri castra metantur. Illisque accedunt auxilia ex Syria et regione finitima, multique perfugae Iudaei: necnon et mercatores quidam, veluti illos emturi, qui in servitutem redigendi erant, compedibus, quibus captiuos vincirent, secum allatis, argentoque et auro in pretium illorum numerando. Iudas autem, castris conspectis et aduersariorum multitudine animaduersa, milites suos hortabatur, ut forti essent animo, suadebatque, ut spem victoriae in Deo collocantes ei more patrio supplicarent, centone amicti, atque eum, cui in magnis periculis (ipse) consueuerat, supplicum habitum prae se ferentes, ad eum hoc modo exorandum, ut vires illis contra hostes suppeditaret. Distributis deinde more antiquo patrioque in tribunos ac centuriones ordinibus, et dimissis nouis maritis, quique possessiones auferre acquisiuerant, ne illis fruendi desiderio vitae amantes timidius dimicarent, post haec milites suos ad pugnam excitat huiusmodi oratione.

"Non aliud quidem tempus, o socii, magis necessarium vobis relictum est ad fortitudinem et periculum contemtum, quam quod in manibus habetis. Nunc enim fortiter dimicantibus licet libertatem assequi, quae suapte natura omnibus desiderabilis, nobis adhuc desiderabilior esse contigit, inde potestatem habituris Deum rite colendi. Quasi itaque res vestrae in eo essent loco, ut vel eam recipiatis, et vitam beatam felicemque renouetis (ex legibus scilicet patriaque consuetudine institutam), vel turpissima patiamini, et cum omni stirpe vestra pereatis, minus strenue vosmet in pugna gerentes, cum hac cogitatione inite praelium. Et quidem vobis, etiamsi non pugnetis, moriendum esse existimantes, persuasique praeter tanta praemia, libertatem, patriam, leges, pietatem, vos aeternam manere gloriam, vos igitur accingite, ita animis

“ἡτρεπισμένοι ὡς αὔριοι ἅμ' ἡμέρα συμβαλῶντες τοῖς
“πολεμίοις.

δ'. Καὶ ὁ μὲν Ἰσδὰς ταῦτα παραθαρούνων τὴν στρατιὰν
ἔλεγε. τῶν δὲ πολεμίων πεμφάντων Γοργίαν μετὰ πεντα-
χιλίων πεζῶν καὶ χιλίων ἵππεων, ὅπως διὰ τῆς νυκτὸς ἐπι-
πέσῃ τῷ Ἰσδᾷ, καὶ πρὸς τῷτο ὁδηγὸς ἔχοντος αὐτῷ τινος τῶν
πεφευγόντων Ἰσδαίων, αἰσθόμενος ὁ τῷ Ματταθίᾳ παῖς, ἔγνω
καὶ αὐτὸς τοῖς ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων ἐπιπέσειν, καὶ
ταῦτα διηρημένης αὐτῶν τῆς δυνάμεως. καθ' ὧραν ἔνδειπνο-
ποιησάμενος, καὶ πολλὰ κυρὰ καταλιπὼν ἐπὶ τῷ στρατοπέ-
δῳ, δι' ὅλης ὁδοῦ τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῆς ἐν Εἰμμαῦς τῶν πολε-
μίων. ἔχ' εὐρῶν δ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὰς ἐχθρὰς ὁ Γοργίας,
ἀλλ' ὑπονοήσας, ἀναχωρήσαντας αὐτὰς ἐν τοῖς ὄρεσι κε-
κρύφθαι, πορευθεὶς ἔγνω ζητῆν, ὅπως ποτ' εἶεν. περὶ δὲ τὸν
ὄρεθρον ἐπιφαίνονται τοῖς ἐν Εἰμμαῦς πολεμίοις ὁ Ἰσδὰς μετὰ
τρεχιλίων Φαύλως ὠπλισμένων διὰ πενίαν. καὶ θρασάμε-
νος τὰς ἐχθροὺς ἄριστα πεφραγμένους καὶ μετ' ἐμπειρίας πολ-
λῆς ἐστρατοπεδευμένους, προτρεψάμενος τοὺς Ἰσδαίους, ὡς καὶ
γυμνοῖς τοῖς σώμασι μάχεσθαι δέοι, καὶ τὸ θεῖον ἤδη πρὸς καὶ
τοῖς οὕτως ἔχουσι τὸ κατὰ τῶν πλειόνων καὶ ὠπλισμένων κρᾶ-
τος ἔδωκεν, ἀγασσάμενον αὐτοὺς τῆς εὐφυχίας, ἐκέλευσε ση-
μῆναι τοὺς σαλπυγκτάς. ἐπιπεσὼν δὲ ἀπροσδοκῆτως τοῖς πο-
λεμίοις, καὶ ἐκπλήξας αὐτῶν τὴν διάνοιαν καὶ ταράξας, πολ-
λοὺς μὲν ἀπέκτεινεν ἀνθιστάμενους, τοὺς δὲ λοιποὺς διώκων ἤλ-
θεν μέχρι Γαδάρων, καὶ τῶν πεδίων τῆς Ἰδαμαίας καὶ Ἀζώ-
ναι καὶ Ἰαμυείας. ἔπεσον δὲ αὐτῶν ὡς περὶ τρεχιλίας. Ἰσδὰς
δὲ τῶν μὲν σκύλων παρεκελεύετο μὴ ἐπιθυμῆν τὰς αὐτῷ στρα-
τιώτας· ἔτι γὰρ αὐτοῖς ἀγῶνά τινα καὶ μάχην εἶναι πρὸς Γορ-
γίαν καὶ τὴν σὺν αὐτῷ δύναμιν. κρατήσαντας δὲ καὶ τῶντων,
τότε σκυλεύσειν ἐπ' αἰδείας ἔλεγεν, τῷτο μόνον ἔχοντας, καὶ
μηδὲν ἔτιρον ἐκδεχομένους. ἔτι δὲ αὐτῷ διαλεγόμενα ταῦτα
πρὸς τὰς στρατιώτας, ὑπεκρύψαντες οἱ τῷ Γοργίᾳ τὴν μὲν στρα-
τιάν, ἣν ἐν τῇ παρεμβολῇ κατέλιπον, ὁρῶσι τετραμμένην, τὸ
δὲ στρατόπεδον ἐμπερησμένον. ὁ γὰρ καπνὸς αὐτοῖς πόρρω-

parati, ac si cras prima luce cum hostibus congressuri.

4. Et ista quidem Iudas, ut suis militibus animos adderet, verba faciebat. At hostes Gorgiam miserunt cum quinque peditum millibus et mille delectis equitibus, ut noctu Iudaeorum castra derepente adoriretur, perfugarum quorundam Iudaeorum ductu utens: quod ubi intellexit Mattathiae filius, ipse etiam statuit in hostes castra tenentes impetum facere, idque magis quod diuisae essent illorum copiae. Coena itaque tempestive sumpta, multisque in castris ignibus relictis, tota nocte iter faciebat ad hostes, qui circa Emmauntem consederant. Gorgias autem cum hostium neminem in castris offendisset, eosque suspicaretur metu cessisse et in montes sese abdidisse, inde profectus statuit vbinam essent quaerere. At Iudas sub diluculum in hostium, qui ad Emmauntem erant, conspectum venit, cum tribus hominum millibus, male armatis ob inopiam. Cumque vidisset hostes valide loricated periteque admodum castra inेतatos, Iudaeos hortatus, ut nudis etiam corporibus non vererentur praelio congredi, memoria repetentes, quod Deus iam olim ita se habentes fecerit superare multitudinem maiorem armatamque, eorum fortitudine mirifice delectatus; iussit tubicines signa dare. Hostes deinde ex improviso adortus, iniectoque illorum animis terrore et perturbatione, multos quidem sibi resistentes occidit, reliquos vero persequutus est usque ad Gadara, et Idumaeae Azotique et Iamniae campos. Ceciderunt autem illorum quasi ad tria millia. Iudas vero suos milites hortatus est, ut spolia non concupiscerent: adhuc enim illis superesse certamen et praelium cum Gorgia eiusque exercitu. illis autem debellatis tum securos spolia lecturos esse dicebat, ut qui haec solum faciendum haberent, et nihil aliud exspectarent. At haec adhuc ad milites loquente Iuda, Gorgiani e monte eminentes prospiciunt exercitum, quem in castris reliquerunt, fuscum fuscumque, et castra iucensa. nam fumus, qui ab illis emi-

Θει οὔσι τῷ συμβεβηκότος δῆλωσιν ἔφθην. ὡς οὖν ταῦθ' ἔως ἔχοντα ἔμαθον οἱ σὺν Γοργία, καὶ τῆς μετὰ Ἰῦδα πρὸς παράταξιν ἐτοίμης κατενόησαν, καὶ αὐτοὶ δέισαντες εἰς Φυγὴν ἐτραπήσαν. ὁ δὲ Ἰῦδας, ὡς ἀμαχητὶ τῶν Γοργίῳ στρατιωτῶν ἡττημένων, ἀποσεφίφας ἀνῆρθετο τὰ σκύλα· πολὺν δὲ καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ πορφύραν καὶ ὑάκινθον λαβὼν, εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψε, χαίρων, καὶ ὕμνων τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις. ἡ μικρὰ γὰρ αὐτοῖς ἡ νίκη πρὸς τὴν ἐλευθερίαν συνεβάλλετο.

ε'. Λυσίας δὲ συγχυθεὶς ἐπὶ τῇ τῶν ἐκπεμφθέντων ἡττῇ, τῷ ἐχομένῳ ἔτει μυριάδας ἀνδρῶν ἐπιλέκτων συναθροίσας ἔξ, καὶ πεντακιχίλως λαβὼν ἱππῆς, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν· καὶ ἀναβὰς εἰς τὴν ὄρεσιν ἐν Βεθσάροις κώμῃ τῆς Ἰουδαίας ἐστρατοπεδεύσατο. ἀπήντησε δὲ μετὰ μυρίων Ἰῦδας· καὶ τὸ πλῆθος ἰδὼν τῶν πολεμίων, σύμμαχον ἔσσεσθαι τὸν Θεὸν εὐχόμενος, συμβαλὼν τοῖς προδρόμοις τῶν πολεμίων, νικᾷ τύτῃς, καὶ φονεύσας αὐτῶν ὡς πεντακιχίλως, τοῖς λοιποῖς ἦν ἐπίφοβος. ἀμέλει κατανοήσας ὁ Λυσίας τὸ φρόνημα τῶν Ἰουδαίων, ὡς ἑτομοὶ εἰσι τελευτᾶν, εἰ μὴ ζήσουσιν ἐλεύθεροι, καὶ δέισας αὐτῶν τὴν ἀπέγνωσιν ὡς ἰχθὺν, ἀναλαβὼν τὴν λοιπὴν δύναμιν ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ διέτρεβεν ἐκεῖ ξενολογῶν, καὶ παρασκευαζόμενος μετὰ μελέζονος στρατῷ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν.

ς'. Τοσαυτάκις ἐν ἡττημένων ἤδη τῶν Ἀντιόχῃ τῷ βασιλέως στρατηγῶν, ὁ Ἰῦδας ἐκκλησιάσας, ἔλεγε, μετὰ πολλὰς νίκας, ἃς ὁ Θεὸς αὐτοῖς ἔδωκεν, ἀναβῆναι δεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν καθαρῆσαι, καὶ τὰς νενομισμένας θυσίας προσφέρειν. ὡς δὲ παραγενόμενος μετὰ παντὸς τῷ πλῆθους εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν ἔρημον εὗρε, καὶ καταπεπερησμένας τὰς πύλας, καὶ φυτὰ διὰ τὴν ἐρημίαν αὐτόματα ἐν τῷ ἱερῷ βεβλασηκότα, θρηνεῖν ἤρξατο μετὰ τῶν ἰδίων, ἐπὶ τῇ ὀφειτῇ καὶ συγχυθεὶς. ἐπιλεξάμενός δὲ τινὰς τῶν αὐτῷ στρατιωτῶν, προσέταξε τέτοις ἐκπολεμῆσαι τέως τὴν ἄκραν φυλάττοντας, ἵνα ἂν αὐτὸς τὸν ναὸν ἀγνίσκει. καθάρας δ' ἐπιμελῶς αὐ-

nus conspiciebatur, indicabat quod acciderat. Igitur ubi ista ita se habere intellexerunt Gorgiani, et Iudae agmen ad conflictum paratum animaduenterunt, ipsi etiam terri in fugam versi sunt. Iudas vero, quasi deuictis absque pugna Gorgianis militibus, reuersus, spolia diripiebat: captoque plurimo auro et argento, hyacinthoque et purpura, domum se recepit, laetus laudansque Deum ob res prospere gestas, ad libertatem enim illorum haud parum contulit eius diei victoria.

5. Lysias autem, clade illorum, qui missi erant, confusus, sequenti anno contractis delectorum hominum millibus sexaginta, et equitum quinque millibus assumtis, impetum in Iudaeam fecit; et, cum montana adscendisset, apud Bethsura Iudaeae vicum castra posuit. Illi obuiam profectus est Iudas cum decem hominum millibus; animaduersaque hostium multitudine, Deum precatus, ut sibi auxilio esset, praecursores hostium aggredditur, illosque superat; cumque ex iis ad quinque millia cecidissent, reliquis terrorem incussit. Lysias scilicet secum reputans, quo animo essent Iudaei, ad moriendum quidem parati, nisi cum libertate vitam agere liceret; eorumque desperationem, ut vim insuperabilem veritus, collectis, quae supererant, copiis Antiochiam reuersus est: atque ibi commoratus peregrinorum delectum habuit, et cum maiori exercitu cogitabat iterum in Iudaeam impressionem facere.

6. Toties igitur profligatis Antiochi ducibus, Iudas, aduocata concione, dicebat, oportere illos, post tot victorias eis a Deo concessas, Hierosolyma adscendere, et templum purificare, atque consuetas hostias offerre. Vbi vero cum tota multitudine Hierosolyma accessit, et fanum desertum inueniebat, et portas exustas, et sponte enata in templo ob solitudinem virgulta, lamentari cum suis coepit, templi spectaculo confusus. Deinde quibusdam e suis militibus delectis negotium dedit, ut eos, qui custodiebant arcem, oppugnarent, donec ipse fanum lustrasset. Cum autem illud summa cura repurgasset, ei intulit

τόν, εἰσεκόμισε καινὰ σκεύη, λυχνίαν, τράπεζαν, βωμὸν, ἐκ χρυσῷ πεποιημένα, ἀπῆρτησε δὲ καὶ τὰ περιπετάσματα τῶν θυρῶν, καὶ τὰς θύρας αὐτὰς ἐπέθηκε. καθελὼν δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐκ λίθων συμμίκτων ὠκοδόμησεν, ἢ λιλατομημένων ἐκ σιδήρου. πέμπτη δὲ καὶ εἰκάδι τῷ Χασλεύ μηνός, ὃν οἱ Μακεδόνες Ἀπελλαῖον καλῶσι, ἡψάν τε Φῶτα ἐπὶ τῆς λυχνίας, καὶ ἐδυμίαςαν ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ ἄρτας ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἐπέθηκαν, καὶ ὠλοκαύτωσαν ἐπὶ τῷ καινῷ θυσιαστήρι. ἔτυχε δὲ ταῦτα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην γίνεσθαι, καὶ ἦν καὶ μετέπεσεν αὐτῶν ἡ ἀγία θρησκεία εἰς βέβηλον καὶ κοινὴν συνήθειαν, μετὰ ἑτῆς τρεῖς. τὸν γὰρ ναὸν ἐξημωθέντα ὑπ' Ἀντιόχῃ διαμῆναι τοιούτων ἔτσι συνέβη τρισὶν· ἔτσι γὰρ πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ταῦτα περὶ τὸν ναὸν ἐγένετο, πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τῷ Ἀπελλαῖ μηνός, Ολυμπιάδι ἑκατοστῇ καὶ πεντηκοστῇ καὶ τρίτῃ. ἀνευιάθη δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ τῷ Ἀπελλαῖ μηνός, ὄγδόῳ καὶ τεσσαρακοστῷ καὶ ἑκατοστῷ ἔτει, Ολυμπιάδι ἑκατοστῇ καὶ πεντηκοστῇ καὶ τετάρτῃ. τὴν δ' ἐξημωσιν τῷ ναῷ συνέβη γενέσθαι κατὰ τὴν Δαυιὴλ προφητείαν, πρὸ τετρακοσίων καὶ ὀκτῶ γενομένην ἐτῶν. ἐδήλωσε γάρ, ὅτι Μακεδόνες καταλύσασιν αὐτόν.

ζ'. Εὐεταζέ δὲ Ἰῦδας μετὰ τῶν πολιτῶν ἀνάκτησιν τῆς περὶ τὸν ναὸν θυσίας ἐφ' ἡμέρας ὀκτώ, μηδὲν ἀπολιπὼν ἡδονῆς εἶδος, ἀλλὰ πολυτελεσί μὲν καὶ λαμπραῖς ταῖς θυσίαις κατευωχῶν αὐτὸς, ὕμνοις δὲ καὶ ψαλμοῖς τὸν Θεὸν μὲν τιμῶν, αὐτὸς δὲ περῶν. τοσαύτῃ δ' ἐχρήσαντο τῇ περὶ τὴν ἀνανέωσιν τῶν ἱδῶν ἡδονῇ, μετὰ χρόνον πολὺν ἀπροσδοκῆτως ἐν ἐξουσίᾳ γενόμενοι τῆς θρησκείας, ὡς νόμον θῆναι τοῖς μετ' αὐτὸς, ἐορτάζεν τὴν ἀνάκτησιν τῶν περὶ τὸν ναὸν ἐφ' ἡμέρας ὀκτώ. καὶ ἐξ ἐκείνης μέχρι δεῦρο τὴν ἐορτὴν ἄγομεν καλοῦντες αὐτὴν Φῶτα· ἐκ τῆς παρ' ἐλπίδας οἶμαι ταύτην ἡμῖν Φανῆναι τὴν ἐξουσίαν, τὴν προσηγορίαν θέμενοι τῇ ἐορτῇ. τειχίσας δ' ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν πολεμίων πύργους εἰκοδομησάμενος ὑψηλὸς, φύλα-

nova vasa, candelabrum, mensam, altare, ex auro facta omnia: ac praeterea ad ostia vela appendit, foresque ipsas adiiciendas curauit. Quin et aram demolitus, novam ex lapidibus undique collectis, non ferro accisis, extruxit. Vigesima autem et quinta die mensis Chasseu, quem Apellaeum nominant Macedones, lumina in candelabro accenderunt, et ad aram suffitum fecerunt, panes mensae imposuerunt, solidaque sacrificia super nouo altari obtulerunt. Haec autem eadem die facta sunt, qua triennio elapso mutata est eorum religio in profanam impuramque consuetudinem. accidit enim, ut templum ab Antiocho desolatum eo in statu tribus annis permanferit. nam anno centesimo quadragesimo quinto ista templo contigerunt, vigesima et quinta die Apellaei mensis, Olympiade supra centesimam quinta et trigesima. Instauratum vero erat eadem die, quinta et vigesima Apellaei mensis, octauo et quadragesimo et centesimo anno, Olympiade vero centesima et quinquagesima quarta. Accidit autem, ut templi desolatio fieret secundum id, quod Danielus ante quadringentos et octo annos praedixerat, ostendit enim, ipsum a Macedonibus euersum iri.

7. Egit autem Iudas cum ciuibus per octo dies instaurationem sacrificiorum in templo, nullum omittens laetitiae genus, sed magnificis splendidisque sacrificiis eos excipiens, hymnis etiam et psalmis Deum quidem honorans, populares vero oblectans. Tantum autem gaudii cepere ex hac rituum restitutione, libertate religionis post multum temporis inexpectato recuperata, ut legem posteris fecerint, quotannis solennes agere dies octo ob res templi restitutas: et ex eo tempore in hodiernum usque diem celebramus id solenne, quod dicitur Lumina; hac festiuitati, ut opinor, indita appellatione, quod illa nobis ex insperato affulserit agendi potestas. Cum autem vrbi moenia circumdedisset, turrelque altas aedificasset contra hostium incursus, custodias in eis imposuit,

πας ἐν αὐτοῖς ἐγκατέστησε, καὶ τὴν Βεθσάραν δὲ πόλιν
ὠχύρωσεν, ὅπως ἀντὶ Φερεὶς αὐτῇ πρὸς τὰς ἀπὸ τῶν πο-
λεμίων ἀνάγκας ἔχῃ χρῆσθαι.

ΚΕΦ. η'.

Ὡς Ἰύδας τὰ περίξ ἔθνη ἐχειρώσατο, καὶ Σίμων Τυρίων
καὶ Πτολεμαίων ἐκράτησεν· καὶ ὡς Ἰύδας τὸν Τιμό-
θεον νικηθέντα Φεύγειν ἠνάγκασε, καὶ ἄλλα πολλὰ
διεπραΐξατο μετὰ τὴν Ἰωσήφην καὶ Ἀζαρίαν ἦτταν.

Τούτων ἔτω γενομένων, τὰ περίξ ἔθνη πρὸς τὴν ἀναζω-
πύησιν καὶ τὴν ἰχὺν τῶν Ἰυδαίων χαλεπῶς διακείμενα,
πολλὰς ἐπισυνισάμενα διέφθειρεν, ἐνέδρας καὶ ἐπιβλαῖς
αὐτῶν ἰγκρατῇ γένημενα. πρὸς τῆς πολέμης συνεχῆς ἐκ-
φύρων Ἰύδας, ἐπέχευεν αὐτὰς τῆς καταδρομῆς, καὶ ὧν ἐποίκην
κακῶς τοῖς Ἰυδαίοις, ἐπειρᾶτο. καὶ τοῖς Ησαΐα υἱοῖς Ἰδυ-
μαίοις κατ' Ἀκραβατήνην ἐπίπεσων, πολλὰς αὐτῶν ἀπέκτει-
νε καὶ ἐσκύλευσε. συγκλείσας δὲ καὶ τὰς υἱὰς τῆ Βαάνης
λοχῶντας τὰς Ἰυδαίης, περικαθίσας ἐπολιόρκει, καὶ τὰς τε
πύργους αὐτῶν ἐνεπίμπρα, καὶ τὰς ἀνδρας διέφθειρεν. ἔπειτ'
ἐκείθεν ἐπὶ τὰς Ἀρμανίτας ὀρμήσας, δύναμιν μεγάλην καὶ
πολυάνθρωπον ἔχοντας, ἧς ἡγᾶτο Τιμόθεος, καὶ τῆς χει-
ρωσάμενος, τὴν Ἰαζωρὸν ἐξῆρε πόλιν· καὶ τὰς τε γυναῖκας
αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα λαβὼν αἰχμαλώτους, καὶ τὴν πόλιν ἐμ-
πρήσας, εἰς τὴν Ἰυδαίαν ἀνέστρεψε. μαθόντα δ' αὐτὸν τὰ
γεγονοῦντα τῶν ἐθνῶν ἀναστραφέντα, συναθροίζεται εἰς τὴν
Γαλααδίτιν ἐπὶ τῆς ἐν τοῖς ὄρεσι αὐτῶν Ἰυδαίης. οἱ δὲ κατα-
φυγόντες εἰς Δάθεμα τὸ Φρούριον, πέμψαντες πρὸς Ἰούδαν,
ἐδήλουν αὐτῷ, ὅτι λαβεῖν ἐσπούδακεν ὁ Τιμόθεος τὸ χωρίον,
εἰς ὃ συνεισφύγουσαν. ἀναγινωσκομένων δὲ τῶν ἐπιστολῶν
τούτων, καὶ τῆς Γαλιλαίας ἀγγελοι παραγίνονται σημαίνον-
τες ἐπισυνῆχθαι τοὺς ἐκ Πτολεμαίδος καὶ Τύρου καὶ Σιδῶνος,
καὶ τῶν ἀλλογενῶν τῆς Γαλιλαίας.

β'. Πρὸς οὖν ἀμφοτέρους τὰς τῶν ἡγγελημένων χρείας

urbemque Bethsuram muniuit, ut ea tanquam arce vteretur, si quando ab hostibus in necessitatem adactus esset.

CAP. VIII.

Quomodo Iudas gentes finitimas subegit, et Simon Tyrios et Ptolemæos profligavit: utque Iudas Timotheum praelio victum in fugam compulit, aliaque multa gessit post Iosephi et Azarias cladem.

HIS ita gestis, finitimæ gentes, Iudæorum vires excuscatas recreatasque aegre admodum ferentes, conspiratione facta multos occiderunt, insidiis dolisque eos in potestatem suam redigentes. Cum istis Iudas assidue bellum gerens, conabatur eos ab incursibus cohibere, et a malis, quæ Iudæis intulerunt. Atque Idumæos Esau filios ad Acrabatenam adortus, multos interfecit et depredatus est: porro et Baani filios, qui per vias insidiati sunt Iudæis, conclusos in turribus adnoto exercitu obsidebat, turreſque illorum incendebat, hominesque ferro trucidabat. Postea inde progressus in Ammanitas, validam manum numerosumque nactos exercitum, cui præerat Timotheus, illis profligatis atque deuictis, Iazoron urbem expugnauit, abductisque in captiuitatem vxoribus eorum et liberis, et vrbe incensa, in Iudæam reuersus est. Cum autem vicinae gentes intellexissent ipsum reuertisse, cœunt in Galaaditin aduersus Iudæos, qui in ipsorum finibus degebant. At illi in Datheina castellum fuga elapsi, missis ad Iudam nunciis ei significabant, Timotheum festinare, ut locum, in quem confugerant, expugnaret. Adhuc istæ recitabantur epistolæ, cum ecce adsunt alteri ex Galilæa nuncii, indicantes conuenisse Ptolemæeos, et Tyrios, atque Sidonios, et Galilææ extraneos.

2. Iudas igitur, cum cogitasset, quid fieri oporteret

σκεψάμενος ὁ Ἰσδάς ὅ, τι χρὴ ποιεῖν, Σίμωνα μὲν τὸν ἀδελφὸν προσέταξεν ὡς τριχίλις τῶν ἐπιλέκτων λαβόντα, τοῖς ἐν Γαλιλαίᾳ βοηθὸν ἐξελεῖν Ἰουδαίοις. αὐτὸς δὲ καὶ Ἰωνάθης ὁ ἕτερος ἀδελφὸς μετὰ στρατιωτῶν ὄντα τριχίλιον ὤρμησαν εἰς τὴν Γαλααδίτιν. κατέλιπεν δὲ, ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων τῆς δυνάμεως, Ἰώσηπόν τε τὸν τῷ Ζαχαρίᾳ καὶ Ἀζαρίᾳ, προσάξας αὐτοῖς φυλάττειν ἐπιμελῶς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ συνάπτειν πόλεμον πρὸς μηδέν, ὥς ἂν αὐτὸς ἐπανέλθῃ. ὁ μὲν οὖν Σίμων παραγνοήμενος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ συμβαλὼν τοῖς ἐχθροῖς, εἰς Φυγὴν αὐτὸς ἔτρεψε, καὶ μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Πτολεμαίδος διώξας, ἀπέκτεινεν αὐτῶν ὡς περὶ τριχίλις. καὶ τὰ τε σκύλα λαβὼν τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ τὰς ἔχμαλωτισμένους ὑπ' αὐτῶν Ἰουδαίους, καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν ἐπαγόμενος, εἰς τὴν οἰκίαν ἀνέτρεψεν.

γ'. Ἰσδάς δὲ ὁ Μακκαβαῖος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰωνάθης, διαβάντες τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν, καὶ ὁδὸν ἀπ' αὐτοῦ τριῶν ἀνύσαντες ἡμερῶν, τοῖς Ναβαταίοις εἰρηνικῶς ὑπαντῶσι περιτυγχάνουσιν. ὧν διηγησαμένων τὰ περὶ τὰς ἐν Γαλααδίτιδι, ὡς πολλοὶ κακοπαθοῦσιν αὐτῶν ἐν τοῖς φερόμενοις ἀπειλημένοι καὶ ταῖς πόλεσι τῆς Γαλααδίτιδος, καὶ παρανοήσεων αὐτῶ σπεύδειν ἐπὶ τὰς αἰλοφύλας, καὶ ζητεῖν ἀπ' αὐτῶν σῶσιν τὰς ὁμοθυμῶν, κεισθεὶς ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἔρημον. καὶ προσπεσὼν πρώτοις τοῖς τὴν Βοσορρὰν κατοικοῦσι, καὶ λαβὼν αὐτήν, καταβαλὼν πᾶν τὸ ἄρρεν καὶ μάχεσθαι δυνάμενον διέφθερε, καὶ τὴν πόλιν ὑφῆψεν. ἐπ' ἐγγενομένης δὲ νυκτός, εἰς ὅτ' ἔτις ἐπέχεν, ἀλλ' ὁδύσας δι' αὐτῆς ἐπὶ τὸ φερόμενον, ἔνθα τὰς Ἰουδαίας ἐγκεκλεισθαι συνέβαινε, περικαθεζομένη τὸ χωρίον Τιμοθέα μετὰ τῆς δυνάμεως, ἔωθεν ἐπ' αὐτὸ παραγίνεται. καὶ καταλαβὼν ἤδη τοῖς τείχεσι προσβεβληκότας τὰς πολεμίας, καὶ τὰς μὲν κλίμακας, ὥς ἀναβαίνειν ἐπ' αὐτὰ, τὰς δὲ μηχανήματα προσφέροντας, κελύσας τὸν σαλπικτὴν σημᾶναι, καὶ παρορμήσας τὰς στρατιώτας ὑπὲρ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν διακινδυνεύσαι προθύμως, εἰς τρία διελὼν τὸν στρατὸν ἐπιπίπτει κατὰ τὰς πολεμίας. αἱ δὲ

ad utrasque, quae sibi nuntiatae erant, necessitates suble-
vandas, Simoni quidem fratri suo mandavit, ut cum
tribus delectorum millibus defensum exiret Iudaeos, qui
in Galilaea habitarent: ipse vero, assumpto Ionatha fratre
altero, cum octo militum millibus in Galaaditin profe-
ctus est. Iosephum autem Zachariae filium et Azariam,
qui reliquo exercitui praeessent, reliquit, cum praecepto,
ut diligenter custodirent Iudaeam, et cum nemine ante
ipsius reditum praelio dimicarent. Simon igitur, post-
quam in Galilaeam venit, congressus est cum hostibus,
eosque terga vortere coëgit, et fugientes persequutus vs-
que ad portas Ptolemaïdis, occidit eorum ad tria circi-
ter millia. cumque peremtorum spolia sustulisset, tam
Iudaeos ab eis in captivitatem redactos quam eorum sar-
cinulas abducens, domum se recepit.

3. Iudas autem Maccabaëus et Ionathas eius frater,
traiecto Iordane, et ab eo tridui iter emensi, incidunt
in Nabataeos, amice eis occurrentes. qui cum ei nar-
rassent, quae fratribus in Galaaditide acciderant, inultos-
que illorum malis confictari, compulso in castella et
oppida Galaaditidis, atque cum monuissent, ut prope-
raret ire aduersus alienigenas, summaque ope niteretur
populares suos ab illis vindicare, iis obsequutus iter per
solitudinem conuertit: primoque impetu facto in habi-
tantes Bethsuram, eaque capta, mares omnes militaris
aetatis ferro trucidavit, urbemque igni cremavit. Nocte
autem appetente, nihilominus perrexit, eaque ad inu-
nitionem profectus, in quam Iudaeos conclusos esse
contigit, Timotheo cum copiis suis locum obsidente,
prima luce eo peruenit. Cumque iam offendisset hostes
moenibus admotos, atque alios scalas ad ea adscenden-
da, alios vero machinas in expugnationem apportantes,
iussu tubicini canere, suosque adhortatus milites, ut
alacriter sese periculis obicerent pro fratribus et cogna-
tis, clausis trifariam copiis hostes a tergo inquadit. At

περὶ τὸν Τιμόθεον αἰσθόμενοι, ὅτι Μακκαβαῖος εἶη, πῦραν ἤδη καὶ πρότερον αὐτῇ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ἐν τοῖς πολέμοις εὐτυχίας εἰληφότες, εἰς Φυγὴν τρέπονται. ἐφεπόμενος δὲ μετὰ τῇ στρατεύματι ὁ Ἰδδας, ἀναρῶν μὲν αὐτῶν εἰς ὀκτακιχλίδας. ἀπονεύσας δ' εἰς Μάλλην πόλιν ἔτω λεγομένην τῶν ἀλλοφύλων, λαμβάνει καὶ ταύτην· καὶ τῆς μὲν ἄρρενας ἅπαντας ἀποκτείνει, τὴν δὲ πόλιν αὐτὴν ἐμπίμπησιν. ἄρας δ' ἐκείθεν, εἴη τε Χασφωμα, καὶ Βοσὸρ, καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις τῆς Γαλααδίτιδος κατασφίγγεται.

δ'. Χρόνῳ δ' ὕστερον ἢ πολλῶ Τιμόθεος δύναμιν μεγάλην παρασκευασάμενος, καὶ συμμαχίας ἄλλης τε παραλαβὼν, καὶ Ἀράβων τινας μισθῷ παίσας αὐτῷ συστρατεύειν, ἦκεν ἄγων τὴν στρατιὰν πέραν τῇ χειμάρρῳ Παφῶν ἀντικρυς. πόλις δὲ ἦν αὕτη. καὶ παρεκλύετο τῆς στρατιώτας, εἰ συμβάλοισιν εἰς μάχην τοῖς Ἰυδαίοις, προθύμως ἀγωνίζεσθαι, καὶ κωλύειν αὐτὰς διαβαίνειν τὸν χειμάρρον. διαβάντων γὰρ ἦταν αὐτοῖς πρὸς ἡλγεῖν. Ἰδδας δ' ἀκύνσας παρεσκευάσθαι τὸν Τιμόθεον πρὸς μάχην, ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν οἰκίαν δύναμιν, ἔσπευδεν ἐπὶ τὸν πολέμιον, καὶ περαιωσάμενος τὸν χειμάρρον ἐπεμπίπτει τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τῆς μὲν αὐτῶν ὑπαντίαζοντας ἀνῆρει, τῆς δ' εἰς θάλασσαν ἐμβαλὼν ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν ἠνάγκασε. καὶ τινες μὲν αὐτῶν διέδρασαν· οἱ δ' εἰς τὸ καλύμενον ἐν Κερναῖν τέμενος συμφυγόντες, ἤλπισαν τυχεῖσθαι σωτηρίας. Ἰδδας δὲ τὴν πόλιν καταλαβόμενος, αὐτὰς τε ἀπέκτενε, καὶ τὸ τέμενος ἐνέπερσεν, ποικίλῃ χρησάμενος ἰδέα τῆς ἀπωλείας τῶν πολεμίων.

ε'. Ταῦτα διαπραξάμενος, καὶ συναγαγὼν τῆς ἐν τῇ Γαλααδίτιδι Ἰυδαίας μετὰ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν, καὶ τῆς ὑπαρχείας αὐτοῖς ἀποσκευῆς, οἷός τε ἦν εἰς τὴν Ἰυδαίαν ἐπαναγαγεῖν. ὡς δ' ἦκεν ἐπὶ τινα πόλιν ΕΦρων ὄνομα, ἐπὶ τῆς ὁδῇ καμένην, καὶ ἔτι ἄλλην αὐτῷ στραπομένῳ βαδίζον δυνατόν ἦν, ἔτε ἀνασφίγγειν ἠθέλει, πέμψας πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ, παρεκάλει τὰς πύλας ἀνοίξαντας ἐπιτρέπεν αὐτῷ διὰ τῆς πόλεως ἀπελθεῖν. τὰς τε γὰρ πύλας λίθοις ἐμπεφρά-

Timothei milites Maccabaeum esse cognoscentes, cum et iam ante eius virtutem et in bellis gerendis felicitatem experti essent, e vestigio in fugam vertuntur: Iudas autem, cum exercitu suo eos insequutus, occidit illorum eo die ad octo millia hominum: atque inde ad Mallen, alienigenarum urbem ita appellatam, flexo itinere, eam etiam expugnauit, ac omnes in ea mares interfecit, urbemque ipsam incendit. Illinc autem profectus, et Chasphoma et Bosor, aliaque quamplurima Galaaditidis euerit oppida.

4. Non multo post Timotheus cum magnas coëgisset copias, aliosque sibi in auxilium assumisset, et Arabibus quibusdam mercede suasset secum in bellum ire, trans torrentem duxit exercitum, castraque posuit ex adverso urbis Raphon: et milites hortabatur, ut, si forte praelio congredierentur cum Iudaeis, alacriter dimicaret, et arcerent eos a transitu torrentis. Si enim transirent, praedicebat fore, ut cladem sui acciperent. Iudas autem, audito, quod Timotheus ad pugnam ineundam esset paratus, copiis suis omnibus assumtis hostem versus ire properavit, traiectione flumine inimicos adoritur, et quosdam eorum sibi occurrentes peremit; alios vero metu percussos, abiectis armis, in fugam compulit. atque horum nonnulli e periculo euaferunt: quidam vero in fanum, quod erat Carnai ita vocatum, confugientes, se saluos fore religione loci sperarunt. At Iudas, capto oppido, et ipsos interemit et fanum incendit, hostibus variis modis morte affectis.

5. His gestis, cum Galaaditidis Iudaeos liberosque et uxores omnemque eorum supellectilem coëgisset, in eo erat, ut illos in Iudaeam reduceret. Vbi autem ventum est ad urbem Ephronem nomine, in via positam, et neque sibi potestas erat declinandi in alterutram partem, neque animus retrorsum reuertendi, missis ad eos, qui in ea erant, nunciis, orabat, ut portas aperirent, eumque per urbem discedere paterentur, nam et portas lapidibus obstruxerant, et transitum ei praeciderant. Sed

κεσαν, καὶ τὴν διέξοδον ἀπετέμοντο. μὴ πεποιημένων δὲ τῶν ΕΦραΐων, παρορμήσας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ κυκλωσάμενος, ἐπολιόρκει· καὶ δι' ἡμέρας καὶ νυκτὸς προσκαθίσας, ἐξαίρει τὴν πόλιν, καὶ πᾶν, ὅσον ἄρρεν ἦν, ἐν αὐτῇ κτείνας, καὶ καταπρήσας ἅπασαν αὐτὴν, ὁδὸν ἔχσ. τοσοῦτο δ' ἦν τὸ τῶν πεφονευμένων πλήθος, ὥς ἐπ' αὐτῶν βαδίζειν τῶν νεκρῶν. διαβάντες δὲ τὸν Ιορδάνην, ἦκον εἰς τὸ Μέγα πεδίον, οὗ κῆται κατὰ πρόσωπον πόλις Βεθσάνη, καλεσμένη πρὸς Ελλήνων Σκυθόπολις. κακῶθεν ὀρμηθέντες εἰς τὴν Ἰσδαίαν παρεγένοντο, ψάλλαντες τε καὶ ὑμνοῦντες· καὶ τὰς συνήθεις ἐν τοῖς ἐπινικίοις παιδίας ἄγοντες· ἔθυσαν δὲ χαριστηρίᾳ θυσίας ὑπὲρ τε τῶν κατορθωμένων, καὶ ὑπὲρ τῆς τῷ στρατεύματος σωτηρίας. ἄδεις γὰρ ἐν τέτοις τοῖς πολέμοις τῶν Ἰσδαίων ἀπέθανεν.

ς'. Ἰώσηπος δὲ ὁ Ζαχαρίας καὶ Ἀζαρίας, ὅτε κατέλιπε στρατηγὸς ὁ Ἰδδας, καθ' ὃν καιρὸν Σίμων μὲν ὑπῆρχεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ πολεμῶν τῆς ἐν Πτολεμαίδι, αὐτὸς δὲ ὁ Ἰδδας καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Ἰωνάθης ἐν τῇ Γαλααδίτιδι, βηληθέντες καὶ αὐτοὶ δόξαν περιποιήσασθαι στρατηγῶν τὰ πολεμικὰ γενναίων, τὴν ὑπ' αὐτῆς δύναμιν ἀναλαβόντες, ἦλθον εἰς Ἰάμνειαν. Γοργίᾳ δὲ τῇ τῆς Ἰαμνείας στρατηγῇ ὑπαντήσαντος, συμβολῆς γενομένης διχιλίας ἀποβάλλασαι τῆς στρατίας, καὶ Φεύγοντες ἄχρι τῶν τῆς Ἰσδαίας ὄρων διώκονται. συνέβη δ' αὐτοῖς τὸ πταῖσμα τέτο παρακῆσασιν ὡς αὐτοῖς Ἰδδας ἐπέταλε, μὴ συμβαλεῖν εἰς μάχην μηδενὶ πρὸ τῆς ἐκείνου παρυσίας. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις αὐτῷ στρατηγήμασι, καὶ τὸ κατὰ τῆς περὶ τὸν Ἰώσηπον καὶ τὸν Ἀζαρίαν πταῖσμα θαυμάσιον ἄν τις, ὁ συνῆκεν, εἰ παρακινήσῃ τι τῶν ἐπεσευμένων, αὐτοῖς ἐσόμενον. ὁ δὲ Ἰδδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῷ πολεμοῦντες τοῖς Ἰδαμαίοις ἔκ αἰέσαν, ἀλλ' ἐνέκιντο πανταχόθεν αὐτοῖς. τὴν τε Χεβρῶνα πόλιν καταλαβόμενοι, ὅσον ἦν ὄχυρόν αὐτῆς καθῆilon· καὶ τὰς πύργους ἐμπρήσαντες, ἐδύουν τὴν ἀλλοφύλων χώραν, καὶ Μάρισσαν πόλιν, εἰς τε Ἀζωτον ἐλθόντες, καὶ λαβόντες αὐτὴν διήρπασαν. πολ-

cum Ephronitae ei nolissent parere, milites suos adhortatus, coronaque facta, urbem obsidebat. Et postquam diem noctemque assederat, urbem expugnat; omnibusque in ea moribus occisis, eaque tota exusta, facere iter incipiebat. tantus autem erat occisorum numerus, ut super mortuorum corpora transirent. Ita traiecto Iordane, peruenerunt in Campum magnum, in conspectu urbis Bethsanae positum, quae Graecis dicitur Scythopolis. atque inde profecti in Iudaeam uenerunt, cum cantibus et laudibus, omnique ludendi licentia, qua in uictoriis celebrandis uti solent: hostias etiam uotiuas mactarunt pro rebus feliciter gestis, pariterque pro incolumitate exercitus, nam Iudaeorum nemo istis in praeliis cadebat.

6. Interea Iosephus Zachariae filius et Azarias, quos copiarum duces reliquerat Iudas, quo tempore Simon in Galilaea bellum gerebat contra Ptolemaeos, ipse uero Iudas et frater eius Ionathas in Galaaditide, uolentes et ipsi ducum bellica uirtute insignium gloriam sibi acquirere, cum suis militibus profecti sunt ad Iamnam. sed eis obuiam egresso Gorgia Iamniae praefecto, pugnaque commissa, homines de suis ad duo milia amittunt, et terga vertentes usque ad Iudaeae fines fugati sunt. Haec autem clades illis propterea accidit, quod iis non obsequuti sunt, quae mandauit Iudas, ut scilicet cum nemine, antequam ipse adesset, praelio dimicarent. nam praeter caetera eius consilia solertia etiam illud plane mirandum, quod cladem Iosephi et Azariae militibus illatam illis euenturam esse intellexit, si uel tantillum ab iis discederent, quae in mandatis dederat. At Iudas eiusque fratres Idumaeos bello persequi non destiterunt: sed eos undique premebant urgebantque. Cumque urbem Chebronem cepissent, eius munitiones diruebant: et turribus circumquaque incensis, extraneorum regionem depopulabantur, urbemque Marissam; a qua inde Azotum delati eam expugnarunt et diripuerunt. mul-

λά δὲ σκύλα καὶ λείαν κομίζοντες, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὑπέστρεψαν.

ΚΕΦ. 9'.

Περὶ τελευταῖης Ἀντιόχῃ Ἐπιφανῆς. ὡς Ἀντίοχος Εὐπάτωρ στρατευσάμενος πρὸς Ἰούδαν, αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἐπολιόρκει· εἶτα εἰρήνην ποιησάμενος ἀναχώρησε. περὶ Ἀλκίμῃ καὶ Οὐσίᾳ.

ΥΠΟ δὲ τὸν καιρὸν ἐκείνον καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, τὴν ἄνω χώραν ἐπερχόμενος, ἀκούει πόλιν ἐν τῇ Περσίδι πλουτῶ διαφύεσσαν Ἐλυμαῖδα τοῦνομα, καὶ πολυτελὲς ἱερὸν Ἀρτέμιδος ἐν αὐτῇ, καὶ παντοδαπῶν ἀναθημάτων πλήρες εἶναι· ἔτι γὰρ μὴν ὄπλα καὶ θώρακας, ἃ καταλιπεῖν ἐπυνθάνετο τὸν υἱὸν τῆ Φιλίππῃ, βασιλέα δὲ Μακεδόνων, Ἀλέξανδρον. κινήσεις οὖν ὑπὸ τούτων, ἄρμησεν ἐπὶ τὴν Ἐλυμαῖδα, καὶ προσβαλὼν αὐτὴν ἐπολιόρκει. τῶν δ' ἐν αὐτῇ μὴ καταπλαγόντων τὴν ἔφοδον αὐτῇ, μηδὲ τὴν πολιορκίαν, ἀλλὰ κατεστῶς ἀντιχοίτων, ἀποκρούεται τῆς ἐλπίδος. ἀπωσάμενοι γὰρ ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἐπεξελθόντες ἐδίωξαν· ὥς αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς Βαβυλῶνα φεύγοντα, καὶ πολλοὺς ἀποβαλόντα τῆς στρατιάς. λυπημένῳ δ' ἐπὶ τῇ διαμαρτίᾳ ταύτῃ, προσαγγέλλασί τινες καὶ τὴν τῶν στρατηγῶν ἦτταν, ἃς πολεμήσοντας τοῖς Ἰουδαίοις κατελελοίπει, καὶ τὴν ἰσχὺν ἤδη τὴν τῶν Ἰουδαίων. προσγενομένης οὖν καὶ τῆς περὶ τούτων φροντίδος τῇ προτέρᾳ, συγχυθεὶς ὑπὸ ἀδυσμίας εἰς νόσον κατέπεσεν. ἥς μηκυνομένης καὶ αὐξανομένων τῶν παθῶν, συνείς, ὅτι μέλλει τελευτᾶν, συγκαλεῖ τοὺς φίλους, καὶ τὴν τε νόσον αὐτοῖς χαλεπὴν οὖσαν ἐμήνυσεν, καὶ τοῦτο ὅτι ταῦτα πάχει κακώσας τὸ Ἰουδαίων ἔθνος παρεδῆλα, συλῆσας τε τὸν ναόν, καὶ τῇ Θεοῦ καταφρονήσας. καὶ ταῦτα λέγων ἐξέπνευσεν. ὥς τε θαυμάζειν Πολύβιον τὸν Μεγαλοπόλιν, ὅς, ἀγαθὸς ὢν ἀνὴρ, ἀπεθανεῖν λέγει τὸν Ἀντίοχον, βυληθέντα τὸ τῆς ἐν Πέρσῃς Ἀρτέμιδος ἱερὸν συλῆσαι. τὸ γὰρ μνησθῆναι τὸ ἔργον βυ-

sum autem spoliolum et praedae secum asportantes, in Iudaeam reuerſi ſunt.

CAP. IX.

De obitu Antiochi Epiphanis. Quomodo Antiochus Eupator, ducto in Iudam exercitu, ipſum in templo obſidebat: ac poſtea, pace facta, diſceſſit. De Alcimo et Onia.

SVB id tempus etiam rex Antiochus, ſuperiores tractus peragrans, audiuit urbem eſſe in Perſide opibus praestantem, Elymaïda nomine, inque ea Dianae templum valde opulentum, omne genus donariis refertum; arma etiam et loricas ibi eſſe, quae fama acceperat reliquiſſe Alexandrum, Philippi filium, Macedonum regem. Itaque his incitatus, Elymaïda properauit, admotoque exercitu eam obſidebat. Illis autem qui in ea erant, nec aduentu eius, nec oppugnatione territis, ſed fortiter reſiſtentibus, ſpe ſua fruſtratus eſt. Cum enim illum ab urbe repuliſſent, facta eruptione eum perſequuti ſunt: adeo ut fuga ſe Babylonem receperit, magna exercitus parte amiſſa. Dolenti autem, quod tam male ei res ceciderant, nunciant quidam duces etiam proſtrigatos eſſe, quos ad bellum cum Iudaeis gerendum reliquerat, Iudaeorumque vires magna cepiſſe incrementa. Hac de re noua ſolicitudine priori accedente, animi anxietate obrutus in morbum incidit. Quo cum diutius teneretur, et augerentur cruciatus, cogitans iam ſibi eſſe moriendum, amicos conuocat, et morbum ſuum illis grauem eſſe ſignificabat, ac praeterea illud declarabat, ſe iſta paſſum eſſe, quod Iudaeorum gentem male multauerat, templumque ſpoliauerat, et Deum contemſerat. atque his dictis animam exhalauit. Adeo ut mirari ſubeat Polybium Megalopolitanum: qui, cum vir eſſet alioqui probus, memoriae proderet, Antiochum periſſe, quod Dianae templum apud Perſas expilare voluiſſet. vo-

λευσάμενον, ἢ ἔτι τιμωρίας ἄξιον. εἰ δὲ διὰ τὸτο Πολυβίου δοκεῖ καταστρέφαι τὸν βίον Αντίοχον ἔτως, πολὺ πιθανώτερον διὰ τὴν ἱεροσολίαν τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις ναῦ τελευτῆσαι τὸν βασιλέα. ἀλλὰ περὶ μὲν τὰτα ἡ διαφθερόμενη, τὴν ὑπὸ τῇ Μεγαλοπολίτῃ λεγομένην αἰτίαν, παρὰ τὴν ὑφ' ἡμῶν ἀληθῆ νομίζουσιν.

β'. Ο δ' Αντίοχος, πρὶν ἢ τελευτᾶν, καλέσας Φίλιππον, ἓνα τῶν ἐταίρων, τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐπίτροπον καθίστησι· καὶ δὲς αὐτῷ τὸ διάδημα καὶ τὴν σολὴν καὶ τὸν δακτύλιον, Αντίοχῳ τῷ πατρὶ αὐτῇ ταῦτα ἐκέλευσε κομίσαντα δοῦναι, δεηθεὶς προνοῆσαι τῆς ἀνατροφῆς αὐτῇ, καὶ τηρῆσαι τὴν βασιλείαν ἐκείνῳ. ἀπέθανε δὲ Αντίοχος ἐννάτῳ καὶ τισσαρεκαοσῷ καὶ ἑκατοσῷ ἔτει. Λυσίας δὲ, αὐτῇ τὸν θάνατον δηλώσας τῷ πλήθει, τὸν υἱὸν αὐτῇ Αντίοχον, αὐτὸς γὰρ εἶχε τὴν ἐπιμέλειαν, ἀποδεικνύει βασιλέα, καλέσας αὐτὸν Εὐπάτωρα.

γ'. Εν δὲ τῷ τῷ καιρῷ οἱ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἱεροσολύμων Φερεῖοι καὶ Φυγάδες τῶν Ἰουδαίων, πολλὰ τῆς Ἰουδαίας εἰργάσαντο. τῆς γὰρ ἀναβαίνοντας εἰς τὸ ἱερὸν, θύσαι βελομένους, ἐξαίφνης ἐκτρέχοντες οἱ Φερεῖοι διέφθησαν. ἐπέκειτο γὰρ τῷ ἱερῷ ἡ ἄκρα. τῶν ἂν συμβαινόντων αὐτοῖς, Ἰούδας ἐξελεῖν διέγνω τὴν Φερεῖαν· καὶ συναγαγὼν τὸν λαὸν ἅπαντα, τῆς ἐν τῇ ἄκρᾳ καστρεῶς ἐπολιόρκει. ἔτος δ' ἦν τὸτο τῆς ἀρχῆς τοῖς ἀπὸ Σελεύκῃ, ἑκατοσὸν καὶ πεντακοσόν. κατασκευάσας ἂν μηχανήματα, καὶ χρώματα ἐγείρας, φιλοπόνως προσέκειτο τῇ τῆς ἄκρας αἰρέσει. πολλοὶ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ Φυγάδων νύκτωρ ἐξελθόντες εἰς τὴν χώραν, καὶ τινες τῶν ὁμοίων καὶ ἀσεβῶν συναγαγόντες, ἦγον πρὸς Αντίοχον τὸν βασιλέα, "ἢ ἀξιῶντες ἑαυτὰς ὑπερορᾶσθαι δεινὰ πάσχοντας "ὕπὸ τῶν ὁμοφύλων, καὶ ταῦθ' ὑπομένοντας διὰ τὸν πατέρα "αὐτῇ, τὴν μὲν πάτριον αὐτῶν καταλύσαντας θερησκίαν, ἣν "δὲ προσέταξε ταύτης ἀντιποιεμένης. κινδυνεύειν οὖν ὑπὸ "Ἰούδα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τὴν ἀκρόπολιν αἰρεθῆναι, καὶ τῆς "Φερεῖς τῆς ὑπὸ τῇ βασιλείᾳ κατασταθίντας, εἰ μὴ τις

luisse enim tantum, nec fecisse, haud poena dignum erat. Quod si Polybio videatur Antiochum ob huiusmodi causam finivisse vitam: multo verisimilius est, ob sacrilegam templi Hierosolymitani direptionem extinctum esse. Sed hac de re non libet cum illis contendere, qui causam mortis eius a Megalopolita allatam huic nostrae praeferendam esse arbitrantur.

2. Caeterum Antiochus, priusquam moreretur, Philippo vno de sodalibus suis vocato, ipsum regni curatorem constituit: traditoque ei diademate, vestituque suo et anulo, iussit, ut ad Antiochum filium suum perferret oique redderet, orans et obsecrans, ut ipsum educandum curaret, et regnum ei servaret. Atque 1.1 diem supremum obiit Antiochus anno centesimo quadragésimo nono. At Lysias, postquam ipsum mortuum esse populo indicaverat, filium eius Antiochum, (tum enim illius curam ille gerebat) regem declarat; eumque nuncupat Eupatorem.

3. Hoc autem tempore arcis Hierosolymitanae custodes et Iudaeorum perfugae mala multa Iudaeis intulerunt. Eos enim, qui in templum rem diuinam faciendi ergo adscendebant, ferro peremerunt. nam templo arx imminabat. Itaque cum haec illis acciderint, id Iudae in animo erat, ut praesidium istud de medio tolleret: populoque omni conuocato, eos, qui in arce erant, valde oppugnabat. Annus autem Seleucidarum is erat centesimus quinquagesimus. Fabricatis itaque machinis, et aggeribus excitatis, magnopere urgebat obsidionem, ut arcem caperet. Sed multi ex perfugis, qui in ea erant, noctu in regionem egressi, et, coactis quibusdam sui similibus et impiis, ad Antiochum regem se conferebant, postulantes, "ut ipsos non negligeret, dum a popularibus suis dira paterentur, atque illa sustinerent patris ipsius gratia, quod religionem patriam reliquissent, illamque ab eo institutam sequerentur. nunc vero periculum esse, ne Iudas et qui cum eo sunt et arcem capiant et praesidium a Rege in ea constitutum, nisi mature ab ipsa suppliciae mitte-

“παρ’ αὐτῇ βοήθεια πεμφθεῖη.” ταῦτ’ ἀκούσας ὁ πᾶς Ἀντίοχος, ὠργίσθη· καὶ τὰς ἡγεμόνας καὶ φίλους μεταπειψάμενος, ἐκέλευσε μυθοφόρους συναγαγεῖν, καὶ ἐκ τῆς βασιλείας τὰς στρατεύσιμον ἡλικίαν ἔχοντας. καὶ συνήχθη στρατὸς πεζῶν μὲν, ὥσπερ δέκα μυριάδες, ἵππεῖς δὲ δισμύριοι, ἐλέφαντες δὲ δύο καὶ τριᾶκοντα.

Δ. Ταύτην οὖν ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐξώρμησεν ἐκ τῆς Ἀντιωχείας μετὰ Λυσίᾳ, πάσης τῆς στρατιᾶς ἔχοντος τὴν ἡγεμονίαν. καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Ἰδαμαίαν, ἐκείθεν εἰς Βεθσῦραν ἀναβαίνει πόλιν, σφόδρα ὀχυρὰν καὶ δυσάλωτον. καὶ περικαθίσας ἐπολιόρει τὴν πόλιν. ἰχυρῶς δὲ ἀντεχόντων τῶν Βεθσυραίων, καὶ τὴν παρασκευὴν αὐτῇ τῶν μηχανημάτων ἐμπρησάντων, ἐπεξῆλθον γὰρ αὐτῷ, χρένος ἐτρίβετο πολὺς περὶ τὴν πολιορκίαν. Ἰδδας δὲ, τὴν ἔφοδον τῇ βασιλείᾳ ἀκούσας, ἀφίσταται μὲν τῇ τὴν ἄκρην πολιορκεῖν· ἀπαντήσας δὲ τῷ βασιλεῖ, βάλλεται στρατόπεδον ἐπὶ τῶν σενῶν, ἐν τινὶ τόπῳ Βεθζαχαρία λεγομένῳ, σάδεις ἀπέχοντι τῶν πολεμίων ἐβδομηκοντα. ὁ δὲ βασιλεὺς ὀρμήσας ἀπὸ τῆς Βεθσῦρας, ἤγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τὰ σενά, καὶ τὸ τῇ Ἰδδα στρατόπεδον. αἱ μὲν ἡμέραι δὲ πρὸς μάχην δίαυσε τὴν στρατιάν. τὰς μὲν οὖν ἐλέφαντας ἐποίησεν ἀλλήλοις ἐπιθεῖν διὰ τὴν σеноχωρίαν, ἃ δυνάμενων αὐτῶν ἐπὶ πλάτος τετάχθαι. εἰς δὲ κύκλον ἐλέφαντος ἐκάστη συμπαρήσαν πεζοὶ μὲν χίλιοι, ἵππεῖς δὲ πεντακόσιοι· ἔφερον δὲ οἱ ἐλέφαντες πύργους τε ὑψηλὰς καὶ τοξότας. τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἐκατέρωθεν ἐποίησεν ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰ ὄρη, τὰς φίλους αὐτῆς προτάξας. κελεύσας δὲ ἀλαλάξαι τὴν στρατιάν, προσβάλλει τοῖς πολεμίοις, γυμνῶσας τὰς τε χρυσαῖς καὶ χαλκᾶς ἀσπίδας, ὥς αὐγὴν ἀπ’ αὐτῶν ἀφίεσθαι λαμπρὰν. συνέπῃχει δὲ τὰ ὄρη κεκραγόντων αὐτῶν. ταῦτα ὁρῶν ὁ Ἰδδας ἃ κατεπλάγη, δεξιόμενος δὲ γενναίως τὰς πολεμίας, τῶν προδρόμων περὶ ἐξαποσίης ἀναγρεῖ. Ελεάζαρος δ’ ὁ ἀδελφὸς αὐτῇ, ὃν Ἀγρὴν ἐκάλουν, ἰδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων ὀπισμύμενον θώραξι βασιλικῶς, καὶ νομίζων ἐπ’ αὐτῇ τὸν βασιλέα εἶναι,

“rentur.” His auditis, Antiochus puer iratus est: accersitisque ducibus et amicis, iussit eos milites colligere mercenarios, virosque e regno suo, qui militaris essent ætatis. et breui coactus est exercitus, peditum circiter centum millia, equitum vero viginti millia, elephantique duo et triginta.

4. His copiis Rex Antiochia profectus est cum Lyfia, totius exercitus imperium habente. Cumque Idumæam peruenisset, inde ad Bethsuram adscendit, urbem valde munitam captuque difficilem; eamque circumfessam oppugnare coepit. Bethsuranis autem fortiter resistentibus, et machinas ab ipso paratas, incurSIONIBUS subinde factis, incendantibus, multum temporis in obsidione consumtum est. Iudas autem, audita Regis expeditione, ab oppugnatione arcis desistit: Regique obuiam profectus, castra posuit ad angustias in loco, qui Bethzacharia dicebatur, septuaginta stadiorum intervallo ab hostibus. At Rex, digressus Bethsuram, exercitum duxit ad fauces, versusque Iudæ castra. Primo autem mane copias in aciem instruxit. Cumque non posset elephantos explicare in aciei latitudinem propter locorum angustias, iussit, ut unus post alium incederet. Singulis autem elephantis attributi erant mille pedites et equites quingenti, qui eos, ubicunque pergerent, undique stiparent: gestabantque elephanti turres excelsas et sagittarios. reliquum vero exercitum hinc atque illinc fecit edita montium adscendere, amicis in duces eis præpositis. Cum autem iussisset exercitum clamorem militarem tollere, hostes aggreditur, aureis aereisque clypeis nudatis, ut inde fulgor ingens emicaret. illis etiam magna voce clamantibus montes respondebant. Nec tamen Iudas his visis animo consternatus est: sed, excepto fortiter hostium impetu, ad sexcentos eorum occidit, qui primi ad manus venerant. Eleazarus autem eius frater, quem Auran vocabant, conspicatus elephantum alios omnes supereminentem, regis thoracibus lorica tum, suspicatus in eo esse Regem, ani-

παρεβάλλετο σφόδρα εὐκαρδίας ἐπ' αὐτὸν ὀρμήσας. καὶ πολλὰς μὲν τῶν περὶ τὸν ἐλέφαντα κτείνας, τὰς ἄλλας δὲ σκιδάσεν· ὑποδὺς δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα καὶ πλῆξας, ἀπέκτενε τὸν ἐλέφαντα. ὁ δ' ἐπικατενεχθεὶς τῷ Ελεαζάρῳ, διαφθεῖρει τὸν ἄνδρα ὑπὸ τῷ βάρει. καὶ ἔτος μὲν, εὐφύχως πολλὰς τῶν ἰχθῶν ἀπολέσας, τῷ τρόπῳ τῷτῳ τὸν βίον κατέστρεψεν.

ε'. Ο δὲ Ἰύδας, ὁρῶν τὴν τῶν πολεμίων ἰχὺν, ἀνεχώρησεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ πρὸς πολιορκίαν παρεσκευάζετο. Ἀντίοχος δὲ, τὸ μὲν τῆς στρατιᾶς εἰς Βεθσύραν ἔπεμψε, πολεμήσων αὐτήν, τῷ λοιπῷ δὲ τῆς δυνάμειος αὐτὸς ἦκεν ἐπὶ τὰ Ἱερουσόλυμα. οἱ μὲν οὖν Βεθσυχῖται, τὴν ἰχὺν καταπλαγέντες, καὶ σπανίζοντα βλέποντες τὰ ἐπιτήδεια, παραδιδόασιν αὐτὰς, ὅπως λαβόντες ὑπὲρ τῆ μηδὲν πείσονται θεινὸν ὑπὸ τῷ βασιλέως. Ἀντίοχος δὲ, λαβὼν τὴν πόλιν, ἄλλο μὲν αὐτὰς ἄδεν διέθηκεν, ἢ μόνον γυμνὰς ἐξέβαλε. Φρυγᾶν δὲ κατέστησεν ἰδίαν ἐν τῇ πόλει. πολλῷ δὲ χρόνῳ τὸ ἱερὸν πολιορκῶν τὸ ἐν Ἱερουσόλυμοις προσεκαθίζετο, καρτερώς τῶν ἔνδον ἀμυνομένων. πρὸς ἕκασον γὰρ ὧν ὁ βασιλεὺς ἐπ' αὐτὰς ἔστηκε μηχανήματα, κἀκείνοι πάλιν ἀντεμυχανῶντο. τροφὴ δ' αὐτοῖς ἐπελελοίπει, τῷ μὲν ὄντος ἀπανηλωμένα καρπῷ, τῆς δὲ γῆς ἐκείνῳ τῷ ἔτει μὴ γεωργημένης, ἀλλὰ διὰ τὸ εἶναι τὸ ἔβδομον ἔτος, καθ' ὃ νόμος ἦν ἡμῖν ἀργὴν εἶναι τὴν χώραν, ἀσπόρεα μεμνηκυίας. πολλοὶ τοιγαρὲν τῶν πολιορκημένων ἀπεδίδρασκον διὰ τὴν τῶν ἀναγκαίων ἀπορίαν, ὡς ὀλίγως ἐν τῷ ἱερῷ καταλειφθῆναι.

ς'. Καὶ τοῖς μὲν πολιορκημένοις ἐν τῷ ἱερῷ τοιαῦτα συνέβαιναν εἶναι τὰ πράγματα. Λυσίας δὲ ὁ στρατηγός, καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχος, ἐπειδὴ Φίλιππος αὐτοῖς ἀπὸ τῆς Περσίδος ἦκων ἐδηλώθη, καὶ τὰ πράγματα εἰς αὐτὸν κατασκευάζειν, εἶχον μὲν, ὥς τὴν πολιορκίαν ἀφέντες ἐπὶ τὸν Φίλιππον ὀρμᾶν· ἢ μὴν τῷτο ποιῆσαι Φανερόν τοις στρατιώταις καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἔγνωσαν. ἀλλ' ἐκέλευσε τὸν Λυσίαν ὁ βασιλεὺς αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἡγεμόσιν ἐν κοινῷ διαλεχθῆναι, μηδὲν

moſe admodum in eum impetum fecit. Cumque multos, qui circa elephantum erant, peremiſſet, alioſque dimouiſſet, ſub ventrem ſubiit, et elephantum vulneratum interfecit. ille vero in Eleazarum collapſus, ſuo pondere virum opprimit. Et hic quidem, cum magno animo multos ex hoſtibus perdidiffet, hoc modo vitam finiuit.

5. At Iudas, vbi hoſtium vires animaduertit, Hieroſolyma ſe recepit, ſequē ad obſidionem tolerandam parabat. Antiochus vero, parte exercitus ad oppugnandam Bethſuram miſſa, cum reliquis copiis Hieroſolyma proſectus eſt. At enim Bethſuritae hoſtium multitudine terri- ti, videntefque, commeatus eos deficere, ſemet ei tradiderunt, fide iureiurando accepta, ſe nihil mali a Rege paſ- ſuros eſſe. Caeterum Antiochus, vrbe potitus, nulla alia iniuria eos affecit, quam quod nudos eos eiecerit. vrberem autem ſuorum praefidio firmavit. Verum cum longo tempore aſſideret oppugnando ſanum Hieroſolymitanum, iis, qui intus erant, acerrime pro ſalute ſua propugnantibus; nam contra ſingulas, a Rege in eos adhibitas, machinationes, illi etiam alias fecerunt. Commeatus autem eos deficere coeperat, frugibus, quos condiderant, abſumtis, terraque eo anno non culta, et, quod ſeptimus erat annus, quo ſecundum legem tota regio feriat, nulla ſemente facta. Multi igitur obſefforum propter neceſſario- rum inopiam diſſugiebant, adeo vt pauci in templo relictii fuerint.

6. Atque illis quidem, qui in ſano obſidebantur, ita res ceciderunt. Lyſias vero copiarum dux et Antiochus rex, poſtquam eis nunciatum erat, Philippum e Perſide venire, et rerum ſummam ſibiſmet vindicare, in ea erant ſententia, vt, ſoluta obſidione, aduerſus Philippum ire con- tenderent; id tamen conſilii tam duces, quam milites, ce- ſare decreuerunt. Caeterum rex mandauit Lyſiae, vt in concione cum ipſos, tum duces, alloqueretur, ut

μὲν τῶν περὶ Φιλίππου ἐμφανίζοντα, τὴν δὲ πολιορκίαν οὐ
 χρονιωτάτῃ γένοιτ' ἂν δηλοῦντα, καὶ τὴν ὀχυρότητα τῆ χω-
 ρίης, καὶ ὅτι τὰ τῆς τροφῆς αὐτοῖς ἤδη ἐπελελοιπίει, καὶ ὡς
 πολλὰ δὲ καταῆσαι τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων, καὶ
 ὡς δοκεῖ πολὺ κρεῖττον εἶναι σπονδὰς ποιησαμένους πρὸς τὰς
 πολιορκημένους, καὶ Φιλίαν πρὸς ὅλον αὐτῶν τὸ ἔθνος, ἐπι-
 τρέψαντας αὐτοῖς χρῆσθαι τοῖς πατρώοις νόμοις, ὧν ἀφαρε-
 θέντες νῦν ἐξαπολεμώθησαν, χωρεῖν ἐπὶ τὰ οἰκία. ταῦτα
 τῷ Λυσίᾳ Φησαντος, ἤρξατο τό, τε σφάτευμα καὶ οἱ ἡγεμέ-
 νες τῇ γνώμῃ.

ζ'. Καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἰδαν καὶ τὰς σὺν
 αὐτῷ πολιορκημένους, εἰρήνην τε ἐπηγγείλατο, καὶ συγχαρεῖν
 τοῖς πατρώοις νόμοις χρωμένους ζῆν. οἱ δὲ, ἀσμένως δεξαμέ-
 νοι τὰς λόγους, λαβόντες ὅρκους τε καὶ πίσεις, ἐξῆλθον ἐκ τῆ
 ἰερῆς. εἰσελθὼν δὲ Ἀντίοχος εἰς αὐτὸ, καὶ θεασάμενος ὀχυρὸν
 εἶναι τὸ χωρίον, παρέβη τὰς ὁρκους, καὶ κελεύει τὴν δύναμιν
 παραστᾶσαν καθελεῖν τὸ τείχος εἰς ἑδάφος. καὶ ταῦτα ποι-
 ῆσας, ἀνέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν, ἐπαγόμενος Ονίαν τὸν ἀρχι-
 εῖα, ὃς καὶ Μενέλαος ἐκαλεῖτο. Λυσίας γὰρ συνεβέβηκε
 τῷ βασιλεῖ, τὸν Μενέλαον ἀνελεῖν, εἰ βύλεται τὰς Ἰουδαίας
 ἡρεμεῖν, καὶ μηδὲν ἐνοχλεῖν αὐτῷ. τῶτον γὰρ ἀρξαι τῶν κα-
 κῶν, πείσαντ' αὐτῷ τὸν πατέρα τὰς Ἰουδαίας ἀναγκάσαι τὴν
 πάτριον θρησκείαν καταλιπεῖν. πέμψας οὖν τὸν Μενέλαον
 ὁ βασιλεὺς εἰς Βέροϊαν τῆς Συρίας διέφθειρεν, ἀρχιερατεύ-
 σαντα μὲν ἔτη δέκα, πονηρὸν δὲ γυνόμενον καὶ ἀσεβῆ, καί,
 ἵνα αὐτὸς ἀρχῇ, τὸ ἔθνος ἀναγκάσαντα παραβῆναι τὰς ἰδίας
 νόμους, ἀρχιερεὺς δ' ἐγένετο μετὰ τὸν τῷ Μενελάῳ θάνατον
 Ἀλκιμος ὁ καὶ Ἰάκειμος κληθεῖς. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀντίοχος,
 εὐρῶν ἤδη τὸν Φίλιππον κρατοῦντα τῶν πραγμάτων, ἐπολέ-
 μει πρὸς αὐτόν· καὶ λαβὼν αὐτὸν ὑποχείριον, ἀπέκτεινεν. ὁ
 δὲ τῷ ἀρχιερεῶς υἱὸς Ονίας, ὃν προείπομεν ἐτι παῖδα τελευ-
 τήσαντος ἀφίεσθαι τῷ πατρὸς, ἰδὼν, ὅτι τὸν θῆον αὐτῷ Μενέ-
 λαον ὁ βασιλεὺς ἀνελὼν τὴν ἀρχιερωσύνην Ἀλκίμῳ δέδωκεν,
 οὐκ ὄντι ἐκ τῆς τῶν ἀρχιερέων γενεᾶς, ἀλλ' ὑπὲρ Λυσίᾳ πα-

mentionem quidem faciens negotiorum Philippi, id vero subindicans, oppugnationem fore rem longi temporis, locumque esse munitissimum, et commeatus eos iam defecisse, multa in regno constituenda esse, adeoque longe melius videri foedus cum obsessis et amicitiam cum tota illorum gente inire, et sinere eos ut patriis legibus et institutis, quibus ademptis in bellum eruperant, atque ita demum domum redire. Cum ista Lysias loquutus esset, tam ducibus, quam exercitui, ea placuit sententia,

7. Tum Rex, missis ad Iudam et qui cum eo obsessi erant nunciis, pacem illis se datum ire promisit, libertatemque viuendi patriis legibus. Illi vero verbis istis libenter obsequuti, fideque iureiurando accepta, et templo exierunt. At Antiochus, cum in illud ingressus animaduertisset locum egregie adeo munitum, datum a se iusiurandum violauit, praecepitque exercitui, qui tum ei aderat, ut murum diruerent soloque aequarent. Atque his factis Antiochiam reuersus est, secum ducens Oniam pontificem, qui Menelaus vocabatur. Nam Lysias consilium dedit Regi, ut Menelaum interficeret, si vellet Iudaeos quiescere, nullumque sibi negotium facessere. Hunc enim malorum omnium auctorem exstitisse, patri ipsius persuadendo, ut Iudaeos ad patrium cultum relinquendum adigeret. Rex igitur Menelaum, in Beroeam Syriae urbem ablegatum, interfici iussit, post decennium in pontificatu exactum, hominem malum et impium, qui, ut principatum sibi adstrueret, gentem coegit a propriis legibus desciscere. Post Menelai autem obitum pontifex factus est Alcimus, qui et Iacimus nominatus. Caeterum Antiochus rex, cum offendisset Philippum rerum gubernaculo admotum, bellum ei mouebat; et in potestatem suam reductum extremo supplicio affecit. Filius autem pontificis Onias, quem puerulum defuncto patre relictum iam ante diximus, videns, quod Rex, patre suo sublato, pontificatum Alcimo dedisset, qui non erat de genere pontificali, persuasus nempe a Lysia, ut honorem

Θεὸς μεταθῆναι τὴν τιμὴν ἀπὸ ταύτης τῆς οἰκίας εἰς ἕτερον οἶκον, Φεύγει πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Αἰγύπτου βασιλέα· καὶ τιμῆς ἀξιώθεις ὑπὸ τε αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Κλεοπάτρας, λαμβάνει τόπον ἀξιώσας ἐν τῷ νόμῳ τῷ Ηλιοπολίτῃ, ἐν ᾧ καὶ ὅμοιον τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ὠκοδόμησεν ἱερόν. περὶ τούτων μὲν οὖν εὐκαρέστερον ἡμῖν ἔσται διαλεθεῖν.

ΚΕΦ. ι.

Ὡς Βακχίδης ὁ Δημητρίου στρατηγός, ἐπιστρατευσάμενος τοῖς Ἰουδαίοις, ἄπρακτος ἀνέστρεψε· καὶ ὡς Νικάνωρ, μετ' ἃ πολὺ κατ' Ἰῦδαν πεμφθεὶς, ἀπώλετο σὺν τῷ στρατῷ. περὶ τελευτῆς Ἀλκιμῶ, καὶ διαδοχῆς Ἰῦδα.

ΥΠΟ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Φυγὼν Δημήτριος ἀπὸ Ρώμης ὁ Σελεύκου υἱός, καὶ καταλαβόμενος τῆς Συρίας Τρίπολιν, περιτίθῃσι μὲν αὐτῷ διάδημα· συναγαγὼν δὲ τινὰς περὶ αὐτὸν μισοφόρους, εἰς τὴν βασιλείαν εἰσῆλθε, πάντων αὐτὸν ἡδέως προσδεχομένων καὶ παραδιδόντων αὐτῆς. συλλαβόντες δὲ καὶ Ἀντίοχον τὸν βασιλέα καὶ Λυσίαν, ζῶντας ἀνάγκῃσι αὐτῷ· καὶ ἔτοι μὲν, κελεύσαντος παραχερῆμα Δημητρίῳ, διςφάρεσαν, βασιλεύσαντες Ἀντίοχος ἔτη δύο, καθὼς ἤδη περ καὶ ἐν ἄλλοις δεδήλωται. συστραφέντες δὲ πρὸς αὐτὸν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων πονηροὶ καὶ Φυγάδες, καὶ μετ' αὐτῶν Ἀλκιμος ὁ ἀρχιερεὺς, κατηγοροῦν τῷ ἔθνει παντός, καὶ τῷ Ἰῦδα καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, λέγοντες, ὡς τὰς Φίλας αὐτῷ πάντας ἀπέκτειναν, καὶ ὅσοι τὰ ἐκείνη φρονεῖντες καὶ περιμένοντες αὐτὸν ὑπῆρχον ἐν τῇ βασιλείᾳ, τάς τε ἀπολωλέκασιν, αὐτὰς τε τῆς οἰκίας γῆς ἐκβαλόντες ἄλλοτρίας ἐπήλυδας πεποιήκασιν, ἥξιν τε πέμψαντα τῶν ἰδίων τινὰ Φίλων, γνῶναι δὲ αὐτῷ τὰ ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἰῦδαν τετολημμένα.

β'. Ο δὲ Δημήτριος παροξυνθεὶς ἐκπέμπει Βακχίδην, Φίλων Ἀντίοχον τῷ Ἐπιφανῆ βασιλεῶς, ἄνδρα χρηστὸν, καὶ τὴν Μεσοποταμίαν ἅπασαν πεπιστευμένον, δὲς αὐτῷ δύναμιν, καὶ τὸν ἀρχιερεῖα παραδόμενος αὐτῷ Ἀλκιμον, ἐντειλά-

gentilem ab ea familia in aliam domum transferret, fugit ad Ptolemaeum regem Ægypti: atque, ab eo et uxore eius Cleopatra honorifice exceptus, impetrauit ab eis locum in regione Heliopolitana, vbi templum Hierosolymitano simile aedificauit. Sed de istis dicendi locus erit magis opportunus.

CAP. X.

Quomodo Bacchides Demetrii copiarum dux, expeditione in Iudaeos suscepta, infecto negotio reuersus est: utque Nicanor non multo post contra Iudam missus cum vniuerso exercitu perit. De obitu Alcimi, et successione Iudas.

Eodem tempore Demetrius Seleuci filius Roma profugus, Tripoli Syriae vrbe occupata, diadema sibi imposuit: atque militibus aliquot mercenariis sibi comparatis, regiam ingressus est, omnibus eum laete admodum excipientibus, et semet ei submittentibus. Cum autem Antiochum regem et Lysiam comprehendissent, ipsos ad eum viuos deducunt: atque illi, ita e vestigio iubente Demetrio, a militibus interfecti erant, cum iam annos duos regnasset Antiochus, sicut et alibi iam ante memorauimus. At cum multi ex Iudaeis impii et profugi ad eum sese aggregassent, et cum eis Alcimus pontifex, accusabant totam gentem, ac praecipue Iudam et fratres ipsius, narrantes, ut amicos eius omnes trucidarint, et quotquot in regno rebus eius studebant ipsumque exspectabant, etiam illos perdiderint, et ipsos propria e terra eiectos in aliena peregrinos fecerint; postulabantque, vt, vno aliquo ex amicis suis misso, ex ipso disceret, quae a Iuda patrata fuerint.

2. Demetrius ira commotus mittit Bacchidem, amicum regis Antiochi Epiphanis, virum probum integrumque, cui tum Mesopotamiae omnis praefectura credita erat, copiis ei datis, commendatoque ipsi Alcimo ponti-

μενος ἀποκτεῖναι Ἰούδαν καὶ τὰς σὺν αὐτῷ. ἐξορμήσας δὲ ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ὁ Βακχίδης μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ παρωγνόμενος εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰούδαν καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῷ περὶ Φιλίας καὶ εἰρήνης διαλεγόμενος. δόλῳ γὰρ αὐτὸν ἐβάλετο λαβεῖν. ὁ δ' ἔκ ἐπίστευσεν· ἑώρα γὰρ, ὅτι μετὰ στρατιᾶς παρέστη τοσαύτης, μεθ' ὅσης ἐπὶ πόλεμόν τις, ἀλλ' ἔκ ἐκ' εἰρήνῃ, ἔρχεται. τινὲς μέντοι γε τῶν ἐκ τῆ δῆμῃ προσέχοντες οἷς ὁ Βακχίδης ἐπεκηρυκεύσατο, καὶ νομίσαντες ἔδδεν αὐτὰς ὑπὸ Ἀλκίμου πείσονται δεινὸν ὄντας ὁμοφύλου, πρὸς αὐτὰς ἀνεχώρησαν. καὶ λαβόντες ὄρκους παρ' ἀμφοτέρων, μήτε αὐτὰς τι παθεῖν, μήτε τὰς ἐκ τῆς αὐτῆς ὄντας προαιρέσεως, ἐπίστευσαν αὐτὰς ἐκείνοις. ἡ δὲ Βακχίδης ὁλγωρήσας τῶν ὄρκων, ἐξήκοντα μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τὰς δὲ ἄλλας, ὅσοι διανοῶντο πρὸς αὐτὸν ἀναχωρεῖν, ἀπέτρεψε, τοῖς πρώτοις τὴν πίσιν μὴ φυλάξας. ἐπεὶ δ' ἐκ τῶν Ἰεροσολύμων ἀπελθὼν, κατὰ κόμην Βηθζηθῶ λεγομένην ἐγένετο, πέμψας συλλαμβάνει πολλοὺς τῶν αὐτομολούντων καὶ τινὰς τῆ λαῆς, καὶ πάντας ἀποκτείνας, προσέταξε τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ πᾶσιν ὑπακχεῖν Ἀλκίμῳ· καὶ μετὰ στρατιᾶς τινος, ἣν ἔχη τηρεῖν τὴν χώραν αὐτῷ, καταλιπὼν αὐτὸν, εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς τὸν βασιλέα Δημήτριον ὑπέστρεψεν.

γ'. Ἀλκιμος δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ βεβλωμένος βεβαιώσας, καὶ συνείς, ὅτι κατασκευάσας εὖνουν τὸ πλῆθος ἀσφαλίστηεν ἀρχῇ, χρηστοῖς ἅπαντας ὑπήγετο λόγοις, καὶ πρὸς ἑδοικὴν ἐκάσῳ καὶ χάριν ὁμιλῶν. ταχὺ δὲ μάλα χεῖρα πολλὴν καὶ δύναμιν περιεβάλλετο· τούτων δ' ἦσαν οἱ πλείους ἐκ τῶν ἀσεβῶν καὶ πεφυγαδευμένων, οἷς ὑπηρεταὶ καὶ στρατιώταις χρώμενος ἐπῆρχετο τὴν χώραν, καὶ ὅσας ἐν αὐτῇ τὰ Ἰουδα φρονούντας εὕρισκεν, ἐφόνευσεν. ὁρῶν δὲ τὸν Ἀλκιμον ἤδη μέγαν ὁ Ἰούδας γενόμενον, καὶ πολλοὺς διεφθαρκότα τῶν ἀγαθῶν καὶ ὁσίων τῷ ἔθνει, καὶ αὐτὸς, ἐπιπαρευόμενος τὴν χώραν, διέφθειρε τοὺς τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ φρονούντας. βλεπόνων δ' αὐτὸν ὁ Ἀλκιμος ἀντέχεν τῷ Ἰούδᾳ μὴ δυνάμενον, ἀλλ' ἠττώμενον αὐτῷ τῆς ἰχύος, ἐπὶ τὴν παρὰ Δημήτριον τῷ

fice, addito mandato, ut Iudam et qui cum eo erant ferro perimeret. Bacchides autem Antiochia profectus cum exercitu, postquam peruenit in Iudaeam, mittit ad Iudam et eius fratres, ut cum eis de pace et amicitia ageret. volebat enim eum per dolum capere. Sed ille fidem ipsi non habuit: videbat enim, quod tanto cum exercitu adesset, quo ad bellum, non ad pacem faciendam, itur. Quidam tamen e populo credentes his, quas Bacchides per praeconem denunciauerat, ratique, sibi ab Alcimo, utpote populari suo, nihil mali euenturum esse, ad eos se contulerunt: et iureiurando ab utrisque accepto, nec ipsos, nec qui eiusdem secum erant voluntatis, mali quidquam passuros esse, eorum fidei sese commiserunt. Bacchides autem, iureiurando insuper habito, sexaginta quidem illorum interfecit, alios vero, quibus in animo erat ad ipsum se recipere, a proposito auertebat, prioribus fide non seruata. Postquam vero Hierosolymis digressus ad vicum peruenit, Bethzetho vocatum; quibusdam e suis emissis, comprehendit perfugarum multos et e populo nonnullos, atque omnibus inactatis, iussit, ut quotquot in ea regione essent Alcimo parerent: relictisque cum eo militibus, qui ipsam in provinciam suam custodienda iuarent, Antiochiam ad Demetrium regem reuersus est.

3. Alcimus autem omni modo id agens, ut principatum sibi firmaret, sentiensque securius se regnaturum esse, si populum sibi beneuolum fecerit, omnes blandis sermonibus deliniebat, et ad gratiam singulis et delectationem loquendo. Itaque breui admodum validam manum et exercitum sibi comparauit: horum autem plerique erant impii et perfugae, quibus ministris et militibus utraque regionem obiit, et quotquot Iudae rebus studere offendit ad vnum obtruncavit. At Indas videns, Alcimum ad magnam creuisse potentiam, multosque de gente sua viros bonos sanctosque interfecisse, ipse quoque, late per regionem euagatus, partium eius fautores occidebat. Alcimus autem videns, se non posse Iudae exercitui resistere, viribusque eo inferiores esse, decreuit ad auxilium Demetrii regis con-

Βασιλῆως συμμαχίαν ἔγνω τραπέδαι. παραγενόμενος οὖν εἰς Ἀντιόχειαν, παρώξυνεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Ἰῦδαν, κατηγορῶν, ὡς πολλὰ μὲν ὑπὲρ αὐτῷ πεπόνθοι κακὰ, πλείω δὲ γένοιτ' αὖν, εἰ μὴ προκαταληφθεῖη, καὶ δῶ δίκην, δυνάμειος ἰχυρεῆς ἐπ' αὐτὸν ἀποσταλέισης.

δ'. Ο δὲ Δημήτριος, τῷτ' ἤδη καὶ τοῖς ἰδίους αὐτῷ πράγμασιν ἐπισφαλὲς ἡγησάμενος εἶναι, τὸ περιῦδῃν Ἰῦδαν ἐν ἰχϋὶ τοσαύτῃ γενόμενον, ἐκπέμπει Νικάνωρα, τὸν εὐνύστατον αὐτῷ καὶ πιστότατον τῶν φίλων· ὅτος γάρ ἐστιν ὁ καὶ ἀπὸ τῆς Ῥωμαίων πόλεως αὐτῷ συμφυγών· καὶ δὴς δύναμιν ὅσην ἀνέβασεν ὑπέλαβεν αὐτῷ πρὸς τὸν Ἰῦδαν, ἐκέλευσεν αὐτῷ μηδεμίαν Φειδῶ ποιῆσαι τῷ ἔθνει. ὁ δὲ Νικάνωρ, παραγενόμενος εἰς Ἱερουσόλυμα, πολεμῆν μὲν εὐθύς ἢ δίδνω τῷ Ἰῦδα, δόλω δ' ὑποχείριον λαβεῖν κέριας, προσπέμπει λόγους εἰρηνικὰς αὐτῷ, "μηδεμίαν μὲν ἀνάγκην εἶναι, φάσκων, "πολεμῆν καὶ κινδυνεύειν, ὅρκους δ' αὐτῷ δίδοναι περὶ τῷ μηδὲν πείσασθαι δευόν. ἤκεν γὰρ μετὰ φίλων ἐπὶ τῷ ποιῆσαι "Φανεράν αὐτοῖς τὴν Δημητρίῳ τῷ βασιλῆως διάνοιαν, ὡς "περὶ τῷ γένει αὐτῶν φρονεῖ." ταῦτα διαπρεσβυσαμένῃ τῷ Νικάνωρος, ὁ Ἰῦδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῷ πειθόμενοι, καὶ μηδεμίαν ἀπάτην ὑποκτεύσαντες, δίδουσι πίστις αὐτῷ, καὶ δέχονται τὸν Νικάνωρα μετὰ τῆς δυνάμεως. ὁ δὲ ἀσπασάμενος τὸν Ἰῦδαν, μεταξὺ προσομιλῶν δίδωσι τοῖς οἰκείοις τὴν σημείον, ὅπως συλλάβωσι τὸν Ἰῦδαν. ὁ δὲ συνείς τὴν ἐπιβουλὴν, ἐκπηδήσας πρὸς τὰς ἰδίας συνέφυγε. Φανερεῶς δὲ τῆς προαιρέσεως αὐτῷ καὶ τῆς ἐνέδρας γενομένης, ὁ Νικάνωρ πολεμῆν ἔκρινε τῷ Ἰῦδα· καὶ συγκροτήσας καὶ παρασπασάμενος πρὸς τὴν μάχην, συμβαλὼν κατὰ τινα κώμην Καφαρσαλαμὰ, καὶ νικήσας, ἀναγκάζει τὸν Ἰῦδαν ἐπὶ τὴν ἐν τοῖς Ἱερουσολύμοις ἄκραν Φεύγειν.

ε'. Ἐτι δ' αὐτῷ κατιόντι ἐκ τῆς ἄκρας εἰς τὸ ἱερὸν, ἀπαντήσαντες τῶν ἱερῶν τινὲς καὶ πρεσβυτέρων ἡσπάζοντο, καὶ τὰς θυσίας ἐπεδείκνυν, ὥς ὑπὲρ τῷ βασιλῆως ἔλεγον προσφέρειν τῷ Θεῷ. ὁ δὲ βλασφημήσας αὐτοῖς ἠπάλησεν,

fugere. Antiochiam itaque profectus, magnopere eum in Iudam irritabat, ipsum accusando, quod plurimas ab eo passus esset iniurias, pluresque ab eo fierent, nisi anticipetur, et poenas luat, potenti in eum misso exercitu.

4. Tum Demetrius id suis rebus periculosum esse existimans, si Iudam tanta potentia ac viribus auctum negligeret, Nicanorem mittit, ex amicis summae erga ipsum benevolentiae fideique virum: (idem enim ille erat, qui cum ipso vrbe Roma profugerat) datoque ei exercitu, quantum satis esse putabat ad Iudam debellandum, imperavit ei, ut nemini de gente ista parceret. Nicanor autem, cum Hierosolyma venisset, e vestigio aduersus Iudam praeliari non decreuit, dolo vero ipsum in potestatem suam redigere arbitratus, mittit ei verba pacifica, dicens, "nihil causae esse, cur armis desertarent et discrimen adirent, seque paratum esse, fidem iureiurando dare, illum nihil mali passurum esse. ideo enim se venire cum amicorum comitatu, ut mentem Demetrii regis illis patefaceret, qualiter de genere illorum sentiat." Cum ista per legatos promississet Nicanor, Iudas eiusque fratres credendum illis rati, nihilque fraude agi suspicantes, fidem ei vicissim dant, et Nicanorem cum exercitu suscipiunt. Ille vero, cum Iudam amice salutasset, signum quoddam, dum inter se colloquerentur, suis dat militibus, ut Iudam corripere. At ille, insidiis intellectis, prosiluit, et ad suos se recipiebat. Nicanor autem, consilio suo patefacto, dolisque iam detectis, tum demum aperto Marte cum Iuda rem gerere statuit: cumque copias undique contraxisset et ad pugnam eas parasset, praelio commisso ad vicum quendam Capharsalama dictum, paraque victoria, Iudam in arcem, quae Hierosolymis erat, fugere compulit.

5. Cum autem in eo esset, ut ex arce in templum descenderet, sacerdotum nonnulli et senatorum obuiam facti eum salutabant, ostensis sacrificiis, quae se Deo pro Rege oblaturos esse dicebant. Ille vero impie loquutus

εἰ μὴ παραδῶ τὸν Ἰούδαν ὁ λαὸς αὐτῷ, καθαρῆσιν, ὅταν ἐπανεέλθῃ, τὸν ναόν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀπειλήσας ἐξῆλθεν ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων· οἱ δὲ ἱερεῖς εἰς δάκρυα διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις λύπην προέπεσον, καὶ τὸν Θεὸν ἐκέλευον ῥύσασθαι ἐκ τῶν πολεμίων αὐτῆς. ὁ δὲ Νικάνωρ, ὡς, ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ἐξελθὼν, ἐγένετο κατὰ τινα κώμην Βεθωρὸν λεγομένην, αὐτόθι στρατοπεδεύεται, προσγενομένης αὐτῷ καὶ ἄλλης ἀπὸ Συρίας δυνάμεως· Ἰούδας δὲ ἐν Ἀδασοῖς ἑτέρα κώμη, σαδείας ἀπεχάσθη τριάκοντα τῆς Βεθωρῆ, στρατοπεδεύεται, εἰς χιλίους ἅπαντας ἔχων. τῆς παρεμύχνης μὴ καταπληγῆναι τὸ τῶν ἐναντίων πλῆθος, μηδὲ λογίζεσθαι, πρὸς πόσους ἀγωνίζεσθαι μέλλουσιν, ἀλλὰ τίνες ὄντες καὶ περὶ οἷων ἐπάθλων κινδυνεύουσιν ἐνθυμημένους, εὐφύχως ὁμοῦσε χωρῆσαι τοῖς πολεμίοις, ἐπὶ τὴν μάχην ἐξάγει· καὶ συμβαλὼν τῷ Νικάνωρι, καὶ καρτερᾶς τῆς μάχης γενομένης, κρατῇ τῶν ἐναντίων, καὶ πολλὰς τε αὐτῶν ἀπέκτεινε, καὶ τελευταῶν αὐτὸς ὁ Νικάνωρ λαμπρῶς ἀγωνιζόμενος ἔπεσεν. ὁ πεσόντος, εἰς τὸ στρατεύμα ἔμεινεν· ἀλλὰ τὸν στρατηγὸν ἀπολέσαντες, εἰς Φυγὴν ἐτρέπησαν, ρίψαντες τὴν πανοπλίαν. ἐπιδιώκων δὲ ὁ Ἰούδας ἐφόβησε, καὶ ταῖς σάλπιγγι ταῖς πέριξ κώμας ἐσήμαινεν, ὅτι νικῶν τὰς πολεμίας. οἱ δ' ἐν αὐταῖς ἀκρόντες, ἐξεπῆδων ἀπλισμένοι, καὶ τοῖς Φεύγουσιν ἀπαντῶντες ἔκτεινον αὐτὰς, γενομένοι κατὰ πρόσωπον. ὥς ἐκ τῆς μάχης ταύτης εἰς διέφυγεν, ὄντων αὐτῶν ἑννακισχιλίων. τὴν δὲ νίκην συνέβη γινέσθαι ταύτην τῇ τρισκαδικατῇ τῷ μηνός, τῷ λεγομένῳ παρὰ μὲν Ἰουδαίοις Ἀδάρ, κατὰ δὲ Μακεδόνας Δύσεκ. ἄγασιν δ' ἐν τῷ τῷ νικητήρια κατὰ πᾶν ἔτος, καὶ ἐορτὴν νομίζουσι τὴν ἡμέραν. ἐξ ἐκείνης μέντοι χρόνος πρὸς ὀλίγον τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος τῶν πολέμων ἀναπαυσάμενον, καὶ εἰρήνης ἀπολαῦον, ἔπειτ' εἰς ἀγῶνας πάλιν καὶ κινδύνους κατέστη.

ζ'. Τῷ δ' ἀρχιερεῖ τῷ Ἀλκίμῳ βεληθέντι καθελεῖν τὸ τεῖχος τῆς ἀγίας, ὃν παλαιὸν καὶ κατεσκευασμένον ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, πληγὴ τις αἰφνίδιος ἐκ τοῦ Θεοῦ προσέπεσεν· ὃς ἤς ἄφρονός τε ἐπὶ τὴν γῆν κατηνέχθη, καὶ βασαν-

illis minatus est, nisi populus Iudam sibi traderet, templum excisurum esse, cum rediret. Et post has quidem minas iactatas exiit Hierosolymis: sacerdotes vero, propter moerorem ex istis, quae dixerat, in lacrymas proruperunt, Deoque supplicabant, ut ipsos ex hostium manibus liberaret. Nicanor autem cum Hierosolymis egressus ad vicum quendam peruenisset Bethoron vocatum, illic castra locauit, ubi et alius ei ex Syria accessit exercitus: Iudas autem castra posuit apud Adasa, alium vicum, qui a Bethoro triginta stadiis aberat, non amplius quam mille homines secum habens. Istos valde hortatus, ut animis minime consternati essent ad hostium multitudinem, nec cogitarent, cum quam multis dimicaturi essent, sed ut, quales ipsi et pro qualibus praemiis periculum subeant, secum reputantes, animose obuiam irent hostibus, in praelium eos educit; et cum Nicanore congressus, editoque acri certamine, aduersarios superat, et multos illorum peremit, tandemque ipse Nicanor egregie pugnans occubuit. Quo caeso, nequaquam substitit exercitus: sed ubi ducem amiserat, abiectis armis sese fugae mandarunt. At Iudas impigre eos persequens magnam stragem edidit, signumque tubis dedit vicis vridique finitimis, quod hostes profligauerat. Illi vero, qui in iis erant, istis auditis, armati prosiliebant, et fugientibus obuiam facti occiderunt eos fronte fronti opposita. adeo ut ex hac pugna nemo saluus euaserit, homines licet fuerint ad nouem millia. Contigit autem hanc victoriam reportari decima tertia die mensis, qui a Iudaeis Adar, a Macedonibus Dystrus appellatur. atque in eo votiuia sacra pro victoria quotannis faciunt, eamque diem pro festo habent. Ex illo quidem tempore Iudaeorum gens a bellis aliquandiu requieuit, et pace fruebatur: postea vero in certamina et pericula recidit.

6. Alcimo autem pontifici, cum vellet adyti murum, veterum admodum et a sanctis prophetis exstructum diuere, Deus plagam quandam repentinam inflixit; a qua et voce priuatus in terram concidit, multisque die-

οἱ δὲ ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας ἀπέθανεν, ἀρχιερατεύσας ἔτη τέσσαρα. τελευτήσαντος δὲ τούτου, τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ δίδωσιν· ὃς ἀκούσας περὶ τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως, καὶ ὅτι καταπεπολεμήκασιν τὴν τε Γαλατῖαν καὶ τὴν Ἰβηρίαν, καὶ Καρχηδόνα τῆς Λιβύης, καὶ πρὸς τοῦτοις τὴν Ἑλλάδα κεχείρωνται, καὶ τὰς βασιλεῖς Περσέας τε καὶ Φίλιππον, καὶ τὸν μέγαν Ἀντόχον, ἔγνω Φίλιαν πρὸς αὐτὰς ποιήσασθαι. πέμψας οὖν εἰς τὴν Ῥώμην τῶν αὐτῶν φίλων Εὐπόλεμον τὸν Ἰωάννη υἱόν, καὶ Ἰάσωνα τὸν Ἐλεαζάρ, παρκαλεῖ δὲ αὐτῶν συμμάχους εἶναι καὶ φίλους, καὶ Δημητρίῳ γράψαι, ὅπως μὴ πολεμῇ τοῖς Ἰουδαίοις. ἐλθόντας δὲ εἰς τὴν Ῥώμην τὰς παρὰ τῷ Ἰσραὴλ πρεσβευτὰς ἢ σύγκλητος δέχεται· καὶ, διαλεχθεῖσα περὶ ὧν ἐπέμψθησαν, τὴν συμμαχίαν ἐπινεύει. ποιήσασα δὲ περὶ τούτου δόγμα, τὸ μὲν ἀντίγραφον εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπέστειλε· αὐτὸ δ' εἰς τὸ Καπιτώλιον, εἰς χαλκᾶς ἐγγράψαντες δέλτας, ἀνέθεσαν. ἦν δὲ τοιοῦτον. "Δόγμα συγκλήτου, περὶ συμμαχίας καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς τὸ ἔθνος τῶν Ἰουδαίων, Μηδένα τῶν ὑποτεταγμένων Ῥωμαίοις πολεμεῖν τῶν Ἰουδαίων ἔθνη, μηδὲ τοῖς πολεμῶσι χορηγεῖν, ἢ σίτον, ἢ πλοῖα, ἢ χρήματα. εἰ δὲ ἐπίωσί τινες Ἰουδαίους, βοηθεῖν Ῥωμαῖς αὐτοῖς κατὰ τὸ δυνατόν. καὶ πάλιν, ἂν τῇ Ῥωμαίων ἐπίωσί τινες, Ἰουδαῖς αὐτοῖς συμμαχεῖν. ἂν δέ τι πρὸς ταύτην τὴν συμμαχίαν θελήσῃ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος ἢ προδοῖναι, ἢ ἀφελῆν, τούτο κοινῇ γενέσθαι γνώμη τῶν δήμων τῶν Ῥωμαίων. ὃ δ' ἂν προσεθῇ, τούτ' εἶναι κύριον. ἐγράφη τὸ δόγμα ὑπὸ Εὐπολέμου τῷ Ἰωάννῃ πατρὶ, καὶ ὑπὸ Ἰάσωνος τοῦ Ἐλεαζάρ, ἐπὶ ἀρχιερέως μὲν τοῦ ἔθνους Ἰσραὴλ, στρατηγῶν δὲ Σίμωνος τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν." καὶ τὴν μὲν πρώτην Ῥωμαίοις πρὸς Ἰουδαίους Φίλιαν καὶ συμμαχίαν· ἔταυ συνέβη γενέσθαι.

bus cruciatus vita decessit, quadriennium functus pontificatu. Illo vero mortuo, populus Iudae pontificatum dedit: qui cum multa audisset de Romanorum potentia, eosque subegisse et Galatiam, et Iberiam, et Carthaginem in Africa, ac praeterea Graeciam in suam potestatem redeegisse, regesque Perseum et Philippum et Antiochum Magnum, decrevit cum illis facere amicitiam. Missis igitur Romam, ex amicis suis, Eupolemo Ioannis filio et Iasone Eleazari filio, voce illorum obsecrabat, ut societatem secum inirent et amicitiam, et ut Demetrio scriberent, ne posthac Iudaeos bello laceraret. Cumque Romam venissent Iudae legati, benigne eos excipit senatus: habitoque de iis, quorum gratia missi erant, sermone, societatem coire placuit. Mox facto hac de re senatus-consulto, exemplar eius in Iudaeam missum est; illud vero ipsum, in tabulas aeneas incisum, in Capitolium relatum est. Erat autem huiusmodi. "Decretum senatus de societate et benevolentia erga gentem Iudaeorum habenda. Ne quis Romanae ditionis cum gente Iudaeorum bellum gerito, neque bellum gerentibus frumentum aut naues aut pecuniam subministrato. Si quis Iudaeos inuadat, Romani illis opem ferunt pro viribus. vicissim, si quis Romanos inuadat, Iudaei auxilium ferunt. Si quid ad hoc sociale foedus voluerit gens Iudaeorum addere aut ab eo demere, id fiat cum consensu populi Romani. et quod sic additum fuerit, ratum esto. Scriptum est hoc Senatus-consultum per Eupolemum Ioannis filium et Iasonem Eleazari, Iuda gentis pontifice et duce Simone fratre ipsius." Atque ita quidem conrigit primam Romanis cum Iudaeis amicitiam et societatem factam esse.

ΚΕΦ. ια.

Οτι πάλιν ἐπὶ τὸν Ἰδαν Βακχίδης ἐκπεμφθεὶς αὐτὸν ἐπέκνησεν, καὶ ὡς Ἰδας γενναίως μαχόμενος ἔπεσεν.

Διμήτριος δὲ, ἀπαγγελθείσης αὐτῷ τῆς Νικάνορος τελευτῆς, καὶ τῆς ἀπωλείας τῇ σὺν αὐτῷ στρατεύματος, πάλιν τὸν Βακχίδην μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν Ἰσδαίαν ἐξέπεμψεν· ὃς ἐκ τῆς Αντιοχείας ἐξορμήσας, καὶ παραγενόμενος εἰς Ἰσδαίαν, ἐν Ἀρβήλοις πόλει τῆς Γαλιλαίας στρατοπεδεύεσθαι. καὶ τὲς ἐν τοῖς ἐκεῖ σπηλαίοις ὄντας· πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὰ συμπεφεύγασιν· ἐκπολιορκήσας καὶ λαβὼν, ἄρας ἐκείθεν ἐπὶ τὰ Ἱερουσόλυμα σπυδὴν ἐποιεῖτο. μαθὼν δὲ τὸν Ἰδαν ἐν τινὶ κάμῃ Βηθζηθῷ τὸνομα κατεστρατοπεδευμένον, ἐπ' αὐτὸν ἠπειγέτο μετὰ πεζῶν μὲν δισμυρίων, ἰππέων δὲ διχιλίων. τῷ Ἰδᾷ δ' ἦσαν οἱ πάντες χίλιοι. ἔτσι τὸ Βακχίδης πλῆθος θεωρήσαντες ἔδεισαν, καὶ τὴν παρεμβολὴν καταλείποντες, ἔφυγον πάντες, πλὴν ὀκτακοσίαις. Ἰδας δὲ καταλείφθεις ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν, καὶ πολεμίων ἐπικειμένων, καὶ μηδένα καμρὸν αὐτῷ πρὸς συλλογὴν τῆς δυνάμεως ἐπιτρέπόντων, οἷός τε ἦν μετὰ τῶν ὀκτακοσίων συμβαλεῖν τοῖς μετὰ τοῦ Βακχίδου· καὶ προτρεπόμενός γε τούτους ἐν ψύχῳ ὑφίστασθαι τὸν κίνδυνον, παρεκάλει χωρεῖν ἐπὶ τὴν μάχην. τῶν δὲ λεγόντων, ὡς ἔκ εἰσι πρὸς τοσοῦτον μέγεθος στρατίας ἀξιόμαχοι, συμβαλευνόντων δὲ νῦν μὲν ἀναχωρεῖν καὶ σώζειν αὐτούς, αὐθις δὲ συναγαγόντα τοὺς ἰδίους τοῖς ἐχθροῖς συμβαλεῖν, "μὴ τοῦτ', εἶπεν, ἥλιος ἐπίδοι γενόμενον, ἵνα ἐγὼ τὰ νῦντά με δείξω τοῖς πολεμίοις. ἀλλ' εἰ καὶ "τελευτὴν ὁ παρὼν μοι καμρὸς φέρει, καὶ δεῖ πάντως ἀπολέσθαι μαχόμενον, σῆσομαι γενναίως πᾶν ὑπομένων τὸ μέλλον, ἢ τοῖς ἤδη καταβεβωμένοις καὶ τῇ περὶ αὐτῶν δόξῃ "προσβαλὼν τὴν ἐκ τῆς νῦν Φυγῆς ὕβριν." καὶ ὁ μὲν ταῦτα πρὸς τοὺς ὑπολείφθεντας, παρακαλῶν τοῦ κινδύνου καταφρονήσαντας ὁμῶς χωρῆσαι τοῖς πολεμίοις, ἔλεγεν.

β'. Ο δὲ Βακχίδης, ἐξαγαγὼν ἐκ τῆ στρατοπέδου τὴν

CAP. XL

Quod Bacchides denuo in Iudam missus ipsum superauit: utque Iudas strenuus se gerens occubuit.

Ceterum Demetrius, nunciata sibi morte Nicanoris et clade exercitus, qui cum eo erat, misit denuo Bacchidem cum aliis copiis in Iudaeam. qui, Antiochia profectus, ubi in Iudaeam peruenit, ad Arbela Galilaeae urbem castra metatur. Cumque illos, qui in istius loci speluncis erant, (nam multi in eas confugerunt) vi expugnauerat ceperatque, illinc digressus Hierosolyma properabat: cognitoque, Iudam in vico Bethzetho dicto castra posuisse, aduersus eum ducebat viginti peditum millia, atque duo equitum millia. At Iudas non plures secum habebat quam mille homines. Illi, visa exercitus Bacchidis multitudine, territi erant, relictisque castris omnes diffugerunt praeter octingentos. Iudas autem a suis militibus desertus, eum hostis iam immineret, nullumque ei tempus novos delectus habendi concederet, in eo erat, ut cum octingentis illis pugnam contra Bacchidem committeret: atque hortatus eos, ut forti animo pericula sustinerent, iussit, ut in aciem prodirent. Illis vero dicentibus se nequaquam posse cum exercitu tantae magnitudinis congregari, atque suadentibus, ut in praesentia quidem recederet et saluti suae consuleret, postea vero, copiis suis collectis, cum hostibus manus confereret, "ne hoc, inquit, sol factum adspiciat, ut terga mea hostibus obuersa ostendam. Sed si nunc fatalis hora venit, ut moriar, et omnino necesse est, ut peream, si pugnem, fortiter tamen stabo, et quicquid futurum sit malo excipere, quam ut res praecclare gestas gloriamque ex illis partem turpi fuga iam dedecorem." Atque istis quidem verbis reliquos de suis hortabatur, ut, spreto contemptoque periculo, cum hostibus praelium committerent.

2. Interea Bacchides, cum copiis ex castris egressus,

δύναμιν, πρὸς μάχην παρετάσσετο· καὶ τὰς μὲν ἵπκῳς ἐξ
 ἑκατέρων τῶν κεράτων ἔταξε, τὰς δὲ ψιλὰς καὶ τοξότας προ-
 εσήσατο ἀπάσης τῆς Φάλαγγος, αὐτὸς δ' ἦν ἐπὶ τῷ δεξιῷ
 κέρως. ἔτως δὲ συντάξας τὴν στρατιάν, ἐπεὶ προσέμιξε τῷ
 τῶν πολεμίων στρατοπέδῳ, σημήναι τὸν σαλπικτην ἐκέλευσε,
 καὶ τὴν στρατιάν ἀλαλάξασαν προσιέναι. τὸ δ' αὐτὸ ποιήσας
 ὁ Ἰῦδας, συμβάλλει τοῖς πολεμοῖς· καὶ κατεργῶς ἀμφοτέ-
 ρων ἀγωνιζομένων, καὶ τῆς μάχης μέχρι δυσμῶν παρατεινο-
 μένης, ἰδὼν ὁ Ἰῦδας τὸν Βακχίδην καὶ τὸ κρατερόν ἐν τῷ δεξιῷ
 κέρατι τυγχάνον τῆς στρατιάς, παραλαβὼν τὰς εὐφυχοτάτας,
 ὤρμησεν ἐπ' ἐκείνο τὸ μέρος τῆς τάξεως, καὶ προσβαλὼν τοῖς
 ἐκεί, διασπᾶ αὐτῶν τὴν Φάλαγγα. ὥσάμενος δ' εἰς μέσας,
 εἰς Φυγὴν αὐτὰς ἐβιάσατο, καὶ διώκει μέχρις Αῤῥᾶ ὅρας ἔτω
 λεγομένην. Θεασάμενοι δὲ τὴν τροπὴν τὴν ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι,
 οἱ τὸ εὐώνυμον ἔχοντες, ἐκυκλώσαντο τὸν Ἰῦδαν διώκοντες,
 καὶ λαμβάνουσι μέσον αὐτὸν κατόπιν γενόμενοι. ὁ δὲ Φεύγειν
 ἠδυνάμενος, ἀλλὰ περιεσχημένος ὑπὸ τῶν πολεμίων, σὰς
 ἐμάχετο μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. πολλὰς δὲ κτείνας τῶν ἀντι-
 πάλων, καὶ κατάκοπος γενόμενος, καὶ αὐτὸς ἔπσεσεν, ἐπὶ κα-
 λοῖς μὲν πρότερον γεγενημένοις, ἐφ' ὁμοίοις δὲ, ὅτε ἀπέθνησκε,
 τὴν ψυχὴν ἀφίσις. πεσόντος δὲ Ἰῦδα, πρὸς μηδένα τὸ λοιπὸν
 ἀφορᾶν ἔχοντες οἱ σὺν αὐτῷ, στρατηγὸν δὲ τοιοῦτον στραθέντες
 ἐφυγον. λαβόντες δὲ τὸ σῶμα παρὰ τῶν πολεμίων ὑπόσπον-
 δον Σίμων καὶ Ἰωνάθης οἱ ἀδελφοὶ τῷ Ἰῦδα, κομίσαντες εἰς
 τὴν Μωδιεὶμ κώμην, ὅπῃ καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν τέθαπτο, κη-
 δεύουσι, πενθήσαντος ἐπὶ συχνὰς αὐτὸν τῷ πλήθους ἡμέρας,
 καὶ τιμῶσαντος κοινῇ τοῖς νενομισμένοις. καὶ τέλος μὲν τοιοῦτον
 κατέχεν Ἰῦδαν, ἄνδρα γενναῖον καὶ μεγαλοπόλεμον γενόμε-
 νον, καὶ τῶν τῷ πατρὸς ἐντολῶν Ματταθίᾳ μνήμονα, καὶ πάνθ'
 ὑπὲρ τῆς τῶν πολιτῶν ἐλευθερίας καὶ δράσας καὶ παθεῖν ὑ-
 ποσάντα. τοιοῦτος οὖν τὴν ἀρετὴν ὑπάρξας, μέγιστον αὐτῷ
 κλέος καὶ μνημεῖον κατέλιπεν, ἐλευθερώσας τὸ ἔθνος, καὶ τῆς
 ὑπὸ Μακεδόσιν ἐξαεπάσας αὐτὸ δαλείας· καὶ τὴν ἀρχιε-
 ρευσύνην ἔτος τρίτον καταχρῶν, ἀπέθανεν.

aciem ad pugnam instruebat: atque ita eam ordinauit, ut equites in utroque cornu collocarentur, atque velites et sagittarii totam phalangem praecederent; ipse vero esset in dextro cornu. Sic instructa acie, quamprimum hostium exercitui admoueretur, iussit tubicinem signum dare, militesque clamore sublato praelium inire. Idem ubi Iudas fecerat, cum hostibus concreditur, et utrisque acriter dimicantibus, pugnaque ad solis occasum protracta, Iudas, animaduertens Bacchidem et quod erat exercitui robur in dextro esse cornu, assumtis animosissimis quibusque in istam aciei partem impetum fecit: eosque, qui illic erant, aggressus dissoluit eorum phalangem. Cumque in medios hostes penetrasset, eos in fugam compulit, persequiturque usque ad Aza montem ita appellatum. At qui erant in sinistro cornu, pulsos qui erant in dextro conspicati, Iudam sequentes circumiuerunt, atque in tergum conuersi ipsum in medio comprehendunt. Ille vero, cum nulla effugiendi via daretur, sed undique hostibus septus esset, constitit cum suis et strenue pugnabat. Cumque multos aduersariorum fudisset, atque labore et vulneribus conficeretur, ipse etiam cecidit, animamque efflauit, non minus ex rebus iam ante praeclare gestis, quam ex similibus, dum moreretur, conspicuus. Iuda autem prostrato, qui cum eo erant, non amplius habentes quem sequerentur, tantoque duce orbati, fugae sese mandarunt. Simon vero et Ionathas, fratres Iudae, corpus eius, ex foedere ab hostibus receptum, in Modim vicum deportarunt, ubi et pater eorum monumento conditus erat, atque ibi sepelierunt, cum illum populus vniuersus aliquammultis diebus luxisset, atque solennibus exequiis honorasset. Atque ita quidem vitam finiuit Iudas, vir fortis et bellicosissimus, quique memor erat mandatorum Mattathiae patris, et pro popularium suorum libertate omnia et agere et pati sustinuit. Tanta itaque virtute praeditus, maximam post se reliquit gloriam suique memoriam, gente sua in libertatem vindicata et e Macedonum seruitute erepta: cumque tres esset annos pontificatu functus, ita occubuit.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἑτῶν οὐδοήκοντα καὶ δύο.

- α'. Ως Ἰωνᾶθς ἀδελφὸς ἐν ἰδέᾳ, τελευταίως αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν.
- β'. Ως πολέμους Βακχίδην, ἠνάγκασε, φίλιαν ποιησάμενον πρὸς αὐτὸν, ἀπελθεῖν ἐκ τῆς χώρας.
- γ'. Οτι Ἀλέξανδρος, ὁ τῷ Ἐπιφανῆς Ἀντίοχῳ υἱὸς, ἔλθων εἰς Συρίαν, ἐξήνεγκε πύλας πρὸς Δημήτριον.
- δ'. Ως Δημήτριος, πρεσβευσάμενος πρὸς Ἰωνᾶθην, ποιεῖται συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν, αὐτὸν τε πολλὰς δωρησάμενος καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν.
- ε'. Ως Ἀλέξανδρος, ταύτ' ἀκούσας, καὶ ὑπερβαλὼν τὰ παρὰ τῷ Δημητρίῳ, καὶ ἀποδείξας Ἰωνᾶθην ἀρχιερεῖς, συμμαχίην ἔποιεον αὐτῶν.
- ς'. Ἡ Ονία φίλια πρὸς τὸν φιλεμύτορα Πτολεμαῖον κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν γενομένη, καὶ ὡς φερόμενος τὸν Ονίᾳ καλούμενον ναὺν πρὸς τὸν ἐν Ἱερουσαλὺμ τοῖς ὕδασι.
- ζ'. Οτι Ἀλέξανδρος, ἀποθανόντας Δημητρίῳ, σφῶδρα ἐτίμησεν Ἰωνᾶθην.
- η'. Ως Δημήτριος ὁ Δημητρίῳ παῖς, πλεύσας εἰς τὴν Συρίαν ἐπὶ Κρήτης, καὶ πολέμους τὸν Ἀλέξανδρον καὶ πρῆτας, αὐτὸς ἱβασίλευσε, φίλιαν πρὸς Ἰωνᾶθην ποιησάμενος.
- θ'. Ως Τρόφῳς ὁ Ἀπαμειος, καταπολέμους Δημήτριον Ἀντίοχῳ τῷ Ἀλεξάνδρῳ υἱῷ παρέδωκε τὴν βασιλείαν, ποιησάμενος καὶ αὐτὸς σύμμαχος Ἰωνᾶθην.
- ι'. Ως Δημητρίῳ ἐπὶ Πάρθῳ αἰχμαλωτῇ λαφύσας, ὁ Τρόφῳς παρεστάνους τὸν Ἰωνᾶθην, καὶ δῶκε λαβὼν αὐτὸν ἀπέκτεινε, καὶ πύλας ἐξήνεγκε πρὸς τὸν ἐν δολφίν αὐτῷ Σίμωνα.
- ια'. Ως Σίμων τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τὴν στρατηγίαν ἠναγκάσας τὸ ἔθνος, καὶ ἐπέδειξε αὐτὸν ἀρχιερεῖα.
- ιβ'. Ως ὁ Σίμων ἐπιλοήρησεν ἐν ὅροις Τρόφῳς σύμμαχος γενόμενος Ἀντίοχῳ τῷ Δημητρίῳ ἀδελφῷ, τῷ καὶ Ἑυσέβει' ἐπιτελεσθέντι.
- ιγ'. Ως Τρόφῳς ἀναίρεσίντος, Ἀντίοχος ἐπολιέμενος Σίμωνα, κήληας Κενδεβαλὸν τὸν στρατηγὸν αὐτῷ νίκηςας, τῆς Ἰουδαίας ἐξέβαλεν.
- ιδ'. Οτι ὑπὸ τῷ γαμβρῷ Πτολεμαίῳ ἐν συμποσίῳ δολοφονηθείς ὁ Σίμων ἀπέθανεν, καὶ Πτολεμαῖος, δῆσας αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, τὴν ἀρχὴν αὐτὸς ἐκχείρουν κατασχεῖν.
- ιε'. Ως ὁ νεώτερος τῶν Σίμωνος υἱῶν Τρκανὸς, φθάσας αὐτὸν, καὶ τὴν ἡγεμονίαν παραλαβὼν, ἐπολιέρουν πολλὰ χρόνῳ τὸν Πτολεμαῖον, εἰς τι φθόριον ἰσχυρίσας αὐτὸν κατέκτεινε.
- ις'. Ως τραυμασάμενος ἰφ' Τρκανὸν Ἀντίοχος, ὁ Εὐσεβὴς, καὶ προσκαθίσας τῇ τῶν Ἱερουσαλυμιτῶν πόλει, δούλευσεν τὴν πολιτείαν, λαβὼν παρὰ Τρκανῷ τάλαντα Τρκανίου, καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν καὶ φίλιαν συνδέμενος.
- ιζ'. Τρκανῷ στρατείᾳ, μετὰ τὴν Ἀντίοχῳ τελευταίην ἐν Μυδίοις ἀποθανόντος, ἐπὶ Συρίαν, καὶ ὡς πολλὰς πόλεις κατὰ κράτος εἰλεν.
- ιη'. Φίλις πρὸς Τρκανὸν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ζαβινῷ κληδόντας.
- ιθ'. Ως Ἀντίοχος ὁ Κυζικηνὸς, ἔλθων βοηθήσαι τοῖς Σαμαρείταις πολιορκουμένοις πρὸς Τρκανῷ, ἤντησας διόφυγος, διωκάντων αὐτὸν τῆς Ἰουδαίας τῶν υἱῶν Τρκανῷ.
- κα'. Οτι παραλαβὼν Ἀριστέβουλος τὴν ἀρχὴν, διὰ δῶμα πρῶτος ἐπιτίθεται.
- καβ'. Ως τελευταίως αὐτοῦ Ἀριστέβουλος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, ἱερᾶντιον ἐπὶ Συρίαν καὶ Φοινίκην καὶ Ἀραβίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἰσχυρῶν ἐκχείρουν.
- καγ'. Πτολεμαῖῳ τῷ Ἀνδρόνῳ πρὸς αὐτὸν μάχῃ καὶ νίκῃ.
- καδ'. Ως τραυμασάμενος Δημήτριος ὁ Εὐκαίριος ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ ἱερᾶντιον αὐτῷ.
- καε'. Ἀντίοχῳ τῷ Διονυσίῳ λιγυμένῳ στρατείᾳ ἐπὶ Ἰουδαίαν, καὶ ὡς ἱερᾶντιον τῇ μάχῃ.
- κας'. Ως μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευταίην ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρα, τὴν βασιλείαν ἔταβεν ὄντως κατασχέουσα, καὶ βίωσεν μετὰ εὐχῆς καὶ δόξης ἀπέθανεν.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER

DECIMVSTERTIVS.

Continet hic liber tempus annorum LXXXII.

1. *Quomodo Ippasbas frater Iudae, illo defuncto, principatum suscepit.*
2. *Quomodo bello cum Baccide gesto, coegit eum, post factam cum ipso amicitiam, e Iudaea discedere.*
3. *Quod Alexander, Antiochi Epiphanis filius, in Iudaeam profectus, Demetrio bellum intulit.*
4. *Quomodo Demetrius, missa legatione ad Ionatham, cum eo societatem inivit, multis ipsi gentique nostrae datis muneribus.*
5. *Quomodo Alexander, his auditis, cum Demetrium muneribus superasset et Ionatham pontificem fecisset, ipsum in suas partes pertraxit.*
6. *Sub id tempus Oniae intercessit amicitiis cum Ptolemaeo Philometore, ut quo audiscant templum, Oniae vocatum, ad similitudinem Hierosolymitanum.*
7. *Quod Alexander, post mortem Demetrii, Ionatham summo in honore habuit.*
8. *Quomodo Demetrius Demetrii filius, cum e Creta in Syriam traiecisset, belloque Alexandro illato eum devicisset, ipse regnum occupans, facta cum Ionatha amicitia.*
9. *Quomodo Tryphon Apamensis, post donatum Demetrium, Antiocho Alexandri filio regnum tradidit, Ionatha ab ipso in societatem recepto.*
10. *Quomodo, Demetrio a Parthis captivo facto, Tryphon foedus cum Ionatha initum fregit, ipsumque dolo captum occidit, et Simoni eius fratri bellum intulit.*
11. *Quomodo Iudaeorum gens exarctis imperium dotalis Simoni Ionathae fratri, ipsumque pontificem creavit.*
12. *Quomodo Simon Tryphoni in Dora compulsum oppugnavit, inita societate cum Antiocho Demetrii fratre, cui Pins cognomen erat.*
13. *Quomodo, Tryphone sublato, Antiochus contra Simonem bellum movit: atque ille Candaheum, eius copiarum ducem, praecilio superatum Iudaea expulit.*
14. *Quod Simon, a genero suo Ptolemaeo inter coniunandum dolo occisus, diem supremum obiit: atque Ptolemaeus, uxore eius et liberis in vincula coniectis, conatus est imperium sibi inesse asserere.*
15. *Quomodo Hyrcanus, filiorum Simonis natu minimus, praecoccupato imperio, longo tempore Ptolemaeum obsedit, in arcem inclusum, cui nomen erat Dagon.*
16. *Quomodo Antiochus Pins, datus in Myrcanum exercitum, adnotoque urbi Hierosolymitanas, obsidionem solvit, acceptis ab Hyrcano talentis trecentis, et societate cum eo amicitiaque facta.*
17. *Hyrcani, post mortem Antiochi (qui apud Medas diem obiit) in Syriam expeditio: usque urbes multas vi expugnavit.*
18. *Amicitia facta inter Hyrcanum et Alexandrum cognomine Zebinam.*
19. *Quomodo Antiochus Cyzicenus, cum ad auxilium Samaritanis ab Hyrcano obsecratus ferendum venisset, fusus fugatusque est, et ab Hyrcani filiis Iudaea pulsus.*
20. *Quod Aristobulus, suscepto imperio, primus sibi diadema imposuit.*
21. *Quomodo, Aristobulus defuncto, frater eius Alexander, qui in imperio successit, expeditionem fecit in Syriam, et Phoenicem et Arabiam, et multos ex hostibus subegit.*
22. *Ptolemaei Lathuri cum eo pugna et victoria.*
23. *Quomodo Demetrius Eucerus, exercitum in Alexandrum educto, ipsum superavit.*
24. *Antiochi, Dionysi appellati, in Iudaeam expeditio: et quomodo praecilio victoriam reportavit.*
25. *Quomodo post obitum Alexandri, uxor eius Alexandra, cum imperium per varentium tenuisset, et in pace et gloria vixisset, vita decessit.*

ΚΕΦ. α'.

Ὡς Ἰωνάθης μετὰ τὸν ἀδελφὸν Ἰδᾶν τὴν ἡγεμονίαν παρέλαβεν· καὶ ὡς ἅμα Σίμωνι αὐτῷ ἀδελφῷ ἐπολέμησε τῷ Βακχίδῃ.

ΤΙΝΙ μὲν ἔν τρώῃ τὸ τῶν Ἰσθαίων ἔθνος, καταδυνασμένον αὐτὸ τῶν Μακεδόνων, ἀνεκτήσατο τὴν ἐλευθερίαν, καὶ δι' ὅσων καὶ πηλίκων ἀγώνων ὁ στρατηγὸς αὐτῶν ἔλθων Ἰδᾶς ἀπέθανεν, ὑπὲρ αὐτῶν μαχόμενος, ἐν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ δεδηλώκαμεν. μετὰ δὲ τὴν τελευταίην Ἰδᾶ, πάλιν ὅσον ἦν τῶν ἀσεβῶν, καὶ παραβεβηκότων τὴν πάτριον πολιτείαν, ἐπεφύη τοῖς Ἰσθαίοις, καὶ πανταχόθεν αὐτὸς ἐκμάζον ἐκάκην. συνελάμβανε δὲ τῇ τέτῳ πονηρίᾳ καὶ λιμὸς τὴν χώραν καταλαβών· ὡς πολλὰς διὰ τὴν σπάνιν τῶν ἀναγκαίων, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι τοῖς παρ' αἰμφοτέρων, ἀπὸ τοῦ λιμὸς καὶ τῶν ἐχθρῶν, δεινοῖς ἀντέχειν, αὐτομολῆσαι πρὸς τὰς Μακεδόνας. Βακχίδης δὲ τῶν Ἰσθαίων τὰς ἀποσάντας τῆς πατρὸς συνηθείας, καὶ τὸν κοινὸν βίον προσηρημένης συναθροίσας, τέτοις ἐνεχείρισε τὴν τῆς χώρας ἐπιμέλειαν. οἱ καὶ συλλαμβάνοντες τὰς Ἰδᾶ Φίλκας, καὶ τὰ ἐκείνης φρονούντας, τῷ Βακχίδῃ παρέδωκαν. ὁ δὲ, βασανίζων πρῶτον αὐτὰς, καὶ πρὸς ἡδονὴν αἰκίζόμενος, ἔπειθ' ἔτιω διέφθειρε. ταύτης δὲ τῆς συμφορᾶς τοῖς Ἰσθαίοις τηλικαύτης γενομένης, ἡλικίης ἔκ ἦσαν πεπικραμένοι μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἐπάνοδον, οἱ περιλειφθέντες τῶν ἐταίρων τῷ Ἰδᾶ, βλέποντες ἀπολλύμενον οἰκτρῶς τὸ ἔθνος, προσελθόντες αὐτῷ τῷ ἀδελφῷ Ἰωνάθῃ, μιμνῆσθαι τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καὶ τὴν ἐκείνου περὶ τῶν ὁμοφύλων πρόνοιαν ἡξίαν, ἀποθανόντος ὑπὲρ τῆς ἀπάντων ἐλευθερίας, καὶ μὴ περιορᾶν ἀπροσάπτουτον τὸ ἔθνος, μηδ' ἐν οἷς φθείρεται. ὁ δ' Ἰωνάθης φήσας ἐτοίμως ἔχειν ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ νομοθεῖς κατὰ μηδὲν εἶναι χεῖρων τῷ ἀδελφῷ, στρατηγὸς ἀποδείκνυται τῶν Ἰσθαίων.

β'. Ο δὲ Βακχίδης ἀκῆσας τῆτο, καὶ φοβηθεὶς, μὴ

CAP. I.

Quomodo Ionathas, post Iudam fratrem, principatum suscepit; utque una cum Simonis eius fratre bellum gefcit aduersus Bacchidem.

QUEMADMODVM Iudaeorum gens, a Macedonibus in seruitutem adducta, libertatem recuperavit; et quibus quantisque certaminibus defunctus Iudas mortem oppetiit, pro illis strenue pugnans; superiori libro declarauimus. Iudae vero post interitum, homines nefarii, quotquot erant, quique patria instituta violaerant, Iudaeos adoriebantur, animisque resumptis eos undique vexabant. Ad hoc autem illorum malitiam et faemes adiuuabat, quae tum forte regionem vrgebat: ita vt multi, ob necessariorum inopiam, et non ferentes malum vtrique hinc a penuria inde ab hostibus ingruens, ad Macedonas perfugerint. Bacchides autem, Iudaeis, qui a patriis moribus descuerant et profanam vitae consuetudinem eis praetulerant, congregatis, his regionis adinistrationem commisit. At illi, comprehensis Iudae amicis et fautoribus, Bacchidae eos tradiderunt. Is vero cum primum tormentis adhibitis eos ad libitum exercebat, hoc facto omnes pari crudelitate occidebat. Iudaeis itaque in tanta calamitate constitutis, quantam non experti fuerant post suum ex Babylone reditum, qui reliqui erant ex Iudae sociis, cum viderent gentem miserabiliter pereuatam, Ionatha eius fratre adito, eum rogabant, vt fratrem suum sibi in exemplum proponeret, eiusque de popularibus suis curam et prouidentiam, qui pro patriae libertate vitam profudit, imitaretur, et sine defensore non relinqueret gentem, praesertim cum in extremum discrimen adduceretur. Tum Ionathas, cum dixisset se pro illis mortem obiturum esse, atque existimaretur nihilo inferior esse, quam frater, Iudaeorum dux declaratur.

2. Quod vbi rescituit Bacchides, is veritus, ne Ionathas

παράκλην πράγματα τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς Μακεδόσιν ὁ Ἰωνάθης, ὡς καὶ πρότερον Ἰύδας, ἀπακτεῖναι δόλῳ τῆτον ἐξήτει. ταύτην δ' ἔχων τὴν προαίρεσιν ἐκ ἑλάθε τὸν Ἰωνάθην, ἡδὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Σίμωνα· ἀλλὰ γὰρ μαθόντες ἔτοι καὶ παραλαβόντες τὰς ἐταίρας ἅπαντας, εἰς τὴν ἐρημίαν τὴν ἐγγύς τῆς πόλεως τὸ τάχος ἔφυγον, καὶ παραγενόμενοι ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸ καλύμενον λάκκῳ Ασφάρ, αὐτόθι διῆγον. ὁ δὲ Βακχίδης αἰσθόμενος αὐτὰς ἀπειρηκότας, καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ τυγχάνοντας, ὤρεμσεν ἐπ' αὐτὰς μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, καὶ πέραν τῆ Ἰορδάνης στρατοπεδευσάμενος, ἀνελάμβανε τὴν δύναμιν. Ἰωνάθης δὲ, γυνὴς τὸν Βακχίδην ἐπ' αὐτὸν ἥκοντα, πέμπει τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννην, τὸν καὶ Γαδδὴν λεγόμενον, πρὸς τὰς Ναβαταῖας Ἀραβας, ἵνα παρ' αὐτοῖς ἀποζηται τὴν ἀποσκευὴν, ἕως ἢ πολεμήσωσι πρὸς Βακχίδην· ἦσαν γὰρ φίλοι. τὸν δὲ Ἰωάννην ἀπιδόντα πρὸς τὰς Ναβαταῖας ἐνεδρεύσαντες ἐκ Μηδάβας πόλεως οἱ Ἀμαραῖοι παῖδες, αὐτὸν τε συλλαμβάνουσι καὶ τὰς σὺν αὐτῷ, καὶ διαρπάσαντες ὅσα ἐπεκομίζετο, κτείνουσι καὶ τὸν Ἰωάννην καὶ τὰς ἐταίρας αὐτῷ πάντας. δίκην μέντοι γε τέτων ὑπέχον τοῖς ἀδελφωῖς αὐτῷ τὴν ἀξίαν, ἣν μετ' ἢ πολὺ δηλώσομεν.

γ'. Ο δὲ Βακχίδης, γυνὴς τὸν Ἰωνάθην ἐν τοῖς ἔλεσι τῆ Ἰορδάνης κατεστρατοπεδευμένον, παραφυλάξας τὴν τῶν Σαββαίων ἡμέραν, ἐπ' αὐτὸν ἤκειν, ὡς ἢ μαχόμενον ἐκείνῃ διὰ τὸν νόμον. ὁ δὲ παρορμήσας τὰς ἐταίρας, καὶ περὶ τῶν ψυχῶν αὐτοῖς εἶναι τὸν κίνδυνον, εἰπὼν, μέσοις ἀπειλημένοις τῷ τε ποταμῷ καὶ τῶν πολεμίων, ὡς φυγεῖν ἐκ ἔχουσιν· οἱ μὲν γὰρ ἔμπροσθεν ἐπίσταν, ὁ ποταμὸς δ' ἦν κατόπιν αὐτῶν· εὐξάμενος δὲ καὶ τῷ Θεῷ νίκην αὐτοῖς παρασχεῖν, συνάπτει τοῖς πολεμίοις. ὧν πολλὰς καταβαλὼν, ἐπεὶ τολμηρῶς εἶδε ἐπερχόμενον αὐτῷ τὸν Βακχίδην, ἐξέτεινε τὴν δεξιὰν ὡς πλῆξων αὐτόν. τῷ δὲ προειδομένῳ καὶ τὴν πληγὴν ἐκκλίναντος, ἀποπηδήσας μετὰ τῶν ἐταίρων εἰς τὸν ποταμὸν, διενήξατο, καὶ τῆτον διασώζονται τὸν τρόπον εἰς τὸ πέραν τῆ Ἰορδάνης, τῶν πολεμίων ἐκ ἔτι τὸν ποταμὸν ἐπιδιδάβαντων,

negotium faceretur Regi et Macedonibus, quemadmodum non ita pridem Iudas, dolo quaerebat eum interire. Verum hoc illius vastrum consiliū nec Ionatham, nec Simonem, ipsius fratrem, latebat: sed enim illi, hac re cognita, sociisque suis omnibus assumtis, in solitudinem, quae proxime aberat ab vrbe, fugam maturabant; cumque venissent ad aquam, quae dicitur lacus Asphar, ibi morabantur. Bacchides autem, ubi intellexit, quod viribus animisque deficerent, et illic loci considerent, aduersus eos cum omnibus suis copiis profectus est, et positis trans Iordanem castris exercitum reficiebat. Cacterum Ionathas, certior factus, quod Bacchides contra se veniret, mittit fratrem suum Ioannem, Gaddin etiam appellatum, ad Nabataeos Arabas, (erant enim amici), ut apud eos impedimenta deponeret, donec acie cum Bacchide dimicaret. At Ioanni, dum iter faceret ad Nabataeos, Amaraei filii, ad insidiandum ex vrbe Medaba egressi, et ipsum, et qui cum eo erant, capiunt, cunctisque, quae ferebantur, direptis, et Ioannem et socios eius omnes interficiunt. Veruntamen poenam ob ista, quam commeruerunt, fratribus ipsius persoluebant, de qua haud multo post verba faciemus.

3. Bacchides autem, cognito, quod Ionathas in Iordanis paludibus castra haberet, die Sabbati captato, contra eum venit, tanquam ea die non pugnaturum propter legis reuerentiam. Ille vero socios adhortatus, additoque insuper, quod vita illis in periculo esset, in medio hostes inter fluuiumque conclusis, ut qui non habeant, quo se fuga reciperent, (nam hostes quidem a fronte eos premabant, a tergo vero flumen erat) quin et Deum precatus, ut illis victoriam daret, concreditur cum hostibus. quorum multis prostratis, ubi cernebat Bacchidem in se cum impetu ferri, dextram extulit, ut eum feriret. Cum autem ille ictum praeuideret eumque declinasset, Ionathas cum sociis in fluuium insiluit, et tranauit, atque ita trans Iordanem in tutum euaserunt, quod hostes

ἀλλ' ὑποσρέψαντος εὐθύς τῷ Βακχίδῃ εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ἄκραν. ἀπέβαλε δὲ τῆς στρατιᾶς ὡς περὶ διχίλις. πολλὰς δὲ τῆς Ἰουδαίας καταβαλλομένας πόλεις ὠχύρωσε, καὶ τὴν Ἰεριχῆντα καὶ Εμμαῦν, καὶ Βεθωρόν, καὶ Βεθῆλλαν, καὶ Θαμναθὰ, καὶ Φαραθῶ, καὶ Τοχόαν, καὶ Γάζαρα. καὶ πύργους ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων οἰκοδομήσας, καὶ τεῖχη περιβαλὼν αὐταῖς καρτερεῖα, καὶ τῷ μεγέθει διαφέροντα, δύναμιν εἰς αὐτάς κατέστησεν, ὅπως κατοῦν ἡκεῖθεν ὀρμώμενοι τὰς Ἰουδαίους ἔχωσι. μάλιστα δὲ τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ἄκραν ἰχύρωσε. λαβὼν δὲ καὶ τὰς τῶν πρώτων τῆς Ἰουδαίας παῖδας ὁμήρους, εἰς τὴν ἄκραν αὐτὰς ἐπέκλεισε, καὶ τῷτον ἐφύλαττε τὸν τρόπον.

δ'. Τὸν αὐτὸν δὲ καιρὸν παραγενόμενός τις πρὸς Ἰωνάθην καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆ Σίμωνα, τὰς Ἀμαραίους παῖδας ἀπήγγελεν αὐτοῖς γάμον ἐπιτελοῦντας, καὶ τὴν νύμφην ἄγοντας, ἀπὸ Γαβαθὰ πόλεως, θυγατέρα τινὸς ἕσσαν τῶν ἐπιφανῶν παρὰ τοῖς Λεαφί, μέλλειν δὲ γίνεσθαι παραπομπὴν τῆς κόρης λαμπρὰν καὶ πολυτελεῆ. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἰωνάθην καὶ Σίμωνα, καιρὸν ἐπιτηδεύτατον εἰς τὴν ἐκδικίαν τῶν ἀδελφῶν νομίσαντες αὐτοῖς παραφᾶναι, καὶ λήψεσθαι τὴν ὑπὲρ Ἰωάννη δίκην παρ' αὐτῶν ἐπὶ πολλῆς ἐξουσίας ὑπολαβόντες, ἐξώρμησαν εἰς Μηδάβαν, καὶ τὰς ἐχθρὰς ἐν τῷ ὄρει λοχῶντες ἔμενον. ὡς δὲ εἶδον αὐτὰς ἄγοντας τὴν παρεθένον, καὶ τὸν νυμφῖον, καὶ φίλων σὺν αὐτοῖς οἷον εἰκὸς ἐν γάμοις ὄχλον, ἀναπηδήσαντες ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀπέκτειναν ἅπαντας· καὶ τὸν κόσμον, καὶ τὴν ἄλλην ὅση τότε εἶπετο λεία τοῖς ἀνθρώποις, λαβόντες ὑπέστρεψαν. καὶ τιμωρίαν μὲν ὑπὲρ Ἰωάννη τὰς ἀδελφῶν παρὰ τῶν υἱῶν Ἀμαραίων τοιαύτην ἀπέλαβον. αὐτοὶ τε γὰρ ἦτοι καὶ οἱ συνεπόμενοι φίλοι καὶ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τέκνα διεφθάρησαν, ὄντες ὡς τετρακόσιοι.

ε'. Σίμων μὲν οὖν καὶ Ἰωνάθης, εἰς τὰ ἔλη τῷ ποταμῷ ὑποσρέψαντες, αὐτόθι κατέμενον. Βακχίδης δὲ, τὴν Ἰουδαίαν ἅπασαν Φεργαῖς ἀσφαλίσάμενος, ὑπέστρεψε πρὸς τὸν Βατιλέα. καὶ τότε μὲν ἐπ' ἔτη δύο τὰ τῶν Ἰουδαίων ἡρέμησε

non amplius amnem transirent, sed Bacchides e vestigio ad arcem Hierosolymitanam se reciperet. De suo autem exercitu hominum circiter duo millia amisit. Caeterum multas Iudaeae vrbes, quibus deiecta erant moenia, communiuit, et Hierichuntem, et Emmauntem, et Bethoron, et Bethellam, et Thamnatha, et Pharathonem, et Tochoam, et Gazara. Cumque turres in vnaquaque vrbe aedificasset, et muros validos et magnitudine praecellentes eis circumdedit, in illis praesidia collocavit, vt factis inde excursionibus Iudaeos infestarent. Maxime vero omnium Hierosolymorum arcem firmavit. Cumque et principum Iudaeae filios obsides accepisset, eos in arcem inclusit, atque itaque custodiebat.

4. Sub id tempus igitur quidam Ionathan et Simonem eius fratrem adiit, illisque nunciauit, Amaraei filios, nuptias celebrantes, sponfam ducere ex vrbe Gabatha, filiam cuiusdam de viris illustribus apud Arabas, foreque, vt puella deducatur cum splendido et sumtuoso apparatu. Ionathas autem et Simon, rati tempus sibi opportunissimum oblatum esse ad fratrem vlciscendum, opinatique se facillime posse Ioannis occisi poenas ab illis repetere, Medabam profecti sunt, et ad montem in insidiis locati inimicos expectabant. Cumque eos animadvertissent virginem ducentes, sponsumque, et magnam cum eis, vt in nuptiis fieri solet, amicorum turbam, exsilierunt in eos ex insidiis, et omnes ad vnum interfecerunt, captoque mundo muliebri et reliqua, quae viros tunc sequebatur, praeda, reuersi sunt. Atque huiusmodi supplicium ab Amaraei filiis sumserunt ob ea, quae Ioanni fratri fecerant. nam et illi ipsi et qui eos comitabantur amici, vt et vxores eorum et liberi, numero ad quadringentos, occisi sunt.

5. Et quidem Simon et Ionathas, in fluuii paludes reuersi, illic confederunt. Bacchides vero, cum Iudaeam omnem praesidiis muniuisset, ad Regem se recipit. Et tunc quidem per integrum biennium in tranquillo

πράγματα. οἱ δὲ Φυγάδες καὶ οἱ ἄσβεῖς, ὀρῶντες τὸν Ἰωνά-
 θην καὶ τὰς σὺν αὐτῷ μετὰ πολλῆς ἀδείας ἐνδιατρίβοντας
 τῇ χώρᾳ διὰ τὴν εἰρήνην, πέμπουσιν πρὸς Δημήτριον τὸν βασι-
 λέα, παρακαλοῦντες ἀποσῆλαι Βακχίδην ἐπὶ τὴν Ἰωνάθην
 σύλληψιν. ἐδήλουν γὰρ αὐτὴν ἀπόνως ἰσομένην, καὶ νυκτὶ
 μᾶ, μὴ προσδοκῶσιν αὐτοῖς ἐπιπεσόντας, ἀποκτενεῖν ἅπαν-
 τας. τῷ δὲ βασιλεῷς ἐκπέμψαντος τὸν Βακχίδην, γενόμενος
 ἕτος ἐν τῇ Ἰσθαίᾳ πᾶσιν ἔγραψε τοῖς φίλοις καὶ Ἰσθαίοις καὶ
 συμμάχοις, συλλαβεῖν αὐτῷ τὸν Ἰωνάθην. σπυδαζόντων δὲ
 πάντων καὶ μὴ δυναμένων κρατῆσαι τῷ Ἰωνάθῃ· ἐφυλάτ-
 τετο γὰρ σφόδρα τὴν ἐπιβλην ἡδημένος· ὁ Βακχίδης ὀρ-
 γισθεὶς τοῖς Φυγάσιν, ὡς ψευσαμένοις αὐτόν τε καὶ τὸν βα-
 σιλέα, πεντήκοντα αὐτῶν τὰς ἡγεμένους συλλαβὼν, ἀπέκτε-
 νεν. ὁ δὲ Ἰωνάθης σὺν τὰδελφῷ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ εἰς Βηθα-
 λαγὰν ἀναχωρεῖ, κώμῃ ἔσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ, φοβηθεὶς τὸν Βακ-
 χίδην· καὶ οἰκοδομήσας πύργους, καὶ τεῖχη περιβαλόμενος,
 αὐτὸν ἔχεν ἀσφαλῶς πεφραγμένον. Βακχίδης δὲ ταῦτα
 ἀκῶσας, τὴν τε μετ' ἑαυτῇ στρατιὰν ἄγων, καὶ τῶν Ἰσθαίων
 τὰς συμμάχους παραλαβὼν, ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην ἦκε, καὶ προσ-
 βαλὼν αὐτῷ τὰς ὀχυρώμασιν, ἐπὶ πολλὰς αὐτὸν ἡμέρας
 ἐπολιοῖκε. ὁ δὲ πρὸς τὴν σπυδὴν τῆς πολιορκίας ἐκ ἐνδύ-
 δωσιν, ἀλλὰ καρτερῶς ἀντιστάς, Σίμωνι μὲν τὸν ἀδελφὸν ἐν
 τῇ πόλει καταλείπει, τῷ Βακχίδῃ πολεμήσοντα· λάθρα δ'
 αὐτὸς εἰς τὴν χώραν ἐξελθὼν, καὶ συναγαγὼν χεῖρα πολλὴν
 παρὰ τῶν τὰ αὐτὰ φρονούντων, νυκτὸς ἐπιπίπτει τῷ Βακχι-
 δῃ στρατοπέδῳ, καὶ συχνὰς αὐτῶν διαφθείρας, φανερός καὶ
 τὰδελφῷ Σίμωνι γίνεται τοῖς ἐχθροῖς ἐπιπεσών. καὶ γὰρ
 ἕτος αἰσθόμενος τὰς πολεμίας ὑπ' αὐτῷ κτεινομένας, ἐπέξει-
 σιν αὐτοῖς, καὶ τὰ τε μηχανήματα τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν
 ἐνέπρησε τῶν Μακεδόνων, καὶ φόνον αὐτῶν ἱκανὸν εἰργάσα-
 το. Θεασάμενος δ' αὐτὸν ὁ Βακχίδης ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἀπει-
 λημένον, καὶ τὰς μὲν ἔμπροσθεν αὐτῷ, τὰς δ' ὀπίσθεν προσ-
 κειμένας, εἰς ἀδυμίαν ἅμα καὶ ταραχὴν τῆς διανοίας ἐπέ-
 πσε, τῷ παρ' ἐλπίδας ἀποβάντι τῆς πολιορκίας συγχυθείς.

erant Iudaeorum res. Verum transfugae et scelerati, cum viderent Ionatham cum suis pacis beneficio quietos securosque in regione agere, ad Demetrium regem quosdam legarunt, rogantes, vt Bacchidem mitteret ad Ionatham capiendum. Hoc enim in procliui fore significabant, vnaque nocte omnes, si eos de improviso adoriretur, opprimi posse. Cum autem Rex eo Bacchidem misisset, ille vbi in Iudaeam venit, scripsit ad amicos suos omnes, et Iudaeos et auxiliars, vt Ionatham comprehensum ad se adducerent. Postquam vero omnes summo studio id agerent, nec quidquam proficerent ad Ionatham capiendum (nam sibi valde cauebat, intellectis eorum insidiis), Bacchides, iratus perfugis, vt qui rem falso ad ipsum pariter ac Regem detulissent, ex principibus illorum ad quinquaginta homines comprehendit et interfecit. Ionathas autem cum fratre suorumque manu Bacchidis metu Bethlagam secessit, vicum in solitudine situm: et turribus aedificatis et moenibus ei circumdatis, sese a periculo securum conseruabat. At Bacchides, istis auditis, cum copiis, quae tum sibi aderant, exiens, et Iudaeis in auxilium euocatis, contra Ionatham profectus est, eiusque munimentis admoto exercitu, dies aliquammultos ipsum obsidebat. Ille vero acri oppugnantium studio nihil cedit, sed, cum fortiter resistisset, Simonem fratrem in vrbe relinquit, aduersus Bacchidem praeliaturum: ipse vero clam in regionem egressus, magnaue inter suae factionis homines manu collecta, nocte in castra Bacchidis impetum facit; et cum multos illic occidisset, Simoni etiam fratri palam fit, quod hostes esset adortus. nam et is sentiens stragem ab illo editam exit in eos, et Macedonum machinas, in obsidionem paratas, incendit, et caede multa in eos grassatur. Bacchides autem, cum vidisset sese ab inimicis circumuentum, et alios quidem a fronte, alios vero a tergo ipsum vrgentes, in desperationem animique consternationem incidit, vehementer perturbatus, quod res obsidionis praeter spem ceci-

τὸν μόντογε ὑπὲρ τῶν θυμὸν εἰς τὰς Φυγάδας, οἱ μετεπέμψαντο παρὰ τῆ βασιλείας αὐτὸν, ἀπίσκηψεν, ὡς ἐξηπατηκότας· ἐβάλτο δὲ τελέσας τὴν πολιορκίαν εὐπεπῶς, εἰ δυνατόν, εἰς τὴν οἰκίαν ὑποσέφην.

ς'. Μαθὼν δ' αὐτῷ τὴν διάνοιαν Ἰωνάθης, προσβύεται πρὸς αὐτὸν περὶ Φιλίας καὶ συμμαχίας, ὅπως ἀποδῶσιν ἀλλήλοις ὅς ἐλήφασιν αἰχμαλώτους ἐκάτεροι. νομίσας δὲ ταύτην εὐπεπεσέραν ὁ Βακχίδης τὴν ἀναχώρησιν, σπένδεται πρὸς τὸν Ἰωνάθην Φιλίαν· καὶ ὤμωσαν μὴ στρατεύειν ἐτι κατ' ἀλλήλων. καὶ τοὺς τε αἰχμαλώτους ἀποδοὺς, καὶ τοὺς ἰδίους κομισάμενος, ὑπέσχεψεν εἰς Ἀντιόχειαν πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, ἐκ ἐτι εἰς τὴν Ἰερουσαλὴμ ἐνέβαλεν. ὁ δὲ Ἰωνάθης, ταύτης τῆς ἀδείας λαβόμενος, καὶ ποιούμενος ἐν Μαχμὰ πόλει τὴν διαίταν, αὐτόθι τοῖς ἔχλοις διέιπε τὰ πράγματα, καὶ τοὺς πονηροὺς καὶ ἀσεβεῖς κολάζων ἐκάθηνεν οὕτως ἀπὸ τούτων τὸ ἔθνος.

ΚΕΦ. β'.

Ως Ἀλέξανδρος, πολεμῶν τῷ Δημητρίῳ, πολλὰ ἰδωρήσατο Ἰωνάθην, καὶ ἀποδείξας αὐτὸν ἀρχιερέα συμμαχεῖν ἔπεισεν αὐτῷ, εἰ καὶ μείζονα ἐκείνῳ ὑπάρχεντο Δημήτριος. περὶ Δημητρίῳ τελευτῆς.

ΕΤΕΙ δ' ἐξηκοστῷ καὶ ἑκατοστῷ Ἀλέξανδρον τὸν Ἀντιόχῳ Ἐπιφανῆς υἱὸν, ἀναβάντα εἰς Συρίαν, συνέβη καταλαβέσθαι Πτολεμαῖδα, ἐκ προδοσίας τῶν ἐνδοθεν στρατιωτῶν. ἀπεχθὼς γὰρ εἶχον πρὸς τὸν Δημήτριον, διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῷ καὶ τὸ δυσέντευκτον. ἀπεκλείσας γὰρ αὐτὸν εἰς τετραπύργιον τι βασιλείου, ὃ κατεσκευάσεν αὐτὸς ἐκ ἀποθνῆς τῆς Ἀντιοχείας, ὅδενα προσέτιτο, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ πράγματα ῥάθυμος ἦν καὶ ὀλγῶρος. ἔθεν αὐτῷ καὶ μᾶλλον τὸ παρὰ τῶν ὑποταταγμένων μῖσος ἐξήφθη, καθὼς ἤδη καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν. γενόμενον οὖν ἐν Πτολεμαίδι τὸν Ἀλέξανδρον ἀκύσας ὁ Δημήτριος, ἤγεν ἅπασαν ἀναλαβὼν τὴν

deriat. Veruntamen iram inde collectam in perfugas, qui ipsum a Rege accersuerant, conuertit, quasi ab eis deceptus: volebarque, obsidione finita, cum dignitate, si fieri posset, domum redire.

6. Quod eius consilium ubi Ionathas intellexit, legatos ad eum mittit de amicitia et societate ineunda, ea conditione, ut sibi inuicem redderent, quos utrique captivos fecerint. Bacchides, huiusmodi discessionem sibi alia honestiorem fore ratus, paciscitur cum Ionatha amicitiam, sibi que mutuo iurarunt neutrum alteri arma illaturum. atque ita, redditis receptisque captiuis, Antiochiam ad Regem reuersus est: et post hunc discessum deinceps nullum in Iudaeam impetum fecit. Ionathas vero hanc securitatem nactus, et in Machma vrbe vitam agens, illic populo res administrabat: atque sceleratos et impios supplicio afficiens, hoc modo gentem ab illis perpurgauit.

CAP. II.

Quomodo Alexander bellum gerens aduersus Demetrium Ionathae multa elargitus est, et pontificatu ei delato ipsum in societatem suam pertraxit, quamuis illi maiora pollicitus esset Demetrius. De obitu Demetrii.

ANno autem centesimo sexagesimo contigit, ut Alexander, Antiochi Epiphanis filius, cum Syriam adscendisset, Ptolemaïdem occuparet, proditione militum, qui eam praesidio tenebant. infensi enim erant Demetrio, tum quod is superbus esset, tum quod difficulter ad eum pateret aditus. nam cum in regiam quandam quatuor turribus munitam se conclusisset, quam ipse non procul ab Antiochia exstruxerat, neminem in eam admittebat: sed in rebus administrandis socors erat et negligens. unde et subditorum in eum odium magis accensum erat, sicuti alibi etiam declarauimus. Itaque Demetrius, ubi fama acceperat Alexandrum esse in vrbe Ptolemaïde, copiis suis omni-

δύναμιν ἐπ' αὐτόν. ἔπειμψε δὲ καὶ πρὸς Ἰωνάθην πρέσβεις περὶ συμμαχίας καὶ εὐνοίας. φθάσαι γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον διέγνω, μὴ προδιαλεχθεὶς ἐκεῖνος αὐτῷ χῆν τὴν παρ' αὐτῷ βοήθειαν. τῆτο δ' ἐποίησεν, φοβηθεὶς, μὴ μνησικακίσας ὁ Ἰωνάθης αὐτῷ τῆς ἔχθρας συνεπιθῆται. προσέταξεν οὖν αὐτῷ συναθροίσκειν δύναμιν, καὶ κατασκευάζειν ὄπλα, καὶ τὰς ὁμήρους, ὧς τῶν Ἰσδαίων ἐνέκλειτε Βακχίδης ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἱερουσολύμων, ἀπολαβεῖν. τοιούτων οὖν αὐτῷ τῶν παρὰ Δημητρίου προσπεσόντων, ὁ Ἰωνάθης παραγενόμενος εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα, τὴν ἐπιστολὴν ἀνέγνω τῷ βασιλέως, ἀκούοντων τῷ τε λαῷ καὶ τῶν Φεργούντων τὴν ἀκρόπολιν. ἀναγνωσθέντων δὲ τούτων, οἱ ἄσεβεις καὶ Φυγάδες ἐκ τῆς ἀκροπόλεως λίαν ἔδεισαν, ἐπιτετροφότος Ἰωνάθῃ τῷ βασιλέως στρατιὰν συλλέγειν καὶ τὰς ὁμήρους ἀπολαβεῖν. ὁ δὲ τοῖς γενεῦσιν ἐκάστω τὸν ἴδιον ἀπέδωκε. καὶ ὕτως μὲν Ἰωνάθης ἐν Ἱερουσόλοις τὴν μονὴν ἐποιεῖτο, καμνίζων τὰ κατὰ τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τὴν αὐτῇ βάλῃσιν κατασκευάζων ἕκαστον. ἐκέλευσε γὰρ οἱ κοδομηθῆναι καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως ἐκ λίθων τετραγώνων, ὡς ἂν ἡ πρὸς τὰς πολεμικὰς ἀσφαλέστερα. ταῦτα δ' ὁρῶντες οἱ τῶν Φεργίων τῶν ἐν τῇ Ἰσδαίᾳ φύλακες, ἐκλιπόντες αὐτὰ πάντες ἐφυγον εἰς Ἀντιόχειαν, παρὲξ τῶν ἐν Βεθσῆρα πέλει, καὶ τῶν ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἱερουσολύμων. ὅτοι γὰρ ἡ πλείων μοῖρα τῶν ἄσεβων Ἰσδαίων καὶ πεφουγόντων ἦσαν, καὶ διὰ τῆτο τὰς Φεργὰς ἔκ ἐγκατέλειπον.

β'. Γνὼς δὲ Ἀλέξανδρος τὰς τε ὑποσχέσεις, ἃς ἐποιήσατο Δημήτριος πρὸς Ἰωνάθην, καὶ εἰδὼς καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτῆς, καὶ ὅποσα διέθηκε πολεμῶν τὰς Μακεδόνας, καὶ πάλιν οἷα πεπονθὼς αὐτὸς εἶη ὑπὸ Δημητρίου καὶ Βακχίδου τῷ Δημητρίῳ στρατηγῷ, σύμμαχον ἔκ ἂν εὖρεν Ἰωνάθῃ ἀμείνως πρὸς τὰς Φίλῃς ἔλεγεν ἐν τῷ παρόντι καιρῷ· ὅς καὶ πρὸς τὰς πολεμικὰς ἐστὶν ἀνδρείος, καὶ μῖσος οἰκῆον ἔχει πρὸς Δημήτριον, πολλὰ πεπονθὼς ὑπ' αὐτῆς κακὰ καὶ πεποιηκώς. εἰ τοιγαροῦν δοκῇ Φίλον ποιῆσθαι αὐτὸν κατὰ Δημητρίον, νῦν ἐστὶν ἔκ ἄλλο τε χρησιμώτερον παρακαλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν

bus assumptis contra eum profectus est. Quin et legatos ad Ionatham misit, ut eum sibi socium haberet benevolumque. Ei enim in animo erat, ut Alexandrum praeveniret, ne is cum Ionatha prior colloquutus illius auxilium impetraret. idque eo magis faciebat, veritus, ne Ionathas, iniuriarum memor, ipsum inimicitarum ergo vna adoriretur. Ei itaque imperavit, ut delectum haberet, et arma compararet, obsidesque Iudaeorum reciperet, quos Bacchides in Hierosolymorum arcem conducerat. Igitur cum mandata eiusmodi ad eum a Demetrio delata essent, Ionathas, ubi ad Hierosolyma venit, literas recitavit, audientibus omnibus tum caeteris, tum iis, qui arcem praesidio tenebant. Illis autem recitatis, impii et transfugae, qui in arce erant, vehementer territi sunt, quod Ionathae facta esset a Rege exercitum colligendi potestas, obsidesque sibi habendi. Ille vero eos parentibus suis quemque reddidit. Atque ita quidem Ionathas Hierosolymis habitabat, urbem instaurans et pro arbitrio suo vnumquodque construens. iussit enim aedificari muros urbis ex lapidibus quadratis, ut essent illi ab hostibus tutiores. Ista autem cum animadverterent qui in praesidio erant munitionum per Iudaeam, cuncti, illis relictis, Antiochiam diffugerunt, praeter eos, qui Bethsuram tenebant et Hierosolymorum arcem. Horum enim pars maxima Iudaei erant impii et transfugae: ideoque praesidia non deserebant.

2, Alexander autem, cum didicisset, quid Demetrius Ionathae promiserit, simul et rescivisset, et quam egregie se gesserit, et quae mala bellando Macedonibus intulerit, quaeque vicissim ille passus fuerit a Demetrio et Bacchide duce copiarum Demetrii, apud amicos dictitabat, non posse se eo tempore commodiorem socium habere quam Ionatham: qui et fortis est adversus hostes, et singulari Demetrium odio prosequitur, ut qui multas iniurias ab eo acceperit, multisque vicissim eum affecerit. Itaque si idem ipsis videatur, ut illum sibi amicum sociumque facerent contra Demetrium, nunc potius quam alio tempore e re sua erit illum invitare ad societatem inveni-

συμμαχίαν. δόξαν οὖν αὐτῷ, καὶ τοῖς φίλοις πέμπειν πρὸς τὸν Ἰωνάθην, γράφει τοιαύτην ἐπιστολήν. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΙΩΝΑΘΗ ΤΩΙ ΑΔΕΛΦΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. "Τὴν μὲν ἀνδρείαν σε καὶ πίσιν ἀκηκόαμεν "πάλα, καὶ διὰ τῆτο πέπομφαμεν πρὸς σε περὶ Φιλίας καὶ "συμμαχίας. χειροτονῶμεν δέ σε σήμερον ἀρχιερεῖα τῶν Ἰσ- "δαίων, καὶ φίλον ἐμὸν καλεῖσθαι. ἀπέσταλκα δέ σοι καὶ "δωρεάς, σολὴν πορφυρεῖν καὶ σέφανον χρύσειον, καὶ παρα- "καλῶ τιμηθέντα ὑφ' ἡμῶν ὁμοπον γίνεσθαι περὶ ἡμᾶς.

γ'. Δεξάμενος δὲ τὴν ἐπιστολήν ὁ Ἰωνάθης, ἐνδύεται μὲν τὴν ἀρχιερατικὴν σολήν, τῆς Σηνοπηγίας ἐνστάσης μετὰ ὅττι τέσσαρα, ἣ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ Ἰδαν ἀποθανεῖν. καὶ γὰρ ἡδὲ κατὰ τῆτον τὸν χρόνον ἀρχιερεὺς τις ἐγγόνει. συνάγει δὲ δύναμιν πολλήν, καὶ πλῆθος ὅπλων ἐχάλκευε. Δημήτριον δὲ ταῦτα σφόδρα ἐλύπησε μαθόντα, καὶ τῆς βραδυτῆτος ἑαυτὸν ἐποίησεν αἰτιάσθαι, ὅτι μὴ προλαβὼν Ἀλέξανδρον αὐ- τὸς ἐφιλανθρωπεύσατο τὸν Ἰωνάθην, ἀλλ' ἐκείνου καταλίποι κακρὸν εἰς τοῦτο. γράφει μέντοι καὶ αὐτὸς ἐπιστολήν τῷ Ἰω- νάθῃ καὶ τῷ δῆμῳ δηλοῦσαν τάδε. "ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗ- "ΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΝΑΘΗ ΚΑΙ ΤΩΙ ΕΘΝΕΙ ΤΩΝ "ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΧΑΙΡΕΙΝ. Ἐπειδὴ διετηρήσατε τὴν "πρὸς ἡμᾶς Φιλίαν, καὶ περᾶσασιν ὑμᾶς τοῖς ἐμοῖς ἐχθροῖς "οὐ προσέθεοθε, καὶ ταύτην μὲν ὑμῶν ἐπαμῶ τὴν πίσιν, καὶ "παρακαλῶ δὲ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμένειν, ἀποληφόμενες ἀμοι- "βάς παρ' ἡμῶν καὶ χάριτας. τοὺς γὰρ πλείους ὑμῶν ἀνή- "σω τῶν φόρων καὶ τῶν συντάξεων, ἃς προστελεῖτε τοῖς πρὸ "ἐμοῦ βασιλεῦσι καὶ ἐμοί. νῦν τε ὑμῖν ἀφίημι τοὺς φόρους, "οὓς αἰεὶ παρέρχετε. πρὸς τούτοις καὶ τιμὴν ὑμῖν χαρίζομαι "τῶν ἀλῶν καὶ τῶν σεφάνων, οὓς προσεφέρετε ἡμῖν· καὶ "ἀντὶ τῶν τρίτων τῶ καρποῦ, καὶ τῶ ἡμίσεος τῶ ξυλίνης καρ- "ποῦ τὸ γινόμενον ἐμοὶ μέρος ὑμῖν ἀφίημι, ἀπὸ τῆς σήμερον "ἡμέρας. καὶ ὑπὲρ κεφαλῆς ἐκάστης ὃ ἔδει μοι δίδεσθαι τῶν "ἐν τῇ Ἰσδαίᾳ κατοικούντων, καὶ τῶν τριῶν τοπαρχιῶν τῶν τῇ "Ἰσδαίᾳ προσκειμένων, Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας καὶ Πε-

dar. Cum igitur ita visum esset ei et amicis, ut ad Ionatham mitterent, huiusmodi literas scribit. REX ALEXANDER IONATHANI FRATRIS. "Iam-
"dudum audiuius de fide tua et fortitudine: ideoque ad
"te misimus, qui de amicitia et societate agant. Porro
"te facimus hodie Iudaeorum pontificem, et ut noster
"amicus dicare statuimus. Quin et munera tibi mittenda curavi, stolam purpuream et auream coronam: te-
"que obsecro, ut a nobis honoratus similiter erga nos af-
"fectus sis.

3. His literis acceptis, Ionathas pontificalem stolam induit, instante Umbraculorum festo, quadriennio post fratris eius Iudae interitum. etenim nemo per illud tempus pontificatum obierat. Magnum etiam exercitum colligit, et multa arma fabricabat. Quibus rebus auditis, Demetrius indoluit; coepitque suam sibi vitio vertere tarditatem, quod non anticiparit Alexandrum, pleniori obsequio Ionathae benevolentiam demerendo, sed illi satis temporis relinqueret ad eam praeripiendam. Veruntamen et ipse literas scribit ad Ionatham populumque in hanc sententiam. "REX DEMETRIUS IONATHAE ET IUDAEORVM GENTI S. Quo-
"niam amicitiam nobiscum initam servastis, et ad nostros inimicos, qui vos tentarunt, non defecistis, hanc vestram fidem laudo, hortorque, ut in iisdem permaneat, beneficii gratiam a nobis vicissim consequuturi. Plerosque enim vestrum tributis et pensionibus leuabo, quae et regibus antecessoribus meis et mihi iam antependebatis. Et nunc vobis vectigalia remitto, quae solvere semper consuevistis. Ac praeterea pretium salis vobis condono, et coronarum, quas nobis asferre soliti eratis; et quod mihi, pro tertiis frugum et dimidiis fructus arborum, iure cedebat, ex hodierno die in posterum vobis remitto. Et quod in singula capita mihi dari oportebat, ab his qui Iudaeam incolunt et qui sunt in tribus toparchiis, quae Iudaeae adiacent, Samariae et Galilaeae et Peraeae, id vobis concedo ab hoc tem-

"ραίας, τὸτο παραχωρῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆ νῦν εἰς τὸν ἅπαντα
 "χρόνον. καὶ τὴν Ἱερουσολυμιτῶν πόλιν ἱερὰν καὶ ἄσυλον εἶναι
 "βέλομαι, καὶ ἐλευθέραν ἕως τῶν ἔρων αὐτῆς ἀπὸ τῆς δεκά-
 "της καὶ τῶν τελῶν. τὴν δὲ ἄρῃν ἐπιτρέπω τῷ ἀρχιερεῖ ὑμῶν
 "Ἰωνάθῃ, ὃς δ' ἂν αὐτὸς δεκιμάσῃ πιστὸς καὶ φίλος, τάτῃς
 "ἐν αὐτῇ Φερεὲς καταστήσας, ἵνα φυλάσσωσιν ἡμῖν αὐτήν·
 "καὶ Ἰσδαίων δὲ τῆς αἰχμαλωτιζέντας καὶ δαλυνόντας ἐν
 "τῇ ἡμετέρᾳ, ἀφίημι ἐλευθέρους. κλεύω δὲ μηδὲ ἀγγαρεύε-
 "σθαι τὰ Ἰσδαίων ὑπεζύγια· τὰ δὲ Σάββατα, καὶ ἑορτὴν
 "ἅπαντα, καὶ τρεῖς αἱ πρὸ τῆς ἑορτῆς ἡμέραι, ἕως ἂν ἀτελεῖς.
 "τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἐν τῇ ἐμῇ κατοικοῦντας Ἰσδαίους
 "ἐλευθέρους καὶ ἀνεπηρέστους ἀφίημι· καὶ τοῖς στρατεύεσθαι
 "μετ' ἐμῶ βελομένοις ἐπιτρέπω, καὶ μέχρι τρισμυρίων ἐξέσω
 "τὸτο· τῶν δ' αὐτῶν, ὅποι ἂν ἀπίωσι, τεύχονται ὧν καὶ τὸ
 "ἐμὸν στρατεύμα μεταλαμβάνει. καταστήσω δ' αὐτῶν, ὃς μὲν
 "εἰς τὰ Φερίσια, τινὰς δὲ καὶ περὶ τὴν φυλακὴν τῆμῳ σώμα-
 "τος, καὶ ἡγεμόνας δὲ ποιήσω τῶν περὶ τὴν ἐμὴν αὐλήν. ἐπι-
 "τρέπω δὲ καὶ τοῖς πατράσις χρησθῆναι νόμοις καὶ τάτῃς φυ-
 "λάσσειν, καὶ τοῖς τρισὶ τοῖς προκειμένοις τῇ Ἰσδαίᾳ νομοῖς
 "ἐπιτάσσεσθαι βέλομαι, καὶ τῷ ἀρχιερεῖ ἐπιμελὲς εἶναι, ἵνα
 "μηδὲ εἰς Ἰσδαίους ἄλλο ἔχη ἱερὸν προσκυνεῖν, ἢ μόνον τὸ ἐν
 "Ἱερουσολύμοις. δίδωμι δ' ἐκ τῶν ἐμῶν εἰς τὴν δαπάνην τῶν
 "Θυσιῶν κατ' ἔτος μυριάδας πεντεκαίδεκα, τὰ δὲ περισ-
 "σεύοντα τῶν χρημάτων ὑμέτερα εἶναι βέλομαι· τὰς δὲ μυ-
 "ρίας δραχμάς, ὥς ἐλάμβανον ἐκ τῆ ἱερᾶ οἱ βασιλεῖς, ὑμῖν
 "ἀφίημι, διὰ τὸ προσήκειν αὐτάς τοις ἱερεῦσι τοῖς λειτουργ-
 "οῦσι τῷ ἱερῷ. καὶ ὅσοι δ' ἂν φύγωσιν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Ἱε-
 "ρουσολύμοις, καὶ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῷ χρηματίζοντα, ἢ βασιλι-
 "κὰ ὀφείλοντες χρήματα, ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν, ἀπολελύθω-
 "σαν ὄντοι, καὶ τὰ υπάρχοντα αὐτοῖς σῶα ἔσω. ἐπιτρέπω δὲ
 "καὶ ἀνακαμνίζειν τὸ ἱερὸν καὶ οἰκοδομεῖν, τῆς εἰς ταῦτα δα-
 "πάνης ἐκ τῶν ἐμῶν γινομένης, καὶ τὰ τείχη δὲ συγχωρῶ τὰ
 "τῆς πόλεως οἰκοδομεῖσθαι, καὶ πύργους ὑψηλοὺς ἐγείρειν, καὶ
 "ταῦτα ἐκ τῶν ἐμῶν ἀνίσαντας. εἰ δὲ τι καὶ Φερίσιον εἴην, ὃ

"pore in perpetuum. Et urbem Hierosolymitarum sa-
 "cram et inuiolabilem esse volo, et a decumis vesti-
 "galibusque immanem qua patet eius territorium. Ar-
 "cem etiam eius permitto pontifici vestro Ionathae, et
 "quos ipse pro amicis et fidis habuerit praesidio eius
 "adhibere, ut eam nobis custodiant: ac praeterea Iu-
 "daeorum eos, qui bello capti in terris nostris ser-
 "uiunt, dimitto liberos. Ad haec iubeo, ut Iudaeo-
 "rum iumenta ad angarias non adigantur: atque Sab-
 "bata et fella omnia et tres dies festum antecedentes
 "immanes sint. Similiter et Iudaeos in meo regno de-
 "gentes dimitto liberos nullisque iniuriis affectos: et
 "qui mecum militare voluerint, eos sino, liceatque
 "illis in exercitum meum describi ad hominum millia
 "triginta: idemque stipendium, quod nostri milites
 "accipiunt, illis, ubicunque ierint, numerabitur. Ex
 "his autem quosdam in praesidiis collocabo, alios vero
 "in corporis mei custodes habebo, praefectosque fa-
 "ciam illorum, qui sunt in regia mea. Permitto etiam
 "eis patriis legibus vivere, eandemque seruare; volo-
 "que illos imperare tribus praefecturis Iudaeae attribui-
 "tis, pontificique id curae esse, ut nemo Iudaeus
 "aliud templum habeat, ad Deum venerandum, prae-
 "ter illud, quod Hierosolymis est. Insuper singulis an-
 "nis de meo fisco largior centum et quinquaginta mil-
 "lia drachmarum in sumtum sacrificiorum, et quic-
 "quid pecuniae superest id vestrum esse volo: illa au-
 "tem decem millia drachmarum, quae de templo reges
 "accipiebant, vobis remitto, quod pertineant ad sacer-
 "dotes rem diuinam in templo procurantes. Quicunque
 "etiam confugerint in templum Hierosolymitanum et in
 "eius pomœria, qui debitores essent pecuniae fiscalis, aut
 "ex alia re, absoluantur et ipsi, et res eorum ipsis saluae
 "sunt. Tum autem permitto, ut instauraretur templum
 "et aedificetur, sumtibus ad ista ex fisco meo supposito-
 "tis: quin etiam concedo, ut moenia urbis exstruantur,
 "turresque altae excitentur, ita ut ista omnia meis im-
 "pensis erigantur. Denique si quod castrum sit

“συμφέρει τῇ Ἰσδαίων χώρα ὀχυρὸν εἶναι, καὶ τοῦτ' ἐκ τῶν
“ἐμῶν κατασκευαθήτω”.

δ'. Ταῦτα μὲν ὑπάρχοντες καὶ χαριζόμενοι τοῖς Ἰσδαίοις ἔγραψε Δημήτριος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ βασιλεὺς, δύναμιν μεγάλην συναγαγὼν μισθοφόρων καὶ τῶν προσδεμένων ἐκ τῆς Συρίας αὐτῷ στρατιωτῶν, ἐπὶ τὸν Δημήτριον ἐστράτευσε. καὶ μάχης γενομένης, τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας τῷ Δημήτρει τρέπεται τῆς ἐναντίας εἰς φυγὴν, καὶ ἐδίωξεν ἄχρι πολλῶν, κτείνει τε συχνὰς αὐτῶν καὶ διασπάζει τὸ στρατόπεδον· τὸ δὲ δεξιὸν, ὃ συνέβαινεν εἶναι τὸν Δημήτριον, ἥτταται. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐφυγον· Δημήτριος δὲ γενναίως μαχόμενος ἐκ ὀλίγης μὲν ἀναρᾷ τῶν πολεμίων, διώκων δὲ τῆς ἄλλης, εἰσελαύνει τὸν ἵππον εἰς τέλμα βαθύ καὶ δυσεκπόρευτον, ἔνθα συνέβη, πεσόντος αὐτοῦ τῷ ἵππῳ, μὴ ὀνύμενος διαφυγεῖν ἀναρᾷθῆναι. τὸ γὰρ συμβεβηκὸς περὶ αὐτὸν ἰδόντες οἱ πολέμοι ἀνέσρεψαν, καὶ κυκλωσάμενοι τὸν Δημήτριον, πάντες ἐπ' αὐτὸν ἠκόντιζον. ὁ δὲ, πεζὸς ὢν, γενναίως ἀπεμάχετο, καὶ τελευτᾶν τραύματα λαβὼν πολλὰ, καὶ μηκέτ' ἀντέχειν δυνάμειος, κατέπεσε. καὶ τέλος μὲν τοιοῦτο τὸν Δημήτριον κατέλαβεν, ἔτη βασιλεύσαντα ἑνδεκα, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν.

ΚΕΦ. γ'.

Ἡ Ονία φίλια πρὸς τὸν Φιλομήτορα Πτολεμαῖον· καὶ ὡς ὠκρόδμησε ναὸν ἐν Αἰγύπτῳ, ὅμοιον τῷ ἐν Ἱερουσολύμοις.

Ὁ Δὲ Ονίας τῷ ἀρχιερέως υἱὸς, ὁμώνυμος δὲ ὢν τῷ πατρὶ, ὃς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Φυγὼν πρὸς τὸν βασιλέα Πτολεμαῖον τὸν ἐπικαλούμενον Φιλομήτορα διῆγεν, ὡς καὶ πρότερον εἰρήκαμεν, ἰδὼν τὴν Ἰσδαίαν κακωμένην ὑπὸ τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν βασιλέων αὐτῶν, βεβλόμενος δὲ αὐτῷ μνήμην καὶ δόξαν αἰώνιον κατασκευάσαι, διέγνω πέμψας πρὸς Πτολεμαῖον τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν Κλεοπάτραν, αἰτήσασθαι παρ'

^aquod Iudaeorum regioni expediat munitum esse, sumtibus meis opera fiant et munitiones.

4. Ista quidem Demetrius, promissa faciens volensque gratificari Iudaeis, ad eos scripsit. Alexander autem rex, ingenti exercitu coacto, tam ex mercenariis, quam ex militibus, qui e Syria ad eum accesserant, contra Demetrium profectus est. Cumque pugna committeretur, sinistrum Demetrii cornu eos, qui sibi oppositi erant, in fugam vertit, et diu persequutum est, multosque illorum occidit et castra diripit; dextrum vero, in quo forte erat Demetrius, vincitur. Atque alii quidem omnes in fugam se coniecerunt: at Demetrius, fortiter dimicans, hostium non paucos interfecit, dumque alios subsequitur, equo inuectus est in coenum profundum et transitu difficile, ubi contigit, ut ille, cum prolapso equo effugere non potuerit, occideretur. nam hostes, viso quod ei acciderat, reuersi sunt; cumque Demetrium circumdedissent, eum iaculis omnes petierunt. at ille, quanquam pedibus esset, fortiter propugnabat, tandemque multis vulneribus confectus, cum diutius resistendo non esset, occubuit. Atque hoc modo vitam finiuit Demetrius, anno regni sui vndecimo, sicut et alibi declarauimus.

CAP. III.

Amicitia inter Oniam et Ptolemaeum Philometorem: utque Onias in Aegypto templum exstruxit Hierosolymitano simile.

ONIAE autem pontificis filius, eodemque nomine quo pater appellatus, (qui profugus ad Ptolemaeum regem cognomine Philometorem se contulit et Alexandriae degerebat, ut iam ante diximus) cum videret Iudaeam vexatam a Macedonibus eorumque regibus, velletque sibi memoriam gloriamque aeternam parare, decreuit, missis ad Ptolemaeum regem et Cleopatram reginam literis,

αὐτῶν ἐξουσίαν, ὅπως οἰκοδομήσειε ναὸν ἐν Αἰγύπτῳ, παρα-
 πλῆσιον τῷ ἐν Ἱερουσολύμοις, καὶ Λευίτας καὶ ἱερεῖς ἐκ τῆ
 ἰδίας γένους καταστήσῃ. τῷτο δὲ ἐβύλετο Φαρήων μάλιτα τῷ
 προφῆτῃ Ησαΐα, ὃς, ἔτεσιν ἔμπροσθεν ἐξακοσίοις πλέον γε-
 γονώς, προεῖπεν, ὡς δὲ πάντως ἐν Αἰγύπτῳ οἰκοδομηθῆναι
 ναὸν τῷ μεγίστῳ Θεῷ, ὑπ' ἀνδρὸς Ἰσρααλίων. διὰ ταῦτα οὖν
 ἐπηρμένους ὁ Ονίας, γράφει Πτολεμαίῳ καὶ Κλεοπάτρᾳ, τοι-
 αύτην ἐπιστολήν. "ΠΟΛΛΑΣ καὶ μεγάλας ὑμῖν χρείας τε-
 "τελεκώς ἐν τοῖς κατὰ πόλεμον ἔργοις μετὰ τῆς τῷ Θεῷ βοή-
 "θείας, καὶ γενόμενος ἐν τῇ Κοίλῃ Συρία καὶ Φοινίκη, καὶ
 "εἰς Λεόντων δὲ πόλιν τὴν Ἡλιοπολίτιν σὺν τοῖς Ἰσρααλίοις, καὶ
 "εἰς ἄλλας τόπους ἀφικόμενος τῷ ἔθνει, καὶ πλείους εὐρῶν
 "παρὰ τὸ καθήκον ἔχοντας ἱερεῖς, καὶ διὰ τοῦτο δύσνης ἀλ-
 "λήλοισι, ὃ καὶ Αἰγυπτίοις συμβέβηκε διὰ τὸ πλῆθος τῶν
 "ἱερῶν, καὶ τὸ περὶ τῆς θρησκείας οὐχ ὁμοδοξεῖν, ἐπιτηδεύ-
 "τατον τόπον εὐρῶν ἐν τῷ προσαγορευμένῳ τῆς ἀγέλης Βε-
 "βάσεως ὀχυρώματι, βρύοντα ποικίλης ὕλης καὶ τῶν ἱερῶν
 "ζώων μεσὸν, δέομαι συγχωρῆσαί μοι, τὸ ἀδέσποτον ἀνακα-
 "θάραντι ἱερὸν καὶ συμπεπτακὸς, οἰκοδομήσαι ναὸν τῷ με-
 "γίστῳ Θεῷ, καθ' ὁμοίωσιν τῷ ἐν Ἱερουσολύμοις, τοῖς αὐτοῖς
 "μέτεροις, ὑπὲρ τε σὲ καὶ τῆς γυναῖκος καὶ τῶν τέκνων, ἵν'
 "ἔχωσιν οἱ τὴν Αἴγυπτον κατοικοῦντες Ἰσρααλιῖται, εἰς αὐτὸ
 "συνιόντες κατὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, ταῖς σᾶς ἐξυ-
 "πηρετεῖν χρείας. καὶ γὰρ Ησαΐας ὁ προφῆτης τῷτο προεῖ-
 "πεν, ἔσται θυσιαστήριον ἐν Αἰγύπτῳ, κυρίῳ τῷ Θεῷ. καὶ
 "πολλά δὲ προεφήτευσεν ἄλλα τοιαῦτα διὰ τὸν τόπον.

β'. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ονίας τῷ βασιλεῖ Πτολεμαίῳ γρά-
 φει. κατανοήσεις δ' ἂν τις αὐτῇ τὴν εὐσέθειαν καὶ Κλεοπά-
 τρας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς καὶ γυναῖκος, ἐξ ἧς ἀντέγραφαν
 ἐπιστολῆς. τὴν γὰρ ἀμαρτίαν καὶ τὴν τοῦ νόμου παράβασιν
 εἰς τὴν Ονίαν κεφαλὴν ἀνέθεσαν. ἀντέγραφαν γὰρ ἕτως.
 "ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΚΛΕΟ-
 "ΠΑΤΡΑ ΟΝΙΑΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. Ἀνέγνωμέν σε τὴν παράκλη-
 "σιν, ἀξιοῦντος ἐπιτραπῆναί σοι τὸ ἐν Λεοντοπόλει τῷ Ἡλιο-

ab illis petere, vt sibi liceret in Ægypto templum aedifi-
 care Hierosolymitano simile, et in eo Leuitas et sacerdo-
 tes ex suo genere constituere. Hoc autem volebat, prae-
 fertim quod Esaias vati consideret, qui, cum ante sex-
 centos amplius annos vixerit, praedixit fore omnino, vt
 in Ægypto conderetur templum Deo maximo ab homine
 Iudaeo. Onias igitur, propter haec cupiditate elatus,
 Ptolemaeo et Cleopatrae huiusmodi literas scribit. "CVM
 "MVLTa magnaue belli munera Dei auxilio in vestram
 "vtilitatem confecissem, atque in Coelen-Syriam Phoe-
 "nicemque me contulissem, et cum Iudaeis in Leonto-
 "polim etiam praefecturae Heliopolitanae urbem aliaque
 "istius gentis loca peruenissem, et quamplurimos animad-
 "vertissem templa contra atque oporteret habentes, et
 "idcirco sibi inuicem infensos, id quod Ægyptiis etiam
 "accidit propter multitudinem templorum et diuersas de
 "religione sententias, inuento loco maxime opportuno
 "in arce, Dianae agrestis nomine vocata, varia materia
 "abundante, sacrisque animalibus pleno, rogo, vt sanum
 "isthic nulli sacratum numini iamque collapsum mihi li-
 "ceat repurgare, et in templum Deo maximo exstruere
 "ad similitudinem Hierosolymitani, iisdem plane men-
 "suris, pro te tuaque coniuge et liberis, vt Iudaei, qui
 "Ægyptum incolunt, illic conuenientes ex mutua inter
 "se concordia, tuis vtilitatibus pareant. Nam et Esaias
 "vates hoc praedixit: futurum esse in Ægypto altare do-
 "mino Deo sacratum. et multa id genus alia propter lo-
 "cum illum vaticinatus est.

2. Et haec quidem Onias Ptolemaeo regi scribit: de
 ipsius autem et Cleopatrae eius sororis et coniugis pietate
 coniecturam licet facere ex ea, qua literis istis responde-
 runt, epistola. fecerunt enim, vt peccatum hoc legisque
 praeuaricatio in caput Oniae reciderent. nam in hunc
 modum ei referri serunt. "PTOLEMAEVUS REX ET
 "CLEOPATRA REGINA ONIAE S. Legimus tuam
 "petitionem, qua nos oras, vt tibi permittatur illud
 "apud Leontopolim praefecturae Heliopolitanae tem-

“πολίτῃ ἱερὸν συμπεπτωκὸς ἀνακαθάραι, προσαγορευόμενον δὲ τῆς ἀγρίας Βαβάσεως· διὸ καὶ θαυμάζομεν, εἰ ἔσται τῷ Θεῷ πεχαρισμένον τὸ καθιδρυσόμενον ἱερὸν ἐν ἀσελγείᾳ τόπῳ καὶ πλήρει ζώων ἱερῶν· ἐπεὶ δὲ σὺ Φῆς Ἡσαΐαν τὸν “προφῆτην ἐκ πολλῶν χρόνων τῆτο προειρηκέναι, συγχωρεῖμέν σοι, εἰ μέλλει τῆτο ἔσεσθαι κατὰ τὸν νόμον, ὥστε μηδὲν ἡμᾶς δοκεῖν εἰς τὸν Θεὸν ἐξημαρτηκέναι.

γ'. Λαβὼν οὖν τὸν τόπον ὁ Ονίας, κατεσκευάσεν ἱερὸν καὶ βωμὸν τῷ Θεῷ, ὅμοιον τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, μικρότερον δὲ καὶ πενυχρότερον· τὰ δὲ μέτρα αὐτῇ καὶ τὰ σκεύη νῦν ἐκ ἑδοξέ μοι δηλοῦν· ἐν γὰρ τῇ ἐβδόμῃ μὲν βββλω τῶν Ἰσδαϊκῶν πολέμων ἀναγέγραπται· εὗρε δὲ Ονίας καὶ Ἰσδαίως τινὰς ὁμοίους αὐτῷ, καὶ ἱερεῖς καὶ Λευῖτας, τοὺς ἐκεῖ θρησκύνοντας· ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ τέττε ἀρκεούντως ἡμῖν δεδῆλωται.

δ'. Τὴς δ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰσδαίως καὶ Σαμαρεῖς, οἳ τὸ ἐν Γαριζὲν ὄρει προσεκύνουν ἱερὸν οἰκοδομηθὲν κατὰ τῆς Ἀλεξάνδρου χρόνης, συνέβη τασιάσασθαι πρὸς ἀλλήλους, καὶ περὶ τῶν ἱερῶν ἐπ' αὐτῇ Πτολεμαίῳ διακρίνοντο· τῶν μὲν Ἰσδαίων λεγόντων κατὰ τῆς Μωϋσείως νόμου ἀποδομηθῆναι τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις, τῶν δὲ Σαμαρέων, τὸ ἐν Γαριζὲν· παρεκάλεσαν ἄν συν τοῖς Φίλοις καθίταντα τὸν βασιλέα, τῆς περὶ τέτων ἀκῆσαι λόγους, καὶ τοὺς ἡττηθέντας θανάτῳ ζηλιῶσαι· τὸν μὲν οὖν ὑπὲρ τῶν Σαμαρέων λόγον Σαββαῖος ἐποίησατο, καὶ Θεοδόσιος· τὸν δ' ὑπὲρ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν καὶ Ἰσδαίων, Ἀνδρόνικος ὁ Μισσαλάμης· ὥμοσαν δὲ τὸν Θεὸν καὶ τὸν βασιλέα, ἢ μὴ ποιήσασθαι τὰς ἀποδείξεις κατὰ τὸν νόμον· παρεκάλεσαν τε τὸν Πτολεμαῖον, ὅπως ὃν ἂν λάβῃ παραβαίνοντα τῆς ὁρκῆς ἀποκτείνῃ· ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς πολλὰς τῶν Φίλων εἰς συμβολίαν παραλαβὼν, ἐκάθισεν ἀκυσόμενος τῶν λεγόντων· οἳ δ' ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ τυγχάνοντες Ἰσδαῖοι σφόδρα ἡγωνίων περὶ τῶν ἀνδρῶν, οἷς ἀγανακτεῖν ὑπὲρ τῆ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ συνέβαινε· χαλεπῶς γὰρ ἔφερον, εἰ τῆτό τινες καταλύσθαι, ἕτως ἀρχαῶν καὶ διασημώτατον τῶν κατὰ

“plum, quod Bubastis agrestis vocatur, collapsum repur-
 “gare. Vnde fit, vt mirari subeat, an poterit Deo gra-
 “tum esse templum, quod exstructurus es in loco impuro
 “et sacrorum animalium pleno. Quandoquidem vero tu
 “dicas id ipsum ab Esaia vate iamdudum praedictum esse,
 “potestatem tibi facinus, modo res futura sit ex lege, ne
 “nos in Deum deliquisse videamur.

3. Onias igitur, locum nactus, templum et altare Deo aedificauit ad iustar Hierosolymitani, sed minusculum et pauperculum. Mensuram vero eius et vasa mihi non visum est in praesentia indicare: nam de illis nonnulla memoriae prodidi in libro septimo quem scripsi de Bellis Iudaicis. Inuenit etiam Onias et Iudaeos quosdam sui similes, et sacerdotes et Leuitas, qui Dei cultum illic instaurarent. Sed de hoc quidem templo satis nobis dictum est.

4. Apud Alexandriam autem inter Iudaeos et Samaritanos, qui templi monte Garizin, sub Alexandro Magno exstructi, religionem introduxerunt, forte exorta est seditio: atque illuc res deuenit, vti coram Ptolemaeo de templis disceptarent, Iudaeis quidem contendentibus iuxta Moysis praescripta conditum esse templum Hierosolymitanum, Samaritis vero Garizitanum. Regem igitur enixe rogarunt, vt ab eo in amicorum consessu causa haec cognosceretur, ea conditione, vt qui victi fuerint morti adiudicarentur. Et quidem pro Samaritis orationem habuit Sabbaeus, vt et Theodosius; pro Hierosolymitanis vero et Iudaeis Andronicus Messalami filius. Per Deum autem iurarunt et Regem, sese probationes allaturos e lege: et a Ptolemaeo precibus contenderunt, vt eum morte multaret, quem iureiurando non stetisse deprehenderet. Proinde Rex, adhibitis non paucis in consilium amicis, confedit causam orantes auditurus. Iudaei autem Alexandrini inagnopere metuebant iis, quibus iura templi Hierosolymitani tueri contigit: aegre enim ferebant, si quis templi adeo antiqui, et toto terrarum orbe celeberrimi, auctori-

τὴν οἰκὴν αὐτῶν ὑπάρχον. τῷ δὲ Σαββαίῳ καὶ Θεοδοσίῳ συγ-
χωρησάντων τῷ Ανδρόνικῳ πρῶτον ποιῆσαι τὰς λόγους,
ἤρξατο τῶν ἀποδείξεων ἐν τῷ νόμῳ καὶ τῶν διαδοχῶν τῶν
ἀρχιερέων, ὡς ἕκαστος παρὰ πατρός τὴν τιμὴν ἐκδεξάμενος
ἤρξε τῷ ναῷ, καὶ ὅτι πάντες οἱ τῆς Ἀσίας βασιλεῖς τὸ ἱερὸν
ἐτίμησαν ἀναθήμασι καὶ λαμπροτάταις δωρεαῖς· τῷ δ' ἐν
Γαριζείν, ὡς ἔδεδ' ὄντος, ἔδδεις λόγον ἔδ' ἐπιστοφὴν ἐποιήσα-
το. ταῦτα λέγων Ανδρόνικος καὶ πολλὰ τέτοις ὁμοίαι, πεί-
θει τὸν βασιλεῖα κρῖναι μὲν κατὰ τῆς Μαυρῆος νόμου οἰκο-
δομηθῆναι τὸ ἐν Ἱερουσολύμοις ἱερὸν, ἀπεκτεῖναι δὲ Σαββαῶν
καὶ Θεοδοσίον. καὶ τὰ μὲν γινόμενα τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
Ἰουδαίοις κατὰ Πτολεμαῖον τὸν Φιλομήτορα, ταῦτα ἦν.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς Ἀλέξανδρος σφόδρα ἐτίμησεν Ἰωνάθην· καὶ ὡς Δημή-
τριος ὁ Δημητρίῳ παῖς, κρατήσας Ἀλεξάνδρου, Φιλίαν
πρὸς Ἰωνάθην ἐποιήσατο.

Δημητρίῳ δ' ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ, καθὼς ἐπάνω δι-
ηλώκαμεν, Ἀλέξανδρος, τὴν τῆς Συρίας παραλαβὴν βασι-
λείαν, γράφει τῷ Φιλομήτορι Πτολεμαίῳ μνηστεύμενος αὐτῷ
πρὸς γάμον τὴν θυγατέρα· δίκαιον εἶναι λέγων τῷ τὴν πα-
τρῶν ἀρχὴν κομισαμένῳ, καὶ διὰ τὴν τῷ Θεῷ πρόνοιαν εἰς
αὐτὴν προαχθέντι, καὶ κρατήσαντι Δημητρίῳ, καὶ μηδὲ τῶν
λα ἐσομένῳ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητος ἀναξίῳ, συνάψαι
συγγένειαν. Πτολεμαῖος δὲ προσδεξάμενος ἠδέως τὴν μνη-
στείαν, ἀντιγράφει, χαίρειν τε λέγων ἐπὶ τῷ τὴν ἀρχὴν αὐ-
τῷ πατρῶν ἔσαν ἀπειληθέναι, καὶ τὴν θυγατέρα δώσειν
ὑπὸ χρεῖται, ἀπαντᾶν δ' αὐτῷ εἰς Πτολεμαῖδα τὴν θυγατέ-
ρα μέλλοντι ἄγειν ἐκέλευσεν· αὐτὸν γὰρ αὐτὴν μέχρι ταύ-
της παραπέμψεν ἀπ' Αἰγύπτου, καὶ ἐκ συνουκίσεν αὐτῷ τὴν
παῖδα. καὶ Πτολεμαῖος μὲν ταῦτα γράψας παραγίεται
μετὰ σπᾶδος εἰς Πτολεμαῖδα, Κλεοπάτραν ἄγων τὴν θυ-
γατέρα. εὐρὼν δ' ἐκείνῳ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καθὼς ἐπέσειλε.

tatem labefactatum iret. Atqui cum Sabbaeus et Theodosius concessissent Andronico, ut prior verba faceret, is a lege exorsus est rem demonstratam dare, et a successione pontificum, ut quisque post patrem dignitatem adeptus templo praefuisset, quodque omnes Asiae reges maiestatem eius donariis muneribusque splendidissimis auxissent, Garizitani vero, ac si ne quidem exstitisset, neminem habuisse rationem illud respexisse. Dum haec diceret Andronicus et his multa similia, Regi persuasit, ut decerneret, templum Hierosolymitanum de sententia Moysis exstructum esse, Sabbaeum vero et Theodosium morti addicendos. Atque ista quidem sunt, quae Iudaeis Alexandrinis acciderunt sub Ptolemaeo Philometore.

CAP. IV.

Quomodo Alexander Ionatham summo in honore habuit: utque Demetrius Demetrii filius, Alexandro deuictio, cum Ionatha amicitiam iniit.

CUM autem Demetrius vitam in pugna amisisset, sicut superius indicauimus, Alexander, occupato Syriae regno, scribit Ptolemaeo Philometori, filiam eius nuptum sibi dari deposcens; aequum esse dicens, ut ipsum affinitate dignetur; cum paternum imperium recuperasset, Deique providentia eo prouectus fuisset, et Demetrium superasset, atque caetera futurus esset eius cognatione non indignus. Ptolemaeus vero, cum libenter eius postulatis annuisset, rescripsit, dicens, se gaudere, quod paternum regnum adeptus esset, promisitque filiam ei daturum esse; iussitque, ut ad Ptolemaidem sibi obviam veniret, illuc filiam adducturo: ipsum enim eam ab Aegypto huc usque comitaturum esse, ibique puellam ei nuptum collocaturum. Et quidem Ptolemaeus, his scriptis, omni festinatione Ptolemaidem peruenit cum Cleopatra filia sua. Cumque Alexandrum, sicuti per epistolam imperauerat, illic iam obviam ipsi profectum inuenis-

προαπνητηκότα, δίδωσιν αὐτῷ τὴν παῖδα, καὶ Φερνήν, ἄρ-
γυρόν τε καὶ χρυσόν, ὅσον εἰκόσῃν δέναν βασιλεία.

β'. Τῶν δὲ γάμων ἐπιτελεσμένων, Ἀλέξανδρος Ἰωνάθην
τῷ ἀρχιερεῖ γράψας, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἦκεν εἰς Πτολεμαῖδα.
παραγενομένου δὲ πρὸς τὰς βασιλεῖς, καὶ δωρησάμενος αὐ-
τὰς λαμπρῶς, τῆς παρ' ἀμφοτέρων ἀπῆλause τιμῆς. Ἀλέ-
ξανδρος δὲ αὐτὸν ἠνάγκασεν, ἀποδυσάμενον τὴν σικεῖαν
ἰδοῦντα, λαβεῖν πορφύραν· καὶ συγκαθεδῆναι ποιήσας αὐ-
τὸν ἐπὶ τῷ βήματος, προσέταξε τὰς ἡγεμόνας εἰς μέσην μετ'
αὐτῆ προσελθόντας τὴν πόλιν κηρύξαι, μηδεὶ λέγειν κατ'
αὐτῆ ἐφείδαι, μηδὲ παρέχειν αὐτῷ πράγματα. τῆτο δὲ
ποιησάντων τῶν ἡγεμόνων, ὁρῶντες τὴν παρὰ τῷ βασιλεὺς
κεκρυμμένη Ἰωνάθην τιμὴν οἱ καταγερεῖν παρεσκευασμένοι,
καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπεχθῶς ἔχοντες, ἀπέδρασαν, μὴ καὶ
προσλάβωσί τι κακόν, δεδιότες. τοσαύτη δὲ σπευδῇ πρὸς
Ἰωνάθην ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐχρήσατο, ὥστε αὐτὸν καὶ
πρῶτον ἀναγεῖναι τῶν φίλων.

γ'. Ἐτε δὲ πέμπτῳ καὶ ἐξηκοστῷ πρὸς τοὺς ἑκατὸν Δη-
μήτριος ὁ Δημήτριος μετὰ πολλῶν μισθοφόρων, ὧς παρέχεν
αὐτῷ Λαοδίνης ὁ Κρής, ἄρας ἀπὸ Κρήτης, κατέπλευσεν εἰς
Κιλικίαν. τῆτο δὲ Ἀλέξανδρον ἀκῶσαντα εἰς ἀγωνίαν καὶ
ταραχὴν ἐνέβαλε· καὶ παραχερῆμα ἐκ τῆς Φοινίκης εἰς Ἀν-
τιόχειαν ἔσπευσεν, ἵνα τὰ ἐκεῖ, πρὶν ἢ Δημήτριον ἐλθεῖν,
ἀσφαλῶς θῇται. κατέλιπε δὲ τῆς Κοίλης Συρίας Ἀπολλώ-
νιον τὸν Δάον ἡγεμόνα. ὅς, μετὰ πολλῆς δυνάμεως εἰς Ἰά-
μνειαυ ἐλθὼν, ἔπεμψε πρὸς Ἰωνάθην τὸν ἀρχιερεῖα, λόγων,
"ἀδίκον εἶναι μόνον αὐτὸν ἐπ' ἀδείας ζῆν καὶ μετ' ἐξουσίας,
"ἐχ' ὑποτασσόμενον τῷ βασιλεῖ· τῆτο δ' αὐτῷ παρὰ πάν-
"των οἰείδος φέρειν, ὅτι μὴ ὑποτάξῃεν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ.
"μὴ τοῖνον σαυτὸν ἐν τοῖς ἔρεσι καθήμενος ἐξαπάτα, νομί-
"ζων ἰσχυρὸν ἔχειν· ἀλλ' εἰ θαρρῆς τῇ σαυτῇ δυνάμει, κατα-
"βὰς εἰς τὸ πεδίον τῇ ἡμετέρᾳ στρατιᾷ συγκρίθῃτι, καὶ τὸ
"τέλος τῆς νίκης ἐπιδείξῃ τὸν ἀνδρικώτατον. ἴδι μόντοι γε
"τὰς ἀρίστους ἐξ ἐκάστης πόλεως ἡμεῖς συστρατεύεσθαι. καὶ γὰρ

set, puellam ei in matrimonium dat, tantumque auri et argenti in dotem, quantum regem decebat.

2. Nuptiis autem peractis, Alexander, literis ad Ionatham pontificem datis, iussit ei, vt Ptolemaidem veniret. Qui cum ad Reges venisset, eosque splendidis muneribus donasset, honorem ab utroque consequutus est. Alexander eum, veste sua exutum, coëgit purpura indui: cumque eum secum in folio sedere fecisset, ducibus suis imperavit, vt cum eo in mediam urbem progressi edicerent, nemini licere eum criminis insimulare, eiue vlla de re negotium facessere. Quod cum duces fecissent, vbi illi, qui ad accusationem instituentem parati animoque in eum maleuolo erant, viderunt honorem ei ex edicto habitum, omnes diffugerunt, veriti, ne quid mali paterentur. Propensaque adeo in Ionatham voluntate erat rex Alexander, vt ipsum etiam primum amicorum suorum scripserit.

3. Anno autem centesimo sexagesimo quinto, Demetrius, Demetrii filius, cum multis mercenariis militibus, quos Lasthenes Cretensis ei tradiderat, ex Creta in Ciliam traiecit. Quae res audita Alexandro magnum dolorem et perturbationem iniecit: moxque Phoenice Antiochiam ire contendit, vt res illic, ante Demetrii aduentum, in tuto locaret. Apollonium autem Daum reliquit Coeles-Syriae praefectum. qui, magno cum exercitu Ianniam profectus, ad Ionatham pontificem misit, dicens, "rem indignam esse, vt is solus securus ageret sui que ad arbitrium, Regi non subiectus: idque ipsi "ab omnibus opprobrio verti, quod illum Regi non subiecerit. Ne igitur, inquit, in montibus desidens teipsum "decipias, vana opinione tui roboris: sed si quid viribus tuis confidis, descende in planum, vt cum nostris militibus fiat contentio; et palam erit, fortissimum esse, qui victoriam consequetur. Veruntamen "scito, quod e singulis urbibus fortissimi quique mecum militant. nam et illi sane ipsi sunt, qui tuos

“ὅτ' αὖτε τὰς σὺν προγόνους οὐκ ἀνικωνήσας εἰσὶν ἄνθρωποι. ποιήσῃ δὲ
 “τὸν πρὸς ἡμᾶς ἀγῶνα ἐν τοιαύτῃ γῇ, ἐν ἣ ἡλίθοις ἐκ ἔστιν,
 “ἀλλ' ὅπλοις ἀμύνεσθαι, ἔδδ' ἐτόπος, εἰς ὃν ἡττώμενος Φεύξῃ.

δ'. Παροξυνθεὶς δ' ἐπὶ ταῖς οὐκ ἰσχυρὰς ἰσχυρὰς. μυρίας ἐπι-
 λεξάμενος στρατιώτας, ὤρμησεν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, μετὰ καὶ
 Σίμωνος τὰδ' ἐλθὼν καὶ γενόμενος ἐν Ἰόππῃ, στρατοπεδεύεται
 τῆς πόλεως ἔξω, τῶν Ἰοππηνῶν ἀποκλεισάντων αὐτῷ τὰς
 πύλας. Φερεῖν γὰρ ἔνδον εἶχον ὑπὸ Ἀπολλωνίᾳ καταστα-
 θῆσαν. τῷ δὲ Ἰωνάθῃ πρὸς πολιορκίαν αὐτῶν παρασκευα-
 ζομένῃ, φοβηθέντες, μὴ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐξέλῃ κατὰ κράτος,
 ἀνοίγουσιν αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ἀκέσας τὴν
 Ἰόππην ὑπὸ Ἰωνάθῃ κατειλημμένην, τριχιλίους ἰππέας παρα-
 λαβὼν καὶ πεζοὺς ὀκταχιλίους, εἰς Ἀζωτον ἦλθε, κακῶς θεν-
 ᾶρας, ἡρέμα καὶ βαδὴν ἐπορεύετο τὴν πορείαν· ἀνελθὼν δ' εἰς
 τὴν Ἰόππην, ὡς ἀναχωρῶν, ἔλκει τὸν Ἰωνάθην εἰς τὸ πεδίον,
 τῇ ἰππῷ μέγα φρονῶν, καὶ τὰς τῆς νίκης ἐλπίδας ἔχων ἐν
 αὐτῇ. προελθὼν δὲ ὁ Ἰωνάθης, ἐδίωκεν εἰς Ἀζωτον τὸν Ἀπολ-
 λώνιον. ὁ δὲ, ὡς ἐν τῷ πεδίῳ συνέβη γενέσθαι τὸν πολέμιον,
 ὑποσρέψας εἰς μάχην αὐτῷ συνέβαλε. τῷ δ' Ἀπολλωνίᾳ χι-
 λίους ἰππέας καθίσαντος εἰς ἐνέδραν ἐν τινὶ χερμαῖρῳ, ὡς ἂν
 κατόπιν ἐπιφανέσιν τοῖς πολεμίοις, αἰδόμενος ὁ Ἰωνάθης ἔ-
 κατεπλάγη· τάξας δὲ τὴν στρατιάν ἐν πλυνθίῳ, κατ' ἀμφο-
 τερά τῶν πολεμίων ἀμύνεσθαι παρεκελεύσατο, καὶ κατὰ πρό-
 σωπον καὶ κατ' ὀπίσθεν ἐπελευστομένοις ἐναντίον ἀντιτάξας.
 τῆς δὲ μάχης ἕως ἐσπέρας προβαμνύσης, δὲς Σίμωνι τὰδ' ἐλ-
 θὼν μέγας τῆς δυνάμεως, τῆτον μὲν ἐκέλευσε συμβαλεῖν τῇ
 Φάλαγγι τῶν ἐχθρῶν· αὐτὸς δὲ τῶν σὺν αὐτῷ προσέταξε,
 φραξαμένους τοῖς ὅπλοις, ἀποδέχεσθαι τὰ βέλη τὰ παρὰ τῶν
 ἰππέων. καὶ οἱ μὲν ἐποίησαν τὸ κελευθόν· οἱ δὲ τῶν πολε-
 μίων ἰππέας, ἐπ' αὐτοὺς ἀφέντες τὰ βέλη μέχρι καὶ ἐξεκινώ-
 θησαν, ἔδδ' ἐν αὐτοῖς ἐβλαπτον. ἔτι γὰρ οὐκ ἐκινετο τῶν σωμάτων
 τὰ βαλλόμενα, συμπεφραγμένους δὲ ταῖς ἀσπίσι καὶ συνη-
 νωμένους ὑπὸ πυκνότητος ἐπαφίεμενα, ῥαδίως ἐκρατεῖτο. καὶ
 ἀπράκτως ἐφύετο. ὡς δὲ παρέρθησαν ἀπὸ πρῶτῃ μέχρι δει-

"maiores semper vicerunt. Quin et praelio nobiscum
 "dimicabis in eiusmodi terra, vbi armis, non saxis, pu-
 "gnandum est, neque locus victo ad perfugium erit.

4. His verbis commotus animo Ionathas, delectis hominum millibus decem, Hierosolymis egressus est, excito in auxilium Simone fratre suo: cumque Ioppen venisset, extra urbem castra metatur, quod portas ipsi clauserant Ioppenfes. nam intus illis praesidium erat ab Apollonio constitutum. Ionatha autem ad obsidionem semet parante, veriti oppidani, ne urbem vi expugnaret, portas ei aperiunt. Caeterum Apollonius, vbi accepit Ioppen a Ionatha occupatam, cum tribus equitum et octo peditum millibus Azotum venit; et inde profectus, quiete lentoque gradu iter faciebat. cumque adscensum Ioppen versus fecisset, recessu simulato, Ionatham in planitiem trahit, fidens equitatu, spemque victoriae in eo collocans. Ionathas autem progressus, Apollonium ad Azotum vsque persequitur. Ille vero, vbi factum est, vt hostis in campum processerit, conversus pugnam cum eo commisit. cumque mille equites in insidiis ad torrentem quendam posuisset Apollonius, qui a tergo sese hostibus in conspectum darent, Ionathas, re intellecta, nequaquam animo consternatus est: sed, exercitu in quadrum ordinato, hortatus est suos, vt vtrinque hostem propulsarent, acie ex aduerso ita instructa, vt tam a tergo, quam a fronte, adorituris resisterent. Cumque praelium vesperam vsque protraheretur, data parte exercitus Simoni fratri, iussit hunc cum hostium phalangè congregari; ille vero suo agnini imperavit, vt cunctis scutis se muniendo tela hostium exciperent. Atque illi quidem quod praeceptum erat exsequuti sunt: hostium vero equites, iaculati in eos tela, vsque dum exhaurirentur, nihil eos laeserunt. nam missilia in corpora non peruadebant, sed in clypeos projecta, in vnum coactos interque se densissime iunctos, facile superata erant et in irritum cadebant. Cum vero hostes a mane ad vesperam in eos iaculando tandem lan-

λης, ὁφίας ἀκοντίζοντες εἰς αὐτὰς οἱ πολέμιοι, νοήσας Σίμαν κεκμηκότας αὐτὰς, συμβάλλει τῇ Φάλαγγι· καὶ προθυμία χρησαμένων πολλῇ τῶν στρατιωτῶν αὐτῷ, τρέπει τὰς ἐχθρὰς εἰς Φυγὴν. θρασυμένοι δὲ τὰς περὶ τὸ Φεύγοντας οἱ ἰππεῖς, ὕδ' αὐτοὶ μένυσιν, ἀλλὰ παρῆστοι μὲν ὄντες αὐτοὶ διὰ τὸ μέγχερι δειλὴς μάχεσθαι, τῆς δὲ παρὰ τῶν περὶ τὸν ἐλπίδες αὐτοῖς ἀπολωλείας, ἀκόσμως καὶ συγκεχυμένως ἔφευγον, ὡς διαχιδόντας αὐτὰς διὰ παντὸς διασκορπισθῆναι τῷ πεδίῳ. διώκων δ' αὐτὰς Ἰωνάθης μέχρι τῆς Ἀζώτης, καὶ πολλὰς ἀναγερῶν, ἀπογινόντας τῆς σωτηρίας ἠνάγκασεν ἐπὶ τὸν τῷ Δαγῶνος ναὸν καταφυγεῖν, ὅς ἦν ἐν Ἀζώτῃ. λαβὼν δ' ἐξ ἐπιδρομῆς Ἰωνάθης τὴν πόλιν, αὐτὴν τε ἐνέπρησε, καὶ τὰς περὶ αὐτὴν κώμας. ἀπέχετο δ' ὕδὲ τῷ Δαγῶνος ἱερῷ, ἀλλὰ καὶ τῷτο ἐνέπρησε, καὶ τὰς εἰς αὐτὸ συμφυγόντας διέφθειρε. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ἐν τῇ μάχῃ πεσόντων καὶ καταφλεγόντων ἐν τῷ ἱερῷ τῶν πολεμίων, ἦσαν ὀκτακισχίλιοι. κρατήσας οὖν τοσαύτης δυνάμεως, ἄρας ἀπὸ τῆς Ἀζώτης εἰς Ἀσκαλῶνα παραγίνεται· καὶ καταστρατοπεδεύσαντος ἔξω τῆς πόλεως αὐτῷ, προῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ οἱ Ἀσκαλωνῖται, ξένια προσφέροντες αὐτῷ καὶ τιμῶντες. ὁ δὲ, ἀποδεξάμενος αὐτὰς τῆς προαρέσεως, ἀνέστρεψεν ἐκεῖθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλὴν ἐπαγόμενος λείαν, ἣν ἔλασεν ἐκεῖθεν νικήσας τὰς πολεμίας. Ἀλέξανδρος δὲ, ἀκῆσας ἡττημένον τὸν αὐτῷ στρατηγὸν Ἀπολλώνιον, προσεποιεῖτο χαίρειν, ὅτι παρὰ τὴν αὐτῷ γνώμην συνέβαλεν Ἰωνάθῃ, φίλῳ ὄντι καὶ συμμάχῳ· καὶ πέμπει πρὸς Ἰωνάθην, μαρτυρῶν αὐτῷ καὶ γέρεα καὶ τιμὰς διδῶς, πόρπην χρυσέαν, ὡς ἔθος ἐστὶ δίδοσθαι τοῖς τῶν βασιλείων συγγενέσι, καὶ Ἀκκάρωνα καὶ τὴν τοπαρχίαν αὐτῆς εἰς κληροχίαν ἐπιτρέπει.

ε'. Ὑπὸ δὲ τῷτον τὸν καιρὸν καὶ ὁ βασιλεὺς Πτολεμαῖος, ὁ Φιλομήτωρ ἐπικληθεὶς, ναυτικὴν ἄγων δύναμιν καὶ περὶ τὴν εἰς Συρίαν ἦκε, συμμαχήσων Ἀλεξάνδρῳ. γαμβρὸς γάρ ἦν αὐτῷ. καὶ πᾶσαι προθύμως αἱ πόλεις αὐτὸν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος, ἐκδεχόμεναι παρέπεμπον ἕως Ἀζώτης πόλεως,

guescerent, vbi illos defatigatos esse animaduertit Simon, phalangein aggreditur; cumque alacriter admodum ab eius militibus pugnatum esset, inimicos in fugam coniecit. Tum et equites ipsi, simul ac conspexerunt pedites terga vertentes, non amplius resisterunt, sed, quod defelli essent vsque ad vesperam pugnando, spesque omnis, quam in peditatu collocauerant, illis periisset, turpiter confusesque fugiebant, vt dissipati lateque per planitiem dispersi vagarentur. Ionathas autem victos Azotum vsque persequens, multisque caesis, reliquos desperata salute coegit fuga petere templum Dagonis, quod Azoti erat. At Ionathas cum urbem primo impetu cepisset, et ipsam et finitimos vicos incendit. Ac ne Dagonis quidem templo manus abstinuit; sed et illud igni cremavit, et quotquot eo perfugerant exitio dedit. fuitque omnis hostium numerus, qui vel praelio cecidere, vel flammis in templo interiere, ad hominum octo milia. Tanto itaque exercitu profligato, Azoto profectus Ascalonem venit: et cum extra urbem castra posuisset, ei Ascalonitae obuiam prodierunt, munera ei hospitalia et honores deferentes. Ille vero, collaudata eorum voluntate, inde digressus Hierosolyma magna cum praeda rediit, quam illinc abegit superatis hostibus. Alexander autem, audito, quod victus esset dux eius Apollonius, laetitiam simulabat, quod ille praeter animi sui sententiam adortus esset Ionatham, sibi amicitia et societate iunctum: et Ionathae in huius rei testimonium pariter ac in praemium honoremque monile mittit aureum, quale solet regum dari consanguineis; tum et Accaronem eiusque toparchiam haereditatis iure possidendam ei concessit.

5. Sub id tempus etiam rex Ptolemaeus, cognomine Philometor, cum naualibus et pedestribus copiis in Syriam venit, opem laturus Alexandro. nam is gener illius erat. omnesque ciuitates alacriter eum excipientes, quod ita ab Alexandro imperatum erat, ad urbem Azotum

ἐνθα πάντες κατεβόον αὐτῷ περὶ τῷ ἐμπερησμένῳ ἱερῷ αὐτῶν Δαγῶνος, κατηγόρουν τε Ἰωνάθῃ τῷτο ἀφανίσαντος, καὶ τὴν χώραν πυρπολήσαντος, καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀποκτείναντος. καὶ Πτολεμαῖος μὲν ταῦτα ἀκούσας ἡσύχασεν· Ἰωνάθης δὲ, εἰς Ἰόπην ἀπαντήσας Πτολεμαῖω, ξενίων τε λαμπρῶν παρ' αὐτῷ τυγχάνει καὶ τιμῆς ἀπάσης· ἔπειτα προπέμψας αὐτὸν ἕως τῷ Ελευθέρῳ καλυμένῳ ποταμῷ, πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

ε'. Γενόμενος δ' ἐν Πτολεμαίδι παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, μικρῷ διεφθάρῃ Πτολεμαῖος, ἐπιβλευθεὶς ὑπ' Ἀλεξάνδρου δι' Ἀμμωνίᾳ, ὃς ἐτύγχανεν αὐτῷ φίλος ὢν. Φανεραῖς δὲ τῆς ἐπιβλήης γενομένης, Πτολεμαῖος γράφει τῷ Ἀλεξάνδρῳ, πρὸς κόλασιν ἐξατῶν τὸν Ἀμμώνιον, ἐπιβλευθῆναι λέγων πρὸς αὐτῷ, καὶ δίκην διὰ τῶν αὐτὸν ἀξίων ὑπαρχεῖν. ἐκ ἐκιδιδόντος δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ, συνελθόντες ἐκείνους εἶναι τὸν ἐπιβλεψάντα, χαλεπῶς πρὸς αὐτὸν διετέθη. τοῖς δ' Ἀντιοχεῦσι καὶ πρότερον ἦν προσκεκρυμμένος Ἀλέξανδρος διὰ τὸν Ἀμμώνιον. πολλὰ γὰρ ὑπ' αὐτῷ πεπόνθισαν κακά. τιμωρίαν μέντοι τῶν τετολημμένων Ἀμμωνίος ὑπέχετο, κατασφαγεῖς αἰχρῶς ὡς γυνή, κρύπτειν ἑαυτὸν σπαδάσας σολῇ γυναικίᾳ, καθῶς ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν.

ζ'. Πτολεμαῖος δὲ, μεμφόμενος αὐτὸν τῷ τε συναικίστῃ τὴν θυγατέρα Ἀλεξάνδρῳ, τῆς τε συμμαχίας τῆς κατὰ Δημήτρεϊ, διαλύεται τὴν πρὸς αὐτὸν συγγένειαν. ἀποσπᾶσας γὰρ τὴν θυγατέρα, πέμπει πρὸς Δημήτριον εὐθύς περὶ συμμαχίας καὶ Φιλίας, συντιθέμενος τὴν θυγατέρα δῶσεν αὐτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ καταστήσεν αὐτὸν εἰς τὴν πατρῶαν ἀρχήν. ὁ δὲ Δημήτριος ἡδύς τοῖς πεπεσβευμένοις, δέχεται τε τὴν συμμαχίαν καὶ τὸν γάμον. ἐν δὲ τι Πτολεμαῖω λοιπὸν ἀγώνισμα ὑπελείπετο, πῶσαι τὰς Ἀντιοχεῖς δέξασθαι Δημήτριον, ἀπεχθῶς πρὸς αὐτὸν διακειμένους ὑπὲρ ὧν ὁ πατὴρ αὐτῷ Δημήτριος εἰς αὐτὰς παρενόμησε. κατεπράξατο δὲ καὶ τῷτο. μισοῦντες γὰρ τὸν Ἀλέξανδρον οἱ Ἀντιοχεῖς διὰ τὸν Ἀμμώνιον, ὡς δεδηλώκαμεν, ῥαδίως αὐτὸν ἐκ τῆς Ἀντιοχείας

deducebant, vbi omnium clamoribus obtunditur de cremato templo Dagonis, Ionathamque accusabant, qui illud funditus deleuerat, et regionem igni vastauerat, multosque illorum ferro peremerat. Et quidem Ptolemaeus, istis auditis, interea tacebat: Ionathas vero, Ptolemaeo ad Ioppen obuiam factus, et splendidis muneribus ab eo augetur, omnique honore afficitur: deinde Regem comitatus vsque ad fluuium, qui vocatur Eleutherus, Hierosolyma reuertit.

6. Cum autem Ptolemaïda praeter omnem expectationem peruenisset, parum absuit, quin Ptolemaeus periret, ab Alexandro insidiis petitus per Ammonium, qui ipsi amicus erat. Quibus detectis, Ptolemaeus literas mittit ad Alexandrum, vt Ammonium ad supplicium deposceret, dicens insidias ipsi ab eo intentatas esse; ideoque se postulare, vt meritis ille poenas lueret. Cum vero Alexander eum dedere recusaret, coniectura inde facta illum ipsum esse insidiarum auctorem, vehementer ei iratus est. Antiochenos autem iam ante sibi insensos habuerat Alexander propter Ammonium. nam plurimis ab eo malis affecti fuerant. Attamen poenas facinoribus debitas pertulit Ammonius, turpiter, vt mulier, caesus, cum id egisset, vt muliebri amictu sese occultaret, sicut alibi diximus.

7. At Ptolemaeus, de se questus, quod et filiam suam Alexandro locauerat, et aduersus Demetrium societatem inierat, affinitatem cum Alexandro dirimit. Filia enim sua ei ablata, confestim ad Demetrium mittit legatos de societate et amicitia, pollicitus se filiam ei in uxorem daturum esse, ipsumque in regnum paternum restitutum. Demetrius, laetatus iis, quae obtulerant legati, et societatem et nuptias amplectitur. vnum tamen Ptolemaeo supererat certamen, vt Antiochenis persuaderet Demetrium accipere, alienatos ab eo propter iniurias, quas pater eius Demetrius iis intulerat. Verum et hoc ipsum perfecit. nam Antiochenes Alexandrum perosi propter Ammonium, vt iam diximus, facile eo perducti sunt, vt illum Antiochia

ἐξέβαλον. καὶ ὁ μὲν ἐκπεσὼν τῆς Ἀντιοχείας, ἦκεν εἰς Κιλικίαν. ἐλθὼν δὲ πρὸς τῆς Ἀντιοχείας Πτολεμαῖος, βασιλεὺς ὑπ' αὐτῶν καὶ τῶν στρατευμάτων ἀναδείκνυται, καὶ ἀναγκάδεις δύο περιτίθεται διαδήματα, ἐν μὲν τὸ τῆς Ἀσίας, ἑτέρου δὲ τὸ τῆς Αἰγύπτου. χρηστὸς δὲ ὢν φύσει καὶ δίκαιος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἐκ ἐφίεμενος, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὰ μέλλοντα λογίσασθαι συνेतὸς, φείσασθαι τῷ μὴ δόξαι εἶναι τοῖς Ῥωμαίοις ἐπίφθονος ἔκρινε· καὶ συναγαγὼν τῆς Ἀντιοχείας εἰς ἐκκλησίαν, πείθει δέξασθαι τὸν Δημήτριον αὐτὸς, λέγων, "ὥς ἡδυνὸς μνησικακήσειεν αὐτοῖς περὶ τῷ πατρὸς αὐτοῦ εὐεργετηθεὶς· διδάσκαλόν τε ἀγαθὸν αὐτὸν καὶ ἡγεμόνα ἔσεσθαι διωμολογήσατο, καὶ Φαύλοις ἐγχειροῦντα πράγμασιν ἐκ ἐπιτρέψην ὑπέχετο. αὐτῷ δ' ἔφασκεν ἀρκεῖν "τὴν τῆς Αἰγύπτου βασιλείαν." ταῦτ' εἰπὼν πείθει τὰς Ἀντιοχείας δέξασθαι τὸν Δημήτριον.

η'. Τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ σὺν στρατεύματι πολλῷ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ ὁρμήσαντος ἐκ τῆς Κιλικίας εἰς Συρίαν, καὶ τὴν Ἀντιοχείαν γῆν ἐμπρήσαντος καὶ διαρπάσαντος, Πτολεμαῖος ἐπ' αὐτὸν ἐξεστράτευσε μετὰ τῷ γαμβρῷ Δημητρίῳ· ἡδὴ γὰρ αὐτῷ πρὸς γάμον ἐδεδώκει τὴν θυγατέρα· καὶ κηλυσαντες, εἰς Φυγὴν ἐτρέψαντο τὸν Ἀλεξάνδρον. ἔτος μὲν οὖν εἰς Ἀραβίαν φεύγει. συνέβη δ' ἐν τῇ μάχῃ τὸν ἵππον τὸν Πτολεμαῖου ἀποσεισάμενον καταβαλεῖν· τῆς δὲ πολέμιος ἰδὼντας ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσαι, καὶ τραύματα πολλὰ δόντας αὐτῷ κατὰ τῆς κεφαλῆς, εἰς κίνδυνον τὸν περὶ θανάτου καταστῆσαι. τῶν γὰρ σωματοφυλάκων αὐτὸν ἐξαεπαάντων, χαλεπῶς ἄτως εἶχεν, ὥς ἐφ' ἡμέρας τέσσαρας μῆτε συνίεναι τί, μῆτε φθέγγεσθαι δυναθῆναι. τῷ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὴν κεφαλὴν ὁ τῶν Ἀράβων δυνάστης ἀποτεμὼν Ζάβηλος, ἀπέτειλε Πτολεμαίῳ, ὃς, τῇ πέμπτῃ τῶν ἡμερῶν ἀνευεγκὼν ἐκ τῶν τραυμάτων καὶ φρονήσας, ἡδίσον ἄκρωμα καὶ θέαμα, τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν ἄμα καὶ τὴν κεφαλὴν, ἀκρὸς καὶ θεᾶται· καὶ μετ' ἑπολὺ πληθεὶς τῆς ἐπ' Ἀλεξάνδρου

eiicerent. Atque illo quidem Antiochia pulsus Ciliciam petebat. vbi vero ad Antiochenfes se contulit Ptolemaeus, et ab illis rex declaratur et ab exercitu, coactusque duo sibi diademata imposuit, vnum Asiae, alterum vero Aegypti. Sed cum natura esset bonus iustusque et alieni non appetens, sciensque praeterea de futuris bene conicere, ab Asiae regno, ne Romanis sibi inuidendi occasionem daret, abstinere decreuit: atque Antiochenfibus in concionem aduocatis, hortatur eos, vt Demetrium reciperent, dicens, "quod beneficiis ipse affectus illis ignosceret ob iniurias patri illatas: se quoque illi magistrum fore duceinque declarauit, et si mali quidpiam aggrediretur, illum se non permissurum esse promisit, Aegyptique regnum sibi satisfacere, aiebat." His dictis, eo perducit Antiochenfes, vt Demetrium reciperent.

8. Cum autem Alexander valida cum manu magnoque apparatu e Cilicia in Syriam irrupisset, et Antiochenum agrum incendiis et rapinis vastasset, Ptolemaeus et gener eius Demetrius (iam enim filiam suam ei in matrimonium dederat) exercitum in eum mouerunt, victoriaeque reportata Alexandrum fugarunt. Et hic quidem in Arabiam se recipit: in praelio vero contigit, vt equus Ptolemaei, barritu elephanti audito, metu exterreretur, et Ptolemaeum dorso excussum humi prosterneret: adeo vt hostes, hoc viso, in eum impetum fecerint, multisque capiti vulneribus inflicis, in mortis periculum eum adduxerint. nam cum hostibus eum eripuissent satellites, tam male se habebat, vt per quatuor dies nec quidquam intelligere nec loqui potuerit. Interim Zabelus, Arabum dynasta, Alexandri caput abscissum Ptolemaeo misit; qui, die quinta e vulneribus paululum recreatus et ad se reuersus, rem auditu visuque iucundissimam, Alexandrum mortuum esse caputque eius amputatum, audit videtque: et non multo post satius gaudio ex Alexandri interitu et ipso vi-

τεθνηκότι χαρᾶς, καὶ αὐτὸς κατέστρεψε τὸν βίον. ἐβασίλευσε δὲ τῆς Ἀσίας Ἀλέξανδρος, ὁ Βάλας λεγόμενος, ἔτη πέντε, καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις δεδήλωται.

Θ'. Παραλαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν Δημήτριος ὁ Νικάτωρ ἐπιλεγόμενος, ὑπὸ πονηρίας ἤρξατο διαφθεῖρην τὸ τῷ Πτολεμαίῳ στρατιωτικόν, τῆς τε πρὸς αὐτὸν συμμαχίας ἐκλαθόμενος, καὶ ὅτι πενθερὸς ἦν αὐτῷ, καὶ διὰ τὸν τῆς Κλεοπάτρας γάμον συγγενής. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται φεύγουσιν αὐτῷ τὴν πονηρίαν εἰς Ἀλεξάνδρειαν· τῶν δὲ ἐλφάντων Δημήτριος ἐγκρατὴς γίνεται. Ἰωνάθης δ' ὁ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀπάσης τῆς Ἰουδαίας στρατιὰν συναγαγὼν, προσβαλὼν ἐπολιόρχει τὴν ἐν Ἱερουσολύμοις ἄκρην, ἔχουσαν Μακεδονικὴν φρενᾶν, καὶ τῶν αἰσβῶν τινὰς καὶ τῶν πεφευγόντων τὴν πατριὸν συνήθειαν. ἔπειτα δὲ τὸ μὲν πρῶτον κατέφρονον ὡς Ἰωνάθης ἐμνηχανᾶτο περὶ τὴν αἵρεσιν, πεπιστυκότες τῇ ὀχυρότητι τῷ χωρίῳ· νυκτὸς δὲ τινες τῶν ἐν αὐτῇ πονηρῶν ἐξελθάντες ἦγον πρὸς Δημήτριον, καὶ τὴν πολιορκίαν αὐτῷ τῆς ἄκρας ἐμνήνουν. ὁ δὲ τοῖς ἠγγελμένοις παροξυνθεὶς, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἦκον ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην. γενόμενος δὲ ἐν Πτολεμαίδι, γράφει κελεύων αὐτὸν σπεῦσαι πρὸς αὐτὸν εἰς Πτολεμαῖδα· ὁ δὲ τὴν μὲν πολιορκίαν ἐκ ἔπαυσε, τὰς δὲ περισβύττας τῷ λαῷ παραλαβὼν καὶ τὰς ἱερεῖς, καὶ χρυσὸν καὶ ἀργυρον καὶ ἐσθῆτα καὶ πλῆθος ξενίων κομίζων, ἦκε πρὸς τὸν Δημήτριον, καὶ τῷτοις δωρησάμενος αὐτὸν, θεραπεύει τὴν ὀργὴν τῷ βασιλείᾳ· καὶ τιμηθεὶς ὑπ' αὐτῷ λαμβάνει βεβαίαν ἔχειν τὴν ἀρχιερωσύνην, καθὼς καὶ παρὰ τῶν πρὸ αὐτῷ βασιλέων ἐκέκτητο. κατηγοροῦντων δὲ αὐτῷ τῶν Φυγιάδων, ὁ Δημήτριος ἐκ ἐπίστευσεν, ἀλλὰ καὶ παρακαλῶντος αὐτὸν ὅπως ὑπὲρ τῆς Ἰουδαίας ἀπάσης καὶ τῶν τριῶν τοπαρχιῶν, Σαμαρείας καὶ Περσίας καὶ Γαλιλαίας, τριακόσια τελεῖ τάλαντα, δίδωσι καὶ περὶ πάντων ἐπιστολὰς αἱ περιέχον τὸν τρόπον τῷτον. **ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΩΝΑΘΗ·**
ΤΩΙ ΑΔΕΛΦΩΙ ΚΑΙ ΤΩΙ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΕΘΝΕΙ ΧΑΙ-
ΡΙΝ. Τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἐγράψαμεν Λαοθέ-

tam finiuit. Asiae vero imperio per quinquennium potitus est Alexander, Balas nominatus, vt et alibi dictum est.

9. At Demetrius, cognomine Nicator, regnum adeptus, ex ingenii prauitate male multare coepit Ptolemaei exercitum, et societatis cum eo iuitae oblitus, et quod gener ipsius esset, eiue per nuptias Cleopatrae affinis. Milites itaque, eius malitiam aufugientes, Alexandriam concesserunt: sed elephanti Demetrio in potestatem veniunt, Ionathas autem pontifex, coactio ex Iudaea omni exercitu, ad Hierosolymorum arcem oppugnandam aggressus est, occupatam a Macedonum praesidio, et a scelestis quibusdam, aliisque, qui mores patrios deseruerant. Et hi quidem primum machinas, a Ionatha ad arcis expugnationem paratas, contemnebant, loci munitionibus confisi: noctu vero aliquot in ea homines nefarii fuga dilapsi ad Demetrium veniebant, arcisque obsidionem ei nunciabant. Ille vero, istis ad eum delatis iratus, cum exercitu ex Antiochia profectus est aduersus Ionatham: cumque Ptolemaidem peruenisset, literas ei scripsit, imperauitque, vt e vestigio Ptolemaidem ad se properaret. Caeterum ille obsidionem non omisit, verum cum populi senioribus et sacerdotibus, et aurum secum deferens et argentum et vestem et alia multa munera, ad Demetrium profectus est; istisque ei oblatis, regis iram demulcet: adeo vt a Rege honorifice exceptus pontificatum ab eo, similiter ac ab eius antecessoribus eum nactus est, sibiimet confirmatum habuerit. Cumque transfugae eum accusarent, tantum absuit, vt Demetrius illis fidem haberet, vt illi petenti, vt pro Iudaea vniuersa, et tribus toparchiis, Samariae et Peraeae et Galilaeae, trecenta tantum talenta penderentur, daret etiam de istis omnibus literas, in hunc modum scriptas. "REX DEMETRIVS IONATHAE FRATRI ET GENTI IV. DAELORVM SALVTEM. Exemplum epistolae, quam ad Lathenem consanguineum nostrum scripsimus, vo-

“ναι τῷ συγγενεῖ ἡμῶν ἀπεσάλκαμεν ὑμῖν, ἵν' εἰδῆτε. ΒΛ-
 “ΣΙΛΕΥΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΑΣΘΕΝΕΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΧΑΙ-
 “ΡΕΙΝ. Τῷ Ἰσδαίων ἔθνει ὄντι φίλῳ, καὶ τὰ δίκαια τὰ πρὸς
 “ἡμᾶς φυλάττοντι, τῆς εὐνοίας ἐκεῖνα χάριν παραχρῆν. καὶ
 “τὲς τρεῖς νομᾶς, Ἀφερειμὰ καὶ Λύδδα καὶ Ραμαθὰ, οἱ τῇ
 “Ἰσδαίᾳ προστεθῆσαν ἀπὸ τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ τὰ προσ-
 “κυρῆντα τέτοις, ἔτι τε ὅσα παρὰ τῶν θυόντων ἐν Ἱερουσα-
 “λύμοις ἐλάμβανον οἱ πρὸ ἐμῆ βασιλεῖς, καὶ ὅσα ἀπὸ τῶν
 “καρπῶν τῆς γῆς καὶ τῶν φυτῶν, καὶ τᾶλλα τὰ προσήκοντα
 “ἡμῖν, καὶ τὰς λίμνας τῶν ἀλῶν, καὶ τὲς κομιζομένης ἡμῖν
 “σεφάνης, ἀφίημι αὐτοῖς, καὶ ἕδεν παραβιαδῆσται τῶν
 “ἀπὸ τῆ νῦν, ἕδ' εἰς τὸν ἐπίοντα χρόνον. Φροντίσον οὖν, ἵνα
 “τῶν ἀντίγραφον γένηται, καὶ δοθῇ Ἰωνάθῃ, καὶ ἐν ἐπιστή-
 “μῳ τόπῳ τῆ ἀγίᾳ ἱερῇ τεθῇ.” τὰ μὲν δὴ γραφέντα ταῦτ'
 ἦν. ὁρῶν δὲ ὁ Δημήτριος εἰρήνην ἔσαν, καὶ μηδὲνα κίνδυνον
 μηδὲ πολέμου φόβον ὑπάρχοντα, διέλυσε τὴν στρατιάν, καὶ
 τὸν μισθὸν αὐτῶν ἐμείωσε· καὶ μόνοις τῶν ἐχορήγει τοῖς ξε-
 νολογηθεῖσιν, οἱ συνανέβησαν ἐκ Κρήτης αὐτῷ, καὶ ἐκ τῶν
 ἄλλων νήσων. ἔχθρα τογαροῦν αὐτῷ καὶ μῖτος ἐκ τέττα γέ-
 νεται παρὰ τῶν στρατιωτῶν, οἷς αὐτὸς μὲν ἕδεν ἄκ' ἔτι παρεῖ-
 χεν, οἱ δὲ πρὸ αὐτῆ βασιλεῖς καὶ ἐπ' εἰρήνης χορηγοῦντες
 αὐτοῖς ὁμοίως διστέλουν, ἵν' εὐνοῶντας ἔχωσιν καὶ ἐν τοῖς
 ὑπὲρ αὐτῶν ἀγῶσιν, εἰ θεήσει ποτε, προθύμως.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Τρύφων, καταπολεμήσας Δημήτριον, Ἀντίοχῳ τῷ Ἀ-
 λεξάνδρῳ υἱῷ παρέδωκε τὴν βασιλείαν, ποιησάμενος
 καὶ αὐτὸς σύμμαχον Ἰωνάθην· οἷά τε ἔπραξε καὶ
 ἐπὶ ἐσβεύσεν Ἰωνάθης.

ΑΜέλει ταύτην νοήσας τὴν δύσνοιαν τῶν στρατιωτῶν πρὸς
 Δημήτριον Ἀλεξάνδρῳ τῷ στρατηγῷ, Ἀπαμεὺς τὸ γένος, Διό-
 δοτος, ὁ καὶ Τρύφων ἐπικληθεὶς, παραγίνεται πρὸς Μάλχων
 τὸν Δεραβα, ὃς ἔτρεφε τὸν Ἀλεξάνδρῳ υἱὸν Ἀντίοχον· καὶ

"bis misimus, ut eam sciatis. REX DEMETRIUS
 "LASTHENI PATRI S. / Genti Iudaeorum nobis ami-
 "cae, et necessitudinis, quam nobiscum habent, iura
 "servanti, decreui benevolentiae gratiam referre. Ita-
 "que tres praefecturas, Apherima, et Lydda, et Ra-
 "matha, quae Iudaeae ex Samaria additae sunt, omnia-
 "que ad eas pertinentia, ac praeterea quicquid ante me
 "regibus moris erat accipere a sacra facientibus Hiero-
 "solymis, et tributa omnia ex terrae frugibus et arbo-
 "rum fructibus, aliaeque, quae nobis debebantur, ut et
 "lacuum salis vectigal, coronasque ad nos adferri soli-
 "tas, illis remitto, et nihil horum hinc in perpetuum
 "ab illis extorquebitur. Quare operam da, ut harum
 "literarum exemplum exscribatur, et Ionathae detur, et
 "in illustri loco adyti templi collocetur". Et literae
 quidem regiae ita se habebant. Cum autem Demetrius
 videret pacata omnia, nihilque periculi imminere, at-
 que belli metum sublatum esse, dimisit milites, eorum-
 que stipendium minuit; et solis peregrinis, quos colle-
 gerat, quique cum eo e Creta aliisque insulis adscende-
 rant, illud in posterum numerabat. Quae res inimici-
 tias et odium militum ei conciliauit, quibus ipse qui-
 dem nihil amplius dari voluit, reges vero eius anteces-
 sores id ipsum etiam pacis tempore illis persoluebant,
 ut eos sibi benevolos haberent, et ad certamina pro
 illis, quoties opus esset, obeunda promptos paratosque.

CAP. V.

*Quomodo Tryphon, post devictum Demetrium, Antiocho,
 Alexandri filio, regnum tradidit, Ionatha ab ipso in
 societatem recepto: et quas res gessit Ionathas bellis
 et legationibus.*

VErum enim vero cum illud militum in Demetrium
 odium intellexisset quidam ex Alexandri ducibus, genere
 Apamenus, Diodotus nomine, cui et Tryphon cognomen
 erat, Malchum Arabem adit, qui Antiochum, Alexandri

δηλάσας αὐτῷ τὴν δυσμένειαν τὴν τῶν στρατευμάτων πρὸς τὸν Δημήτριον, ἔπειθεν αὐτῷ δῶναι τὸν Ἀντίοχον, βασιλέα γὰρ αὐτὸν ποιήσεν, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ τὴν τῆ πατρὸς ἀποκαταστήσεν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἀντήχειν ὑπ' ἀπιστίας· ὕστερον δὲ πολλῷ χρόνῳ προσλιπαρήσας τῷ Τρύφωνος ἐνικᾶται τὴν προαίρεσιν, εἰς ᾧ Τρύφῳν παρακάλει. καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν τῶν ἀνδρῶν ἐν ταῖς ὑπῆρχεν.

β'. Ο δ' ἀρχιερεὺς Ἰωνάθης ὑπεξελθὼν βυλόμενος τὰς ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τὰς Ἰουδαίων φυγάδας καὶ ἀσπεῖας, καὶ τὰς ἐν ἅπασιν τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ Φερεῖοις, πέμψας πρὸς Δημήτριον δῶρα καὶ πρεσβευτὰς παρακάλει τὰς ἐν τοῖς ὀχυρώμασι τῆς Ἰουδαίας ἐμβαλεῖν· ὁ δὲ ἔταυτα μόνον αὐτῷ παρῆξεν, ἀλλὰ καὶ μείζων τέτων ὑπῆρχενται, μετὰ τὸν ἐν χειρὶ πόλεμον· τῶν γὰρ νῦν ἀρχοῦν. ἤϊς δ' αὐτὸν καὶ συμμαχίαν πέμψαι, δηλῶν ἀποσπῆναι τὴν δύναμιν αὐτῆς. καὶ Ἰωνάθης μὲν τριχιλίς ἐπιλεξάμενος στρατιώτας, ἔπεμψεν.

γ'. Ἀντιοχεῖς δὲ μισοῦντες τὸν Δημήτριον ὑπὲρ ὃν πεπόνθεισαν ὑπ' αὐτῆς κακῶς, ἀπεχθανόμενοι δ' αὐτῷ καὶ διὰ τὸν πατέρα Δημήτριον, πολλὰ εἰς αὐτὰς ἐξαμαρτόντα, καὶ ῥὺν ἐπετήρουν λαβεῖν κατ' ὃν ἐπίθοντο αὐτῷ. νοήσαντες δὲ συμμαχίαν παρῆσαν παρὰ Ἰωνάθῃ τῷ Δημητρίῳ, καὶ συμφρονήσαντες, ὅτι πολλὴν ἀθροίσαι δύναμιν, εἰ μὴ φθάσαντες προκαταλάβοιεν αὐτὸν, ἀρπάσαντες τὰ ὄπλα, καὶ περιεσάντες τοῖς βασιλείοις αὐτῆς τρόπῳ πολιορκίας, καὶ τὰς ἐξόδους διαλαβόντες, ἐζήτην χειρώσασθαι τὸν βασιλέα. ὁ δὲ τὸν δῆμον ὁρῶν τῶν Ἀντιοχεῶν ἐκτεπολεμωμένον πρὸς αὐτὸν καὶ ἐν ὅπλοις ὄντα, παραλαβὼν τὰς μισθοφόρους, καὶ τὰς πεμφθέντας ὑπὸ τῷ Ἰωνάθῃ Ἰουδαίους, συμβάλλει τοῖς Ἀντιοχεῦσι· καὶ βιαθεῖς ὑπ' αὐτῶν, πολλὰ γὰρ ἦσαν μυριάδες, ἠττῶται. βλέποντες δὲ τὰς Ἀντιοχεῖς κρατύντας οἱ Ἰουδαῖοι, ἐπὶ τὰς σέγας τῶν βασιλείων ἀναβάντες, ἐκῆθεν ἔβαλλον αὐτὰς, καὶ τῷ μὲν αὐτοὶ τὴν πάχυν ὑπ' αὐτῶν ὄντες πορρωτέρω διὰ τὸ ὕψος, ποιῶντες δ' αὐτὰς κακῶς διὰ τὸ

Alium, educabat: cumque eum docuisset, quanto Demetrius apud milites odio flagraret, ei suadebat, ut Antiochum sibi traderet; ut qui regem eum facturus esset, et in regnum paternum restitutus. Ille primum quidem se difficilem praebebat, quod non satis ei fideret; postea vero, cum Tryphon precibus eum urgere diu perseverasset, animo flectitur, ut ea, quae petebat, Tryphoni concederet. Et quidem res huius viri ita se habebant.

2. Interea Ionathas pontifex, eos, qui arcem Hierosolymitanam tenebant, deduci volens, ut et Iudaeos transfugas et impios, quique erant in omnibus istius regionis praesidiis, missa cum muneribus legatione ad Demetrium, rogabat, ut eos, qui erant in Iudaeae munitionibus, eiiceret. Cui ille, se non haec solum ei praestitutum, sed et his maiora pollicetur, confecto, quod ei in manibus erat, bello: in hoc enim se iam totum occupari. ipsum autem, ut auxiliares mitteret copias, orabat, indicans suos omnes defecisse milites. Et quidem Ionathas tria millia lectissimorum militum ei misit.

3. Caeterum Antiochenes, infensi Demetrio, quod ab eo male accepti fuerant, et cum eo inimicitias exercentes etiam propter Demetrium patrem, qui multis iniuriis eos affecerat, tempus observabant, quo possent eum adoriri. Cumque animaduertissent auxilia ei a Ionathas suppetias venisse, secumque reputassent breui fore, ut magnas colligeret copias, nisi ipsum mature praeuenirent, correptis armis regiam circumsteterunt, ac si eam oppugnaturi essent, exitibusque viarum occupatis, regem in potestatem suam redigere studebant. Ille vero videns populum Antiochensem sibi hostem factum, et in armis esse, assumtis mercenariis militibus et Iudaeis auxiliariis, cum Antiochenibus acie congreditur; atque ubi vim illorum ferre non potuit, (nam multae erant myriades) ingruentibus cessit. Iudaei autem, cum cernerent Antiochenos pugna esse superiores, in tectum regiae ascenderunt, et inde missilibus ipsos seriebant, atque longius quidem ab illis distantes propter loci eminentiam, quam ut

ἄνωθεν μάχεσθαι, τῶν σύγγενος αὐτῆς οἰκιῶν ἀπώσαντο, καὶ ταύταις μὲν εὐθὺς πῦρ ἐνήκαν. ἡ δὲ Φλόξ ἐφ' ὅλην διατείνασα τὴν πόλιν, πυκνῶν τῶν οἰκιῶν ἔστων, καὶ τὰ πλεῖστα ἐκ ξύλων ἀκοδομημένων, πᾶσαν αὐτὴν ἐνέμετο. οἱ δ' Ἀντιοχεῖς, μὴ δυνάμενοι βοηθῆσαι μηδὲ κρατῆσαι τῆς πυρὸς, εἰς Φυγὴν ἐτράπησαν. τῶν δὲ Ἰσδαίων ἀπὸ δώματος ἐπὶ δῶμα διαπηδόντων, καὶ τῆτον αὐτῆς διωκόντων τὸν τρόπον, παρὰ δοξον συνέβη γενέσθαι τὴν δίωξιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὁρῶν τῆς Ἀντιοχεῖς, σῶσαι τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας ἐσπευδάκοτας, καὶ διὰ τῆτο μηκέτι μαχομένους, δι' ἄλλων αὐτοῖς ἐπιτίθεται σενωπῶν, καὶ συμβαλὼν πολλὰς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν, ὡς ἀναγκαζομένην ρίψαι τὰς πανοπλίας, καὶ παραδύναι αὐτῆς τῷ Δημήτριῳ. συγγνὺς δ' αὐτοῖς τῶν τετολημμένων, καταπαύει τὴν εἰρήνην. δωρησάμενος δὲ τῆς Ἰσδαίας ταῖς ἐκ τῶν σκύλων ἀφελείας, καὶ ὡς αἰτίοις αὐτῷ τῆς νίκης γεγεννημένοις εὐχαρισήσας, ἀπέπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς Ἰωνάθην, μαρτυρῶν αὐτῷ τῆς συμμαχίας. ὕστερον δὲ ποιηρὸς εἰς αὐτὸν ἐγένετο, καὶ τὰς ὑποσχέσεις διεφύσατο, καὶ πόλεμον ἠπέλυσεν, εἰ μὴ τῆς Φόρης αὐτῷ πάντας ἀποδώσει, ἧς ὥφειλε τὸ τῶν Ἰσδαίων ἔθνος ἀπὸ τῶν πρώτων βασιλέων. καὶ ταῦτα ἐποίησεν ἂν, εἰ μὴ Τρύφων αὐτὸν ἐπέχεν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην αὐτῆ παρασκευὴν ἀντιμετέσπασεν εἰς τὰς περὶ αὐτῆ Φροντίδας. ὑποτρέψας γὰρ ἐκ τῆς Δραβίας εἰς τὴν Συρίαν μετὰ τῷ παιδὸς Ἀντίοχῃ· μεράκιον δ' ἦν ἔτος ἔτι τὴν ἡλικίαν· περιτίθῃσιν αὐτῷ τὸ διάδημα. καὶ προχωρήσαντος τῆς στρατιωτικῆς παντὸς, ὃ καταλελοίπει τὸν Δημήτριον διὰ τὸ μὴ τυγχάνειν μισθῶν, πόλεμον ἐκφέρει πρὸς τὸν Δημήτριον· καὶ συμβαλὼν αὐτῷ, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τῆς τ' ἐλέφαντας, καὶ τὴν τῶν Ἀντιοχέων πόλιν λαμβάνει.

δ'. Δημήτριος μὲν οὖν ἡττηθεὶς ἀνεχώρησεν εἰς Κιλικίαν· ὁ δὲ πᾶς Ἀντίοχος, πέμψας πρὸς Ἰωνάθην πρεσβευτὰς καὶ γεράμματα, Φίλον τε καὶ σύμμαχον αὐτὸν ἐποίησατο, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐβεβαίε, καὶ τῶν τεσσάρων παρεχώρει νομῶν, οἱ τῇ χώρᾳ τῶν Ἰσδαίων προσετίθησαν. ἔτι γε μὴν

laederentur, iis vero multum damni inferentes, quod e sublimi pugnarent, facile eos repulerunt a propinquis aedibus, illisque mox ignem iniecerunt. At flamma totam urbem peruagata, utpote frequentem domibus, e ligno maxima ex parte constructis, vniuersam fere depascebatur. Antiochenenses vero, cum non potuissent opem ferre, aut incendium extinguere, in fugam vertuntur. Cumque Iudaei ab vno tecto in aliud transfilerent, atque ita eos persequerentur, contigit, ut incredibilis esset infectationis atrocitas. Rex autem cum videret Antiochenos in seruandis liberis et coniugibus occupatos, atque adeo non amplius pugnantes, per alios angiportus eos adoritur, pugnaque inita magnam adeo illorum stragem edidit, ut cogerentur arma abiicere, seque Demetrio tradere: qui, cum illis facinorum veniam dedisset, seditionem compescuit. Iudaeos autem spoliis locupletatos, gratiisque iis, quasi auctores ei victoriae exstiterant, relatis, Hierosolyma ad Ionatham remisit, auxilii opportune lati testimonium ei tribuens. At postea maligne in eum se gessit, et promissa fefellit, bellumque ei minatus est, nisi tributa omnia ei redderet, quae Iudaeorum gens debuit a primis Syriae regionibus. Atque ista peregisset, nisi Tryphon eum inhibuisset, fecissetque, ut copias in Ionatham paratas ad sui curam tutelamque auocaret. nam ex Arabia in Syriam reversus cum puero Antiocho (adhuc enim erat adolescentulus admodum) diadema ei imposuit; et deficientibus ad se omnibus militibus, qui Demetrium deseruerant ob stipendia non soluta, aperto bello Demetrium adoritur; praelioque commisso eum superat, et tum elephantos in suam potestatem redigit, tum Antiochenorum urbem.

4. Demetrius itaque victus in Ciliciam se recepit: puer vero Antiochus, missis ad Ionatham legatis literisque, illum amicum sibi sociumque adsciuit, et pontificatum ei confirmauit, cessitque quatuor praefecturis, quae adiectae erant Iudaeorum regioni. Ad haec vasa aurea

σκεύη χρυσᾶ καὶ ἐκπώματα, καὶ πορφυρᾶν ἐδῆτα, χρῆσθαι
 τῆτοις ἐπιτρέπων, ἀπέειλε. καὶ πόρπη δ' αὐτὸν δαρεῖται
 χρυσέα, καὶ τῶν πρώτων αὐτῆ καλεῖσθαι Φίλων. τὸν ἀδελ-
 φὸν δ' αὐτῆ Σίμωνα, στρατηγὸν τῆς στρατίας ἀπὸ Κλίμακος
 Τυρίων ἕως Αἰγύπτου καθίστησιν. Ἰωνάθης δὲ, ἐπὶ τῆτοις
 παρ' Ἀντιόχου γεγενημένοις εἰς αὐτὸν ἡδείς, πέμψας πρὸς
 αὐτὸν τε καὶ Τρύφωνα πρεσβευτάς, εἰναὶ τε φίλος ὡμολόγει
 καὶ σύμμαχος, καὶ πολεμήσεν σὺν αὐτῷ πρὸς Δημήτριον,
 διδάσκων, ὡς ἰδοὺ αὐτῷ χάριτας ἀποδώῃ, πολλῶν παρ' αὐ-
 τῆ χρηστῶν ἐν οἷς εἶδετο τυχῶν, ἀλλὰ προσαδικήσκειν ἀνθ' ὧν
 εὖ πάθοι.

ε'. Συγχωρήσαντος οὖν Ἀντιόχου δύναμιν αὐτῷ συναγα-
 γόντι πολλὴν ἐκ τε Συρίας καὶ Φοινίκης τοῖς Δημητρίῳ πολε-
 μῆσαι στρατηγοῖς, εὐθύς ὤρμησεν εἰς τὰς πόλεις. αἱ δὲ λαμ-
 πρῶς μὲν αὐτὸν ἐξεδέξαντο, στρατιὰν δ' ἐκ ἔδωσαν. παρα-
 γινόμενος δ' ἐκείθεν εἰς Ἀσκάλωνα πόλιν, καὶ τῶν Ἀσκαλω-
 νιτῶν Φιλοτίμως αὐτῷ μετὰ δώρων ὑπαντησάντων, αὐτὸς τε
 τῆτις παρεκάλει, καὶ τῶν ἐν τῇ Κοίλῃ Συρία πόλεων ἐκάστην,
 ἀποσᾶσαν Δημητρίῳ, προεδέσθαι μὲν Ἀντιόχῳ, σὺν αὐτῷ δὲ
 πολεμήσας πειρᾶσθαι παρὰ Δημητρίῳ δίκην λαμβάνειν ὧν
 ἀμάρτοι ποτὲ εἰς αὐτῆς. εἶναι δ' αὐταῖς βυλομέναις ταῦτα
 φρονεῖν πολλὰς αἰτίας· πείσας δ' ὁμολογῆσαι πρὸς τὸν Ἀν-
 τίοχον συμμαχεῖν τὰς πόλεις εἰς Γάζαν παρεγένετο, προσα-
 ξόμενος καὶ τὴν παρὰ τῆτων εὐνοίαν Ἀντιόχῳ. πολὺ δ' εὖρε
 τῆς προσδοκίας τῆς Γαζαῖας ἀλλοτριώτερον ἔχοντας. ἀπέ-
 κλεισαν γὰρ αὐτῷ τὰς πύλας, καὶ τὸν Δημήτριον ἐγκατα-
 λιπόντες, ἐκ ἔγνωσαν Ἀντιόχῳ προχωρεῖν. τῆτι παρῶ-
 ξυνεν εἰς πολιορκίαν τὸν Ἰωνάθην καὶ τῆς χώρας τὴν κάκα-
 σιν· μέρος γὰρ τῆς στρατίας περικαθίσας τῇ Γάζῃ, τῷ λοι-
 πῷ τὴν γῆν αὐτὸς ἐπιὼν διέφθειρε καὶ ἐνεπίμπεα. ταῦτα
 δὲ πάχοντας αὐτῆς ὀρεῶντες οἱ Γαζαῖοι, καὶ μηδεμίαν ἀπὸ
 Δημητρίῳ βοήθειαν αὐτοῖς γινομένην, ἀλλὰ τὸ μὲν λυποῦν
 ἔδη παρὸν, τὸ δ' ὠφελῆσον μακρὰν ἔτι, καὶ ἄδηνον, εἰ παρα-
 γένοιτο, σῶφρον ἔκριναν εἰς αὐτῷ ἀφέντες παραμένειν ἐκείνον

et pocula vestemque purpuream, data illis utendi potestate, ad eum misit. Quin et eum aureo donat monili, interque primos eius amicos referri iubet. Simonem etiam eius fratrem imperatorem constituit a Scala Tyriorum usque ad Ægyptum. Ionathas vero, laetus iis, quae in eum contulerat Antiochus, missis ad eum simul et Tryphonem legatis, promittebat se illi amicum fore sociumque, et cum ipso arma iuncturum aduersus Demetrium; commemorans, quod pares ei gratias non retulisset, commoda multa, quibus illi opus erat, ab eo consequutus, sed maleficia pro beneficiis reposuisset.

5. Cum igitur Antiochus ei concessisset, ut, magno exercitu, e Syria et Phoenice coacto, bellum gereret contra Demetrii duces, statim profectus obibat vrbes. Et nonnullae quidem eum splendide exceperunt, sed milites ei dare distulerunt. Cum autem illinc ad urbem Ascalonem se contulisset, et Ascalonitae certatim cum muneribus ei occurrissent, et hos ipsos hortabatur et singulas Coeles-Syriae vrbes, ut a Demetrio deficerent et Antiocho se adiungerent, vnaque cum eo belligerantes poenas a Demetrio repetere eniterentur ob iniurias ab eo quondam acceptas; illisque volentibus causas multas esse, cur ista facere in animum inducerent. Cum autem ciuitatibus persuasisset, ut pollicerentur cum Antiocho belli societatem inire, Gazam peruenit, ut eius etiam ciuium benevolentiam Antiocho conciliaret. Verum Gazaeos longe alieniore in ipsum animo esse inuenit, quam exspectabat. nam portas ei occluserunt, relictoque Demetrio noluerunt sese Antiocho adiungere. id quod Ionatham adeo irritauit, ut urbem oppugnaret et regionem infestaret: nam vrbe ab vna exercitus parte obsessa, cum reliqua, excursionibus factis, terram vastauit et incendit. Tum Gazaei, cum viderent se ista pati, nullumque a Demetrio illis venire auxilium, quodque eos male habet praesens esse, quod vero adiumento foret longe abesse, spemque eius aduentus esse incertam, bene ac sapienter se facturos iudicarunt, si

Θεραπεύειν. πέμψαντες οὖν πρὸς τὸν Ἰωνάθην, Φιλίαν τε ἀμολόγουν καὶ συμμαχίαν. οἱ μὲν γὰρ ἄνθρωποι, πρὸ πείρας τῶν δεινῶν, ἔσυνιασι τὸ συμφέρον, ἀλλ' ὅταν ἐν τινι κακῷ γεγόμενοι τύχῳσι, τότε γνωσιμαχήσαντες, ἂ μὴ ὅλως βλαβέντας ἀμεινον ἦν ποιεῖν, ταῦτα ὕστερον ζημιωθέντες αἰροῦνται. ὁ δὲ συνθέμενος πρὸς αὐτὰς Φιλίαν, καὶ λαβὼν ὁμήρεας τούτους μὲν ἀπέστειλεν εἰς Ἱερουσόλυμα, αὐτὸς δὲ τὴν χώραν ἅπασαν μετήλθεν ἄχρι Δαμασκῆ.

ε'. Τῶν δὲ Δημητρίῳ στρατηγῶν ἀκρωθέντων αὐτῷ προσελθεῖν εἰς Κέδασαν πόλιν σὺν πολλῇ στρατιᾷ, μεταξὺ δ' ἔστιν αὕτη τῆς τε Τυρίων γῆς καὶ τῆς Γαλιλαίας, ἀπάξεν γὰρ αὐτὸν ἐκ τῆς Συρίας ὑπέλαβον ἐπὶ τὴν Γαλιλαίαν ὡς σύμμαχον, τὰς γὰρ Γαλιλαίους ὄντας αὐτῷ ἔπεριόψεσθαι πολυμήκεις, ὑπήντησεν αὐτοῖς, τὸν ἀδελφὸν Σίμωνα καταλιπὼν ἐν τῇ Ἰδαία. ὃς τὸν στρατὸν ἐκ τῆς χώρας συναγαγὼν, ὡς ἐνῆν ἱκανώτατον, τὴν Βεθσῆραν πολιορκῶν προσεκαθήτο, χωρίον τῆς Ἰδαίας ὀχυρώτατον. κατέχευε γὰρ αὐτὸ Φρερὰ Δημητρίῳ. δεδήλωται δὲ ἡμῖν τῆτο καὶ πρότερον. ὡς δὲ, χώματα μὲν ἐγείραντος τῷ Σίμωνος, μηχανήματα δ' ἐνστάτος, καὶ πολλῇ σπεδῇ χρωμένῃ περὶ τὴν τῆς Βεθσῆρας πολιορκίαν, ἔδρισαν οἱ Φερεοὶ, μὴ κατὰ κράτος ἐξαίρεθέντος τῷ χωρίῳ διαφθαρεῶσι, πέμψαντες πρὸς τὸν Σίμωνα, ἠξίουσαν ὀρεκῆς λαβόντες, ὥς μὴδὲν ὑπ' αὐτῷ παθεῖν, καταλιπεῖν τὸ χωρίον καὶ πρὸς Δημήτριον ἀπελθεῖν. ὁ δὲ, ὅς τις ταύτας αὐτοῖς τὰς πύξεις, ἐκβάλλει μὲν ἐκείνης ἐκ τῆς πόλεως, αὐτὸς δὲ Φερεὰν καθίστησιν ἰδίαν.

ζ'. Ἰωνάθης δὲ, ἄρας ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῶν Γεννησάρων λεγομένων, ἐκεῖ γὰρ ἐτύγχανεν ἐστρατοπεδευκώς, εἰς τὸ καλεῖμενον Ἀσὼρ πεδίον προῆλθεν, ἐκ εἰδῶς ὄντας ἐν αὐτῷ τὰς πολεμίας. μαθόντες δὲ πρὸ μιᾶς ἡμέρας οἱ τῷ Δημητρίῳ μέλλειν Ἰωνάθην ἐπ' αὐτὰς βαδίζειν, ἐπέδραν αὐτῷ καὶ τὰς λοχήσαντας ἐν τῷ ὄρει καθίσαντες, αὐτοὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἀπέντων εἰς τὸ πεδίον. ὅς ἰδὼν ὁ Ἰωνάθης ἐτοίμως πρὸς μάχην, παρσκευάζετο καὶ αὐτὸς τὰς ἰδίας

illo deserto Ionatham obsequiis demererentur. Missis igitur ad Ionatham nunciis et amicitiam et armorum societatem ei promittebant. nam ita comparatum est, ut homines, antequam mala subeant et experiantur, quid e re sua futurum sit non intelligant, sed ubi in calamitatem aliquam incidunt, tunc mutata sententia, quae, priusquam laederentur, facere praestitisset, illa demum male multati expectunt. Atqui is, pacto cum illis amicitiae foedere, obsidibusque acceptis, istos quidem Hierosolyma misit, ille vero totam regionem ad Damascum usque peragravit.

6. Cum autem audiisset Demetrii duces cum magnis copiis profectos esse ad urbem Cedesam, quae Tyrionum agrum et Galilaeam interiacet; (nam fore putabant, ut eum e Syria extraherent in Galilaeam, quasi suis opem laturum, Galilaeos enim suae ditionis homines, cum bello premerentur, non neglecturum esse) illis obviam iuit, fratre suo Simone in Iudaea relicto. Qui exercitu e regione coacto, neque tam magno quam comparari potuit, admotis ad Bethsuram castris eam oppugnauit; locum totius Iudaeae munitissimum. is enim valido tenebatur praesidio a Demetrio. id quod a nobis iam ante memoratum est. Cum autem, postquam Simon aggeres excitasset, machinasque ei adhibuisset, et ingenti studio obsidionemurgeret, veriti essent custodes, ne, loco vi expugnato, exitio darentur, missis ad Simonem nunciis, obsecravit, ut fide iureiurando accepta, ne quid mali ab eo paterentur, liceret regionem relinquere et ad Demetrium concedere. Atque is, cum in ea iurasset, illos urbe eiicit, suoque eam praesidio firmavit.

7. Interim Ionathas, castris motis e Galilaea ab aquis Gennesaris, ut vocantur, ibi enim cum exercitu confedisset, ad campum Afor appellatum processit, ignorans illic hostes esse. Demetrii vero duces, qui pridie eius diei Ionatham contra eos venire praesenserant, eum insidias ei posuissent et homines in monte delitescerent collocassent, ipsi cum exercitu ex aduerso ei in planitie occurrebant. Quos conspicatus Ionathas paratos ad praelium, et ipse cum suis

στρατιώτας πρὸς τὸν ἀγῶνα, ὡς ἡδύνατο. τῶν δὲ εἰς τὴν ἐνδραν ὑπὸ τῶν Δημητρίω στρατηγῶν κατασθάντων κατὰ νότον τοῖς Ἰουδαίοις γενομένων, δέισαντες, μὴ μίσει λαφθέντες ἀπόλωνται, Φεγγεν ὤρησαν· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες τὸν Ἰωνάθην κατέλιπον, ὀλίγοι δὲ τινες, ὡς περὶ πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ὑπέμειναν, καὶ Ματταθίας ὁ Ἀψαλώμω, καὶ Ἰδὰς ὁ Χαψαίω, τῆς ἀπάσης δυνάμεως ἡγεμόνες ὄντες. οἱ τολμηρεῖς δὲ καὶ μετὰ ἀπογνώσεως εἰς τὰς πολεμίας ὠσάμενοι, τῷ τε θάρσει κατέπληξαν αὐτὰς, καὶ ταῖς χερσὶν ἀπέστρεψαν εἰς Φυγὴν. οἱ δ' ἀναχωρήσαντες τῶν Ἰωνάθου στρατιωτῶν, ὡς εἶδον τὰς πολεμίας τραπέντας, ἐπισυλλεγόντες ἐκ τῆς Φυγῆς, ὤρησαν αὐτὰς διώκειν· καὶ τῷ ἐποίησαν μὲν χειρὶ Κερασῶν, ἢ τὸ στρατόπεδον ἦν τῶν πολεμίων.

γ'. Κρατήσας οὖν Ἰωνάθης τῇ μάχῃ λαμπρῶς, καὶ διχίλις τῶν ἐχθρῶν ἀποκτείνας ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὁρῶν δ' ὅτι πάντ' αὐτῷ κατὰ νοῦν προνοία Θεῷ χωρεῖ, πρὸς Ῥωμαῖς πρεσβευτὰς ἀπέστειλεν, ἀνανεώσασθαι βεβλόμενος τὴν γενομένην τῷ ἔθνει πρὸς αὐτὰς ἔμπροσθεν Φιλίαν. τοῖς δ' αὐτῇ πρεσβευταῖς ἐπέστειλεν ἀπὸ τῆς Ῥώμης ἀναστρέφουσι πρὸς τὰς Σπαρτιατάς ἀφικέσθαι, καὶ τὴν πρὸς αὐτὰς ὑπομνήσασθαι Φιλίαν καὶ συγγένειαν. οἱ δὲ ὡς ἤλθον εἰς τὴν Ῥώμην, παρελθόντες εἰς τὴν βουλὴν αὐτῶν, καὶ τὰ παρὰ Ἰωνάθου τῷ ἀρχιερέως εἰπόντες, ὡς πέμψειεν αὐτὰς ἐπὶ τὴν τῆς συμμαχίας βεβαίωσιν, τῆς βουλῆς ἐπικυρωσάσης τὰ πρότερον αὐτῇ περὶ τῆς Ἰουδαίων Φιλίας ὁγνωσμένα, καὶ δόσης ἐπιστολὰς πρὸς ἅπαντας τὰς βασιλεῖς τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης καὶ τῶν πόλεων ἀρχοντας αὐτοῖς κομίζεν, ὅπως ἀσφαλῆς τῆς εἰς τὴν οἰκίαν κομιδῆς δι' αὐτῶν τύχωσιν, ἀναστρέφοντες εἰς τὴν Σπάρτην παρεγένοντο, καὶ τὰς ἐπιστολὰς, ὡς ἔλαβον παρὰ Ἰωνάθου, αὐτοῖς ἀπέδωκαν. τὸ δ' ἀντίγραφον ἦν τόδε. "ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΙΩΝΑΘΗΣ τῷ ἔθνει τῶν Ἰουδαίων καὶ ἡ γεγενῆσθαι καὶ τὸ κοινὸν τῶν Ἰουδαίων, Λακεδαιμονίων ἐφόροις καὶ γεγενησὶ καὶ δῆμῳ τοῖς ἀδελφοῖς χαίρειν. Εὐρωμένοις ὑμῖν καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἴδια χωρεῖν κατὰ νόον, ὅπως ἂν ἔχοι, ὡς

militibus, quoad potuit, aciem instruit. Verum cum ii, qui a Demetrii ducibus in insidiis locati erant, a tergo adorirentur Iudaeos, illi veriti, ne ab hostibus circumdati perirent, in fugam se coniecerunt: atque alii fere omnes Ionatham reliquere, pauci vero, numero circiter quinquaginta, subliterunt, et cum iis Mattathias Absalomi filius et Iudas Chapsaci filius, exercitus totius ductores. qui cum audacter et quasi de salute desperantes in hostes irruissent, et animis intrepidi in consternationem eos egerunt, et manibus fortes in fugam verterunt. Vbi vero Ionathae milites, qui fugerant, viderunt inclinatam hostium aciem, e fuga collecti impetum cepere eos persequendi; et id fecerunt usque ad Cedasa, vbi castra erant hostium.

8. Ionathas itaque, victoria egregia potitus, et duobus hostium millibus caesis, Hierosolyma reuersus est. Cumque videret omnia, prouidentia Dei, sibi ex voto succedere, legatos Romam misit, eo animo, ut amicitiam, quae Iudaeis olim intercesserat cum ea gente, renouaret. Suis etiam legatis in mandatis dedit, ut in reuersione sua a Roma Spartanos adirent, illisque in memoriam reuocarent veterem cum ipsis amicitiam et cognationem. Illi vero, cum Romam venissent, et in Senatum ingressi ea exposuissent, quae illis mandauerat Ionathas pontifex, ut scilicet illos misisset ad priorem societatem confirmandam, postquam Senatus rata habuerat quae olim de amicitia cum Iudaeis colenda decreuerat, eisque literas dederat ad reges omnes Asiae Europaeque et ciuitatum principes deferendas, ut hoc modo incolumes in patriam reuerterentur, suo in reditu ad Spartam peruenerunt, et literas, quas a Ionatha acceperant, Spartiatis tradiderunt. Earum autem exemplum est hoc. "IONATHAS GENTIS Iudaeorum Pontifex et Senatus et Commune Iudaeorum, "Lacedaemoniorum Ephoris et Senatui Populoque fratribus suis salutem. Si valetis, et res vestrae publicae priuataeque prospere cedunt, erunt omnia ex "voluntate nostra: nam nos quoque valemus. Su-

"βυλόμεθα· ἐρρώμεθα δὲ καὶ ἡμεῖς. ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν
 "χρόνοις κοιμώσεως Ονία, τῷ γενομένῳ ἀρχιερεῖ παρ' ἡμῖν,
 "παρὰ Ἀρείῃ τῷ βασιλεύσαντος ὑμῶν ἐπιστολῆς διὰ Δημο-
 "τέλους, περὶ τῆς ὑπαρχείας ἡμῖν πρὸς ὑμᾶς συγγενείας, ἧς
 "ὑποτέτακται τὸ ἀντίγραφον, τὴν τε ἐπιστολὴν ἐδεξάμεθα
 "προθύμως, καὶ τῷ Δημοτέλει καὶ τῷ Ἀρείῳ εὐνοικῶς διετέ-
 "θημεν, ἃ δεόμενοι τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως, διὰ τὸ ἐκ τῶν
 "ἱερῶν ἡμῶν πεπαισθαι γραμμάτων. τὸ μὲν οὖν προκατέρ-
 "χεν τῆς ἀναγνωρίσεως ἢ ἐδοκιμάζομεν, μὴ καὶ προαεπά-
 "ζεν δοκῶμεν τὴν παρ' ὑμῶν δεδομένην δόξαν. πολλῶν δὲ
 "χρόνων διαγεγενημένων ἀπὸ τῆς ἐξ ἀρχῆς ἀναποληθείσης
 "ἡμῖν οἰκειότητος, ἐν ταῖς ἱεραῖς καὶ ἐπωνύμοις ἡμέραις Θυ-
 "σίας τῷ Θεῷ προσφέροντες, καὶ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας
 "τε καὶ νίκης αὐτὸν παρακαλῶμεν. πολλῶν δ' ἡμᾶς πολέμων
 "περιεάντων διὰ τὴν τῶν γεγνημένων πλοσυρήν, ἧθ' ὑμῖν
 "ἔτ' ἄλλοις τῶν προσηγόντων ἡμῖν ἐνοχλεῖν ἐκρίναμεν. κατ-
 "αγωνισάμενοι δὲ τὰς πολεμίας, πέμποντες πρὸς Ῥωμαίους
 "Νημήνιον τὸν Ἀντίοχον καὶ Ἀντίπατρον τὸν Ἰάσανος, τῶν ἀπὸ
 "τῆς γερασίας ὄντων παρ' ἡμῖν ἐν τιμῇ, ἐδώκαμεν αὐτοῖς καὶ
 "πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολάς, ὅπως ἀνανεώσωνται τὴν πρὸς ὑμᾶς
 "ὑπάρχουσαν ἡμῖν Φιλίαν. καλῶς οὖν ποιήσετε καὶ αὐτοὶ
 "γράφοντες ἡμῖν, καὶ περὶ ὧν ἂν δέηθε ἐπιστέλλοντες, ὥς εἰς
 "ἅπαντα προθυμηθησομένοις ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας προαερέ-
 "σεως." οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι τὰς τε πρεσβευτὰς Φιλο-
 "φρόνως ὑπεδέξαντο, καὶ ψήφισμα ποιησάμενοι περὶ Φιλίας
 καὶ συμμαχίας πρὸς αὐτὰς ἀπέστειλαν.

θ'. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τῆτον τρεῖς αἰρέσεις τῶν Ἰουδαίων
 ἦσαν, αἱ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων διαφορῶς ὑπε-
 λάμβανον. ὧν ἡ μὲν Φαρισαίων ἐλέγετο, ἡ δὲ Σαδδουκαίων,
 ἡ τρίτη δὲ Εσσηνῶν. οἱ μὲν οὖν Φαρισαῖοι τινα καὶ ἐ πάντα
 τῆς εἰμαρμένης εἶναι λέγουσιν ἔργον, τινα δ' ἐφ' ἑαυτοῖς ὑπάρ-
 χειν, συμβαίνειν τε καὶ ἔ γίνεσθαι. τὸ δὲ τῶν Εσσηνῶν γέ-
 νος, πάντων τὴν εἰμαρμένην κυρίαν ἀποφαίνεται, καὶ μηδὲν,
 ὃ μὴ κατ' ἐκείνης ψῆφον ἀνθρώποις ἀπαντᾷ. Σαδδουκαῖοι

"perioribus temporibus cum perlata esset ad Oniam pon-
 "tificem nostrum ab Ario rege vestro missa per Demo-
 "telem epistola, de cognatione, quam nobiscum habetis,
 "cuius exemplum infra positum est, et literas eas cupi-
 "de accepimus et Demoteli atque Ario summam bene-
 "volentiam exhibuimus; non egentes huiusmodi testi-
 "monio, quod nobis ea de re persuasum esset ex sacris
 "libris nostris. Et quidem nos non consultum esse iu-
 "dicabamus, ut recognitionis initium primi faceremus,
 "ne praeripere etiam videremur gloriam a vobis concess-
 "sam. Cum autem multum temporis intercesserit, ex
 "quo primum nobiscum renouata fuerit haec necessitu-
 "do, in sacris tamen festisque diebus rem sacram Deo
 "facientes, ipsi supplicamus, ut et salutem vobis imper-
 "tiat et victoriam. Et cum multa nos circumsteterent
 "bella ex nimia in vicinis habendi cupidine, nolimus
 "tamen vobis aut aliis ex propinquis nostris et amicis
 "graues esse. Nunc vero, hostibus debellatis, cum ad
 "Romanos miserimus Numenium Antiochi et Antipa-
 "trum Iasonis filium, viros ex ordine senatorio apud
 "nos honoratos, illis etiam dedimus literas ad vos, ut
 "mutuam inter nos amicitiam renouarent. Quare recte
 "facietis, si vos quoque nobis rescripseritis, atque signi-
 "ficaueritis, ecqua re nostra opus habeatis, persuasi nos
 "in omnibus vestrae voluntati promte obsequuturos esse."
 Et quidem Lacedaemonii tum legatos benigne excepe-
 runt, tum decretum de amicitia et societate factum ad il-
 los miserunt.

9. Sub hoc autem tempus tres erant Iudaeorum se-
 ctae, quae de rebus humanis diuerse sentiebant, quarum
 una Pharisaeorum dicebatur, altera Sadducaeorum, ter-
 tia vero Essenorum. Et quidem Pharisei dicunt, quae-
 dam eorum, quae fiunt, non omnia, fati esse opera,
 esse enim et quaedam in nostra potestate, ut fiant aut
 non fiant. Esseni vero omnia in fati potestate esse as-
 firmant, neque quidquam hominibus praeter fati decre-
 tum accidere. At Sadduceaei fatum omnino tollunt,

δὲ, τὴν μὲν εἰμαρμένην ἀναρῆσιν, ὃδὲν εἶναι ταύτην ἀξιῶντες, ἔτε κατ' αὐτὴν τὰ ἀνθρώπινα τέλος λαμβάνειν, ἅπαντα δὲ ἐφ' ἡμῖν αὐτοῖς τίθενται, ὡς καὶ τῶν ἀγαθῶν αἰτίας ἡμᾶς αὐτὰς γινομένους, καὶ τὰ χεῖρω παρὰ ἡμετέραν ἀβυλίαν λαμβάνοντας, ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀκριβεστέραν πεποιήμαθ' ἀφ' ἡμῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τῆς Ἰσραϊτικῆς πραγματείας.

ι'. Οἱ δὲ τῷ Δημητρίῳ στρατηγοὶ τὴν γεγενημένην ἦσαν ἀναμαχέσασθαι βυλόμενοι, πλείω τῆς προτέρας δύναμιν συναγαγόντες, ἦλθον ἐπὶ τὸν Ἰωνάθην. ὁ δὲ, ἐπιόντας πυθόμενος, ὁξέως ὑπήντησεν αὐτοῖς εἰς τὴν Ἀμαθίτιν. ἡ γὰρ ἔγνω χολὴν αὐτοῖς παραχεῖν, ὥς· εἰς τὴν Ἰσραϊαὶν ἐμβαλεῖν. στρατοπεδευσάμενος δὲ τῶν πολεμίων ἄποθεν σαρδίους πενήκοντα, πέμπει τὰς κατοικομένης αὐτῶν τὴν παρεμβολήν, καὶ πῶς εἶναι ἐστρατοπεδευκότες. τῶν δὲ κατασκόπων πάντ' αὐτῷ φρασάντων, καὶ τινὰς συλλαβόντων νυκτὸς, οἱ αὐτῷ μέλλειν ἐπιτίθεσθαι τὰς πολεμίους ἐμήνουν· προγυῖς ἡσφάλισατο, προφυλακάς τε ποιησάμενος ἔξω τῷ στρατοπέδῳ, καὶ τὴν δύναμιν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐν τοῖς ὅπλοις ἔχων ἔπασαν, καὶ παρηγγελκῶς αὐτοῖς τὰς ψυχὰς ἐρρωμένους εἶναι, καὶ ταῖς διανοαῖς ἔτως ἔχεν, ὡς καὶ διὰ τῆς νυκτὸς, εἰ δεήσεις, μαχησομένους, ὥστε μὴ λαθεῖν αὐτῶν τὴν προαίρεσιν. οἱ δὲ τῷ Δημητρίῳ στρατηγοὶ, πυθόμενοι τὸν Ἰωνάθην ἐγνωκότα, ἢ ἔτι τὴν γνώμην ἦσαν ὑγιεῖς, ἀλλ' ἐτάραττεν αὐτὰς τὸ κακὰ φῶρος τοῖς ἐχθροῖς γεγόνενα, καὶ μηδὲν προσδοκῶντας αὐτῶν ἐπικρατήσιν ἐτέρῳ, τῆς ἐπιβλητῆς διημαρτημένης· ἐκ γὰρ τῷ Φανερεῖ διακινδυνεύοντες ἢ ἐνόμιζον εἶναι τοῖς Ἰωνάθῃ ἀξιώμαχοι. Φυγὴν οὖν ἐβλαύσαντο, καὶ πυρὰ καύσαντες πολλὰ, ὡς ἂν ὀρῶντες οἱ πολέμιοι μένειν αὐτὰς ὑπολαμβάνωσιν, ἀνεχώρησαν. ὁ δὲ Ἰωνάθης ἔωθεν προσμίξας αὐτῶν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ καταλαβὼν ἔρημον αὐτὸ, συνείς, ὅτι πεφύγασιν, ἐδίωκεν· ἡ μὲντοι φθάνει καταλαβεῖν. ἥδη γὰρ τὸν Ελεούθερον διαβεβηκότες ποταμὸν, ἦσαν ἐν Ἀσφαλεῖ. ποιησάμενος οὖν ἐκείθεν τὴν ὑποστροφὴν πρὸς Ἀραβίαν, καὶ πολεμήσας τὰς Ναβαταίους, καὶ πολλὴν αὐτῶν λείαν

illud nihil esse existimantes, neque ista, quae hominibus eueniunt ei accepta deberi, sed omnia etiam nostro arbitrio subiiciunt, adeo ut tum bonorum nobis ipsis auctores simus, tum mala nobismet per stultitiam nostram accersamus. Verum ista plenius et accuratius indicaui in secundo rerum Iudaicarum libro.

10. Caeterum Demetrii duces, cladem acceptam refarcire cupientes, pluribus quam antea copiis coactis, contra Ionatham eas eduxerunt. Ille vero, audito eorum aduentu, repente illis obuiam processit in regionem Amathitum. cessando enim noluit spatium illis dare irruptionem faciendi in Iudaeam. atque ubi ad quinquaginta stadia ab hostibus consedisset, mittit qui castra illorum explorarent et perspicerent, quo modo ea se haberent. Cum autem speculatores ei omnia nunciassent, et aliquos noctu comprehendissent, qui ei indicabant hostibus in animo esse eum aggredi; hoc praecognito securitati suae prospexit, et procubias extra castra habendo, et faciendo, ut milites sui omnes tota nocte in armis vigilarent, imperandoque, ut animo essent forti, atque ita mente affecti, ut etiam nocte, si opus fuerit, pugnaturi, ne illis fraudi sit callidum eorum consilium. Demetrii vero duces, ubi audiuerunt Ionatham rem intellexisse, non amplius animis valebant, sed terri erant et perturbati, quod in re ipsa deprehensi essent ab hostibus; nullaque illis superesset spes alio modo vincendi, postquam insidiae male adeo ceciderant: nam si aperto Marte certaminis aleam subirent, se Ionathae nequaquam pares fore credebant. Fugam igitur meditati sunt, et multis per castra ignibus incensis, ut hostes his visis ipsos arbitrarentur illic manere, clam discesserunt. Ionathas autem, cum prima luce sese illorum castris admonisset, eaque deserta esse deprehendisset, cognito hostes aufugisse, illos insequabatur: non tamen eos assequutus est. iam enim fluvium Eleutherum transgressi, in tuto erant. Tum Ionathas, conuerso illinc in Arabiam itinere, fufisque Nabataeis, et multa

ἀπελάσας καὶ λαβὼν αἰχμαλώτους, ἐλθὼν εἰς Δαμασκὸν ἐκεῖ πάντα ἀπέδοτο. ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ Σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τὴν Ἰσδαίαν ἅπασαν ἐπελθὼν καὶ τὴν Παλαιστίνην ἕως Ἀσκάλως, ἡσθαλίσατο τὰ Φρύγια, καὶ ποιήσας ταῦτα καὶ τοῖς οἰκοδομήμασι καὶ ταῖς Φυλακαῖς ὀχυρώτατα ἦλθεν εἰς Ἰόππην, καὶ καταλαβόμενος αὐτήν, εἰσήγαγε μεγάλην Φερεάν. ἤκασε γὰρ τῆς Ἰσπηνῆς βελομένως τοῖς Δημητρίῳ στρατηγοῖς παραδῆναι τὴν πόλιν.

ια. Ταῦτ' οὖν διοικησάμενοι ὁ, τε Σίμων καὶ Ἰωνάθης, ὑπέσπειραν εἰς Ἱερουσόλυμα. συναγαγὼν δὲ τὸν λαὸν ἅπαντ' εἰς τὸ ἱερόν Ἰωνάθης, συνεβλεύετο τὰ τε τῶν Ἱερουσόλυμων ἐπικατασκευάσασθαι τείχη, καὶ τὸ καθρημένον τῷ περὶ τὸ ἱερόν περιβόλῃ πάλιν ἀναστῆσαι, καὶ πύργοις ὑψηλοῖς ἐξοχυρῶσαι τὰ περὶ αὐτά. πρὸς τέτοις δὲ καὶ μέσον τῆς πόλεως ἄλλο τείχος ἀνοικοδομησάμενος, ἀποφράξαι τοῖς ἐν τῇ ἄκρᾳ Φερεοῖς τὴν ἀγοράν, καὶ τῆς εὐπορίας αὐτῆς τῶν σιτίων τῶτον ἀποκλείσαι τὸν τρόπον· ἔτι γε μὴν καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ Φρύγια ποιῆσαι πολὺ τῆς ὑπαρχέσης αὐτοῖς ἀσφαλείας ἰσχυρώτερα. τῆς δὲ γνώμης δοκιμαθείσης καὶ τῷ πλήθει καλῶς ἔχειν, αὐτὸς μὲν τὰ κατὰ τὴν πόλιν ὀικοδομεῖ, Σίμωνα δὲ τὰ κατὰ τὴν χώραν ἐξέπειμψεν ἀσφαλισόμενον. ὁ δὲ Δημήτριος διαβάς εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἦκε, ταύτην βελομένος καὶ τὴν Βαβυλῶνα καταχεῖν, καὶ τῶν ἄνω σατραπειῶν ἐγκρατὴς γενόμενος ἐντεῦθεν ποιῆσαι τὰς ἑλῆς τῆς βασιλείας ἀφορμὰς. καὶ γὰρ οἱ ταύτῃ κατοικῶντες Ἕλληνες καὶ Μακεδόνες συνεχῶς ἐπρεσβεύοντο πρὸς αὐτόν, εἰ πρὸς αὐτῆς ἀφίκοιτο, παραδώσειν μὲν αὐτῆς ὑπάρχοντες, συγκαταπελημήσειν δὲ Ἀρσάκην τὸν Πάρθων βασιλεῖα. ταύταις ἐπαρθεῖς ταῖς ἐλπίσιν ὤρμησε πρὸς αὐτῆς, εἰ κατασφύλαττο τοὺς Πάρθους, καὶ γένοιτο αὐτῷ δύναμις, τὸν Τρύφωνα πολεμήσαι διγγνῶς, καὶ τῆς Συρίας ἐκβαλεῖν. δεξαμένων δ' αὐτὸν πρεθύμως τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, συναγαγὼν δύναμιν ἐπολέμησε πρὸς τὸν Ἀρσάκην, καὶ τὴν στρατιάν ἅπασαν ἀποβαλὼν, αὐτὸς ζῶν ἐλήφθη, καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις δεδηλώκαμεν.

praeda abacta captiuisque abductis, Damascum profectus, illic omnia vendidit. Sub idem autem tempus Simon eius frater, Iudaea omni peragrata et Palaestina usque ad Ascalonem, castella muniuit: cumque ea et aedificiis et custodiis firmasset, Ioppen se contulit, eaque occupata validum ei praesidium imposuit. audiuerat enim Ioppenfes magnopere velle Demetrii militibus urbem tradere.

17. Itaque cum has res gessissent et ordinassent Ionathas et Simon, Hierosolyma reuersi sunt. atque Ionathas, populo vniuerso in templum conuocato, cum eis statuit Hierosolymorum moenia instaurare, et templi septum, quod dirutum erat, reficere, locaque circumcirca turribus praecaltis munire. ad haec, muro etiam per mediam urbem ducto, praesidiarios in arce foro excludere, eosque hoc modo commeatum copia prohibere: ac praeterea castella per regionem, multo quam ante validiora, facere. Cum autem haec sententia etiam populo visa fuisset se recte habere, ille quidem urbem moenibus et aedificiis excolebat, Simonem vero in regionem dimisit, ut earum operibus firmaret. Caeterum Demetrius flumine traiecto Mesopotamiam peruenit, eo animo, ut hanc simul et Babylonem occuparet, utque potius superioribus satrapis, inde occasionem arriperet totum imperium occupandi. nam et Graeci et Macedones, qui illic habitarent, crebras ad eum legationes mittebant, promittentes, ea lege, ut ad eos veniret, sese deditionem facturos, simulque cum eo bellum suscepturos contra Arsacen Parthorum regem. Hac spe elatus ad eos contendit, eo consilio, ut, si Parthos debellaret viresque ei suppeterent, Tryphonem bello adoriretur, Syriaque eiiceret. Cum autem eum alacriter admodum excepissent istius regionis homines, copiasque coegisset, bellum intulit Arsaci, totoque exercitu amisso, ipse viuis captus est, sicut alibi iam retulimus.

ΚΕΦ. ς'.

Ως, Ιωνάθ᾽ ὑπὸ Τρύφωνος δολοφονηθέντος, Σίμωνα στρατηγὸν καὶ ἀρχιερεῖα ἀπέδειξαν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴσα τε ἐκείνῳ ἀνδρείως ἐπράττετο, μάλιστα κατὰ Τρύφωνα.

Τρύφων δ' ἐπειδὴ τὰ περὶ τὸν Δημήτριον ἔγνω τοιοῦτο λαβόντα τέλος, ἐκ ἐτ' ἦν Ἀντιόχῳ βέβαιος, ἀλλ' ἐπεβούλευεν, ὥς αὐτὸν ἀποκτείνας τὴν βασιλείαν αὐτὸς κατασχῇ. ἐνεπύριζε γὰρ μὴν αὐτῷ τὴν προαίρεσιν ταύτην ὁ παρὰ Ἰωνάθ᾽ φόβος, φίλῃ τυγχάνοντος Ἀντιόχῃ. καὶ διὰ τῆς ἐκπαίδων ποιήσασθαι τὸν Ἰωνάθην πρῶτον ἔγνω, καὶ τότε τοῖς περὶ τὸν Ἀντιόχον ἐγχειρεῖν. ἀπάτη δ' αὐτὸν καὶ δόλῳ κρίνας ἀνελθὼν, εἰς Βεθσάνην ἐκ τῆς Ἀντιοχείας παραγίνεται, τὴν καλεμένην ὑφ' Ἑλλήνων Σκυθόπολιν· εἰς ἣν μετὰ τεσσάρων αὐτῷ μυριάδων Ἰωνάθης ἀπήντησεν ἐπιλέκτεσς στρατῷ. πολέμησόντα γὰρ αὐτὸν ἤκεν ὑπέλαβεν. ὁ δ' ἔτοιμος εἰς μάχην γυνῆς τὸν Ἰωνάθην, ὑπέρχετ᾽ αἰσχροῖς αὐτὸν καὶ φιλοφρονήσει, καὶ τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῷ πειθαρχεῖν Ἰωνάθῃ προσέταξε· τότε τοῖς πισώσασθαι βελόμενος εὐνοίαν, καὶ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξελθὼν, εἰς τὸ καταφρονήσαντα λαβεῖν ἀφύλακτον, ἔδδεν προσερχόμενον. τὴν τε στρατιὰν συνεβέλευσεν ἀπολύσαι· καὶ γὰρ νῦν ἂν δεόντως αὐτὴν ἐπάγεισθαι, πόλεμῳ μὲν ἐκ ὄντος, εἰρήνης δ' ἐχέσης τὰ πράγματα· καταχρόντα μέντοιγε περὶ αὐτὸν ὀλίγης, εἰς Πτολεμαῖδα συνελθεῖν παρεκάλει. παραδῶσεν γὰρ αὐτῷ τὴν πόλιν, τά τε ἄλλα πάνθ' ὅσα κατὰ τὴν χώραν εἰσὶν ὀχυρώματα ποιήσει ὑπ' αὐτῷ· καὶ γὰρ τέτων ἕνεκα παρεῖναι.

β'. Ο μὲν οὖν Ἰωνάθης, ἔδδεν τῶν ὑπονοήσας, ἔλλ' ὑπ' εὐνοίας καὶ γνώμῃ ἀληθεῖ τὸν Τρύφωνα συμβεβῆσθαι ταῦτα πισύσας, τὴν μὲν στρατιὰν ἀπέλυσε. τριχιλίς δὲ κατασχὼν μόνης, τῆς μὲν διχιλίς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ κατέλιπε, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν χιλίων ἦκεν εἰς Πτολεμαῖδα σὺν Τρύφωνι. τῶν δ' ἐν τῇ Πτολεμαίδι κλεισάντων τὰς πύλας, τῷτο

CAP. VI.

Quomodo, Ionatha a Tryphone dolo occiso, Iudaei Simonem constituerunt exercitus ducem et pontificem: quaeque ab eo fortiter gesta erant, praecipus adversus Tryphonem.

TTryphon autem, postquam res Demetrii huiusmodi exitum habuisse cognouerat, non amplius Antiocho fidus erat, sed cogitabat, quonam pacto, eo sublato, regnum ipse posset occupare. nam et huic illius consilio obstabat metus ei incussus a Ionatha, Antiochi-amico. Itaque decreuit prius illum e medio tollere, atque ita demum Antiochum aggredi. Cum autem statuisset eum fraude et dolo interficere, Antiochia Bethsanam proficiscitur, quae Graecis dicitur Scythopolis: ubi ei occurrit Ionathas cum quadraginta delectorum hominum millibus. ipsum enim ad bellum gerendum venisse suspicabatur. Ille vero, cognito Ionatham ad dimicandum paratum esse, ipsum munieribus et blanditiis subdole aggreditur, suisque ducibus, ut ei perinde ac sibi metipsi obedirent, imperavit: hisce volens fidem fictae benevolentiae adstruere, omnemque illi suspicionem eximere, ut curis et custodibus solutum, sibi non consulentem, caperet. postremo suavit, ut exercitum dimitteret; (eum enim iam sine necessitate adduci, cessante bello et pacatis rebus omnibus) paucis tamen circa se retentis, rogabat, ut ipsum usque Ptolemaïdem comitaretur. se enim urbem aliaque omnia in ea regione loca munita ei subiecturum: quippe qui harum rerum causa affuerit.

2- Et quidem Ionathas, nihil horum, quae acciderunt, suspicatus, confususque Tryphoni, ut qui ex benevolentia veraque animi sententia ista suaderet, exercitum dimisit. Tribus autem duntaxat hominum millibus retentis, duo eorum millia in Galilaea reliquit, mille vero secum ducens Ptolemaïdem cum Tryphone se contulit. Portus autem a Ptolemaïdensibus clausus, nam et hoc illis

γὰρ ἦν αὐτοῖς ὑπὸ τῷ Τρύφωνος προσεταγμένοι, τὸν μὲν Ἰωνάθην ἐξώγρησε, τὰς δὲ σὺν αὐτῷ πάντα ἀπέκτεινεν. ἔπεισε δὲ καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ καταλειφθέντας διαχίλους, ὅπως ἂν καὶ τὰς ἀπολέσωσιν. ἀλλ' αὐτοὶ μὲν, ὑπὸ Φήμης τῶν περὶ τὸν Ἰωνάθην συμβεβηκότων, ἐφθασαν πρὶν ἢ τὰς ὑπὸ τῷ Τρύφωνος ἀπεσταλμένους ἀφικέσθαι, φραξάμενοι τοῖς ὅπλοις, ἐκ τῆς χώρας ἀπελθεῖν. οἱ δ' ἐπ' αὐτὰς πεμφθέντες, ἰδόντες ἐτοιμὰς ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἀγωνίζεσθαι, μηδὲν αὐτοῖς ἐνοχλήσαντες, πρὸς τὸν Τρύφωνα ὑπέσχεσαν.

γ'. Οἱ δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀκίσσαντες τὴν Ἰωνάθην σύλληψιν, καὶ τὴν τῶν σὺν αὐτῷ στρατιωτῶν ἀπώλειαν, αὐτόν τε ἐκείνον ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν ὠλοφύροντο, καὶ δεινὴν τάνδρὸς ἐπιζήτησιν παρὰ πᾶσιν ἦν, ὅεος τε μέγα καὶ κατὰ λόγον αὐτοῖς ἐμπεσὸν εἴλυπει, μὴ τῆς Ἰωνάθην ἀνδρείας ἅμα καὶ προνοίας ἀφηρεμένοι, τὰ πέριξ ἔθνη χαλεπῶς ἔχοντα πρὸς αὐτὰς, καὶ διὰ Ἰωνάθην ἡρεμοῦντα, νῦν αὐτοῖς ἐπισυστῇ, καὶ πολεμοῦντες εἰς τὰς περὶ τῶν ἐσχάτων κινδύνους ἀναγκάζονται καθίστασθαι. καὶ δὴ τῷ αὐτοῖς, ὡς ὑπενόη, συνέπεσε. τὸν γὰρ Ἰωνάθην ἀκίσσαντες θάνατον οἱ ἐκ τῶν ἐθνῶν, πολεμεῖν ἤρξαντο τὰς Ἰουδαίας ὡς ἀπεροῦνταις ἡγεμόνος. αὐτὸς δὲ ὁ Τρύφων, δύναμιν συναγαγὼν, γνώμην εἶχεν, ἀναβὰς εἰς τὴν Ἰουδαίαν πολεμεῖν τὰς ἐν αὐτῇ. Σίμων δὲ ὄρων πρὸς ταῦτα τὰς Ἱεροσολυμίτας καταπέπληγότες, βεβλόμενος αὐτὰς εἰς τὸ ὑποστῆναι προθύμως ἐπιόντα τὸν Τρύφωνα θαρραλεωτέρως ποιῆσαι τῷ λόγῳ, συγκαλέσας τὸν δῆμον εἰς τὸ ἱερὸν, ἐντεῦθεν αὐτὰς παρακαλεῖν ἤρξατο. "τὸ μὲν ὑπὲρ "τῆς ὑμετέρας ἐλευθερίας, ἄνδρες ὁμόφυλοι, μετὰ τῷ πατρός ἐγώ τε καὶ οἱ ἀδελφοί μου ὡς ἐτολμήσαμεν ἀσμένως "ἀποθανεῖν, ἐκέτ' ἀγνοῶτε. παραδεγμάτων δὲ τοιούτων εὐποροῦντός μου, καὶ τῷ θνήσκεν ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τῆς "θερησκείας τὰς ἐκ τῆς ἡμετέρας οἰκίας δεδογμένα, φόβος "ἡδὲ εἰς ἔσχατον τῆλικῆτος, ὅς ταύτην ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἐκβάλλῃ "τῆς ψυχῆς, ἀντείσταίῃ δ' εἰς αὐτὴν φιλοζωΐαν καὶ δόξης "καταφρόνησιν. ὅθεν ὡς ἐκ ἀπεροῦντες ἡγεμόνος, οἷα τε καὶ

imperauerat Tryphon, Ionatham quidem viuum comprehendit, eius vero milites omnes ferro trucidauit. Misit etiam suos ad relictos in Galilaea bis mille, vt et eos perimerent. Sed illi, istis, quae Ionathae acciderant, exauditis, priusquam aduenerint, quos miserat Tryphon, armis tecti e regione excesserunt. Qui vero ad eos persequendos missi erant, vbi viderunt paratos esse ad certamen de vita, nihil eos vi interpellarunt, atque ita ad Tryphonem reuersi sunt.

3. Hierosolymitani autem, cum fama accepissent Ionatham captum esse, qui cum eo erant, interiisse milites, et illum ipsum ob ea, quae eueuerant, deplorabant, et omnes eum magnopere requirebant, atque timor magnus iustusque eis incussus animos valde sollicitabat; ne, cum Ionathae virtute simul et cura et moderatione destituti essent, gentes finitimae illis infestae, Ionathaeque metu eousque quiescentes, nunc in eos insurgerent, belloque illato extrema discrimina adire cogerent, id quod eis, non aliter quam exspectabant, contigit. Nam gentes, audita Ionathae morte, bello adoriri coeperunt Iudaeos, vtpote duce carentes. Ipse etiam Tryphon, exercitu coacto, in animo habebat, vbi in Iudaeam adscenderat, bellum gerere aduersus eos, qui in ea erant. Simon autem, cum videret Hierosolymitanos ex istis in terrore esse atque metu, volens eos oratione audaciores reddere ad Tryphonis impressionem alacriter sustinendam, populi concione in templum vocata, huiusmodi verbis eos consolari coepit. "Equidem iam non est, vt amplius
"ignoretis, viri populares, vt cum patre meo et ego et
"fratres mei pro libertate vestra ausi fuerimus mortis periculum libenter adire. Cumque huiusmodi exemplorum
"abunde habeam, etiam ex eo, quod decretum sit nostrae
"familiae mortem obire pro lege et religione, nullus
"tantus erit metus, qui hanc nostrorum sententiam ex
"anima mea eiiciet, eiusque in locum inducet vitae
"amorem et gloriae contemptum. Quapropter, tanquam
"ductore non egentes, qui vel maxima pro vobis

“πάχειν ὑπὲρ ὑμῶν τὰ μέγιστα καὶ δεῖν, ἔπεσέ μοι προῦπ’
 “μῶς ἐφ’ ἧς ἂν ἠγῶμαι· ἔτε γὰρ κρείττων ἐγὼ τῶν ἐμῶν
 “ἀδελφῶν, ἵνα φειδωμαὶ τῆς ἐμαυτῆ ψυχῆς, ἔτε χείρων, ἵνα
 “ὁ κάλλιστον ἐκείνοις ἔδοξε, τὸ τελευτᾶν ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ
 “τῆς τῷ Θεῷ θρησκείας ὑμῶν, τῷ ἐγὼ φύγω καὶ καταλί-
 “πω. οἷς δέ με δεῖ γνήσιον ἀδελφὸν ἐκείνων φανῆναι, τέτοις
 “ἐμαυτὸν δεῖξω. θαρρῶ γὰρ, ὡς καὶ δίκην ληψόμενος παρὰ
 “τῶν πολεμίων, καὶ πάντας ὑμᾶς μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων
 “τῆς ἐξ αὐτῶν ὕβρεως ῥυσόμενος, καὶ τὸ ἱερὸν ἀπόσθηνον
 “μετὰ τῷ Θεῷ διαφυλάξων. τὰ γὰρ ἔθνη βλέπω κατα-
 “φρονήσαντα ὑμῶν, ὡς ἐκ ἐχόντων ἠγεμόνα, πρὸς τὸ πολε-
 “μεῖν ὠρηκέναι.

δ'. Τύττης ποιησαμένῃς τῷ Σίμωνος τῆς λόγους, ἀνεθάρρη-
 σε τὸ πλῆθος, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐνδεδωκὸς ὑπὸ δαλίας, ἀνη-
 γέρθη πρὸς τὰ ἀμείνω καὶ ἀγαθὰς ἐλπίδας· ὡς ἀθρόως
 πάντα τὸν λαὸν ἐκβοῆσαι τὸν Σίμωνα αὐτῶν ἠγεῖσθαι, καὶ
 ἀντὶ τῷ Ἰσάδα καὶ Ἰωνάθῃ τῶν ἀδελφῶν, αὐτὸν τὴν προσα-
 σίαν ἔχειν, ἔσεσθαι γὰρ πρὸς ὃ, τι κελεύσει πειθηνίης. συνα-
 θροίσας δὲ πᾶν εὐθύς, ὅσον ἦν τὸ πολεμικὸν τῆς οἰκείας
 ἰαχύος, ἔσπευδε τὰ τείχη τῆς πόλεως ἀνοικοδομῆσαι. καὶ
 πύργους αὐτὴν ὑψηλοῖς τε καὶ καρτεροῖς ἀσφαλισάμενος,
 ἀπέστειλε μὲν Ἰωνάθην τινὰ φίλον Ἀψαλώμῃ πᾶντα μετὰ
 στρατιᾶς εἰς Ἰόππην, προσάξας αὐτῷ τῆς οἰκήτορας ἐκβαλεῖν·
 ἐδεδίει γὰρ, μὴ παραδῶσιν ἔτοι τὴν πόλιν τῷ Τρύφωνι· αὐ-
 τὸς δ' ὑπομείνας ἐφύλαττε τὰ Ἱεροσόλυμα.

ε'. Ο δὲ Τρύφων, ἄρας ἐκ Πτολεμαίδος μετὰ στρατιᾶς
 πολλῆς, εἰς τὴν Ἰσθαίαν παραγίγεται, καὶ τὸν Ἰωνάθην δέσμιον
 ἄγων. ἀπάντησε δ' αὐτῷ καὶ Σίμων μετὰ τῆς αὐτῆς δυνά-
 μεως, εἰς Ἀδδίδα πόλιν, ἥτις ἐπ' ὄρεος κεκμένη τυγχάνει, ὅφ'
 ἥς ὑπόκειται τὰ τῆς Ἰσθαίας πεδία. γνῆς δὲ ὁ Τρύφων ἠγε-
 μόνα τὸν Σίμωνα ὑπὸ τῶν Ἰσθαίων καθεστῶτα, ἔπεμψε πρὸς
 αὐτὸν, καὶ τῷτον ἀπάτη καὶ δόλῳ περιελθεῖν βεβλόμενος, κε-
 λεύων αὐτὸν, εἰ θέλει λυθῆναι τὸν ἀδελφὸν Ἰωνάθην, πέμψαι
 τάλαντα ἑκατὸν ἀργυρίῃς, καὶ δύο τῶν παίδων Ἰωνάθῃ ὁμῶς.

“pati atque facere paratus sit, sequimini me alacriter, quo-
 “cunque vos duxero; neque enim meis sum fratribus prae-
 “stantior, ut vitae meae parcam, neque deterior, quam illi,
 “ut, quod his pulcherrimum visum est, mori pro legibus
 “cultuque Dei vestro, hoc ipse fugiam et aliis relinquam.
 “quibus autem me oportet meipsum germanum illorum
 “fratrem praestare, illis inemet eiusmodi esse ostendam.
 “persuasum enim habeo me poenas ab hostibus repetitu-
 “rum esse, vosque omnes cum vxoribus et liberis ab illo-
 “rum iniuriis erepturum, atque templum Dei auspiciis ab
 “omni vastatione sartum tectum conseruaturum. nam gen-
 “tes video, contemtu vestrum, utpote ducem non habens
 “tium, bellandi impetum cepisse.

4. Cum in haec verba Simon dixisset, populum ad omnia confirmavit; ut, qui metu exanimatus esset et deiectus, statim melius se haberet, et ad bene sperandum excitaretur: ita ut vniuersi confertim exclamarent, Simonem sibi ducem esse, ipsumque pro Iuda et Ionatha fratribus suis principatum habere, seque ei, in omnibus, quas imperauerit, dicto audientes fore. Itaque coactis mox omnibus quotquot ex suis ad militiam essent idonei, festinauit vrbis moenia denuo aedificare. Et cum turribus eam celsis validisque firmasset, Ionatham quidem, vnum ex amicis, Absalomi filium, cum exercitu Ioppen misit, eique in mandatis dedit, ut incolas eiiceret, (metuebat enim, ne illi urbem Tryphoni traderent) ipse vero Hierosolymis mansit ad vrbis custodiam.

5. Tryphon autem, Ptolemaide profectus magno cum exercitu, in Iudaeam se confert, Ionatham etiam vincitum secum ducens. At Simon ei quoque obuiam venit cum suis copiis ad urbem Addida, in monte positam, cui subiecta erant Iudaeae campestria. Quod ubi Tryphon intellexit, Simonem a Iudaeis ducem constitutum esse, misit ad eum nuncios, eo animo, ut ipsum etiam fraude doloque circumueniret; eique mandat, si fratrem Ionatham dimitti vellet, ut mitteret argenti talenta centum et duos de Ionathae filiis obsides, ne

ρας, ἕως μὴ ἀφαιθεὶς ἀποσῇσιν τὴν Ἰουδαίαν τῷ βασιλεῶς.
 ἄρτι γὰρ αὐτὸν διὰ τὸ ἀργύριον, ὃ τῷ βασιλεῖ χερσάμενος
 ᾤφειλε, φυλάττεσθαι δεδεμένον. ὁ δὲ Σίμων τὴν τέχνην τὴν
 τῷ Τρύφωνος ἔκ ἡγνόησεν, ἀλλὰ συνείη, ὅτι καὶ τὸ ἀργύριον
 ἀπολέσει δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἔλυσαι, μετ' αὐτῷ δὲ καὶ τὰς
 παῖδας ἐκδώσει τῷ πολεμίῳ, φοβόμενος δὲ, μὴ διαβληθῇ
 πρὸς τὸ πλῆθος ὡς αἴτιος αὐτοῖς τὰ δαδελφῶ θανάτου γενόμε-
 νος, ὅτι μὴδὲ τὰ χρέματα μὴδὲ τὰς υἱὰς δέδωκεν ὑπὲρ αὐ-
 τῷ, συναγαγὼν τὴν στρατιάν, ἐδήλωσεν αὐτῇ τὰ παρὰ τῷ
 Τρύφωνος· εἰπὼν, ὅτι ταῦτα καὶ ἐνέδραν καὶ ἐπιβλητὴν ἔχει,
 ὅμως φεικτώτερον εἶναι πέμψαι τὰ χρέματα αὐτῷ καὶ τὰς
 υἱὰς, ἢ τοῖς ὑπὸ Τρύφωνος προβαλλομένοις μὴ ὑπακούσαντα
 λαβεῖν αἰτίαν, ὡς τὸν ἀδελφὸν σῶσαι μὴ θελήσας. καὶ Σί-
 μων μὲν τὰς τὴν Ἰωνάθην παῖδας ἐξέπεμψε καὶ τὰ χρέματα.
 λαβὼν δὲ ὁ Τρύφων ἔκ ἐτήρησε τὴν πίσιν, ἐδὲ ἀπέλυσεν Ἰω-
 νάθην· ἀλλὰ, τὴν στρατιάν ἀναλαβὼν, ἐκπεριῆλθε τὴν χώ-
 ραν, καὶ διὰ τῆς Ἰδουμαίας ἀναβαίνειν διεγνώκει τὸ λοιπὸν εἰς
 Ἱερουσόλυμα, καὶ παραγενόμενος ἦκεν εἰς Ἀδωρα πόλιν τῆς
 Ἰδουμαίας. ἀντιπαρήγας δ' ὁ Σίμων μετὰ τῆς στρατιᾶς, αἱ
 καταστρατοπεδευόμενος ἐξ ἐναντίας αὐτῷ.

ε'. Τῶν δὲ ἐν ἄκρα πεμφάντων πρὸς Τρύφωνα, καὶ πα-
 ρακαλούντων σπεῦσαι πρὸς αὐτὸς, καὶ τροφὰς αὐτοῖς πέμ-
 ψαι, παρεσκεύασε τὴν ἵππον, ὡς διὰ τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐν
 Ἱερουσόλυμοις ἐσόμενος. ἀλλὰ χιὼν διὰ νυκτὸς πολλὴ πεσοῦ-
 σα, καὶ τὰς τὴν ὁδοὺς καλύψασα, καὶ ἄπορον ἵπποις μάλιστα
 ὁδεύειν ὑπὸ βάρους τὴν πορείαν παρέχοντα, διεκώλυσεν αὐ-
 τὸν εἰσεῖν εἰς Ἱερουσόλυμα. διόπερ ἐκεῖθεν ἄρας ὁ Τρύφων,
 εἰς τὴν Κοίλιν ἀφικνεῖται Συρίαν· σπευδὴν τε εἰς τὴν Γαλαα-
 δίτιν ἐμβελῶν, τὸν τε Ἰωνάθην ἀποκτείνας αὐτόθι καὶ ταφῇ-
 ναὶ κτεύσας, αὐτὸς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ὑπέστρεψεν. ὁ δὲ Σί-
 μων, πέμψας εἰς Βαυκὰ πόλιν, μετακομίζει τὰ τῷ ἀδελφῷ
 ὡς αἶ. καὶ κηδεύει μὲν ταῦτα ἐν Μωδεδεῖμ τῇ πατρίδι· πέν-
 θος δ' ἐπ' αὐτῷ μέγα πᾶς ὁ λαὸς ἐποίησατο. Σίμων δὲ καὶ
 μνημεῖον μέγιστον ᾠκοδόμησε τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς

dimissus Iudaeam in defectionem a Rege trahat. iam enim ipsum in vinclis retineri propter pecuniam, quam Regi acceptam deberet. At Simon Tryphonis astutias non ignorauit; sed cognito, quod et pecuniam perditurus esset, nec fratrem liberaturus, quin et filios eius insuper hosti dediturus esset, tamen veritus, ne a populo traduceretur, vt qui fratri causa fuisset interitus, quod nec pecuniam nec filios pro fratre dare vellet, aduocato in concionem exercitu, ad eos retulit, quae a Tryphone acceperat: addito insidias fraudemque sub illis latere, optabilius tamen esse, et pecuniam et filios ad eum mittere, quam propositis a Tryphone non auscultando dare suspicioni locum, se fratrem seruare noluisse. Atque ita Simon et Ionathae filios ei misit et pecuniam. illis vero acceptis, fidem non seruauit Tryphon, neque Ionatham dimisit: sed cum exercitu regionem circumiuit, et Idumaea peragrata deinde Hierosolyma adscendere statuit, faeloque itinere veniebat Adora vsque Idumaeae urbem. cui Simon cum suis copiis contra venire, castris ex aduerso castrorum illius semper positis.

6. Interea qui erant in arce, missis ad Tryphonem legatis, hortatum, vt cito ad se veniret, sibi que commeatum mitteret, equitatum ad profectionem parauit, quasi ea nocte futurus Hierosolymis. sed multa nix, nocte delapsa et viis obducta, difficilemque equis qua irent ob profunditatem niuis transitum reddens, illi obstitit, quo minus Hierosolyma proficisceretur. Itaque Tryphon, inde digressus, in Coelen-Syriam abiit: festinauterque in Galaaditin facto impetu, et Ionatha illic intersecto et sepeliri iusso, ipse Antiochiam reuersus est. Simon autem, missis quibusdam ad Basca urbem, ossa Ionathae fratris inde transfert. Atque is quidem eis iusta soluit in ipsius patria Modim: magno vero luctu a populo vniuerso deploratus est Ionathas. Quin et Simon patri et fratribus suis monumentum amplissimum extruxit

αὐτὰ ἐκ λίθου λευκοῦ καὶ ἀνεξισμένης. εἰς πολὺ δ' αὐτὸ καὶ περίοπτον ἀναγαγὼν ὕψος, τοῖς περὶ αὐτὸ βάλλεται, καὶ εὐρύας μονολίθους, θαυμαστὸν ἰδεῖν χρῆμα, ἀνίστησι. πρὸς ταῖς δὲ καὶ πυραμίδας ἑπτὰ, τοῖς τε γονεῦσι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐκάστῳ μίαν ὠκοδόμησεν, εἰς ἐκπληξιν μεγέθους τε ἔνεκα καὶ κάλλους πεποιημένας, αἱ καὶ μέχρι δεῦρο σώζονται. καὶ περὶ μὲν τῆς Ἰωνάθου ταφῆς, καὶ τῆς τῶν μνημείων οἰκοδομίας τοῖς οἰκείοις Σίμωνος, τοσαύτην σπεῖδον οἶδαμεν γενομένην. ἀπέθανε δὲ Ἰωνάθης, ἀρχιερατεύσας ἔτη τέσσαρα, πρὸς αἷς τῷ γένει. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς τέτης τελευτῆς ἐν ταῖς τοῖς ἦν.

ζ'. Σίμων δὲ, κατασθεὶς ἀρχιερεὺς ὑπὸ τῷ πλήθει, τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχιερωσύνης ἔτει τῆς ὑπὸ Μακεδόσι δαλείας τὸν λαὸν ἡλευθέρωσεν, ὡς μηκέτι φόβος αὐτοῖς τελεῖν. ἡ δὲ ἡλευθερία καὶ τὸ ἀνείσφορον Ἰσδαίοις μετὰ ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν ἔτη τῆς Ασσυρίων βασιλείας, ἐξ οὗ χρόνος Σέλευκος ὁ Ν. φίτῳ ἐπικληθεὶς κατέχευε Συρίαν, ὑπῆρξε· τοσαύτη δ' ἦν ἡ τῷ πλήθει περὶ τὸν Σίμονα φιλοτιμία, ὥς τ' ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους συμβολαίαις καὶ τοῖς δημοσίοις γράμμασιν, ἐπὶ τῷ πρώτῳ ἔτει γράφειν Σίμωνος τῷ εὐεργέτῃ Ἰσδαίων καὶ ἐθνάρχῃ. εὐτύχησαν γὰρ ἐπ' αὐτῷ σφόδρὰ, καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν περιόικων ἐκράτησαν. κατεστρέψατο γὰρ Σίμων Γάζαρά τε πόλιν καὶ Ἰόππην καὶ Ἰάμνειαν· ἐκκαλιερχήσας δὲ καὶ τὴν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἄκραν, εἰς ἑδάφος αὐτὴν καθεῖλεν, ὡς ἂν μὴ τοῖς ἐχθροῖς ὀρμητήριον ἢ καταλαμβανομένοις αὐτὴν, τῷ κακῶς ποιεῖν, ὡς καὶ τότε. καὶ τῷτο ποιήσας, ἄριστον ἐδόκει καὶ συμφέρον εἶναι, καὶ τὸ ὅρος, ἐφ' ᾧ τὴν ἄκραν εἶναι συνέβαινε, καθελεῖν, ὅπως ὑψηλότερον ἢ τὸ ἱερόν. καὶ δὴ τῷτο ἔπειθεν εἰς ἐκκλησίαν καλέσας τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτῷ γίνεσθαι, ὧν τε ἔπαθον ὑπὸ τῶν Φρυγῶν καὶ τῶν Φυγάδων Ἰσδαίων ὑπομιμνήσκων, ἃ τε πάθοιεν ἂν, εἰ πάλιν κατὰ χεῖρ τὴν βασιλείαν ἀλλόφυλος, Φρυγᾶς ἐν αὐτῇ κατασθεῖσθης. ταῦτα λέγων πείθει τὸ πλῆθος παραμῶν αὐτῷ τὰ συμφέροντα. καὶ πάντες προσβαλόντες καθήρην

ex lapide candido et polito. Cum autem illud in magnam et conspicuam altitudinem extulisset, porticus ei circumdedit, et columnas vno ex lapide singulas, opus visu mirandum, erigit. Ad haec etiam Pyramidas septem, parentibus et fratribus, cuique vnā, aedificauit, tam ob pulchritudinem quam magnitudinem admirabiliter factas, quae ad hunc vsque diem seruantur. Et Ionathae quidem sepulturae, structuraeque monumentorum pro Simonis domesticis, huiusmodi studium adhibitum fuisse nouimus. Diem autem supremum obiit Ionathas, cum annos quatuor in pontificatu egisset et genti praefuisset. Atque ita quidem se habent, quae ad huius interitum spectant.

¶ Simon autem, pontifex constitutus a multitudine, primo sui pontificatus anno populum e seruitute Macedonum liberauit, vt non amplius tributa eis penderent. Hanc autem libertatem et immunitatem a tributis nacti sunt post annum septuagesimum et centesimum regni Assyriorum, ex quo Syria potitus est Seleucus, cognomine Nicator. Tanta autem ambitione tenebatur populus Simonem honorandi, vt tam in contractibus inter se quam in publicis tabulis scriberent, primo anno Simonis benefactoris Iudaeorum et ethnarchae. Sub eo enim magna vti sunt felicitate, hostesque finitimos debellarunt. nam Gazara urbem et Ioppen et Iamniā in suam potestatem redegit Simon: expugnataque Hierosolymorum arce, solo eam acquauit, ne posthac esset hostibus receptaculum, qua occupata plurimum eis nocerent, vt tunc experti sunt. Quo facto optimum visum est et e re sua, vt et montem deprimerent, cui arcem impositam esse contigit, ita vt templum emineret. ad quod populum, in concionem aduocatum, hortabatur, vt id facere liceret, malis commemoratis, quae a praesidiariis et a Iudaeis perfugis passi sunt, porroque passuri essent, si regnum iterum occuparet alienigena, arcemque praesidio teneret. His dictis populo persuasit, vt qui ad vtilia illos hortaretur. Atque cunctorum manibus admotis, montem sustulerunt;

τὸ ὄρος, καὶ μήτε ἡμέρας μήτε νυκτὸς ἀπολυόμενοι τῷ ἔργῳ, τρισὶν αὐτῷ τοῖς πᾶσιν ἔτεσι κατήγαγον εἰς ἑδάφος καὶ πεδινὴν λειότητα· καὶ τὸ λοιπὸν ἐξείχεν ἀπάντων τὸ ἱερεῖν, τῆς ἀκρας καὶ τῷ ὄρει, ἐφ' ᾧ ἦν, ἀνηρημένων. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ Σίμωνος περαχθέντα τῶτον εἶχε τὸν τρόπον.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς ὁ Σίμων, σύμμαχος γενόμενος Ἀντίοχῳ τῷ Εὐσεβεῖ, Τρύφωνι ἐπολέμησε, καὶ μετ' ἑ πολὺ Κανδευαίῳ Ἀντίοχῳ στρατηγῷ· ὥς τε ὁ Σίμων ἀπέθανεν ὑπὸ γαμβρῷ Πτολεμαίῳ δολοφονηθείς.

ΜΕΤ' ἑ πολὺ δὲ τῆς αἰχμαλωσίας τῷ Δημητρίῳ, τὸν Ἀλεξάνδρου υἱὸν Ἀντίοχου, ὃς καὶ Θεὸς ἐπεκλήθη, Τρύφων διέφθικεν, ἐπιτροπεύων αὐτῷ, τέσσαρα βασιλεύσαντος ἔτη. καὶ τὸν μὲν, ὡς χειριζόμενος ἀποθάνη, διήγγειλε· τῆς δὲ φίλης καὶ τῆς οἰκιστοτάτης διέπεμπε πρὸς τῆς στρατιάτας, ἐπαγγελλούμενος αὐτοῖς χρήματα πολλὰ δώσειν, εἰ βασιλεὺς χειροτονήσῃσιν αὐτόν· Δημήτριον μὲν ὑπὸ Πάριθων αἰχμάλωτον γεγονέναι μηνύων, τὸν δ' ἀδελφὸν αὐτῷ Ἀντίοχου, παρελθόντα εἰς τὴν ἀρχὴν, πολλὰ ποιήσῃν αὐτοῖς κακὰ, τῆς ἀποσασίας ἀμυνόμενον. οἱ δὲ, ἐλπίσαντες εὐπορίαν ἐκ τῆς Τρύφωνι δοθησομένης βασιλείας, ἀποδεικνύουσιν αὐτὸν ἄρχοντα. γενόμενος δὲ τῶν πραγμάτων ἐγκρατὴς ὁ Τρύφων, διέδειξε τὴν αὐτῷ φύσιν, ἥσαν πονηράν. ιδιώτης μὲν γὰρ ὢν, ἐθεράπευε τὸ πλῆθος, καὶ μετριότητα ὑπεκρίνετο, δελεάζων αὐτὸ τέτοις εἰς ἅπερ ἐβάλλετο· τὴν δὲ βασιλείαν λαβὼν, ἀπεδύσατο τὴν ὑπόκρισιν, καὶ ὁ ἀληθὴς Τρύφων ἦν. τῆς οὖν ἐχθρῆς διὰ ταῦτα ἐποιεῖτο κρείττονας. τὸ μὲν γὰρ στρατιωτικὸν αὐτὸν μισοῦν ἀφίετο πρὸς Κλεοπάτραν τὴν Δημητρίου γυναῖκα, τότε ἐν Σελευκείᾳ μετὰ τῶν τέκνων ἐγκεκλεισμένην. ἀλωμένην δὲ καὶ Ἀντίοχῳ τῷ Δημητρίῳ ἀδελφῷ, ὃς ἐπικαλεῖτο Σωτῆρ, καὶ μηδεμίᾳς αὐτὸν πόλεως δεχομένης διὰ Τρύφωνα, πέμπει πρὸς αὐτὸν Κλεοπάτρα, καλῶσα πρὸς

tribusque in vniuersum annis neque die neque nocte ab opere cessando, ad fundum diruerunt et in campi planitiem: adeo vt in posterum omnia superemineret templum, arce et monte, in quo posita erat, in nihilum redactis. Et quae a Simone quidem gesta sunt, in hunc modum se habuerunt.

CAP. VII.

Quomodo Simon, inita societate cum Antiocho Pio, bellum gessit aduersus Tryphonem, et non multo post contra Cendebeum Antiochi ducem; utque Simon diem obiit dolo occisus a genero suo Ptolemaeo.

NON multo autem postquam Demetrius captus est, Alexandri filium Antiochum, qui Deus cognominabatur, peremit Tryphon, tutor eius, quarto eius imperii anno. Et de eo quidem, quod inter curandum vita excesserat, sermonibus diuulgabat; amicos vero suos et necessarios passim ad milites mittebat, promissa faciens, se multum pecuniae illis largiturum, si ipsum in regem eligerent: Demetrium quidem a Parthis captum dictitans, fratrem vero eius Antiochum, si potiretur imperio, multa illis mala illaturum esse ad defectionem vltiscendam. Illi in spem adducti, fore, vt opibus affluerent regno ad Tryphonem delato, vna voce illum principem crearunt. Tryphon autem, cum penes eum esset rerum summa, continuo ingenii prauitatem prodidit. Nam dum priuatus quidem erat, populo obsequabatur, et moderationem simulabat, his artibus eos pertrahens ad quaecunque volebat: quamprimum vero regnum adeptus est, laruam exuebat, et verum prae se ferebat Tryphonem. Itaque ex illis fiebat, vt hostes ipso potentiores euaserint. Nam milites, eum odio habentes, ad Cleopatram defecerunt, Demetrii vxorem, quae tum in Seleuciam cum liberis se incluserat. Cum autem Demetrii frater Antiochus, qui Soter dicebatur, tota regione vagaretur, nulla ipsum vrbe recipiente metu Tryphonis, mittit ad eum Cleopatra, ad

αὐτὴν ἐπὶ τῇ γάμῳ καὶ βασιλείᾳ. ἑκάλει δὲ τὸν Ἀντίοχον ἐπὶ τέτοις, ἅμα μὲν τῶν Φίλων αὐτὴν ἀναπεισάντων, ἅμα δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐκδιδόντων τινῶν ἐκ τῆς Σελευκείας τῷ Τρύφῳ, δέισασα.

β'. Γενόμενος δὲ ἐν τῇ Σελευκείᾳ ὁ Ἀντίοχος, καὶ τῆς ἰσχύος αὐτῷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν αὐξομένης, ὥρμησε πολεμήσων τὸν Τρύφωνα· καὶ κρατήσας αὐτῷ τῇ μάχῃ, τῆς ἂν Συρίας ἐξέβαλεν εἰς τὴν Φοινίκην, διώξας ἄχρι ταύτης, εἰς τε Δώραν Φρεζιονίον τι δυσάλωτον ἐπολιόρκει συμφυγόντα. πέμπει δὲ καὶ πρὸς Σίμωνα τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερέα περὶ Φιλίας καὶ συμμαχίας πρέσβεις. ὁ δὲ προσδέχεται προθύμως αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν, καὶ χεῖράτα τε πολλὰ καὶ τροφὴν τοῖς τὴν Δώραν πολιορκῶσι στρατιώταις, πέμψας πρὸς Ἀντίοχον, ἀφθόνης ἐχορήγησεν, ὡς τῶν ἀναγκαιοτάτων αὐτὸν πρὸς ὀλίγον καιρὸν κριθῆναι Φίλων. ὁ μὲν γάρ Τρύφων ἐκ πῆς Δώρας φυγὼν εἰς Ἀπάμειαν, καὶ ληθθεὶς ἐν αὐτῇ τῇ πολιορκίᾳ διεφθάρη, βασιλεύσας ἔτη τρία.

γ'. Ο δ' Ἀντίοχος, ὑπὸ πλεονεξίας καὶ φανυλότητος, λήθων τῶν ἐκ Σίμωνος αὐτῷ πρὸς τὰς χεῖρας ὑπηρετηθέντων ἐποίησατο· καὶ δύναμιν στρατιωτικὴν Κενδεβαίῳ παραδὼς τῷ Φίλῳ, ἐπὶ τὴν τῆς Ἰουδαίας πόρεθσιν καὶ τὴν Σίμωνος αἰλωσιν ἐξᾱπέστειλε. Σίμων δ' ἀκήσας τὴν ὑπ' Ἀντίοχου παρανομίαν, καὶ πρεσβύτερος ὢν ἤδη, ὅμως ὑπὸ τῷ μὴ δικαίων τῶν παρὰ Ἀντίοχου γινομένων τυγχάνειν παρορμηθεὶς, καὶ τῆς ἡλικίας φρόνημα κρεῖττον λαβὼν, νεανικῶς ἐστρατήγει τῷ πολέμῳ. καὶ τὴς μὲν υἱὸς μετὰ τῶν μαχιμωτέρων προσκείμεται στρατιωτῶν· αὐτὸς δὲ κατ' ἄλλο μέρος προΐει μετὰ τῆς δυνάμεως. καὶ πολλὰς ἐν τοῖς φαραγγώδεσι τῶν ὄρων τέτων εἰς ἐνέδραν καταστήσας, διαμαρτάνει μὲν ὑδεμιάς τῶν ἐπιχειρήσεων· κρατήσας δὲ διὰ πάσης τῶν πολεμίων, ἐν εἰρήνῃ τὸν λοιπὸν διήγαγε χρόνον, ποιησάμενος καὶ αὐτὸς πρὸς Ῥωμαίους συμμαχίαν.

δ'. Ἡρξε μὲν οὖν ἐκτὼ τὰ πάντα τῶν Ἰουδαίων ἔτη· τελευτᾷ δὲ ἐξ ἐπιβελῆς ἐν συμποσίᾳ, Πτολεμαῖον τῷ γαμβρῷ

coniugium suum et regnum accersens. Antiochum autem ad haec inuitabat, tum quod amici ista ei persuaserant, tum quod sibi metuit, cum nonnulli e Seleuciensibus urbem Tryphoni tradere studerent.

2. Postquam vero Seleuciam venit Antiochus, eique vires quotidie crescerent, inde profectus est Tryphoni bellum illaturus: eumque praelio victum e superiore Syria eiecit in Phoeniciam, et eo usque illum persequutus obsidione cinxit in Dora, quo se fuga receperat, praesidio quodam expugnatu difficili. Mittit etiam legatos ad Simonem Iudaeorum pontificem de amicitia et societate cum eo ineunda. Ille vero postulatis eius libenter annuit, atque magnam pecuniae vim et com meatum, mittendo ad Antiochum, large suppeditauit militibus Doram oppugnantibus, ita ut ad breue tempus inter amicos eius maxime necessarios haberetur. Atqui Tryphon, cum Dora Apamiam fugisset, atque in ea obsidione captus esset, interfectus est, postquam tres annos regnauerat.

3. Caeterum Antiochus, ex avaritia et indolis prauitate, oblitus est eorum, quae Simon ei, cum necessitate premeretur, subministrauerat: copiisque militaribus Cenedaeo amico suo traditis, eum ad Iudaeam vastandam et Simonem comprehendendum emisit. At Simon, audita eius iniquitate, quamuis iam aetate prouectior, tamen indignatione commotus, quod nihil iusti ab Antiocho fieri experiretur, summoque animo supra aetatem, iuuenili ferocia copias ad bellum educebat: et filios quidem cum initum pugnacissimis praemittit: ipse vero cum exercitu processit diuerso itinere. Ac multis e suis ad angustias montium in insidiis collocatis, nusquam ausus excidit; sed, ubique hostibus superior, reliquum vitae tempus in pace agebat, inita etiam ab ipso cum Romanis societate.

4. Et quidem octo in uniuersum annos in Iudaeos regnauit: in conuiuiis autem laterit ex insidiis, ei e ge-

ταύτην αὐτῷ συστήσασμεν. ὅς, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτῆ καὶ τὰς δύο παῖδας συλλαβὼν καὶ δεδεμένους ἔχων, ἐπεμψεν καὶ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τρίτον, τῷ δὲ καὶ Τρεκανὸς ἦν ὄνομα, τὴς διαφθεροῦντας. αἰσθόμενος δὲ τὴς ἐλθόντας ὁ νεανίπτερος, διαφυγὼν τὸν ἐξ αὐτῶν κίνδυνον εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, θάρβων τῷ πλήθει διὰ τὰς τῆ πατρὸς εὐεργεσίας, καὶ διὰ τὸ Πτολεμαῖον τοῖς ὅχλοις μῖσος. σπῆδάσαντα δὲ καὶ Πτολεμαῖον εἰσελθεῖν δι' ἄλλης πύλης ὁ δῆμος ἀπώσατο, τὸν Τρεκανὸν ἤδη προσδεδεγμένος.

ΚΕΦ. η'.

Τρεκανὸς ἀρχιερωσύνην ὑποδέχεται, καὶ Πτολεμαῖον τῆς χώρας ἐκβάλλει. Αντίοχος στρατεύεται ἐφ' Τρεκανόν, καὶ ἔπειτα συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ποιεῖται.

ΚΑΙ ὁ μὲν εἰς ἓν τι τῶν ὑπὲρ Ἰερουζόλυμα ἐρυμάτων ἀνεχώρησεν, Δαγῶν λεγόμενον. ἀπολαβὼν δὲ τὴν πάτριον ἀρχιερωσύνην Τρεκανὸς, καὶ τὸν Θεὸν πρῶτα θυσίας παρατησάμενος, ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐξεστράτευσε· καὶ προσβαλὼν τῷ χωρίῳ, τοῖς μὲν ἄλλοις περιῆν αὐτῇ, ἥττατο δὲ μόνῳ τῷ πρὸς τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς οἰκτῷ. τῆς γὰρ ὁ Πτολεμαῖος ἀνάγων ἐπὶ τὸ τεῖχος, ἐξ ἀπόπτε ἠκίζετο, καὶ κατακρημνίσαι ἐκ ἀφισαμένης τῆς πολιορκίας ἠκέλει. ὁ δ' ὅσον αἶν ἐνδῶν τῆς περὶ τὴν αἵρεσιν τῆς χωρὸς σπῆδῆς, τοσῶτο χαρίζεσθαι τοῖς Φιλτάτοις ἠγύμενος πρὸς τὸ μὴ κακῶς πάχειν, ἐξέλυε τὸ πρόθυμον. ἡ μὲντοι μήτηρ, ὀργίσασα τὰς χεῖρας, ἰκέτευε μὴ μαλακίζεσθαι δι' αὐτήν, ἀλλὰ πολὺ πλέον ὀργῆς χρωόμενον εἰλεῖν σπῆδάσαι τὸ χωρίον, καὶ τὸν ἐχθρὸν ὑπ' αὐτῷ ποιήσαντα τιμωρῆσαι τοῖς Φιλτάτοις. ἡδὺν γὰρ αὐτῇ τὸν μετ' αἰκίας εἶναι θάνατον, εἰ δίκην ὑπόχοι τῆς εἰς αὐτὴς παρανομίας ὁ ταῦτα ποιῶν πολέμιος. τὸν δ' Τρεκανόν, ταῦτα μὲν λεγούσης τῆς μητρὸς, ὀρμή τις ἐλάμβανε πρὸς τὴν αἵρεσιν τῆς Φρεβίβ. ἡνίκα δὲ αὐτὴν τυπτομένην ἴδοι καὶ σπαρτατομένην, ἐξελύετο, καὶ τῆς ἐπὶ τοῖς εἰς τὴν μητέρα πρῶ-

nero suo Ptolemaeo instructis. qui, uxore etiam Simonis et duobus filiis comprehensis et in vincula coniectis, misit, qui tertium quoque interficerent, Ioannem scilicet, cui etiam Hyrcanus nomen erat. Verum adolescens cum missos venire intellexisset, euitato ex illis periculo, ad urbem contendebat, multitudini fidens, quod beneficia a patre eius acceperit, et Ptolemaeum odio habuerit. Nam et Ptolemaeum, cum per aliam portam ingredi anniteretur, repulit populus, ut qui Hyrcanum iam receperat.

CAP. VIII.

Hyrcanus pontificatum suscipit, et Ptolemaeum e regione eiicit. Antiochus in Hyrcanum exercitum ducit, ac postea societatis foedus cum eo iungit.

ET Ptolemaeus quidem in arcem quandam recessit, supra Hierichuntem positam, nomine Dagon. At Hyrcanus patrium pontificatum adeptus, cum primum Deum sacrificiis exorasset, fecit aduersus Ptolemaeum expeditionem: locoque, quo se receperat, oppugnato, aliis quidem rebus superior erat, tantum misericordia erga matrem et fratres vincebatur. Eos enim Ptolemaeus, in murum deductos, in conspicuo loco cruciabat: et praecipitaturum minabatur, nisi ille ab obsidione desisteret. Atque is, putans, quantum de studio locum capiendi remitteret, tantum se gratiae carissimis lucraturum, ne quid grauius pateretur, segnior aliquanto erat ad obsidionem virgendam. Veruntamen mater passis manibus eum orabat, ne sua causa remollesceret, quin eo maiori indignatione commotus operibus instaret, ad locum expugnandum et hostem in potestatem suam redigendum, ut sibi carissimos vlcisceretur. Ipsi enim suaue esse cum cruciatibus necari, dummodo poenas scelerum in ipsos editorum luat hostis eorum auctor. Haec dicente matre, Hyrcanus ad munitionem capiendam fortius animabatur. Sed cum primum eam verberari lacerarique videret, mox elanguescebat, vincente mise-

τομῆνοις συμπαθείας ἤττων ἐγένετο. ἐλκομένης δὲ ἄνω εἰς χρόνον τῆς πολιορκίας ἐνίσταται τὸ ἔτος ἐκεῖνο, καὶ ὁ συμβαίνει τοῖς Ἰουδαίοις ἀργεῖν. κατὰ δὲ ἑπτὰ ἔτη τὸτο παρατηρεῖσιν, ὡς ἐν ταῖς ἐν ἐβδομασίην ἡμέραις. καὶ Πτολεμαῖος, ὑπὸ ταύτης ἀνεθείς τῆς αἰτίας τῷ πόλεμῳ, ἀποκτείνει τὴν ἀδελφὴν τῆ Τεκανῆ καὶ τὴν μητέρα· καὶ τὸτο δράσας πρὸς Ζήνωνα Φεύγει, τὸν ἐπικληθέντα Κοτυλᾶν, τυραννίσοντα τῆς Φιλαδελφείων πόλεως.

Β'. Αντίοχος δὲ, χαλεπῶς ἔχων ἐφ' οἷς ὑπὸ Σίμωνος ἔπαθεν, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐνέβαλε, τετάρτῳ μὲν ἔτει τῆς βασιλείας αὐτῆς, πρῶτῳ δὲ τῆς Τεκανῆ ἀρχῆς, Ολυμπιάδος ἑκατοστῷ καὶ ἐξηκοστῷ καὶ δευτέρῳ· δηώσας δὲ τὴν χώραν, τὸν Τεκανὸν εἰς αὐτὴν ἐνέκλεισε τὴν πόλιν. ἦν ἑπτὰ στρατοπέδοις περιλαβὼν, ἦντι μὲν ὕδεν ὅλως τὸ πρῶτον, διὰ τε τὴν τῶν τευχῶν ὀχυρότητα, καὶ δι' ἀρετὴν τῶν ἐνδον πολιορκημένων, ἔτι γε μὴν ὕδατος ἀπορίαν, ἧς αὐτὸς ἀπέλυσεν ὄμβρος κατενυχθεὶς πολὺς δυομένης πλειάδος. κατὰ δὲ τὸ βόρειον μέρος τῆς τεύχης, καὶ ὁ συνέβαινεν αὐτὸ καὶ ἐκίπεδον εἶναι, πυργῶς ἀναστήσας ἑκατὸν τριῶροφους, ἀνεβίβασεν ἐπ' αὐτὰς στρατιωτικά τάγματα. καὶ προσβολὰς ὅσημέραι ποιησάμενος, τάφρον τε βαθεῖαν καὶ πολλὴν τὸ εὖρος καὶ διπλὴν τεμόμενος, ἀπέτειχε τὴν ἐνοικοῦντας. οἱ δὲ, πολλὰς ἐκδρομὰς ἀντεπινούοντες, εἰ μὲν ἀφυλάκτοις πρὸς προσέποιον τοῖς πολέμοις, πολλὰ ἔδρων αὐτῆς, αἰδομένοις δὲ, ἀνεχώρουν εὐχερῶς. ἐπεὶ δὲ βλαβεράν κατενόησεν Τεκανὸς τὴν πολυανθρωπίαν, ἀναλίσκομένων τε τῶν ἐπιτηδεύων τάχιον ὑπ' αὐτῆς, καὶ μηδενὸς, οἷον εἰκὸς, ἐκ πολυχειρίας ἐργῶ γινόμενης, τὸ μὲν ἀχρεῖον αὐτῆς ἀποκρίνας ἐξέβαλεν, ὅσον δ' ἦν ἀκμαῖον καὶ μάχιμον, τὸτο μόνον κατέχευεν. Αντίοχος μὲν ἦν τὴν ἀπολεχθέντας ἐξελεῖν ἐκώλυεν· οἱ δὲ, ἐν τοῖς μεταξὺ τεύχεσι πλανώμενοι καὶ προαναλάμενοι τῷ λιμῷ, ἀπέθνησκον οἰκτρῶς. ἐπιστάσης γε μὴν τῆς σκηνοπηγίας ἐορτῆς, ἐλθόντες αὐτῆς οἱ ἐντὸς, πάλιν εἰσεδέξαντο. πέμψαντος δ' Τεκανῆ πρὸς Αντίοχον, καὶ σπανδὰς ἡμερῶν ἑπτὰ διὰ τὴν ἐορτὴν ἀξιώ-

ricordia, ex malis matri illatis orta. Ita durante diutius obsidione, annus ille instat, in quo Iudaeis otiosi mos est. nam per singulos annos septenos hoc ipsum obseruant, sicuti septimo quoque die. Et Ptolemaeus, hac de causa leuatus bello, Hyrcani fratres et matrem interficit: eoque facto ad Zenonem se recipit, cognomento Cotylam, Philadelphensium urbis tyrannum.

2. Antiochus vero, Simonis aduersum se facta aegre ferens, Iudaeam inuasit anno regni sui quarto, principatus vero Hyrcani primo, Olympiade centesima sexagesima secunda: vastatisque agris Hyrcanum in urbem ipsam compulit. quam cum septenis castris cinxisset, principio quidem nihil omnino proficiebat, tum propter murorum firmitatem, tum propter obsessorum virtutem, accedente etiam aquae penuria; qua tamen eos liberauit delatus sub occasum vergiliarum multus imber. A parte autem muri septentrionali, qua ex parte etiam locus erat planus, excitatis centum turribus trinum contabulationum, cohortes militares in eis collocauit. Cumque quotidie impressionem in moenia fecisset, atque altam et valde latam fossam duxisset, eamque duplicem, incolas conclusit. Illi vero, multis viis excogitatis, quibus excursiones facerent, sicubi hostes imparatos offenderent, magnas eis clades inferebant, sin sentirent, facile se in tutum recipiebant. Hyrcanus vero, postquam animaduertit suorum multitudinem sibi detrimento esse, propterea quod et necessaria ad victum ab eis celerius absumerentur, et verisimile esset, nihil a multis manibus, quod sit operae pretium, fieri, inutilem turbam secreuit et eiecit; quodque roboris erat et ad pugnandum idoneum, id solum retinuit. Et quidem Antiochus exclusiones prohibet exitu: illi vero, inter muros oberrantes et fame confecti, miserabiliter perierunt. Sed ubi umbraculorum festum instaret, qui erant in urbe, eos, miseratione commoti; rursus intro receperunt. Cumque Hyrcanus misisset ad Antiochum et petisset inducias in

σαντος γενέσθαι, τῇ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ εἰκὼν σπένδεται, καὶ προσέτι θυσίαν εἰσέπεμψε μεγαλοπρεπῇ, ταύρας χρυσοκέρωτας, καὶ, μετὰ παντοίων ἀρωμάτων, ἐκπώματα χρυσεὰ τε καὶ ἀργυρεα. καὶ τὴν μὲν θυσίαν δεξάμενοι παρὰ τῶν κομιζόντων, οἱ πρὸς ταῖς πύλαις ὄντες, ἄγχυσιν εἰς τὸ ἱερόν. Αντίοχος δὲ τὴν στρατιάν εἰτίε, πλεῖστον Αντιόχου τοῦ Επιφανοῦς διενέγκας, ὃς τὴν πόλιν ἐλὼν, ὅς μὲν κατέθενεν ἐπὶ τὸν βωμὸν, τὸν νεὼν δὲ τῷ ζωμῷ τούτων περιέβραμε, συγχέας τὰ Ἰσθαίων νόμιμα καὶ τὴν πάτριον αὐτῶν εὐσέβειαν· ἐφ' οἷς ἐξεπολεμώθη τὸ ἔθνος, καὶ ἀκαταλλάκτως εἶχε. τοῦτον μέντοι τὸν Αντιόχον δι' ὑπερβολὴν τῆς θρησκείας Εὐσεβῇ πάντες ἐκάλεσαν.

γ'. Αποδεξάμενος δὲ αὐτῇ τὴν ἐπισείκειαν Τερκανός, καὶ μαθὼν τὴν περὶ τὸ θεῖον σπαρδὴν, ἐπρεσβεύσατο πρὸς αὐτόν, ἀξιῶν τὴν πάτριον αὐτοῖς πολιτείαν ἀποδῶναι. ὁ δὲ, ἀπωσάμενος τὴν συμβαλὴν τῶν παραινούντων ἐξελὼν τὸ ἔθνος διὰ τὴν πρὸς ἄλλης αὐτῶν τῆς διαίτης ἀμιξίαν, ἔκ ἐφρόντιζε· περὶόμενος δὲ κατ' εὐσέβειαν πάντα ποιεῖν, τοῖς πρεσβευταῖς ἀπεκρίνατο, παρεδῶναι μὲν τὰ ὅπλα τῆς πολιορκημένης, καὶ δασμὸν αὐτῷ τελεῖν Ἰόππης, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, τῶν πέριξ τῆς Ἰσθαίας. Φερεάν τε δεξαμένους, ἐπὶ τέτοις ἀπηλλάχθαι τῇ πολέμῳ. οἱ δὲ τὰλλα μὲν ὑπέμενον, τὴν δὲ Φερεάν ἔκ ὁμολόγησεν, διὰ τὴν ἀμιξίαν ἔκ ἐφικνύμενοι πρὸς ἄλλης. ἀντὶ μέντοιγε τῆς Φερεᾶς ὁμήρης ἐδίδοσαν καὶ τάλαντα ἀργυρίᾳ πεντακόσια· ὧν εὐθύς τὰ τριακόσια, καὶ τῆς ὁμήρης προσδεξαμένη Αντιόχου τῇ βασιλείᾳ, ἔδωσαν, ἐν οἷς ἦν καὶ Τερκανὸς ἀδελφός. καθεῖλε δὲ καὶ τὴν τεφάνην τῆς πόλεως. ἐπὶ τέτοις μὲν οὖν Αντιόχος, τὴν πολιορκίαν λύσας, ἀνεχώρησεν.

δ'. Τερκανός δὲ τὸν Δαυὶδ τάφον ἀνοίξας, ὃς πλεῖστον τῆς πώποτε βασιλεῖς ὑπερέβαλλε, τριχίλια μὲν ἀργυρίᾳ τάλαντα ἐξεκόμισεν. ὀρεμώμενος δ' ὑπὸ τέτων πρῶτος Ἰσθαίων ξενότεροφῆν ἤρξατο· γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς Αντιόχου φιλία καὶ συμμαχία· καὶ δεξάμενος αὐτόν εἰς τὴν πό-

septem dies propter festum, ille, pietati in Deum cedens, eas paciscitur, ac praeterea magnificum sacrificium intromisit, tauros auratis cornibus, et, cum omni genere aromatum, pocula aurea et argentea. Et quidem sacrificium a ferentibus acceperunt, qui ad portas erant, et in templum adduxerunt. Antiochus vero exercitum conuiuio excipiebat, multum dissimilis Antiocho Epiphani, qui, capta vrbe, sues super altari mactabat, et iure carnum earum aedem adaspergebat, violatis Iudaeorum legibus patriaque eorum pietate: quibus rebus fiebat, vt gens illa in bellum exarserit et nunquam in gratiam cum eo redierit. Hunc autem Antiochum propter singularem eius religionem omnes Pium nuncuparunt.

3. Quamobrem Hyrcanus, eius aequitate approbata, cognitoque eius erga Deum studio, legatos misit ad eum, petitum, vt ipsi concederet ex patriis legibus et institutis viuere. Atque ille, cum repudiasset eorum consilium, qui gentem, vtpote nullam cum aliis vitae consuetudinem habentem, delendam suadebant, hac de re non deliberabat: sed illud sibi persuadens, vt ex pietate omnia faceret, legatis respondit, vt obsessi arma traderent, et sibi Ioppes reliquarumque urbium, circa Iudaeam, vestigalia penderent, ac praeterea praesidium acciperent, atque hac conditione bello liberarentur. Atque illi quidem in caetera consentiebant, praesidium vero non admittebant, propter infociabilitatem suam, vt qui cum aliis vitae commercium non haberent. Verum pro praesidio obsides dabant, atque argenti talenta quingenta, quorum trecenta in praesentia dederunt, etiam cum Antiocho regi placuisset obsides accipere, quos inter erat et Hyrcani frater. Atqui vero murorum urbis pinnas deiecit. Et his quidem factis, Antiochus, soluta obsidione, discessit.

4. Hyrcanus vero, aperto sepulcro Davidis, qui diuitiis reges omnes anteibat, tria millia talentorum argenti inde extulit: et his opibus fretus Iudaeorum primus coepit externum militem alere. Iniit et cum Antiocho amicitiam et societatem: eoque in urbem accepto, omnia exercitui

λιν, ἀφθόνως πάντα τῇ στρατιᾷ καὶ φιλοτίμως παρέχεε. καὶ ποιημένῳ τὴν ἐπὶ Πάρθου αὐτῷ στρατείαν συνεξώλεσεν Τρεκανός. μάρτυς δὲ τούτων ἡμῖν ἐστὶ καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, ὅπως ἰσορῶν. "τρόπαμον δὲ σήσας Ἀντίοχος ἐπὶ τῷ Λύκῳ ποταμῷ, νικήσας Ἰνδάτην τὸν Πάρθον στρατηγόν, αὐτὸν ἐμείνεν ἡμέρας δύο· δεηθέντος Τρεκανῆ τῷ Ἰνδαίῳ διὰ "τινα ἐορτὴν πάτριον, ἐν ᾗ τοῖς Ἰνδαίοις ἐκ ἧν νόμιμον ἐξοδεύειν." καὶ ταῦτα μὲν ἔψεύδεται λέγων. ἐνέστη γὰρ ἡ Πεντηκοστὴ ἐορτὴ μετὰ τὸ Σάββατον· ἐκ ἧς δὲ ἡμῖν ὅτε ἐν τοῖς Σάββασι, ὅτε ἐν τῇ ἐορτῇ, ὁδεύειν. συμβαλὼν δὲ Ἀντίοχος Ἀρσάκῃ τῷ Πάρθῳ, πολλήν τε τῆς στρατιᾶς ἀπέβαλε, καὶ αὐτὸς ἀπόλλυται. τὴν δὲ τῶν Σύρων βασιλείαν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς διαδέχεται Δημήτριος, Ἀρσάκης αὐτὸν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολύσαντος, καθ' ὃν χρόνον Ἀντίοχος εἰς τὴν Παρθευῖν ἐνέβαλεν, ὡς καὶ πρότερον ἐν ἄλλοις δεδήλωται.

ΚΕΦ. 9.

Ὡς μετὰ τὸν Ἀντίοχου θάνατον Τρεκανός στρατεύεται ἐπὶ Συρίαν, καὶ Φιλίαν ποιεῖται πρὸς Ῥωμαίους. περὶ τῆς τελευτῆς Δημητρίου βασιλέως καὶ Ἀλεξάνδρου.

Υρεκανός δὲ, ἀκύσας τὸν Ἀντίοχου θάνατον, εὐθύς ἐπὶ τὰς ἐν Συρίᾳ πόλεις ἐξεστράτευσεν, οἰόμενος αὐτὰς εὐρῆσειν, ὅπερ ἦν, ἐρήμους τῶν μαχίμων καὶ ῥυεσθαι δυναμένων. Μήδαβαν μὲν οὖν, πολλὰ τῆς στρατιᾶς αὐτῷ ταλαιπωρηθείσης, ἔκτω μὲν εἶλεν· ἔπειτα καὶ Σαμεγάν, καὶ τὰ πλησίον αὐτῆς αἰρεῖ, Σίκιμά τε πρὸς τούτοις καὶ Γαριζίν, τό τε Χυθαίων γένος, ὅπερ ὥκει τὸν εἰκαδέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἰερῷ ναόν, ὃν Ἀλέξανδρος ἐπέτρεψεν οἰκοδομῆσαι Σαναβαλλέτῃ τῷ στρατηγῷ, διὰ τὸν γαμβρὸν Μανασσῆν τὸν Ἰάδδου τῷ ἀρχιερέως ἀδελφόν, ὡς καὶ πρότερον δεδηλώκαμεν. συνέβη δὲ τὸν ναὸν τῷτον ἔρημον γενέσθαι μετὰ ἔτη διακόσια. Τρεκανός δὲ καὶ τῆς Ἰδουμαίας αἰρεῖ πόλεις Ἀδωρα, καὶ Μαρίσσαν· καὶ, ἅπαντας τὰς Ἰδουμαίας ὑποχειρίους ποιησάμενος, ἐπέτρεψεν

abunde et magnifice subministravit. Cumque ille in Parthos expeditionem faceret, eum comitatus est Hyrcanus. De his vero testimonium nobis perhibet Nicolaus Damascenus, ista narrans. "At Antiochus, erecto tropaeo ad Lycum fluuium, cum Indatem Parthorum ducem superasset, illic per biduum substitit, ad preces Hyrcani Iudaei, quod forte inciderat patrium quoddam festum, in quo Iudaeis non licebat iter facere." Et haec quidem dicendo non falsus habetur. nam instabat Pentecoste post Sabbatum: atque nobis non licet aut Sabbato aut festo patrio iter suscipere. Antiochus autem, commisso praelio cum Arsace Partho, et magnam exercitus sui partem amisit, et ipse mortuus est. Ei vero in regnum Syriae successit eius frater Demetrius, per Arsacem liberatus a captiuitate, quo tempore Antiochus in Parthorum regionem impressionem fecerat, ut alibi iam ante dictum est.

CAP. IX.

Quomodo, post Antiochi mortem, Hyrcanus expeditionem facit in Syriam, et amicitiam init cum Romanis. De obitu Demetrii regis et Alexandri.

Ceterum Hyrcanus, audita Antiochi morte, confestim in vrbes Syriae expeditionem suscipit: ratus (id quod erat) inuenturum vacuas a propugnatoribus et defensoribus. Et quidem Medabam magno cum exercitus sui labore sexto demum mense cepit: deinde Samegam et finitima loca capit; itemque Sicuna et Garizim, Chuthaeorumque gentem, quae templum accolebat Hierosolymitani simile, quod Alexander permisit Sanaballetae duci aedificare, in gratiam generi ipsius Manassis, qui frater erat Iaddi pontificis, ut iam ante memorauimus. Contigit autem hoc templum vastari, postquam ducentos durauit annos. Hyrcanus etiam Idumaeae vrbes capit, Adora et Marissam: subactisque omnibus Idumaeis, permisit in regione sua manere.

αὐτοῖς μένειν ἐν τῇ χώρᾳ, εἰ περιτέμνουν τε τὰ αἰδοῖα καὶ τοῖς Ἰσδαίοις νόμοις χρῆσθαι θέλουν. οἱ δὲ πόθῳ τῆς πατρὸς γῆς καὶ τὴν περιτομὴν καὶ τὴν ἄλλην τῇ βίᾳ διατίταν ὑπέμειναν τὴν αὐτὴν Ἰσδαίοις ποιήσασθαι. καὶ κἄντος αὐτοῖς χρόνος ὑπῆρχεν, ὥστε εἶναι τὸ λοιπὸν Ἰσδαίοις.

β'. Τερκανὸς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, ἀνανεώσασθαι τὴν πρὸς Ῥωμαίους Φιλίαν βελόμενος, πέμπει πρὸς αὐτὰς πρεσβεῖν. καὶ ἡ σύγκλητος, δεξαμένη τὰ παρ' αὐτῶν γράμματα, ποιῶνται πρὸς αὐτὸν Φιλίαν τέτῳ τῷ τρόπῳ. "ΦΑΝΙΟΣ ΜΑΡΚΟΥ "ΥΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ βελὴν συνήγαγε πρὸ ὀκτώ εἰδῶν "Φεβεραρίων ἐν Κομιτίῳ, παρόντος Λακίᾳ Μαῖνις Λακίᾳ "υἱῶ Μεντινᾶ, καὶ Γαίᾳ Σεμπρονίῳ Γαίᾳ υἱῶ Φαλρενᾶ, περὶ "ὧν ἐπρέσβευσσε Σίμων Δοσιθέης, καὶ Ἀπολλάνιος Ἀλεξάνδρου, καὶ Διόδωρος Ιάσωνος, ἄνδρες καλοὶ καγαθοὶ, πεμ- "φθέντες ὑπὸ δὴμῷ τῶν Ἰσδαίων, οἱ καὶ διελέχθησαν περὶ "Φιλίας τῆς ὑπαρχείσης τέτοις καὶ συμμαχίας πρὸς Ῥο- "μαίους, καὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων, ὅπως τε ἰσότης καὶ "λιμένες, καὶ Γάζαρα καὶ πηγαί, καὶ ὅσας πόλεις αὐτῶν "ἄλλας καὶ χώρας πολεμῶν ἔλαβεν Ἀντίοχος παρὰ τὸ τῆς "συγκλήτης δόγμα, ταῦτα ἀποκατασταθῇ, ἵνα τε τοῖς στρα- "τιώταις τοῖς βασιλικοῖς μὴ ἐξῇ διὰ τῆς χώρας τῆς αὐτῶν "καὶ τῶν ὑπηκόων αὐτῶν διέρχεσθαι, καὶ ὅπως τὰ κατὰ τὸν "πόλεμον ἐκἄντος ψηλαφηθέντα ὑπ' Ἀντίοχου παρὰ τὸ τῆς "συγκλήτης δόγμα, ἄκυρα γένηται, ἵνα τε πρεσβεῖς πέμ- "ψαντες ἀποδοθῇναί τε αὐτοῖς ποιήσωσι τὰ ὑπ' Ἀντίοχου "ἀφαιρεθέντα, καὶ τὴν χώραν διατιμήσωσιν, τὴν ἐν τῷ πο- "λέμῳ διεφθαρμένην, ὅπως τε αὐτοῖς πρὸς τε βασιλεῖς καὶ "δήμους ἐλευθέρως γράμματα δώσιν εἰς ἀσφάλειαν τῆς εἰς "οἶκον ἐπανόδου. ἔδοξεν οὖν περὶ τῶν ταῦτα, ἀνανεώσασθαι "Φιλίαν καὶ συμμαχίαν πρὸς ἄνδρας ἀγαθούς, καὶ ὑπὸ δὴ- "μῳ πεμφθέντας ἀγαθῶν καὶ φίλων." περὶ μέντοι γραμμα- "των, ἀπεκρίναντο βεβαύσεσθαι, ὅταν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἡ σύγ- "κλητος εὐχολήσῃ, σπαρδάσῃ τε τῇ λοιπῇ μηδὲν εἰς αὐτὰς ἀδίκημα τοιῶτο γενήσεσθαι, δυνά τε αὐτοῖς τὸν στρατηγὸν

si pudenda circumcidere, Iudaeisque legibus vti vellent. Illi vero patriae suae amore tum circumcisionem admi-
serunt, tum vitam in caeteris similiter ac Iudaei agere
sustinuerunt. Atque eo tempore ipsis contigit, vt dein-
ceps Iudaei essent.

2. Hyrcanus autem summus sacerdos, amicitiam vo-
lens cum Romanis olim factam renouare, mittit ad eos
legationem. Et Senatus, acceptis, quas dederat literis,
amicitiam cum eo paciscitur in hunc modum: "FANIVS
"MARCI FILIVS PRAETOR Senatum conuocauit ante
"diem octauum Iduum Februarii in Comitio, praesente
"Lucio Manlio Lucii filio Mentina, et Caio Sempro-
"nio Caii filio Falerna, propter eas res, quas Iudaeorum
"legati retulerunt, Simon Dositheii filius, atque Apol-
"lonius Alexandri, et Diodorus Iasonis, viri honesti et
"boni, missi a populo Iudaeorum, qui etiam egerunt
"de amicitia et societate, quae eis cum Romanis interce-
"dit, et de publicis negotiis, vt Ioppe et portus, et
"Gazara et fontes, et quascunque alias eorum vrbes et
"loca bello cepit Antiochus citra Senatus decretum, haec
"eis reddantur, neue regiis militibus liceat per ipsorum
"aut subditorum fines iter facere. Item, vt, quae per
"id bellum ab Antiocho attentata sunt praeter Senatus
"sententiam, irrita fiant: vtque missis legatis curent eis
"reddenda, quae per Antiochum ablata sunt, et regio-
"nem aestimant, quae ab eo bello vastata est: vtque
"eis ad reges et liberos populos dentur literae ad redeun-
"dum tuto domum. Igitur de his rebus decreta sunt
"haec, renouari amicitiam et societatem cum viris bo-
"nis, et a bono amicoque populo missis." De literis
autem allatis responderunt se deliberaturos esse, cum
Senatui per sua negotia vacauerit; operamque datu-
ros, vt in posterum nulla eiusmodi afficiantur iniuria; man-
datumque esse praetori Fanio, vt eis pecuniam sup-

Φάνιον χρήματα ἐκ τῆ δημοσίᾳ, ὅπως ἂν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανέλθοιεν. Φάνιος μὲν ἔν ἔτῳ ἀποπέμπει τῆς τῶν Ἰσθαίων πρέσβεις, χρήματα δὲς αὐτοῖς ἐκ τῆ δημοσίᾳ, καὶ δόγμα συγκλήτε πρὸς τῆς διαπέμψοντας, καὶ ἀσφαλῆ παρεξομένους τὴν οἰκαδε παρεσίαν.

γ'. Τὰ μὲν οὖν περὶ Τερκανὸν τὸν ἀρχιερέα ἐν ταῖς ὑπῆρχε. Δημητρίῳ δὲ τῷ βασιλεῖ προθυμωμένῳ στρατεύειν ἐπὶ Τερκανόν, ἔκ ἐξεγένετο κατὰ, ἔδ' ἀφορμή, τῶν τε Σύρων καὶ τῶν στρατιωτῶν πρὸς αὐτὸν ἀπεχθανομένων. πονηρὸς γὰρ ἦν. καὶ πεμφάντων πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φύσκωνα ἐπικληθέντα πρέσβεις, ὅπως τινὰ τῶν ἐκ τῆ Σελεύκου γένους παραδῶ αὐτοῖς ἀποληψόμενον τὴν βασιλείαν, τῆ δὲ Πτολεμαῖς πέμψαντος Ἀλέξανδρον μετὰ στρατὸν Ζεβινὰν ἐπιλεγόμενον, καὶ μάχης πρὸς τὸν Δημήτριον γενομένης, ὁ μὲν, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ, Φεύγει πρὸς Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ μὴ δεξαμένης αὐτὸν τῆς γυναικὸς, ἐκείθεν εἰς Τύρον ἀπελθὼν ἀλίσκεται, καὶ πολλὰ παθὼν ὑπὸ τῶν μισάντων ἀπέθανεν. Ἀλέξανδρος δὲ, τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, Φιλίαν ποιῆται πρὸς Τερκανὸν τὸν ἀρχιερέα. ἔπειτα πολεμήσαντος αὐτῷ τῷ Δημητρίῳ πατρὸς Ἀντιόχου τῷ Γρυπῇ ἐπικληθέντος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ διαφθίρεται.

ΚΕΦ. ι'.

Ως, δύο ἀδελφῶν, Ἀντιόχου Γρυπῆ καὶ Ἀντιόχου Κυζικηνῆ, περὶ τῆς βασιλείας μαχομένων, Τερκανὸς τὴν Σαμαρείαν ἐλὼν πᾶσαν ἠΦάνισε· καὶ ὡς Τερκανὸς τῇ τῶν Σαδδακαίων προστετέθῃ μοίρᾳ, τῶν Φαρισαίων ἀπορραγείς.

Παραλαβὼν δὲ τὴν τῆς Συρίας βασιλείαν Ἀντιόχος, ἐπὶ μὲν τὴν Ἰσθαίαν στρατεύειν εὐλαβὴς ἦν, τὸν ἀδελφὸν ἀκῶν τὸν ἑμομήτριον, Ἀντιόχος δὲ κἀκείνος ἐκαλεῖτο, δύναμιν ἐπ' αὐτὸν ἀπὸ Κυζίκου συλλέγειν. μένων δὲ κατὰ χώραν, ἔγνω παρασκευάζειν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἔφοδον τὴν ταδέλφῃ, ὃς Κυζικηνὸς μὲν ἐπικληθῇ, διὰ τὸ τραφῆναι ἐν ταύτῃ τῇ πόλει.

peditet ex aerario ad domum reditionem. Et quidem Fanius praetor ita Iudaeorum legatos dimisit, data eis pecunia ex aerario, necnon senatusconsulto ad eos, qui deducere et tutum iter domum usque eis praestare deberent.

3. Et Hyrcani quidem pontificis rerum status hic erat. Demetrius autem rex, Hyrcano bellum inferre cupiens, tempus et opportunitatem non habuit, quod tum Syris esset tum militibus inuisus. nam improbus admodum erat. Cumque illi misissent ad Ptolemaeum, cui Physcon cognomen erat, legatos, petitum, ut sibi daret aliquem de Seleuci genere, qui regnum acciperet, et Ptolemaeus misisset Alexandrum cognomine Zebinam eum exercitu, et pugna cum Demetrio iniretur, ille quidem praelio victus ad Cleopatram uxorem confugit Ptolemaïdem; atque ab uxore non admissus, inde Tyrum profectus capitur, multaque passus ab osoribus suis diem supremum obiit: Alexander vero, regnum adeptus, amicitiam init cum Hyrcano pontifice; deinde bello petitus a Demetrii filio Antiocho, cui Grypus cognomen erat, acie debellatus occubuit.

CAP. X.

Quomodo Hyrcanus, duobus fratribus Antiocho Grype & Antiocho Cyziceno pro regno bellum gerentibus, Samariam septam penitus deleuit: utque Hyrcanus, a Pharisaeis ausus, in Sadducearum sententiam concessit.

Ceterum Antiochus, regno Syriae potitus, in Iudaeam exercitum ducere reformidabat, audito suum ex matre fratrem (cui et ipsi Antiocho nomen erat) contra se apud Cyzicum habere delectum. Itaque intra fines suos se continens, statuit in fratris sui incursum semet praeparare, qui Cyzicenus a Cyzico vrbe, in qua nutritus esset, cognominatus est. patre autem erat An-

πατρός δ' ἦν Ἀντίοχος τῷ Σωτήρος ἐπικληθέντος, ὃς ἐν Πάρθοις ἀπέθανεν· ὅτος δὲ ἀδελφὸς ἦν Δημητρίῳ τῷ Γερμανοῦ πατρός. συνέβη μέντοι μίαν τοῖς δυσὶν ἀδελφοῖς γῆμα Κλεοπάτραν, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἰσορήκαμεν. ὁ δὲ Κυζικηνὸς Ἀντίοχος παραγενόμενος εἰς Συρίαν, πολλοῖς ἔτεσι πρὸς τὸν ἀδελφὸν πολέμων διέτλει. Τρκανὸς δὲ πάντα τὸν χρόνον ἐκείνον ἐν εἰρήνῃ διῆγε. καὶ γὰρ αὐτὸς μετὰ τὴν Ἀντίοχου τελευτήν τῶν Μακεδόνων ἀπέστη, καὶ ὅτε ὡς ὑπέρκοος, ὅτε ὡς φίλος, αὐτοῖς ὅδεν ἔτι παρέσχε· ἀλλ' ἦν αὐτῷ τὰ πράγματα ἐν ἐπιδόσει πολλῇ καὶ ἀκμῇ κατὰ τῆς Ἀλεξάνδρου τῆς Ζεβιναιῆς κατὰ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τούτοις τοῖς ἀδελφοῖς. ὁ γὰρ πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς πόλεμος χολῇ Τρκανῷ κατεπῆσθαι Ἰσθαίαν ἐπ' ἀδείας παρέσχε, ὡς ἀπειρόν τι πλῆθος χρημάτων συναγαγῆν. τῷ μέντοι Κυζικηνῷ τὴν γῆν κακῶντος, Φανερωῶς καὶ αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἐπεδείκνυτο· καὶ τῶν ἀπ' Αἰγύπτου συμμάχων ἔρημον ἄρῃν τὸν Ἀντίοχον, καὶ αὐτόν τε πρᾶττοντα κακῶς καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἀγῶσιν, ἀμφοτέρων κατεφρόνησεν.

β'. Καὶ στρατεύει μὲν ἐπὶ Σαμαρείαν πόλιν ὀχυρωτάτην, περὶ ἧς, ὅτι καλεῖται νῦν Σεβαστή κτιοῦσα ὑπὸ Ἡρώδου, κατὰ χώραν δηλώσομεν. προσβαλὼν δ' αὐτῇ Φιλοπόνως ἐπολιόρει, μισοπονηρῶν τοῖς Σαμαρεῦσιν, ὑπὲρ ὧν Μαρσισηνῆς, ἀποίκους ὄντας Ἰσθαίων καὶ συμμάχους, ἠδίκησαν, ὑπακούοντες τοῖς τῶν Σύρων βασιλεῦσι. περιβαλὼν οὖν τάφρον πανταχόθεν τῇ πόλει, καὶ διπλὴν τείχος ἀπὸ σταδίων ὀγδοήκοντα, τῆς υἱὸς ἐφίστησιν, Ἀντίγονον καὶ Ἀριστόβυλον. ὧν ἐπιχειμένων, εἰς τῆτο ἀνάγκης ὑπὸ λιμῇ παραχθῆναι τὰς Σαμαρεῖς συνέπεσεν, ὡς ἀψαδα μὲν τῶν ἀνθρώπων, ἐπικαλέσασθαι δὲ βοηθὸν Ἀντίοχον τὸν Κυζικηνόν. ὃς, ἐτοίμως ἐπὶ τὴν συμαχίαν ἀφικόμενος, ὑπὸ τῶν περὶ Ἀριστόβυλον ἡττάται· διωχθεὶς δ' ἄχρι Σκυθοπόλεως ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, διέφυγεν. οἱ δ' ἐπὶ τὰς Σαμαρεῖς ὑποστέφαντες, συγκλείουσι πάλιν εἰς τὸ τείχος αὐτὰς, ὡς καὶ δευτέρον ἐπικαλέσασθαι σύμμαχον, πέμψαντας πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀντίοχον. ὃς, παρὰ Πτο-

tiocho Sotere, qui in Parthis occubuit: eratque is frater Demetrii, patris Grypi. accidit enim, ut duobus fratribus nuberet Cleopatra, sicut et alibi narrauimus. Cyziceus vero Antiochus in Syriam profectus, multos annos contra fratrem bellum gerebat. At Hyrcanus toto eo tempore in pace degebat. Etenim post obitum Antiochi a Macedonibus defecerat; nec quidquam eis iam, nec ut subditus, nec ut amicus, praestabat: quin rebus secundis admodum et florentibus utebatur Alexandri Zebinae temporibus, et maxime sub his fratribus. Bellum etiam, quod inter eos gerebatur, facultatem Hyrcano praebebat fruendi Iudaea secure, ita ut pecuniae viam innumerabilem congefserit. Tamen Cyziceus agros vastante, ipse quoque voluntatem suam aperte ostendebat: et desertum ab Aegypti auxilio videns Antiochum, ac tum ipsum tum eius fratrem mutuis certaminibus affligi, utrumque contemnebat.

2. Hinc fit, ut expeditionem faceret aduersus Samariam, urbem munitissimam, de qua, utpote nunc Sebaste vocata ab Herode iterum condita, suo loco dicemus. Hanc autem adortus magna vi oppugnabat, Samaritanis insensus propter iniurias, quas Marissenis Iudaeorum colonis et focis intulerant iussu regum Syriae. Cum igitur urbem fossa undique et duplici muro per octoginta stadia cinxisset, filios suos eis praefecit Antigonom et Aristobulum, quibus prementibus in eam famis necessitatem adducti sunt Samaritae, ut etiam insuetis vescerentur, et Antiochi Cyziceum opem implorerent. Qui, cum libenter eis opitulatum se contulisset, ab Aristobulo vincitur; et Scythopolim usque fugatus a fratribus, effugit. Illi vero, in Samaritas conuersi, eos iterum intra muros compellunt, ita ut, mittendo ad eundem Antiochum, eum denuo accersuerint in auxilium. qui, accitis a Ptolemaeo Lathuro hominum

λεμαίν τῷ Λαθάρῳ μεταπειψάμενος ἄνδρας εἰς ἑξακισχί-
 λίς, ἃς ἀκέρους τῆς μητρὸς ἐκείνου, καὶ ὅσον ἔπω τῆς ἀρχῆς
 αὐτὸν ἐκβεβληκυίας, ἐξαπέστειλε, τὸ μὲν πρῶτον ἐπιὼν ἐπόρ-
 θει τὴν Τρεκανῶν χώραν μετὰ τῶν Αἰγυπτίων ληστρικῶς, μά-
 χεσθαι μὲν αὐτῷ κατὰ πρόσωπον ἔτολμών, ἔτι γὰρ ἦν ἀξιο-
 χρεὼς ἡ δύναμις αὐτῇ, νομίζων δὲ τῇ κακώσει τῆς γῆς, ἀναγ-
 κάσειν Τρεκανὸν λῦσαι τὴν ἐπὶ τὴν Σαμαρείαν πολιορκίαν.
 ἐπεὶ δὲ πολλὰς τῶν στρατιωτῶν ἀπώλλουεν ἐνέδρας περι-
 πίπτων, ἀπῆρεν εἰς Τρίπολιν, Καλλιμάνδρῳ καὶ Επικράτει
 τὸν πρὸς τὰς Ἰσδαίους πόλεμον ἐπιτρέψας.

γ'. Καλλιμάνδρος μὲν οὖν, θρασύτερον τοῖς πολεμοῖς
 προσσυνεχθεὶς, εἰς Φυγὴν τραπόμενος παραχερῆμα διεφθάρ-
 ρη. Επικράτης δὲ, ὑπὸ φιλοχρηματίας, τὴν τε Σκυθοπόλιν,
 καὶ τὰλλα πρὸς ταύτην χωρία, πρῆδωκε Φανερῶς τοῖς Ἰσ-
 δαίοις· τὴν δὲ Σαμαρείας πολιορκίαν διαλύειν ἐκ ἡδύνατο.
 Τρεκανὸς μὲν οὖν τὴν πόλιν ἐλὼν, ἐνῆαυτῷ πολιορκήσας, ἐκ
 ἡρέεσθαι μόνῳ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν αὐτὴν ἠφάνισεν, ἐκί-
 κλυτον τοῖς χειμάρροις ποιήσας. διασκάψας γὰρ αὐτὴν, ὥς τε
 εἰς χαράδρας μεταπεσεῖν, τὰ σημεῖα τῇ γενέσθαι ποτὲ πόλιν
 αὐτὴν ἀφείλετο. παραδόξον δὲ τι περὶ τῆς ἀρχιερέως Τρεκα-
 νοῦ λέγεται, τίνα τρόπον αὐτῷ τὸ θεῖον εἰς λόγους ἦλθε. Φα-
 σὶ γὰρ, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ παῖδες αὐτῆς
 τῷ Κυζικηνῷ συνέβαλον, αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ θυμιῶν, μόνος ὢν
 ὁ ἀρχιερεὺς, ἀκούσει Φωνῆς, ὡς οἱ παῖδες αὐτῆς νενικήκασι
 ἀρτίως τὸν Αντίοχον. καὶ τῷτο, προσελθὼν ἐκ τῆς ναῦ, παντὶ
 τῷ πλῆθει Φάνερὸν ἐποίησε. καὶ συνέβη ἕτως γενέσθαι. καὶ
 τὰ μὲν περὶ Τρεκανῶν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐταῖς ἦν.

δ'. Κατὰ δὲ τῷτον ἔτυχεν τὸν καιρὸν μὴ μόνον τὰς ἐν Ἱε-
 ρουσολύμοις καὶ τῇ χώρᾳ Ἰσδαίους εὐπραγεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν
 Ἀλεξανδρείᾳ κατοικοῦντας καὶ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Κύπρῳ. Κλεο-
 πάτρα γὰρ ἡ βασίλισσα πρὸς τὸν υἱὸν σασιάζουσα Πτολε-
 μαῖον, τὸν Λαθάρῳ ἐπιλεγόμενον, κατέστησεν ἡγεμόνας, Χελ-
 κίαν, καὶ Ἀνακίαν υἱὸς ὄντας Ονίας τῷ οἰκοδομήσαντος τὸν ναεὶν
 ἐν τῇ Ἡλιοπολίτῃ νόμῳ πρὸς τὸν ἐν Ἱερουσολύμοις, ὡς καὶ ἐν

ad sex millia, quos ille, inuita matre, et ab ea principatu propemodum deturbatus, misit, primum Hyrcani regionem cum illis Ægyptiis latrocinando depopulabatur, cum eo quidem aperto Marte congredi non audens, (neque enim viribus par erat) sed fore sperans, ut agrorum vastatione Hyrcanum cogeret soluere obsidionem Samariæ. Verum postquam delatus in hostium insidias multos suorum militum amisit, Tripolim se recepit, cum Callimandrum et Epicratem bello gerendo contra Iudæos præfessisset.

3. Et quidem Callimander, dum audacius in hostes inuehitur, in fugam versus statim occubuit. Epicrates vero, quippe quod pecuniæ avidus, et Scythopolin et alia finitima loca prodidit manifeste Iudæis, neque Samariam obsidione leuare potuit. Et quidem Hyrcanus urbem, vno anno obsessam, cepit: nec eo solo contentus erat, sed et eam funditus deleuit, inductis eo torrentibus. eam enim effodiendo ita subruit, ut in cauernas delaberetur, et ne vestigium quidem urbis vllum retineret. Incredibile autem quiddam narratur de Hyrcano pontifice, quemadmodum Deus in congressum eius et colloquium venerit. Fertur enim, quo die eius filii cum Cyziceno dimicarunt, cum ille solus in templo pontifex thura adoleret, vocem audiuisse, quæ significaret superatum modo ab eius pueris Antiochum, id quod ipse egressus ex templo toti populo indicauit. atque ita factum contigit. Et hoc quidem in statu erant res Hyrcani.

4. Accidit autem eodem tempore, ut non solum qui Hierosolymis, et in ea regione erant Iudæi, bene agerent: sed etiam qui Alexandriae et in Ægypto atque Cypro degebant. Cleopatra enim regina a filio suo Ptolemaeo, cognomine Lathuro, dissidens, duces constituit Chelciam et Ananiam, Oniæ filios, eius, qui templum in Heliopolitana præfectura Hierosolymitani simile con-

ἄλλοις δεδωλῶκαμεν. παραδῶσα δὲ τέτοις ἡ Κλεοπάτρα τὴν στρατιάν, ἔδδεν δίχα τῆς τέτων γνώμης ἐπραττεν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ Στράβων ἡμῖν ὁ Καππάδοξ, λέγων ὅτως. "οἱ γὰρ πλείους, οἳ τε συνελθόντες ἡμῖν καὶ οἱ ὕστερον ἐπιπαρμένοι παρὰ τῆς Κλεοπάτρας εἰς Κύπρον, μετεβάλλοντο "παραχρῆμα πρὸς τὸν Πτολεμαῖον· μένου δὲ οἱ ἐκ τῆς Ονίας "λεγόμενοι συνένεμον Ἰουδαῖοι, διὰ τὸ τῆς πολιτας αὐτῶν εὐδοκμεῖν μάλιστα παρὰ τῇ βασιλίᾳ Χελκίαν τε καὶ Ἀνανίαν." ταῦτα μὲν οὖν ὁ Στράβων Φησίν.

ε'. Τερκανῶ δὲ Φθόνον ἐκίνησεν ἡ εὐπραγία παρὰ τῶν Ἰουδαίων· μάλιστα δὲ οἱ Φαρισαῖοι κακῶς πρὸς αὐτὸν εἶχον, αἵρεσις ὄντες μία τῶν Ἰουδαίων, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐπάνω δεδωλῶκαμεν. τοσαύτην δὲ ἔχουσι τὴν ἰσὺν παρὰ τῷ πλήθει, ὡς καὶ κατὰ βασιλείῳς τι λέγοντες καὶ κατὰ ἀρχιερέως, εὐθὺς πιστεύουσι. μαθητὴς δ' αὐτῶν ἦν καὶ Τερκανός, καὶ σφόδρα ἐπ' αὐτῶν ἠγαπᾶτο. καὶ δὴ καλίστας αὐτῆς ἐφ' ἐτίμασιν, καὶ Φιλοφρένως ὑποδεξάμενος, ἐπεὶ σφόδρα ἡδόμενος εἶρα, λέγειν ἠέξατο πρὸς αὐτῆς. ὡς ἴσασι μὲν αὐτὸν βεβλόμενον εἶναι δίκαιον, καὶ πάντα ποιῶντα ἐξ ὧν ἀρέσειεν ἂν τῷ Θεῷ, καὶ αὐτὸ δὲ Φαρισαῖοι Φιλοσοφοῦσιν· ἥξις γὰρ μὴν, εἴ τι βλέπουσιν αὐτὸν ἀμαρτάνοντα, καὶ τῆς οδοῦ τῆς δικαίας ἐκτραπόμενον, εἰς αὐτὴν ἐπανάγειν καὶ ἐπανορθοῦν. τῶν δὲ μαρτυρησάντων αὐτῷ πᾶσαν ἀρετὴν, ὁ μὲν ἤδη τοῖς ἐκαίνοῦσιν. εἰς δὲ τις τῶν κατακειμένων Ελεάζαρος ὄνομα, κακοήθης ὢν φύσει καὶ τᾶσι χαίρων, ἐπεὶ, Φησίν, ἥξιως γινῶναι τὴν ἀλήθειαν, εἰ θέλεις εἶναι δίκαιος, τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπόθου, καὶ μόνον ἀρκείτω σοι τὸ ἀρχειν τῷ λαοῦ. τὴν δ' αἰτίαν αὐτῷ πυθομένη, δι' ἣν ἀπόθοιτο τὴν ἀρχιερωσύνην, ὅτι, Φησίν, ἀκούομεν παρὰ τῶν περισβυτέρων, αἰχμάλωτόν σε γεγενῆσθαι τὴν μητέρα βασιλευσέντος Ἀντιόχου τῷ Ἐπιφανῆς. ψευδὴς δὲ ὁ λόγος ἦν· καὶ πρὸς αὐτὸν Τερκανός παρωξύνθη, καὶ πάντες δ' οἱ Φαρισαῖοι σφόδρως ἠγανάκτησαν.

ς'. Τῶν δ' ἐκ τῆς Σαδδουκαίων αἵρεσεως, οἱ τὴν ἐναντίαν τοῖς Φαρισαίοις προαίρεσιν ἔχουσιν, Ἰωνάθης τις ἐν τοῖς μά-

struxerat, prout alibi narrauimus. Cum autem istis exercitum tradidisset Cleopatra, nihil absque eorum sententia faciebat, sicut et nobis testimonio est Strabo Cappadox, ita dicens: "Plerique enim, et qui nobiscum se contulerunt Cyprum, et qui postea a Cleopatra eo missi sunt, confestim deficiebant ad Ptolemaeum: soli vero ex Oniae factione Iudaei fidi permanebant, eo quod ciues eorum Chelcias et Ananias maxima essent in gratia apud Regi-
"nam." Et haec quidem Strabo dicit.

5. Caeterum Hyrcano inuidiam Iudaeorum commoverunt res secundae: et maxime Pharisei erant in eum male animati, vna quidem Iudaeorum secta, vt superius memorauimus. Tanta autem sunt auctoritatis apud plebem, vt, si quid vel contra regem vel contra pontificem dicant, continuo credatur. Horum discipulus et Hyrcanus erat, eisque in primis carus. Cumque aliquando eos ad conuiuium vocasset, et opipare accepisset, postquam animaduertit eos vehementer delectari, coepit eis dicere. vt illi quidem norint, sese velle esse iustum, et omnia facere, quibus Deo placere posset; id quod ipsi quoque Pharisei profiterentur: petere tamen, si quid peccare se et de via deflectere viderent, vt se in eam reuocarent atque corrigerent. Cum vero illi amplum virtuti eius testimonium dedissent, is quidem laudibus eorum delectatus est. sed conuiuarum quidam, nomine Eleazarus, homo ingenii prauis et seditionis amans, quoniam, inquit, verum scire expetis, si vis esse iustus, pontificatu tute abdica, et solo populi principatu contentus esto. Cum autem causam is quaereret, cur deberet pontificatum deponere; quia, inquit, audimus a natu maioribus, captiuam fuisse tuam matrem regnante Antiocho Epiphane. Falsum autem erat id, quod dixerat: eoque Hyrcanus exacerbat, neque non Pharisei omnes grauiter offensi sunt.

6. Tum Ionathas quidam de secta Sadduceeorum, qui contrarium tenent Phariseis institutum, Hyrcani cum

λιστα φίλος ὢν Τρεκανῶ, τῇ κοινῇ πάντων Φαρισαίων γνώμῃ,
 ποιήσασθαι τὰς βλασφημίας τὸν Εὐλάζαρον ἔλεγε· καὶ τῷ-
 το ἔσσεσθαι Φανερόν αὐτῷ πυθομένῳ παρ' ἐκείνων, τίνας ἀξίους
 εἶναι ἐπὶ τοῖς ἐξηγμένοις κολάσεως. τῷ δ' Τρεκανοῦ τὰς Φαρι-
 σαίους ἐρομένῃς, τίνας αὐτὸν ἀξίον ἡγοῦνται τιμωρίας· πεποθή-
 σθαι γὰρ ἔμετα τῆς ἐκείνων γνώμης γεγενῆσθαι τὰς βλασ-
 φημίας, τιμωσαμένων αὐτὸν τῷ μέτρῳ τῆς δίκης· πληγῶν
 ἔφασαν καὶ δεσμῶν. ἔγὰρ ἰδοὺκε λοιδορίας ἐνσκα θανάτῳ
 ζημιοῦν· ἄλλως τε καὶ φύσει πρὸς τὰς κολάσεις ἐπιεικῶς
 ἔχουσιν οἱ Φαρισαῖοι. πρὸς τῷτο λίαν ἐχαλέπηνε, καὶ πρὸς τὸ
 δοκοῦν ἐκείνοις ποιήσασθαι τὰς βλασφημίας τὸν ἄνθρωπον
 ἐνόμισε. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐπιπαρώξυνεν Ἰωνάθης, καὶ διέ-
 θηκεν ἕτως, ὥς τῇ Σαδδουκαίων ποιέσθαι προδίδου μοίρα,
 τῶν Φαρισαίων ἀποσάντα, καὶ τὰ τε ὑπ' αὐτῶν κατασταθέν-
 τα νόμιμα τῷ δήμῳ καταλῦσαι, καὶ τὰς φυλάττοντας αὐ-
 τὰ κολάσαι. μῖσος οὖν ἐντεῦθεν αὐτῷ τε καὶ τοῖς υἱοῖς πα-
 ρὰ τῷ πλήθους διεγένετο. περὶ μέντοι τῶν αὐτῶν ἐρῶμεν.
 νῦν δὲ δηλῶσαι βέλομαι, ὅτι νόμιμα πολλά τινα παρέδσαν
 τῷ δήμῳ οἱ Φαρισαῖοι ἐκ πατέρων διαδοχῆς, ἅπερ ἐκ ἀνα-
 γέγραπται ἐν τοῖς Μωϋσέως νόμοις, καὶ διὰ τῷτο ταῦτα τὸ
 Σαδδουκαίων γένος ἐκβάλλει, λέγον ἐκεῖνα δεῖν ἡγεῖσθαι νό-
 μιμα τὰ γεγεγαμμένα, τὰ δ' ἐκ παραδόσεως τῶν πατέρων
 μὴ τηρεῖν. καὶ περὶ τῶν ζητήσεων αὐτοῖς καὶ διαφορὰς γε-
 νέσθαι συνέβαινε μεγάλας, τῶν μὲν Σαδδουκαίων τὰς εὐπόρους
 μόνον περὶόντων, τὸ δὲ δημοτικὸν ἔχ' ἐπόμενον αὐτοῖς ἐχόν-
 των, τῶν δὲ Φαρισαίων τὸ πλῆθος σύμμαχον ἐχόντων. ἀλ-
 λά περὶ μὲν τῶν δύο καὶ τῶν Εσσηνῶν, ἐν τῇ δευτέρᾳ
 μὲ τῶν Ἰσδαϊκῶν ἀκριβῶς δεδηλώκαμεν.

ζ'. Τρεκανὸς δὲ, παύσας τὴν γάσιν, καὶ μετ' αὐτὴν βιώ-
 σας εὐδαμμόνως, καὶ τὴν ἀρχὴν διοικησάμενος τὸν ἄριστον τρέ-
 που ἔτεσιν ἐνὶ καὶ τριάκοντα, τελευτᾷ, καταλιπὼν υἱὸς πέν-
 τε· τριῶν τῶν μεγίστων ἀξίος ὑπὸ τῷ Θεῷ κριθείς, ἀρχῆς τῷ
 ἔθνει, καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς τιμῆς, καὶ προφητείας. συνῆν
 γὰρ αὐτῷ τὸ θεῖον καὶ τὴν τῶν μελλόντων πρόγνωσιν παρῆ-

primis amicus, dicebat de communi omnium Phariseorum sententia conuiciatum esse Eleazarum: idque ipsi fore manifestum, si ab illis quaerat, quam poena dignus sit Eleazarus ob illud dictum. Cumque Hyrcanus a Phariseis sciscitaretur, quam poenam illum commertum esse censeant, (se enim persuasum habiturum non ex illorum sententia sibi factum esse conuicium, si illum poena, quam postulat flagitium, affecerint) responderunt illi, verberibus et vinculis dignum esse. neque enim videbatur eis conuicii gratia capite plectendus: et alioquin ita Pharisei a natura comparati, ut in poena irroganda clementes sint. Ea re grauiter adeo offensus est Hyrcanus, ut hominem ex illorum sententia contumeliam dixisse existimauerit. Et maxime Ionathas insuper incendit, et ita affecit, ut suaderet ei a Phariseis deficere, et ad Sadducaeorum partes transire, et praescripta a Phariseis populo iura antiquare, atque in eos, qui ea seruauerint, animaduerrere. Itaque hinc natum est multitudinis tum in eum tum in eius filios odium. Verum de his postea dicemus. In praesentia autem demonstrare volo, Phariseos multa instituta populo tradidisse a patribus accepta, quae in Moysis leges non relata sunt. ideoque ea Sadducaeorum genus repudiat, dicitque ea pro institutis habenda, quae scripta sunt, quae autem a patribus tradita sunt, non esse seruanda. Atque accidit, ut de his quaestiones eis grauesque contentiones orirentur, Sadducaeis locupletes solum in suas partes pertrahentibus, Phariseis autem multitudinis fauore nitentibus. Sed de his duabus sectis et Essenorum tertia accurate tractauimus in secundo, quem scripsimus de rebus Iudaicis, libro.

7. Caeterum Hyrcanus, sedata contentione, cum post eam feliciter vixisset, et imperio optime annos vnum et triginta praesuisset, obiit, relictis quinque filiis; tria maxima consequutus a Deo, principatum gentis, pontificalem honorem, et vaticinationem. Aderat enim ei numerus, futurorumque praesensionem et praedictionem ei

χειν αὐτῷ τε εἰδέναι, καὶ προλέγειν ἔτι, ὥστε καὶ περὶ τῶν
 δύο τῶν πρεσβυτέρων αὐτῷ παίδων, ὅτι μὴ μνηῶσι τῶν
 πραγμάτων κύριοι, προσῆπεν. ὦν τὴν καταστροφὴν εἰς τὸ
 μαθεῖν ὅσοι τῆς τῷ πατρὸς ὑπέβησαν εὐτυχίας, ἀξίον ἀφη-
 γήσασθαι.

ΚΕΦ. ια΄.

Ὡς Δρισόβυλος, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, διάδημα πρῶτος
 ἐπιτίθεται· καὶ τῆς ἐσχάτης ὡμότητος περὶ τῆς μητρὸς
 καὶ τῶν ἀδελφῶν οὐδὲν ἀπολείπει. καὶ ὡς μετὰ τὴν
 Ἀντιγόναν ἀναίρουν αὐτὸς τελευτᾷ.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ γὰρ αὐτοῖς τῷ πατρὸς, ὁ πρεσβύτατος
 Δρισόβυλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθῆναι δόξας, ἐκρι-
 νεν γὰρ ἔτι, διάδημα πρῶτος ἐπιτίθεται μετὰ τετρακοσίων
 ἀριθμὸν ἐτῶν, καὶ ὀγδοήκοντα καὶ ἐνός, καὶ μηνῶν τριῶν, ἀφ’
 ἧς τῆς ἀπὸ Βαβυλῶνος δουλείας ἀπαλλαγῆς ὁ λαός, εἰς τὴν
 οἰκίαν ἐπανῆλθε. σέργων δὲ τῶν ἀδελφῶν τὸν μετ’ αὐτὸν
 Ἀντίγονον, τῆτον μὲν τῶν ὁμοίων ἤξει, τὰς δ’ ἄλλας εἶχεν ἐν
 δεσμοῖς. εἰρξε δὲ καὶ τὴν μητέρα περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῷ δι-
 νεχθεῖσαν· ἐκείνην γὰρ Τρεμανὸς τῶν ὄλων κυρίαν καταλε-
 λοίπει· καὶ μέχρι τούτης ὡμότητος προῆλθεν, ὥς αὐτὴν
 καὶ λιμῷ διαφθεῖναι δεδεμένην. προσίθῃσι δὲ τῇ μητρὶ καὶ
 τὸν ἀδελφὸν Ἀντίγονον, ὃν σέργειν ἐδόκει, μάλιστα δὲ καὶ κοι-
 νωνὸν εἶχε τῆς βασιλείας, ἐκ διαβολῶν ἀπαλλοτριωθεὶς πρὸς
 αὐτόν. αἷς τὸ μὲν πρῶτον ἢ ἐπίστευσε, τὰ μὲν ὑπὸ τῷ Φιλίππῳ
 αὐτόν ἢ προσέχων τοῖς λεγομένοις, τὰ δὲ καὶ φθονέμενον
 ἡγούμενος διαβάλλεσθαι. τῷ δὲ Ἀντιγόνῳ ποτὲ λαμπρῶς ἀπὸ
 στρατίας ἐπανελθόντος, καὶ τῆς ἐορτῆς, καθ’ ἣν σκηνοπηγῶσι
 τῷ Θεῷ, κατ’ ἐκείνον τὸν καιρὸν ἐνστάσης, ἔτυχεν τὸν μὲν Δρισό-
 βυλον εἰς νόσον καταπεσεῖν, τὸν δὲ Ἀντίγονον ἐπιτελοῦντα
 τὴν ἐορτὴν ἀναβῆναι λαμπρῶς σφόδρα κεκοσμημένον, μετὰ
 τῶν περὶ αὐτὸν ὀπιτιῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τὰ πλείω περὶ τῆς
 ταδελφῆ σωτηρίας εὐχεσθαι· τὰς δὲ πονηρὰς καὶ διαφθῆσαι

ita praebebat, ut de duobus suis filiis natu maioribus prae-
dixerit, non diu in imperio mansuros. De quorum inter-
itu operae pretium est narrationem facere, ut intelligamus,
quantum eos pater felicitate supergressus est.

CAP. XI.

*Quomodo Aristobulus, imperio suscepto, diadema sibi primus
imponit; et nihil ad extremam crudelitatem in matrem
fratresque reliqui facit. atque ut ipse post Antigoni cas-
dem vitam finit.*

DEfuncto enim eorum patre, Aristobulus eius filiorum
natu maximus, cum sibi visum fuisset (nam ita ipsi con-
stitutum erat) principatum in regnum commutare, dia-
dema sibi primus imponit, post annos numero quadrin-
gentos octoginta et unum, mensesque tres, quam popu-
lus Babylonica servitute liberatus in proprias sedes reue-
nerat. cumque Antigonum fratrum suorum sibi aetate
proximum amaret, hunc quidem pari honore dignaba-
tur, caeteros vero in vinculis habebat. Matrem etiam
coniecit in carcerem, quod ea cum ipso de principatu
contenderit (eam enim Hyrcanus omnium dominam re-
liquerat), eoque crudelitatis processit, ut victam fame ne-
carit. Addidit et matri fratrem Antigonum, quem ama-
re videbatur, et in primis regni socium habebat, ca-
lumniis abalienatus ab eo. quibus primum non credebat,
tum quia eum amabat male dicentibus animum non aduer-
tens, tum quod ea maledicta ab invidia proficisci putabat.
Sed cum aliquando Antigonus ab exercitu magnifice reuer-
teretur, et tunc in eo essent, ut festum agerent, quo Deo
erigunt tabernacula, accidit, ut Aristobulus quidem propter
morbum decumberet, Antigonus vero adscenderet splen-
didissime ornatus in templum, ad festum celebrandum,
vna cum suis militibus armatis, potissimumque ad vota pro
fratris salute facienda: utque tum homines mali et concor-

τὴν ὁμόνοιαν αὐτῶν ἐσπυδακότας, ἀφορμῇ χρησαμένης τῇ τε πρὸς τὴν πομπὴν τῆς Αντιγόνης Φιλοτιμίας, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῆς κατορθωμένοις, ἐλθὲν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κακοήθως ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἐξαίρειν τὰ περὶ τὴν πομπὴν τὴν ἐν τῇ ἐορτῇ, καὶ ὡς ἔ κατ' ἰδιώτην ἔκασον ἦν τῶν γινομένων, ἀλλὰ φρονήματος ἐνδείξιν ἔχειν βασιλικῶς τὰ πραττόμενα, καὶ ὡς κτείνειν αὐτὸν μέλλοι μετὰ εἰφους ἐληλυθὼς καρτερεῖ, λογιζομένης εὐήθως αὐτὸν, βασιλεύειν ἐνὸν, τιμῆς μεταλαμβάνοντα δοκεῖν μεγάλων τυγχάνειν.

β'. Αἰριστόβηλος δὲ τῷτοις ἄκων πειθόμενος, καὶ τῇ ἀνύποπτος εἶναι τὰδελφῶ προνοῶν, καὶ τῆς ἀσφαλείας ἅμα φροντίζων, διέστησε τὰς σωματοφύλακας ἐν τινι τῶν ὑπογείων ἀφωτίσῳ· κατέκειτο δὲ ἐν τῇ βάρει, μετονομασθεῖσθαι δὲ Αντωνία· καὶ προσέταξεν ἀνόπλη μὲν ἄπτεσθαι μηδενός, κτείνειν δὲ τὸν Αντίγονον, ἂν ὀπλισμένος πρὸς αὐτὸν εἰσίοι· πέμπει μὲντοι πρὸς τὸν Αντίγονον αὐτὸς ἀνόπλον αὐτὸν ἀξιώων ἦκειν. ἡ δὲ βασίλισσα καὶ οἱ συνεπιβυλεύοντες αὐτῇ κατ' Αντιγόνης, πέθασι τὸν πεμψθέντα τὰ ἐναντία λέγειν, ὡς ἀδελφὸς ἀκήσας, ὅτι κατασκευάσειεν ὅπλα καὶ κόσμον πολυμικρόν, παραγενέσθαι πρὸς αὐτὸν παρακαλεῖ ὀπλισμένον, ὅπως ἴδοι τὴν κατασκευὴν. ὁ δ' Αντίγονος μηδὲν ὑπεκδόμενος κακῆργον, ἀλλὰ θαρρῶν τῇ παρὰ τὰδελφῶ διαθέσει, ὡς εἶχεν ἐνδεδυμένος τὴν πανοπλίαν παραγίνεσθαι πρὸς τὸν Αἰριστόβηλον, ἐπιδείξων αὐτῷ τὰ ὅπλα. γενόμενον δ' αὐτὸν κατὰ τὸν Στράτωνος καλόμενον πύργον, ἔ συνέβαιμεν ἀφώτιστον εἶναι σφόδρα τὴν πάροδον, ἀποκτείνουσιν οἱ σωματοφύλακες. διέδειξέ γε μὴν ὁ τῶς θάνατος, ὅτι μηδὲν μήτε φθόνος μήτε διαβολῆς ἰχυρώτερον, μηδ' ὅ, τι μᾶλλον εὖνοιαν καὶ Φυσικὴν οἰκειότητα διύτησιν, ἢ ταῦτα τὰ πάθη. μάλιστα δ' ἂν τις θαυμάσῃ καὶ Ἰῆδαν τινὰ, Εσσηνὸν μὲν τὸ γένος, ἔδεδόκετε δὲ ἐν οἷς προεῖπε διαψευσάμενον τὰληθές. ἕτος γὰρ, ἰδὼν τὸν Αντίγονον παρόντα τὸ ἱερὸν, ἀνεβόησεν ἐν τοῖς ἐταίροις αὐτῆς καὶ γνωρίζουσιν, οἱ διδασκαλίας ἕνεκα τῇ προλέγειν τὰ μέλλοντα παρόντων, ὡς ἀποθανεῖν αὐτῷ καλὸν διεψευσμέ-

diae eorum dirimendae cupidi, occasionem nacti ex hoc Antigoni apparatu rebusque ab eo feliciter gestis, regem adirent, eique festi apparatus, rem malitiose in maius augentes, exponerent, quasi singula, quae ab illo fierent, non essent hominis priuati, sed pro animi regii argumentis habenda quae fecerat, foretque, ut illum interficeret, cum eo venerit valida armatorum manu stipatus, quod stultum existeret, cum regnare liceat, communicato honore sibi videri sat magna assequutus.

2. Aristobulus autem his aegre inductus, quo et fratris suspicionem vitaret, et simul saluti suae prospiceret, satellites suos in obscuro quodam loco subterraneo collocavit (decumbibat enim in turri quadam, quae nominabatur Antonia), eisque imperauit, ut neminem, qui veniret inermis, tangerent; sed et Antigonum, si armatus intraret ad se, interficerent: ipse tamen ad Antigonum misit, qui rogaret, ut sine armis accederet. Sed Regina, et qui cum ea Antigono insidiabantur, nuncio persuadent, ut contraria diceret, fratrem scilicet, quoniam eum arma ornatumque bellicum parasse audierit, rogare, ut ad se veniat armatus, quo eum apparatus videat. Antigonus vero, nihil mali fraudisue suspicans, sed fratris beneuolentiae confidens, sicut erat toto corpore armatus, adit Aristobulum, arma ei ostensurus. At postquam venit ad turrim, quae Stratonis appellabatur, qua valde obscurus erat aditus, occiditur a satellitibus. Huius sane mors ostendit, nihil liuore et calumnia esse fortius, nec quidquam citius beneuolentiam naturaeque coniunctionem dirimere, quam istas perturbationes. Maxime autem alicui subeat mirari Iudam quendam, genere Essenum, qui in praedictionibus suis nunquam a vero aberrauerat. Is, Antigonum conspicatus praeter templum euntem, exclamauit apud socios familiaresque suos, qui discendae futurorum praedictionis gratia assiduo cum eo erant, sibi quidem mortem esse optandam, postquam falsum dixisset, viuente

ἡ ζωὴν Ἀντιγόνης, ὃν σήμερον τεθνήξεσθαι προειπὼν ἐν τῷ καλῶμένῳ Στράτωνος πύργῳ παρίοντα ὄρεα. καὶ τῇ μὲν χωρὶς σαδὶς ἀπέχοντος ἐξακοσίης, ὅπως Φονευθήσεσθαι προεῖπεν αὐτὸν, τῆς δὲ ἡμέρας ἤδη τῇ πλείονος ἡνυσμένας, ὥς αὐτῷ κινδυνεύειν τὸ μάντευμα ψευδὲς εἶναι. ταῦτ' οὖν λέγοντες αὐτῇ καὶ κατηφῆντος, ἀγγέλλεται τεθνηὺς Ἀντίγονος ἐν τῷ ὑπογείῳ, ὃ καὶ αὐτὸ Στράτωνος πύργος ἐκαλεῖτο, ὁμώνυμον τῇ παραλίᾳ Καισαρείᾳ. τὸν μὲν οὖν μάντιν τῷτο διατάραξεν.

γ'. Αἰρισόβηλον δὲ τῆς ἀδελφοκτονίας εὐθύς εἰσῆλθε μετάνοια, καὶ νόσος ἐπ' αὐτῇ, τῆς διανοίας ὑπὸ τῆ μύσσης κακωμένης, ὡς, διαφθαρέντων αὐτῷ ὑπὸ ἀκράτης τῆς ὀδύνης τῶν ἐντὸς, αἷμα ἀναφέρειν. ὃ τῶν διακονημένων τις παίδων, κατὰ δαιμόνιον οἶμαι πρόνοιαν, εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ὃ σφαγέντος Ἀντιγόνης σπίλως ἔτι τῇ αἵματος ἐκείνης συνέβαλεν εἶναι, κομίζων, ὀλοθῶν ἐξέχεε. γενομένης δὲ βοῆς παρὰ τῶν ἰδόντων, ὡς τῇ παιδὸς ἐξεπίτηδες ἐκχέαντος ἐκῆ τὸ αἷμα, ἀκῆσας Αἰρισόβηλος, τὴν αἰτίαν ἐπύθετο. καὶ μὴ λεγόντων, ἔτι μᾶλλον ἐπετείνετο μαθεῖν, φύσει τῶν ἀνθρώπων ὑπονοήντων ἐν τοῖς τοιούτοις εἶναι χεῖρονα τὰ σιγώμενα. ὡς δὲ, ἀπελοῦντος καὶ βιαζομένου τοῖς φόβοις, τὰληθὲς εἶπον, προχῆται μὲν αὐτῷ πληγέντι τὴν διάνοιαν ὑπὸ τῆ συνειδότος πολλὰ δάκρυα, βύθιον δὲ ἀνοιμώξας, “ὅκ ἄρα, εἶπε, λήσεν ἐπ' ἀσεβείῃς ἔργῳ καὶ μιαροῖς τολμήμασι τὸν Θεὸν ἐμελλον, ἀλλὰ με ταχῆα ποινὴ συγγενὲς Φόνος μετελήλυθε. καὶ “μέχει τίνος, ὦ σῶμα ἀναιδέστατον, ψυχὴν ὀφειλομένην ἀδελφῶν καὶ μητρὸς καθέξεις δαίμοσι; τί δ' ὅκ ἀθρόαν αὐτὴν “ταύτην ἀποδίδως, κατὰ μέρος δ' ἐπισπένδω τέμνον αἷμα “τοῖς μιαφονηθεῖσι;” ταῦτ' εἰπὼν ἐπαποθνήσκει τοῖς λόγοις, βασιλεύσας ἐναυτὸν, χρηματίσας μὲν Φιλέλλην, πολλὰ δ' εὐεργετήσας τὴν πατρίδα, πολεμήσας Ἰσθαίαν, καὶ πολλὴν αὐτῶν τῆς χώρας τῇ Ἰσθαίᾳ προσκτησάμενος, ἀναγκάσας τε τὰς ἐνοικοῦντας, εἰ βέλονται μένειν ἐν τῇ χώρᾳ, περιτέμνεσθαι, καὶ κατὰ τὰς Ἰσθαίων νόμους ζῆν. φύσει δ' ἐπικεικία κέχρητο, καὶ σφόδρα ἦν αἰδῆς ἥττων, ὡς μαρτυρεῖ τῷτο

Antigono: quem, cum praedixisset moriturum eo die in turri Stratonis, nunc praetereuntem videret. cum is quidem locus, in quo eum occisum iri praedixisset, illinc stadiis sexcentis abesset, et diei iam maior pars praeterita esset: adeo, vt periculum subeat, ne falsum sit suum oraculum. Haec itaque dum loquitur moeretque, nunciatur mortuus Antigonus in subterraneo loco, qui et ipse Stratonis turris appellabatur, eodem nomine, quo maritima Caesarea. Et quidem haec res vatem non mediocriter perturbabat.

3. Aristobulum autem continuo cepit necis fraternalis poenitentia, et ex ea morbus, animo sceleris conscientia cruciato, vt, corruptis immodico dolore partibus interioribus, sanguinem emisserit. quem dum quidam puerorum, qui ei ministrabant, diuina, vt opinor, prouidentia, exportat vsque ad locum, qui ex Antigoni caede adhuc eius eruore decoloratus erat, prolapsus effudit. Hic orto clamore ab iis, qui viderunt, quasi puer data opera sanguinem illic effudisset, eo audito Aristobulus causam sciscitatus est. Atque illis non dicentibus, eo magis scire auebat; quod natura ita comparatum sit, vt homines, cum quid eiusmodi accidit, quae silentio premuntur, deterrima esse suspiciuntur. Tandem vbi minis et terroribus veritatem ab illis extorsit, ex conscientiae stimulis animo vulneratus multum lacrymarum profudit, et cum alte ingemuerat, "ergo, inquit, fieri non poterat, vt mea tam impia et "consclerata facinora Deum laterent, quin me celeris "poena cognati caedis inuasit. Et quousque, o corpus "impudentissimum, retinebis debitam fratrum matrisque "manibus animam? Cur vero non vniuersam simul reddis, "sed paulatim meum sanguinem iis libo, quos nefarie interfeci?" Haec fatus, moritur inter loquendum, cum vnum duntaxat annum regnasset, Graecorum amator dictus, patria ab eo multis beneficiis aucta, Ituraea debellata, et multa eius regionis parte Iudaeae addita, coactisque incolis, si in sua regione manere vellent, circumcidi, et ad Iudaeorum leges viuere. Natura autem aequus erat et ad-

καὶ Στραβὼν ἐκ τῆ Τιμαγένης ὀνόματος λέγων ἔτως. "ἐπικι-
 "κῆς τε ἐγένετο ἕτος ὁ ἀνὴρ, καὶ πολλὰ τοῖς Ἰουδαίοις χηρήσι-
 "μος· χώραν τε γὰρ αὐτοῖς προσεκλήσατο, καὶ τὸ μέρος τῆ
 "τῶν Ἰουδαίων ἔθνους οἰκίσασατο, δεσμῶ συνάψας τῶν αἰ-
 "δοίων περιτομῇ.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Ἀλέξανδρος, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, στρατεύει ἐπὶ τὴν
 Πτολεμαῖδα, καὶ ὑπὸ δέους Πτολεμαῖν τῆ Λαθάρη πο-
 λιορκίαν λύει· καὶ ὡς ἐκείνῳ, ὅτι Κλεοπάτραν ἐπὶ τὸν
 Πτολεμαῖον διαπέμπεται καὶ Φιλίαν πρὸς αὐτὸν ὑπο-
 κρίνεται, πολέμῳ Πτολεμαῖος, καὶ Ἰουδαίῳ μάχῃ νικᾷ.

Τελευτήσαντος δὲ Ἀριστοβύλου, Σαλάμη ἡ γυνὴ αὐτῆ, λε-
 γομένη δὲ ὑφ' Ἑλλήνων Ἀλεξάνδρα, λύσασα τῆς ἀδελφῆς
 αὐτῆ, διδεδεμένους γὰρ αὐτὴς εἶχεν Ἀριστόβουλος, ὡς προειρη-
 καμεν, Ἰωνναῖον τὸν Ἀλέξανδρον βασιλεῖα καθίστησι, τὴν καθ'
 ἡλικίαν πρῶχοντα καὶ μετριότητα. ὃ καὶ συνέβη γεγενθέντι
 εὐθὺς μισηθῆναι ὑπὸ τῆ πατρὸς, καὶ μέχρι τῆς τελευτῆς αὐ-
 τῆ μηδέποτε εἰς ὄψιν ἀφικέσθαι. τὸ δ' αἴτιον τῆ μίσους τοιόν-
 δε λέγεται γεγενθῆσαι. τέττων μάστις τῶν παίδων Τρκα-
 νὸς τῆς πρεσβυτέρης, Ἀντίγονον καὶ Ἀριστόβουλον, Φανέντα
 κατὰ τῆς ὑπικῆς αὐτῷ τὸν Θεὸν ἐπηρώτα, τίς αὐτῆ τῶν παί-
 δων μέλλει εἶσεσθαι διάδοχος. τῆ δὲ Θεῶ τῆς τύτης χαρακτη-
 ρας δείξαντος, λυπηθεὶς, ὅτι τῶν ἀγαθῶν αὐτῆ πάντων ἕτος
 ἔσαι κληρονόμος, γενόμενον εἶασεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ τρέφεσθαι.
 ὁ μὲντοι Θεὸς ἡ διαψεύσατο τὸν Τρκανόν. τὴν δὲ βασιλείαν,
 μετὰ τὴν Ἀριστοβύλου τελευτὴν, ἕτος παραλαβὼν, τὸν μὲν τῶν
 ἀδελφῶν ἐπιχειροῦντα τῇ βασιλείᾳ διεχρήσατο· τὸν δ'
 ἕτερον, ἀπραγμόνως ζῆν προαγόμενον, εἶχεν ἐν τιμῇ.

β'. Κατασησάμενος δὲ τὴν ἀρχὴν, ὃν ὥστο συμφέρειν
 αὐτῷ τρέπεν, στρατεύει ἐπὶ Πτολεμαῖδα· τῇ δὲ μάχῃ κρα-
 τήσας, ἐνέκλεισε τῆς ἀνθρώπου εἰς τὴν πόλιν, καὶ περικαθί-
 σας αὐτὴς ἐπολιόρκει. τῶν γὰρ ἐν τῇ παραλίᾳ Πτολεμαῖς

modum verecundus, ita attestante Strabone ex auctoritate Timagenis, hisce verbis: "Aequum etiam sese ostendebat hic vir; valideque Iudaeis vtilem, quippe qui et ditiorum eorum ampliasset, et partem gentis Ituraeorum, circumcisionis foedere deuinctam, illis adiunxisset.

CAP. XII.

Quomodo Alexander, principatum adeptus, expeditionem facit in Ptolemaïdem, et metu Ptolemaei Lathuri obsidionem soluit: utque ipsi, quod Cleopatram aduersus Ptolemaeum accersit et cum eo amicitiam simulat, bellum infert Ptolemaeus, et Iudaeos pugna superat.

ARistobulo autem vita defuncto, Salome eius vxor, quae a Graecis Alexandra dicitur, solutis eius fratribus (eos enim in vinculis, ut iam diximus, habebat Aristobulus) Iannaeum, qui idem est Alexander, regem creauit, qui et aetate et moderatione praestabat: cui accidit, ut, simulatque natus est, patri esset inuisus, nec vnquam, dum ille viueret, in eius conspectum veniret. Odium autem ex huiusmodi causa fuisse perhibetur. Cum maxime amaret Hyrcanus filiorum suorum grandiores, Antigonus et Aristobulum, interrogauit Deum, (qui ei aliquando in somnis apparuit) quisnam filiorum sibi futurus esset successor? Cumque Deus ei huius Alexandri formam ostendisset, aegre ferens, eum sibi omnium bonorum haereditatem fore, in Galilaea, vbi natus est, educandum curauit. neque tamen Deus Hyrcanum fefellit. Igitur hic Alexander, post Aristobuli interitum regnum adeptus, alterum quidem fratrum regnum affectantem peremit, alterum vero vitam quietam agere instituentem, in honore habuit.

2. Composito deinde principatu eius, quo modo sibi conducere putabat, expeditionem facit in Ptolemaïdem: ciuesque praelio victos compellit intra urbem, et admoto exercitu obsidet. nam maritimarum urbium Ptolemaïs

αὐτῷ καὶ Γάζα μόναι χειρωθῆναι ὑπελείποντο, καὶ Ζώϊλος δὲ ὁ κατασχὼν τὸν Στράτωνος πύργον τύραννος καὶ Δωρὰ. τῷ δὲ Φιλομήτορος Αντιόχῃ, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Αντιόχῃ, ὅς ἐπεκαλεῖτο Κυζικηνὸς, πολεμῶντων ἀλλήλους, καὶ τὴν αὐτῶν δύναμιν ἀπολλύντων, ἦν ἑδεμία τοῖς Πτολεμαεῦσι βοήθεια παρ' αὐτῶν. ἀλλὰ πονεμένοις τῇ πολιορκίᾳ, Ζώϊλος, ὁ τὸν Στράτωνος πύργον κατεχρηκώς καὶ τὰ Δωρὰ, παρῆν συνταγματρέφῳν στρατιωτικόν, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρῶν, διὰ τὴν τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους ἄμιλλαν, μικρὰ τοῖς Πτολεμαεῦσι παρεβοήθει. ὁ δὲ γὰρ οἱ βασιλεῖς ἕως οἰκειῶς εἶχον πρὸς αὐτὰς, ὥς ἐλπίσαι τινα παρ' αὐτῶν ὠφέλειαν. ἐκάτεροι γὰρ ταυτὸ τοῖς ἀθληταῖς ἔπαχον, οἱ τῇ δυνάμει μὲν ἀπηγορευκότες, αἰχυνόμενοι δὲ παραχωρῆσαι διετέλιν, ἀργία καὶ ἀναπαύσει διαφέροντες τὸν ἀγῶνα. λοιπὴ δ' αὐτοῖς ἐλπίς ἦν ἡ παρὰ τῶν Αἰγύπτῃ βασιλέων, καὶ τῷ Κύπρῳ ἔχοντος Πτολεμαῖς τῷ Λαθάρῃ, ὅς ὑπὸ τῆς μητρὸς Κλεοπάτρας τῆς ἀρχῆς ἐκπεσὼν εἰς Κύπρον παρεγένετο. πέμψαντες οὖν πρὸς τῷτον οἱ Πτολεμαεῖς, παρεκάλεον ἐλθόντα σύμμαχον ἐκ τῶν Αλεξάνδρῃ χειρῶν αὐτὰς ρύσασθαι κινδυνεύοντας. ἐπελπισάντων δ' αὐτὸν τῶν πρέσβειων, ὡς διαβάς εἰς Συρίαν ἔξει Γαζαίως ἐς ὧτας μετὰ τῶν Πτολεμαίων καὶ Ζώϊλον, ἔτι γε μὴν Σιδωνίως καὶ πολλὰς ἅμα αὐτῶν συλλήψεσθαι λεγόντων, ἐπαρθεὶς πρὸς τὸν ἐκπλεῖν ἔσπευδεν.

γ'. Εὐ τεύτῳ δὲ τοὺς Πτολεμαεῖς Δημᾶντος, πιθανὸς ὢν αὐτοῖς τότε καὶ δημαγωγῶν, μεταβάλλεσθαι τὰς γνώμας ἐποίησεν, "ἄμενον εἶναι Φήσας ἐκ' ἀδήλων τῷ γενησομένῳ "διακινδυνεύειν πρὸς τοὺς Ἰσδαίως, μᾶλλον ἢ Φανεράν εἰς- "δέξασθαι θυσίαν, δεσπότη παραδόντας αὐτοὺς, καὶ πρὸς "τάτῳ μὴ τὸν παρόντα μόνον ἔχεν πόλεμον, ἀλλὰ καὶ πολὺ "μείζονα τὸν ἀπ' Αἰγύπτῃ. τὴν γὰρ Κλεοπάτραν ἔπεζιό- "ψεσθαι δύναμιν αὐτῷ κατασκευαζόμενον Πτολεμαῖον ἐκ "γαιτόνων, ἀλλ' ἤξεν ἐκ' αὐτὰς μετὰ μεγάλης στρατῆς "σπαρδάσαι γὰρ αὐτὴν, ὥς καὶ τῆς Κύπρου τὸν υἱὸν ἐκβαλεῖν.

"εἶναι δὲ Πτολεμαῖον μὲν διαμαρτῶντι τῆς ἐλπίδος ἀποφυ-

ei et Gaza solae subigendae restabant, nec non Zoilus tyrannus, qui Stratonis turrim Dorae tenebat. Ac dum Philometor Antiochus eiusque frater Antiochus, qui Cyzicenus vocabatur, inter se bellum gerunt, suasque vires atterunt, erat nullum Ptolemaïdensibus ab eis auxilium: verum cum premerentur obsidione, aderat Zoilus, qui Stratonis turrim Dorae occupauerat, legionem militum alens, et, quod propter regum mutuum certamen tyrannidem affectaret, paululum Ptolemaïdensibus auxilii ferebat. Nam neque reges eis ita fauebant, ut ab eis sperari aliquid subsidii posset. Idem enim utrique accidebat, quod athletic, ut qui, viribus defecti et lassati, cedere tamen erubescerent, perseverarent, atque quiescentes et respirantes pugnam differrent. Supererat autem illis una spes ab Ægypti regibus et Ptolemaeo Lathuro, Cyprum tenente, qui a matre Cleopatra imperio deiectus Cyprum se contulerat. Igitur hunc oratum miserunt Ptolemaïdenses, ut sibi suppetias ferret, ipsosque periclitantes ex Alexandri manibus liberaret. Cumque ei spem fecissent legati, quod in Syriam traiectus habiturus esset Gazaeos et Zoilum a Ptolemaïdensibus stantes, atque Sidonios dicerent et multos una cum eis in auxilium accessuros, his rebus ille elatus navigationem adornare festinabat.

3. Interea autem Demaenetus, homo popularis eloquentiae, et qui tum auctoritate apud Ptolemaïdenses valebat, fecit, ut sententiam illi mutarent, dicens "praestare incerto euentu periclitari cum Iudaeis, quam manifestam accipere seruitutem, domino se tradendo: et insuper non modo praesens habere bellum, sed etiam multo maius ab Ægypto expectare. Non enim rerum suarum adeo negligentem fore Cleopatram, ut permissura esset Ptolemaeum vires sibi comparare ex vicinis, sed eos magna manu aggressuram esse: quippe quae filium etiam ex Cypro deicere conetur. Eius autem Ptolemaeo, si sua spe deiectus sit, receptum

· γαῖν πάλιν εἰς τὴν Κύπρον· αὐτοῖς δὲ κίνδυνον τὸν ἔχα-
 'τον.' ὁ μὲν οὖν Πτολεμαῖος κατὰ τὸν πόρον μαθὼν τὴν τῶν
 Πτολεμαίων μεταβολὴν, ὃδὲν ἤττον ἐπλευσε, καὶ καταχθεὶς
 εἰς τὴν λεγομένην Συκάμινον, ἐνταυθοὶ τὴν δύναμιν ἐξέβιβα-
 σεν. ἦν δὲ ὁ πᾶς στρατός αὐτῷ πεζοῖς τε ἅμα καὶ ἰππεῦσι
 περὶ τρισμυρίδας· ὅς προαγαγὼν πλησίον τῆς Πτολεμαίδος,
 καὶ στρατοπεδευσάμενος, ἐπεὶ μήτε τὴς παρ' αὐτῷ πρὸς βίβας
 ἰδόντες, μήτε τῶν λόγων ἠκροῶντο, μεγάλως ἐφρόντιζεν.

δ'. Ελθόντων δὲ πρὸς αὐτὸν Ζωίλῃς τε καὶ τῶν Γαζαίων,
 καὶ δεομένων συμμαχεῖν αὐτοῖς, πορθομένης αὐτῶν τῆς χώ-
 ρας ὑπὸ τῶν Ἰσθαίων καὶ Ἀλεξάνδρου, λύει μὲν τὴν πολιορκίαν
 δέισας τὸν Πτολεμαῖον ὁ Ἀλέξανδρος· ἀπαγαγὼν δὲ τὴν στρα-
 τιὰν εἰς τὴν οἰκίαν ἐστρατήγει τὸ λοιπὸν, λάθρα μὲν τὴν Κλεο-
 πάτραν ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον μεταπεμπόμενος, Φανερώς δὲ
 Φιλίαν καὶ συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ὑποκρινόμενος. καὶ τετρα-
 κόσια δὲ ἀργυρεῖς τάλαντα δώσειν ὑπέσχετο, χάριν ἀντὶ τῶν
 αὐτῶν Ζωίλον ἐκποδῶν ποιήσασθαι τὸν τύραννον, καὶ τὴν
 χώραν τοῖς Ἰσθαίοις προσνέμειναι. τότε μὲν οὖν ὁ Πτολεμαῖος
 ἠδέως τὴν πρὸς Ἀλέξανδρον ποιησάμενος Φιλίαν χειρῶν τὰν
 Ζωίλον· ὕστερον δὲ ἀκίσσας λάθρα διαπεμπόμενον αὐτὸν πρὸς
 τὴν μητέρα αὐτῷ Κλεοπάτραν, λύει τὴς γεγενημένης πρὸς
 αὐτὸν ὀρκῆς, καὶ προσβαλὼν ἐπολιόρκει τὴν Πτολεμαίδα, μὴ
 δεξαμένην αὐτόν. καταλιπὼν δ' ἐπὶ τῆς πολιορκίας στρατη-
 γὸς καὶ μέρος τι τῆς δυνάμεως, αὐτὸς τῷ λοιπῷ τὴν Ἰσθαίαν
 καταστρεφόμενος ὤρμησεν. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, τὴν τῷ Πτολε-
 μαίῳ διάνοιαν μαθὼν, συνήθροισε καὶ αὐτὸς περὶ πέντε μυ-
 ριάδας τῶν ἐγχωρίων, ὡς δ' ἔνιοι συγγραφεῖς εἰρηκάσιν, ὀκτώ·
 καὶ ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἀπῆντα τῷ Πτολεμαίῳ. Πτολε-
 μαῖος δ' ἐξαίφνης ἐπιπεσὼν Ἀσχωεὶ τῇ τῆς Γαλιλαίας πό-
 λει, Σάββασιν αἰρεῖ κατὰ κράτος αὐτήν, καὶ περὶ μυρία
 σώματα καὶ πολλὴν ἑτέραν ἔλαβε λείαν.

ε'. Πειράσας δὲ καὶ Σεπφώριν μικρὸν ἀποθεν τῆς πε-
 πορθομένης, πολλὰς ἀποβαλὼν ἦει πολεμήσων Ἀλεξάνδρου.
 ἠπήντησε δ' αὐτῷ πρὸς τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ Ἀλέξανδρος,

"rursus in Cyprum; ipsis vero extremum periculum ad-
eundum." Et quidem Ptolemaeus, cognito, dum profi-
cisceretur, quod Ptolemaïdenses consilium mutarint, ni-
hilominus nauigauit; et in eam, quae Sycaminus dicitur,
appulsus, ibi cum copiis suis exscensionem fecit. Erat
autem in vniuersum eius exercitus, qua peditum qua equi-
tum, circiter triginta millia: quibus prope Ptolemaïdem
ductis factisque castris, cum ciues neque ipsius legatos ad-
mitterent, neque verba audirent, valde anxius erat et ae-
stuabat.

4. Postquam vero Zoilus et Gazaci ad eum venissent,
orassentque, vt sibi auxilium ferret, agris eorum vastatis
a Iudaeis et Alexandro, obsidionem quidem, prae metu
Ptolemaei, soluit Alexander: atque abducto domum exer-
citu, deinceps astu rem gerebat, clanculum Cleopatram
aduersus Ptolemaeum accersens, aperte vero amicitiam
et societatem cum eo simulans. Quinetiam quadringen-
ta argenti talenta daturum se promisit, ea lege, vt Zoi-
lus tyrannus e medio tolleretur, et regio Iudaeis attri-
bueretur. Et tum quidem Ptolemaeus, libenter inita
cum Alexandro amicitia, Zoilum in potestatem suam
redigit: verum postea, vbi audiuit Alexandrum clam ad
matrem suam Cleopatram nuncios mittere, soluit quod
ei praestiterat iusiurandum, et Ptolemaïdem, quae cum
non adiuferat, adgressus obsidet: atque relictis in obsi-
dione ducibus et parte copiarum, ipse cum reliquis ad
Iudaeam populandam profectus est. Alexander autem,
intellecta mente Ptolemaei, coëgit et ipse ad quinqu-
aginta incolarum millia, aut, vt scriptores quidam tradi-
derunt, octoginta; et assumtis copiis Ptolemaeo obuiam
proficiscitur. Ptolemaeus vero Asochin Galilaeae vr-
bem Sabbato de improviso adortus expugnat; et circi-
ter decem corporum millia, multamque aliam praedam
capit.

5. Deinde Sepphorim tentauit, quae ab ea, quam popu-
latus erat, prope aberat: multisque ibi amissis Ptolemaïdem
abiit, conflicturus cum Alexandro. Ei autem occurrit Ale-

πρὸς τινὰ τόπον λεγόμενον Ασωφὼν, ὃ πόρρωθεν τῇ Ἰορδάνῃ ποταμῷ· καὶ βάλλεται στρατόπεδον πλησίον τῶν πολεμίων. εἶχε μέντοι τῆς προμαχομένης ὀκτακιχλίδος, ὥς ἑκατονταμάχης προσηγόρευσεν, ἐπιχάλκοις χρωμένους τοῖς θυρεοῖς. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς τῇ Πτολεμαίᾳ προμαχῆσιν ἐπιχάλκοι αἰ ἀσπίδες. τοῖς μέντοιγε ἄλλοις ἔλαττον ἔχοντες οἱ τῇ Πτολεμαίᾳ, εὐλαβέστερον συνῆψαν εἰς τὸν κίνδυνον· θάρσος δὲ αὐτοῖς ἐκ ὀλίγου ἐποίησεν ὁ τακτικός Φιλοστέφανος, διαβῆναι κελεύσας τὸν ποταμὸν, ὃ μεταξὺ ἦσαν ἐστρατοπεδευκότες. Ἀλεξάνδρῳ δὲ κωλύειν αὐτῶν τὴν διάβασιν ἐκ ἔδοξεν. ἐνόμισε γάρ, εἰ κατὰ νύκτι λάβοιεν τὸν ποταμὸν, ῥᾶον αἰρήσειν τὰς πολεμίας, Φεύγειν ἐκ τῆς μάχης ὃ δυνάμενός. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν παρ' ἀμφοτέρων ἦν ἔργα χερῶν καὶ προθυμίας παραπλήσια, καὶ πολὺς ἐγένετο φόνος ἐξ ἐκατέρων τῶν στρατευμάτων. ὑπερέτερον δὲ τῶν Ἀλεξάνδρῳ γινομένων, Φιλοστέφανος, διελὼν τὴν δύναμιν, δεξιῶς τοῖς ἐνδιδῶσιν ἐπεκέρει· μηδενὸς δὲ τῷ κλιθέντι μέρει τῶν Ἰσδαίων προσβοηθοῦντος, τέτοις μὲν συνέβαινε Φεύγειν, μὴ βοηθοῦντων τῶν πλησίον, ἀλλὰ κοινωνούντων τῆς Φυγῆς, οἱ δὲ τῇ Πτολεμαίᾳ τάναντία τέτων ἔπραττον. ἐπόμενοι γὰρ ἔκτεινον τὰς Ἰσδαίας, καὶ τὸ τελευταῖον τραπέντας αὐτὰς ἅπαντας ἐδίωκον οἱ Φοινεύοντες, ἕως ὃ καὶ ὁ σίδηρος αὐτοῖς ἠμβλύθη κτείνουσι, καὶ αἱ χεῖρες παρεῖθσαν. τρισμυρίας γοῦν ἔφασαν ἀνδρῶν ἀποθανεῖν· Τιμαγένης δὲ, πεντακισμυρίας εἴρηκε· τῶν δὲ ἄλλων, τὰς μὲν αἰχμαλώτους ληφθῆναι, τὰς δ' εἰς τὰ οἰκῆα διαφεύγειν χωρία.

ς'. Πτολεμαῖος δὲ μετὰ τὴν νίκην προσκαταδραμὼν τὴν χώραν, ὁψίας ἐπιγενομένης ἐν τισὶ κώμας τῆς Ἰσδαίας κατέμεινεν· ὥς γυναικῶν εὐρὼν μεσὰς καὶ νηπίων, ἐκέλευσε τὰς στρατιώτας, ἀποσφάττοντας αὐτὰς καὶ κρημαγῶντας, ἔπειτα εἰς λέβητας ζέοντας ἐνιέντας τὰ μέλη ἀπάρεχεσθαι. τῆτο δὲ προσέταξεν, ἵν' οἱ διαφυγόντες ἐκ τῆς μάχης, καὶ πρὸς αὐτὰς ἐλθόντες, σαρκοφάγους ὑπολάβωσιν εἶναι τὰς πολεμίας, καὶ διὰ τῆτο ἔτι μᾶλλον αὐτὰς καταπλάγῃσι ταῦτ' ἰδόν-

xander apud Iordanem fluuium, ad locum quendam nomine Asophum, non longe a Iordane fluuio; et prope hostes castra metatur. Caeterum habebat in prima acie octo pugnatorum millia, quos Hecatontomachos appellabat, qui scutis aere tectis utebantur. itemque Ptolemaei prima acies tectos aere clypeos gestabat. Veruntamen caeteris quidem rebus inferiores erant Ptolemaeani, eo-que timidius periculum subierunt: sed non parum eis audaciae addidit Philostephanus aciei ordinandae praefectus, iubens transire fluuium, qui inter castra positus erat. Alexander vero eos exitu prohibendos non existimauit. nam facilius hostes, si fluuium a tergo haberent, se superaturum esse credidit; quod ex praelio fugere nequirent. Et principio quidem inter eos anceps erat et manibus et animis praelium; magnaue vtriusque exercitus facta erat caedes. Cumque superiores euaderent Alexandri milites, Philostephanus, partitus copias suas, cedentibus commode subsidia mittebat; ac nemine inclinanti Iudaeorum parti succurrente, fiebat, ut isti fugerent, qui in proximo erant illis non subuenientibus, sed simul cum eis in fugam se coniicientibus, at Ptolemaeani contra ac illi faciebant. Nam Iudaeis instantes, eos occidebant: et ad extremum omnes in fugam actos persequiebantur, tanta strage edita, ut eis et ferrum obtunderetur et manus delassarentur. quippe triginta hominum millia in eo praelio occisa retulerunt: (at Timagenes dixit quinquaginta millia cecidisse) atque alios partim captos, partim domum fuga dilapsos.

6. Ptolemaeus vero, post victoriam regionem populatus, vespere mansit in quibusdam Iudaeae pagis: quos feminarum et infantum plenos nactos, militibus imperauit, ut eos iugularent et frustatim dissecarent, et cum membratim in feruentia ahena eos coniecissent, libamenta facerent. Hoc autem illis mandauit, ut qui ex praelio elapsi fuerint et ad eos venerint, hostes humana carne vesci arbitrarentur; et ea re illos, qui viderent, magis per-

τας. λέγει δὲ καὶ Στραβὼν καὶ Νικέλαος, ὅτι τῷτον αὐτοῖς ἐχρήσαντο τὸν τρόπον, καθὼς καὶ γὰρ προείρηκα. ἔλαβε δὲ καὶ τὴν Πτολεμαῖδα κατὰ κράτος, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις Φανερὸν πεποιήκαμεν.

ΚΕΦ. ιγ'.

Ὡς Ἀλέξανδρος, Κλεοπάτρας συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ποιησαμένης, στρατεύεται ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν, καὶ τὴν Γαζαίων πόλιν κατασκάπτει· καὶ ὡς πολλὰς Ἰσδαίων κατ' αὐτῆς τσασιασάντων μυριάδας ἀναγρῆ. Περὶ Ἀντιόχου Γερουκῆ, Σελεύκου, Ἀντιόχου Κυζικηνῆ καὶ Εὐσεβῆς, καὶ ἄλλων.

Κλεοπάτρα δ' ὁρῶσα τὸν υἱὸν αὐξανόμενον, καὶ τὴν τε Ἰσδαίαν ἀδελφὴν πορθῆντα, καὶ τὴν Γαζαίων πόλιν ὑπήκοον ἔχοντα, περιιδεῖν ἔκ ἔγνω τῷτον ἐπὶ ταῖς πύλαις ὄντα, καὶ ποθοῦντα τὴν τῶν Αἰγυπτίων ἀρχὴν μεῖζω γενόμενον· ἀλλὰ παραχρῆμα καὶ μετὰ ναυτικῆς καὶ πεζικῆς δυνάμεως ἐπ' αὐτὸν ἐξώρμησεν, ἡγεμόνας τῆς ὅλης στρατιᾶς ἀποδείξασα Χελκίαν καὶ Ἀνανίαν τῆς Ἰσδαίης. τὰ δὲ πολλὰ τῷ πλούτῳ, καὶ τῆς υἱωνοῦς καὶ διαθήκας πέμψασα Κώοις παρέθηκεν. κελεύσασα δὲ τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον σόλῳ μεγάλῳ περιπλεῖν εἰς Φοινίκην ἢ Κλεοπάτρα, μετασάσης αὐτῆς ἦκεν εἰς Πτολεμαῖδα· μὴ δεξαμένων δὲ αὐτὴν τῶν Πτολεμαίων ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. Πτολεμαῖος δ' ἀπελθὼν ἐκ τῆς Συρίας εἰς Αἴγυπτον ἔσπευσεν, αἰφνιδίως αὐτὴν οἰόμενος κενὴν οὖσαν στρατιᾶς καθέξειν. ἀλλὰ διαμαρτάνει τῆς ἐλπίδος. κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον συνέβη καὶ Χελκίαν, τὸν ἕτερον τῶν τῆς Κλεοπάτρας ἡγεμόνων, ἀποθανεῖν περὶ Κοίλην Συρίαν, διώκοντα Πτολεμαῖον.

β'. Ἀκίσασα δ' ἡ Κλεοπάτρα τὴν ἐπιχείρησιν τὴν τῷ υἱῷ, καὶ ὅτι τὰ περὶ τὴν Αἴγυπτον ἔκ ὃν προσεδόκα τρόπον προεχώρηκεν αὐτῷ, πέμψασα μέρος τῆς στρατιᾶς ἐξέβαλεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς χώρας. καὶ ὁ μὲν, ἐκ τῆς Αἰγύπτου πάλιν ὑποσφείψας, τὸν χειμῶνα διέτριβεν ἐν Γάζῃ. Κλεοπάτρα δ' ἐν τῷ τῷ τῷ

terrefacerent. Imo et Strabo refert et Nicolaus, quod eos hoc modo acceperit, vt memorauimus. Ad haec Ptolemaïdena vi expugnauit, vt etiam alibi indicauimus.

CAP. XIII.

Quomodo Alexander, postquam Cleopatra cum ipso societatem iniisset, expeditionem facit in Coelen-Syriam, et Gazaeorum urbem funditus evertit: utque multas Iudaeorum nyriadas, ob motam in ipsum seditionem, occidit. De Antiocho Grypo, Seleuco, Antiocho Cyziceno et Pio, aliisque.

Cleopatra autem videns filium crescere, et Iudaeam arbitratu suo vastare, urbemque Gazaeorum in sua potestate habere, statuit non adeo sui negligens esse, vt eum pateretur, cum iam ad portas esset, maiorque factus Aegypti imperium cuperet: sed confestim cum naualibus pedestribusque copiis aduersus eum profiscitur, mandata totius exercitus cura Chelciae et Ananiae Iudaeis. magnam autem facultatum suarum partem, nepotesque et testamentum ad Coos depositum misit: iussuque filio suo Alexandro in Phoenicem ingenti cum classe nauigare, Cleopatra, cum ea regio deditionem fecisset, ad Ptolemaïdem venit: et a Ptolemaïdensibus non admissa, urbem obsidebat. Ptolemaeus vero, a Syria profectus, Aegyptum properauit, existimans ab exercitu vacuam posse de improviso opprimi. Sed eum spes fefellit. Eodem tempore accidit, vt Chelcias alter Cleopatrae dux moreretur in Coele-Syria, dum Ptolemaeum persequitur.

2. At Cleopatra, audito filii conatu, et vt in Aegypto, non qualem sperabat, successum res habuissent, missa exercitus parte eum e regione ista expulit. Atque ille quidem, ab Aegypto iterum reuersus, Gazae hyemabat. Cleopatra interea Ptolemaïdis praeli-

ἐν Πτολεμαίδι Φερεάν ἐκ πολιορκίας λαμβάνει καὶ τὴν πόλιν. Ἀλεξάνδρου δ' αὐτῇ μετὰ δώρων προσελθόντος, καὶ Θερραπίας, ὁποίας ἄξιον ἦν, πεπονθότος μὲν κακῶς ὑπὸ Πτολεμαίᾳ, καταφυγῆς δ' ἐκ ἄλλης ἢ ταύτης εὐπορεῖντος, τιδὲς μὲν τῶν φίλων καὶ ταῦτα συνεβόλευον αὐτὴν λαβεῖν, καὶ τὴν χώραν ἐπελθῶσαν καταχεῖν, καὶ μὴ περιῦδῃν ἐπὶ ἐνὶ ἀνδρὶ τοσῶτον πλῆθος ἀγαθῶν Ἰσδαίων κείμενον. Ἀνανίας δὲ συνεβόλευε τάτοις ἐναντία, λέγων "ἄδικοι ποίησεν αὐτὴν, εἰ σύμμαχον ἀνθρώπου ἐφαρμήσεται τῆς ἰδίας ἐξουσίας, καὶ ταῦτα συγγενῇ ἡμέτερον. ἐγὰρ ἀγνοεῖν σε βέλομαι, Φοσίν, ὅτι "τὸ πρὸς τῷτον ἄδικον ἐχθρὸς ἅπαντας ἡμᾶς σοι τῆς Ἰσδαίης "καταστήσει." ταῦτα δὲ Ἀνανίς παρακαλέσας, ἡ Κλεοπάτρα πεῖθεται μηδὲν ἐδικῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ συμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ἐποίησατο ἐν Σκυθοπόλει τῆς Κοίλης Συρίας.

γ'. Ο δὲ, τῶν ἐκ Πτολεμαίᾳ φόβων ἐλευθερωθεὶς, στρατεύεται μὲν εὐθύς ἐπὶ τὴν Κοίλην Συρίαν· αἰρεῖ δὲ Γάδαρρα πολιορκήσας δέκα μηνὶν. αἰρεῖ δὲ καὶ Ἀμαθοῦντα μέγιστον ἔρυμα τῶν ὑπὲρ τῆς Ἰορδάνης κατακνημένων, ἔνθα καὶ τὰ κάλλις καὶ σπαρδῆς ἄξια Θεόδωρος ὁ Ζήνωνος εἶχεν. ὃς ἔπεισεν ἐπιπυλῶν τοῖς Ἰσδαίοις, μυρίους αὐτῶν ἀποκτείνει, καὶ τὴν ἀποσκευὴν Ἀλεξάνδρου διαρπάζει. ταῦτα μὲν οὖν ἔκαταπλήττει τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλ' ἐπιστρατεύει τοῖς ἐπιθλαττίοις μέρεσι, Ραφία καὶ Ἀνθηδόνι, ἣν ὕστερον μὲν Ηρῶδης ὁ βασιλεὺς Ἀγριππιάδα μετωνόμασε, καὶ κατὰ κράτος εἰλε καὶ ταύτην. ὁρῶν δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἐκ τῆς Γάζης εἰς Κύπρον ἀναχωρηκότα, τὴν δὲ μητέρα αὐτῆς Κλεοπάτραν εἰς Αἴγυπτον, ὀργιζόμενος δὲ τοῖς Γαζαίοις, ὅτι Πτολεμαῖον ἐπεκαλέσαντο βοηθόν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν αὐτῶν προεινόμυσεν. Ἀπολλοδότῃ δὲ τῷ στρατηγῷ τῶν Γαζαίων, μετὰ διχιλίῳ ξένων καὶ μυρίῳ οἰκτῶν, νύκτωρ ἐπιπυλόντος τῷ τῶν Ἰσδαίων στρατοπέδῳ, ἐφ' ὅσον μὲν ὑπῆρχεν ἡ νύξ, ἐνίκων οἱ Γαζαῖοι· δόκησιν παρέχοντες τοῖς πολέμοις ὡς ἐπεληλυθότος αὐτοῖς Πτολεμαίᾳ· γενομένης δ' ἡμέρας καὶ τῆς δόξης ἐλογχθείσης, μαθόντες οἱ Ἰσδαῖοι τὰ ληθῆς, ἐπισυστρέ-

dium vibemque obsidione capit. Cum autem eam Alexander adiisset cum muneribus et quali decebat cultura, quippe qui a Ptolemaeo male multatus esset, et aliud perflugium nullum haberet, quidam amicorum Cleopatrae ei suadebant, ut et dona acciperet, et regionem impetu in eam facto occuparet: neque permetteret, ut tanta strenuorum Iudaeorum multitudo uni viro pareret. Verum Ananias longe aliter consulebat, dicens, "iniuste facturam, si socium hominem sua potestate priuaret, idque cognatum nostrum. Non enim ignorare te volo," inquit, "si huic facta fuerit iniuria, nos omnes Iudaeos tibi habebis hostes." Cum autem ista eam admonuisset Ananias, adducta est Cleopatra, ut Alexandrum non violaret; quin societatem cum eo fecit Scythopoli in Coele-Syria.

3. Ille vero, Ptolemaei metu liberatus, continuo exercitum ducit in Coelen-Syriam: et Gadara decem mensium obsidione expugnat. Insuper et Amathuntem capit, munitionem omnium, quae ad Iordanem sitae erant, maximam, ubi rerum suarum pulcherrimas et carissimas Theodorus Zenonis filius habebat. Is, Iudaeos nec opinante aggressus, decem eorum millia interficit, et Alexandri impedimenta depraedatur. Tamen his Alexander non est attonitus, sed in maritimas oras Raphiam et Anthedonem (cui postea rex Herodes Agrippiadi nomen imposuit) expeditionem facit, quam et ipsam incepit. Cumque videret Ptolemaeum a Gaza in Cyprum, eiusque matrem Cleopatram in Aegyptum recessisse, iratus Gazaeis, quod Ptolemaei opem implorassent, urbem obsidebat agrumque eorum vastabat. Apollodotus vero Gazaeorum dux, cum duobus peregrinorum millibus et decem millibus domesticorum, noctu Iudaeorum castra invasit; ac quantisper nox erat, vinebant Gazaei, (hostes in eam opinionem adducentes, ut crederent Ptolemaeum esse, qui ipsos adortus esset) verum orta die, animisque errore liberatis, ubi rei veritatem intellexerunt Iudaei, sese in

Φονται, καὶ τοῖς Γαζαίοις προσβαλόντες ἀναγρῶσιν αὐτῶν περὶ χιλίας. τῶν δὲ Γαζαίων ἀντεχόντων, καὶ μήτε ὑπὸ τῆς ἰνδείας, μήτε ὑπὸ τῆ πλήθους τῶν ἀναγερμένων ἐνδιδόντων· πᾶν γὰρ ὅτιν ὑπέμενον παθεῖν, ἢ ὑπὸ τῷ πολέμῳ γενέσθαι· προσηπῆγειν αὐτῶν τὴν προθυμίαν καὶ Ἀρέτας ὁ Ἀράβων βασιλεὺς, ἐπίδοξος ὢν ἤξεν αὐτοῖς σύμμαχος ἐπαγγελάμενος. ἀλλὰ συνέβη πρῶτον τὸν Ἀπολλόδοτον διαφθαρεῖναι. Λυσίμαχος γὰρ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆ, ζηλοτυπῶν αὐτὸν ἐπὶ τῷ παρὰ τοῖς πολίταις εὐδοκιμεῖν, κτείνας αὐτὸν καὶ στρατιωτικὸν συγκροτήσας, ἐκδίδωσιν Ἀλέξανδρῳ τὴν πόλιν. ὁ δ' εὐθὺς μὲν εἰσελθὼν ἡρέμει· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν δύναμιν ἐπαφῆκε τοῖς Γαζαίοις, ἐπιτρέψας τιμωρεῖν αὐτῆς. οἱ δὲ ἄλλοι ἀλλαχῇ τραπόμενοι, τοὺς Γαζαίους ἀπέκτειναν· ἦσαν δ' οὐδ' ἱκανοὶ τὰς ψυχὰς ἀγενεῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς παραπίπτουσιν ἀμυνόμενοι τοὺς Ἰσδαίους ἐκ ἐλάττονας αὐτῶν διέφθεραν. ἔνιοι δὲ μονούμενοι τὰς οἰκίας ἐν ἐπιμπερασαν, ὡς μὴδὲν αὐτῶν λάφυρον εἶναι τοῖς πολεμίοις λαβεῖν. οἱ δὲ καὶ τῶν τέκνων καὶ γυναικῶν αὐτόχειρες ἐγίνοντο, τῆς ὑπὸ τοῖς ἐχθροῖς αὐτοὺς δαλείας οὕτως ἀπαλλάττειν ἠναγκασμένοι. τῶν δὲ βεβλητῶν ἦσαν οἱ πάντες πεντακόσιοι, συμφυγόντες εἰς τὸ τῆ Ἀπόλλωνος ἱερὸν· συνεδρευόντων γὰρ τὴν ἐπίθεσιν συνέβη γενέσθαι· ὁ δ' Ἀλέξανδρος τάττας τε ἀναγρῆ, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ἐπικατασκάψας ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα ἐν αὐτῷ πολιορκήσας.

δ'. Ὑπὸ τὸν αὐτὸν δὲ τῆτον καιρὸν καὶ Ἀντίοχος, ὁ Γερουκὸς ἐπικληθεὶς, ἀποθνήσκει ὑπὸ Ἡρακλέωνος ἐπιβεβληθεὶς, βιώσας μὲν ἔτη τεσσαράκοντα καὶ πέντε, βασιλεύσας δ' ἐννέα καὶ εἴκοσι. διαδεξάμενος δὲ τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτῆ Σέλευκος, ἐπολέμει μὲν τῷ τῆ πατρὸς ἀδελφῷ Ἀντιόχῳ, ὃς ἐπεκαλεῖτο Κυζικηνός, νικήσας δ' αὐτὸν, καὶ λαβὼν ἀπέκτεινε. μετ' ἃ πολὺ δὲ τῆ Κυζικηνῆ παῖς Ἀντίοχος, ὁ Εὐσεβὴς καλλέμενος, παραγεννηθεὶς εἰς Λεαδὸν, καὶ περιθήμενος διάδημα πολεμῆ τῷ Σελεύκῳ, καὶ κρατήσας ἐξήλασεν αὐτὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Συρίας. ὁ δὲ Φυγὼν εἰς Κιλικίαν, καὶ γα-

unum conglobant, factoque in Gazaeos impetu eorum circiter mille interficiunt. Cum autem Gazaei resisterent, et nec ob rei aliculus inopiam nec ob caesorum multitudinem cederent, (nam vel quoduis potius perferre in animum inducebant, quam in hostis potestatem redigi) eis etiam animos et alacritatem addidit Aretas Arabum rex, quem sibi auxilio venturum sperabant, quod ita promiserat. • Sed accidit, ut Apollodotus ante perimeretur. nam Lysimachus eius frater, ei ex invidia obtrectans, quoniam apud ciues gratia valeret, eum interfecit, et collecto milite urbem Alexandro tradidit. Atqui ille statim, ut ingressus est, placide se gerebat; verum postea milites in Gazaeos immisit, et eos vicisci permisit. Illi autem alii alio versi Gazaeos interficere: quanquam ne Gazaei quidem segnes animos prae buerunt, quin in se irrudentibus ita resisterunt, ut Iudaeorum non pauciores occiderint, quam quot erant ipsi. Nonnulli vero deserti domos incendunt, ne villa ex eis spolia superessent, quibus potirentur hostes. Erant etiam, qui liberos uxoresque suas suis manibus primebant, coacti eos hostium seruitute ita liberare. erant autem consiliariorum omnino quingenti, qui in Apollinis sanum confugerunt: (nam accidit, ut, dum capta urbs est, senatus haberetur) eos vero etiam interfecit Alexander, et urbe in illos diruta reuertit Hierosolyma, postquam eam unum annum obsederat.

4. Caeterum sub id ipsum tempus etiam Antiochus, Grypus cognominatus, moritur ex insidiis Heracleonis, cum quidem annos vixisset quinque et quadraginta, regnasset vero nouem et viginti. Cum autem Seleucus, eius filius, ei in regnum successisset, bellum aduersus Antiochum mouebat, patris sui fratrem, cui cognomen erat Cyziceno; ipsumque victum et praelio captum morte multabat. Non ita multo post Cyziceni filius Antiochus, cognomento Pius, cum Aradum peruenisset et diadema sibi imposuisset, Seleuco bellum infert, et armis superatum ex vniuersa Syria expulit. At ille, cum fuga delatus esset in Ciliciam

νόμενος ἐν τῇ Μόψα ἐπὶ πάλιν αὐτὰς εἰσέπραττε χρήματα. ὁ δὲ τῶν Μαψαγετιέων δῆμος, ἀγανακτῆσας, ὑφῆψεν αὐτὰ τὰ βασιλεία, καὶ διέφθορεν αὐτὸν μετὰ τῶν Φίλων. Ἀντίοχος δὲ τῷ Κυζικηνῷ παιδὸς βασιλεύοντος τῆς Συρίας, Λιτίοχος ὁ Σελεύκου ἀδελφὸς ἐκφέρει πόλεμον πρὸς αὐτὸν, καὶ νικηθεὶς ἀπόλλυται μετὰ τῆς στρατίας. μετὰ δ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φίλιππος, ἐπιθέμενος διάδημα, μέγας τιμῶς τῆς Συρίας ἐβασίλευσε. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάαθρος τὸν τέταρτον αὐτῷ ἀδελφὸν Δημήτριον, τὸν Εὐκαρον λεγόμενον, ἐκ Κινίδου μεταπνευφάμενος, κατέστησεν ἐν Δαμασκῷ βασιλεῦσα. τέτοις δὲ τοῖς δυσὶν ἀδελφοῖς καρτερῶς ἀνθιστάμενος Ἀντίοχος, ταχέως ἀπέθανεν. Λαοδίκη γὰρ ἐλθὼν σύμμαχος τῇ τῶν Γαλαθηνῶν βασιλίσσῃ, Πάρθου πολεμήσῃ, μαχόμενος ἀνδρείως ἔπεσε. τὴν δὲ Συρίαν κατεῖχον οἱ δύο ἀδελφοὶ Δημήτριος καὶ Φίλιππος, καθὼς ἐν ἄλλοις δεδήλωται.

ε'. Ἀλέξανδρος δὲ, τῶν οἰκείων πρὸς αὐτὸν σασιασάντων, ἐπανέστη γὰρ ἐπ' αὐτὸν τὸ ἔθνος, τῆς ἐορτῆς ἀγομένης, καὶ ἐσῶτος αὐτοῦ ἐπὶ τῷ βωμῷ καὶ θύειν μέλλοντος, κιτρίοις αὐτὸν ἔβαλλον· νόμος ὄντος παρὰ τοῖς Ἰσδαίοις ἐν τῇ Σκηνοπηγίᾳ, ἔχειν ἕκαστον θύρας ἐκ Φοινίκων καὶ κιτρίων, δεδηλωκάμεν δὲ καὶ ταῦτα ἐν ἄλλοις· προσελοιδόρησαν δ' αὐτὸν ὥς ἐξ αἰχμαλώτου γεγονότα, καὶ τῆς τιμῆς καὶ τοῦ θύειν ἀνάξιον. ἐπὶ τέτοις ὀργισθεὶς, κτείνει μὲν αὐτῶν περὶ ἑξακισχίλις· δρυφάκτον δὲ ξύλινον περὶ τὸν βωμὸν καὶ τὸν ναὸν βαλλόμενος μέχρι τῷ θριγκῷ, εἰς ὃν μόνοις ἔξῃν τοῖς ἱερεῦσιν εἰσιέναι, τότε τὴν τῷ πλήθους ἐπ' αὐτὸν ἀπέφραττεν εἰσοδὸν. ἔτρεφε δὲ καὶ ξένης, Πισίδας, καὶ Κίλικας. Σύρις γὰρ πολέμιος ὣν ἔν ἐχρήτο. κατατρεφάμενος δὲ τῶν Ἀράβων Μωαβίτας καὶ Γαλααδίτας εἰς φόβον ἀπαγωγὴν, κατέρριπε καὶ Ἀμαθύντα, Θεοδώρην μὲν τολμῶντος αὐτῷ συμβαλεῖν. συνάψας δὲ μάχην πρὸς Οὐβεδᾶν τῶν Ἀράβων βασιλεῖα, καὶ πεσὼν εἰς ἐνέδραν ἐν χωρίοις τραχεῖσι καὶ δυσβάτοις, ὑπὸ πλήθους καυήλων εἰς βαθεῖαν κατερράχθη Φάραγγα κατὰ Γάδαρ καὶ μὴν τῆς Γαλααδίτιδος, καὶ μόλις αὐτὸς διασώζε-

et in Mopsuestiam receptus, iterum ab eis pecunias exigebat. Populus vero Mopsuestiensis, ista re irritatus, regiae ipsius flammis subiecit, ipsumque cum amicis illic perire fecit. Cum autem Antiochus Cyziceni filius in Syria regnaret, Antiochus Seleuci frater bello eum adoritur, victusque vitam simul et exercitum amittit. Post eum vero pater eius Philippus, imposito sibi diademate, in parte Syriae regnavit. Interim Ptolemaeus Lathurus quantum eius fratrem Demetrium, qui Eucaerus dicebatur, accitum e Cnido regem apud Damascum constituit. His autem duobus fratribus cum Antiochus strenue resisteret, breui diem obiit supremum. Nam in auxilium veniens Laodicae Galadenorum reginae, aduersus Parthos tum bellum gerenti; fortiter dimicans in praelio cecidit. Syriam vero duo fratres, Demetrius et Philippus, imperio tenuerunt, sicut alibi narratum est.

5. Quod autem ad Alexandrum attinet, cum in ipsum seditionem sui mouissent, (in eum enim gens insurrexit) dum solum ageretur, et ipse arae adstaret rem diuinam facturum, citrii eum petebant (more eo apud Iudaeos obtinente in Vinbraculorum festo, ut singuli ramos ferrent palmarum et citriorum, id quod alibi declarauimus) atque conuicia ei dixerunt, quasi ex captiua genitus esset, ideoque honore pontificali et sacra faciendi potestate indignus. istis ille iratus occidit eorum ad sex millia: et extructo circa aram et templum septo ligneo usque ad septum istud, intra quod solis sacerdotibus ingredi fas erat, hac ratione multitudinis ad se aditum obstruxit. Alebat et peregrinos milites, Pisidas, et Cilicas. nam Syris quidem, quod eis erat insensus, non utebatur. Item cum Moabitas et Galaaditas, qui Arabes sunt, subegisset, ut inde tributum exigeret, demolitus est etiam Amathunta, non audente Theodoro manus cum eo conferere. Congressus autem cum Obede Arabum rege, inque insidias delatus in locis asperis et difficilibus, a multitudine camelorum in vallem profundam detrusus est apud Gadara pagum Galaaditidis, et ipse aegre euasit. Cum.

ται. Φεύγων δ' ἐκῆθεν εἰς Ἱερουσόλυμα παραγίνεται. καὶ πρὸς τὴν κατοικίαν αὐτῆ ἐπιθεμένῃ τῇ ἔθνους, πολέμους πρὸς αὐτὸ ἔτι ἔξ, ἀναρῆι τῶν Ἰουδαίων ἐκ ἑλαττον πέντε μυριάδας. παρακαλῶντες δὲ παῦσαι τὴν πρὸς αὐτὸν δυσμένειαν, ἔτι μᾶλλον ἐμίσουν αὐτὸν διὰ τὰ συμβεβηκίαι. πυνθανομένην δ' αὐτῇ τὸ ὀφθαλμὸν γενέσθαι, πάντες ἐβόησαν ἀποθανεῖν αὐτὸν, καὶ πρὸς Δημήτριον τὸν Εὐκαρεὸν ἐπεμψαν παρακαλῶντες ἐπὶ συμμαχίαν.

ΚΕΦ. ιδ'.

Ὡς Δημήτριος ὁ Εὐκαρεὸς ἐκράτησεν Ἀλεξάνδρην, καὶ μετ' ἡ πολὺ δέσας Ἰουδαίους ὑπεχώρει· καὶ ὡς Ἀλέξανδρος, πολλὰς τῶν Ἰουδαίων φονεύσας, τῆς ὑπ' αὐτῶν ταραχῆς ἀπαλλάττεται. Περὶ Δημητρίου τελευτῆς.

Ὅ Δὲ, μετὰ στρατῷ ἰλθὼν, καὶ παραλαβὼν τὰς ἐπικαλεσαμένους, περὶ Σίκιμα πόλιν ἐστρατοπέδευσεν. Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ μισθοφόρων ἑξακιχίλιον καὶ διακοσίων, Ἰουδαίων τε περὶ δισμυρίαις, οἱ ἐφρόνουν τὰ ἐκείνη, παραλαβὼν, ἀντεπήκει τῷ Δημητρίῳ· τῶν δ' ἦσαν ἱππεῖς μὲν τριχίλιοι, πεζῶν δὲ μυριάδες τέσσαρες. πολλὰ μὲν ἦν ἐκατέρωθεν ἐπράχθη, τῷ μὲν ἀποστῆσαι τὰς μισθοφόρας, ὡς ὄντας Ἕλληνας, πειρωμένους, τῷ δὲ τὰς σὺν Δημητρίῳ Ἰουδαίους. μηδετέρη δὲ πῆσαι δυναθέντος, ἀλλ' εἰς μάχην συμβαλόντων, νικᾷ Δημήτριος· καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν οἱ Ἀλεξάνδρου μισθοφόροι πάντες, πίστεως τε ἅμα καὶ ἀνδρείας ἐπίδειξιν ποιησάμενοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῶν Δημητρίου στρατιωτῶν.

β'. Φυγόντος δ' Ἀλεξάνδρου εἰς τὰ ὄρη, κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς συλλέγονται παρ' αὐτῷ Ἰουδαίων ἑξακιχίλιοι. καὶ τότε μὲν δέσας, ὑπεχώρει Δημήτριος· μετὰ δὲ ταῦτα Ἰουδαίῳ ἐπολέμῳ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ νικῶμενοι, πολλοὶ ἀπέθνησκον ἐν ταῖς μάχασι. κατακλείσας δὲ τὰς δυνατωτάτας αὐτῶν ἐν Βεδόμῃ πόλει, ἐπολιόρκει. λαβὼν δὲ τὴν πόλιν, καὶ γενόμενος ἐγκρατὴς αὐτῶν, ἀπήγαγεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ

que inde fugeret, Hierosolyma peruenit: atque praeter acceptam cladem a gente laceffit, bello cum ea sex annos gesto, occidit Iudaeorum non minus quam quinquaginta millia. Ac dum eos, ut simultatem deponant, hortatur, eo magis eum oderunt propter ea, quae acciderant, mala: rogantque, quid facto opus esset, omnes clamauerunt, ut ille moreretur; et ad Demetrium Eucaerum miserunt, qui ipsum in auxilium adficerent.

CAP. XIV.

Quomodo Demetrius Eucaerus superauit Alexandrum et non multo post Iudaeorum metu discessit: utque Alexander, magna Iudaeorum strage edita, turbis ab illis concitari solitis liberatur. De obitu Demetrii.

AT ille, cum exercitu profectus, iisque assumtis, qui se acciuerant, apud urbem Sicima castra fecit. Alexander vero cum mercenarium sex millibus et ducentis, adiunctis Iudaeorum circiter viginti millibus, qui eius partes tuebantur, Demetrio aduersus incedebat: erant autem illi equitum tria millia, et peditum quadraginta millia. Et multa quidem vtrique tentata sunt, dum hic mercenarios, utpote Graecos, ad defectionem sollicitat; ille vero stantes a Demetrio Iudaeos. Sed cum neutris persuaderi potuit, in praelium descenditur, in quo vincit Demetrius: mortuique sunt fideliter et fortiter se gerentes omnes Alexandri mercenarii, necnon multi ex Demetrii militibus.

2. Caeterum cum Alexander ad montes profugisset, Iudaeorum sexies mille, eius fortunam mutatam miserati, ad eum congregantur. Ac tum quidem metuens Demetrius discessit: post haec vero Iudaei bellum intulerunt Alexandro, victique frequentes occubuerunt in praeliis. Is vero, cum eorum potentissimos in urbem Bethomam compulisset, eam oppugnat: captaque vrbe, et iis positus, Hierosolyma eos adducit, atque facinus per-

πάντων αἰμάτων ἔργον ἔδρασαν. ἐσιώμειος γὰρ ἐν ἀπόπτῳ μετὰ τῶν παλλακίδων, ἀνασταυρῶσαι προσέταξεν αὐτῶν ὡς ὀκτακοσίαις· τῆς δὲ παῦδας αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας ἐτί ζώντων παρὰ τὰς ἐκείνων ὄψεις ἐπέσφαττεν, ὑπὲρ μὲν ὧν ἠδίκητο αἰμυρόμενος, ἄλλως δὲ ὑπὲρ ἀνθρώπων ταύτην εἰσπραττόμενος τὴν δίκην, εἰ καὶ τὰ μάλιστα, ὅπερ ἦν εἰκός, ἐταλαιπωρήθη τοῖς πρὸς αὐτὸν πολέμοις, καὶ εἰς τῆς χατοῦ ἦλθε κινδύνῳ ψυχῆς τε περὶ καὶ βασιλείας, ἐκ ἀεχμμένων ἀγωνίζεσθαι κατὰ σφᾶς αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ αἰλοφύλας ἐπαγόντων, καὶ τὸ τελευταῖον εἰς τῆτο ἀνάγκης ἀγόντων, ὥς ἦν κατεφρέφατο γῆν ἐν Μωαβίτιδι καὶ Γαλααδίτιδι, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ χωρίᾳ τῶν Ἀράβων τῷ βασιλεῖ παραδῆναι, ὅπως ἂν μὴ ξυνάρεται σφίσιν εἰς τὸν κατ' αὐτῇ πόλεμον, ἀλλὰ τε μυρία εἰς ὕβριν αὐτῇ καὶ ἐπήρειαν πραξάντων. ἀλλ' οὖν ἐκ ἐπιτηδείως δοκεῖν ταῦτα δρᾶσαι· ὥς διὰ τὴν τῆς αἰμότητος ὑπερβολὴν ἐπικληθῆναι αὐτὸν παρὰ τῶν Ἰσδαίων Θρακίδαν. οἱ δ' ἀντιπρατιῶνται αὐτῇ, τὸ πλῆθος ὄντες περὶ ὀκτακιχίλις, Φεύγσι νυκτός, καὶ παρ' ὃν ἔζη χρόνον Ἀλέξανδρος, ἴσαν ἐν τῇ φυγῇ. καὶ ἔτος μὲν, ἀπῆλλαχμένος τῆς ἐκ τῶν ταραχῆς, μετὰ πάσης τὸ λοιπὸν ἡρεμίας ἐβασίλευσε.

γ'. Δημήτριος δ' ἐκ τῆς Ἰσδαίας ἀπελθὼν εἰς Βέροϊαν, ἐπολιόρκει τὸν ἀδελφὸν αὐτῇ Φίλιππον, ὄντων αὐτῷ πεζῶν μὲν μυρίων, χιλίων δὲ ἱππέων. Στρατῶν δ' ὁ τῆς Βεροίας τύραννος, Φιλίππῳ σύμμαχων, Ζίζον τὸν Ἀράβων φύλαρχον ἐπεκαλεῖτο, καὶ Μιθραδάτην τὸν Σινάκην, τὸν Παρθυαίων ἐπαρχον. ὧν ἀφικομένων μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ πολισχεκάντων Δημήτριον ἐντὸς τῆς χαρακώματος, εἰς ὃ τοῖς τε τοξέμασι καὶ τῇ δόφῃ συνέχοντες αὐτὸν, ἠνάγκασαν τῆς σὺν αὐτῷ σφᾶς παραδῆναι. λαφυραγωγήσαντες δὲ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τὸν Δημήτριον παραλαβόντες, τὸν μὲν τῷ Μιθραδάτῃ, τῷ τότε βασιλεύοντι Πάρθων, ἐπέμψαν. τῶν δ' Ἀντιοχεῶν ὅσας αἰχμαλώτας εἶναι συνέβηκε, τῆς περὶ τοὺς Ἀντιοχεῦσιν ἀπέδωκεν. Μιθραδάτης δ' ὁ τῶν Πάρθων βασιλεὺς τὸν Δημήτριον εἶχε ἐν τῇ τιμῇ τῇ πάσῃ, μέχρι

petrauit omnium immanissimum. Nam dum epularetur in conspicuo loco cum suis concubinis, imperat eorum circiter octingentos in crucem tolli: eisque adhuc viuentibus eorum liberos et vxores in ipsorum conspectu iugulat, acceptas quidem ab iis iniurias vlciscens, sed tamen seuerius, quam homini licet, poenas exigens, quamuis in mala grauissima, quod verisimile erat, ab ipsis coniectus, dum aduersum illum belligerarent, et in extremum vitae regniue discrimen fuerit adductus, cum non illis suffecerit contra se inuicem dimicare, sed externa etiam auxilia conciuerint, tandemque eo angustiarum perduxerint, vt quam terram in Moabitica et Galaaditica regione subegerat vna cum locis in illa munitis Arabum regi tradiderit, ne belli contra ipsum societatem cum illis iniret; vt alia taceam innumera contra illum, qua iniuriis, qua contumeliis, perpetrata. Veruntamen ista non ex necessitate fecisse videtur: adeo, vt ille vocatus fuerit a Iudaeis, propter summam crudelitatem, Thracidas. Caeterum eius aduersarii milites, qui numero erant circiter octo millia, noctu fugiunt; et, quamdiu vixit Alexander, fugitiui fuerunt. Et is quidem, his turbis liberatus, regnauit deinceps quietissimo.

3. At Demetrius, a Iudaea Beroeam profectus, Philippum fratrem suum oppugnauit, secum habens decem millia peditum et mille equites. Straton vero Berocae tyrannus, Philippi socius, Zizum, qui Arabum tribubus praeerat, acciuit, et Mithradatem Sinacem Parthorum praefectum. Qui, postquam venerunt magno cum exercitu, Demetrium in castris obsident: in quibus eum telis et siti constrictum tenentes, eos, qui cum eo erant, ad ditionem compulerunt: abductaque ex ea regione praeda magna, et capto Demetrio, eum quidem ad Mithradatem, qui tunc in Parthis regnabat, miserunt, Antiochensum vero quotquot captiuos factos esse contigit, eos gratis Antiochenis reddiderunt. At Mithradates Parthorum rex Demetrium apud se omni in honore habuit, de-

νόσω κατέστρεψε Δημήτριος τὸν βίον. Φίλιππος δὲ, ἀπὸ τῆς μάχης εὐθύς, ἐπὶ Ἀντιόχειαν ἐλθὼν, καὶ καταχρὼν αὐτήν, ἐβασίλευσε τῆς Συρίας.

ΚΕΦ. ιε΄.

Ὡς Ἀντίοχος ὁ Διόνυσος, καὶ μετ' αὐτὸν Ἀρέτας στρατεύεται ἐπὶ Ἰσδαίαν· καὶ ὡς Ἀλέξανδρος πολλὰς ἐλὼν πόλεις ἐπανῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐπὶ τρία ἔτη νοσήσας τελευτᾷ. οἳ αὖτε συνεβέβηκεν τῇ Ἀλεξάνδρᾳ.

ΕΠὶτα Ἀντίοχος ὁ κληθεὶς Διόνυσος, ἀδελφὸς ὢν Φιλίππου, τῆς ἀρχῆς ἀντιποιούμενος, εἰς Δαμασκὸν παραγίνεται, καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων ἐγκρατὴς γενόμενος ἐβασίλευσεν. ἐκστρατεύσαντος δ' αὐτῷ ἐπὶ τῆς Ἀραβίας, Φίλιππος ὁ ἀδελφός, ταῦτα ἀκούσας, ἐπὶ Δαμασκὸν ἦλθε. Μιλησίῃ δὲ, ὅς καταλείπτο τῆς ἄκρας Φύλαξ, καὶ τῶν Δαμασκηνῶν παραδόντος αὐτῷ τὴν πόλιν, ἀχάριτος εἰς αὐτὸν γενόμενος, καὶ μηδὲν ὢν ἐλπίσας ἐδέξατο αὐτὸν παραχρῶν, ἀλλὰ τῷ παρ' αὐτῷ φόβῳ βηληθεὶς δοκεῖν παραλαβεῖν τὴν πόλιν ἢ τῇ χάριτι τῇ Μιλησίᾳ, μὴ δωρέμενος αὐτὸν οἷς ἐχρῆν ὑπωπτεύετο, καὶ πάλιν ἐκπίπτει τῆς Δαμασκῆ. ἐξορμήσαντα γάρ αὐτὸν εἰς ἱππὸδρομον ἀπέκλεισεν ὁ Μιλησίος, καὶ τὴν Δαμασκὸν Ἀντιόχῳ διεφύλαξεν. ὁ δὲ, ἀκούσας τὰ περὶ τὸν Φίλιππον, ὑπέστρεψεν ἐκ τῆς Ἀραβίας. στρατεύεται δὲ εὐθύς ἐλθὼν ἐπὶ τὴν Ἰσδαίαν ὀπλίταις μὲν ὀκτακιχίλοις, ἱππεῦσι δὲ ὀκτακοσίοις. δεισας δὲ Ἀλέξανδρος τὴν ἔφοδον αὐτῷ, τάφρου ὀρύττει βαθεῖαν, ἀπὸ τῆς Χαβαρζαβᾶ καταρξάμενος, ἣ νῦν Ἀντιπατρίς καλεῖται, ἄχρι τῆς εἰς Ἰόππην θαλάσσης, ἣ καὶ μόνον ἦν ἐπίμαχον· τειχὸς τε ἐγείρας καὶ πύργους ἀναστήσας ξυλίνους, καὶ μεσοπύργια, ἐπὶ σαδίας ἑκατὸν πεντήκοντα, τὸν Ἀντίοχον ἐξεδέχετο. ὁ δὲ, ταῦτα πάντα ἐμπρήσας, διεβίβαζε ταύτην τὴν δύναμιν ἐπὶ τὴν Ἀραβίαν. ἀναχωρῶντος δὲ τῷ Ἀραβος τὰ πρῶτα, ἔπειτα μετὰ μυρίων ἱππέων ἐξαίφνης ἐπιφανέντος, ὑπαντήσας τότες Ἀν-

nec ipse Demetrius morbo interiit. Philippus vero statim post pugnam istam profectus est Antiochiam, eaque potitus, Syriae regnum adeptus est.

CAP. XV.

Quomodo Antiochus Dionysus, et post eum Arctas expeditionem facit in Iudaeam: utque Alexander, multis civitatibus captis, reuersus est Hierosolyma, et per triennium morbo confectus moritur. et quoniam Alexandras consuluit.

POSTEA Antiochus cognomine Dionysus, Philippi frater, ad principatum adspirans Damascum venit, et ibi rerum potitus rex factus est. Cum autem ille expeditionem fecisset in Arabas, Philippus frater, hac re audita, Damascum se contulit. Vrbe autem ipsi a Milesio, qui arcis relictus erat praefectus, et a Damascenis tradita, cum in Milesium ingratum sese ostendisset, nihilque eorum, quae sperauerat ab eo in urbem recepto, praestitisset, maluissetque videri sui terrore urbem cepisse, quam gratia Milesii, ideo quod illum, ut fieri oportebat, non remunerauerat Philippus, illis in suspicionem venit, et rursus Damascum perdidit. Nam ipsum in circum equestrem egressum exclusit Milesius, et Damascum Antiocho seruauit. Ille vero, auditis, quae Philippo acciderant, ex Arabia reuersus est: moxque profectus in Iudaeam ducit exercitum octo millium peditum et equitum octingentorum. Alexander autem eius aduentum veritus, fossam profundam ducit a Chabarzaba, quae nunc Antipatris appellatur, ad Ioppicum mare, qua sola parte aditus patebat: excitatoque muro, ac structis turribus ligneis et pluteis per stadia centum quinquaginta, Antiochum opperiebatur. Ille vero, omnibus istis operibus incensus, copias illae traiecit in Arabiam. Cumque Arabs primum cederet, deinde cum decem equitum milibus repente se ostenderet, cum illis congressus Antiochus

τίοχος καρτερώς ἐμάχετο· καὶ δὴ νικῶν ἀπέθανε, παραβοηθῶν τῷ πονῶντι μέρει. πεσόντος δὲ Αντιόχῃ, καὶ τὸ στρατεύμα Φεύγει εἰς Κανὰ κώμην, ἔνθα τὸ πλεῖστον αὐτῶν λιμῷ φθείρεται.

β'. Βασιλεὺς δὲ μετὰ τῆτον τῆς Κοίλης Συρίας Ἀρέτας, κληθεὶς εἰς τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τῶν τὴν Δαμασκὸν ἐχόντων, διὰ τὸ πρὸς Πτολεμαῖον τῷ Μενναίῳ μῖσος. στρατεύσας δ' ἐκείθεν ἐπὶ τὴν Ἰδαιάν, καὶ περὶ Ἀδδίδα χωρίον μάχῃ νικήσας Ἀλέξανδρον, ἐπὶ συνθηκῇς ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Ἰδαιᾶς.

γ'. Ἀλέξανδρος δὲ ἐλάσας αὐτὸς ἐπὶ Δίον πόλιν, αἰρεῖ ταύτην· καὶ στρατεύεται ἐπὶ Εσσαν, ἣ τὰ πλείετα ἄξια Ζήνωνι συνέβαινεν εἶναι. καὶ τρισὶ μὲν περιβάλλει τείχεσι τὸ χωρίον· μάχῃ δὲ λαβὼν τὴν πόλιν, ἐπὶ Γαύλαναν καὶ Σελεύκειαν ἐξώρμησε. παραλαβὼν δὲ καὶ ταύτας, προσεξῆλθε καὶ τὴν Αντιόχῃ λεγομένην Φάραγγα καὶ Γάμαλα τὸ Φερίον. ἐγκαλῶν δὲ Δημητρίῳ πολλὰ τῶ τῶν τόπων ἄρχοντι, περιέδυσεν αὐτόν· καὶ τρίτον ἤδη πεπληρωκὸς ἔτος τῆς στρατείας εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψε, προθυμῶς αὐτόν τῶν Ἰδαιῶν διὰ τὴν εὐπραγίαν δεχομένων.

δ'. Κατὰ τῆτον δὲ τὸν καιρὸν ἤδη τῶν Σύρων καὶ Ἰδαιῶν καὶ Φοινίκων πόλεις εἶχον Ἰδαιῶι. πρὸς θαλάσσην μὲν Στρατάνος πύργον, Ἀπολλωνίαν, Ἰόππην, Ἰάμνιαν, Ἀζωτον, Γάζαν, Ἀνθηδόνα, Ραφίαν, Ρινοκόλῳραν· ἐν δὲ τῇ μεσογείᾳ κατὰ τὴν Ἰδαιάν, Ἀδωρα, καὶ Μάρισσαν, καὶ Σαμάρειαν, Καρμήλιον ὄρος, καὶ τὸ Ἰταβύριον ὄρος, Σκυθόπολιν, Γάδαρα, Γαυλαντίδα, Σελεύκειαν, Γάβαλα, Μωαβίτιδας, Εσσιβῶν, Μῆδαβα, Λεμβᾶ, Ορῶνας, Τελίθωνα, Ζᾶρα, Κιλίκιον αὐλῶνα, Πέλλαν· ταύτην δὲ κατέσκαψαν, ἔχ ὑποχομένων τῶν ἐνοικούντων εἰς τὰ πάτρια τῶν Ἰδαιῶν ἔθνη μεταβαλέσθαι. ἄλλας τε πόλεις πρωτεύσας τῆς Συρίας, αἵ ἦσαν κατεστραμμέναι.

ε'. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς, ἐκίμεθης εἰς νόσον κατακλιθεὶς, καὶ τρισὶν ἔτεσι τεταρταίῳ πυρετῷ συχνοῦς, ἔκ ἀπέστη τῶν στρατιῶν, ἕως ἢ τοῖς πόνοις ἐξαναλω-

acriter dimicauit; et quidem vincens occubuit, dum laboranti parti subuenit. Occiso autem Antiocho, exercitus fugit in vicum Canam, vbi maxima eius pars fame conficitur.

2. Post hunc regnauit Aretas in Coele-Syria, vocatus ad principatum ab iis, qui Damascum tenebant, odio Ptolemaei Mennaei. Inde autem cum exercitum in Iudaeam duxisset, atque Alexandrum apud Addida locum munitum praelio vicisset, facta pactione discessit ex Iudaea.

3. Alexander vero, cum secunda vice ad urbem Dion semet aduouisset, eam capit; deinde exercitum ducit ad Essam, vbi erant Zenonis optima quaeque. Et triplici quidem muro locum cingit; vrbe vero praelio capta ad Gaulanam et Seleuciam contendit. et his quoque potitus, in potestatem etiam suam redegit Antiochi vallem et praesidium Gamala. Atque multa Demetrio horum locorum praefecto obiiiciens, ei prouinciam ademittit: et cum iam triennium in ea expeditione consumsisset, domum repetiit, Iudaeis cum magno studio ob res feliciter gestas excipientibus.

4. Eo autem tempore iam Syrorum et Idumaeorum et Phoenicum vrbes tenebant Iudaei. ad mare quidem Stratonis turrin, Apolloniam, Ioppen, Iamnam, Azotum, Gazam, Anthedonem, Raphiam, Rhinocoluram; in mediterraneis vero ad Idumaeam, Adora, et Marissam, et Samariam, montem Carmelum et montem Itabyrium, Scythopolim, Gadara, Gaulanitidem, Seleuciam, Gabala; Moabitidas etiam, Essebonem, Medaba, Lemba, Oronas, Telithonem, Zara, Cilicum vallem, et Pellam; (hanc euerterunt; ideo quod eius habitatores polliceri noluerunt se ad ritus Iudaicos transituros) atque alias praecipuas Syriae vrbes tenebant, quae itidem erant euerfae.

5. Postea autem Alexander ex ebrietate lapsus in morbum, et tribus annis quartana febre vexatus, tamen militia non destitit, donec laboribus exhaustus obiit in

Θείς ἀπέθανεν ἐν τοῖς Γερασσηνῶν ὄροις, πολιορκῶν Παγαβᾶ
 Φερίον πέραν τῆς Ιερδάνου. ὁρῶσα δ' αὐτὸν ἡ βασίλισσα πρὸς
 τὸ τελευτᾶν ὄντα, καὶ μηδεμίαν ὑπογράφοντα μηκέτι σωτη-
 ρίας ἐλπίδα, κλαίῖσα καὶ κοπτομένη, τῆς μελλύσης ἐρημίας
 αὐτὴν τε καὶ τὰς παῖδας ἀπώδυστο, καὶ "τίνι καταλείψεις
 ὅπως ἐμὲ τε καὶ τὰ τέκνα τῆς παρ' ἄλλων βοηθείας δέομαι-
 "να, πρὸς αὐτὸν ἔλγε, καὶ ταῦτ' εἰδώς, πῶς διάκειται πρὸς
 "σέ δυσμενῶς τὸ ἔθνος". ὁ δὲ συνεβέβηκεν αὐτῇ, "πέριθεομαι
 "μὲν οἷς ὑποθήσεται, πρὸς τὸ τὴν βασιλείαν ἀσφαλῶς κατέ-
 "χειν μετὰ τῶν τέκνων, κρύψαι δὲ τὸν θάνατον αὐτῇ πρὸς τὰς
 "στρατιώτας, ἕως ἂν ἐξέλῃ τὸ χωρίον· ἔπειτα ὡς ἂν νικήσῃ
 "λαμπρῶς εἰς τὰ Ιερουσόλυμα παραγενομένη, τοῖς Φαρισαίοις
 "ἐξουσίαν τινὰ παραχθῇ. τότε γάρ, ἐπαμύνοντας αὐτὴν ἀντὶ
 "τῆς τιμῆς, εὐνὴν καταστήσῃ αὐτῇ τὸ ἔθνος, δύνασθαι δὲ πα-
 "λὺ παρὰ τοῖς Ιουδαίοις τότε ἔφασκε, βλάψαι τε μισοῦν-
 "τας, καὶ φίλους διακείμενους ὠφελῆσαι· μάστιγα γὰρ πιστεύου-
 "σαι παρὰ τῷ πλήθει περὶ ὧν ἂν καὶ φθονῶντες τι χαλεπὸν
 "λέγωσιν, αὐτὸν τε προσκρῖναι τῷ ἔθνει διὰ τῆς ἔλγης,
 "ὕβριδιέντας παρ' αὐτῇ. σὺ τοίνυν, εἶπεν, ἐν τοῖς Ιερουσόλυ-
 "μοις γενομένη, μετάπεμψαι μὲν τὰς πρωτεύοντας αὐτῶν·
 "ἐπιδείξασα δὲ τὸ σῶμα τέμνον ἐκείνοις, ὅπως μοι βάλω-
 "ται χρῆσθαι μετὰ πολλῆς ἀξιοπιστίας ἐπίτροπε, εἴτε καθυ-
 "βεῖξιν ἀταφία μεθελήσῃσι τὸν νεκρὸν, ὡς πολλὰ πισπο-
 "νότες ἐξ ἐμῆ, εἴτ' ἄλλην τινὰ κατ' ὁργὴν αἰκίαν τῷ σώματι
 "προσφέρειν βελήσονται. καὶ μηδὲν δίχα τῆς ἐκείνων γνώμης
 "ἐν τῇ βασιλείᾳ διαπράττειν ὑπάρχον. ταῦτά σε πρὸς αὐ-
 "τὰς εἰπάσης, ἐγὼ τε λαμπροτέρας ἀξιοθήσομαι πρὸς αὐ-
 "τῶν κηδείας, ἥς ἂν ἔτυχον ἐκ σῆ, μηδὲν διὰ τὸ ἐξεῖναι ποιῆν
 "με κακῶς τὸν νεκρὸν διαθῆναι θελησάντων· σὺ δὲ βεβαίως
 "ἄρξεις." ταῦτα παρημέσας τῇ γυναικὶ τελευτᾷ, βασιλεύ-
 σας ἔτη ἑπτὰ καὶ εἴκοσι, βιώσας δ' ἐνὸς δέοντος πεντήκοντα.

Gerasenorum montibus, obsidens praesidium, Ragaba
 trans Iordanem. Regina autem videns eum iam in ex-
 tremis esse, et nullum amplius salutis spem prae se fe-
 rentem, flebat et lamentabatur, se suosque matos deplo-
 rans, qui deserti futuri essent: et, "cui me, ipsi dice-
 bat, ita relinquis et liberos ope aliena indigentes, pro-
 pterea quod non ignores, quam infensa sit tibi Iudaeo-
 rum gens." Ille vero ei consuluit, "ut suis monitis
 pareret, ut regnum et liberos tuto conservaret, mor-
 tem vero suam milites celaret, donec locum expugnas-
 set: deinde quasi victrix splendide Hierosolyma se con-
 ferret, et Phariseis potestatem aliquam praeberet. hos
 enim, eam ob honorem laudantes, conciliaturos ei na-
 tionis benevolentiam. Hos scilicet plurimum posse apud
 Iudaeos dicebat, et laedere quos oderint, et iuvare qui-
 bus bene velint: maxime enim eis vulgo credi, si de
 quopiam, quamvis per invidiam, maledicant; seque
 adeo in odium gentis propter eos incurrisse, quod eos
 affecisset contumelia. Quare tu, subiiciebat, ubi Hie-
 rosolyma peruenieris, accersito eorum primarios: illis-
 que meo corpore ostenso, potestatem eis facito, probe
 composita ad fidem oratione, utendi me arbitrato suo,
 siue cadaueri meo, sepulturae honore privato, voluerint
 illudere, ut qui multa a me perpessi fuerint, siue aliam
 quamcunque iniuriam corpori meo ex iracundia facere
 libuerit. teque nihil in regno sine eorum sententia factu-
 ram promittito. Haec te ad eos loquuta, et ego splen-
 didiore funere ab eis efferar, quam a te efferer, propter-
 ea quod, quia eis me mortuum iniuriose tractare licebit,
 id facere non libebit: et tu tuto regnabis." Haec ille
 postquam uxorem monuit, vitam finiuit, cum quidem re-
 gnasset annos viginti septem, vixissetque vndequinqua-
 ginta.

ΚΕΦ. 15.

Ὡς Ἀλεξάνδρα, εἰς εὐνοίαν ὑπάγασα τὰς Φαρισαίους, τὴν βασιλείαν ἔτσιν ἐνθά κατέχευε, καὶ πολλὰ κατορθώσασα μετὰ δόξης ἀπέθανεν.

Η Δὲ Ἀλεξάνδρα, τὸ Φερίον ἐξελεύσα, κατὰ τὰς τῷ ἀνδρὸς ὑποθήκας, τοῖς τε Φαρισαίοις διελέχθη, καὶ πάντα ἐπ' ἐκείνοις θειμένη, τὰ τε περὶ τῷ νεκρῷ, καὶ τὰ περὶ τῆς βασιλείας, τῆς μὲν ὁργῆς αὐτὰς τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἔπαυσεν, εὐνὴς δ' ἐποίησε καὶ Φίλης. οἱ δ' εἰς τὸ πλῆθος παρελθόντες, ἐδημυγέρουσι, τὰς πράξεις τῷ Ἀλεξάνδρῃ διηγόμενοι, καὶ ὅτι δίκαιος αὐτοῖς ἀπόλοιτο βασιλεὺς· καὶ τὸν δῆμον εἰς πένθος, καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῆς κατήφειαν ἐξεκαλίσσαντο τοῖς ἐπαίνοις, ὥς τε καὶ λαμπρότερον, ἢ τινὰ τῶν πρὸ αὐτῆς βασιλέων, αὐτὸν ἐκήδευσαν. δύο μὲντοι υἱὲς Ἀλέξανδρος κατέλιπεν, Τεκανὸν καὶ Δρισόβηλον, τὴν δὲ βασιλείαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν διέθετο. τῶν δὲ παίδων, Τεκανὸς μὲν ἦν ἀδελφὴς πράγματα διοικεῖν, καὶ βίον ἡσυχίον μᾶλλον ἡγαπηκώς. ὁ δὲ νεώτερος Δρισόβηλος, δραστήριός τε ἦν καὶ θαρσαλέος. ἐς ἐργατο μὲν οὖν ὑπὸ τῷ πλῆθει ἡ γυνή, διὰ τὸ δοκεῖν, ἐφ' οἷς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐξήμαρτε, συχεραίνειν.

β'. Ἡ δὲ ἀεχιρεά μὲν ἀποδείκνυσιν Τεκανὸν, διὰ τὴν ἡλικίαν, πολὺ μὲντοι πλέον διὰ τὸ ἄπραγμον αὐτῆς. καὶ πάντα τοῖς Φαρισαίοις ἐπιτρέπει ποιεῖν· οἷς καὶ τὸ πλῆθος ἐκέλευσε πειθαρχεῖν, καὶ εἴ τι δὲ καὶ τῶν νομίμων Τεκανὸς ὁ πειθερὸς αὐτῆς κατέλυσεν, ὧν εἰσῆνεγκαν οἱ Φαρισαῖοι κατὰ τὴν πατρῶϊαν παράδοσιν, τῷτο πάλιν ἀποκατέστησε. τὸ μὲν ἂν ὄνομα τῆς βασιλείας εἶχεν αὐτὴ, τὴν δὲ δύναμιν οἱ Φαρισαῖοι. καὶ γὰρ φυγάδας ἔτοι κατήγον, καὶ δεσμώτας ἔλυον, καὶ καθάπαξ ἔδδεν δεσποτῶν διέφερον. ἐποιεῖτο μὲν τοι καὶ ἡ γυνὴ τῆς βασιλείας πρόνοιαν, καὶ πολὺ μισοφροσύνῃ συνίστησι, καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν ἀπέδωκε πλείονα, ὥς καταπλήξαι τὰς πέριξ τυράννας, καὶ λαβεῖν ὅμνηα αὐτῶν. ἡρέμῃ δὲ ἡ χώρα πᾶσα παρέξ τῶν Φαρισαίων. ἔτοι γὰρ

CAP. XVI.

Quomodo Alexandra, Phariseorum beneuolentia sibi conciliata, regnum per nouem annos tenuit; et, cum multa praeclare gessisset, cum gloria e vita excessit.

Alexandra vero, expugnato praesidio, ut mariti monita postulabant, et Phariseos alloquuta est, et omnibus in eorum potestate positus, tum de mortuo, tum de regno, eorum in Alexandrum iram sedauit, eosque beneuolos et amicos reddidit. Itaque in vulgus progressi conciones habebant, res gestas Alexandri recensentes et iustum sibi regem periisse dicentes: tantumque laudationibus effecerunt, ut populus eum luxerit atque deploraauerit; ita ut magnificentius sit elatus, quam quisquam regum, qui eum antecesserant. Caeterum reliquit Alexander duos filios, Hyrcanum et Aristobulum, sed regnum Alexandriae testamento commisit. E pueris autem Hyrcanus ad res administrandas parum habilis erat, et vitae quietae magis addictus: iunior vero Aristobulus nauus erat et audax. Et quidem mulier erat in multitudinis gratia, propterea quod mariti peccata grauiter ferre videbatur.

2. Illa vero pontificem fecit Hyrcanum, cum propter aetatem, tum multo magis propter eius seignitatem, et omnia Phariseis gerenda permisit: quibus et multitudinem obedire iussit; et si quod institutum Hyrcanus eius fover aboleuerat, eorum, quae Pharisei a patribus accepta tradiderant, id illa restituit. Itaque regni nomen habebat ipsa, potestatem vero habebant Pharisei. nam et exsules isti reuocabant, et uiectos soluebant, et prorsus nihil a dominis differebant. Quanquam et femina regni curam gerebat, multosque milites mercede conductos collegit, et suas vires maiores effecit; adeo ut finitimos tyrannos terruerit, et obsides ab eis acceperit: eratque uniuersa regio quiescente, exceptis Phariseis, nam illi reginam turba-

ἐπετάραττον τὴν βασίλισσαν, πείθοντες, ὥς κτείνουσιν τὰς
 Ἀλεξάνδρῳ παραινίσαντας ἀνελεῖν τὰς ὀκτακοσίας. εἴτα
 αὐτοὶ τέτων ἓνα σφάττεισι Διογένην, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλας
 ἐκ' ἄλλοις, ἕως οἱ δυνατοὶ παρελθόντες εἰς τὸ βασίλειον,
 καὶ μετ' αὐτῶν Λεϊσόβυλος· ἐώκει γὰρ τοῖς γινομένοις δυσά-
 ναχαιῶν, καὶ δῆλος ἦν καθάπαξ, εἰ ἀφορμῆς λάβοιτο, μὴ
 ἐπιτρέψων τῇ μητρί· ἀνεμίμνησκον, "ὅσα κατορθώσαντο τοῖς
 "κινδύνοις, δι' ὧν τὸ σφίσι βέβαμον τῆς πίστεως πρὸς τὸν δε-
 "σπότην ἐπεδείξαντο, ἀνθ' ὧν ὑπ' αὐτῇ μεγίστων ἡξιώθησαν,
 "καὶ εἰδόντο μὴ ἄχρι τῆ παντὸς ἔμπαλιν τρέψαι σφίσι τὰς
 "ἐλπίδας. ἀποφυγόντας γὰρ τὸν ἐκ πολεμίων κίνδυνον, ἐν
 "τῇ οἰκίᾳ ὑπὸ ἐχθρῶν δίκην βοσκημάτων κόπτεσθαι, μηδε-
 "μίας τιμωρίας ὄσσης. ἔλεγόν τε, ὥς, εἰ μὲν ἀρεκωθεῖεν τοῖς ἀνη-
 "ξημένοις οἱ ἀντίδικοι, διὰ τὸ πρὸς τὰς δεσπότας γηήσιον με-
 "τρέως οἴσεν τὰ ζυμβάντα, εἰ δ' αὖ μέλλουσιν ταῦτα μετιέ-
 "ναι, ἡτῆντο μάλιστα μὲν δοθῆναι σφίσιν ἀπαλλαγὴν. ὃ γὰρ
 "ἂν ὑπομῆναι χωρὶς αὐτῆς περισσασθᾷ τι σωτηριον, ἀλλ'
 "ἀσμενίζουσιν θνήσκοντες πρὸς τοῖς βασιλεῖσις, ὥς μὴ συγ-
 "γνώσεν αὐτοῖς. αἰσχρὸς τε εἶναι σφίσι καὶ τῇ βασιλίσσει, εἰ
 "πρὸς αὐτῆς ἀμελεῖμενοι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῇ ἀνδρὸς ἐκ-
 "δεχθεῖσιν· ἀντὶ παντὸς γὰρ ἂν τιμήσασθαι Ἀρέταν τε τὸν
 "Ἀραβα καὶ τὰς μονάρχας, εἰ ἀποξενολογήσαμεν τοσοῦδε
 "ἄνδρας, οἷς ἦν τάχα Φρικῶδες καὶ τένομα πρὶν ἀκκαθῆναι.
 "εἰ δὲ μὴ τόγε δεύτερον, εἰ τὰς Φαρισαίους αὐτῇ προτιμᾶν
 "ἔγνωσται, κατατάξαι ἕκαστον αὐτῶν ἐν τοῖς Φερεῖσις. εἰ γὰρ
 "ὥδε δαίμων τις ἐνεμέσσησεν τῷ Ἀλεξάνδρῳ οἴκῳ, αὐτὸς γε
 "μὴν ἂν ἀποδέξαι καὶ ἐν ταπεινῷ χήματι βιοτεύοντας.

γ'. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα λεγόντων αὐτῶν, καὶ εἰς οἶκτον
 τῶν τεθνεώτων καὶ τῶν κινδυνευόντων τὰς Ἀλεξάνδρῳ δαίμο-
 νας ἐπικαλεσμένων, ἅπαντες οἱ περιεστῶτες ὤρμησαν εἰς δά-
 κρυα. μάλιστα δὲ Λεϊσόβυλος, ὅπως ἔχει γνώμην, εἰδὼς,
 πολλὰ τὴν μητέρα κακίζων. ἀλλὰ γὰρ ἐκείνοι μὲν αἴτιοι
 σφίσιν αὐτοῖς τῶν συμφορῶν ἐγένοντο, κατὰ Φιλαρχίαν ἐκλε-
 λυσσηκυῖα γυναῖκί παρὰ τὸ εἰκὸς βασιλεύειν, γενεᾶς ἐν ἀκμῇ

bant, suadentes, vt eos interficeret, qui Alexandro auctores fuerunt, vt octingentos simul necaret. Tandemque ipsi eorum vnum occiderunt, nomine Diogenem, et post eum alios supra alios, donec potentiores in regiam ingressi, vna cum Aristobulo (videbatur enim aegae ferre quae fiebant, et omnino prae se ferebat, si vires nactus esset, non se ea permissurum matri) cominemorabant ei, “quanta feliciter gesserunt pericula adeundo, quibus se fidos firmosque domino probauerant, adeo vt ab eo maxima consequuti fuerint, orantque, ne suas spes velit prorsus in contrarium vertere. nunc enim qui ex hostium periculo elapsi essent, domi ab inimicis more pecudum mactari, nemine ipsis opem ferente. aiebantque, si aduersariis iam interfectis contenti sint, propter innatum erga Dominos affectum patienter se laturos quae acciderant; sin in eisdem perseveraturi sint, petebant inprimis sibi dari missionem: neque enim eos esse, qui sine regina salutem vllam sibi quaerere sustineant, qui libenter in regia morituri sint, si ipsis venia non detur. turpe quidem et ipsis esse et reginae, si ab ea neglecti a mariti inimicis excipiantur: in maximis enim posituros Aetam Arabem caeterosque principes, si liceat conducere tot viros, quorum vel nomen fortasse terribile erat eis, priusquam plane auditum. Quod si nec posterius hoc placeat, si Phariseis tantum tribuere statuit, se diuersos in praesidiis disponat. Si enim daemon aliquis Alexandri domum vsque adeo persequatur, se quidem non recusare, quo minus in humili conditione viuant.

3. Haec autem illis et alia multa dicentibus, et ad mortuorum periclitantiumque misericordiam Alexandri manes inuocantibus, omnes circumstantes in lacrymas proruperunt. Maxime autem Aristobulus, quomodo esset animatus, ostendebat; multa conuicia ingerens matri. Verum illi quidem sibiipsis calamitatum auctores fuerunt, qui feminae imperii cupidine furenti contra fas commiserunt regni habenas, Regia prole aetate iam flo-

ἔσης, ἐπιτρέψαντες. ἡ δὲ, ἔκ ἔχασα ὅ, τι πράξει μετὰ τῷ εὐπρεπῆς, τὴν Φυλακὴν τῶν χωρίων σφίσιν ἐπίστυσεν, ὅτι μὴ Τεκνίας καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Μαχαερῶντος, ἐνθα τὰ πλείετα ἄξια ἦν αὐτῇ. καὶ μετ' ἑ πολὺ τὸν υἱὸν Ἀριστόβηλον μετὰ στρατίας ἐξέπεμψεν ἐπὶ Δαμασκόν, κατὰ Πτολεμαῖον τῷ Μενναίῳ λεγομένῳ, ὃς βαρὺς ἦν τῇ πόλει γείτων. ἀλλ' ὁ μὲν ἔδδεν ἐργασάμενος σπαρδῆς ἄξιον ὑπέστρεψεν.

δ'. Κατὰ δὲ τῆτον τὸν καιρὸν ἀγγέλλεται Τιγράνης ὁ τῶν Ἀρμενίων βασιλεὺς, ἅμα μυριάσι στρατιωτῶν πεντήκοντα, ἐμβεβληκὼς εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἐπὶ τὴν Ἰσδαίαν ἀφ' ἱξόμενος. τῆτο ὥσπερ εἰκὸς ἐφόβησε τὴν βασιλίσσαν καὶ τὸ ἔθνος· καὶ δῶρα δὲ πολλὰ καὶ λόγῳ ἄξια πέμπουσιν αὐτῷ καὶ πρέσβεις, πολιορκοῦντι τὴν Πτολεμαῖδα. βασιλίσσα γὰρ Σελήνη, ἡ καὶ Κλεοπάτρα καλεσμένη, τῶν ἐν τῇ Συρίᾳ κατῆρχεν, ἡ καὶ ἐνήγαγε τὰς ἐνοικοῦντας ἀποκλεῖσαι Τιγράνην. συνεντύχανον οὖν αὐτῷ, καὶ ἐδέοντο χρεστὰ περὶ τῆς βασιλείας καὶ τῷ ἔθνει συγγινώσκειν. ὁ δὲ, ἀποδεξάμενος αὐτὰς τῆς ἐκ διαστήματος θεραπείας, ἐλπίδας ὑπέθετο χρεστὰς. ὅρτι δὲ τῆς Πτολεμαίδος ἐαλωκυίας, ἀγγέλλεται Τιγράνη, Λεύκωλλον διώκοντα Μιθραδάτην, ἐκεῖνα μὲν διαμαρτεῖν, εἰς τὰς Ἰβήρας ἀναφυγόντας, τὴν δὲ Ἀρμενίαν πορθέσαντα πολιορκεῖν. Τιγράνης δὲ, ταῦτα ἐπιγνὼς, ἀνεχώρει τὴν ἐκ οἴκου.

ε'. Μετὰ δὲ τῆτο, τῆς βασιλείας εἰς νόσον χαλεπὴν ἐμπεσούσης, δόξαν Ἀριστοβέλῳ τοῖς πράγμασιν ἐπιτίθεσθαι, τῆς νοκτὸς ὑπέξελθων μεθ' ἑνὸς τῶν θεραπόντων, ἧς ἐπὶ τὰ Φερίαι, ἵνα οἱ πατρῷοι κατετάχθησαν αὐτῷ φίλοι. πάλα γὰρ ἀχθόμενος οἷς ἔπραττεν ἡ μήτηρ, πολὺ μᾶλλον ἔδεισε, μὴ ἀποθανύσης ἐπὶ τοῖς Φαρισαίοις τὸ πᾶν γένος αὐτῆς ὑπάρξειεν. εἶρα γὰρ τὸ ἀδύνατον τῷ μέλλοντος διαδέχεσθαι τὴν ἀρχὴν ἀδελφῷ. ξυνήδει δ' ἡ αὐτῇ γυνὴ τῇ πράξει μόνῃ, ἣν κατέλειπεν αὐτόθι μετὰ τῆς γυναικός. καὶ πρῶτον ἀφικόμενος εἰς Ἀγαθα, ἐνθα Γαλατῆς ἦν τῶν δυνατῶν, ὑπεδέχθη πρὸς αὐτῇ. μεθ' ἡμέραν δὲ τῇ βασιλίσει αἰδομένης

rente. Itaque ipsa non habens, quod honeste faceret, custodiam locorum munitorum ipsis credidit, excepta Hyrcania et Alexandrio et Machaerunte, ubi pretiosissima quaeque habebat. Et haud multo post filium suum Aristobulum cum exercitu misit Damascum, aduersus Ptolemaeum cognomine Meanaeum, qui grauis erat urbi vicinus. Sed ille, re quidem nulla memorabili gesta, reuersus est.

4. Eo autem tempore nunciatur Tigranes Armeniorum rex cum quingentis hominum millibus inuasisse Syriam, et adoriturus Iudaeam. id quod, ut par fuit, terruit Regiam et gentem vniuersam: quo factum est, ut per legatos multa magnique pretii dona ei mitterent, obfidenti Ptolemaidem. Regina enim Selene, quae et Cleopatra dicebatur, Syriae imperabat; quae et incolae induxit, ut Tigrani portas clauderent. Igitur eum conuenerunt legati; et ut de Regina deque gente Iudaeorum nihil nisi bonum statueret, orarunt. Ille vero, collaudatis eis, quod ex longinquo se coluissent, bonam spem eis fecit. Iam vero Ptolemaide modo capta, nunciatur Tigrani, Lucullum, dum Mithradatem persequitur, illum quidem non esse assequutum, quia in Iberas effugisset, sed Armeniam depopulatum esse, atque oppugnare. Tigranes autem, his cognitis, domum se recipere contendit.

5. At post haec, Regina difficili morbo correpta, Aristobulus aggrediendas sibi res arbitratus, noctu clam egressus, cum vno famulo, adiit praesidia, ubi paternos amicos dispositos habuit. Iampridem enim iniquo animo ferens facta matris, longe etiam magis timebat, ne, ea mortua, eius vniuersum genus esset in Pharisaeorum potestate. videbat enim infirmitatem fratris, qui in principatum successurus erat. Eius autem facti conscia erat sola coniux; quam ibi cum prole sua reliquit. Ac primum ad Agaba profectus, ubi Galaestes vnus ex potentibus erat, admisus est ab eo. Orta autem die sentit Regiam fugam

γίνεται τῆς Αριτοβάβη Φυγῆς· καὶ μέχρι τινὸς ὄφειτο γεγενῆσθαι τὴν ἀναχώρησιν ἐκ ἐπὶ νεωτερισμῶν· ὡς μέντοι ἦκον ἀπαγγέλλοντες, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις, ἔτι κατελήφει τὸ πρῶτον χωρίον, καὶ τὸ δεύτερον, καὶ ξύμπαντα· εὐθύς γὰρ ἐνὸς ἀρξαμένης πάντα ὑπήγετο πρὸς τὸ ἐκεῖνα βῆλημα· τότε δὴ ἐν μεγίσταις ταραχαῖς ὑπῆρχεν ἢ τε βασίλισσα καὶ τὸ ἔθνος. ἤδεισαν γὰρ ἢ πόρρω τῇ δύνασθαι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν κρατῦναι τὸν Αριτοβῆλον ὄντα· μάλιστα δ' ἔδεισαν, μὴ ποιῆν εἰσπράξαιτο ὧν παρώνησαν αὐτῇ τὸν οἶκον. δόξαν ἔν τὴν γυναῖκα αὐτῇ καὶ γενεὰν εἰς τὸ ὑπὲρ τῇ ἱερῇ Φερύριον κατέθεσαν. Αριτοβῆλῳ δὲ ὡς ἂν ἐκ πολλῶν συχνὰ συναρνήθη, ἀφ' ὧν δὴ καὶ κόσμος ἤδη βασιλείος περὶ αὐτὸν ἦν. χεδὸν γὰρ ἐν ἡμέραις δεκαπέντε χωρίων ἐκράτησεν εἰκοσιδύο, ὅθεν ἀφορμὰς ἔχων, στρατιὰν ἤθροισεν ἀπὸ τε Λιβάνη καὶ Τράχωνος, καὶ τῶν μοναρχῶν. οἱ γὰρ ἄνθρωποι, τῷ πλείονι ὑπαγόμενοι, ῥαδίως ὑπήκων· ἄλλως δὲ νομίζοντες, εἰ ξυλλάβοιεν αὐτῶ τῶν μὴ προσδοκωμένων ἐχ' ἥσσαν καρπώσεσθαι τὴν βασιλείαν, ὡς αὐτοὶ τῇ κρατῆσαι πρόφασιν γενήσθαι. τῶν δὲ Ἰουδαίων οἱ πρεσβύτεροι καὶ Τρεπανὸς εἰσήλθον ὡς τὴν βασίλισσαν, καὶ ἐδέοντο ὑποθέσθαι γνώμην περὶ τῶν ἐνεσῶτων. τὸν γὰρ Αριτοβῆλον, τῶν πάντων χεδὸν ἤδη κυριεύειν, ὁπότε χωρίων τοσάτων κρατήσκειν. ἄτοπον δὲ, εἰ καὶ τὰ μάλιστα κάμνοι, περιέσσης αὐτῆς κατὰ σφῆς βεβλῦσθαι. περιεσάναι δὲ τὸν κίνδυνον ἢ διὰ μακρῆς σφίσιν. ἡ δὲ αὐτὴς ἐκέλευσε πράττειν, ὃ, τι δοκῇσι χρησίμων εἶναι· πολλὰς δὲ αὐτοῖς ἀφορμὰς λιπέσθαι· τὸ ἔθνος ἐρρωμένον, καὶ τὴν δύναμιν, καὶ τὰ ἐν τοῖς γαζοφυλακίοις χρήματα· αὐτῇ γὰρ μικρὸν ἔτι μέλει τῶν πραγμάτων, ὡς ὑπολείποντος ἤδη τῇ σώματος.

ε'. Ταῦτ' εἰπῶσα μετ' ἢ πολὺ ἐτελεύτησε, βασιλεύσασα ἔτη ἐννέα, τὰ δὲ σύμπαντα βιώσασα τρία καὶ ἐβδομήκοντα. γυνὴ τῷ ἀδελφεῖ τῇ Φύλῃ κατ' ἑδὲν χρησαμένη. θανὴ γὰρ εἰς τὸ Φίλαρχον ἐν τοῖς μάλιστα γενομένη διήλεγξε ἔργους τό, τε πρακτικὸν τῆς ἐν αὐτῇ γνώμης, καὶ τὸ

Aristobuli: et aliquamdiu arbitrata est non rerum nouarum studio discessisse. Verum postquam alii super alios venerunt, qui nunciarent, illum primum praesidium occupasse, deinde secundum, et vniuersa: (statim enim facto ab vno initio, omnia ad illius arbitrium sequebantur) tunc quidem in maximis turbis esse coeperunt, tam Regina, quam gens. Videbant enim, non multum abesse Aristobulum, quin sibi principatum confirmare posset: maximeque metuebant, ne poenam irrogaret eis, quoniam in eius domum debacchati fuissent. Itaque visum est eis eius vxorem et liberos in praesidio collocare, quod supra sanum erat. Ad Aristobulum autem tam magnus frequenter fiebat confluxus, vt iam ornata regio stiparetur. nam diebus fere quindecim occupauit loca inuicem viginti duo; vnde opibus sibi comparatis exercitum colligebat a Libano, et Trachone, et principibus. Homines enim, maiorem partem sequentes, facile obtemperabant: accedebat eo, quod sperabant, si eum in rebus non speratis adiuuissent, non minorem ex regno fructum ad se rediturum, vt qui ei eius obtinendi causa exstissent. Iudaeorum autem seniores et Hyrcanus adierunt Reginam; et vt super instantibus consilium daret, orarunt. Aristobulum enim, tantis locis occupatis, prope modum rerum omnium iam potiri. se autem non decere, etiamsi maxime ipsa aegrotet, ea superflite, consilii aliquid seorsim capere. periculum autem iam esse paene pro foribus. At illa iussit, vt, quod vtile iudicaret, illud facerent: restare eis multas facultates, gentem validam, et exercitum, et fisci pecuniam. sibi quidem parum iam curae esse negotia, vt quae corporis viribus iam deficeretur.

6. Postquam ista dixisset, non multo post obiit; cum regnasset annos nouem, et vixisset in vniuersum LXXXIII. Mulier, quae sexus sui imbecillitatem nulla in re adhibuit prodiditue. nam cum ingenti regnandi cupiditate, vt quae maxime, teneretur, et quibus egerit quam apto

αἰσύνετον τῶν αἰὲν πταιόντων περὶ τὰς δυναστείας ἀνδρῶν. τὸ
 γὰρ παρὸν κρεῖττον ἀξιῷσα τῇ μέλλοντος, καὶ πάντα δεύ-
 τερα τιθεμένη τῇ ἐγκρατῶς ἀρχεῖν, ἤτε καλῶ ἤτε δικαίᾳ,
 ἕνεκά γε τούτων, ἐπετρέφετο. εἰς γοῦν τούτο τῷ οἴκῳ αὐτο-
 χρίας τὰ πράγματα περιέστησεν, ὥστε ἦν μετὰ πλείων κιν-
 δύνων καὶ ταλαιπωριῶν περιεκτέτατο δυναστείαν, ἐπιθυμία
 τῶν μὴ προσηκόντων γυναικῶν, χρόνοις δὲ πολλοῖς ὕστερον
 ἀφαιρεθῆναι, τοῖς μὲν δυσμενῶς ἔχουσι πρὸς τὸ γένος αὐ-
 τῶν τὴν αὐτὴν γνώμην προοδεῖσα, τὴν δὲ ἀρχὴν ἔρημον τῶν
 προσηγμένων ποιησαμένη. καὶ ξυμφορῶν δὲ ἐνέπλησε καὶ
 ταραχῆς ἐξ ἧς ὡς ἐπολιτεύσατο καὶ μετὰ τὴν τελευταίην
 τὸ βασίλειον. δὲ μὴν ἀλλὰ καίπερ ἄνω ἀρξασα, ἐν εἰρήνῃ
 τὸ ἔθνος διαφύλαξε. τὰ μὲν οὖν περὶ Ἀλεξάνδρου τούτου
 εἶχε τέλος.

fuert ad res gerendas animo ostendit, et quam hebetia sint virorum ingenia, qui in imperandi potestate titubare solent. Nam praesentia futuris potiora existimans, aliisque omnibus insuper habitis modo imperiose dominaretur, nec honesti nec iusti, illorum saltem gratia, rationem habebat. Veruntamen res suae familiae eo infelicitatis perduxit, ut potentiam, quam multis periculis et laboribus parauerat, desiderio eorum, quae mulieri non conueniebant, haud multo post amiserit; ut quae eadem cum illis senserit, qui animo essent in familiam regiam maleuolo, regnumque potentium praesidio destitutum reliquerit, praetereaque ex sua, dum viueret, reipublicae administratione regiam post obitum calamitatibus turbisque compleuit. Veruntamen licet hoc modo in imperio se gesserit, gentem in pace conseruauit. Et quidem res Alexandrae hunc exitum habuerunt.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν τριάκοντα καὶ δύο.

- α'. Ὡς μετὰ τὸν Αλεξάνδρου θάνατον ὁ νεότερος αὐτοῦ τῶν πατρῶν Αριεὺς βασιλεὺς ἐπολέμειεν πρὸς Τρκανὸν τὸν ἀδελφὸν παρ' τῆς βασιλείας, καὶ κρατήσας αὐτὸν συνεδίωκεν εἰς τὴν ἐν Ἱερουσαλὺμοις βάριν· ὧς αὐτὸς ὡς συμβάντες ἤκουον βασιλεύειν μὲν Αριεὺς βασιλεὺς, Τρκανὸν δὲ ἰδιωτεύειν.
- β'. Περὶ τοῦ Αντιπάτρου καὶ γίνεσθαι αὐτὸν, καὶ τίνα τρόπον ἐκ μικρῆς καὶ τῆς τυχερῆς ἀφορμῆς εἰς ἀκμὴν ἦεν καὶ ὅταν ἦεν τοῦ πατρὸς προύχων, καὶ μέγας δυναμίας· καὶ ὅτι πείσαντος Τρκανὸν Αντιπάτρου φυγεῖν ἐξ Ἱερουσαλὺμον πρὸς Ἀρίταν τὸν τῶν Αράβων βασιλῆα, ἰκέλευσεν ἰσθμὸν καταγκρεῖν αὐτὸν εἰς τὸν βασιλείαν, γινέσθαι πολλὴν ὥσκειν καὶ χρήματα ὑποσχεόμενος.
- γ'. Ὡς Ἀρίτας, προειδεχόμενος τὸν Τρκανὸν, ἐκρίτευσεν ἐπὶ τὸν Αριεὺς βασιλεὺς, καὶ συμβαλὼν καὶ κρατήσας τὴν μάχην συνεδίωκεν ἐπὶ Ἱερουσαλὺμον, καὶ περιμαζίσας τὸν κρατίστην ἐπολιόρκει τὴν πόλιν.
- δ'. Ὡς Σκαῦρος πέμψαντος ἀπὸ Ἀρμενίας εἰς Συρίαν Μάρκον Πομπηίου, ἦεν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Τρκανὸς καὶ Αριεὺς βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἐν μάχῃ συμμάχους παρακαλῶντες αὐτὸν.
- ε'. Ὡς Σκαῦρος τετρακοσίους διαφθαρῆς ταλάντοις Αριεὺς βασιλεὺς προσέδωκεν.
- ς'. Ὡς Πομπηίου εἰς Δαμασκὸν ἐκ τῆς Ἀρμενίας ἰσθμὸς, Αριεὺς βασιλεὺς καὶ Τρκανὸς ἐπ' αὐτὸν ἦσαν παρ' τῆς βασιλείας δικαιολογούμενοι. ὑπέρθετος Πομπηίου, παρ' ὃν ἰσθμὸν διενύστεσθαι φέροντος, ὥς ἔν ἐν εἰς τὴν ἐκείνων χώραν παραγίνονται.
- ζ'. Ὡς οὖν οἱ Αριεὺς βασιλεὺς, τίνα ἔχει δύνανται ὁ Πομπηίου ἀνεχόμενος εἰς τὴν Ἰσθμὸν· καὶ ὡς ἀγανακτικὸς αὐτὸν, καὶ κρατεῖσας αὐτὸν, εἰς Ἀλεξάνδρειον Αριεὺς βασιλεὺς ἀνεχόμενος τὸν φέρειν, ὅταν ὃν καὶ δυσκαταμάχων.
- η'. Ὡς Πομπηίου, τότε συνιδὼν, κρατηγόμενος χρησάμενος ἵππους τὸν Αριεὺς βασιλεὺς καταλιπὼν τὸν φέρειν, καταβῆναι πρὸς αὐτὸν, ὡς βασιλευσόμενος αὐτὸν τὴν ἀγνοίαν· εἰς πεισίντα, καὶ πολλὰς δικαιολογησάμενος πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ἀνάγκη τῆς φερέσθαι τὴν αὐτὴν χεῖρ γράψαι, καὶ παραδόναι αὐτὸν τὸν φέρειν.
- θ'. Ὡς Αριεὺς βασιλεὺς τὸτο ποιήσας διὰ φόβου, ἔπειτα δυσχερῆσαι, ἐπὶ τῷ μνηστὴρ ἐν προσέδωκεν παρὰ Πομπηίου τυγχάνειν, ἀνεχόμενος, εἰς Ἱερουσαλὺμον ἐνυλίσσων αὐτὸν.
- ι'. Ὡς, Πομπηίου κατὰ πόδα μετὰ τῆς κρατῆς κατακαυθίσαντος, μεταβῆναι Αριεὺς βασιλεὺς, καὶ προελθὼν ἄλλῃ ἱερὸν ἀπὸ τῆς πόλεως αὐτὸν, καὶ συγγνώμης τυχεῖν δευτέρως παρ' τῶν ἡμερησίων, τὴν τε πόλιν καὶ τὰ χρήματα παραδόντων ὑπέσχετο· καὶ Πομπηίου πέμψαντος Γαβρίου μετὰ ἐπιλήτων στρατιῶν ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως παράληψιν καὶ τῶν χρημάτων, οἱ Ἱερουσαλὺμοι, τὸν Αριεὺς βασιλεὺς ὄντας ἐν φυλακῇ καθεστῶτα, τὰς πόδας ἀπέλυσαν τοῖς Ῥωμαίοις.
- ια'. Ὡς ἐπὶ τῷτο παροξυνθεὶς Πομπηίου Αριεὺς βασιλεὺς μὲν ἴδους, προεπαγγὰν δὲ τὴν δύναμιν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν· καὶ δέχοντα μὲν αὐτὸν οἱ τὸ Τρκανὸς φερόντες εἰς τὴν ἑνὴν πόλιν, οἱ δὲ Αριεὺς βασιλεὺς συνασπίζατο φεύγειν εἰς τὸ ἱερὸν.
- ιβ'. Ὡς αὐτὸς κατὰ κράτος τὸν ἱερὸν καὶ τὴν ἐκτὴν πόλιν ὁ Πομπηίου τὴν τρίτην μνηστὴρ καὶ παρ' τῆς ἐπιεικείας αὐτὸν καὶ θεοσεβείας.
- ιγ'. Ὡς Πομπηίου μνηστὴρ ὕψους τῶν ἐν τῷ ἱερῷ, πολλὰ ὄντων ἐν αὐτῷ χρημάτων.
- ιδ'. Ὡς ταῦτα διαπραχθέντες, καὶ τὴν Ἰσθμὸν ποιήσας φέροις ὑποτελῆ, καὶ Τρκανὸν ἀποδείξας ἰδιωτὴν, Αριεὺς βασιλεὺς μὲν ἴδους μετὰ τῆς γυναικὸς εἰς Ῥώμην ἀνήγαγεν, Σκαῦρος δὲ τῆς Συρίας ἐπίτροπον κατέστησεν.
- ιε'. Ὡς, Σκαῦρος κρατεῖσας ἐπὶ Πύργον, βασιλείαν ὄντων τῶν Αράβων, καὶ πόλεον κένοντες ἐν ἰσθμῷ τὴν κρατιῶν αὐτὸν γινόμενον, Αντιπάτρου πείθει τὸν Αριεὺς βασιλεὺς Σκαῦρος τριακῶς τάλαντα, συμμάχους πρὸς αὐτὸν ποιήσασθαι.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER DECIMVSQVARTVS.

Continet hic liber tempus annorum xxxii.

1. *Quomodo post mortem Alexandras filiorum eius natu minor Aristobulus de regno bellum gessit cum Hyrcano fratre, victumque persequutus est usque ad arcem Hierosolymitanam: usque inter eos ita convexit, ut Aristobulus regnaret, Hyrcanus primatam vitam degeret.*
2. *De Antipatro et eius genere, et quomodo ex parvis et mediocribus initiis ad claritatem et gloriam et magnam potentiam ipse eiusque filii pervenerunt: usque eius suasa Hyrcanus, Hierosolymis fugiens ad Aroniam regem Arabum, ei, ut ipsum restitueret in regnum, supplicavit, sacris promissis, se ei daturum multum terrae pecuniaeque.*
3. *Quomodo Aretas, cum Hyrcanum excepisset, bellum insulsa Aristobulo et utque, cum praefecto congressus cum vicisset, persequutus est cum usque Hierosolyma, exercituque urbi admoeto eam obsideret.*
4. *Quomodo ad Scaurum, quem ex Armenia in Syriam miserat Pompeius Magnus, legatus ab Hyrcano et Aristobulo venerunt, ipsius auxilium implorantes.*
5. *Quomodo Scaurus, valentis quadraginta corruptus, Aristobulicibus succubas.*
6. *Quomodo, Pompeio ex Armenia ad Damascum profecto, Aristobulus et Hyrcanus eum conveniebant de regno disceptantes. utque Pompeius, cum se causam querelaram cognituram dixisset, rem dispulis, donec in eorum regionem veniret.*
7. *Quod Aristobulus, cum intellexisset, quo esset in eam animo Pompeius, in Iudaeam discessit: usque Aristobulus, Pompeio ei irato et in expulsiorem adversus eum profecto, in Alexandriam se recepit, praefidium bene firmum et expugnatum difficile.*
8. *Quomodo Pompeius, ubi hoc rescierat, stratagemate usus suavit, Aristobulum relicta praefidio ad ipsum descendere, ut qui principatum ei formidatus esset, quibus obsequentum, postquam cum fratre saepius disceptaverat, coegit Pompeius praefidiorum praefectis sua manu scribere, ipsique castra tradere.*
9. *Quomodo Aristobulus, cum hoc praee metu fecisset, et postea rem aegro tulisset, quod nihil eorum, quae sperabat, a Pompeio notius esset, discessit, in Hierosolyma semet inclusurus.*
10. *Quomodo Aristobulus, Pompeio e vestigio cum eum exercitu subsequente, sententiam mutavit, et Hierichuntem usque progressus ei obviam interpetitaeque peccatorum venia, et urbem et pecuniam ei tradere pollicens est: usque Gabinio cum militibus bellicissimis a Pompeio missis ad urbem et pecuniam accipiendam, Hierosolymisani, cum viderent Aristobulum in custodia decentem, Romanis portas occluserunt.*
11. *Quomodo hanc ob rem ira incensus Pompeius Aristobulum in vincula coniecit, adductisque copiis urbem obsidebat: ipsamque in urbem superiorem admissurus qui Hyrcano faucebant, qui vero ab Aristobulo stabant, in sanum fugiunt.*
12. *Quomodo sanum et inferiorem urbem tertio mense expugnat Pompeius, de quo iphus modestia et religione.*
13. *Quod Pompeius nihil eorum attigit, quae in sano erant, licet magna illic esset pecuniae vis.*
14. *Quod, cum ista gessisset et Iudaeam Romanis vestigalem fecisset, et Hyrcanum esbarcham constituisse, Aristobulum vinculum, cum eius prole, Romam reduxit, atque Scaurum Syriac procuratorem fecit.*
15. *Quod, facta a Scauri expeditione in Petram Arabum regionem, eaque obsessa cum exercitus eius rerum inopia laboraret, Antipater Arabipersuadet, ut, traientem Scaurum datis scientis, foedus cum eo faceret,*

- ισ'. Ως Αλέξανδρος Αριτοβάλη παῖς, φυχὴν Πομπήϊον, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Ἰουδαίαν, κρατεῖς αὐτῷ πολλὰς γενεαί, πόλεμον ἐξήντηκεν πρὸς Τραυνὸν καὶ Ἀντίπατρον.
- ιβ'. Ως ὑπὸ Γαβινίᾳ κρατῆδεϊ τῇ μάχῃ ὁ Αλέξανδρος, καὶ κατακτείνετο εἰς Αλεξάνδρειον τὸ φρούριον ὑπολιερούτο.
- ιγ'. Ως Γαβίνιος, πεισθεὶς τῆς μητρὸς τῆς Αλεξάνδρᾳ παραδύναι αὐτὸν τε καὶ τὸ φρούριον, λαβὼν τὸν μὲν Αλέξανδρον ἐφώνεν· ὕγραψε δὲ καὶ τῇ ευγκλήσει, τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, εἰ ἦσαν μετὰ Αριτοβάλη τὰ πατρὸς δεδομένοι, λύσαι, καὶ ἀποπέμψαι πρὸς τὴν μητέρα, ὁλοῦν αὐτῆς τὸ πρὸς Βαμαίης ποτὶν, καὶ ὡς ἴου ἀξία ταύτης τῆς χάριτος τυγχάνειν.
- ιδ'. Ως μετὰ ταῦτα φυχόντα ἐν Ῥώμῃ Αριτοβάλην εἰς τὴν Ἰουδαίαν λαβὼν Γαβίνιος εἰς χυλῶντον, πάλιν ἀνέπεμψεν εἰς Ῥώμην.
- ιε'. Κράσων κατὰ τὴν ἐπὶ Πάρθου κρατείαν εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀνάβηαι, καὶ ἐβλήσε τὸν ἐν τῇ ἱερᾷ χρημάτων.
- ις'. Φυχὴ Πομπήϊου εἰς Ἡπειρον, καὶ Σκιπίωνος ὑπ' αὐτῷ πεμφθέντος εἰς Συρίαν ἐφίχθαι, ἰντελὸν ἔχοντα ἀποκτείναι Αλέξανδρον.
- ιζ'. Ὅτι Καίσαρ λύσας Αριτοβάλην τῶν δεσμῶν, οἷός τε ἦν πέμψαι μετὰ δ' οὐ ταχέως εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἔφθη δ' ὑπὸ τῶν τὰ Περσῶν φρονούντων διαφθορῶς Αριτοβάλης φαρμάκῃ.
- ιη'. Καίσαρος εἰς Αἰγύπτου κρατεία, καὶ ὡς συνμάχησαν αὐτῷ Τραυνὸς τε καὶ Ἀντίπατρος, καὶ τῆς Ἰουδαίας αὐτῷ συμμάχως ἐποιήσαν.
- ιθ'. Ἀντίπατρον προθύμως ἀγωνισαμένον κατὰ τὴν μάχην ἀρείων, καὶ διὰ τὸτο φιλικῶς πρὸς Καίσαρα· καὶ ὡς Τραυνὸν Καίσαρ ἐπὶ τῇ νίκῃ χρίων ἱμάτιον μεγάλου, ἐπιτρέψας αὐτῷ τὰ τῆς πατρίδος ἀνάσσειν κατεστραμμένα τείχη, ἔτι τε Ἀντίπατρον τὴν τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπὴν ἱναίχοντες.
- κα'. Καίσαρος ἐπιτολαί, καὶ δόγματα ευγκλήτῃ περὶ τῆς πρὸς τὰς Ἰουδαίας φιλικῶς.
- καβ'. Ὅτι Ἀντίπατρος τοῖς πωσίν, Ἡρώδῃ μὲν τὴν τῆς Γαλιλαίας πρόνοιαν, Φαυαίλῃ δὲ ἐπιτρέψας τὴν Ἰεροσολύμων· καὶ ὡς Σέβτος Καίσαρ, δημοδοκῆσαι· ὅθ' Ἡρώδης ἡγούμενος ὅστος ἐν Συρίᾳ, μίγαν καὶ ἔνδοξον ἐποιήσαν Ἡρώδην, κατατίσας ἄρχοντα τῆς Κοίλης Συρίας.
- καγ'. Ως Κάσειος, Καίσαρος ἀποθανόντος, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀναβὰς, τὴν τε χώραν ἐκέννη, καὶ τάλαντα ἑκατόντρεκα παρ' αὐτῶν εἰσπράξατο φορολογίας· καὶ πῶς Ἡρώδης ἐν τῇ εἰσπράξει τῶν χρημάτων σπουδαίως ἴδετο Κάσειον.
- καδ'. Ως Μάλιχος ἐπιβλαύων Ἀντίπατρον ἀνείλε φαρμάκῃ, διακουσεαμένην χρήματα τῷ οἰνοχίῳ Τραυνοῦ.
- καε'. Ως Ἡρώδης, ἐπιστάμενος αὐτῷ Κάσειον, τὸν Μάλιχον ἰδοφυόντων.
- καϛ'. Ως Ἀντίγονον τὸν Αριτοβάλη βουδύμενον παρὰ τῷ Τραυνῷ τυράννῳ Μαρίωνος, Ἡρώδης ἀπαντήσας τρέπει τε καὶ τῆς Ἰουδαίας ἐμβάλλει.
- καϛ'. Ὅτι μετὰ τὸ ἡττηθῆναι Κάσειον ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῷ νείῳ Καίσαρος καὶ Ἀντωνίου, Ἡρώδης ἐν Βιθυνίᾳ παραγγιγνέτω πολλοὺς χρίματα· ἱερατεύοντες Ἀντώνιον· καὶ διὰ τὸτο τὸς κατηγορεῖν αὐτῷ βυλαθίντας ὡς ἰδέσθαι Ἀντώνιος, καὶ ὅτι Τυρίεις ὑπὲρ Ἰουδαίαν ἔγχεον.
- καϛ'. Ὅτι πάλιν εἰς Συρίαν ἰσθίντοι Ἀντωνίος, καὶ κατηγορούντων τινῶν Ἡρώδῃ καὶ Φαυαίλῃ, ὃ μόνον ἐκ ἤνευσεν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ τετραρχεῖς αὐτοῖς κατίσμεται τὸν δὲ κατηγοροῦν δίκαια τὴν ἀριδμὸν ἀπίστανται.
- καϛ'. Στρατιά Πάρθων εἰς Συρίαν, καδ' ἐν τὴν Αριτοβάλη υἱὸν Ἀντίγονον εἰς τὴν βασιλείαν κατήγαγον.
- καϛ'. Ως Τραυνὸν καὶ Φατῆλλον τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδῃ εἰς χυλῶντος ἔλαβον.
- καϛ'. Ως Ἡρώδης φιλοῦν ἐκτείνε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ διηδίδε Ἀντωνίῳ χρήματα πολλὰ ὑποσχόμενος, ἀπέδειχθαι ὑπὸ τῆς ευγκλήτου καὶ Καίσαρος βασιλεὺς τῆς Ἰουδαίας.
- καϛ'. Ἐκπλῆς Ἡρώδῃ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπὸ Ῥώμης, καὶ μίχῃ πρὸς Ἀντίγονον, κρατεῖς αὐτῷ Βαμαίης ὑπομίνης, καὶ ἡγούμενος Σίλωνος.
- καϛ'. Ως, Σίλωνος ἱεροσολύμῃς πολιορκήσαντος, ὑπὸ Σοσίῃ καὶ Ἡρώδῃ Ἀντίγονος διεφάρη.

16. *Quomodo Alexander Aristobuli filius, qui a Pompeio fugerat et in Iudaeam se contulerat, magno exercitu coactio, bellum insulis Hyrcano et Antipatro.*
17. *Quomodo Alexander a Gabinio pugna superatus, et An castellum Alexandrium compulsus obsideretur.*
18. *Quemadmodum, cum Alexandrum mater eius fleuisset, ut sui castelli que deditioem faceret, Gabinus Alexandrum captum dimisit; ac praeterea scripsit Senatui, ut fratres ipsius cum Aristobulo patre viuos laxarent matrique mitterent; indicata qua esset in Romanos fide, quoque digna esset, cui haec gratia tribueretur.*
19. *Quomodo Aristobulum a Roma in Iudaeam profugum comprehensis Gabinus, Romanque reuertitur.*
20. *Crausus in expeditione contra Partbos in Iudaeam adscendit, sacrasque pecunias depeculatur.*
21. *Pompeii fuga in Epirum, et Scipionis aduentus in Syriam, cui in mandato erat, ut Alexandrum necaret.*
22. *Quod Caesar, cum Aristobulum vinculis exemisset, in eo erat, ut cum mitteret cum duobus cohortibus in Iudaeam: interim vero accidit, ut Aristobulus a Pompeianis veneno necaretur.*
23. *Caesaris in Aegyptum expeditio: et quemadmodum ei auxilium tulerunt Hyrcanus et Antipater, feceruntque, ut Iudaei semet ei adiuuarent.*
24. *Antipatri in pugna egregium factum et ex eo cum Caesare amicitia: et quemadmodum Caesar, laetus ex victoria, Hyrcanum magno honore affecit, permisso ei, ut everfos patriae civitatis muros excitaret; ac praeterea Antipatrum Iudaeae procuratorem constituit.*
25. *Caesaris literae, et Senatusconsulta de amicitia cum Iudaeis inter.*
26. *Antipater filiis administrationem mandat, Herodi Gallitiae, Phasaeli Hierosolymorum a vique Sextus Caesar, muneribus ab Herode, cum in Syria dux esset, acceptis, magnum et gloriosum fecit Herodem, Coelestinae praefectum cum constituendo.*
27. *Quomodo Cassius, cum in Iudaeam, Caesare mortuo, adscendisset, et regionem afflixit, et septingenta talenta a Iudaeis in tributum exegit: vique Herodes, pecunia redacta, Cassio sui studiosus visus est.*
28. *Quomodo Malichus per insidias Antipatrum veneno susulit, ope pocillatoris Hyrcani, quem pecunia corruerat.*
29. *Quomodo Herodes iussu Cassi dolo interfecit Malichum.*
30. *Quomodo Antigonus Aristobuli filium, a Marione Tyrriorum tyranno aditum, Herodes ei obviam factus in fugam vertit et ex Iudaea pollit.*
31. *Quomodo, Cassio in Macedonia superato a Caesare iunene et Antonio, Herodes, ubi in Bithyniam venit Antonius, multis pecuniis cum sibi concilianit: ideoque Herodem accusare volentes non admisit. quodque Tyrhis pro Iudaeis scripsit.*
32. *Quod, cum Antonius iterum in Syriam venisset et nonnulli Herodem et Phasaelum accusarent, non solum hos repulsi sunt, sed et illos tetrarchas constituit, et decem ex accusatoribus interfecit.*
33. *Partiborum in Syriam expeditio, in qua Antigonus Aristobuli filium in regnum restituerunt.*
34. *Quomodo Hyrcanum et Phasaelum, Herodis fratrem, captivos fecerunt.*
35. *Quomodo Herodes a Partbia in Iudaeam fugiens et postea Romam profectus, cum Antonium obsideret multum pecuniae pollicitus, creatus est a Senatu et Caesare rex Iudaeae.*
36. *Herodes post haec navigat ex Italia in Iudaeam, et pugnat cum Antigono, aditus ab exercitu Romano cum comitante et Silone ducto.*
37. *Quomodo, Hierosolymis a Silone obsessis, Antigonus a Seso et Herode oppressus est.*

ΚΕΦ. α'.

Λεϊτοβύλα καὶ Τρεκανῷ περὶ τῆς βασιλείας πόλεμος. καὶ ὡς συμβάλλαντες ἐκρίναν βασιλεύειν μὲν Λεϊτόβυλον, Τρεκανὸν δὲ ἰδιωτεύειν· καὶ ὡς μετ' ἔργον πολὺ Τρεκανός, ὑπ' Ἀντιπάτρου πιεσθεὶς, πρὸς τὸν Ἀρέταν Φεύγει.

ΤΑ μὲν ἔν περὶ Ἀλεξάνδρου τὴν βασιλίσσαν καὶ τὸν Θάνατον αὐτῆς ἐν τῇ πρὸ ταύτης ἡμῖν βίβλῳ δεδηλώκαμεν. τὰ δὲ τῶτοις ἀκόλουθα καὶ προσεχῶς νῦν ἐρεῖμεν· ἕκ ἄλλων τινός, ἢ τῷ μηδὲν παραλιπεῖν τῶν πραγμάτων ἢ δι' ἄγνοίαν, ἢ διὰ κάματον τῆς μνήμης, προμηθέμενοι. τὴν γὰρ ἱστορίαν καὶ τὴν μνήμην τῶν ἀγνοημένων τοῖς πολλοῖς πραγμάτων διὰ τὴν ἀσχησιότητα δίδμεν, καὶ τὸ τῆς ἐπαγγελίας κάλλος, ὅσον δὴ ταῦτ' ἐστὶν ἕκ τε τῶν ὀνομάτων καὶ τῆς τῶν ἀρεμσίας, καὶ ὅσα πρὸς τῶτοις συμβάλλεται τῷ λόγῳ ἔχειν κόσμον τοῖς ἀναγνωστομένοις, ὡς ἂν μετὰ χάριτός τινος καὶ ἡδονῆς τὴν ἐμπειρίαν παραλαμβάνοιεν. πάντων δὲ μᾶλλον, τῆς ἀκριβείας τὰς συγγραφὰς σοχάζεσθαι δεῖ, καὶ τῷ τάλῃ θῆ λέγειν τοῖς περὶ ὧν ἕκ ἴσασιν αὐτοὶ πιστεύειν αὐτοῖς μέλλουσιν.

β'. Ἀρξάμενος τοίνυν τῆς ἀρχιερωσύνης Τρεκανῷ τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς ἐβδόμης καὶ ἐβδομηκοῦς πρὸς ταῖς ἑκατὸν Ολυμπιάδος, ὑπατεύοντος Ρωμαίων Κοῖντος Ορτησίῃ, καὶ Κοῖντος Μιτέλλῃ, ὃς δὴ καὶ Κρητικὸς ἐπεκαλεῖτο, πόλεμον εὐθύς ἐκφέρει πρὸς αὐτὸν Λεϊτόβυλος· καὶ τῆς μάχης αὐτῷ γενομένης πρὸς Ἱερὺχῶντι, πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν αὐτῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτομολῶσιν. ἔργον γενομένης, Φεύγει πρὸς τὴν ἀκρόπολιν Τρεκανός, ἐνθα συνέβαινε κατεῖρχθαι τὴν Λεϊτοβύλα γυναικα καὶ τὰς παῖδας αὐτῇ ὑπὸ τῆς μητρὸς, καθὼς προειρήκαμεν· καὶ τὰς ἀντιστασιώτας δὲ καταφυγόντας εἰς τὸν τῷ ἱερῷ περιβολὸν, αἰρεῖ προσβαλὼν. καὶ λόγῳ ποιησάμενος πρὸς τὸν ἀδελφὸν περὶ συμβάσεως, καταλύεται τὴν ἐχθραν, ἐπὶ τῷ βασιλεύειν μὲν Λεϊτόβυλον, αὐτὸν δὲ ζῆν ἀπραγμόνως,

CAP. I.

Aristobuli et Hyrcani de regno bellum. et quomodo inter eos conuenit, ut Aristobulus regnaret, et Hyrcanus vitam priuatam degeret: utque non multo post Hyrcanus, suase Antipatri, ad Aretam fugit.

SUPERIORI quidem libro ea declarauimus, quae ad Alexandram reginam eiusque obitum spectant. Quae vero deinceps consequuta sunt nunc enarrabimus: nihil prius habentes, quam ut ne quid vel per ignorantiam vel memoriae vitium omittamus. Illud enim agimus, ut historiam scribamus, resque propter vetustatem plerisque ignoratas pro virili prosequamur; idque dictio- nis elegantia illustratas, quantum fieri potest, ex verbis eorumque structura, aliisque, quae ad hoc faciunt, ut oratio lectoribus videatur ornatum habere, ut cum sua- vitate et voluptate rerum peritiam assequantur. Omnium vero maxime, scriptoribus curae esse debet accurata di- ligentia, verumque istis dicendi studium, qui in iis, quae ipsi plane nesciunt, fidem illis habituri sunt.

2. Igitur cum Hyrcanus pontificatum iniisset, anno tertio Olympiadis centesimae septuagesimae septimae, Romae con- sulibus Quinto Hortensio et Quinto Metello, qui Creticus etiam nominabatur, bellum ei confestim infert Aristobulus: et commisso apud Hierichuntem praelio, multi de Hyrcani militibus ad fratrem deficiunt. Quo facto fugit in arcem Hyrcanus, in qua Aristobuli vxor et liberi ipsius a matre in custodiam dati fuerunt, ut iam diximus: et aduersarios, qui intra templi septum confugerant, vi ex- pugnat. Deinde cum ad fratrem de compositione ver- ba fecisset, inimicitias deponit iis conditionibus, ut re- gnaret Aristobulus, ipse vitam otiosam ageret suisque facultatibus placide frueretur. Hoc foedere ita facto

καρπύμενον ἀδελῶς τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ κτῆσιν. ταῦτα ἐπὶ
 τούτοις ἐν τῷ ἱερῷ συνθέμενοι, καὶ ὄρεοις καὶ δεξιάς πιτυσά-
 μενοι τὰς ὁμολογίας, καὶ κατασπασάμενοι τῷ πλήθους παντός
 ὀργῶντος ἀλλήλους, ἀνεχώρησαν, ὁ μὲν εἰς τὰ βασίλεια, Τρεκα-
 νὸς δὲ ὡς ἰδιώτης εἰς τὴν οἰκίαν τῷ Λερισόβελου.

γ'. Φίλος δὲ τις Τρεκανῶ Ἰδουμαῖος, Ἀντίπατρος λεγό-
 μενος, πολλῶν μὲν εὐπορῶν χρημάτων, δραστήριος δὲ τὴν Φύ-
 σιν ὦν καὶ τασίας, ἀλλοτρίως εἶχε πρὸς τὸν Λερισόβελον
 καὶ διαφύως, διὰ τὴν πρὸς Τρεκανὸν εὐνοίαν. Νικόλαος μὲν-
 τοι Φησὶν ὁ Δαμασκηνός, τῷτον εἶναι γένος ἐκ τῶν πρώτων Ἰου-
 δαίων, τῶν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικομένων. ταῦ-
 τα δὲ λέγει χαριζόμενος Ἡρώδῃ τῷ παιδὶ αὐτῷ, βασιλεῖ τῶν
 Ἰουδαίων ἐκ τύχης τινὸς γενομένῳ. περὶ δὲ κατὰ καμρὸν δηλώ-
 σομεν. οὗτος τοίνυν ὁ Ἀντίπατρος, Ἀντίπας τὸ πρῶτον ἐκα-
 λεῖτο, καὶ τῷ πατρὶ αὐτῷ τοῦτο ἦν τοῦνομα· ὃν Ἀλεξάνδρου
 τῷ βασιλέως καὶ τῆς γυναικὸς αὐτῆς στρατηγὸν ἀποδείξανταν
 ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ποιήσασθαι Φιλίαν πρὸς τοὺς ὁμονοούν-
 τας αὐτῷ Ἀραβας καὶ Γαζαίους καὶ Ασκαλωνίτας λέγουσι,
 πολλὰς αὐτοὺς καὶ μεγάλας ἐξειδιώσασθαι δωρεαῖς. τὴν
 οὖν τῷ Λερισόβελου δυναστείαν ὁ νεώτερος Ἀντίπατρος ὑφορώ-
 μενος, καὶ δεδιώς, μή τι πάθῃ διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος, ἐπι-
 συνητῶ κρύφα κατ' αὐτῷ διαλεγόμενος τῶν Ἰουδαίων τοὺς
 δυναστεύοντας· ἄδικον εἶναι λέγων περιορᾶν Λερισόβελον ἀδί-
 κως ἔχοντα τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν μὲν ἀδελφὸν ταύτης ἐκβεβλη-
 νότα, πρεσβύτερον ὄντα, κατέχοντα δ' αὐτὴν οὖσαν ἐκείνη
 διὰ τὸ πρεσβεῖον. τούτους δὲ συνεχῶς καὶ πρὸς τὸν Τρεκανὸν
 ποιούμενος διετέλει τοὺς λόγους, καὶ ὅτι κινδυνεύει τὸ ζῆν, εἰ
 μὴ φυλάξαιτο πειθήσας αὐτὸν ἐκποδῶν. τοὺς γὰρ Φίλους τῷ
 Λερισόβελου μηδένα παραλιπεῖν καμρὸν ἔλεγε, συμβουλευόν-
 τας αὐτὸν ἀνελεῖν, ὡς τότε βεβαίως ἔχοντα τὴν ἀρχήν. τού-
 τοις Τρεκανὸς ἠπίεσε τοῖς λόγοις, Φύσει χρηστὸς ὢν, καὶ
 διαβολὴν δὲ ἐπιείκεται οὐ προσείμενος ῥαδίως. ἐποίησε δὲ
 αὐτὸν τὸ ἀπραγμεν καὶ τὸ παρειμένον τῆς διανοίας, τοῖς
 ὀρεῶσιν ἀγεινῇ καὶ ἀνανδρῶν δοκεῖν· τῆς δ' ἐναντίας Φύ-

ia templo, cum quidem pacta iureiurando et dextris confirmassent, et inuicem spectante vniuersa multitudine complexi fuissent, discesserunt: ille quidem in regiam, Hyrcanus vero, vt homo priuatus, in aedes Aristobuli.

3. Erat autem Hyrcano amicus quidam Idumaeus, nomine Antipater, homo quidem multa abundans pecunia, natura vero nauus et seditiosus, qui alieno ab Aristobulo erat animo, et ab eo dissidebat ex sua in Hyrcanum beneuolentia. Quamuis Nicolaus Damascenus huius genus a primoribus Iudaeorum, qui in Iudaeam uenerunt Babylone, deducat. Verum hoc dicit in gratiam Herodis eius filii, quem fortuna ad Iudaeorum regnum euexit. de quo suo tempore dicemus. Hic igitur Antipater Antipas primum dicebatur; atque pater ipsius eodem vocabatur nomine: quem cum rex Alexander et eius vxor totius Idumaeae praefectum constituissent, aiunt fecisse amicitiam cum Arabibus, et Gazaeis, et Ascalonitis, qui secum sentirent; eosque sibi multis et magnis muneribus conciliauisse. Itaque hic iuuenis Antipater suspectam habens Aristobuli potentiam, et veritus, ne quid mali ab eo pateretur propter suum in illum odium, excitat aduersus eum clandestinis obtreptionibus Iudaeorum primates; iniquum esse dicens pati, vt Aristobulus iniuste principatu potiatur, et de eo fratrem eiecerit natu maiorem, cui propter aetatem deberetur imperium. Hos autem sermones assidue etiam cum Hyrcano habebat: eique de vita periculum esse dicebat, nisi cauere et illum de medio tolleret. Amicos enim Aristobuli nullum omittere tempus, dicebat, quin ei confulerent, vt Hyrcanum interimeret, quasi ita demum firum habiturus principatum. His sermonibus Hyrcanus non credebat, quod erat natura bonus, et calumniam pro sua aequitate haud facile admittebat. nam negotiorum fuga animique lenitas et remissio fecerunt, vt degener et imbellis spectantibus videretur: at natura diuer-

σεως ἦν Δριστόβελος, δραστέριος καὶ δισηγηγεμένος τὸ Φρόνημα.

δ'. Επειδὴ τοίνυν ὁ Ἀντίπατρος ἔπεσόντα ἰδὼς τοῖς λόγοις τὸν Τρεκανὸν, ἔδιέλιπεν ἑκάστης ἡμέρας πλαττόμενος καὶ διαβάλλων πρὸς αὐτὸν Δριστόβελον, ὡς ἀποκτεῖναι θέλοντα· καὶ μόλις ἐγκείμενος πείθει πρὸς Ἀρέταν αὐτῷ συμβουλευσας Φυγεῖν, τὸν Δράβων βασιλέα. πεποθέντι γὰρ καὶ αὐτὸς ἴσασθαι σύμμαχος ὑπάρχοντο. ὁ δὲ ταῦτ' αἰκῶν ἔλεγε, συμφέρον εἶναι τὸ πρὸς τὸν Ἀρέταν ἀποδράναι. ἔτι δὲ ὁμοῖος τῇ Ἰσθαία ἢ Αραβία. καὶ δὴ πέμπει πρῶτος Τρεκανὸς πρὸς τὸν Δράβων βασιλέα τὸν Ἀντίπατρον, ληψόμενοι πίσεις, ὡς ἐκ ἐκδώσει τοῖς ἐχθροῖς ἰκέτην αὐτῷ γενόμενον. λαβὼν δὲ τὰς πίσεις ὁ Ἀντίπατρος, ὑπέστρεψε πρὸς Τρεκανὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ μετ' ἔτι πολὺ παραλαβὼν αὐτὸν, καὶ τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν νύκτωρ, καὶ πολλὴν αἰνύσας ὁδόν, ἦκεν ἄγων αὐτὸν εἰς τὴν καλεσμένην Πέτραν, ὅπου τὰ βασιλεία ἦν τῇ Ἀρέτα· μάλιστα δὲ ὢν φίλος τῷ βασιλεῖ, κατάγειν τὸν Τρεκανὸν εἰς τὴν Ἰσθαίαν παρεκάλει. καὶ τῇθ' ἑκάστης ἡμέρας ποιῶν καὶ ἐκ ἀνίσις, ἀλλὰ καὶ δωρεάς προΐεμενος, πείθει τὸν Ἀρέταν. ἔτι μὴν ἀλλὰ καὶ Τρεκανὸς ὑπέχετο αὐτῷ, καταχθεὶς καὶ τὴν βασιλείαν κομισάμενος, ἀποδώσειν τὴν τε χώραν καὶ τὰς δώδεκα πόλεις, αἷς Ἀλέξανδρος ὁ πατὴρ αὐτῷ τῶν Δράβων ἀφείλετο. ἦσαν δ' αὐταί, Μήδαβα, Ναβαλλῶ, Λιβιάς, Θαραβασά, Αγαλλα, Αθώνη, Ζώαρα, Οῤῥῶνα, Μάρισσα, Ρυδῶσα, Λύσσα, Ορυβα.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Ἀρέτας καὶ Τρεκανὸς στρατεύουσιν ἐπὶ τὸν Δριστόβελον, καὶ πολιορκεῖσιν Ἱεροσόλυμα. καὶ ὡς Σκαῦρος ὁ Ρωμαῖος λύει τὴν πολιορκίαν. Περὶ Οὐνίς τελευτῆς.

Τούτων αὐτῷ τῶν ὑποχρέσεων γενομένων, Ἀρέτας ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Δριστόβελον, μετὰ πέντε μυριάδων ἱπποτῶν ἅμα καὶ πεζῆς στρατιᾶς, καὶ νικᾷ τὴν μάχην. πολλῶν δὲ μετὰ

sus erat Aristobulus, ad res gerendas acer, animoque ad omnia erecto.

4. Igitur Antipater, ubi Hyrcanum suis dictis aurem non praeberet videt, non desinebat quotidie apud eum ficta crimina et calumnias contra Aristobulum adhibere, ut qui eum vellet interficere; vixque acrius urgendo persuadet, cum ei consulisset, ut ad Aretam Arabum regem perfugeret. nam pollicebatur, si sibi obtemperaret, se quoque ei socium futurum. Ille vero, his auditis, dicebat, e re sua esse, ad Aretam fugam maturare. Est autem Iudaeae finitima Arabia. Itaque misit Hyrcanus primum Antipatrum ad regem Arabum, ut ab eo fidem acciperet, non esse inimicis traditurum, si ad eum supplex venisset. Fide hac accepta Antipater ad Hyrcanum rediit Hierosolyma. Et haud multo post assumpto eo, noctu egressus est vrbe, et longo itinere expedito eum in urbem Petram, ut appellatur, perducebat, ubi erat Aetae regia: et ut regi in primis amicus, orat, ut Hyrcanum reducat in Iudaeam. Cumque hoc singulis diebus faceret et non intermitteret, quin etiam dona daret, tandem persuadet Aetae. neque non Hyrcanus ei promisit, si reductus et in regnum restitutus esset, redditurum regionem et duodecim vrbes, quas Alexander ipse pater ab Arabibus abstulisset. erant autem illae Medaba, Naballo, Liuias, Tharabasa, Agalla, Athone, Zoara, Oronae, Marissa, Rydda, Lyssa, Oryba.

CAP. II.

Quomodo Aetas et Hyrcanus exercitum ducunt aduersus Aristobulum, et Hierosolyma obsident: utque Scouras Romanus obsidionem soluit. De obitu Onias.

HIS promissis Aetae factis, ille expeditionem fecit in Aristobulum, cum quinquaginta equitum simul et pedum millibus, eumque praelio vincit. Cum autem

τὴν νίκην πρὸς Τρεκανὸν αὐτομόλησάντων, μοναθεὶς ὁ Λεγέ-
 βηλος ἔφυγεν εἰς Ἱερουσόλυμα. ὁ δὲ τῶν Λεγέβων βασιλεὺς,
 πᾶσαν τὴν στρατιάν ἀγαγὼν, καὶ προσβαλὼν τῷ ἱερῷ, τὸν
 Λεγέβηλον ἐπολιορκεῖ, προσειθεμένῳ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Τρεκα-
 νῷ, καὶ συμπολιορκῆντος αὐτῷ, μόνων δὲ τῶν ἱσρέων Λεγέ-
 βηλος προσμενόντων. ὁ μὲν οὖν Λεγέβας ἐξῆς βαλόμενος τὰ
 στρατόπεδα τῶν Λεγέβων καὶ τῶν Ἰσδαίων, ἰχυρᾶς ἐπέκτετο
 τῇ πολιορκίᾳ. τῶν δὲ γινομένων κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τῶν
 Ἀζύμων ἑορτῆς, ἣν Φάσκα λέγομεν, οἱ δοκιμῆτατοι τῶν Ἰ-
 σδαίων, ἐκλιπόντες τὴν χώραν, εἰς Αἴγυπτον ἔφυγον. Οὐσίας
 δὲ τις ὄνομα, δίκαιος ἀνὴρ καὶ Θεοφιλὴς, ὃς ἀνομβρίας ποτὲ
 ἄσσης ἤξαστο τῷ Θεῷ λύσαι τὸν αὐχμὸν, καὶ γενόμενος ἐπὶ-
 κηρος ὁ Θεὸς ὕσεν, ἔκρυψεν αὐτὸν διὰ τὸ τὴν γαστρίν ὀρεῖν ἐπι-
 μένησαν. ἀναχθέντα δ' εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἰσδαίων,
 ἤξιον, ὡς ἔπαυσεν τὴν ἀνομβρίαν εὐχόμενος, ἦν ἄρας ἀράς
 κατὰ Λεγέβηλην καὶ τῶν συσασιαστῶν αὐτῇ ἐπιθῆται. ἐπὶ
 δὲ ἀντιλέγων καὶ παραγόμενος ἐβιάσθη ὑπὸ τῇ πλῆθους,
 γὰρ μέστος αὐτῶν εἶπεν· "ὦ Θεὸς βασιλεῦ τῶν ὅλων, ἐπεὶ οἱ
 "μετ' ἐμῷ νῦν ἐσώτες σὸς δῆμὸς ἐστὶ, καὶ πολιορκούμενοι δὲ ἰ-
 "εῖς σοὶ, δέομαι μὴτε κατὰ τῶν ἐκείνων ἐπακουσάμην, μὴτε
 "κατ' ἐκείνων, ἃ ἔτοι παρακαλῶσιν, εἰς τέλος ἀγαγείν." καὶ
 τὸν μὲν ταῦτ' εὐχόμενον περιγυρῶντες οἱ πονηροὶ τῶν Ἰσδαίων
 κατέλευσαν.

β'. Ο δὲ Θεὸς ταύτης αὐτῆς παραχρῆμα ἐπιμνήσας
 τῆς ὁμότητος, καὶ δίκην εἰσπράξαστο τῷ Οὐσίᾳ φόνος τῶν
 τρέπων. πολιορκημένων τῶν ἱσρέων καὶ τῷ Λεγέβηλῃ, συνέβη
 τὴν ἑορτὴν ἐπισηναί τὴν καλεσμένην Φάσκα, καθ' ἣν ἔθος ἐστὶν
 ἡμῖν πολλὰ θυεῖν τῷ Θεῷ. ἀπορροῦντες δὲ θυμάτων οἱ περὶ
 τὸν Λεγέβηλον, ἤξισαν αὐτοῖς τῆς ὁμοφύλης παραχρῆν,
 χρήματα λαβόντας ἀντὶ τῶν θυμάτων ὅσα θέλωσι. τῶν δὲ,
 εἰ βάλονται λαβεῖν, χιλίας δραχμὰς ὑπὲρ ἑκάστης κεφαλῆς
 καταβαλεῖν κελεύοντων, προθύμως ὁ, τε Λεγέβηλος καὶ οἱ
 ἱσρεῖς ὑπέστησαν, καὶ διὰ τῶν τευχῶν καθιμῆσαντες ἔδωκαν
 αὐτοῖς τὰ χρήματα. καὶ οὕτως λαβόντες ἐκ ἀπέδωκαν τὰ

multi post hanc victoriam ad Hyrcanum defecissent, desertus Aristobulus fugit Hierosolyma. At rex Arabum, copiis suis omnibus secum adductis, sanum aggressus oppugnat Aristobulum, populo ab Hyrcano stante et oppugnationem adiuvante, cum soli sacerdotes essent apud Aristobulum. Igitur Aretas, iunctis Arabum Iudaeorumque castris, obsidionem acriter urget. Cum autem haec fierent, dum ageretur Azymorum festum, quod Pascha vocamus, Iudaeorum praecipui, relictis suis sinibus, fugerunt in Aegyptum. Quidam autem Onias, vir iustus et Deo carus, (qui aliquando, cum siccitas esset, Deum oravit, ut ardores depelleret, Deusque precibus exauditis, pluuiam misit) sese abdidit, quoniam durare seditionem videbat. Sed illi, eo in Iudaeorum castra perducto, postulant, ut, quemadmodum siccitatem precibus finierat, ita nunc Aristobulum et eius factionis homines diris ageret. cumque contradicens et deprecans coactus esset a multitudine, stans in medio eorum dicebat: "O Deus Rex universitatis, quandoquidem qui mecum nunc stant, tuus populus est, itemque qui obsidentur sacerdotes tui sunt, precor, ut neque contra hos illos audias, neque quae hi contra illos orant, ad exitum perducas." Et illum quidem ista precatum circumstantes Iudaeorum pessimi quique lapidibus necarunt.

2. Deus autem mox illos ob hanc crudelitatem ultus est, caedisque Oniae poenas exegit ad hunc modum. Obsessis sacerdotibus et Aristobulo, accidit, ut festum instaret, quod Pascha vocatur, in quo nobis moris est, multas hostias Deo immolare. At cum victimis carerent qui cum Aristobulo erant, populares suos rogarunt, ut eas ipsis praeberent, et pro his, quantam vellent, pecuniam acciperent. cumque illi, si habere velint, in singula capita mille drachmas dari postularent, Aristobulus et sacerdotes conditionem libenter acceperunt, et demissam per muros pecuniam illis dederunt. Atqui illi, accepto

δύματα· ἀλλ' εἰς τὸτο πονηρίας ἤλθον, ὥς παραβῆναι τὰς πίστες καὶ ἀσεβῆσαι εἰς τὸν Θεόν, τὰ πρὸς τὴν θυσίαν μὴ παραχόντας τοῖς δομένοις. παρὰ σπονδηθέντες δὲ οἱ ἱερεῖς πύξαντο τῷ Θεῷ, δίκην αὐτῶν εἰσπράξασθαι παρὰ τῶν ὁμοφύλων. ὁ δὲ ἐκ ἀνεβάλετο τὴν τιμωρίαν· ἀλλὰ πνεῦμα πολὺ καὶ βίαιον ἐπιπέμφας, τὸν καρπὸν ἀπάσης τῆς χώρας διέφθειρεν, ὡς τὸν μόδιον τῷ σίτῃ τότε αὐτοῖς ἐξωνεῖσθαι δραχμῶν ἑνδεκά.

γ'. Ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ Σκαῦρον εἰς Συρίαν Πομπήϊος, αὐτὸς ὢν ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ πολυμῶν ἔτι Τυγράνῃ. ὁ δὲ, ἀφικόμενος εἰς Δαμασκόν, Λόλλιον μὲν καὶ Μίταλλον νεωστὶ τὴν πόλιν ἡρηκότες εὐρών, αὐτὸς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἡπείγετο. παρὰ γαρομένην δὲ πρέσβεις ἦγον παρ' αὐτῇ τοῦ Λεϊτοβέλου πρὸς αὐτὸν καὶ Τεκανῷ, συμμαχεῖν ἀξιούντων ἑκατέρω. ὑπάρχοντων δὲ, Λεϊτοβέλου μὲν τετρακόσια δώσεν τάλαντα, τῷ δὲ Τεκανῷ τέτων ἐκ ἐλάττονα παρέξεν, προσδέχεται τὴν Λεϊτοβέλου ὑπόχεσιν, καὶ γὰρ εὖπορος χρημάτων, καὶ μεγαλόψυχος ἦν, καὶ μετριοτέρων ἤξει τυγχάνειν· ὁ δὲ καὶ πένης ἦν, καὶ γλίχρος, καὶ περὶ μαζόνων τὴν ἄπιστον πρᾶττειν ἐπαγγελίαν. ὁ γὰρ ἴσον ἢ βία πόλιν εἶναι, ἐν τοῖς μάλιστ' ὀχυρὰν καὶ δυνατὴν, ἢ Φυγάδας ἐκβαλεῖν μετὰ τῷ Ναβαταίων πλήθους, ἐκ εὖ πρὸς πόλεμον διακειμένα. τῷ τῷ ταύτῃ προσθέμενος διὰ τὰς προηρημένας αἰτίας, λαβὼν τὰ χρήματα λύει τὴν πολιορκίαν, καλεῦσας ἀναχωρεῖν τὸν Ἀρέταν, ἢ πολέμου αὐτὸν Ῥωμαίων ἀποδεχθῆσεσθαι. καὶ Σκαῦρος μὲν εἰς Δαμασκὸν πάλιν ἀνχώρησεν· Λεϊτοβέλος δὲ μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπὶ τοῦ Ἀρέταν καὶ Τεκανὸν ἐστράτευσε, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς ἐπὶ τὸν καλῶμενον Παπυρεῖνα, νικᾷ τῇ μάχῃ καὶ κτείνει περὶ ἑξακισχίλις τῶν πολεμίων, μεθ' οὗ ἐπίσσε καὶ Φαλίω ὁ Ἀντιπάτερης ἀδελφός.

pecunia, victimas non dederunt: sed eo improbitatis processerunt, ut fidem violarent, et impii essent in Deum, ea, quibus ad sacra facienda opus erat, egentibus non supeditando. Sacerdotes autem contra fidem datam decepti Deum orarunt, ut se in populares suos vicisceretur. Atque ille vindictam non distulit: sed immisso magno violentoque vento totius regionis fruges corruptit, adeo ut eo tempore tritici modius undecim drachmis emeretur.

3. Interea mittit Scaurum in Syriam Pompeius, cum ipse esset in Armenia et adhuc aduersus Tigranem belligeraret. Ille vero, Damascum profectus, Lolliumque et Metellum, qui modo urbem ceperant, nactus e vestigio in Iudaeam contendit, ubi vero eo peruenit, conveniunt cum ab Aristobulo et Hyrcano legati, auxilium postulantes utrique. Cumque Aristobulus quidem promitteret quadringenta talenta daturum esse, Hyrcanus vero his non pauciora datum iri, Aristobuli promissionem accipit, quippe hominis pecuniosi et magnifici et aequiora postulantis: cum Hyrcanus pauper et parvus esset, et incredibilia polliceretur, cum maiora postularet: non enim eiusdem facilitatis erat, urbem expugnare longe munitissimam et potentissimam, ac fugitivos depellere cum Nabataeorum turba ad bellum non admodum idonea. Ob has igitur causas cum Aristobulo paciscitur, acceptaque pecunia solvit obsidionem, iubens Aretam discedere, aut si pareat, hostem Romanorum declaratum iri. Et Scaurus quidem Damascum iterum petiit: Aristobulus vero cum magnis copiis in Aretam et Hyrcanum expeditionem fecit: et cum eis, ad locum, qui Papyron appellatur, congressus, praelio superat, et hostium circiter septem millia interimit, cum quibus cecidit et Phalio frater Antipatri.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Αρσιτόβηλος καὶ Τρεκανὸς πρὸς Πομπηϊὸν ἔρχονται περὶ
τῆς βασιλείας δικαιολογούμενοι· καὶ ὡς Αρσιτόβηλος εἰς
Ἀλεξάνδρειον Φεύγοντος, Πομπηϊὸς ἐκ' αὐτὸν στρατεύει,
καὶ τὰ ἐσώματα παραδίδοναι κελεύει.

ΜΕΤ' ἃ πολὺ δὲ Πομπηϊὸς εἰς Δαμασκὸν ἀφικόμενος, καὶ
Κόλην Συρίαν ἐπιόντος, ἦκον παρ' αὐτὸν πρέσβεις ἐξ ὅλης
Συρίας καὶ Αἰγύπτου, καὶ ἐκ τῆς Ἰουδαίας. ἐπεμψε γὰρ αὐτῷ
μέγα δῶρον Αρσιτόβηλος, ἄμπελον χρυσῇ ἐκ πεντακισίων
ταλάντων. μέμνηται δὲ τῷ δῶρῳ καὶ Στράβων ὁ Καππάδοξ,
λέγων ὅτως. "ἦλθε δὲ καὶ ἐξ Αἰγύπτου πρεσβεία, καὶ εἶ-
"Φανος ἐκ χρυσῶν τετρακιχλίων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἶτε
"ἄμπελος εἶτε κῆπος· τετραπλὴν ὀνόμαζον τὸ δημῖνερμα.
"τῷτο μέντοι τὸ δῶρον ἰσορῆκαμεν καὶ ἡμεῖς ἀνακείμενοι ἐν
"Ῥώμῃ. ἐν ταῖς ἱερῇ τῷ Διὸς τῷ Καπετωλίῳ, ἐπιγεγραφὴν ἔχον
"ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.
"ἐτιμώθη δὲ εἶναι πεντακισίων ταλάντων. Αρσιτόβηλον μὲν
"οὖν τῷτο λέγεται πέμψαι τῶν Ἰουδαίων δυνάστην.

β'. Μετ' ἃ πολὺ δὲ ἦκον πάλιν πρέσβεις πρὸς αὐτὸν,
Ἀντίπατρος μὲν ὑπὲρ Τρεκανῶ, Νικόδημος δὲ ὑπὲρ Αρσιτόβη-
λος· ὃς δὴ καὶ κατηγορεῖ τῶν λαβόντων χρήματα, Γαβινίῳ
μὲν πρότερον, Σκαύρῳ δὲ ὕστερον, τῷ μὲν τριακόςια, τῷ δὲ τε-
τρακόςια τάλαντα, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐχθρῆς καὶ τέττας αὐ-
τῷ κατασκευάζων. κελεύσας δὲ ἦκεν τὰς διαμφορῶν βητῶν-
τας, ἐνισταμένη τῷ ἔαρος, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἐκ τῶν χει-
μαδίων, ὤρμησεν ἐπὶ τὴν Δαμασκηνὴν· καὶ τὴν τε ἄκραν ἐκ
παρόδῳ τὴν ἐν Ἀπαμείᾳ κατέσκαψεν, ἣν ὁ Κυζικηνὸς ἐτείχι-
σεν Ἀντίοχος, καὶ τὴν Πτολεμαῖν τῷ Μενναίῳ χώραν κατε-
νόησεν, ἀνδρὸς πονηρῶ, καὶ ἄδεν ἐλάττονος Διονυσίῳ τῷ Τρι-
πολίτῃ, τῷ πελεκισθέντος, ὅσπερ καὶ κηδεύων ἐτύγχανεν αὐ-
τῷ, χιλίοις μέντοι ταλάντοις ἐξωνησαμένη τὴν ὑπὲρ τῶν
ἡμαρτημένων τιμωρίαν, οἷς Πομπηϊὸς τὰς στρατιώτας ἐμμοδο-
δότησεν. ἐξέειλε δὲ καὶ Λυσιαῖδα χωρίον, οὗ τύραννος ἦν Σίλας

CAP. III.

Quomodo Aristobulus et Hyrcanus Pompeium conveniebant de regno disceptantes: utque Aristobulo in castellum Alexandrium fugiente, Pompeius in eum exercitum ducit, iubetque, ut munitiones sibi traderet.

NON multo autem post, cum Pompeius Damascum venisset, et Coelen-Syriam obiret, venerunt ad eum legati ex tota Syria et Ægypto et Iudaea. Misit enim ei ingens donum Aristobulus, vitem auream ex quingentis talentis. Meminit autem huius muneris etiam Strabo Cappadox, his verbis: "Venit et ex Ægypto legatio, cum corona aureorum quatuor mille, et ex Iudaea siue vitis siue hortus: quod opus τετραλῆς delectationem nominabant. Hoc donum vidimus etiam nos Romae in templo Iouis Capitolini dedicatum, cum inscriptione ALEXANDRI IVDAEORVM REGIS. Æst. imabatur autem quingentis talentis. Et quidem fertur, Aristobulum Iudaeorum dynastem hoc misisse,

2. Non multo autem post venerunt rursus ad eum legati, Antipater pro Hyrcano et Nicodemus pro Aristobulo: qui etiam accusabat eos, qui pecunias acceperant, primum Gabinium, deinde Scurum, quorum hic quinquaginta, ille trecenta talenta acceperat; hos quoque praeter alios inimicos ei faciens. At Pompeius, iussu iis, qui controuersias habebant, ineunte vere ad se venire, educto ex hybernis exercitu in agrum Damascenum contendit: et in transitu arcem Apamiae, quam munivit Cyzicenus Antiochus, funditus evertit, et Ptolemaei Menaei regionem consideravit, hominis mali, non minus quam fuerat Dionysius Tripolitanus, securi percussus, eique affinitate coniunctus; qui tamen mille talentis peccatorum veniam redemit, quibus Pompeius militibus stipendium solvit. Expugnauit etiam Lybada praesidium, cuius tyrannus erat Silas Iudaea. Quoque urbes

ὁ Ἰσθαλός. διελθὼν δὲ τὰς πόλεις τὴν τε Ἡλιόπολιν καὶ τὴν Χαλκίδα, καὶ τὸ διεξέγον ὄρος ὑπερβαλὼν τὴν Κοίλιν προσαγορευομένην Συρίαν, ἀπὸ τῆς Πέλλης εἰς Δαμασκὸν ἦκεν· ἐνθα δὴ καὶ τῶν Ἰσθαίων διήκυσσε καὶ τῶν ἡγυμένων αὐτῶν, οἱ πρὸς τε ἀλλήλους διεφύροντο, ὃ, τε Τρεκανὸς καὶ Λεϊσόβυλος, καὶ τὸ ἔθνος πρὸς ἀμφοτέρους, τὸ μὲν ἐκ ἀξιώῃ βασιλεύεσθαι, πατέρων γὰρ εἶναι τοῖς ἱερεῦσι τῶ τιμωμένῃ παρ' αὐτοῖς Θεῷ περὶ αὐτῶν, ὅντας δὲ τάτως ἀπογόνους τῶν ἱερέων εἰς ἄλλην μετὰγειν ἀρχὴν τὸ ἔθνος ζητῆσαι, ὅπως καὶ ὄντοί γε γέναιτο. Τρεκανὸς δὲ κατηγορεῖ, ὅτι πρεσβύτερος ὢν ἀφαιρηθεὶς τὸ πρεσβεῖον ὑπ' Λεϊσοβύλου, καὶ μικρὸν ἔχοι μέρος τῆς χώρας ὑφ' αὐτῷ, τὴν δὲ ἄλλην βίαν λαβὼν Λεϊσόβυλος· τὰς τε καταδρομὰς τὰς ἐπὶ τῆς ὁμόρου, καὶ τὰ πειρατήρια τὰ ἐν θαλάττῃ τῆτον εἶναι τὸν συστήσαντα διέβαλλον, ἐκ ἃν ἔδ' ἀποσῆναι λέγων τὸ ἔθνος, εἰ μὴ βιαίως τε καὶ ταραχώδως ὑπῆρχε. συνηγόρουσι δὲ αὐτῷ ταῦτα λέγοντες πλείους ἢ χίλιοι τῶν δοκιμωτάτων Ἰσθαίων, Ἀντικάτρην παρασκευάσαντος. ὁ δὲ τῶ μὲν ἐκπεσεῖν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς τὴν ἐκείνη φύσιν ἡττάτο, ἀπρακτοὺς ὕσαν, καὶ διὰ τῶν εὐκαταφρόνητον. αὐτὸν δὲ ἔλεγε φόβῳ τῶ μὴ πρὸς ἄλλους μετασῆναι τὴν ἀρχὴν, ἐξ ἀνάγκης αὐτὸν ὑπελθῶν, προσαγορευέσθαι δὲ αὐτὸν τῆτο, ὅπερ καὶ Ἀλέξανδρος τὸν πατέρα. καὶ δὴ μάρτυρας τῶν ὁμιλιῶν τῆς ἐκείνης καὶ σοβαρωτέρους, ὧν ἐβδελύττοντο τὰς περὶ Φυρίδας καὶ τὰς κόμας καὶ τὰ Φάλαρα, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον, ὃν ὥσπερ ἢ δίκην ὑφίξοντες, ἀλλ' ὡς εἰς πομπὴν προερχόμενοι ὑπέκριντο.

γ'. Πομπήϊος δὲ τῶν ἀκῆσας, καὶ καταγνῆς Λεϊσοβύλου βίαν, τότε μὲν αὐτὴς ἀπέπεμψε διαλεχθεὶς πρῶτος· ἐλθὼν δ' εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ἔλεγε διατάξιν ἕκαστα, ἐπειδὴ τὰ τῶν Ναβαταίων πρῶτον ἴδοι. τίως δ' ἐκέλευσεν ἡσυχίαν ἄγειν, θεραπεύειν ἅμα τὸν Λεϊσόβυλον, μὴ τὴν χώραν ἀποστήσῃ καὶ διακληιδεῖν τῶν παρόδων. ἔτυχεν μίντοι τῆτο ἐξ Λεϊσοβύλου γενόμενον. ἢ γὰρ ἀναμείνας ἑδὼν ὧν διελέχθη

Heliopolim et Chalcida pertransisset, et montem superasset Coelen-Syriam, ut appellatur, determinantem, a Pella Damascus se contulit; ubi et Iudaeos et eorum duces audiuit, qui et ipsi inter se diffidebant, Hyrcanus scilicet et Aristobulus, et gens ab utroque, regio quidem imperio subiaci detrectans, quod patrium esset, sacerdotibus eius Dei, qui apud ipsos coleretur, ut obedirent, hosque sacerdotibus prognatos conari in aliam principatus rationem transferre gentem, ut in servitutem redigatur: Hyrcanus vero querebatur, quod grandior ipse ab Aristobulo priuatus esset iure aetatis; parvamque terrae partem sub se haberet, reliquam vi abstulisset Aristobulus; eumque esse criminatur, qui et ineursionum in finitimos agros, et in mari, ut piratica exerceretur, auctor exstitisset: gentem nunquam fuisse rebellaturam dicens, nisi ille violentus et turbidus fuisset. Atque haec ei attestabantur supra mille de Iudaeorum illustrissimis, quos Antipater subornauerat. At Aristobulus eum principatu excidisse suae ipsius naturae culpa contendebat, ut quae ignaua esset, ideoque facile contemneretur. se vero, aiebat, imperium necessario subiisse, ne ad alios transferretur; ipsum autem non alio nomine appellari, quam quo et pater Alexander ante se usus est. Atque harum rerum testes citabat iuvenes quosdam insolentiores, purpura et coma et phaleris et reliquo inuidioso nobilitatis ornatu comtos, quem non quasi causam dicturi, sed quasi pompam obitari sumserant.

3. Pompeius, his auditis, Aristobulum de vi condemnauit, ac tum eos comiter alloquutus dimisit: seque in terram eorum profectum omnia compositurum dicebat, postquam prius Nabataeorum res inspexisset, at interea quietos se tenere iussit; Aristobulum simul colens, ne nationem auerteret et transitum ei intercluderet, neque tamen non est id ab Aristobulo factum. Nam nulla re expectata eorum, de quibus cum eo

πρὸς αὐτὸν ὁ Πομπήιος, εἰς Δῆλιον πόλιν ἦλθε, καθεῖσθαι εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀπῆρσεν.

δ'. Οργίζεται δὲ ἐπὶ τούτοις Πομπήιος, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ναβαταίης ἀναλαβὼν στρατιάν, ἐκ τῆς Δαμασκῆ καὶ τῆς ἄλλης Συρίας ἐπικυβείαν, σὺν τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ Ῥωμαίων τάγμασιν, ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν Λεϊσόβυλον. ὡς δὲ παραμεψάμενος Πέλλαν καὶ Σκυθόπολιν εἰς Κορῆας ἦκεν, ὅτις ἐστὶν ἀρχὴ τῆς Ἰουδαίας διεξιόντι τὴν μεσόγειον, ἐνταῦθα εἰς τι περικαλλὲς ἔρυμα, ἐπ' ἧκα τῷ ὄρει ἰδρυμένον. Ἀλεξάνδρειον, Λεϊσόβυλιν συμπεφυγότες, πέμψας ἐκέλευσεν ἔκκειν πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, παραινῶντων πολλῶν μὴ πολεμεῖν Ῥωμαίοις, κάτεισι· καὶ, δικαιολογησάμενος πρὸς τὸν ἀδελφὸν περὶ τῆς ἀρχῆς, πάλιν εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνει Πομπήιος συγχωρησάντος. καὶ τῷ ἐποίησε δις καὶ τρίς, ἅμα μὲν κολακεύων τὴν ὑπ' αὐτῷ περὶ τῆς βασιλείας ἐλπίδα, καὶ πρὸς ἕκαστον ὃν ἐκέλευσε Πομπήιος ὑπακούειν ὑποκρινόμενος, ἅμα δὲ ἀναχωρῶν εἰς τὰ ἔρύματα ὑπὲρ τῷ μὴ καταλύειν αὐτόν, καὶ πρὸς τὸ πολεμεῖν ἀφορμὴν αὐτῷ παρασκευαζόμενος, δεδιώς, μὴ τὴν ἀρχὴν εἰς Τεκανὸν περιτῇσθαι, κελυσσομένη δὲ Πομπήιος παραδιδόναι τὰ ἔρύματα, καὶ τοῖς Φερεράχαις ἐπιστέλλειν τῇ ἑαυτῷ χειρὶ, παραδίδεσθαι δὲ ἄλλως ἀπίστευτο, πείθεται μὲν, δυσαναχέτων δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἐν παρασκευῇ τῷ πολεμεῖν ἐγένετο. καὶ μετ' ἢ πολὺ Πομπήιος, στρατιάν ἐπ' αὐτὸν ἄγοντι, καθ' ὁδὸν ἀφικόμενοι τινες ἐκ Πόντος τὴν Μιθραδάτην τελευταίην ἐμήνηυσεν, διὰ Φαρνάκου τῷ πατρὸς αὐτῇ γενομένην.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς Πομπήιος Ἱεροσόλυμα, τῶν πολιτῶν αὐτῷ τὰς πύλας ἀπεκλεισάμενων, πολιορκεῖ καὶ κατὰ κράτος αἰρεῖ· οἱ δὲ τὸ πρὸς τούτοις ἔπραξεν ἐν Ἰουδαίᾳ.

ΣΤρατοπεδευσάμενος δὲ ἐπὶ Ἱερουσόλῃς, ἔτι τὸν Φοῖνικα τρέφειν συμβέβηκε, καὶ τὸ ὑποβάλλασαμεν μύρον ἀκρότατον,

Pompeius colloquutus erat, in urbem Delium et inde in Iudaeam se contulit.

4. Iſtis autem Pompeius irascitur, et assumpto, quem in Nabataeos ducebat, exercitu, et a Damasco reliquaue Syria auxilio, aliisque quas habebat legionibus Romanis, in expeditionem profectus est aduersus Aristobulum. Atque ubi, praeterita Pella et Scythopoli, ad Coreas venit, quae urbs per mediterranea obeunti initium est Iudaeae, illic in quoddam praesidium pulchrum admodum, in montis vertice situm, Alexandrium dictum, cum Aristobulus confugisset, Pompeius ei significatum misit, ut ad se veniret. Ille vero, monentibus multis, ne cum Romanis bellum gereret, descendit: et, postquam cum fratre de potentatu disceptauerat, iterum in arcem ascendit permissu Pompeii. id quod iterum et tertio fecit, simul semet adulari sinens spe regni ab ipso obtinendi, et ad omnia eius imperata se obedientem esse simulans, simulque in castellum se, ne vires amitteret, recipiens, et ad bellandum opes sibi parans, veritus, ne principatum transferret ad Hyrcanum. At iubente Pompeio, ut castella traderet et praesidiorum praefectis sua manu scriberet, (alioquin interdictum erat, ne quenquam admitterent) paruit ille quidem; sed aegre id ferens, Hierosolyma concessit, seque ad bellum praeparauit. Atque haud multo post Pompeio, aduersus eum copias ducenti, quidam in via, qui a Ponto venerant, Mithradatis obitum nunciant, qui a Pharnace filio suo peremptus erat.

CAP. IV.

Quomodo Pompeius Hierosolyma, postquam ciues ei portas clauerant, obsidet et vi expugnat: et quas praeterea in Iudaea fecit.

CVM autem apud Hierichuntem castra posuisset Pompeius, (ubi palmae nascuntur vigentque, et opobalsamum)

δὲ τῶν θάμνων τεμνομένων ὅξει λίθῳ ἀνάπιδύει ὥσπερ ὅπας, ἔωθεν ἐπὶ Ἱερουσόλυμα ἐχώρει. καὶ μετανοήσας Ἀριστόβουλος ἀφικνεῖται πρὸς Πομπήιον· καὶ χρέματα διδύς, καὶ τοῖς Ἱερουσόλυμοις αὐτὸν εἰσδεχόμενος, παρεκάλει παύσασθαι τῷ πολέμῳ, καὶ πράττειν μετ' εἰρήνης ὃ, τι βύλεται. συγγινῶς δὲ Πομπήιος αὐτῷ δομένῳ, πέμπει Γαβίνιον καὶ στρατιώτας, ἐπὶ τε τὰ χρέματα καὶ τὴν πόλιν. ἢ μὴν ἐπράχθη τί τῶτων, ἀλλ' ἐπανῆλθεν ὁ Γαβίνιος, τῆς τε πόλεως ἀποκληθεὶς, καὶ τὰ χρέματα μὴ λαβὼν, τῶν Ἀριστοβύλου στρατιωτῶν ἐκ ἐπιτρεψάντων τὰ συγκείμενα γενέσθαι. ὁρῶν δ' ἐπὶ τῶτοις Πομπήιον λαμβάνει, καὶ, τὸν Ἀριστόβουλον ἐν φυλακῇ καταστήσας, αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔρχεται, τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἔσσαν ὀχυρὰν, μόνῳ δὲ τῷ βορείῳ μέρει Φαύλως ἔχουσιν. περιέχεται γάρ αὐτὴν Φάραγξ εὐρεῖά τε καὶ βαθεῖα, ἐντὸς ἀπολαμβάνουσα τὸ ἱερὸν, λιθίνῳ περιβόλῳ καρτερεῶς πάνυ τεταχισμένον.

β'. Ἦν δὲ τῶν ἀνθρώπων ἔνδον γάσις, ἔχ ὁμοιοῦντων περὶ τῶν ἐνεσώτων. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐδόκει παραδιδόναί Πομπήϊον τὴν πόλιν· οἱ δὲ τὰ Ἀριστοβέλου φρονοῦντες ἀποκλείειν τε καὶ πολεμεῖν παρήνουν, τῷ κακῆινον ἔχειν δαδμένον. φθάσαντες δὲ ἔτοι τὸ ἱερὸν καταλαμβάνουσι, καὶ τὴν τεῖνῃσαν ἀπ' αὐτῆ γέφυραν εἰς τὴν πόλιν ἔκοψαν, εἰς πολιορκίαν εὐτρεπίζουσαι. οἱ δὲ ἕτεροι δεξάμενοι τὴν στρατιὰν ἐνεχείρουν Πομπήϊον τὴν τε πόλιν καὶ τὰ βασίλεια. Πομπήιος δὲ Πείσωνα τὸν ὑπεστράτηγον πέμψας σὺν στρατῷ, τὴν τε πόλιν, καὶ τὰ βασίλεια ἐφύρει· καὶ τὰς οἰκίας τὰς πρὸς τὸ ἱερὸν, καὶ ὅσα ἦν ἔξω περὶ τὸ ἱερὸν ὀχύρα. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λόγους συμβατηρεῖς τοῖς ἐντὸς προσέφωρεν· ἔχ ὑπακχόντων δὲ εἰς αὐτὸν προσεκαλεῖτο, τὰ περίεξ ἐτείχιστε χωρεῖα, πρὸς ἅπαντα Τερκανῆ προθύμως ὑπηρετοῦντος. Πομπήιος δὲ ἔσωθεν στρατοπεδεύεται, κατὰ τὸ βορρῆιον τῷ ἱερῷ μέρος, ὅθεν ἦν ἐπίμαχον. ἀνεστήκεισαν δὲ καὶ ἐνταῦθα μεγάλοι πύργοι, καὶ τάφρος δὲ ὁρῶνκετο, καὶ βαθεῖα περιείχτο Φάραγγι. ἀπερρώγει γὰρ καὶ τὰ πρὸς τὴν πόλιν, τῆς γεφύρας ἀνατετραμ-

mum vnguentum praestantissimum, quod fruticibus acuto lapide incisus instar succi exsudat) mane Hierosolyma contendit. Et Aristobulus mutata sententia eum adit; atque pecuniam se ei daturum, et Hierosolymis recepturum esse pollicens, orabat, ut bello supersedeat, et quae velit cum pace faciat. Illi cum veniam oranti dedisset Pompeius, mittit Gabinium et milites ad pecuniam et urbem accipiendam. neque tamen quidquam horum factum est: quin reuersus est Gabinius, urbe exclusus, nec accepta pecunia, quod Aristobuli milites conuenta seruari non permisissent. Has ob causas ira incensus est Pompeius, et, cum Aristobulum in custodiam dedisset, ipse ad urbem proficiscitur, caetera quidem firmam, tantum septentrionali parte leuius munitam. circumdabat enim eam lata profundaue vallis, intra se fanum comprehendens, lapideo muro valide admodum cinctum.

2. Erat autem hominum intus dissidium, quid facto opus esset non consentientium. nam quidam censebant urbem dedendam Pompeio: alii vero, Aristobulo fauentes, portas ei claudendas bellumque parandum esse suadebant, quoniam Aristobulus in vinclis haberetur. Atque hi fanum praeoccuparunt, et pontem, qui ab eo in urbem ferebat, interruperunt, sese ad sustinendam obfidionem parantes: alii vero, admissio exercitu, urbem Pompeio et regiam tradiderunt. At Pompeius, misso Pisone legato cum exercitu, urbem et regiam praesidiis firmabat: domosque fano adiacentes, et omnia, quae foris circa templum erant, muniebat. Ac primum quidem iis, qui intus erant, de pace ineunda verba faciebat: cum autem illi in quas offerebat condiciones non descenderent, circumiecta loca muro sepsit, Hyrcano ad omnia studiose ei subseruiente. Porro Pompeius castra collocavit extra, a fani parte septentrionali, qua erat expugnabile. Stabant et ibi magnae turres, et fossa depressa erat, profundaue valle circumdata. Erat enim prae-rupta pars ea, quae in urbem spectabat, interrupto ponte

μάνης ἐφ' ἧ διήγε Πομπήϊος· καὶ τὸ χῶμα ὀσημέραι ταλαμ-
 πωρέμενον ἐγήγετο, περιτεμνόντων τὴν περίεξ ὕλην Ῥωμαίων.
 καὶ ἐπειδὴ τῷτ' εἶχεν ἱκανῶς, μίλις πληθεισῆς τῆς τάφρου
 διὰ βάθος ἄπειρον, προσβαλὼν μηχανὰς καὶ ὄργανα ἐκ Τύ-
 ρου κομοδίοντα, ἐπισήσας κατήρασσε τὸ ἱερὸν τοῖς πετροβό-
 λοις. εἰ δὲ μὴ πάτριον ἦν ἡμῖν ἀεγεῖν τὰς ἐβδομάδας ἡμέ-
 ρας, ἐκ αὖ ἡνύσθη τὸ χῶμα, κωλύόντων ἐκείνων. ἄρχοντας
 γὰρ μάχης καὶ τύπτοντας ἀμύνασθαι δίδωσιν ὁ νόμος, ἄλ-
 λο δὲ τι δεῶντας τὰς πολέμους ἐκ ἐᾶ.

γ'. Ο δὲ καὶ Ῥωμαῖοι συνιδόντες, κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέ-
 ρας, ἃς δὴ Σάββατα καλεῖμεν, ἔτ' ἐβαλλον τὰς Ἰουδαίους,
 ἔτ' εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπῆντων, χῶν δὲ καὶ πύργους ἀνίστασαν,
 καὶ τὰ μηχανήματα προσῆγον, ὥστε αὐτοῖς εἰς τὴν ἐπιῦσαν
 ἐνεργὰ ταῦτα εἶναι. μάθοι δ' ἄν τις ἐντεῦθεν τὴν ὑπερβολὴν
 ἧς ἔχομεν περὶ τὸν Θεὸν εὐσεβείας, καὶ τὴν φυλακὴν τῶν νό-
 μων, μηδὲν ὑπὸ τῆς πολιουρκίας διὰ φόβου ἐμποδιζομένον
 πρὸς τὰς ἱερουργίας· ἀλλὰ δις τῆς ἡμέρας, πρωῒ τε καὶ περὶ
 ἑννάτην ὥραν, ἱερουργούντων ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ μηδ', εἴ τι περὶ
 τὰς προσβολαῖς δύσκολον εἴη, τὰς θυσίας παρίεντων. καὶ
 γὰρ ἀλήσεως τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα, τῇ τῆς νηθείας ἡ-
 μέρᾳ, κατὰ τὴν ἑννάτην καὶ ἐβδομηκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ο-
 λυμπιάδα, ὑπατεύοντων Γαῖου Αντωνίου καὶ Μάρκου Τυλ-
 λίου Κικέρωνος, οἱ πολέμιοι μὲν εἰσπεσόντες, ἔσφαττον τοὺς
 ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ πρὸς ταῖς θυσίαις ἔδην ἦττον ἱερουργήντες
 διετέλουν, ἔτε ὑπὸ τῷ φόβῳ τῷ περὶ τῆς ψυχῆς, ἔτε ὑπὸ τῷ
 πλήθους τῶν ἤδη φονευομένων, ἀναγκασθέντες ἀποδραίνειν,
 πᾶν δ' ὅ, τι δεοὶ παθεῖν τῷτο παρ' αὐτοῖς ὑπομένειν τοῖς βω-
 μοῖς κρεῖττον εἶναι νομίζοντες, ἢ παρελθεῖν τι τῶν νομίμων.
 ὅτι δὲ ἡ λόγος ταῦτα μόνον ἐστὶν ἐγκώμιον ψευδὲς εὐσεβείας
 ἐμφανίζων, ἀλλ' ἀλήθεια, μαρτυρῶσι πάντες οἱ τὰς κατὰ
 Πομπήϊον πράξεις ἀναγράψαντες· ἐν οἷς καὶ Στράβων καὶ
 Νικόλαος, καὶ πρὸς τούτοις Τίτος Λίβιος, ὁ τῆς Ῥωμαϊκῆς
 ἱστορίας συγγραφεύς.

δ'. Ἐπεὶ δὲ τῷ μηχανήματος προσαχθέντος, σιθεῖς δ'

qua parte degebat Pompeius: et agger quotidie magno labore surgebat, secantibus proximas arbores Romanis. Ac postquam absolutum erat opus, fossa aegre completa propter infinitam eius altitudinem, admotis machinis et tormentis a Tyro allatis, fauim saxis missilibus quater institit. At nisi nobis patrium fuisset septimis diebus feriari, non fuisset perfectus agger, illis prohibentibus. Praelio enim lacescentes et ferientes hostes repellere permittit lex, sed aliud quidpiam agentes impedire non patitur.

3. Itaque cum id intellexissent Romani, istis diebus, quas a feriando Sabbata appellamus, neque Iudaeos telis petebant, neque cum eis manus conferebant, sed aggerem et turres excitabant, et machinas admouebant, ut eis postredie vterentur. Licet autem vel hinc discere, quam immenso pietatis studio Deum colamus, et quam observantes legum simus, quod sacerdotes ex obsidione nihil prae metu impediti fuerint, quo minus sacra peragerent; sed bis quotidie mane et hora nona rem diuinam ad aram fecerint, neque, si quid in oppugnatione difficile inciderit, sacrificia omiserint. Etenim capta vrbe, tertio demum mense, die ieiunii, Olympiade centesima septuagesima nona, Caio Antonio et Marco Tulio Cicerone consulibus, cum vi ingressi hostes eos, qui erant in fano, iugularent; tamen, qui sacra procurabant, nihilo secius rem diuinam facere perseverabant, neque metu vitae amittendae neque iam caesorum multitudine in fugam compulsi, quicquid pati necesse erat, illud ad aras ipsas laturos esse melius putantes, quam ut aliquid legibus patriis praescriptum omitterent. Quod autem ista non sint fabula, vnice ad falsae pietatis laudem ostendendam adhibita, sed ipsamet veritas, testimonio sunt qui res a Pompeio gestas memoriae prodiderunt; et in his Strabo et Nicolaus, ac praeterea Titus Liuius, historiae Romanae Scriptor.

4. Atque postquam admota machina maxima turrium

μόγιστος τῶν πύργων κατηνέχθη, καὶ παρεῖρξέ τι χωρίον, εἰσεχόντο μὲν οἱ πολέμοι. πρῶτος δὲ αὐτῶν Κορνήλιος Φαῦστος Σύλλα παῖς σὺν τοῖς ἑαυτῷ στρατιώταις ἐπέβη τῷ τείχει, μετὰ δὲ αὐτὸν, Φάριος ἑκατοντάρχης, ἅμα τοῖς ἐπομένοις κατὰ θάτερον μέρος· διὰ μέσων δὲ Φάβιος, καὶ αὐτὸς ἑκατοντάρχης, σὺν εἴφει καρτερῷ. Φόνη δ' ἦν πάντας ἀνάπλω. καὶ τῶν Ἰσδαίων, οἱ μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων, οἱ δὲ ὑπ' ἀλλήλων ἀνηρεύοντο· εἰσὶ δὲ οἱ καὶ κατὰ κρημνῶν ἑαυτὰς ἐρρίπτον, καὶ πῦρ ἐνιέντες εἰς τὰς οἰκίας ἐνεπύμπρακτο, τὰ γινόμενα καρτερεῖν ἔχ' ὑπομένοντες. ἔπαιον δὲ, τῶν μὲν Ἰσδαίων, εἰς μυριάς καὶ διχαλίας, Ῥωμαίων δὲ πάντῃ ὀλίγοι. ἐλήφθη δὲ αἰχμάλωτος καὶ Ἀψάλωμος, θεῖος ἅμα καὶ πενθερὸς Ἀριστοβέλου. παρενομήθη δὲ οὐ μικρὰ περὶ τὸν ναόν, ἄβατόν τε ὄντα ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ καὶ ἀόρατον. παρελήθη γάρ εἰς τὸ ἐντὸς ὁ Πομπήιος, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἔκ ὀλίγοι, καὶ εἶδον ὅσα μὴ θεμιτὸν ἦν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, ἢ μόνοις τοῖς ἀρχιερεῦσιν. ὄντων δὲ τραπέζης τε χρυσῆς, καὶ λυχνίας ἱερᾶς, καὶ σπονδείων, καὶ πλήθους ἀρωμάτων, χωρὶς δὲ τούτων ἐν τοῖς θησαυροῖς ἱερῶν κρημάτων εἰς δύο χιλιάδας ταλάντων, οὐδενὸς ἠψατο δι' εὐσέβειαν, ἀλλὰ καὶ τούτῳ τῆς περὶ αὐτὸν ἀξίως ἐπραξεν ἀρετῆς. τῇ τε ὑπεραίῳ καθάρειν παραγγέλλας τὸ ἱερὸν τοῖς ναοπόλοις, καὶ τὰ νόμιμα ἐπιφέρειν τῷ Θεῷ, τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπέδωκεν Τρεκανῷ· διὰ τε τὰλλα ὅσα χρήσιμος ὑπῆρξεν αὐτῷ, καὶ ὅτι τὰς κατὰ τὴν χώραν Ἰσδαίης Ἀριστοβέλου συμπολεμῆν ἐκώλυσε· καὶ τὰς αἰτίας τὰ πολέμου τῷ πελέκει διεχρήσατο. τὸν δὲ Φαῦστον, καὶ τὰς ἄλλας, ὅσοι τὸ τεῖχος προθύμως ἐπέβησαν, τῶν πρεπόντων ἀριστείων ἠξίωσε. καὶ τὰ μὲν Ἱεροσόλυμα ὑποτελῆ Φόρῃ Ῥωμαίοις ἐποίησαν· ἃς δὲ οἱ ἔνοικοι πρότερον πόλεις ἐχειρῶσαντο τῆς Κόλλης Συρίας ἀφελόμενοι, ὑπὸ τῷ σφετέρῳ στρατηγῷ ἔταξε, καὶ τὸ σύμπαν ἔθνος, ἐπὶ μέγα πρότερον αἰερόμενον, ἐντὸς τῶν ἰδίων ὅρων συνέσειλεν. καὶ Γάδαρα μὲν, μικρὸν ἐμπροσθεν κατασκαφῆσαν, ἀνέκτισε, Δημητρίῳ χαριζόμενος τῷ Γάδαρῳ, ἀπέλευθέρῳ ἑαυτῷ· τὰς δὲ λοιπὰς, Ἰππον, καὶ Σκυθό-

conculsa cecidit, secumque ruinam traxit et locum aperuit, hostes quidem irruerunt. Eorum autem primus Cornelius Fautus Syllae filius cum sua militum cohorte murum adscendit; post eum vero Furius centurio, cum eis, qui ipsum sequebantur ex altera parte: atque inter utrumque Fabius, et ipse centurio, cum valida suorum manu. Omnia autem plena cadibus erant, ac Iudaeorum alii quidem a Romanis, alii vero a suis occidebantur: nonnullique per praerupta sese deiciebant, aut succensis aedibus seipso comburebant, non sustinentes ea pati, quae fierent. Atque Iudaeorum quidem ad duodecim millia ceciderunt, Romanorum vero perpauci. captus etiam est Absalomus, Aristobuli auunculus et idem socer. Non mediocriter autem laesa est templi religio, inaccessi prius et pedibus et oculis. Nam Pompeius et eius comitum non pauci in penetrale ingressi sunt, et ea viderunt, quae nemini alii mortalium, nisi pontificibus solis, videre fas erat. Cum autem intus essent et mensa aurea, et sacrum candelabrum, et paterae, quibus libatur, et magna vis aromatum, praetereaque in thesauris sacrae pecuniae ad duo talentorum millia, nihil horum prae pietate attigit: sed hac in re convenienter suae virtuti se gessit. Sequenti vero die, iussis aedituinis, ut fanum purgarent, utque Deo liberentur quae lex iuberet, pontificatum restituit Hyrcano (tum propter alia eius erga se officia, tum quia Iudaeos incolae Aristobulo auxiliari prohibuerat) bellique auctores securi percussit. At Fausto et aliis, qui primi murum conscenderunt, digna praemia persolvit. et urbem quidem Hierosolymorum Romanis vestigalem fecit; quae vero Coeles-Syriae oppida incolae prius subegerant ab eis abstulit, et Romano praetori subiecit: universamque gentem, quae antea tantopere efferebatur, intra suos fines conclusit. Et Gadara quidem, paulo ante eversa, instauravit, in gratiam Demetrii Gadarensis, liberti sui: reliqua vero oppida, Hippum, et Scythopo

πολιν, καὶ Πέλλαν, καὶ Δίον, καὶ Σαμάρειαν, ὅτι τὸ Μάρσι-
σαν, καὶ Ἀζωτον, καὶ Ἰάμνειαν, καὶ Ἀρέθυσαν, τοῖς οἰκητο-
σιν ἀπέδωκε. καὶ ταύτας μὲν ἐν τῇ μεσογείῳ, χωρὶς τῶν κα-
τσκορμμένων, Γάζαν τε πρὸς τῇ θαλάσῃ, καὶ Ἰοππην, καὶ
Δῶρα, καὶ Στρατῶνος τὸν πύργον· ἢ, κτίσαντος αὐτὴν Ἡρώ-
δης μεγαλοπρεπῶς, καὶ λιμένι τε καὶ ναοῖς κοσμήσαντος,
μετωνομάσθη **Καيسάρεια**· πάσας δὲ Πομπηῖος ἀφῆκεν ἐλευ-
θέραις, καὶ προσένευε τῇ ἐπαρχίᾳ.

ε'. Τῆς τῶ πάθους τοῖς Ἱεροσολύμοις αἴτιοι κατέστησαν
Τερκανὸς καὶ Ἀριστόβυλος, πρὸς ἀλλήλους τασιάσαντες. τῆς
τε γὰρ ἐλευθερίαν ἀπεβάλομεν, καὶ ὑπέκοιτο Ῥωμαίων κατέ-
στημεν· καὶ τὴν χώραν, ἣν τοῖς ὅπλοις ἐκτησάμεθα τῆς Σύ-
ρης ἀφελόμενοι, ταύτην ἠναγκάσθημεν ἀποδῆναι τοῖς Σύροις,
καὶ προσέτι πλείω ἢ μύρια τάλαντα Ῥωμαῖοι ἐν βραχεῖ χρό-
νῳ παρ' ἡμῶν εἰσέπραξαντο· καὶ βασιλεία, ἢ πρότερον τοῖς
κατὰ γένος ἀρχιερεῦσι διδομένη τιμῇ, δημοτικῶν ἀνδρῶν ἐγέ-
νετο. καὶ περὶ μὲν τῶν κατὰ χώραν ἐρῶμεν. Πομπηῖος δὲ
τὴν Κοίλην Συρίαν, ἕως Εὐφράτης ποταμῆς καὶ Αἰγύπτου,
Σκαύρῳ παραδὲς καὶ δύο τάγματα Ῥωμαίων, ἐπὶ Κιλικίαν
ᾤχετο, ἐπὶ ἐργόμενος εἰς Ῥώμην. ἐπήγετο δὲ μετὰ τῆς γενεᾶς
καὶ Ἀριστόβυλον δεδεμένον. δύο γὰρ ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες,
καὶ τοσῶτοι υἱοί· ὧν εἷς Ἀλέξανδρος μὲν ἀπέδρα, ὁ δὲ νεώ-
τερος Ἀντίγονος συνεκομίζετο εἰς Ῥώμην ἅμα ταῖς ἀδελφαῖς.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Σκαῦρος συμμαχίαν πρὸς Ἀρτίαν ποιῆται· οἷά τε Γα-
βίνος, νικήσας Ἀλέξανδρον Ἀριστόβυλος υἱὸν, ἐν Ἰσ-
δαίᾳ διεπράξατο.

Σκαῦρος δ' ἐπὶ Πέτρην τῆς Ἀραβίας στρατεύσαντος, καὶ
διὰ τὸ δυσσεμβολωτάτην εἶναι τὰ ἐν κύκλῳ δημοῦντος αὐτῆς,
καὶ τῷ στρατεύματι λιμώττοντος, Ἀντίπατρος κατ' ἐντολὴν
Τερκανῆς σίτον ἐκ τῆς Ἰσδαίας καὶ ἄλλα, ὅσων ἐνέδει, παρεί-
χετο. πεμφθεὶς τε πρὸς Ἀρτίαν πρεσβευτὴς ὑπὸ Σκαύρου,

lira, et Pellam, et Dium, et Samariam, itemque Marissam, et Azotum, et Iamnam, et Arethufam, suis habitatoribus restituit. Et haec quidem oppida mediterranea, praeter euerfa; vt et maritima, et Gazam, et Ioppen, et Dora, et Stratonis turrim, (quae, ab Herode magnifice condita atque portubus et templis exornata, Caesarea mutato nomine appellata est) Pompeius omnia libera esse fuit, prouinciaeque Syriae attribuit.

5. Huius cladis Hierosolymis causam dederunt diffensione sua Hyrcanus et Aristobulus. nam et tunc nobis erepta erat libertas, et in Romanorum redacti eramus potestatem; et regionem, quam armis captam a Syris abstulimus, hanc ipsam compulsi sumus Syris denovo restituere. ac praeterea plus quam decem millia talentorum breui tempore a nobis Romani exegerunt: sublataque regia administratione, honore scilicet generi pontificali prius delato, popularis inducta est. Et de his quidem suo loco dicemus. Pompeius autem cum Coelen-Syriam vsque ad Euphratem fluuium et Aegyptum Scauro tradidisset, cum duabus legionibus Romanis, in Ciliciam contendit, Romam ire festinans. Duxit autem secum etiam Aristobulum vinctum cum eius prole. erant enim ei duae filiae totidemque filii: quorum vnus quidem Alexander aufugiebat, iunior vero Antigonus Romam vna cum suis fororibus deportabatur.

CAP. V.

Quomodo Scaurus foedus facit cum Areta: quaeque Gabinus, victo Alexandro, Aristobuli filio, in Iudaea gessit.

CVM autem Scaurus in Petram Arabiae regiam expeditionem fecisset, et propter difficillimum ad eam aditum agrum in circuitu depopularetur, et exercitus fame laboraret, Antipater Hyrcani iussu frumentum ex Iudaea, et alia, quibus opus erat, ei praebebat: missusque ad Aretam legatus

διὰ τὴν ὑπὸσαν ξενίαν, πείθει καὶ αὐτὸν ἀργύριον ὑπὲρ τῆ μὴ δηωθῆναι τὴν χώραν δῆναι. καὶ αὐτὸς ἐγγυητὴς τριακοσίων ταλάντων γίνεται. καὶ ἐπὶ τέτοις ἔλυσεν τὸν πόλεμον Σκαῦρος, ἔχ' ἥττον αὐτὸς ἢ συνέβαινεν Ἀρέταν ἐπιθυμῆν τῷ γενέσθαι βελλόμενος.

β'. Χρόνῳ δὲ ὕστερον Ἀλεξάνδρῳ τὴν Ἰσδαίαν κατατρέχοντος τῷ Ἀριστοβύλῃ πατρὸς, στρατηγὸς Γαβίνιος ἐκ Ρώμης εἰς Συρίαν ἦκεν· ὃς ἄλλὰ τε λόγῳ ἄξια διεπράξατο, καὶ ἐπὶ Ἀλέξανδρον ἐστράτευσε, μηκέτι Τεκανὸς πρὸς τὴν ἐκείνῃ ῥώμῃ ἀντέχειν δυναμένος, ἀλλ' ἀνεγείρειν ἤδη καὶ τὸ τῶν Ἰεροσολύμων τῆχος ἐπιχειροῦντος, ὅπερ εἰς Πομπήϊος. ἀλλὰ τῆτος μὲν αὐτὸν ἐπέχον οἱ ἐνταῦθα Ρωμαῖοι. περὶ ὧν δὲ ἐν κύκλῳ τὴν χώραν, πολλὰς ἄπλιζε τῶν Ἰουδαίων, καὶ συνέλεξε ταχὺ μυρίους μὲν ὀπλίτας, πεντακοσίους δὲ πρὸς τοῖς χιλίοις ἱππεῖς, Ἀλεξάνδρεόν τε ὠχύρου, τὸ πρὸς ταῖς Καρέαις ἔρυμα, καὶ Μαχαροῦντα πρὸς τοῖς Ἀραβίοις ὄρετιν. ἔρχεται οὖν ἐπ' αὐτὸν Γαβίνιος, Μάρκον Ἀντώνιον προπέμψας σὺν ἄλλοις ἡγεμόσιν· οἱ δὲ ὀπλίσαντες Ρωμαίων τοὺς ἐπομένους, καὶ σὺν τούτοις τοὺς ὑπὸκούς Ἰουδαίους, ὧν Πειθόλαος ἡγεῖται καὶ Μάλιχος, προσλαβόντες δὲ καὶ τὸ Ἀντιπάτρου ἐταρκεῖον ὑπὸντων Ἀλεξάνδρῳ· ἠκολούθει δὲ καὶ Γαβίνιος σὺν τῇ Φάλαγγι. καὶ ἀναχωρεῖ μὲν ἐγγὺς Ἰεροσολύμων Ἀλέξανδρος· συμπεσόντων δὲ ἀλλήλοις ἐκεῖ, καὶ μάχης γενομένης, κτείνουσι μὲν οἱ Ρωμαῖοι τῶν πολεμίων περὶ τριχλίου, ζωγρῶσι δὲ ἔκ' ἐλάττους.

γ'. Ἐν τῇτῳ Γαβίνιος ἐπὶ τὸ Ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, πρὸ καλεῖτο τῆς ἐνδον εἰς διαλύσεις, συγγνώσεσθαι περὶ τῶν πρῶθεν αὐτοῖς ἡμαρτημένων ὁμολογῶν. στρατοπεδευσμένων δὲ πολλῶν πρὸ τῆς ἐρύματος πολεμίων, ἐφ' ἧς ἀνῆσαν οἱ Ρωμαῖοι, Μάρκος Ἀντώνιος ἐπιφατῶς ἀγωνισάμενος, καὶ πολλὰς ἀποκτείνας, ἐδοξεν ἡρίσεικεναι. Γαβίνιος μὲν οὖν, μέρος τῆς στρατιᾶς ἐνταῦθα καταλιπὼν, ὡς ἂν ἐκπολιορηθῇ τὸ χωρίον, αὐτὸς ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰσδαίαν ἦεν, καὶ ὅσας γε ἐντυχάνει καθρημένους τῶν πόλεων, κτίζειν παρεκελεύετο.

a Scauro, quoniam eius hospes esset, persuasit ei, ut pecunia vastationem agri redimeret. et ipse trecentorum talentorum sponsor fit. Atque his conditionibus Scaurus bellum finivit; non minus quod ipse hoc voluerit quam quod Aretas idem concupierit.

2. Aliquanto autem post Alexandro Aristobuli filio Iudaeam incurstante, imperator Gabinus Roma venit in Syriam: qui et alia memoratu digna gessit, et in Alexandrum arma movit, cum quidem Hyrcanus Alexandri vires sustinere amplius nequiret, sed iam Hierosolymorum murum a Pompeio dirutum erigere institueret. Verum ab hoc quidem conatu eum prohibuerunt, qui illie erant Romani: at regionem circumquaque obiens multos Iudaeorum armabat, collegitque celeriter decem millia peditum, ut et mille et quingentos equites, et Alexandrium munitionibus firmavit (castellum prope Co-reas situm) et Machaeruntem apud montes Arabiae. Igitur eum aggreditur Gabinus, praemisso Marco Antonio cum aliis ducibus: qui cum armatis, quos ducebant, Romanis, et praeterea Iudaeis, qui eis parebant, quibus Pitholaus et Malichus praefecti erant, assumpto insuper Antipatri auxilio, obviam iuerunt Alexandro: Gabinus autem et ipse cum graui armatura sequebatur. Et quidem Alexander prope Hierosolyima se recepit: cum vero ad manus illic ventum esset, praeliumque committeretur, interfecerunt quidem Romani hostium circiter tria millia, viuosque ceperunt non pauciores.

3. Interea Gabinus, ad Alexandrium profectus, eos, qui intus erant, ad compositionem inuitabat, veniam eis ante peccatorum sese daturum promittens. Cum autem multi ex hostibus ante munimentum castra haberent, quos adorti sunt Romani, Marcus Antonius egregie pugnando, magnamque caedem faciendo reliquis palmam praeripuisse visus est. Cacterum Gabinus, relicta ibi parte exercitus, ad locum expugnandum, ipse reliquam Iudaeam obibat, et in quascunque incidebat vires euersas,

καὶ ἀνεκτίθησαν, Σαμάρεια, καὶ Ἀζώτος, καὶ Σκυθόπολις, καὶ Ἀνθηδών, καὶ Ραφία, καὶ Δῶρα, Μάρισσά τε καὶ Γάζα, καὶ ἄλλαι ἐκ ὀλίγων. τῶν δὲ ἀνθρώπων πειθομένων οἷς ὁ Γαβίνιος προσέταττε, βεβαίως οἰκηθῆναι συνέβαινε τότε τὰς πόλεις, πολὺν χρόνον ἐρήμης γενομένης.

δ'. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος κατὰ τὴν χώραν ἐπάνευσιν εἰς τὸ Ἀλεξάνδρειον· καὶ τὴν πολιορκίαν αὐτῷ κρατύναντος διαπρεσβεύεται πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρος, συγγινώσκων τε αὐτῷ τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος, καὶ παραδιδῶς τῶν ἐρυμάτων Τρκανίαν τε καὶ Μαχαιρῆντα, ὕστερον δὲ καὶ Ἀλεξάνδρειον. καὶ ταῦτα μὲν Γαβίνιος κατέσκαψε. τῆς Ἀλεξάνδρου δὲ μητρὸς πρὸς αὐτὸν ἐλθούσης, ἣ ἐφρόνει τὰ Ῥωμαίων, τῇ τε ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων τέκνων ἐν Ῥώμῃ ἐχομένων, συνεχώρησεν αὐτῇ ταῦθ' ἅπερ ἤξις· καὶ διοικησάμενος τὰ πρὸς αὐτὴν, Τρκανὸν κατήγεν εἰς Ἱεροσόλυμα, χηρόντα τὴν τῇ ἱερᾷ ἐπιμέλειαν. πέντε δὲ συνέδρια καταστήσας, εἰς ἴσας μοίρας διένειμε τὸ ἔθνος· καὶ ἐπολιτεύοντο οἱ μὲν ἐν Ἱεροσολύμοις, οἱ δὲ ἐν Γαδάροις, οἱ δ' ἐν Ἀμαθύντι, τέταρτοι δὲ ἦσαν οἱ ἐν Ἰεριχῶντι, καὶ τὸ πέμπτον ἐν Σαπφώροις τῆς Γαλιλαίας. καὶ οἱ μὲν ἀπηλλαγμένοι τῆς δυναστείας, ἐν εἰσοκρατείᾳ διῆγον.

ΚΕΦ. 5'.

Ὡς φυγόντα ἐκ Ῥώμης Ἀριστόβηλον λαβὼν Γαβίνιος ἀναπέμπει εἰς Ῥώμην· καὶ ὡς Γαβίνιος ἐξ Αἰγύπτου ἐπανελθὼν μάχῃ κρατεῖ Ἀλεξάνδρου καὶ Ναβαταίων.

Ἀριστόβηλος δὲ διαδράντος ἐκ Ῥώμης εἰς τὴν Ἰουδαίαν, καὶ τὸ Ἀλεξάνδρειον, ὅπερ ἦν νεωστὶ κατεσκαμμένον, ἀνατεκρίζων προαιρεμένος, πέμπει Γαβίνιος πρὸς αὐτὸν στρατιώτας καὶ ἡγεμόνας, Σίσεννάν τε καὶ Ἀντώνιον καὶ Σεραπίλιον, κωλύσοντας τε τὸ χωρεῖν αὐτὸν καταχεῖν, καὶ συλληφόμενος αὐτόν. πολλοὶ δ' Ἀριστόβελω τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὴν παλαιὰν εὐκλειαν προσέρρουν, καὶ δὴ καὶ νεωτέροις χαίροντες πράγμα-

instaurari iubebat: et resectae sunt Samaria, et Azotus, et Scythopolis, et Anthedon, et Raphia, et Dora, et Marissa, et Gaza, et aliae non paucae. Dumque homines Gabinii mandatis parent, accidit tum, ut ea oppida tuto incolerentur, postquam diu deserta fuerant.

4. Ille vero, istis per regionem factis, reuertitur ad Alexandrium: et dum obsidionem intendit, mittit ad eum legationem Alexander, peccatorum veniam petens, et de castellis tradens Hyrcaniam et Machaeruntem, tandemque etiam Alexandrium. Et ista quidem Gabinius diruit. At cum mater Alexandri, quae Romanorum partes propterea fouebat, quod eius vir caeterique liberi Romae habebantur, ad eum venisset, concessit ei quaecumque postulabat: et compositis eius negotiis, Hyrcanum duxit Hierosolyma, fani curam habiturum. Deinde constitutis quinque iuridicis conuentibus, in totidem aequales partes gentem diuisit: ita ut alii ius peterent ad Hierosolyma, alii ad Gadara, alii ad Amathuntem, quarti vero ad Hierichuntem, et quinti ad Sapphora Galilaeae. Atque ita principatu liberati Iudaei, deinde ab optimatibus regebantur.

CAP. VI.

Quomodo Gabinus Aristobulum, post fugam a Roma captum, Romanis remittit: utque Gabinus ex Aegypto reuersus praelio superat Alexandrium et Nabataeos.

CUM autem Aristobulus Roma in Iudaeam profugisset, et Alexandrium, quod nuper erat euersum, reficere institueret, mittit Gabinus aduersus eum milites, et duces Silennam et Antonium et Seruilius, qui locum ab eo occupari prohiberent, ipsumque comprehenderent. Multi autem Iudaeorum ad Aristobulum confluxebant, tum propter veterem eius gloriam, tum quia

σι. Πιστόλαος γὰρ τις, ὑποστράτηγος ἐν Ἱεροσολύμοις ὢν, μετὰ χιλίων ἡτομόλησε πρὸς αὐτόν· πολλοὶ δὲ τῶν προσθεμένων ἦσαν ἀνοπλῆι. διεγνωκὼς δὲ εἰς Μαχαβεῖντα ἀπαύσασθαι Ἀριστόβελος, τήτης μὲν ἀπέλυσεν ἀπόρου ὄντας· ἔγὰρ ἐγίνοντο αὐτῷ χρήσιμοι πρὸς τὰ ἔργα· τῆς δὲ ὀπλισμένης περὶ ὀκτακιχλίας ὄντας ἀναλαβὼν ὥχετο. καὶ προσπεσόντων αὐτοῖς τῶν Ῥωμαίων καστερῶς, ἤττωνται τῇ μάχῃ γενναίῳ οἱ Ἰσθαῖοι· καὶ προθύμως ἀγωνισάμενοι βιασαμένων τε τῶν πολεμίων εἰς Φυγὴν τρέπονται. καὶ Φονεύονται μὲν αὐτῶν εἰς πεντακιχλίας· οἱ δὲ λοιποὶ σκεδασθέντες, ὡς ἐδύναντο σώζεν αὐτῆς ἐπιερῶντο. χιλίων μὲντοι πλείονας ἔχων Ἀριστόβελος εἰς Μαχαβεῖντα διέφυγεν, ὥχους τε τὸ χωρίον, καὶ πράττων κακῶς ἑδὲν ἤττον ἐλπίδος ἀγαθῆς εἶχετο. δύο δ' ἡμέρας ἀντιχῶν τῇ πολιορκίᾳ, καὶ πολλὰ τραύματα λαβὼν, αἰχμάλωτος μετ' Ἀντιγόνης τῆ παιδός, ὃς δὴ καὶ συνέφυγεν ἐκ Ῥώμης αὐτῷ, πρὸς Γαβίνιον ἄγεται. καὶ τοιαύτῃ μὲν Ἀριστόβελος χρησάμενος τύχῃ, πάλιν εἰς Ῥώμην ἀναπέμπεται, καὶ δεθεὶς αὐτίθι κατεῖχετο, βασιλεύσας μὲν καὶ ἀρχιερατεύσας ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, αὐτῆς δὲ λαμπρὸς καὶ μεγαλόψυχος γενόμενος. τὰ μὲντοι τέκνα αὐτῆς ἀνῆκεν ἢ σύγκλητος, Γαβινίῳ γράψαντος τῷθ' ὑποχέσθαι τῇ μητρὶ παραδῶσθαι τὰ ἐσώματα. καὶ τότε μὲν εἰς τὴν Ἰσθαίαν ἐκἀνέρχεται.

β'. Γαβινίῳ δ' ἐπὶ Πάρθης στρατεύοντι, καὶ τὸν Εὐφράτην ἤδη πεπεραιωμένῳ, μετέδοξεν εἰς Αἴγυπτον ὑποστρέψαντα καταστῆσαι Πτολεμαῖον εἰς αὐτήν. καὶ ταῦτα μὲν καὶ ἐν ἄλλοις δεδήλωται. Γαβινίῳ μὲντοι, κατὰ τὴν στρατιάν, ἣν ἐπ' Ἀρχέλαον ἐτείλατο, Ἀντίπατρος ὑπηρέτησε σῖτον καὶ ὅπλα καὶ χρήματα· καὶ τῆς ὑπὲρ Πηλυσίου τῶν Ἰσθαίων ἔτος αὐτῷ προσηγάγετο καὶ συμμαχίας ἐποίησε, Φύλακας ὄντας τῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐμβολῶν. ἐπανελθὼν δ' ἐκ τῆς Αἰγύπτου καταλαμβάνει τὴν Συρίαν εἰσέει καὶ τεραχῇ νοσῆσαν. ὁ γὰρ Ἀριστόβελος πᾶσις Ἀλέξανδρος, παρελθὼν ἐξ ὑστέρᾳ πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ βίαν, πολλὰς μὲν τῶν Ἰσ-

nouis rebus studebant. Itaque Pitholans quidam, qui Hierosolymis legatus erat, cum mille hominibus ad eum per fugit: sed eorum, qui ei se adiungebant, plerique erant inermes. Cum autem Aristobulus ad Machaeruntein se conferre statuisset, eos dimisit, quod non essent instructi, (sibi enim ad opera bellica inutiles erant) assumtisque armatis, qui erant circiter octo millia, profectus est. Sed Romanis eos acriter aggressis, victi sunt egregie Iudaei: et animose praeliati hostium vi in fugam versi sunt. Et illorum quidem ad quinque millia occiduntur: reliqui vero dissipati, sibimet, ut poterant, consulere conabantur. Aristobulus tamen, plus mille secum habens, effugit ad Machaeruntein, locumque munire instituit: et, quamvis rebus afflictis, nihilominus bonas spes habebat. Sed postquam duos dies obsidionem sustinuit, multis vulneribus acceptis, capitur cum Antigono filio suo, qui una cum eo Roma aufugerat, et ad Gabinium ducitur. Et quidem Aristobulus, cum ea sibi fortuna obtigisset, iterum ad Romam mittitur, et in vinculis ibi tenebatur, postquam rex et Pontifex fuisset annos tres et sex menses, vir praeclarus et magni animi. Verum eius liberos dimisit Senatus, propterea quod scripsit Gabinius, id se eorum matri castella tradenti promississe. atque ita rediere tum in Iudaeam.

2. Gabinius vero, cum in eo esset, ut in Parthos duceret exercitum, trajecto iam Euphrate, mutauit sententiam; et reuersus est in Aegyptum, ut ibi Ptolemaeum in illius regnum restitueret. Et haec quidem etiam in aliis scriptis memorata sunt. Attamen Gabinio, in ea expeditione, quam fecit aduersus Archelaum, Antipater frumentum et arma et pecuniam suppeditauit: eique Iudaeos, qui supra Pelusium collocati custodes erant adiutuum Aegypti, idem conciliauit, sociosque fecit. Deinde reuersus ex Aegypto Syriam offendit seditione et tumultu laborantem. Nam Aristobuli filius Alexander, recuperato denuo per viam principatu, multos quidem Iu-

δαίων ἀπέστησεν· στρατεύματι δὲ μεγάλῳ τὴν χώραν ἐπερχόμενος, ἔκτεινε πάντας ὅσους ἐπιτύχει τῶν Ῥωμαίων, εἰς τὸ ὄρος τὸ καλόμενον Γαζίζειν συμφυγόντας, καὶ προσέκειτο πολιορκῶν.

γ'. Ο δὲ Γαβίνιος, τοιαῦτα κατὰ τὴν Συρίαν καταλαβὼν, Αντίπατρον, συνετὸς γὰρ ἦν, προπέμπει πρὸς τῆς νενοσηκότας, εἰ παῦσαι δυνηθεῖν τῆς παρὰ φροσύνης αὐτῆς, καὶ πῆσαι πρὸς τὸν αἰμείνω λογισμὸν ἐπανελθεῖν. ὁ δὲ ἐλθὼν πολλὰς μὲν ἐσωφρόνισε καὶ προσηγάγετο τῷ δέοντι· τὸν δὲ Ἀλέξανδρον ἐκ ἡδυνηθῆ καταχρῆν. στρατῷ γὰρ τρεῖς ἕτος ἔχων μυριάδας Ἰουδαίων, ἀπήντησε Γαβίνῳ, καὶ συμβαλὼν ἡττᾷται, πεσόντων αὐτῷ μυρίων περὶ τὸ Ἰταβύριον ὄρος.

δ'. Καταστῆσάμενος δὲ Γαβίνιος τὰ κατὰ τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, ὡς ἦν Αντίπατρω θέλοντι, ἐπὶ Ναβαταίῃς ἔρχεται. καὶ κρατεῖ μὲν τῶν τῇ μάχῃ· Πάρθων δὲ Φυγάδας Μιθραδάτην καὶ Ορσανην, πρὸς αὐτὸν ἐλθόντας, πρῆ-
πιμψε, τῷ δὲ λόγῳ ἀπέδρασαν αὐτόν. καὶ Γαβίνιος μὲν, ἔργα μεγάλα καὶ λαμπρὰ κατὰ τὴν στρατείαν δρᾶσας, ἀπῆρεν εἰς Ῥώμην, Κράσσῳ παραδὼς τὴν ἀρχήν. περὶ δὲ τῆς Πομπηΐας καὶ Γαβινίᾳ στρατείας ἐπὶ Ἰουδαίῃς, γράφει Νικόλαος ὁ Δαμασκηνός, καὶ Στράβων ὁ Καππαδόξ, ὃδὲν ἕτερος ἐτέρα καμνότερον λέγων.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὡς Κράσσος, εἰς Ἰουδαίαν ἐλθὼν καὶ τὸν ναὸν συλήσας, ἐπὶ Πάρθους ἐξώρμησε, καὶ ἐφθάρη σὺν τῷ στρατεύματι· καὶ ὡς Κάσσιος, Συρίαν περιποισάμενος, τοῖς Πάρθοις ἐμποδὼν ἦν, καὶ εἰς Ἰουδαίαν ἀνέβη.

Κράσσος δ' ἐπὶ Πάρθους μέλλων στρατεύειν ἤκειν εἰς τὴν Ἰουδαίαν· καὶ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ χρήματα, ἃ Πομπηΐος καταλοῖπει, διχίλια δ' ἦν τάλαντα, βασιλῆας, οἷός τε ἦν καὶ τὸν χρυσὸν ἅπαντα, τάλαντα δὲ καὶ ἕτος ἦν ἑκτακισχίλια, περιδύειν τὸν ναόν. λαμβάνει δὲ καὶ δοκὸν ὀλοσφυσήλατον χρυ-

daeorum ad defectionem impulit; ingentique manu regionem incurfans, interficiebat quotquot nactus erat Romanorum, qui in montem Garizim appellatum confugerant, eosque obsidione vrgebat.

3. Gabinus autem, cum hoc in statu Syriam offendisset, Antipatrum (nam prudens erat et rerum peritus) ad rebelles praemittit, si forte posset eorum amentiam sanare, eosque ad meliorem mentem consilio suo reuocare. Ille eo profectus multos quidem repressit et ad officium reduxit: Alexandrum vero cohibere non potuit. Is enim, cum triginta Iudaeorum millia in exercitu haberet, obviam iuit Gabinio: et cum eo congressus victus est, amissis suorum decem millibus apud montem Itabyrium.

4. Deinde Gabinus, constitutis ad Antipatri voluntatem urbis Hierosolymitarum rebus, aduersus Nabataeos proficiscitur. Et hos quidem praelio superat: Mithradatem vero et Orfanem Parthorum perfugas, qui ad ipsum se receperant, deduxit, sparso rumore, quod ab eo fuga dilapsi essent. Et Gabinus quidem, cum res multas et praeclaras gessisset, Romam discessit, tradita Crasso provincia. De his autem Pompeii et Gabinii contra Iudaeos expeditionibus scribit Nicolaus Damascenus, et Strabo Cappadox, quorum vnus nihil ab altero alienum refert.

CAP. VII.

Quomodo Crassus, in Iudaeam profectus templumque depulatus, bello Parthos tentauit et cum exercitu interiit: utque Crassus, Syria potitus, Parthos arcebat, et in Iudaeam ascendit.

Crassus autem, in Parthos expeditionem facturus, venit in Iudaeam: et sublata, quae in templo erat, pecunia, quam Pompeius reliquerat, (ea erat duo millia talentorum) a se impetrabat, ut omni auro (atque id erat ad octo millia talentorum) templum spoliaret. Cepit et tra-

σῆν, ἐκ μινῶν τριακοσίων πεποιημένην. ἡ δὲ μινᾶ παρ' ἡμῶν ἔχει λίτρας δύο καὶ ἡμισυ. παρὲδωκε δὲ αὐτῷ ταύτην τὴν δοκὸν ὁ τῶν θησαυρῶν φύλαξ ἱερεὺς, Ελσάζαρος ὄνομα, ὃς διὰ πονηρίαν, ἀγαθὸς γὰρ ἦν καὶ δίκαιος, ἀλλὰ πεπιστευμένος τὴν τῶν καταπετασμάτων τῇ ναῷ Φυλακῇ, ὄντων θαυμασίων τὸ κάλλος καὶ πολυτελῶν τὴν κατασκευὴν, ἐκ δὲ τῆς δοκῆς ταύτης ἐκχεριμαμένων, ἐπεὶ τὸν Κράσσον ἐώρα περὶ τὴν τῇ χρυσῇ γινόμενον συλλογὴν, δέισας περὶ τῷ παντὶ κόσμῳ τῇ ναῷ, τὴν δοκὸν αὐτῷ τὴν χρυσῇν, λύτρων ἀντὶ πάντων, ἔδωκεν, ὅρκως παρ' αὐτῆς λαβὼν μηδὲν ἄλλο κινήσειν τῶν ἐκ τῆς ναῷ, μόνῳ δὲ ἀρεσκῆσθαι τῷ ὑπ' αὐτῆς δοθησομένῳ, πολλῶν ὄντι μυριάδων ἀξίῳ. ἡ δὲ δοκὸς αὕτη ἦν ἐν ξυλίνῃ δοκῇ κενή· καὶ τῷτο τῆς μὲν ἄλλης ἐλάνθανεν ἅπαντας, ὁ δὲ Ελσάζαρος μόνος ἠπίεστο. ὁ μὲντοι Κράσσος καὶ ταύτην, ὡς ὕδενός ἀφύομενος ἄλλης τῶν ἐν τῷ ἱερῷ, λαμβάνει, καὶ παραβάς τῆς ὅρκως ἅπαντα τὸν ἐν τῷ ναῷ χρυσὸν ἐξεφόρησεν.

β'. Θαυμάσιον δὲ μηδεὶς, εἰ τοσοῦτος ἦν πλῆθος ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἱερῷ, πάντων τῶν κατὰ τὴν οἰκωμένην Ἰουδαίων, καὶ σεβομένων τὸν Θεόν, ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης εἰς αὐτὸ συμφερόντων ἐκ πολλῶν πᾶν χρόνων. ἐκ ἧς δὲ ἀμάρτυρον τὸ μέγεθος τῶν προσηρημένων χρημάτων, ὡς δὲ ὑπὸ ἀλαζονείας ἡμετέρας καὶ περὶ πολλοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξαιρέται πλῆθος· ἀλλὰ πολλοὶ τε ἄλλοι τῶν συγγεγραφίων ἡμῶν μαρτυροῦσι, καὶ Στράβων ὁ Καππαδόξ' ἔτι λέγων. "πέμψας δὲ Μιθραδάτης εἰς Κῶ, ἔλαβε τὰ χρήματα, ἅπερ ἔθετο ἐκῆς Κλεοπάτρας ἡ βασίλισσα, καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων ὀκτακίσια τάλαντα." ἡμῶν δὲ δημόσια χρήματα ἐκ ἔστιν, ἢ τὰ τοῦ Θεοῦ μόνα. καὶ δῆλον, ὅτι ταῦτα μετήνεγκαν εἰς Κῶ τὰ χρήματα οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἰουδαῖοι, διὰ τὸν ἐκ Μιθραδάτη φόβον. ὃς γὰρ εἰκὸς τῆς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, πόλιν τε ὀχυρὰν ἔχοντας καὶ τὸν ναόν, πέμπειν χρήματα εἰς Κῶ. ἀλλ' ἐπεὶ τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατοικοῦντας Ἰουδαίους πιθανὸν τῷ ἐπὶ ποιῆσαι, μηδὲν Μιθραδάτην δεδιότας. μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐν ἐτέρῳ τόπῳ αὐτὸς ὁ Στράβων, ὅτι καὶ ὁ ἐν καμῇ διέβη

hem solido auro factam ex minis trecentis. vna autem mina apud nos valet duas libras et dimidiam. Hanc vero trabem ei tradidit sacerdos sacri thesauri custos, nomine Eleazarus, non malitia quidem, nam vir bonus erat et iustus, sed cum concreditam haberet velorum templi custodiam, quae et pulchritudine miranda et opere sumtuosa erant, et ab ea trabe dependebant, videretque Crassum colligendo auro incumbentem, metuens de vniuerso templi ornatu, trabem ei auream in omnium redemptionem dedit: cum quidem eum iureiurando adstrinxisset, nihil aliud ex templo moturum, sed eo contentum fore, quod ab ipso daretur, quod quidem esset multorum millium. Erat autem ea trabs in lignea trabe caua: id quod alios omnes latebat, solus vero sciebat Eleazarus. At Crassus et hanc, tanquam nihil aliud tacturus eorum, quae essent in templo, sumisit, et contra iusiurandum omne templi aurum sustulit.

2. Ne cui autem mirum sit, quod tantae diuitiae in nostrum templum congestae essent, cum omnes vbique terrarum Iudaei, quique Deum colunt, tam ex Europa, quam ex Asia, per multa retro secula eo munera contulerint. Nec testibus caret opum magnitudo, quam memorauimus, neque ex ostentatione nostra, aut rem verbis exaggerandi studio, in immensum adeo extollitur: sed cum alii multi ex scriptoribus nobis testimonium perhibent, tum Strabo Cappadox hisce verbis: "Mithradates autem in Co misit qui sibi inde pecuniam attulerunt, quam Cleopatra regina ibi deposuerat, vt et Iudaeorum octingenta talenta". Nobis autem nulla est publica pecunia nisi quae Deo sacra. Atque perspicuum est, Iudaeos in Asia hanc pecuniam in Co transfuisse metu Mithradatis. Haud enim verisimile, eos, qui Iudaeam incolebant, urbem adeo munitam habentes et templum, pecunias Co misisse. Imo nec Iudaeos Alexandriam habitantes hoc ipsum fecisse credibile est, vt qui nihil Mithradatem metuerint. Quin et Strabo alio

Σύλλας εἰς τὴν Ελλάδα, πολεμήσων Μιθραδάτην, καὶ Λεύκωλλον πέμψαι ἐπὶ τὴν ἐν Κυρήνη γάσιν τῷ ἔθνει ἡμῶν, ὧν ἡ οἰκισμένη πεπληρώται, λέγων ὕτως. "τέτταρες δ' ἦσαν ἐν "τῇ πόλει τῶν Κυρηναίων, ἡ τε τῶν πολιτῶν, καὶ ἡ τῶν γεωργῶν, τρίτη δ' ἡ τῶν μετοίκων, καὶ τετάρτη ἡ τῶν Ἰσδαίων. "αὕτη δ' εἰς πᾶσαν πόλιν ἤδη παρεληλύθει, καὶ τόπον ἔκ "ἑστὶ ραδίως εὐρεῖν τῆς οἰκισμένης, ὅς ἡ παραδέδεται τῷ τοῦ "Φύλον, μηδ' ἐπικρατεῖται ὑπ' αὐτῷ. τὴν τε Αἰγυπτον καὶ "τὴν Κυρηναίαν, ἅτε τῶν αὐτῶν ἡγεμόνων τυχεύσαν. τῶν τε "ἄλλων συχνὰ ζηλώσας συνέβη, καὶ δὴ τὰ συντάγματα τῶν "Ἰσδαίων θρεῖσαι διαφερόντως, καὶ συναυξήσας χρώμενα τοῖς "πατέροις τῶν Ἰσδαίων νόμοις. ἐν γὰρ Αἰγύπτῳ κατοικία τῶν "Ἰσδαίων ἐστὶν ἀποδεδεγμένη, χωρὶς καὶ τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων πόλεως ἀφώριστο μέγα μέρος τῷ ἔθνει τῷ. καθὶ "σταται δὲ καὶ ἐθναρχὴς αὐτῶν, ὅς διοικῇ τε τὸ ἔθνος καὶ "διατὰ κρίσεως, καὶ συμβολαίων ἐπιμελεῖται καὶ προσαγμάτων, ὡς ἂν πολιτείας ἀρχῶν αὐτοτελῆς. ἐν Αἰγύπτῳ μὲν "οὖν ἔχουσι τὸ ἔθνος, διὰ τὸ Αἰγυπτίως εἶναι ἐξ ἀρχῆς Ἰσδαίως, καὶ διὰ τὸ πλησίον ἕσθαι τὴν κατοικίαν τῆς ἀπὸ "θόντας ἐκεῖθεν. εἰς δὲ τὴν Κυρηναίαν μετέβη, διὰ τὸ καὶ "ταύτην ὁμορον εἶναι τῇ τῶν Αἰγυπτίων ἀρχῇ, καθάπερ τὴν "Ἰσδαίαν, μᾶλλον δὲ τῆς ἀρχῆς ἐκείνης πρότερον." Στραβὼν δὲ οὖν ταῦτα λέγει.

γ'. Κράσσης δὲ, πάντα διοικήσας ὃν αὐτὸς ἐβάλετο τρέπον, ἐξώρμησεν ἐπὶ τὴν Παρθυαίαν· καὶ αὐτὸς μὲν δὴ σὺν παντὶ διεφθάρη τῷ στρατῷ, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις δεδήλωται. Κράσσης δὲ εἰς Συρίαν Φυγῶν, καὶ περιποιησάμενος αὐτὴν, Πάρθοις ἐμποδῶν ἦν, ἐκτρέχουσιν ἐπ' αὐτὴν διὰ τὴν κατὰ Κράσσης νίκην· αὐτοὶ δὲ εἰς Τύρον ἀφικόμενοι, ἀνέβη καὶ εἰς τὴν Ἰσδαίαν. Ταριχαίας μὲν οὖν προσπεσὼν εὐθέως αἰρεῖ, καὶ περὶ τρισμυρίας ἀνθρώπων ἀνδραποδίζει, Πειθόλαόν τε τὸν τὴν Ἀριστοβάλου γάσιν διαδεδεγμένον κτείνει, πρὸς τῷ αὐτὸν Ἀντιπάτρει παρασησαμένῳ, ὃν πολὺ καὶ παρ' αὐτῷ συνειβάνη δύνασθαι, καὶ πλείους τότε ἄξιός ἦν καὶ παρὰ Ἰσδαίαν.

in loco testatur, Sullam, quo tempore in Graeciam tra-
 iecit, bellum gesturus contra Mithradatem, Lucillum
 etiam misisse ad compescendam in Cyrene seditionem
 gentis nostrae, quae orbem terrarum repleuerat, ita di-
 cens. "In vrbe autem Cyrenaeorum quatuor erant homi-
 num classes, vna ciuium, altera agricolarum, tertia in-
 quilinorum, et quarta Iudaeorum. Haec autem iam in
 vrbes vniuersas fere inuaserat, haudque facile est, locum
 in toto orbe inuenire, quin hoc genus hominum sedi-
 bus exceperit, et ab eo teneatur. nam factum est, vt
 et Aegyptus et Cyrenaea, vtpote iisdem solitae parere
 dominis, aliaeque multae regiones horum mores imi-
 tentur, magnunquē Iudaeorum numerum peculiariter
 foueant, et cum iis opibus viribusque crescant, patriis
 Iudaeorum vsi institutis. Etenim in Aegypto concessum
 est Iudaeis habitare, et magna pars vrbis Alexandrinae
 seorsim huic genti assignata est. Quin et suus illis
 ethnarcha est, qui gentis res administrat, et iudicia
 exercet, euratque contractus et mandata, quasi esset
 perfectae reipublicae princeps. Et quidem in Aegypto
 plurimum pollet haec gens, quod Iudaei ex Aegyptiis
 originem habuerint, et quod ab iis digressi sedibus il-
 lis vicini essent. Transgressum autem est in Cyrenaeam,
 quod haec finitima sit Aegyptiorum ditioni, quemad-
 modum etiam Iudaea est, vel potius pars olim fuerit
 regni Aegyptiaci." Strabo nimirum haec dicit.

3. Crassus autem, omnibus arbitrato suo compositis,
 in Parthorum regionem profectus est: et ipse quidem
 illic cum vniuerso exercitu periit, vt alibi narratum est.
 Cassius vero in Syriam fugit, eaque potitus Parthos ar-
 cebat, qui eam, ob partem de Crasso victoriam, incur-
 sionibus vexabant. Deinde rursus ad Tyrum profectus,
 adscendit etiam in Iudaeam: et Tarichaeas quidem ador-
 tus primo impetu expugnauit, et triginta circiter millia
 captiuorum cepit, et Pitholaum Aristobuli seditionis succes-
 sorem interfecit hortatu Antipatri, qui forte apud eum au-
 thoritate plurimum valebat, et magnae tum erat existimatio-

μαίοις, παρ' ὧν ἄγεται γυναῖκα τῶν ἐπισήμων ἐξ Ἀραβίας Κύπρον ὄνομα, ἐξ ἧς αὐτῷ τέσσαρες ἐγένοντο παῖδες, Φασάγλος, καὶ Ηρώδης, ὃς ὕστερον βασιλεὺς γίνεται, Ιωσήπος τε καὶ Φερώρας, θυγάτηρ δὲ Σαλώμη. ἔτος ὁ Ἀντίπατρος ἐπεποίητο καὶ πρὸς τῆς ἄλλης δυνάστας Φιλίαν καὶ Ξενίαν, μάλιστα δὲ πρὸς τὸν Ἀραβί, ὃ καὶ τὰ τέκνα πολέμων πρὸς Ἀρισόβηλον παρέθετο. Κάσιος μὲν οὖν ἀνασφατοπεδευσάμενος ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ἠπέβητο, ὑπαντιάσων τοῖς ἐκεῖθεν ἐπιῦσιν, ὡς καὶ ὑπ' ἄλλων δεδήλωται.

δ'. Χρόνῳ δὲ ὕστερον Καῖσαρ, κατασχὼν Ῥώμην μετὰ τὸ Πομπήιον καὶ τὴν σύγκλητον Φυγεῖν πέραν τῇ Ἰονίᾳ, παραλύσας τῶν δεσμῶν Ἀρισόβηλον εἰς Συρίαν διεγνώκει πέμπειν, δύο παραδὲς αὐτῷ τάγματα, ὡς ἂν εὐτρεπίζοι τὰ κατὰ ταύτην δυνατὸς ὢν. Ἀρισόβηλος δὲ ἐκ ἀπάνατο τῶν ἐλπίδων, ἐφ' αἷς ἔτυχε τῆς παρὰ Καίσαρος ἐξουσίας· ἀλλ' αὐτὸν φθάσαντες οἱ τὰ Πομπηίᾳ φρονῶντες Φαρμακῶ διαφθείρουν, θάπτουσι δ' αὐτὸν οἱ τὰ Καίσαρος θεραπεύοντες πράγματα. καὶ ὁ νεκρὸς αὐτῷ ἐκείτο ἐν μέλιτι κεκηδευμένος ἐπὶ χρόνον πολὺν, ἕως Ἀντώνιος, αὐτὸν ὕστερον ἀποπέμψας εἰς τὴν Ἰσθαίαν, ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις ἐποίησε τεθῆναι. Σκιπίων δὲ, ἐπιστείλαντος αὐτῷ Πομπηίᾳ ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον τὸν Ἀρισοβύλῃ, αἰτιασάμενος τὸν νεανίσκον ἐπὶ τοῖς τὸ πρῶτον εἰς Ῥωμαῖς ἐξημαρτημένοις, τῷ πελέκει διεχρήσατο. καὶ ὁ μὲν ἔτιω ἐν Ἀντιοχείᾳ τελευτᾷ. τῆς δὲ ἀδελφῆς αὐτῆς Πτολεμαῖος ὁ Μενναῖς παρέλαβε, δυναστεύων Χαλκίδος τῆς ὑπὸ τῷ Λιβάνῳ ὄρει· καὶ πέμψας τὸν υἱὸν Φιλίππωνα εἰς Ἀσκάλωνα παρὰ τὴν Ἀρισοβύλῃ γυναῖκα, ἐκέλευσεν αὐτὴν συναποστέλλειν τὸν υἱὸν Ἀντίγονον, καὶ τὰς θυγατέρας, ὧν τῆς ἐτέρας Ἀλεξάνδρας ἐραοθεῖς Φιλίππῳ ἄγεται γυναῖκα. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνελὼν αὐτὸν ὁ πατὴρ Πτολεμαῖος γαμέται τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς πρόνοιαν ποιούμενος διετέλει.

nis etiam apud Idumaeos, a quibus vxorem duxit ex nobili Arabiae familia nomine Cypron, ex qua liberos quatuor sustulit, Phasaëlum, et Herodem, eum, qui postea rex erat, et Iosephum, et Pheroram, et filiam Salomen. Hic Antipater et alios sibi principes coniunxerat amicitia et hospitio, et potissimum Arabem, apud quem liberos deponebat, dum bellum gerit cum Aristobulo. Et quidem Cassius, motis castris, ad Euphratē contendit, inuadentibus illac hostibus occursurus, vt ab aliis memoriae proditum est.

4. Aliquanto autem post Caesar, potitus Roma, postquam Pompeius et senatus trans Ionium mare fugerant, Aristobulum, vinculis solutum, in Syriam mittere decreuerat, traditis ei duabus legionibus, vt qui posset illic negotia componere. At Aristobulo nihil profuit spes, quam ex accepta a Caesare potestate conceperat: sed, antequam id agere posset, Pompeiani Aristobulum veneno sustulerunt, ipsum vero Caesareani sepeliuerunt. Atque corpus eius, melle conditum, aliquamdiu iacuit, donec id Antonius postea misit in Iudaeam, et in regum loculis condendum curauit. Scipio vero, cum ei significatum fuisset literis Pompeii, vt Alexandrum Aristobuli filium interficeret, instituta in iuuenem accusatione propter superiora eius in Romanos commissa, ipsum securi percussit. Et ille quidem ita moritur Antiochiae. Eius vero fratres ad se recepit Ptolemaeus Mennaei filius dynasta Chalcidis sub monte Libano posita: missoque filio suo Philippione Ascalonem ad Aristobuli coniugem, iussit eam vna mittere filium suum Antigonum et filias, quarum vltimus Alexandrae amore captus Philippio, eam duxit vxorem. Postea pater eius Ptolemaeus, eo interfecto, in matrimonium accipit Alexandram, eiusque fratrum deinceps curam gerebat.

ΚΕΦ. γ'.

Ισδαῖοι σύμμαχοι γίνονται Καίσαρι κατ' Αἴγυπτον πολεμοῦντι. Αντίπατρον ἀρεσεία, καὶ Φιλία πρὸς Καίσαρα. τιμαὶ παρὰ Ῥωμαίων καὶ Αἰθναίων πρὸς Ισδαίους.

ΜΕτὰ δὲ τὸν Πομπηίου θάνατον καὶ τὴν νίκην τὴν ἐπ' αὐτῷ, Καίσαρι πολεμῶντι κατ' Αἴγυπτον εἰς πολλὰ χρήσιμον αὐτὸν παρέχεν Αντίπατρος, ὁ τῶν Ισδαίων ἐπιμελητής, ἐξ ἐντολῆς Τερκανῆ. Μιθραδάτῃ γάρ τῷ Περγαμηνῷ κομίζοντι ἐπιχειρῶν, καὶ ἀδυνατῶς ἔχοντι διὰ Πηλῶσις ποιήσασθαι τὴν πορείαν, περὶ δὲ Ασκάλωνα διατρέβοντι, ἤκεν Αντίπατρος ἄγων Ισδαίων ὀπλίτας τριχιλίς, ἐξ Ἀραβίας τε συμμάχους ἐλθεῖν ἐπραγματεύσατο τὴς ἐν τέλει· καὶ δι' αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν Συρίαν ἅπαντες ἐπεκράβην, ἀπολείπεισθαι τῆς ὑπὲρ Καίσαρος προθυμίας ἢ θέλοντες, Ιάμβλιχος τε ὁ δυνάστης, καὶ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς αὐτῷ, καὶ Φολομαῖος ὁ Σόμης Λίβανος ὄρος οἰκῶν, αἱ τε πόλεις σχεδὸν ἅπασαι. Μιθραδάτης δὲ ἄρας ἐκ Συρίας εἰς Πηλῶσιον ἀφικνεῖται· καὶ μὴ δεχομένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων ἐπολιόρκει τὴν πόλιν. ἤρξεν δὲ Αντίπατρος, καὶ πρῶτος κατασύρας τὴν τείχους, ὁδὸν εἰσπεσεῖν παρέχοντο τοῖς ἄλλοις εἰς τὴν πόλιν. καὶ τὸ μὲν Πηλῶσιον ἔτως εἶχε. τὴς δὲ περὶ Αντίπατρον καὶ Μιθραδάτην, ἀπionτας πρὸς Καίσαρα, διεκώλυον οἱ Ισδαῖοι Αἰγύπτιοι, οἱ τὴν Ονίη λεγομένην χώραν κατοικῶντες. πείθει δὲ καὶ τήντας τὰ αὐτῶν Φρονήσας κατὰ τὸ ὁμόφυλον Αντίπατρος, καὶ μάλιστα ἐπιδείξας αὐτοῖς τὰς Τερκανῆ τῇ ἀρχιερέως ἐπιστολας, ἐν αἷς αὐτὴς Φίλης εἶναι Καίσαρος παρεκάλει, καὶ ξένια καὶ πάντα τὰ ἐπιτήδεια χορηγεῖν τῷ στρατῷ. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἰώρων τὸν Αντίπατρον καὶ τὸν ἀρχιερέα συνθέλοντας, ὑπήκων. τήντας δὲ προσημένους ἀκῆσαντες οἱ περὶ Μέμφιν, ἐκάλην καὶ αὐτοὶ τὸν Μιθραδάτην πρὸς αὐτῆς· κακῆνος ἐλθὼν καὶ τήντας παραλαμβάνει.

β'. Επεὶ δὲ τὸ καλύμενον Δέλτα ἤδη περιεληλύθει, συμβάλλει τοῖς πολεμίοις περὶ τὸ καλύμενον Ισδαίων στρατόπεδον. εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας Μιθραδάτης, τὸ δὲ εὐαῦ-

CAP. VIII.

Iudaei auxilium ferunt Caesari in Aegypto bellum gerenti. Antipatri praeclara facinora, et cum Caesare amicitia. Honores a Romanis et Atheniensibus habiti Iudaeis.

Post Pompeii autem obitum, victoriamque ex illo reportatam, Caesari, in Aegyptum bellum gerenti, ad multa utilem se praebuit Antipater, Iudaeorum administrator, idque iussu Hyrcani. Ad Mithradatem enim Pergamenum copias auxiliares adducentem, neque per Pelusium iter facere valentem, sed apud Ascalonem haerentem, veniebat Antipater, secum habens Iudaeorum peditum tria millia, perfecitque, ut ex Arabia primates venirent auxilio: et propter ipsum Syri omnes opem Caesari ferebant, nolentes aliis concedere promittundum in Caesarem, et Iamblichus dynasta, et Ptolemaeus eius filius, et Tholomaeus Soëmi, Libani montis incola. Mithradates vero, motis e Syria castris Pelusium venit: cumque ab eius loci hominibus non admitteretur, urbem oppugnabat. At Antipater omnium fortissime se gessit; et primus, detracta muri parte, caeteris aditum in urbem patefecit. atque ita quidem Pelusium obtinuit. Antipatrum autem et Mithradatem ad Caesarem euntes prohibebant Aegyptii Iudaei, regionem, quae Onias dicebatur, incolentes. Verum Antipater eis persuasit, ut idem cum popularibus suis sentirent, maxime offensis Hyrcani pontificis literis, in quibus eos, ut Caesaris essent amici, monebat, et exercitum muneribus omnibusque necessariis iuarent. Et illi quidem, cum viderent Antipatrum et pontificem consentire, Mithradati parebant. Istos vero ubi accessisse audierunt Memphitici, vocauerunt et ipsi ad se Mithradatem: et ille, eo profectus, eos quoque assumsit.

2. Postquam autem locum, qui Delta vocatur, iam circuiisset, cum hostibus congregitur ad Castra Iudaeorum, ut appellantur. Dextrum quidem cornu habebat Mithrada-

μον Αντίπατρος. συμπεσόντων δὲ εἰς μάχην, κλίνεται τὸ τῷ Μιθραδάτῃ κέρας, καὶ παθεῖν αὐτὸν ἐκινδύνευσεν τὰ δεινότερα, εἰ μὴ παρὰ τὴν ἥϊονα τῷ ποταμῷ, σὺν τοῖς οἰκείοις στρατιώταις. Αντίπατρος παραθέων, νενικηκώς ἤδη τὰς πολεμίας, τὸν μὲν ῥύσται, τρέπει δὲ εἰς Φυγὴν τὰς νενικηκότας Αἰγυπτίους. αἰρεῖ δὲ αὐτῶν καὶ τὸ στρατόπεδον, ἐπιμείνας τῇ διώξει· τὸν τε Μιθραδάτην ἐκάλει, πλείστον ἐν τῇ τροπῇ διαχρόντα. ἔπεσον δὲ τῶν μὲν περὶ τῷτον ὀκτακόσιοι, τῶν δὲ Αντιπάτρως πενήκοντα. Μιθραδάτης δὲ περὶ τῶν ἐπισέλλει Καῖσαρι, τῆς τε νίκης αὐτοῖς ἅμα καὶ τῆς σωτηρίας αἴτιον τὸν Αντίπατρον ἀποφαίνων, ὥστε τὸν Καῖσαρα τότε μὲν ἐπαμνεῖν αὐτόν, κερχεῖσθαι δὲ παρὰ πάντα τὸν πόλεμον εἰς τὰ κινδυνώδεστα τῷ Αντιπάτρῳ· καὶ δὴ καὶ τρωθῆναι συνέβη παρὰ τὰς ἀγῶνας αὐτῷ.

γ'. Καταλύσας μέντοι Καῖσαρ μετὰ χρόνον τὸν πόλεμον, καὶ εἰς Συρίαν ἀποπλεύσας, ἐτίμησε μεγάλως, Τερκανῷ μὲν τὴν ἀρχιερωσύνην βεβαιώσας, Αντιπάτρῳ δὲ πολιτείαν ἐν Ρώμῃ δὲ καὶ ἀτέλειαν πανταχῶς. λέγεται δὲ ὑπὸ πολλῶν Τερκανὸν ταύτης κοινωνῆσαι τῆς στρατιᾶς, καὶ ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον· μαρτυρεῖ δὲ μὲν τῷ λόγῳ Στράβων ὁ Καππάδοξ, λέγων ἐξ Ἀσινίᾳ ὀνόματος ἕως. “μετὰ δὲ τὸν Μιθραδάτην εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ Τερκανὸν τὸν τῶν Ἰσθαίων ἀρχιερέα.” ὁ δ' αὐτὸς ἕτος Στράβων καὶ ἐν ἑτέρῳ πάλιν ἐξ Ὑψικράτης ὀνόματος λέγει ἕως. “τὸν μὲν Μιθραδάτην ἐξελεῖν μόνον, κληθέντα δ' εἰς Ἀσκάλωνα Αντίπατρον ὑπ' αὐτῷ, τὸν τῆς Ἰσθαίας ἐπιμελητὴν, τριχιλίχας αὐτῷ στρατιώτας συμπαρασκευάσας, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις “προτρέψας, κοινωνῆσαι δὲ τῆς στρατιᾶς καὶ Τερκανὸν τὸν ἀρχιερέα.” ταῦτα μὲν Στράβων Φησίν.

δ'. Ἐλθὼν δὲ καὶ Αντίγονος ὁ Αἰρισόβηλος τότε πρὸς Καῖσαρα, τὴν τε τῷ πατρὶος ἀπαρδύετο τύχην, καὶ ὡς δὲ αὐτὸν ἀποθάνοι Φαρμακοῖς ἀναμεθεῖς Αἰρισόβηλος, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ, κτείναντος πελέκει Σκιπίωνος, ἐδῶτό τε λαβεῖν οἶκτον αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἐμβεβλημένος· Τερκανοῦ δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ

res, sinistrum vero Antipater. Commisso autem praelio, inclinat Mithradatis cornu, et in discrimen extremum adductum fuisset, nisi Antipater, secundum fluminis ripam cum suis militibus currens, victis iam a se hostibus, illum liberasset, et victores Ægyptios in fugam vertisset. Cumque in iis persequendis perseverasset, castris eorum potitur; et Mithradatem reuocat, qui pulsus longissime aberat. Ceciderunt autem ex Mithradatis hominibus ad octingentos, Antipatri quinquaginta. Mithradates vero de his scripsit ad Caesarem, victoriam simul salutemque suam Antipatro acceptam ferens, ita ut et Caesar et tunc Antipatrum collaudauerit, et eius opera toto bello in maximis periculis usus sit; usque adeo, ut Antipatrum in praeliis vulnerari contigerit.

3. Caeterum aliquanto tempore post Caesar, cum finito bello in Syriam nauigasset, magnum ei honorem habuit, Hyrcano quidem pontificatum confirmando, Antipatrum vero Romana ciuitate omniumque immunitate donando. Multi vero aiunt Antipatrum huius expeditionis socium fuisse et in Ægyptum venisse: atque verbis meis testimonium perhibet Strabo Cappadox ex auctoritate Alinii ita dicens: "Postquam Mithradates Ægyptum invasit, et cum eo Hyrcanus Iudaeorum pontifex." Imo et idem ille Strabo etiam alibi, ex auctoritate Hypsicratis, in haec verba: "Mithradatem quidem solum profectum esse, Antipatrum vero Iudaeae procuratorem, ab ipso Ascalonem accitum, cum tribus militum millibus auxilium ei tulisse, et ad idem faciendum alios dynastas hortatum esse, atque expeditioni etiam Hyrcanum pontificem interfuisse." Et haec quidem Strabo.

4. Quin et eodem tempore Antigonus Aristobuli filius, cum ad Caesarem venisset, et patris sui fortunas deplorabat, quodque propter ipsum mortuus esset Aristobulus veneno sublatus, atque frater eius a Scipione securi percussus, orabatque, ut sui miseretur e paterno imperio expulsi: ac praeterea Hyrcanum et Antipatrum ac

Ἀντιπάτρου κατηγορεῖ βιαίως ἐξηγυμένων τοῦ ἔθνους, καὶ εἰς αὐτὸν παρανομησάντων. παρὼν δὲ Ἀντίπατρος ἀπελογητο μὲν ὑπὲρ ὧν ἑώρα κατ' αὐτῷ τὴν κατηγορίαν γενομένην. νεωτεριστὰς δὲ ἀπέφαινε τοὺς περὶ τὸν Ἀντίγονον καὶ τασσιώδεις· ὅσα τε πονήσκειν αὐτὸς καὶ συτρεγῆσαι ἐπεμίμησκειν ἐπὶ τοῖς στρατηγήμασι, ποιούμενος τοὺς λόγους ὧν αὐτὸς ἦν μάρτυς. δικαίως δὲ ἔλεγεν Ἀριστόβουλον μὲν εἰς Ρώμην ἀνάγκασον γεγονέναι, πολέμιον αἰεὶ καὶ μηδέποτε εὖνουν ὑπάρξαντα Ρωμαίοις· τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτῷ κρατηθέντα ἐπὶ ληθείᾳ ὑπὸ Σικπίωνος τυχεῖν, ὧν ἄξιος ἦν, ἀλλ' ὃ κατὰ βίαν καὶ ἀδικίαν τοῦτο παθεῖν ὑπὸ τοῦ δρασάαντος.

ε'. Τύτῃς Ἀντιπάτρεα ποιησαμένῃς τῆς λόγους, Καῖσαρ Τερκανὸν μὲν ἀποδείκνυσιν ἀρχιερέα, Ἀντιπάτρεω δὲ δίδωσι δυναστείαν, ἣν αὐτὸς προαιρεῖται, τέτῃ ἐπ' αὐτῷ ποιησάμενος τὴν κρίσιν, ἐπίτροπον αὐτὸν ἀποδεικνύς τῆς Ἰουδαίας. ἐπιτρέπει δὲ καὶ Τερκανῷ τὰ τῆς πατρίδος ἀναστῆσαι τεῖχη, ταύτην αἰτησαμένῳ τὴν χάριν· ἔρριπτο γάρ ἐτι Πομπήϊα καταβαλόντος· καὶ τῷ ἐπιστέλλει τοῖς ὑπάτοις εἰς Ρώμην ἀναγράψαι ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, καὶ τὸ γεγόμενον ὑπὸ τῆς συγκλήτης δόγμα τῷτον ἔχει τὸν τρόπον. "ΛΕΤΚΙΟΣ ΟΥΑΛΕΡΙΟΣ "ΛΕΤΚΙΟΥ ΤΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ συνεβλεύσατο τῇ συγκλήτῳ εἰδοῖς Δεκεμβρίαις ἐν τῷ τῆς Ομονοίας ναῶ. γραφομένη τῷ δόγματι παρήσαν Λεύκιος Κωπῶνιος Λευκίῃ υἱὸς "Κολλίνα καὶ Παπίριος Κυρίνα, περὶ ὧν Ἀλέξανδρος Ιάσονος, "καὶ Νυμνήιος Αντιόχεια, καὶ Ἀλέξανδρος Δωροθέα, Ἰουδαίων "πρεσβευταί, ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ σύμμαχοι, διελέχθησαν, "ἀνανεούμενοι τὰς προϋπηγυμένας πρὸς Ρωμαίους χάριτας καὶ "τὴν Φιλίαν, καὶ ἀσπίδα χρυσῇν σύμβολον τῆς συμμαχίας "γενομένην ἀνένυσκαν ἀπὸ χρυσῶν μυριάδων πέντε, καὶ γράμματα αὐτοῖς ἡξίωσαν δοθῆναι, πρὸς τε τὰς αὐτονομημένας πόλεις καὶ πρὸς βασιλεῖς, ὑπὲρ τῆς τῆν τε χώραν αὐτῶν καὶ τῆς λιμένας ἀδείας τυγχάνειν, καὶ μηδένα ἀδικεῖσθαι. ἔδοξε οὖν συνθέσθαι Φιλίαν καὶ χάριτας πρὸς αὐτὰς, καὶ ὅσων ἰδεῖσθαι τυχεῖν, ταῦτ' αὐτοῖς παραχρῆν, καὶ τὴν κομιδαῖν

culabat, qui gentem per vim regerent, et ipsi Antigono iniuriam fecissent. Verum Antipater, qui praesens aderat, pro se respondebat iis, de quibus accusationem contra se institutam videbat, et Antigonom nouarum rerum studiosum seditiosumque esse ostendebat: commemorabat etiam, quantum ipse laborasset, eumque in consiliis militaribus adiuuisset, verba de iis faciens, quorum ille testis erat oculatus. Aristobulum etiam dicebat iure merito Romam iterum abreptum esse, ut qui perpetuo hostis esset et nunquam beneuolo in Romanos animo; fratremque ipsius in latrocinio captum a Scipione poenas crimini debitas subiisse, non autem per vim et iniuriam id ipsum passum esse ab eo qui intulerat.

5. Cum haec Antipater verba fecisset, Caesar Hyrcanum quidem pontificem pronunciauit, et Antipatro potestatem dedit, quantam ille, optione data, eligere voluit, ipsum totius Iudaeae procuratorem faciens. Hyrcano vero etiam patriae muros rescire permisit, ut qui hanc gratiam rogauerat: (nam adhuc iacebant a Pompeio diruti) scripsitque Romam ad consules, ut hoc ipsum in Capitolio perscriberetur. atque Senatusconsultum factum est in hunc modum: "LVCIVS VALE-
 "RIVS LVCII FILIVS PRAETOR retulit ad senatum
 "idibus Decembribus in aede Concordiae. Decreto
 "scribendo adfuerunt Lucius Coponius Lucii filius tribu
 "Collina, et Papirius Quirina, quibus de rebus Ale-
 "xander Iasonis, Numenius Antiochi, et Alexander
 "Dorothei, legati Iudaeorum, viri boni et socii, ege-
 "runt, veterem erga Romanos benevolentiam et ami-
 "citiā renouantes, et clypeum aureum, in signum so-
 "cietatis, attulerunt, ex quinque millibus aureorum,
 "et literas sibi dari petierunt et ad liberas ciuitates et
 "ad reges, ut regionem eorum et portus secure possint
 "adire, et nemini fiat iniuria. Placuit igitur Senatus
 "cum iis amicitiam et gratiam inire, et quae a nobis
 "postularunt illa ipsi concedere, clypeumque allatum

"σαν ἀσπίδα προσδέξασθαι." ταῦτα ἐγένετο ἐπὶ Τρεανῶ
 ἀρχιερέως καὶ ἐθνάρχῃ, ἔτης ἐνάτῃ μηνὸς Πανέμῃ. ἤρατο
 δὲ καὶ παρὰ τῶ τῶν Ἀθηναίων δῆμῃ τιμὰς Τρεανός, πολλὰ
 χρήσιμος γινόμενος εἰς αὐτὸς· ἐπιμψάν τε ψήφισμα γρά-
 ψαντες αὐτῷ, τῶτον ἔχον τὸν τρόπον. "ΕΠΙ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ
 "ΚΑΙ ΙΕΡΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ τῷ Ἀσκληπιάδῃ μηνὸς Πανέ-
 "μῃ πέμπτῃ ἀπίοντος, ἐπεδόθη τοῖς στρατηγοῖς ψήφισμα
 "Ἀθηναίων, ἐπὶ Ἀγαθοκλῆς ἀρχόντος, Εὐκλῆς Μενάνδρου
 "Ἀλιμῆσιος ἑγραμμάτους, Μηνυχιῶνος ἐνδεκάτῃ τῆς Πρυτα-
 "νείας, ἐκκλησίας γενομένης ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν προόδρων.
 "ἐπιψήφισε Λωρόθεος ἀρχιερεὺς καὶ οἱ συμπρόεδροι τῷ δή-
 "μῳ. Διονύσιος Διονυσίῳ εἶπεν· ἐπεὶ Τρεανὸς Ἀλεξάν-
 "δρου, ἀρχιερεὺς καὶ ἐθνάρχης τῶν Ἰουδαίων, διαταλῇ κοινῇ
 "τε τῷ δήμῳ καὶ ἰδία τῶν πολιτῶν ἐκάστῳ εὐνοῶν, καὶ πάσῃ
 "χρῶμενος περὶ αὐτὸς σπῆδῇ, καὶ τὰς παραγενομένης Ἀθη-
 "ναίων, ἢ κατὰ πρεσβείαν, ἢ κατ' ἰδίαν πρόσφασιν, ὡς αὐτὸν
 "ὑποδέχεται Φιλοφρόνως, καὶ προπέμπει τῆς ἀσφαλῆς αὐ-
 "τῶν ἐκαστοῦ προνοόμενος, ἐμαρτυρήθη μὲν καὶ πρότερον
 "περὶ τούτων, δέδοκται δὲ καὶ νῦν, "Θεοδοσίῳ τῷ Θεοδώρῃ
 "Σενιέως εἰσηγησαμένῃ, καὶ περὶ τῆς τάνδρος ἀρετῆς ὑπομνή-
 "σαντος τὸν δῆμον, καὶ ὅτι προαίρεσιν ἔχει ποιεῖν ἡμᾶς ὅ, τι
 "ποτ' ἂν δύναται ἀγαθόν, τιμῆσαι τὸν ἄνδρα χρυσῷ σφά-
 "νῳ, ἀριστεύῃ κατὰ τὸν νόμον, καὶ τῆσαι αὐτῷ εἰκόνα χαλκῇ
 "ἐν τῷ τεμένει τῷ Δήμῳ καὶ τῶν Χαρίτων, ἀνέπειν δὲ τὸν σέ-
 "φανον ἐν τῷ θεάτρῳ, Διονυσίοις, τραγῳδῶν τῶν καμῶν ἀγα-
 "μένων, καὶ Παναθηναίων καὶ Ελευσινίων, καὶ ἐν τοῖς Γυμν-
 "κοῖς ἀγῶσιν, ἐπιμεληθῆναι δὲ τὰς στρατηγὰς διαμεινοντί τε
 "αὐτῷ, καὶ διαφυλάττοντι τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίαν, εἶναι πᾶν
 "ὅ, τι ἂν ἐπινοήσωμεν εἰς τιμὴν καὶ χάριν τῆς τάνδρος σπῆ-
 "δῆς καὶ Φιλοτιμίας. ἵνα, τούτων γενομένων, Φαίνεται ὁ δῆ-
 "μος ἡμῶν ἀποδεχόμενος τὰς ἀγαθὰς, καὶ τῆς προσηκούσης
 "ἀμοιβῆς ἀξίων, καὶ ζηλώσῃ τὴν περὶ ἡμᾶς σπῆδὴν ἐκ τῶν
 "ἡδὴ τετιμημένων· ἐλέσθαι δὲ καὶ πρέσβεις ἐξ ἀπάντων
 "Ἀθηναίων, οἵτινες τε αὐτῷ κομιῇσι τὸ ψήφισμα, καὶ παρὰ

"accipere." Haec acta sunt Hyrcani pontificatus et prin-
 cipatus anno nono mense Panemo. Quinetiam Hyrcano
 honos habitus est a populo Atheniensi, quoniam in
 eos multa beneficia contulisset: miseruntque ad eum de-
 cretum in haec verba: "PRYTANE ET SACERDOTE
 "DIONYSIO FILIO Asclepiadis mensis Panemi desinen-
 "tis die quinto, traditum est Ducibus decretum Athe-
 "nienfium, archonte Agathocle. Eucles Menandri Ali-
 "nus scribam agebat, Munychionis mensis vndecimo
 "die Prytaniae, habito praesidium concilio in theatro.
 "Dorotheus pontifex populum in suffragia misit, caete-
 "rique praesides eius collegae. Dionysius Dionysii filius
 "hanc sententiam dixit: Quoniam Hyrcanus Alexandri
 "filius, Pontifex et Iudaeorum Ethnarcha, perpetuo
 "tam publice populum quam priuatim ciuium vnum-
 "quemque beneuolentia prosequitur, summumque stu-
 "dium in eos confert; et quotquot Atheniensem, vel
 "legationis causa, vel propter priuata negotia, eo pro-
 "fecti fuerint, perhumaniter apud se excipit, curatque
 "deducendos, vt salui et incolumes redeant prospiciens,
 "quibus et antea quidem perhibitum fuit testimonium, vi-
 "sum est etiam nunc, Theodosio Theodori filio Suniensi
 "referente, populumque de virtute huius viri admonente,
 "deque voluntate eius nobis quoad potuit benefaciendi, ho-
 "norare ipsum corona aurea, praemio legitimo, statuam-
 "que ei ex aere item collocare in Templo Populi et Gra-
 "tiarum: et praeconis voce pronunciarī coronae donatio-
 "nem in theatro, Dionysiis, dum Tragoediae nouae agun-
 "tur, et Panathenaeis et Eleusiniis, et in Gymnicis certa-
 "minibus; curaeque esse Ducibus, vt, dum ille in amicitia
 "colenda perseuerat, et in beneuolentia erga nos conseruan-
 "da, omnia, quae in honorem eius et gratiam excogitari
 "possunt pro ipsius in nos studio et liberalitate, ei vicissim
 "tribuantur, quibus rebus fiet, vt se ostendat populus noster
 "grato esse erga bene merentes animo, velleque alios, vt
 "par est, remunerare; quo ille iam honoribus affectus stu-
 "dium nostrum imitetur: praetereaque legatos ex omni
 "Atheniensi numero legi, quibus id negotii datum erit,

“ρακαλίσθαι προσδεχόμενον τὰς τιμὰς περᾶν αἰ τι καίεν
 “αἰ ἀγαθὸν ἡμῶν τὴν πόλιν.” αἱ μὲν οὖν παρὰ Ῥωμαίων
 καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων τιμὰ πρὸς Τρκανὸν ἡμῖν δεδή-
 λωνται ἱκανῶς.

ΚΕΦ. 9’.

Ὡς Ἀντίπατρος Ἡρώδῃ τὴν τῆς Γαλιλαίας πρόνοιαν, Φα-
 σάηλῳ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιτρέπει· καὶ ὡς Ἡρώδης,
 Ἰσδαίων τῷ Ἀντίπατρῳ φθονούντων, κατηγορεῖται πρὸς
 Τρκανόν.

Ο Καῖσαρ δὲ, διοικήσας τὰ κατὰ τὴν Συρίαν, ἀπέπλευ-
 σεν. ὡς δὲ Καῖσαρα προπέμψας ἐκ τῆς Συρίας Ἀντίπατρος
 εἰς τὴν Ἰσδαίαν ὑπέστρεψεν, ἀνεγείρει μὲν εὐθὺς τὸ τῆχος,
 ὑπὸ Πομπηΐα καθεστημένον, καὶ τὸν κατὰ τὴν χώραν θόρυβον
 ἐπιὼν κατέσπλυνεν, ἀπειλῶν τε ἅμα καὶ συμβουλευσάν ἡρεμεῖν·
 τὰ μὲν γὰρ Τρκανῷ φρονῶντας ἐν εὐδαιμονίᾳ διάξεν, καὶ
 βιώσασθαι τῶν ἰδίων ἀπολαύοντας κτημάτων ἀταράχως·
 προσιθεμένους δὲ ταῖς ἐκ τῷ νεωτερίζειν ἐλπίσι, καὶ τοῖς ἀπ’
 αὐτῶν κέρδεσι προσανέχοντας, αὐτὸν μὲν ἔξεν ἀντὶ προσά-
 ττε δεσπότην, Τρκανὸν δὲ ἀντὶ βασιλέως τύραννον, Ῥωμαῖος
 δὲ καὶ Καῖσαρα πικρὸς ἀνθ’ ἡγεμόνων πολεμῖς. ὃ γὰρ
 ἀνέξασθαι μετακινέμενοι ὃν αὐτοὶ κατέστησαν. ταῦτα λέγων
 καθίσα δι’ ἑαυτῷ τὰ κατὰ τὴν χώραν.

β’. Βραδὺν δ’ ὄρων καὶ νωθὴν τὸν Τρκανόν, Φασάηλον
 μὲν τὸν πρεσβύτατον αὐτῷ τῶν παίδων Ἱεροσολύμων καὶ τῶν
 πέριξ στρατηγὸν ἀποδίδουσι· τῷ δὲ μετ’ αὐτὸν Ἡρώδῃ τὴν
 Γαλιλαίαν ἐπέτρεψε, νέῳ παντάπασιν ὄντι. πεντεκαίδεκα
 γὰρ αὐτῷ ἐγγόνες μόνα ἔτη. βλάπτει δὲ οὐδὲν αὐτὸν ἡ νεό-
 της· ἀλλ’ ὦν τῷ φρονήματι γενναῖος ὁ νεανίας, ἀφορμὴν εὐ-
 ρίσκει παραχρῆμα εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἀρετῆς. καταλαβὼν γὰρ
 Ἐζεκίαν τὸν ἀρχιληστὴν, τὰ προσεχῆ τῆς Συρίας κατατρέ-
 χοντα σὺν μεγάλῳ σίφει, τῆτον καταχρῶν κτείνει, καὶ πολ-
 λὰς τῶν σὺν αὐτῷ ληστῶν. σφόδρα δ’ αὐτῷ τὸ ἔργον τῆτο

“vt et ad illum decretum hoc perferant, ipsumque hortentur, vt honores a nobis assequutus deinceps studeat de ciuitate nostra bene mereri.” Et quidem de honoribus, qui a Romanis et populo Atheniensi habiti sunt Hyrcano, satis a nobis dictum est.

CAP. IX.

Quomodo Antipater Herodi Galilaeae administrationem mandat, Phasaël Hierosolymorum: vtque Herodes, Iudaeis inuidentibus Antipatro, apud Hyrcanum accusatur.

Cæsar autem, ordinatis Syriae rebus, per mare discessit. Antipater vero, postquam, deducto a Syria Caesare, in Iudaeam reuersus est, confestim deiecta a Pompeio moenia refecit; et regionem obiens, tumultum, qui in ea erat, compescebat, partim minando, partim, vt quiescerent, consulendo. Si enim ab Hyrcano starent, fore dicebat, vt feliciter degerent, suisque bonis absque turba fruenter vitam agerent: sin rerum nouarum spe ducerentur, et ab eis quaestum sectarentur, ipsum Antipatrum habituros pro praefecto dominum, Hyrcanum pro rege tyrannum, Romanos vero et Caesarem pro ducibus hostes acerbos. non enim passuros eum summoueri, quem constituisent ipsi. Cum haec dixisset, ad res regionis ordinandas se solum accingebat.

2. Videns autem Hyrcanum tardum esse atque segnem, Phasaëli filiorum suorum natu maximum Hierosolymorum finitimique agri praefectum constituit; Herodi vero, qui illum aetate sequebatur, Galilaeam commisit, cum esset omnino iuuenis. nam quindecim tantum annos natus erat. verum illi iuuenilis aetas nihil est quidquam incommodi: sed quoniam animi generosi erat adolescens, statim inuenit exercendae suae virtutis occasionem. Cum enim offendisset Ezechiam latronum ducem, magna manu finitima Syriae incurstantem, illum nactus interfecit, et multos eius gregales latrones. Ipsum autem ob hoc fa-

ἠγάπησαν οἱ Σύροι· ποθῆσι γὰρ αὐτοῖς ἀπηλλάχθαι τῇ ληστρίᾳ τὴν χώραν, ἐκαθάρευσεν, ὕμνου γοῦν αὐτὸν ἐπὶ τῷ κατὰ κώμας καὶ πόλεις, ὡς εἰρήνην αὐτοῖς παρεχικότα, καὶ ἀσφαλῆ τῶν κτημάτων ἀπόλαυσιν. ἐγένετο δὲ διὰ τῆτο καὶ Σέξτω Καίσαρι γινώριμος, ὄντι συγγενεῖ τῷ μεγάλῳ Καίσαρος, καὶ διέποντι τὴν Συρίαν. ζῆλος δ' ἐμπίπτει τῶν Ἡρώδῃ πεπραγμένων Φασαήλῳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ πρὸς τὴν εὐδοκίμῃσιν αὐτῷ κινήσεις ἐφιλοτιμήσατο μὴ ἀπολεσθῆναι τῆς ὁμοίας εὐφημίας, καὶ τῆς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις εὐνοίας τῆς ἐποιῶτο, δι' αὐτῷ μὲν ἔχων τὴν πόλιν, ἔτε δ' ἀπεροκάλως τοῖς πράγμασι προσφερόμενος, ἔτ' ἐξυβρίζων εἰς τὴν ἔχσσαν. ταῦτ' Ἀντίπατρον ἐποίει θρασυτείας παρὰ τῇ ἔθνεσιν τυγχάνειν βασιλικῆς, καὶ τιμῶν οἷον ἂν τις μεταλαμβάνοι τῶν ὅλων ὢν δεσπότης. ὑπὸ μέντοι τῆς ἐκ τῶν λαμπρότητος, οἷα Φιλῆ συμβαίνειν πολλάκις, ἔδεν τῆς πρὸς Τερκανὸν εὐνοίας καὶ πίστεως παρέβη.

γ'. Οἱ δ' ἐν τέλει τῶν Ἰσθαίων, ὀρῶντες τὸν Ἀντίπατρον καὶ τῆς υἱὸς αὐτῷ μεγάλως αὐξανόμενος, εὐνοία τε τῇ παρὰ τῷ ἔθνεσιν καὶ προσόδῳ τῇ τε παρὰ τῆς Ἰσθαίας καὶ τῶν Τερκανῶν χρημάτων, κακοήθως εἶχον πρὸς αὐτόν. καὶ γὰρ Φιλίαν Ἀντίπατρος ἦν πεποιθμένος πρὸς τῆς Ῥωμαίων αὐτοκράτορας· καὶ χρήματα πέισας πέμψαι τὸν Τερκανόν, αὐτὸς λαβὼν νοσφίζεσθαι τὴν δωρεάν. ὡς γὰρ ἰδίαν, ἀλλ' ἔχ' ὡς Τερκανῷ διδόντος, ἐπέμψε. ταῦθ' ὁ Τερκανὸς ἀκῶν ἐκ ἐφρόντιζεν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἔχαρειν. ἐν δέει δὲ ἦσαν οἱ πρῶτοι τῶν Ἰσθαίων, ὀρῶντες τὸν Ἡρώδην βίαιον καὶ τολμηρὸν, καὶ τυραννίδος γλιχόμενον· καὶ προσελθόντες Τερκανῷ, Φανερώς ἤδη κατηγορεῖν Ἀντιπάτρου, καὶ "μέχρι ποτ', ἔφασαν, ἐπὶ τοῖς "πραττομένοις ἡσυχάσεις; ἢ ἔχ' ὁρᾷς Ἀντίπατρον μὲν καὶ "τῆς παῖδας αὐτῷ τὴν ἀρχὴν διεζωσμένους, σαυτὸν δὲ τῆς "βασιλείας ὄνομα μόνον ἀκῶντα. ἀλλὰ μὴ λανθανέτω σε "ταῦτα, μὴδ' ἀκίνδυνος εἶναι νόμιζε, ῥαθυμῶν περὶ τε σαι-" τῶ καὶ τῇ βασιλείᾳ. ἢ γὰρ ἐπίτροποί σε τῶν πραγμάτων "Ἀντίπατρος καὶ οἱ παῖδες αὐτῷ νῦν εἰσὶ, μὴ δὲ ἀπάτασαι

cinus magno amore prosequuti sunt Syri: nam regionem, quam a latrociniis liberari desiderabant, purgavit. itaque cum hanc ob causam passim per vrbes vicisque praedicabant, ut qui pacem illis dederit, feceritque, ut bonis suis tuto fruerentur. Quo fiebat, ut etiam Sexto Caesari innotesceret, cognato magni Caesaris, et Syriae res procuranti. Ex his autem Herodis factis aemulatio nata est Phasaëlo eius fratri, adeoque eius celebritate motus est, ut studuerit non deteriore sibi parare famam, et Hierosolymitas sibi reddiderit amicissimos, urbem quidem per se regendo, sed ita, ut nec inhoneste rebus uteretur, neque potestate ad cuiusquam iniuriam abuteretur. His rebus efficiebatur, ut Antipater a gente more regio coleretur, et honoribus, qui tribui solent omnium domino, afficeretur. Neque tamen, cum in tanto esset ex rebus istis splendore, decessit quidquam, ut plerumque evenit, suae erga Hyrcanum benevolentiae atque fidei.

3. Caeterum Iudaeorum primarii, videntes Antipatrum et eius filios multum crescere tum gratia apud populares, tum redditibus ex Hyrcani et Iudaeae pecuniis, erant in eum male animati. Etenim amicitiam instituerat Antipater cum Romanis imperatoribus; et impulsus ad pecuniam eis mittendam Hyrcano, ipse muneris gratiam ad se transfert. nam ut propriam, non ut Hyrcano dante eam misit. Haec Hyrcanus audiens non curabat; quinimo magnopere laetabatur. Verum in metu erant primi Iudaeorum, cum viderent Herodem violentum et audacem, et dominandi cupiditate ardentem: atque ad Hyrcanum profecti, aperte iam Antipatrum accusabant; et, "Quousque, inquit, ista, quae fruat, quietus feres? Annon vides Antipatrum et eius filios principatu succinctos, te ipsum vero regni solum nomen audientem? Atqui haec ignorare non debes, neque te extra periculum putare, dum ternet atque regnum iuxta negligis. non enim iam rerum tuarum procuratores sunt. Antipater et eius filii, ne te fallat haec opinio,

“τὸν τῆτο οἰόμενος, ἀλλὰ δεσπότην Φανερῶς ἀνωμολόγηται.
 “καὶ γὰρ Ηρώδης ὁ παῖς αὐτῆς Εὐερίαν ἀπέκτεινε καὶ τῆς
 “σὺν αὐτῷ, παραβάς τὸν ἡμέτερον νόμον, ὃς κεκώλυκεν ἄν-
 “θρῶπον ἀναρεῖν καὶ πονηρὸν ὄντα, εἰ μὴ πρότερον κατακρι-
 “θεῖη τῆτο παθεῖν ὑπὸ τῆ συνεδρείᾳ· μὴ λαβὼν δὲ ἐξουσίαν
 “παρὰ σὺ, ταῦτα ἐτόλμησεν.

δ'. Τρεκανὸς δὲ, ἀκούσας ταῦτα, πείθεται· προσεξήψαν
 δὲ αὐτῇ τὴν ὁργὴν καὶ αἱ μητέρες τῶν ὑπὸ Ηρώδῃ πεφονευ-
 μένων. αὐταὶ γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ παρακαλῶ-
 σαι τὸν βασιλέα καὶ τὸν δῆμον, ἵνα δίκην Ηρώδης ἐν τῷ συνε-
 δρείῳ τῶν πεπραγμένων ὑπόσχῃ, διετέλυν. κινήθεις οὖν ὑπὸ
 τῆτων Τρεκανὸς Ηρώδην ἐκάλει δικασόμενον, ὑπὲρ ὧν διεβάλ-
 λετο. ὁ δὲ ἦκε, τῷ πατρὸς αὐτῷ παρανέσσαντος, μὴ ὡς ἰδιώ-
 της, μετὰ δὲ ἀσφαλείας προσελθεῖν, καὶ Φυλακῆς τῆς περι-
 τὸ σῶμα, τὰ τε κατὰ τὴν Γαλιλαίαν ὃν ἐνόμισεν αὐτῷ συμ-
 φέρειν τρόπον ἀρμολύμενος, καὶ μετὰ εὐφροσύνης ἀποχερῶντος αὐ-
 τῷ πρὸς τὴν ὁδόν, ὡς μήτε ἐπίφοβος Τρεκανῷ δοξῆαι μετὰ
 μείζονος παραγινόμενος τάγματος, μήτε γυμνὸς καὶ ἀφυ-
 λάκτως ἢ πρὸς τὴν δίκην. Σέξτος μέντοι, ὁ τῆς Συρίας ἡγε-
 μὼν, γράφει παρακαλῶν Τρεκανὸν ἀπολῦσαι τὸν Ηρώδην ἐκ
 τῆς δίκης, καὶ προσαπειλῶν παρακούσαντι. τῷ δ' ἦν ἀφορ-
 μὴ καὶ τὰ παρὰ τῷ Σέξτῳ γράμματα, πρὸς τὸ μηδὲν ἐκ τῆ
 συνεδρείᾳ παθόντα ἀπολῦσαι τὸν Ηρώδην· ἡγάπα γὰρ αὐ-
 τὸν ὡς υἱόν. κατασὰς δὲ ἐν τῷ συνεδρείῳ μετὰ τῷ σὺν αὐτῷ
 τάγματος Ηρώδης, κατέκληξεν ἅπαντας, καὶ κατηγορεῖν
 ἐθάρρει τὸ λοιπὸν ὅδεις τῶν πρὶν ἀφικέσθαι διαβαλλόντων·
 ἀλλ' ἦν ἡσυχία, καὶ τῷ τί χρὴ ποιεῖν ἀπορία. διακειμένων
 δ' ἕως, εἰς τὴν Σαμέας τέννομα, δίκαιος ἀνὴρ, καὶ διὰ τῆτο
 τῷ δεδιέναι κριτῶν, ἀνασὰς εἶπεν· “Ἄνδρες σύνεδροι καὶ
 “βασιλεῦ, εἰς δίκην μὲν ἅτ' αὐτὸς οἶδ' ἅτινα τῶν πρότετε ὑπ'
 “αὐτῆς εἰς ἡμᾶς κεκλημένων ἕτω παραστάντα, ἕτε ὑμᾶς ἔχεν
 “εἰπεῖν ὑπολαμβάνω· ἀλλὰ πᾶς, ὅστις δῆποτ' οὖν ἀφίκεται
 “εἰς τῆτο τὸ συνέδριον κριθησόμενος, ταπεινὸς παρίσταται,
 “καὶ χήματι δεδοικότες, καὶ ἔλθον θρωμένους παρ' ἡμῖν, κού-

“sed domini manifeste habentur. Etenim Herodes ipse
 “filius Ezechiam et eius socios interfecit contra legem no-
 “stram, quae hominem, quamvis malum, interfici vetat,
 “nisi prius ad hoc supplicium ex sententia Synedrii damna-
 “tus fuerit: et tamen ille, non accepta a te potestate, hoc
 “ausus est.

4. His auditis Hyrcano persuasum est: atque insuper
 eius iram accenderunt matres occisorum ab Herode. nam
 et illae singulis diebus in fano regem et populum orare
 non intermittebant, ut pro factis coram Synedrio iudi-
 cium subiret Herodes. His itaque commotus Hyrcanus
 Herodem euocat ad dicendam causam super iis, quorum
 insimulabatur. Herodes vero eo veniebat, cum hoc eum
 monuisset pater, ut non priuati hominis more, sed cum
 praesidio corporisque custodia Hyrcanum adiret, compo-
 sitis Galilaeae rebus quo modo e re sua esse iudicauit,
 tantoque comitatu, quantus ei ad iter satis esset, ut
 nec Hyrcano metuendus videretur, si cum maioribus
 copiis venisset, neque nudus et incustoditus committe-
 ret se iudicio. Veruntamen Sextus Syriae praeses Hyr-
 canum literis monuit, ut Herodem iudicio liberaret, mi-
 nis, si non pareret, adiectis. Huic autem in causa erant
 literae a Sexto acceptae, quod Herodem nullo a Syne-
 drio supplicio affectum dimiserit; quippe quem amaret,
 ut filium. Postquam vero Herodes in Synedrio cum
 agmine constitit, omnes perculit, et de caetero nemo
 illorum ausus est accusationem instituere, qui in eum,
 antequam veniret, inuehebantur: sed altum erat silentium,
 et quid agi deberet dubitatio. Rebus autem sic se ha-
 bentibus, vnus quispiam nomine Sameas, iustus homo,
 ideoque timere nescius, surrexit, et in hunc modum ver-
 ba fecit: “Equidem, viri mecum iudices, tuque o Rex,
 “neque ipse quenquam vnquam noui, neque vos nomi-
 “nare posse arbitror, qui in iudicium apud vos, ut causam
 “diceret, vocatus ita stiterit: quin quisquis omnium vnquam
 “in hoc synedrium venit iudicium subiturus, humilis com-
 “paret, et habitu metuentis, et a nobis misericordiam aucu-

“μην τε ἐπιτρέψας καὶ ἐδόητα μέλαιναν ἐνδεδυμένους. ὁ δὲ
 “βέλτιστος Ηρώδης, Φόνος δίκην Φεύγων καὶ ἐπ’ αἰτία τοιαύ-
 “τη κεκλημένος, ἔθηκε τὴν πορφύραν περικείμενος, καὶ τὴν
 “κεφαλὴν κεκοσμημένος τῇ συνθέσει τῆς κόμης, καὶ περὶ αὐ-
 “τὸν ἔχων ὀπλίτας, ἦν, ἃν κατακρίνωμεν αὐτὸν κατὰ τὸν νό-
 “μον, κτείνῃ μὲν ἡμᾶς, αὐτὸς δὲ σωθῇ βιασάμενος τὸ δίκαι-
 “ον. ἀλλ’ Ηρώδην μὲν ἐπὶ τέτοις ἔκ ἂν μεμφαίμην, εἰ τὸ αὐ-
 “τῷ συμφέρον ποιῆται περὶ πλείονος, ἢ τὸ νόμιμον· ὑμᾶς δὲ
 “καὶ τὸν βασιλέα τοσαύτην ἄδειαν αὐτῷ παραχόντας. ἴτε
 “μέντοι μέγαν τὸν Θεὸν, καὶ ἔτος, ὅν νῦν δι’ Τρεκανὸν ἀπολυ-
 “σαι βέλεθε, κολάσει ὑμᾶς ποτὶ καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα.”
 διήμαρτε δ’ ἔδδεν τῶν εἰρημένων. ὁ γὰρ Ηρώδης, τὴν βασιλεί-
 αν παραλαβὼν, πάντας ἀπέκτεινε τῆς ἐν τῷ συνεδρίῳ, καὶ
 Τρεκανὸν αὐτὸν, χωρεῖς τῷ Σαμείῳ. σφόδρα γὰρ αὐτὸν διὰ
 τὴν δικαιοσύνην ἐτίμησε, καὶ ὅτι, τῆς πόλεως μετὰ ταῦτα πο-
 λιορκαμένης ὑπὸ τοῦ Ηρώδου καὶ Σοσίβου, παρήνευσε τῷ δήμῳ δέ-
 ξασθαι τὸν Ηρώδην, εἰπὼν, διὰ τὰς ἀμαρτίας ἃ δύνανται
 διαφυγεῖν αὐτόν. καὶ περὶ μὲν τέτων κατὰ χώραν ἐξῆμεν.

ἑ. Τρεκανὸς δὲ ὁρῶν ὠρμημένους πρὸς τὴν ἀναίρεσιν Ηρώ-
 δου τῆς ἐν τῷ συνεδρίῳ, τὴν δίκην εἰς ἄλλην ἡμέραν ἀνεβάλε-
 το, καὶ πέμψας κρύφα πρὸς Ηρώδην, συνεβέλευσεν αὐτῷ
 φυγεῖν ἐκ τῆς πόλεως· ἔτω γὰρ τὸν κίνδυνον διαφυξέσθαι.
 καὶ ὁ μὲν ἀνεχώρησεν εἰς Δαμασκόν, ὡς Φεύγων τὸν βασιλέα.
 καὶ παραγενόμενος πρὸς Σέξτον Καίσαρα, καὶ τὰ κατ’ αὐ-
 τὸν ἀσφαλίσάμενος, ἔτιως εἶχεν, ὡς εἰ καλοῖτο πάλιν εἰς τὸ
 συνέδριον ἐπὶ δίκην ἔκ ὑπακχσόμενος. ἡγανάκτουν δ’ οἱ ἐν
 τῷ συνεδρίῳ, καὶ τὸν Τρεκανὸν ἐπειρῶντο διδάσκειν, ὅτι πάν-
 τα ταῦτ’ εἶη κατ’ αὐτῷ. τὸ δ’ ἐκ ἐλάνθανε μὲν, πρᾶττιν δ’
 ἔδδεν εἶχεν ὑπὸ ἀνανδρίας καὶ ἀνοίας. Σέξτεβ δὲ ποιήσαντος
 Ηρώδην στρατηγὸν τῆς Κοίλης Συρίας, χρημάτων γὰρ αὐτῷ
 τῆτο ἀπέδοτο, Τρεκανὸς ἦν ἐν φόβῳ, μὴ στρατεύσεται Ηρώδης
 καὶ ἐπ’ αὐτόν. ἃ πολὺ δὲ τέτε τοῦ θένος ἐβράδυνεν. ἀλλ’
 ἦκεν ἄγων ὁ Ηρώδης στρατὸν ἐπ’ αὐτόν, ὀργιζόμενος τῆς δίκης
 αὐτῷ καὶ τοῦ κληθῆναι πρὸς τὸ λόγον ὑποχεῖν ἐν τῷ συνε-

“pantis, capillis promissis horridus, et veste pulla indu-
 “tus. At ille bonus Herodes, caedis reus, et ob tam
 “graue crimen appellatus, adstat hic purpurâ amictus, et
 “caput ornatus caesarie pulchre composita, et armatis ho-
 “minibus stipatus, ut, si eum ex lege condemnauerimus,
 “trucidet nos; ipse vero violato iure euadat. At He-
 “rodem haud equidem ob ista reprehenderem, si utilita-
 “tis suae maiorem, quam legum, rationem habuerit: sed
 “vosmet et Regem, qui tantam ei licentiam praeuistis.
 “Veruntamen scitote potentem esse Deum, et quod iste,
 “quem nunc propter Hyrcanum vultis absolvere, et vos
 “aliquando et ipsum Regem merita poena afficiet.” Ni-
 hil autem deceptus erat in iis, quae dixit. nam Herodes,
 regnum adeptus, omnes, qui tum fuerant in Synedrio,
 atque adeo Hyrcanum ipsum, interfecit, excepto Samea.
 ipsum enim propter eius iustitiam magno habebat in ho-
 nore; quodque, postea obsessa vrbe ab Herode et Sosio,
 populum monuisset, ut Herodem admitterent, dicendo,
 ipsos eum propter peccata effugere non posse. Et de istis
 quidem suo loco dicemus.

5. Hyrcanus vero videns eos, qui in Synedrio erant,
 in Herodis mortem incitatos, iudicium in alium diem
 distulit, et clam Herodi consultum misit, ut ab vrbe pro-
 fugeret: ita enim ex periculo euasurum. Et ille quidem
 Damascum se, ut Regem fugiens, contulit. Cumque ad
 Sextum Caesarem venisset, resque suas in tuto collocasset,
 ita erat animatus, ut, si denuo vocaretur ad Synedrium
 in iudicium, non obtemperaret. Illi vero indignaban-
 tur, qui in Synedrio erant, et Hyrcanum docere cona-
 bantur, ea omnia contra ipsum facere. idque eum non la-
 tebat, sed quid ageret non habebat, prae ignauia atque ve-
 cordia. Cum autem Sextus Herodem Coeles-Syriae prae-
 fidem fecisset, (hoc enim ipsi pecunia vendiderat imperium)
 erat Hyrcanus in metu, ne Herodes sibi etiam bellum in-
 ferret: id quod non multo post hunc metum accidit. Ve-
 niebat utpote Herodes exercitum in ipsum ducens, iratus ei
 ob iudicium, et quod ad causam dicendam in Synedrio vo-

δείω. διεκώλυσαν δ' αὐτὸν προσβαλεῖν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ὑπαντήσαντες ὃ, τε πατὴρ Ἀντίπατρος καὶ οἱ ἀδελφοί, καὶ τὴν ὁρμὴν αὐτῷ καταπαύσαντες, καὶ παρακαλέσαντες ἐγὼ μὲν ἐγχειρεῖν μηδεὶν, καταπληξάμενον δὲ ἀπιελθόντα, μὴ χωρῆσαι περαιτέρω κατὰ τοῦ παραχόντος αὐτὸν εἰς τοῦτο παρελθεῖν τὸ ἀξίωμα. ἤξιουν τε περὶ τῶ κληθέντα ἐπὶ δίκην ἐλθεῖν ἀγανακτοῦντα, μεμνησθαι καὶ τῆς ἀφέσεως, καὶ χάριν αὐτῆς εἰδέναι, καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σκυθρωπότερον ἀπαντᾶν, περὶ δὲ τῆς σωτηρίας ἀχαρισεῖν· λογίζεσθαι δὲ, ὥς, εἰ καὶ πολέμῳ ῥοπαῖς βραβεύει τὸ θῆον, πλεον ἐστὶ τῆς στρατείας τὸ ἄδηλον, διὸ καὶ τὴν νίκην μὴ πάντῃ προσδοκᾶν μέλλοντα πολεμεῖν βασιλεῖ καὶ συντρόφῳ, καὶ πολλὰ μὲν εὐεργετήσαντι, μηδὲν δὲ χαλεπὸν αὐτὸν εἰργασμένῳ. περὶ δὲ ὧν ἐγκαλοῖται, διὰ πονηρῆς συμβάλης, ἀλλὰ μὴ δι' αὐτὸν, ὑπόνοιαν αὐτῷ καὶ σκιάν δυσκόλῃ τινὸς παρεχόμενῳ. πέθεται τότε τοῖς Ἡρώδης, ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας ἀποχερῆσαι αὐτῷ καὶ τὴν ἰσχύϊν ἐπιδείξασθαι τῷ ἔθνει μόνον. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἔως εἶχεν.

ΚΕΦ. Ι.

Ρωμαίων καὶ ἄλλων ἐθνῶν τιμαὶ καὶ συμμαχίαι πρὸς τὴν Ἰουδαίαν.

Ο Δὲ Καῖσαρ, διελθὼν εἰς Ρώμην, ἑτοιμος ἦν πλεῖν ἐκ Ἀφρικῆς, πολεμῆσων Σικιπῶνι καὶ Κάτωνι. πέμψας δ' Ἰερωνὸς πρὸς αὐτὸν, παρεκάλει βεβαιώσασθαι τὴν πρὸς αὐτὸν Φιλίαν καὶ συμμαχίαν. ἔδοξε δ' ἀναγκαῖον εἶναι μοι πάσας ἐκθέσθαι τὰς γεγενημένας Ρωμαίοις καὶ τοῖς αὐτοκρατορσιν αὐτῶν τιμὰς καὶ συμμαχίας πρὸς τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἵνα μὴ λαιθάμῃ τὰς ἄλλας ἀπαντας, ὅτι καὶ οἱ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλεῖς διὰ σπαρδῆς ἔχον ἡμᾶς, τὴν τε ἀνδρείαν ἡμῶν καὶ τὴν πίσιν ἀγαπήσαντες. ἐπεὶ δὲ πολλοί, διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς δυσμένειαν, ἀπιστοῦσι τοῖς ὑπὸ Περσῶν καὶ Μακεδόνων ἀναγεγραμμένοις περὶ ἡμῶν, τῷ μὴ καὶ ταῦτα παντα-

catus fuisset. Verum eius pater Antipater et frater, eum prohibuerunt ab impressione in Hierosolyma facienda, ei quidem obuiam profecti, atque impetum illius deprecari, hortatique, ne quid hostile moliretur, nec ultra quam minis terrorem incutiendo procederet aduersus eum, cuius beneficio ad hanc dignitatem prouectus est. Atque orabant, ut indignanti, quod citatus fuerit, ut iudicio se sisteret, in memoriam veniret et quod fuerit dimissus, atque adeo gratiam haberet, et non ad seueriora se reciperet, et pro salute accepta ingratum semet ostenderet: utque secum reputaret, quod, si belli casus Deus regit et moderatur, eo magis erit in incerto expeditionis euentus, adeoque victoriam non omnino ipsi sperandam esse, bellum illaturo regi et socio, qui multis ipsum affecerit beneficiis, nihil vero grauius in eum admiserit; et quod ad ea, quorum insimulatur, ut per malos consiliarios, per se nullam ipsi suspicionem dederit, feceritne quidpiam, quod rei durioris speciem prae se ferebat. Istis flectitur Herodes, arbitratus sibi satis esse ad futuras spes ratas habendas, quod hoc saltem assequutus esset, ut genti potentiam suam ostenderet. Et hoc quidem in statu erat Iudaea.

CAP. X.

Honos a Romanis aliisque gentibus habitus Iudaeis, et foedera cum illis inita.

Cæsar vero, Syria Romam profectus, nauigationem in Africam adornabat, cum Scipione et Catone bellum gesturus. Caeterum Hyrcanus ad eum misit rogatum, ut amicitiam secum initam et societatem denuo firmaret. Mihi autem iam necessarium esse visum est per censere omnes honores genti nostrae a Romanis eorumque imperatoribus habitos, et societatis foedera memorare, ut alios vniuersos non lateat, quod et Asiae et Europae reges nostrum studiosi fuerint, ex amore fortitudinis nostrae fideique. Siquidem multi, propter suum in nos odium, nolint animum inducere, ut iis credant, quae Persae et Macedones de nobis scripserunt, quod ea non ubique compareant, neque in locis

χῆ μὴδ' ἐν τοῖς δημοσίοις ἀποκεῖσθαι τόποις, ἀλλὰ παρ' ἡμῶν τε αὐτοῖς, καὶ τισιν ἄλλοις τῶν Βαβυλῶν· πρὸς δὲ τὰ ὑπὸ Ῥωμαίων δόγματα ἐκ ἔστιν ἀντειπεῖν, ἐν τε γὰρ δημοσίοις ἀνάκειται τόποις τῶν πόλεων, καὶ ἔτι νῦν ἐν τῷ Καπετωλίῳ, ἀλλὰ καὶ σήλαις ἀναγέγραπται χαλκαῖς. ἔ μὴν ἀλλὰ Καῖσαρ Ἰήλιος, τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰουδαίοις ποιήσας χαλκὴν σήλην, ἐδήλωσεν, ὅτι Ἀλεξανδρέων πολῖταί εἰσιν. ἐκ τούτων ποιήσομαι καὶ τὴν ἀπόδειξιν. παραθήσομαι δὲ καὶ τὰ γινόμενα ὑπὸ τε τῆς συγκλήτης δόγματα καὶ Ἰηλίου Καίσαρος, πρὸς τε Τερκανὸν καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν.

β'. ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ,
 "καὶ ἀρχιερεὺς, δικτάτωρ τὸ δεύτερον, Σιδωνίων ἀρχεσι, βα-
 "λῆ, δῆμῳ χαίρειν. εἴ ἔρρωθε, εὖ ἂν ἔχοι, καὶ γὰρ δὲ ἔρρωμα
 "σὺν τῷ στρατοπέδῳ. Τῆς γενομένης ἀναγραφῆς ἐν τῇ δέλτῳ
 "πρὸς Τερκανὸν υἱὸν Ἀλεξάνδρου, ἀρχιερέα καὶ ἐθναρχὴν Ἰου-
 "δαίων, πέπομθα ὑμῖν τὸ ἀντίγραφον, ἵνα ἐν τοῖς δημοσίοις
 "ὑμῶν ἀνακείηται γράμμασι. βέλομαι δὲ καὶ Ἑλληνιστὶ καὶ
 "Ῥωμαῖσι ἐν δέλτῳ χαλκῇ τῷτο ἀνατεθῆναι. ἔστι δὲ δὴ τῷτο.
 "ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, αὐτοκράτωρ τὸ δεύτερον, καὶ ἀρχι-
 "ερεὺς, μετὰ συμβουλῆς γνώμης ἐπέκρινα. Ἐπεὶ Τερκανὸς Ἀλε-
 "ξάνδρου Ἰουδαῖος, καὶ νῦν καὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις, ἐν τε
 "εἰρήνῃ καὶ πολέμῳ, πίσειν τε καὶ σπῆδῳ περὶ τὰ ἡμέτερα
 "πράγματα ἐνεδείξατο, ὥς αὐτῷ πολλοὶ μεμαρτυρήκασιν
 "αὐτοκράτερες, καὶ ἐν τῷ ἔγγιστ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολέμῳ
 "μετὰ χιλίων πεντακοσίων στρατιωτῶν ἦκε σύμμαχος, καὶ
 "πρὸς Μιθραδάτην ἀποσάλειψεν ὑπ' ἐμῆ, πάντας ἀνδρείας
 "ἐν τάξει ὑπερέβαλε, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας Τερκανὸν Ἀλε-
 "ξάνδρου καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐθναρχὰς Ἰουδαίων εἶναι βέλομαι,
 "ἀρχιερωσύνην τε Ἰουδαίων διὰ παντὸς ἔχειν κατὰ πάτρια
 "ἔθνη, εἶναι τε αὐτὸν καὶ τῆς παῖδας αὐτοῦ συμμάχους ἡμῖν,
 "ἔτι τε καὶ ἐν τοῖς κατ' ἄνδρα φίλοις ἀριθμεῖσθαι, ὅσα τε κα-
 "τὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν νόμους ἐστὶν ἀρχιερατικὰ ἢ Φιλάνθρωπα,
 "ταῦτα κελύω κατέχειν αὐτὸν καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ· ἂν δὲ
 "μεταξὺ γένηται τις ζήτησις περὶ τῆς Ἰουδαίων ἀγωγῆς.

publicis exsistent, sed apud nos et alios quosdam Barbarorum adseruentur: non est tamen, quod Romanorum decretis vel quidquam contradicant; nam in urbium locis publicis reposita sunt, et etiamnum in Capitolio, idque columnis aereis inscripta. Quin et Iulius Caesar, Iudaeis, qui Alexandriae sunt, facta aenea columna, palam fecit omnibus, eos ciues Alexandrinos esse. atque ex istis rem demonstrabo. praeterea etiam decreta a senatu facta et Iulio Caesare apponam, quae ad Hyrcanum gentemque nostram spectant.

1. "CAIVS IVLIVS CAESAR, IMPERATOR, et
 "pontifex maximus, dictator iterum, Sidoniorum ma-
 "gistratibus, senatui, populo, salutem. Si valetis, bene
 "est, ego quoque et exercitus valemus. Misi ad vos
 "exemplar decreti in tabulas relati, quod ad Hyrcanum
 "Alexandri filium, pontificem et ethnarcham Iudaeum,
 "attinet, ut in vestris actis publicis reponatur. Volo
 "etiam, ut Graece Latineque tabulis aereis mandetur.
 "Est autem hoc. IVLIVS CAESAR imperator iterum,
 "et pontifex maximus, ex concilii sententia decreui.
 "Quoniam Hyrcanus Alexandri filius Iudaeus, et nunc
 "et superioribus temporibus, tam pace quam bello, fi-
 "dem et diligentiam nostris in negotiis praestitit, id quod
 "ei multi Imperatores attestati sunt; et nuperrime in bel-
 "lo Alexandrino in auxilium venit cum mille et quin-
 "gentis militibus, et ad Mithradatem a me missus omnes
 "in agmine fortitudine superavit; has ob causas Hyrca-
 "num Alexandri filium, filiosque eius Iudaeorum ethnar-
 "chas esse volo, et pontificatum Iudaeorum perpetuo
 "retinere more patrio; esseque ipsum et filios eius so-
 "cios nobis, praetereaque in singularibus amicis recen-
 "seri; quaecumque etiam propriis illorum legibus ad
 "pontifices pertinent, aut aliorum benignitate illis con-
 "cessa sunt, ipsum filiosque eius habere iubeo: siqua
 "vero inter eos de Iudaicis institutis quaestio oriatur,
 "placet mihi iudicium penes ipsum esse, ut vero illic

“ἀρέσκει μοι κρῖνιν γενέσθαι παρ’ αὐτῷ. παραχημασίαν δὲ
 “ἢ χρήματα πρᾶσσεσθαι ἐδοκιμάζω.

γ’. ΓΑΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ὑπάτης δεδογμένα, συγκε-
 “χωρημένα, προσκεκριμένα, ἐστὶν ἔτι εἶχοντα. ὥπως τὰ τέκνα
 “αὐτῷ τῷ Ἰσδαίων ἔθνους ἄρχῃ, καὶ τὴς δεδομένης τόπης κα-
 “πίζονται, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς αὐτὸς καὶ ἐθναρχῆς τῶν Ἰσδαίων
 “πρόϊσηται τῶν ἀδικημένων. πέμψαι δὲ πρὸς Τερκανὸν Ἀλε-
 “ξάνδρου υἱόν, ἀρχιερέα τῶν Ἰσδαίων, πρεσβυτάς τὴς περὶ
 “Φιλίας καὶ συμμαχίας διαλεξομένης· ἀνατεθῆναι δὲ καὶ
 “χαλκῇν δέλτον ταῦτα περιέχουσαν, ἐν τε τῷ Καπετωλίῳ,
 “καὶ Σιδῶνι καὶ Τύρῳ, καὶ ἐν Ἀσκάλωνι, καὶ ἐν τοῖς ναοῖς, ἐγ-
 “κεχαραγμένην γραμμασι Ῥωμαϊκοῖς τε καὶ Ἑλληνικοῖς,
 “ὅπως τε τὸ δόγμα τῷτο πᾶσι τοῖς κατὰ πόλιν ταμίαις καὶ
 “τοῖς τῶν ἡγεμόνοις, εἰς τε τὴς Φίλης ἀνενέγκωσι, καὶ ξέ-
 “νια τοῖς πρεσβυταῖς παραχεῖν, καὶ διατάγματα πέμψαι
 “πανταχῶς.

δ’. ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, αὐτοκράτωρ, δικτάτωρ, ὕπατος,
 “τιμῆς καὶ ἀρετῆς καὶ Φιλανθρωπίας ἕνεκεν, συνεχώρησεν
 “ἐπὶ συμφέροντι τῆς συγκλήτης καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων,
 “Τερκανὸν Ἀλεξάνδρου υἱόν, αὐτόν τε καὶ τὰ τέκνα αὐτῷ, ἀρ-
 “χιερεῖς τε καὶ ἱερεῖς Ἱεροσολύμων καὶ τῷ ἔθνους εἶναι ἐπὶ τοῖς
 “δικαίοις καὶ τοῖς νομίμοις, οἷς καὶ οἱ πρόγονοι αὐτῶν τὴν ἰ-
 “ρωσύνην κατέχον.

ε’. ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, ὕπατος τὸ πέμπτον, ἔκρινε, τέττας
 “ἔχειν καὶ τειχίσαι τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, καὶ κατέχειν
 “αὐτὴν Τερκανὸν Ἀλεξάνδρου, ἀρχιερέα Ἰσδαίων καὶ ἐθναρ-
 “χην, ὡς ἂν αὐτὸς προαρεῖται· ὅπως τε Ἰσδαίοις ἐν τῷ δευ-
 “τέρῳ τῆς μισθώσεως ἔτει τῆς προσόδου κόρον ὑπεξέλωνται,
 “καὶ μῆτε ἐργολαβῶσί τινες, μῆτε Φόρος τὴς αὐτῆς τελῶσιν.

ς’. ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, αὐτοκράτωρ τὸ δεύτερον, ἔψησε
 “κατ’ ἐνιαυτὸν ὅπως τελῶσιν ὑπὲρ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως,
 “ἰόππης ὑπεξαχρημένης, χωρὶς τῷ ἐβδόμῳ ἔτει, ὃν Σαββα-
 “τικὸν ἐνιαυτὸν προσαγορεύουσιν, ἐπειδὴ ἐν αὐτῷ μῆτε ἀπὸ
 “τῶν δένδρων καρπὸν λαμβάνωσι μῆτε σπείρωσι· καὶ ἵνα ἐν

“hyemetur, aut pecuniae ab illis exigantur, mihi non
“placet.

3. “CAII CAESARIS consulis placita, concessa, de-
“creta, ita se habent. Vt filii eius principatu Iudaeorum
“gentis et locis sibi concessis fruantur, atque pontifex ipse
“et Iudaeorum ethnarcha eos defendat, qui iniuria afficiun-
“tur. mittendosque esse ad Hyrcanum Alexandri filium
“Iudaeorum pontificem legatos de societate et amicitia
“acturos; aereamque tabulam ista continentem dedican-
“dam, et in Capitolio, et apud Sidonem et Tyrum, et
“Ascalonem, et in templis inscriptam Romanis Graecis-
“que literis; curandumque, vt et hoc decretum ad omnes
“singularum vrbium quaestores earumque praetores et ad
“amicos suos perferatur, quo legatis lautia praebeantur,
“et mandata haec passim diuulgentur.

4. “CAIVS CAESAR, imperator, dictator, consul,
“honoris et virtutis et benignitatis ergo, concessit, quod
“felix faustumque sit senatui populoque Romano, vti
“Hyrcanus Alexandri filius, et pariter ac ipse eius filii,
“pontifices et sacerdotes fiant Hierosolymorum totiusque
“gentis, eodem iure ritumque, quo et maiores eorum sacer-
“dotium tenuerunt.

5. “CAIVS CAESAR, quintum consul, decreuit, vt
“filii habeant muniantque Hierosolymorum urbem, atque
“Hyrcanus Alexandri filius Iudaeorum pontifex et ethnar-
“cha eam occupet, quemadmodum ipse voluerit: et vt Iu-
“daeis secundo quoque frugum locationis anno de rediti-
“bus eorum subducant; et neque fiat tributorum redemptio,
“nec eadem tributa semper soluantur.

6. “CAIVS CAESAR, imperator iterum, statuit, vt
“propter urbem Hierosolymorum tributa pendat tota Iu-
“daeorum ditio, excepta Ioppe, idque singulis annis, nisi
“sit annus septimus, quem Sabbaticum appellant, quod mos
“est in eo neque fructus arborum legere neque seminare,

"Σιδῶνι τῷ δευτέρῳ ἔπει τὸν φόρον ἀποδιδῶσι, τὸ τέταρτον
 "τῶν σπερομένων· πρὸς τούτοις ἔτι καὶ Τρεκανῶ καὶ τοῖς
 "τέκνοις αὐτῶ τὰς δεκάτας τελεῶσιν, ἃς ἐτέλουν καὶ τοῖς προ-
 "γούνοις αὐτῶν. καὶ ὅπως μηδεὶς μὴτε ἀρχῶν μὴτε στρατηγός,
 "ἢ πρεσβευτὴς ἐν τοῖς ὅροις τῶν Ἰουδαίων ἐνιστᾷ συμμαχίαν,
 "καὶ στρατιώταις ἐξείη, ἢ τὰ χρήματα τῶν εἰσπραττεσθαι,
 "ἢ εἰς παραχρημασίαν, ἢ ἄλλῳ τινὶ ὀνόματι, ἀλλ' εἶναι παν-
 "ταχόθεν ἀνεπηρέαστος. ὅσα τε μετὰ ταῦτα ἔχον καὶ ἐνε-
 "μήθησαν, ἢ ἐπρίαντο, ταῦτα πάντα αὐτὸς ἔχειν. Ἰόππην
 "δὲ πόλιν, ἣν ἀπ' ἀρχῆς ἔχον Ἰουδαῖοι ποιῶμενοι τὴν πρὸς Ρω-
 "μαῖς Φιλίαν, αὐτῶν εἶναι, καθὼς καὶ τὸ πρότερον, ἡμῖν
 "ἀρέσκεν· φόρος τε ὑπὲρ ταύτης τῆς πόλεως Τρεκανὸν ἔχειν
 "Ἀλεξάνδρου υἱὸν καὶ παῖδας αὐτῶ, παρὰ τῶν τὴν γῆν νεμο-
 "μένων, χώρας καὶ λιμένες ἐξαγωγίς κατ' ἐνιαυτὸν Σιδῶνι,
 "μοδίους δισμυρίδας ἑξακιχλίδας καὶ ἐβδομήκοντα πέντε,
 "ὑπεξαρημένῃ τῇ ἐβδόμῃ ἔτης, ὃ Σαββατικὸν καλεῖται, κατ'
 "ὃ ἔτε ἀρῶσιν ἔτε τὸν ἀπὸ τῶν δένδρων καρπὸν λαμβάνουσι.
 "τάς τε κώμας τὰς ἐν τῷ Μεγάλῳ πεδίῳ, ἃς Τρεκανὸς καὶ
 "οἱ πρόγονοι αὐτῶ πρότερον διακατέχον, ἀρέσκεν τῇ συγ-
 "κλήτῳ ταῦτα Τρεκανὸν ἔχειν καὶ Ἰουδαῖος ἐπὶ τοῖς δικαίοις,
 "οἷς καὶ πρότερον εἶχον· μένειν δὲ καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς δίκαια,
 "ὅσα πρὸς ἀλλήλους Ἰουδαῖοις καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἦν, τὰ τε
 "Φιλάνθρωπα, ὅσα τῶν τε δήμῳ ψηφισαμένα καὶ τῆς συγ-
 "κλήτης ἔχον. ἐπὶ τούτοις τε τοῖς δικαίοις χρῆσθαι αὐτοῖς ἐξέ-
 "ναι ἐν Λυδδοῖς. τίς τε τόπος καὶ χώρας καὶ ἐποίκια, ὅσα
 "βασιλεῦσι Συρίας καὶ Φοινίκης συμμαχοῖς ἔσι Ρωμαίων
 "κατὰ δωρεῶν ὑπῆρχε καρπῶσθαι, ταῦτα δοκιμάζει ἡ σύγ-
 "κλητος Τρεκανὸν τὸν ἐθνάρχην καὶ Ἰουδαῖος ἔχειν. δίδοσθαι τε
 "Τρεκανῶ, καὶ πανσὶ τοῖς αὐτῶ, καὶ πρεσβευταῖς τοῖς ὑπ' αὐτῶ
 "πεμφθεῖσιν, ἐν τε πυγμῇ μονομάχων καὶ θηρίων καθ' ἐξομῆ-
 "νας μετὰ τῶν συγκλητικῶν θεωρεῖν· καὶ αἰτησαμένους παρὰ
 "δικτάτωρος ἢ παρὰ ἱππάρχου παρελθεῖν, ὅταν εἰς τὴν σύγ-
 "κλητον εἰσάγωσι, τὰ ἀποκρίματα αὐτοῖς ἀποδίδοσθαι ἐν
 "ἡμέραις δέκα ταῖς ἀπάσαις, ἀφ' ἧς ἂν τὸ δόγμα γένηται.

"utque in Sidone secundo quoque anno tributum red-
 "dant quartam satorum partem; ac praeterea Hyrcano
 "eiusque filiis decimas soluant, quas eorum etiam ma-
 "ioribus soluebant. utque nemo vel Praeses vel dux vel
 "legatus in finibus Iudaeorum auxilia colligat: neue
 "militibus liceat pecunias ab his exigere ad hybernand-
 "um, aut alio quocunque nomine, sed ubique sint
 "iniuria immunes. quaecunque etiam postea habuerint
 "et possederint, aut emerint, his omnibus fruuntur.
 "Ioppen ciuitatem praeterea, quam ab initio habue-
 "runt Iudaei, cum societatem cum Romanis facerent,
 "illorum esse, quemadmodum et antea, nobis place-
 "re: tributa quoque huius ciuitatis nomine habere Hyr-
 "canum Alexandri filium eiusque filios ab agri cultori-
 "bus, propter frumentum e regione et portu quotan-
 "nis in Sidonem exportatum, modios viginti mille
 "sexcentos septuaginta quinque, excepto septimo anno,
 "quem Sabbaticum vocant, in quo neque arant neque
 "fructum ex arboribus colligunt. vicos autem quos in
 "Magno campo Hyrcanus eiusque maiores olim posse-
 "derunt, Senatui placere istos habere Hyrcanum et Iu-
 "daeos, eodem iure, quo et prius habuerunt: manere
 "etiam iura, quae ab initio erant inter Iudaeos et pontifi-
 "ces, ut et beneficia, quae a populo et senatu concessa
 "habuerunt. praetereaque eodem iure licere uti et in
 "Lyddis. loca etiam et agros et villas, quae fuerunt re-
 "gum Syriae et Phoeniciae sociorum populi Romani,
 "quorum vsumfructum ceperunt ex eorum donatione,
 "placet senatui, ut Hyrcanus ethnarcha et Iudaei habeant.
 "item Hyrcano licere eiusque filiis et legatis ab eo mis-
 "sis, ut in ludis Gladiatoriis et pugnis cum bestiis inter
 "senatores spectandi gratia sederant: cumque petiuerint a
 "dictatore aut magistro equitum, ut in publicum pro-
 "deant, illis, in senatum introductis, responsum reddend-
 "um, intra decem in vniuersum dies, ex quo factum
 "fuerit senatusconsultum.

ζ'. "ΓΑΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, αὐτοκράτωρ, δικτάτωρ τὸ τέ-
 "ταρτον, ὑπατός τε τὸ πέμπτον, δικτάτωρ ἀποδεδεγμένος
 "διὰ βίη, λόγους ἐποίησατε περὶ τῶν δικαίων τῶν Τερκανῶ τῷ
 "Ἀλεξάνδρῃ, ἀρχιερέως Ἰουδαίων καὶ ἐθνάρχῃ, τοιούτους. Τῶν
 "πρὸ ἐμῶ αὐτοκρατόρων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μαρτυρησάντων
 "Τερκανῶ ἀρχιερεῖ Ἰουδαίων καὶ Ἰουδαίοις, ἐπὶ τε συγκλήτῃ
 "καὶ δήμῳ Ῥωμαίων, εὐχαριστήσαντός τε τῷ δήμῳ καὶ τῆς
 "συγκλήτῃ αὐτοῖς, καλῶς ἔχει καὶ ἡμᾶς ἀπομνημονεύειν
 "καὶ προνοεῖν, ὅπως Τερκανῶ καὶ τῷ ἔθνει τῶν Ἰουδαίων καὶ
 "τοῖς Τερκανῶ πασίν ὑπὸ συγκλήτῃ καὶ δήμῳ Ῥωμαίων ἀξία
 "τῆς πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας αὐτῶν καὶ ὧν εὐεργέτησαν ἡμᾶς χά-
 "ρις ἀνταποδοθῇ.

η'. "ΙΟΥΛΙΟΣ ΓΑΙΟΣ, στρατηγός, ὑπατός Ῥωμαίων,
 "Παριανῶν ἀρχῆσι, βυλῇ, καὶ δήμῳ χαίρειν. ἐντυχόν μοι
 "Ἰουδαῖοι ἐν Δήλῳ, καὶ τινες τῶν παρόικων Ἰουδαίων, παρόν-
 "των καὶ τῶν ὑμετέρων πρέσβων· καὶ ἐνεφάνισαν, ὡς ὑμεῖς
 "τε ψηφίσματι κωλύετε αὐτὰς, τοῖς πατρίοις ἔθισι καὶ ἰ-
 "εροις χρῆσθαι. ἐμοὶ τοίνυν ἔκ ἀρίσκει κατὰ τῶν ἡμετέρων Φί-
 "λων καὶ συμμάχων τοιαῦτα γίνεσθαι ψηφίσματα, καὶ κω-
 "λύεσθαι αὐτὰς ζῆν κατὰ τὰ αὐτῶν ἔθνη, καὶ χρήματα εἰς
 "σύνδειπνα καὶ τὰ ἰσραὶ εἰσφέρειν, τῷτο ποιεῖν αὐτῶν μηδ'
 "ἐν Ῥώμῃ κεκωλυμένων. καὶ γὰρ Γαῖος Καῖσαρ, ὁ ἡμέτερος
 "στρατηγός καὶ ὑπατός, ἐν τῷ διατάγματι κωλύων θιάσους
 "συνάγεσθαι κατὰ πόλιν, μόνους τῆς ἑκ ἐκάλυπεν, ἕτε χρέη-
 "ματα συνεισφέρειν, ἕτε σύνδειπνα ποιεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ γὰρ
 "τῆς ἄλλης θιάσους κωλύων, τῆς μόνους ἐπιτρέπων κατὰ τὰ
 "πάτρια ἔθνη καὶ νόμιμα συνάγεσθαι τε καὶ ἵστασθαι. καὶ
 "ὑμᾶς οὖν καλῶς ἔχει, εἴ τι κατὰ τῶν ἡμετέρων Φίλων καὶ
 "συμμάχων ψήφισμα ἐποίησατε, τῷτο ἀκυρώσασθαι διὰ
 "τὴν περὶ ἡμᾶς αὐτῶν ἀρετὴν καὶ εὐνοίαν.

θ'. Μιτὰ δὲ τὸν Γαίῳ θάνατον, Μάρκος Αντώνιος καὶ
 Πόπλιος Δολοβέλλας, ὑπατοὶ ὄντες, τὴν τε σύγκλητον συνή-
 γαγον, καὶ τῆς Τερκανῶ πρέσβεις παραγαγόντες, διελέχθη-
 σαν περὶ ὧν ἡζίου, καὶ Φιλίαν πρὸς αὐτὰς ἐποίησαν· καὶ

7. "CAIVS CAESAR, imperator, dictator quartum, consul quintum, perpetuus dictator declaratus, huiusmodi verba fecit de iure Hyrcani Alexandri filii, Iudaeorum pontificis et ethnarchae. Quandoquidem imperatores, qui ante me fuerunt, testimonium dederunt Hyrcano pontifici Iudaeorum et Iudaeis, tam in prouinciis quam coram senatu populoque Romano, atque gratias eis populus et senatus egerit, bonum factum, ut nos quoque meminerimus et operam demus, ut Hyrcano et Iudaeorum genti filiisque Hyrcani a senatu populoque Romano debitae eorum erga nos beneuolentiae et beneficiis in nos collatis gratiae referantur.

8. "CAIVS IVLIVS, praetor, consul Romanorum, Pariorum magistratibus, senatui, ac populo salutem. Conuenerunt me Iudaei in Delo, et quidam ex Iudaeis insulae inquilinis, praesentibus etiam vestris legatis; et significarunt, quod vos etiam decreto eos prohibetis patriis ritibus et sacris uti. Quocirca mihi non placet eiusmodi decreta contra amicos et socios nostros fieri, vetarique eos ex suis institutis viuere, et conferre pecunias in epulas et rem diuinam, praesertim cum nec Romae ista facere prohibeantur. Nam Caius Caesar, praetor noster et consul, cum edicto vetaret villas in vrbe coitiones haberi, solum istae ne fierent, simulque ne pecuniam conferrent aut conuiuia agitarent, non interdixit: similiter et ego, alias coitiones prohibens, illis solis permitto ex patriis moribus et institutis congregari et in eo persistere. Quare bonum factum erit, ut vos etiam, si quid contra amicos nostros et socios edixeritis, id ipsum abrogatum iretis, propter illorum erga nos merita et beneuolentiam.

9. Post mortem autem C. Caesaris, M. Antonius et P. Dolabella consules senatum conuocabant, et introductis Hyrcani legatis de illorum postulatis retulerunt, et amicitiae foedus cum eis fecerunt: et omnia illis concedi

πάντα συγχωρεῖν αὐτοῖς ἢ σύγκλητος ἐψηφίσατο, ὅσων τυγχάνειν ἐβέλοντα. παρατίθεμαι δὲ καὶ τὸ δόγμα, ὅπως τὴν ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἐγγύθει ἔχωσιν οἱ ἀναγκινώσκοντες τὴν πραγματείαν. ἦν δὲ τοιοῦτο.

ἰ. "Δόγμα συγκλήτης ἐκ τῶν ταμιεῖς ἀντιγεγραμμένον
 "ἐκ τῶν δέλτων τῶν δημοσίων τῶν ταμειευτικῶν, Κοῖντῳ Ρη-
 "τιλίῳ Κορνηλίῳ ταμίᾳς κατὰ πόλιν, δέλτῳ δευτέρῳ καὶ ἐκ
 "τῶν πρώτων. ΤΗΣ ΠΡΟ ΤΡΙΩΝ εἰδῶν Ἀπριλλίων ἐν τῷ
 "ναῷ τῆς Ομονοίας γραφομένῳ παρῆσαν, Λύκιος Καλπύρ-
 "νιος Μενενία Πείσων, Σεργίος Παππίνιος Λεμωνία Πσίτιτος,
 "Γάιος Κανίνιος Τηρηντῖνα Ρεβίλιος, Πόπλιος Τιδήτιος, Λεύ-
 "κιος Ἀπυλῖνος Λευκίῳ υἱὸς Σεργία, Φλάβιος Λευκίῳ Λεμων-
 "νία, Πόπλιος Πλάτιος Ποπλίῳ Παπιρία, Μάρκος Ἀκύλιος
 "Μάρκῳ Μεκία, Λύκιος Ερᾶκιος Λυκίῳ Στελλατῖνα, Μάρ-
 "κος Κυῖντιος Μάρκῳ υἱὸς Πολλία Πλαγκύλλος, Πόπλιος Σέ-
 "ριος. Πόπλιος Δολοβέλλας, Μάρκος Ἀντάνιος ὑπάτοι λό-
 "γος ἐποίησαντο. περὶ ὧν δόγματι συγκλήτης Γάιος Καί-
 "σαρ ὑπὲρ Ἰουδαίων ἔκρινε, καὶ εἰς τὸ ταμιεῖον ἐκ ἔφθασεν
 "ἀνενεχθῆναι, περὶ τῶν ἀρέσκει ἡμῖν γενέσθαι, ὡς καὶ Πο-
 "πλίῳ Δολοβέλλᾳ καὶ Μάρκῳ Ἀντωνίῳ τοῖς ὑπάτοις ἔδο-
 "ξεν, ἀνενεγκῆν τε ταῦτα εἰς δέλτους καὶ πρὸς τὰς κατὰ
 "πόλιν ταμίας, ὅπως Φροντίσωσι καὶ αὐτοὶ ἐν δέλτοις ἀνα-
 "θῆναι διπτύχοις. ἐγένετο πρὸ πάντε εἰδῶν Φεβρουαρίων
 "ἐν τῷ ναῷ τῆς Ομονοίας. οἱ δὲ πρεσβεύοντες παρ' Ἰερου-
 "σὴμ τῶν ἀρχιερέων ἦσαν οἱ· Λυσίμαχος Παισαίου, Ἀλέ-
 "ξανδρος Θεοδώρου, Πατρόκλος Χαρέου, Ἰωνάθης Ουαίου.

ια'. Επεμψε δὲ τῶν Ἰερουσαλὴμ πρεσβευτῶν ἕνα καὶ
 πρὸς Δολοβέλλαν τὸν τῆς Ἀσίας τότε ἡγεμόνα, παρακαλῶν
 ἀπολύσαι τὴν Ἰουδαίαν τῆς στρατείας, καὶ τὰ πάτρια τηρεῖν
 αὐτοῖς εἶθι, ἐπιτρέπειν τε κατὰ ταῦτα ζῆν. λαβὼν γὰρ ὁ
 Δολοβέλλας τὰ παρὰ τῷ Ἰερουσαλὴμ γράμματα, μηδὲ βουλευ-
 σάμενος ἐπιστέλλει τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν ἅπασιν γράψας καὶ
 τῇ Εφεσίῳ πόλει πρωτεύσῃ τῆς Ἀσίας, περὶ τῶν Ἰουδαίων.
 ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦτον περιεῖχε τὸν τρόπον.

senatus decreuit, quaecunque impetrare voluerunt. Appono/autem etiam decretum, vt demonstrationem eorum, quae dicuntur, ad manus habeant lectores huius historiae. Erat vero tale.

10. "Senatusconsultum ex aerario descriptum ex tabulis publicis quaestoriis, Quinto Rutilio C. Cornelio quaestoribus vrbanis, tabula secunda et ex primis. ANTE DIEM TERTIVM idus Apriles in aede Concordiae scribendo adfuerunt Lucius Calpurnius tribu Miennia Piso, Seruius Papinius Lemonia Potitus, Caius Cagnius Terentina Rebilius, Publius Tidetius, Lucius Apulinus Lucii filius Sergia, Fauius Lucii filius Lemonia, Publius Platus Publii filius Papiria, Marcus Acilius Marci filius Maecia, Lucius Erucius Lucii filius Stellatina, Marcus Quintius Marci filius Pollia Plancillus, Publius Serius. Publius Dolabella, Marcus Antonius consules verba fecerunt. In quibus rebus senatusconsulto Caius Caesar pro Iudaeis decreuit, neque ante curauit in aerarium deferri, de his placet nobis fieri, sicut etiam Publio Dolabellae et Marco Antonio consulibus visum fuit, et deferre ista in tabulas, et ad quaestores vrbanos, vt et ipsis curae sint ea in tabulis duplicibus reponere. Factum est ante diem quintum idus Februarias apud aedem Concordiae. Legati autem ab Hyrcano pontifice erant isti: Lysimachus Pausaniae filius, Alexander Theodori, Patroclus Chaereae, Ionathas Oniae.

11. Sed et ad Dolabellam, qui tunc Asiae praeerat, Hyrcanus vnum ex his legatis misit, obsecrans, vt dimitteret Iudaeos a militia, et seruaret eis patria instituta, sineretque ex illis vitam agere. Dolabella vero post acceptas ab Hyrcano literas, nulla adhibita deliberatione, tum omnibus Asiaticis epistolam misit, tum etiam Ephesiorum vrbi, quae prima erat Asiae, de Iudaeis. Atque epistola illa erat hoc exemplo.

β'. "ΕΠΙ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ ΑΡΤΕΜΩΝΟΣ Ἀθηναῖος
 "πρώτη, Δολοβέλλας αὐτοκράτωρ Εφesiών βελῆ καὶ ἄρ-
 "χουσι καὶ δήμῳ χαίρειν. Ἀλέξανδρος Θεοδώρ, πρεσβευ-
 "τὴς Τρεκανῶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ υἱῷ ἀρχιερέως καὶ ἐθνάρχῃ τῶν
 "Ἰουδαίων, ἐνεφάνισέ μοι περὶ τῷ μὴ δύνασθαι στρατεύεσθαι
 "τῆς πολίτας αὐτῆς, διὰ τὸ μὴτε ὄπλα βασιάζειν δύνασθαι,
 "μὴτε ὁδοιπορεῖν αὐτῆς ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν Σαββάτων, μὴ-
 "τε τροφῶν τῶν πατέρων καὶ συνήθων κατ' αὐτῆς εὐπορεῖν.
 "ἐγὼ τε οὖν αὐτοῖς, καθὼς καὶ οἱ πρὸ ἐμῆ ἡγεμόνες, δίδωμι
 "τὴν ἀστρατείαν, καὶ συγχωρῶ χρεῖσθαι τοῖς πατέροις ἐθι-
 "σμοῖς, ἱερῶν ἕνεκα καὶ ἀγίων συναγομένοις, καθὼς αὐτοῖς
 "νόμιμον, καὶ τῶν πρὸς τὰς θυσίας ἀφαιρημάτων, ὑμᾶς τε
 "βέλομαι ταῦτα γράψαι κατὰ πόλεις.

γ'. Καὶ ταῦτα μὲν Δολοβέλλας Τρεκανῶ πρεσβευσά-
 μένης πρὸς αὐτὸν ἐχαρίσατο τοῖς ἡμετέροις. "ΛΕΥΚΙΟΣ δὲ
 "Λέντλος ὑπάτος εἶπε· Πολίτας Ῥωμαίων Ἰουδαίης, ἱερὰ Ἰε-
 "ραὶκὰ ἔχοντας καὶ ποιῶντας ἐν Εφείσῳ, πρὸ τῷ βήματος
 "δεισιδαιμονίας ἕνεκα στρατείας ἀπέλυσα, πρὸ δεκαδύο κα-
 "λανδῶν Οκτωβριῶν, Λευκίῳ Λέντλῳ, Γαίῳ Μαρκέλλῳ ὑπά-
 "τοις. παρῆνταν Τίτος Ἀππίος Τίτῃ υἱὸς Βάλγως Ορατία
 "πρεσβευτῆς, Τίτος Τόγγιος Τίτῃ υἱὸς Κρατομίνα, Κόϊντος
 "Ραίσιος Κοῖντῃ, Τίτος Πομπήσιος Τίτῃ Λογγίνος, Γαῖος Σε-
 "βίλιος Γαίου Τηρηντίνα Βράκχος χιλίαρχος, Πόπλιος Κλύ-
 "σιος Ποπλίου Ερωφία Γάλλος, Γαῖος Σέντιος Γαίου υἱὸς Σα-
 "βατίνα. Τίτος Ἀππίος Τίτου υἱὸς Βόλβος, πρεσβευτῆς καὶ
 "ἀντιστράτηγος, Εφesiών ἄρχουσι, βουλῇ, δήμῳ, χαίρειν.
 "Ιουδαίους τῆς ἐν τῇ Ἀσίᾳ Λήκιος Λέντλος ὑπάτος, ἐμῷ ἐν-
 "τυχάνοντος ὑπὲρ αὐτῶν, ἀπέλυσε τῆς στρατείας. αἰτησά-
 "μενος δὲ μετὰ ταῦτα καὶ παρὰ Φανίου τῷ ἀρχιστρατήγου
 "καὶ παρὰ Λευκίου Ἀντωνίου τῷ ἀντιταμίῳ ἐπέτυχον, ὑμᾶς
 "τε βέλομαι Φροντίσαι, ἵνα μὴ τις διανοχῇ.

ιδ'. ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΛΙΩΝ. "Επὶ ἀρχοντος Βοιωτῶ
 "μηνὸς Θασσηλιῶνος εἰκοστῇ χρηματισμὸς στρατηγῶν. Μάρ-
 "κος Πείσων πρεσβευτῆς, ἐνδημῶν ἐν τῇ πόλει ἡμῶν, ὁ καὶ

12. "PRYTANE ARTEMONE, die primo Lenaeo-
 "nis, Dolabella imperator senatui Ephesiorum et magi-
 "stratibus et populo salutem. Alexander Theodori filius,
 "legatus Hyrcani, filii Alexandri, pontificis Iudaeorum
 "et ethnarchae, mihi significavit non posse populares suos
 "militiae nomen dare, idcirco quod nec arma ferre que-
 "ant, nec iter illi facere diebus Sabbatorum, neque cibos
 "patrios et quibus consueverant seorsum comparare. Pro-
 "pterea ego do illis, sicut etiam magistratus, qui ante me
 "fuerunt, immunitatem a militia, permittoque, ut utan-
 "tur patriis institutis, cum propter sacra et res diuinas ex
 "more suo congregantur, et ad oblationes in sacrificia fa-
 "ciendas, et vos volo literas de istis per vrbes singulas di-
 "mittendas curare.

13. Et haec quidem Dolabella, cum Hyrcanus ad
 eum legatos misisset, gratificatus est nostris. "LVCIVS
 "vero Lentulus consul dixit: Ciues Romanos Iudaeos, sa-
 "era Iudaica habentes iisque operantes in vrbe Epheso,
 "pro tribunali religionis ergo ab militia dimissi, ante diem
 "duodecesimum calendas Octobres, Lucio Lentulo Caio
 "Marcello consulibus. Adfuerunt Titus Appius Titi fi-
 "lius Balgus Horatia legatus, Titus Tongius Titi filius
 "Crustumina, Quintus Raesius Quinti filius, Titus Pom-
 "peius Titi filius Louginus, Caius Seruilus Caii filius Te-
 "rentina Bracchus tribunus militum, Publius Clusius Publii
 "filius Veturia Gallus, Caius Sentius Caii filius Sabatina.
 "Titus Atilius Titi filius Bulbus, legatus et praetor,
 "Ephesiorum magistratibus, senatui, populo salutem.
 "Iudaeos, qui in Asia sunt, Lucius Lentulus consul, me
 "pro illis intercedente, dimisit a militia. Postea vero
 "cum idem petissem a Fannio imperatore et a Lucio An-
 "tonio proquaestore, id ipsum impetraui, vosque volo cu-
 "rare, ne quis eis molestiam creet.

14. DECRETVM DELIORVM. "Archonte Boeo-
 "to mensis Thargelionis die vigesimo responsum praeto-
 "rum. Marcus Piso legatus, cum in vrbe nostra ageret,

“τεταγμένοι ἐπὶ τῆς στρατολογίας, προσκαλεσάμενος ἡμᾶς
 “καὶ ἰκανὸς τῶν πολιτῶν, προσέταξεν, ἵνα, εἴ τινες Ἰουδαῖοι
 “πολίται Ῥωμαίων, τέτοις μηδεὶς ἐνοχλῇ περὶ στρατείας, διὰ
 “τὸ τὸν ὑπατον Κορνήλιον Λέντλον δεισιδαιμονίας ἕνεκα ἀπο-
 “λελυκέναι τὸς Ἰουδαίους τῆς στρατείας. διὸ πείθεσθαι ὑμᾶς
 “δεῖ τῷ στρατηγῷ.” ὅμοια δὲ τέτοις καὶ Σαρδιανοὶ περὶ
 ἡμῶν ἐψηφίσαντο.

16. “ΓΑΙΟΣ ΦΑΝΙΟΣ Γαίῳ υἱὸς, στρατηγὸς, ὑπατος,
 “Κῶων ἄρχῃσι χαίρειν. Βέλομαι ὑμᾶς γνῶναι, ὅτι πρέσβεις
 “Ἰσθαίων μοι προσῆλθον, ἀξιοῦντες λαβεῖν τὰ ὑπὸ τῆς συγ-
 “κλήτης δόγματα περὶ αὐτῶν γεγονότα. ὑποτέτακται δὲ
 “τὰ δεδογμένα. Ὑμᾶς θέλω φροντίσαι καὶ προνοῆσαι τῶν
 “ἀνθρώπων κατὰ τὸ συγκλήτης δόγμα, ὅπως διὰ τῆς ὑμέ-
 “τερας χώρας εἰς τὴν οἰκίαν ἀσφαλῶς ἀνακομιδῶσι.

15. “ΛΟΥΚΙΟΣ ΛΕΝΤΛΟΣ ὑπατος λέγει, πολίτας
 “Ῥωμαίων Ἰσθαίης, οἵτινές μοι ἱερὰ ἔχεν καὶ ποιεῖν Ἰουδαί-
 “κα ἐν Εφέσῳ ἐδόκουν, δεισιδαιμονίας ἕνεκα ἀπέλυσα. τῷ
 “το ἐγένετο πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Οκτωβρίων.

17. “ΛΟΥΚΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ Μάρκῃ υἱὸς, ἀντιπα-
 “μίας καὶ ἀντιστρατήγος, Σαρδιανῶν ἄρχῃσι, βελῇ, δῆμα
 “χαίρειν. Ἰουδαῖοι πολῖται ἡμέτεροι προσελθόντες μοι ἐπέ-
 “δειξαν ἑαυτὸς σύνεθρον ἔχεν ἰδίαν κατὰ τῆς πατρὸς νέ-
 “μους ἀπ’ ἀρχῆς, καὶ τρόπον ἴδιον, ἐν ᾧ τὰ τε πράγματα
 “καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους ἀντιλογίας κρίνουσι· τῷτό τε αἰ-
 “τησάμενοις, ἵν’ ἐξῇ αὐτοῖς ποιεῖν, τηρήσῃ καὶ ἐπιτρέψῃ
 “ἔκρινα.

18. “ΜΑΡΚΟΣ ΠΟΠΛΙΟΣ ὁ Σπυρίδῃ υἱὸς καὶ Μάρκος
 “Μάρκῃ καὶ Ποπλίῃ υἱὸς Λυκίος λέγῃσι. Λέντλῳ τῷ ἀνθυ-
 “πάτῳ προσελθόντες ἐδιδάξαμεν αὐτὸν περὶ ᾧ Δωσίθεος
 “Κλεοπατρίδῃ Αλεξανδρεὺς λόγους ἐποίησας, ὅπως πολί-
 “τας Ῥωμαίων Ἰσθαίης ἱερὰ Ἰσθαίκα ποιεῖν εἰσθότας, ἂν αὐ-
 “τῷ Φανῇ, δεισιδαιμονίας ἕνεκα ἀπολύσῃ· καὶ ἀπέλυσε
 “πρὸ δεκατριῶν καλανδῶν Οκτωβρίων.

19. “ΚΤΙΝΤΙΔΙΩ Λευκίῳ Λέντλῳ, Γαίῳ Μαρκέλλῳ

"praeessetque delectui habendo, nobis multisque ciuium
 "aduocatis imperauit, si qui Iudaei ciues Romani essent,
 "eos ne quis vexaret propter militiam, idcirco, quod con-
 "sul Cornelius Lentulus religionis ergo Iudaeos a militia
 "dimiserit. Quam ob causam vos oportet praetori obtem-
 "perare". Similia autem his etiam Sardiiani de nobis de-
 "creuerunt.

15. "CAIVS FANNIVS Caii filius, imperator, con-
 "sul, Coorum magistratibus salutem. Volo vos scire, le-
 "gatos Iudaeorum ad me accessisse, orantes, vt acciperent
 "decreta senatus de ipsis facta. Ea vero consulta subiuncta
 "sunt. Vos volo ex senatusconsulti sententia his homini-
 "bus curam adhibere et prospicere, vt per regionem ve-
 "stram secure in suam reuehantur.

16. "LVCIVS LENTVLVS consul dicit, ciues Ro-
 "manos Iudaeos, qui mihi videbantur sacra habere et co-
 "lere Iudaica in vrbe Epheso, religionis ergo dimisi. Id
 "factum est ante diem tertium decimum calendas Octo-
 "bres.

17. "LVCIVS ANTONIVS Marci filius, proquae-
 "stor et propraetor, Sardonorum magistratibus, senatui,
 "populo salutem. Iudaei ciues nostri, cum ad me acces-
 "sissent, ostenderunt, se suos habere coetus ex legibus pa-
 "triis iam inde ab initio, et locum proprium, in quo de
 "negotiiis et controuersis inter ipsos ortis iudicium ferunt:
 "cumque a me petiissent, vt id ipsis facere liceret, eadem
 "illis seruari permittique decreui.

18. "MARCVS PVBLIVS Spurii filius et Marcus
 "Marci et Publii filius Lucius dicunt. Cum Lentulum
 "proconsulem adiissemus, illum edocuimus, de quibus
 "rebus Dositheus Cleopatridae filius, Alexandrinus, verba
 "fecit, vt Iudaeos ciues Romanos sacra Iudaica celebrare
 "solitos, siquidem ei videretur, religionis ergo dimitte-
 "ret; et dimisit ante diem tertium decimum calendas Octo-
 "bres.

19. "Mense QVINTILI Lucio Lentulo, Caio Mar-

"ὕπᾱτοις. παρῆσαν Τίτος Αππίος Τίτῃ υἱὸς Βάλλος Ορε-
 "τία πρεσβευτῆς, Τίτος Τόγγιος Κροστομίνα, Κοῖντος Ράϊσιος
 "Κοῖντῃ, Τίτος Πήϊος Τίτῃ υἱὸς, Κορνῆλιος Λογγῖνος, Γάϊος
 "Σερεῦϊλιος Γαῖῃ Τηρηντῖνα Βεράκχος χιλιάρχος, Πόπλιος
 "Κλῆσιος Ποπλίῃ υἱὸς Ερωρία Γάλλος, Γάϊος Τεῦτιρος Γαῖῃ
 "Αἰμιλλία χιλιάρχος, Σέξτος Ατῖλλιος Σέξτῃ υἱὸς Αἰσομία
 "Σίσρανος, Γάϊος Πομπήϊος Γαῖῃ υἱὸς Σαβατῖνα, Τίτος Απ-
 "πίος Τίτου Μένανδρος, Πόπλιος Σερεῦϊλιος Ποπλίου υἱὸς
 "Στράβων, Λεύκιος Πάκκιος Λευκῖς Κολλίνα Καπίτων, Λύ-
 "λος Φύριος Λύλου υἱὸς Τέστιος, Αππίος Μηνᾶς. ἐπὶ τῶν
 "ὁ Λέντλος δόγμα ἐξήνεγκε· πολίτας Ῥωμαίων Ιουδαίους,
 "οἵτινες ἰσρά Ιουδαϊκὰ εἰώθασιν ἐν Εφέσῳ, πρὸ τῆ βήμα-
 "τος δεισιδαιμονίας ἐνεκα ἀπέλυσα.

κ'. ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ ἄρχοντες Γαῖῳ Ραβιλλῳ Γαῖῃ υἱῷ
 "ὕπᾱτῳ χαίρειν. Σώπατρος Τρεανῷ τῷ ἀρχιερέως πρεσβευ-
 "τῆς ἐπέδωκεν ἡμῖν τὴν παρὰ σου ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἐδήλου
 "ἡμῖν παρ' Τρεανοῦ τῷ Ιουδαίῳ ἀρχιερέως ἐληλυθότας τι-
 "νάς γραμμάτια κομίσαι περὶ τῷ ἔθνει αὐτῶν γεγραμμένα,
 "ἵνα τὰ Σάββατα τοῖς Ιουδαίοις ἐξῇ καὶ τὰ λοιπὰ ἰσρά ἐπι-
 "τελεῖν κατὰ τῶν πατέρους νόμους, ὅπως τε μηδεὶς αὐτοῖς
 "ἐπιτάσῃ, διὰ τὸ φίλος αὐτῆς ἡμετέρας εἶναι καὶ συμμά-
 "χους, ἀδικήσῃ τε μηδεὶς αὐτῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπαρχίᾳ, ὥς
 "Τραλλιανῶν τε ἀντειπόντων κατὰ πρόσωπον μὴ ἀρέσκεσθαι
 "τοῖς περὶ αὐτῶν δεδογμένοις ἐπέταξας ταῦτα ὥτως γίνε-
 "σθαι· παρακεκληῖσθαι δέ γε, ὥς τε καὶ ἡμῖν ταῦτα γράψαι
 "περὶ αὐτῶν. ἡμεῖς οὖν, κατακολουθῶντες τοῖς ἐπεσταλμέ-
 "νοις ὑπὸ σου, τὴν τε ἐπιστολὴν τὴν ἀποδοθεῖσαν ἰδεξάμε-
 "θα καὶ κατεχωρήσαμεν εἰς τὰ δημόσια ἡμῶν γραμμάτια·
 "καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὧν ἐπέσταλκας, προνοήσομεν, ὥς τε
 "μηδὲν μεμΟθῆναι.

κα. "ΠΟΠΛΙΟΣ Σερεῦϊλιος Ποπλίου υἱὸς Γάλλβας
 "ἀνθύπατος Μιλησιῶν ἄρχουσι, βουλῇ, καὶ δήμῳ χαίρειν.
 "Πρυτανὴς Ερωῖᾳ υἱὸς, πολίτης ὑμέτερος, προσελθὼν μοι ἐν
 "Τράλλεσιν ἄγοντι τὸν ἀγόραμον, ἐδήλου παρὰ τὴν ἡμετέ-

"cello consulibus. Aderant Titus Appius Titi filius Bal-
 "bus Horatia legatus, Titus Tongius Crustumina, Quin-
 "tus Raelius Quinti filius, Titus Pompeius Titi filius,
 "Cornelius Longinus, Caius Seruilius Caii filius Teren-
 "tina Bracchus tribunus militum, Publius Clusius Publii
 "filius Veturia Gallus, Caius Teutius Caii filius Æmilina
 "tribunus militum, Sextus Atilius Sexti filius Æsquilina
 "Serranus, Caius Pompeius Caii filius Sabatina, Titus
 "Appius Titi filius Menander, Publius Seruilius Publii
 "filius Strabo, Lucius Paccius Lucii filius Collina Ca-
 "pito, Aulus Furius Auli filius Tertius, Appius Menas.
 "His presentibus Lentulus decretum pronunciauit; Iu-
 "daeos ciues Romanos, qui sacra Iudaica facere consue-
 "verunt in vrbe Epheso, pro tribunali religionis ergo di-
 "missi.

20. "LAODICENSIVM magistratus Caio Rabilio Ca-
 "si filio consuli salute. Sopater Hyrcani pontificis le-
 "gatus reddidit nobis a te epistolam, qua significabat no-
 "bis, ab Hyrcano Iudaeorum pontifice quosdam profe-
 "ctos attulisse literas de gente ipsorum scriptas, vt Sab-
 "bata Iudaeis liceret ac reliqua sacra peragere ex patriis
 "legibus, et vt nullus eis imperet, quia amici nostri sunt
 "et socii, ac nemo eos iniuria afficiat in nostra prouin-
 "cia, vtpote qui et Trallianis coram contradicentibus non
 "placere haec de illis decreta, imperaris illa sic fieri: sed
 "insuper hoc se rogatum esse, vt nobis quoque ista de
 "illis scriberes. Nos igitur, praeceptis tuis obsequentes,
 "epistolam traditam accepimus et in publicas nostras ta-
 "bulas reposuimus; et caetera omnia, quae in man-
 "datis dedisti, nobis curae erunt, ne quid reprehen-
 "datur.

21. "PVBLIVS Seruilius Publii filius Galba procon-
 "sul Milesiorum magistratibus, senatui, et populo salu-
 "tem. Prytanes Hermiae filius ciuis vester, cum ad me
 "venisset in vrbe Trallibus, vbi conuentum agebam,

“ραν γνώμην Ἰουδαίοις ὑμᾶς προσφέρεισθαι, καὶ κωλύειν αὐ-
 “τὴς τὰ τε Σάββατα ἄγειν, καὶ τὰ ἱερά τὰ πάτρια τελεῖν,
 “καὶ τὴς καρπὸς μεταχειρίζεσθαι, καθὼς ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς,
 “αὐτόν τε κατὰ τὴς νόμους τιθεμέναι τὸ ψήφισμα. βάλω-
 “μαι οὖν ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι ἀκῶσας ἐγὼ λόγων ἐξ ἀντικα-
 “ταστάσεως γενομένων, ἐπέκριναι μὴ καλύεσθαι Ἰουδαίους
 “τοῖς αὐτῶν ἔθεσι χρῆσθαι.

κβ'. "ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝ. Ἐπὶ Πρυτανέως
 “Κρατίππῃ Δαισίῃ πρώτη γνώμη φερατηγῶν. Ἐπεὶ οἱ Ρω-
 “μαῖοι, κατακολαθύντες τῇ τῶν προγόνων ἀγωγῇ, τὴς ὑπὲρ
 “τῆς κοινῆς ἀπάντων ἀνθρώπων ἀσφαλείας κινδύνους ἀνα-
 “δέχονται, καὶ φιλοτιμῶνται τὴς συμμάχης καὶ φίλης ἐν εὐ-
 “δαιμονίᾳ καὶ βεβαίᾳ καταστῆσαι εἰρήνῃ, πέμψαντες πρὸς
 “αὐτὰς τὰ ἔθνη τῶν Ἰουδαίων καὶ Τρκανῶν τὰ ἀρχιερεῖς αὐ-
 “τῶν πρέσβεις, Στράτωνα Θεοδότη, Ἀπολλώνιον Ἀλεξάν-
 “δρον, Αἰνείαν Ἀντιπάτρην, Αἰσιόβηλον Ἀμόντην, Σωσίπατρον
 “Φιλίππην, ἄνδρας καλὰς καγαθὰς, καὶ περὶ τῶν κατὰ μέ-
 “ρη ἐμφανισάντων, ἐδογματίσεν ἡ σύγκλητος, περὶ ᾧ ἐποι-
 “ήσαντο τὴς λόγης, ὅπως μηδὲν ἀδικῇ Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς
 “Ἀντίοχῃ υἱὸς Ἰουδαίης συμμάχης Ρωμαίων, ὅπως τε Φερῶν
 “καὶ λιμένας καὶ χώραν, καὶ εἴ τι ἄλλο ἀφείλετο αὐτῶν,
 “ἀποδοθῇ, καὶ ἐξῇ αὐτῶν ἐκ τῶν λιμένων ἐξάγειν, ἵνα το
 “μηδεὶς ἀτελής ἢ τῆς Ἰουδαίων χώρας ἢ τῶν λιμένων αὐτῶν
 “ἐξάγων βασιλεὺς ἢ δῆμος, ἢ μόνος Πτολεμαῖος ὁ Ἀλεξαν-
 “δρέων βασιλεὺς, διὰ τὸ εἶναι σύμμαχος ἡμέτερος καὶ φί-
 “λος, καὶ τὴν ἐν Ἰόππῃ δὲ Φερῶν ἐκβαλεῖν, καθὼς ἐδεήθη-
 “σαν, τῆς τε βελῆς ἡμῶν Λάκιος Πέττιος ἀνὴρ καλὸς καγα-
 “θὸς προσέταξεν, ἵνα φροντίσωμεν ταῦτα ἕως γίνεσθαι,
 “καθὼς ἡ σύγκλητος ἐδογματίσει, προνοῆσά τε τῆς ἀσφα-
 “λῆς εἰς οἶκον τῶν πρεσβυτῶν ἀνακομιδῆς. ἀπέδεξάμεθα
 “δὲ καὶ εἰς τὴν βελὴν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τὸν Θεόδωρον, ἐπι-
 “λαβόντες τε τὴν ἐπιστολὴν παρ' αὐτῷ καὶ τὸ τῆς συγκλήτης
 “δόγμα, καὶ ποιησαμένους μετὰ πολλῆς σπουδῆς αὐτῷ λόγους,
 “καὶ τὴν Τρκανῶν ἐμφανίσαντος ἀρετὴν καὶ μεγαλοψυχίαν,

“significabat vos praeter sententiam nostram tractare Iu-
 “daeos, et prohibere illos tum Sabbata celebrare, tum
 “sacra patria facere, et fructus pro sua consuetudine ad-
 “ministrare, ipsumque se ex legibus auctorem fuisse hu-
 “ius decreti. Volo igitur vos scire, me, verbis auditis,
 “quae vltro citroque habita sunt, tandem decreuisse, non
 “prohibendos Iudaeos vti suis moribus.

22. “DECRETVM PERGAMENORVM. Prytane
 “Cratippo, primo Daesii mensis die decretum praetorum.
 “Quoniam Romani, maiorum institutis obsequentes, peri-
 “cula pro communi omnium hominum securitate susci-
 “piunt, et certatim id agunt, vt socios amicosque in
 “felicitate et firma pace constituent, cum ad illos misis-
 “set natio Iudaeorum et Hyrcanus eorundem pontifex
 “legatos, Stratonem Theodoti, Apollonium Alexandri,
 “Aenean Antipatri, Aristobulum Amyntae, Sosipatrum
 “Philippi filium, viros bonos et probos, atque hi prae-
 “cipua quaeque negotiorum significassent, decreuit sena-
 “tus, de quibus rebus verba fecerunt, ne qua iniuria
 “Antiochus rex Antiochi filius Iudaeos socios Romano-
 “rum afficiat, vtque praesidia et portus et regionem et
 “si quid aliud ab eis abstulit, id reddatur, atque liceat
 “illis suis ex portibus exportare quodcunque volunt, et
 “ne quis sine vestigalibus ex Iudaeorum regione aut ex
 “portibus eorum quidquam exportet, siue rex siue po-
 “pulus, praeter solum Ptolemaeum Alexandrinorum re-
 “gem, quia est socius noster et amicus; immo et prae-
 “sidium quod est Ioppe expellendum esse, sicuti peti-
 “verunt, et senatus nostri vnus Lucius Pettilius, vir bo-
 “nus et probus, mandauit, vt nobis curae esset illa ita
 “fieri, quemadmodum senatus decreuit, atque prouidere-
 “mus, vt legati in patriam salui et incolumes redeant.
 “Quia etiam admissimus in senatum et in concionem
 “Theodorum, cumque ab ipso epistolam accepissemus
 “et senatusconsultum, atque ipse magno studio verba fe-
 “cisset, et virtutem Hyrcani declarasset ac magnanimitatem,

καὶ ὅτι κοινῇ πάντας εὐεργετῇ, καὶ κατ' ἰδίαν τὰς πρὸς αὐ-
 τὸν ἀφικνημένους, τὰ τε γράμματα εἰς τὰ δημόσια ἡμῶν
 ἀπεστέμμεθα, καὶ αὐτοὶ πάντα ποιῶν ὑπὲρ Ἰουδαίων, σύμ-
 μαχοι ὄντες Ῥωμαίων, κατὰ τῆς συγκλήτης δόγμα ἐψηφι-
 σάμεθα. ἰδεῖσθαι δὲ καὶ ὁ Θεόδωρος, ὁ τὴν ἐπιστολὴν ἡμῖν
 ἀποδὼς, τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν, ἵνα πέμψωσι πρὸς Τρεκα-
 νὸν τὸ ἀντίγραφον τοῦ ψηφίσματος, καὶ πρέσβεις ἀηλῶ-
 σαντας τὴν τῷ ἡμέτερον δήμῳ σπαρδὴν, καὶ παρακαλέσον-
 τας συντηρεῖν καὶ αὔξειν αὐτῶν τὴν πρὸς ἡμᾶς Φιλίαν,
 καὶ ἀγαθὰ τινος αἵτιον γίνεσθαι, ὥς ἀμοιβὰς τε τὰς προση-
 κύσας ἀποληφόμενον, μεμνημένον τε ὡς καὶ ἐν τοῖς κατὰ
 Ἀβραμὸν καιρῶσι, ὅς ἦν πάντων Εβραίων πατὴρ, οἱ πρόγο-
 νοὶ ἡμῶν ἦσαν αὐτοῖς φίλοι, καθὼς ἐν τοῖς δημοσίοις εὐ-
 ρίσκαμεν γράμμασι.

κγ'. ΠΨΗΦΙΣΜΑ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΝ. Ἐπὶ ἰσχύως
 Μένωνος τῷ Ορησείδῃ, κατὰ δὲ ποιήσιν Εὐωνύμῳ, Ἀνθε-
 στηριῶνος . . . ἔδοξε τῷ δήμῳ, εἰσηγησαμένῳ Μάρκῳ Ἀλι-
 ξάνδρῳ. Ἐπεὶ τὸ πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβὲς καὶ ὅσιον ἐν ἀπα-
 ρτι καιρῷ διὰ σπαρδῆς ἔχομεν, κατακολληθῶντες τῷ δήμῳ
 τῶν Ῥωμαίων πάντων ἀνθρώπων ὄντι εὐεργετῇ, καὶ οἷς περὶ
 τῆς Ἰουδαίων Φιλίας καὶ συμμαχίας πρὸς τὴν πόλιν ἔγρα-
 ψεν, ὅπως συντελῶνται αὐτοῖς αἱ εἰς τὸν Θεὸν ἱεροποιαί
 καὶ ἱερταὶ αἱ εἰδισμέναι καὶ σύνοδοι· δέδοκται ἡμῖν Ἰου-
 δαίων τὰς βυλομένους ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας τὰ τε Σάβ-
 βατα ἄγειν καὶ τὰ ἰσραὴ συντελεῖν κατὰ τὰς Ἰουδαϊκὰς νό-
 μους, καὶ τὰς προσευχὰς ποιῆσθαι πρὸς τῇ θαλάσῃ κατὰ
 τὸ πάτριον ἔθος, ἂν δέ τις κωλύσῃ ἢ ἄρχων ἢ ἰδιώτης, ὅδε
 τῷ ζημιώματι ὑπεύθυνος ἔστω καὶ ὀφειλέτω τῇ πόλει.

κδ'. ΠΨΗΦΙΣΜΑ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ. Ἐδοξε τῇ βουλῇ καὶ
 τῷ δήμῳ, στρατηγῶν εἰσηγησαμένων. Ἐπεὶ οἱ κατοικοῦντες
 ἡμῶν ἐν τῇ πόλει Ἰουδαῖοι πολλοὶ, πολλὰ καὶ μεγάλα Φιλ-
 ἀνθρωπα ἐχρηκότες διὰ παντός ὑπὸ τῷ δήμῳ, καὶ νῦν
 εἰσελθόντες ἐπὶ τὴν βουλήν καὶ τὸν δῆμον παρεκάλεσαν,
 ἀποκαθισταμένων αὐτοῖς τῶν νόμων καὶ τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ

"quod tam communiter vniuersos, quam priuatim singulos,
 "qui ad ipsum veniunt, beneficiis afficiat, ideo et literas
 "in publicis archiuis nostris deposuimus, et nos quoque
 "ipsi, vtpote Romanorum socii, omnia etiam Iudaeis
 "praestare ex senatusconsulto decreuimus. Insuper Theo-
 "dorus, qui epistolam nobis reddidit, praetores nostros
 "obsecrauit, vt mitterent Hyrcano exemplum decreti, et
 "legatos, qui populi nostri erga illos studium significarent,
 "et hortarentur ad conseruandam augendamque ipsorum
 "erga nos amicitiam, et ad nouum aliquod beneficium
 "conferendum, vt qui debitam gratiam meritamque con-
 "sequuturi sint, meminerintque, quemadmodum etiam
 "Abrami temporibus, qui pater erat omnium Hebraeorum,
 "maiores nostri fuerint illis amici, prout in acta publica
 "relatum inuenimus.

23. "DECRETVM HALICARNASSENSIVM. Sa-
 "cerdote Memnone Orestidae filio, et per adoptionem
 "Euouymi, Anthoesterionis die . . . placuit populo, rela-
 "tione facta a Marco Alexandro. Quoniam pietatem er-
 "ga Deum et religionem omni tempore studiose colimus,
 "uestigiis sequentes populum Romanum de hominibus
 "omnibus bene meritum, et respicientes ad ea, quae de Iu-
 "daeorum amicitia et societate ad hanc urbem scripserunt,
 "scilicet, vt illis liceat Dei sacris operari, festa solennia et
 "coetus celebrare; nobis placuit, vt ius potestatemque ha-
 "beant Iudaeorum quicunque volunt, siue viri siue mulie-
 "res, tum Sabbata obseruandi, tum sacra peragendi ex lo-
 "gibus Iudaicis, et profeuchas faciendi ad mare pro more
 "patrio, quod si quis quidquam eos impenderit, vel ma-
 "gistratus vel priuatus, huic multa esto et vrbi debeto.

24. "DECRETVM SARDIANORVM. Visum est
 "senatui et populo, relatione facta a praetoribus. Quo-
 "niam ciues Iudaei, urbem hanc nostram incolentes, mul-
 "tis magnisque a populo per omne tempus cumulati fue-
 "runt beneficiis, et nunc ingressi ad senatum et populum
 "obsecrarunt, restitutis ipsis legibus et libertate a senatu

“τῆς συγκλήτου καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ῥωμαίων, ἵνα κατὰ τὰ νο-
 “μιζόμενα ἔθνη συνάγωνται, καὶ μὴ διαδικαζόμεθα πρὸς
 “αὐτὰς, δοθῇ τε αὐτοῖς καὶ τόπος, εἰς ὃν συλλεγόμενοι με-
 “τὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἐπιτελοῖεν τὰς πατρίδας εὐχὰς καὶ
 “Θυσίας τῷ Θεῷ· δέδοκται οὖν τῇ βελῇ καὶ τῷ δήμῳ συγ-
 “κεχωρηθῆναι αὐτοῖς, συνερχομένοις ἐν ταῖς προαποδεδειγ-
 “μέναις ἡμέραις, πράσσειν τὰ κατὰ τὰς αὐτῶν νόμους, ἀφο-
 “ριθῆναι δ’ αὐτοῖς καὶ τόπον ὑπὸ τῶν στρατηγῶν εἰς οἰκοδο-
 “μίαν καὶ οἰκῆσιν αὐτῶν, ὃν ἂν ὑπολάβωσι πρὸς τῆτ’ ἐπιτή-
 “δειον, ὅπως τε τοῖς τῆς πόλεως ἀγορανόμοις ἐπιμελὲς ἦ καὶ
 “τὰ ἐκείνοις πρὸς τροφὴν ἐπιτηδεῖα ποιεῖν εἰσαγγεῖσθαι.

κς’. “ΨΗΦΙΣΜΑ ΕΦΕΣΙΩΝ. Ἐπὶ Περτυανέως Μηνο-
 “φίλῃ, μηνὸς Ἀρτεμισίῃς τῇ προτέρᾳ, ἔδοξε τῷ δήμῳ. Νι-
 “κάνωρ Εὐφύμης εἶπεν, εἰσηγησαμένων τῶν στρατηγῶν. Ἐπεὶ
 “ἐντυχόντων τῶν ἐν τῇ πόλει Ἰσδαίων Μάρκῳ Ἰελίῳ Πομπηίῳ
 “υἱῷ Βρέτης ἀνθυπάτῳ, ὅπως ἄγωσι τὰ Σαββάτα, καὶ πάν-
 “τα καὶ ὥσι κατὰ τὰ πάτρια αὐτῶν ἔθνη, μηδενὸς αὐτοῖς ἐμ-
 “ποδῶν γινομένων, ὁ στρατηγὸς συνεχώρησε· δέδοκται τῇ βε-
 “λῇ καὶ τῷ δήμῳ, τῷ πράγματι Ῥωμαίοις ἀνήκοντος, μηδέ-
 “να κωλύεσθαι παρατηρεῖν τὴν τῶν Σαββάτων ἡμέραν, μηδὲ
 “πράσσεσθαι ἐπιτίμιον, ἐπιτετεράφθω δ’ αὐτοῖς πάντα
 “ποιεῖν κατὰ τὰς ἰδίους αὐτῶν νόμους.

κς’. Πολλὰ μὲν οὖν ἐστὶ καὶ ἄλλα τῇ συγκλήτῳ τοιαῦ-
 “τα καὶ τοῖς αὐτοκράτορσι Ῥωμαίων δόγματα πρὸς Τερακόν
 “καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν γεγεννημένα, καὶ πόλεσι ψηφίσματα, καὶ
 “γράμματα πρὸς τὰς περὶ τῶν ἡμετέρων δικαίων ἐπιστολάς
 “ἀντιπεφωνημένα τοῖς ἡγεμόσι. περὶ ὧν ἀπάντων ἐξ ὧν πα-
 “ρατιθέμεθα πιστεύειν τοῖς ἀναγνωσκομένοις ὁ βασιλεύς ἡμῶν
 “τὴν συγγραφὴν πάρεστιν. ἐπεὶ γὰρ ἐναργῇ καὶ βλεπόμενα
 “τεκμήρια παρεχόμεθα τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἡμῖν Φιλίας γενα-
 “μένης, ἐπιδεικνύντες αὐτὰ χαλκαῖς σήλαις καὶ δέλτοις ἐν τῷ
 “Καπιτωλίῳ μέχρι νῦν διαμένοντα καὶ διαμενοῦντα, τὴν μὲν
 “πάντων παράθεσιν, ὡς περιττὴν τε ἅμα καὶ ἀτρεπῇ, παρη-
 “τησάμεν. ἔδενά δ’ ἕτως ἡγησάμεν σκαιόν, ὅς ἐστι περὶ τῆς

“et populo Romano, vt more rituque a legibꝫ praefcri-
 “pto coetus agitent, et nullam illis controuersiam mouea-
 “mus, locusque illis sit assignatus, in quo congregatis
 “cum vxoribus et liberis liceat patrias preces et sacra Deo
 “facere; placuit igitur senatui et populo, vt illis conces-
 “sum sit diebus praestitutis conuenire, et perfungi omni-
 “bus, prout leges postulant, insuper, vt locus etiam illis
 “separetur a praetoribus ad aedificandum eisque habitan-
 “dum, quem ad id accommodatum existimauerint, vtque
 “aedilibus vrbani curae sit, etiam illa importare, quae ad
 “victum ipsis idonea habeantur.

25. “DECRETVM EPHESIORVM. Prytane Me-
 “uophilo, die primo mensis Artemisii, placitum est po-
 “pulo. Nicanor Euphemi filius dixit, relatione a praeto-
 “ribus facta. Quoniam Iudaeis, qui in vrbe sunt, Marco
 “Iulio Pompeio Bruti filio proconsule compellato, vt lice-
 “ret illis Sabbata obseruare, et omnia facere ex patriis eo-
 “rum institutis, nemine eos quidquam impediēte, hoc
 “ipsum praetor concessit; placuit senatui et populo, prae-
 “sertim cum res ad Romanos pertineat, neminem prohi-
 “beri a die Sabbatorum celebrando, neque multatam exi-
 “gendam esse, sed illis potestatem datum iri omnia ex
 “propriis ipsorum legibus faciendi.

26. Et multa quidem exstant et alia huiusmodi decre-
 ta a senatu et imperatoribus facta, in gratiam Hyrcani
 gentisque nostrae; nec non ciuitatum psephismata, et prae-
 torum rescripta ad literas de iuribus nostris missas. De
 quibus omnibus, ex iis, quae exhibuimus, licet illis persua-
 sissimum habere, qui nostra haec scripta candide lecturi
 sunt. Quoniam enim clara et manifesta nostrae cum po-
 pulo Romano amicitiae dedimus argumenta, indicatis ae-
 reis columnis et tabulis in Capitolio etiamnum durantibus
 et duraturis, vniuersis hic loci apponendis, vt qui id su-
 peruacaneum duximus simul et legentibus iniucundum,
 superfedimus. Quippe neminem adeo peruersum fore
 credidimus, vt de amicitia nostra cum Romanis inita,

Ρωμαίων ἡμῖν πισύση Φιλίας, ὅτι ταύτην καὶ διὰ πλείονων ἐπεδείξαντο πρὸς ἡμᾶς δογμαίων, καὶ ἡμᾶς ἔχ' ὑπολήψεται περὶ ὧν εἰνά' Φαμεν ἀληθεύειν ἐξ ὧν ἐπεδείξαμεν. τὴν μὲν οὖν πρὸς Ρωμαίους Φιλίαν καὶ συμμαχίαν, κατ' ἐκείνης τῆς καιρῆς γενομένην, δεδηλώκαμεν.

ΚΕΦ. ια'.

Ὡς Σέξτον ὑπὸ Βάσσω δολοφονηθέντα διαδέχεται Μάρκος, ἐπὶ τε τῷ Καίσαρος Θανάτῳ Κάσσιος εἰς Συρίαν ἀφικνεῖται καὶ Ἰουδαίαν ἐκάκωσε· καὶ ὡς Μάλχος Ἀντίπατρον αἰεῖλε καὶ ὑπὸ Ηρώδῃ ἀναγεῖται.

Συνέβη δ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ταραχθῆναι τὰ κατὰ τὴν Συρίαν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. Βάσσω Κεκίλιος, εἰς τῶν τὰ Πομπηΐα Φρονοούντων, ἐπιβελὴν συνθεὶς ἐπὶ Σέξτον Καίσαρα, κτείνει μὲν ἐκείνον, αὐτὸς δὲ, τὸ σθένος αὐτῷ παραλαβὼν, ἐκράτει τῶν πραγμάτων. πόλεμός τε μέγας περὶ Ἀπάμειαν συνέση, τῶν Καίσαρος στρατηγῶν ἐκ' αὐτὸν ἐλθόντων μετὰ ἱπποτῶν καὶ πεζῆς δυνάμεως. τέτοις δὲ καὶ Ἀντίπατρος συμμαχίαν ἔπεμψε μετὰ τῶν τέκνων, κατὰ μνήμην ὧν εὐεργετήθησαν ὑπὸ Καίσαρος· καὶ διὰ τῆτο τιμωρεῖν αὐτῷ καὶ δίκην παρὰ τῇ πεφονευκότητι εἰσπράξασθαι δίκαιον ἡγόμενος. χρονοζομένῃ δὲ τῇ πολέμῳ, Μάρκος μὲν ἦλθεν ἐκ Ρώμης εἰς τὴν ἀρχὴν τῇ Σέξτῳ, Καῖσαρ δ' ὑπὸ τῶν περὶ Κάσσιον καὶ Βρεῦτον ἐν τῷ βελευτηρίῳ κτείνεται, καταχρῶν τὴν ἀρχὴν ἑπτὰ τρία καὶ μῆνας ἕξ. τῆτο μὲν οὖν καὶ ἐν ἄλλοις δεδῆλωται.

β'. Τῇ δ' ἐπὶ τῷ Καίσαρος Θανάτῳ πολέμῳ συνεργάτοτος, καὶ τῶν ἐν τέλει πάντων ἐπὶ στρατίας συλλογὴν ἄλλων ἄλλῃ δισπαρμένων, ἀφικνεῖται Κάσσιος ἐκ Ρώμης εἰς Συρίαν, παραληφόμενος τὸ περὶ τὴν Ἀπάμειαν στρατόπεδον· καὶ λύσας τὴν πολιτοκίαν, ἀμφοτέρους προσάγει τὸν τε Βάσσον καὶ τὸν Μάρκον, τὰς τε πόλεις ἐπερχόμενος ὅπλᾳ τε καὶ στρατιώτας συνήθροιζε, καὶ φέρει αὐταῖς μεγάλως ἐπτεῖναι. μάλιστα δὲ τὴν Ἰουδαίαν ἐκάκωσεν, ἑπτακόσια τάλαν-

nobis non habiturus sit fidem, praesertim cum decretis pluribus nostrum in gratiam factis id palam fecerint; quin potius ex iis, quae demonstrauius, nos id, quod verum est, dicere, animo praesumer. Atque ita quidem amicitiam et societatem, quae Romanis nobiscum intercessit, declarauimus.

CAP. XL.

Quomodo Sexto a Basso infidiis perempto succedit Marcus, et post Caesaris mortem in Syriam venit Cassius et Iudaeam afflixit: utque Malichus Antipatrum interfecit, et ipse ab Herode interficitur.

Accidit autem per idem tempus, ut tumultuatum esset in Syria, ob huiusmodi causam. Bassus Cecilius, vnus e Pompeianis, struclis in Sextum Caesarem infidiis, illum quidem interfecit, ipse vero, accepto eius exercitu, rerum potiebatur. Hinc etiam graue bellum apud Apamiam conflatum est, Caesaris ducibus eum cum equitatu et peditatu adortis. Quin et Antipater iis subsidium misit cum filiis, memor beneficiorum in ipsos a Caesare collatorum; et idcirco iustum esse existimans et ipsum vindicare et poenas ab eius interfecitore repetere. Cum autem bellum diu duraret, Marcus ad Sexti imperium suscipiendum Roma venit, et Caesar a Cassio et Bruto in curia occisus est, postquam principatum tenuerat annos tres et sex menses. Et quidem hoc ab aliis memoriae proditum est.

2. Bello deinde ex morte Caesaris conflatò, et viris omnibus primariis vltro citroque ad contrahendas copias dispersis, venit in Syriam Cassius, accepturus exercitum, qui erat ad Apamiam: solutaque obsidione, ambos sibi conciliat Bassum et Marcum; vrbesque peragrans, arma colligebat et milites, et ipsis vrbibus grauius tributa imperabat. Sed maxime Iudaeam afflixit, exactis ab ea septin-

τα ἀργυρία εἰσπραττόμενος. Ἀντίπατρος δὲ, ὄρων ἐν μεγάλῳ φόβῳ καὶ ταραχῇ τὰ πράγματα, μερίζει τὴν τῶν χρημάτων εἰσπραξίν, καὶ ἐκατέρῳ τῶν υἱῶν συνάγειν δίδωσι, τὰ δὲ Μαλίχῳ κακοήθως πρὸς αὐτὸν διακειμένῳ, τὰ δὲ ἄλλοις προσέταξεν εἰσπραττέσθαι. καὶ πρῶτος Ηρώδης ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰσπραξόμενος ὅσα ἦν αὐτῷ προστεταγμένα, φίλος ἦν εἰς τὰ μάλιστα Κασσίῳ. σῶφρον γὰρ ἔδοξεν αὐτῷ Ῥωμαῖς ἤδη θεραπεύειν, καὶ παρ' αὐτῶν κατασκευάζειν εὐνοίαν ἐκ τῶν αἰλοτριῶν πόνων. ἐπιπράσκοντο δ' αὐτάνδρῳ ὅσοι τῶν ἄλλων πόλεων ἐπιμεληταί, καὶ τέσσαρας πόλεις ἐξανδραποδίζεται Κάσσιος· ὧν ἦσαν αἱ δυνατώταται, Γόφνα τε καὶ Εμμάς, πρὸς ταύτας δὲ Λύδδα καὶ Θαμνά. ἐπεξήλθε δ' αὖν ἐπ' ὀργῆς Κάσσιος ὥς καὶ Μάλιχον ἀνελεῖν, ὥρμητο γὰρ ἐπ' αὐτόν, εἰ μὴ Τρεκανὸς δι' Ἀντιπάτρου ἑκατὸν τάλαντα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῷ πέμψας ἐπέχεε τῆς ὀρμῆς.

γ'. Επεὶ δὲ Κάσσιος ἐκ τῆς Ἰσδαίας ἀπῆρε, Μάλιχος ἐπεβέβησεν Ἀντιπάτρω, τὴν τότε τελευταίαν, ἀσφάλειαν Τρεκανῆ τῆς ἀρχῆς ἔσεσθαι νομίζων. ἔ μὴν ἔλαθε τὸν Ἀντίπατρον ταῦτα φρονῶν. αἰδοόμενος γὰρ ἐκείνος ἐχώρει πέραν Ἰορδάνης, καὶ στρατὸν Ἀράβιον ἅμα καὶ ἐγχώριον συνήθροξε. δεινὸς μάλιστα ὧν ὁ Μάλιχος, ἤρνετο τὴν ἐπιβελήν, ἀπολογέμενος μεθ' ὅρων αὐτῷ τε καὶ τοῖς πασι, καὶ ὡς Φασαῆλε μὲν τὰ Ἱεροσόλυμα φερεῖντος, Ηρώδης δὲ ἔχοντος τὴν Φυλακὴν τῶν ὅπλων, εἰς αὐτὸν εἰς νοῦν ἔβαλε τοιοῦτον εἶδέν. ὄρων δὲ τὴν ἀπορίαν καταλλάσσεται πρὸς τὸν Ἀντίπατρον, καὶ συνέβησαν, Μάρκῳ κατὰ Συρίαν στρατηγοῦντος· ὅς, αἰδοόμενος νεωτεροποιῶντα κατὰ τὴν Ἰσδαίαν τὸν Μάλιχον, ἦλθε μὲν ὥς παρὰ μικρὸν αὐτὸν ἀνελεῖν, Ἀντιπάτρου δὲ παρακαλέσαντος περιέσωσεν.

δ'. Ἐλαθε δὲ ἄρα Φοιέα περισώσας Ἀντίπατρος αὐτῷ τὸν Μάλιχον. Κάσσιος μὲν γὰρ καὶ Μάρκος, στρατὸν ἀθροίσαντες, τὴν ἐπιμέλειαν ἅπασαν ἐνεχείρισαν Ηρώδῃ, καὶ στρατηγὸν αὐτὸν Κοίλης Συρίας ἐποίησαν, πλοῖα δόντες καὶ δύναμιν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν· ὑποχόμενοι δὲ καὶ βασιλείᾳ τῆς

gentis argenti talentis. Antipater vero, res magno in metu et perturbatione esse videns, pecuniarum exactionem diuidit, et vtrique filio redigendas committit, partim etiam Malicho sibi parum amico, partimque aliis quibusdam. Ac primus Herodes, redacto ex Galilaea quantum ei imperatum erat, maximam apud Cassium gratiam iniit. Sapientis enim esse sibi visum est, Romanos hoc officio demereri, et illorum beneuolentiam ex aliorum laboribus captare. Caeterarum autem urbium gubernatores omnes cum suis hominibus venundabantur, et quatuor vrbes in seruitutem redigit Cassius; quarum erant potentissimae, Gophna et Emmaus, reliquae vero Lydda et Thamna. Insuper eo prae iracundia processit Cassius, vt etiam Malichum occidisset, (nam in ipsum incitatus erat) nisi eius impetum cohibuisset Hyrcanus, missis ei per Antipatrum centum talentis de suo.

3. Postquam vero Cassius a Iudaea profectus est, Malichus Antipatro insidiabatur, eius interitum Hyrcani principatus firmitatem fore putans. neque tamen eius consilium latuit Antipatrum. Id enim cum sensisset, recepit sese trans Iordanem, et ex Arabibus simul et indigenis exercitum contrahebat. Quanquam Malichus, homo calidus, insidias inficiabatur, se cum iuramento purgans tum Antipatro tum eius filiis, dicensque, fieri non posse, Phasaëlo Hierosolymorum praesidium tenente, et Herode armorum custodiam habente, vt tale quidpiam ei in mentem veniret. Ac videns sibi negotium non succedere, reconciliatus est Antipatro, conuentumque est inter eos, cum Marcus Syriae praetor esset: qui, postquam intellexit Malichum in Iudaea res novas moliri, parum absuit, quin eum interfecerit, sed Antipatri precibus eius vitam condongauit.

4. Nesciebat Antipater, se sui interfectorem conseruasse. Certe quidem Cassius et Marcus, exercitu coacto, curam omnium Herodi tradiderunt, et eum Coeles-Syriae praesidem fecerunt, attributa ei classe, et equestribus pede-

Ἰσδαίας ἀναδείξεν μετὰ τὸν πόλεμον. συνεστήκει γὰρ τότε πρὸς τε Ἀντώνιον καὶ τὸν νέον Καίσαρα. Μάλιχος δὲ τότε δέσας μάλισα τὸν Ἀντίπατρον, ἐκποδὼν ἐποιεῖτο· καὶ πείσας ἀργυρίῳ τὸν Τρεκανῷ οἰνοχόον, παρ' ᾧ ἑκάτεροι εἰσιῶντο, Φαρμάκῳ κτείνει τὸν ἄνδρα. καὶ, ὀπλίτας ἔχων, ὑπὲρβίβει τὰ κατὰ τὴν πόλιν. γνόντων δὲ τὴν ἐπιβλήν τὴν κατὰ τῷ πατρὸς Ἡρώδῃ καὶ Φασαίῳ, καὶ χαλεπῶς ἐχόντων, ἤρπεντο πάντα ὁ Μάλιχος, καὶ ἕξαρνος ἦν τῷ Φόνι. καὶ Ἀντίπατρος μὲν εὐσεβεία καὶ δικαιοσύνῃ δινεγκῶν, καὶ τῇ περὶ τὴν πατρίδα σπουδῇ, τῷτον ἐτελευτήσας τὸν τρόπον. τῶν δὲ παίδων αὐτῷ Ἡρώδῃ μὲν εὐθύς ἔγνω τιμωρεῖν τῷ πατρὶ, μετὰ στρατιάς ἐπὶ Μάλιχον ἐλθὼν. Φασαίῳ δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ δόλῳ μᾶλλον ἐδόκει περιγίνοσθαι τὰνδρὸς, μὴ πολέμῳ κατάρχειν νεμιδῶσιν ἑμφυλίᾳ. τὴν τε οὖν ἀπολογίαν Μάλιχῳ προσδέχεται, καὶ πιστεύειν ὑποκρίνεται, μηδὲν αὐτὸν περὶ τὸν Ἀντίπατρον κακωγῆσαι θάνατον, τάφον δὲ ἐκόντα τῷ πατρὶ. καὶ παραγενόμενος Ἡρώδῃ εἰς Σαμάρειαν, καὶ καταλαβὼν αὐτὴν κακωκωμένην, ἀνεκτᾷ καὶ τὰ κήκη διέλυσε τοῖς ἀνθρώποις.

ε'. Μετ' ἃ πολὺ δὲ, ἐνστάσης τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐορτῆς, παραγίνεται σὺν τοῖς στρατιώταις εἰς τὴν πόλιν· καὶ δέσας Μάλιχος, ἐπεισεν Τρεκανὸν μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ εἰσιέναι. καὶ πείθεται μὲν Τρεκανός· προβέβληται δ' αἰτίαν τῆς ἀποκωλύσεως τὸ μὴ δοῖν ὄχλον ἀλλοδαπὸν ἀγνεύοντος εἰσδέχεσθαι τῷ πλήθει. ὀλίγον δὲ φροντίσας Ἡρώδῃ τῶν ἀγγέλων, νύκτωρ εἰσίσιν εἰς τὴν πόλιν, καὶ φοβερός μὲν ἦν τῷ Μάλιχῳ· ὁ δ' ἔκ ἀνίησι τὴν ὑπόκρισιν, ἀλλ' ἰδόμενος τὸν Ἀντίπατρον καὶ ἀνεκαλεῖτο Φανερῶς ὡς Φίλος, κρύφα δὲ Φυλακὴν τῷ σώματι ἐποιεῖτο. ἔδοξε δὲ καὶ τοῖς περὶ Ἡρώδην μὴ ἀπειλέγχειν αὐτῷ τὴν προσποίησιν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς, εἰς τὸ ἀνύπεπτον, ἀντιφιλοφρονεῖσθαι τὸν Μάλιχον.

ς'. Κασσίῳ μέντοι περὶ τῆς τελευτῆς τῷ πατρὸς Ἡρώδῃ ἐπέσκαψε. καὶ κῆνος, εἰδὼς, οἷος εἴη τὸν τρόπον Μάλιχος, ἀντεπέτελλε τιμωρεῖν τῷ πατρὶ· καὶ λάθρα διατρέπτει πρὸς

Atribusque copiis. polliciti etiam Iudaeae regem cum creaturos post bellum, quod tunc illis cum Antonio et iuvene Caesare ortum erat. Malichus vero tum maxime veritus Antipatrum, e medio eum tollere curabat: cumque id pecunia persuassisset pocillatori Hyrcani, apud quem vterque epulabatur, veneno necat hominem. atque, armatos in promptu habens, res vrbanas componebat. Caeterum cum insidias patri suo factas rescivissent Herodes et Phasaëlus, et grauter ferrent, negabat omnia Malichus, et caedem strenue inficiabatur. Et quidem Antipater, qui pietate et iustitia et studio in patriam excellebat, hoc modo interiit. Ex filiis autem eius Herodes protinus patrem vindicare statuit, cum exercitu contra Malichum profectus. At Phasaëlo natu grandiori potius videbatur hominem astu circumuenire, ne ciuile bellum incepisse putarentur. Itaque ille Malichi defensionem accipit, seque credere simulat illum in Antipatri nece nihil maleficii admisisse, patrique sepulcrum adornabat. Interim Herodes, cum Samariam venisset, eamque afflictam offendisset, urbem recreabat et hominum dissidia composuit.

5. Non multo autem post, instante Hierosolymis festo, venit cum militibus in urbem: et Malichus cum veritus suasit Hyrcano, vt eum intrare non sineret. Et quidem Hyrcanus ira fecit: idque per speciem prohibendi alienigenarum turbam in lustratam multitudinem admitti. At Herodes, nulla nunciorum ratione habita, noctu ingreditur in urbem, et Malicho quidem terrorem incutiebat: ille vero nihil de simulatione remittit, sed Antipatrum plorabat, et palam vt amicus inclamabat, sed clam corporis sui custodiam agebat. Herodi autem visum est eius simulationem non coarguere; sed, ad tollendam suspicionem, eum vicissim comiter accipere.

6. Attamen ad Cassium de obitu patris scripsit Herodes. Atque ille, sciens, quo ingenio esset Malichus, Herodi rescripsit, vt patrem vlcisceretur: et tribunis, qui

τὰς ἐν Τύρῳ χιλιάρχους, καλεῦν αὐτὰς συμπράττειν Ἡρώδῃ, δίκαια μέλλοντι πράξαι. ὥς δὲ Λαοδίκειαν ἡρηκότος Κασσίῃ, πρὸς αὐτὸν ἀπήεσαν κοινῇ, τιφάνης τε αὐτῷ καὶ χρήματα κομίζοντες, Ἡρώδης μὲν προσεδόκα δώσειν τὸν Μάλιχον τιμωρίαν ἐκείνῳ γενόμενον. ὁ δὲ περὶ Τύρον τῆς Φοινίκης ὑπειδόμενος τὸ πρᾶγμα, μειζόνων ἐφύπτετο· καὶ τῷ πατρὶος αὐτοῦ ὁμπερῦντος ἐν Τύρῳ, παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἔγνω τῷ τόν τε ὑπεκκλῆσαι, καὶ εἰς τὴν Ἰσδαίαν ἀπαίρειν, σπεύδοντός τε ἐπ' Ἀντώνιον Κασσίῃ, τὸ ἔθνος ἀποστήσας, αὐτὸς τὴν ἀρχὴν καθέξεν. τοῖς δὲ βεβηλωμένοις ὁ, τε δαίμων ἀντέπραξε, καὶ δεινὸς ὢν Ἡρώδης, τὴν προαίρεσιν αὐτῷ κατανοήσας, προεισπέμφας θεράποντα, τῷ μὲν δοκεῖν ἐπὶ δαίτῃ παρασκευῇ, καὶ γὰρ ἐστίασεν αὐτὰς ἅπαντας προειρήκει, ταῖς δὲ ἀληθείαις πρὸς τὰς χιλιάρχους, ἐξελθὼν ἐπὶ Μάλιχον πείθει μετὰ ξιφιδίων. οἱ δ' ἐξελθόντες, καὶ πλησίον τῆς πόλεως αὐτῷ περιτυχόντες ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ, κατακτενῶσι τὸν ἄνδρα. Τρεκανὸς μὲν οὖν, ὑπ' ἐκπλήξεως τῷ γεγονότος εἰς ἀφ᾽ ἑνὶ ἐτραίῳ. μόλις δ' ἀνευγκῶν, ἐκυνθάνετο τῶν περὶ τὸν Ἡρώδην, τί ποτ' εἴη τὸ γεγεννημένον, καὶ τίς ὁ Μάλιχον ἀνιηκώς; εἰπόντων δὲ Κασσίῳ τῷτο προσαΐσαι, ἐπήνησε τὸ ἔργον· πονηρὸν γὰρ εἶναι πάνυ, καὶ τῆς πατρίδος ἐπὶ βέλον. καὶ Μάλιχος μὲν ταύτην ὑπερ τῆς εἰς Ἀντίπατρον παρανομίας δίκην ἐξέτισε.

ζ'. Κασσίῃ δ' ἐκ Συρίας ἀπάραντος, ταραχὴ γίνεσθαι κατὰ τὴν Ἰσδαίαν. Εἰξ γὰρ, ὑπολειφθεὶς ἐν Ἱεροσολύμοις μετὰ στρατιᾶς, ὤρμησεν ἐπὶ Φασάηλον, ὃς τε δῆμος ἐν ὅπλοις ἦν. Ἡρώδης δὲ παρὰ Φάβιον ἐπορεύετο ἐν Δαμασκῷ στρατηγῶντα, καὶ βεβλόμενος πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὑπὸ νόσῃ κωλύεται, ἕως δὲ Φασάηλος, δι' αὐτῷ Ἐλικος κρείττων γενόμενος, κατακτείνει μὲν αὐτὸν εἰς πύργον, εἶτα δὲ ὑπόσπονδον ἀφίησι, τὴν τε Τρεκανὸν ἐμέμφετο, ὥς πολλὰ μὲν εὖ παθόντα ὑπ' αὐτῶν, συμπράττοντα δὲ τοῖς ἐχθροῖς. ὁ γὰρ ἀδελφὸς Μάλιχα τότε ἀποστήσας ἐκ ὀλίγα χωρία ἐφέρεται, καὶ Μασάδαν τὸ πάντων ἐρυμμέτατον. ἐπὶ μὲν οὖν τῷτῳ

Tyri erant, clam mandata mittit, ut Herodem ipsi adiuuarent, quatenus aequa facturus esset. Capta autem a Cassio Laodicea, cum communiter ad ipsum iuissent, coronas ei et pecuniam ferentes, sperabat quidem Herodes fore, ut postquam eo veniret Malichus poenas daret. Ille vero, apud Tyrium Phoeniciae rem suspectam habens, maiora moliri coepit: et, cum filius eius Tyri obles seruaretur, in animum induxit, ut ingressus in urbem eum surriperet, et in Iudaeam proficisceretur, et, dum properaret aduersus Antonium Cassium, gente ad defectionem perducta, potentatum ipsemet occuparet. Sed consiliis eius et Deus resistit, et Herodes homo astutus, animaduerso illius proposito, per famulum praemissum, specie ad parandam coenam, (nam omnes ad conuiuium inuitauerat) re autem vera ad tribunos, persuadet illis, ut ad Malichum cum pugionibus egredirentur. Illi vero egressi, eumque in littore prope urbem nacti, hominem transfodiunt. Quo facto ita quidem attonitus est Hyrcanus, ut vox eius defecerit. Vbi autem aegre ad se rediit, quaerit ab Herode, quidnam accidisset, et quis Malichum occidisset. Cumque illi Cassium id iussisse dixissent, laudauit factum: hominem enim nequam exstitisse, et patriae insidiatorem. Et has quidem pro scelere in Antipatrum admissio poenas perfoluit Malichus.

7. Cassio autem ex Syria profecto, oritur in Iudaea tumultus. Felix enim relictus Hierosolymis cum exercitu, in Phasaëlum impetum fecit, et populus arma sumsit. Herodes vero Fabium adibat Damasci praefectum: volensque ad fratrem currere, morbo impeditur, donec Phasaëlus per se superatum Felicem compellit in turrim, ac deinde per compositionem dimittit, et Hyrcanum accusabat, quod multis per eos beneficiis affectus hostes adiuet. nam Malichi frater non pauca tum loca, ad defectionem perducta, praesidio tenebat, in quibus et Masadam omnium munitissimum. Haud ita multo post Herodes, cum conualuerat, illuc venit;

ραΐσας ὁ Ηρώδης ἐκ τῆς νόσῃ παραγίνεται, καὶ ἀφελόμενος αὐτὸν πάντα ὅσα εἶχε χωρία, ὑπόσπονδον ἀπέλυσεν.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

Ἀντίγονον τὸν Ἀριστοβύλου, τῆς Ἰσδαίας ἐκβάλλει Ηρώδης· καὶ Ἀντώνιον ἐν Βιθυνίᾳ παραγεγονότα πολλοῖς χρήμασιν ἐθεράπευσεν, ὃς διὰ τῆτο τῆς κατηγορεῖν Ηρώδῃ βεληθέντας ἐκ ἐδέξατο. οἷα Τυρίοις ὑπὲρ Ἰσδαίων ἔγραψεν Ἀντώνιος.

Ἀντίγονον δὲ τὸν Ἀριστοβύλου, στρατιὰν ἀθροίσαντα, καὶ Φάβιον τετραπευκότα χρήμασι κατάγει Πτολεμαῖος ὁ Μενναῖς διὰ τὸ κήδευμα. συνεμάχει δ' αὐτῷ Μαρίων, ὃν Τυρίων καταλαοίπει Κάσσιος τύραννος. τυραννίστι γὰρ διαλαβὼν τὴν Συρίαν ἦτος ὁ ἀνὴρ ἐφρέθησεν. ὁ δὲ Μαρίων καὶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ὅμορον ἦσαν, ἐνέβαλε, καὶ τρεῖς καταλαβὼν ἐρύματα, διὰ Φερεᾶς εἶχεν. ἐλθὼν δὲ καὶ ἐπὶ τῆτον Ηρώδης, ἅπαντα μὲν αὐτὸν ἀφείλατο· τῆς δὲ Τυρίων Φρουρούς Φιλανθρωπῶς ἀπέλυσεν, ἔστιν οἷς καὶ δωρεὰς δὴς διὰ τὸ πρὸς τὴν πόλιν εὖνουν. ταῦτα διαπραξάμενος ὑπήντησεν Ἀντιγόνῳ, καὶ μάχην αὐτῷ συνάψας νικᾷ, καὶ ἔσον οὐπὼ τῶν ἄκρων ἐπιβάντα τῆς Ἰουδαίας ἐξέωσεν. εἰς Ἱεροσόλυμα δὲ παραγενόμενον σεφάνοις ἀνέδει Τεκανός τε καὶ ὁ δῆμος. θυγαμβρευτο δὲ ἤδη καθ' ὁμολογίαν τῷ Τεκανῷ γένει, καὶ διὰ τῆτο μᾶλλον αὐτῷ προεΐσηκε, μέλλων ἄγεσθαι τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀριστοβούλου θυγατέρα, Τεκανοῦ δὲ θυγατρίδην, ἐξ ἧς πατὴρ γίνεται τριῶν μὲν ἀρρένων, δύο δὲ θηλειῶν. ἦκτο δὲ καὶ πρότερον γυναῖκα δημότην, Δορὴν ὄνομα, ἐκ τοῦ ἔθνους, ἐξ ἧς αὐτῷ πρεσβύτατος γίνεται παῖς, Ἀντίπατρος.

Β΄. Κάσσιον μὲν οὖν χειροῦνται Ἀντωνίος τε καὶ Καῖσαρ περὶ Φιλίππου, ὡς καὶ παρ' ἄλλοις δεδήλωται. μετὰ δὲ τὴν νίκην Καῖσαρ ἐπὶ μὲν Γαλλίας ἐχώρει, Ἀντώνιος δὲ εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπῆγε. γενομένῳ δ' ἐν τῇ Βιθυνίᾳ αἱ πανταχόθεν ἀπῆντων πρεσβεΐαι. παρῆσαν δὲ καὶ Ἰσδαίων οἱ ἐν τέλει,

et eum, de omnibus quae tenebat locis deturbatum, per compositionem dimisit.

CAP. XII.

Antigonum Aristobuli filium ex Iudaea pellit Herodes: et multa pecunia Antonium sibi conciliauit ubi in Bithyniam venit, qui propterea Herodem accusare volentes non admisit. Quanam Tyriis pro Iudaeis scripsit Antonius.

Antigonum autem, Aristobuli fratris Hyrcani filium, qui exercitum coegerat et Fabium sibi pecuniis conciliauerat, in Iudaeam reducit Ptolemaeus Mennaei filius, propter affinitatem. Quin etiam ei auxilium ferebat Marion, quem Tyrionum tyrannum Cassius reliquerat. nam homo ille, cum quidem Syriam occupasset, tyrannorum dominata eam custodiuit. Marion vero in Galilaeam etiam, quae vicina erat, irruptionem fecit; et tribus castellis potitus ea praefidiis muniuit. Sed et eum aggressus Herodes, omnibus quidem priuauit, Tyrionum vero praesidia benigne dimisit, nonnullis etiam dona dedit ex sua erga ciuitatem beneuolentia. His confectis occurrit Antigono, et praelio cum eo congressus victoriam reportat, atque eum iamiam extremos Iudaeae fines ingressum inde depulit. Postquam vero Hierosolyma venit, Hyrcanus eum et populus coronis redimiuit. Erat autem iam per sponsalia gener factus Hyrcani: eoque magis eum tuebatur, quod erat ducturus in matrimonium filiam Alexandri Aristobuli filii, Hyrcani ex filia neptem; ex qua postea pater factus est trium filiorum et duarum filiarum. Duxerat etiam prius uxorem plebeiam, nomine Dorim, popularem, ex qua filium sustulit natu maximum Antipatrum.

2. Caeterum Cassium Antonius et Caesar in campis Philippicis vicerunt, sicut et ab aliis demonstratum est. Post victoriam autem Caesar in Galliam profectus est, Antonius in Asiam inde mouit. Atque ubi venit in Bithyniam, occurrebant ei undique legationes. Aderant etiam et Iu-

κατηγορῶντες τῶν περὶ Φασάηλον καὶ Ηρώδην, πρόχρημα μὲν εἶναι λέγοντες τῆς βασιλείας Τερκανὸν, τήτους δὲ τὴν πᾶσαν ἔχειν ἐξουσίαν. Ηρώδην δὲ Αντώνιος διὰ πολλῆς εἰς τιμῆς, ἐλθόντα πρὸς αὐτὸν ἐκ' ἀπολογία τῶν κατηγορεῖντων, καὶ διὰ τῆτο συνέβη μηδὲ λόγου τυχεῖν τῆς ἀντιστασιώτας. διεπέπρακτο δὲ τῆτο χρήμασιν Ηρώδης παρ' Αντωνίου. ἐπεὶ δ' εἰς Εφέσον ἦκεν Αντώνιος, ἔπεμψεν Τερκανὸς ὁ ἀρχιερεὺς καὶ τὸ ἔθνος τὸ ἡμέτερον πρεσβείαν πρὸς αὐτόν· σέφανόν τε κομίζουσιν χρυσῶν, καὶ παρακαλῶσαν τῆς αἰχμαλωτιοθέντας ὑπὸ Κασσίου Ιουδαίους, ἢ νόμῳ πολέμου, γράψαντα τοῖς κατὰ τὰς ἐπαρχίας, ἐλευθέρους ἀπολύσαι, καὶ τὴν χώραν, ἣν ἐν τοῖς Κασσίου καιροῖς ἀφηρεῖσθαι, ἀποδῶναι. ταῦτα κρίνας Αντώνιος δίκαια τῆς Ιουδαίους ἀξιῶν, παραχρῆμα ἔγραψεν Τερκανῶ καὶ τοῖς Ιουδαίοις, ἐπέτειλε δὲ ἅμα καὶ Τυρρίοις διάταγμα περιέχον ταῦτα.

γ'. "ΜΑΡΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ αὐτοκράτωρ Τερκανῶ ἀρχιερεῖ καὶ ἔθνάρχη τῶν Ιουδαίων χαίρειν. εἰ ἔρρωθε, εὖ ἂν ἔχοι, ἔρρωμαι δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τῷ στρατεύματι. Λυσίμαχος Παυσανίς, καὶ Ἰώσηπος Μενναῖς, καὶ Ἀλέξανδρος Θεοδώρης, πρεσβευταί, ἐν Εφέσῳ μοι συντυχόντες, τὴν τε ἔμπροσθεν ἐν Ῥώμῃ τελεοῦσθαι αὐτοῖς πρεσβείαν ἀνανεώσαντα, καὶ τὴν νῦν ὑπὲρ σὲ καὶ τῷ ἔθνει σπαδάως διέθεντο, ἣν ἔχετε εὐνοίαν πρὸς ἡμᾶς ἐμφανίσαντες. πεπεισμένος οὖν καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων, καὶ ἐκ τῶν λόγων, ὅτι οἱ κειότατα ἔχετε πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὸ ἀγαθὸς ὑμῶν ἦθος καὶ τὸ θεοσεβὲς κατανοήσας, ἰδίον ἡγήματι. καταδραμόντων δὲ τὴν Ἀσίαν ἅπασαν τῶν ἐναντιωθέντων ὑμῖν τε καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων, καὶ μήτε πόλεων μήτε ἡρώων ἀποχομένῳ, μήτε ἄρχης, ὅς ἐποιήσαντο, Φυλαξάντων, ἡμεῖς, ὡς ἔχ' ὑπὲρ ἰδία μόνον ἀγῶνος, ἀλλ' ὑπὲρ πάντων κοινῶ, τῆς αἰτίας καὶ τῶν εἰς ἀνθρώπους παρανομῶν καὶ τῶν εἰς Θεὸν ἀνομημάτων ἡμυνάμεθα· δι' ἃ καὶ τὸν ἥλιον ἀπεστράφθαι δοκῶμεν, ὅς καὶ αὐτὸς ἀηδῶς ἐπείδῃ τὸ ἐπὶ Καίσαρι μῦθος. ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ἐπιβλαῖς αὐτῶν τὰς θειμάχης, ὡς ὑπεδέξατο ἡ Μα-

daeorum primarii, qui Phasacium et Herodem accusa-
 rent, dicentes Hyrcanum quidem regni speciem habere,
 illos vero omnem potestatem tenere. Herodem autem
 Antonius habebat in magna exultatione, qui ad eum ve-
 nerat, ut semet contra accusatores defenderet; eamque ob
 causam accidit, ut ne dicendi quidem locum aduersarii
 obtinuerint. id enim pecuniae largitione Herodes ab An-
 tonio impetrauerat. Ut autem Ephesum venit Antonius,
 misit Hyrcanus pontifex et natio nostra legationem ad
 eum, quae ei coronam ferret auream, oraretque, ut scri-
 beret ad prouinciales, ut liberos dimitterent Iudaeos, quos
 non iure belli Cassius captiuos reddidisset, utque eis resti-
 tueretur ager, quo Cassii temporibus mulctati fuissent.
 Haec Iudaeorum postulata aequa esse iudicans Antonius,
 confestim scripsit Hyrcano et Iudaeis, simulque Tyriis
 mandatum misit in haec verba.

3. "MARCUS ANTONIUS imperator Hyrcano pon-
 tifici et ethnarchae Iudaeorum salutem. Si valetis, bene
 est, ego quoque et exercitus valemus. Lysimachus Pau-
 saniae filius, Iosephus Mennaei, Alexander Theodori,
 legati vestri, cum apud Ephesum me conuenissent, et
 eandem quam prius Romae gesserant legationem renoua-
 runt, et quam illis nunc mandasti diligenter obierunt,
 cum testificatione tuae erga nos benevolentiae. Cum
 itaque tam ex rebus quam verbis persuasum habuerim,
 vos animo esse in nos amicissimo, vestrosque mores con-
 stantes et pietatem reputauerim, meam rem quidem agi
 existimo. Quoniam vero nostri atque populi Romani ad-
 uersarii incursum vastarunt totam Asiam, et neque ciui-
 tatibus neque Diuorum fanis manus abstinerunt, neque
 fidem iureiurando datam seruarunt, nos, ut qui non pro
 nostra tantum salute, sed communi omnium dimicau-
 rimus, eos vindicta persequuti sumus, qui et iniuriarum
 erga homines et flagitiorum in Deos auctores exstiterunt;
 propter quae solem etiam auersum fuisse credimus, qui
 et ipse scelus in Caesarem admissum inuitus adspexit.
 Quin et insidias illorum coelo minantes, quas Macedonia

"κεδονία, καθάπερ ἴδιος αὐτὸς τῶν ἀνοσίων τολμημάτων
 "ἂν, καὶ τὴν σύγχυσιν τῆς ἡμιμανῆς κακότητος γνώμης,
 "ἣν κατὰ Φιλίππου τῆς Μακεδονίας συνεκρότου, καὶ τόπως
 "εὐφυεῖς καταλαμβάνομενοι μέχρι θαλάττης ἀποττει-
 "χισμένους ὄρεσιν, ὡς πύλη μιᾷ τὴν πάροδον ταμιεύσασθαι,
 "τῶν Θεῶν αὐτὰς ἐπὶ τοῖς ἀδίκοις ἐγχειρήμασι κατεψή-
 "φισμένων, ἐκρατήσαμεν. καὶ Βρῆτος συμφυγὼν εἰς Φιλίπ-
 "που, καὶ συγκλειθεὶς ὑφ' ἡμῶν, ἐκοινώνησε Κασσίῳ τῆς
 "αὐτῆς ἀπαλείας. τῶν νεκροσμένων, εἰρήνης τὸ λοιπὸν
 "ἀπολαύειν νομίζομεν, καὶ ἀναπεπαυῆσθαι τὴν Ἀσίαν ἐκ τοῦ
 "πολέμου. κοινὴν οὖν ποιήμεθα καὶ τοῖς συμμάχοις τὴν ὑπὸ
 "Θεῷ δοθεῖσαν ἡμῖν εἰρήνην· ὥσπερ οὖν ἐκ νοσῆ μεγάλης τὸ
 "τῆς Ἀσίας σῶμα νῦν διὰ τὴν ἡμετέραν νίκην ἀναφέρεται.
 "ἔχων τοίνυν καὶ σὲ διὰ μνήμης καὶ τὸ ἔθνος αὖξιν, φρον-
 "τίσω τῶν ὑμῖν διαφερόντων. ἐξέθηκα δὲ καὶ γράμματα
 "κατὰ πόλεις, ὅπως, εἴ τινες ἐλεύθεροι ἢ δῆλοι ὑπὸ δόρυ
 "ἐπράθθησαν ὑπὸ Γαίῳ Κασσίῳ ἢ τῶν ὑπ' αὐτῷ τεταγμέ-
 "νων, ἀπολυθῶσιν ἔτοι. τοῖς τε ὑπ' ἐμῆ δοθεῖσι καὶ Δολο-
 "βέλλα Φιλανθρώπως χεῖσθαι ὑμᾶς βέλομαι. Τυρίους τε
 "κωλύω βιαιῶς εἶναι περὶ ὑμᾶς, καὶ ὅσα κατέχουσιν Ἰσδαίων,
 "ταῦτα ἀποκαταστήσαι κελεύω. τὸν δὲ σέφανον, ὃν ἐπέμ-
 "ψας, ἐδεξάμην.

δ'. "ΜΑΡΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ αὐτοκράτωρ Τυρίων ἀρ-
 "χισι, βελῇ, δῆμῳ χάριν. Εμφανισάντων μοι ἐν Εφῶσσι
 "Τρεκανῶ τῶ ἀρχιερέως καὶ ἐθ' ἀρχῆς πρεσβευτῶν, χάσαν αὐ-
 "τῶν ὑμᾶς κατέχουσιν λεγόντων, εἰς ἣν ἐνέβητε, κατὰ τὴν τῶν
 "ἐναντιομένων ἡμῖν ἐπικράτειαν· ἐπεὶ τὸν περὶ τῆς ἡγεμο-
 "νίας πόλεμον ἀνεδεξάμεθα, καὶ τῶν εὐσεβῶν καὶ δικαίων
 "παιόμενοι πρόνοιαν ἡμυνάμεθα τῆς μήτε χάριτος ἀπομνη-
 "μονεύσαντας, μήτε ἔρκης φυλάξαντας, βέλομαι καὶ τὴν
 "ὑφ' ὑμῶν εἰρήνην τοῖς συμμάχοις ἡμῶν ὑπάρχειν, καὶ ὅσα
 "παρὰ τῶν ἡμετέρων ἐλάβετε ἀνταγωνιστῶν, μὴ συγχωρεῖν,
 "ἀλλὰ ταῦτ' ἀποδῶναι τοῖς ἀφρημένοις. ὅτε γὰρ ἐπαρ-
 "χίας ἐκείνων εἴδεις ὅτε στρατόπεδα τῆς συγκλήτης δόξης

"excepit, ceu propria impiorum facinorum regio, et col-
 "luuiem hominum animi malignitate furentium, quam
 "ad Philippos Macedoniae congregabant, locis etiam op-
 "portunis occupatis et usque ad mare montium vallo mu-
 "nitis, ut per vicinam veluti portam pateret aditus, Diis
 "ipsum ob iniusta molimina exitio addicentibus, vicimus.
 "Atque Brutus, cum Philippos confugisset, et a nobis ob-
 "fessus teneretur, communem cum Cassio habuit interi-
 "tum. His merito supplicio affectis, pace in posterum
 "frui licere arbitramur, nosque fecisse, ut Asia a bello re-
 "quiescat. Pacem itaque a Deo nobis donatam cum so-
 "ciis nostris communicamus: adeoque uniuersum Asiae
 "corpus nostra victoria quasi e graui validudine nunc se re-
 "colligit. Tui igitur memor gentisque beneficiis augen-
 "dae, curae mihi erit quicquid e re vestra futurum sit.
 "Immo et literas edidi singulas per vrbes, ut, si qui liberi
 "vel serui haec subiecti fuerint a C. Cassio, eiusue duci-
 "bus, illi dimittantur. Voloque vobis rata esse quaecun-
 "que mea et Dolabellae benignitate concessa habetis. Ve-
 "to etiam Tyrios vim vobis intentare; et quicquid de Iu-
 "daeis abreptum occupant, id totum restituendum esse
 "iubeo. Coronam autem, quam mittendam curasti, ac-
 "cepi.

4. "MARCUS ANTONIUS imperator Tyrionum ma-
 "gistratibus, senatui, populo salutem. Cum mihi Ephesi
 "declarationem fecerint Hyrcani pontificis et ethnarchae
 "legati, agros ipsorum ditionis vos occupare dicentes,
 "quos inualisis, cum aduersarii nostri rerum potirentur:
 "quoniam itaque bellum pro imperio suscepimus, atque
 "iustitiae et pietati prospicientes eos vindicauimus, qui ne-
 "que beneficiorum memoriam neque iurisiurandi fidem
 "seruarunt, volo etiam vos pacem colere cum sociis no-
 "stris, et quaecunque ab aduersariis nostris accepistis, vobis
 "non cedere, sed ipsa illis reddi, a quibus ablata fuerint.
 "Nemo enim illorum aut provinciam a senatu accepit aut
 "exercitum, sed per vim omnia sibi met arripuerunt, aliis

"ἔλαβεν, ἀλλὰ βία καθαρεπάσαντες ἐχαρίσαντο βιαίως τοῖς
 "πρὸς ἃ ἡδίκουν χρησίμοις αὐτοῖς γενομένοις. δίκην αὐτῶν
 "οὖν δεδωκότων, τὰς τε συμμαχίας τὰς ἡμετέρας ὅσα ποτ'
 "εἶχον ἀξιώμεν ἀκωλύτως διακατέχειν, καὶ ὑμᾶς εἴ τινα χω-
 "ρίᾳ Τρεκανὲ ὄντα τῷ ἐθναρχῇ Ἰουδαίων, πρὸ μιᾶς ἡμέρας ἢ
 "Γαῖον Κάσσιον πόλεμον ἢ συγκεχωρημένον ἐπάγοντα ἐπι-
 "βῆναι τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν, νῦν ἔχετε, ἀποδῶναι αὐτῷ· βίαν
 "τα αὐτοῖς μηδεμίαν προσφέρειν ἐπὶ τῷ ἀδυνεῖς αὐτὰς ποιεῖν
 "τῶν ιδίων δεσπόζειν. εἰ δέ τινα ἔχετε πρὸς αὐτὸν δικαιολο-
 "γίαν, ὅταν ἔλθωμεν ἐπὶ τὰς τόπας, ἐξέσαι ὑμῖν ταύτην χρεῖ-
 "σθαι, ἡμῶν ἕκαστα τοῖς συμμαχοῖς ὁμοίως τοῖς κρίμασι φυ-
 "λασσόντων.

ε'. ΜΑΡΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ αὐτοκράτωρ Τυρίων ἀρχε-
 "σι, βαλῆ, δῆμῳ χάριν. διάταγμα ἐμὸν ἀπέσταλκα πρὸς
 "ὑμᾶς, περὶ ἧ βύλομαι ὑμᾶς φροντίσαι, ἵν' αὐτὸ εἰς τὰς δε-
 "μοσίαις ἐντάξῃτε δέλτης, γράμμασι Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑλληνι-
 "κοῖς, καὶ ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ ἔχῃτε αὐτὸ γεγραμμένον, ὅπως
 "ὑπὸ πάντων ἀναγινώσκεισθαι δυνήσεται. ΜΑΡΚΟΣ ΑΝ-
 "ΤΩΝΙΟΣ αὐτοκράτωρ, τριῶν ἀνδρῶν καταστάντων περὶ τῶν
 "δημοσίων πραγμάτων, εἶπεν. Επεὶ Γαῖος Κάσσιος ταύτη
 "τῇ ἀποσάσει ἀλλοτρίαν ἐπαρχίαν κατεχομένην ὑπὸ στρατε-
 "πέδων καὶ συμμαχίας ὄντας διήρπασε, καὶ ἐξεπολιόρηκε
 "τὸ Ἰουδαίων ἔθνος, Φίλον ὑπάρχον τῷ Ῥωμαίων δήμῳ, τὴν
 "ἀπόνοιαν τὴν ἐκείνῃ ταῖς ὅπλοις κρατήσαντες, διατάγμασι
 "καὶ κρίμασιν ἐπανορθώμεθα τὰ ὑπ' αὐτῷ διηρπασμένα,
 "ὥστε ἀποκατασταθῆναι ταῦτα τοῖς συμμαχοῖς ἡμῶν· καὶ
 "ὅσα ἐπράθη Ἰουδαίων, ἥτοι σώματα, ἢ κτήσις, ταῦτα ἀφε-
 "θήτω, τὰ μὲν σώματα ἐλεύθερα, ὡς ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ἡ δὲ κτή-
 "σις τοῖς προτέροις κυρίοις. τὸν δ' ἔχ' ὑπακύναντα τῷ ἐμῷ
 "διατάγματι δίκην ὑφιστάσθαι βύλομαι· καὶ ἀλλῶ, τότε
 "κατὰ τὴν τῷ πράγματι ἀξίαν μελήσει μοι ὑπεξελθεῖν
 "τὸν ἔχ' ὑπακύναντα.

ε'. Τὸ δ' αὐτὸ τῷτο καὶ Σιδωνίοις καὶ Ἀντιοχεῦσι καὶ
 Ἀραβίοις ἔγραψε. παρεθέμεθα μὲν οὖν καὶ ταῦτα εὐκαί-

“quæ erepta per vim largiti sunt iniustitiæ suæ ministris.
 “Quandoquidem igitur illi meritis poenas dederint, æ-
 “quum censemus, ut focii nostri ea, quæ ante habuerunt,
 “nemine vetante, retineant: vosque, si quos agros, qui
 “Hircani Iudæorum ethnarchæ erant, vel una diecula, an-
 “tequam C. Cassius bello illicito moto provinciam no-
 “stram invaserit, nunc possidetis, eos illi restituatis; nec
 “ullam vim Iudæis adhibeatis, quo minus valeant suis do-
 “minari. Si quid vero in vestri defensionem ipsi dicen-
 “dum habeatis, cum eo locorum venerimus, vobis licebit
 “illud apud nos proferre, ut qui constituimus, singula so-
 “ciis nostris æquo iure servare.

5. “MARCUS ANTONIUS imperator Tyriorum
 “magistratibus, senatui, populo salutem. Edictum
 “meum ad vos misi, de quo id vobis curandum esse volo,
 “ut illud in tabulas publicas literis Græcis Latinisque refe-
 “ratis, idemque scriptum reponatis in loco maxime illu-
 “stri, ut ab omnibus legi possit. MARCUS ANTONIUS
 “imperator, unus e triumviris pro rebus publicis consti-
 “tutus, dixit: Quoniam C. Cassius in hac defectione pro-
 “vinciam, quæ praefidiis tenebatur, alienam diripuit, et
 “socios expilavit, et Iudæorum gentem oppugnavit, po-
 “pulo Romano amicam, insolentia eius armis nostris per-
 “domita, edictis et iudiciis quæ ab ipso depraedata erant
 “redintegramus, ita ut ista sociis reddantur; et quaecun-
 “que Iudæorum vendita fuerint, siue corpora, siue bona,
 “illa dimittantur, corpora quidem libera, ut antea erant,
 “bona vero, ut prioribus dominis cedant. quisquis autem
 “edicto meo non paruerit, poenas luere volo: atque si
 “deprehendatur, tunc pro rei dignitate curæ mihi erit per-
 “sequendum esse contumacem.

6. Eodem etiam exemplo et Sidoniis et Antiochen-
 sibus et Aradiis scripsit. Et quidem ista opportune, ut
 putamus, apposuimus, ut quæ manifesta futura fiat

ως, τεκμήρια γενησόμενα ἥς Φαμέν Ρωμαῖος ποιήσασθαι
προνοίας ὑπὲρ τῆ ἡμετέρας ἔθνους.

ΚΕΦ. γγ'.

Πῶς Αντώνιος Ηρώδην καὶ Φασάηλον μάτην κατηγορηθέν-
τας τετράρχας κατέστησεν· καὶ ὡς Πάρθοι, Αντίγονον
εἰς τὴν Ἰσδαίαν κατάγοντες, Τερκανὸν καὶ Φασάηλον
αἰχμαλώτους ἔλαβον. Ηρώδης Φυγὴν, καὶ οἷα ἔπαχον
Τερκανὸς καὶ Φασάηλος.

ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα εἰς Συρίαν Αντωνίᾳ παραγενομένῃ, Κλεο-
πάτρα περὶ Κιλικίαν ἐντυχῆσα δι' ἔρωτος αὐτὸν ἐκεχρίωτο.
καὶ δὴ πάλιν Ἰσδαίων ἑκατὸν οἱ δυνατώτατοι παραγίνονται
πρὸς αὐτὸν, κατηγορῶντες Ηρώδην καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, προση-
σάμενοι σφῶν αὐτῶν τῆς δεινότητος λέγειν. ἀντέλεγε δ' αὐ-
τοῖς Μισσάλας ὑπὲρ τῶν νεανίσκων παρόντος καὶ Τερκανῆ,
ὃς κηδεύης ἐτύγχανεν ἤδη γενόμενος. ἀκροασάμενος δ' ἀμ-
φοτέρων Αντώνιος ἐπὶ Δάφνης, πυθάνεσθαι Τερκανῆ, πότριοι
τῆ ἔθνους ἄμεινον προΐσανται; Φήσαντος δὲ τῆς περὶ Ηρώδην,
Αντώνιος, καὶ πάλαι οἰκείως ἔχων πρὸς αὐτῆς διὰ τὴν πα-
τρίαν ξενίαν, ἣν, ἡνίκα σὺν Γαβινίῳ παρῆν, ἐπεποίητο πρὸς
τὸν πατέρα αὐτῶν, τῆς μὲν ἀμφοτέρους τετράρχας καθί-
σῃσι, καὶ τὰ τῶν Ἰσδαίων αὐτοῖς ἐπιτρέπει πράγματα, γρά-
φει δὲ καὶ γράμματα, καὶ πεντεκαίδεκα τῶν ἀντισσιασῶν
ἔδωκε. μέλλοντος δὲ καὶ κτείνειν αὐτῆς, παρητήσαντο οἱ
περὶ Ηρώδην.

β'. Ηζέμουον δὲ ἔδ' ἔτιως ἐπανελθόντες ἐκ τῆς πρεσβεί-
ας· ἀλλ' ἀπῆντων πάλιν Αντωνίῳ χίλιοι εἰς Τύρον, ἐκεῖ δό-
ξαντι ἀφικέσθαι. καὶ ὁ Αντώνιος, πολλοῖς ἤδη διεφθαρμέ-
νος χρήμασιν ὑπὸ τε Ηρώδης καὶ τῆ ἀδελφῆ αὐτῆς, τῷ κατα-
τόπον ἄρχοντι προσέταξε κολάσσαι τῆς πρεσβευτῆς τῶν Ἰσ-
δαίων, νεωτέρων ἐπιθυμῶντας πραγμάτων, καὶ τοῖς περὶ
Ηρώδην συγκαθίσταται τὴν ἀρχήν. ταχὺ δὲ Ηρώδης, ἰδυν-
το γὰρ ἐπὶ τῆς ψάμμου πρὸ τῆς πόλεως, προϊὼν ἀπίκναι

curae illius iudicia, quam Romanos genti nostrae adhibuisse dicimus.

CAP. XIII.

Quomodo Antonius Herodem et Phasaëllum frustra accusatos tetrarchas constituit: utque Parthi, Antigonus in Iudaeam reducentes, Hyrcanum et Phasaëllum captiuos fecerunt. Herodis fuga, et clades Hyrcani et Phasaëli.

CUM autem postea in Syriam venisset Antonius, Cleopatra in Cilicia ei obuiam facta, amore illius captus erat. Ac tum centum Iudaeorum viri potentissimi eum iterum conueniunt, ut Herodem cum suis accusarent, delectis ad eam rem suorum eloquentissimis. Illis vero contradicebat Messalas pro adolescentibus, praesente etiam Hyrcano, qui iam Herodis focer erat. Antonius vero, auditis apud Daphnem utrisque, quaesivit ab Hyrcano, utri gentem melius regerent? Cum autem ille respondisset, Herodem et suos, Antonius, cui iam ante cum illis intercesserit familiaritas ob paternum hospitium, quod, cum vna cum Gabinio adesset, cum patre eorum fecerat, ambos quidem tetrarchas constituit, eisque rerum Iudaicarum administrationem mandat, et ea de re literas scripsit, et quindecim aduersariorum in vincula dedit. At cum ipsos etiam occisurus esset, eum pro illis deprecatus est Herodes.

2. Neque tamen illi a legatione reuersi quiescebant: quin Antonium rursus eorum mille adierunt apud Tyrum, quo venturum fama erat. et Antonius, multis iam pecuniis ab Herode et eius fratre corruptus, eius loci administratori praecepit, ut de Iudaeorum legatis supplicium fumeret, qui nouis rebus studerent, Herodique principatum stabiliret. Herodes vero (nam ante urbem in arena constiterant) protinus antegressus cum

παρεκλεύετο, συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ Τερκανός, ὡς μεγάλα κακῶ, εἰ προέλθοιεν εἰς Φιλονεικίαν, ἐσομένῃ. καὶ οἱ μὲν ἐκ ἐπίθοντο. παραχρῆμα δὲ ἐκδυσσάμεντες Ῥωμαῖοι σὺν ἐγχεριδαίοις, τὰς μὲν αὐτῶν ἀπέκτειναν, πλῆθς δὲ κατέτρωσαν. οἱ δὲ λοιποὶ διαφυγόντες ἐπ' οἴκῃ περιδούκῃς ἡσύχαζον. τῷ δὲ δήμῳ καταβοῶντος Ἡρώδης, παροξυνθεὶς Ἀντώνιος τὰς δεδεμένους ἀπέκτεινεν.

γ'. Δευτέρῳ δὲ ἔτι Συρίαν κατέχον, Πάκορος τε ὁ βασιλέως παῖς, καὶ Βαρεζαφάρενης σατραπῆς ὢν Πάρεθων. τελευτᾷ δὲ καὶ Πτολεμαῖος ὁ Μενναῖος· καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ὁ παῖς Λυσανίας παραλαβὼν διαπράττεται Φιλίαν πρὸς Ἀντίγονον τὸν Λεξιοβέλλῃ, πρὸς τῷτο χερίσμιον τὸν σατραπῆν παραλαβὼν, μέγα παρ' αὐτῷ δυνάμενον. Ἀντίγονος δ' ἐπιπνεῖτο χίλια τάλαντα καὶ πεντακοσίας γυναικάς δώσειν Πάρεθῳ, εἰ τὴν ἀρχὴν Τερκανὸν ἀφελόμενοι παραδώσῃ αὐτῷ, καὶ τὰς περὶ τὸν Ἡρώδην ἀνέλοιεν· ἢ μὴ ἔδωκεν. ἀλλ' οἱ μὲν Πάρεθοι διὰ τῷτο ἐπὶ τὴν Ἰσθαίαν ἐστράτευσαν, κατὰγοντες Ἀντίγονον· Πάκορος μὲν διὰ τῆς παραθαλαττίης, ὁ δὲ σατραπῆς Βαρεζαφάρενης διὰ τῆς μεσογείης. Τύριοι μὲν οὖν ἀποκλείσιν Πάκορον, Σιδωνιοὶ δὲ καὶ Πτολεμαεῖς ἐδέξαντο. εἴλην μέντοι Πάκορος ἰππέων εἰς τὴν Ἰσθαίαν ἐξέπεμψε, κατασκευομένην τε τὰ κατὰ τὴν χώραν, καὶ Ἀντιγὼν συμπράξασαν, ἡγεμόνα τε ὁμώνυμον τῷ βασιλέως οἰνοχόον. ἐκ δὲ τῶν περὶ Κάρεμῆλον τὸ ὄρος Ἰσθαίων πρὸς Ἀντίγονον ἐλθόντων, καὶ συνεισβαλεῖν ἐτοιμῶς ἐχόντων, προσεδόκα δὲ αὐτὰς τῆς χώρας μέρος τι λαβεῖν ὁ Ἀντίγονος. Δρυμοὶ δὲ τὸ χωρίον καλεῖται. καὶ τινων ὑπαντιασάντων αὐτοῖς, διεκρίπτησιν εἰς Ἱεροσόλυμα οἱ ἄνθρωποι. προσγενομένων δὲ τινων, πολλοὶ συσφαιέντες ἐπὶ τὰ βασιλεῖα ἦκον, καὶ ταῦτα ἰπολιόρκεν. προσβοηθόντων δὲ τῶν περὶ Φασάηλον καὶ Ἡρώδην, καὶ μάχης γενομένης κατὰ τὴν ἀγορὰν, νικῶσιν οἱ νεανίσκοι τὰς πολεμίας· καὶ συνδιώξαντες εἰς τὸ ἱερὸν πέμπουσιν ὀπλίτας τινὰς εἰς τὰς πλησίον οἰκίας, Φερέσοντας αὐτάς, ἕς ἑπαναστὰς ὁ δῆμος συμμαχῶν ὄντας ἐρέμους

Hyrcano, qui tum ei aderat, eos ut discederent hortabatur, quippe magno eorum malo futurum, si ad contentio- nem venirent. Et illi quidem non obtemperarunt, sta- tim vero in eos a Romanis pugionibus facto impetu, partem eorum interfecerunt, plures etiam vulnerarunt. Reliqui autem domum, fuga dilapsi, quietos se trepidi tenuerunt. Populo vero aduersus Herodem vociferante, exacerbatu*s* Antonius victos interfecit.

3. Anno autem secundo Syriam occuparunt Paco- rus regis filius et Barzapharnes Parthorum satrapa. Quin et obiit Ptolemaeus Mennaei filius; eiusque filius Lysa- nias, occupato principatu, amicitiam instituit cum An- tigon*o* Aristobuli filio, vsus ad id opera satrapae, qui apud Antigonum multum poterat. Antigonus autem Parthis mille talenta et quingentas feminas pollicebatur, si sibi principatum Hyrcano ereptum traderent, et He- rodem cum suis interficerent: neque vero dedit. et ta- men Parthi eam ob causam in Iudaeam expeditionem fecerunt, Antigonum reducentes; Pacorus quidem per oram maritimam, Barzapharnes vero satrapa per medi- terranea. Et Pacorum quidem excluderunt Tyrii, Si- donii vero et Ptolemaiden*ses* admiserunt. Caeterum Pa- corus equitum turmam misit in Iudaeam, quae regio- nem specularetur et Antigonum adiuuaret, ducemque vna cum illis regi cognominem, pocillatorem regium. Cum autem Iudaeorum quidam, montem Carmelum incolentes, ad eum se contulissent, et parati essent cum eo vna irrumpere, sperabat Antigonus se horum opera partem aliquam regionis adepturum esse: locus autem Drymi appellatur. Cumque nonnulli illis occurrif- sent, Hierosolyma dein homines isti clam pergunt: et quorundam accessione adiuti, magna manu facta ad re- giam veniebant, eamque oppugnabant. opem autem fe- rentibus Phasa*elo* et Herode, commissaque in fore pu- gna, aduersarios vicerunt iuuenes: et, eis in fanum compulsis, miserunt armatos quosdam in vicinas do- mos, qui eas custodirent, quos aggressus populus auxilio

σὺν αὐτοῖς οἰκοῖς κατέπρησεν. ὑπὲρ μὲν οὖν τῆς ἀδικίας ταύτης Ἡρώδης μετ' ὀλίγον τιμωρίαν παρὰ τῶν ἀντισσισι-
τῶν λαμβάνει, συμβαλὼν αὐτοῖς εἰς μάχην καὶ πολλὰς αὐ-
τῶν ἀποκτείνας.

δ'. Γινομένων δὲ ὁσημέραι ἀκροβολισμῶν αὐτοῖς, ἀνέ-
μενοι οἱ πολέμιοι τὸν ἐκ τῆς χώρας ὄχλον εἰς τὴν καλυμένην
Πεντηκοσὴν, ἑορτὴ δ' ἔστιν αὕτη, μέλλοντα ἥξαι. τῆς δ' ἡμέ-
ρας ἐνστάσης πολλὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἀθροίζονται μυριάδες ἀν-
θρώπων, ὀπλισμένων τε καὶ ἀνίσπλων. κατέχον δὲ τὸ ἱερὸν
καὶ τὴν πόλιν οἱ παρόντες, πλὴν τῶν περὶ τὰ βασίλεια·
ταῦτα γὰρ σὺν ὀλίγοις στρατιώταις οἱ περὶ Ἡρώδην ἐφρέουσι.
Φασάηλος μὲν οὖν τὸ τεῖχος ἐφύλασσει, Ἡρώδης δὲ λόχον
ἔχων ἐπέξεισι τοῖς πολεμίοις κατὰ τὸ προάστιον, καὶ καρτε-
ρῶς μαχισάμενος πολλὰς τε μυριάδας τρέπει, τῶν μὲν εἰς
τὴν πόλιν φευγόντων, τῶν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔτι δ' ὧν εἰς τὸ ἔξω
χαράκωμα· ἦν γάρ τι αὐτόθι. παρεβῆθαι δὲ καὶ Φασάη-
λος· Πάκορος δὲ ὁ Πάρθων στρατηγὸς σὺν ἱππεῦσιν ὀλίγοις
Ἀντιγόνης δεηθέντος εἰς τὴν πόλιν ἔρχεται, λόγῳ μὲν ὡς κα-
ταπαύσων τὴν σάσιν, τὸ δ' ἀληθεὶς συμπράξων ἐκείνῳ τὴν
ἀρχήν. Φασάηλος δ' ὑπαντήσαντος καὶ δεξαμένης ξενίας,
Πάκορος πείθει πρεσβεύσασθαι παρὰ Βαρζαφάρην αὐτόν,
δόλον τινα τῆτον συντιθεῖς. καὶ Φασάηλος ἤδεν ὑπειδόμε-
νος πείθεται, μὴ ἐπαμυνῶντος Ἡρώδης τοῖς πραττομένοις, διὰ
τὸ τῶν Βαρβάρων ἄπιστον, ἀλλὰ καὶ Πακόρῳ καὶ τοῖς ἡκισιν
ἐπιτίθεσθαι κελεύοντος.

ε'. Ωλιχόντο γὰρ πρεσβεύοντες, Τρεκανὸς τε καὶ Φασάη-
λος· Πάκορος δὲ καταλιπὼν Ἡρώδην διακοσίαις ἱππεῖς καὶ
δέκα τῶν Εὐλυθέρων λεγομένων, πρῆπεμψεν αὐτὰς. γενο-
μένοις δ' ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ μεθ' ὅπλων ὑπαντῶσιν οἱ ταύτῃ
τῶν πόλεων ἐφεσῶτες. καὶ Βαρζαφάρνης τὸ μὲν πρῶτον αὐ-
τὰς ὑποδέχεται προθύμως, καὶ δῶρα δίδωσιν· εἶτα ἐπεβέ-
λευε. πλησίον δὲ μετὰ ἱππέων ὑπὲρ θαλάττης οἱ περὶ Φα-
σάηλον κατάγονται. καὶ ἐνταῦθα ἀκῆσαντες, ὡς Ἀντίγονος
ἐπὶ πόροιο χίλια τάλαντα καὶ γυναῖκας πεντακοσίας τοῖς

deslitutos cum ipsis domibus concremarunt. Et quidem ob hanc iniuriam paulo post aduersarios vlciscitur Herodes, cum iis praelio congressus, ita vt multos illorum interfecerit.

4. Cum autem quotidianae velitationes inter eos fierent, expectabant hostes multitudinem ad Pentecosten, vt vocatur, (ipsa autem festum est) e tota regione venturam. Atque instante eo die multa circa sanum congregantur hominum millia; partim armatorum, partim inermium. Tenebant autem sanum et urbem illi, qui aderant, praeter regiam, quam Herodes cum paucis militibus tutabatur. Et quidem Phasaëlus moenia custodiebat, Herodes vero cum suorum manu in hostes per suburbia eruptionem fecit, et ita acriter pugnavit, vt multa hominum millia verterit, aliis in urbem fugientibus, aliis in sanum, nonnullis etiam in vallum exterius; quoddam enim illic erat. Quin et Phasaëlus auxilium ferebat: Pacorus vero Parthorum dux cum paucis militibus, orante Antigono, in urbem venit; per speciem quidem compescendae seditionis, re autem vera, vt illum in adipiscendo principatu adiuuaret. Cumque Pacoro obuiam prodisset Phasaëlus, et eum hospitio excepisset, persuadet ei Pacorus, vt ad Barzapharnem ipse legatus iret: id quod fraudulenter egit. Et Phasaëlus nihil mali suspicatus obtemperat, non assentiente iis, quae gererentur, Herode, propter Barbarorum perfidiam, sed Pacorum ceterosque venientes inuadi iubente.

5. Igitur in eam legationem profecti sunt Hyrcanus et Phasaëlus: et Pacorus, relictis Herodi ducentis equitibus et decem eorum, qui Eleutheri vocantur, illos deduxit. Vbi vero in Galilaeam ventum est, venerunt eis obuiani in armis, qui illic praeerant urbibus. Et Barzapharnes primum quidem eos studiose excepit, et muneribus donauit: deinde insidiabatur. Diuersabatur autem Phasaëlus cum equitibus in propinquo ad mare. vbi cum audiuisent, Antigonom mille talenta et quingentas feminas pro-

Πάρθοις κατ' αὐτῶν, δι' ὑποψίας εἶχον ἤδη τὰς Βαβυλῶνας, ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ νύκτωρ ἐπιβεβαιομένους αὐτὰς ἀπήγγελλε-
 τες, Φυλακῆς αὐτὰς ἐν τάφανες περιεταμένους. καὶ συνε-
 λήφθησαν αὐ, εἰ μὴ περιέμενον, ἕως αὖν οἱ περὶ Ἱεροσόλυμα
 Πάρθοι Ἡρώδην συλλαβόειν, μὴ προσηρημένων τῶν ἐκεί-
 νος αἰδούμενος διαφύγει. καὶ ἦν ταῦτα ἔτως ἔχοντα, καὶ οἱ
 Φύλακες αὐτῶν ἐωρῶντο. Φασαήλῳ μὲν οὖν παρήγγειλεν εὐ-
 θὺς ἀφίππασαθαι, καὶ μὴ περιμένειν· μάστιγα μὲντοι πρὸς
 ταῦτα αὐτῷ Ὀφέλλιος ἐνήγει, ὃς ἡκηκόει παρὰ Σαραμάλ-
 λα τῇ πλεσιωτάτῃ τῶν ἐν Συρίᾳ τότε, καὶ πλοῖα πρὸς τὴν
 Φυγὴν ὑπάρχοντο. ἑγγὺς γάρ ἦν ἡ θάλασσα. ὁ δὲ Τρεκα-
 νὸν ἀπολιπεὶν ἐκ ἡξίς, ἐδὲ παρακινδυνεύειν τῷ ἀδελφῷ·
 προσελθὼν δὲ πρὸς τὸν Βαβυλῶνα, ἢ δίκαια ποιεῖν αὐτὸν
 ἔλεγε, τοιαῦτα βεβαιομένους περὶ αὐτῶν. χρημάτων τε γὰρ
 δειόμενῳ πλείονα ἔσεσθαι παρ' αὐτῷ, ὣν Ἀντίγονος δίδωσι·
 καὶ ἄλλως, δεινὸν εἶναι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ πίστι συνελθόντας
 περισβεύτας ἀποκτείνειν μηδὲν ἀδικήσας. ὁ δὲ Βαβυλῶν,
 ταῦτα λέγοντος, ὤμνυε μηδὲν ἀληθὲς εἶναι τῶν ὑπονοημένων,
 ἀλλὰ ψευδοῦς αὐτὸν ὑποψίας ταραξάει· ἀπῆκε τε πρὸς Πά-
 κορον.

ς'. Οἰχομένους δὲ, τῶν Πάρθων ἐδέσμευον τινες Τρεκανὸν,
 καὶ Φασάηλον, πολλὰ τῆς ἐπιτοκίας κακίζοντα τὰς Πάρθους.
 ὁ δ' ἐπὶ τὸν Ἡρώδην ἀπεσταλμένος οἰνοχόος, ἐντολὰς εἶχε
 προαγαγὼν αὐτὸν ἔξω τῆς τείχους συλλαμβάνειν. ἔτυχον δὲ
 ἄγγελοι παρὰ Φασαήλῳ πεμφθέντες ἐπὶ δηλώσει τῆς Πάρ-
 θων ἀπιστίας· ὅς τῶν πολεμίων συλλαβόντων, γυνὴς Ἡρώδους
 πρόσεσι Πακόρῳ καὶ τῶν Πάρθων τοῖς δυνατωτάτοις, ὡς ἔστι
 τῶν ἄλλων δεσπόταις. καὶ δὲ, τὸ πᾶν εἰδότες, ὑπεκρίνοντο
 δολίως· καὶ δεῖν αὐτὸν ἔφασαν μετὰ σφῶν ἐξελθόντα πρὸ
 τῆς τείχους ὑπαντᾶν τοῖς τὰ γράμματα κομίζουσιν· ἐδέπε
 γὰρ αὐτὰς εἰληφθαι πρὸς τῶν ἀντισσισιωτῶν, ἡκεῖν μὲντοι
 δηλῶντας ὅσα κατορθώσῃ Φασάηλος. τῷτοις Ἡρώδης ἐκ
 ἐπίστευεν· ἡκηκόει γὰρ τὴν σύλληψιν τῶν ἀδελφῶν παρ' ἐτέρων.
 καὶ παρακινδυνεύσας δὲ τῆς Τρεκανῆς θυγατρὸς, ἥς ἐνεγγύητο τὴν

misisse Parthis contra ipsos, coeperunt suspectos habere Barbaros. Accessit eo, quod insidias eis noctu fieri nunciavit quidam, occulte illis adhibita custodia. Et sane comprehensi fuissent, nisi expectatum esset, donec Parthi, qui ad Hierosolyma erant, Herodem cepissent: ne, si hi prius essent interfecti, ille id sentiens effugeret. Atque ista sic se habebant, et eorum custodes cernebantur. Itaque Phasaëlum monebant nonnulli, ut statim equo auferet, nec expectaret: maxime vero Ophellius, qui id a Saramalla audiuerat, eorum, qui tum erant in Syria, locupletissimo, hoc ei suavit, et ad fugam nauigia ei pollicebatur. quippe propinquo mari. Verum ille Hyrcanum non deferendum censebat, neque fratri periculum creandum: sed Barzapharnem aggressus, eum non recte facere dicebat, qui haec in ipsos molitur. nam si pecunia egeat, maiorem a se habiturum, quam quantam dat Antigonus: et alioquin atrox facinus esse, legatos, qui ad eum accepta fide venerint, interficere insontes. At Barbarus, haec eo dicente, iurabat nihil verum esse eorum, quae suspicaretur, sed eum falsis suspicionibus perturbari: atque ita ad Pacorum profectus est.

6. Eo digresso, Parthorum quidam Hyrcanum constringunt, et Phasaëlum, multa Parthis conuicia facientem ob periurium. Pocillator autem ad Herodem missus, in mandatis habebat, eum extra muros deductum comprehendere. Erant autem nuntii a Phasaëlo missi ad declarandam Parthorum perfidiam: quos cum hostes cepissent, Herodes Pacorum adit, et Parthorum potentissimos quosque, tanquam aliorum dominos. At illi, totius rei conscii, malitiose dissimulabant; dixeruntque oportere eum extra muros cum ipsis egredi, et literas afferentibus obuiam ire: nondum enim eos ab aduersariis comprehensos, sed ad significandum Phasaëli successum venire. Verum his Herodes non credebatur: quippe qui ab aliis fratris comprehensionem audiuisset. Accedebat eo, quod admonente Hyrcani filia (cuius filiam ipse

θυγατέρα, ἔτι μᾶλλον ὑπώπτεισε τὰς Πάρθους. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτῇ ἔπροσῆχον· αὐτὸς δ' ἐπίστευε λίαν ἔμφορον γυναικί.

ζ'. Βαλαιομένων δὲ τῶν Πάρθων, τί χεὶρ ποιεῖν· ἔ γάρ ῥησκεν αὐτοῖς ἐκ τῆ Φανερᾶ ἐπιχειρεῖν ἀνδρὶ τηλικύτῳ· καὶ ὑπερθεμένων εἰς τὴν ὑπεραίαν, ἐν τοιαύταις ταραχαῖς Ἡρώδης γενόμενος, καὶ μᾶλλον οἷς ἤκαστε περὶ τὰ ἐλφῶ καὶ τῆς Πάρθων ἐπιβλήης, ἢ τοῖς ἐναντίοις προδόμενος, ἐσπέρας ἐπελθούσης ἔγνω ταύτῃ πρὸς Φυγὴν χρῆσασθαι, καὶ μὴ διαμέλλειν ὡς ἐπ' ἀδύλοις τοῖς παρὰ τῶν πολεμίων κινδύνους. ἄρας ἔν σὺν οἷς ἔχεν ὀπλίταις, καὶ τὰς γυναῖκας τοῖς ὑποζυγίοις ἐπιθέμενος, μητέρα τε αὐτῇ καὶ ἀδελφὴν, καὶ ἢ ἐμελλεν ἄγεσθαι πρὸς γάμον Ἀλεξάνδρου θυγατέρα τῆ Ἀριστοβόλου παιδός, τὴν τε ταύτης μητέρα, Τεκανῆ δ' ἦν θυγάτηρ, καὶ τὸν νεώτατον ἀδελφόν, τὴν τε Θεραπείαν πᾶσαν, καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον τὸν σὺν αὐτοῖς, ἐδίωκε τὴν ἐπὶ Ἰδουμαίας, λαθὼν τὰς πολεμίας. ὧν ἅδεις ἂν ἔτω στερρὸς τὴν φύσιν εὐρέθη, ὃς τότε παρὼν τοῖς πραττομένοις ἐκ ἂν ἄκτερεν αὐτὰς τῆς τύχης, γυναίων ἐπαγομένων νήπια τέκνα, καὶ μετὰ δακρύων καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπασθῶν τὴν πατερίδα καὶ φίλους ἐν δεσμοῖς, καὶ περὶ αὐτῶν ἔδεν ἔτι χρεστὸν προσδεχομένων.

η'. Ἀλλ' Ἡρώδης ἐπάνω τῆς ἐκ τῆ δεινῆ πληγῆς τὸ φρόνημα ποιησάμενος, αὐτὸς τε ἦν πρὸς τὸ δεινὸν εὐψυχος, καὶ παριῶν κατὰ τὴν ὁδὸν θαρρεῖν ἕκαστον παρεκέλευε, καὶ μὴ παρέχειν αὐτὸν ἐκδοτὸν τῇ λύπῃ. τῷτο γὰρ αὐτὸς βλάπτειν πρὸς τὴν Φυγὴν, ἐν ἣ τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς μόνῃ κείσθαι συμβέβηκε. καὶ οἱ μὲν, ὡς Ἡρώδης παρήνει, φέρειν τὴν συμφορὰν ἐπειρῶντο. μικρῶ δ' αὐτὸν διεχερήσατο τῆ ζεύγους περιτραπέντος, καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶ κινδυνευσάσης ἀποθανεῖν, διὰ τε τὸ ἐπ' αὐτῇ πάθος, καὶ διὰ τὸ φοβεῖσθαι, μὴ καταλάβωσιν αὐτὸν οἱ πολέμιοι διάκοντες, τριβῆς περὶ τὸ πρᾶγμα γενομένης. σπασάμενον γοῦν αὐτὸν τὸ ξίφος, καὶ μέλλοντα πλῆττειν αὐτὸν, κατέχον οἱ παρόντες, τῷ τε πλῆθει κατιχύσαντες, καὶ ὡς ἐκ ἐχεῖν αὐτὰς ἐγκαταλιπεῖν ἐπὶ τοῖς

sibi desponderat) magis etiam suspectos Parthos habebat. Et quidem alii ei non auscultabant: ipse vero cordatae inprimis feminae credebat.

7. Interim dum Parthi, quid facto opus sit, deliberant (illis enim non placebat tantum virum palam aggredi) et negotium in posterum diem differrent, Herodes, in tali trepidatione constitutus, magisque iis, quae de fratre capto et Parthorum insidiis acceperat, quam allatis in contrarium fide habita, ubi vespera venit, statuit ea ad fugam vti, et non ideo cunctari, quasi in incerto essent pericula ex hostibus. Itaque adhibitis quos habebat militibus, et impositis in iumenta mulieribus, matre sua, et sorore, et filia Alexandri Aristobuli filii, quam vxorem ducturus erat, huiusque matre, Hyrcani filia, et fratre suo nata minimo, vna cum famulitio et reliqua turba, in Iudamaeam ire contendebat, insciis hostibus. Quorum nemo a natura adeo ferreus inuentus est, qui, cum iis, quae agerentur, adesset, eorum fortunae non miseretur, feminis infantulos suos trahentibus, et cum lacrymis et eiulatu relinquentibus patriam victosque amicos, et de se nihil, quod bene habeat, expectantibus.

8. Verum Herodes, animo supra calamitatis ictum sublato, et ipse, periculo impendente, fortiter se gerebat; atque per viam singulos obeundo bono esse animo hortabatur, et moerori nequaquam succumbere: hoc enim ipsis officere et obflare in fuga, in qua sola salutis spem positam esse contigit. Atque illi quidem, Herodis monitis obsequuti, operam dabant, ut calamitatem ferrent. At parum abfuit, quin ipse sibi manus afferret, euerso vehiculo et matre in mortis periculum adducta, tum propter dolorem, quem de ipsa capiebat, tum quod metuebat, ne hac ex re injecta mora, hostes insequentes eum comprehenderent. ipsum itaque, cum gladium strinxisset, et in eo esset, ut seipsum ense feriret, qui aderant prohibuerunt; cum et numero praeualuissent, dicerentque non committendum esse, ut ipsos in hostium potestate futuros

ἐχθροῖς ἐσομένους λέγοντες, ἡ γὰρ εἶναι γυναῖκα, τῶν δεινῶν αὐτὸν ἐλευθερώσαντα, τὴν φίλῃς ἐν αὐτοῖς ὑπεριδεῖν. βιασθεῖς οὖν ἀποχέσθαι τῇ κατ' αὐτὸν τολμῆματος, αἰδοῖ τε τῶν λεγομένων, καὶ πλήθει τῶν ἐκ ἐπιτροπόνων αὐτῷ τῇ χειρὶ διακοπεῖν οἷς ἐντεθύμῃται, ἀνακτῆσάμενος τὴν μητέρα, καὶ θραπέας ἧς ὁ καιρὸς ἤπεργεν ἀξιώσας, ἐβαδίζε τὴν προκειμένην ὁδόν, συντονωτέρων ποιήμενος τὴν πορείαν εἰς Μασάδαν τὸ ἔρυμα. πολλὰς δὲ μάχας πρὸς τοὺς ἐπεξελθόντας καὶ διώκοντας τῶν Πάρθων μαχασάμενος, ἐνίκησε πάσας.

Σ'. Εμῖνοι δ' αὐτῷ παρὰ τὴν Φυγὴν ἐδὲ τὰ παρὰ τῶν Ἰσδαίων ἀσφαλῆ. συνεπέθεντο δὲ καὶ ἔτοι γυνομένοις ἀπὸ σαδίων ἐξήκοντα τῆς πόλεως, προσβαλόντες τε καὶ εἰς χεῖρας ἐρχόμενοι κατὰ τὴν ὁδόν. ἔς δὲ καὶ τρεψάμενος καὶ κρατήσας, ὅχ' ὡς ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀνάγκῃ τις τοιαύτη καθεσώς, ἀλλ' ὡς κάλλιστα καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος πρὸς πόλεμον παρεσκευασμένος, ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ, ἐν ᾧ τῶν Ἰσδαίων ἐκράτησε, μετὰ χρόνον βασιλεύσας, ἔκτισε, καὶ βασιλεῖον κατεσκευάσεν ἀξιολογώτατον, καὶ πόλιν περὶ αὐτὸ, Ἡρωδίαν προσαγορεύσας. γυνομένων δὲ τῆς Ἰδουμαίας ἐν Θρηύσῃ χωρίῳ οὕτω καλυμένῳ, ὁ ἀδελφὸς Ἰώσηπος ὑπῆντησε· καὶ βελὴν περὶ τῶν ὅλων ἦγε, τίχρῃ ποιεῖν, πολλοῦ μὲν πλήθους ἐπομένους, καὶ δίχ' αὐτῶν μιθοφορούντων αὐτοῖς, τῇ δὲ χωρίῳ τῆς Μασάδας, εἰς ὃ προὔκειται συμφυγεῖν, ἐλάττονος ὄντος ὑποδέξασθαι τοσοῦτον ὄχλον. τοὺς μὲν οὖν πλείους ἀπέλυσεν ὑπὲρ ἐννέα χιλιάδας ὄντας, ἄλλον ἀλλαχῇ κελύσας διὰ τῆς Ἰδουμαίας σώζειν αὐτὰς, δὲς ἐφ' ὅδια. ἔσοι δ' ἦσαν κῆφοι, καὶ τὴν ἀναγκαιοτάτης παραλαβὴν εἰς τὸ ἔρυμα παραγίνεσθαι· καὶ καταθέμενος αὐτόθι τάς τε γυναῖκας καὶ τὴν ἐπομένους, ἦσαν δ' ὡς ὀκτακόσιοι, σίτην τε ὄντος ἐν τῷ χωρίῳ καὶ ὕδατος καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπάντων διαρκύντως, ἐξώρμησεν αὐτὸς ἐπὶ Πέτραν τῆς Ἀραβίας. ἅμα δ' ἡμέρα τὰ μὲν ἄλλα πάντα τῶν Ἱεροσολυμιτῶν διέπραζον οἱ Πάρθοι καὶ τὸ βασιλεῖον, μόνων δὲ ἀπείχοντο τῶν Τεκανῶ χρημάτων· τὰ δ' ἦν εἰς τριακόσια τάλαντα. πολλὰ δὲ τῶν

relinqueret, non enim viri fortis esse, vt, cum seimet
 periculis liberasset, amicos in ipsis haerentes negligeret.
 Itaque a vi sibi et intentata abstinere coactus, partim ve-
 recundia illorum, quae dicebantur, partim multitudine eo-
 rum, qui non sinebant, vt manu sua exsequeretur, quae in
 animo versauerat, matre recreata et pro temporis angustia
 curata, iter institutum persequitur, maiori cum festinatio-
 ne recta pergens ad Masadam castellum. Cumque pugnis
 multis contra Parthos subinde incurstantes et persequentes
 dimicasset, de vniuersis victoriam reportauit.

9. At neque a Iudaeis, dum fugeret, tutus erat. Sed
 et ipsi sexagesimo ab vrbe stadio illos aggressi sunt, in iti-
 nere eos adorti manusque conferentes. Quos nimirum
 cum fudisset fugassetque, ac si non in angustia fuisset et
 necessitate, sed quasi optime et magna rerum copia ad
 bellum instructus, eo ipso in loco, vbi Iudaeos vicit,
 postea rex factus, aedificauit, et exstruxit palatium excel-
 lentissimum, et id vrbe circumdedit, quam Herodiam ap-
 pellauit. Vbi autem in Idumaeae locum nomine Thres-
 lam venit, occurrit ei frater eius Iosephus, et de toto ne-
 gtorio, quid agendum esset, deliberationem proposuit; eum
 magna quidem multitudo, etiam praeter mercenarios, eos
 sequeretur, locus vero Masadae, in quem confugere de-
 creuissent, angustior esset, quam vt posset tantam multitu-
 dinem capere. At enim ille maiorem partem dimisit,
 quae fuit supra nouem millia; iussitque, vt diuersi per
 Idumaeam abeuntes salutis suae consulerent, eisque viati-
 cum dedit. Deinde assumtis expeditissimis quibusque et
 maxime necessariis, in castellum peruenit: et collocatis
 ibi feminis et comitibus, qui erant circiter octingenti,
 quod in eo loco magna esset frumenti et aquae aliarumque
 rerum omnium necessariorum copia, ipse ad Petram Ara-
 biae ire contendit. Caeterum, simul ac orta dies est,
 Parthi reliqua omnia Hierosolymitarum diripuerunt et re-
 giam, tantum ab Hyrcani pecunia abstinerunt, quae erat

Ἡρώδης διέφυγον, καὶ μάλιστα ὅσα καὶ προκοκομίδαι κατὰ προμήθειαν τὰνδρὸς εἰς τὴν Ἰδουμαίαν ἐφθάκει. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν ἔκ ἀπέχεσθε τοῖς Πάρθοις, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐξίοντες ἐκάκην, Μάρισσάν τε πόλιν δυνατὴν ἀνέστησαν.

ἱ. Καὶ Ἀντίγονος μὲν, ὅτω καταχθείς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὑπὸ τῷ Πάρθων βασιλέως, Τερκανὸν καὶ Φασάηλον δεσμώτας παραλαμβάνει. σφόδρα δ' ἦν ἄθυμος τῶν γυναικῶν αἰτὸν διαφυγασῶν, ἃς τοῖς πολέμοις ἐνεθυμῆτο δώσειν, τῆτον αὐτοῖς μετὰ τῶν χρημάτων τὸν μισθὸν ὑποχόμενος. φοβόμενος δὲ τὸν Τερκανόν, μὴ τὸ πλῆθος αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἀποκαταστήσῃ παρασάν, ἐτηρεῖτο δὲ ὑπὸ τῶν Πάρθων, ἀποτέμνει αὐτῇ τὰ ὦτα, πραγματευόμενος μηκέτ' αὐτῆς εἰς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὴν ἀρχιερωσύνην διὰ τὸ λελωβῆσθαι, τῇ νόμῳ τῶν ὀλοκλήρων εἶναι τὴν τιμὴν ἀξιώσας. Φασάηλον δ' ἂν τις θαυμάσειε τῆς εὐψυχίας, ὅς, γνὼς αὐτὸν ἀποσφάττεσθαι μέλλοντα, ἔχῃ τὸν θάνατον ἡγήσατο θεινόν, τὸ δ' ὑπ' ἐχθρῶν τῆτο παθεῖν εἰς κτερότατον καὶ αἰσχρὸν ὑπολαβὼν, τὰς χεῖρας ἔκ ἔχων ἐλευθέρας ὑπὸ δεσμῶν πρὸς ἀνάγκῃσιν, πέτρα προσήξας τὴν κεφαλὴν, ἐξήγαγε μὲν ἑαυτὸν τῇ ζῆν, ὡς ἐδόκει κάλλιστα παρὰ τοιαύτην ἀπορίαν, τῆς δ' ἐξουσίας τῇ κτεῖναι πρὸς ἡδονὴν αὐτὸν ἀφείλετο τὸν πολέμιον. λέγουσι δ' ὡς, τραύματος μεγάλου γενομένου, Φαρμακίους αὐτὸν, ὑποπέμψας ἰατρὰς Ἀντίγονος ὡς ἐπὶ θεραπείᾳ, διέφθειρε, θανασίμοις χρηταμέων εἰς τὸ τραῦμα. πρὸ μέγιστοι τῇ τελείῳ ἀφῆνα τὴν ψυχὴν ὁ Φασάηλος, ἀκῶσας παρὰ τινος γυναῖκα τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδην τῆς πολεμίας διαπεφυγότα, σφόδρα τὴν τελευταίην εὐθύμως ὑπέμεινε, καταλιπὼν τὸν ἐκδικήσοντα τὸν θάνατον αὐτῇ, καὶ τῆς ἐχθρῆς τιμωρῆσασθαι δυνάμενον.

ad talenta trecenta. Herodis autem multa euaserunt, praesertim, quae prius in Idumaeam illius providentia fuerant deportata. At enim quae in vrbe erant Parthis ad diripiendum non suppetebant, sed egressi suburbanam regionem affligebant, et Marissam urbem potentem euerterunt.

10. Et quidem Antigonus, hoc modo in Iudaeam a rege Parthorum reductus, Hyrcanum et Phasaëlum vinctos accepit. erat autem in magna anxietate, quod effugerant eum feminae, quas hostibus dare in animo habebat, hanc etiam mercedem illis cum pecuniis pollicitus. Metuens vero, ne Hyrcanum, qui a Parthis custodiebatur, populus, lato ei auxilio, in regnum restitueret, aures ei abscidit, illud agens, ne deinceps ad pontificatum perueniret, quod mutilatus esset, cum lex id minus integrorum esse velit. Verum Phasaëlum alicui mirari subeat ob animi fortitudinem, qui, cum se occisum iri rescivisset, mortem nihil habere, quod sit horrendum, putavit: ab inimicis vero morte affici miserabile ac turpissimum ratus, cum prae vinculis ei non liceret manus sibi inferre, alliso ad saxum capite, senect quidem vita priuavit, pulcherrime, ut sibi visum est in tali angustia, hosti vero potestatem praeripuit ipsum ad libidinem perimendi. Ferunt autem, cum ingenti vulnere faucibus esset, Antigonum, summissis medicis per speciem curandi eum occidisse, lethalibus ad vulnus medicamentis adhibitis. Tamen antequam prorsus animam egisset Phasaëlus, audito a quadam muliere sua fratrem suum Herodem ex hostibus euasisse, forti admodum animo mortem tulit, ut qui necis suae ultorem post se reliquerit, cui in manu esset, ab inimicis poenas exigere.

Ὡς Ηρώδης, ἀπὸ τῶν Αράβων βασιλέως ἀπαλλαχθεὶς, σπεύδει ἐπ' Αἰγύπτῃ, καὶ ἐκείθεν εἰς Ῥώμην ἐπεύγεται· καὶ, χρήματα πολλὰ Ἀντωνίου ὑποχόμενος, ἀπεδείχθη ὑπὸ τῆς συγκλήτης καὶ Καίσαρος βασιλεὺς τῆς Ἰσδαίας.

Ηρώδην δὲ τὸ μέγεθος τῶν περιεσπόμενων αὐτὸν κακῶν ἡ κατέπληττεν, ἀλλ' ἐποίει δεινὸν εὐρίσκεν ἐπιβολὰς ἔργων παραβόλων. πρὸς γὰρ Μάλχον τὸν Αράβων βασιλέα, πολλὰ πρόδεν εὐηγετημένον ἀπῆει, τὴν ἀμοιβὴν κομίσμενος, ὅτι μάλιστα ἐδεῖτο, χρήματα ληψόμενος εἴτε δάνειον εἴτε δωρεάν, ὥς παρὰ πολλῶν ἐξ αὐτῆς τετυχηκός. ἡ γὰρ εἰδὼς τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν, ἔσπευδε λυτρώσασθαι παρὰ τῶν πολεμίων αὐτὸν, λύτρον ὑπὲρ αὐτῆς καταβαλὼν νόμισμα, ἕως τριακοσίων ταλάντων, ἐπῆγετο δὲ καὶ τὸν Φασαήλ παῖδα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἑπταετὴ τυγχάνοντα, παρέξαι αὐτὸν ἐνέχυρον τοῖς Αραβσι. ἀγγέλων δ' αὐτῷ ὑπαντησάντων παρὰ τῇ Μάλχῃ, δι' ὧν ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀναχωρεῖν, παρεγγελκέναι γὰρ αὐτῷ Πάροδος Ηρώδην μὴ δέχεσθαι· ταύτη δ' ἔχεητο προφάσει ὑπὲρ τῆς μὴ ἀποδῆναι τὰ χρεῖα, καὶ τῶν ἐν τέλει παρὰ τοῖς Αραβσιν εἰς τὸτο ἐναγόντων, ὅπως ἀποσερήσωσι τὰς παρακαταθήκας, ἃς παρὰ τῇ Ἀντιπάτρῃ λαβόντες ἔτυχον· ἀπεκρίνατο αὐτοῖς μηδὲν ἐνοχλήσων ἀφικέσθαι πρὸς αὐτὰς, μένον δὲ διαλεξόμενος περὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων αὐτῷ πραγμάτων.

β΄. Ἐπειτα δόξαν ἀναχωρεῖν, ἀπῆει μάλα σωφρονῶς τὴν ἐπ' Αἰγύπτῃ. καὶ τότε μὲν ἐν τινὶ ἱερῷ κατάγεται· καταλειοίπαι γὰρ αὐτόθι παλλὰς τῶν ἐπομένων. τῇ δὲ ὑστεραία παραγενόμενος εἰς Ρινοκόλωνα, ἐκεῖ καὶ τὰ περὶ τὸν ἀδελφὸν ἤκουσε. Μάλχῃ δὲ μεταγνόντι, καὶ μεταθέοντι τὸν Ηρώδην, ἔδεν τῷ περισσότερον ἐγένετο. πορρωτάτῳ γὰρ ἦν ἡδὴ σπεύδων τὴν ἐπὶ Πηλυσίᾳ. ἐπεὶ δ' αὐτὸν ἐλθόντα ἦεν ὁμοῦσαι αὐτόθι εἶργον τῇ ἐπ' Ἀλεξανδρείας πλῆ, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει· ὧν κατ' αἰδῶ καὶ πολλὴν ἐν-

CAP. XIV.

Quomodo Herodes, ab Arabum rege recedens, in Ægyptum properat, et illinc Romam contendit: atque, multum pecuniae Antonio pollicitus, a Senatu et Casare creatus est rex Iudaeae.

AT Herodem malorum, quae ipsum circumsteterint, magnitudo non perterrituit, sed acriorem fecit ad inueniendas magna audendi occasiones. Ad Malchum enim regem Arabum, plurimis a se beneficiis antea affectum, proficiscebatur; ab eo vicissim aliquid reportaturus, cum maxime opus esset, pecuniam vel mutuam vel dono datam accepturus, praesertim cum ab ipso multa consequutus fuerit. Ignarus enim, quo in statu res fratris essent, properabat eum ab hostibus liberare, etiamsi in pretium eius redemptionis nummum soluerit ad trecenta vsque talenta. Hanc ob causam ducebat secum et Phasaëli filium septennem, ut eum Arabibus pignori daret. Sed cum occurrissent ei missi a Malcho nuncii, per quos iussit eum discedere; interdictum enim sibi a Parthis, ne Herodem acciperet, (id autem praetexebat, ne mutuum redderet, impellentibus etiam eum ad id primatibus Arabum, ut Antipatri depositum, quod acceperant, interuerterent) illis respondit, non se venisse, ut eis vlla in re molestus esset, sed ut duntaxat cum rege de rebus ipsi maxime necessariis colloqueretur.

2. Deinde ubi discedere visum est, caute admodum abiit Ægyptum versus: ac tum in sanum quoddam diuertitur, ubi comitum suorum multos reliquit. Postero vero die, cum Rhinocolura perueniret, ibi etiam quae fratri acciderant cognouit. Malchus autem, poenitentia ductus, post Herodem cucurrit, sed nihil eo profecit: quippe cum ille abesset longissime properans ad Pelusium. Quo postquam peruenit, cum naues, quae illic in statione erant, cum nauigatione ad Alexandriam prohibuissent, loci rectores conuenit: a quibus reuerenter et honorifice admodum

τροπήν προπεμφθεὶς εἰς τὴν πόλιν, ὑπὸ Κλεοπάτρας κατέχευτο. πείσαι μέντοι μένειν αὐτὸν ἕκ ἡδυνήθη, εἰς Ρώμην ἐπεγόμενον, χειμῶνός τε ὄντος, καὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐν ταραχῇ καὶ σάλῳ πολλῷ δηλημένων.

γ'. Αναχθεὶς ἔν ἐκείθεν ἐπὶ Παμφυλίας, καὶ χειμῶνι σφοδρῶ περιπεσὼν, μόλις εἰς Ῥόδον διασώζεται, Φορτίων ἀποβολῆς γενομένης. καὶ δύο μὲν ἐνταυθοὶ τῶν Φίλων αὐτῷ συνήντησαν, Σαππίνας τε καὶ Πτολεμαῖος. εὐρῶν δὲ τὴν πόλιν ὑπὸ τῇ πρὸς Κάσσιον πολέμῳ κεκακωμένην, ἧδ' ἐν ἀπόροις ὣν εὖ ποιῆν αὐτὴν ᾤκησεν, ἀλλὰ καὶ παρὰ δύναμιν αὐτὴν ἀνεκτάτο. τριῆρη τε κατασκευάσας, καὶ ἀναχθεὶς ἐντεύθεν σὺν τοῖς Φίλοις ἐπὶ Ἰταλίαν, εἰς Βρεντήσιον κατάγεται· κακῶς δὲ εἰς Ρώμην ἀφικόμενος, πρῶτῳ μὲν Ἀντωνίῳ φράζει τὰ συμβάντα αὐτῷ κατὰ τὴν Ἰσθαίαν, καὶ πῶς ὁ ἀδελφὸς αὐτῇ Φασάηλος ὑπὸ Πάρθων ἀπώλλυτο συλληφθεὶς, καὶ Τρεκακὸς ὑπ' αὐτῶν αἰχμάλωτος ἔχοιτο, καὶ ὡς Ἀντίγονον καταέψησαν βασιλέα, χρήματα δώσιν ὑποχόμενον χίλια τάλαντα, καὶ γυναῖκας πεντακοσίας, αἱ τῶν πρώτων καὶ τῇ γένει τῶν αὐτῶν ἐμελλον ἔσεσθαι, καὶ ὅτι ταύτας νυκτὶς ἐκομίσαι, καὶ διαφύγοι τὰς τῶν ἐχθρῶν χεῖρας πολλὰς ὑπομείνας τάλαιπωρίας. εἶτα ἐπιδιακινδυνεύειν αὐτῷ τὰς οἰκείας αὐτῇ πολιορκημένους, καὶ ὡς πλεύσειέ τε διὰ χειμῶνος, καὶ παντὸς καταφρονήσαις θεινῆ, σπεύδων ἐπὶ τὰς ἐλπίδας τὰς παρ' αὐτῇ καὶ τὴν μόνην βοήθειαν.

δ'. Ἀντώνιον δ' οἶκος εἰσέρχεται τῆς Ηρώδης μεταβολῆς, καὶ τῷ κοινῷ χρησάμενος λογισμῷ περὶ τῶν ἐν ἀξιώματι τοσούτῳ καθεσώτων, ὡς καμείνων ὑποκειμένων τῇ τύχῃ, τὰ μὲν κατὰ μνήμην τῆς Ἀντιπάτρως ξενίας, τὰ δὲ καὶ ὑπὸ χρημάτων ὧν αὐτῇ Ηρώδης ὑπέχετο δώσειν, εἰ γένοιτο βασιλεὺς, καθὼς καὶ πρότερον, ὅτε τετραρχῆς ἀποδέδεικτο, πολὺ μέντοι μᾶλλον διὰ τὸ πρὸς Ἀντίγονον μῖσος, φασιασὴν γὰρ καὶ Ῥωμαίους ἐχθρὸν αὐτὸν ὑπελάμβανε, πρόθυμος ἦν εἰς Ηρώδης παρεκάλει συλλαμβάνεσθαι. Καῖσαρ μὲν οὖν καὶ διὰ τὰς Ἀντιπάτρως φρατείας, ἃς κατ' Αἴγυπτον αὐτῇ

in urbem deductus a Cleopatra detinebatur. ei tamen persuadere non potuit, ut apud se maneret, quippe qui Romanam festinaret, cum et tempus esset procellosum, resque Italiae magno in motu esse et perturbatione nunciarentur.

3. Igitur cum inde soluisset Pamphyliam versus, et in gravem tempestatem incidisset, aegre in Rhodum euasit, facta oneris iactura. Et duo ex amicis ei occurrerunt, Sappinas et Ptolemaeus. Cumque urbem inuenisset Cassiano bello afflictam, quamvis inops, tamen non grauatus est ei benefacere, immo et supra vires eam recreabat. Deinde exstructa triremi, cum illinc cum amicis soluisset in Italiam, Brundisium appulit: atque inde Romam profectus, primo omnium Antonio exposuit quae sibi in Iudaea contigerant, et quomodo frater eius Phasaëlus captus a Parthis occisus sit, et Hyrcanus ab illis captiuus teneatur: quodque Antigonum regem constituisent, pecuniam eis pollicitum usque ad mille talenta daturum, et quingentas mulieres, quae ex primoribus oriundae forent atque e genere ipsorum: et quod eas noctu asportasset, et e manibus hostium euasisset, multas passus aerumnas. Deinde narrauit suos sibi maximo esse in periculo, ex obsidione; utque ipse per medias tempestates nauigasset, et mala omnia impendentia contempsisset; festinans ad ipsum, in quo omnem spem repositam habuit et vnicum auxilium.

4. Antonium autem subit miseratio mutatae Herodis fortunae, cumque secum, quod fieri solet, animo reputasset fortunam etiam iis dominari, qui in tanta dignitate constituti sunt, partim Antipatti recordatione, cuius ipse usus fuerat hospitio, partim propter pecuniam, quam ei daturum se promittebat Herodes, si rex factus esset, quemadmodum antea, cum tetrarcha factus erat, et multo etiam magis odio Antigoni (ipsum enim seditiosum et Romanis insensum existimabat) paratus erat Herodem in suis postulatis adiuuare. Et quidem Caesar, partim propter Antipatti militiam, qua iur Aegypto cum ipsius patre

τῷ πατρὶ συνδιήνευκε, καὶ τὴν ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὐνοίαν, χαρίζομενος δὲ καὶ Ἀντωνίῳ, σφόδρα περὶ τὸν Ἡρώδην ἐσπεδακότι, πρὸς τὴν ἀξιώσιν καὶ τὴν ὧν ἐβύλετο Ἡρώδης συνεργίαν ἐτοιμότερος ἦν. συναγαγόντες τε τὴν βαλὴν Μισσάλας καὶ μετ' αὐτὸν Ἀτρεατίνος, παρασησάμενοι τὸν Ἡρώδην, τὰς τε τῷ πατρὸς αὐτοῦ εὐεργεσίας διεξήσαν, καὶ ἦν αὐτὸς πρὸς Ῥωμαίους εἶχεν εὐνοίαν ὑπεμίμνησκον, κατηγοροῦντες ἅμα καὶ πολέμιον ἀποφαίνοντες Ἀντίγονον, ἐκ ἐξ ὧν τὸ πρῶτον προσέκρεσεν αὐτοῖς μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ παρὰ Πάρθων τὴν ἀρχὴν λάβει, Ῥωμαίους ὑπεριδάν. τῆς δὲ βελῆς ἐπὶ ταῖς παρωξυμμένης, παρελθὼν Ἀντώνιος ἐδίδασκειν αὐτὰς, ὡς καὶ πρὸς τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον, Ἡρώδην βασιλεύειν συμφέροι. καὶ δόξαν τῷ πᾶσι ψηφίζοντα.

ε'. Καὶ τῷτο μέγιστον ἦν τῆς Ἀντωνίᾳ περὶ τὸν Ἡρώδην σπευδῆς, ὅτι μὴ μόνον αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἐκ ἐλπίζοντι περιποιήσατο· ἔτι γὰρ εἰς ἑαυτὸν ἀνέβη ταύτην αἰτησόμενος, ἔτι γὰρ ἐνόμιζεν αὐτῷ τὰς Ῥωμαίους παρέχειν, τοῖς ἐκ τῷ γένους ἔθος ἔχοντας αὐτὴν διδόναι, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς γυναῖκος ἀδελφῷ λαβεῖν ἀξιώσων, υἱωνῷ τυγχάνοντι πρὸς μὲν πατρὸς Ἀριστοβύλου, πρὸς δὲ μητρὸς Ὑκανῶ· ἀλλ' ὅτι καὶ ἑπτὰ ταῖς πάσαις ἡμέραις παρέχεν αὐτῷ, τυχόντι τῶν ἐδὲ προσδοκούντων, ἀπελθεῖν ἐκ τῆς Ἰταλίας. τῷτον μὲν οὖν τὸν νεανίσκον Ἡρώδης ἀπέκτεινεν, ὡς κατὰ καιρὸν δηλώσομεν. λυθείσης δὲ τῆς βελῆς, μέσον ἔχοντες Ἡρώδην Ἀντώνιος καὶ Καῖσαρ ἐξήσαν, προαγόντων ἅμα ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς τῶν ὑπάτων, θύσοντές τε καὶ τὰ δόγματα καταθησόμενοι εἰς τὸ Καπιδώλιον. εἰσία δὲ τὴν πρῶτην ἡμέραν Ἡρώδην τῆς βασιλείας Ἀντωνίου, καὶ ὁ μὲν ἔτιως τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει, τυχαῖν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἐκατοστῆς καὶ ὀγδοηκοστῆς καὶ τετάρτης Ολυμπιάδος, ὑπατεύοντος Γαίῳ Δομετίῳ Καλιῳ τὸ δεύτερον, καὶ Γαίῳ Ἀσινίῳ Πωλίῳ.

ς'. Τῷτον δὲ ἅπαντα τὸν χρόνον Ἀντίγονος ἐπολιόρκει τὰς ἐν Μασσίδα, τῶν μὲν ἄλλων αὐτοῖς ἐπιτηδεῖων ὑπαρχόντων, μόνον δὲ σπανίζοντος ὕδατος· ὡς καὶ διὰ τῷτο καὶ

functus fuerat, propterque eius hospitium et in omnibus beneuolentiam, partim ut Antonio Herodis studiosissimo gratificaretur, promptiori erat animo ad dignitatem ipsius tuendam, et ad ea, quae volebat Herodes, promouenda. Itaque conuocato senatu, Messala et post eum Atratinus, producto Herode, patris ipsius beneficia narrando recensuerunt, eiusque erga Romanos beneuolentiam commemorarunt, accusantes simul hostemque pronunciantes Antigonom, non modo propter eius primum in eos delictum, sed etiam quod contemptis Romanis a Parthis acceperat imperium. His commoto senatu, Antonius in medium progressus eos edocuit, quod etiam ad Parthicum bellum expediret, ut rex fiat Herodes. Cumque id omnibus placuisset, decretum faciunt.

5. Atque hoc summum erat Antonii erga Herodem studium, quod non solum id egit, ut is praeter spem suam regno potiretur (non enim eo adscendit illud sibi petiturus, nam minime putabat id ipsi concessuros Romanos, qui id regii generis hominibus dare consueissent, sed uxoris suae fratri illud ambiturus, nepoti ex patre Aristobuli, ex matre Hyrcani) verum etiam, quod intra septem in uniuersum dies efficiebat, ut ipsi, quae non sperauerat assequuto, liceret ex Italia discedere. Et hunc quidem adolescentem postea Herodes interfecit, quod suo tempore indicabimus. Dimisso autem Senatu, medium stipantes Herodem Antonius et Caesar exierunt; deducuntibus consulibus, una cum aliis magistratibus, ad sacrificandum, et decretum in Capitolio reponendum. Ac primo regni Herodis die conuiuio eum excepit Antonius. Atque ita quidem ille regnum suscipit, illud adeptus Olympiade centesima octogesima quarta, Caio Domitio Caluino iterum et Caio Aunio Pollione consulibus.

6. Toto autem hoc tempore Antigonus eos, qui erant Masadae, oppugnat, caeteris quidem necessariis abundantes, sed aquae penuria laborantes; ut eam ob causam.

τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδη Ἰώσηπον σὺν διακοσίῳ τῶν οἰκείων ἀποδράναι βελεύσασθαι πρὸς Δραβας. ἡκηκόες γάρ καὶ Μάλχον τῶν εἰς Ἡρώδην ἀμαρτημάτων μετανοῶν. κατέχευε δ' αὐτὸν ὕσας διὰ τῆς νυκτὸς ὁ Θεός. τῶν γὰρ ἐκδοχείων πληθέντων τῷ ὕδατος, ἐκ ἔτι τῆς φυγῆς ἐδεῖτο· ἀλλὰ τεθάρρηκότες ἤδη, καὶ πλέον κατὰ τὴν εὐπορίαν τῷ σπανίζοντι, ὥς ἐκ Θεῆ προνοίας ταύτης αὐτοῖς γεγεννημένης, ἐπεξιώντες, καὶ συμπλεκόμενοι τοῖς περὶ τὸν Ἀντίγονον, τοῖς μὲν Φαυρῶς, τοῖς δὲ καὶ λαθραίως, πολλὰς αὐτῶν διέφθειραν. καὶ τότε Οὐεντιδίου ὁ Ῥωμαίων στρατηγός, πεμφθεὶς ἐκ Συρίας, ὥςτι Παρθος ἀνείργειν, μετ' ἐκείνης εἰς Ἰσδαίαν παρεβαλε, τῷ λόγῳ μὲν Ἰωσήπῳ συμμαχήσων, τὸ δ' ὅλοι ἐν αὐτῷ στρατήγημα, χεῖματα παρ' Ἀντιγόνου λαβεῖν. ἔγγιστα γοῦν Ἰεροσολύμων στρατοπεδευσάμενος, ἀποχωρῶντος ἡγευρίσατο τὸν Ἀντίγονον, καὶ αὐτὸς μὲν ἀνεχώρησεν σὺν τῇ πλείονι δυνάμει. ἵνα δὲ μὴ κατάφωρον γένηται τὸ τόλμημα, Σίλωνα μετὰ μέγας τιπὸς τῶν στρατιωτῶν κατέλιπεν· ὃν καὶ αὐτὸν ἐθεράπευσεν Ἀντίγονος, ὅπως μηδὲν ἐνοχλήῃ, προσδοκῶν καὶ πάλιν αὐτῷ Παρθος ἐπαμύνειν.

ΚΕΦ. ιε'.

Ὡς Ἡρώδης ἐκπλεῖ εἰς τὴν Ἰσδαίαν ἀπὸ Ἰταλίας καὶ μάχεται πρὸς Ἀντίγονον· οἳα τε ἄλλα κατὰ τὸν καιρὸν τῶν Ἰσδαία συνέβη.

Ηρώδης δ' ἐκ τῆς Ἰταλίας ἤδη καταπεπλευκῶς εἰς τὴν Πτολεμαίδα, καὶ συναγαγὼς δύναμιν ἐκ ὀλίγῃ ξένων τε ἅμα καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυτε διὰ τῆς Γαλιλαίας ἐπ' Ἀντίγονον. συνελάμβανον δ' αὐτῷ Σίλων τε καὶ Οὐεντιδίου, πειδόντες ὑπὸ Δελλὶς συγκατάγειν Ἡρώδην. τῷ πεμφθέντος ὑπ' Ἀντωνίου. Οὐεντιδίου μὲν οὖν ἐτύγχανε τις ταραχὰς τὰς διὰ Παρθος ἐν ταῖς πόλεσιν ὕσας καθιστάμενος, Σίλων δ' ἐν Ἰσδαίᾳ, χεῖμασι ὑπ' Ἀντιγόνου διεφθαρμένος. Ἡρώδῃ μὲντοι προσκίοντι κατὰ πᾶσαν ἡμέραν δύναμις πύξατο, καὶ πᾶ-

Herodis frater Iosephus cum ducentis suorum decreuerit ad Arabes fugere. audierat enim Malchum commissorum in Herodem poenitere. Ipsum vero ab hoc continuit Deus, dum noctu plueret. nam cisternis aqua repletis, illi non amplius opus erat fuga: sed cum omnes iam animos sumissent, idque magis ex rei desideratae affluentia, quasi Dei providentia haec ipsa illis contigisset, eruptiones crebro facientes, manusque cum Antigoniensis conferentes, partim aperte, partim occulto, eorum complures interfecerunt. Interea Ventidius Romanorum dux, missus ad Parthos Syria arcendos, post illos in Iudaeam venit, verbis ille quidem, ut Iosepho ferret auxilium, re autem vera callide hoc agebat, ut pecuniam acciperet ab Antigono. Itaque castris proxime Hierosolyma positis, satis grandem pecuniam obtinuit ab Antigono, atque ipse discessit cum copiarum parte maiori. Ne tamen facinus deprehenderetur, Silonem cum parte nonnulla militum reliquit. quem etiam ipsum coluit Antigonus, ne quid sibi noceret, sperans iterum Parthos sibi subsidio futuros.

CAP. XV.

Quomodo Herodes navigat ex Italia in Iudaeam et pugnat cum Antigono: et quanam alia sub idem tempus in Iudaea acciderunt.

HERODES autem, cum iam ab Italia Ptolemaidem navigasset, et copias non mediocres partim conductitiorum partim popularium contraxisset, properabat per Galilaeam aduersus Antigonum. Ipsum vero adiuuabant Silo et Ventidius, a Dellio ab Antonio missis persuasi, ut Herodi reducendo operam darent. Et quidem Ventidius iam in eo erat, ut excitatas propter Parthos in urbibus turbas componeret: Silo vero in Iudaea manebat, pecuniis ab Antigono corruptus. Attamen Herodi progredienti

σα Γαλιλαία πλὴν ὀλίγων αὐτῷ προσέθειτο. ὡρμηκότεν δ' αὐτῷ ἐπὶ τῆς ἐν Μασάδα, ἀναγκαῖον γὰρ ἦν τὸ σῶσαι τῆς ἐν τῷ Φερεΐῳ πολιορκημένους συγγενεῖς ὄντας, ἐμποδῶν Ἰόππην γίνεσθαι. πολεμίαν γὰρ ἔσαν αὐτὴν ἐχρεῖν ἐξελεῖν πρότερον, ὅπως μὴδὲν ὑπολείπεται κατὰ νῦν τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα, χωροῦντος ἐπὶ Ἱεροσολύμων. ποιησαμένους δὲ καὶ Σίλωνος ταύτην πρόφασιν τῆς ἀπαναστάσεως, καὶ τῶν Ἰουδαίων διωκόντων αὐτὸν, Ἡρώδης μετ' ὀλίγων εἰσέεισι, καὶ τρέπεται μὲν τῆς Ἰουδαίας, Σίλωνα δὲ σώζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἐλὼν δὲ τὴν Ἰόππην, ἔσπευδε ρυσόμενος τῆς ἐν Μασάδα οἰκείας. τῶν δ' ἐπιχωρίων οἱ μὲν αὐτῷ διὰ τὴν πατρώαν προσεχώρουν Φιλίαν, οἱ δὲ διὰ τὴν αὐτὴν δόξαν, ἄλλοι δὲ κατὰ ἀμοιβὴν τῆς παρ' ἀμφοτέρων εὐεργεσίας, οἱ πλείους δὲ διὰ τὰς ἐλπίδας, ὥς ὡς ἐπὶ βασιλεῖ βεβαίῳ τὸ λοιπὸν εἶχον.

β'. Ἡθροῖο δ' ἡ δύναμις βαρεῖα, καὶ προϊόντος Ἀντίγονος τῶν παρόδων τῆς ἐπιτηδείας τύπης ἐνέδρας καὶ λόχοις κατελαμβάνει. καὶ καθάπαξ ἔδεν ἐκ τῆς τῆς πολεμίας ἡ μικρὸν παντάπασιν ἔβλαπτεν. Ἡρώδης δὲ τῆς ἐκ Μασάδας οἰκείας ἐπαναλαβὼν, καὶ ῥῆσσαν τὸ Φερεῖον, ἦει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, συνέειπετο δ' αὐτῷ τὸ μετὰ Σίλωνος στρατιωτικόν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τὴν ἰχὺν καταπλαγόντες. στρατοπεδευσάμενος δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν τῆς πόλεως κλίμα, οἱ κατὰ τῷτο τεταγμένοι Φύλακες ἐτόξενόν τε καὶ ἠκόντιζον πρὸς αὐτόν. ἐνίων δὲ καὶ κατὰ εἴφος ἐκθεόντων, καὶ τοῖς προτεταγμένοις εἰς χεῖρας ἐρχομένων, Ἡρώδης τὸ πρῶτον ἐκέλευσε κηρύσσειν περὶ τὸ τεῖχος, "ὥς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρῆι τῇ "δῆμῳ καὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μὴδὲν μὴδὲ τοῖς Φανεροῖς "τῶν ἐχθρῶν μνησικακήσων, ἀλλὰ παρέξων καὶ τοῖς διαφω- "ρωτάτοις ἀμνησίαν τῶν εἰς αὐτὸν ἀμαρτημάτων." τῇ δὲ Ἀντιγόνῳ πρὸς τὰ ὑπὸ τῇ Ἡρώδῃ κηρυχθέντα λέγοντος, πρὸς τε Σίλωνα καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων στρατεύμα, "ὥς παρὰ τὴν αὐ- "τῶν δικαιοσύνην Ἡρώδῃ δώσῃ τὴν βασιλείαν, ἰδιώτῃ τε "ὄντι καὶ Ἰουδαίῳ, τῷ τῆς ἡμῶν δαίῳ, δέον τοῖς ἐκ τῆς γένους "ἔσσι παρέχειν ὥς ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς. καὶ γὰρ εἰ νῦν πρὸς αὐ-

quotidie vires augebantur: omnisque Galilaea, paucis exceptis, stabat ab eius partibus. Illi vero, aduersus eos, qui in Masada erant, contendenti, (nam necesse habuerat eos, qui in castello obsidebantur, utpote cognatos, seruire) impedimento erat Ioppe. nam cum illa hostis esset, capienda erat, ne qua a tergo relinqueretur hostibus munitio, dum Hierosolyma adoritur. Cum autem Silo hanc occasionem discedendi arripuisset, et Iudaei ipsum persequerentur, egreditur cum exigua manu Herodes; versisque Iudaeis, Silonem male repugnantem seruauit. Deinde, capta Ioppe, ad liberandos suos, qui in Masada erant, properat. Ex indigenis autem, alii quidem propter paternam amicitiam illi se adiungebant, alii vero propter ipsius gloriam, et nonnulli, ut utrique ob beneficia gratiam referrent; plerique vero propter spes, quas in eo, rege deinceps certo futuro, habebant.

2. Cum autem valida manu coacta procederet, Antigonus adituum loca opportuna obsessioe et insidiis occupabat. sed nihil omnino hac ratione hostibus, aut certe perparum, nocebat. Herodes vero, suis ex Masada receptis, necnon Resa munitioe, Hierosolyma adibat: ipsumque subsequebantur Silonis copiae, cum multis Hierosolymitanis tanta potentia perterritis. Vbi autem ad urbis occidentalem partem castra fecerat, qui illac dispositi erant custodes, sagittis eum et missilibus impetebant. Cumque nonnulli etiam excurrerent et cum principiis manus confererent, Herodes primum proclamari iussit circa moenia, "Se se propter populi utilitatem urbisque salutem adesse; ne apertos quidem aduersarios ulturum, sed etiam inimicissimorum in se peccata obliuioni traditurum." Cum e contra Antigonus ad ista Herodis praecordia diceret Siloni et Romanorum exercitui, "Praeter ipsorum iustitiam facturos, si Herodi regnum dederint, homini privato et Idumaeo, hoc est semi-Iudaeo, cum id regii generis hominibus praeberi deberet, ut est eorum consuetudo. Quod si nunc sibi succensent, et a se

“τὸν ἔχουσι χαλεπῶς, καὶ τὴν βασιλείαν, ὡς λαβόντα παρὰ
 “Πάροθον, ἀφελέσθαι διεγνώκασιν, εἰναί γε πολλὰς ἐκ τῆ
 “γένεος αὐτῇ τὰς ληφόμενας κατὰ νόμον τὴν βασιλείαν, οἷ,
 “μὴδὲν ἐξημαρτηκότες πρὸς Ῥωμαῖς καὶ ἰερεῖς ὄντες, ἔκ αὖ
 “εἰκότα πάχουσι τῆς τιμῆς σφεδόμενοι.” ταῦτα πρὸς ἀλλή-
 λους αὐτῶν λεγόντων καὶ προσελθόντων εἰς βλασφημίας, Ἀν-
 τίγονος ἀμύνασθαι τοῖς ἀπὸ τῆ τεύχεος ἐπέτρεπε τοῖς ἰδίοις.
 οἱ δὲ, τοξεύοντες καὶ πολλῇ προθυμίᾳ κατ’ αὐτῶν χρώμενοι,
 ῥαδίως αὐτὰς ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο.

γ’. Τότε καὶ Σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δωροδοκίαν.
 καθῆκε γάρ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν ἔκ ὀλίγης, σπᾶνιν τε τῶν
 ἐπιτηδείων καταβοᾶν, καὶ χρήματα εἰς τροφὰς αἰτεῖν, καὶ
 χειμάσσοντας ἀπαγαγεῖν εἰς τὰς ἐπιτηδεῖας τόπας, τῶν περὶ
 πόλιν ὄντων ἐρήμων, διὰ τὸ ὑπὸ τῶν Ἀντιγόνος στρατιωτῶν
 ἀνεσκευαῖσθαι. ἐκίνει τε τὸ στρατόπεδον καὶ ἀναχωρεῖν ἐπα-
 ρᾶτο. Ἡρώδης δ’ ἐνέκειτο, παρακαλῶν τὴν τε ὑπὸ τῷ Σίλωνι
 ἡγεμένην, καὶ στρατιώτας μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, Καίσαρός τε
 καὶ Ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτης προπεμφάντων αὐτόν. προ-
 νοήσεν γάρ αὐτῶν τῆς εὐπορίας, καὶ παρέξεν αὐτοῖς ἀφ’ ὅθου
 νίαν ὣν ἐπιζητῶσι ῥαδίως. καὶ μετὰ τὴν δέησιν εὐθύς ἐξορ-
 μήσας εἰς τὴν χώραν, ἔκ ἐτ’ ἑδὲ μίαν Σίλωνι τῆς ἀναχωρή-
 σεως πρόφασιν ὑπελείπετο. πλῆθος γὰρ οἶον ἑδ’ ἡλπισέ
 τις τῶν ἐπιτηδείων ἐκόμισσε, τοῖς τε περὶ Σαμάρειαν ὠκειωμέ-
 νοις πρὸς αὐτὸν ἐπέσπελλε, σῖτον καὶ οἶνον καὶ ἐλαιὸν καὶ βο-
 σκήματα τὰ τε ἄλλα πάντα καταγαγεῖν εἰς Ἱερουσόταν, τῇ
 μὴδὲ τὰς ἐξῆς ἡμέρας τὴν χορηγίαν τὰς στρατιώτας ἀπολι-
 πεῖν. ἔκ ἐλάνθανε δὲ ταῦτ’ Ἀντίγονος, ἀλλ’ εὐθύς ἀπέπεμ-
 ψε κατὰ τὴν χώραν τὰς εἰρξζοντας καὶ λοχίσοντας τὰς σιτη-
 γοῦντας. οἱ δὲ πειθόμενοι τοῖς Ἀντιγόνος προσάγμασι, καὶ
 πολὺ πλῆθος ὀπλιτῶν περὶ Ἱερουσόταν συναθροίσαντες, παρ-
 εφύλασσον ἐπὶ τῶν ὁρῶν καθοδόντες τὰς τὰ ἐπιτήδεια κο-
 μίζοντας. ἔ μὲν Ἡρώδης τῶν πραττομένων ἡρέμει· δέκα
 δὲ σπεύρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν Ῥωμαίων, πέντε δὲ Ἰου-
 δαίων ἦσαν, καὶ μυιοφόρους μυριάδας, πρὸς οἷς ὀλίγης τῶν

"regnum auferre, quoniam id a Parthis acceperit, statuerunt, esse quidem multos sui generis, in regnum iure successuros, qui, cum neque quicquam contra Romanos peccassent, et sacerdotes essent, indigne parerentur honore isto priuari." Haec dum vtrunque dicuntur, et ad conuicia proceditur, Antigonus suis de muro propugnare permittit. Illi vero, cum iacularentur, magnamque contra alacritatem adhiberent, facile eos a turribus auerterunt.

3. Tunc et Silo palam fecit, se pecunia corruptum esse. nam militum suorum non paucos summisit, qui et clamitarent commeatus esse penuriam, et pecuniam ad alimoniam peterent, seque in idonea loca ad hybernandum deduci postulerent, vastatis circa urbem agris, quoniam ab Antigonianis sublata fuissent omnia. Ita exercitum mouebat et discedere conabatur. Verum Herodes instabat, subiectos Siloni duces et milites cohortando, ne se dereliquerent, missum a Caesare et Antonio et Senatu. Eorum enim commeatui prouisurum, eisque abundantiam eorum, quae postulerent, facile praebiturum. Ac statim post eas preces in agros profectus, nullam iam Siloni discedendi occasionem reliquit. Eam enim commeatus copiam apportauit, quam nemo sperasset; suisque apud Samariam amicis in mandatis dedit, ut frumentum et vinum et oleum et pecudes et alia omnia Hierichuntem deportarent, ut ne deinceps quidem milites cibariis deficerentur. Haec vero Antigonum haud latuerunt, quin protinus dimisit in agros, qui frumentatores prohiberent ac circumuenerent. Atque illi quae imperauerit Antigonus facientes, et ingenti armatorum multitudine ad Hierichuntem coacta, confederunt montibus, ut illos obseruarent, qui commeatus conuehebant. Nec quidem Herodes, dum haec fiunt, quietem agebat: sed assumtis decem cohortibus, quarum quinque Romanorum, alterae Iudaeorum erant, adiunctis promiscuis mercenariis, et praeterea paucis equi-

ἰππέων, ἐπὶ τὴν Ἰεριχοῦντα παραγίνεται· καὶ τὴν μὲν πόλιν ἐκλελημμένην καταλαβὼν, πεντακοσίαις δὲ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναίξῃ καὶ γενεαῖς, τέτταρς μὲν ἀπέλυσε λαβὼν, Ῥωμαῖοι δὲ εἰσπεσόντες διήρπασαν τὴν πόλιν μετὰ ἱς ἐπιτυχόντες παντοίων κειμηλίων ταῖς οἰκίαις. Ἰεριχοῦντος μὲν οὖν Φερεὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε· καὶ χειμάσσαν τὴν Ῥωμαίων στρατίαν εἰς τὰς προσεχωρηκυίας διαφῆκεν, Ἰδουμαίαν καὶ Γαλιλαίαν καὶ Σαμάρειαν. ἔτυχε δὲ καὶ Ἀντιγόνης παρὰ Σίλωνος ἀντὶ τῆς δωροδοκίας, ὥς τε ὑποδέξασθαι τὴν στρατὸν μοῖραν ἐν Λύδδοις, θεραπεύων Ἀντώνιον. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον, ἀνιμμένοι τῶν ὅπλων.

δ'. Ηρώδης δ' ἐκ ἐδόκει μένειν ἐφ' ἡσυχίας, ἀλλ' ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν τὸν ἀδελφὸν Ἰώσηπον σὺν διχιλίαις ὀπλίταις καὶ τετρακοσίοις ἰππεῦσιν ἐξέπεμψε· αὐτὸς δ' εἰς Σαμάρειαν παραγενόμενος, καὶ καταθέμενος αὐτόθι τὴν τε μητέρα καὶ τὰς ἄλλας συγγενεῖς, ἐξεληλυθότας ἤδη ἐκ τῆς Μασάδας, ἐπὶ Γαλιλαίας ὤχρετο, ἐξαμῆσων τινὰ τῶν χωρίων ὑπ' Ἀντιγόνου Φερεαῖς κατειλημμένα. διελθὼν δ' εἰς Σέφφοριν νίφοντος τῷ Θεῷ, καὶ τῶν Ἀντιγόνου Φερεῶν ὑπεξελθόντων, ἐν ἀφθόνοις ἦν τοῖς ἐπιτηδείοις, εἴτ' ἐκῆθεν ληστῶν τινῶν ἐν σπηλαίοις κατοικούντων, ἰππέων ἐπ' αὐτὰς εἴλην ἐκπέμπει, καὶ ὀπλιτικᾷ τρεῖς τέλη, παῦσαι κακωροῦντας ἐγνωκώς. ἔγγιστα δ' ἦν ταῦτα κόμης Ἀρβήλων λεγομένης. εἰς δὲ τεσσαρακοστὴν ἡμέραν αὐτὸς ἦκε πανστρατιά, καὶ θρασέως ἐξελθόντων τῶν πολεμίων, κλίνεται μὲν τὸ εὐώνυμον αὐτῶν κέρας τῆς Φάλαγγος· ἐπιφανεῖς δ' αὐτὸς μετὰ εἵφους, τρέπει μὲν εἰς φυγὰς τὰς πάλαι νικῶντας, ἀνασρέφει δὲ τὰς Φεύγοντας. ἐνέκειτο δὲ διώκων τὰς πολεμίας ἄχρις Ἰερδάνη τῆς ποταμῆς, Φεύγοντας κατ' ἄλλας ὁδούς. καὶ προσάγεται μὲν πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, πλὴν τῶν ἐν τοῖς σπηλαίοις κατοικούντων. διαίεμει δὲ καὶ ἀεγύριον κατ' ἄνδρα δὲς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα δραχμᾶς, τοῖς δ' ἡγεμόσι πολὺ πλεόν, καὶ εἰς τὰ χειμάδια διέπεμψε. καὶ ἐν τούτῳ Σίλων ἦκε παρ' αὐτὸν καὶ ἡγεμόνες τῶν ἐν τοῖς χειμαδίοις, Ἀντιγόνου τροφᾶς παρῆσαν

tibus, ad Hierichuntem se confert: urbemque vacuum
 nactus, quingentos quidem homines (qui vna cum suis
 vxoribus et liberis arcem occupauerant) captos dimisit;
 Romani vero, impetu in urbem facto, eam diripuerunt,
 domos nacti omni genere bonorum refertas. Et quidem
 rex, relicto Hierichunte praesidio, reuersus est: et Ro-
 manum exercitum in eas regiones, quae deditionem fece-
 rant, Idumaeam et Galilaeam et Samariam, in hyberna
 dimisit. Quin et Antigonus a Silone impetrauit, pecu-
 niarum largitione, vt partem Romani exercitus intra Lyd-
 da acciperet, captans Antonii gratiam. Atque ita factum
 est, vt Romani in magna rerum abundantia viuerent, dum
 ab armis quiescerent.

4. Herodi autem otium agere non visum est, sed fra-
 trem suum Iosephum cum peditibus bis mille et equitibus
 quadringentis misit in Idumaeam: ipse vero in Samariam
 profectus, et deposita ibi matre aliisque suis consanguineis,
 qui iam e Masada fuerant egressi, in Galilaeam contendit,
 expugnaturus quaedam loca ab Antigono praesidiis occu-
 pata. Cumque Sepphorim coelo nungente peruentum es-
 set, et Antigoni praesidium clam inde proficisceretur, na-
 ctus est summam commeatus copiam. Deinde, cum il-
 lic latrones quidam in speluncarum recessibus habitarent,
 equitum turmam et peditum cohortes tres aduersum eos
 mittit, eo consilio, vt maleficiis eos prohiberet. Erant
 autem ista loca proxime vicum nomine Arbela. Ipse qua-
 dragesimo die eo venit cum omni exercitu, atque hostibus
 audacter ad pugnam egressis, sinistra eius aciei pars incli-
 nauit: sed vbi ipse cum sua copiarum parte apparuit, iam-
 dudum vincentes in fugam vertit, et suos fugientes reuocat.
 Porro ingruerat, hostes usque ad Iordanem fluvium diuersis
 viis dilapsos persequens. Atque ita totam Galilaeam reci-
 pit, exceptis iis, qui in speluncis habitabant. Deinde suis vi-
 ritum centum et quinquaginta argenti drachmas diuidit, du-
 cibz autem multo plus, et in hyberna eos dimisit. Interea
 Silo ad eum venit, vt et duces eorum, qui in hybernis fue-
 rant, quod Antigonus illis commeatum praebere recusavit.

ὁ θάλοντος. μῆνα γὰρ ὁ πλέον ὁ ἀνὴρ αὐτὸς ἔθρεψε. διέπεμψε δὲ καὶ πρὸς τὰς κύκλῳ κελύων τὰ κατὰ τὴν χώραν ἀνασκευάσασθαι, καὶ εἰς τὰ ὄρη φυγεῖν, ὡς μηδὲν ἔχοντες Ρωμαῖοι τῶν ἀναγκαίων λιμῷ διαφθαρεῖν. Ἡρώδης δὲ τὴν μὲν τῶν πρόνον Φερῶρα τῷ ἐωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπιτρέπει, κελύσας αὐτὸν ἀνατεχνίζειν καὶ Ἀλεξάνδρῳ. ὁ δὲ ταχέως τε τὰς στρατιώτας ἐν ἀφθονίᾳ πολλῇ τῶν ἀναγκαίων ἐποίησε, τό τε Ἀλεξάνδρῳ ἡρημωμένον ἀνέκτισεν.

εἰ. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀντώνιος μὲν ἐτρίβεν ἐν Ἀθήναις· κατὰ δὲ Συρίαν Οὐεντιδίου Σίλωνα μεταπεμπόμενος ἐπὶ τὰς Πάρθους ἐπέστειλε πρῶτα μὲν Ἡρώδῃ συλλαμβάνεσθαι τῷδε τῷ πολέμῳ, ἔπειτα δὲ καὶ ἐπὶ τὸν σφίτερον καλεῖν τὰς συμμάχους. ὁ δ' ἐπὶ τὰς ἐν τοῖς σπηλαίοις λησὰς ἐπεγόμενος, Σίλωνα μὲν ἐξέπεμψεν Οὐεντιδίῳ· αὐτὸς δ' ἐπ' ἐκείνης ἐξώρμησεν. ἦν δ' ἐν ὄρεσι τὰ σπήλαια τελέως ἐξεργασίαι, καὶ κατὰ τὸ μεσαίτατον ἀποκρήμνης ἔχοντα τὰς παρόδους, καὶ πέτραις ὀξείαις ἐμπυριζόμενα. ἐν δὲ ταῖς μετὰ πάντων τῶν οἰκείων ἐφώλευον. ὁ δὲ βασιλεὺς, Λάρενακας ἐπ' αὐτὰς πηξάμενος, καθίει ταύτας σιδηραῖς αλύσεσιν ἐκδεδεμέναις διὰ μηχανῆς ἀπὸ κορυφῆς τῶν ὄρεων, μῆτε κάτωθεν ἀνίστασθαι διὰ τὴν ὀξύτητα τῶν ὄρεων δυναμένων, μῆτε ἄνωθεν καθέρεσθαι ἐπ' αὐτὰς. αἱ δὲ Λάρενακες πλήρεις ὀπλιτῶν ἦσαν, ἄρπας μεγάλας ἔχοντων, αἷς ἐμελλον τὰς ἀνδριστῶτας ἐπισπώμενοι κτείνειν καταφερομένους. τὴν μέντοι κάθισιν τῶν Λαρενάκων σφαλερὰν εἶναι συνέβαινε, κατὰ βάρους ἀπίερα γινόμενῃ· ἔνδον μέντοι παρὴν αὐτοῖς καὶ τὰ ἐπιτηδεῖα. ὡς δὲ καθιμήθησαν μὲν αἱ Λάρενακες, ἐτόλμα δ' ἑδεῖς προσελθεῖν τῶν ἐπὶ τῶν σομίων, ἀλλ' ὑπὸ δέους ἡρέμουν, μάχασθαι τις περιζυγόμενος τῶν ὀπλοφόρων, καὶ ταῖν χειρῶν ἀμφοτέρων δραξάμενος αλύσεως, ἀφ' ἧς ἡρητο ἡ Λάρεναξ, κατήει ἐπὶ τὰ σομια, συρράνας τὴν τριβὴν τῶν ἐπεξέειαι μὴ τολμώντων. καὶ γινόμενος κατὰ τὴν σομίαν, πρῶτα μὲν πάλτοις ἀνακόπτει τὰς πολλὰς τῶν ἐπὶ τῇ σομίᾳ, ἔπειτα ἄρπῃ τὰς ἀνδριστῶτας ἐπισπώμενος ἔεισε κατὰ

nam mense vno et non amplius eos sustentauit. Quin et ad omnes in circuitu misit, praeciens, vt quaecunque erant in agris, tollerent destruerentque, et ad montes se reciperent, vt Romani necessariis ad victum destituti fame perirent. Verum Herodes Pherorae, fratrum suorum natu minimo, horum curam committebat, dato ei in mandatis, vt Alexandrium etiam reficeret. Atque ille e vestigio curauit, vt et milites magna necessariorum copia affluerent, et Alexandrium desolatum refecit.

5. Sub idem tempus Antonius Athenis commorabatur: in Syria vero Ventidius, Silonem aduersus Parthos accersens, ei mandauit, vt primum Herodem in eo bello adiuuaret, deinde ad illud, quod sibi in manibus erat, socios vocaret. At Herodes, ad latrones speluncas tenentes properans, Silonem quidem Ventidio dimisit; ipse vero aduersus illos ire contendit. Erant hae speluncae sitae in montibus abruptissimis, ac in media circiter altitudine angustos et praecipites habebant aditus, acutis vndique cinctae rupibus. In harum igitur cauernas sese abstrudentes cum domesticis suis delitescabant. Rex autem, cum arcas compegisset, eas catenis ferreis alligatas de vertice montis machinae subsidio dimittit, quandoquidem nec ab imo propter erectum montis fastigium adscendere, nec e summitate ad eos reptando quidem deuenire quisquam poterat. Erant autem arcae hominibus armatis plenae, harpagones longos habentibus, quibus repugnantes attraherent eosque praecipitando occiderent. Hanc tamen arcarum demissionem periculosam esse contigit, propter immensam altitudinem: quanquam illis etiam intus aderant omnia necessaria. Cum autem demissae essent arcae, et nemo illorum, qui ad ora speluncarum erant, ad eos accedere auderet, sed prae timore quieti consisterent, armatorum quidam gladio accinctus, manu vtraque apprehensa catena, e qua arca dependebat, ora adibat, quod aegre tulisset cunctationem illorum, qui in eos egredi non sustinuerunt. Cumque ori cuidam speluncae appropinquasset, primo quidem iaculis plurimos, qui illic erant, fugauit,

τῷ κρημνῷ, καὶ τοῖς ἔνδον ἐπισεισθῶν ἀποσφάττει πολλὰς, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν λάρινακα ἠσύχασε· φόβος δὲ εἶχε τὰς ἄλλας τῆς οἰμωγῆς ἀκρόντας, καὶ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις. τὸ μὲντοιγε πᾶν ἔργον ἐπέσχευεν νύξ ἐπελθῶσα· καὶ πολλοὶ, συγχωρήσαντος τῷ βασιλέως ἐπικηρυκευσαμένῃ, παρέδοσαν σφᾶς ὑπηκόως. τῷ δ' αὐτῷ τρέπων καὶ κατὰ τὴν ἐπιῴσαν ἐχρήσαντο τῇ προσβολῇ, μᾶλλον ἔτι τῶν ἐν τοῖς πλέγμασιν ἐπεξιόντων αὐτοῖς καὶ κατὰ θύρας μαχομένων, πῦρ τε ἐνιέντων, ἐξαφθέντων τε τῶν ἄντρων. πολλὴ γὰρ ἦν ἐν αὐτοῖς ὕλη. πρεσβύτης δὲ τις ἀπειλημμένος ἔνδον σὺν ἑπτὰ τέκνοις καὶ γυναικί, δεομένων τέτων εἶσαι σφᾶς ὑπεξελθεῖν πρὸς τὰς πολεμίας, εἰς ἐπὶ τῷ σομίῃ, τὸν αἰεὶ πρῶτον ἐξιόντα τῶν παίδων ἀπέσφαττεν, εἰς ὃ καὶ πάντας διεχρήσατο, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ ῥίψας κατὰ τῷ κρημνῷ τὰς νεκρὰς, ἐπικατέβαλεν ἑαυτὸν, θάνατον πρὸ δαλείας ὑπομένων. πολλὰ δὲ πρῶτον ὠνείδισεν τὸν Ἡρώδην εἰς ταπεινότητα, καὶ τοι τῷ βασιλέως, ἦν γὰρ αὐτῷ ἄποπτα τὰ γινόμενα, δεξιάν τε προτείνοντος καὶ πᾶσαν ἄδειαν. τὰ μὲν οὖν σπήλαια τέτων γινομένων ἤδη πάντα ἐπεχείρωτο.

ς'. Καταστήσας δ' ὁ βασιλεὺς τοῖς αὐτόθι στρατηγὸν Πτολεμαῖον, εἰς τὴν Σαμαρείαν ὤχετο σὺν ἱππιῦσιν ἐξακοσίαις, ὀπλίταις δὲ τριχιλίοις, ὡς μάχῃ κρηθισόμενος πρὸς Ἀντίγονον. ἔ μὴν τῷ Πτολεμαίῳ πρὸςχώρησε τὰ κατὰ τὴν στρατηγίαν· ἀλλ' οἱ καὶ πρότερον τὴν Γαλιλαίαν ταράξαντες, ἐπεξελθόντες αὐτὸν διεχρήσαντο, καὶ τῷτο δρᾶσαντες συμφεύγασιν εἰς τε τὰ ἔλη καὶ τὰ δύσβατα τῶν χωρίων, ἄγοντες καὶ διαρπάζοντες τὴν αὐτόθι πᾶσαν. τιμωρεῖται δὲ τῆς Ἡρώδης ἐπανελθὼν· τῆς μὲν γὰρ ἀναγεῖν τῶν ἀποσάντων, τῆς δὲ ἀναφυγόντας εἰς ἐρυμνὰ χωρία πολιορκία παρασησάμενος, αὐτὰς τε ἀπέκτεινε, καὶ τὰ ἐρύματα κατέσκαψεν. ἐζημίωσε δὲ παύσας ἄτως τὴν νεωτεροποιῖαν, καὶ τὰς πόλεις ἑκατὸν ταλάντοις.

ζ'. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Πακόρυβ πεισόντος ἐν μάχῃ, καὶ τῶν Πάριθων πταισάντων, πέμπει βοηθὸν ὁ Οὐεντιδίδης Ἡρώ-

deinde resistere conatos falcata hasta attractos praecipites deiciebat; moxque penitus reconditos adortus ex iis, aliquamultos iugulat, et tum demum in arcam reuersus quieuit: caeteros vero eiulatum audientes pauor corripuit, et salutis desperatio. ne tamen opus perficeretur nox superueniens impediit: multi, rege per praeconem veniam pollicente, sui deditionem fecerunt. Sequenti vero luce eodem vsi sunt oppugnationis genere, magis etiam ex canistris impetum in eos faciendo, et ante ostia pugnando, ignemque iniciendo, vt deslagrarint speluncae. in ipsis enim multa congesa erat materia. Senex autem quidam intus erat inclusus cum septem liberis et vxore, qui, orantibus ipsis, vt sibi permetteret exire et hostibus semet tradere, stetit in ostio, et vt natorum quisque egressus est eum iugulabat, donec tandem omnes trucidauerat, postremoque vxorem, et corporibus in praeepe deuolutis, seipsum insuper deiecit, mortem seruituti praeferens. Multa autem prius conuicia fecit in Herodem ob generis humilitatem, rege licet (nam omnia, quae facta erant, prospiciebat) dextram porrigente et omnimodam securitatem. Et quidem hac ratione specus omnes tandem subactae sunt.

6. Deinde rex, praeposito iis, qui illic erant, duce Ptolemaeo, in Samariam proficiscitur cum equitibus sexcentis et peditum tribus millibus, vt praelio dimicaret cum Antigono. Caeterum Ptolemaeo parum prospere cessit praefectura: verum ii, qui prius Galilaeam turbauerant, impetu in ipsum facto, eum interfecerunt; deinde in paludes et inaccessa loca confugiunt, regionem vniuersam vastantes ac diripientes. Herodes autem reuersus supplicium ab iis exigit: nam rebelles partim necat, partim qui in munita loca refugerant expugnat, et ipsos interficit et munitiones complanat: atque ita coërcito res novas moliendi studio vrbes etiam centum talentis mulctat.

7. Interea cum Pacorus in praelio occubuisset, et Parthi male pugnassent, mittit subsidio Ventidius Herodi

δη Μαχαρεᾶν σὺν δυσὶ τάγμασι καὶ χιλοῖς ἵππευσιν, ἐπισπείδοντος Αντωνίου. Μαχαρεᾶς μὲν οὖν, Αντιγόνῃ καλοῦντος αὐτὸν παρὰ τὴν Ηρώδῃ γνώμην, χρήμασι διεφθαμένος, ἀπῆκε ὡς κατασκηψόμενος αὐτῇ τὰ πράγματα. τὴν δὲ διάνοιαν ὑπειδόμενος αὐτῇ τὴν τῆς ἀφίξεως Αντιγόνης, ἣ δὲ προσεδέξατο, ἀλλὰ σφενδόνας βαλὼν αὐτὸν ἀνείργει, καὶ διεδήλῃ τὴν αὐτῇ προαίρεσιν. αἰσθόμενος δὲ τὰ βέλτετα Ηρώδῃ· αὐτῷ παραμύνηντα καὶ ἑαυτὸν διημαρτηκότα, παρακῆσαντα τῆς ἐκείνης συμβουλίας, ἀνεχώρει μὲν εἰς Εμμαῦν πόλιν· οἷς δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν Ἰσδαίοις περιετύγχανε, τῆς ἀπέσφαττεν ἐχθρῆς τε καὶ φίλης, ὀργιζόμενος ὑπὲρ ὧν πέπονθοι. παροξυνθεὶς δὲ ἐπὶ τῆτοις ὁ βασιλεὺς ἐπὶ Σαμαρείας ἦει· πρὸς γὰρ Αντώνιον ἔγνω περὶ τῶν ἀφικέσθαι. δεῖσθαι γὰρ ἕχθι τοιούτων συμμαχῶν, οἷ βλάψουσιν αὐτὸν μᾶλλον, ἢ τῆς πολεμίας· ἐξαρκεῖν δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τὴν Αντιγόνῃ καθάρεσιν. παρακολυθῶν δ' ὁ Μαχαρεᾶς ἐδεῖτο μένειν· εἰ δὲ ἔτις ὥρμηκεν, ἀλλὰ τὸν γε ἀδελφὸν αὐτῇ Ἰώσηπον παρακαθίσανειν σφίσιν προσπολεμῆσιν Αντιγόνῳ. καὶ διαλάττεται μὲν τῷ Μαχαρεᾷ πολλὰ δευθέντος· καταλιπὼν δὲ τὸν Ἰώσηπον αὐτόθι σὺν στρατῷ, παρήνευσε μὴ ἀποκινδυνεύειν, μηδὲ τῷ Μαχαρεᾷ διαφέρεσθαι.

ἦ. Αὐτὸς δὲ πρὸς Αντώνιον ἔσπευδε· ἐτύγχανε δὲ πολιορκῶν Σαμώσατα, τὸ πρὸς τῷ Εὐφράτῃ χωρίον· σὺν ἱππότηταις τε καὶ πεζοῖς κατὰ συμμαχίαν αὐτῷ παρεῖσι. παραγενόμενος δ' εἰς Αντιόχειαν, καὶ πολλοῖς ἐπιτυχῶν ἡθροισμένοις, καὶ πρὸς Αντώνιον μὲν βαδίζειν ἔχουσι σπαθὴν, ὑπὸ δέης δὲ διὰ τὸ κατὰ τὰς ὁδὸς ἐπιτιθέσθαι τῆς Βαβυλώνης καὶ πολλῆς ἀναμρεῖν, ἣ τολμῶντας ἐξορῶν, παραθαρρύνας αὐτὸς ἡγεμῶν γίνεται τῆς ὁδοῦ. κατὰ δὲ σαθρὸν δεύτερον τῶν Σαμωσάτων, ἐλόχα μὲν αὐτόθι τῶν Βαβυλῶν ἐνέδρα τῆς Φοιτῶντας πρὸς Αντώνιον, δρυμῶν δὲ τὰς εἰσβολὰς εἰς τὰ πεδία διαλαμβανόντων, προλοχίζουσιν αὐτόθι τῶν ἱππέων ἕκ ὀλίγης, ἡρεμήσοντας, ἕως ἂν εἰς τὸ ἱππῆλατον οἱ διεξίοντες ἔλθοιεν. ὥς δ' οἱ πρῶτοι διεξῆλθον, ὠπιοδοφυλάκει μὲν

Machaeram, cum duabus legionibus et mille equitibus, incitante eum ad hoc Antonio. Caeterum Machaeras, Antigono eum sollicitante, praeter Herodis sententiam, pecunia corruptus, abiit, tanquam res ipsius exploraturus. Verum Antigonus suspectum habens quo veniret animo, eum ne quidem admisit, sed fundis impetitum repulit, et qua esset voluntate non dissimulabat. Cum autem Machaeras intelligeret Herodem sibi optima suasisse, seque peccasse consilio eius non obtemperando, in Emmauntem urbem se recepit: et in quoscunque Iudaeos in via incurrebat, illos iugulabat, siue hostes siue amicos, iratus ob ea, quae sibi acciderant. At rex istis exacerbatus Samariam petiit: nam illis de rebus ire decreuerat ad Antonium. nihil enim talibus fociis egere, qui ipsum magis, quam hostes, laederent: se etiam ad debellandum Antigonom satis esse. Machaeras vero eum comitatus, orabat, ut inaneat: atque si adeo ire cupiit, at fratrem suum Iosephum sibi adiunctum esse velit, dum Antigonom oppugnant. Ita Machaerae, cum vehementer rogaret, reconciliatur Herodes: et Iosepho cum exercitu illic relicto, monuit, ne periclitaretur, neque cum Machaera contenderet.

8. Ille autem ad Antonium properabat (oppugnabat enim Samosata, locum munitum apud Euphratem situm) cum equitibus et peditibus, qui ipsi in auxilium adessent. Cum autem Antiochiam peruenisset, et quamplurimos illic congregatos offendisset, qui ad Antonium ire magnopere volebant, prae metu tamen, ne se in via Barbari adorirentur multosque interficerent, proficisci non audebant, ipse eos cohortatus viae ducem se praebuit. Cum autem duabus mansionibus abessent Samosatis, illic quidem Barbari erant in insidiis locati, qui commeantes ad Antonium infestarent, qua vero sylvae clauderent aditus in campestria praestructae erant insidiae ab equitibus aliquamultis, tantisper quieturis, donec in loca patentia iretur ab iis, qui transitori erant. Vbi vero primi pertransierant, in

Ηρώδης, προσπίπτει δὲ ἐξαπιναίως οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας, ὄν-
 τες εἰς πεντακοσίας, καὶ τρεψαμένων τῆς πρώτης, ἐπιδρα-
 μῶν ὁ βασιλεὺς τῇ ῥώμῃ τῇ περὶ αὐτὸν παραχρῆμα μὲν
 ἀνακόπτει τὰς πολέμους. ἐπεγείρει δὲ τὸ τῶν οἰκείων φρό-
 νημα, καὶ θαρράλεως ἀπεργάζεται· καὶ τῶν πάλαι Φευγόν-
 των, ἐξ ὑποξοφῆς μαχομένων, ἐκτείνοντο πανταχόθεν οἱ
 Βάρβαροι. ἐπέκειτο δὲ ὁ βασιλεὺς ἀναγρῶν, καὶ τὰ διηρ-
 पासμένα, πολλὰ δ' ἦν σκευοφόρα καὶ ἀνδράποδα, πάντα
 ἀνασωσάμενος προήει. καὶ πλειόνων αὐτοῖς ἐπιτιθεμένων
 τῶν ἐν ταῖς δρυμῶσιν, οἳ πλησίον τῆς εἰς τὸ πεδίον ἐκβολῆς
 ἦσαν, καὶ τέτοις προσμίζας αὐτὸς μετὰ σίφους καρτερῶς τρέ-
 πεται, καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀποκτείνας, ἀδεᾶ τοῖς ἐπομένοις
 ὁδὸν παρεῖχεν. οἱ δὲ σωτῆρα καὶ προσάτην αὐτὸν ἀπεκάλουν.

Θ'. Επεὶ δὲ πλησίον τῶν Σαμοσάτων ἐγγυόνη, πέμπει
 τὸ φράτευμα ὑπαντησόμενον Ἀντώνιος σὺν τῷ οἰκείῳ κόσμῳ,
 τιμὴν Ηρώδῃ ταύτῃ ἀπονέμων, καὶ ἐπικερίας ἔνεκα. τὴν
 γὰρ τῶν Βαρβάρων ἡκικόει κατ' αὐτῶν ἐπίθεσιν. καὶ δὴ πα-
 ρόντα τε εἶδεν ἀσμένως, καὶ, τὰ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῷ πε-
 πλεγμένα μαθὼν, ἐδεξιᾶτο καὶ τῆς ἀρετῆς ἐθαύμαζεν, αὐ-
 τὸς τε περιλαβὼν αὐτὸν Ἀντώνιος ὡς εἶδεν ἀσμένως ἡσπάζε-
 το, πρῶτίμα τε ὡς νεωστὶ βασιλεῖα ἀποδείξας. Ἀντίοχος δὲ
 μετ' ἑ πολὺ τὸ ἔρυμα παραδόντος, καὶ διὰ τῆτο καυσάμε-
 νος τῷ πολέμῳ, Σοσίῳ μὲν Ἀντώνιος παραδίδωσι· παρακα-
 λουσάμενος δὲ Ηρώδῃ συμμαχεῖν, αὐτὸς ἐπ' Αἰγύπτῃ ἐχώ-
 ρει. καὶ Σόσιος μὲν δύο τάγματα, ἐπικερῆσαντα Ηρώδῃ,
 πρῶτιστα εἰς τὴν Ἰουδαίαν· αὐτὸς δὲ μετὰ τῷ πλειόνος
 στρατῷ ἠκολούθει.

Ι'. Εὐτυχὲς δ' ἦδη κατὰ τὴν Ἰουδαίαν τεθινῶς Ἰώσηπος
 τρόπῳ τέτῳ. λήθην μὲν ὦν αὐτῷ παρήγγειλεν ὁ ἀδελφὸς
 πρὸς Ἀντώνιον ἀνερχόμενος λαμβάνει. στρατοπεδευσάμενος
 δὲ ἀνὰ τὰ ὄρη· πέντε γὰρ αὐτῷ σπέρας Μαχαβεᾶ δόντος
 ἐπὶ Ἰεριχῶντος ἡπείγετο βεβλόμενος ἐκθερίσαι τὸν σῖτον αὐ-
 τῶν· καὶ νεοσυλλέκτῃ τῷ Ῥωμαῖς στρατεύματος ὄντος, καὶ
 πολέμων ἀπείρως ἔχοντος, καὶ γὰρ πολὺ ἐκ Συρίας ἦν κατε-

Herodem, qui nouissimis praesidio erat, ex improviso irruunt equites fere quingenti in insidiis dispositi; cumque eos, qui praecesserant, in fugam vertissent, rex, cum eo, quod circa se erat robore, in eos inuectus, hostem statim repulit. Qua re suorum animos erigit, et paulum a metu respirare facit: iisque, qui iam terga dederant, ad pugnam reuertentibus, magna ubique fiebat Barbarorum strages. Rex autem caede eos persequebatur: cumque erepta recuperasset, et in iis non exiguum iumentorum et mancipiorum numerum, viam, quam instituerat, perrexit. Et cum plures e saltibus, qui proxime erant ad exitum in planitiem, ipsos adorirentur, hos quoque ille valida suorum manu aggressus in fugam vertit, multisque illorum occisis, securum iis, qui sequerentur, iter praestitit. Illi vero servatorem eum et protectorem suum appellabant.

9. Postquam vero prope Samosata ventum est, exercitum ei occurrurum suo cum ornatu mittit Antonius, ut hunc Herodi tribueret honorem, pariterque auxilium suppeditaret. audierat enim Barbaros impetum in eos fecisse. Itaque et praesentia eius et adspectu laetatus est, et, ubi intellexit, quae in via ab eo facta erant, benigne eum excipiebat, et virtutem illius suspiciebat: ipseque eum, ut in conspectum venit, complexus Antonius alacriter admodum salutabat, maioremque ei honorem habebat, ut qui nuperrime eum regem creauerat. Cum autem Antiochus munimentum deditionem fecisset, et propterea finiretur bellum, Sosius illud tradit Antonius; cumque ei mandauisset, ut Herodem adiuuaret, ipse proficiscebatur in Aegyptum. Tum Sosius duas legiones Herodi auxiliares praemisit in Iudaeam; ipse cum maiori exercitu subsequerebatur.

10. Erat autem iam mortuus in Iudaea Iosephus in hunc modum. Illi quidem e memoria excidunt, quae ei mandauerat frater ad Antonium discedens. Cum vero apud montes castra posuisset (nam, quinque cohortibus ipsi a Machaera datis, properabat ad Hierichuntem, volens segetes eorum demetere) et Romanorum exercitus tyronum esset bellorumque inexpertus, quippe ex Syria magna

λεγμένον, ἐπιθεμένων αὐτόθι τῶν πολέμιων, ἀποληφθεὶς ἐν δυσχωραῖς, αὐτὸς τε ἀποθνήσκει· γενναίως μαχόμενος, καὶ τὸ σθένος πάν ἀπέβαλεν· ἐξ γὰρ σπῆρας διεφθάρσαν. κρατῖσας δὲ τῶν νεκρῶν Ἀντίγονος, ἀποτέμνει τὴν ἰσθήκην κεφαλὴν πεντήκοντα ταλάντων αὐτὴν ῥυομένην Φερῶρα τὰδελφῶ. καὶ μετὰ τῷτο ἀποσάντες Γαλιλαῖοι τῶν παρὰ σφίσι δυνατῶν, τὰς τὰς Ηρώδης φοροῦντας ἐν τῇ λίμνῃ κατεπόντωσαν· καὶ τῆς Ἰσθαίας πολλὰ ἐνεωτερίσθη. Μαχαρεῶς δὲ Γιτθᾶν χωρίον ἐξωχύρη.

ια'. Παρῆσαν δ' ἄγγελοι τῶν πεπραγμένων πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ ἐν Δάφνῃ τῆς Ἀντιοχείας ἐδήλωσαν αὐτῷ τὴν κατὰ τὸν ἀδελφὸν τύχην, προσδεχομένῳ μόντοι καὶ αὐτῷ διὰ τινος ὀνείρων ὄψεως, τρανῶς προφανήσας τὸν τῷ ἀδελφῷ θάνατον. ἐπειχθεὶς οὖν κατὰ τὴν πορείαν, ὡς κατὰ Λίβανον τὸ ὅρος γίνεται, ὡς ὀκτακοσίαις μὲν τῶν αὐτόθι προσλαβάνων, ἔχων δὲ καὶ Ῥωμαϊκὸν ἐν τάγμα, εἰς Πτολεμαῖδα παραγίνεται· καίκεῖθεν νυκτὸς ἀναστὰς μετὰ τῷ στρατῷ, προῆι διατῆς Γαλιλαίας. ὑπῆντων δ' οἱ πολέμιοι· καὶ κρατηθέντες τῇ μάχῃ, κατεκλείσθησαν εἰς χωρίον, ὅθεν ἦσαν ὠρηκότες τῇ προτεραίᾳ. προσβολὰς δὲ τὴν τετυθεν ἔωθεν ἐποιῆτο. καὶ πολλὰ χειμῶνος καταρραγέντος ἔδεν ποιεῖν θυνάμενος, ἀπάγει τὴν στρατιὰν εἰς τὰς πλησίον κώμας· ἐλθόντος δ' αὐτῷ παρ' Ἀντωνίας καὶ δευτέρου τάγματος, οἱ τὸ χωρίον ἔχοντες φοβηθέντες νυκτὸς ἐξέλιπον αὐτό. καὶ ὁ βασιλεὺς ἔσπευδεν ἐπὶ Ἰεριχῆντος, τιμωρήσασθαι κατὰ νοῦν ἔχων αὐτὸς ὑπὲρ τὰδελφῶ. ἐπεὶ δὲ κατέβευξεν, εἰσία μὲν τὰς ἐν τέλει· μετὰ δὲ τὴν συνουσίαν παρῆλθεν εἰς τὸ δωματίον ἀπολύσας τὰς παρόντας. ἐνταῦθα ἰδοίτις ἂν τῷ βασιλέως τὴν ἐκ τῷ Θεῷ εὐνοίαν. πίπτει μὲν γὰρ ἡ σῆγη τῷ οἰκήματος, ἔδενά δὲ ἀπολαβῆσα διεφθαιρεν. ὥςτε πάντας πισεύσαι τὸν Ηρώδην εἶναι Θεοφιλῆ, μέγαν ἔτω καὶ παράδοξον διαφυγόντα κίνδυνον.

ιβ'. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ τῶν πολέμιων ἑξακισχίλιοι, ἀπ' ἄκρων κατίοντες τῶν ἑρῶν εἰς μάχην, ἐφύβην τὰς Ῥωμαίους. οἱ

ex parte collectus, hostibus eum illic laceffentibus, in locis difficilibus interceptus, et ipse generose pugnans occumbit, et exercitum omnem amisit; sex enim cohortes perierunt. Atqui Antigonus occisorum potius Iosephi caput abscidit, Pherora eius fratre id quinquaginta talentis redimere volente. Posteaque Galilaei, cum a suis optimatibus descivissent, eos, qui ab Herode stabant, in lacum demersos necarunt: et multi in Iudaea rerum novarum studio tumultus exstiterunt. In eo autem Machaeras erat, ut Gittam castellum muniret.

11. Interea rerum gestarum nuncii ad Herodem venerunt: et apud Daphnen Antiochiae ei fratris fortunam retulerunt, expectanti quidem propter visa somniorum, quae ei fratris mortem manifesto praedicebant. Accelerato igitur itinere, postquam ad montem Libanum venit, assumentis fere octingentis eius loci hominibus, una cum Romana legione, quam habebat, Ptolemaidem se confert: et inde cum noctu movisset cum exercitu, per Galilaeam progressus est. Hostes autem ei ad dimicandum occurrebant: et praelio victi conclusi sunt in castellum, unde pridie fuerant profecti. Ita prima luce locum oppugnabat: sed magna coorta tempestate, agere cum nihil posset, exercitum in proximos pagos abducit. Cumque ad eum venisset ab Antonio altera legio, qui locum tenebant, territi eum noctu deserebant. Et rex ad Hierichuntem festinat, fratris necem ulcisci in animo habens. Postquam vero castra fecisset, primates ad coenam adhibuit: finitoque conuivio, cum illos, qui aderant, dimisisset, in cubiculum se recepit. Hic liceat alicui perspicere Dei erga regem benevolentiam. Et enim tectum coenaculi concidit, nec quenquam, quod nemo ibi comprehensus esset, exstinxit. Quo factum, ut omnes crediderint Herodem Deo carum esse, qui magnum adeo et inopinatum effugerat periculum.

12. Postridie autem sex hostium millia, de montium iugis descendente in pugnam, Romanos territabant: le-

δὲ γυμνῆται προσιόντες τοῖς παλτοῖς ἔβαλλον καὶ λίθοις τὰς περὶ τὸν βασιλέα ἐξεληλυθότας, αὐτόν τε παλτῶ τις παρὰ τὴν λαπάραν ἔβαλεν. Αντίγονος δ' ἐπὶ τὴν Σαμάρειαν πέμπει στρατηγόν, Πάππον ὄνομα, σὺν δυνάμει τινί, βεβλόμενος παραχρῆν τοῖς πολεμίοις δόξαν πολεμοῦντος ἐκ περιστάς. ἀλλ' ὁ μὲν Μαχαβεῖ τῷ στρατηγῷ παρεκάθητο· Ἡρώδης δὲ πέντε πόλεις παραλαβὼν τοὺς ἐγκαταλειφθέντας περὶ διχιλίας ὄντας ἐφόνησεν, αὐτάς τε τὰς πόλεις ἐμπρήσας ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὸν Πάππον. ἐστρατοπεδεύετο δ' οὗτος ἐπὶ κώμῃ Ἰσάνας καλεσμένην. καὶ πολλῶν αὐτῷ προσερόντων ἐκ τῆς Ἰεριχοῦντος καὶ τῆς Ἰσδαίας, ἐπεὶ πλησίον γίνεται, τῶν πολεμίων ἐπεξελθόντων αὐτοῖς ὑπὸ θάρσους, συμβαλὼν κρατῇ τῇ μάχῃ, καὶ τιμωρῶν τὰ δελφῶ, Φεύγασιν εἰς τὴν κώμην ἐπέκειτο κτείνων. πεπληρωμένων δὲ τῶν οἰκίων ὀπλιτῶν, καὶ πολλῶν ἀναφευγόντων ἐπὶ τὰς εἵγας, κρατεῖ τέτων· καὶ τὴν ὀρώφους τῶν οἰκῶν ἀνασκάπτων, ἔμπλεα τὰ κάτω τῶν στρατιωτῶν ἑώρα ἀθρόων ἀπειλημένων. τέττης μὲν οὖν πέτρας ἀνωθεν βάλλοντες σωρηδὸν ἐπ' ἀλλήλοις ἀνῆρουν. καὶ θέαμα τῷτο δεινότατον ἦν κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον, νεκρῶν τὸ πλῆθος ἀπείρων ἐκτός τῶν τευχῶν ἐπ' ἀλλήλοις κειμένων. τῷτο τὸ ἔργον μάλιστα τὰ φρονήματα τῶν πολεμίων ἐκλασεν, παραδοκέντων τὸ μέλλον. ἑωρῶντο γὰρ παμπληθεῖς πόρρωθεν συγγινόμενοι περὶ τὴν κώμην, οἱ τότε ἔφευγον· καὶ εἰ μὴ χειμῶν ἐπέχε βαθύς, ἦκεν ἂν καὶ ἐπὶ Ἰεροσόλυμα ἡ βασιλείως στρατιὰ, θαρρῶσα τῷ νενικηκέναι, καὶ τὸ πᾶν ἦν ἂν εἰσγασμένη. καὶ γὰρ Αντίγονος ἤδη τὴν παντελῆ φυγὴν ἐσκοπεῖ καὶ ἀπανάσασιν ἐκ τῆς πόλεως.

ἰγ'. Τότε μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, οὐσίας γὰρ ἦν, δειπνοποιῶσαι κελεύει τὸς στρατιώτας. αὐτός τε, ἐκεκμήκει γὰρ, εἰσελθὼν εἰς τι δωματίον, περὶ λυτρὸν ἦν. εἶθα καὶ κίνδυνος αὐτῷ μέγιστος συνέπεσεν, ὃν κατὰ Θεῶ πρόνοιαν διέφυγε. γυμνὸν γὰρ ὄντος αὐτοῦ, καὶ μετὰ παῖδος ἐνὸς ἀκολέθῃ ληομένου, ἐν τῷ ἐντὸς οἰκήματι τῶν πολεμίων τινὲς ὀπλισμένοι συμπεφευγότες αὐτόθι διὰ φόβον ἦσαν· καὶ μεταξὺ ληομένου,

visque armaturae milites, progressi, in regis stipatores, qui exierant, pila et lapides iaciebant, eique latus quidam pilo vulneravit. Antigonus vero ducem mittit in Samariam, nomine Pappum, cum nonnulla manu, volens hostibus opinionem creare, sese tanquam viribus superiorem bellum gerere. Atque ille Machaerae duci se opposuit: Herodes vero, captis quinque oppidulis, duo circiter hominum millia, quos ibi comprehenderat, interfecit, oppidisque incensis aduersus Pappum rediit. is autem castra habebat ad vicum Ifanas appellatum. Ac frequentibus ad eum tum ab Hierichunte tum ab Iudaea confluentibus; vbi prope hostes ventum est, cum illi audacter eum inuasissent, collatis signis praelio eos superat, et, vt fratri parentaret, fugientes in vicum cum caede persequabatur. Cumque domus armatis essent refectae, et multi in tecta refugerent, iis potitur: et euulsis domorum tabulatis, quae infra erant confertis militibus plena conspicit. Et hos quidem iactis superne saxis aceruatim conficiebant. adeoque nullum toto bello acerbius erat spectaculum, quam immensa mortuorum multitudo extra moenia in cumulos congesta. Atque haec res maxime fregit animos hostium, sollicitorum de futuro. Cernebatur enim procul ingens hominum vis coeuntium circa vicum, qui hoc conspicati refugiebant: et nisi hyemis asperitas prohibuisset, inuasisset Hierosolyma regis exercitus, victoria fretus; negotiumque peregisset. Iam enim fugam plane adornabat Antigonus, et ab vrbe discessionem.

13. Et tunc quidem rex (iam enim ferum erat) iussit milites coenatum ire; atque ipse, vtpote defatigatus, in cubiculum ingressus ad lauandum se parabat. vbi et maximum discrimen adiit, e quo tamen Dei providentia euasit. Cum enim ipse inermis esset et cum vno puero, qui ei pedissequus erat, lauaret in interiore domo, vbi hostium aliquot armati in fugam coniecti sese prae metu abdiderant: etiam inter lauandum vnus stricto gladio prodit

ὁ πρῶτος ἐπεξέρχεται ξίφος ἔχων γυμνὸν καὶ διὰ θυρῶν
χωρεῖ, καὶ μετ' αὐτὸν δεύτερος, καὶ τρίτος ὁμοίως ὀπλισμέ-
νοι, ἔδεν βλάψαντες τὸν βασιλέα ὑπ' ἐκπλήξεως, ἀγαπῶν-
τες δὲ τῷ μηδὲν αὐτοὶ παθόντες εἰς τὸ πρόθεν διακπεσῆν.
τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τὴν μὲν Πάππη κεφαλὴν, ἀνήρηται γὰρ, ἀπο-
κόψας Φερώρα ἔπειψε, ποιήν ανθ' ὧν ὁ ἀδελφὸς αὐτῇ πά-
θοι· ἔτος καὶ ἦν αὐτόχειρ ἐκεῖνα γεγενημένος.

ιδ'. Λήξαντος δὲ τῷ χειμῶνος, ἄρας ἐκείθεν ἐγγὺς Ιερο-
σολύμων ἔρχεται, καὶ πλησίον στρατοπεδεύεται τῆς πόλεως.
τρίτον δὲ αὐτὸ τῷ ἔτος ἦν ἐξ ἑ βασιλεὺς ἐν Ῥώμῃ ἀποδέ-
δαικτο. ἀναστρατοπεδευσάμενος δὲ, καὶ πλησίον ἰδῶν τῷ
τείχους κατὰ τὸ ἐπιμαχώτατον, πρὸ τῷ ἱερῷ καταστρατοπε-
δεύεται, προσβαλεῖν διεγνωνκώς, ὡς καὶ πρότερον ποτὲ Πομ-
πήιος. τρισὶ δὲ διαλαβὼν χάμασι τὸν τόπον κύργας ἀνίστη-
σι, πολλῇ τε χειρὶ πρὸς τὸ ἔργον χρώμενος, καὶ τέμνων τὴν
πέριξ ὕλην. πασακαταστήσας δὲ τοῖς ἔργοις τὰς ἐπιτηδεύσεις,
ιδρυμένης ἔτι τῆς στρατιᾶς, αὐτὸς εἰς Σαμάρειαν ἐπὶ τὸν γά-
μον ὤχετο, ἀξίόμενος τὴν Ἀλεξάνδρῃ τῷ Λεισοβέλλῃ θυγα-
τέρα. ταύτῃ γὰρ ἦν ἡγγυσημένος, ὥς μοι καὶ πρότερον
εἴρηται.

ΚΕΦ. ις'.

Ὡς Ηρώδης, Μαριάμμην γεγαμηκώς, μετὰ Σόσιον Ιεροσό-
λυμα κατὰ κράτος αἰρεῖ· καὶ ὡς ἡ τῷ Ἀσαμωναίων
ἀρχὴ παύεται.

ΜΕτὰ δὲ τὰς γάμους, ἦλθε μὲν διὰ Φοινίκης Σόσιος, προ-
εκπέμψας τὴν δύναμιν διὰ τῆς μεσογείας· ἦλθε δὲ καὶ ὁ
στρατηγός, πλῆθος ἔχων ἱππέων τε καὶ πεζῶν. παρεγένετο
δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς Σαμαρείτιδος, ἐκ ὀλίγον πρὸς τὸ
πάλαμ στρατὸν ἄγων· περὶ τρισμυρίας γὰρ ἦσαν. πάντες δὲ
ἐπὶ τὸ Ιεροσολύμων ἠθροίζοντο τείχος, καὶ διακείμενοι πρὸς
τῷ βορείῳ τείχει τῆς πόλεως, στρατία ἑνδεκα μὲν ἔσα τέλη
ἱπλικῶν, ἐξ δὲ χιλιάδες ἱππέων, ἅλλὰ τε ἐπιμερικὰ ἀπὸ

e latibulo et foras exit, deinde alter, itidemque tertius, similiter armati, adeo attoniti, ut regem ne quidem laeserint, contenti sine noxa sese ex aedibus proripere. Postero autem die Herodes Pappi caput, nam occisus erat, amputatum Pherorae misit, poenam repetens ob ea, quae fratri ipsius acciderant. nam et is eum sua manu interfecerat.

14. Hyeme autem finita, cum inde exercitum mouisset, Hierosolyma venit, et prope urbem castra facit. Illo vero annus idem tertius erat, ex quo Romae rex creatus fuerat. At cum inde castra mouisset et prope muros accessisset, qua parte urbs erat maxime expugnabilis, ea ante templum collocat, urbem oppugnare in animo habens, ut aliquando ante fecerat Pompeius: atque obsepto tribus aggeribus loco, turres erigit, magna manu ad id opus utens, et proximas arbores secans. Ac praefectis operi idoneis hominibus, sedente adhuc exercitu, ipse Samariam ad nuptias proficiscitur, filiam ducturus Alexandri Aristobuli filii. nam illa ei desponsata erat, ut iam antea me dictum est.

CAP. XVI.

Quomodo Herodes, Mariamne in uxorem ducta, una cum Sosio Hierosolyma vi expugnat: utque Asamonasorum principatus deficit.

POST nuptias autem venit per Phoenicem Sosius, praemissis per mediterranea copiis: post quas venit etiam dux ipse magnam habens equitum peditumque multitudinem. Ipse quoque rex aduenit a Samaritide, non paruum exercitum praeter veterem agens: quippe qui esset plus minus triginta millium. Isti autem omnes ad moenia Hierosolymorum conuenerunt, et a iuri parte septentrionali confederunt, exercitus ex undecim legionibus peditum et equitum millibus sex, praeter alia auxilia a

τῆς Συρίας. δύο δ' ἡγεμόνες, Σόσιος μὲν ὑπ' Ἀντωνίου σαλεῖς σύμμαχος, Ηρώδης δ' ὑπὲρ αὐτῶ, ὡς, Ἀντίγονον ἀφελόμενος τὴν ἀρχὴν, ἀποδειχθέντα ἐν Ρώμῃ πολέμιον, αὐτὸς ἀντ' ἐκείνῃ βασιλεύσκει κατὰ τὸ συγκλήτης δόγμα.

β'. Μετὰ πολλῆς δὲ προθυμίας καὶ ἐρίδος, ἅτε σύμπαντος ἡθροισμένῃ τῇ ἔθνει, οἱ Ἰσραῖλοι τοῖς περὶ τὸν Ηρώδην ἀντεπολέμουν, καταλειφθέντες ἐντὸς τῆς τείχους, πολλά τε ἐπεφήμεζον περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ πολλὰ ἐπ' εὐφροσύνῃ τῇ δῆμῳ, ὡς ῥυσομένην τῶν κινδύνων αὐτῆς τῇ Θεῷ. τὰ τε ἐκτὸς τῆς πόλεως ἀπεσκευάσαντο, ὡς μὴδ' ὅσα τροφὴ δύναμτος εἶναι ὑπολιπεῖν ἢ ἀνθρώποις ἢ ὑποζυγίοις, ληθείας τε λάθρα χρώμενοι ἀπορίαν παρέχον. ταῦτα δ' Ηρώδης συνιδὼν, πρὸς μὲν τὰς ληθείας τῆς ἐπικαιροτάτης τόπῃς προσλόχιζε· πρὸς δὲ τὰ ἐπιτήδεια πέμπων ὀπλιτικὰ τέλη, πόρρωθεν ἀγορὰν συνεκόμεζεν, ὡς ὀλίγῃ χρόνῳ πολλὴν ἀφθονίαν αὐτοῖς γενέσθαι τῶν ἀναγκαίων. ἤρτε δὲ, συχνῶς ἤδη πολλῆς χειρὸς ἐργαζομένης, καὶ τὰ τρία χώματα εὐπεστῶς· θέρους τε γὰρ ἦν, καὶ ἔδδεν ἐμποδὼν πρὸς τὴν ἀνάσασιν, ἢ ἀπὸ τῆς ἀέρος, ἢ ἀπὸ τῶν ἐργαζομένων. τὰ τε μηχανήματα προσάγοντες, κατέσειον τὸ τεῖχος, καὶ πάσαις ἐχρῶντο πείραις. ἢ μὴν ἐξέπληττον τῆς ἔνδον, ἀλλ' ἀντετεχνῶντο κακένοι πρὸς τὰ παρὰ τούτων γινόμενα ἔκ ὀλίγου· ἐπεκθέοντές τε, τὰ μὲν ἡμίεργα ἐντεπίμπερασαν, τὰ δὲ ἐξεργασμένα, εἰς τε χεῖρας ἰόντες, ἔδδεν κακίως Ῥωμαίων ἦσαν τὰς τόλμας, ἐπιστήμῃ δ' ἐλείποντο. πρὸς τε τὰς μηχανὰς ἀντετίχιζον, ἐρεπόμενων τῶν πρῶτων οἰκοδομημάτων, ὑπὸ γῆν τε ἀπαντῶντες μεταλλεύουσι διεμάχοντο· ἀκονοία δὲ τὸ πλέον ἢ προμηθεΐα χρώμενοι προσελιπάρουν τῷ πολέμῳ εἰς τῆς χάσας, καὶ ταῦτα μεγάλῃ στρατῷ περικαθημένῃ σφῶς, καὶ λιμῷ ταλαπωρέμενοι καὶ σπάνει τῶν ἐπιτηδείων. τὸν γὰρ ἐβδοματικὸν ἐνιαυτὸν συνέβη κατὰ ταυτὸν εἶναι. ἀναβαίνας δὲ ἐπὶ τὸ τεῖχος πρῶτον μὲν λογάδας εἴκοσι, ἔπειτα ἑκατοντάρχαι Σοσίῃ. ἤρθη γὰρ τὸ μὲν πρῶτον τεῖχος, ἡμέραις τεσσαράκοντα, τὸ δὲ δευτέρου πεντεκαίδεκα, καὶ τινες τῶν περὶ τὸ ἱερὸν ἐνεπρηγόησαν τοῦτον

Syria. Duces vero duo erant, Sosius ab Antonio missus in auxilium, et Herodes pro seipso, ut, Antigono de principatu deiecto, (quippe qui Romae hostis declaratus esset) ipse pro illo regnaret ex senatusconsulto.

2. Iam vero Iudaei magno animo et contentione (utpote uniuersa gente congregata) Herodi repugnabant, intra moenia conclusi; multaue circa templum iactabant, et populo fausta ominabantur, tanquam Deo eos periculo liberaturo; neque non extra urbem omnia sustulerunt, ut nec alimenta relicta essent hominibus aut iumentis, et clandestinis latrociniiis hosti difficultatem afferebant. Cum autem Herodes ista animaduertisset, aduersum latrocinia locis opportunis insidias disponebat: atque, ad necessaria missis armatorum legionibus, forum rerum venalium e longinquo comportabat, ita ut breui tempore magna omnium, quibus opus esset, copia abundauerint. Iam vero, cum multa manus continenter in opere versaretur, facile perfecti sunt tres aggeres: nam et aestas erat, nihilque ad structuram impediementi aut ab aëris intemperie aut ab iis, qui operam conferebant. Itaque, admotis machinis, muros quatiunt et omnia experiuntur. Nec tamen perterrebantur, qui erant intus, quin excogitabant et ipsi contra ea, quae ab oppugnatoribus fierent, non pauca; et eorum opera excursionibus partim inchoata partim perfecta incendebant; et ad manus venientes nihilo Romanis inferiores erant audacia, sed ingenio superabantur. Quin et aduersus machinas dirutis priuatis aedificiis alia exstruebant, et sub terra cuniculos agentibus occurrentes pugnabant: ac desperatione magis quam prouidente consilio videntes, bellum ad extremum persequabantur, idque magno licet exercitu circumfessi, et fame rerumque necessariorum penuria laborantes. nam contigit, ut in idem tempus congrueret annus Sabbaticus. Tandem muros conscendit, primum quidem lecti homines viginti, deinde Sosii centuriones. expugnatus enim erat primus murus quidem quadraginta diebus, secundus vero quindecim, et quaedam circa templum porticus combustae erant; quas

ὡς Ἡρώδης Αντίγονον ἐμπρῆσαι διέβαλλε, μῖσος αὐτῷ
πραγματευόμενος παρὰ τῶν Ἰουδαίων γενέσθαι. ἡρημένῳ δὲ
τῷ ἔξωθεν ἱερῷ καὶ τῆς κάτω πόλεως, εἰς τὸ ἔσωθεν ἱερὸν καὶ
τὴν ἄνω πόλιν Ἰουδαῖοι συνέφυγον. δεισαντές τε, μὴ διακω-
λύσωσιν αὐτῆς οἱ Ῥωμαῖοι τὰς καθημερινὰς θυσιὰς ἐπιτε-
λεῖν τῷ Θεῷ, πρὸςβεύοντα ἐπιτρέψαι παρακαλῶντες δύμα-
τα αὐτοῖς μόνον εἰσχομίσσεσθαι. ὁ δ' ὡς ἐνδωσόντων αὐτῶν
συνεχώρει ταῦτα. καὶ ἐπεὶ μηδὲν ἑώρα γινόμενον παρ' αὐτῶν
ὧν ὑπενόει, ἀλλ' ἰχυρῶς ἀντέχοντας ὑπὲρ τῆς Αντιγόνης βασι-
λείας, προσβαλὼν κατὰ κράτος εἰλε τὴν πόλιν, καὶ πάντα
εὐθύς ἦν φόνῳ ἀνάπλεα· τῶν μὲν Ῥωμαίων ἐπὶ τριβῇ τῆς
πολιορκίας διωργισμένων, τοῦ δὲ περὶ Ἡρώδην Ἰουδαίου μηδὲν
ὑπολιπεῖν σπεύδοντος ἀντίπαλον. ἐσφάττοντο δὲ συνεχῆς ἐν
τε τοῖς σενωποῖς καὶ κατὰ τὰς οἰκίας συνωθούμενοι, καὶ τῷ
ναῷ πρὸςφεύγοντες. ἦν τε οὔτε νηπίων οὔτε γέρας ἔλεος, οὔ-
τε γυναικῶν ἀδελφείας Φειδῶ· ἀλλὰ καὶ τοὶ περιπέμποντος
τῷ βασιλέως, καὶ Φεῖδεσθαι παρακαλῶντος, ὕδεις ἐκράτησε
τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μεμνηότες, πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξή-
σαν. ἔνθα καὶ Αντίγονος, μήτε τῆς πάλας μήτε τῆς τότε
τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ἀπὸ τῆς βάρεως, προσπί-
πτει δὲ τοῖς Σισίῳ ποσί. κακῆνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας
πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεκρότησε μὲν ἀκρατῶς, καὶ Αντιγό-
νην ἐκάλεσεν· ὃ μὲν ὡς γυναῖκά γε Φερεῖας ἐλεύθερον ἀφῆ-
κεν, ἀλλ' ὁ μὲν δεθείς ἐφυλάττετο.

γ'. Πρόνοια δ' ἦν Ἡρώδῃ κρατοῦντι τῶν πολεμίων, τῷ
κρατῆσθαι καὶ τῶν ἀλλοτριοφύλων συμμαχῶν. ὥρμητο γὰρ
τὸ ξενικὸν πλῆθος ἐπὶ Θεῶν τῷ τε ἱερῷ καὶ τῶν κατὰ τὸν
ναὸν ἀγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς μὲν παρακαλῶν, τοῖς δὲ
αἰπειλῶν, ἔτι δ' ὅς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστειλεν, ἥττης χαλε-
πωτέρην ἐγύμνησε τὴν νίκην, εἴ τι τῶν ἀθεάτων παρ' αὐτῶν
ὀφθείη. δικαίαι τε καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἀρπαγὰς,
πολλὰ διατενόμενος πρὸς Σισίον, εἰ χρημάτων τε καὶ ἀν-
δρῶν Ῥωμαῖοι τὴν πόλιν κενώσαντες καταλείψουσιν αὐτὸν
ἐρημίας βασιλέα, καὶ ὡς ἐπὶ τοσούτῳ πολιτῶν φόνῳ βραχὺ

postea Herodes ab Antigono incensas calumniabatur, data industria, ut eum Iudaeorum invidia grauaret. Expugnato exteriore templo et vrbe inferiore, Iudaei in templum interius et urbem superiorem confugerunt. veritique, ne a Romanis quotidiana Deo sacra peragere prohiberentur, legatos miserunt, qui postularent, ut eis victimas tantum introducere permetteretur. Ille vero petitioni concessit, deditionem facturos arbitratus. Ast ubi nihil ab eis eorum, quae suspicabatur, fieri videbat, sed eos fortiter pro Antigoni regno propugnare, urbem aggressus vi cepit, atque omnia protinus plena caedibus erant; Romanis ob obsidionis moram iratis, Herodianis vero Iudaeis nullum aduersarium relinquere studentibus. Ita densi in angustibus, et per domos conuulsi, et in templo, in quod refugerant, iugulabantur. nec paruulorum nec senum miserum est; nec mulieribus, utpote viribus imbecillis, parcobatur: ac quamuis rex undique mitteret, et, ut parceretur, oraret, nemo dextram continebat, sed tanquam rabiosi in omnem aetatem saeuierunt, adeoque Antigonus, neque prioris neque praesentis fortunae memor, ex arce descendit, Sosioque ad pedes accidit. Atque ille nihil miseratus mutata eius fortunam, intemperanter ei insultauit, et Antigonom appellauit: non tamen ut feminam custodia liberum emisit; sed in vinculis quidem ipse asservabatur.

3. Herodl autem curae erat, postquam hostes superauerat, alienigenarum auxilium vim coercere et moderari. Cum impetu enim ferebatur peregrinorum militum vulgus ad templum sacrasque templi res adspiciendas. Vtrum rex partim precibus, partim minis, nonnullos etiam armis repressit, victoriam clade grauiorem existimans, si quid eorum cerneretur, quae ne ab illis quidem adspici fas est. Quin et urbem diripi prohibebat, cum Sosium etiam atque etiam interrogasset, utrum Romani, vrbe pecuniis virisque exinanita, regem se solitudinis essent relicturi: quippe se vel totius orbis imperium tam multorum ciuium

καὶ τὴν τῆς οἰκυμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρίνει. τῷ δὲ ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἀρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ἐπιτρέπειν Φαμένῃ, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τῶν ιδίων χρημάτων τὰς μισθὰς ἑκάστοις. ἔτω τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πόλιν, τὰς ὑποχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκασον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τῆς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δ' αὐτὸν ἐδωρήσατο Σόσιον, ὡς πάντας ἀπελθεῖν χρημάτων εὐποροῦντας.

δ'. Τῷτο τὸ πάθος συνέβη τῇ Ἱεροσολυμιτῶν πόλει, ὑπατεύοντος ἐν Ρώμῃ Μάρκου Ἀγρίππα καὶ Κανινίῃ Γάλλῃ, ἐπὶ τῆς πέμπτης καὶ ὀγδοηκοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ολυμπιάδος, τῷ τρίτῳ μηνί, τῇ ἑορτῇ τῆς νηθείας, ὥσπερ ἐκ περιτροπῆς τῆς γενομένης ἐπὶ Πομπηίᾳ τοῖς Ἰσθαίοις συμφορᾶς. καὶ γὰρ ὑπ' ἐκείνης τῇ αὐτῇ ἐάλωσαν ἡμέρα, μετὰ ἔτη εἰκοσικαθεκτά. Σόσιος δὲ, χρευσθὲν ἀναθέμενος τῷ Θεῷ τέφανον, ἀνέζευξεν ἀπὸ Ἱεροσολύμων, Ἀντίγονον ἄγων δεσμώτην Ἀντωνίῳ. δέσας δὲ Ηρώδης, μὴ Φυλαχθεὶς Ἀντίγοις ὑπ' Ἀντωνίᾳ, καὶ κομιθεὶς εἰς Ρώμην ὑπ' αὐτῇ δικαιολογήσεται πρὸς τὴν σύγκλητον, ἐπιδεικνύς αὐτὸν μὲν ἐκ βασιλείων, Ηρώδην δὲ ιδιώτην, καὶ ὅτι προσῆκεν αὐτῷ βασιλεύειν τῆς παῖδας διὰ τὸ γένος, εἰ καὶ αὐτὸς εἰς Ρωμαίῃς ἐπεξήμαρτε· ταῦτα φοβόμενος, πολλοῖς χρήμασι πείθει τὸν Ἀντώνιον ἀνελεῖν τὸν Ἀντίγονον. ἔ γενομένης, τῷ δέξας μὲν Ηρώδης ἀπαλλάσσεται· παύεται δ' ἔτιως ἢ τῷ Ἀσαμωναίᾳ ἀρχὴ μετὰ ἔτη ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἔξ. οἶκος λαμπρὸς ἦν, καὶ διάσημος γένος ἑνὲκα καὶ τῆς ἱερατικῆς τιμῆς, ὧν τε ὑπὲρ τῷ ἔθνους οἱ γονεῖς αὐτῷ διεπράξαντο. ἀλλ' ἔτοι μὲν, διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους εἰρήνην, τὴν ἀρχὴν ἀπέβαλον· μετέβη δ' εἰς Ηρώδην τὸν Ἀντιπάτρεα, οἰκίας ὄντα δημοτικῆς, καὶ γένος ιδιωτικῆς, καὶ ὑπακύνοντος τοῖς βασιλεῦσι. καὶ τῷτο μὲν τὸ τέλος τῆς Ἀσαμωναίων γενεᾶς παρελήφαμεν.

eade non emendum esse putare. Cumque ille pro ob-
 dionis labore praedam se militibus merito concedere dixis-
 set, respondit Herodes, se sua pecunia mercedem singulis
 numeraturum. atque ita reliqua vrbe redempta, promissum
 praestitit. Nam et singulos milites magnifice, et duces
 pro rata parte, et Sosium plane regie muneratus est, ita
 ut omnes diuitiis aucti et locupletati discederent.

4. Haec vrbi Hierosolymitarum accidit clades, Mar-
 co Agrippa et Caninio Gallo consulibus, Olympiade cen-
 tesima et octogesima quinta, mense tertio, ieiunii solen-
 nitate, tanquam recurrente in idem temporis momentum
 illata Iudaeis a Pompeio calamitate. nam et eodem die ab
 illo post septem et viginti annos Hierosolyma capta fue-
 rant. Sosius vero, corona aurea Deo consecrata, Hiero-
 solymis profectus est, Antigonus vinculum ducens ad An-
 tonium. Veritus autem Herodes, ne ab Antonio seruatus
 Antigonus et ab eo Romam perductus causam suam apud
 senatum ageret, ostendens se quidem regia stirpe, Hero-
 dem vero hominem priuatum, quodque ad filios suos, li-
 cet ipse in Romanos deliquerit, nascendi sorte regnare per-
 tineat: ista metuens multa pecunia persuasit Antonio, ut
 Antigonus necaret. Quo facto Herodes quidem metu
 liberatur. ita vero desit domus Asamonaeci principatus,
 postquam centum viginti sex annos durauit. Haec domus
 clara fuit et illustris, tum generis nobilitate et honore pon-
 tificis, tum rebus per eius maiores pro natione gestis. Ve-
 rum hi, propter mutuas dissensiones, principatum amise-
 runt; isque ad Herodem translatus est, Antipatri filium,
 hominem plebeiae familiae, et generis priuati, et regibus
 subiecti. Atque hunc quidem Asamonaecae familiae exi-
 tum a maioribus accepimus.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΑΙΟΝ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ιη'.

- α'. **Ω**Σ ΛηΘείσης τῆς Ιεροσολυμιτῶν πόλεως ὑπὸ Σοσίαν καὶ
 Ηρώδης, Αντώνιος μὲν Αντίγονον ἐπελέμισεν ἐν Αντιοχείᾳ.
 Ηρώδης δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα τῶν ἐκείνῃ Φίλων πρώ-
 τας Ιεροσολυμιτῶν ἐπανείλετο, καὶ τὴν πόλιν ἡγευρολόγησεν.
- β'. Ον τρόπον Τεκανός, ὁ πρῶτος βασιλεὺς Ισδαίων καὶ ἀρ-
 χιερεὺς, ἀφειθείς ὑπὸ τῆ τῶν Πάρθων βασιλείᾳ Λεσάνης,
 πρὸς Ηρώδην ὑπέστρεψεν.
- γ'. Ως Ηρώδης Αριτίβαλον, τὸν τῆς γυναικὸς Μαριάμνης
 ἀδελφόν, ἀρχιερεῖα καταστήσας, μετ' ἃ πολὺ διαφθαρῆ-
 ναι παρεσκεύασεν.
- δ'. Ως Κλεοπάτρα τῇ τῶν Ισδαίων καὶ Λεσίων ἐπιβαλεύου-
 σα βασιλείᾳ, μέρη λαβῶν αὐτῶν ἴχυσε παρ' Αντωνίας.
- ε'. Κλεοπάτρας εἰς τὴν Ισδαίαν παρεσία.
- ς'. Ως Ηρώδης ἐπολέμησεν Λεταν, καθ' ὃν καιρὸν Αντώνιος
 ὑπὸ Καίσαρος ἐν τῇ κατ' Ακτιον νικᾷται μάχῃ.
- ζ'. Περὶ τῆ γενομένης σεισμῆ κατὰ τὴν Ισδαίαν, καὶ τῆς
 φθορᾶς τῶν ἀνθρώπων καὶ βοσκημάτων.
- η'. Λόγος Ηρώδης πρὸς τῆς Ισδαίας ἀθυμοῦντας πρὸς τὰ
 πάθη καὶ τὴν ἥτταν τὴν γενομένην.
- θ'. Ως ἀνάγκην ἔχων Ηρώδης ἀπείναι πρὸς Καίσαρα νου-
 κηκότα, διέφθειρεν Τεκανόν· καὶ ὡς ἔχρει παρὰ Καίσα-
 ρος τὴν βασιλείαν, καὶ παρέπεμψε αὐτὸν ἐπ' Αἴγυπτον.
- ι'. Ως Ηρώδης ἀφικόμενος εἰς Αλεξάνδρειαν ὑπὸ Καίσαρος
 πολλὰ φιλοφρονεῖς ἐτιμήθη.
- ια'. Ως ἐπανελθὼν ὁ αὐτὸς ἐξ Αἰγύπτου ψευδέσι διαβολαῖς
 παρωξύνθη τὴν γυναῖκα Μαριάμνην ἀποκτεῖναι.
- ιβ'. Περὶ τῆ λιμῆ κατὰ τὴν Ισδαίαν καὶ Συρίαν γεγονότος,
 καὶ ὡς διέσωσε τὰ πλήθη καὶ τὰς πόλεις Ηρώδης.
- ιγ'. Περὶ κτίσεως πόλεων Ἑλληνίδων, ὡς Ηρώδης ὁ βασιλεὺς
 περιβλέπτως ἐποίησατο.
- ιδ'. Ως Ηρώδης, καθελὼν εἰς ἅπαν τὸν ἀρχαῖον τῶν Ισδαίων
 ναόν, ἄλλον αὐτ' ἐκείνῃ ἀνέστησε μετὰ παρολκὴν ἐτῶν
 ἑξακοσίων, διπλαῦν τοῖς μέτροις ὑπάρχοντα.

FLAVII IOSEPHI
ANTIQUITATVM IYDAICARVM LIBER
DECIMVS QVINTVS.

Continet hic liber tempus annorum XVIII.

1. **Q**uomodo, Hierosolymis a Soso et Herode expugnatis, Antonius Antigouum securi feruit apud Antiochiam, et Herodes quadraginta quinque ex eius amicis, Hierosolymitarum primos interfecit, et pecuniam ab urbe exegit.
2. Quo pacto Hyrcanus, antea Iudaeorum rex et pontifex, a Parthorum rege Arsace dimissus ad Herodem rediit.
3. Quomodo Herodes Aristobulum, Mariamnes uxoris suae fratrem, pontificem constituit, et non multo post interficiendum curauit.
4. Quomodo Cleopatra Iudaeorum et Arabum regnis insidians, partem eorum ab Antonio impetrat.
5. Cleopatrae in Iudaeam aduentus.
6. Quomodo Herodes bellum infert Arctae, quo tempore Antonius a Caesare pugna Actiaca debellatur.
7. De terrae motu, qui in Iudaea accidit; et internecione hominum et iumentorum.
8. Herodis concio ad Iudaeos aduersis casibus et clade iis allata perterritos.
9. Quomodo Herodes, ad Caesarem ire necesse habens, Hyrcanum interfecit: utque a Caesare regnum obtinuit, ipsumque in Aegyptum deduxit.
10. Quomodo Herodes, Alexandriam profectus, a Caesare, quem multa cum elegantia excepit, honoratus est.
11. Quomodo ille ipse ex Aegypto reuersus falsis calumniis ad uxorem Mariannem interficiendam incitatus est.
12. De fame, quas fuit in Iudaea et Syria: et quomodo Herodes populi et ciuitatum saluti prospexit.
13. De exstructione urbium Grascarum, quas Herodes rex speciosas admodum fecit.
14. Quomodo Herodes, diruto veteri Iudaeorum templo, aliud pro eo exstruxit, postquam annos sexcentos durauerat, magnitudine duplum eius.

ΚΕΦ. α΄.

Περὶ Παλλίωνος καὶ Σαμείας. Ηρώδης τῶν Αντιγόνος Φίλωνος
 πρώτους ἀναγεῖν, καὶ τὴν πόλιν ἀργυρολογεῖν. Αν-
 τώνιος πελεκίξει Αντίγονον.

ΣΟΣΙΟΣ μὲν οὖν καὶ Ηρώδης ὡς κατὰ κράτος ἔλαβον Ιε-
 ροσόλυμα, καὶ πρὸς τούτοις αἰχμάλωτον Αντίγονον, ἢ
 πρὸ ταύτης ἡμῖν ἐδήλωσε βίβλος. τὰ δὲ ἐκείνοις συνεχῇ νῦν
 ἐρεῖμεν. ἐπειδὴ δὲ τῆς ὅλης Ιουδαίας ἐνεχειρίσθη τὴν ἀρχὴν
 Ηρώδης, τῷ κατὰ τὴν πόλιν πλήθους ὅσοι μὲν ἦσαν ιδιωτεύον-
 τες ἔτι τὰ ἐκείνη φρονῶντες, ἐν προαγωγῇ τῆς ἐποιεῖτο,
 τῆς δὲ τὰ τῶν ἐναντίων ἐλομένους ἐκ ἐπέλιπε τιμωρῆμενος
 καὶ κολάζων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἐτιμῶντο δὲ μάλιστα παρ'
 αὐτῷ Παλλίων ὁ Φαρισαῖος καὶ Σαμέας ὁ τῆς μαθητῆς.
 πολιορκημένων γὰρ τῶν Ιεροσολύμων, ἔτοι συνεβέβλευν τοῖς
 πολίταις δέξασθαι τὸν Ηρώδη, ἀνθ' ὧν καὶ τὰς ἀμοιβὰς
 ἀπελάμβανον. ὁ δὲ Σαμέας ἕτος, καὶ κρινομένης ποτὲ Ηρώδης
 τὴν ἐπὶ θανάτῳ, προεῖπεν ὀνειδίζων Τερκανῷ καὶ τοῖς δικά-
 ζουσιν, ὡς περισσώδεις Ηρώδης ἅπαντας αὐτῆς μετελεύσειται.
 καὶ τὸτο χρόνῳ πρῆβη, τῷ Θεῷ τῆς λόγους αὐτῷ τελειώ-
 σαντος.

β'. Εὐ δὲ τῷ τότε κρατήσας τῶν Ιεροσολύμων, πάντα
 συνεφέρει τὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ κόσμον· ἔτι καὶ τῆς εὐπρέπας
 ἀφαιρέμενος, καὶ συναγαγὼν πληθὺς ἀργυρεῖς καὶ χρυσίαις,
 παντὶ τῷ τὸν Αντώνιον ἐδωρεῖτο καὶ τῆς περὶ αὐτὸν φίλης.
 ἀπέκτενε δὲ τεσσαράκοντα πέντε τῆς πρώτης ἐκ τῆς αἰρέ-
 σεως Αντιγόνος, Φύλακας περιτῆσας ταῖς πύλαις τῶν τευχῶν,
 ἵνα μὴ τι συνεκκομιθῇ τοῖς τεθνεώσι. καὶ τῆς νεκρῆς ἡρώ-
 νων, καὶ πᾶν τὸ εὐρισκόμενον ἀργύριον, ἢ χρυσίον, ἢ τι κειμή-
 λιον, ἀνεφέρειτο τῷ βασιλεῖ. πέραις τε κακῶν ἔδεν ἦν. τὰ
 μὲν γὰρ ἢ πλεονεξία τῷ κρατοῦντος διεφέρει ἐν χρεῖα γενο-
 μένῃ, τὴν δὲ χώραν μένειν ἀγεώργητον τὸ ἐβδοματικὸν ἡνάγ-
 καζεν ἕτος. ἐνεστήκει γὰρ τότε, καὶ σπείρειν ἐν ἐκείνῃ τὴν

CAP. I.

De Pollione et Samea. Herodes primos amicorum Antigonii interficit, et pecuniam ab urbe exigit: Antonius Antigonum securi ferit.

VT quidem Sosius et Herodes Hierosolyma vi ceperint, et Antigonum captiui fecerint, superiore libro declarauimus: quae vero illis cohaerentia sunt nunc persequemur. Postquam autem Herodes totius Iudaeae principatum adeptus est, quicumque ex urbana multitudine priuati homines adhuc ab ipsius partibus stabant, eos ad honores promouebat, qui vero ab aduersariis faciebant, eos quotidie vlcersi et suppliciis afficere non intermittebat. Erant autem apud eum in praecipuo honore Pollio Pharisaeus et Sameas eius discipulus. nam hi duo, obsessis Hierosolymis, ciuibus consuluerant, vt Herodem in urbem admitterent: quam ob rem gratiam ab eo consequerantur. Idem vero ille Sameas, cum Herodes olim in capitis iudiciu[m] vocaretur, exprobrandi causa Hyrcano et iudicibus praedicebat, Herodem conseruatum ipsos omnes vlturum esse. id quod temporis processu accidit, Deo faciente, vt verba eius comprobaret euentus.

2. Tunc igitur Hierosolymis potitus Herodes, omnia regia ornamenta congeriebat, et insuper locupletibus spoliatis, magnam argenti auriue vim contraxit, et his omnibus Antonium eiusque familiares donabat. Interfecit etiam quadraginta quinque primos Antigoniarum partium, constitutis ad murorum portas custodiis, ne quid cum inortuis efferretur. Neque non mortui excutiebantur, et quicquid erat inuentum argenti, aut auri, aut rerum pretiosarum, ad regem referebatur. denique malorum modus erat nullus: partim propter summam dominantis, qui indigeret, auaritiā; partim quod terram incultam manere cogebat annus septimus. tunc enim instabat, et in illo nobis ne terram seramus interdictum

γῆν ἀπγορευμένον εἶναι ἡμῖν. Ἀντώνιος δὲ, λαβὼν αἰχμάλωτον τὸν Ἀντίγονον, δέσμιον ἔγνω μέχρι τῆ θριάμβῃ φυλάττειν. ἐπεὶ δ' ἤκυσσε νεωτερίζειν τὸ ἔθνος, καὶ τῷ πρὸς Ἡρώδην μίσῃς εὐνοῦν Ἀντιγόνῳ διαμένον, ἔγνω τῆτον ἐν Ἀντιοχείᾳ πελεκίσαι· χερδὸν γὰρ ἑδαμῶς ἡρεμῆν ἡδύναντο Ἰουδαῖοι. μαρτυρεῖ δὲ μὲ τῷ λόγῳ Στράβων ὁ Καππαδόξ λέγων ὅτως. "Ἀντώνιος μὲν Ἀντίγονον τὸν Ἰουδαῖον ἀχθέντα εἰς Ἀντιόχειαν πελεκίζει· καὶ ἔδοξε μὲν ὅτος πρῶτος Ρωμαίων βασιλέα πελεκίσαι, ἐκ οἵηθεις ἕτερον τρόπον μεταθεῖναι ἂν τὰς γνώμας τῶν Ἰουδαίων, ὥς τε δέξασθαι τὸν ἀντ' ἐκείνῃ καθεστημένον Ἡρώδην. εὐδὲ γὰρ βασανιζόμενοι βασιλέα αὐτὸν ἀναγορεύειν ὑπέμειναν, ὅτως μέγα τι ἐφρόνου περὶ τοῦ πρώτου βασιλέως. τὴν οὖν αἰτιμίαν ἐνόμισε μειώσκειν τῆς πρὸς αὐτὸν μνήμης, μειώσκειν δὲ καὶ τὸ πρὸς Ἡρώδην μῖσος." ταῦτα μὲν ὁ Στράβων.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Τρεανὸς ὑπὸ τῶν Πάρθων ἀφεθείς πρὸς Ἡρώδην ὑπὸ τρεψεν· οἷά τε ἔπραττεν Ἀλεξάνδρῃ, ὅτε Ἀνάνηλον ἀρχιερεὰ ἐπιδειχθῆναι ἠκηκόει.

ΚΑταχόντος δὲ τὴν βασιλείαν Ἡρώδης, πυθόμενος Τρεανὸς ὁ ἀρχιερεὺς, ἦν δὲ παρὰ Πάρθοις αἰχμάλωτος, ἀφικνεῖται πρὸς Ἡρώδην τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολυθείς τρόπῳ τοιούτῳ. Βαρεζαφάρενης καὶ Πάκορος οἱ τῶν Πάρθων στρατηγοί, λαβόντες αἰχμαλώτας, Τρεανὸν τὸν πρῶτον ἀρχιερεὰ γενόμενον εἴτα βασιλέα, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδης Φασάηλον, εἰς Πάρθους ἀνῆγον. καὶ Φασάηλος μὲν ἔφερων τὴν ἐν τοῖς δεσμοῖς αἰχμήν, πάσης δὲ ζωῆς κρείττονα τὸν μετὰ δόξης ἡγούμενος θάνατον, αὐτὸς ἑαυτῇ γίνεται Φονεὺς, καθὼς προεῖπεν.

β'. Τρεανῷ δ' ἀναχθέντι, Φεαάτης ὁ τῶν Πάρθων βασιλεὺς ἐπ' αὐτὸν ἐπισεικέτερον προσηνέχθη, τὸ τῆς εὐγενείας αὐτῷ διάσημον προπεπυσμένος. διὰ τῆτο δεσμῶν μὲν ἀφῆ-

est. Antonius autem, cum captivum cepisset Antig-
 num, decreuerat vsque ad triumphum seruare victum.
 Sed cum audiret rebus nouis studere gentem, et prae He-
 rodis odio beneuolentiam erga Antigonom retinere, sta-
 tuit eum Antiochiae securi ferendum: alioquin quiescere
 Iudaei minime poterant. verbisque meis testimonium per-
 hibet Strabo Cappadox, ita dicens: "Antonius Antigo-
 num Iudaeum Antiochiam perductum securi ferit: et
 "hic quidem Romanorum primus visus est regem securi
 "percussisse; ratus non posse alia via flecti Iudaeorum ani-
 "mos, vt Herodem in illius locum susceptum pro rege
 "agnoscerent. nam ne tormentis quidem adigi poterant, vt
 "eum regem appellarent; adeo magna illis opinio erat de
 "priori rege. Fore igitur existimauit, vt memoria eius
 "ignominia sensim minueretur, et odium illorum in
 "Herodem paulatim mitigaretur. Atque haec quidem
 "Strabo.

CAP. II.

*Quomodo Hyrcanus a Parthis dimissus ad Herodem rediit:
 quaeque moliebatur Alexandra, quando Ananestum pon-
 tificem creari audiuerat.*

CVM autem Herodem regnum occupasse fama accepis-
 set Hyrcanus pontifex, tum enim apud Parthos captiuus
 erat, ad Herodem venit, captiuitate liberatus in hunc mo-
 dum. Barzapharnes et Pacorus Parthorum duces cum
 Hyrcanum, qui primo pontifex factus est et deinde rex,
 et fratrem Herodis Phasaëlum captiuos fecissent, eos ad
 Parthos abducebant. Et Phasaëlus quidem non ferens in
 vinculis per dodecus vitam agere, et cum gloria mori sa-
 tius esse ducens, quam quomodocunque viuere, ipse sua
 se manu iugulauit, sicuti iam ante diximus.

2. Hyrcano vero ad Parthos deducto, Phraates Par-
 thorum rex, cum generis eius nobilitatem audiisset, cle-
 mentius eum tractauit. atque ideo eum e vinculis dimisit,

ἦκεν, ἐν Βαβυλῶνι δὲ κατὰ γένοισιν παρεῖχεν, ἔνθα καὶ πλῆθος ἦν Ἰουδαίων. ἔτοι τὸν Τερκανὸν ἐτίμων ὡς ἀρχιερεῖα καὶ βασιλεία, καὶ πᾶν τὸ μέχρις Εὐφράτης νεμόμενον Ἰουδαίων ἔθνος· τῷ δ' ἦν ἀγαπητὰ ταῦτα. πυθόμενος δὲ τὸν Ηρώδην παρελθόναι τὴν βασιλείαν ἀντιμεταχωρεῖν ταῖς ἐλπίσιν, ἐξ ἀρχῆς τε φιλοσόφως διακείμενος, καὶ τῆς χάριτος ἀπομνησθεῖσθαι προσδοκῶν, ὅτι κρινόμενον, καὶ μέλλοντα θανάτῳ ζημιῶσθαι, τῷ κινδύνῳ καὶ τῆς κολάσεως ἐρρύσατο. λόγους οὖν προσεφέρετο τοῖς Ἰουδαίοις, ἵνα παρ' αὐτὸν ἐσπυδακῶσι. οἱ δὲ περιέχοντο καὶ μένιν ἠξίουσαν, τὰς ὑπεργίας ἅμα καὶ τὰς τιμὰς λέγοντες, ὡς ἔδεν ἐνδεῆς αὐτῷ τῆς εἰς τὰς ἀρχιερεῖας ἢ βασιλεῖς τιμῆς ἐξ αὐτῶν εἶναι· καὶ τὸ μῆζον ὅτι μηδὲ ἐκείνῳ τῶν μεταλαβεῖν δύναται, κατὰ λάβην τῷ σώματος, ἢ ὑπ' Ἀντιγόνος πάθοι, τὰς τε χάριτας ἔχει ὁμοίως ἀποδίδοσθαι παρὰ τῶν βασιλέων, ἃς ἔλαβον ἰδιωτεύοντες, ἐξαλλαττέσης αὐτὰς ἐκ ὁλόγως τῆς τύχης.

γ'. Τοιαῦτα κατὰ τὸ συμφέρον ὑποτείνοντων, Τερκανὸς πόθον εἶχεν ἀπιέναι· καὶ γράφων Ηρώδης παρεκάλει δοῦναι Φραάτην καὶ τῶν ἐκείνῳ Ἰουδαίων, μὴ φθονῆσαι δυνάμει κεινῇ ἔξοντι τὴν βασιλείαν. ἄρτι γὰρ εἶναι κατὰ αὐτῷ μὲν ἐκτίσαι τὰς χάριτας, ὧν εὖ πάθοι, καὶ τραφεῖς ὑπ' αὐτῷ καὶ περισωθεῖς, ἐκείνῳ δὲ κομίζεσθαι. τοιαῦτα γράφων Τερκανῷ, πέμπει καὶ παρὰ τὸν Φραάτην πρεσβευτὴν Σαραμαίλλαν, καὶ δῶρα πλείω, μὴ διακωλύσαι τὰς εἰς τὸν εὐεργέτην αὐτῷ χάριτας, ὁμοίως Φιλανθρωπευόμενος. ἦν δ' ἐκ ἐντεῦθεν ἡ σπυδὴ. διὰ δὲ τὸ μὴ κατ' ἀξίαν αὐτὸς ἄρχειν, ἐδοιοῖκε τὰς ἐξ εὐλόγων μεταβολὰς, καὶ τὸν Τερκανὸν ὑποχείριον ἔχειν ἐσπευδεν, ἢ καὶ παντάπασιν ἐκποδῶν ποιήσασθαι. τῷτο γὰρ ἐπραξεν ἐν ὕψει.

δ'. Τότε μέντοιγε ἐπειδὴ παρὴν πεπεισμένος, ἀφέντος τε τῷ Πάρεθρῳ καὶ τῶν Ἰουδαίων χρημάτων παραχομένων, ἀπάσῃ τιμῇ διαδεξάμενος αὐτὸν, ἐν τε τοῖς συλλόγοις τὸν πρῶτον ἐνεμε τόπον, καὶ παρὰ τὰς ἐσιάσεις προκατακλίων ἐξηπάτα, πατέρα καλῶν, καὶ παντελῶς τὸ τῆς ἐπιβουλῆς

et Babylone degere concessit, vbi erat etiam Iudaeorum multitudo. Illi Hyrcanum, vt pontificem et regem honorabant, vt et vniuersa Iudaeorum gens, quae vsque ad Euphratem incolebat: id quod ei gratum erat. Sed cum Herodem regnum adeptum intellexisset, spem nouam concepit, tum quod iam ab initio erat amico in Herodem animo, tum quod eum memorem fore putabat beneficii accepti, cum eum, in iudicium vocatum et morte multandum, periculo et supplicio liberauit. Itaque hac de re Iudaeis sermonem iniiecit, qui ipsum frequentabant. At illi eum retinere, et vt maneret suadere, officia et honores commemorantes, nihilque ei deesse, quod ad dignitatem eius, vt pontificis atque regis, tuendam augendamque ab illis praestari potest: quodque maius esset, haec eum Hierosolymis propterea consequi non posse, quod corpus ab Antigono mutilatum haberet; atque beneficia non pariter a regibus referri, quae priuati acceperint, mutante eos non parum fortuna.

3. Cum ista ei e re sua esse suggererent, discedere tamen cupiebat Hyrcanus: et literis eum monuit Herodes, vt Phraatem oraret et qui illic essent Iudaeos, ne ei commune regni potestatem habituro inuiderent. Nunc enim tempus esse et sibi referendae illi gratiae, qui ab eo nutritus et conseruatus fuisset, et illi accipiendae. Haec Hyrcano scribens, mittit etiam ad Phraatem legatum Sammallam, et complura dona: eum etiam comiter orans, ne se homini bene de se merito gratiam referre prohiberet. Verum hoc non erat illud, quod adeo desiderabat: sed, quoniam praeter meritum principatum tenebat, mutationes haud abs re veritus est, quaerebatque Hyrcanum in potestate sua habere, aut etiam omnino tollere. id quod postea faciendum curauit.

4. Caeterum tunc, postquam spei plenus aderat, a Partho dimissus et a Iudaeis pecunia instructus, cum eum honorificentissime excepisset Herodes, primam in conuentibus sedem ei tribuebat, et in conuiujs accubandi loco superiore cedendo eum decipiebat, patrem appellans, et

ἀνύποκτον πραγματευόμενος. ἀποκαθίστατο δὲ καὶ τὰλλα πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀρχῆς, ἐξ ὧν αὐτῷ καὶ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν ἐπασιάσθη. Φυλαττόμενος γάρ τινα τῶν ἐπιστήμων ἀποδεικνύειν ἀρχιερέα τῷ Θεῷ, μεταπεμφάμενος ἐκ τῆς Βαβυλῶνος ἰσρέα τῶν ἀσημοτέρων Ἀνάηλον ὀνόματι, τῷ τὴν ἀρχιερωσύνην δίδωσιν.

ε'. Εὐθύς ὃν ἐκ ἡγεγεν Ἀλεξάνδρα τὴν ἐπήρειαν, θυγάτηρ μὲν Τρεκανῶ, γυνὴ δὲ Ἀλεξάνδρῃ τῷ Λεϊτοβλάχ βασιλέως, ἐξ Ἀλεξάνδρῃ παῖδας ἔχουσα· τὸν μὲν ὥρα κάλλιτον, Λεϊτόβχλον καλέμενον, τὴν δ' Ἡρώδῃ συνοικῆσαν Μαριάμμην, εὐμορφία διάσημον. ἐτετάρακτο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερε τὴν ἀτιμίαν τῷ παιδός, εἰ, περιόντος ἐκείνης, τῶν ἐπικλήτων τις ἀξιώται τῆς ἀρχιερωσύνης· καὶ γράφει Κλεοπάτρα, μισοργῶ τινὸς αὐτῇ συμπραγματευμένη τὰ περὶ τὴν κομὴν τῶν γραμμάτων, αἰτῆσαι παρ' Ἀντωνίου τῷ παιδί τὴν ἀρχιερωσύνην.

ς'. Ἀντωνίου δὲ ῥαθυμότερον ὑπακούοντος, ὁ Φίλος αὐτῷ Δέλλιος εἰς Ἰουδαίαν ἐλθὼν ἐπὶ τινὰς χρείας, ὡς εἶδε τὸν Λεϊτόβχλον, ἡγάδη τε τῆς ὥρας, καὶ τὸ μέγεθος καὶ κάλλος ἐθαύμασε τῷ παιδός, ἔχ ἥττον δὲ τὴν Μαριάμμην συνοικῆσαν τῷ βασιλεῖ· καὶ δῆλος ἦν καλλίπαιδά τινα τὴν Ἀλεξάνδραν διεκλήφας. ἐκείνης δὲ εἰς λόγους ἐλθούσης αὐτῷ, κείθει γραφάμενην ἀμφοτέρων εἰκόνας Ἀντωνίῳ διαπέμψασθαι. θρασυμένου γὰρ ἡδυνὸς ἀθετήσεν ὧν ἀξιοῖ. τῷ τοῖς ἐπαρθεῖσα τοῖς λόγοις Ἀλεξάνδρα, πέμπει τὰς εἰκόνας Ἀντωνίῳ. καὶ Δέλλιος ἐτρατεύετο, λέγων ὅτι ἐξ ἀνθρώπων αὐτῷ δοκεῖν, ἀλλὰ τινὸς Θεοῦ γενέσθαι τὴν παῖδας. ἐπραγματεύετο δὲ δι' αὐτῇ πρὸς ἡδονὰς ἐλκύσαι τὸν Ἀντώνιον. ὁ δὲ, τὴν μὲν κόρην ἡδέσθαι μεταπέμπεσθαι, γεγαμημένην Ἡρώδῃ, καὶ τὰς εἰς Κλεοπάτραν διαβολὰς ἐκ τῆ τοιῦτ' Φυλαττόμενος. ἐπέτελλε δὲ πέμπειν τὸν παῖδα σὺν εὐπρεπείᾳ, προσεθίς, εἰ μὴ βαρὺ δοκοίη. τῶν ἀπεινεχθέντων πρὸς Ἡρώδην, ἐκ ἀσφαλὲς ἐκρίνευ, ὥρα τε κάλλισον ὄντα τὸν Λεϊτόβχλον, ἐκκαίδεκαίτης γὰρ ὧν ἐτύγχανε, καὶ γένει

omnem insidiarum suspicionem anoliens. Quin et alia fecit ad tuendum principatum, quae ei domesticam seditionem excitarunt. Vt enim caueret, ne quem ex illis pontificem crearet, euocat a Babylone quendam Ananclum nomine sacerdotem, eique pontificatum dat.

5. Hanc igitur contumeliam protinus non tulit Alexandra Hyrcani filia, Alexandri Aristobuli regis filii coniux, quae ex Alexandro liberos habebat; alterum quidem pulchritudine praecellentem, nomine Aristobulum, alteram vero nuptam Herodi Mariamnem, formae vauustate insignem. Verum animo turbata erat, et pueri ignominiam aegre ferebat, si, eo superflite, adscitus quidam pontificatu donaretur: atque adeo scribit Cleopatrae, (sidicine quodam operam suam ei praestante, vt recte perferrentur literae), vt puero ab Antonio peteret principatum.

6. Antonio autem segnius obtemperante, eius amicus Dellius, qui tum forte in Iudaeam propter quaedam negotia venerat, vt vidit Aristobulum, et pueri venuustate plane obstupuit, et proceritatem eius et pulchritudinem admiratus est, neque minus Mariamnem regis coniugem: ac se pulchrorum matrem matorum Alexandram existimare prae se ferebat. Cumque illa eum eo in colloquium venisset, persuadet, vt depictas amborum imagines Antonio missum iret. iis enim visis, nihil non ab illo impetraturam esse. His verbis elata Alexandra, picturas Antonio mittit. Et Dellius rem in immensum exaggerauit, dicens non ab hominibus, sed a quopiam Deo natos videri sibi pueros. eo enim animo ipse id agebat, vt ad voluptates Antonium alliceret. Ille vero puellam quidem accersere verecundatus est, quod ea Herodi nupta foret, et apud Cleopatram ex eiusmodi re criminationes vitaret: sed vt puerum mitteret scripsit, idque honeste fecit, addens, nisi graue videretur. His ad Herodem perlatis, haud sibi tutum esse iudicauit, forma et aetate florentem Aristobulum (erat enim annorum sexdecim) et genere praestantem mit-

προὔχοντα πέμπειν παρὰ τὸν Αντώνιον, ἰσχύοντα μὲν ὡς ἐκ ἄλλος τότε Ρωμαίων, ἔτοιμον δὲ τοῖς ἐρωτικοῖς αὐτὸν ὑποθῆναι, καὶ τὰς ἡδονὰς ἀπαρακαλύπτως ἐκ τῆ δυνάσθαι ποιεζόμενον. ἀντέγραψεν οὖν, ὡς, εἰ μόνον ἐξέλθοι τῆς χώρας τὸ μειράκιον, ἅπαντα πολέμῳ καὶ ταραχῇς ὑποπληθῆσεται, Ἰσθαίων ἐλπισάντων μεταβολὴν καὶ νεωτερισμὸν ἐπ' ἄλλῳ βασιλεῖ.

Ζ'. Τύτοις δὲ παραιτησάμενος τὸν Αντώνιον, ἔγνω μὴ μέχρι παντός ἀτιμάζειν τὸν παῖδα καὶ τὴν Αλεξάνδραν. ἀλλὰ καὶ τῆς γυναῖκος Μαριάμμης ἐγκειμένης λιπαρῶς ἀποδύναι τὰ δελφῶ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ συμφέρεν αὐτῷ κρῖνον, ἵνα μὴδ' ἀποδημήσῃ δυνατὸν ἢ τετιμημένῳ, σύλλογον ποιήσας τῶν Φίλων, ἥτις αὐτὸ πολλά τὴν Αλεξάνδραν. “κρύφα “τε ἐπιβλεῦται, λέγων, τῇ βασιλείᾳ, καὶ διὰ τῆς Κλεοπά- “τρας πράττειν, ὅπως αὐτὸς μὲν ἀΦαρεθῇ τὴν ἀρχήν, τὸ δὲ “μειράκιον ἀντ' αὐτῆ παραλάβοι τὰ πράγματα δι' Αντω- “νίαν, καὶ ταῦτα βύλεσθαι μὲν ἐκείνην ὡς δικαίως, ὅποτε καὶ “τὴν θυγατέρα συναποσερῇ τῆς ἔσσης αὐτῇ τιμῆς, καὶ τα- “ραχὰς ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ πραγματεύοιτο, πολλά ποιήσαν- “τος αὐτῆ, καὶ κτησαμένην κινδύνοις τοῖς ὡς τυχεῖσιν, ὡς μὴν, “ἀπομνημονεύσας αὐτὸς ὧν ὡς καλῶς ἐκείνη πράξειεν, ἀπο- “στήσεσθαι τῇ δίκῃ εἶναι περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ νῦν, ἔφη, “διδόναι τῷ παιδὶ τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ πάλα προκαταστή- “σασθαι τὸν Ανάνηλον, παιδὶς παντάπασιν ὄντος Αριστεβέ- “ου.” τοιαῦτα λέγοντος ἐκ ἀσκέπτως, ἀλλ' ὅπερ ἤξις μά- “λισα πεφροντισμένως, εἰς ἀπάτην γυναικῶν καὶ τῶν συμπα- “ραληφθέντων Φίλων, περιπαθῆς ἅμα, καὶ χαρὰ τῶν ὡς προσδοκηθέντων καὶ δέει τῆς ὑποψίας, Αλεξάνδρα μετὰ “θαυρῶν ἀπελογεῖτο, “περὶ μὲν τῆς ἱερωσύνης, Φαμένη, πᾶν “ὅτι οὖν ὑπ' ἀδοξίας σπυδάσαι, βασιλεία δὲ μήτε ἐπιτίθε- “σθαι, μήτ' ἂν, εἰ καὶ προσίοι, βύλεσθαι λαβεῖν, καὶ νῦν ἀπο- “χρώντως τιμῆς ἔχουσα, διὰ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐκείνην, καὶ τὴν “ἀσφάλειαν τὴν ἐκ τῆ δυνάσθαι μᾶλλον ἑτέρων ἀρχῆν αὐ- “τὸν ἅπαντι τῷ γένει περιῆσαν, νῦν τε νεκρὴν ταῖς εὐεξ-

tere ad Antonium, hominem eo tempore Romanorum vel potentissimum, eundemque paratum, ut illo ad amores suos vteretur, et voluptates inuerecunde (quoniam quicquid sibi lubebat facere posset) conquirentem. Rescripsit igitur Herodes, si vel pedem e regione efferret adolefcen-
tulus, fore omnia belli turbarumque plena, Iudaeis muta-
tiones resque nouas sub alio rege sperantibus.

7. Cumque ita Antonio se excusasset, statuit ille pue-
rum et Alexandram non omnino expertes honoris relin-
quere. Quin etiam vxore eius Mariamne assiduus precibus
illum obtundente, ut fratri suo pontificatum restitueret,
cum et e re sua esse iudicaret, ut ei in honore constituto
non fas sit peregre abesse, conuocato amicorum concilio
grauiter de Alexandra conquerebatur; dicens, "et ipsam
"clam regno insidiari, et per Cleopatram id agere, ut ipse
"regno exueretur, et adolefcens ope Antonii rerum ad-
"ministracionem fusciperet, idque eam haud iuste consti-
"tuisse, quando et filiam suam de honoris possessione de-
"turbaret, et tumultus faceret in regno, quod ille multis
"laboribus ac periculis non leuibus quaefisset, neque ta-
"men ipsum, memorem eorum, quae nefarie egerit, de-
"siturum esse semet illis aequum praebere, sed et nunc,
"dicebat, se filio eius pontificatum dare; atque antea
"Ananelum pontificem creasse, quod puerulus omnino
"esset Aristobulus." Cum ista non temere, sed, quod
maxime volebat, consulto et cogitato diceret, ut mulieres
et amicos, qui tum forte aderant, falleret, Alexandra ve-
hementer affecta tum gaudio ex iis, quae non expectaue-
rat, tum metu, ne suspecta foret, cum lacrymis pro se ver-
ba faciebat, dicens, "se de sacerdotio quidem praes igno-
"minia magnopere laborasse, de regno vero nequaquam
"cogitasse, neque, si ad se delatum foret, illud velle ac-
"cipere, ut quae satis honoris habuerit, quod ille princi-
"patum teneret, et abunde securitatis suae familiae, quod
"is magis, quam alii, ad imperandum a natura factus sit;
"atque nunc quidem sibi gratum esse honorem in filium
"collatum, se vero ad omnia posthac obedientem fore,

“γεσίαις, δέχεσθαι μὲν εἰς τὸν υἱὸν τὴν τιμὴν, ἔσεσθαι δὲ
 “πρὸς πᾶν ὑπήκοος, παρατηῖσθαι δὲ καὶ εἴ τι διὰ τὸ γένος
 “καὶ τὴν ὕσαν αὐτῇ παρρησίαν προπετέστερον ὑπ’ ἀναξιοπα-
 “θείας δράσειεν.” ἔτως ἀλλήλοις ὁμιλήσαντες καὶ σπυ-
 δαιότερον ἢ θάττον ἐν δεξιᾷ διελέοντο, πάσης ὑποψίας, ὡς
 ἐδόκειν, ἐξηρημένης.

ΚΕΦ. γ’.

Ὡς Ηρώδης Αριστόβηλον ἀρχιερέα καταστήσας, μετ’ ἡ πολὺ
 διαφθαρήναι παρεσκύασεν· καὶ ὡς πρὸς Ἀντώνιον
 τῶν εἰς Αριστόβηλον ἀπελογεῖτο. Περὶ τε Ἰωσήφ καὶ
 Μαριάμης.

Ο Δὲ βασιλεὺς Ηρώδης, εὐθύς μὲν ἀΦαιρέται τὴν ἀρχιε-
 ρωσύνην Ἀνάνηλον, ὅντα μὲν, ὡς καὶ πρότερον εἶπομεν, ἦν
 ἐπιχώριον, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ Εὐφράτην ἀπωκισμένων Ἰουδαίων.
 ἡ γὰρ ὀλίγα μυριάδες τῆδε τῆ λαῶ περὶ τὴν Βαβυλωνίαν
 ἀπικμάδουσαν, ἔνθεν ἦν Ἀνάνηλος, ἀρχιερατικῷ γένει, καὶ
 πάλαι κατὰ συνήθειαν Ηρώδῃ σπυδαζόμενος. τῶν αὐτὸς
 μὲν ἐτίμησεν, ὅτε τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, αὐτὸς δὲ κατέ-
 λυσεν, ἐπὶ τῷ παῦσθαι τὰς οἰκίας ταραχὰς, παράνομα
 ποιῶν. ἡ γὰρ ἄλλως γέ τις ἀΦηρέθη τὴν τιμὴν ἀπαξ παρα-
 λαβών. ἀλλὰ πρῶτος μὲν Ἀντίοχος ὁ Ἐπιφανὴς ἔλυσεν τὸν
 νόμον, ἀΦερόμενος μὲν Ἰησοῦν, καταστήσας δὲ τὸν ἀδελφὸν
 Ὀνίαν· δεύτερος δὲ Αριστόβηλος Τερκανὸν ἀΦαίλειτο τὸν ἀδελ-
 φόν, Ηρώδης δὲ τρίτος ἀντιπαρέδωκε τὴν ἀρχὴν Αριστοβέ-
 λῳ τῷ παιδί.

β’. Καὶ τότε μὲν ἐδόκει τεθεραπευκέναι τὰ περὶ τὴν οἰ-
 κίαν. ἡ μὲν ἔπερ εἰκὸς ἐν διαλλαγαῖς ἀνυπόπτως διετέλει,
 τὴν Ἀλεξάνδραν ἐπὶ τε τοῖς ἐγχειριδιῶσιν ἤδη, καὶ καιρὸν εἰ
 λαῖβοι νεωτέρων πραγμάτων ἡξιωκῶς δεδοικέναι. προσέτατ-
 τεν οὖν ἐν τε τοῖς βασιλείοις διατρέβειν, καὶ μηδὲν ἐπ’ ἐξ-
 σίας δρᾶν. ἐπιμελεῖς τε ἦσαν αἱ Φυλακαί, λαιθάνοντος
 ἰδ’ εἴ τι πρὸς τὴν καθ’ ἡμέραν δίαιταν ἐπιτηδεύοιτο. ταῦτα

“veniamque petere, si quid propter generis necessitudinem suiue nimiam fiduciam rei indignitate commotus “inconsultius fecisset.” Post hoc colloquium, maiori etiam cum studio, quam antea, fide inuicem data in gratiam redierunt, omni, ut videbatur, suspicione sublata.

CAP. III.

Quomodo Herodes Aristobulum pontificem constituit, et non multo post interficiendum curauit: utque coram Antonio causam super Aristobulo dicebat. Deque Iosepho et Mariamne.

Igitur Herodes Ananelum pontificatu protinus abdicauit, qui non erat, ut prius retulimus, ex indigenis, sed a Iudæis oriundus ultra Euphratem in coloniam deductis. aliquammulta enim huiusce populi millia circa Babylonem habitatum deportata sunt: e quibus erat Ananelus, generis inter eos pontificii, quem Herodes iamdiu sibi consuetudine deuinctum tenebat. Hunc ille quidem honorauit, cum primum regnum adeptus est, ipse vero postea honorem ei abrogauit, ut domesticas turbas sedaret, contra leges faciens. haud enim aliter quispiam honore isto priuatus fuit, ubi semel eum acceperit. Sed primus quidem Antiochus Epiphanes eam legem violauit, abdicato Iesu et fratre eius Onia substituto: secundus vero Aristobulus Hyrcanum fratrem summouit; tertius autem Herodes principatum sacerdotii Aristobulo puero reddidit.

2. Et tunc quidem sibi visus est malis domesticis remedium adhibuisse. neque tamen, ut par fuit, post gratiam reconciliatam a suspicione vacuus erat, Alexandram tum ex præteritis conatibus eum vereretur sibi iustam causam esse arbitratus, tum si res nouas moliendi occasionem nata sit. Itaque iussit eam in regia degere, neque quicquam per potestatem facere. Quin et custodes eam ita obseruarunt, ut nihil præter quotidianam viuendi consuetudinem agere posset, quod non reuolueretur. Hæc

πάντα κατὰ μικρὸν αὐτὴν ἐξηγρίει, καὶ μῖσος ὑπεφύετο. Φρονήματος γὰρ ἔμπλεως ὄσα γυναικεῖς, ἐκ τῆς ὑπόπτε ἐπιμελείας ἀνηξιοπάθει, παντός ὄτινος ἀξίῃσα μᾶλλον, ἢ τῆς παρήσσιας τερομένη, τιμῆς εὐπρεπεῖα, μετὰ δουλείας καὶ φόβου καταζῇν. ἐπεμπεν οὖν παρὰ τὴν Κλεοπάτραν ἐν οἷς εἴη συνεχῶς ὁδυρομένη, καὶ παρακαλῶσα προσβοηθεῖν αὐτῇ κατὰ δύναμιν. ἡ δὲ λαθῶσαν ἐκέλευσεν ἐπ' Αἰγύπτου σὺν τῷ παιδὶ πρὸς αὐτὴν ἀποδιδράσκειν. ἐδόκει τε ταῦτα, καὶ τεχνάζεται τοιάδε. δύο λάβνακας, ὡς εἰς ἐκκομιδὴν νεκρῶν, παρασκευασαμένη, ταύταις αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν ἐνέβαλεν, ἐπιτάξασα τῶν οἰκετῶν τοῖς συνειδόσι διὰ νυκτὸς ἐκφέρειν. ἦν δὲ τούντεϋθεν ἐπὶ θάλατταν ὁδὸς αὐτοῖς, καὶ πλοῖον, ᾧ διαπλεύσειν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔμελλον, παρεσκευασμένον. ταῦτα Σαββίωνι τῶν ἐκείνης Φίλων Αἰσωπος οἰκέτης αὐτῆς ἀπαγγέλλει προσπεσὼν, ὡς εἰδοτὶ Φεάσας. πυθόμενος δὲ Σαββίων, καὶ γὰρ ἦν ἐχθρὸς Ηρώδου πρότερον, ὅτι τῶν ἐπιβελυσάντων Ἀντιπάτρου κατὰ τὴν Φαερμακείαν εἰς ἐνομίζετο, τὸ μῖσος ὑπαλλάξαι τῇ περὶ τὴν μήνυσιν εὐνοίᾳ προσεδόκησε. καὶ καταλόγει τῷ βασιλεῖ τὴν τῆς Ἀλεξάνδρας ἐπιβλήν. ὁ δὲ, τὴν μὲν ἕως τῆς ἐγγχειρήσεως ἑάσας προσλθεῖν, ἐπ' αὐτοφώρῳ τοῦ θρασμοῦ συνέλαβε. παῖς δὲ τὴν ἀμαρτίαν, χαλεπὸν μὲν οὐδὲν, εἰ καὶ σφίδρα βεβλόμενον ἦν αὐτῷ διαθῆναι, τολμήσας· οὐ γὰρ ἀναχέειν Κλεοπάτραν αἰτίαν ἐπὶ τῷ πρὸς αὐτὸν μίσῳ λαβοῦσαν· ἐμφαίνων δὲ μεγαλοψυχίαν μᾶλλον ἐξ ἐπιεικειᾶς αὐτοῖς συγγνώμην· προῦκειτο μέντοι παντάπασιν αὐτῷ τὸ μειράκιον ἐκποδὼν ποιῆσαι. τὸ δὲ μὴ ταχύ μὴδ' ἅμα τοῖς πεπραγμένοις ἐδόκει πιθανώτερον εἰς τὸ λανθάνειν.

γ'. Καὶ τῆς σκηνοπηγίας ἐντάσης, ἑορτὴ δ' ἐστὶν αὕτη παρ' ἡμῖν εἰς τὰ μάλιστα τηρημένη, ταύτας τὰς ἡμέρας ὑπεβάλλετο, καὶ πρὸς εὐφροσύνας αὐτὸς τε καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἦν. ἐκίνησε δ' αὐτὸν ὁμως καὶ τῶν τοιούτων ἐπισπεῦσαι τὰ περὶ τὴν προαίρεσιν ἐμφανῶς παροξύνων ὁ Φθόνος. τὸ γὰρ μειράκιον Δριτόβυλος, ἑβδομον ἐπὶ τοῖς δέκα γεγονώς

omnia eam paulatim exacerbabant, odiumque mox succrescebat. Cum enim superbia muliebri esset inflata, curam suspiciosam sibi adhibitam indigne ferebat, malens quidvis potius pati, quam ut fiducia priuata, honoris specie in seruitute et formidine vitam ageret. Mittebat igitur ad Cleopatram, de rebus suis continenter conquerendo, et illam, ut sibi pro viribus subueniret, orando. Illa vero iussit, ut clanculum cum puero ad se perfugeret in Ægyptum. id quod ei facere visum est, et artem huiusmodi comminiscitur. Comparatis tanquam ad efferendos mortuos duabus arcis, in has seipsam et filium imposuit, postquam famulis conscis imperasset, ut se noctu efferant. Erat autem inde iter eis ad mare, nauisque parata, qua in Ægyptum nauigaturi erant. Sed eius famulus Æsopus, cum forte in Sabbionem eiusdem amicum incidisset, quasi cum conscio loqueretur rem enunciat. Quo cognito Sabbion (qui prius Herodi inuisus esset, quod vnus eorum esse putaretur, qui Antipatri venenum porrexissent) sperauit huius indicii beneuolentia sese odio regis liberaturum. Regi itaque Alexandrae consilium narrat. Ille vero passus eam usque ad rei aggressionem procedere, cum iam in eo esset, ut fugeret, eam deprehendit. Delictum tamen ei condonauit, nihil duri, quamuis libenter in eam animaduersurus esset, statuere aulus: (non enim Cleopatram, propter suum in eum odium, laturam putabat, ut illa accusaretur) quin ea animi magnitudine videri voluit, ut eis clementia ignouisse putaretur: sed omnino adolescentem e medio tollere ei propositum erat. Verum ut probabilius latere posset, non statim id, neque mox post illa, quae perpetrauerant, faciendum videbatur.

3. Cumque iam instaret umbraculorum festum, quod apud nos maxima cum solennitate seruatur, eos dies praeteriit, atque voluptati vna cum populo sese dedit: quae tamen res in causa fuit, ut eum inuidia manifeste ad id, quod statuerat, celerius exsequendum incitarit. Nam adolescens Aristobolus, annos septemdecim natus, cum ad,

ἄτος, ἐπειδὴ κατὰ νόμον ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν βωμὸν συντελέσων
τὰ θύματα, τὸν τε κόσμον ἔχων τὸν τῶν ἀρχιερέων, καὶ τὰ
πρὸς τὴν θρησκείαν ἐκτελῶν, κάλλει τε κάλλιστος, καὶ μεγέ-
θει πλέον ἢ πρὸς τὴν ἡλικίαν ὑπεράγων, τῷ γε μὴν περὶ τῷ
γένους ἀξιώματος πλεῖστον ἐν τῇ μορφῇ διαφαίνων, ὅρμή τε
τῷ πλήθει πρὸς αὐτὸν εὐνοίας ἐγένετο, καὶ τῶν Ἀριστοβέλου
τῷ πάππῳ πεπραγμένων ἐνασχῆς μνήμη παρέστη. νικώμενοί
τε κατὰ μικρὸν ἐξηλέγχοντο τὰς διαθέσεις, χαίροντες ὁμοῦ
καὶ συγχέομενοι, καὶ φωνὰς εὐφήμας εἰς αὐτὸν ἀφιέντες εὐ-
χαῖς μεμυγμένας, ὡς ἐμφανῆ γενέσθαι τὴν εὐνοίαν τῶν ὄχλων,
καὶ προπετετέραν ἐν βασιλείᾳ δοκεῖν τὴν ὧν εὐ πεπνύθησαν
ὁμολογίαν. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν Ἡρώδης ἔγνω τὴν προαίρεσιν
ἣν εἶχεν εἰς τὸ μειράκιον ἐξεργάσασθαι. καὶ τῆς ἐορτῆς παρ-
ελθούσης, εἰσιῖατο μὲν ἐν Ἰεριχοῦντι, δεχομένης αὐτὸς τῆς Ἀ-
λεξάνδρας, Φιλοφρονέμενος δὲ τὸ μειράκιον καὶ προέλκων
εἰς ἀδεᾶ τόπον, ἔτοιμος ἦν συμπαίξειν καὶ νεανιεῦσθαι κε-
χαρισμένως ἐκείνῳ. τῷ δὲ περὶ τὸν τόπον ιδιώματος θερνω-
τέρεθ τυγχάνοντος, συνειλεγμένοι τάχιον ἐξῆλθον αἰλύοντες·
καὶ ταῖς κολυμβήθρας ἐπιστάντες, αἱ μεγάλας περὶ τὴν αἰ-
λὴν ἐτύγχανον, ἀνέψυχον τὸ θερμώτατον τῆς μεσημβρίας.
καὶ πρῶτον μὲν ἐώρων τὰς νέοντας τῶν οἰκετῶν καὶ φίλων·
ἔπειτα προαχθέντος καὶ τῷ μειρακίῳ τῷ καὶ τὸν Ἡρώδην
παροξύναι, τῶν φίλων οἷς ταῦτα ἐπιτίτακτο, σκότους ἐπίχον-
τος, βαρύντες αἰεὶ καὶ βαπτίζοντες ὡς ἐν παιδιᾷ νηχόμενον,
ὅκ ἀνῆκαν, ἕως καὶ παντάπασιν ἀποπνίξαι. καὶ διεφθάρη
μὲν ὕτως Ἀριστόβελος, ὀκτωκαίδεκα μὲν ἅπαντα βιῆς ἔτη,
τὴν δ' ἀρχιερωσύνην κατασχὼν ἐναυτὸν, ἦν Ἀνάνης ἐκομί-
σαστο πάλιν.

δ'. Εὐαγγελθέντος δὲ τῷ πάθους ταῖς γυναῖξιν, εὐθύς
μὲν ἐκ μεταβολῆς θρήνου ἦν ἐπὶ προκειμένῳ τῷ νεκρῷ καὶ
πένθος ἄχρετον· ἥ τε πόλις, τῷ λόγῳ διαδοθέντος, ὅπερ ἡ-
λγει, πάσης ἐτίας οἰκειμένης τὴν συμφορὰν ὡς ἂν ἐπ' ἄλλο-
τερίῳ γενομένην. Ἀλεξάνδρα δὲ καὶ μᾶλλον ἐκπάθης ἦν
συνέσει τῆς ἀπωλείας, τὸ μὲν ἀλγοῦν ἐκ τῷ γινώσκειν ὅπως

aram ex lege sacra facturus adscendisset, et vestitu pontificio indutus, et religionis ceremonias rite peragens, tam pulchritudine quam magnitudine aetatem antecellens, neque non in forma plurimam generis sui nobilitatem ostendens, tum multitudo et impetu quodam mentis et voluntate in eum ferebatur, eisque non obscure aui eius Aristobuli facta in memoriam redierunt. victique paulatim quo erant in ipsum animo palam faciebant, gaudentes simul et moerentes faustisque acclamationibus precēs miscentes, adeo ut populi in ipsum beneuolentia facile perspiceretur, et plus iusto uti in regno viderentur beneficiorum prius acceptorum testificationi studere. His omnibus de causis decreuit Herodes, quod instituerat aduersus adolescentem perficere. Itaque festis transactis, cum Hierichunte epulatus esset, ipsos excipiente Alexandra, id agebat, ut blanditiis adhibitis in locum securum adolescentem proliceret. quo facto ita se comparabat, ut simul cum eo luderet et iuuenili licentia vteretur ad eum delectandum. Cum autem loci natura paulo aestuosior esset, congregati cito exierunt prae languore, et piscinis adstantes, quae satis magnae aulam circumfluebant, plagae meridionalis calorem maximum refrigerabant. ac primum spectabant quosdam e seruis et amicis suis natantes: deinde postquam prouocante Herode adolescens quoque eis se miscuisset, amici Herodis, quibus id negotii mandatum, cum iam tenebrae essent, per lusionis speciem deprimere et mergere natantem non prius destiterunt, quam eum plane suffocassent. Atque ita quidem exstinctus est Aristobulus, cum annos in vniuersum octodecim vixisset, et pontificatum anno tenuisset, quem Ananelus iterum suscepit.

4. Cum autem id, quod accidisset, mulieribus nuntiatum esset, statim quidem ex mutatione inexpectata fletus fiebat et luctus continuus super mortuo ante oculos iacente; totaque vihs sparso rumore grauiter dolebat, vnaquaque domo calamitatem tanquam propriam et non alienam deslente. Sed in primis Alexandra, ubi filii interitum rescituit, vehementer affecta est; maiorem etiam dolorem

ἐπράχθη πλείον ἔχουσα, τὸ δὲ κατερεῖν ἀναγκαῖον ἐπὶ μέ-
ζονος κακοῦ προσδοκία ποιημένη. καὶ πολλάκις μὲν ἦλθεν
αὐτοχειρία παραγράφασθαι βίον, ἐπέστησε δ' ὁμως, εἰ δύναι-
το ζῶσα προσαρκέσαι τῷ κατ' ἐπιβουλήν ἀνόμως διεφθα-
μένῳ, τότε τε πλείον ἐντεῦθεν αὐτῇ παρειαίρει τὸν βίον, καὶ
τὸ μηδεμίαν ὑποψίαν ἐπιδεῖναι τῇ κατὰ πρόνοιαν ἀπολέσθαι
τὸν υἱὸν ἱκανὸν εἰς εὐκαιρίαν ἀμύνης ἐνομίζετο. κακείνη μὲν
ἐγκρατῶς ἔφερε τὴν ὑποψίαν. Ηρώδης δὲ πᾶσι τοῖς ἔξωθεν
πιθανῶς ἐπισκευάζετο, μὴ μετὰ προνοίας γενέσθαι τῷ πα-
δί τὸν θάνατον, οὐχ ὅσα πρὸς πένθος ἐπιτηδεύων μόνον, ἀλ-
λά καὶ δάκρυσι χρώμενος, καὶ σύγχυσιν τῆς ψυχῆς ἐμ-
φαίνων ἀληθινήν. τάχα μὲν καὶ τοῦ πάθους ἀπονηκῶντος
αὐτὸν, ἐν ᾧ τῆς τε ὥρας καὶ τοῦ κάλλους, εἰ καὶ πρὸς
ἀσφάλειαν ὁ θάνατος τοῦ παιδὸς ἐνομίζετο· δῆλον δ' ὡς
ἀπολογίαν αὐτὰ πρᾶγματευόμενος. τὰ γὰρ μὲν εἰς τὴν πο-
λυτέλειαν τῆς ἐκφορᾶς καὶ μάλλον ὑπερεδείξατο, πολλὴν
μὲν τὴν παρασκευὴν περὶ τὰς θήκας καὶ τὸ πλῆθος τῶν
θυμιαμάτων ποιησάμενος, πολὺν δὲ συγκαταθάπτων κό-
σμον, ὡς ἐκπλήξαι τὸ λυπηρὸν τῆς ἐν ταῖς γυναῖξιν ἀλγη-
δόνας, καὶ παραμυθῆσθαι τῷ τῷ μέρει.

ε'. Τὴν δ' Ἀλεξάνδραν ἤτησε μὲν ἑδὲν τῶν τοιούτων, αἰεὶ
δὲ καὶ μάλλον ἢ μνήμη τῇ κακῇ παρέχουσα τὴν οἰδύνην οἰδυ-
ρικὴν ἐποίει καὶ Φιλόνοστον· καὶ γράφει τὴν ἐπιβελὴν Ηρώ-
δε τῇ Κλεοπάτρᾳ, καὶ τὴν ἀπώλειαν τῷ παιδός. ἡ δὲ, καὶ
πάλλω σπεύδουσα προσαρκέσαι δεομένη, καὶ τὰς αὐχίας
οἰκτείρουσα τῆς Ἀλεξάνδρας, αὐτῆς ἐποιεῖτο τὸ πᾶν πρᾶγμα,
καὶ Ἀντωνίων ἔκ ἀνίει τίσασθαι τὸν φόνον τῷ παιδὸς παροξύ-
νουσα. ἔ γάρ ἄξιον Ηρώδην, δι' αὐτῇ κατασάντα βασιλεία
τῆς ἑδὲν προσηκῆσθαι ἀρχῆς, εἰς τὰς ὄντως βασιλεῖς τοιαύτας
ἐπιδείκνυσθαι παρανομίας. τῷτοις ἀναπειθόμενος Ἀντώνιος,
ὡς ἐπὶ Λαοδικείας ἐτάλῃ, τέμπει κελεύων Ηρώδην ἐλθόντα
τῶν εἰς Ἀρισόβηλον ἀπολογῆσθαι· πεπραχθαι γὰρ ἔκ
ὀρεθῶς τὴν ἐπιβελὴν, εἰ δὲ αὐτῷ γέγονεν. ὁ δὲ τὴν τε αἰτίαν
δεδοικώς καὶ τὴν Κλεοπάτρας δυσμένειαν, ὡς ἔκ ἀνῆκεν

capiens, cognito, quo modo res perpetrata erat, caeterum necesse habens omnia patienter ferre, mali grauioris metu. Et saepe quidem eo ventum est, vt sibi manus afferendo vitam finiret, tamen se cohibuit, si forte viuendo posset opis aliquid conferre ad vltionem eius, qui per insidias iniuste peremptus erat; proptereaue magis vitam retinebat: ac, dissimulando se scire filium de industria necatum fuisse, existimabat hoc sibi satis esse, vt aliquando factum vlcisci posset. Et illa quidem se reprimebat, ne cum suspicaretur. Herodes vero omnibus, qui foris essent, fidem facere curabat, necem puero haud data opera illam fuisse, non solum id agendo, vt nihil ad luctus solennes deesset, verum etiam lacrymas emittendo, et se ex animo vereque lugere ostendendo. ac fortasse a dolore victus fuerit ad conspectum exincti in flore aetatis et pulchritudinis, tametsi arbitraretur pueri mortem sibi in securitatem cedere: sed perspicuum erat ista ab eo facta esse, vt semet expurgaret. Atqui praecipue in funeris magnificentia modum excessit, multa quidem cura adhibita tam in conditorio apparando, quam in magna aromatum vi congerenda, plurimisque cum eo sepultis ornamentis; adeo vt mulieribus excusserit moestitiam et dolorem, atque hac saltem parte solamen eis praeberit.

5. At huiusmodi nihil vincere et lenire quidem potuit Alexandram; sed indies magis magisque malorum memoria, dolorem redintegrans, querulam faciebat et peruicacem: atque adeo per literas Cleopatrae significat Herodis insidias, filiiue interitum. Illa vero, quae iampridem Alexandrae precibus satisfacere cuperet eiusque vicem doleret, eam rem pro sua habebat, et Antonium ad pueri necem vlciscendam impellere non desinit: haud enim aequum esse, discutabat, vt Herodes, qui opera eius regnum ad se nihil pertinens adeptus est, eiusmodi scelera committeret in veros reges. His adductus Antonius, vbi Laodiceam venit, ad Herodem mittit, vt ad causam super Aristobulo dicendam veniat: insidias enim, si ab ipso factae fuerint, haud recte adhibitas. Ille vero crimen et Cleopa-

ἐξεργαζομένη κακοήθως αὐτῷ τὸν Αντώνιον ἔχειν, ἔγνω μὲν ὑπακύνειν· ἔδδ' γὰρ ἄλλο τι πράττειν ἐνῆν· καταλιπὼν δὲ τὸν θῆϊον αὐτῇ Ἰώσηπον ἐπίτροπον τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων, ἐντεῖλατο λεληθότως, εἰ πάθῃ τι παρ' Αντωνίῳ, παρὰ χρεῖμα καὶ τὴν Μαριάμμην ἀνελεῖν. ἔτως τε γὰρ ἔχειν φιλοσόφως πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ δεδοικέναι τὴν ὕβριν, εἰ καὶ τεθνηκότος ἐκείνη κατ' εὐμορφίαν ἄλλῳ τινὶ σπευδάσσοιτο. τὸ δὲ σύμπαν ἐπέφαινεν ὀρμὴν Αντωνίᾳ περὶ τὴν ἀνδραπνον, ὅτι καὶ πάλαι παρακηκώς ὑπὲρ τῆς εὐμορφίας ἐτύγχανεν. Ηρώδης μὲν ἔν' ἐπιστείλας ταῦτα, καὶ τὰς ἐλπίδας ἐκ ἀσφαλεῖς ἔχων ὑπὲρ τῶν ὄλων, ἀπῆκε πρὸς Αντώνιον.

ς'. Ο δὲ Ἰώσηπος ἐπὶ τῆς διοικήσεως ὧν ἐν τῇ βασιλείᾳ πραγμάτων, καὶ διὰ τῆτο συνεχῶς ἐντυγχάνων τῇ Μαριάμμῃ, περὶ τε πραγματείας καὶ τιμῆς ἕνεκεν ἦν ἔδει βασιλευσθαι παρ' αὐτῇ γίνεσθαι, καθίει εἰς συνεχεῖς ὁμιλίας ὑπὲρ τῆς Ηρώδης πρὸς αὐτὴν εὐνοίας καὶ φιλοσοφίας. ἐξεργουμένων δὲ γυναικείως τὰς λόγους, καὶ μάλιστα τῆς Αλεξάνδρας, ὑπερσπευδάκως ὁ Ἰώσηπος ἐπιδείξαι τὴν διάνοιαν τῇ βασιλείᾳ, προήχθη καὶ τὰ περὶ τὴν ἐντολὴν εἰπῆν, πῶς αὐτὰ ποιῶμενος, ὡς ἔδδ' χωρὶς ἐκείνης ζῆν δύναται, καὶ εἰ πάροχοιτο δεινὸν ἐκ ἀξιοῦντος ἔδδ' θανάτῳ διαζευχθῆναι. ταῦτα μὲν ὁ Ἰώσηπος. αἱ δὲ γυναῖκες, ὡς εἰκός, ἔ τὸ φιλόσογον τῆς περὶ τὸν Ηρώδην διαθέσεως, τὸ δὲ χαλεπὸν, εἰ μὴδ' ἀποθνήσκοντος ὑστερήσειαν ἀπωλείας καὶ θανάτου τυραννικῆ, προσλαμβάνουσαι, χαλεπὴν τὴν ὑπόνοιαν τῇ ρηθέντος εἶχον.

ζ'. Ἐν δὲ τῷ καὶ λόγος ἐγένετο κατὰ τὴν πόλιν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν παρὰ τῶν ἐν ἔχθρῃ τὸν Ηρώδην ἐχόντων, ὡς Αντώνιος αἰκισάμενος αὐτὸν ἀποκτείνειν. ἡ δὲ φήμη πάντας μὲν ἐταράξεν, ὡς εἰκός, τὰς περὶ τὸ βασίλειον, μάλιστα δὲ τὰς γυναῖκας. Αλεξάνδρα δὲ καὶ τὸν Ἰώσηπον ἀναπείθει, τῷ βασιλείῳ ἐξελθόντα, σὺν αὐταῖς συμφυγεῖν τοῖς σημείοις τῇ Ῥωμαϊκῇ τάγματος, ὃ τότε περὶ τὴν πόλιν ἐπὶ Φεργᾶ τῆς βασιλείας ἐκρατοπέδευεν, ἡγμένῃ Ἰαλίᾳ. διὰ γὰρ τῷτο

trae similitudinem veritus, quae Antonium in se incitare non intermitteret, statuit obtemperare (nec enim aliud facere licebat) mandataque Iosepho auunculo suo principatus et rerum procuracione, ei arcane praecepit, vt, si quid ipse ab Antonio passus esset, protinus Mariamuem necaret: tanto enim mulieris amore deuinctum esse, vt contumeliam timeret, si, se mortuo, illam aliquis propter pulchritudinem adamaret. summam vero inuicem Antonii impetum, quo in mulierem ferebatur, cum olim aliquid de eius pulchritudine inaudiisset. Et quidem Herodes, his praeceptis, cum spe de summa rerum dubia ad Antonium proficiscitur.

6. Iosephus autem, cum regni negotia administraret, ideoque continenter cum Mariamne colloqueretur, et quod negotia id postularent et honos, quem reginae ab ipso haberi oportuit, eo deuenit, vt saepe memoraret Herodis erga ipsam beneuolentiam et amorem. Cumque illae, praesertim Alexandra, id quod diceret femineo more deriderent, Iosephus monstrandi regis animi plus iusto cupidus, eo prouectus est etiam, vt ea detegeret, quae sibi data in mandatis essent, illa in argumentum patefaciens, quod nec sine ea viuere posset, neque, si quid grauius pateretur, ab ea disiungi vellet. Haec quidem Iosephus. Mulieres vero, vt verisimile erat, non ad vehementiam amoris, quo tenebatur Herodes, sed ad facti atrocitatem animum aduertentes, ac quasi illo mortuo ipsis pereundum esset et tyranni crudelitate moriendum, ex dictis ad grauissima quaeque suspicanda adductae sunt.

7. Interea rumor per urbem Hierosolymitarum sparsus erat ab Herodis inimicis, illum cruciatu et morte ab Antonio affectum esse. Qua ex fama, vt par fuit, tota regia perturbata est, praesertim feminae. Itaque persuasit Alexandra Iosepho, vt ex regia egressus sese vna cum ipsis sub legionis Romanae signa reciperet, quae tum ad urbem regni tuendi gratia Iulio duce castra habebat. Sic

πρῶτον μὲν, εἰ καὶ τις ἀπαντήσῃεν ταραχὴ περὶ τὴν αὐλὴν, ἐν ἀσφαλεστέρῳ διάξεν αὐτοὶ Ῥωμαῖς εὐμενεῖς ἔχοντες· ἔπειτα καὶ τεύξεσθαι παντὸς ἡλπιέμεναι, τὴν Μαριάμμην Ἀντωνίᾳ θρασυμένῃ, δι' ἧ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναλήψεσθαι, καὶ μηδενὸς ὑστερήσειν, ὧν εἰκὸς τοῖς ἐν εὐγενείᾳ βασιλικῇ γεγενομένοις.

ή. Ἐπὶ τούτων δὲ τῶν λογισμῶν τετυχηκόσιν αὐτοῖς, γραμμάτα παρ' Ἡρώδου περὶ τῶν ὅλων ἀφίκετο, τῆς Φήμης ἐναντία καὶ τῶν προληφθέντων. ἐπειδὴ γὰρ ἐγένετο παρ' Ἀντωνίῳ, ταχὺ μὲν αὐτὸν ἀνεκτίσαστο τοῖς δώροις, ἃ Φέρων ἦκεν ἐκ τῶν Ἰεροσολύμων· ταχὺ δὲ ταῖς ὁμιλίαις παρεστήσαστο μὴ χαλεπῶς ἔχειν εἰς αὐτὸν, οἷ τε τῆς Κλεοπάτρας λόγοι πρὸς τὴν ἐξ ἐκείνων θρασυαίαν ἥττον ἐδυνήθησαν. ἡ γὰρ ἔφη καλῶς ἔχειν Ἀντωνίος βασιλεῖα περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν γεγενημένων εὐθύνας ἀπατεῖν, ὥτως γὰρ ἂν ὑδὲ βασιλεὺς εἴη· δόντας δὲ τὴν τιμὴν, καὶ τῆς ἐξουσίας καταξιώσαντας, εἰς αὐτῇ χρῆσθαι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῇ Κλεοπατρῇ μὴ πολυπραγμονεῖσθαι περὶ τὰς ἀρχὰς ἔλεγε συμφέρον. ὑπὲρ τούτων ἔγραψεν Ἡρώδης, καὶ τὰς ἄλλας διεξήκει τιμὰς, ἃς ἔχοι παρ' Ἀντωνίῳ, συνθωκῶν ἐν ταῖς διαγνώσεσιν, καὶ συνεσιώμενος ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας, καὶ τούτων ὁμῶς τυγχάνοι χαλεπῆς εἰς τὰς διαβολὰς αὐτῷ τῆς Κλεοπάτρας ὕσης· ἢ, πόθῃ τῆς χώρας ἐξαπτημένη τὴν βασιλείαν αὐτῇ προσγενέσθαι, πάντα τρόπον ἐσπιδάκει ἐκποδῶν ποιῆσθαι. δικαίᾳ μὲν τοι τυγχάνων Ἀντωνίᾳ, μηδὲν ἔτι προσδοκᾶν δυσχερὲς, ἀλλὰ καὶ θάττον ἦξεν, βεβαιότεραν τὴν εὐνοίαν τὴν παρ' αὐτῇ προσεληφώς τῇ βασιλείᾳ καὶ τοῖς πράγμασιν, καὶ τῇ Κλεοπατρῇ μηκέτι προσεῖναι τὴν ἐλπίδα τῆς πλεονεξίας, δόντος Ἀντωνίᾳ ἀνθ' ὧν ἠξίει τὴν Κοίλην Συρίαν, καὶ διὰ τούτων παρεγρορήσαντος ὁμῶς καὶ ἀποσκευασαμένῃ τὰς ἐντεύξεις, ἃς ὑπὲρ τῆς Ἰνδαίας ἐποιεῖτο.

θ'. Τούτων τῶν γραμμάτων ἀπενεχθέντων, ἐπαύσαντο μὲν ἐκείνης τῆς ὁρμῆς, ἣν ὡς ἀπολωλότος εἶχον καταφυγεῖν ἐπὶ τῆς Ῥωμαίας. ἡ μὲν ἔλαθεν αὐτῶν ἡ προαίρεσις. ἀλλ'

enim primum, dicebat, si quis in aula tumultus oriretur: ipsos tutius acturos in Romanorum beneuolentia: deinde sibi spem factam esse omnia se consequuturam, si Mariamnem uidisset Antonius, per eumque principatum recuperaturos, et nulla re carituros, quae in nobilitate regia educatis digna foret.

8. Cum autem hac de re sermonem instituissent, veniunt ab Herode de toto negotio literae, priori etiam rumori plane contrariae. Vt enim venit ad Antonium, eum statim donis (quae Hierosolymis apportauerat) sibi conciliauit: ac statim, ut cum eo colloquutus est, effecit, ut ei ne succenseret quidem aut irasceretur; atque Cleopatrae verba parum valebant aduersus ea, quibus beneuolentiam eius demerebatur. Negabat enim Antonius decere a rege rationem eorum reposci, quae gessisset in imperio, ita enim ne regem quidem eum fore; atque par esse, ut qui honorem ei dederint et potestatem tribuerint, ea quam liberrime uti sinant. Idem etiam Cleopatrae nequaquam conuenire dicebat in factis principum esse curiosam. Hisce de rebus scripsit Herodes, necnon alios honores ei ab Antonio habitos memorauit, ut pro tribunali illi assideret, et quotidie conuiujs eius interesset, atque ista ab eo assequeretur, insensa licet atque ipsum iaculante Cleopatra; quae, regionis cupiditate petens atque contendens, ut sibi regnum obueneret, modis omnibus studuerat, ut eum e medio tolleret. Verum sibi aequum habenti Antonium nihil grauius iam expectandum esse, sed breui venturum, firmiore illius erga regnum resque suas fretum beneuolentia, et Cleopatrae nullam amplius plus habendi spem reliquam esse; cum Antonius, vice eorum, quae postulauerat, Coelen-Syriam ei dederit; atque adeo simul iratam lenierit feceritque, ut a petitione regni Iudaeae desisteret.

9. His literis allatis, ardor ille ad Romanos se recipiendi, tanquam mortuus esset Herodes, statim restinctus est, neque tamen non rescitum est illorum consilium.

ἐπεὶ παρὰπέμψας ὁ βασιλεὺς Ἀντώνιον ἐπὶ Παύθης εἰς τὴν Ἰσθαίαν ὑπέστρεψεν, εὐθύ μὲν ἢ τε ἀδελφὴ Σαλώμη καὶ ἡ μήτηρ αὐτῷ τὴν διάνοιαν, ἣν ἔχον οἱ περὶ τὴν Ἀλεξάνδραν, ἀπεσήμεναν· ἡ δὲ Σαλώμη καὶ κατ' ἀνδρὸς Ἰωσήφου λόγον εἶπεν, ἐν διαβολῇ ποιῆσα, καὶ τῇ Μαριάμμῃ συγγενόμενον διατελεῖν. ἔλεγε δὲ ταῦτα χαλεπῶς ἔχουσα πρὸς αὐτὴν ἐκ πλείονος, ὅτι κατὰ τὰς διαφορὰς φρονήματι χρωμένη μείζονι, τὴν ἐκείνων ἐξωνείδιζε δυσγένειαν. Ἡρώδης δὲ θερμῶς αἰεὶ καὶ λίαν ἐρωτικῶς πρὸς τὴν Μαριάμμην ἔχων, εὐθύ μὲν ἐξετετάρακτο, καὶ τὴν ζήλοτυπίαν ἣν ἔφευρεν· ἐπικρατέμενος δὲ, τῇ μὴ προσιτῶς τι ποιῆσαι διὰ τὸν ἔρωτα, συντινῶ τῷ πάθει καὶ τῷ ζήλῳ παρωξυμμένος, ἰδίᾳ τὴν Μαριάμμην ἀνέκρινεν ὑπὲρ τῶν πρὸς τὸν Ἰώσηπον. ἀπομνησμένης δ' ἐκείνης, καὶ πάνθ' ὅσα μηδὲν ἀμαρτήσῃ προσῆν εἰς ἀπόλογίαν καταλογιζομένης, ἀνσπεύθετο κατὰ μικρὸν ὁ βασιλεὺς, καὶ μετέβαινεν ἐκ τῆς ὀργῆς ἠττάμενος τῆς περὶ τὴν γυναῖκα Φιλοσοργίας, ὡς ἀπολογεῖσθαι περὶ ἧν ἔδοξεν ἀκρίσας πεπιστευκεναί, καὶ περὶ τῆς κοσμιότητος αὐτῇ πολλὴν ὁμολόγει χάριν, αὐτὸς τε ὅπως ἔχει σοφῆς καὶ εὐνοίας πρὸς αὐτὴν ἀνωμολόγει· καὶ τέλος, ὡς ἐν τοῖς ἐρωτικοῖς Φιλῆ, πρᾶπιπτον εἰς δάκρυα μετὰ πολλῆς σπυδῆς ἐμπιφυκότες ἀλλήλοις. αἰεὶ δὲ καὶ μᾶλλον τῇ βασιλέως πισχυμένης, καὶ ἐπὶ τὴν αὐτὴν διάθεσιν ἔλκοντος· ὁ Φιλῆντος, εἶπεν ἡ Μαριάμμη, τὸ κατὰ τὴν ἐντολὴν, εἰ πάροις τι χαλεπὸν ὑπ' Ἀντωνίᾳ, καὶ μὲ συνάπολέσθαι τὴν ἑδενός αἰτίαν. τότε προσπεισόντος τῇ λόγῃ, περιπαθήσας ὁ βασιλεὺς, εὐθύ μὲν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτὴν ἀφῆκεν, ἐβόα δὲ, καὶ τῶν αὐτῇ τειχῶν αὐτὸς ἐδράττετο, περιφανὲς φάριον ἔχεν τῆς τῇ Ἰωσήφῃ πρὸς αὐτὴν κοινωνίας λέγων. ὁ γὰρ ἂν ἐξεπῆν ἂ κατ' ἰδίαν ἦκασεν, μὴ μεγάλης αὐτοῖς πίστεως ἐγγεγεννημένης. ὥτως δ' ἔχων, ὀλίγῃ μὲν ἀπέκτεινε τὴν γυναῖκα. νικώμενος δὲ τῷ πρὸς αὐτὴν ἔρωτι, ταύτην μὲν τὴν ὀρμὴν ἐκράτησεν, ἑαυτῇ διακαρτερήσας ὀδυνηρῶς καὶ θυχερῶς· τὸν μὲν τοι Ἰώσηπον ἡδ' εἰς ὕψιν ἐλθόντα διαχρήσασθαι προσέταξεν· καὶ τὴν Ἀλεξάνδραν, ὡς ἀπάντων παραίτιαν, δῆσας ἐφύλαττεν.

Nam postquam rex, deducto Antonio in Parthos proficiscente, in Iudaeam rediit, eius soror Salome et mater ei protinus Alexandrae institutum declararunt: et insuper Salome contra maritum suum Iosephum criminationem protulit, quod frequenter cum Mariamne consuetudinem habuerit. Ista autem hac de causa dicebat, quod ei iampridem infensa erat, propterea quod inter earum contentiones, illa, plus iusto fastidiosa, eis ignobilitatem exprobrabat. Herodes vero, qui in Mariamnem semper ardore flagrabat amatorio, statim turbatus est, et obrectationis impatiens erat: verum semet cohibens, ne quid propter amorem temere committeret, vehementi affectu et aemulatione incitatus, Mariamnem seorsum interrogavit de congressibus cum Iosepho. Sed ea iurante, et omnia, quae insontibus inesse solent, ad sui purificationem allegante, regi paulatim persuadebatur, et ira sedabatur, vincente eum coniugis amore eoque, ut sese excusaret, quod iis, quae audierat, credidisse videretur, eiusque modestiae magnas gratias ageret, et singularem suum erga ipsum amorem et benevolentiam fateatur: denique, ut plerumque fit in amoribus, in lacrymas et mutuos complexus magno affectu euaferunt. Cum autem rex id ageret, ut magis magisque ei fidem faceret, eamque ad ipsum redamandum pertraheret: sane non est amanti, inquit Mariamne, in mandatis dare, ut, si quid ipsi gravius accideret ab Antonio, ego una peream nihil commerita. Hoc elapso verbo, rex percussus eam statim de manibus dimittebat, et vociferabatur, atque ipse sibi capillos vellebat: manifestum se dicens indicium habere Iosephi cum ea consuetudinis. nunquam enim enunciaturum fuisse quae seorsum audisset, nisi magna illis apud se inuicem fides fuisset. Sic affectus parum absuit, quin uxorem occideret. Illius autem amore victus, postquam se dolenter et aegre continuisset, hunc impetum reprimebat: veruntamen Iosephum, ne in conspectum quidem suum admissum, necari iussit; et Alexandram, tanquam omnium causam, in custodiam dedit.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς Κλεοπάτρα, τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Αραβίας μέρη τινὰ παρ' Ἀντωνίου λαβῶσα, εἰς Ἰουδαίαν ἀφικνέτο· καὶ ὡς Ἡρώδης, αὐτὴν πολλοῖς δωρέμενος, ἐκ' Αἰγύπτου προπέμπει.

ΕΝ δὲ τῷ καὶ τὰ περὶ τὴν Συρίαν ταραχὰς εἶχε, ἐκ ἀνείσεως τῆς Κλεοπάτρας τὸν Ἀντώνιον μὴ πᾶσιν ἐπιχειρεῖν. ἔπειθε γὰρ ἀφαιρούμενον ἐκάσων τὰς δυναστείας αὐτῇ διδόναι. καὶ πλείστον ἔχουσαν ἐκ τῆς ἐκείνης πρὸς αὐτὴν ἐπιθυμίας. Φύσει δὲ πλεονεξία χαίρουσα, παρανομίας οὐδὲν ἔλιπε, τὸν μὲν ἀδελφόν, ὃ τὴν βασιλείαν ἤδει γενησομένην, προανελῶσα Φαρμάκοις, πεντεκαιδέκατον ἔτος ἔχοντα· τὴν δ' ἀδελφὴν Ἀρσινόην ἐκτεύουσιν ἐν Εφέσῳ πρὸς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἀποκτείνασα δι' Ἀντωνίου. χρημάτων μὲν γὰρ ἔνεκεν, εἶπε μόνον ἐλπιθεῖν, καὶ ναοὶ καὶ τάφοι παρηγομήθησαν, οὐδ' ἱεροῦ τινος οὕτως ἀσύληθ' ὀξάντος, ὡς μὴ παραρηθῆναι τὸν ἐν αὐτῷ κόσμον, οὔτε βεβήλου, μὴ πᾶν ὁτιοῦν τῶν ἀπηγορευμένων παθόντος, εἰ μέλλοι μόνον πρὸς εὐπορίαν τῇ τῆς ἀδικούσης πλεονεξία. τὸ δ' ὅλον οὐδὲν αὐταρκεῖς ἦν γυναικὶ πολυτελεῖ καὶ δουλευούσῃ ταῖς ἐπιθυμίαις, μὴ καὶ τὰ πάντα πρὸς τὴν ἐπίνοιαν ἐνδεῖν ὧν ἐσπουδάκει. διὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀντώνιον ἤπειγεν αἰὲν τὰ τῶν ἄλλων ἀφαιρούμενον αὐτῇ χαρίζεσθαι· καὶ διαβάσα σὺν ἐκείνῳ τὴν Συρίαν ἐπενόησεν κτῆμα ποιήσασθαι. Λυσανίαν μὲν σὺν τὸν Πτολεμαίῳ Πάρθεος αἰτιασαμένη τοῖς πρᾶγμασιν ἐπάγειν, ἀποκτείνουσιν· ἥτις δὲ παρ' Ἀντωνίου τὴν τε Ἰουδαίαν καὶ τὴν τῶν Αραβίων, ἀξιοῦσα τοὺς βασιλεύοντας αὐτὸν ἀφελέσθαι. τῷ δ' Ἀντωνίῳ τὸ μὲν ὅλον ἠτᾶσθαι συνέβαινε τῆς γυναικὸς, ὡς μὴ μόνον ἐκ τῆς ὀμιλίας, ἀλλὰ καὶ Φαρμάκοις δοκεῖν ὑπακχεῖν εἰς ὃ, τι αὐτὴ ἐκείνη θέλει. τὸ μέντοι περιφανὲς τῆς ἀδικίας ἐξεδυσώπει, μὴ μέχρι τοσούτου κατήκοον γενόμενον ἐπὶ μεγίστοις ἀμαρτάνειν. ἢ οὐ μὴτ' ἀρεθῇ παντάπασιν, μὴδ' ὅσα προσέταττεν ἐκείνη διαπραξάμενος

CAP. IV.

Quomodo Cleopatra, cum partem Iudaeas et Arabiae ab Antonio impetrasset, in Iudaeam venit: utque Herodes, ipsam large muneratus, ad Egyptum deducit.

INterea autem turbatum est in Syria, Cleopatra non desinente Antonium incitare, ut vicinos omnes bello adoriretur. illi enim persuadebat, ut auferens cuique suam dynastiam ipsi eam donaret: multumque apud eum gratia valuit, quod is amore illius vehementer ardebat. cumque natura esset alieni appetens, nihil utcumque iniustum intentatum reliquit, ut quae fratrem quindecim annos natum, quem sibi in regnum successurum norit, veneno pridem sustulerat; et sororem Arsinoën, Ephesi in templo Dianae supplicem, ope Antonii interfecerat. Nam pecuniarum quidem gratia, sicubi vel minima eius spes affulgeret, et templa et sepulcra violata erant: nec quis locus sacer adeo a violentia tutus existimatus, quem non suis ornamentis spoliavit, nec profanus, qui non passus est quodcumque fieri nefas esset, si vel tantillum faceret conferretque ad iniustam alieni cupidinem. ad summam nihil satis erat mulieri sumtuosae atque cupiditatibus servienti, quo minus omnia ei deesse viderentur, quorum studio teneretur. Quamobrem et Antonium continuo illa sollicitabat, ut aliis ablata ipsi largiretur; atque inter obeundum cum eo Syriam, eam in possessionem suam redigere cogitabat. Et Lysaniam quidem Ptolemæi filium, ipsum criminata Parthos ad res turbandas adducere, interficit: flagitabatque ab Antonio Iudaeam et Arabiam, ipsum orans, ut a regibus, qui eas tenerent, auferret. Confiebat autem, ut Antonius omnino victus mulieri cederet, adeo ut non solum quod eum ea consuefceret, sed fascinatione quadam impelli videretur ad obtemperandum ei, quousque ipsa voluerit. veruntamen manifestae iniuriæ verecundia ipsum inhibuit, ne in omnibus voluntati eius obsequendo in maximis offenderet. Ne itaque postulanti prorsus recusaret, noue quaecun-

ἐκ Φανερᾶ δόξῃ κακός, μέρος τῆς χώρας ἐκατέρω παρελόμενος, τέτοις αὐτὴν ἐδώρησατο. δίδωσι δὲ καὶ τὰς ἐντὸς Ελευθέρας ποταμῷ πόλεις ἄχρις Αἰγύπτου, χωρὶς Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἐκ προγόνων εἰδὼς ἐλευθέρως, πολλὰ λιπαρῶς αὐτῇ δοθῆναι.

β'. Τῶν ἡ Κλεοπάτρα τυχῶσα, καὶ παραπέμψασα μέχρις Εὐφράτης τὸν Αντώνιον, ἐπ' Ἀρμενίαν στρατευόμενον, ἀνέστρεψε, καὶ γίνεται μὲν ἐν Απαμείᾳ καὶ Δαμασκῷ, παρῆλθε δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰσδαίαν· Ἡρώδης συντοχόντος αὐτῇ, καὶ τῆς τε Αραβίας τὰ δοθέντα καὶ τὰς περὶ τὴν Ἰερικοῦντα προσόδους Ἡρώδης μισθωσαμένω. Φέρει δ' ἡ χώρα τὸ βάλσαμον, ὃ τιμιώτατον τῶν ἐκεῖ, καὶ παρὰ μόνοις φύεται, τὸν τε φοίνικα πολὺν καὶ καλόν. ἐν τέτοις ἔσα, καὶ πλείονος αὐτῆς συνηθείας περὶ τὸν Ἡρώδη γινομένης, διεπείραζεν εἰς συνουσίαν ἔλθειν τῷ βασιλεῖ, φύσει μὲν ἀπαρκαλύπτως ταῖς ἐντεῦθεν ἡδοναῖς χρωμένη, τάχα δὲ τι καὶ παθῶσα πρὸς αὐτὸν ἐρωτικόν, ἥ καὶ τὸ πιθανώτερον ἐνέδρας ἀρχὴν τὴν ἐπ' αὐτὴν γενησομένην ὕβριν ὑποκατασκευάσασα. τὸ δὲ σύμπαν ἐξ ἐπιθυμίας ἡττάσθαι διεφαίνεν. Ἡρώδης δὲ καὶ πάλαι μὲν ἦν εὖναις ἢ τῇ Κλεοπάτρᾳ, χαλεπήν εἰς ἅπαντας ἐπιστάμενος, τότε δὲ καὶ μισεῖν ἀξίων, εἰ δὲ ἀσέλγειαν εἰς τῆτο πρόεισι, καὶ Φθῆναι τιμωρούμενος, εἰ συνεδρεύουσα τοιούτοις ἐγχερώῃ, τοὺς μὲν λόγους αὐτῆς διακρούσατο, βουλὴν δ' ἐποίησατο σὺν τοῖς φίλοις, ὑποχείριον ἔχων ἀποκτεῖναι. πολλῶν γὰρ ἀπαλλάξεν κακῶν ἅπαντας οἷς ἐγένετό τε ἤδη χαλεπὴ καὶ προσεδοκάτο· τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ Αντωνίῳ λυσitteλήσειν, οὐδ' ἐκεῖνῳ πιστῆς ἐσομένης, εἴ τις αὐτὸν καρὸς ἢ χρεῖα κατάσῃ, τοιούτων δεησόμενον. ταῦτα βουλόμενον ἐκάλουν οἱ φίλοι, πρῶτον μὲν διδάσκοντες, ὡς ἔκ ἄξιον μείζω πράττοντα κίνδυνον Φανερώτατον ἀναλαμβάνειν, ἐγκείμενοι δὲ καὶ δέομαι μηδὲν ἐκ προπετείας ἐπιτηδεύειν. οὐ γὰρ ἀναχέσθαι τὸν Αντώνιον, οὐδ' εἰ σφόδρα τις αὐτῷ τὸ συμφέρον εἴποιε πρὸ τῶν ὀμμάτων· τὸν τε γὰρ ἔρωτα μᾶλλον ὑπεκκαύσει, τὸ δοκεῖν βία

que ipsa imperaret faciendo palam iniquus videretur, abstulit ab utroque eorum regionis partem, eamque Cleopatrae tribuit: eique etiam vrbes dedit, quae sunt intra Eleutherum flumen vsque in Ægyptum, exceptis Tyro et Sidone, quod eas antiquitus liberas esse sciret, licet illa, vt sibi darentur, multum flagitante.

2. Cleopatra, his impetratis, et Antonio, qui in Armeniam expeditionem faciebat, vsque ad Euphratem deducto, reuerfa est, et Apamiam Damascumque venit, et in Iudaeam processit; Herode ipsam conueniente, atque Arabiae partem ei datam redimente, necnon prouentum agri Hierichuntis. regio enim illa balsamum fert, rem eius loci pretiosissimam, et nusquam alibi prouenientem; itemque palmas multas, easque pulchras. Ibi dum illa moratur, et cum Herode magnum commercium habet, tentabat cum rege rem habere, vtens, vt natura eius ferebat, inuerecunde voluptatibus, quae illic essent, et forsan etiam illius amore capta, aut, quod verisimilius, clam id agens, vt ex stupro, quod ab illo passura esset, insidiarum occasionem nancisceretur. Summa autem, amore irretitam esse prae se ferebat. At Herodes, qui iam pridem parum beneuolo erat in Cleopatram animo, intelligens in omnes molestam esse, insuper et tunc, si ex effrenata libidine eo deuenerit, dignam iudicans quam odio haberet, et anteuenteret ab ipsa poenas sumendo, si ex insidiis ad huiusmodi aliquid aggredereetur, eius sermonem a se repulit, et cum amicis consultauit, vtrum eam, cum posset occidere, deberet. malis enim multis omnes se liberaturum esse, quibus et iam molesta fuit ac porro futura sit, magnoque Antonii etiam commodo hoc ipsum facturum, quandoquidem nec ei se fidelem praestitura esset, si vnquam opportunum et vtile ei foret, vt ita se gereret. Cum haec vellet, ab incepto eum prohibuerunt amici, primum quidem suggerendo, ei haud conuenire, dum in rebus maioribus occuparetur, manifestum adire discrimen; deinde vrgendo et obsecrando, ne quid temere ageret. non enim hoc laturum Antonium, licet ipsi perspicuum foret, magno id ei esse emolumento: immo et amorem ipsi

καὶ κατ' ἐπιβελὴν αὐτὸν αὐτῆς στέρεσθαι, μέτριόν τε ἔδδεν εἰς τὴν ἀπολογίαν φαίνεσθαι, τῇ μὲν ἐπιχειρήματος εἰς γυναῖκα γεγεννημένῃ, μέγιστον ἀξίωμα τῶν κατ' ἐκείνον ἐχρηκυῖαν τὸν χρόνον, τῆς δ' ὠφελείας, εἰ καὶ ταύτην τις οἰηθείη, σὺν αὐθαδεΐᾳ καὶ καταγνώσει τῆς ἐκείνη διαθέσεως φανομένης. ἐξ ὧν ἔκ ἀδελφον, ὡς μεγάλων καὶ ἀπαύσων κακῶν ἀναπληθίσεται τὰ περὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ καὶ τὸ γένος, ἐξόν, ἀποκρησάμενον τὴν ἀμαρτίαν, εἰς ἣν ἐκείνη παρακαλεῖ, θέσθαι τὸν καιρὸν εὐχρημόνως. τοιαῦτα δεδιττόμενοι καὶ τὸ κινδυνώδες ἐξ εἰκότων παραδηλοῦντες, ἐπέχον αὐτὸν τῆς ἐπιχειρήσεως. ὁ δὲ τὴν Κλεοπάτραν ὠρεαῖς θυμαπύσας ἐπ' Αἰγύπτῃ πρῶτο πεμφεν.

γ'. Αντώνιος δὲ, τὴν Ἀρμενίαν καταλαβὼν, Ἀρταβάξην τὸν Τιγράνῃ, σὺν τοῖς πασι καὶ σατράπαις, δέσμιον εἰς Αἴγυπτον ἀποπέμπει, ὠρεάμενος τούτοις τὴν Κλεοπάτραν, καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ τῆς βασιλείας, ὃν ἐξ αὐτῆς ἔλαβεν. Ἀρμενίας δ' ἐβασίλευσεν Ἀρταξίας ὁ κρησβύτατος τῶν ἐκείνη παίδων, διαδράς ἐν τῷ τότε. καὶ τῆτον Ἀρχέλαος καὶ Νέρον Καῖσαρ ἐκβαλόντες, Τιγράνην τὸν νεώτερον ἀδελφὸν ἐπὶ τὴν βασιλείαν κατήγαγον. ταῦτα μὲν οὖν ἐν ὑσέξει.

δ'. Περὶ δὲ τὰς Φόρας, ἃς ἔδει τελεῖν, τῆς ὑπ' Ἀντωνίου δοθείσης χώρας, ὁ μὲν Ηρώδης δίκαιος ἦν, ἔκ ἀσφαλὲς ἡγούμενος δίδοναι τῇ Κλεοπάτρᾳ μίσθους αἰτίαν. ὁ δ' Ἀραψ, Ηρώδῃ τὴν Φορὰν ἐπιδεξαμένῃ, χρόνον μὲν τινα παρεῖχεν ἐκείνῃ τὰ διακόσια τάλαντα· μετὰ ταῦτα δὲ κακοήθης ἦν καὶ βραδὺς εἰς τὰς ἀποδόσεις, καὶ μόλις εἰ καὶ μέρη τινὰ διάλυσεν, ἔδδεν ταῦτα δίδοναι δοκῶν ἀζημίως.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Ηρώδης ἐχώρει κατὰ τῇ Ἀραβος, καὶ συμβαλὼν πολλάκις τελευταῖον νικᾷ, καὶ προσατεῖν τῇ ἔθνης ὑπὸ τῶν Ἀραβῶν ἡρέθη. Περὶ τε σεισμῷ μεγάλῃ.

Ηρώδης δὲ, τῆτον τὸν τρόπον ἀγνωμονοῦντος καὶ τελευταῖον ἔδδεν ἐτι τῶν δικαίων ποιεῖν ἐθέλοντος, εἶχε μὲν ὡς ἐπε-

magis accendat, quod vi et ex insidiis ea orbari existimaretur, nec aliquid adesse, quod in commodam excusationem afferri posset, cum et mulierem adortus fuerit dignitate omnium illius aevi eminentissimam, et utilitas, si qua esse putaretur, cum audacia et amoris illius reprehensione coniuncta videatur. Ex quibus manifestum, regnum ipsius et domum malis impletum iri magnis et non desituris: cum nihil vetet, quin amoliendo peccatum, ad quod ipsa eum alliciat, opportunitate commode et decenter utatur. Illa ad eum absterrendum dicentes, et periculum ex verisimilibus repraesentantes, illius impetum conatumque cohibuerunt. Adeoque ille, cum Cleopatram muneribus demulsisset, ad Aegyptum eam deduxit.

3. Antonius autem, Armenia subiugata, Artabazem Tigranis filium, cum filiis eius et satrapis, victum in Aegyptum mittit; eosque dono dedit Cleopatrae, et regni etiam ornamenta omnia, quae ex eo ceperat. Armeniae vero regno potitus est Artaxias filiorum illius natu maximus, qui tunc fuga dilapsus est. Quem cum Archelaus et Nero Caesar eiecissent, Tigranem iuniorem ipsius fratrem in regnum reducebant. Et haec quidem postea contigerunt.

4. Quod autem ad vestigalia attinebat, Cleopatrae ob datam ei ab Antonio regionem pendenda, ea rite soluebat Herodes; parum tutum existimans, Cleopatrae causam odii dare. At Arabs, cum Herodes pecuniam ab ipso exigendam recepisset, quippe qui pro eo spondisset, aliquamdiu ducenta illa talenta ei soluit; sed postea prauus tardusque ad pensiones factus est: quod si quam partem aegre soluebat, ne id quidem sine fraudatione faciebat.

CAP. V.

Quomodo Herodes bellum Arabi inferebat, et multis praefiliis factis tandem victoriam reportat, atque in gentis dominum ab Arabibus acceptus est. Deque magno terrae motu.

Herodes autem, cum Arabs improbe et inique ageret, tandemque officio aliquo fungi nollet iusto et debito, in

λευσόμενος, προθεσμία δὲ ἐχρήσατο Ῥωμαϊκῷ πολέμῳ. τῆς
 γὰρ ἐπ' Ἀκτίῳ μάχης προσδοκωμένης, ἣν ἐπὶ τῆς ἐβδόμης
 καὶ ὀγδοηκοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ολυμπιάδος γενέσθαι συνέβη,
 Καῖσαρ μὲν Ἀντωνίῳ περὶ τῶν ὅλων ἐμελλεν ἀγωνιέσθαι
 πραγμάτων. Ἡρώδης δὲ καὶ τῆς χώρας εὐβότῃ μενύσης
 αὐτῷ πολὺν ἤδη χρόνον, καὶ προσόδων καὶ δυνάμεων εὐρημέ-
 νων, Ἀντωνίῳ συμμαχίαν κατέλεξεν, ἐπιμελεσάταις ταῖς
 παρασκευαῖς χρησάμενος. Ἀντώνιος δὲ, τῆς μὲν ἐκείνης συμ-
 μαχίας ἔδεν ἔφη δεῖσθαι, τὸν δὲ Ἀραβὰ, καὶ γὰρ ἡκίκοι
 παρὰ τε αὐτῷ καὶ τῆς Κλεοπάτρας τὴν ἀπιστίαν, ἐπεξελθεῖν
 προσέταττε. ἤξις γὰρ ἡ Κλεοπάτρα ταῦτα, λυσιτελεῖν αὐ-
 τῇ τὸν ἕτερον ὑπὸ θατέρου κακῶς πάσχειν ἠγυμένη. τῶν αὐ-
 τῷ παρ' Ἀντωνίῳ λεχθέντων, ὑποσρέψας Ἡρώδης συνέχευε τὸ
 στρατιωτικόν, ὡς εὐθὺς εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλῶν. καὶ παρα-
 σκευαζόμενος ἰππικῷ καὶ πεζῇς δυνάμεως, εἰς Δίῳσκολιν
 ἀφικνεῖται, τῶν Ἀράβων ἐκεῖ συναντώντων. ὃ γὰρ ἐλελήθει
 τὰ περὶ τὸν πόλεμον αὐτῆς· καὶ μάχης κατεργᾶς γενομένης,
 ἐκράτησαν οἱ Ἰουδαῖοι. μετὰ δὲ ταῦτα πολλὴ στρατιά τῶν Ἀ-
 ράβων εἰς Κανὰ συνήει, χωρία δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Κοίλης Συ-
 ρίας. Ἡρώδης δὲ προπεπυσμένος, ἦκεν ἄγων ἐπ' αὐτῆς τὸ
 πλεῖστον ἧς εἶχεν δυνάμεως· καὶ πλησιάσας ἐν Κανὰ στρατο-
 πεδεύεσθαι διεγνώκει, χάρακά τε βαλλόμενος ἐξ εὐκαίρου
 ταῖς μάχαις ἐπιχειρεῖν. ταῦτα δὲ αὐτῷ ἐπιτάττοντος, ἐβόα
 τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων, παρελόμενον τῆς τριβῆς, ἄγειν ἐπὶ
 τῆς Ἀραβίας. ὥρμητο δὲ καὶ τῷ συντετάχθαι πιστεύειν καλῶς,
 καὶ ταῖς προθυμίαις ἄμεινον ἐχόντων ὅσοι τὴν πρώτην μάχην
 νενίκηκεσαν, ἔδ' εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἐπιτρέψαντες τοῖς πολεμίοις.
 Θορυβνόντων ἔν καὶ πᾶσαν ἐπιδεικνυμένων σπαρδὴν, ἔγωγε τῇ
 προθυμίᾳ τῷ πλῆθους ὁ βασιλεὺς ἀποχρήσασθαι· καὶ προει-
 πῶν, ὡς ἂν ἐλείψεται τῆς ἐκείνων ἀρετῆς, πρῶτος ἐν τοῖς ὅπλοις
 ἠγήσατο, πάντων κατ' οἰκεία τέλη συνακολαθισάντων. ἐκ-
 πληξίς δὲ εὐθὺς ἐμπίπτει τοῖς Ἀραβῖν. ἀντιστάντες γὰρ εἰς
 ὀλίγον, ὡς ἑώρων ἀμάχως ὄντας, καὶ μετὰς θρονήματος, ἐφυ-
 γον οἱ πλείους ἐκκλίναντες· καὶ διεφθάρησαν, εἰ μὴ Ἀθηναῖοι

eo erat, vt armis illum perfequeretur, fed rem distulit ob bellum inter Romanos ortum. Cum enim expectaretur pugna Actiaca, quae in centesimam et octogesimam septimam Olympiadem incidit, Caesar quidem cum Antonio de summa rerum decertaturus erat: Herodes vero (qui regionem probe cultam iamdiu teneret, et magnos redditus atque opes quaesiuisset) delectum habuit, apparatu accuratissimo, vt Antonio ferret auxilium. Verum Antonius eius se subsidio egere negauit; eique mandauit, vt Arabem (cuius perfidiam tum ab ipso Herode, tum a Cleopatra, audiuisset) bello adoriretur. Hoc enim volebat Cleopatra, vt quae exislimaret e re sua esse, vt alter alterum laederent. Cum haec ei relata fuissent ab Antonio, reuersus Herodes exercitum retinuit, vt qui mox inuasurus esset Arabiam. Cumque equestres pedestresque copias parasset, ad Diospolim peruenit, eo Arabibus illi obuiam venientibus: (non enim eos latuit haec expeditio) magnoque commisso praelio, Iudaei victores euaferunt. Postea vero conuenit ingens Arabum exercitus ad Cana, locum in Coele-Syria. Quare cognita, Herodes duxit in eos maximam suarum virium partem: atque vbi ad Cana appropinquauit, statuerat castra facere, eaque fossa valloque munire, vt, cum opportunum esset, praelia faceret. Sed haec eo instituyente, conclamat Iudaeorum multitudo, vt se in Arabes nulla interposita mora ducat. Quippe incesserat eos cupiditas, quod se pulchre ordinatos credebant; et omnes, qui superiorem pugnam, ne ad manus quidem hostes venire passi, vicerant, ferociores erant. Cum itaque tumultuarentur et magnum prae se ferrent animi ardorem, decreuit rex multitudinis alacritate uti; praefatusque se eorum magnanimitati non defuturum, primus in armis agmen ducebat, omnibus eum ordine sequentibus. Statim autem terror Arabes inuasit. quippe cum paulisper resistissent, vbi Iudaeos inuictos animique plenos viderunt, plerique in fugam versi sunt; atque concissi fuissent, nisi Athenion Herodi et Iudaeis iniuriam fe-

νος κακώσαντες Ηρώδην καὶ τὰς Ἰουδαίους. ὅτος γὰρ ὢν στρατη-
 γὸς μὲν Κλεοπάτρας ἐπὶ τῶν ἐκῆ, διάφορος δὲ Ηρώδῃ, τὸ μέλ-
 λον ἐκ ἀπαρσκευῶς ἐσκόπει, δρασάντων μὲν τι λαμπρὸν
 τῶν Ἀράβων ὀγνωκῶς ἡσυχίαν ἄγειν, ἡττωμένων δὲ, ὃ καὶ
 συνέβη, ταῖς ἀπὸ τῆς χώρας συνεληλυθόσι τῶν οἰκείων παρ-
 σκευασμένοις ἐπιτίθεσθαι τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τότε κεκηκόσι
 τε καὶ νικᾶν οἰομένοις ἀπροσδοκῆτως ἐπίπεσάν, πολὺν ἐποίη-
 σεν φόνον. τὰς τε γὰρ προθυμίας εἰς τὰς ὁμολογημένας ἐχθρὰς
 ἐκδαπανήσαντες Ἰουδαῖοι, καὶ τῷ νικᾶν ἐπ' ἀδείας χρώμενοι,
 ταχὺ τῶν ἐπιχειρησάντων ἡττῶντο καὶ πολλὰς ἐλάμβανον
 πληγὰς ἐν χαρίοις ἀφίπποις καὶ πετρώδεσιν, ὧν πλεῖν τὴν
 ἐμπειρίαν εἶχον οἱ τὴν ἐπίθεσιν ποιησάμενοι. κακῶς δὲ πα-
 χόντων, οἳ τε Ἀραβες αὐτὰς ἀνελήφesan, καὶ πάλιν ὑποσρέ-
 ψαντες ἔκτεινον ἤδη τετραμμένους. ἐγένοντο δὲ παντεδapai
 κτινυμένων ἀπώλειαι· καὶ τῶν διαπιπτόντων ἔ πολλοὶ συν-
 ἔφευγον εἰς τὸ στρατόπεδον. ὃ δὲ βασιλεὺς Ηρώδης, ἀπεγνω-
 κῶς τὰ κατὰ τὴν μάχην, ἀφικπάζεται βοήθειαν ἄξων. ἔ
 μὴν διέφθη καὶ περ ἐσπυδακῶς ἐπαρκεῖν· ἀλλὰ τὸ μὲν στρα-
 τόπεδον ἦλω τῶν Ἰουδαίων. οἳ δ' Ἀραβες ἔ μετρίως εὐτυχῆ-
 κσαν ἐκ παραλόγου, νίκην τε ἧς πλεῖστον ἀπεδέησαν ἀνελή-
 φότες, καὶ πολλὴν τῶν ἐναντίων ἀφηρεημένοι δύναμιν. τὴν-
 τεῦθεν ὃ μὲν Ηρώδης ληστείας ἐχρῆτο, καὶ τὰ πολλὰ κατα-
 τρέχων τὴν τῶν Ἀράβων ἐκάκῃ ταῖς ἐπιδρομαῖς, στρατοπε-
 δεύόμενος ἐπὶ τῶν ἐρῶν, καὶ τὸ μὲν σύμπαν ἐξίστατο κατὰ
 τὸ μὲν Φανὲς εἰς χεῖρας ἐλθεῖν· ἐκ ἀζήμιος δὲ γινόμενος τῇ
 συνεχείᾳ καὶ τῷ Φιλοπόνῳ, τῶν τε οἰκείων ἐπεμελεῖτο παντὶ
 τρόπῳ τὸ πταῖσμα διορθύμενος.

β'. Εν τῇ τε καὶ τῆς ἐπ' Ἀκτίῳ μάχης συνισταμένης Καί-
 σαρι πρὸς Ἀντώνιον ἐβδόμῃ ὄντος Ηρώδῃ τῆς βασιλείας ἑτῆς,
 σπειθεῖσα ἡ γῆ τῶν Ἰουδαίων, ὡς ἐκ ἄλλοι' ἐδόκει, τῶν ἐν τῇ
 χώρᾳ κτηνῶν πολλὴν φθορὰν ἐποίησεν, ἐφθάρησαν δὲ καὶ
 τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ταῖς πεπτωκυαῖς οἰκίαις περὶ μυρία·
 τὸ μέντοι στρατιωτικόν, ἐν ὑπαίθρῳ διαιτώμενον, ἔδεν ὑπὸ
 τῇ πάθῃ κατεβλάβη. ταῦτα πυνθανομένοις τοῖς Ἀραβσι,

cisset. Is enim, cum Cleopatrarum nomine dux esset illius tractus, et ab Herode diffideret, quid futurum erat non imparatus attendebat: ut qui statuerat, si quid egregium Arabes gessissent, quietum se tenere, sin inferiores essent, id quod accidit, Iudaeos adoriri, ad hoc paratus una cum suis, qui ex ea regione conuenerant. Et tunc lassos et se vincere putantes aggressus de improviso, magnam eorum caedem edidit. nam cum et animorum ferociam in hostes manifestarios effudissent Iudaei, et paulo remissius victoria uterentur, facile cedebant iis, qui eos adorti sunt, et magnam cladem accipiebant in locis petrosis et ad equitandum parum idoneis, in quibus assuetiores erant qui lacebabant. Posteaquam male adeo cum iis ageretur, Arabes animos resumerunt, et conuersi eos in fugam iam versos occiderunt. Atque ita modis omnibus peremti interibant: paucique admodum elapsi in castra se recipiebant. Herodes vero, cum iam de pugna desperasset, citato equo subsidium accersit: neque tamen mature, quamuis adhibita diligentia, subuenire potuit, quin capta sunt castra Iudaeorum. Arabibus autem non mediocris felicitas ex insperato contigit, victoria, a qua plurimum aberant, reportata, hostiumque viribus valde attritis. Deinceps Herodes latrociniiis utebatur, multisque factis excursionibus Arabiam incursum vastabat in montibus castra faciens; atque in uniuersum ne aperte ad manus veniret, cauebat: neque tamen non hostibus assiduitate et labore incommodabat, et suorum casum omni ratione corrigere studebat.

2. Interea per tempus pugnae Actiacae, quae Caesari cum Antonio fuit anno regni Herodis septimo, concussa Iudaeae terra, quantum nunquam antea videbatur, magnam pecorum stragem fecit per totam regionem, oppressaque sunt hominum etiam circiter decem millia ruina domorum: sed exercitus, quod erat sub dio, in ea, quam alii passi sunt, calamitate, illaesus mansit. Quae cum Arabes

καὶ μᾶλλον ἢ κατὰ ἀλήθειαν ἐξαγγελλόντων αὐτοῖς, ὅσοι
 τὰς ὑπὲρ τῶν γεγονότων λόγους τῷ μίσῃ τῶν ἀκροσμένων
 ἐχαρίζοντο, μᾶλλον ἐπῆει Φρονεῖν, ὡς τῆς τε χώρας ἀνατε-
 τραμμένης τοῖς πολεμίοις, καὶ διεφθορότων τῶν ἀνθρώπων,
 μηδὲν ἔτι μηδ' εἰς αὐτὰς ἀντίπαλον καταλελειφθαι δοκεῖν.
 καὶ τῶν τε Ἰσθαίων τὰς πρέσβεις, ἦκον γὰρ ἐπὶ τοῖς γεγενη-
 μένοις εἰρήνην ποιησόμενοι, συλλαβόντες ἀπέκτειναν, καὶ με-
 τὰ πάσης προθυμίας ἐχώρου ἐπὶ τὸ στρατιωτικὸν αὐτῶν. οἱ
 δ' ἔτε τὴν ἑφοδὸν ἐξεδέξαντο, καὶ, πρὸς τὰς συμφορὰς
 ἀθύμως διακείμενοι, προῖεντο τὰ πράγματα, πλείστον ἀπο-
 γνώσεως ἐπ' αὐτοῖς πεπονθότες. ἡ γὰρ ἦν ἔτε ἰσοτιμίας
 ἐλπίς προητημένοις ἐν ταῖς μάχασι, ἔτε βοηθείας κεκακω-
 μένων αὐτοῖς τῶν οἴκοι πραγμάτων. οὕτως οὖν ἐχόντων,
 ἐπῆγεν ὁ βασιλεὺς λόγῳ τε κείθων τοὺς ἡγεμόνας, καὶ πει-
 ρώμενος ἀναλαμβάνειν αὐτῶν πεπτωκίτα τὰ Φρονήματα.
 προδιακινήσας δὲ καὶ παραθάρρυνας τινὰς τῶν ἀμεινόνων,
 ἐτόλμησεν ἤδη καὶ τῷ πλήθει διαλέγεσθαι, πρότερον ὀκνῶν
 αὐτὸ, μὴ καὶ χαλεπῶς χρήσηται διὰ τὰς ἀτυχίας. παρεκά-
 λει δὲ τοιάτῃς ποιούμενος εἰς τὸν ὄχλον τοὺς λόγους.

γ'. "Οὐκ ἀγνοῶμεν, ὦ ἄνδρες, ὅτι πολλὰ περὶ τούτῃς
 "τὸν καιρὸν γεγένηται πρὸς τὰς πράξεις ἡμῖν ἐναντιώματα,
 "καὶ θάρρειν εἰκὸς ἐν τοῖς τοιούτοις ἔδὲ τὰς πλείστον ἀνδρα-
 "γαθία διενηνοχότας. ἀλλ' ἐπειδὴ κατεπείγει τὸ πολεμεῖν,
 "καὶ τῶν γεγονότων ἔδὲν ἐστὶν τοιῶτον, ὃ μὴ δι' ἐνὸς ἔργου
 "καλῶς περαχθέντος ἐπανορθώσετε, παρακαλέσαι προειλό-
 "μην ὑμᾶς ἅμα καὶ διδάξαι, δι' ὧν ἂν ἐμμένητε τοῖς οἰκεί-
 "οις Φρονήμασιν. βούλομαι δὲ πρῶτον μὲν ὑπὲρ τῆς πολε-
 "μείν, ὡς δικαίως αὐτὸ ποιῶμεν, ἐπιδείξαι, διὰ τὴν ὕβριν
 "τῶν ἐναντίων ἡναγκασμένοι, μέγιστον γὰρ, εἰ μάθοιτε τῆ-
 "το, προθυμίας αἴτιον ὑμῖν ἔσθαι· μετὰ δὲ τῆτο δεῖξαι, διό-
 "τι καὶ τῶν ἐν ἡμῖν δεινῶν ἔδὲν ἐστὶν, καὶ πλείστας εἰς τὸ νυ-
 "κᾶν ἔχομεν τὰς ἐλπίδας. ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης,
 "μάρτυρας ὑμᾶς ποιούμενος ὧν λέγω. τὴν γὰρ τῶν Λεγάβων

fama accepissent, plura etiam, quam vera essent, ad illos perferentibus, qui rumores de iis, quae euenerant, in maius augendo Arabum odio aduersus Iudaeos gratificabantur, maiores spiritus sumserunt, quasi, euerfa hostium terra deletisque hominibus, nihil iam superesse videretur, quod ipsis obstaret. Quinetiam Iudaeorum legatos, (nam eo venerant post ista, quae acciderant, pacem facturi) comprehensos interfecerunt, et in eorum exercitum omni studio ire contenderunt. At Iudaei incursum illorum excipere detrectarunt, animosque ex calamitate despondentes omnem de rebus suis curam abiiciebant, ut quae iam ab illis valde desperatae essent. non enim sperabant post tot clades in praeliis acceptas aequis viribus decertaturos esse, neque auxilium ullum expectabant rebus suis domi afflictis. Igitur cum ita se haberent, id agebat rex, ut et ducibus oratione persuaderet, tentaretque animos illorum deiectos erigere: atque commotis et audacioribus factis quibusdam de praestantioribus, ad vniuersam multitudinem iam verba facere ausus est, cum antea grauaretur id facere, ne sibi difficile esset eos tractare, utpote aduersis casibus vexatos. Cohortationem autem suscipiebat, huiusmodi ad vulgum habita oratione.

3. "Non nescii sumus, Viri fortissimi, quod multa hoc tempore euenerint conatibus nostris aduersa: et fortasse vix iis in huiusmodi rebus bono esse animo detur, qui fortitudine plurimum praestant. Sed quoniam bello vregemur, et nihil eorum, quae acciderint, eiusmodi est, quod non vna re praeclara gesta in melius restituere potestis, maxime sane volui vos cohortari, simulque monere, quo pacto vobis constabit animi vestri robur et magnitudo. Primum quidem, quod ad bellum attinet, vobis declarabo, quam iustis de causis illud suscipiamus, aduersariorum iniuriis eo compulsi; nam et hoc, si resciscatur, maximam vobis alacritatem afferet: deinde ostendam, quare pro nihilo habendum sit quicquam malorum, quae nos premunt, et magnam nobis superesse victoriae spem. A primo autem exordiar, vosque ipsos testes eorum, quae dicturus sum,

"παρανομίαν ἴτε μὲν δῆπρ, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἅπαντας
 "ἔτως ἀπίσως διακειμένην, ὡς εἰκὸς ἔχειν τὸ Βάρεβαρον καὶ
 "ἀνεννόητον Θεῷ. πλεῖστα μέντοι προσέκρεσαν ἡμῖν πλεονε-
 "ξία καὶ Φθόρῳ, καὶ ταῖς ταραχαῖς ἐφεδρεύοντες ἐξ ὑπο-
 "γύου. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τί δεῖ λέγειν; ἀλλὰ κινδυνεύοντας
 "αὐτῆς τῆς οἰκίας ἀρχῆς ἐκποσεῖν, καὶ δαλύειν Κλοπάτρεα,
 "τίνες ἄλλοι τῷ δέους ἀπήλλαξαν; ἡ γὰρ ἐμὴ πρὸς Ἀντώνιον
 "Φιλία, κάκιστος πρὸς ἡμᾶς διάθεσις αἰτία γεγένηται, μηδὲ
 "τέτλης ἀνήκεσθον τι παθεῖν, Φυλαττομένῃ τάνδρῳς μηδὲν ἐπι-
 "τηδεύειν, ὃ δύναται ἂν ὑποπτον ἡμῖν γενέσθαι. βεληθέντος δ'
 "ὅμως Κλοπάτρεα μέρητινὰ παραχρῆν ἀφ' ἐκατέρας τῆς ἀρ-
 "χῆς, καὶ τῆτο διωκησάμεν ἐγὼ καὶ πολλὰ δῶρα δὲς ἴδια,
 "τὸ μὲν ἀσφαλὲς ἀμφοτέροις ἐπορισάμεν, τὰς δὲ δαπάνας
 "αὐτὸς ἀνέλαβον, διακόσια μὲν διδὼς τάλαντα, διακοσίῳ
 "δὲ ἐγγυητῆς γεγόμενος, ἃ τῇ μὲν γῇ προσοδοευομένη γεγόνει,
 "αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τέτων ἀπεσερήμεθα. καίτοι γε ἄξιον μὲν ἦν
 "μηδενὶ τῶν ὄντων Ἰουδαίῃς φόρον, ἢ τῆς χώρας ἀπόμοιραν τε-
 "λεῖν. εἰ δ' οὖν, ἀλλ' ἔχ' ὑπὲρ γε τέτων ἔς αὐτοὶ σσώκαμεν.
 "ἔδὲ τὰς Δραβας ὁμολογήσαντας μετὰ πολλῆς ἐντυξέως
 "καὶ χάριτος, ὅτι τὴν ἀρχὴν ἐδόκουν τυγχάνειν, ἀδικεῖν ἡμᾶς
 "ἀποστρεφούτας, καὶ ταῦτα ἢ πολεμικῶς ὄντας, ἀλλὰ Φίλως.
 "ὡς ἡ γε πίσις ἔχουσα καὶ πρὸς τὰς πολεμωτάτας τόπον,
 "τοῖς γε Φίλοις ἀναγκαιοτάτη τετηρηθεῖται. ἀλλ' ἢ παρὰ τέ-
 "τοις οἱ τὸ μὲν κερδαίνειν ἐκ παντός τρόπῳ κάλλιστον ὑπειλή-
 "φασιν, τὸ δ' ἀδικεῖν ἢ ἐπιζήμιον, εἰ μόνον κερδαίνειν δυνη-
 "θεῖεν. ἔστι οὖν ἔτι ζήτησις ὑμῖν, εἰ δεῖ τὰς ἀδίκας τιμωρῆσα-
 "σθαι, τῆτο καὶ τῷ Θεῷ βελομένῃ, καὶ παρὰγγέλλοντος ἀδὶ
 "μισθῆν τὴν ὕβριν καὶ τὴν ἀδικίαν, καὶ ταῦτα ἢ μόνον δίκαι-
 "ον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον πόλεμον ἐπεξιόντων; ἃ γὰρ ὁμο-
 "λόγηται παρανομώτατα τοῖς τε Ἑλλήσι, καὶ τοῖς Βαρεβά-
 "ροις, ταῦτα ἔπραξαν εἰς τὰς ἡμετέρας πρεσβείας ἀποσφά-
 "ξαντες αὐτὰς. τῶν μὲν Ἑλλήνων ἰσχυρὸς καὶ ἀσύλως εἶναι τὰς
 "κῆρυκας Φαμένων, ἡμῶν δὲ τὰ κάλλιστα τῶν δογμάτων,
 "καὶ τὰ ὁσιώτατα τῶν ἐν τοῖς νόμοις δι' ἀγγέλων παρὰ τῷ

"faciam. Nostis utique et ipsi, quam iniuste egerint Ara-
 "bes, quanta fuerint erga alios quoque omnes perfidia,
 "ut usu venit barbaris et de Deo nihil cogitantibus. Sed
 "in nos maxime offenderunt avaritia et invidia, et cum
 "in turbis eramus subito nos et insidiosè aggrediendo.
 "Multa quidem quid memorem? Verum, cum illis im-
 "mineret e principatu excidere et Cleopatrae servire,
 "quinam alii eos metu liberarunt? Nam meus erga An-
 "tonium amor, et illius in nos beneuolentia in causa
 "fuit, ne quid grauius isti paterentur, illo cauente ali-
 "quid agere, quod nobis suspectum foret. Attamen cum
 "vellet partes ex utraque ditione quasdam Cleopatrae da-
 "re, ipse huius rei curam in me suscepi: et, datis de
 "meo magnis muneribus, securitate utriusque viam mu-
 "niui, impensasque ipse feci, talenta praestando cc, et
 "fideiubendo pro aliis cc, quae terrae imperata erant,
 "cuius redditus perceperunt; nos vero defraudarunt; quam-
 "vis par erat, ut Iudaei nemini de bonis suis tributum
 "penderent, aut terrae illorum pars vestigialis fieret.
 "Sin vero, saltem non pro iis, quos ipsi seruauimus:
 "neque Arabes, qui cum nos compellarunt gratiasque
 "egerunt, fassi sunt, quod nostra opera imperium te-
 "nere videantur, decet iniuria nos afficere et fraudare,
 "idque non hostes, sed amicos. quippe cum fides etiam
 "inter inimicissimos locum habeat, inter amicos neces-
 "sario seruanda sit: at non apud eos, qui omni modo
 "lucrum quaerere honestum putant, iniustitiam autem
 "cum lucro coniunctam haud damno futuram. Vobis-
 "ne igitur dubium est, an iniustos vlcisci oporteat,
 "Deo hoc iubente et volente, ut semper odio habeamus
 "iniuriam et improbitatem; praesertim, cum non modo
 "iustum, sed et necessarium bellum persequamini? Quae
 "enim et apud Graecos et Barbaros habita sunt iniquis-
 "sima, ista admiserunt in legatos nostros, quos iugu-
 "larunt: cum Graeci legatos sacros esse et inuiolabiles
 "dicant, et nos dogmatum potissima et sanctissimam
 "legum partem per Angelos a Deo acceperimus. hanc

"Θεὸ μαθόντων. τῷτο γὰρ τὸ ὄνομα καὶ ἀνθρώποις Θεὸν εἰς
 "ἐμφάνειαν ἄγειν, καὶ πολεμίας διαλλάττειν δύνатаι. ποῖον
 "οὖν μείζον ἀν γένοιτο ἀσέβημα, ἢ πρέσβεις ἀποκτεῖναι, τὰς
 "ὑπὲρ τῆ δικαίᾳ διαλεγόμενας; πῶς δ' ἂν ἔτι δύναιτο, ἢ
 "περὶ τὸν βίον εὐσαθεῖν, ἢ περὶ τὸν πόλεμον εὐτυχεῖν, τοιῶ-
 "των αὐτοῖς πεπραγμένων; ἐμοὶ μὲν ἄδαμῶς δοκῇσιν. ἴσως
 "τοίνυν ἔρεῖ τις, τὸ μὲν ὅσιον καὶ δίκαιον μεθ' ἡμῶν, ἀνδρείο-
 "τεροι δὲ ἢ πλείους ἐκείνοι τετυχήκασιν. ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 "ἀνάξιον ὑμῖν ταῦτα λέγειν. μεθ' ὧν γὰρ τὸ δίκαιόν ἐστιν,
 "μετ' ἐκείνων ὁ Θεός. Θεὸς δὲ παρώντος, καὶ πλῆθος καὶ ἀν-
 "δρεία πάρεστιν. ἵνα δὲ καὶ τὰ καθ' ἑαυτὰς ἐξετάσωμεν,
 "ἐνίκησαμεν τῇ πρώτῃ μάχῃ, συμβαλόντες τὴν δευτέραν ἐδὲ
 "ἀντέσχον ἡμῖν, ἀλλ' ἔφυγον εὐθύς ἔχ ὑπομείναντες τὴν ἔφο-
 "δον καὶ τὰ φρονήματα. νικῶσιν δ' ἡμῖν Ἀθηνίων ἐπέθετο,
 "πόλεμον ἀκήρυκτον ἐπάγων. πότερον ἀνδραγαθία τῷτ' ἐστιν
 "ἐκείνων, ἢ δευτέρα παρανομία, καὶ ἐνέδρα; τί ἔν ἔλαττον
 "φρονῶμεν, ἐφ' οἷς μίζους ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας; πῶς δ' ἂν
 "καταπλαγεῖμεν τὰς, ὅταν μὲν ἐξ ἀληθείας ἀγωνίζονται,
 "πάντοτε νικωμένους; ὅταν δὲ κρατεῖν νομοθῶσιν, ἐξ ἀδικίας
 "αὐτὸ ποιεῖντας; πῶς δ' ἂν, εἰ καὶ γενναίως ἤγητάι τις αὐ-
 "τῆς, ἢ παρ' αὐτὸ τῷτο καὶ μᾶλλον ὀρμηθεῖ; τὸ γὰρ εὐ-
 "ψυχον, ἔκ ἐν τῷ τοῖς ἀδυνεστάτοις ἐπιχειρεῖν, ἀλλ' ἐν τῷ
 "δύνασθαι καὶ τῶν ἰσχυροτέρων κρατεῖν. εἰ δέ τινα καταπλήτ-
 "τεται τὰ οἰκεία πάθη, καὶ τὰ περὶ τὸν σεισμόν συμβεβη-
 "κότα, πρῶτον μὲν ἐννοηθῇτω, ὅτι τῷτ' αὐτὸ καὶ τὰς Ἀρabas
 "ἐξαπατᾷ, μείζω τὰ γενόμενα τῆς ἀληθείας ὑπεληφότας.
 "ἔπειτα ὡς ἢ καλὸν ἐκείνοις τε τόλμης καὶ ἡμῖν δειλείας τὴν
 "αὐτὴν αἰτίαν γενέσθαι. οἱ μὲν γὰρ, ἔκ ἐξ οἰκείᾳ τινὸς ἀγα-
 "θῆ τὸ εὐψυχον ἔχουσιν· ἀλλ' ἐκ τῆς περὶ ἡμᾶς, ὡς κάμνου-
 "τας ἤδη τοῖς κακοῖς, ἐλπίδος. ἡμεῖς δὲ χωρήσαντες ἐπ' αὐ-
 "τῆς, παρειρησόμεθα μὲν ἐκείνων τὸ μείζον φρονεῖν· ἀναλη-
 "ψόμεθα δ' αὐτοὶ, τὸ μηκέτι θαρσῆσι μάχεσθαι. καὶ γὰρ
 "ἔτε κεκαχώμεθα τοσῷτον, ἔθ', ὅπερ οἰονταί τινες, ἐργὴν Θεῷ
 "παρέχεν τὸ γεγονός, ἀλλὰ ταῦτα συμπτώματα γίνεταί

"enim vim habet hoc nomen, vt Deum hominibus co-
 "ram sistat, et hostes cum hostibus in gratiam redire
 "faciat. Quae maior igitur esse potest impietas, quam
 "legatos trucidare de iure agentes? Vel qui dehinc aut
 "in vita tranquilli, aut in bello felices esse possunt, hoc
 "in se suscepto facinore? Mihi quidem minime viden-
 "tur. Dicat tamen fortasse aliquis, fas quidem et ius
 "nobiscum est, illos tamen fortiores esse vel plures con-
 "tigit. Sed primum quidem vobis haud conuenit haec
 "oratio. Cum quibus enim est ius, cum illis et Deus:
 "Deus autem si adsit, adsunt simul et copiae et ro-
 "bur. Vt autem et res a nobis gestas consideremus,
 "prima pugna vicimus, commissa secunda, vix nobis
 "restiterunt, sed statim fugiebant, non sustinentes im-
 "pressionein adeo animosam. Victores autem nos ag-
 "gressus est Athenio, bellum inferens non denuncia-
 "tum. Vtrum haec est eorum virtus, an secunda ini-
 "quitas, et insidiae? Cur igitur abiectione sumus ani-
 "mo ob eam rem, quae efficere debet, vt maiorem
 "spem concipiamus? Et qui sit, vt illi terrorem nobis
 "iniicerent, qui, quoties sine dolo congregiuntur, sem-
 "per superati sunt; si quando autem victores esse exi-
 "stimentur, id ex improbitate consequuntur? Quod si
 "quis eos etiam fortes putet, cur non ea ipsa de cau-
 "sa maiori pugnandi ardeat cupiditate? Animosum enim
 "arguit non imbecillos adoriri, sed posse etiam viribus
 "superiores vincere. Si quem autem terrent domestici
 "casus, et quae in terrae motu acciderunt, primum
 "quidem reputet, quod hoc ipsum etiam Arabibus im-
 "ponit, maiora, quae facta sunt, quam pro rei veritate
 "existimantibus; deinde non decere, vt quae illis au-
 "daciae, nobis sit ignauiae causa. Neque enim illi
 "quidem, quod boni aliquid ipsis obtigerit, animos su-
 "munt, sed quia sperant nos iam malis succumbere. Si
 "nos autem contra eos proficiscamur, magnos eorum ani-
 "mos contundemus; et hoc etiam lucrabimur, vt non ite-
 "rum cum ferocibus pugnemus. Neque enim adeo affli-
 "gimur; neque, vt putant quidam, id, quod accidit, Dei

“καὶ πάθῃ τινά. καὶ εἰ κατὰ Θεῷ γνώμην πέπρακται, δὴ-
 “λον, ὡς καὶ πέπαυται κατὰ τὴν ἐκείνῃ γνώμην ἀρκυμένῃ τοῖς
 “γεγονόσι. βεβλόμενος γὰρ ἔτι μᾶλλον ἀδικεῖν, ἢ ἂν μετε-
 “βάλλετο. τὸν δὲ πόλεμον, ὅτι καὶ θέλει τῆτον ἐνεργεῖσθαι,
 “καὶ δίκαιον οἶδεν, δεδήλωκεν αὐτός. ἐνίων γὰρ ἐν τῷ σει-
 “σμῳ περὶ τὴν χώραν ἀπολομένων, ἡδεῖς ἡδὲν ἔπαυσε τῶν ἐν
 “τοῖς ὅπλοις, ἀλλὰ πάντες ἐσώθητε· Φανερόν ποιούντος
 “τῷ Θεῷ, διότι, καὶ εἰ πανδημὶ μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν
 “ἐσφατεύεσθε, περιῆν ἂν ὑμῖν μὴδὲν ἀνήκεστον παθεῖν. ταῦτα
 “ἐνθυμηθέντες, καὶ τὸ μᾶζον ὅτι παρὰ πάντα καμὸν προῖ-
 “σάμενον ἔχετε τὸν Θεόν, ἐπεξέλθατε δικαίαις ἀνδραγα-
 “θίαις τῆς ἀδίκης μὲν πρὸς Φιλίαν, ἀσπόνδους δὲ ἐν ταῖς
 “μάχαις, ἀνοσίγαις δὲ εἰς πρέσβεις, αἱ δὲ τῆς ὑμετέρας ἀρε-
 “τῆς ἡττημένους.

δ'. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ἰουδαῖοι πολὺ τὰς ψυχὰς ἀμεί-
 νους ἐγένοντο πρὸς τὴν μάχην. Ἡρώδης δὲ, θυσίας κατὰ τὰ
 νομιζόμενα ποιήσας, καὶ μετὰ σπηδῆς ἀναλαβὼν αὐτὰς ἦγεν
 ἐπὶ τῆς Ἀραβας, διαβάς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν· καὶ τῶν μὲν
 πολεμίων στρατοπεδεύεται πλησίον. ἐδόκει δ' αὐτῷ Φερίριον
 ἐν μέσῳ κείμενον καταλαβεῖν. ὥτως γὰρ αὐτός μὲν ὠφελήθη-
 σεσθαι, καὶ πρὸς τὸ θᾶττον συνάψαι τὴν μάχην, καὶ εἰ παρ-
 ἔλκειν δέον, ἐρυμνὸν αὐτῷ πεπορισμένος τὸ στρατόπεδον. τὸ
 δ' αὐτὸ καὶ τῶν Ἀράβων προνοήτων, ἀμιλλα γίνεται περὶ τῆ
 χωρῆς. καὶ πρῶτον μὲν ἐν ἀκροβολισμοῖς ἦσαν· εἶτα δὲ καὶ
 πλείους, εἰς χεῖρας ἐρχόμενοι, παρ' ἀμφοτέρων ἔπιπτον, ἕως
 ἡττηθέντες οἱ τῶν Ἀράβων ἀπεχώρουν. τῆτο εὐθύς εἰς ἐλπί-
 δας τοῖς Ἰουδαίοις ἢ μικρὸν ἐγγόνει. καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν
 εἰνοῦμενος πάντα μᾶλλον ἢ πρὸς μάχην ἵνα βεβλόμενον,
 θρασύτερον ἐπεχείρησεν αὐτὸν τὸν χάραν διασπᾶν, καὶ τῷ
 στρατοπέδῳ προσάγων ἄπτεσθαι. τέτοις γὰρ ἐκβιασθέντες,
 προήσαν ἄτακτοι, καὶ προθυμίας ἢ τῆς εἰς τὸ νικᾶν ἐλπίδος
 ἡδοτιῶν ἐχρηκότες. ὅμως δ' οὐκ εἰς χεῖρας ἦσαν, πλείους τε
 ὄντες καὶ διὰ τὸ κατεπείγειν ἐπὶ τὸ τολμηρὸν ὑπὸ τῆς ἀνάγ-
 κης στρατηγούμενοι· καὶ μάχη γίνεται καρτερά, πικτόντων

“irae indicium est: sed casus sunt haec, et infortunia.
 “Atque si Dei consilio facta sunt, patet eiusdem consilio
 “desuisse, ut qui praeteritis contentus sit. Si enim voluisset
 “adhuc amplius nobis nocere, non tam cito mutasset
 “sententiam. Bellum autem illius voluntate suscipi, et
 “iustum ab eo existimari, ipse ostendit. Nonnullis enim
 “terrae motu per totam regionem peremtis, nemini arma-
 “torum mali aliquid accidit, sed vos omnes salui estis;
 “hoc ipso declarante Deo, quod si vniuersi cum liberis et
 “coniugibus militassetis, ne quidem grauius aliquid pati vo-
 “bis contigisset. Cum haec vobiscum reputaueritis, et
 “quod plus est, quod propugnantem semper habeatis
 “Deum, iuste et fortiter persequimini in amicitia infidos,
 “in bello implacabiles, in legatos impios, et a vobis sem-
 “per virtute superatos.

4. Iudaei, istis auditis, fortius ad pugnam animati erant. Herodes autem, sacrificiis rite peractis, eos secum assumptos propere aduersus Arabes trans Iordanem fluvium ducit; et non procul ab hostibus castra metatur. Sibi utique visum est castellum in medio positum occupare: nam et sibi id usus fore putavit, tum ad hostem celes-riter praelio lacessendum, tum ad castrorum munitionem, si pugna differenda foret. Cumque idem Arabibus in animo esset, oritur de eo loco certamen. Ac primo quidem velitatio erat: et deinde aliquammulti, cum res ad manus venisset, utrinque cadebant, donec victi Arabes cesserunt. Ea res protinus Iudaeis non paruum ad spem momentum praebuit. Cumque cogitaret rex, Arabum exercitum omnia malle, quam ut pugnam lubenti animo inirent, coepit vallum fortiter diuellere et propius ad castra ad-motus ea oppugnare. Atque ita vi compulsi nullo ordine prodierunt, ne tantilla quidem cum alacritate, aut vlla victoriae spe freti. Veruntamen manus conserue-runt, tum quia numero superabant, tum quia eos ani-mum suuere coge-bat pugnandi necessitas: atque acre praelium committitur, multis utrinque cadentibus. tan-

ἐκατέρωθεν ἐκ ὀλίγων. τέλος δὲ τραπέντες οἱ Ἀραβες ἔφυγον. ἦν δὲ τοσῶτος φόνος ἐκκλινάντων, ὥς μὴ μόνον ὑπὸ τῶν πολεμίων θνήσκουν, ἀλλὰ σφίσι αὐτοῖς παρατίθης γίνεσθαι τῶν κακῶν, ὑπὸ τε πλήθους καὶ φορᾶς ἀτάκτως συμπαταμένων, καὶ περιπιπτόντων τοῖς οἰκείοις ὅπλοις. πεντακιχίλιοι γοῦν αὐτῶν ἐγένοντο νεκροί· τὸ δ' ἄλλο πλήθος ἔφθη μένεις τὸ χαράκωμα συμφυγεῖν. εἶχε δ' ἐκ ἐν βεβαίῳ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων, καὶ μᾶλλον ὕδατος. αἱ δὲ Ἰσδαῖοι διώκοντες συνεσπείσιν μὲν ἔκατίχυσαν, περικαθεζόμενοι δὲ τὸν χάρακα, καὶ παρατηροῦντες εἰσόδους τε καὶ ἐπαρκοῦντας καὶ ἐξόδους φυγεῖν βελομένους εἶργον.

ε'. Ἐν τούτοις οὖν ὄντες οἱ Ἀραβες ἐπεσβεύοντο παρὰ τὸν Ηρώδη, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὲρ διαλύσεως, ἔπειτα, τὸ γὰρ δέψος ἤπειγε, πᾶν ὅτιον ὑφίστασθαι, καὶ τυχεῖν εἰς τὸ παρὸν ἀδείας ἡζιωκότες. ὁ δὲ ὅτε πρέσβους, ὅτε λύτερα τῶν ἡλωκότων, ὅτ' ἄλλο τι μέτριοι προσίστο, Φιλόνομος ὢν ἐκδικῆσαι τὰς παρανομίας τὰς εἰς αὐτὰς ἐξ ἐκείνων γεγενημένας. καταναγκαζόμενοι οὖν τοῖς τε ἄλλοις, καὶ τῷ δέψει, προϊόντες αὐτὰς ἐνυχείριζον ἄγειν καὶ δεῖν· καὶ πέντε μὲν ἡμέρας τετρακιχίλιοι τὸ πλήθος εἰλώσαν. τῇ δὲ ἕκτη, πάντες οἱ λοιποὶ διέγνωσαν ἐξίναί τι πολέμῳ νόμῳ χωρήσαντες ἐπὶ τῆς ἐναντίας ἐγχερεῖν· εἰ καὶ δεοὶ τὶ πάχυν αἰετούμενοι, καὶ μὴ διαφθερεῖσθαι κατ' ὀλίγας ἀδόξως. ταῦτα δὲ γνόντες, ἐξῆλθον μὲν τῷ χαρακώματος, διήρκεσαν δ' ὕδαμῶς τῇ μάχῃ, λαμπρῶς μὲν ἀγωνίσασθαι κατακωμένοι καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα τόπον ἐκ ἔχοντες, κέρδος δ' εἰ θνήσκουσιν, τὴν συμφορὰν τὸ ζῆν ποιοῦμενοι· καὶ πίπτουσιν αὐτῶν ἐν τῇ προτεραιᾷ μάχῃ περὶ ἑπτακιχίλις. τοιαύτη δὲ πληγὴ χερσαμένων, Φρονήματος μὲν ὅσον ἦν αὐτοῖς πρότερον ἀφῆρηντο· τεθναυμάκοτες δὲ ἐν ταῖς οἰκείαις συμφοραῖς τὴν Ηρώδη στρατηγίαν, εἰς τε τὸ λοιπὸν εἶξαν, καὶ προσάτην ἀπέφηναν τῷ ἔθνει. ὁ δὲ πλεῖστον ἐπὶ τοῖς εὐημερήμασιν ἡζιωκῶς φρονεῖν, ἀνέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν, μέγα προσειληφώς ἀξίωμα, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀνδραγαθίαν.

dem vero Arabes in fugam versi sunt. Tantaque eorum caedes facta est, postquam cedere coeperunt, ut non solum ab hostibus interierint, verum etiam sibimet cladem attulerint, multis eorum, tum propter multitudinem, tum quia confusi ruebant, conculcatis et suis ipsorum telis vulneratis. Igitur ex iis caesa sunt quinque millia; reliqua vero turba intra vallum confugiendo euasit. Sed certa salutis spe destituebantur, quippe cum commeatu et maxime aquae penuria laborarent. Iudaei autem, eos persequuti, cum una cum eis irrumpere nequiuissent, vallum circumfident; et, custodiis adhibitis, opem ferentes aditus fugamque capeffentes exitu prohibebant.

5. Quamobrem eo angustiarum redacti Arabes, legatos ad Herodem primum de compositione mittunt: deinde, utpote siti cogente, rogatum, ut vel quacunque conditione liceat illis in praesens ab interitu securis esse. Sed ille nec legatos, nec pretium pro captiuis, nec aliud quicquam aequi admittebat, cupiditate vlciscendi iniurias, quas ab illis acceperat. Itaque et alii et siti coacti seipsos abducendos constringendosque Iudaeis dederunt. Et quidem ex iis capti sunt quinque diebus homines quater mille numero. Sexto vero die reliquis omnibus visum est, facta more bellico eruptione cum hostibus congregari, et in quemvis euentum periclitari potius, quam turpiter perire paulatim. Cum haec statuissent, extra vallum prodierunt, sed praelium sustinere non potuerunt, praeclare quidem dimicandi prae corporis animique debilitate locum non habentes, lucro vero mortem deputantes, vitamque pro calamitate ducentes: cecideruntque primo conflictu circiter septem millia. Cum autem hanc cladem accepissent: priorem quidem fiduciam omnem amiserunt, Herodis vero virtutem imperatoriam in suis calamitatibus mirati, et in posterum ei cesserunt, et pro gentis domino eum habuerunt. Qua felicitate ille multum elatus domum reuersus est, cum magna exultatione ob rem fortiter gestam.

Ὡς Ἡρώδης, Τρεκανὸν ἀποκτείνας, ἠπείεγτο πρὸς Καίσαρα, καὶ παρ' αὐτῆ τὴν βασιλείαν ἔχεν· ὥς τε Καίσαρα μετ' ἑ πολὺ ἐν Πτολεμαίδι πάσῃ τιμῇ ἐδέξατο.

ΤΑ μὲν οὖν ἄλλα καλῶς εἶχεν αὐτῷ, δυσεπιχειρήτω κατὰ πάντα γεγεννημένῳ· κίνδυνος δ' ἐμπίπτει τὴν ὑπὲρ τῶν ὅλων κρίσιν ἐπάγων, Ἀντώνιον Καίσαρος ἐν τῇ κατ' Ἀκτίον μάχῃ νενικηκότος. τότε γὰρ ἀπέγνωστο αὐτῷ τε Ἡρώδῃ τὰ πράγματα, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ὁμοίως ἐχθροῖς τε καὶ φίλοις. ἡ γὰρ ἦν εἰκὸς ἀτιμώρητον μένειν, τοσαύτης αὐτῷ πρὸς Ἀντώνιον Φιλίας γεγεννημένης. ἦν μὲν οὖν, τοῖς μὲν φίλοις ἀπόγνωσις τῶν κατ' αὐτὸν ἐλπίδων· ὅσοι δ' ἐχθρῶς εἶχον, ἐδόκην μὲν ἐξ ἐμφανῆς συνάχθεσθαι, πάθος δὲ ληθρὸς ἐφθορόμενων εἶχον, ὥς ἀμείνονος τρυζόμενοι τῆς μεταβολῆς. αὐτὸς τε Ἡρώδης, τὸν Τρεκανὸν ὀρώων μόνον ἐπ' ἀξιώματος βασιλικῆς, συμφέρειν ᾔστο μηκέτ' ἐμποδῶν εἶναι. εἰ μὲν περὶ σωθεῖν καὶ διαφυγῇ τὸν κίνδυνον, ἀσφαλὲς ἠγόμενος, πρὸς τὸ μὴ τοῖς τοιαύτοις αὐτῆ καθεῖς ἐφορμᾶν ἄνδρα τυχεῖν τῆς βασιλείας ἀξιώτερον. εἰ δὲ καὶ πάχτοι τι διὰ Καίσαρος, φθόνῳ τὸν μόνον ἐπὶ τῆς βασιλείας γενησόμενον ἐπιθυμῶν ἐξελεῖν.

β'. Ταῦτα δὲ αὐτῆ δι' ἐννοίας ἔχοντος, ἐπεδόθη τι καὶ παρ' ἐκείνων. ὁ μὲν γὰρ Τρεκανὸς ἐπιεικέα τρόπῃ, καὶ τότε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον, ἢκ' ἤξις πολυπραγμονεῖν, ἐδὲ νεωτέρων ἄπτεσθαι, συγχωρῶν τῇ τύχῃ, πᾶν τὸ δι' ἐκείνην γινόμενον ἠγαπηκέναί. Φιλόνεκος δ' ἦν Ἀλεξάνδρα, καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς μεταβολῆς ἀκρατῶς φέρεσθαι, λόγους ἐποιεῖτο πρὸς τὸν πατέρα, μὴ μέχρι παντός ἀναμένειν τὴν Ἡρώδῃ παρανομίαν εἰς τὸν αὐτῆ οἶκον, ἀλλὰ προλαβεῖν ἀσφαλεία τὰς αὐτῆς ἐλπίδας, ἥξις τε περὶ τούτων Μάλλῳ γράφειν τῷ τὴν Ἀραβίαν ἔχοντι, δέξασθαι τε αὐτὰς, καὶ δι' ἀσφαλείας ἄγειν. ὑπεξελθόντων γὰρ, εἰ τὰ περὶ Ἡρώδῃ ἄτως χωρήσειεν, ὥς εἰκὸς

CAP. VI.

Quomodo Herodes, cum Hyrcanum occidisset, properavit ad Caesarem, et ab ipso regnum obtinuit: utque non multo post Caesarem apud Ptolemaïdem honorifice admodum excepit.

AT enim dum caeterae res suae bene se haberent, utpote quod difficile esset ipsum vlla ex parte aggredi, in periculo erat, ne omnia perderet, postquam Caesar Antonium in pugna Actiaca vicisset. Tunc enim actum de se putavit et Herodes ipse, eiusque amici pariter ac inimici. nam haud verisimile erat, ut ipse poenas effugeret, cui cum Antonio tanta intercessit amicitia. Quo sane factum est, ut amici quidem de spe sua deciderent deque eo desperarent; quotquot vero ipsi inimici erant infestique condolentium vultum habitumque induebant, gaudio autem tacito gesticabant, quasi foret, ut illis res in melius mutarentur: atque Herodes ipse, cum Hyrcanum solum videret in dignitate regia esse, sua referte plurimum existimabat, ut is e medio tolleretur: si quidem incolumis foret et e periculo euaderet, sibi prouisum esse putans, ne in tali eius fortuna impetum faceret ad regnum occupandum vir regno se dignior; sin vero quid grauius a Caesare de ipso statuatur, prae inuidia cupiens illum perimere, qui solus sibi in regnum successurus sit.

2. Quae dum in animo versat Herodes, illi ei nonnullam eius rei occasionem praeberunt. Etenim Hyrcanus, quod imiti esset ingenio, ne tunc quidem aut alio tempore negotiis se miscere volebat, nec nouis rebus studebat, fortunae concedens, ut quodcunque fors efferret illo contentus viueret. Verum Alexandra contentionem amabat, et mutationis spe impotenti abrepta, Hyrcanum patrem suum sollicitabat, ne Herodis in domum suam scelera in perpetuum perferret, sed futuras spes, cum tuto liceret, anticipet; rogabatque, ut de his ad Malchum Arabiam tinentem scriberet, utque illos acciperet et eo saluos perduceret: si enim post ipsorum discessum Herodi accideret, ut

ἐν ἔχθρᾳ Καίσαρος, αὐτὰς ἔσθθαι τὰς τὴν ἀρχὴν ἀπολαμ-
βάνοντας μόνους, καὶ διὰ τὸ γένος καὶ διὰ τὴν εὐνοίαν τῶν
ὄχλων. ταῦτα παιδύσης, ὁ μὲν Τρκανὸς διωθέτο τὰς λόγους·
Φιλόνευον δὲ τι καὶ γυναικεῖον αὐτῆς παπονθυίας, καὶ μήτε
νύκτα μήθ' ἡμέραν ἀπολειπομένης, ἀλλ' αἰεὶ περὶ τῶν καὶ
τῆς Ηρώδης πρὸς αὐτὰς ἐπιβλήης διαλεγομένης, ἀνεπέοδον
τέλος ἐπιστολὴν δοῦναι Δοσιθέῳ τινὶ τῶν περὶ αὐτὸν φίλων,
ἐν ᾗ συντέτακτο πέμψειν αὐτῷ τὸν Λεβα τὰς ἀναληφομέ-
νης καὶ παραπέμψοντας ἰππείας ἐπὶ τὴν Ασφαλίτιν λίμνην·
αὕτη δὲ ἀπέχει τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ὄρων, σαδίας τριακοσίας.
ἐπίστευε δὲ τῷ Δοσιθέῳ θεραπεύοντος αὐτὴν καὶ αὐτὸν καὶ
τὴν Ἀλεξάνδραν, καὶ τῆς πρὸς Ηρώδην δυσνοίας οὐ μικρὰς
αἰτίας ἔχοντας. Ἰωσήφ τε γάρ, ὃν ἐκείνος ἀνῆλθει, συγγενὴς
ἦν, καὶ τῶν ἐν Τύρῳ φονευθέντων ὑπ' Ἀντωνίῳ πρότερον ἀδελ-
φός. οὐ μὴν ἐπήγαγε ταῦτα τὸν Δοσίθεον Τρκανῷ πιστὸν εἰς
τὴν ὑπηρεσίαν γενέσθαι· προτιμήσας δὲ τῶν ἐκείνους τὰς ἐκ τῆ
βασιλεύοντος ἐλπίδας, ἐπιδίδωσιν Ηρώδῃ τὴν ἐπιστολὴν. ὁ δὲ
τῆς εὐνοίας ἀποδεξάμενος, ἔτι καὶ τοῦτο προσυπεργῆσαι
παρεκελεύετο, πτύξαντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ κατασημνηάμε-
νον ἀποδοῦναι τῷ Μάλλῳ, καὶ τὰ παρ' ἐκείνου γράμματα
λαβεῖν. οὐ γὰρ μικρὸν τὸ διάφορον, καὶ τὴν ἐκείνου γνώμην
αὐτὸν εἰδέναι. ταῦτα δὲ τῷ Δοσιθέῳ προθύμως ὑπεργήσαν-
τος, ὁ μὲν Λεβα ἀντεπέστειλεν αὐτὸν τε Τρκανὸν δέχεσθαι
καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ πάντας, ἧ καὶ Ἰουδαίων ὅσοι τὰ ἐκείνου
φρονῶσι, δυνάμιν τε πέμψειν τὴν μετὰ ἀσφαλείας αὐτὰς
κομίσασσαν, καὶ πρὸς μηδὲν ἐνδεήσιν ὧν ἤξιον. ὡς δὲ καὶ
ταύτην Ηρώδης εἰδέξατο τὴν ἐπιστολὴν, εὐθύς μεταπέμπεται
τὸν Τρκανόν, καὶ περὶ τῶν γενομένων αὐτῷ συνθηκῶν πρὸς
τὸν Μάλλον ἀνέκρινεν. ἀρνησαμένης δὲ τὰς ἐπιστολάς δείξας
τῷ συνεδρίῳ διεχειρίσατο τὸν ἄνδρα.

γ'. Ταῦτα δὲ γράφομεν ἡμεῖς, ὡς ἐν τοῖς ὑπομνήμασι
τοῖς τῷ βασιλέως Ηρώδης περιέχεται. τοῖς δ' ἄλλοις ἢ κατὰ
ταῦτα συμφωνεῖ. τὸν γὰρ Ηρώδην ἐκ ἐπὶ τοιούτοις δοκῆσιν,
ἀλλ' ἐξ ἐπιβλήης μᾶλλον Τρκανῷ τὴν αἰτίαν ἐπαγαγόντα,

Caesaris inimico accidere consentaneum esset, ipsos vnos principatum recepturos, qua propter genus, qua propter plebis beneuolentiam. Dum ista ipsi suadere niteretur, Hyrcanus eius sermonibus non auscultabat: cum vero pertinacia muliebri ipsa vteretur; et nec die nec nocte cessaret, sed de istis continuo et de insidiis ipsis ab Herode structis verba faceret, tandem ei persuadetur, vt cuidam Dositheo literas daret, in quibus statuebatur, vt Arabs ei mitteret equites, a quibus reciperetur et vsque ad lacum Asphaltiten deduceretur, qui a finibus Hierosolymitanis abest trecentis stadiis. Dositheo autem propterea fidebat, quod ille tum ipsum tum Alexandram colebat, neque non minimas causas Herodem odio prosequendi habebat. nam et consanguineus erat Iosephi ab Herode occisi, et eorum frater, quos Antonius antea Tyri interfecerat. tamen istis non inductus erat, vt fidelem Hyrcano se ministrum praestaret: sed cum pluris fecerit quae a rege speraret, quam quae ab illo, literas Herodi tradidit. Atque ille, laudata eius beneuolentia, ei hoc insuper officium iniunxit, vt clausas signatasque literas Malcho redderet, literasque vicissim ab illo acciperet. nam sua maxime interesse, vt eius quoque animum cognosceret. Cum autem ista libenter fecisset Dositheus, rescripsit Arabs, se Hyrcanum eiusque comites omnes, atque adeo quicumque ab eo starent Iudaeos non grauatim recipere, et homines missurum qui eos tuto perducerent, neque vlla in parte illius postulatis defuturum. Postquam autem has literas acceperat Herodes, Hyrcanum e vestigio accersit, et de factis inter eum et Malchum pactionibus interrogabat. Quod cum ille negasset, literas in concilio ostendit, et Hyrcanum protinus interfici iussit.

3. Atque haec ita scribimus, vt in Herodis regis commentariis habebantur. Inter alios vero non conuenit ita se rem habuisse. Non enim ob huiusmodi quid Herodem, sed magis ex insidiis accusationem aduersus Hyrcanum in-

κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀποκτεῖναι. γράψαι γὰρ ἔτις. ἐν συμποσίῳ τῇ μηδὲν ὑποψίας ἐνδιδόντα, λόγον Τρκανῶ προσφέρειν, εἴ τινας ἐπιστολάς παρὰ τῇ Μάλχῃ λάβει· καὶ τὸν μὲν ὁμολογῆσαι προσαγορευτικὰ γράμματα κομίσασθαι. τὸν δ', εἰ καὶ τινα δωρεὰν εἰληφῶς εἴη, πάλιν ἐπερῶσαι· τῇ δὲ, μηδὲν πλέον ἢ κτηνῶν ἀναβατικῶν τέσσαρα πέμψαντος αὐτῷ λαβεῖν, εἰς αἰτίαν τὸ τοιῆτον ἐπαναφέροντα δωροδοκίας καὶ προδοσίας, ἀπαγαγεῖν προσάξει τὸν ἄνδρα. τεκμήρια δὲ τῇ μηδὲν ἀμαρτόντα τοιῶτω τέλει περιπεσεῖν, καταλογίζονται τὴν ἐπιείκειαν τῇ τρόπῃ, καὶ τὸ μὴδ' ἐν ἐότῃ θράσους ἢ προπτείας ἐπίδειξιν πεποιῖσθαι, μὴδ' ὅτε τὴν βασιλείαν αὐτὸς εἶχεν, ἀλλὰ καὶ ταύτῃ τὰ πλεῖστα τῶν κατὰ τὴν διοίκησιν Ἀντιπάτρω παρακχεχωρηκέναι. τότε δὲ πλείω μὲν ἢ ὀγδοήκοντα γεγονώς ἐτύγχανεν ἔτη, κρατοῦντα δὲ μετὰ πάσης ἀσφαλείας τὸν Ηρώδην ἠπίεστο, διαβεβήκει δὲ καὶ τὸν Εὐφράτην, τὰς ἐν τῷ πέραν τιμῶντας αὐτὸν καταλιπὼν, ὅλως ἐπ' ἐκείνῳ τε γενησόμενος· ἐγχειρεῖν τι καὶ καινότερων ἄπτεσθαι πάντων ἀπιθανώτατον, καὶ ὁ πρὸς τῆς ἐκείνης φύσεως, ἀλλὰ ταῦτα σκῆψιν Ηρώδῃ γενέσθαι.

δ'. Τῷτο μὲν τὸ τέλος Τρκανῶ συνέπεσε τῇ βίῃ, ποιήλαις καὶ πολυτρόποις χρησασμένῳ ταῖς ἐν τῷ ζῆν τύχαις. εὐθύς μὲν γὰρ ἐν ἀρχῇ βασιλευσῆς αὐτῇ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρας, ἀρχιερεὺς καταστὰς τῇ Ἰσθαίων ἔθνης, ἔτισιν ἐννέα τὴν τιμὴν κατέχε· παραλαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν ἀποθανύσης τῆς μητρὸς αὐτῷ, καὶ ταύτην καταχὼν τρεῖς μῆνας, ἐκπίπτει μὲν ὑπὸ Ἀριστοβύλῃ τῇ ἀδελφῇ· κατὰγεται δ' αὖτις ὑπὸ Πομπηΐας, καὶ πάσας τὰς τιμὰς ἀπολαβὼν, ἔτη τεσσαράκοντα διέτελεσεν ἐν αὐτοῖς. ἀΦαρεθεῖς δὲ τὸ δεύτερον ὑπ' Ἀντιγόνος, καὶ λωβηθεὶς τὸ σῶμα, παρὰ Πάρθοις αἰχμάλωτος ἐγένετο. κακῆθεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανήει χρόνῳ, διὰ τὰς ἐξ Ηρώδῃ προσγενομένας ἐλπίδας· ὧν ἑδὲν αὐτῷ κατὰ προσδοκίαν ἀπῆντα, πολυπαθεία βίῃ χρηταμένῳ. τὸ δυσχερέστατον δὲ, ὡς προερέκαμεν, ἐν γῆρα τέλως ἢ ἀξίῃ τυχεῖν. δοκεῖ γὰρ ἐπιεικής καὶ μέτριος ἐν πᾶσι γενέσθαι καὶ

stituisse existimant, atque ita illum occidisse. nam sic scribunt. Quaesiuisset in conuiuio quodam (nullam dando suspicionem) ab Hyrcano, ecquid literarum a Malcho accepisset: illumque literas, in quibus ab illo salutaretur, accepisset confessum. atque Herodem rursus interrogasse, ecquod donum accepisset: cumque respondisset, nullum nisi quatuor iumenta ab eo missa, quibus vectaretur, illud regem corruptelam et prodicionem interpretatum, eum ad supplicium duci imperasse. Atqui nullius culpae affiaem huiusmodi exitum habuisse, in argumenta afferunt, quod natura fuerit mitissimus, vt, cum iuuenis esset, nihil audaciae aut temeritatis prae se tulerit, ac ne tum quidem, cum regno potiretur, sed in eo pleraque omnia administranda Antipatro permiserit. Accedit, quod tunc quidem aetatis annum octogesimum excesserit, noueritque res regni Herodi omnino in tuto esse, quin et Euphratem transierat, relictis, qui trans amnem eum in summo honore habuerant, atque semet eius potestati subiecturus: adeoque maxime omnium incredibile esse, et eius ab ingenio alienum, vt aliquid moliretur, nouisque rebus studeret; potiusque ista ab Herode conficta videri.

4. Hyrcano quidem contigit, vt hoc modo vitam finiret, diuersas, dum vineret, et multiplices calamitates expertus. Nam, statim quidem, vt mater eius Alexandra regnare coepit, pontifex Iudaeorum gentis factus per nouem annos eum honorem obtinuit: matreque defuncta cum imperium suscepisset, illudque tribus mensibus tenuisset, eo excidit a fratre Aristobulo eiectus. restituitur autem a Pompeio, receptisque omnibus honoribus, annos quadraginta in iis permansit: iterumque illis ab Antigono priuatus, et corporis mutilationem passus, in captiuitate apud Parthos degabat. atque inde aliquanto post tempore domum reuersus est, spe inductus, quam ei fecerat Herodes: nihil tamen eorum, quae sperauerat, feliciter ei cecidit, multis vitae incommodis conflictato, quodque grauissimum est, vt modo diximus, in summa senectute exitum indignum habuit. Nam mitis fuisse videtur et moderatus in omnibus, imperiumque

τὰ πλεῖστα τῆς ἀρχῆς ὑπὸ διοικηταῖς ἄγειν, ἢ πολυπράγμων, ἢ δὲ δεινὸς ὢν βασιλείας ἐπιτατεῖν· Ἀντιπάτρω τε καὶ Ηρώδῃ μέχρι τῆδε προσελθεῖν ἐγένετο· διὰ τὴν ἐπίεικταν τὴν ἐκείνῃ, καὶ τὸ πέρας ἔτε δίκαιον ἔτε εὐσεβεῖς ἐξ αὐτῶν εὗρατο τοιοῦτα τέλεις.

δ'. Ο δὲ Ηρώδης, ὡς καὶ τὸν Τερκανὸν ἐκποδὼν ἐποίησατο, σπεύδων πρὸς Καίσαρα, καὶ μηδὲν ἐλπίσαι περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων δυνάμενος χρηστὸν ἐκ τῆς γενομένης αὐτῷ πρὸς Ἀντώνιον Φιλίας, ὑποπτον μὲν εἶχε τὴν Ἀλεξάνδραν, μὴ τῷ καίρῳ συνεπιθεμένη τὸ πλῆθος ἀποσῆσθαι καὶ σasaki τὰ περὶ τὴν βασιλείαν πράγματα. παρτίθετο δὲ πάντα Φερώρα τὰδελφῶ, καὶ τὴν μητέρα Κύπρον καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ τὴν γενεὰν ἅπασαν ἐν Μασαίοις κατεσχέσατο· παρακλευσάμενος, εἴ τι περὶ αὐτῶν ἀκούσει θυχερεῖς, ἔχουσαι τῶν πραγμάτων. Μαριάμμην δὲ τὴν αὐτῶν γυναῖκα· δυνατόν γάρ ἐκ ἦν ἐν διαφορᾷ τῇ πρὸς τὴν ἀδελφὴν καὶ μητέρα τὴν ἐκείνῃς διαίταν τὴν αὐτὴν ἔχειν· ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σὺν Ἀλεξάνδρᾳ τῇ μητρὶ κατεσχέσατο, ἰώσηπον τὸν ταμίαν καὶ τὸν Ἰσραῖον Σόσμον ἐπ' αὐτῷ καταλιπὼν, πιστοτάτους μὲν ἐξ ἀρχῆς γενομένους αὐτῷ, τότε δὲ προφάσει τιμῆς φρερεῖν ἀπολειφθέντας τὰς γυναῖκας. ἦν δὲ καὶ ἐκείνοις ἐντολὴ, μαθόντας τι περὶ αὐτῶν θυχερεῖς ἐξ αὐτῆς ἀμφοτέρως διαχειρίσασθαι, τὴν τε βασιλείαν εἰς δύναμιν τοῖς πασὶν αὐτῶ σὺν τὰδελφῶ Φερώρα διατηρεῖν.

ε'. Ταῦτα ἐντειλάμενος, εἰς Ρόδον ἡκέετο Καίσαρι συντυχεῖν. κάπειδὴ κατέπλευσεν εἰς τὴν πόλιν, ἀφῆρητο μὲν τὸ διάδημα, τῷ δ' ἄλλῃ περὶ αὐτὸν ἀξιωματὸς ἦν ὕψικας. ὅτε δὲ καὶ κοινωῆσαι λόγῳ κατὰ τὴν συντυχίαν ἡξιώθη, πολὺ μᾶλλον ἐνέφησε τὸ μεγαλεῖον τῷ κατ' αὐτὸν φρονήματος, ἢ εἰς ἰκεσίας, ὡς εἰκὸς ἐπὶ τοιαύτοις, τραπέμενος, ὅτε δέσπον τινὰ προτείων, ὡς ἐφ' ἀμαρτήμασιν, ἀποδὼς δὲ τὸν λογισμὸν τῶν πεπραγμένων ἀνυποτιμήτως. ἔλεγε γὰρ τῷ Καίσαρι, “καὶ Φιλίαν αὐτῷ μεγίστην γενέσθαι πρὸς Ἀντόνιον, “καὶ πάντα πράττειν κατὰ τὴν δύναμιν, ὡς ἐπ' ἐκείνῃ γενέσθαι

maxima ex parte per alios administrabat, a negotiis auersus, regnandique artium imperitus: siebatque, vt Antipater et Herodes, quod is tanta fuerit lenitate, eo vsque processerint; atque ad extremum coactus est ab illis contra ius ac fas huiusmodi mortem oppetere.

5. Caeterum Herodes, Hyrcano sublato, ad Caesarem properans, nihilque boni habens, quod de rebus suis speraret propter suam cum Antonio amicitiam, Alexandram quidem suspicabatur, ne per occasionem populum ad rebellionem pelliceret, et in regni rebus seditionem suscitaret. Itaque omnia Pherorae fratri suo mandat, et Cyprum matrem et sororem et liberos omnes apud Masada collocat: dato fratri in mandatis, vt, si quid durius sibi accidisse fando audierit, negotia tueretur. Mariamnen vero vxorem (nam fieri non poterat, vt, dum adeo a sorore et matre ipsius regis dissideret, vna cum illis degeret) in Alexandrio cum Alexandra eius matre collocauit, relictis, qui eas curarent et attenderent, Iosepho quaestore et Soëmo Ituraeo, viris ab initio quidem ei fidissimis, tunc vero honoris specie ad mulieres custodiendas adhibit. Verum et illis praeceptum erat, vt, si quid mali grauioris de ipso intellexissent, statim ambas necarent, regnumque suis filiis vna cum fratre pro viribus conseruarent.

6. His imperatis, Rhodum magnis itineribus contendit ad Caesarem. atque vbi in urbem peruenit, diadema deposuit, caetero apparatu ne minimum quidem mutato. Postquam vero in eius congressum colloquiumque venisset, multo magis animi sui magnitudinem ostendit, neque ad supplicationes, (vt par erat in huiusmodi rebus) versus, neque preces vllas adhibens, vt errati veniam impetraret; sed impune factorum rationem reddens. Nam Caesari dicebat: "et amicitiam sibi maximam cum Antonio fuisse, seque omnia pro virili praestitisse, vt summa rerum penes illum esset, armis tamen eum

"τα τὰ πρᾶγματα· στρατίας μὲν ὃ κοινωνήσας κατὰ πι-
 "ριοκλᾶς τῶν Ἀράβων, πέμψας δὲ καὶ χρήματα καὶ σίτον
 "ἐκείνῳ. καὶ ταῦτ' εἶναι μετρίωτερα τῶν ἐπιβαλλόντων αὐτῷ
 "γενέσθαι. τὸν γὰρ ὁμολογῶντα μὲν εἶναι φίλον, εὐεργέτην
 "δ' ἐκείνον ἐπιστάμενον, παντὶ μέρει καὶ ψυχῆς καὶ σώματος
 "καὶ περιστάσις συγκινδυνεύειν δέον, ὃν αὐτὸς ἔλαττον ἢ κα-
 "λῶς εἶχεν ἀναστραφεῖς, ἀλλ' ἐκείνῳ γε συνειδέναι καλῶς ἑαυ-
 "τῷ πεποιηκότι, τὸ μὴδ' ἡττηθέντα τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην κα-
 "ταλιπεῖν, μὴδὲ συμεταβῆναι ταῖς ἐλπίσι Φανερώς ἤδη με-
 "ταβαινύσης τῆς τύχης. φυλάξαι δ' αὐτὸν, εἰ καὶ μὴ συνα-
 "γωνισῇ ἀξιώχρεων, ἀλλὰ σύμβυλόν τε ἀξιώτατον Ἀντωνίου,
 "τὴν μίαν αἰτίαν τῆ καὶ σώζεσθαι, καὶ μὴ τῶν πραγμάτων
 "ἐκπεσεῖν, ὑποδεικνύντα Κλεοπάτραν ἐπανελεῖσθαι· προση-
 "ρημένης γὰρ ἐκείνης, αὐτῷ τε τῶν πραγμάτων ἀρχειν ὑπεί-
 "ναι, καὶ τὰς πρὸς σὲ συμβάσεις ῥᾶν εὐρίσκεισθαι τῆς ἐχθρας.
 "ὢν ὃδὲν ἐκείνος ἐνοηθεῖς, αὐλοσιτελῶς μὲν αὐτῷ, συμφερόν-
 "τως δὲ σοὶ προετίμησε τὴν ἀβελλίαν. νῦν οὖν εἰ μὲν τῇ πρὸς
 "Ἀντωνίου ὀργῇ κρείνης καὶ τὴν ἐμὴν προθυμίαν, ἐκ ἂν εἴη μοι
 "τῶν πεπραγμένων ἀρησις, ὃδ' ἀπαξιώσω τὴν ἐμαυτῇ πρὸς
 "ἐκείνον εὐνοίαν ἐκ τῆ Φανεροῦ λέγειν. εἰ δὲ τὸ πρόσωπον
 "ἀνελών, τίς ἐμὶ πρὸς τὰς εὐεργέτας, καὶ ποῖος φίλος ἐξ ἐτά-
 "ζοις, ἔσται σοι κείρα τῶν ἤδη γεγενημένων ἡμᾶς εἰδέναι. τοῦ
 "γὰρ ὀνόματος ὑπαλλαγέντος, ὃδὲν ἔλαττον αὐτὸ τὸ τῆς
 "Φιλίας βέβαιον ἐν ἡμῖν εὐδοκιμεῖν δυνήσεται.

ζ'. Τοιαῦτα λέγων, καὶ παρ' αὐτῷ ἐμφαίνων τὸ τῆς ψυ-
 χῆς ἐλευθέριον, οὐ μετρίως ἐπισπάσατο τὸν Καίσαρα, Φιλό-
 τιμον ὄντα καὶ λαμπρόν· ὥστε αὐτῷ τὰς τῶν ἐγκλημάτων
 αἰτίας σύσασιν ἤδη τῆς πρὸς ἐκείνον εὐνοίας πραγματεύεσθαι.
 καὶ τότε διάδημα πάλιν ἀποκαθίστησιν αὐτῷ, καί, προτρε-
 ψάμενος μὴδὲν ἐλάττω περὶ αὐτὸν ἢ πρότερον ἢ περὶ τὸν Ἀν-
 τώνιον φαίνεσθαι, διὰ πάσης ἡγε τιμῆς, προθεῖς, ὅτι Κύριος
 Δίδιος γράφειν, ἀπάσῃ προθυμίᾳ τὰ πρὸς τὰς μονομαχίας
 αὐτῷ συλλαβεῖσθαι τὸν Ηρώδην. τοσαύτης ἀποδοχῆς ἀξιώ-
 μενος, καὶ παρ' ἐλπίδας ὅρῳ αὐτῷ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς βε-

"non adiuuiffe, quod tum bello Arabico diftineretur, fed
 "tantum ei pecuniam frumentumque fuppeditaffe. nec ta-
 "men fe hac in parte officio fuo fatisfeciffe. Qui enim fe
 "alicui amicum effe profitetur, fibique confcius eft illum
 "de fe bene meruiffe, debet ad vitam non minus ac opes
 "profundendam omne cum eo difcrimen adire. ex quibus
 "licet ipfe minus, quam oportebat, ei reddiderit; hoc tamen
 "fe praeclare feciffe fibi perfualiffimum effe, quod eum
 "pugna Actiaca victum non deferuerit; neque fortuna iam
 "plane mutata, ad fpes nouas fe transfulerit, fed quamuis
 "pro auxiliatore fatis idoneo fe non gesserit, confilia-
 "rium tamen Antonio optimum femet probauerit, vt qui
 "vnicam falutis viam rationemque fibi omnia falua conser-
 "uandi ei oftenderit, nempe vt Cleopatram interficeret:
 "ipfa enim peremta fibi rerum potiundi fperem fubeffe, at-
 "que illi facilius effe gratiam a te inire, quam inimicitias
 "tecum habere. Quae cum ille nullatenus fecum reputaf-
 "fet, temerarium confilium meo praetulit, quod fibi in
 "damnum, tibi in commodum ceflit. Nunc igitur fi An-
 "tonio fubiratus me hoc crimine condemnaueris, quod
 "huic adeo ftuduerim, confitentem habes reum, neque
 "me pigebit coram dicere, quanto illum amore profequu-
 "tus fim. Sin vero, commutata perfona, requiras, qui
 "vir fim erga beneficos, qualifque amicus, licebit tibi ex
 "praeteritis edocto nos optime cognofcere. Mutato enim
 "nomine, erit nihilominus, vt amicitiae noftrae firmitudi-
 "nem alteri approbemus.

7. Cum ifta diceret, et quo effet animo ingenuo ei
 oftenderet, non mediocriter Caefarem allexit, virum ge-
 nerosum et magnificum; ita vt illa, ex quibus accusatio in-
 ftitueretur, beneuolentiam ei conciliauerint. Et tunc ei
 diadema rurfus impofuit, eumque monuit, vt fibi non mi-
 nus amicus effet, quam ante fuiffet Antonio, atque ei maxi-
 mos honores habuit, addens Quintum Didium ad fe feri-
 piffie. Herodem omni ftudio fibi opem tuliffe in negotio
 gladiatorum. Cum tam benigne exceptus effet, atque ex
 infperato videret regnum rurfus ab integro fibi magis con-

βαιοτέραν τὴν βασιλείαν, δόσει Καίσαρος, καὶ δόγματι Ρω-
 μαίων, ὅπερ ἐκείνος αὐτῷ πρὸς τὸ βέβαιον ἐπραγματεύσατο,
 παρέπεμψεν ἐπ' Αἰγύπτῃ Καίσαρα, δωρησάμενος ὑπὲρ δύ-
 ναμιν αὐτόν τε καὶ τοὺς φίλους, καὶ πᾶσαν ἐμφαίνων μεγα-
 λοψυχίαν. ἤτειτο δὲ καὶ τῶν Ἀντωνίων συνήθων Ἀλέξανδρον,
 ὡς μὴδὲν ἀνέκκεστον παθεῖν· ἀλλὰ τῷ μὲν ἔκ ἔτυχεν, ὅρ-
 κῳ προκατελημμένῃ Καίσαρος. ἐπανήκει δὲ πάλιν εἰς τὴν
 Ἰουδαίαν πλείονί τε τιμῇ καὶ παρρησίᾳ, καὶ τοῖς τὰ ἐναντία
 προσδοκίσασιν ἐκπληξὶν παρέχεν, ὡς αἰεὶ τὸ λαμπρότερον
 ἐκ τῶν κινδύων κατ' εὐμένειαν τῇ Θεῷ προσεπικτώμενος.
 εὐθὺς μὲν οὖν περὶ τὴν ὑποδοχὴν ἐγγεγόνει Καίσαρος ἀπὸ
 Συρίας εἰς Αἴγυπτον εἰσβαλεῖν μέλλοντος. καίπερ δὴ παρῆν,
 δέχεται μὲν αὐτὸν ἐν Πτολεμαίδι πάσῃ τιμῇ βασιλικῇ· παρ-
 ἔχε δὲ καὶ τῷ στρατεύματι ξένια καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀφθα-
 νίαν. καὶ τοῖς εὐνοῦσάτοις ἐξητάζετο, τὰς τε δυνάμεις ἐκτάτ-
 τοντος συνιππαζόμενος, καὶ δεχόμενος αὐτὸν καὶ φίλους ἀν-
 δράσιν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, πᾶσιν εἰς πολυτέλειαν καὶ
 πλοῦτον ὑπηρεσίας ἡσκημένοις. παρέχε δὲ καὶ τὴν ἀνυδρον
 διερχομένοις, τὴν τῶν ἐπειγόντων χρηγίαν, ὡς μήτε οἶνον,
 μήτε ὕδατος, ὃ καὶ μᾶλλον ἦν ἐν χρεῖᾳ στρατιώταις, ὑστερηθῆ-
 ναι. αὐτόν γε μὴν Καίσαρα ταλάντοις ὀκτακοσίοις ἐδωρή-
 σατο· καὶ παρέστησεν ἅπασιν ἔννοιαν λαβεῖν, ὅτι τῆς βασι-
 λείας ἧς ἔτυχεν πολὺ μείζω καὶ λαμπρότερα τὰ κατὰ τὰς
 ὑπεργίας ἐνεδείξατο. τοῦτ' αὐτόν καὶ μᾶλλον εἰς πίσιν εὐ-
 νοίας καὶ προθυμίας ἐπισυνίστη, καὶ πλείστον ἠνέγκατο τῇ
 χρεῖᾳ τῇ καίρου τὸ μεγαλόψυχον ἀγμόσας. ὁ δὲ, καὶ πάλιν
 ἐπανιόντων ἀπ' Αἰγύπτου, τῶν πρώτων ἔδενός τας ὑπηρεσίας
 ἡττων ἐΦάνη.

firmatum, tam donatione Caesaris, quam Romanorum senatusconsulto, quod ad maiorem certitudinem curauit obtinendum, Caesarem in Ægyptum proficiscentem deduxit, eumque et eius amicos supra vires muneratus est, sese quam potuit magnificentissime gerens. Quin et petebat, ne quid Alexander, qui fuerat ex familiaribus Antonio, grauius pateretur: sed illud quidem non impetrauit, impediēte Caesarem iureiurando. Rursus autem in Iudaeam se recepit, maiore cum honore et fiducia; eosque, qui contraria exspectauerant, attonitos reddidit, quasi Dei benignitate maiorem semper ex periculis splendorem sibi acquireret. Et quidem continuo Caesarem ut acciperet operam dedit, qui a Syria inuasurus erat in Ægyptum. Atque vbi ille aduenit, apud Ptolemaidem eum omni regio apparatu excepit: insuper et exercitui eius lautia dedit, magnamque rerum necessariarum copiam. quo factum est, ut inter fidissimos postea haberetur, vna cum eo obequitans, dum milites ordinaret et lustraret, ipsumque et amicos eius excipiens centum et quinquaginta viris comitatus, qui ad ministeria splendidissima et sumtuosissima omnes exercitati erant. Quin et ipsos per eam regionem transeuntes, quae caret aqua, ita contra inopiam, qua premerentur, munivit, ut nec vino, nec aqua, quae tum magis necessaria erat militibus, caruerint. immo Caesari octingenta talenta donauit, fecitque, ut omnes existimarent, quod maiorem in modum et luculentius, quam regni facultates ferebant, omnia suppeditarit. atque inde fiebat, ut eo magis illis de sua beneuolentia studioque persuaderetur; atque ei plurimum profuit, quod ad temporis necessitatem magnanimitatem suam accommodauerit. Ille etiam, cum iterum ex Ægypto redirent, officia prioribus non minora praestitit.

ΚΕΦ. Ζ΄.

Ὡς Ηρώδης Σόεμαν καὶ Μαριάμνην ἀπέκτεινεν· ἔπειτα Ἀλεξάνδραν, καὶ Κοσόβαρον, καὶ τὴς ἀναγκασιότατης αὐτῷ Φίλκας, τέλος δὲ τὴς Βάβα υἱός.

ΤΟΤΕ μέντοι γινόμενος ἐν τῇ βασιλείᾳ, τεταραγμένην αὐτῷ τὴν οἰκίαν καταλαμβάνει, καὶ χαλεπῶς ἐχέσας τὴν τε γυναῖκα Μαριάμνην καὶ τὴν μητέρα τὴν ἐκείνης Ἀλεξάνδραν. οἰηθεῖται γάρ, ὅπερ γ' ἦν ὑποπτον, ἔκ εἰς ἀσφάλειαν τῶν σωμάτων εἰς ἐκεῖνο κατατεθῆναι τὸ χωρίον, ἀλλ' ὡς εἰς Φρηγὸν, μηδενὸς μήτε τῶν ἄλλων μήθ' αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχειν, χαλεπῶς ἔφερον. ἢ τε Μαριάμνη τὸν μὲν ἔρωτα τῷ βασιλεῶς, ὑπόκρισιν ἄλλως καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ γενομένην, ἀπάτην ὑπελάμβανεν· ἤχθετο δὲ τῷ μηδ' εἰ πάχοι τι δεινὸν ἐκείνος ἐλπίδα τῷ βιώσασθαι δι' αὐτὸν ἐρχέμεναι· καὶ τὰς Ἰωσήφω δοθείσας ἐντολὰς ἀνεμνημόνευσεν, ὥστ' ἤδη διὰ θεραπείας εἶχε τὴς Φρεγῆς καὶ μᾶλλον τὸν Σόεμον, ἐν ἐκείνῳ τὸ πᾶν ἐπισταμένη. Σόεμος δὲ κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς πιστός ἦν, ὃδὲν ὦν Ηρώδης ἐντείλατο παρίει. λόγοις δὲ καὶ δωρεαῖς λιπαρέεσκον τῶν γυναικῶν ἐκθεραπευσθῶν αὐτῶν, ἥττατο κατὰ μικρὸν ἤδη, καὶ τέλος ἐξεῖπεν ἀπάσας τὰς ἐντολὰς τῷ βασιλεῶς, μάλιστα μὲν ὃδ' ἐλπίσας αὐτὸν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιτρέψειν ἐξουσίας. ἐν ᾧ καὶ μᾶλλον ἐκφεύγων τὸν ἀπ' αὐτῆς κίνδυνον, ἢ μικρὰ χαρίσασθαι ταῖς γυναῖξιν ὑπελάμβανεν, αἷς ἦν εἰκὸς ἔκ ἀποτεύξασθαι τῷ περιόντος ἀξιώματος, ἀλλὰ καὶ πλέον εἰς τὴν ἀμοιβὴν ἐξεῖναι, βασιλευσσης ἢ τῷ βασιλεύοντος ἀγχι γεινησομένης. ἐπήλπιξε δ' αὐτὸν ἐκ ἥττον, εἰ καὶ πάντα κατὰ νῦν πράξας ὑποσέψειεν Ηρώδης, μηδὲν ὅτι τῇ γυναικὶ δυνήσεσθαι βελομένη γε ἀντειπεῖν. ἠπίεστο γάρ τὸν πρὸς τὴν Μαριάμνην ἔρωτα μείζονα λόγῳ τῷ βασιλεῖ. ταῦτα τὰ προσελκύσαντα τὰς ἐντολὰς ἐξαγγέλα. Μαριάμνη δὲ χαλεπῶς μὲν ἤκασεν, εἰ μηδὲν πείρας αὐτῇ τῶν ἐξ Ηρώδου κινδύνων ἔσται· χαλεπῶς δὲ διέκειτο, μηδενὸς μὲν τυχεῖν αὐτὸν τῶν ἴσων εὐχομένη, δυσύποκτον δ' εἰ τύχη

CAP. VII.

Quando Herodes Soënum et Mariamnen interfecit: deinde Alexandram, et Costobarum; et amicos eius maxime necessarios, tandemque Babae filios.

Tunc vero in regnum reuersus, domum suam turbatam offendit, vxoremque Mariamnen et illius matrem Alexandram male compositas. ratae enim, id quod suspicabantur, non securitatis causa se in id castellum conelusas, sed quasi in carcerem, ita vt et nihil rerum alienarum suarumve in sua potestate haberent, aegerrime id ferebant: et Mariamne regis amorem, ipsius praesertim commodo simulatum, fallaciam esse existimabat. Illam autem vehementer angebat, quod per eum steterit, quo minus, si quid grauius pateretur, ipsi vitae spes superesset: sibi que in memoriam reuocabat quae mandata erant Iosepho, ita vt custodes modis omnibus demereri studeret, et in primis Soënum, gnara eius in manu esse omnia. Ab initio quidem Soëmus fidus erat, ita vt nihil eorum omiserit, quae praeceperat Herodes. Cum autem mulieres studiosius eum blandis sermonibus et muneribus demulcerent, paulatim victus cedebat, et ad extremum omnia regis mandata exposuit: praesertim quod non speraret eum cum eadem potestate reuersurum. quamobrem, vt qui magis periculum ex illo effugeret, mulieribus non parum gratificari in animum induxit, quas verisimile erat suam retenturas esse dignitatem, immo et maiorem gratiam sibi referendi potestatem habere, cum illa vel regnatura vel regnanti proxima futura esset. nec tamen minorem spem concipiebat, si Herodes, rebus ex sententia confectis, rediret, vt qui vxoris voluntati nihil contradicere potuerit. nam sciebat regem Mariamnes amore iusto vehementius ardere. His inductus regis mandata enunciauit. At Mariamne aegre admodum accepit, noua sibi semper alia ex aliis ab Herode nasci pericula: idque iniquo animo ferebat, orans optansque, vt ille nihil acqui impetraret, quod vitam cum

τὸν μετ' αὐτῇ βίον κρύνουσα. καὶ τῷτο διέδειξεν ἐν ὑτέρῳ, μηδὲν ἐπικρυψαμένη τῇ κατ' αὐτὴν πάθης.

β'. Ο μὲν γὰρ ἐπὶ μεγάλοις οἷς παρ' ἐλπίδας ἡτύχηκε καταπεπλευκώς, πρώτη μὲν, ὡς εἰκός, τῇ γυναικὶ περὶ τῶν εὐηγγελίζετο. μόνῃ δ' ἐκ πάντων διὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ἔσαν αὐτῷ συνήθειαν προτιμῶν ἡσπάζετο. τῇ δ' ἔτε τὰς εὐημερίας διηγυμένῃς χαίρειν μᾶλλον, ἢ χαλεπῶς φέρειν, συνέβαινεν, ἔτ' ἐπικρύπτεσθαι τὸ πάθος δυνατόν ἦν. ἀλλ' ὑπ' αἰτίας καὶ τῆς περιέψεως εὐγενείας, πρὸς μὲν τὰς ἀσπασμῶς ἀνέστη, τοῖς δὲ διηγήμασιν ἄχθεσθαι μᾶλλον, ἢ συγχαίρειν, ἐνέβαινεν, ὡς ἔχ' ὑποκτα μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφανῇ γινόμενα τὸν Ηρώδην ἐπιταράττειν. ἡδημόνει μὲν γὰρ ὄρων τὸ παράλογον τῆς γυναικὸς πρὸς αὐτὸν μῖτος ἐκ ἀποκεκρυμμένον· ἤχθετο δὲ τῷ πράγματι καὶ τὸν ἔρωτα φέρειν ἀδυνατῶν, ταῖς τε ὀργαῖς καὶ ταῖς διαλλαγαῖς ἐκ ἐνέμενεν, αἰεὶ δὲ ἀπὸ θατέρου μεταβαίνων εἰς θατέρον ἐφ' ἑκατέρῳ πολλὴν εἶχεν ἀπορίαν. ἔτως ἦν ἐν μέσῳ τῇ συγῇ καὶ σέβῳ ἀποληφθεῖς, καὶ πολλάκις ἔτοιμος ὦν ἀμύνασθαι τῆς ὑπερφανίας αὐτὴν, διὰ τὸ προκατελήφθαι τὴν ψυχὴν ἀδυνέστερος εἰς τὸ μεταστήσεσθαι τὴν ἀνθρώπων ἐγένετο. τὸ δὲ σύμπαν ἡδέως αὐτὴν ἐκείνην κολάσας, ἐδεδοίκε, μὴ λάθῃ παρ' αὐτῇ μείζονα τὴν τιμωρίαν ἀποθανύσης εἰσπραττόμενος.

γ'. Συνιδῶσαι δὲ αὐτὸν ἔχοντα πρὸς τὴν Μαριάμην ἢ τε ἀδελφὴ καὶ ἢ μήτηρ, κάλλισον ᾤθησαν τὸν καιρὸν τοῦ πρὸς ἐκείνην μίσους εἰληφέναι· καὶ διεάλουν ἐ μικραῖς παροξύνουσαι τὸν Ηρώδην διαβολαῖς, μῖτος ὅμῃ καὶ ζηλοτυπίαν ἐμποιοῦν δυνησομένας. ὁ δ' οὔτε τῶν τοιούτων ἀηδῶς ἤκουε λόγων, ἔτε δεῖν τι κατὰ τῆς γυναικὸς ὡς πεπιστευκῶς ἐπεθάρρει. χεῖρον μέντοι πρὸς αὐτὴν εἶχεν αἰεὶ, καὶ τὸ πάθος ἐντεξεκαίετο, τῆς μὲν ἐκ ἀποκρυπτομένης τὴν διάθεσιν, τῇ δὲ τὸν ἔρωτα πρὸς ὀργὴν αἰεὶ μεταβάλλοντος· καὶ εὐθύς ἐπράχθη τὶ τῶν ἀνηκέστων. νῦν δὲ Καίσαρος ἀγγελθέντος κρατεῖν τῷ πολέμῳ, καὶ τεθνηκότων Αντανίς καὶ Κλεοπάτρας ἔχεν Αἴγυπτον, ἐπαιγόμενος εἰς τὸ Καίσαρι ἀπαρτᾶν,

eo vix vitalem esse sibi persuaderet. id quod postea non dissimulauit, aperte falsa, quid ipsam male haberet.

2. At ille quidem cum domum reuertisset; magna praeter spem feliciter assequutus, primae vxori, vt par erat, laeta de istis nunciabat, solamque eam ex omnibus, caeteris praelatam, ex amore et more suo salutabat. Illi autem contigit, vt, dum is itineris sui successum narrat, non magis gauderet, quam moereret neque dolorem suum occultare potuit; sed, dignitatis quippe et nobilitatis suae conscia, dum salutaretur, ingemiscebat, et ex narratione eius tristitiam magis, quam laetitiam, prae se ferebat: vt iam Herodes non tam suspicionibus, quam factis manifestis, turbaretur. Angebatur enim, cum videret vxorem in se habere odium inopinatum minimeque occultum: idcirco rem iniquissime tulit, et amoris impatiens, quandoque iratus erat quandoque reconciliatus, semperque ab vno ad alterum transiens in vtroque varius erat et inconstans. Atque ita in medio inter amorem et odium nutabat: et cum saepe eam ob superbiam poena persequi decreuerit, amore victus debiliior erat, quam vt mulierem a se summoueret. Ad summam, cum valde eam punire cuperet, veritus est, ne in seipsum nihil tale cogitantem grauius, illa defuncta, animaduertat.

3. Cum autem soror eius et mater animum illius in Mariamnen intellexissent, pulcherrimam se occasionem nactas existimarunt suum in eam odium exercendi: et Herodem, dum sermonem cum eo haberent, calumniis irritarunt acerbis, quibus ad odium et obrectationem perducii posset. Atqui neque ille huiusmodi verba libenter audiebat, neque in vxorem, quasi illis fidem haberet, aliquid statuere audebat. tamen indies erat alieniore in eam animo; gliscebaturque vtrinque malum, dum et illa affectum suum non dissimulat, et hic amorem assidue conuertit in odium: adeo vt iam tum fuerit in eam grauius aliquid statuturus. Sed cum interea nunciaretur Caesar victoria potitus, et mortuis Antonio et Cleopatra Aegyptum obtinuisse, Caesari celeriter obuiam proficiscens domum

κατέλιπεν ὡς εἶχε τὰ περὶ τὴν οἰκίαν. ἐξιόντι δὲ Μαριάμμη παρασησαμένη τὸν Σόεμον, πολλὴν τε χάριν τῆς ἐπιμελείας αἰμολόγει, καὶ μεριδασχίαν αὐτῷ παρὰ τῷ βασιλεῶς ἤτησατο. κακῆενος μὲν τυγχάνει τῆς τιμῆς. Ηρώδης δὲ γενόμενος ἐν Αἰγύπτῳ, Καίσαρί τε μετὰ πλείονος συντυγχάνει τῆς παρρησίας, ὡς ἤδη Φίλος, καὶ μεγίστων ἡξιώθη. τῶν τε γὰρ Κλεοπάτρην δορυφορούντων Γαλατῶν τετρακισίοις αὐτὸν ἐδωρήσατο, καὶ τὴν χώραν ἀπέδωκεν αὐτῷ πάλιν, ἣν δι' ἐκείνης ἀφῆρέθη. προσέθηκε δὲ καὶ τῇ βασιλείᾳ Γάδαρὰ καὶ Ἰππον καὶ Σαμαρείαν, ἔτι δὲ τῆς παραλίᾳ Γάζαν καὶ Λιθηδόνα καὶ Ἰόππην καὶ Στρατάωος κύρην.

δ'. Επιτυχὼν δὲ καὶ τῶν λαμπρότερος ἦν· καὶ τὸν μὲν Καίσαρα παρέπεμψεν ἐπ' Ἀντισχείας. αὐτὸς δ' ἐπανελθὼν, ὅσον ὤτετο τὰ πράγματα αὐτῷ διὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιιδόναι πρὸς εὐδαιμονίαν, τοσῶτον ἔκαμνε τοῖς οἰκείοις, καὶ μάλιστα περὶ τὸν γάμον, ἐν ᾧ καὶ μᾶλλον εὐτυχῆν ἐδόκει πρότερον. ἔρωτα γὰρ ἡδενὸς ἐλάττω τῶν ἰσορημένων ἐπεπόνθει μετὰ τῷ δικαίᾳ τῆς Μαριάμμης. ἡ δὲ, τὰ μὲν ἄλλα σῶφρον καὶ πιστὴ πρὸς αὐτὸν ἦν. εἶχε δὲ τι καὶ γυναικεῖον ὁμῆ καὶ χαλεπὸν ἐκ φύσεως, ἱκανῶς μὲν ἐντρυφῶσα δεδωλωμένῃ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ τὸ βασιλεύεσθαι καὶ κρατεῖν ἄλλον αὐτῆς ἢ συγκαταλογιζομένη τῷ καρῷ, παλλάκις μὲν ὑβριστικῶς αὐτῷ προσηνέχθη, καὶ τῆτ' ἐκείνος ἐξηερωνεύομενος ἔφερεν ἐγκρατῶς καὶ μειζόνως. ἀναφανδὸν δὲ τὴν τε μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπὶ δυσγενεῖα διεχλεύαζε, καὶ κακῶς ἔλεγεν· ὥς ἤδη γάσιν ἐν ταῖς γυναῖξιν εἶναι καὶ μῖσος ἄσπονδον, ἐν δὲ τῷ τότε καὶ διαβολὰς μέζοντας. ἡ τε ὑποψία τρεφομένη παρέτεινεν ἐν αὐτῇ μῆκος, ἐξ ἧς παρὰ Καίσαρος Ηρώδης ὑπαγρέθει. τέλειον μέντοι προοικονομώμενον ἐκ πλείονος ἐξήρραγῃ, τοιαύτης ἀφορμῆς ἐκγενομένης. κατακλινόμενος ὁ βασιλεὺς ἀναπαύσασθαι μεσημβρίας ὕπνης, ἐκάλει τὴν Μαριάμμην ὑπὸ Φιλοσεργίας, ἧς αἰεὶ περὶ αὐτὴν εἶχεν. ἡ δὲ εἰσῆλθε μὲν, ἡ μὲν καὶ κατεκλίθη, σπυδάζοντος ἐκ Φαυλίσασα καὶ προσλοιδορηθεῖσα, τὸν τε πατέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ὡς

suam in eo statu reliquit. At discedenti commendauit Mariamne Soënum, plurimumque ei debere fatebatur, qui sui sedulo curam gessisset, eique praefecturam a rege exorauit. Et ille quidem honorem hunc obtinet. Herodes vero, ubi in Ægyptum peruenit, cum Caesare confidenter, iam ut amicus, colloquutus est, et ab eo maxima beneficia accepit. Nam Caesar ei quadringentos Gallos, Cleopatrae stipatores, dono dedit, terramque ei restituit, qua propter Cleopatram multatus fuerat: necnon eius regno Gadara et Hippon et Samariam addidit; et in ora maritima Gazam et Anthedona et Ioppen et Stratonis turrim.

4. Quas ille insuper res consequutus, magnificentior euasit: et Caesarem quidem ad Antiochiam usque comitatus est. Ille vero reuersus, quantum res suas prospero foris successu crescere putabat, tanto plus malorum in domesticis habebat, praesertim in re coniugali, in qua antea tam fortunatus esse videbatur. Flagrauerat enim, idque merito, Mariamnes amore, non minus, quam illi, de quibus loquuntur historiae. atque illa alioquin pudica, et erga eum fidelis erat: sed ingenium habebat muliebri paulo odiosius; quippe quae eum amore deuinctum satis imperiose tractaret, atque tum quidem, non secum reputans, quod in regno uiueret et alterius imperio subesset, saepe in eum petulantius se gereret, id quod ille dissimulans moderate et patienter ferebat. Deridebat etiam ipsa palam regis matrem et sororem, et de eis ob ipsarum generis obscuritatem male dicebat: adeo ut inter feminas iam aperta esset simultas et odium inexpiabile, et tunc etiam grauiorres iacerentur calumniae. atque ea suspicio magis magisque fota integrum annum durauit post Herodis a Caesare reditum. Postremo alitum diu malum erupit ex huiusmodi occasione. Cum rex quodam die quietis gratia meridie cubaret, Mariamnen pro suo perpetuo in eam amore ad se vocabat. Illa vero ingressa quidem est, tamen non eum eo cubuit, sed cum hoc vellet, contempsit et contumelia affecit, quasi patris ipsius fratrisque necis auctor ex-

ἀπεικτόνει. χαλεπῶς δ' ἐκείνῃ τὴν ὕβριν ἐννοχότος, καὶ γε-
γονότος εἰς προπέτειαν ἐτοίμῃ, τῆς ταραχῆς αἰδομένη μεί-
ζονος ἢ τῆ βασιλέως ἀδελφῇ Σαλώμῃ, παρεσκευασμένον ἐκ
πλείστων τὸν οἰνοχόον εἰσπέμπει, κελεύσας λέγειν, ὡς πείθει
Μαριάμμην Φίλτρον αὐτῇ συγκατασκευάσαι τῷ βασιλεῖ.
κἂν ταραχθῇ καὶ πυνθάνηται, τί ποτε τῷ ἦν, λέγειν, ὅτι
Φάρμακον μὲν ἐκείνης ἐχέσης, αὐτῇ δὲ διακονῆσαι παρακα-
λεμένος. μὴ κινηθέντος δὲ ἐπὶ τὸ Φίλτρον, τὸν λόγον ἀργὸν
εἶπ'· ἔδνα γὰρ αὐτῷ κίνδυνον φέρειν. τοιαῦτα προδιδάξα-
σα κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰσπέμπει διαλεχόμενον. ὁ δὲ πι-
θανὸς ἅμα καὶ μετὰ σπαδῆς εἰσῆι, δῶρα μὲν αὐτῷ τὴν
Μαριάμμην παρεσχῆσθαι λέγων, ἀναπέθειν δὲ Φίλτρον αὐ-
τῷ δίδοναι. πρὸς τὸτο διακινηθέντος, τὸ Φίλτρον ἔλεγεν εἶ-
ναι Φάρμακον ὑπ' ἐκείνης διδόμενον, ἢ τὴν δύναμιν αὐτὸς ἐκ
εἶδε· διὸ καὶ προσαγγεῖλαι τῷ ἄσφαλέστερον αὐτῷ καὶ τῷ
βασιλεῖ διειληφότα. τοιούτων ἀκῶσας ὁ Ηρώδης λόγων, καὶ
πρότερον κακῶς διακείμενος, ἔτι μᾶλλον ἠρεθίσθη, τὸν τ' εὐ-
νῆχον, ὅς ἦν τῇ Μαριάμμῃ πιστότατος, ἐβασάνιζεν ὑπὲρ τῆ
Φαρμάκου, γινώσκων, ὡς χωρὶς ἐκείνης ἢ δυνατόν ἦν ἄτε μᾶζον
ἢ ἐλαττόν τι πεπεῖσθαι. γενόμενος δ' ἐν ταῖς ἀνάγκαις ὁ
ἄνθρωπος, ἔδδεν μὲν ὧν ἔνεκον ἐβασάνιζετο λέγειν εἶχε· τὸ
μέντοι τῆς γυναικὸς ἔχθος εἰς αὐτὸν ἔφη γενέσθαι, διὰ τοὺς
λόγους, οὓς ὁ Σόεμος αὐτῇ φράσσει. ταῦτα δ' ἔτι λέγοντος,
μέγα βοήσας ὁ βασιλεὺς, ἐκ ἂν, ἔφη, Σόεμον πιστότατον ὄν-
τα τὸν ἄλλον χρόνον αὐτῷ τε καὶ τῇ βασιλεῖα καταπροδοῦ-
ναι τὰς ἐντολάς, εἰ μὴ καὶ περαιτέρω προελλύθει τῆς πρὸς
τὴν Μαριάμμην κοινωνίας. καὶ τὸν μὲν Σόεμον εὐθύς ἐκέλευ-
σεν ἀποκτεῖναι συλλαβόντας· τῇ δὲ γυναικὶ κρίσιν ἀπιδίδει,
συναγαγὼν τὰς οἰκιστάτας αὐτῷ, καὶ τὴν κατηγορίαν ἐσπα-
δασμένην ποιούμενος, ὑπὲρ τῶν κατὰ τὰς διαβολὰς Φίλτρων
καὶ Φαρμάκων. ἦν δὲ ἀκρατὴς ἐν τῷ λόγῳ, καὶ κρίσεως ὀβ-
ριγλώτερος· καὶ τέλος ἄτως ἔχοντα γινώσκοντες αὐτὸν οἱ παρ-
όντες, θάνατον αὐτῆς κατεψήφισαντο. διενεχθείσης δὲ τῆς
γνώμης, ὑπεγίνετο μὲν τι καὶ τοιούτοις αὐτῷ τε καὶ τισὶ τῶν

stitisset. Cum autem ille grauitur contumeliam tulisset, et ad temerarium aliquid committendum se parasset, Salome regis soror, maiorem turbam sentiens, eo summisit regis pocillatorem a se iampridem subornatum, iussitque, ut diceret, a Mariamne rogatum se, ut ipsam in conficiendo regi amatorio adiuuaret. Quod si rex turbatus quaesiuisset, quid esset, diceret amatorium penes ipsum esse, sed se ab ea oratum, ut id regi porrigeret. In hac amatorii mentione rex non moueretur, fureret et nihil laboraret; id quidem ei nullum asserere periculum. Hunc illa ita instructum tempore ipso misit intro cum rege colloquuturum. Ille compositus ad fidem et cum studio ingressus, dicit, Mariamnen sibi dona dedisse, suasisseque, ut regi praeberet amatorium. Ad hoc commoto rege, id amatorium dicebat esse pharmacum, quod ab ea daretur, cuius quatenam vis esset nescire se: hac de causa se id regi indicasse, ratum id et sibi et regi tutius futurum. His verbis auditis Herodes, qui iam ante male affectus esset, etiam magis exacerbatus est: et de spadone, qui erat Mariamnae fidissimus, quaestionem habuit super pharmaco, sciens absque illo nihil tantum tantulumue potuisse fieri. At homo in angustias reductus, nihil eorum, propter quae cruciabatur, dicere potuit: tantum mulieris in se odium dixit a verbis profectum, quae ei Soëmus dixisset. Haec eo adhuc loquente, rex, magno clamore sublato, dicebat, Soëmum, antea et sibi et regno suo fidelissimum, nunquam fuisse mandata enuntiaturum, nisi maius ei, quam par esset, cum Mariamne commercium intercessisset. Atque ita Soëmum quidem e vestigio comprehendit et necari iussit: de vxore vero iudicium habuit, conuocatis suis familiarissimis, et accusatione in ipsam magno studio instituta de amatorijs et pharnasis ei per calumniam obiectis. Erat autem Herodes in verbis intemperans, et iracundior, quam esse in iudicio deceret; tandemque ii, qui aderant, ita animatum videntes, eam capite damnarunt. Tamen lata sententia, et ipsi et nonnullis, qui

παρόντων, μὴ προπετιῶς ὥτως ἀναρῆιν, καταθέσθαι δὲ εἰς ἓν τι τῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ φερνείων. ἐσπευδάσθαι δὲ ταῖς περὶ τὴν Σαλώμην, ἐκποδῶν ποιήσασθαι τὴν ἀνθρωπον· καὶ μᾶλλον ἔπεισαν τὸν βασιλέα, τὰς ταραχὰς τῷ πλήθει, εἰ ζῶσα τύχη, φυλάξασθαι συμβαλεύσασθαι. Μαριάμμη μὲν ἐν ὧτος ἦγετο τὴν ἐπὶ θανάτῳ.

ε'. Συνθεωρήσασα δὲ τὸν καιρὸν ἡ Ἀλεξάνδρα, καὶ ὅτι μικρὰς ἐλπίδας ἔχει, μὴ καὶ αὐτὴ τῶν ὁμοίων ἐξ Ἡρώδου τύχοι, ἐναντίως πρὸς τὸ πρῶτον θράσος καὶ λίαν ἀπρεπῶς μετεβάλλετο. βυλομένη γὰρ ἐμφῆναι τὴν ἀγνοίαν ὣν ἐκείνη τὰς αἰτίας εἶχεν, ἐκπηδήσασα καὶ λοιδορούμενη τῇ θυγατρὶ πάντων ἀκρόντων, ἐβόα, κακὴν καὶ ἀχάριστον πρὸς τὸν ἄνδρα γενέσθαι, καὶ δίκαια πάσχειν ἐπὶ τοιούτοις τολμήμασιν. ἔγὰρ ἀμείψασθαι δεόντως τὸν πάντων αὐτῶν εὐεργέτην. τοιαῦτα μεταξὺ καθυποκρινομένης ἀγρημόνως, καὶ τολμώσης ἐφάπτεσθαι καὶ τῶν τειχῶν, πολλὴ μὲν, ὡς εἰκός, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἡ κατάγνωσις ἦν τῆς ἀπρεπῆς προσποιήσεως· μᾶλλον δὲ ἐμφάνη παρ' αὐτῆς τῆς ἀπελλυμένης. ὅτε γὰρ λόγον δῶσα τὴν ἀρχὴν, ὅτε ταραχθεῖσα πρὸς τὴν ἐκείνης θυγατέρα ἐπέβλεπεν· ἀλλ' ὡς ὑπὸ φρονήματος τὴν ἀμαρτίαν, καὶ μᾶλλον ἄχθεσθαι περιφανῶς ἀγρημονίης ἐπέφηνεν. αὕτη γὰρ μὴν ἀτρεμαῖω τῷ κατασῆματι, καὶ τῇ χρεῖα τῆς σαρκὸς ἀμεταβλήτῳ πρὸς τὸν θάνατον ἀπῆε, τὴν εὐγένειαν ἔδ' ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἄδελον τοῖς ἐπιθεωρῶσιν αὐτὴν ἐμφαίνεσα.

ς'. Κἀκείνη μὲν οὕτως ἀπέθανεν, γυνὴ καὶ πρὸς ἐγκράτειαν καὶ πρὸς μεγαλοψυχίαν ἄριστα γεγεννημένη. τὸ δ' ἐπικῆς ἔλειπεν αὐτῇ, καὶ πλείον ἦν ἐν τῇ φύσει τὸ φιλόκεκον, κάλλει δὲ σώματος καὶ τῷ περὶ τὰς ἐντεῦξεις ἀξιώματι μεζόνως, ἢ ὡς φεάσαι, τὰς κατ' αὐτὴν ὑπερῆγεν· ἢ τε πλείων ἀφορμὴ τῷ μὴ κηχαρισμένως τῷ βασιλεῖ μηδὲ πρὸς ἡδονὴν ζῆν, ἐντεῦθεν ἐγγένοι. θεραπευομένη γὰρ διὰ τὸν ἔρωτα, καὶ θυγατρὸς ἔδδεν ἐξ ἐκείνης προσδοκῶσα, τὴν παρρησίαν ἀσύμμετρον εἶχεν· ἥνία δ' αὐτὴν καὶ τὰ περὶ τὰς οἰκίας.

praesentes erant, in mentem venit, vt non temerario illam perimerent, sed in aliquo regni munito loco collocarent. Atqui Salome sedulo operam dedit, vt mulier de medio tolleretur: idque magis regi persuasit, consulendo, vt populi motus caueret, qui possent exsistere, si ea viua conseruaretur. Atque ita quidem ad necem ducta est Mariamne.

5. Alexandra vero, quo loco res esset, animaduertens, et sibi exiguam spem superesse videns, ne ipsa ita plecteretur ab Herode, contra quam in superiore audacia, nulla decori ratione habita, plane alia facta est. Vt enim se eorum, de quibus illa accusaretur, insciam esse ostenderet, exsiliit foras, et omnium in praesentia filiae conui-ciando, clamabat, improbam et aduersus maritum ingratam fuisse, et merito ei accidere, quae eiusmodi res ausa fuisset. haud enim quae oportebat retribuuisse, de omnibus ipsis bene merito. Haec dum inhoneste simulat, et illi etiam in crines inuolare audet, multi quidem, vt verisimile erat, foedam eius simulationem culpabant; maxime vero eam culpae visa est illa ipsa, quae tum mortem erat obitura. neque enim vnum prorsus verbum effata, neque vel tantillum turbata ad matris offensionem respiciebat; sed excelsa quasi animo, vt errauerit, praesertimque manifestam eius turpitudinem se aegre ferre monstrauit. Ipsa porro intrepida animi firmitate, et ne minimum quidem mutato corporis colore, ad mortem profecta est, generis sui nobilitatem etiam in extremis, vt ab omnibus conspiceretur, prae se ferens.

6. Atque illa quidem ita interiit, femina ad continentiam et animi magnitudinem optime comparata. ipsi tamen deerat moderatio, naturaque contentionibus paulo erat addictior; corporis vero pulchritudine et auctoritate in congressibus, plus quam dici potest. caeteris suae aetatis antecellebat: quae potissima causa erat, quod parum admodum regi gratificaretur, minusque iucunde cum eo viueret. Nam cum indulgenter propter amorem tractaretur, et nihil asperius duriusue ab eo exspectaret, libertate vsa est immoderata. . Quin et ea ipsam male habebant, quae suis

καὶ ταῦτα πάντα πρὸς ἐκείνον ὡς ἐπεπόνθει λέγειν ἤξι·
καὶ πέρας ἐξεκίνησεν ἐχθρὰς αὐτῇ γενέσθαι τὴν τε μητέρα
καὶ τὴν ἀδελφὴν τῇ βασιλέως, καὶ κείνον αὐτὸν, ὃ μόνῳ τὸ
μὴ παθεῖν τι θυχερὲς ἀπεπίστευεν.

ζ'. Αναγεθείσης δὲ τότε καὶ μᾶλλον ἐξήφθη τὰ περὶ
τὴν ἐπιθυμίαν τῇ βασιλέως, ἔχοντος μὲν ἔτι, ὡς καὶ πρότε-
ρον ἐδηλώσαμεν. ἡ γὰρ ἀπαθὴς ἡδ' οἷος ἂν ἐκ συνηθείας ἦν
ὁ πρὸς αὐτὴν ἔρω· ἀλλὰ καὶ πρότερον ἤρξεν ἐνθουσιαστικῶς,
καὶ τῇ παρρησίᾳ τῆς συμβιώσεως ἔκ ἀπηνικῆθη μὴ πλείων
αἰεὶ γίνεσθαι. τότε μέντοι καὶ μᾶλλον ἐδόκει κατὰ νέμεσιν
τινα τῆς κατὰ τὴν Μαριάμμην ἀπωλείας ἐπιθέσθαι, καὶ πολ-
λάκις μὲν ἀνακλήσεις ἦσαν αὐτῆς, πολλάκις δὲ καὶ θρήνος
ἀρχήμων, ἐπενόει δὲ πᾶν εἴ τι δυνατόν εἰς ψυχαγωγίαν, πέ-
της καὶ συνασίας αὐτῷ πραγματευόμενος. καὶ τῶν ἡδὲν
ἤρει. τὰς οὖν διοικήσεις τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν παρετήτο,
καὶ τοσῶτον ἡττητο τῇ πάθης, ὥς αὐτὸν ἤδη καὶ καλεῖν τὴν
Μαριάμμην προσάξαι τοῖς ὑπηρεταῖς, ὡς ζῶσαν ἔτι καὶ δυ-
ναμένην ὑπακείν. ἔτι μὲν ἔχοντος, ἐπιγίνεται λοιμώδης νό-
σος, ἡ καὶ τῶν ὄχλων καὶ τῶν φίλων τὰς πλείους καὶ ἐντιμωτά-
τας διέφθειρε, καὶ παρέσχεν ἅπασιν ὑπονοῆσαι κατὰ μῆνιν
τῷ Θεοῦ τοῦτο συνεσθῆναι, διὰ τὴν γεγενημένην παρανο-
μίαν ἐπὶ τῇ Μαριάμμῃ. χῶρον οὖν διτίθει καὶ τοῦτ' αὐτὸν
τὸν βασιλέα, καὶ τέλος εἰς τὰς ἐρημίας αὐτὸν δίδους, καὶ
προφάσει κυνηγεσίων ταύταις ἐναδημονῶν, ἔκ ἐφθῃ πλείους
διενεγκεῖν ἡμέρας, καὶ περιπίπτει νόσῳ θυχερεσάτῃ. Φλό-
γωσις γὰρ ἦν καὶ πῆσις τῇ ἰνίᾳ, καὶ τῆς διανοίας παραλλα-
γὴ· τῶν τε θεραπυμάτων ἡδὲν ὅ, τι καὶ πρὸς ὠφέλειαν ἐξή-
νουν, ἀλλ' ἐναντιούμενα τέλος εἰς ἀπόγνωσιν ἦγεν. ὅσοι τε
περὶ αὐτὸν ἦσαν ἰατροὶ, τὰ μὲν οἷς αὐτοὶ προσέφερον βοηθή-
μασιν οὐδὲν ὑπεικούσης τῆς νόσου, τὰ δὲ καὶ τῇ βασιλέως ἔκ
ἔχοντος ἄλλως ἢ κατὰ τὸ βιαζόμενον τῆς ἀρρώστιας διατᾶ-
σθαι, πάνθ' οἷς ἐκεῖνος ἐπενεχθεῖν παρέχευεν ἤξιον, τὸ δύσ-
ελπι τῆς σωτηρίας ἐν ἐξουσία τῆς διαίτης ἀνατιθέντες τῇ

acciderant; atque ita omnia apud illum quemadmodum passa fuerat, dicere non dubitavit: tandemque infestas sibi reddidit et matrem regis et sororem, illumque ipsum, cui vinice fidebat, quod non laturus esset, ut gravius aliquid pateretur.

7. Illa autem perempta, eo magis etiam regi desiderium exarsit, ut qui ita se haberet, sicut prius narrauimus. non enim a perturbatione vacuus, nec qualis in aliis esse solet, eius erga illam erat amor: sed cum primum ad insaniam usque eam deperiret, postea, licet liberius fidentiusque se in vitae consuetudine gesserit, nihil de amore remisit. Tunc vero ex ultione diuina ob interitum Mariamnes magis adhuc cupiditate ardere videbatur: adeo ut eam subinde inuclamaret, subinde turpiter ploraret, omnesque quas poterat voluptates consecraretur, etiam ex conuiuiis et conuentibus, ut eius desiderium leniret. sed istis nihil proficiebat. Quare et res regni administrare recusabat, et adeo affectu victus est, ut etiam famulis suis imperaret, ut Mariamnen appellarent, quasi ea adhuc viueret et audire posset. Cum autem ita se haberet, oritur pestis, quae tum plebeiorum tum regis amicorum maximam partem sustulit, eosque, quibus plurimum detulerat. id quod omnibus suspicionem fecit, diuina ira id accidisse, propter illatam Mariamnae iniuriam. Haec res etiam deterius regem ipsum affecit: tandemque in solitudinem egressus, et ibi per speciem venationis semet afflicans, non potuit sese per aliquot dies sustinere, quin difficillimum in morbum inciderit. Nam inflammatio erat et dolor occipitis cum mentis alienatione coniunctus; nec medicina erat vlla, quae vel minimum ei prodesset, sed potius officeret, adeo ut tandem eius de vita desperaretur. Atque omnes circa ipsum medici, partim quia morbus remediis adhibitis minime cedebat, partim quia rex nullam aliam victus rationem tenere poterat, quam eam, ad quam morbus cogebat, omnia ei praebere censebant, quae postularet, spem salutis, in victus potestate sitae, paene abiectam fortunae committentes. Atque

τύχη. καὶ κείνος μὲν ἐν Σαμαρείᾳ, τῇ κληθείσῃ Σεβαση, τοῦτον τὸν τρόπον ἐνοσηλεύετο.

η'. Διατρίβουσα δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἀλεξάνδρα, καὶ πυθομένη τὰ κατ' αὐτὸν, ἐσπαδάκει τῶν περὶ τὴν πόλιν Φεργίων ἐγκρατὴς γενέσθαι. δύο δ' ἦν, ἐν μὲν αὐτῆς τῆς πόλεως, ἕτερον δὲ τῷ ἱερῷ· καὶ τῶν οἱ κρατοῦντες, ὑποχείριον τὸ πᾶν ἔθνος ἐχρήκασιν. τὰς μὲν γὰρ θυσίας ἔκ' ἄνευ τῶν οἶον τε γενέσθαι. τὸ δὲ μὴ ταῦτα συντελεῖν ὑδὲν Ἰσδαίων δυνατόν, τῷ ζῆν ἐτοιμότερον ἂν παραχωρησάντων, ἢ τῆς θρησκείας, ἣν εἰς τὸν Θεὸν εἰώθασιν συντελεῖν. τοῖς οὖν ἐπὶ τῶν τῶν φυλακτηρίων Ἀλεξάνδρα προσήνεγκε τὰς λόγους, ὡς δεόν αὐτῇ καὶ τοῖς ἐξ Ἡρώδου παραδοῦναι παῖδιν, μὴ καὶ Φθῆ τις, ἐκείνῃ μεταλλάξαντος, ἕτερος ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων· ῥωδέντι μὲν γὰρ, ὕδεις ἀσφαλίστην τῶν οἰκείων διατηρήσει. τῆς τὰς λόγους αὐτῆς ἔκ' ἐπισηκῶς ἤνευκαν· ἀλλὰ καὶ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον πιστοὶ ὄντες, ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ τότε διέμεναν, μίση τε τῆς Ἀλεξάνδρας, καὶ τῷ μηδ' ὅσιον ὑπολαμβάνειν ζῶντα τὸν Ἡρώδην ἀπεγνωκέναι. φίλοι γὰρ ἄνωθεν ἦσαν· εἰς δ' αὐτῶν καὶ ἀντιφύς τῷ βασιλεῶς Ἀχίαβος ἦν. εὐθύς οὖν ἐξηγγέλαν πέμψαντες ἐκείνῳ τὴν γνώμην τῆς Ἀλεξάνδρας. ὁ δὲ τὴν μὲν ὑδὲν ἀναβαλλόμενος ἀποκτεῖναι προσέταξεν· αὐτὸς δὲ μόλις καὶ σὺν κακοπαθείᾳ διαφυγὼν τὴν νόσον, χαλεπῶς ἦν ψυχῇ καὶ σώματι κεκακωμένος ὁμῶς πρὸς τὸ δυσάρεστον, καὶ πάσαις ταῖς αἰτίαις ἐτοιμότερος εἰς τιμωρίαν τῶν ὑποπεσόντων ἐχρητο. Φονεῖν δὲ καὶ τὰς ἀνγκαιωτάτας αὐτῷ φίλους, Κοσόβαρον, καὶ Λυσίμαχον, καὶ τὸν Γαδῖαν καλύμενον Ἀντίπατρον, ἔτι δὲ Δοσίθεον, ἐξ αἰτίας τοιαύσδε.

θ'. Κοσόβαρος ἦν γένει μὲν Ἰδευαῖος, ἀξιώματος τῶν πρώτων παρ' αὐτοῖς, καὶ προγόνων ἱερατευσάντων τῷ Κορβῇ· Θεὸν δὲ τῶν Ἰδευαῖοι νομίζουσιν. Τρεκανῶ δὲ τὴν πολιτείαν αὐτῶν εἰς τὰ Ἰσδαίων ἔθνη καὶ νόμιμα μεταστήσαντος, Ἡρώδης τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, ἄρχοντα τῆς Ἰδευαίας καὶ Γάζης ἀποδείκνυσι τὸν Κοσόβαρον, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὴν

ille quidem in Samaria, Sebaste appellata, ad hunc modum aegrotabat.

8. Alexandra autem, quae Hierosolymis degebat, his de eo intellectis, conata est urbis munitiones occupare. duae autem erant, una quidem urbis ipsius, altera vero templi; quibus qui potiuntur, uniuersam gentem in sua potestate habent. nam sine iis sacrificia fieri nequeunt. Iudaeorum autem nemo a seipso impetrare potest, ut sacra non faciat; quippe quod eo sint ingenio, ut mori malint, quam cultum eum omittere, quem solebant Deo praestare. Alexandra igitur cum harum munitionum praesidiis colloquuta est, demonstrans eas sibi et Herodis filiis debere tradi, ne, si ille mortuus esset, alius quispiam rerum administrationem occupare anteuerteret: sin conualuisset, neminem tutius eas seruaturum, quam eius domesticos. Haec verba illi tulerunt non mediocriter: quin eo magis in fide sua tunc perfliterunt, quam et antea regi praestiterant, partim ob Alexandrae odium, partim quod indignum putabant de rege desperare quamdiu superstes esset. Erant autem de eius veteribus amicis: quinetiam eorum unus, nomine Achiabus, regis erat consobrinus. Itaque eum continuo, nunciis missis, de Alexandrae instituto certiores fecerunt. Atque ille citra cunctationem eam quidem interfici iussit: ipse vero, postquam ex morbo difficulter, nec sine magno cruciatu reualuit, adeo grauiter ex animae simul et corporis vexatione exacerbatus erat, ut haud aegre de iis, qui primi in eius manus venerant, vel quauis de causa supplicium sumeret. Quinetiam amicos eius maxime necessarios interficit, Costobarum, et Lysimachum, et Gadium cognomine Antipatrum, insuper et Dositheim, ex huiusmodi causa.

9. Erat Costobarus, natus Idumaeus, eius regionis facile primus dignitate, de genere sacerdotum Coze; quem Deum existimant Idumaei. Hunc Costobarum, postquam Hyrcanus eos ex patriis institutis in Iudaeorum mores legesque coegerat, Herodes, regnum adeptus, Idumaeae Gazaeque praefectum constituit; eique sororem suam

ἀδελφὴν Σαλώμην, Ἰώσηπον ἀνελὼν τὸν εἰληφότα πρῶτερον αὐτὴν, ὡς ἐδηλώσαμεν. Κοσόβαρος δὲ τῶν τυχῶν ἀσμένως καὶ παρὰ δόξαν, ἤρθη μᾶλλον ὑπὸ τῆς εὐτυχίας, καὶ κατὰ μικρὸν ἐξεβαρυνε, ἔθ' αὐτῷ καλὸν ἡγούμενος, ἀρχοντας Ἡρώδης τὸ προσεταγμένον ποιεῖν, ἕτε τοῖς Ἰουδαίοις ἔθεσι τοὺς Ἰδουμαίους χρωμένους ὑπ' ἐκείνοις εἶναι. διαπέμπεται οὖν πρὸς Κλεοπάτραν, τὴν Ἰδουμαίαν Φάμενος ἀπὸ τῶν ἐκείνης προγόνων γεγενῆσθαι, καὶ διὰ τοῦτ' εἶναι δίκαιον αἰτεῖσθαι παρ' Ἀντωνίας τὴν χώραν· αὐτὸς γὰρ ἑτοιμὸς εἶναι μεταφέρειν τὴν εὐνοίαν εἰς ἐκείνην. ἔπραττε δὲ ταῦτα, τῇ Κλεοπάτρᾳ μὲν οὐδὲν τι μᾶλλον εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρεσκόμενος· εἰ δὲ περιμεθεῖη τῶν πλείονων Ἡρώδης εὐεπτερεῖσθαι εἶναι νομίζων κατ' αὐτὸν ἀρχαί τοῦ τῶν Ἰδουμαίων ἔθνους, καὶ μείζον πρᾶξιν. ἐπιδιδόβαινε γὰρ ταῖς ἐλπίσιν, ἐκ ὀλίγας ἀφορμὰς ἔχων καὶ γένος καὶ χρημάτων, ἃς μετὰ διηνεκοῦς αἰσχροκερδίας ἐπεπόρευε, καὶ μικρὸν οὐδὲν ἐπένειε. Κλεοπάτρα μὲν οὖν Ἀντωνίᾳ δεηθεῖσα περὶ τῆς χώρας ταύτης ἀποτυχῶσάν τι. λέγονται δὲ πρὸς Ἡρώδην οἱ λόγοι, κακῆενος ἑτοιμὸς ἦν ἀποκτείνειν τὸν Κοσόβαρον, ὅμως τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς δεηθείσης καὶ τῆς μητρὸς, ἀφίησι καὶ συγγνώμης ἡξίωσεν, ἐκ ἀνύποκτον αὐτὸν εἰς τὸ λοιπὸν ἔχων τῆς ἐπιχειρήσεως τῆς τότε.

ἰ. Χρόνος δὲ διελθόντος, ἐπεὶ συνέβη τὴν Σαλώμην γασιάσαι πρὸς Κοσόβαρον, πέμπει μὲν εὐθὺς αὐτῷ γραμματίον, ἀπολυομένην τὸν γάμον, οὐ κατὰ τοὺς Ἰουδαίους νόμους· ἀνδρὶ μὲν γὰρ ἔξεσι παρ' ἡμῖν τοῦτο ποιεῖν, γυναικὶ δὲ οὐδὲ διαχωρεῖσθαι κατ' αὐτὴν γαμηθῆναι, μὴ τῇ πρῶτερον ἀνδρὸς ἀφιέντος. οὐ μὲν ἡ Σαλώμη τὸν ἐν γένει νόμον, ἀλλὰ τὸν ἐπ' ἐξουσίᾳ ἐλομένη, τὴν τε συμβίωσιν προαπγόρευσε, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἡρώδην ἔλεγεν ὑπὸ τῆς εἰς ἐκείνον εὐνοίας ἀποσῆναι τὰνδρός· ἐγνωκέναι γὰρ αὐτὸν, μετ' Ἀντιπάτρῃ καὶ Λυσιστάχῃ καὶ Δοσιθέῃ, νεωτέρων ἐφιέμενον. καὶ πίσιν παρῆχε τὰ λόγια, τῆς Βάβα παιδᾶς, ὅτι διασώζοντο παρ' αὐτῷ χρόνῳ ἐν αὐτῶν ἡδὴ δώδεκα. τῆτο οὐ εἶχεν ἄλλως·

Salomen nuptum dedit, interfecto Iosepho, qui eam anteduxerat, ut supra indicauimus. Costobarus autem, ista laete admodum et praeter spem assequutus, felicitate sua valde elatus est, paulatimque modum excessit, neque sibi honestum existimans imperantis Herodis iussa facere, nec Idumaeis in Iudaeorum potestate esse, eorumque uti moribus. Itaque ad Cleopatram mittit, significans Idumaeam semper maioribus ipsius Cleopatrae paruisse; ideoque aequum esse, ut ea ab Antonio regionem illam postularet: se enim paratum esse, suam beneuolentiam transferre ad Cleopatram. Haec autem agebat, non quod inallet Cleopatram imperio Idumaeam tenere, sed quod arbitrabatur, accisis Herodis viribus, facile se posse gentis Idumaeae dominatum adipisci, et ad maiora peruenire. Veniebat enim in maiorem spem, occasionem non exiguam, ut putabat, natus, tum quod magno loco natus erat, tum quod diuitiis abundabat, quas assidua quaesierat avaritia: neque quidquam mediocre moliebatur. Et quidem Cleopatra, cum regionem istam ab Antonio impense flagitasset, eam non impetrauit. Herodes autem ista de re certior factus est, atque in eo erat, ut Costobarum interficeret: sed, sororis et matris precibus exoratus, dimittit eum, veniamque ei dedit; sic tamen, ut eum deinceps suspectum haberet propter illum conatum.

10. Aliquanto deinde post, cum forte inter Salomen et Costobarum ortum esset dissidium, ea illi continuo misit libellum ad dissuendum matrimonium, contra quam ferunt Iudaeorum leges. nam viro quidem apud nos id facere licet; neutiquam vero feminae, quae sponte discesserit, alteri nubere fas est, nisi prius a marito dimittatur. Veruntamen Salome, non lege Hebraeorum patria, sed ea, quae tum valebat, usa, et coniugio renunciavit et ad fratrem Herodem dicebat, se propter suam in eum beneuolentiam a marito discessisse: quoniam comperisset eum et Antipatrum et Dositheim nouis rebus studere. Atque ad fidem sermoni faciendam mentionem iniicit Babae filiorum, quos Costobarus decimum iam annum seruauerat. id quod verum erat: eaque re vehementer obstupuit rex,

καὶ πολλὴν ἐκπληξιν ἐποίησε τῷ βασιλεῖ παρ' ἐλπίδας ἄκω-
 δὲν, ἐκεκίνητό τε μᾶλλον ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆ λόγῳ. τὰ
 γὰρ περὶ τὰς Βάβα πᾶδας ἐσπῆδασε πρότερον ἐπεξελεῖν
 αὐτὰς, δυσμενεῖς γενομένους τῇ διαθήσει. τότε δὲ διὰ τὸ μῆ-
 κος τῆ χρόνῳ καὶ τῆς μνήμης ἐξεληλύθεισαν. ἡ δὲ ἔχθρα
 πρὸς αὐτὰς καὶ τὸ μῖσος ἀπὸ τοιούτων ἦν. Ἀντιγόνῳ τὴν βα-
 σιλείαν ἔχοντος, Ἡρώδης μὲν ἐπολιόρκει δυνάμει τὴν τῶν Ιε-
 ρουσολύμων πόλιν· ὑπὸ δὲ χρείας καὶ λακῶν, ὅσα πολιορκυ-
 μένοις παρέστατα, πλείους ἦσαν οἱ τὸν Ἡρώδην ἐπικαλόμενοι,
 καὶ πρὸς ἐκείνον ἀπονεύοντες ἤδη ταῖς ἐλπίσιν. ὄντες δ' ἐκ'
 ἀξιώματος οἱ τοῦ Βάβα πᾶδες, καὶ παρὰ τῷ πλήθει δυνα-
 τοί, πιστοὶ διετέλουν Ἀντιγόνῳ, τὸν τε Ἡρώδην διέβαλλον αἰδί,
 καὶ συμφυλάττειν τοῖς βασιλεῦσι τὴν ἐκ γένους ἀρχὴν πρέ-
 τρεπον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν, ἅμα καὶ συμφέρον αὐτὰ νομίζοντες,
 ἐπὶ τοιούτων ἐπολιτεύοντο. τῆς δὲ πόλεως ἀλυσκομένης, καὶ
 κρατοῦντος τῶν πραγμάτων Ἡρώδῃ, Κοσόβαρος ἀποδει-
 χθεὶς τὰς διεκβολὰς ἀναφράττειν καὶ φερεῖν τὴν πόλιν, ὡς
 μὴ διαπίπτειν ἐξ αὐτῆς τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν ἢ τάναν-
 τία τῷ βασιλεῖ πολιτευομένης, εἰδὼς ἐν ὑπολήψει καὶ τιμῇ
 τὰς τῆ Βάβα τῷ παντὶ πλήθει, καὶ νομίζων μέγα μέρος
 αὐτῷ γενήσεσθαι πρὸς τὰς μεταβολὰς τῶν πραγμάτων τὴν
 ἐκείνων σωτηρίαν, ὑπεξέθετο καὶ κατέκρυψεν ἐν οἰκείοις χω-
 ρίοις. καὶ τότε μὲν Ἡρώδην, διεληλύθει γὰρ ἡ τῆς ἀληθείας
 ὑποψία, πτωσάμενος ὄρεοις, ἢ μὴν εἶδεν εἰδέναι τῶν κατ'
 ἐκείνας, ἀφῆκε τῆς ὑπονοίας. αὐτῶς δὲ κρυψάματα καὶ μῆ-
 νυτρα τῷ βασιλεῶς ἐκτιθέντος, καὶ πάντα τρέπον ἐρεύνης
 ἐπινοῶντος, ἐκ ἤλθεν εἰς ὁμολογίαν· ἀλλὰ τῷ τὸ πρῶτον
 ἔξαρκος γενέσθαι, τὸ φεραθῆναι τὰς ἀνδρας ἐκ ἀνυποτίμη-
 τος αὐτῷ πεπεισμένος, ἢ μόνον ἐκ τῆς εὐνοίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ
 τῆς ἀνάγκης ἥδη τῆ λαοθάλας αὐτὰς περιείχετο. περὶ τῶ-
 νων ἐξαγγελθέντων αὐτῷ διὰ τῆς ἀδελφῆς, ὁ βασιλεὺς
 πέμψας εἰς τὰς τόπας, ἐν οἷς διατεῖβειν ἐμνηύθησαν, ἐκείνης
 τε καὶ τὰς συγκατακτιθέντας ἀπέκτεινεν· ὥςτε εἶναι μὴδὲν
 ὑπόλοιπον ἐκ τῆς Τρεκαῦ συγγενείας, ἀλλὰ τὴν βασιλείαν

eiusmodi quid audiens, quod nunquam suspicatus est, eo-
 que magis commotus est, quod res erat incredibilis. Nam
 quod ad Babae liberos attinet, id aliquando agebat, ut il-
 los ultum iret, quoniam sibi infensi repugnassent: verum
 tum tantum iam temporis praeterierat, ut eorum iam non
 recordaretur. Eius autem in eos odii et inimicitiarum
 causa fuit huiusmodi. Quo tempore regno fruebatur
 Antigonus, Herodes exercitu obsidebat Hierosolymorum
 urbem, et propter necessitatem et calamitates, quibus ob-
 sessi premebantur, erant multi, qui Herodem aduocarent
 et spe iam in eum propenderent. Babae autem filii (qui
 dignitate et gratia multum apud vulgus valerent) Antigo-
 no fideles esse perseuerarunt, Herodemque semper culpa-
 bant, ac caeteros eo cohortabantur, ut regibus operam
 suam praestarent in tenendo principatu, quem a patribus ac-
 cepissent, atque illi quidem, dum et ista magno commo-
 do fieri existimarent, huiusmodi rebus studuerunt. Ve-
 rum vrbe capta, et Herode rerum potito, Costobarus,
 praeccludendis exitibus et vrbi custodiendae praefectus, ne
 ciues, qui fontes essent, et regis aduersarii euaderent; cum
 sciret Babae filios esse in existimatione et honore apud
 vniuersum populum, cogitaretque, si eis salutem daret,
 id sibi multum profuturum ad nouas res moliendas, eos
 subtraxit et certis in locis abscondit. Et tunc quidem He-
 rodi, nam id quod erat suspicatus est, iureiurando fidem
 fecit, se nihil quicquam de illis scire, eique suspi-
 cionem ademit. Deinde vero, cum rex per edicta
 indicii praemium proposuisset, et modis omnibus eos
 perquireret, ne tum quidem fateri voluit: sed quod
 primum inficiatus esset, si postea viri deprehenderen-
 tur non se impune laturum persuasum habens, non
 solum beneuolentia sed necessitate tenebatur eos occul-
 tare. De istis quae sibi nunciata erant a sorore cum
 rex misisset ad loca, ubi esse dicebantur, et ipsos, et
 alios cum ipsis accusatos interfecit: ut nihil iam reli-
 quum esset de Hyrcani genere et cognatione, sed
 regnum plane in sua potestate haberet Herodes, nemi-

αὐτεξέσιον αὐτῷ, μηδενὸς ὄντος ἐπ' ἀξιώματος ἱμποδῶν ἰσαοῖαι τοῖς παρανομημένοις.

ΚΕΦ. η'.

Ὡς κατ' Ἡρώδην, ξενικοῖς ἐπιτηδύμασι παραβαίνοντος τὰ ἔθνη τὰ πάτρια, δέκα πολιτῶν ἄνδρες συνώμοσαν. Περὶ κτίσεως Σεβαστῆς καὶ Καισαρείας, καὶ ἄλλων ἐπιτεχνισμάτων.

ΔΙΑ τῆτο καὶ μᾶλλον ἐξέβαινε τῶν πατρῶων ἐθῶν, καὶ ξενικοῖς ἐπιτηδύμασιν ὑποδιέφθειρε τὴν πόλιν κατὰ τὰς ἀπαρעγγχείρητον ἦσαν. ἐξ ὧν ἡ μικρὰ καὶ πρὸς τὸν αὐθις χρόνον ἡδίκηθημεν, ἀμεληθέντων ὅσα πρότερον ἐπὶ τὴν εὐσέβειαν ἦγε τοὺς ὄχλους. πρῶτον μὲν γὰρ ἀγῶνα πενταετηρῶν ἀθλημάτων κατεστήσατο Καίσαρι, καὶ θέατρον ἐν Ἱεροσολύμοις ἀποδόμησεν, αὐθις τ' ἐν τῷ πεδίῳ μέγιστον ἀμφιθέατρον, περίπτα μὲν ἅμῃ τῇ πολυτελείᾳ, τῷ δὲ κατὰ τοὺς Ἰουδαίους ἔθους ἀλλότριά. χρῆσις τε γὰρ αὐτῶν, καὶ θεαμάτων τοιούτων ἐπίδειξις, οὐ παραδίδονταί. τὴν μόντον πανήγυριν ἐκείνος ἐπιφανεστάτην τὴν τῆς πενταετηρίδος συντέλει, καταγγείλας τε τοῖς πέριξ, καὶ συγκαλῶν ἀπὸ τοῦ παντὸς ἔθνους. οἱ δ' ἀθληταὶ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀγωνισμάτων ἀπὸ πάσης γῆς ἐκαλοῦντο κατ' ἐλπίδα τῶν προκειμένων καὶ τῆς νίκης εὐδοξίαν, συνελέγησάν τε οἱ κορυφαϊότατοι τῶν ἐν τοῖς ἐπιτηδύμασι, οὐ γὰρ μόνον τοῖς περὶ τὰς γυμνικὰς ἀσκήσεις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν τῇ μουσικῇ διαγενομένοις, θυμολικοῖς καλεμένοις, πρῶτιθι μέγιστα νικητήρια· καὶ διέσπιδας πάντας τῆς ἐπισημοτάτης ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν ἀμύλλαν. πρῶθην δὲ καὶ τεθρίπποις καὶ συναρῶσι καὶ κέλῃσιν ἡ μικρὰς δωρεάς· καὶ πάνθ', ὅσα κατὰ πολυτέλειαν ἢ σιμνοπρέπειαν παρ' ἐκάστοις ἐσπύδατο, φιλοτιμία τοῦ διασημον αὐτῷ γενέσθαι τὴν ἐπίδειξιν, ἐξεμιμήσατο. τό γε μὴν θέατρον ἐπεγραφαὶ κύκλῳ περιέχον Καίσαρος, καὶ τρέπαμα τῶν ἐθνῶν, ἃ πολέμησας ἐκείνος ἐκτίσατο, χρυσῷ τε ἀπὲ-

ne iam alicuius auctoritatis superflite, qui, quas contra legem fierent, impedire posset.

CAP. VIII.

*Quomodo in Herodem, peregrinis moribus violentem patria instituta, decem ciues coniurarunt. De ex-structione Sebastes et Caesareae, aliarumque munitio-
tionum.*

HAC de causa deflexit etiam magis a patriis moribus, et peregrinis institutis antiquum rerum statum subinde labefactauit, quem inuiolatum esse, et integrum mansisse oportebat: unde temporis processu magna mali labes nobis illata est, illis insuper habitis, quibus populus antea adductus erat ad pietatem. Primum enim pugilum ludos quinquennales instituit Caesari, et theatrum Hierosolymis aedificauit, deinde in campo maximum amphitheatrum, utrumque operis magnificentia conspiciendum, sed a moribus Iudaïcis alienum. horum enim usum et spectaculorum apparatus a maioribus non acceperant. Ille tamen hunc conuentum quinquennalem maximo cum splendore celebrauit, missis qui eum finitimis indicerent, et spectatores ex omni gente conuocarent. adeoque ex cunctis finibus athletae et omnis generis ludiones accersiti erant spe praemii propositi gloriaeque ex victoria. confluxeruntque exercitatissimi quique in ludicris hisce studiis. nam non solum iis, qui gymnais certaminibus operam dant, sed et in musica vitam agentibus, qui thymelici vocantur, maxima victoriae nomine constituit praemia; atque in id omni cura incumberebat, ut nobilissimi quique in certamen uerent. quin et dona non exigua et bigis et quadrigis et equo singulari uincensibus proponenda curauit: et quaecunque uspiam ad magnificentiam et dignitatem elaborata fuerant studiose aemulabatur, modis omnibus agens, ut spectaculum eximium daret et illustre. Theatrum uero ipsum splendidissime ornatum erat, depictis per circuitum Caesaris gestis, et tropaeis, quae a gentibus debellatis reportauere-

Φθι καὶ ἀργύρου πάντων αὐτῶ πεποιημένων. τὰ δ' εἰς ὑπηρεσίαν οὐδὲν οὕτως ἦν, οὔτ' ἐσθλὸς τίμιον, οὔτε σκευὴς λίθων, ὃ μὴ τοῖς ὀρωμένοις ἀγωνίσμασι συνεπεδείκνυτο. παρὰ σκευὴ δὲ καὶ θηρίων ἐγένετο, λεόντων τε πλείων αὐτῶ συναχθέντων, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα καὶ τὰς ἀλκὰς ὑπερβαλλούσας ἔχει καὶ τὴν φύσιν ἐπὶ σπανιώτερά· τούτων αὐτῶν τε πρὸς ἄλληλα ὁμιλοκαὶ καὶ μάχαι πρὸς αὐτὰ τῶν κατεγνωσμένων ἀνθρώπων ἐπετηδεύοντο. τοῖς μὲν ξένοις ἐκπληξίς ὁμοῦ τῆς δαπάνης καὶ ψυχαγωγία τῶν περὶ τὴν θίαν κινδύνων· τοῖς δ' ἐπιχωρίοις Φανερά κατὰ λυσιν τῶν τιμωμένων παρ' αὐτοῖς ἐθῶν. ἀσβεῖς μὲν γὰρ ἐκ προδήλου κατεφαίνετο, θηρίοις ἀνθρώπους ὑπορρίπτειν, ἐπὶ τέρψει τῆς ἀνθρώπων θείας· ἀσβεῖς δὲ ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἐξαλλάττειν τοὺς θεσμούς. πάντων δὲ μᾶλλον ἐλύπει τὰ τρόπαια· δοκοῦντες γὰρ εἰκόνας εἶναι τὰς τοῖς ὅπλοις περιελημμένας, ὅτι μὴ πάτριον ἦν αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα σέβειν, οὐ μετρίως ἐδυγέραμον.

β'. Ελάτθανον δὲ ἔδδ' τὸν Ηρώδην ἐκταραττόμενοι, καὶ βίαν μὲν ἐπάγειν ἄκρον ᾔετο· καθαρμίλει δ' ἐνὶ ἐκείνῃ παρηγόρει, τῆς δεισιδαιμονίας ἀφαρούμενος. οὐ μὲν ἔπειθεν· ἀλλ' ὑπὸ δυχερείας ὧν ἐδόκουν ἐκείνον πλημμελεῖν, ὁμοθυμαδὸν ἐξεβόων, εἰ καὶ πάντα δοκεῖν οἰσά, μὴ φέρειν εἰκόνας ἀνθρώπων ἐν τῇ πόλει, τὰ τρόπαια λέγοντες. οὐ γὰρ εἶναι πάτριον αὐτοῖς. Ηρώδης δὲ τεταραγμένος ὄρων καὶ μὴ ῥαδίως ἂν μεταπεσόντας, εἰ μὴ τύχοιεν παρηγορίας, καλέσας αὐτῶν τὴν ἐπιφανεστάτην, εἰς τε θέατρον παρήγαγε, καὶ δείξας τὰ τρόπαια, τί ποτε δοκεῖ αὐτοῖς ταῦτα, ἐκύθετο. τῶν δ' ἐκβοησάντων ἀνθρώπων εἰκόνας, ἐπιτάξας ἀφαιρεθῆναι τὸν περιθέσιμον κόσμον, ἐπιδείκνυσιν αὐτοῖς γυμνά τὰ ξύλα. τὰ δ' εὐθύς ἦν ἀποσυληθέντα, γέλως καὶ πλεῖστον εἰς διάχυσιν ἐδυνήθη, τῷ καὶ πρότερον αὐτὸς ἐν εἰρωνείᾳ τίθεσθαι τὰς κατασκευὰς τῶν ἀγαλμάτων.

γ'. Τῆτον δὲ τὸν τρόπον αὐτὴ παρακοησαμένη τὸ πλῆθος, καὶ τὴν ὁρμὴν ἣν ἐπεπόνθεισαν ἐξ ὀργῆς διαχέαντος,

rat, opere ex probro puroque auro et argento. Et quod ad apparatus attinet, nihil erat vestis adeo pretiosum, nihil gemmarum ornatus adeo splendidum, quod non cum ludionibus, qui spectarentur, simul in conspectum veniret. Paratae erant etiam ferae, et leonibus quamplurimis ipsius iussu conquisitis, aliisque, quae aut robore praecellebant, aut natura mira erant raritate: atque id agebatur, ut vel istae inter se committerentur, vel cum hominibus ad eas damnatis pugnarent. Peregrinis quidem summa erat admiratio sumtum, simul et animorum oblectatio ex periculorum conspectu: indigenis vero manifesta videbatur morum, qui ipsis summo in honore erant, dissolutio. Res ipsa enim indicabat plane impium esse, homines ad bestias projicere in hominum ex spectaculo delectationem; itemque leges cum peregrinis moribus permutari. Sed nihil eos magis offendeat, quam tropaea: nam cum ea putarent imagines esse armis inclusas, ideo quod patriis legibus istiusmodi quid colere nefas esset, indignissime eas ferebant.

2. Neque vero nesciebat Herodes eos turbari, et vim illis inferre intempestivum existimabat: quapropter operam dabat, ut nonnullos eorum mitigaret verbis, et ea religione solueret. Verum nihil proficiebat: sed quod moleste ferrent ea, quibus illum flagitium admittere existimabant, uno consensu vociferabantur, si omnia patientia forent, at hominum quidem imagines (tropaea innuentes) in urbe non passuros. haud enim moribus patriis fas esse. Herodes vero, cum videret illos turbatos esse, et non facile ei cessuros, nisi solatii aliquid adhiberetur, eorum praecipuos vocat, et in theatrum ductis tropaea monstrat, quaeritque, quidnam haec eis videantur. Cumque exclamassent, hominum esse imagines, tunc ille, ubi iusserat ornamenta detrahi, merum lignum eis ostendit. Atque ista repente suo denudata erant ornata, et risus in omnium ora vultusque diffusus est; quippe qui iam ante imaginum apparatus pro ridiculo ducerent.

3. Cum autem populum hoc pacto repulisset, atque impetum, quo irati ferebantur, dissipasset, plerique sic erant,

οἱ πλείους μὲν εἶχον, ὡς μεταβεβλήσθαι καὶ μὴ χαλεπαίνειν
 εἶτι. τινὲς δ' αὐτῶν ἐπέμενον τῇ δυσχερείᾳ τῶν ἐκ ἐθνῶς
 ἐπιτηδευμάτων, καὶ τὸ καταλύεσθαι τὰ πάτρια μεγάλων
 ἡγέμενοι ἀρχὴν κακῶν, ὅσιον ᾤθησαν ἀποκινδυνεύσαι μάλ-
 λον, ἢ δοκεῖν, ἐξ αλλαττομένης αὐτοῖς τῆς πολιτείας, περιο-
 ρᾶν Ἡρώδην, πρὸς βίαν ἐπεισάγοντα τὰ μὴ δι' ἔθους ὄντα,
 καὶ λόγῳ μὲν βασιλέα, τῷ δ' ἔργῳ πολέμιον Φαινόμενον τῷ
 παντὸς ἔθνους. ἐκ δὲ τῆς συνωμοσάμενοι πάντα κίνδυνον
 ὑποδύεσθαι δέκα τῶν πολιτῶν ἄνδρες, καὶ ξιφίδια τοῖς ἱμα-
 τίοις ὑπολαβόντες· ἦν δ' αὐτοῖς, δι' ἀναξιοπάθειαν ὧν ἤκα-
 σεν, καὶ τῶν διωφροσῶτων τίς τες ὀφθαλμὸς συνωμοσμένος,
 ἔχ' ὡς συνεργῆσαι τι καὶ λῆαν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἱκανός, ἀλλ'
 ἐν ἐτοίμῳ κατατιθεὶς αὐτὸν, παθεῖν εἴ τι κακείνοις συμβαί-
 νη δυσχερές· ὥστε μὴ μετρίαν τὴν ὀρμὴν τοῖς ἐπιχειρήσει δι'
 αὐτὸν γενέσθαι.

δ'. Ταῦτα γινόντες ἀπὸ συνθήματος εἰς τὸ θέατρον ἐχώ-
 ρουν, ἐλπίσαντες μὲν οὐδ' αὐτὸν Ἡρώδην διαφύξεισθαι, προσ-
 πεσόντων ἐξ ἀφανῶς, πολλοὺς δ', εἰ καὶ μὴ τυγχάνοιεν
 ἐκείνου, τῶν περὶ αὐτὸν ἀναγῆσθαι οἰόμενοι· καὶ ταῦτ' αὐτοῖς
 ἀρκέσειν, εἰ καὶ θνήσκουσιν, εἰς ἔννοιαν ὧν ὁ βασιλεὺς ἐξυβρί-
 ζεν ἐδόκει τὸ πλῆθος, καὶ αὐτὸν ἐκείνῳ ἀγαγεῖν. ἐκείνοι
 μὲν οὖν προκατασάντες, ἐπὶ τοιαύτης ἦσαν προθυμίας. εἰς
 δὲ τῶν ὑφ' Ἡρώδου πολυπραγμονεῖν καὶ διαγγέλλειν τὰ τοι-
 αῦτα τεταγμένων ἐξευρηκῶς ὅλην τὴν ἐπίθεσιν, εἰς τὸ θέα-
 τρον εἰσιέναι μέλλοντι τῷ βασιλεῖ κατεμήνυσεν. ὁ δ', ὅ γάρ
 ἀνοίκειον ᾤθη τὸν λόγον, εἰς τε τὸ μῖσος ἀφορῶν, ὃ συνηδεῖ
 παρὰ τῶν πλείωνων αὐτῷ, καὶ τὰς ταραχὰς τὰς ἐπὶ τοῖς
 καθ' ἕκαστα γινομένας, ἀναχωρήσας εἰς τὸ βασιλεῖον, ὀνο-
 μαστὶ τῆς ἐν ταῖς αἰτίας ἐκάλεε. προσπιπτόντων δ' αὐτοῖς
 τῶν ὑπηρετῶν αὐτόφωροι λαμβανόμενοι, τὸ μὲν ὡς ἐκ ἁν
 διαφύγοιεν ἤδεσαν· ἐπεκόσμησαν δὲ τὴν ἀναγκαίαν κατα-
 στροφὴν τῷ τέλει, τῷ μηδὲν ὑφίεναι τῷ Φρονήματος. ὁ γὰρ
 ἐντραπέντες, ἐδ' ἀρνησάμενοι τὴν πράξιν, ἀνέδειξαν ἤδη κρα-
 τήμενοι τὰ ξίφη· διωμολογήσαντο δὲ καλῶς καὶ σὺν εὐσε-

ut mutati pacatique esse viderentur. tamen eorum nonnulli in offensione ex mutatis moribus perseverabant; et, cum crederent ex patriis institutis violatis magna oritura esse mala, satius esse putarunt vel quoduis periculum subire, quam videri Herodem sinere, mutato rerum statu, quidquam contra receptos per vim introducere, et, dum pro rege se gereret, reuera se toti genti inimicum infestumque ostendere. Itaque coniurarunt ciues decem in quoduis periculum, et pugiones sub vestibus sumserunt; eratque inter eos quidam caecus, qui, eorum, quae audierat, indignitate commotus, cum eis coniuravit: non ille quidem quasi eos in facinore patrandi multum adiuturus, sed cum eis aduersa pati paratus, si eis male res caderet: id quod illis ad rem aggrediendam multum animi addidit.

4. Ita decreta re vadunt vno animo in theatrum, spei pleni, ne Herodem quidem ipsum euasurum, cum ex improviso eum adorituri essent: aut certe, si ab eo aberrarent, fore arbitantes, ut multos ex eius comitibus interficerent; atque ita regi ipsi occasionem praeberent cogitandi de iniuria, quam genti inferre videbatur, etiam si ipsis moriendum foret. Et illi quidem iam ante parati ea erant animi alacritate. Quidam autem ex Herodis emissariis, cui datum erat istiusmodi de rebus satagere eique referre, totum negotium, ab ipso deprehensum, regi in theatrum intraturo nunciauit. Atqui ille (nam nuncium a vero non abhorre visum est, si vel ad odium respiceret, quod sibi a plerisque concitari nouerat, aut ad turbas ex rebus fere singulis coortas) recepit se in regiam, et coniuratos suis nominibus euocabat. Cum autem a satellitibus, illos adortis, in ipso facinore comprehensi essent, ubi intellexerunt, se crimen effugere non posse, operam dederunt, ut vitae exitum, quem euitare non poterant, honestarent, de animo suo nihil remittendo. non enim eos facti supputuit, aut quidquam sunt iuficiati; sed cum iam tenerentur, pugiones ostenderunt: confessique sunt se pulchre ac

βεβαίαν τὴν συνωμοσίαν αὐτοῖς γενέσθαι, κέρδους μὲν οὐδένος, οὐδ' οἰκείων ἐνεκεν παθῶν, τὸ δὲ πλεον ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἶδῶν, ἃ καὶ πᾶσιν ἢ φυλάττειν ἢ θνήσκειν περὶ αὐτῶν ἄξιον. τοιαῦτα μὲν ἐκείνοι, τῇ προαμείψει τῆς ἐπιβουλῆς ἐμπαρήσιασάμενοι, περιστάντων αὐτοῖς τῶν βασιλικῶν ἤγοντο, καὶ πᾶσαν αἰκίαν ὑπομείναντες διεφθάρσαν. μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τὸν ταῦτα μνηύσαντα κατὰ μίσους ἀρπασάμενοί τινες, ἐκ ἀπέκτειναν μόνον, ἀλλὰ καὶ μελιστὶ διελόντες πρῆθισαν κυσίν. ἑώρατο δὲ πολλοῖς τῶν πολιτῶν τὰ γινόμενα, καὶ κατεμήνυσεν ὁδοίς, ἕως Ἡρώδης πικρότερον καὶ Φιλόνεικον ποιούμενος τὴν ἔρευναν, ἐκβασανιδῆσαι γυναῖκές τινες ὠμολόγησαν, ἃ παραχθέντα εἶδον. καὶ τῶν μὲν ἐνεργησάντων ἐγένετο τιμωρία, πανοικί τὴν προπέττειαν αὐτῶν ἐπεξείντος. ἡ δ' ἐπιμονὴ τῷ πλήθει, καὶ τὸ τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων πίστεως ἀκατάπληκτον, ἔράδιον ἐποίησε τὸν Ἡρώδην, εἰ μὴ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας κρατῶν. καὶ διέγνω πάντοθεν περιεληφέναι τὸ πλῆθος, ὡς μὴ νεωτερίζοντων φανερὰν γενέσθαι τὴν ἀπόσασιν.

ε'. Εξωχυρωμένης οὖν αὐτῷ τῆς πόλεως μὲν ὑπὸ τῆς αὐλῆς, ἐν ἣ διητᾶτο, τῷ δὲ ἰσχυρῷ τῇ περὶ τὸ Φρέγιον ὀχυρότητι, τὸ καλόμενον Ἀντωνίαν, τὸ κατασκευασθὲν ὑπ' αὐτῷ, τρίτον παντὶ τῷ λαῷ τὴν Σαμαρείαν ἐπενόησεν ἐπιτείχισμα, καλέσας μὲν αὐτὴν Σεβασὴν, οἰόμενος δὲ κατὰ τῆς χώρας γίνεσθαι τῷτο ὁδὸν ἑλαττον, ἰχυροποιεῖ τὸν τόπον, ἀπέχοντα μὲν Ἱεροσολύμων μιᾶς ὁδὸν ἡμέρας, εὐχερῆσον δ' ὄντα καὶ κοινὸν ἐπὶ τε τοῖς ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τῇ πόλει γενησόμενον. τῷ δὲ ἔθνει παντὶ Φρέγιον ἐνωκοδόμησεν, τὸ πάλα μὲν καλόμενον Στρατώνιος πύργον, Καισάρειαν δ' ὑπ' αὐτῷ προσαγορευθέν. ἐν τε τῷ μεγάλῳ πεδίῳ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων περὶ αὐτὸν ἀποκληρώσας, χωρίον συνέκτισεν ἐπὶ τε τῇ Γαλιλαίᾳ Γάβα καλόμενον, καὶ τῇ Περαίᾳ τὴν Εσσεβωνίτιν. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς κατὰ μέρος, αἰεὶ τι πρὸς ἀσφάλειαν ἐπεξευρίσκων, καὶ διαλαμβάναν φυλακαῖς τὸ πᾶν ἔθνος, ὡς ἡκιστα μὲν ἀπ' ἐξουσίας εἰς τὰς ταραχὰς προπίπτειν, αἷς καὶ μικρῷ κινήματι

pie coniurationem fecisse, ne quidem quaeslus ullius gratia, neque suis ut obsequerentur affectibus; sed, quod maius, pro institutis publicis, quae par est ut omnes aut custodirent aut pro illis vitam amitterent. Illis quidem ab illis de suo insidiandi proposito magna cum fiducia dictis, a regiis circumdati militibus abducti sunt, et modis omnibus excruciatum mortem oppetierunt. Verum cum et indicem istum, qui illis odio erat, quidam non multo post corripuissent, non solum interfecerunt, sed et membratim discerptum canibus dilaniandum obiecerunt. atque id multi civium viderunt, neque tamen quisquam indicavit, donec, Herode acerbam et acrem quaestionem habente, coactae quaedam cruciatibus mulieres confessae sunt quae facta viderant. Et quidem in auctores facinoris animadversum est, a totis familiis pro temerario ausu poenas repetendo. At populi perseverantia, et in legum tuitione intrepida constantia, fecit, ut Herodes non facilius evaderet, nisi se tutius muniret. Statuit itaque populum undique circumsepere, ne huiusmodi motus in apertam rebellionem erumperent.

5. Cum igitur urbem haberet firmatam palatio, in quo degebat ipse, et templum validitate munitionis, quae Antonia vocabatur, quam ipse construxerat, cogitavit tertium contra populum propugnaculum esse posse Samariam, quam nominavit Sebasten: atque id ratus ad provinciam in officio continendam non minoris esse momenti, locum valide munivit, distantem quidem Hierosolymis itinere unius diei, qui vero tum ad regionem tum ad urbem communiter usui esse posset. Quin et ad totam nationem inaedificavit munitionem, quae quondam Stratonis turris appellabatur, ab ipso vero Caesarea nominata est. item in Magno campo, cum ex lectis circa ipsum militibus sorte quosdam duxisset, castellum construxit, itidemque in Galilaea locum, Gaba nomine, et in Peraea Esebonitim. Et ista quidem in singulis, ad locorum securitatem semper aliquid adiiciens, totamque gentem custodiis circumdans, ut nequaquam pro arbitrio tumultus cierent, qui frequenter ex motu levissimo fieri solebant, neque laterent, cum con-

τος ἐγγενομένῳ συνεχῶς ἐχεῶντο, λανθάνειν δὲ μηδ' εἰ πα-
ρακινοῖεν, ἐφειρηκότων αἰεὶ τινῶν πλησίον, εἰ καὶ γινώσκεν καὶ
κωλύειν ἐδύναντο. τότε δὲ τὴν Σαμάρειαν ὠρμημένος τεχνί-
ζειν, πολλὰς μὲν τῶν συμμαχησάντων κατὰ τὰς πολέμους,
πολλὰς δὲ τῶν ὁμόρων συμπολίζεν ἐπετηδευεν, ὑπὸ τε φιλο-
τιμίας τῷ νεῶν ἐγχεῖν, καὶ διὰ τὸ πρότερον ἔκ ἐν ταῖς ἐπι-
σήμοις ἔσαν, καὶ μᾶλλον ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν αὐτῷ τὸ φι-
λότιμον ἐπετηδεύετο, τὴν τε προσηγορίαν ὑπῆλλαττε, Σεβα-
στην καλῶν, καὶ τῆς χώρας ἀρίστην ἔσαν τὴν πλησίον κατεμέ-
ριζε τοῖς οἰκήτορσιν, ὡς ἐπευθὺς ἐν εὐδαμονίᾳ συσιόντες οἰ-
κεῖν· καὶ τεῖχει καρτερῶ τὴν πόλιν περιέλαβε, τότε τῷ χω-
ρίῳ πρόσαντες εἰς ἐρυμνότητα κατασκευαζόμενος, καὶ μέγε-
θος ἔχ' ὡς τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὥς μηδὲν ἀποδεῖν τῶν ἐλλογι-
μωτάτων πόλεων περιλαμβάνων. σάδσιοι γὰρ ἦσαν εἰκοσιν.
ἐντὸς δὲ καὶ κατὰ μέσσην τριῶν ἡμισαδίων τέμενος ἀνῆκε, παν-
τοίως κεκοσμημένον, καὶ ναὸν ἐν αὐτῷ μεγέθει καὶ κάλλει
τῶν ἐλλογιμωτάτων ἤγειρεν· ἐν τε τοῖς κατὰ μέρος διὰ πάν-
των ἐκράτει κοσμῶν τὴν πόλιν, τὸ μὲν ἀναγκαῖον τῆς ἀσφα-
λείας ὁρᾶν, καὶ τῇ τῶν περιβόλων ἐρυμνότητι φερέριον αὐτὴν
ποιῶμενος ἐπὶ τῇ μείζονι, τὸ δ' εὐπρεπὲς, ὡς ἂν ἐκ τῷ φιλο-
καλεῖν καὶ μνημεῖα Φιλανθρωπίας καταλιπεῖν ἐν ὑσέρῳ.

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ τῷ λιμῷ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν καὶ Συρίαν γεγονότος· καὶ
ὡς Ηρώδης, γάμον ἑαυτῷ προσκατεργασάμενος, Και-
σάρειαν καὶ πόλεις ἄλλας Ἑλληνίδας ἀνακτίζει.

Κατὰ τῶτον μὲν οὖν τὸν ἑναυτὸν, τρισκαυδέκατον ὄντα τῆς
Ηρώδου βασιλείας, πάθῃ μέγιστα τὴν χῆραν ἐπέλαβεν, εἴτε
δὴ τῷ Θεῷ μνησίαντος, ἢ καὶ κατὰ περιόδου ἀπαντήσαντος
τῷ καιρῷ. πρῶτον μὲν γὰρ αὐχμοὶ διηνεκῆς ἐγίνοντο, καὶ διὰ
τὸ τοῖσιν ἀκαρπὸς ἡ γῆ, μὴδ' ὅσα κατ' αὐτὴν εἰώθει ἀνα-
βλαστάνειν φέρεσθαι· ἔπειτα καὶ τῆς διαίτης κατὰ τὴν ἐνδεί-
αν τῶν σιτίων ἐξαλλαττομένης, νόσοι τῶν σωμάτων καὶ

citari coeperint, dum nonnulli semper in promptu haberentur, qui motus resciscere et impedire possent. Tunc autem ad Samariam muniendam profectus, deduxit eo coloniam, tum eorum, quorum opera in bello usus fuerat, tum vicinorum, partim cupiditate erigendi in ea templum, partim quod ea antea parum celebris fuerat, tum maxime quod in sui securitatem etiam munificentiae valde studebat; atque nomine eius mutato Sebasten appellavit, et finitimum territorium, quod erat illius regionis optimum, diuisit incolis, ut in ipso statim aduentu feliciter agerent: et valido muro urbem circumdedit, usus decliuitate loci ad firmitatem, comprehensoque spatio, non quantum fuerat prius, sed tanto, ut nihil vel celeberrimis urbibus cederet. nam quinque stadiorum erat in circuitu. Quin et intus eius in meditullio sacrum sesquistadii locum reliquit, omnibus rebus ornatissimum, et ibi templum exstruxit magnitudine et pulchritudine in primis memorabile: urbemque in singulis eius partibus indies decorabat, sibi quidem necessarium esse viciens, ut tutius degeret, adeoque moenium validitate eam castelli ad instar muniens maiori ex parte, honorificum vero, ut posset ex elegantiae studio beneficentiae etiam monumenta posteris relinquere.

CAP. IX.

De fame, quae fuit in Iudaea et Syria: et quomodo Herodes, cum nuptias sibi met adornasset, Caesarsam et alias urbes Graecas instaurat.

Cæterum eodem anno, qui regni Herodis XIII fuit, maximae calamitates in eam regionem inuaserunt, siue ex Dei ira, siue malo statis temporibus ingruente. Nam primum quidem continua erat siccitas, et inde insequuta est sterilitas terrae, ne illos quidem fructus ferentis, quae solita erat sponte sua edere: ac deinde victus ratione praeduliorum inopia mutata, corporum inualitudine labora-

πάθος ἤδη λοιμικὸν ἐκράτει, διηνεκῶς ἀντεφοδιαζομένων αἰ-
τοῖς τῶν κακῶν. τό, τε γὰρ ἡπορῆσαι θεραπείας καὶ τρο-
φῆς ἐπέτεινεν εἰς πλεόν ἀρξαμένην ἰχυρῶς τὴν λοιμώδη νό-
σον, ἥ τε φθορὰ τῶν ἔτις ἀπολλυμένων ἀφῆρεῖτο καὶ τὰς
περιόντας εὐθυμίας, ἐπεὶ προσαρκεῖν ταῖς ἀπορίαις ἐξ ἐπι-
μελείας ἔκ ἦν. φθαρέντων γε μὴν τῶν ἐπ' ἔτης καρπῶν, καὶ
τῶν ὅσοι πρότερον ἀπέπειντο δεδαπανημένων, ἔδδεν εἰς ἐλπί-
δα χρησὸν ὑπελείπετο, μᾶλλον ἢ κατὰ προσδοκίαν ἐπιτεί-
νοντος τῆ κακῆ, καὶ ἔδδεν κατ' ἐκείνον τὸν ἐνῆαυτὸν μένον. ὥς
κύτοις εἶναι μὲν ἔδδεν ὑπόλοιπον, ἀπολωλέναι δὲ καὶ τῶν
περιόντων τὰ σπέρματα, μηδὲ τὸ δεύτερον αἰεσίσης τῆς γῆς.
ἥ τε ἀνάγκη πολλὰ διὰ τὰς χρείας ἐκαυύργει. καὶ τὰς
ἀπορίας ἔκ ἐλάττω εἶναι συνέβαινεν αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, τῶν
τε φόρων, ἧς ἐλάμβανεν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀφῆρημένῳ, καὶ τὰ
χρήματα δεδαπανηκότε πρὸς φιλοτιμίαν ὧν τὰς πόλεις
ἐπισκεύαζεν. ἦν τε ἔδδεν ὁ, τι καὶ βοηθείας ἄξιον ἐδόκει,
πρακατεληφότος τῆ κακοῦ καὶ μῖσος εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν ἀρ-
χομένων. τό γάρ ἔκ εὐ πράττειν φιλαίτιον αἰεὶ κατὰ τῶν
προεσηκότεων.

β'. Εν τοιαῖσις διενόητο βοηθεῖν τῷ καὶ ρῷ. χαλεπὸν δ'
ἦν, ἔτε τῶν πλυσίων ἐχόντων ἀποδίδοσθαι σιτία, τῷ μὴδ'
αὐτὰς ἐλάττω πεπονθέναι, χρημάτων τε ἔκ ὄντων, εἰ καὶ δυ-
νατὸν ὀλίγον ἐπὶ πολλοῖς εὐπορηθῆναι. καλῶς μέντοι νομί-
ζων ἔχειν πάντως εἰς τὴν βοήθειαν μὴ ἀμαλεῖν, τὸν ὄντα κό-
σμον ἐν τοῖς βασιλείοις αὐτῇ συνέκοψεν ἀργυρίᾳ καὶ χρυσῷ,
μήτε τῆς ἐν ταῖς κατασκευαῖς ἐπιμελείας, μήτ' εἴ τι τέχνη
τίμιον ἦν, τῆς φεισάμενος. ἐπεμπε δ' ἐπ' Αἰγύπτῃ τὰ
χρήματα, Πετρωνίᾳ τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ Καίσαρος εἰληφότος.
ἔτος, ἔκ ὀλίγων ἐπ' αὐτὸν καταφευγόντων διὰ τὰς αὐτὰς
χρείας, ἰδίᾳ τε φίλος ὧν Ηρώδῃ, καὶ διασώσασθαι θέλων
τῆς ὑπ' αὐτῷ, πρώτοις μὲν ἔδωκεν ἐξάγειν τὸν σῖτον, εἰς
ἅπαντα δὲ κατὰ τὴν ὥνῃ καὶ τὸν ἔκπλουν συνήγησεν, ὥς
μέγα μέρος ἦ τὸ πᾶν γενέσθαι ταύτης τῆς βοηθείας. ὁ γὰρ
Ηρώδης, τῶν ἀφικυμένων, ἐν ἀφορμῇ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν

bant et pestilentiae morbus grassabatur, aliis post alias calamitatibus perpetuo in ipsos irruentibus. nam, et quod curatione egerent et alimento, pestis vehementer ingravescens magis exacerbatur, et strages eorum, qui ita moriebantur, etiam superstitibus omnem de se spem eripuit, ut qui necessitatibus suis nulla cura subuenire possent. Porro corruptis anni fructibus, et absumtis qui iam ante reponebantur, nihil boni, quod sperarent, reliquum erat, malo praeter opinionem indies crescente, et non in istum duntaxat annum. adeo ut ne minimum quidem illis reslaret, sed etiam semina reservata perierint, terra secunda vice nihil reddente. Quin et necessitas fecit, ut ad inopiam sublevandam novis quamplurimis excogitandis studerent. fiebatque, ut ipse rex non minus egestate laboraret: ut qui nihil tributi, prout consueverat, e terra acceperit, et pecuniam consumserit in liberalitate erga eos, quorum vrbes instauravit. nihilque erat quod dignum videbatur, cui opera ferret, cum iam ei ex calamitatibus constatum esset subditorum odium: non raro enim fit, ut, cum res minus prospere cedant, in eos, qui praesunt, querelas adhibeant.

2. Cum ita se res haberent, cogitabat temporis atrocitatem levare. verum difficile erat, cum nec finitimi haberent quod ad victum suppeditaret, ut qui iisdem malis conflictarentur; nec pecunia illi suppeteret, si quo modo vel tantillum pro tam multis comparari potuisset. Par tamen esse existimans, ut nihil omnino omitteret ad illos sublevandos, quicquid erat ornatus in regia ex auro et argento id totum contulit, ita ut nec valis cura elaboratis nec arte pretiosiori factis pepercerit. Mittebat autem pecuniam in Aegyptum, cuius praefecturam a Caesare acceperat Petronius. Ille, non paucis ob eandem necessitatem ad eum confugientibus, cum priuatim esset Herodis amicus, eiusque subditos conservatos esse vellet, primis ipsis concessit frumentum exportare, et modis omnibus tam in eo emendo quam in evehendo illos adiuvit, ita ut magna ex parte vel in uniuersum ei hoc debeatur auxilium. Herodes itaque, ubi illi aduenerant, opis allatae causam

αὐτῇ προσιθίς, ἢ μόνον ἀντιμετέστησε τὰς γνώμας τῶν πρῶτον χαλεπῶς ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ μεγίστην ἐποιήσατο τὴν ἐπίδειξιν τῆς εὐνοίας καὶ τῆς προσασίας. πρῶτον μὲν γάρ, ὅσοις οἷόν τε καὶ δι' αὐτῶν τὰς τροφὰς ἐκπονήν, ἔνειμε τῇ σιτῇ τὴν ἑκταξὶν ἀκριβεστάτην ποιούμενος· ἔπειτα πολλῶν ὄντων, οἱ κατὰ γῆρας ἢ τινὰ προσῆσαν ἄλλην ἀδένειαν ἔχικανῶς εἶχον αὐτοῖς παρασκευάζειν τὰ σιτία, πρὸνθεὶ κατατήσας ἀρτοποιούς, καὶ παρέχων ἐτοίμας τροφάς. ἐπιμέλειαν δὲ καὶ τῇ μὴ διαχειρῆσθαι μετὰ κινδύνων αὐτὰς ἐποιήσατο, συγκατελιψυίας καὶ τῆς περὶ τὰς ἐσθλότητας ἀπορίας, ἐφθαρμένων καὶ παντάπασιν ἐξαναλωθέντων τῶν βουσιμασμάτων, ὡς ἔτι ἐρίων εἶναι χρῆσιν, ἔτι τῶν ἄλλων σκεπασμάτων. ἐκπορευθέντων δ' αὐτῶ καὶ τέτων, ταῖς πλησίον ἡδὴ πόλεσιν ἐπιβάλλετο τὰς ὠφελείας παρέχειν, σπέρματα τοῖς ἐν Συρίᾳ διδύς. καὶ τῆτ' ἄνησεν ἔχ' ἥττον αὐτόν, εὐστοχηθείσης εἰς εὐφρίαν τῆς χάριτος, ὡς ἅπασιν ἱκανὰ τὰ περὶ τὰς τροφὰς γενέσθαι. τὸ δὲ σύμπαν ἀμήτη περὶ τὴν γῆν ἐπιφανέντος, ἡν ἔλαττον ἢ πέντε μυριάδας ἀνθρώπων, ἃς αὐτὸς ἔθρεψεν, εἰς τὴν χώραν διέπεμψε, καὶ τῷ τῷ τρόπῳ κακωθεῖσαν αὐτῇ τὴν βασιλείαν ὑπὸ πάσης φιλοτιμίας καὶ σπουδῆς ἀναλαβών, ἔχ' ἥκιστα καὶ τὰς πέριξ, ἐν ταῖς αὐταῖς κακοπαθείαις ὄντας, ἐπεκούφισεν. ἢ γὰρ ἔδ' ὅστις ὑπὸ χρείας ἐντυχὼν ἀπελείφθη μὴ βοηθεῖαν εὐρεῖσθαι κατὰ τὴν ἀξίαν. ἀλλὰ καὶ δῆμοι καὶ πόλεις, καὶ τῶν ἰδιωτῶν ὅτοις ἀπορία διὰ τὸ πλείονων προῖτασθαι συνετύγχανεν, ἐπ' αὐτόν καταφεύγοντες, εἶχον ὧν ἐδεήθησαν. ὥστε γενέσθαι λογισμένῳ, τὰς μὲν ἔξω τῆς ἀρχῆς δοθέντας, σίτης κόρης μυρίας· ὁ δὲ κόρος δύναται μεδόμενος Ἀττικὸς δέκα· τὰς δ' εἰς αὐτὴν τὴν βασιλείαν περὶ ὀκτάκις μυρίας. ταύτην δὲ αὐτῇ τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν τῆς χάριτος εὐκαιρίαν, ἔτις ἐν αὐτοῖς τε τοῖς Ἰουδαίοις ἰχῦσαι συνέβη, καὶ διαβοηθῆναι παρὰ τοῖς ἄλλοις, ὥστε τὰ μὲν πάλα μίσση κινηθέντα, διὰ τὸ παραχαράττειν ἔνισα τῶν ἐθῶν καὶ τῆς βασιλείας, ἐξαίρεθῆναι τῇ παντὸς ἔθνους, ἀντικατάλλαγμα δὲ φαίνεσθαι τὴν ἐν τῇ βοήθειᾳ τῶν δεινο-

suae populi curae adscribendo, non modo eos, qui prius illi succensebant, in aliam de se opinionem traduxit, sed et palam omnibus fecit, se animo plane benigno illorum saluti prospicere. Nam quidem primum iis, qui conficiendo erant sibi ipsis panem in victum, frumentum, modo quo fieri potuit exactissimo, distribuit: deinde quia multi erant, quibus propter senium, vel alius generis debilitatem, vires deerant ad edulia sibi met praeparanda, his etiam prouidebat pistoribus illis assignando, et quae ad victum suppeditant parando. Porro curam adhibuit, ne, dum hyemem agerent, periculum adirent, ut qui vestium etiam inopia laborarint, perditis planeque consumptis pecoribus, ut nec lana illis ad usum suppetere, nec aliud quoduis ad integumenta. Cum autem et horum ei copia facta esset, finitimis quoque urbibus subuenire cogitabat, Syriae incolis semina subministrando. id quod ei magno erat emolumento, gratia hac ad terrae fertilitatem bene accommodata, adeo ut omnibus de victu abunde prouisum fuerit. In summa, messe appetente, diuisit per regionem quinquaginta millia hominum, quos ipse aluerat, atque hac ratione cum regnum afflictum summa cura subleuasset, plurimum etiam vicinos omnes, qui in iisdem malis erant, calamitate leuauit. nemo enim erat, qui propter inopiam eum adiret, quem non pro ipsius dignitate adiuuerit. immo et populi et urbes et priuati, quotquot pluribus prospiciendo ad penuriam redacti erant, ad ipsum confugientes quae desiderarunt assequerantur. adeo ut frumenti cori, extra regnum distracti, numero fuerint decies mille (continet autem corus medimnos Atticos decem), in ipso vero regno ad octogies mille. Atque fiebat, ut haec eius cura et tam opportuna beneuolentia tantum gratiae sibi conciliauerit apud Iudaeos, adeoque aliorum sermone percubuerit, ut odium vetus, quod concitauerat ob quaedam in receptis moribus et regno in ipsa violata, ex animis populi vniuersi iam fuerit deletum, sibi que persuaferint ex eius liberalitate abunde satisfactum esse, ope in malis grauissimis suppeditata. Quin et magna erat

τάτων Φιλοτιμίαν. εὐκλεῖα δὲ καὶ παρὰ τῶν ἔξωθεν ἦν, καὶ δοκεῖ τὰ δυσχερῆ συμβῆναι μὲν αὐτῷ μείζω λόγῳ, κακώσαντα δὲ τὴν βασιλείαν ἔχῃ ἥκιστα πρὸς εὐδοξίαν ὠφελῆσαι. τὸ γὰρ ἐν ταῖς ἀπορίαις μεγαλόψυχον παρὰ δόξαν ἐπίδεικνυμενος ἀντιμετέστησε τῆς ὄχλης, ὡς ἐξ ὑπαρχῆς δοκεῖν οὐχ οἷον ἢ πείρα τῶν πάλαι γεγεννημένων, ἀλλ' οἷον ἢ μετὰ τῆς χρείας ἐπιμέλεια παρέστησε.

γ'. Περί δὲ τὸν χρόνον ἐκείνον, καὶ συμμαχικὸν ἔπεμψε Καίσαρι πεντακοσίους ἐπιλέκτους τῶν σωματοφυλάκων, ὃς Γάλλος Αἴλιος περὶ τὴν Εὐρυθραν θάλασσαν ἔγενε, εἰς πολλὰ χρησίμους αὐτῷ γενομένους. πάλιν οὖν αὐτῷ τῶν πραγμάτων πρὸς ἐπίδοσιν εὐθνησμένων, βασιλεῖον ἐξωκοδόμει περὶ τὴν ἄνω πόλιν, ὑπερμεγέθεις οἴκους ἐγείρων, καὶ κόσμῳ κατασκευάζων πολυτελεσάτω χρυσοῦ καὶ λίθων καὶ κατακλιμάτων· ὡς ἕκαστον αὐτῶν κλισίας μὲν ἔχειν παμπόλλας ἄνδρας υποδέχεσθαι, κατὰ μέτρα δὲ καὶ τὰς προσηγορίας. ἔμιν γὰρ Καίσαρος, ὁ δὲ Αἰγύπτῳ ἐκέκλητο. προσελάμβανε δὲ καὶ γάμον αὐτῷ, κινηθεὶς ἐξ ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας, μηδὲνα τοῦ κατὰ τὴν οἰκίαν ἡδονὴν ζῆν ὑπαλογισμὸν ποιούμενος. ἀρχὴ δ' αὐτῷ τῶν γάμων ἐγένετο τοιάδε. Σίμων ἦν Ἰεροσολυμίτης, υἱὸς Βοηθῆ τινος Ἀλεξανδρέως, ἰσχυρὸς ἐν τοῖς γνωρίμοις, εἶχε δὲ θυγατέρα καλλίστην τῶν τότε νομιζομένων. ἄντος οὖν λόγῳ παρὰ τοῖς Ἰεροσολυμίταις περὶ αὐτῆς, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τῆς ἀκοῆς κεινῆσθαι τὸν Ἡρώδην συνέβαινεν. ὡς δὲ καὶ θεασάμενοι ἢ τῆς παιδὸς ἐξέπληττεν ὥρα, τὸ μὲν ἀπ' ἐξουσίας χρώμενος διατελεῖν ἅπαν ἀπεδοκίμαζεν, ὥσπερ οὖν, ὅπερ ἦν, εἰς βίαν καὶ τυραννίδα διαβληθῆσθαι· βέλτιον δ' ὥσπερ γάμῳ τὴν κόρην λαβεῖν. καὶ τῷ Σίμωνος ἄντος ἀδοξότερα μὲν ἢ πρὸς εὐκλείτητα, μείζονος δ' ἢ καταφρονεῖσθαι, τὸν ἐπικεικότερον τρόπον μετῆκε τὴν ἐπιθυμίαν, αὐξῶν αὐτὸς καὶ τιμιωτέρας ἀποφαίνων. αὐτίκα γοῦν Ἰησοῦν τὸν τῷ Φάρβητος ἀφαιρεῖται τὴν ἀρχιερωσύνην, Σίμωνα δὲ καθίστησιν ἐπὶ τῆς τιμῆς, καὶ τὸ κῆδος πρὸς αὐτὸν συνάπτεται.

apud exteros gloria: videturque in difficultates incidisse paene incredibiles, quae regnum licet affligerint, ad nominis tamen eius celebritatem plurimum contulerint. Nam quod liberalitatis magnificentiam in summis angustiiis omnium opinione maiorem ostenderit, adeo populi animos mutauit, ut ab initio eum exstitisse putarint, non qualem iam ante experti sunt, sed qualem ex cura illorum in necessitatibus sese exhibuit.

3. Sub illud autem tempus misit et Caesari subsidio quingentos lectos homines de suis satellitibus, quos Aelius Gallus ad mare Rubrum duxit, quique ei magno usus fuerunt. Cumque iterum res secundas et auctiores haberet, regiam in superiore vrbe condidit, tricliniis exstructis amplissimis exornatisque auro sumtuosissime et marmoribus et lectis decubitoriis; ut illorum vnumquodque lectis instrueretur ad ingentem hominum numerum excipiendum, habita vero ratione magnitudinis cuiusque illorum et appellationis. nam vnum Caesaris, alterum Agrippae nominabatur. Porro et uxorem sibi accipiebat amatoriae cupidinis impulsu, nulla religione impeditus, quo minus in vitae voluptatibus animo suo obsequeretur. Nuptiae autem factae sunt ex huiusmodi occasione. Erat Simon quidam Hierosolymitanus, Alexandrini cuiusdam nomine Boëthi filius, sacerdos, vir illustris, habebatque filiam omnium eius (ut existimabatur) temporis formosissimam. Itaque cum in ore atque sermone Hierosolymitanorum esse coeperit, primum quidem fiebat, ut, de ea ubi audiuit, permoueretur Herodes, simul vero ac visa formae venustate animum illi perculit puella, noluit uti sua potestate ad desiderium explendum, suspicans id, quod erat, sibi vitio versum iri, ac si per vim et tyrannice ageret, satius vero arbitrabatur, ut illam in matrimonio haberet. Et quoniam Simon minoris erat dignitatis, quam ut regis affinis esset, maioris tamen, quam ut contemneretur, meliorem cupiditati suae satisfaciendi viam persequutus est, illos honoribus augendo et illustriores reddendo. Mox igitur Iesu Phabetis filio pontificatum abrogat, et honorem istum in Simonem confert, atque ita affinitatem cum eo coniungit.

δ'. Τελεωθέντος δὲ αὐτῷ τῷ γάμῳ, προσκατισκευάσατο Φρούριον ἐπὶ τῶν τόπων, ἐν οἷς ἐνίκα Ἰουδαίους, ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐκπτεσόντες Ἀντίγονος ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἦν. τοῦτο δὲ τὸ Φρούριον ἀπέχει μὲν Ἱεροσολύμων περὶ ἐξήκοντα σταδίους, φύσει δὲ ὀχυρὸν, καὶ πρὸς κατασκευὴν ἐπιτηδείατον. ἔστι γὰρ ἐγγυὸς ἐπικκῆς κολωνός, εἰς ὕψος ἀνίων χειροποιήτων, ὥς εἶναι μασοειδῆ τὴν περιφορὰν· διείληπται δὲ κυκλωτέρῃσι πύργοις, ὁρῶσαν ἔχων ἀνοδὸν, ξισταῖς βαθμίσις ἐξωκοδομημένην εἰς διακοσίους. ἐντὸς δ' αὐτῆ καταγωγὰ βασιλικοὶ πολυτελεῖς, εἰς ἀσφάλειαν ὁμῶς καὶ κόσμον πεποιημένοι· περὶ δὲ τὴν βάσιν τῷ λόφῳ, διατρεῖβαι κατασκευῆς ἀξιοθεάτη, τὰ τε ἄλλα καὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ὑδάτων, ἡ γὰρ ἔτος ὁ τόπος ἔχκειν, ἐκ μακρῆς καὶ πλειόνων ἀναλωμάτων πεποιημένης. τὰ δ' ἐπίπεδα περιωκοδόμηται, πόλεως ὕδαμιᾶς ἐλάσσῳ, τὸν λόφον ἀκρόπολιν ἔχουσα τῆς ἄλλης οἰκίσσεως.

ε'. Πάντων δὲ αὐτῷ προσεχωρηκότων εἰς δέον ὧν ἡλπίκει, τὰς μὲν ἐν αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ ταραχὰς ἑδ' ὅποσιν δι' ὑποψίας εἶχεν, ἐκατέρωθεν ὑπηκόους παρὰσκευασάμενος, φόβῳ μὲν ὧν ἀπαραίτητος εἰς τὰς τιμωρίας, τὴν ἐπιμέλειαν δὲ μεγαλόψυχος ἐν ταῖς περιπετείαις εὐρίσκειτο. περιβάλλετο δὲ τὴν ἐξωθεν ἀσφάλειαν, ὥσπερ ἐπιτείχισμα αὐτῆ καὶ τοῖς ἀρχομένοις τῷτο ποιῶμενος. πόλεσι μὲν γὰρ ὠμίλει δεξιῶς καὶ φιλανθρωπῶς, καὶ τὰς δυνάστας ἐθεράπευσεν ἐν εὐκαιρίαις, ὧν ἐκάστοις ἐδωρεῖτο, μείζους τὰς χάριτας ἐμποιῶν, καὶ τὸ μεγαλόψυχον φύσει πρὸς τὴν βασιλείαν εὐπρεπῶς ἔχων· ὥς' αὐτῷ πάντα διὰ πάντων αὐξέσθαι πρὸς τὸ πλεοναῖε προχωρούντων. ὑπὸ δὲ τῆς εἰς τῷτο Φιλοτιμίας καὶ τῆς θεραπείας, ἣν ἐθεράπευε Καίσαρα καὶ Ῥωμαίων τῆς πλείστον δυνάμενης, ἐκβαίνειν τῶν ἐθῶν ἠναγκάζεται, καὶ πολλὰ τῶν νομίμων παραχαράττειν, πόλεις τε κτίζων ὑπὸ Φιλοτιμίας καὶ ναὺς ἐγείρων, ἐκ ἐν τῇ τῶν Ἰουδαίων, ὅδὲ γὰρ αἱ ἡνέχοντο, τῶν τοιούτων ἀπηγορευμένων ἡμῖν, ὡς ἀγάλματα καὶ τύπας μεμορφωμένους τιμᾶν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον, τὴν δ'

4. Cum autem nuptias celebrasset, castellum etiam in eo loco construxit, ubi Iudaeos vicerat, regno exactus, quando Antigonus rerum potiebatur. quod castellum abest ab Hierosolymis plus minus sexaginta stadiis, natura munitum et aedificationi aptissimum. est enim propemodum modicus collis, manuum opera in altitudinem euectus, ut ambitu suo maiestatis formam et similitudinem prae se ferat: distinguitur autem turribus rotundis, arduum habens adscensum, eumque per gradus ducentos ex lapidibus quadratis structum. intus vero diuersoria sunt regia plane magnifica, tam ad firmitatem quam ad pulchritudinem comparata: et ad inum collis habitationes structurae spectatu dignissimae, tum propter alia, tum propter aquae ductiorem (nam locus aqua destitutus erat) ex longo interuallo et magnis impensis factam. Porro planities circumquaque aedificiis erat occupata, ut vix ulli urbi magnitudine cederet, cui collis erat pro arce subiectis domibus imminente.

5. Cum autem omnia, quae sperauerat, bene ei cecidissent, ne minima quidem tenebatur suspicione de ullo in regno suo motu, ut qui subditos vtrique ad obsequium adstrictos haberet, et timore, quod nemini supplicium remittebat, et cura sua, quod, dum premerentur calamitatibus, sese magnificum ostenderit. Veruntamen foris securitatem quaesivit, quasi in sui munimentum contra subditos hoc faceret. nam in ciuitates comis erat et humanus, et dynastas ex occasione colebat, quorum singulos muneribus prosequabatur, maioribus non omissis beneficiis, ut qui ad regnum accommodata natura magnificus esset; ita ut sua omnia undique incrementa caperent ex prospero rerum successu. Atqui ex hac magnificentia, studioque demerendi Caesarem et Romanorum potentissimos, cogebatur a receptis moribus decedere et patria instituta violare, dum et urbes ambitiosa sui ostentatione conderet et templa erigeret, non haec quidem in Iudaea, nam Iudaei nunquam tulissent, cum nobis interdictum sit, statuas et simulacra Graecorum more colere, sed alias regiones et urbes

ἔξω χώραν καὶ τὰς πόλεις ἔτως κατοσκευάζετο, Ἰουδαίοις μὲν ἀπολογούμενος, μὴ καθ' αὐτὸν, ἀλλ' ἐξ ἐντολῆς καὶ προσταγμάτων ταῦτα ποιεῖν, Καίσαρι δὲ καὶ Ῥωμαίοις, τὸ μηδὲν τῶν οὐκείων ἐδῶν ὅσον τῆς ἐκείνων τιμῆς ἐστοχᾶσθαι χαριζόμενος, αὐτὸς μέντοι τὸ σύμπαν αὐτῷ στοχάζομενος, ἢ καὶ Φιλοτιμύμενος μείζω τὰ μνημεῖα τῆς ἀρχῆς τοῖς αὐτοῖς ὑπολείπεισθαι. ὅθεν καὶ περὶ τὰς ἐπισκευὰς τῶν πόλεων ἐκεκίνητο, καὶ πλείστας εἰς τῆτο δαπάνας ἐποιεῖτο.

ς'. Κατιδὼν δὲ καὶ πρὸς τῇ θαλάττῃ χωρεῖν ἐπιτηδεύατον δέξασθαι πόλιν, ὃ πάλα Στρατῶνος ἐκαλεῖτο πύργος, τῇ τε διαγραφῇ μεγαλοπρεπῶς ἐπεβάλλετο, καὶ τοῖς οἰκοδομήμασιν ἀνίστας ἅπασαν ἔπαρέργως, ἀλλ' ἐκ λευκῆς πέτρας, καὶ διακοσμῶν βασιλείοις τε πολυτελεσάτοις καὶ διατάγαις πολιτικαῖς, τὸ δὲ μέγιστον καὶ πλείστην ἐργασίαν παραχόν, ἀκλύτῳ λιμένι, μέγεθος μὲν κατὰ τὸν Πειραιᾶ, καταγωγὰς δ' ἔνδον ἔχοντι καὶ δευτέρως ὑφόμενος, τῇ δὲ δομήσει περιέβλεπτον, ὅτι μὴδ' ἐκ τῷ τόπῳ τὴν ἐπιτηδεύματα τῆς μεγαλουργίας εἶχεν, ἀλλ' ἐπιστάτοις καὶ πολλαῖς ἐξετελειώθη ταῖς δαπάναις. κῆται μὲν γὰρ ἡ πόλις ἐν τῇ Φοινίκῃ, κατὰ τὸν εἰς Αἴγυπτον παράπλουν, Ἰόπης μεταξὺ καὶ Δάρων. πολισμάτια ταῦτ' ἐστὶ παράλια, δύσσομα διὰ τὰς κατὰ λίβα προσβολὰς, αἱ, τὰς ἐκ τῷ πόντου θίνας ἐπὶ τὴν ἡῖονα σύρουσαι, καταγωγὴν οὐ μειλίχιον διδόασιν, ἀλλ' ἔστιν ἀναγκαῖον ἀποσαλεύειν τὰ πολλὰ τοὺς ἐμπόρους ἐκ ἀγκύρας. τῆτο τὸ δυσχερὲς τῆς χώρας διορθούμενος, καὶ περιέγραψε τὸν κύκλον τοῦ λιμένος ἐφ' ὅσον ἦν αὐταρκες πρὸς τῇ χέρσῳ μεγάλοις στόλοις ἐνορμεῖσθαι, λίθους ὑπερμεγέθους καθιέει τὸ βάθος εἰς ὀργυῖας εἴκοσιν, οἱ πλείους πεντήκοντα ποδῶν ἦσαν τὸ μῆκος, καὶ πλάτος ἐκ ἑλαττον δεκαοκτῶ, τὸ βάθος δὲ ἐννέα, τῶτων οἱ μὲν μέγιστοι, οἱ δὲ ἐλάττους. ἡ δὲ ἐνδομήσις ὅσην ἐνεβάλετο κατὰ τῆς θαλάττης εἰς διακοσίους πόδας. τῶτων τὸ μὲν ἡμῖν προβεβλήτο ταῖς κυμαγωγαῖς, ὡς ἀπομάχεσθαι περικλόμενον ἐκεῖ τὸν κλύδωνα, προκυμάτικα γούν ἐκαλεῖτο· τὸ δὲ λοιπὸν περιεῖχε λίθινον τεῦχος

ita instruxit et ornavit, Iudaeis semet quidem purgans, quod non suapte sponte, sed ex iussu et mandatis haec faceret, a Caesare vero et Romanis gratiam iniens, quasi non adeo patriis moribus ac illorum honori studeret; dum tamen ipse in summa suae utilitatis rationem habuit, operamve dedit, ut illustriora sui dominatus monumenta posteris relinqueret. Quo factum est, ut in animum induxerit urbes instaurare, et in eum finem immanes profuderit sumtus.

6. Cumque animaduertisset in ora maritima locum urbi condendae aptissimum, olim Stratonis turrim appellatum, ad formam eius magnifice describendam aggressus est, et aedificia eius uniuersa dilapsa non tenui opera excitando, sed e candido lapide, tamque regiis sumtuosissimis eam exornando, quam aedibus ad ciues excipiendos; et, quod omnium erat maximum et operosissimum, portum quam tutissimo, magnitudine Piraeo pari, in quo naues commode stationem haberent et subducerentur, eoque magis structura visendo, quod locus ipse nihil suppeditaret ad opus adeo magnificum accommodatum, sed materia aliunde aduocata et immensis sumtibus omnia perfecta essent et absoluta. Sita quidem est haec urbs in Phoenice, qua in Aegyptum praeternavigatur, Dora inter et Ioppen. Illae autem urbeculae maritimae sunt, importuosae ob vehementes Africi flatus, qui, arenas e mari in litus prouoluentes, nullam stationem quietam esse patiuntur, ita ut plerumque mercatores iactis ancoris in salo morari necesse habeant. Cum autem in eo esset, ut hanc regionis incommoditatem corrigeret, tantum in circuitu portus spatium descripsit, quantum terram versus magnis classibus recipiendis sufficeret, immensae magnitudinis saxi in viginti vlnarum profundum demissis, quorum pleraque ad pedes quinquaginta longitudine, latitudine vero non minora octodecim, atque altitudine nouempedali fuerunt; alia tamen hisce maiora, rursusque alia minora. Haec moles, quam contra maris impetum exstruxit, ducentorum pedum latitudine erat, horum dimidium vndarum agitationi opposuit, ut fluctuum circumquaque allisorum fractorumque vim repelleret, vade procymatia dicebatur; reliquum

πύργοις διειλημμένοι, ὧν ὁ μέγιστος Δρεῖσος ὀνομάζεται,
 πάνυ καλόν τι χρῆμα, τὴν προσηγορίαν εἰληφώς ἀπὸ Δρεῖ-
 σα τῆ Καίσαρος προγόνου, τελευτήσαντος νέου. ψαλίδες δὲ
 ἐνεπεποίητο συνεχεῖς, καταγωγὰ τοῖς ναυτίλοις· τὸ δὲ
 πρὸ αὐτῶν ἀπόβασις πλατὺ κύκλῳ περιεσφάνωκε τὸν
 πάντα λιμένα, περίπατος τοῖς θέλουσιν ἡδίστος. ὁ δὲ εἰσ-
 πλεῖς καὶ τὸ τόμῳ πεποίηται πρὸς βορρᾶν, ὅς ἀνέμων αἰ-
 θριώτατος. βάσις δὲ τῆ περιβόλου παντός, ἐν ἀριστερᾷ μὲν
 εἰσπλεόντων, πύργος περιηνεγμένος ἐπὶ πολὺ τερρῶς ἀντέ-
 χειν· κατὰ δεξιὰν δὲ δύο λίθοι μεγάλοι, καὶ τῆ κατὰ θά-
 λτσα πύργῳ μείζους, ὀρθοὶ δὲ καὶ συνεζευγμένοι. περιέκεν-
 ται δ' ἐν κύκλῳ τὸν λιμένα, λισσάταις λίθῳ κατασκευῇ,
 συνεχεῖς οἰκῆσεις, καὶ τῷ μέσῳ κολωνός τις, ἐφ' ἧς νεὺς Καί-
 σαρρος ἄποπτος τοῖς εἰσπλέουσιν, ἔχων ἀγάλματα, τὸ μὲν
 Ῥώμης, τὸ δὲ Καίσαρος, ἣ τε πόλις αὐτῇ Καισαρεία καλεῖ-
 ται, καλῆς τε ὕλης καὶ κατασκευῆς τετυχηκυῖα. τὰ δ' ὑπὸ
 αὐτὴν, ὑπόνομοί τε καὶ λαῦραι πραγματεῖαν ἔκ ἐλάττω
 τῶν ὑπερκοδομημένων ἔχουσαι. τῶν αἱ μὲν κατὰ σύμμε-
 τρα διαστήματα φέρουσιν εἰς τὸν λιμένα καὶ τὴν θάλατταν·
 μία δὲ ἐγκαρσία πάσας ὑπέζωκεν, ὡς τῆς τε ὁμβρὸς εὐμα-
 ρῶς καὶ τὰ λύματα τῶν οἰκητόρων συνεκδίδοσθαι, τὴν τε
 θάλατταν, ὅταν ἔξωθεν ἐπιγένηται, διαρρεῖν, καὶ τὴν σύμ-
 πασαν ὑποκλύζειν πόλιν. κατασκευάσας δ' αὐτῇ καὶ θέα-
 τρον ἐκ πέτρας, καὶ πρὸς τῷ νοτίῳ τῆ λιμένος ὀπίσθι ἀμ-
 φιθέατρον, πολὺν ὄχλον ἀνθρώπων δέχεσθαι δυνάμενον, καὶ
 κείμενον ἐπιτηδεύειν ἀποπτεύειν εἰς τὴν θάλατταν. ἡ μὲν δὲ
 πόλις ἄτως ἐξετελέσθη δωδεκάετη χρόνῳ, καὶ ταῖς ἐργα-
 σίαις ἔκ ἐγκαμόντος, καὶ ταῖς δαπάναις ἐπαρμόσαντος τοῦ
 βασιλέως.

vero continebat murum lapideum, turribus distinctum, quarum maxima (quae speciosa admodum erat) Drusus nominabatur, appellatione desumpta a Druso, priuigno Caesaris, qui iuuenis obiit. Quin et crebri facti erant fornicees, nautis diuersoria: praeque fornicibus exscensus lato ambitu toti portui circumdatus erat, locus ad inambulandum animi causa iucundissimus. Aditus autem et ostium portus obuersum est Aquiloni, ventorum placidissimo. Ad imum vero totius ambitus, a sinistra quidem portum intrantibus, turris rotunda lato margini insistens, ad firmitus resistendum fluctibus; a dextra vero duo magni lapides, et turri ex aduerso maiores, iique recti coniunctique. Portui autem in circuitum aedes circumiacent continuata serie, lapide politissimo exstructae, tumulo in medio exstante, in quo templum Caesaris iis, qui adnauigant, eminus visum, habens statuas, vnā quidem Romae, alteram vero Caesaris: atque vrbs ipsa Caesarea appellatur, tam materia quam structurae artificio conspicua. Quod autem ad subterranea spectat, cuniculos meatusque angustos, non minori opere constantes, quam quae superstructa erant. horum nonnulli paribus a se inuicem interuallis ad litus et mare ferebant, vnus vero transuersus omnes succinxit: adeo ut imbres facile et iacolarum purgamenta vna exonerentur, et mare, aestu foris accedente, totam etiam urbem subluat. Exstruxit autem vrbi et theatrum e saxo, et pone theatrum a meridionali portus latere amphitheatrum erexit, quod ingentem hominum multitudinem capere potuit, loco opportunissimo situm, ut ei pateat prospectus in mare. Atque ita quidem ea vrbs perfecta est annis XII, cum nec operi rex succubuisset, nec ei desuisset, unde sumtus faceret.

ΚΕΦ. ι.

Ὡς Ηρώδης αὐτῇ παῦδας εἰς Ρώμην πέμπει· καὶ εἰς ὑπὲρ
Ζηνοδώρου καὶ Γαδαρέων κατηγορηθεὶς αἰτιῶν ἀπολύε-
ται, καὶ ἐαυτῷ κτᾶται Καίσαρος εὐνοίαν. Περὶ Φαρι-
σαίων καὶ Εβραίων, καὶ Μανασσῆ.

ΕΠΙ τοιαῖτοις δὲ ἂν, καὶ τῆς Σεβαστῆς ἥδη πεπολισμένης,
ἔγνω τῆς παῦδας αὐτῇ πέμπειν εἰς Ρώμην, Ἀλεξάνδρον καὶ
Λεϊσόβυλον, συντετυχομένους Καίσαρι. τούτοις ἀνελθῶσι κατα-
γωγὴ μὲν ἦν ὁ Πολλίωνος οἶκος, ἀνδρὸς τῶν μάλιστα σπουδα-
σάντων περὶ τὴν Ηρώδην Φιλίαν. ἰφθίμο δὲ καὶ τοῖς Καίσα-
ρος καταύγεσθαι, καὶ γὰρ ἐδέξατο μετὰ πάσης Φιλανθρω-
πίας τὴν παῦδα, καὶ δίδωσιν Ηρώδῃ τὴν βασιλείαν ὅσα
βύλεται βεβαιοῦν τῶν ἐξ αὐτῇ γεγονότων, καὶ χάσαν ἔτι
τὸν τε Τράχωνα καὶ Βαταναίαν καὶ Λυραῖτιν· ἔδωκε δὲ διὰ
τοιαύτην αἰτίαν. Ζηνοδώρος τις ἐμεμίσθωτο τὸν οἶκον τῷ Λυ-
σανίᾳ. τότε τὰ μὲν κατὰ τὰς προσόδους ἐκ ἤκει· λησῆρια
δὲ ἔχων ἐν τῷ Τράχωνι, πλείω τὴν προσόδον ἔφθρεν. οὐκ ὀπί-
σθαι γὰρ ἀνδρες ἐξ ἀπονοίας ζῶντες τὰς τόπας, οἳ τὰ Δαμασκη-
νῶν ἐληΐζοντο. καὶ Ζηνοδώρος ἔτ' εἰργεῖ, καὶ αὐτὸς τῶν ὠφε-
λειῶν ἐκοινώνει. κακῶς δὲ πάσχοντες οἱ πλησιοχωροί, Οὐάρ-
ρωνος κατεβόων τῇ τότε ἡγεμονεύοντος, καὶ γράφου ἤξιον
Καίσαρι τῷ Ζηνοδώρῃ τὴν ἀδικίαν. Καίσαρ δὲ, ἀνεσχεθέν-
των τούτων, ἀνέγραψεν ἐξελεῖν τὰ λησῆρια, τὴν δὲ χώραν Η-
ρώδῃ προσνέμειν, ὥς διὰ τῆς ἐπιμελείας τῆς ἐκείνης μηκέτ'
εἰν ὀχληρῶν τῶν περὶ τὸν Τράχωνα γενησομένων τοῖς πλη-
σίον. ἡ δὲ γὰρ ῥάδιον ἦν ἐπιχεῖν αὐτὰς, ἐν ἔθει τὸ ληστεῖν
πεπονημένους, καὶ βίον ἐκ ἄλλοθεν ἔχοντας. ὅτε γὰρ πόλις
αὐτοῖς, ὅτε κῆσις ἀγρῶν ὑπῆρχε, ὑποφυγὰ δὲ κατὰ τῆς
γῆς καὶ σπῆλαια, καὶ κοινὴ μετὰ τῶν βοσκημάτων δίαίτα.
μεμηχανήνται δὲ καὶ συναγωγὰς ὑδάτων καὶ προπαρασκευ-
αῖς σιτίων, καὶ δύνανται πλείστον ἐξ ἀφανῆς ἀντέχειν. αἷ γε
μὴν εἰσδοὶ σκευὰ καὶ καθ' ἓνα παρερχομένων, τὰ δ' ἐνδόν
ἀπίστως μεγέλα, καὶ πρὸς εὐρυχωρίαν ἐξεργασμένα· τὸ δ'

CAP. X.

Quomodo Herodes filios Romam mittit: utque a Zenodero et Gadarenis accusatus absolvitur, et Caesaris benevolentiam sibi conciliat. De Phariseis et Essenis, et Manahemo.

HIS autem absolutis, et Sebaſte iam ante aedificata, ſta-
tuit Romam filios ſuos mittere, Alexandrum et Ariſtobu-
lum, ut ſe Caefari offerrent. Eo poſtquam peruenierunt,
ad Pollionem, virum Herodis amicitiae ſtudioſiſſimum,
diuerterunt: eiſque permiſſum eſt etiam apud Caefarem
diuerſari. nam et ipſe eos accepit humaniſſime, et He-
rodi poteſtatem fecit regnum vtri filiorum vellet confir-
mandi; eiſque inſuper amplius regionum dedit, videlicet
Trachonem, et Batanaeam, atque Auranitidem: et dedit
ob huiuſmodi cauſam. Erat Zenodorus quidam, qui Ly-
ſaniae domum conduxerat. Hic quidem non ſatis ma-
gnos redditus habebat; eos vero latrociniiſ per Trachonem
exercendiſ augebat ſupplebatque. Nam ea loca incole-
bant deſperatae vitae homines, qui Damascenum agrum
populabantur: neque Zenodorus eos impediēbat, quin et
ipſe praediae particeps erat. Vicini autem, hac re vexati,
aduerſus Varronem, qui tum praefectus erat, vocifera-
bantur, et ut Caefari de Zenodori iniuriis ſcriberet flagita-
bant. Caefar, hiſ ad eum allatiſ quereliſ, reſcripſit, ut
ex eo tractu latrones exigerentur, iſque Herodi tradere-
tur; ut eiſ cura et diligentia cautum ſit, ne Trachonitae
deinceps finitimis nocerent. Nec enim eos prohibere ſa-
cile erat, cum vnum latrocinandi opus haberent, nec aliun-
de viuerent: quippe quibus nec oppida, nec agrorum poſ-
ſeſſiones erant, ſed tantum receptacula ſubterranea et ſpe-
luncae, vbi vitam cum pecoribus ſuiſ communem agerent.
Sibiſmet autem confecerunt aquarum copiam et abunde fru-
menti iam ante pararunt, adeo ut poſſent ex occulto diu
reſiſtere. Verum aditus ad eos ſunt anguſti, ut non plures
quam ſinguli tranſire poſſint, ſed interiora incredibili ſunt
magnitudine, ac ita facta, ut quampluriſmos recipiant: atque

ὕπερ τὰς οἰκήσεις ἔδαφος ἔχ' ὑψηλόν, ἀλλ' οἷον ἐξ ἐπιπέδου. πέτρα δὲ τὸ σύμπαν σκληρὰ, καὶ δύσδοτος, εἰ μὴ τριβῇ χρεώτο τις ἐξ ὁδηγίας. ἔδὲ γὰρ αὐταὶ κατ' ὄρεθον, ἀλλὰ πολλὰς ἔλικας ἐξελίττονται. τῆτοις ἐπειδὴ τῶν εἰς τὴν πλησίον κακωργημάτων ἐκωλύοντο, καὶ κατ' ἀλλήλων ἦν ὁ τῆς ληστείας τρόπος, ὥς μηδὲν ἀνομίας ἐν τῷ τῷ λελεῖσθαι. λαβὼν δὲ τὴν χάριν Ἡρώδης παρὰ Καίσαρος, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν χώραν, ὁδηγῶν ἐμπειρία, τῆς τε πονηρευομένης αὐτῶν κατέπαυσε, καὶ τοῖς πέριξ ἀδεῖν τὴν εἰρήνην παρέχεν.

β'. Ο δὲ Ζηνόδωρος ἀχθόμενος, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῇ τῆς ἐπαρχίας ἀφαίρεσει, μᾶλλον δὲ καὶ φθόνῳ τὴν ἀρχὴν Ἡρώδου μετεληφότες, ἀνῆλθεν εἰς Ῥώμην κατηγορήσων αὐτῷ. καὶ κείνους μὲν ἄπρακτος ἀναστρέφει. πέμπεται δὲ Ἀγρίππας τῶν πέραν Ἰονίᾳ διάδοχος Καίσαρι· καὶ τῷ περὶ Μιτυλήνῃν χειμάζοντι συντυχῶν Ἡρώδης, ἦν γὰρ εἰς τὰ μάλιστα φίλος καὶ συνήθης, εἰς τὴν Ἰερουσαλὴμ ἀναστρέφει. Γαδαρῶν δὲ τινες ἐπ' Ἀγρίππαν ἦλθον κατηγοροῦντες Ἡρώδην, καὶ τῷ ἐκείνους, ἔδὲ λόγον αὐτοῖς δὲς, ἀναπέμπει τῷ βασιλεῖ δεσμύτης. οἳ τε Λεβαῖτες, καὶ πάσαις δυσμενεῖς ἔχοντες πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν Ἡρώδου, διεκέννητο, καὶ τῷ ἐπὶ τῇ ἐπεχείρουν αὐτῷ τὰ πρᾶγματα τότε, καὶ μετ' αἰτίας, ὡς ἐδόκουν, εὐλογώτερας. ὁ γὰρ Ζηνόδωρος, ἀπογινώσκων ἥδη τῶν κατ' αὐτὸν, ἔφθη τῆς ἐπαρχίας μέρος τὴν Λυβανίτιν αὐτοῖς ἀποδόσθαι τάλαντων πεντήκοντα. ταύτης ἐμπειρομένης τῇ δωρεᾷ Καίσαρος, ὡς μὴ δικαίως ἀφαηρέμενοι, διημφισβήτην, πολλάκις μὲν ταῖς καταδρομαῖς, καὶ τῷ βιάζεσθαι θέλει, ἄλλοτε δὲ καὶ πρὸς δικαιολογίαν ἰόντες. ἀνέπειθον δὲ καὶ τῆς ἀπόρεως τῶν στρατιωτῶν, καὶ δυσμενεῖς ἦσαν. ἐλπίζοντες αἰεὶ καὶ πρὸς τὸν νεωτερισμὸν ἐνδιδόντες, ὧς μάλιστα χαίρουν οἱ κακῶς πράττοντες τῷ βίῳ. ταῦτα ἐκ μακρῇ γινώσκων Ἡρώδης, ὅμως ἔκ εἰς τὸ δυσμενές, ἀλλ' ἐξ ἐπιλογισμῷ παρεργόμενος, ταῖς ταραχαῖς ἔκ ἀξιώων ἀφορμὰς ἐνδιδοίναί.

domorum superius solum non supereminet, sed propemodum terrae aequale est. Id totum rupes est dura, et aditu difficilis, nisi via incedatur, qua praeceat ductor; quippe non rectae, sed valde flexuosae factae sunt semitae. His hominibus, si quando maleficium in finitimos committere prohibeantur; moris est, ut alii alios spolient, adeo ut a nullo scelerum genere sibi temperent. Atqui Herodes, beneficio donatus a Caesare, et in regionem peritorum ductu profectus, fecit, ut a maleficiis illi abstinerent, finitimisque pacem et securitatem praestitit.

2. Zenodorus autem, iratus primum, quod priuatus esset praefectura, deinde, et quidem potissimum, quod Herodi principatum assequuto inuideret, profectus est Romanam, ut eum accusaret. Et ille quidem re infecta reuersus est. Agrippa vero missus est, ut prouincias trans mare Ionium Caesaris nomine procuraret: eumque Mitylenae hybernantem Herodes (utpote ei amicissimus et familiarissimus) adiit, deinde Iudaeam repetiit. Caeterum Gadarenenses quidam Herodem apud Agrippam accusatum iuerunt: ac ille, eos nullo dignatus responso, regi victos remisit. Atque Arabes, qui iamdiu Herodis principatu dolerent, concitati erant, ac tunc eius rebus dissidium creare conabantur, idque de causa, ut tum videbatur, fatis probabili. Zenodorus enim, de suis rebus iam desperans, eis suae praefecturae partem, Auranitidem scilicet, vendiderat quinquaginta talentis. Et quoniam pars in eo, quod donauerat Herodi Caesar, continebatur, tanquam iniuste ea priuati, cum eo concertabant Arabes, et crebras incursiones faciendo, et vim tentare cogitando, nonnunquam etiam iure experiundo. Quin et sibi conciliabant pauperes milites, et Herodi infesti erant, semper sperantes, et nouis rebus studentes; quibus maxime gaudent, qui vitam male agunt. Haec iam pridem intelligens Herodes, tamen non hostiliter agebat, sed eos prudenter leniebat; neque turbis occasionem dare volebat.

γ'. Ἦδη δ' αὐτῆ τῆς βασιλείας ἑπτακαιδεκάτῃ παρελθόντος ἔτους, Καῖσαρ εἰς Συρίαν ἀφίκετο. καὶ τότε τῶν Γάδαρα κατοικούντων οἱ πλείστοι κατεβόων Ἡρώδῃ, βαρὺν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτάγμασι καὶ τυραννικὸν εἶναι. ταῦτα δὲ ἀπειτόλμων μάλιστα μὲν ἐγκειμένῃ καὶ διαβάλλοντος αὐτὸν Ζηνοδώρῃ, καὶ παραχότος ὄρεας, ὥς ἂν ἐγκαταλείψει μὴ πάντα τρόπον ἀφειλέσθαι μὲν τῆς Ἡρώδῃ βασιλείας, προσθήσει δὲ τῇ διοικήσει τῷ Καίσαρι. τῆτοις ἀναπειδόντες οἱ Γαδαρηνοὶ ἃ μικρὰν καταβολὴν ἐποίησαντο, θράσει τῷ μηδὲ τῷ ὑπ' Ἀγρίππα παραδοθέντας ἐν τιμωρίᾳ γενέσθαι, διαφέντος Ἡρώδῃ καὶ μηδὲν παλὸν ἐργασμένῃ· καὶ γὰρ, εἴ τις ἄλλος, ἐδόκει δυσπαραίτητος μὲν ἐπὶ τοῖς οἰκείοις, μεγάλῳ ψυχος δὲ ἐπὶ τοῖς ἀλλοτρίοις, ἀμαρτόντας ἀφίεναι. καθηγορούντων οὖν ὕβρεις καὶ ἀρπαγὰς καὶ κατασκαφὰς ἱερῶν, ὃ μὲν Ἡρώδῃς ἀταρακτῆσας ἑτοιμος ἦν εἰς τὴν ἀπολογίαν· ἐδεξιᾶτο δὲ Καῖσαρ αὐτὸν, ἔδδεν ὑπὸ τῆς ταραχῆς τῷ πλήθους μεταβαλὼν τῆς εὐνοίας. καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἡμέραν, οἱ περὶ τῶν ἐρέθησαν λόγοι· ταῖς δ' ἐξῆς ἐκτί προῆλθε διάγνωσις· οἱ γὰρ Γαδαρεῖς ὁρῶντες τὴν ῥοπὴν αὐτῷ τε Καίσαρι καὶ τῷ συνεδρίῳ, καὶ προσδοκήσαντες ὅπερ ἦν εἰκὸς ἐκδοθῆσθαι τῷ βασιλεῖ, κατὰ φόβον αἰκίας οἱ μὲν ἀπέσφαττον αὐτῆς ἐν τῇ νυκτὶ, τινὲς δὲ καθ' ὕψους ἀφίσσαν, ἄλλοι δ' εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπίπτοντες ἐκοντὶ διεφθίροντο. ταῦτα δὲ ἐδόκει κατάγνωσις εἶναι τῆς προπτεσίας καὶ ἀμαρτίας· ἐνθεν ἔδδ μελήσας ὁ Καῖσαρ ἀπέλυε τῶν αἰτιῶν Ἡρώδην. ἐπισυμπίπτει δὲ ἃ μέτριον εὐτύχημα τοῖς ἤδη γεγενοσιν. ὃ γὰρ Ζηνοδώρος, ῥαγέντος αὐτῷ τῷ σπλάγχνῳ, καὶ πολλὰ κατὰ τὴν ἀδένειαν ὑποχωροῦντος αἵματος, ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας ἐκλείπει τὸν βίον. Καῖσαρ δὲ καὶ τὴν τέττα μοῖραν, ἂν ὀλίγην ἦσαν, Ἡρώδῃ δίδωσιν, ἢ μεταξὺ τῷ Τεράχωνος καὶ τῆς Γαλιλαίας ἦν, Οὐλάθαν καὶ Πανιάδα καὶ τὴν πέριξ χώραν. ἐγκαταμίγνυσιν δ' αὐτὸν καὶ τοῖς ἐπιτροπεύουσι τῆς Συρίας, ἐντεταλμένος μετὰ τῆς ἐκείνης γνώμης τὰ πάντα ποιῆν. τό, τε σύνολον εἰς τῷτο προῆλθεν εὐτυχίας, ὥς εἰ δύο

3. Cum autem iam annum decimum septimum in regno egisset Herodes, venit Caesar in Syriam: ac tum maxima Gadarenorum pars de Herode expostulare coeperunt, imperiosum esse acerbumque et tyrannum dicentes. Eos autem ita audaces faciebat Zenodorus, instigando, et de Herode conquerendo, iurandoque, se nunquam deserturum eos, quin Herodis regno adempturum esse et Caesaris ditioni adiecturum. His adducti Gadareni magnum clamorem contra eum susceperunt, eo freti, quod quos ei victos tradiderat Agrippa, poenas non dedissent, sed ab Herode dimissi, nihilque mali ab eo passi fuissent: etenim, si quis alius, in suos inexorabilis esse existimabatur, cum ex animi magnitudine in peccatis aliis remittendis facilem se praeberet. Igitur cum ab illis de vi et rapinis et templorum euerisionibus accusaretur, Herodes imperturbatus parabat causam defendere: sed Caesar ei dextram dedit, neque quidquam de sua erga eum voluntate ob multitudinisurbationem immutavit. Ac primo quidem die de hisce rebus actum est, die vero sequenti non perfectum est in cognitione. Nam Gadareni, propensionem tum ipsius Caesaris tum assessorum videntes, et se regi traditum iri, (vt erat verisimile) arbitantes, cruciatuum metu partim se noctu interfecerunt, partim ex alto se praecipitarunt, alii que se in fluuium deicientes mortem sibi met conscuerunt. Ista autem videbantur indicare leuitatis culpaque poenitentiam: itaque Caesar sine vlla dubitatione Herodem absoluit. Praeterea et aliud accidit, quod ei feliciter admodum cessit. Nam Zenodorus, rupto intestino, multoque, cum viribus deficeretur, amisso sanguine, vita decessit Antiochiae in Syria. Quamobrem et eius regionem Caesar Herodi dedit, (quae erat non parua, inter Trachonem et Galilaeam posita) scilicet Vllatham et Panniadem, agrumque finitimum. Quin et eum cum Syriae procuratoribus coniunxit, eisque, ne quid sine Herodis sententia facerent, imperavit. atque, vt rem in pauca conferam, eo felicitatis peruenit, vt, cum

τῶν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν διεπόντων, τοσούτῃς τὸ μέγεθος ὕσαν, Καίσαρος καὶ μετ' αὐτὸν Ἀγρίππα, κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν, Καίσαρ μὲν ὑδὲνα μετ' Ἀγρίππαν Ἡρώδῃ προετίμησεν, Ἀγρίππας δὲ μετὰ Καίσαρα πρῶτον ἀπεδίδεῖ Φιλίας τόπον Ἡρώδῃ. τοιαύτης δὲ ἐχόμενος παρρησίας, τῷ μὲν ἀδελφῷ Φερώερα παρὰ Καίσαρος ἤτήσατο τετραρχίαν, αὐτὸς ἀπονείμας ἐκ τῆς βασιλείας πρόσδοτον ἑκατὸν ταλάντων, ὡς, εἰ καὶ τι πάχοι, τὰ κατ' ἐκείνον ἀσφαλῶς ἔχην, καὶ μὴ τὰς υἱὰς αὐτῆς κρατεῖν. Καίσαρα δ' ἐπὶ θάλατταν προπέμψας, ὡς ἐπανῆκεν, ἐν τῇ Ζηνοδώρῃ περικαλλέστατον αὐτῷ ναὸν ἐγείρει πέτρας λευκῆς, πλησίον τῷ Πανίῳ καλυμένῃ. σπήλαιον ἐν ὅρῃ περικαλλές ἐστιν, ὑπ' αὐτῷ δὲ γῆς ὀλίθημα, καὶ βάθος ἀπερρώγος ἄφατον, ὕδατος ἀκκῆτις πλέον· καθ' ὑπερθεὶν δ' ὄρος παμμέγεθες, ὑπὸ δὲ τὸ σπήλαιον ἀνατέλλουσιν αἱ πηγαὶ τῆς Ἰορδάνης ποταμῆς. τῶν ἐπισημώτατον ὄντα τὸν τόπον, καὶ τῷ ναῷ προσεκόσμησεν, ὃν ἀφιέρωσε Καίσαρι.

δ'. Τότε καὶ τὸ τρίτον μέρος ἀφῆκε τῶν Φόρων τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ, πρόφασιν μὲν ὡς ἀναλάβοιεν ἐκ τῆς ἀφορίας, τὸ δὲ πλέον ἀνακτώμενος ἔχοντας δυσμενῶς. κατὰ γὰρ τὴν ἐξεργασίαν τῶν τοιῶντων ἐπιτηδευμάτων, ὡς ἂν λυομένης αὐτοῖς τῆς εὐσεβείας, καὶ μεταπιπτόντων τῶν ἰδῶν, χαλεπῶς ἔφερον. καὶ λόγος δὲ πάντων ἐγένετο παροξυνομένων αἰεὶ καὶ ταραττομένων. ὁ δὲ καὶ πρὸς τὸ τοιῶντων πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐπήγευ, ἀφαιρέμενος μὲν τὰς εὐκαιρίας, ἐπιτάττων δ' αἰεὶ γίνεσθαι πρὸς τοῖς πόνοις, ἦν δ' ἔτε σύνοδος ἐφιεμένη τοῖς περὶ τὴν πόλιν, ἔτε κοινωμία περιπάτης καὶ διαίτης, ἀλλ' ἐτατήρητο πάντα. καὶ χαλεπαὶ τῶν Φαραθέντων ἦσαν αἱ κολάσεις· πολλοὶ τε καὶ Φανερώς καὶ λεληθότως εἰς τὸ Φερίον ἀναγόμενοι, τὴν Τρεκαϊκὴν, ἐκεῖ διεφθίροντο. καὶ τῇ πόλει, καὶ ταῖς ὁδοιπορίαις ἦσαν οἱ τὰς συνιόντας εἰς ταῦτον ἐπισκοπῆντες. ἤδη δὲ Φασιν ἐδ' αὐτὸν ἀμελεῖν τάττε τῷ μέρει, ἀλλὰ πολλάκις ἰδιώτης χῆμα λαμβάνοντα καταμύγνουσιν ἑκτόως εἰς τὰς ὄχλους, καὶ πείραν αὐτῶν ἦν ἔχουσιν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς

Romanum imperium, idque tantae magnitudinis, duo isti regerent, Caesar eique proxime Agrippa, ex singulari in eum beneuolentia, Caesar quidem neminem secundum Agrippam pluris fecerit, quam Herodem, Agrippa vero secundum Caesarem Herodi primum in amicitia sua locum tribuerit. Itaque pro ea, quae sibi ex gratia nata est, fiducia, a Caesare tetrarchiam petiit fratri suo Pherorae, atque ipse ei centum talentorum redditum de suo regno dedit, ut, si forte moreretur Herodes, esset in tuto Pherorae res, nec ea potirentur Herodis filii. Postquam autem Caesarem ad mare comitatus reliit, pulcherrimum ei templum exstruxit, ex candido saxo, in Zenodori terra, prope eum locum, quod Panium appellatur. Specus est pulchra admodum in monte, eique subiectus est terrae hiatus et vorago praerupta immensae altitudinis, stagnantis aquae plena: supra autem mons ingens imminet, et infra specum oriuntur fontes Iordanis fluminis. Hunc locum, utpote maximae celebritatis, templo insuper exornauit Herodes, quod Caesari sacrum esse voluit.

4. Tunc etiam sui regni hominibus tertiam vestigialium partem remisit, praetextu quidem, ut semet post terrae sterilitatem recrearent reficerentque: sed id magis faciebat, ut ab illis sibi met infensis gratiam iniret. Nam eiusmodi opera, quibus adeo studuerit, quasi ex iis tolleretur religio et mores dilaberentur, aegre ferebant. atque in ore erat omni populo, quippe semper irritato et perturbato. Huic autem rei occurrebat ille diligenter, his occasiones adimendo, et perpetuos labores iniungendo, ut iam ciuibus coire, simulue ambulare aut viuere non liceret, obseruantibus omnia custodibus: atque si quis deprehensus esset, in eum acerbe animaduertebatur; multique, tum palam tum secreto, in Hyrcaniam castellum adducti, illic interficiebantur. erantque certi, tum in urbe tum in viis, homines, qui obseruarent, si qui conuenirent. Quin ipsum quoque aiunt, ne hanc quidem partem neglexisse: ac saepe vestitu priuati hominis sese noctu turbis immiscuisse, ut experiretur et resciceret quid de principatu illius sentirent.

λαμβάνειν. τὴς μὲν οὖν πατάσασιν ἐξαυθαδιαζόμενες, πρὸς τὸ μὴ συμπεριφέρεισθαι τοῖς ἐπιτηδεύμασι, πάντας ἐπέξῃει τὴς τρόπης· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ὁμοίως ἤξιε πρὸς τὴν πίειν ὑπάγεισθαι. καὶ συνηνάγκασεν αὐτῷ ἐνώμοτον τὴν εὐνοίαν, ἢ μὴν διαφυλάξαι ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὁμολογεῖν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ, κατὰ θεραπεσίαν καὶ δέος, εἶκον οἷς ἤξιε· τὴς δὲ φρονήματος μεταποιούμενης καὶ διαχεράινοντας ἐπὶ τῷ καταναγκάζεσθαι, παντὶ τρόπῳ ἐκποδῶν ἐποιᾶτο. συνέπειθε δὲ καὶ τὴς περὶ Πολλίωνα τὸν Φαρισσαῖον καὶ Σαμέαν, καὶ τῶν ἐκείνους συνδιατριβόντων τὴς πλείους ὁμύνειν· οἱ δ' ἕτε συνέχωρσαν, ἔθ' ὁμοίως τοῖς ἀρνησασμένοις ἐκολάσθησαν, ἐντροπῆς διὰ τὸν Πολλίωνα τυχόντες. ἀφείθησαν δὲ ταύτης τῆς ἀνάγκης καὶ οἱ παρ' ἡμῖν Εσσαῖοι καλούμενοι. γένος δὲ τούτ' ἐστὶ διαίτη χρώμενον τῇ παρ' Ἑλλήσιν ὑπὸ Πυθαγόρου καταδεδεγμένη. περὶ τούτων μὲν οὖν ἐκ ἁλλοῖς σαφέστερον διέξοιμι. τοὺς δὲ Εσσηνοὺς ἀφ' οἷας αἰτίας ἐτίμα, μᾶζόν τι φρονῶν ἐκ' αὐτοῖς ἢ κατὰ τὴν θνητὴν φύσιν, εἰπεῖν ἄξιον. οὐ γὰρ ἀπρεπὲς ὁ λόγος φανεῖται τῷ τῆς ἰσορίας γένει, παραδελῶν καὶ τὴν ὑπὲρ τούτων ὑπόληψιν.

ε'. Ἦν τις τῶν Εσσηνῶν Μανάημος ὄνομα, καὶ τὰλλα κατὰ τὴν πραγματείαν τῷ βίῳ καλοκαγαθία μαρτυρούμενος, καὶ πρόγινωσιν ἐκ Θεῶ τῶν μελλόντων ἔχων. ἕτος ἔτι παῖδα τὸν Ηρώδην εἰς διδασκαλίᾳ φοιτῶντα κατιδὼν, βασιλεῖα Ιουδαίων προσηγόρευσε. ὁ δ' αἰγνοεῖν ἢ κατεργασέσθαι νομίζων αὐτὸν, ἀνεμίμησεν ἰδιώτης ὢν. Μανάημος δὲ, μειδιάσας ἡρέμα καὶ τύπτων χειρὶ κατὰ τὸν γλαττόν, "ἀλλὰ ται καὶ βασιλεύσεις, ἔφη, καὶ τὴν ἀρχὴν εὐδαμμόνως ἀπάρξεις, ἢ ξίωσαι γὰρ ἐκ Θεῶ, καὶ μέμνησο τῶν Μαναήμω πληγῶν, ὥστε καὶ τῆτο σοι σύμβολον εἶναι τῶν κατὰ τὴν τύχην μεταπτώσεων. ἄριστος γὰρ ὁ τοιῶτος λογισμὸς, εἰ καὶ δι' καιροσύνην ἀγαπήσῃας, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβειαν, ἐπὶ εἰκελίαν τε πρὸς τὴς πολίτας· ἀλλ' ἔγὼ γὰρ οἶδά σε τοιῶτον ἔσεσθαι, τὸ πᾶν ἐπιστάμενος. εὐτυχία μὲν γὰρ ὅταν ἐκ

Quod si qui obstinate in mores consentire recusarent, eos modis omnibus persequeretur: reliquos vero ad fidem iureiurando perducendos censebat, atque ipsos compulit, ut sacramento se adstringerent, fidelitatem ei in imperio conservaturos esse. Multi itaque, tum ut eum colerent, tum etiam quod metuerent, iis, quae postulabat, consenserunt: qui vero fastidiose stomachabantur, et sese cogi non sustinebant, eos quavis ratione e medio tollebat. Volebat etiam Pollionem Pharisaicum et Sameam, et complures eorum, qui illos frequentabant, ad iurandum cogere: sed illi in eam rem non consenserunt; neque tamen, ut caeteri, qui iuramentum detrectarunt, poenas lucunt, illo eorum rationem habente propter Pollionem. Ab hac eadem necessitate excepti fuerunt etiam, qui Essaei appellantur. isti autem sunt genus hominum, qui simili vitae instituto utuntur ac Graecorum Pythagorei. Et quidem de illis planius et apertius alibi verba feci. De Essenis vero, quamobrem magis his tribuit, quam mortalis fert natura, iam dicere convenit. non enim ab historica narratione alienus videbitur huiusmodi sermo; praesertim cum ostendat, quam de istis opinionem homines habuerint.

5. Erat Essenorum quidam nomine Manahemus, praeter alia in vitae instituto ob morum honestatem bene audiens, et qui futura divino instinctu praevideret. Hic conspicatus aliquando Herodem, puerum adhuc, in ludum literarium comitantem, dixit regem fore Iudaeorum. Et Herodes, illum aut sui notitiam non habere aut iocari arbitratus, submonuit eum, se privatum esse. At Manahemus, leniter subridens, et ei nates manu feriens: "Atqui et regnabis, inquit, et imperium (a Deo quippe dignus habitus) feliciter auspicaberis: et memento ictuum Manahemi, ut hoc tibi sit indicium mutationum fortunae. Optima enim erit huiusmodi cogitatio, si iustitiam et pietatem erga Deum amaveris, et erga ciues clementiam: verum ego, totius rei gnarus, scio te non talem futurum. Vitam enim fortunatam tu quidem, si quis

“ἄλλος διοίσεις, καὶ τεύξῃ δόξης αἰωνίᾳ, λήθην δ' εὖσε-
 “βείας ἔξεις καὶ τοῦ δικαίου. ταῦτα δ' ἐκ ἂν λάθοι τὸ θεῖον
 “ἐπὶ καταστροφῇ τοῦ βίου, τῆς ἀντ' αὐτῶν ὀργῆς ὑπομνημο-
 “νευομένης.” τάτοις αὐτίκα μὲν ἤκιστα τὸν νοῦν προσεΐχεν,
 ἐλπίδι λειπόμενος αὐτῶν, Ηρώδης. κατὰ μικρὸν δὲ ἀρθεὶς,
 ἕως καὶ τοῦ βασιλεύειν καὶ εὐτυχεῖν, ἐν τῷ μεγέθει τῆς ἀρ-
 χῆς μεταπέμπει τὸν Μανάνημον, καὶ περὶ τοῦ χρόνου, πόσον
 ἄρξει, ἐκυνθάνετο. Μανάνημος δὲ, τὸ μὲν σύμπαν ἐκ εἰπεν.
 ὥς δὲ σιωπῶντος αὐτῆ, μόνον εἰ δέκα γενήσονται τῆς βασι-
 λεύας ἐνιαυτοὶ προσεπύθετο· καὶ εἴκοσι καὶ τριάκοντα εἰ-
 πὼν, ὅρου ἐκ ἐπέθηκε τῷ τέλει τῆς προθεσμίας. Ηρώδης
 δὲ καὶ τάτοις ἀρεσκείς, τὸν τε Μανάνημον ἀφῆκε δεξιωσά-
 μενος, καὶ πάντας ἀπ' ἐκείνης τῆς Εσσηνῆς τιμῶν διστέλει.
 ταῦτα μὲν οὖν, εἰ καὶ παράδοξα, δηλώσαι τοῖς ἐντυγχάνου-
 σιν ἡξιώσαμεν, καὶ περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἐμφηῶναι, διότι πολ-
 λοὶ διὰ τοιούτων ὑπὸ καλοκαγαθίας καὶ τῆς τῶν θεῶν ἐμ-
 περίας ἀξιοῦνται.

ΚΕΦ. ια'.

Ὡς Ηρώδης τὸν ναὸν μετεσκευάσας, καὶ πρὸς ὕψος ἄρας μετ-
 ζον καὶ ἀξιοπρεπέστερον ἐξετέλεσεν· καὶ περὶ τῆς βα-
 ρεως, ἣν Ἀντωνίαν ἐκάλεσεν.

ΤΟΤΕ γὰρ ὀκτωκαιδεκάτῃ τῆς Ηρώδης βασιλείας γεγονό-
 τος ἐνιαυτῷ, μετὰ τὰς προσηρημένας πράξεις, ἔργον οὐ τὸ
 τυχὸν ἐπεβάλετο, τὸν νεὼν τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆ κατασκευά-
 σαδαι, μείζω τε τὸν περιβόλον, καὶ πρὸς ὕψος ἀξιοπρε-
 πέστατον ἐγείρειν, ἡγούμενος ἀπάντων αὐτῷ τῶν πεπραγμέ-
 νων ἐπισημότερον, ὥσπερ ἦν, ἐκτελεσθῆσθαι τοῦτο, καὶ
 πρὸς αἰώνιον μνήμην ἀρκέσειν. ἔχ' ἑτοιμον δὲ τὸ πλῆθος ἐπι-
 τάμενος, οὐδὲ ράδιον ἕσθαι πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐπιχει-
 ρήσεως, ἡξίου λόγῳ προκατασησάμενος ἐγχειρῆσαι τῷ παν-
 τὶ, καὶ συγκαλέσας αὐτοὺς ἔλεγε τοιαύδε. “τὰ μὲν ἄλλα

“quam alius, ages, et laudem tibi paties aeternam, sed pietatis et iustitiae oblivionein capies. Haec autem Deum sane non latebunt, dum sub vitae tuae finem de te poenas ob ista sumet.” His verbis mentem protinus minime adhibuit Herodes, quod eius rei spem nullam haberet. sed postquam paulatim ad regnum, et quidem fortunatum, euectus est, in ipso imperii vigore Manahemum accersit, et ex eo, quamdiu regnaturus esset, quaerebat. Manahemus vero omnino quidem nihil dicit: sed eo tacente quaerebat Herodes duntaxat, an decem annorum futurum esset regnum: ad quod ille respondit, etiam viginti aut etiam triginta, et vitae nullum certum finem praestituit. Herodes vero etiam hisce contentus, et Manahemum dextra ei data dimisit, ac deinceps Essenos omnes habuit in honore. Atque haec quidem, licet fidem paucis superant, nobis tamen visum est lectoribus indicare, et de nostris id palam facere, quod multi illorum in huiusmodi rebus propter vitae honestatem honorati erant rerum diuinarum peritia.

CAP. XI.

Quomodo Herodes templum in aliam formam mutavit, atque altius et magnificentius exstruxit: deque turri, quam Antoniam vocavit.

Tunc igitur decimo octavo regni Herodis anno, post ea facta, quae superius dicta sunt, arduum opus aggressus est, scilicet ut Dei templum sua opera aedificatum iret, eique ampliorem ambitum daret, et in altitudinem magnificentissimam erigeret; cogitans fore id omnibus, quae unquam fecisset, praeclarius, sicuti erat, si illud perficere ei contingerit, atque futurum ad sempiternam sui memoriam. Verum cum populum ad hoc minus paratum esse intelligeret, neque facilem habiturum esse ad rem tantae magnitudinis aggrediendam, in animum induxit prius eos oratione praeparare, ac deinde toti operi manum admovere; eumque illos convocasset, verba fecit in hunc modum.

ἤμιοι τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν πραγμάτων, ἄνδρες ὁμόθυ-
 ροι, περισσὸν ὑπολαμβάνω λέγειν, καίτοι τοῦτον ἐγένε-
 τα τὸν τρόπον, ὡς ἐλάττω μὲν ἐμοὶ τὸν ἀπ' αὐτῶν κόσμον,
 πλείω δὲ ὑμῖν τὴν ἀσφάλειαν φέρειν. ἔτε γὰρ ἐν τοῖς
 δουχερετάτοις ἀμελήσας τῶν εἰς τὰς ὑμετέρας χρείας δια-
 φερόντων, ἔτε ἐν τοῖς κατασκευάσμασιν ἐπιτηδεύσας
 ἑμαυτῷ μᾶλλον ἢ καὶ πᾶσιν ὑμῖν τὸ ἀναπνεύσασον, οἶμαι
 εὖν τῇ τῇ Θεῷ βυλῆσει, πρὸς εὐδαιμονίαν ὅσον ἔπρεπε
 ἀγχοχίαι τὸ Ἰουδαίων ἔθνος. τὰ μὲν οὖν κατὰ μέρος
 ἐξεργασθέντα περὶ τὴν χώραν καὶ πόλιν, ὅσας ἐν αὐτῇ
 καὶ τοῖς ἐπικτήτοις ἐγείραντες κόσμῳ τῷ καλλίστῳ, τὸ γέ-
 νος ὑμῶν ἠύξασαμεν, περίεργά μοι δοκεῖ λέγειν εἰδόσι,
 τὸ δὲ τῆς ἐπιχειρήσεως, ἧς νῦν ἐπιχειρεῖν βούλομαι, παν-
 τὸς εὐσεβέστατον καὶ κάλλιστον ἐφ' ἡμῶν γενέσθαι νῦν ἐκ-
 Φανῶ. τὸν γὰρ ναὸν τοῦτον ὠκοδόμησαν μὲν τῷ μεγίστῳ
 Θεῷ πατέρες ἡμέτεροι, μετὰ τὴν ἐκ Βαβυλῶνος ἀνάστασιν,
 ἐνδὲ δ' αὐτῷ πρὸς τὸ μέγεθος εἰς ὕψος ἐξήκοντα πῆχας
 τοσοῦτον γὰρ ὑπερέσχευ ὁ πρῶτος ἐκείνος, ὃν Σολομὼν ἀν-
 κοδόμησε. καὶ μηδὲς ἀμέλειαν εὐσεβείας τῶν πατέρων
 καταγνώτω. γέγονε γὰρ ἔκ παρ' ἐκείνης ἐλάττω ὁ ναός
 ἀλλὰ ταῦτα καὶ Κύρος καὶ Δαρεῖος ὁ Ὑδάσπου, τὰ μέ-
 τρα τῆς δομήσεως ἔδοσαν, οἷς ἐκείνοι καὶ τοῖς ἀπογόνους
 δαλεύσαντες, καὶ μετ' ἐκείνης Μακεδόσιν, ἔκ ἔχον εὐ-
 καιρίαν τὸ πρῶτον τῆς εὐσεβείας ἀρχέτυπον εἰς ταῦτον
 ἀναγαγεῖν μέγεθος. ἐπειδὴ δὲ νῦν ἐγὼ μὲν ἄρχω Θεῷ βυ-
 λῆσει, περίεσι δὲ καὶ μῆκος εἰρήνης, καὶ κτήσις χρημάτων,
 καὶ μέγεθος προσόδων, τὸ δὲ μέγιστον, φίλοι καὶ δι' εὐ-
 νοίας οἱ πάντων, ὡς ἔπος εἰπῆν, κρατοῦντες Ῥωμαῖοι, περ-
 ράσομαι, τὸ παρημελημένον ἀνάγκη καὶ δουλεία τῇ πρό-
 τερῳ χρόνῳ διορθώμενος, τελείαν ἀποδοῦναι τῷ Θεῷ τὴν
 αἰνθ' ὧν ἔτυχον τῆσδε τῆς βασιλείας εὐσέβειαν.

β'. Ο μὲν Ηρώδης ταῦτ' εἶπεν, ἐξέπληττε δὲ τῆς πολ-
 λῆς ὁ λόγος παρὰ δόξαν ἐμπεισῶν· καὶ τὸ μὲν τῆς ἐλπίδος
 ἔπισαν ἔκ ἐπήγειρεν αὐτῆς. ἡδημόνου δὲ, μὴ φθάσας

“De aliis quidem ex quo regnare coepi a me factis, viri
 “populares, nihil necesse mihi dicere arbitror, quanquam
 “ita comparata fuerint, ut vobis plus securitatis, quam mi-
 “himet ornamenti, attulerint. Nam cum in rebus difficil-
 “limis neque ea neglexerim, quae ad vestras necessitates le-
 “vandas facerent, neque in iis, quae aedificaui, studuerim,
 “ut ipse magis quam vos omnes ab iniuriis facti tecti essetis,
 “mihimet persuadeo, quod Dei voluntate Iudaeorum gen-
 “tem ad eam, quam nunquam antea habuerunt, felicitate-
 “tem perduxerim. Caeterum, ut dixi, sigillatim omnia,
 “quae per provinciam perfecimus, quotque urbes in ea
 “et regione ei contributa excitando genus vestrum maxi-
 “mis ornamentis auximus, vobis commemorare, qui ea
 “probe nostis, superuacaneum mihi videtur. Quod au-
 “tem in praesentia mihi in animo est aggredi, id omnium
 “pietissimum, vobisque pulcherrimum fore nunc paucis
 “ostendam. Fuit quidem templum hoc summo Deo a pa-
 “rentibus nostris aedificatum, cum a Babylone reuertissent.
 “Verum ei ad altitudinem defuere cubiti sexaginta: tanto
 “enim altius erat primum illud a Solomone constructum.
 “nemo tamen negligentiam pietatis nostrorum parentum
 “accuset. nam per illos non stetit, quo minus hoc magni-
 “tudine prius adaequaret: sed Cyrus et Darius Hystaspis
 “filius hunc aedificii modum praescripserunt; quibus illi
 “subiecti, eorumque filii, et post illos Macedonibus, fa-
 “cultatem non habuerunt primum hoc pietatis illorum ex-
 “emplar ad eandem magnitudinem perducendi. Quoniam
 “vero nunc ego quidem Dei beneficio regnum adeptus
 “sum, et longa pace fruor, et diuitiis affluo, et magnis re-
 “ditibus abundo: quodque maximum est, cum Romanis,
 “omnium (ut ita loquar) dominis, in amicitia sum et gra-
 “tia, operam dabo, ut, id quod necessitate et superiorum
 “temporum seruitute omissum est resarciendo, perfectam
 “Deo, pro illius in me beneficiis, huiusce regni pietatem
 “reddam.

2. Et quidem Herodes haec verba habuit: multi ve-
 ro sermone eius attoniti sunt, quod praeter opinionem ac-
 cidebat: et, quia incredibile minimeque sperandum dicere

καταλῦσαι τὸ πᾶν ἔργον ἐκ ἐξαρκείας πρὸς τέλος ἀγαγεῖν τὴν προαίρεσιν· ὃ, τε κίνδυνος αὐτοῖς μείζων ἐφαίνετο, καὶ δυσεγχείρητον ἐδόκει τὸ μέγεθος τῆς ἐπιβολῆς. ἔτω δ' αὐτῶν διακειμένων, παρεθάρρυνεν ὁ βασιλεὺς, ἢ πρότερον καθ' αμείψην φάμενος τὸν νεῶν, ἢ πάντων αὐτῶ τῶν εἰς τὴν συντέλειαν παρεσκευασμένων. καὶ ταῦτα προειπὼν ἐκ ἐψεύσατο. χιλίας γὰρ εὐτρεπίσας ἀμάξας, αἱ βασιλεύοντες τῆς λίθους, ἐργάτας δὲ μυρίας τῆς ἐμπειροτάτης ἐπιλεξάμενος, καὶ ἱερεῦσιν τὸν ἀριθμὸν χιλίοις ἱερατικάς ὠνησάμενος σολὰς, καὶ τῆς μὲν διδάξας οἰκοδόμους, ἐτέρους δὲ τέκτονας, ἤπειτο τῆς κατασκευῆς, ἀπάντων αὐτῶ προθύμως προετρεπισμένων.

γ'. Λιγνῶν δὲ τῆς ἀρχαίης θεμελίας, καὶ καταβαλόμενος ἐτέρους, ἐπ' αὐτῶν τὸν ναὸν ἤγειρε, μήκει μὲν ἑκατὸν ὄντα πηχῶν, τὸ δ' ὕψος εἴκοσι περιπτοῖς, ἔς τῷ χρόνῳ συνιζησάντων τῶν θεμελιῶν ὑπέβη. καὶ τῆτο μὲν κατὰ τῆς Νέρωνος καμῆς ἐπεγείρειν ἐγνώκειμεν. ὠκοδομήθη δὲ ὁ ναὸς, ἐκ λίθων μὲν, λευκῶν τε καὶ κρατερῶν, τὸ μέγεθος ἑκάστων περὶ πέντε καὶ εἴκοσι πῆχεις ἐπὶ μῆκος, ὀκτὼ δὲ ὕψος, εὖρος δὲ περὶ δώδεκα. καὶ παντὸς αὐτῷ καθότι καὶ τῆς βασιλικῆς σοᾶς τὸ μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ταπεινότατον, ὑψηλότατον δὲ τὸ μεσώτατον, ὡς περίοπτον ἐκ πολλῶν σιδηρίων εἶναι τοῖς τὴν χώραν νεμομένοις, μᾶλλον δ' εἴ τινας κατ' ἐναντίον οἰκοῦντες ἢ προσιόντες τύχοιεν. θύρας δὲ ἐπὶ ταῖς εἰσόδοις σὺν τοῖς ὑπερθυρίοις, ἴσον ἐχῆσας τῷ ναῷ, ποικίλοις ἐμπετάσμασι κεκόσμητο, τὰ μὲν ἄνθη ἀλυσσέσι, κίονας δ' ἐνυφασμένοις. καθύπερθεν δ' αὐτῶν ὑπὸ τοῖς θρυγχώμασιν, ἄμπελος διέτέτατο χρυσῇ, τῆς θότρου ἀπλωρημένῃς ἔχουσα· θαῦμα καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῇ τέχνῃ τοῖς ἰδοῦσιν, οἷον ἐν πολυτελείᾳ τῆς ὕλης τὸ κατασκευασθὲν ἦν. περιλαμβάνει δὲ καὶ σοαῖς μεγίστης τὸν ναὸν ἅπαντα, πρὸς τὴν ἀναλογίαν ἐπιτηδύων, καὶ τὰς δαπάνας τῶν πρὶν ὑπερβαλλόμενος, ὡς ἐκ ἄλλος τις ἐδόκει ἐπικεκοσμηκεῖναι τὸν ναόν. ἅμφω δ' ἦσαν μεγάλα τέχνης, αὐτὸ δὲ τὸ τέχος ἔργον μέγιστον ἀνθρώποις ἀκναδῇ

putabatur, nihil animis attollebantur. sed anxii erant et solliciti, ne, si totum opus iam dissolueret, non satis opum haberet ad perficiendum quod proposuerit: atque in maius illis crescebat periculum, et augeri visa est rei difficultas ex incoepti magnitudine. Cum autem ita affecti essent, rex eos confirmabat, dicens, non se prius templum diruturum, quam omnia, quae ad id absolvendum pertinerent, praeparasset. Atque haec praefatus, fidem firmavit. Nam cum mille carros ad vehiendos lapides comparasset, et decem peritissimorum opificum millia delegisset, et mercatus mille sacerdotibus vestes sacerdotales, eos partim lapides partim ligna fabricare docuisset, opus aggressus est, omnibus diligenter praeparatis.

3. Sublatis autem veteribus fundamentis, et iactis aliis, templum super eis erexit in longitudinem cubitorum centum, in altitudinem totidem et viginti amplius, qui viginti aliquanto post confidentibus fundamentis retro cesserunt. atque hoc, quicquid erat, attollere decreueramus Neronis temporibus. Aedificatum autem est templum ex lapidibus candidis et firmis; et singulorum magnitudo erat in longum ad cubitos circiter quinque et viginti, in altitudinem octo, in latitudinem vero circiter duodecim. Eratque totum templum (quemadmodum et regia porticus) vtraque parte depresso, medio vero editius, adeo ut a multis stadiis regionis incolis conspicuum esset, maxime si qui ex aduerso habitarent aut eo accederent. Fores in ingressu cum superlinis aribus, ipsi fano aequales, aulacis multicoloribus ornatas habebat, quibus erant et flores purpurei et columnae intextae. At supra haec sub muri coronulis vitis expansa erat aurea, cum racemis ex illa sublimis pendentibus; ea quasi materiae profusione facta, ut adspicientibus tam magnitudine quam arte stuporem incuteret. Quin et templo vniuerso circumdedit porticus ingentes, proportionis rationem habens, et sumtibus maiores superans, ut nec quisquam alius videretur ita templum exornasse. Ambae autem magno innitebantur muro: ipse vero murus opus omnium quae homines auditu acceperunt

και. λόφος ἦν πετρώδης, ἀνάντης, ἡρέμα πρὸς τοῖς ἐαυτοῖς μέ-
 ρισι τῆς πόλεως ὑπτιύμενος ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἄκραν. τῆτον
 ὁ πρῶτος ἡμῶν βασιλεύσας Σολομῶν, κατ' ἐπιφροσύνην τοῦ
 Θεοῦ, μεγάλας ἐργασίας ἀπετείχιζεν ἄνωθεν τὰ περὶ τὴν
 ἄκραν, ἀπετείχιζε δὲ κάτωθεν ὑπὸ τῆς ῥίξης ἀρχόμενος, ἦν
 βαθεῖα περιθεῖ Φάραγξ, κατὰ λίβα ταῖς πέτραις μελίβδω
 δεδεμέναις πρὸς ἀλλήλας ἀπολαμβάνων ἀπὸ τῆς ἰσῶ χῶ-
 ρας, καὶ προβαίνων εἰς βάθος, ὥς ἄπορον εἶναι τό, τε μέγε-
 θος τῆς οἰκοδομῆς καὶ τὸ ὕψος τετραγῶνα γινομένης, ὡς τὰ
 μὲν μεγέθη τῶν λίθων ἀπὸ μετώπῃ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν
 ὁρᾶσθαι, τὰ δ' ἐντὸς σιδήρῳ δισηφαλισμένα συνέχεν τὰς
 ἀεμογὰς ἀκινήτως τῷ παντὶ χρόνῳ. τῆς δ' ἐργασίας ἔτι
 συναπτήσης εἰς ἄκρον τὸν λόφον, ἀπεργασάμενος αὐτῇ τὴν
 κορυφὴν, καὶ τὰ κοίλα τῶν περὶ τὸ τεῖχος ἐμπλήσας, ἰσόπε-
 δον τοῖς κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τὴν ἄνω καὶ λαῖον ἐποίησε. τῷ
 το δὲ ἦν τὸ πᾶν περιβολος, τεττάρων σάδιων τὸν κύκλον
 ἔχων, ἐκάστης γωνίας σάδιον μῆκος ἐπολαμβάνούσης. ἐνθα-
 τέρω δὲ τέτα καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἄκραν ἄλλο τεῖχος ἄνω λή-
 θινοι περιθεῖ, κατὰ μὲν εἶραν ῥάχιν, ἰσομήκη τῷ τείχει σοῶν
 ἔχων διπλὴν, ἐν μέσῳ τῇ νεῇ τετυχηκός, ἀφορῶσαν εἰς τὰς
 θύρας αὐτῇ. ταύτην πολλοὶ βασιλεῖς δι' ἐπρόσθεν κατεσκευά-
 σαν. τῇ δ' ἐρεῖ παντός ἦν ἐν κύκλῳ πεπηγμένα σκύλα
 βαρβαρικά, καὶ ταῦτα πάντα βασιλεὺς Ηρώδης ἀνέθηκε,
 προσθεῖς ὅσα καὶ τῶν Λαράβων ἔλαβεν.

δ'. Κατὰ δὲ τὴν βόρειον πλευρὰν, ἀκρόπολις ἐγγύς
 εὐερκῆς ἐτετείχιστο, διάφορος ὀχυρότητι. ταύτην οἱ πρὸ Ηρώ-
 δῃ τῷ Ασάμοναίων γένεας βασιλεῖς καὶ ἀρχιερεῖς ἀκοδόμησαν,
 καὶ βάειν ἐκάλεσαν, ὡς ἐκὼ τὴν ἱερατικὴν αὐτοῖς ἀποκείσθαι
 εὐολὴν, ἦν, ὅταν δέη θύειν, τότε μόνον ὁ ἀρχιερεὺς ἀμφιέντω-
 ται. ταύτην ὁ βασιλεὺς Ηρώδης ἐφύλαξεν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ
 μετὰ τὴν ἐκείνην τελευταίην ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦν, μέχρι τῶν Τιβερίου
 Καίσαρος χρόνων. ἐπὶ τέτα δὲ Οὐτέλλιος ὁ τῆς Συρίας ἡγε-
 μών, ἐπιδημήσας τοῖς Ἱεροσολύμοις, θαρσύνων τῷ πλήθει
 αὐτὸν λαμπρότατα πᾶν, θέλων αὐτὸς τῆς εὐπορίας ἀμεί-

maximum. Collis erat petrosus, arduus, ad orientales
 urbis latus sensim ac leniter resupinatus vsque ad summum
 eius fastigium. Hunc collem Solomon, qui primus in
 nos regnavit, superne ad verticem muro circumduxit,
 Dei ipsius instinctu: immo et inferne, a radicibus eius in-
 cipiens, quibus ad libem circumlecta est vallis admodum
 depressa, eundem vallavit saxi grandibus plumbo inter se
 vinctis, semper aliquid spatii intus concludens, et alte
 progrediens, adeo ut immanis esset magnitudo pariter ac
 profunditas structuræ, forma quadrangulari factæ, ut
 vastitas quidem lapidum a fronte quoad superficiem in
 conspectum veniret, interiora vero ferro firmata compa-
 gines in omne ævum indiuulsas haberent. Opere ita con-
 tinuato, ut summitati collis iungeretur, cum verticem il-
 lius aliquantulum laeuigasset et cavitates intra murum com-
 prehenas repleuisset, superficiem partibus, quæ forte emi-
 nerent, totum æquavit et ad planum redegit. Atque uni-
 versum hoc septum erat, quatuor stadiorum in circuitu,
 vnoquoque angulo in longitudinem stadium complecten-
 te. interius deinde ipsum verticem ambit alius murus lapi-
 deus, ad orientale quidem latus duplicem sustinens porti-
 cum pari cum muro longitudine, spectantem ad ianuas
 templi, quod ad medium eius constitit. Hanc multi prio-
 rum regum adornauerant. Porro circa templum undique
 fixa erant spolia peregrinarum gentium, atque ea omnia
 rex Herodes dedicavit, additis etiam quæ ab Arabibus ipse
 reportarat.

4. Ad septentrionale autem septi latus arx constructa
 erat quadrata, bene munita atque egregie firma. Hanc
 qui Herodem antecesserunt, Asamonæo prognati, reges
 et sacerdotes, ædificarunt, et Barim appellarunt, ut ibi
 stola sacerdotalis illis reponeretur, quam ipse pontifex,
 duntaxat cum erat facienda res diuina, induere solebat.
 Hanc stolam rex Herodes eo in loco custodiuit, et post
 eius obitum fuit in potestate Romanorum, vsque ad tem-
 pora Tiberii Caesaris. Sub eo Vitellius Syriae prætor,
 cum Hierosolyma venisset, et a populo honorificentissime
 exceptus fuisset, volens eis gratiam referre, ipse, quo-

ψαοθαι, ἐπεὶ παρεκάλεσαν τὴν ἰεράν σολὴν ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχειν, ἔγραψε περὶ τῶν Τιβερίω Καίσαρι, καὶ κείνος ἐπέτρεψε· καὶ παρέμεινεν ἡ ἐξουσία τῆς ἱερατικῆς σολῆς τοῖς Ἰουδαίοις, μέχρι ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας. μετὰ τῶτον δὲ Κάσσιος Λογγῆος, ὁ τὴν Συρίαν τότε διοικῶν, καὶ Κῆσπιος Φάδος, ὁ τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπος, κελύεσσι τὰς Ἰουδαίους εἰς τὴν Αντωνίαν καταθέσθαι τὴν σολήν· Ῥωμαῖους γὰρ αὐτῆς εἶναι δεῖν κυρίους, καθὼς καὶ πρότερον ἦσαν. πέμπουσιν οὖν Ἰουδαῖοι πρέσβεις πρὸς Κλαύδιον Καίσαρα περὶ τῶν παρεκαλόντων. ὧν ἀναβάντων, ὁ νεώτερος βασιλεὺς Ἀγρίππας, ἐν Ῥώμῃ τυγχάνων, αἰτησάμενος παρὰ τῶ αὐτοκράτορος τὴν ἐξουσίαν ἔλαβεν, ἐντειλαμένῳ Οὐίτελλῳ τῷ τῆς Συρίας ὄντι στρατηγῷ. πρότερον δ' ἦν ὑπὸ σφραγίδος τῆ ἀρχιερέως καὶ τῶν γαζοφυλάκων, καὶ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς, ἐπὶ τὸν Ῥωμαίων φερέσασχον ἀναβαίνοντες οἱ γαζοφύλακες, καὶ καταμανθάνοντες τὴν ἐκτῶν σφραγίδα, τὴν σολὴν ἐλάμβανον. εἴτ' αὐθις τῆς ἑορτῆς παρελθούσης, εἰς τὸν αὐτὸν κομίσαντες τόπον, καὶ τῷ φερέσασχι δείξαντες σύμφωνον τὴν σφραγίδα, κατετίθεντο. ταῦτα μὲν οὖν ὑπὸ τῷ πάθῃ τῶν ἐπισυμβεβηκότων παρεδηλώθη. τότε δ' οὖν ὁ τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς Ηρώδης καὶ ταύτην τὴν βάρειν ἐχυρωτέραν κατασκευάσας, ἐπ' ἀσφαλείᾳ καὶ φυλακῇ τῇ ἰερᾷ, χαρίζομενος Αντωνίῳ, Φίλῳ μὲν αὐτῷ, Ῥωμαίων δὲ ἄρχοντι, προσηγόρευσεν Αντωνίαν.

ε'. Ἐν δὲ τοῖς ἐσπερίοις μέρεσι τῷ περιβόλῃ, πύλαι τέσσαρες ἐφέσασαν, ἡ μὲν εἰς τὰ βασίλεια τένουσα, τῆς ἐν μέσῳ Φάραγγος εἰς δίοδον ἀπειλημμένης, αἱ δὲ δύο εἰς τὸ προάστειον, ἡ λοιπὴ δὲ εἰς τὴν ἄλλην πόλιν, βαθμῖσι πολλαῖς κάτω τε εἰς τὴν Φάραγγα διελημμένη, καὶ ἀπὸ ταύτης ἄνω πάλιν ἐπὶ τὴν πρόσβασιν. ἀντικρὺ γὰρ ἡ πόλις ἔκειτο τῷ ἱερῷ, θεατροειδῆς οὖσα, περιεχομένη βαθείᾳ Φάραγγι κατὰ πᾶν τὸ νότιον κλίμα. τὸ δὲ τέταρτον αὐτῇ μέτωπον, τὸ πρὸς μεσημβρίαν, εἶχε μὲν καὶ αὐτὸ πύλας κατὰ μέσον, ἐπ' αὐτῇ δὲ τὴν βασιλικὴν σοάν, τριπλὴν κατὰ μῆκος

niam obsecrarunt, ut sacra stola illis in potestatem permitteretur, hac de re scripsit ad Tiberium Caesarem, atque ille eam concessit eis: mansitque penes Iudaeos stolae sacerdotalis potestas usque ad decessum regis Agrippae. Post eum Cassius Longinus, qui tum Syriam administrabat, et Culpus Fadus, Iudaeae procurator, Iudaeis imperarunt, ut stolam ponerent in Antonia: debere enim Romanos eam penes se habere, sicut antea. Quamobrem Iudaei legatos ad Claudium Caesarem miserunt, eam rem deprecaturus. Qui cum Romam pervenissent, iuvenis rex Agrippa, qui tum illic erat, perfecit suo rogatu apud imperatorem, ut eam illis potestatem traderet, hoc ipso Vitellio in mandatis dato, Syriae tunc praetori. Antea erat sub sigillo pontificis et sacri aerarii quaestorum: et pridie festorum ibant quaestores ad praefectum Romani praesidii, et agnito suo sigillo eam auferebant. deinde rursus festis transactis in eundem locum referebant, et, sigillo, quod concordabat, ostenso praesidii praefecto, illic eam deponebant. Et haec quidem ex iis, qui postea acciderunt, casibus declarata sunt. Verum hanc turrim Herodes rex Iudaeorum tunc munitiorem fecit, ad templi securitatem et custodiam; et in gratiam Antonii, amici sui et Romanorum imperatoris, nominavit Antoniam.

5. A septi autem parte occidentali quatuor erant portae, quarum una ferebat in regionem, valle interiacente ad transitum intercepta et completa; duae in suburbium; postrema in aliam urbem, multis gradibus distincta, ut in vallem descendatur, et deinde ab ea rursus esset adscensus. nam urbs posita erat e regione templi, speciem praebens theatri, cincta valle profunda circa latus meridiano. Quarta autem pars frontis templi a meridie habebat et ipsa portas in medio, simulque regionem porticum, quae triplex erat, et longitudine ab orientali valle ad occidentalem usque pertinebat. nec

δυνάσαν ἀπὸ τῆς ἐώας Φάραγγος ἐπὶ τὴν ἐσπέρειον. ἡ γὰρ
 ἦν ἐκτεῖναι προσωτέρω δυνατόν. ἔργον δ' ἦν ἀξίαΦηγητοτά-
 των τῶν ὑφ' ἡλίῳ. μεγάλην γὰρ ὄντος τῆ τῆς Φάραγγος
 ἀναλήμματος, καὶ ὅρ' ἀνεκτῷ κατιδεῖν, εἴ τις ἀνωθεν εἰς τὸν
 βυθὸν εἰσκύπτοι, παρμέγεθες ὕψος ἐν αὐτῷ τὸ τῆς τοᾶς
 ἀνέστηκεν, ὡς εἴ τις ἀπ' ἄκρῃ τῇ ταύτης τέγους ἄμφω συντι-
 θαῖς τὰ βάθη διοπτρεύοι, σκοτοδιναῖαν, ἐκ ἐξικαμένης τῆς
 ὄψεως εἰς ἀμέτρητον τὸν βυθόν. κίονες δ' ἐφέσασαν κατ'
 ἀντίσυχον ἀλλήλοις ἐπὶ μῆκος τέτραχα· συνεδέδετο γὰρ ὁ
 τέταρτος τοῖχος λιθοδομήτῳ τείχει· καὶ πάχος ἦν ἐκάστου
 κίονος ὡς τρεῖς ἐπισυναπτόντων ἀλλήλοις τὰς ὀρθυαῖς περι-
 λαβεῖν· μῆκος δὲ ποδῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι, διπλῆς σπείρας
 ὑπειλημμένης. πλῆθος δὲ συμπάντων δύο καὶ ἐξήκοντα καὶ
 ἑκατὸν, κιονοκράνων αὐτοῖς κατὰ τὸν Κορίνθιον τρόπον ἐπεξ-
 ειργασμένων γλυφαῖς, ἐκπλήξιν ἐμποιοῦσας διὰ τὴν τῇ
 παντὸς μεγαληργίαν. τεσσαρῶν δὲ εἰχῶν ὄντων, τρεῖς ἀπο-
 λαμβάνουσι τὰς διὰ μέσῃ χώρας ταῖς τοαῖς. τῶν δὲ αἱ δύο
 παράλληλοι τὸν αὐτὸν γεγόνασι τρόπον, εὖρος ἑκατέρας πό-
 δας τριάκοντα, μῆκος δὲ τᾶδιον, ὕψος δὲ πόδας ὑπὲρ πεν-
 τήκοντα· τῆς δὲ μέσης εὖρος μὲν ἡμιόλιον, ὕψος δὲ διπλά-
 σιον. ἀνεῖχε γὰρ πλεῖστον παρὰ τὰς ἑκατέρωθεν. αἱ δὲ ὀρο-
 Φαὶ βαθυξύλοις ἐξήσκηνται γλυφαῖς, πολυτρόποις σχημά-
 των εἰδέαις. καὶ τὸ τῆς μέσης βάθος ἐπὶ μᾶλλον ἤγεστο,
 περιτετμημένον τοῖς ἐπισυλίοις προμετωπιδίου τοίχου, κί-
 ντας ἔχοντος ἐνδοδομημένους, καὶ ἔεσθ' παντὸς ὄντος, ὡς ἀπι-
 στότατα τοῖς ἐκ εἰδόσι καὶ σὺν ἐκπλήξει θεατὰ τοῖς ἐντυγ-
 χάνουσιν εἶναι. τοιοῦτος μὲν ὁ πρῶτος περίβολος ἦν, ἐν μέσῃ
 δὲ ἀπέχων ἢ πολὺ δεύτερος, προσβατὸς βαθμίσιν ὀλίγαις,
 ὃν περιεῖχε ἐρκίον λιθίνῃ δρυφάκτῃ, γραφῇ καλυψάν εἰσέναι
 τὸν ἀλλοεθνή, θανατικῆς ἀπειλημένης τῆς ζῆμίας. εἶχε δ'
 ὁ μὲν ἐντὸς περίβολος, κατὰ μὲν τὸ νότιον καὶ βόρειον κλίμα,
 τριεῖχας πυλῶνας, ἀλλήλων διεσῶτας· κατὰ δὲ ἡλίας βο-
 λὰς, ἓνα τὸν μέγαν, δι' ἃ παρήμεν ἀγνοὶ μετὰ γυναικῶν.

enim amplius produci poterat. Opus erat omnium, quae unquam sol vidit, maxime memorabile. nam cum val-
 lis depressa admodum esset, ut inde caligarent oculi cu-
 iusquam ex alto in fundum despicientis, porticum inma-
 nis altitudinis super ea exstruxit, ut, si quis ex tecti eius
 summitate altitudinem simul utramque visu penetrare vel-
 let, periculum esset, ne vertigine corripereetur, priusquam
 visus ad immensum adeo profundum pertingeret. Qua-
 tuor autem erant columnarum series, ita ab uno porticus
 sine in alterum dispositae, ut ex aduerso sibi responde-
 rent, (quarta enim intertextum habebat parietem lapi-
 deum) atque crassitudo cuiusque columnae tanta erat,
 quantam possent tres hominum inter se contingentium vl-
 nae complecti, longitudo pedum septem et viginti, du-
 plici spira cuilibet columnae subiecta. Numero autem
 vniuersae erant centum et sexaginta duae, capitellis ipsa-
 rum more Corinthio sculptura obductis, opere omnino
 magno et mirabili. Cumque quatuor essent columnarum
 versus, ex illis tres spatium interceptum in porticus diui-
 debant. Harum autem porticum duae sibi mutuo re-
 spondentes similiter factae erant, ut utraque haberet xxx
 pedes in latitudinem, in longitudinem vero stadium, at-
 que in altitudinem plus quam quinquaginta pedes; media
 autem erat latitudine sesquialtera, atque altitudine dupla.
 nam eas ex utraque parte multum supereminerebat. Tecta
 vero sculpturis ligneis profundis erant exornata, in varias
 formarum species elaboratis: atque medium in maiorem
 altitudinem euectum est, muro frontali epistylis circum-
 secto, et columnis insertis distincto, totoque ad amissum
 polito, ut qui non viderant minime fidem istis haberent, nec
 sine admiratione a praesentibus spectarentur. Atque huius-
 modi quidem erat primum septum, in medio vero iuxta il-
 lud etiam alterum, in quod paucis gradibus adscendebatur,
 circumdante lapidea maceria, cum inscriptione, quae vetaret
 alienigenam intrare sub poena capitis. Habebat autem in-
 terius conseptum a parte meridionali et septentrionali por-
 tas tres continuas aequaliter inter se distantes; et ab oriente
 magnam portam, per quam mundi cum feminis intrare

ἑσπότερον δὲ καί κενε γυναιξίν ἄβατον ἦν τὸ ἱερόν. ἐκείνη δ' ἐνδότερον τρίτον, ὅπῃ τοῖς ἱερεῦσιν εἰσελθεῖν ἐξόν ἦν μένουσιν. ὁ ναὸς ἐν τῷ καὶ πρὸ αὐτῷ βωμὸς ἦν, ἐφ' ἧς τὰς θυσίας ὀλοκαυτῶμεν τῷ Θεῷ. τῶν εἰς εὐδέναν τῶν τριῶν ὁ βασιλεὺς Ηρῳδῆς παρῆλθεν. ἐκεκώλυτο γὰρ ἢ ὧν ἱερεὺς. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις τὰ περὶ τὰς σοὰς καὶ τὰς ἐξω περιβόλους ἐπραγματεύετο, καὶ ταῦτα ὠκοδόμησεν ἔτεσιν ὀκτώ.

ς'. Τῇ δὲ ναῷ διὰ τῶν ἱερέων οἰκοδομηθέντος ἐνιαυτῷ καὶ μηνὶν ἕξ, ἅπας ὁ λαὸς ἐπληρώθη χαρᾶς, καὶ τῇ τάχῃς πρῶτον μὲν τῷ Θεῷ τὰς εὐχαριστίας ἐποιοῦντο, μετὰ δὲ καὶ τῆς προθυμίας τῷ βασιλέως, ἐορτάζοντες καὶ κατευθυμούντες τὴν ἀνάκτισιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τριακοσὶς ἔθυσεν τῷ Θεῷ βόας, καὶ τῶν ἄλλων οἱ κατὰ δύναμιν· ὧν ἕχ οἷόν τε τὸν ἀριθμὸν εἰπεῖν, ἐκφεύγει γὰρ τὸ δύνασθαι πρὸς ἀλήθειαν εἰπεῖν. συνεκπεπτώκει γὰρ τῇ προθυμίᾳ τῇ περὶ τὸν ναὸν ἔργα, καὶ τὴν ἡμέραν τῷ βασιλεῖ τῆς ἀρχῆς, ἣν ἐξ ἔθους ἐώρταζεν, εἰς ταῦτόν ἐλθεῖν· καὶ περισημοτάτην δι' ἀμφοῖν τὴν ἐορτὴν γενέσθαι.

ζ'. Κατεσκευάσθη δὲ καὶ κρυπτὴ διώρυξ τῷ βασιλεῖ, φέρονσα μὲν ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας μέχρι τῆς ἑσπόμενης ἱερᾶ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν θύραν, ἐφ' ἧς αὐτῷ καὶ πύργον κατεσκεύασεν, ἵνα ἔχῃ διὰ τῶν ὑπογαίων εἰς αὐτὸν ἀνιέναι, τὸν ἐκ τῆς δῆμῃ νεωτερισμὸν ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι φυλαττόμενος. λέγεταί δὲ, κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν οἰκοδομημένη τῇ ναῷ, τὰς μὲν ἡμέρας ἔχ ὕειν, ἐν δὲ ταῖς νύξιν γίνεσθαι τὰς ὀμβρῆς, ὥς μὴ κωλύσθαι τὸ ἔργον. καὶ τῶτον τὸν λόγον οἱ πατέρες ἡμῖν παρέδωκαν. ἔδ' ἔστιν ἄπιστον, εἰ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἐπίδοι τις ἐμφανείας τῷ Θεῷ. τὰ μὲν ἄν περὶ τὸν ναὸν ἐξωκοδομήθη τῶτον τὸν τρόπον.

confueuimus. Adhuc autem interius erat sanctuarium, quo feminae non intrabant. Et porro interius erat tertium, quo non nisi sacerdotibus licebat introire. Haec erat aedes, et ante eam altare, in quo solida sacrificia Deo cremamus. Horum trium in nullum ingressus est rex Herodes, ab iis enim arcebatur, quoniam sacerdos non esset, sed totus in eo erat, ut porticus et exteriora conscripta curaret exstruenda. et ista octo annis aedificauit.

6. Postquam autem aedes a sacerdotibus vno anno et sex mensibus exaedificata est, vniuersus populus laetitiae plenus erat, Deoque gratias agebant, primum quod tam cito factum fuisset, deinde quod eam operi diligentiam adhibuisset rex, festum diem agentes, et templi instaurationem faustis ominibus prosequentes. Rex autem Deo trecentos boues immolauit; reliqui item pro sua quisque facultate: quorum numerum dicere haud fas est, quod ad veritatem quo pacto dicendus sit nos lateat. nam acciderat, ut idem esset dies inaugurationis regis, quem celebrare solitus erat, ac ille, quo templum fuit absolutum; atque adeo his duabus de causis festum illustrius.

7. Praeterea regi facta est fossa occulta, ab Antonia ferens ad orientalem portam templi, super quam etiam sibi met turrim exstruendam curauit, ut per subterranea in ipsam adscenderet, quo caueretur a populo, si quando aduersus reges noui aliquid molirentur. Fertur etiam, quo tempore templum construebatur, non nisi noctu pluuisse, ne opus impediretur. id quod a maioribus accepimus. neque incredibile est, si quis animum aduertat ad alia, quibus semet nobis patefecerit Deus. Et quae ad templum quidem spectant, hoc modo exaedificata erant.

Φ Α Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βίβλος χρόνον ἐτῶν ιβ'.

- α'. ΟΝ τρεῖς Αλέξανδροι καὶ Αριστίβουλος ἀπὸ Ρώμης ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν πατέρα· καὶ ὡς Σελῶμη καὶ Φερῶρες, οἱ τὸ βασιλεὺς ἀδελφοί, ταῖς κατ' αὐτῶν διαβολαῖς ἔχραντο.
- β'. Ως γυναῖκας ὄντας τοὺς περὶ Αλέξανδρον καὶ Αριστίβουλον Ηρώδης πρὸς Ἀγρίππαν ἐπέκλεισεν εἰς Μιτυλήνην, κἀκεῖθεν αὐτὸν ἔπεισεν εἰς Ἰουδαίαν παραγενομένην.
- γ'. Εφοδὸς Ἀγρίππα εἰς Ἰουδαίαν, καὶ ὡς Ηρώδης τὸ δεύτερον ἐπέκλεισεν πρὸς Ἀγρίππαν εἰς τὸν Βόσπορον.
- δ'. Ἐντεύξεις τῶν κατὰ Ἰουδαίαν Ἀγρίππα, παρίντες Ηρώδης, περὶ τὸν ἥτιον τοὺς Ἕλληνας.
- ε'. Ως Ἀγρίππας ἰβηθαῖους μὲν αὐτοῖς τὰς νόμους, Ηρώδης δὲ εἰς Ἰουδαίαν ἐπέστρεψεν.
- ς'. Ως διεδίδετο Ἱεροσολυμίτας Ηρώδης, καὶ τὸ τέταρτον αὐτοῖς ἀφῆκεν τῶν φίλων τὸ παρελθούσης ἔτις.
- ζ'. Ως Ἰταϊκῶδες τὰ περὶ τὴν εἰκὴν Ηρώδης, προτιμῶντι μὲν Ἀντίπατρον τὸν πρεσβύτερον υἱόν, χαλεπῶς δὲ τῶν περὶ Αλέξανδρον φερόντων τὴν ἕβριν.
- η'. Ως Ἀντίπατρος διατρέβοντας ἐν Ρώμῃ, τὴς περὶ Αλέξανδρον καὶ Αριστίβουλον Ηρώδης ἄγων ἐπὶ Καίσαρος, αὐτῶν κατηγόρησεν.
- θ'. Αλέξανδρος ἀπολογίᾳ ἐπὶ Καίσαρος, καὶ διαλλαγῇ πρὸς τὸν πατέρα.
- ι'. Ως ἀγωνίας ἔργου πεντατηρικῆς Ηρώδης ἐπὶ τῇ Καίσαρειας κτίσει.
- ια'. Πρεσβεία τῶν ἀπὸ Κυρήνης καὶ Ἀσίας Ἰουδαίων ὡς Καίσαρα περὶ τὸν ἥτιον τῆς Ἑλλάδος· καὶ ἀντίγραφον ἱστολῶν, ὡς Καίσαρ καὶ Ἀγρίππας ἔγραψαν ὑπὲρ αὐτῶν ταῖς πόλεσιν.
- ιβ'. Ως ἀπορῶν χρημάτων Ηρώδης κατήλθεν εἰς τὸν Ἀκροῦς τάφον, καὶ δαιμάτων αὐτὸν ταρακάντων, μνημείον ἔκτισεν ἐπὶ τῷ τάφῳ.
- ιγ'. Ως Ἀρχέλαος ὁ Καππαδόκεων βασιλεὺς Αλέξανδρον τὸν πατέρα διήλλαξεν, δυνάμει ὑπ' αὐτῷ πρῶτον· καὶ ὡς ὁ μὲν εἰς Καππαδοκίαν, Ηρώδης δὲ εἰς Ρώμην ἀνέλθεν.
- ιδ'. Ἀπιστίας τῆς Ηρώδης βασιλείας τῶν τὸν Τράχων οἰκούντων, καὶ παραλήψεις διὰ τῶν τραχηλῶν τῆς χώρας.
- ιε'. Ως Ηρώδης τῆς εἰς τὴν Ἀραβίαν διαφυγόντας τῶν ἀπατάντων ἐκτελεῖτο, καὶ μὴ τυγχάνων ἐντάφεισεν ἐπ' αὐτῆς, ἐπιτρέποντας Σατορνίνῳ τῷ ἡγεμένῳ.
- ις'. Ως κατηγόρησεν Σάλλιος ὁ Ἀρσὲ ἐπὶ Καίσαρος, ὑπὲρ τῆς ἐμβολῆς τῆς εἰς τὴν Ἀραβίαν, τὸ Ηρώδης· καὶ ὡς διὰ Νικολάου ἀπελύετο τὰς αἰτίας Ηρώδης, δορυκερμένῳ Καίσαρος.
- ιζ'. Διαβολαὶ Εὐρυκλείους κατὰ τῶν παίδων πρὸς Ηρώδην· καὶ ὡς ἔκτισεν αὐτὰς ὁ πατήρ, καὶ τῷ Καίσαρι περὶ αὐτῶν ἔγραψεν.
- ιη'. Ως, Καίσαρος ἐξουσίαν ὄντος, ἐν Κυρηνῶν παρὰ τῇ συνειδήσει κατηγόρησεν τῶν παίδων Ηρώδης. θάνατος τῶν νεανίσκων, καὶ ταφὴ τῶν σωμάτων ἐν Αλεξανδρείᾳ.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER DECIMVS SEXTVS.

Continet hic liber tempus annorum XII.

1. *Quomodo Alexander et Aristobulus Roma redierunt ad patrem: utque Salomo et Pheroras, Regis fratres, eos calumniantur.*
2. *Quomodo Herodes, cum Alexandro et Aristobulo uxores locasset, ad Agrippam in Mityleneu nauigauit, eique persuasit, ut inde in Iudaeam veniret.*
3. *Agrippae in Ioniā profectio. et quomodo Herodes denno ad Agrippam nauigauit in Bosphorum.*
4. *Instigatorum in Ionia supplicatio ad Agrippam, praesente Herode, de his, quorum Graecos accusabant.*
5. *Quomodo Agrippa suas illis leges confirmauit, et Herodes Iudaeam repetiit.*
6. *Quomodo Herodes excepit Hierosolymitanos, et quartam superioris anni vestigalium partem eis condonauit.*
7. *Quomodo domi Heradis oritur dissidium, quod ille Antipatrum filium suum natu maximum pluris faceret, et res ista, ut contumelia, doleret Alexandro.*
8. *Quomodo, Antipatro Romae degente, Herodes Alexandrum et Aristobulum ad Caesarem duetos accusat.*
9. *Alexander consensum suum agit ad Caesarem, et pater cum filiis in gratiam redit.*
10. *Quomodo Herodes quinquennale certamen ob Caesarem aedificatam celebrauit.*
11. *Iudaeorum Cyrenensium et Asianorum legatio ad Caesarem de iis, quorum Graecos accusabant: et exemplaria literarum, quas Caesar et Agrippa pro ipsis ad iustares scripserunt.*
12. *Quomodo Herodes pecunia egens descendit in sepulcrum Davidis, et terrificis perturbatus in ostio sepulchri monumentum exstruxit.*
13. *Quomodo Archelaus Cappadocum rex Alexandrum a patre in vincula coniectum ei reconciliat: utque Archelaus in Cappadociam, et Herodes Romam profectus est.*
14. *Trachonitae disciunt ab Herodis regno, atque a regionis praefectis terrarum ei adiiciuntur.*
15. *Quomodo desertiores, qui se in Arabiam receperant, deposcebat Herodes; cumque his positi nequisset, exercitum in eam duxit permisso Samaritani ducis Caesareani.*
16. *Quomodo Syllaeus Arabs Herodem apud Caesarem accusauit de impressione in Arabiam facta; utque Caesare irato Herodes ape Nicolai criminis diluisset.*
17. *Euryclis ad Herodem calumnias aduersus ipsius filios, et quomodo eos in vincula coniecit pater, et de illis ad Caesarem scripsit.*
18. *Quomodo Herodes Caesaris permissa, Beryti in iudicium adfessu filios accusauit. Mors iuuenum et corporum eorum sepultura in Alexandria.*

ΚΕΦ. α'.

Ηρώδης νόμος περὶ κλεπτῶν. Ἀλέξανδρον καὶ Αριστόβουλον ἀπὸ Ρώμης ὑποσρέψαντας διαβάλλησι Σαλώμῃ καὶ Φερώρας· αὐτοῖς μέντοι Ηρώδης γυναῖκας δίδωσιν.

ΕΝ δὲ τῇ διοικήσει τῶν ὅλων πραγμάτων ἐσπυδακῶς ὁ βασιλεὺς τὰς κατὰ μέρος ἀδικίας ἀναστῆλαι, τῶν περὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἀμαρτανομένων, τίθησι νόμον ἔδεν εὐκότα τοῖς πρώτοις, ὃν αὐτὸς ἐβεβαίει, τὴς τεχωρῦχης ἀποδιδόμενος ἐπ' ἐξαγωγῇ τῆς βασιλείας. ὅπερ ἦν ἢ εἰς τιμωρίαν μόνον τῶν παχόντων φορτικόν, ἀλλὰ καὶ κατάλυσιν περιέχον τῶν πατέρων ἐθῶν. τὸ γὰρ ἄλλοφύλοις, καὶ μὴ τὴν αὐτὴν ἔχουσιν δίκαιαν τῷ ζῆν, δαλεῦειν, καὶ βιάζεσθαι πάνθ' ὅσα προσέταττον. ἐξ ἀνάγκης ἐκείνοι ποιεῖν, ἀμαρτία πρὸς τὴν θρησκείαν ἦν, ἢ κόλασις τῶν ἀλισκομένων, πεφυλαγμένης ἐν τοῖς πρώτοις τῆς τοιαύτης τιμωρίας. ἐκέλευον γὰρ οἱ νόμοι τετραπλάσιον καταβαλεῖν τὸν κλέπτην, ἢκ ἔχοντα δὲ πιπράσκεισθαι μὲν, ἀλλ' ἄτιγε τοῖς ἄλλοφύλοις, ἔδ' ὥς τε διηνεκῇ τὴν δαλείαν ὑπομένειν. ἔδει γὰρ ἀφῆσθαι μετὰ ἐξαίτιαν. τότε, ὥς περ ὠρίσθη τότε χαλεπὴν καὶ παράνομον γενέσθαι τὴν κόλασιν, ὑπερφηφάνιας ἐδόκει μέρος, ἢ βασιλικῶς, ἀλλὰ τυραννικῶς αὐτῷ, καὶ πρὸς τὰ κοινὰ τῶν ἀρχομένων ὀλιγώρως, θῆναι τὴν τιμωρίαν νενοηκότες. ταῦτα μὲν οὖν, καθ' ὁμοιότητα τῷ λοιπῷ τρόπῳ γινόμενα, μέρος ἦν τῶν διαβολῶν, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ δυσνοίας.

β'. ΕΝ δὲ τῷ τῷ καιρῷ, καὶ τὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν πλῆν ἱποήσατο, Καῖσαρὶ τε συντυχεῖν ὀρμηθεῖς, καὶ θεάσασθαι τὴς παιδας ἐν τῇ Ρώμῃ διατρίβοντας. Καῖσαρ δὲ τὰ τε ἄλλα φιλοφρόνως αὐτὸν ἐδέξατο, καὶ τὴς παιδας, ὡς ἤδη τελειωθέντας ἐν τοῖς μαθήμασιν, ἀπέδωκεν ἄγειν εἰς τὴν οἰκίαν. ὡς δ' ἤκον ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, σπυδῇ περὶ τὰ μερῶς τῶν ἑλλων ἦν, καὶ περιόπτοι πᾶσιν ἐγγεγόνεισαν, τῷ τε μεγέθει τῆς περὶ αὐτὸς τύχης κοσμέμενοι, καὶ βασιλικῷ κα-

CAP. I.

Herodis lex de furibus. Alexandrum et Aristobulum Roma reuersos Salome et Pheroras calumniantur: iis tamen uxores dat Herodes.

CVM in reipublicae administratione operam dedisset rex, vt priuatas omnes iniurias, quae tam in vrbe quam in agris grassarentur, coërceret, inter caetera legem tulit, prioribus plane dissimilem, quam et ipse sancit, scilicet vt extra regni terminos fures venditi educerentur. quae res non solum facinorosis grauis erat, sed et ad mores patrios dissoluendos plurimum conferebat. nam seruitutem seruire apud externos et diuersam viuendi rationem habentes, et necessitate cogi ad faciendum quicquid illis imperare libuerit, magis religioni in iniuriam cedebat, quam scelere deprehensis in supplicium, dum in priscis legibus de huiusmodi poena cautum fuisset. Illae enim iuebant furem quadruplo multari, aut si soluendo non esset vendi, sed non alienigenis, neque vt perpetuo seruiat. oportebat enim, vt post annos sex manumitteretur. Hoc ipsum, sicuti tunc aestimatum erat in animaduersione poenaeque durum et iniquum, ita cum arrogantia coniunctum videbatur, quasi non regio, sed tyrannico more, nulla ratione habita Iudaeorum reipublicae, poenam constituere in animum induxisset. Atque ista quidem, eo modo quo consueuerat facta, in parte erant criminationum odiiq; in ipsum popularis.

2. Per id autem tempus profectus est in Italiam, quod desiderarit et cum Caesare colloqui, et filios suos, qui tum Romae agebant, videre. Eumque Caesar tum alias comiter excepit, tum filios ei, vt iam in disciplinis perfectos, reddidit domum reducendos. Vbi ab Italia reuertebantur, magnum erat populi erga iuuenes studium, et conspicui fiebant omnibus, tum quod fortunarum amplitudine ornati erant, tum quod illis non deerat regiae for-

τὰ τὰς μορφὰς ἀξιώματος ἐκ ἀποδέοντες. ἐπίφθοροί τε εὐ-
 θύς ἐδόκην, Σαλώμη τε τῇ τῷ βασιλέως ἀδελφῇ, καὶ τοῖς
 Μαριάμμην ταῖς διαβολαῖς κατηγωνισμένοις. ἔτω γὰρ ᾧον-
 το δυναστεύοντων αὐτῶν δίκην δώσειν τῶν εἰς τὴν μητέρα τὴν
 ἐκείνων παρανομηθέντων. τὴν αὐτὴν ἔν ταύτῃ ὑπόθεσιν τῷ
 δέος εἰς τὴν κατ' ἐκείνων διαβολὴν μετέφερον, λογοποιῶντες
 ἡ καθ' ἡδονὰς συνεῖναι τῷ πατρὶ, διὰ τὸν τῆς μητρὸς θάνα-
 τον, ὡς μηδὲ ὅσιον εἶναι δοκεῖν ἐπὶ ταῦτόν συνεῖναι τῷ τῆς τε-
 κνύσης φονεῖ. ταῦτα γὰρ ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἐπὶ τὸ πιθανόν
 τῆς αἰτίας φέροντες, κακοῦν ἐδύναντο, καὶ τῆς εὐνοίας ἧς εἶ-
 χεν εἰς τὴς παῖδας ἀφαιρεῖν. ἔδδ' γὰρ πρὸς αὐτὸν ἀντικρυς
 ἔλεγον, ἀλλ' εἰς τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐσκορπίζον τὰς τοιαύτας
 λόγους· ἐξ ὧν πρὸς Ἡρώδην ἀναφερομένων ὑποκατεσκευάζε-
 το μῖσος, ἔδδ' αὐτῇ τῇ φύσει χρόνῳ νικώμενον. ἐν μέντοι τῷ
 τότε πάσης ὑποψίας καὶ διαβολῆς μείζονι χρώμενος ὁ βα-
 σιλεὺς τῇ τῷ γεγεννημένῳ φιλοσοφίᾳ, καὶ τιμῇς ἧς ἔδει μετ-
 εδίδε, καὶ γυναῖκας ἐν ἡλικίαις γεγονόσιν ἐξεύνηεν, Αἰστο-
 βάλῳ μὲν τὴν Σαλώμης θυγατέρα Βερσινίκην, Αλεξάνδρῳ δὲ
 τὴν Αρκελάῳ τῷ Καππαδόκων βασιλέως Γλαφύραν.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Ἡρώδης δις ἐξέπλευσεν πρὸς τὸν Ἀγρίππαν· καὶ ὡς
 τῶν κατὰ Ἰωνίαν Ἰουδαίων τὰς Ἑλλήνας ἐπαγνιασάμενων,
 Ἀγρίππας Ἰουδαίοις τὰς νόμους ἐβεβαίωσεν.

Ταῦτα διοικήσας, ἐπειδὴ καὶ Μάρκον Ἀγρίππαν ἐπύθετο
 κατὰπεπλευκέναι πάλιν ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν Ἀσίαν,
 ἐπειχθεὶς πρὸς αὐτόν, ἤξιώσεν εἰς τε τὴν βασιλείαν αὐτῷ
 παρελθεῖν, καὶ τυχεῖν ὧν ἔδει παρὰ ἀνδρὸς ξένου καὶ φίλου.
 κακῆνος μὲν εἶξας λιπαρῶς ἐγκαιμένῃ, ἦκεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν.
 Ἡρώδης δ' ἔδδ' ἐν ἀρεσκείᾳ ἀπέλειπεν, ἐν τε ταῖς νεοκτίστοις
 πόλεσιν ὑποδεχόμενος αὐτόν, καὶ μετὰ τῷ ταῖς κατασκευαῖς
 ἐπιδεικνύναι, πᾶσαν ἀπόλαυσιν διαίτης καὶ πολυτελείας
 ἐξαλλάττων αὐτῷ καὶ τοῖς φίλοις, ἐν τε τῇ Σεβαστῇ, καὶ Καρ-

mae dignitas: statimque inuisi esse coeperunt et Salomae regis forori, et iis, qui calumniis suis Mariannen confecerant. ita enim fore putabant, vt, si illi rerum potirentur, ipsi poenas luerent ob illatam matri eorum iniuriam. Itaque hanc ipsam metus causam adhibebant, vt calumnias illis struerent, distitantes, eos patris consuetudine non delectari, propter necem matris, vt qui religioni sibi ducerent cum illius interfectore degere. Ita enim a rei veritate ad rationem verisimilem progredientes laedendi potestatem habuerunt, patrique eripiendi suam erga filios beneuolentiam. neque enim illi quidquam palam dicebant, sed in vulgus huiusmodi ruinores spargebant: quibus Herodi relatis, subinde oriebatur odium, quod postea natura ipsa vincere non potuit. Eo tamen tempore rex, cum adhuc ei maneret amor genitoris in liberos, omni suspicione et criminatione potentior, et eis honorem habuit, quem debuit, et adultis vxores dedit, Aristobulo Berenicen Salomae filiam, Alexandro vero Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam.

CAP. II.

Quomodo Herodes semel et iterum ad Agrippam navigauit: utque Agrippa, accusatione a Iudaeis in Ionia contra Gracos instituta, Iudaeis leges suas confirmauit.

HIS factis, cum Marcum Agrippam iterum ab Italia in Asiam nauigasse intellexisset, eum propere adiit, obsecrauitque, vt in regnum suum veniret, et iis quibus affici oportebat apud hospitem et amicum vteretur. Et ille quidem, cum instaret vrgeretque Herodes, annuit, et in Iudaeam profectus est. atque Herodes nihil, quod ei placeret, omisit, et in oppidis recens conditis eum excipiens, dumque aedificia ostenderet, ipsi eiusque amicis omne genus deliciarum et magnificentiae apparatus exhibens, et apud Sebasten, et Caesaream in portu a se

σαρεία περὶ τὸν λιμένα τὸν ὑπ' αὐτῷ κατασκευασμένον, καὶ τοῖς ἐρύμασιν, ἃ πολλαῖς δαπάναις ἐξωκοδόμησεν, τό, τε Ἀλεξάνδρειον καὶ Ἡρώδιον καὶ τὴν Τερκινίαν. ἤγεν δὲ καὶ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, ὑπαντῶντός τε τῷ δῆμῳ παντός ἐν ἐρετώδει σολῇ, καὶ δεχομένης τὸν ἄνδρα σὺν εὐφημίαις. Ἀγρίππας δὲ τῷ Θεῷ μὲν ἐκατόμβην κατέθυσεν, εἰσία δὲ τὸν δῆμον, ἑδνεὺς τῶν μεγίστων πλήθει λιπόμενος. αὐτὸς δὲ, ὅσον ἐπὶ τῷ καθ' ἡδονὴν καὶ ἔτι πλείους ἐπιμένοντας ἡμέρας, διὰ τὸν καιρὸν ἠπέεγτο· τὸν γὰρ πλοῦν, ἐπιβαίνοντος τῷ χειμῶνος, ἐκ ἐνόμιζεν ἀσφαλῆ κομιζομένῳ πάλιν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν Ἰωνίαν.

β'. Εκείνος μὲν οὖν ἀπέπλει, πολλαῖς αὐτὸν δωρεαῖς τετιμηκότος Ἡρώδης, καὶ σὺν αὐτῷ τὰς ἐπισημοτάτας. ὁ δὲ βασιλεὺς, χεμάσας ἐν τοῖς οἰκείοις, ἔαρος ἠπέεγτο συντυχεῖν αὐτῷ τὴν εἰς Βόσπορον εἰδῶς στρατιὰν προηρημένον· καὶ πλεύσας διὰ Ρόδου καὶ Κῶ προσέχεν περὶ Λέσβου, οἰόμενος ἐκεῖ καταλήψεσθαι τὸν Ἀγρίππαν. ἐκεῖ δὲ αὐτὸν ἀπολαμβάνει πνεῦμα βόρειον, εἰργον τὴν ἀναγωγὴν τῶν νεῶν. ὁ δ' ἐπιδιέτριβεν ἡμέρας πλείους ἐν τῇ Χίῳ· καὶ πολλὰς μὲν τῶν προσιόντων αὐτῷ δεξιόμενος ἀνελαμβάνει βασιλικαῖς δωρεαῖς. αὐτῆς δὲ τῆς πόλεως ἰδὼν πεπτωκυῖαν σοάν· ἦν, ἐν τῷ Μιθριδατικῷ πολέμῳ καταρρεθεῖσαν, ἔχ' ὥσπερ τὰ ἄλλα διὰ μέγεθος καὶ κάλλος ἀναστῆναι ῥάδιον ἦν· χεῖματα δὲς ὅσον μὴ μόνον ἐπαρκεῖν, ἀλλὰ καὶ περιττεύειν εἰδύνατο πρὸς τὴν συντέλειαν τῷ κατασκευάσματος, ἐνετέλλετο μὴ περισσεῖν, ἀλλὰ θᾶπτον ἐγείρειν, ἀποκαθιστάντας τῇ πόλει τὸν ἴδιον κόσμον. αὐτὸς δὲ, λήξαντος τοῦ πνεύματος, εἰς Μιτυλήνην κατέκειθεν εἰς Βυζάντιον παρακοιμηθεὶς, ὡς ἔκχεσεν ἐντὸς Κυανέων ἤδη πεπλευκέναι τὸν Ἀγρίππαν, μετέσπευδεν ὡς ἐνῆν. καὶ περὶ Σινώπην τὴν ἐν τῷ Πόντῳ καταλαβὼν, ἀπροσδόκητος μὲν ᾤφθη ταῖς ναυσὶν προσπλέων, ἀτμένως δὲ ἐφάνη, πολλά τε φιλοφρονήσεις ἦσαν, ὥς τε καὶ μεγίστην πίσιν εἰληφέναι δοκοῦντος εὐνοίας καὶ φιλοσοφίας τῆς εἰς τὸν αὐτὸν Ἀγρίππα, τοσοῦτον μὲν πλοῦν ἀνύ-

exstructo, et in propugnaculis itidem a se multis sumtibus excitatis, Alexandrio scilicet et Herodio et Hyrcania. Quin et in urbem Hierosolymitarum eum duxit, ubi ei populus obuiam festo vestitu prodiit, faustisque acclamationibus eum excepit. Agrippa autem Deo centum boues immolauit, et populo conuiuium praeiuit, nemini rerum lautissimarum copia cedens. Is vero, cum ad feret oblectandum etiam plures adhuc dies mansisset, propter anni tempus festinabat: sibi enim, necesse habenti Ioniam repetere, hyeme appetente nauigare haud adeo tutum esse arbitrabatur.

2. Atque ille quidem oram soluit, Herode ei, eiusque comitum clarissimis, multa largito. Rex vero, cum in sua ditione hyemem exegisset, ineunte vere eum iterum conuenire properauit, sciens eum in Bosporum expeditionem parasse; Rhodumque et Coen nauigando praeteruectus prope ad Lesbium appulit, ratus se eo loco offensusum esse Agrippam. Sed a vento aquilonari correptus prohibetur nauibus portum tenere. Ille vero hac de causa aliquot diebus apud Chium morabatur; ubi et multos, ipsum salutatum adeuntes benigne excipiens, regiis prosequitur muneribus: cunq̃ue urbis portam prolapsam animaduertisset, (quam, bello Mithridatico deiectam, haud facile erat illis, quemadmodum in caeteris fecerant, propter eius magnitudinem et pulchritudinem instaurare) tantum pecuniarum eis contulit, quantum satis superque esse posset ad structuram absoluendam, hortatus, ut non cessarent, idque ocus facerent, ut suum urbi ornamentum reslituerent. Ille vero, cum ventus leniter flaret, primum Mitylenen, deinde Byzantium delatus, ut audiuit Agrippam iam ultra Cyaneos scopulos prouectum, quanta potuit contentione eum sequutus est. Cumque apud Sinopen in Ponto eum inuenisset, ex insperato quidem visus est cum classe appellere, se tamen gratum praestitit, multumque inter se amicissime consalutabant, quippe quod Agrippa existimasset se maximum eius erga

σαντος τοῦ βασιλέως, ἐκ ἀπολειφθέντος δὲ τῆς ἐκείνης
 χρείας, ἦν μετὰ τοῦ καταλιπεῖν ἀρχὴν καὶ δικίησιν οἰ-
 κίων πραγμάτων προεργιατέραν ἔθετο. πᾶν γοῦν ἦν αὐ-
 τῷ κατὰ τὴν στρατιὰν Ἡρώδης, ἐν τε τοῖς πραγματικοῖς
 συναγωνιστῆς, καὶ τοῖς κατὰ μέρος σύμβουλος. ἡδύς δὲ καὶ
 ταῖς ἀνέσσει, καὶ μόνος ἀπάντων κοινωνός, ὁχληρῶν μὲν
 διὰ τὴν εὐνοίαν, ἡδέων δὲ διὰ τὴν τιμὴν. ὥς δ' αὐτοῖς
 κατεῖργασο καὶ τὰ περὶ τὸν Πόντον, ὧν ἕνεκεν Ἀγρίππας
 ἐξάλλη, τὴν ἀνακομιδὴν ἐκ ἑτ' ἐδόκει ποιῆσθαι πλέεσιν. αἰ-
 λὰ διαμεμφάμενοι τὴν τε Παφλαγονίαν καὶ Καππαδοκίαν,
 καίκεῖθεν ἐπὶ τῆς μεγάλης Φρυγίας ὁδεύσαντες, εἰς Εφέσον
 ἀφίκοντο, πάλιν δὲ ἐξ Εφέσου διέπλευσαν εἰς Σάμον. πολ-
 λαὶ μὲν οὖν καὶ καθ' ἑκάστην πόλιν εὐεργεσίαι τῷ βασιλεῖ
 κατὰ τὰς χρείας τῶν ἐντυγχανόντων ἐγένοντο. καὶ γὰρ αὐ-
 τὸς ὅσα διὰ χρημάτων ἦν ἢ δεξιώσεως ἢ παρέλειπεν, ἐξ
 αὐτῶν τὰς δαπάνας ποιῶμενος· καὶ τῶν παρ' Ἀγρίππα τι-
 νῶν ἐπιζητημένων μερίτης ἦν, καὶ διεπράττετο μηδενὸς αὐτο-
 χῆσαι τὰς δεομένους. ὅντος δὲ καίκενου χρηστοῦ καὶ μεγα-
 λοφύχου πρὸς τὸ παρέχειν, ὅσα, τοῖς ἡξιώκοσιν ὠφέλιμα
 ὄντα, μηδὲν αὐτῶν ἄλλων ἐλύπει, πλεῖστον ἢ τοῦ βασιλέως
 ἐποίει ῥοπή, προτρέψασα πρὸς τὰς εὐεργεσίας οὐ βραδύ-
 νοντα τὸν Ἀγρίππαν. Ἰλιεῦσι μὲν γὰρ αὐτὸν διήλλαξεν ὀρ-
 γιζόμενον, διέλυσε δὲ Χίοις τὰ πρὸς τῆς Καίσαρος ἐπιτρο-
 πῆς χρέματα, καὶ τῶν εἰσφορῶν ἀπῆλλαξεν· τοῖς δὲ ἄλ-
 λοῖς καθὼς δεηθεῖεν ἑκάστοις παρέσχετο.

γ'. Τότε δὲ περὶ τὴν Ἰωνίαν αὐτῶν γενομένων, πολὺ
 πλῆθος Ἰουδαίων, ὃ τὰς πόλεις ᾤκει, προσήει, καὶ καὶ
 παρρησίας ἐπελημμένοι· καὶ τὰς ἐπηρείας ἔλεγον, ἃς ἐπη-
 ρεάζοντο, μῆτε νόμοις οἰκείοις ἐώμενοι χρεῖσθαι, δίκας τε
 ἀναγκαζόμενοι διδόναι κατ' ἐπῆρειαν τῶν εὐθυνόντων ἐν ἱε-
 ραῖς ἡμέραις, καὶ τῶν εἰς Ἱεροσόλυμα χρημάτων ἀνατιθε-
 μένων ἀφαγεοῖντο, στρατιῶν καὶ λειτουργιῶν ἀναγκαζόμενοι
 κοινωνεῖν, καὶ πρὸς ταῦτα δαπανᾶν τῶν ἱερῶν χρημάτων,

ipsum beneuolentiae et amoris testimonium accepisse, eum rex tantum mari cursum confecisset, et illius rebus opportune interfuisset, quibus, regno utpote relicto rerumque suarum administratione, nihil prius et antiquius habuit. In vniuersis itaque ei in illa expeditione aderat Herodes, in rebus gerendis socius et adiutor, et in singulis consiliarius et auctor. ei etiam, cum animum remitteret, gratus et acceptus, solusque omnium particeps, difficilium quidem propter beneuolentiam, iucundorum vero honoris ergo. Quamprimum autem ab illis confecta erant negotia Pontica, quorum causa Agrippa illuc missus fuerat, minime placuit nauibus uti ad reuertendum, sed Paphlagoniam et Cappadociam pertranseuntes, ac deinde itinere pedestri in Phrygiam maiorem profecti Ephesum peruenerunt, vnde in Samum nauibus traiecerunt. Et quidem multa per singulas ciuitates, Herodis in gratiam, data erant ab Agrippa beneficia, prout supplicantibus opus erat. Quin et Herodes ipse nihil praetermisit, quod, pecuniam largiendo et amice omnes recipiendo, praestare potuit, sumtibus etiam de suo erogatis; quotiesque desideraretur aliquid, intercessit apud Agrippam, effecitque, ut voti compotes fierent quicunque opem rogabant. Cum autem et ille esset natura benignus, animique magnifici ad largiendum quicquid petentibus prodesset, modo alios non laederet, non leue momentum erat et in rege, ad incitandum Agrippam vel sponte currentem ad beneficentiam. Nam Iliensibus, cum eis irasceretur, illum reconciliauit, et pro Chiis debitam Caesaris procuratoribus pecuniam persoluit, et a tributis eos liberauit; itemque aliis, quacunque in re singulis opus esset, libenter adfuit.

3. Tunc vero, cum in Ioniam venissent, magna Iudaeorum multitudo ((qui vrbes illas incolebant) ad Agrippam, occasione fiduciaque sumta, se contulerunt: et apud eum de iniuriis, quae sibi fierent, exposculabant, ut qui suis uti legibus prohibeantur, et sacris diebus in ius vocentur magistratuum iniquitate, et pecuniis spolientur, quas Hierosolyma ad templum mittere vellent, coganturque ad obeundam militiam et publica munera, et in ea sacras pe-

ὡν ἀφείδθησαν αἱ, Ῥωμαίων αὐτοῖς ἐπιτρεφάντων κατὰ τὰς οἰκίας ζῆν νόμῳ. τοιαῦτα καταβάντων, παρητήσατο μὲν ὁ βασιλεὺς ἀκῆσαι τὸν Ἀγρίππαν αὐτῶν δικαιολογημένων. Νικόλαον δὲ τινα τῶν αὐτῶ Φίλων ἔδωκεν εἰπῆν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ δίκαια. τῷ δὲ Ἀγρίππα Ῥωμαίων τε τὰς ἐν τέλει, καὶ βασιλέων καὶ δυναστῶν τὰς παρόντας αὐτῷ συνέδρους ποιησαμένους, καταστὰς ὁ Νικόλαος ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων ἔλεξεν.

δ'. Ἀπατι μὲν, ὦ μέγιστε Ἀγρίππα, τοῖς ἐν χρεῖα γεννημένοις, ἀνάγκη καταφεύγειν ἐπὶ τὰς ἀφελέσθαι τὰς ἐπιπλείους αὐτῶν δυσχεμεύουσιν. τοῖς δὲ νῦν ἐντυγχάνουσι καὶ παρρησία. τυχόντες γὰρ πλείτερον ὑμῶν οἷος ἤξαντο πολλάκις, τὸ μὴ τὰς χάριτας ἀφαιρεῖσθαι δι' ὑμῶν αἰτούντων τῶν δωκότων, καὶ ταῦτα εὐλογοῦντες μὲν αὐτὰς παρὰ τέτων, οἷς μόνοις διδοῦναι δύναμις, ἀφαιρούμενοι δ' ὑπ' ἑδνὸς κρείττονος, ἀλλ' ὅς ἴσον ἔχεν αὐτοῖς ἀρχομένοις ὁμοίως ὑμῶν ἴσασιν. καίτοι γε εἰ μεγάλων ἤξιώθησαν, ἐπαινὸς ἐστὶ τῶν τετυχηκότων, ὅτι τοσούτων παρέχον αὐτοὺς ἀξίους· εἴτε μικρῶν, αἰσχρὸν μὴ καὶ ταῦτα βεβαίως τούςδε δωκότας. οἱ γὰρ μὴν ἐμποδῶν ὄντες καὶ πρὸς ἐπιπλείαν χρώμενοι Ἰουδαίοις, εὐδελον ὡς ἄμφω ἀδικοῦσι, τοὺς εὐλογοῦντας, εἰ μὴ νομίζοιεν ἀγαθοὺς οἷς οἱ κρείττιστοι ἐμαρτύρησαν, ἐν τῷ καὶ τοιαῦτα δωκότας, καὶ τὰς δωκότας, εἰ τὰς χάριτας αὐτῶν ἀβεβαίους ἀξιοῦσι γενέσθαι. εἰ δὲ τις αὐτοὺς ἔροιο δύο τούτων θάτερον ἐθέλειεν ἂν ἀφαιρεθῆναι, τὸ ζῆν, ἢ τὰ πάτρια ἔθνη, τὰς πομπὰς, τὰς θυσίας, τὰς ἐορτάς, ὅς τοις νομιζομένοις προσάγῃσι θεοῖς, εὐ οἶδ', ὅτι πάντα μᾶλλον αἰρήσονται παθεῖν, ἢ καταλύσαι τί τῶν πατρίων. καὶ γὰρ τοὺς πολέμους οἱ πολλοὶ διὰ ταῦτα αἰσχροῦνται, φυλαττόμενοι μὴ παρεμβαίνειν αὐτά· καὶ τὴν εὐδαμονίαν, ἣν νῦν τὸ σύμπαν τῶν ἀνθρώπων γένος δι' ὑμᾶς ἔχει, τῷ μετροῦμεν, τῷ ἐξῆναι κατὰ χώραν ἐκάσῃς τὰ οἰκία τιμῶσιν ἄγειν, καὶ διαζῆν. τῷτο μὲν οὖν ἐκ ἂν αὐτοὶ παθεῖν ἐλόμενοι βιάζοντα δέσιν

cunias infumere, quibus semper soluti erant, cum eis Romani secundum patrias leges viuere permisissent. Haec dum vociferantur, rogauit Herodes Agrippam, ut illorum rationes audire vellet: allegauitque quendam suum amicum, nomine Nicolaum, qui Iudaeorum causam ageret. Cumque assessores sibi aduocasset Agrippa, Romanorum primos et qui aderant reges et principes, Nicolaus pro Iudaeis dicere aggressus est.

4. "Equidem omnes, Agrippa potentissime, qui in angustiis sunt, necesse habent ad eos confugere, qui malis ipsos leuare possunt: hi vero, qui nunc supplices adfunt, etiam fiducia freti accedunt. Cum enim vos iam ante habuerint, quales ut essetis multis votis expetuerunt, ne beneficia illis vestra eripiantur per vos postulant, qui ea dedistis: praesertim cum ea quidem ab istis acceperint, quibus vnica erat dandi potestas; eisdem vero priuati sint, non a superioribus, sed ab illis, quos sciunt aequae ac ipsos vestro imperio subiectos esse. quanquam si magna assequuti fuerint, id ipsis in laude ponendum, quod tantis sese dignos praestiterint; sin parua, turpe erit, quod ea confirmare nolint: ipsi, qui dederint. Minime enim dubium est, quin isti, qui Iudaeos impediunt et modis indignis tractant, vtrisque iniurii sint; eis, qui beneficia acceperint, si bonos esse non existiment, quibus viri optimi, tam praeclare de illis merendo, testimonium tribuerunt; et illis etiam iniurii sint, qui ea dederint, si gratiam illorum irritam fieri postulant. Si quis autem eos interroget, vtrum horum malint sibi eripi, vitam, an patrios ritus, pompas, sacrificia et festa, quae Diis suis in honorem adhibentur; probe noui, quod omnia potius perpetienda esse ducent, quam ut aliquid ex institutis patriis imminui sinant. Quin et multi propter ista bella mouent, summopere cauentes, ne quis ea transgrediatur: atque felicitatem, qua nunc vniuersum hominum genus per vos fruitur, eo ipso metimur, quod per prouincias singulis liceat sua solennia obseruare, moreque suo viuere. Et hoc quidem, quod illi ipsi aegre ferrent, contra alios

"κατ' ἄλλων, ὥσπερ οὐχ ὁμοίως ἀσεβῶντες, εἴτε τῶν οὐ-
 "κείων εἰς θεῶς ὁσίων ἀμελοῖεν, εἴτε τὰ οἰκεῖά τισιν ἀνο-
 "σίως καταλύοντο. τὸ δ' ἕτερον ἤδη σκοπήσωμεν. ἔστι τις
 "δῆμος, ἢ πόλις, ἢ κοινὸν ἔθνος ἀνθρώπων, οἷς ἢ μέγιστον
 "ἀγαθὸν πέφηνεν ἢ προσασία τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς, καὶ
 "τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος; ἐθέλοι δ' ἂν τις ἀκύρους τὰς ἐν-
 "τεῦθεν εἶναι χάριτας; οὐδεὶς οὐδὲ μαρινόμενος. οὐδὲ γὰρ
 "εἰσὶν οἱ μὴ μετέχοντες αὐτῶν ἰδία καὶ κοινῇ. καὶ μὴν οἱ-
 "τινες ὧν ὑμεῖς ἔδοτε παραγερούμενοι, βέβαιον ἔδ' αὐτοῖς
 "ἔδδεν ὧν δι' ὑμᾶς ἔχασιν ὑπολείπονται. καίτοι τὰς μὲν
 "τούτων χάριτας, οὐδὲ μετρηῆσαι δυνατόν ἐστιν. εἰ γὰρ
 "ἐκλογίσαντο τὴν πάλαι βασιλείαν, καὶ τὴν νῦν ἀρχὴν,
 "πολλῶν ὄντων, ὅσα πρὸς εὐδαιμονίαν αὐτοῖς ἐπέδωκεν, ἔτι
 "κατὰ πάντων ἀρεκῇ τὸ μηκέτι δούλης, ἀλλὰ ἐλευθέρως
 "φαίνεσθαι. τὰ δ' ἡμέτερα, καὶ λαμπρῶς πραττόντων,
 "ἢ ἐστιν ἐπίφθορα. δι' ὑμᾶς γὰρ καὶ μετὰ πάντων εὐ-
 "τυχοῦμεν, καὶ τούτου μόνου μετέχεν ἡξιώσαμεν, ἀκω-
 "λύτως τὴν πατρίον εὐσεβείαν διαφυλάττειν, ὃ καὶ καθ'
 "αὐτὸ δόξειεν ἢ ἐπίφθορον, καὶ πρὸς τῶν συγχωρούντων
 "εἶναι. τὸ γὰρ θεῖον, εἰ χαίρει τιμώμενον, χαίρει τοῖς
 "ἐπιτρέπουσι τιμᾶν. ἐθῶν τε τῶν ἡμετέρων, ἀπάνθρω-
 "πον μὲν οὐδέν ἐστιν· εὐσεβῆ δὲ πάντα καὶ τῇ σωζούσῃ
 "δικαιοσύνῃ συγκαθωσιωμένα. καὶ οὐτ' ἀποκερυπτόμεθα
 "τὰ παραγγέλματα, οἷς χρώμεθα πρὸς τὸν βίον, ὑπο-
 "μνήμασιν τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιτηδεύ-
 "μάτων. τὴν τε ἐβδόμην τῶν ἡμερῶν ἀνέμεν τῇ μαθήσει
 "τῶν ἡμετέρων ἐθῶν καὶ νόμων, μελέτην ὥσπερ ἄλλου
 "τινὸς καὶ τούτων ἀξιοῦντες εἶναι, δι' ὧν οὐχ ἀμαρτησό-
 "μεθα. καλὰ μὲν οὖν, ἐὰν ἐξετάξῃ τις καὶ καθ' αὐτὰ τὰ
 "ἔθνη, παλαιὰ δὲ ἡμῖν, καὶ μὴ τίσι δοκεῖ· ὥς αὐτῶν καὶ
 "τὸ τοῦ χρόνου τιμητὸν δυσἀποδίδακτον εἶναι τοῖς ὁσίοις
 "παρεληφόσιν καὶ διαφυλάττουσιν. τούτων ἡμᾶς ἀφαι-
 "ροῦνται κατ' ἐπὶ ἡμέραν, χρήματα μὲν ἂ τῷ θεῷ συμ-

"facere vi conantur; quasi non aequè nefarie agant, siue
 "suam in deos pietatem negligant, siue aliis contra ius fas-
 "que sacra sua adimi velint. Alterum vero illud iam con-
 "sideremus. nunquid populus est, aut ciuitas, aut hominum
 "natio, cui non maximum bonorum visum est imperii ve-
 "stri patrocinium, et populi Romani potestas. Estne ullus,
 "qui vestra beneficia irrita esse desiderat? nemo certe, nisi
 "mentis inops. neque enim reperiuntur qui illorum publi-
 "ce priuatimque participes non fuerunt. Atqui vestro qui-
 "cunque munere concessa aliis auferre volunt, nihil sibi-
 "met, ex iis, quae vobis accepta debent, firmum et incolu-
 "me reliquunt: quanquam ea eiusmodi sint beneficia, quae
 "ex dignitate aestimari nequeunt. Nam si regnorum, quae
 "olim fuerint, praesentisque imperii rationem haberent, in-
 "ter multa ab eo ad felicitatem illis suppeditata, etiam et hoc
 "instar omnium agnoscendum, quod non amplius serui, sed
 "liberi videantur. Nostrae autem res, licet praeclare no-
 "biscum agatur, non ita comparatae sunt, vt inuidiam nobis
 "pariant. per vos enim factum est, vt vna cum omnibus vi-
 "tam feliciter degamus; et hoc solum cum aliis commune
 "habere postulauimus, vt sine impedimento nobis liceat pa-
 "triam pietatem colere. id quod et in se videatur haud in-
 "videndum, et e re illorum esse, qui concesserint. nam si
 "Deus honore delectetur, illis etiam delectatur, qui permit-
 "tunt, vt honore afficiatur. Porro nostris in institutis nihil
 "ab humanitate alienum, sed pietati omnia consentanea, et
 "cum iustitia salutare coniuncta. Neque enim praecepta
 "nostra occultamus, quibus ad vitam instituendam vtimur,
 "vt veteris pietatis monumentis nostraeque inter homines
 "professionis. Septimum etiam diem addicimus institutis
 "nostris et legibus perdiscendis, volentes, vt hisce, aequè ac
 "aliis quibuscunque, meditandis incumbamus, quibus ob-
 "temperando peccata vitabimus. Et pulchra quidem appare-
 "bunt, si cui lubet sigillatim ea discutere; nobis vero etiam
 "antiqua esse persuasum est, licet nonnullis haud ita videan-
 "tur: adeo vt a vetustatis illorum honore aegrè discessuri sint,
 "qui pia mente ea acceperunt et obseruant. Ista tamen nobis
 "vi et iniuria auferunt: immo et pecuniam, quam Deo di-

"Φέρομεν ἐπ'ὀνόμα διαρκάζοντες, καὶ Φανερώς ἱεροσυ-
 "λοῦντες, τέλη δὲ ἐπιτιθέντες, καὶ ταῖς ἐορταῖς ἄγοντες
 "ἐπὶ δικαστήρια, καὶ πραγματείαις ἄλλας, οὐ κατὰ χρεῖ-
 "αν τῶν συναλλαγμάτων, ἀλλὰ κατ' ἐπ'ήρειαν τῆς θρη-
 "σκευίας· ἦν καὶ συνίστασιν ἡμῖν, μῖσος οὐ δίκαιον οὐδ'
 "αὐτεξούσιον αὐτοῖς πεπονθότες. ἡ γὰρ ὑμετέρα κατὰ
 "πάντων ἀρχή, γενομένη μία, τὴν μὲν εὐνοίαι ἐνεργόν,
 "τὴν δὲ στυγίαν ἀεργὸν ποιεῖ τοιοῦτον ἀντ' ἐκείνου πει-
 "αιρουμένοις. ταῦτ' οὖν ἀξιούμεν, ὡς μέγιστε Ἀγρίππα,
 "μὴ κακῶς πάχειν, μηδὲ ἐπηρεάζεσθαι, μηδὲ κωλύεσθαι
 "τοῖς ἔθεσι χρῆσθαι τοῖς ἡμετέροις, μηδ' ἀφαιρεῖσθαι τῶν
 "όντων, μηδ' ἂ μὴ βιαζόμεθα τέττας, ὑπὸ τούτων βιά-
 "ζεσθαι. καὶ γὰρ οὐ δίκαια μόνον ἐσὶν, ἀλλὰ καὶ ὑφ'
 "ὑμῶν δεδομένα πρότερόν ἐστι. καὶ δυνάμεθα καὶ πολ-
 "λὰ δόγματα τῆς συγκλήτου, καὶ τὰς ἐν τῷ Καπιτω-
 "λίῳ κειμένας δέλτους, ὑπὲρ τούτων ἀναγινώσκειν. ἂ δὲ
 "λον μὲν ὡς μετὰ πείραν τῆς ἡμετέρας εἰς ὑμᾶς πίστεως
 "ἐδόθη, κύρια δὲ, καὶ εἰ μηδενὸς ὑπάρξαντος ἐχαρίσα-
 "θε. χερδὸν γὰρ οὐ μόνοις ἡμῖν, ἀλλὰ πᾶσιν ἀνθρώ-
 "ποις, τὰ μὲν ὄντα ἐφυλάξαθε, μείζω δὲ τῶν ἐλπι-
 "θέντων προδέντες, εὐεργετῆτε τῷ κρατὶ. καὶ δύναιτ'
 "ἂν τις ἐπεξιών τὰς ἐκάστων εὐτυχίας, ἅς δι' ὑμῶν
 "ἔχουσιν, ἀπερίληπτον ποιῆσαι τὸν λόγον. ἵνα μέντοι
 "καὶ δικαίως ἀπάντων αὐτῶν τυγχάνοντας ἑαυτοὺς ἐπι-
 "δείξωμεν, ἀρκεῖ πρὸς παρήσiam ἡμῖν, τὰ πρότερον
 "σιωπήσασιν, τὸν βασιλεύοντα νῦν ἡμῶν, καὶ σοὶ πα-
 "ρακαθεζόμενον, εἰπεῖν. ὅπῃ μὲν εὐνοία πρὸς τὸν ὑμέ-
 "τερον οἶκον παραλείπεται; ποία δὲ πίστις ἐνδεής ἐστιν;
 "τίς δὲ ἔ νενόηται τιμὴ; ποία δὲ χρεῖα μὴ εἰς πρῶ-
 "τον ὄρα; τί δὴ κωλύει, καὶ τὰς ὑμετέρας χάριτας
 "τῶν εἰς τοσῶτον εὐεργεσιῶν ἀριθμὸν εἶναι; δίκαιον δ'
 "ἴσως μηδὲ τὴν τῷ πατρὸς Ἀντιπάτρει παραλιπεῖν ἀν-
 "δραγαθίαν αἰνεκόμενον, ἔς, εἰς Αἴγυπτον εἰσβεβλη-
 "κότος Καίσαρος, δι' ἡλίους ὀπλίτας βοηθήσας, ἕτ' ἐν

"candam colligimus, sacrilege diripiunt, et tributa a nobis
 "exigunt, et festis diebus in iudicia nos vocant, atque ad
 "alia negotia obeunda, quibus non opus esset ex rerum
 "contractarum fide, sed ut religionem nostram iniuria affi-
 "cerent: cui et illi nobiscum conscii sunt, ut qui odio in
 "nos praeter ius et fas omne flagrant. Nam cum ve-
 "strum in universos imperium ex aequo sit, ita comparatum
 "est, ut benevolentiam mutuam alat odioque obsistat, si qui
 "huic potius, quam illi, studeant. Ista itaque te rogamus,
 "Agrippa potentissime, ne quid mali patiamur, neque in-
 "iuriose tractemur, neque institutis nostris uti prohibeamur,
 "neque fortunis nostris spoliemur, neque illorum vi oppri-
 "mamur, cum vim iis nullam adhibeamus. nam et ista non
 "solum aequa et iusta sunt, sed et antea vestro beneficio
 "concessa. Possumus et multa de iisdem senatus consulta,
 "et tabulas in Capitolio positas recitare. quibus sane, fide
 "nostra perspecta, nosmet ornastis, sacrosanctis alioqui
 "futuris, etiamsi gratiam vestram nostra non praecessissent
 "merita. Nam non solum nobis, sed et omnibus mor-
 "talibus sua conservastis, multisque praeter opinionem
 "in maius auctis vincendo benefacitis. adeo ut in im-
 "mensum dicendi campum excurreret, qui singulorum
 "res prosperas, quas vobis acceptas referunt, numeran-
 "do percereret. Verum ut nosmet istis omnibus be-
 "neficiis, quae in nos contulistis, non indignos osten-
 "damus, sufficiat nobis ad confidentiam, priora omnia
 "si tacuerimus, de eo, qui iam regno potitur tibi-
 "quae affidet, pauca dicere. Quod enim ille benevolentiae
 "aut officii genus vestrae familiae non praestitit? qua
 "in re fides eius desiderata? quemnam erga vos hono-
 "rem non excogitavit? ad quam necessitatem non pri-
 "mus adfuit? Quid igitur vetat, quo minus vestra
 "beneficia tantis eius in vos meritis respondeant? For-
 "san et par est, ut patris eius Antipatri fortitudinem
 "silentio non praetereamus, qui, expeditione in Æ-
 "gyptum facta a Caesare, cum duobus armatorum mil-

“τοῖς κατὰ γῆν αἰγῶσιν, ἔθ’ ὅτε νεῶν ἔδει, δεύτερος ἐξητά-
 “ζετο. καὶ τί δεῖ λέγειν, ὅσῃν ἐκείνοι παρέχον ῥοπήν τῷ τό-
 “τε καιρῷ, καὶ πόσων καὶ τίνων δωρεῶν ὑπὸ Καίσαρος
 “ἡξιώθησαν; ἀνωθεν δέον ὑπομνήσασθαι τῶν ἐπιστολῶν, ἃς
 “ἔγραψε τότε Καῖσαρ τῇ συγκλήτῳ, καὶ ὡς δημοσίᾳ τι-
 “μας καὶ πολιτείαν ἔλαβεν Ἀντίπατρος. ἀρκέσει γὰρ ταῦ-
 “τα τεκμήρια τοῦ καὶ τὰς χάριτας ἡμᾶς κατ’ ἀξίαν ἔχειν,
 “καὶ παρὰ σοῦ τὸ βέβαιον αὐτῶν αἰτεῖν, παρ’ οὐ καὶ πρό-
 “τερον μὴ δοθείσας ἦν ἐλπίσαι, τὴν τοῦ βασιλέως πρὸς
 “ὑμᾶς διάθεσιν καὶ τὴν ὑμετέραν πρὸς αὐτὸν ὀρέωσιν. ἀπ-
 “αγγέλλεται δὲ ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἐκὼν Ἰουδαίων, ὡς μὲν ἐπέ-
 “βης τῆς χώρας εὐμενῆς, ὡς δὲ ἀπέδωκας τῷ Θεῷ τέλει
 “θύματα, τιμῶν αὐτὸν ἐπιτολείαις εὐχαῖς, ὡς δὲ τὸν δῆ-
 “μον ἐσίσας, καὶ τὰ παρ’ αὐτῷ ἐκείνῃ ξένια προσήκω.
 “ταῦτα γὰρ πάντα καὶ ἐν ἔθνει καὶ πόλει πρὸς ἄνδρα τοσ-
 “ούτων ἐπιστατοῦντα πραγμάτων δεξιώματα, καὶ σύμ-
 “βολα Φιλίας χρηὸν δοκεῖν, ἣν ἀπέδωκας τῷ Ἰουδαίῳ ἔθνει,
 “τῆς Ἡρώδης προξενίας αὐτὴν ἐσίς. τούτων ὑπομνή-
 “σκοντές σε, καὶ αὐτῷ τῷ παρόντος καὶ συγκαθεζομένου
 “βασιλέως ἡξιώκαμεν περισσὸν ἔδεν, ἃ δ’ αὐτοὶ δεδώκα-
 “τε, ταῦτ’ ὑπ’ ἄλλων μὴ περιῖδεν ἀΦαιρημένους.

ε'. Τοιαῦτα δὲ τοῦ Νικολάου διελθόντος, ἐγένετο μὲν
 οὐδεμία τῶν Ἑλλήνων ἀντικατάστασις· οὐδὲ γὰρ ὡς ἐν δι-
 καστηρίῳ, περὶ τῶν προκειμένων διελαμβάνον, ἀλλ’ ἦν ἐν-
 τευξίς ὣν ἐβιάζοντο. κακείνων ἀπολογία μὲν ἕδεμία, τοῦ
 μὴ ταῦτα ποιεῖν· πρόφασις δὲ, ὡς τὴν χώραν αὐτῶν νεμό-
 μενοι, πάντα νῦν ἀδικοῖεν. οἱ δὲ εὐγενεῖς τε αὐτῆς ἐδείκνυ-
 σαν, καὶ τῷ τὰ οἰκῆα τιμᾶν, μηδὲν λυπῶντες οἰκεῖν. συνι-
 δὼν οὖν Ἀγρίππας βιαζομένης, ἀπεκρίνατο ταῦτα. “διὰ
 “μὲν τὴν Ἡρώδην πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν τε καὶ Φιλίαν, ἔτοι-
 “μος εἶναι πᾶν ὅτις ἐχρεώσῃ Ἰουδαίους ἀξιώσιν, καὶ καθ’
 “αὐτὰ δὲ δίκαια δοκεῖν· ὥς, εἰ μὲν ἐδέοντο καὶ πλειόνων,
 “ἔκ ἂν ὀκνήσαι τά γε μὴ λυποῦντα τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν πα-
 “ραχεῖν. ἐπεὶ δὲ ἃ καὶ πρῶτον εἰλήφασιν ἀκυρεῖ μὴ γενέ-

“libus suppetias tulit, et tam terrestribus quam navalibus
 “praeliis nemini cedere compertus est. Et quidni dicerem,
 “quantum illi eo tempore rebus eius momentum attulerint,
 “et quantis et qualibus muneribus a Caesare donati fuerint?
 “cum antea debuerim literarum mentionem fecisso, quas
 “tunc Caesar senatui scripsit; et quomodo a populo hono-
 “res et ius ciuitatis obtinuit Antipater. Haec enim satis in-
 “dicant, nos non immerito vestra consequutos esse benefi-
 “cia, nec sine ratione petere, ut ea nobis confirmares,
 “quae, si prius data non fuissent, a te sperare nobis licuif-
 “set, spectantibus regis erga vos animum, vestrumque in il-
 “lum. Quin et nunciatum est a Iudaeae incolis, quam
 “auice et beneuole prouinciam ingressus es, utque Deo iu-
 “sta sacrificia obtulisti, et votis rite factis illum honorasti,
 “utque populum epulis adhibuisti, eiusque non dedignatus
 “es hospitalia munera. Atque haec omnia, quibus vir in
 “tanta dignitate constitutus a gente et vrbe exceptus fuerit,
 “pro argumentis haberi debent amicitiae inter te et Iudaeo-
 “rum gentem sancitae, propter necessitudinem, quae tibi
 “cum Herodis domo intercessit. Horum te admonentes,
 “regisque, qui iam praesto est tibi que assidet, nihil prae-
 “terea postulamus, quam ut ea, quibus nos impertiri volui-
 “stis, aliorum vi et iniuria nobis eripi non patiamini.

5. Cum eiusmodi orationem Nicolaus habuisset, Graeci quidem nullatenus intercesserunt: non enim ut in iudicio de rebus istis litigabatur, sed supplicatio erat contra vim. nec illi quidem omnino inficiabantur, se ista fecisse: sed eo se tegebant, quod dicerent Iudaeos ipsorum finibus uti, et in eo nunc iniurios esse. Illi vero se bono genere esse demonstrarunt, quodque ubi versarentur ibi leges suas haberent in pretio, in eo illis iniuriam non facere. Quamobrem Agrippa, intellecto, quod vim paterentur, sic respondit: “Se quidem propter Herodis in ipsum beneuolentiam
 “et amicitiam paratum esse Iudaeis postulata concedere, ea-
 “que etiam in se iusta existimare: adeo ut si plura quidem
 “petiissent, non grauaretur ea illis largiri, dummodo sine
 “incommodo fieret imperii Romani. quoniam vero tantum
 “postulant, ut quae prius acceperint rata maneant, se con-

“Θαί, βεβαιούν αὐτοῖς, ἀνεπηρέατος ἐν τοῖς οἰκείοις διατε-
 “λεῖν ἔθεσι.” τοιαῦτα εἰπὼν, διέλυσεν τὸν σύλλογον. Ἡ-
 ρώδης δὲ προσεὼς κατησπάζετο, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν διαθέ-
 σεως ὠμολογεῖ χάριν. ὁ δὲ καὶ εἰς ταῦτα Φιλοφρονέμενος,
 ἴσον αὐτὸν παρείχεν ἀντεμπλεκόμενος καὶ κατασπαζόμε-
 νος. καὶ τότε μὲν ἀνεχώρησεν ἀπὸ Λέσβου. ἀπὸ δὲ Σάμου
 πλεῖν ὁ βασιλεὺς ἐπ’ οἴκῳ διέγνω, καὶ τὸν Ἀγρίππαν παραι-
 τησάμενος ἀνέχθη· κατάγεται δὲ εἰς Καισάρειαν ἢ πολ-
 λαῖς ὕπερον ἡμέραις, πνευμάτων ἐπιτηδείων τυχών. κακῶ-
 θεν ἐλθὼν εἰς Ἱερουσόλυμα, συνήγαγεν ἐκκλησίαν πάνδημον.
 ἦν δὲ πολὺς καὶ τῆς χώρας ὄχλος. ὁ δὲ παρελθὼν, ἀπολο-
 γισμὸν τε τῆς ὅλης ἀποδημίας ἐποίησατο, καὶ τὰ περὶ τῆς
 Ἰουδαίας, ὅσοι κατὰ τὴν Ἀσίαν ἦσαν, ὡς δι’ αὐτὸν ἀνεπηρέα-
 τως εἰς τὸ λοιπὸν ἔχουσιν. διηγήσατό τε σύμπαν ἐπὶ ταῖς
 εὐτυχίαις, καὶ τῇ διοικήσει τῆς ἀρχῆς, ὡς ἕδενος παραλεί-
 πειτο τῶν ἐκείνοις συμφερόντων, ἀγαλλόμενός τε τὸ τέταρ-
 τον τῶν Φόρων ἀφίησιν αὐτοῖς τῷ παρεληλυθότος ἔτους. οἱ
 δὲ, καὶ τῇ χάριτι καὶ τῷ λόγῳ δεδημαγωγημένοι, μετὰ
 πλείστης ἀπῆσαν χαρᾶς, πολλὰ ἀγαθὰ συνευχόμενοι τῷ
 βασιλεῖ.

ΚΕΦ. γ’.

Ὡς ἐκασιάθη τὰ περὶ τὴν οἰκίαν Ἡρώδης, προτιμῶντι μὲν
 Ἀντίπατρον τὸν πρεσβύτατον υἱόν, χαλεπῶς δὲ τῶν
 περὶ Ἀλέξανδρον Φερόντων τὴν ὕβριν.

ΠΡΟΥΒΑΙΝΕ δὲ αἰεὶ τὰ κατὰ τὴν γένει τῆς οἰκίας, καὶ χα-
 λεπωτέρῳ ἐλάμβανε τὴν ἐπίδοσιν, ἀντιμεταλαβύσης μὲν
 ὥσπερ ἐκ κληρονομίας τὸ κατὰ τῶν νεανίσκων μῖσος τῆς Σα-
 λώμης, καὶ πᾶν ὅσον εὐδοκίμηκε κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν
 εἰς ἀπόνοιαν καὶ θράσος λαμβανύσης, μηδένα τῶν ἐξ ἐκεί-
 νης καταλιπεῖν, ὅς δυνήσαστο τιμωρῆσαι τῷ Θανάτῳ τῆς
 ἀνηρημένης· ἐχόντων δὲ τι καὶ τῶν νεανίσκων θρασυ καὶ
 δυσνοῦν εἰς τὸν γεγεννηκότα, μνήμη τε τῆς μητρὸς οἷα πά-

“firmatum dare, vt nemo illis iniuriam faciat instituta sua “obseruare perseverantibus.” Cum ista dixisset, concionem dimisit. Atque Herodes eorum stans ipsum salutabat, et quod ita in illos affectus esset gratias agebat. Ille vero hisce delectatus paria referebat, illum in suos complexus accipiens salutansque. Et tunc quidem a Lesbo discessit. Rex autem Samo mari domum reuerti statuit, atque vbi Agrippae valedixerat, oram soluit: et non multis post diebus Caesaream appulit, vento vsus secundo. Indeque Hierosolyma profectus conuocauit omnem populum (ingens autem erat etiam ex agris multitudo), atque in mediam concionem progressus, eis totius itineris sui rationem exposuit, seque Iudaeis in Asia perfecisse, vt deinceps sua iura quiete retenturi essent. Prolixam etiam de rebus suis prosperis regnique administratione narrationem fecit, vt in omnibus vtilitatis eorum studiosus fuerit; atque laetitia elatus, quartam superioris anni vectigalium partem eis condonauit. Illi vero, et gratia et oratione regis mirifice capti, vehementer laetati discesserunt, bona multa prosperaque omnia regi optantes.

CAP. III.

Quomodo domi Herodis oritur dissidium, quod ille Antipatrum filium suum natu maximum pluris faceret, et res ista, vt contumelia, doleret Alexandro.

Glisccebat autem indies domesticum dissidium, crescendoque in deterius vergebat, dum Salome quasi iure hereditario in adolescentes odium exercebat, atque ex iis, quae bene cesserant, contra matrem eo temeritatis et audaciae efferebatur, vt neminem relinquere e natis conaretur, qui occisae mortem vlcisci posset: atque adolescentes e contra feroces et in patrem malevoli fiebant, tum recordatione iniuriae matri illatae,

Θει παρὰ τὴν αἰτίαν, καὶ τῇ τῷ κρατῇ ἐπιθυμίᾳ. πάλιν τε τὸ κακὸν ὁμοίον ἐγγύοναι τοῖς πρώτοις, βλασφημίαι μὲν ἐξ ἐκείνων εἰς τε τὴν Σαλώμην καὶ τὸν Φερώραν, κακοήθεια δὲ τάτων εἰς τὰ μεράκια, καὶ μετὰ πραγματείας ἐπιβλή. τὸ μὲν γὰρ μῖσος ἴσον ἦν ἐξ ἀλλήλων, ὁ δὲ τρόπος τῷ μισθῇ ὅμοιος. ἀλλ' οἱ μὲν ἐν τῷ Φανερωῷ λοιδορηθῆναι, καὶ προσβυδίσαι προπετεῖς, εὐγενὲς ὑπὸ τῆς ἀπειρίας αἰόμενοι τὸ τῆς ὀργῆς ἀνυπόστολον. οἱ δ' ἂ τοιαῦτον τρόπον, ἀλλὰ πραγματικῶς καὶ κακοήθως ἐχρῶντο ταῖς διαβολαῖς, προσέλκοντες αἰεὶ τὰ μεράκια, καὶ τὸ θρασὺ καταλογιζόμενοι βίαιον ἔσεσθαι πρὸς τὸν γεγεννηκότα. τὸ γὰρ ἐκ αἰδέεισθαι ταῖς τῆς μητρὸς ἀμαρτίαις, ἐδ' οἶσθαι δίκαια παθεῖν ἐκείνην, ἄχρετον εἶναι πρὸς τὸ μὴ τὸν αἴτιον δοκῶντα τιμωρησέσθαι, καὶ δι' αὐτοχειρίας. τέλος οὖν ἀνεπλήσθη πᾶσα ἡ πόλις τῶν τοιούτων λόγων, καὶ καθάπερ ἐν τοῖς ἀγωνίσμασιν, ἡλέητο μὲν ἡ τῶν μερακίων ἀπειρία, κατίχρυς δ' ἡ τῆς Σαλώμης ἐπιμέλεια, καὶ παρ' αὐτῶν ἐκείνων τὰς ἀφορμάς τῷ μὴ ψευδῇ λέγειν ἐλάμβανεν. οἱ γὰρ ἔτιω ἀχθόμενοι τῷ θανάτῳ τῆς μητρὸς, ἐπειδὴ κακείνη καὶ σφᾶς αὐτὰς κακῶς ἔλεγον, ἐφιλονείκουν ἐλεεινὴν μὲν, ὥσπερ ἦν, ἀποφαίνειν τὴν κατατροφὴν τῆς μητρὸς, ἐλεεινὰς δὲ αὐτὰς, οἳ τοῖς ἐκείνης Φευβῶσιν ἀναγκάζονται συζῆν, καὶ τῶν αὐτῶν μεταλαμβάνειν.

β'. Ταῦτα προῆει μειζόνως, καὶρὸν ἐχέσης τῆς γάσεως ἐν ἀποδημία τῇ βασιλείᾳ. ὡς δ' ἐπ' ἀνῆλθεν Ἡρώδης, καὶ τῷ πλήθει διελέξατο, καθὼς προειρήκαμεν, προσέπιπτον εὐθύς οἱ λόγοι παρὰ τε τῷ Φερώρᾳ καὶ τῆς Σαλώμης, μέγαν αὐτῷ τὸν κίνδυνον εἶναι, τὸν παρὰ τῶν νεανίσκων ἀναφανδὸν διαπιλωμένον, ὡς ἐκ ἀνέχονται μὴ τισάμενοι τῆς μητρὸς τὸν φόνον. προσετίθησαν δὲ τι, καὶ ὡς ταῖς παρ' Ἀρχελαῶ τῷ Καππάδοκος ἐλπίσιν ἐπ' ἀνέχοιεν, ὡς δι' ἐκείνους πρὸς τε Καίσαρα ἀφιζόμενοι, καὶ κατηγορήσοντες τῷ πατρὸς. Ἡρώδης δὲ τετάρακτο μὲν εὐθύς ἀκῶσας τοιούτων, ἐξεπέπληκτο δὲ μᾶλλον, ὅτι καὶ τῶν ἄλλων τινὲς ἀπήγγελλον. καὶ ἀνέκαμπε τῇ συμφορᾷ τὰ τε πρῶτα καταλογιζόμενος, ὡς

tum regnandi cupidine. Iterumque malum erat quale prius, quod et adolescentes Salomae et Pherorae libere et aperte maledicebant, atque illi malitiosi erant in adolescentes, eisque enixe insidias struebant. Nam odium quidem vtrunque par erat, modus vero illud exercendi dissimilis. dum hi quidem palam conuiciarentur et temere probra iacerent, prae rerum imperitia animi ingenui esse existimantes iram non dissimulare: illi vero, alia via agredientes, calumniis callide et improbe confictis utebantur, iuuenes ex omni occasione prouocantes, reputantesque audaciam illorum versum iri in vim contra genitorem. nam, cum matris criminum eos non puderet, neque eam iure occisam esse putarent, fieri non posse colligebant, ut non eum ultum irent suis etiam manibus, quem caedis auctorem esse arbitrarentur. Tandem itaque factum est, ut vrbs huiusmodi sermonibus plena fuerit, et, ut sit in certaminibus, iuuenum quidem imperitiae misertum est, praeualebat autem Salomes cura et diligentia; atque ab illis ipsis occasionem captabat ad dicendum, quod verisimile erat. Illi enim aegre adeo ferentes matris occasum, postquam et ipsi et illis maledictum esset, studiose agebant, ut miserabilis, sicuti reuera erat, videretur matris interitus, ipsique etiam miserandi, qui necesse haberent vna cum parentis interfectoribus viuere, et eadem cum illis participare.

2. Ista propterea crescebant, quod absente rege maior erat dissensionis occasio. Quam primum vero reuersus est Herodes, et cum populo, ut iam ante diximus, colloquutus est, statim sermones serebant Pheroras et Salome, magnum illi periculum imminere ab adolescentibus, qui ei aperte minarentur, non se matris necem inultam relicturos. Addebant et illud, eos sperare ab Archelao Cappadoce, fore, ut eius ope ad Caesarem irent et patrem accusarent. His sermonibus auditis statim turbatus est Herodes, eoque magis perculsus est, quod eadem ab aliis accipiebat. Atque ex hac calamitate ei in memoriam et cogitationem veniebant quae prius acciderant, quod

ἔτε τῶν Φιλτάτων ἔτε τῆς τεργομένης αὐτῷ γυναικὸς ὦνατο, διὰ τὰς ἐγγινομένας ταραχὰς κατὰ τὴν οἰκίαν. τό, τε μέλλον τῷ προσπεπτωκότος ἤδη βαρύτερον καὶ μῆζον εἶσθαι ὑπολαμβάνων, ἐν συγχύσει τῆς ψυχῆς ἦν. τῷ γὰρ ὄντι πλεῖστα μὲν τῶν ἔξωθεν καὶ παρ' ἐλπίδας εἰς εὐτυχίαν αὐτῷ τὸ δαιμόνιον προσετίθει· μέγιστα δὲ τῶν οἴκοι, καὶ μὴδὲ προσδοκώμενα, δυσυχεῖν αὐτῷ συνέβαινεν, ἑκατέρη προσίοντος ὡς ἂν τις ᾤηθῃ, καὶ παρέχοντος ἀμφήριστον τὴν ὑπεβολήν, εἰ δέον τὴν τοσαύτην εὐτυχίαν τῶν ἔξωθεν πραγμάτων ἀλλάξαι τῶν οἴκοι κακῶν, ἢ τοιῦτο μέγεθος τῶν περὶ τὰς οἰκείας συμφορῶν διαφυγεῖν, ἐν τῷ μὴδὲ τὰ τῆς βασιλείας θαυμαζόμενα κεκτῆσθαι.

γ'. Ταρασσόμενος δὲ καὶ διακείμενος τὸν τρόπον τῆτον, ἐπὶ καθαρέσει τῶν μειρακίων ἕτερον αὐτῷ γερόμενον ἰδιωτεύοντι πᾶσα προσήγγο, καὶ τῆτον ἐδόκει τιμᾶν· ἐκαλεῖτο δὲ Ἀντίπατρος· ἔχ' ὥσπερ ἐν ὑτέρῳ καὶ τελείως ἡττηθεὶς αὐτῷ, καὶ πάντ' εἰς ἐκείνον ἀναφέρων, οἰόμενος δὲ παραρτῆσθαι τῇ θράσους τῆς ἐκ Μαριάμμης, καὶ μᾶλλον εἰς νεθεσίαν τὴν ἐκείνων οἰκονομῶν αὐτό. τὸ γὰρ αὐθαδὲς ἔκ' ἂν εἴη παρ' αὐτοῖς, εἰ τῆτο πειθεῖν, ὅτι μὴ μόνοις μὴδὲ ἐξ ἀνάγκης ἡ διαδοχὴ τῆς βασιλείας ὀφείλεται. διὸ καὶ καθάπερ ἔφειδρὸν τινα τὸν Ἀντίπατρον εἰσῆγαγεν, οἰόμενος ὀρθῶς προνοεῖν, καὶ κατασαλέντων τῶν μειρακίων ἐξεῖναι εὐκαίρως χρῆσθαι βελτίοισιν. τὸ δ' ἔχ' ὥσπερ ἐνόησεν ἀπέβη. τοῖς τε γὰρ πασὶν ἡ μετρίως ἐδόκει κεχεῖσθαι τῇ πρὸς αὐτὰς ἐπηρεΐᾳ· καὶ δεινὸς ὢν τὸν τρόπον Ἀντίπατρος, ἐπειδὴ παρρησίας τινὸς τῆς ἡ πρότερον ἔσσης ἐλπίδος ἀντεποιήσατο, μίαν ἔχεν ὑπέθεσιν κακοῦν τὰς ἀδελφάς, καὶ μὴ παραχωρεῖν τῶν πρωτίων, ἀλλ' ἐνέχεσθαι τῷ πατρὶ, ἥδη μὲν ἡλλοτριωμένῃ ταῖς διαβολαῖς, εὐμεταχειρίστῃ δ' ὄντος εἰς ὅπερ ἐσπιδάκει πολὺ χαλεπώτερον αἰεὶ γενέσθαι τοῖς διαβεβλημένοις. ἦσαν οὖν ἔτοι παρ' αὐτῷ μόνῃ οἱ λόγοι, φυλαττομένη δι' αὐτῷ δόξα τὰ τοιαῦτα καταμηνύειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐχεῖτο συνεργοῖς τοῖς ἀνυπόπτοις, καὶ διὰ τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς τὸν βασιλέα πιτευ-

propter dissidia inter domesticos orta nec carissimis sibi nec coniuge dilectissima frui potuerit. Atque futura praeteritis grauiora et maiora fore suspicans, plane confusus erat animo. Nam reuera foris quidem pleraquē, etiam magis quam speraret, ad voluntatem fluebant, Dei beneficio: fiebat autem, vt quae maxima essent domi, etiam praeter expectationem, male ei cederent; rebus vtrunque aliter quam opinio tulerit euenientibus, et incertum reddentibus, vtrum praestabilius fuisset, res foris quam felicissime gessisse ac deinde malis domi implicari, an calamitates adeo magnas inter domesticos effugisse, regnum detrectando et quae homines in eo mirari solent.

3. Turbatus itaque et in hunc modum afflictus, vt pueros deprimeret, alterum filium, sibi natum cum adhuc priuatus esset, (vocabatur autem Antipater) accersit, et illum in honore habere statuit; non sicut postea cum ab eo plane victus esset et ad eum omnia referret: sed eo animo, vt audaciam filiorum Mariannes coërceret, magisque, vt eos admoneret, id ita constituens. eo enim minus sibi arrogaturos, si illis persuasum esset, regni successionem neque solis sibi neque necessario deberi. Hac de causa Antipatrum, quasi aemulum, ad se domum recepit, putans se bene ac sapienter rebus suis providere; atque, repressa iuuenum ferocia, licere tempestiue eos meliores habere. Verum longe aliter euenit ac putarat. Nam et pueri graui se iniuria affici interpretabantur: et Antipater, homo versutus, postquam semel eo venit, vt sperare auderet quod antea non sperabat, id vnum dabit operam, vt fratres male tractaret, et primum eis locum non cederet, patrique adhaereret, qui iam ab illis alienatus erat per calumnias, et in id, cui studuerat, facile adduci potuit, vt in eos indies magis magisque irritaretur, calumniis oneratos. Omnes itaque rumores ab illo erant diffeminati, qui tamen cauebat, ne ipse videretur huiusmodi quid ad patrem deferre: sed in eam rem vti maluit opera hominum, in quos nulla caderet suspicio, quique id ex sua

Θησομένοις αὐτὸ ποιεῖν. ἤδη δὲ πλείους ἐγγυόνησαν οἱ καὶ κἄν-
 νον ἐφ' οἷς ἠλπίκει θεραπεύοντες, καὶ τὸν Ηρώδην ἐκ τῶ δο-
 κῆν κατ' εὐνοίαν τὰ τοιαῦτα λέγειν ὑπαγόμενοι. καὶ τῶν
 πολυπροσώπως καὶ πισῶς ἀλλήλοις συναγωνιζομένων, ἔτι
 καὶ μᾶλλον αἱ παρὰ τῶν μερακίων ἀφορμαὶ προσεγίνοντο.
 καὶ γὰρ καὶ δάκρυα πολλάκις ἦν κατ' ἐπῆρειαν ὧν ἠτιμά-
 ζοντο, καὶ τῆς μητρὸς ἀνάκλησις, καὶ τὸν πατέρα φανερῶς
 ἤδη πρὸς τὴς Φίλης ὁ δίκαιον ἐλέγχεν ἐπετήδευον. ἅπερ
 ἅπαντα κακοήθως ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἀντίπατρον καιροφυ-
 λακτέμενα, καὶ μειζόνως πρὸς τὸν Ηρώδην ἐξαγγελλόμενα,
 προὔβαινεν ὁ μικρὰν ἀπεργαζόμενα τὴν τῆς οἰκίας εἰσιν.
 ἀχθόμενος γὰρ ὁ βασιλεὺς ταῖς διαβολαῖς, καὶ ταπεινῶσαι
 βεβλόμενος τὴς ἐκ τῆς Μαριάμμης, μείζονα αἰεὶ πρὸς τιμὴν
 Ἀντιπάτρου παρεῖχεν· καὶ τέλος ἤτηθείς, ἐπεισήγαγεν τὴν
 ἐκείνην μητέρα. Καίσαρι δὲ πολλάκις γράφων ὑπὲρ αὐτῆς
 καὶ ἰδίᾳ συνίστη σπυδαίοντες. Ἀγρίππα μὲν οὖν ἀνιόντι εἰς
 τὴν Ῥώμην, μετὰ τὴν διοίκησιν τῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας δεκαστῇ
 γεγενημένην, πλεύσας ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ συντυγχάνων
 μένον τε τὸν Ἀντίπατρον ἐπηγάγετο, καὶ παρῆδωκεν εἰς Ῥώ-
 μην ἀνάγειν μετὰ πολλῶν δώρων, Καίσαρι Φίλον ἐσόμενον·
 ὥστε ἤδη πάντα δοκεῖν ἐπ' ἐκείνῳ, καὶ παρεῖδωαι πατρίπα-
 σιν ἐκ τῆς ἀρχῆς τὰ μεράμια.

ΚΕΦ. Ὺ.

Ὡς, Ἀντιπάτρου διατρεβόντος ἐν Ῥώμῃ, τὴς περὶ Ἀλέξαν-
 δρον καὶ Ἀριστόβελον Ηρώδης ἄγων ἐπὶ Καίσαρος, αὐ-
 τῶν κατηγορήσεν. Ἀλεξάνδρου ἀπολογία ἐπὶ Καίσα-
 ρος, καὶ διαλλαγὰς πρὸς τὸν πατέρα.

Πρὸς μὲν οὖν τιμὴν, καὶ τὸ πρῶτον εἶναι δοκεῖν, Ἀντι-
 πάτρου προϋχόμενος τὰ κατὰ τὴν ἀποδημίαν· καὶ γὰρ ἐν
 τῇ Ῥώμῃ, πᾶσιν ἐπιτεταλμένος Ηρώδης τοῖς φίλοις, διά-
 σημος ἦν. ἤχθετο δὲ τῷ μὴ παρεῖναι, μηδὲ ἔχεν ἐξ εὐ-
 καίρου διαβάλλειν αἰεὶ τῆς ἀδελφῆς· καὶ μᾶλλον ἰδεδο-

in regem beneuolentia facere crederentur. Iam vero multi Antipatrum propter eius spem colebant, et huiusmodi sermonibus Herodi plane persuadebant, quod ex suo in illum amore profecti viderentur. Cumque haec per multos inter sese fideles certatim agebantur, tum etiam ipsi adolescentes magnam eius rei praebebant occasionem. Nam frequenter lacrymas ob contumeliam, qua afficerentur, mittebant, et matrem appellabant: quin etiam aperte apud amicos patrem ut iniquum redarguere conabantur. quae omnia, pro ea qua erat malitia, opportune aucupatus Antipater, Herodi non sine additamento renunciabat, quibus factum est, ut domestica lis sensim deterior euaderet. Rex enim calumniis istis offensus, et Mariamnes filios deprimere volens, Antipatrum indies nouis augebat honoribus; adeo ut tandem victus eius matrem domum adsciuerit. Caesari etiam saepe pro eo scribens, priuatim hunc ei officiosissime commendabat. Cumque Agrippa quidem in eo esset, ut Romam, postquam annos decem res Asiae administrasset, peteret, a Iudaea profectus Herodes ad illum nauigauit, eique Antipatrum, quem vnum secum duxerat, tradidit, Romam ducendum cum multis donis, ut fieret Caesaris amicus: adeo ut iam omnia penes illum esse, adolescentes vero spe regni prorsus excidisse viderentur.

CAP. IV.

Quomodo, Antipatro Romae degente, Herodes Alexandrum et Aristobulum ad Caesarem ductos accusat. Alexander causam suam agit ad Caesarem, et pater cum filiis in gratiam redit.

AT enim ista peregrinatio plurimum Antipatro profuit, tum ad honorem, tum ut fratribus praelatus videretur: quippe Romae, cum de eo scripsisset Herodes ad omnes amicos suos, illustris fiebat. Caeterum aegre ferebat, quod patri non adesset, neque commodam haberet occasionem fratribus perpetuo maledicendi: eoque

και μεταβολὴν τῷ πατρὶ, εἴ τι καὶ καθ' αὐτὸν ἀξιώσειν
 ἐπιμενέσειεν εἰς τῆς ἐκ τῆς Μαριάμμης φρονεῖν. ταῦτα δὲ
 δι' ἐννοίας ἔχων, ἐκ ἀφίστατο τῆς ἑαυτοῦ προαμερέσεως· ἀλ-
 λά κακῆθεν, ὅτε ἀνιάσειν τι καὶ παροξύνειν ἠλπιζεν τὸν
 πατέρα κατὰ τῶν ἀδελφῶν, συνεχῶς ἐπέσελλεν· πρόφα-
 σιν μὲν, ὡς ὑπεραγωνίων αὐτῷ, τὸ δὲ ἀληθές, ἀφ' ἧς εἴ-
 χεν ἐν φύσει κακοηθείας, τὴν ἐλπίδα μεγάλην καθ' ἑαυ-
 τὴν ἔσσαν ἐμπορευόμενος, ἕως εἰς τῷτο προέγαγεν τὸν Ηρώ-
 δην ὀργῆς ἐκ δυσφημίας, ὡς ἤδη μὲν ἔχεν δυσμενῶς τοῖς
 μεραϊκίοις. ἐν δὲ τῷ κατοικεῖν εἰς τοιοῦτον ἐμβῆναι πάθος,
 ὡς μὴτ' ἀμελῶν μὴτ' ἐκ προπετείας ἀμαρτάνοι, κρείττον
 ἠγήσατο πλεύσας εἰς Ρώμην, ἐκεῖ τῶν παίδων κατηγο-
 ρεῖν παρὰ Καίσαρι, καὶ μηδὲν αὐτῷ τοιοῦτον ἐπιτρέπειν,
 ὃ καὶ διὰ μέγεθος τῆς ἀσβεβείας ὑποπτὸν ἦν. ὡς δὲ ἀνῆλ-
 θεν εἰς τὴν Ρώμην, ἐγένετο μὲν μέχρι τῆς Ἀκυλῆϊας πόλεως
 Καίσαρι συντυχεῖν ἐπεργόμενος. ἐλθὼν δ' εἰς Λόγας, καὶ
 καμρὸν αἰτησάμενος ἐπὶ μεγάλοις οἷς ἐδόκει δυσυχεῖν, παρ-
 εστήσατο μὲν τῆς πῦδας, ἠτιάτο δὲ τῆς ἀπονοίας καὶ
 τῆς ἐπιχειρήσεως, "ὡς ἐχθρῶς ἔχουσιν ἅπαντα τρόπον
 "ἐσπεδακότες μισοῖν τὸν ἑαυτῶν πατέρα, ὥστε διαχειρί-
 "σασθαι αὐτὸν καὶ τὴν βασιλείαν ὁμοτάτῳ τρόπῳ παρα-
 "λαβεῖν. ὁ δ' ὑδὲ θνήσκων ἐξ ἀνάγκης μᾶλλον ἢ κρείσει
 "παραδοῦναι τῷ διαμείναντι πρὸς αὐτὸν εὐσεβετέρῳ παρὰ
 "Καίσαρος ἐξουσίαν ἔχει. τοῖς δ' ἔχ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τὸ
 "πλέον, ἀλλ' εἰ καὶ ταύτης σπεροῖντο καὶ τῷ ζῆν ἔλαττον
 "λόγος, εἰ μόνον ἀποκτεῖναι τὸν πατέρα δυνήσκειν. ἕτως
 "ἄγχιόν τι καὶ μιὰρὸν ἐντετηκέναι ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν μὴ-
 "σος. καὶ ταύτην τὴν ἀτυχίαν αὐτὸς ἐκ μακρῇ φέρων ἀ-
 "ναγκασθῆναι νῦν ἐξηγεῖσθαι Καίσαρι, καὶ μαινέειν αὐτῷ
 "τὰς ἀκοὰς τοῖς τοῖς λόγοις. αἰτοῖσι τί μὲν εἶπεν παθόν-
 "τες ἐξ αὐτῶν δυσχερές; ἐπὶ τίνι δὲ μέμφονται βαρύνοντα;
 "πῶς δ' οἰόνται καὶ δίκαιον ἦν αὐτὸς ἐκτῆσατο πολλοῖς
 "χρόνοις καὶ κινδύνοις ἀρχὴν, ταύτης ἐκ ἑᾶν κύριον εἶναι,
 "κρεατεῖν τε, καὶ διδόναι τῷ κατ' ἀξίαν. ὡς τῷτό γε μετὰ

magis veritus est, ne pater mutaretur, si quid mitius de Mariamnes filiis sentire in animum induceret. Dum ista secum reputaret, a proposito suo non desisteat: sed et Roma, quoties sperabat se posse patrem contristare et irritare in fratres, assidue literas mittebat, magnam de eo sollicitudinem simulando, reuera autem, qua erat ingenii malignitate, ex spe in se magna quaestum faciens, donec eo indignationis ex falsis rumoribus Herodem perduxit, ut iam adolescentibus insensus esse coeperit. Dum vero pigratur talem induere affectum, ne quid negligenter aut temere committeret, visum est ei satius Romam nauigare, ibique eos coram Caesare accusare, nihilque sibi tale permittere, quod ex magnitudine sua impietatis suspicionem daret. Ac postquam Romam peruenit, progressus est ad urbem Aquileiam, Caesarem conuenire festinans. Quamprimum vero datum esset sermonem cum eo habere, cumque orasset, ut se de maximis, quibus implicari videbatur, incommodis, audire vellet, filios coram adduxit, deque eorum indole deplorata querebatur, atque de nefario eorum conatu, "quam sibi inimici infestique erant, ut qui "modis omnibus id egerunt, ut suum in patrem odium "ostenderent, eo usque, ut illum perimerent, regnumque "crudelissimo facinore sibimet arriperent. dum et ipse potestatem habeat a Caesare regnum relinquendi, cum moreretur, non ex necessitate, sed iudicio, filio isti, qui in "maxima erga se pietate perseuerarit. Illis vero non "tam magnum imperium, quam, si illo priuentur, parui "penditur vita, dummodo patrem possent interficere. "adeo immane et foedum illorum animis penitus infectum et inueterauit odium. eamque calamitatem diu toleratam nunc demum se coactum esse Caesari aperire, "et aures eius huiusmodi sermonibus offendere. At "qui, quid ab eo durius perpassi sint? aut qua de re "grauiori querantur? Quomodo iustum et aequum esse "putant, ut quem ipse principatum longo tempore per "multa pericula quaesisset, eius non sinant esse dominum, "eoque potiri, et optime merenti dare. nam hoc cum aliis

"τῶν ἄλλων ἄθλων εὐσεβείας ἐκτίθεται τῷ μέλλοντι πρὸς
 "τὸν ποτὲ γενήσεσθαι τοιῷτῳ τὴν ἐπιμέλειαν, ἅτε καὶ τῆς
 "ἀμοιβῆς τοσσηδὲ ἕσης ἐπιτυχάνειν. ὅτι δὲ μηδὲ εὐσεβεῖς
 "αὐτοῖς ὑπὲρ τῆς πολυπραγμονεῖν, εὐδηλοῖ. ὁ γὰρ αἰὶ
 "τὶ περὶ τῆς βασιλείας εὐθυμύμενος, συγκαταλογίζεται
 "τὸν θάνατον τῆ γεγεννηκότος, μεθ' ὃν ἄλλως ἢ ἐκ τῆς
 "ἀρχῆς παραλαβεῖν. αὐτὸς δ' ὅσα βασιλευμένους καὶ βα-
 "σιλέως πασις ἢ ὑπέστησεν, μέχρι νῦν ἀποδιδῆς, ἢ κόσμος,
 "ἢ ὑπερβία, ἢ τρυφὴν, ἀλλὰ καὶ γάμος τῆς ἐπισημοτά-
 "της παρεχῆσθαι, τῷ μὲν ἐκ τῆς ἀδελφῆς, Ἀλεξάνδρῳ δὲ
 "τὴν Ἀρχελᾶν τῆ βασιλέως θυγατέρα συνεικόσας. τὸ δὲ
 "μέγιστον ἔδδ' ἐπὶ τοιούτοις ἦν εἶχεν ἐξουσίαν ταύτη κατ' αὐ-
 "τῶν χρησάμενος ἀγαγεῖν ἐπὶ τὸν κοινὸν εὐεργέτην Καίσα-
 "ρα, καὶ παρελόμενον αὐτῇ πᾶν, ὅσον ἢ πατὴρ ἀσιβέμετος
 "ἢ βασιλεὺς ἐπιβληνόμενος δύναται, κρίσεως ἰστορίᾳ
 "παρεσακίαι. δεῖσαι μέντοι μὴ παντάπασιν αὐτὸν ἀτιμά-
 "ζητον γενέσθαι, μηδ' ἐν τοῖς μεγίστοις φόβοις καταζῆν, ἔδδ'
 "ἐκείνοις λυσιτελῆντες, ἐφ' οἷς ἐνεθυμήθησαν, ὅρᾳ τὸν
 "ἥλιον, εἰ νῦν διαφεύγοιεν, ἔργῳ μέγιστα τῶν ἀνδρωπεύων
 "καὶ δρᾶσαντας καὶ πεσομένους.

β'. Ταῦτα μὲν Ἡρώδης ἐμπαθῶς ἠτιάσατο παρὰ Καί-
 σαρι τῆς αὐτῇ παῖδας. τῶν δὲ νεανίσκων ἦδη μὲν καὶ λέ-
 γοντος δάκρυα καὶ σύγχυσις ἦν, μᾶλλον δ' ἐπεὶ κατέπαυ-
 σεν Ἡρώδης τὸν λόγον. τὸ μὲν γὰρ ἔξω τῆς τοιαύτης ἀσθ-
 βείας γενέσθαι, τὸν λόγον πιστὸν εἶδον ἐν τῷ συνειδότηι, το-
 ῦ ἐκ τῆς πατρὸς ἐπιφέρεσθαι τὰς διαβολὰς, δυσαπολόγη-
 τον, ὥσπερ ἦν, ἥδισσαν, ἢ εὐαχημονοῦντος οὐδὲ τοῦ κατὰ
 παρρησίαν λόγου τοῦ πρὸς τὸν καιρὸν, εἰ μέλλοιεν ἐκ βίας
 αἰεὶ καὶ κατὰ σπᾶδὴν ἐλέγχων πεπλανημένον. ἦν οὖν ἀπο-
 ρία τοῦ δύνασθαι λέγειν, καὶ δάκρυα, καὶ τέλος οἰμωγῆς
 συμπαθεῖς, δεδοικότες μὲν, ὥς, εἰ σιγῶεν, δόξουσιν ἐκ
 τοῦ συνειδότες ἠπορῆσθαι, ραδίαν δ' ἢ εὐερισκομέων τὴν
 ἀπολογία ὑπὸ νεότητος καὶ ταραχῆς, ἣς ἐπεπόνθεισαν. ἢ
 μὴν γὰρ ὁ Καίσαρ, ἐπιβλέπων αὐτούς ὡς εἶχον, αἰσύνετον

"pietatis praemiis proponitur ei, cui in animo est praeca-
 "dentem diligentia aequare, vtpote qui speret talem sibi
 "gratiam relatum iri. Quod vero nefas sit illis hac de re
 "latagere, manifestum. nam qui semper regnum in ani-
 "mo habet, simul cogitat de patris interitu, cum non nisi
 "post illum assequuturus sit regnum. Ille vero quatenus
 "ipsis, vt in regio imperio viuentibus regiisque liberis,
 "haecenus non largiendo deesse passus est, non ornamen-
 "ta, non ministerium, non delicias; immo et coniugia il-
 "lis honoratissima procurasse, alteri suae sororis, Alexan-
 "dro vero Archelai regis filia collocata. Et quod maxi-
 "mum est, ne post talia quidem ausa sua se potestate in
 "eos usum, sed ad communem benefactorem Caesarem
 "adduxisse, et cedendo de omni eo, quod aut pater laesus
 "aut rex insidiis petitus agere potuit, aequo cum illis iure
 "disceptatum venisse: rogare tamen, ne ipse omnino inul-
 "tus sit, neque in summo metu aetatem agat; cum, post
 "ea, quae moliti sunt, ne ipsis quidem, si nunc poe-
 "nam effugiant, expediat diutius viuere, malorum ex-
 "trema, quemadmodum patrarunt, certissime passuris.

2. Ista quidem Herodes magna cum vehementia fi-
 liis suis obiecit coram Caesare. Iuuenes autem etiam
 eo dicente confusi lacrymabant, magis vero postquam
 Herodes dicendi finem fecit. nam se quidem extra hu-
 iusmodi impietatem esse ex conscientia bonae mentis per-
 suasum habuerunt, contra ea vero, quae illis pater crimini
 dedisset, difficile esse, id quod erat, sese defendere pro-
 be nouerant, cum libere, etsi opportune, verba facere haud
 eos deceret, vt patrem, dum violenter semper et nimium
 festinanter ageret, in errorem inductum ostenderent. Quid
 ideo dicerent non habebant, lacrymaeque illis obortae sunt
 et tandem vehementius suspirabant, veriti quidem, ne, si
 silerent, ex conscientia sceleris viderentur haesitasse, haud
 vero inuenientes, quo pacto defensionem sui expedirent,
 propter aetatis infirmitatem animique consternationem.
 Non tamen Caesar, adspiciens ipsos quemadmodum per-
 turbati erant, non sentiebat eos ex imperitia et modestia

ἵκποιῆτο τὸ μὴ κατὰ συνείδησιν ἀτοπωτέραν, ἀλλὰ ἐξ ἀπειρίας καὶ μετριότητος ὀκνεῖν. ἱλεηνοὶ τε ἐυεργόνησαν τοῖς παροῦσιν ἰδία, καὶ τὸν πατέρα διεκίνησαν ἀληθινῶ τῷ πάθει συνεχόμενον.

γ'. Ἐπεὶ δὲ συνείδον εὐμένειάν τινα, καὶ παρ' ἐκείνῃ, καὶ παρὰ τῷ Καίσαρι, καὶ τῶν ἄλλων δὲ ἕκαστον, τῆς μὲν συνδακρύοντας, ἅπαντας δὲ συναλγύντας, θάτερος αὐτῶν Ἀλέξανδρος, ἐπικαλισάμενος αὐτὸν, ἐπεχείρει διαλύειν τὰς αἰτίας, καί, "πάτερ, εἶπεν, ἡ μὲν σὴ πρὸς ἡμᾶς εὖνοια δῆλη, καὶ παρ' αὐτὴν τὴν κλίσιν. ἐκ αὖ γὰρ εἴ τι δυσχερὲς ἐνεόηκας ἐφ' ἡμῖν, ἐπὶ τὸν πάντα σῶζοντα προήγαγες. καὶ γὰρ ἐξῆν, παρῶσης μὲν ἐξουσίας ὡς βασιλεῖ, παρῶσης δὲ ὡς πατρὶ, τῆς ἀδικούντας ἐπεξίναν. τὸ δ' εἰς Ρώμην ἄγειν, καὶ τῷτον ποιῆσθαι μάρτυρα, σῶζοντος ἦν. ἔθεις γὰρ ἀποκτεῖναι τινα προσηγμένους, εἰς ἱερά καὶ ναὺς ἄγειν. τὸ δ' ἡμέτερον ἤδη χεῖρον. ἔ γὰρ αὖ ὑπομείναιμεν ἔτι ζῆν, εἰ τοιῷτον ἡδικηκέναι πατέρα πιστεύμεθα. καὶ μήποτε τῷτο ἐκείνῃ χεῖρον, ἀντὶ τῷ τεθνήσκειν μηδὲν ἀδικούντας, τὸ ζῆν ἀδικεῖν ὑποκτενομένης. εἰ μὲν ἂν εὖροι λόγον τῆς ἀληθείας ἢ παρρησίας, μακάριον καὶ σὲ πῆσαι, καὶ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν. εἰ δ' ὅτως ἢ διαβολὴ κρατεῖ, περιττὸς ἡμῖν ὁ νῦν ἥλιος, ὃν τί δὲ βλέπειν μετὰ τῆς ὑποψίας; τὸ μὲν ἂν Φάναϊ βασιλείας ἐπιθυμῇ, εὐκαρὸς εἰς νέας αἰτίαι, καὶ τὸ προσιδέναι τὴν τῆς ἀθλίας μητρὸς ἱκανὸν ἐκ τῆς πρώτης τὴν νῦν αἰτυχίαν ἐξεργάζεσθαι. βλέψον δὲ, εἰ μὴ κοινὰ ταῦτα καὶ πᾶσιν ὁμοίως λέγεσθαι δυνησόμενα. κωλύσει γὰρ ἔδεν τῷ βασιλεῦσι, παῖδες εἰ εἰσὶ νέοι καὶ μήτηρ αὐτῶν ἀποθανῶσα, ἅπαντας ὑπόπτως εἶναι τῷ πατρὸς ἐπιβέβλως δοκεῖν. ἀλλ' ἔ τὸ ὑποπτον πρὸς τοιαύτην ἀσέβειαν ἀρεκτόν. εἰπάτω δὴ τις, ἡμῖν εἰ τετόλμηται τοιῷτον, ὃ καὶ τὰ μὴ πιστὰ πίσειν εἰώθεν ὑπὲρ εὐεργείας λαμβάνειν. Φαρμάκῃ παρασκευὴν ἐλέγχειν δύναται τις, ἢ συνωμοσίαν ἡλικιωτῶν, ἢ διαφθορὰν οἰκετῶν, ἢ γραμμὰτα κατὰ σὲ γεγραμμένα;

potius haerere et impediri, quam ex facinorum conscientia. nec quisquam aderat, quem non eorum miseresceret: immo et patrem ita affecerunt, ut vere animo moueretur.

3. Postquam vero iuvenes animaduertunt et patrem illis aliquanto magis beneuolum, ipsumque etiam Caesarem, insuper et aliorum singulos, partim vicem ipsorum dolentes, partim a lacrymis non temperantes, alter illorum Alexander, patre appellato, crimina diluere aggressus est, dicebatque: "Pater, qua es in nos beneuolentia satis declarat hoc ipsum iudicium. nam si quid in nos durius in animo agitaſſes, nunquam ad omnium seruatore[m] nos adduxiſſes. etenim poteras, vel pro regia vel patria potestate, de fontibus supplicium sumere. Caeterum Romam nos ducere, et hunc ipsum testem adhibere, seruare volentis indicium est. nemo enim, cui in animo est quemquam interficere, ad templa eum sacraque perducit. Verum peiori adhuc statu res nostrae sunt. non enim amplius viuere sustineremus, si talem patrem nos laesisse cuiquam persuasum esset. Fortasse et hoc isto deterius: ut, cum mori debuissimus boni et innocentes, sceleris suspecti viueremus. Iam vero si quid valeret fiducia ex veritate, nobis laetissimum esset tibi fidem facere, et periculum effugere. Quod si ita vincit calumnia, satis superque nobis praesens hic dies, quem quorsum suspecti intueremur? Et quidem dum dicis nos regnum affectare, accusationem in iuvenes bene accommodas, dumque adiicis istam a matris miserae interitu petitam, ex hac infelicitate praesenti cumulus accedit. Sed vide obsecro, annon haec nobis cum omnibus communia similiter de iis dici possint. Nihil enim vetabit, quin rex, cui filii sint iuvenes et matri defunctae superstitēs, eos in suspicionem vocet, quasi patri struant insidias. sed suspicio non satis est ad fidem huiusmodi impietati faciendam. Dicat itaque quispiam, an tale aliquid ausi fuerimus, unde et incredibilia propter hominum credulitatem fidem acquirere consueuerunt. Potest ne quisquam indicare venenum paratum, aut conjuracionem cum aequalibus, aut corruptos pecunia famu-

"καίτοι τῶντων ἕκαστον ἔδ' ὅπῃ καὶ μὴ γυνόμενον ἐκ διαβο-
 "λῆς ἐπλάσθη. χαλεπὸν γὰρ ἔχ' ὁμονοῶν οἶκος ἐν βασι-
 "λείᾳ· καὶ τὴν ἀρχὴν, ἣν σὺ φῆς ἐπαθλον εὐσεβείας,
 "συμβαίνει πολλακίς αἰτίαν γενέσθαι τοῖς πονηροτάτοις ἐλ-
 "πίδων, δι' αἷς ἡδὲ μίαν ὑποσολὴν ποιῶνται κακοηθείας.
 "ἀδίκημα μὲν ἐν ἡδείοις ἐρεῖ καθ' ἡμῶν. τὰς δὲ διαβολὰς
 "πῶς ἂν λύσειεν, ὁ ἀκούσαι μὴ θέλων; ἐλαλήσαμεν τί
 "μετὰ παρρησίας; ἢ εἰς σέ, τοῦτο γὰρ ἦν ἄδικον, ἀλλ'
 "εἰς τῆς ἡδ' ὅ, τι λελάλητο μὴ σιωπῶντας. τὴν μητέρα
 "τίς ἡμῶν ἔκλαυσεν; ἔχ' ὅτι τέθνηκεν, ἀλλ' ὅτι καὶ νεκρὰ
 "κακῶς ἤκυσεν ὑπὸ τῶν ἐκ ἀξίων, ἀρχῆς ἐπιθυμῶμεν, ἥς
 "ἴσμεν ἔχοντα τὸν πατέρα; τί καὶ θέλοντες; εἰ μὲν εἰσὶν
 "ἡμῖν τιμαὶ βασιλέων, ὥσπερ εἰσὶν, οὐ κενοσπουδοῦμεν;
 "εἰ δ' ἢ εἰσὶν, ἢ ἐλπίζομεν; ἢ σὲ διαχειριστάμενοι κρα-
 "τήσαιν τὴν βασιλείαν προσεδοκήσαμεν, οἷς οὔτε γῆ βί-
 "σιμος, οὔτε πλοῦτὴ θάλαττα μετὰ τοιοῦτον ἔργον; ἢ δὲ
 "τῶν ἀρχομένων εὐσεβεῖα, καὶ θερησκεία τοῦ παντός
 "ἔθνος, ἐνέχετο ἂν πατροκτόνης ἐπὶ τῶν πραγμάτων εἰ-
 "ναι, καὶ εἰς τὸν ἀγκύτατον ὑπὸ σοῦ κατασκευασθέντα
 "ναὸν εἰσεῖναι; τί δ' εἰ καὶ τῶν ἄλλων κατεφρονήσαμεν,
 "ἐδύνατό τις φονεύσας ἀτιμώρητος μένειν, ζώντος Καί-
 "σαρος; οὐτ' ἀσεβεῖς οὕτως ἐγέννησας, οὔτε ἀλογίτους,
 "ἄτυχεςτέρους δ' ἴσως ἢ σοὶ καλῶς εἶχεν. εἰ δὲ μήτ' αἰ-
 "τίας ἔχεις, μήτ' ἐπιβλαὰς εὐρίσκεις, τί σοι πρὸς πίσιν
 "αὐταρεκς τοιαύτης δυσσεβείας; ἢ μήτηρ τέθνηκεν. ἀλλὰ
 "τοὶ τὰ κατ' ἐκείνην, ἢ παροξύνειν ἡμᾶς, ἀλλὰ νεθε-
 "στῆν ἐδύνατο. πτωχῶ μὲν ἀπολογεῖσθαι βουλόμεθα, λό-
 "γον δ' ἢ ἐπιδέχεται τὰ μὴ γυνόμενα. διόπερ, ἐπὶ τῶ
 "πάντων δεσπότῃ Καίσαρι μεσιτεύοντι τὸν παρόντα κα-
 "ρὸν, συντιθέμεθα ταύτην τὴν συνθήκην. εἰ μὲν ἀνύ-
 "ποπτον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀληθείας τὴν πρὸς ἡμᾶς διάθεσιν
 "ἀπολαμβάνεις, ὦ πατέρ, ζήσωμεν, οὐδ' οὕτως μὲν
 "εὐτυχῶς. δεῖνόν γὰρ τῶν μεγάλων κακῶν καὶ ψευδῆς αἰ-
 "τιᾶ. παρούσης δὲ τινὸς ὀργῶδίας, σὺ μὲν ἐν τῇ κατὰ

"los, aut scriptas contra te literas? atqui horum singula
 "interdum de nihilo fingit calumpnia. Graue enim regno
 "est dissidium et dissensio in regia: atque saepe fit, ut prin-
 "cipatus, quem tu dicis esse pietatis praemium, homines
 "flagitiosissimos ad spem excitet, quae facit, ut nihil mali
 "intentatum relinquunt. Caeterum iniuriam alicui factam
 "nemo nobis obiicit, nos vero calumniis quomodo libera-
 "bit, qui nobis auscultare recusat? An paulo liberius lo-
 "quuti sumus? at non in te; nam hoc nefas esset: sed in
 "eos, qui nihil, quod dictum fuerit, silentio premunt. An
 "nostrum quis matrem desseuit? at non quod interierit:
 "sed quod mortua ab hominibus inhonestis male audierit.
 "Num regnum appetimus, quod scimus a patre teneri? at
 "quid in animo habentes? si enim nobis sint regii honores,
 "id quod fatendum, nonne frustra laboramus? sin minus,
 "nonne eos sperare licet? An te interfecto in regnum suc-
 "cessuros esse exspectauimus; quibus, tali facinore commis-
 "so, nec terra ambulanda nec mare nauigandum? num sub-
 "ditorum pietas, et totius gentis religio ferro potuerit, ut
 "parricidae summa rerum potirentur, et in sanctissimum a
 "te instauratum templum ingrederentur? Sed quid? si cas-
 "teros contempnere datum fuisset, num qui te interfecerit,
 "dum Caesar in viuis esset, poenam effugere potuerit? Non
 "tam impios genuisti, neque tam stultos, sed infeliciores
 "forsan, quam rebus tuis expediat. Quod si nec aliquid
 "nobis vitio vertendum habes, nec insidias tibi locatas inue-
 "nisti, quid tanti erat, ut posset eiusmodi impietatis tibi fidem
 "facere? Mater quidem occidit, illius vero casus miserabilis
 "nullam nos irritandi, sed admonendi vim habuit. Equidem
 "pluribus causam agere nobis in animo est: sed excusationem
 "non admittunt, quae nunquam commissa erant. Quapropter
 "coram Caesare, omnium domino nostroque in praesentia so-
 "questro, hanc tecum pactionem facimus. Si possis, o pater,
 "reuera affectum in nos induere ab omni suspitione vacuum,
 "liceat nobis viuere, quamuis haud ita feliciter, graue enim est
 "magnorum malorum etiam falso insimulari. verum si quid
 "est, quod timeas, perge tibi met cautionem adhibere, nos

“σαυτὸν εὐσεβεῖα μένει, δώσωμεν δὲ λόγον ἡμεῖς ἑαυτοῖς.
 “οὐχ οὕτως ὁ βίος ἡμῶν τέμνεται, ὥς ἔχεν αὐτὸν ἐκ' ἀδικίας
 “τοῦ δεδοκότος.

δ'. Τοιαῦτα δὲ λέγοντος, ὁ, τε Καῖσαρ, ἔδδ' ἐπὶ πρῶτον πιστεύων τῷ μεγέθει τῆς διαβολῆς, ἔτι μᾶλλον ἐξηλλάττετο, καὶ συνεχῆς εἰς τὸν Ηρώδην ἀπέβλεπεν, ὁρῶν καὶ κῆνον ὑποσυγχυνόμενον· ἀγωνία τε τοῖς παροῦσιν ἐνεπιπτώκει, καὶ περὶ τὴν αὐλὴν ὁ λόγος διαδοθεὶς ἐπιφθονοῦν ἐποίει τὸν βασιλεῖα. τὸ γὰρ ἄπιστον τῆς διαβολῆς, καὶ τὸ περὶ τῆς νεανίσκου ἐν ἀκμῇ καὶ κάλλει σωματῶν ἐλκεῖν ἐπισκᾶτο βοήθειαν. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπειδὴ καὶ τῷ λόγῳ δεξιῶς καὶ μετὰ Φρονήσεως ἀπήντησεν Ἀλέξανδρος. ἦν δ' ἔδ' ἐκείνοις ἔτι ταυτὸν χῆμα, κλαίεισι μὲν ὅμως καὶ σὺν κατηφείᾳ πρὸς τὴν γῆν νευκόσιν· ἡ δ' ἐλπίς ἀμείνων ὑπεφαίνετο, καὶ δόξας ὁ βασιλεὺς ἐξ ὧν αὐτὸς ἔπειθεν ἐκ εὐλογα κατηγορηκέναι, διὰ τὸ μηδὲν ἔχεν αὐτὸν ἐξελέγχειν, ἀπολογίας τινος ἰδέετο. Καῖσαρ δὲ μικρὸν ἐπιχῶν, τῆς μὲν νεανίσκου, εἰ καὶ πόρρω τῆς ἐκ' αὐτοῖς διαβολῆς δοκῶσιν, αὐτό γε τῷτο ἀμαρτεῖν ἔφη, τὸ μὴ τοιούτως αὐτὸς παραχρῆν τῷ πατρὶ, ὥς μηδὲ γενέσθαι τὸν ἐκ' αὐτοῖς λόγον. Ηρώδην δὲ παρεκάλει, πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀφελόντα, διαλλάττεσθαι τοῖς πασίν. ἔ γάρ εἵναι δίκαιον ἔδδ' πιστεύειν τὰ τοιαῦτα κατὰ τῶν ἐξ αὐτῶ· δύνασθαι δὲ τὴν μετάνοιαν ἀμφοτέρους ἔ μόνον ἰάσασθαι τὰ συμβεβηκότα, παρεξύναι δὲ τὴν εὐνοίαν, ἐν ᾗ τὸ προσιτὲς ἐκότεροι τῆς ὑποψίας ἀπολογούμενοι, σπευδῇ πλείονι περὶ ἀλλήλους ἀξιώσασσι κεχεῖσθαι. τοιαῦτα νεθετῶν, ἐνευσεν τοῖς νεανίσκοις. ἐκείνων δὲ βεβλημένων ὑποπεσεῖν ἐπὶ δέησει, προαναλαβὼν αὐτὸς ὁ πατὴρ δακρύοντας ἡσπάζετο, παρ' ἑκαστον ἐν μέρει περιπτύσσων, ὥς μηδένα τῶν παρατυγχανόντων, ἐλευθερον ἢ δῆλον, ἀπαθῇ γενέσθαι.

ε'. Τότε μὲν οὖν εὐχαρισήσαντες Καῖσαρι μετ' ἀλλήλων ἀπήεσαν, καὶ σὺν αὐτοῖς Ἀντίπατρος ὑποκρινόμενος ἐφῆδε

"nobismet rationem reddemus. non enim usque adeo ca-
"ra nobis est vita, ut eam in auctoris damnum conseruare
"velimus.

4. Cum ita causam ageret, tum Caesar, qui iam ante graui adeo calumniae non credebat, magis adhuc mutatus est, et Herodem, quem nonnihil etiam confusum animaduertit, continenter adspexit; tum omnes, qui aderant, anxii erant et solliciti de iuuenibus, sermoque de illis per aulam diffusus regem in odium adducebat. Nam quod calumnia parum credibilis illis visa est, iuuenesque in flore aetatis erant summaque corporum pulchritudine, illorum misertum est, et miseratio omnes ad opem illis ferendam trahebat. Sed multo magis postquam Alexander tam solerter prudenterque patris accusationi respondisset. Verum non illis idem manebat oris vultusque habitus, lacrymantibus quidem et prae moestitia in terram intuentibus: spei tamen melioris nonnihil effulgebat, atque rex, ex iis, quibus ipse ad persuadendum usus est, haud iuste accusasse visus, excusatione aliqua egebat, ut qui nihil ipse haberet, quo dicta redargueret. At Caesar, paulatim cunctatus, adolescentes, licet a crimine abesse viderentur, tamen in eo peccasse dicebat, quod non se tales erga patrem praestitissent, ut hominum sermones reprimerent. Herodemque hortatus est, ut, deposita omni suspitione, cum pueris in gratiam rediret. Iniquum enim esse talia de iis, quos genuisset, credere; fierique posse, ut animorum mutatio non solum medeatur iis, quae vtriusque acciderant, sed et alliciat ad beneuolentiam, dum inuicem excusantes suspicionis temeritatem, aequum censebunt, ut maiori studio ad mutuam amorem ferantur. Has inter admonitiones pueris inuinit: cumque illi patri ad pedes accidere et veniam orare pararent, anteuertit pater eos orantes complecti, et in collum vtriusque inuadere; adeo ut nemo praesens esset, siue ingenuus siue seruus, qui non ad misericordiam adduceretur.

5. Et tunc quidem Caesari gratias egerunt, et una discesserunt, comitante Antipatro cum simulatione lactitiae

δαί ταῖς διαλλαγαῖς. ἐν δὲ ταῖς ὑπέραις ἡμέραις Ηρώδης μὲν ἰδωρῆτο Καίσαρα τριακισίοις ταλάντοις, θέας τε καὶ διανομὰς ποιούμενον τῷ Ῥωμαίων δήμῳ· Καῖσαρ δὲ αὐτῷ τῷ μετάλλῳ τῇ Κυπρίῳ χαλκῷ τὴν ἡμίσειαν πρόσδοσιν καὶ τῆς ἡμισίας τὴν ἐπιμέλειαν ἔδωκεν, καὶ ἄλλα ξενίαις καὶ καταγωγαῖς ἐτίμησε, καὶ περὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν ἔφῃκεν, ὃν ἂν αἰρῆται τῶν παίδων διάδοχον καθιστάνειν, ἢ καὶ διανέμειν μέρος ἐκάστῳ τῆς τιμῆς εἰς πάντας διελευσομένης. ἐκείνῃ δὲ ἥδη θέλοντος αὐτὸ ποιεῖν, ἔκ ἐπιτρέψειν ἔφη ζῶντι μὴ καὶ τῆς βασιλείας καὶ τῶν παίδων κρατεῖν.

ε'. Ἐπὶ τήτοις ἐπανήκει πάλιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ἀποδημοῦντος δὲ, ἢ μικρὸν μέρος ἀπέστη τῆς ἀρχῆς, τὸ περὶ τὸν Τραχωῖνα· καὶ τέττες οἱ καταλειφθέντες στρατηγοὶ χειρωσάμενοι, πάλιν ὑπακύνειν ἠνάγκασαν. Ηρώδης δὲ πλέων σὺν τοῖς πασίν, ὡς ἐγένετο κατὰ Κιλικίαν ἐν Ελεῖσσι, τῇ μετανομασμένην νῦν Σεβαστῇ, καταλαμβάνει τὸν βασιλέα τῆς Καππαδοκίας Ἀρχέλαον, ὃς αὐτὸν ἐκδέχεται φιλοφρόνως, ἠδόμενος ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων διαλλαγαῖς, καὶ τῷ τὸν Ἀλέξανδρον, ὃς εἶχει αὐτῇ τὴν θυγατέρα, τὰς αἰτίας ἀποβαλῶσαι· δωρεάς τε ἀντίδωκεν ἀλλήλοις ὥς εἰκὸς βασιλεῖς. ἐντεῦθεν Ηρώδης, ἐπὶ Ἰουδαίας ἐλθὼν, καὶ γενόμενος ἐν τῷ ἱερῷ, περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὴν ἀποδημίαν διελόγετο, τὴν Καίσαρος εἰς αὐτὸν φιλοφροσύνην, καὶ ἄλλα διεξιὼν, ὅσα κατὰ μέρος αὐτῷ πραχθέντα συμφέρον ἠγάτο καὶ τῆς ἄλλης εἰδέναι· τέλος ἐπὶ νεθεσία τῶν παίδων κατέστρεψε τὸν λόγον, τῆς περὶ τὴν αὐλήν, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ὁμόνοιαν παρακαλῶν, καὶ τῆς νύκτος μετ' αὐτὸν ἀποδεικνύων βασιλεῖας γενέσθαι, πρῶτον μὲν Ἀντίπατρον, εἶτα καὶ τῆς ἐκ Μαρίας μῆς Ἀλέξανδρον καὶ Ἀριστόβυλον. ἐν δὲ τῷ τότε πάντας ἀποβλέπειν εἰς αὐτὸν ἀξιώων, καὶ βασιλέα καὶ δεσπότην ἀπάντων δοκεῖν, μήτε γῆρα παραποδίζομενον, ἐν ᾧ τῷ χρόνῳ τὸ πρὸς ἀρχὴν ἱμνηρώτατον ἔχειν, ἔτε τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν ἐλαττωμένοι, ἃ δύναται καὶ βασιλείας κρατεῖν καὶ παίδων ἀρχεῖν· τῆς τε ἡγε-

ob amoris redintegrationem. Sequentibus autem diebus largitus est Herodes Caesari trecenta talenta, ludos agenti et Romano populo congiaria diuidenti: et Caesar ei dimidium reditum aeris Cyprii donauit, et alterius dimidii curam commisit, et praeterea hospitibus et mansionibus eum honorauit, atque de regno ei potestatem dedit, quem vellet filiorum successorem suum constituendi, aut honorem in singulos pro rata parte diuidendi. Cumque Herodes id e vestigio facere vellet, negauit Caesar permissurum se, vt non per omnem vitam dominus esset et regni et filiorum.

6. Postea ille rursus in Iudaeam rediit. Dum autem peregre abesset, Trachonitae, eius ditionis pars non exigua, rebellarunt: sed relictis illic duces eos subegerunt, iterumque sub imperium redegerunt. Caeterum Herodes, cum filiis nauigans, vbi iuxta Ciliciam appulit ad insulam Eleusam, quae nunc mutato nomine Sebaste dicitur, illic offendit Archelaum Cappadociae regem, qui eum perhumane excipit, laetus admodum, quod cum filiis in gratiam rediisset, quodque Alexander, qui filiam eius in matrimonio habuit, crimina ei obiecta diluisset: atque munera, quae regibus conuenirent, sibi inuicem largiti sunt. Inde Herodes in Iudaeam reuersus, ingressusque in templum, de iis, quae in profectione sua egisset, orationem habuit, Caesaris in ipsum liberalitatem narrando persequens, vt et praecipua quaeque ab ipso gesta, quae non nescire aliorum interesset existimabat: et in extremo suae orationis filios suos monitis instruxit, aulicosque et reliquum populum admonuit, vt concordiam tuerentur; declarauitque filios post se regnatos, primum Antipatrum, deinde Mariannes liberos, Alexandrum et Aristobulum. In praesentia autem edixit, vt omnes in ipsum intuerentur, cumque pro domino et rege ducerent, nihil senectute impeditum, quae ex omni vitae tempore rerum usu aptissima ad imperium exercendum, atque aliis non cedit institutis, quibus possumus regna moderari et liberos regere: duces quoque cum exer-

μόνας καὶ τὸ στρατιωτικόν, εἰ πρὸς ἓνα βλέποιν αὐτόν, ἀτάραχον ἔφη τὸν βίον ἔχειν, καὶ πᾶσαν ἀφορμὴν εὐδαμονίας ἐξ ἀλλήλων ἔσεσθαι. ταῦτ' εἰπὼν, ἀφίησιν τὴν ἐκκλησίαν· τοῖς πλείοσι μὲν ἀρετὰ διειλεγμένος, ἐνίοις δ' ἔχ' ὁμοίως. ἤδη γὰρ ὑπὸ τῆς ἀμίλλης καὶ τῶν ἐλπίδων, ἃς ἐδεδώκει τοῖς πασίν, ἐνσωτέριστο πολλὰ, καὶ νεωτέρων ἐφίεμενα.

ΚΕΦ. ε΄.

Ὡς Ηρώδης ἀγῶνας ἤγαγε πενταστηρικὰς ἐπὶ τῇ Καισαρείας κτίσει· ὥς τε τόπῳ πλείους μεγαλοπρεπῶς ὠκοδόμησε καὶ ἐκόσμησε, πολλὰ τε ἄλλα λαμπρῶς ἔπρασσεν.

Περὶ δὲ τὸν χρόνον τῦτον συντέλειαν ἔλαβεν ἡ Καισαρεία Σεβαστῇ, ἣν ὠκοδόμει, δεκάτῳ μὲν ἔτει πρὸς τέλος ἐλθούσης αὐτῷ τῆς ὅλης κατασκευῆς, ἐκπεσούσης δὲ τῆς προθεσμίας εἰς ὀγδοὺν καὶ εἰκοτὸν ἔτος τῆς ἀρχῆς, ἐκ' Ολυμπιάδος δευτέρας καὶ ἐννεηκοστῆς πρὸς ταῖς ἑκατόν. ἦν οὖν εὐθύς πρὸς τῇ καθιερώσει μείζων ἐορτὴ, καὶ παρασκευαὶ πολυτελέσταται. κατηγγέλκει μὲν γὰρ ἀγῶνα μυσικῆς, καὶ γυμνικῶν ἀθλημάτων. παρεσκευάκει δὲ πολὺ πλῆθος μονομάχων καὶ θηρίων, ἔκπων τε δρόμον, καὶ τὰ πολυτελέστερα τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ παρ' ἄλλοις τισὶν ἐπιτηδευμάτων. ἀντίθει δὲ καὶ τῦτον τὸν ἀγῶνα Καίσαρι, κατὰ πενταστηρίδα παρεσκευασμένος ἄγειν αὐτόν· ὁ δ' αὐτῷ πᾶσαν τὴν εἰς τὰ τοιαῦτα παρασκευὴν ἀπὸ τῶν οἰκείων διεπέμπετο, τὴν Φιλοτιμίαν ἐπικοσμῶν. ἰδίᾳ δὲ καὶ ἡ γυνὴ Καίσαρος Ἰελία, τὰ πολλὰ τῶν ἐκὼν πολυτελεσάτων ἀπέστειλεν, ὥς μηδὲν ὑστερεῖν. τὰ πάντα συντιμώμενα ταλάντων πεντακοσίων. συνελθόντος δὲ εἰς τὴν πόλιν ὄχλος πλείονος κατὰ Θωρίαν, καὶ πρέσβων, ἃς ἔπεμπον οἱ δῆμοι, δι' ἃς ἐκπύουθισαν εὐεργεσίας, ἅπαντας ἐξεδέξατο καταγωγῶς, καὶ τραπέζαις, καὶ διηλεκσίῳ ἐορταῖς, τῆς πανηγύρεως ἐν μὲν ταῖς ἡμέραις ἐχούσης τὰς ἀπὸ τῶν θειμάτων ψυχαγωγ-

ciibus, si se vnum respiciant, summa tranquillitate vitam acturos esse dicebat, sibiue inuicem omnino fore felicitatis auctores. His dictis, conuentum dimisit: fuitque eius oratio grata multis, sed aliis non item. iam enim ex contentione et spe, quam filiis dederat, multi res nouas moliebantur earumue desiderio tenebantur.

CAP. V.

Quomodo Herodes quinquennale certamen ob Caesaream aedificatam celebravit: utque loca quamplurima magnifice aedificauit ornauitque, atque alia multa splendide gessit.

Circa id tempus Caesarea Augusta, quae ab eo conde-
batur, perfecta et absoluta est, decimo quidem anno ad
finem perducto toto opere, stata autem sollemnitate in an-
num eius regni duodetrigesimum et Olympiadem centesi-
mam nonagesimam secundam incidente. Statim itaque
ad eam dicandam magnam adhibuit celebritatem et sum-
tuosissimum apparatus. Indixit enim certamen musi-
cum, et ludos gymnicos. nam gladiatorum magnum nu-
merum et ferarum praeparauerat, cursusque equorum et
quicquid eiusmodi studii pretiosius erat et Romae et alibi
vsiptam. Quin et hoc certamen Caesari consecrauit: quod
ita instituit, vt per singula quinquennia iustauraretur.
Ille autem omnem ad istiusmodi spectacula apparatus pro-
priis sumtibus suppeditari voluit, vt inde maior esset li-
beralitatis suae laus. Verum et de suo Iulia, Caesaris
vxor, multa ex iis, quae in Italia maximo in pretio habi-
ta, mittenda curauit, vt nihil ad splendorem deesset. sum-
ma omnium efficiebat quingenta talenta. Cum autem in
vrbem spectatum conuenisset ingens multitudo, et lega-
tiones, quae a diuersis populis mittebantur ob accepta be-
neficia, omnes excepit diuersorij et mensis et continuis
hilaritatibus, dum hominum frequentia spectaculis se to-
tes dies oblectat, noctu vero laetiis et sumtibus in eas

γίας, ἐν δὲ ταῖς νυξὶ τὰς εὐφροσύνας καὶ τὴν εἰς τὸ πολυτέλειαν, ὡς ἐπίσημον γενέσθαι τὴν μεγαλοψυχίαν αὐτῆς. εἰς πάντα γὰρ, ἅπερ ἂν ἐπιτηδεύσειεν, ἐφίλονεῖκε τὴν τῶν ἡδὴ γεγενημένων ἐπίδειξιν ὑπερβάλλεσθαι. καὶ φασὶν αὐτὸν τὴν Καίσαρα καὶ Ἀγρίππαν πολλάκις εἰπεῖν, ὡς ἀποδοῖαι τὰ τῆς ἀρχῆς Ἡρώδης τῆς ἑσθῆς ἐν αὐτῷ μεγαλοψυχίας· ἄξιον γὰρ εἶναι καὶ Συρίας ἀπάσης καὶ Αἰγύπτου τὴν βασιλείαν ἔχειν.

β'. Μετὰ δὲ τὴν πανήγυριν ταύτην καὶ τὰς ἑορτάς, πόλιν ἄλλην ἀνήγειρεν ἐν τῷ πεδίῳ τῷ λεγομένῳ Καφαρσαβᾶ, τόπον ἐνδρον καὶ χώραν ἀρίστην φυτοῖς ἐκλέξας, ποταμὸν τε περιέβροντος τὴν πόλιν αὐτήν, καὶ καλλίστην κατὰ μέγεθος τῶν φυτῶν περιειληφότος ἄλσος. ταύτην ἀπὸ Ἀντιπάτρου τῆς πατρὸς Ἀντιπατρίδα προσηγέρευσεν. ἐπάνυμον δὲ καὶ τῇ μητρὶ χωρίον ὑπὲρ Ἰεριχᾶντα οἰκοδομήσας, ἀσφαλείᾳ τε διάφορον, καὶ καταγωγαῖς ἡδίστον, ἐκάλεσε Κύπρον. Φασαῆλῳ τε τῷ ἀδελφῷ μνημεῖα διὰ τὴν γεγενημένην πρὸς αὐτὸν φιλοστοργίαν ἀνέτιθει τὰ κάλλιστα, πύργον ἐπ' αὐτῆς τῆς πόλεως ἀναστήσας, ὅθεν ἐλάττω τῆς κατὰ τὴν Φάρον, ὃν προσηγέρευσεν Φασάηλον, ἀσφαλείας τε τῇ πόλει μέρος ὄντα, καὶ μνήμης τῷ τετελευτηκότῳ διὰ τὴν προσηγορίαν. ὁμώνυμον δὲ αὐτῷ, καὶ πόλιν περὶ τὸν αὐλῶνα τῆς Ἰεριχᾶντος ἔκτισεν, ἀπείοντων κατὰ βορρᾶν ἄνεμον, δι' ἧς καὶ τὴν περὶ τὴν χώραν ἔρημον ἔσαν ἐνεργότεραν ἐποίησεν ταῖς ἐπιμαλείαις τῶν οἰκητόρων. Φασαηλίδαν καὶ ταύτην ἐκάλεσεν.

γ'. Τὰς δὲ ἄλλας εὐεργεσίας ἅπορον εἰπεῖν, ὅσας ἀπέδωκεν ταῖς πόλεσιν, ἐν τε Συρίᾳ, καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ παρ' οἷς ποτ' ἂν ἀποδημήσας τύχοι. καὶ γὰρ πλείους λειψυργίας, καὶ δημοσίων ἔργων κατασκευάς, καὶ χρήματα τοῖς δεομένοις ἔργοις εἰς ἐπιμέλειαν, τῶν προτέρων ἐκλειπομένων, ἄφθονα χαρίσασθαι δοκεῖ. τὰ δὲ μέγιστα καὶ διασημώτατα τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, Ῥοδίοις μὲν τὸ τὴν Πύθιον ἀνέστησεν οἰκείοις ἀναλώμασι, καὶ παρέχεν ἀργυρεῖς πολλὰ τάλαυτα πρὸς ναυπηγίαν. Νικοπολίταις δὲ τοῖς ἐπ'

profusis: adeo ut ab vniuersis extolleretur ob animi magnitudinem. Nam in omnibus, quibus studeret, id agere contendebat, ut quae prius ostensa erant longe superaret. Atque perhibetur et Caesarem ipsum et Agrippam aliquoties dixisse, Herodis imperium minime respondere animi eius magnitudini: dignum enim esse, qui totius etiam Syriae et Aegypti regno potiretur.

2. Post hanc autem celebritatem et laetitiam aliam urbem condidit in campo, qui dicitur Capharsaba, electo ad hoc loco irriguo, et terra arboribus accommodata, et amne urbem ipsam circumfluente, et luco eam circumdante pulcherrimo, pro arborum magnitudine. Hanc ab Antipatro patre nominavit Antipatridem. Aedificauit et alium locum supra Hierichuntem, magnae securitatis nec minoris ad habitandum amoenitatis, quem matris suae nomine Cypron appellauit. Porro fratri Phasaëlo, ex suo erga illum amore, monumentum dedicauit pulcherrimum, turrim in ipsa vrbe exstructam, quae magnitudine Phariam adaequaret, eamque Phasaëlum nuncupauit, quae et vrbi partim esset in securitatem et fratri defuncto in memoriam propter appellationem. Itemque urbem ipsi cognominem construxit in valle Hierichuntia, qua itur boream versus: quae in causa erat, ut terra omnis finitima, antea fere deserta, incolarum industria cultior euaderet. hanc autem Phasaëlidem nominabat.

3. Quin et alia eius beneficia longum esset dicere, quae contulit in ciuitates, tum in Syria, tum in Graecia, et vbicunque eum versari contigit. nam et ingentem pecuniae vim impendisse videtur pluribus muneribus publicis, et publicorum operum exstructionibus, operibusque non satis curatis, exhausta, quae iam ante suppeditata erat, pecunia. Maxima vero et nobilissima ab eo facta erant in Rhodiorum gratiam, quibus Pythium templum suis sumptibus exaedificauit, et ad naues compingendas multa argenti millia praebuit. Nicopolitarum autem vrbi, apud

Ακτίῳ κτιθεῖσιν ὑπὸ Καίσαρος τὰ πλεῖστα τῶν δημοσίων συγκατεσκευάσεν. Αντιοχεῦσι δὲ, τοῖς ἐν Συρίᾳ μεγίστην πόλιν οἰκοῦσιν, ἦν κατὰ μῆκος τέμνει πλατεῖα, ταύτην αὐτὴν σοαῖς παρ' ἐκάτερα, καὶ λίθῳ τὴν ὑπαθρον ὁδὸν ξεστῶ καταστρέψας, πλεῖστον εἰς κόσμον καὶ τὴν τῶν οἰκούντων εὐχερῆσιαν ὠφέλησεν. τὸν γε μὴν Ολυμπιάσιν ἀγῶνα, πολὺ τῆς προσηγορίας ἀδοξότερον ὑπ' ἀχρηματίας διατεθειμένον, τιμιώτερον ἐποίη, χρημάτων προσόδους καταστήσας· καὶ πρὸς θυσίας καὶ τὸν ἄλλον κόσμον ἐσεμνοποίησεν τὴν πανήγυριν. διὰ δὲ ταύτην τὴν Φιλοτιμίαν διηνεκῆς ἀγωνοθέτης παρὰ τοῖς πλείστοις ἀνεγράφη.

δ'. Τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἐπέχεται θαυμᾶζειν τὸ διεστὸς τῆς ἐν τῇ φύσει προαιρέσεως. ὅταν μὲν γὰρ εἰς τὰς Φιλοτιμίας καὶ τὰς εὐεργεσίας ἀπιδώμεν, αἷς ἐκέχρητο πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους, ἔκ' ἔστιν ὅπως ἔκ' ἂν τις αὐτὸν καὶ τῶν ἐλαττον τιμηκόντων ἡγήθη μὴ συνομολογεῖν εὐεργετικωτάτῃ κεχρῆσθαι τῇ φύσει. ὅταν δὲ εἰς τὰς τιμωρίας καὶ ἀδικίας, ἃς εἰς τὰς ἀρχομένους καὶ τὰς οἰκειοτάτους ἐπεδείξατο, βλέψῃ τις, καὶ καταμάθῃ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ δυσπαραίτητον τῷ τρόπῳ, νικηθήσεται θηριώδῃ δοκεῖν καὶ πάσης μετριότητος ἀλλότριον. ἐνθὺν καὶ διάφορόν τινα καὶ μαχομένην ἐπ' αὐτῷ νομίζουσι γενέσθαι τὴν προαίρεσιν. ἐγὼ δ' ἔχ' ὅπως ἔχων, μίαν αἰτίαν ἀμφοτέρων τούτων ὑπολαμβάνω. Φιλότιμος γὰρ ὢν, καὶ τῷ τῷ πάθῳ ἡττημένος ἰσχυρῶς, προσήγετο μὲν εἰς μεγαλοψυχίαν, εἶπε μνήμης εἰς αὐθις ἢ κατὰ τὸ παρὸν εὐφημίας ἐλπίς ἐμπέσοι. ταῖς δὲ δαπάναις ὑπὲρ δύναμιν χρώμενος, ἠναγκάζετο χαλεπὸς εἶναι τοῖς ὑποτεταγμένοις. τὰ γὰρ εἰς ἃς ἐδαπάνη πολυὰ γινόμενα, κακὸν πορίσῃν ἐξ ὧν ἐλάμβανεν ἐποίη. καὶ συνειδὼς ἐφ' οἷς ἡδίκηκε τὰς ὑποτεταγμένους μισῶμενον ἑαυτὸν, τὸ μὲν ἐπανορθῶσαι τὰς ἀμαρτίας ἢ ῥάδιον ἐνόμизεν· ἐδὲ γὰρ εἰς τὰς προσόδους λυσitteλὲς ἦν. ἀντεφιλονέκει δὲ τὴν δύσνοιαν αὐτὴν εὐπορίας ἀφορμὴν ποιήματος. περὶ μὲν οὖν τὰς εἰκάδας εἴ τις λόγῳ μὴ θεραπεύοιτο δῆλον ἰσομολογέ-

Actium a Caesare conditae, ad pleraque loca publica ex-
struenda, plurimum contulit. Antiochenſibus etiam, maxi-
mam in Syria urbem habitantibus, plateam, mediam eius
longitudinem ſecantem, porticibus ex utraque parte inclu-
ſam dedit, et viam eius ſubdilem lapide polito ſtrauit, ad
maximum eius ornamentum et incolarum commoditatem.
Porroque fecit, ut ludi Olympiaci, propter pecuniae in-
opiam nominis gloriae haud ſatis reſpondentes, maiori in
honore haberentur, annuos eis redditus aſſignando: et quo-
ad ſacrificia aliumque apparatus magnum celebritati ho-
norem conciliauit. Ob hanc itaque liberalitatem fere
omnium voce perpetuus in tabulas relatus erat Agonotheta.

4. Iam vero alios forſan ſubeat mirari tantam in eo
animi ingeniique diuerſitatem. Nam ſi eius liberalitatem
ſpectemus et beneficentiam, qua erga omnes uſus eſt, non
eſt ſane, ut quiſquam, qui vel minimum ei tribuerit, in-
ſicias eat, quod natura propeaſſimus fuerit ad benefa-
ciendum. Sin autem quis reſpexerit ſupplicia et iniurias,
quibus ſubditos affecit et ſibi coniunctiſſimos, ſecumque
perpendat, quam durus fuerit et inexorabilem ſe prae-
buerit, victus fatebitur ipſum videri ferum et immanem et ab
omni manſuetudine alienum. unde plerique exiſtimant
voluntatem ei variam fuiſſe et ſibi diſſentientem. Ego ve-
ro, ſeorſum ab iis ſentiens, vnā eandemque utriuſque
cauſam fuiſſe arbitror. Eo enim, quod honoris eſſet cupi-
diſſimus et totus huic affectui deditus, incitabatur ad ma-
gnificentiam, ſicubi ſpes eſſet aut in praeſens laudis aut in
poſterum memoriae: quare quod profuſior eſſet ſumtibus,
quam res paterentur, ſubditis aſper et iniquus eſſe cogeba-
tur. nam cum aliis plurimum largiretur, neceſſe erat id
aliquando ab aliis male quaerere. ſibiſque conſcius, quod
ſubditorum in odium incurreret ob iniurias illis factas, di-
ficile quidem arbitrabatur vitia iſta corrigere et offenſas le-
nire (neque enim fieri potuit, niſi redditus ſuos minueret)
contra vero nitebatur, ex illorum maleuolentia captans oc-
caſioneſ ſuas augendi facultates. Et quidem ad familia-
res quod attinet, ſi quis ad eius voluntatem non loquere-

μενος, ἢ δόξειεν εἰς τὴν ἀρχὴν τι παρακινεῖν, ἔχ' ἱκανὸς ἐαυτῷ κρατῶν ἐγίνετο, καὶ διεξῆλθεν ὁμῶς συγγενεῖς καὶ φίλους, ὥσα πολέμοις τιμωρόμενος, ἐκ τῷ μόνος θέλειν τιτιμῶσθαι τὰς τοκαύτας ἀμαρτίας ἀναλαμβάνων. μαρτύριον δέ μοι τέτα τῷ πάθῃ, ὅτι μέγιστον περὶ αὐτὸν ἦν, καὶ τὰ γινόμενα κατὰ τὰς Καίσαρος καὶ Ἀγρίππας καὶ τῶν ἄλλων Φίλων τιμὰς. οἷς γὰρ ἐθεράπευσεν τὰς κρείττονας, τέτοις καὶ αὐτὸς ἤξι' ἐθεραπεύεσθαι. καὶ τὸ κάλλιστον ὧν ᾤετο παρέχειν, τῶν ὁμοίων ἐπιθυμίαν ἐδήλῃ. τό γε μὴν Ἰουδαίων ἔθνος ἡλλοτριώτα νύμω πρὸς πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ συνείδισαι τὸ δίκαιον ἀντὶ τῷ πρὸς δόξαν ἡγαπηκέναι. διόπερ' ἐκ ἦν αὐτῷ πεχαρισμένον, ὅτι μὴ δυνατόν εἰκόσιν, ἢ ναοῖς, ἢ τοιούτοις ἐπιτηδύμασιν κολακεύειν τῷ βασιλέως τὸ Φιλότιμον. αἰτία μὲν αὕτη μοι δοκεῖ τῆς Ηρώδης περὶ μὲν τῆς οἰκίας καὶ συμβέλλας ἀμαρτίας, περὶ δὲ τῆς ἑξῶ καὶ μὴ προσήκοντας εὐεργεσίας.

ΚΕΦ. ς'.

Πρεσβεῖα τῶν ἀπὸ Κυρήνης καὶ Ἀσίας Ἰουδαίων πρὸς Καίσαρα περὶ ὧν ἡτιῶντο τῆς Ἑλλήνας· καὶ ἀντίγραφα ἐπιστολῶν, ἃς Καῖσαρ καὶ Ἀγρίππας ἔγραψαν ὑπὲρ αὐτῶν ταῖς πόλεσιν.

Τοὺς δὲ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἰουδαίους, καὶ ὅσους ἢ πρὸς Κυρήνην Λιβύῃ κατέχευ, ἐκάκουσαν αἱ πόλεις, τῶν μὲν πρότερον βασιλέων ἰσονομίαν αὐτοῖς παρεχόμενων, ἐν δὲ τῷ τότε δὲ ἐκπρεΐας ἐχόντων τῶν Ἑλλήνων αὐτὰς, εἰς καὶ χρημάτων ἰσχυρῶν ἀφαίρεσιν ποιεῖσθαι καὶ καταβλάπτειν ἐν τοῖς ἐπὶ μέρεσι. πάχοντες δὲ κακῶς, καὶ πέραις ὅθεν εὐρίσκοντες τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπανθρωπίας, ἐπρεσβεύσαντο πρὸς Καίσαρα καὶ περὶ τῶν. ὁ δ' αὐτοῖς τὴν αὐτὴν ἰσοτέλειαν ἔδωκεν, γράψας τοῖς κατὰ τὰς ἐπαρχίας· ὧν ὑπετάξαμεν τὰ ἀντίγραφα μαρτύρια τῆς διαθέσεως, ἣν ἔχον ὑπὲρ ἡμῶν ἔνωθεν οἱ κρατοῦντες.

tur, seruum se ei obsequentissimum profitendo, aut aliquid in regnum eius moliri creditus fuerit, ex impotentis animi effrenatione cognatos simul et amicos persequeretur, tanquam in hostes vindicatum esset, istiusmodi in se peccata admittens, quod ipse solus honorari vellet. Quam vehementi autem huius rei desiderio teneretur, mihi testimonio sunt isti honores, quos Caesari et Agrippae aliisque amicis deferendos curauit. quemadmodum enim maiores colebat ipse, ita sibi a minoribus fieri volebat; et quod ille optimum se dare putabat, id ab aliis ipsum desiderare indicio erat. Atqui Iudaeorum gens lege sua ab istis omnibus abhorrebat, et assuescenda erat maiorem iusti et aequi, quam gloriae, rationem habere. quapropter ipsi non adeo grata erat et accepta, quod non potuisset statuis et templis et huiusmodi rebus insanæ regis ambitioni adulari. Mihi quidem hæc causa videtur, cur familiares et consiliorum participes male tractando peccauerit, dum exteros et alienos beneficiis demereri studuerit.

CAP. VI.

Iudaeorum Cyrenensium et Asianorum legatio ad Caesarem de iis, quorum Graecos accusabant: et exemplaria litterarum, quas Caesar et Agrippa pro ipsis ad ciuitates scripserunt.

CÆterum Iudaei, qui in Asia et Libya Cyrenensi degabant, a ciuitatibus vexabantur, cum a superioribus quidem regibus in suo iure defensi fuissent, tunc vero per Graecos iniuriis afficerentur, adeo ut sacra pecunia spoliarentur, et priuatim laederentur. Quapropter cum in ea calamitate essent, neque Graecae crudelitatis finem ullum inuenirent, miserunt etiam istis de rebus legatos ad Caesarem. Ille vero iis eadem iura concessit, et ad prouinciales ea de re scripsit: cuius rescripti exemplar subiecimus, ut nobis testimonio sit, qua in nos voluntate erant imperatores superiores.

Β. ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ, ΔΗΜΑΡΧΙ-
 "ΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ, ΛΕΓΕΙ. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔθνος τὸ τῶν Ἰσ-
 "δαίων εὐχάριστον εὐρέθη, ἃ μόνον ἐν τῷ ἐνεστῶτι καιρῷ, ἀλλ-
 "λὰ καὶ ἐν τῷ προγεγεννημένῳ, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ ἐμῇ πα-
 "τρὸς αὐτοκράτορος Καίσαρος, πρὸς τὸν δῆμον τῶν Ῥωμαίων,
 "ὃ, τε ἀρχιερεὺς αὐτῶν Τεκανός, ἔδοξέ μοι καὶ τῷ ἐμῷ
 "συμβελίῳ μετὰ ὀγκωμοσίας γνώμῃ δῆμος Ῥωμαίων, τῆς
 "Ἰουδαίας χρῆσθαι τοῖς ἰδίῳι θεσμοῖς κατὰ τὸν πατρῷον αὐ-
 "τῶν νόμον, καθὼς ἐχρῶντο ἐπὶ Τεκανῷ ἀρχιερέως Θεῷ
 "ὑφίστα, τὰ τε ἱερὰ εἶναι ἐν ἀσυλίᾳ, καὶ ἀναπέμπεσθαι εἰς
 "Ἱερουσόλυμα, καὶ ἀποδίδοσθαι αὐτὰ τοῖς ἀποδοχούσιν Ἰε-
 "ροσολύμων, ἐγγύας τε μὴ ὁμολογεῖν αὐτὰς ἐν σάββασιν,
 "ἢ τῇ πρὸ ταύτης παρασκευῇ, ἀπὸ ὥρας ἐναντίας. εἰάν δὲ
 "τις φωραθῇ κλέπτων τὰς ἱερὰς βίβλους αὐτῶν, ἢ τὰ ἱερὰ
 "χρήματα, ἕκ τε σαββατείᾳ, ἕκ τε ἀνδρῶνος, εἶναι αὐτὸν
 "ἱεροσύλον, καὶ τὸν βίον αὐτῷ ἐνσχθῆναι εἰς τὸ δημόσιον τῶν
 "Ῥωμαίων. τὸ τε ψήφισμα τὸ δοθέν μοι ὑπ' αὐτῶν, ὑπὲρ
 "τῆς ἐμῆς εὐσεβείας, ἧς ἔχω πρὸς πάντας ἀνθρώπους, καὶ
 "ὑπὲρ Γαίῃ Μαρκίῳ Κησιωρίῳ, καὶ τῷτο τὸ διάταγμα κε-
 "λεύω ἀνατεθῆναι ἐν ἐπισημοτάτῳ τόπῳ γενηθέντι μοι ὑπὸ
 "τῷ κοινῷ τῆς Ἀσίας ἐν Ἀγκύρῃ. εἰάν δὲ τις παραβῇ τὶ τῶν
 "προεξημένων, δώσει δίκην ἃ μετρίαν." ἐσηλογραφῆθη ἐν
 "τῷ Καίσαρος ναῷ.

Γ. "ΚΑΙΣΑΡ ΝΟΡΒΑΝΩ, ΦΛΑΚΚΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ.
 "Ἰουδαῖοι, ὅσοι ποτ' οὖν εἰσὶν, οἳ δὲ ἀρχαίαν συνήθειαν
 "εἰσῴθασιν χρήματά τε ἱερὰ φέροντες ἀναπέμπειν εἰς Ἰε-
 "ροσόλυμα, ἀκωλύτως τῷτο ποιεῖτωσαν." καὶ ταῦτα μὲν
 Καίσαρ.

Δ. Ἀγρίππας δὲ καὶ αὐτὸς ἔγραψεν ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων
 τὸν τρόπον τῷτον. "ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΧΟΤΣΙ,
 "ΒΟΤΛΗ, ΔΗΜΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ. τῶν εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Ἰε-
 "ροσολύμοις ἀναφερομένων ἱερῶν χρημάτων τὴν ἐπιμέλειαν
 "καὶ φυλακὴν βάλωμαι τῆς ἐν Ἀσίᾳ Ἰουδαίας ποιῆσθαι κα-
 "τὰ τὰ πάτρια· τῆς τε κλέπτοντας ἱερὰ χρήματα τῶν Ἰσ-

2. CAESAR AVG. PONT. MAX. TRIB. POTES.

“EDICIT. Quandoquidem Iudaeorum gens non solum
 “hoc tempore fida et grata populo Romano inuenta fue-
 “rit, sed et multo ante, maximeque sub patre meo Cae-
 “sare imperatore, et in primis pontifex maximus Hyr-
 “canus: placuit mihi et consiliariis meis auctoratis, de
 “sententia populi Romani, ut Iudaei suis moribus uti ex
 “patria ipsorum lege sinerentur, quemadmodum usi fuif-
 “sent tempore Hyrcani pontificis summi Dei; neque eo-
 “rum donaria attingerentur, sed Hierosolyma mitti per-
 “mitterentur, et iis tradi, quibus esset recipiendi munus.
 “Hierosolymis delegatum: neue cogerentur ad vadimo-
 “nia praestanda Sabbatis, aut quae ante haec fuerit prae-
 “paratio ab hora nona. Quod si quis furatus sacros eo-
 “rum libros aut sacram pecuniam, ex cella Sabbataria
 “aut ex cella conclauium virorum, compertus esset, pro
 “sacrilego haberetur, eiusque bona in publicum popu-
 “lo Romano addicerentur. Decretum etiam, quod mei
 “in honorem scripserunt, ob meam in vniuersum ho-
 “minum genus pietatem, et ob Caii Marci Censorini
 “in illos merita, vna cum hoc edicto reponendum esse
 “iubeo in loco celeberrimo a communi Asiae mihi An-
 “cyrae consecrato. Si quis contra ea, quae ediximus,
 “fecerit, non leui mulctabitur poena.” Inscriptum est
 columnae in templo Caesaris.

3. CAESAR NORBANO FLACCO S. Iudaeis vbi-

“cunque gentium degentibus, qui ex veteri instituto soliti
 “erant etiam pecuniam sacram Hierosolyma mittere, li-
 “ceat hoc facere nemine prohibente.” Atque haec qui-
 dem Caesar.

4. Porro et ipse Agrippa pro Iudaeis scripsit in hunc

modum. “AGRIPPA EPHESIORVM MAGISTRATI-
 “BVS, SENATVI, ET POPVLO S. Pecuniae sacrae,
 “quae Hierosolyma in templum mitti solebat, procu-
 “rationem et custodiam penes Iudaeos in Asia esse vo-
 “lo more patrio: et si qui sacram Iudaeorum pecuniam

“δαίων, καταφύγοντάς τε εἰς τὰς ἀσυλίας, βέλομαι
 “ἀποσπᾶσθαι καὶ παραδίδοσθαι τοῖς Ἰουδαίοις, ὃ δικοῖω
 “ἀποσπῶνται οἱ ἱερόσυλοι. ἔγραψα δὲ καὶ Σιλανῶ τῷ στρα-
 “τηγῶ, ἵνα σάββασι μηδεὶς ἀναγκάζῃ Ἰουδαῖον ἐγγύας
 “ὁμολογεῖν.

δ'. “ΜΑΡΚΟΣ ΑΓΡΙΠΠΑΣ ΚΤΗΡΗΝΑΙΩΝ ΑΡΧΟΥ-
 “ΣΙ, ΒΟΥΛΗ, ΔΗΜΩ, ΧΑΙΡΕΙΝ. οἱ ἐν Κυρήνῃ Ἰουδαῖοι,
 “ὑπὲρ ὧν ἤδη ὁ Σεβαστὸς ἔπεμψεν πρὸς τὸν ἐν Λιβύῃ στρατη-
 “γὸν τότε ὄντα Φλάβιον, καὶ πρὸς τὰς ἄλλας τὰς τῆς ἐπαρ-
 “χίας ἐπιμελεσμένους, ἵνα ἀνεπικωλύτως ἀναπέμπηται τὰ
 “ἱερὰ χεῖματα εἰς Ἱερουσόλυμα, ὡς ἐστὶν αὐτοῖς πάτριον,
 “ἐνέτυχον μοι νῦν, ὡς ὑπὸ τινων συκοφαντῶν ἐπηρεάζοντα,
 “καὶ ὡς ἐν προφάσει τελῶν μὴ ὀφειλομένων καλύουσιν· οἷς
 “ἀποκαθίστανειν κατὰ μηδένα τρόπον ἐνοχλημένοις, καὶ εἴ
 “τινων ἱερὰ χεῖματα ἀφίηρηται τῶν πόλεων τὰς εἰς ταῦτα
 “ἀποκεκριμένους, καὶ ταῦτα διορθώσασθαι ταῖς ἐκεί Ἰουδαίους
 “κελεύω.

ε'. “ΓΑΙΟΣ ΝΟΡΒΑΝΟΣ ΦΛΑΚΚΟΣ ΑΝΘΥΠΑ-
 “ΤΟΣ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΑΡΧΟΤΣΙ ΧΑΙΡΕΙΝ. Καίσαρ μοι
 “ἔγραψε κελεύων μὴ κωλύεσθαι τὰς Ἰουδαίας, ἵσοι ἂν ᾖσιν
 “κατὰ τὸ πάτριον αὐτοῖς ἔθος συναγαγόντες, χεῖματα
 “ἀναπέμπειν εἰς Ἱερουσόλυμα. ἔγραψα ἔν ὑμῖν, ἵν' εἰδῆτε,
 “ὅτι Καίσαρ καὶ γὰρ ἔτιωσ θέλομεν γίνεσθαι.

ζ'. Οὐδὲν ἦττον καὶ Ἰάλιος Αντώνιος ἀνθύπατος ἔγρα-
 “ψεν. “ΕΦΕΣΙΩΝ ΑΡΧΟΤΣΙ, ΒΟΥΛΗ, ΔΗΜΩ, ΧΑΙ-
 “ΡΕΙΝ. οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ κατοικῶντες Ἰουδαῖοι ἰδοὺς Φεβρη-
 “ρίους δικαιοδοτῆντί μοι ἐν Εφέσῳ ὑπέδειξαν, Καίσαρα τὸν
 “Σεβαστὸν καὶ Ἀγρίππαν συγκεχωρηκέναι αὐτοῖς χρῆσθαι
 “τοῖς ἰδίοις νόμοις καὶ ἔθουσιν, ἀπαρχάς τε, ἅς ἕκαστος αὐτῶν
 “ἐκ τῆς ἰδίας προαφρέσεως εὐσεβείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸ
 “Θεῖον ἀνακομιδῆς συμπορευομένης, ποιῆν ἀνεμποδίτως.
 “ἤτην τε, ὅπως καὶ γὰρ ὁμοίως τοῖς ὑπὸ τῷ Σεβαστῷ καὶ Ἀ-
 “γρίππᾳ δοθεῖσιν τὴν ἐμὴν γνώμην βεβαιώσω. ὑμᾶς οὖν
 “βέλομαι εἰδέναι, ἐν τοῖς τῷ Σεβαστῷ καὶ Ἀγρίππᾳ βεβλή-

“furati ad asyla confugerint, eos inde abstrahi volo
 “et Iudaeis in supplicia dari, quo iure abstrahi so-
 “lent sacrilegi. Insuper et Silano praetori scripsi, ne
 “quis Iudaeum Sabbatis compellat ad vadimonia prae-
 “standa.

5. “M. AGRIPPA CYRENAEORVM MAGISTRA-
 “TIBVS, SENATVI, POPVLO S. Iudaei Cyrenenses,
 “pro quibus iam Augustus scripsit Flanio Libyae praetori,
 “aliisque istius provinciae procuratoribus, non esse vetan-
 “dos mittere ex more patrio sacram pecuniam Hierosoly-
 “ma, nunc me interpellarunt, dicentes se vexari a delato-
 “ribus quibusdam improbis, vetarique hoc facere simula-
 “tione quorundam tributorum, quae minime debentur: qui-
 “bus sine vlla molestia in integrum restitui iubeo, etiam
 “sacram vrbis cuiuscuiusque pecuniam, si quae hominibus
 “erepta fuerit ad eam colligendam custodiendamue dele-
 “ctis, curarique in posterum, vt res istae Iudaeis, qui il-
 “lic sint, in melius cedant.

6. “CAIVS NORBANVS FLACCVS PROCOS.
 “SARDIANORVM MAGISTRATIBVS S. Caesar mihi
 “scripsit, iubere se, vt Iudaei, qui more patrio sacram
 “pecuniam collegerint, nequaquam vetentur eam Hiero-
 “solyma mittere. Vobis itaque scripsi, ne vos lateat, quod
 “et Caesar et ego hoc ita fieri volumus.

7. Nec aliter Iulius Antonius procos. rescripsit.
 “EPHESIORVM MAGISTRATIBVS, SENATVI, PO-
 “PVLO S. Iudaei, Asiam habitantes, mihi, idibus Fe-
 “bruariis Ephesi ius reddenti, indicauerunt, Caesarem
 “Augustum et Agrippam ipsis concessisse, vt ex suis legi-
 “bus et institutis viuerent, et primitias, quas vnusquisque
 “sponte sua ex pietate in Deum soluet, liceat, nemine
 “prohibente, cum comitatu Hierosolyma deportare. ro-
 “gabantque, vt ipse, conuenienter iis, quae a Caesare et
 “Agrippa concessa erant, meam sententiam decreto san-
 “torem. Volo itaque vos scire, Caesaris et Agrippae volun-

“μασιν, συνεπιτρέπειν αὐτὰς χρῆσθαι καὶ παιεῖν κατὰ τὰ
“πάτρια χωρὶς ἐμποδισμῶ.

ἦ. Ταῦτα μὲν οὖν παρεθέμην ἐξ ἀνάγκης, ἐπειδὴ
μέλλουσιν αἱ τῶν ἡμετέρων πράξεων ἀναγραφῇ τὸ πλέον
εἰς τὰς Ἑλληνας ἰέναι, δεικνύς αὐτοῖς, ὅτι πάσης τιμῆς ἀνα-
θῆναι ἐπιτυγχάνοντες, ὕδεν τῶν πατρῶν ἐκωλύθημεν ὑπὸ
τῶν ἀρχόντων πράττειν, ἀλλὰ καὶ συνεργάμεθα τὰ τῆς
θρησκείας ἔχοντες καὶ τῶν εἰς τὸν Θεὸν τιμῶν. ποιῶμαι δὲ
πολλάκις αὐτῶν τὴν μνήμην ἐπιδιαλλάττων τὰ γένη, καὶ
τὰς ἐμπεφυκυίας ἀλογίσις ἡμῶν τε καὶ αἰτίας μίσθας αἰτίας
ὑπεξαγρούμενος. ἔθελον μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι γένος ὃ τοῖς αὐ-
τοῖς αἰεὶ χρῆται, κατὰ πόλεις ἔδ' ὅπη πολλῆς ἐγγινομένης
τῆς διαφορᾶς. τὸ δίκαιον δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμοίως ἐπι-
τηδεύσαι λυσitteλέεσθαι ὃν Ἑλλῆσιν τε καὶ Βαρβάροις, εὖ
πλεῖστον οἱ παρ' ἡμῖν νόμοι λόγον ἔχοντες ἅπασιν ἡμᾶς, εἰ
καθαρῶς ἐμμένοντες αὐτοῖς, εὐνῆς καὶ φίλης ἀπεργάζον-
ται. διὸ καὶ ταῦτα παρ' ἐκείνων ἡμῖν ἀπατητέον, καὶ δεῖον
ἢ ἐν τῇ διαφορᾷ τῶν ἐπιτηδευμάτων οἶσθαι τὸ ἀλλότριον,
ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς καλοκαγαθίαν ἐπιτηδεύειν ἔχειν. τῆτο γὰρ
κοινὸν ἅπασιν, καὶ μόνον ἱκανὸν διασώζειν τὸν τῶν ἀνθρώ-
πων βίον. ἐπ' αὐτοῖς δὲ ἐπὶ τὰ συνεχῆ τῆς ἱστορίας.

ΚΕΦ. Ζ'.

Ὡς μετὰ τὴν Ἡρώδῃ κατάβασιν εἰς τὸν Δαυὶδ τάφον,
μειζόνως ἐκασιάσθη τὰ περὶ τὴν οἰκίαν Ἡρώδῃ.

Ὅ Γάρ Ἡρώδης, πολλοῖς τοῖς ἀναλώμασιν, εἰς τε τὰς
ἐξω καὶ τὰς ἐν τῇ βασιλείᾳ χρώμενος, ἀκηκοὺς ἔτι τάχιον,
ὡς Τρεκανὸς ὁ πρὸ αὐτῆ βασιλεὺς, ἀνοίξας τὸν Δαυὶδ τά-
φον ἀργυρεῖς λάβοι τριγίλια τάλαντα, κειμένων πολὺ
πλεόνων ἔτι, καὶ δυναμένων εἰς ἅπαν ἐπαρκέσαι ταῖς χορ-
ηγίαις, ἐκ πλείονος μὲν δι' ἐννοίας εἶχεν τὴν ἐπιχείρησιν·
ἐν δὲ τῇ τότε νυκτὶ ἀνοίξας τὸν τάφον, εἰσέρχεται πρᾶ-
γματευσάμενος ἥμισυ μὲν ἐν τῇ πόλει φανερῶς εἶναι, παρ-

"tatem esse, vt permittantur pro libitu viuere atque agere
 "iuxta patriam consuetudinem.

8. Et haec quidem apponere necesse habui, vt ostenderem Graecis, quorum in manus maxime peruentura sunt, quae de rebus nostris gestis perscripsi, quod superiore tempore omni in honore habiti, nequaquam a magistratibus prohibiti fuerimus ex patriis legibus vitam instituire; sed eorum etiam auctoritate freti et muniti religionem Deique cultum conseruauimus. Saepius autem illorum mentionem facio, vt gentes nobis reconciliem, odii-que in nos et illum causas in hominibus nihil pensi habentibus infitas eiciam. Nam gens quidem nulla est, quae tota eisdem vtitur institutis, sed oppidatim fere discrepatur plurimum. At ius ipsum omnibus ex aequo hominibus accommodatur, tam Barbaris utile, quam Graecis: cuius quidem rationem habentes maximam quae apud nos sunt leges, faciunt nos, eas recte modo obseruemus, cunctis hominibus beneuolos et amicos. Quamobrem par est, vt et ista ab illis expetamus, neque nos arbitrari a se alienos debent alii, in eo quod institutis differamus, sed id potius spectare, an ad virtutem et probitatem comparata sint. Hoc enim ad omnes communiter pertinet, solumque per se sufficit ad tuendam hominum vitam. Sed ad narrationem institutam redeo.

CAP. VII.

Quomodo, post Herodis descensum in sepulcrum Davidis, ingrauescebat diffidium in domo Herodis.

Herodes vero, qui tum in regno suo tum extra ingentes sumtus faciebat, cum iam ante audiisset, Hyrcanum suum in regno antecessorem, aperto sepulcro Davidis, inde tria millia talentorum argenti abstulisse, atque ibi multa adhuc plura restare, quae eius largitioni abunde sufficerent, multo quidem ante in animo habebat, vt idem faceret: tunc vero noctu recluso sepulcro, eo cum amicorum suorum fidelissimis intrauit, cauens, ne id in vrbe

εὐλοφῶς δὲ τὰς πισωτάτας τῶν φίλων. ἀποθέσιμα μὲν ἂν χρήματα, καθάπερ Τρκανός, ἔχ' εὖρεν· κόσμον δὲ χρυσῶ καὶ κειμηλίων πολὺν, ὃν ἀνείλετο πάντα. σπυδὴν δ' εἶχεν, ἐπιμελεστέραν ποιέμενος τὴν ἔρευναν, ἐνδοτέρω τε χωρεῖν, καὶ κατὰ τὰς θήκας, ἐν αἷς ἦν τῷ Δαυΐδ καὶ τῷ Σολομῶνος τὰ σώματα. καὶ δύο μὲν αὐτῷ τῶν δορυφόρων διεφθάρησαν. φλογὸς ἐνδοθεν εἰσιῦσιν ἀπαντώσης, ὡς ἐλέγστο. περίφοβος δ' αὐτὸς ἐξήει, καὶ τῷ δέος ἱλαστήριον μνημα λευκῆς πέτρας ἐπὶ τῷ σομῶ κατεσκευάσατο, πολυτελὲς τῇ δαπάνῃ· τῷ τε καὶ Νικόλαος, ὁ κατ' αὐτὸν ἱστοριογράφος, μέμνηται τῷ κατασκευάσματος, ἃ μὴν ὅτι κατήλθεν, ἃν εὐπρεπῆ τὴν πράξιν ἐπιστάμενος. διατελεῖ δὲ καὶ τὰ ἄλλα τῶτον τὸν τρόπον χρώμενος τῇ γραφῇ· ζῶντι γὰρ ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ σὺν αὐτῷ, καχαρισμένως ἐκείνῳ καὶ καθ' ὑπερσίαν ἀνέγραψεν, μόνον ἀπτόμενος τῶν πρὸς εὐκλειαν αὐτῷ φερόντων· πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἐμφανῶς ἀδίκων ἀντικατασκευάζων, καὶ μετὰ πάσης σπυδῆς ἐπικρυπτόμενος. ὅς γε καὶ τὸν Μαριάμης θάνατον, καὶ τὸν πᾶδων αὐτῆς ὡμῶς τῷ βασιλεῖ πεπραγμένον, εἰς εὐπρέπειαν ἀνάγειν βυλόμενος, ἐκείνης τε ἀσέλγειαν, καὶ τῶν νεανίσκων ἐπιβυλαῖς καταψεύδεται. καὶ διατετέλεικεν τῇ γραφῇ, τὰ μὲν πεπραγμένα δικαίως τῷ βασιλεῖ περιττότερον ἐγκωμιάζων, ὑπὲρ δὲ τῶν παρανομηθέντων ἐσπεδασμένως ἀπολογούμενος. ἐκείνῳ μὲν οὖν, πολλὴν ἂν τις, ὡς ἔφην, ἔχοι τὴν συγγνώμην. ἃ γὰρ ἱστορίαν τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ ὑπεργίαν τῷ βασιλεῖ ταύτην ἐποιεῖτο. ἡμεῖς δὲ καὶ γένεας ὄντες ἀγχι τῷ ἐξ Ἀσαμωναίων βασιλέων, καὶ διὰ τῆτο σὺν τιμῇ τὴν ἱερωσύνην ἔχοντες, τὸ ψεύσασθαι τι ὑπὲρ αὐτῶν ἃν εὐπρεπὲς ὑπεληφότες, καθαρῶς καὶ δικαίως ἐκτίθεμεν τὰς πράξεις, πολλὰς μὲν τῶν ἐγγόνων τῶν ἐκείνου βασιλεύοντας ἐτι δὲ ἐντροπῆς ἔχοντες, τὴν δ' ἀλήθειαν πρὸ ἐκείνων τετιμηκότας, ἣν, ὅτε δικαίως ἐγίνετο, συνέβη τε παρ' αὐτοῖς ἐκείνοις ὀργῆς τυγχάνειν.

β'. Ηρώδης δὲ διὰ τὴν ἐπιχείρησιν, ἣν ἐποίησατο τῷ τάφῳ, χρεὼν ἐδόκει πράττειν ἐν τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν, εἴτε

rescisceretur. Et pecunias quidem depositas similiter ac Hyrcanus non inuenit, sed aurea ornamenta multumque suppellectilis pretiosae, quae omnia abstulit. Ac, dum accurate rignatur, voluit et ulterius progredi etiam usque ad conditoria, in quibus sita erant corpora Davidis et Solomonis. Et duos quidem e suis satellitibus amisit, flamma ex adytis, (ut ferebatur) prodeunte, quae in intrantes incidit: ille vero perterritus exiit, et placandi numinis gratia, extruxit in ostio sepulcri magnis sumptibus monumentum albo lapide. Huius etiam operis meminit Nicolaus historiarum scriptor, qui eo tempore floruit; non tamen memorauit, quod in sepulcrum descenderit rex, ut qui praeter decorum id factum esse nouerit. Quin et in aliis ad hunc modum scribit. Nam cum et in regno eius vixerit et simul cum eo, quae illi grata essent, eique infervirent, scriptis mandauit, ea tantum attingens, quae ad gloriam illius pertinerent: insuper et multa eius facinora manifesto iniusta aliis coloribus depingens, et quantum potuit occultare studens. Ille etiam Mariamnes eiusque liberorum caedi, crudeliter a rege perpetratae, speciosam causam adstruere volens, illam calumniatur, quod impudice se gesserit, iuuenesque, quod insidias struxerint. totoque opere idem fecit, quae a rege praeclare gesta erant nimium extollens, quae vero improbe egerit, excusare laborans. Caeterum illi, ut dixi, facile quis potest ignoscere. nam id sibi negotii dedit, non ut res gestas aliis narraret, sed ut regi gratificaretur. Nos vero, qui etiam generis propinquitate Asamonaeorum reges attingimus, proptereaque sacerdotii honore fungimur, minime id nos decere rati, ut illorum gratia falsi quid audeamus, incorrupte sincereque res ante actas exponimus, multos quidem e posteris illius regno potitos adhuc reuerentes, ita tamen, ut veritatem, quam eos, pluris fecerimus, etsi, dum id honeste fiebat, acciderit etiam, ut eos ipsos nobis iratos habuerimus.

2. Caeterum Herodis domesticae res, posteaquam sepulcrum aggressus est, indies deterius habebant, siue

δὴ τῷ μηνίματος ἐπιδόντος εἰς ἃ μάλιστα καὶ πρότερον ἐνό-
σαι, πλείω γενέσθαι πρὸς ἀνηκέστες ἐξελθεῖν συμφορὰς, εἴτε
καὶ τῆς τύχης ἐν ἐκείνοις τὴν ἐπίθεσιν ποιημένης, ἐν οἷς τὸ
κατὰ τὴν αἰτίαν εὐκαρὸν ἢ μικρὰν πῖσιν παρῆχε τῷ διὰ τὴν
ἀσέβειαν αὐτῷ τὰς συμφορὰς ἀπητηκέναι. τὰς γὰρ ἦν
ὥσπερ ἐμφυλὶς πόλεμος κατὰ τὴν αὐλήν, καὶ μίση πρὸς
ἀλλήλους ἀνθυπερβαλλομένων ταῖς διαβολαῖς. ἱερατί γε
δ' αἰεὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν Ἀντίπατρος, δεινὸς ὢν, ἔξωθεν
μὲν περιβάλλειν αὐτὰς ταῖς αἰτίαις, αὐτὸς δὲ πολλάκις
ἀπολογημένῃ τόπον λαμβάνειν, ἢ ἢ τὸ δοκοῦν εὖνου πῖσιν
αὐτῷ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ὧν ἐδόκει. καὶ τέτῳ τῷ τρόπῳ
ποικίλως ἐκπεριεληλύθει τὸν πατέρα, μόνος ὑπὲρ τῆς ἐκείνου
σωτηρίας ἅπαντα πράττειν αὐτὸς πεπιστευκώς. ὁ δὲ καὶ
Πτολεμαῖον, ὅς ἦν αὐτῷ διοικητὴς τῶν τῆς βασιλείας πρα-
γμάτων, Ἀντίπατρω συνίστη, καὶ μετὰ τῆς ἐκείνου μητρὸς ὑπὲρ
τῶν ἐπαιγόντων ἐβδελύετο. καὶ καθόλου τὰ πάντα ἦσαν
ἔτοι, καὶ πράττειν ὅσα θέλοιεν, καὶ πρὸς δύσνοιαν ἄγειν τὸν
βασιλέα τῶν ἔξωθεν οἷς ἐδόκει συμφέρον. οἱ δ' ἐκ τῆς Μα-
ριάμμης χαλεπώτερον αἰεὶ διετίθεντο, καὶ τὴν ἀτιμίαν ἐκ
εὐγενείας ἐκ ἔφερον παρῶσμένοι, καὶ τάξιν ἀτιμοτέρων
ἔχοντες. αἱ γέ μὲν γυναῖκες, ἡ μὲν Ἀλεξάνδρῳ συνοικῶσα,
θυγάτηρ Ἀρχελαῦ Γλαφύρα, μῖσος εἶχεν εἰς τὴν Σαλώμην,
κατὰ τε τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα διάθεσιν, καὶ τῷ πρὸς τὴν
ἐκείνης θυγατέρα δοκεῖν ὑπερφηανώτερον διακείσθαι. συνώ-
κει μὲν γὰρ Λερισόβλῳ, τὴν δὲ ἰσοτιμίαν αὐτῆς ἀνηξιοπά-
θει Γλαφύρα.

γ'. Δευτέρας ἦν ταύτης ἑριδος ἐμπεπτωκυίας, ἐδ' ὁ τῷ
βασιλεῶς ἀδελφὸς Φερῶρας ἔξω ταραχῆς ἦν. ἰδίαν δὲ ὑπό-
θεσιν ὑποψίας καὶ μίσους εἶχεν. ἐμπεπτῶκει μὲν γὰρ εἰς ἔρωτα
δελυεσθῆς αὐτῷ γυναικὸς, ἥ τετατο δὲ τῆς ἀνθρώπων μεμνηό-
τως ἐπὶ τοσῶτον κρατούμενος, ὥς αὐτῷ καὶ τῆς τῷ βασιλεῶς
ἐγγυηθείσης θυγατρὸς, τὴν μὲν ὑπερφηανῆσαι, πρὸς δὲ τῇ
δούλῃ τὸν νοῦν εἶχεν. ἤχθετο δὲ ἀτιμαδίζειν Ἡρώδης τῷ πολ-
λὰ μὲν εὐεργετήσας τὸν ἀδελφόν, δυνάμει δὲ καὶ καινῶν

diris vlttricibus in eam partem inuadentibus, quā iam ante maxime laborabat, vt malum ingrauesceret ad insanabilem vsque calamitatem, siue fortuna eo tempore in illum impetum faciente, quo res opportune adeo ceciderunt, vt fidem haud paruam facerent ipsum propter impietatem in miseras istas incidisse. Dissidium enim erat in regia, quod belli ciuilis speciem prae se ferebat, et mutua crescebant odia, vnde alii alios certatim calumniis onerabant. Antipater autem semper aliquid aduersus fratres moliebatur, adeoque malitiose versutus erat, vt eos ab aliis insimulandos curaret, et ipse saepe eos simulate excusaret, vt, quoniam beneuolus videretur, facilius conata sua perficere posset. Atque hoc pacto ita callide patrem circumueniebat, vt crederet, vnum esse Antipatrum, cui patris salus summae curae foret. Quinetiam Ptolemaeum, negotiorum regni sui procuratorem, Antipatro commendauit rex, ac magnis de rebus cum Antipatri matre consultabat. In summa ii omnia erant, vt et quae vellent facerent, et in alios, prout iis videretur, regis odium commouerent. Erat autem ea res Mariamnes filiis indies grauior; et quod ad omnia summa nati essent, minimum eos pupugit dedecus, neque se repelli suamque dignitatem minui ferre poterant. Immo et de feminis, Glaphyra Archelai filia Alexandri coniux, simultatem cum Salome exercebat, partim propter suum in maritum amorem, partim quia habita esset paulo insolentior in eius filiam. nam nupta quidem erat Aristobulo, quam illa pari secum dignitate esse indigne ferebat.

3. Caeterum altera hac lite exorta, etiam turbas ciebat Pheroras regis frater. Illi vero erat priuata suspitionis et odii causa. Nam amore quidem captus est seruae mulierculae, quam habebat, atque ita perdit eam adamauit, vt, sprete regis, quam sibi desponderat, filia, seruae totius adhaeresceret. Quam rem aegre ferebat Herodes, quasi contumelia affectus, cum frater, quem tot beneficiis ornauerat et eo potentiae euexerat, vt

ἔχειν τῆς βασιλείας, οὐχ ὁμοῦν εἰς τὰς ἀμοιβὰς ὀρεῶν, κἀν τῷ προσώπῳ δυσυχεῖν ὤετο. καὶ τὴν μὲν κόρην, μὴ τυχὼν Φερῶρα δικαίως, πατρὶ Φαταήλῃ δίδωσιν· αὐτὸς δὲ, χρόνῳ διαλθόντος οἰόμενος ἤδη παρηκμακέναι τὴν ἐπιθυμίαν τὰδελφῶ, περὶ τε τῶν πρώτων ἡττιάτο, καὶ τὴν δευτέραν ἤξει λαμβάνειν· Κύπρος δ' ἐκαλεῖτο. Φερῶρα δὲ συμβαλεῖς Πτολεμαῖος ἤδη παυσαμένῳ τῆς εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀτιμίας, καταβαλεῖν τὸν ἔρωτα. καὶ γὰρ αἰχρὸν εἶναι δούλης ἡττώμενον, ἀποσεεῖν μὲν αὐτὸν τῆς εὐνοίας τῆς παρὰ βασιλέως, αἴτιον δὲ κακείνῳ ταραχῆς καὶ μίσους πρὸς αὐτὸν καθίστασθαι. ταῦτ' ἐκείνος εἰδὼς λυσitteλήσοντα, τῷ καὶ πρότερον ἐν διαβολαῖς γεγόμενος συνεγνώσθαι, τὴν μὲν ἀνδρωπον, ἥδη καὶ πᾶντα ἐξ αὐτῆς ἔχων, ἀποπέμπεται· βασιλεῖ δὲ ὁμολογεῖ λήψεσθαι τὴν δευτέραν αὐτῆς θυγατέρα, καὶ τριακοσὴν ἡμέραν συνέθετο τῇ γάμῳ, συνεπομνύμενος, ὡς οὐδὲν ἔτι κοινωνήμα πρὸς τὴν ἀποπεμψθεῖσαν ἔσται. διελθουσὼν δὲ τῶν τριακοντα ἡμερῶν, τοσοῦτον ἦν ἡττων τῷ ἔρωτός, ὥς μὴδὲν μὲν ἔτι ποιῆσαι τῶν ὁμολογημένων, πάλιν δὲ διατελεῖν ἐπὶ τῇ πρώτῃ. ταῦτα Φανερώς ἤδη τὸν Ηρώδην ἐλύπει, καὶ πρὸς ὀργὴν ἤγεν. ἦσαν οὐτοί λογοι τινὲς αἰεὶ παραπίπτοντες παρ' αὐτῆ, καὶ πολλοὶ τὴν ὀργὴν τῇ βασιλείῳ ἀφορμὴν τῶν κατὰ Φερῶρας διαβολῶν ἐποιῆντο. διέλειπε δὲ ἕκτετι τῆς ἡμέρας ὕδ' ὥρα, καθ' ἣν ἀτρεμῶς αὐτῷ συνέβαινεν, ἀλλ' αἰεὶ τι προσέπιπτεν καμνὸν ἀγώνισμα τῶν συγγενῶν καὶ φιλάτων εἰς ἀλλήλους πεποιημένων. τὸτο μὲν γὰρ ἡ Σαλώμη χαλεπὴ καὶ δύσνης ὕσα τοῖς ἐκ Μαριάμμης, ὕδὲ τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα συνοικῆσαι Λεισοβέλω θάττερω τῶν νεανίσκων εἶα τῇ τῇ γάμῳ πρὸς ἐκείνον εὐνοία χρῆσθαι, λέγειν εἴ τι λαλήσειεν κατ' ἰδίαν ἀνακείθασα καὶ μνηύειν ἑαυτῇ, κἀν τοῖς προσκρήσασιν, οἷα συμβαίνει, πολλὰς ὑποψίας εἰσάγασα. δι' ὧν αὐτὴ μὲν ἅπαντα τὰ κατ' ἐκείνης ἐμάνθανε, δύσνης δὲ τὴν πᾶντα τῷ νεανίσκῳ πεποιήκει. χαριζομένη δ' ἐκείνῃ τῇ μητρὶ πολλάκις ἔλεγεν, ὡς μέμνηνται μὲν ἰδιάζοντες ἐκείνοι τῆς Μαριάμμης, ἐσυγῆκασιν δὲ τὸν πατέρα, συνεχὲς δὲ διαπικλῶσιν, εἰ τύχοιεν αὐτοὶ ποτὶ

paene regni socius esset, sibi in amore parum responderet: atque in eo homine sese infelicem esse existimabat. Et puellam quidem, cum parum aequum haberet Pheroram, Phasaëli filio nuptam locauit: tempore vero aliquanto post, arbitratus fratris amores iam refrixisse, de prima apud eum exposculauit, et ut secundam, nomine Cypron, duceret, postulauit. Tum Ptolemaeus Pherorae consilium dat, ut, omissis amoribus suis, fratri opprobrio esse desineret. Turpe enim esse, seruam deperiundo, semet priuare regis amicitia, eique molestiam facessere et sibi odium conflare. Ille itaque, id e re sua esse videns, quod sibi ante accusato venia data fuisset, cum muliere, quamuis ex ea iam filium haberet, diuortium facit: regique pollebatur, se filiam eius secundam ducturam, et nuptias in diem trigesiumum constituerebat, fide iureiurando data sibi cum repudiata nihil amplius rei fore. Verum praeteritis triginta diebus, adeo amore victus erat, ut nihil eorum praestiterit, quae pepigerat, sed iterum seruae adhaeserit. Quam rem Herodem aegre tulisse iratoque animo palam erat: dum sibi semper aliquod ea de re verbum elabi sinebat; unde multi ab ira regis occasionem sumebant de Pherora detrahendi. Iamque eo processum est, ut non dies, non hora vlla quieta foret, quin semper nouae aliquae tumultus interuenerent, quas eius consanguinei et summi amici inter se exercebant. Nam hinc quidem Salome, quae animo infenso infestoque erat in Mariamnes filios, ne filiam quidem suam, Aristobuli iuuenem alterius coniugem, passa est ita se in maritum gerere, ut postulabat coniugium, ei persuadens, ut secreta illius colloquia renunciaret, ipsique proderet; et cum aliquid (ut fieri solet) offensionis accidisset, multas suspiciones iniiciens. Quibus factum est, ut omnia illorum arcana rescisceret, et filiae animum alienaret a marito. Atque illa matri gratificans narrabat, illos saepiuscule, dum seorsum essent, mentionem facere Mariamnes, patrem vero odisse, atque identidem denunciare, si unquam rerum potirentur, fa-

τῆς ἀρχῆς, τὲς μὲν ἐκ τῶν ἄλλων γυναικῶν παῖδας Ἡρώδῃ γεγεννημένους, κωμογραμματοῖς καταστήσειν· ἀρμότειν γὰρ εἰς τοιαύτην χρείαν τὸ νῦν ἐπιμελὲς αὐτῶν καὶ πρὸς παιδείαν ἐσπιδασμένον· τὰς δὲ γυναῖκας, εἴ ποτε καὶ ταύτας εἰδοῖεν τῇ μητρὶ κόσμῳ μεταληφύϊας, ἀντὶ τῆς παρῆσης ἀβρότητας ἀπειλεῖν, ὡς τρέχουσιν ἡμφοισμέναι καθαιρουῦνται, μηδὲ τὸν ἥλιον βλέψασαι. ταῦτ' εὐθύς ἀπηγγέλλετο διὰ τῆς Σαλώμης τῷ βασιλεῖ· κακῆνος ἦκεν μὲν ἀλγεινῶς, ἐπερᾶτο δὲ διορθοῦν. ἐκακῆτο δὲ ταῖς ὑποψίαις, καὶ χεῖρων αἰ γινόμενος ἄπατιν κατὰ πάντων ἐπίστευεν. ἢ μὴν ἄλλὰ τότε μὲν ἐπιπλήξας τοῖς παισίν, ἀπολογησαμένων ῥᾶρον εἰς τὸν καρὸν ἐγίνετο. ταῖς δ' ἐξῆς πολὺ χεῖρῳ προσέπεσεν.

δ'. Ο γὰρ Φερώρας ἐλθὼν παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ἔχοντα τὴν Ἀρχελαῶν θυγατέρα Γλαφύραν, ὡς ἐδηλώσαμεν, Σαλώμης ἔφη λεγέσθαι ἀκηκοέναι, τὸν Ἡρώδην ἠττηθᾶν τοῦ τῆς Γλαφύρας ἔρωτος, καὶ δυσπαρηγόρητον αὐτῇ τὴν ἐπιθυμίαν εἶναι. τῷτο οὖν ἐκῆνος ἀκῆσας, ὑπὸ τῇ νεότητος καὶ ζηλοτυπίας ἐξεκαίετο· καὶ τὰ κατὰ τὴν τιμὴν εἰς τὴν παῖδα γινόμενα παρ' Ἡρώδῃ, πολλάκις δὲ ἦσαν αἱ τοιαῦται φιλοφρονήσεις, ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐλάμβανεν, ἐξ ὑπονοιῶν διὰ τὸν ἐκπεσόντα λόγον. ἢ ἐκαρτέρησέ τε τὴν ὀδύνην τῇ πράγματος, ἀλλὰ ἐλθὼν πρὸς τὸν πατέρα, καταμηνύει τὰ ὑπὸ τῷ Φερώρα ρηθέντα μετὰ δακρύων. Ἡρώδης δὲ πολὺ μᾶλλον ἐκπαθὲς γινόμενος, καὶ τὸ σὺν αἰχρύνῃ τῆς διαβολῆς ἐψευσμένον ἢ Φέρων, ἐτετάρακτο. καὶ πολλάκις μὲν ὠδύρετο τὴν πονηρίαν τῶν οἰκείων, οἷος εἰς αὐτοὺς γενόμενος, οἷων τυγχάνοι. μεταπέμπεται δὲ τὸν Φερώραν, καὶ προσποιδέσας, “κακίσις ἀπάντων, εἶπεν, εἰς τῷτο τῆς ἀμέτρου καὶ “περιττῆς ἡλθες ἀχαριστίας, ὡς τοιαῦτα μὲν περὶ ἡμῶν νοήσας, τοιαῦτα δὲ λαλεῖν; ἀρ' ἔχ' ὁρῶ τὴν σὴν προαίρεσιν, “ὡς ἢ βλασφημίας ἐτοχασμένος, τὲς τοιούτης λόγους τῷ “πατρὶ προσήνεγκας, ἐπιβλήν δὲ καὶ φάρμακον αὐτῆς “ποιῶμενος τῆς ἐμῆς ἀπωλείας; τίς γὰρ ἂν, εἰ μὴ δαιμόνων “ἀγαθῶν ἔτυχεν, ὥσπερ ἔτος ὁ παῖς, ἠνέχετο τὸν πατέρα

cturos de filiis, quos Herodes ex caeteris vxoribus fustulisset, scribas paganos; (ad quod munus idoneum fore studium, quod tum in literas impenderent) feminis vero, si vnquam matris suae mundo comitas viderent, minari, facturos, vt pro praesenti vestitu et deliciis centonibus induti includerentur, vt ne solem quidem adspicerent. Haec continuo a Salome regi referebantur: atque ille ea dolenter quidem audiebat, operam vero dabat, vt omnia componeret. Suspicionibus autem adeo erat exagitatus, vt deterior indies fieret et omnibus contra omnes crederet. Quamquam tunc filios quidem obiurgauit, et audita eorum purgatione, paulo melius in praesentia se habuit. at postea tamen longe peiora euenerunt.

4. Nam Pheroras cum ad Alexandrum venisset, qui Glaphyram, vt inemorauimus, Archelai filiam in vxorem habuit, sese ex Salome audiuisse dicebat, Herodem efflictum amare Glaphyram, nec facile desiderium eius leniri posse. Qua re audita, ille, ex iuuentutis feruore et zelotypia vehementer inflamminatus erat; et quam comitatem Herodes erga puellam saepe honoris causa exhibuit in peiorem partem vertebat, suspicione iniecta ex iis, quae audierat. Atque doloris ex ea re impatiens, patrem adiit, eique Pherorae verba non sine lacrymis refert. Herodes autem multo magis ira percitus, et se turpis adeo criminis falso insimulari non ferens, turbatus est, suorumque malitiam saepe deplorabat, exprobrans ipsis, quam magnis eos affecerit beneficiis, et quam indigne ab iis acceptus fuerit. Moxque Pheroram euocat, et, cum multis eum opprobriis onerasset: "Omnium, inquit, hominum nequissimi me, adeone supra modum et insigniter ingratus euaseris, vt talia de nobis cogites, talia loquaris? Nonne perspetum habeo quid velis, quod non solum, vt nobis conuicia faceres, huiusmodi sermones cum filio institueris, sed vt suaderes mei in interitum insidias et veneficia parari? Quis enim, nisi qui Deum praesentem haberet, vt ille puer, non vltum iret patrem ob huiusmodi criminis suspi-

“μὴ τίσασθαι διὰ τοιαύτην ὑπόψιν; πόττερον δὲ λόγον εἰς
 “τὴν ψυχὴν, ἢ ξίφος εἰς τὴν δεξιὰν ἐμβαλεῖν αὐτῷ δοκῆς
 “κατὰ τῷ γεγεννηκότος; τί δέ σοι βύλεται, τὸ μισοῦντά
 “τε αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, πρὸς μόνην τὴν κατ’ ἐμὴ
 “βλασφημίαν, εὐνοίαν ὑποκρίνασθαι, καὶ περὶ τούτων λέ-
 “γειν ἅ τῆς σῆς ἀσεβείας ἦν καὶ νοῆσαι καὶ διαβαλεῖν; ἔρ-
 “ρε κάκις εἰς εὐεργέτην καὶ ἀδελφὸν γενόμενος, καὶ σοὶ μὲν
 “ἡ συνείδησις αὐτῇ συζήσκειν· ἐγὼ δὲ νικῶν αἰεὶ τοὺς ἐμούς,
 “μῆτε ἀμυνόμενος κατ’ ἀξίαν καὶ μειζόνως εὐεργετῶν, ἢ
 “τυχεῖν εἰσι δίκαιοι.

ε'. Τοιαῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς. Φερώρας δὲ ἐπ’ αὐτο-
 Φώρῳ τῇ μοχθηρίᾳ ἀλόους, Σαλώμην ἔφη ταῦτα συνθῆσαι,
 καὶ παρ’ ἐκείνης εἶναι τοὺς λόγους. ἡ δὲ ὡς μόνον ἤκουσεν,
 ἐτίγχανεν δὲ παροῦσα, πιθανῶς ἀνεβόησεν, ὥς οὐδὲν εἶη
 παρ’ αὐτῆς τοιοῦτον, καὶ ὅτι διὰ σπῆδῆς ἐστὶν ἅπανσι εἰς μί-
 σος ἀγαγεῖν αὐτὴν τῷ βασιλέως, καὶ πάντα τρόποι ἀνελπεῖ
 διὰ τὴν εὐνοίαν, ἣν ἔχη περὶ τὸν Ηρώδην, αἰεὶ προκινώσασα
 τὰς κινδύνους· ἐν δὲ τῷ παρόντι καὶ μᾶλλον ἐπιβλεπόμεναι.
 μόνῃ γὰρ ἀναπέθεσσα τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλειν ἣν εἶχε γυ-
 ναῖκα, λαμβάνειν δὲ θυγατέρα τὴν βασιλέως, εὐκότως ὑπ’
 ἐκείνῃ μεμισῆσθαι. τοιαῦτα λεγούσης, καὶ πολλάκις μὲν ἐπι-
 δραττομένης τῶν τριῶν, πολλάκις δὲ τυπτόσης τὰ στήνα,
 ἡ μὲν ὄψις εἶχε τι πρὸς τὴν ἀρετὴν πιθανόν, ἡ δὲ κακοῦθιαι
 τὰ τρόποι τὴν ἐν τοῖς γενομένοις ὑπόκρισιν ἀπεσήμαινεν. ὁ δὲ
 Φερώρας εἰς μέσον ἀπείληπτο, μηδὲν εὐχαρημον εἰς ἀπολογίαν
 ἔχων, εἰπεῖν μὲν ὁμολογηκῶς, ἀκούσαι δ’ ἔτι πιστούμενος. ἐγέ-
 νητο δὲ ἐπὶ πλεῖον ἢ τε σύγχυσις, καὶ ἡ τῶν λόγων εἰς ἀλλή-
 λους ἀμιλλα. τέλος δὲ ὁ βασιλεὺς, τὸν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν
 ἀδελφὴν μεμισηκῶς, ἀπεπέμπετο, καὶ τὸν υἱὸν ἐπαμείνας
 τῆς ἐγκρατείας, καὶ τῷ πρὸς αὐτὸν ἀνευγχεῖν τὰς λόγους, ὅψις
 τῆς ὥρας περὶ θεραπείαν τῷ σώματι ἐγένετο. τοιαύτης δὲ
 τῆς μάχης ἐμπεσῆσης, κακῶς ἤκουσεν ἡ Σαλώμη, παρ’ αὐτῆς
 γὰρ ἐδόκει κεινηθῆναι τὰ περὶ τὴν διαβολὴν· αἳ τε τῷ βασι-
 λέως γυναῖκες ἤχοντο, φύσει δυσχερεστάτην εἰδύϊαι, καὶ γι-

"cionem? Vtrum tibi videris sermonem in animum, an in
 "dextram gladium inseruisse, quo parentem conficeret? aut
 "quid tibi voluisti, qui, cum et ipsum oderis eiusque
 "fratrem, benevolentiam simulasti, duntaxat, vt in me
 "calumnias proiiceres, atque ea liberius diceres, quae
 "tu solus, qua es impietate, in animo et in ore habere
 "potuisti? Apage, pessime de benefactore et fratre me-
 "ritus, et quamdiu viuas te angat crucietque scelerum
 "conscientia: ego vero non desinam meos benignitate
 "vincere, et debitas poenas ab illis non exigendo, et
 "maioribus, quam mereantur, beneficiis eos prosequendo.

5. Atque ista quidem rex. Pheroras vero, in ma-
 nifesto facinore deprehensus, Salomen ista cōmentam
 esse dicebat, et ab ea prima haec verba prodiisse. At
 illa, cum praesens adesset, simulac haec audiuit, ex-
 clamavit ratione probabili, nihil tale ab ipsa profectum
 esse, sed omnes studere eam regi inuisam facere, id-
 que modis omnibus agere, vt occideretur, propter suam
 erga Herodem benevolentiam, dum semper pericula prae-
 videt: ac tunc sibi multo insensiores esse. ipsam enim
 solam fratri suadere, vt quam habebat vxorem repudia-
 ret, regisque filiam duceret; itaque non mirum esse, si
 fratri inuisa foret. Haec dicens, et sibi capillos subin-
 de vellens pectusque pulsans, ore vultuque fidem facie-
 bat se vere omnia negare, sed ingenii eius peruersitas
 simulationem in factis esse coarguebat. Interea Phero-
 ras medius tenebatur, nihil quidem ad semet excusan-
 dum habens, vt qui se ista dixisse non inficias iuerit,
 sed aliunde audiuisse non crederetur. Itaque duravit
 diutius ea perturbatio, et verborum mutua contentio.
 tandemque rex, et fratrem et sororem exosus, eos di-
 misit, filioque collaudato, qui ita continens fuisset, et
 eos sermones ad patrem tulisset, sero admodum ad cu-
 ram corporis se contulit. Post id dissidium male audie-
 bat Salome, quippe quae prima videretur istam confinxis-
 se calumniam: et eam regis vxores oderant, scientes eam
 natura difficilem esse, et quae subinde mutaretur, et modo

νομένην ἄλλοτ' ἄλλην κατὰ καιροὺς ἔχθραν καὶ Φίλην. ἔλεγον οὖν αἰεὶ τὶ πρὸς τὸν Ηρώδην κατ' αὐτῆς, καὶ τὶ συμπεσὼν ἐπὶ μῆζον ἤγαγεν τὴν εἰς τοῦτο παρήρσιαν.

ς'. Ἦν μὲν γάρ ὁ τῆς Αραβίας βασιλεὺς Οβόδας, ἀπράγμων καὶ νωθὴς τὴν φύσιν· Σύλλαιος δ' αὐτῷ διώκει τὰ πολλὰ, δεινὸς ἀνὴρ καὶ τὴν ἡλικίαν νέος ἔτι καὶ καλός. οὗτος ὑπὸ χρείας οὖν τιнос ἐλθὼν ὡς τὸν Ηρώδην, συνδεδυμένων ἴδεν τὴν Σαλώμην, καὶ τὸν νοῦν ἔχεν πρὸς αὐτήν· γινώσκων δ', ὅτι καὶ χήρα τυγχάνει, διελέγετο. Σαλώμη δὲ καὶ χεῖρον ἢ πάλαι φερόμενη παρὰ τὰδελφῶ, καὶ τὸν νεανίσκον οὐκ ἀκαθῶς ὀρώσα, πρὸς τὸν γάμον ὤρμητο· ταῖς τε μεταξὺ Φοιτώντων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐνεφαίνετο πλείω τε καὶ μὴ μέτρια τῆς ἐκείνων ὁμολογίας. ταῦτα δὲ αἱ γυναῖκες ἀνέφερον τῷ βασιλεῖ, διαγελῶσαι τὴν ἀχρημοσύνην· Ηρώδης δὲ καὶ παρὰ τοῦ Φερώρα προσεπυνθάνετο, καὶ τηρεῖν ἤξιε παρὰ τὸ δεῖπνον, πῶς τὰ πρὸς ἀλλήλους ἐχρήκασιν. ἐκείνος δὲ ἀπήγγελλεν, ὅτι καὶ νύμασι καὶ βλέμμασιν ἅκ' ἀδελφοὶ τῆς ὀρμῆς εἰσιν ἀμφοτέροισι. μετὰ τῆτο, ὁ μὲν Αραβὺ ὑποπτος ὧν ἀπήει· διαλιπὼν δὲ δύο μῆνας ἢ τρεῖς, ἐρχεται πάλιν ὡς ἐπ' αὐτὸ τῆτο, καὶ λόγους Ηρώδῃ προσέφερεν, ἀξιώων αὐτῷ τὴν Σαλώμην δοθῆναι πρὸς γάμον. ἔσεσθαι γὰρ ἅκ' ἀλυσιτελὲς τὸ κῆδος ἐπιμιξία τῆς τῶν Αράβων ἀρχῆς, ἣν αὐτῷ καὶ νῦν ἥδη παρεῖναι δυνάμει, καὶ μᾶλλον ὀφείλεσθαι. τῷ δὲ Ηρώδῃ τὸν λόγον ἀναφέροντος, καὶ πυυνθανομένους τῆς ἀδελφῆς, εἰ πρὸς γάμον ἐτοιμῶς ἔχει, ταχέως μὲν ἐκείνη προσήκατο. Σύλλαιος δὲ, ἀξιούντων αὐτὸν ἐγγραφῆναι τοῖς τῶν Ἰουδαίων ἔθουσιν, καὶ τότε γαμῆν, ἄλλως γὰρ ἅκ' εἶναι δυνατόν, ἅκ' ὑπομέναιας, ἀλλὰ καὶ καταλευδοῦσθαι πρὸς τῶν Αράβων εἰπὼν, εἰ τοῦτο πράξειεν, ἀπαλλάττεται. Σαλώμην οὖν ὅ, τε Φερώρας ἥδη διέβαλλεν εἰς ἀκραισίαν, καὶ μᾶλλον αἱ γυναῖκες, λέγασθαι κοινωσίαν αὐτῇ γενέσθαι πρὸς τὸν Αραβᾶ. τὴν δὲ κόρην, ἣν τὰδελφῶ κατενεγγύησεν ὁ βασιλεὺς, ἣν ὁ μὲν Φερώρας ἅκ' ἔλαβεν, ὡς περὶ πον, ἡττημένος τῆς γυναικὸς, αἰτήσας Σαλώ-

inimica modo amica, pro temporis opportunitate, fieret. Itaque Herodi semper aliquid aduersus eam dicebant, et ad id maiorem audaciam eis addidit casus quidam.

6. Erat Arabiae quidem rex Obodas, homo natura segnis et tardus: huius autem negotiorum pleraque administrabat Syllaesus, vir acer et iuuenis adhuc, idemque formosus. Hic Syllaesus cum aliquando ad Herodem ob aliquod negotium venisset, et inter coenandum Salomen vidisset, animum ad eam adiecit: et viduam esse cum sciret, cum ea verba fecit. Et Salome, quae fratri minus, quam antea, cara esset, neque non iuuenem valde amaret, in coniugium consentiebat: ac sequentibus diebus, cum ad coenam ibatur, multa magnaue signa cernebantur eorum conuentionis. Haec regi referebant vxores, eiusmodi turpitudinem deridentes: et Herodes eadem de re quaesivit etiam ex Pherora, iussitque, ut in coena observaret, quomodo se erga se inuicem gererent. Ille vero retulit, facile ex eorum adspectibus et nutibus intelligi posse, utrumque ad eam rem procliueiri esse. Postea discessit suspectus Arabs: deinde post duos aut tres menses rediit ob eam rem nominatim, et de ea cum Herode loquutus est, ab eo Salomen petens in matrimonium. fore enim ei hanc affinitatem non inutilem, ut commercium habeat cum Arabum regno, quod et iam, si potestas spectetur, sibi contigit, multoque magis penes ipsum futurum esset. Cum autem hoc ad sororem referret Herodes, et eam interrogaret, an ad nuptias consentiret, protinus quidem illa annuit. Syllaesus vero, cum rogaretur, ut ipso in Iudaeorum mores concederet, atque tum demum matrimonium iniret, (aliter enim fieri non posse) non consensit, dixitque, si faceret, se ab Arabibus lapidatum iri: atque ita discessit. Inde Salome a Pherora, ut mulier intemperans, vituperabatur, magisque etiam a feminis, quae eam cum Arabe rem habuisse dicerent. Cum autem Salome filio suo e Costobaro nato puellam peteret, a rege fratri suo Pherorae desponsam, ei tamen non nuptam, quod,

μης εἰς τὸν υἱὸν τὸν ἐκ Κοσοβάρε γεόμενον, ὥρμητο μὲν ἐκείνῳ συνοικίσαι. μεταπέθεται δὲ ὑπὸ τῷ Φερῳῆρα, τὸν νεανίσκον ἐκ εὐνῶν ἔσσεσθαι λέγοντες, διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ πατρὸς, καὶ δικαιότερον εἶναι λαβεῖν τὸν αὐτῷ παῖδα τῆς τετραρχίας ὄντα διάδοχον. ἔτω δὲ συγγνώμῃ ἡτέτο, καὶ μετέπεισεν ἄτως. ἐκείνη μὲν ἦν, ἀντιμεταθείσης τῆς ἐγγύης, ἐγαμῆτο τῷ Φερῳῆρα μερακίῳ, Φερηνὴν ἐπιδόντος ἑκατὸν τάλαντα τῷ βασιλεῶς.

ΚΕΦ. η'.

Ὡς Ἡρώδης συλλαβὴν ἔδωκε τὸν Ἀλέξανδρον, ὃν μετ' ἑ πολὺ Ἀρχέλαος ὁ Καππαδόκων βασιλεὺς Ἡρώδῃ αὐτῷ πατρὶ διήλλαξεν.

Οὕτως ἀνέιτο δὲ τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αἰεὶ καὶ μείζους τὰς ταραχὰς λαμβάνοντα. καὶ συμπέπτει τοιῷτον, ἐξ αἰτίας μὲν ἐκ εὐπρεπῆς, χωρῆσαν δὲ πρόσω κατὰ δυσχέριαν. ἦσαν εὐνούχοι τῷ βασιλεῖ διὰ κάλλος ἢ μετρίως ἐσπυδασμένοι. τῶν ὁ μὲν οἰνοχοεῖν, ὁ δὲ δέπνον προσφέρειν, ὁ δὲ κατακοιμίζειν τὸν βασιλέα πεπίεστο, καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς. καὶ τις ἀγγέλλει τῷ βασιλεῖ διαφθαρεῖναι τέττις ὑπὸ Ἀλεξάνδρῳ τοῦ παιδὸς ἐπὶ πολλοῖς χρήμασιν. ἀνακρίναντι δὲ περὶ μὲν τῆς γεγενημένης πρὸς αὐτὸν κοινωνίας καὶ μίξεως, ὡμολόγουν· ἄλλο δὲ ἔδδεν δυσχερεῖς εἰς τὸν πατέρα συνεδέσθαι. βασανιζόμενοι δὲ μᾶλλον, καὶ ἐν ταῖς ἀνάγκαις ὄντες, ἐπιτεινόντων αἰεὶ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ χαριζομένων τῷ Ἀντιπάτρῳ τὸ τοιῷτον, ἔλεγον, ὡς εἴη δυσμένεια πρὸς τὸν πατέρα καὶ μῖσος ἐμφύτον Ἀλεξάνδρῳ· παραινοῖ δ' αὐτοῖς Ἡρώδην μὲν ἀπεγνωσκέσθαι περὶ τὸν ἤδη τετυχηκότα, καὶ τῷ γῆρα παρακάλυμμα τῷ χρόνῳ ποιῶμενον, μελαίνοντα τὰς τρίχας, καὶ κλεπτόντα τὸν ἔλεγχον τῆς ἡλικίας. εἰ δ' αὐτῷ προσέχειν τὸν νοῦν περιγενομένῳ τῆς βασιλείας, ἦν καὶ μὴ βυλομένη τῇ πατρὸς ἐκ ἄλλῃ τινὸς εἶναι, ταχύ τὸν πρῶτον ἔξειν ἐν αὐτῇ τόπον. ἢ γὰρ μόνον διὰ τὸ γένος, ἀλλ'

vt antea dixi, alterius vxoris amore captus esset, rex quidem voluit illam ei locare; sententiam vero mutauit suam. Pherorae, dicentis, haud fore, vt amaret eam propter patris sui caedem; atque satius esse, vt sibi in generum caperet ipsius filium, qui in Tetrarchiam successurus erat. Atque ita prioris offensae veniam impetrauit, simulque in suam sententiam regem adduxit. Tum illa quidem, mutatis sponsalibus, nuptum datur Pherorae puero, rego centum talentorum dote eam locupletante et ornante.

CAP. VIII.

Quomodo Herodes Alexandrum in vincula coniecit: quem non multo post Archelaus Cappadocum rex patri eius Herodi reconciliat.

ATamen in tranquillo non erant res domesticae, sed magis inagisque indies crescebant turbae. Atque istiusmodi quid accidit, quod ab initiis non adeo honestis profectum magnas peperit difficultates. Erant spadones quidam regi propter formae elegantiam carissimi. quorum vnus ei erat a poculis; alter a mensa; tertius sopiendi regis procurationem habebat, et regni maxima negotia administrabat. atque hos ab Alexandro eius filio multa pecunia corruptos quidam regi indicauit. Illi vero, cum interrogati essent, an cum eo consueuerint et congressi fuerint, rem facti sunt; aliud quiddam in patrem flagitium nullum scire. Sed cum acius cruciarentur et in necessitatibus essent, et a ministris in gratiam Antipatri semper crudelius torquerentur, in hanc sententiam dixerunt, Alexandrum scilicet patri esse insensum, innatumque odium alere; seque ab eo monitos, Herodem imperium abdicasse, vt qui iam inutilis esset, et senectuti annorum operientum faceret, capillos denigrando, occultandoque quicquid aetatem proderet. Quod si eius partes sequi vellent; fore, vt, eo regnum adepto, (quod vel inuito patre ad alium neminem venturum esset) breui primas in regno tenerent. sibi enim facile esse, imperio potiri, non solum propter genus,

ἤδη καὶ ταῖς παρασκευαῖς ἑτοιμον αὐτῷ τὸ κρατεῖν εἶναι. πολλοὶ μὲν γὰρ τῶν ἡγεμόνων, πολλοὶ δὲ τῶν φίλων συνετάσιν, ἔχ οι πονηροὶ, πᾶν ὁτιοῦν καὶ δεῖν καὶ πάχειν.

β'. Τῶν τῶν λόγων ἀκούσας Ηρώδης, ὅλος ἐγένετο τῆς ἐπηρείας καὶ τοῦ δέους, τὰ μὲν εἰς ὕβριν ῥηθέντα χαλεπῶς, τὰ δ' εἰς ὑπόνοιαν ἐκ ἀκινδύνως ἐκλαβών· ὥστε καὶ μᾶλλον ἐξ ἀμφοτέρων ἡρεθίζετο, καὶ πικρὸς ὢν ἐδεδοίκει μηκέτι ταῖς ἀληθείαις συνεστηκέναι ἐπ' αὐτὸν ἰχυρότερον, ἢ φυλάττασθαι πρὸς ἐκείνον τὸν καιρὸν. ἔνθεν ἔδ' ἐκ Φανερῶ τὴν ἔρευναν ἐποιεῖτο, κατασκόπῃς δὲ τῶν ὑπονοημένων διέπεμψεν· ὑποψία τε καὶ μίση πρὸς ἅπαντας ἦν, καὶ τὴν ὑπόνοιαν ἐπ' ἀσφαλείᾳ λαμβάνων πολλὴν, καὶ κατὰ τῶν ἐκ ἀξίων αὐτῇ χρώμενος διετέλει. πέρας τε ἔδεν ἦν, ἀλλὰ μένειν οἱ νομιζόμενοι μᾶλλον, ὥς ἂν καὶ μᾶλλον ἰχύοντες, ἐδόκουν αὐτῷ φοβεροί· τοῖς δ' οἷς ἐκ ἦν συνήθεια πλείω ὀνομάσασθαι μόνον ἐδόκει, καὶ μέρος εὐθύς ἀσφαλείας ἐδόκουν ἀπολλύμενοι. τέλος τε οἱ περὶ αὐτὸν, ἐν τῷ μηδὲν ἔχον βέβαιον εἰς ἐλπίδα σωτηρίας, ἐπ' ἀλλήλους ἐτραπήσαν, νομίζοντες μὲν, εἰ Φθάσας ἕτερος τὸν ἕτερον διαβάλοι, τῷ αὐτῷ πρὸς σωτηρίαν φέρειν. ἐπιφθονοὶ δ' εἴ ποτε τύχοιεν ὢν ἡξίαν γενόμενοι, καὶ τῷ δικαίως αὐτοὶ παθεῖν ἐφ' οἷς ἀλλήλους ἠδίκησαν προλαμβάνοντες μόνον. ἤδη ἔν οικείας τινὰς ἐχθρας ἐπεξήσαν τῷ τοιαύτῳ τρόπῳ, καὶ καταφραθέντες ἐν τοῖς ὁμοίοις ἐγένοντο, τὸν καιρὸν ὥσπερ ὄργανον καὶ πάγην ἐπὶ τῆς ἐχθρᾶς νοῦντες, καὶ συναλισκόμενοι τῇ πείρᾳ, καθ' ἣν ἐτέροις ἐπεβάλευον. ἢ τε γὰρ μετάνοια τῷ βασιλεῖ ταχὺ διὰ τὸ μὴ προφανῶς ἀμαρτάνοντας ἀναρρεῖν ἐπεγίνετο, καὶ ταύτης τὸ χαλεπὸν, ἐκ εἰς τὸ παύσασθαι τὰ ὅμοια δεῖν, ἀλλ' εἰς τὸ τιμωρήσασθαι τοῖς ἴσοις τοὺς ἐνδείξαμένους ἀπηγετίζετο.

γ'. Τοιαύτη μὲν ἦν τῶν περὶ τὴν αὐλὴν ἡ ταραχή. πολλοῖς δὲ τῶν φίλων ἤδη καὶ τῷ αὐτῷ προεῖπεν, ὥς ἔδ' ἐμφανίζεσθαι δεῖν αὐτῷ λοιπὸν, ἔδ' εἰς τὸ βασίλειον εἰσεῖναι· ταύτην δὲ τὴν παραγγελίαν ἐποιεῖτο, καθὼς ἡ παρρησίας

fed etiam propter apparatus, quem haberet. quippe quod multi et ducum et amicorum, nec ii mali homines, ab ipso starent, ad quiduis et faciendum et patiendum parati.

2. His auditis, Herodes irae timorisque plenus erat, contumeliose dicta aegre ferens, quaeque suspicionem movebant pro periculosis habens: adeo ut ex utrisque magis irritaretur, et exacerbatus metuerit, ne quid reuera gravius contra se conflatum esset, quam ut illo tempore de eo satis cauere posset. Quo factum est, ut eam rem aperte non excusserit, sed homines miserit ad obseruandos eos, quos suspectos habebat: atque adeo in omnes suspicione et odio laborabat, ratusque tutius esse, ut multos suspicaretur, etiam de innocentium fide magnopere dubitabat. In summa, nullus modus erat: quo quisque magis eum frequentabat, eo magis timebatur, tanquam qui laedere magis posset; qui vero ad eum non itabant, eos plerumque vel tantum nominasse sat erat, statimque ad sui securitatem facere credebatur, ut interficerentur. Ad extremum eo versi sunt aulici, quoniam certa spe salutis carerent, ut alii in alios inuellerentur, dum pro se quisque cogitat, si alterum accusare anticipet, se posse esse saluum. Deinde, ubi quis alterum oppresserat, inuisus erat, adeoque merito ob ea vlciscendus videbatur, quibus alios laeserat, solummodo quod eos anteuertet. Quin hac ratione sese nonnunquam de priuatis inimiciis vindicabant: et ipsi vicissim deprehensi similiter poenas dabant, et occasione tanquam machina et decipula in aduersarios utebantur, ac deinde eodem, quem aliis obtenderant, laqueo capiebantur. Nam regem mox poenitebat, quoniam quos necasset convicti non essent: quodque peius erat, non utebatur ea poenitentia ad talia deinceps cauenda, sed ad eos similiter puniendos, qui alios accusassent.

3. Huiusmodi quidem turbis agitabatur aula. Quin etiam multis amicorum denunciauit, non fore deinceps, cur ad se officii causa ventitarent, aut in regiam intrarent: idque edicti eo fecit, quod propter eorum reuerentiam

ἐλάττονος ἢ πλείονος ἐντροπῆς μετελήθει. καὶ γὰρ Ἀνδρόμαχον καὶ Γέμελλον, ἄνδρας ἀνωθεν φίλους αὐτῷ, καὶ πολλὰ μὲν περὶ τὰς βασιλικὰς χρείας, ἐν τε πρεσβείαις, καὶ συμβουλίαις ὀνήσαντας αὐτῷ τὸν οἶκον, συμπαιδεύσαντας δὲ καὶ τὴς υἱᾶς, καὶ τί γὰρ ἢ πρῶτον παρρησίας τόπον ἐχρηκότας, παρητήσατο τότε· τὸν μὲν, ὅτι Δημήτριος ὁ παῖς αὐτῷ συνήθης ἦν Ἀλεξάνδρῳ, Γέμελλον δὲ εὖνουν ἐπιστάμενος ἐκείνῳ. καὶ γὰρ ἐν ταῖς τροφαῖς καὶ τῇ παιδίᾳ παραγεγόνει, καὶ τὴν ἐν τῇ Ρώμῃ συνδιέτριβεν ἀποδημίαν. παρητήσατο δὲ καὶ τῆς ἡδέως μὲν ἂν καὶ χεῖρον· ὑπὸ δὲ τῷ μὴ κατ' ἀνδρῶν ἐκ αἰσῶν ἔχειν τὴν ἄχρὶ τούτων παρρησίαν, τὴν τε τιμὴν καὶ τὸ δύνασθαι κωλύειν ἀμαρτάνοντα παραγνέμενος.

δ'. Ἦν δὲ τῶν ἀπάντων αἴτιος Ἀντίπατρος, ὃς, ἐπεὶ δὴ τὸ νενοσηκὸς τῆς τῷ πατρὸς παρρησίας κατέμαθεν, ἔκπαλαι μὲν συνεδρεύων αὐτῷ προσέκετο, καὶ μᾶλλον ἐδόκει τί περαινέειν, εἰ τῶν ἀντέχειν δυναμένων ἑκαστος ὑπεξαμεθήη. τότε γὰρ τῶν περὶ τὸν Ἀνδρόμαχον ἀπελαδέντων λόγῳ καὶ παρρησίας, πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ὅσας ὥστε πιστοὺς Ἀλεξάνδρῳ, βασανοὺς ἀνέκρινεν, εἴ τι κατ' αὐτῷ τολμηθὲν εἰδέησαν. οἱ δὲ ἀπέθνησκον, ἔδδ' ἔχοντες λέγειν. τὸ δ' ἦν φιλονεικίας αἴτιον, εἰ μὴ τι τοιῶτον, οἷον ἐνόει, κακῶς εὐρίσκοιτο· καὶ δεινὸς Ἀντίπατρος τὸν μὲν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀναίτιον εἰς ἐγκράτειαν καὶ πίσιν διαβαλεῖν, ἐπιπαροξύναι δὲ ζητεῖν ἐκ πλείονων τὸ λανθάνον τῆς ἐπιχειρήσεως. καὶ τὶς ἐν πολλοῖς τοῖς βασανιζομένοις εἶπεν, ὡς εἰδέη τὸν νεανίσκον λέγοντα πολλάκις, ὅταν ἐπαυνέμενος αὐτὸς τύχοι τό τε σῶμα ὡς εἴη μέγας, καὶ τὴν τοξικὴν εὐστοχος, καὶ τὰλλα τὰ πρὸς ἀρετὴν ὑπὲρ ἅπαντας, ὅτι ταῦτα αὐτῷ καλὰ μᾶλλον ἢ περὶ ἀγαθὰ παρὰ τῆς φύσεώς ἐστιν· ἄχθεσθαι γὰρ ἐπ' αὐτοῖς τὸν πατέρα καὶ φθονεῖν. αὐτὸς τε ὅταν μὲν ἅμα περιπατῶ συσέλλειν αὐτὸν, καὶ καθαιρεῖν ὡς μὴ μᾶζον ὀρεᾶσθαι· τοξεύων δὲ ἐν τοῖς κυνηγεσίῳις ἐκείνῳ παρόντος ἀπὸ σκοποῦ ῥίπτειν. τὴν γὰρ φιλοτιμίαν εἰδέναι τοῦ γεγενηκάτος, τῶν εὐδοκιμούντων. βασανιζόμενος οὖν τῷ λόγῳ,

minus peccare licenter audebat. Nam et tunc expulit aula Andromachum et Gemellum, qui erant de eius veteribus amicis, et multum eius domui, tum curandis regiis negotiis, tum legationibus et consiliis, profuerant, eiusque filios docuerant, et sane primum tenuerant apud eum auctoritatis locum: et alterum quidem, quod Demetrius eius filius Alexandrum frequentaret; Gemellum vero, quod illum nosceret animo esse in Alexandrum beneuolo. nam et ei puero adhuc in ludo literario adfuerat, et Romae commoranti comes adhaeserat. Caeterum et hos expulit, porroque grauiori poena libenter affecisset: sed ne licenter grassari videretur in viros tantae dignitatis, satis habuit honore eos et potestate sibi nec peccanti obstandi priuare.

4. Horum autem omnium causa erat Antipater, qui, postquam insanam patris licentiam animaduenerat, cum iam diu ei a consiliis fuisset, vehementer eum vrgebat, eo-que facilius quae vellet perficere putabat, si omnes, qui sibi resistere possent, e medio tollerentur. Tunc igitur, eiectionis Andromacho et Gemello, ut regem alloqui et admonere non possent, coepit rex in omnes tormentis quaestionem habere, quos Alexandro fideles esse credebatur, ut extorqueret, si quid ille contra se molitus esset. Illi vero cum nihil dicere haberent, moriebantur. id quod regem reddebat furiosorem, quia nihil eorum, quae male suspicaretur, deprehendi posset: et Antipater ita malitiosus erat, ut, cum quis re ipsa innocens reperiatur, negaret innocentiam esse, sed erga Alexandrum constantiam atque fidem, regemque instigaret ad quaerendum ex aliis de arcanis insidiis. Atque accidit, inter complures, qui cruciabantur, ut vnus fateretur, se nosse Alexandrum dicere solitum, cum a corporis proceritate et iaculandi peritia caeterarumque virtutum singulari excellentia collaudaretur, eas sibi naturae dotes magis pulchras esse, quam bonas, quippe patri inuisas et inuidiosas. itaque se cum patre ambulanti seipsum suppressere solere atque demittere, ne illo maior videretur: et in venatione cum patre iaculantem data opera aberrare, ut qui patrem gloriae studiosiorem norit, quam ut alios ferret sibi laudem ex istis comparare. Deinde super ea re tormentis

καὶ προσγινομένης ἀνέσεως τῷ σώματι, προστίθει, ὅτι, καὶ συνεργὼν ἔχων τὸν ἀδελφὸν Λεϊσόβηλον, βελεύσατο ἐν κυνηγεσίῳ λοχήσας ἀνελῆν τὸν πατέρα, καὶ Φεύγειν εἰς Ρώμην, ἐπειδὴν τῷ αὐτῷπραχθῇ, τὴν βασιλείαν αἰτησόμενος. εὐρέθη δὲ καὶ γράμματα τοῦ νεανίσκου πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ἐν οἷς ἐμέμφετο τὸν πατέρα μὴ δίκαια ποιῆσειν, Ἀντιπάτρῳ χώραν ἀπονέμοντα πρόσδοδον διακοσίων ταλάντων φέρουσαν. ἐπὶ τῆτοις εὐθύς μὲν ἔδοξε τι πιστὸν ἔχειν Ἡρώδης, ὡς ᾔετο, κατὰ τῆς τῶν παίδων ὑποψίας· καὶ συλλαβὼν ἔδρασε τὸν Ἀλέξανδρον. αὐτῷ δὲ ἐκ ἀνῆκε χαλεπὸς ὢν, τὰ μὲν ἐδ' οἷς ἤκασεν ἄγαν πεπιστυκῶς· ἀναλογιζομένῳ δὲ ἄξιον μὲν ἐπιβελῆς ἐξ αὐτῶν ἑδὲν ἐφαίνετο, μέμφεις δὲ καὶ νεανικῇ φιλοτιμίᾳ, καὶ τὸν κτείναντα Φανερώς εἰς τὴν Ρώμην ὁρμᾶν ἀπίθανον. ἡξίει δὲ καὶ μεῖζόν τι λαβεῖν τῆς περὶ τὸν υἱὸν παρανομίας, τεκμήριον, καὶ Φιλόνεικος ἦν μὴ δόξαι προπετῶς τὰ δεσμὰ κατεγνωνκέναι. τῶν δὲ φίλων τῶν Ἀλεξάνδρου βασανίζων τὰς ἐν τέλει, διέφθειρεν αὐτῶν ἐκ ὀλίγης, ἑδὲν εἰπόντας ὢν ἐκείνος ᾔετο. πολλῆς δὲ τῆς εἰς τὸ τοιοῦτον ἐτοιμότητος ὕψους, καὶ φόβου καὶ ταραχῆς περὶ τὸ βασιλεῖον, εἰς τίς τῶν νεωτέρων, ὡς ἐν ταῖς ἀνάγκαις ἐγένετο, διαπέμπειν ἔφη τοῖς ἐν Ρώμῃ φίλοις τὸν Ἀλέξανδρον, ἀξιούντα κληθῆναι θάττεν ὑπὸ Καίσαρος, ἔχειν δὲ αὐτῷ πρᾶξιν ἐπ' αὐτὸν συνισαμένην μηνῦσαι, Μιθραδάτην τὸν βασιλέα Πάρθων τῷ πατρὸς ἡρημένου κατὰ Ρωμαίων φίλον· εἰς αὐτῷ καὶ Φάρμακον ἐν Ἀσκάλωνι παρεσκευασμένον.

ε'. Τῆτοις ἐπίστευσεν Ἡρώδης, καὶ τινα παραμυθίαν τῆς προπετείας εἴληφεν ἐν τοῖς κακοῖς, ὑπὸ τῶν χειρῶν κολαευόμενος. καὶ τὸ μὲν Φάρμακον εὐθύς ἐσπευδακῶτι ζητεῖν ἐκ εὐρέθη, τὴν δ' ὑπερβολὴν τῶν κακῶν Ἀλέξανδρος ἐκ Φιλονεικίας ἐπὶ ῥῶσιν θέλων, εἰς μὲν ἄρρησιν ἐκ ἐτραπέτο· μετῆς δὲ τὴν προπέτειαν τῷ πατρὸς ἀμαρτία μεῖζον, τάχα δὲ καὶ διὰ τῆς δυσωπῆσαι βεβλόμενος τὸ πρὸς τὰς διαβολὰς ἔτοιμον, ἐκ ἤκιστα δὲ εἰ καὶ ἔτυχεν πιστευθεὶς κα-

interrogatus, remisso cruciatu illud addidit, Alexandrum cum fratre suo Aristobulo statuisse in venatione patrem insidiis perimere, et tum patrato facinore Romam ad petendum regnum perfugere. Repertae sunt praeterea Alexandri ad fratrem literae, in quibus de patre conquerebatur, qui inique Antipatro regionem daret, ex qua ducenta talenta ad eum redirent. Hic continuo sibi visus Herodes certum aliquod habere argumentum suspicionis, quam de pueris conceperat, Alexandrum comprehendi et in vincula tradi iubet. Deinde ne sic quidem molestus esse desinebat, partim quia auditis non multum fidei adiungebat, partim quia rem perpendendo nihil apparebat, cur deberet ab illis per insidias appeti, sed videbat querimonias esse et contentiones iuueniles, neque credi posse, ut qui patrem interfecerat palam Romam proficisceretur. Quapropter maius argumentum culpae filii habere volebat, et sollicitus erat, ne eum inconsideratius in vincula dedisse videretur. Itaque summos amicorum Alexandri consueque excruciauit, ut multos necarit, nec tamen quicquam extorserit eorum, quae expectabat. Huic ille rei dum vehementer incumbit, et regia timorum turbarumque plena est, fuit iuuenis quidam, qui, ubi tormenta ei adnota erant, fatebatur, Alexandrum Romam ad amicos literas misisse, ut se curarent a Caesare cito accersendum. habere se novas adversus eum res, quas ei indicare vellet, videlicet suum patrem cum Mithradate Parthorum rege amicitiam contra Romanos coiisse: atque illud adiecit, Alexandrum habere paratum venenum Ascalone.

5. His rebus credidit Herodes, et in iis malis nonnullam temeritatis suae consolationem cepit, sibiipso assentando et maiora esse, quam erant, mala persuadendo. Verum non est inuentum venenum, licet diligentissime quaerendum curauerit; neque tamen id negavit Alexander, ut qui de industria malorum magnitudinem augere vellet: sed patris temeritatem maiori adhuc crimine incitavit, forsitan, ut hoc ipso facilitatis in calumniis fidem habendo pudorem ei incuteret, non minima tamen dedita opera,

κοῦν αὐτὸν καὶ πᾶσαν τὴν βασιλείαν προσηγμένους. γράμματα γὰρ γράψας ἐν βίβλοις τέτταρσιν ἀπέστειλεν, ὡς ἔδδεν δεῖ βασανίζειν, ἔδδεν περαιτέρω χωρεῖν, γενέσθαι γὰρ τὴν ἐπιβλήν, καὶ ταύτης συλλαμβάνειν τὸν τε Φερῶραν καὶ τὴς πισοτάτης αὐτῷ τῶν Φίλων, Σαλώμην δὲ καὶ νύκτωρ ἐπεισιλθῆσαν ἄκοντι μιγῆναι· καὶ πάντας ἐπὶ ταῦτόν ἦκειν, τῷ θᾶττον ἐκείνους ἐκποδῶν ποιησαμένους, ἄδειαν τῆς αἰεὶ προσδοκίας ἔχεν. ἐν τέτοις καὶ Πτολεμαῖος διεβέβλητο καὶ Σαπίνιος, οἱ πισοτάτοι τῷ βασιλεῖ. καὶ τί γὰρ ἢ καθάπερ λύττης τινὸς ἐμπιστάσης κατ' ἀλλήλων οἱ πάλα Φίλτατοι τεθρίωντο, μὴτ' ἀπολογίας μὴτ' ἐλέγχου τόπον ἕως ἀληθείας ἐχόντων, ἀλλ' αἰεὶ γινομένης ἀκρίτης τινὸς εἰς ἅπαντας ἀπωλείας. καὶ τῶν μὲν δεσμά, τῶν δὲ θάνατον, τῶν δὲ τὰ ταῦτα μέλλειν ἐπ' αὐτοῖς ὀδυρομένων, ἡσυχία τε καὶ κατήφεια τὸ βασιλείου ἀπεκόσμη τῆς πρώτης εὐδαιμονίας. καὶ χαλεπὸς ἦν Ηρώδης πᾶς ὁ βίος ἐκτεταραγμένῳ, καὶ τὸ μηδὲν πισεύειν μέγα τῆς προσδοκίας κολαστήριον ἔχοντι. πολλάκις γοῦν ὡς ἐπανιστάμενοι αὐτῷ τὸν υἱόν, ἢ καὶ ξιφῆρη παρεστῶτα διὰ Φαντασίας ἐλάμβανεν. ὥτως ἡ ψυχὴ, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸς τῷ γενομένῳ, πάθος ἀνεμάξατο μανίας καὶ ἀγνοίας ἔχοντων. καὶ τὰ μὲν περὶ ἐκείνους εἶχεν ὥτως.

ε'. Αρχέλαος δὲ ὁ τῶν Καππαδόκων βασιλεὺς, ὡς ἐπύθετο τὰ κατὰ τὸν Ηρώδην, ἀγωνιῶν τε ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς καὶ τῷ νεανίσκῳ, καὶ συναλγῶν ἀνδρὶ Φίλῳ τῆς ἐπὶ τοσόνδε ταραχῆς, ἦκειν ἔκ ἐν παρεργῷ θέμενος τὰ πράγματα. καὶ καταλαβὼν ὥτως ἔχοντα, τὸ μὲν ἐπιτιμᾶν ἢ Φᾶναι γενέσθαι τὴν προπετείαν αὐτῷ τελείως ἀνοίκεται εἰς τὸν καιρὸν ἠγήσατο. Φιλονεικήσειν γὰρ κεκακωμένον, καὶ μᾶλλον ἀπολογεῖσθαι σπεύδοντα πλείονος ὀργῆς ἀναπληθεῖσθαι. μετῆς δὲ τάξιν ἐτέραν εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἡτυχημένων, ὀργιζόμενος τῷ νεανίσκῳ, καὶ ἐκείνον ἐπισκεπτόμενος, τῷ μηδὲν ἐκ προπετείας ἐργάσασθαι. τὸν τε γάμον διαλύσειν ἔφη πρὸς τὸν Αλέξανδρον, καὶ μὴδ' αὖν τῆς θυ-

ut, si forte crederetur, ipsum cum tota regia malis exagitaret. Dimisit enim quaternas literas, in quibus significabat, "nihil opus esse tormentis, neque procedendum ulterius, quippe quod ipse insidias fecerit, et quidem socio Pherora et regionum amicorum fidissimis; Salomen quoque ad se venisse noctu et secum per viam concubuisse: atque omnium conatus eo tendere, ut regem de medio tollerent, atque ita perpetuo metu liberarentur." Inter ceteros etiam accusabantur Ptolemaeus et Sapinnius, qui regi fidelissimi habiti sunt. Quid enim multis? haud aliter ac si rabies eos occupasset, in se inuicem efferebantur qui aliquando fuerant amicissimi, cum neque sui defendendi, neque alios refellendi, ad veritatem patefaciendam, locum haberent, sed omnes nullo iudicio neci darentur. atque dum alii vincula, alii necem, vel eorundem expectationem deslerent, solitudo et moestitia, pro praeteriti temporis felicitate, regiam complebant. Itaque tota Herodis vita ei erat acerba, ut qui perpetuo turbaretur, et, quod nemini se auderet credere, tristi futuri expectatione cruciaretur. Quinimo frequenter animo suo persuadebat, inuadi se a filio, et eum stricto gladio adstare. adeo ut, dum in ea cogitatione dies noctesque versatur, non secus ac furiosus et mente captus baccharetur. Atque ita quidem ille se habebat.

6. Vbi autem ista de Herode intellexit Archelaus Capadocum rex, et de filia et de adolescente sollicitus, amicisque vicem dolens, qui in tantas inciderit turbas, Hierosolyma profectus est de industria, ut res componeret. Cumque eum sicut audiuerat affectum inuenisset, tempori nequaquam congruere existimauit, ut eum reprehenderet aut temeritatis argueret. fore enim, ut ille aeger animi irritaretur, et quo maiori studio semet excusaret ira vehementiori exardesceret. Quapropter alia via aggressus est ad ea, quae tam male ceciderant, emendanda, adolescenti quidem succensendo, et Herodem hominem aequum esse pronunciando, qui nihil temere fecisset. atque illud insuper adiecit, se filiae suae et Alexandri matrimonium dissolutum.

γατρὸς Φείσασθαι δικαίως, εἴ τι συνειδυῖα τῷ τῷ ἢ κατεμή-
 νυσεν. τοιαῦτα δ' ὄντες Λεχέλας ἢ κατὰ προσδοκίαν ὧν ὁ
 Ηρώδης ᾔετο, τὸ δὲ πλέον ὑπὲρ αὐτῶ τὴν ὀργὴν ἐπιδεικνυ-
 μένῃ, μετέπιπτεν ὁ βασιλεὺς τῆς χαλεπότητος, καὶ λαβὼν
 ἐκ τῆ δικαίᾳ δοκῆν τὰ πεπραγμένα πεποιθέναι, κατὰ μι-
 κρὸν εἰς τὸ τῷ πατρὸς ἀντιμεθίστατο πάθος. οἰκτρὸς δὲ ἦν
 ἐν ἀμφοτέροις, ὅτε μὲν ἀπελύοντο τινὲς τὰς τῷ νεανίσκῳ δια-
 βολὰς εἰς ὀργὴν ἐκταραττόμενος, ἐπειδὴ δὲ Λεχέλαος συγ-
 κατηγόρει, πρὸς δάκρυα καὶ λύπην ἢ ἀπαθῆ μεθιστάμε-
 νος· ἐδεῖτο γοῦν ἐκεῖνς μῆτε διαλύειν τὸν γάμον, ὀργῆς τε
 ἔλαττον ἔχειν, ἐφ' οἷς ὁ νεανίσκος ἠδίκηκεν. Λεχέλαος δὲ,
 παραλαβὼν ἐπεικέτερον, εἰς τὴ τῆς Φίλας μετέφθρεν τὰς
 διαβολὰς, ἐκείνων εἶναι λέγων νέον ὄντα καὶ κακοηθείας
 ἀναιδέητον διαφθεῖραι· τὸν τε ἀδελφὸν αὐτῷ μᾶλλον εἰς
 ὑποψίαν καθίστη. τῷ γὰρ Ηρώδῃ χαλεπῶς καὶ πρὸς τὸν
 Φερώραν ἔχοντος, ὁ μὲν ἀπορία τῷ διαλλάξαντος, Λεχέ-
 λαον ὁρῶν μάλιστα δυνάμενον, αὐτὸς τυχὼν πρὸς ἐκεῖνον
 ἐστράπετο μελανείμων, καὶ πάντα τὰ σημεῖα τῆς μετὰ μι-
 κρὸν ἀπωλείας ἔχων. Λεχέλαος τε ὅτε ὑπερεῖδεν τὴν ἔντευ-
 ξιν, ὅτ' ἔφη δυνατὸς εἶναι ταχὺ μεταπέθειν ὅπως ἔχοντα
 τὸν βασιλέα· βέλτιον δὲ εἶναι αὐτῷ προσίεναι καὶ δεῖσθαι,
 τῶν πάντων αἴτιον αὐτὸν ὁμολογοῦντα. λωφίσεν γὰρ ὅπως
 τῷ θυμῷ τὸ περιστῶν, αὐτὸς δὲ συλλήψεσθαι παρῶν. ταῦ-
 τα δὲ πεποιθέντος αὐτῷ, σὺν ἀμφοτέροις ἦν διαπεπραγμέ-
 νον. αἱ τε διαβολαὶ παρὰ δόξαν ἀφῆρηντο τῷ νεανίσκῳ, καὶ
 Φερώραν Λεχέλαος διαλλάξας, ὅπως εἰς Καππαδοκίαν
 ἀπήει, κεχαρισμένος, ὥς ἢ ἄλλος ἐν τῇ τότε περιστάσει
 τῶν καιρῶν, Ηρώδῃ γενόμενος. ὅθεν καὶ δώροις αὐτὸν ἐτίμη-
 σε πολυτελεστάτοις, καὶ τοῖς ἄλλοις μεγαλοπρεπῆς ἐν τοῖς
 μάλιστα Φίλτατον ἡγησάμενος. ἐποίησατο δὲ καὶ συνθήκας
 εἰς Ρώμην ἐλθεῖν, ἐπειδὴ περὶ τῶν ἐγγεγραπτο Καίσαρι,
 καὶ μέχρις Ἀντιοχείας ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρῆλθον. ἐκεῖ καὶ τὸν
 ἡγεμόνα Συρίας Τίτιον, ἐκ διαφορᾶς Λεχέλαῳ κακῶς ἔχον-
 τα, διήλλαξεν Ηρώδης, καὶ πάλιν εἰς Ἰουδαίαν ὑποστρέφει.

rum, ac ne filiae quidem iure parfurum esse, si quid ea sciret, quod Herodi non indicasset. Rex autem ubi Archelaum (quem sibi aduersaturum putabat) a se stare vidit, sui-que in gratiam tantam prae se ferre iracundiam, aliquantulum de acerbitate sua remisit, et dum putaret iure facta videri, quae fecisset, paulatim animum paternum induit. Iamque in vtramque partem miserandus erat. cum quidem nonnulli coniectas in Alexandrum calumnias refellebant, turbabatur; cum vero Herodem defendebat Archelaus, ad fletum conuertebatur, grauiterque dolore affectus erat: eo usque, ut eum orauerit, ne connubium dissolueret, neque adeo iuueni ob maleficia irasceretur. Itaque ubi paulo aequiorem factum vidit Archelaus, vertit in amicos calumnias, ab iis dicens corruptum Alexandrum, qui iuuenis esset, neque malitiam sentiret: et suspicionem etiam magis in regis fratrem detorsit. nam cum Pheroras etiam in Herodis indignationem incurrisset, ille, cum neminem haberet, per quem cum rege in gratiam redire posset, videns magnam esse Archelai auctoritatem, eum adiit atratus, omniaque signa de salute desperantis prae se ferens. Tum Archelaus supplicis preces admisit, fieri tamen posse negauit, ut tantam regis iram cito resligneret; proinde praestare, ut ipse ab illo veniam petitem iret, seque totius mali auctorem esse confiteretur. ita enim immodicam regis iram interquieturam, se vero tum in auxilium commode adfuturum. Cum autem haec ei persuasisset, perfecit, ut pax vtrique componeretur. atque ita iuuenis praeter opinionem crimine subleuatus est, et Pheroram Herodi reconciliauit: deinde se in Cappadociam recepit, Herodi ut temporibus illis gratior, quam quisquam alius. adeo ut eum muneribus pretiosissimis honorauerit Herodes, et in aliis magnificus fuerit, eumque pro summo amico habuerit. Repigit etiam iterum se Romam, quoniam de suis negotiis ad Caesarem scripsisset: iueruntque vna Antiochiam usque: et litem ibi composuit Herodes inter Archelaum et Titium Syriae praesidem; atque ita in Iudaeam reuersus est.

ΚΕΦ. 9'.

Περὶ ἀποτάσεως τῶν Τραχωνιτῶν. ὡς Ηρώδης κατηγόρησεν
ὁ Σύλλαιος ἐπὶ Καίσαρος· καὶ ὡς Ηρώδης, ὀργισθέν-
τος αὐτῷ Καίσαρος, ἔγνω εἰς Ρώμην Νικόλαον ἀπο-
πέλλειν.

ΓΕνομένῳ δὲ ἐν τῇ Ρώμῃ, καὶ κείθεν ἐπανήκοντι, συνέστη πό-
λεμος πρὸς τὰς Αραβας, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. οἱ κατοικοῦν-
τες τὸν Τράχωνα, Καίσαρος ἀφιλομένην Ζηνόδαρον καὶ προσ-
θέντος Ηρώδῃ τὴν χώραν, ληστεύειν μὲν ἔκ εἶχον ἐξήσκιαν ἔτι,
γεωργεῖν δὲ καὶ ζῆν ἡμέρως ἠναγκάζοντο. τὸτο δ' οὖν ἐκείνοις
ἔκ αἰρετόν, ἢ δὲ λυσιτέλειαν ἔφερεν ἢ γῆ πονούτων. ὁμοῦς δὲ
κατ' ἀρχαῖς μὲν, ἔκ ἐπιτρέποντος τῷ βασιλεῶς, ἀπέειχοντο
τῶν εἰς τὰς περιούκας ἀδικημάτων. καὶ πολλὰ διὰ τὸτο ἦν
εὐδοξία τῆς ἐπιμελείας Ηρώδῃ. πλεύσαντος δὲ εἰς τὴν Ρώ-
μην, ὅτε καὶ τῷ πατρὸς Ἀλεξάνδρῃ κατηγόρει, καὶ παραθι-
σόμενος Ἀντίπατρον τὸν υἱὸν παρεληλύθει Καίσαρι, λόγον, ὡς
ἀπολωλὼς εἴη, διασπείροντες οἱ τὸν Τράχωνα νεμόμενοι, τῆς
τε ἀρχῆς ἀπέστησαν, καὶ πάλιν ἐπὶ τὰ συνήθη τὰς πλησισχώ-
ρας ἀδικεῖν ἐτρέποντο. τότε μὲν οὖν αὐτῆς οἱ στρατηγοὶ, τῷ βα-
σιλεῶς ἀπόντος, ἐχειρώσαντο. περὶ τετταράκοντα δὲ τινας
ἀρχιληστὰς, κατὰ θέος τῶν ἡλωκότων, ἐξέλιπον μὲν τὴν χώραν,
εἰς δὲ τὴν Αραβίαν ἀφορμήσαντες, Συλλαίῳ δεξαμένῳ μετὰ
τὴν ἀποτυχίαν τῇ Σαλώμῃ γάμῳ, τόπον τε ἐρυμνὸν ἐκείνῳ
δόντος, ὤκησαν· καὶ κατατρέχοντες ἢ μόνον τὴν Ἰουδαίαν, ἀλ-
λὰ καὶ τὴν Κοίλην Συρίαν ἅπασαν ἐληίζοντο, παρέχοντος ὀρ-
μητήρια τῷ Συλλαίῳ, καὶ κακῶς ποιεῖσιν ἄδειαν. Ηρώδης δὲ,
ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς Ρώμης, ἔγνω πολλὰ τῶν οἰκείων αὐτῷ
κεκακωμένα· καὶ τῶν μὲν ληστῶν ἐγκρατὴς ἢ δυνάμενος γε-
νέσθαι διὰ τὴν ἀσφάλειαν, ἣν ἐκ τῆς τῶν Αραβῶν προσασίας
ἐπορεύσαντο, χαλεπῶς δὲ ἔχων αὐτὸς τῶν ἀδικημάτων, περι-
ελθὼν τὸν Τράχωνα, τὰς οἰκίας αὐτῶν ἀπέσφαξεν. ἐντεῦ-
θεν ἐκείνοι καὶ μᾶλλον πρὸς ὀργὰς ὧν ἐπεπόνθεισαν, ὅντος
αὐτοῖς καὶ νόμος πάντα τρόπον ἐπιξίεναι τὰς τῶν οἰκείων

CAP. IX.

De Trachonitarum defectione. Quomodo Syllaeus Herodem apud Caesarem accusauit: utque Herodes, iratum habens Caesarem, Nicolaum Romam mittere decreuit.

Postquam autem Romam iuit, et inde reuenit, bellum ortum est aduersus Arabas ob huiusmodi causam. Incolae Trachonis, postquam Caesar eam regionem, Zenodoro ademptam, Herodi attribuerat, amplius quidem latrocinari nequibant, terram vero colere et quiete viuere cogebantur; id quod eis parum placebat, nec admodum idoneum agriculturae solum habebant. veruntamen a principio, rege eos coërcente, finitimos nullis laessebant iniuriis. qua ex re Herodes magnam diligentiae laudem adeptus est. Illo autem Romam profecto, cum et puerum Alexandrum accusabat, et Antipatrum suum filium commendaturus Caesarem adibat, Trachonis incolae mortuum esse Herodem sermonibus diuulgarunt, rebellaruntque, et iterum finitimum agrum, ut ante consueuerant, diripere et vastare coeperunt. At tum regii duces, absente ipso, eos domuerunt. Caeterum fuerunt circiter quadraginta latronum principes, qui, captorum exemplo territi, ex iis finibus cesserunt, seque in Arabiam receperunt, et a Syllaeo, postquam is a Salomes coniugio aberrauerat, accepti sunt, qui eis locum munitum dedit: qua habitatione usi, coeperunt non solum Iudaeam incurfare, verum etiam vniuersam Coelen-Syriam, receptum et praesidium maleficis sceleratque praestante Syllaeo. Herodes autem, Roma reuersus, comperit eos graui damna suis intulisse: et quoniam latronibus ipsis potiri nequibat, quippe securitate ex Arabum tutela fretis, eas contumelias aegre ferens, Trachonem obiit, et latronum confanguineos neceuit. Ea res, quam pro graui iniuria habuerunt, tanto reddidit irritiores, praesertim quod legem habebant, quae suorum interfectores omnibus modis vlcisci iuberet: adeo ut, quicumque tandem sequuturus esset euen-

Φονεῖς, ἀνυποτιμήτως τὴν Ηρώδου πᾶσαν ἄγοντες καὶ φέροντες διστέλουν. ἐκεῖνος δὲ διελέγετο περὶ τούτων τοῖς Καψάρου ἡγεμόσιν Σατυρνήνῳ τε καὶ Οὐλομνίῳ, ἐπὶ κολάσει τῆς λησῆς ἐξαυτόμενος. ὅθεν ἔτι καὶ μᾶλλον ἰχυρῶς ἐχόντων, πλείους μὲν ἐγίνοντο, πάντα δὲ ἐτάραττον ἐπαναστάσει, τῆς Ηρώδου βασιλείας χωρὶα καὶ κύμας πορθῶντες, καὶ τῆς λαμβανομένης τῶν ἀνθρώπων ἐπισφάττοντες, ὥς εἶναι πολέμῳ τὴν ἀδικίαν εὐοκυῖαν. ἐγεγόνεισαν γὰρ ἤδη περὶ χιλίης· ἐφ' οἷς ἀχθόμενος Ηρώδης, τῆς τε λησῆς ἐξήτει, καὶ χρεῖος ὁ διὰ Συλλαίου δανείσας ἔτυχεν Οβόδα, τάλαντα ἐξήκοντα, παρηκείσθης αὐτῷ τῆς προθεσμίας, ἀπολαβεῖν ἤξις. Σύλλαιος δὲ τὸν μὲν Οβόδαν παρεωσάμενος, αὐτὸς δὲ ἅπαντα οἰοικῶν, τῆς τε λησῆς ἕξαερος ἦν μὴ κατὰ τὴν Αραβίαν εἶναι, καὶ περὶ τῶν χρημάτων ἀνεβάλλετο, περὶ ὧν ἐπὶ τε Σατυρνήνῳ καὶ Οὐλομνίῳ τῶν Συρίας ἐπιστατούντων, ἐγίνοντο λόγοι. τέλος δὲ συνέθετο δι' ἐκείνων ἐντὸς ἡμερῶν τριάκοντα, τὰ τε χρήματα τὸν Ηρώδην ἀπολαβεῖν, καὶ τῆς ἀλλήλων ἐν ἑκατέρᾳ τῇ βασιλείᾳ. καὶ παρὰ μὲν Ηρώδῃ, τῶν Αράβων ἑδείς ἐτέθη τὸ σύνολον, ὅτε ἐπ' ἀδικίας, ὅτε κατ' ἄλλον τρόπον· οἱ δ' Αραβες ἠλέγχοντο τῆς λησῆς παρ' αὐτοῖς ἔχον.

β'. Διελεύσεως δὲ τῆς προθεσμίας, ὁ Σύλλαιος, ἑδὲν τῶν δικαίων πεποιηκώς, εἰς Ρώμην ἀνέρχεται. ῥύσια δὲ τῶν χρημάτων καὶ τῶν παρ' ἐκείνοις λησῶν Ηρώδης ἐποιεῖτο, καὶ τῶν περὶ τὸν Σατυρνήνῳ καὶ Οὐλομνίῳ ἐπιτερεπόντων ἀγνομονῶντας ἐπεξίεναι. στρατιάν τε ἔχων, προσήγαγεν εἰς τὴν Αραβίαν, τρισὶν ἡμέραις ἐπτά σαθμῆς διανύσας. καὶ γινόμενος ἐπὶ τῇ Φερρεῖ τῇ τῆς λησῆς ἔχοντος, αἰρεῖ μὲν ἐξ ἐφ' ὅδου πάντας αὐτῆς, κατασκάπτει δὲ τὸ χωρίον, Ρασπταῖ καλέμενον· τῶν δὲ ἄλλων ἑδὲν ἐλύπησεν. ἐκβοηθησάντων δὲ τῶν Αράβων ἡγουμένης Νακέβης, μάχη γίνεται· καθ' ἣν ὀλίγοι μὲν τῶν Ηρώδου, Νάκεβος δὲ ὁ τῶν Αράβων στρατηγός, καὶ περὶ εἴκοσι πέντε τῶν σὺν αὐτῷ πίπτουσιν, οἱ ἄλλοι πρὸς φυγὴν ἐτράποντο. τισάμενος δὲ τούτους,

tus, ex vniuersa Herodis ditione praedas agere eamque diripere non cessarint. Ille vero, hac de re loquutus cum Saturnino et Volumnio, Caesarianis ducibus, latrones ad supplicium depoposcit. Quamobrem latrones seipso magis etiam confirmare, et numero aucti omnia perdere, loca pagosque Herodianis regni vastando, hominesque, quos ceperant, interficiendo: adeo ut huiusmodi incursiones bellicis similes essent. homines enim iam circiter mille erant. Quam rem moleste ferens Herodes latrones deposcebat, et sexaginta talenta exigebat, quae Obodae per manus Syllaevi mutua dederat, quorumque dies transacta iam erat. At Syllaevus, qui, Oboda reiecto, omnia regebat, negare in Arabia esse latrones, et pecuniae solutionem differre: quae de re coram Saturnino et Volumnio, qui tum Syriae praesent, disceptatum est. Tandem vero, illis ita decernentibus, convenit, Herodi intra dies triginta pecuniam solutum iri, et utrumque alterius homines redditurum, quos in suo regno haberet. Atque Herodes quidem neminem omnino Arabem habere compertus est, neque ob maleficium, neque ob aliam causam: at Arabes conuicti sunt habere in suis finibus latrones.

2. Caeterum cum iam elapsa esset dies praefixum, Syllaevus, antequam aliquid eorum, quae debebat, fecisset, Romam profectus est. Herodes vero exsequebatur redditionem pecuniarum et latronum, qui apud Arabas erant, Saturnino et Volumnio permittentibus, ut contumaces etiam armis persequeretur. Atque exercitum habens in Arabiam eum duxit, septem mansiones triduo emensus. Et postquam ad praesidium, quod latrones habebat, pervenit, omnes primo impetu cepit, et locum munitum, qui Raëpta vocabatur, complanavit: aliorum vero nihil violavit. Cumque latronibus Arabes, Nacebo duce, subsidio venissent, praelium committitur: in quo pauci quidem ex Herodianis desiderati sunt, Arabum vero dux Nacebus una cum suorum circiter viginti quinque ceciderunt: reliqui in fugam compulsi sunt. Isto autem de illis summo

τριχιλίους Ἰδουμαίων ἐπὶ τῇ Τραχανίτιδι κατοικίσας, ἤρ-
γε λησὰς τοὺς ἐκεῖ· καὶ περὶ τούτων τοῖς ἡγεμόσιν ἔπεμ-
πεν περὶ Φοινίκην οὖσιν, ἀποδεικνύς, ὅτι μηδὲν πλέον ὢν
ἀγνωμονοῦντας, ἐπεξελθεῖν ἔδει τοὺς Ἀραβας αὐτῷ πέπρα-
κται. ταῦτα μὲν οὖν ἐκεῖνοι πολυπραγμονοῦντες εὗρισκον
οὐ ψευδόμενοι.

γ'. Ἀγγελοι δὲ Συλλαίῳ καταταχίσαντες, εἰς Ρώμην
τὰ πεπραγμένα διασάφουν, εἰς μᾶλλον, ὡς εἰκὸς, ἕκαστον τῶν
γεγονότων αἰρόντες. ὁ δὲ ἤδη μὲν ἐπεπραγματεύτο γνώριμος
εἶναι Καίσαρι, τότε δὲ περὶ τὴν αὐλὴν ἀναστρεφόμενος, ὡς
ἤκασεν, εὐθύς μεταμφιέννυται μέλαιναν ἰδοῖτα, καὶ παρελ-
θὼν ἔλεγεν ὡς αὐτὸν, ὅτι πολέμῳ τὰ περὶ τὴν Ἀραβίαν εἴη
κεκακωμένα, καὶ πᾶσα ἀνάστατος ἡ βασιλεία στρατιᾷ πορ-
θήσαντος αὐτὴν Ηρώδης. δακρύων δὲ, πεντακοσίους μὲν ἐπὶ
διχιλίους Ἀράβων ἀπολωλέναι τῆς πρώτης ἔλεγεν, ἀνηρῆσθαι
δὲ καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Νάκεβον, οἰκίειν αὐτῷ καὶ συγ-
γενῇ, πλῆτον δὲ διηρπάσθαι τὸν ἐν Ραέπτοις. καταπεφρονη-
σθαι δὲ τὸν Οὐρόδαν, ὑπὸ ἰσθμείας ἔκ ἀρκέσαντα τῷ πολέ-
μῳ, διὰ τὸ μήτ' αὐτὸν, μήτε τὴν Ἀραβικὴν δύναμιν παρῆ-
ναι. τοιαῦτα τῷ Συλλαίῳ λέγοντος, καὶ προσυθέντος ἐπιφθό-
νος, ὡς εἴδ' ἂν αὐτὸς ἀπέλθοι τῆς χώρας, μὴ πεπιστευκῶς, ὅτι
Καίσαρι μέλοι τὴν εἰρήνην ἅπασιν εἶναι πρὸς ἀλλήλους, μηδ'
εἰ παρὼν ἐτύγχανεν ἐκεῖ λυσitteλῇ ποιῆσαι τὸν πόλεμον Ηρώ-
δῃ, παροξυνθεὶς ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ὁ Καῖσαρ, ἀνέκρινε τῶν
Ηρώδης τῆς παρόντας, καὶ τῶν ἰδίων τῆς ἀπὸ Συρίας ἥκοντας,
αὐτὸ μόνον, εἰ τὴν στρατιὰν Ηρώδης κατάγοι. τῶν δὲ τῆτο
μὲν αὐτὸ λέγειν ἀνάγκην ἔχόντων, τὸ δὲ ἐφ' ὧ καὶ πῶς ἔκ
ἀκρόντος, ὁργὴ τε μείζων ἐγένετο τῷ Καίσαρι, καὶ γράφει
πρὸς τὸν Ηρώδην, τά τε ἄλλα χαλεπῶς, καὶ τῆτο τῆς ἐπιστο-
λῆς τὸ κεφάλαιον, "ὅτι πάλα χρώμενος αὐτῷ φίλῳ, νῦν
"ὑπηκόῳ χρῆσεται." γράφει δὲ καὶ Σύλλαιος ὑπὲρ τῆτων
τοῖς Ἀραβῶν. οἱ δὲ ἐπαρθέντες ἕτε τῶν λησῶν ὅσοι διέφυγον
ἐξεδίδουσαν, ἕτε τὰ χρήματα διελύοντο, νομαίς τε ἄς ἐκείνῳ
μωδωσάμενοι διακατεῖχον, ἀμμιδὶ ταύταις ἐχρῶντο, τεταπει-

supplicio, cum tria Idumaeorum millia in Trachonitidem deportasset, regionis illius latrones coercuit: totaque de re literas dedit ad duces, qui erant in Phoenicia, quibus eos certiores fecit, quod nihil amplius, quam in contumaces Arabes fieri oportebat, ab eo actum fuisset. Et ista quidem illi, cum in ea diligenter inquirerent, vera esse comperiebant.

3. Nuncii autem Romam celeriter ad Syllaenum res gestas pertulerunt, et, ut fere sit, singulas in maius auxerunt. Ille vero, qui iam id consequutus erat, ut Caesari innotesceret, et forte tum circa palatium erat, his auditis, confestim mutata veste pullatus Caesari indicatum ibat: Arabiam bello esse vexatam, et vniuersum regis exercitum euersum ab Herode, qui regionem vastauerat. Ad haec lacrymans querebatur, duo millia quingentos Arabiae primarios cecidisse: eorumque ducem Nacebum occubuisse, amicum cognatumque suum: direptasque diuitias, quae Raëptis essent, contempto Oboda, ut ad bellum sustinendum inferiore, quoniam nec ipse Syllaenus, nec Arabum exercitus adesset. Cum istiusmodi verba faceret Syllaenus, et, ut inuidiosorem redderet Herodem, illud etiam adiceret, se eam professionem suscepturum non fuisse, nisi Caesarem putasset daturum operam, ut cum omnibus omnes pacem haberent, neque, si ipsum ibi adesse contigisset, faustum Herodi bellum futurum fuisse; his verbis irritatus Caesar, quaesivit ab Herodis amicis, qui aderant, et a suis, qui ex Syria venerant, hoc solum, an Herodes exercitum duxisset. id quidem cum illi fateri necesse habebant, Caesar vero quam ob causam et quo pacto non auscultaret, cum ille magis ira exardescerebat, tum scripsit acerbius Herodi, et inter alia, literarum summa haec fuit: "Se eum aliquando in amicis habuisse, nunc pro seruo habiturum." Syllaenus quoque ea de re scripsit ad Arabes. atque illi literis eius elati neque praedones elapsos dediderunt, neque pecuniam soluerunt, insuper et pascuis, quae Herodis erant et ipsi conduxerant, gratis utebantur, quo-

νωμένῃ τῇ τῶν Ἰουδαίων βασιλείῳ δια τὴν ὀργὴν τῷ Καίσα-
ρος. ἐπιτίθενται δὲ τῷ καιρῷ καὶ οἱ τὴν Τραχωνίτιν ἔχοντες,
τῆς τῶν Ἰουδαίων Φερῶς κατεξανασάντες, καὶ ληστῆριοις
χρώμενοι μετὰ τῶν Ἀράβων, οἱ ἐλεηλάτην τὴν ἐκείνων χώ-
ραν, ἢ ἐπὶ ὠφελείας μόνον, ἀλλὰ καὶ μνησικαχίας χαλε-
πώτεροι τὰς ἀδικίας ὄντες.

δ'. Ηρώδης δὲ ταῦτα πάντα φέρων ἠνείχετο, μεταβε-
βληκυίας αὐτῷ τῆς παρρησίας, ἣν εἶχε διὰ Καίσαρα, καὶ τὸ
μῆζον ἀφίρητο τῇ Φρονήματος. ἡδὲ γὰρ πέμψαντος αὐτῷ
προσβείαν ἀπολογησομένην ὁ Καίσαρ ἠνείχετο, πάλιν δὲ τῆς
συνελθόντας ἀπράκτους ἀνέπεμψε. ἦν δ' οὖν ἐπὶ τέτοις
ἀθυμίᾳ καὶ δέος, ὅ, τε Σύλλαιος ἢ μετρίως ἐλύπει, πιστευθεὶς
τε καὶ παρὼν ἐν τῇ Ρώμῃ, τότε δὲ καὶ μεζούων ἀπτόμενος.
ὁ μὲν γὰρ Οβόδας ἐτεθίηκει, παραλαμβάνει δὲ τὴν τῶν Ἀ-
ράβων ἀρχὴν Αἰνείας, ὁ μετονομασθεὶς αὐτῷς Ἀρέτας. τῶτον
γὰρ ἐπεχείρει διαβολαῖς παρωσάμενος αὐτὸς ἀναλαμβάνειν
τὴν ἀρχὴν, χρήματα μὲν πολλὰ δίδας τοῖς περὶ τὴν αὐλήν,
πολλὰ δὲ Καίσαρι δώσειν ὑπὸ χυνόμενος. ὁ δὲ τῷ μὴ τὸν Ἀ-
ρέταν ἐπιστείλαντα πρότερον αὐτῷ βασιλεύειν ὠργίζετο.
πέμπει δὲ κακῆνος ἐπιστολὴν καὶ δῶρα τῷ Καίσαρι, σέφανόν
τε χρυσοῦν ἀπὸ πολλῶν ταλάντων. ἡ δὲ ἐπιστολὴ κατηγό-
ρει Σύλλαιον ὄντα πονηρὸν δῆλον, Οβόδαν τε Φαρμακοῖς δια-
φθεῖραι, καὶ ζῶντος ἐτι κρατεῖν αὐτὸν, τὰς τε τῶν Ἀράβων
μοιχεύοντα, καὶ χρήματα δανειζόμενον, ὥς ἐξιδιώσασθαι
τὴν ἀρχήν. προσέχεν δὲ ἡδὲ τέτοις ὁ Καίσαρ, ἀλλ' ἀπε-
πέμπει μηδὲν τῶν δώρων λαβὼν. τὰ δὲ περὶ τὴν Ἰουδαίαν
καὶ Ἀραβίαν αἰεὶ καὶ μᾶλλον ἐπεδίδδεν, τὰ μὲν εἰς αἰαξίαν,
τὰ δ' ὡς καταφθειρομένων μηδένα προσιάναι. τῶν γὰρ βα-
σιλέων ὁ μὲν, ἔπω τὴν ἀρχὴν βεβαίαν ἔχων, ἔχ' ἱκανὸς ἦν
κυλύειν τὰς ἀδικούντας· Ηρώδης δὲ, ἐφ' οἷς ἡμύνετο τάχιον
ὀργισθέντος αὐτῷ Καίσαρος, ἀπάσας τὰς εἰς αὐτὸν παρανο-
μίας φέρειν ἠναγκάζετο. πέρας δ' ἡδὲν ὀργῶν τῶν περιεσώ-
των κακῶν, ἔγνω πάλιν εἰς Ρώμην ἀποσέλλειν, εἴ τι δύναιτο
μετρίωτερον εὐρεῖν διὰ τε τῶν φίλων, καὶ πρὸς αὐτὸν Καί-

niam Iudaeorum rex esset Caesaris ira deiectus. Item Trachonitae, hanc occasionem nacti, in Idumaeorum praesidium confurgunt, atque una cum Arabibus latrocinantes, qui Idumaeorum agrum populabantur, non solum lucrari sed etiam ultionis causa miris modis in eos saeviebant.

4. Herodes autem ista omnia ferre cogebatur, perdita, quam in Caesare habuerat, fiducia, et animum multo quam ante demissiorem gerebat. nam Caesar legationem missam ab Herode ob causae suae defensionem audire volebat, eamque iterum venientem re infecta remisit. Itaque erat ex istis in magna sollicitudine atque metu, et ei permolestus erat Syllaëus, tum quod ei crederetur, tum quod Romae esset, et eo tempore ad maiora spiraret. Nam Obodas quidem diem supremum obierat, Aeneas vero, mutato deinde nomine dictus Aretas, Arabum imperium occupat. Caeterum Syllaëus eum per calumnias deturbare, regnumque inuadere nitebatur, magnas largitiones aulicis faciens, multasque Caesari promittens. Aretae quoque Caesar succensebat, quod regnum usurpasset, neque prius ad se scripsisset. Verum et ille literas cum muneribus ad Caesarem mittit, et in his auream coronam multa talenta pendentem: quibus in literis Syllaëum accusabat, ut qui malus servus esset et Obodam veneno sustulisset, quo etiam viro rerum dominus fuisset, dum et Arabum uxores adulteraret, et pecuniam mutuaresur, ut imperium sibi vendicaret. Caesar autem ne hos quidem legatos audire dignatus est, sed nullo accepto dono remisit. Iudaeae vero et Arabiae regna indies deterius se habebant, tam propter turbas, quibus agitabantur, quam quia nemo erat, qui ei malo mederetur. Nam duorum regum alter nondum certo rex erat; alter vero Herodes, quod semet vindicatum iuerit, Caesarem iratum habens, omnes contumelias perpeti cogebatur. Cum autem nullum finem videret malorum, qui eum circumsteterant, Romam iterum mittere decrevit, si quid aequius amicorum gratia et precibus apud Caesarem posset obtinere.

σαρα τὴν ἐντυχίαν ποιησόμενος. καὶ κεῖ μὲν ὁ Δαμασκηνὸς ἀπῆλθε Νικόλαος.

ΚΕΦ. ι.

Ὡς Εὐρυκλῆς τῆς Ηρώδης παῖδας διέβαλεν· καὶ ὡς ἔδησεν αὐτὰς ὁ πατήρ, καὶ τῷ Καίσαρι περὶ αὐτῶν ἔγραψε. περὶ Συλλαίᾳ ὑπὸ Νικολαίᾳ κατηγορηθέντος.

Εξετετάρακτο δὲ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν καὶ τῆς παῖδας αὐτῷ πολὺ χεῖρον ἐχρηκότας κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον. ὅλως μὲν γάρ, ἔδδεν τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ασύνοπτος ἦν, ὡς τὸ μέγιστον καὶ δυσχερέστατον τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ἡκείλειται τῇ βασιλείᾳ διὰ τῆς τύχης· ἐπέβαινε δὲ καὶ μᾶλλον ἡξήθη τότε παρὰ τοιαύτην αἰτίαν. Εὐρυκλῆς ἀπὸ Λακεδαιμόνος, ἔκ ἄσσημος τῶν ἐκεῖ, κακὸς δὲ τὴν ψυχὴν ἄνθρωπος, καὶ περὶ τρυφὴν καὶ κολακείαν δεινὸς ἐκπύρειν αὐτῶν ἔχεν τε καὶ μὴ δοκεῖν, ἐπιδημήσας ὡς τὸν Ηρώδην, δῶρά τε δίδωσιν αὐτῷ, καὶ πλείω παρ' ἐκείνου λαβὼν, ταῖς εὐκαιρίαις τῶν ἐντεύξεων ἐπραγματεύσατο φίλος ἐν τοῖς μάλιστα γενέσθαι βασιλέως. ἦν δ' αὐτῷ καταγωγὴ μὲν ἐν τοῖς Ἀντιπάτρει, πρόσσδος δὲ καὶ συνηθία πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον· Δεχελάω γὰρ ἔλεγεν εἶναι τῷ Καππάδοκι διὰ σπαρδῆς. ὅθεν καὶ τὴν Γλαφύραν ὑπεκρίνατο τιμᾶν· καὶ πολὺς ἦν ἀφανῶς μὲν ἐκθεραπεύων ἅπαντας, αἰεὶ δὲ τοῖς λαλῆμένοις ἢ γινόμενοις προσέχων, ὡς ἐξ αὐτῶν ἀντιχαρίζεσθαι τὰς διαβολὰς. τέλος δὲ τοιοῦτος ἐκάστω κατὰ τὰς συντυχίας ἀπέβαινε, ὡς ἐκείνῳ μὲν εἶναι φίλος, τοῖς δὲ ἄλλοις δοκεῖν κατὰ τὸ συμφέρον ἐκείνῳ προσεῖναι. τὸν οὖν Ἀλέξανδρον προσεκλήσατο νέον ὄντα, καὶ περὶ ὧν ἐπεπόνθει μηδενὶ μὲν, πρὸς ἐκείνον δὲ μόνον ἀδελῶς πεπεισμένον ἐξεῖναι λέγειν· ἐνέφαινε οὖν ἀχθόμενος, ὡς ὁ πατήρ ἡλλοτρίωτο, καὶ τὰ περὶ τὴν μητέρα διηγῆτο καὶ τὸν Ἀντίπατρον, ὅτι παρωθέμενος αὐτὰς τῆς τιμῆς τὰ πάντα ἤδη δύναται. τῶν δὲ ἀνεκτὸν ἔδδεν ἔφη, κατεσκευασμένῳ πρὸς μῖσος ἤδη τῷ πατρὶ, μηδὲ συμπο-

Atque istam quidem legationem suscepit Nicolaus Damascenus.

CAP. X.

Quomodo Eurycles Herodis filios ad ipsam calumniatus est: utque eos in vincula coniecit pater, et de illis ad Caesarem scripsit. De Syllaeo a Nicolao accusato.

Verum res suae domi, filiorumque, qui multo magis in ipsum eo tempore exacerbati erant, valde turbari coeperunt. Omuino enim nec iam ante obscurum erat, fortunam malorum, quae in homines cadunt, maximum et gravissimum regno ipsius minatam esse: tunc autem ingrebat et in maius crevit ex huiusmodi causa. Eurycles quidam Lacedaemonius, honesto loco natus, sed homo nequam, voluptatibus et assentationi deditus, ita tamen recte, ut non animadverteretur, cum peregre ageret apud Herodem, multis muneribus ei datis et maioribus acceptis, urbanitate sua sese in intimam regis amicitiam insinuavit. Antipatri quidem hospitio utebatur, ad Alexandrum vero itabat, multumque cum eo erat; ut qui se Archelao Capadociae regi familiarissimum esse dictitaret. ideoque Glaphyrae honorem se praebere simulabat: atque in eo totus erat, ut omnes clam coleret, et quae dicerentur et fierent semper observabat, ut ita calumniis retineret hominum benevolentiam. Postremo id consequutus est, ut, cum se in familiaritatem alicuius dedidisset, eius amicus esse videretur; quod si alium frequentaret, id eius gratia facere putaretur. Alexandrum itaque, ut iuvenem, adeo sibi conciliauit, ut ei persuaserit, se tuto posse ei querelas de iis, quae passus fuerat, concedere, id quod alii audebat nemini. Suam igitur vicem dolens ei aperuit, ut pater ab ipso alienatus esset, narravitque ei cuncta de matre, itemque de Antipatro, quod is, ipsis ab honoribus repulsis, omnem sibi potestatem arripuisset. Atque ista haud ferenda esse dicebat, praesertim quod pater tantum in eos odium iam conceperat, ut cum ipsis, prout adiiciebat, nec

σίοις μηδὲ συλλόγοις ἀνέχεσθαι, λέγων. τοιαῦτα μὲν ἐκεί-
 νος, ὡς εἰκός, ἐφ' οἷς ἤλγει. τὰς δὲ λόγους Εὐρυκλῆς Ἀντι-
 πάτρῳ τέττες ἀνέφερεν, λέγων μὲν, ὡς ἔχ' ἕνεκα σὺ τῆτ' αὐ-
 τὸ ποιεῖν, νικᾶσθαι δὲ ὑπὸ σὺ τιμώμενος τῷ μεγέθει τῷ
 πρᾶγματος, καὶ φυλάττεσθαι παρακελευόμενος τὸν Ἀλέ-
 ξανδρον. ἡ γὰρ ἀπαθῶς τέττων ἕκαστον λέγειν, ἀλλὰ τοῖς
 ῥήμασιν αὐτοῖς εἶναι τὴν αὐτοχειρίαν. Ἀντίπατρος μὲν οὖν
 εὖνουν ὑπολαμβάνων ἐκ τέττων, μεγάλας αὐτῷ παρ' ἑκάστα
 δωρεὰς ἐδίδυ, καὶ τέλος ἤδη πείθει πρὸς τὸν Ἡρώδην ἀνα-
 φέρειν τὸν λόγον. ὁ δ' ἐκ ἧν τὴν Ἀλεξάνδρου δύσνοιαν ἐξ ὧν
 ἔλεγεν ἀκηκοέναι διηγόμενος ἀπίθανος, ἀλλ' ἔτω διέθηκε
 τὸν βασιλέα, περιέκων αἰεὶ τοῖς ῥήμασι καὶ παροξύνων, ὡς
 ἀμειτάγωντον ποιῆσαι τὸ μῖσος. ἐδήλωσε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν
 τὸν καίρον. εὐθύς γὰρ Εὐρυκλεῖ δίδωσιν πεντήκοντα τάλαν-
 τα δωρεάν. ὁ δὲ ταῦτα λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν Ἀρχέλαον
 ἀναβὰς τὸν βασιλέα τῶν Καππαδόκων, τὸν Ἀλέξανδρον
 ἐπῆναι, καὶ χηρῆσιμος ἔλεγεν αὐτῷ εἰς πολλὰ πρὸς τὰς διαλ-
 λαγὰς τὰς πρὸς τὸν πατέρα γεγενῆσθαι. χηματισάμενος
 θὲ καὶ παρ' ἐκείνου, πρὶν καταφωραθῆναι τῆς κακοηθείας,
 ἀπῆναι. Εὐρυκλῆς μὲν οὖν, εἰδὲ ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ παυσά-
 μενος εἶναι μοχθηρὸς, ἐπὶ πολλοῖς ἀδικήμασιν ἀπεσερήθη
 τῆς πατρίδος.

β'. Ο δὲ τῶν Ἰνδαίων βασιλεὺς ἔχ' ὥσπερ πρότερον εἶ-
 χεν πρὸς τε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Δρισόβηλον, ἀκύνει μόν-
 ονι τὰς κατ' αὐτῶν διαβολὰς, ἀλλ' ἤδη διὰ μίσους οἰκίᾳ
 γεγεννημένος αὐτός, εἰ καὶ μὴ λέγοι τις, ἐξηεργάζετο, πα-
 ρατηρῶν ἑκάστα, καὶ πυθανόμενος, καὶ πᾶσιν ἐνδιδὼς τοῖς
 βηλομένοις, εἴ τις ἔχοι τι κατ' ἐκείνων εἰπεῖν, Εὐάρετόν τε
 Κῶον Ἀλεξάνδρῳ συνειδέναι. καὶ τῆτο μὲν ἔν καθ' ἡδονὴν
 τὸ πάντων ἡδίστον Ἡρώδης ἐλάμβανεν.

γ'. Εἰσιγίνεται δὲ κατὰ τῶν ἰσχυρῶν μῆζόν τι, σκευ-
 ωρημένης αἰεὶ τῆς κατ' αὐτῶν διαβολῆς, καὶ πᾶσιν, ὡς εἶ-
 πᾶν, ἄθλα τέττα προκειμένα, λέγειν τι περὶ ἐκείνων δυσχε-
 ρές, ὃ πρὸς τῆς τῷ βασιλεύοντος ἐδόκει σωτηρίας. σωματι-

conuiuia nec colloquia communicare sustineat. Talia quidem ipsi, vt verisimile erat, dolor fuggerebat. Haec autem verba Eurycles Antipatro referebat, dicens quidem, non illius gratia hoc ipsum se facere, sed tanti esse momenti rem, vt tacere nequeat, quo illi ab Alexandro cauendum esse putet. neque enim singula illorum sine affectu eum dicere, quin non obscuram prae se ferre nocendi voluntatem. Iam vero Antipater, cum ex istis eum sibi amicum opinaretur, ei saepe liberaliter largiebatur: et ad extremum persuasit, vt ea referret Herodi. Ille vero, dum ex iis, quae se audiuisse dicebat de Alexandri maleuolentia, verba faceret, non difficulter fidem inueniebat, atque ita regem affecit, orationis calliditate eum circumagens atque irritans, vt odium inexpressibile in filium susceperet. id quod ea ipsa hora ostendit. nam Eurycli extemplo quinquaginta talenta dedit. Is vero cum ista accepisset, et Archelaum Cappadociae regem adiisset, ei laudabat Alexandrum, seque ei in componenda cum patre pace magno vsui fuisse praedicabat. Hac arte Archelao etiam pecunia emuncto, antequam detegeretur malitia, discessit. Et quidem Eurycles iste, cum postea in Lacedaemone improbus esse non desisset, ob multa facinora a patria relegatus est.

2. Iudaeorum autem rex non vt ante satis habebat criminationes aduersus Alexandrum et Aristobulum audire: verum etiam tam intestino in eos odio flagrabat, vt, si nemo criminaretur, ipse ad criminandum induceret, omnia speculando et explorando; et omnibus, si quid contra eos haberent, dicendi potestatem faciendo: ac perfecit, vt ei referretur, Euaratum Coum cum Alexandro conspissasse. Et hoc quidem omnium libentissime audiuit Herodes.

3. Huc et maius quiddam contra iuuenes accedit, dum nouae semper in eos excogitantur calumniae, et omnes, vt ita dicam, certatim id agunt, vt graue aliquid de iis ad regem deferrent, quod pro salute ipsius facere videretur.

Φύλακες ἦσαν Ηρώδης δύο, κατ' ἰχὺν καὶ μέγεθος τιμώμε-
 ναι, Ἰκκιδος καὶ Τύραννος. ἤτοι, προσκράσαντος αὐτοῖς τῇ
 βασιλείᾳ ἀπεσωμένοι, τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον ἦσαν συνιπ-
 παζόμενοι, καὶ κατὰ γυμνασίαν τιμώμενοι, καὶ τὴν χρυσίον
 καὶ δωρεάς ἄλλας ἐλάμβανον. εὐθύς οὖν καὶ τῆς ὁ βασι-
 λεὺς ἔχων ἐν ὑποψίᾳ, ἐβασάνιζεν. οἱ δὲ, διακαρτερήσαντες
 πολὺν χρόνον, ὕστερον ἔλεγον, ὅτι πείθοι Φονεύειν αὐτὰς Ηρώ-
 δην Ἀλέξανδρος, ἐπεὶ περὶ κυνηγέσιον Θηρίων διώκων προσ-
 βάλοι. δυνατὸν γὰρ εἶναι λέγειν, ὡς ἀπὸ τῆ ἱππῆς κατενε-
 χθεὶς ἀναπαρεῖη ταῖς ἑαυτῷ λόγχαις. καὶ γὰρ πρότερον αὐ-
 τῷ τοιούτῳ γεγενησθαι πάθος. ἐπέδειξαν δὲ καὶ χρυσίου μὲν
 ἐν ἱππῶνι κατορωρυγμένον, καὶ τὸν ἀρχικύνηγον ἐξήλεγchon,
 ὅτι καὶ λόγχας αὐτοῖς δοίη βασιλικάς, καὶ τοῖς Ἀλέξαν-
 δρον θεραπεύουσιν ὄπλα, κελεύοντος ἐκείνου.

δ'. Μετὰ τῆς τῆς ὁ Φερέαρχος Ἀλεξανδρεὺς ληφθεὶς
 ἐβασάνιζετο· καὶ γὰρ ἐκείνος αἰτίαν εἶχε δέξασθαι τῇ Φε-
 ρεῇ, καὶ παρῆξεν τοῖς νεανίσκοις χρήματα ὑπερχῆσαι, τὰ
 κείμενα τῶν βασιλικῶν κατ' ἐκείνο τὸ Φερέιον. αὐτὸς μὲν
 ἂν ἔδδεν ὁμολόγησεν· υἱὸς δὲ αὐτῆ παρελθὼν ταῦτα ἔφη
 γενέσθαι, καὶ γραμμάτια ἐπέδωκεν, ὡς εἶναι εἰκάσαι τῆς Ἀ-
 λεξανδρῆς χειρὸς. “Τελέσαντες, σὺν Θεῷ εἰπὲν, ἃ προειδέ-
 “μεθα πάντα, ἤξομεν πρὸς ὑμᾶς· ἀλλὰ περσάθετε, καθὼς
 “ὑπέχεσθε, δέξασθαι ἡμᾶς τῷ Φερέϊ.” μετὰ τῆς τοῦ γραμ-
 ματεῖον, ὁ μὲν Ηρώδης ἐκείνῃ ἐνδοιασίμως εἶχε περὶ τῆς τῶν
 παίδων εἰς αὐτὸν ἐπιβουλῆς. Ἀλέξανδρος δὲ Διόφαντον ἔφη
 τὸν γραμματέα μισήσασθαι τὸν τύπον, καὶ δι' Ἀντικάτερον
 κακωρεγῆσθαι τὸ γραμματείδιον. ὁ γὰρ Διόφαντος εἶδσκε
 τὰ τοιαῦτα δεινός· ἐν ὕστερῳ δὲ διελογχθεὶς ἐπ' ἄλλοις,
 ἕτως ἀπέθανε.

ε'. Τῆς δὲ βασανιζόμενης ὁ βασιλεὺς καὶ εἰς τὸ πλῆ-
 θος προήγαγεν ἐν Ἰερουσαλὴμ κατηγορεύοντας τῶν παίδων· καὶ
 τῆς μὲν ἐκ χειρὸς οἱ πολλοὶ βάλλοντες ἔκτειναν. ὁμηγεμέ-
 νων δὲ καὶ τῆς περὶ Ἀλέξανδρον ὁμοίως κτεῖναι, τῆς μὲν ὁ
 βασιλεὺς παρετήσατο, διὰ Πτολεμαίου καὶ Φερώρεως τὸ

Erant Herodi satellites duo, qui propter corporis fortitudinem et proceritatem habebantur in pretio, videlicet Iulundus et Tyrannus. Ii, offenso rege depulsi, cum Alexandro equitabant, et, quoniam homines exercitati essent, erant in honore, et auri aliquantum, aliaque dona accipiebant. Quapropter rex eos statim suspectos habuit, et in quaestionem vocavit. Illi vero, postquam diu perstiterant, tandem dixerunt, Alexandrum sibi persuadere voluisse, ut Herodem in venatione feras persequentem occiderent. facile enim confingi posse, equo delapsum fuisset venabulis transfixum esse. nam et ante paene simile quiddam ei acciderat. simulque indicauerunt aurum in equili defossum esse, et venatorum praefectum conuicerunt, sibi regia venabula, et Alexandri aulicis arma, ipsius iussu, dedisse.

4. Post hos comprehenditur et torquetur praefectus praesidii Alexandri: quippe accusatus, promississe adolescentibus sese eos castello recepturum, eisque regiam pecuniam, quae in ea munitione esset, traditurum. Atque ipse quidem praefectus nihil confessus est: sed prodiit eius filius, et ita esse dixit; literasque tradidit scriptas, ut videbatur, manu Alexandri, in hanc sententiam: "Perfectoris, si Deus voluerit, omnibus, quae instituimus, venimus ad vos: sed date operam, sicut promisistis, ut nos castello recipiatis." Post hanc schedam non dubitabat Herodes, quin insidiae sibi a filiis paratae fuerint. Alexander autem dicebat, manum suam a Diophanto notario assumulatam, eamque schedam ab Antipatro malitiose effictam. Erat enim Diophantus assumulandarum literarum peritissimus; tandemque alias simulasse conuictus morte poenas dedit.

5. Eos autem, in quos fuerat habita quaestio, produxit rex Hierichunte ad populum, ut accusarent pueros: atque illos quidem multi lapidibus obrutos necarunt. cum vero idem Alexandro et Aristobulo facturi essent, hoc ipsum quidem ne fieri prohibuit rex, per Ptolemaeum et Pheroram.

πλήθος ἀνασώϊας. ἦν δὲ Φυλακὴ καὶ τήρησις αὐτῶν, καὶ προσήει μὲν ὑδείς, πάντα δὲ ἐπισκοπεῖτο τὰ γινόμενα καὶ λαλόμενα. καὶ τί γὰρ ἢ καταδίκων, εἶχον ἀδοξίαν καὶ δέος. ἕτερος δὲ αὐτῶν Λεϊτόβελος, ἐκ βαρυθυμίας ἐπαγόμενος καὶ τὴν ἑαυτοῦ τιτιθίδα καὶ πενθερὰν συναλγεῖν αὐτῷ ταῖς συμφοραῖς καὶ μισεῖν τὸν τὰ τοιαῦτα πειθόμενον, “ὃ γὰρ, ἔφη, καὶ σοὶ κίνδυνος ἀπωλείας, διαβεβλημένη Συλλαίῳ κατ’ ἐλπίδα γάμων ἅπαντα τὰνθάδε προμηνύειν”; τούτῃς ἐκείνη ταχὺ μάλα τὰδε λφῶ προσφέρεται τοὺς λόγους. ὃ δὲ, ἐκ ὅτι καταχρῶν αὐτὸν, δῆσαι τε κίλσει, καὶ διαστήσαντας ἀπ’ ἀλλήλων ὅσα κακῶς ἐποίησαν ἐπὶ τῷ πατρὶ ταῦτα γραφάμενους ἀποφέρειν. οἱ δὲ, ἐπεὶ τοῦτο προστίεταντο αὐτοῖς, ἐγγράψουσιν, ἐπιβλήν μὲν ἔτε νοῆσαι κατὰ τοῦ γεγενηκέτος, οὔτε συσκευάσασθαι, δρασμῷ δὲ ἐπιβαλέσθαι, καὶ τοῦτο δι’ ἀνάγκην, ὑπόπτῃ καὶ δυσχεροῦς ὄντος αὐτοῖς τῇ βίῃ.

ζ’. Κατὰ τῆτον τὸν χρόνον ἡκοντος ἀπὸ Καππαδοκίας πρεσβευτὴ παρὰ Ἀρχελαῦ, Μήλκ τινός, ὃς ἦν δυνάστης τῶν ἐκείνῃ, βεβλόμενος Ἡρώδης ἐνδείξασθαι τὴν δύσνοιαν Ἀρχελαῦ πρὸς αὐτὸν, ἐκάλει τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἦν ἐν τοῖς δεσμοῖς, καὶ πάλιν ἡρώτα περὶ τῆς Φυγῆς, ὅπως καὶ πῶς ἐγνώκασιν ἀποχωρεῖν; ὃ δὲ Ἀλέξανδρος, “πρὸς Ἀρχελαῶν, ἔφη, “κακῶς θέν ἐς Ρώμην ὁμολογήσαντα διαπέμψειν· ἀλλ’ ὃδὲν “ἔτε ἄτοπον ἔτε δυσχερές ἐντεθυμῆσθαι κατὰ τῇ πατρὸς. “ἔδδ’ ὅσα συνεσκευάσαι κακοηθεία τῶν ἐναντίων αἰληθῆς εἰναί τι τῶτων. βεβλῆσθαι δὲ ἀνστάζειν καὶ τῆς περὶ Τύρανιον εἰς ἐξέτασιν ἀσφαλεστέραν, ἀλλὰ καὶ τῶτῃς ἀπολέσαι “θαῖττον, Ἀντιπάτρῃ τῷ πλήθει τῆς ἰδίας ἐγκαθιστάντος “φίλῃς.

ζ’. Τοιαῦτα λέγοντος, ἐκέλευσεν ἅμα τὸν τε Μήλκ καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἄγειν ὡς Γλαφύραν τὴν Ἀρχελαῦ, καὶ πυνθάνεσθαι παρ’ αὐτῆς, εἰ μὴδὲν ἡγνέει τῶν εἰς ἐπιβλήν Ἡρώδῃ γεγενημένων. ὡς δὲ ἦκον, εὐθύς μὲν ἡ Γλαφύρα, δεσμωτήν ἰδῶσα τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπλήξατο τὴν κεφαλὴν,

populi impetum reprimendo. at pueros ita concludendos custodiendosque curauit, vt eos adiret nemo, cunctaque eorum facta et dicta obseruarentur. Et nihil omnino a condemuatis differebant infamia et futuri metu. Eorum autem alter Aristobulus tantum animi dolorem concepit, vt Salomae amitae focruique suae persuadere tentauerit, vt ipsius calamitatem acerbe ferret, eumque odio haberet, qui se eo perducere sineret. "Etenim nonne tu quoque, inquit, in mortis periculo versaris, cum omnia, quae hic fiunt, Syllaeco spe coniugii detegere dicaris"? Haec verba illa protinus Herodi fratri narratum it. Ille vero, vt qui non amplius semet cohibere potuerit, eum sine vlla cunctatione constringi iubet, et vtrumque ab altero separatim scripto prodere quicquid mali in patrem commisissent. Illi vero, quoniam ita ipsis mandatum esset, scribunt, se in patrem insidias neque cogitasse neque struxisse: fugam autem adornasse, idque vi coactos, quia suspectam molestamque vitam degerent.

6. Eo tempore, cum venisset ex Cappadocia legatus ab Archelao, Mela quidam, vnus ex illius dynastis, volens Herodes ei ostendere Archelai in se maleuolentiam, Alexandrum vinctum acciuit ad se, et ex eo iterum quaesuit de fuga, quoniam et quo pacto discedere decreuissent? Ad quod respondit Alexander: "ad Archelaum, qui se inde Romam eos missurum promisisset: verum in patrem nihil quidem sceleris aut maleficii conatos fuisse, neque eorum, quae ipsis ab aduersariis malitiose imponerentur, quicquid verum esse. voluisse etiam se, vt de Tyranno et illo altero circumspectius haberetur quaestio, sed illos celerius periisse, auctore Antipatro, qui amicos suos inter multitudinem summisisset.

7. Haec eo dicente, iussit Herodes, vt Melas et Alexander ad Glaphyram Archelai filiam ducerentur; et ex ea quaereretur, ecquid insidias Herodi struere sciret. Quo vt ventum est, Glaphyra, simulac vinctum conspexit Alexandrum, caput sibi percussit, animoque con-

καὶ καταπληξαμένη, μέγα καὶ συμπαθὲς ἀνῳμῶξεν. ἦν δὲ καὶ τῷ νεανίσκῳ δάκρυα, καὶ τῶν παρόντων ὀδυνηρά τις θάλα, μέχρι πλείονος ἔδδ' ἐφ' οἷς ἦκον εἰπεῖν ἢ πράττειν δυναμένων. ἐψέ δὲ τοῦ Πτολεμαίου, τῷ γὰρ ἄγειν αὐτὸν ἐπιστάτακτο, φράζειν κελύσαντος, εἴ τι τῶν πραττομένων ἢ γυνὴ συνοιδεν αὐτῷ. "τί δὲ ἐκ ἂν, ἔφη, συνέγνω τῆς "ψυχῆς ἐμοὶ σεργομένη πλέον, καὶ κοινωνῶσα τέκνων;" ἡ δὲ πρὸς ταῦτα μὲν ἀνεβόησεν, "ὡς συνειδέῃ μὲν ἔδδεν ἄτο-
 "πον· εἰ δὲ φέροι πρὸς σωτηρίαν τὴν ἐκείνη τὸ καὶ κατ' αὐ-
 "τῆς τί ψεύσασθαι, πάντα ὁμολογεῖν." ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, "ἀσπεβὲς μὲν ἔδδεν, εἶπεν, ἔδδ' ὧν ὑπονεῶσιν ἔς ἡκιστα ἔχρην,
 "ἄτε αὐτὸς ἐνενέησα, ἄτε σὺ ἔδδεν οἶδα, ἀλλ' ὅτι παρ' Ἀρ-
 "χέλαον ἀποχωρεῖν ἐγνώκειμεν κακῆσθαι εἰς Ῥώμην." ταῦτα κακείνης ὁμολογήσας, ὁ μὲν Ἡρώδης, Ἀρχέλαον ἐξεληλέγ-
 χθαι τῆς πρὸς αὐτὸν δυσνοίας ὑπολαβάν, δίδωσιν Οὐλύμ-
 πῳ καὶ Οὐολομνίῳ γράμματα, κελύσας ἐν παράπλῳ μὲν Ελεῖσθ τῆς Κιλικίας προχόντας, Ἀρχελάῳ τὸ περὶ τέτων ἀποδῆναι, καὶ μεμψαμένους, ὅτι τῆς ἐπιβελῆς ἐφάψαιτο τοῖς πασίν, ἐκῆθεν εἰς Ῥώμην πλεῖν. καὶ εὐρωσιν ἀνύσαν-
 τά τι Νικόλαον, ὡς μηκέτι αὐτῷ δυσχεραίνειν Καίσαρα, δι-
 δόναι τὰς ἐπιστολάς, καὶ τὰς ἐλέγχους, ἔς κατὰ τῶν νεανί-
 σκων κατεσκευασμένους ἀπέστειλεν. Ἀρχέλαος μὲν οὖν ἀπε-
 λογεῖτο, δέξασθαι μὲν τοὺς νεανίσκους ὁμολογήσας διὰ τὸ
 συμφέρον αὐτοῖς τε ἐκείνοις καὶ τῷ πατρὶ, μὴ χαλεπώτερόν
 τι προσεθῆναι κατ' ὀργὴν ὧν ὑπόπτως ἔχοντες ἐφασιάζον, ἢ
 μὴν καὶ πρὸς Καίσαρα πέμψειν, ἔδδ' ἄλλο τι κατὰ δύσνοι-
 ας τὴν πρὸς ἐκείνον ὁμολογήσας τοῖς νεανίσκοις.

ἡ. Εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἀποκοιμοθέντες, ἔχον τε καιρὸν ἐπιδῆναι τὰ γράμματα τῷ Καίσαρι, διηλλαγμένον εὐρόντες Ἡρώδη. ὁ γὰρ περὶ τὴν Νικολάου πρεσβείαν ἀπέβη τῷ τῶν τὸν τρόπον. ὡς ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ περὶ τὴν αὐλὴν ἐγένετο, πρῶτον μὲν ἐκ ἐφ' οἷς ἐληλύθει μόνον, ἀλλὰ καὶ Συλλαίῳ κατηγορεῖν ἡξίει. καὶ οἱ Ἀραβες δῆλοι πρὸ τῆς ἐν-
 τυχίας ἦσαν ἀλλήλους πολεμοῦντες, ὑπονοσήσαντες ἐξ αὐτῶ.

sternata magnum tristemque ploratum edit. Quin et inveni manarunt lacrymae, atque iis, qui aderant, miserabile adeo erat spectaculum, ut diu id, cuius causa venerant, dicere aut facere nequirent. Tandem vero cum Ptolemaeus (huic enim mandatum erat, ut illum duceret) iussisset dicere, ecquid ei factorum conscia foret mulier; "qui potuit, inquit, non conscia esse, quae mihi sit vel ipsa anima carior, et communes mecum natos habeat?" Ad haec quidem illa exclamavit, "nullius se malae rei consciam: sed tamen, si eius utilitas postulet, ut aliquid vel contra se ipsam mentiatur, omnia confessoram." Tum Alexander, "scelus quidem, inquit, nullum eorum, quae suspicantur, quos minime omnium decebat, neque ego cogitavi, neque tu nosti, nisi quod ad Archelaum nos recipere decreueramus, et inde Romam." Haec etiam illa fatente, Herodes, ratus Archelaum malevolentiae in se convictum esse, dedit Olympo et Volumnio literas, iussitque, ut inter nauigandum ad Eleusam Ciliciae insulam appulsi Archelao scriptum de his redderent, et, post expostulationem, quod insidiarum particeps cum filiis suis fuisset, recta inde Romam nauigarent. et si quid illic a Nicolao expeditum inuenirent, adeo ut Caesar ipsi non succenseret, literas ei et testimonia traderent, quae contra adolescentes parata mittebat. Caeterum Archelaus sese purgabat, de susceptione quidem iuuenum confitendo, quod e re illorum ipsorum esset patrisque, ne quid praeterea durius in eos statueret, dum illis succenseret ob ea, quorum ex suspitione orta esset dissensio; non tamen misurum fuisse ad Caesarem, neque aliud quidquam ex sua in illum malevolentia iuuenibus promississe.

8. Cum autem Romam peruenissent, opportunitatem habuerunt literas tradendi Caesari, quod eum Herodi reconciliatum offenderunt. Nam Nicolai legatio hunc in modum se habuit. Quamprimum Romam venit et in palatium profectus est, visum est ei non solum id agere, cuius causa venerat, verum etiam Syllaenum accusare. Nam Arabes, priusquam cum iis colloqueretur, aperte inter se dissentiebant, quorum nonnulli cum se a Syllaeno sub-

καὶ τῷ Νικολάῳ προσελθόντες, τὰς ἀδικίας ἀπάσας ἐμή-
 νουν, καὶ τῶν Οβόδω ὡς διαφθαρέντων πλείων ἐκφανῆ
 τεκμήρια παρέχοντες. ἦν γὰρ καὶ τῶν γραμμάτων αὐτῷ
 κατὰ τὴν ἀπόσασιν ὑψηρμένα, διὰ τῶν ἡλεγχον. ὁ δὲ
 Νικόλαος ἐπιτυχίαν ταύτην ὁρῶν αὐτῷ προσγεγεννημένην, δι'
 αὐτῆς ἐπραγματεύετο τὸ μέλλον, ἐπείγων ἐλθεῖν εἰς διαλ-
 λαγὰς Ηρώδῃ ποιῆσαι Καίσαρα. σαφῶς γὰρ ἠπίεστο βα-
 λομένῳ μὲν ἀπολογήσασθαι περὶ ὧν ἐπραξεν ἐκ ἰσχυρᾶ
 παρρησίαν· ἐθέλοντι δὲ κατηγορεῖν Συλλαίῳ, γενήσεσθαι κατ-
 ῥὸν ὑπὲρ Ηρώδω λέγειν. συνεσώτων αὖν ἐπ' ἀλλήλους καὶ δο-
 θεΐσης ἡμέρας, Νικόλαος, παρόντων αὐτῷ τῶν Ἀρέτα πρέ-
 σβευων, τὰ τε ἄλλα κατηγορεῖ τῷ Συλλαίῳ, "τὴν τε τῷ βα-
 "σιλέως ἀπώλειαν λέγων καὶ πολλῶν ἀράβων, χρήματά τε
 "ὡς εἴη δεδανεισμένοις ἐπ' ἑδὲν ὑγιᾶς, καὶ μοιχείας ἐξελέγ-
 "χων, ἃ τῶν ἐν Αραβίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Ρώμῃ γυ-
 "ναικῶν" προστίθει δὲ τὸ μέγιστον, ὡς ἐξαναστήσειε Καί-
 "σαρα, μηδὲν ἀληθὲς διδάξας ὑπὲρ τῶν Ηρώδῃ πεπραγμέ-
 "νων." ὡς δὲ ἤκου ἐπὶ τῷ τὸν τόπον, ὁ μὲν Καίσαρ ἐξείρ-
 γει αὐτὸν τῷτο μόνον ἀξιώων ὑπὲρ Ηρώδω λέγειν, "ὡς ἔγρα-
 "τίαν ἤγαγεν εἰς Αραβίαν, μηδὲ διχιλίους καὶ πεντακοσίους
 "ἀποκτείνειεν τῶν ἐκεῖ, μηδὲ αἰχμαλώτους λάβοι τὴν χώραν
 "διαρπάσας." πρὸς ταῦτα ὁ Νικόλαος, "ὑπὲρ τῶν, ἔφη,
 "καὶ μάλιστα διδάξεν, ὅτι μηδὲν ἢ τὰ πλείστα γε αὐτῶν ἔ-
 "γένονεν, ὡς σύ τε ἀκήκοας, καὶ δίκαιον ἦν χαλεπώτερον ἐπ'
 "αὐτοῖς φέρεν." πρὸς δὲ τὸ παράδοξον Καίσαρος ἐνδόντος
 αὐτὸν ἀκροατὴν, τὸ δάνειον εἰπὼν τῶν πεντακοσίων ταλάν-
 των, καὶ τὴν συγγραφήν, ἐν ἣ καὶ τῷτο ἦν προσγεγραμμέ-
 νον, ἐξεῖναι τῆς προθεσμίας παρελθούσης ῥύσια λαμβάνειν
 ἐξ ἀπάσης τῆς χώρας, "τὴν μὲν στρατίαν ἔστρατιάν ἐλεγεν,
 "ἀλλ' ἐπὶ δικαίαν τῶν ἰδίων ἀπαίτησιν χρημάτων· καὶ
 "μηδὲ ταχὺ ταύτην, μηδὲ ὡς ἐπέτρεπον αἱ συγγραφαί,
 "πολλάκις μὲν ἐπὶ Σατταρυῖνον ἐλθόντα καὶ Ουολάμνιον τῆς
 "τῆς Συρίας ἡγεμόνας· τελευταῖον δὲ, ἐν Βηρυτῷ τούτων
 "ἐναντίον Συλλαίῳ τὴν σὴν τύχην ἐπομόσαντος, ἢ μὴν ἐντός

duxissent, ad Nicolaum se applicuere, facta omnia iniusta ei indicantes, manifestisque iudiciis ostendentes, eum multos ex Obodae hominibus interfecisse. cum enim discessionem fecissent, subreptae erant literae, quibus ipsum redarguebant. Quam rem sibi valde opportunam videns Nicolaus, ea utebatur ad id, quod sibi agendum erat, modis omnibus studens, ut Caesarem cum Herode in gratiam redire faceret. Certo enim sciebat, si vellet Herodis facta defendere, non habiturum audientiam; si Syllaem accusare constitueret, fore, ut occasio sibi daretur Herodis causam melius agendi. Contestata igitur lite, dictaque die, Nicolaus, adstantibus sibi Aretae legatis, et alia Syllaem obiiciebat, "et quod regi suo Arabumque multis perniciem attulisset, quodque ad perturbandum statum pecunias mutuo summisset; cum etiam arguebat mulieres corrupisse, tam Romae, quam in Arabia: et, quod maximum esset, adiciebat, Caesarem alienasse, "quod ipsum nihil veri de gestis ab Herode docuerit." Vbi autem ad hunc locum ventum est, eum interpellabat Caesar, iubens hoc vnum diceret de Herode, "annon exercitum in Arabiam duxisset, et bis mille et quingentos homines illic occidisset, et direpto agro abduxisset captivos?" Ad haec Nicolaus, "de his se vel maxime, aiebat, docere posse, haec partim nihil habere veri, partim non ita facta, ut tute intellexisti, nec ut ob ea merito succensere Herodi debeas." His praeter opinionem auditis, et Caesare attentiores se praebente, cum narrasset de quingentis talentis mutuo datis, et de Syngrapha, in qua cautum fuerat, ut liceret Herodi, ubi dies praestituta cessisset, pignora capere ex universa Arabum terra, "hanc expeditionem non expeditionem esse dicebat, sed iustis de causis pecuniae sibi debitae exactionem. neque tamen huc festinanter decurrisset Herodem, ne tum quidem, cum formula cautionis id permetteret, sed post aditos aliquoties Syriae duces Saturninum et Volturnum: denique, postquam apud Berytum his coram Syllaem per tuam fortunam iurasset, omnino intra tri-

"ἡμεῶν τριάκοντα παρέξεν τὰ χρήματα, καὶ τοὺς ἐκ τῆς
 "ἀρχῆς τῆς Ηρώδου πεφευγότας. ὣν οὐδὲν ποιήσαντος
 "Σύλλαίου πάλιν ἐπὶ τοὺς ἡγεμόνας ἐλθεῖν Ηρώδην, κα-
 "κείνων ἐφέντων αὐτῷ λαμβάνειν τὰ ρύσια, μόλις οὕτως
 "ἐξελθεῖν σὺν τοῖς περὶ αὐτόν. ὁ μὲν δὲ πόλεμος, ὡς ἔτοι
 "τραγωδοῦντες ἔλεγον, καὶ τὰ τῆς ἐπιτρατείας τοιαῦτα.
 "καίτοι πῶς ἂν εἴη πόλεμος, ἐπιτρεψάντων μὲν τῶν σῶν
 "ἡγεμόνων, δεδωκυίας δὲ τῆς συνθήκης, ἡσθεβημένα δὲ με-
 "τὰ τῶν ἄλλων θεῶν, καὶ τοῦ σοῦ, Καῖσαρ, ὀνόματος.
 "τὰ δὲ περὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐξῆς ἤδη λεκτέον. ληστὰ
 "τῶν τὸν Τράχωνα κατοικούντων, τεσσαράκοντα τὸ πρῶ-
 "τον, εἴτα αὖθις πλείονες, τὰς Ηρώδου κολάσεις διαφύ-
 "γοντες, ὁρμητήριον ἐποίησαντο τὴν Λαβιαν. τούτους ὑπε-
 "δίδετο Σύλλαιος ἐπὶ πάντας ἀνθρώπους τρέφων, καὶ
 "χώραν ἔδωκε νέμεισθαι, καὶ τὰ κέρδη τῶν ληστῶν αὐτὸς
 "ἐλαμβάνειν. αἰμολόγησε δὲ καὶ τούτους ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὄρ-
 "κοις ἀποδώσειν κατὰ τὴν αὐτὴν τοῦ δανεία προθεσμίαν.
 "καὶ δύναιτο ἂν ἐκ ἐπιδείξαι κατὰ τὸ παρὸν ἄλλόν τινα
 "τῆς Λαβίων χώρας, ἡστούτους ἐξηρημένους, ἐδὲ πάντας,
 "ἀλλ' ὅσοι μὴ λαθεῖν ἴχυσαν. οὕτως οὖν καὶ τοῦ τῆς αἰχ-
 "μαλωσίας ἐπιφθόνης συκοφαντήματος πεφηνότος, μέ-
 "γιστον, ὃ Καῖσαρ, κατὰμαθε πλάσμα καὶ ψεύσμα πρὸς
 "τὴν σὴν ὀργὴν αὐτῷ ποιηθέν. Φημί γάρ, ἐπελθούσης ἡμῖν
 "τῆς Λαβίων δυνάμεως, καὶ τῶν περὶ Ηρώδην πεσόντος ἐνὸς
 "καὶ δευτέρου, τότε μόλις ἀμυνομένου, Νάκεβον τὸν στρα-
 "τηγὸν αὐτῶν, καὶ περὶ πέντε καὶ εἴκοσι τοὺς πάντας, ὧν
 "ἔκαστον αὐτὸς εἰς ἑκατὸν ἀναφέρειν, διχιλίους καὶ πεντα-
 "κοσίους τὰς ἀπολωλότας ἔλεγε.

θ'. Ταῦτα μᾶλλον ἐκίνει τὸν Καῖσαρ, καὶ πρὸς τὸν
 Σύλλαιον ἐπιτραφεὶς, ἐργῆς μετὸς, ἀένκερinen, ὅποσοι τεθνή-
 κασι τῶν Λαβίων. ἀπορριμένα δὲ αὐτῷ, καὶ πεπλανηθαι
 λέγοντος, αἱ τε συνθήκαι τῶν δανείων ἀνεγινώσκοντο, καὶ
 τὰ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, πόλεις τε ὅσαι ληστῆρια κατη-
 τιῶντο. καὶ πῆρας εἰς τῷτο κατέστη Καῖσαρ, ὡς τῷ μὲν Σულ-

“gesimum diem se et nomen exsoluturum, et dediturum
 “qui ex ditione Herodis in Arabiam profugerant. et cum
 “horum nihil Syllaes praestitisset, iterum ab Herode ap-
 “pellatos duces; cumque hi ei permisissent pignora cape-
 “re, vix tandem cum suis profectum in Arabiam. Equi-
 “dem hoc, inquit, est, quod tragice exaggerantes bol-
 “lum appellant, atque eiusmodi erat ista expeditio. At
 “quo modo bellum dicatur haec iuris persequutio, post
 “impetratam a ducibus a te datis veniam, idque ex prae-
 “scripto cautionis, post violatum et Deorum aliorum nu-
 “men et tui, Caesar, nominis maiestatem. Iam restat
 “dicere, quae ad captos homines pertinent. Cum Tra-
 “chonitae latrocinari coepissent, quadraginta primum, mox
 “etiam complures, ne ab Herode ad supplicium raperen-
 “tur, in Arabiam perfugerunt. Hos recepit Syllaes, et
 “omnium hominum in damnum aluit, locumque ad habi-
 “tandum dedit, immo et horum ex latrocinis quaestus par-
 “tem in se vertit. Eodem tamen iuramento sponndit,
 “hos se dediturum illa ipsa die, quae et pecuniae exsoluen-
 “dae erat praestituta. nec potest ostendere in praesenti
 “quemquam alium praeter hos ex Arabia abductum, ac ne-
 “hos quidem omnes, sed qui latebras reperire nequibant.
 “Iam cum videris illud inuidiae plenum de hominibus ca-
 “ptis nihil esse nisi calumniam, rogo aliud, Caesar, cogno-
 “scas nequissimum figmentum et mendacium, quo usus hic
 “est, ut te ad iram concitaret. Pro cognito enim affirmo,
 “cum in nostras partes irrupisset Arabum exercitus, et eo-
 “rum, qui Herodi parebant, unus atque alter periissent, tum
 “demum, et non ante, sua tutante Herode, occubuisse Na-
 “cebum illorum ducem, et vna homines non supra xxv.
 “e quorum iste singulis centenos faciens, bis mille et quin-
 “gentos narrabat occisos.

9. Caesarem iam ante nutantem haec maxime commo-
 verunt; et ad Syllaem versus, iam manifestus irae, quae-
 rit, quot Arabes interierint. Illo autem haerente, et male
 se edoctum fatente, lecta est rei creditae cautio, lectae et
 ducum literae, et ciuitatum querelae de latrocinis. Tan-
 dem eo perductus est Caesar, ut capitis quidem Syllaem

λαίᾳ καταγινῶναι θάνατον, Ἡρώδης δὲ διαλλάττεσθαι, με-
τάνοιαν ἐφ' οἷς ἐκ διαβολῆς πικρότερον ἔγραψεν αὐτῷ πεπον-
θῶς, καὶ τι τοιῦτον εἶπεν εἰς τὸν Σύλλαιον, ὡς ἀναγκάσειεν
αὐτὸν ψεύδει λόγῳ πρὸς ἄνδρα φίλον ἀγνωμονῆσαι. τὸ δὲ
σύμπαν, ὁ μὲν Σύλλαιος ἀνεπέμπετο, τὰς δίκας καὶ τὰ
χρεῖα τοῖς δεδανεικόσιν ἀποδώσων, εἴτα ἔτω κολαθησόμε-
νος. Ἀρτέτα δὲ ἐκφυμένης ἦν Καῖσαρ, ὅτι τὴν ἀρχὴν μὴ δι'
ἐκείνου καθ' αὐτὸν ἔλαβεν. ἐγνώκει γὰρ καὶ τὴν Ἀραβίαν Ἡ-
ρώδης διδόναι· διεκώλυσε δὲ τὰ παρ' ἐκείνου πεμφθέντα
γράμματα. τοῖς γὰρ περὶ τὸν Ολυμπον καὶ Οὐολύμνιον,
εὐμενῇ Καίσαρα πυθομένοις, εὐθύς ἔδοξεν ἐξ ἐντολῆς Ἡρώ-
δου τὰ περὶ τῶν παίδων γράμματα καὶ τὰς ἐλέγχους ἀναδι-
δόναι. Καῖσαρ δὲ ἀναγνὼς, τὸ μὲν ἀρχὴν ἄλλην προσιθέσθαι
γέροντι, καὶ κακῶς πράττοντι τὰ περὶ τῆς παιδᾶς, ἐκ ᾧ ᾗδη
καλῶς ἔχειν. δεξιόμενος δὲ τὰς περὶ Ἀρτέταν, καὶ τὸτο μόνον
ἐπιτιμήσας, ὡς προπετεῖα χεῖραίη, τῷ μὴ παρ' αὐτῇ
τὴν βασιλείαν ἀναμείναι λαβεῖν, τὰ τε δῶρα προσήκατο,
καὶ τὴν ἀρχὴν ἐβεβαίωσατο.

ΚΕΦ. ια'.

Ὡς, Καῖσαρος ἐξουσίαν δόντος, ἐν Βηρυτῷ παρὰ τῷ συνεδρίῳ
κατηγόρησε τῶν παίδων Ἡρώδης· οἳαί τε Τήρων, ἀμέτρη-
ται καὶ στρατιωτικῇ παρρησίᾳ χρώμενος, πέπονθε. περὶ τε-
λευτῆς νεανίσκων, καὶ ταφῆς αὐτῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Ηρώδης δὲ γράφει διηλλαγμένος ἐπὶ τε τοῖς πασιν ἄχθε-
σθαι, λέγων, “καὶ δέον, εἰ μὲν ἀνοσιώτερόν τι τετολμήκα-
“σιν, ἐπεξεῖναι πατραλοίας ὄντας· αὐτῷ γὰρ ἐφῆναι ταύ-
“την τὴν ἐξουσίαν. εἰ δὲ δρασμὸν ἐνενόησαν, ἄλλως νηθε-
“τήσαντα μηδὲν ἀνήκετον διαπράττεσθαι. συμβαλέειν δὲ
“ἔχειν αὐτῷ συνέδριον ἀποδείξαντα περὶ Βηρυτὸν, ἐν ᾗ κατ-
“οικοῦσι Ῥωμαῖοι, καὶ παραλαβόντα τοὺς τε ἡγεμόνας,
“καὶ τὸν βασιλέα τῶν Καππαδόκων Λεχέλαον, ὅσας τε
“τῶν ἄλλων οἶεται Φιλίᾳ τε καὶ ἀξιώματι εἶναι ἐπιφανέας.

damnaret, Herodi vero conciliaretur, ut quem iam po-
 nenter eorum, quae calumniis inductus duriora ipsi scri-
 pserat; et Syllaeo hoc quoque exprobraret, sese eius fal-
 sis verbis adductum, ut in amicum veterem amicitiae offi-
 cia exueret. In summa, remittitur Syllaes iure functu-
 rus, et aes alienum soluturus, deinde afficiendus suppli-
 cio. Aretae autem parum amicus erat Caesar, quod per
 se, non expectata ipsius voluntate, regnum arripuisset.
 Constituerat enim et Arabiam Herodi dare: sed huic rei
 obstitit literae; quas de pueris miserat Herodes. Nam
 cum Olympus et Voluinnius placatum esse Caesarem audi-
 vissent, illico eis, prout iusserat Herodes, visum est, lite-
 ras de filiis ei reddere et argumenta ad insidias illorum pa-
 tesfaciendas. Quibus lectis Caesar haud consultum puta-
 vit, alterum imperium et seni et circa pueros laboranti
 addere. Itaque Aretae homines admisit: et eo ob id
 duntaxat reprehenso, quod temere fecisset, non expectan-
 do, dum regnum a se haberet, munera accepit et ei princi-
 patum confirmavit.

CAP. XI.

*Quomodo Herodes, Caesaris permissu, Beryti in Indicum as-
 sessu filios accusavit: quasque Teron, immoderata et
 militari libertate usus, passus est. De morte iuuenum
 eorum sepultura in Alexandria.*

Herodi autem reconciliatus Caesar ad eum scribit huius-
 modi verbis: "Dolere se vicem eius, qui tales haberet fi-
 lios, oportereque in eos, si quid grauioris sceleris susce-
 perant, ut parricidas animaduertere: se enim ei eius rei
 potestatem facere. Sin nihil nisi fugam instituerant,
 corrigendos aliter, neque ad extrema veniendum. Se
 etiam suadere, ut ea de re iudicium haberet concilio in-
 dicto apud Berytum, in qua Romani degerent, et aduo-
 catis ducibus, et Cappadociae rege Archelao, omnibus-
 que reliquis, quos sibi amicos et dignitate illustres putaret,

“μετὰ τῆς ἐκείνων γνώμης ὅτι χρηὶ διαλαμβάνειν.” Καίσαρ μὲν τοιαῦτα ἐπέσειλλεν· ὁ δὲ Ηρώδης, τῶν γραμμάτων ὡς αὐτὸν ἀπειχθέντων, περιχαρὴς μὲν εὐθὺς ἐπὶ ταῖς διαλλαγαῖς ἐγγόνει, περιχαρὴς δὲ καὶ τῷ πάντα ἐξῆναι κατὰ τῶν παίδων αὐτῶ. καὶ πῶς τὸ μὲν εὐπράττειν, ἐν τῷ πρότερον χαλεπὸν μὲν, ἀλλ’ οὔτε θρασὺν, οὔτε προπιτῆ, πρὸς τὴν ἀπώλειαν τῶν τέκνων παρείχετο αὐτόν· ἐν δὲ τῷ τότε μεταβολῆς ἀμείνωνος καὶ παρήρσιος ἐπιλαβόμενος, τὸ μίσος ἐκαυνοδόξει τὴν ἐξουσίαν. διέπεμπεν οὖν ὅσους ἐδόκει καλῶν εἰς τὸ συνέδριον, Λεγεῶν χωρὶς. ἐκεῖνον γὰρ δι’ ἔχθος ἐκ ἡξίᾳ παρατυγχάνειν, ἢ καὶ τῇ προαιρέσει νομίζων ἐμποδῶν ἔσεσθαι.

β. Γενομένων δὲ ἐν Βηρυτῶ, τῶν τε ἡγεμόνων, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσους ἀπὸ τῶν πόλεων ἐκάλεσε, τὰς μὲν παῖδας, ἃ γὰρ ἡξίᾳ παρᾶγειν εἰς τὸ συνέδριον, ἐν κώμῃ τιῇ Σιδωνίῳ εἶχε, Πλατάνῃ καλυμένῃ, πλησίον τῆς πόλεως, ὡς ἔχειν, εἰ κληθεῖν, παρασῆσαι. μόνος δὲ καθ’ αὐτὸν εἰσελθὼν, ἐκαστὸν καὶ πεντήκοντα συγκαθημένων ἀνδρῶν, κατηγορεῖ κατηγορίαν ἐκ ὀδυνηρᾶν ὡς πρὸς ἀνάγκην ὧν ἠτύχει, πλεῖστον δὲ αἰποικυῖαν ἢ πατὴρ ἐπὶ παισὶν εἴποι. βίαιος γὰρ ἦν, καὶ περὶ τὴν ἐπίδειξιν τῆς αἰτίας ἐτετάρακτο, καὶ μέγιστα θυμοῦ καὶ ἀγριότητος ἐνεδίδε σημεία, τὰς τε ἐλέγχας ἐκ ἐκείνοις ἐπιτρέπων καταμαθεῖν· ἀλλὰ συνηγορίαν αὐτοῖς προσιθεῖς, πατρὶ κατὰ παίδων ἀχρήμονα, καὶ τὰ γραφέντα δι’ αὐτῶν ἐκείνων ἀναγινώσκων, ἐν οἷς ἐπιβελῆ μὲν ἢ τίς ἐπίνοια δυσσεβείας ἐκ ἐγγράπτου, μόνον δὲ ὡς Φυγεῖν βελεύονται, καὶ λοιδορίαι τινὲς εἰς αὐτὸν ὀνείδη περιέχουσαι διὰ τὴν δύσνοιαν. ἐφ’ αἷς ἐκεῖνος ὡς ἐγένετο, μᾶλλον τε ἐξουβόα, καὶ τὸ περίον εἰς ὁμολογίαν τῆς ἐπιβελῆς δι’ ἐκείνων ἠΐσαν, ἐπομνύμενος, ὡς ἥδιον ἂν ζέροιτο τῆς ζωῆς, ἢ τοιούτων ἀκῆεν λόγων. τὸ δὲ τελευταῖον εἰπὼν, “ὅτι καὶ τῇ φύσει, καὶ τῇ Καίσαρος δόσει τὴν ἐξουσίαν αὐτὸς ἔχει,” προσέθηκε καὶ πᾶτριον αὐτῷ νόμον, ὃς ἐκέλευσεν, “εἰ τῷ καταγορηθέντος αἱ γονεῖς ἐπιθῶσιν τῇ κεφαλῇ τὰς χεῖρας,

“eorum sententiam in iudicio ferendo sequeretur.” Ita quidem Caesar ad eum scripsit. Herodes vero, literis ad ipsum perlatis, laetitia statim gestiens exultabat, tumquod Caesar secum in gratiam rediisset, tum propter potestatem sibi factam de filiis pro arbitrio statuendi. Et nescio, quo modo factum est, ut qui prius in secunda fortuna durus quidem pater fuerat, non tamen temerarius, aut praeceps ferebatur ad filiorum interitum, nunc rebus suis in melius mutatis et fiducia fretus, nouo more laxauerit habenas odiis. Aduocauit itaque quos visum est ad concilium; sed Archelaum non aduocauit: noluit enim, ut is interesset ex suo in eum odio, aut quod vereretur, ne voluntati suae repugnaturus esset.

2. Postquam autem duces, atque alii, quos ab vrbi-bus accersiuit, Berytum aduenerunt, filios quidem (nam in concilium eos adducere noluit) in vico Sidoniorum, nomine Platana, collocauit, prope urbem, ut sisti possent, si forte vocarentur; solusque per se in curiam ingressus, centum et quinquaginta virorum in confesso usus est accusatione, non tam propter infortunium et necessitatem miserabili, quam patri filios criminanti valde indecora. Nam vehemens erat, et in crimine demonstrando turbidus, et maxima furoris et agrestis immanitatis prae se ferebat indicia; non permittens assessoribus, ut argumenta ponderarent atque perpenderent: sed, haud conuenienter patri contra filios, ipse ea tuens atque defendens, et quae ab illis scripta erant legens, in quibus nihil insidiarum inerat, aut sceleris, quod machinati fuerant, sed tantum cogitatum fugam continebant, et maledicta quaedam in patrem contumeliosa, propter eius in eos malevolentiam. Ad quae ubi ventum est, exclamabat etiam vehementius, crimenque exaggerabat, perinde ac si de insidiis confessi fuissent, iurans se vitam amittere maluisse, quam talia audire. Postremo autem, cum dixisset, “se tum iure naturae, utpote patrem, tum permissu Caesaris potestatem habere,” addidit et legem patriam, quae iussit, “ut, si parentes filio accusato manus in caput imponant, necesse habeant cir-

“ἐπάναγκες εἶναι τοῖς περιεσῶσι βάλλειν, καὶ τῆτον ἀπα-
 “κτείνειν τὸν τρόπον. ὅπερ ἔτοιμος ἂν αὐτὸς ἐν τῇ πατρίδι
 “καὶ τῇ βασιλείᾳ ποιῆν, ὁμῶς ἀναμῆναι τὴν ἐκείνων κη-
 “σιν· ἦκεν μέντοι, δικασὰς μὲν ἔχ ἔτις ἐπὶ Φανεροῖς οἷς
 “ἐκ τῶν παίδων ὀλίγῃ πάθοι, συνόργισθῆναι δὲ καίρεον ἔχον-
 “τας, ὡς ἔδει καὶ τῶν πόρρω γεγονότων ἀμελήσαι τοιαύ-
 “της ἐπιβελῆς ἀξίον.

γ'. Ταῦτα τοῦ βασιλέως εἰπόντος, καὶ τῶν νεανίσκων
 οὐδὲ ἕως τῆς ἀπολογίας παρεγμένων, συμφρονήσαντες οἱ
 κατὰ τὸ συνέδριον, ὡς ἐπιεικείας καὶ διαλλαγῶν χεῖρον
 ἔχοιεν, τὴν ἐξουσίαν ἐβεβαίουν αὐτῶ. καὶ πρῶτος μὲν Σα-
 τερνήνος ἀνὴρ ὑπατικός, καὶ τῶν ἐπ' ἀξιώματος, ἀπεφῆνα-
 το γνώμην αἰδήμονεσάτην περισάσει χρώμενος. ἔφη γὰρ
 “καταδικάζειν μὲν τῶν Ηρώδῃ παίδων, κτείνειν δὲ ἔκ οἷ-
 “σται δίκαιον, αὐτοὺς παῖδας ἔχων, καὶ τῇ πάθας μείζο-
 “νος ὄντος, εἰ καὶ πάντα δι' αὐτὸς δεδυσύχηκε.” μετ' ἐκεί-
 νων οἱ Σατερνήνῃ παῖδες, εἶποντο γὰρ αὐτῷ τρεῖς ὄντες πρε-
 σβευτῶ, τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπεφῆναντο. Οὐλομήνιος δὲ
 ἀντικρυς ἔφη κολάζειν θανάτῳ τῆς ἔτις ἀσεβήσαντας εἰς
 τὸν πατέρα. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ τῶν ἐξῆς οἱ πλείους, ὥςτε μη-
 κέτι ἄλλο τι δοκεῖν, ἢ καταδικάζεσθαι τὴν ἐπὶ θανάτῳ τῆς
 νεανίσκου. καίκεῖθεν μὲν εὐθύς Ηρώδης ἦκεν, ἄγων αὐτὸς
 εἰς Τύρον, καὶ τῇ γε Νικολάῳ πλεύσαντος ὡς αὐτὸν ἐκ τῆς
 Ρώμης ἐπυρθάνετο, προδιηγησάμενος τὰ ἐν Βηρυτῶ, ἥτι-
 να ἔχοιεν γνώμην περὶ τῶν παίδων αὐτῶ, καὶ οἱ ἐν τῇ Ρώ-
 μῃ αὐτῷ φίλοι. καίκεῖνος εἶπεν, “ὅτι δοκεῖ μὲν ἀσεβῆ εἶναι
 “τὰ ἐκείνοις περὶ σὲ ἔγνωσμένα, χεῖναι μέντοι αὐτὸς καθ-
 “εῖρξαντα, δεσμώτας φυλάττειν. καὶ εἰ μὲν ἕτερόν σοι δο-
 “κοῖ, κολάζειν αὐτὸς, μὴ φαίνοιο ὀργῇ τὸ πλέον ἢ γνώ-
 “μη κεχεῖσθαι· εἰ δὲ τάναντία, ἀπολύειν, μὴ ἀνταπόρ-
 “θωτον εἴη σοι τὸ αὐτύχημα. τὰ αὐτὰ δὲ δοκεῖ καὶ ἐν Ρώ-
 “μῃ τοῖς πλείοσι τῶν σῶν φίλων.” καὶ ὅς σιωπήσας ἐν
 πολλῇ ἐγένετο συννοία, καίκεῖνον ἐκέλευσε συμπλεῖν αὐτῶ.

δ'. Ὡς δὲ ἦκεν εἰς Καισάρειαν, γίνεται λόγος εὐθύς

“cumstantes in eum lapides mittere atque ita eum occide-
 “re. quod cum ipse in sua patria et regno facere potuisset,
 “illorum tamen sententiam expectasse: qui tamen eo non
 “vt iudices (vtpote in tam manifestis insidiis, quibus pa-
 “rum abfuit, quin ipse extrema passus fuisset a filiis), sed vt
 “irae suae adiutores opportune venissent, ac si par esset,
 “nemini, quamuis remoto, negligendas esse eiusmodi in-
 “sidias.

3. Haec loquuto rege, et iuuenibus ne ad causae qui-
 dem suae dictionem introductis, assessores, cum eum ira-
 tiorem esse percepissent, quam vt ad aequitatem aut con-
 cordiam perducere possent, potestatem ei confirmarunt.
 Et prius quidem Saturninus, vir consularis, et magnae
 auctoritatis, sententiam protulit moderatissimam cum pie-
 tatis adiuncto. dicebat enim, “se damnare quidem Hero-
 “dis filios, non vero iustum censere, vt morte multentur,
 “vt qui ipse filios haberet, cum maius esset hoc suppli-
 “cium, quam omnia, quae ab ipsis accidere mala potuif-
 “sent.” Deinde Saturnini filii (nam tres vna secum lega-
 tos habebat) eandem sententiam sequuti sunt. Sed Vo-
 lumnus e contra morte plectendos pronunciabat, qui se
 in patrem tam impie gessissent. In eadem deinceps iuit
 maxima pars reliquorum, adeo vt nil aliud crederetur,
 quam capite damnatum iri iuuenes. Moxque illinc Tyrum
 proficiscitur Herodes, pueros secum ducens: et Nicolaum
 ad se Roma reuersum interrogat, postquam ei acta Beryti
 narrauerat, quanam fuerit amicorum suorum, qui Ro-
 mae essent, de pueris sententia. Cui ille respondit: “vi-
 “deri eis impios quidem esse filiorum in te conatus, debe-
 “re tamen eos a te vinctulis custodiaque teneri. postea, si
 “seuerior sententia placuerit, morte posse puniri, ne ira-
 “cundia magis, quam ratione, vsus esse videare: sin mitiora
 “malis, posse absolui, ne in immedicabile infortunium in-
 “cidas. Haec sunt, quae plerique omnes amici tui Romae
 “degentes censent.” Tum ille, cum aliquamdiu in tacita
 cogitatione fuisset, Nicolaum secum nauigare iussit.

4. Vbi autem Caesaream ventum esset, coeperunt sta-

ἅπασιν τῶν παίδων, καὶ μετέωρος ἡ βασιλεία, ποῖ ποτε χωρήσειε τὰ κατ' αὐτὸς ἐκδεχομένων. δεινὸν γὰρ ὑπῆλπε πάντας δέος ἐκ παλαιῇ κατασασιαζομένης εἰς αὐτὸ τὸ πέρας ἐλθεῖν, καὶ τοῖς μὲν πάθεισιν ἐδουχεύοντο· ἢ ἦν δὲ ἡδὲ εἰπεῖν τι προπετὲς, ἅτε ἄλλω λόγοντος ἀκύνει ἀκύνδυνον, ἀλλ' ἐγκεκλησμένοι τὸν ἔλεον, ὀδυνηρῶς μὲν, ἀναύδως δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆ πάθους ἔφερον. εἰς δὲ αὐτῷ πάλας στρατιώτης, ὀνόματι Τήρων, νῖψ αὐτῷ καθ' ἡλικίας ὄντος Ἀλεξάνδρου Φίλου, πάντα, ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποδύμενα δι' ἡσυχίας ἦν, αὐτὸς ὑπ' ἐλευθεριότητος ἐξελάλει, καὶ βοᾷν ἠναγκάζετο πολλάνικς ὃν τοῖς πλήθεσιν, ἀπαρεκαλύπτως λέγων, "ὥς ἀπώλοιτο μὲν ἡ ἀλήθεια, τὸ δὲ δίκαιον ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀνηρημένον εἴη, κρατεῖη δὲ τὰ ψεύσματα καὶ ἡ κακοήθεια, καὶ τοσῶτον νέφος ἐπάγει τοῖς πράγμασιν, ὥς μηδὲ τὰ μέγιστα τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ὀρεῖσθαι τοῖς ἀμαρτάνουσιν." τοιοῦτος ὢν, ἐδόκει μὲν ἐκ ἀκύνδυνως παρρησιάζεσθαι· τὸ δὲ εὐλογον ἐκίνει πάντας, ἢ ἀνάνδρως αὐτῷ πρὸς τὸν καμρὸν ἰσάμενα. διὸ καὶ πάντα, ὥς αὐτὸς εἴποιεν, ἕκαστος ἡδέως ἤκουεν ὑπ' ἐκείνῃ λεγόμενα, καὶ τὸ καθ' αὐτὸς ἀσφαλὲς ἐν τῷ στυγᾷ προσεζόμενοι, τὴν ἐκείνῃ παρρησίαν ὅμως ἀπεδέχοντο. τὸ γὰρ προσδοκώμενοι πάθος, ἐβιάζετο πάντα ὅτιναοῦν ὑπερ αὐτῷ λαλεῖν.

εἰ. Ο δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλεῖα μετὰ πάσης παρρησίας ὡσάμενος, μόνος μόνῳ λέγειν ἤξισ'· καὶ συγχαρῆσαντας, ἢ δυνάμενος, εἶπεν, "ὦ βασιλεῦ, διακαρτερεῖν ἐπὶ τοιαύτῳ πάθει, τὴν τολμηρὰν ταύτην παρρησίαν, ἀναγκαίαν δὲ σοι, καὶ συμφέρονσαν, εἰ λάβοις τὴν χερίσιν ἐξ αὐτῆς, πρῶτον· να τῆς ἐμῆς ἀσφαλείας. ποῖ ποτε ᾔχοντό σε, καὶ πεπτῶκασιν ἐκ τῆς ψυχῆς αἱ φρένες; ποῖ δὲ καὶ ὁ περιττός ἐκείνος νῆς, ὃ πολλὰ καὶ μεγάλα κατώρθωσας; τίς δὲ ἡ τῶν Φίλων καὶ συγγενῶν ἐρημία; κρῖνω δὲ, ἡδὲ παρόντας αὐτὸς εἶναι συγγενεῖς ἢ Φίλους, οἱ περιορῶσι τοιοῦτον μῦθος ἐπὶ τῇ μακαριζομένῃ ποτὲ βασιλείᾳ. σὺ δὲ ἡ σκέψη, τί κραττόμενόν ἐστι; δύο νεανίσκους ἐκ βασιλίδος σοι γυναικὸς γε-

sim vulgo de pueris loqui: atque per regnum eius suspensi tenebantur, cunctis, quo tandem res illorum euasurae essent, expectantibus. metuebant enim omnes, ne propter inveteratum dissidium immineret eis exitium, atque vicem illorum grauiter dolebant: tamen nec vocem vllam temere vel emittere vel etiam audire ab alio licebat sine periculo; sed misericordiam, quam de pueris habebant, clausam tenebant, et tam atrox facinus dolenter quidem, sed taciti ferebant. Vnus autem, nomine Tero, regis olim miles, qui filium habebat Alexandro aequalem atque amicum, quicquid alii quieti occultabant, ipse libere eloquebatur, et saepe palam in vulgus exclamare cogeatur, dicens, "interiisse veritatem, sublatum ius ex hominibus, vigere mendacium et malitiam, et tantam nubem rebus inducere, vt a peccantibus ne maxima quidem mala in homines cadentia cerni possent." Haec tam libere dicens, videbatur quidem non sine periculo facere: sed movebat omnes aequitas rei, quod animose et fortiter se illis temporibus gereret. quapropter omnia, quae ille diceret, libenter omnes audiebant, vt ab eo dicta, et cum sibi cavendum esse silentio prouiderent, tamen eius confidentiam collaudabant. nam tanti mali expectatio vnumquemque cogebat, quodcunque liberet, pro eo loqui.

5. Ille vero regem ipsum adiit audacissime, et solum cum solo colloqui velle dicebat: ac facta potestate: "Non possum, inquit, o Rex, diutius ferre hanc animi anxietatem. Equidem audacem hanc confidentiam, sed tibi necessariam et conducibilem, si quid ab ea utilitatis perceperis, meae vitae anteposui. Sanusne es, aut vbi est excellens illud ingenium, quo tot tantasque res assequutus es? quae est ista amicorum cognatorumque solitudo? quos equidem, quamuis praesentes, nec cognatos nec amicos iudico, qui tantum scelus in quondam felici regno perpetrari sustineant. Et tu non adspicies, quid agatur? duos iuvenes regina coniuge tibi natos, omni virtute orna-

“γεννημένους, εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἄκρας, ἀναμειγρῆς, σιαντὴν ἐν
 “γῆρα καταλιπὼν ἐφ’ ἐνὶ παιδὶ κακῶς οἰκονομήσαντι τὴν εἰς
 “αὐτὸν ἐλπίδα, καὶ συγγενέσιν ὧν αὐτὸς ἤδη τοσαυτάκις
 “κατέγνωσ θάνατον; ἔκ ἐννοήσεις, ὅτι καὶ τῶν ὄχλων ἡ σιω-
 “πὴ τὴν ἀμαρτίαν ὁμῶς ὁρᾷ καὶ μισεῖ τὸ πάθος” ἢ τε στρα-
 “τιά πᾶσα, καὶ ταύτης οἱ πρωτεύοντες, ἔλθον μὲν τῶν αὐ-
 “χέντων, μῖσος δὲ τῶν ταῦτα διαπραττομένων ἐχθήκασι”;
 ἤκουε τῶν ὁ βασιλεὺς, ἐν ἀρχῇ μὲν ὃ παντάπασιν ἀγνωμό-
 νους· ἀλλὰ, τί δὲ καὶ λέγειν, διεκίνησεν ἑαυτὸν ἀψάμινε τῷ
 Τήρωνος ἐναργῶς τῷ τε πάθους καὶ τῆς περὶ τὰς οἰκίας ἀπι-
 στίας. αὐτοῖς δὲ ὁ μὲν ἐπιδίδε κατὰ μικρὸν ἀμέτρῳ καὶ στρα-
 τιωτικῇ χρώμενος παρρησία. τὸ γὰρ ἀπαίδευτον ἐξέπιπτε
 τῷ καρεῷ. ταραχῆς δὲ Ηρώδης ἐνεπίμπλατο, καὶ μᾶλλον
 ὀνειδίζεσθαι δοκῶν, ἢ πρὸς τὸ συμφέρον ἀκῆεν τῶν λόγων,
 ἐπεὶ καὶ τὰς διακεκλιμένους στρατιώτας καὶ τὰς ἀγανακτεῖντας
 ἡγεμόνας ἐπύθετο, προσάττει τῶν τε ὀνομαστὶ δηλωθέντων
 ἅπαντας, καὶ τὸν Τήρωνα δῆσαντας ἔχειν ἐν φυλακῇ.

5. Τῷ γε γεννηθέντος, ἐπιτίθεται τῷ καρεῷ καὶ Τρύφῳ
 τίς κερεὺς τῷ βασιλεῶς, ὃς ἔφη προσελθὼν ὡς πείθοι πολ-
 λαίκις ὁ Τήρων, ὅποταν θρασυπύῃ τὸν βασιλεῖα, ξυρῶ τὸν λα-
 μὸν ἀποτεμῆν· ἴσσεσθαι γὰρ ἐν πρώτοις τοῖς περὶ Ἀλέξαν-
 δρον, καὶ μεγάλας λήψεσθαι δωρεάς. ταῦτα εἰπόντα συλ-
 λειβάσκειν κελεύει. καὶ μετὰ ταῦτα βάσανος ἦν τῷ τε Τή-
 ρωνος, καὶ τῷ παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τῷ κερεῶς. διακατεργυντός
 τε τῷ Τήρωνος, ὁρῶν ὁ νεανίσκος τὸν πατέρα, χαλεπῶς μὲν
 ἤδη διακείμενον, ἔχοντα δὲ ὑδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας, αὐτό
 τε τὸ μέλλον ἐκ τῆς περὶ τὸν πάχοντα δυσχερείας πρᾶπτο,
 ἔφη “μηνύειν τῷ βασιλεῖ τὴν ἀλήθειαν, εἰ παραιτήσεται διὰ
 “τῷ φράσαι τῆς βασάνου καὶ τῆς αἰκίας αὐτὸν τε καὶ τὸν πα-
 “τέρα.” δόντος δὲ πῖστιν ἐπὶ τέτοις, ἔλεγεν, “ὥς εἴη συνθήκη
 “τις ἐπιθέσθαι δι’ αὐτοχειρίας βασιλεῖ τὸν Τήρωνα. προσελ-
 “θεῖν γὰρ εὐπορον εἶναι μόνον μόνῳ, καὶ δρᾶσαντα παθεῖν
 “τι τῶν εἰκότων ἔκ ἀγενεῖς Ἀλεξάνδρῳ χαριζόμενον.” ταῦτα
 μὲν ὃν ἐκείνος εἰπὼν, ἐξαιρεῖται τὸν πατέρα τῆς ἀνάγκης.

"tissimos interficies, tuamque senectutem vni puero com-
 "mittes, qui susceptam de se spem male sustinuit, et
 "consanguineis, quos ipse toties iam capitis damnasti?
 "Nonne cogitabis vulgus filere, tamen peccatum videre,
 "et facinus odisse: exercitumque vniuersum, et maxi-
 "me praecipuos, misericordia commoueri erga infelices,
 "odio erga infelicitatis auctores?" Audiebat rex ista,
 principio quidem non omnino intemperanter: sed vbi
 scilicet Tero facinus et domesticorum perfidiam aperte
 taxauit, commouit se rex. Et Tero e contra paulatim
 modum excessit immoderata et militari libertate vsus,
 nec tempus satis scite et commode cepit. Vnde ita tur-
 batus est Herodes, vt, ea verba pro conuiciis magis
 quam pro vtili admonitione ducens, vbi milites rem ae-
 gre ferre et duces indignari audiuit, tam eos, qui nomi-
 nati fuerant, quam ipsum Teronem in custodia vinctos ad-
 seruari iusserit.

§. Hoc facto Tryphon quidam, regis tonsor, ar-
 repta occasione, regem adiit, eique nunciabat, Tero-
 nem saepe sibi persuadere voluisse, vt regi barbam ton-
 dens eum nouacula iugularet: ita principem locum apud
 Alexandrum habiturus, et magna praemia consequu-
 turus. Haec loquutum iussit rex comprehendi: ac de-
 inde de Terone et eius filio et tonsore quaestio habita
 est. Cumque Tero persisteret, iuuenis patrem male
 iam multatum, nec vllam spem salutis habere videntem,
 et quid futurum esset ex summis eius angoribus conii-
 ciens, dicebat: "se regi veritatem patefacturum, si fo-
 "re polliceretur, vt et ipsi et patri tormenta et cru-
 "ciatus remitteret." Vbi autem rex ei fidem dedit,
 aiebat, "constitutum fuisse, vt Tero regi manum as-
 "ferret; ac factu facile esse, vt solus solum aggrede-
 "retur: quo perpetrato, si quid ei sinistrum accidis-
 "set, id honori fore, dum Alexandro gratificare-
 "tur." Istis quidem ab illo dictis, patrem a necessi-

ἄδελον, εἴτε τὴν ἀλήθειαν ἐκβιασθεὶς φεράζαν, εἴτε πᾶν παραγραφὴν νοήσας τινὰ ταύτην τῶν κακῶν αὐτῷ καὶ τῷ γεγεννηκότι.

ε'. Ο δὲ Ηρώδης, ἔδδ' εἰ τι πρότερον ἐνδοιάσιμον ἦν αὐτῷ περὶ τὴν τεκνοκτονίαν, τῷ τῶν τοῦτον ἢ χώραν καταλελοιπῶς ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ πᾶν ἐξηρημένος τὸ δυνάμενον αὐτῷ ὑπόνοιαν ἀμείνονος λογισμῷ παραχρῆν, ἔσπευσεν ἤδη τέλος ἐπιθεῖναι τῇ προαιρέσει. καὶ προαγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, τριακοσίαις τε τῶν ἡγεμόνων τὰς ἐν αἰτία γενομένας, καὶ τὸν Τήρωνα σὺν τῷ παιδί, καὶ τῷ πρὸ ἐκείνου διελέγοντι κερεῖ, κατηγορίαν ἀπάντων αὐτῶν ἐποίησατο· κακείνας μὲν τὸ πλῆθος εἰς τοῖς παρατυχεῖσι βάλλοντες, ἀπέκτειναν. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Λεϊσόβυλος, ἀχθέντες εἰς Σεβαστὴν, ἐπιτάξαντος τῷ πατρός, τραγυγάλη κτείνονται. τὰ δὲ σώματα νύκτωρ εἰς Ἀλεξάνδρειον ἀπέθεντο, τῷ τε μητροπάτορος ἐκῆ, καὶ τῶν πλείων αὐτοῖς προγόνων κειμένων.

ζ'. Ἰσως μὲν ἂν ἐκ ἄλογον ἐνίοις καταφαίνεται, τρεφόμενοι ἐκ πολλῷ τὸ μῖσος ἔτις αὐξήθηται, καὶ περαιτέρω προσελθὼν ἀπονικῆσαι τὴν φύσιν. ἐπίσταις δὲ γένοιτο ἂν εἰκότως, εἴτε εἰς τὰς νεανίσκας ἀνοίσειον τὴν τῆς αὐτῆς αἰτίαν, πρὸς αἴτιον ὀργῆς ἀναγαγόντας τὸν πατέρα, καὶ χρόνῳ παρεσκευάσαντας ὑπὸ χαλεπότητος ἀνήκεσον αὐτοῖς, εἴτε καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκείνον ἀπαθῆ καὶ περιττὸν ὄντα περὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀρχῆς, καὶ τῆς ἄλλης εὐδοξίας, ὡς μηδένα οἶσθαι παραληπτέον, ἐφ' ᾧ πᾶν τὸ βεβλόμενον ἀκίνητον ἔχειν, ἢ καὶ τὴν τύχην παντὸς εὐγνώμονος λογισμῷ μείζω τὴν δύναμιν ἐχρηκυῖαν, ὅθεν καὶ πειθόμεθα τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ὑπ' ἐκείνης προκαθωσιῶσθαι τῆς τῷ γενέσθαι πάντως ἀνάγκης, καὶ καλεῖται αὐτὴν εἰμαρμένην, ὡς ἡδενὸς ὄντος, ὃ μὴ δι' αὐτὴν γίγνεται. τῶτον μὲν σὺν τὸν λόγον, ὡς νομίζω, πρὸς ἐκείνον ἀρκέσει κρῖναι, ἡμῖν τε αὐτοῖς ἀποδιδόντα τι, καὶ τὰς διαφθορας τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐκ ἀνευθύνης ποιούντας· ἃ πρὸ ἡμῶν ἤδη πεφίλοσφηται καὶ τῷ νόμῳ. τῶν δὲ ἄλλων δύο, τὴν μὲν ἀπὸ τῶν παίδων μέμψεται ἂν τις αἰ-

tate redemit: neque scitur, verumne dixerit vi co-
actus, an id fecerit, vt a semetipso et patre dolorem
depelleret.

6. Herodes vero si vel minimam antea de filiis suis
occidendis dubitationem habuerit, iam ei nullo in anima
loco relicto, sed eiectis omnibus, quae sibi vel tantillum
melioris consilii suggerere possent, institutum exsequi pro-
perauit. Cumque in coetu produxisset trecentos duces,
in reos relatos, et Teronem cum suo filio, et tonsorem
indicem, eos omnes accusauit: atque populus, coniectis,
quaecunque venerunt in manum, eos necauit. Alexan-
der vero et Aristobulus, ducti Sebasten, iussu patris ibi
strangulantur: et corpora noctu portantur Alexandrium,
vbi siti erant maternus auunculus et multi ex maioribus eo-
rum.

7. Et forsan quidem aliquibus minime mirum videbi-
tur, odium inueteratum adeo creuisse, et eousque pro-
cessisse, vt ipsam naturam vinceret. Merito autem dubi-
tari possit, an adolescentibus eiusmodi quid vitio verten-
dum, quod patri iustam illis succensendi causam deder-
int; ac deinde ita eum peruersitate sua irritarint, vt im-
placabilis euaderet: an quod ipse adeo durus fuerit et fer-
reus, et tam in aliis rebus gloriae quam dominationis ve-
hementer cupidus, vt neminem sibi socium assumendum
putaret, quod, quicquid ei placeret, firmum ratumque ha-
beri voluerit: an quod dicendum fortunam vim obtinuis-
se, omni consilio prudentiae licet pleno potentior; unde et credere solemus, humanos actus a necessitate
quadam praefancitos esse, vt omnino fiant, eamque vim
satum vocamus, quod nihil sit, quod illa non efficiat.
Caeterum satis erit, vt arbitror, sententiam hanc, quod
refellatur, cum illa conferre, quae nobismet aliquid in
agendo tribuit, nec prohibet, quo minus sua cuique impu-
tetur morum prauitas: quae iam olim ante nos sa-
pienter in Lege tractata sunt. Ex duabus autem reli-
quis causis, ea, quae ad filios spectat, merito culpari

τίαν, ὑπό τε αὐθαδείας νεωτερικῆς καὶ βασιλικῆς οἰήσεως,
 ὅτι καὶ διαβολῶν ἠνείχοντο κατὰ τῶ πατρὸς, καὶ τῶν πρᾶ-
 τομένων αὐτῷ κατὰ τὸν βίον ἔκ εὐμενῆς ἦσαν ἐξετασαί, καὶ
 κακοήθεις μὲν ὑπονοεῖν, ἀκρατεῖς δὲ λέγειν, εὐάλωτοι δὲ
 δι' ἀμφοτέρα τοῖς ἐπιτηρεῦσιν αὐτῆς, καὶ πρὸς χάριν κατα-
 μηνύουσιν. ὁ μάλιστα πατήρ, ὃδὲ ἐντροπῆς ὅμοιος αἷσιος φαί-
 νεσθαι τοῦ περὶ ἐκείνης ἀσεβήματος, ὅς, ὅτε πίπιν ἐπιβ-
 λῆς ἐναργῇ λαβὼν, ὅτε παρὰσκευὴν ἐπιχειρήσεως ἐλέγχων
 ἔχων, ἐτόλμησεν ἀποκτεῖναι τὰς ἐξ αὐτῆς φύοντας, ἀρίστους
 μὲν τὰ σώματα, καὶ περιποθήτης πᾶσι τοῖς ἀλλοτρίοις,
 ἔκ ἀποδόοντας δὲ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, εἴ περ θηρᾶν, ἢ
 γυμνάζεσθαι τὰ πόλεμιν, ἢ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐμπροσθέντων
 ἔδει. τέτων γὰρ ἀπάντων μετέχον, Ἀλέξανδρος δὲ καὶ
 μᾶλλον ὁ πρεσβύτερος. ἤκει γὰρ, εἰ καὶ κατέγων, καὶ
 ζῶντας ὅμως ἐν δεσμοῖς, ἢ ξενιτεύοντας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
 ἔχων, μεγάλην ἀσφάλειαν αὐτῷ περιβεβλημένῳ τὴν Ρω-
 μαίων δύναμιν, δι' ἣν οὐδὲν οὔτε ἐξ ἐφόδου καὶ βίᾳ παθεῖν
 ἐδύνατο. τὸ δὲ ἀποκτεῖναι ταχὺ, καὶ πρὸς ἡδονὴν τοῦ κ-
 κῶντος αὐτὸν πάθους, ἀσεβείας τεκμήριον ἀνυποτιμήτης.
 καὶ τῆς ἡλικίας ἐτι οὐσης σὺν γῆρα τοσούτον ἐξήμαρτεν. ἢ
 γε μὴν παρολκή, καὶ τὸ χρονίζον συγγνώμην ἔκ ἀν αὐτῷ
 τινα φέροι. ταχὺ μὲν γὰρ ἐκπλαγέντα καὶ κεινημένον χα-
 ρῆσαι πρὸς τι τῶν ἀτόπων, εἰ καὶ δυσχερὲς, ἀλλὰ αἰεὶ συμ-
 βαῖνον· ἐν ἐπιστάσει δὲ, καὶ πολλάκις μὲν ὀρμηθέντα, πολ-
 λάκις δὲ μελλήσαντα, τὸ τελευταῖον δὲ ὑποσηῖναι καὶ δια-
 πράξασθαι, Φονῆς καὶ δυσμετακινήτης ψυχῆς ἀπὸ τῶν
 χειρόων. ἐδήλωσε δὲ καὶ ταῖς αὐθις, ἔκ ἀπογοήμενος οὐδὲ
 τῶν περιλοιπῶν ὥσπερ ἐδόκει Φιλτάτης, ἐφ' οἷς τὸ μὲν δι-
 καιον ἔλαττον ἐποίει συμπαθεῖσθαι τὰς ἀπολλυμένας, τὸ
 δὲ ἄμυν ὁμοιον ἦν, τῷ μὴδὲ ἐκείνων Φεισαμένῳ. διέξιμεν
 δὲ ὑπὲρ αὐτῶν ἐξῆς ἀφηγόμενοι.

potest, tam ex iuuenili arrogantia, quam fastu regio, quod calumniis in patrem ausculta-
 rint, et in acta eius et vitam parum aequi inquisitores fuerint; malitiose suspicaces, et linguae temperare nescii, et ob utrumque iis obnoxii, qui id egerunt, ut eos obseruarent, et ad gratiam captandam Herodi omnia indicarent. Veruntamen, non est, ut pater iustam excusationem inueniat suae in filios impietatis, qui omni re ad fidem certam insidiis faciendam destitutus, nec aliud habens ad eos conuincendos huiusmodi conatus in ipsius perniciem parati, sustinuit ex se genitos interficere; forma egregia iuuenes, et ab alienigenis omnibus valde expetitos, quibus nihil ad studia et exercitationes decrat, si aut venationi sese dare, aut militiae muneribus vacare, aut pro re nata dicere oporteret. Horum vero omnium gnari erant peritique, praesertim Alexander natu maior. Satis enim fuisset, etiamsi eos damnare libuisset, aut viuos in vinclis asseruare, aut procul a regno relegare, cum abunde tutus ageret Romanorum potentia munitus, qua fretus non erat, ut vel repentinum impetum aut vim apertam metueret. Tam cito autem eos occidisse, et ut impotenti affectui gratificaretur, quid aliud est, quam argumentum impiae licentiae; praesertim quod adeo peccauerit, cum esset aetate prouectior. Quin et neque mora aut dilatio facit, ut ei quodammodo ignoscatur. Nam ut quis repentino casu percussus et commotus ad atrociora facinora impelleretur, viut graue sit, saepe tamen solet accidere. Verum ut re perpen-
 sa, cum saepe incitaretur et subinde cunctaretur, postremo tale quidpiam aggrediretur et perpetraret, sanguinarii animi est et obstinati in deterius. id quod et postea declarauit, dum nec reliquis parceret, quos carissimos habuerit: qui tamen minus misera-
 biles erant, quod iure merito perirent; similem tamen exercuit crudelitatem, eo quod ab illorum caedibus non temperarit. Sed de his dicturi sumus in sequentibus.

Φ Α Ι Ω Σ Η Π Ο Τ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΠΙΤΑΚΑΙ ΔΕΚΑΛΟΝ.

Περίχει ἡ βίβλος χρόνον ἑτῶν ἰδ'.

- α'. **Ω**ς Αντίπατρος ἰμεινθὺν ὑπὸ παντὸς τῷ ἔθνει διὰ τὴν ἀναιρέσιν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν. καὶ ὡς διὰ τῶτο ἰδεράπευσεν τὸς ἐν Ῥώμῃ πολλοὺς χρόμασι, καὶ τὸν πατισαυμένον τὴν Συρίαν Σατάρνινον, καὶ τὸς σὺν αὐτῷ ἑγμένους.
- β'. **Ο**ς Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς, ἰδὼν τὴν Τραχανίτιν χώραν μὴ δυναμένην εὐδαλεῖν διὰ τὰς ἐπιθρομὰς τῶν Ἀράβων, Τάμαρον ἰθαῖον, ἐκ Βαβυλῶνος ὑποχωροῦντα, καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ διατῶμενον, μεταπαμφάμενος, ὑπαγκύψισεν αὐτῷ, καὶ ἐχρήσατο αὐτῷ προβλήματι πρὸς τὸς Ἀράβας.
- γ'. **Ο**ς Ἡρώδης τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ἀριστοβύλῳ τῶν υἱῶν αὐτῶ πατὴρος προσηγορευμένων, καὶ τὰς Φερώρα θυγατέρας μνηστεύσαντος αὐτοῖς, Αντίπατρος ἔποιεν τὸν πατέρα τὴν μνηστῆραν εἰς τὸς πατέρας μεταδίδου τῆς αὐτῆς. καὶ ὡς ἰδεράπευσεν Ἀντίπατρος τὸς περὶ Φερώραν, βυλλόμενος ἦν δι' αὐτὸν ἐπιθυλοῦσαι τῷ πατρὶ. καὶ ὡς γυνὴς ἡ ἀδελφὴ τῷ βασιλεὺς Σαλῶμῃ, κρυφαίως ἀπήγγειλεν τῷ ἀδελφῷ. καὶ ὡς Ἡρώδης παρήγγειλεν Ἀντίπατρός, μὴ φοιτῆν πρὸς Φερώραν, μὲν ἐκρίβητον μὲν ἀπαγγέλλειν αὐτῷ. ὁ δὲ Φανερῶς μὲν ἔδδεν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ κρυφῶς, καὶ ταῦτα δι' ἐκ ἱλάνθανε τὸν Ἡρώδην.
- δ'. **Ο**ς Αντίπατρος ἔγραψε τοῖς ἐν Ῥώμῃ φίλοις, παρακαλῶν αὐτοὺς γράψαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ, πεῖθοντες, ἵνα πέμψῃ αὐτὸν πρὸς Καίσαρα μετὰ πολλῶν χρημάτων· καὶ παιδαίους Ἡρώδης ἐξέταμψε τὸν υἱόν.
- ε'. **Ο**ς Αντίπατρος ἔποιεν Φερώραν, ἵνα ἀνέλῃ τὸν πατέρα αὐτῶ Ἡρώδην Φερμάκῳ, ὃς αὐτὸς τῷ Φερμάκῳ Φερώρῃ. καὶ ὡς ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης παρήγγειλεν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Φερώρῃ ἐμβαλεῖν τὴν γυναῖκα αὐτῆς, ὃ ἀναχωρήσας ἐκ τῆς βασιλείας, ὁ δὲ ἑαμένους ἔκτισεν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἰδίαν τετραρχίαν, κἄπει μετ' ὁ πολὺν τελευτῆν.
- ς'. **Κ**ατηγορίᾳ τῆς γυναῖκος Φερώρα ὑπὸ τῶν ἀπειλευδέρων Φερώρα ὡς ἀναιρεθίσσας Φερμάκῳ. καὶ ὡς Ἡρώδης ἐζητήσας εὖρεν τὸ Φερμάκῳ, κατεσκευασμένον ἐν αὐτῷ ὑπὸ τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀντίπατρός, καὶ βασιλείας ἔγινε τὰς Ἀντιπάτρῃ ἐπιβουλῆς.
- ζ'. **Κ**ατὰ πλῆθος Ἀντιπάτρῃ ἐν Ῥώμῃ πρὸς τὸν πατέρα. καὶ ὡς κατηγοροῦντο ὑπὸ Νικολάῳ τῷ Ἀμασηνῶ, καὶ κατηγγορευθῆναι θάνατον ὑπὸ τῷ πατρὶ, καὶ ὑπὸ Κιντίλῳ Οἴαχῳ τῷ τότε πατισαυμένῳ τὴν Συρίαν, ἰδὼν μὴχρὶ τῆς ἰσομῆτος διαγνώσας ὑπὸ Κεῖσαρος.
- η'. **Π**ροσβία πεμφθεῖσα ὑπὸ Ἡρώδῃ πρὸς Καίσαρα περὶ Ἀντιπάτρῃ· καὶ ὡς Καίσαρ, ἐκδὼς τὰς κατηγορίας, κατέγινε αὐτῷ θάνατον.
- θ'. **Π**ερὶ τῆς Ἡρώδῃ νέου καὶ τάσεως τῶν ἱθαίων δι' αὐτῆς· καὶ πόλεις τῶν ἐσσιαιτῶν.
- ι'. **Ο**ς δέχοντας Ἀντιπάτρῃ Ἡρώδην τετελευτηκέναι, Ἀντίπατρος διαλέχθη τῷ συμματοφύλακι περὶ ἐφέσεως· καὶ διὰ τῶτο Ἀντιπάτρῃ ἀναιρέσεις.
- ια'. **Ἡ**ρώδης τελευτῆ, καὶ διαθήκη τῆ αὐτῆς πρὸς Καίσαρα, καὶ μερισμὸς πρὸς τὸς τρεῖς υἱοὺς αὐτῆς, καὶ ὡς Ἀρχέλαον βασιλείᾳ ποιῆ τῆς Ἰσδαίας.
- ιβ'. **Ε**πιτολὴ Ἡρώδῃ πρὸς τὸν στρατὸν, καὶ ἐκείνῳ αὐτῶν ἄνωγῃ, καὶ παρῆλθῃσι πίστεως πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρχέλαον.
- ιγ'. **Τ**αφὴ Ἡρώδῃ ἐν Ἡραδίῳ τῇ Φερσίῃ, καὶ ὡς ὁ λαὸς ἱσάσας πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀρχέλαον ἐν τῇ Ἰορδῇ· καὶ ὡς Ἀρχέλαος τρισχιλίας αὐτῶν ἀνέλεν, αὐτὸς δὲ ἔκλειυσεν πρὸς Καίσαρα σὺν τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ Ἡρώδῃ εἰς Ῥώμην, πτείσας τὴν βασιλείαν αὐτῷ τῇ ἀδελφῇ Φιλίππῃ.
- ιδ'. **Ο**ς Σαβῖνος· ὁ ἐν τῇ Συρίᾳ Καίσαρος ἐπίτροπος ἀνέβη εἰς Ἱερουσόλυμα, βία αὐτῶν τῷ Ἡρώδῃ χρημάτων καὶ Φερώρα παρὰ τῶν Ἀρχέλῳ ἐπιμελητῶν. καὶ ὡς ἔκτισαν οἱ Ἀρχέλῳ ἐπιμεληταὶ τὴν λαὸν χωρεῖν ἐπὶ ἔθλα, καὶ πολιορκῆσαι τὸν Σαβῖνον καὶ στρατὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀντωνίᾳ. καὶ ὡς ταῦτα ἐκδὼς ὁ Οὐάρως μετὰ μεγάλῃς δυνάμεως ἀνέβη εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ βυσάμενος τὸν Σαβῖνον ἐκ τῆς πολιορκίας, τὸς αὐτοὺς τῆς εἰσεως ἐκείλασε· καὶ παλῶς διαβίς τὰ ἐν τῇ Ἰσδαίᾳ ἔγραψε Καίσαρι, δηλῶν αὐτῷ τὴν πραγμασίαντα.
- ιε'. **Ο**ς Καίσαρ τὰς Ἡρώδῃ δυνάμεις βεβαίας ἰποίησε, φυλάξας τοὺς υἱοὺς αὐτῆς τὸν διαδοχῆν· καὶ περὶ Ψευδαλεξάνδρου.
- ισ'. **Κ**αὶ ὡς κατηγορεῖται Ἀρχέλαος ὑπὸ τῶν εὐγενῶν αὐτοῦ ἐπὶ Καίσαρος, καὶ νικήσας ἔλαβε τὴν βασιλείαν· καὶ βασιλεύσας μοχθηρῶς ἀμαρτάνων, πόλιν κατηγγορευθῆναι ἑξουσίᾳ εἰς θάνατον, τὴν δὲ βασιλείαν αὐτῷ μετῴκῃσι Καίσαρ εἰς ἑταρχίαν.

FLAVII IOSEPHI

LIBER DECIMVS SEPTIMVS.

Continet hic liber tempus annorum XIV.

1. **Q**uomodo Antipater genti vniuersae inuisus erat ob fratrum ipsius caedem: utque ob hanc causam amicos, qui Romae erant, ingenti pecunia sibi conciliare studebat, atque etiam Saturninum Syriae praefidem, et duces, qui cum eo erant.
2. Quomodo Herodes rex, cum vidisset regionem Trachonitidem in tranquillo esse non posse ob crebras Arabum incursiones, Zamaria Iudaeum, qui Babylonem reliquit in Antiochia degebat, accessit, locumque ad habitandum dedit in Trachonitide, eoque usus est propugnaculo contra Arabes.
3. Quomodo Antipater, cum Herodes Alexandri et Aristobuli filiorum suorum filios sibi adsumpsisset, eisque Pherorae filias despondisset, patri suasis, ut illas e contra filiis suis desponsatas daret, utque Antipater Pheroram studiose cohiberet, eo animo, ut ipso ad insidias patri strenudas uteretur, utque Salome, regis soror, insidias sibi cognitae clam fratri narrauit, utque Herodes Antipatro interdixit, ne ad Pheroram iret, neue arcant aliquid ei nunciaret. atque ille nihil bonum palam faciebat, sed rebus arboribus; id quod Herodem non latebat.
4. Quomodo Antipater ad amicos suos Romae degentes scripsit, eos obsecrans patri scriberent, ut ei suaderent, ipsum Romam ad Caesarem mittere cum ingenti pecunia: quibus obsequutus Herodes eo misit filium.
5. Quomodo Antipater Pherorae suasis, ut Herodem patrem suum pharmaco tolleret, quod ille Pherorae dederat, utque Herodes rex praecepit fratri eius Pherorae, ut uxorem suam repudiaret, aut e regno discederet. cui ille libenter morem gessit, et in suam Tetrarchiam se recepit, ubi non multo post diem supremum obiit.
6. Pherorae uxor a Pherorae libertis accusatur occisi veneno mariti. utque Herodes, inquisitione facta, pharmatum inuenit sibi a filio suo Antipatro paratum, et quaestione habita deprehendit Antipatri insidias.
7. Antipater Roma nauigans ad patrem venit, utque a Nicolao Damasceno accusatur, et capitis damnatus a patre, et a Quintilio Varo, tunc Syriae praefide, in vinculis aservatur, donec ea de re certior factus esset Caesar.
8. Legatio ab Herode ad Caesarem missa de Antipatro: utque Caesar, accusatione audita, capitis eum damnauit.
9. De Herodis morbo, motaque ob eam causam seditione: et quomodo puniti erant seditiosi.
10. Quomodo Antipater, cum ei crederetur mortuum esse Herodem, verba fecit ad custodem de liberatione e vinculis: quam ob rem patris iussu interimitur.
11. Herodis mors, et quanam testamento legauit Caesari, qualisque facta erat divisio in tres filios, et quomodo Archelaum Iudaeae regem constituit.
12. Herodis epistola ad exercitum, et munificentia erga milites, et cohortatio ad eos, ut fidem Archelao filio suo praestarent.
13. Sepultura Herodis in Herodio castello, utque in festo seditionem monis populus contra filium eius Archelaum: et ut Archelaus tria seditiosorum milia occidit, atque ipse cum fratre suo Herode Romam nauigans ad Caesarem, regni cura fratri suo Philippo commissa.
14. Quomodo Sabinus Caesaris in Syria procurator Hierosolyma adscendit, ut contendens, ut sibi Herodis pecuniae et munitiones traderentur ab Archelaei curatibus, utque curatores ab Archelao relictis populo suaserunt, ut arma caperent, et Sabinum exercitumque eius in Antonia obsiderent, et ut Varus, istis auditis, magna cum militum manu Hierosolyma adscendit, Sabinoque ab obsidione liberato in seditionis auctores animaduertit, ac deinde, rebus in Iudaea compositis, literis Caesari significans res a se gestas.
15. Quomodo Caesar Herodis testamentum sancit, custodita eius filii successione: et de falso Alexandro.
16. Et ut Archelaus a consanguineis suis coram Caesare accusatur, et illis saepius regnum accepit, cumque decem annos imperasset, accusatione istorum in eum insistentia, Viennam relegatus est, quo facto regnum ipsius in prouinciam mutauit Caesar.

ΚΕΦ. α'.

Ὡς Ἀντίπατρος ἐμισήθη ὑπὸ παντὸς τῷ ἔθνει διὰ τὴν ἀνείρεσιν τῶν ἀδελφῶν αὐτῷ, καὶ ὡς διὰ τῆτο ἐθεράπευσεν τὰς ἐν Ῥώμῃ πολλοῖς χεῖμασιν, καὶ τὸν πεπιστευμένον τὴν Συρίαν Σατταρῖνον, καὶ τὰς σὺν αὐτῷ ἡγεμόνας. Περὶ Ἡρώδου γάμων καὶ παίδων.

ΑΝΤΙΠΑΤΡΩΙ δὲ ἀραμένῳ τὰς ἀδελφάς, ἀσβεβία τε τῇ ὑσάτῃ καὶ ἀλαστορία τῶν ἐπ' αὐτοῖς τὸν πατέρα περιβεβληκότι, ὅ τι κατὰ γνώμην ἡ ἐλπίς τῷ αὐτῷ βίβη ἦν. ἀπαλλαγὴς γὰρ φόβου τῷ ἐπὶ τῇ ἀρχῇ διὰ τὸ τῶν ἀδελφῶν μὴ ἐπικοινωνῆσον, ἐργωδέεσθον καὶ ἄπορον αὐτῷ εὗρισκεν τὸ τὴν βασιλείαν παραγενέσθαι· τοσόνδ' ἐφύη τῷ ἔθνει μῖσος πρὸς αὐτόν. ὄντος δὲ αὐτῷ καὶ τῷδε χαλεπῷ, πλείονος παρελύπει τὸ στρατιωτικόν, ἀλλοτρίως ἔχον τῇ γνώμῃ πρὸς αὐτόν, εἰς ὅς τὰ πάντα ἦν τοῖς βασιλεῦσιν ἀνακείμενα τῷ οἰκῇ ἀσφαλῆς, ὁπότε τύχοι τὸ ἔθνος νεωτέρων ἐργωνόμενον πραγμάτων. τοσόνδε κίνδυνον ἐμνήστευσεν αὐτῷ ὁ ὀλεσθῆναι τῶν ἀδελφῶν. ὃ μὴν ἀλλὰ καὶ συνῆρχέ τε τῷ πατρὶ, ὃ δὲ ἄλλο ἢ βασιλεὺς ὢν· καὶ ἐπιστεύετο παρ' αὐτῷ μεζόνως, ἐξ ὧν ἀπολωλέναι καλῶς εἶχεν, εὐνοίας βεβαιώματα εὐεχόμενος, ὡς ἐπ' ἀσφαλείᾳ σωτηρίας τῆς Ἡρώδου τῆς ἀδελφῆς ἐνδεδειχώς, ἀλλ' ὅτι ἔχθρα τῇ πρὸς ἐκείνας καὶ πρὸ αὐτῶν πρὸς τὸν πατέρα. τοιαῦδε αὐτὸν περισπυδον ἀραί. ἅπερ δὴ πάντα μηχαναὶ τῆς ἐπὶ τὸν Ἡρώδην ὁδοῦ ἴσαντο Ἀντίπατρω, ἐρημοῦντι αὐτόν μὲν κατηγορῶν ἐφ' οἷς πράττειν διανοεῖτο, Ἡρώδην δὲ αὐτὸν καταφυγῆς, οἱ βοηθοῖεν αὐτῷ, τῷ Ἀντίπατρει φανερώς πολέμῳ κατασάντος. ὥς μίσει μὲν τῷ πρὸς τὸν πατέρα ἐπραττε τὴν ἐπιβλήν τῶν ἀδελφῶν. τότε δὲ ἥπτατο μεζόνως τῷ ἐγχειρῆν μὴ ἀφ' ἐξέσθαι τῆς πράξεως. ἀποθνήσκοντος μὲν γὰρ Ἡρώδου, βεβαίως αὐτῷ περιγενομένης τῆς ἀρχῆς· ἐξικνεμένους δὲ εἰς τὸ πλέον ἐπὶ τῇ κινδύνων αὐτὸν περιεσάντων ἐξαγγελτῇ γενομένης τῆς πράξεως, ἥς συ-

CAP. I.

Quomodo Antipater genti uniuersae inuisus erat ob fratrum ipsius caedem, utque ob hanc causam amicos, qui Romae erant, ingenti pecunia sibi conciliabat, atque etiam Saturninum Syriae praefidem, et duces, qui cum eo erant. De Herodis coniugiis et liberis.

ANTIPATRO autem, postquam fratres sustulisset, et patrem extrema nequitia et furiis illorum iniurias viciscentibus circumdedisset, nihil ad spem, quam de reliqua vita conceperat, firmandam affulgebat. Nam omni de imperio metu liberatus, quod nihil cum fratribus commune habiturus esset, tamen ut regnum adipisceretur, opus arduum fore et impeditum sentiebat: odium in ipsum tam inueteratum genti penitus insederat. Cum autem et hoc ei graue esset et molestum, maiorem adhuc sollicitudinem ei iniiciunt milites, animos ab ipso alienos habentes, quorum ex fide pendet omnis regnantium securitas, si quando gens ipsa nouarum rerum studio teneatur. tantum periculi sibi conflauit ex fratrum interitu. Neque tamen non cum patre regnabat, nihil plane a rege discrepans: et maiorem apud eum auctoritatem habebat, benevolentia sibi ex iis, ob quae periisse debuerat, firmiori conciliata, quasi in Herodis securitatem fratrum delator existisset, non autem ex odio, quo illos prosequebatur et in primis patrem. tales ipsum agitabant dirae. Quae scilicet omnia Antipatro viam sternebant ad Herodem submouendum, id agenti, ut nemo esset, qui ipsum accusaret de iis, quae perpetrare cogitabat, utque Herodes perfugium non haberet aut auxilium, si Antipater seimet hostem ei aperte profiteretur. Proinde ex odio in patrem factum est, ut fratribus insidiaretur. Sed tunc longe magis stimulabatur coepit conatus persequi. scilicet quod Herode defuncto pro certo regnum adepturus esset: sin vero diutius viveret, magno in periculo foret, ne patefacto

θέτης γεγονώς, πολέμιον ἠνάγκαζε τὸν πατέρα καταστῆναι. καὶ διὰ τῆτο χαρίζεσθαι πολυτελής ἦν τὰς περὶ τὸν πατέρα, κίεσι μεγάλους ἐκπλήσσαν τὸ τῶν ἀνθρώπων μῖσος πρὸς αὐτὸν, καὶ μάλιστα τὰς ἐπὶ Ῥώμης Φίλους πομπαῖς μεγάλων δωρεῶν εὖνους καθιστάμενος, πρὸ πάντων δὲ Σαττερνίνον, τὸν τῆς Συρίας ἐπιμελητὴν. ὑποδέξασθαι τε ἦν ἐλπίς αὐτῷ καὶ τὸν Σαττερνίνον ἀδέλφον μεγέθει δώρων, ἃ εἶδεν, καὶ τὴν ἀδελφὴν τῷ βασιλεῶς, ἀνδρὶ πρώτῳ τῶν περὶ τὸν Ἡρώδην συνοικῶσαν, τῷ αὐτῷ τρόπῳ χρώμενος. ψευδόμενός τε Φίλους πρὸς τὰς ὁμιλῶντας δεινότητος ἦν πεπιστευθῆναι, καὶ μῖσος ἀράμενος ἐφ' ὅς τις ἐπικρύψασθαι συνετώτατος. ἢ μὴν ἡπάτα γε τὴν τιτθίδα, προκατανενοηκυῖαν ἐκ πλείονος αὐτὸν, καὶ μηκέτ' οἶαν ἔσαν παραλογισθῆναι, καὶ διὰ τὸ ἤδη παρασκευῇ τῇ πάσῃ ἀντιτεχνάσθαι αὐτῇ πρὸς τὸ κακότερονον· καίτοι θυγατρὶ αὐτῆς συνώκει θεῖος πρὸς μητρός Ἀντιπάτρου προτοία τῇ ἐκείνῃ καὶ διαπράξει, λαβὼν τὴν κόρην πρότερον Ἀριστοβύλῳ γαμημένην, τὴν γὰρ ἑτέραν ἐκ τῶ ἀνδρὸς αὐτῆς Καλλιᾶ παῖς γυναῖκα εἶχεν· ἀλλ' ἔδεν ἐπὶ τῷ μὴ κατανοεῖσθαι πονηρὸν ὄντα ἢ ἐπιγαμία τέχος, ὥσπερ ἔδ' ἡ πρότερον συγγένεια πρὸς τὸ ἢ μεμισῆσθαι. τὴν δὲ Σαλώμην Ἡρώδης, ἐσπεδακυῖαν Συλλαίῳ τῷ Ἀραβὶ γαμηθῆναι κατ' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν, βιάζεται τῷ Ἀλεξᾷ συνοικεῖν, συμπρασσύσης αὐτῷ Ἰελίας καὶ πειθῆσης τὴν Σαλώμην μὴ ἀνῆνασθαι τὸν γάμον, μὴ καὶ ἔχθρα καθίστατο αὐτοῖς πρῶτος, ὁμωμοκότος Ἡρώδης μὴ ἂν εὐνοήσῃ Σαλώμῃ, μὴ ὑποδεξάμενῃ τὸν Ἀλεξᾷ γάμον. καὶ ἐκείθετο Καίσαρός τε ἔση γυναῖκα τῇ Ἰελίᾳ, καὶ ἄλλως συμβαλευσῇ πάνυ συμφέροντα. ἐν τῷτῳ δὲ καὶ τὴν Ἀρχελᾶν θυγατέρα τῷ βασιλεῶς Ἡρώδης ὡς τὸν αὐτῆς πατέρα ἐξέπεμψεν Ἀλεξάνδρῳ συνωκηκυῖαν, ἐκ τῶν αὐτῇ τὴν προῖκα ἀποδῆς, ὥς ἀμφισβήτημα αὐτοῖς μηδὲν εἶναι.

β'. Ἀνέτρεφε δὲ αὐτὸς τῶν παίδων τὰ τέκνα πάνυ ἐπιμελῶς· ἦσαν γὰρ τῷ μὲν Ἀλεξάνδρῳ ἐκ Γλαφύρας ἄρσενες δύο, Ἀριστοβύλῳ δὲ ἐκ Βερνίκης τῆς Σαλώμης θυγατρὸς

facinore, cuius ipse auctor erat et machinator, patrem eo adigeret, ut hostis sibi fieret. Hac de causa nullis sumtibus parcebat, ut patris amicitias demereretur, hominum in se odium abolere volens magnis beneficiis, praesertimque amicos, qui Romae erant, missione ingentium munerum sibi beneuolos reddens, et in primis Syriae praetorem Saturninum. Fore etiam sperabat, ut eorum, quae dono dedit, magnitudine sibi conciliaret Saturnini fratrem, iisdemque artibus et regis sororem, quae uni de praecipuis Herodis amicis nupserat. eratque mirus artifex fidem iis faciendi, quibuscum versaretur, veram esse, quam simulauit, amicitiam, et ad odium, in quoscunque illud susceperat, dissimulandum callidissimus. Non tamen fallebat amitam, quae eum iampridem explorauerat, nec iam decipi poterat, praesertim quod omnes adhibuerit machinas ad occurrendum eius malitiae: quamuis auus maternus Antipatri Salomae filiam haberet in matrimonio, eam, quae antea nupserat Aristobulo, auctore et conciliatore nuptiarum Antipatro, nam alteram ex eius marito habebat Callaeae filius in uxorem. Sed nec affinitas haec effecit, quo minus perspecta esset eius malitia, sicut nec prior illa consanguinitas odium exstinguere potuit. Salomen autem, quae Syllaeo Arabi ex amatoria cupiditate matrimonio iungi studebat, compulit Herodes, ut nuberet Alexae, operam suam ei praestante Iulia, et Salomae suadente, ut nuptias non detrectaret, ne apertae cum ipsa illi intercederent inimicitiae, utpote quod iurauerit Herodes, nunquam se eam amaturum, nisi vellet sese nuptum dare Alexae. Atque paruit Iuliae, et quod Caesaris vxor esset, et quod praeterea vitia admodum suaderet. Hoc ipso tempore Herodes regis Archelai filiam, Alexandri uxorem, ad patrem remisit, eique dotem de suo restituit, ne quid esset inter eos controuersiae.

2. Herodes autem filiorum liberos alebat accuratissime (sustulerat enim Alexander ex Glaphyra duos mares, et Aristobulus ex Bernice Salomes filia tres filios et duas fi-

ἄρσενες τε τρεῖς, καὶ θήλειαι δύο· καὶ ποτε παρόντων αὐ-
 τῶ τῶν φίλων παρασησάμενος τὰ παιδάρια, καὶ τῶν υἱῶν
 ἀνακλαύσας τὴν τύχην, ἤχθετο μηδὲν τοιόνδε παρὶν τοῖς
 ἐκείνων συνελθεῖν· αὐξηθέντας δὲ ἀρετῇ, καὶ συμφορᾷ τῇ
 δικάῃ, τὰς τροφὰς ἀμείψασθαι, ἃς ποιοῖτο. ἐνεγγύητό τε εἰς
 γάμον, ὅποτε ἀφίκοντο εἰς ἄραν τὴν ἐπ' αὐτῷ, τῷ μὲν πρε-
 σβυτέρῳ τῶν Ἀλεξάνδρου παίδων Φερῶρος θυγατέρα, τῷ δὲ
 Ἀριστοβύλῃ τὴν Ἀντιπάτρου, καὶ θυγατέρα τὴν Ἀριστοβύλῃ
 ἐκωνόμαζε παιδὶ τῷ Ἀντιπάτρει, τὴν δὲ ἑτέραν τῶν Ἀρι-
 στέλλῃ θυγατέρων, Ἡρώδῃ παιδὶ τῷ αὐτῷ, γίνεται δὲ τῷ βα-
 σιλεῖ ἐκ τῆς τῆ ἀρχιερέως θυγατρὸς. πάτριον γάρ ἐν ταύτῃ
 πλείοσιν ἡμῖν συνοικεῖν. ἔπρασσε δὲ τὰς μνηστείας τῶν παί-
 δων ὁ βασιλεὺς ἐλέω τῶν ὀρφανῶν, εἰς εὐνοίαν αὐτῶν διὰ τὴν
 ἐπιγαμίαν τὸν Ἀντίπατρον προκαλόμενος. Ἀντίπατρος δὲ
 γνώμῃ τῇ πρὸς τὴς ἀδελφῆς πολιτεύειν ἔκ ἔλπιεν καὶ πρὸς
 παῖδας αὐτοῖς γεγονότας. ἢ τε τῇ πατρὸς σπῆδῃ περὶ αὐτῆς
 ἡρέθιζεν αὐτὸν, μείζονας ἔσσεσθαι τῶν ἀδελφῶν προσδεχόμε-
 νον, καὶ μάλιστα ὅποτε ἀνδρωθεῖεν, Ἀρχελάῳ συλληφόμενῃ
 τοῖς θυγατρεῖδοις βασιλέως ἀνδρὸς, καὶ Φερῶρος τῷ υἱῷ λη-
 ψομένην τὴν θυγατέρα· τετραέρχης δὲ καὶ ἄτος ἦν. ἐπήγερεν
 δὲ αὐτὸν, καὶ τὸ πᾶν πλῆθος ἐλέω μὲν τῷ πρὸς τὴς ὀρφανῆς
 χρώμενον, μίσει δὲ τῷ πρὸς αὐτὸν τὰ πάντα ἐξαγαγεῖν ἔκ
 ἀπηλλαγμένον κακοτροπίας τῆς ἐπὶ τοῖς ἀδελφοῖς. ἐμψα-
 νᾶτο οὖν διάλυσιν τῶν τῷ πατρὶ ἐγνωσμένων, ἐν δεινῷ τιθέ-
 μενος, εἰ προσλήψοιτο τοσῆσδε αὐτῆς ὁμιλήσας δυνάμειος.
 καὶ μετέπιπτεν Ἡρώδης εἰκὼν δεήσει τῇ Ἀντιπάτρει, ὥς αὐ-
 τὸν μὲν τὴν θυγατέρα Ἀριστοβύλῃ γαμῆν, καὶ τὴν Φερῶρος
 τὸν υἱὸν αὐτῆς. καὶ τὰ μὲν τῶν ὁμολογιῶν τῇ γάμῃ τῆτον
 κινεῖται τὸν τρόπον, ἄκοντος τῆ βασιλέως.

γ'. Ἡρώδῃ δὲ τῷ βασιλεῖ κατὰ τῆτον τὸν χρόνον συνά-
 κουν ἐνέα γυναῖκες, ἢ τε Ἀντιπάτρου μήτηρ, καὶ ἡ θυγάτηρ
 τῆ ἀρχιερέως, ἐξ ἧς καὶ ὁμώνυμος αὐτῷ παῖς ἐγγέγονε. ἦν δὲ
 καὶ ἀδελφὴ παῖς αὐτῷ μία γεγαμημένη, καὶ ἀνεψία σὺν
 αὐταῖς. καὶ ταῖσδε μὲν τέκνον ἔδεν ἐφύη. ἦν δ' ἐν ταῖς γυ-

lias) et cum liberos aliquando, praesentibus amicis, in conspectum eorum dedisset, et filiorum fortunam deplorasset, orabat, ne tale quidquam illorum liberis accideret, sed ut virtute aucti, insuper et aequi bonique scientia, gratiam pro educationis cura dignam rependerent. Sponditque in matrimonium, ubi ad id aetatis adoleuissent, Alexandri filio grandiori Pherorae filiam, Aristobuli autem filio Antipatri filiam; Aristobuli autem filiam unam addicebat Antipatri filio, Aristobuli vero alteram Herodi filio suo, quem ex pontificis filia rex sustulerat. nam mos nobis est patrius eodem tempore plures habere uxores. Haec liberorum sponsalia faciebat rex pupillorum misericordia, ut eis Antipatri amorem ex affinitate conciliaret. Antipater autem non cessabat eundem animum erga liberos gerere, quem erga fratres habuerat. Patris etiam studium, quod in eos exsistit, vehementer illum irritabat, cui iam persuasum erat, illos fore potentiores ipsius fratribus, praesertim quod, cum forent adulti, Archelaus, vir regiae dignitatis, nepotibus auxilium laturus esset, et Pheroras, qui et ipse tetrarcha, pupillarum alteram filio suo coniugem accepturus. Quin et ipsum prouocabat, quod populus miseratione orbatorum parentis, odioque in ipsum malitiae in fratres reum, cuncta demum patefacturus esset. Itaque tentabat, ut patrem ad sua decreta rescindenda pertraheret, periculosum ducens, ut eos in societatem adscisceret, qui tanta essent potestate. Atque Herodes precibus Antipatri flexus a sententia sua discessit, ita ut Antipater ducturus esset Aristobuli filiam, Antipatri vero filius Pherorae filiam. Et sponsalia quidem, invito rege, in hunc modum mutantur.

3. Eo autem tempore Herodes rex uxores nouem habebat, videlicet Antipatri matrem; ac pontificis filiam, ex qua filium sustulit sibi cognominem, ut et fratris sui filiam et alteram sororis suae filiam, quae duae liberos non habuerunt. Erat etiam illi inter uxores

καὶ τὴν καὶ τῶν Σαμαρείων ἔθνης μία, καὶ παῖδες αὐτῇ Αντί-
 πας καὶ Αρχέλαος, καὶ θυγάτηρ Ολυμπιάς. καὶ ταύτην μὲν
 ἕτερον Ἰωσήπος γαμῖ, βασιλέως ἀδελφιδῆς ὦν. Αρχέλαος
 δὲ καὶ Αντίπας ἐπὶ Ρώμης παρὰ τινι ιδιώτῃ τροφᾷ εἶχον.
 Κλεοπάτρα τε Ἱεροσολυμίτις ἐγγάμητο αὐτῷ, καὶ παῖδες
 ἐξ αὐτῆς Ηρώδης τε ἐγγενέισαν καὶ Φίλιππος, ὅς καὶ αὐτὸς
 ἐν Ρώμῃ τροφᾷ εἶχεν. καὶ Παλλάς δὲ ἦν ἐν ταῖς γαμιταῖς,
 Φασαήλον πεποιημένη αὐτῷ παῖδα· πρὸς γε μὴν ταύταις
 Φαίδρα καὶ Ελπίς ἦσαν, ἐξ ὧν θυγατέρες δύο ἦσαν, Ρωξά-
 νη καὶ Σαλώμη. τὰς δὲ περσυτέρας αὐτῶν θυγατέρας ὁμο-
 μητεῖας τῶν περὶ Ἀλέξανδρον, ὧν περιώρεα Φερῶρας τὸν γά-
 μον, συνώκησε τῷ μὲν Αντιπάτρει τῷ βασιλέως ἀδελφῆς
 παιδὶ ὄντι, Φασαήλῳ δὲ τὴν ἑτέραν· καὶ ἕτος Ηρώδης ἀδελ-
 φῷ παῖς ἐγγενέει. καὶ τῆτο μὲν Ηρώδης τὸ γένος ἦν.

ΚΕΦ. β'.

Περὶ Ζαμαῖριος Ἰυδαίῳ ἐκ Βαβυλωνῶνος, περὶ ἐπιβλαῶν Αντι-
 πάτρη κατὰ Ηρώδης· καὶ τινὰ περὶ Φαρισαίων.

ΤΟΤΕ δὲ βεβλόμενος πρὸς Τραχωνίτας ἀσφαλῆς εἶναι,
 κάμην, πόλεως μέγεθος ἐκ ἀποδέξαν, ἔγνω Ἰυδαίοις κτί-
 σαι ἐν μέσῳ, δυσέμβολόν τε ποιῆν τὴν αὐτῇ, καὶ τοῖς πολε-
 μίοις ἐξεγγίονος ὁρμώμενος, ἐμβαλὼν ἐκ τῆς οἰκίας κακουργεῖν.
 καὶ ἐπιστάμενος ἀνδρὰ Ἰυδαῖον ἐκ τῆς Βαβυλωνίας σὺν ἰπ-
 πεῦσι πεντακοσίοις ἰπποτοξόταις πᾶσι, καὶ συγγενῶν πλή-
 θει εἰς ἑκατὸν ἀνδρῶν τὸν Εὐφράτην διαβεβηκότα κατὰ τύ-
 χας, ἐν Αντιοχείᾳ τῇ ἐπὶ Δάφνῃ τῆς Συρίας διατᾶσθαι, Σα-
 τερνῖν τῇ τότε στρατηγούντος εἰς ἐνοίκησιν αὐτῷ δεδοκός
 χωρίον, Οὐαλαθὰ ὄνομα αὐτῷ, μετεπέμπετο τῆτον σὺν τῷ
 πλήθει τῶν ἐπομένων, παρέξεν ὑπὸ χνῆμας γῆν, ἐν τοπαρ-
 χίᾳ τῇ λεγομένῃ Βαταναία, ὥριζετο δὲ αὐτῇ τῇ Τραχωνίτι-
 δι, βεβλόμενος περὶ βλημα τὴν κατοίκησιν αὐτῇ κτᾶσθαι· ἀτε-
 λῇ τε τὴν χώραν ἐπηγγέλλετο, καὶ αὐτὰς εἰσφορῶν ἀπὸ πλ-

Samaritana vna, ex qua filios duos procreauit Antipam et Archelaum, et filiam nomine Olympiadem, quae postea Iosepho nupsit, regis fratris filio. Archelaus autem et Antipas Romae apud priuatum quendam educabantur. Cleopatra etiam Hierosolymitana ei nupta erat, ex qua filios genuit Herodem et Philippum; qui Philippus Romae educabatur. Porro in vxoribus erat etiam Pallas, quae ei Phasaëlum filium peperit. Praeterque illas habuit Phaedram et Elpim, ex quibus duas filias sustulit Roxanen et Salomen. Filias autem suas grandiores, Alexandri filii sui sorores ex eadem matre, quas ducere Pheroras recusarat, elocauit, alteram quidem Antipatro sororis suae filio, alteram vero Phasaëlo, qui et fratris sui filius erat. Atque haec fuit Herodis progenies.

CAP. II.

De Zamari Iudaeo Babylonio, de insidiis Antipatri contra Herodem; deque Pharissaeis nonnulla.

EO autem tempore, cum vellet aduersus Trachonitas in tuto esse, statuit vicum, qui vrbi magnitudine non cederet, Iudaeis in medio condere, vt et suam terram contra irruptiones muniret, factoque e propinquo in hostes impetu, repentina incursione eos infestaret. Cumque intelligeret Iudaeum quendam e Babylonia cum quingentis equitibus, qui omnes essent ex equo sagittarii, et cognatorum multitudine ad centum homines, Euphrate forte traiecto, degere in Antiochia, quae est ad Daphnen Syriae, eique Saturninum, qui tum praetor erat, locum dedisse ad habitandum, nomine Valatha, hunc ipsum eiusque comites accersuit, pollicitus sese ei terram daturum in praefectura Batanaea, quae Trachonitidi confinis est, eo animo, vt eius habitacionem propugnaculum in hostes haberet: promisitque regionem vectigalibus immunem, vtque ipsi incoherent nullis

λαγμένους ἀπασῶν, αἱ εἰωθυῖαι ἐγκατοικεῖν, τὴν γῆν ἀπρακτον παραχόμενος.

β'. Τύτοις παιδῆς ὁ Βαβυλώνιος ἀφικνεῖται, καὶ λαβὼν τὴν γῆν, Φερίαι ἀποδομήσατο, καὶ κάμην, Βαθυρὰν ὄνομα αὐτῇ θέμενος. πρόβλημά τε ἦν ἕτος ὁ ἀνὴρ, καὶ τοῖς ἐγχωρίοις τὰ πρὸς τὰς Τραχωνίτας, καὶ Ἰσδαίων τοῖς ἐκ Βαβυλῶνος ἀφικνεμένοις διὰ θυσίας ἐπὶ Ἱεροσολύμων, τῷ μὴ ληθείαις ὑπὸ τῶν Τραχωνιτῶν κακωγεῖσθαι. πολλοὶ τε ὡς αὐτὸν ἀφίκοντο, καὶ ἀπανταχόθεν, οἷς τὰ Ἰσδαίων θεραπεύεται πάτρια. καὶ ἐγένετο ἡ χώρα σφόδρα πολυάνθρωπος, ἀδεία τῇ ἐπὶ πᾶσιν ἀτελῆς, ἃ παρέμενεν αὐτοῖς Ἡρώδης ζῶντος. Φίλιππος δὲ δεύτερος ἐκείνῃ, παραλαβὼν τὴν ἀρχὴν, ὀλίγα τε καὶ ἐκ' ὀλίγον αὐτὰς ἐπράξατο. Ἀγρίππας μέντοι γε ὁ μέγας, καὶ ὁ παῖς αὐτῷ καὶ ὁμώνυμος, καὶ πάνυ ἐξετρεύχωσαν αὐτὰς, ἃ μέντοι τὰ τῆς ἐλευθερίας κινεῖν ἠθέλησαν. παρ' ὧν Ῥωμαῖοι δεξάμενοι τὴν ἀρχὴν, τῷ μὲν ἐλευθέρῃ καὶ αὐτοὶ τηρεῖσι τὴν ἀξίωσιν, ἐπιβολαῖς δὲ τῶν φόρων εἰς τὸ πάμπαν ἐπέσαν αὐτὰς. καὶ ταῦτα μὲν ἡ καρὸς ἀκριβώσομαι προϊόντος τῷ λόγῳ.

γ'. Τελευταῖα δὲ Ζάμαρις ὁ Βαβυλώνιος, ὃν ἐπὶ κτήσῃ τῇσδε τῆς χώρας Ἡρώδης προσποιεῖται, ζήσας μετ' ἀρετῆς, καὶ πᾶδας λειπόμενος ἀγαθός· Ἰάκειμον μὲν, ὃς ἀνδρεία γενόμενος ἐπιφανὴς ἰππεύειν συνεκρότησεν τὰς ὑφ' αὐτῷ Βαβυλωνίαις, καὶ ἴλη τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐδορυφόρει τίσας τὰς βασιλέας. καὶ Ἰάκειμος, ἐν γῆρα τελευτῶν, Φίλιππον ἄνδρα χεῖρας ἀγαθὸν κατέλιπεν τὸν υἱόν, καὶ τὰ ἄλλα ἀρετῇ χρησάσθαι παρ' ὄντιασιν ἀξιόλογον. διόπερ Φιλία τε πιστὴ καὶ εὖνοια ἀσφαλὴς αὐτῷ πρὸς Ἀγρίππαν γίνεται τὸν βασιλέα· στρατιὰν δὲ, ἐπόσσην ὁ βασιλεὺς ἔτρεφεν, ἕτος ἀσκῶν διετέλει, καὶ ὅπῃ ἐξοδεύειν δεήσειεν ἡγούμενος.

δ'. Ἡρώδης δ' ἐν οἷς εἶπον ὄντος, ἀφ' ὧρα τὰ πάντα πράγματα εἰς Ἀντίπατρον, καὶ ἐφ' οἷς ὠφελήσῃ κυροῦν ἐκ ἀπῆλλαντο ἐξουσίας, ἐπιπεχωρηκότος τε τῷ πατρὶ, ἐλπ. δι. εὐνοίας καὶ πίστεως, ὡς καὶ περαιτέρω κταόσθαι τὴν ἐκ' αὐ-

tributis obnoxii, quae pendi solebant, cum terram ab exactionibus liberam eis dedisset.

2. His inductus Babylonius venit, terraque occupata in ea castella aedificauit, atque vicum, quem Bathyrā appellari voluit. Erat et iste vir praesidio tum incolis aduersus Trachonitas, tum Iudaeis, qui ex Babylonia Hierosolymā veniebant ob sacrificia, ne latrocinii eos vexarent Trachonitae; multique ad eum se receperunt, et vndique ii, quibus curae erant patria Iudaeorum instituta. Et facta est ea regio valde populosa, quod secure ageretur cum immunitate in omnibus, quae eis Herode viuento ita manserunt. Philippus vero, filius eius, principatum adeptus, pauca et non diu ab eis exegit. Caeterum Agrippa Magnus et filius eius ei cognominis eos etiam valde attriuerunt, tamen libertatem eis adimere noluerunt. A quibus Romani cum accepissent principatum, libertatis dignitatem etiam illis conseruarunt, sed tributis, quae imperarunt, in vniuersum eos oppresserunt. Et ista quidem suo tempore accuratius deinceps persequar.

3. Zamaris autem Babylonius, quem ad hanc regionem possidendam accersit Herodes, moritur, postquam cum virtute vitam egisset, liberis egregiis post se relictis, et in his Iacimo, qui, fortitudine illustris, Babylonios suos ad equitandum instituit: atque turma horum virorum reges isti in satellites vsi sunt. Iacimus, cum senex esset, moritur, et Philippum filium reliquit, virum manu strenuum, et in caeteris ob virtutem supra alium quemcunque memorabilem. quare fidam ei amicitiam firmamque beneuolentiam praestitit rex Agrippa: et milites, quotquot rex alebat, ille ad militiae munera exercebat, et quocunque expeditionem facerent eos ducebat.

4. Cum autem Herodes in eo esset, quem dixi, rerum statu, omnia spectabant ad Antipatrum, neque ea, quibus aliis prodesset, rata faciendi potestate carebat, id quod et ipsi concesserat pater, bene sperans de eius bene-

τοῖς ἐξουσίαν τολμηρὸς καθιστάμενος, διὰ τὸ ἄδηλος τῷ πατρὶ εἶναι κακουργῶν, καὶ ἐφ' οἷς εἶπεν πιστότατος. ἦν τε παῖσι φοβερὸς ἐκ ἕως ἰσχύϊ τῆς ἐξουσίας, ὡς τῇ κακοτρόπῃ τῷ προμηθεῖ· μάλιστα δὲ αὐτὸν Φερῶρας ἐθεράπευε, καὶ ἀντιθεραπεύετο δεινῶς, πάντῃ τῷ Ἀντίπατρει περιστοχῶσαντος αὐτὸν καὶ τὴν γυναικωνίτιν συνισαμένῃ τὰ πρὸς αὐτόν. ἐδεδύλωτο γὰρ Φερῶρας γαμετῇ τε καὶ μητρὶ ταύτης, καὶ ἀδελφῇ, καὶ ταῦτα μισῶν τὰς ἀνθρώπων ὕβρει θυγατέρων αὐτῆς παρθένων· ἀλλ' ὅμως ἠνείχετο, πρᾶσσειν τε ἔδεν ἦν δίχα τῶν γυναικῶν ἐκπεριωδευκυῶν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀλλήλας εὐνοία συμπράσσειν τὰ πάντα μὴ ἀπῆλλαγμένον. ὥς τε παντοίως ὁ Ἀντίπατρος ὑπῆκτο αὐταῖς, καὶ δι' αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς μητρὸς. ταῦτόν γὰρ αἶδε αἱ τέσσαρες γυναῖκες ἔλεγον. Φερῶρα δὲ πρὸς Ἀντίπατρον ἐπ' ἑδαμνοῖς τισιν αἱ γινώμαι διήλλασσον. ἀντίσπασμα δ' ἦν αὐτοῖς ἡ βασιλείας ἀδελφῇ, περισκοπῆσα τ' ἐκ πλείονος τὰ πάντα, καὶ τὴν εὐνοίαν αὐτῶν ἐπὶ κακοῖς τοῖς Ἡρώδῃ πρασσομένην εἰδυῖά τε, καὶ μηνύειν ἐκ ἀποτετραμμένη. καὶ γνόντες ἐν ἀπεχθείᾳ βασιλεῖ τὴν εὐνοίαν αὐτῶν, ἐπὶ κακοῖς τοῖς Ἡρώδῃ πρασσομένην ἔσαν, ἐπινοῶσιν, ὥς τε Φανεράν μὲν μὴ εἶναι τὴν πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν σύνοδον, μίσους δὲ καὶ λοιδοριῶν εἰ καιρὸς προσποίησιν, καὶ μάλιστα Ἡρώδῃ παρατυγχάνοντος ἢ εἰ τις πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλειν ἔμελλεν· κρυπτῶς δὲ τὰ τῆς εὐνοίας ἐχυρώτερα καθίστασθαι. καὶ ἔπρασσον ἕτως. ἐλάνθανε δὲ τὴν Σαλώμην, ἕτε πρῶτον ἡ διάνοια αὐτῶν ἐπὶ τοιοῖσδε ὡρμημένων, ἕτε ἐπειδὴ τοῖσδε χρῆσθαι ἔκ ἀπῆλλακτο αὐτῇ. πάντα δὲ ἀνίχνευέ τε, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν μεζόνως ἐκδηλῶσα ἀπιστήμαιν, συνόδους τε κρυπτάς καὶ πότας, βηλευτήριά τε ἀφανῶς κατεσκευασμένα· “ὦν μὴ ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ ἐκείνων συντιθεμένων, καὶ πεφανερῶσθαι μὴ κεκωλύσθαι. νῦν δὲ “τῆς μὲν ἐκ τῆς πρῆπτης διαφόρους καὶ τὰ πάντα ἐπὶ βλάβῃ “τῇ ἀλλήλων λέγοντας, εἰς δὲ τὸ ἀφανὲς τοῖς πολλοῖς τὴν εὐνοίαν ἀνατιθεμένους, καὶ ὅποτε ἀλλήλοις συμμονωθεῖεν Φιλίξ πρᾶσσειν, μὴ ἀπῆλλαγμένους ὁμολογῆν, πολεμεῖν πρὸς

volentia et fide; adeo ut maiorem in eis potestatem sibi
 vindicare ausus, quod patrem latebat eius nequitia et ver-
 bis facile fidem ab eo impetrabat, erat et omnibus for-
 midabilis, non tam propter potestatis magnitudinem,
 quam propter versutam malitiam; maximeque eum co-
 lebat Pheroras, et ipse vicissim mirum in modum Phe-
 roram, quem Antipater instructis in eum feminis cal-
 lidissime irretiuerat. erat enim Pheroras vxori suae et
 socru obnoxius et vxoris sorori, quamuis eas perosus
 propter iniurias filiabus suis virginibus illatas: sed ta-
 men ferebat, neque quidquam sine his feminis facere
 poterat, quae hominem illaqueauerant, et aliae aliis,
 omnibus in rebus, quibus mutuo adiuvarentur, fideles
 erant. adeo ut eis esset Antipater addictissimus, tum
 per seipsum tum per matrem. eadem enim dicebant hae
 quatuor feminae. Sed exorta est inter Pheroram et
 Antipatrum dissensio ob nullius momenti causas. Eos
 quippe dissociabat regis soror, quae iampridem rem to-
 tam explorabat, et cum eorum concordiam Herodi de-
 trimentosam esse sciret, eam indicare non detrectabat.
 Itaque illi, cum suam concordiam regi non placere co-
 gnoscerent, ut quae ei in damnum cederet, cogitarunt
 palam non conuenire, sed mutua interdum odia et con-
 vicia simulare, praesertim praesente Herode, aut quo-
 piam, qui id ei dicturus esset: secreto tamen coniun-
 ctiores fore, quam vnquam antea. id quod faciebant.
 Salomen autem neque latebat, quod primum de eiusmodi
 rebus insituerant, neque procul erat, cum eadem exsequi
 coepissent. Sed et omnia perueelligabat, et fratri etiam in
 deterius aucta renunciens ei indicabat occultos congressus,
 et compositiones, et arcana consilia, “quae, inquit, nisi in
 “perniciem illius struerentur, quo minus palam fierent, ni-
 “hil prohibuisse. Nunc vero qui coram dissident et nihil
 “non conuiciorum iactant ad se inuicem laedendos, ubi ex
 “omnium oculis sese abstulere, beneuolentiam profiteri, et
 “cum secum versentur ab arbitris remoti, amicitiae indul-
 “gere, non refugientes a coniuratione de illis oppugnandis,

"ὅς λανθάνειν χρώμενοι εὐνοία τῇ ἀλλήλων ἐσπαδάκοιεν." καὶ ἡ μὲν, ταῦτα ἀνίχνευέ τε καὶ ἀκριβῶς συντυγχάνουσα τῷ ἀδελφῷ ἀνέφερε, συνιέντι μὲν ἤδη τὰ πολλὰ καὶ δι' ἑαυτῆς, εἰς δὲ τὸ θαρσύνει διακειμένη, ὑπονοῶν καθισταμένων διαβολαῖς τῆς ἀδελφῆς. καὶ ἦν γὰρ μόριόν τι Ἰσθαϊκῶν ἀνδρῶπων ἐπ' ἀκριβῶσι μέγα φρονοῦν τῆ πατρίδος νόμῳ, οἷς χάριεν τὸ θεῖον προσποιούμενων ὑπῆκτο ἡ γυναικωνίτις. Φαρισαῖοι καλοῦνται, βασιλεῦσι δυνάμενοι μάλιστα ἀντιπράσσειν, πραγμῶν, καὶ τῆ πρῆπτος εἰς τὸ πολεμεῖν τε καὶ βλάπτειν ἐπηγεμένοι. πάντος γοῦν τῆ Ἰσθαϊκῆς βεβαιώσαντος δι' ὅρκων ἢ μὴν εὐνοῆσαι Καίσαρι, καὶ τοῖς βασιλέως πράγμασι, οἷδε οἱ ἄνδρες ἐκ ὤμοσαν, ὅντες ὑπὲρ ἐξακισχίλιοι· καὶ αὐτὸς βασιλέως ζημώσαντος χρήμασιν, ἡ Φερῶν γυνὴ τὴν ζημίαν ὑπὲρ αὐτῶν εἰσφέρει. οἱ δὲ ἀμειβόμενοι τὴν εὐνοίαν αὐτῆς, πρόγνωσιν δὲ ἐπεπιστεύοντο ἐπιφοιτήσει τῇ Θεοῦ, πρῆλογον, ὡς Ἡρώδῃ μὲν καταπαύσεως ἀρχῆς ὑπὸ Θεοῦ ἐψηφισμένης αὐτῷ τε καὶ γένει τῷ ἀπ' αὐτῆς, τῆς τε βασιλείας εἰς τὴν ἐκείνην περιζήσεως καὶ Φερῶν, παῦδάς τε οἱ εἶεν αὐτοῖς. καὶ τὰδε, ἃ γὰρ ἐλάνθανεν τὴν Σαλώμην, ἐξαγγελτὰ βασιλεῖ ἦν, καὶ ὅτι τῶν περὶ τὴν αὐλὴν διαφθείροιν τινας· καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν τε Φαρισαίων τὰς αἰτιωτάτας ἀναρεῖ, καὶ Βαγῶν τὸν εὐνῆχον Καρόν τε τινὰ τῶν τότε προὔχοντα ἀρετῇ τῆ εὐπρεπῆς, καὶ παιδικὰ ὄντα αὐτῆς. κτείνει δὲ καὶ πᾶν ὃ, τι τῆ οἰκίᾳ συνεισῆκει οἷς ὁ Φαρισαῖος ἔλθγεν. ἤρτο δὲ ὁ Βαγῶας ὑπ' αὐτῶν, ὡς πατὴρ τε καὶ εὐεργέτης ὀνομαζομένους τοῦ ἐπικατασταθσομένου προῆρῆσαι βασιλέως· κατὰ χεῖρα γὰρ ἐκείνῳ πάντα εἶναι, παρέχοντος αὐτῷ γάμου τε ἰσχύν, καὶ παιδώσεως τέκνων γνησίων.

quibus suam benevolentiam occultam esse studuerunt.
 Et haec quidem illa perscrutabatur, fratrique, cum ei
 adesset, accurate referebat, qui et ipse per se magnam
 iam partem sciebat, sed nihil audebat, quoniam sus-
 pectos habebat sermones sororis. Erat etiam Iudaeorum
 quaedam secta, qui legis accuratam cognitionem pro-
 fitebantur et de ea ferociebant, quibus, se Deo caros esse
 simulantibus, addictae erant feminae. Ii Pharisei vo-
 cantur, homines, qui maxime regibus ausi sunt resistere,
 cauti, et ad aperte bellandum laedendumque prompti.
 Et quidem cum vniuersa Iudaeorum natio iurasset, se Cae-
 saris regisque rebus fautores esse, ii non iurarunt; cum
 essent supra sex millia: cumque eos rex mulctasset, Phe-
 rorae coniux mulctam pro eis soluit. Pro quo benefi-
 cio ut ei gratiam referrent, (credebantur enim futura
 scire ex afflatu diuino) fore praedixerunt, ut Herodes
 eiusque progenies Dei decreto imperium amitterent, id-
 que ad eam et ad Pheroram eorumque liberos deferre-
 tur. Atque haec regi, nam Salomen non fugiebant,
 nunciata erant, et aulicorum nonnullos ab eis corruptos
 esse: quamobrem rex Phariseorum nocentissimos inter-
 ficiebat, et Bagoam spadonem, et Carum quendam regis
 pusionem, eo tempore pulchritudinis primas tenentem.
 Necauit etiam ex sua familia omnes, qui cum Phari-
 saeorum dictis consenserant. Fuit autem per eos elatus
 Bagoas, quod dicerent, eum patrem beneficumque ap-
 pellatum iri eius, qui ex eorum praedictione creandus
 rex esset: habiturum enim eum regem omnium rerum
 potestatem, et Bagoae vires conciliaturum eum adieci-
 e congregandi, propriosque liberos gignendi.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ ἔχθρας Ἡρώδης πρὸς Φερώραν ὑπαρχούσης. ὡς Ἡρώδης ἐπεμψεν τὸν Ἀντίπατρον πρὸς Καίσαρα περὶ τῆς Φερώρας τελευτῆς.

Ηρώδης δὲ, κολάσας τῶν Φαρισαίων τὰς ἐπὶ τοῖςδε ἐλληλογυμένους, συνέδριόν τε ποιῆται τῶν φίλων, καὶ κατηγορίαν τῆς Φερώρας γυναικὸς, τὴν τε ὕβριν τῶν παρθένων τῇ τόλμῃ τῆς γυναικὸς ἀνατιθεῖς, καὶ ἔγκλημα ταύτην αἰτιμαίναν αὐτῷ ποιῶμενος, “ὥστε ἀγνωσθεῖν τᾶσιν αὐτῷ πρὸς τὸν ἀδελφόν “καὶ πάλεμον ἐκ φύσεως αὐτοῖς καὶ λόγῳ καὶ δι’ ἔργων ὅσα “δύναίτο, τὴν τε διάλυσιν τῆς ζημίας τῆς ὑπ’ αὐτῇ ἐπιβληθείσης τέλει διαφευχθῆναι τοῖς ἐκείνης, τῶν τε νῦν πεπραγμένων ἃ δὲν ὁ, τι ἔμετ’ αὐτῆς. ἀνθ’ ὧν Φερώρα καλῶς ἔχειν, ἢ δέήσει οὐδὲ γνωμῶν εἰσηγήσεως τῶν ἐμῶν, αὐτοκέλευσον ἀποπέμπεσθαι γυναῖκα ταύτην, ὡς πολέμῳ τοῦ πρὸς με σοὶ αἰτίαν ἰσομένην· καὶ νῦν, εἴπερ ἀντιποιῇ συγγενείας τῆς ἐμῆς, ἀκείπασαι τήνδε τὴν γαμετὴν. μενῶς γὰρ οὕτως ἐμὸς ἀδελφός τε καὶ εἰργεῖν ἐκ ἀπῆλλαγμένονος.” Φερώρας δὲ, καίπερ λόγων ἀρετῇ περιωδούμενος, οὐ “τε συγγενείας τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἔλεγεν κινήσειν δίκαιον “οὐδὲν, οὔτε τῶν πρὸς τὴν γαμετὴν εὐνοιών· αἰρεῖσθαι τε πρότερον θανεῖσθαι, ἢ ζῶν τολμᾶν ἀπεστερηθῆναι γυναῖκα αὐτῷ “κεχαρισμένης.” Ἡρώδης δὲ Φερώρα μὲν ὑπερεβάλλετο τὴν ἐπὶ τούτοις ὀργὴν, καὶ περ ἀνῆδονον τιμωρίαν εἰσπαραγμένονος· Ἀντίπατρός τε ἀπέειπε καὶ μητρὶ τῇ ἐκείνης Φερώρα τε μὴ ὀμιλεῖν, καὶ τῶν γυναικῶν φυλάσσεσθαι τὸ εἰς ταῦτόν συνεσόμενον. οἱ δ’ ὁμολόγην μὲν, συνήσαν δὲ ἡ καμρός, καὶ συνεκώμαζον Φερώρας καὶ Ἀντίπατρός· ἐφοῖτα δὲ ὁ λόγος, ὀμιλεῖν καὶ Ἀντίπατρός τὴν Φερώραν γυναῖκα, συμπρασσύσης αὐτοῖς τὰ εἰς τὴν συνοδὸν τῆς Ἀντίπατρος μητρός.

β'. Υποφωτισμένος δὲ τὸν πατέρα, καὶ δεδιώς, μὴ εἰς πλεῖον προχωροῖεν τὰ τῷ μίσῳ ἐπ’ αὐτῷ, γράφει πρὸς τὰς ἐν τῇ Ρώμῃ φίλας, καλεῶν ἐπιστέλλειν Ἡρώδην, πέμπειν ἢ

CAP. III.

*De ininicitia, quae Herodi cum Pherora intercessit. Quo-
modo Herodes Antipatrum misit ad Caesarem. De
que Pherorae obitu.*

Igitur Herodes, sumto de Phariseis convictis supplicio, conuocat amicos, vxoremque Pherorae accusat, et iniurias virginibus illatas huius feminae audaciae imputans, et de hac sibi facta contumelia actionem constituens, “ut-
“pote quod faceret dissidium inter ipsum et fratrem, et
“ex ingenio suo hostilitatem inter ipsos, quoad poterat,
“tam factis quam verbis excitaret, suisque impendiis cui-
“tata esset solutio multae ab ipso impositae, nihilque iam
“sine illa ageretur. Recte igitur facturum Pheroram, si
“nec precibus nec admonitionibus meis impulsus, sponte
“sua hanc mulierem dimitteret, ut quae nos in mutuas ini-
“micitias coniectura sit: et nunc, si fraternam necessitu-
“dinem tibi vendices, oportet missam facias hanc vxo-
“rem. Sic enim frater mihi germanus eris, et amore
“coniunctus.” Pheroras autem, licet verborum vi moue-
retur, dicebat tamen “se neque eius fratrem esse desitu-
“rum, neque fore, ut vxorem suam non amaret; mori-
“que malle, quam amissa vxore dilecta viuere.” Tum
quidem Herodes suam ob ista in Pheroram iram distulit,
gravi licet contumelia affectu: Antipatroque et eius ma-
tri interdixit, ne cum Pherora colloquerentur, utque da-
ret operam Antipater, ne feminae conuenirent, id quod
illi quidem promiserunt: sed nihilominus conueniebant
interdum, simulque conuiuia agitabant Pherorae et An-
tipater. Quinctiam rumor erat, habere Antipatrum cum
Pherorae vxore consuetudinem, Antipatri matre lenosi-
nante.

2. Patrem autem suspectum habens Antipater, et ne
eius in se odium longius progrediretur metuens, scripsit
ad amicos suos Romae degentes, Herodi significare in-

τάχος Αντίπατρον ὡς Καίσαρα. ἔγενόμενος, ἔπεμπεν Ηρώδης Αντίπατρον, δῶρα συνεκπέμψας ἀξιολογώτατα, καὶ διαθήκην, ἐν ἣ μετ' αὐτὸν Αντίπατρον ἀπεδείκνυε βασιλεία. Φθάσαντος δὲ τελευταῖν, Ηρώδην, τὸν ἐκ τῆς τῷ ἀρχιερέως θυγατρὸς υἱὸν αὐτῷ γεγεννημένον. συνεζομᾶ δὲ Αντίπατρω καὶ Σύλλαιος ὁ Λεβαΐ, μηδὲν ὦν προσέταξε Καίσαρ διαπεπραγμένος· καὶ Αντίπατρος αὐτοῦ κατηγορεῖ ἐπὶ Καίσαρος, περὶ ὧν πρότερον Νικόλαος. κατηγορεῖτο δὲ καὶ ὑπὸ Λεβαΐ Σύλλαιος· ὡς πολλὰς ἀπέκτεινεν ἐν Πέτρα ἀξιολόγων, παρὰ γνώμην τὴν αὐτῇ, καὶ μάλιστα Σόσιον ἄνδρα τῇ ἐς πάντα ἀρετῇ τιμᾶσθαι δικαιοτάτον, ἀνηγήναί δὲ καὶ Φάβατον Καίσαρος δῆλον. καὶ Σύλλαιος αἰτίαν εἶχεν ἐκ τοιῶνδε ἐγκλημάτων. Κόρινθος ἦν Ηρώδῃ σωματοφύλαξ τῷ βασιλείῳ μάλιστα πιστευόμενος ὑπ' αὐτῇ. τῷ τὸν πείθει Σύλλαιος ἐπὶ χρήμασι μεγάλοις Ηρώδην ἀποκτεῖναι, καὶ ὑπέχετο. μαθὼν οὖν Φάβατος, Συλλαίου πρὸς αὐτὸν εἰρηκότος, διηγεῖται πρὸς τὸν βασιλεῖα. ὁ δὲ Κόρινθον βασανίζει συλλαβῶν, καὶ πάντα ἀνάπτει ἐν αὐτῷ. συλλαμβάνει δὲ καὶ δύο ἑτέρους Λεβαί καταγορεύσει τῇ Κόρινθου πεθόμενος, τὸν μὲν Φύλαρχον ὄντα, τὸν δὲ Συλλαίῳ Φίλον. οἱ καὶ αὐτοί, βασανίζει γὰρ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, ὡμολογοῦν, ὅτι παρῆν ἐξοτρύνοντες μὴ μαλακίζεσθαι Κόρινθον, καὶ εἴ περ δεήσεις καὶ συγχευεργήσουσιν αὐτῷ τὸν Φόνον. καὶ Κατρενῖνος, δηλώσας αὐτῷ πάντων ὑπὸ Ηρώδῃ γενομένης, εἰς Ρώμην ἐξέπεμψε αὐτὰς.

γ'. Φερώραν δὲ, ἰχυρῶς ἐμμένοντα εὐνοίᾳ τῆς γυναικὸς, ἀναχωρεῖν εἰς τὴν αὐτῇ Ηρώδῃς κελεύει. ὁ δὲ ἀσμένως ἐπὶ τὴν τετραρχίαν ἀπῆλθεν, πολλὰ ὁμόσας ἔ πρότερον ἤξεν ἢ πύθοιτο Ηρώδην τετελευτηκότα· ὥς καὶ νοσήσαντος τοῦ βασιλέως ἀξιοῦθις ἦκεν ἐπὶ τινων πισεύσειν ἐντολῶν, ὡς ἡμελλε τελευταῖν, ἢ ὑπῆκουσεν ἐπὶ τῇ τιμῇ τοῦ ὄρκου. οὐ μὴν Ηρώδῃς γε μιμεῖται τὴν ἐπὶ τοιοῖσδε ἐκείνου γνώμην προαφρημένος ἦν εἶναι· ἀλλ' ἦκεν ὡς τὸν Φερώραν, ἐπι-

bens, vt Antipatrum primo quoque tempore mitteret ad Caesarem. id quod Herodes fecit, et Antipatrum magnis cum muneribus misit, necnon testamentum suum, in quo statuebat, vt post mortem suam regnaret Antipater, sin vero prius moreretur, filius suus Herodes, quem habebat ex filia pontificis. Eodem autem tempore, quo Antipater, Romam profectus est Syllaes Arabs, cum quidem nihil eorum praestitisset, quas Caesar imperauerat: eumque postulauit apud Caesarem Antipater eorundem criminum, quorum ante fuerat postulatus a Nicolao. Quia et Aretas eum insinulabat interfectorum Petrae, iaiussu suo, multorum, et quidem primariorum virorum, et potissimum Soëmi, ob suam in omnibus virtutem honore dignissimi, insuper et necis Fabati, Caesaris serui, eum accusabat. Et in Syllaem quidem instituta erat accusatio ex huiusmodi causa. Habebat Herodes rex satellitem nomine Corinthum, cui summo opere fidebat. Huic suasit Syllaes grandi pecunia, vt Herodem occideret. id quod ille suscepit. Hoc vbi ipsius Syllaei indicio resciauit Fabatus, regi significauit. Ille vero Corinthum comprehendi iussit, et ab eo quaestione totius criminis confessionem expressit. curauit etiam comprehendendos Arabas duos, fidem habens Corinthi indicio; quorum alter tribus praefectus, alter Syllaei amicus erat: qui et ipsi, quaestionem de eis habente rege, confessi sunt, sese venisse, vt Corinthum adhortarentur, ne animo deficeret, promittentes, si res postularer, ei operam suam ad eam caedem perpetrandam. Haec omnia cum exposuisset Herodes Saturnino, misit eos Romam Saturninus.

3. Pheroram autem, in coniugis amore obstinata perseverantem, iussit Herodes in suam regionem discedere. Ille vero, cum multa iurasset, non se prius rediturum, quam Herodem obuisse intelligeret, libenter in suam tetrarchiam se recepit: adeo vt cum rex aegrotans eum orandum curasset, vt ad se veniret, quod ei quasi moriturus vellet aliquid coram mandare, noluit propter iurisiurandi religionem. non tamen in istis eodem animo se erga fratrem gessit Herodes, suam iam ante mutando sententiam: sed postea

δὲ ὕστερον ἄρχεται νοσῆν, καὶ μετακλήσεως αὐτῷ μὴ γενε-
μένης. Θανόντα δὲ περιεΐλας ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἀγόμε-
νος ταφῆς ἤξις, καὶ πένθος μέγα ἐπ' αὐτῷ προσέθε-
το. τὸτο Ἀντιπάτρεα καίτοι γε ἐπὶ Ρώμης πεπλευκότε
κακῶν ἐγένετο ἀρχὴ, τῆς ἀδελφοκτονίας αὐτὸν τινυμέ-
νῃ τοῦ Θεοῦ. διηγῆσομαι δὲ τὸν πάντα περὶ αὐτῷ λό-
γον, παράδειγμα τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ἐσόμενον, τοῦ
ἀρετῇ πολιτεύεσθαι ἐπὶ πᾶσιν.

ΚΕΦ. δ'.

Κατηγορία τῆς γυναικὸς Φερῶρα ὑπὸ τῶν ἀπελευθέρων
Φερῶρα ὡς ἀναγεθέντος Φαρμάκῳ. καὶ ὡς Ηρώδης
ἐκζητήσας εὗρεν τὸ Φάρμακον, κατεσκευασμένον ἐπ'
αὐτῷ ὑπὸ τῆς υἱᾶ αὐτῆς Ἀντιπάτρεα, καὶ βασανίσας
ἔγνω τὰς Ἀντιπάτρεα ἐπιβυλάς.

Ἐπεὶ δὲ Φερῶρας τελευτᾷ, ταφαί τε ἐγγυόνησαν αὐτῷ,
ἀπελευθέροι δύο τῶν Φερῶρα τιμίων, προσελθόντες Ηρώδῃ,
ἤξιον μὴ ἀνεκδίκητον καταλιπεῖν τῇ ἀδελφῇ τὸν νεκρὸν,
ἀλλὰ ζήτησιν ποιῆσθαι τῆς αἰόλου τε καὶ δυσυχῆς μεταστά-
σεως. τῇ δ' ἐπιστραφέντος τοῖς λόγοις, πιστὰ γὰρ ἐδόκει,
δειπνήσας μὲν αὐτὸν ἔλεγον παρὰ τῇ γυναικὶ τῇ προτέρα τῆς
νόσθ, Φάρμακόν τε προσκομιθεῖν ἐν βρώματι μὴ πρότερον εἰ-
σθότι ἐμφαγόντα ὑπὸ τῆς τελευτήσας. κομιστὸν μέντοι γε-
νέσθαι τὸ Φάρμακον ὑπὸ γυναικὸς ἐκ τῆς Ἀραβίας, λόγῳ μὲν
ἐπὶ προσποίησιν ἐρώτων, Φίλτρον γὰρ δὴ ὄνομα αὐτῷ εἶναι,
τὸ δ' ἀληθὲς ἐπὶ τῇ Φερῶρα τελευτῇ. Φαρμακιστόταται δὲ
εἰσὶ γυναικῶν αἱ ἐκ τῆς Ἀραβίας· ἡ δὲ ταῦτα ἐπεκάλαν, καὶ
τῆς Συλλαίης ἐρωμένης ἐν ταῖς μάλιστα ὡμολόγητο εἶναι Φίλτ-
ρον· πείσασθαι τε αὐτὴν ἐπὶ πράσσει τῇ Φαρμάκῃ, εἰς τὰς τόπας
ἐληλύθεισαν, ἥ τε μήτηρ τῆς Φερῶρα γυναικὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ,
καὶ ἐπαῆγκον αὐτὴν ἀγόμεναι τῇ δαίπνῃ πρότερον ἡμέρᾳ μιᾷ.
ὑπὸ τῶν ὁ βασιλεὺς τῶν λόγων παροξυνθεὶς δάλας τε
ἐβασάνεψε τῶν γυναικῶν καὶ τινὰς ἐλευθέρους, καὶ ὄντος

quam Pheroras aegrotare coeperat, etiam non vocatus, ad eum visendum ibat. cumque mortuum in feretro reponendum curasset, Hierosolyma deportatum sepultura dignatus est, luctuque ingenti prosequendum edixit. Ea res Antipatro, quamvis Romam profecto, malorum fuit initium, Deo tandem reposcente ab eo fratricidii poenas. Totam autem de eo narrationem persequar, ut in posterum hominum generi documento sit, in omni vitae instituto adhibendam esse virtutem.

CAP. IV.

Pheroras uxor a Pheroras libertis accusatur occisi veneno mariti. utque Herodes, inquisitione facta, pharmacum invenit sibi a filio suo Antipatro paratum, et quaestione habita deprehendit Antipatri infidias.

Post obitum Pherorae solutaeque ei exsequias, duo Pherorae liberti, quos habuerat in praesio, Herodem regem adierunt, rogantes, ne fratris necem inultam relinqueret, sed de eo ita misere et infelicitè mortuo quaestionem haberet. His verbis auscultante rege, (videbantur enim vera esse) dicebant illum, pridie quam aegrotasset, coenavisse domi vxoris suae, comesoque pharmaco, quod ei in ferculo insolito appositum fuisset; inde interiisse. idque pharmacum allatum fuisse a quadam muliere Arabica, nomine quidem amatorii, (philtrum enim appellari) sed re ipsa ad Pheroram veneno tollendum. Sunt autem Arabicae mulieres veneficae maximae: et quae tum insinulabatur, eam constabat amicæ Syllaei esse amicissimam, eique persuasuras, ut pharmacum venderet, eo loci, ubi habitaret, profectas fuisse aiebant matrem et sororem vxoris Pherorae, et in reditu secum illam adduxisse, vno die ante istam coenam. His verbis incensus rex, feminarum seruas torsit et nonnullas liberas: cumque nihil appareret,

ἀφανῆς τῷ πράγματι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἐξειπῆν, τελευταία
 τίς, περισσῶν αὐτῇ τῶν ἀλγηδόνων, ἄλλο μὲν ἔφη ἔδεν, Θεὸν
 δὲ ἐπικαλεῖσθαι τοιαῖσδε αἰκίαις δώσειν περιβαλεῖν τὴν Αν-
 τιπάτρεα μητέρα, κακῶν τῶν ἐπεχόντων αἰτίαν πᾶσι γενομέ-
 νην. ταῦτα εἰς ἐπίτασιν Ηρώδην ἄγει, καὶ τὰ πάντα βασι-
 νοῖς τῶν γυναικῶν ἀνάπυστα ἦν, οἳ τε κῶμοι, καὶ αἱ κρυπταὶ
 ἀνόδοι, καὶ δὴ καὶ λόγων πρὸς μόνον τὸν υἱὸν εἰρημέων ἐξοί-
 σις πρὸς τὰς Φερῶρα γυναικας· ἦν δὲ ταλάντων ἑκατὸν δω-
 ρεῖν ἐπικρύπτεσθαι ἐπὶ τῷ μὴ Φεᾶζειν πρὸς Φερῶραν τῷ Αν-
 τιπάτρει κέλυσις ὑπὸ τῷ πατρὸς· μῖσός τε πρὸς τὸν πατέ-
 ρα, καὶ ὀλοφύρτοι πρὸς τὴν μητέρα, ὡς ἐπὶ μήκισον τῷ πα-
 τρὸς βίῃ ἐξηγμένῃ, καὶ αὐτῷ μηδὲν ἐλάσσοτος τῷ γέλωτι ἐπι-
 κειμένῃ, ὡς μὴδ' ἐλθῶσαν τὴν βασιλείαν ὁμοίως εὐφρανά-
 ποτ' αὐτόν. παρατρέφουσαι τε πολλὰς ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ
 ἀδελφῆς καὶ ἀδελφῶν παῖδας, ἑδαμῶς ἀδεῖν τὴν ἐλπίδα
 παρεχομένης τὰς Φαλῆς· καὶ γὰρ δὴ καὶ νῦν, εἴ τι πάσχειν
 αὐτὸν συμβαίῃ, ἀδελφῷ μᾶλλον ἢ παιδὶ τῷ αὐτῷ κελεύειν
 τὴν ἀρχὴν δίδουσαι. αἰμότητά τε πολλὴν κατηγόρει τῆ βα-
 σιλέως, καὶ τὰς σφαγὰς τῶν υἱῶν, φόβῳ τε, μὴ καὶ αὐτῶν
 ἀπτοίτο ἥδη, τὸν μὲν ἐπὶ Ρώμῃς ἄρασθαι τέχνην ἐπινοῆσαι,
 Φερῶραν δ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς τετραρχίας.

β'. Ταῦτα δὲ συνῆδε τοῖς λόγοις τῆς ἀδελφῆς, καὶ πο-
 λὺ, τῷ μὴ ἀπιστίαν ἔτι ὑποπτεύουσαι, συνῆρεν αὐταῖς. ὁ δὲ
 βασιλεὺς, κρατυνάμενος ἐπὶ κακίᾳ τῇ Αντιπάτρει τὴν Δωρί-
 δα τὴν μητέρα αὐτῆς, πάντα τὸν περὶ αὐτὴν κόσμον ταλάν-
 των πολλῶν ὄντα ἀφελόμενος, ἔπειτα αὐτὴν ἀποπέμπεται,
 καὶ ταῖς Φερῶρα γυναιξὶν Φιλίαν ἐσπέεσατο. μάλιστα δὲ
 ἐξώτρυνεν εἰς ὄργην κατὰ τῆς παιδὸς τὸν βασιλεῖα Σαμαρείτης
 ἀνὴρ Αντίπατρος, ἐπιτροπεύων τὸν υἱὸν τῆς βασιλέως Αντίπα-
 τρον, ἀλλὰ τε αὐτῇ ἐν ταῖς βασάνοις κατεπὼν, καὶ ὅτι πα-
 ρασκευασάμενος Φάρμακον θανάσιμον, δοίῃ Φερῶρα, κελύ-
 σας παρὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῆς, ὥς πλεῖστον ἀφελήκει τῶν
 ἐν τέτοις ὑποτοπασμῶν, τῷ πατρὶ δῆναι· καὶ κομίσαι μὲν
 Αντίφιλον ἐξ Αἰγύπτου τὸ Φάρμακον, ἓνα τῶν Αντιπάτρων

quod nulla earum quidquam confiteretur, tandem una
 vehementer cruciata nihil aliud dixit, nisi se Deum pre-
 cari, ut talibus implicaret cruciatibus matrem Antipatri,
 quae illorum omnium malorum causa esset. Ista Hero-
 dem eo perduxerunt, ut cruciatus intenderet, quo fa-
 ctum est, ut omnia, mulieres torquendo, cognita habe-
 ret, conuiuia, clandestinos conuentus, atque etiam verba
 quaedam Pherorae mulieribus enunciata, quae ipse soli
 dixerat Antipatro (erant autem, quae pater Antipatro in
 mandatis dederat, ut celaret centum talenta ab ipso data,
 ne cum Pherora colloquia misceret) odiumque Antipatri
 in patrem, et apud matrem querimonias de tam longa
 vita, dum interim etiam ipse consenesceret, ut, etiamsi
 regnum adipisceretur, nunquam eo tantum delectaretur.
 esse etiam multos tum, fratres tum fratrum filios,
 qui una secum in spem regni nutrentur, quae res spes
 sibi dubias redderet: quandoquidem iam nunc, si quid
 fatale sibi accidisset, fratrem suum, non filium, ab He-
 rode regem constitui. Conquerebatur etiam de atroci
 regis crudelitate, et filiorum caede; quorum malorum
 metu ipse sibi Romam proficiscendum prudenter excogi-
 tasset, Pheroras autem in suam tetrarchiam.

2. Conueniebant autem haec cum sororis suae dictis,
 multumque, ad eleuandam perfidiae suspicionem, femi-
 nas adiuuabant. Rex vero, cum in Antipatri malitia de-
 prehendisset Doridem matrem illius, ubi omni ornatu,
 qui erat multorum talentorum, eam spoliauerat, postea
 dimittit, et cum feminis Pherorae amicitiae foedus iniit.
 Maxime autem regem in filium eius exacerbauit Samarita-
 nus quidam nomine Antipater, ipsius Antipatri regis filii
 procurator, qui inter cruciatus dixit et alia, et haec in
 primis; paratum ab Antipatro mortiferum venenum, quod
 Pherorae dedisset, eique mandasset, ut, cum peregre pro-
 fectus esset, ne in minimam rei huiusmodi suspicionem
 veniret, id patri porrigeret, allatumque fuisse id venenum
 ex Aegypto per Antiphilum, vnum de amicis Antipatri,

Φίλων, καλήται δὲ ὡς Φερώρας διὰ Θεωδίδωρος ἀδελφῆ τῆς
 μητρὸς Ἀντιπάτρου τῷ βασιλέως παῖδες, καὶ ἔτως ἐλθεῖν τὸ
 Φάρμακον εἰς τὴν γυναῖκα τῆς Φερώρας, δότος Ουλάσσειν τῷ
 ἀνδρὸς αὐτῆς. ἡ δὲ ὁμολογεῖ μὲν ἀνακρίναντος τῷ βασιλέως,
 καὶ δραμῦσα, ὡς πομίσει, ῥίπτει κατὰ τῆγος αὐτὴν, ἢ μὴν
 τελευτᾷ, ἐπὶ πόδας τῆς πτώσεως γενομένης. καὶ ἔτως ἐπεὶ
 ἀνεκτῆσατο αὐτὴν, ἀδειάν τε αὐτῇ ὑπὸ χυμῶν καὶ τοῖς ο.
 κείοις μὴδὲν ἐπ' ἀφανισμῷ τάληθ' ἔς τρεπομένη, τρέψεν γε
 μὲν κακοῖς τοῖς ὑστάτοις ἀγνωμονεῖν προθεμένην, ὑπὸ χυμῶνται,
 καὶ ὤμοσεν, ἢ μὴν ἐρήσων τὰ πάντα δι' ἐπράχθη τρόπον, λέ-
 γουσα μὲν, ὡς ἔφασαν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀληθῆ τὰ
 πάντα. "ἐκομίσθη γὰρ ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸ Φάρμακον ὑπ'
 "Ἀντιφίλῳ, ἀδελφῷς τε ἐκείνῳ, ἰατρὸς ὢν, ἐπόρισε· καὶ Θεω-
 "δίδωρος ὡς ἡμᾶς κομίσαντος, ἐφύλασσον αὐτῇ, παρὰ Φερώ-
 "ρας λαβῶσα ἐπὶ σὲ ὑπ' Ἀντιπάτρου ἡτοιμασμένον. ἐπεὶ οὖν
 "ἐνόσσει Φερώρας, καὶ ἐθεράπειες αὐτὸν ἀφικόμενος, ὁρῶν σε
 "τὴν εὐνοίαν, ἢ περὶ αὐτὸν ἐχρῶ, ἐπεκλάσθη τε τῇ διανοίᾳ, καὶ
 "μετακαλίσας με, ὦ γυναῖ, φησὶ, περιώδυσέ με Ἀντίπα-
 "τρος ἐπὶ πατρὶ μὲν τῷ ἑαυτῆ, ἀδελφῷ δὲ τῷ ἐμῷ, θανά-
 "σιμόν τε γνώμην συνθεῖς καὶ Φάρμακον ὃ διακονήσοιτο αὐ-
 "τῇ πεπορισμένο. νῦν οὖν, ἐπειδὴ ὃ, τε ἀδελφὸς ἔδδεν ἀρετῇ
 "ἢ πρότερον ἐχεῖτο περὶ ἐμῷ ὑφαιρῶν ὥπται, ἐμέ τε ἐλπίς
 "ἐκ εἰς μακρὰν ἀπέσσεσθαι τῷ βίῃ, Φέρε, μὴ γνώμῃ ἀνελ-
 "φοκτόνῳ ἀποτιταίμην προκάτορας τῆς ἑμαυτῆ, τὸ Φάρμα-
 "κον καὶ ἐς μεῖν βλέποντος, κομίσασάν τε ἔδδεν εἰς ἀναβο-
 "λὰς πρᾶσσειν τῷ ἀνδρὸς τὰς ἐντολὰς· καὶ τὸ μὲν πλεῖστον
 "καύσασαν τῷ Φαρμάκῳ τυχῆν, ὑπολείπεσθαι δὲ ὀλίγον, ἵνα,
 "εἰ, Φερώρας μετασάντος, περιέποι κακῶς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς,
 "μεθίστατο διάδρασιν ποιούμενη τῶν ἀναγκῶν." ταῦτα εἰπῶ-
 "σα, τό, τε Φάρμακον καὶ τὴν πυξίδα εἰς τὸ μέσον παρήγειν.
 καὶ ἀδελφὸς δὲ Ἀντιφίλῳ ἑτερος καὶ μήτηρ αὐτῆ, ἀνάγκαις
 τε καὶ βασάνων σφοδρότητι, ταῦτα ἔλεγον, καὶ ἐγνώριζον
 τὴν πυξίδα. κατηγορεῖτο δὲ καὶ τῷ ἀρχιερεῶς ἡ θυγάτηρ,
 γυνὴ δὲ τῷ βασιλεῶς, ὡς πάντων τῶν ἔως γενομένη, κρύ-

missum inde ad Pheroram a Theudione fratre matris Antipatri regis filii, atque ita peruenisse ad vxorem Pheroræ, cui seruandum Pheroras tradidisset. Illa vero, cum rex eam ista de re interrogasset, id quod erat confessa est; et quasi venenum petutum se foras proripisset, seipsam de tecto præcipitat; sed in pedes delapsa non interiit. Atque ita, posteaquam ipsam recreasset, eique et omnibus domesticis veniam promittendo, dummodo nihil de veritate celaret, porroque extremos cruciatus minando, si obstinate aliquid reticere decreuisset; pollicetur, iurauitque sese rem omnem, vti gesta esset, dicturam, id quod fecit, nihil nisi verum, vt plerique dixerunt, proferens. "Apportatum est venenum, inquit, ex Ægypto per Antiphilum, qui id sui cuiusdam fratris medici opera habuerat: cumque Theudio illud ad nos pertulisset, ipsa seruari acceptum a fratre meo, paratum ab Antipatro aduersum te. Igitur cum Pheroras aegrotaret, et tu ad eum curandum venisses, ille, animaduersa tua in se beneuolentia, fractus animo me euocat, et, o vxor, inquit, circumuenit Antipater me, dum in suum ipsius patrem eundemque meum fratrem consilia capit mortifera, et quod iis subseruiat venenum comparat. Nunc igitur, quandoquidem frater meus facile ostendit nihil se de pristina sua erga me virtute diminuere, et ego non diu supersitem fore me spero, age, ne particidali animo maiores meos impiem, asser venenum, et spectante me combure, seque, cum illud attulisset, sine cunctatione viri mandatis obsequutam esse, maximaque pharmaci parate in ignem coniecta, parum sibi reseruasse, vt, si post obitum Pheroræ inclementius ipsam tractaret rex, vita decederet patiendi necessitatem effugiens." His dictis pyxidem cum veneno in medium protulit. Quin et alter Antiphili frater et mater eius, tormentorum vehementia compulsi, eadem fatebantur, et pyxidem, quam attulerant, agnoscebant. Insuper et pontificis filia, eademque regis vxor, accusata est, vt quæ hæc omnia sciuisset, et celare

πτεν τε προθυμηθεῖσα αὐτά. καὶ διὰ τὰδε Ηρώδης ἐκείνην τε ἐξέβαλε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐξήλαψε τῶν διαθηκῶν, εἰς τὸ βασιλεῦσαι μεμνημένων ἐκείνης· καὶ τὸν πενθερὸν τὴν ἀρχιερωσύην ἀφείλατο Σίμωνα τὸν τοῦ Βοηθοῦ, καθίστα δὲ Ματθίαν τὸν Θεοφίλου, Ἱεροσολυμίτην γένει.

γ'. Εν τῷτῳ δὲ καὶ Βάθυλλος ἐκ Ρώμης ἀπελεύθερος Ἀντιπάτρῳ παρῆν, καὶ βασιανοεῖς ἐυξίσκεται Φάρμακον κομίζων, δώσεν τῇ τε αὐτῇ μητρὶ καὶ Φερῶρα, ὡς, εἰ τὸ πρότερον μὴ ἄπτοιτο τῇ βασιλείῳ, τῷτῳ γὰρ μεταχειρίζοιτο αὐτόν. ἀφίκετο δὲ γράμματα παρὰ τῶν ἐν Ρώμῃ φίλων τῷ Ηρώδῃ, γνώμη καὶ ὑπαγορεύσει Ἀντιπάτρῳ, ἐπὶ κατηγορίᾳ Λεγεῶν καὶ Φιλίππου συγκείμενα· ὡς δῆθεν διαβάλλοιεν τε τὸν πατέρα ἐπὶ σφαγῇ τῶν περὶ Λεγίσβηλον καὶ Ἀλέξανδρον, δι' οἷα δὲ καὶ αὐτὸς λαμβάνοιεν· ἦδη γὰρ καὶ ἐκαλῶντο ὑπὸ τῷ πατρὸς, ἔχ' ὡς ἐφ' ἑτέροις, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κακίῳ πρὸς ἀπολωλέναι τῆς κλήσεως αὐτῶν γινομένης. ταῦτα δὲ μεγάλων μισθῶν οἱ φίλοι τῷ Ἀντιπάτρῳ συνέπρασσον. γράφει δὲ καὶ αὐτὸς Ἀντίπατρος τῷ πατρὶ περὶ αὐτῶν ἐπὶ μεγίστης τῶν αἰτιῶν, καὶ παντελῶς ἀπαλλάσσει Φάσκων αὐτὰ μεράκια, τῶν δὲ λόγων τῇ ἡλικίᾳ τὴν ἀνάθεσιν ποιῶμενος. αὐτὸς δὲ, δι' ὧν τὰ περὶ Σύλλαιον ἠγωνίζετο, καὶ περὶ Θεραπείαν τῶν πρώτων ἀνδρῶν ἐγγεγόνει, κόσμος τε ἀριπρεπεῖς ταλάντων ἐώνητο διακοσίων. θαυμάσκει δ' ἂν τις, ὅτι, τοσῶνδε ἐν Ἰουδαίᾳ κατ' αὐτῇ κεινημένων μηνὶ πρότερον ἑπτὰ, ἐδὲν αὐτῷ δῆλον γένοιτο. αἴτιον δ' ἔν ἧ τε ἀκρίβεια καὶ Φυλακῇ τῶν ὁδῶν, καὶ μῖσος τῶν ἀνθρώπων τὸ πρὸς Ἀντίπατρον· ἐδείξεν γὰρ ἦν, ὅς προθύμως, κινδύνῳ τῷ αὐτῷ, ποριστὴς τῶν ἐκείνης ἀσφαλειῶν καθίστατο.

voluisset. Hanc ob causam repudiavit eam Herodes, eiusque filium de testamento suo expunxit, quod eius, ut qui regnaturus esset, meminerit: socerum quoque suum Simonem Boëthi filium pontificatu abdicavit, et eum honorem ad Matthiam Theophili filium, natu Hierosolymitanum, detulit.

3. Dum haec fiunt, venit Roma Bathyllus Antipatri libertus: et, quaestione habita, deprehensus est venenum asferre, quod Antipatri matri et Pherorae traderet, ut, si prius in regem vires non habuisset, eum illo tollerent. Venerunt et Roma literae ab Herodis amicis, consilio et rogatu Antipatri, in quibus insimulabantur Archelaus et Philippus, quasi patrem ob interemtus Alexandrum et Aristobulum vituperassent, eorumque miserescerent: seque iam a patre non aliam ob causam accersi dicerent, quam ut euocati ab eo similiter necarentur. obtinueratque ab amicis Antipater magnis largitionibus, ut sibi ad haec operam suam commodarent. Quinetiam ipse Antipater de illis ad patrem scripsit, atrocibus eos onerans criminibus; et sub finem eos omnino excusat, iuvenes esse dicens, eorumque verba aetati imputans. ipse interim decertabat contra Syllaëum, et colendis primoribus incumbibat, et comparabat splendidis ornamentis ducentorum talentorum pretio. Mirum autem alicui videatur, quod septimum iam mensem tam multa aduersus eum mouerentur in Iudaea, quorum ipse omnium ignarus esset. Verum in causa erat diligens itinerum custodia, atque hominum in Antipatrum odium: nemo enim erat, qui suo periculo libenter vellet illius incolumitati consulere.

ΚΕΦ. ε΄.

Κατάπληξ Αντιπάτερ ἐκ Ρώμης πρὸς τὸν πατέρα. καὶ ὡς κατηγορηθεὶς ὑπὸ Νικολάω τῷ Δαμασκηῷ, καὶ καταγνωθεὶς θάνατον ὑπὸ τῷ πατρὸς, καὶ ὑπὸ Κεϊντίλῃ Οὐάρῃ τῷ τότε πεπιστευμένῃ τὴν Συρίαν, ἐδέσθῃ μέχρι τῆς ἰσομένης διαγνώσεως ὑπὸ Καίσαρος.

ΗΡῴδης δὲ, Αντιπάτερ γεγραφίτος πρὸς αὐτὸν, ὡς τὰ πάντα ὃν χρὴ διαπεπραγμένος τρόπον ἤξοι ἐν τάχει, ἐπικρυψάμενος τὴν ὀργὴν ἀντεπετίθει, κελύων μὴ βραδύνειν εἰς τὴν ὁδὸν, μὴ καὶ τι πάχῃ παρα τὴν ἐκδημίαν αὐτῷ· καὶ ἅμα τῆς μητρὸς κατηγορῶν ὡς ὀλίγον, καταθήσεσθαι μέμψεις ἐπαγγελλόμενος τὰς πρὸς αὐτὴν, ὅποτε ἐκείνος ἀφίκοιτο. παντὶ τε τρόπῳ Φιλότητα τὴν πρὸς αὐτὸν ἐνδείκνυτο, δειδιῶς, μὴ καὶ τι ὑποτοπήσας ὑπερβάλλοιτο μὲν ὁδὸς τὰς πρὸς αὐτὸν, τῇ δὲ Ρώμῃ ἐνδιαιτώμενος ἐφιδρευοὺς τῇ βασιλείᾳ, καὶ δὴ καὶ διαπραΰσαιτο τι αὐτῷ. τέτοις ἐν Κιλικίᾳ τοῖς γράμμασιν ἐπιτυχάνει, τοῖς δὲ τὴν Φερῶν τελευτὴν διασαφῆσιν, ἐν Τάραντι πρότερον· δεινῶς τε ἠνεγκεν ἐκ εὐνοίας τῇ Φερῶν, διότι δὲ τῷ πατρὸς τὴν ἀνείρεσιν ἢ διαπραξάμενος, ὥσπερ ὑπέχετο, ἀπέθανεν. περὶ δὲ Κελένδεριν τῆς Κιλικίας γινόμενος ἐνεδοίαζεν ἥδη περὶ τῷ οἴκαδε πλῆ, δεινῶς τῇ ἐκβολῇ τῆς μητρὸς λελυπημένος. καὶ τῶν φίλων οἱ μὲν ἐκέλευον αὐτὸν ταυτὰ πῃ παραδοκῆντα ἐπέχειν, οἱ δὲ μὴ διαμέλλειν τὸν οἴκαδε πλῆν· λύσειν γὰρ παραγενόμενον αἰτίαν πᾶσαν, ὡς καὶ νῦν ἔχ' ἐτέρωθεν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐκείνῃ ἀπιστίαν, ἰχρὺν τοῖς κατηγοροῖς ὑπογενέσθαι. τύτοις πεσοθεὶς ἔπλει τε καὶ προσέχει τῷ Σεβασῷ λιμένι λεγομένῳ, ἐν κατασκευάσας Ηρῴδης πολλῶν χρημάτων ἐπὶ τιμῇ τῇ Καίσαρος, καλεῖ Σεβασόν. ἐν πρῆπτοις δ' ἦν Αντίπατρος ἥδη τοῖς κακοῖς, μήτε προσιόντος αὐτῷ μηδενός, μήτε προσαγορευόντος, ὥσπερ ἔτε ἐξήκει μετ' εὐχῶν καὶ ἀγαθῶν ἐπιφημισμάτων· ταῖς δ' ἐναντιωτάταις ἀραῖς ἐκ ἐκωλύοντο αὐτὸν δέχεσθαι, ποιῆν τοῖς ἀδελφοῖς ἀποτίνειν ὑπεληφότες.

CAP. V.

Antipater Roma nauigans ad patrem venit. utque a Nicolao Damasceno accusatur, et capitis damnatus a patre, et a Quintilio Varo, tunc Syriae praefide, in vinculis adseruatur, donec ea de re certior factus esset Caesar.

Herodes vero, cum ei scripisset Antipater, sese breui orationibus rite confectis venturum, rescripsit, ira dissimulata, cauere iubens, ne diu moraretur in itinere, ne quid sibi eo absente incommodi accideret: simulque leuiter conquerebatur de eius matre, promittens sese, postquam ille venisset, querelas illas missum facturum; atque modis omnibus amorem in illum prae se ferebat, ne quid ille suspicatus reditum ad ipsum non maturaret, sed diutius Romae degens regno insidiaretur, et in ipsum etiam aliquid moliretur. Has literas accepit Antipater in Cilicia, cum quidem prius Tarenti eas accepisset, quae Pherorae obitum declarabant: quem quidem obitum doluit, non Pherorae amore, sed quia mortuus esset non interfecto patre, quod se facturum susceperat. Vbi autem ad Celenderina in Ciliciam venit, dubitare coepit, vtrum in patriam ire deberet, matris eiectionem ferens iniquissime. Atque amicorum quidem alii suadebant, ut exitum alicubi expectaret, alii vero, ut sine mora domum rediret: aduentu enim suo crimen matris omne soluturum, at nunc vna eius absentia confirmatos esse delatores. Ab his persuasus oratione soluit, appellitque ad portum nomine Sebastum, quem magno sumtu constructum in honorem Augusti Sebastum appellauit Herodes. Iam mala sua in conspectu habuit Antipater, utpote quod nemo ei obuiam prodiret, saluaret nemo, ut in eius discessu factum fuerat, cum quidem ei fausta omnia comprecati fuissent: quin e contra eum, nemine prohibente, execrabantur, putantes venire ad dandas de nece fratrum poenas.

β'. Ετύγχανε δὲ ἐν Ἱερουσολύμοις κατὰ τῆτον τὸν καί-
 ρον Οὐάρος Κυρήνιος, διάδοχος μὲν Σατταρηνίου τῆς ἐν Συρίᾳ
 ἀρχῆς ἀπεσταλμένος, ἦκον δὲ αὐτός τε σύμβουλος Ηρώδης,
 περὶ τῶν ἐνεστηκότων αὐτῷ δεηθέντι. καὶ αὐτῶν συνεδρευόν-
 των, παρῆν ὁ Ἀντίπατρος, ἕδενός αὐτῷ ἐκπύσου γεγονότος.
 εἰσεσι δὲ εἰς τὸ βασίλειον, ἔτι πορφυρίδας ἀμπεχόμενος.
 καὶ αὐτὸν μὲν δέχοντα οἱ ἐπὶ θύρας, ἀνέιργον δὲ τὰς Φί-
 λας. ἐθορυβεῖτο δὲ ἡδὴ σαφῶς οἱ ἐληλύθει κατανοῶν, ἐπει-
 θὴ καὶ ὁ πατήρ αὐτὸν προσίοντα, ὡς ἀσπάζατο, ἀπείσατο,
 ἀδελφοκτονίαν τε ἐπικαλῶν καὶ βέλυσιν ὀλέθρου τῆ ἐπ' αὐ-
 τῷ, πάντων τε ἀκροατὴν καὶ δικαστὴν ἔσσεσθαι Οὐάρον τῇ αὐ-
 ριον. καὶ ὁ μὲν τοιάντε κακῷ ἅμα τε ἀκροαθέντες καὶ παρόν-
 τος τῷ μεγέθει περιφερόμενος ὥχετο, ὑπαντιάζουσι δ' αὐτῷ
 ἡ τε μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ· αὕτη δὲ ἦν ἡ γενομένη Ἀντιγόνῃ παῖς
 τῷ πρὸ Ηρώδης Ἰσδαίων βασιλευκότη· παρ' ὧν τὰ πάντα
 ἐκμαθὼν ἐν παρασκευαῖς τῷ ἀγῶνος ἦν.

γ'. Τῇ δ' ἐξῆς συνήδευσεν μὲν Οὐάρος τε καὶ ὁ βασι-
 λεύς, εἰσεκληθήσαν δὲ καὶ οἱ ἀμφοῖν φίλοι, καὶ οἱ συγγε-
 νεῖς βασιλέως, Σαλώμη τε ἡ ἀδελφὴ, εἰ τε τινὲς μηρυσκεν
 ἔμελλον, καὶ ὧν τινὲς βάσανοι γεγόνασιν, δῆλοι τε μητρῶοι
 τῷ Ἀντιπάτρει, μικρῷ πρότερον συνειλημμένοι ἢ ἐκείνον ἦκειν,
 ἐπιστολὴν φέροντες, ἧς τὸ κεφάλαιον τῶν γεγραμμένων ἦν,
 “μὴ ἐπανίεναι, ὡς πάντων τῷ πατρὶ ἡκόντων εἰς πύσιν, μό-
 “ινην τε ἂν καταφυγὴν αὐτῷ λιπέσθαι Καίσαρα, καὶ σὺν αὐ-
 “τῇ τὸ μὴ τῷ πατρὶ ὑποχείριον γενέσθαι.” Ἀντίπατρος δὲ
 προσπεσόντος τῷ πατρὶ πρὸς τὰ γόνατα, καὶ ἰκετεύοντος
 μὴ προδιδνωσμένην καταστῆναι δίκην, ἀλλ' ἀκροάσεως αὐ-
 τῇ γενομένης παρὰ τῷ πατρὶ, ἀκραιῶς μένειν δυναμένῃ,
 τῆτον κελεύσας Ηρώδης ἀπάγειν εἰς μέσον, “αὐτὸς ὠλοφύ-
 “ρατο τῶν παίδων τῆς ποιήσεως, ἦν ἐπὶ τοιαύταις αὐτῷ τύ-
 “χαις γενομένην, εἰς Ἀντίπατρον ἐμβαλεῖν αὐτῇ τὸ γῆρας.
 “τροφάς τε καὶ παιδεύσεις ἅς ποιήσαιο αὐτῶν ἐξηγήμενος,
 “καὶ πλάττειν εὐκαιρίαν ἐν καροῖς ὡς ἐθέλησαι προτεθεῖσθαι
 “εἰς πάντα· ὧν ἕδεν ἐπ' ἐμποδίσματι γενέσθαι τοῦ μὴ ἐκ

2. Erat eo tempore Hierosolymis Quintilius Varus; missus Saturnino successor ad gubernandam Syriam: veneratque Herodis rogatu, ut ei super praesentibus negotiis consilium daret. Atque his concilium habentibus, superuenit Antipater, ignarus totius negotii, et in palatium purpuratus adhuc intrat. Eum ianitores ingredi sinunt, amicos excludunt. Tum vero ille turbari, quo redactus esset plane intelligens; praesertim cum a patre, ad quem salutandum accedebat, repelleretur, ei fratrum necem perpetratam et patris tentatam exprobrante; ac postridie Varum auditurum, et de toto negotio iudicaturum dicente. Et ille quidem, tanto malo audito pariterque imminente, ad eius magnitudinem anjmo distractus abiit, moxque ei occurrunt mater et vxor: (illa autem erat Antigoni filia, eius, qui ante Herodem regnauerat in Iudaea) e quibus cum rem omnem rescivisset, sese ad causae suae defensionem praeparavit.

3. Postero die confederunt in concilio Varus et rex, advocatis eo vtriusque amicis, regisque consanguineis, et eiusdem sorore Salome, et iis, qui crimen aliquod indicaturi erant, et iis, de quibus habita fuerat quaestio, et matris Antipatri servis, qui paulo ante eius aduentum comprehensi fuerant, literas ferentes, quarum summa haec erat: "Ne reueneret, patrem enim de tota re certiorum esse factum, iamque hoc vnum ei superesse perfugium, ut ad Caesarem se reciperet, acue simul cum ipsa in patris manus veniret." Cum autem Antipater sese patris ad pedes abiecisset, orassetque, ne quidquam de se ex praesudicata opinione decerneret, sed sibi audientiam faceret pater, ut qui integer mansurus sit et incorruptus; Herodes, eo in medio collocari iussu, "de filiis suis con- queri aggreditur, per quos tot infortunia perpeffus, in senectute incidisset in improbitatem Antipatri. Deinde memorabat, quantum curae illis educandis instituendis, que impenderit, quantumque diuitiarum opportune illis, quandoque voluerint, ad omnia suppeditarit,

“ἐπιβελῇ τῇ ἐκείνων κινδυνεύσαι τελευτᾶν, ὑπὲρ τοῦ θᾶσ-
 “σον δυσσεβῶς τὴν βασιλείαν παραλαβεῖν, ἢ φύσεως νόμῳ
 “μεταστάντος, εὐχῇ τε τοῦ πατρὸς καὶ δίκῃ. τόν τε Αντίπα-
 “τρην θαυμάζεν, τίνων ἐλπίδι ἐπαρθεὶς θαρσύνειεν ἐπὶ
 “τοιαῦτα χωρεῖν μὴ ἀποτραπῆναι. διάδοχον μὲν γὰρ ἀπο-
 “φῆνασθαι διὰ γραμμάτων τῆς ἀρχῆς, ζῶντος δὲ ἐπ’ ὕδε-
 “νι μειονεκτεῖν, ἀξιώματός τε ἐπιφανείᾳ καὶ δυνάμει ἐξυ-
 “σίας, πεντήκοντα μὲν τάλαντα ἐπέτειον πρέσβον κομι-
 “σάμενον, ὠρεᾶν δ’ εἰληφότα ὁδῷ τῆς εἰς Ρώμην τρια-
 “κοσίων τάλαντων ἀριθμόν. ἐπικάλει δὲ καὶ τῶν ἀδελ-
 “φῶν, εἰ μὲν πονηρῶν γεγονότων κατηγορίαν προθεμένῳ,
 “μιμητῇ γεγονότι· εἰ δὲ μὴ, διὰ κενῆς τοιῶνδε ἐπαγωγᾶς
 “ἐπάγοντι αὐτῷ τῶν συγγενῶν. τὰ γὰρ πάντα ὕδαμό-
 “θεν ἀλλὰ μνηύσει τῇ ἐκείνῃ μεμαθηκότα, πράξαι τὰ
 “ἐπ’ αὐτοῖς πεπραγμένα γνώμῃ τῇ ἐκείνου· οὓς ἀπο-
 “λύειν κακοῦ παντὸς κληρονόμον τῆς πατροκτονίας αὐτοῖς
 “καθιστάμενοι.

δ'. Ταῦθ' ἅμα λέγων εἰς δάκρυα τρέπεται, λέγειν
 τε ἄπορος ἦν. καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς φίλος τε ἂν
 τῷ βασιλεῶς, καὶ τὰ πάντα συνδιατρώμενος ἐκείνῳ, καὶ
 τοῖς πράγμασιν ὃν πραχθεῖν τρόπον παρατετυχώς, δεη-
 θέντι τῷ βασιλεῖ τὰ λοιπὰ εἰπεῖν, ἔλεγεν ὅποσα ἀποδείξε-
 αὶν τε καὶ ἐλέγχων ἐχόμενα ἦν. καὶ τῷ Αντιπάτρει κατὰ δι-
 καιολογίαν πρὸς τὸν πατέρα τετραμμένῃ, καὶ ὅποσα πά-
 ραδείγματα τῆς εὐνοίας πρὸς αὐτὸν διεξιόντος, τὰς τιμὰς,
 αἱ ὑπῆρχον αὐτῷ, προφερόμενος, ἃς μὴ ἂν ποτε γενέσθαι
 μὴ ἔκ ἀρετῆς ἀξίῳ περὶ αὐτὸν γεγονότι· “καὶ γὰρ ὅπο-
 “σα προῖδεν δεήσει πάντων προβεβουλευμένα σωφρονέως,
 “εἴτε τινα εὐεῖτο χειρῶν πόνῳ τῷ αὐτῷ ἐκπεπραχθαι τὰ
 “πάντα, εἰκὸς τε ἔκ εἶναι τῶν ἀλλαχόθεν ἐπιβελῶν τὸν
 “πατέρα ἐξελόμενον αὐτὸν ἐπιβελυστὴν καταστῆναι, καὶ
 “ἀφάνιζοντα ἀρετὴν, ἣν ἐπ’ ἐκείνοις ἐμαρτυρεῖτο, κακίᾳ τῇ
 “ἐπὶ τοῖσδε μελλύσῃ συνιέναι. καίτοι γε τῷ βασιλεύοντος
 “διάδοχον προαποδεῖχθαι, καὶ τῷ συναπολαυσσομένῳ

“quibus se nihil profecisse, quo minus insidiis illorum in
 “vitae discrimen adduceretur; vt citius, quam fata finerent,
 “aut quam iure liceret paterue vellet, scelerate regnum ar-
 “riperet. Sibi que mirum videri aiebat, qua spe elatus An-
 “tipater, quauē audacia fretus eo vsque procedere non du-
 “bitarit. Successorem enim imperii iam scripto testamen-
 “to designatum fuisse, sibi quoque viuenti nec dignitatis
 “splendore nec potestatis amplitudine cedere, talenta etiam
 “quingenta, prouentum in singulos annos, tulisse, cum-
 “que Romam proficisceretur, dono accepisse talenta tre-
 “centa in viaticum. Quin et ipsi obiiciebat, quod fra-
 “trum, si quidem eorum, vt qui improbi essent, accusa-
 “tionem instituisset, imitator exsisteret: sin vero, vt qui
 “boni fuissent, quod inique aduersus tales consanguineos
 “criminationes ad se attulerat. Se enim nec comperisse de
 “iis quicquam nisi eius indicio, nec quicquam eorum, quae
 “perpessi sunt, statuisse nisi ex illius sententia et consilio:
 “quos ipsum omni crimine absoluere, quippe parricidii il-
 “lorum haeredem constitutum.

4. Haec dicenti Herodi obortae lacrymae finem di-
 cendi fecere. Atque Nicolaus Damascenus, qui et regi
 amicus erat et conuictor prope quotidianus, et plerisque
 suis rebus, quemadmodum agebantur, interfuerat, cum
 eum rogasset rex, vt reliqua adderet, quae pertinerent ad
 criminum probationem et redargutionem, persequeretur.
 Tum Antipater, vt causam suam defenderet, ad patrem
 conuersus, et quaecunque essent paternae in eum beneuo-
 lentiae exempla percurrens, honores ipsi habitos enumera-
 bat, qui nunquam ei obtigissent, nisi sua in ipsum pietate eos
 promeruisset: “se enim quaecunque prouidenda erant so-
 “lenter prospexisse, et sicubi res manuum operam postula-
 “ret, suo labore omnia confecisse; atque haud verisimile
 “esse, vt qui patrem aliorum ab insidiis eripuerit, ipse ei
 “insidiaretur, et virtutem, quam in iis opprimendis osten-
 “derat, malitia, huiusmodi facinora comitante, obscura-
 “ret. praesertim cum iam ante, nemine vetante, regni
 “successor declaratus fuerit, et in partes venerit honorum,

"τιμῶν, αἱ εἰς τὸ παρὸν περιῆσαν, ἔκ ἐπικεκωλύσθαι. εἰκός
 "τε ἔκ εἶναι τῶν ἀπάντων ἀκινδύνως καὶ μετ' ἀρετῆς ἔχο-
 "τα τὴν ἡμίσειαν, μετὰ ψόγων καὶ κινδύνου ἐφίεσθαι τῇ
 "ὄλῃ, ἄδηλον εἰ δυναμένῃ περιγενέσθαι· καὶ ταῦτα τεθεα-
 "μένον τὴν ζῆμίαν τῶν ἀδελφῶν, καὶ μηνυτὴν μὲν καὶ κατ-
 "ηγορητὴν γενόμενον λανθάνειν δυναμένων, κολασήν τε, ἐπεὶ
 "Φανεροὶ κατέστησαν πονηροὶ τὰ πρὸς τὸν πατέρα ὄντες. καὶ
 "τάδε μὲν αὐτῶ τῶν ἐνταῦθα ἡγωνισμένων παραδείγματα
 "εἶναι, τῶν ἀκράτῳ εὐνοία πρὸς τὸν πατέρα πεπολιτευμέ-
 "νων. τῶν δ' ἐπὶ Ρώμῃς μάρτυρα εἶναι Καίσαρα, ἐπίσης
 "τῷ Θεῷ ἀπακηθῆναι οἱ ὄντα. ὧν πίστιν εἶναι τὰ ὑπ' ἐκείνῃς
 "γράμματα ἐπεσαλμένα, ὧν ἡ καλῶς ἔχεν ἰχυροτέρας
 "εἶναι τὰς διαβολὰς τῶν φασιάζειν αὐτὰς προθεμένων, τὰς
 "πλείους ἀποδημία τῇ αὐτῇ συντεθῆναι, χολῆς τοῖς ἐχθροῖς
 "ἐγγενομένης, ἣν ἔκ ἂν αὐτοῖς ἐπιδημοῦντος παραγενέσθαι."
 διαβάλλοντες δὲ καὶ τὰς βασάνους εἰς ψευδολογίαν, ὡς τῆς
 ἀνάγκης φύσιν ἐχΰσης διδάσκουσιν τὰς ὑποπεσόντας ἡδονῇ
 τὰ πολλὰ τῶν ἐφεισηκότων λέγειν, καὶ παρέχοντος αὐτὸν
 εἰς βάσανον.

εἰ. Ἐπὶ τέτοις τροπῇς τῇ συνδρεῖν γενομένης· σφόδρα
 γὰρ ὤκτειραν τὸν Ἀντίπατρον, δάκρυσιν τε καὶ αἰκίαις τῇ
 προσώπῳ χρώμενον, ὥς καὶ τοῖς ἐχθροῖς δι' οἴκτου καταστῆ-
 ναι. Φανερόν δὲ καὶ Ἡρώδην ἥδη καμπτόμενον τι τῇ γνώμῃ,
 καίπερ μὴ βεβλόμενον ἐκδηλον εἶναι· Νικόλαος ἀρξάμενος
 οἷς τε ὁ βασιλεὺς κατήρξατο λόγοις, μειζρόνως ἐκδεινῶν, καὶ
 ὅποσα ἐκ βασάνων ἢ μαρτυριῶν συνῆγε τὴν ἀπόδειξιν τῇ
 ἐγκλήματος. "μάλιστα δὲ τὴν ἀρετὴν ἐπικολύ ἐξηγεῖτο τῇ
 "Βασιλέως, ἥπερ εἰς τε τροφὰς καὶ παιδεύματα χρησάμε-
 "νος τῶν υἱῶν, ἑδαιμόθεν εὖροιτο ὀνησιφόρον αὐτὴν, περι-
 "πταίων ἐτέροις ἀφ' ἐτέρων. καίτοι γε ἔχ' ὅτως θαυμάζειν
 "τῶν προτέρων τὴν ἀβελλίαν· νεωτέρως γὰρ καὶ κακία συμ-
 "βῶλων διεφθαρμένως ἀπαλεῖψαι τὰ τῆς φύσεως δικαιο-
 "ματα, ἀρχῆς θᾶσσον ἢ χεῖν μεταποιεῖσθαι σπαδάσαι-
 "ται. Ἀντιπάτρει δ' ἂν δικαίως τὴν μαρίαν καταπλαγῆναι,

"quibus in praesens tempus fruitur. atque haud consenta-
 "neum esse, ut qui rerum omnium dimidium sine peri-
 "culo et cum dignitate teneret, totum cum infamia et
 "discrimine cupide appeteret, dum in incerto sit, an obti-
 "neri possit: maximeque, postquam vidisset, quam graua
 "perpeti sunt fratres; quorum ipse, cum forsitan delituisset,
 "index erat et accusator, itemque supplicii auctor,
 "quamprimum nefarii in patrem sceleris conuiui fuerunt.
 "Atque istae quidem, in quas domi venerat, contentio-
 "nes argumento esse, quam sincera fide et beneuolentia in
 "patrem se gesserit. Quae vero Romae egerit, testatissi-
 "ma esse Caesari, quem aequae difficile sibi est ac Deum
 "ipsum fallere et decipere: quibus nōdem faciunt literae ab
 "eo missae, quas periniquum esse hominum, id sibi pro-
 "ponentium, ut seditionem turbasque induerent, calumniis
 "posthaberi, ad quas magna ex parte confingendas otii ab-
 "unde natos esse inimicos, dum ipse abesset, quod se
 "praesente nunquam habere potuerint." Quinetiam in
 quaestiones inuehebat, quibus factum est, ut falsa diseren-
 tur, quasi ea esset vis necessitatis, ut homines ei subiectos
 adigeret ad multa loquenda in dominantium gratiam: tan-
 demque sese in quaestionem offerebat.

5. Cum ex his dictis mutatio facta esset totius confes-
 sus, (miserabat enim eos valde Antipatri, qui obsoleto vul-
 tu magnam vim lacrymarum profundeabat, adeo ut eius
 etiam aduersarii misericordia commouerentur; immo et
 ipsum Herodem iam flecli apparebat, licet id animaduerti
 nollet) Nicolaus orationem a rege coeptam atrocius perfe-
 quens, argumenta omnia ad accusationem firmandam, quae
 ex quaestionibus aut testium fide haberi poterant, densabat.
 "Inprimis vero regis virtutem praedicabat, et merita in be-
 "ne educandis instituendisque liberis, quorum ille non mo-
 "do fructum perciperet nullum, sed inde in alias ex aliis
 "incideret calamitates. Neque tamen adeo se mirari prio-
 "rum filiorum temeritatem: fuisse enim iuuenes, et a malis
 "consultoribus corruptos, ut maiori quam oporteret fruen-
 "di imperii festinatione a naturae legibus desciscerent. At
 "Antipatri stupendum plane scelus, quem tot patris merita

“μὴ μόνον ὑπὸ τῆ πατρὸς εὐεργετηθέντα τὸν λογισμὸν ὥσπερ
 “τὰ ἰοβολώτατα τῶν ἐρπετῶν μὴ μαλαχθέντος, καίτοι γε
 “κακείνοις τινὸς ἐγγινομένης μαλακίας τῇ ἀδικεῖν τῆς εὐερ-
 “γέτας, ἀλλὰ μηδὲ τὰς τύχας τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸ ἔμι-
 “μητὴν αὐτῶν καταστῆναι τῆς ὁμότητος ἐμποδῶν εἶναι. καί-
 “τοι γε, ὦ Ἀντίπατρε, τῶν ἀδελφῶν μηνυτὴς τε, ὢν τολμή-
 “σειαν, αὐτὸς ἦς, καὶ ἐρευνήτης τῶν ἐλέγχων, καὶ κολαστὴς τῶν
 “πεφωραμένων. καὶ ἔτῃ ἐπ’ ἐκείνοις ἐγκαλῶμεν θυμῷ χρεῖ.
 “ὅσα μὴ ἐλλείποντος, ἀλλὰ τῇ μιμῆσθαι τὴν ἀσέλγειαν αὐ-
 “τῶν σπαρδάσαντος ἐκπεπλήγμεθα, εὐρίσκοιτες κακῆνα ἢ κ
 “ἐπ’ ἀσφαλείᾳ τῇ πατρὸς, ἀλλ’ ἐπ’ ὀλέθρῳ τῶν ἀδελφῶν
 “πεπραγμένα, ὅπως μισοπονηρίᾳ τῇ κατ’ αὐτῶν Φιλοπάτωρ
 “εἶναι πεπιστευμένος, ἀδελφῆραν ἐπ’ αὐτῷ κακουργεῖν παρα-
 “λάβοις δύναμιν. ὃ δὴ καὶ τοῖς ἔργοις παρέστησας. ἅμα δὲ
 “καὶ τῆς ἀδελφῆς ἀνῆρες ἐφ’ οἷς ἡλεγχες πονηρὸς γεγόνω-
 “ντας, καὶ τῆς ὁμοπραγήσαντας αὐτοῖς ἔχ ὑπεδίδας, φανε-
 “ρὸν τοῖς πᾶσι καθίστας ὡς καὶ συνθήκην πρὸς αὐτὴς κατὰ
 “τῇ πατρὸς ποιησάμενος, ἐπ’ αὐτῶν εἴλω κατηγορεῖν, βεβλόμενος
 “σοὶ τὴν ἐπιβελὴν τῆς πατροκτονίας κερδαίνεσθαι κατὰ μό-
 “νας, καὶ δυοῖν ἀγῶνοι ἐυφροσύνην καρπύμενος, τρέπῃ τῇ σὺ
 “μᾶζαν. Φανερὸν μὲν τῇ κατὰ τῶν ἀδελφῶν, ὦ καὶ ἡγάλλε
 “ὡς ἐπὶ τοῖς μεγίστοις, καὶ ἦν ἄξιον ἔγω φρονεῖν, εἰ δὲ μήγε,
 “σὸ χεῖρων οἷς κρύπτειν δόλον κατὰ τῇ πατρὸς συνετίθεις,
 “ἐκένως μὲν, ἔχ ὡς τῷ πατρὶ ἐπιβεβεβλευκὸς τας μισῶν, ἔ
 “γὰρ ἂν ἐξώκειλας αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ πράξιν παρακλησίαν,
 “ἀλλ’ ὡς διαδόχης τῆς ἡγεμονίας σὺ δικαιότερον ἂν γενομέ-
 “νους· τὸν δὲ πατέρα ἐπισφάζειν τοῖς ἀδελφοῖς, ἵνα θᾶσ-
 “τον ὡς ἐκείνων ἐπικατεψεύσθαι μὴ ἐλεγχθῆς, καὶ ὢν αὐτὸς
 “δίκας παραχρῆν ἄξιος γένοι, ταύτην παρὰ τῇ δυσυχῆς
 “εἰσπράξας πατρὸς, ἐπινοῶν πατροκτονίαν ἢ κοινήν, ἀλλ’
 “οἶαν μέχρι νῦν ἔχ ἰσόρησεν ὁ βίος. ἔχ υἱὸς γὰρ μόνον πατρὶ
 “ἐπιβέβλευς, ἀλλὰ καὶ Φιλοῦντι καὶ εὐεργετηκότι, κοινῶς
 “τῆς βασιλείας ὢν τοῖς ἔργοις καὶ διάδοχος προφανθῆς,
 “καὶ τὴν μὲν ἡδονὴν τῆς ἐξουσίας ἤδη προλαμβάνειν μὴ ἐπι-

"non flexerint, venenati in morem animantis, nisi quod
 "huius quoque generis feritas aliquid creditur benefactis
 "emolliri; nec fratrum quidem miseranda exempla ab-
 "terruerint, quo minus eos imitaretur obfirmato in du-
 "ritatem animo. Atqui tu ipse, inquit, o Antipater,
 "index fuisti facinoris fratrum, tu argumenta suppedi-
 "tasti, tu in conuictos ut animaduerneretur fecisti. Nec
 "id culpamus, quod in illis iram satiasti: sed hoc mira-
 "mur, te tam subito aemulatum ipsorum improbitatem:
 "et hinc discimus, quae fecisti antea, in iis propositam
 "tibi fuisse non salutem patris, sed fratrum perniciem,
 "dum insectando scilicet ipsorum malitiam id consequu-
 "tus, ut patris amans filius credereris, maiores inde vi-
 "res et audaciam ad scelus aggrediendum sumeres. id
 "quod docet res ipsa. Item et fratres sustulisti ob ea,
 "quae illos nequam factos redargueras: at conscios et
 "adiutores eorum non dedidisti, ut facile omnibus ap-
 "pareat, te tacito cum his foedere inito accusationem
 "ingressum, eo nimirum animo, ut solus parricidii
 "compos fieres, et ex duabus concertationibus dupli-
 "cem, sed utramque tuo dignam ingenio, percipe-
 "res voluptatem. palam quidem confectis fratribus, quo
 "nomine, tanquam rem praeclare gessisses, ultro glo-
 "riaris, et merito quidem; sin minus, tu illis peior,
 "qui clam patris vitae insidiatus es, illos, non quod
 "patri moliti essent necem, odio habens, (nam si id
 "esset, non te obligasses eodem crimine) sed quod re-
 "gni haeredes essent iustiores: patrem autem interfi-
 "cere voluisti, scilicet fratribus superadditum, ut peri-
 "culum effugeres, ne, quae in eos calumniatus es, cele-
 "riter detegerentur, et quae tu meritus es supplicia ea
 "de infelici patre exigeres, repertor non vulgaris par-
 "ricidii, sed quale hactenus ignorat hominum vita.
 "Non enim tantum patri filius insidiatus es, sed et
 "amanti te, beneficiis ab eo affectus, re ipsa iam par-
 "ticeps regni, et successor etiam designatus, immo et
 "voluptatem imperii iam ante capere nequaquam probi-

“κεκωλυμένος, ἐλπίδα δὲ τὴν εἰσαυθις γνώμῃ τῷ πατρὸς
 “καὶ γράμμασι προσηφαλισμένος. ἀλλ’ ἔκ ἄρα τῇ Ἡρώδῃ
 “ἀρετῇ τὰ πρᾶγματα, γνώμῃ δὲ καὶ πονηρίᾳ ἐκρινες τῇ ἑαυ-
 “τῇ, βεβλόμενος τῷ πάντων σοὶ ὑπακύνσαντος πατρὸς καὶ τὸ
 “μέρος ἀΦαιρῆσθαι· καὶ ὃν προσεποιῶν τοῖς λόγοις σώζειν,
 “τοῖς ἔργοις τῷτον ἀφανίσαι ζητῶν, καὶ μὴ μένον αὐτὸς πε-
 “νηρὸς καθιστάμενος, ἀλλὰ καὶ τὴν μητέρα ὣς ἐπενόησεν πιμ-
 “πλᾶς, καὶ ψασιοποιῶν τὴν εὐνοίαν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τολ-
 “μῶν θηρίον ἀποκαλεῖν τὸν πατέρα, πάντος ἐρεπτεῖ χαλε-
 “πώτερον τὴν διάνοιαν κατεσκευασμένος, ἢ τὸν ἐκείνου ἰόν
 “ἐπὶ τὰς συγγενεστάτας καὶ τὰς ἐπὶ τοσούτοις εὐεργέτας παρ-
 “εκάλης ἐπὶ συμμαχίαις φυλάκων, καὶ τέχναις ἀνδρῶν καὶ
 “γυναικῶν φρασσόμενος κατὰ τῷ γέροντος, ὥσπερ ἔκ ἀρχῆς
 “σης σὺ τῆς διανοίας μῖσος τὸ ὑποικνεῖν παραστήσαι. καὶ
 “νῦν ἐλήλυθας μετὰ βασιάνης ἐλευθέρων οἰκετῶν ἀνδράσι·
 “καὶ γυναῖξιν διὰ σὲ γεγονυίας, μηνύσεις τῶν συνωμοτῶν,
 “ἀντιλέγειν τῇ ἀληθείᾳ σπεύδων, καὶ ἔκχι μόνον τὸν πατέρα
 “ἀναρεῖν μεμολετηκώς ἐκ τῷ ἀνδρωπέει, ἀλλ’ ἤδη καὶ νόμον
 “τὸν κατὰ σὺ γεγραμμένον, καὶ τὴν ἀρετὴν τῷ Οὐάρε, καὶ
 “τῷ δικαίᾳ τὴν φύσιν. ἔτως ἄρα τῇ ἀναιδείᾳ πεποιθὼς, ὥς
 “καὶ βασανίζεσθαι ἀξιοῖς, καὶ ψευδεῖς λέγων τὰς βασιάνης
 “τῶν προβεβασανισμένων, ἵν’ οἱ μὲν ρυόμενοί σὺ τὸν πατέρα
 “ἐκκρεαδῶσιν τῷ ἡληθευέει· αἱ δὲ σὰι βάσανοι δοκῶσι
 “πισταί; ἢ ῥύσῃ Οὐάρε τὸν βασιλέα τῆς ἐπηρείας τῶν συγ-
 “γενῶν; ἢ δὲ ἀπολεῖς πονηρὸν θηρίον, ἐπ’ ὀλέθρῳ μὲν τῶν
 “ἀδελφῶν εὐνοίαν προσποιώμενον τῷ πατρὸς, ἔνθα δὲ μέλ-
 “λοι κατὰ μόνας ταχέως ἀποίσασθαι τὴν βασιλείαν, πάν-
 “των αὐτῶ θανασιμώτατον ἀναφανόμενον; γνῆς ὅτι πα-
 “τροκτονία κοινὸν ἐστὶν ἀδίκημα καὶ τῆς φύσεως καὶ τῷ βίῃ,
 “πεφυκυῖα ἔδδεν ἥσσαν ὡς τοῦ βεβηλευμένη· καὶ ὁ μὴ κο-
 “λάζων ἀδικεῖ τὴν φύσιν.

ε’. Προσετίθει ἤδη τὰ τῆς μητρὸς Ἀντιπάτρου, ἐπόσα
 πρὸς τινὰς ἦν καφολογία γυναικείως ἐιρημένα, μαντήϊας τε
 καὶ θυσίας ἐπὶ τῷ βασιλεῖ γεγονυίας, καὶ ἐπόσα μετὰ τῶν

"bitus, spe futurae possessionis certissima praemunitus,
 "conscripta patris voluntate. At tu non Herodis bonita-
 "te, sed prauitate ingenii tui res metiebaris, id agens, vt
 "patri indulgentissimo partem, quae ei restabat, de imperio
 "auferres, et cuius conseruator volueras dici, eum reipsa
 "conareris interficere: ac quasi non satis esset temet ma-
 "lum esse, matrem etiam tuis pessimis consiliis implesti,
 "atque fratrum concordiam dissociaſti; ac deinde patrem
 "feram appellare ausus es, ipse pessimos serpentes exfu-
 "perans feritate animi, vnde illud virus in proximos san-
 "guine et tantorum tibi bonorum auctores in promptu ef-
 "ſet, stipato satellitiis, armato astubus, nec virorum tan-
 "tum, sed et mulierum, aduersus senem, quasi tuus ille
 "odio tam iniuste infessus animus ad maleficia non suffi-
 "ceret. Et nunc apparere hic audes, vt post tortos ho-
 "mines, liberos, seruos, viros, feminas, tuam vnus ob
 "causam, post tot indicia eorum, qui tecum conspiraue-
 "rant, veritatem oppugnes: quasi quod patrem rebus hu-
 "manis voluisti eximere parum sit, nisi insuper euertas le-
 "gem in te scriptam, et Vari aequitatem, et ipsam vim
 "iustitiae. Itane tuae confidis audaciae et impudentiae,
 "vt etiam tormentis temetipsum subiici velis, dum prius
 "habitis quaestionibus fidem detrahis, vt illi scilicet, qui
 "patrem tuum saluum voluerunt, mendaces habeantur;
 "illis vero credatur quaestionibus, quas tu rexisti? Quando
 "regem liberabis, Vare, a consanguineorum iniuriis?
 "quando exstingues portentum illud hominis, eum dico,
 "qui in fratrum perniciem patris amorem simulauit; ac
 "deinde eum solus breui regno esset potiturus, fata eius
 "maxime omnium praecipitare voluit? Scis quippe parri-
 "cidium in omnem ferri iniuriam, et naturae pariter ac vi-
 "tae hominum esse infestum, nec ideo minus esse parrici-
 "dium, quia tantummodo cogitatum; et qui non punit,
 "naturae ipsi facere iniuriam.

6. Addidit super haec Nicolaus de matre Antipatri
 nonnulla, quae illa garrulitate muliebri effusierat, con-
 sultos vates, et sacra facta, quibus rex deuoueretur; et quae

Φερῶν γυναικῶν Ἀντιπάτρω ἡσέλγητο μετὰ οἷα καὶ λύμης ἐρωτικῆς, τῶν τε βασιάνων τὰς ἀνακρίτους καὶ ὅποσα μαρτοριῶν ἐχόμενα· πολλά δὲ καὶ παντοῖα ἦν, τὰ μὲν προητομασμένα, τὰ δὲ πρὸς τῇ ὀξέει ἀπαγγέλλεσθαι τε καὶ βεβαιῶσθαι ἐφειρημένα. οἱ γὰρ ἄνθρωποι καὶ εἴ τι κατὰ φόβον τῷ Ἀντιπάτρει, μὴ διαδρασάμενοι τὰ αὐτῷ, σιγῇ παρεδίδουσαν, ὁρῶντες αὐτὸν ἐπιβατὸν ταῖς κατηγορίαις τῶν ἀρξάντων γεγονότα, καὶ τὴν ποτὲ πολλὴν αὐτῷ συσᾶσαν τύχην προφανῶς αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς παραδεδωκυῖαν, οἱ καὶ ἀπλήτως μίσους τῷ πρὸς αὐτὸν ἐνεφοροῦντο, τότε πάντα ἐξέφερον. κατίσπειυε δὲ ὃ τοσῶτον ἐχθρὰ τῶν ἐπικεχηρηκότων κατηγορεῖν, ὡς μεγέθει τόλμης ὧν ἐπενόησεν κακιῶν, καὶ δυσμενείας τῆς πρὸς τὸν πατέρα καὶ τῆς ἀδελφῆς, εἰσεως καὶ ἀλληλοφθοριῶν ἀναπεπληκῶς τὸν οἶκον, καὶ μήτε μίση κατὰ δίκην μήτε Φιλίᾳ δι' εὐνοίαν χρώμενος, ἀλλ' ὡς μελλήσοι αὐτῷ συμφέρειν. ὧν ἀπάντων ἐκ πλείονος αὐτοῖς οἱ πολλοὶ προανεσκοπημένοι, οἵπερ δὴ μάλιστα ἀρετῇ κρίνειν πεφύκασιν ἐπὶ τοῖς πράγμασι, διὰ τὸ καὶ ὀργῆς ἀπηλλαγμένους ἐπιψηφίζεν τοῖς γυγνομένοις, καὶ καταβοᾶς ἐν τοῖς πρὶν εἰσχθέντες ποιῶσαι, παραγενομένης ἀδείας ἐξέφερον εἰς μέσον ὅποσα εἰδῆεν. πολύτεροί τε κακῶν ἀποδείξεις ἦσαν, ὃδαμόθεν ψεύδους αἰτίαν ἐγκαλεῖσθαι δυνάμεναι, διὰ τὸ μήτε εὐνοία τῇ πρὸς Ἡρώδην λέγειν τῆς πολλῆς, μήτε ὑποψία κινδύνων, σιγῆς ἐφ' οἷς ἔχοιεν εἰπεῖν ἐγκαλυμένης. ἀλλὰ τῷ πονηρᾷ τε ἡγεῖσθαι τὰ πράγματα, καὶ τὸν Ἀντίπατρον ἐκ ἀσφαλείᾳ τῇ Ἡρώδῃ, πονηρία δὲ τῇ αὐτῷ, πάσης ἄξιον τιμωρίας. πολλὰ τε ἦν καὶ παρὰ πολλῶν οἷς μὴ παρηγγέλλετο εἰπεῖν ἀγορευόμενα, ὥς τε τὸν Ἀντίπατρον καίπερ ἐπὶ πλείονος πάντα δεινότατον ὄντα ψεύσασθαι καὶ ἀπερυθραῖσαι, μὴδ' ὅσον ἀπὸ Φωνῆς ἐπὶ τὸ ἀντιλέγειν τὴν ἰχὺν εἰσφέρεισθαι. Νικολάν δὲ παυσάμενός τῶν τε λόγων καὶ τῶν ἐλέγχων, Οὐάρος ἐκέλευσεν Ἀντίπατρον ἐπ' ἀπολογίαν τῶν ἱγκλημάτων χωρεῖν, εἴ τινες αὐτῷ παρασκευαῖ τῇ μὴ ἐνόχῳ τοῖς ἐπιφερομένοις εἶναι· καὶ γὰρ αὐτὸς εὐχεσθαι καὶ τὸν

i. Pherorae vxores Antipater in vino atque amoris aestu proterue fecerat; tum vero repetiit quae tormentis comperta erant: multa autem et varia erant, et quae testes partim praemeditati partim ex tempore eoque certiora responderant. Homines enim, etiam si quid metu Antipatri, cuius facinora scire non refugerant, silentio premebant, cum viderent ipsum criminationibus eorum, qui accusare coeperunt, obnoxium, et fortunam, quae multa ei olim indulserat, manifesto illum inimicis, qui insatiabili in eum odio flagrabant, tradentem, tunc omnia prodebant. Praeceptum autem actus est suum in exitium, non adeo illorum inimicitias, qui ad accusandum aggressi sunt, ac magnitudine aulorum et scelerum, quae excogitavit, malevolentiaeque in patrem fratresque; et quod domum paternam seditione et mutuis caedibus impleuerat, nec odia iusta exerceens, nec amicitiam ex benevolentia colens, sed prout in rem suam fore videretur. Quae omnia cum iamdudum multi obseruarint, (qui scilicet optime comparati erant ad iudicandum de rebus, quod et ira non accensi facta suffragiis suis confirmarunt) atque antea prohibiti fuerint de iis grauius queri, quam primum tuto licuit, coeperunt pro se quisque ea proferre, quae scirent. Cumque varia criminum afferrentur indicia, quae neque redargui neque falsitatis conuinci potuerunt, quod neque ad regis gratiam plerique loquerentur, neque illis obijci posset, quod periculi metu silentio quidquam texerant; damnarunt omnes nefaria facinora, et Antipatrum non tam ob patris securitatem, quam suam nequitiam, omni supplicio dignum censuerunt. Multa etiam a multis, qui non interrogati erant, dicebantur, ita ut, licet Antipater callidissimus esset mendaciorum artifex frontisque perfrictissimae, tamen nec respondere ad haec aut omnino hiscere auderet. Postquam autem Nicolaus et dicere et dictorum probationes asserre desierat, mandauit Antipatro Varus, ut semet ad criminationes depellendas accingeret, si quid paratum haberet, quo se non teneri criminibus, quorum accusabatur, ostenderet; valde enim et se optare, scireque pa-

πατέρα εἰδέναι τῶν ὁμοίων εὐχόμενον, μηδὲν αὐτὸν αἰδέσθαι τα Φωρᾶν. ὁ δ' ἐπὶ σῶμα ἔκειτο ἀνατετραμμένος, τῷ τε Θεῷ καὶ πᾶσι προσίθεις τὸ ἐπιμαρτυρῆσαι αὐτῷ μηδὲν αἰδέσθαι, ἢ τεκμηρίος ἐμφανέσι παραστήσαι, μὴ ἔκ ἐπίβηλον αὐτὸν τῷ πατρὸς γεγόνενα. εἰωθότες μὲν καὶ πάντες οἷς ἐπιλείπει ἀρετῆς, ὁπότε μὲν ἐγχειρεῖται τινα κακῶν, οἷον τῷ Θεῷ τὸ πᾶσιν παρατυγχάνειν ἀφορίσαντες, γνώμῃ τῇ αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἔργα χωρεῖν· ὁπότε δὲ Φωρῶμενοι κινδυνεύουσιν δίκην ὑποχεῖν, κατ' ἐπίκλησιν αὐτῷ μαρτυρεῖν τὰ πάντα ἐκτρέπουν. ὁ δὲ καὶ τῷ Ἀντιπάτρει συμβεβήκει. τὰ πάντα γὰρ ὡς ἐν ἐρημίᾳ τῷ Θεῷ διαπεπραγμένος, κατεργέσης αὐτὸν πανταχόθεν τῆς δίκης ἀπορία τῶν ἀλλαχόθεν δικαιοματίων, οἷς ἀπολύσαστο τὰ ἐγκεκλημένα, αὐθις ἐνεπαροίει τῇ ἀρετῇ τῷ Θεῷ, μαρτυρίαν ἐπισκήπτων αὐτῷ, ὅτι περὶ ἰαυῖ τῇ ἐκείνῃ περισέσωσε, εἰς μέσας παραγαγὼν ὅποσα περὶ τῷ πατρὶ πράσσειν τολμᾶν ἔκ ἐνέλιπεν.

ζ'. Ο δὲ Οὐάρος, ἐπειδὴ πολλάκις ἀνακρίνων τὸν Ἀντίπατρον, ἔδδεν εὐρίσκετο πλεον τῆς ἀνακλήσεως τῷ Θεῷ, ὁρῶν ἀπέραντον ἐν τῷ γινόμενον, ἐκέλευσε τὸ Φάρμακον εἰς μέσας ἐνεγκεῖν, ἵ' εἰδῇ τὴν περιῖσαν αὐτῷ δύναμιν. καὶ κομιθέντος, τῶν ἐπὶ θανάτῳ τὴν ἐαλωκότων πίνεν κελεύσαντος Οὐάρος, καὶ παραχερῆμα ἔθανε. τότε δ' ἐξαναστὰς ἀπῆκε τῷ συνεδρείῳ, καὶ τῇ ἐξῆς ἐπ' Ἀντιοχείας· ἔπερ δὲ καὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν αὐτῷ αἱ διατριβαί, διὰ τὸ Σύροις τῷ βασιλεῖον εἶναι. Ηρώδης δὲ παραχερῆμα μὲν ἔδωκε τὸν υἱόν. ἄδελφοὶ δὲ τοῖς πολλοῖς ἦσαν αἱ Οὐάρος πρὸς αὐτὸν ὁμιλίαι, καὶ τί εἰπὼν ἀπεληλύθει. εἰκάζετο δὲ τοῖς πολλοῖς γνώμῃ τῇ ἐκείνῃ πράσσειν ὅποσα περὶ τὸν Ἀντίπατρον ἔπραξεν. δῆσας δὲ αὐτὸν εἰς Ρώμην ὡς Καίσαρα ἐκπέμπει γράμματα περὶ αὐτῷ, καὶ τῆς ἀπὸ γλώσσης διδάζοντας τὸν Καίσαρα τὴν κακίαν τῷ Ἀντιπάτρει. ἀλίσκεται δὲ ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ ἐπιστολὴ ὑπὸ Ἀντιφίλου πρὸς Ἀντίπατρον γεγραμμένη· ἐν Αἰγύπτῳ δὲ αὐτὸς διέτριβε· καὶ λυθῆσα ὑπὸ τῷ βασιλεῖ τὰς εἰδήλας. “Ἐπεμψά σοι τὴν παρ' Ἀκμῆς ἐπιστολήν,

trem quoque idem velle, vt in maleficio non deprehendatur. Ille vero, pronus humi iacens, Deum omnesque appellabat, vt testatum fieret, se nulli culpae affinem esse, aut vt manifestis signis ostenderetur, se nihil aduersus patrem molitum fuisse. Solent nimirum omnes, quibus deest virtus, cum scelus aliquod aggrediuntur, quasi Deum rebus humanis praesentem adesse negassent, suoapte arbitrio ad agendum ferri: vbi vero deprehensi in iudicii periculum venerint, Deum testem inuocando conari omnia contra se allata euertere. id quod et Antipatro accidit. Postquam enim nefaria omnia, tanquam e mundo sublatum esset numen, perpetrasset, vbi supplicii metu vndique constringeretur plane destitutus iuris praesidiis, quibus crimina dilueret, Dei iterum virtute petulanter abusus est, eum contestans, vt suae potentiae acceptum tulerit, quod adhuc supersit, productis in medium, quae nullo puncto temporis intermisso facere ausus est pro patris incolumitate.

7. Tum Varus, cum crebris interrogationibus nihil ab Antipatro eliceret praeter Dei inuocationem, rem infinitam esse videns, venenum coram omnibus proferri iussit, vt, quatenus ei vis superesset, e vestigio experiretur. Quod vbi allatum erat, Varique iussu cuidam capitis damnato vt propinaretur datum, confestim exstinctus est. Tunc ille surgit et e concilio discedit, et postridie Antiochiam proficiscitur: vbi plurimum commorari solebat, quoniam id Syrorum palatium est. Herodes vero filium protinus vinculis adstringendum curauit: neque vulgo sciebatur, quid cum eo loquutus Varus fuisset, antequam discederet: multi tamen opinabantur ex sententia illius acta esse, quaecunque in Antipatrum admiserat Herodes. Eo victo, misit de eo literas Romam ad Caesarem, et vna homines, qui eum verbis de Antipatri malitia docerent. Per eos autem dies interceptae sunt literae per Antiphilum ex Aegypto (ibi enim ille degebat) ad Antipatrum scriptae: in quibus, a rege solutis, ista continebantur. "Mitto tibi

“μὴ Φεισάμενος τῆς ἐμῆς ψυχῆς. οἶδα γάρ, ὅτι αὐθις κιν-
 “δυνεύω ὑπὸ δύο οἰκίων, εἰ γνωσθήην. σὺ δ’ εὐτυχοίης περὶ
 “τὸ πρᾶγμα.” καὶ ἡ μὲν ἐπιστολὴ ταύδε ἐδήλω. ἐζήτην δὲ ὁ
 βασιλεὺς καὶ τὴν ἐτέραν ἐπιστολὴν. ἡ μὲν Φαινερά· γε ἦν· καὶ
 ὁ τῷ Ἀντιφίλῳ δῦλος, ὃς τὴν ἀναγνωσθεῖσαν ἔφερεν, ἡρνεῖτο
 ἐτέραν παραλαβεῖν. ἀπορίας οὖν ἐχέσης τὸν βασιλεῖα, τῶν
 φίλων τις τῶν τῷ Ηρώδῃ θεώμενος ὑπερῶραμμένον τῷ δέλω
 τὸν ἐντὸς χιτῶνα, ἐνεδεδύκει γὰρ δύο, εἴκασεν ἐντὸς τῆς ἐπι-
 πτυχῆς κρύπτεσθαι τὰ γράμματα. καὶ ἦν δὲ ὕτως. λαμ-
 βάνουσι οὖν τὴν ἐπιστολὴν, ἐγγεγραμμένα τε ἦν ἐν αὐτῇ τά-
 δε. **“ΑΚΜΗ ΑΝΤΙΠΑΤΡΩΙ.** Εἰγραψα τῷ πατρί σε οἶαν
 “ἡθελες ἐπιστολὴν, καὶ ἀντίγραφον ποιήσασα τῇ πρὸς τὴν
 “ἐμὴν κυρίαν, ὡς παρὰ Σαλώμης ἔγραψα· ἦν ἀναγνὼς, οἶδ’
 “ὅτι τιμωρήσεται Σαλώμην ὡς ἐπίβηλον.” ἦν δὲ ἡ παρὰ τῆς
 Σαλώμης δοκῆσα εἶναι πρὸς τὴν δέσποιναν αὐτῆς, ὑπ’ Ἀντι-
 πάτρε· ἐπ’ ὀνόματι τῷ Σαλώμης, ὅσα γοῦν ἡ διάνοια θέλοι
 ὑπαγορευομένη, λέξει δὲ συνέκετο αὐτῆς. τὰ δὲ γεγραμμέ-
 να ἦν τοιάδε. **“ΑΚΜΗ ΒΑΣΙΛΕΙ ΗΡΩΔΗΙ.** Εγὼ ἔργον
 “ποιεμένη μὴδὲν σε λανθάνειν τῶν κατὰ σὺ γινομένων, εὐεῖ-
 “σα ἐπιστολὴν Σαλώμης πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν κατὰ σὺ γε-
 “γραμμένην, ἐπικινδύνως ἐμαυτῇ, σοὶ δὲ ὠφελίμως ἐξεγχα-
 “ψάμην, καὶ ἀπέστειλά σοι. ταύτην δὲ ἐκίνη ἔγραψεν γήμα-
 “θαι Συλλαίῳ θέλῃσα. κατάχρισον οὖν τὴν ἐπιστολὴν, ἵνα μὴ
 “καίγῃ τὸ ζῆν κινδυνεύσω.” πρὸς δὲ αὐτὸν ἐγγέγραπτο Ἀντί-
 πατρον, διασαφές, ὅτι διακονημένη κελευσμάτι τῷ ἐκείνῳ
 αὐτὴ τε γράψει πρὸς Ηρώδην, ὡς Σαλώμης ἐπίβηλος αὐτῷ
 πρέσσειν ἐπείγουμένης τὰ πάντα· καὶ ἀντίγραφον τῆς ὡς
 πρὸς δέσποιναν τὴν αὐτῆς πεμφθείσης ἐπιστολῆς ἀπὸ Σα-
 λώμης ἀποπέμψειν αὐτή. ἦν δὲ ἡ Ἀκμή, Ἰσθαία μὲν τὸ γέ-
 νος, ἐδύλευ δὲ Ἰελία τῇ Καίσαρος γυναικί· καὶ ἔπρασσε
 ταῦτα Φιλία τῇ Ἀντιπάτρε, ἀνηθείσα ὑπ’ αὐτῇ, μεγάλη
 δόσει χρημάτων, συγκακουργῆν κατὰ γε τῷ πατρὸς καὶ κα-
 τὰ τῆς τιτθίδος.

ἡ. Ηρώδης δὲ, ἐκπλαγείς μεγέθει τῆς Ἀντιπάτρε κα-

“Acmes literas, etiam cum vitae meae discrimine. nosti
 “enim mihi rursus a duabus familiis imminere pericu-
 “lum, si deprehendor. Opto tibi in isto negotio suc-
 “cessum.” in hanc sententiam scripta erat haec epistola.
 Rex autem et alteram epistolam requirebat. Nusquam
 tamen apparuit: et servus Antiphili, qui lectam attule-
 rat, negabat se ullam praeterea accepisse. Cum autem
 dubius haereret rex, vnus ex amicis eius, animaduersa
 quadam futura in interiori serui tunica (nam duabus erat
 indutus) conieclauit in plicatura latere literas. atque ita
 erat. Epistolam igitur arripiunt, quae quidem ista scripta
 continebat. “ACME ANTIPATRO. Scripsi ad tuum
 “patrem quales volebas literas, eique exemplum mitto
 “fictarum Salomes literarum ad Dominam meam, quibus
 “lectis scio sumturum de Salome tanquam insidiatrice
 “supplicium.” Fuerant autem literae hae, quae Salomes
 ad Acmes dominam esse videbantur, compositae ab An-
 tipatro Salomes nomine quantum ad sensum, ipsius vero
 Acmes verbis. Literae autem sic se habebant: “ACME
 “REGI HERODI. Ego dans operam, vt nihil te lateat
 “eorum, quae contra te fiunt, nacta Salomes epistolam
 “ad Dominam meam contra te scriptam, eam mihi peri-
 “culose, sed tibi vtiliter exscripsi, et tibi misi. Hanc illa
 “scripsit volens nubere Syllaeo. Igitur literas conscinde,
 “ne ego de vita periclitem.” Ad ipsum autem Antipatrum
 scripta erat epistola, indicante Acme, se mandatis eius ob-
 sequatam esse, et ad Herodem scripsisse, quasi Salome, ei
 vt insidiaretur, omnia agere festinaret: insuper et exemplar
 epistolae ad Dominam suam a Salome missae ad eam mit-
 tendum curasse. Erat autem haec Acme Iudaea genere,
 Iuliae Caesaris vxoris serua: atque ista faciebat in An-
 tipatri gratiam, qui eam grandi pecunia corruperat,
 vt ipsum adiuuaret in nece maturanda patri amitae-
 que.

8. Herodes autem, singulari Antipatri malitia stupe-

κίας, ὥρμησε μὲν καὶ παραχερῆμα αὐτὸν ἀνελῆν, ὡς κύκη-
θρον μεγάλων γεγονότα πραγμάτων, καὶ μὴ μόνον αὐτῷ,
ἀλλὰ καὶ τῇ ἀδελφῇ ἐπιβεβελευκότα, καὶ τῷ Καίσαρος
διεφθαρκότα τὴν οἰκίαν. ἐξώτρυνε δὲ αὐτὸν καὶ ἡ Σαλώμη,
σεριτοτυπτομένη, καὶ κτείνειν αὐτὴν κελεύουσα, εἴ τις ἐπὶ
τοιούτοις πίστεως αἰτίαν ἀξιοχρεῶν οἶα τε παραχεῖν γένοιτο.
Ἡρώδης δὲ μεταπέμψας, ἀνέκρινε τὸν υἱόν, κελεύων, εἴ τι
ἀντεπεῖν ἔχει, λέγειν μηδὲν ὑπειδόμενον. ἐπεὶ δὲ ἀχανὴς ἦν,
ἤρετο αὐτὸν, ἐπειδὴ πανταχῶ πεφώρεται πονηρὸς ὢν, τὴς
γούν συγκακουργήσαντας αὐτῷ τὰ πράγματα μὴ μελλῆσαι
κατεπείν. ὁ δὲ Ἀντιφίλῳ τὴν πάντων αἰτίαν ἀντίθει, ἑτε-
ρον δ' ἡδένα πρὸς τῷ. Ἡρώδης δὲ περιαλγὼν ὥρμησεν μὲν
πέμπειν ἐπὶ Ρώμης τὸν υἱόν ὡς Καίσαρα, λόγον ὑφέζοντα
τῶν ἐπὶ τοῖςδε βελευμάτων. ἔπειτα δέισας, μὴ καὶ βοηθεία
τῶν φίλων εὐρίσκειτο τῷ κινδύνῳ διαφυγῶν, αὐτὸν μὲν δέ-
σμιον ὡς καὶ πρότερον ἐφύλασσε· αὐθις δὲ πρέσβεις ἐξε-
πέμψε καὶ γράμματα ἐπὶ κατηγορίαν τῷ υἱέος, ὅποσα τε
Ἀκμὴ συγκακουργήσαιν αὐτῷ, καὶ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν.

ΚΕΦ. 5'.

Περὶ τῆς Ἡρώδης νόσου καὶ γάσσεως τῶν Ἰουδαίων δι' αὐτήν·
καὶ κόλασις τῶν τασιαστῶν.

ΚΑΙ οἱ μὲν πρέσβεις ἐπὶ τῆς Ρώμης ἐπήγοντο, ὅποσα τε
ἀνακρινόμενους δέησαι λέγειν προσκιδιδαχθέντες, καὶ τὰ
γράμματα φέροντες. εἰς νόσον δὲ ὁ βασιλεὺς ἐμπεισὼν δια-
θήκας γράφει, τῷ νεωτάτῳ τῶν υἱῶν τὴν βασιλείαν διδῶς,
μίσει τῷ πρὸς τὸν Ἀρχέλαον καὶ Φίλιππον ἐκ τῶν Ἀντιπά-
τρων διαβολῶν, Καίσαρι τε τάλαντα χίλια, καὶ γυναῖκα
Ἰαλῖα τῇ Καίσαρος καὶ τέκνοις καὶ φίλοις καὶ ἐπελευθέρους
Καίσαρος πεντακόσια. ἔνεμε δὲ καὶ τοῖς υἱέσι χρήματα
καὶ προσόδους καὶ ἀγρῶς, καὶ υἱέσι τοῖς ἐκείνων· Σαλώμην
τε ἐπὶ μέγα ἐπλάτιζεν τὴν ἀδελφὴν, εὖνουν τε ἐν πᾶσι
πρὸς αὐτὸν διαμεμενηκυῖαν, καὶ μηδαμῶδι θρασυνομένην

factus, impetu ferebatur ad ipsum e vestigio tollendum ut magnarum rerum turbatorem, et qui non sibi solum, sed et sorori insidias struxerat, domumque Caesaris corruperat. Quin et ipsum incitabat Salome, quae pectus plangeret, seque occidi iuberet, siquod argumentum istis de rebus fide dignum contra se asserri posset. Itaque Herodes filium euocavit et interrogavit, iussitque, ut sine vlla dissimulatione diceret, si quid contra haberet. Illo autem ad haec obmutescente, petiit ab eo Herodes, ut, postquam vndequaue malus reperiretur, saltem suos in his sceleribus socios et adiutores sine mora nominaret. Ille vero Antipulum omnium auctorem esse dicebat, neque quemquam alium indigitabat. Tum Herodes valde dolens, festinauit Romam mittere filium ad Caesarem, poenas daturum scelerum, quae mente agitauerat. Deinde veritus, ne amicorum ope periculo eximeretur, eum in custodia, ut antea, habuit: iterumque legatos misit ad Caesarem et literas ad filium accusandum, indiciaque eorum, quae Acme ad illius maleficia contulerat, adiunctis literarum, quae supra positae sunt, exemplaribus. •

CAP. VI.

De Herodis morbo, motaque ob eam causam seditionis: et quomodo puniti erant seditiosi.

INterea, dum legati iam ante edocti quid responderent ad interrogata, et literas secum ferentes, Romam properabant, rex in morbum lapsus, testamentum fecit, in quo filiorum suorum nato minimo regnum dabat, ob odium, quod Archelaum et Philippum ob Antipatri calumnias prosequabatur; Caesarique mille talenta donabat, et Iuliae Caesaris uxori et Caesaris filiis et amicis et libertis quingenta. Filiis praeterea suis pecuniam et pensiones et agros distribuebat, itemque nepotibus suis: Salomen etiam sororem suam valde locupletabat, quod in omnibus summam ei benevolentiam praestiterit, et nusquam aliquid ad-

κακηγεῖν. ἀπεγνωκώς δὲ περιείσιν, καὶ γὰρ περὶ ἔτος ἐβδομηκοσὸν ἦν, ἐξηγείωσεν ἀκράτῳ τῇ ὀργῇ καὶ πικρίᾳ εἰς πάντα χρώμενος· αἴτιον δὲ ἦν δόξα τοῦ καταφρονεῖσθαι, καὶ ἡδονῇ τὰς τύχας αὐτῇ τὸ ἔθνος φέρειν. ἄλλως τε ἐπειδὴ τινες τῶν δημοτικωτέρων ἀνθρώπων καὶ ἐπανεῴσαν αὐτῷ διὰ τοιαύτην αἰτίαν.

β'. Ἦν Ἰϋδας ὁ Σαριθαίς, καὶ Ματθίας ὁ Μαργαλῶθς Ἰϋδαίων λογιώτατοι, καὶ παρ' ἥστινας τῶν πατρῶν ἐξηγηταὶ νόμων, ἄνδρες καὶ δῆμῳ προσφιλεῖς διὰ παιδείαν τῇ νεωτέρῃ· ὁσμέραι γὰρ διημέρευον αὐτοῖς πάντες, οἷς προσποίησις ἀρετῆς ἐπιτηδεύετο. εἴ τε πυθανόμενοι τῇ βασιλείῳ τὴν νόσον θεραπεύειν ἄπορον ἦσαν, ἐξῆραν τὸ νεώτερον, ὥς τε ὅποσα παρὰ τὸν νόμον τὸν πάτριον κατεσκευάσσο ἔργα ὑπὸ τῇ βασιλείῳ, ταῦτα καθελόντες εὐσεβείας ἀγωνίσματα παρὰ τῶν νόμων φέρεσθαι. καὶ γὰρ δὴ διὰ τὴν τόλμην αὐτῶν, παρ' ἧ διηγόρευεν ὁ νόμος, τῆς ποιήσεως, τὰ τε ἄλλα αὐτῷ συντυχῆν, οἷς παρὰ τὸ εἰωθὸς τῷ ἀνθρώπῳ διετέλβη, καὶ δὴ καὶ τὴν νόσον. ἦ γὰρ τῷ Ἡρώδῃ τινα πραγματευθέντα παρὰ τὸν νόμον, ἃ δὴ ἐπεκάλουν οἱ περὶ τὸν Ἰϋδαν καὶ Ματθίαν. κατεσκευάκει δὲ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τῆ πυλῶνος τοῦ μεγάλου τοῦ καὶ ἀνάθημα καὶ λίαν πολυτελεῖς, αἰτὸν χρύσειον μέγαν. κωλύει δὲ ὁ νόμος εἰκόνας τε ἀναστάσεις ἐπινοεῖν καὶ τινων ζώων ἀναθέσεις ἐπιτηδεύεσθαι τοῖς βιοῦν κατ' αὐτὸν προσηγμένοις. ὥς τε ἐκέλευον οἱ σοφισταὶ τὸν αἰετὸν κατασπᾶν· καὶ γὰρ εἴ τις ἂν γένοιτο κίνδυνος τῷ εἰς θάνατον ἀνακειμένῳ, πολὺ τῆς ἐν τῷ ζῆν ἡδονῆς λυσitte· λίσσεραν φαίνεσθαι τὴν προτεθειμένην ἀρετὴν ὑπ' αὐτῷ, τοῖς ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ φυλακῇ τοῦ πατρὸς μελλήσασσι τε· λυτᾶν, διὰ τὸ αἰδίδιον τοῦ ἐπαμειβεσθαι φήμην κατασκευασαμένους, ἦν τε τοῖς νῦν ἐπαμειβεσθῆσθαι καὶ τοῖς ἐσομένοις ἀμνημονεύτον καταλιπεῖν τὸν βίον. καίτοι γε τοῖς ἀμνησθῆναι διατωμένοις ἄφικτον εἶναι τὴν συμφορὰν, ὥς τε καλῶς ἔχουν τοῖς ἀρετῆς ὀργνωμένοις τὸ κατεψήφισμένον αὐτῶν μετ' ἐπαίνων καὶ τιμῶν δεχομένοις ἀπίπταί τοῦ βίου.

versus eum moliri ausa fuerit. Cumque ex eo morbo conualiturum se non sperasset, quippe iam septuaginta circiter annos natus, mirum in modum efferatus est, et ex ira et acerbitate omnia stomachabatur; eoque praecipue nomine, quod contemni se gentemque suo malo delectari putabat. accedit quod exstiterunt quidam e maxime popularibus, qui in eum etiam consurrexerunt ob huiusmodi causam.

2. Erant Iudas Sariphaei et Matthias Margalothi F. Iudaeorum eloquentissimi et legis patriae interpretes praestantissimi, virique populo carissimi, quoniam iuventutem docerent. qui enim virtuti comparandae studebant, eos quotidie frequentabant. Hi duo, audientes regis morbum esse insanabilem, concitarunt iuventutem, ut, sublati operibus, quaecunque a rege praeter patriam consuetudinem facta fuissent, certaminis pro pietate praemia ex legibus ferrent. nam propter audaciam ipsius, et eorum effectiorem, quae lex vetabat, cum alia ei contigisse, quibus praeter communem hominum morem vexatus fuerat, tum etiam hunc morbum. quippe nonnulla ab Herode contra legem fabricata fuerant, quae ei crimini dabant Iudas et Matthias. Fecerat enim rex et super maiorem portam templi dedicauerat ingentem et magni pretii aquilam ex auro. Lege autem vetitum est iis, qui volunt ex eius institutis vitam agere, vel quidquam cogitare de imaginibus erigendis, operamue dare animantium simulacris consecrandis. Atque adeo dictitabant illi magistri aquilam istam deturbandam esse: "quod si cui eiusmodi imminet periculum, ut morti deuoveatur, bonum ea ex re propositum illis, qui pro legibus patriis conseruandis tuendisque morituri sunt, longe magis e re sua esse videri, quam voluptatem ex vitae usura percipiendam, eo quod sempiterna sibi laude comparata vitam relicturi sint, praesenti seculo celebrandam, futurisque in omne aeuum memorandam. Et quidem iis, qui sine periculo vitam agunt, non effugiendam esse mortis calamitatem, proinde recte facturos, qui virtutis desiderio tenentur, si, quod fors tulerit cum laude et gloria amplectentes, diem obierint supre-

“Φέρειν καὶ κῆφισιν πολλὴν τὸ ἐπὶ καλοῖς ἔργοις, ὧν μνη-
 “σῆρα τὸν κίνδυνον εἶναι, τελευτᾶν, καὶ ἅμα υἱεὶ τοῖς αὐ-
 “τῶν, καὶ ὅποσοι τοῦ συγγενῆς καταλείποντο ἄνδρες ἢ γυ-
 “ναῖκες, καὶ τοῖσδε περιποιῆσαι ὄφελος εὐκλεία, τῇ ἀπ’
 “αὐτῶν.

γ’. Καὶ οἱ μὲν τοιούτοις λόγοις ἐξῆραν τὰς νέας. ἀφικνεῖ-
 ται δὲ λόγος εἰς αὐτὰς τεθνάναι φεράζων τὸν βασιλέα, καὶ
 συνέπραττε τοῖς σοφισταῖς. καὶ μέσης ἡμέρας ἀνελθόντες
 κατέσπων τε, καὶ πελέκessin ἐξέκοψαν τὸν αἶσιν, πολλῶν
 ἐν τῷ ἱερῷ διατριβόντων. καὶ ὁ στρατηγὸς τῷ βασιλεῷ, ἀγ-
 γέλλεται γὰρ ἡ ἐπιχείρησις πρὸς αὐτὸν, ἀπὸ μείζονος δια-
 νοίας ἢ ἐπράσσετο ὑπολαβὼν, ἀνέσι χεῖρα πολλὴν ἀγόμε-
 νος, ὅποσοι ἀνθέξουσιν τῷ πλήθει τῶν περωμένων καθαρῶν
 τὸ ἀνάθημα· ἐπίπσων τε μὴ προσδεχομένοις, ἀλλ’ ὅποια
 ὄχλος φιλεῖ δόξῃ μᾶλλον αἰμαθεῖ, ἢ προνοία ἀσφαλεῖ, τε-
 τολμηκόσι, ἀσυντάκτοις τε καὶ μηδὲν τοῦ οἰήσαντος προαν-
 εσκοπημένοις, τῶν τε νέων ἐκ ἐλάσσης τεισσαράκοντα ἀν-
 δρῶν, οἱ θάρσει ἔμμενον ἐπιόντα εἰς φυγὴν τῷ λοιπῷ πλήθει
 κατασάντος, συλλαμβάνει, καὶ τὰς εἰσηγητὰς τῷ τολμήμα-
 τος Ἰδαν καὶ Μαθίαν, ἄδοξον ἡγεμένους ὑποχωρεῖν τὴν
 ἑφοδὸν αὐτῷ, καὶ ἀνηγάγεται ἐπὶ τὸν βασιλέα. ἐρομένη δὲ,
 ἐπεὶ ἀφίκοντο ἐπ’ αὐτὸν, τῷ βασιλεῷ, εἰ τολμήσαν αὐτῷ τὸ
 ἀνάθημα καθελεῖν; “ἀλλὰ καὶ πεφρόνηται γε ἡμῖν τὰ φρο-
 “νηθέντα, καὶ πέπρακται τὰ πεπραγμένα, μετ’ ἀρετῆς ἀν-
 “δράσι πεπωδεδάτης. τῷ τε γὰρ θεῷ τῇ ἀξιώσει πεπιστευ-
 “μένα βεβοήθηται ὑφ’ ἡμῶν, καὶ τῷ νόμῳ τῇ ἀκροάσει πε-
 “φροντίσμεθα. θαυμάσιόν τε ἔδεν, εἰ τῶν σῶν δογμάτων
 “ἀξιώτηρες τετηγῆσθαι ἡγησάμεθα τὰς νόμους, ὥς Μωϋσῆς
 “ὑπαγορεύσει καὶ διδασχῇ τῷ Θεῷ γραφάμενος κατέλειπεν.
 “ἡδονῇ τε τὸν θάνατον οἶσμεν, καὶ τιμωρίαν ἥτινα ἐπιβά-
 “λοις, διὰ τὸ μὴ ἐπ’ ἀδίκους ἔργοις, ἀλλὰ Φιλίᾳ τῷ εὐσεβῆς
 “μέλλειν συνεῖσεσθαι τὸ ἐφομιλῆσαν αὐτῷ.” καὶ οἱ μὲν ταῦ-
 τα πάντες ἐλεγόν, ἔδεν ἑλληνιστέα τῇ τόλμῃ τῷ λόγῳ χρώ-
 μενοι, ἢ θαρσύναντες τὸ ἔργον πράττειν ἐκ ἀπιτεράποντο.

“num. quippe magnum fortis leuamen, praeclaris operibus, ad quae prouocant pericula, immori, vt ex gloria illorum ad filios redundet vtilitas, eiusque in partem tota cognatio tam viri quam feminae veniant.

3. Dum illi his et aliis sermonibus iuuentutem incitant, nunciatur obiisse regem. id quod plurimum adiuuabat istos magistros. Itaque illi meridie aquilam demolitum eunt, atque eam securibus discindunt, spectantibus multis, qui in templo morabantur. Hoc vbi regis praetori nunciatum est, is, suspicatus maiorem aliquam rem, quam reuera esset, tentari, eo cum magna manu proficiscitur, satis valida ad multitudinis impetum repellendum, quae tum id agebat, vt tolleretur, quod rex dedicauerat: cumque inopinantes aggressus esset, (quales plerumque solet esse vulgus ad audendum aliquid magis opinione temere praesumta, quam tuta rerum prouisione adductum) et incompósitos adortus, quique nihil, quod in rem suam esset, animo prospexerant, iuuenes ad quadraginta, qui, reliquis fuga dilapsis, eum animose expectabant, comprehendit, factique suasores ducesque Iudam et Matthiam, qui sibi dedecori esse putarunt ad aduentum eius recedere; eosque ad regem perduxit. Quos, cum rex, postquam ad eum venerant, interrogasset, an quod ipse donasset, id deiicere ausi fuissent? “At nos, inquit, de iis, quae deliberata erant, deliberauimus, et quod factum erat id fecimus, atque vt viros bonos fortesque decuit. Nam et iis succurrimus, quae Dei honori sacrata sunt, et de lege ex eius auditione foliiti esse didicimus. nihilque mirum, si seruatu digniora credimus iussis tuis ea, quae Moyses Deo docente et suggerente scripta reliquit. nobisque volupe erit mortem, etiam quouis supplicio exacerbatam, obire, vt qui conscii erimus nos cum ea congressuros, non ob maleficia, sed ob pietatis amorem.” Atque in istis quidem illi omnes consentiebant, audacia verbis respondente adhibita, qua animati facinus aggredi non dubitarunt.

βασιλεὺς δὲ αὐτὴς καταδήσας, ἐξέπεμπεν εἰς Ἱεριχοῦντα, καλέσας Ἰυδαίων τὴς ἐν τέλει. καὶ παραγενομένων, ἐξεκκλησιάσας εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον ἐπὶ κλινιδίᾳ κείμενος ἀδυναμία τῷ σῆναι, “τῶν ἀγωνιῶν τε ἐφ’ ὅσον αἵτινες ἦσαν ἐπ’ αὐ-
 “τὴς γεγонуῖαι ἀνθρῶπιον, καὶ τῷ ναῦ τὴν κατασκευὴν ὡς
 “μυγάλοις τέλεσι τοῖς αὐτῷ γένοιτο, μὴ δυνηθέντων ἔτσιν
 “ἐκατὸν εἰκοσιπέντε τῶν Ἀσαμωναίων ἐν οἷς ἐβασίλευον τοιόν-
 “δὲ τι ἐπὶ τιμῇ προῆξαι τῷ Θεῷ. κοσμήσαι δὲ καὶ ἀναθή-
 “μασιν ἀξιολόγοις, ἀνθ’ ὧν ἐλπίδα μὲν αὐτῷ γενέσθαι καὶ
 “μετὰ θάνατον καταλελειμμένοι μνήμην τε αὐτῷ καὶ εὐ-
 “κλειαν. κατεβόα τε ἤδη, διότι μὴδὲ ζῶντα ὑβρίζειν ἀπό-
 “χοιτο εἰς αὐτὸν, ἀλλ’ ἡμέρας τε καὶ ἐν ὧν τῆς πληθύος
 “ὑβρεὶ χρωμένους ἀψαομαι τῶν ὑπ’ αὐτῷ ἀνακειμένων, καὶ
 “καθαίρεσιν ὑβρίζοντάς τε ποιῶναι, λόγῳ μὲν εἰς αὐτὸν,
 “ἀληθείᾳ δὲ εἴ τις ἐξετάζει τὸ γεγονὸς ἱεροσυλοῦντας.

δ’. Οἱ δὲ διὰ τὴν ὁμότητα αὐτῷ μὴ δὴ καὶ κατ’ αὐτῶν
 ἐξαγριώσας εἰσπράττειτο τιμωρίαν, οὔτε γνώμῃ ἐφασαν
 αὐτὰ πεπραῆχθαι τῇ αὐτῶν, φαίνεσθαι τε αὐτοῖς ἐκ ἀπηλ-
 λαγμένα κολάσεως αὐτὰ εἶναι. ὁ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις προ-
 τέρως ἔχεν, Ματθίαν δὲ τὸν ἀρχιερέα παύσας ἱεραῖον ὡς
 αἴτιον τοῦ μέγας τούτων γεγονότα, καθίσα Ἰωζαβηδὸν ἀρχιε-
 ρέα, ἀδελφὸν γυναικὸς τῆς αὐτῆς. ἐπὶ δὲ τοῦ Ματθίου τούτου
 ἱερωμένῃ, συμβαίνει καὶ ἕτερον ἀρχιερέα κατασῆναι πρὸς
 μίαν ἡμέραν, ἣν Ἰυδαῖοι νηστίαν ἄγουσιν. αἰτία δὲ ἐστὶν ἥδε. ὁ
 Ματθίας ἱερωμένος, ἐν νυκτὶ τῇ Φερούσῃ εἰς ἡμέραν, ἣ ἡ νηστία
 ἐνίστατο, ἔδοξεν ἐν ὀνείρατι ὠμιλῆσαι γυναικί· καὶ διὰ τούτου
 οὐ δυναμένην ἐξαργεῖν, Ἰώσηπος ὁ τοῦ Ἑλλήμου συνιερᾶσατο
 αὐτῷ, συγγενὴς ὢν. Ἡρώδης δὲ, τὸν τε Ματθίαν ἐκπαύκει
 τῆς ἀρχιερωσύνης, καὶ τὸν ἕτερον Ματθίαν, ὃς ἐπηγάγει τὴν
 εἰσὶν, καὶ ἄνδρας ἐκ τῶν ἐταίρων αὐτῷ ἔκαυσε ζῶντας. καὶ
 ἡ σελήνη δὲ τῇ αὐτῇ νυκτὶ ἐξέλιπεν.

ε’. Ἡρώδης δὲ μεζόνως ἡ νόσος ἐνεπικραίνετο, δίκην ὧν
 παρανομήσκειν ἐκπρασσομένῃ τῷ Θεῷ, πῦρ μὲν γὰρ μαλα-
 κὸν ἦν, ἐδὲ πολλὴν ἀποσημαῖνον τοῖς ἐπαφωμένοις τὴν φλό-

Rex autem, vbi eos colligauerat, Hierichuntem nuncios misit, Iudaeorum primores eo accersens. Cumque illi conuenissent, concione aduocata in ipsum theatrum, is in lectica iacens, quoniam stare non posset, "enumerabat quot et quamdiu eorum causa labores pertulisset, vtque templum magnis suis sumtibus exstruxisset, cum Asamonaeci nati centum viginti quinque annis (quibus regnassent) nullum vnquam tale opus ad Dei honorem facere potuissent. idque se ornasse adiiciebat praecellentibus donariis, pro quibus se etiam post mortem celebratum et colaudatum iri sperasset. Hic vero clamare coepit, eos ne viuente quidem illo a contumeliis abstinere, quin luce palam audere suis donariis manus adinolari, eaque deturbare, per simulationem eum contumelia afficiendi, sed reipsa (si res diligenter perenderetur) id esse sacrilegium.

4. Illi vero eius crudelitatis metu, ne forte, effertus in ipsos, vindictam exigeret, negarunt id factum de sua sententia, ac sibi videri facinus vindicandum. Atque ille in alios satis leniter se gessit, sed Matthiam pontificatus honore, vt earum rerum nonnulla ex parte auctorem, abdicauit, et Iozarum vxoris eiusdem Matthiae fratrem pontificem creauit. Huius Matthiae pontificatu accidit, vt alius crearetur pontifex, in vnam duntaxat diem, qua Iudaei solenne ieiunium agebant, ob huiusmodi causam. Is Matthias, munere sacerdotali fungens, ea nocte, quae ieiunii diem antecessit, visus est sibi secundum quietem rem habere cum muliere: quam ob causam cum rem diuinam facere non posset, ei vicariam operam praestitit Iosephus Ellemi filius, eius consanguineus. Hunc autem Matthiam Herodes munus deponere coegit: alterum vero Matthiam, qui seditionis auctor exstiterat, et eius sociorum nonnullos, viuos igni cremauit. eadem etiam nocte fuit lunae defectio.

5. Herodi autem morbus magis magisque ingrauescebat, Deo poenas scelerum illius exigente. Nam ignis quidem erat eum lente exurens, qui non tantum tactui ar-

γωσιν, ὅποσον τοῖς ἐντὸς προστίθει τὴν κάκωσιν. ἐπιθυμία
 δὲ δεινὴ τῇ δέξασθαι τι ἀπ' αὐτῷ· ἡ γὰρ ἦν μὴ ἔχ ὑπεργαῖν.
 καὶ ἐλκώσεις τῶν τε ἐντέρων καὶ μάλιστα τῇ καίᾳ δεινὰ ἀλ-
 γηδόνες. καὶ Φλέγμα ὑγρὸν περὶ τῆς πόδας καὶ διαυγές·
 παραπλησία δὲ καὶ περὶ τὸ ἥτρον κάκωσις ἦν. καὶ μὴν καὶ
 τῇ αἰδοῖς σῆψις σκώληκας ἐμποιοῖσα· πνεύματός τε ὀρθία
 ἔντασις, καὶ αὕτη λίαν ἀηδὴς ἀχθηδόνι τε τῆς ἀποφορέας,
 καὶ τῷ πυκνῷ τῇ ἄσματος, σπασμός τε περὶ πᾶν ἦν μέρος,
 ἰχρὺν ἔχ ὑπομειντήν προσιδέμενος. ἐλέγτο οὖν ὑπὸ τῶν θε-
 αζόντων, καὶ οἷς ταῦτα προαποφθέγγεσθαι σοφία πρᾶκτο,
 ποιῆν τῇ πολλῇ δυσσεβῆς ταύτην ὁ Θεὸς εἰσπράσσεσθαι
 παρὰ τοῦ βασιλέως. ὃ δὲ, καίπερ δὴ μεζόνως ἢ ἀντίχαιοι ἄν-
 τισ ταλαιπωρῶμενος, ἐν ἐλπίδι τοῦ ἀνασφῆλαι ἦν, ἰατρὲς τε
 μεταπέμπων, καὶ ὅποσα ἀργαῖα ὑπαγορεύσειαν χρῆσθαι μὴ
 ἀποστραμμένους· ποταμὸν τε περάσας Ἰορδάνην, θερμοῖς
 τοῖς κατὰ Καλλιρρόην αὐτὸν παρεδίδε, ἅπερ σὺν τῇ ἐς πάντ'
 ἀρετῇ καὶ πότιμά ἐστιν. ἔξισι δὲ τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς λίμνην
 τὴν ἀσφαλτοφόρον λεγομένην. κἀνταῦθα τοῖς ἰατροῖς δοκῆ-
 σαν, ὥστε ἀναθάλλειν αὐτὸν, καθεστῆς εἰς πύελον ἐλαίᾳ
 πλίον, δόξαν μετασάσεως ἐνεποίησεν αὐτοῖς. τῶν δὲ οἰκετῶν
 οἰμωγῇ χρωμένων περιεσγκῶν, καὶ μὴδ' ἥτινα ἀμφὶ τοῦ
 σωθησομένου ἐλπίδα ἔχων, τοῖς στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα
 δραχμας ἑκάστῳ κελεύει νεμηθῆναι. πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἡγε-
 μόσιν αὐτῶν καὶ φίλοις τοῖς αὐτῷ ἐδωρεῖτο, καὶ παρῆν αὐτοῖς
 ἐπὶ Ἰεριχοῦντος· μέλαινα τε χολὴ αὐτὸν ἤρει ἐπὶ πᾶσιν ἐξα-
 γριαίνουσα, ὥστε δὴ τελευτῶν πρᾶξιν τοιάνδε ἐπινοεῖν. ἀφικα-
 μένων προσάγματι τῷ αὐτῷ Ἰουδαίων ἀνδρῶν παντὸς τοῦ
 ἔθνους ἐκούποτε ἀξιολόγων· πολλοὶ δὲ ἐγένοντο ὡς τοῦ παν-
 τὸς ἔθνους κατακεκλημένῳ, καὶ πάντων ἀκροασαμένων τοῦ
 διατάγματος, εἰς γὰρ θάνατον ἦν ἀνακείμενα τοῖς ἀλογή-
 σασι τῶν ἐπιστολῶν· ἐμμαινομένη πᾶσι τοῦ βασιλέως ὁμοίως
 τοῖς τε ἀναιτίοις καὶ παρεχρηκόσιν αἰτίαι, συγκλείσας αὐ-
 τοὺς πάντας ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ, τὴν τε ἀδελφὴν αὐτῷ Σαλῶ-
 μην καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Ἀλεξᾶν μεταπέμψας, “τεθνήξε-

dorem prodebat, quantum partibus internis dolorem afferebat. Ab eodem malo erat vehemens aliquid assumendi desiderium, cui quidem non obtemperare non licebat, aderat etiam intestinorum exulceratio, maximeque eum vexabant acerbi in colo cruciatus. quin et pedes occupauerat humor aqueus et pellucens, similisque erat circa abdomen mali labes. porro genitalium putredo gignebat vermes; et laborabat, cum erectus esset, graui spirandi difficultate, quae tum ob anhelitus foetorem tum spiritus crebritatem erat molestissima. denique conuulsiones per vniuersa propemodum membra insuperabile ipsi robur addebant. Aiebant porro diuini, et qui in huiusmodi vaticinandi scientia studium suum collocauerant, hanc multiplicem impietatis poenam Deum a rege exposcere. Ille vero, licet grauius affligeretur, quam ut quis cruciatum ferre posse videretur, salutem tamen sperabat, et medicos accersebat, et eorum consiliis per omnia obsequebatur: traiectoque Iordane fluuio thermis utebatur Callirhoënsibus, quae praeter caeteras tot dotes etiam potui commodae sunt. Hae aquae in lacum influunt, qui bituminis ferax esse dicitur. Ibi cum medicis visum esset, ut cum resouerent, demissus in solum olei plenum, non multo post in eo esse credebatur, ut animam efflaret. sed famulis ploratum edentibus ad se rediit: ac de salute sua desperans, quinquaginta drachmas militibus viritum iussit distribui. Insuper ducibus et amicis ingentem pecuniae vim largitus est, ac deinde iterum Hierichuntem reuertebatur: vbi atra bile correptus adeo exacerbatus est, ut ad extremum huiusmodi facinus excogitauerit. Cum totius gentis primores, vbicunque degerent, iussu ipsius ad eum conuenissent, (quae fuit ingens sane multitudo, tota quippe gente euocata, et vniuersis edicto obsequutis, quod poena capitis iis intentata esset, qui mandata negligerent) rex, ut qui similiter in omnes insontes fontesque saeuiret, eos in Hippodromum cunctos conclusit, deinde, accersita sorore sua Salome eiusque viro Alexa, dicebat: "se, nimirum quod tantis vndi-

"ὅσαι μὲν, οὐ πόρρω, ἔλεγεν, ἐπὶ τοσόνδε τῶν ἀλγηδόνων
 "αὐτὸν περιεχσών· καὶ τότε μὲν οἰσὼν τε καὶ πᾶσι φίλον
 "παρετυγχάνειν. ὀλοφυσμένων δὲ ἄπικρον καὶ πένθος ἐνδεῶ
 "ὅποιον ἐπὶ βασιλεῖ πράσσοιτο ἂν, μάλιστα αὐτῷ λυπηρὸν
 "εἶναι. ἢ γὰρ ἀποσκοποῦν τὴν Ἰσθαίων διάνοιαν, ὡς εὐκταῖος
 "αὐτοῖς καὶ πάνυ κεχαρισμένος ὁ θάνατος αὐτῷ, διὰ τὸ καὶ
 "ζῶντος ἐπὶ ἀποτάσει ἐπείγουσθαι καὶ ὕβρει τῶν ὑπ' αὐτῷ
 "προτιθεμένων. ἔργον δ' ἄρα ἐκείνων εἶναι, κῆφισόν τινα
 "αὐτῷ ψηφίσασθαι τῷ ἐπὶ τοιοῖσδε ἀλγεσιν. τὰ αὐτὰ γὰρ
 "δὴ φρονῆσαι δόξῃ τῇ αὐτῷ μὴ ἀπειπαμένων μέγαν αὐτῷ
 "τὸν ἐπιτάφιον γενήσεσθαι, καὶ ὅποιος ἂν ἄλλοις βασιλέων,
 "καὶ πένθος διὰ τῷ ἔθνει ἅπαντος ἐκ ψυχῆς ὀλοφυσάμε-
 "νων ἐπὶ παιδιᾷ καὶ γέλωτι αὐτῷ. ἐπὶ οὖν θεάσανται τὴν
 "ψυχὴν ἀφέντα αὐτὸν, περιήσαντας τῷ ἱπποδρόμῳ τὸ
 "στρατιωτικόν, ἀγνοῶν ἔτι τὸν θάνατον αὐτῷ· μὴ γὰρ πρό-
 "τερον εἰς τὰς πολλὰς ἐξουγκῆν ἢ τὰδε πράξαι· κελεύειν
 "ἀκοντίσαι τὰς ἐγκαθηργμένους, καὶ πάντας τῷτον ἀνελόν-
 "τας τὸν τρόπον διχόθεν αὐτὸν ἐχ' ἀμαρτήσαντας τῷ εὐ-
 "φρανοῦντος, κυρώσει τε ὧν ἐπισείλειεν αὐτοῖς μέλλων τε-
 "λευτᾶν, καὶ τῷ πένθει ἀξιολόγῳ τετιμῆσθαι." καὶ ὁ μὲν
 μετὰ δακρύων πετνιάμενος, καὶ τῷ συγγενῆς τὴν εὐνοίαν
 καὶ πίσιν τῷ θείῳ προσκαλῶν, ἐπέσκηπτε μὴ ἠτιμᾶσθαι
 ἀξίων. καί κεν οἱ ὁμολόγουν ἢ παραβῆσεισθαι.

ζ'. Κατανοήσεις δ' ἂν τις τὴν διάνοιαν αὐτῷ τοῦ ἀν-
 θρώπου, καὶ ὅτῳ τὰ πρότερα ἤρσκειν, ὡς ὑπὸ τοῦ φιλοζωεῖν
 πράξει τὰ εἰς τὰς συγγενεῖς πεπραγμένα, ἐκ γοῦν τῶν ἀρ-
 τι ἐντολῶν ὧδὲν ἀνθρώπῳ εἰσφρομένων· εἶγε καὶ ἀπὸ
 τοῦ βίᾳ πρόνοιαν εἶχεν, ὡς ἐν πένθει καὶ ἐρημίᾳ τῶν φιλά-
 των τὸ πᾶν καταστήσειεν ἔθνος, ἵνα ἀπὸ ἐκάστη οἴκῃ κελεύων
 μεταχειρῆσθαι, μηδὲν ἄδικον μήτε εἰς αὐτὸν δεδρακότας,
 μήτε ἐφ' ἑτέροις ἐγκλήμασιν κατηγορίας αὐτῶν γενομένης,
 εἰωθότων οἷς προσποίησις ἀρετῆς καὶ πρὸς τὰς δίκῃ ἐχθρῆς
 γεγονότας ἐν τοιοῖσδε καιροῖς τὰ μίση κατατίθεσθαι.

"que premeretur doloribus, non procul a morte abesse:
 "quae res tolerabilis et omnibus optanda est. ut vero sine
 "vlla lamentatione aut luctu, qui rege dignus sit, morere-
 "tur, hoc sibi animum vrere. Se enim, quae sit Iudaeo-
 "rum mens, perspectum habere, nihilque illis sua morte
 "optatius laetiusque accidere posse, ut qui se viuente rebel-
 "lare ausi fuerint, suoque donario contumeliam facere.
 "Itaque illorum officii esse, ut ad se aliquantulum hoc do-
 "lore subleuandum aliquid decernerent. Nam si secum
 "sentire voluerint, fore, ut iusta sibi splendida, et longe
 "alia, quam regibus solent, persoluantur, utque serio per
 "vniuersam nationem luctu condecoretur, quem alioquin
 "non nisi per ludum iocumque deplorarent. Quare ubi
 "illum animam egisse videbunt, debere eos collocare cir-
 "ca Hippodromum milites, mortis eius adhuc ignaros, (ne-
 "que enim eam nisi hoc perfecto indicandam) iubereque
 "se, ut omnes ibi conclusos missilibus configant: atque ita,
 "cum isti hoc modo peremti fuerint, ipsum eos bisariam
 "delectaturos esse, dum et illi sui morientis voluntatem
 "exsequantur, et is luctu memorabili cohonestabitur." At-
 "que ille quidem eis ista mandauit, plorans miserabiliter,
 "et per amorem consanguinitatis, perque fidem, quam
 "Deo deberent, eos obtestans, ne sibi honorem hunc de-
 "negarent: id quod illi se facturos esse promiserunt.

6. Iam vero qui fuerit homini isti animus, cui et prio-
 ra forsan placebant, quod ex vitae amore acta essent, quae
 in consanguineos suos perpetrauerat, ex iis licet conicere,
 quae modo in mandatis, ab omni humanitate alienis, de-
 derat; scilicet ut totam gentem in luctum et carissimum
 desiderium coniceret, iubendo vnum aliquem e singulis
 familiis neci dari, nulla licet ipsum iniuria affecerant, nec
 criminis cuiuspiam ab aliis accusati fuerant: cum iis, qui
 vel minimum sibi virtutis vendicant, moris sit, in eos, qui-
 buscum illis iustae inimicitiae, in eiusmodi praesertim tem-
 pore odium deponere.

ΚΕΦ. ζ'.

Ηρώδης διανοῇ τῇ φόνεα αὐτόχειρ γίνεσθαι, καὶ μετ' ὀλίγου
 Ἀντίπατρον ἀναγκάσθαι κτελεῖν.

Ταῦτα δὲ ἐπισέλλοντας αὐτοῦ πρὸς τὰς συγγενεῖς, γράμματα παρῆν ὑπὸ τῶν εἰς Ρώμην πρέσβειων ἀπεσταλμένων εἰς Καίσαρα· καὶ ἀναγνωθéntων τὸ κεφάλαιον ἦν, ὡς τῆς τε Ἀκμῆς ὀρεγῇ τῇ Καίσαρος ἀνηρημένης, ἐφ' οἷς Ἀντιπάτρω συγκαταβῆσθαι, αὐτόν τε Ἀντίπατρον, ὡς ἐπὶ γνώμῃ τῇ ἐκείνῃ ποιεῖτο ὡς πατρός καὶ βασιλέως, εἴτε Φυγάδα ἐλαύνειν ἐθελήσῃ, εἴτε καὶ κτινύειν. τῶν ἀκροασάμενος Ηρώδης, βραχὺ μὲν τι ἀνήνεγκεν ἡδονῇ τῶν γεγραμμένων, θανάτῳ τε τῆς Ἀκμῆς ἐπαρέμμενος, καὶ ἐξουσία τῆς ἐπὶ τῷ πατρὶ τιμωρίας. περισσῶν δὲ εἰς μέγα τῶν ἀληθδόνων, παρέτετο τεταλαιπωρημένος σιτίῳ· καὶ ἤτησε μῆλον καὶ μαχαίριον. ἦν γὰρ ἐν ἔθῃ καὶ πρότερον αὐτῷ, περιλήψαντι αὐτὸ δι' αὐτῆ καὶ κατ' ὀλίγον τέμνοντι ἐδίειν. λαβὼν δὲ καὶ περισκεψάμενος, γνώμην εἶχεν ὡς πάσῳ ἐαυτόν. κἂν ἐπιπράξει, μὴ φθάσαντος αὐτῆ καταλαβῆν τὴν δεξιὰν Ἀχιάβη, ὃς ἀνεψιὸς ἦν αὐτῆ. καὶ μέγα ἀνακραγόντος, οἰμωγῇ τε αὐθις ἀνὰ τὸ βασιλείον ἦν, καὶ θόρυβος μέγας ὡς οἰχομένη τῇ βασιλείῳ. καὶ Ἀντίπατρος, πιστεύς γὰρ τέλος ἀληθῶς τὸν πατέρα εἶχεν, θάρσει τε ἐχεῖτο ἐπὶ τοῖς λόγοις, ὅλος ὡς ἤδη τῶν δεσμῶν ἀφυσόμενος, καὶ τὴν βασιλείαν ἀκοντὶ δεξιόμοις εἰς χεῖρας· καὶ τῷ εἰεκτοφύλακι περὶ ἀφίσσεως ἦν αὐτῆ διάλογος, μεγάλη ὑπάρχουσα εἰς τὸ παρὸν καὶ τὸ αὐθις, ὡς ἂν περὶ τοιούτου τῷ ἀγῶνος ἐνεσηκός. ὁ δὲ, ἔμμόνον ἀπειθῆς ἦν πράσσων ἐφ' οἷς ἤξιε Ἀντίπατρος, ἀλλὰ καὶ τῷ βασιλεῖ ἀποσημαίνει διάνοιαν τὴν ἐκείνῃ, πολλαῖς καὶ προσεισοφοραῖς παρ' αὐτῆ χρώμενος. ὁ δὲ Ηρώδης καὶ πρότερον ἔχ' ἡσώμενος ἔδ' εὐνοία τῇ υἱέος, ἐπεὶ ἤκουσε τῆ εἰεκτοφύλακος ταῦτα ἐισηκός, ἀνεβόησέ τε ἀνατυφάμενος τὴν κεφαλὴν, καί περ ἐν τῷ ὑσάτῳ ὦν, καὶ ἐπὶ τὸν ἀγκῶνα περιάρας ἐαυτὸν κτελεῖν πέμψας τινὰς τῶν δορυφόρων, μηδὲν εἰς ἀναβο-

CAP. VII.

Herodes conatur sibi manus inferre; et paulo post Antipatrum interfici iubet.

INterim, dum ista cognatis suis mandat, adueniunt Roma literae a legatis, quos ad Caesarem miserat, quibus significabatur, Acmen indignatione Caesaris interfectam esse, quod Antipatro facinorum adiutrix fuerit, ipsumque Antipatrum relictum esse arbitrio illius, ut patris et regis, siue in exilium eum pellere vellet, siue morte multare. Cum ista accepisset Herodes, meliuscule se habuit ex tam laeto nuncio, animis et ex Acmes interitu sublati et ex potestate de filio supplicium sumendi sibi permissa. Cruciatibus autem in immensum crescentibus, languescere inedia confectus: atque pomum poposcit et cultellum. solitus enim erat et antea manu sua poma decorticare et frustatim comesse. Vbi id habuit, circumspexit, et seipsum ferire voluit. Quod sane fecisset, nisi eius sobrinus Achiabus manum ei prehendisset, magnamque clamorem edidisset. unde tantus repente in regia ululatus et tumultus coortus est, quantus si mortuus rex fuisset. et Antipater, patrem vere mortuum credens coepit confidenter, quasi iam solvendus et rex nullo negotio futurus, loqui, cumque custode carceris de missione agere, multa ei tum in praesens tum in futurum promittens, quasi iam de re eiusmodi instaret certamen. Ille vero non solum id, quod voluit Antipater, facere recusabat, sed et voluntatem eius regi ita nuntiaturum, postquam multas ab eo sollicitationes expertus fuisset. Tum Herodes, qui iam ante male affectus erat erga filium, ubi audiuit custodem carceris ista narrantem, cum exclamatione caput sibi, quamuis in extremis esset, percussit, erectusque in cubitum imperat, missis quibusdam satellitibus, ut e vestigio, sine ulla cunctatione, Antipatrum interfice-

λὰς, ἀλλ' ἐκ τῆ ὀξείας κτείναντας αὐτὸν ἐν Τρεκαῖναι ταφᾶς ἀσήμενος ποιῆσθαι.

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ Ηρώδης τελευτῆς, διαθήκης καὶ ταφῆς.

ΤΑΣ δὲ διαθήκας αὐτοῦ μετέγραφε, μεταβολῆς αὐτῷ περὶ τὴν διάνοιαν γενομένης· Ἀντίπαν μὲν, ὃ τὴν βασιλείαν καταλελοίπει, τετραρχὴν καθίστας Γαλιλαίας τε καὶ Περμαίας, Αρχελαῶ δὲ τὴν βασιλείαν χαρίζομενος, τὴν τε Γαυλωνίτιν καὶ Τραχωνίτιν καὶ Βαταναίαν καὶ Πανιάδα Φιλίππῳ, πατρὶ μὲν τῷ αὐτῷ, Αρχελαῶ δὲ ἀδελφῷ γνησίῳ, τετραρχίαν εἶναι, Ιάμνιαν δὲ καὶ Λζωτον καὶ Φασαηλίδα Σαλώμῃ τῇ ἀδελφῇ αὐτῇ κατανέμει, καὶ ἀργυρίᾳ ἐπισήμῃ μυριάδας πεντήκοντα. πρὸνόησε δὲ καὶ τῶν λοιπῶν, ὅποσοι συγγενεῖς ἦσαν αὐτῷ, χρημάτων τε δόσεσι καὶ προσόδων ἀναφοραῖς, ἑκάστος ἐν εὐπορίᾳ καθιστάμενος. Καίσαρι δὲ ἀργυρίᾳ μὲν ἐπισήμῃ μυριάδας χιλίας, χωρὶς δὲ σκευῇ τὰ μὲν χρυσῷ, τὰ δ' ἀργύρῳ, καὶ ἐσθῆτα παμπολυτελῇ. Ἰαλία δὲ τῇ Καίσαρος-γυναικὶ, καὶ τισιν ἑτέροις πεντακοσίας μυριάδας. ταῦτα πράξας ἡμέρα πέμπτη, μεθ' ὃ Ἀντίπατρον κτείνει τὸν υἱὸν, τελευτᾷ, βασιλεύσας μεθ' ὃ μὲν ἀνέβλεν Ἀντίγονον, ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, μεθ' ὃ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀπεδέδεικτο, ἑπτὰ καὶ τριάκοντα· ἀνὴρ ὥμῳς μὲν εἰς πάντας ὁμοίως, καὶ ὀργῆς μὲν ἥσσω, κρείσσω δὲ τῷ δικαίᾳ, τύχῃ δὲ εἰ καὶ τις ἕτερος κεχημένος εὐμενῇ. ἔκ τε γὰρ ιδίῳ τῷ βασιλεὺς κατασῆς, καὶ κινδύνους περιστριχίζομενος μυρρίοις, πάντων ποιῆται διάδρασιν, καὶ τῷ ζῆν ἐπὶ μήκισον ἐξίστο. ὅποσα δὲ τὰ κατ' οἶκον περὶ υἱῆς τῆς αὐτῇ, ὅσα μὲν γνώμῃ τῇ ἐκείνῃ, καὶ τύχῃ πάνυ δεξιᾷ κεχημένος διὰ τὸ κρίνας ἐχθρὰς κρατεῖν ἐχ' ὑπερῆσαι, δοκῇ δὲ μοι καὶ πάντῃ δυσυχῆς.

β'. Σαλώμῃ δὲ καὶ Ἀλεξᾶς, πρὶν ἔκπυσον γενέσθαι τὸν θάνατον τῷ βασιλέως, τῆς ἐπὶ τὴν ἱππόδρομον κατακλείσ-

rent, eumque in Hyrcania ignobili funere sepelirent.

CAP. VIII.

De Herodis decessu, testamento et funere.

DEinde mutata voluntate testamentum suum denuo mutavit Herodes: et Antipam quidem (cui regnum reliquerat) Galilaeae Peraeaeque tetrarchiam constituit, regnum vero Archelao dedit; atque Gaulonitidem et Trachonitidem et Batanaeam et Paniadem Philippo filio suo, Archelai fratri, tetrarchiae nomine concessit; et Salomae sorori suae Iamnam et Azotum et Phasaëlidem attribuit, et argenti signati quingenta millia. Quin et aliis, quotquot sibi consanguinei essent, prospexit atque consuluit, singulos; pecuniam iis largiendo redditusque annuos, egregie locupletans. Caesari quoque legavit argenti signati centies centena millia, ac praeterea vasa sua tam aurea quam argentea, pretiique stupendi vestes. Iuliae autem Caesaris vxori, et aliis nonnullis quinquagies centena millia. His factis, quinto post occisum Antipatrum die vitam finiuit, cum regnasset post interfectum Antigonom annos triginta quatuor; postquam autem a Romanis rex creatus fuerat, triginta septem: vir pari in omnes immanitate, irae effrenatae, animoque ius fasque despiciente, fortuna autem, si quis alius, propitia usus, ut qui ex privato ad regnum euectus fuerit, et innumeris circumdatus periculis ex omnibus effugerit, et non nisi prouecta aetate vita decesserit. Quod vero ad res domesticas attinet, praesertimque filios suos, hic quoque felix fuit sua sententia, quod se de inimicis victoriam reportasse existimaverit, meo vero iudicio pro misero admodum et infelici habendus est.

2. Caeterum Salome et Alexas, antequam diuulgata esset regis mors, conclusos in Hippodromum domum di-

μένους ἐκπέμπονται ἐπὶ τὰ αὐτῶν, Φάμεινοι βασιλέα κελύειν ἀπίῃσιν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἀγρῆς νέμεσθαι τὰ οἰκῆα. πρᾶσσεται τε αὐτῷ ἡδὴ εὐεργεσία μεγίστη εἰς τὸ ἔθνος. ἐφανεῖτο δ' ἡδὴ ὁ θάνατος τῷ βασιλέως· καὶ Σαλώμη καὶ Ἀλεξᾶς, συναγαγόντες τὸ στρατιωτικὸν εἰς τὸ ἀμφιδέατρον τὸ ἐν Ἱερουσολύμοις, πρῶτον μὲν ἐπιστολὴν ἀνέγνωσαν πρὸς τῆς στρατιῶταις γεγραμμένην, ἐπὶ τε πίστεως εὐχαριστία καὶ εὐνοίας τῆς εἰς αὐτὸν, καὶ παρακλήσει τῶν ὁμοίων παροχῆς Δερχελάω τῷ πατρὶ αὐτῆς, ὃν βασιλέα καθίστατο. εἶτα μέντοι Πτολεμαῖος, τὸν σημαντῆρα τῷ βασιλέως πεπιστευμένος, τὰς διαθήκας ἀνέλεγει, αἱ ληψέσθαι κύρωσιν ἐκ ἄλλως ἔμελλον, ἢ Καίσαρος ἐντυχόντος αὐταῖς. βοή ἔν εὐθύς ἦν ἐκτιμώντων Δερχέλαον βασιλέα, καὶ οἱ στρατιῶται κατὰ σίφη τε αὐτοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες εὐνοίαν τε ὑπὶ χυνῆται καὶ προθυμίαν τὴν αὐτὴν, καὶ συλλήπτους τὸν Θεὸν παρακάλεον.

γ'. Εὐτεῦθεν δὲ τάφον ἡτοίμαζον τῷ βασιλεῖ, μελῆσαν Δερχελάω πολυτελεσάτην γενέσθαι τὴν ἐκκομιδὴν τῷ πατρὶ, καὶ πάντα τὸν κόσμον προκομίσαντος εἰς ὃ συμπομπεύσει τῷ νεκρῷ. ἐφέρετο δὲ ἐπὶ κλίνης χρυσῆς λίθοις πολυτελέσι καὶ ποικίλοις διαπασσμένης· σφωμνὴ τε ἦν ἀλυσγῆς καὶ ἡμπέχτο πορφύρεσιν ὁ νεκρὸς, διαδήματι ἡσκημένος, ὑπερκειμένη σφάεν χρυσῆς, σκῆπτρόν τε τῇ δεξιᾷ παρακείμενον. περὶ δὲ τὴν κλίνην οἳ τε υἱεῖς καὶ τὸ πλῆθος ἦν τῶν συγγενῶν· ἐπὶ δὲ τέτοις τὸ στρατιωτικὸν κατὰ οἰκῆα ἔθνη καὶ προσηγορίας δέκεντο, ὥτως νεμεθίντες. πρῶτοι μὲν οἱ δορυφόροι, μετὰ δὲ τὸ Θεράκιον, ἐπὶ δὲ τέτοις ὅποσοι Γερμανοὶ, καὶ τὸ Γαλατικὸν μετ' αὐτῆς, ἐν κόσμῳ πάντες τῷ πολέμῳ. τέτων δὲ κατόπιν ἡδὴ πᾶς ὁ στρατὸς ὡς εἰς πόλεμον ἐξοδευόντες, ὥσπερ ὑπὸ λοχαγῶν ἀγόμενοι καὶ τοῖς ταξιαρχῶσιν αὐτῶν. τέτοις εἶποντο πεντακόσιοι τῶν οἰκετῶν ἀρωματοφόροι. ἦσαν δὲ ἐπὶ Ἡρώδῃ σάδια ὀκτώ. τῇδε γὰρ αὐτῷ ἐγένοντο αἱ ταφαὶ κελεύσματι τῷ αὐτῷ. Ἡρώδης μὲν δὴ τῶτον ἐτελεύτα τὸν τρόπον.

δ'. Δερχέλαος δὲ, ἐπὶ μὲν ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ πένθος τὸ

miserunt, dicentes regem iubere, vt in prouincias suas discederent, resque domi curarent. ita quidem maximo beneficio ab illis affecta est gens vniuersa. Atque iam mors regis in ore et sermone omnium coepit esse: ac Salome et Alexas, militia omni in Hierichuntis theatrum coacta, primum scriptas ad milites literas legerunt, in quibus rex eis ob fidem et gratum erga se animum gratias agebat, et vt idem Archelao filio suo, quem regem instituisset, praestarent, orabat. deinde Ptolemaeus, cui creditum erat regis sigillum, testamentum recitauit, quod ratum esse non poterat, nisi prius inspectum esset a Caesare. Ac subito clamor exstitit in honorem Archelai, eique milites gregatim, nec non duces, eandem, quam patri praestitissent, amicitiam beneuolentiamque praestiterunt, Deumque ei secundum exoptarunt.

3. At post haec sanus parabant regi, id agente Archelao, vt pater splendidissime efferretur, atque omnem ornatum proferente, vt magna cum pompa comitaretur mortuum. Ferebatur igitur in lectica aurea, multis et variis ingentis pretii lapidibus distincta; stragula murice fulgebat, et corpus purpura erat amictum, cuius vertici adhaerebat diadema, supraque corona aurea; et dextra sceptrum gestabat. Lectum stipabant filii et cognatorum multitudo. His proximi erant milites per gentes suas distributi, earumque nominibus distincti, in hunc modum dispositi. Primi incedebant satellites; deinde agmen Thracicum; postea Germani; et deinceps Galli; ornata omnes militari: reliqua deinde exercitus multitudo, ac si in bellum iretur, sub suis ducibus eorumque centurionibus. Hos sequebantur quingenti famuli, aromata portantes. Ibant autem versus Herodium octo stadia: ibi enim, vt ipse mandauerat, sepultus est. Et Herodes quidem hoc modo e vita excessit.

4. Archelaus autem luctum dierum septem in hono-

ἐπὶ τῷ πατρὶ τιμῶν διστέλει. τόσας γὰρ διαγορεύει τὸ νόμμου τοῦ πατρὸς. ἐσιάσας δὲ τὰς ὁμίλῃς, καὶ καταλύσας τὸ πένθος, ἀνεισιν εἰς τὸ ἱερόν. ἦσαν δὲ εὐφημαὶ καὶ ἔπαινοι καθ' ὅστας ἴοι, ἐκάστων τὰ πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμημένων εἰς τὸ δοκεῖν μείζονσι χρῆσαι ταῖς εὐφημαῖς. ὁ δὲ εἰς ὑψηλὸν βῆμα πεποιημένον ἀνελθὼν, καὶ ἰδρυθεὶς εἰς θρόνον χρυσοῦ πεποιημένον, αὐτεδεξιᾷτο τὰς ὁμίλῃς, χάσματι τῶν εὐφημιῶν τὴν εὐνοίαν αὐτῶν ἡδονῇ φέρων· χάριν τε ὁμολογεῖ, ὅτι μηδὲν αὐτῷ μνησικακοῖεν, ἀνθ' ὧν ὁ πατὴρ εἰς αὐτὰς ὕβρισις, καὶ περάσσεσθαι μὴ ἐλλείπειν ἀμειβόμενον τὸ πρόθυμον αὐτῶν. ἄρτι μέντοι φειδῶ ποιῆσθαι τῷ βασιλεῖσι νόοματος· τετιμῆσθαι γὰρ αὐτὸν τῇ ἀξίῳσιν, εἴπερ βεβαίως Καῖσαρ ἐπικυρώσει τὰς διαθήκας. αἱ ὑπὸ τῷ πατρὸς ἐγγράφησαν αὐτῇ. δι' ἣν αἰτίαν ὑδὲ τῷ στρατεύματι ἐν Ἱερουζαλὴμ διαδήματα αὐτῷ περιθέσθαι προθυμημένοι, δέξασθαι τὸ περιμάχῃτον τῆς ἐνθύνου τιμῆς, διὰ τὸ μηδέπω τὸν κυρίως ἀποδώσοντα φανερὸν εἶναι παραχόμενον. περιόντων μὲν γε εἰς αὐτὸν τῶν πραγμάτων ἡ λείπειν ἀρετῆς τῇ ἀμειβομένῃ τὴν εὐνοίαν αὐτῶν. σπευδάσκειν γὰρ ἐν πᾶσι τὰ πρὸς αὐτὰς φανεῖσθαι τῷ πατρὸς ἀμείνων τὰ πάντα. οἱ δὲ, οἷον ὄχλος εἰώθεν φιλεῖν, οἰόμενοι τὰς πρώτας τῶν ἡμερῶν τὰς διανοίας ἐμφανίζεν τῶν παριόντων ἐπὶ τοιαύτῃ ἀρχῇ, ὅσῳ πρῶτος καὶ θεραπευτικῶς ὁ Λαχέλαος διελέγετο αὐτοῖς, τοσῶδε μείζονος τε ἐχρῶντο τοῖς ἐπαίνοις, καὶ τὰς αἰτήσεις δωρεῶν ἐπεγράφοντο, οἱ μὲν εἰς φορὰς ἅς ἐνιαυσίως φέροιεν ἐπικυφίζεν βοῇ χρώμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν δεσμοτῶν, οἱ ὑφ' Ἡρώδου ἐδέδεκτο, πολλοὶ δὲ ἦσαν καὶ πολλῶν χρεόνων, ἀπόλυσιν. εἰσὶν δὲ οἱ ἄρσεις τῶν τελῶν, ἃ ἐπὶ πράσσειν ἢ ὠναῖς δημοσίαις ἐπιβάλλετο, πρᾶσσόμενα πικρῶς, ἡτοῦντο. ἀντέλεγε τε ὑδαμῶς Λαχέλαος, ἐπεὶ ἤρατο ὁμίλοις σπευδᾶτος ὧν ποιεῖν πάντα, διὰ τὸ νομίζεν μέγα πρᾶγμα εἰς τῆρσιν τῆς ἀρχῆς γενήσεσθαι, τὴν εὐνοίαν αὐτῷ τῆς πληθύνου. ἐντεῦθεν δὲ θύσας τῷ Θεῷ κατ' εὐνοχίαν τρέπεται μετὰ τῶν φίλων.

rem patris integravit. tot enim dies postulat patria consuetudo. Deinde cum multitudinem convivio exceperet, luctu finito, in templum adscendit. atque omnes, quaque transibat, faustis eum ominibus et praeconiis prosequerentur, certatim id agentibus singulis, ut quam laetissimas edere viderentur acclamationes. Tum vero ille, conscenso suggestu, sublimis in aurea sella residens, populum vicissim excipiebat, ostendens sibi gratam acceptamque esse illorum benevolentiam, laetis gratulationibus expressam, eisque gratias egit, "quod paternarum in ipsos iniuriarum memoriam deposuissent, seque sedulo conaturum pollicebatur, ne quid sibi desit, quo minus egregiae illorum voluntati vices rependeret. In praesenti quidem regio nomine se abstinere: appellationis tamen honorem consequuturum, si Caesar testamentum a patre scriptum auctoritate sua confirmaverit: quam ob causam ipsum, cum studiose id ageret exercitus, ut diadema ei imponeretur, honorem inde adeo expetiturum accipere noluisse, quod esset adhuc incerta voluntas eius, qui istum valere ratumque esse iussurus est. Verum, si fuerit adeptus imperium, sibi non defuturam illius bonitatem, qui benevolentiam eorum remunerabitur. operam enim daturum, ut "in omnibus erga eos patre melior esse videatur." Illi vero, quo more vulgus solet facere, rati primis diebus aperiri mentem eorum, qui ad tantae potestatis fastigium prouehuntur, quo suavius et humanius eos alloquebatur Archelaus, eo magis eum collaudabant, et scribebant, quae sibi dari postulabant. Alii ut tributa annua diminuerentur clamabant; alii ut vincti soluerentur, quos et multos et longo tempore Herodes habebat: erant etiam, qui vectigalia, rebus in foro emtis venditisque imposita, et satis acerbe exacta, tolli efflagitabant. ad quae Archelaus minime contradicebat, quoniam id susceperat, ut multitudini in omnibus gratificaretur, quippe quod populi erga se benevolentiam permagui momenti esse exillimaret ad confirmationem regni sui. Et hinc, facta re divina, ad convivium cum amicis se contulit.

ΚΕΦ. 9'.

Ὡς ὁ λαὸς ἐπασίασε πρὸς τὸν Ἀρχέλαον· καὶ ὡς αὐτὸς
ἔπλευσεν ἐπὶ Ρώμης.

ΕΝ τῇ τῷ δὲ τινὲς τῶν Ἰουδαίων, συνελθόντες νεωτέρων ἐπι-
θυμία πραγμάτων, ᾤδυνοντο Ματθίαν καὶ τὰς σὺν αὐτῷ
ὑφ' Ἡρώδου ἀποθανόντας· οἱ παραχρῆμα τῆς ἐκ τῆ πενθού-
σαι τιμῆς φόβῳ τῷ ἐκείνῳ ἀπεστήλητο, ἦσαν δὲ τῶν ἐπὶ
καθαρείσει τῇ χρυσῇ αὐτῇ καταδεδικασμένων· ἐπὶ μέγα
τε τῇ βοῇ καὶ οἰμωγῇ χρώμενοι, καὶ τινα, ὡς κῆφισιν φέρον-
τα τοῖς τεθιγῶσιν, ἀπερρίπτουν εἰς τὸν βασιλεῖα. συνὸν τε
αὐτοῖς γενομένης, ἤξιν τιμωρεῖν αὐτοῖς ὑπ' Ἀρχελαῶ γενή-
σασθαι κολάσει τῶν ὑπὸ Ἡρώδου τιμωμένων· καὶ πάντων γε
καὶ πρῶταν καὶ ἐκδηλότατον τὸν ὑπ' αὐτῇ ἀρχιερέα καθεστῶ-
τα παύσαντα, νομιμότερόν τε ἅμα καὶ καθαρὸν ἀρχιερεῖ-
σαι ἄνδρα αἰρεῖσθαι. τῷτοις Ἀρχελαῶς, καίπερ δεινῶς φέ-
ρων τὴν ἐρμὴν αὐτῶν, ἐπένευσεν, ἔχων τὴν ἐπὶ Ρώμης ὁδὸν
ἀνύσθαι προκειμένην αὐτῷ τάχος, ἐπὶ περισκοπήσει τῶν
δοξάντων Καίσαρι. πέμψας δὲ τὸν στρατηγὸν πενθοῖ χρη-
σάσαι, καὶ τῆς ἐπὶ τοιούτοις τιμωρίας ἀποσάντας σκοπεῖν, θά-
νατόν τε, ὅς τοις φίλοις αὐτῶν συνέλθοι, μετὰ νόμων γεγνό-
τα, καὶ τὰς αἰτήσεις ὡς ἐπὶ μέγα τῷ ὑβρίζειν προῖον, τῆς
τε καμῆς ἢ ἐν τοιοῖσδε εἶναι, μᾶλλον δὲ τῷ ὁμοιοῖν, ὥς
κατασησάμενος τὴν ἀρχὴν ἐπινεύσει τῇ Καίσαρος ἀφίκοιτο
ὡς αὐτὸς, τότε γὰρ κοινῇ βελεύσειν περὶ ὧν ἀξιοῖεν σὺν αὐ-
τοῖς· ἄρτι δὲ ἀνέχεν, μὴ καὶ πασιάζειν δοκοῖεν.

β'. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα ὑπειπὼν καὶ διδάξας τὸν στρατη-
γόν, ἐκπέμπεται πρὸς αὐτὴς. οἱ δὲ ἰσχυρότεροι λέγειν τε ἢ
εἶναι, καὶ εἰς κίνδυνον τῷ ἀπολαβέντῃ ἐκείνῳ τε καθίσασαν,
καὶ τῶν ἄλλων ὅσις γε ἐπὶ σωφρονισμῷ καὶ ἀποτροπῇ τῶν
τοιῶνδε ἐργαζομένων τολμήσειν φθιγγεῖσθαι φανερός ἦν, διὰ
τὸ πάντα βελήσει τῇ αὐτῶν μᾶλλον, ἢ ἐξουσία τῶν ἐφιστη-
κότων συγχωρεῖν, δεινὸν ἡγούμενοι, εἰ ζῶντός τε Ἡρώδου στρα-
τῆν τῶν Φιλιππῶν, καὶ τελευταῖας αὐτῷ γενομένης τιμωριῶν τῶν

CAP. IX.

Quomodo populus seditionem mouit contra Archelaum: et ut ipse Romam profectus est.

INterea Iudaei quidam, nouarum rerum desiderio congregati, Matthiae et eius sociorum, ab Herode occisorum, mortem deplorabant, (qui tunc temporis exsequiarum honore priuati erant metu Herodis, erant quippe isti ob deiectam aquilam auream morte multati) magnum edentes clamorem et lamentationem; insuper et conuicia quaedam, quasi in mortuorum solatium, in regem defunctum iactabant. Cumque in vnum locum conuenissent, ab Archelao contendebant, ut id facinus in eos vindicaret, quos habuerat Herodes in pretio: utque in primis pontificem abdicaret ab Herode constitutum, aliumque deligeret magis legitimum et ad munus obeundum puriorem. Istis Archelaus, licet grauius illorum impetum ferens, annuebat, quod illi iter instaret, quod ad Romam quam ocysissime facere proposuerat, ut voluntatem Caesaris de se perspectam haberet. Misso itaque duce, qui persuasionem vteretur, ut omisso propter ista vindictae studio considerarent, et morte poenas dedisse illorum amicos ex lege, et postulatis eorum magnas inesse contumelias, et tempus hoc alia consilia pscere, opusque esse concordia, donec ad ipsos reuerteretur in imperio confirmatus approbatione Caesaris; tunc enim de iis, quae postularent, vna cum illis consultatum esse: interim vero quiescerent, ne seditionis crumenam incurrerent.

2. Et ille quidem, cum ista suggessisset edocuissetque, ducem misit ad eos haec ipsa loquuturum. Sed illi clamantes eum ne verbum quidem facere permiserunt, mortisque periculum ei intenderunt alterique cuiquam, qui palam aliquid dicere auderet, quod eos ad sanam mentem perduceret, auerteretque ab huiusmodi rerum studio, quod plus suae voluntati tribuerent, quam praesidentium auctoritati; graue esse existimantes, si carissimorum, quos viuo Herode amisserant, ne mortuo quidem illo impetraretur

ἐπ' αὐτοῖς, ὥρμηκότες ταῖς γνώμας, καὶ νόμιμόν τε καὶ δίκαιον ἡγόμενοι, ὃ, τι μελλήσοι ἡδονὴν αὐτοῖς φέρειν, κίνδυνόν τε τὸν ἀπ' αὐτῆ προειδέσθαι τε αἰμαθῆς, καὶ εἴ τῳ ὑποπτευθεῖη, ὑπερβολῆς αὐτῷ γενομένης τῆς παραχρῆμα ἡδονῆς ἐκ τῆ τιμωρῆσασθαι τὰς ἐχθρίδας δοκοῦντας αὐτοῖς. πολλῶν δὲ ὑπὸ Ἀρχελαῶ πεμπομένων, οἱ διαλέγοντο αὐτοῖς, τῶν δὲ ἔχ' ὡς ὑπ' ἐκείνης, γνώμη δὲ τῇ αὐτῶν δοκεῖν παριόντων, ὅπως εἰς τὸ πρᾶντερον καταστήσονται αὐτὰς, ἕθενός ἡνείχοντο εἰπεῖν. ἀνάσασίς τε ἦν λίαν ὀργῇ χρωμένων, Φανεροί τε ἦσαν ἐπὶ μέγα αὐξήσαντες τὴν σάσιν πλῆθος ἐκσυρμένους αὐτοῖς.

γ'. Εὐσάσης δὲ κατὰ τόνδε τὸν καιρὸν ἐορτῆς, ἐν ἣ Ἰουδαίοις ἄζυμα προτίθεσθαι πάτριον. Παῖχα δὲ ἡ ἐορτὴ καλεῖται, ὑπόμνημα ἔσα τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἀπάριστος αὐτῶν γενομένης, καὶ θυσιῶν αὐτὴν προθύμως, πλῆθος τε Ἰσραελίων ὡς ἔκ ἐν ἄλλῃ κατακόπτειν ἐστὶν αὐτοῖς νόμιμον, κάτεισι δὲ πλῆθος ἀναρίθμητος ἐκ τῆς χώρας, ἥδη δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑπερορίας ἐπὶ Θρησκείᾳ τῇ Θεῷ· καὶ οἱ νεωτεριστὰς τὰς περὶ τὸν Ἰούδαν καὶ Ματθίαν ἐξηγητὰς τῶν νόμων ὀδυρόμενοι, συσάντες ἐν τῷ ἱερῷ τροφῆς ἠυποροῦντο, τοῖς σασιώταις ἔκ ὧν ἐν αἰχρῇ μεταστῆν αὐτήν. καὶ δέσας Αρχέλαος, μηκέτι δεινὸν βλασησείεν αὐτῶν τῇ ἀπονοίᾳ, πέμπει σπεῖραν τε ὀπλιτῶν χιλιάρχον τε τὴν ὁρμὴν σασιάζοντων κατασείλαι πρὸ τῆ τὸν πάντα ὅμιλον τῆ μανιώδους αὐτῶν πλέως κατασῆναι· καὶ εἴ τινες διάδηλοι πολὺ τῶν ἄλλων καθίσταντο προθυμία τοῦ σασιάζειν, ἐπ' αὐτὸν ἀγαγεῖν. ἐπὶ τῆς εἰς σασιώταις τῶν ἐξηγητῶν καὶ τὸ πλῆθος ἐξηγέρωσαν, βοῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι· ὥρμησάν τε ἐπὶ τὰς στρατιώτας, καὶ παραστάντες καταλεύσει τὰς πλείους αὐτῶν. ὀλίγοι δὲ τινες καὶ ὁ χιλιάρχος τραυματῆαι διέφυγον. καὶ τοῖς μὲν ταῦτα πράξασιν διὰ χειρῶν αὐτῆς ἡ θυσιᾶ ἦν. Αρχελαῶ δὲ ἄπορον ἐδόκει σῶζεσθαι τὰ πάντα, μὴ ἔκ ἀνακόψοντι τὴν ἐπὶ τοῖςδε ὁρμῇ τῆς πλῆθους· ἐκπέμπει δὲ πᾶν τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς ἰσπεῖς, οἱ τὰς τε αὐτόθι ἐσκηνωκότας κωλύουσιν τοῖς κατὰ τὸ

ultio, animis incitati, atque id demum ius et fas reputantes, quod ipsis voluptatem allaturum videbatur, et periculum ab eo intentatum providere nescientes, etiam si alicui de eo suspicio foret, praesenti quippe laetitia nimium elato, quod eos ulturi essent, quos sibi inimicissimos esse crediderunt. Et multis ab Archelao missis, qui cum eis colloquerentur, quibusdam etiam non ipsius iussu, sed sponte quasi sua ad eos aduenientibus, ut ad mitiorem animum reducerentur, neminem eos vel tantillum alloqui passi sunt. Et seditio mota est ab iis, qui valde irascebantur, palamque erat, tumultum valde auctum iri, magno hominum numero ad eos confluyente.

3. Cum autem sub id tempus instaret festum, quo Iudaeis patrium est vesci non fermentatis panibus, (Pascha enim illa festiuitas appellatur, in memoriam exitus illorum ex Aegypto instituta, quam quidem agant ingenti laetitia, tumque illis mos est maiorem, quam in vlla alia sollemnitate, victimarum numerum mactare, atque magna vis hominum ex vniuersa regione locisque extra illius fines ad istam celebritatem religionis erga conuenit) etiam seditiosi illi, Iudam et Matthiam legis expositores lamentantes, in fano coetus habuerunt, non deficiente victu, quem perturbatores istos non pudebat mendicato quaerere. Itaque Archelaus, veritus, ne quid grauius oriretur ex illorum insolentia, misit eo centurionem cum cohorte militum, qui seditiosos coërcerent, priusquam caetera multitudo huius furoris inficeretur contagio: et si quorum emerget in eoucienda seditione ferocia, illos ut ad se adducerent. In hos etiam populum irritarunt, qui e factione erant legis expositorum, clamoribus suis et cohortationibus: adeo ut impetum in milites fecerint, propiusque adstantes maximam eorum partem lapidarint. verum ipse centurio et alii pauci vulnerati effugerunt. Eoque facto manum iterum sacrificio admovent. Archelaus autem de rerum summa periclitari sibi visus est, nisi multitudinis impetum ex huiusmodi occasione retunderet: itaque milites omnes eo misit et equites, qui eos, qui foris essent, iis, qui in templo so-

ἰερὸν βοηθεῖν, καὶ τὰς ἐκπίπτοντας ὑπὸ τῶν πεζῶν δέχοιντο ἀντηλῆφθαι τῇ ἀσφαλῆς ἤδη πεπιστευκότας. καὶ εἰς μὲν τριχλίης ἄνδρας ἔκτειναν εἰ ἰππεῖς· τὸ δὲ λοιπὸν ἄχθετο ἐπὶ ὄρη τὰ πλησίον ἰόντες. ἐκέρυσσε δ' Ἀρχέλαος ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὰ αὐτῶν πᾶσιν. οἱ δὲ ἀπήεσαν τὴν ἐορτὴν καταλιπόντες, Φόβῳ καὶ μείζονος, καίπερ θρασεῖς ὄντες διὰ τὸ ἀπαίδευτον. Ἀρχέλαος δ' ἐπὶ θαλάσσης κατήκει μετὰ τῆς μητρὸς, Νικόλαον καὶ Πτολεμαῖον καὶ πολλὰς τῶν φίλων ἐπαγομένους, Φιλίππῳ τὰδελφῷ τὰ πάντα ἐφείς καθίστασθαι τῇ οἷᾳ καὶ τῆς ἀρχῆς. συνελθόντες δ' αὐτῷ καὶ Σαλώμῃ Ἡρώδου ἀδελφῇ τὴν γυναικὰ ἀγομένην τὴν αὐτῆς. πολλοὶ δὲ τῶν συγγενῶν, λόγῳ μὲν ὡς συναγωνιζόμενοι τῷ Ἀρχελαῷ ἐπὶ κτήσει τῆς βασιλείας, ἔργῳ δὲ ἀντιπράξοντες, καὶ μάλιστα περὶ τῶν πεπραγμένων ἐν τῷ ἱερῷ ποιησόμενοι καταβοάς. ὑπαντιάζει δ' ἐν Καισαρείᾳ τὸν Ἀρχέλαον Σαβίνος, Καίσαρος ἐπίτροπος τῶν ἐν Συρίᾳ πραγμάτων, εἰς Ἰσθαίαν ὠρημένος ἐπὶ Φυλακῇ τῶν Ἡρώδου χρημάτων· καὶ αὐτὸν τῆς ἐπὶ τοῖσδε ὁρμῆς ἐπέλαυνε ὁ Οὐάρος παρελθών. διὰ γὰρ Πτολεμαίῳ μετὰ-πιμπτος ὑπ' Ἀρχελαῷ παρῆν· καὶ Οὐάρος Σαβίνος χαρξόμενος, ὅτε τὰς ἀκρας, ὅσαι γε ἐν τοῖς Ἰσθαίοις ἦσαν, παρέλαβεν, ὅτε τὰς θησαυροὺς κατεσημῆνατο, εἷα δ' ἔχεν Ἀρχέλαος, μέχρι Καίσαρι δόξαιεν τι περὶ αὐτῶν, καὶ ἔμεινεν ἐν τῇ Καισαρείᾳ τῷδ' ὑποχόμενος. ἐπὶ δ' ἐκπλεῖ μὲν ἐπὶ τῆς Ῥώμης Ἀρχέλαος, Οὐάρος δ' ἐπ' Ἀντιοχείας ἐγένοντο κομιδαί, Σαβίνος ἐπὶ Ἱεροσολύμων χωρήσας παραλαμβάνει τὰ βασίλεια. μεταπέμψας δὲ τὰς Φρυγίαντας, καὶ ὅποσοι διοικηταὶ τῶν πραγμάτων ἦσαν, λόγους τε ἀπαγγεῖν προέδηλος ἦν, καὶ τὰς ἀκρας καθίστατο, ἢ αὐτῷ δοκοῖ. ἢ μὲν οἱ Φύλακες ἐν ὀλίγῳ τὰς Ἀρχελαῷ ἐντολὰς ἐποιῶντο, ἀλλ' ἔμεινον σῶζοντες τὰ πάντα, ἢ προσετέτακτο αὐτοῖς. Καίσαρι δὲ Φυλάσσειν ἕκαστα ἦν προσποιήσις αὐτοῖς.

δ'. Πλεῖ δὲ κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν ἐπὶ Ῥώμης καὶ Ἀντίπας, Ἡρώδου μὲν παῖς, ἐπὶ ἀντιποιήσει τῆς ἀρχῆς, ὑποχέισσι Σαλώμης ἡμέτερος ἐπὶ τῷ ἄρξειν, καὶ πολὺ δικαιότερος Ἀρχελαῷ

rent, succurrere prohiberent, et eos, qui a peditibus euassissent, iam in tuto se existimantes, ferro exciperent. Ita occisa sunt ab equitibus circiter tria hominum millia: reliqui in montes, qui in propinquo erant, se receperunt. Et Archelaus proclamari iussit, ut omnes domum discederent: id quod illi fecerunt, et festum, quamuis audaces propter rerum imperitiam, deteriora veriti reliquerunt. Deinde Archelaus ad mare descendit una cum matre, secum ducens Nicolaum et Ptolemaeum, multosque amicorum, relicta totius domus et principatus cura Philippo fratri suo. Eum comitata est Herodis soror Salome, una cum suis natis, multisque consanguineis, per speciem adiuvandi Archelaum ad regnum obtinendum, sed re ipsa ad ei aduersandum, et maxime ad conquerendum de eo, quod in templo factum fuerat. Caesareae autem Archelao occurrit Sabinus, Caesaris in Syria rerum procurator, in Iudaeam properans ad custodiendam Herodis pecuniam: sed Varus superueniens eum ab itinere auertit. aderat enim ab Archelao accersitus per Ptolemaeum: inque Vari gratiam Sabinus neque Iudaeae castella occupauit, neque pecuniam consignauit, sed Archelao, donec de ea Caesar statuisset, reliquit; eoque promisso Caesareae remansit. Sed postquam Archelaus Romam soluit, et Varus Antiochiam discessit, Sabinus Hierosolyma profectus palatium occupat. Deinde, accersitis praesidiorum praefectis omnibusque rerum administratoribus, demonstrat, se rationes exigere, et de castellis statuit arbitratu suo. non tamen custodes Archelai mandata neglectui habuerunt: sed in tuendo omnia, quae illis in mandatis dederat, perseuerabant, et prae se ferebant, quod cuncta Caesari reseruarent.

4. Eo autem tempore Antipas quoque Herodis filius Romam ad obtinendum principatum profectus est, spe regnandi elatus ex Salomes promissis, ceu longe quam Ar-

παρὰλήψεσθαι τὰ πράγματα, ἥξιωκώς τὸ κατὰ τὰς πρετέρας διαθήκας βασιλεὺς ἀποπεφάνθαι, ὥς ἀσφαλέστερας εἶναι τῶν ἐπιγραφισῶν. ἐπήγετο δὲ ὅτος τὴν τε μητέρα καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν Νικολάου Πτολεμαῖον, Φίλων τε Ἡρώδῃ τιμιώτατον γεγεννημένον καὶ αὐτῷ προσκείμενον. μάλιστα δὲ αὐτὸν ἐνήγεν ἐπ' ἀντιποιήσει τῆς βασιλείας Φρονεῖν Εἰσηναῖος, ῥήτωρ ἀνὴρ, καὶ δόξη δεινότητος τῆς περὶ αὐτὸν τὴν βασιλείαν πεπιστευμένος. διὸ δὴ καὶ τῶν κελευόντων εἶκεν Ἀρχελαῶν πρεσβυτέρῳ ὄντι, καὶ ταῖς ἐπιδιαθήκας ὑπὸ τῷ πατρὸς ἐγγεγραμμένῳ βασιλεῖ, ὅκ ἠείχετο. ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Ῥώμην ἀφίκετο, καὶ πάντων τῶν συγγενῶν ἀπέσας ἦν πρὸς αὐτόν. ὅκ εὐνοία τῇ ἐκείνῃ, μίσει δὲ τῷ πρὸς Ἀρχελαῶν, μάλιστα μὲν ἐπιθυμῶντες ἐλευθερίας, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγῷ τετάχθαι· εἰ δ' ἄρα τὶ ἀντιστή, λυσιτελέστερον Ἀρχελαῶν τὸν Ἀντίπαν λογιζόμενοι, συνέπρασσον Ἀντίπα τὴν βασιλείαν. καὶ Σαβίνος κατηγορεῖ παρὰ Καίσαρι τῷ Ἀρχελαῶν διὰ γραμμάτων.

ε'. Καίσαρι δὲ Ἀρχελαῶς εἰσπέμψας γράμματα, ἐν οἷς τὰ δικαιώματα προστίθει τε αὐτῷ, καὶ τὴν διαθήκην τῷ πατρὸς, καὶ τῆς λογισμῆς τῶν Ἡρώδου χρημάτων σὺν τῷ σημαντῇ κομίζοντα Πτολεμαῖον, ἐκαραδόκει τὸ μέλλον. ὁ δὲ, ταῦτά τε ἀναγνὼς τὰ γράμματα, καὶ τὰς τῷ Οὐάρῳ καὶ Σαβίνῳ ἐπιστολάς, ὅποσα τε χρήματα ἦν καὶ τί ἐπ' ἔτος ἐφότα, καὶ ὡς Ἀντίπας ἐπ' οἰκειώσει τῆς βασιλείας ἐπετόμψαι γράμματα, συνῆγεν ἐπὶ παρακωχῇ γνωμῶν τὸς Φίλων, σὺν οἷς καὶ Γαῖον τὸν Ἀγρίππῃ μὲν καὶ Ἰελίας τῆς αὐτῇ θυγατρὸς υἱόν, ποιητὸν δὲ αὐτῷ γεγονότα, πρῶτόν τε καθεδέμενον παρέλαβε, καὶ κελεύει λῆγειν τοῖς βυλομένοις περὶ τῶν ἐνεστηκότων. καὶ πρῶτος ὁ Σαλαῶν υἱὸς Ἀντίπατρος, δεινός τατός τε ὢν εἶπεν καὶ τῷ Ἀρχελαῶ ἐναντιώτατος, ἔλεγεν, "Ἀρχελαῶ πατρίαν τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς εἶναι λόγον, ἔγωγε τὴν δύναμιν αὐτῆς πρότερον ἢ Καίσαρα συγχωρήσας παρειληφότι, ἐπικαλῶν τὰ ἐπιτετολμημένα ἐπὶ τοῖς ἀπολωλέσι κατὰ τὴν ἐορτήν. ὢν καὶ ἀδικούντων ἄλλως, ἐχρῆν τὴν τιμω-

Archelaus dignior imperio, utpote in priore testamento rex institutus, quod magis ratum esse uerberet, quam posterius. Ille vero una secum ducebat matrem, et Nicolai fratrem Ptolemaeum, quondam Herodi carissimum, et tum sui studiosum. At potissimum eum ad appetendum regnum impellebat Irenaeus, qui orator erat et ob eloquentiae existimationem regni procurationem habuerat. unde etiam iis, qui consulebant, ut cederet Archelao, qui et natu grandior et ultimo patris testamento rex constitutus esset, auscultare nolebat. Postquam autem Romanam peruenit, cognati omnes eius partibus accedebant, non illi quidem eius amore, sed Archelai odio, cupientes ante omnia liberi esse, et sub Romani praesidis administratione: quod si parum succederet, Antipam magis e re sua fore sperantes, quam Archelaum, operam suam Antipae commodarant ad regnum adipiscendum. quin et Sabinus apud Caesarem literis accusabat Archelaum.

5. Cum autem Archelaus literas, in quibus ius suum tueretur, Caesari misisset, necnon patris testamentum, et Ptolemaeum Herodianae pecuniae rationes sigillumque ferentem, euentum expectabat. Ille vero postquam scripta ista legerat, Varique et Sabini literas, et quantum pecuniarum annuique redditus esset cognouerat, utque Antipas regnum appetens literas misisset, amicos conuocat, ut eorum sententias audiat, et in his Caium, Agrippae quidem natum et Iuliae Augusti filiae, sed ab ipso Augusto adoptatum, cui primum locum tribuit, imperatque, ut qui velit de praesentibus negotiis verba faciat. Et primus quidem Antipater Salomes filius, homo in primis disertus et Archelai aduersarius, dicebat: "Archelaum nunc per ludibrium de regno agere, ut qui potestatem eius prius sibi met vendicasset, quam bona Caesaris cum uenia licuerit, ei obiciens audaciam, qua impulsus in festo die tam multos interemerat. Qui etiam si inique egil-

"εἶαν εἰς τὰς ἔξω χερῶναι δυνάμεις ἀνακειμένην εἶναι, καὶ
 "μὴ ὑπ' ἀνδρὸς πεπεῖσθαι, εἰ μὲν βασιλέως, ἀδικῶντος τὸ
 "Καίσαρος διαγνοῖα περὶ αὐτῆ ἐτι χρωμένῃ, εἰ δὲ ἰδιώτῃ, πε-
 "λὺ χερσίνως, διὰ τὸ μὴ βασιλείας ἀντιποιμμένῳ καλῶς ἂν
 "τι συγκεχωρηθῇ, διὰ τὸ Καίσαρα τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἐξουσίας
 "ἀφαρεῖσθαι. καθήκτετο δὲ αὐτῇ ἡγεμόνων τινῶν ἐν τῷ
 "στρατιωτικῷ μεταστάσεις ἐπικαλῶν, καὶ προκαθίσαι ἐπὶ
 "θρόνῳ βασιλείᾳ, καὶ δικῶν διαλύσεις ὡς ὑπὸ βασιλέως γε-
 "νομένας, κατανεύσεις τε αἰτήσεων τῆς δημοσίας αἰτημένοις,
 "καὶ πάντων διάπραξιν, ὧν ἕδρ' ἂν μεζόνως ἐπινοῇσαι καθι-
 "στάνον ὑπὸ τῷ Καίσαρι εἰς τὴν ἀρχήν. ἀντίτῃ δὲ αὐτῷ
 "καὶ τῶν ἐκ τῷ ἱπποδρόμῳ δεσμοτῶν τὴν ἀφαισιν, καὶ πολ-
 "λὰ τὰ μὲν γεγονότα, τὰ δὲ καὶ πτεύεσθαι δυνάμεινα, διὰ
 "τὸ φύσιν ἔχειν γίνεσθαι ὑπὸ τε νεωτέρων καὶ Φιλοτιμίας τῷ
 "ἀρχεῖν προλαμβανόντων τὴν ἐξουσίαν. πένθης τε τῷ ἐπὶ τῷ
 "πατρὶ ἀμελείας, καὶ κόμης αὐτοφυκτὶ τῇ ἐκείνῃ τελευτῇ
 "γεγονότας· ἐφ' οἷς δὴ καὶ τὴν πληθύν ἀρχὴν τῇ τασιάζῃ
 "λαβεῖν. εἰ τοιαῦτα εὐεργετήσαντος αὐτὸν τῷ πατρὶ, καὶ
 "ἔτω μεγάλων ἡξιοκότες, τοιοῖσδε ἀμείβεσθαι τὸν ἥκον,
 "ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς δακρύειν μὲν προσποιώμενον τὰς ἡμέρας,
 "ἀπολαβόντα δὲ ἡδονῇ τῇ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὄσαι νύκτας, Φανῆ-
 "δαί τε καὶ περὶ τὸν Καίσαρα τοιόνδε ὄντα Λεχέλαον συγ-
 "χωροῦντα τὴν βασιλείαν, ὅποῖος γένοιτο καὶ περὶ τὸν πατέ-
 "ρα. χορεύειν γὰρ καὶ ἄδειν, ὥσπερ ἐχθρῷ πεσόντος, ἀλλ'
 "ἐκ ἀνδρὸς, ἔτως μὲν συγγενῆς, τηλικαῦτα δ' εὐεργετῆν
 "ἐξηγμένα. δεινότατον τε πάντων ἀπέφηνε τὸ νῦν ἦκειν ἐπὶ
 "Καίσαρα, κατανεύσει τῇ ἐκείνῃ χρησόμενον τῇ βασιλείᾳ,
 "πάντων αὐτῷ προπεποιημένων, ὅποσα γένοιτο ἂν ὑπ' αὐτῷ
 "καὶ βεβαίως ἤδη τῷ αὐτοκράτορι παρεχρηκότες πρᾶσσό-
 "μενα. μάλιστα δὲ τὴν σφαγὴν τῶν περὶ τὸ ἱερὸν εἰδέναι τῷ
 "λόγῳ καὶ τὴν δυσσέβειαν, ὡς, ἱερῆς τε ἐνέσηκυίας, καὶ ἱε-
 "ρεῖων ἐν τρόπῳ σφαχθόειν, ἔνιοι μὲν ξένοι, οἱ δὲ ἐγχώριοι·
 "πληθεῖς δὲ τὸ ἱερὸν νεκρῶν, ἔχ' ὑπ' ἄλλοφύλῃ, ἀλλὰ καὶ
 "μετὰ νομίμων ὀνομάτων τῆς βασιλείας ἐφισμένη τῆς πρᾶ-

sent, oportebat vindictam externae legitimaeque potestati
 reseruari, et non ab homine exigi, qui, si spectetur ut rex,
 iniuriam facit Caesari, dum adhuc ignoret, quid ille de se
 statuet, sin vero ut priuatus, multo peius erit, utpote cui, re-
 giam dignitatem quaerenti, haud fas esset quidquam a Cae-
 sare concedi, quod Caesarem in ipsos potestate priuatum
 iuerit. Quin et ipsum perstringebat, vitio ei vertendo, quod
 duces nonnullos in exercitu mutauerit, et in solio regio se-
 se collocauerit, et lites tanquam rex exstisset diiudicaret,
 populi que postulatis palam factis annuerit, in summa
 omnia ita fecerit, ut nihil amplius ei in mentem veni-
 re potuerit, si a Caesare in imperio constitutus fuisset.
 Illi quoque imputabat, quod in Hippodromo victos
 dimiserit, aliaque afferebat multa, partim vera, par-
 tim verisimilia, quod huiusmodi res fieri consueue-
 rint ab adolescentibus, et qui regnandi cupiditate impe-
 rium festinanter praeripiunt. Praeterea ei crimini da-
 bat neglectum patris luctum, et comestationes eadem
 qua ille obiit nocte celebratas: unde coortam esse po-
 puli seditionem. Si, cum pater tanta in eum contu-
 lisset beneficia et tam magna ei praestitisset, mortuo
 talem rependerit gratiam, ut interdum tanquam perso-
 nam induens lacrymas simularet, noctes vero singulas
 in voluptatibus regiis ageret, non alium sese ostensurum
 esse erga Caesarem, si ab eo regnum acceperit, quam er-
 ga patrem sui amantissimum se gessit. cantu quippe se ob-
 lectare et choreis tanquam in morte inimici, non sibi con-
 iunctissimi et beneficentissimi. Omnium etiam indignissi-
 mum esse ostendebat, nunc venire ad Caesarem, ut regnum
 ipsius munere et concessu accipiat, cum iam ante omnia ar-
 bitrio suo egisset, quae ab ipso fieri poterant, postquam vali-
 dam ea agendi potestatem dedisset rerum dominus. Maxi-
 me autem caedem in templo nefarie factam verbis exaggera-
 bat: utque festiua sollemnitate etiam victimarum more ma-
 ctati fuerint, tam peregrini, quam indigenae; et caesorum
 corporibus sanum fuerit repletum, idque non ab alienigena,
 sed qui legitimam regis appellationem praetextens fereba-

"ζῆως, ὅπως δυνηθεῖη πληρῶσαι τῆς φύσει τυραννίδος τὴν
 "πᾶσιν ἀνθρώποις μεμισνημένην ἀδικίαν. δι' ἣν μηδὲ ὄναρ
 "ποτὲ ὀρεᾶσθαι τῆς βασιλείας αὐτῷ τὴν διαδοχὴν ἀρετῇ τῇ
 "πατρὸς· ἐπίστωμαι γὰρ αὐτῷ τὸν τρόπον, καὶ τὸν ἐχθρὸν
 "αὐτῷ ἐκ τῶν διαθηκῶν τῶν ἰχυροτέρων Ἀντίπαν καθίστα-
 "σθαι· κληθῆναι γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τὴν βασιλείαν
 "ἔχι νεκρῷ ὄντος πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν ψυχῇ, ἀλλὰ
 "ἀκραιφνεῖ μὲν τῷ λογισμῷ χρωμένῃ, ἀλκῇ δὲ σώματος
 "τοῖς πράγμασιν ἐφεισηκός. εἰ δὲ καὶ πρότερον εἰς αὐτὸν
 "ἐπίσης τοῖς νῦν διατεθεῖσθαι τὸν πατέρα, ἀποπεφάνθαι
 "ποταπὸς ἂν γένοιτο βασιλεὺς, τὸν μὲν κύριον παραχεῖν
 "τὴν βασιλείαν Καίσαρα ἀφηρημένον τοῦ δῆναι τὴν ἐξου-
 "σίαν, τὸς δὲ πολίτας ἰδιώτην ὄντα ἀκμὴν σφάζειν ἐν ἰερῷ
 "μὴ ἀποτετραμμένον.

ε'. Καὶ Ἀντίπατρος μὲν τοιαύδε εἰπὼν, καὶ μαρτύρων
 παρατάσσει τὰ εἰρημένα κρατυνάμενος πολλοῖς τῶν συγ-
 γειῶν, παύσται τῷ λέγειν. αἰνίσταται δὲ Νικόλαος ὑπὲρ Ἀρ-
 χελάου, καὶ ἔλεγεν, "τὰ μὲν ἐν τῷ ἰερῷ γνώμῃ τῶν πεπονθό-
 "των ἀνατιθεῖσθαι μᾶλλον, ἢ ἐξουσίᾳ τῷ Ἀρχελάου. τὸς γὰρ
 "ἐπὶ τοιοῖσδε ἄρχοντας, ἢ μόνον τῷ καθ' αὐτὸς ὑβρίζοντι
 "εἶναι πονηρῆς, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀναγκάζοντι εἰς τὴν ἀμυναν
 "αὐτῶν ἐγγνωμονεῖν προαιρουμένων. ὡς δὲ πολέμα ἔδρων
 "λόγῳ μὲν κατ' Ἀρχελάου, τὸ δὲ ἀληθὲς εἰς Καίσαρα φα-
 "νερὸν εἶναι. τὸς γὰρ ὑβριζοῦντας, κωλύτας παραγνομένους
 "καὶ ὑπ' Ἀρχελάου πεπομφότας, κτεῖναι ἐπιτιθεμένους, ἔτε-
 "α τῷ Θεῷ ἂν τῷ νόμῳ τῆς ἐορτῆς ἐν Φροντιδί γενομένης, ἐν
 "Ἀντίπατρον ἐκ αἰχλύνεσθαι ἐκδικητὴν καθιστάμενον ἐπὶ θε-
 "ραπείᾳ ἐχθρας τῆς αὐτῇ πρὸς Ἀρχελάου, ἢ μίσει τῷ ἀρε-
 "τῇ δικαίᾳ. οἱ παρελθόντες καὶ μὴ πρὸς διανομήνους ἄρ-
 "χοντες ἀδίκων ἔργων, οἷδε εἰσὶν οἱ βιαζόμενοι καὶ μὴ θέ-
 "λοντας τὸς ἀμυνομένους ἐφ' ὅπλα χωρεῖν. ἀντίθει δὲ καὶ
 "τὰ λοιπὰ πᾶσι τοῖς ἐν βελῇ τῶν κατηγόρων. ἔδεν γὰρ ὁ,
 "τι μὴ ἢ μετὰ γνώμης τῆς αὐτῶν γεγενημένοι αἰτία τῷ ἀδ-
 "ικεῖν ὑπάγεσθαι. ἢ τῇ φύσει τοιούτως αὐτὰ γεγενοτά πονη-

"tur ad facinus, vt tyrannico suo ingenio obsequutus pos-
 "set explere iniustitiam omnibus odiosam. Quamobrem
 "ne in somnis quidem spem successionis in regnum a pa-
 "tre habuisse, vt qui mores eius probe norit, et in potiori-
 "bus tabulis eius aduersarium Antipam successorem con-
 "stituerit; a patre quippe ad regnum vocatum, non cum
 "animam pariter ac corpus vires deficerent, sed dum in-
 "tegra esset mente et ratione, eoque corporis robore, quod
 "negotiis obeundis adhiberi potuit. Immo si iam antea
 "tale de Archelao fuisset patris iudicium, quale in postero-
 "ribus tabulis, ipsum tamen satis declarasse, qualisnam rex
 "futurus sit, qui Caesarem, cuius erat regnum ei largiri,
 "largiendi potestate ademptum iuerit, et priuatus adhuc ci-
 "ues in templo iugulare non dubitarit.

6. Et Antipater quidem huiusmodi verba loquutus,
 multisque e consanguineis ad ea, quae dixerat, testimoniis
 suis firmanda adhibitis, finem dicendi fecit. Surrexit ve-
 ro Nicolaus, qui Archelai causam egit, dicebatque: "Illa
 "quidem, quae in templo facta erant, obstinatis potius eo-
 "rum animis, qui passi sunt, imputanda esse, quam Arche-
 "lai potestati, qui enim tales res coeptant, non eo tantum
 "iniustos esse, quod innocentes vexant, sed et quod pacis et
 "aequi amantes in vltionem impellunt. Hos autem homi-
 "nes verbo quidem in Archelaum patrasse hostilia, re ipsa
 "autem in Caesarem res aperta est. Constat enim tumultu-
 "um auctores, eos, qui ad vim et iniuriam propulsandam
 "ab Archelao missi aderant, facto impetu occidisse, neque
 "Deum neque fas dierum nobis sanctissimorum reuerentes:
 "et hi sunt, quorum non puduit Antipatrum luti ipere tute-
 "lam, siue vt odio in Archelaum suo morem gereret, siue
 "quod ius et aequum omne auerfatur. Certe qui adoriun-
 "tur alios, nihilque mali suspicantes iniuriis laceffunt, hi
 "sunt, qui nolentes cogunt sui causa ad arma recurrere.
 "Tum reliquorum omnium, quae obiecta fuerant, causam
 "assignauit iis ipsis, qui a consilio erant accusatoribus. Ni-
 "hil referri vnde color quaeratur iniuriae, quod non ipsis
 "factum sit suasoribus. Neque ea per se esse improba,

ἔρα εἶναι, ἀλλὰ τῷ βλάψαι ἂν δοκεῖν Λεχέλαον. τοσύνδε
 αὐτοῖς εἶναι βελλὴν τῷ ὑβριούντος εἰς ἄνδρα συγγενῇ, καὶ
 πατὴρὸς μὲν εὐεργέτην, συνήθη δὲ αὐτοῖς καὶ διὰ παντός
 οἰκείως πεπολιτευμένον. τὰς γε μὴν διαθήκας ὑπὸ τοῦ σω-
 φρονούντος γεγράφθαι τῷ βασιλείῳ, καὶ κυριωτέρας τῶν
 γεγραμμένων πρότερον, διὰ τὸ Καίσαρα δεσπότην τῶν
 ἔλων καταλελειφθαι πρὸς τὴν κρίσιν τῶν ἐν αὐταῖς γε-
 γραμμένων. μισήσασθαι τε ὑδαμῶς Καίσαρα τὴν ὑβρί-
 αὐτῶν, οἷ τῆς Ηρώδης παντοίως ἀπολαύσαντες παρ' ὃν ἔξ-
 καμρὸν δυνάμει, τὰ πάντα ἐπὶ ὑβρίν γνώμης ἐπέειγοντο
 αὐτῷ, ὃ δ' αὐτῶν περὶ τὸν συγγενῇ τοιούτων γενομένων.
 ἔκουν Καίσαρά τε ἄνδρὸς ὑπ' αὐτῷ πεποιημένε τὰ πάντα
 καὶ φίλῃ καὶ συμμάχῃ καταλύσει τὰς διαθήκας, ἐπὶ
 πίσει τῇ αὐτῇ γεγραμμένας. ὑδὲ μισήσασθαι κακίαν τὴν
 ἐκείνων τὴν Καίσαρος ἀρετὴν καὶ πίσιν, πρὸς ἅπασαν τὴν
 οἰκωμένην ἀνενδοίαστον γενομένην, καὶ μανίαν καὶ λογισμῷ
 ἔκτασιν κατακρίνειν ἄνδρὸς βασιλέως, οὐκ μὲν ἀγαθῶ τὴν
 διαδοχὴν καταλελοιπότης, πίσει δὲ τῇ αὐτῇ προσπεφω-
 γότης. ἔτε ἀμαρτάνειν Ηρώδην ποτὲ περὶ κρίσιν τῷ δια-
 δόχῃ, σωφροσύνην κεχηρημένον ἐπὶ τῇ Καίσαρος γνώμῃ τὰ
 πάντα ποιῆσθαι.

ζ'. Καὶ Νικόλαος μὲν, τοιαύδε διελθὼν, καταπαύει τὸν
 λόγον. Καίσαρ δὲ Λεχέλαον, προσπεσόντα αὐτῷ πρὸς τὰ
 γόνατα, Φιλοφρόνως τε ἀνίστη, Φάμενος ἀξιώτατος εἶναι τῆς
 βασιλείας· πολλὴν τε ἀπέφαινε τροπὴν γνώμης τῆς αὐτῇ
 ἢ ἄλλα πρᾶξαι, ἀλλ' ὅποσα αἱ τε διαθήκαι ὑπηγόρευον,
 καὶ Λεχελαῖω συνέφραυν. ὃ μὲντοι γε ἐκκύρωτο ὑδὲν, ὡς ἂν
 ἐχεγγύῳ παραδείγματι χρώμενον ἐπ' ἀδείας Λεχέλαον εἶ-
 ναι. καὶ διαλύσεως τῶν ἀνδρῶν γενομένης ἰσοκοπέτο κατ'
 αὐτὸν, εἴτε Λεχελαῖω τὴν βασιλείαν εἴη κυρώσων, εἴτε νο-
 μὴν αὐτῆς ποιῆσθαι παντὶ τῷ Ηρώδῃ γένει, καὶ ταῦτα
 πάντων πολλῆς ἐπιμελείας δεομένων.

"sed in odium Archelai ita referri, ut improba videantur.
 "Tanto illos agi studio laedendi cognatum hominem, de
 "ipsorum parente bene meritum et ipsos omnibus amici-
 "tiae officiis prosequutum. Testamentum a patre factum
 "bene mentis compote, et haud dubie posteriores tabulas
 "potiores esse prioribus, eoque magis, quod Caesari omni-
 "um, quae in iis scripta sunt, plenissimum arbitrium re-
 "linquitur. Non timendum, ne horum iniquitatem Caesar
 "imitetur, qui Herodis, ex cuius viuentis potentia fructus
 "plurimos cepere, nunc mortui voluntatem oppugnant;
 "idque satis sibi conscii, neququam se de Herode ita me-
 "ritos, ut Archelaus fuit. Non is est Caesar, qui viri ami-
 "ci, bellorum focii, qui in omnibus, etiam in hoc ipso, a
 "Caesare pendere semper voluit, rescindat testamentum
 "suae commissum fidei. Multum ab horum malignitate
 "abest Caesaris virtus ac fides, toti humano generi testa-
 "mentum; neque id in eum cadit, ut non sanae mentis pro-
 "nuntiet regem, qui primum filio bono hereditatem reli-
 "querit, deinde in hoc ipsius Caesaris fidem implorauerit.
 "Quando testamentum condidit Herodes, ita sapuit, ut
 "Caesaris arbitratui cuncta submitteret: ne in heredo qui-
 "dem eligendo desipere potuit.

7. Et Nicolaus quidem, cum ista oratione percurris-
 set, finem etiam dicendi facit. Caesar autem Archelaum,
 qui sese ad pedes eius abiecerat, comiter alleuauit, regno
 dignissimum esse dicens: seque satis ostendit sic esse affe-
 ctum, ut non aliter facturus esset, quam testamentum pos-
 tulari, et e re Archelai esset. Verum, ubi Archelaum,
 ut qui beneuolentiae eius indicio satis magno fretus esset,
 securum esse animaduertit, nihil sanxit. Postea dimisso
 concilio, dispexit ipse, secum, utrum regnum Archelao
 confirmare deberet, an vero id omnibus Herodis filiis
 communiter diuidere, idque quoniam omnes plerumque
 egerent auxilio.

ΚΕΦ. Ι.

Στάσις Ἰουδαίων πρὸς Σαβίνον· καὶ ὡς Οὐαρος τῆς αἰτίας αὐτῆς ἐκόλασεν.

Πρότερον δὲ, ἢ κύρωσιν τινὰ τῶν γενέσθαι, Μαλθάκη τε ἡ Δερχελαῦ μήτηρ νόσῳ τελευτᾷ· καὶ παρὰ Οὐάρεα τῇ Συρίας στρατηγῷ παρῆν γράμματα τὴν Ἰουδαίων ἀποσάσιν διασαφῆντα. τῷ γάρ Δερχελαῦ μετὰ τὸν ἐκπλῆν ἐδορυβήθη τὸ πᾶν ἔθνος· καὶ Οὐαρος αὐτός, ἐπεὶ παρῆν, τῆς αἰτίας τῆς κινήσεως τιμωρίαν περιβαλὼν, καὶ τῷ πλείστῃ τῆς γένεως ἐπιχεῖν ποιησάμενος πολλῆς γενομένης, ἐπ' Ἀντιοχείας τὴν ἀναζυγὴν ἐποιεῖτο, τάγμα δὲ τῆς στρατίας ἐν Ἱεροσολύμοις λεγόμενος, τὴν Ἰουδαίων νεοτεροποιῶν ἐπιστοιμίζοντας. ἔ μὲν ἐπεραίνοτο γὰρ εἶδεν ἐπὶ παύλῃ τῷ μὴ ἔσασιάσοντος αὐτῶν. ὅτε γάρ Οὐαρος ἀπήει, καὶ Σαβίνος ὁ ἐπίτροπος τῷ Καίσαρος ὑπομείνας αὐτόθι μεγάλως τῆς Ἰουδαίης κατεπόνει, στρατία τε τῇ καταλελειμμένη πιστεύων, ὡς καὶ περιέστο αὐτῶν, καὶ τῷ πλήθει. πολλὰς γάρ ὀπλίσας δορυφόρους ἔχευε τα αὐτοῖς, ἐπείγων τῆς Ἰουδαίης καὶ ἐκταράσσειν ἐπὶ ἀποσάσει. τὰς τε γὰρ ἄκρας ἐβιάζετο παραλαμβάνειν, καὶ τῶν βασιλικῶν χρημάτων ἐπ' ἐξύνῃ προθύμως ὥρμητο βίᾳ διὰ κέρδη καὶ πλεονεξίων ἐπιθυμίας.

β. Ἐπίστασις δὲ τῆς Πεντηκοστῆς, ἱερὴ δὲ ἡμῶν ἐστὶ πατριος τῆτο κεκλημένη, ἣτι κατὰ τὴν θρησκείαν μόνον παρῆσαν, ἀλλ' ὅργῃ φέροντες τὴν παροιάν τῆς Σαβίνου ὕβρεως, μυριάδες συνηθροίσθησαν ἀνθρώπων καὶ πάνυ πολλὰ, Γαλιλαίων τε καὶ Ἰδουμαίων, Ἰεριχωντίων τε ἡ πληθὺς, καὶ ὅσοι περᾶσαντες Ἰορδάνην ποταμὸν οἰκῶσιν, αὐτῶν τε Ἰουδαίων πληθὺς ἦν ὁ πρὸς πάντας συνελέγτο, καὶ πολὺ προθυμότεροι τῶν ἄλλων ἐπὶ τιμωρίᾳ τῷ Σαβίνῳ ὥρμηκεσαν. καὶ τρεῖς μέρη νεοφθέντες ἐπὶ τοῖσδε στρατοπεδεύονταί χωρίων. οἱ μὲν τὸν Ἰππόδρομον ἀπολαβόντες, καὶ τῶν δὲ λοιπῶν δύο μερῶν οἱ μὲν τῷ βορείῳ τῷ ἱερῷ πρὸς μεσημβρίαν τετραμμένοι τὴν ἐφ' αὐτῷ μοῖραν εἶχον· μοῖρα δὲ αὐτῶν ἡ τρίτη τὰ πρὸς

CAP. X.

Seditio Iudaeorum contra Sabinum: et quomodo Varus in auctores eius animaduertit.

ANtequam vero horum quicquam sancitum esset, obiit morbo Malthace mater Archelai: veneruntque a Varo, Syriae praeside, literae, quae Iudaeorum rebellionem declararent. Nam post Archelai discessum seditionem fecit vniuersa natio: et Varus, qui illic aderat, in eius auctores animaduertit, ac seditione (quae grauis sane fuit) maxime ex parte composita, Antiochiam profectus est, relicta Hierosolymis vna legione ad Iudaeos reprimendos; si quid mouerent. nec tamen quicquam proficiebat ad finem seditioni imponendum. Nam digresso Varo, Sabinus ibi, ceu Caesaris procurator, manens, multum Iudaeis negotii facessabat, sperans eos his copiis, quae magnae restabant, cohiberi posse. Circumducebat enim frequentes armatos satellites, per quos Iudaeos premens atque turbans rebellare cogebat. Etenim castella vi conabantur occupare, et ad pecunias regias vestigandas impetu animi magno acrique ferebantur, lucrorum et rapinarum cupidine incitati.

2. Instante autem Pentecoste, festum enim est nobis patrium ita appellatum, conuentum est Hierosolyma non solum religionis gratia, sed etiam indignatione contumeliarum Sabini: coeueruntque plurima Galilaeorum et Iudaeorum et Hierichuntiorum millia, et omnes Transiordanini, et Iudaeorum magna vis, qui ad vniuersos sese aggregauerunt, et plus aliis cupiditate incensi in Sabini ultionem festinarunt: atque in tres turmas diuisi hoc modo castra metantur. Pars quidem vna Hippodromum occupat, reliquarum vero duarum altera a septentrionali templi regione meridiem versus orientalia tenebat; tertia autem illorum pars ad occidentem posita erat, vbi

δυόμενον ἥλιον, ἔνθα καὶ τὸ βασιλεῖον ἦν. ἐπράσσετο δὲ τὰ πάντα αὐτοῖς ἐπὶ πολιτοκρία τῶν Ῥωμαίων ἀπανταχόθεν αὐτοῖς ἀποκεκλησμένον. καὶ Σαβίνος, ἔδεισε γὰρ τό τε πληθος αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα ἀνδρῶν, ἐν ὀλίγῳ τὸ θανεῖν ποιημένων ὑπὸ τῇ ἡττᾷ μὴ ἐθέλειν ἐφ' οἷς ἀρετὴν κρίνειν αὐτὸ ικανόν, παραχερῆμά τε ὡς τὸν Οὐάρον ἐπεμπε γράμμα· καὶ, τὸ σύνθηες, ἐκ ἀνῆς καλούων ἐκ τοῦ ὀξέως βοιθεῖν, ὡς κινδύνῳ μεγίστῳ τὸ ἐγκαταλειφθὲν σφατεῖσμα περιεσχηκότες, διὰ τὸ μὴ εἰς μακρὰν ἐλπίζειν κατακοπήσεσθαι λεφθέντας αὐτάς. αὐτὸς δὲ τῷ φερῶν τὸν ὑψηλότατον τῶν πύργων καταλαβόμενος Φασάηλον, ἐπὶ τιμῇ τῷ Ἡρώδῃ ἀδελφῷ Φασαίῳ ἀποδομημένον τε καὶ ὄπως εἰρημένον, τελευτῆς ὑπὸ Παρθυαίων αὐτῷ γενομένης, κατέσσει τοῖς Ῥωμαίοις ἐπιξέειναι τοῖς Ἰουδαίοις. αὐτὸς μὲν ἔδ' εἰς τὴν Φίλως τολμῶν κατιέναι, τὰς δ' ἄλλας προαποθνήσκην αὐτῇ τῆς πλεονεξίας δικαίων. τολμησάντων δ' εἰς τὴν ἔξοδον τῶν Ῥωμαίων, μάχῃ συήκει κατ' ἐξῆς· καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τῶν πολεμίων ἐργὴν ἐκράτην, ἢ μὴν τὰ φρονήματά γε τοῖς Ἰουδαίοις ἔκαμνε τῇ ὄψει τῷ δεινοῦ πολέων αὐτοῖς πεπτωκότων, περιδεύσαντες δ' ἀνίστην ἐπὶ τὰς σφαῖς, αἵπερ ἦσαν τοῦ ἱεροῦ τὸν ἔξωθεν περιβολὸν περιέχουσαι, καὶ πολλῆς μάχης γενομένης, λίθους τε ἠφίσταν, τοὺς μὲν ἐκ χειρὸς ὑπάραυτες, οὓς δὲ σφενδονῶν, ἀθλητὰν τρόπον τοιαύτης μάχης ὄντες. καὶ οἱ τοξόται πάντες παρατεταγμένοι μεγάλα ἔβλαπτον τὴν Ῥωμαίαν, διὰ τὸ ὑπερδέξιοί τε εἶναι, καὶ ἐπιχειρεῖσθαι μὲν ἄποροι διὰ τὸ ἀνέφικτοι τοῖς εἰσακοντίζον περὶωμένοις εἶναι, ῥᾶν δὲ κρατῆσθαι τὴν πολεμίαν ἔχοντες. καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἡ μάχῃ συνέστη τοιαύτη ἔσσε. ἔπειτα Ῥωμαῖοι, δεινῶς φέροντες τοῖς δρωμένοις, πῦρ ἐνίστην ταῖς σφαῖς, λαθόντες Ἰουδαίων τὴν ἀναβεβηκότας ἐπ' αὐτάς. καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τοῖς πολλῶν προσειδυμένων καὶ μετὰ τῶν ἐγγύων φλόγα θυμαμένων, ἤπτετο τῷ ὀρόφῳ ἢ τῷ τάχως. ἡ δὲ ξύλωση, παρήχουσα πίσσης τε καὶ κηρῶ πλέον, ἔτι δὲ κηρῶ χυροῖς ἐκαυλιμμένον, εὐθέως εἶκιν· ἔργα τε μεγάλα ἐκῆνα καὶ ἀξιολογώτατα ἠφαιζέτο, καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν σφῶν ὄλεθρος ἔτος

regia locabatur. Atque ista illi agebant, ut Romanos ab illis undique inclusos obsiderent. Tum Sabinus (nam et multitudinem eorum formidabat, spiritusque hominum elatos, qui mori facile maluerunt, quam victoriam non reportare, ubi vincere virtutis loco habetur) confestim per literas Varo rem significabat; atque, ut fieri solet, non intermittebat hortari, ut sibi celeriter auxilium ferret, legionem quippe ibi relictam in maximo versari periculo, quod non longe abesse expectarent, quin ipsi capti trucidarentur. Ille vero, arcis excelsissima turri occupata, (ea Phasaelus appellabatur, in honorem Phasaeli Herodis fratris exstructa atque ita nominata, postquam a Parthis occisus fuerat) inde Romanis signum dedit, ut Iudaeos exeuntes adoriantur. et cum ipse ne ad suos quidem amicos descendere auderet, postulabat, ut alii propter eius auaritiam se prius mortis periculo obicerent. Cumque Romani eruptionem fecissent, commissum est acre praelium: in quo licet hostibus caetera superiores essent Romani, non tamen animis fracti erant aut desponderunt Iudaei ad conspectum periculi, postquam multi de suis ceciderant: quin per circuitum consensu porticibus, quae circum exterius templi septum erant, magnaue pugna edita, et saxa deiciebant, partim e manibus, partim e fundis, utpote in huiusmodi pugnis bene exercitati. et sagittarii vniuersi illis immixti Romanis multum nocebant, et quod superiore loco essent, atque expugnatu difficiles, ut qui attingi nequirent ab iis, qui tela ad eos adigere conarentur, et hostes nullo negotio profligare possent. Et diu quidem hunc in modum pugnatum est. Deinde Romani, rei indignitate commoti, ignem porticibus (in scitis, ipsis qui ibi adscenderant, Iudaeis) subiiciunt. atque ignis, eo quod multa apponerentur, quaeque etiam flammam excitare possent, quam celeriter tectum corripuit. Eius vero materies, quod et pice et cera abundaret, praetereaue aurea aera peruncto, confestim flammis cedebat, atque opera magna et admiratione dignissima sensim euaserunt, et quotquot super porticus erant, improviso perierunt exitia.

ἀπερσδόκητος κατέλαβεν. οἱ μὲν γάρ, τῷ ὀρόφῳ καταπα-
γέντος, συγκατεφύεοντο αὐτῷ, τὰς δὲ περιεσπῶν ἐβαλλον αἱ
πολέμιοι· πολλοὶ δὲ ἀπορία τε σωτηρίας, καὶ ἐκπλήξει κα-
κῇ τῇ περιεσηκῶτος, οἱ μὲν εἰς τὸ πῦρ εἰσῆσαν ἑαυτοὺς· οἱ
δὲ καὶ τοῖς ξίφεσι χρώμενοι διαδρασίν αὐτῷ ἐπειοῦντο. ὅπο-
σοι δὲ εἰς τὸ κατόπιν χωρήσαντες ὁδῷ ἡ ἀναβεβήκισαν ἐσώ-
ζοντο, οἱ Ῥωμαῖοι πάντας ἔκτειναν γυμνὰς τε ὄντας καὶ τὰ
φρονήματα ἐκλελυμένας, ἔδδ' ἐκ τῆς ἀπονοίας διὰ τὸ ἄνοπλον
βοηθεῖν δυναμένης. ἐσώθη δὲ τῶν ἀπελθόντων ἐπὶ τὸ τέγος
ἔδ' ὅστισούν. καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, διὰ τῷ πυρὸς ἡ παρῆκοι αἰσθέν-
τες, ἐκράτην τῷ θησαυρῷ, καθ' ὃν ἱερὰ ἦν χρήματα. καὶ
διεκλάπη μὲν πολλὰ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, Σαβῖνος δὲ πε-
ριεπώησεν εἰς τὸ Φανερόν τετρακόσια τάλαντα.

γ. Ἰυδαίαις δὲ ἐλύκει μὲν τὸ πάθος τῶν φίλων, οἱ ἐν
τῇδε ἔπεσον τῇ μάχῃ· ἐλύκει δὲ καὶ τῶν ἀναθημάτων ἡ
ἀφαίρεσις. ἡ μὲν ἀλλ' ὅπερ αὐτῶν ἐτύγχανεν συνεστραμμέ-
νον καὶ μαχιμώτατον, τῷ ἐμπρεῖσχοντες τὸ βασιλείον,
ἡπείλκε πῦρ τε ἐνήσειν αὐτῷ, καὶ πάντας κτείνειν, καλεῖον-
τες ἡ τάχος ἀπίναί, καὶ περδομένοις ὑπὸ χυμέντοι ἀδείαν
καὶ Σαβῖνῳ οὐκ αὐτοῖς. καὶ τῶν βασιλικῶν τὸ πλεῖστον πύ-
τομόλησαν πρὸς αὐτὰς· Ῥῥφος δὲ καὶ Γράτος τριχίλις τῶν
μαχιμώτατων τῷ Ηρώδῃ στρατεύματος ἔχοντες, ἀνδρας τοῖς
σώμασι δραστηρίους Ῥωμαίοις προσετίθεσαν. καὶ τι καὶ ἰπ-
πικὸν ἦν ὑπὸ τῷ Ῥῥφῳ τεταγμένον, ὃ καὶ αὐτὸ προδήκη τῶν
Ῥωμαίων ἐγγυόει. Ἰυδαίοις δὲ ἐκ ἡμέλητο ἡ πολιορκία. ἀλ-
λὰ καὶ τὰ τείχη μετέλλευσον, καὶ τοῖς μεταβαλλομένοις ἐκέ-
λευον μὴ ἐμποδισαῖς εἶναι τῷ ἀποληφόμενῳ χρόνῳ παρῆσαν
αὐτοῖς ἐλευθερίαν τὴν πάτριον. Σαβῖνῳ μὲν οὖν εὐκτόν ἦν
ἀπίναί μετὰ τῶν στρατιωτῶν, πιστεύειν δ' ἐχ εἰός τε ἦν διὰ
τὰ πεπραγμένα, καὶ τὸ λίαν εὐγνώμον τῶν πολεμίων ἐπ'
ἀποτροπῇ τῷ κατασπασμένῳ εἶχεν. ἅμα δὲ καὶ τὸν Οὐάρον
ἤξεν προσθῶπῶν ὑπέμνε τὴν πολιορκίαν.

δ. Ἐν τῷ δὲ καὶ ἑτέρα μύρια θορύβῳ ἐχόμενα τῇ
Ἰυδαίαν κατελαμβάναν, πολλῶν πολλαχόσε κατ' οἰκίων ἐλ-

nam alios secum ruina tecti trahebat, alii ab hostibus undique caedebantur: multi, nihil reliqui ad salutem videntes, maloque eos circumstante attoniti, aut in ignem se coniciebant, aut, ut flammam effugerent, seipsos gladiis suis occidebant. quicumque vero retro abscedendo, qua adscenderant, euadere conabantur, a Romanis omnes caesi sunt, quippe inermes animosque debilitati, desperatione nihil eos adiuvante, quod armis erant destituti. ex iis itaque, qui rectum adscenderant, ne vnus quidem elapsus est. Tum Romani per flammam, qua dabatur, irruentes, thesauro potiebantur, in quo recondita erat pecunia sacra. eiusque magna parte a militibus direpta, ipse Sabinus talenta quadringenta palam recepit.

3. Interea Iudaeos magno quidem dolore affecit amicorum calamitas, qui in ista pugna ceciderunt: illosque etiam male habuit aerarii et donariorum direptio. verumtamen, conglobatis suorum fortissimis quibusque, hisce regionem obsident, flammamque ei et extrema omnibus minitabantur, iubentes, veleriter exirent, quo facto promittebant nihil ipsis et Sabino nocitum iri. Proinde regionum maxima pars ad Iudaeos sese contulit. Sed Rufus et Gratus, qui tria millia e praestantissimis Herodis militibus habebant, viros corpore validos strenuosque, ad Romanos transierunt, quin et idem fecerunt equites quidam, quibus praeerat Rufus, et ipsi facti sunt accessio ad Romanos. Verum Iudaei nihilominus obsidionem urgere, et cuniculos agere, atque obsessis clamare, ut exirent, ne per ipsos stet, quo minus tempus iam arripiant patriae libertatem recuperandi. Et Sabino quidem nihil optatius, quam cum militibus exire; sed Iudaeis fidere non poterat propter ea, quae perpetraverat: et non vulgaris hostium leuitas, ipsi utpote suspecta, in causa erat, quod conditiones reiecerit, adde quod a Varo exspectabat auxilium, eanique ob rem obsidionem sustinebat.

4. Ea autem tempestate exisiebant in Iudaea mille aliae turbae, multique plurimis in locis, aut lucri cupidi-

πίδας πεδῶν καὶ Ἰσδαίων ἐχθρας ἐπὶ τὸ πολεμῆν ὤρη-
μένων. διχάλοιοι μὲν τῶν ὑφ' Ἡρώδῃ ποτὶ στρατευσαμένων,
καὶ ἥδη καταλελυκότες, ἐν αὐτῇ Ἰσδαία συσάντες προσεπα-
λέμην τοῖς βασιλικοῖς, ἀντιστατῆντος αὐτοῖς Ληχιάβη τῇ Ἡ-
ρώδῃ ἀνεψίῃ· καὶ τῶν μὲν πεδῶν εἰς τὰ μετέωρα ἀνωσμέ-
νη δι' ἐμπειρίαν τὴν εἰς τὰ πολεμικὰ τῶν ἀνδρῶν, ταῖς δὲ
δυσχωρίαις σώζοντος ὅποσα δυνατά.

δ'. Ἰσδας δὲ ἦν Εἰσακὴς τῷ ἀρχιλεῖτῃ υἱὸς ἐπὶ μέγα θυη-
θίντος, ὑφ' Ἡρώδῃ δὲ μεγάλους ληφθέντος πόνοιο. ἔτος
οὖν ὁ Ἰσδας περὶ Σεπτώρειν τῆς Γαλιλαίας, συνησάμενος
πλῆθος ἀνδρῶν ἀπονενημένων, ἐπιδρωμὴν τῷ βασιλεῖ
ποιεῖται· καὶ ὅπλων κρατήσας ὅποσα αὐτόθι ἀπέκειτο,
ἅπλῃς τῆς περὶ αὐτὸν καθ' ἕνα, καὶ ἀποφέρειται χρήματα
ἐπὶ ὅσα κατελείφθη αὐτόθι, φοβερός τε ἅπασιν ἦν ἄγων
καὶ φέρων τὰς προσυγχάνοντας, ἐπιθυμία μείζονων πρᾶ-
γμάτων καὶ ζηλώσει βασιλείας τιμῆς, ἕκ ἀρετῆς ἐμπειρία,
τῇ δὲ ὑβρίσει περυσία, κτήσασθαι προσδοκῶν γέρας τὸ
ἐντεῦθεν.

ε'. Ἦν δὲ καὶ Σίμων δῦλος μὲν Ἡρώδῃ τῷ βασιλεῖ, ἄλλως δὲ ἀνὴρ εὐπρεπῆς, καὶ μεγέθει καὶ ῥώμῃ σώματος
ἐπὶ μέγα πρῶχων τε καὶ πεπιστευμένος. ἔτος ἀρθεὶς τῇ
ἀκρασίᾳ τῶν πραγμάτων, διάδημά τε ἐτόλμησε περιθέ-
σαι, καὶ τινος πλῆθους συσάντος καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ἀναγ-
γελθεὶς μανία τῇ ἐκείνων, καὶ εἶναι ἄξιος ἐλπίσας παρ' ὄν-
τινούν, τὸ ἐν Ἰεριχοῦντι βασιλείῳν πίμπρησι δι' ἀρετῆς
ἄγων τὰ ἐγκαταλειμμένα· πολλὰς τε καὶ ἄλλας τῶν βα-
σιλικῶν οἰκήσεων, πολλαχῇ τῆς χώρας πῦρ εἰς εἰς ἠφάνιζεν,
τοῖς ἐνεσηκῶσι λείαν ἄγειν τὰ ἐγκαταλειμμένα ἐπιτρέψκων.
ἐπέπρακτο δ' ὧν τι μείζον ἀπ' αὐτῇ μὴ ταχέας ἐπιστροφῆς
γενομένης. ὁ γὰρ Γράτος, τῶν βασιλικῶν στρατιωτῶν Ῥωμαί-
οις προσεθειμένος, μεθ' ἧς εἶχε δυνάμειος ὑπαντιάζει τὸν
Σίμωνα. καὶ μάχης αὐτοῖς μεγάλης ἐπὶ πολὺ γενομένης,
τό τε πολὺ τῶν Περσῶν, ἀσύντακτοι ὄντες, καὶ τάλμη μάλ-
λον ἢ ἐπιστήμη μαχομένοι διεφθάρησαν. καὶ αὐτῷ Σίμωνος,

tate aut odio in Iudaeos, bellum concitabant. Nam duo quidem hominum millia, qui aliquando sub Herode meruerant, iamque dimissi erant, in ipsa Iudaea inter se conspirarunt, et regiones oppugnare coeperunt; quibus Achiabus Herodis sobrinus resistebat, et ex agris in editiora loca compulsus (quippe ab hominibus rei militaris scientissimis) difficiles aditus insidendo seruabat, quae poterat.

5. Exstitit et Iudas, Ezechiae filius latronum praefecti, qui magnarum erat virium, quemque Herodes aegre oppresserat. Hic Iudas apud Sepphorim Galilaeae oppidum, coacta profligatorum hominum caterua, palatium adortus, arma omnia ibi reposita occupauit, iisque suorum singulos armauit, et omnem illic repertam pecuniam abstulit, suiisque terrorem omnibus iniiecit, obuios quosque diripiens secumque abducens, rerum maiorum desiderio regnandique cupiditate, eam adipisci sperans dignitatem non virtutis peritia, sed effrenata nocendi licentia.

6. Fuit et Simon quidam regis Herodis seruus, homo alioqui formosus, et corporis amplitudine et pulchritudine excellens, creditusque excellere. Hic, sumpta ex rebus turbidis fiducia et diadema sibi imponere ausus est, et congregata hominum multitudine, cum et ipse rex illis insanientibus salutatus fuisset, seque aliis digniorem imperio existimasset, Hierichuntiam regiam a se direptam cremauit; aliasque multas regis domos in multis regionis locis incendit, omnibus, quae in illis erant, suis gregalibus in praedam concessis. Quin et maius quiddam perpetrasset, nisi mature in eum animaduersum fuisset. Nam Gratus, postquam regiones milites Romanis iunxisset, cum copiis suis omnibus Simoni obuiam occurrit: et post longum et acre praelium, profligatis Simonianis, quippe Transiordaninis, et nullo ordine, audacia magis quam arte pugnantibus, Gratus nactus Simonem, per angustias,

Φυγῇ διὰ τινος Φάραγγος σώζοντος αὐτόν, Γράτος ἐντυχὼν τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνει. κατεπερήδη δὲ καὶ τὰ ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐν Ἀμαθοῖς βασιλῆα ὑπὸ τινῶν συσάντιν ἀνδρῶν Σίμωνι παρεπλησίων. ὥτως πολλῇ ἀφροσύνῃ ἐνεπολίτευσε τῷ ἔθνει, διὰ τὸ βασιλεῖα μὲν οἰκῆιον ἔκ εἶναι τὸν καθέζοντα τὸ πλῆθος ἀρετῇ· τὺς δὲ ἀλλοφύλους ἐπελθόντας σωφρονισὰς τῷ τσασιάσαντος τῶν ἀνθρώπων, ὑπέκκαυμα αὐτῶν διὰ τε τῷ ὑβρίζειν καὶ πλεονεκτεῖν γενέσθαι.

ζ'. Επεὶ καὶ Ἀθρόγγης ἀνὴρ, ὅτε προγόνων ἐπιφανὲς ἀξιώματι, ὅτε ἀρετῆς περιούσιος, ἢ τινῶν πλῆθει χρημάτων, ποιμὴν δὲ καὶ ἀνεπιφανὲς τοῖς πᾶσιν εἰς τὰ πάντα ὢν, ἁλλως δὲ, μεγέθει σώματος, καὶ τῇ κατὰ χεῖρας ἀλκῇ διακρίπων, ἐτόλμησεν ἐπὶ βασιλεῖα φρονησάμ, καὶ διὰ τὴν ἡδονὴν τῷ πλείον ὑβρίσαι, καὶ θνήσκων ἔκ ἐν μεγάλοις τιθεσθαι τῆς ψυχῆς τὸ ἐπὶ τοιοῖσδε ἀνάλωμα γενησόμενον. ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ ἀδελφοὶ τέσσαρες, μεγάλοι τε καὶ αὐτοὶ, καὶ ἐπὶ μεγάλα πρῆχεν τῇ κατὰ χεῖρας ἀρετῇ πεπιστευμένοι, πρόβλημα εἶναι τῆς καθέξιος τῆς βασιλείας δοκοῦντες. λόχῳ τε αὐτῶν ἦρχεν ἕκαστος. συλλέγεται γὰρ μεγάλη πλῆθὺς πρὸς αὐτούς. καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἦσαν, καὶ ὑπερτάτους αὐτῷ ὅποια εἰς τὰς μάχας φοιτῶντες δι' αὐτῶν. ὁ δὲ διάδημα περιθέμενος, βαλευτήριον τε ἤγειν ἐπὶ τοῖς κοιητέοις, καὶ τὰ πάντα γνώμῃ ἀνακείμενα εἶχεν τῇ αὐτῷ. διόμενέ τε ἐπὶ πολὺ τῶδε τῷ ἀνδρὶ ἡ ἰσχὺς, βασιλεῖ τε κεκλημένῳ, καὶ ἃ πράσσεν ἐθέλοι μὴ ἀποστρεφόμενῳ, φόνῳ τε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἦσαν ἐπὶ μέγα προσκείμενοι Ῥωμαίων τε καὶ τῶν βασιλικῶν, μίσει πολυτεύοντες ὁμοίως πρὸς ἀμφοτέρους. τήν τε μὲν ὕβρις ἢ χεῖραμνο το ἐπὶ τῆς Ἡρώδης ἀρχῆς. Ῥωμαῖοις δὲ, ὢν εἰς τὸ παρὸν ἔδοξαν ἀδικεῖν. προϊόντες δὲ τῷ χρόνῳ, καὶ ἐπὶ πλείον ὁμοίως ἐξηργιάθησαν. διάφουξίς τε ἔκ ἦν τοῖς πᾶσιν ἐν πᾶσι, τὰ μὲν κέρδους ἐλπίδι, τὰ δὲ καὶ συνηθείᾳ τῷ φονεύειν. ἐπιτίθενται δὲ ποτὲ καὶ Ῥωμαίων λόχῳ κατὰ Ἑμμαοῦντα, οἱ σίτον καὶ ὅπλα τῆς στρατίας ἔφερον. καὶ περισάντες Ἀρεῖον μὲν τὸν ἐκατόνταρχον, ὃς ἡγᾶτο τῷ τάγματος, καὶ τέσσαράκοντα

vt salutem sibi quaereret, fugientem, caput ei amputavit. Apud Amatha quoque, ad Iordanem fluvium posita, crematum est palatium ab hominum caterua Simonis similium. Tanta tum furor per totam gentem grassabatur, eo quod proprium regem non haberet, cuius iusto fortique imperio multitudo regeretur: qui vero alienigenae ad castigandos seditiosos venerant, malum potius exacerbarent, graues superbia simul et avaritia.

7. Deinde et Athronges, vir neque generis dignitate illustris, neque magna virtute aut opum abundantia fretus, sed opilio, cunctis caetera omnia obscurus visus, vasto tantum corpore et manuum robore insignis, regnum affectare ausus est, cui adeo placebat maior nocendi licentia, vt mori certus parui penderit vitae iacturam, quam male agendo facturus esset. Illi autem quatuor erant fratres, qui et ipsi grandi statura, et ad facinus quoduis arduum manu prompti habebantur, magni momenti esse visi ad conseruationem imperii. atque hi singuli singulis cohortibus praecerant. conuenit enim ad eos magna hominum multitudo. Atque illi quidem turmarum praefecti erant, et cum per se itarent, pro Athronge praelia faciebant. Ipse autem diadema sibi imposuit, et de rebus agendis concilium habuit, omniaque gerebat arbitrato suo: et diu in potestate permansit, regio nomine, faciens quae vellet; magnasque tum ipse tum fratres caedes edebant tam Romanorum quam regiorum, vtpote vtrisque ex aequo inuensi, his propter licentiam, qua sub Herode vsi fuerant, Romanis propter iniurias, quas tum ab illis acceperant. Tempore autem consequenti magis magisque pariter in omnes efferabantur: et vix quisquam interitum poterat effugere, partim quod quaestui inhiarent, partim ob interficiendi consuetudinem. Hi aliquando Romanorum cohortem, (qui frumenta et arma militibus ferebant) prope Emmauntem aggressi, ita circumdederunt, vt Asium centurionem; legionis ducem, et quadraginta eius peditum fortissi-

τῶν περὶ αὐτὸν, πεζῶν τοὺς κρατίστους κατηκόντιζον. οἱ δὲ λοιποὶ, δέισαντες πρὸς τὸ πάθος αὐτῶν, Γράτῃ σὺν τοῖς βασιλικοῖς, οἱ περὶ αὐτὸν ἦσαν, σκέπης αὐτοῖς γενομένης, σώζονται τοὺς νεκροὺς καταλιπόντες. καὶ πολὺν μὲν χρόνον τοιούτοις τρόποις χρώμενοι μάχαις, Ῥωμαῖους τε παρελύπησαν ἕκεις ὀλίγα, καὶ τὸ ἔθνος ἐκάκωσαν ἐπὶ μέγα. χειροῦνται δ' οὖν χρόνῳ ὕστερον, ὁ μὲν Γράτῳ συμβαλὼν, ὁ δὲ Πτολεμαῖος· καὶ τὸν πρεσβύτατον Ἀρχελαῶ λαβόντες, ὁ τελευταῖος πάθει τε τῷ ἐκείνῳ λελυπημένος, καὶ ἄπορον ἐπὶ πλέον ὄραν τὴν σωτηρίαν ὑπὸ νόσῃ καὶ καμᾶτι πολλῇ ψιλῶθεις τῆς δυνάμεως, ἐπὶ δεξιαῖς καὶ πίσει τῷ Θείῳ Ἀρχελαῷ παραδίδωσιν αὐτόν. καὶ ταῦδε μὲν ὕστερον γίνονται.

Ἡ. Ληθηρίων δὲ ἡ Ἰυδαία ἔμπλεως ἦν, καὶ ὡς ἂν παρατύχοιεν τινα οἱ συσασιάσαντες αὐτῷ, βασιλεὺς πρεῖσάμενος ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ κοινῷ ἠπείγετο, ὀλίγα μὲν καὶ ἐπ' ὀλέγοις Ῥωμαῖοις λυπηροὶ καθιστάμενοι, τῷ δὲ ὁμοφύλῃ Φόνοι ἐπὶ μήκιτον ἐμποιοῦντες.

Σ'. Οὐαρος δὲ, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον πυνθάνεται τὰ πεπραγμένα, Σαβίνῃ γραψάντος πρὸς αὐτόν, δέισας περὶ τῆς τάγματος, δύο τὰ λοιπὰ ἀναλαβὼν, τρεῖς γὰρ ἐπὶ Συρίας τὰ πάντα ἦν, καὶ Ἰλας ἱππέων τέσσαρας, ὅποσα τε ἱππικὰ ἢ βασιλεῖς ἢ τινες τετράρχαι τότε παρεῖχον, ἠπείγετο βοηθεῖν τοῖς ἐν Ἰυδαίᾳ τότε πολιορκημένοις. εἶρητο δὲ πᾶσιν εἰς Πτολεμαῖδα ἐπείγεισθαι, ὅποσοι προσξέμποντο. διδόασί τε αὐτῷ καὶ Βηρυτίοι, δύνοντι αὐτῶν τὴν πόλιν, ἐπικέρως πεντακοσίαις καὶ χιλῖαι. πέμπει δὲ καὶ Ἀρτάς ὁ Πετρεῖος, ἔχθαι τε τῷ Ηρώδῃ Φιλίαν τῶν Ῥωμαίων κτώμενος, συμμαχίαν ἕκ ὀλίγην, χωρὶς πεζῶν τε καὶ ἱππέων. συναχθείσης δ' ἐν Πτολεμαίδι πάσης ἤδη τῆς δυνάμεως, μέρος τι ταύτης τῷ υἱῷ παραδὼς, καὶ ἐνὶ τῶν αὐτῷ φίλων, Γαλιλαίους ἐξέπεμψε πολεμεῖν, οἱ ὑπὲρ τῆς Πτολεμαίδος ἐχόμενοι κατοικῶσιν. “ὅς ἐμβαλὼν τὴν τε ἀντικαταστάντας εἰς μάχην τρέπεται, καὶ Σεπφώρην ἐλὼν, τῆς μὲν εἰκήτορας ἡνδραποδίστατο, τὴν δὲ πόλιν ἐνέπρησεν. αὐτὸς δὲ Οὐαρος ἐπὶ Σαμαρείας

mos, missilibus confixerint. Reliqui, illorum clade attoniti erant, auxilio tamen Grati, qui eis cum regis succurrit, euaserunt, relictis caesorum cadaueribus. In hunc modum longo tempore pugnas conferentes, et Romanis magna detrimenta intulerunt et gentem suam valde affixerunt. Postea tamen subacti sunt, vnus cum Grato praelio congressus, alter cum Ptolemaeo: natuque maximo in Archelai potestatem redacto, vltimus, qui supererat, ex fratris casu moerore confectus, et nullam videns salutis spem reliquam, quod eius copiae vel morbo vel continuis laboribus exhaustae essent, accepta fide et iureiurando ipse quoque Archelao se dedit. Sed haec postea facta sunt.

8. Tunc autem Iudaea plena erat latrocinii: et vt quisque seditiosorum coetus coiuerat, reges creabantur, qui omnia agebant in perniciem reipublicae; vt qui parum admodum et in rebus tenuissimis Romanis nocerent, ipsi vero in populares suos longe lateque caedibus grassarentur.

9. Interea Varus, vbi primum ex Sabini literis, quae gesta erant, intelligit, sollicitus de legione Hierosolymis relictis, duas reliquas assumpsit, (quippe tres in vniuersum erant in Syria) et quatuor turmas equitum, omniaque regum et tetrarcharum auxilia, atque celeriter obsessis in Iudaea subsidio proficiscitur. omnibus autem mandatum erat, qui praemittebantur, vt Ptolemaeum properarent. Dant illi etiam Berytii, cum per urbem eorum iret, mille quingentos auxiliares. Aretas quoque Petraeus, ex suo in Herodem odio amicus Romanis factus, alias ei suppetias affert praeter pedites equitesque. Coactis itaque ad Ptolemaeum suis copiis, earum partem filio et cuidam amico tradit, eosque ad bellum Galilaeis supra Ptolemaeum incolentibus inferendum mittit. Atque ille hostes praelio aggressus in fugam vertit, captoque et incenso oppido Sepphori incolas vendidit. Ipse Varus cum vniuerso exercitu ad Samariam profectus, vrbi (quod seditionis

τῷ παντὶ στρατῷ προσίων, τῆς μὲν πόλεως ἀπέχεσθαι διὰ τὸ ἀνέγκλητον ἐπὶ τοῖς νεωτερισμοῖς εἶναι· στρατοπεδεύεται δὲ ἐν τινὶ κώμῃ Πτολεμαίᾳ κτήματι, Ἀρεῖς ὄνομα αὐτῇ. καὶ οἱ Ἀραβες μίσει τῷ Ηρώδῃ ἐμπήμπρασιν αὐτὴν, ἐχθρῶς καὶ πρὸς Φίλων τῆς ἐκείνου ἔχοντες. ἐκείθεν δὲ προϊόντες Σαμφῶ κώμῃ ἐτέραν διήρπασάν τε οἱ Ἀραβες καὶ ἔκαυσαν, πάνυ ἐρυμνὴν ἦσαν καὶ ὀχυράν. ἐν δὲ τῇ προόδῳ, ἔδεν αὐτὰς διέφυγεν, ἀλλὰ πρὸς καὶ Φόνῃ τὰ πάντα μετὰ ἦν. πύμπραται δὲ καὶ Ἑμμαῦς, Οὐάρεκ κελύσαντος ἐκ' ἐκδικίας τῶν τετελευτηκότων, προεκλειφθεῖσα ὑπὸ τῶν οἰκητόρων. ἐντεύθεν δὲ καὶ Ἱεροσολύμοις ἤδη συνῆπτε, καὶ Ἰσδαίων οἱ κατὰ πολιορκίαν τῷ τάγματος τῇδε στρατοπεδεύομενοι, τὴν ὥσιν τῆς προσόδου τῶν στρατευμάτων ἔχ' ὑπομείναντες ὥχοντο, ἡμίεργον τὴν πολιορκίαν καταλιπόντες. οἱ δ' ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις Ἰσδαῖοι, θεσπῶς τῷ Οὐάρεκ σφίσιν ἐγκαλῶντος, ἀπελύοντο τὰς αἰτίας, ὡς τῆς μὲν συνόδου τῆς πληθύος διὰ τὴν ἐορτὴν γυνομένης, τῷ δὲ πολέμῳ μηδαμὴ γνώμῃ τῇ αὐτῶν, τόλμῃ δὲ τῶν ἐπὶ πλῦδων, συνελθόντες αὐτοῖς, καὶ συμπολιορκηθέντες Ῥωμαίοις μᾶλλον, ἢ πολιορκεῖν προθυμίαν ἔχοντες. προαπητηήκασιν δὲ τῷ Οὐάρεκ, Ἰώσηπος τε ἀνεψιὸς Ηρώδου βασιλέως, Γράτος τε καὶ Ρῆφος τὰς ὑπ' αὐτοῖς τῶν στρατιωτῶν ἄγοντες, καὶ τῶν Ῥωμαίων οἱ πολιορκούμενοι. Σαβῖνος δὲ ἐκ ἀφίκετο Οὐάρεκ εἰς ὥσιν, ἀλλ' ὑπεξῆλθε τῆς πόλεως ἐπὶ θαλάσσης.

ί. Οὐάρος δὲ, κατὰ τὴν χώραν πέμψας τῷ στρατῷ μέγας, ἐπεζήτησε τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως. καὶ σημαυνομένων, τὰς μὲν ἐκόλασεν ὡς αἰτιωτάτας, εἰς δ' ἔς καὶ ἀφῆκεν· ἐγένοντο δὲ οἱ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τρυφερόντες διαχίλιοι. μετὰ δὲ τῷτο τὴν μὲν αὐτῷ στρατιάν ἀποπέμπτειται, χρησίμους μὲν ὁρῶν ἐπ' ἑδαμνιοῖς ἦσαν τοῖς πράγμασι. πολλὰ γὰρ ἠτάκτητο αὐτοῖς καὶ παρήκυστο τῶν δογμάτων, καὶ ὧν ἡζία Οὐάρος, ἐφέσει κερδῶν, ἃ ἐκ τῷ κακουργεῖν περιεγέγοντο αὐτοῖς. αὐτὸς δὲ, μυρίας Ἰσδαίους συνεσηκέναι πυνθανόμενος, ἠπάγειτο εἰς κατάληψιν αὐτῶν. οἱ δὲ ἔχ' ἦκον εἰς χεῖρας, ἀλλὰ παρέδωκαν αὐτὰς γνώμῃ τῇ Ἀχιαβῇ συνελθόντες, καὶ

culpa careret) manus abstinuit: sed castra in vico, cui nomen est Arus, posuit, qui Ptolemaei ditionis erat: eumque vicum Arabes, Varo ab Areta subsidio missi, Herodis odio amicis quoque eius infensi incenderunt. Illinc digressi Arabes, vicum alium, nomine Sampho, munitissimum et instructissimum, diripuerunt atque concremarunt. Quin toto itinere nihil eos effugit, omnia miscentes flammis ac caedibus. Emmaus quoque, sed ab incolis desertis, iussu Vari cremata est, ut iis, qui ibi fuerant occisi, parentaret. Inde ad ipsa Hierosolyma ducit, ubi Iudaei, qui legionem ab ea parte obsidebant, ad primum venientis exercitus conspectum fugae se mandarunt, obsidione semiperfecta relicta. Hierosolymitani autem Iudaei, graviter a Varo increpati, sese purgarunt; demonstrantes ob festa coivisse populum, neque suo consilio bellum, sed externorum audacia susceptum; se quidem cum Romanis magis obsessos fuisse, quam eos obsidere in animo habuisse. Et iam ante Varo se obtulerant Iosephus Herodis regis sobrinus, et Gratus et Rufus cum suis militibus, et Romani, qui obsessi erant. At Sabinus in Vari conspectum non veniebat, sed clam ex urbe se subduxit et ad mare profectus est.

10. Tum Varus per regionem copiarum suarum partem ad conquirendos seditionis auctores mittit. factoque indicio, in quosdam, ut caeteris nocentiores, animadvertit, caeteros vero dimisit; duobus millibus ob eam causam in crucem sublatis. Deinde milites, quod ad nullam rem utiles esse videret, exauctoravit: multa enim peccauerant, Varique praeceptis et voluntati non obtemperauerant, cupiditate lucri, quod eis ex maleficiis provenerat. Ille vero, cum decem Iudaeorum millia coivisse intellexisset, eo celeriter ad eos opprimendos profectus est. atqui illi manus conferere non ausi sunt, sed ex Achiabi sententia omnes sese dederunt. Atque

Οὐαρος, τῷ πλήθει συγχωρῶν τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, ἐπεμπεν ἐπὶ Καίσαρα ὅποιοι ἡγεμόνες ἦσαν αὐτῶν. Καίσαρ δὲ τὰς μὲν αὐτῶν πολλὰς διήκεν, ὅποιοι τε συγγενεῖς ὄντες Ἡρώδῃ συνεισράττειον αὐτοῖς, τὰς δὲ ἐκόλασεν μόνους, οἱ μὴδὲν Φροντίσαντες τῇ δικαίᾳ κατὰ τῶν οἰκείων ἐσράττειον.

ΚΕΦ. ια΄.

Ἰσδαίων πρεσβεία πρὸς Καίσαρα. καὶ ὡς Καίσαρ Ἡρώδῃ διαθήκας βεβαίας ἐποίησεν.

Οὐαρος μὲν δὴ ταῦτα καταστράμενος, καὶ Φερσὴν Ἱεροσολύμων τὸ καὶ πρότερον καταλιπὼν τάγμα, ἐπὶ Ἀντιοχίας ἠπέμπετο. Λεγεῶν δὲ ἐπὶ Ῥώμης ἐτέρων πραγμάτων ἐφύοντο ἀρχαὶ κατὰ τοιαύτας αἰτίας. ἀφίκετο εἰς τὴν Ῥώμην πρεσβεία Ἰσδαίων, Οὐάρεθ τὸν ἀπόστολον αὐτῶν τῷ ἔθνει ἐπικεχωρηκός ὑπὲρ αἰτήσεως αὐτονομίας. καὶ ἦσαν οἱ μὲν πρέσβεις οἱ ἀποσालέντες γνώμη τῇ ἔθνους πεντήκοντα, συνίταντο δὲ αὐτοῖς τῶν ἐπὶ Ῥώμης Ἰσδαίων ὑπὲρ ὀκτακιχίλις. Καίσαρ δὲ τε συνέδριον Φίλων τε τῶν αὐτῶν καὶ Ῥωμαίων τῶν πρώτων συναγαγόντος ἐν ἱερῷ Ἀπόλλωνος, μεγάλοις τέλεισιν ὑπ' αὐτῶν ἰδρυμένῳ, οἱ μὲν πρέσβεις μετὰ τῷ πλήθει τῶν αὐτόθι Ἰσδαίων ἀφικνουῦνται. Λεγεῶν δὲ μετὰ τῶν Φίλων, ὅποιοι δὲ συγγενεῖς ἦσαν τοῦ βασιλέως, Λεγεῶν μὲν συντετάχθαι διὰ μῖσος τὸ πρὸς αὐτὸν ὑστέρην, τοῖς δὲ πρέσβεσιν ἐμολψήφειν κατ' αὐτῶν δεινὸν ἡγοῦντο, ἐν αἰχρύνῃ τῇ αὐτῶν οἰόμενοι γενήσεσθαι παρὰ Καίσαρι κατ' ἀνδρὸς οἰκείας τοιαύδε πράσσειν προθυμῆσθαι. παρὴν δὲ ἦδ ἡ καὶ Φίλιππος ἀπὸ Συρίας, ἐξοστρέφαντος αὐτὸν Οὐάρεθ, τὸ μὲν κεφάλαιον ἐπὶ συνηγορίᾳ τὰδε λεφθοῦ, πάντῃ γὰρ εὐνόει Οὐαρος αὐτῷ, γενομένης δὲ τῆς βασιλείας μεταπτώσεως, καὶ τὰδε ὑπώπτευσεν Οὐαρος, νέμῃσιν αὐτῆς γενήσεσθαι διὰ τὸ πολλοὺς εἶναι τοὺς αὐτονομίας γλγχομένους, οὐχ ὑστέρων τοῦ καὶ αὐτὸς μοῖραν αὐτῆς τινα φέρεσθαι.

β'. Λόγος οὖν τοῖς Ἰσδαίων πρέσβεσι δοθέντες, οἱ ἐπὶ

Varus, data plebeiis defectionis venia, eorum duces omnes misit ad Caesarem. Caesar autem plerisque ex eis dimittit: at de illis, qui ex Herodis consanguineis sese eis adiunxerant, supplicium sumsit, quod praeter ius fasque contra necessarios suos arma tulerant.

CAP. XL

Iudaeorum legatio ad Caesarem: et ut Caesar Herodis testamentum confirmavit.

Varus itaque, his perfectis, Antiochiam profectus est, relicta Hierosolymorum ad praesidium priore legione, Romae vero Archelao novum ortum est negotium ex huiusmodi causa. Iudaeorum legatio, Varo genti mittendi potestatem faciente, Romam veniebat, ad postulandam suis legibus vivendi libertatem. Et legati quidem, ex decreto totius gentis missi, quinquaginta erant: illis vero Romae sese adiunxerunt supra octo Iudaeorum millia. Cumque Caesar convocasset in aedem Apollinis, quae ab ipso magnis sumptibus fuerat exstructa, concilium tam amicorum quam primorum Romanorum, venerunt eo legati, eos prosequente Iudaeorum Romae degentium turba; Archelaeus autem e contra cum amicis aderat. Verum regis quotquot fuere consanguinei ab Archelao stare recusabant, quod eum oderant, et tamen in eadem eum legatis contra eum ire illis graue videbatur, id sibi dedecori fore existimantes, velle coram Caesare aduersari homini tam propinqua necessitudine sibi et coniuncto. Philippus quoque eo venit ex Syria, impulsu Vari, maxime quidem, ut fratris partes adiuvaret, (nam eum amabat Varus) facta vero regni mutatione (idque suspicabatur Varus fore, ut regnum divideretur, quod multi essent, qui suis legibus vivendi libertatem desiderarent), ut ipse sibi non deesset, quominus partem eius aliquam obtineret.

2. Igitur ubi dicendi locus datus est Iudaeorum legatis,

καταλύσει τῆς βασιλείας ἡλικίῳ λέγειν, ἐπὶ κατηγορία
 τῶν Ηρώδου παρανομιῶν τρέπονται. "βασιλεῖα μὲν ὀνόματι
 "ἀποφαίνοντες αὐτόν, τῶν δὲ ἐν ταῖς τυραννίσιν ἐκάστας τὸ
 "ἀνήκεστον ἀναδεξάμενοι εἰς αὐτὸν ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν Ἰουδαίων
 "συνθέντα χρεῖσθαι, τὰ πολλὰ καὶ φύσει τῇ αὐτῇ προσ-
 "καινεργεῖν ἐκ ἀπῆλλαγμένον. πολλῶν γοῦν ὄντων, οἱ ὀλέ-
 "θροι ἀπρῶτοιεν, ὅσους ἐχ' ἐκδρῆσεν τῷ πρότερον, πολλῶ
 "δυσυχετέρεος τοῦ πάθους ἐκείνων τοὺς ζῶντας εἶναι, ἢ κείνων
 "ὧν ὄφει καὶ διανοίᾳ ἐπ' αὐτοὺς ἀμαρτῆεν, ἀλλὰ καὶ ὧν
 "ταῖς ἑστίαις. πόλει μὲν γε τὰς μὲν περιουκίδας, καὶ ὑπὲρ
 "ἄλλοφύλων οἰκουμένης, κοσμοῦντα μὴ καύσασθαι, κα-
 "ταλύσει τε καὶ ἀφανισμῷ τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῇ κατοικη-
 "μένων. πένιαις δὲ ἀπόρου τὸ ἔθνος ἀναπεπληρώσας, σὺν
 "ὀλίγοις εὐδαίμονι παρρηλήφата, τῶν τε εὐπατερόντων ὅποτε
 "ἐκτρίνειν αὐτοὺς ἐπὶ ἀλόγοις αἰτίαις τὰς ἑστίαις ἀποφερόμε-
 "νον, καὶ οὕτω συγχωρήσει τὴν ἄδειαν τοῦ ζῆν, ψίλλωσι
 "χρημάτων καταδικάζοντα. καὶ χωρὶς μὲν παράσσεισθαι
 "φόρους ἐπιβαλλομένους ἐκάστοις τὸ ἐπ' ἔτος, χωρὶς δὲ εὐ-
 "πορίας εἶναι παρακατάβολας αὐτῶν τε καὶ οἰκίους καὶ φί-
 "λοις, καὶ τῶν δούλων, οἱ ἐπ' ἐκπράξει τῶν φόρων ἀξιώσιν,
 "διὰ τὸ μὴ εἶναι κτῆσιν τοῦ ἀνυβρίστου, μηδὲ χρυσοῦ μηδὲ
 "ἀργυρίου διδομένων. παρθένων μὲντοι φθοράς, καὶ γυναι-
 "κῶν αἰχύναις, ὅπως ἐπὶ παροινία καὶ ἀπανθρωπία δρω-
 "μέναις, σιγαῖν, διὰ τὰ ἡδονῇ ἴσῃ εἶναι τοῖς πεπονθόσι,
 "τοῦ μὴ γεγόνενα, τὴν ἐκ τοῦ ἀνέκπυστα αὐτὰ εἶναι. τοσήν
 "δε Ηρώδην ἐκπυσάγειν τὴν ὕβριν αὐτοῖς, ὅποσιν ἐκ αὐ-
 "θρηῖον, ἀνθρώπων ἐπιστατῆν δυνάμει αὐτῷ παραγενομέ-
 "νης. πολλῶν γοῦν ἀναστάσεων καὶ μεταστάσεων παραλα-
 "βωτῶν τὸ ἔθνος, ἡδεμίαν ἰσορῆσθαι πώποτε τοιάνδε δυστυ-
 "χίαν ἐπελθῶσαν αὐτῷ παρὰ δαίτυμα κακώσεως, ἣν αὐτῷ
 "Ηρώδης ἐπέτιθε τῷ ἔθνει. καὶ διὰ ταῦτ' εἰκότως αἱ γυνί-
 "σθαι τὸ ἀσμέναις Ἀρχέλαον βασιλεῖα προσεπικῶν, οἰόμεναι
 "πάντα ὄντιναοῦν τὸν ἐπὶ βασιλείᾳ ἐσόμενον Ηρώδου με-
 "τρείωτερον φανῶσθαι, καὶ τὸν τε πατέρα συναλοφύρασθαι

cum de regno dissoluendo verba facere metuerent, ad
 iniquitatum Herodis accusationem se conuertunt. "nomine
 "quidem eum regem exstitisse indicantes, at re vera gra-
 "uissima quaeque in omni tyrannide in se recepisse, et in
 "Iudaeorum perniciem conflata exercuisse, et a nouis ali-
 "quam multis suo etiam ingenio excogitatis non refugisse.
 "Cum itaque plurimi diuersis mortis generibus decubuerint,
 "quotquot superiore tempore nusquam reperire est, multo
 "tamen infeliciores iis, qui interierunt, superstites esse, non
 "solum, quod ex vultu illius et animo in eos maligno anxie-
 "tate laborent, verum etiam quod de facultatibus suis in
 "solicitudine versentur. vrbes quippe vicinas, ab exteris
 "habitatas, ornare non desisse, vt, quae in suo regno si-
 "tae sunt, sumptibus exhaustae funditis perirent: et ad sum-
 "mam inopiam gentem suam adegisse, quam cum paucis
 "florentem acceperat, nobilium, quoties ei visum fuerit,
 "eos leuibus de causis interficere, bona diripiendo, qui-
 "busque vitam concesserit fortunis suis eos spoliando. ac
 "praeterquam quod annua tributa singulis imposita exige-
 "rentur, insuper etiam in vberiore quaestum munera
 "collata esse et in ipsum et familiares eius et amicos, ser-
 "uosque illos, qui vestigalibus colligendis praefuerint;
 "quippe quod immunitas ab iniuriis impetrari non potue-
 "rit, nisi auri aliquid argentue daretur. Caeterum vir-
 "ginum corruptelas matronarumque pudicitiam summa
 "cum petulantia et immanitate attentatam silere necesse ha-
 "berimus, quod miseris par fere solamen afferat, vt ista la-
 "teant facinora, ac si nunquam perpetrata fuissent. In
 "summa, tantas se ab Herode passos iniurias, vt maioribus
 "ipso afficere non potuisset bestia, si in homines impe-
 "rium accepisset. Itaque cum multae acciderint genti
 "euerfiones migrationesque, nullum tamen exstare in re-
 "rum monumentis mali exemplum, cum quo conferri pos-
 "sit praesens per Herodem genti illata calamitas. Qua-
 "propter merito ab eis Archelaum non sine laetitia regem
 "constitutum, quod ita putarent fieri non posse, quin, qui-
 "cunque tandem in regnum succederet, sese Herode mode-
 "rationem praestiturus esset, atque adeo in eius gratiam

"αὐτῶ θεραπεύοντας, εἰ δὲ μετρίου τυχῶν δυνηθεῖν, καὶ
 "τὰ ἄλλα οἰκισμένους. τὸν δὲ, δέοντα, μὴ ἔχ. Ηρώδης
 "γνήσιος πιστεύοιτο υἱός, ἔδδεν εἰς ἀναβολάς, ἀλλ' ἐκ τοῦ
 "οὐδέως ἐπάξεν ἂν τῷ ἔθνει τὴν διάνοιαν αὐτῷ, καὶ ταῦτα
 "μηδέπω τέλει κρατυνόμενον ἡγεμονίαν, διὰ τὸ ἐπὶ Καί-
 "σαρι δοῦναι, καὶ μὴ, τὴν ἐξουσίαν εἶναι. παραδείγματά τε
 "τῆς εἰς αὐτοῖς ἀρετῆς τιθέναι τοῖς ἀρχηγομένοις μετριότη-
 "τα καὶ εὐνομίαν, ἣ χρήσατο ἂν πρὸς αὐτοὺς, ἀπὸ τῆς ἐν
 "πρώτοις ἀποδειχθείσης πράξεως, ἐπὶ τε τοῖς πολίταις
 "καὶ τῷ Θεῷ, τριχιλίων ὁμοφύλων ἀνδρῶν σφαγὴν ἐν τῷ
 "αἵματι ποιησάμενον. πῶς ἂν ἡδὴ δικαίως μίσει χρεῖ-
 "σασθαι κατ' αὐτῶν, πρὸς τῇ λοιπῇ ὁμότητι, καὶ ἐγκλημα-
 "τῆς ἀντιστάσεως καὶ ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ ἀρχῇ προσφερόμε-
 "νον; ἦν δὲ κεφάλαιον αὐτοῖς τῆς ἀξιώσεως, βασιλείας
 "μὲν καὶ τοιῶνδε ἀρχῶν ἀπῆλλαχθαι, προσθήκη δὲ Συρίας
 "γεγονότας ὑποτάσσασθαι τοῖς ἐκείσε πεμπομένοις στρατη-
 "γοῖς. Φανερωθήσεσθαι γὰρ ἔτι, εἴτε ἀληθῶς σασιώδεις
 "εἶεν καὶ νεωτεριστοὶς τὰ πολλὰ προσηχημένοι, εἴτε καὶ εὐ-
 "τακτοὶ μετριοτέρων τυχόντες οἱ ἐπιστήσονται αὐτοῖς.

γ'. Τοιαῦτα δὲ τῶν Ἰουδαίων εἰρηκότων, Νικόλαος τῶς
 τε βασιλεῖς ἀπῆλασσε τῶν ἐγκλημάτων, "Ηρώδην μὲν,
 "διὰ τὸ παρ' ὃν ἔζη χρόνον, τυχῶν ἀκατηγόρητον, ἔ γὰρ
 "δὴν τῶς ἐγκαλεῖν ἔχοντας ἐπὶ μετρίους, καὶ παρὰ ζῶντος
 "τιμωρίαν λαβεῖν δυναμένους, ἐπὶ νεκρῷ κατηγορεῖν συντι-
 "θέται, τὰ δὲ ὑπ' Ἀρχελαῶ παραθέντα ὕβρει τῇ ἐκείνῳ
 "ἀντιθεῖν, οἱ ὀργνόμενοι πραγμάτων παρὰ τῶς νόμους,
 "καὶ σφαγῆς ἀρξάντες τῶν κωλύειν ὕβριζοντας προμηθου-
 "μένων, αἰμύνης γενομένης ἐγκαλοῖεν. ἐνθάδε δὲ νεωτερο-
 "ποιῖας αὐτοῖς, καὶ τοῦ σασιάζειν ἡδονὴν ἀπαίδευσία τοῦ
 "πέισσασθαι δίκῃ καὶ νόμοις, ὑπὸ τοῦ θέλειν τὰ πάντα νι-
 "καν." ταῦτα μὲν οὖν Νικόλαος.

δ'. Καίσαρ δὲ ἀκήσας διαλύει μὲν τὸ συνέδριον, ολίγων
 δὲ ἡμερῶν ὕστερον Ἀρχελαὸν βασιλεῖα μὲν ἔκ. ἀποφαίνονται,
 τῷ δὲ ἡμίσει τῆς χώρας, ἥπερ Ηρώδης ὑπετέλει, ἐθνάρχην,

“patrem publico luctu cohonestasse, alia etiam facturos
 “ad demerendam eius benevolentiam, si modo eum ali-
 “quanto mitiorem habere possent. At ille, quasi veritus,
 “ne non germanus Herodis filius crederetur, nihil ultra
 “distulit, sed statim, quo esset in gentem animo, ostendit,
 “idque priusquam principatum firmiter tenuerat, utpote
 “quod penes Caesarem esset, imperium illi dare negareue.
 “In mo et subditis futurae virtutis, modestiae scilicet et
 “aequitatis, qua in eos vteretur, in ipso statim primordio
 “specimen edidit, eo in ciues et Deum perpetrato facino-
 “re, quo tria suorum popularium millia in templo necauit.
 “Annon igitur iustis de causis odio habebitur, qui, ut re-
 “liquae crudelitati hoc demum accederet, accusationem in
 “eos instituit, quod circa imperium ei resisterint et con-
 “tradixerint? In summa autem hoc erat, quod postulabant,
 “ut regno et huiusmodi principatu liberati Syriae contri-
 “buantur, praetorumque Romanorum administrationi sub-
 “iiciantur: ita perspicuum fore, utrum seditiosi sint rebus-
 “que nouis molendis addicti, an quieti modestique, cum
 “illis contigerit, ut moderato imperio regantur.

3. Cum autem Iudaei huiusmodi orationem habuis-
 sent, Nicolaus etiam reges de criminibus purgauit, “He-
 “rodem quidem, quod nulla de re ab illis accusatus fuerit,
 “quamdiu viueret, neque fas esse, ut, qui apud aequos re-
 “rum iudices accusare et de viuente supplicium sumere
 “potuerint, mortuo accusationem conflarent; quae vero
 “ab Archelao acta essent, ad illorum improbitatem iniu-
 “riarumque referebat, qui cum res contra leges affectassent,
 “et illorum caedes facere coepissent, quibus curae erat illos
 “ab iniuriis prohibere, nunc de iniuriis vindicatis querun-
 “tur: et illis obieciebat rerum nouarum stadium, quodque
 “seditionibus delectarentur, ut qui iustitiam colere legibus-
 “que parere nescirent, quod in omnibus vincere et supe-
 “riores esse vellent.” Atque haec quidem Nicolaus.

4. Caesar autem hisce auditis dimisit concillium: at
 aliquot post diebus Archelaum quidem regem non decla-
 mat, sed eius ditionis, quae Herodi erat subiecta, in par-

καθίσταται· τιμήσεν αἰξιώματι βασιλείας ὑπάρχοντος, ἐπεὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἀρετὴν προσφέρειτο. τὴν δὲ ἑτέραν ἡμίσειαν νέμας διχῇ, δυσὶν Ἡρώδης πασὶν ἑτέροις παρεδίδε, Φιλίππῳ καὶ Αντίπα, τῷ πρὸς Ἀρχελαόν τὸν ἀδελφὸν ἀμφισβήτησαντι περὶ τῆς ὅλης ἀρχῆς. καὶ τότε μὲν ἡ τε Περαιὰ, καὶ τὸ Γαλιλαῖον ὑπετέλουν. Φορὰ τε ἦν, τάλαντα διακόσια τὸ ἐπ' ἔτος. Βαταναῖα δὲ σὺν Τραχωνίτιδι, καὶ Λυρναίτις σὺν τινι μέρει οἰκῶ τῷ Ζηποδώρῳ λεγομένῳ, Φιλίππῳ τάλαντα ἑκατὸν προσέφερε· τὰ δὲ Ἀρχελαῷ συντελόντα Ἰδυμαῖά τε καὶ Ἰνδαία, τὸ τε Σαμαρείτικόν· τετάρτη μέρους ἔτοι τῶν φόρων παραλέλυντο, Καῖσαρος αὐτοῖς κῆφισιν ὑψηλοταμένω, διὰ τὸ μὴ συναποθῆναι τῇ λοιπῇ πληθύνει. καὶ ἦσαν πόλεις, αἱ Ἀρχελαῷ ὑπετέλουν, Στράτωνίς τε πύργος, καὶ Σεβαστὴ σὺν Ἰόπῃ καὶ Ἱερουσολύμοις. Γάζα γάρ καὶ Γάδαρα καὶ Ἰππὸς, Ἑλληνίδες εἰσὶ πόλεις, αἷς ἀπορρήξας αὐτῇ διοικήσεως Συρίας προθήκηται· προσθεῖ δὲ Ἀρχελαῷ Φορὰ χρημάτων τὸ κατ' ἐνιαυτὸν, εἰς τάλαντα ἑξακόσια, ἐξ ἧς παρέλαβεν ἀρχῆς.

ε. Καὶ τότε μὲν τοῖς Ἡρώδης υἱοῖσιν τῶν πατρῶων κληρὸν. Σαλώμῃ δὲ, πρὸς οἷς ὁ ἀδελφὸς ἐν ταῖς διαθήκαις ἀπονέμει· Ἰαμνία δὲ ἦν ταῦτα καὶ Ἀζωτὸς καὶ Φασαηλὶς, καὶ ἀργυρίῳ ἐπιστήμῃ μυριάδες πενήκοντα· Καῖσαρ δὲ χαρίζεται καὶ τὴν ἐν Ἀσκάλωνι βασιλείῳ οἰκῆσιν. ἦν δὲ καὶ ταύτῃ πρόσδοδος ἐκ πάντων, τάλαντα ἑξήκοντα ἐπ' ἔτος· καὶ αὐτῆς ὁ οἶκος ἦν ἐν τῇ Ἀρχελαῷ ἀρχῇ. κομίζονται δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῷ βασιλεῷ συγγενεῖς ἀπόσα αἱ διαθήκαι διηγόρουσι. δυσὶ δὲ αὐτῷ θυγατράσι παρεθόναι, χωρὶς ὧν ὁ πατὴρ κατέλιπε, Καῖσαρ ἑκατέρᾳ δωρεὰν ἐπέτιθει μυριάδας ἀνὰ πέντε καὶ εἴκοσι ἀργυρίῳ ἐπιστήμῃ, καὶ συνάκισεν αὐτάς τοῖς Φερώρῳ υἱοῖσι. χαρίζεται δὲ καὶ ὅποσα αὐτῷ καταλείπειτο τοῖς πασὶ τῷ βασιλεῷ, ὄντα πεντακοσίων τάλαντων καὶ χιλίων, ὀλίγα τῶν σκευῶν ὑπεξελόμενος, εἷς ἔτος μεγάλῃ τέλει ὡς μὴ μὴ τῷ βασιλεῷ αὐτῷ κεχαρισμένα.

tem dimidiam ipsum constituit Ethnarcham; pollicitus regii nominis honorem, si dignam rege virtutem praestitisset. Alteram vero partem dimidiam in duas partitus, reliquis duobus Herodis filiis diuisit, Philippo et Antipae, qui cum fratre Archelao de toto regno contenderat. Et huic quidem paruit Transiordanensis ager et Galilaea, quae ei quotannis ducenta talenta pensabant. Batanaea vero cum Trachonitide, et Auranitis cum parte quadam Zenodori, ut appellabatur, domus Philippo datae, ei talenta centum reddebant. Archelao autem tributae erant Idumaea et Iudaea et Samaria; quarta veltigalium parte condonata Samaritanis, Caesaris decreto onere lenatis, quod cum caeteris non rebellassent. Fueruntque Archelao subiectae vrbes, Stratonis turris et Sebaste, Ioppe et Hierosolyma. nam Gaza et Gadara et Hippos suere Graecae civitates, quas ab eius dioecesi auulsas Syriae adiunxit Caesar. Archelao autem ex suo principatu quotannis redibant sexcenta talenta.

5. Atque haec quidem Herodis filius ex patris possessionibus obtigere. Salomae vero praeter ea, quae frater ei legauerat, videlicet Iamnia et Azotum et Phasaclidom et argenti signati quingenta millia, Caesar regiam ei dedit Ascaloniam. Eiusque annui redditus summa erat talenta sexaginta, ac domus ei in Archelai ditione posita erat. Quin et caeteris regis consanguineis reddita erant legata, ita ut testamento cauerat. Duabus autem filiabus eius virginibus, praeter illa, quae pater reliquerat Herodes, Caesar utrique dono dedit argenti signati ducenta quinquaginta millia, easque Pherorae filiis nuptum elocauit. Imo quicquid ei rex legauerat regis ipsius filiis distribuit, mille scilicet et quingenta talenta, paucis aliquot vasis sibi met reservatis, utpote donatis, non tam ob pretii magnitudinem, quam ut regis memoriam conseruarent.

ΚΕΦ. ΙΒ΄.

Περὶ Ψευδαλεξάνδρου.

Τούτων δὲ ταύτη διατεταγμένων ὑπὸ Καίσαρος, νεα-
 ρίας, Ἰσθαῖος μὲν τὸ γένος, ἐπὶ δὲ τῆς Σιδωνίαν πόλεως
 ἀνατεθραμμένος παρὰ τινι τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀπελευθέρων,
 εἰσέφικεν αὐτὸν εἰς τὴν Ἡρώδου συγγένειαν, ὁμοίότητι μορ-
 φῆς, ἢ πρὸς Ἀλέξανδρον αὐτῷ τὸν ἀνηρημένον υἱὸν Ἡρώδου
 ἑμαρτυρεῖτο παρὰ τοῖς θεωροῖσι. καὶ τῆτο παρόρημα ἦν
 αὐτῷ εἰς τὸ μεταποιῶσαι τῆς ἡγεμονίας. καὶ ὁμοπράγμα-
 να παραλαβὼν ὁμόφυλον ἄνδρα, ἐμπήρεον δὲ τῶν ἀμφὶ τὸ
 βασίλειον, πονηρὸν δὲ ἄλλως, καὶ ταραξὰς μεγάλας πρά-
 γματα φύσιν ἔχοντα, καὶ τοιαύτης κακίας διδάσκαλον
 αὐτῷ γινόμενον, ἀπέφηνεν αὐτὸν Ἀλέξανδρον, καὶ Ἡρώδου
 παῖδα ὄντα διακεκλήμενον ὑπὸ τινος τῶν ἀνελπὶν αὐτὸν
 ἐσθλῶν κτείναντα γὰρ ἑτέρους, οἱ ἀπατήσιν ἐμελλον
 τὰς θεωροῦντας, αὐτὸν τε περιποιῆσαι καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀ-
 ρεῖόβωλον. καὶ τούτοις αὐτὸς τε ἀνεπτέρωτο, καὶ τὰς ἐντυ-
 χάναντας ἐκ ἀπὸλλυτο ἀπατῶν· ἀλλὰ Κρήτη προσε-
 νεδεῖς, Ἰσθαίων ὀπίσσοις εἰς ὀμίλῳ ἀφίκετο, ἐπηγάγετο
 εἰς πίσιν, καὶ χρημάτων εὐπορηθεὶς ὅσους τῇ ἐκείνῳ, ἐπὶ
 Μήλῳ διῆρεν. πολὺ πλείονα δὲ ἦν ἐντεῦθεν ὀπίσσω αὐτῷ
 προσῆναι χρήματα, πίσει τῆς βασιλικῆς συγγενείας καὶ ἐλ-
 πιδί τῃ ἀπολαβεῖν τὴν πατρὸς ἀρχήν, καὶ ἀμείψασθαι τὰς
 εὐεργέτας. ἐπὶ Ῥώμῃς οὖν ἠπείγετο, παραπομπῇ τῶν ἰδιο-
 ξένων· καὶ Δικαίαιρχία προσβαλὼν ἐκ ἡτύχει καὶ τοὺς τῇ-
 δε Ἰσθαίους ἐφ' ὁμοίας ἀπάτης προσαγαγέσθαι. προσήσαν
 τε ὥσπερ βασιλεῖ οἱ τε ἄλλοι, καὶ ὀπίσσοις ξενία πρὸς Ἡρώ-
 δην καὶ εὖνοια ἦν. αἴτιον δὲ ἦν, τῶν ἀνθρώπων τὸ ἡδοῖν δε-
 χόμενον τὰς λόγους σὺν τῷ Φεργγύῳ τῆς μορφῆς· καὶ γὰρ
 τοῖς πάνυ ὀμιληκόσιν Ἀλεξάνδρῳ πολὺ τὸ πιστὸν ἐνέτρε-
 τῃ μὴ ἔχ' ἑτέρος, ἀλλ' αὐτὸς εἶναι, καὶ πρὸς τὰς πλησίον
 καὶ ὤμνυσαν. ὥστε καὶ προσελθόντος εἰς τὴν Ῥώμην λόγους
 τοῦ περὶ αὐτῷ, πᾶν τὸ τῇδε Ἰσθαίων πληθεὺς ὑπαντιάζον.

CAP. XII.

De falso Alexandro.

HIS ita a Caesare ordinatis, iuuenis quidam, genere Iudaeus, in Sidoniorum vrbe educatus apud quendam Romani ciuis libertum, semetipsum in Herodis familiam adoptauit, ex formae similitudine, quae illi erat cum Alexandro Herodis filio, qui fuerat occisus: id quod attestati sunt omnes, qui vtrumque viderant. atque hoc ei incitamentum erat, vt ad imperium occupandum animum adiiiceret. Itaque adiutore in rebus agendis sibi assumpto, homine eiusdem tribus, rerum aulicarum perito, ac praeterea nequam et improbo, et natura comparato ad magnas turbas excitandas, ipsique facto eiusmodi malarum artium magistro, se Alexandrum esse prae se ferebat, Herodisque filium, qui abditus fuisset ab eorum quodam, quibus fuerat eius interficiendi commissum negotium: qui quidem, vt hominibus imponeretur, alios interfecisset, se vero et fratrem Aristobulum conseruasset. Hisce ille rebus elatus inflatusque eos fallere pergebat, in quos inciderat: adeo vt, cum Cretam delatus esset, Iudaei, quotcunque ibi nactus est, ei fidem habuerint, largiterque illi nummos suppeditarint, quibus fretus se in Melum traiecit. Atque illic ingenti pecunia auctus est, quod regio sanguine ortum crediderint, sperarintque fore, vt regnum paternum recuperaret, et de se bene meritis vicem rependeret. Romam itaque properabat, hospitibus suis eum deducantibus; ac Dicaearchiam appulso tam bene res ceciderunt, vt in similem fraudem istius loci homines impulerit. Immo et ei tanquam regi sese adiunxerunt, tam alii quam quot cum Herode hospitium vetus fuerat et amicitia. In causa erat hominum natura, libenter ea, quae de se praedicabat, accipiens, fidem iis conciliante forma: quippe qui facile iis persuaderet, quibus cum Alexandro familiaritas intercesserat, non alterum esse, sed ipsissimum illum; id quod aliis etiam iureiurando firmarunt. Adeo vt, fama de illo percrebrescente et ad Romam perlata, vniuersa Iudaeorum

τες ἐξήσαν, τῷ παρὰ δόξαν τῆς σωτηρίας θειάζοντες τὸ ἔργον, καὶ χάσμα ποιῶμενοι διὰ τὸ μητρώον αὐτῶν γένος, ὁπότε χωρῶν κατὰ τοῦ γενωπῆ διφροφορέμενος· καὶ πᾶν τὸ βασιλεῖον περὶ αὐτὸν ἡμίμα ἦν ἀναλώμασι τῶν ἰδιοξένων, μεγάλα τε περιστάσεις ἐγένοντο τῆς πληθύνος, ἐπιβοήσεις τε εὐφημοί, καὶ ὅποσα εἰκὸς τοῖς ἔτω παρ' ἐλπίδα σωθῆσι συντυγχάνειν ἔδεν ὅ, τι ἔκ ἐπράσσειτο.

Β'. Καίσαρι δὲ ὡς ἀφίκητο ἀγγελία περὶ αὐτῷ, ἠπίεσεν μὲν διὰ τὸ μὴ ἂν ῥαδίως ἀπατηθῆναι Ἡρώδην ἐν πράγμασιν ἐπὶ μέγα ἀνήκασιν αὐτῷ· διδῶς δὲ τῇ ἐλπίδι, Κέλαδον τῶν αὐτῷ τινὰ ἐξελευθέρων, ὠμιληκότα τοῖς μερακίοις, πέμπει κελύσας ἀγαγεῖν εἰς ὅφιν αὐτῷ τὸν Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ αἰῶγεν, ἔδεν τι βελτίων ἐπὶ τῇ κρείσσῃ τῶν πολλῶν γενόμενος. ἢ μὲν Καίσαρ διηπάτητο. ἀλλ' ἦν μὲν ἐμφερές, ἢ μὲν ὥς ἀπατήσαι τὴν σωφρονίαν ἐκλογίζεσθαι δυναμένως. αὐτηγρία τε γὰρ ἐστραχῶτο ὁ Ψευδαλέξανδρος, καὶ παρὰ τὸ ἐκείνῳ ῥοδαρὸν τῷ σώματι ὑπὸ τρυφῆς καὶ γενναϊότητος συνερχόμενος, διὰ τὰ ἐναντία τῷδ' ἐπὶ σκληρότερον ἐξεβίβηκε τὸ σῶμα. Θεασάμενος οὖν συμπνευσμὸν ἐπὶ ψευδολογία διδασκάλῳ καὶ μαθητῷ, καὶ λόγων τολμηρῶν συγκροτήσιν, ἐξήταξε περὶ Δριστοβέλου τί καὶ γεγονόσι συνεκλαπέντος αὐτῷ, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἢ παραγεγόνει μεταποιήμενος τῆς ἀξίας, ἥς προσῆκε τυγχάνειν τὴν ἔτω γεγονότας. Φαμένῳ δὲ ἐπὶ νήσῳ τῆς Κυπρίων καταλειβόμενῳ, κινδύνων ὑφοράσει τῶν κατὰ θάλασσαν, εἰ περὶ αὐτὸν συσταίῃ τι δεινόν, μὴ παντελὲς ἐξαλείψοιεν τὸ Μαριάμμης γένος, ἀλλὰ περιὼν Δριστοβέλος μένοι τὴν ἐπιβεβηλευκότηας. ταῦτα δι' ἡχευριζομένη, καὶ συνεστῶτος αὐτῷ τῷ μηχανοποιῷ τῆς πράξεως, Καίσαρ καταμόνας ἀπολαβὼν τὸ μεράκιον, "ἀλλ' ἴλα σοι μισθός, εἶπε, προκίεσται τῷ μὴ καὶ πρὸς ἐμὲ ἀπάτη χρησάμενός το μὴ ἀπολάμενος τῆς σωτηρίας, φάδι δὴ μοι αὐτός τε ὅς ὢν τυγχάνεις, καὶ ὅς σε τοιάδε ἐξετόλμησε διανοεῖσθαι. μῆζον γὰρ τὸ ἐπιβήλευμα κακίας ἢ ἐγκέχρησθαις χρέωνι ὅς γε γεγεναὸς τυγχάνεις." καὶ δὴ, ἢ γὰρ

illic agentium multitudo obuiam ei prodierit, Deo adscribentes, quod praeter omnium opinionem saluus et incolumis sit, magnoque cum gaudio eum excipientes maxime propter maternum genus, quacunque per vias in curru sublimis incederet regio plane apparatu: quae res fiebat sumptibus eius hospitum. quin et magnus ad eum factus est populi concursus, faustisque ominibus ei acclamabatur, et nihil non actum fuerat, quod iis solet accidere, qui adeo praeter spem seruati sunt.

2. Cum autem haec de eo Caesari nunciata essent, fidem dicentibus non habebat, quod sciret Herodem haud facile potuisse decipi in re magna, quae ipsum propius attingebat: nonnihil tamen suspicans, Celadum vnum e suis libertis, cum adolescentibus familiariter olim versatum, mitti iubet, ut Alexandrum sibi in conspectum adduceret. id quod ille fecit, non maiori tamen quam vulgus ad eum discernendum erat perspicacia. Verum non ita deceptus est Caesar. nam erat quidem similitudo, non tamen tanta, ut eis imponeret, quibus paulo acrius erat iudicium. Iste enim falsus Alexander et labore asperitatem manibus obductam habuit, et pro mollitudine corporis, qua esse debuerat, utpote delicatus et ingenuus, contra erat corpore scabriore et rigidiore. Postquam igitur animaduertit magistrum atque discipulum in eadem conspirare mendacia, inque eadem consentire loquendi libertate, quaerebat ex eo, quid factum sit Aristobulo, simul cum eo e custodia subrepto, et quam ob causam ille non venisset, ut ius tam praeclaris natalibus debitum reposceret. Cui ille respondit, in Cypro insula, periculorum in mari formidine, relictum esse, ut, si quid Alexandro humanitus accidisset, Mariannes genus non funditus interiret, sed Aristobulus superstes exciperet insidiatores. Iuuenem hoc affirmantem, cum eo consentiente, qui commenti auctor erat, Caesar seducit, et ita dicit: "si mihi verum dicere voles, hoc tibi praemium erit, quod veniam et salutem assequuturus sis, age itaque, dic mihi quis tu sis, et quis tibi eiusmodi res audere persuaserit. ista enim, quae animo agitaſti et aggreſſus es, maioris sunt malitiae, quam pro aetate tua."

ἢ ἄλλως πρᾶσσειν, Φράζει πρὸς τὸν Καίσαρα τὸ ἐπιβ-
 λυμα, ὃν τε τρόπον, καὶ ἐφ' ᾧ τυγχάνοι συγκείμενον. καὶ
 ὁ Καῖσαρ τὸν μὲν Ψευδάλεξάνδρον, ὃ γὰρ ἐφύετο ὁμο-
 λογίαν τὴν πρὸς αὐτὸν, δραστέριον ὄρων αὐτὴν γενῆσαι τῷ σώ-
 ματι, ἐρέσειεν ἐν τοῖς ναύταις καταλέγει· τὸν δὲ ἀναπέ-
 σαντα κτείνει. καταδίκη δὲ ἤκει Μηλίοις ὅποσα ἐτετέλε-
 κσαν εἰς τὸν Ψευδάλεξάνδρον διακευῆς ἀναλωμένα. καὶ
 τὰ μὲν περὶ τὸν Ψευδάλεξάνδρον τολμηρῶς συντεθέντα οὕ-
 τως ἀκλεῶς εἶχεν.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Ἀρχέλαος πάλιν κατηγορηθεὶς ἐξωρίσθη εἰς Βιένναν.

Ἀρχέλαος δὲ τὴν ἐθναρχίαν παραλαβὼν, ἐπεὶ εἰς Ἰουδαί-
 αν ἀφικνεῖται, Ἰωάζαρον τὸν Βοηθᾶ ἀφελόμενος τὴν ἀρχι-
 ρωσύνην, ἐπικαλῶν συσάντι τοῖς τασιώταις, Ελεάζαρον τὸν
 ἐκείνῃ ἀποκαθίσταται ἀδελφόν. ἀνοικοδομεῖ δὲ καὶ τὸ ἐν Ἱε-
 ριχῇτι βασιλεῖον ἐκπεπῶς, τῶν τε ὑδάτων ὅποσα Νισαράν
 τὴν κόμην ὠφελεῖ ἐπιρρέοντα, ἐξ ἡμισείας ἀπέστρεψεν, ἐπα-
 γωγὴν αὐτῷ ποιῶμενος τῷ ποδίῳ Φοίνιξιν ὑπ' αὐτῷ πεφυ-
 τευμένῳ. κόμην δὲ κτίσας Ἀρχελαΐδα ὄνομα αὐτῇ τίθεται·
 καὶ τῷ πατρὶς παράβασιν ποιησάμενος, Γλαφύραν μὲν τὴν
 Ἀρχελαῶν θυγατέρα, Ἀλεξάνδρην δὲ τῷ ἀδελφῷ γαμητὴν γε-
 νομένην, ἐξ ἧς καὶ τέκνα ἦν αὐτῇ, ἀχώμοτον δὲ Ἰουδαίοις γα-
 μετας ἀδελφῶν ἄγνοει, γαμῆ. διατρίβει δὲ ἐδ' ὁ Ελεά-
 ζαρος ἐν τῇ ἱερωσύνῃ, ἐπικατασταθέντος αὐτῷ ζῶντι Ἰησοῦ,
 τῷ Σιὲ πατρός.

β'. Δεκάτω δὲ ἔτι τῆς ἀρχῆς Ἀρχελαῶν, οἱ πρῶτοι τῶν
 ἀδελφῶν ἀνδρῶν ἐν τε Ἰουδαίοις καὶ Σαμαρείταις, μὴ Φέρον-
 τες τὴν αἰσχύνην αὐτῷ καὶ τυραννίδα, κατηγοροῦσιν αὐτῷ ἐπὶ
 Καίσαρος, καὶ μάλιστα ἐπεὶ ἔγνωσαν αὐτὸν παραβεβηκότα
 τὰς ἐντολάς αὐτῷ, ἵνα ἐπισικαῶς ἀναστρέφεται πρὸς αὐτὸς. ὁ
 τοῖνον Καῖσαρ ὡς ἤκουσεν, ὀργῇ Φέρον, τὸν ἐπίτροπον Ἀρχε-
 λαῶν τῶν ἐν Ρώμῃ πραγμάτων, Ἀρχέλαος δὲ καὶ τῷ ὀνόματι

Tum ille, vt qui non posset aliud, totum commentum Caesari exponit, et quo pacto, et a quo fuerit compositum. Et Caesar Pseudalexandrum, nam fidem ei datam fallere noluit, ad remiges relegauit, quod corpore ad tolerandos labores validum videret; et eius fraudis auctorem interfecit. Caeterum Meliis abunde magna multa fuit pecuniarum amissio, quas in fictitium Alexandrum impenderant. Atque ita quidem coeptum Pseudalexandri temerarium turpis consequutus est exitus.

CAP. XIII.

Quomodo Archelaus iterum accusatus Viennam relegatus est.

Postquam autem Archelaus Ethnarcha factus in Iudaeam peruenit, Ioazarum Boëthi filium pontificatu priuauit, eum cum seditiosis coniurasse criminatus, idque munus Eleazaro eiusdem fratri tradidit. Refecit etiam Hierichuntium palatium magnifice; et dimidiam aquam, qua Neara vicus irrigabatur, ductu ei facto, in campum diuertit, quem palmetis totum conseruat. Vicum etiam construxit, quem Archelaïdem nuncupauit: et contra leges patrias Glaphyram, Archelai regis filiam, Alexandri sui fratris quondam vxorem, ex quo ipsa liberos habebat, in matrimonium duxit, cum apud Iudaeos res detestanda sit fratris habere vxorem. Nec Eleazarus quidem in pontificatu permansit, sussepto in ipsius viuientis locum Iosua Siae filio.

2. Anno autem decimo principatus Archelai, fratres ipsius cum primoribus Iudaeorum et Samaritanorum, eius crudelitatem et tyrannidem non ferentes, eum apud Caesarem accusant, maxime cum intellexissent contra Caesaris fecisse mandatum, quo iuebatur eos tractare leniter. Quamobrem Caesar, audita accusatione, cum iratus Archelai negotiorum quae Romae essent procuratorem, qui et ipse Archelaus vocabatur, accersiuisset, non quidem

ἦν, μετακαλίσας, γράφειν μὲν Ἀρχελαῷ ταπεινὸν ἡγεῖται, σὺ δὲ παραχρῆμα, Φησί, πλέων μὴδὲν εἰς ἀναβολὰς ἐπαν-
 ἄγειν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὅς ἐκπλουν ἐκ τῆ ὁξέως ποιη-
 σάμενος, καὶ ἀφικόμενος εἰς Ἰσδαίαν καταλαμβάνει τὸν Ἀρ-
 χελαὸν ἐν εὐωχίαις ὄντα μετὰ τῶν φίλων, τὴν τε διάνοιαν
 ἀποσημαίνει τὴν Καίσαρος, καὶ ὤρμησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἔξο-
 δον. καὶ ὁ Καῖσαρ ἀφικόμενος ἐπὶ τινων κατηγόρων ἀκροᾷ-
 ται καὶ αὐτῇ λέγοντος, καὶ ἐκείνων μὲν Φυγάδα ἐλαύνει, δὲς
 οἰκητῆριον αὐτῷ Βιένναν πόλιν τῆς Γαλατίας· τὰ δὲ χρήμα-
 τα ἀπηνέγκατο.

γ'. Πρῶτερον δὲ ἢ κληθεὶς ἐπὶ Ρώμης ἀνελθεῖν Ἀρχε-
 λαός, ὅναρ τοιόνδε ἐκδιηγεῖται τοῖς φίλοις. "Θεασάμενος
 "ἀσάχυας δέκα τὸν ἀριθμὸν, πλέως πυρὸς τὴν ἰδίαν ἀκμὴν
 "ἀπειληφότας, δόξα ἦν αὐτῷ βιβρωσκομένους ὑπὸ βοῶν θεω-
 "ρεῖν." καὶ περιγεγρόμενος, φέρειν γὰρ εἰς μέγα δόξα ἦν
 τὴν ὄψιν αὐτῷ, μεταστέλλεται τὰς μάντις, οἷς περὶ ὀνειρά-
 των ἦσαν αἱ ἀναστροφαί. σκιδναμένων δὲ ἐτέρων ἀφ' ἐτέροις,
 ἢ γὰρ εἰς ἓνα ἔκειτο πᾶσιν ἀφήγησις, Σίμων, ἀνὴρ γένος Εὐ-
 σαῖος, ἀσφάλειαν αἰτησάμενος, "μεταβολὴν πραγμάτων
 "ἐλέγετο Ἀρχελαῷ φέρειν τὴν ὄψιν ἐκ ἐπ' ἀγαθοῖς πραγμά-
 "σιν. βόας μὲν γὰρ κακοπαθείας τε ἀποσαφεῖν, διὰ τὸ ἐρ-
 "γοῖς ἐπιταλαιπωρεῖν τὸ ζῶον, μεταβολὰς δὲ αὐτῶν πραγμά-
 "των, διὰ τὸ τὴν γῆν, πότῳ τῷ ἐκείνων ἀρμμένην, ἐν ταύτῃ
 "μένειν ἢ δύνασθαι· τὰς δὲ ἀσάχυας δέκα ὄντας, τοσόνδε
 "ἀριθμὸν ἐνιαυτῶν ὀρίζειν, περιόδῳ γὰρ ἐνὸς παραγίγνεσθαι
 "θέρους. καὶ τὸν χρόνον ἐξήκειν Ἀρχελαῷ τῆς ἡγεμονίας." καὶ
 ὁ μὲν ταύτῃ ἐξηγήσατο τὸν ὄνειρον. πέμπτη δὲ ἡμέρα μεθ'
 ὃ τὸ πρῶτον αὐτῇ ἡ ὄψις Ἀρχελαῷ συνῆλθεν, ὁ ἀνακαλύμε-
 νος Ἀρχελαός πεμπτός εἰς Ἰσδαίαν ὑπὸ Καίσαρος ἀφίκετο.

δ'. Παραπλήσια δὲ καὶ Γλαφύρα τῇ γυναικὶ αὐτῇ τυγ-
 χάνει, βασιλέως Ἀρχελαῷ θυγατρὶ ἔσση, ἢ, ὡς πρῶτερον εἶ-
 πον, συνώκει, παρθένον λαβὼν, Ἀλέξανδρος Ἡρώδης μὲν υἱός,
 Ἀρχελαῷ δὲ ἀδελφός· ἐπεὶ δὲ συμβαίνει τὸν Ἀλέξανδρον
 ὑπὸ πατρὸς τελευτῆσαι, Ἰόβα τῷ Λιβύῳ βασιλεῖ γαμεῖται,

Archelao quidquam scribere dignatus est, sed tu, inquit, e vestigio conscensa naui, age eum adeas, et nulla interposita mora ipsum ad nos adducas. Atque ille prima navigatione transmissus in Iudaeam venit, et Archelaum cum amicis epulantemprehendit: cui cum voluntatem Caesaris exposuerat, ad maturandam profectionem perpulit. Vbi autem Romam venit, Caesar, postquam illum causam suam contra certos accusatores agentem audiuit, eum in exilium abegit, Vienna Galliarum vrbe in commorandi locum ei assignata; pecuniaque spoliavit.

3. Antequam autem euocatus Romam iret Archelaus, somnium huiusmodi suis amicis narrauit. "Visus est sibi "videre decem spicas, tritici plenas, iam perfectas, quas, "vt ipsi videbatur, boues depascere." Experrectusque (putabat enim visionem magna sibi portendere) coniectores accersit, qui in somniis versabantur. Cum autem alii ab aliis dissentirent, (nam vna eademque omnibus non erat interpretatio) Simon quidam Essaeus, postulata dicendi venia, dixit Archelao, "Visione illa significari rerum mutationem, idque in deterius. Boues enim aerumnam declarare, quippe laboriosum animal; itemque rerum mutationem, quoniam humus, quae ab eis coleretur, eodem "in statu permanere non posset: spicas autem, cum decem "essent, totidem annorum indices esse, quoniam vna aestate proueniat spica. itaque Archelao finem adesse imperii." Atque sic ille somnium enucleauit. Quinto autem die, postquam hoc somnium viderat Archelaus, alter ille Archelaus, qui eum euocabat, a Caesare in Iudaeam missus veniebat.

4. Simile quiddam et Glaphyrae eius vxori accidit, Archelai regis filiae, quam, vt iam ante diximus, virginem in vxorem duxerat Alexander Herodis filius, Archelai frater: postea vero, quam Alexander a patre fuerat interemptus, nupsit Iubae Libyae regi, cuius post deces-

μετασάντος δὲ τῷ Λίβυος χρηεύσασαι ἐν Καππαδοκίᾳ παρὰ τῷ πατρὶ Ἀρχέλαος ἄγεται, τὴν συνοικῆσαν αὐτῷ Μαριάμ-
 μιν ἐκβαλὼν. τοσούδε αὐτὸν τῆς Γλαφύρας ἀνέτρεψεν ἔρως.
 καὶ συνῆσα τῷ Αρχελαῷ, τοιούδε ὄναρ θεᾶται. "ἐδόκει, τὸν
 "Ἀλέξανδρον ἐπισάντα θεασαμένη, χαίρειν καὶ περιβάλλειν
 "προθύμως. τὸν δὲ κατὰ μεμψίν τε αὐτῆς ποιῆσαι, καὶ φά-
 "ναι· Γλαφύρα, συνηγορεῖς ἄρα λόγῳ, ὃς ἅπισα ἔλεγεν εἶναι
 "γυναῖξιν, ἣ συνομολογήσασά μοι καὶ συγκατοικιδεῖσα
 "παρθένος, παίδων ἡμῶν γεγονότων, λήθῃ παρεδίδως ἔρω-
 "τας τὰς ἐμὰς, δευτέρων ἐπιθυμία γάμων. πληθῶρα δέ σοι
 "ἔδδ' ἔτις ὕβρεως, ἀλλὰ καὶ τρίτον ἐτόλμησας σαυτῇ πα-
 "ρακτακλῖναι νυμφίον, ἀπρεπῶς καὶ ἀναηχύντως ἐπιεισιῶ-
 "σα οἴκῳ τῷ ἐμῷ, καὶ γάμῳ συντιθεμένη πρὸς Αρχέλαον,
 "ἄνδρα μὲν σεαυτῆς, ἀδελφὸν δ' ἡμέτερον. ἀλλ' ἔκ ἐγωγε
 "λήθην ποιήσομαι εὐνοίας τῆς σῆς, ἀπαλλάξω δέ σε πατ-
 "ρός τῃ οὐκιδιᾶντος, ἐμῇ ὥσπερ ἥς κατασκευασάμενος."
 ταῦτα διηγησαμένη πρὸς τὰς συνήθεις τῶν γυναικῶν, μετ'
 ὀλίγας ἡμέρας τελευτᾷ τὸν βίον.

ε'. Εγὼ δὲ ἔκ ἀλλότρια νομίσας αὐτὰ τῷδε τῷ λόγῳ
 εἶναι, διὰ τὸ περὶ τῶν βασιλέων αὐτὸν συνηκέναι, καὶ ἄλ-
 λως ἐπὶ παραδείγματι τι φέρειν, τὰ τε ἀμφὶ τὰς ψυχὰς ἀθα-
 νασίας ἐμφερῆς, καὶ τῷ θεῷ προμηθεῖα τὰ ἀνθρώπινα πε-
 ρικληφότος τῇ αὐτῇ, καλῶς ἔχειν ἐνόμισα εἰπεῖν. ὅτῳ δὲ
 ἀπιστεῖται τὰ τοιαῦτα, γνώμης ὀνόμενος τῆς ἑαυτῇ κώλυμα ἔκ
 ἂν γένοιτο τῷ ἐκ ἀρετῆν αὐτῷ προστιθεμένῳ. τῆς δὲ Αρχε-
 λάου χώρας ὑποτελῆς προσενηθείσης τῇ Σύρων, πέμπεται
 Κυρήνιος ὑπὸ Καίσαρος, ἀνὴρ ὑπατικός, ἀποτιμησόμενος τὰ
 ἐν Συρίᾳ, καὶ τὸν Αρχελάου ἀποδωσόμενος οἶκον.

sum, viduam domi patris in Cappadocia degentem, in matrimonium accepit Archelaus, repudiata vxore sua Mariamne. tantus erat eius amor in Glaphyram. Igitur cum Archelai coniux esset, vidit huiusmodi somnium. "Visa est cernere adstantem sibi Alexandrum, qua re gaussa cupidissime eum complexa est. At ille de ea questus est, "dixitque: Glaphyra, ergo tui vulgare verbum comprobas, "quo feminis fidendum non esse dicitur, quae mihi de- "sponsa et nupta virgo, genitis ex me liberis, amores "oblita meos, alii nupseris, neque hac contumelia contenta, cum tertio marito sponsa cubare ausa sis, cum de- "decore et probro in domum meam iterum ingressa; Ar- "chelaoque viro tuo, fratri nostro, nupseris. Ego vero "meae in te benevolentiae idcirco non obliuiscar, quin te "omni infamia liberabo, meam facturum, ut prius fuisti." Haec cum apud mulieres socias suas narrasset, aliquot post diebus moritur.

5. Ego vero, ista ab hac narratione non aliena esse ratus, quod mihi sermo sit de ipsis regibus, praesertimque quod aliquid in exemplum afferant, et ad probandam animarum immortalitatem, Deique circa res humanas providentiam, commodum esse existimaui, ut illa memorarem. Cui vero haec videntur incredibilia, sua dum fruitur opinione, illi rei non sit impedimento, quae ipsi datur pro incitamento ad virtutem. Caeterum ditione Archelai Syriae contributa, missus est a Caesare Quirinus, vir consularis, ut censum ageret bonorum in Syria, et Archelai domum addiceret.

Φ Α Ι Ω Σ Η Ν Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΟΚΤΩΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περὶ τοῦ ἢ βιβλίου χρόνον ἐτῶν λβ'.

- α'. Ὁ Ἰσχυρὸς ἐπὶ Καίσαρος ἐπέμψεν τιμητὴς Συρίας καὶ Ἰουδαίας, καὶ ἀποδύ-
σαι σήμερον τὴν Ἀρχαίαν ἑστίαν, μεταπεσόντες τῆς Ἰουδαίας ἐν βασιλείᾳ εἰς
ἐπαρχίαν· καὶ ὡς Κωπνῖος, ἐν τῷ ἰσχυρῷ τάγματι, ἐπέμψεν ὑπαρχὸν Ἰου-
δαίας. καὶ ὡς Ἰδίας ὁ Γαλιλαῖος καὶ τινος ἑταίρου ἔπεισαν τὸ πλῆθος μὴ ἀπο-
γρῆψασθαι τὰς εἰσας, καὶ πολλοὶ ἐκολούθησαν αὐτῶν ταῖς γνώμασι, μὴχρὴ
Ἰωάννης ὁ ἀρχιερεὺς ἔπεισεν αὐτὰς μᾶλλον ἐκπαιδεύει Ῥωμαίους, καὶ ἀποτιμῇ
σας τὰς βίβας.
- β'. Τινες αἰρέσεις, καὶ ὁρίσασιν παρὰ Ἰουδαίους φιλοσοφίαι, καὶ τινες οἱ νόμοι.
- γ'. Περὶ Ἡρώδης καὶ Φίλιππος οἱ τετράρχαι πόλεις ἔπεισαν εἰς τὴν Κασίαν.
- δ'. Περὶ Σαμαρείας, ἡ δὲ νουτὴν διαβίβωσας εἰς τὸ ἱερὸν, τὴν λαὸν ἐπὶ ἡμέρας
ἑπτὰ.
- ε'. Περὶ Σαλῶν ἡ δὲ ἐπὶ Ἡρώδης τελευτήσας τὰ αὐτῆς κατέλιπον Ἰουδαίᾳ τὴν Κασίαν
καὶ γαμῆν.
- ς'. Περὶ Πόντιος Πιλάτος ἐβίβωσεν κρύφα εἰσευθύναι εἰς ἱεροσόλυμα πρὸς τὸν Καίσα-
ρα, γνῶς δὲ ὁ λαὸς ἐκείνους πρὸς αὐτὸν, ὥστε ἐξέκριναν αὐτὰς ἐπὶ ἱερο-
σολύμων εἰς Κασίαν.
- ζ'. Τὰ συμβαίνοντα Ἰουδαίᾳ ἐν Ῥώμῃ παρὰ τῶν τῶν καιρῶν, καὶ παρὰ τῆς ἐν Σαμα-
ρείᾳ καταφύξεως τῶ πλῆθους, καὶ ὡς πολλὰς ἀπέλασαν Πιλάτος.
- η'. Κατηγορία ἐπὶ Σαμαρείαν Πιλάτου ἐπὶ Οὐδέλλῳ, καὶ ὡς Οὐδέλλῳ ἐπέτασαν
αὐτὸν ἀναβῆναι εἰς Ῥώμην πρὸς Καίσαρα, καὶ ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῶν τε-
πραγμάτων.
- θ'. Οὐδέλλῳ ἀνάβας εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ὡς Τιβέριος Καίσαρ ἐγραψεν αὐτῇ,
ἀναβάνῃ μὲν τὸν Πάρθον πείσαι ἡμέρας αὐτῇ πένθαι, πρὸς Ἀρίταν δὲ πει-
σῆναι.
- ι'. Τελουτὴ Φίλιππος, καὶ ὡς ὁ τετράρχης αὐτῷ ἐπαρχία ἐγένετο.
- ια'. Πόλιος Ἡρώδης τῷ τετράρχῃ πρὸς Ἀρίταν τὴν τῶν Ἀράβων βασιλείαν καὶ ἔτα.
- ιβ'. Ἀπόλλος Ἀργίππος τῷ βασιλεὺς εἰς Ῥώμην πρὸς Τιβέριον Καίσαρα, καὶ ὡς κατὰ
τοὺς τοὺς ἐπὶ τῷ Ἰδῷ ἀπελευθέρῳ Ἰδῷ· καὶ ὡς τὸν ἐλθόντα ἐπὶ τῷ Γαίῳ μετὰ
τὴν Τιβέριον τελευτήν, καὶ ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Φιλίππου τετράρχης.
- ιγ'. Περὶ Ἡρώδης τετράρχης ἀναβὰς εἰς Ῥώμην, κατηγορηθεὶς ἐπὶ Ἀργίππου, ἐξου-
σῆν· καὶ ὡς τὴν τετράρχίαν αὐτῷ ἰδουρήσας Γάιος Ἀργίππου.
- ιδ'. Ἰσῆσι τῶν ἐν Ἀλαμανδρείᾳ Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων, καὶ πρὸς βασιλεὺς ἐπὶ ἱερῶν
πρὸς Γάιον.
- ιε'. Κατηγορία Ἰουδαίων ἐπὶ Ἀπίωνος καὶ τῶν συμπερασίων ἐπὶ τῷ μὴ ἔχον Καί-
σαρος ἀνδριάντα.
- ισ'. Περὶ ἀνακατήσας Γάιος πῆμπος Πετρώνιον ἡγουμένη εἰς Συρίαν, ὡς ἐπὶ πολλὰς συ-
γκατῆντα δύναμις πολεμῆσαι Ἰουδαίους, ἐν μὴ δέλωσι δέχεσθαι αὐτὸν τὴν ἐν-
δριάντα.
- ις'. Τὰ συμβαίνοντα τοῖς ἐν Βαβυλῶνι Ἰουδαίᾳ, δὲ Ἀσσυρίων καὶ Ἀσσυρίων τῆς ἀλλο-
φίης.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER

DECIMVS OCTAVVS.

Continet hic liber tempus annorum xxxii.

1. *Quomodo Quirinius ad censendam Syriam et Iudaeam missus est a Caesare, et ad Archelai facultates addicendas, Iudaea e regno in provinciae formam redacta: utque Coponius ad procurandam Iudaeam missus est. Et quomodo Iudas Galilaeus et alii nonnulli populo persuaserunt, ut honorum censum impedirent, multique in eorum sententiam insurrexerunt, donec Ionazarus pontifex eos adduxit ad obedientiam Romanis praestandam, et ad censum facultatum admittendum.*
2. *Quaenam scilicet, et quos apud Iudaeos philosophandi genera, et quae insensita.*
3. *Quomodo Herodes et Philippus tetrarchae urbes in honorem Caesaris aedificaverunt.*
4. *Quomodo Samaritae, mortuorum ossa passim per templum dispergendo, populum septem dies polluerunt.*
5. *Quomodo Salome Herodis soror bona sua, cum moreretur, Iuliae Caesaris uxori reliquit.*
6. *Quomodo Pontius Pilatus sacrum statuit Caesaris effigies in Hierosolyma etiam inferre; populusque, ea re cognita, a seditione in eum movenda non desistit, donec imagines Hierosolymis Caesaris relatae essent.*
7. *Quaenam Iudaeis Romae degentibus sub id tempus acciderint, et de populo corruptela debructo apud Samaritanos, utque Pilatus complures interemit.*
8. *Pilatus a Samaritanis accusatur apud Vitellium, utque Vitellius eum Romanam ad Caesarem proficisci compulsit, ut factorum rationem redderet.*
9. *Vitellii professio Hierosolyma, et quomodo ei scripsit Tiberius Caesar, ut Artabano Partio persuaderet obsides ei mittere, bellumque contra Artam suscipere.*
10. *Philippi obitus, et quomodo tetrarchia eius facta erat provincia.*
11. *Herodes tetrarcha bellum mouit contra Artam, et praelio superatur.*
12. *Agrippa rex Romanis mari proficiscitur ad Tiberium Caesarem, utque a libertis suis accusatus in vincula conicitur: et quo pacto post Tiberii excessum a Caio solutus est, et rex factus est Philippi tetrarchiae.*
13. *Quomodo Herodes tetrarcha Romanis profectus et ab Agrippa accusatus in exilium missus erat; utque Caius tetrarchiam eius dedit Agrippae.*
14. *Iudaeorum et Graecorum apud Alexandriam seditio, et legatio utrumque ad Caium.*
15. *Iudaei ab Apione caeterisque cum illo legatis accusantur, quod Caesaris statum non haberent.*
16. *Ut Caius iratus in Syriae praefecturam mittit Petronium, cum mandatis, ut exercitu coacto bellum inferret Iudaeis, nisi velent ipsius statum recipere.*
17. *Quaenam Iudaeis apud Babylonem acciderunt, ex factis Asinacii et Antiochi fratrum.*

ΚΕΦ. α΄.

Ὡς Κυρήνιος ὑπὸ Καίσαρος ἐπέμφθη τιμητῆς Συρίας καὶ Ἰουδαίας, καὶ ὡς Κωπώνιος ἐπέμφθη ἑπαρχος Ἰουδαίας. περὶ Ἰούδα τῇ Γαλιλαίᾳ, καὶ περὶ αἰρέσεως παρὰ Ἰουδαίοις.

ΚΥΡΗΝΙΟΣ δὲ, τῶν εἰς τὴν βαλὴν συναγομένων ἀνῆρ, τὰς τε ἄλλας ἀρχὰς ἐπιτετελεκώς, καὶ διὰ πασῶν ὁδούσας ὑπατος γενέσθαι, τὰ τε ἄλλα ἀξιώματι μέγας, σὺν ὀλίγοις ἐπὶ Συρίας παρῆν, ὑπὸ Καίσαρος δικαιοδότης τῇ ἔθνους ἀπεσταλμένος, καὶ τιμητῆς τῶν ἑσίων γενησόμενος. Κωπώνιος τε αὐτῷ συγκαταπέμπεται, τάγματος τῶν ἱππέων, ἡγησόμενος Ἰουδαίων τῇ ἐπὶ πᾶσιν ἐξουσία. παρῆν δὲ καὶ Κυρήνιος εἰς τὴν Ἰουδαίων προσθήκην τῆς Συρίας γενομένην, ἀποτιμησόμενός τε αὐτῶν τὰς ἐσίας, καὶ ἀποδωσόμενος τὰ Ἀρχελαῦ χρέματα. οἱ δὲ, καίπερ τὸ κατ' ἀρχὰς ἐν δεινῷ φέροντες τὴν ἐπὶ ταῖς ἀπογραφαῖς ἀκρόασιν, ὑποκατέβησαν τῷ εἰς πλέον ἐναντιῶναι, πείσαντος αὐτῆς τῷ ἀρχιερέως Ἰωαζάρῃ. Βοηθῆ δὲ ὕτος υἱὸς ἦν. καὶ οἱ μὲν, ἡττηθέντες τῷ Ἰωαζάρῃ τῶν λόγων, ἀπετίμων χρέματα, μηδὲν ἐνδοιάσαντες. Ἰούδας δὲ Γαυλανίτης ἀνὴρ, ἐκ πόλεως ὄνομα Γάμαλα, Σάδδουκον Φαρισαῖον προσλαμβάνόμενος, ἡκείγεται ἐπὶ ἀποσάσει, τὴν τε ἀποτίμησιν ἔδεν ἄλλο ἢ ἀντικρυς δαλείαν ἐπιφέρειν λέγοντες, καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐπ' ἀντιλήψει παρακαλῶντες τὸ ἔθνος. ὡς παρέχον μὲν κατορθῶν εἰς τὸ εὐδαίμον ἀνακειμένης τῆς κτήσεως, ἀσφάλισιν δὲ τῷ ταύτης περιόντος ἀγαθῷ, τιμὴν καὶ κλέος ποιήσεσθαι τῷ μεγάλῳ φρονος, καὶ τὸ θεῖον ἐκ ἄλλως ἢ ἐπὶ συμπράξει τῶν βαλευμάτων εἰς τὸ κατορθῶν συμπροθυμεῖσθαι, μᾶλλον ἢ μεγάλων ἐργάται τῇ διανοίᾳ καθιζάμενοι, μὴ ἐξαφίονται πόνῳ τῷ ἐπ' αὐτοῖς. καὶ, ἥδονῃ γὰρ τὴν ἀκρόασιν ὧν λέγοιεν ἐδέχοντο οἱ ἄνθρωποι, πρῆκοπτεν ἐπὶ μέγα ἢ ἐπιβολὴ τῷ τολμήματος. κακὸν δὲ ἐκ εἶναι, ἢ μὴ φύντος ἐκ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν, καὶ περαιτέ-

CAP. I.

Quomodo Quirinius ad censendam Syriam et Iudaeam missus est a Caesare, et Coponius ad proturandam Iudaeam. item de Iuda Galilaeo, et de Sectis apud Iudaeos.

INTEREA Quirinius, vnus e Senatoribus Romanis, vir omnibus magistratibus iam perfunctus, et qui per omnes honorum gradus ad consulatum vsque prouectus fuerat, aliis etiam dignitatum insignibus conspicuus, cum paucis militibus in Syriam peruenit, missus a Caesare, tum vt ius redderet populo, tum vt census facultatum ageret. Mittitur etiam cum eo Coponius, vir ordinis equestris, qui summa cum potestate Iudaeis praecesset. Quin et in Iudaeam Syriae additam venit Quirinius, vt eorum bona censeret et Archelai pecuniam addiceret. Iudaei vero, quamuis in principio vel nomen descriptionis aegre audire voluerant, paulatim tamen eo venerunt, vt huic rei non aduersarentur, idque suasu pontificis Ioazari, qui Boëthi filius erat. Atque illi quidem, Ioazari rationibus assentientes, sine controuersia bonorum censum agi permiserunt: Iudas vero Gaulanites, ortus ex oppido Gamalis, Sadduco Phariseo sibi adiuncto, populum ad defectionem concitabat, ambo dicentes censum eum nihil minus secum asferre, quam manifestam seruitutem, et vniuersam gentem ad libertatem vindicandam cohortantes: quasi ipsis darent rem quidem bene agere et facultates suas in tuto reponere, boni vero hisce maioris securitatem habere, gloriae scilicet et laudis ex animi magnitudine comparandae; Deumque non alia ratione promte eos adiuturum esse, quam si consultis suis strenue operam navarint, praesertim si, magnis rebus in animo agitatis, iis exsequendis nulli parcant labori. Atque ita (nam summa cum auditate ea, quae dicerent, accipiebant homines) in maius prouehabatur temerarium, quod ausi sunt, inceptum. nihilque fuit malorum, quo non, ex viris illis profecto,

ρω τῷ εἰπεῖν, ἀνεπλήσθη τὸ ἔθνος· πολέμων τε ἐπαγωγαῖς ἢ οἷόν τε ἢκ ἄπαυσον τὴν βίαν ἔχεν, καὶ ἀποστέρησιν Φιλων, οἱ καὶ ἐπελαφρύνουεν τὸν πόνον, ληστειῶν δὲ μεγάλων ἐπιθέσσει καὶ διαφθοραῖς ἀνδρῶν τῶν πρώτων, δόξα μὲν τῷ ὀρθομένῳ τῶν κοινῶν, ἔργῳ δὲ οἰκείων κερδῶν ἐλπίσιν. ἐξ ὧν γάσεις τε ἐφύησαν, δι' αὐτὰς καὶ θόνος πολιτικός· ὁ μὲν ἐμφυλίοις σφαγαῖς, μανία τῶν ἀνθρώπων εἰς τε ἀλλήλους καὶ αὐτὰς χρωμένων ἐπιθυμία τοῦ μὴ λείπεσθαι τῶν ἀντικαθεστηκότων, ὁ δὲ τῶν πολεμίων· λιμός τε εἰς ὑπάτην ἀνακείμενος ἀναγκυρία, καὶ πόλεων ἀλώσεις, καὶ κατασκαφαί, μέχρι δὴ καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἐνέματό πυρὶ τῶν πολεμίων ἦδε ἡ γάσις. ὅπως ἄρα ἡ τῶν πατρίων κίνησις καὶ μεταβολὴ μεγάλας ἔχει ροπὰς τοῦ ἀπολεμμένου τοῖς συνελθῶσιν. εἴ γε καὶ Ἰσίδας καὶ Σάδδουκος, τετάρτην φιλοσοφίαν ἐπέσασκον ἡμῖν ἐγείραντες, καὶ ταύτης ἐρασῶν εὐπορηθέντες, πρὸς τε τὸ παρὸν θορύβῳ τὴν πολιτείαν ἐνέπλησαν, καὶ τῶν αὐτῶν κακῶν κατεληφότων ρίζας ἐφυτεύσαντο τῷ ἀσυνήθει πρότερον φιλοσοφίας τοιαύσδε. περὶ ἧς ὀλίγα βούλομαι διελθεῖν, ἄλλως τε ἐπεὶ καὶ τῷ κατ' αὐτῶν σπυδαθέντι τοῖς νεωτέροις ὁ φθόρος τοῖς πρᾶγμασι συντετιτύχη.

β'. Ἰσδαίοις φιλοσοφίαι τρεῖς ἦσαν ἐκ τῷ πάντῳ ἀρχαίαι τῶν πατρίων, ἡ τε τῶν Εὐσσηνῶν, καὶ ἡ τῶν Σαδδουκαίων· τρετὴν δὲ ἐφιλοσόφουν οἱ Φαρισαῖοι λεγόμενοι. καὶ τυγχάνει μέντοι περὶ αὐτῶν ἡμῖν εἰρημένα ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τοῦ Ἰσδαϊκοῦ πολέμου· μνησθήσομαι δὲ ὁμῶς καὶ νῦν αὐτῶν ἐπ' ὀλίγων.

γ'. Οἷ τε γὰρ Φαρισαῖοι τὴν δίαυταν ἐξευτελίζουσιν, ἔδεν εἰς τὸ μαλακώτερον ἐνδιδόντες· ὧν τε ὁ λόγος κρήνας παρῆδωκεν ἀγαθῶν, ἔπονται τῇ ἡγεμονίᾳ, περιμάχητον ἡγόμενοι τὴν φυλακὴν ὧν προαγορεύειν ἠθέλησε. τιμῆς γε τοῖς ἡλικίας προήκασιν παραχωρήσιν, ἔδεν ἐπ' ἀντιλέξει τῶν εἰσηγηθέντων ταῦτα θράσσει ἐπαυρόμενοι. τράσσεσθαι τε εἰμαρμένη τὰ πάντα ἀξιοῦντες, ἔδεν τοῦ ἀνθρωπίνου τὸ βυλό-

repleta erat gens, etiam supra quam dici potest: alioque post aliud bello exorto fieri non potuit, quin vi perpetua affligerentur, et amissione amicorum, qui aerumnas leviores facerent; accedente, quod frequens erat latronum grassatio, magnaue primariorum virorum occisio, praetextu quidem communis libertatis propugnandae, reuera autem lucri priuati spe. unde coortae sunt seditiones; et ex his caedes publicae, partim quidem popularium edita strage, (dum in se inuicem furerent homines eo animo, vt nemo ex parte aduersa relictus esset) partim vero hostium: deinde sequuta est fames, quae omnem ad facinus quodcunque verecundiam sustulit, urbium expugnationes, et excidia, vsquedum etiam templum ex ista seditione igne hostili deflagraret. Tantum rerum nouarum molitio et institutorum patriorum mutatio valuit ad eos, qui in idem conuenerant, perdendos. Siquidem Iudas et Sadducus, qui quartum philosophandi genus nobis inuexerant et plurimos habuerant sectatores eius studiosos, non in praesens tantum vniuersam seditione rempublicam perturbarunt, sed et mala futura, quae tum radices egerant, seuerunt irrigaruntque eiusmodi philosophia, cui non antea homines assueuerant. De qua paucis volo differere, eoque magis quod iuniores istis institutis dediti rebus nostris exitium attulerint.

2. Habebant Iudaei a priscis etiam temporibus tres patriae philosophiae sectas, vnam quidem Essenorum, alteram vero Sadducaeorum, tertiam autem, quam profitebantur Pharisei nomine. Et quanquam de his egimus in secundo libro Iudaici belli, nunc tamen eas sigillatim attingere non grauabimur.

3. Pharisei enim tenuiter viuunt, nihil deliciis tribuentes: et quae ratio iudicauit bona ac tradidit, eorum regulam sequuntur, tuenda omni modo censentes quae ab illa praescripta sunt. exhibent et honorem aetate prouectionibus, non id sibi sumentes arrogantiae, vt contradicant eis rebus, quas illi induxere. Cumque dicant, fato omnia fieri, voluntatem hominis non priuant impetu a seipisa

μεινον τῆς ἐπ' αὐτοῖς ὀσμῆς ἀΦαίρουνται· δοκῆσαν τῷ Θεῷ κρᾶσιν γενέσθαι, καὶ τῷ ἐκείνης βελευτηρίῳ καὶ τῶν ἀνδράπων τῷ θελήσαντι προχωρεῖν μετὰ ἀρετῆς ἢ κακίας. ἀδάτατόν τε ἰχὺν ταῖς ψυχαῖς πίσις αὐτοῖς εἶναι, καὶ ὑπὸ χθονὸς δικαιοῦσις τε καὶ τιμὰς, οἷς ἀρετῆς ἢ κακίας ἐπιτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ γέγονε· καὶ ταῖς μὲν εἰργμὸν αἰδίου προσίδεσθαι, ταῖς δὲ ραζώνην τῷ ἀναβιβῆν. καὶ δι' αὐτὰ τοῖς τε δήμοις πιθανότατοι τυγχάνουσι, καὶ ὅποσα θεῖα εὐχῶν τε καὶ ἱερῶν ποιήσεως ἐξηγήσει τῇ ἐκείνων τυγχάνουσι πρᾶσσόμενα. εἰς τοσόνδε ἀρετῆς αὐτοῖς αἱ πόλεις ἐμαρτύρησαν ἐπιτηδεύσει τῷ ἐπὶ πᾶσιν κρείσσονος, ἐν τε τῇ διαίτῃ τῇ εἰς καὶ λόγοις.

δ'. Σαδδουκαίοις δὲ τὰς ψυχὰς ὁ λόγος συναφανίζει τοῖς σώμασι. Φυλακῆς δὲ ὕδαμῶν τινῶν μεταποιήσις αὐτοῖς ἢ τῶν νόμων. πρὸς γὰρ τῆς διδασκάλης σοφίας, ἣν μετίασιν, ἀμφιλογεῖν ἀρετὴν ἀριθμῶσιν· εἰς ὀλίγας τε ἀνδρας ὅτος ὁ λόγος ἀφίκατο, τῆς μέντοι πρώτης τοῖς ἀξιωμασι. πρᾶσσεται τε ἀπ' αὐτῶν ὕδεν ὡς εἰπῆν· ὅποτε γὰρ ἐπ' ἀρχὰς παρέλθοιεν, ἀκυσίως μὲν καὶ κατ' ἀνάγκας, προχωρεῖσι δ' οὖν οἷς ὁ Φαρισαῖος λέγει, διὰ τὸ μὴ ἄλλως ἀνεκτὲς γενέσθαι τοῖς πλήθεσιν.

ε'. Εσσηνοῖς δὲ ἐπὶ μὲν Θεῷ καταλιπεῖν φιλεῖ τὰ πάντα ὁ λόγος. ἀθανατίζουσι δὲ τὰς ψυχὰς, περιμάχητον ἡγόμενοι τῷ δικαίῳ τὴν πρόσοδον. εἰς δὲ τὸ ἱερὸν ἀναθήματά τε σέλλοντες, θυσίας ἔκ ἐπιτελῶσι διαφορότητι ἀγνείων, ἃς νομίζουσι, καὶ δι' αὐτὸ εἰργόμενοι τῷ κοινῷ τιμενίσματος, ἐφ' αὐτῶν τὰς θυσίας ἐπιτελῶσι. βέλτεροι δὲ ἄλλως ἄνδρες τον τρόπον, καὶ τὸ πᾶν πονεῖν ἐπὶ γεωργίᾳ τετραμμένοι. ἄξιον δὲ αὐτῶν θαυμάσαι παρὰ πάντας τῆς ἀρετῆς μεταπεικμένους τὸ δίκαιον, μηδαμῶς ὑπέρξαν Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων τισιν, ἀλλὰ μὴδ' εἰς ὀλίγον, ἐκείνοις δ' ἐκ παλαιῷ συνελθόν, ἐν τῷ ἐπιτηδεύεσθαι μὴ κεκωλυθῆναι τὰ χρήματα κοινὰ αὐτοῖς εἶναι, ἀπολαύει δὲ ὕδεν ὁ πλείσιος τῶν οἰκείων μεζούως, ἢ ὁ μηδοτιῶν πεκτημένος· καὶ τὰδε πρᾶσσαν

pendente: quippe sic Deo placitum esse, ut certo temperamento miscerentur in vnum fati decretum et ratio humana, si quis vellet accedere aut cum vitio aut cum virtute. Credunt etiam animis vim esse immortalem, ac sub terra vel praemiis vel poenis eos affici, qui in hac vita virtuti se aut vitiis addixerint; et hos quidem sempiterno carcere clausos teneri, illis vero facultatem esse in vitam redeundi. et propter haec placita tantae apud populum sunt auctoritatis, ut quaecunque ad religionem pertineant, supplicationes et sacrificia, ista ex eorum interpretatione fiant. amplum adeo virtutis testimonium eis dederunt ciuitates, quod iis, quae optima essent, studuerint, tam in vita quam oratione.

4. Sadducaeorum vero doctrina facit, ut animae cum corporibus intereant. Nec illi quicquam aliud praeter legem sibi seruandum vendicant. nam contra magistros quidem eius, quam sequuntur, sapientiae disputare, praeclarum ducunt: eorumque opinioni suffragantur pauci, sed dignitate primi. atque ab illis nihil fere agitur: nam si quando magistratus gerunt, inuiti et necessitate coacti, Pharisaeorum opinioni assentiuntur, quod eos alioquin non ferret populus.

5. Esseni autem omnia Dei in manu relinquenda esse censent. Animae immortales faciunt; fructusque iustitiae magnopere expetendos ducunt. In templum autem donaria dum mittunt, ibi sacra non faciunt, propterea quod lustrationes habeant sanctiores: hac de causa comuni delubro arcentur, et sacra sua seorsum faciunt. Caeterum homines sunt optime morati, et agriculturae prorsus addicti. Conuenit autem illos mirari, supra omnes, qui virtutis laudem sibi tribui volunt, propter iustitiam, (minime quidem inter Graecos Barbarosque cultam, ab illis tamen non ad breue tempus, sed a multis retro annis usurpata) qua modis omnibus agebant, ne quid eos impediret, quo minus habeant bona inter se communia, ita ut diues suis bonis non magis fruatur, quam qui nihil possidet:

ἄνδρες ὑπὲρ τετρακισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. καὶ ὅτε γα-
 μετὰς εἰσάγονται, ὅτε δ' ἄλων ἐπιτηδεύουσι κτῆσιν, τὸ μὲν εἰς
 ἀδικίαν φέρειν ὑπειληφότες, τὸ δὲ εὐσεβείας ἐνδιδόνα ποιήσιν·
 αὐτοὶ δὲ ἐφ' ἑαυτῶν ζῶντες διακονία τῇ ἐπ' ἀλλήλους ἐπι-
 χερῶνται. ἀποδέκτας δὲ τῶν προσόδων χειροτονῶσι καὶ ὅπο-
 σα ἢ γῆ φέροι, ἄνδρας ἀγαθὰς ἱερεῖς τε διὰ ποιήσιν σίτη
 τε καὶ βρωμάτων. ζῶσι δὲ ἐδὲν παρελλαγμένως, ἀλλ' ὅτι
 μάλιστα ἐμφέροντες Δακῶν τοῖς Πολισαῖς λεγομένοις.

ε'. Τῇ δὲ τετάρτῃ τῶν Φιλοσοφιῶν ὁ Γαλιλαῖος Ἰθάδας
 ἡγεμὼν κατέστη, τὰ μὲν λοιπὰ πάντα γνώμη τῶν Φαρισαίων
 ὁμολογῶσι, δυσκίνητος δὲ τοῦ ἐλευθέρου ἔρως ἐστὶν αὐτοῖς,
 μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν Θεὸν ὑπειληφότες. Θανά-
 των τε ἰδέας ὑπομένειν παρελλαγμένας ἐν ὀλίγῳ τίθενται,
 καὶ συγγενῶν τιμωρίας καὶ φίλων, ὑπὲρ τῆ μηδένα ἀνθρω-
 πον προσαγορεύειν δεσπότην. ἐωρακόσι δὲ τοῖς πολλοῖς τὸ
 ἀμετάλλακτον αὐτῶν τῆς ὑπὸ τοιούτοις ὑποστάσεως, περαι-
 τέρω διελθεῖν παρελίπον. ἡ γὰρ δέδοικα, μὴ εἰς ἀπίστιαν
 ὑποληφθῇ τι τῶν λεγομένων ἐπ' αὐτοῖς, τὴναντίον δὲ μὴ
 ἐλαττόνως τῇ ἐκείνων καταφρονήματος, δεχομένη τὴν τα-
 λαιπωρίαν τῆς ἀληθείας, ὁ λόγος ἀφηγῆται. ἀνοία τε τῇ
 ἐντεῦθεν ἤρξατο νοσεῖν τὸ ἔθνος, Γεσσαίᾳ Φλώρῃ, ὅς ἡγεμὼν
 ἦν, τῇ ἐξουσίᾳ τῇ ὑβρίζειν ἀπονοήσαντος αὐτὸς ἀποσῆναι Ρω-
 μαίων. καὶ φιλοσβεθεῖται μὲν Ἰθαδαῖος τοσαύδε.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς Ηρώδης καὶ Φίλιππος πόλεις ἔκτισαν εἰς τιμὴν Καίσα-
 ρος. περὶ ἱερέων καὶ ἡγεμόνων διαδοχῆς· α', τε συνέ-
 βη Φραάτῃ καὶ τοῖς Παρθυαίοις.

Κ Τρῆνιος δὲ τὰ Λαχελαῖα χρήματα ἀποδόμενος ἦδη, καὶ
 τῶν ἀποτιμήσεων πέρας ἔχουσιν, αἱ ἐγένοντο τριακοσῶ καὶ
 ἐβδόμῳ ἔτει μετὰ τὴν Λατανίαν ἐν Λακτίῳ ἦτταν ὑπὸ Καίσα-
 ρος, ἰωάζαρον τὸν ἀρχιερεῖα καταστασιαδέντα ὑπὸ τῆς πλη-
 θύους ἀφιλούμενος τὸ ἀξίωμα τῆς τιμῆς, Λατινὸν τὸν Σέθ' ἰσά

suntque super quatuor hominum millia, qui haec faciunt. et neque vxores ducunt, neque seruos habere student, quod hoc iniquum, illud iurgiosum arbitrantur; sed separati viuunt, et alii aliis ministrant. Quaestores etiam suorum prouentuum et terrae frugum creant viros bonos sacerdotes, qui frumentum parant et edulia. Viuunt omnes vno eodemque modo, et quammaxime referunt Dacas, qui Polistae appellantur.

6. Praeter has tres sectas, Iudas ille Galilaeus quartam introduxit, hominum, qui caeteroquin cum Pharisaeis sentiunt, sed libertatem sic amant, vt eam mordicus tueantur, Deum vnum pro rectore et domino habentes. Varias etiam mortes subeundas, cognatorumque supplicia et amicorum nihili faciunt, dummodo hominum neminem dominum appellent. Cum autem ista multis perspecta fuerint, de firma illorum in eiusmodi rebus animi praesentia quidquam amplius dicere omisi. Non enim veritus sum, ne mea de illis verba fidem non inueniant; sed e contra ne minus quam debuit tam insignem patientiam et doloris contemptum assequatur oratio. Hinc et ista ex amentia aegrotare coepit gens, Gessio Floro praeside, dum potestate sua abutitur, eos ex desperatione adigente ad defectionem a Romanis. Atque ita philosophatum est a Iudaeis.

CAP. II.

Quomodo Herodes et Philippus vrbes aedificauit in honorem Caesaris. De pontificum et praesidum successionibus: ut quanam Phraati et Parthis acciderunt.

QVirinius postquam Archelai pecuniam addixit et censi finem imposuit, qui factus est anno trigesimo septimo post Caesaris Actiacam victoriam Antonii, Ioazarum, cui cum plebe contentio fuerat, dignitate atque honore abdicauit, eiusque muneri Ananum Sethi filium praefe-

ἀρχιερέα. Ηρώδης δὲ καὶ Φίλιππος τετραρχίαν ἐκάτερος τὴν ἑαυτοῦ παρεληφότες καθίσαντο. καὶ Ηρώδης, Σιππώ-
 ρην τεχίσας, πρόχρημα τῇ Γαλιλαίᾳ παντός, ἤγει αὐτὴν αὐ-
 τοκρατορίδα· Βηθαραμφθα δὲ, πόλις ἦν καὶ αὕτη, τείχεα
 περιλαβὼν, Ἰβλιάδα ἀπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἀγορεύει τῆς
 γυναικός. Φίλιππος δὲ Πανσάδα, τὴν πρὸς ταῖς πηγαῖς τῆ
 Ἰορδάνης κατασκευάσας, ὀνομάζει Καίσαρσαν· κώμην δὲ
 Βηθσαιδάν, πρὸς λίμνην δὲ τῇ Γεννησαρίτιδι, πόλεως πα-
 ραχῶν ἀξίωμα, πληθεῖ τε οἰκητόρων καὶ τῇ ἄλλῃ δυνάμει,
 Ἰβλία θυγατρὶ τῇ Καίσαρος ὁμώνυμον ἐκάλεσεν.

β'. Κωπώνις δὲ τὴν Ἰσδαίαν διέποντος, ὃν ἔφην Κυρη-
 νίῳ συνεκπεμφθῆναι, ταῦτε πράσσεται· τῶν ἀζύμων τῆς
 ἑορτῆς ἀγομένης, ἦν Πάχα καλῶμεν, ἐκ μέσης νυκτός ἐν ἔθει
 τοῖς ἱερεῦσιν ἦν ἀνογνύναι τῇ ἱερᾷ τῆς πυλῶνας, καὶ τότε ἔν
 ἐπεί τὸ πρῶτον γίνεται ἡ ἀνοιξίς αὐτῶν, ἄνδρες Σαμαρεῖται
 κρυφαῖς εἰς Ἱεροσόλυμα ἐλθόντες διάρρηψιν ἀνθρώπων ὡσὺν
 ἐν ταῖς σοαῖς ποιῶνται· δι' ὃ καὶ πάντας τῇ ἱερᾷ εἰρξάντο,
 μὴ πρότερον ἐπὶ τοιαύτοις νομίζοντες, τὰ τε ἄλλα διὰ φυλα-
 κῆς μείζονος ἤγον τὸ ἱερόν. καὶ Κωπώνιος μετ' οὐ πολὺ εἰς Ρώ-
 μῃν ἐπαναχωρεῖ, διάδοχος δὲ αὐτῷ τῆς ἀρχῆς παραγίνεται,
 Μάρκος Ἀμβιβύιος, ἐφ' οὗ καὶ Σαλώμη τῇ βασιλέως Ηρώδης
 ἀδελφῇ μεταστᾶσα Ἰβλία Ἰάμνιαν τε καταλείπει, καὶ τὴν τοπ-
 αρχίαν πᾶσαν, τὴν τε ἐν τῷ πεδίῳ Φασαήλιδα καὶ Ἀρχε-
 λαῖδα, ἐνθα Φοινίκων πλείη φύτευσις, καὶ καρπὸς αὐτῶν
 ἄριστος. διαδέχεται δὲ καὶ τοῦτον Ἀννίος Ροῦφος, ἐφ' οὗ δὴ
 καὶ τελευτᾷ Καῖσαρ, δεύτερος μὲν Ρωμαίων αὐτοκράτωρ γε-
 νόμενος, ἑπτὰ δὲ καὶ πενήκοντα τῆς ἀρχῆς ἔτη, πρὸς οἷς μῆ-
 ρες ἕξ, ἡμέραιν δυοῖν πλείονες· τούτῃ δὲ αὐτῷ τοῦ χρόνου
 τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη συνῆρξεν Ἀντώνιος· βιώσας ἔτη ἑπτὰ
 καὶ ἐβδομήκοντα. διαδέχεται δὲ τῷ Καίσαρι τὴν ἡγεμονίαν
 Τιβέριος Νέρων, τῆς γυναικός αὐτῇ Ἰβλίας υἱὸς ἂν. τρίτος οὗ-
 τος ἦδη αὐτοκράτωρ, καὶ πεμπτὸς ὑπ' αὐτῇ πατρὶν Ἰσδαίος
 ἑπαρχος, διάδοχος Ἀννίου Ροῦφου, Οὐαλέριος Γράτος· ὃς παύ-
 σας ἱεράσθαι Ἀνανον, Ἰσμαήλιν ἀρχιερέα ἀποφαίνει· τὸν τοῦ

cit. Herodes vero et Philippus in suae vterque Tetrarchiae possessionem inuaserunt. et Herodes Sepphorim munivit, et eam totius Galilaeae ornamentum fecit et urbem principem: item cum Betharamphtha (ipsa enim urbs erat) moenibus cinxisset, Iuliadem ab vxore imperatoris eam appellauit. Philippus quoque Paneadem apud Iordanis fontes positam construxit, eique Caesareae nomen fecit: vicum etiam Bethsaidam, lacui Gennesaritico adsitum, cum ad dignitatem urbis perduxisset, multisque habitatoribus et caetera opulentia auxisset, nomen ei dedit ab Iulia Caesaris filia.

2. Caeterum Coponio, quem cum Quirino missum diximus, Iudaeam administrante, huiusmodi quiddam accidit. In Azymorum festo, quod Pascha vocamus, sacerdotibus moris erat, post mediam noctem aperire templi ianuas. tunc igitur, quamprimum apertae sunt, Samaritani quidam clam Hierosolyma ingressi, ossa humana disciunt per porticus et per totum templum: ideoque eos omnes, praeter suam in eiusmodi festiuitate consuetudinem, a templo arcebant, caeteroquin et solito maiorem fano custodiam adhibuerunt. Non multo autem post Coponius Romam reuertitur, eique successit in praetura M. Ambiuus; sub quo etiam Salome Herodis regis soror, vita decedens, Iuliae reliquit Iamnam omnemque toparchiam, et Phasaëlidem in planitie et Archelaïdem, vbi magna palmarum copia, quarum fructus erat praestantissimus. Huic successit Annius Rufus, quo praetore mortuus est Caesar Augustus, secundus Romanorum imperator, cum septem et quinquaginta annis imperasset, praetereaque sex mensibus et duobus diebus, (quo tempore per quatuordecim annos ei in imperio socius erat Antonius) vixissetque annos septem et septuaginta. Caesari autem in imperium successit Tiberius Nero, vxoris eius Iuliae filius. Hic tertius Romanorum imperator, et ab eo post Annum Rufum praetor in Iudaeam missus est Valerius Gratus: qui Ananum pontificatu priuauit, et eum Ismaëli

Φαβί. καὶ τοῦτον δὲ μετ' οὐ πολὺ μεταστήσας, Ελαῶζαρον τὸν Ἀνάνν τοῦ ἀρχιερέως υἱὸν ἀποδείκνυσιν ἀρχιερεῖα. ἐνιαυτοῦ δὲ διαγενομένου, καὶ τόνδε παύσας, Σίμωνι τῷ Καμίθῳ τὴν ἀρχιερωσύνην παραδίδωσιν. οὐ πλέον καὶ τῷδε ἐνιαυτοῦ τὴν τιμὴν ἔχοντι διεγένετο χρόνος, καὶ Ἰώσηπος, ὁ καὶ Καϊάφας, διάδοχος ἦν αὐτῷ. καὶ Γράτος μὲν ταῦτα πράξας εἰς Ῥώμην ἐπαναχωρεῖ, ἑνδεκα ἔτη διατρέψας ἐν Ἰουδαίᾳ. Πόντιος δὲ Πιλάτος διάδοχος αὐτῷ ἦκεν.

γ'. Ηρώδης δὲ ὁ τετράρχης, ἐπὶ μέγα γὰρ ἦν τῷ Τιβερίῳ Φιλίας προσελθὼν, οἰκοδομεῖται πόλιν ἐκώνυμον αὐτῷ Τιβεριάδα, τοῖς κρατίστοις ἐπικτίσας αὐτὴν τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ λίμνῃ τῇ Γεννησαρίτιδι. Θερμὰ δὲ ἦν ἄπωθεν ἕνεστι ἐν κάμῃ, Ἀμμαῆς ὄνομα αὐτῇ. σύγκλυδες δὲ ὤκησαν, ἕκ ὀλίγον δὲ καὶ τὸ Γαλιλαῖον ἦν, καὶ ὅσοι μὲν ἐκ τῆς ὑπ' αὐτῷ γῆς ἀναγκαστοί, καὶ πρὸς βίαν εἰς τὴν κατοικίαν ἀγόμενοι, τινὲς δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει. ἐδέξατο δὲ αὐτοῖς συνοίκους καὶ τῆς πανταχόθεν ἐπισυναγομένους ἄνδρας ἀπόρους, ἔτι δὲ ὕς μῆτεσφυῶς ἐλευθέρους, πολλὰ τε αὐτὰς καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡλευθέρωσε καὶ εὐεργέτησεν, ἀνάγκασμα τῷ μὴ ἀπολείψαι τὴν πόλιν ἐπιθεῖς, κατασκευαῖς τε οἰκήσεων τελείαις τῆς αὐτῆ καὶ γῆς ἀποδόσει, εἰδὼς παράνομον τὸν οἰκισμόν ὄντα, καὶ ἀπὸ τῶ Ἰουδαίοις πατερί, διὰ τὸ ἐπὶ μνήμασιν, ἃ πολλὰ τῷδε ἦν ἀνηρημένοις τὴν ἰδευσιν Τιβεριάδι γενέσθαι, μαρὲς δὲ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας εἶναι τὰς οἰκήτορας εἰσαγορεύει ἡμῖν τὸ νόμιμον.

δ'. Τελευταῖα δὲ καὶ Φραάτης ὁ Παρθυαίων βασιλεὺς κατὰ τῆτον τὸν χρόνον, ἐπιβελῆς αὐτῷ γενομένης ὑπὸ Φρατάκῃ τῷ υἱέως, κατὰ τοιαύτην αἰτίαν. Φραάτης, παῖδων αὐτῷ γνησίων γενομένων, Ἰταλικῇ παιδίσκῃ, ὄνομα αὐτῇ Θερμῆσα, ταύτῃ ὑπὸ Ἰουδαίου Καίσαρος μετ' ἄλλων δωρεῶν ἀπεσταμένη, τὸ μὲν πρῶτον παλλακίδι ἔχερτο· καταπλαγεῖς δὲ τῷ πολλῷ τῆς εὐμορφίας, προϊόντος χρόνου καὶ καμδὸς αὐτῇ τῷ Φραατάκῃ γενομένης, γαμετὴν τε τὴν ἀνθρωπὸν ἀποφάσεται καὶ τιμίαν. ἥ γε ἐπὶ πᾶσιν οἷς εἶποι πιθανὴ τῷ βασι-

Phabi filio tribuit. atque hunc non multo post abdicauit, et id munus Eleazaro Anani pontificis filio commisit. vno autem anno post, sacerdotium huic ademptum Simoni Camithi filio tradidit: cumque is dignitatem non vltra anni spatium tenuisset, Iosephus, cui etiam Calaphae nomen fuit, ei successit. Et Grato quidem, cum in Iudaea annos vndecim exegisset, his actis Romam reuerso, Pontius Pilatus successit.

3. Herodes autem tetrarcha, nam magna ei cum Tiberio amicitia intercesserat, urbem aedificauit, ab ipso Tiberiadem appellatam, in parte optima Galilaeae positam, ad lacum Gennēsareth. Thermae autem non procul in vico sunt, cui nomen Ammaus. Eamque conuenae habitarunt et quamplurimi ex Galilaea, coactique nonnulli e regione sub illius imperio et per vim eo ad habitandum deducti, quidam etiam ex optimatibus. Quin et pauperes vndique collectos ad incolendum admisit, et nonnullos, qui an liberi essent non constabat, illisque numero multis magnas facultates et immunitates dedit, vtque tenerentur adstricti ad degendum in illo oppido, eorum domos suis impensis exstruxit eisque agros e suis assignauit, quod sciret habitationem esse Iudaicis legibus moribusque repugnantem, propterea quod, ad Tiberiadem collocandam, sublata fuerant multa, quae illic erant sepulcra, cum lex nostra huiusmodi incolas pollutos pronunciet in septem dies.

4. Sub idem tempus etiam moritur Phrahates Parthorum rex, ex insidiis illi a Phrahatace filio factis, huiusmodi de causa. Phrahates, cum ei filii essent legitimi, ancillam Italici generis, cui nomen Thermusa, quae, cum aliis muneribus ei a Iulio Caesare missa erat, primum quidem pro concubina habuit; captus vero formae illius pulchritudine, aliquanto post tempore etiam filio ex ipsa Phrahatace suscepto, eam in matrimonium duxit et honorauit. Illa quidem cum vniuersa, quae diceret, regi

λαί γεγονυῖα, καὶ σπεύδουσα τῷ αὐτῆς παιδὶ γενέσθαι τὴν
 Πάρθων ἡγεμονίαν, ἑώρα μὴ ἄλλως γενησομένην μὴ ἀπο-
 σκευῆς αὐτῇ μηχανηθείσης τῶν γνησίων τῷ Φραάτῃ παίδων.
 κείθει οὖν αὐτὸν ἐκπέμπειν εἰς Ῥώμην ἐφ' ὁμηρείαν τῆς γνη-
 σίας παῦδας. καὶ ἔτοι μὲν, ἡ γὰρ ἀντειπεῖν εὐπορον Φραάτην
 τοῖς Θερμύσης ἐπιτάγμασιν, ἐπὶ τῆς Ῥώμης ἐξεπέμποντο.
 Φραατάκης δὲ μόνος ἐπὶ τοῖς πράγμασι τρεφόμενος, δεινὸν
 ἦγετο καὶ ἅμα χρόνιον τῷ πατρὸς διδόντος τὴν ἀρχὴν λαμ-
 βάνειν. ὥς ἐπεβέβηκε τῷ πατρὶ συμπράξει τῆς μητρὸς, ἡ
 δὲ καὶ συνιέναι λόγος. καὶ δι' ἀμφοτέρα μισηθεὶς, ὃδὲν ἦσ-
 σον τῆς πατροκτονίας τὸ μύσος τῆς μητρὸς ἔρωτος τιθεμένων
 τῶν ὑπηκόων, εἴασει περιλαοθεῖς πρότερον ἢ φύσαι μέγας,
 ἐξέπιπτε τῶν πραγμάτων, καὶ ἔτω θνήσκει. συμφρονήσαν-
 τες δὲ οἱ γενναῖοτατοι Πάρθων, ὡς ἀβασιλεύουσιν μὲν ἀμύχα-
 νον πολιτεύεσθαι, οἱ δὲ βασιλεύοντες ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀρσα-
 κιδῶν, ἡ γὰρ ἑτέροις ἀρχὴν νόμιμον, ἀπέχρη δὲ πολλάκις
 καὶ μέχρι νῦν περιῦβρίδαι τὴν βασιλείαν ἐκ τε γάμων τῆς
 Ἰταλικῆς παλλακίδος καὶ γενέσεων, Οὐράδην ἐκάλουν πρε-
 σβεύσαντες, ἣν δ' αὖν ἄλλως μὲν ἐπίφθορον παρὰ τῷ πλήθει
 καὶ ὑπάτιον καθ' ὑπερβολὰς ὠμότητος, πάνυ γὰρ ἦν σκαιὸς
 καὶ συνδιάθετος εἰς ὀργὴν, ἕνα δὲ τῶν ἐκ τοῦ γένους Ἀρσακι-
 δῶν. τῆτον μὲν δὴ συσάντες ἀποκτείνουσιν, ὡς μὲν ἔνιοι Φα-
 σὶν, ἐν σπονδαῖς καὶ τραπέζαις, μαχαιροφορεῖν γὰρ ἔθος
 ἅπασιν, ὡς δὲ ὁ πλείων κατέχει λόγος, εἰς θῆραν προσάγον-
 τες. πρεσβεύσαντες δὲ εἰς Ῥώμην, ἡτοῦντο βασιλέα τῶν ὁμη-
 ρεύοντων· καὶ πέμπεται Βονώνης προκριθεὶς τῶν ἀδελφῶν.
 ἐδόκει γὰρ χωρεῖν τὴν τύχην, ἣν αὐτῷ δύο μέγιστα τῶν ὑπὸ
 τὸν ἥλιον ἡγεμονίαι προσέφερον, ἰδίᾳ καὶ ἀλλοτρίᾳ. ταχῆα
 δὲ ἀνατροπὴ τῆς βαρβαρίας ὑπείσιν, ἅτε καὶ σφαλεροῦς Φύ-
 σιν ὄντας, πρὸς τε τὴν ἀναξιοπάθειαν. ἀνδραπόδων γὰρ ἀλ-
 λοτρίων ποιηταὶ τὸ προσασσόμενον ἐκ ἤξιον, τὴν ὁμηρείαν
 ἀντὶ θελείας ὀνομάζοντες, καὶ τῆς ἐπικλήσεως τὴν ἀδοξίαν.
 ἡ γὰρ αὖν πολέμῳ δικαίῳ δεδοῦσθαι τὸν βασιλεύοντα Πάρ-
 θοις, ἀλλὰ, ὃ τῷ παντὶ χεῖρον, εἰρήνης ἔβρι. παραχερῆμα

persuaderet, et modis omnibus ageret, ut Parthorum regnum filio adstrueret, nihil se effecturam intellexit, nisi viam aliquam excogitaret ad submouendos legitimos Phrahatis filios. Persuasit igitur marito, ut filios legitimos Romam obsides mitteret. Et illi quidem, nam haud facile erat, regi Thermusae voluntati morem non gerere, Romam mittuntur. Phrahataces autem, qui solus ad res administrandas educatus erat et institutus, molestum sibi reputabat et longum fore, donec regnum a patre traditum acciperet. quo fit, ut insidias patri parauerit, matre cum adiuuante, cum qua rumor erat eum stupri consuetudinem habere. Itaque cum pro utroque in odium venisset, subditis incesti cum matre flagitium nihilo minus parricidio habentibus, priusquam magnis viribus auctus esset, facta seditione regno pulsus est, atque ita interiit. Cum autem Parthorum nobilissimi in eo inter se consensissent, sine rege rempublicam administrari non posse, et e regio Arsacidarum sanguine esse debere, qui regnarent, (alios enim imperare haud fas esse, satisque habere contumeliarum, quas saepius et hucusque pertulit regnum, ex nuptiis cum Italica concubina factis liberisque inde ortis) Orodem per legatos acciuerunt, ut qui e genere regio, quamvis alias populo inuisus culpaque affinis ob immanem eius crudelitatem, quippe ingenio intractabili et ad iram procliu. Igitur et hunc quidem, inita coniuratione, interemerunt, ut nonnulli tradunt, inter libationes et epulas, nam moris est omnibus gladios gestare, ut vero plerique dicunt, cum ad venationem eum prolicuissent. Itaque legatione Romam missa, in regem petierunt unum ex obsidibus: mittiturque Vonones, caeteris fratribus praelatus. videbatur enim isti fortunae sufficere, quam ei duo maxima in terris offerebant imperia, suum et externum. Sed breui barbarorum animos subiit consilii mutatio, ut qui natura infidi versatilesque, praesertim cum factis suis indigna accipiant. dedignabantur enim facere quae alienum mancipium imperaret, ita vocantes obsidem, et ista appellatione exaggerantes ignominiam. non enim iure belli datum esse, qui Parthis imperitaret, sed, quod multo peius, per pacis contum-

δὲ ἰκάλουν Ἀρτάβανον Μηδείας βασιλεύοντα, γένος Ἀρσακιδῶν. κείνεται δὲ Ἀρτάβανος καὶ μετὰ στρατίας ἔπεισιν. ὑπαντιάζει δὲ αὐτὸν Βονώνης. καὶ τὸ μὲν πρῶτον συμφρονήσαντος αὐτῷ τῷ πλήθους τῶν Πάρθων, παραταξάμενος, ἡττηθεὶς Φεύγει πρὸς τὰς ὄρας τῆς Μηδείας Ἀρτάβανος· καὶ μετ' ἃ πολὺ συναγαγὼν πολλὴν στρατιάν, συμβάλλει τε Βονώνῃ, καὶ νικᾷ, καὶ Βονώνης εἰς Σελεύκειαν ἀφικπάζεται σὺν ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτόν. Ἀρτάβανος δὲ πολὺν τῇ τροπῇ φόνον ἐργασάμενος, ὑπὲρ ἐκπλήξεως τῶν Βαρεθάρων, πρὸς Κτησιφῶντα μετὰ τῷ πλήθους ἀναχωρεῖ. κἀκείνος μὲν ἐβασίλευεν ἤδη Πάρθοις. Βονώνης δὲ εἰς Ἀρμενίαν διακίπτει. καὶ καταρχὰς μὲν ἐφίετο τῆς χώρας, καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἐπρέσβευεν. ὡς δὲ αὐτῷ Τιβέριος μὲν ἀπέπεσ, πρὸς τὴν ἀνανδρίαν καὶ τῷ Πάρθῳ τὰς ἀπειλὰς· ἀναπρεσβεύει γὰρ δὴ πόλεμον ἀνατεινόμενος, μηχανὴ δὲ ἦν ἐτέρα βασιλείας ἄδειμία, καὶ γὰρ οἱ περὶ Νιφάτην δυνατοὶ τῶν Ἀρμενίων Ἀρταβάνῳ προσίθονται· παραδίδωσιν αὐτὸν Σιλατῷ τῷ τῆς Συρίας στρατηγῷ. κἀκείνος μὲν κατὰ αἰδῶ τῆς ἐν Ῥώμῃ κομιδῆς ἐν Συρίᾳ παρεφυλάττετο· τὴν δὲ Ἀρμενίαν Οὐρώδῃ δίδωσιν Ἀρτάβανος, ἐνὶ τῶν ἑαυτοῦ παίδων.

ε'. Ετελεύτησεν δὲ καὶ ὁ τῆς Κομμαγενῆς βασιλεὺς Ἀντίοχος, διέστηκε δὲ τὸ πλῆθος πρὸς τὰς γνωρίμους, καὶ πρεσβεύουσιν ἀφ' ἑκατέρου μέρους, οἱ μὲν δυνατοὶ μεταβάλλειν τὸ γῆμα τῆς πολιτείας εἰς ἐπαρχίαν ἀξιοῦντες, τὸ πλῆθος δὲ βασιλεύεσθαι κατὰ τὰ πάτρια. καὶ ψηφίζεται ἡ σύγκλητος Γερμανικὸν πέμπειν διορθώσαντα τὰ κατὰ τὴν ἀνατολήν, πραγματευομένης αὐτῷ τῆς τύχης εὐκαιρίαν τῷ θαλάτῃ. καὶ γὰρ γινόμενος κατὰ ἀνατολήν, καὶ πάντα διορθώσας, ἀνῆρέθη Φαρμακῷ ὑπὸ Πίσωνος, καθὼς ἐν ἄλλοις δεδήλωται.

liam. Confessum autem mittunt, qui Artabanum accirent in Media regnantem, genere Arsacidem. Illi persuadetur, et cum exercitu venit. Cui Vonones occurrit; et cum primum quidem plerique Parthorum ab ipso stetissent, praelio Artabanus victus in Mediae montes fugam cepit: et non multo post magno coacto exercitu cum Vonone congreditur, eumque superat, ita ut Vonones cum paucis e suis equitibus in Seleuciam fugeret. Artabanus autem magna caede grassatus in fusos fugatosque, quod animis consternati erant barbari, cum copiis suis Ctesiphontem se recipit. Et ille quidem iam Parthis imperabat. Vonones autem fuga in Arineniam dilapsus, et statim quidem, ut eo venerat, regionis imperium affectavit, Romamque legatos misit: ut vero repulsam passus est a Tiberio, et propter ipsius ignaviam et Parthi minas (nam per legatos se bellum illaturum minatur, via enim alia ad regnum conservandum nulla erat, nam potentiores Armeniorum Niphatem accolentes Artabano se adiunxerunt) semet Silano Syriae praefidi dedit. Atque ille quidem eum utpote Romae educatum reuertus apud se in Syria asseruabat: Armeniam autem Orodi vni e filiis suis tradit Artabanus.

5. Ea tempestate moritur etiam Antiochus Commagenae rex: et contentio orta est inter plebeios et nobiles, ita ut utraque pars legationem Romam mitteret, proceribus quidem regnum in provinciae formam redigi postulanti-
bus, plebe vero patrio more regum imperio subiici. quapropter Germanicus ex Senatusconsulto ad componendum Orientis statum mittitur, fortuna occasionem quaerente illius exitio. Nam cum in Oriente esset, et res illic composuisset, Pisonis ministerio et opera veneno sublatus est; sicuti alibi memoratum est.

ΚΕΦ. γ'.

Στασις Ιουδαίων πρὸς Πόντιον Πιλάτον. περὶ Χριστοῦ. οἳ αὐτὸν συνέβη Παυλίῳ καὶ Ἰουδαίοις ἐν Ῥώμῃ.

Πιλάτος δὲ, ὁ τῆς Ἰουδαίας ἡγεμὼν, στρατιὰν ἐκ Καισαρείας ἀγαγὼν, καὶ μεθιδρύσας χειμαδίσσαν ἐν Ἱερουσολύμοις, ἐπὶ καταλύσει τῶν νόμων τῶν Ἰουδαϊκῶν, εἰσέφρησε προτομὰς Καίσαρος, αἱ ταῖς σημαίαις προσῆσαν, εἰσαγόμενος εἰς τὴν πόλιν, εἰκόνων ποίησιν ἀπαγορεύοντος ἡμῖν τῷ νόμῳ. καὶ δια τῆτο οἱ πρότερον ἡγεμόνες ταῖς μὴ μετὰ τοιούτωνδε κόσμων σημαίαις ἐποιᾶντο εἴσοδον τῇ πόλει. πρῶτος δὲ Πιλάτος, ἀγνοίᾳ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τὸ νύκτωρ γενέσθαι τὴν εἴσοδον, ἰδρύεται τὰς εἰκόνας φέρων εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα. οἱ δὲ ἐπεὶ ἔγνωσαν, κατὰ πληθύν παρεῖσαν εἰς Καισάρειαν, ἱκετεῖαν ποιοῦμενοι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἐπὶ μεταθέσει τῶν εἰκόνων. καὶ μὴ συγχωρεῦντος διὰ τὸ εἰς ὕβριν Καίσαρος φέρεν, ἐπέπερ ἂν ἐξαντλήσουσαν λιπαρεῖν, κατὰ ἑκτὴν ἡμέραν ἐν ὅπλοις ἀφανῶς ἐπικαθίσας τὸ στρατιωτικόν, αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμα ἦκε· τὸ δὲ ἐν τῷ σταδίῳ κατεσκεύαστο, ὅπερ ἀπέκρυπτε τὸν ἐφειδρεύοντα στρατόν. πάλιν δὲ τῶν Ἰουδαίων ἱκετεῖα χρωμένων, ἀπὸ συνθήματος περιήσας τὴν στρατιώτας, ἠπέλει θάνατον ἐπιθήσειν ζυμῖαν ἐκ τῷ ὀξέως, εἰ μὴ παυσάμενοι δορυβεῖν ἐπὶ τὰ οἰκία ἀπίοιεν. οἱ δὲ πρηνῆς ῥίψαντες ἑαυτοὺς, καὶ γυμνοῦντες τὰς σφαγὰς, ἰδὼν δέξασθαι τὸν θάνατον ἔλεγον, ἢ τολμήσειν τὴν σοφίαν παραβῆσθαι τῶν νόμων. καὶ Πιλάτος, θαυμάσας τὸ ὀχυρὸν αὐτῶν ἐπὶ φυλακῇ τῶν νόμων, παραχρῆμα τὰς εἰκόνας ἐκ τῶν Ἱερουσολύμων ἐπανεκόμισεν εἰς Καισάρειαν.

β'. Ὑδάτων δὲ ἐπαγωγὴν εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα ἔπραξε, δαπάνῃ τῶν ἱερῶν χρημάτων, ἐκλαβὼν τὴν ἀρχὴν τῷ ρύματος, ὅσον ἀπὸ διακοσίων σταδίων. οἱ δὲ ἂν ἡγάπων τοῖς ἀμφὶ τὸ ὕδωρ δρωμένοις, πολλάς τε μυριάδας ἀνθρώπων συνελθόντες κατεβῶν αὐτῷ, παύσασθαι τῷ ἐπὶ τοιαύτοις περὶ μνημένῳ· τινὲς δὲ καὶ λοιδορία χρωμένοι ὕβριζον εἰς τὸν ἀν-

CAP. III.

*Iudasorum contra Pilatum seditio. de Christo. et quanam
acciderunt Paulinae et Iudaeis Romae.*

Pilatus autem Iudaeae praetor, cum exercitum e Samaria eduxisset et Hierosolyma in hyberna transtulisset, vt Iudaicas leges aboleret, Caesaris effigiem in militaribus signis depictam curauit intra urbem inferendam, cum lex imagines facere nos vetet. quam ob causam eius decessores praetores soliti erant in urbem intrare cum signis, quae huiusmodi carerent ornamentis. sed Pilatus prius, ignorante populo, quippe noctu facto introitu, illatas imagines Hierosolymis statuit. Quam rem vbi populus reseuiuit, magno agmine Caesaream profecti sunt, Pilatumque per multos dies orarunt, vt eas imagines alio transferre vellet. illoque non concedente, vtpote quod ea re Caesari fieret contumelia, postquam illi eum vrgerere non desinebant, die septimo, cum milites occulte armasset, ipse suggestum in circo factum conscendit: quae res collocatum in insidiis exercitum tegebat. Cumque Iudaei eadem rursus ab eo flagitarent, signum militibus dedit, vt eos circumstiterent, eisque praesentem mortem minatus est, nisi quieti domum discederent. At illi humi procumbere, detectisque ceruicibus dicere, se longe mori malle, quam vt auderent quidquam contra legum sapientiam committere. Atque Pilatus, animorum constantiam et firmitatem in legibus conseruandis miratus, imagines e vestigio Hierosolymis Caesaream referri iussit.

3. Tentauit etiam Pilatus aquam deriuare Hierosolyma, idque sacrum pecuniarum impensis, petito fontis capite ducentesimo ab vrbe stadio. Sed Iudaeis displicebat quod circa aquam fecerat: coarseruntque hominum multa millia, qui vociferarentur, vt ab instituto desisteret; nonnullis etiam, id quod in turba promiscua fieri solet, con-

δρα, οἷα δὴ Φιλεῖ πράσσειν ὁμιλος. ὁ δὲ, σολῇ τῇ ἐκείνων πολὺ πλῆθος στρατιωτῶν ἀμπεχόμενον, οἱ ἐφέροντο σκυτάλας ὑπὸ ταῖς σολαῖς, διαπέμψας εἰς ὃ περιέλθοιεν αὐτὲς, αὐτὸς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ ὠρμηκότεων εἰς τὸ λαιδορεῖν, ἀποδίδωσι τοῖς στρατιώταις ὃ προσυνέκειτο σημεῖον. οἱ δὲ καὶ πολὺ μειζόνως, ἥπερ ἐπέταξε Πιλάτος, ἐχρῶντο πλῆγαις, τὲς τε θορυβῶντας ἐν ἴσῳ καὶ μὴ κολάζοντες. οἱ δὲ εἰσέφερον τὸ μαλακὸν ὕδεν, ὥς αὖτοί τοι ληφθέντες ὑπ' ἀνδρῶν ἐκ παρασκευῆς ἐπιφερομένων, πολλοὶ μὲν αὐτῶν ταύτη καὶ ἀπέθνησκον, οἱ δὲ καὶ τραυματίαι ἀνεχώρησαν. καὶ ἔτω παύεται ἡ εἰσαίσις.

γ'. Γίνεται δὲ κατὰ τῆτον τὸν χρόνον Ἰησῆς, σοφὸς ἀνὴρ, εἶγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χεῖρ. ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν ἡδονῇ τάλῃθ' δεχομένων· καὶ πολλὰς μὲν Ἰουδαίας, πολλὰς δὲ καὶ τῷ Ἑλληνισμῷ ἐπηγάγετο. ὁ Χριστὸς ἔστος ἦν. καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν, εὐχερῶς ἐπιτιμηκότες Πιλάτῃ, ἐκ ἐπαύσαντο οἷ γε πρώτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία θαυμάσια περὶ αὐτῷ εἰρηκότεων. εἰς ἔτι νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τῶδε ὀνομασμένων ἐκ ἐπέλειπε τὸ Φῦλον.

δ'. Καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς χρόνος, ἑτερόν τι δεινὸν ἐθορύβει τῆς Ἰουδαίας, καὶ περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἰσίδος τὸ ἐν Ῥώμῃ πράξεις αἰχυνῶν ἢ ἀπηλλαγμέναι συντυγχάνουσι. καὶ πρότερον τῷ τῶν Ἰσριακῶν τολμήματος μνήμην ποιησάμενος, ἔτω μεταδιδῶν τὸν λόγον ἐπὶ τὰ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις γεγονότα. Παυλίνα ἦν τῶν ἐπὶ Ῥώμης προγόνων τε ἀξιώματι τῷ τε καθ' ἑαυτὴν ἐπιτηδεύματι κόσμῳ ἀρετῆς ἐπὶ μέγα προῖῦσα τῷ ὀνόματι, δυνάμεις τε αὐτῇ χρημάτων ἦν, καὶ γεγυῖα τὴν ὄψιν εὐπρεπὴς καὶ τῆς ὥρας ἐν ἣ μάλις ἀγάλλονται αἱ γυναῖκες, εἰς τὸ σωφρονεῖν ἀνέκειτο ἢ ἐπιτήδευσις τῷ βίβ. ἐγγράμματο δὲ Σαττερνίῳ, τῷ εἰς τὰ πάντα ἀντισυμένῳ τῶν περὶ αὐτὴν ἀξιολόγων. ταύτης ἐρᾷ Δέκιος Μῦνδος, τῶν τότε ἱππέων ἐν

vicia et contumelias homini dicentibus. Itaque ille magnam militum numerum habitu Iudaico, qui occultas sub veste ficas ferrent, misit in locum, vnde possent circumdare Iudaeos; deinde Iudaeis, vt se inde reciperent, imperauit. Cumque Iudaei conuiciis eum petere inciperent, signum, quod conuenerat, militibus dat: illi vero longe atrocius, quam iusserat Pilatus, quietos aequae ac seditiosos castigarunt. Isti autem de pertinacia nihil recedebant: adeo vt, inermibus inclementer acceptis ab armatis eos adorientibus, multi ex illis hoc modo perierint, alii faucii discesserint. Atque ita compressa est haec seditio.

3. Eo etiam tempore fuit Iesus, vir sapiens, si tamen virum eum appellare fas est. Fuit enim mirabilium operum effector, magister hominum, qui verum cum voluptate accipiunt: multosque Iudaeos, multos item Gentiles ad se pellexit. Hic erat Christus, quem cum Pilatus, ab hominum nostrorum primis delatum, crucis supplicio addixisset, eum tamen amare non desierant, qui primum amauerant. Apparuit enim eis tertio die rediuiuus, diuinis vatibus et haec et mille alia de eo miranda effatis. atque ab eo denominata Christianorum natio durat vsque ad hunc diem.

4. Circa eadem tempora etiam mali quiddam aliud Iudaeos perturbauit, Romaeque accidit, vt in fano Isidis res ageretur, summa cum turpitudine coniuncta. Primum igitur facinus in Isiacis commissum memorabo, ac tum demum orationem conuertam ad ea persequenda, quae apud Iudaeos euenerunt. Erat Romae Paulina et natalium dignitate illustris, et ob studium, quod ipsa virtutis decori impenderat, magni nominis, porroque diuitiis affluens, et forma egregia, ea etiam aetate, qua maxime laetitia gaudiunt mulieres, ac praeter caetera vita ad pudicitiam composita. Nupta autem erat Saturnino, viro cum ipsa in omnibus, quibus eminebat, conferendo. Huius amore correptus est Decius Mundus, vir magnae inter equites

ἀξιώματι μεγάλῳ· καὶ μείζονος γὰρ ἔσης ἢ ὥστε ἀλῶναι
 δῶρεϊς, διὰ τὸ καὶ πεμψθέντων εἰς πλῆθος περιιδεῖν, ἐξή-
 πτο μᾶλλον, ὥς τε καὶ εἴκοσι μυριάδας δραχμῶν Ἀττικῶν αὐ-
 τῇ δώσειν ὑπάρχῃται εὐνῆς μιᾶς. καὶ μηδὲ ὥς ἐπικλωμένης,
 ἢ φέρων τὴν αὐτοχίαν τῷ ἔρωτος, ἐνδεῖα σιτίων θάνατον ἐπι-
 τιμᾶν αὐτῷ καλῶς ἔχεν ἐνόμιζεν ἐπὶ Παυλίῃ κακῇ τῇ κατ-
 εληφότος. καὶ ὁ μὲν ἐπεψήφισέ τε τοιαύτῃ τελευτῇ, καὶ
 πρᾶσσεν ἢ ἀπηλλάσσετο. ἦν δὲ Ἰδὴ πατρῶος ἀπελευθέρ-
 ρα τῷ Μῆνδῳ, παπτοίων ἰδρῖς κακῶν· ἢ δεινῶς φέρονσα τῷ
 νεανίσκῳ τὸ ψήφισμα τῷ θανεῖν, ἢ γὰρ ἀφανὴς ἦν ἀπολύ-
 μενος, ἀνεγείρει τε αὐτὸν ἀφικομένη διὰ λόγῳ, πιθανή τε ἦν
 ἐλπίδων τινῶν ὑποχέσει, ὥς διαπραχθησομένων ὁμιλιῶν
 πρὸς τὴν Παυλίαν αὐτῷ. καὶ δεχομένη τὴν ἱκετείαν ἡδονῇ,
 πέντε μυριάδων δέήσειν αὐτῇ μόνον ἔλεγεν, ἐπὶ ἀλώσει τῆς
 γυναικός. καὶ ἡ μὲν ἐπὶ τούτοις ἀνεγείρασα τὸν νεανίσκον,
 καὶ τὸ αἰτηθὲν λαβῆσα ἀργύριον, ἢ τὰς αὐτὰς ὁδὸς ἐτέλ-
 λετο τοῖς προδεδιακονημένοις, ὁρῶσα τῆς γυναικὸς τὸ μηδα-
 μῶς χρημάτων ἀλισκόμενον. εἰδυῖα δ' αὐτὴν θεραπεῖα τῆς
 Ἰσίδος σφόδρα ὑπηγμένη, τεχνᾷτά τι τοιόνδε. τῶν ἱερέων
 τισὶν ἀφικομένη διὰ λόγων ἐπὶ πίστει μεγάλας, τὸ δὲ μέ-
 γιστον δόσει χρημάτων, τὸ μὲν παρὸν μυριάδων δυοῖν καὶ ἡμι-
 σείας, λαβόντος δ' ἐκβασιν τῷ πράγματος ἐτέρῳ τοσῶδε,
 διασαφεῖ τοῦ νεανίσκου τὸν ἔρωτα αὐτοῖς, κελεύουσα παν-
 τοίως ἐπὶ τῷ ληψομένῳ τὴν ἀνθρωπὸν σπυδάσαι. οἱ δ' ἐπὶ
 πλῆθει τοῦ χερσίου παραχθέντες ὑπάρχοντο. καὶ αὐτῶν
 ὁ γεραίτατος ὡς τὴν Παυλίαν ὠσάμενος, γενομένων εἰσό-
 δων, καταμόνας τε διὰ λόγων ἐλθεῖν ἡξίου. καὶ συγχωρη-
 θέν, πεμπτός ἐλεγεν ἤκειν ὑπὸ τοῦ Ἀνούβιδος, ἔρωτι αὐτῆς
 ἡσημένια τοῦ Θεοῦ, κελεύοντός τε ὡς αὐτὸν ἐλθεῖν. τῇ δὲ
 εὐκτὸς ὁ λόγος ἦν, καὶ ταῖς τε φίλας ἐνεκαλλωπίζετο τῇ
 ἐπὶ τούτοις ἀξιώσει τοῦ Ἀνούβιδος, καὶ φράζει πρὸς τὸν ἄν-
 δρα, δειπνὸν τε αὐτῇ καὶ εὐνὴν τῷ Ἀνύβιδος εἰσηγγελαθᾶ.
 συνεχώρει δ' ἐκεῖνος, τὴν σωφροσύνην τῆς γυναικὸς ἐξεπιστά-
 μενος. χωρεῖ οὖν εἰς τὸ τέμενος, καὶ δειπνήσασα, ὡς ὑπερ

Romanos dignitatis: qui, cum eam comperisset frustra muneribus sollicitari, ut quae ingentia ab eo missa reiecerat, tanto magis amore accendebatur; ita ut ei pro uno concubitu ducenta drachmarum Atticarum millia polliceretur. At cum ea nec hisce animo flecti potuerit, illi, se amore destitui grauitur ferenti, optimum visum est, inedia mortem sibi consciscere propter malum, quod ei ex Paulina acciderat. Atque ita quidem ille vitam finire decreuerat, nec ei mora, quin id continuo faceret. Fuit autem Mundo paterna liberta, Ide nomine, omnium malorum artium perita: quae, cum ei valde displiceret, ut iuuenis in obliuio moriendi proposito persisteret, nam palam erat ipsum se perditum ire, ad eum veniebat verbisque afflictum excitabat, fidem ei faciens spem ingerendo fore, ut Paulinae complexibus potiretur. Illoque precibus libenter auscultante, subiiciebat, sibi tantum opus esse quinquaginta drachmarum millibus ad expugnandam mulieris pudicitiam. Et illa quidem, cum istis iuuenis animum erexisset, quantumque petierat pecuniae accepisset, alia ipsam aggreditur via, quam ii, quorum opera usus fuerat et ministerio, quod mulierem videret maiorem, quam ut pecunia caperetur. Gnara enim eam vehementer addictam esse Isidis cultui, tale quiddam comminiscitur. Conuentis aliquot ex eius sacerdotibus, verbisque vltro citroque habitis, ubi fidem quam maxime solennem acceperat, et, quod efficacissimum, pecuniam ostentauerat, in praesens viginti quinque millia, et altera totidem re perfecta, indicat eis amorem iuuenis, rogans modis omnibus adniterentur, ut ei mulieris copiam facerent. Illi autem, auri vi magna inducti, id facturos recipiunt. et illorum natu maximus propere se ad Paulinam contulit, atque intromissus petiit, ut remotis arbitris cum ea colloqueretur. quo concesso, venire se aiebat missum ab Anubide, Deo quippe illius amore capto, iubenteque, ut ad se veniret. Illi verba ista grata erant et optata, seque apud familiares suas iactabat ob honorem, quo eam dignabatur Anubis: marito quoque indicat, condita sibi coenam et cubile Anubidis. Ille vero concessit, ut qui probe norat pudicitiam vxoris. Itaque it

καρὸς ἦν, κλειθεῖσάν τῶν θυρῶν ὑπὸ τῷ ἱερέως, ἔνδον ἐν τῷ
ναῷ καὶ τὰ λύχνα ἐκποδῶν ἦν, καὶ ὁ Μῦνδος, προεκέκρυπτο
γὰρ τῆδε, ἔχ ἡμέρτανεν ὁμιλιῶν τῶν πρὸς αὐτὴν· παννύ-
χιόν τε αὐτῷ διεκονήσατο, ὑπεληφύῖα Θεὸν εἶναι. καὶ ἀπελ-
θόντος πρότερον ἢ κίνησιν ἄρξασθαι τῶν ἱερέων, οἱ τὴν ἐπιβη-
λὴν ἐκ ἡδυσαν, ἡ Παυλίνα, πρῶτ' ὡς τὸν ἄνδρα ἐλθῶσα, τὴν
ἐπιφάνειαν ἐκδιηγῆται τῷ Ανέβιδος, καὶ πρὸς τὰς Φίλας ἐν-
λαμπρύνετο λόγοις τοῖς ἐπ' αὐτῷ. οἱ δὲ, τὰ μὲν ἠπίσταν εἰς
τὴν φύσιν τῆ πράγματος ὁρῶντες· τὰ δ' ἐν θαύματι καθί-
σαντο, ἐκ ἔχοντες, ὡς χρὴ ἅπιστα αὐτὰ κρῖναι, ὅποτε εἰς τὴν
σωφροσύνην καὶ τὸ ἀξίωμα ἀπίδοιεν αὐτῆς. τρίτῃ δὲ ἡμέρᾳ
μετὰ τὴν πράξιν ὑπαντιάσας αὐτὴν ὁ Μῦνδος, "Παυλίνα,
"Φησὶν, ἀλλὰ μοι καὶ εἴκοσι μυριάδας δισώσω, δυναμένη
"οἴκῳ προαδέσθαι τῷ ἑαυτῆς, διακονεῖσθαι τε ἐφ' οἷς προσε-
"καλέμην ἐκ ἐνέλιπες. ἂ μέντοι εἰς Μῦνδον ὕβρι διεχρῶ
"μηδέν μοι μελήσαν τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ τῆς ἐκ τῷ πρά-
"γματος ἡδονῆς, Ανέβιον ὄνομα ἐθέμην ἑμαυτῷ." καὶ ὁ μὲν
ἀπῆε ταῦτα εἰπὼν· ἡ δὲ εἰς ἔννοιαν τότε πρῶτον ἐλθῶσα τῷ
τολμήματος, περιῖρῃνυταί τε τὴν σολήν, καὶ τάνδρ' ἐηλώ-
σασα τῷ παντὸς ἐπιβηλεύματος τὸ μέγεθος, ἰδεῖτο μὴ πε-
ριῶφθαι βοηθείας τυγχάνειν. ὁ δὲ τῷ αὐτοκράτορι ἐπισήμη-
νέ τὴν πράξιν. καὶ ὁ Τιβέριος, μαθήσεως ἀκριβῆς αὐτῷ γενο-
μένης ἐξετάσει τῶν ἱερέων, ἐκείνης τε ἀντεαύρωσε, καὶ τὴν
Ἰδην ὀλέθρῳ γενομένην αἰτίαν, καὶ τὰ πάντα ἐφ' ὕβρι συν-
θεῖσαν τῆς γυναικός· τὸν τε ναὸν καθῆλε, καὶ τὸ ἄγαλμα
τῆς Ἰσιδος εἰς τὸν Θύβριν ποταμὸν ἐκέλευσεν ἐμβαλεῖν. Μύν-
δῳ δὲ Φυγῆς ἐτίμησεν, κώλυμα τῷ μὴ μαζόνως κολάζειν,
τὸ μετὰ ἔρωτος αὐτῷ ἡμαρτηῶσαι τὰ ἡμαρτημένα, ἡγησά-
μενος. καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἰσιδος τοῖς ἱερεῦσιν ὕβρι-
σμένα, τοιαῦτα ἦν. ἐπ' αὐτοῖς δὲ ἐπὶ τὴν ἀφῆγησιν τῶν ἐν Ρώ-
μῃ Ἰουδαίοις κατὰ τῆτον τὸν χρόνον συντυχόντων, ὡς μοι καὶ
προεσήμηνεν ὁ λόγος.

ε'. Ἦν ἀνὴρ Ἰουδαῖος, Φυγὰς μὲν τῆς αὐτῆς, κατηγορία τε
παρεβάσεως νόμων καὶ δέει τιμωρίας τῆς ἐπ' αὐτοῖς, ποτη-

mulier in fanum, et cum coenauisset, quo tempore somni hora erat, clausis ianuis à sacerdote, intus in Sacrario etiam ablatae erant lucernae, nec Mundus, nam illic antea abditus fuerat, ab eius consortio aberrauit, totamque noctem illi obsequuta est, Deum esse rata. Cumque ille abiisset, priusquam mouerentur sacerdotes, qui insidias nesciebant, Paulina mane cum venisset ad virum, apparitionem Anubidis ei narrat, et propterea etiam apud familiares verbis quam amplissimis sese extollit. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam spectantes, partim mirabantur, ut qui non potuerint, id quod aequum, fide indigna iudicare, quando ad eius pudicitiam et nobilitatem respiciebant. Tertia autem die post facinus patratum Mundus, ipsi obuiam factus, "Paulina, inquit, equidem mihi et ducenta millia seruasti, quae potuisti facultatibus tuis addicere, et morem nihilominus meae voluntati gessisti. nihil vero mea refert, quod Mundum verborum contumeliis onerasti; sed magnae mihi res ipsa voluptati fuit sub Anubidis nomine latitanti." Et is quidem ista loquutus discessit: illa vero, ut quae tum primum aliquid de flagitio rescivit, et vestem sibi lacerat, et marito protinus indicat omnem insidiarum turpitudinem, eumque obsecrabat, ut ipsam vindicatum ire non negligeret. Is autem totum negotium imperatori aperit. Atque Tiberius, cum rem omnem, quaestione de sacerdotibus habita, probe intellexisset, et illos cruci suffixit, et Iden exitii illorum causam, utpote quae omnia machinata est in mulieris iniuriam: insuper et templum euertit, et Isidis simulacrum in Tiberim fluuium demergi iussit. Mundum autem exilio multauit, causam satis idoneam ratus, cur maiori poena non afficeretur, quod amoris vehementia deliquisset. Et ista quidem sunt, quibus templum Isidis dehonestarunt sacerdotes. Nunc autem ad ea narranda reuertor, quae per id tempus Iudaeis Romae degentibus contigerunt: id quod iam ante facturum recepi.

5. Erat vir genere Iudaeus, patria quidem sua profugus, ut qui accusaretur, quod contra leges fecerat, et poe-

ρὸς δὲ εἰς τὰ πάντα. καὶ δὴ τότε ἐν τῇ Ῥώμῃ διαιτῶμενος, προσεποιεῖτο μὲν ἐξηγεῖσθαι σοφίαν νόμων τῶν Μαυσιέως, προσποιησάμενός τε τρεῖς ἄνδρας εἰς τὰ πάντα ὁμοιοτρόπης, τύτοις ἐπιφοιτήσασαν Φυλβίαν, τῶν ἐν ἀξιώματι γυναικῶν καὶ νομίμοις προσεληλυθυῖαν τοῖς Ἰουδαίοις, πείθουσι πορεύειν καὶ χρυσίον εἰς τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερὸν διαπέμψασθαι· καὶ λαβόντες, ἐπὶ χρείας τοῖς οἰκείοις ἀναλώμασιν αὐτὰ ποιῶνται, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον ἡ αἴτησις ἐπράσσετο. καὶ ὁ Τιβέριος, ἀποσημαίνει γὰρ πρὸς αὐτὸν φίλος ὢν Σαττερνίνος τῆς Φυλβίας ἀνὴρ ἐπισκήψας τῆς γυναικὸς, κελεύει πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν τῆς Ῥώμης ἀπελαθῆναι. οἱ δὲ ὕπατοι, τετραμυχλίως ἀνθρώπων ἐξ αὐτῶν στρατολογήσαντες, ἐπεμψαν εἰς Σαρδῶν τὴν ἡσσαν· πλείους δὲ ἐκόλασαν μὴ θέλοντας στρατεύεσθαι, διὰ φυλακὴν τῶν πατρῴων νόμων. καὶ οἱ μὲν, διὰ κακίαν τεσσάρων ἀνδρῶν, ἠλαύνοντο τῆς πόλεως.

ΚΕΦ. δ'.

Ὡς ἐθορύβην οἱ Σαμαρεῖς, καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀπώλεσε Πιλάτος. ὡς κατηγορεῖται ὁ Πιλάτος, οἷά τε Οὐιτελλῶν πεπραγμένα παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ Παρθυαίοις.

Οὐκ ἀπήλλακτο δὲ θορύβη καὶ τὸ Σαμαρῶν ἔθνος, συσρέφει γὰρ αὐτὸς ἀνὴρ ἐν ὀλίγῳ τὸ ψεῦδος τιθέμενος, καὶ ἐφ' ἥδονῃ τῆς πληθύος τεχνάζων τὰ πάντα, κελεύων ἐπὶ τὸ Γαριζὶν ὄρος αὐτῷ συνελθεῖν, ὃ ἀγνότατόν τε αὐτοῖς ὄρων ὑπέληπται, ἰχυρίζετό τε παραγενομένοις δείξεν τὰ ἱερὰ σκευὴ τῆδε κατοικωρυσμένα, Μαυσιέως τῆδε αὐτῶν ποιησαμένα κατὰ θεσιν. οἱ δὲ ἐν ὅπλοις τε ἦσαν, πιθανὸν ἡγήμενοι τὸν λόγον, καὶ καθίσαντες ἐν τινὶ κόμῃ, Τεραθαβᾶ λέγεται, παρελάμβανον τὰς ἐπισυλλεγομένας, ὡς μεγάλῳ πλήθει τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸ ὄρος ποιησόμενοι. φθάνει δὲ Πιλάτος τὴν ἁοδὸν αὐτῶν προκαταλαβόμενος ἰππέων τε πομπῇ καὶ ὅπλιτων, οἱ συμβαλόντες τοῖς ἐν τῇ κόμῃ προ-

nam ob maleficia metueret, in omnibus vero nequam et improbus. Is tum Romae degens, se quidem legis Moſaicae interpretem profitebatur, et tribus aliis per omnia ſui ſimilibus in ſocietatem adſcitis, Fulviae, feminae nobili, quae, legem Moſaicam amplexa, ſeſe illis in diſciplinam tradiderat, perſuadent, vt purpuram et aurum in templum Hieroſolymitanum mitteret: qui cum ea accepiſſent, in proprios uſus verterunt et profuderunt; quem in ſinem ea etiam ab initio poſtulauerant. Quo fit, vt Tiberius, ei quippe rem indicauerat, quo amico utebatur Saturninus Fulviae maritus ex vxoris inſtigatone, iuberet cunctos Iudaeos Roma pelli. Ex quibus conſules delectu habito quatuor millia militum in Sardiniam inſulam miſerunt: plurimos etiam, qui, vt ſeruarent patria inſtituta, militiam detrectarunt, poenis affecerunt. Atque ita, propter quatuor hominum nequitiam, Iudaei eiecti ſunt e ciuitate.

CAP. IV.

Quomodo tumultuabantur Samaritani, multosque ex illis occidit Pilatus. utque Pilatus accusatur, et quas geſta erant a Vitellio apud Iudaeos et Parthos.

INterea ne Samaritani quidem tumultu caruerunt. Concitatus enim eos vir quidam, qui mentiri pro nihilo ducebat et omnia ad inſuendam a plebe gratiam faciebat; iubens, vt ſecum montem Garizim conſcenderent, montium apud eos ſanctitatis opinione celeberrimum, illiſque aſſeuerabat, ſe oſtenſurum ipsis, vbi eo peruenirent, ſacra vaſa a Moyſe iſtic deſoſſa atque recondita. Illi vero, quae diceret veriſimilia eſſe credentes, ſtatim arma ſumſerunt; et in vico quodam Tirathaba nomine conſidentes ſibi adiungebant quotquot ſeſe ad illos aggregarent, vt magno agmine montem adſcenderent. Sed Pilatus prior viam, qua iretur, occupat equitibus quos miſerat et peditibus: qui congreſſi cum illis, qui in urbem conuenerant, primo

συνηθροισμένοις, παρατάξεως γενομένης, τὴς μὲν ἔκταναν, τὴς δὲ εἰς Φυγὴν τρέπονται, ζωνγρία τε πολλὰς ἦγον, ὧς τὴς κορυφαιοτάτης καὶ τὴς ἐν τοῖς Φυγῦσι δυνατωτάτης ἔκτανε Πιλάτος.

β'. Καταστάντος δὲ τῷδε τῷ Θουρύβη, Σαμαρείων ἡ βυλὴ παρὰ Οὐιτέλλιον ὑπατικὸν ἴασιν ἄνδρα Συρίας τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα, καὶ Πιλάτῃ κατηγορεῖν ἐπὶ τῇ σφαγῇ τῶν ἀπολωλότων. ὃ γὰρ ἐπὶ ἀποστάσει Ῥωμαίων, ἀλλ' ἐπὶ διαφυγῇ τῆς Πιλάτῃ ὕβρεως, εἰς τὴν Τιεραθαβᾶ παραγινώσκει, καὶ Οὐιτέλλιος, Μάρκελλον τὸν αὐτῷ φίλον ἐκπέμψας ἐπιμελητὴν τοῖς Ἰουδαίοις γενησόμενον, Πιλάτον ἐκέλευσεν ἐπὶ Ῥώμης ἀπιέναι, πρὸς ᾧ κατηγοροῖεν Ἰουδαῖοι διδάξαντα τὸν αὐτοκράτορα. καὶ Πιλάτος, δέκα ἔτισιν διατρέψας ἐπὶ Ἰουδαίᾳ, εἰς Ῥώμην ἡπείεστο, ταῖς Οὐιτέλλῳ περδόμενος ἐντολαῖς, ὥς ἂν ἀντειπεῖν. πρὶν δὲ ἢ τῇ Ῥώμῃ προχέειν αὐτὸν, φθάνει Τιβέριος μετασάς.

γ'. Οὐιτέλλιος δὲ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικόμενος, ἐπὶ Ἰεροσολύμων ἀνίη, καὶ ἦν αὐτοῖς ἐορτὴ· Πάσχα δὲ καλεῖται. δεχθεὶς δὲ μεγαλόπρεπῶς Οὐιτέλλιος, τὰ τέλη τῶν οὐκ ἐκείνων καρπῶν ἀνίησιν εἰς τὸ πᾶν τοῖς ταύτῃ κατοικοῦσι, καὶ τὴν σολὴν τῷ ἀρχιερέως, καὶ τὸν πάντα αὐτῷ κόσμον συνεχώρησεν ἐν τῷ ἱερῷ κείμενον ὑπὸ τοῖς ἱερῦσιν ἔχειν τὴν ἐπιμέλειαν, καθότι καὶ πρότερον ἦν αὐτοῖς ἐξουσία. τότε δὲ ἐν τῇ Αντανία, Φερίον δ' ἔστιν ἕως λεγόμενον, ἡ ἀπόθεσις αὐτῆς ἦν, διὰ τοιαύτην αἰτίαν. τῶν ἱερῶν τίς Τερκανός, πολλῶν δὲ ὄντων, οἱ τότε ἐκαλοῦντο τὸ ὄνομα, ὁ πρῶτος, ἐπεὶ πλησίον τῷ ἱερῷ βᾶρην κατασκευασάμενος, ἐν ταύτῃ τὰ πολλὰ τὴν δέαιαν εἶχεν καὶ τὴν σολὴν. Οὐλαξ γὰρ ἦν αὐτῆς, διὰ τὸ καὶ μόνω συγκεχωρῆσθαι τῷ ἐνδύεσθαι τὴν ἐξουσίαν, ταύτῃ εἶχεν ἀποκειμένην, ὅποτε εἰς τὴν πόλιν κατιῶν, ἀναλαμβάνοι τὴν ἰδιωτικὴν. καὶ οἱ τε υἱεῖς αὐτῆς ταῦτα πράσσειν ἐπιτεῖδυσον, καὶ τέκνα ἐκείνων. Ηρώδης δὲ βασιλεύσας, τὴν τε βᾶρην ταύτην, ἐν ἐπιτηδείῳ κειμένην, κατασκευάσας πολυτελεῖς, Αντανίαν καλεῖ ὄνομα, τῷ Αντανίῳ φίλος ὢν, καὶ τὴν σολὴν ὥσπερ

conflictu alios occiderunt, alios in fugam verterunt, et multos etiam captiuos abduxerunt, quorum praecipuos, et potentissimos eorum, quos in fuga ceperant, interfecit Pilatus.

2. Sedato autem hoc Samaritanorum tumultu, senatus eorum mittunt ad Vitellium, virum consularem et Syriae praesidem, atque Pilatum caedis eorum, qui interiere, accusabant. non enim, ut a Romanis desciscerent, sed ut tutum a Pilati iniuriis perfugium haberent, in Tirabatha sese recepisse dicebant. Tum Vitellius, Marcello amico suo ad res Iudaeorum procurandas misso, Pilatum iussit Romam proficisci, ad obiecta a Iudaeis crimina coram imperatore responsurum. Ita Pilatus, decem annis in Iudaeae provincia exactis, Romam properabat, Vitellii mandatis, quibus nihil contradicere audebat, obsequutus. At priusquam Romam appelleret, decessit Tiberius.

3. Vitellius autem in Iudaeam profectus, Hierosolyma adscendit, ea tempestate, qua festum ageretur, quod Pascha appellatur. Cumque a Iudaeis magnifice exceptus fuisset Vitellius, vectigal fructuum venalium Hierosolymitanis in vniuersum remisit, et stolam pontificis cum omni eius ornatu passus est in templo, ut olim, a sacerdotibus adseruari. sed eo tempore in Antonia, quae turris est ita nuncupata, deposita erat huiusmodi de causa. Pontificum quidam Hyrcanus, eius nominis primus, (nam plures erant eo nomine appellati) cum turrim in vicinia templi exstruxisset, illic maxima ex parte vitam agebat, et stolam, quae in eius custodia erat, eo quod sibi soli licebat eam induere, ibi depositam habebat, quandocumque priuata veste resumta in urbem iret. idemque filii ipsius eorumque filii facere consueuerunt. Herodes autem, regnum adeptus, et turrim hanc, loco opportuno sitam, magno sumitu instruxit, Antoniae nomine ei indito ex Antonio, qui ipsi erat amicus, et stolam, ita ut

καταλαμβάνει τῆδε καμένην κατέχεν, πιστεύων ἔδδεν σωτηρίῃν ἐπ' αὐτῷ τὸν λαόν. δῆθεν δὲ ἐπρασσει ὁμοία τῷ Ηρώδῃ, καὶ ὁ ἐπικατασταθὴς αὐτῷ βασιλεὺς Ἀρχέλαος υἱὸς αὐτοῦ· οἱ Ῥωμαῖοι παραδεδεχάμενοι τὴν ἀρχὴν, ἐκράτουν τῆς σολῆς τῷ ἀρχιερεῶς, ἀποκαμένης ἐν οἴκῳ λίθου οἰκοδομηθέντι ὑπὸ σφραγίδι τῶν τε ἱερέων καὶ τῶν γαζοφυλάκων, τῷ Φερεαρχῇ τὸ ἐφ' ἡμέραν ἐκάστην λύχνον ἄπτοντος. ἐπὶ δὲ ἡμέραις πρὸ τῆς ἐορτῆς, ἀπεδίδοτο αὐτοῖς ὑπὸ τῷ Φερεαρχῇ καὶ ἀγνιδέσῃ χρησάμενος ὁ ἀρχιερεὺς μετὰ μίαν τῆς ἐορτῆς ἡμέραν, ἀπετίθετο αὐτοῖς εἰς τὸν οἶκον, ἥπερ ἔκκετο πρέτερον. καὶ τῷτο ἐπράσσετο τοῖσιν ἐορταῖς ἐκάστῃ ἔτους καὶ τῇ νηστείᾳ. Οὐιτέλλιος δὲ ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ πατρὶϊ ποιῆται τὴν σολήν, ἥτε κείσοιτο μὴ πολυπραγμονεῖν ἐπισκήψας τῷ Φερεαρχῷ, καὶ ὅποτε δέοι χεῖρα. καὶ ταῦτα πράξας ἐπὶ εὐεργισίᾳ τῷ ἔθνει, καὶ τὸν ἀρχιερεῖα Ἰώσηπον τὸν καὶ Καϊάφαν ἐπικαλέμενον ἀπαλλάξας τῆς ἱερωσύνης, Ἰωνάθην καθείστησιν Ἀνάν τῷ ἀρχιερεῶς υἱόν. ἐπ' Ἀντιοχείας δ' αὐτοῖς ἐποιεῖτο τὴν ὁδόν.

δ'. Πέμπει δὲ καὶ Τιβέριος ὡς Οὐιτέλλιον γράμματα, μελεύων αὐτῷ πράσσειν Φιλίαν πρὸς Ἀρτάβανον τὸν Πάρθων βασιλέα. ἐφόβει γὰρ αὐτὸν ἐχθρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἀρμενίαν παρεσπασμένος, μὴ ἐπὶ πλείον κακουργῇ· πιστεύει δὲ τῇ Φιλίᾳ μόνως ὁμήρων αὐτῷ δεδομένων, μάλιστα δὲ τῷ Ἀρτάβανῳ υἱέως. ταῦτα δὲ γράφων Τιβέριος πρὸς τὸν Οὐιτέλλιον, μεγάλων δόσεσι χρημάτων πέθει καὶ τὸν Ἰβήραν καὶ τὸν Ἀλβανῶν βασιλέα πολεμῆν Ἀρταβάνῳ μηδὲν ἐνδοιάσαι. οἱ δὲ αὐτοὶ μὲν ἀντεῖχον, Σκύθας δὲ, δόδον αὐτοῖς δίδοντες διὰ τῆς αὐτῶν, καὶ τὰς Θύρας τὰς Κασπίας ἀνοίξαντες, ἐπάγῃσι τῷ Ἀρταβάνῳ. καὶ ἡ τε Ἀρμενία ἀφῆρητο αὐτοῖς, καὶ πληθείσης πολέμων τῆς Παρθυαίων γῆς, οἱ τε πρῶτοι τῶν τῆδε ἐκτείνοντο ἀνδρῶν, ἀνάστατά τε ἦν αὐτοῖς τὰ πάντα, καὶ τῷ βασιλεῶς ὁ υἱὸς ἐκ τέτων τῶν μαχῶν ἔπεσε μετὰ πολλῶν στρατῶν μυριάδων. καὶ αὐτῷ τὸν πατέρα Ἀρτάβανον Οὐιτέλλιος, πομπῇ χρημάτων εἰς τε συγγενεῖς

ibi reperta est, apud se retinuit; ratus populum ea de re nihil noui contra se moliturum. Deinceps vero similiter ac Herodes faciebat Archelaus, filius eius, qui ei in imperio successit; cuius regnum cum Romani sibi uel assumsissent, nacti sunt stolam pontificiam, in domo ex lapide constructa repositam, sacerdotum custodumque aerarii sigillo obsignatam, castelli praefecto quotidie eo in loco lucernam accendente. Septem vero ante festum diebus illis ab arcis praefecto tradebatur: cumque ea purificata usus fuisset pontifex, die proxima post solennitatem rursus eam in domum reponebat, ubi antea condita erat. idque quotannis fiebat, tribus festis et ieiunii die. Vitellius autem facit, ut stola, prout mos patrius ferebat, seruaretur, dato arcis praefecto in mandatis, ut nec inquireret in locum, ubi recondideretur, nec ad diem attenderet, quo ea uti oporteret. Cumque ista fecisset, ut a gente gratiam iniret, et Iosepho pontifici, cui etiam Caiaphae nomen fuit, sacerdotium abrogasset, Ionatham, Anani pontificis filium, in eius locum substituit, ac deinde Antiochiam reuersus est.

4. Tunc etiam Tiberius ad Vitellium literas mittit, cum mandatis, ut amicitiam pangeret cum Artabano Parthorum rege. Eum enim territabat, quod inimicus esset et Armeniam occupasset, ne maiora imperio damna inferret; eaque solum lege eius amicitiae credendum esse monet, si obsides illi traderentur, praecipue vero Artabanum filius. Cum autem ista Tiberius ad Vitellium scriberet, ille ingentis pecuniae largitione Iberorum et Albanorum regibus persuadet, ut sine mora Artabano bellum inferrent. At illi quidem huic repugnabant, Scythas vero, data illis facultate per prouincias suas itineris faciendi, pylisque Caspiis patefactis, inmiserunt in Artabanum. Quo facto et Armeniam denuo Parthi amiserunt, belloque per terram illorum peruadente, nobilissimi quique eius gentis ceciderunt, regioque tota ferro flammaque vastata erat, atque alicubi inter pugnandum filius regis cecidit eum multis copiarum millibus. Porro in eo fere erat Vitellius, ut patrem quidem illius Artabanum, pecuniam ad

καὶ φίλος τῆς ἐκείνης γενομένη, ἐμέλλετο μὲν κτηνύειν διὰ τῶν τὰ θῶρα εἰληφότων. αἰδανόμενος δὲ τὴν ἐπιβλήν ὁ Ἀρτάβανος ἄφυκτον ἔσαν, διὰ τὸ ὑπὸ πολλῶν καὶ τῶν πρώτων ἀνδρῶν συντεθεῖσαν μὴ ἀνείδαι τῇ ἐπὶ πέρας ἐλθεῖν, καὶ νομίζων καὶ ὅποσον αὐτῷ καθαρῶς συνεισῆκει, καὶ τότε ἤδη ἐφθαρμένον ἐπὶ δόλῳ τὴν εὐνοίαν προσποιῶσαι, ἢ πέρας αὐτῷ γενομένης μετατάξασθαι πρὸς τῆς προαφιστηκότας, ἐπὶ τῶν ἀνω σατραπικῶν ἔσχωεν αὐτόν. καὶ πολλὴν μετὰ ταῦτα στρατιὰν ἀθροίσας Δαῶν τε καὶ Σακῶν, καὶ πολεμήσας τῆς ἀνδιστηκότας, κατέχευε τὴν ἀρχήν.

δ'. Ταῦτα ἀκήσας ὁ Τιβέριος ἤξις Φιλίαν αὐτῷ γενέσθαι πρὸς τὸν Ἀρτάβανον. ἐπεὶ δὲ κακῆενος προκληθεὶς, αἰσμένως ἐδέχετο τὸν περὶ αὐτῆ λόγον, ἐπὶ τὸν Εὐφράτην παρῆσαν, ὃ, τε Ἀρτάβανος καὶ ὁ Οὐϊτέλλιος· καὶ ζευξέως τῇ ποταμῷ γενομένης, κατὰ τὸ μισαῖτατον τῆς γεφύρας ἀλλήλους ὑπηντίαζον μετὰ φυλακῆς ἑκάτερος τῆς περὶ αὐτόν. καὶ λόγων αὐτοῖς συμβατικῶν γενομένων, Ἡρώδης ὁ τετραρχῆς εἰσίασεν αὐτὸς, κατὰ μέσον τὸν πόρον σκηνίδα ἐπισκηψάμενος τῷ πόρῳ πολυτελῇ. καὶ Ἀρτάβανος μετ' ἑ πολὺ πέμπει Τιβερίῳ ὁμηρον Δαρῆον τὸν υἱὸν μετὰ πολλῶν δούρων, ἐν οἷς καὶ ἄνδρα ἐπτάπηχυν τὸ μέγεθος, Ἰνδαῖον τὸ γένος Ελαῶζαρον ὄνομα, ὃς διὰ τὸ μέγεθος Γίγας ἐπικαλεῖτο. ἐπὶ τούτοις Οὐϊτέλλιος μὲν ἐπ' Ἀντιοχείας ἦεν, Ἀρτάβανος δὲ ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. Ἡρώδης δὲ, βυλόμενος δι' αὐτῆ πρώτῃ γενέσθαι πύσιν Καίσαρι τῶν ὁμηρῶν τῆς λήψεως, ἐκπέμπει γραμματοφόρους, τὰ πάντα ἀκριβῶς γραφίτας εἰς ἐπιστολὴν, καὶ μηδὲν ὑπολείπόμενος ἐπὶ μνηύσει τῷ ὑπατικῷ. πρὸς Οὐϊτέλλειον δὲ ἐπιπεμφθεῖσάν ἐπιστολῶν, καὶ τῇ Καίσαρος ἐπιστημνάντος πρὸς αὐτόν, ὡς δῆλα αὐτῷ γένοιτο, πρότερον πύσιν περὶ αὐτῶν Ἡρώδης προτεθεικότος, ταραχθεὶς ὁ Οὐϊτέλλιος μεγάλως, καὶ πεπονθέναί τι μειζόνως ἢ ἐπέπρακτρ ὑπολαμβάνων, ἄδηλον τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἐκρυπτεν ὁργὴν, μέχρι δὴ καὶ μετῆλθε, Γαίῃ τὴν ἀρχὴν παρεληφότος.

ε'. Τότε δὲ καὶ Φίλιππος, Ἡρώδης δὲ ἦν ἀδελφός, τε-

cognatos eius et amicos mittendo, perimeret, ope illorum, qui munera acceperant. Ille vero cum intelligeret se insidias effugere non posse, quod necesse erat, ut quae a multis virisque primariis factae essent ex illorum sententia succederent: cumque numerum iniret eorum, qui sibi adhaerere profiterentur, et cogitaret etiam plerisque ex illis largitione corruptos dolose simulare benevolentiam, aut si periculum eorum faceret, ad eos, qui prius descuerant, transituros esse, fuga incolumis euasit ad superiores satrapias. Ac postea ex Dabīs et Sacīs inaguo coactio exercitu, et debellatis inimicis, imperium occupabat.

5. Istis auditis Tiberius iussit, ut Artabanus sibi amicitia adiungeretur. Postquam autem ille inuitatus sermonem de se habitum lubenter accepit, ad Euphratem perueniunt rex et Vitellius; iunctoque fluuio in medio ponte obuiam inter se facti sunt, cum suis uterque satellitibus. Et cum de foedere conuenissent, Herodes tetrarcha conuiuio eos excepit, in medio, ubi transiretur, magnis sumptibus erecto tentorio. Et non multo post Artabanus misit Tiberio filium Dariū obsidem cum multis muneribus: in quibus vir erat septem cubitorum proceritate spectandus, genere Iudaeus, Eleazarus nomine, qui ex magnitudine Gigas cognominatus est. Post haec Vitellius Antiochiam reuersus est, Artabanus in Babyloniam. Herodes autem, volens, ut ipse primus Caesari nuntiaret de impetratis obsidibus, tabellarios mittit cum literis, in quibus singula accurate perscripserat, adeo ut nihil reliqui esset, quod significaret legatus. Quo factum est, cum ipse etiam misisset literas, eique rescripisset Caesar, se omnia, ut qui ex Herode ea prius inaudiuisset, iam ante rescivisse, ut Vitellius vehementer perturbatus, ratusque se grauiorem, quam re vera erat, passum esse iniuriam, iram in animo occultam gereret, usque dum vindictam sumeret, Caio imperium adepto.

6. Tunc etiam Philippus, qui Herodis frater erat, vita

λευτᾷ τὸν βίον, εἰκοσῷ μὲν ἐν αὐτῷ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, ἡγη-
σάμενος δὲ αὐτὸς ἑπτά καὶ τριάκοντα τῆς Τραχανίτιδος καὶ
Γαυλανίτιδος, καὶ τῷ Βαταναίων ἔδωκε πρὸς αὐτοῖς. μέτριοι
δὲ ἐν οἷς ἤρχεν παραχρῶν τὸν τρόπον καὶ ἀπράγμονα· δίκαι-
ταν μὲν γὰρ τὸ πᾶν ἐν τῇ γῇ τῇ ὑποτέλει ἐποιεῖτο. πρόοδοι
δ' ἦσαν αὐτῷ σὺν ὀλίγοις τῶν ἐπιλέκτων, καὶ τῷ Θρόνῳ εἰς
ὃν κείμενος καθιζόμενος ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπομένῃς, ὅποτε τις ὑπαν-
τάσας ἐν χρεῖα γένετο αὐτῷ ἐπιβοηθεῖν, ἢ δὲν εἰς ἀναβολὰς,
ἀλλ' ἐκ τῷ ὀξέως ἰδρύσεως τῷ Θρόνῳ ἢ καὶ τύχοι γενομένης,
καθιζόμενος ἡκροᾷτο· καὶ τιμωρίας τε ἐπιτίμα τοῖς ἀλῆ-
σιν, καὶ ἡφίει τὰς ἀδίκους ἐν ἐγκλήματι γενομένους. τελευταῖ-
ον ἐν Ἰβλιάδι, καὶ αὐτῷ κομιδέντος ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ὃ ἔτι
πρότερον ὠκοδόμησεν αὐτὸς, ταφᾷ γίνονται πολυτελεῖς. τὴν
δ' ἀρχὴν, ἣ γὰρ κατελείπετο παῖδας, Τιβέριος παραλα-
βὼν, προδίκηκν ἐπαρχίας ποιῆται τῆς Σύρων. τὰς μέντοι
Φόρας ἐκέλευσε συλλεγομένους ἐν τῇ τετραρχίᾳ ἐκείνῃ γενο-
μένη κατατίθεσθαι.

ΚΕΦ. ε'.

Πόλεμος Ἡρώδῃ τῷ τετράρχῃ πρὸς Ἀρέταν καὶ τῶν Ἀράβων
βασιλείᾳ, καὶ ἦττα· περὶ τε τῷ Θανάτῳ τῷ Βαπτισῷ
Ἰωάννῃ. ὡς Οὐϊτέλλιος εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνῆλθε· καὶ τινα
περὶ Ἀγρίππα, καὶ τῶν Ἡρώδῃ τῷ μεγάλῃ ἀπογόνων.

ΕΝ τῷ τῷ δὲ τασιάζουσιν Ἀρέτας τε ὁ Πιτρεῖος βασιλεὺς
καὶ Ἡρώδης, διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἡρώδης ὁ τετράρχης γα-
μῇ τὴν Ἀρέτα θυγατέρα, καὶ συνῆν χρόνον ἤδη πολύν. τετ-
λόμενος δ' ἐπὶ Ῥώμῃς, κατὰγεται ἐν Ἡρώδῃ ἀδελφῷ ὄντος
ἐχ' ὁμομητρίῃ· ἐκ γὰρ τῆς Σίμωνος τῷ ἀρχιερέως θυγατρὸς
Ἡρώδης ἐγγυῶνι. ἐρατοῖς δὲ Ἡρωδιάδος τῆς τῆς γυναικὸς,
θυγατρὸς δὲ ἦν Ἀριστοβῆλος, καὶ ἕτος ἀδελφὸς αὐτῶν, Ἀγρίπ-
πῃ δὲ ἀδελφῇ τῷ μεγάλῃ, τολμᾷ λόγων ἄπτεσθαι περὶ γά-
μων. καὶ δεξαμένης, συνθήκαι γίνονται μετοικίσασθαι πρὸς
αὐτὸν, ὅποτε ἀπὸ Ῥώμῃς παραγένοιτο. ἦν δὲ ἐν ταῖς συνθή-

decessit, anno quidem Tiberii principatus vigesimo, postquam vero ipse praefuisset Trachonitidi et Gaulanitidi atque etiam Batanacae, anno trigesimo septimo. Vir suapte natura moderatus erga subditos, quietique ingenii; nam omnem vitam in sua ditione agebat. Quoties autem domo progrediretur, cum paucis delectis incedebat, atque in solio sedens vnde ius diceret, quod dum iter faceret subsequeretur, si quis obviam factus eius ope et auxilio egeret, sine mora et dilatione, qua occursum erat, posito throno, in eo sublimis sedens causam cognoscebat; et fontes poenis afficiebat, aut iniquis criminibus irretitos soluebat. Diem obit supremum in Iuliade, atque illatus in monumentum, quod iam ante sibi construxerat, magnifice sepultus est. Eius autem principatum, nam sine liberis decessit, cum sibi accepisset Tiberius, eum provinciae Syriae attribuit: tributa tamen, quae in Tetrarchia illius colligerentur, iussit in eadem adseruari.

CAP. V.

Herodes tetrarcha bellum movet contra Arabum regem, et profigatur: deque morte Ioannis Baptistae. Quo modo Vitellius Hierosolyma adscendit: nonnullaque de Agrippa, et Herodis magni posteris.

SVB id autem tempus inter se dissidebant Aretas rex Petraeae et Herodes, huiusmodi de causa. Herodes tetrarcha uxorem duxerat Aretae filiam, et cum ea iam longiuscule vixerat. Cum autem Romam proficisceretur, diuertit ad fratrem, non tamen ex eadem matre, Herodem. nam Herodes ex Simonis pontificis filia natus erat. Ac Herodiadis huius uxoris amore captus, quae filia erat Aristobuli, utriusque illorum fratris, Agrippaeque magni soror, ausus est cum ea de nuptiis sermones ferere. Cui cum non displicerent, convenit inter eos, illam in eius domum concessuram statim atque ipse Roma rediisset: in-

καις, ὥς τε καὶ τῷ Αῤῥάτῃ τὴν θυγατέρα ἐμβαλεῖν. καὶ ὁ μὲν εἰς τὴν Ῥώμην ἔπλει, ταῦτα συνθέμενος. ἐπεὶ δὲ ἐπανεχώρει διαπραξάμενος ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐφ' ἧς περ ἔταλτο, ἡ γυνὴ, πύστως αὐτῇ τῶν πρὸς τὴν Ἡρώδιάν τε συνθηκῶν γενομένης, πρὶν ἐκπυστος αὐτῷ γενέσθαι τὰ πάντα ἐκμαθῶσα, κελύει πέμπειν αὐτὴν ἐπὶ Μαχαιρεῦντος· μεθόριον δὲ εἰς τῆς τοῦ Αῤῥάτα καὶ Ἡρώδου ἀρχῆς· γυνώμην ἔκ ἐκφαίνουσα τὴν ἑαυτῆς. καὶ Ἡρώδης ἐξέπεμπε, μηδὲν ἠδοῦσθαι τὴν ἀνδραποῦν προσδοκῶν. ἡ δὲ, προαπεσάλκει γὰρ ἐκ πλείονος εἰς τὸν Μαχαιρεῦντα, τότε πατρὶ αὐτῆς ὑποτελῆ, πάντων εἰς τὴν ἑδοικερίαν ἡτοιμασμένων ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Αῤῥάτα, παρῆν, καὶ ἀφορμαῖται εἰς τὴν Ἀραβίαν κομιδῇ τῶν στρατηγῶν ἐκ διαδοχῆς, παρῆν τε ὡς τὸν πατέρα ἢ τάχος, καὶ αὐτῷ τὴν Ἡρώδου διάνοιον ἔφραζε. ὁ δὲ ἀρχὴν ἔχθρας ταύτης ποιησάμενος, περὶ τε ὄρων ἐν τῇ γῇ τῇ Γαμαλίτιδι, καὶ δυνάμειος ἐκατέρω συλλεγείσης, εἰς πόλεμον καθίσταται, στρατῷ δὲ ἀποσεαλκότες ἀνδ' ἑαυτῶν. καὶ μάχης γενομένης, διφθάρῃ πᾶς ὁ Ἡρώδης στρατός, προδοσίας αὐτῷ γενομένης ὑπ' ἀνδρῶν Φυγαδῶν, οἱ ὄντες ἐκ τῆς Φιλίππου τετραρχίας Ἡρώδου συνστράτευον. ταῦτα Ἡρώδης γράφει πρὸς Τιβέριον. ὁ δὲ, ὀργῇ Φέρων τὴν Αῤῥάτῃ ἐπιχείρησιν, γράφει πρὸς Οὐιτέλλιον, πόλεμον ἐξενεγκεῖν, καὶ ἥτοι ζῶν ἐλόντα ἀναγαγεῖν δεδεδεμένον, ἢ κτενομένην πέμπειν τὴν κεφαλὴν ἐπ' αὐτόν. καὶ Τιβέριος μὲν ταῦτα πράσσειν ἐπέτελλε τῷ κατὰ Συρίαν στρατηγῷ.

β. Τισὶ δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει ὀλωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ μάλα δικαίως τινυμένη κατὰ ποιὴν Ἰωάννην τῷ ἐπικαλεμένῳ Βαπτιστῷ. κτείνει γὰρ τῶτον Ἡρώδης, ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ τῆς Ἰουδαίας κελεύοντα, ἀρετὴν ἐπασκούντας, καὶ τῇ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνῃ καὶ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείᾳ χρωμένους, βαπτισμῷ συνίναι. ἔτω γὰρ καὶ τὴν βάπτισιν ἀποδεκτὴν αὐτῷ Φανεῖσθαι, μὴ ἐπὶ τινὶ ἀμαρτιάδῳ παραιτήσῃ χρωμένων, ἀλλ' ἐφ' ἀγνείᾳ τοῦ σώματος, ἅτε δὴ καὶ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνη προσεκκε-

super pactum erat, ut Aretae filiam eiiceret. Atque ille quidem Romam aduehitur, postquam ista pepigisset. Vbi autem reuerteretur, rebus Romae perfectis, quarum gratia profectus est, vxor eius, fama eorum, quae Herodiadi pactus fuerat, ad ipsam perlata, antequam eam ille cuncta rescivisse intelligeret, mitti petiit Machaeruntem, castellum in confinio ditionis Herodis et Aretae situm, de suo consilio nihil ei indicans. Atque Herodes mittendam curavit, ne quidem suspicans mulieri quidquam innotuisse. Illa vero, (nam aliquamdiu ante miserat ad Machaeruntem, tunc in patris sui ditione et potestate) omnibus ad iter in-eundum ab Aretae praefecto paratis, eo peruenit, atque inde in Arabiam properat ab vno praefecto ad alium adue-cta, et quam celerrime ad patrem venit, ipsique Herodis voluntatem aperuit. Inde autem ab eo iniunctiarum factio initio, accedente de finibus agri Gamalitici contentione, postquam utrique erant copiae conscriptae, bellum inter eos conflatum est, qui vicem suam legatos suos miserunt. Commissoque proelio, Herodes victus est et omnis eius exercitus caesus, quippe proditus a quibusdam profugis, qui, cum essent ex Philippi tetrarchia, merebant Herodis stipendia. Haec Herodes Tiberio per literas significat. Ille vero, indigne ferens id, quod aggressus est Aretas, scribit Vitellio, ut ei bellum inferat, et aut viuum captum in vinculis adducat, aut occisi caput ad ipsum mittat. Atque Syriae quidem praetori, ut ista ageret, in mandatis dedit Tiberius.

2. Erant autem quidam e Iudaeis, qui existimarent, Dei ira periisse exercitum Herodis, qui iustas ob interfectum Ioannem, cognomento Baptistam, poenas dabat. Hunc enim Herodes necari iussit, cum esset vir bonus, Iudaeosque ad virtutis studium excitaret, praecipiens, ut iuste quidem inter se, erga Deum autem pie agentes ad lauacrum accederent. Deo enim ita acceptum iri lauacrum aiebat, cum eo non ad expiationem criminum vterentur, sed ad corporis munditiam, vtpote mentibus iam ante per iusti-

καθαρμένης. καὶ τῶν ἄλλων συστρεφόμενων, καὶ γὰρ ἤρθησαν ἐπὶ πλείστον τῇ ἀκροάσει τῶν λόγων, δέισας Ἡρώδης τὸ ἐπὶ τοσόνδε πιθανὸν αὐτῇ τοῖς ἀνθρώποις μὴ ἐπὶ ἀποσάσει τινὶ Φέροι, πάντα γὰρ εἰκέσαν συμβαλῇ τῇ ἐκείνῃ πράξουσιν, πολὺ κρεῖττον ἡγεῖται, πρὶν τι νεώτερον ἐξ αὐτῇ γενέσθαι, προλαβὼν ἀναρῆναι, ἢ μεταβολῆς γενομένης εἰς τὰ πράγματα ἐμπεισὼν μετανοεῖν. καὶ ὁ μὲν, ὑποψία τῇ Ἡρώδῃ, δέσμιος εἰς τὸν Μαχαβεῖντα πεμφθεὶς, τὸ προειρημένον Φέριον, ταύτῃ κτίννυται. τοῖς δὲ Ἰουδαίοις δόξαν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ ἐκείνῃ τὸν ὄλεθρον ἐπὶ τῷ στρατεύματι γενέσθαι, τῷ Θεῷ κακῶς Ἡρώδῃ θέλοντος.

γ'. Οὐίτελλιος δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς πόλεμον τὸν πρὸς Ἀρέταν δυσὶ τάγμασιν ὀπλιτῶν, ὅσοι τε περὶ αὐτὰ φίλοι καὶ ἱππεῖς συμμαχῶντες ἐκ τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις βασιλεῶν ἀγόμενοι ἐπὶ τῆς Πέτρας ἠπείγετο, καὶ ἔχε Πτολεμαῖδα. ὡρμημένῳ δ' αὐτῷ διὰ τῆς Ἰουδαίων ἄγειν τὸν στρατὸν, ὑπαντιάσαντες ἄνδρες οἱ πρῶτοι παρητούντο διὰ τὴν τῆς χώρας ὁδόν· ἡ γὰρ αὐτοῖς εἶναι πάτριον, περιορᾶν εἰκόνας εἰς αὐτὴν Φερομένης. πολλὰς δ' εἶναι σημαίας ἐπικειμένας. καὶ πεσοθεὶς μετέβαλέ τε τῆς γνώμης τὸ ἐπὶ τοιαύτοις προβελῦσαν, καὶ διὰ τοῦ μεγάλου πεδίου κελύσας χωρῆν τὸ στρατόπεδον, αὐτὸς τε μετὰ Ἡρώδῃ τῷ τετράρχῃ καὶ τῶν φίλων εἰς Ἰεροσόλυμα ἀνῆλθαι, θύσων τῷ Θεῷ, ἐορτῆς πατρίδος τοῖς Ἰουδαίοις ἐνεσηκυίας. εἰς ἣν ἀπαντήσας καὶ δεχθεὶς ὑπὸ τῶν τῶν Ἰουδαίων πλήθους εὐπρεπῶς, τρεῖς μὲν ἡμέρας ταύτῃ διατριβὴν ποιῶνται, ἐν αἷς Ἰωνάθην τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος ἐγχειρίζει τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ Θεοφίλῳ· τῇ τετάρτῃ δὲ καὶ γεγαμμάτων αὐτῷ παραγενομένων, ἃ ἐδήλυν τὴν Τιβερίαν τελευτήν, ὥρκισεν τὴν πληθύν ἐπ' εὐνοίᾳ τῇ Γαίᾳ. ἀνεκάλει δὲ καὶ τὸ στρατεύμα ἐπὶ τὰ οἰκία ἐκάστη χιμαδιῶντος, πόλεμον ἐκφέρειν ἕκαστ' ὁμοίως δυνάμενος, διὰ τὸ εἰς Γαίον μεταπεπτωκέναι τὰ πράγματα. ἐλέγετο δὲ καὶ τὸν Ἀρέταν οἰωνοσκοπῆσάμενον πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς Οὐίτελλίου στρατίας Φῶναι, μηχανὴν ἔκ εἶναι τῷ στρατῷ τῆς ἐπὶ Πέτρας εἰσόδου·

tiam purificatis. Cumque multi ad eum undique confluere(huiusmodi enim sermonibus mirum in modum elati erant) Herodes veritus, ne tanta hominis auctoritas subditos ad defectionem impelleret, (videbantur enim omnia de consilio eius facturi esse) satius esse duxit, priusquam noui aliquid ex illo oriretur, illum e medio tollere, quam ut mutatione rerum facta, ipse in discrimen adductus poenitentiam ageret. Atque ille quidem ob hanc Herodis suspicionem in vincula coniectus, missusque ad castellum Machaeruntem, cuius supra meminimus, ibidem caesus est: Iudaei vero persuasum habebant in ultionem necis eius deletum esse exercitum, Deo propterea Herodi infenso.

3. Vitellius autem cum se accinxisset quasi ad bellum Aretae inferendum, assumptis duabus legionibus, et quotquot circa illas erant leuis armaturae milites equitesque a sociis regibus missos secum ducens, Petram versus properabat, et Ptolemaidem peruenit. Cumque vellet per Iudaeam cum exercitu transire, ei obuiam facti viri primarii deprecabantur iter per ipsorum regionem: neque enim sui moris esse pati simulacra per eam ferri. multa autem esse simulacra in signis. Atque ille exoratus et mutauit quam sibi istiusmodi de rebus proposuit sententiam, cumque per magnam planitiem copias ire iussisset, et ipse cum Herode tetrarcha atque amicis adscendit Hierosolyma, Deo, in festo Iudaeis patrio, quod instabat, sacrificaturus. Quo tempore cum adfuisset, et honorifice a Iudaeorum populo exciperetur, illic quidem triduum mansit, atque interim Ionatham pontificatu abdicauit, et fratrem eius Theophilum in eo collocauit: illic vero quarto postquam venerat die, cum literas, quae Tiberii obitum significarent, accepisset, populum iuramento adiecit, ut Caio fauerent. Quin et milites ex itinere reuocatos in sua quemque hiberna dimisit; quod non amplius ei eadem ac antea belli gerendi potestas esset, rerum summa ad Caium delata. Fertur etiam Aretam, augurio acto, quamprimum expeditionis Vitellii nuncium acceperit, dixisse, fieri non posse, ut iste

τεθνήξομαι γὰρ τῶν ἡγεμόνων, ἢ τὸν πολεμῆν κελύσαντα, ἢ τὸν γνώμη τῇ ἐκείνῃ ὠρμημένον διακονῶντα. ἢ ἐφ' ὃν γένοιτο ἡ παρασκευὴ τῷ στρατεύματος. καὶ Οὐιτέλλιος μὲν ἐκ' Ἀντιοχείας ἀνεχώρησεν. Ἀγρίππας δὲ ὁ Λεϊσοβάλου υἱός, ἐπικυτῶ πρότερον ἢ τελευτήσῃ Τιβέριον, ἐπὶ Ρώμης ἀνωσι πρᾶξων τι παρὰ τῷ αὐτοκράτορι, δυνάμειός τις αὐτῷ παργενομένης. βύλομαι ἂν εἰπεῖν ἐπὶ μακρότερον περὶ τοῦ Ηρώδου καὶ γένους αὐτοῦ ὡς ἐγένετο, ἅμα μὲν καὶ διὰ τὸ ἀνήκειν τῇ ἰστορίᾳ τὸν περὶ αὐτῶν λόγον. ἅμα δὲ καὶ παραέσται ἔχειν τοῦ θείου, ὡς ἔδεν ὠφελεῖ πλῆθος, ἐδ' ἄλλη τις αἰκὴ τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐπιτετυγμένων, δίχα τῶν πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβειῶν· εἴ γε ἐντός ἐκατὸν ἐτῶν ἐξόδῃ, συνίβῃ πλὴν ὀλίγον, πολλοὶ δ' ἦσαν, διαφθαρεῖναι τὰς Ηρώδου ἀπογόνους. Φέρει δ' ἂν τι καὶ πὶ σωφρονισμῷ τῷ ἀνθρωπείῳ γένος, τὸ τῇ δυσυχίᾳ αὐτῶν μαθεῖν· ἅμα δὲ καὶ τὸν Ἀγρίππαν διηγῶσθαι θαύματος ἀξιώτατον γεγεννημένον, ὃς ἐκ παντὶ ιδιώτη, καὶ παρὰ πᾶσαν δόξαν τῶν εἰδόντων αὐτόν, ἐπὶ τοσούτοις ἡξήθη δυνάμει. εἴρηται μὲν οὖν καὶ πρότερον περὶ αὐτῶν, λεχθήσεται δὲ μοι καὶ νῦν ἀκριβῶς.

δ'. Ηρώδῃ τῷ μεγάλῳ θυγατέρες, ἐκ Μαριάμνης τῆς Τερκανῆ θυγατρὸς, γίνονται δύο· Σαλαμψιῷ μὲν ἡ ἐτέρα, ἢ γαμῆται Φασαήλῳ τῷ αὐτῆς ἀνεψιῷ, Φασαήλῳ παῖδ' ὅτι τῷ Φασαήλῳ ἀδελφῷ Ηρώδῃ, δαδωκότος αὐτῇ τῷ πατρὸς· Κύπρος δὲ Ἀντίπατρου καὶ αὐτῇ ἀνεψιῷ, παῖδ' τῆς ἀδελφῆς Ηρώδου Σαλώμης. καὶ Φασαήλῳ μὲν ἐκ Σαλαμψιῶς γίνονται πέντε παῖδες, Ἀντίπατρος, Ηρώδης, Ἀλέξανδρος, θυγατέρες δὲ Ἀλεξάνδρου καὶ Κύπρος, ἣν Ἀγρίππας γαμῆ ὁ Λεϊσοβάλου. Ἀλεξάνδρου δὲ γαμῆ μὲν Τίμιος Κύπριος, ἀνὴρ τῶν ἀξιολόγων, παρ' ᾧ δὴ καὶ ἄτεκνος τελευτᾷ· Κύπρῳ δ' ἐξ Ἀγρίππα μὲν ἄρσενος γίνονται δύο, θυγατέρες δὲ τρεῖς, Βερνίκη, Μαριάμμη, Δρεῦσιλλα. Ἀγρίππας δὲ καὶ Δρεῦσος τοῖς ἄρσεσιν ὀνόματα· ὧν ὁ Δρεῦσος πρὶν ἢ βῆσαι τελευτᾷ. ὁ δὲ πατὴρ τούτων Ἀγρίππας ἐτετέφθη μετὰ καὶ ἐτέρων ἀδελφῶν, Ηρώδου τε καὶ Λεϊσοβάλου. ἐκ Βερνίκης καὶ οὐδὲ

exercitus Petram adiret, breui enim moriturum esse ducem, vel qui belligerare iussisset, vel qui illius consilio morem gerere properaret, vel eum, contra quem paratus esset exercitus. Et quidem Vitellius Antiochiam se recepit. Agrippa autem Aristobuli filius, anno antequam Tiberius moreretur, Romam proficiscitur, de re quadam cum imperatore transacturus, simulac potestas primum ei data esset. Volo itaque fusius aliquanto et vberius agere de Herode, deque illius fatu ortis disseminatisque: et quia magni refert ad historiam illos percensere, argumentoque est certissimo numen esse aliquod, quod nihil prosis numerosa soboles, neque vlla potentia, quae in hominibus dominatur, absque pietate erga Deum: si quidem intra centum annos contigerit, ut Herodis posterii, qui sane permulti erant, fere omnes interierint. Accedit quod humano generi documento sit, illorum perspectam habere infelicitatem: praesertim ubi de Agrippa narrationem fecero, viro admiratione dignissimo, qui ex vita priuata, et praeter omnium, quibus notus erat, expectationem, ad tantae potestatis fastigium prouectus erat. Illorum quidem iam antea mentionem feci, nunc vero de illis agam accurate.

4. Herodi magno ex Mariamne Hyrcani filia natae sunt duae filiae. Altera quidem Salampsis, quae nupsit Phasaëlo, consobрино suo, Phasaëli filio fratris Herodis, dante illam patre: Cypros vero altera Antipatro et ipsa nupsit consobрино, Herodis nepoti ex sorore Salome. Et Phasaëlus ex Salampsiione genuit quinque liberos, Antipatrum, Herodem, Alexandrum, et filias Alexandram ac Cypron, quae nupsit Agrippae Aristobuli filio. Alexandram vero duxit quidem Timius Cyprius, vir nobilis, cuius in matrimonio sine liberis defuncta est: Cypros vero Agrippae duos filios peperit, et tres filias, Berenicen, Mariamnen, Drusillam. filii autem Agrippa et Drusus dicti sunt. Ex his Drusus ante quam pubesceret diem obit. Horum autem pater Agrippa cum aliis etiam fratribus educabatur, Herode et Aristobulo. nam et isti filii erant Aristobuli filii He-

παῖδες τῷ υἱῷ Ἡρώδῃ τῷ μεγάλῃ· ἡ δὲ Βερνίκη Κοσοβά-
 ρη καὶ Σαλώμης παῖς τῆς Ἡρώδης ἀδελφῆς. τούτους Λεϊσόβυ-
 λος νηπίως θνήσκει λιπὼν ὑπὸ τῷ πατρὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ
 ἀδελφῷ, καθάπερ εἰρήκαμεν. ἤβησαντες δ' ἄγονται, Ἡρώ-
 δης μὲν ἕτος, ὁ τῷ Ἀγρίππᾳ ἀδελφός, Μαριάμμη θυγατέ-
 ρα Ολυπιάδος τῆς Ἡρώδης τῷ βασιλέως θυγατρὸς, καὶ Ἰω-
 σήπῃ τῷ Ἰωσήφῃ παδός, ἀδελφός δ' ἕτος τῷ βασιλέως Ἡ-
 ρώδῃ. ἔχει δ' ἐξ αὐτῆς υἱὸν Λεϊσόβυλον. ὁ δὲ τρίτος τῷ Ἀ-
 γρίππᾳ ἀδελφός Λεϊσόβυλος γαμῖται Ἰωτάπῃ Σαμφιγεράμῃ
 θυγατρὶ τῷ Εὐσεῖ βασιλέως. θυγάτηρ δὲ αὐτοῖς γίνεται
 καὶ Φῆ, ὄνομα καὶ τῇδε Ἰωτάπῃ. καὶ ταῦτε μὲν τῶν ἀρεῖων
 τέκνα. Ἡρώδιος δὲ αὐτῶν ἡ ἀδελφὴ γήμνται Ἡρώδῃ Ἡρώδῃ
 τῷ μεγάλῃ παδὶ, ὃς γέγονεν ἐκ Μαριάμμης τῆς τῷ Σίμωνος
 τῷ ἀρχιερέως, καὶ αὐτοῖς Σαλώμη γίνεται, μεθ' ἧς τὰς γονάς
 Ἡρώδιος, ἐπὶ συγχύσει φρονήσασα τῶν πατρίων, Ἡρώδῃ
 γαμῖται τῷ ἀνδρὸς τῷ ὁμοπατρίῳ ἀδελφῷ, διαστὰς ζῶν-
 τος, τὴν δὲ Γαλιλαίων τετραρχίαν εἶχεν ἕτος. ἡ δὲ θυγάτηρ
 αὐτῆς Σαλώμῃ Φιλίππῳ γαμῖται, Ἡρώδῃ παδὶ τῷ τετραρ-
 χῇ τῆς Τραχωιτίδος. καὶ ἄπαδος τελευταῖος αὐτος, Λεϊσόβυ-
 λος αὐτὴν ἄγεται, Ἡρώδῃ παῖς τῷ Ἀγρίππῃ ἀδελφῷ. παῖ-
 δες δὲ ἐγένοντο αὐτοῖς τρεῖς, Ἡρώδης, Ἀγρίππας, Λεϊσόβυλος.
 τῷτο μὲν δὴ τὸ Φασαῆλ καὶ Σαλαμίνος ἐστὶ γένος. Κύπρῳ
 δ' ἐξ Ἀντιπάτρου θυγάτηρ γίνεται Κύπρος, καὶ αὐτὴν Ἀλέξαν-
 δρίας γαμῖται τῷ Ἀλέξανδρῳ· καὶ αὐτοῖς θυγάτηρ ἦν Κύπρος.
 Ἡρώδης δὲ καὶ Ἀλέξανδρος, ὡς ἀδελφὸς ἔφην Ἀντιπάτρου, ἁ-
 τεῖν τελευτῶσιν. Ἀλέξανδρῳ δὲ τῷ Ἡρώδῃ παδὶ τῷ βασι-
 λέως, τῷ ὑπὸ τῷ πατρὸς ἀνηρημένῳ, Ἀλέξανδρος καὶ Τυγρά-
 νῆς ἐγγόνοισαν υἱεὶς ἐκ τῆς Ἀρχελείας τῇ Καππαδόκῳ βασι-
 λέως θυγατρὸς. καὶ Τυγράνης μὲν βασιλεύων Ἀρμενίας, κατε-
 γοριῶν αὐτῷ ἐπὶ Ρώμης γενομένων, ἄπαρς τελευτᾷ. Ἀλεξάν-
 δρῳ δὲ Τυγράνης ὁμώνυμος τῷ ἀδελφῷ γίνεται παῖς, καὶ βα-
 σιλεὺς Ἀρμενίας ὑπὸ Νέρωνος ἐκτέμπεται· υἱὸς τε Ἀλέξαν-
 δρος αὐτῷ γίνεται. γαμῖ δ' ἕτος Ἀντίοχῃ τῇ Κομμαγενῇ
 βασιλέως θυγατρὶ Ἰωτάπῃ· ἡσιμῶς τε τῆς ἐν Κιλικίᾳ

rodias magni ex Berenice: Berenice vero Costobari et Salomes sororis Herodis filia erat. Hos Aristobulus infantulos reliquit, a patre cum Alexandro fratre occisus, quemadmodum diximus. Postquam autem ex ephebis exceſſerant, vxores ducunt, Herodes hic, Agrippae frater, Mariamnen filiam Olympiadis Herodis regis filiae et Iosephi, filii Iosephi, qui Herodis regis frater erat: et ex ea suscepit filium Aristobulum. Tertius autem Agrippae frater Aristobulus ducit Iotapen Sampsigerami Emesorum regis filiam, et ipsis nata est filia Iurda, atque huic nomen Iotape. Et a maribus quidem haec soboles erat. Herodias vero soror eorum nupsit Herodi Herodis magni filio, quem sustulit ex Mariamne Simonis pontificis filia; illisque genita est Salome, cuius post natiuitatem Herodias, ut quae in animum induxerat leges patrias violare, Herodi nupsit, viri sui, a quo viuo discessit, ex eodem patre fratri. Hic autem Galilaeae tetrarchiam habebat. Eius vero filia Salome nupta erat Philippo Herodis filio tetrarchiam habenti Trachonitidis, eoque sine liberis defuncto duxit eam Aristobulus filius Herodis, fratris Agrippae: illi autem nati sunt filii tres, Herodes, Agrippa, Aristobulus. Et haec quidem est Phasaëli et Salamphonis progenies, Cypros autem Antipatro filiam Cypron peperit; ipsamque duxit Alexas Selcias, Alexae filius: atque illis filia erat Cypros. Herodes autem et Alexander, quos Antipatri fratres fuisse dixi, sine prole decesserunt. Caeterum Alexander Herodis regis filius, qui a patre fuerat interemptus, Alexandrum et Tigranem filios suscepit, ex filia Archelai Cappadocum regis. Et Tigranes quidam Armeniae rex, dum Romae accusationem subiret, sine liberis obiit. Alexandro autem Tigranes fratri cognominis nascitur filius, qui a Nerone ad regnandum in Armenia mittitur: atque Alexandrum filium genuit. Ille vero Iotapen duxit, Antiochi Commagenorum regis filiam: et insulae in Cilicia

Οὐσεπασιανὸς αὐτὸν ἵσταται βασιλέα. καὶ τὸ μὲν Ἀλεξάνδρου γένος, εὐθύς ἅμα τῷ Φυῖναι, τὴν θειρατείαν ἐξέλιπε τῶν Ἰσθαλοῖς ἐπιχωρίων, μεταταξάμενοι πρὸς τὰ Ἑλλήσι πάτρια. ταῖς δὲ λοιπαῖς θυγατραῖσιν Ἡρώδῃ τῇ βασιλέως ἀτέκνοισ τελευτῶν συνέπεσεν. τῶν δὲ γενομένων Ἡρώδῃ ἀπογόνων ὅς κατελέξαμεν ὄντων, ἐν ᾧ χρόνῳ Ἀγρίππας ὁ μέγας τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τῶν τε μοι τῷ γένει προδεδηλωμένα, διέξιμι λοιπὸν, ὅπως αἱ τε Ἀγρίππα τύχαι συνέλθοιεν, ὥς αὐτῶν διάδρασιν ποιησάμενος, ἐπὶ μέγιστον ἀξιώματός το ἅμα προκόψεν καὶ δυνάμει.

ΚΕΦ. 5.

Ἀπόπλιν Ἀγρίππα τῇ βασιλέως εἰς Ρώμην πρὸς Τιβέριον Καίσαρα, καὶ ὡς κατηγορηθεὶς ὑπὸ τῷ ἰδίῳ ἀπελευθέρῳ ἐδόθη· καὶ ὃν τρόπον ἐλύθη ὑπὸ Γαίῃ μετὰ τὴν Τιβερίῳ τελευτήν, καὶ ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Φιλίππου τετραρχίας.

Ἡρώδῃ τῇ βασιλέως ὀλίγον πρὸ τῆς τελευτῆς, Ἀγρίππας ἐν τῇ Ρώμῃ διατώμενος, καὶ ὁμοφροφίας καὶ συνηθείας αὐτῷ πολλῆς γενομένης πρὸς Δεῦσον τὸν Τιβερίῳ τῷ αὐτοκράτορος υἱόν, καὶ Ἀντωνία, τῇ Δεῦσον τῇ μεγάλῃ γυναικί, εἰς Φίλιαν ἀφίκετο, Βερνίκης τῆς μητρὸς τιμωμένης παρ' αὐτῆς, καὶ προαγαγεῖν ἡξιωκυίας τὸν υἱόν. φύσει δὲ μέγας ὢν Ἀγρίππας, καὶ δωρεῖσθαι πολυτελῆς, ζωῆς μὲν τῆς μητρὸς, αἶα ἐξέφανε τῆς ψυχῆς τὸ θέλον, διαδιδράσκων αὐτῇ ἡξιωκῶς τὴν ἐπὶ τοῖσιν γενομένην ὀργήν. ἐπεὶ δ' ἡ Βερνίκη τελευτᾷ, γενομένος ἐπὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ, τὰ μὲν εἰς πολυτέλειαν τῆς καθ' ἡμέραν διαίτης, τὰ δὲ εἰς τὸ μὴ μέτρον τῶν δωρεῶν προεῖπεν ἀναλῶσαι τῶν χρημάτων, τὰ πλεῖστα δ' εἰς τὴν Καίσαρος ἀπελευθέρου ἐτετέλεστο, ἐλπιδὶ πράξεως τῆς αὐτῶν. πένια τε ἐν ὀλίγῳ περὶ αὐτὸν ἦν, καὶ τῆς ἦν κάλυμμα τῆς ἐν Ρώμῃ διαίτης. καὶ ὁ Τιβέριος τοῖς φίλοις τῇ υἱῶς τε τελευτηκότος ἀπεικῶν Φοιτᾶν εἰς ὅσιν αὐτῷ, διὰ τὸ ἀνερεθίζεσθαι πρὸς τὸ λυπεῖσθαι μνημονεύων τῷ παιδὸς θιωρίᾳ τῇ ἐκείνων.

rex a Vespasiano factus est. Et Alexandri quidem soboles fere ab vtero deseruit patria Iudaeorum instituta, ad ritus transiens moresque gentilium. Caeteris vero Herodis filiabus contigit, vt sine prole decederent. Cum autem Herodis posterii, quos percensuimus, e medio non sublati fuerint, eo tempore, quo Agrippa magnus imperium adeptus est; cumque horum genus iam ante declarauerim, superest, vt narrem, quos in casus fortuna Agrippam demiserit, vtque ex iis euaserit, et ad maximam dignitatem et potentiam peruenerit.

CAP. VI.

Agrippa rex Romam mari profiscitur ad Tiberium Caesarem, vique a liberto suo accusatus in vincula conicitur: et quo pacto post Tiberii excessum a Caio solutus est, et rex factus est Philippi tetrarchiae.

PAulo ante Herodis regis obitum, Agrippa Romae degens, atque conuictore quotidiano et familiari vsus Druso, Tiberii imperatoris filio, nactus est etiam Antoniae, Drusi maioris coniugis, amicitiam; vtpote quae Berenicea matrem in honore habuerit, filiumque dignitate augere voluerit. Cumque Agrippa natura esset magnanimus et munificus, quamdiu mater vixerit, voluntatem suam occultabat et dissimulabat, quod noluerit, vt mater sibi huiusmodi de causa irasceretur. Postquam vero decessit Berenice, cum iam sui esset arbitrii, facultates partim luxuriose viuendo quotidie prodegit, partim immodica largitione profudit, maximos vero in libertos Caesaris fecerat sumtus, sperans fore, vt eorum opera adiuuaretur. Breuique ad inopiam reductus est, adeo vt non potuerit diutius Romae commorari. accessit, quod Tiberius filii sui non ita pridem defuncti amicis interdixerat, ne in conspectum suum venirent, ne ex illis visis renouata filii memoria luctus suus redintegraretur.

β. Διὰ μὲν δὴ ταῦτα ἐπὶ τῆς Ἰθαλαίας πλέων ἄχθετο κακοπραγῶν, καὶ τεταπηνωμένοι ὀλέθρῳ τε ὧν εἶχε χρημάτων, καὶ ἀπορία τοῦ ἐκτίσοντος τὰ χρεῖα τοῖς δανεισταῖς, πολλοῖς τε ἕσι καὶ ἀλεωρῇ ἑδ' ἠντικαοῦν ἐνδιδῶσιν. ὥς ἀπορία τῶν ποιητῶν, καὶ αἰχὺνῃ τῇ ἐκ' αὐτοῖς, ὑποχωρήσας εἰς τινα πύργον ἐν Μαλαῖθοις τῆς Ἰδυμαίας, ἐν περιτοίᾳ τοῦ μεταστήσαντος αὐτὸν ἦν. αἰδάνεταί δ' αὐτὴ τὴν, διάνοιαν Κύπρος ἡ γυνὴ, παντοία τε ἦν ἀπείρηστα τῶν ἐπὶ τοιούτοις βυλευμάτων. διαπέμπεται δὲ καὶ ὡς τὴν ἀδελφὴν αὐτῇ Ηρώδιᾷ, Ηρώδῃ τῷ τετραέρχῃ συνοικεῦσαν, γράμματα, δηλῶσα τό, τε ἐπὶ τοῖς τοιαύτοις τοῦ Ἀγρίππᾳ προβλεῦσαν, καὶ τὴν ἀνάγκην, ἥ ἐκ' αὐτὰ ἐξῆγεν. ἐκέλευε τε συγγενὴ ἔσαν βοηθεῖν, καὶ τὸν ἄνδρα πρὸς τοῦτο παρασκευάζειν, θεωροῦσαν, ὡς αὐτὴ παντοίως κηφίζοι τὸν ἄνδρα, καὶ ταῦτα ἐκ' ὁμοίων αἰφορμῶν. οἱ δὲ μεταπέμψαντες αὐτὸν, εἰκητέριον ἀπέδειξαν Τιβεριάδα, καὶ τι καὶ ἀργύριον ὤρισαν εἰς τὴν διαίταν, ἀγορανομία τε τῆς Τιβεριάδος ἐτίμησαν. ἢ μὴν ἐπὶ πλείον γε Ηρώδης ἐνέμκνε τοῖς δεδογμένοις, καίτοι γε ἑδ' ὥς ἀκρῶντα ἦν. ἐν γὰρ Τύρῳ παρὰ συνουσίαν ὑπὸ οἷον τε γνηνομένων αὐτοῖς λαιδορῶν, αὐτὸν ἔχ' ἡγησάμενος Ἀγρίππας, τοῦ Ηρώδῃ τε ἐκονηδίσαντος εἰς ἀπορίαν καὶ τροφῆς ἀναγκαίας μετάδοσιν, ὡς Φλάκκον τὸν ὑπατικὸν εἰσεῖσι, Φίλον ἐπὶ Ρώμης τὰ μάλιστα αὐτῷ γεγονότα πρότερον, Συρίαν δὲ ἐν τῷ τότε διέπιν.

γ. Καὶ δεξαμένη Φλάκκῃ παρὰ τῷ τῷ διῆγεν, παρακατασχρηκός αὐτῇ ἐκεῖ καὶ Λεισόβηλον, ὅς ἀδελφὸς ὦν Ἀγρίππᾳ διάφορος τε ἦν. ἢ μὴν ἐβλάπτοτοτο ἔχθρα τῇ ἀλλήλων, ὥς μὴν Φιλία τῇ ὑπατικῇ τὰ εἰκότα τιμὴν φέρεσθαι. ἢ μὴν ὁ, γε Λεισόβηλος ἀνίει τὴν πρὸς τὸν Ἀγρίππαν δυσμενῆς, μέχρι καὶ εἰς ἔχθραν αὐτὸν Φλάκκῃ καθίστησιν, αἰτίαν τοιαύτην ἐπὶ τῇ δυσμενείᾳ παραλαβών. Δαμασκηνοὶ Σιδωνίους περὶ ὅρων διάφοροι καθεστῶτες, μέλλοιτος Φλάκκῃ

2. His itaque de causis conscensa naui in Iudaeam profectus est, male se habens, animoque deiectus et quod omnem suam pecuniam absumserat, et nihil ei supererat, vnde solueret, quod creditoribus debebat, qui et multi erant et motus eius omnes obseruabant, ne qua effugeret. Eo igitur redactus, vt, quid ageret, nesciret, factorumque eum valde puderet, secessit in castellum quoddam apud Malatha Idumaeae, et de manibus sibi afferendis cogitabat. Subolet autem hoc Cypro vxori, quod ille in animo agitabat, atque modis omnibus agebat, vt eum ab huiusmodi consilio depelleret: ad sororem quoque eius Herodiadem scripsit; Herodi tetrarchae nuptam, significans, et quid rebus ita se habentibus Agrippa decreuerit, et qua neessitate adactus eo deuenerit: hortataque est eam, vt pro iure cognationis afferret auxilium, maritumque ad idem faciendum perduceret, praesertim cum cerneret, ipsam omnes vias persequi, quibus virum subleuaret, idque cum opibus non adeo abundaret. Accersitus igitur a sorore eiusque marito, iussus est habitare Tiberiade, assignata certa pecunia, vt de victu caueretur, datoque ei in cumulum aedilitatis istius loci honore. Non tamen diu Herodes in ea voluntate perstitit, quamuis ne sic quidem satisfaceret Agrippae necessitatibus. Cum enim apud Tyrum conuiuium agerent, interque bibendum conicia hinc inde iacerentur, atque Herodes inopiam Agrippae exprobrasset, quodque victum ei suppetaret, ille hoc nullo modo ferendum esse ratus, ad Flaccum virum consularem se contulit, qui tunc Syriam administrabat, cum quo sibi Romae iam ante magna interceserat amicitia.

3. A Flacco autem benigne exceptus, apud eum vitam agebat, ibi quoque secum Aristobulum habentem, fratrem quidem Agrippae, ab ipso vero dissentientem. non impedii tamen haec simultas, quo minus vterque viri consularis vteretur amicitia, eundemque, vt par erat, honorem ab eo referret. At vero Aristobulus nihil de suo in Agrippam odio remittebat, nec quiescebat, donec Flaccum ei insensum reddiderat, faciens, vt ex huiusmodi causa offensionem exasperet. Damasceni, orta cum Sidoniis de finibus eorum.

περὶ τούτων ἀκροάσασθαι, μαθόντες τὸν Ἀγρίππαν ὡς παρ' αὐτῷ μέγα δύναιτο, ἤξιν μείδος τῆς αὐτῶν γενέσθαι, ἀργυρίον τε πλείον ὁμολόγητο αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν πάντα ἐπὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν Δαμασκηνῶν ὤρητο πρᾶσσειν. Λεϊσόβυλος δὲ, ἃ γὰρ ἐλάνθανεν αὐτὸν ἡ ὁμολογία τῶν χρημάτων, κατηγορεῖται πρὸς τὸν Φλάκκον. καὶ βασανιζομένη τῷ πράγματι ἐπεὶ Φανερά ἦν, ἐξωθεῖ τὸν Ἀγρίππαν Φιλίας τῆς πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ, εἰς ὑσάτην ἀπορεῖν περιωσμένος, εἰς Πτολεμαῖδα παρῆν, καὶ κατὰ τὸ ἀπορον τῆς ἀλλαχόθεν διαίτης γνώμην ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς Ἰταλίας πλεῖν. εἰσγόμενος δὲ χρημάτων ἀπορία, ἤξιν Μαρσύαν, ὄντα αὐτῷ ἀπειλούμενον, πορίσιν γενέσθαι τῶν ἐπὶ τοιούτοις μηχανῶν, δανεισάμενον παρά τινων. καὶ ὁ Μαρσύας Πέτρον καλεῖται, Βερνίκης ὄντα ἀπειλούμενον τῆς Ἀγρίππης μητρὸς, διαθήκης δὲ τῆς ἐκείνου δικαίως ὑποτελῆντα τῆς Ἀντωνίας, αὐτῷ γοῦν παραχρῆν ἐπὶ γράμματι καὶ πίστι τῇ αὐτῷ. ὁ δὲ, ἐπεκάλει γὰρ τῷ Ἀγρίππᾳ χρημάτων τινῶν ἀποσίρησιν, ἀναγκάζει τὸν Μαρσύαν δύο μυριάδων Λατίνων συμβόλαιον ποιησάμενον πεντακοσσίαις καὶ διχιλίαις ἐλάσσονα λαμβάνειν. συνεχῶς δὲ ἐκείνος κατὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλως ποιεῖν. εἰλημμένος δὲ τοῦ χρημάτων τέτταρτος, Ἀγρίππας εἰς Ἀνθηδόνα παραγενόμενος, καὶ λαβὼν ναῦν, ἐν ἀναγωγαῖς ἦν. καὶ γυνὴ Εὐρένιος Καπίτων ὁ τῆς Ἰαμνίας ἐπίτροπος, πέμπει στρατιώτας, οἱ εἰσπράζοντα αὐτὸν ἀργυρεῖς τριάκοντα μυριάδας θησαυρῷ τῷ Καίσαρος ὑφειλομένας ἐπὶ Ῥώμης ὑπ' αὐτῷ, ἀνάγκας τε ἐπετίθεσαν τῷ μενούντος. καὶ τότε μὲν πείτεσθαι τοῖς καλουμένοις προσποιητὸς ἦν, τυκτὸς δὲ ἐπιγενόμενης, κόψας τὰ ἀπόγεια, ὥχετο ἐπ' Ἀλεξανδρείας πλέων. ἐνθα Ἀλεξάνδρῳ δεῖται τῷ Λαβάρχῃ μυριάδας εἴκοσι δάνεια αὐτῷ δῆναι. ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν ἐκ αὐτοῦ παραχρῆν, Κύπρῳ δὲ ἐκ ἡγεῖτο, τὴν τε Φιλανδρείαν αὐτῆς καταπεπληγμένος, καὶ τὴν λοιπὴν ἅπασαν ἀρετὴν. ἡ δὲ ὑπάρχοντο, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, πέντε τάλαντα αὐτοῖς ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ δὲς, τὸ λοιπὸν ἐν Δικαρχίᾳ γενομένῳ παρέβην ἐπαγγέλλεται, δεδωὶς τῷ Ἀγρίππῃ τὸ εἰς τὰ ἀναλώματα

versia, cum litem diiudicaturus esset Flaccus, cognito,
 quod Agrippa multum apud eum valeret, rogauerunt,
 vt adesset ipsorum partibus, magnam ei pecuniae vim
 polliciti. Et ille quidem omnia studiose agebat, vt
 Damascenis auxilium ferret. Aristobulus autem, (nam
 ipsum non latebat pactum de pecunia) fratrem apud
 Flaccum detulit. Quod cum facta inquisitione ita esse
 deprehenderet, ab amicitia sua Agrippam repulit. Ille
 vero in extremam egestatem relapsus venit Ptolemaïda,
 et, quod nusquam alibi haberet, vnde viveret, in Ita-
 liam nauigare decreuit. Cum autem ipsum inhiheret
 pecuniarum inopia, iussit Marsyam libertum suum, vt,
 omni arte in huiusmodi necessitate adhibita, mutuam ali-
 cunde pecuniam fumeret. Atque Marsyas adit Petrum,
 Berenices Agrippae matris libertum, eius vero testamenti
 iure Antoniae ditionis factum, eumque hortatur, vt pe-
 cuniam Agrippae syngrapha fideque accepta daret mu-
 tuam. At ille, (nam Agrippam pecuniae, quam reti-
 nuerat, insinulabat) Marsyam compellit syngrapham da-
 re de viginti millibus drachmarum Atticarum, cum bis
 mille et quingentis minus accepisset. id quod ille fecit, vt
 qui ita facere necesse haberet. Accepta itaque pecunia,
 cum ad Anthedonem peruenisset, nauemque nactus esset,
 in eo erat, vt solueret. Quod vbi comperit Herennius
 Capito, procurator Iamniae, misit eo milites exacturos ar-
 genti trecenta millia, quae Caesaris fisco ab eo debeban-
 tur, dum Romae ageret; a quibus illic manere coactus
 est. Et tunc quidem se iussa facturum esse simulabat; de
 nocte vero, praecisis retinaculis, Alexandriam nauigauit.
 vbi ab Alexandro Alabarcha poposcit, vt ducenta argenti
 millia ei crederet. Ille vero non ipsi se crediturum dice-
 bat: sed Cypro eadem postulanti dare non recusabat, vt
 qui coniugalem eius amorem caeterasque omnes virtutes
 obstupesceret. Illa autem cum fideiuberet, mox Alexan-
 der, quinque talentis Alexandriae repraesentatis, promi-
 sit se reliqua daturum esse, vbi primum Dicaearchiam ve-
 niret, de illis metuens, quod sui profusum nouerat Agrip-

ἴτοιμον. καὶ Κύπρος μὲν, ἀπαλλάξασα τὸν ἄνδρα, ἐπὶ τῆς Ἰταλίας πλευσόμενον, αὐτὴ μετὰ τῶν τέκνων ἐπὶ Ἰνδαίας ἀνέξυσεν.

δ'. Ἀγρίππας δὲ, εἰς Ποτιόλης παραβαλὼν, ἐπιστολὴν ὡς Τιβέριον Καίσαρα γράφει διαιτῶμενον ἐν Καπρέαις, παρεσίαν τε τὴν αὐτῇ δηλῶν ἐπὶ θεραπείᾳ καὶ ὕψι τῇ ἐκείνῃ, καὶ ἀξίων ἔφεισιν αὐτῷ γενέσθαι εἰς Καπρέας παραβαλεῖν. Τιβέριος δὲ, ἰδὼν ἐνδοιάσας, τὰ τε ἄλλα αὐτῷ γράφει Φιλανθρωπία χρώμενος, ἔτι καὶ χαίρειν ἀποσημαίνων ἐπὶ τῷ σῶν ἱππικῶν εἰς τὰς Καπρέας. ἐπεὶ δὲ ἀφικνέται, μηδὲν ὕβελων τῷ ἐν τοῖς γεῶμμασι προθύμῃ, ἡσπάζετό τε καὶ ἐξένιζε. τῇ δ' ἐξῆς Καίσαρι γραμμάτων παρὰ Εὐγενίᾳ Καπίτωνος ἀφικομένων, ὅτι Ἀγρίππας μυριάδας τριάκοντα δάνεισμα ποιησάμενος, καὶ πρὸς τὰς καταβολὰς ἐκλιπὼν χρόνον τὴν συγκείμενην ἀπατήσεως γενομένης, οἷχοιτο Φυγὰς ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῷ χωρίων, ἄκυρον αὐτὸν καθίστας τῆς ἐπὶ τῶν εἰσπραξαμένων ἐξουσίας· ταύτην ἀναγνὼς τὴν ἐπιστολὴν περιαλγέται ὁ Καίσαρ, καὶ διάκλεισιν γενέσθαι τῷ Ἀγρίππᾳ κελεύει ἐισόδων τῶν πρὸς αὐτὸν, ἄχρι δὴ καταβαλῇ τὸ χρέος. ὁ δὲ μηδὲν τῇ ὀργῇ τῷ Καίσαρος καταπλαγείς, Ἀντωνίας δέεται, Γερμανικῆς τε μητρὸς καὶ Κλαυδίου τῷ ὕστερον γενομένῃ Καίσαρος, δάνεισμα αὐτῷ δοθῆναι τῶν τριάκοντα μυριάδων, ἵνα Φιλίας μὴ ἀμάρτοι τῆς πρὸς Τιβέριον. ἡ δὲ Βερνίκης τε μνήμῃ τῆς μητρὸς αὐτῆς, σφόδρα γὰρ ἀλλήλαις ἐχρῶντο αἰδε γυναῖκες, καὶ αὐτῷ ὁμοτροφίας πρὸς τὴν ἀμφοῖ Κλαυδίον γεγεννημένης, δίδωσι τὸ ἀργύριον, καὶ αὐτῷ ἀποτίσαντι τὸ χρέος ἀνεπικάλυτος ἦν ἡ Φιλία τῷ Τιβερίῳ. αὐθις δὲ αὐτῷ Τιβέριος ὁ Καίσαρ συνήσπιν υἱόνον τὸν αὐτῷ, καλεῶν τὰ πάντα αὐτῇ-ταῖς ἐξόδοις παρατυγχάνειν. Ἀγρίππας δὲ Φιλία δεχθεὶς ἐπὶ τῆς Ἀντωνίας, κατὰ Θεραπείαν τρέπεται τὴν Γαίῃ υἱωνῇ τε ὄντος αὐτῇ, καὶ εὐνοία τῷ πατρὸς εἰς τὰ πρῶτα τιμωμένῃ. καὶ δὴ τις ἦν Θάλλος Σαμαρεὺς γένος, Καίσαρος δὲ ἀπελεύθερος. παρὰ τήνδε δάνεισμα μυριάδων ἑκατὸν εὐρόμενος, τῇ τε Ἀντωνίᾳ καταβάλλει τὸ ὀφειληθὲν χρέος.

pam. Et Cyprus quidem, cum virum in Italiam nauigaturum dimisisset, ipsa cum liberis in Iudaeam reuersa est.

4. Agrippa vero Puteolos appulsus literas dat Tiberio Caesari, qui tum sese in Caprearum secessum abdiderat; venisse se officii causa, illumque ut viseret significans, rogansque, ut sibi liceat in Capreas traicere. Tiberius autem nil cunctatus et alia ad eum summa cum humanitate rescripsit, et quod gauderet ipsum iterum ad se Capreas venire. Cumque ille aduenisset, non minore alacritate, quam prae se tulerat literis, eum amplexus est et hospitio excepit. Postridie vero Caesari allatis ab Herennio Capitone literis, quod Agrippa, trecentis millibus mutuo sumtis, nec ad constitutum tempus persolutis, de reddendo admonitus, e locis suae ditionis sese fuga proripuisse, ita ut omnem ipsi pecuniam ab eo exigendi potestatem ademerit: cum istas legisset literas, aegerrime rem tulit Caesar, et Agrippae omnes ad se aditus praecludi iussit, usque dum debitum solueret. Ille nequaquam ira Caesaris attonitus, ab Antonia Germanici et Claudii, qui postea Caesar factus est, matre petiit mutuo trecenta millia, ne Caesaris amicitia excideret. Illa vero, Berenices matris eius memoria (istae enim mulieres sibi inuicem perfamiliares erant) quodque simul ipse educatus fuerat cum Claudio, argentum, quod postulabat, ei suppeditat; cumque Agrippa aes alienum exsoluisset, patrefactus est ei aditus ad Tiberii amicitiam. Deinde ipsi Tiberius Caesar nepotem suum commendat, dato in mandatis, ut eum foris egredientem comitaretur. Agrippa vero, quod benigne adeo exceptus fuerat ab Antonia, coepit Caium studiose colere, utpote nepotem illius, et in summo apud omnes honore ex illorum in patrem eius beneuolentia. Erat etiam Thallus quidam, genere Samarita, Caesaris libertus. a quo decies centena millia mutuatus, et Antoniae soluit, quod ei debebat, et cum reliquum in sumtus erogasset, quibus Ca-

καὶ τῶν λοιπῶν τῷ ἀναλώματι θεραπεύων τὸν Γαῖον, μειζό-
νως ἐν ἀξιώματι ἦν παρ' αὐτῷ.

ε'. Προϊάσης δὲ εἰς μέγα τῷ Ἀγρίππα τῆς πρὸς Γαῖον
Φιλίας, αἰωρημένοις ποτὲ λόγος περὶ τῷ Τιβερίῳ γίνεται, καὶ
τῷ Ἀγρίππα κατ' εὐχὰς τραπομένη, μόνῳ δ' ἦσπν, ἥ τάχος
Τιβέριον ὑπεκτάνατο τῆς ἀρχῆς Γαίῳ παραχωρεῖν ἀξιώτερον
τὰ πάντα ὄντι. τέτων ἀκροᾶται τῶν λόγων Εὐτυχος, Ἀγρίπ-
πα δ' ἦν ἀπελεύθερος καὶ ἡνίοχος, καὶ παραχερῆμα μὲν σιγῇ
παρεδίδω. κλοπῆς δὲ ἱματίων αὐτῷ τῷ Ἀγρίππῃ ἐπικαλυ-
μένης, καὶ ἀκριβῶς δὲ ἐκκλόφει, Φυγὼν καὶ ληφθεὶς ἀγω-
γῆς αὐτῇ ἐπὶ Πίσωνα γενομένης, ὅς ἦν Φύλαξ τῆς πόλεως,
ἐρομένη τὴν αἰτίαν τῆς Φυγῆς, Καίσαρι, Φησὶν, ἀπορρήτως
ἔχεν λόγους εἰπεῖν ἐπ' ἀσφαλείᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῇ φέρον-
τας. ὥς δὴσας αὐτὸν ἔσπελλεν εἰς τὰς Καπρέας· καὶ Τιβε-
ριος τῷ αὐτῇ τρόπῳ χρώμενος, εἶχεν αὐτὸν δέσμιον, μελλή-
της εἰ καὶ τις ἐτέρων βασιλέων ἢ τυράννων γεγόμενος. ὅτε
γὰρ πρεσβειῶν ὑποδοχὰς ἐκ τῷ ὀξέως ἐποιεῖτο, ἡγεμόσιν τε
ἢ ἐπιτρόποις ὑπ' αὐτῇ σαλεύειν ἑδεμία ἦν διαδοχῇ, ὅποτε
μὴ φθαῖεν τετελευτηκότες. ὅθεν καὶ δεσμοτῶν ἀκροάσεως
περίοπτος ἦν. ὥς καὶ τῶν φίλων ἐρομένων τὴν αἰτίαν αὐτὴν
τῇ ἐπὶ τοῖσιν ὀλκῇ χρώμενῃ, ἔφη, "τὰς μὲν πρεσβείας τρέ-
φειν, ὅπως μὴ, ἀπαλλαγῆς αὐταῖς ἐκ τῷ ὀξέως γενομένης,
"ἕτεροι πρεσβεις ἐπιχειροτονηθέντες ἐπανόειν, ὅχλος τε αὐ-
"τῷ γίνοιτο ἐπὶ δοχαῖς αὐτῶν καὶ πομπαῖς προκειμένη. τὰς
"δ' ἀρχὰς συγχωρεῖν τοῖς ἄπαξ εἰς αὐτὰς ὑπ' αὐτῇ κατα-
"στᾶσιν, αἰδῶς προμηθείᾳ τῶν ὑποτελῶν. φύσει μὲν γὰρ εἰ-
"ναι πᾶσαν ἡγεμονίαν τῷ πλεονεκτεῖν. τὰς δὲ μὴ παγίως,
"ἀλλ' εἰς ὀλίγον καὶ ἄδηλον ὅποτε ἀφαιρεθῆεν, καὶ μειζό-
"νως ἐξοτρύνειν ἐπὶ κλοπαῖς τὰς ἔχοντας. εἰ μὲν οὖν ἐφισή-
"κασιν εἰς πλεόν αὐτὰς, ἄδην τῶν κλοπῶν ἔξεν ὑπὸ τῷ πολ-
"λῇ τῶν κεκερδημένων ἀμβλυτέρως τὸ λοιπὸν αὐταῖς χρω-
"μένως. διαδοχῆς δ' ἐπιπαρυγενομένης ἐκ τῷ ὀξέως, ἔδα-
"μῶς ἂν ἀρίσται τὰς ἄθλα τοῖς ἀρχαῖς προκειμένως, ἀνα-
"τροφῆς αὐτοῖς ἐ δίδομένης καμερῶν, ἐν οἷς πλήρεις οἱ προσι-

ium demereretur, maiore auctoritate apud ipsum pollebat.

5. Agrippa autem plurimum apud Caium in gratia proficiente, quodam die, dum vna in curru gestarentur et in sermonem inciderent de Tiberio, accidit, ut Agrippa (nam soli erant). Deum precaretur, ut Tiberius Caio omnino digniori quam primum imperio cederet. Has voces excepit Eutychus, Agrippae libertus et auriga, et tum quidem filebat. Insimulatus autem ab Agrippa, quod vestem ei surripuerat, (id quod reuera factum erat) et ex fuga retractus, cum perductus esset ad Pisonem urbis praefectum, rogatus fugae causam, ait se habere secreta quaedam Caesari enuncianda, quae salutis eius interessent. quapropter ipsum in vincula coniectum Capreas mittebat: et Tiberius more suo victum seruabat, quod cunctator, si quis alius aut rex aut tyrannus, factus esset. nam neque legationes sine mora admittebat; neque curabat, ut mitterentur qui praesidibus aut procuratoribus ab eo missis succederent, nisi illi decessissent: unde fiebat, ut victos quoque audire negligeret. Proinde cum amici causam ipsam quaerent, cur adeo procrastinaret, dicebat: "legationibus quidem se morasnectere, ne, illis cito dimissis, alii
"mox creati ad ipsum denuo accedant legati, atque ita sibi
"continuo incumbat negotium illos accipiendi ablegandi-
"que. Imperia autem illis, quibus semel ea dederat, diu-
"turna esse sinere, ut aliquo saltem pudore adhibito con-
"sulatur subditis. ingenium enim omnium hominum in
"magistratu proclive esse ad avaritiam. qui vero haud
"perpetui sunt, sed ad breue tempus, ut incertum sit,
"quando illis auferatur potestas, maiori auiditate ad ra-
"pinas ferri. itaque si diutius ea fruuntur, furtorum sa-
"tietate tandem expleti, ut qui satis superque sibi ae-
"quisiuerint, deinde tardiores fieri ad rapiendum. cum
"autem ocysus illis succedatur, nequaquam fore, ut
"magistratibus sufficiant, qui illis in praedam expositi
"sunt, tanto eis tempore haud concessio, in quo aute-

"ληφότες γενόμενοι ὑποδιδόειν τῆς σπῆδῆς τῆς ἐπὶ τῷ λαμ-
 "βάνει, διὰ τὸ πρὶν ἐν καιρῷ γενέσθαι μεταστῆναι. παρὰ-
 "δειγμά τε αὐτοῖς Φησί. τραυματία τινὲ κεκμηῶ μυῖαι κα-
 "τὰ πλήθος τὰς ὀτειλάς περιέτρησαν· καὶ τὶς τῶν παρατυ-
 "χόντων οἰκτιρέας αὐτῷ τὴν δυσυχίαν, καὶ νομίσας ἀδυνα-
 "μία μὴ βοηθεῖν, οἷός τε ἦν ἀποσοβεῖν αὐτὰς παρασάς. καὶ
 "δεομένης παύσασθαι τῶν ἐπὶ τοιοῖσδε, ὑπολαβὼν εἴρετο τὴν
 "αἰτίαν τοῦ ἀπρομηθῆς εἰς τὴν διαφυγὴν κακοῦ τοῦ ἐφίση-
 "κότος. μείζονος γὰρ ἂν ἀδικώης με, εἴπεις, ταύτας ἀπαγα-
 "γών. ταῖς μὲν γε ἤδη πληρωθείσας τοῦ αἵματος, ἐκ ἐοδ'
 "ὁμοίως ἐπιξῆς, ὄχλον μοι παρασχῆν, ἀλλὰ πῃ καὶ ἀνίσχυ-
 "σιν. αἱ δ' ἀκραίφνης τῷ κατ' αὐτάς λιμῷ συνελθῆσαι, καὶ
 "τετρυμένοι ἤδη παραλαμβάνουσαι, καὶ ὀλέθρου παραδοῖσιν.
 "διὰ τὰδε ἐν καὐτὸς ὑπὸ πολλῶν τῶν κλοπῶν διεφθαρμέ-
 "νοις τοῖς ὑποτελέσειν προμηθῆς εἶναι, μὴ συνεχὲς ἐξαποστέλ-
 "λειν τὰς ἡγησομένας, οἳ ἐν τρόπῳ μυιῶν ἐκπολεμῶν αὐτὰς,
 "Φύσει πρὸς κέρδος ὀρωρεγμένοις σύμμαχον παραλαμβάν-
 "οντες τὴν ἐλπίδα τῷ ταχέως ἀφαιρεσομένῃ τὴν ἐνδὲν ἡδο-
 "νὴν." μαρτυρεῖται δέ μοι τῷ λόγῳ, περὶ τῆς ἐπὶ τοιούτοις
 Φύσεως. Τιβερίῳ τὸ ἔργον αὐτό. ἔτη γὰρ δύο πρὸς τοῖς εἰκο-
 σιν αὐτοκράτωρ γενόμενος, δύο τὰς πάντας Ἰουδαίους ἐξέ-
 πεμψε διοικήσοντας τὸ ἔθνος, Γράτον τε, καὶ Πιλάτον, ὃς αὐ-
 τῷ διεδέξατο τὴν ἡγεμονίαν. καὶ ἐκ ἐπὶ μὲν Ἰουδαίων τοιούτος
 ἦν, ἕτερος δὲ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὑπηκόων. ἀλλὰ καὶ τῶν δεσμο-
 τῶν τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀκροάσεως ἀπεσήμενεν ὑπὸ τῷ δε-
 καιωθεῖσι μὲν θανάτῳ κήφισιν γενέσθαι τῶν ἐνέσηκόντων κα-
 κῶν, διὰ τὸ μὴ ἐπ' ἀρετῇ τῶν ἐπὶ τοιούτοις τύχῃ συνελθεῖν·
 τριβομένοις δὲ ἀχθρόνι τῇ ἐπικειμένῃ μείζονα προσρέπειν
 τὴν δυσυχίαν.

ε'. Διὰ μὲν δὴ ταῦτα καὶ Εὐτυχὸς ἀκροάσεώς τε ἐκ
 ἐτύχασε, καὶ δεσμοῖς ἐνέχετο. χρόνῳ δὲ ἐγγενομένῃ. Τιβε-
 ρίος τε ἐκ τῶν Καπρείων εἰς Τησικυλάνον παραγίνεται, ὅσον
 ἀπὸ σαδέων ἑκατὸν τῆς Ρώμης. καὶ ὁ Ἀγρίππας ἀξιῶν τὴν
 Λιτωνίαν διαπράξασθαι τὸ γενέσθαι τῷ Εὐτύχῳ τὴν ἀκρόα-

“cessores sui spoliis pleni de habendi cupiditate remitterent, quod reuocati fuerant, antequam satis diu magistratum obissent. Ac deinde exemplo utebatur. Quodam vulnerato humi procumbente, magna vis muscarum vlcera circumferebat: ac viator, cum forte adesset, vicem eius miseratus est, languidiorem esse ratus, quam vt illas arcere posset, propiusque accedens parabat eas depellere. Orante autem saucio, vt huiusmodi quid facere omitteret: alter subiiciens causam quaerebat, cur ita liberari a praesenti molestia negligeret. Cui ille, grauius me laesum ibis illas abigendo. nam haec iam plenae cruoris non perinde ac ante certatim agunt, vt mihi molestiam facessant; sed aliquantulum remissius insistant. Quod si, his depulsis, recantes et famelicæ conuenerint, et me iam attritum acceperint, etiam ad interitum vsque exsurgent. Has igitur ob causas et ipsum subditis suis, multis expilationibus male multis, haud ita frequenter, vnum post alium, rectores mittere, qui more muscarum eos infestarent, praesertim cum natura propensis ad lucrum insuper ad cupiditatem augendam iniiciatur metus, ne quaestus sibi adeo iucundus cito eripiat.” Huic quod dixi de ingenio Tiberii res ipsa testimonio est; quod, duobus et viginti annis rerum potitus, Iudaeis duos duntaxat miserit, qui gentis illius res administrarent, Gratum eiusque in praefectura successorem Pilatum. nec talem se gessit erga Iudaeos, aliumque in caeteros imperio subditos. Quin et victorum causas se ferius aliquanto cognoscere indicabat, ne capite damnati quibus premuntur malis leuentur, id quod facinorosi isti nequaquam meriti sunt; sed vt angoribus praesentibus, dum diutius in custodia morantur, maior accedat calamitas.

6. Atque ob hanc quidem causam Eurychus ad cognitionem non delatus est, sed in vinculis seruabatur: tempore vero aliquanto post Tiberius Capreis venit Tusculanum, stadiis fere centum ab vrbe distitum: et Agrippa rogauit Antoniam, efficeret, vt tandem audiretur Eurychus, de

ση ἐφ' οἷσιν τὴν κατηγορίαν ποιεῖτο αὐτῷ. τιμία δ' ἦν Αντωνία Τιβερίῳ εἰς τὰ πάντα, συγγενείας τε ἀξιώματι, Δεῦ-
 σι γὰρ ἦν ἀδελφῷ τῇ αὐτῇ γυνὴ, καὶ ἀρετῇ τῇ σώφρονος·
 νέα γὰρ χηρεὺν παρέμεινε, γάμῳ τε ἀπέπαιε τῷ πρὸς ἑτε-
 ρον, καί περ τῷ Σεβαστῷ κελεύσαντος τινὲ γαμεῖσθαι, καὶ λοι-
 ποσίων ἀπὸ ἀλλαγμῶν δισώσατο αὐτῆς τὸν βίον. ἰδίᾳ τε εὐ-
 εργέτις ἦν εἰς τὰ μέγιστα τῷ Τιβερίῳ. ἐπιβελῆς γὰρ μεγά-
 λης συστάσης ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ Σηιανῷ, φίλῳ τε ἀνδρὸς, καὶ δύ-
 αμιν ἐν τῷ τότε μεγίστῳ ἔχοντος διὰ τὸ τῶν στρατευμάτων
 εἶναι ἡγεμονίαν αὐτῷ, καὶ τῆς τε βελῆς εἰ πολλοὶ, καὶ τῶν
 ἀπελευθέρων προσέειπεν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν διέφθαρτο·
 πρὸς κοπῆς τε ἡ ἐπιβελὴ ἐπὶ μέγα, καὶ ἐπέπρακτο Σηιανῷ τὸ
 ἔργον, μὴ τῆς Αντωνίας τέλει χηρεσμένης σοφωτέρα τῆς
 Σηιανῷ κακουργίας. ἐπεὶ γὰρ μανθάνει τὰ ἐπὶ τῷ Τιβερίῳ
 συγγεμένα, γράφει πρὸς αὐτὸν τὰ πάντα ἀκριβῶς, καὶ Πά-
 λαντι ἐπιδόσα τὰ γράμματα τῷ πισοτάτῳ τῶν δέλων αὐ-
 τῆς, ἐκπέμπει πρὸς Τιβερίον εἰς τὰς Καπρέας. ὁ δὲ μαθὼν,
 τὸν τε Σηιανὸν κτείνει, καὶ τὰς συνεπιβύλους· τὴν τε Αντωνίαν,
 καὶ πρὶν ἀξιολόγως ἄγων, τιμωτέραν τε ὑπελάμβανε κατὰ
 τοῖς πᾶσι πιθανῇ. ὑπὸ δὲ ταύτης τῆς Αντωνίας ὁ Τιβερίος
 παρακαλέμενος ἐξέτασεν τὸν Εὐτυχον. "ἀλλ' εἰ μὲν κατα-
 ψύσεις, φησὶν ὁ Τιβερίος, ὅτι Ἀγρίππῃ τὰ εἰρημνῆα, Εὐτυ-
 χος ἀρετῶσαν κομίζεται παρ' αὐτῷ τιμασίαν, ἢ ἐπιτετίμη-
 "κα αὐτός· εἰ δὲ βασανίζομένη ἀληθῆ φανείη τὰ εἰρημνῆα,
 "μή τις κολάζειν ποθῶν τὸν ἀπελευθέρων ἐπ' αὐτὸν μᾶλλον
 "καλοῖν τὴν δίκην." καὶ ὁ Ἀγρίππας, ταῦτα φαιμένης πρὸς
 αὐτὸν Αντωνίας, πολλῷ μᾶλλον ἐπέκειτο ἀξίων ἐξέτασιν γε-
 νέσθαι τῷ πράγματι· καὶ ἡ Αντωνία, ἣ γὰρ ἀνὴρ πολὺς ὦν
 ὁ Ἀγρίππας ἐπὶ τοῖσδε δεῖσθαι, καρὸν παραλαβῶσα τοιοῦτον,
 ἤρωετο μὲν Τιβερίος ἐπὶ Φορέῳ κείμενος, προϊόντων Γαίῃ τε
 τῷ ἐκείνης υἱῶν καὶ Ἀγρίππᾳ, ἀπ' αἵματός δὲ ἦσαν, παραπτε-
 ρισαμένη τῷ Φορέῳ, παρακαλεῖ καλεῖσθαι τε τὸν Εὐτυχον,
 καὶ ἐξετάζεσθαι. ὁ δὲ, "ἀλλ' ἴσων μὲν, εἶπεν, Αντωνία, οἱ
 "Θεοί, ὅτι μὴ γνώμῃ τῇ ἑαυτοῦ, ἀνάγκῃ δὲ τῆς σῆς παρα-

quibus ipsum accusaret. Erat autem Antonia magno in honore apud Tiberium, et cognationis gratia, Drusi enim fratris vxor fuerat, et propter pudicitiam: nam florente adhuc aetate vidua mansit, et secundas nuptias recusauit, quamuis eam hortatus sit Augustus, ut alicui nuberet, vitamque ab omni probro intactam conseruauit. huc accedebat et priuatum beneficium, quo maxime de- uinxerat Tiberium. Magna enim conspiratione in eum facta a Seiano, (amico viri Antoniae, et maximam eo tempore potestatem habente, quod ipsi mandata erat praetorianorum militum praefectura) et multi e senatoribus cum libertis sese ei adiunxerunt, et corruptus erat exercitus, atque coniuratio non mediocres acceperat vires, resque Seiano procul dubio successisset, nisi Antoniae audacia sapientia superasset Seiani malitiam. quam primum enim intellexit, quae in Tiberium machinati sunt, omnia ei accuratissime perscripsit, traditisque literis Pallanti seruorum suorum fidissimo misit eum Capreas ad Tiberium. Ille vero, re cognita, Seianum occidit et huiusce consilii participes; et Antoniam, quam antea magni faciebat, maiore in honore habuit, eique in omnibus confusus est. Ab hac itaque Antonia rogatus Tiberius, ut Eutychum examinaret, "si quidem, inquit, mentitus fuerit, quod Agrippa iste dixerit, Eutychus poenam satis grauem subiit, quam ipse ei constitui; sin vero quaestione habita vera esse deprehendantur, videndum, ne forte, dum poenas expetit a liberto, faciat, ut supplicium in caput suum recidat." At vero Agrippa, cum ista ei narrasset Antonia, eo magis precibus contendebat, ut res discuteretur. Atque Antonia (nam rogare non desinit Agrippa, multusque in eo erat) tempus opportunum nata, (vehebatur enim Tiberius in lectica iacens, praecedente ipsius nepote Caio una cum Agrippa, cum iam pransi essent) iuxta lecticam ambulans, petiit vocari Eutychum et examinari. Ille vero, "Deos, inquit, testor, Antonia, quod non ex mea sententia, sed preci-

"κλήσεως εξαγόμενος, πρᾶξω τὰ πρᾶσσόμενα." ταῦτα πῖ-
 πων κελύει Μάκρωνα, ὃς Σηιανὸν διαδοχὸς ἦν, τὸν Εὐτοχὸν
 ἀγαγεῖν. καὶ ὁ μὲν, ὃδ' ἐν εἰς ἀναβολὰς παρῆν. Τιβέριος δ'
 αὐτὸν ᾔρετο, τί καὶ ἔχει λέγειν κατ' ἀνδρὸς ἐλευθερίαν αὐ-
 τῷ παρεγκλητός. ὁ δὲ Φησὶν, "ὦ δέσποτα, ἡρώουντο μὲν
 "ἐφ' ἀμάξης, Γαίος τε ἕτος καὶ Ἀγρίππας σὺν αὐτῷ, καὶ
 "σφῶν ἐζέμην παρὰ τοῖς ποδοῖν, λογῶν τε πολλῶν ἀνακυ-
 "κλημένων, Ἀγρίππας Φησὶ πρὸς Γαίον, εἰ γὰρ ἀΦίκοιτό
 "ποτε ἡμέρα, ἢ μεταστὰς ὁ γέρω ἕτος χειροτονοῖ σε ἡγεμό-
 "να τῆς οἰκουμένης. ὃδ' ἐν γὰρ ἡμῖν Τιβέριος ὁ υἱὸς αὐτῷ
 "γένοιτ' ἂν ἐμποδὼν ὑπὸ σὺ τελευταίων· καὶ ἢ τε οἰκουμένη
 "γένοιτ' ἂν μακαρία, καὶ γὰρ πρὸς αὐτῆς." Τιβέριος δὲ πιστὰ
 ἡγησάμενος τὰ εἰρημένα, καὶ ἅμα μὲν ἀναφέρειν τῷ Ἀ-
 γρίππᾳ παλαιᾷν, διότι κελύουσιν αὐτὴν θεραπεύειν Τιβέ-
 ριον υἱὸν αὐτῆς γεγονότα, καὶ Δεῦρος παῖδα ὄντα, ὃς Ἀγρίπ-
 πας ἡ τιμῶς ἦγεν παρακεκασμένας τὰς ἐντολάς, καὶ πᾶς
 ὡς τὸν Γαίον μετεκαθίζε, τῷ τὸν μὲν δὲ, Φησὶ Μάκρωνα, δὴ-
 στον. Μάκρων δὲ πρὸ μὲν ἡ σαφὴς ὄντινα ἂν προσάξαιεν ἐξε-
 πικασμένοι, τὸ δὲ ἔκ' ἂν προσδοκῶν περὶ τῶ Ἀγρίππᾳ αὐτὸν
 βεβηχῶσά τι τοιαῦτον, ἐπ' ἀνέχεν ἀκριβοσόμενος τὰ εἰρημένα.
 ἐπεὶ δὲ Καίσαρ περιόδους τὸν ἱππόδρομον λαμβάνει τὸν
 Ἀγρίππαν ἐσηκῶτα, καὶ μὲν δὴ Φησὶ, Μάκρων, τῷ τὸν εἶπον
 δεῖσθαι. τῷ δὲ ἐπανεραιμένῃ, ὅτινα οὐκ, Ἀγρίππαν γε εἶ-
 πειν. καὶ ὁ Ἀγρίππας τρέπεται μὲν κατὰ δεξιὰς, τοῦ τε
 παιδὸς, ὃ σινετέθρακτο, μνημονεύων, καὶ τοῦ Τιβερίου τῆς
 ἐκτροφῆς. ἢ μὲν ἦνεν γέ τι, ἀλλ' ἦγον αὐτὸν ἐν προφύρεσι
 δόσαν. καὶ καὶ μὲν γὰρ σφοδρὸν ἦν, καὶ ὑπὸ αἰσὶ ταῦ
 ἐπὶ σιτίοις μὴ πολλῶ γεγονότος, δέξιος ἐξέκλειαν αὐτὸν, καὶ
 τι καὶ ἡγωνία, καὶ τὸ παρ' αἰξίαν κατελάμβανε. διασάμε-
 νος οὖν τινα τῶν Γαίῳ παίδων Θαιμαστὸν ὄνομα, ὃδ' ἐν
 ἀγγεῖω κομίζοντα, ἤγησε πιεῖν. καὶ ὀρέξαντος προθύμως
 πιῶν, "ἀλλ' εἴπερ ἐπ' ἀγαθοῖς, Φησὶν, ὦ παῖ, τὰ τῷ δὲ σὺ
 "τῆς διακοφῆς γέγονε, διαφυγῆς μοι γενομένης τῶνδε τῶν

“cibus tuis coactus faciam quod facturus sum.” Cum ista dixisset, Macroni, qui successerat Seiano, imperat Eutychum adducere. Et ille quidem sine mora aderat. Tiberius autem illum interrogabat, quidnam habeat, quod diceret contra virum, qui ipsum in libertatem vindicauerat? Cui ille, “Domine, inquit, vehebantur in curru Ca-
 “ius hic et Agrippa cum eo, atque ipse ad illorum pedes
 “sedebam, et post verba aliquammulta ultro citroque ha-
 “bita, Caio dixit Agrippa: Utinam tandem veniat dies,
 “quo senex iste decedens te principem orbis terrarum de-
 “signet. nam Tiberius eius nepos minime nobis impedi-
 “mento erit, si a te tollatur: atque orbis vniuersus felici-
 “tate fruetur, eritque, ut ego eiusdem particeps fiam.”
 Cum autem verba ista Tiberius credibilia existimasset, si-
 mulque eius in animo vetus in Agrippam ira penitus insi-
 deret, quod, iussus ab eo Agrippa, ut Tiberium nepotem
 suum Drusique filium coleret, ipsum contra quam manda-
 verat minus obseruasset, totumque se ad Caium contulisset,
 ad Macronem versus inquit: huic sane iniice vincula.
 At Macro, partim quod non satis intelligeret, quemnam
 vinciri iuberet, partim quod non suspicaretur ipsum quid-
 quam tale de Agrippa statuisse, cunctabatur, donec certius
 sciret, quae dixerit Tiberius. Postquam autem Caesar,
 cum in circo per orbem iuisset, Agrippam stantem depre-
 hendit, aedepol Macro, inquit, hunc iussi vinciri. Illo etiam
 tum requirente, quemnam praeciperet, Agrippam, inquit,
 Tum Agrippa ad preces conuertitur, filium ei in memoriam
 reuocans, cum quo simul fuerat educatus, et Tiberium, cuius
 institutionis curam gesserat. nihil tamen proficiebat, sed
 ipsum, ita ut erat purpura amictum, vinctum agebant satellites.
 Atque tum, nam aestus vehemens erat, quod inter vespendum
 parum admodum vini suppeditaretur, grauis illi accendeba-
 tur sitis. fiebatque, ut animi nonnihil discrucietur, remque
 ferret indigne. Conspicatus igitur quendam e Caii famulis,
 Thaumastum nomine, aquam in vase portantem, petiit ali-
 quantulum ad bibendum. Illoque porrigentē, cum bibisset,
 “certe, inquit, quandoquidem hoc feceris, tuo bono, o puer,

“δεσμῶν, ἔκ ἂν βραδύνομι ἐλευθερίαν εἰσπρασσόμενός σοι
 “παρὰ Γαίης, ὅς καὶ δεσμώτῃ μοι γενομένῳ διακονεῖσθαι
 “καθάπερ ἐν τῷ πρότερον καθεστηκότει χήματι τῆς περὶ ἐμὲ
 “ἀξιώσεως ἔκ ἐνέλιπες.” καὶ ἔκ ἐψεύσατο ταῦτα εἰπὼν,
 ἀλλὰ δὴ ἡμείψατο. ἐν ὕστερῳ γὰρ βασιλεύσας τὸν Θαυ-
 μασὸν μεζόνως ἐλεύθερόν τε ἀφῆκεν παρὰ Γαίης Καίσαρος
 γεγονότος λαβὼν, καὶ τῆς ὕβριος ἐπίτροπον καθίστησι. τε-
 λευτῶν τε τῷ υἱεὶ Ἀγρίππᾳ καὶ Βερνίκῃ τῇ θυγατρὶ ἐπὶ τοῖς
 ὁμοίοις διακονησόμενον κατέλιπεν. ἐν τιμῇ τε ὧν ταύτῃ γε-
 ραιὸς τελευτᾷ. καὶ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

Ζ'. Ἀγρίππας δὲ τότε δεθείς εἰσῆκει πρὸ τοῦ βασι-
 λείης, πρὸς τινὶ δένδρῳ κλιθεὶς ὑπὸ ἀδυμίας, μετὰ πολλῶν
 οἱ ἐδέδεντο. καὶ τινος ὀρένῃ καθίσαντος ἐπὶ τοῦ δένδρου, ὃ
 Ἀγρίππας προσέκλυτο, βεβῶνα δὲ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ὄρεν
 τῆτον καλῶσι, τῶν δεσμωτῶν τις Γερμανὸς θεασάμενος,
 ἤρετο τὸν στρατιώτην, ὅστις εἴη ὁ ἐν τῇ πορφυρίδι. καὶ μαθὼν
 μὲν Ἀγρίππαν ὄνομα αὐτῷ, Ἰσθαῖον δὲ τὸ γένος, καὶ τῶν
 ἐκείνῃ ἀξιολογωτάτων, ἠξίωσε τὸν συνδεδεμένον αὐτῷ
 στρατιώτην, πλησίον ἰλθεῖν διὰ λόγων· βύλεσθαι γάρ τινα
 ἀμφὶ τῶν πατρίων ἔρεσθαι αὐτόν. καὶ τυχὼν, ἐπεὶ πλησίον
 ἵσταται, δι' ἐρμηνείας, “ὦ νεανία, φησὶ, καταχθεῖ μὲν σε
 “τὸ αἰφνίδιον τῆς μεταβολῆς, πολλήν τε ἕτως καὶ ἀθρόαν
 “ἐπαγαγὼν τὴν τύχην. ἀπιστία δέ σοι τῶν λόγων, οἱ ἐπὶ
 “φυγῇ κακοῦ τοῦ ἐφελκόμετος διηροῦντο τοῦ θείης τὴν πρό-
 “νοιαν. ἴθι γε μὴν Θεὸς τῆς ἐμῆς πατροφῆς, καὶ τῆς τῆδε
 “ἐγχωρίας, οἱ τόνδε ἐπρυτάνευσαν ἡμῖν τὸν σίδηρον, ἐπο-
 “μνύμενος, λέξω τὰ πάντα, ἕτε ἥδονῃ γλωσσάργῳ διδὼς
 “τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον, ἕτε διακενῆς εὐθυμεῖν σε ἐσπῆδα-
 “κώς. αἱ γὰρ ἐπὶ τοιοῦσδε προαγορεύσεις ὑπερηκότος τοῦ
 “ἀποδείξοντος ἐργῶ χαλεπωτέραν προσίθενται τὴν ἀχθῆ-
 “δόνα, τοῦ μὴδ' εἰ τὴν ἀκοὴν ἀκροάσασθαι αὐτῶν. ἀλλὰ
 “καὶ τὸ ἐμὸν μινδύνους παραβαλλόμενος, δίκαιον ἡγησά-
 “μην σοι διασαφῆσαι τὴν προαγόρευσιν τῶν Θεῶν. ἔκ ἑσθ'
 “ἔπως ἔκ εὐθέως ἀπαλλαγὴ τέ σοι τῶνδε τῶν δεσμῶν

“factum est quod mihi ministrasti. cum ex his vinculis ef-
 “fugero, nulla in me mora erit, quin libertatem tibi a
 “Caio impetrem, qui mihi etiam victo, prout antea cum
 “dignitatis speciem habuerim, ministrare non grauatus es.”
 Neque mentitus est, cum ista diceret, sed gratiam ei repo-
 suit. nam regnum adeptus Thaumastum quam diligentissi-
 me, a Caio, vbi Caesar factus esset, impetratum manumi-
 sit, et rerum suarum curatorem fecit; moriensque hunc
 filio suo Agrippae et Berenicae filiae similiter ministra-
 rum reliquit. isque in hoc honore aetate prouecta obiit:
 Et haec quidem postea contigerunt.

7. Tunc vero Agrippa, dum in vinculis teneretur,
 cum aliquammultis itidem victis ante regiam stabat, prae
 languore paululum reclinatus in arborem. Cumque ales
 quidam insedisset arbori, in quam se reiecerat Agrippa,
 (alitem hunc Romani bubonem appellant) vnus e victis
 natione Germanus, viso alite, quaesivit a milite, quisnam
 esset ille purpuratus. cognitoque esse Agrippam quidem
 nomine, Iudaeum vero origine, virumque ex ea gente no-
 bilissimum, rogauit militem, qui ei vinculis copulatus erat,
 vt propius accederet, vt cum eo colloqueretur, velle enim
 ex eo nonnulla de rebus patriis percontari. Quo impetra-
 to, cum ei adstaret, intercedente interprete, “o iuuenis, in-
 “quit, te quidem contristat tanta subito facta mutatio, quae
 “tibi multam magnamque importauit calamitatem. nec fa-
 “cile meis verbis fidem habebis, quae explicant, quid Deus
 “tibi prouiderit, vt e malis praesentibus effugias. Scito
 “vero, (Deos meos patrios Deosque huius loci praesides
 “testor, quorum voluntate in haec vincula deuenimus) me
 “dicturum omnia, nihil vt auribus tuis darem petulanter lo-
 “quendo, studiose te vana spe lactandi. nam huiusmodi
 “praedictiones, si hallucinatus fuerit vates, reuera alicui
 “plus afferunt tristitiae, quam si nihil omnino de illis ac-
 “cepisset. itaque aequum duxi vel cum meo periculo tibi
 “patefacere quid Dei futurum esse praenunciant. Fieri
 “equidem non potest, quin tua breui ventura sit ex hisce
 “vinculis liberatio; dein ad summam dignitatem prouectus

"παρέσαι, καὶ πρόοδος ἐπὶ μήκιστον ἀξιώματός τε καὶ θυ-
 "νάμεως, ζηλωτός τε αἱ γένοιτο πᾶσιν, οἳ νῦν δι' οἴκτου τὰς
 "τύχας σε λαμβάνουσιν· εὐδαίμων τε αἱ ποιῶσι τὴν τελευ-
 "τὴν, καὶ σὺν οἷς εἶεν τὸν ὄλβον καταλειπόμενος. μνημονεύειν
 "δὲ, ὅποτε εἰς αὐτῆς τὸν ὄρνιν θεάσαιο τοῦτον, πάντε ἡμέρας
 "σοι τὴν τελευτὴν ἐσομένην. ταῦτα πεπραγμένα μὲν ἦπερ
 "ἀποσημαίνει σοι τὸ θεῖον τὸ ἐξαποστείλαν τέτονον τὸν ὄρνιν.
 "προγνώσει τε αὐτῶν σύνεσιν τὴν παραγενομένην ἀποστερεῖν
 "σε, ἀδικῶν ἠγασάμεν, ὅπως ἐπιστάμενος ἀγαθὰ μέλλοντος
 "λυσιτελεῖν, ἐν ὀλίγῳ τὴν ἀχθῆνάν τε παρόντος τιθῶαι.
 "μνήμην δὲ ποιῆσαι εἰς χαῖράς σε παραγενομένων τῇ εὐδαί-
 "μονος, καὶ τῇ καθ' ἡμᾶς διαφευξομένῃ δυστυχίᾳ, ἣ ταῦτ'
 "σύνεσμεν." καὶ ὁ μὲν Γερμανὸς τοσαύτῃ προκτιπὼν, εἰς το-
 "σόνδε ὥφλε γέλωτα τῷ Ἀγρίππᾳ, ἐφ' ὅσον ἐν τοῖς ὕστερον
 "κατεφάνη τεθαυμάσαι ἀξίος. ἡ δὲ Ἀντωνία χαλεπῶς φέ-
 "ρουσα τῷ Ἀγρίππᾳ τὴν δυστυχίαν, τὸ μὲν Τιβερίῳ περὶ αὐτῆς
 "διαλεγόμενα, ἐργωδέστερον εἶδεν, καὶ ἄλλως ἐπ' ἀπράκτοις
 "γενησόμενοι. εὐρίσκειτο δ' αὐτῷ παρὰ τῷ Μάικρωνος, στρατιω-
 "τῶν τε μετρίων ἀνδρῶν, οἱ παραφυλάττειν αὐτὸν ἐν Φροντί-
 "σιν, καὶ ἑκατοντάρχῃς ἐφεισησομένῃς τε ἐκείνοιο καὶ συνδέτῃ
 "ἰσομένῃ, λυτρά τε καθ' ἡμέραν συγχωρεῖσθαι, καὶ ἀπελευ-
 "θέρων καὶ φίλων εἰσόδους, τὴν τε ἄλλην βίαν, ἣ τῷ σώμα-
 "τι γένοιτο αἱ. εἰσῆσάν τε ὡς αὐτὸν φίλος τε Σίλας, καὶ τῶν
 "ἀπελευθέρων Μαρσύας καὶ Στοιχεύς τροφὰς εἰσχομίζοντες
 "αἷς ἔχαρε, καὶ δι' ἐπιμελείας πάσης ἔχοντες, ἱμάτιά τε κο-
 "μίζοντες ἐπὶ προσποιήσει πράσεως, ὅποτε νύξ γένοιτο, ὑπε-
 "στράνυσαν αὐτῷ συμπράξει τῶν στρατιωτῶν, Μάικρωνος προ-
 "ερεγκότες. καὶ ταῦτα ἐπράσσετο ἐπὶ μῆνας ἕξ, καὶ τὰ μὲν
 "κατὰ Ἀγρίππαν ἐν τέτοις ἦν.

ἢ. Τιβερίος δ' ἐπανελθὼν εἰς τὰς Καπρίας, ἡμαλακί-
 ζετο, τὰ μὲν πρῶτα μετρίως· ἐπιδόσης δ' εἰς τὸ μᾶλλον
 τῆς νόσου, πονηρὰς ἔχων ἐπ' αὐτῷ τὰς ἐλπίδας, Εὐδοκίαν, ὅς
 ἦν αὐτῷ τιμιώτατος τῶν ἀπελευθέρων, κελεύει τὰ τέκνα
 προσαγαγεῖν πρὸς αὐτόν· χεῖρ' ἔχει γὰρ ἀφικέσθαι, φησί.

eris et potentiam, et omnes beatum te praedicabunt, quos tuas iam sortis miseret, felicemque habiturus es exitum, liberis, qui tibi nati sint, tuas relinquens opes. Memento autem, cum istam volucrem denuo videris, te quinque post diebus moriturum esse. Haec quidem euentura sunt, quemadmodum Deus significat, qui hunc tibi alitem mittere dignatus est. cumque ipse ea praesciverim, nefas esse putabam, tecum nolle ista, quae intelligerem, communicare, ut de felicitate futura certior factus, leue esse existimes, quod hoc tempore patiaris. Cum autem ad hanc felicitatem perueneris, fac nostri quoque memineris, ut calamitatem, cum qua nunc conficimur, tandem effugiamus." Hoc Germani praesagium tam videbatur Agrippae ridiculum, quam postea admiratione dignum est habitum. At Antonia grauius sentiebat de eo verba facere ad Tiberium, praetereaque nihil apud ipsum precibus loci relictum esse: hoc vero a Macrone assequabatur, ut milites viri essent humaniores et modesti, tam quibus curae erat excubias agere, quam centurio, qui illis praesesset, et ei copularetur; utque lauacra ei quotidiana concederentur, et liceret libertis et amicis eum adire, atque alia ei indulta essent, quae ad corporis curam facerent. Ingressique sunt ad eum, Silas amicus, et libertis Marfyas atque Stoechus, cibum ad comedendum afferentes, quo delectabatur, omnemque erga ipsum officiosam sedulitatem adhibentes. quin et stragula quasi venalis apportantes, noctu ea ipsi substernebant, militibus iussu Macronis operam suam conferentibus. Atque haec facta sunt per sex menses, resque Agrippae ita se habebant.

8. Tiberius autem Capreas reuersus, primum quidem modice coepit aegrotare, morbo vero ingravescente, cum de salute desperaret. Euodum, quem ex omnibus libertis maximi faciebat, liberos ad se iubet adducere: se enim desiderare, dicebat, ut eos ante obitum allo-

διὰ λόγων πρὶν ἢ τελευτᾶ. ἦσαν δὲ αὐτῷ παῖδες γνήσιοι μὲν ἑκέτι, Δεῦσος γὰρ δὴ, ὁ μόνος αὐτῷ γεγονώς, ἐτύγχανε τεθνεώς· υἱὸς δὲ τῆς κατελείπετο Τιβέριος, ἐπικαλούμενος Γέμελλος, Γαίος τε Γερμανικὸν παῖς, ἀδελφὸν υἱὸς γεγονώς, νεανίας τε ἦδη καὶ παιδείαν ἐκπεπονηκώς ἐπὶ πλεῖστον, εὐνοία τε τῷ δήμῳ τιμώμενος, διὰ τὴν Γερμανικὴν τῷ πατρὸς ἀρετὴν. ἐπὶ μέγιστον γὰρ δὴ ἔτος ἦλθε παρὰ τοῖς πλήθεσι τιμῆς, εὐσθεΐα τρόπῳ, καὶ δεξιότητι τῷ ὁμιλεῖν ἀνεπαχθῆς ὢν, καὶ τὴν ἀξίωσιν κτώμενος τῷ βύλεσθαι ἴσος πᾶσιν εἶναι. ἐξ ὧν ἔμνονεν ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλὴ μεζόνως ἦγεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑποτελῶν ἕκαστον ἐθῶν, οἱ μὲν ὁμιληκότες ἀλισχύοντες τῇ χάριτι τῆς ἐντεύξεως, οἱ δὲ πύσαι τῆς ἐκείνων ἀφηγήσεως παραλαμβάνοντες. πένθος τε αὐτῷ τελευτήσαντος πρῶτερον πᾶσιν, ἡ θεραπεία τῆς ἀρχῆς ἐπιψευδομένων τὴν συμφορὰν, λύπη δὲ ἀληθεῖ οἰκισμένων, διὰ τὸ ἴδιον τυχεῖν ἑκάστοις τὴν μετασάσιν αὐτῷ ὑπεκλήσθαι. ἔτις ἀνεπαχθῶς ὁμίλησε τοῖς ἀνθρώποις ἐξ ὧν μέγα ὄφελος καὶ τῷ παιδὶ αὐτῷ παρὰ πᾶσι κατελείπετο· τοῖς τε ἄλλοις καὶ μάλιστα τὰ στρατιωτικὸν ἤρετό, αἰετὸν ἀριθμοῦντες τὸ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνῳ περιγεννησομένης, εἰ δεήσει καὶ τελευτᾶν.

§. Ο δὲ Τιβέριος, Εὐόδῳ πρόταγμα ποιησάμενος κατὰ τὴν ὑστέριαν ὑπὸ τὴν ἑωῖ εἰσαγαγεῖν τὴν παιδᾶς, εὐχεται τοῖς πατέροις θεοῖς σημεῖόν τι πρόφαντον αὐτῷ δεῖξαι περὶ τῆς τὴν ἡγεμονίαν διαδεξαμένης, σπεύδων μὲν τῷ υἱὶ τῷ πατρὸς αὐτὴν καταλιπεῖν, μᾶλλον δὲ δόξης τε καὶ βυλίσσεως τῆς αὐτῷ πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἀποφανεύμενον. οἰωνισμὰ δ' οὖν αὐτῷ πρᾶκετο, εἰς ἐκείνους ἤξειν τὴν ἡγεμονίαν, ὥς ἂν κατὰ τὴν ἐπιῆσαν ἀφίκοιτο πρὸς αὐτὸν πρότερος. ταῦτα διανοηθεὶς, πέμπει παρὰ τῷ υἱῶν τὸν παιδαγωγόν, κελεύων ὑπὸ πρώτῃν ὥραν ἄγειν τὸν παῖδα ὡς αὐτὸν καταμνήσεσθαι στρατηγίας τὸν Θεὸν ὑπολαμβάνων. ὁ δ' ἀντεψήφισεν αὐτῷ τὴν χειροτονίαν. ὁ μὲν δὲ ταῦτ' ἐνθυμησάμενος, ἐπεὶ τάχιστα ἡμέρα ἦν, κελεύει τὸν Εὐόδον εἰσκαλεῖν τῶν παίδων τὸν παρόντα πρότερον, ἐξελθὼν δ' ἐκείνος, καὶ τὸν Γαίον

queretur. Sui quidem non iam in viuis erant liberi, nam mortuus erat Drusus, quem vnicum habebat: verum filius huius Tiberius supererat cognomine Gemellus, et Caius Germanici fratris filius, iam adolescens, et doctrina liberaliter institutus, et gratiofus apud populum ob Germanici patris virtutem. Hunc enim populus maximo in honore habuit, quod esset moribus bene temperatis, in alloquiis comis et affabilis, quodque princeps dignatione cum omnibus par esse voluerit. Quibus fiebat, vt tam senatus quam populus maiorem in modum eum diligenter colebantque; atque etiam e singulis gentibus in prouincias redactis, alii quidem suauitate eius in congressu et colloquiis capti, alii vero, vbi auditione eorum narrationis ea acciperent. ipsoque mortuo luctum omnes ingentem praetulerunt, non ex obseruantia in imperium simulate calamitatem lugentes, sed sincero inuerecundia eam, vt suam, deplorentes, quod vnusquisque eius mortem semetipsum propius attingere crediderit. Quae res et filio ipsius plurimum profuerunt ad omnium beneuolentiam conciliandam: interque alios maxime etiam milites adeo deuincti tenebantur, vt in lucro deputarent vel mortem, si necesse esset, oppetere, modo ei imperium possent asserere.

9. Tunc autem Tiberius, cum Euodum iussisset postridie filios summo mane ad ipsum adducere, Deos patrios precatur, vt eum, qui in principatum successurus esset, manifesto aliquo indicio sibi ostenderent, id quidem modis omnibus agens, vt nepoti suo imperium relinqueret, plus vero signo, quod Deus ostensurus esset, fides, quam suae sententiae aut voluntati. Augurium itaque ei propositum erat, illi cessurum esse imperium, qui sequenti die ad se prior accessisset. Cum ista secum reputasset, mittit ad nepotis sui paedagogum, iubens, vt prima luce puerum ad ipsum perduceret, existimans Deum insuper habiturum esse imperatoris munus. Deus autem quod ille designauit irritum esse iussit. Quippe cum is ita cogitasset, vbi illuxit, iussit Euodum, vt puerum, qui prior adesset, intro vocaret. Ille vero egressus, cum Caium pro cubiculi fo-

πρὸ τῷ θώματι καταλαβών. ὁ γὰρ Τιβέριος ἔπαρ' ἔν
 ὥρῃ τῆς τροφῆς αὐτῷ γενομένης, ἦδεν δ' ὁ Εὐδοκὸς ἔδεν ὡς
 ἐβύλιτο ὁ δεσπότης· καλεῖ σὲ, Φησὶν, ὁ πατήρ, καὶ εἰσπύλα-
 γυν αὐτόν. Τιβέριος δ' ὡς θεᾶται Γαῖον, τότε πρῶτον εἰς ἐπί-
 νοιαν ἔλθων τῇ θείᾳ τῆς ἐξουσίας, καὶ τὴν κατ' αὐτὸν ἡγεμο-
 νίαν παντελῶς ἀφρημένην, ἐπικυροῦν εἰς ψηφίσαιτο δυνά-
 μεως ἐκείθεν αὐτῷ μὴ παραγενομένης. πολλὰ δὲ κατωλο-
 φύετο, αὐτὸν μὲν τῷ ἐφ' οἷς προβλεῦσαι κυροῦν ἀφρη-
 μένον τὸ κράτος, Τιβέριον δὲ τὸν υἱόν, ὡς τῆς τε Ρωμαίων
 ἀρχῆς ὁμῶς διαμάρτοι καὶ τῆς σωτηρίας καχεημένοι, διὰ τὸ
 ἐπ' ἄλλων κρείσσονων ἢ ἀνεκτὸν εἰσπρησάμενοι τὴν συνα-
 ναστροφὴν κείσασθαι τὴν σωτηρίαν, αὐτῷ τῷ μὴ συγγενὲς ὠφε-
 λεῖν δυναμένον, φόβῳ τε καὶ μίσει τῷ ἐφρημένος χρησομένην
 πρὸς αὐτόν, τὰ μὲν ὡς προσεδρεύοντα τῇ ἀρχῇ, τὰ δ' ὡς ἀντε-
 πιβλεῦειν ὑπὲρ τε τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀντιλήψεως τῶν
 πραγμάτων μὴ ἀφρησόμενοι. ἦν δὲ καὶ γενεθλιαλογία Τιβε-
 ρίος τὰ μάλιστα περὶ σκίμμοις, κατὰ τὰ κατορθώματα αὐτῆς
 μεζόνως τῶν εἰς τὸδε ἀνακημένων ἐκόντως τὸν βίον ἐξηγμέ-
 νος. Γάλβαν οὖν ποτε θρασυάμενος ὡς αὐτὸν εἰσὶόντα, Φησὶ
 πρὸς τῆς ἐπιτηδεωτάτης αὐτῷ, ὡς παραγένοιτο ἀντὶ τῇ Ρω-
 μαίων ποτὲ τιμησόμενος ἡγεμονία. τὰ τε πάντα μαντικῶν
 ὁπόσα ἐχόμενα πιθανὰ ἡγόμενος ἡγεμόνων μάλιστα ἀντὶ
 ἕτος, ὑπὸ τῷ ἐπαληθεύοντος αὐτῶν ἐπὶ τοῖς πράγμασιν
 ἐχρῆτο αὐταῖς. καὶ τότε ἐν χαλεποῖς ἦν συντυχία τῷ γεγο-
 νότος, ὡς ἐπ' ἀπολωλὸς τῷ υἱὲ τοῦ πατρὸς ἀχθενῶς δια-
 τιθέμενος, καὶ κατὰ μέρη αὐτῷ ποιόμενος, ταύτην οἰκνῆ-
 σιν προμηθεύς. παρὸν γὰρ ἂν αὐτῷ λύπης ἀπληλαγμένην
 τελευτῶν ἀμειβία τῶν ἰσομένων, διαφθείρεσθαι τῷ προ-
 γνωσκῶς τὴν ἰσομένην δυσυχίαν τῶν Φιλτάτων τελευτῶν.
 καί περ δὲ συντεταραγμένος τῇ παρὰ δόξαν τῆς ἀρχῆς εἰς
 ἕς ἢ ἡθέλει περιστῆναι, ἄκων τε καὶ μὴ βυλόμενος Φησὶ
 γοῦν πρὸς τὸν Γαῖον· “ὦ παῖ, καὶ περ μοι συγγενεστέρην
 “Τιβερὴν ἢ κατὰ σὲ ὄντος, δόξῃ τε τῇ ἑμαυτῇ, καὶ
 “τῷ ὁμοφύλῳ ἐπ' ἀπὸ τῶν θείων, σοὶ φέρων ἐγχεμένη

ribus offendisset, (nam Tiberius nondum aderat, cibo ipsi tardiuscule parato, atque Euodus plane nesciuerat, quid sibi voluerit dominus) pater, inquit, te vocat, simulque eum introduxit. At Tiberius, ubi Caium adspicit, tunc primum cogitare coepit de Dei potestate, suumque sibi plane ereptum esse imperium, ut qui non amplius posset, quod sibi visum est, statuere. Multis itaque et se ipsum quidem deplorauit, cui adempta erat potestas ratum faciendi quod iam ante decreuerat, itemque Tiberium nepotem suum, ut qui ex augurio acto et omni de spe imperii deciderit, vitaeque discrimen adirat, quod foret, ut eius salus ab aliis iisque potentioribus penderet, qui non ferendum consuevit, ut vitam cum illis ageret, nihil ipsi profutura cogitatione, quem metuet simul et odio habebit rerum dominus, partim quod proximus sit imperio, partim quod pro incolumitate vique rerum potius insidias contra tendere non desinet. Erat autem Tiberius maxime addictus praedictionibus ex natalitiis; ad eas, quae feliciter euenerant, vitam exigens, magis quam ii, qui se totos huic rei dederant. adeo ut Galbam aliquando ad ipsum venientem conspiciens, ad quosdam ei maxime necessarios dixerit, ecce homo, qui Romanorum imperio aliquando erit honoratus. atque ille maxime omnium ex imperatoribus omni, quod vel affine erat vaticinationibus, credendum esse ratus, eo quod eum aliquoties non fefellerint, eas in rebus agendis adhibuit. Et tunc in angustiis erat propter euentum, qui acciderat, grauiter dolens ac si nepos iam exstinctus esset, et semetipsum accusans, quod de venturis sollicitus augurio uti voluisset. cum enim sibi, a moerore vacuo, liceret e vita excedere futurorum ignoratione, iam de se plane actum esse, ut qui moriturus esset cum praesensione malorum, quae sibi carissimis euentura erant. Quamuis autem conturbatus esset, quod inopinato adeo alii, quam ipse voluerit, imperii vires habituri sint, Caio tamen inuitus et praeter voluntatem dixit: "Fili, etsi Tiberius mihi te genere propinquior sit, ego tamen et meo iudicio et Deorum suffragiis tibi in

“τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. ἀξιώ δὲ σὲ μηδὲν ἀμνημονεῖν,
 “ὀμιλήσαντα αὐτῇ, μήτε εὐνοίας τῆς ἐμης, ὅς εἰς τοσόνδε
 “σὲ ἀξιώματος καθίστημι μέγεθος, μήτε τοῦ πρὸς Τιβε-
 “ριον συγγενῆς, ἀλλ’ ἐπιστάμενον, ὡς σὺν τε τοῖς θεοῖς,
 “καὶ μετ’ αὐτὰς τοιῶνδε σοὶ κατασάβην ἀγαθῶν ποριστῆς,
 “ἀμείβεσθαι μὲ τὸ ἐπ’ αὐτοῖς πρόθυμον, καὶ ἅμα Τιβερίῳ
 “Φροντίσειν διὰ τὴν συγγένειαν· ἄλλως τε γινώσκων, ὡς
 “τείχος σοὶ καὶ τῆς ἀρχῆς ὁμῶ καὶ τῆς σωτηρίας περιῶν γί-
 “νομιο αὖ Τιβέριος, Φροῖμιον δὲ τῷ δυστυχῆς μεδιτάμενος.
 “αἱ τε γὰρ μονώσεις ἐπικίνδυνοι τοῖς εἰς τηλικύτων πρα-
 “γμάτων ὄγκον καταστᾶσιν, καὶ θεοῖς ἐκ ἀτιμώρητα ὀπό-
 “σα παρὰ δίκην πρᾶσσόμενα ἀφανίζοι τῷ νόμῳ τὸ ἐτέρως
 “πρᾶσσειν παρακαλοῦν.” ταῦτα μὲν ὁ Τιβέριος ἔλογεν, ἔ-
 μὴν πιθανὸς ἦν τῷ Γαίῳ καὶ περ ὑπὸ χυμμένῳ· ἀλλὰ κατα-
 σὰς εἰς τὴν ἀρχὴν, τὸν τε Τιβέριον μαντείαις αἰρεῖται ταῖς
 ἐκείνου, καὶ αὐτὸς, ἐπιβλῶν ἐπ’ αὐτὸν συντεθεισῶν, μετ’
 οὐ πολὺ τελευτᾷ.

ἱ. Τιβέριος δὲ τότε τὸν Γαῖον ἀποδείξας διάδοχον τῆς
 ἡγεμονίας, ὀλίγας ἐπιβιῶς ἡμέρας, ἔθανε, χὼν αὐτὸς
 τὴν ἀρχὴν ἡμέρας τετρεῖς καὶ πέντε μῆνας, πρὸς ἐνιαυτοῖν
 δυοῖν καὶ εἴκοσι. Γαῖος δὲ ἦν αὐτοκράτωρ τέταρτος. Ῥω-
 μαῖοι μὲν δὴ, πύσει τῆς Τιβερίῳ τελευτῆς, εὐφραίνονται
 μὲν τῷ ἀγαθῷ τῆς ἀγγελίας· ἔ μὴν πιστεύειν γε θάρσος
 ἦν αὐτοῖς, ἔ τῷ μὴ βύλεισθαι, πρὸ πολλῶν γὰρ αὖ ἐτίμη-
 σαν χρημάτων τὸ ἐπαληθεῦσαν τῶν λόγων, δέει δὲ, μὴ
 ψευδῆς τῆς ἀγγελίας γενομένης προσεξανασάντες ἐπίδηλοι
 ὥσι τῷ αὐτῶν χάρματος, εἴτ’ ἀπόλοιτο διαβολῆς αὐτῶν
 γενομένης· πλεῖστα γὰρ ἀνῆρ εἰς ἔτος Ῥωμαίων τὰς εὐπα-
 τριδας ἐργάσατο δεινὰ, δυσόργητος ἐπὶ πᾶσιν ὢν, καὶ
 ἀνῆκτος εἰς τὸ ἐργάζεσθαι καταστάς, εἰ καὶ χωρὶς λόγου
 τὴν αἰτίαν ἐκάνειτο τῷ μισθῷ, καὶ ἐπὶ πᾶσι μὲν οἷς κρέ-
 τειν ἐξαργυροῦν φύσιν ἔχων, εἰς θάνατόν τε καὶ τῶν κωφε-
 τᾶτων ἀνατιθεὶς τὴν ζημίαν. ὥς ἡδονῇ τῷ ἐπ’ αὐτῷ λόγου
 φέροντες τὴν ἀκρόασιν, εἰς ὅσον ἐβύλοντο ἀπολαύσματι

“manus trado Romanorum imperium. te vero oro atque obsecro, ne ei admotus obliuiscaris aut meae benevolentiae, qui te in tantae dignitatis fastigium prouexi, aut tuae cum Tiberio cognationis; sed, intelligens, quod Diis volentibus et secundum eos tantorum beneficiorum tibi auctor fuerim, gratiam mihi referas pro mea ad ista propensa voluntate, Tiberiique ut cognati rationem habear: praetereaque scias, quod superstes Tiberius tibi erit imperii simul et salutis propugnaculum, interitus vero illius calamitatum origo. periculosa enim solitudo in eiusmodi rerum celsitudine constitutis; nec Dii inulta patientur quae praeter ius fasque perpetrata legem deleant alia agere praecipientem.” Ista quidem loquutus est Tiberius, laud tamen Caio persuadebat, licet ita facturum recipiebat: sed in imperio collocatus, et Tiberium Tiberii nepotem iuxta illius praesagium tollit, et ipse non multo post ex insidiis in semet structis interemptus est.

10. At Tiberius, cum eo tempore Caium principatus successorem declarasset, paucis diebus huic rei superstes vita decessit, postquam imperium tenuisset annos duos et viginti, ac praeterea menses quinque et dies tres. Caius autem quartus Romanorum erat imperator. Cumque Romanis quidem de morte Tiberii allatum esset, ex bono nuncio in sinu gaudebant, vix tamen ausi sunt inducere animum, ut crederent, non quod id magnopere non vellet, nam verum esse quod nunciaretur vel ingenti pecunia redeuntum irent; sed quod vererentur, ne vano rumore ante tempus excitati gaudium suum proderent, deinde accusatione in eos inlicita male perirent. Ille enim vnus omnium patriciis Romanis mala quamplurima intulerat: homo ex qualibet re iracundia inflammatus, et qui ab ea exercenda cohiberi non potuit, etiamsi odii in aliquem temere causam arripuisset, et natura quidem procliuis ad fauendum pro arbitrio, mortemque vel leuissimorum supplicium constituens. adeo ut cum rumorem de eo sparsum libentissime audirent, laetitia perfrui quantum

χρεῖσθαι ἐκκαλύπτοντο δέματι κακῶν, ἃ προσωρᾶτο ψευδοῦσι
 τῆς ἐλπίδος. Μαρσύας δὲ τοῦ Ἀγρίππαι ἁπτελεύθερος,
 πυθόμενος Τιβερίῳ τὴν τελευταίην, εἶθι δρομαῖος τῷ Ἀγρίπ-
 πα ἀγγελιεύμενος, καὶ καταλαβὼν ἐν ἐξοδαῖς ὄντα εἰς τὸ βα-
 λανῆον, συννεύσας πρὸς αὐτὸν, γλώσση τῇ Εβραίων, τίθη-
 καν ὁ λῶν, Φησὶν. ὁ δὲ σύμβολόν τε τῷ λόγῳ ποιησάμενος, καὶ
 χάσματι τῶν ἐπ' αὐτῷ περιεσχεθεὶς, "ἀλλὰ σοι τῶν ἀπάρ-
 "των καὶ τῆς ἐπὶ ταῖς εὐαγγελίας χάριτες ἐν ἑμοὶ παντοῖα
 "γίνονται, μόνον ἂν ἀληθῆ τὰ λεγόμενα εἴη." καὶ ὁ ἑκατον-
 τάρχης, ὅς γε τῇ φυλακῇ ἐφεισῆκει τῷ Ἀγρίππαι, θεώμενος
 τὴν τε σπευδὴν, μεθ' οἷας ὁ Μαρσύας ἀφίκετο, καὶ τὸ ἐκ τῶν
 λόγων χάσμα Ἀγρίππαι συνελθὼν, ὑποτοπήσας καίνωσίν
 τινα γεγενῆσθαι τῶν λόγων, ἤρετο σφᾶς περὶ τῷ λόγῳ τῷ ἐφε-
 σηκότος. οἱ δὲ τέως μὲν παρέτρεπον, ἐγκειμένῳ δὲ ἀποσημαί-
 νει ὁ Ἀγρίππας, ἥδη γὰρ φίλος ἦν, μηδὲν ἐνδοιάσας. ὁ δὲ
 ἐκονῶτό τε τὴν ἡδονὴν τῷ λόγῳ, διὰ τὸ εἰς ἀγαθὰ τῷ Ἀγρίπ-
 παι φέρειν, πρὸς τὴν τε αὐτῷ δέκνον. εὐωχούμενῳ δ' αὐτῷ,
 καὶ τῷ πότῃ προΐοντος, παρῆν τις λόγων, ζῆν τε τὸν Τιβερίον,
 καὶ ὁ λόγων ἡμερῶν ἐπαυλίζεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὁ ἑκατοντάρ-
 χης δεινῶς θορυβηθεὶς τῷ λόγῳ, διὰ τὸ εἰς θάνατον ἀνακεί-
 μενα πεπραχέναι, δισμῶτή τε καὶ ἐπ' ἀγγελία θανάτου
 Καίσαρος συνδιητῆσθαι μετὰ χάσματος, ἀποστέλλεται τὸν Ἀ-
 γρίππαι τῷ κλινιδίῳ· καὶ, "ἦπαι, Φησὶν, λήσεν με ὑπνοῦς
 "θάνατον τῷ αὐτοκράτορος καταψευσάμενος, ἀλλ' ἔτι κεφα-
 "λῇ τῇ σῇ τῷτον ἀταμαζάμενος τὸν λόγον;" ταῦτα εἰπὼν
 κελεύει δῆσαι τὸν Ἀγρίππαι, λευκῶς πρότερον αὐτὸν, φυ-
 λακῇ τε ἀκριβετέραν αὐτῷ ἢ πρότερον καθίσταται. καὶ νύκτα
 μὲν ἐκείνην ὁ Ἀγρίππας ἐν τοιαύτοις ἢ κακῶς· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ
 λόγος τε πλείων ἦν κατὰ τὴν πόλιν ἰχυριζόμενος ἐπὶ τῇ τε-
 λευτῇ τῷ Τιβερίῳ, ἐθάρρυνε τε οἱ ἀνθρώποι φανερώς ἥδη
 φευλλᾶν, καὶ τινες καὶ θυσίας ἐπτελούν, ἐπιστολαὶ τε ἀφί-
 κοντο παρὰ τῷ Γαίῳ, ἡ μὲν πρὸς τὴν σύγκλητον τῷ Τιβερίῳ
 διασαφύσα τὴν τελευταίην καὶ τὴν αὐτῇ παράληψιν τῆς ἐγε-
 μονίας γενομένην, ἡ δὲ πρὸς Πίσωνα τὸν Φύλακα τῆς πόλεως,

vellent inhibiti fuerint malorum metu, quae frustrata spe
 ante oculos versabantur. Mariyas vero Agrippae libertus,
 audita Tiberii morte, contento cursu Agrippae nuntiatum
 properabat; cumque ipsum forte offendisset in via, quae
 duceret in balneum admoto ei capite, sermone Hebraico,
 mortuus est, inquit, leo. Ille vero, cum probe norit,
 quid sibi vellet istis verbis, et inde laetitia gestiret, "at
 tibi, inquit, tum pro caeteris officiis, tum pro laeto
 hoc nuncio, gratias omnes et ago et habeo, modo ve-
 ra sint quae nuncias." Tum centurio, qui praeerat cu-
 stodiae Agrippae, cum animaduertisset, qua festinatione
 accederet Mariyas, et quantum gaudii ex illius verbis ob-
 ortum esset Agrippae, suspicatus sermonem illis fuisse de
 re noua, protinus eos interrogauit de sermonibus, quos
 inter se conferrent. Illi vero primum quidem diuerticu-
 la quaerebant, cum autem instaret centurio, Agrip-
 pa ei, ut qui iam amicus esset, sine mora omnia ape-
 rit. Atque ille ex iis voluptate cum eo communi frue-
 batur, quod in rem facerent Agrippae; eique epulas
 apposuit. Cum autem iis adhiberetur, et meliuscule
 biberent, aderat quidam, nuncians Tiberium viuere,
 et eis paucos dies in urbem reuersurum esse. Tunc
 centurio his verbis grauiter turbatus, quod ea fecerat,
 ex quibus vitae discrimen adiret, ut qui morte Caesa-
 ris audita hilariter cum vincto epularetur, Agrippam
 lectulo deturbat, dicitque; "Tu ino impune, ut exi-
 stimasti, falles mentitus mortem imperatoris, et non
 capite lues hanc linguae petulantiam?" His dictis,
 Agrippam, quem prius soluerat, vinciri iubet, et
 accuratiorem ei, quam antea, custodiam adhibet. atque
 eam noctem Agrippa in his malis exegit: postridio
 vero rumor in urbe de Tiberii morte increbuit, nec
 ab ea diuulganda iam refugerunt homines, quibus-
 dam etiam hac de causa sacra facientibus; moxque al-
 latae sunt a Caio literae, alterae ad senatum, quibus
 Tiberii mortem significabat sequi in defuncti imperium
 successisse, alterae ad Pisonem urbi praefectum, quae

τῆτό τε ἀγορεύουσα, καὶ τὸν Ἀγρίππαν ἐκέλευσεν ἐκ τῆ στρατοπέδου μεταστήσασιν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ πρότερον ἢ δεθῆναι δίαιταν εἶχεν· ὥστε ἐν θάρσει λοιπὸν ἦγε τὰ περὶ αὐτῆς. Φυλακὴ μὲν γὰρ καὶ τήρησις ἦν, μετὰ μέντοι ἀνέστως τῆς εἰς τὴν δίαιταν. Γάιος δ' ὡς ἐπὶ Ῥώμην παρῆν, ἄγων τῇ Τιβερίῳ τὸ σῶμα, ταφάς τε αὐτῇ ποιεῖται πολυτελεῖς νόμοις τοῖς πατέροις, Ἀγρίππαν δὲ αὐθημερὸν λύειν ὅντα πρόθυμον, κάλυμα Ἀντωνίας ἦν, ἣ τι μῖσος τῷ πρὸς τὸν δεδεμένον, προμηθεία δὲ τοῦ Γαίου εὐπρεπῆς, μὴ δοῖεν ἀπάγοιτο ἡδονῇ δεχομένην τὴν Τιβερίῳ μετατάσιν, ἀνδρὰ ὑπ' ἐκείνῳ δεδεμένοι λύων ἐκ τοῦ ὄψεως. διελθουσὼν μέντοι ἑπομένων ἡμερῶν, μεταπνευσάμενος αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον, ἀποκείρει τε αὐτὸν, καὶ μεταμφιένυσιν· εἴτα δὲ τὸ διάδημα περιτίθῃσι τῇ κεφαλῇ, καὶ βασιλέα καθίστησιν αὐτὸν τῆς Φιλιππῆς τετραρχίας, δωρησάμενος αὐτῷ καὶ τὴν Λυσανίᾳ τετραρχίαν, ἀλλάττει τε τῇ σιδηρᾷ ἀλύσει χρυσῇν ἰσοστάθμον. ἰκπάρχην δὲ ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἐκπέμπει Μάρκελλον.

ια'. Δευτέρῳ δὲ εἴτι τῆς Γαίης Καίσαρος ἡγεμονίας, Ἀγρίππας ἤξις συγχώρησεν αὐτῷ γενέσθαι πλυστασι, τὴν τε ἀρχὴν καταστήσασθαι, καὶ τὰ ἄλλα εἰς δέον οἰκονομησάμενος ἐπανίειναι. καὶ συγχωρῆντος τῷ αὐτοκράτορος παρῆν, παρ' ἐλπίδας τε ὥφθη πᾶσι βασιλεὺς, πολλὴν τε τῆς τύχης ἐπεδείκνυσεν ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἐξουσίαν τοῖς θειοῦσιν ἐκ λογισμῶν ἀπορίας τε τῆς πρότερον καὶ τῇ ἐν τῷ παρόντι εὐδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἱμακάριζον τῷ μὴ διαμαρτία χρησαμένῳ τῶν ἐλπίδων· οἱ δ' ἐν ἀπιστίᾳ περὶ τῶν γεγυνομένων ἦσαν.

ΚΕΦ. ζ'.

Ὡς Ηρώδης τετραρχίας ἐξωρίσθη.

Ηρωδίας δ' ἡ ἀδελφὴ τῷ Ἀγρίππῳ, συνοικῆσα Ηρώδῃ, τετραρχίας δὲ ἕτος ἦν Γαλιλαίας καὶ Περσίας, φθόνῳ τῷ δελφῷ τὴν ἐξουσίαν ἐδέχετο, ὁρῶσα ἐν πολὺ μίσθῳ ἀξίω

et hoc ipsum nunciarunt, iusseruntque Agrippam e militum custodia in eas aedes transferri, quas habitabat, antequam vinciretur: adeo ut vacuus a timore in posterum illic ageret. nam in custodia quidem seruabatur, ita tamen, ut remissius haberetur viueretque. At Caius, postquam Romani venit, perducto secum Tiberii corpore, more patrio magnifice eum sepeliuit, voluitque eadem die Agrippam e vinculis dimisisse, nisi ei obstitisset Antonia, minime quidem ex odio in vincum, sed ut decori, quod ad Caium attinet, ratio haberetur: ne, si confestim solueret quem ille vinxerat, cum laetitia nuncium Tiberii mortis accepisse videretur. Veruntamen non multis post diebus, domum ad se accersitum tonderi, vestemque mutare iubet: imposito deinde in eius caput diademate, tetrarchiae, quae Philippi fuerat, regem constituit, adiecta etiam Lysaniae tetrarchia, et auream catenam pro ferrea ei dedit pari pondere. Marullum autem misit, qui equitum magister esset in Iudaea.

II. Anno autem Caji Caesaris imperii secundo petiit Agrippa, id sibi concedi, ut in regnum suum eius ordinandi gratia nauigaret, ea lege, ut, cum omnia, quo oportet, modo composuisset, ad eum reuerteretur. Et permitte imperatore patriam petebat, et praeter expectationem rex ab omnibus conspectus est, quantaque esset fortunae potestas ostendebat hominibus, qui secum reputarent superiorem eius egestatem praesentemque felicitatem. Et alii quidem beatum praedicabant, quod de spe sua non deciderit; alii vero vix poterant animum inducere, ut rem ita esse crederent.

CAP. VII.

Quomodo Herodes tetrarcha in exsilium missus est.

Herodias autem Agrippae soror, coniux Herodis tetrarchae Galilaeae atque Peraeae, inuidebat fratri hanc potentiam, quod cum in celsiore honoris sede, quam maritum

ματι γεγενημένοι ἀνδρὸς τῷ αὐτῆς. διὰ τὸ Φυγῇ μὲν τότε ποιήσασθαι τὴν ἐξοδὸν, διαλύσαι τὰ χρεῖα μὴ δυνάμενοι, κάθοδον δὲ μετ' ἀξιώματος, καὶ ὅπως πολλὰ τῷ εὐδαίμονος. ἐλυπᾶτο δ' οὖν καὶ βαρέως ἔφευγε τῇ ἐπὶ τοσῶτον μεταβολῇ, καὶ μάλιστα ὁπότε θιάσατο μετὰ τῶν εἰωθότων παρασημνῶν τῆς βασιλείας ἐπιφοιτῶντα τοῖς πλήθεσιν, ἐπικρύπτεσθαι ἐκ ἡνείκετο τὴν δυσυχίαν τῷ Φθόνῳ, ἀλλὰ τὸν ἄνδρα ἐξῆγε, κελεύσας ἐπὶ τῆς Ρώμης πλεῶν ἐπὶ μνητεία τῶν ἴσων. ἢ γὰρ αἰνετὸν εἶναι, Φησὶ, τὸ ζῆν. εἰ Ληγίππας Δρις Βέλων μὲν υἱὸς ὦν, θανάτῳ ὑπὸ τῷ πατρὶ κατεγνωσμένος, πενία δὲ ἀπὸ τοῦ συνῶν, ὡς τελέως αὐτῷ ἐπικυβόρῃσθαι τὰ ἄναγκαία τῷ ἔφ' ἡμέρας, Φυγῇ δὲ τῶν δεδαικκότων τὸν ἄπλουν πεποιημένος, ἐπανελθὺς βασιλεὺς, αὐτὸς δὲ γὰρ ὦν παῖς βασιλέως, καὶ τῷ συγγενῆς τῆς ἀρχῆς καλοῦντος αὐτὸν ἐπὶ μεταποιήσει τῶν ἴσων, καθέζοιτο ἀγαπῶν ἐν ἰδιωτεία διαβιοῦν. ἀλλ' εἰ καὶ πρότερόν γε, Ηρώδης, μηδὲν ἐλύκει σε τὸ ἐν ἐλάσσονι τιμῇ πατρὸς ἢ γεγονας εἶναι, νῦν γὰρ ἐκείνητι συγγενῆς ἀξιώματος· μηδὲ ὑπέμεινε ἢ σᾶσθαι πρῶτον τιμῆς ἀνδρὶ, πλοῦτον τεθραυπευκότες τοῦ σόν, μηδὲ πέναν ἀποφῆναι τὴν ἐκείν, τῆς ἡμετέρας εὐπορίας ἀρετῇ μᾶλλον χρεῖσθαι δυνάμενῃ, μηδὲ δευτερεύειν ἀντιπαύοντον ἢ τῶν χθρὸς καὶ πρῶτον ἐλθὼ τῷ σῶ διαβεβιωκότων. ἀλλ' ἐπὶ τῆς Ρώμης ἵσμεν, καὶ μήτε πόνη Φειδῶ τις ἔστω, μήτε ἀργυρίῳ δαπάνης καὶ χρυσίῳ, διὰ τὸ μὴ ἐπ' ἐδαμνίοις ἐν βελτίοσιν γενέσθαι τὴν τήρησιν αὐτῶν ἀναλώσεως τῆς ἐπὶ κτήσει βασιλείας ἰσομένης.

β'. Ο δὲ τῶς μὲν ἀπεμάχετο ἀγαπῶν τὴν ἡσυχίαν, καὶ τῆς Ρώμης τὸν ὄχλον δι' ὑποψίας λαμβάνων, ἀναδιδάσκειν τε αὐτὴν ἐπερᾶτο. ἢ δ' ἔφ' ὅσον ἐξαναχωροῦντα εἶρα μεζόνως ἐπέκειτο, κελεύσας μὴ ἀνίστασθαι πάντα πράσσειν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ· καὶ πέρας ἐκ ἀνῆκεν, ὥς ἐξεκίνησεν αὐτὸν ὁμογενέμονα αὐτῇ ἀκασίως γενέσθαι, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλως ἀποφυγεῖν αὐτῆς τὸ ἐπὶ τοσούτοις ψηφισάμενοι. παρὰσκευασάμενός τε ὡς ἐνὶ πολυτελεῖ, καὶ Φειδοῖ μηδενὸς χρεώμε-

suum, collocatum cerneret, et quod de prouincia quidem cum fuga discesserit non valeps debita dissoluere, reuersus autem esset dignitate auctus, adeoque multa felicitate. Itaque dolebat, grauiterque ferebat tantam rerum mutationem; maximeque cum illum vidisset regis insignibus ornatum per turbas inuehi, non amplius sustinuit inuidiae suae infelicitatem clam habere, sed virum exstimulauit suo hortatu, vt Romanam nauigaret paremque honorem ambiret. "Sibi enim vitam non vitalem esse, dicebat, si "Agrippa Aristobuli, a patre morte multati, filius, et cum "extrema inopia conflictatus, vt omnino ei ad victum "quotidianum necessaria ab aliis suppeditarentur, postquam metu creditorum fugam per mare capeffluerat, "cum regia dignitate reuerteretur; ille vero, cum esset "regis filius, et cognatio cum imperio eum excitare deberet ad eundem statum sibi vindicandum, vita priuata contentus quiesceret. Atqui si antehac nunquam tibi, "Herodes, molestum fuerit infra patrem, e quo ortus es, deprimi, nunc saltem dignitatem tibi cognatam appetere, neque sustine viro cedere te praeceunti in honore, quem non puduit tuas aucupari diuitias, neque facias, vt illius egestas plus valere potestate videatur, quam nostra rerum omnium copia atque affluentia, neque non erubescendum existima illis inferiorem esse, qui heri et nudius tertius tua vixerant misericordia. Sed Romam eamus, nec labori parcentes, nec auri argentiue impendiis, quod nequaquam melius erit ea seruare, quam regno parando prodigere.

2. Ille vero interim quidem repugnabat, otium et quietem diligens; suspectasque habens res Romae turbatas, conabatur etiam vxorem meliora edocere. Illa autem, in quantum ipsum videret ab itinere refugientem, vehementius instabat, iubens, vt regnandi causa nihil intentum relinqueret; nec prius destitit, quam Herodem, etiam inuitum, in suam sententiam pertraxisset, vt qui forte defugere non potuerit quod ipsi agere constitutum erat. Ac cum omnia, quoad liceret, magnificentissime praeparasset,

νος, ἀνήγετο ἐπὶ τῆς Ρώμης, ἅμα δὲ καὶ τὴν Ηρωδιάδα ἀγόμενος. Ἀγρίππας δὲ, τὴν τε διάνοιαν αὐτῶν καὶ τὴν παρασκευὴν αἰδανόμενος, καὶ αὐτὸς παρεσκευάζετο. ἐπεὶ τε ἐκπεπλευκότες ἀκῆει, πέμπει καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῆς Ρώμης Φορτηνάτον αὐτῇ τῶν ἀπελευθέρων, δῶρά τε κομίζοντα τῷ αὐτοκράτορι, καὶ ἐπισολὰς κατὰ τῆς Ηρώδης, τάδε καὶ αὐτὸν διδάζοντα, εἰ καμρὸς, τὸν Γάϊον. ὁ δὲ ἐπαναχθεὶς τοῖς ἀμφὶ τὸν Ηρώδην, καὶ δεξιῶ χρησάμενος τῷ πλῶ, τοσόνδε ἀπελείπετο τῇ Ηρώδῃ, ὥστε τὸν μὲν ἐντυχεῖν Γαῖῳ, ὁ δὲ ἐπικατάγεται, καὶ τὰς ἐπισολὰς ἀπιδίδω. καὶ προσέπλευσαν ἀμφοτέρωι Δικαιοαρχία, καὶ τὸν Γάϊον ἐν Βαίαις λαμβάνουσι· πολιδριὸν δ' ἔστι καὶ τῆτο τῆς Καμπανίας ὅσον ἀπὸ ταδίων πέντε τῆς Δικαιοαρχίας κείμενον. βασιλικοὶ τε εἰσὶν οἰκῆσεις αὐτόφθι πολυτελεσὶ κεχηρμέναι κατασκευαῖς, φιλοτιμηθέντος τῶν αὐτοκρατόρων ἐκάστῃ προγεγονότας ὑπερβάλλεσθαι· λητρά τε παρέχεται τὸ χωρίον θερμὰ γῆθεν αὐτόματα ἀνιόντα, ἀγαθὰ ἐπὶ τε ἰάσει τοῖς χρωμένοις, καὶ ἄλλως τῷ ἀνιμένῳ τῆς διαίτης συμφέροντα. Γάϊος δὲ ἅμα τε πρесоγορεύων τὸν Ηρώδην, πρῶτον δὲ αὐτῷ ἐνετύγχανεν, ἅμα τε τοῦ Ἀγρίππης τὰς ἐπισολὰς ἐπιὼν ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ τῇ ἐκείνῃ συγκειμένης. κατηγορεῖ δὲ αὐτῇ ὁμολογίαν τε πρὸς Σηιανὸν κατὰ τῆς Τιβερίᾳ ἀρχῆς, καὶ πρὸς Λετάρβανον τὸν Πάερθον ἐπὶ τῇ παρόντος κατὰ τῆς Γαίης ἀρχῆς, παραδέεγμά τε ἦν αὐτῷ τῇ λόγῃ μυριάσιν ἑπτὰ ὀπλιτῶν ἀρτίσθησα κατασκευὴ ἐν ταῖς Ηρώδης ὀπλοθήκαις ἀποκειμένη· ἐκινεῖτό τε ὑπὸ τῶν εἰρημένων, καὶ ἤρετο τὸν Ηρώδην, εἰ ἀληθὲς ὁ περὶ τῶν ὅπλων λόγος. τῇ δὲ, ἧ γὰρ ἦν ἔτερα εἰπεῖν διὰ τὸ ἀντιφθέγγεσθαι ἀλήθειαν, εἰπόντος εἶναι τὰ ὅπλα, πιστὰ ἢ γέμνος εἶναι τὰ ἐπὶ τῇ ἀποσάσει κατηγορούμενα, τὴν τετραρχίαν ἀφελόμενος αὐτὸν, προδθήκην τῇ Ἀγρίππῃ βασιλείᾳ ποιεῖται, καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως τῷ Ἀγρίππᾳ δίδωσιν, αὐτὸν τε φυγῇ αἰδῶ ἐζημίωσιν, ἀποδείξας οἰκητήριον αὐτῇ Λέγδεον πόλιν τῆς Γαλλίας. Ηρωδιάδα δὲ μαθὼν Ἀγρίππῃ ἀδελφὴν ἔσαν, τὰ τε χρήματα εἰδὼς ὅποσα ἐκείνῃ ἴδια

vt nihil sumtibus parceret, Romam, Herodiadem secum ducens, nauigabat. Agrippa vero, intellecto eorum consilio et apparatu, et ipse ad idem iter se parabat: et quamprimum eos ora soluisset didicit, etiam ipse Romam misit Fortunatum, vnum e libertis suis, ad imperatorem cum muneribus et literis contra Herodem scriptis, vtque istis de rebus Caium ipsum viua voce, si opportune posset, certiolem faceret. Ille Herodem e portu subsequutus, et secunda nauigatione vsus, ab Herode tantum modo a tergo relictus est, vt, dum ille cum Caio loqueretur, hic ipse adueniret et literas ei redderet. Vterque etiam Dicaearchiam adpulsit, et Caium apud Baias reperiunt. id autem oppidulum est Campaniae, quinque ferme stadia distitum a Dicaearchia. atque illic praetoria sunt splendidissime instructa et apparata, quod imperatorum quisque superiorem vincere studuerit munificentia: calidaque lauacra supeditat iste locus, sponte e terra scaturientia, quae et vtenibus profunt ad instaurandam valetudinem, praetereaue ad vitae delicias plurimum conferunt. Caius autem, cum eodem tempore Herodem alloqueretur, in ipsum autem primum incidebat, et Agrippae literas perlegeret, in Herodis accusationem compositas (accusabat autem eum et conspirationis cum Seiano contra Tiberii imperium, et iam cum Artabano Partho aduersus Caii dominatum, atque hoc vnum ad probanda ea, quae narraret, afferebat, tantum armorum apparatum in eius armamentariis esse repositum, qui satis erit instruendis virorum septuaginta millibus) et isto indicio commotus erat, et Herodem percontabatur, an vera essent, quae de armis nunciarentur. illoque arma se habere confitente, (aliud enim dicere non poterat, ne veritati obloqueretur) Caius credenda esse existimans, quae ei de defectione obiicerentur, ademptam illi tetrarchiam Agrippae regno adiecit, itidemque pecuniam Agrippae donauit, et Herodem perpetuo exsilio damnauit, Lugduno Galliae oppido ei ad habitandum assignato. Cognito deinde sororem Agrippae esse Herodiadem, et pecuniam, quae ad ipsam pertineret, ei concessit, et, ra.

ἦν, καὶ τῷ μὴ κοιτωνεῖν νομίσας τῷ ἀνδρὶ τῆς συμφορᾶς, τῆχος αὐτῇ τὸν ἀδελφὸν ἔλεγεν. ἡ δὲ "ἀλλὰ σὺ μὲν αὐ-
 "τοκράτωρ, εἶπεν, μεγαλοφρόνως τε καὶ ἀξιώματι τῷ σε-
 "αυτῷ πρεπόντως τάδε λέγεις, κώλυμα δέ μοι ἐστὶν χρη-
 "στὰς σὺ τῇ χάριτι τῆς δωρεᾶς εὐνοια ἢ πρὸς τὸν γεγαμηκό-
 "τα, ἢ κοιτωνόν με τῆς εὐδαιμονίας γενομένην, ἢ δίκαιον ἐγ-
 "καταλιπεῖν ἐπὶ ταῖς τύχαις καθιστάμενον." ὁ δὲ ἐργῇ τῇ
 μεγαλόφρονος αὐτὴν ποιησάμενος, συνήλαυσε καὶ αὐτὴν τῷ
 Ηρώδῃ, καὶ τὴν ὕσιν αὐτῆς τῷ Αἰγρίππᾳ δίδωσιν. Ηρω-
 διάδῃ μὲν δὲ Φθόνῃ τῇ πρὸς τὸν ἀδελφόν, καὶ Ηρώδῃ γυ-
 ναικείων ἀκροασαμένῳ κηφολογιῶν, δίκην ταύτην ἐπετίμησεν
 ὁ Θεός. Γαίος δὲ τὸν μὲν πρῶτον ἐνιαυτὸν, καὶ τὸν ἔξης πᾶ-
 νυ μεγαλοφρόνως ἐχεῖτο τοῖς πράγμασι, καὶ μέτριον παρὲ-
 χων αὐτὸν εἰς εὐνοίαν πρέχων, παρὰ τε Ῥωμαίοις αὐτοῖς
 καὶ τοῖς ὑπηκόοις. προῖων δ' ἐξίστατο τῷ ἀνθρωπίνως φρο-
 νεῖν ὑπὸ μεγέθους τῆς ἀρχῆς ἐκθαΐζων αὐτὸν, καὶ τὰ πάν-
 τα ἐπ' ἀτιμία τῷ θεῷ πολιτεύειν ἤετο.

ΚΕΦ. η'.

Περὶ πρεσβείας Ἰουδαίων πρὸς Γαίον. καὶ ὡς Γαίος ἔπεμψε
 Πιτρενίον εἰς Συρίαν πολεμῆσαι Ἰουδαίους, ἐὰν μὴ θέ-
 λωσι δέξασθαι αὐτῷ τὸν ἀνδριάντα.

ΚΑΙ δὴ γένεως ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γενομένης Ἰουδαίων τε οὐ
 ἰνοικῆσι καὶ Ἑλλήνων, τρεῖς ἀφ' ἑκατέρας τῆς γένεως πρε-
 σβευταὶ αἰρεθέντες παρῆσαν ὡς τὸν Γαίον. καὶ ἦν γὰρ τῶν
 Ἀλεξανδρέων πρέσβειων εἰς Ἀπίων, ὃς πολλὰ εἰς τὰς Ἰου-
 δαίους ἐβλασφήμησεν, ἅλλὰ τε λέγων, καὶ ὡς τῷ Καίσα-
 ρος τιμῶν περιεργῶν. πάντων γοῦν ὅποσοι τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ
 ὑποτελεῖς εἴην, βωμὸς τῷ Γαίῳ καὶ νεῶς ἰδρυμένων, τὰ τε
 ἄλλα πᾶσιν αὐτὸν ὥσπερ τὰς θεὰς δεχομένων, μόνος τὸςδε
 ἄδοξον ἡγεῖσθαι ἀνδριᾶσι τιμᾶν, καὶ ὅρκιον αὐτῷ τὸ ὄνομα
 ποιεῖσθαι. πολλὰ δὲ καὶ χαλεπὰ Ἀπίωνος εἰρηκότος, ὑφ' ὧν
 ἀρθῆναι ἤλπιξε τὸν Γαίον, καὶ εἰκὸς ἦν, Φίλων ὁ πρεσβύς

tus ipsam haud libenter fore calamitatis mariti participem,
 ipsi praesidio fore fratrem dicebat. At illa, "tu quidem,
 "imperator, magnifice admodum, sicut dignitatem tuam
 "decebat, ista loquutus es, sed mihi, ~~o~~ minus tui mu-
 "neris gratia vterer, impedimento est inueus erga maritum
 "amor, cui in secunda fortuna cum fuerim socia, non
 "aequum esse censeo, ut eum in aduersa defererem." At
 ille, ei, quod tam elato esset animo, vehementer iratus,
 ipsam quoque cum Herode in exilium abegit, eiusque fa-
 cultates Agrippae largitus est. Hanc sane Herodiadi, quod
 fratri adeo inuiderit, et Herodi, quod muliebris orationis
 vanitati fuerit obsequutus, poenam intulit Deus. Caius
 porro primo ac sequenti sui principatus anno egregia cum
 animi magnitudine res administrabat, atque moderate se
 gerens beneuolentiam sibi conciliabat tam apud Romanos
 quam caeteros ei subditos. Aliquanto autem post imperii
 magnitudine elatus more humano de se sentire desiit,
 semet Deum faciens; et in numinis contumeliam nihil
 non agere ausus est.

CAP. VIII.

*De legatione Iudaeorum ad Caium. Vtque Caius Petro-
 nium in Syriam misit, ut bellum inferret Iudaeis, nisi
 vellent ipsius statuum recipere.*

ORta Alexandriae seditione inter Iudaeos, qui illic habi-
 tabant, et Graecos, terni legati ex utraque factione lecti
 apud Caium imperatorem aderant. atque vnus ex Alexan-
 drinorum legatis erat Apion quidam, qui multa acerbe et
 malitiose in Iudaeos dixit, tum alia eis obiciens, tum
 quod Caesaris cultum adspernarentur. Nam cum omnes,
 qui Romano imperio subditi erant, aras ac templa Caii
 statuerent, prorsusque in aliis ei tanquam Deo honorem
 haberent, solos, aiebant, Iudaeos turpe existimare statuas
 illi dedicare ac per nomen eius iurare. Haec et alia gra-
 uissima Apion cum dixisset, quibus Caium exasperatum
 iri sperabat, id quod verisimile erat, Plilo princeps lega-

τῶν Ἰουδαίων τῆς πρεσβείας, ἀνῆλθε τὰ πάντα ἔνδοξος, Ἀλεξάνδρου τε τῷ Ἀλαβάρχῃ ἀδελφὸς ὢν, καὶ φιλοσοφίας ἐκ αἰπειρος, οἷός τε ἦν ἐπ' ἀπολογία χωρεῖν τῶν κατηγορημάτων. διακλείει δ' αὐτὸν αἰὶς κελεύσας ἐκποδὼν ἀπελθεῖν· περιουγῆς τε ὢν, Φανερὸς ἦν ἐργασώμενός τι δεινὸν αὐτῆς. ὁ δὲ Φίλων ἔξεισι περιϋβερισμένος, καὶ Φησὶ πρὸς τῆς Ἰουδαίας, οἱ περὶ αὐτὸν ἦσαν· ὡς χρὴ θάρρειν, Γαῖᾳ λόγῳ μὲν αὐτοῖς ὠργισμένῃ, ἔργῳ δὲ ἤδη τὸν Θεὸν ἀντιπαρεξάγοντος.

β'. Γαῖος δὲ ἐν δεινῷ φέρων εἰς τοσόνδε ὑπὸ Ἰουδαίων περιϋφθαι μόνων, πρεσβευτὴν ἐπὶ Συρίας ἐκπέμπει Πιτρώνιον, διάδοχον Οὐίτελλίῳ τῆς ἀρχῆς, κελεύων χειρὶ πολλῇ εἰσβάλλοντι εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰ μὲν ἐκόντες δέχονται, ἰσᾶν αὐτῷ ἀνδριάντα ἐν τῷ ναῷ τῷ Θεῷ· εἰ δ' ἀγνωμοσύνη χερῶν το, πολέμῳ κρατήσαντα τῷτο ποιῇν. καὶ Πιτρώνιος, Συρίαν παραλαβὼν, ἠπέεγχετο διακονεῖσθαι ταῖς ἐπιστολαῖς τῷ Καίσαρος· συμμαχίαν δὲ πλείστην ὅσην ἠδύνατο ἀφροίσας, καὶ τάγματα δύο τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως ἄγων, ἐπὶ Πτολεμαίδος παρῆν αὐτόθι χιμαῖζων, ὡς πρὸς ἑαυτῷ πολεμῶν ἐκ ἀφροξόμενος, καὶ πρὸς τὸν Γαῖον ἔγραψε περὶ τῶν ἐπιγνωσμένων. ὁ δὲ ἐπῆνε τῆς προθυμίας αὐτὸν, καὶ ἐκέλευε μὴ αἰνέσαι, πολεμῶν δὲ μὴ κειδομένοις ἐν τεταλμένοις. Ἰουδαίων δὲ πολλὰ μυριάδες παρῆσαν ὡς τὸν Πιτρώνιον εἰς Πτολεμαῖδα κατὰ δεήσεις, μὴ ἐπὶ παρανομία σφᾶς ἐπαναγκάζειν, καὶ παραβάσει τῷ πατρίᾳ νόμῳ. “εἰ δὲ σοὶ πάντως πρόκειται τὸν ἀνδριάντα φέρειν καὶ ἰσᾶν, ἡμᾶς αὐτὸς πρῶτον μεταχειρισάμενος, πρῶσσε τὰ δεδογμένα. “ὃ γὰρ ἂν δυνάμεθα περιόντες συγχωρεῖν πράγματα ἡμῖν ἀπηγορευμένα ἀξιώματί τε τῷ νομοθέτῃ καὶ προπατορῶν τῶν ἡμετέρων, εἰς ἀρετὴν ἀνήκειν αὐτὰ κεχειροτονηκότων.” Πιτρώνιος δὲ, ὄργην λαβὼν, εἶπεν· “ἀλλ' εἰ μὲν αὐτοκράτωρ ὢν βεβλῦμασι χρῆσθαι τοῖς ἑμαυτῷ, τάδε πρῶσσειν ἐπὶ νόμον, καὶ δίκαιος ἦν ὑμῖν πρὸς μὲ ὁ λόγος ἔτος. νῦν δὲ μοι “Καίσαρος ἐπεσφαλκότες, πᾶσα ἀνάγκη διακονεῖσθαι τοῖς ἐκείνῳ προανεψηφισμένοις, διὰ τὸ εἰς ἀνημεροτέρην φέρειν

tionis Iudaeorum, vir vndeunque clarissimus, Alexandrique Alabarchae frater, et haudquaquam philosophiae imperitus, ad respondendum eius criminationibus se parabat. Verum prohibitus est a Caio, iussusque, ut ab ipsius conspectu secederet: tantaque erat Caesaris iracundia, ut nemo dubitaret, quin Iudaeos gravissime esset multaturus. At Philo contumelia affectus discessit, Iudaeisque circumstantibus dixit; bono ipsos animo esse oportere, quod Caius verbis quidem ipsis succenseat, re ipsa vero Deum sibi hostem constituerit.

2. Verum Caius, indigne ferens a Iudaeis solis ita se despici, legatum in Syriam mittit Petronium, Vitellii in imperio successorem, iubens, ut cum magna manu in Iudaeam irrumpens, statuam eius, si sponte quidem eam susciperent, in templo Dei collocaret: sin vero detrectarent, postquam eos vicisset, id ipsum faceret. Petronius, suscepta Syriae administratione, Caesaris exsequi iussa properabat: contractisque quantum poterat auxiliis, et duabus Romanorum legionibus assumtis, Ptolemaïdem veniebat, ut illic hyberna ageret, ac si primo vere bellum gesturus esset; quodque decreuerat Caio per literas significabat. Ille vero, collaudata eius alacritate, hortatus est eum ad agendum gnauiter, bellumque illis inferendum qui imperata non facerent. Iudaeorum autem multa millia Ptolemaïdem venerunt ad Petronium, orantium, ne ad transgrediendum et patria instituta violanda cogerentur. "Quod si, inquit, tibi omnino constitutum sit, statuam afferre et in fano collocare, nobismetipsis prius interfectis, quae tibi visa sunt perfice, nam, usque dum vivimus, non est, ut ea fieri patiamur, quae nobis vetita sunt, et legislatoris auctoritate et proavorum nostrorum, qui eam vetarentur ad virtutem spectare suffragiis suis confirmant." Ad haec Petronius subiratus respondit: "si ita facere cogitarem meapte auctoritate, meisque ipsius consiliis obsequutus, aequa et honesta videretur vestra postulatio. Nunc autem cum Caesar ista fieri iusserit, necesse omnino habeo eius decretis morem gerere, ne illis non

"ζημίαν τὴν παρακρόασιν αὐτῶν. ἐπεὶ τοίνυν ἔτω Φρονεῖς,
 "ὦ Πιτρώνις, Φασὶν οἱ Ἰυδαῖοι, ὡς μὴ ἂν ἐπιστολάς τὰς Γαῖα
 "παρελθῇν, ἐδ' ἂν αὐτοὶ παραβαίημεν τῷ νόμῳ τὴν προα-
 "γόρευσιν. Θεῷ περὶθέντες ἀρετῇ καὶ προγόνων πόνοις τῶν
 "ἡμετέρων εἰς νῦν ἀπαράβατοι μεμνηκότες, ἐδ' ἂν τολμή-
 "σαιμεν ἐπὶ τοσῷτον κακοὶ γενέσθαι, ὥς τε ὅποσα ἐκείνῳ δό-
 "ξει με μὴ πρᾶσσόμενα ἀγαθῷ ῥοπήν ἡμῖν φέρειν, αὐτοὶ πα-
 "ραβαίνειν ποτ' ἂν θάνατον φοβηθέντες. ὑπομενῶμεν δὲ εἰς
 "τύχας ἰόντες, ἐπὶ φυλακῇ τε πατρίῳ, καὶ κινδυνεύειν προ-
 "θεμένοις ἐλπίδα ἔσαν ἐξεπιστάμενοι καὶν περγενέσθαι, διὰ
 "τε τῷ Θεῷ τὸ ἐρησόμενον μεθ' ἡμῶν, ἐπὶ τιμῇ τε τῇ ἐκείνῃ
 "τὰ θανάτῳ ὑποδοχομένων, καὶ τῆς τύχης τὸ ἐπ' ἀμφοτέρω
 "φιλοῦν τοῖς πράγμασι παρατυγχάνειν. ἐκ δὲ τῷ σοὶ κεί-
 "θεσθαι, πολλὴν μὲν λοιδορίαν τῷ ἀνάνδρῳ προσκεισομένην,
 "ὡς δὲ αὐτὸ παράβασιν τῷ νόμῳ προσποικιμένοις, καὶ ἅμα
 "πολλὴν ὀργὴν τῷ Θεῷ, ὃς καὶ παρὰ σοὶ δικαστὴ γένοιτο ἂν
 "βελτίων Γαῖα.

γ'. Καὶ ὁ Πιτρώνιος, ἐκ τῶν λόγων θαυμάσιος δυσκί-
 νητον αὐτῶν τὸ Φρονεῖν, καὶ μὴ ἂν ἀμαχίᾳ δύναμιν αὐτῷ
 παραγενέσθαι διακονίσασθαι τῷ Γαίῳ τὴν ἀνάθεσιν τῷ ἀν-
 δριάντος, πολὺν δὲ ἔσσεσθαι φόνον, τὴν τε φίλως ἀναλαβὼν,
 καὶ θεραπείαν, ἣ περὶ αὐτὸν ἦν, ἐπὶ Τιβεριάδος ἡκείγεται,
 χερίῳ κατανοῆσαι τῶν Ἰυδαίων τὰ πράγματα ὡς ἔχοι.
 καὶ Ἰυδαῖοι μέγαν ἠγάθμενοι τὸν ἐκ τῷ πρὸς Ῥωμαῖς πολέ-
 μῳ κίνδυνον, πολὺ μείζονα δὲ κρίνοντες τὸν ἐκ τοῦ παρανο-
 μεῖν, αὐθις πολλὰς μυριάδας ὑπηντίαζον Πιτρώνιον εἰς τὴν
 Τιβεριάδα γενόμενον, καὶ ἰσχυρὰ χρώμενοι μηδαμῶς εἰς
 ἀνάγκας τοιαύτας αὐτὸς καθίσταν, μηδὲ μαινεῖν ἀνδριάν-
 τος ἀναθέσει τὴν πόλιν. "πολεμήσετε ἄρα Καίσαρι, Πι-
 "τρώνιος ἔφη, μήτε τὴν ἐκείνῃ παρασκευὴν λογιζόμενοι,
 "μήτε τὴν ὑμετέραν ἀδένειαν;" οἱ δὲ, "ἔδαμῶς πολεμή-
 "σομεν, ἔφασαν, τεθνηξόμεθα δὲ πρότερον ἢ παραβῆναι
 "τὴν νόμῳ." ἐπὶ τε τὰ πρόσωπα κείμενοι, καὶ τὰς σφα-
 γὰς προδεικνύντες, ἔτοιμοι καὶ κτινύεσθαι ἔλγον εἶναι. καὶ

"obtemperando malum mihi grauissimum accersam. Cui
 Iudaei: "Quoniam itaque haec tua sententia est, o Pe-
 troni, nihil eorum, quae Caius praeceperit, omittendum
 "esse, neque par est, ut nos contra legis interdictum quid-
 "quam faciamus, qui Dei benignitate freti et maiorum
 "nostrorum perpeffionibus hucusque in obedientia perse-
 "uerauimus; neque erit, ut suslineamus adeo nequiter age-
 "re, ut quae Deus, si ea obseruamus, statuerit nobis in
 "bonum cessura esse, ea mortis metu transgredieremur. Ve-
 "rum quamlibet calamitatem perferemus, dummodo leges
 "patriae maneant incolumes, ut qui certo scimus effugii
 "spem illos manere, quibus propositum est periculis sese
 "obiicere, quod Deus a nobis erit, si propter eius hono-
 "rem graua patiamur, et ancipitem fortunae aleam expe-
 "riamur: sin vero tibi pareamus, magnum ignauiae dede-
 "cus admissuros esse, ut qui ex ea id nobis assumserimus,
 "ut legem violaremus, simulque Deum nobis uehementer
 "iratum habituros, qui vel te iudice non potest non esse
 "Caio praestantior.

3. Tunc Petronius, cum ex verbis illorum perspexis-
 set, quam obstinato et peruicaci essent animo, neque sine
 pugna fieri posse, ut Caio in statua dedicanda operam
 suam praestaret, sed multam factum iri caedem, assumtis
 amicis et famulatio, quod secum habuerat, Tiberiadem pro-
 perabat, ea mente, ut, quo in statu Iudaeorum res essent,
 melius dispiceret. Atque Iudaei, secum reputantes ma-
 gnum sibi ex bello cum Romanis imminere periculum,
 multoque adhuc maius ex legibus violatis adituros esse,
 iterum ad multa millia occurrunt Petronio, cum ad Tibe-
 riadem uenisset, supplicantes, ne se ad eiusmodi necessita-
 tem adigeret, neue statuue erectione vrbein pollueret. "An-
 "non igitur, inquit Petronius, bellum Caesari illaturi estis,
 "neque bellicos eius apparatus, neque uestram imbecillita-
 "tem expendentes?" At illi, "minime, inquit, bellum
 "gesturi sumus, sed moriemur citius, quam ut contra legem
 "aliquid faciamus." simulque proni procumbentes, iugu-
 losque porrigentes, ad mortem oppetendam se paratos esse

ταῦτα ἐπράσσετο ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ τοῦ γεωργεῖν ἀπερίοπτοι τὸ λοιπὸν ἦσαν, καὶ ταῦτα τῆς ὥρας ἔσπε προς σπόρῳ· πολλή τε ἦν προαίρεσις αὐτοῖς, καὶ τοῦ θνήσκειν ἐπιθυμίας πρόθεσις, ἢ τὴν ἀνάθεσιν τοῦ ἀνδριάντος θεάσασθαι.

δ'. Εν τοιούτοις δὲ ὄντων τῶν πραγμάτων, Λεξόβυλος ὁ Ἀγρίππᾶ τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς, καὶ Εὐκίας ὁ μέγας, ἄλλοι τε οἱ κράτις τῆσδε τῆς οἰκίας, καὶ οἱ πρῶτοι σὺν αὐτοῖς, εἰσίσαιν ὡς τὸν Πιτρώνιον παρακαλοῦντες αὐτὸν, "ἐπειδὴ τὴν προθυμίαν ὅρᾳ τῆς πληθύος, μηδὲν εἰς ἀπόνοιαν αὐτῆς παρακινεῖν, ἀλλὰ γράφειν πρὸς Γαῖον τὸ ἀνήκεσον αὐτῶν πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἀνδριάντος, πῶς τε ἀποσάντες τοῦ γεωργεῖν ἀντικαθέζονται, πολεμῆν μὲν ἢ βυλόμενοι διὰ τὸ μὴδ' αἶν δύνασθαι, θανεῖν δ' ἔχοντες ἡδονὴν, πρὶν παραβῆναι τὰ νόμιμα αὐτοῖς, πῶς τε ἀσπόμεναι τῆς γῆς γενομένης ληστῆαι ἀναφύονται, ἀδυναμία καταβολῆς τῶν Φέρων. ἴσως γάρ αἶν ἐπικλαδέντα τὸν Γαῖον μὴδὲν ὁμῶν διανοηθῆναι, μὴδὲ ἐπ' ἀνασάσει Φρονῆσαι τοῦ ἔθνους. "ἐμμένοντος δὲ τῇ τότε βυλῇ τοῦ πολεμῆν, "τότε δὴ καὶ τὸν ἀπτεσθαι τοῦ κράγματος." καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ τὸν Λεξόβυλον ἐπὶ τούτοις τὸν Πιτρώνιον παρακάου. Πιτρώνιος δὲ, τῆτο μὲν τῶν περὶ τὸν Λεξόβυλον παντοίως ἐπικειμένων, διὰ τὸ ὑπὲρ μεγάλων ποιῆσθαι τὴν δέησιν, καὶ πάσῃ μηχανῇ προχρησαμένων εἰς τὰς ἱκετείας, τῆτο δὲ καὶ τῶν Ἰσδαίων θεώμενος τὴν ἀντιπαράταξιν τῆς γνώμης, καὶ δεινὸν ἡγούμενος τοσαῖσδε μυριάσιν ἀνθρώπων, μανία τῇ Γαίῳ διακονέμενος, ἐπαγαγὼν θάνατον, ἐν αἰτία τὸ πρὸς Θεὸν σεβάσμιον ἔχειν, καὶ μετὰ ποιηρᾶς τὸν μετὰ ταῦτα βίον ἐλπίδος διαιτᾶσθαι, πολὺ κρείσσον ἡγήτο, ἐπιτεῖλαι τῷ Γαίῳ τὸ ἀνήκεσον αὐτῷ, ὅργῃ Φέροντος μὴ ἐκ τοῦ ὀξέως δεδιακονημένῃ αὐτῷ ταῖς ἐπιστολαῖς, τάχα μὲν γὰρ καὶ πείσεν, καὶ τῇ τὸ πρῶτον μανίᾳ τῆς γνώμης ἐκμμένοντος, ἄψασθαι πολέμῳ τῷ πρὸς αὐτῆς· εἰ δ' ἄρα τι καὶ κατ' αὐτῷ τρέποι τῆς ὀργῆς, καλῶς ἔχειν τοῖς ἀρετῆς

siebant. Atque haec per quadraginta dies continuos acta erant, ac ab humo colenda interim cessabant, idque cum fementis faciundae tempus esset: firmiterque permanebant in suscepto consilio propositoque moriendi desiderio, antequam statuam in vrbe positam conspекturi essent.

4. Cum autem res ita essent, Aristobulus Agrippae regis frater, et Helcias cognomine Magnus, cum aliis istius familiae optimatibus et primoribus Iudaeorum, Petronium adeunt, ei supplicantes, "vt, cum perspectam haberet obstinatam populi voluntatem, nihil furiose moueret, quo eos in desperationem ageret, quin potius Caio scriberet, quemadmodum Iudaei nullis rationibus ad statuam recipiendam adduci possint; vtque terrae cultura relicta ex aduerso sedeant, bellum quidem gerere recusantes, quippe quod eis vires desint, lubentissime vero morituri, prius quam aliquid contra patria instituta admittant; atque semente omissa latrocinia commissuri sint, quod nihil eis suppetat ad tributa soluenda. Fortasse enim Caium de sententia moueri posse, vt nihil saeuus statuatur, neque de gente euertenda amplius cogitet. Quod si in eo consilio persistat, vt bellum nobis inferat, tunc et ipsi licere ad rem aggredi." Et Aristobulus quidem et qui cum eo erant, ad ista Petronium adhortati sunt. At Petronio, partim quidem Aristobulo caeterisque vehementius instantibus, vt qui pro rebus magni momenti preces adhiberent, atque omni arte et studio supplicationi incumberent, partim vero quod videret Iudaeorum in contrario proposito constantiam, indignumque duceret, tot hominum millia, dum Caii insaniae gratificatum iret, morte multando, vitio vertere pietatem et religionem erga Deum, ac deinceps magna cum sollicitudine vitam agere, longe satius videbatur, vt per literas Caio significaret, quam graue foret, vt ei succenseret, quod non ocus exsequutus fuerit quae iusserat, (forsan enim et ipsi quidem persuasurum esse) dein si in eadem ac antea permanserit mentis insania, ad bellum cum eis gerendum sese accincturum; sin vero iram ipsius in se conuertat, decere virtutis

μεταποιμμένοις, ὑπὲρ τοσούτων ἀνθρώπων πληθύος τελευτῶν. ἔκρινε γοῦν πιθανὸν ἡγεῖσθαι τῶν δεομένων τὸν λόγον.

ε'. Συγκαλέσας δὲ εἰς τὴν Τιβεριαῖδα τὰς Ἰουδαίας, οἱ δὲ ἀφίκοντο πολλὰς μυριάδας, καταστὰς ἐπ' αὐτῶν τὴν τε ἐν τῷ παρόντι στρατιάν, ἡ γνώμης ἀπέφηνε τῆς αὐτῆς, τοῦ δὲ αὐτοκράτορος τῶν προσαγμάτων, τὴν ὁργὴν ἔδδεν εἰς ἀναβολάς, ἀλλ' ἐκ τοῦ παραχερῆμα ἐπιφέρεισθαι τοῖς πράγμασι τοῖς παρακροᾶσθαι θάρσος εἰσφερομένοις· ὃ καλῶς ἔχεν, τὸν γε τιμῆς τοσαύτης ἐπιτετυχότα συγχωρήσει τῇ ἐκείνῃ, ἔδδεν ἐναντίον πράσσειν. "ὦ μὴν δίκαιον ἡγῆμαι, ἀσφάλειάν τε καὶ τιμὴν τὴν ἑμαυτοῦ μὴ ἔχ' ὑπὲρ τοῦ ὑμετέρου μὴ ἀπολαβέμεν τοσούτων ὄντων ἀναλοῦν, διακονήσων τῇ ἀρετῇ τοῦ νόμου, ὃν πάτριον ὄντα περιμάχητον ἡγεῖσθαι. καὶ τῇ ἐπὶ πᾶσιν ἀξιῶσαι καὶ δυνάμει τοῦ Θεοῦ, τὸν ἵκανὸν ἐκ ἂν περιῦδεν τολμήσοιμι ὕβρει πεσεῖν τῆς τῶν ἡγεμονευόντων ἐξουσίας. σέλλω δὲ ὡς Γαίον, γνώμας τε τὰς ὑμετέρας διαπαφῶν, καὶ πῇ καὶ συνηγορία χρώμενος ὑπὲρ τοῦ μὴ ὑμᾶς παρορᾶν πεισομένους ἐφ' οἷς πρῆθεοτε ἀγαθοῖς, καὶ συμπράσσοι μὲν ὁ Θεός· βασιλείαν γὰρ ἀνδρῶν πίνης μηχανῆς καὶ δυνάμειος ἢ κατ' ἐκείνων ἐξουσία· περὶ τανύων ὑμῖν τε τὴν τήρησιν τῶν πατρίων, καὶ αὐτῶ τὸ μὴδὲν ἀνθρωπείαις παρὰ γνώμην βυλλήσεσι τιμῶν τῶν εἰσδυῶν ἀμαρτυρῶν. εἰ δ' ἐκπικρανθεὶς Γαίος εἰς ἐμὲ τρέψει τὸ ἀνήμερον τῆς ὁργῆς, τλήσομαι πάντα κίνδυνον καὶ πᾶσαν ταλαιπωρίαν συνιῶσαν τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ, ὑπὲρ τοῦ μὴ ὑμᾶς τοσούτους ὄντας ἐπὶ ἔτιος ἀγαθαῖς πράξεσι διολλυμένους θεωρεῖν. ἅπιτε οὖν ἐπὶ ἔργα τὰ αὐτῶν ἔκαστοι, καὶ τῇ γῇ ἐπιπονέετε. πέμψω δ' αὐτὸς ἐπὶ Ρώμης, καὶ τὰ πάντα ὑπὲρ ὑμῶν δι' ἑμαυτῆ καὶ τῶν φίλων ἐκ ἀποτραπήσομαι διακονεῖν.

ς'. Ταῦτα εἰπὼν καὶ διαλύσας τῶν Ἰουδαίων τὸν σύλλογον, προμηθεύσας τῶν εἰς τὴν γεωργίαν ἡξίε τὰς ἐν τέλει, καὶ καθομιλεῖν τὸν λαὸν ἐλπίσι χρησταῖς. καὶ ὁ μὲν εὐθυμῶν τὸ πλῆθος ἔσπευδεν. ὁ Θεὸς δὲ παρυσίαν ἐπιδείκνυσι

eultores pro tanta hominum multitudine mortem non defugere. statuit itaque supplicum orationi auscultare.

5. Cum autem Iudaeos ad Tiberiadem conuocasset, (qui etiam ad multa hominum millia eo veniebant) eisque circumdedit totum, quem secum habuit exercitum; non suam voluntatem esse declarabat, sed Caesaris mandatum, ut sine mora statim in eos ira effunderetur, qui ea detestare ausi fuerint, quae facere decreuerat: quandoquidem sibi conueniret, qui illius gratia et beneficio tantum honoris assequutus fuerat, ei obsequium praestare. "Haud tamen, inquit, aequum esse arbitror, ut salutem honoremque meum non pro vestra incolumitate, qui multi admodum estis, impendam, dum operam vestram legi adeo praestanti addicitis, pro qua utpote patria modis omnibus contendendum esse existimatis. Mihi que, summa Dei auctoritate et potentia freto, religio erit templum pari principum licentia profanari. Caio itaque mittam, ut eum de vestra voluntate certiores faciam, quantum possum causam adiuvans, ne vos negligam passuros ob ea, quae honeste vobis inet proposuistis. Auxilioque sit Deus (illius enim potestas omni arte humana et potentia superior est) et ita pro imperio faxit, ut et vos patrios ritus serueis, nec ille, humanis cupiditatibus modum transgressus, etiam consuetis honoribus excidat. Quod si Caius exacerbatus grauer mihi succenseat et irascatur, quodvis discrimen adibo, omnemque feram calamitatem, quae in corpus animamque inciderit, ne vos totidem numero pro iis, quae honeste facitis, pereuntes videam. Abite igitur quo suum quemque vocat negotium, et agriculturae strenue incumbite. Ipse autem Romam literas mitto: nec quidquam, quod in rem vestram sit, tam potius quam per amicos, agere recusabo.

6. Cum ista dixisset et Iudaeorum concionem dimisisset, magistratus hortabatur, ut agrorum colendorum curam agerent, et alloquiis suis populum ad meliora speranda animarent. Et ille quidem multitudinem exhilarare pro-

τὴν αὐτὴ Πιτρωνίῳ, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ὅλοις σύλληψιν. ἅμα
 τε γὰρ ἐπαύστο τοῦ λόγου, ὃν πρὸς τὰς Ἰουδαίας εἶπε, καὶ
 αὐτίκα ὑστὸν ἠΦίει μέγαν παρ' ἐλπίδα τοῖς ἀνθρώποις γε-
 νόμενον, διὰ τὸ ἐκείνην τὴν ἡμέραν αἰθερίον ἔσαν ἔδεν ὄμβρι-
 μον ἀποσημαίνειν ἐκ τῶν περὶ τὸν ἕρανον, καὶ τὸ πᾶν ἔτος
 αὐχμῶ μεγάλῳ καταρρημένον, ἐπ' ἀπογνώσει ποιεῖν τὰς
 ἀνθρώπους ὑδατος τῷ ἄνωθεν, εἰ καὶ σύννεφόν ποτε θεάσαν-
 το τὸν ἕρανον. ὥς δὲ τότε πολλῶ καὶ παρὰ τὸ εἰωθὸς καὶ
 παρὰ τὸ ἑτέρως δόξαν ἀφιγμένης ὑδατος, τοῖς τε Ἰουδαίοις
 ἐλπίς ἦν ὑδαμῶς αὐτοχρήσειν Πιτρωνίον ὑπὲρ αὐτῶν δεόμε-
 νον. ὁ Πιτρωνίος δὲ καταπέπληκτο μερίζωνας, ὁρῶν ἐναργῶς
 τὸν Θεὸν τῶν Ἰουδαίων προμηθέμενον, καὶ πολλὴν ἀποση-
 μήναντα τὴν ἐπιφάνειαν, ὡς μὴδ' ἂν ταῖς ἔργῳ προθεμένοις
 τάναντία Φρονεῖν ἰχρὺν ἀντιλέξεως καταλελειφθαι· ὡς δὲ
 καὶ πρὸς τὸν Γαῖον σὺν τοῖς λοιποῖς ὅποσα ἔγραψεν. ἐπα-
 γωγὰ δ' ἦν τὰ πάντα καὶ παντοίως παρακαλοῦντα μὴ τοσ-
 αύτας μυριάδας ἀνθρώπων ἀπονοεῖν, ἃς εἰ κτείνει, ἢ γὰρ
 δίχα γε πολέμῳ παραχωρήσειν τῷ νομίμῳ τῆς θεησκείας,
 προσόδα τε τῆς ἀπ' αὐτῶν ἀποσερεῖσθαι, καὶ τῷ τροπαίῳ
 τῆς ἀρεῆς ὑποτίθεσθαι τὸν μέλλοντα αἰῶνα. καὶ ἄλλως
 θεῖς τῷ προσεηκότος αὐτῶν τὴν δύναμιν ὡς ἀκραφνῇ ἀπέ-
 Φαινε, καὶ μὴδὲν ἐνδοίασον ἐπὶ δύναμιν τὴν αὐτὴ ἐπι-
 δείκνυσθαι καταλιπῶσαν. καὶ Πιτρωνίος μὲν ἐν τέτοις ἦν.

ζ'. Αἰγίππου δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐτύγχανε γὰρ ἐπὶ Ρώ-
 μης διαυτῶμενος, πρῆκοπτε Φιλία τῇ πρὸς τὸν Γαῖον μερίζ-
 νως. καὶ ποτε προθεῖς δεῖπνον αὐτῷ, καὶ πρένοϊαν ἔχων
 πάντας ὑπερβάλλεσθαι, τέλει τε τοῖς εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ
 παρασκευῇ τῷ εἰς ἡδονὴν φέροντες, ὡς μὴ ὅπως ἂν τινα
 τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ μὴδ' αὐτὸν Γαῖον ποτε ἰσώθηναί θελή-
 σαντα ἔχ ὅπως ὑπερβαλέσθαι· τοσῶτον ἀνὴρ τῇ παρασκευῇ
 πάντας ὑπερῆγεν, καὶ τῷ τὰ πάντα Καίσαρι ἐκφροντίσαι
 παρασχεῖν· καὶ ὁ Γαῖος ἐκθαυμάσας τὴν τε διάνοιαν αὐτῷ
 καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν, ὡς ἐπ' ἀρεσκείᾳ τῇ αὐτῷ βιάζοι-
 το καὶ ὑπὲρ δύναμιν τῶν χρημάτων εὐπορίᾳ χρῆσθαι, βεβλό-

perabat. Deus autem Petronio praesentiam suam declarabat, seque illi in omnibus adiutorem fore. Simul enim ac ille orationem finierat, quam habuit ad Iudaeos, Deus pluuiam ingentem demisit praeter hominum expectationem, quod illa dies utpote serena admodum nullum pluviae signum e coelo dederit, siccitasque magna per totum annum fecerit homines desperare de aqua superne descensura, etiamsi coelum nubibus obductum cernerent. Quapropter cum largus imber tunc praeter solitum et opinionem ingrueret, spes facta est Iudaeis non irritam fore Petronii pro illis supplicationem. Quin et Petronius eo magis admiratione percussus est, ubi ei perspicuum erat, Deum res Iudaeorum curare, clareque indicare, se illis praesentem adesse, adeo ut qui reuera aliter sentire in animum induxerant, quidquam contradicere non valerent: id quod et inter alia quae scripserat Caio significabat. omnia autem accommodata erant ad suadendum, eumque modis omnibus hortandum, ne tam multa millia hominum, si hosce interficeret, ad insaniam adigeret, (non enim nisi bello compulso a religione patria discessuros) neue seipsum multaret redivisibus ex ea gente accipiendis, et insigni apud eam maledicto et contumeliae sese subiiceret in omne aevum. praetereaue Dei, qui illis praeerat, potestatem, utpote manifestam, ostendebat, quaeque nihil dubium reliquit ad vim eius demonstrandam. Et in istis quidem totus erat Petronius.

7. Rex autem Agrippa, qui tum forte Romae versabatur, magis magisque apud Caium amicitia proficiebat. Cumque aliquando eum conuiuio exciperet, idque magno studio curauegeret, ut cunctos et impenis in epulas factis, et in omnibus ad delicias et voluptates apparandis superaret, ita ut nemo e caeteris, immo nec ipse Caius de istis aequandis cogitarit, multo minus superandis, (adeo ille vniuersis epularum apparatu facile praestitit, desiderioque omnia Caesari ad luxum suppeditandi) tum Caius animi ergo et magnificentiae eum admiratus, ut qui etiam supra facultates sumptibus immensis sibi placere contenderit,

μόνος τε μιμήσασθαι τὴν Ἀγρίππῃ Φιλοτιμίαν ἐφ' ἡδονῇ τῇ
 αὐτῇ πρᾶσσομένην, ἀναιμένος ὑπὸ οἴῳ καὶ τὴν διάνοιαν
 εἰς τὸ ἱλαρότερον ἐκτετραμμένος. Φησὶν ἐν συμποσίῳ, πα-
 ρακαλοῦντος εἰς πότον Ἀγρίππα, "καὶ πρότερον μὲν σοι
 "τιμὴν συνῆδεν ἢ ἐχρῶ τὰ πρὸς ἐμὲ, καὶ πολλὴν εὐνοίαν
 "μετὰ κινδύνων ἀποδειχθεῖσαν, οἷς ὑπὸ Τιβερίου περιέστῃς
 "δὲ αὐτὴν, ἐπιλείπεις τε ἑδὴ καὶ ὑπὲρ δύναμιν ἀρετῇ
 "χερῶσαι τῇ πρὸς ἡμᾶς. ὅθεν, αἰχρὸν γὰρ ἡσασθῆναι με
 "ὑπὸ τῆς σῆς σπουδῆς, ἀναλαβεῖν βύλομαι τὰ ἐλλειψι-
 "μένα πρότερον. ὀλίγον γὰρ πᾶν ὅσον σοι δωρεῶν ἐχό-
 "μεινον ἀπεμοιρασάμην. τὸ δὲ πᾶν, ὅπερ σοι ῥοπήν ἂν
 "προδότη τοῦ εὐδαίμονος, διακονήσεται σοι προθυμία τε
 "καὶ ἰαχύϊ." καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, οἴομενος γῆν τε
 πολλὴν αἰτήσασθαι, ἢ καὶ τιῶν προσόδων πόλεων. ὁ δὲ,
 καὶ περ τὰ πάντα ἐφ' οἷς ἤτησε παρασκευασάμενος, ἔκ
 ἑφάνεργον τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ὀξείας ἀμείβεταί τὸν
 Γάϊον, "ὅτι οὔτε πρότερον κέρδος τὸ ἀπ' αὐτῇ κερᾶδο-
 "κῶν παρὰ τὰς Τιβερίῃ ἐντολάς θεραπεύσειεν αὐτὸν, ὅτε
 "νῦν πρᾶσσειν τὶ τῶν εἰς χάριν τὴν ἐκείνῃ κερδῶν οἰκείων
 "ἐν τισὶ λήψισι· μεγάλα δὲ εἶναι τὰ προδεδωρημένα,
 "καὶ περαιτέρω τῷ Θράσει χρωμένῃ τῶν ἐλαπίδων· καὶ
 "γὰρ εἰ τῆς σῆς ἐλάττονα δυνάμειος, τῆς γέ μιν τῆς εἰ-
 "ληφύτος διανοίας τε καὶ ἀξιώσεως μείζονα. καὶ ὁ Γάϊος,
 ἐκπλαγὴς τὴν διάνοιαν αὐτῇ, πλειόνως ἐνέκειτο εἰπεῖν,
 ὅ, τι χαρίζοιτ' ἂν αὐτῷ παραχρόμενος. ὁ δὲ, "ἐπεὶ περ,
 "ὦ δέσποτα, προθυμία τῇ σῇ δωρεῶν μὲ ἀξίον ἀποφαί-
 "νεις, αἰτήσομαι τῶν μὲν εἰς ὄλβον φερόντων ἑδὴν, διὰ τὸ
 "μεγάλως με ἐνδιαπρέπειν, οἷς ἤδη παρῆλθες· ὅ, τι δ'
 "ἂν σοι δόξαν προσποιῇ τοῦ εὐσεβεῆς, καὶ τὸ θεῖον σύμ-
 "μαχον ἐφ' οἷς θελήσειας παρακαλῶ, καὶ μοι πρὸς εὐ-
 "κλείας γένοιτο παρὰ τοῖς πυθανομένοις, ὡς μὲθ' ἐνός
 "ὦν χρησάμην ὑπὸ τῆς σῆς ἐξουσίας ἀτυχεῖν πώποτε γνόν-
 "τι. ἀξιώ γὰρ σὲ τοῦ ἀνδριαντοῦ τὴν ἀνάθεσιν, ἣν ποιήσα-

volensque Agrippae liberalitatem ad sui oblectationem accommodatam aemulari, cum animus vino laxatus esset et ad multam hilaritatem traductus, dixit in conuiuio, ipsum ad bibendum inuitante Agrippa, "et ipse tibi iam antea conscius eram honoris, quo me prosequutus es, et quantam mihi beneuolentiam ostendisti, etiamsi ex ea te circumsteterint pericula a Tiberio intentata; et iam nihil omittis, quo mihi, fere ultra quam possis, gratificeris. Quare, cum turpe mihi sit a te vinci tua erga me voluntate et studio, omnia, quibus antea tibi deeram, iam adiecta esse volo. Quod ad munera attinet, quae tibi dedi, ea leuidentia esse fautor: id autem totum, quod tibi aliquid conferat ad felicitatem complendam, alacriter et quoad potero tibi suppeditabo." Et ille quidem ista dicebat, ratus ampla latifundia postulaturum aut urbium aliquarum vectigalia. Is vero, quamuis sibi decretum esset quid peteret, id tamen in praesens animo reticebat, et statim Caio respondet: "quod neque prius, contra quam mandauerat Caius, illum coluerit, ut qui lucri aliquid exspectaret; neque iam in eius gratiam quidquam agere, ut inde vel minimum lucri sibi quaereret. abunde autem magna esse priora eius beneficia, et ultra quam speraret quisquam se paulo arrogantior: nam etsi minora essent, quam quae dare potueras, mea tamen qui ea acceperim exspectatione et dignitate sunt maiora." Tum Caius, eum propter animi continentiam admiratus, magis instabat, ut diceret, quidnam a se datum iri voluerit? Cui ille: "quoniam ex tua in me beneuolentia, domine, prae te fers me dignum haberi, cui praeterea aliquid largiaris, nihil quidem eorum, quae ad me locupletandum attinent, a te postulabo, quippe quod tuae gratiae acceptum debeam, ut iis rebus praeter caeteros excellam; illud vero te rogo, quod pietatis gloriam tibi conciliabit, facietque, ut Deus tuae voluntati faueat et adiutor sit, et mihi ad existimationem pulchrum erit apud eos, qui fama id acceperint, ut qui certum habuerim omnia propter tuam potestatem impetraturum esse, quorum opus mihi fuerit. Oro

“Θαί κελεύεις Πιτρώνιον εἰς τὸ Ἰσθαίων ἱερὸν, μηκέτι πρᾶσσιν διανοῶσθαι.

ἦ. Καὶ ὁ μὲν, καίπερ ἐπικίνδυνον τῷτο ἡγούμενος· εἰ γὰρ μὴ πιθανὰ ἔκρινε Γάιος, ἔδδεν ἄλλο ἢ εἰς θάνατον ἐΦερεν· διὰ τὸ μεγάλα νομίζειν τε καὶ εἶναι, κύβον ἀνασπτεῖν τὸν ἐπ’ αὐτοῖς ἡγέτο. Γάιος δὲ ἅμα τῇ θεραπείᾳ τοῦ Ἀγρίππου ἐνέλημμένος, καὶ ἄλλως ἀπρεπὲς ὑπολαμβάνων, ἐπὶ τῶνδε μαρτύρων ψευδῆς γενέσθαι περὶ ὧν προθύμως ἐβιάζετο αἰτεῖσθαι τὸν Ἀγρίππαν, μετὰ τοῦ ὀξέως μεταμέλω χρώμενος, ἅμα δὲ τοῦ Ἀγρίππᾶ τὴν ἀρετὴν θαυμάσας, ἐν ὀλίγῳ αὖξεν τὴν οἰκίαν ἀρχὴν, ἥτοι προσόδοις χρημάτων ἢ ἄλλῃ δυνάμει, τοῦ κοινοῦ τῆς εὐθυμίας ἐπιμελῶτο, πρεσβέων τοὺς νόμους καὶ τὸ θεῖον, συγχωρεῖν καὶ γράφει πρὸς τὸν Πιτρώνιον, ἐκεῖνόν τε τῆς ἀφροσύνης τοῦ στρατεύματος ἱπαμῶν, καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν περὶ αὐτῶν ἀπεσταλκός. “νῦν οὖν εἰ μὲν Φθάνεις τὸν ἀνδριάντα ἑστακώς, ἑστάτω· εἰ δὲ μήπω πεποιήσῃ τὴν ἀνάθεσιν, μηδὲν περαιτέρω κακοπαθεῖν. ἀλλὰ τὸν τε στρατὸν διάλυε, καὶ αὐτὸς ἐΦ’ αὐτὸ πρῶτόν σε ἔστειλα, ἀπιδι. “ἔδδεν γὰρ ἐπιδέομαι τῆς ἀνασάσεως τοῦ ἀνδριάντος, Ἀγρίππα χαριζόμενος ἀνδρὶ παρ’ ἐμοὶ τιμωμένῳ μεζόνως, ἢ ὥστε με χρεῖα τῇ ἐκείνῃ καὶ οἷς κελεύσειεν ἀντεπεῖν.” Γάιος μὲν δὴ ταῦτα γράφει πρὸς τὸν Πιτρώνιον, πρότερον ἢ ἐντυχεῖν ταῖς αὐτῇ ἐπιστολαῖς ἐμφαινύσας ἐπὶ ἀποσασίᾳ Ἰσθαίως κατὰ τὸν ἀνδριάντα ἐπεύγεσθαι. μηδὲν καὶ ἕτερον ἀποσημαίνει τὴν διάνοιαν αὐτῶν, ἀλλὰ πόλεμον ἀντικρυς Ρωμαίων ἀπειλεῖν. καὶ περιαλγῆσας ὡς ἐπὶ πείρᾳ τῆς ἡγεμονίας αὐτῇ τετολμηκότων, ἀνῆρ ἐπὶ πᾶσιν ἡσσω μὲν τῷ αἰχρῷ, κρείσσων δὲ τῷ βελτίῳ, καὶ ἐΦ’ οἷς τισὶ κρίνειν ὀργῇ χρεῖσθαι παρ’ ὅτινῃν ἐπευγόμενος, παίδευσιν αὐτῇ ἔδδεν ἡτινοῦν προσιθίς, ἀλλ’ ἐΦ’ ἡδονῇ τιθεὶς τῇ ἐκείνης τὴν κρίσιν τῷ εὐδαίμονος, γράφει πρὸς τὸν Πιτρώνιον. “ἐπειδὴ δῶρα ὅποσα σοι οἱ Ἰσθαῖοι παρέχον, ἐν μείζονι λόγῳ τῶν ἐμῶν πεποιήσῃ ἐντολῶν, διακονῶσθαι τὰ πάντα ἡδονῇ τῇ ἐκείνῃ.

“igitur et obsecro te, vt de statuæ dedicatione in Iudæo-
rum templo, mandata Petronio, nolis amplius cogitare.

8. Et ille quidem licet hoc periculi plenum duceret, (nam quæ persuaderi non poterant Caio, ea mortem certissimam postulanti afferebant) quod tamen ea, quæ peteret, magna existimaret, vt reuera erant, fortunæ aleam in istis experiri statuit. Caius autem simul officiosa Agrippæ liberalitate mirifice captus, pudendumque esse ratus mendacii in istis, ad quæ petenda Agrippam vltro prouocauerat, coram tot testibus argui, ac si statim eum promissi poenituisset, simulque Agrippæ virtutem egregiam miratus, quod de imperio suo, aut amplioribus redditibus aut alia potestate augendo, parum sollicitus, publicæ tranquillitatis curam ageret, pro legibus intercedendo et numine diuino, postulatis annuit: ac scribit ad Petronium, eum collaudans, et quod exercitum collegerat, et ipsum per literas consuluerat, quid de Iudæis faciendum censeret. “Caeterum nunc, inquit, si contigerit te iam statuam erexisse, ne tollatur: sin vero nondum eam collocasses, ne quid amplius molestiæ ea de re tibi facessas; sed exercitum volo dimittas, discedasque ad ea, quæ primo tibi mandaui, exsequenda. nihil enim mihi opus est, vt statua erigatur, Agrippæ gratificari cupienti, quem virum maioris facio, quam vt eius desiderio et precibus quidquam denegarem.” Et hæc quidem Caius ad Petronium scripsit, literis illius nondum lectis, quæ significabant, Iudæos ob statuam illam ad seditionem concitatos. quin et ex voluntatis eorum indiciis palam erat, eos minitari bellum aduersus Romanos. Itaque grauiter dolens, q: si id ausi fuissent, vt experirentur eius imperium, homo scilicet nihil turpe ducens, nullamque honesti rationem habens, et in quemcunque pro arbitrio irascens, cui nullam moderationem adhibuit, id sibi in felicitatem cedere reputans, si iracundiae maxime indulgeret, denuo scribit Petronio in hanc sententiam: “Quandoquidem munera, quibuscunque te donarent Iudæi, meis mandatis prætulisti, illis gratificari ausus alia, quam iusse-

“ὡς ἀρθεῖς, ἐπὶ παραβάσει τῶν ἐμῶν ἐντολῶν, καλεῖσθαι σε,
 “σαυτῶ κερτὴς γενόμενος, λογίσασθαι περὶ τῷ ποιητέῳ σοι
 “ὑποσάντα ὀργῇ τῇ ἐμῇ, ἐπεὶ τοι παράδειγμα ποιοῖμι ἄν
 “εἰ τοῖς τε νῦν πᾶσι καὶ ὅποσοι ὕστερον γένωντ' ἄν, μηδα-
 “μῶς ἀκυροῦν αὐτοκράτορος ἀνδρὸς ἐντολάς.

Θ'. Ταύτην μὲν γράφει Περωνίῳ τὴν ἐπιστολὴν, ἡ μὲν
 Φθάνει γὰρ ζῶντος Περωνίου δεξιόμενος αὐτὴν, βραδυνθέν-
 τος τῷ πλὴν τοῖς Φέρεσι εἰς τοσόνδε, ὥστε Περωνίῳ γράμ-
 ματα πρὸ αὐτῆς ἀφικέσθαι, δι' ὧν μανθάνει τὴν Γαίῃ τελευ-
 τήν. Θεὸς γὰρ ἢ ἄρ' ἀμνημονήσεν ἔμελλε Περωνίῳ, κιν-
 δύνων ὅς ἀνεληφείη ἐπὶ τῇ τῶν Ἰουδαίων χάριτι, καὶ τιμῇ τῇ
 αὐτῷ. ἀλλὰ τὸν Γαίον ἀποσκευαστάμενος ὀργῆς ὧν ἐπὶ σε-
 βασμῷ τῷ αὐτῷ πρᾶσσειν ἐτολμήσαμε, τὸν μισθὸν χειρωλυ-
 τῶ συνεργεῖ τῷ Περωνίῳ ἢ τε Ρώμῃ, καὶ πᾶσα ἡ ἀρχὴ,
 μάλιστα δ' ὅποσοι τῆς βελῆς πρῦχοιεν ἀξιώματι, διὰ τὸ εἰς
 ἐκείνης ἀκράτῃ τῇ ὀργῇ χεῖσθαι τὸν Γαίον. καὶ τελευτᾷ μὲν
 ἡ μετὰ πολὺν χρόνον, ἢ γράψαι τῷ Περωνίῳ τὴν ἐπὶ τῷ
 θανείν ἀνακειμένην ἐπιστολὴν. τὴν δ' αἰτίαν, ἐξ ἧς τελευτᾷ,
 καὶ τῆς ἐπιβελῆς τὸν τρόπον ἀφηγήσομαι προϊόντος τῷ λό-
 γῳ. Περωνίῳ δὲ πρότερον μὲν παρὴν ἡ διασφῶσα τῷ Γαίῳ
 τὴν τελευτὴν ἐπιστολὴ, μετ' ἡ πολὺ δὲ ἡ καλεῖσθαι αὐτὸν τε-
 λευτᾶν αὐτόχειρα. καὶ ἤδη τε τῇ συντυχίᾳ τῷ ὀλέθρῳ, ὅς
 τὸν Γαίον κατέλαβε, καὶ τῷ Θεῷ τὴν πρόνοιαν ἐξεθαύμασεν,
 ἔδδεν εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' ἐκ τῷ ὀξείῳ μισθὸν αὐτῷ τιμῆς τε
 τῆς εἰς τὸν ναὸν καὶ βοηθείας τῆς Ἰουδαίων σωτηρίας παραχο-
 μένης. καὶ Περωνίῳ μὲν ἔτις μὴ αὐτῷ ὀφθαλμοῖς διεφύχθη
 ῥαδίως ὁ κίνδυνος τῷ θανείν.

ΚΕΦ. Θ'.

Τὰ συμβάντα τοῖς ἐν Βαβυλωνίῳ Ἰουδαίοις, δι' Ἀσσιαίων καὶ
 Ἀνιταίων τῶν ἀδελφῶν.

Γίνεται δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, καὶ μάλιστα
 τὴν Βαβυλωνίαν οἰκούντας Ἰουδαίους, συμφορὰ δεινὴ, καὶ

ram, faciendo, iubeo te, qui temet iudicem constituisti,
 quid tibi agendum sit, dispicere, cum irae meae onus
 sustinebis, postquam in te exemplum edam, quod et prae-
 sentes et posteros moneat, non negligenda esse impera-
 toris mandata.

9. Has quidem literas scribit ad Petronium: eas ta-
 men, dum in viuis esset Caesar, non accepit Petronius,
 retardata eousque perferentibus navigatione, ut aliae lite-
 rae, quibus mortem Caii intellexerit, prius ad manus
 eius venerint. Deus utique haud immemor futurus erat
 periculorum, quae adierat Petronius in Iudaeorum gra-
 tiam Deique honorem. sed cum Caium e medio sustulif-
 set, illi insensus, quod cultum diuinum sibi met arrogare
 fuerit ausus, Petronio mercedem persolvere annituntur
 omnes tam Romae quam per uniuersum imperium, prae-
 cipue vero quotquot e senatoribus maxima erant dignitate,
 quod in eos iram suam effuderit Caius. Et ille quidem
 moritur non multo postquam ad Petronium literas scripse-
 rat, mortem ei denunciautes. Causam autem, propter
 quam sublati sunt Caius, et quemadmodum instructae erant
 in eum insidiae, in sequentibus narrabo. Ad Petronium
 autem primum perlatae sunt literae Caii mortem signifi-
 cantes, et non multo post ei redditae sunt istae, quibus se-
 met sua manu interimere iuebatur. simulque laetatus est,
 quod ita euenerit, ut Caius mortem oppeteret, Deique ad-
 miratus est prouidentiam, quod nulla interposita mora
 confestim ei praemium dederit pro honore a se templo ha-
 bito, et auxilio Iudaeis lato. Et ita quidem Petronius o-
 mortis periculo ipsi non praeuiso facile euasit.

CAP. IX.

*Quoniam Iudaeis apud Babyloneui acciderunt, ex factis Af-
 naei et Anilai fratrum.*

Ceterum sub id tempus Iudaeis in Mesopotamia, maxi-
 meque apud Babyloniarn habitantibus, grauis incidit eala-

ἑδαιμᾶς ἥστινες ἐλάσσων, Φόνος τε αὐτῶν πολὺς, καὶ ὀπίστος ἔχ' ἰσορημένους πρότερον. περὶ ὧν δὴ τὰ πάντα ἐπ' ἀκριβείας διηγησάμενος, ἐκθήσομαι καὶ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν αὐταῖς τὸ πάθος συνέτυχεν. Νεαρδὰ τῆς Βαβυλωνίας ἐστὶ πόλις, ἄλλως τε πολυανδρῆσα, καὶ χώραν ἀγαθὴν καὶ πολλὴν ἔχουσα, καὶ σὺν ἄλλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἀνθρώπων ἀναπλέων. ἔστι δὲ καὶ πολεμίοις ἐκ εὐέμβολος, περιόδῃ τε τῇ Εὐφράτῃ πᾶσαν ἐντὸς αὐτὴν ἀπολαμβάνοντος, καὶ κατασκευαῖς τειχῶν. ἔστι δὲ καὶ Νίσιβις πόλις κατὰ τὸν αὐτὸν τῆ ποταμῷ περιέρρου. ὅθεν Ἰυδαῖοι, τῇ φύσει τῶν χωρίων πεπιτυκότες, τό, τε δίδραχμον τῷ Θεῷ καταβάλλειν, ὃ ἐκάστοις πάτριον ταύτῃ κατετίθεντο, καὶ ὅποσα ἄλλα ἀναθήματα. ἐχρῶντο δὲ ὥσπερ ταμικῶ ταῖσδε ταῖς πόλεσιν. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἀνεπέμπετο ἡ καρὸς, πολλάκι τε μυριάδες ἀνθρώπων τὴν κομιδὴν τῶν χρημάτων παρελάμβανον, δεδιότες τὰς Παρθυαίων ἀρπαγὰς, ὑποτελέσης ἐκείνοις τῆς Βαβυλωνίας. καὶ ἦσαν γὰρ Ἀσινάϊος καὶ Ἀνιλαῖος, Νεαρδάται μὲν τὸ γένος, ἀλλήλων δὲ ἀδελφοί. καὶ αὐτῆς, πατὴρ δ' ἦσαν ἄρφανοί, ἡ μήτηρ προσέταξεν ἰσὼν μαθήσθαι ποιήσεως· ἐκ ὅντος ἀκριπῆς τοῖς ἐπιχωρίοις, ὥς τε τὰς ἀνδρας ταλασιεργεῖν παρ' αὐτοῖς. τῆτοις ὁ τοῖς ἔργοις ἐφεστὼς, παρ' ᾧ καὶ ἐμεμαθήκεσαν, βραδυτῆτα ἐπικαλέσας τῆς ἀφίξεως, ἐκόλασε πληγαῖς. οἱ δ' ἐφ' ὕβρει τὴν δικαίωσιν λογιζόμενοι, κατασπάσαντες τῶν ὀπλῶν πολλὰ ὅποσα ἦν ἐπὶ τῆς οἰκίας φυλασσόμενα, ὥχοντο εἰς τι χωρίον, διὰ ῥῆξιν μὲν ποταμῶν ποιούμενον, νομὰς δὲ ἀγαθὰς παραχρῆσθαι πεφυκός, καὶ χιλῶν ὅποσοι εἰς τὸν χειμῶνα ἀποτίθοντο. συνήεσαν τε ὡς αὐτῆς τῶν νέων οἱ ἀποράτατοι, καὶ τῆτας τοῖς ὀπλοῖς φραγνύντες στρατηγοί τε ἦσαν, καὶ τῶν κακῶν ἡγεμόνες ἐκ ἐκωλύοντο εἶναι. προσελθόντες γὰρ ἐπὶ τὸ ἄμαχον, καὶ κατασκευάσαντες ἀκρόπολιν, διέπεμπον πρὸς τὰς νέμοντας Φόρον αὐτοῖς κελεύοντες καταβάλλειν τῶν βοσκομάτων, ἢ ἀρκῆσα ἐπιτροφὴ γίνετ' αὖν, προσιθύντες Φιλίαν τε πειθομένους, καὶ ἄμυναν τῶν ἀλλαχόθεν ποθὲν πολε-

mitas, et alia quacunque non minor; multaque facta est illorum caedes, quanta non antea in historia memoratur: de quibus accurate omnia expositurus, cladis illius causas prima ab origine repetam. Nearda vrbs est Babyloniae, et ex se populosa, et fertilem amplamque regionem possidens, quae cum aliis plurimis bonis etiam hominibus abundat: ad haec non patet hostium assultibus, vndique Euphrate et firmis muris circumdata. porro et Nisibis vrbs intra fluminis eiusdem ambitum posita est. Quapropter Iudaei freti locorum natura, et didrachmum, quod a singulis Iudaeis Deo pendi moris erat, ibi deposuerunt, caeteramque votivam pecuniam. illis enim vrbibus tanquam communi aulario utebantur: et inde Hierosolyma suo tempore transmissa erat pecunia, multaque hominum millia eam deferendam in se recipiebant, metu Parthorum latrociniorum. quibus tum vectigalis erat Babylonia. Etenim ex istis Iudaeis erant Asinaeus et Anilaeus, origine quidem Neardenses, fratres vero germani. atque illis mater, nam patre erant orbat, id negotii dedit, ut velorum conficiendorum artem addiscerent: id quod indigenis adeo non turpe erat, ut etiam viri lanificia exercerent. His quadam die magister, qui operibus praeerat, apud quem etiam artem didicerant, obiecit, quod tardiuscule venerant, eosque verberibus multavit. Illi vero castigationem sibi contumeliae esse existimantes, cum arma omnia, quae in ea domo adseruabantur, arripuissent, in locum quendam se conferebant, ubi fluvii diuortium est, et magna esse solebat pascuorum copia et vbertas fructuum, qui in hyemem possunt reponi. Atque ad eos mox confluit iuvenum quisque egentissimus: quos cum armis instruxissent, et pro ducibus se gerebant, et haud aegre fiebat, quin illis maleficiorum auctores et principes se praeberent. cum enim facili essent inexpugnabiles, et arcem sibi construxissent, ad pastores e suis dimittebant, qui pecorum tributum illis imperarent, quantum satis esset in alimentum, adiicientes, se amicos illis futuros, qui morem gererent, et ab hostibus, vndeunque ingruerent, defensuros; sin imperata detrectarent,

μίων, σφαγὰς δὲ τῶν ποιμνίων ἀπειθῶσιν. οἱ δὲ, ὃ γὰρ ἦν ἔτερα παρὰ ταῦτα ποιῆν, ἡκροῶντο, καὶ τῶν προβάτων ἔσσελλον ὅποσα κελευοῦσιν. ὥς δὲ καὶ πλείων αὐτοῖς συνελθυστο ἰχὺς, κύριοί τε ἦσαν ἐφ' οἷς βελεύσειαν ἐν τῇ ὀξείᾳ ἐλαύνοντες κακουργεῖν. θρασυεύειν τε αὐτὰς ἤρητο πᾶς προσυγχάνων, καὶ ἦσαν φοβεροὶ καὶ τοῖς περασσομένοις. ὥς δὲ ἤδη προὔκοπτε λόγος περὶ αὐτῶν κατὰ τῶν Πάρθων βασιλείας.

β'. Ο δὲ τῆς Βαβυλωνίας σατράπης, μαθὼν ταῦτα, καὶ βεληθείς ἐπιφουμένως κωλύσαι, πρὶν τι μείζον κακὸν ἐξ αὐτῶν ἀναστῆναι, συλλέξας στρατὸν ὅσον εἰδύνατο πλείστον, καὶ Παρθυαίων καὶ τῶν Βαβυλωνίων, ἤλασεν πρὸς αὐτὰς, φθῆναι θέλων προσβαλὼν ἐξελεῖν πρὶν ἐξαγγελοῦς γενέσθαι κατασκευάζων τὸν στρατὸν. παρακαθίσας δὲ τὸ ἔλος, ἡσύχαζεν· καὶ κατὰ τὴν ἐπιῦσαν, ἣν δὲ σάββατον ἀργίας παντὸς χρέματος Ἰσθαίοις ἡμέρα, οἰόμενος ὃ τολμήσειν ἀντιστατήσκειν αὐτῷ τὴς πολέμους, ἀλλὰ ἀμαχὶ λαβὼν ἄξιον δεδεμένους, κατὰ βραχὺ προσῆκε χερῶν αἰφνίδιον ποιῶσαι τὴν ἐπίπτωσιν. Ἀσιναιὸς δὲ ἐτύγχανε σὺν τοῖς ἐτέροις καθεζόμενος, καὶ τὰ ὅπλα παρέκειτο αὐτοῖς, "ἄνδρες, "Φησὶν, χρηματισμὸς μοι ἵππων προσέπεισεν, ὃ φοβεράδων, "ἀλλ' οἷος γένοιτο ἀνδρῶν αὐτοῖς ἐπιβεβηκότων· ἐπεὶ καὶ "τινος ἀνακρέσεως αἰδοῦμαι χαλινῶν, δέδια, μὴ ἐληλύθασιν ὡς ἡμᾶς οἱ πολέμοι περισάντες. ἀλλὰ τίς προσίτω "κατόπτης, ἀπαγγελίαν ἡμῖν σαφῆ τῶν ἐνεσηκῶν ποιῆσόμενος. εἴη δὲ ἐπὶ ψευδέσι μοι λελέχθαι τὰ εἰρημένα." καὶ ὁ μὲν τὰδε εἶπε, καὶ ὥχοντό τινες προσκοποῦντες τὸ γινόμενον. καὶ ἡ τάχος παρελθόντες, "καὶ ὅτε αὐτὸς ψεύδῃ "σαφὴς εἰκαστὴς εἶναι τῶν πρασσομένων τοῖς πολέμοις, ὅτε "ἐκείνοι πλείονως ἐπιτρέψκειν ἡμελλον ἡμῖν ὑβριεῖν. περιε- "λήμμεθα δόλῳ, μηδὲν βοσκημάτων διαφέροντες, τοσῆσδε "ἵππων πλῆθος ἐπελαυνύσας ἡμῖν ἐν ἀπορίᾳ χερῶν κειμέν- "νοις, διὰ τὸ κατεργεῖσθαι παραγορεύσει τῶν πατρῶν εἰς "τὸ ἀργεῖν." Ἀσιναιὸς δὲ ἐκ ἄρα γνώμῃ τοῦ κατασκόπου

greges mactaturos. Illi vero, nam haud integrum eis erat quidquam aliud facere, mandatis obsequuti sunt, et oves, quotquot poscerent, mittendas curabant. Quo factum est, ut vires eorum augerentur, et potestatem haberent patrandi, quodcunque illis, ex improviso alios adortis, allubesceret: atque adeo nemo illis obuiam factus officiis eos demereri non studebat, congressurisque terrorem iniiciebant. ita ut sermo de illis increbresceret et ad Parthorum regem perueniret.

2. Satrapa autem Babyloniae, postquam haec intellexerat, eos ipso in ortu opprimere voluit, antequam malum ex illis latius serperet et dimanaret: collectoque quantum poterat e Parthis ac Babyloniis exercitu, versus eos cursu incitato ire contendit, eo animo, ut repentina facta impressione eos adoriretur, priusquam aliquid eis nunciaretur de copiarum apparatu. Cum autem iuxta paludem quandam assedisset, quietem agebat: atque postridie, erat autem Sabbatum, quo Iudaei ab omni opere seriantur, ratus non ausurum hostem sibi congregi, sed absque pugna captos victosque se abducturum, lento gressu procedebat, ut in eos ex improviso impetum faceret. Sed Asinaeus, cum forte positis prope se armis cum sociis in otio desideret, "Viri, inquit, tinnitus equorum ad aures allapsus est, non qualis est in pascuis agentium, sed qui sessorem tergo vehant; et quoniam fraenorum etiam sonitum me audire persuasum habeam, vereor, ne hostes nos circumuenientes aggrediantur. verum procurrat aliquis speculatum, qui vobis quid immineat certo renunciaret, atque utinam falsa reperiantur quae diximus." Ac ille quidem ista loquutus est. et innox certi homines spectatum ibant, quid factum esset: celeriterque regressi, "neque te, inquit, coniectura fallit de iis, quae moluntur hostes, neque illi amplius passuri sunt, ut nos maleficia impune commitemus. ex insidiis circumuenti sumus, pecorum ad instar mactandi, tanta equitum multitudine in nos incurstante, inaniter a pugna abstinentes, quod ex legis patriae interdicto necessitate adacti sumus ad quiescendum." Caeterum

κρίνειν ἔμμελλον ἐπὶ τοῖς ποιητέοις, ἀλλὰ νομιμώτερον ἡγησάμενος τοῦ ἐπ' ἀπράκτοις τελευτῶντας εὐφραίνειν τὰς πολέμιους, τὸ ἀληθῆς δραξαμένους ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης, εἰς ἣν ἐνεπιπτόκει, παρανομῆν τιμωρίαν ἀπολαμβάνοντας, εἰ δέοι τελευτᾶν, αὐτὸς τε ἀναλαμβάνει τὰ ὄπλα, καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ θάρσος ἐνεποιεῖ, τῆς ἐπὶ τὰ ὅμοια ἀρετῆς. ὁμοῖοι οὖν ἴασιν τοῖς πολέμοις, καὶ πολλὰς κτείναντες αὐτῶν, διὰ τὸ καταφρονοῦντας ὡς ἐπὶ τὰ ἔτοιμα χωρεῖν, εἰς Φυγὴν τρέπονται τὸ λοιπόν.

γ'. Ο δὲ τῶν Πάρθων βασιλεὺς, ἐπεὶ ἀφίκετο αὐτῷ ἡ ἀγγελία τῆς μάχης, ἐκπλαγείς τῷ τολμήματι τῷ τῶν ἀδελφῶν, ἐπεθύμησεν αὐτοῖς ἐλθεῖν διὰ τε ὕψους καὶ λόγων· καὶ πέμπει τὸν πιστότατον τῶν σωματοφυλάκων λέγοντα, “ὅτι βασιλεὺς Ἀρτάβανος, καίπερ ἡδίκημένος ὑφ' ὑμῶν ἐπιχειρήσεως αὐτῷ τῇ ἀρχῇ γενομένης, ἐν ἐλάσσονι “τὴν καθ' αὐτὸν ὁργὴν τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς ποιησάμενος, “ἀπέπειλέ με δεξιᾶν τε καὶ πίσει δώσαντα ὑμῖν, συγχωρῶν “ἄδειαν τε καὶ ἀσυλίαν ὁδῶν, χερῶν ἐπὶ Φιλίᾳ προχωρεῖν πρὸς αὐτόν, δόλῃ τε καὶ ἀπάτης χωρὶς· δῶρά τε δώσῃν ὑπὸ χερσὶ καὶ τιμὴν, ἥτις ὑμῖν πρὸς τῇ νῦν ἔσῃ ἀρετῇ μάλιστα δυνάμει τῇ ἐκείνῃ ὠφελεῖν.” Ἀσιναῖος δὲ, αὐτὸς μὲν ὑπερβάλλεται ὁδὸς τὰς ἐκεῖ, τὸν ἀδελφὸν δὲ Ἀνιλαῖον ἐκπέμπει μετὰ δώρων ὅποσα πορίσασθαι ἦν. καὶ ὁ μὲν ὤχητο, καὶ εἰσοδος αὐτῷ γίνεται παρὰ βασιλέα. Ἀρτάβανος δὲ, ἐπεὶ θεᾶται τὸν Ἀνιλαῖον καταμόνας ἥκοντα, ἤρετο τὴν αἰτίαν τοῦ καὶ τὸν Ἀσιναῖον ἐφυσσηκότα. ἐπεὶ δὲ πυνθάνεται αὐτὸν δέσαντα ἐν τῷ ἔλει ὑπομένειν, ὁδε τὰς τε πατρῴας θεὰς ἐπώμνυτο, μηδὲν κακὸν δρᾶσθαι αὐτὰς, πίσει τῇ αὐτῷ προσκεχωρηκότας· καὶ τὴν δεξιᾶν ἐδίδου, ὅπερ μέγιστον παρὰ πᾶσι τοῖς ἐκείνῃ βαρβάροις παράδειγμα τοῦ θαρσεῖν γίνεται τοῖς ὁμιλήσιν. ἢ γὰρ ἂν ψεύσαστο τις δεξιᾶν ὑπ' αὐτῷ δόσεως γενομένης· ἐδὲ πιστεύειν ἐνδοιάσειν, εἰ τοιαῦτα ἀσφαλείας δόσεις γένοιτο, παρὰ τῶν ἐν ὑποψίᾳ ἀδικήσαν καθεστηκότων. καὶ Ἀρτάβανος μὲν,

Asinaeus non utique ex speculatoris sententia, quid fieri oporteret, decernebat, sed aequius esse ratus, ut, sumtis animis ex necessitate, in quam inciderat, legem violarent, dum iniuriam vlciscantur, etiam si mori certum est, quam ut nihil agendo morientes hostem morte sua exhilararent, et ipse arma corripit, eamque illis, qui secum erant, audaciam iniiciebat, ut pari cum fortitudine sese gererent. pugnam itaque ineunt cum hostibus, multisque caesis, quod eum contentu eorum venerant, quasi victoriam in manibus haberent, reliquos in fugam coniiciunt.

3. Parthorum autem rex, ubi de pugna illa certi aliquid fama acceperat, admiratus fratrum audaciam, eos videndi et alloquendi desiderio tenebatur; misitque ad eos fidelissimum e satellitibus suis, qui diceret: "regem Artabanum, quamvis a vobis iniuria affectum, ut qui in regnum eius inuaseritis, virtuti tamen vestrae iram suam condonare, meque misisse dextram vobis fidemque daturum, ab ipso concedi, ut ab omni periculo immunes iter faciatis, quod magnopere vellet vos amicitiae ergo ad illum adire, nihil doli fraudisque metuentes: immo et dona vobis polliceri, et honorem, qui ex illius potentia multum vobis conferet ad praesentis virtutis incrementum." Tum Asinaeus ipse quidem profectionem distulit, fratrem vero Anilaeum misit cum eiusmodi muneribus, quae penes ipsum erant. Et ille quidem recta ibat, et facile ad regem admissus est. Artabanus autem, cum videret Anilaeum solum ad se accedere, eum interrogabat, quid causae fuerit, quod Asinaeus non simul aduenerit. Cum autem audiret illum prae metu se intra palustria continere, patrios Deos testabatur, se nihil eos laesum ire, qui sese eius fidei commiserant; dextramque ei protinus dabat, id quod apud omnes istius regionis barbaros fiduciam ingerit eos conuenientibus. nemo enim fraudem adhibet, ubi dextra ab eo data fuerit; nec est, ut quisquam, cui injecta erat aliqua iniuriae suspicio, de fide dubitet, qui istud auctoramentum acceperit. Et Artabanus quidem,

ταῦτα πράξας, ἐκπέμπει τὸν Ἀνιλαῖον, πείσονται τὸν ἀδελφὸν ἐπαυελθεῖν. ἔπρασσε δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς χερίζων ἐν-
 τὸμισμα τῇ ἀρετῇ τῶν Ἰσθαίων ἀδελφῶν εἰς Φιλίαν κτήσα-
 θαι τῶν ἐκείνῳ σατραπειῶν, ἐν ἀποσάσει τε ἑσὼν καὶ δια-
 νοία τοῦ ἀποσησομένης μέλλων ἐλάσσειν ἐκ' αὐτῆς. ἰδεδεία
 γάρ, μὴ καὶ περισχομένης πολέμῳ τῷ ἐκείνῳ κατὰ χεῖρωσιν
 τῶν ἀφεσηκῶτων, αὐξηθῶσιν ἐπὶ μέγα οἱ περὶ τὸν Ἀσι-
 ναῖον καὶ τὴν Βαβυλωνίαν, ἥτοι γε συστήσαντες ἐκ' ἀκροά-
 σει τῇ αὐτῶν, ἣ καὶ τότε γε ἀτυχοῦντες τοῦ κακῶσαι μνη-
 ζόνως ἢ διαμάρτοιεν.

δ'. Ο μὲν δὴ, ταῦτα διανοηθεὶς, ἐκπέμπει τὸν Ἀνι-
 λαῖον. ὁ δὲ Ἀνιλαῖος πιθανὸς ἦν τῷ ἀδελφῷ, τὴν τε ἄλλην
 προθυμίαν διηγούμενος τοῦ βασιλέως, καὶ δεκίον τὸ γεγε-
 νημένον· ὥςτε δὴ ἠπείγοντό ὡς τὸν Ἀρταβανον. ὁ δὲ ἰδοῦν
 αὐτῆς δέχεται παραγνεομένης, ἐθαύμαζε τε τὸν Ἀσιναιῶν
 τοῦ ἐν ταῖς πράξεσιν εὐψύχῃ, θεωρῶν παντελὲς ὅντα ὀφθῆ-
 ναι βραχύν τε καὶ τοῖς τὸ πρῶτον ὄψει συνελθῶσι δύναι
 καταφρονήματος ἀφορμας, ὡς ἔδδεν κρίνειν αὐτὸν, Φησὶ
 τε πρὸς τὴς φίλης, ὡς μείζονα πάντα παραθέσει παρέχο-
 το τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος. παρὰ τε πέτον δεικνύς τὸν Ἀ-
 σιναιῶν Ἀβδαγάσῃ τῶν αὐτῷ στρατοπεδαρχῶν, τό, τε ὄνο-
 μα διασαφεῖ, καὶ τὴν πᾶσαν ἀρετὴν, ἣ χεῖρω εἰς πόλεμον.
 τοῦ δὲ Ἀβδαγάσῃ κελύοντος συγχώρημα αὐτῷ γενέσθαι,
 κτείναντα αὐτὸν ποινὴν ἀπολαβεῖν ὑπὲρ ὧν ὑβρίσειν εἰς τὴν
 Παρθυαίων ἀρχὴν, "ἀλλ' ἐκ' αὐν, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, συγ-
 χώρημα διδοίην ἐκ' ἀνδρὶ πίσει τῇ εἰς ἐμὲ τεθαρήκῳτι,
 "καὶ προσέτι δεξιάν τε πέμψας, καὶ θεῶν δεκοῖς πιθανὸς
 "γενέσθαι σπυδάσας. εἰ δὲ ἀνὴρ τυγχάνεις, τὰ πολέμια
 "ἀγαθός, μηδὲν ἐπιτοκίας χερίζων τῆς ἐμῆς Παρθυαίῳ
 "ἐκδίδει τὴν ἀρχὴν περὶ ὑβρισμένην· ἐπαναχωροῦντι γοῦν
 "ἐπιθίμενος περγίνῃ κράτει τῷ περὶ σέ, καὶ μετ' ἀγνοίας
 "τῆς ἐμῆς," ἔωθεν δὲ μετακαλέσας τὸν Ἀσιναιῶν, "ὦρα
 "σοι, Φησὶν, ὦ νεανία, χωρεῖν ἐπὶ τὰ σαυτοῦ, καὶ μὴ πλείο-
 "σι τῶν ἐνθάδε στρατηγῶν τὴν ὀργὴν ἐρεθίσσας, ἐπιχειρεῖν

cum ista fecisset, dimittit Anilaeum, persuasurum fratri, ut cum eo reuersuro ad regem veniret. Ista autem agebat rex, volens fratrum Iudaeorum virtute veluti fraeno coërcere eius satrapias, ne amicitiam cum eo et societatem violent, ut quae tum in eo essent, ut deficerent, et forsitan ad defectionem magis adhuc animis propenderent, si in illos expeditionem suscepturus esset. Verebatur enim, ne, dum ille in bello eo occuparetur, quo defectores in potestatem suam redigeret, Asinaeus et Babylonii magnam virium incrementum caperent, aut bellum constaturi, cum de istis audiuerint, aut, si hoc facere nequeant, opportunitatem optaturi vicina omnia latius depopulandi.

4. Et sic quidem, cum in eiusmodi mente et cogitatione versaretur, Anilaeum dimittit. Anilaeus autem persuasit fratri, et regis voluntatem erga eos et studium prolixè commemorans, fidemque iureiurando datam: ac proinde ad Artabanum properabant. Ille vero, ubi eo peruenerunt, laete admodum eos excipit, simulque mirabatur Asinaeum, quod tam magno animo res gereret, cum cerne-
ret ipsum videri statura valde pusillum, primoque adspectu facere, ut contemptui esset iis, qui eum conuenirent, ac si eum pro nihilo ducerent; porroque ad amicos aiebat, quod animum prae se tulerit, longe corpore, si ei conferratur, maiorem. cumque inter bibendum eum ostenderet Abdagasi, vni e praetorianis praefectis, et qui vir esset ei indicabat, et quam strenue in acie diuicaret; Abdagasus autem postulante, ut ei concederetur illum interficere, atque adeo poenas tot iniuriarum ab eo repetere, quas Parthorum imperio intulerat; “atqui non est, inquit rex, ut hoc permittam in virum, qui meae fidei se credidit, praesertim cum dextram ei miserim, operamque dederim, ut iureiurando adhibito ei fidem facerem. Quod si vir sis belli sciens fortisque, nihil opus est, ut meo periurio vitaris ad iniurias Parthorum imperio illatas viciscendas: reuertentem itaque adortus, eum viribus tuis per me licet opprimas, dum tuum mihi lateat consilium.” Mane deinde accito Asinaeo, “Tempus tibi est, inquit, ad tuos concedere, o iuuenis, etiam ne plures e ducibus meis, qui me-

“σὺ τῇ σφαγῇ, καὶ δίχα γνώμης τῆς ἐμῆς. παρακατὰ
 “θήκην δὲ σοὶ δίδωμι τὴν Βαβυλωνίων γῆν, ἀλῆτευτόν τε,
 “καὶ ἀπαθὴ κακῶν ἰσομένην ὑπὸ τῶν σὺν Φροντίδων. ἄξιον
 “δὲ μοι τυγχάνειν σοῦ χρηστοῦ ἀνεπίκλητον σοὶ παραχόμι-
 “νος τὴν ἑμαυτοῦ πίσιν, ἢ ἐπὶ κέφοις, ἀλλ’ ἐπὶ τοῖς εἰς
 “σωτηρίαν ἀνακειμένοις.” ταῦτα εἰπὼν καὶ δῶρα δῶς, ὁπη-
 νίκα ἐκπέμπει τὸν Ἀσιναιὸν. ὁ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν παραγενό-
 μενος, Φρέρια κατασκευάζει, καὶ ὅποσα πρότερον ὠχύρεν,
 μέγας τε ἐν ὀλίγῳ ἐγγόνει, καὶ οἷος ἢ ἄλλος τῶν πρό-
 τερον ἐκ τοιαύτης ἀφορμῆς ἀψαοθαὶ πραγμάτων ἐν τολ-
 μῇ γεγονότων. Παρθυαίων τε αὐτὸν ἐθεράπευσεν οἱ ταύ-
 τη καταπεμπόμενοι στρατηγοί· μικρὸν γὰρ ἐδόκει καὶ τῆς
 κατ’ αὐτὸν ἡσσαν ἀρετῆς ἢ ἐκ Βαβυλωνίων προῖσα τιμή.
 ἦν δὲ ἐν ἀξιώματι καὶ δυνάμει· πάντα τε ἤδη τὰ ἐπὶ τῆς
 Μεσοποταμίας πρὸς αὐτὸν ἤρτο πράγματα, προὔκοπτε τε
 αὐτῷ ἡ εὐδαμονία ἐπὶ ἔτη πεντεκαίδεκα.

ε’. Λιμαζόονταν δὲ αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν, ἀρχὴ αὐτὰς
 ἐπικαταλαμβάνει κακῶν ἐκ τοιαύτης αἰτίας, ἐκινή τὴν
 ἀρετὴν, ἣ προὔκοψαν ἐπὶ μέγα δυνάμει, ἐκτρέπουσιν εἰς
 ὕβριν ἐπὶ παραβάσει τῶν πατρῶν ὑπὸ ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδο-
 νῆς ἐμπειρόντες. τῶν Πάρθων τινί, στρατηγὸς δὲ ἀφίκετο
 τῶν ταύτῃ χωρίων, ὧς καὶ εἶπετο γαμετή, τὰ τε ἄλλα
 καὶ εἰς τὸ ἐπαρῆσθαι προεληφύια πασῶν, καὶ μείζονα ρο-
 πὴν ἐκ’ αὐτῷ λαμβάνουσα θαύματι τοῦ εὐπρεποῦς, ταύ-
 της εἴτε ἀκοῇ τῆς εὐπρεπείας ἐκμαθὼν, εἴτε καὶ ἄλλως
 αὐτόπτης γενόμενος Ἀνιλαῖος, ὁ τοῦ Ἀσιναιὸν ἀδελφός.
 ἐραστὴς τ’ ἐγγόνει καὶ πολέμιος, τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ μὴ ἄλ-
 λως ἐλπίζειν ἐκπράσσεσθαι τὴν σύνοδον τῆς γυναίκης, μὴ
 τὴν ἐξουσίαν ὡς ἐκ’ αὐτῇ κτηθέσῃ παραλαβὼν, τὸ δὲ ὑπὸ
 τοῦ δυσαντίλεικτον κρίνειν τὴν ἐπιθυμίαν. ἅμα τε οὖν πο-
 λέμιος ἐκ’ αὐτοῖς ἀνὴρ ἐκσεχεροτόνητο, καὶ μάχης ἐπάκτε
 γενομένης πισόντος, ἀνηρημένῃ ἀλῆστα ἐγγάμωτο ἐρασῇ.
 ἔμην δίχα γε μεγάλων δυσυχίων Ἀνιλαῖω τε ἅμα αὐτῷ
 καὶ Ἀσιναιῷ γυνὴ ἀφίκετο εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν, ἀλλὰ σὺν

"cura sunt, ad te occidendum irritentur, 'me ignaro nec
 "opinante. Tuas autem fidei committo terram Babylo-
 "niam, ut eam tua cura tutam a latrocinii et illaesam cu-
 "stodias. Æquum autem est, ut te mihi benignum habeam,
 "qui fidem meam tibi inuiolatam præstisti, cum non de re-
 "bus leuiculis ageretur, sed quae ad salutem tuam specta-
 "bant et incolumitatem." Cum ista dixisset et Asinaeum
 muneribus auxisset, sine mora ad suos eum dimittit. Ille
 vero domum reuersus, castella partim noua condidit, par-
 tim vetera munitionibus firmavit: breuique eo potentiae
 creuit, quantam alius ante se nemo adeptus est, qui ex hu-
 iusmodi initiis rerum gubernaculo se adiuuere ausus est.
 Parthorum etiam duces, qui in vicinas prouincias mitteban-
 tur, eum colebant et obseruabant: nam parua res meritis-
 que suis leuior illis visus est honos, quem a Babyloniiis ha-
 buit. Erat autem in auctoritate magna et potestate, iam-
 que omnia in Mesopotamia negotia ab illius nutu pende-
 bant et arbitrio, eiusque felicitas per annos quindecim in-
 dies magis magisque augebatur.

5. Caeterum cum bonis omnibus florerent affluerent-
 que, eis adhaerere coepit mali labes ex huiusmodi causa,
 postquam a virtute descuerant, qua in tantam prouecti sunt
 potentiam, eamque in contumeliam verterant, a patriis mo-
 ribus lapsi in voluptatum cupiditates. Cum forte veniret
 ad vicinam regionem administrandam Parthorum quidam
 dux, quem comitata est etiam vxor, quae et caeteris dotibus
 laudes aliis praeipperat omnibus, praecipueque mirabili
 formae elegantia, quae ad hoc efficiendum maximo erat
 momento, eius, siue quod aliquid de pulchritudine illius
 fama acceperat, siue oculos in eam coniecerat, amator simul
 et hostis exstitit Asinaei frater Anilaeus, partim quidem
 quod nulla ei superesset spes potiundi muliere, nisi eam quasi
 vi captam in potestatem suam redigeret, partim vero quod
 cupiditati suae se resistere non posse crediderit. Simul ita-
 que ac maritus hostis illis declaratus fuisset, et pugna inita
 acie cecidisset, occisi vxor captiua nupta erat amatori suo.
 non tamen sine magnis calamitatibus, et ipsi Anilaeo et
 Asinaeo importatis, in domum illorum ingressa est mulier,

τινι μεγάλῳ κακῷ, δια τοιαύτην αἰτίαν. ἐπεὶ γὰρ τῶνδ' ἄνδρες
 πεθνηκότος αἰχμάλωτος ἦγετο, ἀφιδρύματα τῶν Θεῶν,
 ὥστε τῷ ἀνδρὶ καὶ αὐτῇ πατρὶα ἦν· ἐπιχώριον δὲ τοῖς ἐκεί-
 νῃ πᾶσιν ἐστὶν ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ εἶναι σεβασμᾶτα, καὶ ἴσιν
 ἐπὶ ξένης συνεπάγεσθαι· περιέλασσα, καὶ ταύτῃ τοῦ πα-
 τρός τὸ ἐπ' αὐτοῖς ἔθος συναπήγετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον λε-
 ληθότως αὐτῶν θρησκείαν ἐποιεῖτο· γαμετὴ δὲ ἀποδει-
 χθεῖσα, ἥδη τρόπῳ τῷ αὐτῆς εἰωθότι, καὶ μεθ' οἶων νομί-
 μων ἐπὶ τῷ πρότερον ἀνδρὶ, ἐθεράπευεν αὐτὸς· καὶ τῶν
 ἐταίρων οἱ μάλιστα τιμώμενοι παρ' αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον
 ἐπέσκηπτον, ὡς ἑδαιμῶς πρᾶττοι Εβραϊκὰ, ἑδὲ ὅπῃσ' αὐ-
 τοῖς τοῖς αὐτῶν πρόσφορα, γυναῖκα ἡγμένους ἀλλόφυλον,
 καὶ παραβαίνουσιν θυσιῶν καὶ σεβασμῶν τῶν αὐτοῖς εἰωθό-
 των τὴν ἀκρίβειαν. ὅρᾳ οὖν μὴ τὰ πολλὰ τῇ ἡδονῇ τοῦ σώ-
 ματος συγχωρῶν ἀπολέσειε τὴν ἀρχὴν τῇ εὐπρεπείᾳ, καὶ
 τὴν εἰς νῦν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προσληθῆσαν ἐξουσίαν. ἐπεὶ δὲ ἑδὲ
 ἐπέβαινον, ἀλλὰ καὶ τινὰ αὐτῶν τὸν μάλιστα τιμώμενον, ὅτι
 παρρησία πλείονι χεῖραίη, ἀπέκτενε· καὶ ὅς κτεινόμενος
 εὐνοία τῇ τῶν νόμων τοῦ κτεινόντος αὐτὸν τιμωρίαν ἐπηρεάσα-
 το αὐτῷ τε Ἀνιλαίῳ καὶ Ἀσιναίῳ, καὶ πᾶσιν ἐταίροις ὁμοίαν
 ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπαχθεῖσαν γενέσθαι τελευτὴν, τοῖς μὲν,
 ὡς ἡγεμόσι παρανομῶν γεγονόσι, τοῖς δὲ, ὅτι μὴ βοηθῶν
 αὐτῷ τοιαύτῃ πάχοντι διὰ τὸ ἐκδικεῖν τοῖς νόμοις· οἱ δὲ
 ἐβαρύνοντο μὲν, ἠνείχοντο δὲ, μνημονεύοντες ἕκ' ἐξ ἄλλης
 αἰτίας, ἀλλ' ἰσχυρὴ τῇ ἐκείνων, τῇ εὐδαιμονίᾳ συνελθόντες.
 ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν θρησκείαν ἀκροῶνται τῶν Θεῶν τῶν Παρ-
 θυαίοις τιμωμένων, ἕκ' ἔτι ἀνεκτὸν ἡγόμενοι τῷ Ἀνιλαίῳ τὸ
 ὑβρίζειν εἰς τὰς νόμους, ἐπὶ τὸν Ἀσιναῖον ἐλθόντες καὶ πλέο-
 ντες ἥδη κατεβόων τῷ Ἀνιλαίῳ, Φάμενοι καλῶς εἶναι, εἰ μὴ
 πρότερον κατ' αὐτὸν ἑωρακότα τὸ ὠφελὲν, ἀλλὰ νῦν γὰρ
 ἐπιτροφὴν ποιῆσαι τῷ γεγονότι, πρὶν ἢ τὴν ἀμαρτίαν ἐκεί-
 νῳ τε καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις γενέσθαι εἰς ὁλεθρον ἀνακειμή-
 ρην· τὸν τε γάμον τῆς ἀνδράπευ λέγοντες ἔμετ' αὐτῶν, ὅτι
 αὐτοῖς εἰωθότων τεθῆσθαι νόμων, καὶ τὴν θρησκείαν ἣν ἐπι-

fed cum magno illorum malo ex huiusmodi causa. Postquam enim, viro priore mortuo, captiua duceretur, simulacra deorum sibi maritoque suo gentilitia (moris enim est omnibus in illa regione et domi habere numina, secumque, cum peregre irent, gestare) occultabat, atque ita patria consuetudine secum asportabat. et primo quidem ea clam omnibus colebat: cum autem facta esset vxor, suo pristino more, iisdemque quibus sub priore marito assueverat ritibus, Deus venerata est. Tunc focii eorum, quos maximi faciebant, leuiter eum primo reprehendebant, quod nequaquam ex institutis Hebraicis conuenienterque illorum legibus ageret, in vxorem accipiendo mulierem alienigenam, et quae sacrificiorum cultusque religiosi ritus illis accurate praescriptos violaret. Videndum itaque, ne, dum nimium concedat corporis voluptati, a principatu excidat formae causa, et a potestate, quae iam Dei auspiciis eousque processerat. Postquam vero nihil proficiebant, acciditque, vt quidam e suis, quem maximi faciebant, interficeretur, quod paulo liberius loquutus fuerit, (qui et ipse moriens ex suo in leges amore precatus est Deum, vt vice interfectoris poenas penderent Asinaeus ipse et Anilaeus, cunctique focii simili ab hostibus morte plecterentur, quod illi quidem scelerum auctores fuerint, hi vero auxilium ei non tulerint, talia patienti, dum leges vindicatum irēt) graui dolore afficiebantur, patienter tamen ferebant, vtpote sibi met conscii, quod in vniuersum illorum virtuti praesentem acceptam deberent felicitatem. Cum autem audirent de cultu deorum, quos Parthi venerantur, contumeliam Anilaei in legem suam haud amplius tolerandam esse rati, factoque plurium concursu ad Asinaeum, vociferabantur in Anilaeum, dicentes, oportere eum, si prius parum potuit quid vtile sit dispicere, nunc certe quod factum fuerit corrigere et emendare, antequam contigerit, vt et ipse et alii omnes peccati istius poenas sua pernicie luant; atque exprobrantes ei nuptias cum muliere alienigena, neque ex illorum consuetudine neque receptis patriae legibus congruenter factas, cultum-

τηδεοὶς ἡ γυνὴ ἐπ' αἰτιώσῃ τῷ Θεῷ τῷ αὐτοῖς σεβασμῇ
 πρᾶσσοσθαι. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἦδει μὲν τὴν ἀμαρτάν τῷ ἀ-
 δελφῷ μεγάλων αἰτίαν ἔσσαν κακῶν, καὶ ἰσομένην, ἢ μὴ
 ἀλλὰ καὶ ἠνείχετό γε εὐνοία τῷ συγγενῆς νικώμενος, καὶ
 συγγνώμην νέμων, ὡς ὑπὸ κρείττονος κακῆς τῆς ἐπιθυμίας
 νικωμένης. ἐπεὶ δὲ πλείους τε ὁσημέραι συνεστρέφοντο, καὶ
 πλείους ἦσαν αἱ καταβοαί, τῆνικαῦτα δὲ Φησὶ περὶ αὐτῶν
 πρὸς Ἀνιλαῖον, τοῖς τε πρῶτον γεγενοῖσιν ἐπιτιμῶν, καὶ παύ-
 σασθαι τὸ λοιπὸν κελεύων τὴν ἀνθρωπὸν ἀποπεμφάμενον
 εἰς τὰς συγγενεῖς. ἐπράσσετο δὲ ἕδεν ἐκ τῶν λόγων. καὶ ἡ
 γυνὴ δὲ αἰδοανομένη μὲν τῷ Θεῷ τῷ κατέχοντος τὰς λαὸς δι'
 αὐτήν, δεδοικυῖα δὲ περὶ τῷ Ἀνιλαίῳ, μὴ καὶ τι πάθοι ἔρωτι
 τῷ πρὸς αὐτήν, Φάρμακον τῷ Ἀσιναιῷ δῶσα ἐν τοῖς σιτίοις,
 μεθιστᾷ τὸν ἀνθρωπον, ἀδελφὴς τε ἦν ἐπὶ κριτῇ τῶν περὶ αὐ-
 τὴν πραχθησομένων τῷ ἑρατῇ γενομένῳ.

ζ'. Ἀνιλαῖος δὲ, καταμόνας ἤδη τὴν ἡγεμονίαν παρα-
 λαβὼν, ἐξάγει στρατιὰν ἐπὶ τὰς Μιθραδάτας κόμας, ἀν-
 δρὸς πρῶτος ἐν τῇ Παρθυηνῇ, καὶ βασιλέως Λεταβάνου τὴν
 θυγατέρα γεγαμηκότες, διὰ λείας τε ἦγεν αὐτάς. καὶ
 πολλὰ μὲν χρήματα καὶ ἀνδράποδα εὗρίσκειται, πολλὰ
 τε πρόβατα, ἀλλὰ τε πολλὰ ὅποσα ἐπὶ προσλήψει τοῦ
 εὐδαίμονος ὠφελῇ τοῖς ἔχουσι. Μιθραδάτης δὲ, ἐτύγχανε
 γὰρ τῆδε ὦν, ἐπεὶ ἀκούει τῶν κωμῶν τὴν ἄλωσιν, ἐν δεινῷ
 Φέρον, ὅποτε μὴ προᾶρξάντος ἀδικεῖν Ἀνιλαῖος ἄρξαιτο, καὶ
 παρόντος τοῦ ἀξιώματος ὑπερβῶν, ἱππίας συναγαγὼν
 πλείους ὅσας ἐδύνατο, καὶ τῶν πλείων τὰς ἐν ἡλικίᾳ,
 παρῆν ὡς προσμῖξων τοῖς περὶ τὸν Ἀνιλαῖον. καὶ ἐν τῇ κό-
 μῃ τῶν αὐτῶν καταχρῶν ἡσύχαζεν, ὡς τῇ ἐπιπόσῃ μαχησά-
 μενος διὰ τὸ εἶναι Σάββατον ἡμέραν τοῖς Ἰουδαίοις ἐν ἀργίᾳ
 διαγομένην. Ἀνιλαῖος δὲ ταῦτα πυθόμενος παρ' ἀνδρὸς Σύ-
 ρου ἀλλοφύλου ἐξ ἑτέρας κόμης, τὰ τε ἄλλα φερόντος
 ἀκριβῶς, καὶ τὸ χωρίον, ἐνθα Μιθραδάτης ἡμελλε δαίνυ-
 σθαι, δειπνοποιστάμενος καθ' ὥραν ἤλαυνε νυκτὸς ἀμαθέ-
 σι τῶν ποιημένων χρήζων τοῖς Παρθυαίοις ἐπιφθεῖν. καὶ

que deorum, quem in Dei ab illis adorati opprobrium mulier illa inducere satagit. Ille autem et ipse probe novit, fratris peccatum magnorum malorum causam exstitisse, porroque futurum esse; veruntamen tolerabat, benevolentiae cedens ex cognatione ortae, eique ignoscens, quod mala cupiditate se fortiori teneretur. Sed cum plurimum indies concursus ad eum fieret, maioresque ederentur clamores, tunc demum de istis Anilaeum alloquitur, et de antea actis eum obiurgans, iubensque, ut in posterum ita facere desinat, mulieremque domum ad cognatos remittat. Nihil tamen hac admonitione profectum est. Mulier autem sentiens sui causa tumultuari populum, et veritate Anilaeo propter amorem sui durius aliquid accideret, veneno, quod Asinaeo in cibis miscuerat, hominem sustulit: nec quidquam metuebat ex iis, quae perpetraverat, quod iudicem habitura esset virum ipsam perditte amantem.

6. Caeterum Anilaeus, cum imperium iam solus suscepisset, exercitum educit in vicos Mithradatis, viri apud Parthos primarii, et qui Artabani regis filiam in matrimonium acceperat: eosque magna praeda abacta populatus est. et magna quidem pecuniae et mancipiorum vis in illis reperta est, multaque pecora et alia quamplurima, quae ea habentibus vitam faciunt beatiorum. Mithradates vero, qui tum forte in ea erat regione, audita vicorum expugnatione, indigne ferens, quod Anilaeus, quem non ante laceraverat, ipsum iniuria afficere coeperit, suamque in praesenti dignitatem insuper habuerit, postquam tantum equitatus, quantum poterat, collegisset, et ex omnibus eos, qui aetate florerent, Anilaeo obviam ibat, quasi cum eo acie congressurus. Cumque ad vicum quendam e suis pervenisset, illic se continuit et quiescebat, quasi postridie pugnam initurus, utpote Sabbati die, quem faustum in otio agunt Iudaei. Anilaeus autem cum ista rescivisset ex homine alienigena, Syro genere, alterius vici incola, qui et alia diligenter ei narrabat, et locum, ubi Mithradates cum suis epulaturus esset, summa tempestive coena, nocte iter faciebat, eo animo, ut Parthos omnium, quae agerentur, ignaros

περὶ Φυλακὴν τετάρτην ἐπιπτεσὼν, τὰς μὲν ἔτι κοιμωμένους ἀναεῖν, τὰς δὲ εἰς φυγὴν τρέπει. Μιθραδάτην δὲ ζωγρίᾳ λαβὼν, ἤγευ ὡς αὐτὸν ἐπὶ ὄνον γυμνὸν ἀναθέμενος, ἥπερ ἀτιμιῶν μεγίστη νομίζεται παρὰ Παρθυαίοις. καταγαγὼν δὲ εἰς τὴν ὕλην μετὰ τοιῦτα ὀρίσματος, καὶ κελευόντων τῶν φίλων ἀναεῖν τὸν Μιθραδάτην, ἀνεδίδασκεν αὐτοὺς σπεύδων αὐτὸς ἐναντία· “μὴ γὰρ καλῶς ἔχειν ἀναεῖν “ἄνδρα γένους τε ὄντα τοῦ πρώτου παρὰ Παρθυαίοις, “καὶ ἐπιγαμία τῇ πρὸς τὸν βασιλέα μολζόνως τιμώμε- “νον. νῦν μὲν γὰρ ἀνεκτὰ εἶναι τὰ πεπραγμένα· καὶ γὰρ “εἴπερ ὕβριται Μιθραδάτης, ἀλλ’ οὖν σωτηρία τῆς ψυ- “χῆς εὐεργετούμενοι χάριτος μνήσασθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα “παραχούσι. παθόντος δὲ τι ἀνήκεσον, ἕκ ἀτρεμήσειν “βασιλέα, μὴ οὐ μεγάλην σφαγὴν Ἰσθαίων τῶν ἐν Βα- “βυλῶνι ποιησάμενον, ὧν φείδεσθαι καλῶς ἔχειν, διὰ “τε τὴν συγγένειαν, καὶ διὰ τὸ μὴ ἀνατροφὴν εἶναι αὐ- “τοῖς, πταίσματος τινος γενομένου, τῇ κατ’ ἐκείνους “ἀκμῆς πληθύνει χρώμενον.” καὶ ὁ μὲν ταῦτα διανοηθεὶς καὶ φράσας ἐν τῷ συλλόγῳ, πιθανὸς ἦν· ἀφίσταί τε Μιθραδάτης. ἐξελεθόντα δὲ αὐτὸν ἀνείδιζεν ἡ γυνὴ, εἰ μὴ προθυμῆσεται βασιλέως τε γαμβρὸς ὢν, καὶ ταύτῃ τιμωρῆσέσθαι τὰς ὑβρίσαντας εἰς αὐτὸν περιορώμενος, ἀ- γαπῶν δὲ τὴν σωτηρίαν μετὰ αἰχμαλωσίας ὑπὸ Ἰου- δαίων ἀνδρῶν γενομένης. “καὶ νῦν ἐπανάδραμναι τὴν ἀρε- “τὴν, ἢ θεοὺς ἐπόμεναι τοὺς βασιλεῖς, ἢ μὴν παρα- “λυθῆσθαι τῆς πρὸς σὲ ἐπὶ γάμῳ κοινωνίας.” ὁ δὲ αὐ- τοῦτο μὲν τῶν ὀνειδῶν τὴν καθημέραν ἀχθηδὴν μὴ φέ- ρων, τοῦτο δὲ τῆς γυναικὸς τὴν μεγαλοφροσύνην δεδιώς, μὴ παραλύοιτο αὐτῇ τῶν γάμων, ἄκων μὲν καὶ μὴ βη- λόμενος συνάγει γοῦν στρατὸν ὅσον ἡδύνατο πλείστον, καὶ ἐλαύνει, ἕκ ἀναρχτὸν ὑπολαμβάνων ἔτι καὶ αὐτὸς τὴν σωτηρίαν, εἰ Παρθυαῖος ὢν ὑπὸ Ἰσθαίων περιωδοῖτο ἀντι- πολεμύτων.

ζ'. Ανιλαῖος δὲ, ὡς μανθάνει προσελαύνοντα δυάμει

adoriretur: et circa quartam vigiliam eos adortus, alios
 quidem dormientes interficit, alios vero in fugam vertit.
 Mithradatem autem ipsum cum viuum cepisset, secum ab-
 ducebat, nudum asino impositum, quae apud Parthos gra-
 vissima habetur contumelia. Cumque in syluam tali pro-
 posito eum perduxisset, iuberentque amici, vt Mithrada-
 tem occideret, ille ad diuersa contendens eos perdocebat:
 “nequaquam e re sua esse, vt Mithradatem occiderent, vt
 “qui primae esset dignitatis inter Parthos, maiorque in ho-
 “nore, quod ex nuptiis arctiori necessitudine cum rege con-
 “iungeretur. nunc enim toleratu haud difficilia esse, quae
 “fecerant, et licet contumelia affectus fuerit Mithradates,
 “quod tamen vitam conseruatam vobis acceptam debuerit,
 “non obliturum esse gratiam illis referre, qui huiusmodi
 “beneficium ei dederint. Sin vero malorum grauissimum
 “patietur, non conquiescet rex, donec magnam Iudaeo-
 “rum in Babylonia stragem ediderit, quibus sane vt par-
 “ceretur bene se haberet, tam quod consanguinei sint, tam,
 “quod nullum erit vobis refugium, si res male ceciderint,
 “cum ille iuuenum illorum plerosque in suam potestatem
 “redegerit.” Et cum ille quidem ista cogitasset et in con-
 cione loquutus esset, suis ea persuadebat; atque ita dimis-
 sus est Mithradates. Ipsum vero inde egressum conuiciis
 excipiebat vxor, quod noluerit, cum et regis gener esset,
 atque adeo spreus et contemptus, eos persequi, qui iniurias
 ei fecerant et contumelias, sed contentus incolumitatis for-
 te viuere maluerit, etiam postquam a Iudaeis ductus fuerat
 captiuus. “Et nunc, inquit, aut forti animo regredere,
 “aut per deos patrios iuro, me nuptiarum tecum societatem
 “diremturam esse.” Ille vero iterum (partim quod aegre
 ferret quotidianum opprobrium, partim quod veritus esset
 mulieris animum elatum, ne cum eo diuortium faceret)
 copias, non sponte quidem neque volens, quantas potuit
 maximas, coëgit, et contra hostem proficiscitur, non fe-
 rendam putans salutem sibi concessam, si, cum Parthus esset,
 repulsam tulerit a Iudaeis aduersus eum bellum gerentibus.

7. Anilaëus autem, audito Mithradatem in eo esse, vt

πολλῇ τὸν Μιθραδάτῃ, ἄδοξον ἡγησάμενος τὸ μένειν ἐν τοῖς ἔλεσιν, ἀλλὰ μὴ φθάσας ὑπαντιάζειν τὰς πολεμίας, εὐτυχία τε τῇ πρότερον ἐλπίζων ὁμοία πράξειν τὰς πολεμίας, καὶ τὴν τε τόλμῃσιν καὶ εἰωθόσι θαρρῆν παρατυγχάνειν, ἐξῆγε τὴν δύναμιν. πολλοὶ τε πρὸς τῷ οἰκίῳ στρατῷ προσεγγυγόνεσαν αὐτῷ καθ' ἀρκαγὴν τῶν ἀλλοτρίων τραπησόμενοι, καὶ ἔπει πάλιν προσκπλήζοντες τοὺς πολεμίας. προσῆλθον δὲ αὐτοῖς εἰς σαδίκης ἐνεπήκοντα, καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου τῆς πορείας γενομένης, καὶ μεσημβρίας ὕσης, τότε περιῆν τε τὸ δῆψος, καὶ Μιθραδάτης ἐπιφανείς προσέβαλλε τεταλαιπωρημένοις ἀπορία τῇ πείνῃ, καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὴν ὥραν φέρειν τὰ ὄπλα μὴ δυναμένοις. τροπὴ τε οὖν γίνεται τῶν περὶ τὸν Ἀνιλαῖον αἰχρᾶ, διὰ τὸ ἀπηγορευκτάς ἀκραφίνοις προσφέρεσθαι, καὶ φόνος πολὺς, πολλὰ τε μυριάδες ἔπεσον ἀνδρῶν. Ἀνιλαῖος δὲ καὶ ὅσον περὶ αὐτὸν ἦν συνεσηκὸς ἐπὶ τῆς ὕλης ἐπανεχώρουν Φυγῇ μεγάλη, νύκτες τῆς ἐπ' αὐτοῖς χαρὰν Μιθραδάτῃ παρεσχηκότες. Ἀνιλαῖος δὲ προσῆλθε πλήθος ἄπειρον ἀνδρῶν ποιηρῶν ἐν ὀλίγῃ τὴν σωτηρίαν ποιημένων, ῥασιώτης χάριτι τῆς εἰς τὸ παρὸν, ὥστε ἀντανίσωμα τὴν τούτων πρόσσodon γενέσθαι πλήθους τῶν ἀπολωλότων. οὐ μὲν ὁμοιοὶ τε ἦσαν τοῖς πεπτωκόσι διὰ τὸ ἀμελέτητον. ὃ μὲν ἀλλὰ καὶ τέτοις ἐπιφοιτᾷ ταῖς κόμας τῶν Βαβυλωνίων, ἀνάστατά τε ἦν πάντα ταῦτα ὑπὸ τῆς Ἀνιλαῖς ὕβρεως. καὶ Βαβυλώνιοι, καὶ εἰ ὄντες ἐν τῷ πολέμῳ, πέμπουσιν εἰς τὰ Νεαρεδὰ πρὸς τὰς ἐν αὐτῇ Ἰσθαίης Ἀνιλαῖον ἐξαίτημένοι. καὶ μὴ δεξαμένοις τῆτον τὸν λόγον, ὃ δὲ γὰρ βυλομένοις ἐκδοτον παραχρῆν δυνατὸν ἦν, τὴν εἰρήνην πρὸς καλῶντο· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ χρῆζειν ἔλεγον τῶν ἐπὶ τῆς εἰρήνης συμβάσεων, καὶ πέμπουσιν μετὰ τῶν Βαβυλωνίων ἄνδρας, οἳ διελέγοντο πρὸς τὸν Ἀνιλαῖον. οἱ δὲ Βαβυλώνιοι, κατοπτίας αὐτοῖς γενομένης, μαθόντες τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἰδρυμένος Ἀνιλαῖος ἦν, ἐπιπεσόντες κρύφα νυκτὸς μεθύουσι, καὶ καθ' ὕπνον τρεπομένοις, κτείνουσιν ἀδιδῶς πάντας, ὄσους ἐγκατέλαβον, καὶ Ἀνιλαῖον αὐτὸν ἀπέκτειναν.

magnam militum vim contra ipsum duceret, inglorium ratus intra palustria se continere et non occupare illis obviam ire, simulque ex priori felicitate sperans se hostes similiter ac antea male multaturos, et audaciam suis audere iam assuetis non defuturam, copias eduxit. quin et multi praeter suum exercitum ei sese adiunxerunt, quasi res alienas praedatum ituri essent, primoque adspectu terrorem hostibus rursus iniecturi. At cum progressi essent usque ad stadia nonaginta, facto itinere per loca arida iploque meridie, tunc eos et sitis vrgebat, et Mithradates conspectus in eos impressionem faciebat, potus inopia laborantes, et ob hoc ipsum et solis ardorem arma ferre non valentes. Itaque Anilaeus cum suis turpem in fugam vertitur, quod viribus defectis res esset cum integris, multaque facta est caedes, et plurima hominum millia ceciderunt. Anilaeus autem et quotquot circa eum erant fuga effusissima in syluam se receperunt, facientes, ut Mithradates exultaret gaudio ex victoria ab illis reportata. Caeterum ad Anilaeum confluit ingens multitudo perditorum hominum, suam salutem parui pendentium, dummodo rerum asperitate in praesens leuaretur, adeo ut incrementum, quod ex illis ceperit, occisorum numerum adaequaverit: haud tamen conferendi erant cum iis, qui acie ceciderant, quod rudes essent et inexercitati. Veruntamen cum illis impressionem faciebat in Babyloniorum vicos; atque isthic vi et violentia Anilaei magna facta est rerum omnium vastatio. Tum Babylonii, cum iis, qui bellum susceperant, miserunt Nearda ad Iudaeos, qui illic erant, Anilaeum sibi tradi postulantes. Et cum dictis istis nollent auscultare, (neque enim, si id maxime vellent, hominem dedere potuerunt) ad pacem incundam eos inuitabant: atque illi se etiam desiderare dicebant, ut de pace convenirent, mittuntque una cum Babyloniiis certos homines, qui cum Anilaeco hac de re agerent. Tum Babylonii, postquam omnia perspexissent, et qualis esset locus, in quo castra posuerat Anilaeus, exploratum habuissent, eos crapula somnoque grauatoadorti, impune quotquot nacti sunt ipsumque Anilaeum inter caeteros interficiunt.

η'. Οἱ δὲ Βαβυλώνιοι ἀπαλλαγέντες τῆς Ανιλαίης βαρύντης· ἐπιστόμισμα γάρ ἦν αὐτῶν μίσει τῷ πρὸς Ἰσδαίης, αἰεὶ γὰρ ὡς ἐπὶ πολὺ διάφοροι καθιεθήκεισαν αἰτία τῆς ἐναντιώσεως τῶν νόμων, καὶ ὁποτέρους παραγένοιτο θαρρῆν πρότερον ἀλλήλων ἥπτοντο· καὶ τότε ἔν ἀπολωλότων τῶν περὶ τὸν Ανιλαῖον, ἐπετίθεντο τοῖς Ἰσδαίοις. οἱ δὲ ἐν δεινῷ τιθέμενοι τὴν ὕβριν τὴν ἐκ τῶν Βαβυλωνίων, καὶ μῆτε ἀντιτάξασθαι μάχῃ δυνάμενοι, μῆτε ἀνεκτὸν ἠγόμενοι τὴν συνοικίαν, ὥχοντο εἰς Σελεύκειαν τῶν ἐκείνῃ πόλιν ἀξιολογωτάτην, Σελεύκῃ κτίσαντος αὐτὴν τῷ Νικάνορος. οἰκῶσι δὲ αὐτὴν πολλοὶ τῶν Μακεδόνων, πλεῖστοι δὲ Ἕλληνες, ἔστι δὲ καὶ Σύρων ἐκ ὀλίγων τὸ ἐμπολιτευόμενον. εἰς μὲν δὲ ταύτην καταφεύγουσιν οἱ Ἰσδαῖοι, καὶ ἐπὶ πάντε ἔτη ἀπαθῆς κακῶν ἦσαν. τῷ δὲ ἕκτῳ ἔτει μετὰ τὸ πρῶτον, φθορὰ ἐν Βαβυλῶνι ἐγένετο αὐτῶν, καὶ καινὰ μετοικήσεως ἐκ τῆς πόλεως· καὶ δι' αὐτὴν ἀφίξιν εἰς τὴν Σελεύκειαν, ἐκδέχεται δὴ μείζων αὐτῆς συμφορὰ δι' αἰτίαν, ἣν ἀφηγήσομαι.

θ'. Σελευκίαν τοῖς Ἕλλησι πρὸς τὰς Σύρας ὡς ἐπὶ πολὺ ἐν τᾷσει καὶ διχαιοῖα ἐστὶν ὁ βίος, καὶ κρατῶσιν οἱ Ἕλληνες. τότε οὖν συνοικούντων αὐτοῖς Ἰσδαίων γενομένων ἐσασιάζον, καὶ οἱ Σύροι καθυπέρτεροι ἦσαν ὁμολογία τῇ Ἰσδαίων πρὸς αὐτὰς, Φιλοκινδύνων τε ἀνδρῶν, καὶ πολιεμῆν προθύμῳ ἐντεταγμένων. καὶ οἱ Ἕλληνες περιωσθέντες τῇ τᾷσει, καὶ μίαν ὀρῶντες αὐτοῖς ἀφορμὴν τῷ ἀνασώσασθαι τὸ πρότερον ἀξίωμα, εἰ δυνηθεῖεν παῦσαι ταῦτόν λεγοντας Ἰσδαίης καὶ Σύρας, διελέγοντο ἕκαστος πρὸς τῶν Σύρων τὰς αὐτῶν συνήθεις πρὸ τῷ γεγονότας, εἰρήνην τε καὶ Φιλίαν ὑπὸ χινύμενοι. οἱ δὲ ἐπείθοντο ἄσμενοι. ἐγίνοντο οὖν ἀφ' ἑκατέρων λόγοι, καὶ τῶν πρώτων παρ' ἑτέροις ἀνδρῶν πρᾶσσόντων ἐπὶ διαλλαγὰς τάχιστα ἡ σύμβασις ἐγένετο. ὁμονοήσαντές τε, μέγα τεκμήριον ἑκάτεροι ἐνόησαν παρ' ἀλλήλους παρασχῆν τὸ πρὸς Ἰσδαίης ἔχθος· ἐπισπεσόντες τε αἰφνίδιον αὐτοῖς, κτείνουσι μυριάδας ὑπὲρ πάντε ἀνδρῶν. ἀπώλοντό τε πάντες, πλὴν εἴ τινας ἐλέω φίλων ἢ γειτόνων ἐπι-

8. Babylonii autem graui Anilaei metu liberati, (illis enim obstabat, quo minus suum in Iudaeos odium effunderent, nam perpetuo fere inter eos dissidia erant ex legum diuersitate orta, et cuicumque parti forte animi creuerint, prior alteram iniuriis lacessebat) et tunc itaque occisis, qui cum Anilaeo erant, in Iudaeos impetum faciunt. Illi vero grauiter ferentes Babyloniorum iniurias, cum neque aliquid possent contra illos in acie, neque simul cum illis viuere sustinerent, migrabant Seleuciam, urbem illius regionis praecipuam, a Seleuco Nicanoris filio conditam. eam autem habitant Macedonum multi, plurimique Graeci: quia et Syri numero non pauci cum illis versantur. In illam itaque se recipiunt Iudaei, et per quinquennium nihil mali illis accidit. Sexto autem anno post priorem cladem, pestis in eos grassata est Babyloniae, et ex vrbe nouae factae sunt migrationes: et, quod in Seleuciam se contulerint, sane maior eos occupat calamitas, propter causam, quam memorabo.

9. Inter Graecos in Seleucia et Syros plerumque gliscebant seditio et discordia, ita tamen, vt Graeci superiores fuerint. Tunc itaque cum Iudaei, qui eo venerant, simul cum illis viuerent, orta est seditio, et Syri vincebant, quod ab illis starent Iudaei, viri, qui promte pericula ad-eunt, seque aliis ad bellum gerendum libenter adiungunt. Atque Graeci, ex seditione male habiti, cum cernerent se ex illa vna re priorem auctoritatem recuperaturos esse, si possent Iudaeos Syrosque dissociare, singuli cum Syris illis colloquuti sunt, quibuscum antea intercefferat familiaritas, pacem et amicitiam facturos esse pollicentes. Illi vero libenter illis auscultabant. Post verba igitur aliquot vltro citroque habita, primariis ex vtraque parte viris de gratia ineunda agentibus, statim reconciliatio facta est. Cumque consensissent, vtrique non aliam certio rem amicitiae tesseram sibi inuicem daturus esse existimabant, quam vt Iudaeos communi odio prosequerentur: eosque ex improviso aggressi supra quinquaginta hominum millia occidunt. atque omnes perierunt, praeter eos, qui amicorum aut vi-

χωρηθὲν αὐτοῖς ἔφυγον. τότε τοῖς δὲ ἦν εἰς Κτησιφῶντα ἀπο-
 χώρασις, πόλιν Ἑλληνίδα, καὶ τῇ Σελευκείᾳ πλησίον κει-
 μένην, ἔνθα χειμάζει τε ὁ βασιλεὺς κατὰ πᾶν ἔτος, καὶ
 πλείη τῆς ἀποσκευῆς αὐτῆς τῆδε ἀποκειμένη τυγχάνει.
 ἀσύνθετα δὲ ἦν αὐτοῖς τὴν ἰδρυσιν πεποιημένοις, τιμῆς τῆς
 βασιλείας Σελευκείων μὴ πεφροντικῶτον. ἐφοβήθη δὲ καὶ
 πᾶν τὸ τῆδε Ἰσθαίων γένος τῆς τε Βαβυλωνίης καὶ τῆς Σε-
 λευκεῖς. ἐπειδὴ καὶ ὅπόσον ἦν Σύρων ἐμπολιτεύον τοῖς τέ-
 ποις ταῦτόν ἔλεγον τοῖς Σελευκείσιν ἐπὶ πολέμῳ τῷ πρὸς Ἰσ-
 θαίης. καὶ συνελέγησαν ὡς τὸ πολὺ εἰς τε τὰ Νεαρδὰ καὶ
 τὴν Νίσιβιν. ὀχυρότητι τῶν πόλεων κτώμενοι τὴν ἀσφά-
 λειαν, καὶ ἄλλως πληθὺς ἅπαντα μαχίμων ἀνδρῶν κατο-
 κεῖται. καὶ τὰ μὲν κατὰ Ἰσθαίης τῆς ἐν Βαβυλωνίᾳ τοιαῦ-
 τα ἦν.

cinorum misericordia euaserunt. Illi autem Ctesiphonta migrarunt, urbem Graecam et Seleucia in vicinia sitam, ubi rex quotannis hyemem agit, et impedimentorum eius pars magna reposita erat. Verum certam fidem stabilemque sedem non inuenerunt, Seleucensibus de honore regis minime sollicitis. Etenim Iudaei omnes in eo loco terrore Babyloniorum et Seleucensium perculsi erant, quippe quod Syri vniuersi in ea regione conspirarint cum Seleucensibus ad bellum Iudaeis inferendum. unde factum est, ut plerique Nearda ac Nisibin se receperint, in firmitate et munitionibus urbium istarum securitatem suam reponentes: accedente, quod viri bellicosi vniuersi illic habitarent. Atque ea quidem, quae ad Iudaeos in Babylonia spectabant, huiusmodi erant.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝΝΕΑΚΑΙΔΕΚΑΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἐτῶν γ'. καὶ μηνῶν ε'.

- α'. Ως Γάιος Καῖσαρ, ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ Κασσίου Χαίρειν, ἀνῆρέθη.
- β'. Ως Κλαύδιος ὁ Θεῖος αὐτῷ, βιασθεὶς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, τὴν ἀρχὴν παρέλαβεν.
- γ'. Στάσις τῆς βελῆς καὶ τῇ δήμῳ πρὸς αὐτὸν καὶ τὰ σὺν αὐτῷ στρατεύματα.
- δ'. Πρεσβεία τῷ βασιλέως Ἀγρίππᾳ πρὸς τὴν βελὴν, καὶ ὡς συνθέμενοι οἱ στρατιῶται οἱ μετὰ τῆς βελῆς ἀπὸχώρησαν πρὸς Κλαύδιον, καὶ κύριον αὐτὸν κατέστησαν τῶν πραγμάτων· ἡ δὲ βελὴ μονωθεῖσα παρεκάλεε Κλαύδιον αὐτῇ διαλλαγῆναι.
- ε'. Ως Κλαύδιος Καῖσαρ ἀποδίδωσιν Ἀγρίππᾳ τὴν πατρίαν αὐτῇ βασιλείαν ἅπασαν, προδούς αὐτῷ καὶ τὴν Λυσανίᾳ τετραρχίαν.
- ς'. Προγράμματα Κλαυδίου Καίσαρος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὑπὲρ τῶν ἐκτὶ Ἰουδαίων καὶ ἐν πάσῃ αὐτῇ ἀρχῇ.
- ζ'. Ἀπόπλως Ἀγρίππᾳ τῷ βασιλέως εἰς Ἰουδαίαν.
- η'. Ἡ ἐπιστολὴ Πάπλῳ Πετρεωνίᾳ τῷ Συρίας ἡγεμόνος πρὸς Δωρίτας ὑπὲρ Ἰουδαίων.
- θ'. Ως βασιλεύσας Ἀγρίππας, τὰ Ἱερουσαλύμων τέχῃ πολυτελεῖ κατασκευάζων, ἀτελεῖ τὴν σπυαδὴν ἔχου μετὰ ξυτελευτήσας.
- ι'. Ὅσα ἔπραξε τοῖσιν ἔτεσιν, ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐτῇ· καὶ ὅν τρόπον τὸν βίον κατέστρεψεν.

FLAVII IOSEPHI
ANTIQUITATVM IVDAICARVM LIBER
DECIMVS NONVS.

Continet hic liber tempus annorum III. mensum VI.

1. **Q**uomodo Caius Caesar, insidiis appetitus a Cassio Chaerea, interfectus est.
 2. Quomodo Claudius auunculus eius, coactus a militibus, imperium suscepit.
 3. Seditio coorta inter senatum populumque et Claudium militesque, qui cum eo erant.
 4. Legatie regis Agrippae ad senatum, utque milites, qui cum senatu erant, uno consensu discesserunt ad Claudium, summanique rerum ei detulerunt: quo facto senatus derelictus Claudium obsecrabat, ut cum illis in gratiam rediret.
 5. Quomodo Claudius Caesar reddidit Agrippae omne regnum paternum; insuper adiecta etiam Lyfaniae tetrarchia.
 6. Programma Claudii Caesaris ad Alexandrinos de Iudaeis, qui illic erant et in uniuerso eius imperio.
 7. Navigatio regis Agrippae in Iudaeam.
 8. Literae Publii Petronii praefidis Syriae ad Doritas pro Iudaeis.
 9. Quomodo Agrippa rex Hierosolymorum moenia magnifice instaurans, morte praeventus opus, cui studuerat, imperfectum reliquit.
 10. Quae gesserit per tres annos usque ad obitum, et quo modo vitam finierit.
-

ΚΕΦ. α΄.

Ὡς Γάιος ὑπὸ Χαιρέα ἀνῆβη.

ΓΑΙΟΣ δὲ ἔκ εἰς μόνους Ἰουδαίους τῆς ἐν Ἱερουσολύμοις, καὶ τῆς ὁπόσοι τῆδε οὐκῆσιν, ἐπεδείκνυτο τῆς ὕβρεως τὴν μανίαν, ἀλλὰ διὰ πάσης ἐσομένην γῆς καὶ θαλάσσης ἐσέλαιεν αὐτήν, ὅποση Ῥωμαίοις ὑπακῆει, μυρίων τε ἀνέπλησεν αὐτὴν κακῶν, ὅποσα μὴ ἰσόρητο πρότερον. μάλιστα δὲ ῥαδιῶντο τῷ θεῷ τῶν πρᾶσσομένων ἡ Ῥώμη, κατ' ἐδὲν αὐτὴν τιμιωτέραν τῶν λοιπῶν πόλεων ἡγούμενη, ἀλλὰ τῆς τε ἄλλης ἄγοντος καὶ φέροντος, καὶ μάλιστα τὴν σύγκλητον, καὶ ὅποσοι τῶν εὐπατριδῶν, καὶ προγόνων ἐπιφανείας τιμώμενοι, μυρία τε εὐρίσκετο, καὶ κατὰ τῶν ἱππέων μὲν καλυμένων, ἀξιῶματι δὲ καὶ δυνάμει χρημάτων ὅμοια τοῖς συγκλητικοῖς ὑπὸ τῆς πόλεως ἀγομένων, διὰ τὸ ἐκ τῶν εἰς τὴν βυλὴν εἶναι κατακλήσεις, ὧν ἀτίμωσις ἦν καὶ μετανάστασις, κτεινομένων τε καὶ τὰ χρήματα συλκόμενων, διὰ τὸ καὶ τὰς σφαγὰς ὡς τὸ πολὺ ἐπ' ἀφαιρέσει τῶν χρημάτων αὐτοῖς συντυγχάνειν. ἐξεθείαζε δὲ ἑαυτὸν, καὶ τὰς τιμὰς ἐκέτι ἀνδρωπίνως ἡξίῃς γίνεσθαι παρὰ τῶν ὑπηκόων αὐτῷ, εἰς τε τῷ Διὶ Φοιτῶν τὸ ἱερόν, ὃ Καπιτώλιον μὲν καλεῖσι, τιμιώτατον δ' ἂν αὐτοῖς εἴην ἱερῶν, ἀδελφὸν ἐτόλμησε προσαγορεύειν τὸν Δία, καὶ τᾶλλα ἔπραττε μανίας ἐδὲν ἀπολελημμένος, ἐπεὶ καὶ ἀπὸ Δικαιοκρατίας τῆς πόλεως ἐν Καμπανίᾳ κειμένης εἰς Μισσηνὸς, ἐτέραν πόλιν ἐπιθαλάσσιον, καὶ τὴν διάβασιν θεῖον ἡγούμενος τριῆρες περατοῦν, καὶ ἄλλως ἐπιβάλλειν ἡγούμενος αὐτῷ δεσπότῃ ὄντι τῆς θαλάσσης ταυτὰ καὶ ὅποια καὶ παρὰ γῆς ἀπαίτειν, ἀπ' ἁκρῶν ἐπ' ἁκρὰ σταδίους τριάκοντα μέτρον τῆς θαλάσσης ζεύξας, καὶ εἰσὼ τὴν κόλπον ἀπολαβὼν πάντα, ἤλαυνεν ἐπὶ τῇ γεφύρᾳ τὸ ἄρμα. Θιῶν γὰρ ὄντι τοιαύτας ποιῶσθαι καλῶς ἔχεν τὰς ὁδούς. τῶν τε ἱερῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐδὲν ἐτι ἀσύλητον κατέλειπεν, ὅποσα γραφῆς ἢ γλυφῆς ἐχόμενα, καὶ τὰς λοιπὰς κατασκευὰς αἰ-

CAP. I.

Quomodo Caius a Chaerea caesus est.

CAIUS autem non in Iudaeos solos, qui Hierosolymis erant, quique in vicinis regionibus degebant, violentiae eius insaniam effundebat, sed eam per terras omnes et maria grassaturam immittebat, quam late Romanum patet imperium, atque infinitis malis illud replevit, quot quantaque non antea memoriae prodita sunt. At maxime factorum eius immanitatem experta est Roma, cum nihilo magis eam in honore haberet, quam caeteras ciuitates: tum alios eius ciues agens ferenſque, tum maxime senatores, eosque praecipue, qui patricii erant et gloria maiorum oculos omnium in se conuertebant. Quin et innumera excogitabat contra eos, qui equites vocabantur, et in ciuitate, quod dignitate et opibus florerent, pari erant in exilimatione cum senatoribus, utpote ex quorum ordine in senatum habebatur delectus; quos ignominia afficiebat et de gradu deiiciebat, et tam vita quam pecunia spoliabat, quippe quod plerumque euenerit caedes illorum fieri, ut diuitias auferret. Porro diuinam maiestatem sibi asseribat, ipsique honores plus, quam humanos, tribui a subditis postulabat; Iouis etiam templum frequentans, quod Capitolium vocatur, adeoque sanorum omnium apud illos celeberrimum est, Iouem fratrem suum appellare ausus est. Alia quoque agebat similiter ac si plane insanus fuisset, quando a Puteolis Campaniae vrbe ad Misenum vsque, et ipsum Campaniae oppidum maritimum, grauatus triremi traicere, et alioqui ad se maris dominium pertinere existimans, ut ab eo eadem, quae a terra, obsequia exigeret, ab vno promontorio ad alterum per triginta in mari stadia ponte iuncto, intusque sinus omnis spatio comprehenso, curru per pontem vectus est. sibi enim utpote Deo conuenire eiusmodi itinera facere. Templorum quoque Graecorum nullum inſpoliatum relinquebat, quaecunque picturae aliquid aut sculpturae haberent, reliquos.

θριάντων καὶ ἀναθημάτων ἄγεσθαι κελύσας παρ' αὐτόν. "ὃ γὰρ ἐν ἑτέρῳ τὰ καλὰ κῆνθαι καλῶς ἔχειν, ἢ ἐν τῷ καλῷ "λίτῳ, τυγχάνειν δὲ τῆτο ἔσαν τὴν Ῥωμαίων πόλιν." ἐκόσμηται τε τοῖς ἐνθένδε ἀγομένοις τὴν τε οἰκίαν καὶ τὰς κήπας, ὅποσαι τε αὐτῷ καταγωγαὶ διὰ γῆς τῆς Ἰταλῶν. ἐπεὶ καὶ τὸν Ολυμπιάσι τιμώμενον Δία ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἕτως ὀνομασμένον Ολύμπιον, Φειδῖς τῇ Ἀθηναίᾳ πεποιηκότος, ἐτόλμησε κελύσσαι εἰς τὴν Ῥώμην μεταφέρειν. ἢ μὴν ἔπραξέ γε, τῶν ἀρχιτεκτόνων Φαμένων πρὸς Μέμμιον Ῥήγελον, ὃς ἐπετέτακτο τῇ κινήσει τῇ Διὸς, ἀπολείσθαι τῆργον κινήσεως αὐτῇ γεγεννημένης. λέγεται δὲ τὸν Μέμμιον διὰ ταῦτα, καὶ σημείων μείζονων γεγεννημένων, ἢ ὡς ἂν τινα πιεῖν ἠγγέσθαι, ὑπερβαλίσθαι τὴν ἀνάγκην. καὶ γράφει τὰδε πρὸς τὸν Γαίῳ ἐκ' ἀπολογίας τῇ ἐκλιπεῖν ἀδιακόνητον τὴν ἐπιστολήν. ἀπολείσθαι τε ἐκ τέτων αὐτῷ κινδύνος γενομένου, σώζεται Φθάσαντος ἥδη Γαίῳ τελευτήσας.

β'. Εἰς τῆτο δὲ πρῆβη τὸ μανικὸν αὐτῷ, ὥς δὴ καὶ θυγατρὸς αὐτῷ γενομένης, ἀνακομίσας ἐπὶ τὸ Καπιτώλιον ἐπὶ τοῖς γόνασι κατατίθεται τῇ ἀγάλματος, κοινὸν αὐτῷ τε καὶ τῷ Διὶ γεγονέναι τὸ τέκνον Φάσκων, καὶ δύο χειροτονεῖν αὐτῆς πατέρας, ὅποτερον μείζονα Φάμενος ἐν μέσῳ καταλιμπάνειν. καὶ τὰδε ἐνέχοντο πρᾶσσοντα αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι. ἐπέτρεψε δὲ καὶ τοῖς οἰκέταις κατηγορίας ποιῆσθαι τῶν δεσποτῶν ἐφ' οἷσιν ἐθέλησεν ἐγκλήμασι. δεινὰ γὰρ πάντα ἦν, ὅποσα μέλλοι γενέσθαι, διὰ τὸ χάριτί τε καὶ ὑπαγορεύσει τῇ ἐκείνῃ τὰ πολλὰ γίνεσθαι, ὥς ἥδη καὶ Κλαυδίου ἐτόλμα ποιήσασθαι Πολυδύκης ὁ δῆλος κατηγορεῖν, καὶ Γαίος ἠνέχετο κατὰ πατρός τῇ αὐτῇ δίκῃ θανάτου λεγομένης ἐκ' ἀκροάσει συνελθεῖν, ἐλπίδι τῇ παραλαβεῖν δύναμιν ἀνελεῖν αὐτόν. ἢ μὴν ἐξεγένετό γε αὐτῷ. ἀναπεπληκότος δὲ αὐτῇ συκοφαντιῶν καὶ κακῶν πᾶσαν τὴν οἰκωμένην, ἥς ἐπῆρχε, καὶ πολλὰ τὴν δημοκρατίαν ἐπηρεμένῃ τοῖς δεσποταῖς, ἐπιβλαῖ τὰ πολλὰ ἥδη συνίσταντο, τῶν μὲν ἐκ' ἀμύνης ὧν πάθοιεν ὀργὴν ποιούμενων, τῶν δὲ πρὶν ἐμπροσθέντας

que statuarum et donariorum apparatus ad se deportari iubens. "haud enim decere, aiebat, ut quae pulchra sint alio in loco reponantur, quam pulcherrimo, hunc autem esse urbem Romanam." Insuper rebus ad se illinc advectis domum suam exornabat et hortos, ut et alia sua per Italiam diuersoria. quippe qui et Iouem a Graecis in urbe Olympiae cultum, atque adeo Olympium cognominatum, Phidiae Atheniensis opus, Romam transferri iubere ausus esset. quod tamen non successit, architectis Memmio Regulo dicentibus, cui id negotii datum fuerat, infractum iri simulacrum, si loco suo moueretur. Aiunt etiam Memmium propter ista, editis etiam prodigiis supra quam cuique credibile est, ab eo tollendo desuisse; quae et ipse scripsit ad Caium, ut semet excusaret, quod mandatis eius non fuerat obsequutus. cumque ille propterea summum vitae discrimen adiret, euasit, Caio utpote morte praerepto.

2. Eo autem insaniae processit, ut, cum filia ei nata esset, eam in Capitolium delatam in simulacri genua deponeret, communem sibi cum Ioue prolem esse dicens, duosque se ei patres constituere, adiecto, se in medio relinquere, vter horum maior sit. Atque illum, haec licet perpetrantem, tolerabant homines. Quin et seruis permisit dominos suos accusare, et quaecunque vellent, eis exprobrare crimina. Grauius autem erant omnia illis obicienda, quod pleraque eorum in eius gratiam eiusque hortatu illis crimini vertebantur: adeo ut in Claudium accusationem instituere ausus fuerit Pollux eius mancipium, et Caius, cum capitis causa contra patrum diceretur, ad eam audiendam venire sustinuerit, sperans sibi datum iri potestatem ipsum tollendi. Proposito tamen suo excidit. Cum autem totam suae ditionis orbem calumniis malitiaque repleuisset, seruosque in dominos magna potestate armasset, tum saepius in eum tendebantur insidiae: aliis quidem ei succensentibus, ut acceptas iniurias vlciscerentur; aliis vero hominem interficere constituentibus, prius-

κακῶν τυχεῖν μεγάλων τιθεμένων τὸ μεταχειρίσασθαι τὸν ἄνθρωπον. ὅθεν δὴ τοῖς τε ἀπάντων νόμοις καὶ τῷ ἀσφαλῆ μεγάλην συνήνεγκεν εὐδαιμονίας ῥοπήν ὁ θάνατος αὐτῷ, ὅθεν τε τῷ ἡμετέρῳ ἔδωκε εἰς ὀλίγον ἐξεργόνοι μὴ ἔκ ἀπολῶναι, μὴ ταχέας αὐτῷ τελευτῆς παραγενομένης. βέλομαί δὲ δι' ἀκριβείας τὸν πάντα περὶ αὐτῷ λόγον διελθεῖν, ἄλλως τε ἐπειδὴ καὶ πολλὴν ἔχει πίσιν τῷ Θεῷ τῆς δυνάμεως, καὶ παραμυθίαν τοῖς ἐν τύχαις κεμένοις, καὶ σωφρονισμόν τοῖς οἰομένοις αἰδῖον τὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ μήκιστον φέρειν κακὸν ἀρετῆς αὐτῇ μὴ παραγενομένης.

γ'. Οδοὺς μὲν τρεῖς ὁ θάνατος αὐτῷ παρεσκευάζετο, καὶ τῶν ἐκάστης ἄνδρες ἀγαθοὶ τὴν ἡγεμονίαν εἶχον. Ἰλιμλίος τε Ρηγύλος, ἐκ Κορδύβης τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ γένος, συνέχεϊ τινας, ἣ δὲ ἐκείνων ἣ δὲ αὐτοῦ πρόθυμος ὢν ἀραδαί Γάϊον. ἐτέρα δὲ αὐτοῖς συνεκροτεῖτο, ἥς Χαιρέας Κάσσιος χιλιάρχος ἡγεμὼν ἦν. Μινγκιανὸς δὲ Λυνίος ἔκ ὀλίγῃ μοῖρᾳ τῶν ἐπὶ τὴν τυραννίδα παρεσκευασμένων ἦν. αἰτία δὲ αὐτοῖς μίσος τοῦ πρὸς Γάϊον συνελθεῖν. Ρηγύλῳ μὲν τὸ ἐπὶ πᾶσιν ὀργίλον καὶ μίσει χρώμενον πρὸς τὰ μετὰ ἀδικίας ἐξαγόμενα. καὶ γὰρ εἶχε τι θυμοειδὲς ἐν τῇ διαπόλᾳ καὶ ἐλευθέρῳ, ὃφ' ἔμνηδε εἶργον προσίθεσθαι τῶν βαλευματῶν. πολλοῖς γοῦν ἀνεκοινώσατο, καὶ φίλοις, καὶ ἄλλοις δοκοῦσιν αὐτῷ δραστηρίοις. Μινγκιανὸν δὲ τὰ μὲν Λεπίδῳ τε ἐκδικία, φίλον γὰρ αὐτῷ τὰ μάλιστα ὄντα τοῦτον καὶ τῶν πολιτῶν σὺν ὀλίγοις ἀναρεῖ Γάϊος, καὶ ἄλλως φοβηθέντα περὶ αὐτῷ διὰ τὸ πᾶσιν ὁμοίως τὸν Γάϊον ἐπὶ θάνατον ἀνακειμένην ἐπαφίεναι τὴν ὀργήν, ἐπὶ τὴν ἐγγείρησιν ἐλθεῖν. Χαιρέαν δὲ αἰχλὺν φέροντα ὀνειδῆ, τὰ εἰς τὴν ἀναδρίαν ὑπὸ τοῦ Γαίου προφερόμενα, καὶ ἄλλως τὸ ἐφ' ἡμέρα κινδυνεύειν Φιλίᾳ καὶ Θερραπείᾳ, τὴν Γαίου τελευτὴν ἔκ ἀνελεύθερον ὑπολαμβάνειν. οἱ δὲ καὶ πᾶσι κοινῇ προτεθῆναι τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι σκέψιν, τὴν τε ὕβριν θεωμένους, καὶ ἐπιθυμοῦσιν αὐτὴν ἐκ' ἀλλήλων ἀκμάζουσιν διαφυγεῖν ἀραμένοις τὸν Γάϊον. ἴσως μὲν γὰρ αἱ κατορθῶσαι,

quam ipsi in magnas calamitates inciderent. Proinde, ad leges omnium populorum conseruandas et securitatem, feliciter admodum cecidit illius mors, gentique nostrae praecipue, cui parum aberat quin funditus perierit, nisi mors illum celeriter occupasset. Volo itaque singula de illius interitu narrando percensere, praesertim quod et multum fidei afferat Dei potentiae, et solatii illis, qui in aduersis sunt, et admonitionis iis, qui perpetuam fore felicitatem putant, non autem in calamitatem tandem desinere, nisi illi comes adiungatur virtus.

3. Tribus quidem viis ad necem ei machinandum est, idque trium virorum fortium ductu et auspiciis. Aemilius Regulus, ex Corduba Iberiae oriundus, nonnullos secum coniunctos habebat, voleus aut eorum opera aut sua manu Caium tollere. Altera coniuratorum cohors conflata erat, duce Cassio Chaerea, praetorianorum tribuno. Annius etiam Minucianus non paruae praeerat manus contra tyrannidem paratae. Causa autem illis erat odii, quo impulsus in Caium conspirarunt; Regulo quidem, quod suapte natura iracundus fuerit, oderitque omnia iniuste perpetrata. nam fortis erat et animosus, ingenioque liberali, ita vt sua consilia non dissimularet. ea itaque cum multis communicauit, tum amicis, tum aliis, qui sibi visi sunt ad res agendas acres strenuique. At Minucianus partim quidem Lepidum vlciscendi desiderio, quem illi amicissimum et ciuem cum primis egregium Caius occiderat, praesertim vero de se metuens, quod moris esset Caio, ira in omnes similiter ad mortem vsque debacchari, ad rem aggrediendam, se accingebat. Chaereas autem, quod eum valde puderet conuiciorum in ipsum tanquam mollem et effeminatum a Caio iactorum, quodque alioqui periculum adiret ex sua erga Caium amicitia et obseruantia, necem eius fore facinus homine ingenuo non indignum existimabat. Illis autem visum est consilium de re exsequenda cum omnibus communicare, qui iniurias spectarent, easque inter se inuicem flagrantes effugere desiderarent, Caio sublato. For-

καλὸν δὲ κατορθῶσι τηλικύτων ἀγαθῶν χεῖν, οἱ ἐπὶ σω-
τηρίᾳ τῆς τε πόλεως καὶ τῆς ἡγεμονίας ποθῶσι καὶ μετὰ
ἀλὲθρη ἄπτεσθαι τοῦ πράγματος. παρὰ πάντα δὲ Χαίρειαν
ἐπείγειναι, ὀνόματός τε ἐπιθυμία μείζονος, καὶ ἄλλως
ὑπὸ τοῦ ἀδελφίστην προσίεναι τῷ Γαίῳ διὰ τὴν χιλιεσχίαν
ραστῶνς αὐτῷ κτείνειν ἰσομένης.

δ'. Ἐν τούτῳ δὲ ἱπποδρομίαι ἦσαν, καὶ σπουδάζε-
ται γὰρ Ῥωμαίοις ἥδε ἡ θεωρία δεινῶς. συνίασι δὲ προθύ-
μως εἰς τὸν ἱππόδρομον, καὶ ἐφ' οἷς χρήζοιεν δέοντα τῶν
αὐτοκρατόρων κατὰ πλῆθος συνελθόντες. οἱ δὲ, ἀναντι-
λέκτους τὰς δειψαίας κρίναντες, οὐδαμῶς ἀχαριστοῦσιν. ἐκέ-
λευον δὲ καὶ τὸν Γαῖον, ἐκδυμῶ τῇ ἱκετεία χρώμενοι, τῶν
τελῶν ἐπανιέναι, καὶ τῶν φόρων ἐπιμεριζέειν τὸ τοῦ ἐπα-
χθοῦς. ὁ δὲ ἐκ ἡνείχετο, καὶ πλέον τι τῇ βοῇ χρωμένων,
ἄλλους ἄλλῃ διαπέμψας, κελεύει τοὺς βοῶντας λαβεῖν
τε, καὶ μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀνελῖν προαγαγόντας. καὶ
ὁ μὲν ἐκέλευε ταῦτα, καὶ οἷς προσετίτακτο ἔπρασσον·
πλεῖστοί τε ἦσαν οἱ ἐπὶ τοιούτοις ἀποθανόντες. καὶ ὁ δῆ-
μος ἑώρα μὲν, ἡνείχετο δὲ παυσάμενος τῆς βοῆς, ἐν ὀλί-
γῳ τὴν ἕνεκα τῶν χρημάτων ὀφθαλμοῖς ὁρῶντες ἐπὶ τοιού-
τοις παραίτησιν εἰς θάνατον αὐτὰς φέρουσαν. ταῦτα Χαί-
ρειαν ἐνῆγαγε μεζένως ἄπτεσθαι τε τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ
παύειν κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἐξηγητικότερα τὸν Γαῖον, καὶ
πολλάκις μὲν, καὶ παρὰ τὰς ἐσιασθεῖς ἐμέλησεν ἐπιχειρεῖν.
οὐ μὲν ἀλλ' ἐπέχετο λογισμῷ, τὸ μὲν κτείνειν ἐκείνῳ ἐν-
δοιαστὸν κεκρικώς, τὸν δὲ καμρὸν ἐπισκοπῶν, ὅπως μὴ εἰς
κενὸν, ἀλλ' ἐπὶ καταπράξει τῶν βεβηλευμένων ταῖς χερσὶ
χεῖτο.

ε'. Ἐσφατεύετο δὲ πολὺν ἤδη χρόνον, ἐχ ἡδοτῇ φόρων
Γαίῳ τὴν συναναστροφὴν. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἰσᾶν τε Γαῖος εἰσπρα-
ξόμενον τὰς τε φόρας, καὶ ἄλλα ὅσα καταβαλλόμενα εἰς
τὸν Καίσαρος θησαυρὸν ἐφυστρήκει τοῖς καμοῖς, διὰ καὶ
τὸ διπλασιάσασθαι τὴν δύναμιν αὐτῶν, χρόνον ἐκεῖ ποιῶνται

tasse quidem fore, ut res ex sententia succedat, pulchrum vero, si successerit, tot viros bonos secum consentientes habere, qui pro salute urbis et imperii experunt etiam cum vitae discrimine ad rem aggredi. At Cassium super omnia ad facinus stimulat tum melioris famae cupiditas, tum quod illi in procliui foret Caium interficere, cum ei utpote tribuno praetoriano liberior ad ipsum pateret aditus.

4. Interea autem ludi agebantur Circenses: cui spectaculo mirifice dediti sunt Romani. Quin et magno studio in Circum concurrunt; factoque ingenti agmine, moris est illis quicquid desiderant ab imperatoribus flagitare. atque illi eiusmodi petitionibus, quod eis contradicere haud aequum censeant, nunquam non concedunt. Tunc itaque summa contentione Gaio supplicabant, ut aliquid de tributis remitteret, et quod graue erat et onerosum in vectigalibus leuius faceret. Ille vero haud aequo animo postulata ferebat, cumque maiori vterentur vociferatione, aliis satellitum alio missis clamatores comprehendi iubet, et absque omni mora et cunctatione ad supplicium duci. Et ille quidem ista imperabat, iussa vero exsequebantur, quibus id negotii datum erat; plurimique huiusmodi de causa interemti sunt. Et ista quidem populus videbat, atque ita tolerabat, ut statim a clamoribus cessarent, cum sibi ante oculos versaretur, ut morte multarentur, qui eiusmodi pecuniae exactionem a sese deprecabantur. Haec inagis etiam Chaeream incitabant, ut ad insidiandum Caio aggrediretur, faciendumque, ut ab immani in homines saevitia desisteret. Et saepe quidem cogitavit de ipso etiam, dum epulis accumberet, adoriendo, quibusdam tamen rationibus ab isto incoepto inhibebatur, non quod de illo occidendo quidquam dubitaret, verum ut occasionem adeo commodam arriperet, ut non vano conatu, sed ad perficienda, quae decreuerant, vi et manibus vteretur.

5. Iam multum temporis in militia praetoriana exegerat, aegre ferens, quod tamdiu cum Caio versaretur. Postquam autem eum vectigalibus exigendis praefecisset Caius, aliisque, quae tempori non soluta fisco Caesaris debebantur, in istis, quod et duplo maiora facta essent, exigendis dum

τῇ εἰσπράξει, τρόπῳ τῷ αὐτῷ χρώμενος μᾶλλον, ἢ τῇ Γαίῃ
 προστάξει, διὰ δὲ τὸ Φειδοῖ χρησθαι τὰς τύχας οἶκτον λαμ-
 βάνων τῶν ὑπὸ τὴν εἰσπράξιν, εἰς ὀργὴν πρὸς αὐτὸν τὸν
 Γαῖον, μαλακίαν ἐπικαλοῦντα αὐτῷ τῇ χολῇ συναγεσθαι τὰ
 χρήματα. καὶ δὴ τὰ τε ἄλλα ὑβρίζεν εἰς αὐτὸν, καὶ ὅποτε
 τὸ σημεῖον παρῆχεν αὐτῷ τὸ τῆς ἡμέρας καθηκίσσης εἰς αὐ-
 τὸν, θῆλειά τε ἐδίδυ τένονματα, καὶ ταῦτα αἰχρύνης ἀνά-
 πλεα. καὶ ταῦτα ἔπρασεν αὐτὸς ἐκ ἀπηλλαγμένος ἐν τι-
 νων τελευταῖς μυσηρίων, ἃς αὐτὸς συνίστατο. σολὰς γὰρ ἐν-
 θυόμενος γυναικίης καὶ τινων περιθέσης πλοκαμίδων ἐπι-
 νῶων, ἄλλα τε ὅποσα ἐπικαταψεύσασθαι θηλύτητα τῆς
 ὄψεως ἔμελλεν, αὐτὸς τὴν ἐπὶ τοιούτοις αἰχρύνῃ ἐτόλμα Χαι-
 ρέα προσκαλεῖν. Χαιρέας δὲ, καὶ ὅποτε μὲν παραλαμβάνοι
 τὸ σημεῖον, ὀργῇ παρίστατο, μειζρόνως δὲ ὅποτε παραδιδόη,
 γελῶμενος ὑπὸ τῶν παραλαμβανόντων, ὥστε καὶ οἱ συγχι-
 λιασχοί, παιδίαν ἐποιοῦντο αὐτόν. ὅποτε γὰρ αὐτὸς μέλλοι
 τὸ σημεῖον παρ' αὐτῷ τῷ Καίσαρος κομίζεν, πρῦλον τινα
 τῶν εὐδοτῶν φέρειν εἰς παιδίαν. διὰ ταῦτα δὲ αὐτῷ καὶ
 θάρσος παρίστατο κοινωνῆς τινος παραλαμβάνειν, ὡς ἐκ ἐπ'
 αἰλόγοις ὀργῇ χρώμενος. καὶ ἦν γὰρ Πομπηδῖος, συγκλητι-
 κὸς μὲν, τὰς ἀρχὰς δὲ διεληλυθὼς χερδὸν ἀπάσας, Ἐπι-
 κρέσιος δὲ ἄλλως, καὶ δι' αὐτὸ ἀπράγμονος ἐπιτηδευτῆς
 βίβ. τῷτον ἐνδείκνυσι Τιμίδιος ἐχθρὸς ὢν, ὡς λοιδορία χρη-
 σάμενον ἀπρεπῆ κατὰ τῇ Γαίῃ, μάρτυρα παραλαμβάνων
 Κυϊντιλίαν, γυναῖκα τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐπιφανείᾳ τῇ ὥραίᾳ
 περισπᾶδαςον πολλοῖς τε ἦσαν, καὶ τῷ Πομπηδίῳ. καὶ τῆς
 ἀνδρώπης, ψευδὸς γὰρ ἦν, δεινὸν ἡγυμένης μαρτυρίαν ἐπὶ
 θανάτῳ τῷ ἐρασῷ παραχρῆν, βασάνων ἔχρηζεν ὁ Τιμίδιος.
 καὶ Γαῖος παρῶς συμμέμιος καλεῖται τὸν Χαιρέαν μηδὲν εἰς ἀνα-
 βολὰς ἀλλ' εὐθέως βασανίζεν τὴν Κυϊντιλίαν, χρώμενος τῷ
 Χαιρέᾳ πρὸς τε τὰ Φονικά, καὶ ὅποσα φρεβλώστως δέοιτο,
 ὑπὸ τοῦ κομίζεν ὁμότερον διακονήσασθαι, τὴν λοιδορίαν
 φεύγοντα τῆς μαλακίας. Κυϊντιλία δὲ, ἐπὶ τὴν βάσανον
 ἀγομένη, τῶν συνιστῶν τιπὸς ἐπιβαίνει τῷ ποδὶ, ἀποσημαί-

moratur, suae magis naturae bonitatis obsequens, quam Caii mandatis, quodque afflictæ fortunæ postularent, ut moderatio adhiberetur, vicem illorum, a quibus exigenda erant tributa, miseratus, conciuuit in se iram Caesaris, mollitiem ipsi exprobrantis, quod tardiuscule colligeret pecuniam. Contumelias igitur illi et alias ingerebat, et quoties ei daret tesseram pro eo die, quo ille munus obiret, femineum aliquod idque valde probrosum dabat vocabulum. Atque haec faciebat, non alienus a probro in certis mysteriis celebrandis a se institutis; nam cum vestitum muliebrem sibi induisset et cincinnos quosdam capiti imponendos excogitasset, aliaque, quae vultum femineum ementirentur, ipse non veritus est huiusmodi probra Chaereae obicere. At Chaereas, cum tesseram quidem ab eo acciperet, ira commovebatur, magisque adhuc cum eam aliis traderet, desitui habitus ab iis, qui eam accepturi erant; adeo ut caeteris tribunis ludibrium fieret. nam quoties illius esset, tesseram ab ipso Caesare afferre, praedicebant fore, ut tale aliquod ludicrum, quale antea, asferret. Proptereaque ei fiducia accrescebat, sibi socios adsciscendi, ut qui non temere ad iram fuerit concitatus. Atque in his erat Pompedius, vir ordinis Senatorii, omnibus fere reip. honoribus perfunctus. Erat autem alias Epicureus, adeoque a negotiis abhorrens ac otii et quietis amans. Hunc accusabat Timidius eius inimicus, quod conuicia in Caium petulantius iactaret; et testem adhibebat Quintiliam, feminam ex iis, quae in scenam prodibant, propter formae venustatem quamplurimos amatores habentem, interque eos Pompedium. Cum autem illa dedignaretur sui amantem falso, id quod erat, testimonio grauari in causa capitis, Timidius urgebat tormentis eam subici. Tum Caius, animo exasperatus, Chaeream iubet sine mora et cunctatione torquere Quintiliam: ideo potissimum ei solitus caedes et quaestiones iniungere, quod putaret haec exsecuturum inclementius, quo mollitiei notam effugeret. Quintilia porro, cum torquenda duceretur, consociorum cuiusdam pedem inter eundem

πῶσα θάραυν, καὶ μὴ τὰς βασάνους αὐτῆς δεδιάναι· διοίσει γὰρ μετὰ ἀνδραγαθίας. βασανίζει ταύτην ὡμῶς ὁ Χαιρέας, ἄκων μὲν, κατ' ἀνάγκας δὲ τὰς ὑπὲρ αὐτῆ· καὶ μηδὲν ἐνδῶσαν ἤγεν εἰς τὴν ὄψιν τὴν Γαίῃ, διακειμένην ἐκ ἐν ἡδονῇ τοῖς Θεωρεῖσι. καὶ ὁ Γαίος, παθὼν τι πρὸς τὴν ὄψιν τῆς Κυϊντιλίας δεινῶς ὑπὸ τῶν ἀλγυδόνων διακειμένης, τοῦ ἐγκλήματος ἠΐφι καὶ αὐτὴν καὶ τὸν Παμπήδιον· ἐκείνην δὲ καὶ χερμάτων δόσει τιμᾷ παραμυθίας ἐσομένων λώβης. ἦν ἐλεώθητο εἰς τὴν εὐπραγίαν τοῦ ἀφορήτου τῶν ἀλγυδόνων.

ε'. Ταῦτα δεινῶς ἠύασε τὸν Χαιρέαν, ὡς αἴτιον ἀνδραγαθίας, καὶ ὑπὸ Γαίῃ παρηγορίας ἀξίοις, κακῶν, ὅσον ἐπ' αὐτῷ γινόμενον· Φησὶ τε πρὸς Κλήμεντά τε καὶ Παπίνιον, ὧν Κλήμης μὲν ἐπὶ τῶν στρατοπέδων, Παπίνιος δὲ καὶ αὐτὸς ἦν χιλιάρχων· "ἀλλ' ἐπὶ Φυλακῇ γε, ὦ Κλήμη, τὰ πάντα τῷ αὐτοκράτορος ἡμῖν πρᾶσσειν ἐκ ἐλλέλειπε. τῶν γὰρ συναιμοκτόνων αὐτῷ κατὰ τῆς ἡγεμονίας προνοία καὶ πόνοις τῆς "μὲν ἀπεκτείναμεν, τῆς δὲ ἐξεβλώκαμεν ἐπὶ τοσούτοις, ὡς "ἐλθόντες κακείνῃ γενέσθαι. μετὰ πόσης τε ἀρετῆς ἡμῖν ἐξάγεταί τῶν στρατιῶν;" σγῆσαντος δὲ τῷ Κλήμεντος, καὶ τὸ μὲν αἰσχρὸν φέρειν τὰ προσασσόμενα καὶ τῷ βλέμματι καὶ τῷ ἐρυθρήματι παρισάντος, λόγῳ δὲ αὐτῷ τὴν μανίαν τῷ αὐτοκράτορος προσκαλεῖν ἄδικον ἡγούμενος προνοία τῷ ἀσφαλῆς, Χαιρέας δὲ ἥδη θάρσει χρώμενος ἐν λόγοις ἦν κινδύνων ἀνειμένους πρὸς αὐτὸν, τὰ κατέχοντα δεινὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐπεξιών· "καὶ ὅτι λόγῳ μὲν εἶη Γαίος ὁ τὴν ἐπὶ τοιαύτοις αἰτίαν προσιδεμένος, τοῖς δὲ τάλανδὲς ἐξετάζειν πικρῶς "μένοις, ἐγὼ τε, ὦ Κλήμη, καὶ ἔτοσι ὁ Παπίνιος, καὶ πρὸς ἡμῶν σὺ, ταύτας Ῥωμαίους τε καὶ τῷ παντὶ ἀνδρωπῶντας "εξεβλάς προσφερόμενοι, ἐκ ἐπιτάγμασι τοῖς Γαίῃ διακοινύμενοι, γνώμη τε τῇ αὐτῶν, παρὸν παῦσαι τοσαύτῃ ἡδὴ "χρώμενον ὕβρει εἰς τε τὰς πολίτας καὶ τὰς ὑπηκόους, διακοινύμεθα δορυφόροι καὶ δῆμιοι καθεστηκότες αὐτῇ στρατιωτῶν, "καὶ τὰ ὅπλα ταυτὶ φέροντες ἐκ ὑπὲρ ἐλευθερίας, εἰδὲ ἀφ-

premebat, innuens, ut fiduciam sumeret, neue ad tormenta ipsius expauesceret. se enim forti animo et inuicta ea perlaturam. De illa quaestionem habuit Chaereas acerrimam, non sponte sua, sed necessitate coactus: cumque illa ne tormentis quidem victa cederet, duxit eam in Caii conspectum, ita corpore deformatam, ut nemo eam sine doloris sensu adspicere potuerit. Qua visa, uti erat, cruciatuum acerbitate vexata, Caius, animo nonnihil commotus, et ipsam et Pompedium crimine absoluit: insuper et Quintiliam pecunia donauit, in laesi corporis solatium et calamitatis leuamen, quod dolorem intolerabilem fortiter et animose pertulisset.

6. Ista Chaeream vehementer angebant, ac si, quantum in se esset, causa malorum exstitisset hominibus, quibus etiam consolationem adhibere dignatus est Caius: dicitque Clementi et Papinio, quorum Papinius et ipse tribunus erat, Clemens autem praefectus praetorio: "Nobis vero, o Clemens, studium non defuit omnia agendi, quae ad salutem imperatoris spectant. nam ex iis, qui contra imperium eius coniurarunt, alii nostra cura et opera necati sunt, alii tormentis adeo vexati, ut ipsi Caio visi fuerint miseres. Annon interea mira cum virtute educimus exercitum?" Tacente Clemente, quantumque ipsum pueret eorum, quae imperata erant, vultus rubore prae se ferente, insaniam tamen imperatoris verbis increpare haud aequum esse censente, si suam salutem respiceret, Chaerea, iam sumpta fiducia, ad ipsum liberius et audacius loquitur, urbis et imperii calamitates numerando percensens: "quodque horum causa vulgi sermonibus Caius haberetur, sin vero in rei veritatem inquiratur, ego, mi Clemens, et iste Papinius, et ante nos tu, Romanis et vniuerso generi humano tormenta admouimus, non Caii mandata exsequentes, sed nostram potius voluntatem, cum penes nos fuerit facere, ut desineret a tantis in ciues et subditos iniuriis, obsequium ei praestamus pro militibus satellites facti et carnifices, arma haec gestantes non pro

“χῆς τῶν Ῥωμαίων, ἀλλ’ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ δαλυμένῃ τὰ τε
 “σώματα αὐτῶν καὶ τὰ Φρονήματα, μιανόμενοι τὸ καθ’
 “ἡμέραν αἵματι σφαγῆς καὶ βασάνῃ τῆς ἐκείνων, μέτρη δὴ
 “τις καὶ καθ’ ἡμῶν διακονήσεται τοιαῦτα Γαῖῳ. ἔ γὰρ εὐ-
 “νοία τε πολιτεύει διὰ τὰδε πρὸς ἡμᾶς, δι’ ὑφοράσεως δὲ
 “μᾶλλον. καὶ ἄλλως τῇ πολλῇ τῶν ἀπολλυμένων ἀποδε-
 “δωκότος· ἔ γὰρ δὴ γήσεται ποτε Γαῖῳ τὰ τῆς ὀργῆς, διὰ
 “τὸ μὴ δίκην, ἀλλ’ ἡδονὴν πέρας αὐτῆς τυγχάνειν· σκοποὶ
 “δὲ προκεισόμεθα καὶ αὐτοὶ, δέον καὶ τοῖς πᾶσι τὸ ἀνεπι-
 “βλήντον τε καὶ ἐλεύθερον βεβαιοῦν, καὶ ἡμῖν κινδύνῳ
 “ἀπαλλαγὰς ψηφίσασθαι.

ζ’. Κλήμης δὲ τὴν μὲν διάνοιαν τὴν Χαιρέα Φανερός ἦν
 ἐπαμνῶν, σιγᾶν δὲ ἐκέλευε, “μὴ καὶ Φοιτῶντος εἰς πλένας
 “τῇ λόγῳ, καὶ διαχρισμένων ὅποσα κρύπτεσθαι καλῶς ἔχοι,
 “πρὶν τυχεῖν πράξαντας ἐκπύσει τῇ ἐπιβλεψύματος γενο-
 “μένη, κολαδοῦν· χρόνῳ δὲ τῷ αὐθις καὶ τῇ ἀπ’ αὐτῇ
 “ἐλπίδι παραδιδόναι τὰ πάντα, ὡς παραγενησομένης τινός
 “αὐτοῖς ἐπικηρίας τυχαίᾳ. αὐτὸν μὲν γὰρ ὑπὸ γῆρας ἀφῆ-
 “δαι τὴν ἐπὶ τοιοῖσδε τόλμαν. τῶν μέντοιγε ὑπὸ σῆ, Χαι-
 “ρέα, συντεθέντων καὶ ῥηθέντων, ἀσφαλέστερα ἂν ἴσως ὑπο-
 “θέμην, εὐπρεπέστερα δὲ, πῶς ἂν τις καὶ δύναιτο.” καὶ Κλή-
 μης μὲν ὡς αὐτὸν ἀναλύει, διὰ λογισμῶν τῶν τε ἀκροαθέν-
 των καὶ ὅποσον αὐτὸς εἰρήκει περιφερόμενος. Χαιρέας δὲ
 δείσας ὡς Κορνήλιον Σαβῖνον ἠκέει· εἶτο, καὶ αὐτὸν μὲν χι-
 λασχον ὄντα, ἀξιώλογον δὲ ἄλλως ἐξεπιστάμενος αὐτὸν, καὶ
 τῇ ἐλευθέρῃ ἐρασῇ, καὶ δι’ αὐτὸ τῇ κατασάσει τῶν πρα-
 γμάτων πολεμίως διακείμενον, χεῖρῶν ἐκ τῇ ὀξέως ἔχουσθαι
 τῶν ἐγνωσμένων ἐγχειρήσεως, ὑπ’ αὐτῇ καλὸν νομίσας εἶναι
 προδίδου, καὶ δεῖν, μὴ ὑπὸ Κλήμεντος ἐκφοίτησις γένοιτο
 αὐτῶν, ἄλλως τε τὰς μελλήσεις καὶ τῶν καιρῶν τὰς ἀναβο-
 λὰς πρὸς τῶν ὑπερβαλλομένων τιθέμενος.

η’. Επεὶ δὲ ἀσμένῳ καὶ τῷ Σαβῖνῳ τὰ πάντα ἦν,
 ἅτε καὶ αὐτῷ γνώμης μὲν ἔχ ὑπεροῦντι ἴσης, ἀπορίας οὐ
 πρὸς ὄντινα εἰπὼν ἀσφαλὲς εἶη τὰ πρὸς ἐκείνους σιγῇ παρα-

“libertate aut imperio Romanorum, sed pro eius incolu-
 “mitate, qui eorum tam animos, quam corpora in seruitu-
 “tem redigit, foedati quotidie sanguine illorum, quos occi-
 “dimus aut torquemus, donec ipsius iussu ab aliis pari mo-
 “do tractabimur. Non enim propter ista, dum nobiscum
 “versatur, benevolentia nos prosequitur, sed potius suspe-
 “ctos habet et inuisos. Praeterea cum multa facta fuerit
 “caedes (non enim ab ira conquiescet, ut qui irascitur non
 “ut ius et aequum tueatur, sed ut animo gratificetur suo)
 “et nos quoque illius saevitiae obnoxii erimus; cum oport-
 “uerit et omnibus securitatem et libertatem firmatum ire,
 “et constituisse a nobismet pericula propulsare.

7. Et Clemens quidem Chaereae sententiam approbat
 laudatque, tacere autem iubebat, “ne sermo in plures di-
 “manaret, et divulgatis quae silentio premi oporteret, an-
 “tequam res perficiatur prodito consilio, et patefactis insi-
 “diis, ipsi ad supplicium rapiantur: tempori autem pro-
 “cedenti et spei in posterum omnia permittenda, quasi
 “auxilium eis ex inopinato suppeditatura esset fortuna. Sub
 “quidem non esse ob aetatem ingrauescentem tale aliquid
 “audere. verum iis, quae tu, Chaerea, machinatus es et
 “dixisti, tutiora forsitan possum suggerere, honestiora ne-
 “mo quidem potest.” Et Clemens quidem domum se re-
 cepit, dum mente agitaret ea, quae audierat quaeque
 ipse dixerat, in contrarias partes distractus. Chaerea au-
 tem ea de re sollicitus, ad Cornelium Sabinum et ipsum
 tribunum properat, quem alioqui virum egregium esse
 nouerat, et libertatis amantem, ideoque animo infenso et
 inimico praesenti rerum statui, quod vellet e vestigio ad
 ea, quae decreuerant, exsequenda aggredi, opportunum
 esse ratus ipsi illa proponere, metuens etiam, ne per Cle-
 mentem proderentur, secumque insuper reputans, quan-
 tum temporis cunctando perdituri essent.

8. Cum autem libenter Sabinus omnia acciperet, ut
 qui iam ante pari modo animatus, ideo tantum hactenus
 siluerat, quod neminem habuerit, cum quo consilium tuto

διδόντος, ἐπεὶ τε ἀνδρὸς ἠνέκρητο, ἢ μόνον ἐγένετο ἂν πύθοιτο προσδοκούμεν, ἀλλὰ καὶ γνώμη φανεροῦντος τὴν αὐτῆ, πολλῶ μᾶλλον ἤετο, καὶ μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἐδέετο τοῦ Χαιρέα. τρέποντάς τε ὡς Μινυκιανόν, αὐτοῖς μὲν ἐπιτηδεύσει ἀρετῆς καὶ τῷ ὁμοζήλῳ τοῦ μεγαλόφρονος συγγενῇ, Γαίῳ δὲ ὑποκτον τῆς Λεπίδος τελευταῖας. πάντῃ γὰρ δὴ φίλοι ἐγένοντο, Μινυκιανὸς τε καὶ Λεπίδος, καὶ δαίματι κινδύνων τῶν καθ' αὐτούς. πᾶσι γὰρ τοῖς ἐν τέλει φοβερὸς ἦν Γαῖος, ὡς ἐκ' αὐτῶν ἕκαστον, καὶ πρὸς ὕστωας τῇ μανίᾳ χρῆσθαι μὴ ἀφησόμενος. φοβεροὶ τε ἀλλήλοις ἦσαν τῆς ἐπὶ τοῖς πρῶγμασι ἀχθηρόνος, διασαφεῖν μὲν ἀλλήλοις ἀντικρυς τὴν διάνοιαν καὶ μῖσος τὸ πρὸς Γαῖον φόβῳ τε κινδύνων ἀφείμενοι, ἄλλως δὲ αἰδοανόμενοι τῇ ἀλλήλων μέσῃ πρὸς τὸν Γαῖον, καὶ δι' αὐτὸ εὐνοία χρῆσθαι τὰ πρὸς ἀλλήλους μὴ ἀπηλλαγχόμενοι.

Θ'. Γενομένης δὲ αὐτοῖς ἀξιώσεως ἐπέειπε συνέβαλλον, εἰσθότες καὶ πρότερον ὅποτε συνέλθοισιν τίμιον ἡγεῖσθαι τὸν Μινυκιανόν, ὑπεροχῇ τε ἀξιώματος, γυναιότατος γὰρ ἦν τῶν πολιτῶν, καὶ τῷ ἐπὶ πᾶσι ἐπαινεμένῳ, μᾶλλον ὡς ἄπτοιτό τινας λόγῳ, φθάσας κακῆτος εἶετο Χαιρέαν, ὃ, τι καὶ παραλάβοι σημεῖον τῆς ἡμέρας ἐκείνης. ἀοιδίμος γὰρ διὰ τῆς πόλεως ἦν ἢ εἰς τὸν Χαιρέαν διὰ τῶν σημείων τῆς δόσεως πρᾶσσομένη ὕβρις. ὁ δὲ, χάσματι τῷ λόγῳ μηδὲν μελλήσας, ἡμείβετο τοῦ Μινυκιανῆ τὸ ἐπὶ τοιοῦσδε πιστεῦσαν ὁμιλίᾳ χρῆσασθαι πρὸς αὐτόν. “καὶ σὺ μοι “διδῶς, εἶπε, σημεῖον ἐλευθερίας, χάρις δὲ σοὶ τῷ ἀναγνώσει με μεζόνως ἥπερ εἶωθα ἑμαυτὸν ὀρμᾶν, εἰ δέ μοι “χρεία πλείονων ἐστὶ λόγων, οἷ μοι θαρσύνειν, εἰ δὴ καὶ σοὶ “ταῦτα δοκῇ, γνώμης γε τῆς αὐτῆς κοινωνοὶ καὶ πρότερον “ἢ συνελθεῖν γεγόναμεν. καὶ ἐν μὲν ὑπέρβωσμαι ξίφος, “ἀμφοῖν δ' ἂν ἀρχέσει. ὥς τ' ἴδι καὶ ἔργων ἐχώμεθα, ἡγνῶν “μῶν τ' ἴδι, εἰ βάλω αὐτὸς, κελύων με χωρεῖν, ἢ καὶ “προσίστομαι ἐπικηρία τῇ σῇ, συμπράσσοντές τε πίσυνος. “ἡ δὲ ἀπορία σιῶσεν τοῖς τὴν ψυχὴν εἰς τὰ ἔργα προσφω-

communicaret; cumque in hominem incidisset, qui non modo reticere, quae audiret, polliceretur, sed et suam aperiret sententiam, multo magis animo confirmatus erat, et Chaeream orabat et obsecrabat, ne qua mora fieret. itaque ambo ad Minucianum se conferunt, eodem ac illi virtutis studio accensum, cognataque animi magnitudine illis similem, Caio vero suspectum propter necem Lepidi. Magna etenim inter Minucianum et Lepidum intercesserat amicitia, idque ex communi periculorum metu. Nam omnibus aliquem dignitatis gradum adeptis terribilis erat Caius, ut qui in eorum singulos aliosque pro libitu saevire non desineret; sibi inuicem formidini erant, quod aegre et iniquo animo res ferrent, quippe qui aperte, quae sentirent, inter se loqui, odiumque, quo Caium prosequerantur, indicare non sustinerent timore periculorum, cum et alias suum in Caium odium mutuo intelligerent, atque adeo benevolentiam erga se inuicem habere non recusarent.

9. Postquam autem convenissent et se mutuo salutarent (antea enim illis moris erat in congressibus primas deferre Minuciano, et ob dignitatis eminentiam, utpote civium nobilissimo, et quod omni laude cumulatus esset, praecipue vero cum sermones fereret) ille dicere orsus Chaeream rogabat, quodnam signum a die ab imperatore accepisset. Vulgatum enim erat per totam urbem, quomodo Chaereae soleret tesseriis dandis illudere. Ille vero, verborum ridiculum nihil moratus, gratias agebat Minuciano, quod tantum ei in hisce fidei habuerit, ut cum eo colloqui vellet: "et tu mihi, inquit, libertatis signum da, gratiaeque tibi referantur, quod me magis, quam mea fert natura, ex-citasti, neque mihi pluribus opus est verbis ad animum erigendum firmandumque, si tibi eadem, quae mihi, placeant, et eiusdem etiam, antequam conveniremus, sententiae fuerimus. Vno quidem gladio accingor, ambobus vero sufficiet. Age itaque et ad opus aggrediamur: tuum ductum, si ita visum fuerit, et imperium sequar; aut ipse praecibo tuo fretus auxilio, tibi adintori fidens. Ferro non egent, qui rebus agendis fortem animum adhibent, a

“ρομένοις, δι’ ἣν καὶ ὁ σίδηρος δραστήριος εἶναι εἶται. ἄρ-
 “μηκὰ τε εἰς τὴν περᾶν, ἔχων ἂν αὐτὸς πάθειμι ἐλπίδι
 “περιφερόμενος· ὃ γὰρ χολὴ κινδύνος μοι κατανοῶν τῆς
 “ἑμαυτῆ, δειλώσει τε πατρίδος ἐλευθερωτάτης ἐπαλγῶντι,
 “καὶ τῶν νόμων τῆς ἀρετῆς ἀφηρεμένης, τῆς τε πάντας ἀν-
 “θρώπων ὀλέθρου διὰ Γαίῳ κατειληφότος. ἄξιος δ’ ἂν εἴην
 “παρὰ σοὶ δικαστῇ πίστεως ἐπὶ τοιούτοις τυγχάνειν, ἐπὶ τῷ
 “ὅμοιᾳ φρονεῖν αὐτοῖς καὶ σὲ μὴ ἀπηλλάχθαι.

ἰ. Μινυκιανὸς δὲ, τὴν ὁρμὴν τῶν λόγων θεασάμενος,
 ἠσπάζετό τε ἀσμένως, καὶ προσπαρίετο τὴν τόλμαν αὐ-
 τῷ, ἐπαίνους τε καὶ ἀσπασάμενος, μετ’ εὐχῶν δὲ καὶ
 ἱκετείας ἀπελύετο. καὶ ἰχυρίζοντό τινες ἔτι βεβαιώσα-
 σθαι τὰ εἰρημμένα. εἰσιόντος γὰρ εἰς τὸ βασιυτήριον Χαίρεν,
 Φωὴν λέγεται ἐκ τῆ πλήθους γενέσθαι τινὸς ἐκ’ ἐξορμήσει,
 καλεῦοντος περαινέειν μὲν δὴ τὸ πρακτέον, καὶ προσλαμβά-
 νειν τὸ δαμνῶν· καὶ τὴν Χαίρεα τὸ μὲν πρῶτον ὑπειδέ-
 σθαι, μὴ καὶ τινος τῶν συνωμοτῶν προδότης γεγονότος ἀλί-
 σκοιτο, καὶ τέλος συνέντα ἐπὶ προτροπῇ φέρειν, εἴτε πα-
 ραινέσει τῶν συνεγνωκότων ἀντιστηραίνοντός τινος, εἴτε δὴ
 καὶ τῇ Θεᾷ, ἣς ἐφορᾷ τὰ ἀνθρώπινα, αἰρόντος αὐτὸν θαρ-
 σῆσαι. διεληλύθει δὲ διὰ πολλῶν τὸ ἐπιβέβημα, καὶ
 πάντες ἐν ὅπλοις παρεῖσαν· οἱ μὲν τῶν βασιυτῶν ὄντες, οἱ
 δὲ ἱππεῖς, καὶ ὅποσοι τῷ στρατιωτικῷ συνήδισαν. ἔδεις γὰρ
 ἦν, ὅς μὴ ἐν εὐδαμονίᾳ ἀνηριθμεῖ τὴν Γαίᾳ μετάσσειν, καὶ
 δι’ αὐτὸ πάντες ἠπείγοντο, ὅπως δύναμτό τις τρόπῳ, μηδὲ
 ἐκὼν εἶναι τῆς ἐπὶ τοιούτοις ὑπερεῖν ἀρετῆς, ἀλλ’ ὥς ἔχει
 προθυμίας ἢ δυνάμει, καὶ λόγοις καὶ δι’ ἔργων, ἦτο ἐπὶ
 τυραννοκτονίᾳ. ἔτι δὲ καὶ Κάλλιτος· ἀπειλεύθερος δὲ ἦν
 Γαίᾳ, πλεῖστά τε αἶνῃ εἰς ἔτος ἐπὶ μάγισον δυνάμειος ἀφί-
 κετο, καὶ ἔδεν ἄλλο ἢ ἰσοτύραννον εἶχε τὴν δύναμιν, φόβῳ
 τε τῶν πάντων καὶ μεγέθει χρημάτων, ἅπερ ἐγένετο αὐτῷ.
 δωροδοκώτατος γὰρ ἦν καὶ ὑβριστικώτατος, παρ’ ὅτινα οὖν
 ἐξουσία χρησάμενος παρὰ τὸ εἶκος· καὶ ἄλλως τε τῇ Γαίᾳ
 τὴν φύσιν ἐξεπιστάμενος ἀνέκατον ἦσαν, καὶ ἐφ’ οἷσιν

“quo etiam ferrum solet exacui. ipse certe totus feror in
 “hoc negotium, nullo malorum, quae possunt accidere, me-
 “tu sollicitus. non enim mihi vacat mei periculi rationem
 “habere, dum patriae vicem doleo, e summa libertate in
 “seruitutem datae, legum vi et auctoritate sublata, et omni-
 “bus imminente a Caio pernicie. Vtinam autem dignus
 “sim, qui apud te iudicem tuam in istis merear fidem,
 “quandoquidem aliter ac ipse de illis sentire tibi non inte-
 “grum sit.

10. Minucianus autem, cum observasset, quo ferebant
 verba, libenti animo eum amplectebatur, et laudando
 ipsum amplexandoque audaciae eius stimulos addebat, at-
 que ita cum votis eum precibusque dimittebat. Affirmant
 etiam nonnulli, eum hoc modo in iis, quae dixerat, con-
 firmasse Minucianum. Cum enim in curiam ingrederetur
 Chaerea, vox cuiusdam e turba ad eum impellendum fer-
 tur emissâ, iubens perficere quod agendum erat, iuvante
 Deo: et primum quidem Chaerae obortam esse suspicio-
 nem, ne ab aliquo coniuratorum proditus caperetur; tan-
 dem vero intellexisse adhortantis esse verba, siue certo
 quodam, suadentibus id consciis, signum ex aduerso dan-
 te, siue Deo, qui res mortalium intuetur, bono animo
 esse iubente. Multi autem iam participes facti erant infi-
 diarum, omnesque armati aderant, et senatores et equi-
 tes, simulque militum quotquot erant consciis. nemo enim
 erat, qui non pro magna felicitate haberet Caii necem, at-
 que adeo omnes, quocunque modo possent, studiose id
 agebant, ne quis in hoc facinore caeteris virtute cederet,
 sed summa alacritate et pro sua quisque virili ad tyrannici-
 dium verbis factisque parati erant. Quin et Callistus se eis
 adiunxit: Caii enim libertus erat, vir vnus, qui, maxime
 omnium ad summam potestatem euectus, aequum fere cum
 tyranno habebat imperium, ex timore, quem omnibus incus-
 serat; et opum magnitudine, quas sibi comparauerat. nam
 munera quocunque modo acceperat, nec vllis abstinerat
 iniuriis, praeter fas et aequum omnes sua potestate pre-
 mens; ac praeterea nouerat Caii ingenium implacabile
 esse, adeoque pertinax, vt nunquam ab eo, quod semel

κρίνειν ἑδαμῶς ἀντισπᾶσματι χρωμένην, αὐτῷ τε πολλὰς μὲν καὶ ἄλλας τῷ κινδυνεύειν αἰτίας, ἔχ' ἦντα δὲ τὸ μέγεθος τῶν χρημάτων. ὥστε δὴ καὶ Κλαύδιον ἐθεράπευε κρυπτῶς μετακαθίζων πρὸς αὐτὸν, ἐλπίδι τῷ καὶ εἰς ἐκείνον ἤξεν τὴν ἡγεμονίαν Γαίῃ μετασάντος, αὐτῷ τὴν ὑπόθεσιν τῆς τιμῆς τὴν ἐφ' ὁμοίοις ἰχὺν, προκαταθέμενος χάριν καὶ Φιλανθρωπίας λόγον. ἐτόλμησε γοῦν εἰπεῖν, ὡς κελυσθεῖς διαχερήσασθαι Φαρμακῶ τὸν Κλαύδιον, μυρίας εὐροῖτο τῷ χρημάτων τὰς ὑπερβολάς. δοκεῖ δέ μοι προσποιῆσθαι Κάλλιτος ἐπὶ Θέρᾳ τῇ Κλαυδίῃ τὸν λόγον τῆτον. ἐπεὶ ἔτε Γάιος ὠρμηκῶς μεταχειρίσασθαι Κλαύδιον ἠτείχτο τῶν Καλλίστου προφάσεων, ἔτε Κάλλιτος, κελυσθεῖς πρὸς τὴν πράξιν εὐκτὸν ὑπερέβαλεν, ἥ κακουργῶν εἰς τῷ δισπότῃ τὰς ἐπιστολάς, ἔκ' ἂν ἐκ τῷ παραχρήμα τὸν μισθὸν ἐκομίζετο. ἀλλὰ δὴ Κλαυδίῳ μὲν τιμὴ θείᾳ δυνάμει σώσασθαι ἐκ μανιῶν τῶν Γαίῃ, Κάλλιτον δὲ προσποιήσασθαι χάριτος κατάθεσιν μηδαμῶς ὑπ' αὐτῇ γενομένης.

ια'. Τοῖς δ' ἀμφὶ τὸν Χαίρειον ὑπερβολαὶ τὸ κατ' ἡμέραν ἦσαν ὅκνῳ τῶν πολλῶν. ἡ γὰρ Χαίρειος ἐκὼν τῷ πράσσειν ἀναβολὴν ἐποιεῖτο, πάντα καιρὸν ἐπιτήθειον τῇ πράξει νομίζων. καὶ γὰρ εἰς τὸ Καπτωλίον ἀνιόντα, κατὰ θυσίας ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς ἐπιτελεσμένας ὑπὸ τῇ Γαίῃ, παρῆν πολυλάκις καιρὸς, καὶ ὑπὲρ τῆς βασιλικῆς ἱσάμενον καὶ δῆμῳ χρυσίς καὶ ἀργυρεῖς χρήματα διαρρίπτῶντα ὥσπερ κατὰ κεφαλῆς, ὑψηλὸν δὲ εἰς τὸ σῆγος εἰς τὴν ἀγορὰν φέρον, ἐπὶ τε τῶν μυσηρίων ταῖς ποιήσεσιν ἃ συνίσα τότε. πάντων γὰρ αὐτὸν ἀπερίοπτον εἶναι προνοία τῷ ἐν αὐτοῖς εὐπρεπῶς ἀναστροφῇσομένη, καὶ ἀπογνώσει τῷ ἐν ἐπιχειρήσει τινα γενέσθαι πιστεύει. εἰ δὲ μηδὲν σημεῖον, ὡς ἀπὸ τῶν θεῶν, αὐτῷ δύναμιν τῷ θανάτῳ παρατυγχάνειν, αὐτῷ δ' ἂν ἰχὺν ἐγγενέσθαι, καὶ μὴ σιδηροφορημένῳ διαχερήσασθαι τὸν Γάιον. ὥτως δὲ ὀργῆς εἶχε τὰς συνωμότητας ὁ Χαίρειος, δεδιὼς τὰς καιρὸς διαρρύνειν. οἱ δ' εὐζων μὲν νομίσμων τε χρῆζοντα καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς αὐτῶν ἐπεργόμενον. ἡ μὲν ἀλλ' ἤξιον εἰς

statuerat, in diuersum abiret, et se ob alia etiam multa in periculo esse sentiret, non minime vero ob ingentem pecuniae vim. Quo factum, ut Claudium coleret, et clam ad eum transfiret, sperans, si ei cederet principatus, Caio sublato suam in iisdem potentiam fore causam, cur apud eum etiam in honore esset, ut qui iam ante eum demeruerit beneuoli humanique animi officiis. nam iactare ausus est, quod iussus a Caio Claudium veneno tollere, id ipsum variis modis distulerit. Videtur autem mihi Callistus de industria ista finxisse, ut a Claudio gratiam iniret. quandoquidem nec Caius, si Claudium perimere voluisset, Callisti excusationes aequo animo tulisset: nec Callistus iussus a Caio in re factu expetenda tergiuersatus fuisset; neque male agens, ac praeter ea, quae dominus imperauerat, statim meritis poenas non sustinuisset. Atque adeo Claudium quidem diuinitus Caii furorem et insaniam effugisse; Callistum vero finxisse beneficium a se collatum, ad quod ne minimum quidem contulit.

II. Caeterum Chaereae conatus indies differebantur consociorum plerorumque segnitie. Nam ipse inuitus moram in re agenda ferebat, ut qui omne tempus facinori patrando opportunum esse duceret. Etenim aggrediendi adscendentem in Capitolium, ad mactandas pro salute filiae victimas, saepe tempus oblatum erat; vel eum praecipitandi, dum staret in fastigio basilicae (tectum autem sublime est foro imminens) et numinos inde aureos et argenteos spargeret populo; vel opprimendi celebrantem arcana sacra ab ipso instituta. ipsum enim a nemine sibi cavere, dum sollicitus esset, ut omnia in iis rite seruatoque decoro fierent, minimeque crederet quemquam contra se quidquam moliri. Sed si nihil indicio sit, sibi, quasi a Diis, datam esse necis potestatem, ipsum tamen ita viribus valere, ut vel absque ferro Caium conficeret. Adeo Chaerea insensus erat coniuratis, veritus, ne tempus opportunum amitterent. Atque illi quidem sentiebant eum iustis de causis irasci, atque e re sua esse, quod ille adeo festinaret.

ὀλίγον γὰρ ὑπερβολῇ χεῖσασθαι, μὴ καὶ ἐπισφάλματος τῇ ἐπιχειρήσει συνελθόντος ταραξοῖεν τὴν πόλιν, ζητήσεων τῶν συγγνωκῶν τὴν πράξιν γιγνομένων, καὶ τοῖς αὐτοῖς μολήσασιν ἐπιχειρεῖν ἄπορον τὴν ἀνδραγαθείαν ποιήσασιν, φραξαμένους Γαῖα πρὸς αὐτὰς μειζρόνως. καλῶς οὖν ἔχον θεωριῶν ἐν τῷ Παλατίῳ ἐπιτελεσμένων ἄπτεσθαι τῷ χρημάτων ἄγονται δὲ ἐπὶ τιμῇ τῇ πρώτῃ μετασησαμένην τὴν ἀρχὴν τῇ δῆμῃ Καίσαρος εἰς αὐτὸν, μικρόν τε πρὸ τῆ βασιλείᾳ καλύβης πηκτῇ γενομένης, καὶ Ῥωμαίων τε οἱ εὐπατρίδας θεωρεῖσιν ὁμῶς πασὶ καὶ γυναῖξιν καὶ ὁ Καῖσαρ ῥασιῶν τε αὐτοῖς ἔσσεσθαι πολλῶν μυριάδων ἀνθρώπων εἰς ὀλίγον χωρίον καθεισγυμμένων, ὥστε εἰσιόντι τὴν ἐπιχείρησιν ποιήσασθαι, θυνάμειως τοῖς ὑπασπισταῖς, εἰ καὶ τινες προθυμοῖντο, μὴ παρατενυζομένης αὐτῷ βοηθεῖν.

β'. Ηνείχετο δὲ Χαίρεας, καὶ τῶν θεωριῶν ἐπελθόντων τῇ πρώτῃ δεδογμένον ἄπτεσθαι τῆς πράξεως. ἰχυρότερον δ' ἦν τῇ κατ' ἐκείνῃ προβεβουλευκός τὸ τῆς τύχης συγχωρεῖν ὑπερβολάς· καὶ τὰς τρεῖς ὑπερβαλλομένας τὰς νομίμας ἡμέρας, μόλις κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῖς ἐπράχθη τὸ ἔργον, Χαίρεας δὲ συγκαλέσας τὰς συνωμότας, "πολὺς μὲν, εἶπε, καὶ ὁ παρεληλυθὴς χρόνος ὀνειδίζει τὸ ἐπιμέλλον ἡμῶν ἐπὶ τοῖς ἔτω βελευθεῖσι μετὰ ἀρετῆς· "δεινὸν δὲ, εἰ καὶ ῥηνύματος γενομένης διαπεσεῖται ἡ πράξις, καὶ Γαῖος ὑβριεῖ μειζρόνως. ἢ ἔχ' ὁρῶμεν, ὡς τῆς ἐλευθερίας ἀφαιρῶμεν ὅποσα τῶν ἡμετέρων, καὶ προδῆκην τοῦ Γαῖου τυραννίδι χαριζόμεθα, δεόν αὐτῆς τάδε εἶναι τὸ λοιπὸν εἶναι, καὶ τοῖς ἄλλοις αἰτίαν τοῦ εὐδαίμονος παρεχόντας δι' αἰῶνος ἅπαντος τοῦ αὐτοῦ ἐν θαύματι μεγαλῶ καὶ τιμῇ καταστῆναι;" τῶν δὲ ἑδὲ ἀντιπεῖν ὡς ἡ πᾶν καλῶς δυναμένων, ἔτε τὴν πράξιν ἀντικρυς δεχομένων, σιγῇ δὲ καταπεπληγότων, "τί, Φησὶν, ὦ γενναῖοι, "διαμέλλομεν; ἢ ἔχ' ὁρᾶτε τὴν σήμερον τῶν θεωριῶν ὑσά, "τὴν ἡμέραν ἔσαν, καὶ Γαῖον ἐκπλευσόμενον; ἐπὶ γὰρ Λεξανδρείας παρυσκυάσθαι πλεῖν κατὰ θεωρίαν τῆς Διγύ-

Veruntamen postulabant paulisper deferri negotium, ne, si quid male succederet, tota ciuitas turbaretur conscios facinori perquirendo, ipsisque Caium aggressuris nihil proficeret fortitudo, omnibus ad illum aditibus maiori cura praeclusis. Satiùs igitur esse, cum spectacula in palatio ederentur, sese ad rem adnouere: (celebrantur autem in honorem Caesaris, qui primus potestatem populi in se transtulit; fixisque prope regiam tuguriis eo spectatum veniunt patricii Romani cum liberis et vxoribus, necnon et ipse Caesar) facileque illis fore, tot hominum millibus in locum angustum conclusis, ipsum, dum ingrederetur, adortum ire, cum ne satellites quidem, si id inagnopere vellet, ei auxilio esse possent.

12. Chaerea ergo diem ex die expectabat, cumque adessent spectacula, primo die ad rem aggredi constitutum erat. sed fortuna, quae moras interpoluit, plus poterat, quam consilium, quod contra ipsum ceperant: cunq̃ue tres dies statim et solennes nihil agendo tererentur, vix die nouissimo obtinuerunt, vt res conficeretur. Itaque Chaerea, conuocatis qui coniurauerant, dicebat: "multumquidem elapsum est temporis, quod nobis segnitiam exprobrat in honestis consiliis exsequendis: graue autem erit, si ex alicuius indicio in nihilum recidat quod suscepimus, et Caius inde exacerbatùs magis etiam saeuiet in vniuersos. An non videmus, quod nobis nostrisque omnibus libertatem auferimus, et Caii tyrannidem in maius augemus; cum debeamus in posterum nobismet securitatem parare, aliisque felicitatem largiendo ad secula omnia ventura in admiratione esse et honore?" Cum autem illi contra ista honeste quidquam dicere non possent, neque tamen facinus palam approbarent, sed quasi obstupefacti conticescerent, tum ille: "Quid, inquit, o viri fortes, cunctamur et tergiversamur? Nonne videtis hunc esse spectaculorum diem vltimum, et Caium statim ab eo nauigaturum esse? comparauit enim se, vt nauibus Alexandriam proficiscatur, Ægypti visendae gratia.

“πτε. καλὸν δὲ ὑμῖν προέσθαι τῶν χειρῶν τὸ ὄνειδος, τῇ
 “Ῥωμαίων μεγαλαυχία πομπεύσον διὰ τε γῆς καὶ θα-
 “λάττης; πῶς δὲ ἂν δικαίως κρίνομεν αὐτοὺς αἰχύνῃ
 “τῶν γενησόμενων, εἴ τις οὖν αὐτὸν Αἰγύπτιος κτείνειε, τῇ
 “ὑβρίν ἔχῃ ἡγησόμενος ἀναχρῆτόν τοις ἐλευθέροις γεγενοῖσιν.
 “Ἐγὼ μὲν οὖν ἔκτετι εἰς πλείονα ἀνέξομαι τὰς σκεψεις ὑμῶν,
 “χωρήσω δὲ τοῖς κινδύνοις ὁμῶς σήμερον, ἥδονῃ φέρων πᾶν
 “ὃ, τι καὶ γένοιτο ἐξ αὐτῶν, ἔδ’ ἂν ὑπερβαλοίμην εἶπερ
 “εἴη. τί γάρ θη καὶ γένοιτ’ ἀνδρὶ φρόνημα ἔχοντι τέταρ-
 “χτελιώτερον, Γαίον ἄλλον τινα ἀναμρεῖν ἐμῷ ζῶντος, καὶ
 “ἐμὲ τὴν ἐπὶ τῷδε ἀρετῇ ἀφηρεμένον.

γύ. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν, αὐτὸς τε ἀρμήκει πράξων
 τὸ ἔργον, καὶ τοῖς λοιποῖς ἐνεποίησε θάλασσαν, πᾶσί τε ἦν ἔως
 ἀπτεσθαι τῷ ἐγχειρήματος, μηδὲν ὑπερβαλλομένοις· ἰωθέν
 τε ἐπὶ τῷ παλατίῳ γέγονε τὸ ξίφος ὑπὲρβασμένος ἰππικόν.
 ἔθος γάρ τοις χιλιάρχοις τῷτο, ἐζωσμένοις αἰτεῖν παρὰ τῷ
 αὐτοκράτορος τὸ σημεῖον, ἦν τε ἡ ἡμέρα καθήκυσσα εἰς αὐ-
 τὸν τῆς παραλήψεως τῷ σημεῖ. ἄρτι τε συνῆε πλῆθος εἰς
 τὸ παλάτιον ἐπὶ προκαταλήψει θείας πολλῷ θυρῷ καὶ
 ὠθισμῷ, χαρᾷ φέροντος Γαίῳ τὴν ἐπὶ τοιοῖσδε τῶν πολλῶν
 σπουδὴν, παρὸ καὶ διακρίετο ἔδον, ἔτε τῇ συγκλήτῳ χα-
 ρίον, ἔτε τοῖς ἰππεῦσι, φύρεθν δὲ ἔζοντο, καὶ τοῖς ἀνδράσι
 ὁμῶς αἱ γυναῖκες, καὶ τῷ ὅλῳ ἀναμεμυγμένον τὸ ἐλευθέρων.
 Γαίος δὲ, προσδὼν αὐτῷ γενομένων, ἔδυε τῷ Σεβαστῷ Καί-
 σاري, ὃ δὴ καὶ τὰ τῆς θεωρίας ἦγετο· καὶ πίπτοντος τῶν ἐκ-
 ρείων τινός, συνέβη αἵματος τὴν Ἀσπερήνα γολὴν ἐνός τῶν
 συγκλητικῶν ἀνάπλεων γενέσθαι. τῷτο Γαίῳ γέλωτα μὲν
 παρέχεν. ἦν δὲ ἄρα εἰς οἶκόνον τῷ Ἀσπερήνα φανερόν. ἐπι-
 κατασφάζεται γὰρ τῷ Γαίῳ. Γαίον δὲ ἰσορῆται παρὰ Φύ-
 σιν τὴν ἑαυτῷ εὐπροσηγορώτατον γενέσθαι κατ’ ἐκείνην τὴν
 ἡμέραν, καὶ δεξιότητι χρώμενον ὁμιλίας πάνθ’ ὄντισιν ἐκ-
 πλῆξαι τῶν παρατυγχανόντων. μετὰ δὲ τὴν θυσίαν, ἐπὶ
 τὴν θεωρίαν τραπίς ἐκαθίστατο, καὶ περὶ αὐτὸν τῶν ἐταίρων
 οἱ ἀξιολογώτατοι. κατεσκευάσθη δὲ τὸ θέατρον, πηχτὸν δὲ

"Pulchrum autem vobis erit e manibus dimittere hominem
 "propudiosum, cum magnifica Romanorum ostentatione
 "terra marique inaccessurum? Quomodo vero non iure ac-
 "cusemur, vt quos pudeat eorum, quae fient, si quis ipsum
 "Ægyptius forte perimat, qui iniuriarum insaniam homi-
 "nibus liberis et ingenuis non ferendam existimauerit.
 "Ego sane consilia vestra non amplius morabor, sed hodie
 "paratus sum memet periculis obicere, lubentique animo
 "ferre, quicquid propterea euenerit; neque est, vt ego, quod-
 "cunque sit, rem procrastinem. Enimuero quid forti et
 "generoso tam miserabile, quam vt alius me viuo Caium
 "occideret, mihiq. laudem istam praeiperet?

13. Et ille quidem, his dictis, impetu animi fereba-
 tur ad facinus patrandum, et reliquis fiduciam ingenerauit,
 vt omnes sine dilatione rem aggredi cuperent; primaque
 luce ad palatium aderat gladio equestri succinctus. nam
 moris erat tribunis, vt accincti signum peterent ab impe-
 ratore, et forte ea die vices signum accipiendi ad ipsum
 redierant. Et iam confluebat multitudo ad palatium
 magno tumultu, alio alium angente et premente, dum
 quisque locum spectandi praeipere nititur, magna vo-
 luptate hanc populi contentionem spectante Caio: quod
 nec senatoribus assignata essent loca, nec equitibus, sed
 promiscue sederent, viri cum mulieribus, et serui con-
 fusi cum ingenuis. Caius autem, via ei patefacta et
 munita, egressus rem diuinam faciebat Augusto Caesari,
 cuius in honorem spectacula edebantur; et cadente vi-
 ctima contigit cruore respergi togam senatoris cuiusdam
 Asprenatis nomine. quod quidem a Caio risu excipi-
 tur, ipsi vero Asprenati plane ominosum accidit: simul
 enim cum Caio caesus est. Dicitur autem Caium ea
 die magis, quam naturae eius ferebat, affabilem exstitisse,
 eaque sermonis comitate vsum esse, vt omnibus mira-
 culo fuerit. Sacro peracto ad spectacula se conuertit,
 locumque suum in theatro occupabat; praecipuis ex
 amicis cinctus. Eo autem tempore exstructum erat thea-

ἐγίνετο κατὰ ἕκαστον ἐνιαυτὸν, τοιοῦτος τρόπος. θύρας ἔχει
 δύο φερόσας, τὴν μὲν εἰς αἶθριον, τὴν δὲ εἰς σολῆν εἰσόδους
 καὶ ἀποχωρήσσειν, ὅπως μὴ ταρασσονται οἱ ἐνδον ἀπειλημ-
 μένοι. ἐκ δὲ αὐτῆς τῆς καλύβης, ἐνδοτέρω διαφράγμασιν ἐτί-
 ραν ἀπειληφυσίαις ἐπαναστροφὴν τοῖς ἀνταγωνισταῖς, καὶ ὅ-
 σα ἀκροάματα. συγκαθήμενης δὲ τῆς πληθύος, καὶ τῷ Χα-
 ρείᾳ σὺν τοῖς χιλιάρχασι ἤκ' ἀποθὲν τῷ Γαίῳ, δεξιὸν δὲ τῷ
 θιάτρῳ κέρας ὁ Καῖσαρ εἶχε, Οὐατίνιος τις τῶν συγληπτικῶν
 ἀνὴρ ἐσρατηγηκώς, ἤρετο Κλύβιον παρακαθεζόμενον αὐτῷ,
 καὶ τῆτον ὑπατικόν, εἴ τις αὐτὸν νεώτερον πραγμάτων παρ-
 αφίκοιτο πύσις, προσηθὴς γενόμενος τῷ μὴ ἐξ' αὐτοῦ εἶναι
 ταῦτα λέγων. τῷ δὲ Φαμένῳ μηδὲν πεπῶσθαι, σήμερον τοι-
 γαρ οὖν, ὃ Κλύβιε, τυραννοκτονίας ἀγὼν πρόκειται. καὶ ὁ
 Κλύβιος, "ὦ γενναῖε, Φησὶ, σίγα, μή τις ἄλλος Ληαιῶν μὴ-
 "θον ἀκῶσῃ." πολλῆς δὲ ὁπώρας ἐπιχειρομένης τοῖς Θεω-
 ροῖς, καὶ πολλῶν ὀρνέων ὅποσα τῷ σπανίῳ τίμια τοῖς κτω-
 μένοισι, ὁ Γαῖος ἠδονῇ τὰς περὶ αὐτῶν ἐθεώρει μάχας, καὶ
 διαρπαγὰς οἰκισμένων αὐτὰ τῶν Θεωρῶν. ἐνθάδε καὶ ση-
 μεῖα μανθάνει δύο γενέσθαι. καὶ γὰρ μῦθος εἰσάγεται, καθ' ὃν
 σαρῶνται ληστῶν ἡγεμῶν, ὃ, τε ὀρχηστῆς δράμα εἰσάγει Κε-
 νύραν, ἐν ᾗ αὐτὸς τε ἐκτείνεται, καὶ ἡ θυγάτηρ Μύρρα, αἰμά
 τε ἦν τεχνητὸν πολὺ, καὶ τὸ περὶ τὸν σαρῶθέντα ἐκχεχυμέ-
 νον, καὶ τὸ περὶ τὸν Κινύραν. ὁμολογεῖται δὲ καὶ τὴν ἡμέραν
 ἐκείνην γενέσθαι, ἐν ᾗ Φίλιππον τὸν Ἀμύντα Μακεδόνων βα-
 σιλεῖα κτείνει Παιουανίας εἰς τῶν ἐταίρων, εἰς τὸ θιάτρον εἰ-
 σιόντα. Γαῖος δὲ ἐνδοιάζοντας, εἴτε παραμένειεν εἰς τέλος τῇ
 Θεωρίᾳ διὰ τὸ τελευταίαν εἶναι τὴν ἡμέραν, εἴτε λητῶ χρη-
 σάμενος καὶ σίτῳ εἴτα ἐπαίῳ καθά καὶ πρότερον, Μινγκια-
 νὸς ὑπὲρ τῷ Γαίῳ καθεζόμενος, καὶ δεδιώς, μὴ διαχυθῇ τὰ
 τῶν καμρῶν εἰς κενόν. ἐξαναστὰς, ἐπειδὴ καὶ Χαμεῖαν ἑώρα
 προεξεληλυθότα, ἠπέεγτο θαρσύνειν αὐτὸν προσελθάν. λαμ-
 βάνεται δὲ αὐτῷ τῆς σολῆς Γαῖος καταφιλοφροσύνην δῆθαι,
 καὶ ποῖ δὴ, Ὁπρὶν, ὦ μακάριε; καὶ ὁ μὲν αἰδοῖ δοκεῖ τῷ Καί-
 σαρος καθίζειν· κρείσσων δ' ὁ φόβος ἦν, ὀλίγον τε διαλι-

trum, ut quotannis fieri solebat, in hunc modum. Duo ei ostia erant, quorum alterum exeuntibus subdium, alterum in porticum euntibus aut egredientibus patebat, ne turbarentur, qui intus conclusi erant, et ut actores et musici ex eodem tugurio, in quo et alterum septis inclusum erat, exeuntes liberum regressum haberent. Confidente itaque populo, et Chaerea cum reliquis tribunis non procul a Caesare, (dextrum enim theatri cornu Caesar tenebat) Vatinius ordinis senatorii vir et praetorius, Cluuium et ipsum consularem sibi forte assidentem, ecquid rei nouae accepisset, interrogabat, ita tamen caute, ut nemo vocem eius exaudiret, quo dicente, nihil sibi nunciatum esse, hodie igitur, o Cluui, tyrannicidii fabula agenda est. Cui Cluuius: "Tace, o vir fortis, ne quis Achiuorum sermonem istum audiat." Multis deinde in spectatores sparsis millilibus, quae pomis constabant et auibz propter raritatem summi pretii habitis, Caio volupe erat videre certamina hac de causa inita, utque spectatores de illis sibi arripiendis contendebant. Hic etiam duo acciderunt, quae prodigiorum loco habita sunt. Etenim mimus introducitur, in quo cruci affigitur latronum dux, et pantomimus fabulam introducit Cinyram, in qua Cinyras ipse occiditur et filia eius Myrrha; eratque multus sanguis ante effusus, tum circa cruci affixum, tum circa Cinyram. Constat etiam illum eundem fuisse diem, quo Philippum Amyntae filium, in theatrum ingredientem, interemit Pausanias eius amicus. Cum autem Caius dubitaret, permaneretne usque ad finem spectaculi, quod dies esset ultimus, an lotus et cibo sumto reuerteretur, uti iam ante solebat, Minucianus, supra Caium sedens, veritus, ne tempus e manibus re infecta elaberetur, surrexit, ubi Chaeream egressum viderat, ut ire maturaret ad ipsum confirmandum. Eius vero Caius comiter apprehendens togae laciniam, Quonam, inquit, abis, bone vir? Et ille quidem, Caesarem quasi reueritus, denuo resedit: at superante eum

πάν εἴτα διανίσταται, καὶ ὁ Γαῖος ὕδὲν ἐμποδῶν ἦν ἐξίοντι, δοκῶν ἐπὶ τινι τῶν ἀναντιλέκτων ποιῶσθαι τὴν ἔξοδον. Ἀσπερήνας δὲ, μετέχου δὲ καὶ αὐτός, παρήκει τῷ Γαίῳ καθὼ πρότερον ὑπέβηλθόντι πρὸς τε λυτρώ καὶ ἀρίστῳ γενέσθαι, καὶ ἔπειτα δὲ εἰσελθεῖν, χεῖρων ἐπὶ πέρας ἀχθῆναι τὰ ἔγνωσμένα.

ιδ'. Καὶ οἱ περὶ τὸν Χαμῆαν ἑτάσσον μὲν ἀλλήλους ἢ καμρός, καὶ ἔχρην ἑκάσον πάντα ἢ προσαχθεῖν μὴ ἀπολιμπάνεσθαι ἐπικουνοῦντας. ἤχθοντο δὲ τῇ διατριβῇ, καὶ τῷ μέλλεσθαι τὰ ἐν χερσίν. ἐπεὶ καὶ περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν ἤδη τὰ τῆς ἡμέρας ἦν, καὶ Χαμῆας, βραδύνοντος Γαῖου, πρόθυμος ἦν ἐπιστελθὼν ἐν τῇ καθέδρᾳ προσπισεῖν. προῆδει μέντοι τῷτο σὺν πολλῷ Φόνῳ τῶν τε βελυτῶν, καὶ ὅποσοι τῶν ἰππέων παρῆσαν· καίπερ δὲ εἰδὼς, πρόθυμος ἦν, καλῶς ἔχεν ἠγύμενος, πάντῳ ἀσφάλειαν καὶ ἐλευθερίαν ἀνέμενος ἐν ὀλίγῳ τίθεσθαι τὰ κατὰ τὰς ἀπολαμμένας. καὶ δὲ τετραμμένων εἰς τὴν θεάτρην τὴν εἰσοδὸν, σημαίνεται Γαῖος ἐξαναστὰς, καὶ Θόρυβος ἦν. αἰέστερον δὲ καὶ οἱ συνωμόται, καὶ ἀνωθοῦντο τὴν πληθύν, λόγῳ μὲν διὰ τὸ δυαχεραίνειν τὸν Γαῖον, ἔργῳ δὲ ἐπ' ἀδείας βυλόμενοι ἐν ἐρημίᾳ τῶν ἀμυνομένων καταστήσαντες αὐτὸν ἄπτεσθαι τῆς σφαγῆς. προσῆσαν δὲ Κλαύδιος μὲν ὁ πατερός αὐτοῦ, καὶ Μάρκος Οὐνίκιος ὁ τῆς ἀδελφῆς ἀνὴρ, ἔτι δὲ καὶ Οὐαλέριος Ἀσιατικός, ὃς ὕδὲ βυλομένοις διακωλύσαι δύναμις ἦν αἰδοῖ τῆς ἀξιώσεως, εἶπετο δὲ αὐτὸς σὺν Παύλῳ Ἀρρουντίῳ. ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ἦν τῷ βασιλεῖ, τὰς μὲν εὐθείας ὁδὸς λείπει, καθ' ἣς δὲ ἐτήκεσαν τῶν δῶλων οἱ θεραπεύοντες αὐτὸν, καὶ προῆσαν οἱ περὶ τὸν Κλαύδιον· τρέπεται δὲ κατὰ συνωπὸν ἡρεμικότερα, καὶ ἐπὶ τόπον πρὸς λυτρώς γενησόμενος, ἅμα καὶ παῖδας, οἱ ἦκεσαν ἐκ τῆς Ἀσίας, κατανοήσων, πομπῆς αὐτῶν ἐκείθεν γενομένης ἐπὶ ὕμνοις μυτηρίων, ἃ ἐπετέλει, ἔνιοι δὲ κατὰ πυρρῆχισμὸς, οἱ ἐν τοῖς θεάτροις εἰσιντο. ὑπαντιάζει δὲ αὐτὸν Χαμῆας, καὶ ἤτησε σημεῖον. τῷ δὲ τῶν εἰς χλεύην ἀνακειμένων εἰπόντος,

metu non multo post exsurrexit, Caio eum ab egressu non prohibente, quod exire putaret ad requisita naturae. Asprenas autem, qui et ipse consilii particeps erat, Caium hortabatur, ut clam excederet, quemadmodum solebat, ad lauandum et prandendum, et tum demum reuerteretur; utpote quod decretae rei exitum expediri vellet.

14. Et Chaerea quidem atque sui semet opportune disposuerunt; eisque incumbebat, locum, qui singulis obstitit, ne desererent strenue operam dare: et indignabantur moras negli, quodque in manibus erat differri, quod iam esset hora diei nona. Chaerae itaque, Caio cunctante exire, in animo erat in theatrum regredi, ipsumque illic sedentem adoriri. Caeterum cogitatione praeceperat, hoc sine multa equitum, qui aderant, ac senatorum caede fieri non posse: quamvis autem id sciret, Caium aggrediendi desiderio ardebat, aequum esse ratus non morari eiusmodi caedem, quae caeterorum omnium incolumitate et libertate rependeretur. Cumque iam in eo essent, ut theatrum ingrederentur, subito strepitu significatur surrexisse Caium. quo factum est, ut sese conuerterent coniurati, et turbam dimouebant, quasi eam aegre ferret Caius, re autem vera sui in securitatem, ut qui vellent eum nudare praesidiis atque ita caedem patrare. Praecedebant autem eum Claudius patruus, et Marcus Vinicius sororis eius maritus, ut et Valerius Asiaticus; (quos etiam loco depellere, si maxime id voluissent, ex dignitatis reuerentia non licebat) Caius vero ipse sequebatur eum P. Arruntio. Cum autem intra regiam esset, de via recta decedit, ubi constituti erant famuli, quorum munus erat ipsi ministrare, et qua Claudius alique praecesserant; et in angiportum insuetum desleclit, balnea petiturus, simulque pueros spectaturus, qui ex Asia venerant, missi inde partim, ut hymnos canerent in mysteriis, quae celebrabat, partim ut Pyrrichiam saltarent in theatris. Ipsi autem Chaerea obuiam venit, et signum petit. Cumque ille probrosum quiddam et ridiculum daret, nihil moratus Chaerea conuiciis Caium impetit,

ἔδδεν ἐνδοιάσας λουδοβαῖς τε ἐχρήτο κατὰ τῇ Γαίῃ, καὶ
 σπασάμενος τὸ ξίφος ἐπάγει πληγὴν σφοδράν· ἔ μὴν γε
 ἦν καίριος. καίτοι γε Φασί τινες προνοία τοῦ Χαϊρέα γενέσθαι
 τὸ μὴ μιᾷ πληγῇ δισεργάσασθαι τὸν Γαῖον, ἀλλὰ τιμωρεῖ-
 σθαι μειζόνως πλήθει τραυμασίων. ἐμοὶ δὲ ἀπίθανος ὅτος ὁ
 λόγος, διὰ τὸ μὴ ἐπιχωρεῖν ἐν ταῖσδε ταῖς πράξεσι λε-
 γισμῷ χεῖσασθαι τὸν Φόβον. Χαϊρέαν δὲ, εἴπερ ὅτως ἐφρό-
 νει, πάντων ἡγῆμαι μωρία διαφέρειν, ἡδονὴν τῇ ὀργῇ χα-
 ριζόμενον μᾶλλον, ἢ ἐκ τῷ ὀξέως ἀπαλλαγὴν αὐτῷ τε καὶ
 τοῖς συνωμόταις κινδύνων χαριζόμενον, διὰ τὸ πολλὰς αὖ
 μηχανὰς ἐτι γενέσθαι βοηθειῶν Γαίῳ μὴ φθάσαντι τὴν ψυ-
 χὴν ἀφίνειν. πάνταυθα Χαϊρέα λόγον αὖ γενέσθαι ἔ περὶ
 τῆς Γαίης τιμωρίας, ἀλλὰ τῆς αὐτῇ καὶ τῶν φίλων, ὅπως γε
 καὶ πράξαντι καλῶς αὖ εἴχε σιγῇ χρωμένῳ διαδιδράσκειν
 τὰς ὀργὰς τῶν ἀμυνομένων, ἔχ ὅπως ἔδηλον, εἰ τύχοι κατ-
 ερθῶν ἐπ' ἀλόγοις χρήζειν αὐτόν τε ἀπολέσαι καὶ τὸν και-
 ρόν. καὶ τὰδε μὲν εἰκάζειν παρίτω τοῖς βυλομένοις, ἢ καὶ
 θέλοιεν. ὁ δὲ Γαῖος, ἀλγυδόνι τῆς πληγῆς φερόμενος· μεσ-
 σηγὺς γὰρ τῇ τε ὤμῃ καὶ τῇ τραχήλει φερόμενον τὸ ξίφος
 ἐπέχεν ἢ κλείς προσωτέρω χωρεῖν. ὅτε ἀνεβόησεν ὑπ' ἐκ-
 πληξείας, ὅτε ἐπεκαλέσατό τινος τῶν φίλων, εἴτε ἀπιστία,
 εἴτε καὶ ἄλλως ἀφροῦνησιν. σὺν δὲ χρυσάμενος πρὸς τῆς
 ἀλγυδόνος τὸ περιττόν εἰς τὸ πρόσθεν ἔετο φυγῇ. καὶ δεξι-
 μένος αὐτὸν Κορινθίος Σαβίνος, τὴν διάνοιαν ἤδη προκατ-
 εργασμένος, ὥθει κλιθέντα ἐπὶ γόνυ· πολλοὶ δὲ περι-
 σάντες ἀφ' ἐνὸς ἐγκελεύσματος ἔκοπτον τοῖς ξίφεσι, πα-
 ρακελευσμός τε πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς ἐπὶ τέτοις, ἦν.
 τελευταίαν δὲ Ἀκύλας ὁμολογεῖται ὑπὸ ἀπάντων πληγὴν
 ἐπαγαγών, ἢ μεθίστησιν αὐτὸν ἀκριβῶς. ἀναθείη δ' ἂν τις
 τὴν πρᾶξιν Χαϊρέα. καὶ γὰρ εἰ σὺν πολλοῖς ἐπράχθη τὸ ἐρ-
 γον αὐτῷ, ἀλλ' οὖν πρῶτός τε ἐεθυμήθη, τοιαῦτα ὡς
 πρᾶχθῆναι προλαβὼν πολὺ τῶν ἀπάντων, καὶ πρῶτος μὲν
 τολμηρῶς ἐξῆπεν τοῖς λοιποῖς. δεχομένων δὲ τὸν ἐπὶ τῷ
 Φόνῳ λόγον, σποράδας τε ἡθροῖσι, καὶ τὰ πάντα φρονί-

strictoque gladio vehementem ei plagam inflixit, sed non mortiferam. Sunt tamen qui dicant, hoc a Chaerea data opera factum esse, ut non vno ictu Caium interimeret, sed repetitis vulneribus magis eum excruciatet. At mihi parum credibile videtur quod afferunt, haud concedente timore in eiusmodi rebus exsequendis rationem adhibere. Quod si ita existimasset, Chaeream profecto omnium stultissimum haberem, qui maluerit indulgere iracundiae, quam celeriter semet et confuratos e periculo eximere; maxime quando non deerant plurimae viae Caio succurrendi, nisi quam primum exhalaret animam. atque adeo Chaeream rationem habuisse semetipsum et amicos aequae ac Caium affligendi, si, cum posset re bene gesta clam se Caium ulciscantium irae subducere, nec in incerto esset, an ex animi sententia res succederet, temere voluerit semet perdere simul et tempus. Et in istis quidem cuique suo uti atque frui iudicio per me licet. At Caius dolore ex vulnere cruciatus (nam ensi, inter humerum et collum impacto, obstitit os iuguli, ne altius penetraret) neque animo consternatus exclamavit, neque amici cuiuspiam opem imploravit, siue quod nemini satis fideret, siue ea de re non cogitaret. Sed, cum gemitum expressisset angoris magnitudo, fuga se proripiebat ultetius. cumque eum excepisset Cornelius Sabinus, qui iam ante animo erat praeparatus, inclinatum trudit in genua: atque multi circumstantes, una cohortatione excitati, gladiis eum feriebant; atque adhortatio ad invicem erat, repetere. In confesso autem est apud omnes, Aquilam extremum ei vulnus intulisse, fecisseque, ut confestim animam eflaret. Veruntamen Chaerea caedis auctor merito existimandus est. nam licet aliquammodum ad facinus patrandum sibi adiunxerit; primus tamen illud excogitavit, et ante omnes, quemadmodum res istae gerendae essent, animo designavit, primusque ausus est consilium cum aliis communicare. Cum autem sermonem probarent, quem de caede habuit, et dispersos vnum in locum congregavit, et omnibus bene ac

μυς συγκεκοτῆσας, ἔκθα γνωμῶν εἰσπηγήσει ὡς ἔχρη πολὺ κρείσσων ἐγίνετο, καὶ λόγοις καθωμίλησε χρηστοῖς, ὡς ἂν τολμῶντας ἠνάγκασέ τε τῆς πάντας, ἐπεὶ τε καὶ ἑὸς ἐλάμβανε χερεὶ χρῆσθαι, φαίνεται κἀνταῦθα πρῶτός τε ὀρμήσας, καὶ ἀψάμενος ἀρετῇ τῷ Φόνι, καὶ τοῖς ἄλλοις εὐεπίβατον παραχῶν καὶ προτεθιγῶτα Γαίον. ὥστε ἂν δικαίως καὶ ὅποσα τοῖς λοιποῖς εἴη πεπραγμένα, τῇ Χαίρει γνώμῃ τε καὶ ἀρετῇ προσέθεσθαι καὶ πόνῳ τῶν χειρῶν.

ἰε'. Καὶ Γαῖος μὲν, τοιαύτῳ τρόπῳ χρησάμενος τῆς τελευταίας, ὑπὸ τῷ πολλῷ τῶν τραυμάτων ἀποψυχθεὶς ἔκειτο. οἱ δὲ περὶ τὸν Χαίρειαν, ἐκείδῃ κατεύρατο αὐτοῖς ἤδη Γαῖος, ὁδὸς μὲν τὰς αὐτὰς ἰόντες σώζειν αὐτὸς ἀμύχανον εἶδεν, ὅκνη τε τῶν γεγυῖστων· ἢ γὰρ μικρὸν ἦν τὸν αὐτοκράτορα ἀνηρηκόσι τὸ κινδύνευμα, ὑπὸ τε ἀνοίας τῷ δήμῳ τιμώμενον, καὶ ὄντα προσφιλῆ, καὶ τῶν στρατιωτῶν μὴ ἀναιμῶτι ποιησάμενων τὴν ζήτησιν αὐτῷ· ἄλλως τε σενῶν ἔσων τῶν ὁδῶν, καὶ ὅς ἔπραξαν τὸ ἔργον, καὶ μεγάλη πλῆθος ἐμφοράξαντος αὐτὰς τῆς θεραπείας, καὶ ὅποσοι τῶν στρατιωτῶν ἐπὶ Φυλακῇ τῷ αὐτοκράτορος ἐκείνην παρεῖσαν τὴν ἡμέραν. ὁδὸς τε ἐτέρας χωρῆντες παρεῖσαν εἰς τὴν Γερμανικὴν μὲν οἰκίαν τῷ Γαίῳ πατρός, ὃν τότε ἀνηρέκισαν· συνημιμένη δὲ ἐκείνη, διὰ τὸ ἐν τῷ βασίλειον ὄν, ἐπὶ οἰκοδομίαις ἐκείνης τῶν ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ γεγονότων ἀσκηθὲν ἀπὸ μέγας ὀνόματι τῶν οἰκοδομησάμενων, ἢ καὶ τι μερῶν οἰκήσεως ἀρχάντων τὴν ἐκωνυμίαν παραχέσθαι. καὶ διεκπεσόντες τῷ πλήθους τῆς ἐφόδου ἐν ἀδείᾳ τὸ παρὸν ἦσαν, λανθάνοντος ἀκμῆν κακῇ τῷ τὸν αὐτοκράτορα παρεληφότος. πρῶτος δὲ εἰς τὰς Γερμανὰς ἡ αἰώθησις ἀφίκετο τῆς Γαίᾳ τελευταίας. δορυφόροι δὲ ἦσαν αὐτοὶ ὁμώνυμοι τῷ ἔθνει, ἀφ' ὧν κατελέχθησαν, τὸ Κελτικὸν τάγμα παρεχόμενοι αὐτῶν. θυμῷ δὲ χρῆσθαι πάτριον ἐστὶν αὐτοῖς, ὅπερ ἢ σπάνιον ἐν τισιν ἐτέροις Βαρβάρων, διὰ τὸ ἡσσόνως λογισμὸν ἐπιδέχεσθαι τῶν ποιημένων, ῥωμαῖοι τε τοῖς σώμασι, καὶ τῇ πρώτῃ ὀρμῇ συνιόντες τοῖς πολεμίοις, ἢ ἂν ὀρμήσωσι μεγάλα κατορθύντες. ἔτοι ἂν πυθόμενοι τῷ

sapienter paratis; tum recta consilia dando omnibus longe praeſtabat, et ſcite admodum orationem ad ſuadendum accommodauit; ita vt et omnium animos ad audendum accenderit, et, cum tempus poſceret vim et manus adhiberi, tunc etiam primus conſpiciebatur incitari, et ad rem ſtrenue aggrediendam ferri, et Caii caedem facile aliis perſiciendam dare, poſtquam vulnus fere lethale ab eo accepiſſet. Adeo vt merito, quicquid etiam a ſociis perpetratum fuerit, Chaereae conſiliis, animi robori, fortique manuū operae acceptum ferendum ſit.

15. Et Caius quidem, huiusmodi morte affectus, exanimis iacebat multis vulneribus conſoſſus. At Chaerea ſociique, cum ab illis perenitus fuiſſet Caius, haud fieri poſſe animaduerteant, vt incolumes eadem via redirent, ſiue attoniti magnitudinis facinoris, (non enim levis periculi res erat occidiſſe imperatorem, populo inſanienti gratum et acceptum, militibusque de eo non ſine ſanguine inſiſturi) ſiue quod anguſtae eſſent viae, vbi patrata erat caedes, et magna ſeruitorum multitudo eas obſtruxiſſet, vt et milites, qui ea die praefſto erant ad cuſtodiam imperatoris. proinde alia via iucentes contulerunt ſe ad aedes Germanici, patris Caii, quem tunc occiderant, (erant enim coniunctae palatio, quod ita vnum erat, vt tamen, aedificiis ab iis, qui in imperio fuerant, adauctum et ornatum, varias habuerit appellationes, aut ab eo, qui partem aliquam abſoluerit, aut ab eo, qui partem aliquam aedificare inchoauerit) iamque elapſi e turbae incurſu ſatis tuti erant pro tempore, dum adhuc in occulto eſſet quod imperatori acciderat. Primi autem Germani aliquid reſciperunt de Caii interitu. erant enim iſti ſatellites genti cognomines, e qua delecti ſunt, qui legionem Celticam conſtituunt, homines gentis vitio proni ad iracundiam, id quod commune eſt illis cum caeteris barbaris, vt qui parum admodum conſilii rebus agendis adhibeant, at viribus polentes ferocesque, et primos hoſtium impetus excipere ſoliti, in quamcunque partem incubuerint magnum ad victoriam momentum afferant. Iſti itaque, vbi aliquid de

Γαίῃ τὴν σφαγὴν, καὶ περιεργήσαντες διὰ τὸ μὴ ἀρετῇ κρῖ-
νειν ἐπὶ τοῖς ὅλοις, ἀλλὰ συμφέραντι τῷ αὐτῶν, μάλιστα δὲ
αὐτοῖς προσφιλῆς ἦν Γαίῃς ὅσοσι χερμάτων τὸ εὖνεν αὐ-
τῶν κτώμενος, σπασάμενοι τὰ ξίφη· προσήκει δὲ αὐτῶν
Σαβίος χιλιαρχῶν, ὃς δὲ ἀρετὴν καὶ γενναϊότητα προγόνων,
μονομάχος γάρ ἦν, ἰχὺι δὲ σώματος τὴν ἐπὶ τοῖσιν κτη-
σάμενος ἀρχὴν· διεξήσαν τῆς οἰκίας ἀνερευνώμενοι τὴς
σφαγῆς τὴν Καίσαρος. Ἀπερῆναι τε κρηγεγῆσάσιν αὐτοῖς,
διὰ τὸ πρῶτον περιπσεῖν, ὃ τὴν σολὴν μῖαναι τὸ αἷμα τῶν
θυμάτων, ὥς μοι λέλεκται πρότερον, ἐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν συν-
τυχίαν ἀπιστήμανε τῷ γεγονότος, δευτέρως Νωρβανὸς ὑπη-
ρίσκει, ἐν τοῖς γενναϊοτάτοις τῶν πολιτῶν, καὶ πολλὰς αὐ-
τοκράτορας παρεσχόμενος τῶν προπατέρων, καὶ μὴδὲν αἰδέ-
μενων αὐτῇ τὴν ἀξίωσιν, ἰχὺι πρῶτον ἀφικεῖται τὸ ξίφος
τῷ πρῶτῳ ἐπιόντων συμπλακείς. Φανερός τε ἦν ἐκ ἀπαραγ-
μόνως τοθιηζόμενος, μέχρι δὴ περιχεθεὶς πολλὰς τῶν
ἐπιφερομένων ἔπειτα ὑπὸ πληθὺς τραυμάτων. τρίτος δὲ Ἀν-
τήιος, τῶν ἐκ τῆς βουλῆς, σὺν ὀλίγοις ὃς τυχαίως τοῖς Γερμα-
νοῖς, καθάπερ οἱ πρότερον, περιπσεῖν, ὑπὸ δὲ Φιλοδιαμοσύ-
νης καὶ ἡδονῆς τῷ αὐτοκτενῇ γενέσθαι Γαίῃ κεκμένον, μίσος
ἐπέφανε πρὸς αὐτόν. τὸν γὰρ πατέρα τῷ Ἀντηίῳ, καὶ ὁμώ-
νυμον, Φυγάδα ἐλάσας, καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι κτείνει στρατιώ-
τας ἀποπέμψας. καὶ παρῆν μὲν διὰ ταῦτα εὐφρανόμενος
Θωρεῖα τῷ νεκρῷ. δορυβηκμένης δὲ τῆς οἰκίας, κρύπτειν
αὐτὸν ἐνθυμησάμενος, ὃ διαφυγγάνει τῶν Γερμανῶν τὸ
εἰς τὴν ἔρευναν ἀκριβές, καὶ ἐπὶ ταῖς Φόνοις ὁμοίως τῇ
τῇ αἰτίῳ καὶ μὴ ἐξαγρίωσάντων. καὶ οἱ μὲν ταύτῃ τεθνή-
κασιν.

15. Εἰς δὲ τὸ θέατρον ἐπεὶ ἀφικετο ὁ λόγος περὶ τῆς
Γαίης τελευτῆς, ἐκπληξίς τε καὶ ἀπίστια ἦν. οἱ μὲν γὰρ
καὶ πᾶσι ἡδονῇ δεχόμενοι τὸν ὄλεθρον αὐτῆς, καὶ πρὸ πολ-
λῆς ἡγησάμενοι ἀφίσιν ἀγαθὸν συνέλθειν, ὑπὸ δέου ἐν
ἀπιστίᾳ ἦσαν. εἰς δὲ οἷς καὶ πάντι ἀπ' ἐλπίδων ἦν, διὰ
τὸ μὴ εἶδέναι τί τοιοῦτον ἐπὶ Γαίᾳ γεγονέναι, μήτε ἀληθείᾳ

caede Caii acceperant, vehementer indoluerunt, non ipsius virtutibus rem metientes, sed suis commodis, (quod magnam ab iis gratiam inierat Caius crebris largitionibus conciliatam) strictisque gladiis perquirentes Caesaris interfectores, per domos discurrebant duce Sabino, qui tribunus illis praeerat, non sua aut maiorum virtute, (nam gladiator fuerat) sed corporis robore ad istam praefecturam euectus. Cumque illis, postquam Asprenatem in frustra concidissent, (quod in eum prius inciderant, cuius toga, ut iam ante diximus, cruore victimae respersa, sibi quod euenerat infaustum fore portendebat) proxime occurrisset Norbanus, cuius cum primis nobilis, et qui inter maiores suos permultos belli duces habuerit, nihilque eius dignitatem reueriti essent, is, magnis viribus fretus, manibusque cum eo, qui primus ipsum adortus est, confertis gladium ei extorsit, et non inultus videbatur moriturus, donec, multis in eum irruentibus circumfusus, plurimis vulneribus acceptis ceciderit. Tertius autem Anteius, ordinis senatorii vir, cum paucis non temere et fortuito, sed ut priores, in Germanos incidit, sed spectandi cupiditate ductus, utque laetitiam oculis suis capere, Caium prostratum exanimem adspiciendo, suum in eum odium ostendebat. Anteii enim patrem, eiusdem cum eo nominis, in exilium egit Caius, eoque non contentus, milites ad eum occidendum misit. Et ea quidem de causa aderat, ut mortui spectaculo semet oblectaret. Cum autem turbata esset domus, et de se in latebras abdendo cogitaret, non effugit Germanos, qui inuestigarunt et perferatati sunt omnia, et obuios quosque fontes infomesque occidere furebant. Atque illi quidem ita interierunt.

16. Caeterum postquam in theatrum rumor de morte Caii perlatus est, obstupuerunt omnes, nunciatisque fidem habere noluerunt. Alii quidem, etsi cum laetitia interitum eius acciperent, et vel quoduis darent, ut sibi liceret esse adeo beatis, praeter timore haud adducti erant, ut crederent. Alii vero rem confectam esse plane diffidebant, et quod nollent tale quidquam Caio accidisse, ne veritati

προσιθεῖσθαι, διὰ τὸ μὴ οἶόν τε ἀνθρώπων εἶναι τοιαύδε ἀρετὴν
 χρῆσθαι. γυναῖκα δ' ἦν ταῦτα καὶ παῖδες, ὅπόσοι τε δὴ-
 λοι, καὶ τινες τῷ στρατιωτικῷ. οἱ μὲν διὰ τὸ μισοφρεῖν,
 καὶ ἔδεν ἀλλ' ἢ συντυραννοῦντες, καὶ διακονία τῆς κατ'
 ἐκείνον ὕβρεως ἐπανασειόμενοι τοῖς κρατίσις τῶν πολιτῶν,
 τιμῆς τε ἅμα καὶ ὠφελειῶν τυγχάνειν. ἡ δὲ αὖ γυναικω-
 νίτις, καὶ τὸ νεώτερον, ὅπερ ὄχλος φιλεῖ, θεωρεῖαι τε καὶ
 μονομαχιῶν δόσεισι καὶ τινων κρεανομιῶν ἡδοναῖς ἀνειλημ-
 μένοι· ἃ ἐκράσσετε, λόγῳ μὲν ἐπὶ θεραπείᾳ τῆς πλη-
 θύος, τὸ δὲ ἀληθὲς ἐκπιπλάντα τῆς μανίας Γαίῃ τὴν ὁμό-
 τητα. οἱ δὲ δῆλοι διὰ τὸ ἐν κατηγορίᾳ τε εἶναι καὶ κατα-
 φρονήματι τῶν δεσποτῶν, ἀποστροφῆς τῷ ὑβρίζοντι αὐτὸς
 ὕψους τῆς κατ' ἐκείνον ἐπικυρίας. ῥαδίον γὰρ ψευσαμένους
 τε κατὰ τῶν κυρίων πεπιστεύσθαι, καὶ τὰ χρήματα ἐνδείξα-
 σθαι αὐτῶν, ἅμα ἐλευθέρους τε εἶναι καὶ πλεσιόις, μισθῷ
 τῶν κατηγοριῶν, διὰ τὸ ἄθλα αὐτοῖς προκείμεναι τὰς ὀγ-
 δόας τῶν ὕσιων. τῶν δὲ εὐπατριδῶν, εἰ καὶ τισι πιστὸς ὁ
 λόγος φανεῖται. τοῖς μὲν ἐκ τοῦ προεδέναι τὴν ἐπιβυλὴν, τοῖς
 δὲ ὑπὸ τοῦ θέλειαι εὐκτὸν ἡγούμενοις, σιγῇ παρεδίδοδο ἢ μό-
 τον ἐπὶ τοῖς ἡγγελμένοις χαρὰ, ἀλλὰ καὶ ἡ δόξα τῆς ἀκρο-
 άσεως. οἱ μὲν δεδιότες, μὴ καὶ ψευδοῦσιν ἐλπίδος τιμωρεῖ ἢ
 συνέλθοισιν, ὥς προεξεορήσασιν ἀποφῆνασθαι τὴν διάτοιον
 τὴν ἑαυτῶν· οἱ δὲ ἐξεπιστάμενοι, διὰ τὸ τῆς ἐπιβυλῆς μα-
 ταχεῖν, μεζόνως ἐκρυπτον ἀλλήλων ἀγνοία, καὶ δεδιότες,
 μὴ πρὸς τινὰς εἰπόντες, οἷς ἡ τυραννὶς ἐστῶσα ὠφέλιμος ἦν,
 ζῶντος Γαίῃ κολαδῆεν ἐνδείξας γενομένης. ἐπεὶ καὶ ἕτερος
 ἐπεφοιτῆται λόγος, ὠμὴ κένει μὲν Γαίον τραύμασιν, ἢ μὴν
 ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῶντα ἐν θεραπείᾳς ὑπὸ τῶν ἱατρῶν εἶναι.
 ἦν τε πιστὸς αὐθις ἔθεις, ὃ καὶ θαρτήσας τις γνώμην ἀπο-
 φαίνοιτο τὴν αὐτῇ. ἡ γὰρ φίλος ὢν, ὑποπίτος ἐγένετο εὐνοία
 τῆς τυραννίδος· ἡ καὶ μίσει πρὸς ἐκείνον χρώμενος, τῷ πρὸς
 αὐτὸν ὑδαμόθεν εὐνοία χρώμενος διαφθείρειν τὴν ἐπὶ τοῖς
 λογομένοις πίσιν. ἐλέγγοτο δὲ ὑπὸ τινων, οἳ καὶ μάλιστα τοῖς
 εὐπατρίδασι ἠφάνιζον τὸ εὐθυμῆν τῆς ἐλπίδος, ἐν ἀμελείᾳ

quidem auscultabant, rem nulla humana vi confici posse sibi persuadentes. At isti fere erant feminae et pueri, aut mancipia, et nonnulli ex militibus. Hi quidem, utpote quod eius stipendia merentes simul cum eo exercerent tyrannidem, eiusque insolentiae ministri, et optimum quemque civium concutientes, honore simul et opibus aucti essent. Mulieres vero et adolescentuli, deliniti caprique mirifice, ut solet vulgus, spectaculis, muneribus gladiatoriiis, et viscerationibus: quae facta erant editaque, verbo quidem, ut ista populum oblectarent, at re vera, ut insanientem explerent Caii crudelitatem. Servi autem propter licentiam datam dominos accusandi et contemnendi, ut quibus refugere liceret ad eius auxilium, cum illos iniuria affecissent. facile enim erat fidem impetrare improbe confictae in dominos calumniae, et indicata eorum pecunia non libertatem solum assequi, sed et diuitias ex accusationis institutae mercede, octava bonorum parte illis in praemium assignata. Caeterum patricii, quibus rumor credibilis videbatur, partim quod de insidiis aliquid praesciuerant, partim quod vehementer id cupiebant optabantque, non solum gaudium occultabant, quod ex nunciatis perciperent, sed et se nihil audire simulabant. Hi quidem veriti, ne spe falsi ad poenas cogerentur, ut qui animi sui sententiam aperire nimium festinarint: illi vero, qui rem rescuerant, quod consiliorum participes essent, eo magis clam omnia habuerunt, alii alios ignorantes, metuentesque, ne, si quid dicerent alicui, cui expediebat diuturnam esse tyrannidem, Caio vivente proditi ad supplicium deposcerentur. Nam et alius sparsus erat rumor, Caium quidem vulnera accepisse, non tamen mortuum esse, sed adhuc vivere, eique a medicis curationem adhiberi. nemoque adeo fidus deprehensus erat, cui quispiam dicere auderet, quod sentiret. siue enim Caii amicus esset, suspectae erat fidei, ut qui tyrannidi faueret, siue odio eum prosequeretur, id ipsum dictorum eius fidem imminuebat, quod eum oderit. Alius etiam rumor ferebatur, qui patriciis spei solatium eripiebat, ipsum scilicet, pericu-

κινδύνων γεγονότα, καὶ ἄφροντιν κομιδῆς τῶν τραυμάτων, ὥσπερ εἶχεν ἡματωμένον ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς διακπεσεῖν, καὶ ἐν δημηγορίαις εἶναι. καὶ τὰδε μὲν εἰκάζετο βεβλήσει τῇ ἀλογίῳ τῶν θεοῶν προθεσμένων, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρω δόξῃ τῶν ἀκρόντων λαμβανόμενα· ἢ μὴν τὴν γε ἐνέδραν ἐξέλιπον, δεδιότες τὴν ἐπενεχθρομένην προσζυῖσιν αἰτίαν. ἢ γὰρ αὐτῇς ἐξίοιεν διανοίας γενήσεσθαι περὶ αὐτὰς τὴν κρίσιν, ἀλλὰ αὐτῇς ἐικάζειν θελήσειαν οἱ τε κατηγορήσαντες καὶ οἱ δικάζοντες.

ἰζ'. Ἐπεὶ δὲ καὶ πλῆθος τῶν Γερμανῶν περιέχετο τὸ θεᾶτρον ἐσπασμένων τὰ ξίφη, πᾶσι τοῖς θεωροῖς ἐλπίς ἦν ἀπολείσθαι, καὶ πρὸς πᾶσαν ἔτινος εἴσοδον πτοία εἶχεν αὐτὰς, ὥς αὐτίκα μάλα συγκοπήσοιντο. ἐν ἀμνημόνοις τε ἦσαν, ὅτε ἀπέναι θάρσος εἰσφερόμενοι, ὅτε ἀκίνδυνον τὴν διατριβὴν τὴν ἐπὶ τῇ θεάτρῳ πεπιστευκότες. εἰσπιπτόντων δὲ ἤδη, βοᾷ τῇ θεάτρῳ ρήγνυται καθ' ἑκτέαν τρεπομένη τῶν στρατιωτῶν, ὥς πάντων ἀγνοίας αὐτῷ γενομένης καὶ τῶν βεβληθέντων κατὰ τὴν ἐκανάστασιν, εἰ δὴ τις καὶ γέγονεν ἐκανάστασις, καὶ τῶν γεγονότων. Φρίσσει οὖν, καὶ μὴ τόλμης ἀλλοτρίας παρὰ τῶν ἑδὲν ἐν αἰτία γενομένων ἀπολαμβάνειν τιμωρίαν, παρέντας ἐν ἐρευνῇ τῶν πεπραχότων, ὅ, τι καὶ πεπραγμένοι εἴη, καταστῆναι. καὶ οἱ μὲν ταῦτά τε καὶ περαιτέρω μετὰ δακρύων καὶ τύψεως προσώπων ἐπιθιμάζοντες καὶ ποτνιαύμενοι, ὅποσα ἀνεδίδασκεν αὐτὰς ὁ κίνδυνος ἐς ὧς πλησίον, καὶ ὥς ἂν τις ἀγωνιζόμενος περὶ τῆς ψυχῆς εἴποι τι, ἔλεγον. Θραύεται δὲ πρὸς ταῦτα τῶν στρατιωτῶν ἡ ὀργή, καὶ μετεμέλησεν αὐτοῖς τῇ ἐπὶ τοῖς θεωροῖς βεβλήματος· ὥμῳν τε γὰρ ἦν τῷτο καὶ ἐκείνοις καὶ περὶ ἐξηγεῖσθαι εἰδοίκε, τὰς κεφαλὰς τῶν περὶ τὸν Ἀσπερῆναν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἀπερεσσαμένους. πρὸς ἃς μειζύνως ἔπαθον οἱ θεωροί, λογισμῷ τε ἀξιώσεως τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐλέῳ τῇ πάθης· ὥς παρ' ὀλίγον καὶ αὐτοῖς ἡδὲν ἐλλεπεσέως τὰ τῶν κινδύνων ὁμιλήσαντα ἐκανάστασιν εἶναι, ὧν ἄδηλον εἶναι τὴν συμφορὰν, εἶπερ εἰς τέλος φευχθῆναι δύναιτ' ἂν. ὥς, καὶ εἴ τινας τῶν προθύμως μι-

lum despicientem et de vulneribus curandis parum sollicitum, in forum, ut se habebat sanguine cruentatum, euasisse, atque ibi concionari apud populum. Et haec quidem temere efficta erant ab iis, quibus propositum erat tumultus excitare, et in utramque partem pro affectu audientium trahebantur: haud tamen sedes suas relinquebant, metu criminis primo foras exeuntibus impingendi. non enim ex animo quo exierint factum iri de illis iudicium, sed ex eo, quem illis affingere vellent delatores et iudices.

17. Sed postquam turba Germanorum strictis gladiis circumdederat theatrum, spectatores de vita quisque sua metuere coeperunt, et ad cuiusvis ingressum expauescebant, quasi iamiam ferro concidendi essent: haerebantque inopes consilii, quod nec se in tuto esse crederent, si diutius in theatro morarentur. Atque adeo, cum irrumperent, clamor toto theatro tollitur, supplicantium militibus seque excusantium, ut qui omnium ignari essent, tam eorum, quae de seditione mouenda, si qua mota fuerit, erant deliberata, quam eorum, quae patrata erant. illis itaque parcere deberent, nec poenas aliorum audaciae ab omni culpa vacuis reposcere, sinerentque in facinoris, quodcumque commissum esset, auctores inquirere. Et illi quidem ista, multoque plura cum ploratu et planctu Deum obtestantes et implorantes dicebant, quae praesentius periculum exprimeret, eoque modo ac quis in extremo vitae discrimine aliquid proferret. Ad haec frangitur militum ira; ipsosque subpoenituit eorum, quae contra spectatores animo agitauerant: nam et reuera crudele erat illud, ipsisque licet irritatis ita videbatur, cum capita eorum, qui cum Asprenate caesi erant, arae defixissent. quibus conspectis, maiorem in modum commoti erant spectatores, cum et virorum dignitatem secum reputarent, et eorum, quae passi sunt, miseratione tenerentur: adeo ut parum abesset, quo minus praesentium periculorum metus illis incuteretur, quibus in incerto erat, si quo tandem modo calamitatem euitare possent. Quo factum est, ut iis, qui Caium

σάντων καὶ μετὰ δίκης τὸν Γαίον, ἀφαγεῖσθαι τῶν ἐπ' αὐτῷ εὐφροσυνῶν καὶ τῆς χαρᾶς, διὰ τὸ ἐν ῥοπῇ μὲν τῷ συναπολημμένα γεγονέναι, τὸ δὲ πιστὸν τῷ περιεῖναι μηδέπω τότε ἐχέγγυον συνελθεῖν.

ἡ'. Ἦν δὲ Εὐάριτος Ἀρρᾶντιος τῶν κηρυσσόντων τὰ πωλόμενα, καὶ δι' αὐτὸ Φωνῆς τε μεγέθει χρώμενος, καὶ χρήματα περιβεβλημένος ὅμοια τοῖς Ῥωμαίων πλυσιατάτοις, δυνάμεις τε αὐτῷ ἦν ἐφ' οἷς ἐδελέσσειε πράσσειν κατὰ τὴν πόλιν, ἐν τε τῷ τότε καὶ τοῖς ὕστερον. ἔτος διαθείς αὐτὸν ὡς ἐνὶ πενθιμιάτατον· καί τοι μῖσει καὶ παρ' ὄντινα οὖν ἐχρήτο πρὸς Γαίον, ἀλλὰ μὴν κρείσσων ἡ διδασκαλία τῷ Φίβω καὶ στρατηγία περὶ τῷ κερδησομένῃ τὴν σωτηρίαν τῆς εἰς τὸ παρὸν ἡδονῆς· πάντα κόσμον ἐπιτηδεύσας, ὥς ἂν τις ἐπὶ τοῖς τιμωτάτοις παρασκευάσαιοτο ἀπολωλόσιν, ἀποσημαίνει τῷ Γαίῳ τὸν θάνατον ἐπὶ τὸ θεάτρον παρελθὼν, καὶ ἔπαυσε τὰς ἀνθρώπων ἐπὶ πλέον ἀγνοία συμπεριφέρεσθαι τῷ γεγυότος. ἤδη δὲ καὶ σήλας Ἀρρᾶντιος περιῆν, ἀνακαλῶν τὰς Γερμανὰς, καὶ οἱ χιλίαρχοι σὺν αὐτῷ κελεύοντες κατατίθεσθαι τὸν σιδηρον, καὶ διασαφῶντες Γαίῳ τὴν τελευτήν. τῷτο καὶ σαφέστατα ἔσωσε τὰς ἐν τῷ θεάτρῳ συνελθούσας, καὶ πάντας, οἱ καὶ ὅπως οὖν τοῖς Γερμανοῖς περιτύχοιεν. ἐλπίδος γὰρ αὐτοῖς παραγενομένης, ἐμπνυν κείσθαι τὸν Γαίον, ὃν ἔστιν ἕτινος κακῶν ἂν ἀπέχον. τοσόνδε ἐπερίσσευσεν αὐτοῖς εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτὸν, ὥς καὶ μετὰ τῷ κατ' αὐτὰς ἀπολωμένῃ τῆς ψυχῆς κτήσασθαι τὸ ἀνεπιβέλευτον αὐτῷ καὶ τοσαύτη δυσυχία μὴ συνεισόμενον. παύονται δὲ τῷ ὠρμηκότες εἰς τὴν τιμωρίαν, μαθήσεως σαφὲς παραγενομένης αὐτοῖς ἐπὶ τῇ τελευτῇ Γαίῳ, διὰ τε τὸ εἰς ἀρχεῖον ἐπιδείξασθαι τὸ πρόθυμον τῆς εὐνοίας, ὃς ἀμείψαιτο αὐτὰς ἀπολωλότος, καὶ δεῖν, μὴ περαιτέρω τῇ ὕβρει χρωμένων ἐπιστροφῇ γένοιτο ὑπὸ τῆς βαλῆς, εἴπερ εἰς ἐκείνην περισταίῃ τὸ κράτος τῷ ἐπικαταστάτος ἀρχοντος. καὶ οἱ μὲν Γερμανοὶ εἰ καὶ μόλις, ἀλλ' οὖν ἐπάυσαντο λύσεως τῆς ἐπὶ Γαίῳ τῷ θανάτῳ καταλαμβατομένης αὐτῆς.

libenter meritoque oderint, auferrentur laetitia et gaudium, quibus alioqui ex eo mortuo afficerentur: quod in eo fere erant, ut vitam amitterent, nec ulla eius conseruandae spes fida et firma alicubi effulsit.

18. Erat autem quidam Euaristus Arruntius rerum venalium praeco, adeoque magna et canora voce, qui Romanorum ditissimos opibus aequabat, quique in quibuscunque voluerit plurimum in ciuitate pollebat, tam eo tempore, quam postea. Ille, cum sese ad luctum quam maxime composuisset, (quamuis enim Caio erat omnium insensissimus, praesenti tamen voluptati praeferebat ea, quae docuit timor, suggestitque astutia quaerenti sibi in incolumitatem) lugubri sumto apparatu, uti mos est in carissimorum desiderio, in theatrum progreditur, mortemque Caii denunciat, non passus multitudinem diutius in ignorance eorum versari, quae acciderant. Deinde columnas etiam circuibat Arruntius, et milites inclamabat, simulque cum eo tribuni, iubentes gladios recondere, et Caii interitum eis significantes. quae res manifesto salutem illis attulit, qui in theatrum conuenerant, cunctisque, qui in Germanos quomodocunque inciderent: nam dum spes illis facta erat Caium adhuc viuere, a nullo abstinebant maleficio. Tantum superfuit illis erga ipsam beneuolentiae, ut contenti fuissent vel vitam suam amittere, si modo potuerint illum ab insidiis inuicem praestitisse, et a graui adeo calamitate liberasse. Cum autem certiores facti essent de morte Caii, statim deferbuit impetus, quo in vindictam ferebantur, tam quod minime in rem suam cederet sui in illum animi promittunt ostendisse, mortuo eo, qui gratiam illis relaturus esset, quam quod timerent, ne in eos iniurias facere pergentes animaduertatur a Senatu, si ad ipsos summa rerum administratio perueniret. Atque adeo Germani quidem, licet aegre, a rabie cessarunt, quae in eos inuaserat ex morte Caii.

θ'. Χαίρειας δὲ, σφόδρα γὰρ περὶ Μινυκιανῶν ἴδουσι, μὴ διαφθαρείη μανία τῶν Γερμανῶν περιπεσὼν, ἑκασὸν τε τῶν στρατιωτῶν μετῆει, προμηθεΐσθαι τῆς σωτηρίας αὐτῆ δειόμενες, καὶ μὴ ἀπολώλοι πολλὴν ἐξέτασιν ποιούμεενος. καὶ Μινυκιανὸν μὲν καὶ Κλήμης, ἀνάγκησται γὰρ ἐπὶ τῶτον, μεθίστησι, πολλῶν μοτ' ἄλλων συγκλητικῶν δικαιοσύνην τῇ πράξει συμμαρτυρῶν, καὶ ἀρετὴν τοῖς ἐντεθυμημένοις καὶ πράσσειν μὴ ἀποδεδεικασί. "τυραννίδα γὰρ εἰς ὀλίγοι μὲν ἔλθειν ἡδονῇ τῇ ὑβρίζειν ἐπαρθεῖσαν, εὐτυχῆς δὲ ἔκ ἄρα "ποιεῖσθαι τὰς ἀκαλλαγὰς τῇ βίῃ, μίσει τῆς ἀρετῆς πρὸς "αὐτὴν χρωμένης, ἀλλὰ μετὰ τοιαύτης δυστυχίας, ὅποιά δὲ "Γαίον συνελθεῖν, πρὸ τῶν ἐπαναστάντων καὶ συντεθέντων "τὴν ἐπίθεσιν αὐτὸν ἐπιβελον αὐτῷ γινόμενον, καὶ διδάξαντα, οἷς ὑβρίζων ἀφόρητος ἦν ἀφανίζων τῷ νόμῳ τῆς "πρόνοιας, πολέμῳ πρὸς αὐτὸν χρῆσθαι τῆς Φιλότητος, καὶ "νῦν λόγῳ μὲν εἶναι τέττες, οἱ ἀνηρέκασι Γαίον, ἔργῳ δὲ αὐτὸν ὑφ' ἑαυτῷ κτεῖσθαι διολωλότα.

κ'. Ἦδη δὲ καὶ τὸ θέατρον ἐξανίστατο τῶν θάκων, καὶ ταρχαὶ πάνυ πικραὶ ἐγένοντο τῶν εἰσῶ. αἰτία δ' ἦν τῇ προθύμῳ διαφουζομένῃ τῶν θεωρῶν Ἀλικύων ὁ ἱατρός συναρπαδείς ὡς ἐπὶ θεραπείᾳ τινῶν τραυματιῶν, ἐκπέμψας δὲ τῆς συνόντας, λόγῳ μὲν ὡς καὶ μετελευσομένους ἐκείνα εἰς τὴν ἴασιν τοῖς τραυματίαις πρόσφορα, τὸ δὲ ἀληθές, ὡς ἀπέσονται κινδύνῳ τῇ κατεληθότος. ἐν τῷ δὲ βελῆς τε γίνεσθαι σύνοδος, καὶ ὁ δῆμος, ἥπερ καὶ εἰώθασιν ἐκκλησιάζειν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς καταστὰς, ἐν ζήτησιν τῶν σφαγῶν τῶν Γαίῳ ἦσαν· ὁ μὲν δῆμος, καὶ πάνυ ἐκθύμως, δοκῆν δὲ καὶ ἡ βελή. καὶ ἦν γὰρ Ἀσιατικὸς Οὐαλέριος ὑπατικὸς αἰὲρ, ἕτος ἐπὶ τῶν δῆμων καταστὰς θορυβέντων, καὶ ἐν δεινῷ τιθεμένων τὸ ἐτι λανθάνον τῶν τὸν αὐτοκράτορα ἀπεκτακῶν, ἐπεί προθύμως πάντες αὐτὸν ἤροντο, τίς ὁ πράξας τυγχάνει, εἶδε γὰρ ἔγωγε, Φησί. καὶ πρῆθισαν δὲ καὶ οἱ ὑπατοὶ διάγραμμα, Γαίῳ μὲν κατηγορίας ποιούμενοι, κτελύνοντες δὲ τῷ τότε δῆμῳ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἐπὶ τὰ αὐτῶν

19. Caeterum Chaerea, de Minuciano valde sollicitus, ne periret in Germanos furens incidens, et singulos militum adiens orabat eos atque obsecrabat, vt illius salutis rationem haberent, et ipse diligenter inquirebat, ne forte interiisset. Et Clemens quidem Minucianum, ad ipsum adductum, dimittit, cum multis aliis Senatoribus facti iustitiae honestatique testimonium perhibens, virtutisque illorum, qui illud in animum induxerant, idemque exsequi minime dubitarunt: "nam ita fere esse tyrannos dicebat, vt se efferant voluptati habendo iniuriarum licentiam, haud vero inde felicem sortiri vitae exitum, vt qui bonis omnibus inuisi in eiusmodi incidant calamitatem, qualis Caio contigit, qui ante seditionem ortam conflataque conspirationem ipse sibi factus est insidiator, atque non ferendis iniuriis legumque contemptu in causa erat aliis, quod ex amicissimis hostes euaserint, et nunc quidem eos haberi Caii interfectores, re autem vera ipsum a semet peremtum iacere.

20. Tum vero etiam e sedibus in theatro surrectum est, quique intus erant in acerbos inciderunt tumultus: utpote quod sese foras proripere certatim festinarent. In causa autem erat Alcyon medicus, correptus a nonnullis, quasi vt quosdam vulneratos curaret, dimittensque, qui eum eo erant, specie quidem, vt ea peterent afferrentque, quibus opus esset ad medicinam faucibus adhibendam, re autem vera, vt ab imminente periculo longius abessent. At interea Senatus in curiam conuenit, populusque in foro, vbi comitia haberi solebant, congregatur, et interfectores Caesaris perquirere coeperunt; populus quidem acriter, Senatus vero tantum in speciem. Aderat autem et Valerius Asiaticus, vir consularis. is progressus in medium tumultuantium, et indignantium, quod laterent, qui imperatorem interfecerant, eum multi eum cupide interrogarent, quinam esset, qui facinus patrauerat, utinam ego, exclamat. Quin et consules edictum proposuerunt, Caium grauitur accusantes, populumque, qui aderat, militesque domum se recipere iubentes; dum populo

ἀπίεσθαι· τῷ μὲν δήμῳ, πολλὰν ἀνέσις ἐπαγγελόμενοι ἐλπῖδα, τῷ στρατιωτικῷ δὲ τιμῶν, εἰ ἐν κόσμῳ μείνειαν τῷ εἰωθότι, μηδὲν ὑβρίζειν ἐξαγοόμενοι. δέος γάρ ἦν, μὴ ἐξαγριωσάντων ἀπολαύσειε τῷ κακῷ ἡ πόλις, καθ' ἀρπαγὰς αὐτῶν καὶ συλήσεις τῶν ἱερῶν τρεπομένων. ἐφθάκει δὲ ἥδη τῶν βυλευτῶν τὸ πᾶν πλῆθος συνειλεγμένον, καὶ μάλιστα οἱ τῷ Γαίῳ συνθέντες τὸν Φόνον, θράσει τε ἥδη χρώμενοι καὶ ἐν φρονήματι μεγάλῳ ὄντες ὡς εἰς αὐτὰς ἀνακειμένους ἥδη τῶν πραγμάτων.

ΚΕΦ. β'.

Ὡς οἱ βυλευταὶ δημοκρατεῖσθαι ἔκρινον, οἱ δὲ στρατιῶται μοναρχεῖσθαι. περὶ σφαγῆς Γαίῃ γυναῖκός καὶ θυγατέρας· οἷός τε ἦν Γαίος τὰ ἔθνη.

ΕΝ τῷ δὲ ὄντων τῶν πραγμάτων, αἰφνίδιον ἀρπάσσεται Κλαύδιος ἐκ τῆς οἰκίας. οἱ γὰρ στρατιῶται, συνοδὴν γενομένης αὐτῶν ἀλλήλοις, καὶ αὐτοῖς λόγοι δόντες περὶ τοῖς ποιητέοις, ἑώρων δημοκρατίαν ἀδύνατον τε ὃν ἐγκρατῇ τοσῶνδε αἱ ποτε γενέσθαι πραγμάτων, ἐξικομένην τε ἔκ ἐκ' ἀγαθῶ τῷ αὐτῶν γενέσθαι τὴν ἀρχήν, εἴτε τις τῶν ἐν ἀρχῇ καταχῆσσι τὴν ἡγεμονίαν, εἰς πάντα λυπηρὸν αὐτοῖς εἶναι μὴ ἢ συνεργοῖς τῆς ἀρχῆς καταστᾶσι. καλῶς οὖν ἔχει, ἀκρίτως ἐτι ὄντων τῶν πραγμάτων, ἡγεμόνα αἰετοῦσθαι Κλαύδιον, πάτερῳ τε ὄντι τῷ τεθνεῶτος, καὶ τῶν εἰς τὴν βουλὴν συλληγομένων ἄδελφός τις ἢ ἀξιολογώτερος, προγόνων τε ἀρετῇ, καὶ τῶν κατὰ τὴν παιδείαν μεμελετηκότα, καὶ σφέντα αὐτοκράτορα τιμήσειν τε τὰ εἰκότα, καὶ ἀμείψεσθαι δωρεαῖς. ταῦτα διανοῶνταί τε, καὶ ἔπραξαν ἐκ τῆ παρὰ χρεῖμα. ἔρπασε μὲν δὲ Κλαύδιος ὑπὸ τῷ στρατιωτικῷ. Γναίος δὲ Σέντιος Σατθρῆνιος, καὶ ται πεπυσμένος τὴν Κλαυδία ἀρπαγὴν, καὶ ὡς ἐπιδικάζοιτο τῆς ἀρχῆς ἄκων μὲν δοκεῖν, τὸ δὲ ἀληθὲς καὶ βυλήσει τῇ αὐτῇ, καταστὰς ἐπὶ τῆς συγκλήτῃ, καὶ μηδὲν καταπλαγεῖς, ἐλευθέρους τε καὶ

quidem spem magnam remissionis onerum facerent, militibus vero praemiorum, si consuetum seruantem ordinem, ab omni maleficio abstinentes. nam metus erat, ne, illis exasperatis, clade aliqua vrbs multaretur, si ad rapinas faciendas et templa spolianda se verterent. Iam enim conuenerat omnis Senatorum multitudo, maximeque ii, qui caedis erant conscii, magna cum audacia animique elatione, quasi iam penes ipsos esset rerum summa.

CAP. II.

Quomodo Senatores pro populari republica contendebant, milites vero pro regio imperio. De caede uxoris filiaeque Caii, et de Caii ingenio et moribus.

DVM ita se res haberent, repente Claudius e domo extrahitur. Milites enim eodem congressi, cum vltro citroque de rebus gerendis sermonem habuissent, fieri non posse comperiebant, vt populus sufficeret tot tantisque negotiis sustinendis, nec e re sua fore, vt penes ipsum esset imperium: et si quis eorum, ad quos redierat rerum summa, factus esset imperator, sibi id magnum in malum cedere, vt qui nihil opis et auxilii eo contulerant, optimum itaque esse, cum nondum de rebus aliquid decerneretur, principem eligere Claudium, et defuncti patrum, et nemini eorum, qui in Senatum conuenerant, dignitate non praefendum, siue natalium claritatis, siue institutionis suae ratio haberetur; quique factus imperator eos pro meritis honore afficeret et muneribus prosequeretur. Statim ac ista in animum induxerant, ea perfecerunt. quippe Claudius quidem a militibus paulo post fuerat abreptus. At Cn. Sentius Saturninus, quamuis istud de Claudio fama acceperat, quodque imperium quasi inuitus quidem sibi vindicauit, re autem vera sponte et voluntate sua, in Senatorum tamen consensu surrexit, nihilque attonitus horta-

γενναίοις ἀνδράσι πρεσβύτως ποιῆται παραίνεσιν, ταῦτε λέγων.

β'. "Εἰ καὶ ἄπιστον, ὃ ἄνδρες Ῥωμαῖοι, διὰ τὸ χρέον πολλῶ ἤκειν ἀνέλπιστον ἔσαν ἡμῖν, ἀλλ' οὖν ἔχομεν τὸ ἐλευθερεῖν τὴν ἀξίωσιν, ἄδελον μὲν ἐφ' ὅπόσον παρ᾽ ἐτέραν, καὶ γνώμῃ θεῶν, οἳ ἐχαρίσαντο αὐτὴν, κειμένην, εὐφραίνειν δὲ ἀρεκῶσαν, καὶ, εἴπερ ἀφαιρεθείημεν αὐτῆς, εὐδαιμονία συνάγασαν. ἰκανὴ γὰρ καὶ μία ὥρα τοῖς ἀρετῆς αἰδανομένοις, καὶ μετ' αὐτοτελῆς τῆς διανοίας ἐν αὐτοδικῇ τῇ πατρίδι, καὶ μετὰ νόμων, οἷς ποτε ἦν θησι, διαιωμένη, βιωθεῖσα. ἡμοὶ δὲ τῆς μὲν πρότερον ἐλευθερίας ἀμνημονεῖν ἐστὶ, διὰ τὸ κατόπιν αὐτῆς γεγενῆσθαι τῆς δὲ νῦν ἀπλήστως πιμπλημένῳ μακαριστῶς τε ἡγεῖσθαι τῆς ἐγγεννηθέντας καὶ ἐντραφέντας αὐτῇ, καὶ τῶν θεῶν ἔδδεν μείονος ἀξίως τιμῆς τῆςδε τῆς ἄνδρας, οἳ ὅψι γοῦν καὶ τῆς τῆς ἡλικίας ἡμᾶς ἔγυσαν αὐτῆς· καὶ εἴη μὲν εἰς πᾶν τῷ αἰῶνος τὸ ἐπιὸν παραμένειν τὴν ἄδελαν αὐτῆς. ἀρεκῶσα δ' ἂν γένοιτο καὶ ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς τε νεωτέροις ἡμῶν, καὶ ὅσοι γεγηράκαμεν. αἰὼν ὑπέλειπται τοῖς πρεσβυτέροις, εἰάν τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς ἐν ὁμιλίᾳ γεγονότες μεταστᾶιν· τοῖς δὲ νεωτέροις καίδευμα ἀρετῆς κατασησάσης ἀγαθὸν ἀνδράσι τοῖςδε ἀφ' ὧν γεγόναμεν. νῦν δὲ δὴ καὶ ἡμῖν, διὰ τὴν ἄρτι ὥραν, ἔδδεν περὲργιαίτερον εἶναι τῷ ζῆν μετὰ ἀρετῆς, ἢ μόνῃ ἐκφροντίζειν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἐλευθερεῖν. ἐγὼ γὰρ τὰ παλαιὰ οἶδα ἀκοῇ παραλαβὼν, οἷς δὲ ὅψι ὁμιλήσας ἡδομένη, οἶων κακῶν αἰσας πολιτείας ἀναπύμπλασιν αἱ τυραννίδες, κωλύσασθαι μὲν πᾶσαν ἀρετὴν, καὶ τῷ μεγάλῳ φρονος ἀφαιρεῖμεναι τὸ ἐλευθερεῖν, κολακείας δὲ καὶ φόβου διδάσκαλοι καθιστάμεναι, διὰ τὸ μὴ ἐπὶ σοφία τῶν νόμων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ὁρμῇ τῶν ἐφ᾽ ἐρηκότων καταλείπειν τὰ πράγματα. ἀφ' ἧ γὰρ Ἰβλίου Καίσαρος φρονήσας ἐπὶ καταλύσει τῆς δημοκρατίας, καὶ διαβιασάμενος τὸν κόσμον τῶν νόμων τὴν πολιτείαν διέταραξε, κρείσσων μὲν τῷ δικαίῳ γενόμενος, ἥσσων δὲ τῷ

tionem, viris ingenuis et fortibus accommodatam, adhibet huiusmodi verbis.

2. "Etsi pro incredibili habeatur, Quirites, utpote
 "quod praeter omnium spem nobis offertur post tam
 "longum temporis spatium, tenemus tamen libertatem,
 "incertam quidem, quamdiu duratura sit, et in deorum,
 "quorum munus est, potestate sitam; sed quae satis in
 "se habet ad nos exhilarandum, et, si de ea decidere-
 "mus, nonnihil tamen ad felicitatem conferet. nam et
 "vna hora viris bonis et honestis sufficit, si cum men-
 "te integra acta sit in patria libera, et legibus, quibus
 "olim floruit, administrata. De priore libertate, ut-
 "pote ante me natum amissa, nihil memorabo: prae-
 "sentis autem insatiabili cupiditate flagrans, illos beatif-
 "simos existimabo, quibus contigit in ista gigni et insti-
 "tui, proximumque post Deos immortales honorem il-
 "lis habendum, qui fecerunt, ut, sero licet et hac de-
 "mum aetate, illam gustaremus: atque utinam in per-
 "petuum salua maneat et incolumis. Nobis autem, iu-
 "venibus aequae ac senibus, vel haec dies sufficiat. senio-
 "ribus aeuum habebitur, si bonorum libertatis partici-
 "pes facti decesserint: iunioribus vero documento erit
 "virtutis, quae viris istis in emolumentum cecidit, a qui-
 "bus prognati sumus. Nunc itaque et nobis in prae-
 "sens nihil prius esse debet et antiquius, quam cum vir-
 "tute vivere, quae sola hominibus libertatem parit con-
 "seruatque. Ex iis enim, quae olim facta erant, audi-
 "tione accepi, quibusque ipse interfui, satis intellexi,
 "quantum malorum in ciuitates inuehant tyrannides,
 "omni virtuti obstando, et magnanimis libertatem aufe-
 "rendo, hominesque ad adulationem et metum insti-
 "tuendo, dum res non ex sapienti legum cautione, sed
 "suo ex arbitrio administrant. Ex quo enim Iulius
 "Caesar in animum induxit populi potestatem tollere,
 "legumque ratione insuper habita et violata, rempubli-
 "cam perturbauit, iure superior factus, suisque cupidi-
 "tatibus seruieus, nihil quicquam malorum est, quo non

"κατιδίαι ἡδονὴν αὐτῷ νομιῶντος, ἔκ εἰσι ὅ, τι τῶν κακῶν ἢ
 "διέτρεψε τὴν πόλιν, φιλοτιμηθέντων πρὸς ἀλλήλους ἀπάν-
 "των, οἱ ἐκείνῃ διάδοχοι τῆς ἀρχῆς κατέστησαν, ἐπ' ἀφανι-
 "σμῷ τοῦ πατρὸς, καὶ ὡς ἂν μάλιστα τῶν πολιτῶν ἐρημίαν
 "τοῦ γενναίᾳ καταλείποιεν, διὰ τὸ οἶδομαι πρὸς ἀσφαλείας
 "εἶναι τῆς αὐτῶν τὸ κιβδήλοισι ἀνδράσιν ὁμιλεῖν, καὶ τῶν
 "ἀρετῇ προὔχεν πεπιστυμένων ἢ μόνον ὑφαιρῆν τι τῆ αὐ-
 "τῶν χήματος, ἀλλ' εἰς τὸ πᾶν ἐπιψηφίζεν αὐτῶν τοῖς ἐλέ-
 "θροις. ὧν ἀπάντων, ἀριθμῶ τε πολλῶν ὄντων καὶ βαρύν-
 "τητα ἀνύποιον ἐπιδειξαμένων καθ' ἃ ἕκαστος ἤρξεν, εἰς
 "ὧν ὁ Γάιος ὁ σήμερον τεθνεὺς, πλῆθ' ἐκ πάντων δεινὰ ἀπέ-
 "δειξεν, ἢ μόνον εἰς τὰς συμπολίτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς συγ-
 "γενεῖς καὶ φίλους ἀπαίδευτον τὴν ὀργὴν ἐπαφίει, ὁμοίως
 "τοῖς ἅπασιν καὶ μείζω κακὰ ἐντρεβόμενος ἀδίκως τὴν τιμω-
 "ρίαν εἰσπράσσειν, ὀργὴν ὁμοίως εἰς τε ἀνθρώπους ἐξα-
 "γερῶσας καὶ θεοὺς. τυραννίδι γὰρ οὐ κερδαίνεσθαι τὸ ἡδὺ
 "οὐδὲ μὲθ' ὕβρεως ἀποχεῖται, ἔκ εἰς τὰ χρήματα λελυ-
 "πῆσθαι καὶ γαμετάς, ἀλλὰ τὸ πᾶν κέρδος ἐκ τῆ πανοικε-
 "σίας διοχλημένων τῶν ἐχθρῶν. ἐχθρὸν δὲ τυραννίδι πᾶν τὸ
 "ἐλευθέρου· εἰς εὐνοίαν τε ἐκκαλεῖσθαι αὐτὴν, καὶ τοῖς ἐν
 "ὀλίγῳ τιθεμένοις ὅποσα πεπόνθοισιν, ἔκ εἰσι. ἐξεπιστάμε-
 "νοι γὰρ ὧν ἀναπλήσσειαν κακῶν εἰσι οὗς, κακῆνοι μεγαλο-
 "φρόνως καταφρονήματι χρωῶνται πρὸς τὴν τύχην, αὐτοὶ
 "λανθάνειν αὐτοὺς ὧν πράξειαν μὴ δυνάμενοι, μόνως πί-
 "στεύουσι κτήσασθαι τοῦ ὑπόπτου τὸ ἀδελφόν, εἰ παντελῶς αἰρεῖ-
 "σθαι δυναθῆεν αὐτούς. τοιούτων δὲ κακῶν ἀπογεγονότες,
 "καὶ ὑποτελεῖς ἀλλήλοις καταστάντες, αἵ τε πολιτεῶν ἐχθρο-
 "γυώτατα πρὸς τε τὸ παρὸν εὖνουν, καὶ τὸ αὐτὸς ἀντιβου-
 "λευτον, καὶ πρὸς δόξαν οἰκίαν τῷ ὀρθαμένῳ τῆς πόλεως,
 "ἀδίκαιοι τε ἐς τὸ προνοῆσαι ἰδίᾳ τὸ εἰς κοινὴν αὐτῇ τὴν ὠφέ-
 "λειαν ἀπαντῶν, ἢ καὶ ἀνταποφύνασθαι γνώμην, οἷς μὴ
 "ἀρέσκοιτο τὰ προεσχημένα, οὐδαμῶς εἰς κίνδυνον φέρε-
 "σαν, διὰ τὸ μὴ δεσπότην εἶναι τὸν ἐφειρηκότεν, ὃ ἀντιβου-
 "λόν τι βλάπτοντι τὴν πόλιν, καὶ αὐτοκράτορι μεταστήσει

"atritā fuerit ciuitas, omnibus certatim id agentibus, qui
 "ei in imperium successerunt, ut patriam consuetudinē
 "abolerent, et urbem, quoad eius fieri potuit, fortibus
 "et generosis ciuibz exhaustirent; quod existimarent hoc
 "ad suam facere securitatem, si cum hominibus versaren-
 "tur vitiosis et flagitiosis, et eorum, qui virtute praestan-
 "tissimi haberentur, non solum spiritus deprimerent, sed
 "et in vniuersum eos exitio addicerent. Quorum
 "omnium, etsi multi fuerint numero et intolerandam
 "ostenderint morositatem in imperio exercendo, vnus
 "Caius, hodie vita defunctus, plura, quam caeteri omnes,
 "atrocia facinora edidit, non in ciues solum suos, sed
 "etiam in cognatos pariter et amicos indomitam laxando
 "iracundiam, omnibus sine discrimine grauiora etiam
 "mala inferens, ut iniustas poenas exigeret, irae immani-
 "tate efferatus in deos similiter ac homines. Tyrannis
 "enim non satis est voluptatem sibi acquirere, etiam cum
 "iniuriis coniunctam, neque fortunas aliorum vexare et
 "vxores; sed id praecipue in lucris ponunt, inimicorum
 "totas e viuorum numero exturbare familias. Omnes
 "enim liberi pro inimicis habentur a tyrannis: quorum
 "beneuolentiam ne ii quidem sibi conciliare possunt, qui
 "patienter accipiunt quicquid perpeffi sunt. Etenim con-
 "scii sibi, quam multis malis nonnullos opleuerint, utque
 "illi magni animi despicientia et contemtionē fortunam
 "aduersam ferunt, ipsi, ut quos sua latere nequeant male-
 "ficia, ita demum securitatem suspitione vacuam sibi pol-
 "licentur, si illos possunt omnino tollere. Itaque eiusmodi
 "malis leuati, nullique potestati, nisi quae vestra est, ob-
 "noxii, quod genus administrationis reip. quam maxime
 "valet et ad praesentem concordiam, et ad futuram inco-
 "lumnitatem, et ad propriam ciuitati bene constitutae glo-
 "riam, debetis singuli providere, quod in comune confe-
 "rat, aut e contra etiam, si cui displiceant, quae ante con-
 "sulta erant et prouisa, sententiam proferre, idque sine
 "omni periculo; quod eiusmodi dominus vobis non prae-
 "sit, cui impune licebit ciuitatem laedere, eosque, qui li-
 "bere sententiam dixerint, arbitratu suo e medio tollere.

"Θαί τοὺς εἰρηκότας. καὶ τέτροφε τὴν τυραννίδα οὐδὲν νεώ-
 "τερον, πλὴν ἢ τε ἀργία καὶ τὸ πρὸς οὐδὲν τῶν ἐκείνῃ θελο-
 "μένων ἀντιλογία χρώμενοι. τῆς γὰρ εἰρήνης τῷ τερπτοῦ
 "ἡσώμενοι, καὶ μεμαθηκότες ἀνδραπόδιον ἐν τρόπῳ ζῆν,
 "ὅποσοι τε τῶν πόρρωθεν ἐπαῖομεν συμφορὰς ἀνηκέστες, κα-
 "κά τε τῶν πέλας ἐπείδομεν, φόβῳ τῷ μετὰ ἀρετῆς τελευ-
 "τῶν μετὰ αἰχϋνῆς τῆς ὑπάτης ὑπομένοντες τὰς τελευτάς.
 "πρῶτον δὲ τοῖς ἀραμένοις τὸν τύραννον τιμὰς, αἵτις μέ-
 "γισται, ταύτας εἰσενεγκεῖν, μάλιστα δὲ Χαιρέα τῷ Κασ-
 "σίῳ. σὺν γὰρ τοῖς θεοῖς εἰς ἀνῆρ ἔτος ποριστῆς ἡμῖν καὶ
 "γνώμῃ καὶ χερσὶ τῆς ἐλευθερίας πέφνηεν· ὃ κκλὸν μὴ
 "ἀμνημονεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τυραννίδος ὑπ' ἐλευθερίας τῆς
 "ἡμετέρας προβεβηλευκότες τε ἅμα καὶ προεκινδυνουκώ-
 "τος, ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας ψηφίσασθαι τὰς τε τιμὰς, πρῶ-
 "τον τε ἀνεπιτάκτως ἔτο ἀναφῆνασθαι. ἔργον δὲ κάλλιστον
 "καὶ ἐλευθέρους ἀνδράσιν πρέπον ἀμείβεσθαι τὰς εὐεργέτας,
 "οἷος δὴ καὶ ἀνῆρ ἔτος περὶ ἡμᾶς πάντας γέγονεν, ὃδὲν
 "παραπλησίως Κασσίῳ καὶ Βεῤῥῳ τοῖς Γαίῳ Ἰύλιον ἀντη-
 "κόσιν· ἐπεὶ γε οἱ μὲν σάσεως καὶ πολέμων ἐμφυλίων ἀρ-
 "χὰς ἐπανέρίπισαν τῇ πόλει, ἔτος δὲ μετὰ τῆς τυραννοκτο-
 "νίας καὶ τῶν ἐντεῦθεν δεινῶν ἀπήλλαξε τὴν πόλιν.

γ'. Σέντιος μὲν τοιούτοις ἐχρῆτο τοῖς λόγοις, καὶ τῶν
 βουλευτῶν ἡδονῇ δεχομένων, καὶ ὅποσοι τῶν ἰκπέων παρῆ-
 "σαν. ἀναπηδήσας δὲ τις Τρεβέλλιος Μάξιμος περιαιρεῖ-
 "ται τὸν δακτύλιον τῷ Σεντίῳ· λίθος δὲ εἰκόνα Γαίῳ ἐγγε-
 γλυμμένος ἐδεσμεύετο αὐτῷ· καὶ σπῆδῃ τε λογομένων καὶ
 ὧν ἐπενόει πράξει, ὅπερ ᾤετο, ἐν λήθῃ γεγονότος. καὶ ἡ
 μὲν γλυφὴ καταρρήγνυται. προσελύθει δὲ ἡ νύξ ἐπὶ μέ-
 γα, καὶ Χαιρέας δὲ σημεῖον αἰτεῖ τὰς ὑπάτους· οἱ δὲ ἐλευ-
 θερίαν ἔδωσαν. ἐν θαύματι δὲ ἦν αὐτοῖς, καὶ ὁμοία ἀπιστία
 τὰ δρώμενα. ἔτι γὰρ ἑκατοσῶ, μεθ' ὃ τὴν δημοκρατίαν
 τὸ πρῶτον ἀφῆρέθησαν, ἐπέτρεψεν ἐπὶ τοὺς ὑπάτους σημεῖα
 ἢ παραδόσεις. οὗτοι γὰρ, πρότερον ἢ τυραννηθῆναι τὴν πό-
 λιν, κύριοι τῶν κρατιωτῶν ἦσαν. Χαιρέας δὲ, τὸ σημεῖον

“Atque nuper tyrannidi nihil maius dedit incrementum,
 “quam istorum segnicies, qui contra voluntatem imperan-
 “tium ne hiscere quidem ausi sunt. quietis enim dulcedine
 “deliniti, et mancipiorum more vivere assueti, quotquot e
 “nobis longius disiunctorum calamitates non ferendas au-
 “diuimus, propinquiorum mala vidimus, metu moriendi
 “cum virtute etiam morti summo cum dedecore coniun-
 “ctae occumbentes. Ante omnia autem tyranni interfecto-
 “ribus honores quam amplissimos habere fas est, praefer-
 “tim vero Chaereae Cassio. Nam ille erat vnus secundum
 “deos, qui consilio manuque nobis libertatem peperit: cu-
 “ius haud decet vos obliuisci, sed et ei, vt qui sub tyrannide
 “ante omnes pro libertate vestra consilium ceperit, pri-
 “musque in discrimen semet coniecerit, recuperata liberta-
 “te honores decernere, idque primum vestro concessu ius-
 “sue factum ostendere. Opus enim pulcherrimum est,
 “et quod viros liberos inprimis decet; benefactoribus gra-
 “tiam reponere: qualis et ille erga nos vniuersos exstitit,
 “Cassio et Bruto, qui Caium Iulium peremerunt, plane dis-
 “similis; quoniam isti quidem semina discordiarum belli-
 “que ciuilis in vrbe seminarunt, ille vero caeso tyranno
 “malis etiam omnibus inde ortis ciuitatem liberauit.

3. Sentius huiusmodi orationem habuit, eique magna cum voluptate ausculta-
 runt et senatus et equitum quotquot aderant. Tum quidam Trebellius Maximus exsiliens an-
 nulum Sentio detrahit, in quo lapillus inclusus erat inscul-
 ptam habens Cuius imaginem, quem ille, prae studio dicen-
 di, vt credebatur, faciendique quae in animum induxerat,
 sibi auferre oblitus est. Et sculptura quidem e vestigio fra-
 cta est. Caeterum cum in multam noctem res productae
 essent, tum Chaerea etiam a consulibus signum petiit: at-
 que illi libertatem dederunt. Ista autem, postquam facta
 essent, et praesentibus admirationi erant, et vix fidem in-
 uenerunt. nam, anno post centesimo, quam illis primo abla-
 ta fuerit imperii potestas, ad consules rediit signum dare:
 quippe illi, priusquam regio dominatu teneretur ciuitas, in
 milites potestatem habebant. At Chaerea, vbi signum ac-

λαβάν, παρεδίδυ τῶν στρατιωτῶν τοῖς πρὸς τὴν σύγκλητον συνεσηκόσιν. ἦσαν δὲ εἰς σκέρας τέσσαρας, οἷς τὸ ἀβατίλευτον τιμώτερον τῆς τυραννίδος προῦκετο. καὶ οἷδε μὲν ἀπήσαν μετὰ τῶν χιλιαρχῶν, ἀνεχώρει δὲ ἤδη καὶ ὁ δῆμος, περιχαρὴς καὶ ἐλπίδος καὶ φρονήματος, ἐπὶ τῷ κτησαμένῳ τὴν ἡγεμονίαν αὐτοῖς, ἐκέτι ἐπὶ τῷ ἐφεσηκότι. καὶ τὰ πάντα ἦν ὁ Χαιρέας αὐτοῖς.

δ'. Χαιρέας δὲ, ἐν δαινῷ τιθέμενος περιεῖναι τὴν τε θυγατέρα Γαίῃ καὶ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ μὴ πανοικί τὸν ὀλεθρον αὐτῷ συντυχεῖν, ἐπεὶ καὶ πᾶν ὃ, τι ὑπολείποιο αὐτῶν ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πόλεως λειφθήσεσθαι, καὶ τῶν νόμων, ἄλλως τε προῖσιν ἐσπυδακῶς τελειώσεσθαι τὴν αὐτῇ, καὶ πᾶν εὐφραῖναι μῖσος τὸ πρὸς Γαίῳ, Ἰέλιον ἐκπέμπει Λῦπον, ἕνα τῶν χιλιαρχῶν, κτενοῦντα τὴν γυναῖκα Γαίῃ καὶ τὴν θυγατέρα. Κλημεντος δὲ ὄντι συγγενεῖ τῷ Λύπῳ τὴν ἐπὶ τοιοῖσδε πρῆθσαν λειτουργίαν, ὅπως μεταχῶν καὶ ἐπὶ τοιούτοις τῆς τυραννοκτονίας ἀγάλλοιτο ἀρετῇ πρὸς τῶν πολιτικῶν. ὡς καὶ τῷ παντὸς ἐπιβλαύματος δόξειε κοινωνεῖν τῶν πρώτων συνθεμένων. ἐνόις δὲ τῶν συνωμοτῶν καὶ αἰμὸν ἐδόκει τὸ ἐπὶ τῇ γυναικὶ θράσει χρησόμενον, διὰ τὸ Γαίῳ φύσει τῇ αὐτῇ χρώμενον ἢ συμβαλῇ τῇ ἐκείνης τὰ πάντα πρᾶξαι, ἐξ ὧν τε πόλις ἀπηγορεύκει τοῖς κατειληφόσι κακοῖς, καὶ τῶν πολιτῶν ὃ, τι καὶ ἄνθος ἦν ἀπώλετο. οἱ δὲ καὶ τὴν μὲν ἐπὶ τοιούτοις ἐνεκάλουν αὐτῇ γνώμην, τὸ δὲ πᾶν καὶ τῶν ὑπὸ Γαίῃ πεπραγμένων κακῶν ἐκείνη τὴν αἰτίαν ἐπέφερον. Φάρμακον τῷ Γαίῳ δῶσαν ἐννοιῶν δέλωσιν καὶ ἐρώτων ἐπαγωγὰς αὐτῇ ψηφιδόμενον, ὡς εἰς μανίαν μεταστάντος, τὰ πάντα αὐτὴν εἶναι τὴν νευαυπηγημένην ἐπὶ ταῖς Ῥωμαίων τύχαις καὶ τῆς ὑποτελέσεως αὐτοῖς οἰκνήμενης. καὶ πέρας κυρωθῆν, ὥστε αὐτὴν τελευτᾶν, ἔδεν γὰρ οἱ ἀποσπυδοντες οἷοί τε αἰφελεῖν ἦσαν, ἐτέλλετο ὁ Λῦπος· ἐβραδύνετο δὲ ἔδεν μελλήσει τῇ κατ' αὐτὸν, ὥστε μὴ ἔκ εἰς καμρόν δεδιακονηθῆαι τοῖς ἀπεσταλκόσι, θέλων ἐπ' ἑδαιμοῖς μεμπτὸς εἶναι τῶν ἐπ'

ceperat, militibus tradidit, qui a Senatu stabant. erant autem numero ad quatuor cohortes, qui maluerunt esse sine imperatore, quam sub tyrannide. Atque illi quidem cum suis tribunis abierunt: pauloque post etiam populus laetus admodum discedebat, cum spei plenus, tum multum elatus, quod summam potestatem sibi met acquiuisset, nec amplius imperatori subesset. atque Chaerea cum illis magna erat in gratia.

4. Chaerea autem indigne ferens Caii uxorem superare et filiam, totamque eius familiam non ad internecionem deletam esse, (utpote quod foret, ut quisquis ex illo reliquus esset, is in perniciem ciuitatis legumque superesset) ac praeterea perficere festinans quod in animo agitauerat, suumque in Caium odium laetitia complere, mittit Iulium Lupum, unum e tribunis, qui Caii uxorem filiamque perimeret. Lupo autem, Clementis quippe cognato, id genus officium demandarunt, ut tyranni caedis, licet in re huiusmodi, particeps factus virtutis laude decoraretur a ciuibus, haud secus ac si consiliis eorum omnibus interfuisset, qui facinus excogitauerant. Quibusdam autem e coniuratis immanitatis esse videbatur in mulierem saecritiam exercere, quando Caius magis ex ingenio suo, quam illius impulsu, omnia commiserit, quae in causa fuerant, ut et ciuitas malis ipsam vexantibus succumberet, et ciuium quosque fortissimos et nobilissimos amitteret: alii contra eiusmodi quaecunque decreta erant ipsi vitio vertebant, et omnino etiam omnium, quae a Caio patrata erant, malorum ipsam insimulabant, ut quae philtum ei dederit, ut animum eius sibi obnoxium redderet, et ad amandum eum induceret sibi que deuinciret: adeo ut, illo ad insaniam adacto, ipsam omnia machinatam esse in fortunas Romanorum, orbisque totius in illorum ditionem redacti. Cumque in eam sententiam itum esset, ut morte plecteretur, (nihil enim ipsi profuerunt, qui hoc ipsum dissuadebant) mittebatur Lupus: nec ulla erat mora tarditate sua, quo minus imperata faciendi tempus quam primum arriperet, ne sua culpa fieret, ut quidquam omitteretur, quod salutis communis

ὠφελεία τῇ δῆμῃ ποιημένων. παρελθὼν δὲ ἐπὶ τῷ βασιλεῖ, καταλαμβάνει τὴν Καισωνίαν, γυνὴ δὲ ἦν τῇ Γαίᾳ, παρακατακειμένην τῷ σώματι τῷ ἀνδρὸς χαμαίπετῃ, καὶ πάντων ἐν ἀτυχίᾳ, ὧν χαρίζοιτο ἂν ὁ νόμος τοῖς μεταστᾶσιν, αἵματί τε ἀναπεφυρμένην ἐκ τῶν τραυμάτων, καὶ πολλὴν τὴν τάλαιπώριαν συμφερομένην, τῆς θυγατρὸς παρῆρμιμνης· ἠκέστο τε ἐν τοῖς τοιοῖσδε ἔδεν ἕτερον, ἢ κατὰ μεμψις τῇ Γαίᾳ, ὡς πιθανὴν ἔχοντος πολλάκις προηγορευκυῖαν αὐτήν. ἐπ' ἀμφοτέρω αὐτὸς ὁ λόγος καὶ τότε εἰκάζεται, καὶ νῦν ἐφ' ὁμοίοις πρόκειται τῇ διανοίᾳ τῶν ἀκροατῶν, πρὸς ὃ, τι θελήσειαν ῥοπὰς τὰς αὐτῇ προσιδεμένων. οἱ μὲν γὰρ ἀποσημαίνειν ἔφασαν τὸν λόγον, ὡς συμβαλευομένης, ἀποπάντα μανιῶν καὶ τοῦ εἰς τοὺς πολίτας ὤμου, μετρίως καὶ μετὰ ἀρετῆς ἐξηγεῖσθαι τῶν πραγμάτων, μὴ παρ' αὐτῶν ἀπολέσθαι τρέπω τῷ αὐτῇ χρώμενοι· οἱ δὲ, ὡς, λόγῳ τῇ περὶ τῶν συνωμοτῶν ἐπιφοιτήσαντος, Γαίῳ κελύσειε μηδὲν εἰς ἀναβολὰς ἀλλ' ἐκ τῇ ὀξείῳς πάντας μεταχειρισάμενον αὐτὸς, καὶ ἐν μηδὲν ἀδικοῖεν, ἐν ἀδείᾳ κινδύνων καταστῆναι. καὶ ταῦτο εἶναι τὸ ἐπονειδιζόμενον, ὡς προηγορευκυῖας διαπράξασθαι μαλακῶς γεγονότι. καὶ τὰ μὲν λεχθέντα ὑπὸ τῆς Καισωνίας, καὶ ὅποια οἱ ἄνθρωποι περὶ αὐτῆς ἐφρόνουν, ταῦτα ἦν. ἡ δὲ, ἐπεὶ θεᾶται τὴν πρόσδοτον τοῦ Λάπυ, τό, τε σῶμα τοῦ Γαίᾳ περὶ δέικνυεν, καὶ ἄσσοι ἰέναι παρεκάλει μετ' ὀλοφύρεμ' καὶ δακρύων. ἐπεὶ τε τῇ διανοίᾳ μὴ συνεσηκῶτα ἑώρα τὸν Λάπον, καὶ προσίοντα ὡς ἐπὶ πρᾶξι ἐκ αὐτῷ κεχαρισμένην, γνωρίσασα ἐφ' ὃ ἔχῳρει, τὴν τε σφαγὴν ἐγύμνη καὶ πάνυ προθύμως, ποτνιαμένη ὅποια εἰκὸς τῆς ἔτω σαφῶς ἐν ἀπογνώσει τοῦ ζῆν γεγονότας, καὶ κελύεσσα μὴ μέλλεν ἐπὶ τελειώσει τοῦ δράματος, ἢ ἐπ' αὐτῆς συνέθεσαν. καὶ ἦδε μὲν εὐψύχως ταύτη τελευτᾷ ὑπὸ τοῦ Λάπυ, καὶ ἐπ' αὐτῇ τὸ θυγάτριον. καὶ Λάπυς ταῦτα προσαγγέλλων ἔσπευδε τοῖς περὶ τὸν Χαιρέαν.

εἰ. Γαῖος μὲν δὴ, τέταρτον ἐνιαυτὸν ἡγεμονεύσας Ρωμαίων λείποντα τεσσάρων μηνῶν, ἔτω τελευτᾷ. ἀνῆρ, καὶ

intererat. Cumque ingrederetur in palatium, Caesoniam Caii coniugem offendit iuxta mariti cadauer humi prostratam, et destitutam rebus omnibus, quas moris est exhiberi mortuis, cruore vulnerum ipsamque foedatam, et miserandum in modum afflictam, filia propter ipsam procumbente: nec in eiusmodi luctu et moerore aliud quidpiam exaudiebatur, quam Caii accusatio, quod ipsi, quae toties eum praemonuerat, fidem non habuerit. Quae verba et eo tempore in utramque partem accipiebantur, et nunc ambigam etiam prae se ferunt sententiam ea audientibus, quippe qui faciunt, ut utrinque, prout volunt, propendunt. Nam alii quidem ista hoc sibi velle perhibuerunt, ac si consulisset ei, ut ad sanioiorem mentem rediret, et in ciues suos saeuire desineret, ne male interiret ab illis suomore acceptus; aliis vero persuasum est, ipsam, cum rumor de coniuratoribus percresceret, Caium hortatam esse, ut omnibus, etiamsi nihil inique egissent, nulla mora interposita et e vestigio interfectis, sese extra periculi metum poneret. idque tum exprobratum illi, quasi ad agendum segniori, postquam ab ipsa praemonitus fuisset. Atque ista quidem sunt, quae a Caesonia dicta erant, quaeque de ea sentiebant homines. Illa vero, quamprimum Lupum aduenientem conspicit, ostendebat ei Caii cadauer, et cum lacrymis et lamentis orabat, ut propius accederet. Cumque eum vidisset mente attonitum, et quasi ad aliquid agendum, quod sibi displiceret, accedentem, facta ei cognitione, qua de causa veniebat, promte admodum iugulum nudabat, deum hominumque fidem implorans, quemadmodum ii consueverunt, qui vitam in desperatis planeque perditis habent, iubensque, ut perficere non moraretur quod in ipsam constituerant. Atque illa quidem forti et magno animo moritur hoc modo a Lupo occisa, ac deinde filiola eius. moxque Lupus, ista ut nunciaret, ad Chaeream properauit.

§. Caius igitur, cum quatuor annos dentis quatuor mensibus Romanis imperasset, ita moritur. vir, etiam

πρότερόν, ἢ τῇ ἀρχῇ συνῆλθε, σκαιός τε καὶ κακοπραγίας
 εἰς τὸ ἄκρον ἀφγυμένος, ἡδονῇ τε ἡσώμενος καὶ φίλος δια-
 βολῇ. καὶ τὰ μὲν φοβερά καταπεπληγμένος, καὶ διὰ τῆτο
 ἐφ' οἷς θαρσύνει Φονικώτατος· τῆς δὲ ἐξουσίας ἐφ' ἐνὶ μόνῳ
 πικμπλάμενος τῷ ὑβρίζειν, εἰς ὅς ἤκιστα ἐχεῖν ἀλόγῳ με-
 γαλοψυχία χρώμενος, καὶ ποριστὴς ἐκ τῆς κτείνειν καὶ πα-
 ρανομεῖν. καὶ τὰ μὲν θεία καὶ νομίμα μείζων ἐσπεδακῶς εἰ-
 νά τε καὶ δοκεῖν, ἡσώμενος δὲ ἐπαίνων τῆς πληθύους. καὶ
 πάντα ὅσα αἰχρὰ κείνας ὁ νόμος ἐπιτιμᾷ τιμωτέρως ἐνόμι-
 σεν ἀρετῆς. καὶ Φιλίας ἀμνήμων ἦν, εἰ καὶ πλείστη τε καὶ
 διὰ μεγίστων γένοιτο, οἷς ποτὲ ἐργαδίῃ ἐπικλήξει κολά-
 σεως καὶ ἐπ' ἐλαχίστοις, πολέμιον δὲ ἡγούμενος πᾶν τὸ ἀρε-
 τῇ συνερχόμενον, ἀναντίλεκτον ἐπὶ πᾶσιν οἷς κελύσει τὴν
 ἐπιθυμίαν λαμβάνων· ὅθεν καὶ ἀδελφῇ γηυσία συνῆν, ἐξ
 ἧς καὶ μάλιστα αὐτῷ φύεσθαι παρὰ τοῖς πολίταις ἤρξατο
 σφοδρότερον τὸ μῖσος, διὰ τὸ πολλῶν χρόνῳ μὴ ἰσορρημένον,
 εἰς τε ἀπιστίαν καὶ ἐχθραν τὴν πρὸς τὸν πράξαντα παρα-
 καλεῖν. ἔργον δὲ μέγα ἢ βασιλείον ἔδεν αὐτῷ πεπραγμέ-
 νον εἶποι ἂν τις, ἢ ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν συνόντων καὶ αὐτῆς ἀν-
 θρώπων ἰσόμενον, πλὴν γε τοῦ περὶ Ῥήγιον καὶ Σακελίας
 ἐπινοηθέντος ἐν ὑποδοχῇ τῶν ἀπ' Αἰγύπτου σιτηγῶν πλοίων.
 τοῦτο δὲ ὁμολογουμένως μέγιστόν τε καὶ ὠφελιμώτατον τοῖς
 τε πλείεσιν· ἔμην καὶ ἐπὶ τέλος γε ἀφίκετο, ἀλλ' ἡμέτε-
 ρον ὑπὸ τοῦ ἀμβλυτέρως αὐτῷ ἐπιπονεῖν κατελείφθη. αἴ-
 τιον δ' ἦν ἡ περὶ τὰ ἀχρεῖα σπουδὴ, καὶ τὸ δαπανῶντα εἰς
 ἡδονάς, αἱ κατὰ μόνας ἐμελλον ὠφελεῖν αὐτῷ, ὑφαιρῶν
 τὴν ἐπὶ τοῖς κρείττοσιν ἀνωμολογημένοις Φιλοτιμίαν. ἄλ-
 λως δὲ ῥήτωρ τε ἀριστος, καὶ γλώσση τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Ῥω-
 μαίοις πατρίῳ σφόδρα ἡσκημένος· συνίει τε ἐκ τοῦ παρα-
 χρῆμα, καὶ τοῖς ὑφ' ἐτέρων συντεθεῖσι τε καὶ ἐκ πλείονος
 προσυγκειμένοις ἀντεπών ἐκ τοῦ ὀξέως, Φανῆναι πιθανώ-
 τερος ἐν μεγίστῳ πράγματι παρ' ὅντινα οὖν γινόμενος, εὐ-
 κολία τε εἰς αὐτὸ τῆς φύσεως καὶ τοῦ εἰς ἰσὺν αὐτῇ προσ-
 λαβεῖν μελέτη τοῦ ἐπιπονεῖν. ἀδελφῆ γὰρ κατὰ δὲς υἱῆ γε-

antequam imperium adeptus est, durus et vecors et summe maleficus; voluptatibus deditus, et fautor delatorum: iis quidem, quae terribilia erant, obstupefcens, adeoque in caedem paratissimus; potestatem vero habens in hoc ipsum, ut stolide ferox et elatus eos, quos minime oportet, iniuriose tractarit, et occidendo et contra leges agendo sibimet quaerens diuitias. Et diis quidem et legibus superior esse et haberi voluit, populi tamen assentationibus obnoxius. Quibuscunque etiam lex, tanquam factu turpibus, notam inuulsit, ea omnia maioris aestimauit, quam virtutem. Et quidem amicorum immemor erat, summi licet fuerint et in maximis rebus spectati, quibus forte irascereetur, poetas vel ob leuissima intligens, atque vniuersos virtute praeditos pro inimicis habebat; ac ad omnia, quae sua iuberet voluntas, indomita et effrenata ferebatur cupiditate: quo factum, ut etiam cum sorore germana stupri consuetudinem haberet, unde et illi maxime apud ciues vehementius confliari coeptum est odium, quo simile quid, longo tempore non conspectum, et aegre fidem impetrarit, eosque ad inimicitias cum flagitii auctore suscipiendas excitarit. Opus autem vllum, vere magnum aut regium, ab eo factum nemo memorare potest, quodue praesentis saeculi et futuri hominibus in emolumentum cedat, praeter receptacula ab ipso cogitata circa Rhegium et Siciliam nauibus frumentariis ex Aegypto venientibus. quod in confesso est apud omnes maximum esse opus et nauigantibus vtilissimum; haud tamen absolutum, sed imperfectum ab eo, dum segnius construitur, relictum. in causa autem erat rerum inutilium studium, et quod, dum pecuniam in voluptates sibi soli profuturas insumeret, in rebus ex confesso melioribus liberalis et munificus esse desierit. At vero et orator erat optimus, vtraque lingua, tam Graeca, quam Latina, valde exercitatus, et quicquid diceretur celeriter arripiebat; compositis ab aliis et non mediocriter accuratis ex tempore respondens, ita factus, ut maiori, quam quisquam alius, persuadendi vi pollere videretur, tam ex ingenii felicitate, quam quod ad eam augendam multam exercitationem adhibuerit. nam necesse erat illi doctrinae plurimum atten-

γοιότητι Τιβερίῳ, ὃ καὶ διάδοχος γίνεται, μέγα ἀνάγκασμα παιδείας ἀντέχεσθαι, διὰ τὸ καὶ αὐτὸς εἰς τὰ πρῶτα ἐν αὐτῇ κατορθῶν διαπρέπειν, καὶ συνεφιλοκάλει Γαῖος, συγγενὲς τε ἀνδρὲς καὶ ἡγεμόνος εἰκὼν ἐπιστολαῖς. ἐπρώτους τε τῶν κατ' αὐτὸν πολιτῶν, ὃ μὴν ἀντιχρῆν οἶά τε ἐγένετο αὐτῷ τὰ ἐκ τῆς παιδείας συλλεγέντα ἀγαθὰ πρὸς τὸν ἐπελθόντα ὀλέθρον αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας. ὥτως ἄρα δυσπόρισον ἡ ἀρετὴ τοῦ σωφρονεῖν, οἷς ἀνυπιδύθουσι τῇ πρᾶσσειν ρασώνη πάρεσι. Φίλοις μὲν κεχερῆσθαι καὶ τὰ πάντα ἀξιολόγοις ὑποσκηδαοεῖς τὸ κατ' ἀπαρχάς, ὑπὸ τε παιδείας καὶ δόξης ζήλου τῶν κρείσσονων, μέχρι δὲ τῷ περὶοντι τοῦ ὑβρίζειν ἀπαμφιαδοείσης εὐνοίας, ἢ πρὸς αὐτὸν ἐχρήσαντο, καὶ μίσους ὑποφύεντος, ὑπ' αὐτῶν ἐπιβυλευθεῖς τελευτᾷ.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς Κλαύδιος ἀρπάζεται ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ ἄγεται· καὶ ὡς ἡ βελὴ περισβείαν πρὸς αὐτὸν ἐκπέμπει.

Κλαύδιος δὲ, καθάπερ ἀνώτερον ἔφην, ἀπορρήξας αὐτῷ τῶν Γαίῳ ὁδῶν γενομένης, καὶ τῇ οἷκῃ θορυβηθέντος πάθει τῆς Καίσαρος τελευτῆς, ἐν ἀμηχάνοις ὧν περὶ τῆς σωτηρίας, ἐν τινι σενωπῷ κατελημμένος ἐκρυπτεν αὐτὸν, ὕδμιναν κινδύνων αἰτίαν πλὴν τῆς γενναιότητος ὑφορώμενος. μέτριον γὰρ ιδιωτῆς ὧν ἦγεν αὐτὸν, καὶ τοῖς παρῆσιν ἀρχῶν ἦν, παιδεία τε συνῶν, καὶ μάλιστα τῇ Ἑλληνίδι, καὶ παντὸς τῆ εἰς θόρυβον ἀνακειμένης παντοίως ἀπαλλάσσωσι αὐτόν. τότε δὲ πτοίας κατεληφθείας τὸν ὄχλον, καὶ τῇ βασιλείᾳ παντὸς στρατιωτικῆς μανίας ἀνάπλεω γεγονότος, καὶ δειλίας καὶ ἀταξίας ιδιωτῶν οἷον ἀπειληφότων σωματοφυλάκων, οἱ περὶ τὸ στρατηγικὸν καλύμενοι, ὅπερ ἐστὶ τῆς στρατίας καθαρώτατον, ἐν βελῇ περὶ τοῖς πρακτέοις ἦσαν. ἐπίσσοι δὲ καὶ παρετύγχανον, τὴν μὲν Γαίᾳ τιμωρίαν ἐν ὀλίγῃ

dere, vtpote filio nepotis ex fratre Tiberii, cui in imperium successit, quod et ipse, ad summam in ea gloria adspirans, excellebat, pariterque ac ille eloquentiae studebat Caius, viri necessitudine secum coniuncti et imperatoris voluntati morem gerens. Primalque inter suae aetatis Romanos agebat: nec tamen bona ex doctrina collecta quidquam ei proficiebant valebantque contra perniciem, quam ex licentia sibimet accersivit. adeo difficile est iis sese moderari et regere, quibus ex potestate rationi reddendae non obligata facile, et expeditum est quidlibet agere. A principio, quod amicos sibi adiunxerit ex optimis honestissimisque, et eruditione et gloria praestantiores fuerit aemulatus, magno studio a suis colebatur: postea vero deposita benevolentia, quam erga ipsum habebant, quod insolentius in eos debaccharetur, odioque succrescente, infidiis ab illis interfectus est.

CAP. III.

Quo modo Claudius e domo extrahitur, et in castra asportatur; utque Senatus legatos ad eum mittit.

CLaudius autem, cum de via; vt supra retuli, declinasset, qua incedebant, qui cum Caio erant, et turbata esset domus ex calamitate, quam passa est morte Caii, de salute sua anxius et sollicitus, in locum quendam angustum deveniens semet occultabat, nihil, quod sibi periculo esset, suspectum habens, praeter natalium claritatem. nam vitam priuatam agens modeste se gessit, et praesentibus contentus erat, et studio literarum, Graecarum praecipue, deditus, et modis omnibus turbarum inquietudinem deuitans. Tunc autem, cum vulgus consternatum esset animis, et tota regia militum furore completeretur, satellitesque ita se haberent, ac si de pauore et confusione priuatorum participassent, illi, qui praetoriani appellantur, totius exercitus pars integerrima, in deliberatione de rebus agendis erant. Quotquot autem aderant, Caii supplicium parui penden-

τιθέμενοι διὰ τὸ κατὰ δίκην αὐτῶ τὰς τύχας συνελθεῖν, τὰδε περὶ αὐτὰς ἀνσκοποῦντο μᾶλλον, ὃν τρόπον χήσαι καλῶς, καὶ τῶν Γερμανῶν τε ἐν τιμωρίαις τῶν σφαγέων ὄντων, ὡμότητος χάριτι τῆς ἑαυτῶν μᾶλλον, ἢ τῆ συμφέροντος τοῖς πᾶσιν. ὑφ' ὧν ἀπάντων ὁ Κλαύδιος ἐθορυβήτο, δεδιώς περὶ τῆς σωτηρίας, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τῶν περὶ τὸν Ἀσπρῆναν ἐτεθέατο τὰς κεφαλὰς παραφερομένας. εἰσήκει δὲ κατὰ τι προσβατὸν ὀλίγαις βαθμίσι χωρίον, ὑπεσάλκως τῷ κατ' αὐτὸν σκότῳ. καὶ Γράτος τῶν περὶ τὸ βασίλειον τίς τῶν στρατιωτῶν θεασάμενος, καὶ τῇ μὲν ἀκριβοσαμένῃ τὴν ὄψιν ἀμαθῆς ὧν διὰ τὸν σκότον, τῇ δὲ ἀνδρῶπον εἶναι τὸν ὑπολοχῶντα κριτῆς εἶναι μὴ ἀπηλλαγμένος, προσῆκε τε ἐγγύτερον, καὶ ὑποχωρῶν ἡξιώκτος ἐπέκειτο, καὶ καταλαβὼν ἐπικνωρίζει, καὶ Γερμανικὸς μὲν ἔτος, Φησί πρὸς τῆς ἐπομένης, καὶ τησώμεθα τῆτον ἡγεμόνα φερόμενοι. Κλαύδιος δὲ ἐφ' ἀεργαγῇ παρσκευασμένης ὄρῳ, καὶ δέισας, μὴ κατὰ φόνον ἀποθάνει τὸν Γαῖε, Φειδῶ χεῖρ ἡξίει τοῦ κατ' αὐτὸν ἀνεπαχθῆς ἀνάμνησιν αὐτοῖς ὑποτιθεῖς, καὶ τοῦ ἀπρομηθῆς τῶν γεγενομένων. καὶ ὁ Γράτος μειδιάσας, ἐπισπᾶται τῆς δεξιᾶς, καὶ, "παῦσαι, Φησί, μικρολογῆ-
"μενος περὶ τῆς σωτηρίας, δέον σε μεγαλοφρονεῖσθαι περὶ
"τῆς ἡγεμονίας, ἣν οἱ θεοὶ Γαῖον ἀφηρεημένοι τῇ σῇ συνεχώ-
"ρησαν ἀρετῇ, πρόνοιαν τῆς οἰκυμένης λαβόντες. ἀλλ' ἴθι
"καὶ τῶν προγόνων ἀπολαμβάνει τὸν θρόνον." ἀνιβάσας δὲ αὐτὸν ἢ πάνυ βαίνειν τοῖς ποσὶ δυνάμενον, ὑπὸ τε φόβῳ καὶ χάρματος τῶν εἰρημένων.

β. Συνστρέφοντο δὲ περὶ τὸν Γράτον ἤδη καὶ πλείους τῶν σωματοφυλάκων, καὶ θεωροῦντες τὸν Κλαύδιον ἀγόμενον ἐκκυθρόπαζον, δόξῃ τῇ ἐπὶ κόλασιν ἔλκεσθαι τῶν ἐπὶ τοιοῖσδε ζημιῶν, ὥς ἄνδρα ἀπράγμονα διὰ βίην τῇ παντός, καὶ κινδύνοις ἢ τι μετρίως ἐπὶ τῆς Γαῖης ἀρχῆς ὠμιληκότα. τινὲς δὲ καὶ τοῖς ὑπᾶτοις ἐμπρέπειν κρίσιν ἡξίου τὴν περὶ αὐτῶν. καὶ πλείωνων τῇ στρατιωτικῇ συστρεφομένων, Φυγαί τε ἦσαν τῇ ὁμίλῃ, καὶ προέδωκ' ἀπορία τῷ Κλαυδίῳ δι

tes, quod non immerito illud ei accidisse crediderint, id
 potissimum agebant, quo modo rebus suis optime consu-
 lerent; praesertim cum Germani ab intersectoribus poenas
 exigenter, suae magis ut gratificarentur crudelitati, quam
 ut communi utilitati prospicerent. Quae omnia augebant
 trepidationem Claudii de salute sua solliciti, maxime cum
 videret Asprenatis et cum eo caesorum capita circumferri.
 quodam autem in loco stabat, in quem adscensus erat pau-
 cis gradibus, ut in obscuritate delitesceret. Quem ubi
 conspexerat Gratus, unus e militibus, qui regiam custodie-
 bant, non valens satis accurate faciem eius noscere prae
 tenebris, hominem tamen esse existimans, qui illic insidias
 locaret, propius accessit, ac cum illum rogaret Claudius,
 ut recederet, instare coepit; atque apprehensum eum agno-
 vit, et sequentibus dixit: et hic quidem Germanicus est,
 agite, eum constituamus imperatorem. Tum Claudius,
 ubi eos animaduertit ad ipsum extrahendum paratos, veri-
 tusque, ne similiter ac Caius morte plecteretur, obsecrabat,
 ut sibi parceretur, illis in memoriam reuocans, ut vitam
 aliis quam minime molestus egisset, illoque imprudente
 et inuito accidisset quod factum erat. ad quae Gratus subri-
 dens, dextra prehensum sic alloquitur: "Humiliter adeo
 loqui desine, cum te magno elatoque animo cogitare
 oporteat de imperio, quod dii Caio ablatum tuae conces-
 sere virtuti, orbis terrarum commoda respicientes. age
 vero, et proauorum solium tibi vindica." Sustine-
 bat autem ipsum, prae metu simul ac gaudio, ex iis, quae
 dicta erant, labentem.

2. Tunc autem ad Gratum iam coacti erant multi e
 satellitibus; et Claudium abductum videntes, tristem prae
 se ferebant vultum, existimantes eum rapi ad supplicium
 ob nuperas damni iniurias, cum et a negotiis turbisque per
 totam vitam abhorruerit, et Caio imperante in magnis ver-
 satus fuerit periculis: quidam etiam censebant, consules
 decere iudicium de illis ferre. Cumque plures ad eos
 aggregati essent milites, et multitudo inermis fuga dilapsa
 est, et Claudio progrediendi difficultas erat propter vi-

ἀδένειαν τῷ σώματος· ἐπεὶ καὶ οἱ τὸ Φορεῖον αὐτῷ φέροντες περὶ τὴν ἀρπαγὴν αὐτῷ πύστως παραγενομένης Φυγῇ ἔσωζον αὐτὸς, ἀπ' ἐλπίδος θέμενοι τὴν σωτηρίαν τῷ δεσπότῃ. ἐν εὐρυχωρίᾳ δὲ τῷ παλατίῳ γενομένοις· πρῶτον δὲ οἱ κηθῆναι τῆς Ῥωμαίων πόλεως τῷτο παραδίδωσιν ὁ περὶ αὐτῆς λόγος· καὶ ἤδη τοῦ δημοσίου ἀντιλαμβανομένοις, πολλὰ πλείων ἢ ἐπιφοίτησις ἦν τῶν στρατιωτῶν, χαρὰ τὴν ὄψιν δεχομένων τοῦ Κλαυδίου, περὶ πλείους τε ἦν αὐτοῖς αὐτοκράτορα ζῆσεσθαι τὸν ἄνθρωπον, εὐνοία τῇ τοῦ Γερμανικοῦ. ἀδελφὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ἐπὶ μέγα πᾶσι τοῖς ὠμληκόσι καταλειπότος κλέος τὸ αὐτῷ. ἀναλογισμὸς τε αὐτὸς εἰσῆκε τῆς τε πλεονεξίας τῶν ἐν τῇ συγκλήτῳ δυναστευούτων, καὶ ὅποσα ἐπὶ τῆς πρὶν ἀρχῆς ἡμάρτητο αὐτῇ. πρὸς δὲ καὶ τὸ ἀμήχανον τοῦ πράγματος κατενόησεν, καὶ πάλιν εἰς ἐνὸς ἀρχὴν μεθισταμένων τῶν ὅλων κινδύνους αὐτοῖς φέρειν διὰ τινος κτησαμένῃ τὴν ἀρχήν, παρὰ τὸν ἐπιχωρήσει καὶ εὐνοία τῇ αὐτῶν λαβόντα Κλαύδιον, μνημονεύσει τε χάριτος αὐτοῖς ἀποδιδόντα τιμὴν, ἢ ἐπὶ τοιούτοις γένοιτο ἂν ἀρκῶσα.

γ'. Ταῦτα πρὸς τε ἀλλήλους, καὶ δι' ἑαυτὸς διεξήσαν, καὶ τοῖς αἰεὶ προσπίπτουσι διηροῦντο. οἱ δὲ πυνθανόμενοι προθύμως ἐδέχοντο τὴν πρόκλησιν, συμφράξαντες τε καὶ περικλείσαντες ἤγον ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ Φοράδην ἀναβασάσαντες, ὡς μὴ ἐμποδίζοιτο αὐτοῖς ἢ ἐπειξίς. διεξήκυσαν δὲ αἱ γυνῶμαί τῃ τε δῆμῳ καὶ τῶν ἐκ τῆς βελῆς. οἱ μὲν ἀξιώματός τε τῷ πρότερον ὀρεγόμενοι, καὶ δαλείαν ἐπακτὸν αὐτοῖς ὕβρις τῶν τυράννων γενομένην φιλοτιμύμενοι διαδιδράσκον, χρόνῳ παραχρὸν· ὁ δὲ δῆμος φθόνῳ τε πρὸς ἐκείνην καθιστάμενος, καὶ τῶν πλεονεξιῶν αὐτῆς ἐπισόμισμα τῆς αὐτοκράτορας εἰδὼς, καὶ αὐτῇ καταφυγὴν, ἔχαιρε τῇ Κλαυδίᾳ ἀρπαγῇ, γάσιν τε ἔμφυλον, ὅποια καὶ ἐπὶ Πομπηίᾳ γένοιτο, ἀπαλλάξιν αὐτῶν ὑπολαμβανομένων τῷτον αὐτοκράτορα καθιστάμενον. γυνῶσα δὲ ἡ βελὴ τὸν Κλαύδιον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀφ' ὧν ἐκείνῳ εἰς τὸ στρατὸν

rium imbecillitatem: nam lecticarii eius, dum ipse cum strepitu rapitur, oblata fugae facultate, se periculo eripuerant, de salute domini desperantes. Cum autem peruenissent in aream palatii (quem quidem urbis Romanae locum primum habitatum esse tradunt, qui de eius originibus scripserunt) et iam attentarent curam reipublicae, multo maior fit militum concursus, Claudium oculis suis intueri gestiunt; magnoque tenebantur desiderio illum constituendi imperatorem, ex sua erga Germanicum benevolentia. nam frater erat illius, qui sui gloriam ad summam auctam iis omnibus reliquerat, quibuscum versatus fuerat. Illis etiam in mentem veniebat, quanta erant auditate, qui in Senatu dominabantur; quaeque admiserant et perpetraverant, dum imperio potirentur. Insuper, dum ad rei difficultatem attendebant, secum cogitabant, illis, si rerum summa iterum in unius potestatem deueniret, periculum esse ab alio quocunque imperium occupaturo, praeter Claudium, qui, cum ipsorum concessu et benevolentia principatum acceperit, recordatione beneficii etiam honorem huiusmodi meritis parem illis retribuet.

3. Ita et inter se solique secum differebant, eademque ad obuios quosque proferebant. qui, cum ista audirent, libenter in eorum sententiam concesserunt, et armatis ciuitum sublimem in castra perferebant, ne quid eis festinantibus impedimento esset. Interea autem orta est dissensio inter populum senatumque: dum illi pristinam appetunt dignitatem, et inductam a tyrannorum insolentia seruitutem effugere cupiunt, cum per tempus liceret; contraque populus, hanc felicitatem eis inuidens, et fraenum eorum cupiditatibus imperatoriam potestatem esse intelligens, sibi aduersus potentiorum iniurias perfugium, Claudii raptu gaudebat, quod existimaret ab ipso facto imperatore sublatum iri dissensionem ciuilem, illi non dissimilem futuram, quae sub Pompeio exarsit. Senatus porro, cognito, quod milites Claudium in castra transportauerant,

πιδον, πέμπει πρὸς ἐκεῖνον ἄνδρας ἀρετῇ τὰς ἐξ αὐτῶν
 πρῶχοντας, οἱ διδάξαντες “μηδὲν ἐπὶ καθέξει τῆς ἀρχῆς
 “βιάζεσθαι, παραχωρεῖν δὲ τῇ συγκλήτῳ, τοσῶνδε ἀνδρῶν
 “ἓνα ὄντα, ἣ ἐσόμενον, καὶ τῷ νόμῳ παραχωρῶντα τῇ ἐπὶ
 “τοῖς κοινοῖς κόσμῳ τὴν πρόνοιαν, μνημονεύοντα ὅτι οἱ
 “πρότεροι τύραννοι κακώσκειαν τὴν πόλιν, καὶ ὅτι ὑπὸ Γαίῃ
 “καὶ αὐτὸς κινδυνεύσει σὺν αὐτοῖς, μηδὲ μισήσαντα τὴν
 “βαρύντητα τῆς τυραννίδος, ὑφ’ ἐτέρων πρassoμένης τῆς
 “ὑβρεως, αὐτὸν ἐλευθέρως ἐπὶ παροντία θρασύν τῆς πατρι-
 “δος. καὶ πεθομένῳ μὲν, καὶ τῷ πρότερον ἀπράγμονος τὴν
 “ἀρετὴν ἐπιδεικνυμένῳ βέβαιον, τιμὰς τε ὑπάξειν, αἱ ὑπὸ
 “ἐλευθέρων ψηφισθεῖεν τῶν πολιτῶν, καὶ ἐπιχωρήσει τῷ νό-
 “μῳ τὸ μέρος ἀρχοντά τε καὶ ἀρχόμενον κερδαίνειν ἕκαστον
 “ἀρετῆς. εἰ δὲ ἀπονοοῖτο, μηδὲν ἐκ τῆς Γαίης τελευτῆς σω-
 “φρονιζόμενος, ἢ τι γὰρ αὐτοῖς ἐπιτρέψει. τῆς τε γὰρ στρα-
 “τίας πολὺ εἶναι τὸ συνεστηκὸς αὐτοῖς, ὅπλων τε εὐπορίαν,
 “καὶ πληθὺν οἰκετῶν, οἷς χεῖρα αὐτοῖς. μέγα δὲ μέρος
 “τῆς ἐλπίδα εἶναι, καὶ τὴν τύχην, τὰς τε θεοὺς ἐκ ἄλλοις
 “συμμαχεῖν, ἀλλὰ τοῖς μετὰ ἀρετῆς καὶ τῷ καλῷ τὰς ἀγῶ-
 “νας ποιημένοις. εἶναι δὲ τοιούτης, οἱ ἂν περὶ ἐλευθερίας μά-
 “χωνται τῆς πατρίδος.

δ'. Καὶ αἱ μὲν προσβευταί, Οὐρηάκος καὶ Βρέγχος,
 δῆμαρχοι δὲ ἦσαν ἀμφοτέρω, τοῖσδε ἐχεῶντο τοῖς λόγοις·
 καὶ καθικέτευον τοῖς γόνασιν αὐτῶν προσπεσόντες, μηδα-
 μῶς πολέμοις καὶ κακοῖς ἐμβαλεῖν τὴν πόλιν. θεωροῦντες
 δὲ στρατίας πληθύνειν τὸν Κλαύδιον πεφραγμένον, καὶ τὸ
 μηδὲν τὰς ὑπάτας ὄντας συγκρίσει τῇ πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ γόνυ,
 “εἰ δὲ ἀρχῆς ὀρέγοιτο, παρὰ τῆς βαλῆς δέχεσθαι διδομέ-
 “νην. αἰσιώτερον γὰρ καὶ εὐδαιμονέστερον χεῖρα τὸν μὴ
 “μετὰ ὑβρεως, ἀλλ’ εὐνοία τῶν διδόντων παραλαμβά-
 “νοντα.

sui ordinis viros dignitate praestantes ad eum mittunt, qui
 monerent. "ne ad imperium adipiscendum vim ullam
 "adhiberet, sed Senatui cederet, e tot tantisque viris unus,
 "futurusque ex illis, legibusque concedens providere, quod
 "ad reipublicae ordinem magni intersit, et in memoriam
 "reuocans mala, quae ciuitati intulerunt priores tyranni,
 "quaeque sub Caio etiam ipse cum eis pericula pertulerat;
 "neque, cum oderit tyrannidis saeuitiam, quam alii inso-
 "lenter exercebant, ipse sponte sua auderet in patriam de-
 "bacchari. quapropter si Senatui morem gerat, ostendat.
 "que, se prioris vitae quieti cum virtute coniunctae firmi-
 "ter adhaerere, fore, ut maximis cumuletur honoribus a li-
 "beris ciuibus, et optimi viri existimationem sibi pariat,
 "qui non grauetur sub legibus per vices nunc praeesse aliis,
 "nunc subiici. Quod si ab illis desciscere voluerit, melio-
 "ra non edoctus ex Cui interitu, per illos non licebit. nam
 "et non exiguum militum manuum ab illis stare, et armo-
 "rum superesse copiam, seruitiorumque multitudinem,
 "quorum opera in promptu sit. Sed hoc praecipue spero
 "illis facere et fortunam et deos non alios esse adiuturos,
 "quam qui pro recto et honesto contendunt certantque.
 "tales autem istos esse, qui pro patriae libertate pu-
 "gnant.

4. Et quidem legati, Veranius et Brocchus tribuni
 plebis, huiusmodi verba habuerunt: procumbentesque
 ad eius genua suppliciter orabant, ne in bellum et calami-
 tates urbem coniceret. Et cum viderent eum septum
 magna frequentia militum, sentirentque cum eius copiis
 consulares minime conferendas esse, adiecerunt: "si cou-
 "cupisceret imperium, debere a Senatu datum accipere.
 "melioribus enim auspiciis et maiori cum felicitate eo usu-
 "rum esse, cui contigerit, ut dantium beneuolentiae acce-
 "ptum referat.

ΚΕΦ. δ'.

Οἷα πέπραχεν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας ὑπὲρ τῷ Κλαυδίῳ·
καὶ ὡς Κλαύδιος, τὴν ἀρχὴν καταλαβὼν, τὰς Γαίῃ
Φονέας ἀναιρεῖσθαι κελεύει.

Κλαύδιος δὲ, ἠπίεστο γὰρ, μεθ' οἷας αὐθαδείας ἀποστεί-
λαιαν, καὶ πρὸς τὸ παρὸν γνώμῃ τῇ αὐτῶν ἐπὶ τὸ μετριώτερον
ἐτέτραπτο, ὃ μὴν ἀλλὰ καὶ τῷ περὶ αὐτῷ φόβῳ διαναστάς,
ἅμα μὲν θάρσει τῶν στρατιωτῶν, ἅμα δὲ Ἀγρίππῃ τῷ βα-
σιλεῶς, κελευόντος μὴ προῖσθαι τῶν χειρῶν τηλικαύτην ἀρ-
χὴν ἤκησαν αὐτόματον. ὅς, πράξας μὲν καὶ περὶ Γαίῳ οἷον
εὐκὸς ἄνδρα ὑπ' αὐτῷ διὰ τιμῆς ἡγμένον· καὶ γὰρ τὸν νεκρὸν
περιέπλεξε τῷ Γαίῳ, καὶ ἀναθέμενος ἐπὶ κλίνης, καὶ περιεί-
λας ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, εἰς τὰς σωματοφύλακας ὑπεχώ-
ρει, ζῆν μὲν τὸν Γαίον ἀπαγγέλλων, κακοπαθοῦντι δὲ ἀπὸ
τραυμάτων ἰατρὰς μετελθεῖν λέγων· πυθόμενος δὲ τῷ
Κλαυδίῳ τὴν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀρπαγὴν, ᾧθίτο πρὸς αὐ-
τὸν, καὶ καταλαβὼν τετραγυμένον, καὶ οἷον τε ἐκχωρεῖν τῇ
συγκλήτῳ, αἰτήγειν ἀντιλαμβάνεσθαι κελεύων τῆς ἡγεμο-
νίας. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Κλαύδιον εἰπὼν προσεχώρει πρὸς
αὐτὸν, καὶ μετακαλέσας αὐτὸν τῆς βελῆς, χρισάμενος μύ-
ροις τὴν κεφαλὴν, ὡς ἀπὸ συνουσίας, γινομένης ἀναλύσεως
αὐτῇ, παρῆν, καὶ ἤρετο τὰς βουλευτάς, τί πέπραχε Κλαύ-
διος. τῶν δὲ τὰ τε ὄντα Φαμένων, καὶ προσανερομένων, ἦν-
τινα γνώμην ἔχοι περὶ τοῖς ὅλοις, τελευταῖαν μὲν ὑπὲρ τῷ κατ'
ἐκείνην εὐκλεῖς ἔτοιμος ἦν. τοῖς λόγοις, σκοπεῖν δὲ ἐκέλευε
περὶ τῷ συμφέροντι, πᾶν ὃ, τι καὶ εἰς ἡδονὴν Φέροι ὑπεξέλο-
μένης. χρεῖαν γὰρ εἶναι τῆς ἀρχῆς μεταποικιμένοις, καὶ
ὅπλων, καὶ στρατιωτῶν, οἱ Φεράζαιτο αὐτοῖς, μὴ καὶ ἀπα-
ράσκευοι καταστάντες εἰς τὰδε σφαλεῖν. ἀποκρημαμένης δὲ
τῆς βελῆς, ὅπλων τε εὐπορίαν, καὶ χρήματα εἰσπίσειν, καὶ
στρατίας τὸ μὲν τι αὐτοῖς εἶναι συνετηκός, "τὸ δὲ συγκροτή-
σειν ἐλευθερώσεως δόλῳ γενομένης. εἴη μὲν, ὃ βελή, Φη-
σὶν ὁ Ἀγρίππας ὑποτυχὼν, πρᾶσσαν ὅπερ αὖ θυμὸς ὑμῶν.

CAP. IV.

Quaenam acta erant a rege Agrippa in gratiam Claudii: et quomodo Claudius, imperium adeptus, Caii interfectoris necari iussit.

Claudius autem, ut qui non nesciuerit, qua arrogantia missi erant legati, ex illorum etiam consilio ad inmoderata conuersus est in praesens; non tamen ita quin se ex metu recolligeret, partim quidem audacia militum animatus, partim vero Agrippae regis, hortantis, ne tantum imperium ultro oblatum e manibus dimitteret. qui, omnibus quidem Caio praestitis, prout deceret hominem ab ipso honoratum, (nam et Caium mortuum complexus est, et collocatum in lectulo operuit quoad eius fieri potuit, dein ad satellites se recepit, nuncians Caium quidem vivere, vulneribus vero cruciato medicos accersere dicens) cum audiret raptum esse a militibus Claudium, properabat ad eum; quem cum turbatum offendisset et in coferre, ut Senatus cederet, confirmabat eum, et hortabatur, ut imperium capefferet. Vbi autem ista Claudio dixerat, eodem, unde digressus erat, reuertebatur; et accitus a Senatu, delibuto capillo, quasi post computationem finitam, aderat, et ex Senatoribus quaesivit, quid de Claudio factum sit. Quibus id quod erat dicentibus, ac praeterea illius sententiam de summa rerum rogantibus: se quidem aiebat, pro Senatus dignitate mori non recusare, dispicere tamen suadebat, quid e re sua esset, procul habentes fauorem et gratiam. imperium enim sibi vindicantibus opus esse armis, atque militibus, qui illa induant, ne ab istis imparati in pericula labantur. Senatu autem respondente, sibi armorum abunde esse, pecuniamque collaturos, et exercitum non solum iamiam conflatum habere, sed et novum se delectum habituros manumittendo seruos: Agrippa subiiciens, utinam, inquit, o Senatus, res vobis succedat ex animi sententia. Verum non dubitanter

λεκτίον δὲ εἰδὼν ἐνδοιάσαντί μοι, διὰ τὸ ἐπὶ σωτηρίᾳ φέρειν τὸν λόγον. ἴτε δὴ στρατὸν, ὃς ὑπὲρ Κλαυδίου μαχεῖται, “πλήθει χρόνῳ ὀπλιτεύειν μεμελετηκότα· τὰ δὲ ἡμέτερα, “συγκλύδων ἀνθρώπων πλῆθος ἔσται καὶ τῶν παρὰ δόξαν “τῆς θηλείας ἀπηλλαγμένων, δυσκράτητα· πρὸς δὲ τοχμή “τας μαχόμεθα προαγαγόντες ἄνδρας, μηδὲ ὅπως σπῶσι “τὰ ξίφη εἰδότες. ὥς μοι δοκῇ πέμπειν ὡς Κλαύδιον “πίστοντας κατατίθεσθαι τὴν ἀρχὴν, πρὸς βεύειν τε ἔτοι- “μός εἰμι.

β'. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν, καὶ συγκαταθεμένων, πεμ- φθεὶς σὺν ἑτέροις τῇ τε ταραχῇ τῆς βελῆς διηγέεται κατὰ μίνας πρὸς τὸν Κλαύδιον, ἐδίδασκέ τε ἡγεμονικώτερον ἀπο- κρίνεσθαι, τῷ ἀξιώματι τῆς ἐξουσίας χράμενον. ἔλεγεν οὖν Κλαύδιος, “ὦ θαυμάζειν τὴν βελὴν ἡδονὴ μὴ φέρεσθαι ἀρ- “χεσθαι, διὰ τὸ ὁμότῃ τετελεύσθαι τῶν πρότερον ἐπὶ τὸ ἡγε- “μονεύειν κατασάντων. γεύσεν δὲ αὐτὴς, ἐπιεικείᾳ τῇ καθ’ “αὐτὸν, μετρίων καὶ ῥῶν, ὁνίματι μὲν μόνῳ τῆς ἀρχῆς ἐσομέ- “νης αὐτῷ, ἔργῳ δὲ κοινῇ πᾶσι προκαιομένης εἰς μέσον. “διὰ πολλῶν δὲ καὶ ποικίλων ὠδευκότι πραγμάτων, ἐν “ᾧ τῇ ἐκείνων, καλῶς ἔχεν μὴ ἀπίστεῖν.” καὶ οἱ μὲν πρὸς βίβας, τοιούτων ἀκροάσει λόγων καθομιληθέντες, ἐξε- πίμποντο. Κλαύδιος δὲ τῷ στρατῷ συλληχθέντι διελέγετο, ὅπως λαμβάνων, ἢ μὴν ἐμμένειν πίσει τῇ πρὸς αὐτὸν, καὶ δωρεῖται τὰς σωματοφύλακας πεντακιχλίας δραχμαῖς κατὰ ἕκαστον ἄνδρα, τοῖς τε ἡγεμόσιν αὐτῶν ἀνάλογοι τῇ ἀριθμῷ, καὶ τοῖς ὅποι ποτὲ στρατοπέδοις ὑπὸ χιναῖται τὰ ὅμοια.

γ'. Συνεκάλουν δὲ οἱ ὕπατοι τὴν βελὴν εἰς τὸ ἱερὸν τῷ νικηφόρῳ Διός, ἐτι δὲ νύξ ἦν. τῶν δὲ οἱ μὲν, ἐν τῇ πόλει κλέπτοντες ἑαυτὰς, ἐνδοιάζον πρὸς τὴν ἀκρόασιν· τοῖς δὲ ἐπὶ τῶν ἰδίων ἀγρῶν ἐγγεγονέσθαι ἐξοδοί, προορωμένοις ἢ χω- ρήσει τὸ πᾶν ἐν ἀπογνώσει τῷ ἐλευθέρῳ γεγενιότες, καὶ πολ- λὸ κρεῖττον ἐν ἀκινδύνῳ τῷ θηλεύειν ὑπεκλήφοντες διαβιοῦν ἀργία τῷ πονεῖν, ἢ κτώμενοι τὸ ἀξίωμα τῶν πατέρων περὶ

mihi dicendum, quoniam in salutem vestram futura est oratio. "Scitote igitur milites, qui a Claudio stabunt, veteranos esse, et in re militari longo tempore exercitatos; nostros autem, utpote ex conuenis et seruitiorum turba, quibus inexpectato data est libertas, novos fore et instabiles; et contra belli scientes peritosque in aciem ru- des educemus, et qui gladium stringere nesciunt. quapropter mihi optimum videtur mitti ad Claudium, qui ei suadeant, ut imperium deponat: et ad legationem istam obeundam ipse paratus sum.

2. Atque ille quidem ita loquutus est, eisque assentientibus, cum aliis missus et Claudio seorsum trepidationem Senatus indicat, auctorque erat, ut more imperatorio responderet, et ex dignitate sua et potestatis amplitudine. Dicebat itaque Claudius, "se minime mirari, Senatum atque ferre principis dominatum, quod attritus fuerit priorum crudelitate, qui ad imperii maiestatem euecti erant. nunc vero meliorum temporum moderationem degustaturos esse, ipso ad reip. gubernacula sedente; cum nomine tantum penes ipsum foret imperium, re autem vera omnibus secum commune. Illis itaque conuenire, ipsi non diffidere, qui illorum in conspectu multa et varia obiit negotia." Et legati quidem, ubi verba ista auditione acceperant, dimissi sunt. At Claudius exercitum ad se congregatum alloquebatur, militiae sacramento illos ad fidem sibi seruandam obligans: donatque viritum corporis custodes quinis drachmarum millibus, et duces illorum simili ad proportionem numero; parique ratione aliis exerciti- bus, ubicunque essent, daturum se promittit.

3. Consules autem Senatum conuocabant in Iouis Victoris aedem, cum multa adhuc nox esset. quorum alii quidem in vrbe sese occultabant, animo vacillantes, ubi aliquid de concione audierint: alii vero in praedia sua rustica concesserunt, prouidentes, quoniam res euasura esset, cum de libertate desperarint; longe satius esse existimantes, in seruitute, ab omni periculo vacua, vitam agere inertem et otiosam, quam cum paterna dignitate in

τῆς σωτηρίας ἀμφίβολοι καταστῆναι. συνελθόντες δὲ ὅμως ἑκατὸν ἢ πλείους, καὶ διαβουλευομένων περὶ τῶν ἐν χερσίν, κίϋνιδιον αἵρεται βοή τῷ συνεστηκότῳ αὐτοῖς στρατιωτικῷ, στρατηγικὸν αὐτοκράτορα κελευόντων τὴν βελὴν ἐλέσθαι, καὶ μὴ φθείρειν πολυαρχία τὴν ἡγεμονίαν· καὶ τὸ μὲν καθ' ἑαυτὸς ἀπεφαίνοντο περὶ τῷ μὴ πᾶσιν, ἀλλ' ἐν τὴν ἀρχὴν ἐθέσιμον εἶναι· ὁρᾶν δὲ ἐκείνοις ἐπιτρέπεν, ὅσις τοσαύτης προσασίας ἄξιος. ὥστε ἐναντία τὰ τῶν συγκλητικῶν ἦν πολὺ πλέον, δι' αἰμαρτίαν μὲν τῷ κατὰ τὴν ἐλευθερίαν αὐχήματος, φόβῳ δὲ τῷ Κλαυδίῳ. ἢ μὴν ἀλλ' ἦσαν οἱ ἐφύμνοι, γένους τε ἀξιώματι καὶ οἰκνότητι γάμῳ. καὶ γάρ Μινγκιανὸς Μάρκος, καὶ τῷ καθ' αὐτὸν γενναϊότητι ἀξιόλογος ὢν, καὶ ἀδελφὴν Γαίῃ γεγαμηκὼς Ἰελίαν, πρόθυμός τε ἦν ἀντιποιεῖσθαι τῶν πραγμάτων, καὶ κατέχον οἱ ὑπατοὶ πρόσφασιν ἐκ προφάσεως ἀναστῶντες. Οὐαλήριόν τε Ἀσιατικὸς Μινγκιανὸς ἐκ τῶν Γαίῃ σφαγέων ἀνείχεσθαι τοιούτων διασώων. ἐγγόνει δ' ἂν φόνος ἢ τινος ἐλάσσω, ἐπικωρηθέντων τῶν ἐπιθυμούντων τῆς ἡγεμονίας, ὥστε ἀντιτάξασθαι Κλαυδίῳ. ἄλλως τε καὶ οἱ μονομάχοι, πλῆθος δὲ ἦν αὐτῶν ἀξιόλογον, καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ νεκτοφυλακοῦντες ἐπὶ τῆς πίλειος, ἐρέται τε ὅπόσοι συνέρρον εἰς τὸ στρατόπεδον· ὥστε τῶν μετιόντων τὴν ἀρχὴν, οἱ μὲν Φειδοὶ τῆς πόλεως, οἱ δὲ καὶ φόβῳ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπέστησαν.

δ'. Ὑπὸ δὲ τὴν πρώτην ἀρχὴν ἡμέρας καὶ Χαιρέας καὶ οἱ σὺν αὐτῷ παρελθόντες, ἐν ἐπιχειρήσει λόγων ἦσαν πρὸς τὰς στρατιώτας. τῶν δὲ τὸ πλῆθος ὡς ὁρᾷ παύσαντας αὐτὸς ταῖς χερσὶ, καὶ τῷ εἰπεῖν οἷός τε ἄρχεσθαι, ἀνδορύβου, μὴ ἐφείς μὲν, ὥστε εἰπεῖν, διὰ τὸ ὠρμηθεῖν πάντας ἐπὶ τὸ μοναρχεῖσθαι· τὸν δὲ ἡγησόμενον ἐκάλουν, ὡς ἐκ ἀνελόμενοι τὰς τριβάς. τῇ συγκλήτῳ δὲ ἀπορία ἄρχεν τε καὶ ὅτι ἀρχθεῖν ἂν τὸν τρόπον, ἥτε δεχομένων αὐτὸς τῶν στρατιωτῶν, καὶ τῶν Γαίῃ σφαγέων συγχωρεῖν τοῖς στρατιώταις ἐκ ἐφίεντων. ἐν τοιαύτοις δὲ ὄντων, Χαιρέας τὴν ὀργὴν ἐκ ἀνα-

ambiguo haerere de salute. Veruntamen haud plures, quam centum, conuenerunt: cumque de iis, quae in manibus erant, deliberarent, derepente sublatus est clamor militum, qui ab illis stabant, postulantium, ut Senatus imperatorem rei militaris peritum eligeret, et multorum dominatu non perditum iret Principatum: et quam maxime potuerunt palam faciebant, non vniuersis, sed vni alicui, imperium deferendum esse; illis autem permittere, ut dispicerent, quis tanta praefectura dignus sit. adeo ut res Senatus multo magis inter se contrariae essent, et quod de libertate gloriosa excideret, et valde metueret Claudium. non tamen deerant, qui dominatum affectarent, et propter maiorum gloriam et cognationem ex nuptiis. Nam et Marcus Minucianus erat, qui, et sua nobilitate illustris, et in matrimonio habens Cui sororem Iuliam, summam rerum potiundi cupiditate tenebatur; eumque reprimebant Consules, aliam ex alia causationem necentes. Valerium etiam Asiaticum Minucianus, vnus ex interfectorebus Cui, ab eiusmodi cogitatione inhibebat. Fuissetque caedes quanta vix vnquam alias edita, si illis, qui principatum appetebant, facta fuisset potestas contendendi cum Claudio. Quin et praesto erant et gladiatores insigni numero, et milites, qui in vrbe excubias agebant, remigesque, qui in castra confluebant; adeo ut ex iis, qui imperium ambiebant, alii quidem, ut vrbi parceretur, alii vero, metu de se, a conatu desisterint.

4. Cum autem diluculo in Senatum venissent Chaerea focique, aggressi sunt orationem habere ad milites. quos cum vniuersi viderent manu illis silentium indicare, et in eo esse, ut loquendi initium facerent, tumultum mouere coeperunt, nec passi sunt eos quidquam dicere; quod omnes vnus imperio subesse magnopere expeterent: namque imperatorem sibi dari postulabant, ut qui vel minimam moram aegre laturi essent. Senatus autem dubitabat, et quo modo regeret aut imperio regeretur, et militibus eorum auctoritatem defugientibus, et Cui interfectorebus amplissimum ordinem militati insolentiae cedere non patientibus. Cumque ita se res haberent, Chaerea, accensus in

χόμενος πρὸς τὴν αἴτησιν τῷ αὐτοκράτορος, δῶσιν ἐπηγυέλλετο στρατηγόν. εἴ τις αὐτῷ σημῆων παρὰ Εὐτύχῃ κομίσαιεν. ἦν δὲ ὁ Εὐτυχὸς ἄτος, ἥνιοχος τοῦ καλεσμένου Πρασίνῃ, περισπᾶτος Γαίῳ, καὶ περὶ τὰς οἰκοδομὰς τῶν εἰσέσεων τοῦ περὶ ἐκείνον ἱππικοῦ τὸ στρατιωτικὸν ἐτρέβετο, αἰτίμοις ἐργασίαις ἐπικείμενον. εἰς ἅπερ ὁ Χαιρέας ἀνείδειζεν αὐτὸς, καὶ ἔτερα πολλὰ τοιαῦτα, τὴν τε κεφαλὴν κομίσαι τοῦ Κλαυδίου. δεινὸν γάρ, εἰ μετὰ μανίαν παραφροσύνη δώσῃ τὴν ἡγεμονίαν. ἢ μὴν διστρέαψαν γε ὑπὸ τῶν λόγων, ἀλλὰ σπασάμενοί τε τὰς μαχαίρας, καὶ τὰ σημεῖα ἀράμενοι ὥχοντο ὡς τὸν Κλαύδιον, κοινοπήσαντες τοῖς ἐμυνύσιν αὐτῷ. κατελείπετο δὲ ἡ τε σύγκλητος ἐπ' ἐρημίας τῶν ἀμυνόντων, καὶ οἱ ὑπάτοι μὴδὲν ιδιωτῶν διαφέροντες. ἐκπληξίς τε καὶ κατήφεια ἦν, ἡδὲ ὅτι χηρῆσαντο αὐτοῖς τῶν ἀνθρώπων εἰδότες διὰ τὸ ἀνηρεθεῖσθαι τὸν Κλαύδιον ἐπ' αὐτοῖς· ἀλλήλοις τε ἐλοιδοροῦντο, καὶ μετὰ μέλος ἦν αὐτοῖς· καὶ Σαβίνος, εἰς τῶν Γαίῃ σφαγέων, σφάζειν πρότερον αὐτὸν ἡκέλει παρελθὼν εἰς μέσας, ἢ Κλαύδιον ἀρχόντα σῆσθαι, καὶ δημοκρατίαν ἐπύθεσθαι καταλαβέσθαι τὸν τε Χαιρέαν εἰς φιλοψυχίαν ἐπέπλησεν, εἰ καταφρονήσας Γαίῃ πρῶτος ἀγαθὸν ὑπολαμβάνοι τὸ ζῆν, τῆς ἐλευθερίας ἡδὲ ἕως ἀποδοθῆναι δυναμένης τῇ πατρίδι. Χαιρέας δὲ περὶ μὲν τοῦ θνήσκειν ἐνδοιασὸν ἡδὲν φρονεῖν ἔλεγε, βεβλυέσθαι μὲν τοι διακωδωνίζεν διάνοιαν τὴν Κλαυδίου.

εἰ. Καὶ οἱ μὲν ἐν τοῖσδε ἦσαν. ἐπὶ δὲ τῷ στρατοπέδῳ πᾶς πανταχόθεν ᾤθετο κατὰ θρασυτείαν τὴν Κλαυδίῳ· καὶ τῶν ὑπάτων ὁ ἕτερος Κοῖντος Πομπώνιος δι' αἰτίας ἦν τῷ στρατιωτικῷ μᾶλλον ὡς ἐπ' ἐλευθερίαν τὴν σύγκλητον παρακαλῶν, ὥρμησάν τε σπασάμενοι τὰ ξίφη, καὶ ἐπέπρακτο αὐτοῖς, μὴ Κλαυδίῳ διακωλυκότος. παρακαθίζεσθαι δὲ αὐτῷ τὸν ὑπάτον ἐξαεπάσας τῷ κινδύνῳ· τῶν δὲ συγκλητικῶν ὃ ἦν σὺν τῷ Κοῖντῳ ἢ μεθ' ὁμοίας ἐδέχετο τιμῆς. τοὺς δὲ καὶ πληγὰς ἔλαβον αὐτῶν, ἀνωθόμενοι τῆς πρὸς αὐτὸν

iram, quod imperatorem peterent milites, daturum se promissit ducem, si quis signum ei afferret ab Eutycho. erat autem Eutychns iste factionis Prasinæ, ut appellabatur, auriga, Caio deuotissimus, quique in stabulis equitio eius extruendis milites attriuerat, viles ab ipsis operas exigendo. quas res et illis exprobrabat Chaerea, atque alia multa huiusmodi, seque Claudii caput allaturum minabatur. indignum enim esse aiebat, si post insanum stulto imperium committant. At illi, verbis eius nihil moti, strictis gladiis et sublati signis se proripiebant ad Claudium, adiuncturi se his, qui fidem ei iureiurando dederant. ita Senatus desertus est a suis propugnatoribus, et Consules serime in priuatorum ordinem redacti: quin et consternatio erat vbique et moestitia, nemine sciante, quid de se factum foret, Claudio in eos irritato; alique in alios conuicia iactabant, et ipsos vehementer poenitebat. Tum Sabinus, vnus e Cui interfectores, in medium progressus, se prius mortem sibi met consciscere edicebat, quam passurum, ut Claudius fiat imperator, visurumque ciuitatem seruitute oppressam; simulque Chaeream increpabat, quod nimio vitæ amore teneretur, si is, qui primus Caium contemtu habuit, vitam iam vitalem esse existimaret, cum fieri non possit, ut vel hac via patria in libertatem restituatur. Chaerea autem nihil sibi minus in animo esse dicebat, quam ut de morte appetenda dubitaret, statuere tamen prius Claudii mentem explorare.

5. Et illi quidem in his erant. In castris autem vndique festinatur ad obsequium Claudio praestandum: et Consulum alteri Q. Pomponio, cum eodem veniret, criminati milites obiciebant praecipue, quod Senatum ad libertatem asserendam hortatus fuerat, atque impetum in eum fecerunt strictis gladiis; caedemque perpetrassent, nisi Claudius eos cohibuisset. Is consulem periculo ereptum suæ lateri assidere iubet: Senatoribus vero, qui cum Quinto, non idem habitus est honos. nam et quidam illorum plagas accipiebant, repulsi, dum illum salutatum irent.

ἐντεύξεως, Ἀπώνιος δὲ τραυματίας ἀνεχώρει, ἦν τε κίνδυνος περὶ πάντας αὐτὸς καὶ Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς, προσελθὼν τῷ Κλαυδίῳ, ἀξιοῖ τοῖς συγκλητικαῖς ἡπιώτερον καταστῆναι. γενομένην γὰρ τιнос κακῆ περὶ τὴν βελὴν, ἔκ ἔξεν ὧν ἀρξέειν ἐτέρων. κείμεται δὲ Κλαύδιος, καὶ συγκαλεῖ τὴν βελὴν ἐπὶ τῇ παλατίῃ διὰ τῆς πόλεως Φερόμενος, παραπέμποντος αὐτὸν τῷ στρατιωτικῷ σὺν πολλῇ πάνυ κακώσει τῆς πληθύος. προσεξήσαν δὲ τῶν Γαίῃ σφαγέων εἰς τὸ Φαιερώτερον Χαιρέας καὶ Σαβίνος, εἰσγόμενοι προόδων κατ' ἐπιστολὰς Πολλίωνος, ὃν μικρῷ πρότερον Κλαύδιος στρατηγὸν ἤρετο τῶν σωματοφυλάκων. Κλαύδιος δὲ, ἐπέειπε εἰς τὸ παλάτιον ἀφικνεῖται, συναγαγὼν τὰς ἐταίρας, ψῆφον ἀποδίδω περὶ Χαιρέας. τοῖς δὲ τὸ μὲν ἔργον λαμπρὸν ἰδοῦσαι, ἀπιστίαν δὲ ἐπικάλουσι τῷ πεπραχότι, καὶ αὐτῷ τιμωρίαν ἐπιβάλλειν δίκαιον ἡγοῦντο ἐπ' ἀποτροπῇ τῷ μέλλοντος χρόνῳ. ἀπίγγοτο οὖν Χαιρέας τὴν ἐπὶ θανάτῳ, καὶ σὺν αὐτῷ Λῦπος τε καὶ Ρωμαίων πλείους. λέγεται δὲ Χαιρέαν μεγαλοφρόνως ἐνεγκεῖν τὴν συμφορὰν, ἢ μόνον τῷ κατ' αὐτὸν ἀμειψαπτῶ τῷ χήματος, ἀλλὰ καὶ οἷς ἐνειδίσειε Λῦποι εἰς δάκρυα ἐκτετραμμένοι. ἀποτιθεμένη γέ τοι τὴν σελήν τῷ Λῦπῳ, καὶ τὸ ῥήγος αἰτιωμένη, Φησὶν, ὥς ἔκ ἂν ἴσται τῷ Λῦπῳ ποιήσατο πώποτε ῥήγος. πλήθους τε ἀνθρώπων ἐπομένῃ κατὰ θάλασσαν, ὥς ἦκει ἐπὶ τὸ χωρίον, ἤρετο τὸν στρατιώτην, εἰ διὰ μελέτης αὐτῷ γεγόνουσιν αἱ σφαγαί, ἢ πρῶτον ἔχοι τὸ ξίφος. καὶ ἐκέλευε κομίζειν ὃ Γαῖον μεταχειρίσατο αὐτός. θιήσκει δὲ εὐδαιμόνως μιᾷ πληγῇ αὐτῷ γενομένης. Λῦπος δὲ ἢ πάνυ δεξιῶς ὑπεξῆλθον αἰδυμία, καὶ πληγῶν κλειόνων γενομένων, διὰ τὸ μαλακῶς τὸν τράχηλον παραχρᾶν.

ζ'. Ολίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐναγισμῶν ἐνεσηκώτων, Ρωμαίων τὸ πλῆθος τοῖς αὐτῶν ἐπιφέροντες, καὶ Χαιρέαν μοίραις ἐτίμησαν εἰς τὸ πῦρ τιθεμέναις, ἔλπον καὶ ἄμηνιν εἶναι τῆς εἰς αὐτὸν ἀχαριστίας παρακαλοῦντες. καὶ Χαιρέα μὲν τοιαύτη τελευτῇ τῇ βίᾳ συνέτυχε. Σαβίνος δὲ, Κλαυδίῳ

et Aponius vulneratus discedebat, omnesque in periculo versabantur. Tum rex Agrippa Claudium adiit, eumque obsecrat, ut mitius se erga Senatores gereret: quippe, si male ab eo acciperetur Senatus, non habiturum esse alios, quibus imperaret. Persuadetur Claudius, et Senatum convocat in palatium, quo ipse per mediam urbem lectica delatus est, deducentibus eum militibus multa sane cum vexatione populi. nam Chaerea et Sabinus, duo ex interfecto-ribus Cati, in conspectum omnium processerant, cum cautum esset, ne ipsi in publicum prodirent, edicto Pollionis, quem Claudius paullo ante corporis custodibus praefecerat. At Claudius, postquam ad palatium rex veniret, conuocatis amicis, mittebat eos in suffragia de Chaerea. Illis quidem facinus splendidum esse videbatur, perfidiae tamen auctorem accusabant, et iure merito poenam ei infligendam censebant, ut aliis in posterum terrori sit. Agebatur itaque Chaerea ad supplicium, et una cum eo Lupus multique alii Romanorum. Dicitur autem Chaerea magno animo tulisse calamitatem, non solum ex eo, quod ne oris quidem colorem mutauerit, sed et ex iis, quae Lupo se lacrymis dediti exprobravit. Lupo sane, cum vestem deponeret, querenti de frigore, ille dicebat, non oportere unquam contra quam lupi solent algescere. cumque eum spectatum sequeretur hominum multitudo, ubi ventum est ad locum, interrogabat militem, num exercitatus esset ad caedes, aut tum primum haberet gladium, iubebatque eum afferri, quo ipse Caium peremerat. Vno autem ictu feliciter interiit: at Lupus non adeo commode e vita exiit praetumiditate, ictibus scilicet repetitis, quod parum fortiter collum porrexerit.

6. Paucis post diebus, quando solennia instarent parentalia, et populus Romanus suorum quisque manibus libamina afferrent, Chaeream etiam fertis honorarunt in ignem coniectis, ipsum obsecrantes, ut propitius illis non irasceretur, quod animo fuissent in eum iurato. Et Chaerae quidem contigit, ut hoc modo vitam finiret. Sabinus autem, non solum absolutus a Claudio, verum etiam

μὴ μόνον τῆς αἰτίας παραλύοντες αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρχὴν, ἣν εἶχεν, ἐφίεντος, ἄδικον ἡγήτο ἐκλεπίαν τῆς πρὸς τοὺς συνωμοκώτας πίστεως, σφάζει τε ἑαυτὸν περιπεσὼν τῷ ξίφει, μέχρι δὴ καὶ τὴν κώπην τῷ τραύματι συνελθεῖν.

ΚΕΦ. ε'.

Ὡς Κλαύδιος ἀπέδωκεν Ἀγρίππα τὴν πατρῴαν βασιλείαν, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἐπηύξησεν· καὶ ὡς διαγράμματα πρὸς τίθει ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων.

Κλαύδιος δὲ, τῷ στρατιωτικῷ πᾶν ὃ, τι ἦν ὑποπτον ἐκ τῷ ὀξέως ἀποσκευασάμενος, διάγραμμα πρὸς τίθει, τὴν τε ἀρχὴν Ἀγρίππα βεβαιῶν, ἣν ὁ Γαίος παρέχε, καὶ δι' ἐγκωμίων ἄγων τὸν βασιλέα. προδθήκην δὲ αὐτῷ ποιῆται πᾶσαν τὴν ὑπὸ Ἡρώδου βασιλευθῆσαν, ὅς ἦν πάππος αὐτῷ, Ἰουδαίαν καὶ Σαμαρείαν. καὶ ταῦτα μὲν ὡς ὀφειλόμενα τῇ οἰκιότητι τῷ γένει ἀπέδιδε. Ἀβιλαν δὲ τὴν Λυσανίαν, καὶ ὅποσα ἐν τῷ Λιβάνῳ ὄρει, ἐκ τῶν αὐτῷ προσετίθει, ὅρκια τε αὐτῷ τέμνεται πρὸς τὸν Ἀγρίππαν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς μέσης ἐν τῇ Ῥωμαίων πόλει. Ἀντίοχον δὲ ἣν εἶχεν βασιλείαν ἀφελόμενος, Κιλικίας μέρος τι καὶ Κομμαγενῇ δωρεῖται. λύει δὲ καὶ Ἀλέξανδρον Λυσίμαχον τὸν Ἀλαβάρην, Φίλον ἀρχαῖον αὐτῷ γεγονότα, καὶ Ἀντωνίαν αὐτῷ ἐπιτροπεύσαντα τὴν μητέρα, ὀργῇ τῇ Γαίῃ δεδεμένον· καὶ αὐτῷ υἱὸς Βερνίκην τὴν Ἀγρίππας γαμῆ θυγατέρα. καὶ ταύτην μὲν, τελευταίαν γὰρ Μάρκος ὁ τῷ Ἀλεξάνδρῳ υἱός, παρθένον λαβὼν, ἀδελφῷ τῷ αὐτῷ Ἀγρίππας Ἡρώδῃ δίδωσι, Χαλκίδος αὐτῷ τὴν βασιλείαν εἶναι αἰτησάμενος παρὰ Κλαυδίου.

β'. Στασιάζεται δὲ κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον Ἰουδαίων τὰ πρὸς Ἑλλήνας ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείαν πόλεως. τελευταῖαντος τῷ Γαίῃ, τὸ Ἰουδαῖον ἔθνος ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐκείνης τεταπνωμένον, καὶ δεινῶς ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρέων βιαζόμενον, ἀμφάρεσσε· καὶ ἐν ὅπλοις εὐθέως ἦν. καὶ Κλαύδιος ἐπιστέλλει τῷ ἱππαρχοῦτι κατὰ τὴν Αἴγυπτον, ὥστε τὴν εἰσὶν κατα-

permissus eandem, quam ante, praefecturam gerere, iniquum ratus, ut a fide coniuratis data descisceret, se ipsum interimit gladio incumbens, capulo tenus per vulnus adacto in corpus.

CAP. V.

Quomodo Claudius reddidit Agrippae paternum regnum, eiusque imperium amplificavit: utque edicta proposuit in Iudaeorum gratiam.

Claudius autem, cum e medio sine mora sustulisset milites omnes, quos suspectos habuit, edictum proposuit, quo et Agrippae imperium, quod ei dederat Caius, confirmabat, et regem verbis quam amplissimis laudabat. quin et adiciebat quicquid Iudaeae et Samariae olim ad eius aui Herodis regnum pertinebat. Atque haec quidem quasi cognationis iure ei debita restituit. quia et Abilam, quae Lysaniae fuerat, et quaecunque erant in monte Libano, de suo adiungebat: foedusque ab eo ictum est cum Agrippa in medio urbis Romanae foro. Antiochum etiam, cum ei regnum, quod habuerat, abstulisset, parte quadam Ciliciae et Commagena donavit. Insuper et vinculis absoluit Alexandrum Lyfimachum Alabarcham, cum quo vetus ei intercesserat amicitia, quique olim suae matris Antoniae procurator fuerat, quem Caius iratus vinxerat: cuius filius Bernicen Agrippae filiam duxit uxorem. et hanc quidem Agrippa (nam moritur Marcus Alexandri filius) virginem sibi vendicans, Herodi fratri suo collocavit, imperato illi regno Chalcidis a Claudio.

2. Per idem autem tempus inter Iudaeos et Graecos exorta est seditio in urbe Alexandria. Caio enim mortuo, Iudaeorum gens, sub eius imperio graviter oppressa, et multis iniuriis ab Alexandrinis affecta, coepit animos resumere: moxque ad arma ventum est. Tum Claudius per epistolam mandat praefidi Aegypti, ut seditionem il-

εἶλαι. πέμπει δὲ καὶ διάγραμμα, παρακλητόων αὐτὸν
 Λαγρίππυ τε καὶ Ηρώδῃ τῶν βασιλέων, εἰς τε τὴν Ἀλεξάν-
 δρειαν καὶ Συρίαν, γεγραμμένον τῆτον τὸν τρόπον· “ΤΙΒΕ-
 “ΡΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ, ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΓΕΡΜΑΝΙ-
 “ΚΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥ-
 “ΣΙΑΣ, ΛΕΓΕΙ. Επγυνὸς ἀνέκαθεν τὴς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰου-
 “δαίης, Ἀλεξανδρεῖς λεγομένους, συγκατανοοῦντας τοῖς
 “πρώτοις εὐθύ καιροῖς Ἀλεξανδρεῦσι, καὶ ἴσῃς πολιτείαις
 “παρὰ τῶν βασιλέων τετυχότας, καθὼς Φανερόν ἐγένετο
 “ἐκ τῶν γεγραμμάτων τῶν παρ’ αὐτοῖς, καὶ τῶν διαταγμά-
 “των, καὶ, μετὰ τὸ τῇ ἡμετέρᾳ ἡγεμονίᾳ Ἀλεξανδρεῖται ὑπὸ
 “τῷ Σεβαστῷ ὑποταχθῆναι, πεφυλάχθαι αὐτοῖς τὰ δίκαια
 “ὑπὸ τῶν πεμφθέντων ἐπαρχῶν κατὰ διαφορὰς χρόνους,
 “μηδεμίαν τε ἀμφισβήτησιν περὶ τῶν γενομένων τῶν δε-
 “καίων αὐτοῖς ἅμα καὶ ὅν καιρὸν Ἀκύλας ἦν ἐν Ἀλεξαν-
 “δρείᾳ, καὶ τελευτήσαντος τῷ Ἰουδαίων ἐθνάρχῃ τὸν Σεβα-
 “στὸν μὴ κηκωλυκίνα ἐθνάρχας γίνεσθαι. βεβλόμενοι ὑποτε-
 “τάχθαι ἐκάσῃς ἐμμένοντας τοῖς ἰδίους ἔθουσι, καὶ μὴ πα-
 “ραβαίνειν ἀναγκαζομένους τὴν πάτριον θρησκείαν, Ἀλεξαν-
 “δρεῖς δὲ ἐπαρθῆναι κατὰ τῶν παρ’ αὐτοῖς Ἰουδαίων ἐπὶ τῶν
 “Γαίῃ Καίσαρος χρόνων, τῷ διὰ τὴν πολλὴν ἀπόνοιαν καὶ
 “παραφροσύνην, ὅτι μὴ παραβῆναι ἠθέλησε τὸ Ἰουδαίων
 “ἔθνος τὴν πάτριον θρησκείαν καὶ Θεὸν προσαγορεύειν αὐ-
 “τὸν, ταπεινώσαντος αὐτῆς· βέλομαι μηδὲν διὰ τὴν Γαίᾳ
 “παραφροσύνην τῶν δικαίων τῷ Ἰουδαίων ἔθνει παραπεπτω-
 “κέναι, φυλάσσεσθαι δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ πρότερον δικαιώμα-
 “τα, ἐμμένουσι τοῖς ἰδίους ἔθουσι, ἀμφοτέροις δὲ διακελεύο-
 “μαι τοῖς μέρεσιν, πλείστην ποιῆσασθαι πρόνοιαν, ὅπως μη-
 “δεμία ταραχὴ γένηται μετὰ τὸ προτεθῆναι μὴ τὸ διά-
 “γραμμα.

γ’. Τὸ μὲν οὖν εἰς Ἀλεξανδρεῖται ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων δια-
 ταγμα τῆτον ἦν τὸν τρόπον γεγραμμένον· τὸ δὲ εἰς τὴν ἄλ-
 λην οἰκισμένην εἶχεν ἕτω· “ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙ-
 “ΣΑΡ, ΣΕΒΑΣΤΟΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ, ΑΡΧΙΕΡΕΤΣ ΜΕ-

iam compesceret. quin et edictum, supplicantibus ei regibus Agrippa et Herode, mittit in Alexandriam et Syriam, scriptum in hanc sententiam: "TIBERIVS CLAVDIVS
"CAESAR, AVG. GERMANICVS, PONTIFEX MAXI-
"MVS, TRIB. POT. EDICIT. Quoniam iam olim co-
"gnitum habuimus, Iudaeos, qui in Alexandria sunt et
"Alexandrini appellantur, statim ab vrbe condita vna cum
"Alexandrinis habitatum missos, et ciuitatis ius ex aequo
"a regibus consequutos esse, id quod palam est ex rescri-
"ptis eorum pariter et edictis, et postquam imperio nostro
"per Augustum subiecta fuisset Alexandria, sua illis inte-
"gra mansisse iura, conseruata per missos illuc diuersis tem-
"poribus praesides, nullamque de illo iure controuersiam
"motam fuisse, etiam quando Aquila praecerat Alexandriae,
"et cum mortuus esset Iudaeorum ethnarcha, Augustum
"non vetuisse alios deinceps ethnarchas fieri, volentem
"eorum quemque subiici, ita tamen, vt suis vterentur in-
"stitutis, nec cogerentur patriam religionem violare; Ale-
"xandrinos autem excitari contigit in Iudaeos, vna cum il-
"lis habitantes, eo tempore, quo Caius Caesar rerum poti-
"retur, qui ex vehementi insania et dementia, quod no-
"luerit gens Iudaeorum quidquam contra patriam religio-
"nem facere, ipsumque Deum appellare, eos mirum in
"modum deprellerat: volo itaque nihil propter Caes-
"armentiam illis detractum iri, quod Iudaeorum genti
"fuerit concessum, sed iura, quibus olim gaudebant, il-
"lis facta tecta manere, patriis in moribus et institu-
"tis perseuerantibus; iubeoque ex vtraque parte mo-
"dis omnibus cauendum esse, ne vlla moueatur se-
"ditio, postquam edictum hoc meum fuerit publica-
"tum.

3. Et hoc quidem edictum, in gratiam Iudaeorum Alexandriam missum, ita se habuisse accepimus; quod vero in reliquum terrarum orbem, huiusmodi erat: "TI-
"BERIVS CLAVDIVS CAESAR, AVG. GERMANICVS,

"ΤΙΣΤΟΣ, ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ, ΥΠΑΤΟΣ ΧΕΙ-
 "ΡΟΤΟΝΗΘΕΙΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΛΕΓΕΙ. Αίτησάμέ-
 "νων με βασιλείων Αγρίππῃ καὶ Ηρώδῃ τῶν Φιλάτων μοι,
 "ὅπως συγχωρήσῃμι τὰ αὐτὰ δίκαια καὶ τοῖς ἐν πάσῃ τῇ
 "ὑπὲρ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ Ἰουδαίους φυλάσσεσθαι, καθά καὶ
 "τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἧδις αὖτε συνεχώρησα, ἢ μόνον τῷτο
 "τοῖς αἰτησάμενοις με χαριζόμενος, ἀλλὰ καὶ αὐτῶς, ὑπὲρ
 "ᾧ παρεκλήθην, ἀξίως κρίνας, διὰ τὴν πρὸς Ῥωμαίους πί-
 "στιν καὶ Φιλίαν, μάλιστα δὲ δίκαιον κρίνων, μηδεμίαν μηδὲ
 "Ἑλληνίδα πόλιν τῶν δικαίων τῶν ἀποτυχάνειν, ἐπειδὴ
 "καὶ ἐπὶ τῇ Θεῷ Σεβαστῇ αὐταῖς ἦν τετηρημένα· καλῶς ἔν
 "ἔχεν καὶ Ἰουδαίους τὴν ἐν παντὶ τῷ ὑφ' ἡμᾶς κόσμῳ τὰ πά-
 "τρια ἔθνη ἀνεπικωλύτως φυλάσσειν, οἷς καὶ αὐτοῖς ἤδη
 "νῦν παραγγέλλω με ταύτῃ τῇ Φιλανθρωπίᾳ ἐπιεικέστερον
 "χεῖσθαι, καὶ μὴ τὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν δεσποδαιμονίας ἐξ-
 "θενίζειν, τὰς ἰδίους δὲ νόμους φυλάσσειν, τῷτό με τὸ διά-
 "ταγμα τῆς ἀρχοντας τῶν πόλεων καὶ τῶν κωλωντικῶν καὶ
 "μνηικιπίων, τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ καὶ τῶν ἐκτὸς, βασιλεῖς τε
 "καὶ δυνάστας διὰ τῶν ἰδίων πρεσβευτῶν ἐγγράφασθαι βέ-
 "λομαι, ἐκκείμενόν τε ἔχεν, ἔκ ἑλαττον ἡμερῶν τριάκοντα,
 "ὅθεν ἐξεπιπέδῃ καλῶς ἀναγνωθῆναι δύναται.

ΚΕΦ. ς'.

Οἷα ὑπ' Αγρίππῃ εἰς Ἰουδαίαν ὑποστέψαντος ἐπράχθη ἐν
 Ἱερουσολύμοις· καὶ ἅ τε Πετερίωνος πρὸς Δωρίτας ὑπὲρ
 Ἰουδαίων ἔγραψεν.

Τούτοις μὲν δὴ τοῖς διατάγμασιν, εἰς Ἀλεξανδρείαν τε
 καὶ τὴν οἰκισμένην πᾶσαν ἀποσταλῶσιν, ἐδήλωσεν ἦν περὶ
 Ἰουδαίων ἔχει γνώμην Κλαύδιος Καῖσαρ· αὐτίκα δὲ Ἀ-
 γρίππαν, κομιζόμενον τὴν βασιλείαν, ἐπὶ τιμαῖς λαμπρο-
 τέραις ἐξέπεμψε, τοῖς ἐπὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἡγεμόσι καὶ τοῖς
 ἐπιτέροις διὰ γραμμάτων ἐπιστάλας ἐράσμιον ἄγειν. ὁ δὲ
 ὡς εἰκὸς ἦν τὸν ἐπὶ κρείττοσι τύχαις ἀνταρχόμενον, μετὰ

PONTIFEX MAX. TRIB. POTEST. COS. CREA-
TVS ITERVM, EDICIT. Quandoquidem me sup-
plices rogarint Agrippa et Herodes, reges mihi amicissi-
mi, vt permitterem etiam Iudaeis in omni imperio Ro-
mano degentibus iura eadem seruare et habere, quae
Alexandrinis concessa, libenter eorum precibus annui,
nec solum iis, qui a me petierunt, hoc indulsi, verum et
iplos, pro quibus rogatus sum, dignos hoc beneficio iudi-
caui, propter fidem et amicitiam Romanis praestitam;
iustissimum etiam censens, nullam, ne Graecarum qui-
dem, urbem iuribus illis priuandam, quoniam et sub
Diuo Augusto eis erant seruata: proinde aequum esse ar-
bitror, vt Iudaei etiam per vniuersum nostrum imperium
patrios mores sine impedimento aliquo seruent, quos
etiam nunc moneo, vt hac nostra gratia contenti mode-
stius se gerant, nec religiones aliarum gentium con-
temnant, sed leges suas custodiant: voloque, vt hoc
meum edictum praesides ciuitatum atque coloniarum et
municipiorum, tam intra Italiam, quam extra, vti etiam
reges et principes per ministros suos transcriptum ha-
beant, et in huiusmodi loco positum intra triginta dies,
vnde de plano recte legi possit.

CAP. VI.

*Quaenam Hierosolymis acta erant ab Agrippa post reditum
eius in Iudaeam: et quas Petronius ad Doritas pro Iu-
daeis scripsit.*

HIS igitur edictis, in Alexandriam et totum terrarum or-
bem missis, ostendit Claudius Caesar, qua erat erga Iu-
daeos voluntate: moxque Agrippam, regnum curaturum,
splendidioribus auctum honoribus dimisit, cum per literas
prouinciarum praesidibus et procuratoribus mandasset, vt
amice eum et beneuole exciperent. Ille vero, id quod
verissimile erat homini facere, cui prospere omnia cesserunt,

τάχως ὑπέστρεψεν· εἰς Ἱεροσόλυμα δὲ ἐλθὼν, χαρισηρῆς ἐξεπλήρωσε θυσίας, εἰδὼν τῶν κατὰ νόμον ἀπολιπῶν. διὸ καὶ Ναζιραίων ξυραῖσθαι δέταξε μάλα συχνῶς, τὴν τε χρυσὴν ἄλυσιν τὴν δοθῆσαν αὐτῷ ὑπὸ Γαίῃ ἰσόσαθμον τῇ σιδηρᾷ, ἣ τὰς ἡγεμονίδας χεῖρας ἐδέθη, τῆς εὐγνῆς εἶναι τύχης ὑπόμνημα, καὶ τῆς ἐπὶ τῷ κρείττω μαρτυρίαν μεταβολῆς, τῶν ἱερῶν ἐντὸς ἀνεκρέμασε περιβόλων ὑπὲρ τὸ γαζοφυλάκιον, ἢ ἡ δέγμα, καὶ τῷ τὰ μεγάλα δύνασθαι ποτε ποσῆν, καὶ τῷ τὸν Θεοῦ ἐγείρειν τὰ πεπτωκότα· πᾶσι γὰρ τῷτο ἐνεφάνιζεν ἡ τῆς ἀλύσεως ἀνάθεσις, ὅτι βασιλεὺς Ἀγρίππας ἀπὸ μικρᾶς αἰτίας εἰς δεσμώτην ἀπέδωκε τὸ πρὶν ἀξίωμα· καὶ μετ' ὀλίγον τῆς πέδης ἐκβὰς, εἰς βασιλεία τῷ πάλαι λαμπρότερον ἠγέρθη. διὰ τούτων ἐννοῶσθαι, ὅτι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ πᾶσιν ὀλισθαίνειν τὰ μεγέθη, καὶ τὰ κλιθίντα δύναται περιφανὲς πάλιν λαβεῖν ὕψος.

β'. Εὐτελῶς δ' οὖν θρησκευσας τὸν Θεὸν Ἀγρίππας, Θεόφιλον μὲν τὸν Ἀνάην τῆς ἀρχιερωσύνης μετέστησεν· τῷ δὲ Βοηθᾷ Σίμωνι, τούτῳ Κανθηρᾷ ἐπὶ κλησίς ἦν, τὴν ἐκείνῃ προσένειμε τιμὴν. δύο δὲ ἦσαν ἀδελφοὶ τῷ Σίμωνι καὶ πατρὸς Βοηθός, ἢ τῇ θυγατρὶ βασιλεὺς συτάκησεν Ηρώδης, ὡς ἀνωτέρω δεδήλωται. σὺν τοῖς ἀδελφοῖς οὖν τὴν ἱερωσύνην ἔχον ὁ Σίμων, καὶ σὺν τῷ πατρὶ, καθὰ καὶ πρότερον ἔχον οἱ Σίμωνος τῷ Ονία παῖδες τρεῖς ὄντες ἐπὶ τῆς τῶν Μακεδόνων ἀρχῆς, ὅπερ ἐν ταῖς προαγύσαις γραφαῖς παρέρδομεν.

γ'. Κατασησάμενος δὲ τὰ περὶ τῆς ἀρχιερείας ὅτως ὁ βασιλεὺς, τῆς Ἱεροσολυμίτας ἡμέψατο τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας. αὐτῆς γὰρ αὐτοῖς τὰ ὑπὲρ ἐκάστης εἰκίας, ἐν καλῷ τιθέμενος ἀντιδῶναι τοῖς ἡγαπηκόσι σοργὴν. ἵππαρχον δὲ ἀπέδειξε παντὸς τῷ στρατεύματι Σίλαν, ἄνδρα πολλῶν αὐτῷ πόνων συμμεταχρόντα. παντάπασιν δὲ ὀλίγῃ χρόνῳ διελθόντος, Δωρίται νεανίσκοι τῆς ὁσιότητος προτιθέμενοι τόλμαν, καὶ πεφυκότες εἶναι παρὰ βόλως θρασυεῖς, Καίσαρος ἀνδριάντα κομίσαντες εἰς τὴν τῶν Ἰσθαίων συναγωγὴν ἀνέστησαν. τῷτο σφόδρα τὸν Ἀγρίππαν παροξύνει. καταλύ-

cum magna celeritate reuersus est: cumque Hierosolyma peruenisset, victimas pro gratiarum actione immolauit, ita vt nihil a lege praescriptum omiserit. vnde et multos Naziraeos tonderi praecepit; et catenam auream, quam ei dederat Caius, pondere parem illi ferreæ, quæ regias manus vinxerat, in trillis fortunæ monumentum eiusdemque in melius mutatae testimonium, intra conseptum templi supra gazophylacium suspendit, vt documento esset, et maxima posse concidere, Deumque solere ea, quæ ceciderant, erigere. omnibus enim ostendebat catenæ dedicatio, quod regi Agrippæ leuicula de causa in vinciti conditionem mutata fuerit pristina dignitas; pauloque post vinculis laxatus in regem euaserit multo, quam ante, splendidior. vt hinc liceat intelligere, ita hominibus esse a natura comparatum, vt celsissimi quique facile prolabantur, inclinatique iterum prouehi possint ad illustriorem dignitatem.

2. Cum itaque omnia, quæ ad cultum Dei pertinerent, rite praestitisset Agrippa, Theophilum quidem Anani filium submouit a summo sacerdotio, et Boëthi filium Simonem, cognomine Cantheram, in eius locum substituit. Erant autem Simoni fratres duo et Boëthus pater, cuius filiam Herodes rex uxorem duxerat, quemadmodum supra declarauimus. Tam igitur ipse, quam pater et fratres, pontificatum adeptus est, vt etiam Simonis Oniae filii tres, sub imperio Macedonum, quod in superioribus memoraui-
mus.

3. Cum autem res pontificatus ita constituisset rex, Hierosolymitis deinde amoris ipsorum et beneuolentiae gratiam retulit. nam remisit eis tributum, quod pro singulis aedibus pendebatur, quod pulchrum esse duceret, se non pati ab illis amore et beneuolentia superari. Silam autem omnibus suis copiis praeffecit, quem multorum laborum socium et participem habuerat. At paulo admodum post Doritæ quidam iuuenes, sanctitati anteponentes audaciam suam, ita facti a natura, vt proiectæ essent temeritatis, statum Caesaris in synagoga Iudaeorum posuerunt. id quod Agrippam magnopere irritabat. nam ideum effecerant,

σιν γὰρ τῶν πατριῶν αὐτῷ νόμων ἐδύνατο. ἀμελλὰτὶ δὲ
 πρὸς Πάπλιον Πιτρώνιον, ἡγεμῶν δὲ τῆς Συρίας ὅτος ἦν,
 παραγίνεται, καὶ καταλέγει τῶν Δαρείων. ὁ δὲ ἔχ' ἤττον
 ἐπὶ τῷ περαχθέντι χαλεπήνας, καὶ γὰρ αὐτὸς ἐκτείνει ἀσέ-
 βειαν τὴν τῶν ἐνόμων παράβασιν, τοῖς ἀποσᾶσι τῶν Δαρι-
 ῶν σὺν ὀργῇ τῆτο ἔγραψε· "ΠΟΤΗΛΙΟΣ ΠΕΤΡΩΝΙΟΣ
 "ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ ΤΙΒΕΡΙΟΥ ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ,
 "ΣΕΒΑΣΤΟΥ, ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ, ΔΩΡΙΕΩΝ ΤΟΙΣ ΠΡΩ-
 "ΤΟΙΣ ΛΕΓΕΙ. Ἐπειδὴ τοσαύτη τόλμη ἀπονοίας τινὲς
 "ἔχρησαντο ἐξ ὑμῶν, ὥστε μὴδὲ, διὰ τὸ προσηθῆναι τὸ διά-
 "ταγμα Κλαυδίου Καίσαρος Σεβασῦ Γερμανικῦ περὶ τῷ
 "ἀφίεσθαι Ἰουδαίους φυλάσσειν τὰ πάτρια, περὶ τῶν ὑμᾶς
 "αὐτῶ, τάναντία δὲ πάντα πράξαι, συναγωγὴν Ἰουδαίων
 "κωλύοντας εἶναι, διὰ τὸ μεταθεῖναι ἐν αὐτῇ τὸν Καίσαρος
 "ἀνδριάντα, παρανομοῦντας ἐκ εἰς μόνους Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ
 "εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὃ ὁ ἀνδρίας βέλτιον ἐν τῷ ἰδίῳ ναῶ,
 "ἢ ἐν ἀλλοτρίῳ ἐτίθετο, καὶ ταῦτα ἐν τῷ τῆς συναγωγῆς
 "τόπῳ, τῇ φύσει δικαίως ὄντος ἕνα ἕκαστον τῶν ἰδίων τόπων
 "κυριεύειν κατὰ τὸ Καίσαρος ἐπίκριμα· τῷ γὰρ ἐμῷ ἐπικρί-
 "ματος μνημόσκεισθαι γελοῖον ἐστὶ μετὰ τὸ τῷ αὐτοκράτορος
 "διάταγμα τῷ ἐπιτρέψαντος Ἰουδαίοις τοῖς ἰδίοις ἔθισσι χρῆ-
 "σθαι, ἐτι μέντοι καὶ συμπολιτεύεσθαι τοῖς Ἑλλήσι κεκλευ-
 "κτός· τῆς μὲν παρὰ τὸ διάταγμα τῷ Σεβασῦ τοιαῦτα
 "τετολμηκότας, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτοὶ ἠγανάκτησαν οἱ δοκοῦντες
 "αὐτῶν ἐξέχειν, ὃ τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει γεγενῆσθαι λέγοντες,
 "ἀλλὰ τῇ τῷ πλήθους ὀρμῇ, ὑπὸ ἑκατοντάρχῃ Πρόκλῃ Οὐ-
 "τελλίᾳ ἐκέλευσα ἐπ' ἐμὲ ἀναχθῆναι τῶν πεπραγμένων
 "λόγον ἀποδύσσοντας, τοῖς δὲ πρώτοις ἄρχεσσι παραινῶ, εἰ
 "μὴ βέλονται δοκεῖν κατὰ τὴν αὐτῶν προαίρεσιν γεγενῆσθαι
 "τὸ ἀδίκημα, ἐπιδείξαι τῆς αἰτίας τῷ ἑκατοντάρχῃ, μηδε-
 "μίας εἰσέως μὴδὲ μάχης ἔχοντας ἀφορμὴν γενέσθαι, ἥ περ
 "δοκῶσί μοι θηρεῦσθαι διὰ τῶν τοιούτων ἔργων, καὶ ἐμῷ
 "καὶ τῷ τιμιωτάτῳ μοι βασιλέως Ἀγρίππᾳ ἑδενὸς μᾶλλον
 "προνοομένων, ἢ ἢα μὴ ἀφορμῆς δραξάμενοι τὸ τῶν Ἰουδαίων

ac si patriam legem sublatum iuissent. Quare sine mora Publium Petronium conuenit, qui tum Syriae praefes erat, et in Doriensium quosdam accusationem instituit. Ille vero non minus aegre ferens hoc facinus (nam et ipse pro flagitio habuit quod contra leges factum erat) Doriensibus, qui defecerant, asperius scripsit in haec verba: "PVBLIVS PETRONIVS, LEGATVS TIBERII CLAVDII CAES. AVG. GERMANICI, MAGISTRATIBVS DORIENSIVM EDICIT. "Quoniam vestrum quidam eo insolentiae processerunt, "vt, cum edictum propositum fuerit a Claudio Caesare Augusto Germanico, quo Iudaei suis legibus vivere permittuntur, id non egeritis, vt ei obsequium praestaretis, sed omnia e contra feceritis, prohibentes Iudaeos conuentus suos agere, in eiusmodi loco Caesaris statuam collocando; qua re et maleficiam admittitis non solum in Iudaeos, sed et in imperatorem, cuius statua rectius in proprio templo poneretur, quam in alieno, idque in loco, vbi coetus celebrantur, cum a natura iustum sit, vt sui quisque loci sit dominus, prout decreuit Caesar, (nam ridiculum esset mea decreta commemorare post imperatoris edictum, quo Iudaeis permisit, vti suis vtantur moribus et institutis, ac praeterea sanxit, vt ciuitatis ius ex aequo cum Graecis obtineant) eos quidem, qui talia contra Augusti edictum ausi sunt, ita vt et ipsi indigne ea ferant, qui ex prioribus illorum esse videntur, non suo ex consilio, sed populi furore, facta esse asseuerantes, iubeo per centurionem Vitellium Proculum ad me adduci factorum rationem reddituros, primos vero magistratuum hortor, vt fontes (nisi existimari velint iniuriam sua voluntate illatam esse) centurioni indicent, operam dantes, ne quae turbae aut rixae praebetur occasio, (quam quidam mihi captare videntur ex istiusmodi rebus) vtpote quod nihil mihi carissimoque regi Agrippae curae magis sit, quam ne Iudaeorum gens occasionem arripiens, semet de-

“ἔθνος, ὑπὸ τῆς ἀμύνης προφάσεως συναθροισθὲν, οἷς ἀπό-
 “νοιαν χωρῇ. ἵνα δὲ γνωριμώτερον ἦ, τί καὶ ὁ Σεβαστὸς περὶ
 “ὅλη τῷ πράγματος ἐφρόνησε, τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ αὐτῷ
 “διατάγματα προτεθέντα προσέθηκα, ἅπερ, εἰ καὶ γινώ-
 “ριμα πᾶσιν εἶναι δοκεῖ, τότε καὶ ἐπὶ τῷ βήματος ἀνέγνω ὁ
 “τιμιώτατός μοι βασιλεὺς Ἀγρίππας, δικαιολογησάμενος
 “περὶ τῷ μὴ δεῖν αὐτὰς ἀφαιρεθῆναι τῆς τῷ Σεβαστῷ δω-
 “ρεᾶς. εἰς τε οὖν τὸ λοιπὸν, παραγγέλλω, μηδεμίαν πρό-
 “φασιν γάσεως μηδὲ ταραχῆς ζητῆν, ἀλλὰ ἐκάστης τὰ
 “ἴδια θεησκοῦσθαι ἔσθαι.

δ'. Πιτρώνιος μὲν οὖν ἔτιω πρένοήσατο, διορθώσεως
 μὲν τὸ παρανομηθῆν ἥδη τυχεῖν, γενήσεσθαι δὲ παραπλή-
 σιον μηδὲν εἰς αὐτὰς. Ἀγρίππας δὲ ὁ βασιλεὺς “ἀφείλετο
 “μετὰ τὴν ἰερωσύνην τὸν Κανθηρεῖν Σίμωνα, Ἰωνάθην δὲ
 “πάλιν ἐπ’ αὐτὴν ἦγε τὸν Ἀνάνα, τῷτον ἀξιώτερον τῆς τιμῆς
 “ὁμολογῶν εἶναι. τῷ δὲ ἔκ ἀσμενιστὸν ἐφάνη, τὴν τοσαύτην
 “ἀπολαβεῖν τιμὴν. παρετήτετο γοῦν ταῦτα λέγων· “Σοὶ μὲν
 “οὖν, ὦ βασιλεῦ, τετιμημένος χαίρω, διὰ ψυχῆς ἔχων
 “τῷδ’ ὁ μοι γέρας σὴ δίδως βεβλήσει, εἰ καὶ πρὸς ἑδέν με
 “τῆς ἀρχιερωσύνης ἄξιον ἔκρινεν ὁ Θεός. ἅπαξ δὲ ἐνδύσας
 “ζολισμὸν ἱερὸν ἀρκῶμαι. τότε γὰρ αὐτὸν ἡμφιασάμην
 “ὀσιώτερον, ἢ νῦν ἀπολήφομαι. σὺ δὲ, εἰ βέβλη τὸν ἀξιώ-
 “τερον ἐμῷ νῦν τὸ γέρας λαβεῖν, διδάχθητι. πάσης καὶ
 “πρὸς τὸν Θεὸν ἀμαρτίας καὶ πρὸς σὲ, βασιλεῦ, καθαρὸς
 “ἀδελφός ἐστὶ μοι. πρέποντα τῇ τιμῇ τῷτον συνίστημι.” τῷ-
 “τοῖς ὁ βασιλεὺς ἠδαιεῖ τοῖς λόγοις, τὸν Ἰωνάθην μὲν ἔασε,
 γνῶμη δὲ τῷ ἀδελφῷ αὐτῷ Ματθία τὴν ἰερωσύνην ἔδωκε·
 καὶ μετ’ ἔτι πολὺ, Πιτρώνιον μὲν Μάρκος διεδέξατο, καὶ
 διέειπε Συρίαν.

“sendendi praetextu congregetur, et ad insaniam vsque
 “tumultuetur. Quo autem certius cognoscatis Augusti de
 “toto hoc negotio mentem et sententiam, quae ille non
 “ita pridem Alexandriae edixerit, hisce adiunxi, quaeque
 “licet omnibus nota esse videantur, carissimus rex Agrip-
 “pa pro tribunali mihi recitauit, cum contendisset Iu-
 “daeos priuari non debere Augusti beneficio. Quamob-
 “rem edico, vt in posterum nullam quaeratis seditionum
 “turbarumue occasionem, sed liberum sit unicuique suo
 “more rituque Deum colere.

4. Atque ita quidem prouisum est a Petronio, vt,
 quicquid errati fuerit admissum, corrigeretur, et deinceps
 caueretur, ne tale quidpiam Iudaei paterentur. Tunc au-
 tem rex Agrippa pontificatum Simoni Cantherae ereptum
 Ionathae Anani filio restitutum ibat, hunc ipsum honore
 digniorem esse prae se ferens. Illi vero haud gratum vi-
 debatur, vt tanta augeretur dignitate. eam itaque recusa-
 bat, huiusmodi vsus oratione: “Equidem gaudeo, o
 “Rex, quod adeo me honorandum esse voluisti, mecum
 “grato animo recolens dignitatem, qua sponte tua et volun-
 “tate me cohonefas, etsi me Deus pontificatu plane in-
 “dignum iudicauit. Mihi autem satis est, semel induisse
 “sacras vestes, tunc enim sancte magis eas accepi, quam
 “nunc recepturus sum. Tum vero, si modo vis, vt ali-
 “cui me digniori deferatur honos, a me edoceri ne graue-
 “ris. Est mihi frater, ab omni et in Deum et aduersum
 “te, Rex, peccato immunis. hunc tibi commendo, vt qui
 “par sit isti dignitati.” His verbis rex delectatus, Iona-
 tham quidem praeteriit, Matthiae vero, ex fratris eius
 consilio, pontificatum dedit: nec ita multo post Petronio,
 in Syria administranda, successit Marfus.

ΚΕΦ. Ζ'.

Περὶ τῷ Σίλα, καὶ διὰ τί ἡγανάκτησε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας. ὡς Ἀγρίππας περιβάλλειν ἤρξατο τοῖς Ἱεροσολύμοις τείχος, καὶ ὡς Βηρυτίας εὐηργέτησεν.

Σίλας δὲ ὁ τῷ βασιλεῶς Ἱππαρχος, ἐπεὶ διὰ πάσης αὐτῷ τύχης ἐγγυόμην πιστός, ἐδόνα κίνδυνον αὐτῷ ποτὶ κοινῶν ἀνηνάμενος, ἀλλὰ καὶ τῆς σφαλερωτάτης ὑποδύς πολλάκις πόνης, πεποιθήσεως ἦν ἀνάπλεως, προσήκειν ὑπολαμβάνων ἰσοτιμίαν βεβαιότητι Φιλίας. ἐδαμῇ τοίνυν ὑποκατεκλίνετο τῷ βασιλεῖ, παρρησίαν δὲ διὰ πάσης ὁμιλίας ἦγε. καὶ ταῖς Φιλοφρονήσεσιν ἐγίνετο Φορητὸς, συμνύων ἑαυτὸν ἀμέτρως, καὶ πολλάκις τῷ βασιλεῖ τὰ συγὰ τῆς τύχης ἄγων εἰς ἀνάμνησιν, ἵνα τὴν ἑαυτῷ τότε σκῆδὴν παραδεικνύη. συνεχῶς δ' ἦν, ὡς ὑπὲρ αὐτῷ κάμοι, πολλὰ διεξιὼν. τῶν οὖν τὸ πλεονάζον ὀνειδισμὸς ἐδόκει, διὸ προσάντως ὁ βασιλεὺς ἐδέχετο τὴν ἀταμίευτον παρρησίαν τάνδρος. ἔχ' ἡδέϊα γὰρ αἱ τῶν ἀδόξων χρόνῳ ἀναμνήσεις· εὐήθης δὲ ὁ διηγεῖσθαι ἅ ποτε ὠφέλησε προφέρον. τέλος γὰρ ἀνιέρχεται σφόδρα ὁ Σίλας τῷ βασιλεῶς τὸν θυμὸν, κακῆϊνος, ὀργῇ πλέον, ἢ λογισμῷ, διδύς, ἔ τῆς Ἱππαρχίας μόνον μετέστησε τὸν Σίλαν, ἀλλὰ καὶ παρέδωκε δεησόμενον εἰς τὴν ἐκείνου πατρίδα πέμψας. χρόνῳ δὲ τὸν θυμὸν ἡμβλύνθη, καὶ λογισμοῖς εὐλκρινέσει τὴν περὶ τάνδρος κρίσιν ἐφῆκεν, ἐν τῷ λαμβάνων ὅσας ὑπὲρ ἐκείνου πόνης ἐκείνος ἀνέτλη. ἡμέραν ἔν ἐορτάζων αὐτοῦ γενέθλιον, ὅτε πᾶσι, ὧν ἤρχεν, εὐφροσύνην καθίσταντο θάλαμαι, τὸν Σίλαν ἀνεκάλει πασαυτίκα, συνέσιον αὐτῷ γενησόμενον. τῷ δὲ τρόπος ἐλευθερίας ὢν, ἐδόκει προσειληφέναι δικαίαν αἰτίαν ὀργῆς, ἣν ἔκ ἀπακρύπτειτο πρὸς τοὺς μετιόντας αὐτὸν, λέγων· "ἐπὶ ποίαν ὁ βασιλεὺς τιμὴν ἀνακαλεῖ με, τὴν μετὰ μικρὸν ἀπολουμένην; οὐδὲ γὰρ τὰ πρῶτά μοι γέγραπται τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἐτήρησεν, ἀπεσύλησε δὲ ὑβρίσας. ἢ πεπαυῖσθαι νομίζε με τῆς παρρησίας, ἢ ἀπὸ ποιοῦ συνειδότος

CAP. VII.

De Sila, et cur ei succensuit rex Agrippa. Quomodo Agrippa coepit Hierosolymis murum circumdare, quasque in Berytios contulit beneficia.

Silas autem praefectus militiae regiae, quia, in omni fortunae vicissitudine ei fidelis, nullius vnquam periculi socius esse detrectauerat, sed et labores difficillimos saepe subierat, magna beneuolentiae eius fiducia nitebatur, secum cogitans honorem sibi tribui debere amicitiae suae constantiae parem. quapropter regi in omnibus aequari volebat, et quotiescunque cum eo esset, summa utebatur dicendi libertate: et in familiaribus colloquiis molestus erat, sese immodice extollens, et regi saepiuscule tristitia fortunae in memoriam reuocans, ut ostenderet, quo esset eo tempore in illum animo studioque: tum et frequens erat in memorando, quot labores pro eo pertulerit. Itaque cum in istis nimius fuerit, regi ea exprobrare videbatur; adeo ut hominis effrenem libertatem infesse et iniquo animo tulerit rex. nam res iniucunda est temporis inglorie acti recordatio: et insipientis est perpetuo dicere, quot et quae olim alicui dederit beneficia. Tandem igitur Silas regis animum adeo vehementer irritauit, ut ille, irae magis, quam rationi, obsequens, non solum militiae praefecturam Silae ademerit, verum etiam in vincula coniecerit et in patriam suam ablegarit. Tempore autem ira mitigata est, et rationem a praepiudiciis liberam in consilium de homine adhibuit rex, secum animo reputans, quantum ille laborum pro se pertulisset. Itaque cum diem celebraret natalem, quo omnibus, qui sub eius erant imperio, laeta convivia agitabantur, Silam quamprimum renocari iubet, secum epulis accubiturum. Is autem, cum liberiori vteretur ingenio, se iustam irascendi causam nactum esse existimabat, quam non celabat eos, qui ipsum accerferent, dicens: "Ad quem me honorem vocat rex e vestigio periturum? neque enim priora meae in ipsum beneuolentiae praemia diuturna esse passus est, sed me illis spoliavit cum contumelia. num me loquendi libertatem amisisse confet? qua, certo quodam

“ἔχων νῦν βοήσομαι μᾶλλον, ὅσων αὐτὸν ἐξιλουσάμην
 “δεινῶν, ὅσους ἠνεγκα πόνας, ἐκείνῳ χαριζόμενος σωτη-
 “ρίαν τε καὶ τιμὴν, ὃν γέρας ἠνεγκάμην δεσμὰ καὶ σκό-
 “τειον εἰρκτήν. ἔκ ἐγὼ ποτε τούτων λήσομαι. τάχα καί μοι
 “τὴν τῆς ἀριστείας συνεποίσεται μνήμην καὶ μεταναστᾶσα
 “τῆς σαρκὸς ἢ ψυχῆ.” ταῦτα ἀνελθὼν, καὶ διατάττετο τῷ
 βασιλεῖ λέγειν αὐτά. ὁ δὲ ὡς ἀνιάτως εἶρε διακείμενον,
 πάλιν εἶπεν ἐν Φερεῇ.

β'. Τὰ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων τέχῃ, τὰ πρὸς τὴν καιρὴν
 νεύοντα πόλιν, δημοσίαις ὠχύρου δαπάναις, τῇ μὲν εὐ-
 ρύνων εἰς πλάτος, τῇ δὲ εἰς ὕψος ἐξαίρων· καὶ ἐξηργά-
 σατο ταῦτα πάσης ἀνθρωπίνης κρείττονα βίας. εἰ μὴ
 Μάρσος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν Κλαυδίῳ Καίσαρι διὰ γραμ-
 μάτων ἐδήλωσε τὸ πεπραττόμενον. καὶ νεωτερισμὸν τινα
 Κλαύδιος ὑποπτύσας, ἐπέστειλεν Ἀγρίππα μετὰ σπαδῆς
 παύσασθαι τῆς τῶν τευχῶν ἐξοικοδομήσεως· ὁ δὲ ἀπειθεὶς
 ἔκ ἔκρινεν.

γ'. Επεφύκει δὲ ὁ βασιλεὺς ὅτος εὐεργετικὸς εἶναι ἐν
 δωρεαῖς, καὶ μεγαλοφρονῆσαι ἔθνη φιλότιμος, καὶ πολ-
 λαῖς ἀθρόως δαπανήμασιν ἀνίσας αὐτὸν εἰς ἐπιφάνειαν,
 ἡδόμενος τῷ χαρίζεσθαι, καὶ τῷ βιοῦν ἐν εὐφημίᾳ χαίρων,
 κατ' ἑδὲν Ἡρώδῃ τῷ πρὸ ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὸν τρόπον συμ-
 φερόμενος. ἐκείνῳ γάρ πονηρὸν ἦν ἡθὺς ἐπὶ τιμωρίαν ἀπό-
 τομον, καὶ κατὰ τῶν ἀπηχθημένων ἀταμίευτον, Ἑλλήσι
 πλέον, ἢ Ἰουδαίοις, οἰκείως ἔχειν ὁμολογούμενον· ἄλλοφύλων
 γέ τοι πόλεις ἐσέμνυνε δόσει χρημάτων, βαλανείων, θεά-
 τρων τε ἄλλοτε κατασκευαῖς. ἔστιν αἷς ναὺς ἀνέστησε, τοῖς
 ἄλλαις· ἀλλ' Ἰουδαίων οὐδεμίαν πόλιν οὐδὲ ὀλγῆς ἐπι-
 σκευῆς ἡξίωσεν, οὐδὲ δόσεως ἀξίας μνημονευθῆναι. πρᾶτος
 δὲ ὁ τρίτος Ἀγρίππα, καὶ πρὸς πάντας τὸ εὐεργετικὸν
 ὅμοιον. τοῖς ἄλλοις θένειν ἦν Φιλάνθρωπος, καί κεινοῖς ἐν
 δεικνύμενος τὸ Φιλόδωρον, τοῖς ὁμοφύλοις ἀναλόγως χρη-
 σὺς, καὶ συμπαθὲς μᾶλλον. ἡδεῖα γοῦν αὐτῷ δίαίτα καὶ
 συνεχὴς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἦν, καὶ τὰ πάτρια καθαρῶς

“confcio, fretus, nunc magis clamabo, e quibus eum calamitatibus eripuerim, quos labores pro eius salute et dignitate adierim: pro quibus officiis me vinculis et obscuro carcere remuneratus est. Ego certe horum nunquam obliuiscar. immo forsan, cum e vita migrauerō, mihi manebit praeclare factorum memoria.” Haec vociferabatur, iubebatque, ut eadem regi referrent. Ille vero, cum infanabili eum ingenio esse videret, in custodia reliquit.

2. Tum autem Hierosolymorum muros, spectantes ad nouam ciuitatem, publicis sumptibus muniebat, partim eos in latitudinem augendo, partimque in altitudinem extollendo: et fecisset eos aduersus omnem humanam vim inexpugnabiles, nisi Marfus Syriae praefes Claudio Caesari molimen regis per literas significasset. Quo factum, ut Claudius, suspicatus aliquid innouatum iri, Agrippae mandarit statim, ut a moenibus aedificandis desisteret: atque ille non committendum esse censuit, ut dicto non audiret.

3. Erat autem rex iste a natura ita factus, ut muneribus studeret esse beneficus, et populos liberalitate demereri magnopere desideraret, et large effusaeque sumptus faciendo sibi pararet nominis celebritatem, dando voluptatem capiens, gaudensque ita vitam agere, ut ab omnibus praedicaretur; Herodis, qui ante eum regnauerat, moribus plane dissimilis. Nam huic natura erat prona ad vltionem et in ea inexorabilis, ut qui in vexandis quos habebat exosos modum nullum seruaret, quique adeo fateretur, maiorem sibi ad Graecos, quam ad Iudaeos, esse adiunctionem: quippe alienigenarum vrbes pecuniae largitione decorabat. aliis balnea et theatra, atque aliis templa et porticus exstruebat, at Iudaeorum ne ullam quidem urbem vel minimo cohonestauit ornatu, donec aliquo memorabili dignatus est. Agrippa contra miti erat ingenio, in vniuersos ex aequo beneficus. in externos omnes humanus erat, et, cum illis munificentiam suam ostenderet, popularibus suis cuiusque ratione habita benignus, magisque dolens vicem illorum in aduersis. Quapropter libenter et assidue Hierosolymis degebat, et patriorum institutorum custos erat religiosus. adeoque seipsum

ετήρει. διὰ πάσης γοῦν αὐτὸν ἤγεν ἀγνείας, οὐδὲ ἡμέρα τις παρώδευεν αὐτῷ τῆς νομίμης χρησώσα θυσίας.

δ'. Καὶ δὴ τις ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἀνὴρ ἐπιχώριος ἐξα-
κριβαίῃεν δοκῶν τὰ νόμιμα, Σίμων ἦν ὄνομα τούτῳ, πλῆ-
θος εἰς ἐκκλησίαν ἀλίσας, τῆνικαδὲ τοῦ βασιλέως εἰς Καί-
σάρειαν ἐκδεδημηκότος, ἐτόλμησεν αὐτῷ κατεπῆν, ὡς
οὐχ ὅσιος εἶη, δικαίως δ' ἂν εἰργόιτο τοῦ ναοῦ τῆς εἰσόδου,
προσηκούσης τοῖς ἐγγυέσι. δηλοῦται μὲν δὴ διὰ γραμμα-
τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ πόλεως τῷ βασιλεῖ δημηγορήσας
Σίμων ταῦτα. μεταπέμπεται δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, καί,
καθίζετο γὰρ ἐν τῷ θεάτρῳ τότε, καθεδρῆναι παρ' αὐτὸν
ἐκέλευσεν. ἥρμα τε καὶ πρῶτος, εἰπέ μοι, Φοῖνι, τί τῶν
ἐνθάδε γινομένων ἐστὶ παράνομον; ὁ δὲ, εἰπὼν ἔχων οὐδὲν,
τυχῆν ἐδῆτο συγγνώμης. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἡ προσεδά-
κῃς τις διηλλάττετο, τὴν πρῶτητα κρήνων βασιλικωτέ-
ραν ὀργῆς, καὶ πρέπειν εἰδῶς τοῖς μεγέθεσι θυμῷ πλέον
ἐπιείκειαν. τὸν Σίμωνα γοῦν, καὶ δωρεᾶς τινας ἀξιώσας,
ἀπεπέμψατο.

ε'. Πολλοῖς δὲ κατισκευάσας πολλὰ, Βηρυτίας ἐξα-
ρίτως ἐτίμησε. θεάτρον γὰρ αὐτοῖς κατισκεύασε, πολυτελείᾳ
τε καὶ κάλλει πολλῶν διαφύρον, ἀμφιθεάτρον τε πολλῶν
ἀναλωμάτων, βαλανεῖά τε πρὸς τέτοις, καὶ ζοαῖς, ἐν ᾗ δὲ τῶν
ἔργων γενότῃ δαπανημάτων ἢ τὸ κάλλος ἀδικήσας, ἢ τὸ μέ-
γεθος. ἐπεδασφιλεύσατο δὲ αὐτῶν τὴν καθιέρωσιν μεγαλο-
πρεπῶς, ἐν τῷ θεάτρῳ μὲν θεωρίας ἐπιτελῶν, πάνθ' ὅσα μου-
σικῆς ἔργα παράγων, καὶ ποικίλης ποιητικῆς τέξεως, ἐν δὲ τῷ
ἀμφιθεάτρῳ πλήθει μονομάχων τὴν αὐτῇ δεικνὺς μεγα-
λόνοιαν, ἐνθα καὶ τὴν κατὰ πλῆθος ἀντίταξιν βεληθείς
γενέσθαι τῶν θεωμένων τέξην, ἐπακοσίους ἀνδρας ἐπα-
κοσίους μαχητομένους ἔπεμψε, κακούργους ὅσους εἶχεν ἀπο-
τάξας εἰς τήνδε τὴν πρῶξιν, ἵνα οἱ μὲν κολαδῶσιν, τὸ πο-
λέμῳ δὲ ἔργον γένηται τέξην· εἰρήνης. τῆς μὲν δὲ πάντας
συνδιδόθμεν.

in omnibus mundum purumque seruabat; neque diem unquam unum intermittebat, quin rem sacram ex lege faceret.

4. Ex eo factum, ut Hierosolymitanus quidam indigena, nomine Simon, qui legis peritus habebatur, multitudine in concionem vocata, cum rex Caesaream profectus esset, ausus fuerit eum accusare, quasi non sanctus esset, merereturque arceri ab omni in templum aditu, qui non nisi indigenis pateret. Per literas igitur regi significatur ab urbis praefecto, quod huiusmodi verba ad populum fecisset Simon. Rex autem illum accersit, sibi proxime (uam eo tempore in theatro sedebat) collocari iussit; moxque sedata voce et placida, dic mihi, inquit, num quid hic agitur contra leges? Ille vero, cum nihil haberet quod diceret, praeteritorum veniam rogabat. Tum rex magis, quam quisquam opinaretur, ei reconciliatus erat, ut qui clementiam magis, quam iram, regibus conuenire existimaret, noritque summos viros plus decere lenitatem, quam excandescentiam. Itaque Simonem, etiam munere quodam auctum ornatumque, dimisit.

5. Cum autem multa multis exstruxisset, Berytios eximie honorauit. theatrum enim illis exaedificauit, quod elegantia et pulchritudine aliis multis praestabat; ut et amphitheatrum sumtuosum et magnificum, et ad haec balnea et porticus, in nullo opere sumptibus parcendo quidquam aut splendori eius aut magnitudini detrahens. In iis autem magnifice consecrandis profusus erat, exhibitis in theatro quidem spectaculis, traductisque eo musicorum omne genus certaminibus, et quaecunque variam delectationem afferrent; in amphitheatro vero gladiatorum numero animi magnitudinem ostendebat, ubi etiam cateruatim commissis pugnantibus spectatores oblectare volens, duas cohortes emisit septingentorum quamque hominum, qui praelio congrederentur, maleficis, quotcunque habuit, in hoc ipsum designatis, ut ipsi quidem poena afficerentur, quod vero bello geritur in pacis voluptatem verteretur. atque ita quidem hos omnes simul exitio dedit.

ΚΕΦ. η'.

Όσα μετὰ ταῦτα ἔπραξεν Ἀγρίππας ἄχρι τῆς τελευτῆς αὐ-
τῷ· καὶ ὃν τρόπον τὸν βίον κατέστρεψεν.

ΕΝ Βηρυτῷ δὲ τελέσας τὰ προειρημένα, μετῆλθεν εἰς Τι-
βεριάδα πόλιν τῆς Γαλιλαίας. ἦν δὲ ἄρα τοῖς ἄλλοις βα-
σιλεῦσι περιβλεπτος. ἦκε γὰρ παρ' αὐτὸν Κομμαγενῆς μὲν
βασιλεὺς Ἀντίοχος, Εμεισῶν δὲ Σαμψιγέραμος, καὶ Κότυς,
τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας ἕτος ἐβασίλευσε, καὶ Πολέμων τὴν
Πόντου κακῆτημένος δυναστείαν, Ηρώδης τε· ἕτος ἀδελφὸς ἦν
αὐτῷ, ἤρχε δὲ τῆς Χαλκίδος. ὠμίλησε δὲ πᾶσι κατὰ τὰς
ὑποδοχὰς καὶ φιλοφρονήσεις, ὡς μάλιστα διαδείξας Φρονή-
σεως ὕψος, καὶ διὰ τὸτόγε δοκεῖν δικαίως τῇ τῶν βασιλείων
παρυσία τιμηθῆναι. ἀλλὰ γάρ, τῶν διατριβόντων ἐτι παρ'
αὐτῷ, Μάρσος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν παρεγένετο. πρὸς Ῥω-
μαίους οὖν τιμητικὸν τηρῶν, ὑπαντησόμενος αὐτῷ τῆς πόλεως
ἀπωτέρω σαδείας ἐπὶ προῆλθεν ὁ βασιλεὺς. τὸτο δὲ ἄρα
ἔμελλε τῆς πρὸς τὸν Μάρσον ἀρχὴ γενήσεσθαι διαφορᾶς,
συγκαθεζόμενος γὰρ ἐπὶ τῆς ἀπῆνης ἐπήγετο τὰς ἄλλας
βασιλείας. Μάρσῳ δ' ἡ τῶν ὁμόνοια, καὶ μέχρι τούτου
Φιλία πρὸς ἀλλήλους ὑπωπτεύθη, συμφέρεν ἔχ' ὑπολαμ-
βάνοντι Ῥωμαίοις δυναστῶν τούτων συμφέρονσιν. οὐδὺς ἔν
ἐκάστῳ τῶν ἐπιτηδείων τινὰς πέμπων ἐπέστελλεν ἐπὶ τὰ ἑαυ-
τῷ δίχα μελλήσεως ἀπέχεσθαι. ταῦτα Ἀγρίππας ἀνιστὰς
ἐξεδέχετο, καὶ Μάρσῳ μὲν ἐκ τούτου διαφορᾶς ἔχε. τὴν ἀρχ-
ιερωσύνην δὲ Ματθίαν ἀφελόμενος, ἀντ' αὐτῷ κατέστησε
ἀρχιερεῖα Ελιωναῖον τὸν τῷ Κανθηρᾷ παῖδα.

β'. Τρίτον δὲ ἔτος αὐτῷ βασιλεύοντι τῆς ἑλῆς Ἰουδαίας
πεπλήρωτο, καὶ παρῆν εἰς πόλιν Καισαρείαν, ἥ πρότερον
Στράτωνος πύργος ἐκαλεῖτο. συντέλει δὲ ἐν ταῦτα θεωρίας
εἰς τὴν Καίσαρος τιμὴν, ὑπὲρ τῆς ἐκείνῃ σωτηρίας ἰορτὴν τινα
ταύτην ἐπιστάμενος. καὶ παρ' αὐτὴν ἤθροισο τῶν κατὰ τὴν
ἐπαρχίαν ἐν τέλει καὶ προβεβηκότων εἰς ἀξίαν πλῆθος. δευ-
τέρᾳ δὲ τῶν θεωριῶν ἡμέρᾳ σελὴν ἐνδυσάμενος ἐξ ἀργύρου

CAP. VIII.

Quas deinceps gesserit Agrippa usque ad obitum; et quo modo vitam finierit.

ISTIS autem, quae iam memorauimus, apud Berytum celebratis, in Tiberiadem Galilaeae urbem migravit. Et quidem ex hisce magna erat in admiratione apud alios reges. Ad eum igitur veniebat Antiochus Commagenae rex, et Emesorum Sampfigeramus, et Cotys, qui in Armenia minori imperitabat, et Polemon, qui Ponti regnum tenebat, et Herodes, frater eius idemque Chalcidis rex. Hos autem omnes ita hospitali mensa multaque hilaritate excepit, ut quam maxime animi sapientis altitudinem ostenderit, adeoque non immerito videretur illustri regum praesentia cohonestari. Verumenimvero, dum illi adhuc apud eum morarentur, Marfus Syriae praeses superuenit. Seruans igitur debitam Romanis reuerentiam, ex urbe usque ad septimum lapidem illi obuiam processit rex. Accidit autem, ut hoc simultatis cum Marso initium factum esset, quod alios reges eodem cum eo curru vectos secum adduxerit. Nam Marfus suspectam habuit illorum concordiam, et quod tanta inuicem coniuncti essent amicitia; existimans tot virorum potentium consensum haud esse Romano- rum. Mox itaque, certis quibusdam e necessariis suis ad singulos missis, imperauit, ut sine mora domum quisque suam discederet. Ista Agrippa aegro accipiebat, et ex eo quidem tempore inter se dissentiebant. Matthiae autem pontificatu adempto, vice eius Elionaeum Cantherae filium pontificem constituit.

2. Tertius iam annus effluxerat, ex quo totius Iudaeae regno potiebatur, cum in urbem Caesaream ingressus est, quae antea Stratonis turris vocabatur. Illic autem in honorem Caesaris spectacula edebat, cum intelligeret pro illius salute hos festos dies institutos fuisse. Ad quam festiuitatem frequens numerus eorum, qui honore inter suos ac dignitate pollebant, ex tota prouincia confluxerat. Secundo autem spectaculorum die, veste indutus tota ex argento ad-

πεποιημένην πᾶσαν, ὡς θαυμάσιον ὕφην εἶναι, παρῆλθεν εἰς
 τὸ θέατρον ἀρχομένης ἡμέρας. ἔνθα ταῖς πρώταις τῶν ἡλια-
 κῶν ἀκτίνων ἐπιβολαῖς ὁ ἀργυρὸς καταυγαδείς θαυμασίως
 ἀπέστειλε, μαρμαίρων τι φοβερὸν καὶ τοῖς εἰς αὐτὸν ἀτειζέ-
 σι φρικῶδες. εὐθύς δὲ οἱ κόλακες τὰς, ἑδὲ ἐκείνῳ πρὸς ἀγα-
 θῆ, ἄλλος ἄλλοθεν φωνὰς ἀνιέοντων, Θεὸν προσαγορεύοντες,
 “εὐμενὴς τε εἴης, ἐπιλέγοντες, εἰ καὶ μέχρι νῦν ὡς ἄνθρωποι
 “ἐφοβήθημεν, ἀλλὰ τὐντοῦθεν κρείττονα σε θνητῆς φύσεως
 “ὁμολογῶμεν.” ἔκ ἐπέπληξε τέτοις ὁ βασιλεὺς, ἑδὲ τὴν κα-
 λακίαν ἀσεβῶσαν ἀπετρίψατο. ἀνακύψας δ' ἔν μετ' ὀλί-
 γον τὸν βεβῶνα τῆς ἑαυτῷ καφαλῆς ὑπερκαθεζόμενον εἶδεν
 ἐπὶ χοινίᾳ τινός· ἄγγελόν τε τῦτον εὐθύς ἐνόησεν κακῶν εἶ-
 ναι, τὸν καὶ ποτε τῶν ἀγαθῶν γενόμενον, καὶ διακάρδιον
 ἔχον ὁδύνην. ἄθρου δὲ αὐτῷ τῆς κοιλίας προσέφυσεν ἄλ-
 γημα, μετὰ σφοδρότητος ἀρξάμενον. ἀναθεωρῶν ἔν πρὸς
 τῆς Φίλας, “ὦ Θεὸς ὑμῖν ἐγώ, Φησὶν, ἥδη κατατρέφει ἐπι-
 “τάττομαι τὸν βίον, παραχεῖμα τῆς εἰμαρμένης τὰς ἄρτι
 “μὲν κατεψευσμένας φωνὰς ἐλογχύσης· καὶ ὁ κληθεὶς ἀθά-
 “νατος ὕψ' ὑμῶν, ἥδη θανὼν ἀπάγομαι. δεκτός δὲ τὴν πε-
 “πρωμένην, ἣ Θεὸς βεβίληται. καὶ γὰρ βεβίωκαμεν ἑδάμῃ
 “φαύλως, ἀλλ' ἐπὶ τῆς μακαριζομένης λαμπρότητος.” ταῦ-
 τα λέγων ἐπιτάσει τῆς ὁδύνης κατεπόνεῖτο. μετὰ σπᾶδῆς
 ἔν εἰς τὸ βασιλεῖον ἐκομίσθη, καὶ διῆξε λόγος εἰς πάντας,
 ὡς ἔχοι τῇ τεθνήσκει παντάπασιν μετ' ὀλίγον. ἡ πληθὺς δὲ
 αὐτίκα σὺν γυναιξὶ καὶ πασὶν ἐπὶ σάκκῃ καθεδρεύσα τῷ
 πατρίῳ νόμῳ τὸν Θεὸν ἐκίτευεν ὑπὲρ τῷ βασιλείῳ. αἰμαγωγῆς
 δὲ πάντα ἦν ἀνάπλα καὶ θρήνων. ἐν ὑψηλῷ δὲ ὁ βασιλεὺς
 δωματίῳ κατακείμενος, καὶ κάτω βλέπων αὐτὸς πρηγεῖς
 προσπίπτοντας, ἄδακρυς ἑδὲ αὐτὸς ἔμεινε. συνεχῶς δὲ ἐφ'
 ἡμέρας πέντε τῷ τῆς γαστρὸς ἀλγήματι διεσφαδείς τὸν βίον
 κατέστρεψεν, ἀπὸ γενέσεως ἄγων πεντηκοστὸν ἔτος καὶ τέταρ-
 τον, τῆς βασιλείας δὲ ἑβδόμον. τέτταρας μὲν ἔν ἐπὶ Γαίῃ
 Καίσαρος ἐβασίλευσεν ἑναιαυτὸς, τῆς Φιλίππου μὲν τετραε-
 χίας εἰς τριετίαν ἄρξας, τῷ τετάρτῳ δὲ καὶ τὴν Ηρώδου

mirabili opere contexta, processit in theatrum primo diluculo. Ibi argentum, primis solarium radiorum ictibus illustratum, mirum in modum resplendescere, metuentum quiddam atque horrendum oculos in id defigentibus incutiens. Moxque adultores, vocibus ne ipsi quidem bono futuris, alii aliunde acclamare, Deum appellantes, dicentesque, "propitius nobis esto, et licet haecenus te "veluti hominem reueriti sumus, in posterum vero se eum "mortali sorte maiorem habituros." At rex neque illos obiurgavit, neque impiam eorum adulationem reiecit. Post paululum vero oculis in altum sublati, supra caput bubonem funiculo cuidam insidentem conspexit: et statim hunc malorum esse nuncium intellexit, qui et antea bonorum nuncius fuerat, moxque cordicitus dolebat. accesserunt autem ventris cruciatus, etiam a principio vehementissimi. Conuersis itaque ad amicos oculis: "Ecce, inquit, Deus ego vester cogor nunc e vita discedere, fati "necessitate voces mihi improbe affictas falsi protinus coarguente; et qui immortalis appellabor a vobis, iam rapior ad mortem. Sed ferenda est fati conditio, quandoquidem sic Deo visum est. neque enim male et abiecte "viximus, sed in eo splendore, quem homines beatissimum "existimant." Haec cum diceret, augescere interim vi doloris torquebatur. Ocyus igitur in palatium delatus erat, rumorque continuo per urbem sparsus est, regem in eo ferre esse, ut vitam relinquat. Statim autem plebs omnis cum vxoribus et liberis, stratis ciliciis more patrio sedens, Deum pro salute regis obsecrabat. atque loca omnia eiulatu et lamentis plena erant. Rex vero in excelso quodam solario decumbens, cum eos humi prostratos ex alto prospiceret, ne ipse quidem temperabat a lacrymis. Tandem continuis per quinque dies ventris doloribus confectus vitam finiuit, annum agens aetatis quartum et quinquagesimum, regni vero septimum. Quatuor namque sub Caio Caesare annis regnauerat, Philippi quidem tetrarchia potitus per triennium, quarto vero Herodis quoque tetrarchia adiuncta, tribus

προσηληφώς, τρεῖς δὲ ἐπιλαβὼν ἐπὶ τῆς Κλαυδίας Καίσαρος αὐτοκρατορίας, ἐν οἷς τῶν τε προσηρημένων ἐβασίλευσε, καὶ τὴν Ἰουδαίαν προσέλαβε, Σαμαρείαν τε καὶ Καισαρείαν. προσωδυνάσατο δὲ ὅτι πλείστας αὐτῶν προσφορὰς, διακοσίας ἐπὶ χιλιάς μυριάδας. πολλὰς μέντοι προσεδανείσατο. τῷ γὰρ Φιλόδορος εἶναι, θαυσιλόγου τῶν προσιόντων ἀνέλισκεν. ἦν δὲ ἀφειδὲς αὐτῇ τὸ Φιλότιμον.

γ'. Ἀγνωμένης γε μὴν τοῖς πλήθεσι τῆς ἐκπνοῆς αὐτῇ, συμφρονησάντες Ἡρώδης τε ὁ τῆς Χαλκίδος δυναστεύων, καὶ Ἐλίας ὁ Ἰππάρχος καὶ φίλος τῷ βασιλεῶς, Ἀρίστωνα ἐπεμψαν, τῶν ὑπηρετῶν τὸν ἐπιτίθειον, καὶ Σίλαν, ἐχθρὸς γὰρ ἦν αὐτοῖς, ἀπέσφαξαν, ὥς δὲ τῷ βασιλεῶς κελεύσαντος.

ΚΕΦ. 9'.

Ὅσα ἐπράχθη μετὰ τὴν τελευταίην Ἀγρίππα. καὶ ὡς Κλαύδιος, διὰ τὴν τῷ Ἀγρίππα νεώτερον ἀμαθίαν, ἀπέστειλε Κόσπιον Φάδον τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς βασιλείας ἀπάσης ἐπιτροπεύοντα.

Αγρίππας μὲν ὃν ὁ βασιλεὺς τρέφῃ τοιούτῳ κατέστρεψε τὸν βίον· γένει δὲ αὐτῷ καταλείπτο υἱὸς μὲν Ἀγρίππας, ἄγων ἔτος ἑπτακαίδέκατον, τρεῖς δὲ θυγατέρες, ὧν ἡ μὲν Ἡρώδῃ τῷ πατρὸς ἀδελφῷ γεγάμητο Βιενίκη, τὸ ἑκαίδεκατον ἔτος γεγονυῖα. παρθέναι δὲ ἦσαν αἱ δύο, Μαριὰμμη τε καὶ Δρύσιλλα, δεκάτης μὲν ἡ ἑτέρα, ἑξαετῆς δὲ Δρύσιλλα· καθωμολόγητο δὲ ὑπὸ τῷ πατρὸς πρὸς γάμον, Ἰελίῳ μὲν Ἀρχελαῷ τῷ Χελκίῳ πατρὶ Μαριὰμμη, Δρύσιλλα δὲ Ἐπιφανεῖ, τῷ δὲ τῆς Κομμαγενῆς βασιλέως Ἀντίοχῳ υἱὸς ἦν ἔτος· ἀλλὰ γὰρ ὅτε ἐγνώθη τὸν βίον ἐκλιπὲν Ἀγρίππας, Καισαρεῖς καὶ Σεβασηνοί, τῶν εὐποιοῦν αὐτῇ λαθόμενοι, τὰ τῶν δυσμνησάτων ἐποίησαν. βλασφημίας τε γὰρ ἀπέβηκταιν εἰς τὸν κατοχόμενον ἀπρεπείας λέγουσθαι, καὶ ὅσοι στρατεύονται τότε ἔτυχον, συγχροὶ δὲ ἦσαν, οὐκ αὖτε ἀπῆλθον,

porro reliquis sub Claudii Caesaris imperio exactis; in quibus et imperitabat praedictis regionibus, ac praeterea Iudaeam accipiebat, Samariamque et Caesaream. Quammaximos ex illis redditus percepit, ad mccc. drachmarum myriadas: multas tamen ab aliis mutuatus est. nam cum in dando munificus esset, impensis non sufficebant redditus: quod liberalitatem, nulla adhibita parsimonia, exerceret.

3. Caeterum priusquam rumor in vulgus emanaret, quod animam efflasset rex; Herodes dynasta Chalcidis, et Helcias equitum magister regisque amicus, vno consensu miserunt Aristonem, ministrorum fidelissimum, et Silam, cui inimici erant, occidendum curarunt, quasi rex id iussisset.

CAP. IX.

Quaenam acta erant post mortem Agrippae. et quomodo Claudius, quod rerum imperitus esset Agrippa iunior, Cuspium Fadum ad Iudaeam totumque regnum procurandum misit.

ET quidem Agrippa rex hoc modo vitam finiuit: de genere autem suo reliquit filium Agrippam, annos natum xvii. et tres filias, quarum vna Bernice annorum sexdecim nupta erat Herodi eius patruo. duae autem virgines erant, Mariamne et Drusilla; Mariamne quidem decepta, Drusilla vero sexennis: erantque a patre desponsatae, Mariamne Iulio Archelao Chelciae filio, Drusilla Epiphani Antiochi Commagenorum regis filio. Postquam autem cognitum est excessisse Agrippam, Caesarenses et Sebasteni, beneficiorum eius obliti, pro inimicissimis sese gesserunt. nam et conuicia dictu turpia in defunctum iactabant; et milites, qui tunc forte multi aderant, domum eius adibant, et filiarum res

καὶ τὰς ἀνδριάντας τῶν τῷ βασιλεῖ θυγατέρων ἀρπάσαν-
τες, ὁμοθυμαδὸν ἐκόμισαν εἰς τὰ πορνεία, καὶ γήσαντες ἐπὶ
τῶν τεγῶν ὡς δυνατόν ἦν ἐφύβριζον, ἀχρημονέστερα διηγί-
σσεως δρῶντες. ὅν τε τοῖς δημοσίοις κατακλινόμενοι τόποις,
πανδήμως ἐσιάσεις ἐπέτελαν, σφανάμενοι, καὶ μυριζόμε-
νοι, καὶ σπένδοντες τῷ Χάροντι, προπόσεις τε τῆς τῷ βασιλεῖ
ἐκπνοῆς ἀλλήλοις ἀνταποδιδόντες. ἀμύημονες δὲ ἦσαν ἐκ
Λαγρίππα μόνον χρησαμένους πολλαῖς εἰς αὐτὰς φιλοτιμίαις.
καὶ τῷ πάππῳ δὲ Ηρώδῃ, ὅτι τὰς πόλεις ἐκείνος αὐτοῖς
ἔκτισε, λιμένας τε καὶ ναῦς κατασκευάσας λαμπροῖς δαπα-
τήμασιν.

β. Ο δὲ τῷ τεθνήσκοντι υἱὸς Λαγρίππας ἐπὶ Ρώμῃς ἦν
ἐν τῷ χρόνῳ τῷ τῷ, τρεφόμενος παρὰ Κλαυδίῳ Καίσαρι.
πυθόμενός γε μὴν Καῖσαρ, ὅτι τέθνηκε μὲν Λαγρίππας, Σε-
βασηνοὶ δὲ καὶ Καισαρεῖς ὑβρίκασιν εἰς αὐτὸν, ἐκ' ἐκείνῳ
μὲν ἤλγησεν· ἐπὶ δὲ τὰς ἀχαριστήσαντας ὡς γιγνώσκων. πέμπει
οὖν εὐθέως ἄρμητο τὸν νεώτερον Λαγρίππαν τὴν βασιλείαν
διαδεχόμενον, ἅμα βυλόμενος ἐμπεδοῦν τὰς ὠμομένους ὀρε-
κούς. ἀλλὰ τῶν ἐξελευθέρων καὶ φίλων οἱ πολὺ παρ' αὐ-
τῷ δυνάμενοι ἀπέτρεψαν, σφαιερὸν εἶναι λέγοντες, κο-
μιδῇ νῦν μηδὲ τοὺς παῖδός ἐκβεβηκότι χρόνους ἐπιτρέψκειν
βασιλείας τηλικούτου μέγεθος, ἢ μὴ δυνατόν τὰς τῆς διοικη-
σέως φροντίδας ἐνογκεῖν, καὶ τελείῳ δ' εἶναι βαρὺ
βάσταγμα βασιλείαν. ἔδοξεν οὖν αὐτὰς εἰκότα λέγειν ὁ
Καῖσαρ. ἔπαρχον οὖν τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς ἀπάσης βα-
σιλείας ἀπέστειλε Κρόσιον Φάδον, τῷ κατοικομένῳ δι-
δὼς τιμὴν τὸ μὴ Μάρκον ἐπαγαγεῖν εἰς βασιλείαν αὐ-
τῷ διάφορον. ἐγνώκει δὲ πρὸ πάντων ἐπιστῆλαι τῷ Φά-
δῳ, Καισαρεῦσι καὶ Σεβασηνοῖς ἐκπληξῆαι τῆς εἰς τὸν
κατοικομένον ὑβρέως καὶ παροιρίας εἰς τὰς ἐτι ζώσας, τὴν
ἑλὴν δὲ τῶν Καισαρέων καὶ τῶν Σεβασηνῶν, καὶ τὰς πέν-
τε σπείρας εἰς Πόντον μεταγαγεῖν, ἵνα ἐκείναι στρατεύοντο·
τῶν δὲ ἐν Συρίᾳ Ῥωμαίων ταγμάτων ἐκπληξῆαι στρατιώ-
τας κατ' ἀριθμὸς, καὶ τῶν ἐκείνων ἀναπληρῶσαι τόπον.

gis statuas abreptas vnanimiter in lupanaria deportarunt, et collocatas super tectis modis omnibus ludibrio habuerunt, turpiora, quam quae dici possunt, patrantes. Quin et locis publicis discumbentes magna frequentia conuiuia agebant, coronis redimiti et vnguētis delibuti, libantes interim Charonti, et sibi inuicem propinantes prae gaudio, quod rex animam egisset. Atque ita inmemores erant non solum Agrippae, qui multa erga eos vsus est liberalitate; sed et aui eius Herodis, qui et ipse vrbes illis exstruxit, portusque fecit et templa aedificauit sumtibus suis splendide et magnifice.

2. Defuncti autem filius Agrippa eo tempore Romae erat, apud Claudium Caesarem educatus. Atqui Caesar, cum auditione accepisset mortuum esse Agrippam, quodque Sebasteni et Caesarenses contumeliosi in eum exstitissent, illius quidem causa indoluit, ingratis autem hominibus vehementer iratus est. Itaque in animo habuit Agrippam iuniorem e vestigio mittere, vt in regnum succederet, volens etiam fidem iureiurando datam confirmare. Sed liberti et amici, qui plurimum apud eum poterant, dissuaserunt; periculosum esse dicentes adolescentulo admodum, et qui nondum ex ephebis excefferat, tantae magnitudinis regnum committere, qui haud ferendo erat administrationis curas, cum et ad vlto graue onus sit imperii moles. Eos igitur Caesar verisimilia loqui existimauit, adeoque Cuspium Fadum misit, qui Iudaeae totiusque regni praefes esset; defuncto hoc honoris tribuens, ne Marsum, cum quo Agrippae erant inimicitiae, in regnum eius induceret. Ei autem decretum erat in primis Fado mandare, vt Caesarenses et Sebastenos ob iniurias castigaret defuncto illatas, factasque filiabus eius adhuc viuētib; contumelias; alam vero Caesarensium et Sebastenorum et quinque cohortes in Pontum traici iussit, vt ibidem militarent: militumque e Romanis legionibus, quae in Syria erant, totidem numero delectum haberi, qui locum eorum sup-

ὁ μὲν οἱ κελευθέντες μετέστησαν. πρεσβευσάμενοι γὰρ
Κλαύδιον ἀπεμειλίξαντο, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς Ἰσδαίας
ἐπέτυχον· οἱ καὶ τοῖς ἐπιῤῥοι χρόνοις τῶν μεγίστων Ἰσ-
δαίοις ἐγένοντο συμφορῶν ἀρχή, τῇ κατὰ Φλώρον πο-
λέμῃ σπέρματα βαλόντες. ὃθεν Οὐεσπασιανὸς κρατή-
σας, ὡς μετ' ὀλίγον ἐρῶμεν, ἐξήγαγεν αὐτὰς τῆς
ἀρχῆς.

plerent. Haud tamen ex iussu illius migrarunt. Missa enim legatione flexerunt Claudium, atque id assequuti sunt, ut in Iudaea manerent: qui in temporibus sequentibus maximarum calamitatum Iudaeis initium fuerunt, iactis ab illis belli sub Floro seminibus. Vnde Vespasianus, cum Iudaeam vicisset, ut paulo post dicemus, eos e provincia eduxit.

Φ Λ Ι Ω Σ Η Π Ο Υ

ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΕΙΚΟΣΤΟΝ.

Περιέχει ἡ βιβλος χρόνον ἑτῶν κβ'.

- α'. Οἱ Κλαύδιος Καίσαρ μετὰ τὴν Ἀγρίππας τελευταίον θάδον ὑπερψεν εἰς Ἰουδαίαν ἐπὶ ἐπιτροπὴν πραγμάτων ἰσόμενον.
- β'. Στάσις φιλαδελφίων πρὸς τὸς ἐν τῇ Παλαιᾷ κατοικοῦντας Ἰουδαίους περὶ Ἰερὺν κῶμας Μιῆς· καὶ ὡς ὑπὸ τούτων πολλῶν ἀναιρεθόντων φιλαδελφῶν, θάδους ἀγανακτήσεως, τῶν ἐν Παλαιᾷ Ἰουδαίᾳ τὸς πρώτης τοῖς Ἰουδαῖοις λαβὼν ἀπίστευσαν.
- γ'. Οἱ Θεοφίλους ὁ ἀρχιερεὺς, τὸς Ἀραβας Ἀρεταῖον, λεηλοῖς καὶ ἐπὶ θάδον ἀρχαίως ἀνέβη.
- δ'. Οἱ θάδους καὶ Κάσιος Λουγγίος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν, ἀναβάντες εἰς Ἰεροσόλυμα, τοῖς πρῶτοις τῶν Ἰουδαίων ἐκίλευσαν τὴν ποδὶν χιτῶνα καὶ τὴν ἱερὰν κολλὴν ἐν τῇ Ἀντωνίᾳ καταβέβαι, κτισομένην ὑπὸ τῇ Ρωμαίων ἐξουσίᾳ, κατὰ καὶ πρῶτον ἦν.
- ε'. Παρακλησις ἐπὶ τότε τῶν Ἰουδαίων πρὸς θάδον καὶ Λουγγίον, ἀξίοντων αὐτοὺς ἐπιτρέψαι νόμῳ προεβείαν πρὸς Καίσαρα Κλαύδιον περὶ τότε.
- ς'. Οἱ θάδους, λαβὼν ἡμέρας, ἐπύτρεψεν.
- ζ'. Οἱ Κλαύδιος Καίσαρ, παρακληθεὶς ὑπ' Ἀγρίππας τῷ νεώτερου, συνήχρυνε τοῖς Ἰουδαίοις τὰ αἰτήματα, καὶ πρὸς θάδον ἔγραψε περὶ τούτων.
- η'. Οὐ τρίπον ἑλὼν τῶν Ἀδριανῶν βασιλεὺς, καὶ οἱ παῖδες αὐτῆς Μονίβαζος καὶ Ἰζάτης καὶ τὸ πᾶν γένος αὐτῶν ἐξήλυσαν τὰ Ἰουδαίαν ἔδον.
- θ'. Οἱ Τιβέριος Ἀλβανδριος, ἐπύτρεπος εἰς Ἰουδαίαν ἰσθὺν, τὸς υἱὸς ἰσθὺν τῇ Γαλαλαίᾳ τὴν ὕλκον ἀπατώντας ἐκίλευσαν.
- ι'. Περὶ τὰ ληρὰ τῷ γενεμίνῳ κατὰ τὴν χώραν.
- ια'. Κέρμων ἔφειξε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἐπιτρόπῳ πεμφθόντος ὑπὸ Καίσαρος.
- ιβ'. Οἱ Ἡρόδης τελευταίαντος τῇ τῆς Χαλκίδος βασιλείας, Ἀγρίππας ὁ νεώτερος τῶν ἀρχῶν ἔλαβεν, δόντας αὐτῷ Κλαυδίου Καίσαρος.
- ιγ'. Οἱ ἐπὶ τῷ Κέρμων πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων κατὰ τὸ ἱερὸν ἀπόλυντο.
- ιδ'. Στάσις Ἰουδαίων πρὸς Σαμαρεῖς, καὶ ὡς πολλοὶ διεφθάρησαν τῶν Σαμαρειτῶν.
- ιε'. Οἱ Οὐμμίδιος Κμαρτίος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν, ἀνέσας ταῦτα καὶ ἀναβὰς εἰς Ἰουδαίαν, τὸς πρώτους τῶν Ἰουδαίων καὶ Σαμαρειτῶν ἐκίλευσαν εἰς Ρώμην ἀναβάν, ὁμίας καὶ Κέρμων τὴν ἐπιτροπὴν, καὶ Κίλαρα τὴν χιλιάρχον, λόγους ὑφίστασας Κλαυδίῳ Καίσαρι περὶ τῶν πεπραγμένων· τινὰς δὲ τῶν Ἰουδαίων αὐτοὺς ἐκίλευσαν.
- ισ'. Οἱ Κλαύδιος ἀπέδωκε αὐτῶν, τὸς μὲν Ἰουδαίους τῆς αἰτίας ἀπέλυνε, παρακληθεὶς ὑπὸ τῷ βασιλεὺς Ἀγρίππας, Κέρμων δὲ ἐξήρισε, Κίλαρα δὲ τὴν χιλιάρχον, καὶ τὸς πρώτους τῶν Σαμαρειτῶν ἐκίλευσαν.
- ιστ'. Οὐ τρίπον, Κλαυδίῳ τελευτήσαντος, Νέρων τὸν ἀρχὸν διεδίδετο.
- ις'. Οἱ Φίλιξ, ἐπιτροπὸς πεμφθεὶς, καὶ καταλαβὼν τὴν χώραν νομισματίνῳ ὑπὸ τῶν Ἀρετῶν, πρὸνοήσαντο, διαφείρας αὐτοὺς, εἰρήνην ἐν τῇ χώρᾳ καταστήσαι. τὸν δὲ πρῶτον τῶν Ἀρετῶν Ἐλεάζαρον ὄνομα δέσας εἰς Ρώμην ἀνέπεμψεν.
- ιςδ'. Οἱ ἐκιδημέναντος Ἀλγυπτίῳ γένετος, καὶ πολλῶν Ἰουδαίων ὑπ' αὐτῷ πλανηθέντων, Φίλιξ, ἐπεξελθὼν αὐτοῖς, πολλὰς ἀπίστευσαν.
- ιςε'. Οἱ ἐκιδόντας Ἰουδαίαν τὸς πρώτους ἐν Κωστανίᾳ πρὸς τὸς Σύρας Φίλιξ ὁ ἐπιτροπὸς ὕψασεν.
- ιςς'. Οἱ Παλαιᾷ Φίλιξ πεμφθόντος εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπιτρέψαι, συνήθη κακοδῆναι τὴν χώραν ὑπὸ τῶν Σικαρίων. περὶ τῆς τοῖς τῷ Κερῶν ἱερῷ, καὶ ἐν τρίπον ὕψασαν αὐτὴν οἱ Ἰουδαῖοι.
- ιςςβ'. Οἱ Φίλιξ, ἀγανακτίσας ἐπὶ ταῦτα, τοὺς πρώτους τῶν Ἰουδαίων εἰς Ρώμην ὑπερψεν πρὸς Νέρωνα, πείνοντας αὐτὸν περὶ τῶν πεπραγμένων.
- ιςςγ'. Οἱ, τελευτήσαντος Φίλιξ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, Ἀλβίνος ἔλαβε διαδοχος.
- ιςςδ'. Οἱ ἐπὶ ταῦτα ἰσχυρόντες οἱ Σικαριοὶ τὴν χώραν κακοποιεῖν.
- ιςςε'. Οἱ Φλῶρος, ἰσθὺν Ἀλβίνῳ διαδοχος, τοσαῦτα δίδετο τοῖς Ἰουδαίοις κατὰ, ὡς ἀναγκάσαι αὐτοὺς ἐφ' ἕκαστον χωρίον.

FLAVII IOSEPHI

ANTIQUITATVM IYDAICARVM LIBER

VIGESIMVS.

Continet hic liber tempus annorum XXII.

1. *Quomodo Claudius Caesar post Agrippae mortem Fadum in Syriam misit, ut res procuraret.*
2. *Diffidium inter Philadelphenses et Iudaeos Peraeae incolae de Mias vicibus: utque Fadus, multis Philadelphensium ab istis occisis, vebementer iratus, tres primores Iudaeorum in Peraea comprehensos interfecit.*
3. *Quomodo Tholomeus latronum princeps, dum popularetur Arabas, captus et ad Fadum adductus perimitur.*
4. *Quomodo Fadus et Cassius Longinus Syriae praefes, cum ascendissent in Hierosolyma, inferunt primores Iudaeorum in castellum Antoniam deponere iuicam tolarem et solam pontificiam, ut esset in Romanorum potestate, quemadmodum olim fuerat.*
5. *Iudaeorum hac de re supplicatio ad Fadum et Longinum, eos rogantium, ut legatos sibi licent ad Claudium Caesarem mittere de sacra sola seruanda.*
6. *Ut Fadus, datis obsidibus, illis annuit.*
7. *Quomodo Claudius Caesar, supplicante ei Agrippa iuniore, cecit Iudaeorum precibus, et ad Fadum de illis scripsit.*
8. *Quemadmodum Helena Adiabenorum regina, eiusque filii Monobazus et Isares cum tota illorum progenie Iudaeorum religionem amplexi sunt.*
9. *Quomodo Tiberius Alexander, cum procurator in Iudaeam venisset, animaduertis in Iudaeis Galilaei filios, populum decipientes.*
10. *De fame, quae regionem peruerserat.*
11. *Cumani, procuratoris a Caesare missi, in Iudaeam aduentus.*
12. *Quomodo Agrippa iunior, mortuo Herode Chalcidis rege, imperium accepit beneficio Claudii Caesaris.*
13. *Quomodo sub Cumano plurimi Iudaeorum circa templum oppressi sunt.*
14. *Dissensio inter Samaritanas et Iudaeos, atque ut multi Samaritarum occisi sunt.*
15. *Quomodo Vmmidius Quadratus Syriae praefes, cum ista audisset et in Iudaeam ascendisset, primores Iudaeorum et Samaritarum Romam proficisci iussit, simulque Cumannum procuratorem et Celerem tribunum, factorum rationem Claudio Caesari reddituros: Iudaeorum autem quosdam ipso supplicio affectis.*
16. *Quomodo Claudius, illis auditis, Iudaeos quidem crimine absoluit, eo adductus precibus regis Agrippae; Cumannum vero in exilium egit, et per Celerem tribunum a primoribus Samaritarum poenas exegit.*
17. *Quemadmodum, Claudio mortuo, Nero in imperium successit.*
18. *Quomodo Felix procurator in Iudaeam missus, cum regionem offendisset latronibus venatam, illis peremptis pacem stabiliendam curauit; principem autem latronum, nomine Eleazarum, vinculum Romam misit.*
19. *Quomodo Felix, cum impostor Aegyptius apud Iudaeos ageres, multasque illorum decessisset, eruptionem in eos facit, plurimosque eorum occidit.*
20. *Quemadmodum Felix procurator seditionem, inter primos Iudaeorum et Syros Caesareae ortam, compressit.*
21. *Qui contigit Iudaeam a Sicariis afflictam esse, Parcio Feslo in regionem misso procuratore. De porticu exterioris templi, et quomodo ipsam in altum exstruxerunt Iudaei.*
22. *Quomodo Feslus, cum hanc rem aegre tulisset, primores Iudaeorum Romam ad Neronem misit, qui omnia velle facta esse ei persuaderent.*
23. *Quomodo Albinus Feslo, in Iudaea mortuo, successurus veniebat.*
24. *Quomodo sub eo Sicarii regionem infestare disserunt.*
25. *Quemadmodum Florus, suus Albi successor, sat malis afflictis Iudaeis, ut eos ad arma sumendo compuleris.*

ΚΕΦ. α'.

Στάσις Φιλαδελφῶν πρὸς Ἰουδαίους, καὶ περὶ τῆς τῷ ἀρχιερέως σολῆς.

ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΝΤΟΣ δὲ τῷ βασιλέως Ἀγρίππα, καθὼς ἐν τῇ πρὸ ταύτης ἀπηγγέλκαμεν βίβλῳ, πέμπει Μάρσῳ διάδοχον Κλαύδιος Καῖσαρ Κάσσιον Λογγῖνον, μνήμῃ τῷ βασιλέως τῷτο χαριζόμενος, πολλά διὰ γραμμάτων ὑπ' αὐτῷ περιόντος ἀξιώθεις, μηκέτι Μάρσον τῶν κατὰ τὴν Συρίαν πραγμάτων προϊῶσθαι. Φάδος δὲ, ὡς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐπίτροπος ἀφίκετο, καταλαμβάνει τὰς αἰσίωντας, τὰς εἰς τὴν Περσίαν κατοικῶντας Ἰουδαίους πρὸς Φιλαδελφινὸς περὶ ὅραν κώμης Μιᾶς λεγομένης, πολεμικῶν ἀνδρῶν ἀνάπλω. καὶ δὴ οἱ τῆς Περσίας, χωρὶς γνώμης τῶν πρώτων παρ' αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, πολλὰς τῶν Φιλαδελφινῶν διαφθείρουσι. ταῦτα πυθόμενον τὸν Φάδον σφόδρα παρῴξυνεν, ὅτι μὴ τὴν κρίσιν αὐτῷ παραλείποιεν, εἶπερ ὑπὸ τῶν Φιλαδελφινῶν ἐνόμιζον ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἀδελφῶς ἐφ' ὅπλα χωρήσειεν. λαβὼν οὖν τρεῖς τὰς πρώτας αὐτῶν, τὰς καὶ τῆς τῶν αἰτίων, δῆσαι προσέταξεν· εἶτα τὸν μὲν αὐτῶν ἀνείλεν· Ἀντίβας δὲ ἦν ὄνομα τούτῳ. Ἀμαράμω δὲ καὶ Ελσαζάρῳ τοῖς δυσὶ Φυγὴν ἐπέβαλεν. ἀναιρεῖται δὲ καὶ Θελομαῖος ὁ ἀρχιερεὺς, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀχθεὶς δέσμιος ἐπ' αὐτὸν, διατεθεικῶς μέγιστα κατὰ τὴν Ἰουδαίαν καὶ τοὺς Ἀραβας. ἐκαθάρθη τε ληστειῶν ἅπαντα τούντεῦθεν ἡ Ἰουδαία, Φροντίδι καὶ προνοίᾳ τῇ Φάδου. ὅς δὴ καὶ τότε μεταπεμφάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς πρώτους Ἰεροσολυμιτῶν, κατὰ τὴν κέλευσιν τῷ αὐτοκράτορος, παρήνευσεν αὐτοῖς τὸν ποδὴν χιτῶνα, καὶ τὴν ἱεράν στολὴν, ἣν Φορεῖν μόνος ὁ ἀρχιερεὺς ἔθος ἔχει, εἰς τὴν Ἀντωνίαν, ἥπερ ἐστὶ Φρούριον, καταθέσθαι, κεκοσμένην ὑπὸ τῇ Ῥωμαίων ἐξουσίᾳ, καθά δὴ καὶ πρότερον ἦν. οἱ δὲ ἀντιλόγειν μὲν ἔκ ἐτόλμων, παρεκάλει δὲ ὅμως τὸν τε Φάδον, καὶ τὸν Λογγῖνον· ἀφίκετο γάρ καὶ

CAP. I.

Philadelphensium et Iudaeorum dissidium, deque stola pontificia.

EXSTINCTO autem rege Agrippa, quemadmodum in superiore libro narrauimus, Cassium Longinum in locum Marci successurum mittit Claudius Caesar, memoriae regis hoc ipsum tribuens; a quo, dum uiueret, saepe per literas rogatus fuerat, ut nollet Marsum amplius rebus Syriae administrandis praesse. At vero Fadus, ubi procurator in Iudaeam ueniebat, offendit Iudaeos Peracam habitantes seditionem mouisse contra Philadelphenses de vici, Miae nomine, finibus, repleti uiris bellicosissimis, immo Peracae iacolae, insciis primoribus illorum, arma sumserant, multosque Philadelphensium occiderant. Ista Fadum, ubi de iis aliquid rescuerat, valde commouerunt, quod integram illi causam non reseruassent, si putarent sibi factam a Philadelphensibus iniuriam, sed temere ad arma concurrissent. Comprehensis itaque tribus illorum primoribus, qui et seditionis auctores erant, imperauit, ut in vincula conicerentur. deinde horum quidem unum, Annibam nomine, interfici iussit: Amaramum vero et Eleazarum ambos exsilio multauit. Quin et Tholomaeus latronum princeps, qui multa mala Idumaeis et Arabibus intulerat, non multo post uinctus ad eum adductus supplicio afficitur: atque exinde Iudaea omnis latrocinii perpur-gata est diligentia et cura Fadi. Is dein, accitis statim pontificibus et Hierosolymitarum proceribus, prout ipsi in mandatis dederat imperator, admonuit eos, ut tunicam talarem et stolam sacram, quam solum pontificem summum gestare moris erat, in Antoniam castellum reponerent, ut in Romanorum potestate esset, quemadmodum et olim erat. Illi refragari quidem non audebant; rogabant tamen Fadum et Longinum (nam et ille Hie-

ἄτος εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν, Φάβω τῷ μὴ τὰ προσάγματα Φάδω τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων νεωτερίζειν ἀναγκάσει· πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἐπιτρέψαι πρέσβεις ὡς Καίσαρα πέμψαι, τὰς αἰτησομένους παρ' αὐτῶν τὴν ἰσραὴν σολὴν ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχειν, εἶτα δὲ περιμένειναι, ὥς ἂν γνῶσι, τί πρὸς ταῦτα Κλαύδιος ἀποκριναίτο. οἱ δὲ ἐπιτρέψαι αὐτοῖς ἔφασαν ἀποσείλαι τὰς πρέσβεις, εἰ λάβοιεν τὰς παῖδας ὁμηρεύοντας. ὑπακυσάντων δὲ ἐτόλμως ἐκείνων καὶ δόντων, ἐξεπέμθησαν οἱ πρέσβεις. παραγενομένων δὲ εἰς τὴν Ῥώμην αὐτῶν, γυνὴς ὁ νεώτερος Ἀγρίππας, ὁ τῷ τετελευτηκότῳ παῖς, καθ' ἣν ἤκυσιν αἰτίαν· ἐτύγχανε δὲ ὢν παρὰ Κλαυδίῳ Καίσαρι, καθὼς καὶ πρότερον εἶπομεν· παρακαλεῖ τὸν Καίσαρα συγχωρῆσαι τοῖς Ἰουδαίοις ἅπερ ἤξιον περὶ τῆς ἰσραὴν σολῆς, καὶ Φάδω περὶ αὐτῶν ἀποσείλαι.

β'. Καλέσας δὲ Κλαύδιος τὰς πρέσβεις, ἔφη ταῦτα συγχωρῆναι, καὶ ἐκέλευεν αὐτὰς Ἀγρίππα χάριν εἶδεναι· ταῦτα γὰρ ἐκείνῳ ποιῆναι ἀξιώσαντος· ἐπὶ τε ταῖς ἀποκρίσεσι, τοιαύτην ἐπιστολὴν ἔδωκε·

“ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ
 “ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΣ, ΔΗΜΑΡΧΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟ
 “ΠΕΜΠΤΟΝ, ΥΠΑΤΟΣ ΑΠΟΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟΣ ΤΟ
 “ΤΕΤΑΡΤΟΝ, ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ, ΠΑ-
 “ΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ, ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΩΝ ΑΡΧΟΥΣΙ,
 “ΒΟΥΛΗ, ΔΗΜΩ, ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΠΑΝΤΙ ΕΘΝΕΙ ΧΑΙ-
 “ΡΕΙΝ. Ἀγρίππα τῷ ἐμοῦ, ὃν ἐγὼ ἔθρεψα καὶ ἔχω σὺν
 “ἐμαυτῷ εὐσεβέστατον ὄντα, προσαγαγόντος μοι τοὺς ὑμέ-
 “τερας πρέσβεις, εὐχαριστοῦντας ἐφ' ἣ πεποιήμαί τῷ ἔθνει
 “ὑμῶν κηδεμονία, καὶ αἰτησαμένων σπαδαίως καὶ φιλοτί-
 “μως τὴν ἰσραὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸν σέφανον ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν
 “ὑμῶν εἶναι, συγχωρῶ, καθὼς ὁ κρᾶτιστος καὶ μοι τιμώ-
 “τατος Οὐιτέλλιος ἐποίησε. συγκατεθέμην δὲ τῇ γνώμῃ
 “ταύτῃ, πρῶτον διὰ τὸ ἐμαυτοῦ εὐσεβὲς, καὶ τὸ βυλάδα
 “ἐκάστας κατὰ τὰ πάτρια θερησκύειν· ἔπειτα εἰδὼς, ὅτι καὶ
 “αὐτῷ βασιλεῖ Ἡρώδῃ καὶ Δρισεβάλῳ τῷ νεώτερῳ, ὢν τὴν

rosolyma venerat, magnis copiis secum adductis, metuens, ne, quae iniunxerat Fadus, Iudaeorum vulgus ad res novas moliendas impellerent) primum, ut legatos ad Caesarem sibi liceret mittere, ab eo petituros, ut sacram stolam in sua potestate haberent; deinde ut manerent paulisper, dum certiores facti essent, quid ad ista Claudius responderet. Illi vero se permissuros esse dixerunt, ut legatos mitterent, modo liberos eorum pro obsidibus acciperent. Cum autem Iudaei alacriter dicto sibi audissent, et liberos dedissent, protinus missi sunt legati. Vbi vero Romam peruenerunt, Agrippa iunior defuncti filius, qui tum forte apud Claudium Caesarem agebat, ut iam ante diximus, cum causam aduentus eorum cognouisset, rogavit Caesarem, ut Iudaeorum precibus de sacra stola annuere non grauaretur, utque mandata de istis, quae obnixae petierunt, ad Fadum mitteret.

2. Tum Claudius, vocatis ad se legatis, dicebat se ista eis concedere, illisque praecipiebat, ut Agrippae gratias haberent, (se enim ista facere ad illius intercessionem) et, praeter responsa, quae illis reddidit, huiusmodi epistolam misit: "CLAVDIVS CAESAR, GERMANICVS, TRIB. POT. V. CONSVL DESIGNATVS IV. IMPERATOR X. PATER PATRIAE, HIEROSOLYMITARVM MAGISTRATIBVS; SENATVI, POPVLO, TOTI IVDAEORVM GENTI S. Quoniam Agrippa meus, alumnus meus et quem mecum habeo utpote pientissimum, vestros legatos ad me adduxit, gratias agentes pro mea de gente vestra cura et providentia, et enixe certatimque precatos, ut stolam sacram atque coronam in vestra potestate habeatis, concedo quod petitis, quemadmodum vir optimus et mihi carissimus Vitellius fecerat. Huic autem vestrae voluntati obsequutus sum, imprimis quod id mihi mea suaserit pietas, quodque voluerim, ut omnes Deum patrio ritu venerentur: dein quod nouerim me ita faciendo magnam ab ipso rege Herode et iuniore Aristobulo, quorum iam

“πρὸς ἑμαυτὸν εὐσέβειαν καὶ τὴν περὶ ὑμᾶς γινώσκων σπουδὴν, πάντῃ χαριῶμαι ταῦτα ποιήσας, πρὸς ἃς ἐστὶ μοι
 “πλεῖστα δίκαια Φιλίας κρατίστες ὄντας καὶ μοι τιμῆς. ἔγραψα δὲ περὶ τούτων καὶ Κασπίῳ Φάδῳ τῷ ἐμῷ ἐπιτρόπῳ.
 “οἱ τὰ γράμματα κομίζοντες, Κορνήλιος Κέρανος, Τρύφων
 “Θευδίωνος, Δωρόθεος Ναθαναήλ, Ἰωάννης Ἰωάννου, ἐγράφη
 “πρὸς τοὺς σάββαν καλανδῶν Ἰηλὶς ἐπὶ ὑπάτων Ράφης καὶ
 “Πομπηΐς Σιλβανῆ.

γ. Ἡτήσατο δὲ καὶ Ἡρώδης, ὁ ἀδελφὸς μὲν Ἀγρίππας τῷ τετελευτηκότος, Χαλκίδος δὲ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον πεπιστευμένος, Κλαύδιον Καίσαρα τὴν ἐξουσίαν τοῦ νεώ, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων χειροτονίαν, πάντων τε ἐπέτυχεν· ἐξ ἐκείνης τε πᾶσι τοῖς ἀπογόνοις αὐτῇ παρέμεινεν ἡ ἐξουσία μέχρι τῆς τοῦ πολέμου τελευτῆς. καὶ δὴ ὁ Ἡρώδης μεθίστησι τῆς ἀρχιερωσύνης τὸν ἐπικαλούμενον Κανθηρᾶν, Ἰωσήφῳ τῷ τοῦ Καμαί αὐτὸν ἐκείνης τὴν διαδοχὴν τῆς τιμῆς παραχόμενος.

ΚΕΦ. β’.

Οὐκ ὁμοίως Ελένη τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλὶς καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης ἐξήλωσαν τὰ Ἰουδαίων ἔθνη· καὶ ὡς Ελένη, λιμὲν μεγάλῃ ἐν Ἱερουσολύμοις γενομένη, σίτον τοῖς ἀπορρομένοις διένειμεν.

Κατὰ τούτον δὲ τὸν καιρὸν τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλὶς Ελένη καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης εἰς τὰ Ἰουδαίων ἔθνη τὸν βίον μετέβαλλον, διὰ τοιαύτην αἰτίαν· Μονόβαζος ὁ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλεὺς, ὃ καὶ Βαζαῖος ἐπικλήσις ἦν, τῆς ἀδελφῆς Ελένης ἀλγὺς ἔρωτι τῇ πρὸς γάμῳ κοινωνίᾳ ἄγεται, καὶ κατέστησεν ἐγκύμονα. συγκαθεύδων δὲ ποτε τῇ γαστρὶ τῆς γυναικὸς τὴν χεῖρα προσαναπαύσας, ἥνικα καθύπνωσε, Φωίης τινος ἔδοξεν ἀκύνειν, κελεύσεως αἶρειν ἀπὸ τῆς ἐκείνης τὴν χεῖρα, καὶ μὴ θλίβειν τὸ ἐν αὐτῇ βρέφος, Θεὸς προνοία καὶ ἀρχῆς τυχὸν καὶ τέλος εὐτυχῶς τευξόμενος. ταραχθεὶς οὖν

"me pietatem et erga vos studium perspectum habeo, gratiam initurum esse, quibuscum, viris optimis et mihi carissimis, multis officiis mihi intercessit amicitia. De istis autem scripsi et Cuspio Fado procuratori. Nomina literas deferentium haec sunt: Cornelius Ceronis, Tryphon Theudionis, Dorotheus Nathanaëlis, Ioannes Ioannis filius. Datae quarto Kalendas Iulias, Rufo et Pompeio Sylvano suffectis consulibus.

3. Quin et Herodes (Agrippae quidem defuncti frater, cui vero illo tempore commissus erat Chalcidis principatus) petiit a Claudio Caesare templi potestatem sacraeque pecuniae, ut et ius creandi summos pontifices; atque haec omnia a Caesare impetrauit: adeo etiam ut ab illo omnibus eius posteris ea potestas usque ad belli exitum maneret. Igitur et Herodes a sacerdotio submouit Cantheram ita appellatum, fecitque, ut Iosephus Cami filius eius in locum et honorem succederet.

CAP. II.

Quo pacto Helena Adiabenorum regina eiusque filius Izates religionem Iudaicam amplexi sunt: et quomodo Helena, magna fame Hierosolymis grassante, frumentum egenis distribuit.

PER idem tempus Adiabenorum regina Helena, et filius eius Izates, religionem Iudaicam amplexi sunt, ex huiusmodi causa. Monobazus Adiabenorum rex, cognomento Bazaëus, Helenae sororis amore captus eo processit, ut matrimonio eam sibi iungeret: nec multo post grauidam reddidit. Aliquando autem cum eo dormiens, manu super ventre illius requiescente, sopitus audire vocem visus est, quae manum de vtero tollere iuberet, ne infantulum in eo gestatum laederet, qui Dei providentia ortum habuit finemque felicem consequuturus est. Ea voce turba-

ὑπὸ τῆς Φωνῆς, εὐθύς διγυρεθεῖς, ἔφραζε τῇ γυναικὶ ταῦτα, καὶ γενόμενον τὸν υἱὸν Ἰζάτην ἐπικάλεισεν. ἦν δὲ αὐτῷ Μονόβαζος τέττη πρεσβύτερος ἐκ τῆς Ελένης γενόμενος, ἄλλοι τε παῖδες ἐξ ἐτέρων γυναικῶν. τὴν μέντοι πᾶσαν εὐνοϊαν ὡς εἰς μονογενῇ τὸν Ἰζάτην ἔχων φανερώς ἦν. Φθόνος δὲ τέντεῦθεν τῷ πατρὶ παρὰ τῶν ὁμοπατρῶν ἀδελφῶν ἐφύετο, καὶ τέττη μῖσος ᾗζετο, λυπεμένων ἀπάντων, ὅτι τὸν Ἰζάτην αὐτῶν ὁ πατὴρ προτιμῶν. ταῦτα καίπερ σαφῶς αἰδοσόμενος ὁ πατὴρ, ἐκείνοις μὲν συνγιγνώσκων, ὡς μὴ διὰ κακίαν αὐτὸ πάχυσιν, ἀλλ' ἦτοι παρὰ τῇ πατρὸς αὐτῶν ἕκαστον ἀξιοῦν εὐνοίας τυγχάνειν. τὸν δὲ Ἰζάτην· σφύδρα γὰρ ἐδεδόκει περὶ αὐτῷ, μὴ μισθόμενος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν πάθοι τί· πολλὰ δωρησάμενος, πρὸς Ἀβεννήεργον ἐκπέμπει τὸν Σπασίνον χάρακος βασιλέα, παρακατατιθέμενος ἐκείνῳ τὴν τῷ πατρὸς σωτηρίαν. ὁ δὲ Ἀβεννήεργος ἀσμένως δέχεται τὸν νεανίαν, καὶ διὰ πολλῆς ἄγων εὐνοίας, γυναικα μὲν αὐτῷ τὴν θυγατέρα, Σάμαχος δὲ ἦν ὄνομα ταύτῃ, δίδωσι· δωρεῖται δὲ χώραν, ἐξ ἧς μεγάλας λήψοιτο προσόδους.

β'. Μονόβαζος δὲ, ἤδη γηραιὸς ὢν, καὶ τῇ ζῆνὶ ὀλίγον αὐτῷ τὸν λοιπὸν ὄρεων χρόνον, ἠθέλησεν εἰς ὄψιν ἀφικέσθαι τῷ πατρὶ πρὸ τῆς τελευτῆσαι. μεταπεμψάμενος ἄν αὐτὸν, ἀσπάζεται φιλοφρονέσασα, καὶ χώραν δίδωσι Καρρῶν λεγομένην. Φέρειν δὲ ἡ γῆ πλεῖστον τὸ ἄμωμον ἀγαθὴ. ἔτι δ' ἐν αὐτῇ καὶ τὰ λείψανα τῆς Λάερακος, ἡ Νῶχον ἐκ τῆς ἐπομβρίας διασσωθῆναι λόγος ἔχει, καὶ μέχρι νῦν ταῦτα τοῖς ἰδεῖν βελομένοις ἐπιδείκνυται. διέτριβεν ἄν ὁ Ἰζάτης ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, μέχρι τῆς τελευτῆς τῆς πατρὸς. ἡ δὲ ἐξέλειπεν ἡμέρα τὸν βίον ὁ Μονόβαζος, ἡ βασιλὶς Ελένη μεταπέμπεται πάντας τὰς μεγιστάνας, καὶ τῆς βασιλείας σατραπάας, καὶ τὰς τὰς δυνάμεις πεπιστευμένους. οἷς ἀφικομένοις, "ὅτι μὲν ὁ ἐμὸς ἀνὴρ, εἰπέ, τῆς βασιλείας αὐτῷ διάδοχον Ἰζάτην ᾗξατο γενέσθαι, καὶ τῷτον ἄξιον ἐκρίνεν, ἡ δὲ ὑμᾶς λεληθέναι δοκῶ, περιμένω δὲ ὅμως καὶ τὴν ὑμετέραν κρίσιν. μακάριος γὰρ ἔχ' ὁ πατὴρ ἐνός, ἀλλὰ πλείονων καὶ θελόντων τὴν ἀρχὴν λαμβά-

tus, statimque exprofectus a somno, vxori ista quae audisset narrat, filiumque natum Izaten nomine vocauit. Erat autem ipsi Monobazus eo grandior aetate, quem ex Helena susceperat; aliique filii ex aliis vxoribus. hunc tamen, ac si vnicus illi exstitisset, omni sua beneuolentia non dissimulanter impertiit. Qua re fiebat, vt puero invideretur a fratribus ex eodem patre: atque inde excitatum est odium, omnibus vicem suam dolentibus, quod Izaten illis praetulerit pater. Ista quamuis satis pater intelligeret, illis tamen ignoscebat, quasi non ex malitia ita animo affecti essent, sed a patre scilicet illorum vnusquisque diligere vellet. Izaten vero (nam de eo valde metuebat, ne a fratribus odio habitus mali aliquid pateretur), cum multa ei donasset, misit ad Abennerigum Spasinae castri regem, cui salutem pueri commendatam esse voluit. Abennerigus autem libenter excepit adolescentulum, atque illum singulari complexus beneuolentia, filiam suam, cui nomen erat Samacho, ei in matrimonium dedit, donauitque prouincia, vnde luculentos redditus perciperet.

2. Atqui Monobazus iam admodum senex, cum videret sibi non multum vitae spatium superesse, in conspectum filii venire, antequam moreretur, desiderauit. Itaque cum illum acciuisset, summa beneuolentia eum excepit, eique regionem Carras dictam attribuit. Ea autem est terra amoeni feracissima. ibi etiam sunt arcae illius reliquiae, in qua Nothus diluuium euasisse fertur, et etiamnum istae videre eas volentibus ostenduntur. In hac igitur regione commorabatur Izates, vsque dum inortem oppeteret pater. Qua autem die vita excessit Monobazus, Helena regina acciuit magnates et regni satrapas et copiarum praefectos. Cumque illi venissent: "Non vos, inquit, latere arbitror, quod maritus meus Izaten ipsi in regnum succedere optauerit, illumque eo honore dignum existimauerit: attamen vestrum quoque super hac re iudiciuna exspecto. Beatus enim est, non qui ab vno, sed qui a pluribus iisque volentibus regnum acceperit."

“ἰων.” ἡ μὲν ταῦτα εἶπεν, ἐπὶ πέρα τῆ τί Φρονοῖεν οἱ συγ-
κληθέντες. οἱ δὲ ἀκούσαντες, πρῶτον μὲν προσεκύνησαν τὴν
βασιλίδα, καθὼς ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς· εἶτα, ἔφασαν, “τὴν τῇ
“βασιλείῳ γνώμην βεβαῖν, καὶ ὑπακούσασθαι, χαίροντες
“ἡζήτη δικαίως ὑπὸ τῷ πατρὸς προκριθέντι τῶν ἀδελφῶν
“κατὰ τὰς εὐχὰς τῶν ἀπάντων. βέλεσθαι τε, Φασί, προα-
“ποκτεῖναι πρῶτον αὐτῇ τὴν ἀδελφὴν καὶ συγγενεῖς, ὑπὲρ
“τῇ τὴν ἀρχὴν ἡζήτη μοι ἀσφαλείας καταχεῖν. Φθαρέντων
“γὰρ ἐκείνων καθαιρεθήσεσθαι πάντα τὸν φόβον, τὸν ὑπὸ
“μίσους τῇ παρ’ αὐτῶν καὶ φθόνου γινόμενον.” πρὸς ταῦτα ἡ
Ελένη χάριν μὲν αὐτοῖς ὁμολόγει τῆς πρὸς αὐτὴν καὶ τὸν ἡζά-
την εὐνοίας ἔχειν, παρεκάλει δὲ ὁμῶς ἐπιχεῖν τὴν περὶ τῆς
ἀναίρεσως τῶν ἀδελφῶν γνώμην, μέχρι ἂν ἡζάτης παραγε-
νόμενος συνδοκιμάσῃ. οἱ δὲ ἐπεὶ ἀνελθὼν συμβαλεῦσαντες ἐκ
ἔπεισαν, ἀλλὰ φυλάσσειν αὐτὰς δεσμῖς παρήναι μέχρι τῆς
ἐκείνων παρησίας ὑπὲρ ἀσφαλείας τῆς ἑαυτῶν. συνεβέβησαν
δὲ αὐτῇ μεταξὺ προσήσασθαι τινα τῆς ἀρχῆς ἐπίτροπον, ὃ
μάλιστα πιστεύει. κίθεται τούτοις ἡ Ελένη, καὶ καθίστησι τὸν
πρεσβύτατον παῖδα Μονόβαζον βασιλέα, περιθείσα τὸ
διάδημα, καὶ δοῦσα τὸν σημαντῆρα τοῦ πατρὸς δακτύλιον,
τὴν τε σαμψερὰν ὀνομαζομένην παρ’ αὐτοῖς, διοικεῖν τε τῇ-
τοῖς τὴν βασιλείαν παρήνεσε μέχρι τῆς τῷ ἀδελφῷ παρη-
σίας. ἦκε δὲ ἄτος ταχέως, ἀκούσας τὴν τῷ πατρὸς τελευτὴν,
καὶ διαδέχεται τὸν ἀδελφὸν Μονόβαζον ὑπερεκστάντα τῆς
ἀρχῆς αὐτῷ.

γ’. Καθ’ ὃν δὲ καιρὸν ὁ ἡζάτης ἐν τῷ Σπασίνῳ χάρακι
διέτριβεν, Ἰσδαῖος τις ἔμπορος, Ἀνανίας ὄνομα, πρὸς τὰς γυ-
ναῖκας εἰσιὼν τῇ βασιλείῳ, ἐδίδασκεν αὐτὰς τὸν Θεὸν εὐσε-
βεῖν, ὡς Ἰσδαίοις πάτριον ἦν· καὶ δὴ δι’ αὐτῶν εἰς γυνῶσιν
ἀφικόμενος τῷ ἡζάτῃ, καὶ κείνον ὁμοίως συνανέπεισι, μετα-
κληθέντι τε ὑπὸ τῷ πατρὸς εἰς τὴν Ἀδιαβηνὴν συνεξῆλθε
κατὰ πολλὴν ὑπακούσας δέησιν· συνεβιβήκει δὲ καὶ τὴν
Ελένην, ὁμοίως ὅψ’ ἑτέρω τινος Ἰσδαίου διδαχθεῖσαν, εἰς τὰς
ἐκείνων μεταπεκομίδαι νόμους. ὁ δὲ ἡζάτης, ὡς παρελαβε

Illa quidem ista dixit, vt experiretur, quanam esset sententia eorum, qui conuocati erant. Illi autem, hisce auditis, primum quidem pro more suo reginam adorauerunt, deinde vero aiebant, "se regis iudicium firmiter ire, seque vltro Izati, recte a patre et ex votis omnium fratribus praelato, parituros esse." praetereaue dicebant, se "velle et fratres et cognatos eius in primis occidendos esse, vt secure regnum teneret Izates. illis enim pereuntis, "omnem sublatum iri metum, qui ex illorum in ipsum odio et inuidia oriretur." Ad haec Helena gratias quidem illis agebat, pro sua in illam et Izaten beneuolentia; simulque obsecrabat, vt sententiam de nece fratrum differrent, donec Izates venisset ac eandem comprobasset. Illi vero, qui auctores ipsi fuerant, vt occiderentur, cum ei non persuassissent, interim monebant eos in vinculis habendos esse, vsque dum ille adesset, sui praesertim in securitatem. insuper ei consulebant, vt interea aliquem, cui maxime fideret, regni procuratorem constitueret. Illis paruit Helena, et filium natu maximum Monobazum pro regem fecit, imposito ei diademate, datoque annulo patris sigillo, simulque sampsera, vt ipsi vocant; iussitque eum reipublicam ipsis administrare, donec frater adveniret. Is autem celeriter venit, audito patris obitu, et Monobazo fratri vltro cedenti in principatum successit.

3. Caeterum eo tempore, quo Izates apud Spasinæ castrum agebat, Iudaeus quidam mercator, nomine Ananias, qui in domum mulierum regiarum ingredi solebat, eas in religione erga Deum, quae Iudaeis patria est, instituebat: atque adeo, cum illarum opera Izati innotuisset, ipsum quoque in eandem opinionem pertraxit; accitumque a patre in Adiabenem comitatus est, multa prece et obsecratione eo adductus. Forte autem acciderat, vt etiam Helena, ab alio quodam Iudaeo instituta, ad eorum leges transfiret. Atqui Izates, cum

τὴν βασιλείαν, ἀφικόμενος εἰς τὴν Ἀδιαβηνήν, καὶ θρασυ-
 μενος τὰς ἀδελφὰς καὶ τὰς ἄλλας συγγενεὺς δεδεμένους,
 ἰδουχέειν τῷ γεγονότι. καὶ τὸ μὲν ἀνελεῖν ἢ φυλάττειν
 δεδεμένους ἀσεβὲς ἡγάμενος, τὸ δὲ μνησικακῶντας ἔχειν σὺν
 αὐτῷ μὴ δεδεμένους σφαλερὸν εἶναι νομίζων, τὰς μὲν ὁμῆρου-
 σοντας μετὰ τέκνων εἰς τὴν Ῥώμην ἐξέπεμψε Κλαυδίῳ Καί-
 σاري, τὰς δὲ πρὸς Ἀρτάβανον τὸν Πάρθον ἐφ' ὁμοίαις προ-
 φάσεσιν ἀπέστειλεν.

δ'. Πυθόμενος δὲ τὴν μητέρα τὴν ἑαυτῇ πάνυ χαίρειν
 τοῖς Ἰσθαίων ἔθουσιν, ἔσπευσεν καὶ αὐτὸς εἰς ἐκείνα μετατίθε-
 σθαι. νομίζων τε μὴ εἶναι βεβαίως Ἰσθαῖος, εἰ μὴ περι-
 τέμνοιτο, κράττεον ἢ ἕτοιμος. μαθῶσα δὲ ἡ μήτηρ κωλύειν
 ἐπιμερᾶς, ἐπιφέρειν αὐτῷ κίνδυνον λέγουσα· “βασιλέα γάρ
 εἶναι, καὶ καταστήσῃ εἰς πολλὴν δυσμένειαν τὰς ὑπηκόους,
 “μαθόντας, ὅτι ξένων ἐπιθυμήσεις καὶ ἀλλοτρίων αὐτοῖς
 “ἰθὺν, ἢ ἀνέξιδά τι βασιλεύοντος αὐτῶν Ἰσθαίων.” καὶ
 ἡ μὲν ταῦτα ἔλεγεν, καὶ τῶς ἐκώλυεν. ὁ δὲ εἰς τὸν Λιανίαν
 τὰς λόγους ἀνέφερεν. τῇ δὲ τῇ μητρὶ συμφάσκοντος, καὶ
 συναπειλήσαντος, εἰ μὴ πείθοι καταλιπεῖν αὐτὸν, ἄπεισε.
 “δεδοικέναι γάρ, ἔλεγε, μὴ τῷ πράγματι ἐκδήλῃ πᾶσι
 “γενομένην κινδυνεύσεις τιμωρίαν ὑποχρῆν, ὥς αὐτὸς αἰτίας
 “τῶν, καὶ διδάσκαλος τῷ βασιλεῖ ἀπειπῶν ἔργων γειό-
 “μενος. δυνάμενον δὲ αὐτὸν, ἔφη, καὶ χωρὶς τῆς περιτο-
 “μῆς τὸ θεῖον σέβειν, εἴγε πάντως κέρειος ζηλοῦν τὰ πά-
 “τρια τῶν Ἰσθαίων. τῷτο εἶναι κυριώτερον τοῦ περιτέμνε-
 “σθαι.” συγγνώμην δὲ ἔξεν αὐτῷ καὶ τὸν Θεὸν φησάντος,
 μὴ πράξαντι τὸ ἔργον δι' ἀνάγκην καὶ τὸν ἐκ τῶν ὑπηκόων
 φόβον, ἐπέειπε μὲν τῷδε τότε τοῖς λόγοις ὁ βασιλεὺς. μετὰ
 ταῦτα δὲ, τὴν γὰρ ἐπιθυμίαν ἢ ἐξεβεβλήκει παντάπασιν,
 Ἰσθαῖος τις ἕτερος ἐκ τῆς Γαλιλαίας ἀφικόμενος, Εὐστάθια-
 ρος ὄνομα, πάνυ περὶ τὰ πάτρια δοκῶν ἀκριβὲς εἶναι,
 προετρέψατο πρᾶξαι τὸ ἔργον. ἐπεὶ γὰρ εἰσῆλθεν ἀσπασά-
 μενος αὐτὸν, καὶ κατέλαβε τὸν Μαυσίῳ νόμον ἀναγιγνώσκον-
 τα, “λανθάνεις, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, τὰ μέγιστα τὰς νόμους,

regno in eum deuoluto Adiabenen veniret, et fratres aliosque cognatos in vinculis conspexisset, aegre rem ferebat. et cum occidere hos aut constrictos seruare nefas duceret, memoresque iniuriarum non victos secum habere periculosum esse existimaret, eorum nonnullos cum liberis Romanam ad Claudium Caesarem obsides misit, aliosque ad Artabanum Parthum simili de causa relegauit.

4. Cognito deinde matrem suam Iudaeorum moribus et ritibus valde delectari, et ipse iisdem penitus imbui properauit. Cumque arbitraretur se non esse verum perfectumque Iudaeum, nisi circumcideretur, et hoc obire paratus erat. quod postquam mater rescivit, impedire nitebatur, periculum sibi constaturum esse dictitans: "regem enim esse, multumque a se alienaturum esse subditorum animos, cum audiuerint, eum mores peregrinos et a suis abhorrentes affectare; neque villo pacto laturos Iudaeum in eos regnare." Et illa quidem ista dicebat, et aliquantisper eum cohibuit. Is vero, quae eloquuta est, cum Anania communicabat. qui cum matris sententiam comprobasset, simulque ei denunciasset, se eum relicturum esse, nisi pareret, ab eo discedit: "timere enim se, aiebat, ne, re palam facta et diuulgata, supplicii periculum adiret, ut qui horum auctor fuerit, regemque docuerit, quae parum ei honesta erant et decora. Possesse enim illum, aiebat, etiam sine circumcissione numen colere, si plane decreverit patria Iudaeorum instituta sequi. hoc enim esse magis proprium Iudaeis, quam circumcissionem." Cumque dixisset, Deum etiam ei veniam daturum, si rem non fecisset, quod necessitati paruerit, et a subditis periculum metuerit; verbis quidem illius se persuaderi finit rex. Aliquanto autem post, cum nequaquam suum desiderium abieciisset, alius quidam Iudaeus e Galilaea profectus, Eleazarus nomine, qui legum patriarum peritus admodum videbatur, ipsum ad rem perficiendam impulit. Postquam enim ingressus eum salutasset, atque legem Moysaëam legentem deprehendisset, "nescis, inquit, o Rex, quantam

“καὶ δι’ αὐτῶν τὸν Θεὸν ἀδικῶν. ὃ γὰρ ἀναγινώσκου σὺ δὲ
 “μόνον αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ πρότερον τὰ προσαττόμενα ποιῆν
 “ὑπ’ αὐτῶν. μέχρι τίνος ἀπερίτμητος μένης; ἀλλ’ εἰ μὴ
 “πῶ τὸν περὶ τῆς νόμου ἀνέγνως, ἵ’ εἰδῆς, τίς ἐστιν ἡ ἀσπί-
 “βεια, νῦν ἀνάγνωθι.” ταῦτα ἀκῆσας ὁ βασιλεὺς, ἐχ
 ὑπερεβάλετο τὴν πρᾶξιν, μεταστὰς δὲ εἰς ἕτερον οἶκημα, καὶ
 τὸν ἱατρὸν εἰσκαλεσάμενος, τὸ προσαχθὲν ἐτέλει· καὶ με-
 ταπεμφάμενος τὴν τε μητέρα, καὶ τὸν διδάσκαλον Δαναίαν,
 ἐσήμανεν αὐτὸν πεπραχέναι τῆρον. τῆς δὲ ἔκπληξης εὐθὺς
 ἔλαβε καὶ φόβος ὅτι μέτριος, μὴ, τῆς πράξεως εἰς ἔλεγχον
 ἐλθούσης, κινδυνεύσει μὲν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν ἀποβαλεῖν,
 ἐκ ἀναρχομένων τῶν ὑπηκόων ἀρχὴν αὐτῶν ἄνδρα, τῶν παρ’
 ἑτέροις ζῆλωτὴν ἐθῶν· κινδυνεύσῃαι δὲ καὶ αὐτοί, τῆς αἰ-
 τίας ἐπ’ αὐτοῖς ἐνεχθείσης. Θεὸς δὲ ἦν ὁ κωλύσων ἄρα τῆς
 ἐκείνων φόβος ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ τέλος. πολλοὺς γὰρ αὐτὸν τί
 τὸν Ἰζάτην περιπεσόντα κινδύοις, καὶ παῖδας τῆς ἐκείνου
 δίσσωσεν, ἐξ ἀμνησίων πόρον εἰς σωτηρίαν παραχρῶν, ἐπι-
 δεκνὺς, ὅτι τοῖς εἰς αὐτὸν ἀποβλέψοι, καὶ μόνῳ πεπιστευκέ-
 σιν, ὁ καρπὸς ἐκ ἀπόλλυται ὁ τῆς εὐσεβείας. ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν ὕστερον ἀπαγγελλόμενα.

εἰ. Ελένη δὲ, ἡ τῷ βασιλεὺς μήτηρ, ὁρῶσα τὰ μὲν κατὰ
 τὴν βασιλείαν εἰρηνεύόμενα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτῆς μακάριον, καὶ
 παρὰ πᾶσι ζηλωτὸν καὶ τοῖς ἄλλοθεν διὰ τὴν ἐκ Θεοῦ πρό-
 νοιαν, ἐπαθυμίαν ἔχεν εἰς τὴν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ἀφικομένη,
 τὸ πᾶσιν αἰθερώποις περιβόητον ἱερὸν τοῦ Θεοῦ προσκυτῆ-
 σαι, καὶ χαριστηρίας θυσίας προσεγγεῖν· ἐδεῖτό τε τῇ πα-
 δὸς ἐπιτρέψαι. τῇ δὲ πάνυ προθύμως τῇ μητρὶ παρακαλέ-
 σθαι κατανεύσαντος, καὶ πολλὴν παρασκευὴν τῶν εἰς τὴν ἀπο-
 σολὴν ἐτοιμασάμενη, καὶ χρήματα πλεῖστα δόντος, κατα-
 βαίνει εἰς τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν, προπέμποντος ἐπιπολῶ
 τῇ παδός. γίνεται δὲ αὐτῆς ἡ ἀφίξις πάνυ συμφέρεσα
 τοῖς Ἱεροσολυμίταις. λιμὲν γὰρ αὐτῶν τὴν πόλιν κατὰ τοῦ
 καιροῦ ἐκείνον πιζοῦντος, καὶ πολλῶν ὑπ’ ἐνδείας ἀναλωμά-
 των φθινομένων, ἡ βασίλισσα Ελένη πέμπει τινὰς τῶν

"iniuriam legi, atque adeo Deo ipsi facias. nec enim satis est eam legere, sed in primis te facere oportet, quae ab illa praecepta sunt. quousque tandem incircumcissus manebis? Si nondum legisti legem, quae circumcisionem iniungit, nunc certe lege, ut scias, qua in impietate verferis." Cum ista audisset rex, non amplius rem distulit; sed in aliud se recipiens cubiculum, medico accito, quod mandatum erat, exsequebatur: deinde accersita matre et praeceptore Anania, eis significauit actum esse quod voluit. Illos autem continuo stupor ac metus non medio-
cris corripuit, ne, si rei indicium in vulgus emanaret, regni amittendi in periculo esset, non laturis subditis, ut in eos vir regnaret, morum, qui inter alios obtinent, studiosus: et ne ipsi etiam discrimina adirent, quasi illorum culpa factum esset. Sed Deus obstitit, quod minus eueniret quod illi metuerant. nam et ipsum Izaten in multis versatum periculis, eiusque liberos incolumes seruauit, ex dubiis et desperatis viam eis expediens ad salutem, ostendensque, quod Deum adspectantes eique vni fidentes pietatis fructu non defraudantur. Sed de istis quidem posse narrabimus.

5. Helena autem regis mater, cum videret omnia in regno pacata esse et tranquilla, filiumque suum beatum, et apud vniuersos etiam externos in admiratione ex Dei prouidentia, in Hierosolymitarum urbem proficiscendi desiderio tenebatur, ut templum Dei omnium hominum sermone celebratum adoraret, et victimas pro gratiarum actione offerret: filiumque orabat, ut eo ire permitteret. Cum autem ille libenter admodum matri supplicanti annuisset, et magnos apparatus ad eam profectionem fecisset, multaque pecunia eam instruxisset, descendit ad Hierosolymitarum urbem, filio longe eam deducente. Eius autem aduentu nihil opportunius potuit accidere Hierosolymitis. nam fame ipsorum urbem per id tempus premente, multisque alimentorum inopia pereuntibus, Helena regina

ἑαυτῆς, τὰς μὲν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πολὺν σίτον ἀνηγομένης χρημάτων, τὰς δὲ εἰς Κύπρον ἰσχυάδων φέρτον οἴοντας. ὥς δὲ πάλιν ἤλθον ταχέως κομίζοντες, τοῖς ἀπορριμμένοις δένειμι τροφὴν, καὶ μεγίστην αὐτῆς μνήμην τῆς εὐποιίας ταύτης εἰς τὸ πᾶν ἡμῶν ἔθνος καταλέλοιπε. πυθόμενοι δὲ καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης τὰ περὶ τὸν λιμὸν, ἔπειμψε πολλὰ χρήματα τοῖς πρώτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν. ἀλλὰ γάρ, ἃ τότε τοῖς βασιλεῦσιν εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὰ πέπρακται, μετὰ ταῦτα δηλώσομεν.

ΚΕΦ. γ'.

Ὡς ὁ τῶν Πάρθων βασιλεὺς Λεγάβανος, τὰς αὐτῶν ἐπιβουλὰς διδοικώς, πρὸς Ἰζάτην ἀπάξει, καὶ πάλιν δι' αὐτῆς εἰς τὴν ἀρχὴν καθίσταται· καὶ ὡς Βαρδάνης ὁ παῖς ἐκείνῳ πόλεμον πρὸς Ἰζάτην κατήγγειλεν.

Ὅ Δὲ τῶν Πάρθων βασιλεὺς Λεγάβανος, αἰδόμενος τὰς σατραπάς ἐπιβλητὴν εἰς αὐτὸν συντεθειμένης, μένει παρ' αὐτοῖς ἀσφαλὲς ἔχ' ὄρων, ἔγνω πρὸς Ἰζάτην ἀπάξειν, πόρον παρ' αὐτῇ βυλόμενος σωτηρίας εὐρεῖσθαι, καὶ καθοδοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν, εἰ δυνηθεῖη, καὶ δὴ ἀφικνεῖται ὡς αὐτὸν συγγενῶν τε καὶ οἰκετῶν περὶ χιλίης τὸν ἀριθμὸν ἐπαγόμενος, συντυγχάνει τε τῷ Ἰζάτῃ κατ' ὁδόν, αὐτὸς τε σαφῶς ἐκείνῳ ἐπιστάμενος, καὶ ὑπ' Ἰζάτῃ ἔγνωσκόμενος. καὶ πλησίον παραστὰς, πρῶτον μὲν κατὰ τὸ πάτριον προσεκύνησεν αὐτὸν, εἶτα, “βασιλεῦ, φησὶ, μὴ περιῖδῃς μὲ τὸν σὸν οἰκέτην, μηδὲ ὑπερηφανήσης δεομένην. ταπεινὸς γάρ ἐκ μετὰβολῆς γεγόμενος, καὶ ἐκ βασιλείας ιδιώτης, τῆς σῆς ἐπικυρίας χεῖρ' ἔχω. βλέπον οὖν εἰς τὸ τῆς τύχης ἄσφατον, καὶ κοινὴν εἶναι νόμισον καὶ ὑπὲρ σαυτῆς πρόνοιαν· ἐμὲ γάρ ἀνεκδικήτη περιεφθέντος, ἔσονται θρασύτεροι πολλοὶ κατὰ τὰ τῶν ἄλλων βασιλείων.” ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε δακρύων, καὶ τῇ κεφαλῇ κάτω νεύων. ὁ δὲ Ἰζάτης, ὡς ἤκουσε τῆς οἰκίας, καὶ εἶδεν ἰκέτην αὐτῷ παρεστῶτα τὸν Λεγάβανον, κατεπῆδῃ.

e suis alios quidem misit Alexandriam, qui vim magnam tritici coëmerent, alios vero in Cyprum, qui caricarum farcinas aduehi curarent. Vbi vero reuersi sunt, celeriter istis apportatis, cibos egenis distribuit: atque ex hac beneficentia maximam sui memoriam apud gentem nostram vniuersam reliquit. Quin et filius eius Izates, fame ista audita, principibus Hierosolymitanis multum pecuniae misit. Sed enim horum regum beneficia, quibus ciuitatem nostram affecerunt, postea declarabimus.

CAP. III.

Quomodo Artabanus rex Parthorum, insidias illorum veritus, ad Izaten se recepit; iterumque in regnum illius ope restituitur: et quomodo Bardanas eius filius bellum indixit Izati.

Parthorum autem rex Artabanus, cum intelligeret sibi a satrapis compositas esse insidias, nec tutum putaret apud eos diutius manere, decreuit ad Izaten se conferre; eo animo, vt viam ad salutem ex illo inueniret, et, si fieri posset, etiam reditum in principatum. Itaque ad eum venit, cognatis et domesticis circiter mille numero secum adductis, et Izaten conuenit in itinere, cum et ipse illum probe nosset, et Izati plane ignotus esset. Cumque propius adstaret, primum quidem more patrio eum adorauit; deinde: "O Rex, inquit, ne me despicias famulum tuum, neque contempnas supplicem. nam ex mutata fortuna depressus, et ex rege in priuati conditionem redactus, tua ope indigeo. Respice igitur fortunae instabilitatem, atque mecum tibi commune esse existima tuae salutis prouidere: nam si me inultum esse patiaris, multi etiam in alios reges fient audaciores." Ille quidem ista lacrymans dicebat, capiteque demisso. Izates autem, quamprimum nomen eius audiuit, viditque supplicem sibi adstare Artabanum, equo desiluit, ac: "Bono,

σιν ἀπὸ τῆ ἵππου ὀξείως, καὶ, “Θάρσπον, εἶπεν, ὦ βασι-
 “λεῦ, μὴδὲ σὲ συγχέιτω τὸ παρὸν ὡς ἀνήκεσον· ταχέια
 “γὰρ ἔσται τῆς λύπης ἡ μεταβολή. Φίλον δὲ καὶ σύμμαχον
 “εὐρέσεις κρείττω τῆς ἐλπίδος. ἢ γὰρ εἰς τὴν Πάρθων σὲ
 “καταστήσω βασιλείαν πάλιν, ἢ τῆς ἐμῆς ἐκστήσομαι.

β'. Ταῦτα εἰπὼν, ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν ἵππον τὸν Ἀρ-
 τάβανον, παρείπετο δὲ αὐτὸς πεζὸς, τιμὴν ἀπονέμων ταυ-
 την, ὡς ἂν μείζονι βασιλεῖ. θιασάμενος δὲ ὁ Ἀρτάβανος,
 βαρέως ἤνεγκε, καὶ τὴν ἐφεσῶσαν αὐτῷ τύχην καὶ τιμὴν
 ἐπωμόσατο καταβῆσθαι, μὴ ἐκείνῃ πάλιν ἀναβάντος καὶ
 προηγμένῃ. ὁ δὲ πεδοίς, ἐπὶ τὸν ἵππον ἤλατο· καὶ ἀγα-
 γὼν αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια, πᾶσαν τιμὴν ἀπένειμεν ἐν τε
 συνεδρίαις καὶ ταῖς περὶ τὰς ἐσιάσεις προκατακλίσειν, ἔκ
 εἰς τὸ παρὸν αὐτῇ τῆς τύχης ἀποβλέπων, ἀλλ' εἰς τὸ πρό-
 τερον ἀξιώμα. καὶ τι λογισμῷ διδὼς, ὡς κοιναὶ τοῖς ἀνθρώ-
 ποις αἱ μεταβολαὶ τῆς τύχης. γράφει τε πρὸς τὴν Πάρθον,
 πέθων αὐτῆς τὸν Ἀρτάβανον ὑποδέξασθαι, πῶς προτεί-
 νων τῆς τῶν πεπραγμένων ἀμνησίας δεξιὰν καὶ δεξας, καὶ
 μεσιτείαν τὴν αὐτῇ. τῶν δὲ Πάρθων δέξασθαι μὲν αὐτὸν
 θέλουν ἔκ ἀρνεμένων, μὴ δύνασθαι δὲ λεγόντων διὰ τὸ τὴν
 ἀρχὴν ἐτέρῳ πεπιστευκέναι· Κίναμος δὲ ἦν ὄνομα τῷ παρην-
 ληφότῃ· καὶ δεδοικέναι, μὴ γάσις αὐτῆς ἐκ τῆς καταλά-
 βῃ. μαθὼν τὴν προαίρεσιν αὐτῶν ὁ Κίναμος ταύτην, αὐ-
 τὸς γράφει τῷ Ἀρταβάνῳ· τέτραπτο γὰρ ὑπ' αὐτῇ, καὶ
 φύσει δὲ ἦν καλὸς καὶ ἀγαθός· παρακαλῶν αὐτὸν πιστεύ-
 σαντα παραγενέσθαι τὴν ἀρχὴν ἀποληψόμενον τὴν αὐτῇ.
 καὶ ὁ Ἀρτάβανος πιστεύσας παρῇν. ὑπὴντα δὲ αὐτῷ ὁ Κί-
 ναμος, καὶ προσκυνήσας, βασιλέα τε προσαγορεύσας, πε-
 ριτίθῃσιν αὐτῇ τῇ κεφαλῇ τὸ διάδημα ἀφελὼν τῆς ἑαυτοῦ.

γ'. Καὶ Ἀρτάβανος ἔτι δὲ Ἰζάτη πάλιν εἰς τὴν ἀρχὴν
 καθίσταται, πρότερον αὐτῆς ἐκπεσὼν διὰ τὰς μεγιστάνας.
 ἔκ ἐγένετο μὲν ἀμειψίων τῶν εἰς αὐτὸν εὐεργεσιῶν, ἀλλὰ
 δωρεῖται τὸν Ἰζάτην ταῖς μεγίσταις τιμαῖς παρ' αὐτοῖς. τίς
 τε γὰρ τιάραν ὀρθὴν ἐπέστρεψεν αὐτῷ φορεῖν, καὶ ἐπὶ χρυ-

"inquit, animo esto, o Rex, nec praesenti turberis calamitate quasi inmedicabili: breui enim mutationem habitura est tua moestitia, inueniesque amicum et socium meliorem, quam forte sperare poteras. Aut enim in Parthorum regnum te reducam, aut meo tibi cedam.

2. Haec loquutus Artabanum in equum fustulit, et ipse pedes sequutus est, hunc ei tanquam regi maiori honorem tribuens. Cum autem hoc vidisset Artabanus, mollesse rem tulit, et per praesentem fortunam honoremque iuravit, nisi et ille equum iterum conscendisset atque anteiret, se quoque descensurum. Tum ille ei obsequutus in equum insiluit: eoque in regiam perducto omnem honorem ei habuit, in consessibus et conuiuiis primum ei locum concedens, nec ad praesentem eius statum respiciens, sed ad pristinam dignitatem, animoque secum reputans commune esse omnium hominum aduersam quandoque subire fortunam. Scripsit etiam ad Parthos, ut persuaderet eis Artabanum recipere, fidem suam dextra et iureiurando dans, eum anteaكتورum memoriam obliuione deleturum, seque ipsum sequestrem fore promittens. Cum autem Parthi se quidem eum velle recipere non negarent, sed in potestate sua nequaquam esse dicerent, utpote alteri credito imperio, (nam quidam erat Cinnamus nomine, qui regnum susceperat) seque metuere, ne inde oriretur seditio; Cinnamus, hac illorum voluntate intellecta, ipse ad Artabanum scripsit (nam eius alumnus fuerat, quin et ingenio erat bono honestoque) obsecrans, ut fide ipsi habitu adueniret, regnum suum recepturus. Atque Artabanus, eius promissis fretus et innixus, rediit. Cinnamus autem ei obuiam ibat, et, cum eum salutasset regemque appellasset, diadema suo capiti detractum illius imposuit.

3. Atque ita Artabanus Izatis opera suum in regnum restitutus est, e quo per proceres suos iam ante exciderat. Verum illius erga ipsum meritorum non erat immemor: sed Izaten maximis, ut apud ipsos, remuneratus est honoribus. nam et tiaram rectam ei gestare permisit, et in aureo

σῆς κλίνης καθεύδειν, ἅπερ μόνων ἐστὶ γέρας καὶ σημεῖον τῶν Πάρθων βασιλέων. ἔδωκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν αὐτῷ κάγαθην, τῷ τῶν Ἀρμενίων βασιλέως ἀποτεμόμενος. Νίσιβις δὲ ἔστιν ὄνομα τῇ γῇ· καὶ ἐν αὐτῇ πρότερον Μακεδόνες ἐκτίσαντο πόλιν Ἀντιόχειαν, ἣν Μυγδονίαν προσηγόρευσαν. ταύταις μὲν δὴ ταῖς τιμαῖς ὁ Ἰζάτης ὑπὸ τῷ τῶν Πάρθων βασιλέως ἐτιμήθη.

δ'. Μετ' ἔτι πολὺν δὲ χρόνον Ἀρτάβανος τελευτᾷ, τὴν βασιλείαν τῷ πατρὶ Οὐαρδάνη καταλιπών. ἔτος δὲ, πρὸς Ἰζάτην ἀφικόμενος, ἐπειθεν αὐτὸν, μέλλων πρὸς Ῥωμαῖους πόλεμον ἐκφέρειν, συστρατεύεσθαι καὶ συμμαχίαν ἐτοιμάζειν. ἔτι μὲν ἐπειθεν. ὁ γὰρ Ἰζάτης, τὴν Ῥωμαίων δύναμιν τε καὶ τύχην ἐπιστάμενος, ἀδυνάτοις αὐτὸν ἐνόμιζεν ἐπιχειρεῖν. ἔτι δὲ πεπομφῶς πέντε μὲν τὸν ἀριθμὸν υἱᾶς, τὴν δὲ ἡλικίαν ἑξῆς, γλῶτταν τὴν παρ' ἡμῖν πάτριον καὶ πατρίαν ἀκριβῶς μαθησομένους, τὴν τε μητέρα προσκυνῶσαν τὸ ἱερόν, ὡς προεῖπον, ὀκνηρότερος ἦν, καὶ τὸν Οὐαρδάνην ἐκώλυε, συνεχῶς διηγόμενος τὰς Ῥωμαίων δυνάμεις τε καὶ πράξεις, διὰ τῶν οἰόμενος αὐτὸν φοβήσιν, καὶ παύσιν ἐπιθυμοῦντα τῆς ἐπ' αὐτὰς στρατείας. παροξυνθεὶς δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ Πάρθος, πόλεμον εὐθύς πρὸς Ἰζάτην κατήγγειλεν. ἔτι μὲν ἔλαβεν ἑδὲ τῆς ἐπὶ τούτῳ στρατείας ὄνησιν, τῷ Θεῷ τὰς ἐλπίδας αὐτῷ πάσας ὑποτεμόντος. μαθόντες γὰρ οἱ Πάρθοι τὴν διάνοιαν Οὐαρδάνη, καὶ ὡς ἐπὶ Ῥωμαῖους στρατεύειν ἔκρινεν, αὐτὸν μὲν ἀναιρεῖσι, τὴν ἀρχὴν δὲ τῷ ἀδελφῷ Γοτάρξῃ παρέδωκαν. καὶ τῷτον δὲ, μετ' ἔτι πολὺν χρόνον ἐξ ἐπιβελῆς τελευτήσαντα, διαδέχεται Οὐιολγάσης ὁ ἀδελφός· ὃς δὲ καὶ τοῖς ὁμοπατέριοις δυσὶν ἀδελφοῖς δυνασείας ἐπίστρεψε, Πακόρῳ μὲν τῷ πρεσβυτέρῳ τὴν Μήδων, Τιριδάτῃ δὲ τῷ νεωτέρῳ τὴν Ἀρμενίαν.

lecto dormire, quae honoris insignia concessa sunt solis Parthorum regibus. quin et regionem ei donavit amplam et fertilem, ademtam ditioni regis Armeniae. Terrae autem nomen est Nisibis: et in ea olim Macedones urbem Antiochiam condiderunt, quam Mygdoniam appellarunt. His itaque honoribus Izates a Parthorum rege cohonestatus est.

4. Non multo autem post moritur Artabanus, regno filio suo Bardani relicto. Is sane, adito Izate, ei suadebat, ut cum ipso, bellum Romanis illaturo, in eiusdem societatem veniret, et auxilia pararet. Non tamen ei persuadebat. Nam Izates, ut qui probe nouerat Romanorum potentiam et fortunam, censebat illum ea aggredi, quae fieri non poterant. Insuper autem, cum filios quinque numero et aetate iuuenes misisset, ut linguam nostram vernaculam et patriam disciplinam diligenter addicerent, simulque matrem ad templum (vti iam diximus) adorandum, segnior erat ad bellum, idque agebat, ut Bardanem inhiberet, perpetuo ei enarrando, quibus erant Romani viribus et quas res gesserant, fore ratus, ut istis eum deterret bellumque gerendi cupiditatem reslingueret. At Parthus, hisce irritatus, continuo bellum Izati denunciauit. ex hac tamen in eum expeditione nihil proficiebat, Deo faciente, ut spes eius omnis in nihilum recideret. Nam Parthi, ubi voluntatem eius rei Bardanis intellexerant, quodque Romanis bellum inferre statuerat, ipsum quidem de medio tollunt, fratri vero eius Gotarzi regnum detulerunt. quin et huic, non multo post per insidias sublato, Vologases eius frater succedit: qui duobus fratribus, eodem secum patre genitis, suae ditionis omnia credidit, Pacoro quidem grandiori natu Mediam; Tiridati vero minori Armeniam.

ΚΕΦ. Ծ.

Ὡς Ἀραβες ἐπολέμησαν Ἰζάτη ἐκ προδοσίας τῶν οἰκείων·
καὶ ὡς Ἰζάτης κατὰ Θεῦ πρόνοιαν ἐκ τῶν χειρῶν αὐ-
τῶν ἐσώθη.

Ο Δὲ τῷ βασιλέως ἀδελφὸς Μονόβαζος καὶ οἱ συγγενεῖς,
θεωροῦντες τὸν Ἰζάτην πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείᾳ ζηλωτὸν πα-
ρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γεγεννημένον, ἔχον ἐπιθυμίαν καὶ αὐ-
τοί, τὰ πάτρια καταλιπόντες, ἔθισσι χρῆσθαι τοῖς Ἰουδαίων.
γίνονται δὲ πρᾶξις αὐτῶν κατὰ Φωρος τοῖς ὑπηκόοις, καὶ πῖ-
τῳ χαλεπήναντες οἱ μεγιστάνες ἢ Φέρεσι μὲν τὴν ὀργήν, κα-
τὰ νῦν δὲ ἔχοντες, καμρὸν ἐπιτήδειον ἐζήτουν, δίκην εἰσπράξα-
σθαι σπεύδοντες παρ' αὐτῶν. καὶ δὴ γράψουσιν πρὸς Ἀβίαν
τῶν Ἀραβίων βασιλέα, χρήματα πολλὰ δώσειν ὑπὸ χυμέν-
νοι, στρατεύεσθαι θελήσαντι κατὰ τῷ παρ' αὐτοῖς βασιλέως.
ἐπηγγέλλοντο δὲ καὶ περὶ τὴν πρώτην συμβολὴν ἐγκατα-
λείπειν τὸν βασιλέα. θέλουν γὰρ αὐτὸν τιμωρήσασθαι, μι-
σήσαντα τὰ παρ' αὐτοῖς ἔθνη· καὶ ὅσοις τὴν πρὸς ἀλλήλους
ἐνδοσάμενοι πίσιν, σπεύδουσιν παρεκάλειν. κείμεται δὲ ὁ Ἀ-
ραβ, καὶ πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν, ἦκεν ἐπὶ τὸν Ἰζάτην.
μελλούσης δὲ τῆς πρώτης συμβολῆς, πρὶν εἰς χεῖρας εἰλθεῖν,
καταλείπουσιν τὸν Ἰζάτην ἐκ συνθήματος πάντες ὡς πανικῶ
δείματι καταχθέντες, καὶ τὰ ἰώτα τοῖς πολεμίοις ἐντρέ-
ψαντες, ἔφευγον. ἢ μὴν ὁ Ἰζάτης κατεκλάγη, νοήσας δὲ
προδοσίαν ὑπὸ τῶν μεγιστάνων γεγενῆσθαι, καὶ αὐτὸς εἰς τὸ
στρατόπεδον ὑπεχώρησε, καὶ τὴν αἰτίαν ζητήσας, ὡς ἔμαθε
συντεταγμένους πρὸς τὸν Ἀραβᾶ, τὴς μὲν αἰτίας ἀναιρεῖ, τῇ
δὲ ἐπίσῃ συμβαλὼν, πλείους μὲν ἀπέκτεινεν, πάντας δὲ
φυγεῖν ἠνάγκασεν. αὐτὸν δὲ τὸν βασιλέα διώκων εἰς τι
Φερίον συνήλασεν Ἀρσαμον καλούμενον, καὶ προσμαχησά-
μενος καρτερῶς, εἰλε τὸ Φερίον. διαρπάσας δὲ τὴν ἐν αὐ-
τῷ λείαν πᾶσαν, πολλὰ δὲ ἦν, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀδιαβη-
νὴν, τὸν Ἀβίαν ἢ καταλαβὼν ζῶντα· περικαταλαμβανό-
μενος γὰρ ἑαυτὸν ἀνῆλθεν.

CAP. IV.

Quomodo Arabes contra Izaten ex subditorum proditione bellum gesserunt: utque Izates Dei providentia ex magnibus eorum evasit.

Regis autem frater Monobazus et cognati, cum viderent Izaten ex sua in Deum pietate omnium hominum beatissimum evasisse, desiderio et ipsi tenebantur patrios mores ritusque relinquendi et Iudaïcis vtendi. Atqui id quod fecerant statim deprehensum est, factumque aegre tulerunt magnates, non tamen iracundia efferebantur, sed eam dissimulando tempus opportunum quaerebant, studentes poenas ab illis repetere. Scribunt igitur Abiae regi Arabum, se magnam pecuniae vim ei daturōs promittentes, si contra regem illorum vellet expeditionem suscipere; quin et polliciti sunt se primo statim conflictu regem relicturos. esse enim sibi animum poenas de eo sumere, quod mores suos odio habuerit; fideque sua sibi inuicem iureiurando obligata, ne moras neceret obsecrabant. Paret itaque Arabs, magnoque adducto exercitu aduersus Izaten contendit. Tunc vbi primum praelio congressuri erant, antequam ad manus ventum esset, Izaten ex composito omnes sui deferunt, quasi panico terrore correpti; cumque hostibus terga vertissent, diffugiebant. Non tamen Izates animo erat consternatus: sed gnarus, proditionem factam esse a magnatibus, ipse quoque intra castra sese recepit: cumque de fugae causa inquisiuisset, vt comperit eos pepegisse cum Arabe, auctores quidem sceleris supplicio afficit; postridie vero manibus confertis, plurimos occidit, et reliquos omnes coëgit in fugam se coniecere. Regem autem ipsum persequens, in castellum compulit Arsainum vocatum, idemque valide oppugnatum vi cepit. cumque omnem in ea praedam, quae multa erat, diripuisset, in Adiabenen reuersus est; Abia viuo in potestatem eius non redacto; quippe qui vndique comprehensus seipsum interfecerat.

β. Αποτυχόντες δὲ οἱ τῶν Ἀδιαβηνῶν μεγιστάνες τῆς πρώτης ἐπιχειρήσεως, παραδιδόντος αὐτὰς τῷ Θεῷ τῷ βασιλεῖ, ἔδ' ὡς ἡρέμην, ἀλλὰ γράψουσιν πάλιν Οὐολογάση, βασιλεὺς δὲ Πάρθων ἦτος ἦν, παρακαλοῦντες ἀποκτεῖναι μὲν τὸν Ἰζάτην, καταστῆναι δὲ αὐτοῖς ἕτερον δυνάστην, τῷ γένει Πάρθων. μισεῖν γὰρ ἔλεγον τὸν ἑαυτῶν βασιλέα, καταλύσαντα μὲν τὰ πάτρια, ξένων δὲ ἑρατὴν ἐθῶν γενόμενον. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πάρθος, ἐπήρθη πρὸς τὸν πόλεμον· καὶ προφάσεως δικαίας μηδεμίαν ἔχων ἀφορμὴν, τὰς ὑπὸ τῷ πατρὸς αὐτῷ δοθείσας τιμὰς ἐπεμψεν ἀπαιτῶν, ἀπειθῆσαντι δὲ πόλεμον κατήγγελλεν. ταρασσεται δὲ τὴν ψυχὴν ἕχθρῳ μετρίως ὁ Ἰζάτης, ὡς ἤκουσε ταῦτα, κατάγνωσιν μὲν φέρεν αὐτῷ νομίσας τὸ τῶν δωρῶν ἐξίστασθαι δοκεῖν διὰ φόβου τῷτο πράξας. εἰδὼς δὲ, ὅτι καὶ ἀπολαβὼν ὁ Πάρθος τὰς τιμὰς, ἔκ ἂν ἡρεμήσειεν, ἐκρινεν ἐπιτελεῖν τῷ κηδεμόνι Θεῷ τὸν ὑπὲρ τῆς ψυχῆς κίνδυνον· καὶ τῷτον μέγιστον ἡγήσαμενος ἔχεν σύμμαχον, κατατίθεται μὲν τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἰς τι τῶν Φερειῶν ἀσφαλέςτατον, σίτον δὲ πάντα εἰς τὰς βάρεις, καὶ ἐμπέπησι τὸν τε χόρτον καὶ τὰς νομάς. ταῦτά τε προεутρεπισάμενος, ἐξεδέχeto τὴς πολεμίας. παραγυνομένη δὲ τῷ Πάρθῳ μετὰ πολλῆς δυνάμεως πεζῶν τε καὶ ἵππων θάττον ἐλπίδος, ὠδύσε γὰρ συντόνως, βαλλομένη τε χάρακα πρὸς τῷ ποταμῷ τῷ τῇ Ἀδιαβηνῇ καὶ τῇ Μηδίᾳ ὀρίζοντι, τίθησι καὶ ὁ Ἰζάτης τὸ στρατόπεδον ἐκ ἄπωθεν, ἔχων περὶ αὐτὸν ἵππεις τὸν ἀριθμὸν ἑξακισχιλῶς. ἀφικνεῖται δὲ πρὸς τὸν Ἰζάτην ἄγγελος παρὰ τῷ Πάρθῳ πεμψθεὶς, ὅς τὴν Πάρθῳ δύναμιν ὅση τις ἐστὶν ἡγγελλεν, ἀπὸ Εὐφράτης ποταμῷ μέχρι Βάκτρων τὴς ὁδοῦ αὐτῆς τιθέμενος, καὶ τὴς ὑπὸ αὐτῆς βασιλείας καταλέγων. ἡπίλει δὲ δώσειν αὐτὸν δίκας, ἀχάριζον περὶ δεσπότης τὴς ἑαυτῷ γενόμενος, καὶ ρύεσθαι τῶν βασιλείας αὐτοῦ χειρῶν ἔδὲ τὸν Θεόν, ὃν σίβει, δυνήσισθαι. ταῦτα τῷ ἀγγέλῳ φράσαντος, ὁ Ἰζάτης εἰδέναι μὲν τὴν Πάρθων δύναμιν ἔφη πολὺ τῆς αὐτῷ διαφέρεσαν, γινώσκων δ' οὖν ἔτι μᾶλλον ἀνδρώπων πάν-

2. Postquam autem magnates Adiabenorum primis ausis excidissent, a Deo in manus sui regis traditi, ne sic quidem quiescebant, sed denuo scribunt Vologasi, (ille enim Parthorum rex erat) rogantes eum, ut, Izate interfecto, dynasten alium quempiam, genere Parthum, sibi praeficeret. exosum enim suum regem aiebant; ut, pote quod patrias leges abrogaret, et alienarum desiderio teneretur. His auditis Parthus ad bellum inferendum excitatus est; et cum nullam haberet iussam, quam praetexeret, bellandi occasionem, misit honores repetitum, quos pater ipsius ei concesserat, et si reddere recusaret, bellum ei denunciabat. Izates, ubi ista audiuit, vehementer animo perturbatur, sibi quidem opprobrio esse ratus ab iis decedere, quae dono acceperat, quod ex timore hoc fecisse videretur. Pro comperto autem habito, Parthus ne quidem post honores receptos quieturum esse, decreuit Deo curatori semet committere, dum vitae discrimen adiret: atque hunc maximum adiutorem habere arbitratus, liberos et uxores in castellum quoddam munitissimum concludit, frumentumque in arces deportat, ac deinde foenum et pabulum flammis absumit. adeoque istis in antecessum paratis, hostium aduentum expectabat. Cum autem Parthus cum magnis peditum equitumque copiis celerius, quam crederetur, adesset, (magna enim fecerat itinera) castraque posuisset ad fluvium, qui Adiabenam a Media dirimit; Izates quoque non longe inde castra metatus est, militibus ad sex millia numero secum adductis. Rebus ita se habentibus, ad Izaten venit nuncius a Partho missus, qui Parthi vires, quantae illae essent, numerando percereret, ab Euphrate fluvio usque ad Bactrorum fines, quique distaret, quot reges illis subiicerentur. Insuper minitabatur, fore, ut supplicium lueret, quod erga dominos suos ingratus exstitisset; ac ne Deum quidem, quem coleret, posse eum regis e manibus eripere. Cum ista retulisset nuncius, dicebat Izates, se quidem nosse Parthorum potentiam sua longe superiorem: adhuc vero certius

πεν ἔλεγεν κρείσσων τὸν Θεόν. καὶ τοιαύτην δὲς τὴν ἀπόκρι-
σιν, ἐπὶ τὴν ἱκεσίαν ἐτρέπετο τῷ Θεῷ, χαμαὶ τε ῥίψας αὐ-
τὰν, καὶ σποδῶ τὴν κεφαλὴν κατασχύνας, μετὰ γυναικῶν
καὶ τέκνων ἐνήσειεν, ἀνακαλῶν τὸν Θεὸν καὶ λέγων, “εἰ μὴ
“μάτην, ὃ δέσποτα κύριε, τῆς σῆς ἐγνύομην χρηστότητος,
“τῶν πάντων δὲ δικαίως μόνον καὶ πρῶτον ἡγήμαι κύριον,
“ἐλθὲ σύμμαχος, ἔχ ὑπὲρ ἐμῶ μόνον ἀμυνόμενος τῆς πολε-
“μίας, ἀλλ’ ὅτι καὶ τῆς σῆς δυνάμεως κατατοτολμήκασι,
“καὶ μεγαλορρήματα γλῶσσαι ἐπαφίναι ἔπιφρέκασιν.” ὁ
μὲν ταῦτα ἐποτηνῆτο δακρύων, καὶ ὀδυρόμενος. ἐπὶ κρὸς δὲ
ἁ Θεὸς ἐγένετο, καὶ κατ’ ἐκείνην εὐθὺ τὴν νύκτα δεξάμενος
Οὐολογίας ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἐγγράφητο, Δαὼν καὶ Σακῶν
χεῖρα μεγάλην καταφρονήσασαν αὐτῇ τῆς ἀποδημίας ἐπι-
στρατευσάμενην διαρπαῖζειν τὴν Παρθυνήν, ἄπρακτος ἀνέ-
ζευξεν εἰς τὰ πίσω. καὶ ὁ Ἰζάτης ἔτα κατὰ Θεῷ πρόνοιαν
τὰς ἀπειλὰς τῇ Πάρθῃ διαφύγει.

γ’. Μετ’ ἑ πολὺν δὲ χρόνον, πεντηκὸς ὁ μὲν καὶ πέμπτου
ἀπὸ γενεᾶς πληρώσας ἔτος, τέταρτον δὲ πρὸς εἰκοστὸν δυα-
σεύσας, θνήσκει καταλιπὼν παῖδας ἄρρενας εἰκοσι τέσσα-
ρας καὶ θυγατέρας εἰκοσι τέσσαρας· τὴν μίντοι διαδοχὴν
τῆς ἀρχῆς τὸν ἀδελφὸν Μονόβαζον ἐκέλευε παραλαβεῖν,
ἀμειβόμενος αὐτὸν, ὅτι κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῇ, μετὰ τὸν
τῷ πατρὸς αὐτῇ θάνατον, πιστῶς φυλάξῃεν αὐτῷ τὴν δυα-
σείαν. ἡ δὲ μήτηρ Ελένη, τὸν τῷ πατρὸς θάνατον ἀνέσασσα,
βαρέως μὲν ἠνεγκεν, ὡς εἰκὸς μητέρα στερομένην εὐσεβεσάτη
πατρὸς, παραμυθίαν δὲ ὅμως εἶχεν τὴν διαδοχὴν ἀνέσασσα
εἰς τὸν πρεσβύτερον αὐτῆς υἱὸν ἤκυσαν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐσπευ-
δεν. παραγενομένη δὲ εἰς τὴν Ἀδιαβηνήν, ἑ πολὺν Ἰζάτη τῷ
πατρὶ χρόνον ἐπεβίωσεν. ὁ δὲ Μονόβαζος τὰ τε ἐκείνης ὅσα,
καὶ τὰ τῇ ἀδελφῇ πέμψας εἰς Ἱεροσόλυμα θάψαι προσέτα-
ξεν ἐν ταῖς πυραμίσιν, ἃς ἡ μήτηρ κατασκευάκει, τρεῖς τὸν
ἀριθμὸν τρία σάδια τῆς τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως ἀπεχθ-
σας. ἀλλὰ Μονόβαζος μὲν ὁ βασιλεὺς ὅσα κατὰ τὸν τῆς
ζωῆς χρόνον ἔπραξεν, ὕστερον ἐπαγγελῶμεν.

scire aiebat, Deum hominibus vniuersis potentiorē esse. atque eiusmodi dato responso, ad supplicandum Deo se conuertebat; et humi prostratus, caputque cineribus foedatus, cum vxoribus et liberis ieiunabat, Deum inuocans dicensque: "O Domine, qui omnibus dominaris, si non frustra me tue bonitati dediderim, sed te merito omnium solum et primum habuerim dominum, veni in auxilium, non tam mei in gratiam hostes vleiscens, quam quod aufferint contra tuam potentiam sese extollere, et linguam magniloquam in te laxare non horruerint." Et ille quidem cum lacrymis et lamentatione ita Deo supplicabat: atque Deus eum de coelo exaudiebat, adeo vt illa statim nocte Vologases literis acceptis (in quibus scriptum erat, Dahas et Sacas, contempta eius, dum peregre abesset, potestate, cum magnis copiis expeditionem fecisse, et Parthiam vastare et populari) cum exercitu retro se ad suos re infecta receperit. Atque ita Izates Dei prouidentia Parthi minas effugit.

3. Non multo autem post, anno aetatis quinquagesimo quinto exacto, regnique quarto supra vigesimum, moritur, filiis masculis viginti quatuor relictis quatuorque et viginti filiabus; caeterum vt successionem in regnum sibi vindicaret Monobazus, praecipiebat, referens ei gratiam ob regnum sibi, domo profecto, post patris ipsius obitum bona fide conseruatum. Helena autem mater, vbi de filii morte inaudiuit, eam quidem grauiter tulit, vt verisimile erat laturam esse, matrem pietatissimo filio orbatam: ex eo tamen consolationem habebat, quod audierit successionem in filium suum natu maiorem deuolutam esse, adeoque ad ipsum properabat: reuersaque in Adiabenē, non diu superstes filio Izati vixit. Monobazus autem ossa eius et fratris sui, Hierosolyma missa, in pyramidibus sepeliri iussit, quas (numero tres tribusque stadiis ab vrbe Hierosolymitana distitas) mater exstruxerat. Sed postea quidem narrabimus, quae Monobazus vitae suae tempore gesserit.

ΚΕΦ. ε΄.

Περὶ Θευδᾶ καὶ τῶν Ἰυδα Γαλιλαίς υἱῶν· καὶ οἷα τῆς ἐν
 Ἱεροσολύμοις Ἰυδαίης συμφορὰ μετήλθεν ἐν τῇ τῷ
 Πάχᾳ ἡμέρᾳ.

ΦΑδᾶ δὲ τῆς Ἰυδαίας ἐπιτροπεύοντος, γόνος τις ἀνὴρ, Θευ-
 δᾶς ὀνόματι, πείθει τὸν πλείστον ὄχλον, ἀναλαβόντα τὰς
 κτήσεις ἔπειθαι πρὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν αὐτῷ. προφή-
 της γὰρ ἔλεγεν εἶναι, καὶ προσάγματι τὸν ποταμὸν χίσας,
 δίοδον εἶη παρῆξεν αὐτοῖς ῥαδίαν. καὶ ταῦτα λέγων πολ-
 λὰς ἠπάτησεν. ἡ μὲν εἶπεν αὐτὸς τῆς ἀφροσύνης ὄνασθαι
 Φάδος, ἀλλ' ἐξέπεμψεν ἴλην ἰκπέων ἐκ' αὐτῆς, ἥτις
 ἀπροσδόκητος ἐπιπεσῶσα, πολλὰς μὲν ἀνείλε, πολλὰς δὲ
 ζῶντας ἔλαβεν· αὐτὸν τε τὸν Θευδᾶν ζωγῆσαντες ἀπο-
 τέμνουσιν τὴν κεφαλὴν, καὶ κομίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. τὰ
 μὲν οὖν συμβάντα τοῖς Ἰυδαίοις κατὰ τῆς Κησπίς Φάδῃ
 τῆς ἐπιτροπῆς χρόνους, ταῦτα ἐγένετο.

β΄. Ἦλθε δὲ Φάδῳ Τιβέριος Ἀλέξανδρος διάδοχος, Ἀ-
 λεξάνδρου πατρὸς τῷ καὶ ἀλαβαρχήσαντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ,
 γένει τε καὶ πλῆτῳ πρωτεύσαντος τῶν ἐκεί καθ' αὐτὸν, ὃς
 δίνεγκε καὶ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείᾳ τῷ πατρὸς Ἀλεξάν-
 δρου. τοῖς γὰρ πατέροις ἐκ ἐνέμενει ἔτος ἔθισιν. ἐπὶ ταῖς
 δὲ καὶ τὸν μέγαν λιμὸν κατὰ τὴν Ἰυδαίαν συνέβη γενέσθαι·
 καθ' ὃν καὶ ἡ βασίλισσα Ελένη, πολλῶν χρημάτων ἀνησα-
 μένη σίτον ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, δένειμε τοῖς ἀπορρομένοις, ὡς
 περὶ ἔπον. πρὸς ταῖς δὲ καὶ οἱ παῖδες Ἰυδα τῷ Γαλιλαίς
 ἀνῆρθῆσαν, τῷ τὸν λαὸν ἀπὸ Ῥωμαίων ἀποσῆσαντος, Κυρη-
 νῆς τῆς Ἰυδαίας τιμητῷ ὄντος, ὡς ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἐδηλώ-
 σαμεν, Ἰάκωβος καὶ Σίμων, ὧς ἀναστυρεῶσα προσέταξεν ὁ
 Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ τῆς Χαλκίδος βασιλεὺς Ἡρώδης, μετατί-
 σας τῆς ἀρχιερωσύνης Ἰώσηπον τὸν τῷ Καμύδῃ, τὴν διαδο-
 χὴν τῆς τιμῆς Ἀνανία τῷ τῷ Νεβεδαίῳ δίδωσιν. Τιβερίῳ δὲ
 Ἀλεξάνδρῳ Κόμανος ἀφίκετο διάδοχος, καὶ τελευταῖον τὸν
 βίον Ἡρώδης ὁ τῷ μεγάλῃ βασιλείᾳ Ἀγρίππᾳ ἀδελφὸς

CAP. V.

De Theuda et Iudae Galilaei filiis: et cuiusmodi calamitas Iudaeos Hierosolymis ipso Paschatis die afflixit.

Fado autem Iudaeam procurante, praesligiator quidam nomine Theudas ingenti hominum multitudini persuasit, ut asportatis opibus ducem se ad Iordanem usque fluvium sequerentur. Quippe se prophetam esse aiebat, diremtisque imperio suo aquis fluminis, facilem se transitum ipsis praestitutum dicebat. et huiusmodi sermonibus plurimos decepit. Non tamen eos passus est Fado quidquam ex sua vesania consequi; sed emisit aduersus eos equitum turmam, quae, ex improviso illos adorta, multos occidit, multosque viuos comprehendit. Ipse etiam Theudas ab iisdem captus est, eiusque caput praecidunt et Hierosolyma deportant. Atque adeo haec sunt, quae Iudaeis acciderunt, dum Cuspius Fado erat procurator.

2. Fado autem successit Tiberius Alexander, eius Alexandri filius, qui Alabarcha fuerat Alexandriae, omnium in ea vrbe suo tempore et genere et diuitiis primus, qui pietate etiam in Deum filio Alexandro praestitit. nam ille in patriis moribus et institutis non permansit. Horum igitur procuratorum temporibus euenit, ut magna fames Iudaeam affligeret; quando etiam Helena regina frumentum, grandi pecunia ex Aegypto coemptum, egenis distribuit, ut paulo ante dicebam. Praeterea autem et filii Iudae Galilaei interemti sunt, (qui populum ad defectionem sollicitabat, dum Quirinus censum ageret in Iudaea, prout in superioribus indicauimus) Iacobus scilicet et Simon, quos crucibus suffigendos esse iussit Alexander. Herodes autem rex Chalcidis, cum Iosepho Camydi filio pontificatum abrogasset, facit, ut ei in honorem succederet Ananias Nebedaei filius. Tiberio etiam Alexandro, qui succederet, veniebat Cumanus, et Herodes, Agrippae Magni

ἐγδὼν τῆς Κλαυδίου Καίσαρος ἀρχῆς ἔτει, καταλιπὼν τρεῖς
 ρίπας, Αἰρισόβηλον μὲν, ὑπὸ τῆς πρώτης αὐτῷ τεχθέντα γυ-
 ναικός, ἐκ Βερνίκης δὲ τῆς ταδελφῆ θυγατρὸς Βερνικίαναι
 καὶ Τρεκανόν· τὴν δὲ ἀρχὴν αὐτῷ Κλαύδιος Καίσαρ Αἰγύπ-
 πα τῷ νεωτέρῳ δίδωσι.

γ'. Στάσεως δὲ ἐμπιστάσης τῇ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλει,
 Κῆμανα τὰ κατὰ τὴν Ἰσθαίαν πράγματα διοικούντος, ἐφθά-
 ρησαν ὑπὸ ταύτης πολλοὶ τῶν Ἰσθαίων. καὶ πρότερον ἀφη-
 γήσομαι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ταῦτα συνέβη. τῆς Πάχια προσα-
 γορευομένης ἑορτῆς ἐνστάσης, καθ' ἣν ἔθος ἐστὶν ἡμῖν ἄζυμα
 προσφέρειν, πολλῷ καὶ πανταχόθεν πλήθους συναχθέν-
 τος ἐπὶ τὴν ἑορτὴν, δέσας ὁ Κῆμανος, μὴ νεώτερόν τι παρὰ
 τῶν προσπίσῃ, κελεύει τῶν στρατιωτῶν μίαν τάξιν ἀναλα-
 βῆσαν τὰ ὄπλα ἐπὶ τῶν τῷ ἱερῷ σοῶν ἐσάναι κατασελοῦντας
 τὸν νεωτερισμόν, εἰ ἄρα τίς γένοιτο. τῷτο δὲ καὶ οἱ πρὸ αὐ-
 τῷ τῆς Ἰσθαίας ἐπιτροπεύσαντες ἐν ταῖς ἑορταῖς ἔπραττον.
 τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς στρατιώτης τις ἀνακαλύψας
 ἐπεδείκνυε τῷ πλήθει τὰ αἰδοῖα· καὶ πρὸς τῷτο θρασυμέ-
 νων ὄργη καὶ θυμὸς ἦν, ἔχ' ἑαυτὸς ὑβριῶναι λεγόντων, ἀλ-
 λά τὸν Θεὸν ἡσεβῆσθαι. τινὲς δὲ τῶν θρασυτέρων τὸν Κῆμα-
 νον ἐβλασφήμουν, ὑπ' αὐτῷ τὸν στρατιώτην καθίστασθαι λέ-
 γοντες. Κῆμανος δὲ ἀκῆσας, καὶ αὐτὸς ὤμετρίως ἐρεθίζε-
 ται πρὸς τὰς βλασφημίας. παρήκει μέντοι παύσασθαι νεω-
 τέρων ἐπιθυμοῦντας πραγμάτων, μηδὲ γάσης ἐξάπτειν ἐν
 ἑορτῇ. μὴ πείθων δὲ, μᾶλλον γὰρ ἐπέκριντο βλασφημοῦν-
 τες, κελεύει τὸ κράτευμα πᾶν, πανοπλίαν ἀναλαβόντας,
 ἦκειν εἰς τὴν Ἀντωνίαν, Φερίον δὲ τῷτο, καθάπερ καὶ πρό-
 τερον εἶπομεν, ἐπικείμενον τῷ ἱερῷ. παραγνομήνης δὲ τῆς
 στρατιώτας θρασυαίας τὸ πλήθος, καὶ φοβηθὲν, Φεύγει
 ὄρησεν· τῶν δ' ἐξόδων σενῶν ἑσῶν, διώκεσθαι νομίζοντες
 ὑπὸ τῶν πολεμιῶν, καὶ συνωθούμενοι κατὰ τὴν Φυγὴν, πολ-
 λὰς ὑπ' ἀλλήλων ἐν τοῖς σENOῖς θλιβομένης διέφθειρον. δύο
 γοῦν μυριάδες ἐξηριθμήθησαν τῶν κατὰ τὴν γάσιν ἐκείτην
 φθαρέντων. πένθος δὲ ἦν τὸ λοιπὸν ἀντὶ τῆς ἑορτῆς, καὶ

regis frater, a vita discessit, anno Claudii imperii octauo, tribus filiis relictis, Aristobulo quidem, quem ex prima vxore Mariamne susceperat, Bereniciano vero et Hyrcano ex Berenice fratris filia: eiusque principatum Claudius Caesar in iuniorem Agrippam confert.

3. Cum autem in Hierosolymitarum ciuitate conflare-
tur seditio, Cumano res Iudaeae administrante, ea Iu-
daeorum multis exitio erat. Sed primum mihi explican-
da est causa, cur ista acciderint. Cum instaret festum,
quod Pascha appellatur, quo nobis mos est, panibus non
fermentatis vesci, et magna vis hominum vndique ad hanc
celebritatem conuenisset, veritus Cumanus, ne quid noui
ab eis moueretur, iussit militum cohortem vnā sumtis
armis stare ad templi porticus, vt sedarent tumultum, si
quis exoriretur. id quod festorum solennitate facere con-
sueuerunt et alii ante eum Iudaeae procuratores. Quarta
vero festiuitatis die miles quidam ostendit populo nudata
genitalia. ad quod spectaculum cum oculos aduertissent,
grauiter succensebant et irascebantur; non se contumelia
affici vociferantes, sed Deum nefarie dedecorari. et qui-
dam fortius animati in Cumanum iactabant conuicia, di-
centes, militem petulantem ab eo fuisse summissum. Cu-
manus autem, cum ista audisset, et ipse non mediocriter
eorum maledictis irritatus est; attamen eos rogabat, vt res
nouas moliendi cupiditatem reprimerent, nec festi tempo-
re seditionem concitarent. cumque illis non persuaderet,
(magis enim eum conuiciis vrgebant) iubet omnem exer-
citum sumtis armis in Antoniam conuenire, castellum, vt
supra diximus, templo imminens. Multitudo autem, ad
militum, vbi aduenerant, conspectum, metu perculsa,
in fugam propere se coniecit: cumque angusti essent via-
rum exitus, rati a tergo hostem insequi, contrusi-
que inter fugiendum, multi mutua compressione in-
teribant. Viginti itaque millia exstinctorum in illo tu-
multu numerata sunt: atque in luctum deinceps versa
erat festiuitas, adeo vt omnes, sacrificiorum et ora-

πάντες, ἐκλαθόμενοι τῶν εὐχῶν καὶ τῶν θυσιῶν, ἐπὶ θρήνης καὶ κλαυθμῶς ἐτεράποντο. τοιαῦτα μὲν ἐνὸς ἀσέλγεια στρατιῶν πάθῃ γενέσθαι παρεσκεύασεν.

δ'. Οὐπὼ δὲ αὐτῶν τὸ πρῶτον πένθος ἐπέπαυτο, καὶ κακὸν ἄλλο προσέπιπτε· τῶν γὰρ ἰφeszώτων ἐπὶ νεωτερισμῶ τινές, κατὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν ὡς ἑκατὸν σταδίων ἄπωθεν τῆς πόλεως, Στέφανον Καίσαρος δοῦλον ὁδοιποροῦντα ληστεύσαντες, ἅπασαν αὐτῷ τὴν κτῆσιν διαρπάξουσιν. ἀκούσας δὲ τὸ πραχθῆν ὁ Κούμανος, εὐθύς πέμπει στρατιῶτας, καλεύσας αὐτοῖς τὰς πλησίον κώμας διαρπάσαι, τοὺς δὲ ἐπιφανεστάτους αὐτῶν δῆσαντας ἐπ' αὐτὸν ἄγειν. τῆς δὲ παρεθῆσεως γενομένης, τῶν στρατιωτῶν τίς, τῆς Μαυσιέας νόμους ἐν τινὶ κώμῃ λαβὼν κειμένους, προκομίσας εἰς τὴν πάντων ὄψιν, διέσχισεν, ἐπιβλασφημῶν καὶ πολλὰ κατακερτομῶν. οἱ δὲ Ἰσθαῖοι, ταῦτα ἀκήσαντες καὶ πολλοὶ συνδραμόντες, καταβαίνουσιν εἰς Καيسάρειαν. ἐκεῖ γὰρ ἐτύχαιεν ὁ Κόμανος ὢν, ἱκετεύοντες μὴ αὐτὸς, ἀλλὰ τὸν Θεὸν, ὅτι οἱ νόμοι καθυβρίσθωσαν, ἐκδικῆσαι. ζῆν γὰρ ἔχ' ὑπομείνει τῶν πατρῴων αὐτοῖς ἔτῳ περιυβρισμένων. καὶ ὁ Κόμανος, δέσας, μὴ πάλιν νεωτερίσει τὸ πλῆθος, συμβαλευσάντων καὶ τῶν Φιλῶν, τὸν ἐνυβρίσαντα τοῖς νόμοις στρατιώτην πελεκίσας, ἔπαυσε τὴν σάσιν ἐκ δευτέρῃ μέλλουσαν ἐξάπτεσθαι.

ΚΕΦ. 5'.

Ὡς σάσις ἐνέπεσεν Ἰσθαίοις καὶ Σαμαρείταις· καὶ ὡς Κλαύδιος τὴν ἀμφισβήτησιν διαλύει.

Γίνεται δὲ καὶ Σαμαρείταις πρὸς Ἰσθαίους ἔχθρα, δι' αἰτίαν τοιαύτην. ἔθος ἦν τοῖς Γαλιλαίοις ἐν ταῖς ἑορταῖς εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν παραγινομένοις, ὁδεύειν διὰ τῆς Σαμαρείων χώρας. καὶ τότε καθ' ὁδὸν αὐτοῖς κώμης Γινάϊας λεγομένης, τῆς ἐν μεθορίῳ κειμένης Σαμαρείας τε καὶ τῆς Μεγάλης πεδῆς, τινες συνάφαντες μάχην, πολλοὺς αὐτῶν ἀναιρούσι.

tionum obliti, lamentationi et eiulatibus se dederint. tantas quidem calamitates Iudaeis intulit vnus militis petulantia.

4. At nondum primus hic luctus desierat, cum aliud ingruerat malum. Quidam enim eorum, qui rebus novandis studebant, in publica via centesimo ab vrbe stadio, Stephanum Caesaris seruum iter facientem latronum more aggressi, omnia, quae secum habuit, ei eripiunt. Quod vbi factum audiuit Cumanus, confestim eo misit milites, iustos, vt vicos loco propinquos diriperent, et ex illis nobilissimos quosque in vinculis ad se adducerent. Cum autem fieret vastatio, miles quidam, leges Moysaicas in vico quodam repositas nactus, omnium in conspectu eas discerpsit, additis conuiciis multisque ludibriis. Iudaei autem, istis auditis factoque magno concursu, Caesaream descenderunt, (illic enim agebat Cumanus) supplicantes, vt non ipsos, sed Deum, cuius leges indigne habitae erant, vindicatum iret. sibi enim non ferendam esse vitam, patrii legibus tot contumeliis oneratis. Tum Cumanus, veritus, ne multitudo denuo res novas moliretur, de amicorum consilio militem, qui legibus contumeliam fecerat, securi percussit; atque ita tumultum sedauit, cum in eo esset, vt iterum accenderetur.

CAP. VI.

Quomodo seditio in Iudaeos inuasis et Samaritas: et quo pacto litem dirimit Claudius.

Porro inter Samaritas et Iudaeos ortae sunt inimicitiae huiusmodi de causa. Mos erat Galilaeis, in diebus festis Hierosolyma euntibus, per regionem Samariae iter facere. Atque tum ipsis, cum in itinere essent, quidam e vico, cui nomen Ginas, (quae sita est in confiniis Samariae et Magni campi) praelio congressi, multos eorum perimunt.

πυθόμενοι δὲ τὰ πραχθέντα τῶν Γαλιλαίων οἱ πρῶτοι, πρὸς
 Κούμανον ἀφίκοντο, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν μετεῖναι τῶν ἀνη-
 ρημένων τὸν Φόνον. ὁ δὲ, χρήμασι πεισθεὶς ὑπὸ τῶν Σαμα-
 ρέων, ὠλιγόρησεν. ἀγανακτήσαντες δὲ ἐπὶ τήτῳ Γαλιλαῖοι,
 τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐπειθον ἐφ' ὅπλα χωρῆσαι, καὶ τῆς
 ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι. δαλείαν γὰρ καὶ καθ' αὐτὴν μὲν
 πικραν ἔλεγον εἶναι, τὴν ἐφ' ὅβρει δὲ παντάπασιν ἀφόρη-
 τον. τῶν δὲ ἐν τέλει καταπραῦνεν αὐτὸς περρωμένων, καὶ
 πείσειν τὸν Κύμανον ἐπαγγελλομένων δίκας εἰσπράσσεσθαι
 παρὰ τῶν ἀνηρηκότων, ἐκείνοις μὲν ἔπροσέχον, ἀναλαβόν-
 τες δὲ τὰ ὅπλα, καὶ βοηθεῖν Ελεάζαρον τὸν τῷ Διναίῳ πα-
 ρακαλέσαντες· ληστῆς δὲ ὅτος ἦν ἔτη πολλὰ τὴν διατριβὴν
 ἐν ὄρει πεποιημένος· κόμας τινὰς τῶν Σαμαρέων ἐμπερῆσαν-
 τες διαρπάζουσι. Κύμανος δὲ, τῆς πράξεως εἰς αὐτὸν ἀφι-
 κομένης, ἀναλαβὼν τὴν τῶν Σεβασηνῶν εἴλην, καὶ περὶ ὅ-
 τεσσαρα τάγματα, τῆς τε Σαμαρείτας καθοπλίσας, ἐξῆλ-
 θεν ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας, καὶ συλλαβὼν πολλὰς μὲν αὐτῶν ἀπέ-
 κτεινε, πλείους δὲ ζῶντας ἔλαβεν. οἱ δὲ πρῶτοι κατὰ τιμὴν
 καὶ γένος τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, ὡς εἶδον, εἰς οἷον κακῶν μέγε-
 θος ἤκησι, μετενδυσάμενοι σάκκους, καὶ σποδῆ τὰς κεφα-
 λὰς ἀναπλήσαντες, παντοῖοι τῆς ἀφεσῶτας παρακαλοῦν-
 τες ἦσαν, καὶ πείθοντες πρὸ ὀφθαλμῶν θιμένους κατασκα-
 φησομένην μὲν αὐτῶν τὴν πατρίδα, τὸ δὲ ἱερὸν περποληθε-
 σόμενον, αὐτῶν δὲ καὶ γυναικῶν σὺν τέκνοις ἀνδραποδισμὸς
 ἰσομένης, μεταθέσθαι τὸν λογισμὸν, καὶ ὅπλα ρίψαντας ἡρε-
 μῶν εἰς τὸ λοιπὸν, ἀποχωρῆσαντας εἰς τὰ αὐτῶν. ταῦτα δὲ
 εἰπόντες, ἔπεισαν. καὶ οἱ μὲν διελύθησαν, οἱ λησταὶ δὲ ἐπὶ
 τῆς ἐχυρῆς τόπῳ πάλιν ἀπῆλθον. ἐξ ἐκείνου δὲ ἡ σύμπα-
 σα Ἰουδαία ληστῶν ἐπλήσθη.

β'. Σαμαρέων δὲ οἱ πρῶτοι, πρὸς Οὐμμίδιον Κναδρά-
 τον τῆς Συρίας προεστηκότα, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκῆγον ἐν Τύρῳ
 τυγχάνοντα, παραγενόμενοι, κατηγοροῦν τῶν Ἰουδαίων, ὡς
 τὰς κόμας αὐτῶν ἐμπερῆσαν καὶ διαρπάσαν. καὶ, "περὶ
 "μὲν ὧν αὐτοὶ πεπόνθασα, ἕχ' ὅτως ἀγανακτεῖν, ἴφασπον,

Primores autem Galilaeorum, ubi facinus audiuerant, Cumanum adibant, ipsumque rogabant, ut occisorum necem videretur. Ille vero, a Samaritis data pecunia persuasus, eorum nullam rationem habuit. Tunc Galilaei, hac de re indignati, Iudaeorum multitudinem ad arma conciverunt, et ad libertatem suam defendendam. Servitutem enim etiam ex se quidem acerbam esse dicebant; cum iniuriis vero coniunctam, omnino intolerabilem. Cum autem magistratus lenire eos et compescere conarentur, pollicerenturque se Cumano persuasuros, ut poenas de caedis auctoribus sumeret, illis quidem non auscultabant, sed armis correptis, et in auxilium aduocato Eleazaro Dinaei filio, (ille enim erat latro, qui multis iam annis in montibus degerat) vicos aliquot Samaritarum diripiunt et incendunt. Cumanus autem, ubi ad eum fama rei pervenerat, assumpta Sebastenorum ala cum quatuor pedum cohortibus, armatisque etiam Samaritanis, contra Iudaeos proficiscitur; eosque assequutus, multos quidem illorum perimit, plurimos autem viuos cepit. Tum vero Hierosolymitarum primi genere pariter ac honore, ut viderunt, ad quam calamitatum magnitudinem ventum erat, saccis indutis, capitibusque cinere repletis, modis omnibus seditiosos obsecrabant et hortabantur, ut, ob oculos positis patria diruenda et templo flammis vastando et ipsis cum vxoribus et liberis in servitutem deducendis, consilium mutarent, et abiectis armis quiescerent in posterum, et suas quisque domos repeterent. Cum autem ista dixissent, eos flexerunt. atque illi quidem sese disperferunt, latrones vero ad loca munita iterum reuersi sunt. Atque ex eo tempore Iudaea omnis latrocinii infestata erat.

2. At Samaritarum primates Vmmidium Quadratum Syriae praesidem, tunc Tyri degentem, adibant, et Iudaeos accusabant; quod vicos eorum diripuerint ac incenderint. et, "non tam se aegre ferre propriam iniuriam, dicebant, quam quod Romani eos-

"ὡς ὅτι Ῥωμαίων καταφρονήσαν, ἐφ' ἧς κριτὰς ἔχρην αὐ-
 "τὸς, εἴπερ ἡδικοῦντο, παραγενέσθαι, ἢ νῦν, ὡς ἔκ ἐχόντων
 "ἡγεμόνας Ῥωμαῖς, καταδραμεῖν. ἦκεν οὖν ἐπ' αὐτὸν ἐκ-
 "δικίας τευζόμενοι." ταῦτα μὲν οὖν οἱ Σαμαρεῖς κατηγό-
 ρουν. Ἰσδαῖοι δὲ καὶ τῆς εἰσεως καὶ τῆς μάχης αἰτίαι γε-
 γονέναι Σαμαρεῖς ἔφασαν, πρὸ πάντων δὲ Κέμανον δῶροις
 ὑπ' αὐτῶν φθαρέντα, καὶ παρασιωπήσαντα τὸν τῶν ἀνηρη-
 μένων φόνον. καὶ Κισδράτος ἀκρόσας ὑπετιθέσθαι τὴν κρί-
 σιν, εἰπὼν ἀποφανέσθαι, ἐπειδὴν εἰς τὴν Ἰσδαίαν παραγε-
 μένος ἀκριβέστερον ἐπιγνώῃ τὴν ἀλήθειαν. καὶ οἱ μὲν ἀπή-
 σαν ἄπρακτοι. μετ' ἃ πολὺν δὲ χρόνον ὁ Κισδράτος ἦκεν
 εἰς Σαμαρείαν, ἔνθα διακῶσας αἰτίαις τῆς ταραχῆς ὑπέλα-
 βε γεγονέναι Σαμαρεῖς. ὡς δὲ καὶ Ἰσδαίων τινας νεωτέρισ-
 τας ἔμαθεν, ἀνισταύσων ἧς Κέμανος ἔλαβεν αἰχμαλώτης.
 καὶ κείθεν εἰς κώμην τινὰ παραγενόμενος Λύδδαν λογομένην,
 πόλεως τὸ μέγεθος ἔκ ἀποδέξαν, καθίσας ἐπὶ βήματος
 καὶ δευτέρῃ τῶν Σαμαρέων διακῶσας, διδάσκειται παρὰ τι-
 νὸς Σαμαρέως, ὅτι τῶν Ἰσδαίων τις πρῶτος, ὄνομα Δόρτος,
 καὶ τινες σὺν αὐτῷ νεωτερίσθαι, τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, πέ-
 σσαν τὸν ὄχλον ἐπὶ τῇ Ῥωμαίων ἀποστάσει. καὶ κείμενος μὲν ὁ
 Κισδράτος ἀνελθεῖν προσέταξεν· τῆς δὲ περὶ Ἀναβίαν τὸν
 ἀρχιερέα, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀνανον, δῆσας, εἰς Ῥώμην ἀπέ-
 πεμψε, περὶ τῶν πεπραγμένων λόγον ὑφέζοντας Κλαυδίῳ
 Καίσαρι. κελεύει δὲ καὶ τοῖς τῶν Σαμαρέων πρώτοις, καὶ
 τοῖς Ἰσδαίων, Κεμάνῳ τε ἐπιτρόπῳ, καὶ Κέλσει, χιλιάρχος
 δ' ἦν ἕτος, ἐπ' Ἰταλίας ἀπεῖναι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, κρι-
 θησομένους ἐπ' αὐτῷ περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ζητήσεων. αὐ-
 τὸς δὲ, δέσας, μὴ τὸ πλῆθος τῶν Ἰσδαίων πάλιν νεωτερί-
 σαιεν, εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν ἀφικνεῖται· κατα-
 λαμβάνει δὲ αὐτὴν εἰρηνευμένην, καὶ πάτειον ἐορτὴν τῷ
 Θεῷ τελῶσαν. πισεύσας ὅν μηδένα νεωτερισμὸν παρ' αὐ-
 τῶν γενέσθαι, καταλιπὼν ἐορτάζοντας ὑπέστρεψεν εἰς Λι-
 τίοχην.

γ'. Οἱ περὶ Κέμανοι δὲ καὶ τὸς πρώτους τῶν Σαμαρέων,

“temferint, ad quos iudices, si quid damni accepissent, “oporteret eos potius prouocare, quam nunc, quasi a Romanis imperio non regerentur, incursiones facere. quamobrem ad ipsum se venire, ab eo hoc demum impetraturos, ut vindicarentur.” Et quidem huiusmodi accusationem instituebant Samaritani. Iudaei vero et seditionis et pugnae auctores Samaritas exstitisse aiebant, et ante omnia Cumanum ab illis muneribus corruptum, adeoque intersectorum caedem occultasse et dissimulasse. Et Quadratus, cum ista audiisset, iudicium distulit, dicens se ea de re pronunciaturum esse, postquam in Iudaeam venerit, et veritatem accurate magis perspectam habuerit. Et illi quidem re infecta discesserunt. Non multo autem post Quadratus Samariam venit, ubi, omnibus auditis, in ea erat sententia, ut Samaritanos turbarum auctores fuisse existimaret. Quamprimum vero Iudaeos quosdam res novas molitos esse intellexit, captos a Cumano in cruces egit. Atque inde profectus in vicum, cui nomen Lydda, ciuitati magnitudine non cedentem, cum pro tribunali sedisset iterumque Samaritanorum causam audisset, a Samarita quodam edoctus est, certum Iudaeorum primatem nomine Dortum, nonnullosque cum eo nouis rebus studentes, quatuor numero, populum, ut a Romanis deficerent, sollicitasse. Et illos quidem Quadratus occidi imperauit: Ananiam vero pontificem et Ananum templi praetorem viectos Romam misit, factorum rationem Claudio Caesari reddituros. Porroque Samaritarum et Iudaeorum primores, et Cumanum procuratorem, et Celerem (is autem tribunus erat) iubet in Italiam ad imperatorem discedere, illius iudicio sistendos de iis, quas inter se haberent, controversiis. At ipse, veritus, ne noui aliquid moliretur populus Iudaicus, in Hierosolymitarum urbem se confert; ipsamque pacatam deprehendit et tranquillam, festumque patrium Deo consecratum agentem. Credidit itaque nihil ab iis nouatum iri, illisque in festiuitate relictis Antiochiam se recepit.

3. Cumanus autem et Samaritanorum primores, Ro-

ἀναπεμφθέντες εἰς Ρώμην, λαμβάνουσι παρὰ τῷ αὐτοκράτορος ἡμέραν, καθ' ἣν περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητήσεων λέγειν ἔμελλον. σπευδὴ δὲ μεγίστη τῷ Κερμανῷ καὶ τοῖς Σαμαρεῦσιν ἦν, παρὰ τῶν Καίσαρος ἀπελευθέρων καὶ Φίλων· καὶ περιεγέγοντο τῶν Ἰουδαίων, εἰ μήπερ Ἀγρίππας ὁ νεώτερος, ἐν τῇ Ρώμῃ τυγχάνων, κατασπευδομένους ἰδὼν τὰς τῶν Ἰουδαίων πρώτας, ἐδέσθη πολλὰ τῆς τῷ αὐτοκράτορος γυναικὸς Ἀγριππίνης, πῆσαι τὸν ἄνδρα, δικάσαντα περὶ πάντως τῇ αὐτῇ δικαιοσύνῃ, τιμωρήσασθαι τὰς αἰτίαις τῆς ἀποστάσεως. καὶ Κλαύδιος τῇ δεήσει ταύτῃ προσυτρεπωθεῖς, καὶ διακῶσας, ὡς εὖρε τῶν κακῶν ἀρχηγὸς τὰς Σαμαρεῖς γενομένους, τὰς μὲν ἀναβάνας πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀνααιρεθῆναι, τῷ Κερμανῷ δὲ Φυγὴν ἐπέβαλε, Κέλερα δὲ τὸν χιλιάρχον ἐκέλευσεν ἄγοντας εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, πάντων ὁρώτων ἐπὶ τὴν πόλιν πᾶσαν σύραντας, ἕως ἀποκτεῖναι.

ΚΕΦ. Ζ'.

Φήλιξ Ἰουδαίας ἐπίτροπος. περὶ Ἀγρίππα τῷ νεώτερου καὶ τῶν αὐτῷ ἀδελφῶν.

Πεμπει δὲ καὶ Κλαύδιος Φήλικα Πάλλαντος ἀδελφὸν τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν προσησόμενον πραγμάτων. τῆς δὲ ἀρχῆς δωδέκατον ἔτος ἦδη πεπληρωκὸς, δωρεῖται τὸν Ἀγρίππαν τῇ Φιλίππῃ τετραρχία, καὶ Βαταναία, προοδεῖς αὐτῷ τὴν Τραχωνίτιν σὺν Ἀβίλᾳ· Λυσανία δὲ αὕτη ἐγγόνη τετραρχία. τὴν Χαλκίδα δ' αὐτὸν ἀφαιρεῖται, δυναστεύσαντα ταύτης ἔτη τέσσαρα. λαβὼν δὲ τὴν δωρεάν παρὰ τῷ Καίσαρι Ἀγρίππας, ἐκδίδωσι πρὸς γάμον Ἀζίζῳ τῷ Ἐμισῶν βασιλεῖ, περιτέμνεσθαι θελήσαντι, Δεξιλλαν τῇ ἀδελφῇ. Ἐπιφανὴς γάρ ὁ Ἀντίοχος τῷ βασιλείῳ παῖς παρητήσατο τὸν γάμον, μὴ βεληθεὶς εἰς τὰ Ἰουδαίων ἔθνη μεταβαλεῖν, καίπερ τῷτο ποιήσῃν προὔποχόμενος αὐτῆς τῷ πατρί. καὶ Μαριάμμην δὲ ἐξέδωκεν Ἀρχελαῷ τῷ Ἐλκίῳ παιδί, πρότερον ὑπὸ Ἀγρίππα τῷ πατρὸς ἀρμοδιῆσαν αὐτῷ· καὶ γίνεται θυγάτηρ αὐτοῖς ὄνομα Βερνίκη.

nam missi, diem ab imperatore sibi constitutum accipiunt, quo causam acturi essent de rebus inter se controuersis. Summoque studio pro Cumanis et Samaritis contendebant Caesaris liberti et amici: et Iudaeos sane vicissent, nisi Agrippa iunior, qui eo tempore Romae erat, cum intel- ligeret Hierosolymitarum procures non mediocriter labo- rare, multis precibus implorasset Agrippinam imperatoris uxorem, ut marito persuaderet, ubi causam cognosceret, a defectionis auctoribus conuenienter suae iustitiae poenas exigere. Claudius igitur his precibus in antecessum instru- ctus et paratus, quaeque dicerent utrinque auditis, ut com- perit Samaritas malorum duces auctoresque exstitisse, eos quidem, qui ad ipsum adscenderant, occidi iussit, Cumanum vero in exsilium egit, atque Celerem tribunum Hierosoly- ma duci praecepit, et omnium in conspectu per totam vr- bem trahi adeoque enecari.

CAP. VII.

Felix Iudaeae procurator. De Agrippa iuniore, eiusque sororibus.

CLaudius deinde misit Felicem Pallantis fratrem, ut re- bus in Iudaea praeesset. atque, imperii sui anno duodeci- mo completo, Agrippam donauit Philippi tetrarchia et Batanaea, eique in auctarium dedit Trachonitidem una cum Abila, (ista autem fuerat Lyfaniae tetrarchia) Chalci- dem vero ei abstulit, cum dynastia: illam tenuisset qua- driennio. Agrippa autem, istis muneribus a Caesare au- ctus, Azizo Emesorum regi, cum circumcidi annuisset, Drusillam sororem in matrimonium collocauit. nam Epi- phanes Antiochi regis filius eius nuptias recusauerat, ut qui Iudaeorum religionem, sua relicta, amplecti noluerit, licet ita se facturum esse puellae patri olim promiserat. Porro- que Mariannen nuptui dedit Archelao Helciae filio, cui iam ante ab Agrippa patre desponsata fuerat; illisque nata est filia Berenice nomine.

β'. Διαλύονται δὲ τῇ Δερσίλλῃ πρὸς τὸν Ἀζίζον οἱ γάμοι, μετ' ἑπολὺν χρόνον, τοιαύτης ἐμπροσθῆς αἰτίας. καθ' ὃν καιρὸν τῆς Ἰσθαίας ἐπετρόπευσε Φῆλιξ, θεασάμενος ταύτην, καὶ γὰρ ἦν κάλλει πασῶν διαφέρουσα, λαμβάνει τῆς γυναικὸς ἐπιθυμίαν, καὶ Σίμωνα ὀνόματι, τῶν ἑαυτῆ φίλων, Ἰσθαῖον, Κύπριον δὲ γένος, μάγον εἶναι σκηπτόμενον, πέμπων πρὸς αὐτὴν, ἔπειθε τὸν ἄνδρα καταλιπῶσαν αὐτῷ γήμασθαι, μακαρίαν ποιήσεν ἐπαγγελνόμενος, μὴ ὑπερφηνήσασαν αὐτόν. ἡ δὲ κακῶς πράττεισα, καὶ φυγῇ τὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς Βερνίκης βηλομένη φθόρον, διὰ γὰρ τὸ κάλλος παρ' ἐκίνης ἐν ἑκ ὀλίγοις ἐβλάπτετο, παραβῆναι τὰ τε πάτρια νόμιμα πέθεται, καὶ τῷ Φήλικι γήμασθαι. τεκῶσα δὲ ἐξ αὐτῆ παῖδα προσηγόρευσεν Ἀγρίππαν. ἀλλ' ὃν μὲν τρίπον ὁ νεανίας ἐκείνος σὺν τῇ γυναικὶ κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν τῇ Βεσβίῃ ὄρεας ἐπὶ τῶν Τίτῃ Καίσαρος χρόνων ἠφαιώθη, μετὰ ταῦτα δηλώσω.

γ'. Βερνίκη δὲ μετὰ τὴν Ηρώδῃ τελευτὴν, ὥς αὐτῆς ἀνῆκε καὶ θεῖος ἐγεγεννηε, πολὺν χρόνον ἐπιχευέσασα, Φήμης ἐπιχρύσης, ὅτι τὰδελφῶ συνῆκε, πέθεται Πολέμωνα, Κιλικίας δὲ ἦν ἕτος βασιλεὺς, περιτεμόμενον ἄγεσθαι πρὸς γάμον αὐτὴν, ὥτως γὰρ ἐλέγξεν ᾧτο Ψευδῆς τὰς διαβολάς. καὶ ὁ Πολέμων ἐπέδωκε μάστιγα διὰ τὸν πλῆτον αὐτῆς. ἔμην ἐπὶ πολὺ συνέμενεν ὁ γάμος, ἀλλὰ Βερνίκη οὐκ ἀκολασίαν, ὥς ἐφασαν, καταλείπει τὸν Πολέμονα. ὁ δὲ ἅμα τῇ τε γάμῃ καὶ τῇ τοῖς ἔθεσι τῶν Ἰσθαίων ἐμμένειν ἀπήλλακτο. τῷ αὐτῷ δὲ καιρῷ καὶ Μαριάμμη, παραιτησαμένη τὸν Δερχέλαον, συνῆκεσσι Δημητρίῳ, τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰσθαίων πρωτεύοντι γένει τε καὶ πλῆτῳ· τότε δὲ καὶ τὴν ἀλαβασχίαν αὐτὸς εἶχε. γενόμενον δ' αὐτῇ παῖδιον ἐξ ἐκείνης Ἀγρίππινον προσηγόρευσεν. ἀλλὰ περὶ μὲν ἐκάστῃ τούτων μετὰ ἀκριβείας ὑπερον ἀπαγγεῶμεν.

2. Non multo autem post connubium Drusillae Azizique dissolutum est, huiusmodi de causa. Felix, quo tempore procurator erat Iudaeae, cum forte Drusillam contempsisset, (namque omnes pulchritudine excellebat) mulieris desiderio tenebatur; et ex amicis suis Iudaeum, nomine Simonem, genere Cyprium, qui se magnum esse simulabat, ad eam mittens, suadere nitebatur, ut, relicto marito, ei nuberet, beatam facturum esse pollicens, si ipsum non fastidiret. Atque illa, haud recte faciens, volensque effugere sororis Berenices invidiam (nam propter pulchritudinem suam non leuiter ab ea laesa erat), ut contra patria instituta ageret, et Felici nuberet, se persuaderi sinxit. cumque ex eo peperisset filium, Agrippam nomine vocavit. Sed quemadmodum is iuuenis cum muliere ista perierit, cum inflammaretur mons Vesuvius tempore Titi Caesaris, postea declarabo.

3. Porro Berenice post Herodis obitum, qui ipsius maritus fuerat idemque patruus, cum longum tempus in viduitate egisset, fama percrebescente, quod cum fratre suo coiret, suadet Polemoni (ille enim Ciliciae rex erat), ut circumcisus eam in matrimonium duceret: nam hoc pacto existimabat se redarguturam esse mendacia et calumnias. eique obsequutus est Polemon, maxime propter illius diuitias. Id tamen coniugium non diu irruptum mansit: sed Berenice ob libidinis intemperantiam, ut ferebatur, deserit Polemonem. Ille vero, solutis nuptiis, in moribus et institutis Iudaeorum perseverare desiit. Eodem autem tempore etiam Mariamne, cum repudiasset Archelaum, nupsit Demetrio, primo inter Alexandrinos Iudaeos genere pariter ac opibus: tunc etiam et ipse Alabarchiam tenebat. cumque filius ei natus esset ex illo, Agrippinum appellavit. Sed de horum singulis postea accurate magis narrandi locus erit.

ΚΕΦ. η΄.

Οι τρόπον, Κλαυδίω τελευτήσαντος, Νέρων τὴν ἀρχὴν διεδέξατο· ἃ τε ὁμοτάτως ἐπραξεν. περὶ λησῶν, σικαρίων, καὶ γοήτων, τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπευόντων Φήλικος καὶ Φήτυ.

ΤΕλευτᾷ δὲ Κλαύδιος Καῖσαρ, βασιλεύσας ἔτη δεκατρία, μῆνας ὀκτῶ πρὸς ἡμέραις εἴκοσι· καὶ λόγος ἦν παρὰ τινων, ὡς ὑπὸ τῆς γυναίκος Ἀγριππίνης Φαρμακίοις ἀνέγκτε. ταύτης πατὴρ μὲν ἦν Γερμανικὸς Καῖσαρος ἀδελφός, ἀνὴρ δὲ Δομέτιος Ηνύβαρβος ὁ τῶν ἐπισήμων κατὰ τὴν Ῥωμαίων πόλιν. ὃ τελευτήσαντος, χρεεύσαν αὐτὴν ἐπὶ πολὺν χρόνον Κλαύδιος ἄγεται πρὸς γάμον, ἐπαγομένην καὶ παῖδα Δομέτιον ὁμώνυμον τῷ πατρί. προανηρέκει δὲ τὴν γυναῖκα Μεσσαλίναν διὰ ζηλοτυπίαν, ἐξ ἧς αὐτῷ παῖδες ἐγγεγόισαν Βρεττανικὸς καὶ Οκταβῖα. ἦν δὲ καὶ αὐτῷ Ἀντωνία πρεσβυτάτη τῶν ἀδελφῶν, ἦν ἐκ Πτενιῆς τῆς πρώτης γυναικὸς εἶχε. καὶ δὴ τὴν Οκταβίαν ἤρμασε τῷ Νέρωνι. τῷτο γὰρ ὕστερον αὐτὸν ἐκάλεσεν εἰσποιησάμενος υἱὸν ὁ Καῖσαρ.

β΄. Δεδοικυῖα δὲ ἡ Ἀγριππῖνα, μὴ ὁ Βρεττανικὸς ἀνδρωθεὶς αὐτὴς παρὰ τῷ πατρὶ τὴν ἀρχὴν παραλάβοι, τῷ δὲ αὐτῆς καὶ δὲ προαρπάσαι βυλομένη τὴν ἡγεμονίαν, τὰ τε περὶ τὸν θάνατον τῆ Κλαυδίας, καθάπερ ἦν λόγος, διεπράξατο. καὶ παραχερῆμα πέμπει τὸν τῶν στρατευμάτων ἑπαρχον Βηρρόν, καὶ σὺν αὐτῷ τὰς χιλιάρχους, τῶν τε ἀπελευθέρων τὰς πλεῖστας δυνάμενας, ἀπάξοντας εἰς τὴν παρεμβολὴν τὸν Νέρωνα, καὶ προσαγορεύοντας αὐτὸν αὐτοκράτορα. Νέρων δὲ, τὴν ἀρχὴν ἔτω παραλαβὼν, Βρεττανικὸν μὲν ἀδήλων τοῖς πολλοῖς ἀναιρεῖ διὰ Φαρμάκων, Φανερώς δὲ ἐκ εἰς μακρὰν τὴν μητέρα τὴν ἑαυτῷ Φονεύει· ταύτην ἀμοιβὴν ἀποτίσας αὐτῇ, ὃ μόνον τῆς γενέσεως, ἀλλὰ καὶ τῷ ταῖς ἐκείνης μηχαναῖς τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν παραλαβεῖν. κτείνει δὲ καὶ τὴν Οκταβίαν, ἣ συνώκει, πολλὰς τε ἐπιφανεῖς ἀνδρας ὡς ἐπὶ αὐτὸν ἐπιβηλὰς συντιθέντας.

CAP. VIII.

Quemadmodum Claudio mortuo Nero in imperium successit: et quae crudelissime patrauit. De latronibus, ficiariis, et impostoribus, sub Felice et Festo Iudaeae procuratoribus.

Cæterum moritur Claudius Caesar, cum annos tredecim imperasset, menses octo, et dies insuper viginti: ferbantque nonnulli, quod ab Agrippina vxore veneno sublatum fuerit. Huius mulieris pater quidem erat Germanicus Caesaris frater, maritus vero Domitius Aënobarbus, e viris in vrbe Roma illustribus. illo autem defuncto, eam, cum vidua diu mansisset, Claudius in matrimonium duxit, filium adducentem in familiam patri cognominem Domitium. Messalinam enim vxorem ob zelotypiam ante sustulerat, ex qua Britannicum et Octauiam liberos susceperat. Erat autem ei et Antonia filia natu maxima, quam ex prior vxore Petina habuit. Atque Octauiam protinus Neroni collocauit. id enim nomen ei dedit Caesar, posteaquam in filium adoptasset.

2. Agrippina autem verita, ne Britannicus, cum adultus esset, a patre principatum acciperet, suoque filio volens imperium ire praereptum, quae Claudio necem afferrent, vt fama erat, ipsa confecit, atque illico mittit Burrhum militiae praefectum, et cum eo tribunos et libertos, qui plurimum auctoritate valebant, qui Neronem in castra praetoriana abducerent, ipsumque imperatorem salutarent, Nero autem, hoc modo principatum adeptus, Britannicum quidem clam plerisque veneno sustulit, palam vero matrem suam non multo post ferro peremit; hanc illi vicem referens, non solum quod eum genuerit, verum etiam quod illius artibus Romanorum imperium acceperit. Quin et Octauiam vxorem suam occidit, multosque viros illustres, quasi in ipsum composuissent insidias.

γ'. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἰὼ πλεῖον γράφειν. πολλοὶ γὰρ τὴν περὶ Νέρωνος συντετάχασιν ἱστορίαν. ὧν οἱ μὲν, διὰ χάριν, εὖ πιπονδότες ὑπ' αὐτῷ, τῆς ἀληθείας ἠμέλυσαν· οἱ δὲ, διὰ μῖσος καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθηναι, ἕως ἀναδῶς ἐνσπαρώνησαν τοῖς ψεύσμασιν, ὡς ἀξίας αὐτὰς εἶναι καταγνώσεως. καὶ θαυμάζειν ἐκ ἑπισί μοι τὰς περὶ Νέρωνος ψευσαμένους, ὅτι καὶ μὴδὲ τῶν πρὸ αὐτῷ γενομένων γράφοντες τὴν ἀλήθειαν τῆς ἱστορίας τετηρήκασιν, καίτοι πρὸς ἐκείνους αὐτοῖς ἔδεν μῖσος ἦν, ἅτε μετ' αὐτὰς πολλῶ χρόνῳ γενομένοις. ἀλλὰ γὰρ τοῖς μὲν ἢ προσημένους τῆς ἀληθείας ἐξέσω γράφειν ὡς θέλωσι· τῷ γὰρ χαίρειν εἰκόασιν. ἡμῖς δὲ, σκοπὸν τὴν ἀλήθειαν προθέμενοι, τὰ μὲν ἀπηρημένα τῆς προκειμένης ἡμῖν πραγματείας ἐπ' ὀλίγον μνήμης ἀξιῶμεν· τὰ δὲ ἡμῖν τοῖς Ἰουδαίοις συμπεσόντα δηλώμεν ἢ παρεργως, μήτε τὰς συμφορὰς μήτε τὰς ἀμαρτίας διασαφῆν ὀκνῶντες. ἐπανήξω τοίνυν ἐπὶ τὴν τῶν οἰκείων πραγμάτων διήγησιν.

δ'. Τῷ γὰρ πρώτῳ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς ἔτι τελευτήσαντος τῷ Εὐμέσῳ βασιλέως Ἀζίζα, Σόσμος ἀδελφὸς τὴν ἀρχὴν διαδέχεται. τὴν δὲ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας προσασίαν Λεϊσόβηλος, Ἡρώδης τῆς Χαλκίδος βασιλέως παῖς, ὑπὸ Νέρωνος ἐγχειρίζεται. καὶ τὸν Ἀγρίππαν δὲ δωρεῖται μοῖρα τινὶ τῆς Γαλιλαίας ὁ Καῖσαρ, Τιβεριάδα καὶ Τασιχέας, ὑπακύνει αὐτῷ κελεύσας· δίδωσι δὲ καὶ Ἰουλιὰν πόλιν τῆς Περσίας, καὶ κόμας τὰς περὶ αὐτὴν τσσαρεσκαίδεκα.

ε'. Τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πράγματα πρὸς τὸ χεῖρον αἰεὶ τὴν ἐπίδοσιν ἐλάμβανε. ληστῶν γὰρ ἡ χώρα πάντοτε ἀνεπλήρωτη καὶ γοήτων ἀνθρώπων, οἱ τὸν ὄχλον ἠπάτων. ἀλλὰ τούτων μὲν ὁ Φηλιξ πολλὰς κατ' ἐκάστην ἡμέραν σὺν τοῖς λησταῖς λαμβάνων ἀνῆρει, καὶ Εὐστάθαρρον δὲ τὸν Δειναῖον παῖδα, τὸν συσθεσάμενον τῶν ληστῶν τὸ σύνταγμα, δι' ἐνδρας εἰλε ζῶντα· πίσιν γὰρ αὐτῷ προτείνας ὑπὲρ τῷ μὴδὲν πείσεται κανὸν, κείθει πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι, καὶ δῆσας ἀνέπεμπει εἰς Ρώμην. ἔχων δὲ ἀπέχθως πρὸς τὸν ἀρχιερεῖα

3. Sed de his quidem plura dicere superfedeo. nam multi admodum Neronis historiam conscripserunt: quorum aliqui in gratiam eius, ut bene de se meriti, veritatem neglexerunt; alii vero, ex odio et inimicitiiis sibi cum eo susceptis, inuerecunde adeo debacchati sunt in eum mendaciis, ut digni sint, qui vno hoc crimine condemnentur. Etsi non mihi subit eos mirari de Nerone mentitos, quando ne res quidem ab antecessoribus eius gestas memoriae mandantes historiae veritatem retinuerunt, licet in eos nullum odium habuerint, cum longo post eos tempore vixerint. Verum istis, qui nullam veritatis rationem habent, liceat pro lubitu scribere: nam huiusmodi licentia delectari videntur. At nobis, quibus propositum est veritati vnice litare, quae ab opere nostro aliena sunt, paucis admodum attingere visum est: quae vero Iudaeis, popularibus nostris, contigerunt, ea non perfunctorie narramus, ut quos non piget et calamitates nostras et delicta omnibus declarare. Itaque ad res nostras narrandas reuertar.

4. Primo imperii Neronis anno, Azizo rege Emesorum defuncto, Soëmus frater ei in principatum successit. Armeniae autem minoris praefecturam Aristobulus, Herodis regis Chalcidis filius, a Nerone accepit. quin et Agrippae donauit Caesar partem quandam Galilaeae, Tiberiadem et Taricheas, eius imperio parere iussas: praetereaque Iuliada Peracae urbem, et vicos quatuordecim eius in vicinia positos.

5. Caeterum res Iudaëae indies in deterius prolapsae sunt. nam regio iterum latronibus repleta est, et impostoribus, qui multitudinem seducebant. Sed horum quidem multos, simul cum latronibus quotidie captos, Felix sustulit: insuper et Eleazarum Dinaei filium, qui latronum agmen collegerat, ex insidiis viuum cepit: nam fidei ei data, quod nihil mali passurus esset, pellexit eum, ut ad se veniret, moxque vinctum Romam mittendum curabat. Cum autem Felix odio haberet Ionatham pon-

τὸν Ἰωνάθην ὁ Φῆλιξ, διὰ τὸ πολλάκις ὑπ' αὐτῷ νηθεῖσθαι περὶ τῆ κρεττόνως προΐστασθαι τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν πραγμάτων, μὴ καὶ μέμψιν αὐτὸς ὀφλοῖη παρὰ τοῖς πλῆθεσιν, αἰτησάμενος ἐκείνον παρὰ τῷ Καίσαρος πεμφθῆναι τῆς Ἰουδαίας ἐπίτροπον, πρόφασιν ἐπένομον, δι' ἧς μετασῆσται τὸν συνεχῶς ὀχληρὸν αὐτῷ γενόμενον. βαρὺ γὰρ τοῖς ἀδικεῖν ἐθέλῃσι τὸ συνεχῶς νηθεῖν. καὶ δὴ διὰ τοιαύτης αἰτίας ὁ Φῆλιξ τὸν πιστότατον τῶν Ἰωνάθην φίλων, Ἰεροσολυμίτην τὸ γένος, Δωρᾶν ὀνόματι, πείθει, πολλὰ χρήματα δάσκειν ὑπὸ χυμένους, ἐπαγαγεῖν τῷ Ἰωνάθῃ τῆς λησῆς ἀναγκάσοντας. κακῆνος ὑπακῶσας ἐμπανήσατο διὰ τῶν λησῶν πραχθῆναι τοιούτῳ τρόπῳ τὸν φόνον. ἀνέβησάν τινες αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν, ὡς προσκυνήσοντες τὸν Θεόν, ὑπὸ τὰς ἐσθῆτας ἔχοντες ξιφίδια, καὶ συναναμιχθέντες τῷ Ἰωνάθῃ κτείνεσθαι αὐτόν. ἀνεκδικήτη δὲ τῷ φόνῳ μεμνηκός, μετὰ πάσης τῆς λοιπῆς ἀδείας ἀναβαίνοντες ἐν ταῖς ἐσθῆταῖς εἰς λησῆς, καὶ τὸν σίδηρον ὁμοίως κεκρυμμένον ἔχοντες, συναναμυγνύμενοι τοῖς πλῆθεσιν, ἀνῆρουν μὲν τινὰς ἑαυτῶν ἐχθρὰς, ὅς δὲ, ἐπὶ χρήμασιν ἄλλοις ὑπηρετῆντες, ὃ μόνον κατὰ τὴν ἄλλην πόλιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ἐνίης. καὶ γὰρ ἐκεῖ σφάττειν ἐτέλμων, ὅδ' ἐν τῷ τῷ δοκοῦντες ἀσεβεῖν. διὰ τῆτο οἶμαι καὶ τὸν Θεὸν μισήσαντα τὴν ἀσεβειαν αὐτῶν ἀποσραφῆναι μὴ ἡμῶν τὴν πόλιν, τὸ δὲ ἱερὸν, ὅτι ἐτι καθαρὸν οἰκητήριον αὐτῷ κρίναντα, Ῥωμαῖς ἐπαγαγεῖν ἡμῖν, καὶ τῇ πόλει καθάρσιον πῦρ καὶ δαλείαν ἐπιβαλεῖν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις σωφρονῆσαι ταῖς συμφοραῖς βεβλόμενον ἡμᾶς.

ζ'. Τὰ μὲν οὖν τῶν λησῶν ἔργα τοιαύτης ἀνοσιότητος ἐπλήρη τὴν πόλιν. οἱ δὲ γόνιμοι καὶ ἀπατεῶνες ἄνθρωποι τὸν ὄχλον ἐπειθον αὐτοῖς εἰς τὴν ἐρημίαν ἔπεισθαι. δείξιν γὰρ ἔφασαν ἐναργῆ τέρατα καὶ σημεῖα, κατὰ τὴν τῷ Θεῷ πρόνοιαν γεινόμενα. καὶ πολλοὶ πειθόμενοι, τῆς ἀφροσύνης τιμωρίας ὑπέχον. ἀναχθέντες γὰρ αὐτὰς Φῆλιξ ἐκόλασεν. ἀφικνεῖται δὲ τις ἐξ Αἰγύπτου κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν εἰς τὸ Ἰεροσόλυμα, προφήτης εἶναι λέγων, καὶ συμβαλὺν τῷ δῆ

tificem, ut qui cum saepe admonuerit de rebus Iudaicis melius administrandis, ne ipse, qui eum a Caesare in Iudaeam procuratorem mittendum petierat, populi querelis appeteretur, rationem excogitabat ipsum e medio tollendi, qui factus est sibi continuo molestus. nam frequens admonitio grauis est iis, quibus in animo est iniuste agere. Itaque huiusmodi de causa Felix amicum Ionathae fidissimum, genere Hierosolymitam, Doram nomine, hortatur et suadet multum pecuniae promittendo, ut Ionathae latrones immitteret, qui ipsum interficerent. atque ille ei obsequutus, hoc modo per latrones necem pontifici machinatus est. Quidam eorum, quasi Deum adoraturi, in urbem adscenderunt, sub vestibus siccis fucincti; atque Ionathae famulatio permissi ipsum occidunt. Cum autem inulta mansisset caedes, in posterum latrones sine omni metu in festiuitatibus adscendunt, ferrumque similiter ac antea occultatum habentes, turbae immisti, partim e suis inimicis quosdam perimunt, partim aliorum, aliis pecunia operam suam praestantes, idque non modo in urbe reliqua, sed ipso etiam in templo nonnullos. nam et illic caedem facere non verebantur, quasi ita agendo nihil pietatem laederent. Hanc ob causam arbitror etiam Deum, impietatis illorum odio, auersatum esse urbem, et, cum templum non amplius sibi purum domicilium existimarit, Romanos in nos adduxisse, urbiq; ignem purificantem iniecisse, et nobis cum vxoribus et liberis seruitutem, eo animo, ut nos calamitatibus edocti ad sanam mentem rediremus.

6. Et quidem ex iis, quae patrarunt latrones, fiebat, ut urbs nefariis eiusmodi facinoribus repletur. Impositores vero et fallacii pleni homines suadebant multitudini, ut ipsos in solitudinem sequerentur. se enim ipsis ostensuros dicebant manifesta prodigia et signa, quae Dei cura et providentia euenirent. multique, fidem habentes, dementiae suae poenas pertulerunt. Eos quippe retractos Felix supplicio affecit. Eodem autem tempore quidam ex Aegypto venit Hierosolyma, se vatem esse simulans, suadensque

μοτικῶ πλῆθει σὺν αὐτῷ πρὸς ὄρος τὸ προσαγορευόμενον
Ελαιῶν ἐρχομαι, ὃ καὶ τῆς πόλεως ἀνταρξὺς κείμενον ἀπέ-
χει σάδια πέντε. θέλειν γάρ, ἔφασκεν, αὐτοῖς ἐκείθεν ἐπι-
δεῖξαι, ὡς, κελεύσαντος αὐτῷ, πίπτοι τὰ τῶν Ἱεροσολύμων
τείχη, δι' ὧν τὴν εἴσοδον αὐτοῖς παρέξειν ἐπηγγέλλετο.
Φῆλιξ δὲ, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, κελύει τῆς σφατιώτας ἀνα-
λαβεῖν τὰ ὄπλα, καί, μετὰ πολλῶν ἱππέων τε καὶ πεζῶν
ὁρμήσας ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων προσβάλλει τοῖς περὶ τὸν Αἰ-
γύπτιον· καὶ τετρακοσίαι μὲν αὐτῶν ἀνέειλε, διακοσίαι δὲ
ζῶντας ἔλαβεν. ὁ δὲ Αἰγύπτιος αὐτὸς διαδράσας ἐκ τῆς
μάχης ἀφανὲς ἐγένετο. πάλιν δὲ οἱ λησαὶ τὸν δῆμον εἰς τὸν
πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἡρέθιζον, μηδὲν ὑπακύνειν αὐτοῖς λέ-
γοντες, καὶ τὰς τῶν ἀπειθόντων κόμας ἐμπιπράντες διῆ-
παζον.

ζ'. Γίνεται δὲ καὶ τῶν Καισάρειαν οἰκούντων Ἰουδαίων
τάτις πρὸς τῆς ἐν αὐτῇ Σύρης περιίσοπολιτείας. οἱ μὲν γάρ
Ἰουδαῖοι πρωτεύειν ἤξιον, διὰ τὸ τὸν κτιστὴν τῆς Καισαρείας
Ἡρώδην αὐτῶν βασιλέα γεγονέναι τὸ γένος Ἰουδαῖον. Σύροι
δὲ τὰ μὲν περὶ τὸν Ἡρώδην ὁμολογοῦν, ἔφασαν δὲ τὴν Και-
σαρείαν Στράτωνος πύργον τὸ πρότερον καλεῖσθαι, καὶ τότε
μηδένα γεγονέναι τῆς πόλεως τῶν Ἰουδαίων οἰκήτορα. ταῦτα
ἀνίσαντες οἱ τῆς χώρας ἐπαρχοί, λαβόντες ἀμφοτέρωθεν
τὰς αἰτίας τῆς σάσεως, πληγαῖς ἤκισαντο, καὶ τὴν ταρα-
χὴν ἔτι κατέτειλαν πρὸς ὀλίγον. πάλιν γάρ οἱ κατὰ τὴν
πόλιν Ἰουδαῖοι τῷ πλάτῳ θαρροῦντες, καὶ διὰ τῆτο κατα-
φρονοῦντες τῶν Σύρων, ἐβλασφῆμουν εἰς αὐτοὺς ἐρεθίσαι
προσδοκῶντες. οἱ δὲ χρήμασι μὲν ἡττώμενοι, μέγα δὲ φρο-
νοῦντες ἐπὶ τῷ τῆς πλείους τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐκείσε σφατευο-
μένων Καισαρεῖς εἶναι καὶ Σεβαστῆς, μέχρι μὲν τινος καὶ
αὐτοὶ τῆς Ἰουδαίας λόγῳ ὕβριζον. εἶτα λίθοις ἀλλήλους
ἔβαλλον, ἕως πολλὰς παραμφότερα τραυθῆναι τε καὶ πι-
σεῖν συνέβη· νικῶσί γε μὴν Ἰουδαῖοι. Φῆλιξ δὲ, ὡς εἰδεάσα-
το φιλονεικίαν ἐν πολέμῳ γυνομένην, προσηκόντως
παυομένη τοὺς Ἰουδαίους παρακαλεῖ· μὴ πειθομένους δὲ

plebeiae turbae, vt secum montem Oliuarum adscenderet, qui e regione vrbs situs quinque abest stadia. inde enim ipsis se monstrare velle dicebat, quomodo suo iussu corruerent Hierosolymorum muri, per quos ipsis aditum se patefacturum esse promittebat. Felix vero, vt ista audiuit, iubet milites arma arripere; cumque multis equitibus et peditibus stipatus Hierosolymis eruptionem fecisset, inuadit Ægyptium et qui ab eo stabant: ac quadringentos quidem ipsorum occidit, ducentos vero viuos cepit; Ægyptius autem ipse e pugna elapsus statim e conspectu euauit. Rursus vero latrones populum ad bellum Romanis inferendum concitabant, illis nequaquam parendum esse dicitantibus, et sibi non assentientium vicos incendebant et diripiebant.

7. Quin et inter Iudaeos, Caesaream incolentes, et Syros, qui in ea erant, orta est seditio, de iure ciuitatis ex aequo participando. Nam Iudaei quidem primas sibi deferri volebant, quod rex illorum Herodes, Caesareae conditor, genere fuerit Iudaeus. Syri vero, quae ad Herodem quidem spectabant, non inficiabantur, sed aiebant urbem antea Stratonis turrin appellatam, et tunc Iudaeorum neminem in vrbe sedes habuisse. Cum ista audissent prouinciae praesides, seditionis ex vtraque parte auctoribus prehenlis, verberibus eos affecerunt, atque ita tumultum ad breue tempus represserunt. Rursus enim Iudaei, qui in vrbe erant, opibus freti atque adeo contemptui habentes Syros, conuiciis eos incellebant, hoc modo illos se prouocatuuros esse expectantes. Isti vero, diuitiis quidem inferiores, animis tamen elati, quod maxima illorum pars, qui per ea loca sub Romanis stipendia mererent, Caesarenses essent et Sebasteni, aliquantisper et ipsi verborum contumelias in Iudaeos regerebant. Inde eo ventum est, vt alteri in alteros lapides iacerent, donec cecideret multos vtrinque vulneratos cecidisse. victoria tamen penes Iudaeos erat. Felix autem, vt vidit contentionem parum admodum ab aperto bello differre, profligens obsecrabat Iudaeos, vt quiescerent: cumque non parerent,

τοὺς στρατιώτας ὀπλίσας ἑπαφίησι, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀνείλε, πλείους δὲ ζῶντας ἔλαβεν, οἰκίας δὲ τινὰς τῶν ἐν τῇ πόλει πολλῶν πάνυ χρημάτων γεμύσας διαρπαζέειν ἐφῆκεν τοῖς στρατιώταις. οἱ δὲ τῶν Ἰσθαίων ἐπιεικέστεροι, καὶ προὔχοντες κατὰ τὴν ἀξίωσιν, δέισαντες περὶ ἑαυτῶν, παρακάλουν τὸν Φήλικα τῆς στρατιώτας ἀνακαλεῖσθαι τῇ σάλπιγγι, καὶ Φεῖδεσθαι τὸ λοιπὸν αὐτῶν, δυνάει τε μετάνοιαν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις. καὶ Φήλιξ ἐπέειδεν.

η'. Κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰσμαήλῳ. Φαβεῖ παῖς ἕτος ἦν. ἐξάπτεται δὲ καὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι σάσις πρὸς τὰς ἱερεῖς, καὶ τῆς πρώτης τῆ πλήθους τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, ἕκασός τε αὐτῶν, σῖφος ἀνθρώπων τῶν θρασυτάτων καὶ νεωτεριστῶν ἑαυτῷ ποιήσας, ἡγεμὼν ἦν· καὶ συρράσσοντες ἑκακολόγουν τε ἀλλήλους, καὶ λίθοις ἔβαλλον. ὁ δὲ ἐπιπλήξων ἦν ἑδείς· ἀλλ' ὡς ἐν ἀπροσπαυτῷ πόλει ταῦτα ἐπράσσετο μετ' ἐξουσίας. τοσαύτη δὲ τῆς ἀρχιερεῖς κατέλαβεν ἀναίδεια καὶ τόλμα, ὥστε καὶ πέμπειν δούλους ἐτόλμων ἐπὶ τὰς ἀλῶνας, τῆς ληφομένης τὰς τοῖς ἱερεῦσιν ὀφειλομένας δεκάτας. καὶ συνέβαινε τῆς ἀπορριμμένης τῶν ἱερῶν ὑπ' ἰνδίας τελευτᾶν. ἕτως ἐκράτει τῇ δικαίᾳ παντὸς ἢ τῶν σασιαζόντων βία.

θ'. Πορκίη δὲ Φήτης διαδόχῃ Φήλικι πεμφθέντος ὑπὸ Νέρωνος, οἱ πρωτεύοντες τῶν τὴν Καισάρειαν κατοικούντων Ἰσθαίων, εἰς τὴν Ρώμην ἀναβαίνουσι, Φήλικος καταγοῶντες· καὶ πάντως ἂν ἐδεδώκει τιμωρίαν τῶν εἰς Ἰσθαίης ἀδικημάτων, εἰ μὴ πολλὰ αὐτὸν ὁ Νέρων τὰ δελφῷ Πάλλαντι παρακαλέσαντι συνεχώρησε, μάλιστα δὲ τότε διὰ τιμῆς ἔχων ἐκείνον. καὶ τῶν ἐν τῇ Καισαρείᾳ δὲ οἱ πρῶτοι δύο Σύροι Βῆρρον· παιδαγωγός δὲ ἕτος ἦν τῷ Νέρωνος, τάξιν τὴν ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐπιστολῶν πεπιστευμένος· πέθυσιν πολλοῖς χρήμασιν αἰτήσασθαι παρὰ τῷ Νέρωνος αὐτοῖς ἐπιστολὴν ἀκυρῆσαν τὴν Ἰσθαίων πρὸς αὐτὰς ἰσοπολιτείαν. καὶ Βῆρρος τὸν αὐτοκράτορα παρακαλέσας ἐπέτυχεν γραφῆναι τὴν ἐπι-

milites armis instructos in eos immisit, et multos quidem illorum occidit, plures vero viuos comprehendit; nonnullasque eorum, qui in vrbe erant, domos diuitiis refertas diripiendas concessit militibus. Sed qui moderatiores inter Iudaeos erant et dignitate praestantes, de se suisque solliciti, Felicem rogarunt, vt milites tuba reuocaret eisque de caetero parceret, et locum daret poenitentiae ob ea, in quibus deliquerant. Atque Felix flexus est eorum precibus.

8. Sub idem tempus Agrippa rex pontificatum confert in Ismaëlum, qui Phabi erat filius. Orta est autem et ingens seditio pontificum aduersus sacerdotes primoresque plebis Hierosolymitanae: adeo vt singuli illorum, collecta manu perditorum hominum nouisque rebus studium, ductores se palam ferrent: congressique interdum conuiciis et lapidibus se mutuo impeterent. cum interim nemo esset, qui eos obiurgaret: sed tanquam in ciuitate omni rectore destituta haec licentius agerentur. Tanta porro pontifices incessit impudentia et audacia, vt non vererentur seruos suos ad areas mittere, qui decimas sacerdotibus debitas raperent agerentque. Vnde accidit, vt ex sacerdotibus nonnulli, quibus res familiaris angustior, prae alimentorum inopia mortem oppeterent. ita factiosorum violentia ius fasque omne penitus opprimebat.

9. Porcio autem Felto, qui Felici succederet, a Nerone misso, primores Iudaeorum Caesaream incolentium Romanam adscendunt, et accusationem contra Felicem instituunt: dedissetque omnino poenas iniuriarum, quibus Iudaeos affecerat, nisi Nero fratris Pallantis, qui tum maxime apud eum in honore erat, precibus supplicibus multa indulsisset. Quin et duo primores Syrorum, qui Caesareae erant, Burrho (Ille enim Neronis erat magister, idemque ei a Graecis epistolis) ingenti pecuniae vi periuadent, vt illorum in gratiam literas a Nerone impetraret, quibus Iudaeis adimeretur ius ciuitatis illis cum Syris commune. Atque Burrhus, cum imperatori supplicasset, id obtinuit, vt huiusmodi epistola scriberetur. vnde mala, quae gen-

ζολήν. αὕτη τῷ ἔθνει ἡμῶν τῶν μετὰ ταῦτα κακῶν τὰς αἰτίας παρέχεν. πυθόμενοι γάρ οἱ κατὰ τὴν Καισάρειαν Ἰουδαῖοι τὰ γραφέντα πρὸς τῆς Σύρας, εὐσεύς μᾶλλον εἶχοντο, μέχρι δὴ τὸν πόλεμον ἐξῆψαν.

ι'. Ληφικόμεναι δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν Φήτες, συνέβαινε τὴν Ἰουδαίαν ὑπὸ τῶν ληστῶν κακῶσαι, τῶν κωμῶν ἀπασῶν ἐμπιπραμένων τε καὶ διαρπαζομένων. καὶ οἱ Σικαριοὶ δὲ καλούμενοι, ληστὰὶ δὲ εἰσὶν ἔτι, τότε μάλιστα ἐπλήθυνον, χρώμενοι ξιφιδίοις παραπλησίους μὲν τὸ μέγεθος τοῖς τῶν Περσῶν ἀκινάκαις, ἐπικαμπέσι δὲ καὶ παραπλησίους ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίων σίκαις καλεμέναις, ἀφ' ὧν καὶ τὴν προσηγορίαν οἱ ληστεύοντες ἔλαβον πολλὰς ἀναιρῶντες. ἀναμεγνύμενοι γὰρ ἐν ταῖς ἐορταῖς, καθὼς καὶ τὸ πρότερον εἵπαμεν, τῷ πλήθει τῶν πανταχόθεν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ τὴν εὐσέβειαν συρρυσέντων, ὥς βεβληθεῖεν ῥαδίως ἀπέσφαττον. πολλάκις δὲ καὶ μεθ' ὅπλων ἐπὶ τὰς κώμας τῶν ἐχθρῶν ἀφικνύμενοι, διήρπαζον καὶ ἐνεπίμπρασαν. πέμπει δὲ Φήτος δύναμιν ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν ἐπὶ τῆς ἀπατηθέντας ἀπὸ τινος ἀνθρώπου γόητος, σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπαγγελιομένη καὶ παύσαν κακῶν, εἰ βεβληθεῖεν ἔπειθαι μέχρι τῆς ἐρημίας αὐτῶ. καὶ αὐτὸν τε ἐκένον τὸν ἀπατήσαντα, καὶ τῆς ἀκολυθήσασθαις διέφθεραν οἱ πεμφθέντες.

ια'. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τῦτον, ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας ἀποδομήσατο μεγάλῃ διάφορον οἰκημα, ἐν τῷ βασιλείῳ ἐν Ἱεροσολύμοις, πλησίον τῇ ξυστῇ. τὸ δὲ βασιλεῖον ἐγγύοντι πάλας ὑπὸ τῶν Ἀσαμωναίων παιδῶν, ἐφ' ὕψηλῃ δὲ τόπῳ κείμενον τοῖς κατοπτρεύειν ἀπ' αὐτῆς βεβλομένοις τὴν πόλιν ἐπιτερπιδάτην παρεῖχε τὴν θέαν· ἥς ἐφιέμενος ὁ βασιλεὺς ἐκείθεν ἀφωώρα κατακείμενος τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν πρᾶσσόμενα. ταῦτα δὲ θεασάμενοι τῶν Ἱεροσολυμιτῶν οἱ πρῆχοντες, θανάως ἐχαλέπαμον. ἡ γὰρ ἦν κἀτρίον ὑδὲ νόμιμον ἡμῖν, τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν δρώμενα κατοπτρεύεσθαι, καὶ μάλιστα τὰς ἐρεβγίας. τοῖχον οὖν ἐγείρουν ἐπὶ τῆς ἐξόδου ὑψηλόν, ὥς ἥτις ἦν ἐν τῷ ἔσωθεν ἱερῷ τετραμμένη πρὸς δύσιν. ἡ μόνον δὲ τῷ

tem nostram postea afflixerunt, ortum habuere. Iudaei enim Caesarenses, ubi cognouerunt, quae scripta erant ad Syros, eo magis in seditionibus perstabant, donec bellum exarsit.

10. Cum autem Festus in Iudaeam venisset, accidebat, ut Iudaea latronibus vexaretur, qui vicos omnes incendebant et diripiebant. Et tunc quidem ii, qui Sicarii appellati erant, (isti enim latronum genus) ad maximum numerum excreuerant, ensiculis paruis videntes, magnitudine haud multum a Persarum acinace diuersis, sed incuruis paululum inflexisque, quales sunt, quae Romanis appellantur sicae; unde et nomen ipsis latronibus, multa caede grassantibus, inditum est. nam festis diebus, ut iam ante diximus, turbae permixti, undique in urbem religionis ergo confluenti, quotquot voluerint nullo negotio trucidabant. non raro etiam armati in inimicorum vicos irruebant, direptisque ignem admouebant. Quin et Festus equestres pedestresque copias contra eos misit, qui decepti erant ab homine quodam praefligiatore, salutem ipsis pollicente et malorum cessationem, si se usque ad desertum sequi vellent; atque ipsum deceptorem, pariter ac eos, qui illum comitati sunt, interfecerunt milites ab eo missi.

11. Sub idem autem tempus rex Agrippa aedificium magnitudine insigni extruxit prope xystrum, in regia Hierosolymitana Herodiana, quae olim fuerat Asamonaei filiorum regia: cumque in loco eminenti situm esset, inde amoenissimus prospectus patebat urbem adspectare volentibus. cuius rei cupidus rex, e triclinio, cum illic decumberet, quicquid in templo ageretur spectabat. Illa ubi viderunt Hierosolymitanorum procures, vehementer succensebant. neque enim patria consuetudo aut lex nostra ferebat, ut quae in templo gererentur, et maxime cum res sacra fieret, aliquis praeter sacerdotes adspiceret. Quam ob rem altum parietem excitabant super exedram, quae erat in interiore templo ad solem occiduum versa. Iste autem

βασιλικῷ τρικλίνῳ τὴν ἄποψιν ἔτος οἰκοδομηθεὶς ἀπετέμε-
το, ἀλλὰ καὶ τῆς δυτικῆς σοᾶς τῆς κατὰ τὸ ἱερόν ἐξωθεν
ἔσης, ἔνθα τὰς φυλακὰς οἱ Ῥωμαῖοι ταῖς ἐορταῖς ἐποιεῦ-
το διὰ τὸ ἱερόν. ἐπὶ τῆτοις ἠγανάκτησαν ὁ, τε βασιλεὺς
Λυγρίππας, μάλιστα δὲ Φῆτος ὁ ἑπαρχος, καὶ προσέταξεν
αὐτοῖς καθελεῖν. οἱ δὲ παρεκάλουν ἐξουσίαν αὐτοῖς δοῦναι
πρεσβεῦσαι περὶ τῆτος πρὸς Νέρωνα· ζῆν γὰρ ἔχοντες, κα-
θαρεθέντος τινὸς μέρους τῆ ἱερᾶ. συγχωρήσαντος δὲ τῷ
Φῆτι, πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν πρὸς Νέρωνα τὴν πρώτην δέκα,
καὶ Ἰσμάηλον τὸν ἀρχιερέα, καὶ Ελκίαν τὸν γαζοφύλακα.
Νέρων δὲ διακῆσας αὐτῶν, ὁ μόνον συνέγνω περὶ τῆ πρα-
χθέντος, ἀλλὰ καὶ συνεχώρησεν ἔτιω ἔαν τὴν οἰκοδομίαν,
τῇ γυναικὶ Ποππηῖα, θεοσεβῆς γὰρ ἦν, ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων
δεηθείσῃ χαριζόμενος. ἡ τοῖς μὲν δέκα προσέταξεν ἀπί-
ναι, τὸν δὲ Ελκίαν καὶ τὸν Ἰσμάηλον ὀμνέουσας παρ'
ἑαυτῇ κατέχευε. ὁ δὲ βασιλεὺς, ταῦτα ὡς ἐπύθετο, δίδω-
σι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰωσήπῳ τῷ Σίμωνος παιδὶ ἀρχιερεὺς
ἐπικαλεσμένῳ δὲ Καβί.

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ Ἀλβίνου, ὃ ἐπιτροπεύοντος ἀναιρεῖται Ἰάκωβος· οἶ-
ατε οἰκοδόμησεν Λυγρίππας.

ΠΕμπν δὲ Καῖσαρ Ἀλβῖνον εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἑπαρχον, Φῆ-
τον τὴν τελευταίαν πυθόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀφῆλτο μὲν
πρὸς Ἰωσήπῳ τὴν ἀρχιερωσύνην, τῷ δὲ Ἀνάβῳ παιδὶ, καὶ αὐ-
τῷ Ἀνάβῳ λεγομένῳ, τὴν διαδοχὴν τῆς ἀρχῆς ἔδωκε. τῶτον
δὲ Φασὶ τὸν πρεσβύτατον Ἀνανον εὐτυχέστατον γενέσθαι.
πέντε γὰρ ἔχει παῖδας, καὶ τῆτας πάντας συνέβη ἀρχι-
ερατεῦσαι τῷ Φεῳ, αὐτὸς καὶ πρότερον τῆς τιμῆς ἐπὶ πλείους
ἀπολαύσας· ὅπερ ἔδενε συνέβη τῶν παρ' ἡμῖν ἀρχιερέων. ὁ
δὲ νεώτερος Ἀνανος, ὃν τὴν ἀρχιερωσύνην ἔφαμεν παρεληφ-
θῆναι, θρασὺς ἦν τὸν τρόπον, καὶ τολμητὴς διαφερόντως· αἵ-
ρεσι δὲ μετῆς τὴν Σαδδουκαίων, οἵπερ εἰσι περὶ τὰς κρίσεις

ita exaedificatus non solum prospectum e regio triclinio intercipiebat, sed et e porticu occidentali extra templum sita, ubi Romani propter templum festis diebus excubias agebant. Ista aegre tulerunt et rex Agrippa, et maxime Festus praefes, eisque praecepit, ut murus dirueretur. Illi vero rogarunt, ut liceret sibi legatos ea de re ad Neronem mittere: vitam enim diutius non ferendam esse, parte aliqua templi diruta. Cumque Festus id permisisset, ad Neronem de suis ablegarunt decem primores, et Ismaëlum pontificem, et Helciam sacri aerarii custodem. Nero autem cum eos audiisset, non solum quod factum erat eis ignoscebat, verumetiam concessit, ut staret maneretque aedificium; gratificatus in hoc uxori suae Poppaeae, quae (femina utpote religiosa) ei Iudaeorum in gratiam supplicauerat. quae porro decem quidem viros abire iussit, Helciam vero et Ismaëlum apud se tanquam obsides retinuit. At rex ubi ista rescivit, pontificatum detulit Iosepho cognomine Cabi, Simonis olim pontificis filio.

CAP. IX.

De Albino, quo procuratore interficitur Iacobus: deque aedificiis Agrippae.

Cæsar autem, audita Festi morte, Albinum in Iudaeam misit praesidem. Caeterum rex Iosepho quidem pontificatum abstulit, Anani vero filio, ipsique Anano vocato, concessit, ut in istum principatum succederet. At seniore hunc Ananum aiunt felicissimum exstitisse. nam quinque filios habuit; hisque omnibus contigit Deo in pontificatu ministrasse, cum et ipse in primis ea dignitate in tempus longissimum functus esset: id quod nulli unquam apud nos pontifici contigit. Interea Ananus iunior, quem pontificatum accepisse iam diximus, ferox erat ingenio et insigniter audax; sectam etiam Sadducaeorum loquebatur,

ὡμοὶ παρὰ πάντας τὰς Ἰουδαίας, καθὼς ἤδη δεδηλώκαμεν. αἵτε δὲ οὖν τοιοῦτος ὦν ὁ Ἀνανός, νομίσας ἔχειν καιρὸν ἐπιτάδειον, διὰ τὸ τεθνᾶναι μὲν Φῆστον, Ἀλβῖνον δὲ ἐτι κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπάρχειν, καθίζει συνέδριον κριτῶν· καὶ παραγαγὼν εἰς αὐτὸ τὸν ἀδελφὸν Ἰησοῦ τῷ λεγομένῳ Χριστῷ, Ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καὶ τινὰς ἑτέρας, ὡς παρὰ νομῶν κατηγορίαν ποιησάμενος, παρέδωκε λευδοησομέιαις. ὅσοι δὲ ἐδόκουν ἐπιεικέστατοι τῶν κατὰ τὴν πόλιν εἶναι, καὶ τὰ περὶ τὰς νόμους ἀκριβεῖς, βαρέως ἠνεγκαν ἐπὶ τῷ τῷ. καὶ πέμπουσιν πρὸς τὸν βασιλέα κρύφα παρακαλοῦντες αὐτὸν ἐπιστῆλαι τῷ Ἀνάνῳ, μηκέτι τοιαῦτα πράσσειν· μηδὲ γὰρ τὸ πρῶτον ἐρῶς αὐτὸν πεποιημένα. τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ τὸν Ἀλβῖνον ὑπαντιάζουσιν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας ὁδοιποροῦντα, καὶ διδάσκουσιν, ὡς ἔκ ἐξόν ἦν Ἀνάνῳ χωρεῖς τῆς ἐκείνῃ γνώμης καθίσαι συνέδριον. Ἀλβῖνος δὲ, πεισθεὶς τοῖς λεγομένοις, γράφει μετ' ἐργῆς τῷ Ἀνάνῳ, λήψεσθαι παρ' αὐτῷ δίκας ἀπειλῶν. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, διὰ τῆς τὴν ἀρχιερωσύνης ἀφελόμενος αὐτὸν ἀρξάντα μῆνας τρεῖς, Ἰησοῦν τὸν τῷ Δαμναίῳ κατέστησεν.

β'. Ἐπειδὴ δὲ ἦκεν ὁ Ἀλβῖνος εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολυμῶν πόλιν, πᾶσαν εἰσηνέγκατο σπαρὴν καὶ πρόνοιαν, ὑπὲρ τῆς τὴν χώραν εἰρηνεύεσθαι, πολλὰς τῶν σικαρίων διαφθείρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας, καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐπὶ μέγα πρᾶκοπτε δόξης, καὶ τῆς παρὰ τῶν πολιτῶν εὐνοίας τε καὶ τιμῆς ἤξιοιτο λαμπρῶς. ἦν γὰρ χρημάτων πορευτικός· καθ' ἡμέραν οὖν τὸν Ἀλβῖνον καὶ τὸν ἀρχιερεῖα δώροις ἐθεράπευεν. εἶχε δὲ οἰκέτας πάνυ μοχθηροὺς· οἱ, συναναστρεφόμενοι τοῖς θρασυτάτοις, ἐπὶ τὰς ἄλωνας πορευόμενοι τὰς τῶν ἱερέων δεκάτας ἐλάμβανον βιαζόμενοι, καὶ τὰς μὴ διδόντας ἐκ ἀπέχοντο τύπτην. οἱ τε ἀρχιερεῖς ὅμοια τοῖς ἐκείνῃ δόλοις ἔπρασσον, μηδενὸς κωλύειν δυναμένων. καὶ τῶν ἱερέων τὰς πάλαι ταῖς δεκάτας τρεφομένης τότε συνέβαινε θνήσκειν, τροφῆς ἀπορία.

γ'. Πάλιν δὲ οἱ σικαρίοι κατὰ τὴν ἐορτὴν, ἐνείκηκε

qui prae caeteris Iudaeis in iudiciis acerbi et immites, quemadmodum antea indicauimus. Talis igitur cum esset Ananus, opportunum sibi tempus adesse ratus, eo quod Festus quidem vita cessisset, Albinus vero adhuc in itinere esset, concilium iudicum cogit; inductoque in iudicium fratre illius Iesu, qui dicebatur Christus, (Iacobus ei nomen) et cum eo quibusdam aliis, in eos ut legis violatae reos cum accusationem instituisset, statim lapidandos tradidit. Sed quicumque inter ciues modestissimi, legifque obseruandae studiosissimi habebantur, grauitur hoc tulerunt: atque clam legatos ad regem mittunt, hortantes, ut Ananum per literas monere vellet, ne quid deinceps simile moliretur; neque enim prius illud recte atque ex iure ab eo factum fuisse. Quinetiam nonnulli eorum Albino, ab vrbe Alexandria iter facienti, occurrerunt; eumque monuerunt, non licuisse Anano absque ipsius consensu concilium iudicum conuocare. Horum oratione Albinus persuasus literas plenas furoris et iracundiae Anano scribit, minatus se de illo poenas sumpturum. Proinde rex Agrippa, adempto ei pontificatu, quem per tres menses gesserat, Iesum Damnaei filium pontificem constituit.

2. Porro Albinus, cum ad urbem Hierosolymitarum venisset, omnem curam et prouidentiam adhibuit, ut pacatam et tranquillam redderet prouinciam, sicarios aliquamultos interficiendo. Ananias autem pontifex ad maiorem indies creuit existimationem, atque beneuolentiam et honorem amplissimum apud ciues suos assequutus est. nam pecuniam acquirendi rationem probe nouerat; atque adeo donis cum Albinum tum et pontificem ipsum assidue delinibat. Habebat autem seruos nequissimos, qui, adiuncto sibi audacissimo quoque, areas obeuntes sacerdotum decimas vi rapiebant, nec ab iis verberandis abstinebant, qui eas dare recusabant. pontifices etiam similiter ac illius serui faciebant, cum nemo eos impedire posset. Quo fiebat, ut sacerdotes, qui olim decimis se alebant, tunc cibi penuria morerentur.

3. Rursum etiam sicarii, dum festum ageretur, quod

γὰρ αὕτη, διὰ νυκτός εἰς τὴν πόλιν παρελθόντες, συλλαμβάνουσι ζῶντα τὸν γραμματεῖα τῷ στρατηγούτῳ Ελσαζάρ· παῖς δὲ ἦν ἔτος Ἀνάη τῷ ἀρχιερέως· καὶ δέσαντες ἐξήγαγον. εἶτα πέμψαντες πρὸς τὸν Ἀνανίαν, ἀπολύειν ἔφασαν τὸν γραμματεῖα πρὸς αὐτόν, εἰ πείσει τὸν Ἀλβίνον δέκα δεσμώντας τῆς ἐξ αὐτῶν ληφθέντας ἀπολύσαι. καὶ ὁ Ἀνανίας, διὰ τὴν ἀνάγκην πείσας τὸν Ἀλβίνον, τῆς ἀξιώσεως ἐπέτυχεν. τὸτο μείζονων κακῶν ἤρξεν. οἱ γὰρ λησάει πάντως ἐπεμνηστῶντο τῶν Ἀναίη τινὰς συλλαβεῖν αἰκείων, καὶ συνεχῶς ζωγροῦντες ἐκ ἀπέλυνον, πρὶν ἢ τινὰς τῶν σικαρίων ἀπολαβοῖεν. γεγνημένοι τε πάλιν ἀριθμὸς ἐκ ὀλίγος, ἀναθάρρησαντες, τὴν χώραν ἅπασαν ἐκάκην.

δ'. Κατὰ τῆτον δὲ τὸν καιρὸν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας, μείζονα τὴν Φιλίππῃ καλεσμένην Καισάρειαν κατασκευάσας, εἰς τὴν τῷ Νέρωνος τιμὴν, Νερωνιάδα προσηγόρευσεν. καὶ Βερυτρίοις δὲ θέατρον, ἀπὸ πολλῶν χρημάτων κατασκευασμένον, ταῖς κατ' ἔτος θέαις ἐδωρεῖτο, πολλὰς εἰς τὸτο μυριάδας ἀναλίσκων. σίτον γὰρ ἐδίδεχ τῷ δήμῳ, καὶ ἔλαιον δίνεμεν. καὶ τὴν πᾶσαν δὲ πόλιν ἀνδριάντων ἀναθέσει, καὶ ταῖς τῶν ἀρχαίων ἀποτύποις εἰκόσῃ ἐκόσμη. καὶ μικρὴν δειν πάντα τὸν τῆς βασιλείας κόσμον ἐκεῖ μετήνεγκεν. μῖσος οὖν αὐτῷ παρὰ τῶν ὑπηκόων ἤρξετο, διὰ τὸ περιειρμμενον τὰ ἐκείνων ξένην πόλιν κοσμεῖν. λαμβάνει δὲ καὶ Ἰησῆς, ὁ τῷ Γαμαλιλῇ, τὴν διαδοχὴν τῆς ἀρχιερωσύτης παρὰ τῷ βασιλείῳ, Ἰησοῦν ἀφελόμενος τὸν τῷ Δαμναίῳ· καὶ διὰ τῆτο γάσις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο. συστήματα γὰρ τῶν θρασυτάτων ποιησάμενοι, πολλάκις μέχρι λίθων βολῆς ἀπὸ τῶν βλασφημιῶν ἐξέπιπτον. ὑπερεῖχε δὲ Ἀνανίας τῷ πλῆθι προσαγόμενος τὰς λαμβάνειν ἐτοιμὰς. Κοσόβαρος δὲ καὶ Σαῦλος, αὐτοὶ καθ' αὐτὰς μοχθηρὰ πλῆθη συνῆγον, γένος μὲν ὄντες βασιλικῷ, καὶ διὰ τὴν πρὸς Ἀγρίππαν συγγένειαν εὐνοίας τυγχάνοντες, βίαιοι δὲ καὶ ἀπαίρειν τὰ τῶν ἀδυνεστῶν ἐτοιμοί. ἐξ ἐκείνῃ μάλιστα τοῦ

tum superuenerat, nocte urbem ingressi, viuum comprehendunt scribam Eleazari templi praetoris (ille enim erat Anani pontificis filius) vinctumque abduxerunt. Deinde, nuncio ad Ananiam misso, dixerunt, se scribam velle ad ipsum remittere, si Albino persuaderet, ut decem ex illis, quos captos vinctosque habebat, ipse dimitteret. Atque Ananias, id cum Albino necessitate coactus persuasisset, voti compos factus est. vnde maiores ortae sunt calamitates. Nam id modis omnibus agebant, ut aliquem e necessariis atque amicis Ananiae deprehenderent: cumque frequenter eos viuos caperent, non prius dimittebant, quam e sicariis aliquot reciperent. Itaque, vbi rursus eis magnus accreuit numerus, fiducia resumpta totam regionem infestabant.

4. Sub idem autem tempus rex Agrippa, cum Caesarem, quae Philippi dicebatur, aedificiis auxisset, in Neronis honorem eam Neroniada appellauit. insuper et theatrum apud Berytios, magis sumibus exstructum, annuis spectaculis donauit, multis pecuniae myriadibus in hunc usum impensis. Porroque frumentum dedit populo, et oleum distribuit: immo et urbem per omnem statuas disposuit, et imaginibus ad antiqua clarorum artificum archetypa expressis eam ornauit; et omnia fere sui regni ornamenta in eam ciuitatem transtulit. quo factum est, ut odium ei apud subditos conflaretur, quod sublatis, quae illorum erant, vniuersis externam urbem excoleret. Quin et rex, pontificatum adimens Iesu Damnaei filio, fecit, ut Iesus Gamalielis filius ei in honorem istum succederet: ac propterea inter eos mutuo orta est dissensio. nam cum hominum audacissimorum cohortem vtrique collegissent, saepe a conuiciis eo deuentum est, ut lapides in se inuicem iacerent. sed inter alios eminebat Ananias ex amplis facultatibus largitione plurimos sibi concilians. Costobarus quoque et Saulus suam quisque sceleratorum multitudinem coegerant; orti quidem genere regio, et propter coquationem Agrippae in magna apud populum gratia: vehementes autem et violenti et ad infirmiores spoliandos prompti paratique. Atque ex illo maxime tempore acci-

καρροῦ συνέβη τὴν πόλιν ἡμῶν νοσεῖν, προκοπτόντων πάντων ἐπὶ τὸ χεῖρον.

δ'. Ως δὲ ἤκυσεν Αλβίνος διάδοχον αὐτῷ Γέσσιον Φλώρον ἀφικνεῖσθαι, βυλόμενος δοκεῖν τι τοῖς Ἱεροσολυμίταις παρεχῆσθαι, προσαγαγὼν τὰς δεσμώτας, ὅσαι ἦσαν αὐτῶν προδήλως θανεῖν ἄξιοι, τὰς προσέταξεν ἀναιρεθῆναι· τὰς δὲ ἐκ μικρᾶς καὶ τῆς τυχῆς αἰτίας εἰς τὴν εἰρετὴν κατατεθέντας, χρήματα λαμβάνων αὐτὰς ἀπέλυε. καὶ ὕτως ἡ μὲν Φυλακὴ τῶν δεσμωτῶν ἐκαθάρθη, ἡ χώρα δὲ ληστῶν ἐπληρώθη.

ε'. Τῶν δὲ Λευιτῶν, Φυλὴ δὲ ἐστὶν αὕτη, ὅσοι περ ἦσαν ὕμνωδοί, πέψασιν τὸν βασιλέα, καθίσαντα συνέδριον, φορεῖν αὐτοῖς ἐπίσης τοῖς ἱερεῦσιν ἐπιτρέψαι λιπὴν σολήν. πρέπειν γάρ αὐτῷ τοῖς τῆς ἀρχῆς χρόνοις ἑφάσκειν, ἃ ὧν μνημονευθήσεται καινοποιεῖν. καὶ τῆς ἀξιώσεως ἔδῃμαρτον. ὁ γὰρ βασιλεὺς μετὰ γνώμης τῶν εἰς τὸ συνέδριον ἐπιχορμένων, συνεχώρησε τοῖς ὕμνωδοῖς, ἐπιθεμένους τὴν προτέραν ἐσθῆτα φορεῖν, λιπὴν οἷαν ἠθέλησαν. μέγας δὲ τιος τῆς Φυλῆς λειτουργούντος κατὰ τὸ ἱερόν, καὶ τούτοις ἐπιτρέψας τὰς ὕμνας ἐκμαθεῖν, ὡς παρεκάλουν. πάντα δὲ ἐναντία ταῦτα τοῖς πατέριοις, ὧν παραβαθέντων ἐκ ἡπὶ μὴ ἐχὶ δίκας ὑποζεῖν.

ζ'. Ἡδὴ δὲ τότε καὶ τὸ ἱερόν ἐτετέλετο. βλέπων οὖν ὁ θῆμος ἀργήσαντας τὰς τεχνίτας, ὑπὲρ μυρίας καὶ ἑκακισχιλίας ὄντας, καὶ μιδοφορίας ἐνδεεῖς ἰσομένους διὰ τὴν τροφὴν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἱερόν ἐργασίας πορίζεσθαι, καὶ χρήματα μὲν ἀπέδετα διὰ τὸν ἐκ Ῥωμαίων φόβον ἔχειν ἔθελων, προνοήμενος δὲ τῶν τεχνιτῶν, καὶ εἰς τὰς ἀναλῶν τὰς θησαυρὸς βυλόμενος· καὶ γὰρ εἰ μίαν τις ὥραν τῆς ἡμέρας ἐργάσατο, τὸν μισθὸν ὑπὲρ ταύτης εὐθέως ἐλάμβανεν· ἐπειθὸν τὸν βασιλέα τὴν ἀνατολικὴν σοὰν ἀνεγείρειν. ἦν δὲ ἡ σοὰ τῷ μὲν ἔξωθεν ἱερῷ, κεκλήνη δὲ ἐν Φάραγι βαθείᾳ, τετρακοσίων πηχῶν τὰς τοίχας ἔχουσα, ἐκ λίθων δὲ τετραγώνων κατασκευάσθαι καὶ λευκῶν πάνυ. τὸ μὲν

dit, ut ciuitas nostra malis suis laboraret, rebus omnibus in deterius ruentibus.

5. Albinus vero, cum didicisset Gessium Florum sibi successorem venire, grati aliquid videri volens Iudaeis praestitisse, vinclis productis, eos, qui manifeste necem meruerant, occidi iussit: qui vero leuioribus de causis in carcere coniecti erant, eos accepta pecunia dimisit. atque ita quidem carcer vinclis maleficis vacuus est factus, regio vero tota latronibus repleta est.

6. Interea Leuitarum (nam et illi in tribum redacti) quotquot erant hymnorum cantores, regem orabant, ut coacto synedrio eis aequae ac sacerdotibus stolam linearem gestare concederet. illius enim regni temporibus conuenire dicebant, ut noui aliquid institueret in perpetuam sui memoriam. neque frustra fuit eorum postulatio. Nam rex, cum consensu eorum, qui in synedrium venerant, hymnorum cantoribus id priuilegii indulxit; ut, priori veste deposita, lineam, quam voluerant, vterentur. Cuique alia pars tribus eiusdem in templi ministeriis occupata esset, illis etiam permisit, prout eum rogabant, ut hymnos canendos ediscerent. Illa autem omnia facta erant contra, quam patria ferebant instituta: quibus violatis fieri non potuit, quin merita luendae essent poenae.

7. Iam illo tempore absolutum erat templi aedificium. Populus igitur cum in otio esse animaduertit opifices, ultra octodecim millia, atque mercedem desideraturos esse, cum iam antea victus illis suppeditaretur ex iis, in quibus circa templum elaborarunt; nolletque sacram pecuniam repositam habere metu Romanorum, simulque operariorum rationem habens, thesauros in istos expendere cuperet: (nam, si quis unam diei horam operatus esset, mercedem pro ea statim accipiebat) regem hortantur suadentque, ut orientalem portam instauraret. Erat autem porticus exterioris templi, profundae valli imminens, proinde subnixamur muris quadringentorum cubitorum, et saxis quadratis constructa valde candidis. Longitudo quidem eu-

μῆκος ἐκάστη λίθου, πῆχης εἴκοσι· τὸ δὲ ὕψος ἑξ. ἔργον Σολομώντος τοῦ βασιλέως πρῶτον δειμαμένον τὸ σύμπαν ἰσθόν. ὁ βασιλεὺς δὲ, ἐπεπίστευτο γὰρ ὑπὲρ Κλαυδίου Καίσαρος πῇ ἐπιμέλειαν τοῦ ἱεροῦ, λογισάμενος παντὸς μὲν ἔργου τὴν καθαίρεσιν εἶναι ῥαδίαν, δυσχερὴ δὲ τὴν κατασκευὴν· ἐπὶ δὲ τῆς σοφίας ταύτης καὶ μᾶλλον, χρόνου τε γὰρ καὶ πολλῶν χρημάτων εἰς τὸ ἔργον δεήσων· ἠρνήσατο μὲν περὶ τῆς θεομένους, κατασφραγίσαι δὲ λευκῷ λίθῳ τὴν πόλιν ἐκ ἐκάλυσεν. Ἰησοῦν δὲ τὸν τοῦ Γαμαλιήλ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος, ἔδωκεν αὐτὴν Ματθίᾳ τῷ Θιοφίλῳ, καθ' ὃν καὶ ὁ πρὸς Ῥωμαίους πόλεμος Ἰουδαίους ἔλαβε τὴν ἀρχήν.

ΚΕΦ. ι.

Τῶν ἀρχιερέων ἀπαριθμήσις.

Αναγκαῖον δὲ εἶναι νομίζω, καὶ τῇ ἰσορίᾳ ταύτῃ προτήκεν διηγήσασθαι περὶ τῶν ἀρχιερέων, πῶς τε ἀρξάμενοι, καὶ τίσιν ἔξῃσι τιμῆς ταύτης μεταλαμβάνειν, καὶ πόσοι γεγόνασι, μέχρι τῆς τῷ πολέμῳ τελευτῆς. πρῶτον μὲν οὖν πάντων λέγουσιν Λαζῶνα τὸν Μωϋσέως ἀδελφὸν ἀρχιερατεῦσαι τῷ Θεῷ, τελευτήσαντος δὲ ἐκείνου διαδέξασθαι τὴν παίδας εὐθύς, καὶ ἀπ' ἐκείνων τοῖς ἐκγόνοις αὐτῶν διαμεῖναι τὴν τιμὴν ἅπασιν. ὅθεν καὶ πατέριόν ἐστι μνηδὲνα τῷ Θεῷ τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνειν, ἢ τὸν ἐξ αἵματος τῷ Λαζῶνι, ἐτέρῳ δὲ τις γένος ἢ δ' ἂν βασιλεὺς ὢν τύχῃ τεύξεσθαι τῆς ἀρχιερωσύνης. ἐγένοντο οὖν πάντες, τὸν ἀριθμὸν, ἀπὸ Λαζῶνος, ὡς ἔφασκεν, τῷ πρῶτῳ γενομένῳ μέχρι Φαναίας, τῷ κατὰ τὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν σασιασῶν ἀναδευχθέντος ἀρχιερέως, τρεῖς καὶ ὀγδοήκοντα. ἐκ τούτων κατὰ τὴν ἔρημον ἐπὶ τῶν Μωϋσέως χρόνων τῆς σκηπῆς ἐπόσης, ἢ Μωϋσῆος τῷ Θεῷ κατασκευασε, μέχρι τῆς εἰς Ἰουδαίαν ἀφίξεως, ἔνθα Σολομῶν ὁ βασιλεὺς τῷ Θεῷ τὸν ναὸν ἤγειρεν, ἠρχιεράτευσαν τρισκαίδεκα. τὸ γὰρ πρῶτον ἕως τῆς τῷ βίᾳ τελευτῆς τὰς ἀρχιερωσύνας εἶχον, ὅστις δὲ καὶ παρὰ ζώντων διεδέχοντο. οἱ τοίνυν τρισκαίδεκα ἦτοι, τῶν δύο παίδων Λαζῶνος ὄντες ἑγγονοι, κατὰ διαδοχὴν τὴν τιμὴν παρελάμβανον.

iufque faxi erat cubitorum viginti, altitudo vero sex. Opus Solomonis regis; qui primus integrum templum exstruxit. Rex autem (nam a Claudio Caefare ei demandata erat templi cura) cum fecum reputaffet, facile effe vel quodcunque opus demoliri, inftaurationem vero rem arduam fore, praefertimque eiuſmodi porticus, (vtpote quod hoc opus defideraret tempus longum multumque pecuniae) illorum quidem petitioni minime conceffit: vrbeim vero candido lapide ſterni non prohibuit. Cum autem Iefu Gamalielis filio pontificatum abſtuliffet, eundem Matthiae Theophili filio dedit: quo pontifice bellum inter Romanos et Iudaeos coortum eſt.

CAP. X.

Summorum pontificum enumeratio.

IAM vero neceſſarium eſſe exiſtimo, et huic hiftoriae in primis conuenire, paucula narrare de pontificibus; quae fuerit eorum origo, et quibus conceſſum hunc honorem accipere, et quot uſque ad finem huius belli fuerint. Et primum quidem omnium Aaronem, fratrem Moyſis, Deo in ſummo ſacerdotio miniſtraſſe aiunt, illique defuncto ſucceſſiſſe mox filios, ac deinde illorum poſteris omnibus hunc honorem conſtituiſſe. vnde etiam ex patrio inſtituto, neminem Dei pontificem fieri, niſi ex Aaronis ſanguine; nec licere alicui alterius generis, ne ſi rex quidem fuerit, pontificatui admoueri. Fuerunt igitur vniuerſi ab Aarone, omnium (ſicut diximus) primo, uſque ad Phanafum, qui tempore belli a ſeditioſis conſtitutus eſt pontifex, numero LXXXIII. Ex iſtis, dum tabernaculum in ſolitudine Moyſis temporibus ſteterit, quod Deo exſtruxit Moyſes et adornauit, uſque dum in Iudaeam ventum eſt, vbi Solomon rex Deo templum erexit, pontificatum geſſerunt XIII. nam a principio pontificatum habuerunt, quamdiu vixerint: poſtea vero etiam viuentibus ſuccedebatur. Itaque hi XIII. cum eſſent duorum Aaronis filiorum poſteri, ex ſucceſſione honorem iſtum accipiebant. Erat autem prima

τον. ἐγένετο δὲ αὐτῶν ἀριστοκρατικὴ μὲν ἡ πρώτη πολιτεία,
 μετὰ ταύτην δὲ μοναρχία, βασιλέων δὲ τρίτη. γίνεται δὲ τῶν
 ἐτῶν ἀριθμὸς, ὧν ἤρξαν οἱ τρισκαίδεκα, ἀφ' ἧς ἡμέρας οἱ πα-
 τέρες ἡμῶν ἐξέλιπον Αἴγυπτον Μαυσιῶς ἄγοντος, μέχρι τῆς
 τῆ ναῦ κατασκευῆς, ὃν Σολομῶν ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱερουσολύμοις
 ἀνέγειρεν, ἔτη δυοκαίδεκα πρὸς τοῖς ἐξακοσίοις. μετὰ δὲ τῆς
 τρισκαίδεκα ἀρχιερεῖς ἐκείνης, δέκα καὶ ὀκτὼ τὴν ἀρχιερωσύ-
 νην ἔχον, ἀπὸ Σολομῶνος βασιλέως ἐν Ἱερουσολύμοις αὐτὴν δια-
 δεξάμενοι, μέχρις ὃ Ναβεχοδονόσωρ ὁ τῶν Βαβυλωνίων βα-
 σιλεὺς, ἐπιστρατεύσας τὴ πόλιν, τὸν μὲν ναὸν ἐνέπρησε, τὸ δὲ
 ἔθνος ἡμῶν εἰς Βαβυλῶνα μετήνεγκε, καὶ τὸν ἀρχιερεῖα Ἰωσα-
 δάκην αἰχμάλωτον ἔλαβε. τῶν χρόνων τῆς ἀρχιερωσύνης
 τετρακοσίων ἐξήκοντα ἐξ ἐτῶν ἐστὶ, μηνῶν ἕξ, ἡμερῶν δέκα,
 ἥδη βασιλευσμένων Ἰυδαίων. μετὰ δὲ χρόνον ἐτῶν ἀλώσεως
 ἐβδομήκοντα τῆς ὑπὸ Βαβυλωνίων γενομένης, Κύρος ὁ Περσῶν
 βασιλεὺς ἀπέλυσε τῆς ἐκ Βαβυλῶνος Ἰυδαίας ἐπὶ τὴν οἰκίαν
 γῆν πάλιν, καὶ συνεχώρησε τὸν ναὸν ἀνεγείραι. τότε δὲ τῶν
 ὑποστρεφάντων αἰχμαλώτων Ἰησῆς ὁ Ἰωσεδέκ, τὴν ἀρχιερωσύ-
 νην λαμβάνει. ἔτος δὲ καὶ οἱ ἔκγονοι αὐτοῦ, πεντεκαίδεκα
 ἅπαντες, μέχρι βασιλέως Αντιόχου τῆ Εὐπάτορος ἐπολιτεύον-
 το δημοκρατικῶς ἔτη τετρακόσια δεκατέσσαρα. πρῶτος δὲ
 Αντιόχος ὁ προεξημένος καὶ ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ Λυσίας τὸν Ο-
 νίαν, ὃ Μενέλαος ἐπὶ κλην, παύσει τῆς ἀρχιερωσύνης, ἀνελόν-
 τις αὐτὸν ἐν Βεροία, καὶ τὸν παῖδα τῆς διαδοχῆς ἀπελάσαν-
 τες καθιστᾷσιν Ἰάκιμον ἀρχιερεῖα, γένους μὲν τῆ Λαρεῶνος, ἐκ
 ὄντα δὲ τῆς οἰκίας ταύτης. διὰ τῆτο δὲ καὶ ὁ Ονίας, ὁ τῆ τε-
 τελευτηκότος Ονίᾳ ἐξάδελφος, ὁμώνυμος τῷ πατρὶ, παρα-
 γινόμενος εἰς Αἴγυπτον, καὶ διὰ Φιλίας ἀφικόμενος Πτολε-
 μαίῳ τῷ Φιλομήτορι καὶ Κλεοπάτρᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, πέ-
 θει τῆτος κατὰ τὸν Ἡλιοπολίτην νόμον δευραμένους τῷ Θεῷ
 ναὸν, παραπλήσιον τῷ ἐν Ἱερουσολύμοις, αὐτὸν ἀρχιερεῖα κατα-
 στήσας. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆ ἱερῆς τῆ κατασκευαθέντος ἐν Αἴ-
 γύπτῳ πολλάκις ἐδηλώσαμεν. ὁ δὲ Ἰάκιμος, ἔτη τρία τὴν ἀρ-
 χιερωσύνην κατασχὼν, ἐτελεύτησεν. διεδέξατο δὲ ὑδείς αὐ-
 τὸν, ἀλλὰ διετέλεσεν ἡ πόλις ἐν αὐτοῖς ἑπτὰ χρόνις ἀρχιερεῶς

quidem eorum administratio Aristocratica, post hanc autem Monarchia, tertia vero Regum. At numerus annorum, dum ipsi XIII. imperio potiti sunt, (ex quo die patres nostri ductu Moysis Ægyptum reliquerunt vsque ad templum conditum, quod Solomon rex Hierosolymis condidit,) assurgit ad DCCXII. Post illos autem pontifices XIII. pontificatum tenuerunt XIX. qui a tempore Solomonis regis Hierosolymis sibi inuicem successerunt, vsque dum Nabuchodonosor Babyloniorum rex, contra urbem expeditione facta, templum cremavit, et gentem nostram Babylonem abduxerit, et Iosadacen pontificem captivum fecerit. Tempus autem illorum pontificatus annorum erat CCCCLXVI. mensium VI. dierum X. cum vtrique Iudaei iam sub regibus essent. Post tempus vero annorum septuaginta, ex quo gentis excidium a Babyloniis factum est, Cyrus Persarum rex Iudaeos e Babylone in patriam suam remisit, templumque denuo condere iis concessit. Tunc itaque Iesus Iosedeci filius, vnus e captiuis, qui reuersi sunt, pontificatum accipit. Atque is posterique eius, quindecim vniuersi, vsque ad regem Antiochum Eupatorem, liberi populi statum rexerunt, per annos CCCXII. primusque Antiochus ille, quem memorauimus, et dux eius Lysias Oniam, cognomento Menelaum, pontificatu priuant, quippe Berocae interfectum; filioque eius successionis iure depulso, Iacinum faciunt pontificem, ex genere quidem Aaronis, sed non ex Oniae domo. quamobrem Onias, Oniae defuncti patrueus, eiusdem cum patre nominis, in Ægyptum profectus, conciliataque sibi Ptolemaei Philometoris et Cleopatrae coniugis eius amicitia, persuasit eis, vt in Heliopolitica praefectura Deo templum Hierosolymitano simile aedificandum curarent, ipsumque pontificem constituerent. Sed de illo quidem templo in Ægypto exstructo saepius diximus. At Iacinus, cum triennio pontificatum tenuisset, obiit. ei autem nemo statim successit: sed per septennium ciuitas inan- sit pontifice destituta. Rursum vero posteri filiorum

ἴσα. πάλιν δὲ οἱ τῶν Ασσυριαίων παῖδων ἔργοι, τὴν προσασίαν τῷ ἔθνει πιστευθέντες, καὶ πολεμήσαντες Μακεδόσιν, Ἰωνάθην ἀρχιερέα καθιστάσιν, ὃς ἤρξεν ἐνιαυτὸς ἑπτὰ. τελευτήσας δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς αὐτῷ, καὶ ἐνέδρας τῆς ὑπὸ Τεγεανῶνος μηχανήσεως, ὡς ἀνωτέρω περὶ προειρήκαμεν, λαμβάνει τὴν ἀρχιερωσύνην Σίμων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. καὶ τῷτον δὲ, δόλῳ παρὰ συμπόσιον ὑπὸ τῷ γαμβρῷ διαφθαρέντα, διεδέξατο παῖς Τεκανὸς ὄνομα, καταχόντα τὴν ἀρχιερωσύνην πλείονα ταῖς ἀδελφῶν χρόνον ἐνιαυτῷ. τριάκοντα δ' ἐν ἔτεσι τῆς τιμῆς Τεκανὸς ἀπολαύσας τελευτᾷ γηραιός, Ἰῦδα τῷ καὶ Ἀριστοβύλῳ κληθέντι τὴν διαδοχὴν καταλιπών. κληρονομῇ δὲ καὶ τῷτον ἀδελφὸς Ἀλέξανδρος, ὑπὸ νόσῳ μὲν τελευτήσας, τὴν ἱερωσύνην δὲ καταχόντα μετὰ βασιλείας· καὶ γὰρ διάδημα περιέθετο πρῶτος Ἰῦδας ἐνιαυτὸν ἓνα. βασιλεύσας δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἱερατεύσας ἔτη εἰκοσιεπτὰ, καταστρέφει τὸν βίον, Ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ καταστῆσαι τὸν ἀρχιερατευσόμενον ἐπιτρέψας. ἡ δὲ τὴν μὲν ἀρχιερωσύνην Τεκανῷ δίδωσιν, αὐτῇ δὲ, τὴν βασιλείαν ἐνία ἔτη καταχρῶσα, τελευτᾷ τὸν βίον· τὸν ἴσον δὲ χρόνον τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ παῖς αὐτῆς Τεκανὸς ἔχεν. μετὰ γὰρ τὸν θάνατον αὐτῆς πολεμήσας πρὸς αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς Ἀριστοβύλος, καὶ νικήσας, ἀφαιρεῖται μὲν ἐκείνους τὴν ἀρχὴν, αὐτὸς δὲ ἐβασίλευσε καὶ ἱεράτευσε τῷ Θεῷ. ἔπει δὲ τρίτῳ τῆς βασιλείας, καὶ πρὸς μισὶ τοῖς ἴσοις, Πυρρήσιος ἐλθὼν, καὶ τὴν τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλιν κατὰ κράτος ἐλὼν, αὐτὸν μὲν εἰς Ῥώμην μετὰ τῶν τέκνων δῆσας ἐπέμψεν· τῷ δὲ Τεκανῷ πάλιν τὴν ἀρχιερωσύνην ἀποδὲς, τὴν μὲν τῷ ἔθνει προσασίαν ἐπέτρεψε, διάδημα δὲ Φορῆν ἐκώλυσεν. ἤρξε δὲ πρὸς τοῖς ἐνέα τοῖς πρώτοις ὁ Τεκανὸς τέσσαρας καὶ εἴκοσι. Βαρζαφάρνης δὲ καὶ Πακορος, οἱ τῆς Παρθυνῆς δυνάται, διαβάντες τὸν Εὐφράτην, καὶ πολεμήσαντες Τεκανῷ, αὐτὸν μὲν ζῶντα παρὰ λαβὸν, τῷ Ἀριστοβύλῳ δὲ υἱὸν Ἀντίγονον κατέστησαν βασιλεῖα. τρία δὲ ἔτη καὶ τρεῖς μῆνας ἄρξαντα τῷτον Σόσσιος τε καὶ Ηρώδης ἐξ ἐπολιόρκησαν· Ἀντώνιος δὲ ἀνέειλεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἀναχθέντα. τὴν δὲ βασιλείαν Ηρώδης παρὰ Ῥωμαίων ἐγχειρίδεις, ἐκίετι τὸς ἐκ τῷ Ἀσσυρια-

Asamonaei (postquam illis mandata esset gentis praefectura, et bellum contra Macedones gessissent) Iona-
 than pontificem creant, qui septem annis rebus sacris
 praeerat. Illo autem dolo e viuis sublato, et insidiis ei
 a Tryphone structis, sicuti iam supra alicubi memora-
 vimus, pontificatum obtinet frater eius Simon. Cui,
 cum sacerdotium tenuisset anno amplius, quam frater,
 dolo generi oppresso inter epulas, succedit filius nomi-
 ne Hyrcanus. At Hyrcanus, per xxx. annos honore
 potitus, summa in senectute moritur, successione Iu-
 dae relicta, qui et Aristobulus dictus est. Hunc au-
 tem, imperium vna cum sacerdotio adeptum, (nam
 Iudas primus sibi coronam imposuit, quam vno anno
 gessit) morbo exstinctum in haereditate excipit frater
 Alexander. Alexander autem, cum imperium simul et
 sacerdotium per xxvii. annos tenuisset, vita decedit,
 relicta Alexandrae vxori potestate eum assignandi, qui
 pontificatum gereret. Atque illa quidem Hyrcano suo
 filio pontificatum dat; illa vero cum regnum nouennio
 administrasset, vitam finivit: totidemque annis filius
 ipsius Hyrcanus sacerdotium habebat. nam post matris
 obitum contra ipsum bellum mouit Aristobulus frater, et
 victo quidem pontificatum ademit, ipse vero regnavit
 Deoque in pontificatu ministravit. Caeterum cum ter-
 tio regni huius anno, totidem praeterea mensibus elapsis,
 venisset Pompeius, et Hierosolymitarum urbem vi ex-
 pugnasset, ipsum eum liberis vinctum Romam misit;
 et Hyrcano in pontificatum restituto, gentis quidem
 praefecturam ei permisit, diademate vero vti prohibuit.
 Atque Hyrcanus praeter ix. primos annos imperauit xxiv.
 Barzapharnes autem et Pacorus, Parthorum dynastiae,
 traiecto Euphrate et bello Hyrcano illato, ipsum qui-
 dem viuum ceperunt, Antigonum vero Aristobuli filium
 regem constituerunt. Hunc ipsum, cum tres annos
 totidemque menses imperasset, Sosius et Herodes ob-
 sidione expugnarunt; abduclumque Antiochiam morte
 affecit Antonius. Herodes autem, a Romanis accepto
 regno, non amplius ex Asamonaei genere creauit pon-

ταῖς γένεσι καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἀλλὰ τισὶν ἀσέβητος, καὶ μόνον ἐξ ἱερέων ἔσσι, πλὴν ἐνὸς Ἀριστοβέλου, τὴν τιμὴν ἀπένεμε. τὸν δὲ Ἀριστοβέλον Τρεκανῶ τῷ ὑπὸ Πάρεθων λεγθέντος οὐκ ὄντα καταστήσας ἀρχιερέα, τῇ ἀδελφῇ αὐτῇ συνῴκησε Μαριάμμην, τὴν τῷ πλήθει πρὸς ἑαυτὸν θηρώμενος εὖ νοιᾷ, διὰ τὴν Τρεκανῶ μνήμην. εἶτα, φοβηθεὶς, μὴ πρὸς τὸν Ἀριστοβέλον πάντες ἀποκλίνωσιν, ἀνείλεν αὐτοῦ, ἐν ἱερικοῖ πιγῇναι μηχανησάμενος κολυμβῶντα, καθὰς ἤδη δεδηλώκαμεν. μετὰ τῆτοι ἔκτι τοῖς ἐκγόνοις τῶν Ἀσσυριακῶν παίδων τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπίστυσεν. ἔπραξε δὲ ὅμοια τῷ Ηρώδῃ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἱερέων, Ἀρχελάος τε ὁ παῖς αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῆτον τὴν ἀρχὴν Ῥωμαῖοι τῶν Ἰουδαίων παραλαβόντες. εἰσὼν οὖν οἱ ἀπὸ τῶν Ηρώδου χρόνων ἀρχιερατεύσαντες μέχρι τῆς ἡμέρας, ἣ τὸν ναὸν καὶ τὴν πόλιν Τίτος εἰλὼν ἀπυρρόλησεν, οἱ πάντες εἰκασιοκτῶ. χρόνος δὲ τῶν ἐτη πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἑπτά. καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἐπολιτεύσαντο ἐπὶ τοῦ Ηρώδου βασιλεύοντος, καὶ ἐπὶ Ἀρχελάου τῷ παιδὸς αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὴν τῶν τελευτῶν, ἀριστοκρατία μὲν ἦν ἡ πολιτεία, τὴν δὲ προσασίας τῷ ἔθνει οἱ ἀρχιερεῖς πεπίστυτο. περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχιερέων ἱκανὰ ταῦτα.

ΚΕΦ. ια'.

Περὶ τοῦ Φλώρου ἐπιτρόπου, ὃς τὰς Ἰουδαίας τὸν πρὸς τὰς Ῥωμαίας πόλεμον ἄρασθαι ἐβιάζετο. Επίλογος.

Γέσσιος δὲ Φλώρος, ὁ πεμφθεὶς Ἀλβίνου διάδοχος ὑπὸ Νέρωνος, πολλῶν ἀτέπλησε κακῶν Ἰουδαίᾳς. Κλαζομένιος δὲ ἦν τὸ γένος ἕτος, ἐπήγατο δὲ Κλειοπάτρην γυναῖκα, δι' ἣν Φίλην ἔσχεν Ποππηίας τῆς Νέρωνος γυναῖκος, καὶ πονηρίᾳ μηδὲν αὐτῇ διαφείδεν, τῆς ἀρχῆς ἐπέτυχεν. ἔτω δὲ περὶ τὴν ἔξουσίαν ἐγένετο κακὸς καὶ βίαιος, ὥς, διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν κακῶν, Ἀλβίνου ἐπήνου ὡς εὐεργέτην Ἰουδαίᾳ. ἐκείνος μὲν γὰρ ἐπεκέρρυπτο τὴν πονηρίαν, καὶ τοῦ μὴ παντάπασι κατὰφωρος εἶναι πρᾶνός. Γέσσιος δὲ Φλώρος, καθάπερ εἰς ἐπίδειξιν πονηρίας πεμφθεὶς, τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν παρανομίας ἐπόμπευε, μήτε ἀρεταγῆς παραλιπὼν

tifices; sed obscuris quibusdam, et a sacerdotibus tantummodo oriundis, praeter vnum Aristobulum, hunc honorem tribuebat. Aristobulum namque Hyrcani a Parthis capti nepotem cum pontificem declarasset, sororem eius Mariannen in vxorem duxit; quippe qui multitudinis erga seipsum captaret beneuolentiam, propter Hyrcani memoriam. Deinde veritus, ne omnes ad Aristobulum desciscerent, ipsum Hierichunte de medio sustulit, necem ei ita machinatus, vt, dum nateret, suffocaretur, sicuti iam ante declarauimus. Post hunc non amplius ex Asamonaei prole oriundis pontificatum commisit. Herodem etiam in constitutione pontificum imitatus est filius eius Archelaus; et post hunc Romani, qui Iudaeorum regnum occuparunt. Sunt igitur, qui ab Herodis temporibus pontificatum gesserunt, vsque ad diem, quo Titus templum et ciuitatem captam flammis vastauit, in vniuersum xxviii. tempusque illorum pontificatuura anni cvii. Et horum quidem aliqui sub Herode rege et filio eius Archelao res administrarunt: istis autem defunctis administratio quidem erat Aristocratica, gentis vero praefectura pontificibus commissa erat. Atque de pontificibus haec dicta sufficiant.

CAP. XI.

De Floro procuratore, qui Iudaeos cogebat bellum Romanis inferre. Peroratio.

GESSIUS autem Florus, qui missus est a Nerone, vt Albino succederet, plurimis Iudaeos repleuit calamitatibus. Hic genere erat Clazomenius, secumque Cleopatram coniugem adduxit, per quam, vtpote Poppaeae Neronis vxoris amicam, et nihil ab ipso improbitate differentem, rerum in Iudaea administrationem adeptus est. Ita autem nequiter et violenter potestate sua abusus est, vt, propter insignem eius maleficientiam, Albinum, tanquam de illis egregie meritum, celebrarint Iudaei. nam ille nequitiam suam occultare studuit, et solícite cauebat, ne omnibus notus esset et manifestus: Gessius autem Florus, quasi ad malitiam ostentandam missus, ex suis in gentem nostram iniuriis pompam agebat et triumphabat; nihil sibi ad rapinarum omne genus sum-

μηδένα τρόπον, μήτε ἀδίκῃ κολάσεως. ἦν γὰρ ἀτεγκτός μὲν πρὸς ἔλεον, παντός δὲ κέρδους ἄπλητος, ὃ γὰρ μηδὲ τὰ πλεῖστα τῶν ὀλίγων διέφερεν, ἀλλὰ καὶ λησταῖς ἐκονώησεν, αἰετὼς γὰρ οἱ πολλοὶ τὸτο ἔπραττον, ἐχέγγυον παρ' ἐκείνῃ τὴν σωτηρίαν ἐπὶ τοῖς μέρεσιν ἔχεν πεπιστευκότες. καὶ τὸ μέτριον ἢ καὶ ἦν. ἀλλ' οἱ δυστυχῆς Ἰσθαῖοι, μὴ δυνάμει τὰς ἀπὸ τῶν ληστῶν γινομένας πορθήσεις ὑπομένειν, ἡγαγὰζοντο τῶν ἰδίων ἐξανιστάμενοι ἡδῶν Φεύγεν ἅπαντες, ὡς κρεῖττον ὀπυδῆποτε παρὰ τοῖς ἀλλοφύλοις κατοικήσονται. καὶ τί οἱ πλείω λέγειν; τὸν γὰρ πρὸς Ῥωμαῖς πόλεμος ἰκαταναγκάσας ἡμᾶς ἀραδαί, Φλώρος ἦν, κρεῖττοι ἡγεμῆνες ἀθρόους ἢ κατ' ὀλίγον ἀπολέσθαι. καὶ δὲ τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν ὁ πόλεμος δευτέρῳ μὲν ἔτει τῆς ἐπιτροπῆς Φλαβίου, δωδεκάτῳ δὲ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς. ἀλλ' ὅσα μὲν δεῖν ἡγαγὰζομεν, ἢ παθεῖν ὑπομένειν, ἀκριβῶς γυνῶναι πέρι τοῖς βυλομένοις ἐντυχῆν ταῖς ὑπ' ἐμῷ περὶ τῆς Ἰσθαῖκῃ πόλεως βίβλοις γεγραμμέναις.

β'. Παύσεται δὲ ἐνταῦθά μοι τὰ τῆς ἀρχαιολογίας, μεθ' ἣν καὶ τὸν πόλεμον ἡξάμην γραφεῖν. περιέχει δὲ αὐτὴ τὴν ἀπὸ πρώτης γενέσεως ἀνθρώπου παράδοσιν, μέχρι ἔτους δωδεκάτου τῆς Νέρωνος ἡγεμονίας, τῶν ἡμῶν συμβεβηκότων τοῖς Ἰσθαῖοις κατὰ τε τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, ὅσα τε πεπόνθαμεν ὑπὸ Ασσυρίων τε καὶ Βαβυλωνίων, τίνα τε Πέρσαι καὶ Μακεδόνες διατεθήκασι ἡμᾶς, καὶ μετ' ἐκείνων Ῥωμαῖοι. πάντα γὰρ οἶμαι μετὰ ἀκριβείας ἀπάσης συντεταχέναι. τηρήσαι δὲ πεπεράμα καὶ τὴν τῶν ἀρχιερέων ἀναγραφήν, τῶν ἐν διχαλίκῳ ἔτι γινομένων. ἀπλανῆ δὲ πεποιήμα καὶ τὴν περὶ τὰς βασιλεῖς διαδοχὴν, τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ τὰς πολιτείας ἀπραγγέλλων, μοναρχῶν τε δυναστείας, ὡς αἱ ἱερὰ βιβλία περὶ πάντων ἔχουσι τὴν ἀναγραφήν. τὸτο γὰρ ποιήσει ἡ ἀρχὴ ἐπηγγελάμην τῆς ἰστορίας. λέγω δὲ θαρσύνειν ἡμᾶς διὰ τὴν τῶν προτεθέντων συντέλειαν, ὅτι μηδεὶς αὖ ἕτερος ἡδυνήθη θελήσας, μήτε Ἰσθαῖος, μήτε ἀλλόφυλος, τὴν πραγματείαν ταύτην ἔως ἀκριβῶς εἰς Ἕλληνας ἐξενεγκῆν.

namque supplicii iniquitatem reliquum faciens. Erat enim durus quidem et ad misericordiam flecti nescius, cupiditatisque in re lucri inexplebilis, ut qui nullum inter parva et magna discrimen faceret, sed et cum latronibus participaret. Multi enim quaestum istum exercebant, spei pleni, nihil ab ipso de incolumitate sua metuendum, quod secum praedarum partes haberet. adeoque nullus erat iniuriarum modus; ut miseri Iudaei, cum ferre non valerent vastationes a latronibus factas, cogerentur omnes suis sedibus relictis fugam capessere, tanquam ubicunque apud externos melius vitam acturi. Denique quid multis? Florus erat, qui nos eo adegit, ut bellum Romanis inferremus, satius esse existimantes, ut semel uniuersi, quam paulatim, periremus. Et quidem coeptum est hoc bellum anno secundo administrationis Flori, duodecimo vero Neronis imperii: quo tempore quanta vel coacti fecimus, vel perpeffi sustinuimus, sat accurate intelligere possunt, qui legere voluerint libros a nobis de Bello Iudaico conscriptos.

2. Atque hic finem dicendi faciam de Antiquitatibus nostris, post quas exorsus sum libros, quos de Bello scripsi. Complectuntur autem Antiquitates rerum traditionem a primo homine nato usque ad annum Neronis imperii XII. quae scilicet nobis Iudaeis acciderunt et in Aegypto et Syria et Palaestina, et quas clades ab Assyriis et Babyloniis accepimus, et quibus modis nos vexarunt et attriuerunt Persae et Macedones, et post eos Romani. Atque omnia, ut ego arbitror, exsequutus sum accurate. Quin et operam dedi, ut obseruarem summinorum pontificum recensionem, quot per bis mille annos exstiterunt. Porroque, ut reges sibi invicem successerint, absque errore tradidi; quas res illi gesserint, et quomodo remp. administrarint insuper narrans, ut et monarcharum potentiam, prout in sacris libris omnia perscripta reperiuntur, id quod facere polliciti sumus, statim ab initio historiae. Confidenter autem dico, opere, quod institui, iam ad finem perducto; quod nemo alius, etiamsi id maxime voluerit, neque Iudaeus, neque alienigena, potuerit commissa huic operi accurate adeo Graecis

ἐγὼ γὰρ ὡμολογῆμην παρὰ τῶν ὁμοειδῶν πλῆτος αὐτῶν
 κατὰ τὴν ἐπιχώριον παιδείαν διαφέρειν· καὶ τῶν Ἑλλη-
 νῶν δὲ γραμμάτων ἐσπούδασα μεταρχεῖν, τὴν γραμματι-
 κὴν ἐμπειρίαν ἀναλαβὼν, τὴν δὲ περὶ τὴν προφορὰν ἀκρί-
 βειαν πάτριος ἐκώλυσε συνήθεια. παρ' ἡμῖν γὰρ ἔκ ἐκείνης
 ἀποδέχονται τὰς πολλῶν ἐθνῶν διάλεκτον ἐκμαθόντας, καὶ
 γλαφυρότητι λέξεων τὸν λόγον ἐπικομψεύοντες. διὰ τὸ
 κοινὸν εἶναι νομίζουσιν τὸ ἐπιτήδευμα τῆτο ἔκ ἐλευθέρων μό-
 νον τοῖς τυχεύουσιν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκείων τοῖς θέλουσιν· μό-
 νοις δὲ σοφίαν μαρτυρεῖσι τοῖς τὰ νόμιμα σαφῶς ἐπισταμέ-
 νοις, καὶ τὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων δύναμιν ἐρμηνεύσασα δύνα-
 μένοις. διὰ τῆτο πολλῶν ποιησάντων περὶ τὴν ἀσκήσιν ταύ-
 την, μόλις τινὲς δύο, ἢ τρεῖς, κατώρθωσαν, καὶ τῶν πότῳ
 τὴν ἐπικαρπίαν εὐθύς ἔλαβον. ἴσως δὲ ἔκ ἂν ἐπίφθορον
 γένοιτο, περὶ καὶ γένος τῆμ᾽, καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν βίον
 πράξεων βραχέα διεξιελθεῖν, ἕως ἔχω ζῶντας, ἢ τὰς ἐλέγ-
 ζοντας, ἢ τὰς μαρτυρήσοντας. ἐπὶ τέτοις δὲ καταπαύσω
 τὴν ἀρχαιολογίαν, βιβλοῖς μὲν εἴκοσι περικειλημένῃ, ἐξ δὲ
 μυριάσι τίχων· καὶ τὸ θεῖον ἐπιτρέπη, κατὰ περιδρομὴν
 ὑπομνήσω πάλιν τὰ τε πολέμια καὶ τῶν συμβεβηκότων ἡμῖν,
 μέχρι τῆς νῦν ἐνεσώσης ἡμέρας, ἣτις ἐστὶ τρισκαίδεκάτη μὲν
 ἔτης τῆς Δομετιανῆς Καίσαρος ἀρχῆς, ἐμοὶ δὲ ἀπὸ γενέσεως
 πεντηκοστὴ καὶ ἑκτὴ. προήρημαι δὲ συγγράψαι, κατὰ τὰς
 ἡμετέρας δόξας τῶν Ἰουδαίων, ἐν τέσσαρσι βιβλοῖς περὶ
 θεῶν καὶ τῆς ὑσίας αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν νόμων, διὰ τί κατ'
 αὐτὰς τὰ μὲν ἔξεστιν ἡμῖν ποιεῖν, τὰ δὲ κεκώλυται.

hominibus enunciare. nam populares meos confidentes habeo, quod illis in patria disciplina plurimum praestiterim: Graecarum etiam literarum studio, postquam Grammatices elementa didicissem, inemet addixi, quamvis exquisitam pronunciandi rationem assequi per patriam consuetudinem mihi non licuit. Nullo enim in honore sunt apud nostros, qui multarum gentium linguis loqui didicerunt, quique in sermone dictionis venustatem atque ornatum venantur. eo quod ingenuorum infinis huiusmodi studium cum seruis quibuscunque commune esse arbitrantur: illosque solos sapientes haberi volunt, qui legum scientiam consequuti sunt, et in sacris literis rerum verborumque vim scite interpretari possunt. Quare cum multi operam studiumque suum in hac exercitatione posuerint, vix duo quidem aut tres ad summum profecerunt, statimque laborum fructum ceperunt. Fortasse autem res erit non inuidiosa, si de meo etiam genere, deque iis, quae in vita mea gessi, pauca enarrauero, dum adhuc supersunt, qui aut vera dicenti possunt testimonium perhibere, aut falsa redarguere. Hic itaque finem imponam Antiquitatibus, libris quidem viginti, versibus autem sexaginta millibus comprehensis; atque, si Deus permiserit, iterum, breuiter omnia percurrendo, memorabo et bellum Romanorum cum Iudaeis, et quae nobis euenerunt in diem usque hodiernum, qui incidit in annum quidem imperii Domitiani Caesaris XIII. meae autem aetatis LVI. Propositum etiam mihi est quatuor libros conscribere de Deo deque eius substantia, ex opinione Iudaeorum, quam ipsi a maioribus acceperunt; item de legibus, cur earum praecepto quaedam nobis permissa sunt, quaedam vetita.

